COLLECTIO MAXIMA
CONCILIORUM
OMNIUM
HISPANIÆ,
ET NOVI ORBIS, &c.

COLLECTIO MAXIMA CONCILIORUM HISPANIÆ ET NOVI ORBIS &c.
S. Valerius
S. Isidorus
S. Leander
Arius

COLLECTIO MAXIMA
CONCILIORUM
OMNIUM
HISPANIÆ,
ET NOVI ORBIS,

EPISTOLARUMQUE DECRETALIUM CELEBRIORUM, NECNON PLURIUM MONUMENTORUM VETERUM AD ILLAM SPECTANTIUM:

CUM NOTIS ET DISSERTATIONIBUS,

QUIBUS SACRI CANONES, HISTORIA AC DISCIPLINA ECCLESIASTICA, ET CHRONOLOGIA, ACCURATE ILLUSTRANTUR.

TOMUS QUARTUS.

Curâ & studio

JOSEPHI SAENZ DE AGUIRRE,

Benedictinæ Congregationis Hispaniarum Magistri Generalis, Regii ac Supremi Fidei Senatus Consultoris, in Salmanticensi Academia Doctoris Theologi, ac post plures alias cathedras Primarii sacrorum Bibliorum Interpretis;

NUNC

S.R.E. PRESBYTERI CARDINALIS, TITULI S. BALBINÆ, PROTECTORIS REGNI SICILIÆ.

ROMÆ, M. DC. XCIII.

Typis Joannis Jacobi Komarek Bohemi apud S. Angelum Custodem.

SUPERIORUM PERMISSU.

AD ILLUSTRISSIMUM DOMINUM

DECANUM ET VENERANDUM CAPITULUM MAGNÆ ECCLESIÆ

HISPALENSIS,

TOTO ORBE CELEBERRIMÆ,

PRÆFATIO

JOSEPHI SAENZ CARDINALIS DE AGUIRRE,

SEU RATIO EORUM QUÆ IN HOC TOMO CONTINENTUR.

LICEAT tandem huic tam vaſto & laborioſo Operi coronidem imponere Epiſtola hac, ſeu Præfatione mihi gratiſſima, & jam diu deſiderata. Dum coràm alloqui non poſſum Illuſtriſs. D. V. ob tot ſpatia terræ ac maris interjecta; conveniam per literas, & rationem reddam eorum, quæ in hoc poſtremo volumine Collectionis Conciliorum Hiſpaniæ continentur. Hoc teſtimonium amoris mei, ac venerationis filialis erga tantam Eccleſiam, communem noſtrûm matrem, cujus Canonicatu & Dignitate cohoneſtor, poſteritati conſignare viſum.

I. Porrò illud ducit initium ab anno Eræ Chriſtianæ MDXII. in quo Illuſtriſs. Archiepiſcopus D. Didacus Deza Concilium Provinciale Hiſpalenſe celebravit. Volui ut extrema hæc pars totius Collectionis ordiretur, ſive auſpicium ſumeret à Synodo tam antiquæ, tam magnæ, & toto Orbe Chriſtiano venerandæ Eccleſiæ, cui ego tot nominibus obſtrictus ſum.

II. Poſſem dicere, non abſque veritate, etiam tria priora volumina præſeferre inſignia decora Eccleſiæ Hiſpalenſis; cùm non ſolùm in iis exhibeantur Concilia, & plura ſacra ipſius monumenta Notis illuſtrata; ſed etiam in veſtibulo aut fronte cujuſque Tomi appareant ſtatim inter Patres præcipuos Conciliorum Hiſpaniæ magna illa duo lumina, S. LEANDER, & S. ISIDORUS: ambo germani fratres, eadem ac ſumma generis claritate conjuncti: ambo ſanctitate ac doctrina eximii: ambo Archipræſules Hiſpalenſes, & oracula totius Hiſpaniæ: ille converſione Gotthorum ab Ariana perfidia ad Catholicam Fidem longè ac latè celeberrimus: iſte tot voluminum inſignium, & præſertim ampliſſima Conciliorum atque Epiſtolarum Decretalium Collectione, clarus.

III. Fe-

III. Felix sanè Ecclesia, quæ immediata successione duos adeò incomparabiles Præsules & Doctores habuit! de quibus penè usurpari possit quod de JACOBO Hispaniarum Apostolo & JOANNE Euangelista, scripsit inclinante sæculo nono Nicetas Paphlago, disertissimus inter Græcos sui ævi, mutatis utrorumque nominibus [a] : *Naturâ germani, ac fide germani: uno enim prolati patre, uti in terris Zebedæo* (Severiano) *ita in cœlis Deo. Solis discreti nominibus JOANNES atque JACOBUS* (ISIDORUS & LEANDER) *propemodum rebus concreti ac copulati: pares animo, pares gratiâ, ac virtute*, &c.

IV. Prosequitur paullò infrà Nicetas, & subjungit nonnulla de ambobus Apostolis germanis; quæ non abs re in illustre par fratrum eorundem Hispalensium Præsulum quodammodo transferri possunt. [b] *Primis sublimes sedibus, parique honore, ac cunctis propemodum prælati, tanquam videlicet parem, primumque apud summum universorum Regem, consequuti honorem.*

V. Sed multus sim, si plures ejusdem Nicetiani elogii periodos, non minùs opportunas, exscribam in commune magnorum illorum fratrum, sicut & istorum, decus, quæ apud laudatum auctorem legi possunt; præsertim ubi dicuntur, [c] *GEMINI OCULI SANCTISSIMI DECORIS JESU.* Nam cur veluti oculi JESU inter Præsules Ecclesiarum Hispaniæ non dicantur LEANDER & ISIDORUS? Ille in Concilio III. Toletano, omnium Nationis nostræ celeberrimo, veram Deitatem & Consubstantialitatem (id est, summam excellentiam ac decorem) CHRISTO-JESU ab Ariomanitis impiè negatam, tam constanter, tam eruditè, tam feliciter asseruit, ut RECAREDUS Rex vestigia sequens, non Leovigildi patris sui, sed S. HERMENEGILDI fratris (ut loquitur S. Gregorius Magnus) publicè Arianismum abjuraret cum viris Principibus Gotthis, & ritè reconciliatus Ecclesiæ, sacram communionem à LEANDRO reciperet. ISIDORUS verò eundem CHRISTI-JESU decorem servandum recepit, non modò contra Arianos, sed etiam postea adversùs Acephalos in Concilio Hispalensi II. præsertim cap. XII. & XIII. ac postea in amplissimo Concilio Toletano IV. cui præfuit, speciatim cap. I. Jure itaque ambo fratres dici possunt inter Hispaniæ Episcopos, GEMINI OCULI SANCTISSIMI DECORIS JESU.

VI. Quin & quod idem Nicetas [d] inter duos fratres Zebedæi filios, JACOBUM, majorem natu, appellavit DEXTRUM ECCLESIÆ OCULUM; id etiam nos relatè ad Ecclesiam vestram

de

[a] Nicetas Paphlago. Orat. Encomiast. in S. Jacobum Zebedæi filiũ: Ἀδελφοὶ τὴν φύσιν, ἀδελφοὶ τὴν πίστιν. ἑνὸς γὰρ ἑκάτεροι πατρὸς, ὥσπερ τοῦ Ζεβεδαίου (Σευηριανοῦ) κάτω, οὕτως ἄνω τοῦ Θεοῦ· ὀνόμασι μόνοις Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος (Ἰσίδωρος καὶ Λέανδρος) διῳκίσθησαν, μικροῦ τοῖς πράγμασι συμπεπλεγμένοι, ἴσοι τὴν γνώμην, ἴσοι τὴν χάριν, ἴσοι τὴν ἀρετήν, &c.

[b] Nicetas ibidem: Πρωτόθρονοι, καὶ ἰσότιμοι, καὶ πάντων μικροῦ φάναι προκέκριται, ὡς τῆς ἴσης καὶ πρώτης παρὰ τῷ παμβασιλεῖ κατηξιωμένοι τιμῆς.

[c] Ibidem ὀφθαλμοὶ δύο τῆς ἁγιοπρεπείας ἸΗΣΟΥ.

[d] Nicet. suprà: ΤΟΝ ΔΕΞΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΟΦΘΑΛΜΟΝ.

de LEANDRO dicere possumus, veluti majore fratre, immo & magistro ISIDORI, qui quasi SINISTER OCULUS fuit. Ut proinde liceat adaptare Hispalensi Ecclesiæ & urbi, propter ambos gloriosissimos fratres, quod olim Chrysostomus de Romana Ecclesia & urbe ajebat propter PETRUM ac PAULLUM: [e] *Hinc facta est insignis magis, quàm ab aliis rebus omnibus: & tanquam corpus magnum ac validum, DUOS HABET OCULOS FULGENTES.*

[e] Chrysostom. in Epist. ad Roman. Serm. 32. in Exhort. Morali.

VII. Nam prætermissis plurimis aliis titulis longè antiquioribus excellentiæ ac claritatis inter alias Ecclesias & urbes, quæ potiùs ad Historicos & Encomiastas spectant, quàm ad institutum hujus Collectionis Conciliorum Hispaniæ; nemini dubium esse potest, inter omnia vestræ Ecclesiæ decora summum esse ac fuisse, quòd prædicta duo Concilia Toletana III. & IV. cæteris longè ampliora ac celebriora, in quibus de capitali Christianæ Religionis dogmate agebatur, alterum LEANDRI, alterum ISIDORI nutu, suasu, auctoritate, immo & stylo, celebrata ac scripta fuerint. Unusquisque eorum inibi (quod olim Prosper de Augustino in Conciliis Africanis dixerat) veluti ingenium & lingua fuit.

VIII. Verùm & ea ISIDORI peculiaris laus ac gloria est, quòd Conciliorum omnium eousque in Ecclesia celebratorum, & Epistolarum Decretalium Sedis Apostolicæ, quotquot invenire potuit, amplissimam Collectionem fecerit. Quod enim aliqui illam adscribunt cuidam alteri Isidoro, cognomento *Mercatori*, diverso à nostro Hispalensi, prorsus alienum à vero est, uti palam ostendimus Tomo I. in Apparatu ad Concilia Hispaniæ: quem satis diffusum, nec parum laboriosum, impendimus in honorem ejusdem S.ISIDORI, & vindicias Epistolarum Decretalium, quas ipse compilavit. Licèt enim plurimę illarum priscis Pontificibus adscriptarum usque ad tempus Syricii, videantur sæpè interpolatæ, aut consarcinatæ quibusdam centonibus assutis, & vitiatæ anachronismis, prout exstant saltem ab inclinante sæculo octavo (juxta frequens eruditorum judicium, quod ibidem fusè examinamus) adhuc tamen locus est discernendi in iis germana à spuriis, & genuina ab adscititiis. Quisquis verò fuerit illarum interpolator aut mango (quod usque adhuc nemo satis vestigare potuit) certissimum est S.Doctorem longissimè fuisse ab eo nævo, & tales collegisse atque exhibuisse Epistolas, quales suo ipsius ævo circumferebantur. Hæc verò cùm in illo Apparatu longè ac latè ostensa à nobis fuerint; non est quòd hoc loci repetantur, sed summùm indicentur suo loco consulenda,

IX. Missis

IX. Missis itaque tot monumentis & elogiis Ecclesiæ vestræ, quæ prioribus tribus Tomis hujus Operis sparsa sunt, & remissis lectoribus ad seriem tot insignium Præsulum sanctitate, doctrina, nobilitate, regimine, ac purpureo Cardinalatûs honore præstantium, quos ingenti numero protulit; initium ducit Tomus iste IV. ab illo Concilio Provinciali, quod celebravit Illustriss. Archipræsul D. Didacus Deza, adjectis præterea Constitutionibus, quas antea ediderat ipsius decessor in eadem Sede, Eminentissimus juxta ac nobilissimus Cardinalis D. Didacus Hurtado de Mendoza: cujus elogium ex Ciaconio & aliis mutuatum suo loco exhibuimus.

X. Plura alia Hispalensia Concilia ab eodem tempore usque modò, adjungeremus libentissimè in hoc volumine. Verùm si qua habita fuerunt, non inveniuntur in ordinem digesta. Quod ipsum ferè nobis contigit utroque hoc posteriori sæculo in plerisque Ecclesiis, etiam præcipuis, Hispaniæ, ac Lusitaniæ. Quamvis enim compertum habeamus, plurimas Synodos, etiam Provinciales, in iis coactas fuisse, præsertim ad recipiendum & evulgandum magnum illud & celeberrimum Concilium Tridentinum; (quo nullum aliud post Nicænum I. doctius aut venerabilius in Ecclesia Catholica fuit, quicquid heterodoxi frendeant) paucas tamen illarum nobis, nulli labori parcentibus ad eas exquirendas, colligere, & hoc loco exhibere licuit. Itaque quas aut nunquam editas, aut jam inventu difficiles & raras, invenire contigit, luci publicæ modò damus, aut restituimus.

XI. Ecclesiæ Metropolitanæ, Cæsaraugustana, Burgensis, & Granatensis in Hispania; Bracarensis, & Elborensis in Lusitania; quamvis aliquot Concilia Provincialia utroque hoc posteriori sæculo celebrâsse dicantur; nullum eorum, quod sciam, Latinè edendum curârunt, aut in ordinem redegisse inveniuntur. Vestræ Ecclesiæ peculiaris laus est, quòd sub initium præcedentis sæculi prima omnium eas celeberrimas Synaxes inchoaverit: quas longè postea, & uberiùs quidem, Ecclesiæ aliæ Metropolitanæ, Toletana, Compostellana, Tarraconensis, & Valentina, prosequutæ sunt.

XII. Præter ea Concilia, quæ intra totius Hispaniæ ambitum celebrata fuerunt præcedenti sæculo, visum fuit adjungere nonnulla alia, eaque insignia, habita in novo Orbe. Inter ea sunt præstantissima aliquot Provincialia, & plura Diœcesana, Apostolici illius viri TORIBII MOGROVEXI Archiepiscopi Limensis in Peruvia, aliàs civitatis Regum, jam pridem inter Beatos ab hac Sede Apostolica relati, ac propediem, uti speramus, supremam

ac

ac solennissimam in tota Ecclesia apotheosin consecuturi. Ille pretiosissimis heroïcarum virtutum gemmis, & margaritis innumeris doctrinæ, sparsis per varias Synodos amplæ illius Metropoleos, longè opulentiorem Peruviam reddidit, quàm invenit. Præter alios spiritualis suæ curæ fœtus cœlo maturos, quorum caussæ præparantur in hac Sacra Rituum Congregatione examinandæ in solenne beatitudinis testimonium, numeratur imprimis S. ROSA DE SANCTA MARIA: id est, altera S. CATHARINA SENENSIS Peruviæ.

XIII. Certè ROSÆ nomen inditum à TORIBIO scribitur, dum ipsi sacramentum Confirmationis administraret. Altercantibus enim avia & matre illius, qualiter nominanda esset; TORIBIUS controversiam diremit, & ROSAM dici voluit, juxta roseam speciem, quæ in nascentis infantulæ vultu apparuerat. Unde illud distichon in utriusque lamina expressum:

Litem avia & mater renovant, quâ virgo vocetur:
TORIBIUS scindit: jure puella ROSA est.

XIV. Felix ecquidem fuit annus Christi MDXXXVIII. in quo orti sunt S. CAROLUS BORROMEUS, & B. TORIBIUS MOGROVEXUS; ambo clarissima Ecclesiæ lumina: ambo innocentiâ vitæ, incorrupto virginitatis flore, charitate ardentissima erga Deum & homines, zelo salutis animarum, austeritate vitæ, & virtutum omnium apice præcellentes; ambo Archiepiscopi, & (quod maximè è re nostra est) insignium Conciliorum auctores: CAROLUS Mediolanensium, TORIBIUS Limensium. Certè Mediolanensia, veluti edita, & per totam Europam distracta, vivente adhuc CAROLO, ab ejus tempore usque modò summam celebritatem habuerunt. Limensia verò TORIBII, tanquam celebrata in remotissimis partibus Novi Orbis, licèt ibidem magno in pretio semper habita, non facilè potuerunt æqualem in Europa celebritatem nancisci, donec occasione Beatificationis ipsius, Romæ nuper edita fuerunt, quamvis angustiori forma, quàm modò prodeant in hac nostra Collectione. Sanè utraque Apostolicum spiritum amborum Archipræsulum ostendunt, uniuscujusque ditionis indoli ac genio accommodatum. nam Peruvianos illos, longè ampliùs dissitos à nobis, quàm *divisos toto Orbe Britannos*, & tempore TORIBII neophytos magna ex parte, ac veluti primitias Christianismi in Peruvia, oportuit peculiaribus quibusdam decretis ac documentis instrui, eorundem ruditati ac conditioni infirmæ adaptatis, quæ in Conciliis ipsius & Catechismis leguntur.

XV. Porrò ea omnia à B. TORIBIO celebrata fuerunt ab anno MDLXXXIII. usque ad MDCVI. intra quem, sexagesimum octavum suæ ætatis, die 23. Martii, Feriâ v. Cœnæ Domini sacrâ, Apostolicus vir, meritis cumulatissimus, felicissimam, signis cœlestibus nobilitatam, & à se longè antea prædictam, mortem obiit, cum ingenti planctu ac desolatione totius Peruviæ. Provinciale I. ab ipso celebratum ann. MDLXXXIII. postea à DD. Cardinalibus, post nonnulla addita aut detracta, probatum fuit, & confirmatum auctoritate Xysti V. anno MDLXXXVIII. & juxta eandem censuram editum anno ἀμέσως sequenti apud Matritum, ac recusum Romę tandem cum aliis Conciliis ejusdem Beati, an. MDCLXXIII. sub Clemente X. adjectis quibusdam Notis R. P. Fr. Francisci Haroldi, natione Hiberni, instituto Franciscani, ac Sacræ Theologiæ Professoris emeriti.

XVI. Præterea ex Conciliis in nova Hispania celebratis usque modò nullum aliud nancisci potuimus, quàm Mexicanum Provinciale, idque revera insigne ac doctissimum, anni MDLXXXV. Præside D. Petro Moya de Contreras Archiepiscopo Mexicano: quod postea Romæ confirmatum fuit die vicesima septima Octobris MDLXXXIX. prævio examine DD. Cardinalium, & Matriti editum MDCXXI. deinde recusum Parisiis MDCLXXII. in Collectione Maxima Labbeana. Duorum autem Mexicanorum, pariter Provincialium, quæ præcessisse dicuntur, neutrum habere potuimus, ac forsan nec edita unquam fuerunt, licèt in hoc nostro interdum citentur.

XVII. Monumenta aliquot sacra, instar Synodorum aut Constitutionum, S. THOMÆ DE VILLA-NOVA, Archiepiscopi Valentini, gemmæ Sacerdotum, & suo tempore inter Ecclesiæ Præsules longè ac latè fulgentis, instar solis inter sidera, adjunximus Conciliis in eadem archidiœcesi celebratis à dignissimo ipsius successore, ac viro multis nominibus eximio & venerando D. JOANNE DE RIBERA, Patriarcha Antiocheno: cujus admiranda Vita jam pridem edita, & cœlestia dona, virtutes præcellentissimæ, miracula, atque aliæ id genus dotes, id effecêre, ut communi Ecclesiarum ac populorum Hispaniæ voto desiderentur ab hac S. Sede supremi illius honores in toto Orbe Christiano, & ut, quamprimum fieri possit, in Fastos Beatorum referatur. Interea nihil certò pronunciare audemus, nisi hoc solùm, quòd dum viveret, à B. PIO V. S. CAROLO BORROMEO, S. LUDOVICO BELTRANDO, ac Romanis Pontificibus usque ad Paullum V. (tamdiu enim ille vixit)

sum-

ſummo in pretio ac veneratione habitus fuerit. Nonnullas prædictorum Epiſtolas ad ipſum exhibemus propriis locis, & quædam alia obſervatu digna.

XVIII. Sed & uberiùs ac fructuoſiùs ampliandæ huic Collectioni, viſum adjungere Epitomen Conſtitutionum Synodalium ejuſdem Eccleſiæ Valentinæ, decurrentium fluxu quatuor ſæculorum, ab anno circiter MCC. uſque ad MDLXXX. quo tempore primùm ſub eodem venerabili Archipræſule illæ in ordinem digeſtæ atque editæ fuerunt.

XIX. Idipſum obſervavimus circa Conſtitutiones Tarraconenſis Eccleſiæ, factas trium ferè ſæculorum ſpatio, & ab incomparabili viro, & ſcriptis ſuis ubique terrarum celeberrimo, D. Antonio Auguſtino Archiepiſcopo Tarraconenſi, collectas in unum volumen, ac poſtea aptiori adhuc ordine recuſas ab ipſius ſucceſſore in eadem Sede D. Joanne de Teres.

XX. Plura alia Mss. ejuſdem Antonii Auguſtini, & aliorum illuſtrium Hiſpaniæ virorum, ad ſcopum hujus Operis ſpectantia, & lectu digniſſima, ſuis locis adjunximus. Præterea eruditiſſimorum quorundam hominum, qui ſpeciatim adjutrices præbuere manus iis Conciliis Hiſpaniæ formandis, aut in ordinem digerendis, elogia quædam adjungere viſum, magnam partem delibata ex Bibliotheca Hiſpana, jam pridem duobus juſtis voluminibus Romæ edita ab eximio illo Collectore, ſubacti judicii & exactiſſimæ criſeos nomine ubique celebri, D. Nicolao Antonio, Jacobęo Equite, Romę primùm Agente, ut ajunt, Catholicæ Majeſtatis, & demum Matriti Conſiliario Regio. Illius fragmentis, quaſi totidem adamantibus, laciniam quorundam monumentorum intexere aut locupletare viſum, donec in lucem σὺν Θεῷ proferamus BIBLIOTHECAM VETEREM HISPANIÆ, ejuſdem amici (heu!) quondam noſtri manu ſcriptam, apud nos exſtantem, & nunquam hactenus editam, cui perficiendæ immortuus fuit.

XXI. Eam ob cauſſam Conciliis hoc volumine contentis adjunximus elogia hinc inde accepta, non modò quorundam S. R. E. Cardinalium, & Præſulum, qui ea celebrârunt; ſeu etiam aliorum virorum pietate & eruditione inſignium, qui iis intervenerunt conſilio vel directione, aut dicta proprio & eleganti ſtylo compoſuerunt. quales præcipuè fuerunt, magnus ille, & ad miraculum uſque eruditus, Benedictus Arias Montanus, verè πολύγλωττος & πολυγραφώτατος, Hiſpalenſis urbis, patriæ ſuæ, immo & totius Hiſpaniæ decus: ac Joannes Baptiſta Perez, exacto vir judicio, ac veterum

monumentorum accurata obſervatione clarus, cujus plura Mss. ſatis pretioſa, penes nos exſtant, dono Excellentiſſimi ac literatiſſimi Marchionis de Mondexar. Ambo illi nimirum intervenere Concilio Toletano Provinciali, celebrato anno MDLXXXII. Præſide Eminentiſſimo Cardinale Archiepiſcopo D. Gaſpare de Quiroga, & nunquam edito hactenus, donec additis correctionibus quibuſdam, aut explicationibus Romæ factis ab hac Sacra Congregatione Cardinalium, illud prælo exprimendum curavimus.

XXII. Sed & animus fuerat, quando Synopſin totius Operis edendi in Hiſpania prælo commiſimus anno MDCLXXXVI. plurima proferendi elogia illorum virorum inſignium noſtræ nationis, qui præcedente ſæculo intervenerunt Conciliis Generalibus Lateranenſi ac Tridentino; exhibitis quoque quamplurium illorum doctiſſimis orationibus in magnis illis Congregationibus. At poſtea placuit ea omnia prætermittere, tum quòd viderentur extranea inſtituto hujus Operis, ad ſola ferè Concilia & Synodos præſtantiores Hiſpaniæ reſtricto: tum ne vaſtiſſima mole deterreret lectores, illos præcipuè, quibus altè inſedit illud Græcorum dictum: * μέγα βίβλος, μέγα κακόν.

* Magnus liber, magnum malum.

XXIII. Itaque ſufficiat nunc Excurſu celeri indigitare Reges Hiſpaniæ, Oratores, Præſules, Doctores, Concionatores, & demum quoslibet viros inſignes, qui in utrumque id Generale Concilium, Lateranenſe ultimum, & Tridentinum, aliquid contulerunt; prætermiſſis eorundem literis, orationibus, & elogiis, quæ in Epitome illa Conciliorum olim Salmanticæ editâ anno MDCLXXXVI. promiſeramus. Qui ea omnia plenè legere voluerit, inveniet apud Collectionem Conciliorum Labbeanam To. XV. exceptis elogiis, quorum aliqua ſaltuatim exhibemus in hoc ipſo volumine. Sed & dum plura alia prætermittimus, licebit ſaltem proferre nomina eorum omnium, qui titulo aliquo legationis, dignitatis, aut doctrinæ, eiſdem duobus Conciliis interfuerunt, aut aliquid contulerunt, ordine annorum ſervato juxta ſeriem in ea Epitome contextam.

Circa Concilium Lateranenſe.

Ann. MDXI. XXIV. Mandatum Sereniſſimi Ferdinandi Regis Catholici Aragonum, & Gubernatoris Caſtellæ ac Legionis, &c. pro Sereniſſima Regina D. Joanna ipſius filia, ad Concilium Oecumenicum Lateranenſe, coactum à Julio II. Papa: cui auxilium & obſequium offert per ſe & per Oratores ſuos ad id celebrandum & perficiendum.

dum. Literæ Regiæ datæ fuerunt Burgis die ſecunda Decembris anni MDXI. Initium: *Notum facimus*, &c.

Mandatum Sereniſſimi Emmanuelis Regis Luſitaniæ, miſ- Ann. MDXII.
ſum ad Concilium Lateranenſe per Oratorem D. Triſtanum de Acuña, & Doctores Didacum Pacheco, ac Joannem de Faria, anno MDXII.

Oratio Balthaſaris del Rio, ſcholaſtici Eccleſiæ Mindonienſis, MDXII.
habita in Concilio Lateranenſi, ſive Exhortatio ad invictiſſimum Regem Hiſpaniæ Ferdinandum, ut opem ferat cæteris Chriſtianis Principibus adversùs Othomannos, nunc in Hungariam irruentes. Habita fuit anno MDXII.

Circa Concilium Tridentinum, monumenta varia, & lucubrationes Hiſpanorum.

XXV. Mandatum Caroli V. Imperatoris, cognomento Ma- MDLI.
ximi, Hiſpaniarum Regis, ad Concilium Tridentinum: cui celebrando auxilium obtulit per duos Oratores ſuos, alterum Germanum, Hiſpanum alterum. Literæ datæ fuerunt Auguſtæ Vindelicorum die primo Julii, anno MDLI.

Alloquium Oratorum Caroli V. ad Concilium poſt exhibitionem mandati prædicti.

Reſponſum Concilii ad Oratores Imperatoris. MDXLV.

Concio Magiſtri Fr. Dominici Soto, Ordinis Prædicatorum, Primarii apud Salmanticenſes Theologi, habita in Concilio Tridentino Dominicâ primâ Adventûs anno MDXLV. *De extremo Judicio.*

Elogia illius, & aliorum ſequentium, quære in Bibliotheca Hiſpana Clariſſ. V. D. Nicolai Antonii, ſub propriis uniuſcujuſque nominibus, & cognominibus.

Oratio Illuſtriſſimi & eruditiſſimi D. Didaci Hurtado de Mendoza, Oratoris Cæſarei coram Legatis Sedis Apoſtolicæ, habita MDXLVI.
Tridenti die tertia Maji, anno MDXLVI.

Oratio Illuſtriſſ. D. Franciſci de Toledo, Oratoris Caroli V. quatenus Hiſpaniarum Regis, ad Synodum Tridentinam 8. Aprilis MDXLVI.

Reſponſum Synodi ad eundem Oratorem.

Literæ Sereniſſimi Joannis III. Regis Luſitaniæ ad Summum Pontificem Paullum III. ſcriptæ apud Eboram 29. Julii MDXLV. MDXLV.
& in Concilio Tridentino lectæ.

Concio R. P. Fr. Bartholomæi Carranza, Theologi, Ordinis MDXLVI.
Prędicatorum (poſtea Archiepiſcopi Toletani) habita ad Synodum Tridentinam Dominicâ primâ Quadrageſimæ in illa verba Actor. 1. *Domine, ſi in tempore hoc reſtitues regnum Iſraël?*

Apo-

Ann. MDXLVI. Apologia Gaſparis Cardillo Villalpandæi, Segobienſis, Doctoris Theologi, pro indictione Concilii Tridentini, adversùs Joannem Fabricium Montanum, edita anno MDXLVI. in qua expoſtulationes, nugas, & convicia adversùs indictionem Synodi, ejuſque Patres, refellit nervosè & diſertè, ac Montanum ipſum, & Sectarios omnes Tridentinam Synodum criminantes.

MDLII. Oratio Franciſci Herediæ, Doctoris Theologi, Eleemoſynarii & Concionatoris Eccleſiæ Cathedralis Turiaſſonenſis, in ſolenni die omnium Sanctorum ad Patres habita in Concilio Tridentino, anno MDLII.

MDLXII. Comparitio Oratoris Sereniſſimi Sebaſtiani Portugalliæ Regis die 9. Februarii, anno MDLXII.

Literæ ejuſdem Sebaſtiani Regis Portugalliæ, ad Concilium Tridentinum exhibitæ per ejus Oratorem die 9. Februarii, anno MDLXII. in Congregatione Generali, & poſtea in Seſſione ſecunda, die 26. ejuſdem menſis.

MDLXII. Mandatum Sebaſtiani Regis Portugalliæ in perſona ſui Oratoris, in Concilio Tridentino, in ejus comparitione coram Generali Congregatione, nona die Februarii, & in Seſſione ſecunda, die 26. ejuſdem menſis anno MDLXII.

MDLXII. Oratio habita nomine Sereniſſimi Portugalliæ Regis D. Sebaſtiani in Concilio Tridentino 9. Februarii, MDLXII.

Reſponſum Sanctæ Synodi, datum illuſtriſſimo Oratori Sereniſſimi D. Regis Portugalliæ, in ejus comparitione, die 9. Februarii MDLXII.

MDLXII. Comparitio Oratoris Sereniſſimi Philippi II. Hiſpaniarum Regis Catholici, ejuſque mandatum exhibitum in Concilio Tridentino, die 16. Martii, MDLXII. & in Seſſione tertia die 14. Maji, ejuſdem anni.

Oratio Galeatii Brugoræ, Patricii Mediolanenſis, & Patroni Regii Fiſci, habita Tridenti in Concilio Patrum nomine illuſtriſſimi Marchionis Piſcariæ, Oratoris Regis Catholici, die 16. Martii, MDLXII.

MDLXII. Reſponſum Sanctę Synodi in admiſſione Oratoris Sereniſſimi Philippi Hiſpaniarum Regis Catholici, die 16. Martii MDLXII. & in Seſſione tertia die 14. Maji.

MDLXIII. Comparitio Illuſtriſs. Comitis de Luna, Oratoris Philippi II. Regis Catholici Hiſpaniæ in Generali Congregatione, die 21. Maji MDLXIII.

VIII. Proteſtatio facta ab illuſtriſſimo D. Comite de Luna, Oratore

tore Philippi Regis Catholici, in ejus prima comparitione, in Generali Congregatione, die 21. Maji MDLXIII. super præcedentia, quam sibi deberi proximam Oratoribus Regis Romanorum asserit.

Responsio Oratorum Christianissimi Regis ad protestationem Oratoris Regis Catholici, super præcedentia in Generali Congregatione, die 21. Maji MDLXIII. Ann. MDLXIII.

Mandatum Philippi II. Hispaniarum Regis Catholici, exhibitum ab illustrissimo D. Comite de Luna ejus Oratore, in Generali Congregatione, die 21. Maji MDLXIII. verùm antea scriptum Matriti 20. Octobris MDLXII.

Oratio Petri Fontidonii Segobiensis, Doctoris Theologi, habita ad Patres in Sacro Concilio Tridentino, nomine illustrissimi viri D. Claudii Fernandez Quignonis Comitis Lunæ, Oratoris Regis Catholici, die 22. Maji MDLXIII. MDLXIII.

Responsum Sanctæ Synodi, in admissione illustriss. D. Comitis de Luna, Oratoris Serenissimi Philippi Regis Catholici, datum in Generali Congregatione, die 21. Maji, anno MDLXIII. MDLXIII.

Oratio Reverendissimi P. Fr. Francisci de Zamora Hispani, Generalis Ministri Ordinis Minorum, habita ad Patres Concilii Tridentini, Dominicâ secundâ Quadragesimæ, anno MDLXII. MDLXII.

Oratio Gasparis Cardillo Villalpandæi, Segobiensis, Doctoris Theologi, ad sacrosanctam Synodum Tridentinam habita, anno MDLXII. in qua ex instituto demonstrat, calicem sanguinis Christi non esse laïcis ministrandum. MDLXII.

Oratio Joannis Fonsecæ Hispani, Theologi Reverendissimi D. Archiepiscopi Granatensis, habita in Concilio Tridentino, feriâ vj. in Parasceve, anno MDLXII. MDLXII.

Concio R.D.Didaci de Payva & Andrade, Lusitani, Doctoris Theologi, ad Patres Tridentinos, habita Dominicâ secundâ post Pascha, ann. MDLXII. ad illa Christi verba apud Joannem cap. 10. *Ego sum Pastor bonus. Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis.*

Concio Doctoris Petri Fontidonii, Hispani, Segobiensis, Theologi Reverendissimi Petri Gonzalez de Mendoza, Episcopi Salmantini, habita ad sacrosanctam Synodum Tridentinam, Dominicâ sanctissimæ Trinitatis, vicesimâ quartâ Maji, MDLXII. ad illa verba: *Absque Synagogis facient vos*. Joannis cap. 16.

Oratio Gasparis Cardillo Villalpandæi, Segobiensis, Doctoris Theologi, *De Primatu S. Petri*, ad Concilium Tridentinum habita ipso die festo SS. Apostolorum Petri & Paulli, anno MDLXII. ad MDLXII.

illa

illa verba: *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.* Matth. 16.

Concio Euangelica Joannis Baptistæ Burgos, Augustiniani, Doctoris Sacræ Theologiæ, & Juris Canonici, ad Patres Concilii Tridentini, habita Dominicâ tertiâ Adventûs, an. Dom. MDLXII. *De quatuor exstirpandarum hæresum præcipuis remediis*.

Ann. MDLXIII. Oratio *De nomine JESU*, ad sacrosanctam Synodum Tridentinam, auctore Gaspare Cardillo Villalpandæo, Segobiensi, Doctore Theologo, anno MDLXIII.

MDLXIII. Concio *De tribus Domini nostri JESU CHRISTI tentationibus*, habita Tridenti per Fr. Joannem à Ludegna, Doctorem Theologum Dominicanum, Dominicâ primâ Quadragesimæ, anno MDLXIII.

MDLXIII. Oratio R. P. Magistri Fr. Joannis Gallo, Burgensis, Hispani, Theologi Serenissimi Regis Hispaniæ Philippi II. Ordinis Prædicatorum, in laudem sanctissimi Doctoris Thomæ Aquinatis, habita ad Patres Tridentinos anno, ut videtur, MDLXIII.

MDLXIII. Disputatio Theologica *De cælibatu sacerdotum*, quâ Fr. Joannes de Ludegna Hispanus, Doctor Theologus, Ordinis Prædicatorum, respondet ad duos ex articulis Theologicis de matrimonio, propositis publicè in Oecumenica Synodo Tridentina, adversùs Calvinum, Lutherum, ac gregales utriusque, anno, ut apparet, MDLXIII.

MDLXIII. Oratio ad Patres in sacra & Oecumenica Synodo Tridentina habita à R. P. Fr. N. Contreras, Hispano, Ordinis Minorum Regularis Observantiæ, Theologo Regis Catholici, Dominicâ secundâ Quadragesimæ, anno MDLXIII. ad Ecclesiæ reformationem persuadendam.

Concio R. P. Magistri Christophori Sanctotisii, Hispani, Burgensis, Ordinis Eremitarum D. Augustini, *De signis veræ Ecclesiæ agnoscendæ*, habita ad sacrosanctam Oecumenicam Synodum Tridentinam, Dominicâ tertiâ Quadragesimæ, anno MDLXIII.

Oratio, sive Apologia Petri Fontidonii, Hispani, Doctoris Theologi, ad Germanos, pro sacro & Oecumenico Concilio Tridentino, adversùs Joannem Fabricium Montanum: occasione desumpta ex verbis illis Proverbiorum 26. *Responde stulto juxta stultitiam suam, ne sibi sapiens esse videatur*.

CATA-

CATALOGUS

Oratorum, Præſulum, Doctorum, ac Concionatorum Nationis Hiſpanicæ, qui intervenerunt Concilio Tridentino.

Ex Oratoribus Eccleſiaſticis.

DON Fr. Martinus Roxas Portalrubeo Hiſpanus, Orator Religionis Hieroſolymitanæ. Ab anno MDXLV. Ad MDLXIII.

Oratores Regis Catholici Philippi II. quinque ſuprà laudati.

Porrò ex iis Comes de Luna obiit Tridenti 20. Decembris MDLXIII. abſoluto jam Concilio: ibique ſepultus fuit.

Archiepiſcopi Hiſpani.

D. Petrus Guerrero, Archiepiſcopus Granatenſis.

D. Antonius Parrages de Caſtillexo, Archiepiſcopus Calaritanus.

D. Fr. Bartholomæus de Martyribus, Luſitanus, Ordinis Prædicatorum, Archiepiſcopus Bracarenſis.

D. Gaſpar Cervantes de Gaëta, Hiſpanus, Archiepiſcopus Meſſanenſis, poſtea Cardinalis.

Epiſcopi Hiſpani.

D. Petrus Auguſtinus, Epiſcopus Oſcenſis, & Jaccenſis.

D. Joannes Suarez, Luſitanus, Ordinis S. Auguſtini, Epiſcopus Conimbricenſis.

D. Martinus Perez de Ayala, Hiſpanus, Epiſcopus Segobienſis. *Vide Elogium illius infrà* pag. 90.

D. Bartholomæus Sebaſtianus, Hiſpanus, Epiſcopus Pacenſis.

D. Joannes Antolinez Brecianos de la Ribera, Hiſpanus, Epiſcopus Juvenacenſis.

D. Didacus de Almanſa, Hiſpanus, Epiſcopus Caurienſis.

D. Gaſpar de Coſal, Luſitanus, Ordinis S. Auguſtini, Epiſcopus Leyrenſis.

D. Antonius de S. Michaële, Hiſpanus, Ordinis S. Franciſci, Epiſcopus Montis-Marani.

D. Aciſclus Moya de Contreras, Hiſpanus, Epiſcopus Vicenſis.

D. Arias Gallego Hiſpanus, Epiſcopus Gerundenſis.

D. Hieronymus Gallego Hiſpanus, Epiſcopus Ovetenſis.

D. Joannes de Muñatones Hiſpanus, Ordinis S. Auguſtini, Epiſcopus Segobienſis.

D. Franciſcus Blanco Hiſpanus, Epiſcopus Aurienſis.

D. Franciſcus de Aguirre Hiſpanus, Epiſcopus Crotonenſis.

D. Andreas de Cueſta Hiſpanus, Epiſcopus Legionenſis.

D. Antonius Corrionero Hiſpanus, Epiſcopus Almerienſis.

D. Antonius Auguſtinus Hiſpanus, Epiſcopus Ilerdenſis, poſtea Archiepiſcopus Tarraconenſis. *Vide Elogium illius infrà* pag. 653.

D. Lupus Martinez Hiſpanus, Epiſcopus Elnenſis.

D. Joannes de Quiñones Hiſpanus, Epiſcopus Calagurritanus.

D. Didacus Covarrubias de Leyva Hiſpanus, Epiſcopus Civitatenſis, poſtea Segobienſis, demum Conchenſis deſignatus, & Præſes Senatûs Caſtellæ. *Vide Elogium illius infrà* pag. 56.

D. Guillermus Caſſador Hiſpanus, Epiſcopus Barcinonenſis.

D. Petrus Gonzalez de Mendoza Hiſpanus, Epiſcopus Salmanticenſis.

D. Martinus de Corduba & Mendoza, Ordinis Prædicatorum, Epiſcopus Dertuſanus.

D. Petrus de Xaque Hiſpanus, Ordinis Prædicatorum, Epiſcopus Niochenſis.

D. Melchior de Voz-mediano Hiſpanus, Epiſcopus Guadixenſis.

D. Didacus de Leon Hiſpanus, Ordinis Carmelitarum, Epiſcopus Columbrienſis.

D. Didacus Ramirez Hiſpanus, Epiſcopus Pampilonenſis.

D. Franciſcus Delgado Hiſpanus, Epiſcopus Lucenſis.

D. Jacobus Gibertus de Nogueras Hiſpanus, Epiſcopus Aliphanus.

D. Petrus Fragus Hiſpanus, Epiſcopus Uſallenſis, poſtea Algarenſis.

Abba-

Abbates Hispani.

D. Augustinus Loscus, Abbas S. Benedicti de Ferraria Congregationis Cassinensis, Hispanus.

D. Cosmas Damianus, Benedictinus, Hispanus, Abbas Villæ-bertrandi, & Theologus Philippi II.

Generales Hispani.

R. P. Fr. Franciscus de Zamora, Generalis Ordinis Minorum, de quo suprà. Ab anno MDXLV. Ad MDLXIII.

R. P. Didacus Laynez, Generalis Societatis Jesu.

Theologi Hispani à Pontificibus missi.

Magister Fr. Petrus de Soto, Ordinis Prædicatorum.

Mag. Alphonsus Salmeron, Societatis Jesu Theologus.

Mag. Franciscus Turrianus, sive de Torres, ejusdem Societatis.

Mag. Antonius Solisius, Doctor Theologus.

Mag. Fr. Hieronymus Bravo, Ordinis Prædicatorum.

Theologi Hispani, missi à Philippo II.

D. Cosmas Damianus, Abbas Villæ-bertrandi, de quo suprà.

Ferdinandus Tricius, Doctor Theologus, Canonicus Cauriensis, postea Episcopus Auriensis, & Salmanticensis.

Ferdinandus Vellosillus, Doctor Theologus, Canonicus Seguntinus, postea Episcopus Lucensis.

R. P. Fr. Joannes Ramirez, Minister Provincialis S. Jacobi.

R. P. Fr. Alphonsus de Contreras, Commissarius Ordinis Minorum in Curia Hispaniæ.

R. P. Fr. Michaël de Medina, Ord. Minor. Sac. Theol. Doctor.

R. P. Fr. Joannes de Lobera, Sacræ Theologiæ Lector Salmanticæ, & socius provincialis S. Jacobi.

Cosmus Palma Fonteyo, Sacræ Theologiæ Doctor, socius Abbatis Villæ-bertrandi.

Mag. Fr. Joannes Gallo, Ordin. Prædicatorum, de quo suprà.

R. P. Fr. Petrus Fernandez, in societate ejusdem Magistri.

Doctores Canonum missi à Philippo II.

Antonius Covarrubias, Auditor Granatensis, Didaci frater.
Ferdinandus Mincasensis, Decretorum Doctor.

Theologi Regis Portugalliæ.

Ab anno MDXLV. Ad MDLXIII. Mag. Fr. Franciscus Forrerius, Ordinis Prædicatorum.
D. Jacobus Payva de Andrade, de quo suprà.
Adde D. Melchiorem Cornelium, Decretorum Doctorem, & Consiliarum.

Theologi Hispani, Procuratores Episcoporum absentium.

Petrus Zumel, Doctor Theologus Salmanticensis, Ordinis S. Mariæ de Mercede, pro D. Episcopo Malacitano.
Joannes Delgadus, Doctor Theologus, pro D. Episcopo Tudensi.
Gaspar Cardillo, de quo suprà, pro D. Episcopo Abulensi.
Joannes de Ludeña, de quo suprà, pro D. Episcopo Seguntino.
Fr. Franciscus Orantes, Lector Vallisoleti, pro D. Episcopo Palentino.

Theologi & Canonistæ Hispani, socii Episcoporum.

Franciscus Sancius, Decanus Theologorum Salmanticensis Academiæ, & Canonicus, cum D. Episcopo Salmanticensi.
Petrus Mercatus Theologus, cum D. Episcopo Vicensi.
Doctor Truxillo Theologus, Canonicus Legionensis, cum D. Episcopo Legionensi.
Doctor Sobanus Theologus, cum eodem D. Episcopo Legionensi.
Petrus Fontidonius, de quo suprà, cum D. Episcopo Salmanticensi.
Joannes Villeta Doct. Theologus, cum D. Episc. Barcinonen.
Joannes Fonseca, Doctor Theologus, cum Archiepiscopo Granatensi.
Michaël Oroncuspe, Doctor Theologus, cum D. Episcopo Pampilonensi.

Alphon-

Alphonsus Fernandez de la Guerra, Doctor Theologus, cum D. Episcopo Guadixensi.

Michaël Ytero, Doctor utriusque Juris, cum D. Episcopo Pampilonensi.

Josephus Puebla, Doctor Theologus, cum Episc. Civitatensi.

Joannes Chacon, Doctor Canonum, cum D. Episcopo Almeriensi.

Antonius Garsias, Doct. Theolog. cum D. Episc. Ovetensi.

Benedictus Arias Montanus, Doctor Theolog. cum D. Episcopo Segobiensi. *Vide Elogium illius infrà* pag. 228.

Joannes de Barcelona Theologus, cum D. Episc. Urgellensi.

Petrus Martyr Coma, Ordinis Prædicatorum, cum D. Episcopo Gerundensi.

Petrus Zatores Ord. Prædic. cum D. Episcopo Dertusensi.

Joannes de Burgos, Ordinis S. Augustini.

Christophorus Sanctotisius Ord. S. Augustini, de quo suprà.

Addendus Magister Melchior Canus, Ord. Præd. Primarius Theologus Salmanticensis, qui certè interfuit Conc. Tridentino, quamvis in omnibus Conciliorum editionibus fuerit prętermissus.

Theologi Lusitani.

Ludovicus de Sotomajor, Ord. Præd. cum D.Episc. Tudensi.

Antonius de Padua, Ordinis Minorum.

Summa omnium prædictorum.
Hispani.

Regii Oratores Philippi II. quinque.
Archiepiscopi tres.
Episcopi viginti septem.
Oratores sacri duodecim.
Abbates duo.
Generales duo.
Theologi Pontificii quinque.
Theologi Regii decem.
Theologi Procuratores Episcoporum quinque.
Theologi socii Episcoporum sexdecim.
Theologi alii seorsum tres.
Doctores Canonum tres.
Omnes numero septuaginta tres.

Lusitani.

Regius Orator unus.
Archiepiscopus unus.
Episcopi tres.
Theologi duo.
Doctor Legum unus.

Denique licèt olim decrevissem eorum insignium Hispanorum, qui convenêre ad Concilium Tridentinum, prædictas lucubrationes edere, sicuti & plura alia sacra monumenta Hispaniæ, quorum pauca hactenus lucem viderunt; postea pressus angustiâ temporis, & tædio hujus tam vasti Operis, ea prætermittenda, aut in alium locum amandanda censui. Hæc igitur qualiacumque sint, in signum amoris & observantiæ meæ fraterno affectu accipite Illustriss. ac nobilissimi DD. meque addictissimum Ecclesiæ vestræ filium, & superstitem & vitâ functum, amare, atque orationibus & sacrificiis adjuvare pergite. Romæ die sexta Octobris S. Brunoni sacrâ, anno Salutis MDCXCIII.

LECTORI

LECTORI.

POSTREMUM Operis hujus volumen prodit tandem cum omnibus iis Conciliis Hispaniæ ac Novi Orbis spectantibus ad sæculum decimum sextum, quæ hinc inde exquirere & habere potuimus. Nihil à nobis prætermissum fuit, ut quædam alia Provincialia Ecclesiarum Lusitaniæ haberemus, præsertim Bracarense memoratum à Spondano ad annum MDLXV. §. XXII. & Eborense ejusdem temporis, in quo V. Cl. Andreas Resendius concionem ad Patres congregatos habuit. Sed nullum eorum exemplar à DD. Episcopis ejus regni impetrare potuimus. Fortasse inde ortum, quòd illa nunquam fuissent eousque edita, aut Latinè scripta, sed vernaculâ linguâ, ut accidere solet; aut non eâ methodo sive ordine, ut decenter in publicum prodire possent. Eandem ob caussam ferè non prodeunt in hoc volumine Concilia Provincialia ejusdem anni celebrata in Ecclesiis Metropolitanis Valentina, Cæsaraugustana, & Granatensi, à nobis indicata in Synopsi Conciliorum Hispaniæ editâ anno MDCLXXXVI. Idipsum dictum esto de nonnullis Ecclesiarum Hispalensis & Burgensis.

Dolendum sanè est, quòd in florentissimis Hispaniarum regnis, ubi olim tam frequentia, tam gravia, & toti Ecclesiæ veneranda Concilia celebrabantur, jam ab aliquot sæculis parum frequentata, aut etiam ferè prætermissa fuerint. Sanè tricesimus octavus Canon inter Apostolicos ita habet: *Bis in anno Episcoporum Concilia celebrentur, ut inter se invicem dogmata pietatis explorent, & emergentes Ecclesiasticas contentiones amoveant: semel quidem quartâ septimanâ Pentecostes, secundò verò duodecimâ die mensis Hyperberetæi*. Id est, juxta computum Romanum, IV. Idus Octobris, ut habetur in Ms. Vaticano. Deinde verò in Concilio IV. Toletano, cui præfuit S. Isidorus Hispalensis anno DCXXXIII. Can. III. statuitur: *Quintodecimo Kalendarum Juniarum congreganda est in unaquaque provincia Synodus propter vernale tempus, quando herbis terra vestitur, & pabula germinum inveniuntur*. Ita frequenter cogebantur Synodi in Hispania olim, non modò Diœcesanæ, sed & Provinciales. Quin & quamplura Generalia totius nationis Concilia à tempore Eliberitani usque ad XVII. Toletanum intra quatuor sæcula fuisse celebrata in Hispania, patebit ea legenti Tomo II. hujus Collectionis. Cumque circa annum Epochæ Christianæ CDXLVII. Alipio & Ardebure VV. CC. Coss. in Hispania detectæ fuissent Manichæorum & Priscillianistarum reliquiæ; S. Leo Papa Epist. XCIII. aliàs XV. ad Turibium Episcopum Asturicensem, indixit *Concilium Episcopale* celebrandum in loco opportuniori Sacerdotibus provinciarum: ac præterea subdit: *Dedimus literas ad fratres & coëpiscopos nostros Tarraconenses, Carthaginenses, Lusitanos, atque Gallicianos, eisque CONCILIUM SYNODI GENERALIS INDIXIMUS*. In ordine verò ad id congregandum adjutores dat Idatium ac Ceponium Episcopos eidem Turibio: qui in quadam ad utrumque Epistola diuturnitatem ejus pestis in Hispania grassantis tribuit omissioni sive neglectui celebrandi Concilia: *Quod quidem per mala temporis nostri, Synodorum conventibus, decretisque cessantibus, liberiùs crevit*.

Hoc ipsum accidit circa relaxationem morum, & disciplinæ Ecclesiasticæ, in omnibus iis regnis ac provinciis, ubi nec Nationalia, nec Provincialia Concilia, immo nec Diœcesana, nisi fortè rarò aut perfunctoriè, celebrantur, quibus Præsules ipsi, sacerdotes, clerici, & tandem subditi omnes regantur, ac sese in officio contineant. Eam ipsam Conciliorum frequentiam indicunt sacri Canones, & exigit necessitas atque utilitas publica. Quot mala, quot peccata, quot animarum detrimenta ex eorum neglectu sequantur, experientia ipsa ubique passim docet. Utinam Illustrissimi quique Primates, Metropolitani, & Episcopi, id præ oculis habeant; ne fortè in tremendo judicio Princeps Pastorum sanguinem animarum de manibus ipsorum requirat. Deserviant exemplo tot Concilia Hispaniæ ac Novi Orbis, tum Provincialia, tum Diœcesana, sæculo præcedenti celebrata, eaque doctissima ac saluberrima, quæ Tomo hoc publicæ luci committimus: utinam cum aliquo Dei obsequio, & Ecclesiæ fructu.

Sicubi autem in Notis sive Observationibus ad illa, vel alia monumenta sacra, aut in Dissertationibus Ecclesiasticis, aut denique in toto Opere satis prolixo, nobis aberrare contigit (sicut & in quibuslibet aliis lucubrationibus, tam editis, quàm edendis) totum id judicio S. Romanæ Ecclesiæ, sive Sedis Apostolicæ, summittimus corrigendum, moderandum, aut prorsus delendum. Quin & quoties aut monitu doctiorum quorumlibet, aut studio proprio, meliora, vel alia ab iis didicerimus, absque cunctatione ulla sententiam commutabimus. Jam diu enim nobis altè insedit illud Gregorii Magni lib. II. Epist. XXXVII. *Ab omnibus corripi, ab omnibus emendari paratus sum: & hunc solum mihi amicum existimo, per cujus linguam ante apparitionem districti Judicis meæ maculas mentis tergo*. Vale, Catholice Lector, mihique assiduis sudoribus in utilitatem publicam utcumque laboranti, & admodùm peccatori, apud Deum tuis precibus opem fer, & superstiti, & vitâ functo.

INDEX

INDEX SUMMARIUS

EORUM, QUÆ CONTINENTUR HOC TOMO CONCILIORUM HISPANIÆ AC NOVI ORBIS.

CONCILIUM HISPALENSE Provinciale celebratum an. Dom. MDXII. Præside Archiepiſcopo D. Didaco Deza. pag. 1.

Sermo ejuſdem Archiepiſcopi, & Prologus Concilii. 2.

Sermo habitus per eundem Reverendiſſimum dominum Archiepiſcopum in ultima ſeſſione præfati Concilii Provincialis. 23.

Elogium Illuſtriſs. D. Didaci Deza Archiepiſcopi Hiſpalenſis. Ex Cl. V. D. Nicolao Antonio in Bibliotheca Hiſpana. 24.

Conſtitutiones D. Cardinalis D. Didaci Hurtado de Mendoza Archiepiſcopi Hiſpalenſis, approbatæ & confirmatæ in dicto Concilio Provinciali. 25.

Elogium prædicti Cardinalis, ex Hiſtoria Pontificali Alphonſi Ciaconii cum Additionibus recuſa Romæ anno MDCLXXVII. Tomo III. pag. 190. 34.

CONCILIUM TOLETANUM Provinciale coactum an. MDLXV. in ejuſdem urbis templo Cathedrali Deiparæ Virginis Mariæ Aſſumptioni conſecrato: ſub SS. DD. Pio IV. & Pio V. regnante Philippo II. præſidente domino Chriſtophoro Roxas Sandoval Epiſcopo Cordubenſi. 35.

Præfatio ejuſdem D. Chriſtophori Rogii de Sandoval Epiſcopi Cordubenſis, ejuſdem Concilii Præſidis. 35.

Elogium Illuſtriſſimi D. Didaci Covarrubias Epiſcopi Segobienſis, & ſcriptoris celeberrimi, qui huic Concilio interfuit. Ex Cl. V. D. Nicolai Antonii Tomo I. Biblioth. Hiſpanæ. 56.

CONCILIUM VALENTINUM Provinciale celebratum anno Domini MDLXV. nunc primò editum juxta correctionem à B. Pio V. Pont. Max. præſcriptam: cujus Breve ad finem Concilii exhibetur, Præſide Archiepiſc. D. Martino Ayala. 59.

Epiſtola Martini Ayalæ Archiepiſcopi Valentini, præfixa Concilio. 87.

Breve Pii V. ad D. Ferdinandum de Loaſes Patriarcham & Archiepiſcopum Valentinum directum, in quo Synodus Provincialis D. Martini de Ayala confirmatur, cum aliquibus tamen reſtrictionibus, ac epitheto *Sancta* eam privat, juxta exemplar aſſervatum in archivo S. Metropolitanæ Eccleſiæ Valentinæ. 88.

Elogium Illuſtriſs. Ayalæ Præſidis hujus Concilii. Ex Biblioth. Hiſpana Cl. V. D. Nicolai Antonii Tom. II. pag. 87. 90.

Allegatio juris pro defenſione Concilii Provincialis Valentini circa verba illa: *Sancta Synodus*, ad Sacram Congregationem Cardinalium Sacri Concilii Tridentini Interpretum miſſa per Dionyſium Paullum Lopis anno Domini MDXCIV. 91.

Reſponſum ſeu Epiſtola D. Cardinalis Matthæji Sacræ Congregationis Præfecti. 95.

Clauſula Dionyſii Paulli Lopis ſuper epitheto *Sancta* à Valentina Synodo uſurpato, in libro *De vera quatuor Patriarchalium ſedium erectione*. cap. 6. 95.

Scriptura miſſa Concilio Provinciali Salmanticenſi à venerabili Domino D. Joanne de Ribera Pacis-Juliæ Epiſcopo, poſtea Patriarcha Antiocheno, & Archiepiſcopo Valentino. Ex libro inſcripto: *Idea exemplar de Prelados*. In vita Illuſtriſs. D. Joannis de Ribera. Auctore Hyacinto Buſquets Matoſes cap. 2. 97.

CONCILIUM COMPOSTELLANUM Provinciale celebratum Salmanticæ an. MDLXV. Præſide Illuſtriſs. D. D. Gaſpare de Zuñiga & Avellaneda Archiepiſc. Compoſtellano (poſtea Hiſpalenſi, & S. R. E. Cardinale) correctum à B. Pio V. anno MDLXIX. juxta diploma in fine ejuſdem Concilii edendum. 100.

Breve Pii Papæ V. ſuper confirmatione concordię, ac declaratione aliorum decretorum Concilii Provincialis Compoſtellani, ultimo loco celebrati. 118.

Elogium D. D. Gaſparis de Zuñiga & Avellaneda, Archiepiſcopi Compoſtellani, præſidis hujus Concilii, poſtea Archipræſulis Hiſpalenſis, & S. R. E. Cardinalis. Ex Hiſtoria Pontificali Alphonſi Ciaconii cum Additionibus Oldoïni To. III. 120.

CONCILIUM GRANATENSE Provinciale celebratum anno circiter MDLXV. Præſide Petro Guerrero Archiepiſcopo ejus urbis: cujus Acta invenire nondum licuit. 121.

CONCILIUM BRACARENSE Provinciale celebratum ab Epiſcopis Luſitaniæ eodem anno MDLXV. ut teſtatur Spondanus ad eundem annum num. 22. Ejus Acta ab Archiepiſcopo Ulyſipponenſi à nobis diu exſpectata habere non potuimus. 121.

CONCILIUM CÆSARAUGUSTANUM Provinciale coactum eodem anno MDLXV. in quo præfuit D. Alphonſus de Aragon Archiepiſcopus, & nepos D. Ferdinandi Regis Catholici &c. Acta illius diu exſpectata à capitulo Eccleſiæ Sancti Salvatoris nondum habere licuit. 121.

CONCILIUM EBORENSE Provinciale in Luſitania celebratum ann. MDLXV. Præſide D. D. Joanne Melo Archiepiſcopo Eborenſi. In eo Andreas Reſendius concionem ad Patres congregatos habuit. Lege inſignem ſcriptorem D. Nicolaum Antonium To. I. Biblioth. Hiſp. pag. 62. Ejus Acta adhuc latent. 121.

SYN-

SYNODUS Diœcesana Valentiæ celebrata Præside Martino Ayala Archiepiscopo Valentino. 122.
Confirmatio constitutionum Synodalium Reverendissimi Fr. Thomæ de Villa-nova Archiepiscopi Valentini, nunc jam in Catalogum SS. relati. 133.
Ordinationes pro choro Ecclesiarum diœcesis Valentinæ, editæ à S. Thoma de Villa-nova Archiepiscopo Valentino in Diœcesana Synodo Valentina. Anno Domini MDXLVIII. die 14. Junii. 134.
Elogium Illustriss. D. Joannis de Ribera ex Cl. V. D. Nicolao Antonio Biblioth. Hisp. Tomo I. pag. 588. 135.
Epistola B. Pii V. ad D. Joannem de Ribera Patriarcham, & electum Archiepiscopum Valentinum, in qua eum hortatur ne dictum Archiepiscopatum relinquat. 136.
Epistola S. Caroli Borromæi ad D. Joannem de Ribera, &c. 137.
Breve Paulli V. ad Illustriss. D. Joannem de Ribera, &c. ex eodem libro ac capite. 137.
Elogium S. Thomæ de Villa-nova. Ex Cl. Viro D. Nicolao Antonio Bibliothecæ Hisp. To. II. pag. 255. 138.
Epistola S. Thomæ à Villa-nova ad Paull. III. 139.
Epitome Constitutionum Synodalium Sanctæ Ecclesiæ Valentinæ, ab an. circiter MCC. usque ad MDLXXX. ad Illustriss. D. Joannem de Ribera, ejusque perillustres canonicos & capitulum. 140.
CONCILIUM TOLETANUM Provinciale celebratum Toleti an. MDLXXXII. Præside D. D. Gaspare de Quiroga Cardinale, Archiepiscopo Toletano, Hispaniarum Primate, Inquisitore Generali, &c. nunc primò editum ex Ms. Ecclesiæ Toletanæ, juxta correctionem factam Romæ à Sacra Congregatione Concilii Tridentini, & additiones ipsius, quæ in decursu Actorum exhibentur literis cursivis. 202.
Edictum generale convocatorium post missas literas singulis Reverendissimis Episcopis, Abbatibus, & capitulis. 202.
Epistola Gregorii XIII. Pontif. Max. ad Cardin. Quirogam. 205.
Preces pro Ecclesia, pro salute Regis, & Principis, & pro Congregatione Concilii dicendæ in Missis majoribus. 205.
Petitiones Capitulorum Ecclesiarum Cathedralium provinciæ & Metropolis Toletanæ, circa appellationem à decretis ejus Concilii ad Romanum Pontificem. 219.
Epistola D. Cardinalis Quirogæ simul cum Concilio Toletano missa ad SS. D. Gregorium XIII. Pont. Max. 221.
Nota V. Cl. Joannis Baptistæ Perez Canonici Toletani, & postea Episcopi Segobricensis, in quibus tuetur epigraphen hujus Synodi, ostendens Concilium Provinciale appellari posse *Sanctum*. 221.
Epistola D. Cardinalis Carafæ ad D. Cardinalem Quirogam circa Concilium Toletanum. 222.
Alia Epistola D. Cardinalis Boncompagni ad eundem D. Cardinalem Quirogam. 222.
Diploma Gregorii XIII. ad D. Cardinalem Quirogam. 223.
Correctiones ejusdem Concilii Toletani iterum examinati à DD. Cardinalibus Concilii Tridentini interpretibus, prout eas misit D. Cardinalis S. Xysti. 223.
Epistola D. Cardinalis Boncompagni ad D. Card. Quirogam, de Legato Regio in Concilio Toletano nullatenus nominando. 224.
Epistola D. Cardinalis Quirogæ, in qua respondet D. Cardinali S. Xysti, circa ea quæ objecta fuerunt. 225.
Epistola Cardinalis S. Xysti cum secundo mandato Apostolico de Legato Regio delendo ex Concilio. 227.
Diploma Gregorii XIII. Pont. Max. ad D. Cardinalem Quirogam, ut deleatur nomen Legati Regii ex Concilio Provinciali. 228.
Elogium Benedicti Ariæ Montani, qui huic Concilio interfuit. Ex Biblioth. Hispana D. Nicolai Antonii, Tom. I. pag. 162. 228.
Elogium D. Joannis Baptistæ Perez, ex eodem D. Nicolao Antonio in Biblioth. Hispana, To. I. pag. 494. 231.
CONCILIUM LIMANUM I. Provinciale B. Toribii, per Sedem Apostolicam approbatum. 232.
Epistola R. P. Josephi Acosta Soc. Jesu Theologi, de isto Concilio Provinciali Limensi, ad Illustrissimum D. Perdinandum à Vega, Regii Senatus Indici Præsidem. 258.
Epistola Illustriss. A. Cardin. Carafæ ad D. Archiepiscopum civitatis Regum. 262.
Beati Toribii Mogrovexi Archiepiscopi Limani Catechismus minor & major, in Synodo Provinciali Limensi an. Domini MDLXXXIII. approbatus. 268.
Privilegia Indis per Pontifices Romanos concessa. 269.
Exhortationes ad moribundos auctoritate Concilii Provincialis editæ. 271.
SYNODUS I. Diœcesana Limensis celebrata à B. Toribio Archiepiscopo Limensi anno Domini MDLXXXII. 274.
SYNODUS II. Diœcesana Limensis, celebrata in civitate Regum die octava Februarii, anno MDLXXXIV. 280.
SYNODUS Diœcesana Valentina, celebrata Præside Illustriss. ac Reverendiss. D. Joanne Ribera, Patriarcha Antiocheno, & Archiepiscopo Valentino, anno MDLXXXIV. 283.
Ejusdem Præfatio ad omnes suæ diœcesis Christi fideles. 283.
CONCILIUM MEXICANUM Provinciale celebratum Mexici, an. MDLXXXV. Præside D. Petro Moya de Contreras, Archiepiscopo ejusdem urbis, confirmatum Romæ die 27. Octobris, anno MDLXXXIX. & postea jussu Regio editum Mexici ann. MDCXXII. sumptibus D. D. Joannis de la Serna Archiepiscopi: ac tandem Lutetiæ Parisiorum in Collectione Labbeana Tomo ultimo. 292.
Ejusdem Præfatio ad universum statum Ecclesiasticum

sticum provinciæ Mexicanæ. 292.
Statuta ordinata à Concilio Provinciali Mexicano III. anno Domini MDLXXXV. Ex præscripto sacrosancti Concilii Tridentini decreto sess. 24. cap. 12. *De reform.* verbo: *Cætera.* Revisa, & à Sede Apostolica confirmata anno Domini MDLXXXIX. 381.
Erectio Ecclesiæ Mexicanæ, quæ eadem est cum cæteris ejusdem provinciæ. 381.
Catalogus Præsulum Ecclesiæ Mexicanæ. Ubi nonnulla obiter de venerandis ac perfectissimis viris Gregorio Lopez, & D. Joanne Palafox, in eadem Ecclesia, & tota Nova Hispania celeberrimis. 412.
SYNODUS III. Diœcesana Limensis à B. Toribio Mogrovexo celebrata in oppido S. Dominici de Yungay, die decima septima Julii, anno MDLXXXV. 417.
SYNODUS IV, Diœcesana Limensis, celebrata in oppido S. Jacobi de Yauras-bamba, die 7. Septembris, anno MDLXXXVI. 437.
SYNODUS V. Diœcesana Limensis, celebrata in oppido S. Christophori de Guañec, die 22. Septembris, anno MDLXXXVIII. 446.
SYNODUS VI. Diœcesana Limensis, celebrata in civitate Regum, die 11. mensis Octobris anno MDXC. 452.
SYNODUS Diœcesana Valentina, celebrata Præside Illustriss. ac Reverendiss. D. Joanne Ribera. Patriarcha Antiocheno, & Archiepiscopo Valentino, anno MDXC. 455.
SYNODUS Diœcesana Valentina, celebrata die 25. mensis Octobris, anno MDXC. Præside eodem D. Joanne Ribera, &c. 464.
CONCILIUM Provinciale TARRACONENSE anni MDXCI. sive Collectio Constitutionum Provincialium Tarraconensium, ab anno circiter MCCC. usque ad MDXCI. Libris quinque digesta, primùm ab Antonio Augustino, postea à Joanne de Teres, Archiepiscopis Tarraconensibus. 472.
Præfatio Antonii Augustini Archiepiscopi Tarraconensis. 472.
Præfatio Joannis Teres Archiepiscopi Tarraconensis. 473.
Nomina Episcoporum Tarraconensium, ante Arabum & Maurorum in Hispaniam adventum, Auctore Antonio Augustino. 474.
Nomina Episcoporum Tarraconensium, post Arabum vastationem, ob quam Tarraco Antistite annos quadringentos caruit, auctore eodem Antonio Augustino. 476.
Clariss. Viri Antonii Augustini Episcopi Ilerdensis Epistula, de libris ad emendationem Gratiani necessariis, ac de nova editione Conciliorum, & Juris Pontificii Collectione facienda. Ad Gregorium XIII. Pont. Max. 646.
Capitulos de quatro cartas de D. Antonio Agustin Obispo de Lerida, en el año MDLXXIII. para el Secretario Geronymo Zurita, que estava en Madrid: en orden à recoger varios libros de Concilios, y de imprimir los de Toledo. En carta de 28. de Enero, &c. 647.
Epistola Antonii Augustini Episcopi Ilerdensis ad Laurentium Surium Cartusianum. Interpellatur à Gallis & Germanis de Conciliis Græcis & Latinis edendis, respondet: censuram editionis Surianæ facit, & formam optimæ editionis proponit. 647.
Cartas de D. Antonio Agustin, Obispo de Lerida, y electo Arçobispo de Tarragona, para el Maestro Juan Bautista Perez, Canonigo que fue de Toledo, y Obispo de Segorve, escritas en Lerida à 13. de Julio MDLXXVI. 650.
II. Carta del mismo Arçobispo para el Maestro Perez, en Lerida à 30. de Agost. MDLXXVI. 651
Epistola Hieronymi Suritæ ad Anton. Augustinum Archiepiscopum Tarraconensem. 652.
Elogium Illustriss. Viri D. Antonii Augustini Archiepisc. Tarraconensis. Ex Cl. V. D. Nicolao Antonio in Biblioth. Hisp. To. I. pag. 76. 653.
CONCILIUM II. Provinciale LIMANUM B. Toribii, celebratum anno MDXCI. 657.
REGULA CONSUETA, seu Institutiones consuetudinales Ecclesiæ Metropolitanæ Limensis, edita per B. Toribium ejusdem Ecclesiæ Archiepiscopum. 661.
SYNODUS VII. Diœcesana Limensis, celebrata in civitate Regum, ultimo die Octobris, anno MDXCII. 686.
SYNODUS VIII. Diœcesana Limensis, celebrata à B. Toribio Mogrovexo in oppido SS. Petri & Paulli Piscobamba die 24. mensis Novembris, anno MDXCIV. 696.
SYNODUS Diœcesana Valentina, celebrata Præside Illustrissimo ac Reverendiss. D. Joanne à Ribera Patriarcha Antiocheno, & Archiepisc. Valentino, mense Majo, an. MDXCIV. 710.
Decreta Diœcesanæ Synodi Valentinæ. 711.
SYNODUS ORIOLANA, celebrata Præside Reverendiss. D. Josepho Stephano Oriolano Antistite, anno Domini MDC. 713.
Literæ ampliss. D. Cardin. Matthæji ad eundem Episc. circa eam Synodum, cum hujus laude. 748.
Declaratio DD. Cardinalium S. Congregationis Rituum. 748.
Elogium Reverendiss. Episcopi Josephi Stephani Episcopi Oriolani, ex D. Nicolao Antonio. 749.
CONCILIUM III. LIMANUM Provinciale, celebratū à B. Toribio Mogrovexo an. MDCI, sub Clem. VIII. & Philippo III. Hispaniarum ac Novi Orbis Rege. 750.
SYNODUS LIMENSIS Diœcesana IX. ejusdem B. Toribii Mogrovexo, celebrata anno MDCII. 754.
SYNODUS LIMENSIS Diœcesana X. ejusdem B. Toribii, celebrata anno MDCIV. 760.
CARDINALIS DE AGUIRRE Clausula ad lectorem. 766.
Viri insignes Hispani, Oratores Regii, Archiepisc. Episcopi, Abbates, Generales, Doctores, Concionatores, &c. qui intervenerunt Conciliis Generalibus Lateranensi & Trident. aut lucubrationes aliquas vel Sermones in iis publicè protulerunt. Vide Præfationem, seu Rationem Operis, initio hujus voluminis præfixam.

CENSU-

CENSURA

R. P. MAGISTRI ILDEPHONSI DE MIER,

Congregationis S. Benedicti Hispaniarum Procuratoris Generalis, sacrarumque Congregat. S. R. Universalis Inquisitionis Qualificatoris, & sacrorum Rituum Consultoris, &c.

JUSSU Reverendissimi P. Fr. Thomæ Mariæ Ferrari S. P. A. Magistri, legi Tomum Quartum *Collectionis Maximæ Conciliorum Hispaniæ & Novi Orbis*, Auctore Eminentiss. & Reverendiss. D. Cardinale de Aguirre. At cùm omnia ferè in eo contenta aliis atque aliis locis ac temporibus cusa fuerint, ac publicæ luci commissa, Apostolica Sede annuente atque approbante; nihil inveni quod aut bene moratis, aut verè Catholicis officere possit: immo omnia apprimè necessaria, ut mores à recto virtutis tramite exorbitantes iterum reducantur, ac disciplina Ecclesiastica feliciter propagetur. In quo laudanda meritò se offerunt Eminentissimi Collectoris industria ac labor improbus, quibus ea quæ hinc inde dispersa ac latitantia, nullius, aut minimi usus erant, sed veluti cæca nocte tenebantur; in ordinem digessit, ac nobilissimâ amplissimaque editione tanquam in propatulo posuit. Quare digna censeo, immo è re valdè Ecclesiastica, ut typis mandentur. Romæ 3. Nonas Novembres anno Domini MDCXCIII.

Fr. Ildephonsus de Mier.

CENSURA

D. JOANNIS MARIÆ GABRIELLII,

Monachorum S. Bernardi Ordinis Cistercensis Visitatoris Generalis, S. Theol. Mag. sacræ Congreg. Indicis Consultoris, Supremæ ac Universalis Romanæ Inquisitionis Qualificatoris, &c.

EX alta profundaque sapientia pronunciavit Epiphanios: Καὶ γὰρ αἱ κατὰ τὸν κόσμον διάλεκτοι ἀνόμοιαι. ἀλλ' ἡ δύναμις τῆς παραδόσεως μία καὶ ἡ αὐτή. καὶ οὔτε αἱ ἐν Γερμανίαις ἱδρυμέναι Ἐκκλησίαι ἄλλως πεπιστεύκασιν ἢ ἄλλως παραδιδόασιν, οὔτε ἐν ταῖς Ἰβηρίαις, οὔτε ἐν Κελτοῖς, οὔτε κατὰ τὰς ἀνατολάς, οὔτε ἐν Αἰγύπτῳ, οὔτε ἐν Λιβύῃ, οὔτε αἱ κατὰ μέσα τοῦ κόσμου ἱδρυμέναι. *Tametsi hominum linguæ sint dissimiles, eadem tamen traditæ doctrinæ vis est ubique; neque aut constitutæ in Germania Ecclesiæ credunt aliter, aut suos perdocent, aut quæ in Hispaniis, ac Galliis, aut ad Orientem, aut in Ægypto, vel Libya, mediove Orbe stabilitæ.* Hoc, quod de inconcussis orthodoxæ Fidei dogmatibus protulit S. Doctor, disertè etiam ipsemet extendit ad illibata Christianorum morum documenta Ecclesiæ decisionibus ac constitutionibus definita. Περὶ θεσμῶν δὲ τῆς αὐτῆς ἐν ὀλίγῳ μέν μοι δεῖ πάλιν ἀνάγκη τοῦ παραδοῦναι τὴν αὐτῆς θεσμῶν ἀπὸ μέρους τὸ εἶδος, ὅπερ φύσει πεφύλακται ἐν αὐτῇ, καὶ φυλάσσεται, τὰ μὲν ἐκ προστάγματος, τὰ δὲ κατὰ ἀποδοχὴν προαιρέσεως, τοῦ Θεοῦ χαίροντος ἐπὶ τῇ ἀρετῇ τῆς αὐτοῦ διδασκαλίας. *Nunc de ejusdem Ecclesiæ sanctionibus ac legibus pauca mihi necesse est, deque earundem forma aliqua saltem ex parte persequi; quæcumque nimirum propriè olim in ipsa servata sunt, hodieque servantur, partim ex præcepto, partim ex inductione animi, Deo ex disciplinæ suæ virtute fructum quendam*

Lib. 1. to. 2. hær. 31.

Lib. 3. to. 2. sub fin.

dam

dum voluptatemq; capiente. *Ad hoc enim Concilia celebrari* (ut Girardo Engolismensi nervosè exprobravit Arnulphus Lexoviensis Episcopus) *sanctorum Patrum sanxit auctoritas, ut inde virtutum doctrina, malorumq; correctio proveniret, & velut exercitus sui facultate conspecta, ipsam se plenius Ecclesia mater cognosceret, ut adversùm vitia severiùs insurgendo, instantium bellorum triumphos posset confidentiùs auspicari*. *Sunt enim nonnulli* (ut sua etiam tempestate deplorat Cassiodorus) *qui putant esse laudabile, si quid contra antiquos sapiant, & aliquid novi, unde periti videantur, inveniant*. Hinc saltem intelligant neoterici aliqui scriptores, novarum opinionum in Ethica Christiana opifices, ab una se & recta veritatis orbita deflexisse, quando in tot compugnantium, & tum à veritate sacris Canonibus sancita, tum à se ipsis dissentientium sententiarum divortia sunt delapsi, reclamante S. Julio Pontifice Maximo apud S. Athanasium: Τὸ γὰρ ἅπαξ συνήθειαν ἐσχηκὸς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ ὑπὸ Συνόδων βεβαιωθὲν, οὐκ εὔλογον ὑπὸ ὀλίγων περιαιρεθῆναι. *Morem enim, qui semel in Ecclesia obtinuit, & à Synodis confirmatus est, iniquum est à paucis abrogari*. Quàm invictum autem ex antiquitate argumentum veritatis eliciatur, & quanto semper falsitatis præjudicio laboret novitas, longè præclarissimè demonstrat Eminentiss. ac Reverendiss. D. Cardinalis de Aguirre in *Collectione Maxima Conciliorum omnium Hispaniæ & Novi Orbis*, eruditissimis Notis, & doctissimis Dissertationibus mirificè illustrata, cujus hunc Quartum Tomum, injungente Reverendissimo Patre Fr. Thoma Maria Ferrari, Sacri Palatii Apostolici Magistro, accuratè cogitateque perlegi; ipsumque Catholicæ Fidei & probis moribus adeò consentaneum suspexi, ut exinde eniteat, in Ecclesiasticis illis Decretis & dogmatum altitudinem, & sanctarum vitæ regularum axiomata uno aut altero contextu verbis paucissimis concludi, & hoc brevi compendio sanam & summam Theologiam tradi, ac humani generis multitudinem ad virtutes virtutibusque desponsam æternæ vitæ felicitatem trajici. Propterea dignissimum hunc Quartum Tomum censeo, cujus sibi lucem typi accersant, sapientibus posthac viris cumulatissimè accessuram. Quamobrem Eminentissimus ac Religiosissimus Auctor eidem pro coronide jure merito apponere potest istud ex Tertulliano τὸ ἐπιφώνημα: *Fides in regula posita est, habes legem & salutem ex observatione legis, exercitatio autem in curiositate consistit, habens gloriam solam de peritiæ studio. Cedat curiositas Fidei, cedat gloria saluti. Certè aut non obstrepant, aut quiescant adversùs regulam. Nihil ultrà scire; omnia scire est*. Romæ è Cœnobio Sanctæ Pudentianæ Nonis Novembris, Anno à Virginis partu MDCXCIII.

To. 2. Spicilegii Lucæ Dach. ii.

L. Divin. Instit. c. 11.

Apolog. 2. de fuga sua.

L. de Præscript. c. 14.

D. Joannes Maria Gabriellius Monachorum S. Bernardi Ord. Cistercien. Visitator Gen. S. Theolog. Mag. & Sac. Congreg. Indicis Consultori ac Romanæ Universalis Inquisitionis Qualificator.

IMPRIMATUR,

Si videbitur Reverendiss. P. M. S. P. Apostolici.

Joseph Menattus Episc. Cyrenen. Vicesg.

IMPRIMATUR.

F. Thomas Maria Ferrari Ordinis Prædicatorum Sac. Pal. Apostol. Magister.

CONCILIUM

CONCILIUM HISPALENSE
PROVINCIALE,
CELEBRATUM ANNO MDXII.
PRÆSIDE
ARCHIEPISCOPO D. DIDACO DEZA.

Sermo habitus per Reverendissimum Dominum Dominum Didacum Deza, Archiepiscopum Hispalen. in prima Sessione Concilii Provincialis per eundem Hispali celebrati.

REX pacificus unigenitus, qui est in sinu Patris, carnis suæ nativitate mundum ingressus pacis fœdera nobis attulit, dispersaque & omnino distantia, immò sibi invicem adversantia in unum colligens, juxta quod Apostolus inquit: Ipse est pax nostra, qui fecit utraque unum, & primum unitatis vinculum est cunctis sæculis admirandum, qui Deum & hominem non solâ naturâ in infinitum distantes, sed affectu & actibus dissentientes, tanto fœdere conciliavit, ut unus idemque Deus esset, qui homo; & unus ipse homo, qui Deus. Hoc unitatis ac pacis mysterium mox nascente Domino ab exultantibus Angelis prædicatum est: quando Gloriam in Excelsis Deo, pacemque in terra hominibus bonæ voluntatis multitudo cœlestis militiæ (ut Lucas refert) præcinuit. Neque sibi soli Verbum caro factum hanc unitatem servavit, sed & in suos fideles, veluti caput in membra, mirabili connexione transfudit. Nam quemadmodum, juxta sententiam Paulli, consepulti sumus, & conresuscitati cum Christo: ita & sumus ejus ineffabili nativitate congeniti, & divinæ effecti consortes naturæ. Quotquot autem (inquit Euangelista Joannes) receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri. Et sicut natus in terris, pacis ac unitatis actor extitit Filius Dei: ita & in mundo conversatus, universa incarnationis mysteria ad pacem & unitatem direxit. Præcepta nempe & Sacramenta gratiæ, quibus legem mandatorum evacuavit, miro ordine sub unitate complexus est. Charitas siquidem quæ (ut inquit Apostolus) finis est præceptorum, vinculum est unitatis. Sacramenta verò sic Christus instituit, ut ex multis rebus collectis verbo sanctificationis unum conflaret: unde & Apostolis in unum congregatis cœnaculum, & ad unam confidentibus mensam, sanctissimum corporis sui & sanguinis Sacramentum instituit. Ascendens præterea Christus in cœlum, non nisi Apostolis in unum convenientibus, promissum Spiritum sanctum visibiliter misit. Nobis denique formam postulandi, & à Deo impetrandi tradens, in unum nos docuit convenire; dicens: *Ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi sum in medio eorum; &, de omni re quam petierint, fiet illis à Patre meo*: quasi ipse multorum conventus, & unitas animorum, magni meriti apud Deum existat. Quod & Propheta David insinuat dicens: *In Consilio justorum & congregatione magna opera Domini*. Hinc est, fratres dilectissimi, quòd in Ecclesia Synodos & Concilia celebrari inolevit, ut quod merita singulorum obtinere non valent, multorum cœtus uno corde & con-

sona voce Deum precantium impetrare mereatur. Unde super illud Apostoli Romanorum is: *Adjuvetis me in orationibus vestris*: dicit Glos. *Rogat Apostolus apud minores pro se orare: multi enim minimi dum congregantur unanimes, fiunt magni, & multorum preces impetrant*. Verumtamen animadvertite fratres, quod non promittitur multis qualitercumque in unum congregatis, vota sua à Deo impetrare: sed si in nomine Christi convenientes deposcant. Sic enim ait Dominus: *Ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo*. Illi autem in nomine Christi congregantur & postulant, qui ea quæ Christus docuit postulanda precantur. Hæc autem sunt quæ oratio Dominica septem petitionibus edita comprehendit, quorum summa est, ut ad gloriam Dei, & sui nominis sanctificationem, quæ nostræ saluti aut commoda sunt, aut necessaria, pro divinæ voluntatis beneplacito piè & perseveranter poscamus. Illi verò in nomine Christi non petunt, qui non quæ Dei sunt, sed sua quærentes statuere; desideria cordis sui impleri deposcunt, vel ad mundi gloriam consequendam, vel ad carnis oblectamenta sectanda. Horum consortium Propheta se gloriatur vitâsse dicens: *Non sedi cum concilio vanitatis, & cum iniqua gerentibus non introibo: odivi Ecclesiam malignantium, & cum impiis non sedebo*. Nos igitur fratres Dilectissimi in hac sancta Synodo convenientes in nomine JESU postulemus, si impetrare volumus quod optamus. Petituri autem in nomine JESU brevi sermone, sed ex intimo cordis, juxta formam à Domino traditam, ejus misericordiam imploremus: ut Spiritus sanctus adveniens corda nostra clementer expurget, mentes illuminet, & inducat in omnem, sicut promisit Filius, veritatem: quatenus in nomine suo collecti, sic in cunctis teneamus cum moderamine pietatis justitiam, ut ab eius beneplacito in nullo dissentiat voluntas nostra, sed rectum tramitem in omnibus observantes, quæ Deo placita sunt, & dictis exequamur & factis; quod ipse præstare dignetur, qui cum Patre & Spiritu sancto vivit & regnat per omnia sæcula sæculorum. Amen.

PROLOGUS.

IN NOMINE DEI OMNIPOTENTIS Sancta mater Ecclesia Catholica à Spiritu sancto illuminata, inter alia salubria documenta, quæ pro salute animarum fidelium Christianorum instituit, ordinavit quod Prælati qui habent auctoritatem à nostro Redemptore Jesu Christo ad regendum & gubernandum populum Christianum, celebrarent quibusdam temporibus, scilicet Metropolitani Concilia Provincialia, & Episcopi Synodos in suis Diœcesibus, ad effectum statuendi & ordinandi res spectantes ad servitium Dei, & augmentum cultûs divini, & pro immunitate suorum ministrorum, & Ecclesiarum, & reformatione vitæ & morum, tam in statu Ecclesiastico, quàm sæculari, ad exaltationem nostræ sanctæ Fidei Catholicæ. Ideò nos D. Didacus Deza, divinâ misericordiâ Archiepiscopus sanctæ Ecclesiæ Hispalensis, considerantes, quod longû tempus effluxit absque eo quod fuerit celebratum Concilium Provinciale in hac nostra Archi-diœcesi, propter quod, quamvis Archiepiscopi bonæ memoriæ Prædecessores nostri, moti sancto zelo & desiderio antiquitùs fecerint, & ordinaverint plures laudabiles constitutiones, quia tamen non fuerunt publicatæ nec observari mandatæ, plures illarum oblivioni traditæ, & aliæ fuerunt violatæ & videntes etiam quod præ temporum varietate occurrerunt, & quotidie eveniunt novi casus, quibus providere necesse est de novis remediis: Volentes sequi & observare quod per sacros Canones fuit stabilitum & demandatum cum consilio & sententia Reverendorum nostrorum dilectissimorum Fratrum Decani & Capituli dictæ nostræ sanctæ Ecclesiæ, statuimus facere & celebrare Concilium Provinciale in hac insigni civitate Hispalensi. Pro quo vocari mandamus per nostras literas patentes convocatorias Reverendos in Christo Patres, & Dominos Episcopos Gadicensem, Malacitanum, Sylvensem, Canariæ, & de Marrueco, nostros suffraganeos, & illud notificari Capitulis suarum Ecclesiarum Cathedralium, omnibusque aliis Abbatibus, Prioribus, & Vicariis dicti nostri Archie-

chiepiſcopatûs; de quorum approbatione & conſenſu poſtquam omnes, ſeu major pars illorum, fuerunt congregati per ſe, vel ſuos Procuratores in dicta noſtra ſancta Eccleſia, & civitate Hiſpalenſi, invocatâ priùs gratiâ Spiritûs ſancti, fecimus & ordinavimus, & publicari mandavimus, prout fuerunt publicatæ Conſtitutiones ſequentes.

CAPUT I.

Quòd Parochi doceant ſuos Parochianos myſteria noſtræ ſanctæ Fidei Catholicæ, & quòd in qualibet Eccleſia adſit tabula, in qua contineantur omnia, quæ illos docere debent.

QUIA cognitio noſtræ ſanctæ Fidei Catholicæ eſt neceſſaria omnibus fidelibus Chriſtianis pro ſua ſalute; ideo cupientes ſalutem animarum, quæ nobis fuerunt commendatæ, & quod non errent per ignorantiam (ſacro Concilio approbante) ſtatuimus & ordinamus, ut omnes curam animarum habentes & Confeſſores noſtri Archiepiſcopatûs & provinciæ ſint diligentes in docendo ſuos Parochianos, & perſonas quarum audient confeſſiones, illa quæ ſcire debent & credere pro ſua ſalute, & in ſpecie Articulos noſtræ ſanctæ Fidei Catholicæ, qui ſunt fundamentum noſtræ Religionis. Item etiam ut illos inſtruant in ſanctis Sacramentis Eccleſiæ, & in decem mandatis noſtræ legis Chriſtianæ, ut non audeant illa tranſgredi & contravenire; ac etiam ipſis dicant qualia ſunt peccata mortalia ad effectum ut ſciant melius illa evitare, illis ſuadendo ut cum magna cura procurent exercere ſeptem opera miſericordiæ, de quibus ſtricta per eos danda eſt ratio tempore eorum obitûs; ſuper quo mandamus ut magnam faciant diligentiam, & ſpecialem curam: & ut præmiſſa meliùs obſerventur, mandamus ut in qualibet ex Eccleſiis Parochialibus totius noſtri Archiepiſcopatûs & provinciæ, apponatur tabula quam mandamus, ubi præmiſſa ſummariè contineantur, quam præcipimus apponi in loco publico, ad effectum ut videatur & legatur ab omnibus.

Item mandamus omnibus Parochis qui nunc ſunt & erunt in futurum, ut omnibus diebus Dominicis Adventûs, à Dominica Septuageſimæ uſque ad Dominicam Paſſionis incluſivè, legant & declarent populo contenta in dicta tabula inter Miſſarum ſolennia, poſt offertorium: & quod de his non potuerit legi una die Dominica, legatur in altera, vel in primo feſto occurrente.

Item mandamus ut præfati Parochi habentes idoneitatem, explicent ſanctum Evangelium diebus Dominicis anni ſuis Parochianis, illis exhibendo, & illos inducendo in viam ſalutis, ut ſe retrahant ab occaſione peccandi. Quæ omnia per dictos Parochos compleri mandamus (ceſſante legitima excuſatione) ſub pœna unius regalis quoties ita non exequentur, applicandi pro una medietate Eccleſiæ cui inſerviunt, & pro alia medietate illi qui denunciaverit.

Ut Parochi moveant ſuos Parochianos, ut ſciant Confeſſionem generalem, & orationes Eccleſiæ.

Magnus defectus & culpa ſubditorum, & notabilis negligentia Parochorum, quod eorum Parochiani neſciant res pertinentes ad ſuam ſalutem, quæ ſunt fundamentum noſtræ ſanctæ Fidei Catholicæ. Et quia ſumus informati quod plures ex noſtris ſubditis, habentes ætatem diſcretionis neſciunt Orationes ab Eccleſia inſtitutas (quod procedit ex negligentia, & pauca cura Parochorum) ideo mandamus, ut præfati Parochi & Confeſſores, illos moneant pariter ut procurent ſcire Confeſſionem generalem & Orationem Dominicam, Ave Maria, & Credo, ac Salve Regina; mandamuſque ut præfati Curati & Confeſſores quotieſcumque audient confeſſiones quarumvis perſonarũ, recitare faciant dictas Orationes, & videant ſi illas ſciant & bene pronuncient, corrigendo, & docendo quod non ſcierint, & non bene pronunciaverint. & ad hunc effectum mandamus, ut Presbyter qui Miſſâ celebraverit diebus Dominicis, poſt dictam Confeſſionem altâ voce, loco pœnitentiæ illis injungat, ut unâ Dominicâ dicant ſimul cum ipſo Pater noſter, & Ave Maria, & aliâ Dominicâ Credo, & Salve Regina, tali modo ut totus populus poſſit & valeat bene pronunciare: & ad hunc effectum moneant ſuos Parochianos ut ſecum ducant ſuos filios qualibet die Dominica ad Miſſam, ut diſcant dictas Orationes.

Item mandamus omnibus Sacriſtis Eccleſiarum noſtri Archiepiſcopatûs & provinciæ, & omnibus perſonis Eccleſiaſticis vel ſæcularibus, quæ docebunt legere & ſcribere, ut in primis & ante omnia de præmiſſis pueros inſtruant, & alia legere, vel ſcribere non faciant, donec ſciant dictas orationes, & alia contenta in dicta tabula. quæ omnia mandamus per ipſos fieri & compleri ſub pœna excommunicationis: mandamuſque non abſolvi donec prædictis integrè ſatiſfaciant.

CAPUT II.

Deputentur perſonæ, quæ in ſancta Fide Catholica noviter ad eam converſos inſtruant, & quid Parochi circa illud agere debeant.

CUM in hac noſtra diœceſi & provincia adſint plures noviter ad fidem converſi tam à lege Judaïca, quàm à ſecta Mahometana, maximè indigentes inſtructionibus & documentis noſtræ ſanctæ Fidei Catholicæ, & alio-

aliorum concernentium doctrinam Christianam (sacro Concilio approbante) statuimus & ordinamus, ut Prælati, ad quos spectat invigilare super salute animarum, deputent personas honestas & competenter doctas, quæ illos instruant in omnibus necessariis ad eorum salutem, & quæ specialem curam habeant inquirendi & sciendi quomodo vivant, & an committant aliquos ex erroribus, in quibus, antequam ad nostram fidem venissent, steterunt. mandamusque Parochis ut in suis Parochiis faciant catalogum separatum de noviter couversis; & visitatoribns ut exigant rationem cum magna diligentia super eo, an faciant & compleant quod mandat Ecclesia. Pariterque quia nonnulli sunt utriusqne generis, qni à nostra sancta Fide Catholica recesserunt, fuerunt reconciliati, & reducti ad unionem sanctæ matris Ecclesiæ, ac abjurarnnt suos errores, quibus ordinatum fuit, ut audiant Missam & concionem diebus Dominicis & festivis de præcepto, ac peccata confiteantur tribus festis Paschalibus anni, & alia; mandamns Parochis ut de sic reconciliatis faciant specialem Catalogum ad effectum ut innotescat an exequantur quæ ipsis fuerunt injuncta, & illos moneant, ut illa compleant, ad effectum ut Deus Dominus noster veniam pro peccatis contra ipsum commissis impartiatur, & præstet ut in bono statu perseverent.

CAPUT III.

Quòd Parochi sint diligentes in administrando sancta Sacramenta.

STATUTUM de jure est ut fideles Christiani recipiant Sacramenta sanctæ matris Ecclesiæ quibusdam anni temporibus, & in casibus necessitatis pro salute animarum suarum: ideo (sacro Concilio approbante) statuimus, ut omnes Parochi sint diligentes iu administrando sancta Sacramenta, & signanter Baptismum in fantibus ad evitandum periculum quod ex dilatione oriri posset, & exhortando ac requirendo suos Parochianos infirmos, ut confiteantur & sanctum Sacramentum Eucharistiæ recipiant.

Item ut notum sit omnibus quando corpus Domini nostri defertur alicui infirmo ad effectum ut sanctum Sacramentum comitentur, & propterea lucrentur Indulgentias concessas; mandamus ut pulsare faciant in porta Ecclesiæ campanellam, parum antequam exeat ab Ecclesia, vel aliam campanam majorem, si mos est; & post reportatum corpus Domini nostri ad Ecclesiam, declarent omnibus qui illud fuerunt comitati, qualiter fuerunt lucrati Indulgentias à sanctis Patribus concessas, & ulteriùs Indulgentiam quadraginta dierum, quam nos eis concessimus pro qualibet vice. Quod fieri mandamus per dictos Parochos sub pœna centum morapetinorum applicandorum pro una medietate Ecclesiæ, & pro alia medietate denuncianti.

CAPUT IV.

Quòd Medici imprimis & ante omnia moneant infirmos, ut salutem animarum suarum procurent.

PRO remedio plurium inconvenientium statuit bonæ memoriæ Innocentius Tertius in Decretali. *Cùm infirmitas. de Pænit. & rem.* Quod quando vocarentur Medici ad infirmos, ante omnia moneant dictos infirmos, ut vocent medicos animarum, qui sunt Confessarij, & illos inducant ut confiteantur, & salutem animarum suarum procurent. qnia cùm infirmitas corporis procedat ab ægritudine spirituali, quando infirmitas animæ curata est, Deus mandat salutem corporis, ac etiam quando in principio infirmi non fuerunt inducti ad confitendum, & disponendum animas suas & conscientias, succedit quod, si eis dicatur factâ graviori infirmitate, cadunt in periculum desperationis suæ salutis, & in alias periculosas cogitationes. Et cùm sit quòd in d. Decretali fuit imposita pœna Medicis illud non observantibus, prout dictum est, eisque vetitus ingressus in Ecclesiam, nobis est notum quod dicti Medici parum Deum timentes, & periculum animarum fidelium minimi facientes, id non observant, & iu dictam pœnam incurrunt; ideo nos cupientes tanto periculo obviare: statuimus & ordinamus, ut imposterum omnes Medici nostræ Archi-diœceseos & provinciæ sint diligẽtes in observatione dicti Decretalis: statimque in prima visitatione moneant & hortentur dictos infirmos, ut confiteantur, & disponant suam conscientiam, & ita facere non omittant cum qualibet persona, cujusvis statûs & conditionis exiştat: quodque si talis infirmus id non præstiterit, Medicus postquam de eo notitiam habuerit, illum secundâ vice non invisat, neque curet donec confessus fuerit, & animam suam disposuerit. mandamusque ita servari & compleri per dictos Medicos sub pœna excommunicationis & ducentorum morapetinorum applicandorũ fabricæ Ecclesiæ cujus fuerint Parochiani quotiescumque coutravenerint: ad quam pœnam volumus illos teneri in foro conscientiæ; & ut præmissa omnibus innotescant, mandamus ut quatuor primis diebus Dominicis Quadragesimæ Parochi enuncient hanc Constitutionem in suis Ecclesiis.

CAPUT V.

Contra Vaticinatores & Magos, illosque consulentes.

CUM nobis notum sit quod iu nostro Archiepiscopatu & provincia, adsunt plures personæ utriusque sexus, quæ timoris Dei oblitæ, & fidei ac spei quam habere debent in divina providentia, utuntur vaticiniis, magicis artibus, sortilegiis, & maleficiis, euntque

euntque seu mandant ad capiendum consilium à talium maleficiorum gestoribus, qui Diabolo famulantur; & quamvis tales personæ incurrant in magnas pœnas de jure stabilitas, & in sententiam excommunicationis vigore Constitutionum Provincialium nostri Archiepiscopatûs, in dictas pœnas & censuras incurrunt, & ab usu tam gravis peccati non abstinent. Ideo tantæ Dei offensioni obviare cupientes, statuimus & mandamus, ut in posterum omnes personæ, quæ dictis magicis artibus, sortilegiis, vaticiniis, vel aliis maleficiis utentur, sive cum talia gerentibus consilium iniverint, vel illos adiverint, vel participes delicti eorundem quocunque modo fuerint; ultra omnes alias pœnas in tali casu constitutas, omnes illi incurrant in sententiam excommunicationis ipso facto, & in pœnam duorum millium morapetinorum pro prima vice, & pro secunda vice pœna duplò augeatur, & publicè diffamentur, & in exilium mittantur ad tempus judicibus de eo cognoscentibus bene visum.

Item mandamus Provisoribus & Visitatoribus nostri Archiepiscopatûs, ut diligenter invigilent & specialem curam habeant inquirendi contra tales personas deditas isti peccato, illudque graviter puniendi, & delendi è cordibus nostrorum fidelium subditorum. Et ut talia delicta non possint remanere secreta, mandamus dictis Provisoribus, ut singulis annis à Dominica Septuagesimæ relaxent literas generales, etiam anathematis, contra dictos delinquentes, ac etiam contra omnes scientes, quales sunt qui talia delicta patrârunt, eisque præcipiant sub dictis censuris, ut accedant ad notificandum & declarandum coram ipsis, vel saltem coram Parochis suarum Parochiarum & coram Notario vel Scriba publico, ut in judicio constare valeāt. Mandamusque dictis Parochis ut magna cum diligentia intra mensem notificent dictis Provisoribus, quidquid ipsis fuerit declaratum, & ipsi sciverint, & fidem de his transmittant. quod per ipsos fieri & compleri mandamus sub pœna suspensionis à divinis, & trium millium morapetinorum quotiescunque contravenerint.

CAPUT VI.

Quod relaxentur literæ generales singulis annis contra illos, qui vivunt in peccatis publicis, & procedatur usque ad invocationem brachii sæcularis.

PRÆLATIS & Pastoribus animarum quibus fuit commendatus populus Christianus, convenit firmiter & continnò invigilare super custodia animarum fidelium. Ideoque nos cupientes salutem nostrorum subditorum, illosque à peccatis & publicis Dei offensionibus avertere, & venerando censuras & pœnas, in quas vigore Constitutionum nostri Archiepiscopatûs & provinciæ, singulis annis à Dominica Septuagesimæ relaxent literas generales, & procedant per censuras, & per omnia alia juris remedia contra illos, qui vivunt in peccatis publicis, & contra illos qui matrimonium clandestinè contrahunt, vel in gradibus de jure prohibitis, & contra præsentes & inservientes talibus matrimoniis, & contra illos qui vitam ducunt maritalem cum suis uxoribus non receptâ benedictione Ecclesiæ, & contra incestuosos, & illos qui habent duas uxores, & contra usurarios & publicos concubinarios: quodque sic procedere non desinant, donec tales personæ ab istis peccatis se removeant. Quod per illos magna cum diligentia fieri & compleri mandamus, super quo eorum conscientiam oneramus, & ut hæc possint meliùs devenire ad notitiam dictorum judicum, & puniantur; mandamus omnibus Parochis nostri Archiepiscopatûs & provinciæ, ut sint diligentes in inquirendo & sciendo quales sint ex eorum Parochianis, qui existunt in aliquibus ex dictis peccatis publicis, illosque moneant cum tota charitate ut se ab eis removeant: & nisi corrigantur & emendentur, teneatur quilibet ex dictis Parochis illud notificare Prælato sive ejus Provisori, ut remedium afferat. Et desuper mandamus, ut præfati Parochi conficiant catalogos in quibus describant omnes sic publicè reputatos in suis Parochiis & cum omni diligentia illos transmittant ad dictos Provisores tempore & modo in sequenti constitutione contentis sub pœna unius floreni quotiescumque non præstiterint, applicandi pro medietate Ecclesiæ cui inserviunt, & pro alia medietate accusatori.

CAPUT VII.

Ordo procedendi contra illos qui non confitentur peccata, & sanctam Eucharistiam non recipiunt.

NOTUM nobis est, quòd non obstantibus censuris quæ vigore Constitutionum nostrorum bonæ memoriæ antecessorum fuerunt promulgatæ contra fideles nostros subditos, qui peccata non deponunt singulis annis, nec sanctam Communionem recipiunt tempore ab Ecclesia præfixo; & litteris ac censuris quæ quolibet anno fulminantur contra tales personas à Provisoribus & judicibus, plures sunt qui parùm Deum timentes, diù permanent excommunicati denunciati. Cupientes propterea novum afferre remedium, statuimus & mandamus omnibus Parochis nostri Archiepiscopatûs & provinciæ, ut à Dominica Septuagesimæ moneant omnes suos Parochianos, ut vadant ad confitendum peccata; dividant suas Parochias per vicos & contratas, præfigendo unicuique tempus, quo venire debuerit ad confitendum, prout opportunum judicaverint; ne omnes simul accedant eodem tempore, quo præ multitudine confitentium haberi non possit copia Confessariorum, ita quòd dicti Parochi specialem curam habeant de conscientiis suorum Parochianorum.

Item mandamus, ut præfati Parochi magna cum

cum diligentia efforment catalogum omnium illorum degentium in suis Parochiis qui non fuerint confessi, & sanctam Eucharistiam non receperint, vel fuerint excommunicati propter peccata publica, illumque suo nomine proprio subscriptum transmittant ad Provisores usque ad Dominicam in Albis, prout hactenus fieri solitum fuit. Insuperque dicti Parochi teneantur deferre catalogum, & denunciare publicè in Ecclesia illos qui incurrerint in sententiā excommunicationis, & illos qui à nostris Provisoribus fuerint declarati, illos nominando propriis nominibus altâ voce; itaut populus audiat & intelligat, nemine propter amorem vel alium quemlibet respectum prætermisso. Et si præfati contumaces non fuerint absoluti, peccata non deposuerint, & sanctam communionem non susceperint, & à dictis peccatis publicis non se removerint usque & per totum diem sanctissimæ Trinitatis; mandamus & ordinamus, ut dicti Parochi teneantur transmittere ad Provisorem alium secundum catalogum & memoriale continens nomina illorum, qui sic fuerint denunciati excommunicati. quem catalogum transmittere debebunt usque & per totam Octavam Corporis Christi sub pœna unius floreni quotiescunque illum transmittere prætermiserint, applicandi modo superiùs expresso. Pariterque mandamus ut dicti Provisores & Ministri nostri Archiepiscopatûs & provinciæ procedant contra contumaces & rebelles per censuras, & per pœnas, quæ ipsis videbuntur magis proficuæ, aggravando, & reaggravando usque ad invocationem brachii sæcularis, si necessarium fuerit: & in scriptura invocationis brachii sæcularis exprimantur contumaces propriis nominibus, & dicatur in ea quòd in carceres detrudantur, & ab eis non liberentur nec relaxentur, etiam sub fidejussione, donec constiterit eos fuisse absolutos, & paruisse Ecclesiæ & judicibus qui contra ipsos processerint, ita ut eos in suo peccato permanere non permittant.

Item quia plures dicendo confessos suisse apud Religiosos, & alios sacerdotes electos ab his qui habent facultatem audiendi confessiones & absolvendi, confiteri in suis Parochiis recusant, mandamus ut dicti Parochi illos non habeant pro confessis, nec pro absolutis, nisi docuerint legitimè per literas talium Religiosorum, vel alio modo, qualiter fuerunt confessi apud ipsos, & absoluti.

CAPUT VIII.

Quam pœnam incurrant illi, qui per annum & ultrà permanent in excommunicatione.

MAGNUM periculum est animarum fidelium permanere per longum tempus scienter in sententia excommunicationis. Et etiam tales corde indurati, eò quòd per tantum temporis spatium in sua contumacia fuerint privati à communione fidelium, non sunt vacui ab omni suspicione, quod non benè sentiant de rebus fidei. Et quia cupimus illos reducere ad bonum statum & ad viam salutis, sacro Concilio approbante, statuimus & ordinamus, ut omnes fideles, qui permanserint publicè in excommunicatione per annum, si fuerint Clerici, in carceres detrudantur, & fructus eorum beneficiorum applicentur pro medietate fabricis suarum Ecclesiarum, & pro alia, opere Ecclesiæ Cathedralis, & quòd non excarcerentur donec satisfecerint super inobedientia & contumacia, & beneficium absolutionis meruerint obtinere. Si verò fuerint laici, & permanserint in excommunicatione per medium annum, deinceps incurrant pro quolibet mense in pœnam centum morapetinorum pro Ecclesia: & si ultra annum, amittant tertiam partem omnium bonorum suorum, applicandorum pro medietate regio fisco, & pro alia medietate fabricæ Ecclesiæ eorum Parochiæ.

CAPUT IX.

Quod Manumissores & Exequutores testamentarii compleant & exequantur intra certum tempus testamenta defunctorum.

DIDICIMUS quòd plures cum magno onere suarum conscientiarum omiserunt & omittunt exequi plura testamēta & legata pia à longo tempore usque modò per negligentiam, & per alias caussas & interesse, atque ita animæ testatorum privantur suffragiis & operibus, quæ ordinârunt in suis oltimis dispositionibus, & cum talibus dilationibus valdè defraudantur. Et quia ad nos pertinet de remedio providere (sacro Concilio approbante) statuimus & mandamus, ut intra terminum unius anni omnes hæredes manumissores & exequutores testamentorum & ultimarum voluntatum nostri Archiepiscopatûs & provinciæ, exequantur & compleant omnia testamenta defunctorum. quod per illos fieri & exequi intra dictum terminum requirimus, monemus ac mandamus; volumusque ut præsens constitutio intelligatur de testamentis & ultimis voluntatibus factis à quinque annis usque modò: de præsentibus verò & futuris volumus, ut annus computetur à die obitûs testatoris.

Item mandamus omnibus Parochis, ut describant quolibet anno omnes defunctos in suis Parochiis, & illos quos nominaverint pro suis manumissoribus & exequutoribus testamentariis, ac hæredibus; ac etiam Notarium coram quo condiderint sua testamenta & ultimas voluntates, & ad nos transmittant quolibet anno quando facient catalogum illorum, qui fuerint confessi, ut meliùs possimus desuper providere. quod per ipsos fieri mandamus sub pœna unius floreni quotiescumque contravenerint, applicandi modo supradicto.

CA-

CAPUT X.

Quæ festa sint observanda, & quòd Parochi illa notificent suis Parochianis.

SANCTÆ dies Paschatis, Dominicæ, & alia festa per sanctam matrem Ecclesiam demandata, fuerunt dicata servitio Dei Domini nostri, & reservata fuerunt pro illius obsequio ac exercitio sacrificiorum & operum spiritualium. Sumus autem informati quòd in nostro Archiepiscopatu & provincia dicta festa non observantur à fidelibus Christianis cum intentione sub qua Ecclesia illa instituit, & prout observari debent pro salute animarum suarum, immò potiùs quòd diebus festivis, prout videmus, quamplures occupantur in vitiis, ludis, & comessationibus, ex quibus magna in populis oriuntur scandala & damna. Nos propterea cupientes obviare dictis malis, & peccato quod committunt violatores dictorum festorum, & ad subveniendum necessitatibus pauperum (sacro Concilio approbante) statuimus tollere nonnulla festa ex illis quæ hactenus observari solebant, mandamusque festa sequentia in posterum observari:

- Dies Circuncisionis Domini nostri Jesu Christi.
- Epiphania.
- Dies festus Sancti Sebastiani.
- Purificatio Sanctæ Mariæ Dominæ nostræ.
- Sancti Mathiæ Apostoli.
- Annunciationis Dominæ nostræ.
- Sancti Marci Euangelistæ.
- Sanctorum Philippi & Jacobi.
- Inventionis Crucis.
- Sancti Barnabæ Apostoli.
- Sancti Joannis Baptistæ.
- Sanctorum Petri & Paulli.
- Sanctæ Mariæ Magdalenæ.
- Sancti Jacobi Apostoli.
- Sanctæ Annæ.
- Transfiguratio Domini nostri Jesu Christi.
- Sancti Laurentii Martyris.
- Assũptionis Sanctæ Mariæ Dominæ nostrę.
- Sancti Bartholomęi Apostoli.
- Nativitatis Dominæ Nostræ.
- Sancti Matthęi Apostoli & Euangelistæ.
- Sancti Michaëlis.
- Sancti Lucæ Euangelistæ.
- Sanctorum Simonis & Judæ Apostolorum.
- Festum omnium Sanctorum.
- Sancti Andreæ Apostoli.
- Conceptionis Dominæ nostræ.
- Nativitatis Domini nostri Jesu Christi.
- Sancti Stephani.
- Sancti Joannis Apostoli & Euangelistæ.
- Omnes Dominicæ totius anni.
- Pascha Resurrectionis cum duobus diebus sequentibus.
- Ascensio Domini nostri Jesu Christi.
- Pascha Spiritûs sancti cum duobus diebus sequentibus.
- Festum Corporis Christi.

Et quia non intendimus impedire devotionem fidelium qui volent observare aliqua alia festa, eis concedimus facultatem illa celebrandi & observandi si voluerint. Item concedimus & impartimus Indulgentiam quadraginta dierum his, qui audient Missam majorem, & intervenient Processioni faciendæ die festo Sancti Isidori, & Sancti Clementis, & Processioni Sancti Marci, & aliis litaniarum, & diebus festis Sancti Dominici, & Sancti Francisci in eorum Monasteriis. Mandamusque ut ista festa, & alia omnia quæ hîc observari non jussimus, celebrentur in Ecclesiis cum omnimoda solennitate & devotione, quodlibet in suo gradu juxta ordinem expressum in Breviario. Et ad effectum ut populus scire valeat quando observare debet dicta festa ad quæ tenentur, mandamus Parochis, ut illa ipsi notificent diebus Dominicis antecedentibus, denuncientque vigilias & alia tempora in quibus tenetur ad jejunium de præcepto Ecclesiæ, monendo ut illa observentur cum omnimoda devotione, & omnes attendant ad invisendum Ecclesiam, audiendum Missam majorem, & alia divina officia, se occupent in orationibus, & operibus misericordiæ, aliisque ad laudem & gloriam Domini nostri. quandoquidem ad hæc fuerunt dicata talia festa: monendo similiter, ut illis diebus ab offẽsionibus Dei abstineant. Et mandamus, ut nullus mercator, nec minister, nec venditor, nec alia quævis persona habeat apothecam apertam talibus diebus, quas observari jubemus, à quo fuerit pulsata campana pro Missa majori usque quo fuerit terminata: nec isti vendant, emant, nec laborent in oppidis, nec in agro: mandamusque nostris Barigellis, ut exequantur pœnas solitas contra illos qui ea non observaverint usque ad valorem unius regalis pro qualibet vice, applicãdi pro medietate fabricæ Ecclesiæ Parochialis, & pro alia medietate Barigello exequutori: & facultatem ac auctoritatem impartimur Vicariis, ut ita fieri & compleri faciant, quilibet in sua Vicaria, & possint desuper invocare brachium sæculare.

CAPUT XI.

Contra non audientes Missam majorem diebus Dominicis, & festivis de præcepto, vel earum violatores, & contra vendentes carnes & alia vetita, tempore Quadragesimæ, & diebus jejunii.

REPERIMUS quod in nostro Archiepiscopatu & provincia plures personæ Deum non timentes, & mandata Ecclesiæ parvipendentes, omittunt audire Missam diebus Paschatis, Dominicis, & aliis diebus festivis, prout tenentur; quorum aliqui attendunt negociationibus & mercaturis, alii degunt in plateis & cauponis, & aliis locis, ex quibus fideles Ghristiani recipiunt scandala & malum exemplum. propterea nos conformantes dispositioni sacrorum Canonum (sacro Concilio appro-

approbante) statuimus & ordinamus, quòd in posterum Parochi sint diligentes in monendo suos Parochianos, ut diebus Dominicis, & festivis de præcepto, vadant ad audiendum Missam majorem integrè prout tenentur, & in ea devotè & attentè remaneant, non loquendo nec intendendo de aliis rebus. Et illos qui contravenerint redarguant & moneant fraterna charitate, ut se corrigant, & si non emendentur, id notificent Provisoribus & Ministris ad effectum ut procedant contra ipsos cum omni rigore Juris.

Item mandamus, ut ab illis qui stabunt in plateis & cœmeteriis, vel ludendo in suis domibus vel cauponis, vel in aliis partibus & locis tempore quo celebratur Missa major diebus Dominicis & festivis, nostri Barigelli & exequutores seu Birruarii nostrorum Judicum Ecclesiasticorum, vel Judices seu Barigelli populi si fuerint vocati à Vicariis, solvi faciant ab unoquoque pœnam dimidii regalis, & illam non condonent, nec restituant.

Item etiam mandamus, ut nullus cauponarius, nec ullus alius vinum vendat, nec aliquem admittat in sua caupona vel domo ad comedendum & bibendum dictis diebus Dominicis & festivis, donec Missa major fuerit terminata. Pariterque mandamus lanionibus, ut carnes non ponderent, & pistoribus, & aliis quibusvis personis vendentibus comestibilia, ut illa in platea non exponant, nec publicè vendant à quo fuerit pulsata campana pro Missa majori, donec ista fuerit terminata, exceptis tamen pharmacopolis, sub pœna quòd contrarium facientes mulctentur pro qualibet vice per nostros Barigellos in uno regali, applicando pro medietate exequutori, & pro alia medietate fabricæ Ecclesiæ parochialis. similiterque facultatem concedimus omnibus Vicariis, ut ita fieri & compleri faciant.

Item mandamus sub dicta pœna, ut diebus Quadragesimæ, feriâ sextâ, vigiliis, & aliis diebus, quibus est vetitus ab Ecclesia usus carnium, non vendantur carnes, lacticinia, nec alia prohibita absque nostra speciali licentia.

Et quia observantiam dictorum festorum desideramus, & quod dicti nostri Barigelli in hoc fraudem aliquam non committant; eis mandamus, ut non conveniant nec pactum aliquod ineant cum dictis ministris, seu venditoribus, ut sinant eis aliquid facere vel vendere, omittendo dictam exequutionem, sub pœna quòd quilibet Barigellus qui contrariū fecerit, solvat quod sic receperit, & quadruplum plus, quodque per triginta dies in carceribus detrudatur pro prima vice, & pro secunda fiat pœna duplo major, & in perpetuum privatus officio remaneat.

CAPUT XII.

Quòd in recitatione divinorum Officiorum in tota provincia se conforment Ecclesiæ Metropolitanæ.

CUM rationi valdè congruat, ut per totum dictum nostrum Archiepiscopatum & provinciam adsit uniformis modus recitandi Horas Canonicas, & divinum Officium, quodque omnes Ecclesiæ dicti nostri Archiepiscopatûs & provinciæ in præmissis nostræ Ecclesiæ Metropolitanæ se conforment, propterea (sacro Concilio approbante) statuimus & mandamus, ut omnes Clerici dicti nostri Archiepiscopatûs & provinciæ, cujuscunque dignitatis & præeminentiæ existant, se conforment in recitando Horas & Officium dictæ nostræ sanctæ Ecclesiæ. Et quia in nostra diœcesi & provincia plures adsunt sacerdotes aliarum diœcesum, inservientes Beneficiis, qui sæpè sæpiùs recitant Officium modo diverso ab illo diœcesis in qua inserviunt, ex quo oriuntur nonnullæ confusiones; mandamus propterea quòd cùm inservire debeant in Ecclesia & Choro juxta ordinem istius diœcesis, Officium recitent eo modo, & non alio. Sub pœna quòd qui sic non fecerit, expellatur à tali servitio, nisi recitet prout dictum est, & habeat Breviarium ad hunc effectum.

Quia pariter est valdè opportunum & necessarium, ut in nostra diœcesi & provincia adsit uniformitas in cæremoniis Missæ, & sacerdotes non utantur diversis modis celebrandi (sacro Concilio approbante) mandamus, ut omnes sint conformes in dictis cæremoniis nostræ Ecclesiæ Metropolitanæ, & visitatores super his accuratè invigilent, corrigant, ac puniant contravenientes.

CAPUT XIII.

Quomodo stare debent Ecclesiastici in officiis divinis, & ordo servandus in eis.

TENENTUR Clerici ad recitandum Officium divinum cum omnimoda attentione & devotione, & stare cum silentio in Ecclesia tempore celebrationis; ac etiam ad inserviendum & residendum in Ecclesiis, in quibus sunt Beneficiati, vel habent onus cujusdam servitii: super quo à nostris bo: mem: prædecessoribus factæ fuerunt & ordinatæ nonnullæ constitutiones, quas mandamus observari in omnibus & per omnia cum additionibus sequentibus. Videlicet quòd tempore quo recitabuntur Horæ Canonicæ & divina Officia, adsint omnes in choro cum habitu decenti tale Officium canentes, & servent silentium, sintque honestè ordinati, & recitent Horas distinctè & lentè, non autem præcipitanter. quodque non loquantur, nec recitent dum officium decantatur, ne distrahantur ad alia attenti illi qui canere

re

re debent, vel impediantur canentes; pariterque mandamus, ut laïci non sedeant inter clericos dum officium divinum decantabitur, nec Clerici dent eis locum, nisi talis laïcus adjuvet Clericos in cantando, & per hoc nostrum statutum facultatem impartimur Vicario, ubi fuerit, & in ejus absentia Parocho antiquiori qui in qualibet Ecclesia parochiali fuerit, ad hoc ut sic possit mandare, & compleri facere sub pœna decem morapetinorum, in quibus mulctare possit præmissis contravenientes: & si ulteriùs fuerint inobedientes & rebelles, & non compleverint ea de quibus fuerint moniti, præfatus Vicarius, sive Parochus illos mulctare in aliis decem morapetinis, qui statim reponantur in arca seu trunco fabricæ, cui illos applicamus.

Item etiam mandamus, ut in Ecclesiis in quibus adest consuetudo recitandi omnes horas canonicas, servetur talis consuetudo; & ut in aliis Ecclesiis in quibus adsunt dumtaxat duo Beneficiati, isti teneantur per se, vel per Cappellanos pro ipsis inservientes, celebrare Missam de Tertia, & Vesperas cantatas singulis diebus de festo vel feria occurrenti, sub pœnis in dictis Constitutionibus expressis: & ubi aderit unicus Beneficiatus, ut saltem diebus Dominicis & festivis de præcepto, celebret Missam cantatam de Dominica vel festo occurrenti, & tribus diebus hebdomedæ de feria seu festo occurrenti, sub pœna unius regalis pro qualibet die Dominica seu festo, & dimidii regalis pro qualibet ex aliis diebus, quibus celebrare omiserit, applicandi pro medietate fabrice talis Ecclesiæ, & pro alia medietate Sacriste. Et volumus ut per nullum impedimentum Missæ Confraternitatis, vel alterius negocii occurrentis, prætermittatur celebratio Missę majoris dictis diebus & festis de officio, quod celebrabitur & recitabitur illa die, etiamsi adsit corpus pręsens ad sepeliendum, vel nuptię celebrandæ.

Item ut in Ecclesiis, in quibus adest copia sacerdotum servetur ordo in celebrando Missas, & non sint sibi invicem impedimento; præcipimus ut dum Missa major celebrabitur, nulla alia Missa celebretur, nec ullus sacerdos se vestibus sacris induat, donec Sacramentum consumpserit qui primus incepit Missam; sub pœna unius regalis, in quo mulctentur sacerdos & sacrista qui ipsi ornamenta præstiterit: quod intelligendum est, exceptis Ecclesiis Cathedralibus, in quibus celebrari solent plures Missæ, & non adesset tempus ad illas omnes celebrandas. Et sub dicta pœna mandamus, ut sacerdotes non se induant, ad celebrandum Missam, nec se spolient in altaribus, nec in præsentia populi, sed in sacristiis seu locis ad id destinatis: ac etiam non dentur Calices, nec Corporalia pueris, sed ipsimet illa ferant.

Item ad evitanda inconvenientia & tollendum impedimentum quod caussatur divino officio (sacro Concilio approbante) statuimus & mandamus ut pax non vadat per Ecclesiam, sed ponatur in loco, in quo commodè illi qui devotione fuerint moti, illam capere valeant. Mandamusque ut qui illam alio modo dederit, incurrat pœnam unius regalis pro qualibet vice applicandi fabricæ suæ Ecclesiæ.

Similiterque quia didicimus quòd eleemosynæ quæ petuntur tempore celebrationis Missæ majoris, valdè impediant & perturbent divinum Officium, mandamus Vicariis, Parochis, & Clericis dicti Archiepiscopatus & provinciæ, ut nemini permittant petere eleemosynam, nec alios quæstus facere per Ecclesiam à quo fuerit incepta Missa major usque ad consumptionem Sacramenti, sub pœna unius regalis applicandi fabricæ talis Ecclesiæ.

Item quia sacerdotes debent semper cum gravitate & devotione se gerere, maximè dum celebrant; & quia scivimus quòd tempore Offertorii diebus Dominicis & festis principalibus, nonnulli sacerdotes per magnam partem Ecclesiæ incedant inter populum ad effectum recipiendi oblationes, quod non parit bonum exemplum, nec honestum videtur; propterea statuimus & mandamus, ut in posterum id nullo modo fiat; sed Sacerdos se constituat in loco, quo pervenire valeant illi, qui offerre voluerint, & si fuerit necessarium, multiplicentur sacerdotes ad recipiendas oblationes.

CAPUT XIV.

Quid observari debeat circa celebrationem Officiorum divinorum, & administrationem Sacramentorum tempore Interdicti.

CUM periculosissimum sit cuilibet ministro Ecclesiæ, celebrare & administrare quodlibet ex Sacramentis tempore Interdicti extra statutum & permissum per sacros Canones; propterea volentes hac in parte instruere & monere nostros subditos, mandamus ut circa celebrationem divini Officii, serventur contenta in cap. *Alma mater* de sent. excom. lib. 6. Videlicet quòd tempore Interdicti Apostolici, vel ordinarii celebrentur Missæ & divina Officia clausis januis, exclusis interdictis & excommunicatis, & clericis non coniugatis dumtaxat admissis, exceptis tamen diebus Nativitatis Domini nostri Jesu Christi, ejusque Resurrectionis, & Spiritûs sancti, ac die Assumptionis Dominæ nostræ, & die festivitatis Corporis Christi cum sua octava, prout & quemadmodum continetur in Bulla Eugenii & Martini. Quæ festa celebrantur incipiendo à primis Vesperis, & per horas usque ad secundas Vesperas inclusivè, non tamen dicatur secundum completorium dictis diebus.

Item quòd non administrentur Sacramenta propter infrascripta. Sacramentum Baptismi tam parvis quam adultis: & Confirmatio quæ spectat ad Episcopos: Sacramentum Pœnitentiæ tàm sanis, quàm ægrotis: & Sacramentum Eucharistiæ ægrotis dumtaxat cum ea solennitate quâ administrari solet quando non adest Interdictum: & de Sacramento Matrimonii sponsalia dumtaxat, etiam si sint per verba de præ-

præsenti, non autem Matrimonium: Sacramentum extremæ Unctionis nemini administrari potest tempore Interdicti. Sepultura in loco sacro dari non potest nisi Clericis non conjugatis qui non fuerint violatores Interdicti, & eis qui privilegium vel Bullam habuerint ad hunc effectum.

CAPUT XV.

Quod Parochi possint exercere suum officium tempore Sedis vacantis, absque alia licentia ad hunc effectum.

STATUIMUS & ordinamus (sacro Concilio approbante) ut omnes & singuli sacerdotes habentes licentiam ad exercendum officium Parochi, & absolvendum à casibus de jure Prælato reservatis, possint Sede vacante exercere dictum officium & absolvere à dictis casibus ipsis concessis absque eo quòd ad id novam commissionem obtineant.

CAPUT XVI.

Ordo qui est servandus in recitatione trigenariorum.

FUIT nobis enunciatum, quòd in aliquibus Ecclesiis istius nostri Archiepiscopatus & provinciæ quando Clerici recitare debent trigenaria publica vel secreta, quovis tempore illa dicere debeant, solent celebrare Missas votivas, & non Missas defunctorum, & illas computant in trigenariis. Circa quod ordinamus ut si defunctus dici mandaverit aliquod trigenarium, & in eo celebrari nonnullas Missas quæ non sint pro defunctis, celebrentur prout celebrari mandavit, ne mens testatoris defraudetur; sed si ille non determinat alio modo Missas, quæ sunt celebrandæ, & solùm mandat dici trigenarium vel trigenaria; mandamus & ordinamus, ut in similibus trigenariis non celebrentur aliæ Missæ præterquam defunctorum, exceptis tamen locis, seu Ecclesiis in quibus unicus tantùm adest sacerdos, quia hæc videtur esse mens defuncti. Mandamusque & strictè præcipimus sacerdotibus ut tam in trigenariis, quàm in aliis Missis votivis sibi celebrari mandatis, non faciant in Missis diversitatem candelarum, nec aliquos alios abusus committant in dicendis dictis trigenariis, seu Missis defunctorum.

Item etiam mandamus cuilibet sacerdoti qui inceperit trigenarium, ut si evenerit necessitas exeundi ad administrandum Sacramenta, vel aliud quidpiam justum & honestum gerendum, exeat brevi rediturus; ita tamen ut quando exiverit sit indutus superpelliceo, & non alio modo, non obstante quacumque consuetudine in contrarium, quam tanquam rationi minimè consonam reprobamus.

Item mandamus sub pœna duorum millium morapetinorum omnibus & singulis Præsbyteris trigenaria dicentibus, ut cùm sic fuerint in Ecclesia, non ludant chartis, nec aleis, nec alio quovis ludo: & quia ubi multitudo, ibi solet esse confusio, & pauca devotio, præcipimus ne ingredi possint in trigenario clauso dicendo, ultra duos sacerdotes simul.

CAPUT XVII.

Quòd non fiant pacta, nec conventiones pro Missis & divinis Officiis, nec pro sepulturis.

DE jure est vetitum quodlibet pactum seu conventio rei temporalis pro Sacramentis & rebus spiritualibus, vel eis annexis; propterea (sacro Concilio approbante) statuimus & ordinamus, ut sacerdotes & ministri Ecclesiæ nullum pactum nec conventionem faciant pro Missis, exequiis, & divinis officiis; sed volumus quod pro substentatione sacerdotum qui celebrant talia officia, servetur laudabilis consuetudo introducta à fidelibus circa eleemosynam quæ eis dari solet; quam consuetudinem mandamus ut nostri ministri & judices servari faciant, justitiam ministrando absque strepitu & figura judicii. Et quia didicimus quod nonnulli sacerdotes parùm Deum timentes accipiunt pignora pro aliquibus officiis, quod est species simoniæ & mali exempli; prohibemus nostris subditis ut ante nec post dictum officium talia pignora accipiant, sub pœna mille morapetinorum contravenientibus: & quia res esset inhumana, & contra justitiam, quòd fideles qui mandârunt fieri officia, non darent ministris Ecclesiæ eleemosynam solitam quâ substententur; mandamus ut terminato officio ille qui non dederit solitum elapsis tribus diebus, incurrat in pœnam duplo majorem, ultra expensas.

Item præcipimus, ne vendantur sepulturæ nec fiant super his pacta nec conventiones, sed post sepultum corpus detur Ecclesiæ eleemosyna juxta consuetudinem, quæ in talibus casibus observata fuit & observatur: Et ut circa hoc judex Ecclesiæ observari faciat consuetudinem quæ in ea fuerit per ordinem & sub pœnis in constitutione immediatè suprascripta continetur. Et quia nullus sine Prælato potest dare jus sepulturæ perpetuæ, nec concedere cappellam vel locum certum & perpetuum in Ecclesia; mandamus ut in hoc nihil fiat absque nostro speciali mandato, vel nostrorum Provisorum.

Item jubemus, ut nullus Parochus, nec servitor beneficii omittat dicere in sua hebdomada, vel diebus quibus tenetur celebrare Missam populo de festo, vel feria occurrenti, dicens & celebrans Missas votivas commissas, & ut nullus habens speciale onus Cappellaniæ, accipiat onus aliarum Missarum diebus, quibus celebrare tenetur in sua Cappellania. Et ne defraudentur illi qui ordinant Sacrificia, & præfati sacerdotes onerent suas conscientias; mandamus

mus & ordinamus, ut cùm aliquis facerdos receperit eleemofynam feu portionem pro celebranda Miffa feu Miffis, teneantur illas celebrare eâdemmet die, vel tempore commendato, ceffante legitimo impedimento, & fignanter pro illo vel illis qui talem eleemofynam dederint.

CAPUT XVIII.

Quod non celebretur Miffa extra Ecclefiam, nec detur ad id licentia.

MAGNA fieret injuria Deo Domino noftro, fi fanctiffimum Sacramentum gloriofi ejus Corporis in tantam familiari atem traheretur, ut aliquod vilipendium caufsaretur. Propterea (facro Concilio approbante) ordinamus & mandamus, ut nemini detur licentia à Proviforibus & officialibus noftræ diœcefis & provinciæ, ut celebret Miffam in ulla domo, nec in alio loco extra Ecclefiam; excepto tamen fi fuerit in domo talis Domini, cui videatur non debere negari, & qui habeat in fua domo cappellam & locum feparatum ad hunc effectum, & mandamus omnibus Presbyteris, ut in nullo loco feu domo alicujus nobilis, feu alterius perfonæ cujuslibet Miffam celebrent abfque fpeciali licentia; & tunc non celebrent in Palatio, aula, feu camera in quibus adfit lectus in quo quis dormiat, excepto tamen fi fuerit infirmus tali infirmitate ut furgere non valeat è lecto. Utque præfati facerdotes, quamvis habeant licentiam celebrandi in aliqua domo, ante omnia videant locum in quo celebrare debent Miffam, fi eft honeftus & compofitus ac ordinatus prout effe debet ut in eo celebretur fub pœna quòd facerdos contrarium faciens, ipfo facto incurrat fufpenfionem à divinis per menfem quoties ita fecerit.

Et quia fumus informati, quòd in noftra diœcefi & provincia adfunt plura hofpitalia & domus nonnullarum mulierum monialium nuncupatarum, in quibus celebratur Miffa adeò continuò, ut damnum oriatur Ecclefiis Parochialibus, & cultui Dei Domini noftri; revocamus omnes & fingulas licentias, quæ hactenus fuerunt conceffæ, mandamufque Proviforibus & vifitatoribus, ut quando vifitaverint Ecclefias, fe informent quæ domus adfint intra parochiam hofpitalium, Beatarum, & aliarum perfonarum in quibus celebrari folet Miffa, & de his nobis relationem faciant. Similiter non dent licentiam, nec in eis celebrari permittant abfque noftro fpeciali permiffo, exceptâ tamen die Invocationis Sancti.

CAPUT XIX.

Quid fervari debet circa confeffionaria, & altaria portatilia feu mobilia.

PLURES perfonæ fub falfis relationibus dicentes fe effe nobiles, vel habere ad hoc neceffitatem, vel per alias cauffas, impetrârunt plura confeffionaria, & varias facultates habendi altaria mobilia, & Miffam audiendi in fuis domibus, vel in eis recipiendi fancta Sacramenta: & quia fi Papa dominus nofter effet informatus de qualitate plurium ex dictis perfonis, & vili earum conditione & ftirpe, ac etiam de aliis defectibus, quos nonnulli patiuntur non eft credendum, quòd tales eifdem concederet facultates, maximè cùm tot fint, & adeò communes, ut inde oriantur magna fcandala, & facra in vilipendium deducantur: & quia ad nos fpectat infpicere & examinare dicta confeffionaria, & facultates, & exequutioni demandare illa quæ fuerint impetrata fub vera relatione, & exponere ac demonftrare fuæ Sanctitati ea quæ fuerunt impetrata fubreptitiè, & à perfonis de quibus oritur fcandalum, & periculum confcientiarum; mandamus ut nullus facerdos Miffam celebret in domo ullius perfonæ particularis vigore cujufvis confeffionarii, vel alterius facultatis, quamvis fubfcriptæ à noftris Proviforibus, abfque eo quòd per nos priùs fuerit vifa, & examinata; exceptâ tamen domo alicuius Domini titulati, vel ejus filiorum, fub pœna unius floreni Presbytero contravenienti, applicandi pro medietate, fabricæ fuæ Ecclefiæ; & pro alia medietate, accufatori.

CAPUT XX.

Quod non celebrentur Matrimonia extra Ecclefiam.

ITEM etiam præcipimus, ut nullus Presbyter audeat adminiftrare matrimonia extra Ecclefiam Parochialem, fub pœna mille morapetinorum; & fit fufpenfus à celebratione dictorum matrimoniorum ad annum: mandamufque ut noftri Provifores non concedant ad hunc effectum licentiam abfque noftro fpeciali mandato.

CAPUT XXI.

Quòd non fiant repræfentationes in Ecclefiis.

SUMUS informati quòd in quibufdam Ecclefiis noftri Archiepifcopatus & provinciæ permittitur fieri nonnullas repræfentationes Paffionis Domini noftri Jefu Chrifti, & alios actus, & memoriam Refurrectionis, Nativitatis Salvatoris noftri, vel alias repræfentationes. Et quia ex talibus actibus orta funt, & oriuntur plura abfurda, & fæpè fæpius fcandala in

in cordibus illorum qui non sunt bene confirmati in nostra sancta fide Catholica; videntes confusiones & excessus, qui in hoc committuntur; propterea (sacro Concilio approbante) statuimus & maudamus omnibus Parochis nostri Archiepiscopatûs & provinciæ, omnibusque aliis Presbyteris & Regularibus personis, ut non faciaot, oec dent locum ut in suis Ecclesiis & Monasteriis fiant dictæ repræsentationes, uec aliquæ illarum absque oostra speciali facultate & mandato, sub pœna uoius floreni applicandi modo supradicto Presbyteris cootrafacientibus, & laïcis ut sint excommonicati.

Item cupientes ut Ecclesiarum servitium rectè præstetur à sacristis, & laïci sacris non immisceantur, ordinamus ut in Ecclesia, in qua aderit Clericus noo cooiogatus habilis ad officium sacristæ, non admittatur conjugatus: similiter ut sacristæ dormiant in Ecclesiis cum omni honestate, & claudant januas adveniente nocte, nec ab eis de nocte exeant sub pœna quod propter eumdem casum carcerentur & puniantur arbitrio oostrorum judicum.

CAPUT XXII.

Quòd omnes Ecclesiæ Parochiales se conforment Ecclesiæ majori in pulsando Ave Maria, & ad Vesperas.

CUM circa tempus pulsandi Ave Maria in nostra Ecclesia Metropolitana & in aliis Ecclesiis tam istius civitatis, quàm aliarum civitatum, villarum, & locorum istius nostri Archiepiscopatus, & provinciæ, adfuerit aliqua confusio & varietas; mandamus ut in dicta nostra sancta Ecclesia, & in omnibus aliis civitatibus, villis, & locis istius nostri Archiepiscopatûs & provinciæ, pulsetur Ave Maria post occasum Solis, nocte imminente, & statim ut Campanarius dictę nostrę sanctæ Ecclesiæ, vel aliarum Ecclesiarum Cathedralium, inceperit pulsare campanam Ave Maria, omnes alii Sacristæ aliarum Ecclesiarum inferiorum illi correspondeant, & hic ordo servetur in aliis civitatibus, oppidis & locis ad normam Ecclesiæ principalis; pariterque statuimus ut in pulsando campanas pro Vesperis, se conforment Ecclesiæ principali, sub pœna duodecim morapetinorum quoties contravenerint, applicandorum Campanario Ecclesiæ principalis.

CAPUT XXIII.

De vita, & honestate Clericorum.

CUPIENTES ut Ecclesiastici personę nostræ diœcesis, & provinciæ sint honestissimæ in omnibus suis operibus, habitu, & conversatione (sacro Concilio approbante) mandamus ut sacerdotes & clerici in sacris Ordinibus constituti, seu beneficiati, sint graves in loquendo, incedendo & tractando, ut eorum vita & consuetudo sint laicis in bonum exemplum. Mandamus etiam ot deferant pallia cum colari amplo convenientis latitudinis, ut perveniant usque ad plantam pedis, & ue utantur ac deferant paonum sericum, nec coloris violacei, nec viridis, nec alium elaboratum & contextum serico, nec gestent signa doctorum, sed birreta, & non incedant cum bracis, & thoracibus, etiamsi deferant pallium desuper, excepto quando trahunt vestem talarem, & non deferant annulos aureos, oec cingola auro uec argento elaborata, nec calceamenta colorata; pariterque mandavimus ut deferant coronam mediocris latitudinis, & capillos breves, adebot videantur aures, nec crescere sioant barbam. Quæ omnia mandamus per ipsos fieri & compleri sub pœna quiogentorom morapetinorum contravenientibus; etsi fortè aliquis clericus fuerit inhonestus in suo habitu, contra ipsum servetur Juris communis dispositio; & si fuerit adeò immoderatus in bibendo & comedendo, ut sine justa causa ingrediatur cauponas, vel fiat ebrius; tunc incurrat pœnam suspensionis ab officio, & beneficio, si habuerit, ad mensem; & nisi corrigatur, contra ipsum procedatur, prout ejus Superiori bene visum fuerit.

Item mandamus ut nullus clericus saltet; nec cantet cantiones sæculares in Missa nova, oec in nuptiis, nec in alio quovis negocio poblico, nec accedat ad locum in quo currunt tauri, sub pœna viginti regalium.

Item mandamus, ut dictam pœoam incurrat quilibet clericus, qui tam parùm timoratus Dei fuerit, ut dixerit, Juro per talem, vel non credo in talem, vel alia similia verba, & ultra dictam pœnam depreheudatur, & corrigatur arbitrio Judicis.

Item mandamus ut quilibet Clericus, qoi fuerit repertus de nocte ambulare post sonum secundæ campanę absque justa caussa, maximè in habitu indecenti, deprehendatur per nostrum Barigellum, & puniatur per nostros Provisores: & si arma secum tulerit, illa amittat, & iucurrat pœnam mille morapetinorum.

CAPUT XXIV.

Quòd Clerici in Sacris constituti seu Beneficiati confiteantur, & sanctum Eucharistiæ Sacramentum recipiant, saltem tribus festis Paschalibus anni.

CUM Clerici, qui sunt electi in sortem Domini, majora dona recipiant à Deo, atque ita magis teneantur vitam ducere cum omnimoda bonitate & sanctitate; requirimus & hortamur omnes Clericos in sacris cōstitutos, seu Beneficiatos, cujusvis status & conditionis existant, iotra nostrum Archiepiscopatum & Provinciam, ut peccata deponant, & sanctum Eucharistiæ Sacramentum recipiant tribus festis Paschalibus anni: & concedimus omnibus dictis Clericis facultatem eligen-

di

di Confessarios, qui illos absolvere valeant ab omnibus peccatis, à quibus illos possemus absolvere, excepto tamen illo qui fuerit ordinatus per saltum, & sine licentia proprii Prælati, & illo qui violaverit Ecclesiam quocumque modo, & qui quædam sortilegia, vel incantationes patraverit, & exceptis periuriis in damnum proximi, & excessu qui committitur iniiciendo manus violentas in Clericum, quocumque modo evenerit; & in laico colapham infligendo, & fustibus excipiendo, & sanguinem effundendo, quibus in casibus prohibemus cuilibet Confessario, nè possit absolvere Clericum, qui tale quid fuerit confessus.

CAPUT XXV.

Quòd Sacerdotes possint eligere Confessarium.

UT Sacerdotes cōmodiùs se disponant ad celebrandum Missam, concedimus licentiam omnibus Presbyteris nostri Archiepiscopatûs, & Provinciæ, vt quando voluerint celebrare, possit quilibet eligere Confessarium Presbyterum sæcularem vel Religiosum, apud quem confiteatur: qui sacerdos sic electus illos absolvere valeat quoties præfati sacerdotes fuerint confessi, ab omnibus suis peccatis, etiamsi sint de casibus nobis reservatis, exceptis tamen casibus contentis & expressis in Constitutione immediatè suprascripta, quos in specie nobis reservamus.

Item mandamus ut omnes Presbyteri celebrantes, teneantur notificare Parochis suarum Parochiarum quolibet bimestri, apud quem sacerdotem confitentur, & se reconciliant, ad effectum ut dicti Parochi valeant de his dare rationem. Et si fuerit unicus Clericus in loco, teneatur id significare Parocho viciniori.

Item mandamus ut sacerdotes non gerant super humeris suis corpus defuncti, qui non sit sacerdos, excepto tempore tantæ necessitatis ut non reperiatur commodè, qui illud deferat ad sepeliendum.

CAPUT XXVI.

Quòd clerici non habeant concubinas.

PLURES & diversas pœnas & censuras reperimus impositas, tam vigore constitutionis Cardinalis de Sabina Legati Apostolici, quàm aliorum nostrorum bonæ memoriæ Prædecessorum, contra clericos publicos concubinarios: & cognovimus ac vidimus per experientiam illos tales pluries exponere damnationi suas animas, & incurrere ac permanere in dictis pœnis & censuris, in magnum periculum suarum conscientiarum, & in eis dictum vitium non aboleri. Propterea cupientes salutē nostrorum subditorum, & puritatem ac bonum exemplum eorum vitę, ac personarū, volentesq; moderari rigorem dictarum pœnarū & censurarum (sacro Concilio approbante) monemus & hortamur omnes Ecclesiasticos nostros subditos, ut purè & castè vivant, prout tenentur. Et quòd si aliquis illorum habuerit, vel habeat concubinam, illam relinquat, & se ab ea separet & removeat, saltem intra terminum novem dierum, computandum à die notificationis & publicationis istius constitutionis in qualibet diœcesi; mandamusque ut Provisores & Ministri nostri Archiepiscopatûs & Provinciæ sint diligentes in inquirendo & procedendo contra tales delinquentes, & si reperierint aliquem Clericum in sacris, seu minoribus Ordinibus constitutū Beneficiatum esse publicum concubinarium, illum plectant juxta dispositionem Juris pro prima vice, & si talis persona non corrigatur, & permanserit cum dicta concubina, & ad eam ulteriùs rediverit, mandamus eam apprehendi, & in carcerem Ecclesiasticum detrudi, utque perdat tertiam partem fructuum annuorum beneficii, seu beneficiorum quæ possederit, vel servitii seu Cappellaniæ cui inservierit; & si tanta fuerit ejus pertinacia, ut posteà non emendetur, & corrigatur, mandamus ut deprehendatur, & non liberetur absque speciali nostro mandato seu ejus Diœcesani, ad effectum ut provideamus quòd magis opportunum fuerit saluti ejus animæ, & dictum vitium ab eo remaneat extirpatum & eradicatum.

CAPUT XXVII.

Quòd Clerici non sint præsentes matrimoniis, nec Baptismis suorum filiorum, nec illos secum ducant.

CUM juxta doctrinam Apostoli, non solùm debeamus evitare malum, sed omnem speciem mali, necesse est ut abstineamus maximè à rebus, quæ possunt aliquod scandalum generare; propterea (sacro Concilio approbante) mandamus ut nullus Clericus sæcularis, vel regularis, cujusuis statûs, dignitatis, præeminentiæ & conditionis existat, nostræ Diœcesis & Provincię, præsens sit Baptismo, vel sponsalibus, seu matrimonio, vel funeralibus suorum filiorum, vel filiarum, seu nepotum, nec legatum nec donationem faciant ulli mulieri, quæ habeatur pro concubina, sub pœna duorum millium morapetinorum; & quoad legatum, nullum sit in se. Et hanc ipsam prohibitionem & pœnam extendimus contra quemcumque clericum, qui secum duxerit suos filios, nepotes, seu generos, ad effectum ut ei in Missa inserviant; & quòd tales filii, seu generi, non ingrediantur cum eis in Chorum dum divina Officia celebrantur.

CAPUT XXVIII.

Quòd Clerici non habeant negociationem, seu mercimonium.

CUM Clerici qui sunt electi in sorte Domini, debeant esse remoti ab omnibus negociis sæcularibus, signanter à negociatione mercium, quæ quamvis sit de rebus licitis sæcularibus, ipsis tamen est prohibita & illicita; ratione eorum statûs, & quia ipsis est impedimentum maximum pro complemento sui officii; cujus nullâ habitâ ratione nonnulli clerici se ingesserunt in negociationes ratione suarum personarum illicitas: Propterea (sacro Concilio approbante) statuimus, & mandamus quibuscumque Clericis nostræ Diœcesis & Provinciæ cujusuis statûs, dignitatis & præeminentiæ existant, ut non se intromittant in aliqua negociatione mercium; sub pœna quòd si aliquis contrarium gesserit ultra pœnas de Jure impositas, incurrat pœnam decem millium morapetinorum.

CAPUT XXIX.

Quòd Vicarii informationem capiant de vita clericorum sua vicariæ, & de ea transmittant relationem Prælato singulis annis.

CUM maximè congruum sit Prælatis, ut sint informati de statu suorum subditorum, maximè personarum Ecclesiasticarum, & de earum vita, & de beneficiis & officiis quæ habent & possident in Ecclesia; propterea (sacro Concilio approbante) statuimus & ordinamus ut in posterum omnes Vicarii nostri Archiepiscopatûs & provinciæ, teneantur informationem capere de vita, & moribus omnium clericorum, quilibet in sua vicaria, & scire, & diligenter inquirere de eorum vita & moribus, & transmittant ad nos, seu nostros provisores quolibet anno, tempore quo transmittuntur listæ, relationem de his quos repererint commisisse nonnulla delicta & excessus, vel ducere vitam minus honestam, ad effectum ut provideatur quòd congruum fuerit saluti eorum animarum, & reformationi morum; & si excessus fuerit talis qualitatis, ut dilationem non permittat, illum statim notificent Prælato expensis delinquentis; quod per ipsos compleri & exequi mandamus, & in hoc magnam habeant vigilantiam, & specialem curam, sub pœna unius floreni applicandi ut supra dictum fuit.

CAPUT XXX.

Quòd Beneficiati resideant in suis Beneficiis, & non absint ab eis sine licentia Prælati, & in ejus absentia quomodo provideri debeant Cappellani.

EXPERIMENTO vidimus, quia non resident Beneficiati in suis Beneficiis, prout deberent, magnam provenire diminutionem cultûs Divini, & damnum Animarum: super quo Patriarcha Don Alphonsus bonæ memoriæ Prædecessor noster providit quadam constitutione provinciali præcipiendo, ut Beneficiati nostræ diœcesis & provinciæ residerent in suis Beneficiis, & nullus posset abesse à dicto servitio absque justa caussa, & cum nostra speciali & expressa licentia. Et quia dicta constitutio est sancta & directa servitio Dei & Ecclesiarum, & in hoc magna adest confusio & corruptela; mandamus (sacro Concilio approbante) ut imposterum servetur dicta constitutio, & quatenus opus sit, illam renovamus & confirmamus: quam volumus etiam habere locum in Cappellanis perpetuis; exceptò tamen si institutio Cappellaniæ dixerit, quòd possit inserviri per substitutum.

Item quia dicti Beneficiati, & eorum Procuratores, ad effectum fruendi integrè fructibus suorum Beneficiorum in absentia, procurant pro servitio beneficiorum Cappellanos, qui pro minori salario inserviant, faciendo aliquoties cum talibus Cappellanis nonnullas illicitas pactiones, ex quo fit ut multoties beneficia careant servitio, & populus christianus magnum patiatur detrimentum: propterea statuimus & mandamus ut provisor non conferat servitium alicujus beneficii personæ, quæ non sit habilis & idonea, ac opportuna servitio Ecclesiæ; & assignet præfatis Cappellanis salarium competens pro eorum substentatione, prout ipsi videbitur opportunum; ac etiam provideat ut ex fructibus dictorum beneficiorum salaria dictorum cappellanorum integrè persolvantur: super quo ejus conscientiam oneramus.

CAPUT XXXI.

Quòd Religiosi non inserviant beneficio nec cappellaniæ.

NOTUM nobis est quod plures Religiosi posthabito Dei timore, & obedientiâ sui ordinis, cum falsis relationibus & diversis modis fraudolentis obtinuerunt, & in dies obtinent licentias & facultates mutandi habitum, dicentes quod fuerunt translati ad alias Religiones, & habent licentiam à suis Superioribus, accedunt in habitu clericorum sæcularium ad hanc nostram diœcesim & provinciam, occupantque servitia & substentationem clericorum naturalium, incedentes prout incedunt extra ordinem & absque habitu Religionis.

gionis. Propterea insequentes juris dispositionem, & constitutionem Cardinalis Don Didaci Hurtado deMendoza bonæ memoriæ Prædecessoris nostri disponentem, ut nullus Religiosus habeat servitium beneficii, nec Cappellaniæ (sacro Concilio approbante) statuimus & mandamus ut dicta constitutio firmiter observetur in nostra diœcesi & provincia, & quatenus opus sit per præsentes confirmamus & innovamus, prohibemusque nostris Provisoribus & officialibus, ut non tradant tales licentias, nec illas dare possint, & annullamus omnes illas quæ hactenus fuerunt datæ dictis Religiosis; pariterque mandamus dictis Provisoribus & officialibus ut imposterum nulli Religioso incedenti in habitu sæculari det licentiam celebrandi in hac diœcesi & provincia, & remittant dictos Religiosos ad nos, & ad Episcopos diœcesanos, ut provideamus quod convenerit servitio Dei, & bono animarum talium Religiosorum.

CAPUT XXXII.

Quas qualitates habere debeant ordinandi, & non interveniant preces super ordinatione.

CUM in personis Ecclesiasticis, signanter in illis qui sunt promovendi ad sacros Ordines, vel ad officium, & munus curæ Animarum, requiratur prudentia & idoneitas scientiarum, statuimus ut nullus imposterum promoveatur ad ordines sacros, nisi saltem fuerit peritus linguæ latinæ competenter, & in rebus de jure necessariis, & habuerit qualitates, quas sacri Canones disponunt, super quo mandamus ut nostri provisores, & examinatores, se priùs informent cum magna diligentia.

Item quia reperimus accidisse, quòd per intercessionem & preces nonnullorum Magnatum, & aliorum, plures fuerunt ordinati absque eo quod meruissent ordinari; mandamus, ut si quis imposterum intercessores insumpserit ad effectum suscipiendi sacros Ordines, non admittatur, nec recipiatur, & fiat inhabilis ad suscipiendum Ordinem quem petit.

Item etiam mandamus ut nulli absenti concedantur literæ Dimissoriales nisi personaliter comparuerit ad se subiiciendum examini; excepto tamen si Lauream doctoratûs obtinuerit in Academia generali; & ut pariter non dentur literæ dimissoriales, nisi ad unum tantum ordinem sacrum, ut viso commodo se gerit ordinatus in Subdiaconatu, vel Diaconatu, appareat an mereatur promoveri ad majorem ordinem.

CAPUT XXXIII.

Quod nulla jura percipiantur pro Ordinibus.

ITEM mandamus ut nulla jura percipiantur pro Ordinibus, nec pro carta, nec ratione sigilli, & subscriptionis, utraque Provisores diligenter inquirant de illis qui ordinantur, an aliquid ab eis fuerit solutum pro Ordinibus, vel pro carta, etsi repererint aliquid fuisse perceptum quocumque modo, vel imposterum esse percipiendum, illud restitui faciant cum altero tanto.

CAPUT XXXIV.

Quòd non fiant matrimonia clandestina, & quam pœnam incurrant partes contrahentes, & testes.

PER sacros Canones est prohibitum quod matrimonia seu sponsalia, clandestinè nec occultè fiant & quòd talibus clandestinis matrimoniis nullus sacerdos, nec alia persona interveniat, & quia dicta prohibitio juris, nec pœnæ quæ vigore constitutionis nostrorum Prædecessorum fuerunt impositæ, non sufficiunt ad obviandum magnis periculis & scandalis, quæ à talibus matrimoniis proveniunt, & magnam audaciam quam nostri subditi habent illam infringendi reprimendum; propterea cupientes de novo remedio providere, statuimus & mandamus (sacro Concilio approbante) ut nullus de nostro Archiepiscopatu & provincia audeat contrahere talia clandestina matrimonia seu sponsalia, nec accipere manus contrahentium, vel illis intervenire, sub pœna quòd ultra in tali casu de jure dispositum, contrahentes & ille qui eorum manus acceperit, incurrant sententiam excommunicationis, & pœnam mille morapetinorum, & quòd testes cadant in pœnam quingentorum morapetinorum pro quolibet.

Item mandamus ut tales contrahentes clandestinè teneantur solemne facere matrimonium in facie Ecclesiæ intra terminum sexaginta dierum, à die qua clandestinè contraxerint, computandi, sub pena privationis Ecclesiasticæ communionis si vixerint; & ut quilibet incurrat pœnam duorum millium morapetinorum; & si in hoc statu decesserint, eis non detur Ecclesiastica sepultura.

CAPUT XXXV.

Quòd observari debeat in matrimonio inter Extraneos.

CUM sciverimus quod plures extranei veniunt in hanc nostram diœcesim & provinciam, dicentes se esse solutos, contrahunt matrimonium secunda vice; & quia sunt personæ incognitæ, etiamsi factæ fuerint denunciationes in Ecclesia Parochiali, in qua contrahere volunt matrimonium, non potest fieri notum impedimentum, & postea innotescit illos priùs contraxisse matrimonium & ligatos esse, vel habere alia impedimenta; ex quo magna pericula & scandala oriuntur. Propterea (sacro Concilio approbante) mandamus ut nullus Parochus, nec presbyter nostræ diœcesis & provinciæ celebret nec collocet in matrimonio tales

tales extraneos absque licentia nostrorum provisorum, seu judicum, vel absque eo quòd exhibeant fidem & testimonium qualiter sunt personæ liberæ ad contrahendum matrimonium, vel qualiter fuerunt denunciati in sua diœcesi, in Ecclesia suæ Parochiæ, & non fuit repertum impedimentum in dicto matrimonio, & quòd si quis ex talibus extraneis non exhibuerit fidem supradictam, illum remittant ad nostros judices ad effectum providendi quod desuper fieri debet.

CAPUT XXXVI.

Contra illos qui matrimonium contrahunt in gradibus de jure prohibitis.

QUIA plures Dei timore postposito, & periculo animarum suarum, contrahunt matrimonium vel sponsalia per verba de præsenti in gradibus consanguinitatis & affinitatis prohibitis, vel in Ordine sacro constituti, vel Religiosi professi; qui de jure sunt ipso facto excommunicati; & quia plures in dictam sententiam excommunicationis incurrerunt & incurrunt, mandamus (sacro Concilio approbante) ut tales contrahentes incurrant etiam pœnam trium millium morapetinorum, & testes in pœnam mille morapetinorum pro quolibet.

CAPUT XXXVII.

Contra illos, qui contrahunt duplex matrimonium.

MANDAMUS similiter ut si vir, vel mulier postquam in legitimo matrimonio fuerint conjuncti, pervertendo ordinem hujus sancti Sacramenti, contraxerint, vel quilibet illorum contraxerit matrimonium vel sponsalia secunda vice, durante primo matrimonio, ultra alias pœnas de jure stabilitas, incurrat propterea pœnam duorum millium morapetinorum quamvis maritus fuerit absens per longum tempus, & de eo non habeatur relatio; excepto si fuerit publicus, & notorius obitus mariti absentis, vel si coram nostris Officialibus constare fecerit & docuerit legitimè de obitu mariti, ut cum eorum licentia contrahere valeat, & non aliàs, nec alio modo, idemque intelligatur de muliere absente.

CAPUT XXXVIII.

Contra blasphemias proferentes.

CUM blasphemia gravissimum sit peccatum & contra prima & præcipua Dei mandata, ideo magnam infert injuriam & offensionem Divinæ Maiestati ille, qui blasphemat ejus sanctum Nomen, signanter si est unus ex Ministris ejus divino cultui deputatis (sacro Concilio approbante) statuimus & mandamus ut nullus cujusuis statûs, conditionis, & præeminentiæ existat, blasphemet, juret, nec improperium aliquod proferat contra Deum Dominum nostrum, nec contra Virginem gloriosam sanctam Mariam ejus Matrem Dominam nostram, nec contra aliquem ex ejus Sanctis; sub pœna quod si fuerit clericus incurrat pœnam trium florenorum auri, & quod detrudatur in carceres arbitrio judicis, si verò fuerit laicus ut ultra pœnas de jure impositas, judex Ecclesiasticus contra eum procedat prout de jure.

CAPUT XXXIX.

Quòd servare debent illi qui aufugiunt in Ecclesias, & tempus quo in eis stare debent.

NOTUM nobis est quòd plures delicta committentes, quia timent plecti à justitia sæculari, aufugiunt ad Ecclesias, & volentes frui earum immunitate, adeo inhonestè in eis se gerunt, ut Deus Dominus noster valde ab eis offensus remaneat & ejus Ecclesiæ profanatæ, ac Ecclesiastici in officiis divinis perturbantur. Propterea dictis abusibus obviare cupientes (sacro Concilio approbante) statuimus & mandamus ut imposterum illi qui ad Ecclesias aufugient, in eis honestè & decenter se gerant, nec ullo modo ludant, nec familiaritatem habeant cum suis uxoribus, vel aliis intus Ecclesiam, nec adstent in januis Ecclesiarum, nec in cœmiteriis jocando, vel citharas pulsando, nec utendo aliis colloquiis ociosis, sed solitariè vivant & tanquam personæ quæ erraverunt, & cum omnimoda humilitate & honestate. Item mandamus, ut si aliquis ex dictis Ecclesiæ immunitate gaudentibus, ab Ecclesia exiverit ad committendum aliqnot excessus, & contumelias in suos inimicos proferendum, vel aliquod delictum in Ecclesia commiserit, vel ab ea exiverit quocumque modo, per eadem caussam, eiiciatur statim à tali Ecclesia, mandamusque Parochis, clericis, & sacristis, & omnibus aliis personis, quæ curam habent de talibus Ecclesiis, & Hospitalibus sub pœna excommunicationis, ut id notificent nostris provisoribus, & judicibus, ad effectum, ut expellantur ab Ecclesia tanquam violatores ejus honestatis, & amplius in ea nec in alio admittantur. Et si ab illorum expulsione ab Ecclesia, aliquod periculum timeatur advenire talibus delinquentibus, mandamus ut nostri judices illos carcerari faciant in Ecclesia, itaut non possint exire ad similia delicta patranda, nec illa committenda in ipsa Ecclesia, prout dictum est; Et quia plures per tantum temporis spatium in Ecclesiis commorantur, ut videantur illas habere potiùs pro residentia, quam pro asilo suarum personarum, mandamus ut nullus possit remanere in Ecclesia, nec in ea admitti ultra spatium octo dierum, absque licentia provisoris, vel judicis Ecclesiastici, & mandamus clericis ut si aliqnis ex supradictis excessibus committatur, illum notificent præfatis provisoribus, sub pœna unius floreni quoties id facere omiserit, applicandi modo supradicto.

CA-

CAPUT XL.

Ordo quem Vicarii & Parochi servare debent circa Quæstores.

PERSONARUM fide dignarum relatione didicimus, quæstores & collectores locorum piorum, illosque qui promulgant indulgentias & peccatorum remissiones, postposito Dei timore publicè extendere suas Bullas, seu indulgentias ultra earum vigorem sæpiùs audere, atque ad defraudandos fideles falsum exponere: Et, quod peius est, aliquando litteras adulterare quas gerunt, cumque sint inhabiles & laïci, abusus & falsitates populo prædicare. Iccircò nos cupientes tot malis & abusibus obviare (sacro Concilio approbante) statuimus & præcipimus Vicariis ac Parochis omnium Ecclesiarum nostri Archiepiscopatûs, & provinciæ, ut in posterum non admittant ullum quæstorem & eleemosynarum collectorem, seu promulgatorem Bullarum, vel indulgentiarum in propriis Ecclesiis, seu Parochiis, neque permittant eos concionari nec procurare quæstum aliquem, nec indulgentias, nec peccatorum remissiones, quin priùs videant nostras literas, & specialem licentiam nostro nomine subscriptam, nostroque sigillo munitam, in qua reverâ contineatur facultas Bullarum, quas tales quæstores divulgant, & ad quas indulgentias, remissiones & casus extenduntur. Et ut dicti quæstores non possint excedere, nec devenire ad publicandas indulgentias & casus, ultra contentos & expressos in dicta nostra licentia. Statuimus etiam, decernimus, ac jubemus, ne quæstor aliquis concionetur, neve publicet ullas gratias, remissiones, & indulgentias, sed Vicarius, seu Curatus Ecclesiæ, vel alius clericus illius legat publicè populo dictam nostram licentiam, ut per eam sciant quod conceditur, ne quisquam defraudetur. Quod præcipimus per dictos Vicarios & Parochos fieri & expleri sub pœna trium florenorum quoties contrà fecerint.

Item quia plures doctrinâ & idoneitate destituti, ipsique laïci, immoderatâ avaritiâ moti potiùs quàm Dei zelo, officium concionatoris exercent; jubemus præfatis Vicariis, Parochis, & clericis, ut nulli quæstori, nec cuipiam alteri in suis Ecclesiis concionari permittant quamvis gratia fuerit per nos approbata, nisi talis persona exhibuerit specialem nostram licentiam, vel nostrorum Provisorum ad prædicandum, quam, nisi priùs fuerit ille legitimè examinatus, & de ejus idoneitate constiterit, minimè concedi jubemus: & ut nihilominus Vicarius, Parochus, seu clericus legat coram populo gratias & remissiones seu indulgentias contentas in nostris literis, ne Concionatores valeant in publicatione fraudem aliquam committere. & decernimus ut ille qui legerit nostras literas, vnum regale pro labore à quæstore accipiat.

Item præcipimus dictis Vicarijs, Parochis, & clericis ne permittant dictis quæstoribus ac collectoribus imponi taxam aliquam petitionibus (ut faciunt) dicentes illum qui voluerit lucrari indulgentias & remissiones, offerre debere certam summam morapetinorum; excepto si in nostris literis licentiæ, specialiter fuerit expressa dicta taxa. Jubemusque, ut quæstor & collector qui contrà fecerit, statim apprehendatur & in nostros carceres Archiepiscopales, vel Diœcesani loci ubi id acciderit, intrudatur, omnesque morapetini dictæ gratiæ, & alia eius bona sequestro subjiciantur.

Item quia accidit, cum licentiis per nos vel prædecessores nostros concessis, licèt tempus in eis expressum elapsum fuerit, vel ipsæ fuerint revocatæ, præfatos quæstores populum defraudare; jubemus, ut nulla nostra licentia seu nostrorum prædecessorum valeat ultra tempus unius anni à die concessionis: & ut in posterum præfati quæstores non admittantur ad quæstum faciendum illarum vigore. Et præfati Vicarii summopere invigilent observationi istius constitutionis: quod in hoc casu magnæ fraudes committi solent. Quæ per ipsos fieri mandamus sub pœna superiùs expressa.

CAPUT XLI.

Ne executioni demandentur mandata cujusvis qui se dicat Judicem Apostolicum, nisi priùs fuerint visa & examinata ab Ordinario.

CUPIENTES obviare fraudibus & excessibus quos nonnulli cum falsis literis, quas vocant Apostolicas, commiserunt & committunt in nostro Archiepiscopatu & provincia, sigillum ac literas Apostolicas falsando, atque allegando facultatem plenam dispensandi, approbandi, & providendi de beneficiis: Itidemque nonnulli se dicentes Judices Apostolicos, qui quidem non sunt, vel procedentes contra formam suæ commissionis: alii verò non habentes literas Apostolicas expectativas, seu reservationes, vel habentes gratias pro aliis diœcesibus, vel ad tempus jam elapsum, & nullius vigoris, ac tales ut non extendantur ad beneficiâ vacantia, illa occupant. Et desuper nonnulli se dicentes exequutores vel subexequutores tali si literarum Apostolicarum, conficiunt diversos processus & mandata, que sæpè sunt nulla, tanquam facta à non habentibus facultatem & jurisdictionem, quibus nostri subditi opprimuntur ac molestiâ afficiuntur immeritò, & in diversos errores incidunt. Quia cùm multi sint indocti, de similibus mandatis notitiam nullam habent, & ignorant quid agere debeant, vel obsequi. Et quia ad nos, tanquam Antistitem, pertinet afferre remedium ejusmodi fraudibus & abusibus; iccircò adhærentes Juris dispositioni, & iis quæ per nostros bon. mem. prædecessores in hoc casu fuêre statuta & ordinata; sacro approbante Concilio decernimus, & præcipimus, ut in posterum nullus processus, vel mandatum cujusvis judicis, qui se dicat Apostoli-

cum exequutorem, vel subexequutorem, aut conservatorem, quamvis ei pareant, executioni demandetur, nec compleatur per ullum ex nostris subditis, quin priùs fuerit oblata coram nobis vel coram Episcopo diœcesano, vel nostris Provisoribus & officialibus commissio originalis talis Judicis Apostolici, & processus vel mandatum, ut per nos viso ad quem directè incumbat exequi & compleri facere mandata Apostolica, eis parere & exequi jubeamus; vel super eo consulamus Dominum nostrum Papam, ut si fortè fuerint literæ subreptitiæ, vel habuerint aliquem defectum, ob quem exequutioni demandari non debeant. Quod jubemus per nostros subditos Ecclesiasticos compleri & observari sub pœna excommunicationis & trium florenorum auri quoties id facere omiserint.

CAPUT XLII.

Ne detur possessio cujusvis Beneficii alicui absque mandato Ordinarii.

PLURES immoderatâ avaritiâ ducti procurant occupare de facto Ecclesias & possessiones Beneficiorum. Alii verò clandestinè faciunt acta possessionum viventibus possessoribus, varia fraudum genera committentes. Propterea fuit statutum ac usu receptum in hac nostra diœcesi, & nunc denuò (sacro approbante Concilio) statuimus & ordinamus, ut nullus clericus, nec sacrista admittat aliquem ad possessionem Beneficii in sua Ecclesia absque nostro mandato, seu Prælati diœcesani, vel nostrorum Provisorum aut Officialium. Quòd si contrà quisquam fecerit, incurrat ipso facto pœnam quatuor ducatorum auri pro qualibet vice.

CAPUT XLIII.

Ne admittantur ad celebrandum sacerdotes extranei, vel ordinati extra diœcesim, quamvis habeant facultates, nisi exhibitâ licentiâ Ordinarii.

NUNCIATUM est nobis, plures falsò exponentes extorquere facultates ad suscipiendos Ordines extra tempora à quocumque Antistite, ac sæpè sæpiùs Latini sermonis adeò imperitos, ut nec legere noverint, & absque titulo aliquo, vel cum aliis maximis defectibus sacrum Presbyteratûs ordinem suscipere; dum sunt personæ sæculares inhabiles, & ejus conditionis, ut in nostro Archiepiscopatu & provincia ortum fuerit & oriatur haud leve scandalum & pravum exemplum ab ejusmodi personis ineptis. Ideò (sacro approbante Concilio) statuimus & ordinamus, ut nullus ex dictis ordinatis extra diœcesim admittatur ad celebrandam Missam sine licentia sui Ordinarii, & nisi comparuerit coram nobis vel coram suo diœcesano, aut nostris Provisoribus cum literis suæ Ordinationis, ut per nos visis, & examinatâ idoneitate, quod ad salutem animarum ac Ecclesiæ bonum conferat, decernamus. Præcipimusque, ut quilibet clericus vel sacrista qui aliàs ad celebrandum admiserit supradictos; incurrat pœnam unius floreni pro qualibet vice applicandi pro medietate, Ecclesiæ; & pro alia, accusatori.

Item jubemus, ut nullus clericus, vel Religiosus extraneus, vel ordinatos extra diœcesim, admittatur ad Missam celebrandam, nec ei præbeantur ornamenta ad celebrandum necessaria, quin priùs compareat coram Ordinario, & per ipsum examinetur: Si verò fuerit extraneus, quin exhibeat literas dimissoriales proprii Episcopi, ut ipsi per nostros Provisores licentia conferatur, sub pœna quingentorum morapetinorum pro qualibet vice, tam ipsi, quàm ei qui ornamenta præbuerit, infligendâ, atque applicanda pro medietate, fabricæ talis Ecclesiæ; & pro alia medietate, denuncianti.

CAPUT XLIV.

Ut Notarii Apostolici exhibeant suos titulos, & examinentur.

NOTUM nobis est magnam confusionem & abusum in nostro Archiepiscopatu & provincia emersisse ex multitudine illorum qui se notarios Apostolicos venditant. Tum quia plures illorum sunt inepti & ignobiles, atque ab ignobilibus educati, cùm etiam propter plures fraudes, ac dolos, & acta clandestina quæ fiunt ab hujusmodi notariis in magnam Dei offensionem & reipublicæ detrimentum. Quia ergo ad nos pertinet in similibus providere; sacro approbante Concilio, statuimus, ut nullus notarius qui se Apostolicum appellet, exerceat tale officium quin priùs compareat coram nobis seu nostris Provisoribus cum titulo sui notariatûs, ac facultate cum qua fuit creatus; ut si fuerit idoneus, & legitimè provisus, illum notificari nostris subditis jubeamus; ut ab ipsis habeatur, & reputetur pro notario Apostolico: aliàs verò non permittatur defraudare populum, & falsò dictum officium exercere. Præcipimus ergo ut si quis contra præsentem constitutionem notarii officium exercuerit, quinque millium morapetinorum pœnam incurrat, ac in carcerem detrudatur, neque inde extrahatur absque nostro speciali mandato.

CAPUT XLV.

Ordo servandus in visitatione Ecclesiarum.

NECESSARIUM apprimè Episcopis est, invigilare & meditari continuò, ut Ecclesiæ semper magna cum rectitudine & diligentiâ perquirantur ac visitentur. Propterea (sacro Concilio approbante) statuimus & ordinamus, ut omnes Ecclesiæ & clerici nostri Archiepiscopatûs & provinciæ visitentur singulis annis semel ab Episcopis, quolibet in sua diœcesi, vel eorum nomine à viris doctis

doctis, conscientiæ integræ, & Deum timentibus. Jubemusque ut dicti Visitatores faciant visitationem juxta quædam capitula quæ super iis tradi ipsis præcipimus: quæque in singulis Ecclesiis asservari mandamus. Pariterque visitent hospitalia & eremitoria,

Item jubemus, ut præfati visitatores singulis diebus singulas tantùm Ecclesias visitent, quamvis in civitate seu oppido in quo visitationem conficiunt, adsint plures. Quòd si plures uno die visitaverint, non fiat retributio nisi pro unica tantùm visitatione. Neque accipiant dona vel munera per se vel per interpositam personam, juxta capitulum *Exigit, de Censibus.* Neque hospitentur in domibus Præfectorum & Administratorum Ecclesiarum, prout neque notarii visitationis: sub pœna duorum millium morapetinorum ab Administratore seu Præfecto qui illum receperit in sua domo exigendorum. Et ut Visitator & notarius amittant emolumenta quæ percipere debebant ex visitatione; ac incurrant itidem pœnam aliorum duorum millium morapetinorum.

Item jubemus, ut nullus ex dictis Visitatoribus possit visitare aliquam Ecclesiam, quin personaliter ad eam se conferat, & visitet sacramentum, & alia necessaria: super quibus providendum erit. Aliàs talis Ecclesia non habeatur pro visitata, nec Præfectus quidquam solvat pro ea visitatione. Si autem solverit, non recipiatur in computum.

CAPUT XLVI.

Ut nullus possit esse Præfectus alicujus Ecclesiæ ultra duos annos, & ab eo reddatur ratio publicè.

NE Præfecti Ecclesiarum audeant fabricarum pecuniam expendere, vel ab eis fructum percipere, cum animo per longum tempus dictum officium obtinendi; statuimus, ut nemo possit Ecclesiæ Præfecturam exercere ultra annum. Quod si visitatori quis Ecclesiæ utilis visus fuerit, illum prorogare poterit ad alium annum. In posterum verò, dicto biennio elapso, nequaquam ad ulterius tempus prorogari posse jubemus absque nostro speciali mandato & licentia.

Item jubemus, ut visitatores personaliter, & coram clericis ac populi primatibus rationes accipiant à Præfectis fabricarum Ecclesiarum: nullatenus verò committant munus accipiendi dictas rationes notario visitationis.

CAPUT XLVII.

Ne fabricæ fiant in Ecclesiis absque mandato Episcopi.

CUM in ædificiis Ecclesiarum intervenerint fraudes in damnum & præjudicium earum fabricarum; oportet, ut Episcopi huic rei vigilanter incumbant. Propterea (sacro approbante Concilio) statuimus, ut in posterum nulla fabrica excitetur in aliqua ex Ecclesiis istius diœcesis & provinciæ absque nostra speciali licentia seu Prælati diœcesani vel nostrorum Provisorum, aut illius personæ quam ad hoc in specie deputabimus: nève Visitatores possint jubere ut expendatur in aliqua dictarum Ecclesiarum fabrica vltra summam duorum millium morapetinorum. Si verò Præfectus alicujus Ecclesiæ aliquid expenderit ultra istam summam, non recipiatur in computum: & ulterius amittat quodcumque salarium ratione officij Administratoris ei competebat.

CAPUT XLVIII.

Ut nihil solvatur notario pro libro visitationis absque mandato Provisoris.

ITEM jubemus, ut Præfecti Ecclesiarum nihil solvant notario visitationis ratione salarii & emolumentorum libri quem dare debet de visitatione Ecclesiæ, quin priùs videatur & taxetur dictus liber per eundem Provisorem, seu per personam quæ super hoc fuerit deputata, & absque ejus mandato & subscriptione; Quod si aliàs Præfectus dederit seu solverit aliquid dicto notario non admittatur in computum. Jubemusque ut dictus Provisor seu persona per ipsum deputata inserat in libro taxam de his quæ sunt solvenda juxta tariffam.

Item præcipimus, ut in Ecclesiis in quibus adfuerit liber visitationis, non fiat alius novus ad inserendum possessiones, ornamenta, & alia Ecclesiæ supellectilia, ac Beneficia & Cappellanias; sed addatur in dicto libro qui priùs fuerit, quidquid de novo fuerit necessarium inseri.

CAPUT XLIX.

Ut conficiatur liber authenticus omnium bonorum Ecclesiarum.

CUM fabricæ Ecclesiarum expertæ fuerint, ac in dies experiantur grave damnum & jacturam, eo quòd contractus, tituli, & instrumenta hæreditatum ac possessionum, censuum, & tributorum quæ ipsis debetur, sæpè dispereant, & propter mutationem visitatorum & præfectorum sæpiùs succedunt personæ, quæ ignorant bona & jura Ecclesiarum, ideoque earum bona detrimentum patiuntur. Propterea conservationi dictorum bonorum, Ecclesiarumque utilitati consulentes (sacro Concilio approbante) statuimus & ordinamus, ut fiat liber authenticus membranaceus in nostra diœcesi & omnibus aliis provinciæ, in quo describantur omnes possessiones, hæreditates, & tributa omnium Ecclesiarum, ac Beneficia & Cappellaniæ illarum, bonaque relicta pro anniversariis, festis, & fundationibus, quæ fuerint in qualibet Ecclesia. Qui liber fiat in publica forma, ut fidem faciat, & perpetuò remaneat in Ecclesia Cathedrali pro manutentione

tione & conservatione jurium Ecclesiarum.

Item statuimus, ut in qualibet Ecclesiarum apponatur tabula in qua describantur Oappellaniæ perpetuæ, anniversaria, & Missæ, ac fundationes, quæ in qualibet Ecclesia sunt celebrandę pro quibuslibet personis, quæ illas dotaverint, vel dotabunt in futurum. Quæ tabula sit subscripta à visitatoribus, & notario, ne pereant fundationes.

CAPUT L.

Ut sacrosanctum Eucharistiæ sacramentum, & chrisma, ac oleum sacrum, asserventur in loco decenti, & fideliter custodiantur.

CUM admodùm deceat, sanctum Eucharistiæ sacramentum, Sanctorumque reliquias venerabiliter asservari, & bonâ, diligenti, ac fideli custodiâ, & in loco decenti, prout debetur tanto, ac tam sancto sacramento, ut habeatur cum magna veneratione & reverentia; Propterea statuimus, & ordinamus, ut in omnibus Ecclesiis Cathedralibus & Parochialibus nostri Archiepiscopatûs, & provinciæ adsit sacrarium, ac loca bene constructa & ornata cum bonis seris & clavibus, in quibus reponantur sanctissimum Sacramentum, oleum, ac chrisma, omnesque aliæ reliquiæ, quibus decet decore & reverentiâ, juxta facultates cujuslibet Ecclesiæ, & adsit capsa cum clavi in qua reponantur reliquiæ si adfuerint. Quodque similiter in dicto loco & sacrario adsit liber seu manuale Sacramentorum, de quibus omnibus habeat claves Parochus cujuslibet Ecclesiæ, quas nemini consignare nec committere debeat, excepto casu necessitatis legitimæ, quo casu adveniente, illas non committat nisi sacerdoti. Pariterque jubemus, ut præfatus Parochus curam habeat renovandi sanctissimum sacramentum singulis octo diebus, & lavare faciat corporalia semel quolibet mense. Volumusque ut si in hoc vel alio spectante ad præmissa, aliquis Parochus fuerit repertus negligens, vel aliquo modo reus & culpabilis, mulctetur & puniatur pœnâ unius ducati auri pro qualibet vice applicandi pro una medietate, fabricæ Ecclesiæ Cathedralis; & pro alia medietate, fabricæ Ecclesię in qua casus evenerit, & vnâ vel alterâ parte pro accusante seu denunciante. Si autem culpa fuerit adeò gravis, vt maiori pœnâ digna censeatur, ea imponatur arbitrio provisorum vel visitatorum, quibus præcipimus & mandamus, ut majori cura & diligentia quâ fieri potest, sic fieri & compleri faciant & observari. Jubeantque pariter ut diù noctuque ardeat lampas coram dicto loco & sacrario.

Item præcipimus dictis nostris visitatoribus, ut inter alia inquirant, an nostræ Constitutiones executioni mandentur, & an Vicarii & Parochi debitè suum munus & officium obeant, committant ne excessus indebitos. Idemque perquirant de nostris lictoribus, ut de omnibus præmissis ad nos transmittant integram relationem, cum aliis de quibus ex officio inquirere tenentur, & scire, ut super his omnibus provideatur, prout Dei cultui, & exonerationi nostræ conscientiæ convenit.

CAPUT LI.

Ne Ecclesiarum ornamenta ad alienos usus extrahantur.

UT ornamenta, & jocalia Ecclesiarum accuratiùs custodiantur & conserventur, præcipimus (sacro approbante Concilio) ut nullus præfectus Ecclesiæ, Parochus, vel Clericus aliquod ornamentum, vel alia jocalia Ecclesię occasione baptismorum, vel funeralium, aut alia quavis causâ extrahi permittat, sub pœna mille morapetinorum. Jubemusque ut nostri Provisores similes licentias minimè concedant, nisi fuerit de una Ecclesia ad aliam, & in eodemmet populo.

CAPUT LII.

Ne Ecclesiarum bona alienentur.

QUAMVIS per sacros Canones strictè prohibeatur alienatio rerum & bonorum Ecclesiarum, exceptis quibusdam casibus, & sub certis solennitatibus in Jure expressis, plures personę posthabito Dei timore & censuris in Extravaganti Paulli fulminatis, ausu sacrilego pręsumpserunt & pręsumunt vendere, alienare, impignorare, & occupare vasa & ornamenta sacra cultui divino dicata, & alia bona semoventia. Et quia tantę audacię occurrere necesse est (sacro Concilio approbante) statuimus, ut quicumque absque nostra licentia, & speciali decreto, ac mandato commiserit aliquid de supradictis, vel ille qui receperit, seu retinuerit dicta supellectilia Ecclesiarum, vel aliquod illorum (ultra alias pœnas & censuras contra illos de jure impositas) teneantur tam ille qui alienaverit, quàm ille in quem fuerint alienata, solvere ipso facto Ecclesię valorem rei alienatæ, & plus quadruplo. Et quia talis alienatio in se nulla est, jubemus restitui sine ulla difficultate rem alienatam cum omni quęstu qui ex ea fuerit factus, non obstante quovis lapsu temporis.

CAPUT LIII.

Ne construantur arces in Ecclesiis.

DOMUS Dei ad eius laudem est tantummodo deputata. Propterea statuimus & ordinamus, ut nemo, cujusvis status, dignitatis, seu preeminentię existat, sive Ecclesiasticus sive sęcularis, nec Communitas seu Consilium, audeat munire, vel mœniis circumdare Ecclesias, aut in eis construere arces, vel in earum cęmeteriis: neque molestent, vel compe-

pedes aut vincula injiciant iis qui ad illas confugerint, vel cibum impediant & alia necessaria; vel eos quocumque modo infectentur, educantur à dictis Ecclesiis tergiversantes.aliàs qui contrà fecerint ipso facto sententiam excommunicationis incurrant. Si autem Communitas vel Consilium præmissis contravenerit,vel fieri jusserit; subjiciatur Ecclesiastico interdicto ultra pœnas sacrilegii, & alias de Jure statutas. Ac etiam præcipimus, ut laïci non faciant congregationes intra Ecclesiam super rebus profanis.

CAPUT LIV.

Contra immunitatis Ecclesiasticæ violatores.

QUIA nonnulli postposito Dei timore audent apprehendere personas Ecclesiasticas, occupare, & destruere decimas, vel alia bona, loca, & possessiones Ecclesię; propterea (sacro Concilio approbante) statuimus, ut quicumque cujusvis status & conditionis existat, apprehenderit, & in carcerem detruserit aliquem Ecclesiasticum, vel occupaverit, & acceperit decimas, & redditus Ecclesiasticos, vel destruxerit, occupaverit, aut aliquo modo damnum intulerit locis & possessionibus Ecclesiarum & monasteriorum; vel impediverit aut sequestraverit eorum decimas & redditus, ut illos deferret ad suam domum: vel aliquo modo violaverit eorum jura, sive ad hoc dederit consilium, auxilium, & favorem; ultra pœnas in Jure stabilitas,privetur ab ingressu Ecclesiæ: & si ante præstitam satisfactionem decesserit, careat Ecclesiasticâ sepulturâ. Civitates autem, oppida & loca in quibus præfati principales resederint, vel personæ Ecclesiasticæ fuerint apprehensæ, vel in quæ dicta bona delatæ fuerint, & reperiantur, subjiciantur Ecclesiastico interdicto per totum tempus quo sic permanserint,donec integram dederint satisfactionem.

CAPUT LV.

Ne fiant statuta vel ordinationes contra libertatem Ecclesiasticam.

NONNULLI sæculares, & Communitates contra prohibitionem sacrorum Canonum, & nihili æstimantes respectum ac venerationem quam debent Ecclesiis,illarumque ministris, statuta edunt ac condunt edicta & prohibitiones contra libertatem Ecclesiasticam, atque egregiis modis compellunt Ecclesias & personas Ecclesiasticas ad solvendas contributiones & vectigalia cum ipsis. Propterea (sacro Concilio approbante) statuimus, ut in posterum nullus dominus in temporalibus, nec alia persona cujusvis status & conditionis existat, nec Communitas, oppidum, vel locus totius nostræ diœcesis & provinciæ faciat statuta aut ordinationes, nec ponat edicta, vel prohibitiones contra libertatem & immunitatem Ecclesiasticam directè vel indirectè, faciat contribuere, nec solvere impositiones & vectigalia Ecclesiis, & monasteria, aut personas Ecclesiasticas. quodque super hoc non committant, vel committi permittant fraudem aliquam,ut indirectè compellantur ad contribuendum,aliàs personę particulares quæ fuerint culpabiles in aliquo ex præmissis, volumus & statuimus,ut ipso facto incurrant sententiam excommunicationis. Civitas verò,oppidum, & locus, qui fuerint culpabiles, & in quibus præfati, vel aliqui illorum resederint, subjiciantur Ecclesiastico interdicto. Quas sententias minimè relaxari volumus quin priùs injurię & damno satisfecerint, quod Ecclesię & ejus ministris illatum fuerat.

CAPUT LVI.

Ordo quem servare debent judices Ecclesiastici in audientiis faciendis.

CUPIENTES ut lites citò terminentur,& ut partes litigiis implicitæ citò extricentur (sacro Concilio approbante) statuimus,& præcipimus omnibus ministris & judicibus nostris Archiepiscopatûs & provincię,ut cōtinuò sedeant faciendo audientias horis solitis de mane & vespere: & procurent observari silentium & ordinem in audientiis, mulctando & puniendo perturbatores.

CAPUT LVII.

Ut in caussis levis momenti non recipiantur scripturæ.

MANDAMUS etiam ut in caussis levioris & minimi momenti non recipiantur scripturæ, sed decidantur & terminentur summariè & breviter. In aliis verò caussis non recipiantur plures quàm duæ informationes in scriptis à qualibet parte usque ad primam conclusionem, & articulos, ac interrogatoria ad faciendas probationes: & post publicationem non possit præsentari nisi una scriptura pro qualibet ex partibus. Et si aliqua exceptio declinatoria jurisdictionis, vel alia quævis exceptio dilationis fuerit opposita & allegata, illa probanda sit intra octo dies à die qua fuerit deducta, & ad hunc effectum non concedatur ulterior terminus sine justa & evidenti caussa.

CAPUT LVIII.

Ne Provisores & officiales committant caussas matrimoniales: præsertim verò receptionem testium.

CUM caussę matrimoniales sint magni momenti, non debent tractari nisi à doctis, prudentibus, & sacrorum Canonum peritis. Propterea (sacro Concilio approbante) statuimus, ut nullus Vicarius, vel Judex Ecclesiasticus se ingerat cognitioni caussarum

rum

rum matrimonialium preter Provisores, seu officiales generales, quibus in specie fuerint commisse, vel alias personas ad hunc effectum vigore specialis commissionis deputatas. quodque prefati Provisores & officiales generales seu judices sic deputati, committere nequeant, nec committant dictas caussas, presertim verò receptionem & examen testium, cuicumque alteri persone.

CAPUT LIX.

Ne concedantur literæ excommunicationis pro rebus parvi momenti.

PRÆCIPIMUS etiam, ut Provisores & officiales generales non concedant literas fulminatorias excommunicationis generales pro rebus levis momenti, & modice quantitatis, & declaramus rem esse levis momenti & modice quantitatis in hoc casu usque ad valorem centū morapetinorum: & pro minori quantitate non concedendas dictas literas generales: Quodque super valore & pretio recipiatur juramentum à parte quæ ejusmodi literas petierit.

Item etiam jubemus ut præfati judices non dent litteras nec mandata in albo.

CAPUT LX.

Ne exigantur salaria per judices Ecclesiasticos.

JUBEMUS itidem, ut judices Ecclesiastici nostri Archiepiscopatûs & provinciæ non percipiant retributiones directè nec indirectè pro visione processuum, nec decisione illorum, sed caussas declarent & terminent absque executione aliqua breviter & prout de Jure, sub pœna, quòd ultra pœnas de Jure restituant duplò plus partibus quæ solverint.

CAPUT LXI.

Ne percipiantur jura ultra contenta in taxa.

UT notarii & ministri audientiarum & tribunalium non possint excedere in percipiendo jura, sacro Concilio approbante, statuimus, ut non percipiant jura aliqua ultra illa, quæ ex tariffa antiqua, & consuetudine nostri consistorii & audientiæ Archiepiscopalis reperimus fuisse usu recepta & observata à tempore immemorabili usque modò, quæ mandamus hîc inseri ut notiora omnibus fiant. volumusque ut dicti notarii & lictores, vel quilibet alius, non audeat exigere jura & salaria præter illa quæ in dictis taxis & tariffis fuerint expressa, sub pœna ut qui contrarium fecerit, teneatur pro prima vice illa restituere parti à qua perceperit dupla, & pro secunda vice illa restituat quadrupla, & pro tertia vice illa restituat septupla: jubemusque ulteriùs puniri debere pro furto prout de jure.

Item statuimus, ut in quolibet loco audientiæ nostræ provinciæ apponatur in una tabula taxa jurium quadratis literis, ita ut omnes legere valeant.

Item ut lictores non committant fraudes, nec omittant exequi mandata nostrorum judicum, prout debent & tenentur. jubemusque ut imprimis & ante omnia exhibeant copias & mandata in quocumque loco illa exequi voluerint, Vicariis, & ubi non adsuerit Vicarius, Parocho principali.

CAPUT LXII.

Applicatio pœnarum.

QUIA plures pœnæ ex contentis in his nostris constitutionibus non fuerunt applicatæ certis locis & personis, ad evitandas tot repetitiones, nobis placet ut omnes pœnæ contentæ in constitutionibus supradictis, quæ fuerint valoris ultra florenum, dividantur in quatuor partes applicandas in hunc modum: videlicet quarta pars pro fabrica Ecclesiæ Cathedralis; alia quarta pars pro fabrica Ecclesiæ, in qua delinquens fuerit Beneficiatus, vel Cappellanus, vel Parochianus; & alia quarta pars pro denunciante, & pro eo qui prosequutus fuerit caussam usque ad sententiam; alia verò quarta pars & ultima pro operibus piis, quibus nos vel Prælati nostræ provinciæ quilibet in sua diœcesi, illam applicabimus.

CAPUT LXIII.

Ut in qualibet Ecclesia totius provinciæ adsit liber continens istas constitutiones.

UT autem dictæ constitutiones omnibus nostræ diœceseos & provinciæ faciliùs innotescant, præcipimus & jubemus, ut publicentur in singulis Ecclesiis Cathedralibus nostræ provinciæ: & ut in omnibus aliis Ecclesiis Parochialibus dicti Archiepiscopatûs & provinciæ emantur à præfectis illarum intra mensem à dicta publicatione: & in dictis Ecclesiis illas teneant ubi omnes possint illas videre.

CAPUT LXIV.

Approbatio & confirmatio constitutionum D. Cardinalis D. Didaci Hurtado de Mendoza.

QUIA vidimus quasdam constitutiones editas à D. Gardinali D. Didaco Hurtado de Mendoza nostro prædecessore bo: mem: quæ ad divinum cultum Ecclesiarumque ornamentum plurimùm conferunt (sacro Concilio approbante) jubemus illas hîc inseri cum aliquibus additionibus, quòd provident in casibus in his nostris constitutionibus omissis, volumusque illas observari & compleri, prout in eis continetur.

Quæ dictæ constitutiones fuerunt lectæ & publicatæ die decima quarta & decima quinta mensis

mensis Januarii anno à Nativitate Domini nostri Jesu Christi, millesimo quingentesimo duodecimo in dicto Concilio Provinciali, quòd idem Reverendissimus & magnificentissimus Dominus Archiepiscopus Hispalensis dominus meus celebravit in nobilissima & fidelissima civitate Hispalensi, præsentibus pluribus dominis ex Capitulo dictæ sanctæ Ecclesiæ, & procuratoribus Ecclesiarum Gadicensis, & Malacitanæ, ac Vicariis, aliisque pluribus qui ad dictum Concilium convenerunt. Qui omnes pro se & nomine suorum principalium, illas approbârunt eisque consensum præstiterunt, ac singulis illarum; cùm sint, prout sunt, probæ, & utiles Dei cultui, ac saluti animarum. Præsentibus pro testibus Dominis D. Beltrando de la Cueva, & Petro Gonzalez Bachinas familiaribus Reverendissimi Domini, & Antonio de Morales Apostolicâ auctoritate notario, ac incolâ dictæ civitatis Hispalensis.

Et ego Didacus de Macias clericus Salmanticensis diœcesis publicus Apostolicâ auctoritate notarius, & secretarius dicti Reverendissimi Domini Archiepiscopi dicto Concilio Provinciali interfui, & de ejus mandato legi & publicavi præfatas constitutiones.

Sermo habitus per eundem Reverendissimum Dominum Archiepiscopum in ultima sessione præfati Concilii Provincialis.

VENERABILES & dilectissimi fratres. Quæ à sanctis Patribus ex gestis Conciliorum constituta didicimus, in hac sancta Synodo Provinciali, quantum Dominus dedit, explere curavimus. Et utinam dicere licuisset cum Euangelio: *Quòd debuimus facere fecimus*. quemadmodum libet antecedens verbum fateri, qui servi inutiles sumus vestigia patrum sequuti regulas,& præcepta de cultu Dei, de divinis institutionibus, de celebrandis Officiis Ecclesiasticis, de vita & moribus componendis secundùm canonicas sanctiones vobis edidimus. Virtutis tamen efficaciam, quâ illa implere, & in eis proficere valeatis, non est nostrum dare vobis, sed quibus paratum est à Deo, *qui* (ut Paullus docet) *operatur in nobis, & proficere pro bona voluntate. A Domino* (inquit Propheta) *gressus hominis diriguntur. Non enim est volentis, aut currentis, sed Dei est miserentis*, ait vas electionis. Reliquum est fratres, ut memineritis cujus capitis,& cujus corporis membra estis. *Caput* (inquit Apostolus) *Christus est*: Ecclesia corpus ejus, cujus & nos membra sumus. Caput sanctissimum est speciosum præ filiis hominum, *cujus gloriam vidimus* (ait Euangelista) *quasi unigeniti à Patre plenum gratiæ & veritatis*. Ecclesiam verò ipsius capitis corpus sic Deus purificavit, ut illam sibi gloriosam efficeret,sanctam,& immaculatam, non habentē maculam aut rugam: ut verbis utamur Apostoli; Decet igitur, fratres mei, tam pretiosi capitis, & immaculati corporis vos membra esse munda & incontaminata: ne aut corpus Ecclesiæ monstrum reddatur, aut membra stupida, & corpori incompacta fiant. Si enim Prophetæ licuit clamare & dicere: *mundamini qui fertis vasa Domini*; quantò meliùs & nobis clamare libet, mundamini, qui membra estis corporis Domini? Rursus, fratres charissimi, statûs & officii vestri, nè sitis immemores. Nôstis quid Paullus scribat Corinthiis: *Sic nos* (inquit) *existimet homo, ut ministros Christi, & dispensatores ministeriorum Dei*. Grandis profectò & præcelsa hæc dignitas, quam nec Angeli, nec Archangeli, aut etiam Seraphim divino amore ferventes attingere potuerunt. Ministerium vestrum,fratres charissimi,in dispensatione sacramentorum (si audire placet) hoc est: peccatorum sordes abluere, virtutes inserere, debiles in fide solidare, dæmonia non tam à corporibus, quàm ab animabus expellere, mentes illuminare, peccata relaxare, cœlos aperire, portas inferi obserare, immò verò homines deos facere. *Ego dixi, dii estis* (ait Propheta) *& filii excelsi omnes*. Denique ministerium vestrum est, creatam substantiam in Deum creatorem transsubstantiare. quod opus natura nescivit, & Angelus admiratur. Cùm itaque, fratres charissimi, tale ac tantum ministerium vobis commissum sit; hortamur ut in cunctis actibus exhibeatis vos sicut Dei ministros Sanctos & irreprehensibiles, pudicos, sobrios, nemini dantes offensionem, ut non vituperetur ministerium vestrum. *Oportet enim vos* (juxta doctrinam Apostoli) *bonum habere testimonium ab his qui foris sunt*. In omni-

omnibus motibus & actibus vestris nihil fiat quod cujusquam offendat aspectum, sed quod vestram deceat sanctitatem: nec affectetis vestibus pretiosis placere, sed moribus. Considerate, fratres, quàm tempus vitæ breve est: præterit enim figura hujus mundi, & veniet dies Domini magna & amara valdè: dies ultionis in omnes qui operantur malum. *Mihi vindictam & ego retribuam*, dicit Dominus per prophetam. Nemo se decipiat confisus quòd patrem misericordiarum habeat judicem, *Nam* (ut ait Propheta) *justus Dominus & justitiam dilexit*. Si enim sola misericordia Deo adscribenda esset, nequaquam Propheta dixisset: *Nisi conversi fueritis, gladium suum vibrabit, arcum suum tetendit, & paravit illum, & in eo paravit vasa mortis*; Neque enim, fratres, in Euangelio legitis, quod judex dicturus sit omnibus indifferenter: *Venite benedicti patris mei, percipite regnum*; sed & legitis: *Qui bona egerunt, ibunt in vitam æternam, qui verò mala, in æternum supplicium*. Et ipse Paullus vas electionis, ut cautos nos redderet, iram Dei metuere, & ne Spiritui sancto contumeliam fecerimus; *horrendum* (inquit) *est incidere in manus Dei viventis*. *Abjiciamus ergo*, fratres, *opera tenebrarum, & induamur arma lucis, sicut in die honestè ambulemus*. Expoliemus veterem hominem cum actibus suis, deponentes pristinam conversationem secundùm desideria erroris. Nolite, fratres charissimi, locum dare diabolo, & membra vestra fieri arma iniquitatis; sed adversùs illius insidias, juxta Apostoli Paulli consilium, *induite vos armaturam Dei, scutum fidei, loricam justitiæ, galeam divini amoris, & gladium Spiritûs, quod est verbum Dei*. Hæc enim sunt arma, quibus milites Christi ascribuntur in cælo, & principes tenebrarum arceantur in inferno. Dignetur misericors Deus corda vestra dirigere in præceptis suis, ut bonis operibus abundantes, æternam beatitudinem consequi mereamini, auxiliante Domino nostro Jesu Christo, qui cum Patre & Spiritu sancto vivit & regnat per infinita sæculorum sæcula. Amen.

Hoc loco exhibetur taxa jurium, quæ percipi possunt à ministris juxta monetam antiquam, & valdè diversam ab ea, quâ modò utimur. Propterea illam hoc loco prætermittendam censui.

ELOGIUM
ILLUSTRISS. D. DIDACI DEZA,
ARCHIEP. HISPALENSIS.

Ex cl. v. D. Nicolao Antonio in Biblioth. Hispana Tomo I. pag. 215.

FR. DIDACUS DEZA, Taurensis, Didaco Deza & Agnete Taverâ, clarâ stirpe parentibus natus, Dominicanorum fratrum religioso Ordini sese in patria urbe mancipavit. Eoque existimationis in studio sacrarum disciplinarum apud Salmanticenses processisse visus est, ut in primarium aliquando Theologiæ interpretem deligeretur. Hinc Joannis Hispaniarum Principis Catholicorum Regum prolis in lubrica ætate moderator, atque adeò ipsis Regibus à munere confessionum sacramentalium fuit. Deinde in pastorale album admissus, quatuor Episcopalium sedium Antistes, Zamorensis nempe, Salmanticensis, & Palentinæ (quam dum regeret, summum etiam Fidei caussarum in his regnis arbitrium & tutelam suscepit) Giennensisque, unà cum honoribus Regii Protomystæ, Castellæque Cancellarii, atque inde Hispalensis Archiepiscopus ad octoginta annorum usque ætatem vixit. Cùm enim ad Toletanam sedem Præsul designatus anno MDXXV. proficisceretur, vir apud nos amplissimus tum gymnasii, tum aulæ, atque

atque Ecclesiæ capessitis honoribus, supremoque hujus posterioris ordinis saltem delibato, per viam extinctus est. Hispali jacet ad D. Thomam, quod sodalibus Dominicanis olim erexerat Collegium simul & Academiam imbuendæ Grammaticis, Philosophicis, & Theologicis literis juventuti. In quo celebri usque nunc gymnasio cùm à tenera ætate ingenii cultum per hasce disciplinas aliquantulum cœperim, extare hîc impressum grati animi, perennisque, ut fas est, obsequii à me delati vestigium hoc & argumentum pervelim. Opera hæc ejus sunt doctissima, & quidem typis edita:

NOVARUM Defensionum Doctoris Angelici D. Thomæ super IV. libros Sententiarum, quatuor integra volumina. Scilicet in quo Joannes Capreolus item Dominicanus, idemque Doctor Parisiensis celeberrimus, eandem hanc Spartam adornans, defecisse visus est, novâ operâ id totum supplere voluit noster. In folio.

DEFENSIONES ab impugnantibus magistri Nicolai de Lyra, magistrique Mathiæ propugnatoris sui in postillis nonnullis super Biblia contra S. Thomam. Nempe adversùs Lyram Paullus quondam insurrexerat Burgensis Episcopus, adversùs Burgensem pro Lyra Mathias provinciæ Saxoniæ Franciscanorum fratrum minister: quem ad ultimum Deza refellit.

Synodum Hispali celebravit, quo antiquis confirmatis sanctionibus, plures de novo adjunxit, edidítque anno 1512. in eadem urbe.

Manu autem exaratum extat in Bibliotheca sui Collegii

MONOTESSARON. hoc est, contextus unicus quatuor Euangelistarum (quod exemplo *Ammonii Alexandrini*, cujus opus *ex quatuor unum* laudat Eusebius, nec non & aliorum fecit) catenaque veterum Patrum ejus verba explicantium. qui quidem contextus omnino absolutus est, catena autem minimè. Librum alium *super orationem Dominicam* tribuit Dezæ Venerus in *Enchiridio temporum*, quem non vidimus: item Joannes Marieta.

CONSTITUTIONES
D. CARDINALIS
D. DIDACI HURTADO
DE MENDOZA

Archiepiscopi sanctæ Ecclesiæ Hispalensis, approbatæ & confirmatæ in dicto Concilio Provinciali, in quibus ordo celebrandi Missas statuitur, & pœna transgressoribus infligitur.

CAPUT I.

QUIA in celebrandis Missis de die, & Vesperis, reperimus magnum defectum & incuriam; præcipimus & ordinamus, ut in omnibus Ecclesiis, in quibus adsunt tria beneficia & ultrà, (quæ inservire continuò jubemus) per ipsosmet beneficiatos, vel de nostra licentia per suos cappellanos idoneos, celebretur singulis diebus ferialibus, quæ non sint festa de præcepto, Missa de mane, quæ terminetur ante ortum solis, ut artifices & mercatores possint audire Missam lectam antequam labores & negocia incipiant: póstea verò hora Tertiæ celebretur Missa diei cantata juxta regulam hujus diœcesis & provinciæ: jubemusque ut talis Missa diei horâ Tertiæ non possit suppleri aliquâ aliâ Missâ lectâ quacumque de caussa; & ut in hac dicta Missa interveniant omnes beneficiati vel cappellani pro eis inservientes, & ille qui non interfuerit dictæ Missæ priùs quàm terminetur Epistola, amittat distributiones & obventiones quæ hac die ad dictam Ecclesiam pervenerint: si verò non adfuerint distributiones seu obventiones usque ad summam dimidii regalis, solvat decem morapetinos in pœnam, & pro celebrandis dictis duabus Missis Primæ & Tertiæ adsint hebdomadarii deputati per ordinem; & ille qui omiserit celebrare Missam Primæ horâ propriâ, solvat in pœnâ decem morapetinos pro fabrica Ecclesiæ, & ille qui omiserit celebrare Missam de Tertia, solvat in pœnam quindecim morapetinos pro eadem fabrica. Jubemus pariter ut in Ecclesiis, in qnibus celebrari solet Missa solennior cum diacono & subdiacono ac cantoribus observetur talis consuetudo, & nō prætermittatur in omnibus festis solitis & consuetis. Si autem ille qui debuerit dicere Euangelium vel Epistolam, vel canere, non venerit antequam inchoëtur Missa vel Officium, solvat dictam pœnam quindecim morapetinorum. Pariterque jubemus, ut omnes intersint Vesperis, & ille qui non venerit die quâ tenebitur infra primum psalmum, amittat dimidiam partem distributionis & obventionis diei sequentis. Jubemusque aliis beneficiatis vel cappellanis qui fuerint præsentes, prout dictum est, sub pœna excommunicatio-

nis, ne valeant eis dimittere dictas distributiones & obventiones, quæ sunt in pœnam transgressoribus. Et circa omissiones hebdomadariorum (quorum mulctas applicamus fabricæ) præcipimus sacristæ cujuslibet Ecclesiæ, ut notet pœnas, & notificet præfecto, ut illas colligat pro fabrica: & noster visitator quotiescumque visitabit, accipiat rationem dictarum pœnarum, & eas oneri præfectorum Ecclesiarum imponat.

CAPUT II.

Ordo recitandi Horas, & pœna transgressoribus imposita.

ITEM ordinamus & præcipimus, ut in qualibet ex dictis Ecclesiis in quibus adsunt tria beneficia vel plura, dicantur omnibus & singulis diebus Dominicis & festis de præcepto saltem Tertia & Nona cantatæ horâ propriâ; & ille qui non interfuerit dictis horis, solvat duos morapetinos inter præsentes distribuendo, quibus jubemus ne illis vel partem illorum remittant. Et hanc eandem regulam observari jubemus toto tempore Quadragesimæ in Prima, Tertia, & Vesperis. Quia tamen nonnullæ necessitates possunt occurrere tam beneficiatis, quàm eorum cappellanis; dispensamus ut possint gaudere & gaudeant quolibet mense octo diebus recreationis, in quibus etiamsi non interveniant Missis & Vesperis ac aliis Horis, non incurrant dictam pœnam; non tamen lucrentur distributiones nec obventiones in his diebus recreationis. Jubemusque hebdomadariis ne capiant recreationem in sua hebdomada sub pœna dimidii regalis fabricæ Ecclesiæ applicandi.

CAPUT III.

Ut aperiantur Ecclesiæ summo mane, & tunc veniant clerici ad recitandum Officium, & sacrista dormiat in Ecclesia.

ITEM quia tam in pluribus Ecclesiis hujus civitatis, quàm totius nostræ diœcesis sæpè accidit, ut longè post solis ortum aperiantur Ecclesiæ, unde languet devotio populi, & parochianorum qui vellent ingredi ad solvendam Deo orationem priusquam quidquam aliud incipiant opus; præcipimus ut sacristæ saltem unam januam cujuslibet Ecclesiæ aperiant sub crepusculum matutinum. Jubemusque beneficiatis seu eorum cappellanis, ut veniant ad dictas Ecclesias summo mane ad recitandum Matutinum, & continuent alias Horas diurnas in dictis Ecclesiis sub pœna amissionis dimidii distributionum illius diei. Et ut hoc meliùs fieri possit, & Ecclesiarum cultui meliùs consulatur, sacristis jubemus ut dormiant in Ecclesiis absque societate laïcorum nec aliarum personarum unde oriri possit scandalum vel pravum exemplum.

CAPUT IV.

Ne pax patenis consecratis porrigatur. Neve ulli præter clericos, mundent vel involvant calices, & habeant purificatoria.

ITEM quia reperimus quòd ferè in omnibus Ecclesiis istius nostri Archiepiscopatûs solet porrigi pax cùm patenis consecratis (quod cedit in dedecus & vilipendium dictarum patenarum; nam cùm sint consecratæ, illas tractant pueri, & nonnunquam in terram cadunt) propterea mandamus, ut in omnibus Ecclesiis fiant paces argenteæ vel ligneæ tam pro viris quàm pro mulieribus: & quod præsbyteri postquam consummârint, ipsimet cooperiant & involvant calices cum suis patenis in panno lineo albo & nitido, nec illos permittant involvi, aut tangi à pueris, sacristâ, vel aliâ personâ quæ non sit in ordine sacro constituta. Ac etiam mandamus, ut in calicibus teneant pannos lineos subtiles & nitidos, quos vocant *Purificatoria* ad illos purificandum postquam consummârunt, priusquam illos involvant.

CAPUT V.

De nitore corporalium, & linteorum, atque ornamentorum altaris.

ITEM quia experimur maximam incuriam circa nitorem debitum ministerio altaris tam in corporalibus, quàm in linteis, & ornamentis; statuimus ut in posterum qui habebunt munus Parochi in Ecclesiis in quibus adsunt plures, quilibet suo loco secundùm ordinem suæ antiquitatis assumat onus lavandi corporalia quæ sunt in usu, saltem quolibet bimestri, & lintea ad detergendos & involvendos calices singulis quindecim diebus: & procurent apud præfectum ut saltem quolibet mense mutet mappas altarium: & curam habeant præfati Parochi ut quando aliqua capsula, alba, amytus, manipulus, stola, dalmaticæ, vel alia ornamenta fuerint lacera vel sordida, statim à præfecto de novo fiat, aut laventur.

CAPUT VI.

Ut asserventur in sacrario formæ rotundæ parvæ ad administrandam sanctam Communionem.

ITEM quia ferè generaliter reperimus in sacrariis repositam unam hostiam divisam in plures partes; & quia divisio fieri non potest ita, quin cadant aliquæ particulæ minutissimæ, quæ non consummantur nec conservantur prout debent; providentes super eo meliori forma, statuimus & ordinamus ut loco illarum particularum hostiarum fiant formæ parvæ hostiarum rotundæ & integræ, tam ad illas reponendas & conservandas in sacrario, quàm pro com-

communi usu sæcularium. & iste sint in tali numero, ut singulis quindecim diebus possint consummari & renovari. & ita jubemus fieri à Parochis.

CAPUT VII.

Ut cantatur Symbolum integrè vivâ voce propriis diebus.

QUIA in secundo symbolo Fidei quod vulgò vocatur *Credo*, ac cantatur in Missa solenni diebus Dominicis & festis de præcepto, explicitè omnes fideles confitentur fidem universalem totius Ecclesiæ militantis, prout quilibet Christianus tenetur confiteri,& ut pueri ac recentes Christiani illud discant, reperimus vigere pravam consuetudinem;quòd nempe in omnibus Ecclesiis nostri Archiepiscopatûs quando fit concio post Euangelium incipiunt decantare Symbolū & statim illud interrumpunt ut concioni locum præbeant; quandoquidem verò pulsari per organum faciunt, ita ut Ecclesiæ non fiat satis: Propterea his obviantes, jubemus presbyteris sub pœna excommunicationis,ut in qualibet Parochia singulis diebus Dominicis & festis, quibus secundùm regulam tenentur illud decantare, postquam illud suo tempore incæperint, prosequantur vivâ voce usque ad finem, nullâ parte illius omissâ.

CAPUT VIII.

Ut clerici intersint cum habitu decenti Officiis, & cappellani diebus Dominicis & festis utrisque Vesperis & Missæ solenniori interveniant.

ITEM quia reperimus in hoc nostro Archiepiscopatu synodalem quandam constitutionem Patriarchæ Constantinopolitani D. Alphonsi administratoris perpetui hujus nostrę Sanctæ Ecclesiæ nostri prædecessoris, in qua decernitur ut clerici horis & divinis Officiis intersint cum superpelliceo & habitu decenti sub pœna triginta morapetinorum pro fabrica Ecclesiæ ubi clericus contrà faciens erat beneficiatus, vel pro beneficiato inserviebat.

Item in eadem constitutione synodali decernitur, ut clerici & cappellani inservientes nonnullis cappellaniis in quibuslibet Ecclesiis Parochialibus, teneantur interesse Officiis diebus Dominicis & festis tam in primis Vesperis, quàm in Missa solenniori & secundis Vesperis cū habitu decenti, & divina officia celebrent, ac decantent dictas Missas & Vesperas simul cum aliis sacerdotibus, sub pœna triginta morapetinorum pro fabrica talis Ecclesię. Nos ergo videntes ejusmodi constitutionem esse justam & honestam, ac Dei cultui opportunam, honorique Ecclesiæ; licèt huc usque fuerit malè observata; illam renovamus, & volumus observari in omnibus & per omnia tam circa habitus & cappellanorum cappellaniis inservientium assistentiam divinis Officiis diebus & horis supradictis, quàm circa pœnam transgressoribus impositam. Volumusque ut sacristæ curent notare illos qui non venerint, & consignent præfecto Ecclesiæ defectus quos commiserint, in fine cujuslibet mensis, ut præfecti illas percipiant. & nostro Vicario facultatem concedimus ubi adfuerit, ubi verò ipse non adfuerit,Parocho antiquiori,ut ita executioni demandari faciat.

CAPUT IX.

Ne fiant pervigilia.

ITEM reperimus aliam constitutionem Sinodalem præfati D. Alphonsi Patriarchæ nostri prædecessoris circa pervigilia quæ in Ecclesiis & eremitoriis fiunt;quæ statuit ne dicta pervigilia fiant. Quæ constitutio de verbo ad verbum est prout infrà, videlicet: Cùm in more positum sit, ut in vigiliis Sanctorum plures tam viri quàm mulieres, clerici & laïci præ devotione veniant ad pernoctandum in Ecclesiis: & quia audivimus quòd sub prætextu devotionis plura in eis committuntur maleficia; & signanter scortationes & adulteria : & ulteriùs fiunt compotationes, & proferuntur plures cantilenæ sæculares, & fiunt choreæ, & alia inhonesta, ex quibus plura oriuntur scandala & peccata, super quibus ad nos pertinet providere,& reprobare talem consuetudinem. Propterea (hoc sacro Concilio approbante) statuimus,ut in posterum in vigiliis gloriosæ Virginis Mariæ, & cujusvis festivitatis, nec diebus ferialibus, in nostra Ecclesia Cathedrali, nec in qualibet alia nostræ diœcesis & provinciæ fiant ejusmodi pervigilia, & nullus illo tempore admittatur in Ecclesias; & clerici Ecclesiarum in quibus fieri solent, statim post terminatum officium Vesperarum claudant januas Ecclesiæ ita ut illâ nocte quâ fieri solet pervigilium nullus possit ingredi dictas Ecclesias. Et clericus ad quem spectat curam de hoc habere,si ita non præstiterit, solvat quingentos morapetinos, qui applicentur Ecclesiæ Cathedrali, in cujus diœcesi hoc evenerit. Et si forsan aliquis ejusmodi pervigilia celebrare voverit, nos licentiam & facultatem concedimus omnibus presbyteris curam gerentibus animarum, & auctoritatem à nobis habentibus audiendi confessiones, ut possint commutare talia vota in alia opera pia. Præcipimusque ut hęc nostra constitutio in omnibus Ecclesiis ab illarum Presbyteris publicetur.

Nos ergo præfatus Archiepiscopus D. Didacus Hurtado da Mendoza, videntes hanc dictam constitutionem fore sanctam & valdè utilem, & quanta cum diminutione divini cultûs hactenus non fuerit observata,nec observetur; illam renovamus, jubemusque servari sub pœna in ea contenta. Quia tamen plures habent magnam devotionē pernoctandi in hac nostra sancta Ecclesia in vigilia B. Mariæ Virginis mense Augusti,& ejus octava; præcipimus ac jubemus nostro Barigello majori, ut illâ nocte apponat custo-

custodes & accuratè invigilet, ut omnes illi qui præ devotione voluerint pernoctari, possint in ea honestè manere: & non permittat cantilenas, instrumenta musica, vel choreas, nec alios actus inhonestos dicto tempore, qui hactenus fieri solebant, & mulctet contrà facientes ducentis morapetinis, quorum centum applicabuntur fabricæ Ecclesiæ, & centum alii Barigello præfato.

CAPUT X.

De honestate habitûs à clericis servanda.

ITEM quia honestas & moderatio est virtus decentissima in quolibet statu, præsertim autem in Ecclesiastico, & audivimus quòd plures Ecclesiastici in nostro Archiepiscopatu incedunt inhonestè & indecenter, gestantes parvas coronas juxta suum ordinem, cum capillis effusis, & barba promissa, ac palliis brevibus & apertis, & sine biretinis, ac quod pejus est, aliquando cum vestibus sæcularibus, & thoracibus sericis, & cum cingulis auro & argento elaboratis, gerentes annulos, & calceos rubros modo & forma indecenti (que omnia sunt signa seu indicia pravi & indevoti animi, & sunt pravi exempli sæcularibus) propterea nos super his de remedio providere meditantes; jubemus, ut in posterum omnes clerici in sacris ordinibus cōstituti seu beneficiati coronam competenter apertā gerant, & capillos adeò breves ut saltem dimidia pars aurium pateat, nec sinant crescere barbam, & gerant pallia honesti coloris, nec adeò longa ut per humū sternantur, nec tam brevia ut pes totus pateat; sed ad terram usque perveniant: gerantque sua biretina, non autem indnantur thoracibus sericis, nec cingula elaborata auro, argento, vel serico gestent, neque annulos exceptis illis qnibus ratione gradûs vel dignitatis ferre licet: nec calceamenta deferant præter nigri coloris, sub pœna quòd beneficiatus qui contrarium fecerit, incidat in pœnā mille morapetinorum istius monetæ applicandorum pro una medietate, fabricæ Ecclesię, cuius erit beneficiatus; & pro alia medietate, Barigello nostro, ut curet id exequi: clericus verò qui non fuerit beneficiatus, incurrat pœnam quingentorum morapetinorum, qui applicentur modo superiùs expresso.

CAPUT XI.

Quomodo administrari debeat sacramentum Baptismi.

ITEM circa sacramentum Baptismi, qui est janua atque aditus aliorum sacramentorum; qoia reperimus, in hac nostra diœcesi infantes per aspersionem, non autem per immersionem quandoquidem baptizari; noscentesque, tam ex decretis & veterum Canonibus, quàm ex sanctorum Theologorum sententiis, eum ritum ac consuetudinem baptizandi quamvis non improbetur, non tamen adeò probari ac Baptismum per immersionem, tum quia id conformius consuetudini sanctæ Romanæ Ecclesiæ magistræ & capitis, necnon consuetudini Ecclesiæ universalis; tum etiam ut pleniùs compleatur analogia quam habet cum sepultura & resurrectione Jesu Christi domini nostri juxta dictum Sancti Paulli Apostoli ad Colossenses 2. ubi ait quòd sumus *consepulti ei in Baptismo, in quo & resurreximus per fidem operationis Dei*. Propterea nos, ad quos ex officio spectat dirigere & promovere oves nobis commissas de bono in melius, juxta sententiam Divi Paulli 1. Corinth. 12. *Æmulamini charismata meliora, & adhuc excellentiorem viam vobis demonstro*; præcipimus ac jubemus omnibus Parochis nostrę diœcesis, ut in posterum baptizent per immersionem, prout in Ecclesiis quas visitavimus docuimus & ordinavimus, & usus tenet, exceptis quatuor casibus. Primò quum baptizandus erit adultæ ætatis, sive vir sive fœmina. Secundò quum infans ægrotaverit, de quo verisimiliter credi debet, quòd si in aquam immergeretur, manifestum damnum ac jacturam pateretur. Tertiò qoum infans nequit ab utero matris exire, nisi solum caput, vel aliud ejus membrum. quo casu fieri debet Baptismus in illo membro per aspersionem. Quartò qunm in casu necessitatis nequit haberi ea copia aquę, ut sufficiat ad immersionem.

CAPUT XII.

Ut baptizans statim deponat seu tollat capuccium.

ITEM quia renunciatum est, nonnullas matres seu nutrices non custodire infantes (ut fas est) diebus quibus gerunt capuccium post Baptismum cum reverentia sancto chrismati debita, aliosque committere abusus; omittendo reducere puerum ad Parochum qui illum baptizavit, adeuntes moniales seu religiosos ut tollant infanti capuccium; dicentes in capoccii ablatione compaternitatem contrahi; propterea super hoc providere volentes, præcipimus sub pœna excommunicationis omnibus Parochis nostri Archiepiscopatûs, ut statim atque terminaverint baptismum, tollaut capuccium, uti post triduum facere solent.

CAPUT XIII.

Ut baptizans scribat suum nomen & illud infantis, ac diem, mensem, & annum.

ITEM qoia experientiâ compertum habemus nonnullos absque patre, matre, vel consanguineis educari, aliquando verò dubitari quorum sint filii, & an fuerint baptizati; cumque aliquando oporteat scire ætatem, & an sint legitimi; præcipuè verò si ad clericatûs ordinem promovendi sint, vel matrimonium contra-

tral.ere debeant: ac necessum sit, & scire an ętatem competentem attigerint ut assentiri valeāt, & quinam fuerint patrini, propter impedimentum cognationis spiritualis,& propter plura alia dubia & damna quæ ex ignorantia illorum omnium, vel cujusquam oriri solent; propterea super præmissis providere volentes, præcipimus & ordinamus, ut à die quâ fuerit publicatum hoc nostrum statutum intra triginta dies omnes & singuli præfecti Ecclesiarum teneantur sub pœna excommunicationis, & ducentorum morapetinorum applicandorum pro una medietate, accusatori; & pro alia medietate, Ecclesię; facere librum expensis fabricę Ecclesię in qua adfuerit fons baptismalis, & illum teneant Parochi in sacrario: in quo volumus & jubemus sub pœna excommunicationis Parocho qui baptizaverit, ut scribat suum nomen, dicens: *Ego N. Parochus*, & inde statim diem, mensem, & annum; ac nomen infantis baptizati, ejusque parentum: & si habeantur ac reputentur pro legitimis consortibus, ac nomina patrinorum.

CAPUT XIV.

Ne admittatur, nec dispensari possit super numero Compatrum.

ITEM quia ex numero compatrū magna oritur confusio,& propter illorum multitudinē non cognoscuntur,ac matrimonia fiunt inter spirituali affinitate conjunctos; super quo jam olim provisum fuit ab Archiepiscopo D.Nunnio bon. mem. prędecessore nostro, & postea à Reverendiss. D. Cardinali ab Hispania patruo nostro,ac hujus sanctę Ecclesię Archiepiscopatū regente,prout de Jure, ne possent admitti nisi quatuor personę, vel infrà; quia verò postea dicta observantia nonnunquam defecit, ac nonnullorum importunę preces licentiam extorserunt; de remedio nos, dictarumque constitutionum observantia seriò meditantes; pręcipimus in posterum sub pœna excommunicationis majoris, in quam ipso facto incurrat quilibet Parochus totius nostri Archiepiscopatûs, qui exhibitę sibi licentię seu relationi dictę constitutionis pro parte cujuslibet nostri officialis, sive sit Provisor, sive Vicarius, sive Visitator, parere recuset, vel admittat plures patrinos; sed observari jubemus dictas constitutiones: contra quas nolumus posse dispensari.

CAPUT XV.

Ne admittatur dispensatio in denunciationibus.

ITEM circa matrimonium, cùm noverimus in denunciationibus, de jure communi ac in constitutionibus synodalibus Archiepiscopi D. Nunnii,& Reverendiss. Cardinalis ab Hispania patrui nostri statutis, ob nonnullorum importunas preces fieri aliquas derogationes; jubemus Parochis, & unicuique illorum sub dicta pœna excommunicationis, in quam ipso facto incurrant, ne admittant licentiam, nec relaxationem in tali casu.

CAPUT XVI.

Ne ullus Sacerdos ante diluculum Missam celebret.

ITEM quia plures sacerdotes vel juris ignorantiā vel importunis nonnullorum precibus, qui matrimonium contrahere volunt, Missam celebrant ante diluculum in hoc nostro Archiepiscopatu, prout relatione fide dignarum personarū didicimus; volentes super hoc providere, jubemus sub pœna suspēsionis,& unius ducati pro qualibet vice applicandi pro medietate, fabricę Ecclesię hujusmodi;& pro alia medietate, accusatori; ut nullus deinceps id faciat. Pręcipimusque nostro visitatori, ut quoties & quandocumque visitaverit, diligenter inquirat in eos qui id pręstiterint, vel præstare soliti fuerint, atque illos puniat prout censuerit opportunum.

CAPUT XVII.

Ne quis possit deputare seu statuere cappellanum; nec cappellanus inservire, quin priùs fuerit examinatus, & licentiam obtinuerit.

ITEM quia plures, tam beneficiati, quàm beneficiorum patroni cappellanos deputant qui inserviant beneficiis seu cappellaniis, & nonnunquam sunt excommunicati, vel suspensi, vel profugi, vel aliis censuris irretiti, vel inhabiles, & minimè idonei pro talibus servitiis, vel non habent licentiam à suis superioribus prout de jure requiritur; nos volentes de oportuno remedio providere super præmissis, præcipimus & statuimus, ut in posterum tam in nostra sancta Ecclesia, quàm in omnibus aliis hujus civitatis & Archiepiscopatûs, nullus possit admitti ad dicta ministeria, quin priùs fuerit examinatus per nostrum provisorem, vel per eum quem ad hunc effectum deputaverimus:& si quis contrà fecerit(tam respectu admittentis, quàm admissi) si fuerit clericus, ipso facto pronunciamus super eum sententiam suspensionis; si verò laïcus, sententiam excommunicationis.

CAPUT XVIII.

Ne quis possit inservire nisi unico beneficio, seu cappellaniæ.

ITEM quia novimus, tam in hac civitate, quam in pluribus locis istius nostræ diœcesis, quamplures clericos, tam beneficiatos, quam cappellanos, assumere in se onus multiplicis servitii beneficiorum & cappellaniarum, quam diversarum cappellaniarum, quibus facere satis nequeunt, juxta dictum Dei domini nostri: *Nemo potest duobus dominis servire*; propter-

propterea nos videntes tam damnũ conscientiæ eorumdẽ, quàm servitii ac cultûs divini; providendo statuimus & ordinamus, ne quis inserviens beneficio, possit simul inservire cappellaniæ; neve inserviens cappellaniis in uno loco, possit inservire alteri cappellanię. Volumus itidem & dispensamus, ut si aliquis clericus habet in aliquo loco onus dimidiæ, vel tertiæ partis cappellaniæ, possit habere in alio vel aliis locis aliam dimidiam vel alia duo tertia, ita ut per totum mensem non teneatur ad celebrationem Missarum ultra viginti quinque: & in eo casu dispensamus favore talis, circa id de quo suprà in alia constitutione fuimus loquuti; videlicet quòd cappellani existant in habitu diebus Dominicis & festis in Officiis, in locis, in quibus possident cappellanias; dummodo compleant alternatim, videlicet uno die festo in una Ecclesia, & alio die festo in alia, sub pœna in illa costitutione contenta,

CAPUT XIX.

Ut distributio quæ datur pro Officio festi votivi dividatur inter præsentes beneficiatos seu cappellanos.

ITEM quia quamplures Ecclesiæ tam hujus civitatis, quàm diœcesis, nonnullę confraternitates & personæ celebrant nonnulla festa votiva, in quibus aliquando beneficiati & cappellani inservientes beneficiis pro aliis, aliquando etiam soli cappellani inservientes loco beneficiatorum ubi isti non adsunt qui inserviant, celebrant officium tam in Vesperis & Missa, quàm in altaris ministerio, & beneficiati solent dividere inter se distributionem quæ solvi solet pro tali festo, etiamsi sint absentes, & de ea nullam partem dant cappellanis qui inserviunt beneficiis pro aliis (quod injustum & indecorum videtur) propterea providere volentes cum æquitate, jubemus ut ejusmodi distributio dividatur inter præsentes tantùm, sive sint beneficiati, sive cappellani pro eis inservientes, sive sint beneficiati, vel beneficiati cum cappellanis qui inserviant beneficiis: & tunc volumus, ut dicta distributio dividatur eodem modo & formâ quibus dividi solent obventiones & distributiones quotidianæ, cùm ejusdem sit conditionis & qualitatis.

CAPUT XX.

Ut saltem unus Parochus parochiæ personaliter intersit.

ITEM quia nunciatum est, propter absentiam Parochorum, vel quòd isti procul ab Ecclesia parochiali cui inserviunt, habitent, parochianos nannullam animarum suarum jacturam pati, eo quòd non possint refici sacramentis in casu necessitatis; statuimus propterea & ordinamus, ut in Ecclesia in qua fuerint plures sacerdotes deputati ad curam animarum, saltem unus resideat in Parochia: ubi autem fuerit unicus Parochus, ille resideat in Parochia sub pœna suspensionis ab officio.

CAPUT XXI.

Quòd sacristæ onus habeant scribendi Missas cappellaniarum.

ITEM quia hactenus plures intervenere defectus in servitio cappellaniarum, tam quia in pluribus locis Missæ non scribebantur, quàm etiam quia ubi notabantur omissiones, patronus vel ipse ad quem spectabat solvere, sibi adrogabant; unde non erant in suffragium animarum pro quibus Missæ celebrari debebant; super his igitur providere volentes de opportuno remedio, jubemus ut in posterum sacrista cujuslibet Ecclesiæ onus habeat notandi omnes Missas quæ in illa Ecclesia celebrantur, & habeat pro salario centum morapetinos pro qualibet cappellania integra per totum annum. Volumusque ut propter istos centum morapetinos vel ratam illorum, auferantur singulis annis quinque Missę ex qualibet cappellania integra, quandoquidem pretium illarum deducitur pro salario quod dari debet per quamlibet cappellaniam. Item volumus ac statuimus, ut talis sacrista teneatur rationem reddere visitatori semel in anno, vel sæpiùs, si sæpiùs visitaverit talem Ecclesiam, de omnibus omissionibus per tales cappellanos commissis, ut decernat quid fieri debeat de distributionibus quæ pro talibus Missis, si fuissent celebratæ, solvi debebant. Et si sacrista fuerit repertus negligens in notando, amittat totum dictum salarium, & istud applicetur, fabricæ talis Ecclesiæ: & provideat deinceps visitator super his omnibus. Ac ne in exequutione error committatur, jubemus ut vicarius (ubi adfuerit) vel Parochus antiquior cujuslibet Ecclesiæ cum præfecto illius ultimâ die cujuslibet mensis vel aliâ die sequenti videant dictas omissiones ex libro sacristę, & illas in summam redigant, ac inferant in scriptis, ut nostri visitatores illas exequi valeant. Quod compleant sub pœna centum morapetinorum ab unoquoque solvendorum pro qualibet vice, pro una medietate applicandorũ fabricæ, & pro alia medietate accusatori.

CAPUT XXII.

Ne diebus Dominicis & festis deferatur sancta communio dum celebratur Missa solemnis, nec conferatur sacramentum Baptismi nisi in casu veræ necessitatis.

ITEM quia sæpè diebus Dominicis & festis dum populus est congregatus ad audiendum Missam solennem, & divinum officium, prout tenetur, Parochus extrahit è sacrario corpus Domini nostri ut deferat alicui ægroto, & idem populus ut illud insequatur, prætermit-

mittit audire sacrum, & nonnunquam sine ullo remanet, cùm tamen illud audire teneatur; propterea providentes jubemus, ne deinceps dum celebrabitur Missa solennis, deferatur sancta communio ad aliquem ægrotum, nisi in casu veræ & certæ necessitatis: super quo conscientiam dictorum parochorum oneramus. Et in aliis casibus volumus & præcipimus, ut ante & post dictam Missam solennem tanquam personæ prudentes & providæ illam deferant. Et quia etiam à baptizando dictâ horâ solet exoriri simile inconveniens, volumus & decernimus, ut hæc eadem constitutio locum habeat & observetur circa baptismum; quòd nempe horâ dictæ Missæ non administretur, nisi in casu veræ & certæ necessitatis. Super quo conscientiam Parochi talis Ecclesiæ oneramus.

CAPUT XXIII.

Ut apponantur tabellæ in Ecclesiis, in quibus describantur nomina excommunicatorum.

ITEM quia sicut ovis infecta consuetudine inficit alias nisi ab illis segregetur, ita excommunicati damnum inferunt aliis christianis, si per negligentiam ab eorum familiaritate non separentur, & ipsi pariter non cognoscunt suam infirmitatem, nec pristinam valetudinem medelâ procurant; propterea nos super præmissis providere volentes, ordinamus & statuimus, ut tam in cappella Sancti Clementis istius nostræ sanctæ Ecclesiæ, quàm in omnibus aliis Ecclesiis parochialibus, tam hujus civitatis, quàm totius nostri Archiepiscopatûs, appendatur tabella in loco publico ubi omnes illam videre & legere possint, in qua jubemus describi omnium nomina parochianorum, qui in tali Parochia denunciati fuerint excommunicati, & caussam talis excommunicationis, sive sit occasione æris alieni, sive concubinatûs, sive quia ducant vitam communem innupti, sive propter quamlibet aliam caussam, cum expressione cujuslibet qualitatis excommunicationis. Præcipimusque illi qui fuerit hebdomadarius sub pœna excommunicationis, ut omnibus diebus dominicis & festis tempore Missæ solennis illos denunciet per dictam tabellam excommunicatos clarâ & perspicuâ voce, ut populus illos pro talibus agnoscat, & se separet, & fugiat eorum consuetudinem ac familiaritatem, ipsique majori cum diligentia beneficium absolutionis procurent. Et quia isti excommunicati, quum ita se vident denunciatos, se conferunt ad audiendum Missam & Officia divina ad Ecclesiam cathedralem vel monasteria; jubemus Parochis ut notificent prædictis, & prioribus seu custodibus monasteriorum illos qui sic sunt excommunicati, ut ubique vitentur.

CAPUT XXIV.

Quomodo agere oporteat cum illo qui absolutus reincidit.

ITEM circa hunc casum ordinamus & statuimus, ut quando aliquis fuerit absolutus ad reincidentiam, describatur in dicta tabella dies in qua absolvitur sub reincidentia, & pariter id notificetur populo, ut liberè possint cum illo conversari & tractare usque ad reincidentiam; & si reinciderit, iterum denuncietur sicut antea, donec in totum beneficium absolutionis obtinuerit.

CAPUT XXV.

De clausura observanda ab illis qui recluduntur.

ITEM quia novimus quòd tam in Ecclesiis hujus civitatis, quàm in tota nostra diœcesi adsunt plures clausuræ, in quibus hactenus non fuit observata debita recollectio, quòd scandalo est, & posset esse damno conscientiis nonnullarum clausarum & aliarum personarum. Propterea de remedio providere volentes, jubemus ut in posterum sic remaneant clausæ, ut nec ipsæ foras exeant, nec alia persona sive vir sive fœmina, cujusvis statûs & conditionis, illò ingrediatur absque nostra speciali licentia & mandato. In quo casu volumus ut nullus ex nostris officialibus dispensare valeat, nisi ad hoc speciale nostrũ mandatum exhibuerit. Si verò aliquis ingressus fuerit, vel aliquis reclusus seu reclusa foras exierit, ex nunc pro tunc, & tunc pro nunc pronunciamus super eo sententiam excommunicationis majoris; & ulteriùs volumus, ut talis reclusa perpetuò talem clausuram amittat.

CAPUT XXVI.

Ne quis deferat barbam promissam luctûs caussâ ultra duos menses.

ITEM quia juxta sententiam Sancti Anastasii Papæ, illi soli habent justam doloris & mœroris caussam propter obitum consanguineorum vel amicorum, qui non credunt, nec sperant mortem esse transitum ad vitam beatiorem; & Apostolus Paullus dicit, neminem debere mœstitiâ affici propter illos qui ex hac vita migrant: & ut inquit divus Hieronymus, Redemptor noster non flevit super Lazarum quia erat mortuus, sed quia ad hanc miseram vitam redire debebat; ac denique quia quamplures in hoc nostro Archiepiscopatu Dei & ejus salutaris doctrinæ immemores, profundi doloris signa præferunt; præsertim verò deferendo barbam promissam, & crines per diuturnum tempus; adeò ut cum hic sit ritus & consuetudo nostræ sanctæ Fidei Catholicæ hostium, in viis & locis in quibus non cognoscuntur, discerni ægrè possit

sit an sint Mahometani, an verò Christiani. Propterea nos decreta & ordinationes sanctæ matris Ecclesiæ sequentes, statuimus & jubemus, ut in posterum nullus fidelis cujusvis statûs & conditionis existat, propter obitum patris, matris, uxoris, vel filii aut filiæ, seu domini, consanguinei, amici, vel cujusvis alterius, deferat barbam promissam ultra duos menses ad summum à die quâ talis pater, vel mater, aut uxor, seu filius vel dominus, aut consanguineus obierit. Et si elapso dicto termino, vel unico die illam detulerit, ipso facto volumus illum haberi pro excommunicato excommunicatione majori, & talem denunciari, & expelli à consortio fidelium.

CAPUT XXVII.

Qui abusus sint vitandi in trigenariis.

ITEM quia reperimus nonnullos errores & abusus in recitandis trigenariis, vulgò *Revelados*; scire oportet quòd illi qui recitant, adeò clausuram observant, ut nec pedem extra portam Ecclesiæ porrigant. Quodque deplorabilius est, aliquando hebdomadarius omittit celebrare Missam diei, ut celebret illam, quæ est in ordine triginta Missarum celebrandarum. Et quia clausura tali casu non fuit solita, nisi quia consuetudo populi affert distractionem spiritûs, & materiam peccati ministrat, quando non est ad exercenda opera pietatis (quando enim exitus ab Ecclesia ad honestum finem dirigitur, tunc auget gratiam, & meritum sacerdotis coram Deo) propterea nos quorum interest ejusmodi ignorantiæ tenebras dissipare; præcipimus, ut in posterum propter talem recollectionem seu clausuram nullus sacerdos prætermittat administrare sacramenta extra Ecclesiam in casu necessitatis, vel audire conciones, vel accedere ad amicitias nonnullorum reconciliandas si ex aliquo dissidio potest oriri suspicio ut exurgat scandalum, nec omittat accedere ad suum Præsulem si vocatus fuerit. Quæ omnia non solùm in talibus casibus fiunt sine peccato, sed etiam cum ingenti merito. Si autem plebeji & idiotæ id mirentur, per sacerdotes de erroribus suis admoneantur, non autem insequantur. Et quia, quemadmodum suprà in alia constitutione, prout de jure, statuimus Missam propriam diei non posse omitti propter trigenarium, vel aliquam devotionem; decernimus etiam ut hebdomadarius non possit in se suscipere onus celebrandi Missam trigenarii, vel aliquam aliam Missam votivam nisi substituerit aliquem qui pro ipso inserviat per hebdomadam, sub pœna amissionis portionis suæ obyentionum totius hebdomadæ.

CAPUT XXVIII.

Qui abusus vitandi sint in Missarum votivarum celebratione.

ITEM quia audivimus, nonnullas personas tam viros quàm mulieres, cum simplicitate petere sibi celebrari quasdam Missas dictas Sancti Amatoris, & alias vulgò *del Conde*, atque alias sancti Vincentii cum quinque, septem, aut novem cereis, credentes quòd tales Missæ non essent efficaces ad finem suum, nisi celebrarentur cum tali numero, & aliis superstitionibus tam in colore cereorum, quàm in collocando illos conjunctos, vel in forma crucis, & aliis vanitatibus quas diabolus procurat immittere, sub specie boni propositi & operis; agnoscentes quòd modicum similis fermenti vanitatis corrumpit totam massam boni operis; propterea nos tollere ac radicitùs evellere similes superstitiones optantes; præcipimus sacerdotibus sub pœna excommunicationis, & in virtute sanctæ obedientiæ, ne admittant vel exequantur similes, stultas magis quàm pias, petitiones, sed celebrent Missas prout celebrare solent alias absque aliqua innovatione vel inventione. Et si voluerint celebrare Missas cum quodam numero cereorum ad honorem & reverentiam mysteriorum quæ sancta mater Ecclesia colit, & habet in veneratione, videlicet cum tribus cereis ad honorem sanctissimæ Trinitatis, vel quinque ad honorem quinque stigmatum, vel septem ad honorem septem donorum Spiritûs sancti, vel novem ad reverentiam novem mensium, non propterea perturbent devotionem fidelium, omnibus aliis superstitionibus & vanitatibus prætermissis.

CAPUT XXIX.

Declaratio à dicto D. Cardinali edita circa eleemosynas & jura quæ percipere debent sacerdotes & sacristæ, juxta antiquam consuetudinem hujus Archiepiscopatûs.

PRIMO si aliquis parochianus cujusdam Ecclesiæ sepeliri se jubet in alia Ecclesia parochiali, omnia præcipua officia teneant clerici Parochiæ cujus erat parochianus, & oblationes dividantur æqualiter inter clericos utriusque Ecclesiæ: & si noluerint clerici sic facere, illas percipiant obedientes: & recitare debent suum officium. Primò Litanias integras, & vigiliam, ac Missam cum cantu *de requiem*, ac suis responsoriis. Et dicti clerici ad quos spectabat defunctus, percipere debent centum quinquaginta morapetinos. Quod intelligi debet si talis defunctus habuerit bona ex quibus fiat satis.

Item pro novem-dialibus, & Missis novenarii, ac responsoriis, & pro adeundo sepulturam singulis novem-dialibus clerici Ecclesiæ in qua adest sepultura, & sepultus defunctus, percipere de-

debeant centum quinquaginta morapetinos pro suo labore.

Item quando aliquem parochianum contigerit ægrotare in propria parochia, vel extra eam, habentem domum habitationis in qua est parochianus, & si omnino non fuerit mutatus in aliam parochiam, & ducitur ad curandum vel inserviendum ad aliam parochiam, & evenerit obitus talis ægroti; quòd præsbyteri parochiæ cujus est parochianus & habet habitationem, & aliquid de suis bonis, accedant ad parochiam ad quam fuit translatus, & illum deferant ad sepeliendum ad Ecclesiam in qua talis defunctus habuerit sepulturam, petitâ priùs licentiâ à præsbyteris parochiæ in qua obiit: & nullus parochus ingrediatur parochiam alterius ad administrandum Sacramenta sine licentia, & pro recitatione & celebratione integri officii percipere debent pro suo labore (prout prius dictum fuit) centum quinquaginta morapetinos.

Item ut quando aliquis parochianus decedit, & jubet sepeliri in monasteriis intra muros civitatis, præsbyteri dictæ parochię pro delatione corporis, & celebratione officiorum primariorum (prout dictum est) percipiant ducentos morapetinos, & quartam partem oblationum: prout infrà dicetur in capitulo sequenti.

Item quando aliquis parochianus obierit, & sepeliri jusserit in monasterio Religiosorum vel in Ecclesia sita extra hanc civitatẽ & mœnia illius, si sit ad Sanctum Augustinum, Sanctum Bernardum, vel ad sanctam Trinitatem, præsbyteri dictę parochię percipiant ratione laboris trecentos morapetinos, & dicant prima officia, videlicet litanias, vigiliam, & Missam, & ulteriùs percipere debeant dicti clerici pro novenario, initio anni, & novem-dialibus trecentos morapetinos.

Item quando aliquis parochianus decedit, & sepeliri jubet in sepulturis apud Sanctum Isidorum, vel Sanctum Hieronymum, seu monasterium Portę-celi nuncupatum; quia procul distat, clerici dictæ parochię percipere debeant pro suo labore, apud Sanctum Isidorum sexcentos morapetinos; in aliis verò monasteriis quingentos morapetinos, & celebrare debent prima officia, ut dictum est. Circa oblationes autem quæ offeruntur in dictis monasteriis pro iisdem defunctis, videlicet, pecuniæ, panis, vini, vel ceræ; de omnibus dicti clerici percipiant quartam partem. Idemque est circa defunctos parochianos qui relinquunt possessiones pro celebrandis cappellaniis in dictis monasteriis post eorum obitum: quod dicti clerici beneficiati dictarum Ecclesiarum parochialium percipiant quartam partem de his quæ reliquerint illi, qui sepeliuntur in dictis monasteriis, & pariter percipiant pro sepultura quartam partem eleemosynæ.

Item, ut in novem-dialibus exequiis, & initio anni, quando celebrantur in civitate in quacumque parochia, clerici seu præsbyteri hujus parochiæ debeant recitare officium duplex, & percipere pro suo labore ut in die sepulturæ pro quolibet officio.

Item à parochianis qui sepeliuntur in dictis monasteriis, pro sepulturis ad Sanctum Isidorum & Sanctum Hieronymum, pro novenario, exequiis novem-dialibus, ac initio anni, quorum officia sunt duplicia, clerici dictæ parochiæ percipere debent (quum in testamento fieri jubent) pro quolibet officio prout dictum est die sepulturæ.

Item, ut nullus parochus, nec alius clericus matrimonio quempiam conjungat, nec defunctum ullum sepeliat, qui sit alterius parochiæ, sive sit parvulus, sive adultus: quia fieri potest ut non fuerit baptizatus, vel sit Mahometanus, & nisi in locum sub dio positum projiciatur cadaver, superveniet error si sepeliatur in Ecclesia. Et quando tale quid evenerit, notificetur parocho Ecclesiæ cujus fuerit parochianus. Qui autem præmissis contravenerit, solvat centum morapetinos in pœnam, & det clericis quadraginta morapetinos, & sacristæ decem.

Item quandocumque vocati fuerint cappellani ad comitandum cadaver alicujus defuncti, & Missam celebraverint, ipsis pro distributione, ratione laboris assumpti in comitando cadavere, & quòd officiis interfuerunt ac sepulturæ, & celebrando, dentur triginta morapetini. Si verò Missam non celebraverint, eis dentur viginti morapetini. Quòd intelligitur intra civitatem. Si autem vocati fuerint ad Sanctum Bernardum, vel Sanctum Augustinum, vel Trinitatem, dentur eis quadraginta morapetini. Si verò ad sepulturas, vel ad Sanctum Hieronymum, vel Porta-cœli, sexaginta morapetini, & si ad Sanctum Isidorum, octoginta morapetini. Quando autem exequiis interfuerint, idem accipiant. Et si ad festum, dentur unicuique viginti morapetini. Et clerici qui sic fuerint rogati ad præmissa, sint præsbyteri.

Item si aliquis pauper obierit, nec habuerit quid dare clericis pro eleemosyna, dicti clerici illum sepeliant honorificè, & celebrent officia integrè & gratis in dicta parochia in qua obierit.

CAPUT XXX.

De sacristis.

ITEM circa salarium quod sacristæ percipere debent ex Officiis. Primò quando aliquis obierit, percipiant pro campanis & thuribulo quindecim morapetinos; si autem plura thuribula poposcerint, pro quolibet percipiant octo morapetinos. Et quando convocaverit nonnullos cappellanos, percipiat ab unoquoque duos morapetinos; & si fuerint in numero octo, percipiat quantum unus ex cappellanis. Et quando adfuerit aliquod novenarium, in quo pulsari debeãt campanæ, & uti debeant thuribulo, ipsi dentur triginta morapetini, & quando convocabit clericos, consulat suos clericos. Et si deferant corpus ab una parochia ad aliã, tunc dimidia pars clericorum

corum sit de una Ecclesia, & alia dimidia sit alterius Ecclesiæ cappellanorum qui fuerint vocati.

Item quando aliquis sepeliri jusserit extra civitatem, & ad Sanctum Bernardum, vel Trinitatem, vel ad Sanctum Augustinum, tunc sacrista percipiat pro campanis & thuribulo, & delatione crucis sexaginta morapetinos. Si verò fuerit ad sepulturas, vel ad Sanctum Hieronymum, vel monasterium Portę-cœli, octoginta morapetinos, & ad Sanctum Isidorum centum morapetinos.

Item quando sacrista ornare debebit imaginem pro celebratione alicujus festi, & pro apponendis nonnullis ornamentis; ipsi dentur pro hoc, & pro festo viginti morapetini. Si autem non fuerint apposita ornamenta, dentur quindecim morapetini.

Item quando aliquis puer obierit, & parentes nollent celebrari facere officium, clerici teneantur illum adducere cum cruce, & uno saltem clerico recitando aliquod officium defunctorum: & si aliquid volent dare ratione laboris, illud recipiant, aliàs minimè petant.

AD laudem & cultum Dei imprimi jussit præsentes Constitutiones magnificentissimus & Reverendiss. Dominus licentiatus Gaspar Cervantes de GaëteProvisor in sancta Ecclesia Hispalensi pro Illustrissimo & Reverendissimo Domino D. Ferdinando de Valdès Archiepiscopo dictæ civitatis Hispalensis, Inquisitore Generali in regnis Hispaniæ, atque à consiliis Majestatis Catholicæ &c. Quę fuerunt impressæ in domo Martini de Montes-doca, & fuerunt terminatæ die quarta mensis octobris anno Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo quinto.

F I N I S.

E L O G I U M
PRÆDICTI CARDINALIS,

Ex Historia Pontificali Alphonsi Ciaconii cum additionibus recusa Romæ anno 1677. Tomo III. pag. 190.

DIDACUS Hurtadus de Mendoza, nobilis Hispanus, filius Innici de Mendoza, primi Comitis de Tendilla, alterius Cardinalis de Mendoza gentilis, ex Archiepiscopo Hispalensi Patriarcha Alexandrinus, tum absens Presbyter Cardinalis tituli S. Sabinæ renunciatus, dictus est Cardinalis Hispaniæ. Decessit Matriti, seu apud Majoricam insulam Hispaniæ, annum agens quinquagesimum octavum suæ ætatis, die 24. Octobris anni 1502. cadaver translatum Hispalim jacet in illius urbis Cathedrali, in marmoreo sepulchro illi ab Innico de Mendoza fratre erecto cum hoc epitaphio:

Reverendissimo atque Illustrissimo D. Didaco Hurtado de Mendoza, quem clarissimum genus, insignis literarum scientia, inviolata in suos Reges fides, sanctissima æquitas in omnes, regalis munificentia in amicos & pauperes, ac ingens animi magnitudo & temperantia celeberrimum reddiderunt, nec non religio & pietas in Deum opt. max. Hispalensem Archiepiscopum, Patriarcham Alexandrinum, & Hispaniæ Cardinalem extulerunt.

Innicus Lopez de Mendoza Tendillæ Comes, garmanus natu major, Generalis Granatensis Regni Capitaneus, & Illiberitanarum arcium primus Præfectus, huncfratri marmoreum tumulum satis majora merenti posuit.

Vixit annos LVIII. XIV. Octobris MDII. obiit.

Plura alia de illo vide in Annalibus Hispalensibus D. Didaci Ortiz de Zuñiga, ad annos 1485. 1486. 1500. & 1502.

CON-

CONCILIUM TOLETANUM
PROVINCIALE
COACTUM ANNO MDLXV.

In ejuſdem urbis templo Cathedrali Deiparæ Virginis Mariæ Aſſumptioni conſecrato: ſub SS. Dominis Pio IV. & Pio V. regnante inviĉtiſſimo Rege noſtro Philippo II. præſidente Domino Chriſtophoro Roxas Sandoval Epiſcopo Cordubenſi.

D. CHRISTOPHORUS ROGIUS DE SANDOVAL, Dei gratiâ Epiſcopus Cordubenſis, ſacri Concilii Provincialis Toletani præſes, Reverendiſſimis Epiſcopis, & clero hujus provinciæ, ſalutem in eo qui eſt vera ſalus.

CUM Sator ille cœleſtis ſacerrimis doctrinis, quas à profundiſſimis illis paterni pectoris horreis adduxerat, agrum Eccleſiæ ſuæ tanquam probatis ſeminibus complevíſſet: jamque læta ſeges fidei, ſimul cum ſanctiſſimis moribus conjunctæ longè lateque per univerſum orbem ſuccreſceret; hoſtis humani generis tantam hominum felicitatem ferre non ſuſtinens, nunquam ab illis Eccleſiæ incunabulis ceſſavit ſuperſeminare zizania, & lucem clariſſimam Euangelii teterrimis errorum tenebris offundere. Nempe, ut ait Dominus, de naribus ejus procedit fumus, ſicut ollæ ſuccenſæ atque ferventis. Fervet nimirum in noſtrum exitium, & habet fiduciam ut influat Jordanis in os ejus. Proh dolor! jam penè majorem Eccleſiæ partem deglutivit, ſed nunquid obliviſcetur miſereri Deus? aut continebit in ira ſua miſericordias ſuâs? Exurge, quare obdormis Domine? exurge, & ne repellas in finem. Verùm ecce non dormitabit, neque dormiet qui cuſtodit Iſraël. Nemo poteſt eripere oves electas de manibus ejus. Nam qui tam noſtris, quàm priſcis temporibus decepti, ab unione Catholicæ fidei diſceſſerunt, licèt ex nobis prodierint, non erant ex nobis. Neque enim portæ inferi prævalere unquam potuerunt adversùs Eccleſiam Dei, quæ ſupra ſoliditatem petræ fundata oppugnari poteſt, corruere non poteſt. Et quidem navicula Petri ſemper diverſis errorum fluctibus à malignis ſpiritibus concitatis agitata eſt, ita ut penè mergeretur. Apoſtoli tamen, eorumque ſucceſſores Eccleſiarum Prælati, ſemper laboraverunt in remigando, atque Spiritu ſancto afflati convenientes, ſanctiſſimis decretis ſervaverunt. Id quod factum videmus Nicææ adversus Arium, Conſtantinopoli adversùs Macedonium, Epheſi adversùs Neſtorium, Chalcedone adversùs Eutychen. Quæ quatuor Concilia generalia Gregorius poſt quatuor Euangelia ſe recipere eſt profeſſus. Poſt hæc tamen aliæ Generales Synodi coactæ ſunt, ſuborientibus novis hæreſibus, aut veteribus reſurgentibus.

tibus. Extremis etiam hisce nostris temporibus singularis ille ferus Lutherus ab aquilone, unde panditur omne malum, singulari superbiâ turgidus, ejusque mores æmulatus qui dixit: *In cœlum conscendam, super astra Dei exaltabo solium meum: sedebo in monte testamenti, in lateribus Aquilonis.* Divinas humanasque leges conculcans, sedit in cathedra pestilentiæ, rabidisque dentibus suis (idest doctrina mordaci atque furibunda) vineam Domini Sabaoth vastare contendit; & ungulam equi (idest finem mundi) adorsus est, ut omnes ascensores ejus in tartari voragines præcipitet. Tantopere verò serpsit virus quod evomuit, ut justo Dei judicio, propter ingentia nostra crimina, permittente, bonam Christianæ reipublicæ partem infecerit: integraque regna & provinciæ cum principibus suis, proceribus, & plebe, Catholicis institutis nuncium remiserint. Quid faceret pia & sancta mater Ecclesia, intuens tot filios suos ab hac fera pessima ejusque sequacibus devoratos, inque putrida viscera nefandæ hæreseos trajectos? Utique confugit ad solitum remedium. Convenerunt ergo pastores ejus atque Doctores Tridenti, videre de verbo hoc. Et ecce almum Spiritûs lumen cœlo delapsum pectora eorum tanto splendore perfudit, ut verè etiam in illis cernamus impletum quod Dominus Apostolis suis de paraclero promisit: *Ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia quæcumque dixero vobis.* Illo enim suggerente atque docente profunda, Scripturarum sanctarum ingressi veritatem, Catholicam sanamque doctrinam, tam apertè, tam dilucidè tradiderunt, tam graviter, tam fortiter demonstraverunt, ut nemo sapientiæ & spiritui, qui per eos locutus est, resistere valeat. Ecce enim nobis produxerunt tabulas ab ipsis quidem deletas, à Dei autem digito exaratas atque conscriptas, quibus recta fides & sancta morum norma continetur. O verè facet conventus, qui conventicula Satanæ destruxit atque damnavit, Ecclesiam Dei pristinæ pulchritudini & decori restituit, mentesque fidelium in fide Apostolica confirmavit! Nec tantùm præteritis malis finem imponere est conatus, sed etiam futuris prospicere. Perspectum enim habens, pravos corruptosque mores, & Pastorum negligentiam lectum hæresibus sternere, præcepit ut Concilia Provincialia saltem tertio quoque anno celebrarentur, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controversiis componendis, aliisque ex sacris Canonibus præmissis. Igitur favente Deo optimo maximo, reverendissimi Episcopi & Patres hujus provinciæ (juxta præscriptum sanctæ Generalis Synodi) Toleti convenientes, Concilium, cui nos (licèt indigni) præfuimus, celebraverunt: id etiam agente atque curante invictissimo & religiosissimo principe & domino nostro, Philippo Hispaniarum Rege Catholico, cui tantus ardor conservandæ rectæ fidei, tantus amor restituendi Ecclesiasticas leges insedit, ut meritò cum sanctissimis illis Imperatoribus Constantino & Theodosio Deo dilectis, conferri possit & debeat. Hi enim principes, tametsi maximo fidei zelo fervuerunt, nequierunt tamen à regnis suis nefandas hæreses Arii, aliorumque hæreticorum extirpare. At nostra Hispania hujus nostri pii Regis studio prudentiaque mirabili immaculatam fidem conservat & tenet, cùm tamen pleraque regna finitima ab Apostolicis dogmatibus desciverint.

2. Quantam verò lætitiam his diebus, cùm essemus in hac urbe congregati; pietas ejus exhibuit! quem hisce oculis aspeximus, sacras reliquias Eugenii Martyris, primique hujus Metropolitanæ sedis Antistitis, quas è Gallia deferendas curaverat, suis ulnis, simul cum charissimo ejus filio Carolo principe ac domino nostro, in hanc matricem Ecclesiam intulisse. Quidni Episcopi gauderemus, reliquias ab hæreticis in hac tempestate contemptas, tanta veneratione susceptas, tanta religione & pietate à Rege potentissimo deportatas? Favente ergo tanto Rege, & suis literis Patres hortante, ut eas leges conderent, quę maximè reipublicæ Christianæ conducerent; cœpit Concilium celebrari sub sanctissimo domino nostro Pio Papa IV. fel: record: ad finem autem est perductum sub sanctissimo domino nostro Pio Papa V. qui nunc à Deo optimo maximo Ecclesiæ gubernacula suscepit. In quo divina deliberatione, soliciraque discussione præmissâ, decreta sunt quæ nostræ provinciæ juxta Canonicas sanctiones utiliora commodioraque fore putavimus. Quâ in re nec nobis ipsis pepercimus, sed eas leges condidimus, quæ non modò

modò gregem in officio Ecclesiastico continerent, sed etiam Episcopos ad ea præstanda constringerent, quæ dignitas eorum & cura pastoralis exposceret. Sed quid profuerit utilia præcepta sanxisse, si negligantur? aut (quod magis dolendum est) contemnantur? si plerique, non jam factores, sed judices legis insurgant, & venenati serpentis Diabolicam illam vocem usurpent: *Quare præcepit vobis dominus?* filii contumaces & perversi, quibus omnis est disciplina molesta, & audiunt à Domino per Prophetam: *A sæculo confregisti jugum meum, rupisti vincula mea, dixisti non serviam.* Quod si laïci extremâ etiam pœnâ digni censentur, si temporalibus Regibus suis in iis quæ ad corpora gubernanda præceperint, minus obtemperent: quibus, quæso, suppliciis expiabitur clericorum quorumdam rebellis pervicacia, qui præcepta Patrum sacrorumque Pontificum totis viribus infringere violareque nituntur? Cumque clerici militum vicem gerant, Pontifices verò atque Episcopi Imperatorum, nî facto agmine contra potestates aëreas, sæculariaque hominum vitia, & vitâ & verbis dimicemus, quamnam obsecro victoriam sperabimus, si milites in acie hac Imperatoribus suis parere recusent? si ut hæretici, contentiosis litibus, ut acutissimis spinis obsiti, correctionem Synodi, Prælatorumque jussa propellant?

3. Certè Concilia Toletana, quæ ante nos celebrata noscuntur, tantâ acceptatione digna sunt habita, ut veluti sacra oracula universa penè Ecclesia susceperit: tantamque auctoritatem & fidem assecuta sunt, ut & Summi Pontifices, & Concilia Generalia ea in fide confirmanda, & in moribus corrigendis, magna veneratione citare non dedignentur. Quibus meritò conjicimus, spiritum veritatis præcipuâ dilectione complecti, præcipuis favoribus prosequi conventus, qui in hac sancta civitate præsentiâ etiam ipsius matris Domini consecrata coguntur. Quòd si totus penè Christianorum orbis tantum Conciliis Toletanis detulit, tantum tribuit, tanta aviditate suscepit; pudeat clerum ditioni Toletanæ provinciæ subjectum, iis vel modicum reluctari, quæ noverit à tam sancto fonte fluxisse. Confidimus autem de vobis, fratres, Parochi & Presbyteri Ecclesiarum, meliora & viciniora saluti: tametsi ita loquimur propter quosdam, qui ut fortè non per ostium in ovile ingressi sunt, sed ascenderunt aliunde; ita clarè demonstrant nullâ se Dominicarum ovium curâ teneri. Quos si ad residentiam, si ad ministerium quod semel susceperunt obeundum impuleris, protinus velut furiis quibusdam agitati, universa præceptorum vincula conantur abrumpere. Porrò Episcopi hujus ditionis primi manus tam sancto operi admovere debebunt. Meminerint verborum Christi, dùm bonum Pastorem describeret in Euangelio, dicentis: *Cùm proprias oves emiserit, ante eas vadet, & oues illum sequuntur.* Præcedet ergo Pontifex in omnibus quæ ad pietatem custodiamque sanctionum Canonicarum spectant. Alioqui quomodo oves sequi, atque imitari poterunt pastorem non præcedentem, sed in disidia otioque remanentem, & redditus tantùm corpusque curantem? Patere, ait sapiens, legem quam ipse tuleris. Pudeat, pudeat nos, ò Patres, si subditi meritò de nobis verbum illud Euangelicum obmurmurent: *Alligant onera gravia & importabilia, & imponunt in humeros hominum, digito autem suo nolunt ea movere.* Caveamus ne justi quique & boni viri nostras ipsas oves ad aurem moneant, & dicant: *Omnia quæcumque dixerint vobis facite, secundùm verò opera eorum nolite facere. dicunt enim & non faciunt.*

4. Patres, Apostolorum locum indigni peccatores tenemus: Apostolorum ergo vitam imitemur & actus, Apostolorum semper vestigiis insistamus. Agite ergo, Patres & fratres, jam aliquando resipiscamus, & vocationis nostræ rationem habentes, sedulò nos ad opus ministerii accingamus, nostramque provinciam ad sanctos Ecclesiæ primitivæ mores, felicemque statum totis viribus revocare conemur. Aderit Deus ipse tam piis votis, & quod in hisce decernendis operatus est, in nobis solitâ pietate & clementiâ confirmabit.

A C-

ACTIO I.

Concilii Provincialis Toletani in ejusdem urbis templo Cathedralis Ecclesiæ, Assumptioni Deiparæ Virginis Mariæ consecrato, celebrata die octava septembris, anno à Christo nato MDLXV. indictione octava, Pontificatûs sanctissimi domini nostri Papæ Pii IV. anno sexto: ac regni invictissimi Regis Philippi II. anno decimo.

DECRETUM
SANCTÆ SYNODI
TRIDENTINÆ

De celebrandis Conciliis Provincialibus.

5. PROVINCIALIA Concilia sicubi omissa sunt, pro moderandis moribus, corrigendisque excessibus, controversiis componendis, aliisque ex sacris Canonibus permissis, renoventur. Quare Metropolitani per seipsos, seu illis legitimè impeditis, Coëpiscopus antiquior intra annum à fine præsentis Concilii, & deinde quolibet saltem triennio, post octavam Paschæ Resurrectioois Domini nostri Jesu Christi, seu alio commodiori tempore, pro more provinciæ, non prætermittant Synodum in provincia sua cogere, quo Episcopi omnes, & alii qui de jnre vel consuetudine interesse debent, exceptis his, quibus cum imminenti periculo transferendum esset, convenire omnino teneantur. Nec Episcopi comprovinciales prætextu cujuslibet consuetudinis ad Metropolitanam Ecclesiam in posterum accedere inviti compellantur. Itidem Episcopi qui nullo Archiepiscopo subjiciuntur, aliquem vicinum Metropolitanum semel eligant, in cujus Synodo Provinciali cum aliis interesse debeant, & quæ ibi ordinata fuerint, observent, atque observare faciant. in reliquis omnibus eorum exemptio & privilegia salva atque integra maneant. Synodi quoque diœcesanæ quotannis celebrentur, ad quas exempti etiam omnes, qui aliàs cessante exemptione interesse deberent, nec Capitulis generalibus subduntur, accedere teneantur: ratione tamen parochialium, aut aliarum sæcularium Ecclesiarum, etiam annexarum, debeant ii qui illarum curam gerunt, quicumque illi sint, Synodo interesse. Quod si in his tam Metropolitani, quàm Episcopi, & alii suprascripti negligentes fuerint, pœnas sacris Canonibus sancitas incurrant.

6. In nomine sanctæ & individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritûs sancti. Sancta & Provincialis Synodus Toleti in Cathedralis Ecclesiæ templo Assumptionis immaculatæ Virginis Mariæ consecrato, auctoritate veterum ac Generalium Conciliorum, & sacrosanctæ Synodi Tridentinæ, sanctæ Sedis Apostolicæ, ac sanctissimi domini nostri Pii IV. Summi ac Romani Pontificis, & invictissimo domino nostro ac Rege Catholico Philippo Secundo consentiente & invitante, ad publicam hujus provinciæ utilitatem ac reformationem cleri & populi Christiani, ad pravos mores comprimendos, & ad alia extirpanda, quæ Christiano nomini nocuerunt, & nocere solent, legitimè congregata, præsidente in ea (juxta ejusdem Tridentinæ Synodi decretum) reverendissimo in Christo patre Cristophoro Cordubensi antiquiori Coëpiscopo, præsenti admodùm illustri domino Francisco à Toleto à Catholica Majestate misso, ut huic sanctæ Synodo ejus nomine interesset & assisteret, ac simul in ea convenientibus reverendissimis Patribus & Episcopis, Petro Seguntino, Didaco Segobiensi, Bernardo Conchensi, Honorato Oxomensi, & admodùm reverendo Didaco Abbate de Alcalà, quæ Regalis dicitur, ac procuratoribus hujus Metropolitanæ Sedis Toletanæ, Ecclesiæ capitulo, & ejusdem urbis clero, ac multis procuratoribus à Cathedralium Ecclesiarum capitulis, & clero hujus Metropolis ad eandem Synodum missis ac destinatis, lecto priùs publicè decreto sanctæ Synodi Tridentinæ de Provincialibus Conciliis celebrandis, ante omnia exemplum Patrum secuta, fidei confessionem præmittendam esse decernit, eamque præmisit, Symbolum fidei, quo sancta Romana Ecclesia utitur totidem verbis exprimendo, in hunc qui sequitur modum.

SYMBOLUM FIDEI,
EJUSDEMQUE PROTESTATIO SOLENNIS.

7. CREDO in unum Deum, patrem omnipotentem, factorem cœli & terræ, visibilium omnium & invisibilium: Et in unum dominum Jesum Christum Filium Dei unigenitum: Et ex Patre natum ante omnia sæcula: Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt; qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cœlis: Et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria Virgine: Et homo factus est: Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus & sepultus est: Et resurrexit tertia die secundùm Scripturas: Et ascendit in cœlum, sedet ad dexteram Patris: Et iterum venturus est judicare vivos & mortuos, cujus regni non erit finis: Et in Spiritum sanctum Dominum, & vivificantem, qui ex Patre Filioque procedit: Qui cum Patre & Filio simul adoratur, & conglorificatur, qui locutus est per Prophetas: Et unam sanctam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam: Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum: Et expecto resurrectionem mortuorum, & vitam venturi sæculi. Amen.

8. Apo-

8. Apostolicas & Ecclesiasticas traditiones, reliquasque ejusdem sanctæ Romanæ Ecclesiæ observationes & constitutiones firmissimè admittit & amplectitur.

Sacram Scripturam, juxta ejusdem sensum, quem tenuit & tenet sancta mater Ecclesia (cujus est judicare de vero sensu & interpretatione sacrarum Scripturarum) admittit: nec eam unquam nisi juxta unanimem consensum Patrum accipiet & interpretabitur.

Profitetur quoque septem esse verè & propriè Sacramenta novæ legis à Jesu Christo domino nostro instituta ad salutem humani generis, licèt non omnia singulis necessaria. scilicet, Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam-unctionem, Ordinem, & Matrimonium. illaque gratiam conferre; & ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem sine sacrilegio reiterari non posse.

Receptos quoque & approbatos Ecclesiæ ritus, in supradictorum omnium Sacramentorum solenni administratione, recipit & admittit.

Omnia & singula quæ de peccato originali, & de justificatione in sacrosâcta Tridentina Synodo diffinita & declarata fuerunt, amplectitur & recipit.

Profitetur pariter in Missa offerri Deo verum, proprium, ac propitiatorium sacrificium pro vivis ac defunctis: atque in sanctissimo Sacramento Eucharistiæ esse verè, realiter, & substantialiter corpus & sanguinem, unà cum anima & divinitate domini nostri Jesu Christi, fierique conversionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem: quam conversionem Catholica Ecclesia *transubstantiationem* appellat.

Constanter tenet purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragiis juvari.

Sanctos confitetur unà cum Christo regnantes venerandos esse, eosque orationes pro nobis Deo offerre: atque eorum reliquias venerandas esse firmiter tenet.

Imagines Christi ac Deiparæ semper Virginis Mariæ, necnon aliorum Sanctorum habendas ac retinendas esse: atque iis debitum honorem ac venerationem impertiendam.

Potestatem indulgentias conferendi à Christo in Ecclesia relictam esse: illarumque usum Christiano populo maximè salutarem esse affirmat.

Sanctam, Catholicam, & Apostolicam Romanam Ecclesiam, omnium Ecclesiarum matrem agnoscit.

Romanoque Pontifici, Beati Petri Apostolorum principis successori, ac Jesu Christi Vicario, veram obedientiam spondet.

9. Cætera item omnia, quæ à sacris Canonibus & Oecumenicis Conciliis, ac præcipuè ab eadem sacrosancta Tridentina Synodo, diffinita sunt, tam in his quæ ad extirpandas hæreses, quàm in iis quæ ad morum reformationem pertinent, ejusdem sanctæ Synodi decretum secuta recipit, & omnino recipienda ab omnibus esse decernit. Hçresesque omnes ab iisdem sacris Canonibus, & Generalibus Conciliis, & præsertim ab eadem sancta Synodo Tridentina damnatas, detestatur & anathematizat.

10. Cęterùm cùm hujus sanctæ Synodi ea sit præcipuè cura & solicitudo, ut omnium mentes in ea dirigantur, quæ ad spiritualem salutem à Domino ac Deo nostro Jesu Christo impetrandam, magis conducant; utque divina majestas, quæ Spiritum sanctum in discipulos infudit, his qui ad eandem Synodum accesserunt dignetur tribuere gratiam, quo eorum Actiones Christianæ reipublicæ salutares sint, atque Apostolicis institutis conveniant. Hortatur sancta Synodus Episcopos omnes, Abbates, sacerdotes, & quoscumque alios, qui ad eandem sanctam Synodum convenerunt, atque omnes in Christo fideles, ut pro ejusdem Synodi optato exitu, saltem singulis sextis feriis jejunent, assiduè in Dei laudes incumbant, preces offerant, sacrificium Missæ peragant, non immemores in eisdem piis operibus, precibus, & sacrificiis, pro sanctissimo domino nostro Pio IV. & Catholico Rege ac domino nostro Philippo, divinam majestatem orare, ut eis tranquillam vitam agentibus, ad victoriam adversùs Christiani nominis hostes obtinendam, in hæresibus extirpandis, & Christiana republica ab infidelium invasione defendenda atque amplianda, benigno ac propitio favore assistat.

11. Et ut omnia maturiùs ac consultiùs absque ullo strepitu tractari queant, in sententiis dicendis, in loco benedictionis considentibus Domini sacerdotibus, juxta ordinem in Conciliis hac eadem urbe olim celebratis statutum, nullus debeat aut immodestis vocibus perstrepere, aut tumultibus perturbare: nullis etiam falsis vanisque, aut obstinatis disceptationibus contendere: sed quidquid dicatur, sic mitissimâ verborum prolatione temperetur, ut nec audientes offendantur, nec recti judicii acies perturbato animo inflectatur.

12. Eadem denique sancta Synodus omnes & singulos ad eam accedentes certiones facit, in illustrissimi ac reverendissimi Archiepiscopi domo congregationes habendas fore, ut qui velit aliquid vel petere, vel proponere, quod publicæ sit utilitatis, liberè id facere possit, atque eandem sanctam Synodum rationem habituram eorum, quæ ad publicum commodum pertinere videbuntur.

Placent ne vobis, Patres reverendissimi, hæc decreta?

Omnes responderunt: placent.

Ego Christophorus Episcopus Cordubensis subscripsi.

Ego Petrus Seguntinus subscripsi.

Ego Didacus Episcopus Segobiensis subscripsi.

Ego Christophorus Episcopus Palentinus subscripsi.

Ego frater Bernardus Episcopus Conchensis diffiniens subscripsi.

Ego Honoratus Episcopus Oxomensis subscripsi.

Ego Didacus Abbas de Alcalà la Real subscripsi.

ACTIO

ACTIO II.

DE REFORMATIONE.

Concilii Provincialis Toletani in ejusdem urbis templo Cathedralis Ecclesiæ, Assumptioni Deiparæ Virginis Mariæ consecrato, celebrata die Dominico Idibus Januarii, anno à Christo nato MDLXVI. indictione nona, Pontificatûs sanctissimi domini nostri Pii V. anno primo, ac regni invictissimi Regis nostri Philippi II. anno decimo.

13. CUPIT adeò hæc sancta Synodus veterum Canonum ad morum reformationem disciplinam revocare, ut post Generalium Conciliorum decreta, sanctissimorum Pontificum constitutiones, & Provincialium Synodorũ statuta minimè censeat superfluum esse, Episcopos omnes, sacerdotes, & quoscumque alios Ecclesiastici ordinis, necnon & laïcos sui officii admonere: quo Christianam pietatem verè sectantes, digni illo nomine existimentur, quod in sacro baptismatis lavacro dederunt Christo Jesu, in cujus cruce nos gloriari oportet. Reformationis verò initium ab his fieri decet, qui ad hoc constituti sunt, ut præsint aliis: & tanquam facti formâ gregis illis exemplo sint doctrinâ & moribus, eos docentes quonam pacto Christianæ religionis instituta sequi ac tenere debeant.

I.

14. Hortatur igitur primum Episcopos omnes, & per viscera misericordiæ Jesu Christi obtestatur hæc sancta Synodus, ut decretum à sacrosancta Tridentina Synodo de residentia Prælatorum, ad Christiani populi salutem editum secuti, non solùm assiduâ præsentiâ, sed & simul curâ & solicitudine diligenti ministerium suum impleant, gregis sibi commissi regimini verè assistant, atque in omnibus juxta Paulli Apostoli præceptum laborent, ejus residentiæ rationem apud Synodum hanc Provincialem testimonio publico redditturi, ut eadem Synodus prævio examine judicet, an ex causa justa quis ab ejus diœcesi & discesserit, & absens fuerit. Atque adversùs eos, qui contra decreti Tridentini dispositionem abfuerint, pœnas ab eadem Synodo indictas, & præsertim eam quæ de fructibus pro rata temporis absentiæ, fabricæ Ecclesiæ, aut pauperibus restituendis agit, absque ulla indulgentia exequatur.

15 Nec enim quævis caussæ, quæ vel ad Christianam charitatem, urgentem necessitatem, debitam obedientiam, evidentem Ecclesiæ vel reipublicæ utilitatem cuiquam pertinere videbuntur, à residentia excusare debent: sed ea tantùm, quæ Superioribus diligentissimo examine, maturo judicio, exactâque censurâ sic probata fuerit, ut verè seclusâ omni indulgentiâ, aliquâ ex prædictis ratione, dubio procul justa sit omnino censenda: atque ei utilitati, quæ ipsius Pastoris præsentiam exigit, & quæ non potest non esse publica, sit nihilominus præferenda.

16. Caveant tamen Episcopi, ne extra sedem Cathedralis Ecclesiæ locum aliquem diœcesis ad continuè habitandum eligant: cùm ad totius diœcesis negotia commodiùs expedienda illic oporteat Episcopos habitare, ubi sedes Episcopalis fuit constituta. Alioqui sint Episcopi memores, eam residentiam neque Deo gratam esse, neque sacris Canonibus consonam: & ab hac Synodo potiùs absentiam, quàm residentiam censendam fore.

II.

17. Vigilent Episcopi super gregem sibi commissum, ne eis dormientibus inimicus homo veniat, ac zizania superseminet; errores nempè doctrinæ, ac morum corruptionem. Quæ quidem frequenti visitatione extirpanda sunt, ne crescant, & pereunte grege, sanguis ovinm ab eorum manibus requiratur, qui, juxta Prophetam & Apostolum, speculatores à Deo constituti sunt. Visitent ergo Episcopi per se vel per alios proprias diœceses, omnino servantes quæ à sacrosancta Synodo Tridentina statuta sunt: modò per seipsos quolibet anno saltem tribus mensibus continuis, aut interruptis, quam possint commodè, diœceseos partem extra Cathedralis Ecclesiæ locum visitare teneantur. Neque excusentur ab hac personali visitatione quovis impedimento, quod alioqui benignâ quadam indulgentiâ solet admitti; sed eo tantùm, quod necessitate quadam sic urgeat, ut nisi maximo cum detrimento vel publicæ, vel propriæ salutis, spiritualis vel corporalis, per seipsos eam visitationem exequi non valeant: apud hanc provincialem Synodum de eo fidem facturi, ejusque judicium eâ de re ac censuram non qualemcumque, præter divinam ultionem, subituri. Cùm & Dominus apud Ezechielem Prophetam capite tricesimo quarto durissimè Episcoporum negligentiam in hoc visitationis munere exercendo increpet, dum inquit: *Super omnem faciem terræ dispersi sunt greges mei, & non erat qui requireret. Non erat, inquam, qui requireret.* Visitatio verò Ecclesiarum, & earum rerum, quæ ad templorum majestatem & ornamentum pertinent, fieri debet eâ adhibitâ solennitate, quæ à libris Pontificalibus, & his similibus traditur, ad populorum animos per hæc exteriora, ad ea quæ interiora sunt, excitandos.

III.

18. Sed & illud maximè Episcopi meminerint, quantum ad decorem dignitatis Pontificiæ attineat, eos domi familiares habere & alere, qui vitæ integritate & doctrinâ cæteros antecellere conentur: quique sic instituti sint, ut ipsis

ipsis Episcopis in ministerio proprii muneris adesse possint, & veræ honestatis exemplo quoscumque alios ad sincerum, sobriumque, & castum vivendi modum inducere valeant.

Sit & Episcoporum ita modesta supellex, ut nec auro contexta, nec aureis telis filisve ornata, extra altaris & Ecclesiæ ministerium, servire debeat. Hospites verò, quicumque hi futuri sint, cùm ad Episcoporum domum venerint, sciant se fore ad Episcoporum, non ad principum sæcularium, aut Regum hospitium recipiendos. Nam quantò digniores hospites fuerint, tantò magis oportet, Episcopum eos modestiæ & decoris Pontificii testes habere.

19. Quin & exemplo Episcopi esse debent laïcis, utcumque illustribus, ut & hi ab immoderatis sumptibus qui temerè ac frequenter in nimium splendidis supellectili mensâque maximo cum patrimoniorum, ac totius reipublicæ detrimento fieri solent, prorsus abstineant. Nec sancta Synodus eos sumptus probandos esse censet: immò Catholicam majestatem hortatur in Christo, eique supplicat, ut in his abusibus extirpandis, regio ac Christiano imperio uti velit.

20. Mensæ verò frugalitatem sic à sanctis Patribus & Canonibus commendatam esse videt sancta Synodus, ut non possit non dolere graviter, eas delicias in Episcoporum mensas irrepsisse, quæ jure possent à laïcorum mensis, ut cumque splendidis, ablegari. Proinde sint memores Episcopi divinam majestatem non leviter offendi, dum non paucis pauperibus, qui ob egestatem & famem vitæ periculum experiuntur & expectant, ex his subveniri posset, quæ mensis Episcoporum contra indictam à Canonibus frugalitatem maxima cum ignominia veri splendoris apponuntur. Sit igitur Episcoporum mensa sacræ Scripturæ, librive alterius Ecclesiastici lectione, doctorum piorumque virorum consessu splendida: ab eaque procul quævis profana colloquia, & argumenta cujusque turpitudinis absint: ac prorsus eorum ferculorum eliminetur splendor, qui falso cujusdam decoris nomine se mensis Pontificum ingessit. Sit denique frugalis Episcoporum mensa. Non plura quàm tria, aut ad summum, si convivarum conditio id postulet, quatuor, præter olera & simplices arborum fructus, fercula apponantur. Episcoporum siquidem auctoritas non his deliciis, vanisve splendoribus, sed fide ac vitæ meritis quærenda est. Si quis verò in his, quæ hoc decreto prohibentur, aut eorum quodlibet, excessisse fuerit convictus, à Synodo Provinciali juxta excessûs qualitatem, pecuniariâ mulctâ piis operibus applicandâ, puniatur.

IV.

21. Curent Episcopi, ut eorum familiares, ac domestici, præmissâ peccatorum confessione, saltem diebus Nativitatis, Resurrectionis Domini nostri Jesu Christi, Pentecostes, & Assumptionis Deiparæ Virginis Mariæ, sacram Eucharistiam sumant: scientes, non ipsos tantum familiares, sed ipsosmet Episcopos graviter increpandos, si eorum domestici, moribus & pietate Christianâ non fuerint aliis manifesto ad vitam instituendam exemplo.

V.

22. Episcopi, quò faciliùs in Synodo Provinciali rationem muneris sibi commissi reddere possint, & ea impedimenta vitari queant, quæ sacrosancti Concilii Tridentini executionem (quod absit) impedire contigerit, librum habeant, in quo omnes parochiales Ecclesiæ propriæ cujusque diœcesis, earumque rectores nominatim scribantur: quique ex eis per seipsos, quique per vicarios eisdem Ecclesiis serviant, ratione expositâ, quo titulo easdem Ecclesias obtinuerint, & qua ex caussa à residentia absentes fuerint excusati, aut quo impedimento ad serviendum per seipsos cogi non potuerint, & quibus modis adversùs non residentes actum sit, ad Tridentini decreti executionem. Habeant & librum alium, in quo cujusque diœcesis visitatio, quæ per ipsos Episcopos, & per eorum visitatores facta fuerit, in summa contineatur: subscribaturque ab ipsis Episcopis, vel visitatoribus, & eorum notario: ut saltem ex eo apud Provincialem Synodum constare possit, quæ Ecclesiæ fuerint ab Episcopis, vel eorum visitatoribus visitatæ.

VI.

23. Diœcesana Synodus ab Episcopis quolibet anno celebretur, ut non solùm oves ipsis commissas visitatione pastores cognoscere possint; sed & ea statuere, quę ad inferiorum rectorum segnitiem vitandam necessariò viderint expedire: & ad ipsarum ovium pastum salutarem conducere valeant: non obliti in prima Synodo, eos omnes qui eidem interesse debent admonere, & si fuerit opus cogere, ut sacrosanctam Tridentinam Synodum, quemadmodum ejus decreto constitutum est, omnino recipiant.

VII.

24. Episcopi & eorum visitatores, eo tempore quo visitationis munus exercent, nihil præter id quod ratione visitationis jure debetur, etiam ab sponte dantibus accipiant, etiamsi id esculentum fuerit aut poculentum: non solùm ab ipsis clericis, vel ab Ecclesię œconomo, sed nec ab ipsa plebe quæ visitatur aut visitanda est. Alioqui ad dupli restitutionem juxta Tridentini Concilii decretum teneantur: eaque restitutio fabricæ illius Ecclesiæ fiat, quę eo tempore visitabatur.

VIII.

25. Episcopi in Ecclesiarum Cathedralium visitatione solicitè curent, ut ipsarum Ecclesiarum statuta, quæ alioqui dispersa oblivioni tradi solent, & in desuetudinem abire, in unum volumen redigantur: & si quæ emendatione indigere videbuntur, juxta Canonicas sanctiones, & juris ordine servato, emendentur: atque omnia publicè in Capitulo, saltem quolibet anno semel, tempore ab eodem Episcopo constituto, omnibus Canonicis præsentibus legantur.

IX.

26 Metropolitanus, Episcopi, & alii quicumque inferiores Ordinarii, quibus Ecclesiastica jurisdictio quocumque jure competit, non alios possint constituere provisores, aut vicarios, quàm eos, qui vel sacerdotes sint, vel intra sex menses ab ea die quâ jurisdictione sibi commissa uti cœperint, ad sacrum ordinem, & intra annum ab eadem die numerandum, ad sacerdotium promoveri possint. Quòd si intra id tempus ad dictos ordines promoti non fuerint, officio & munere ipso jure privati, eo nullo modo uti valeant, nec utantur. Visitatores verò sint omnino sacerdotes, nec aliàs visitatorum officio uti possint, nec ad id admittantur.

X.

27. Provisores & vicarii, ubi ex delegatione Apostolica de quibuscumque caussis eos cognoscere contingat, nihil etiam ab sponte dantibus, assessoris ratione ac titulo accipiant, immò in sportulis recipiendis, tam ipsi quàm notarii caussarum nihil aliud exigant nec accipiãt, quàm quod ex publico ejus tribunalis instituto, jure ordinario aliorum actorum ratione exigere possunt, & accipere. Quicquid verò contra hujus decreti prohibitionem exactum aut acceptũ fuerit, his qui dederunt restituatur; & qui receperint arbitrio superioris puniantur.

XI.

28. Fiscales ab Episcopis hi deputentur qui sacerdotes sint, vel intra sex menses ad sacrum ordinem, intra annum ad sacerdotium promoveri possint, & promoveantur. Alioquin ad usum proprii muneris nequaquam admittantur.

XII.

29. Promotor fiscalis apud Ecclesiasticum judicem neminem deferat, ut ex ejus delatione inquisitio fiat, nisi quem legitima ac frequens gravet infamia: neque ex ea delatione judices inquirere audeant, immò priusquam ad inquisitionem procedant, diligenter curent investigare an ea infamia à malevolis, an à probis & honestis orta fuerit. Quòd si promotor fiscalis quemquam accusare velit, eo casu, quo jure accusatio ei sit permissa; accusatoris officio functus eas leges sequatur, quę publicis accusatoribus, hisve quibus juris publici ratione accusare permittitur, jure vel consuetudine latę fuerint. Sed si accusatus ab accusatione fuerit absolutus; nullo modo is in expensis condemnetur: immo fiscalis, si temerè eum accusare constiterit, non solùm expensarum solutione, sed & aliâ pœnâ, judicis arbitrio, propter accusationis temerarię calumniam omnino puniatur.

XIII.

30. Episcopi saltem quolibet mense carceres (quos ad reorum custodiam opportunos habere debent) ipsosque reos illic detentos visitare per seipsos, si præsentes in eodem loco sint, teneantur.

XIV.

31. Pœnę pecuniariæ, si quando à judicibus ordinariis juxta rationem delicti, vel delinquentis qualitatem eas imponi contigerit, in pios tantùm usus, & pro executione justitię, non pro privata Episcoporum utilitate expendantur arbitrio Episcopi, vel ejus vicarii. Deputeturque ab eodem Episcopo, qui easdem pœnas recipere debeat, earumque rationem reddere teneatur.

XV.

32. Notariorum Ecclesiasticorum, promotoris fiscalis, publici executoris, & aliorum officia quorumcumque, qui jurisdictionis Episcopalis, & aliorum inferiorum ministerio operam dare tenentur, nullo modo vendantur: nec ob aliud quodcumque lucrum dentur temporale. Dentur autem hæc officia gratis his, qui sint idonei ad eorum munus exercendum, quique per seipsos illis servire debeant, ac teneantur. Nec ullo unquam tempore qui hæc officia ab Episcopis, vel Ordinariis quibuscumque, etiam inferioribus gratis obtinuerunt, illa vendere vel locare possint, nec in alios recepto aliquo temporali lucro transferre; vel in eorum favorem illis renunciare. Alioqui si quis contra hoc decretum fecerit, temporale lucrum nequaquam acquirat. Immo illud etiam in conscientię judicio fabricæ Cathedralis Ecclesiæ restituere teneatur; & qui officium fuerit assequutus illo privetur. Stipendia autem, quę pro labore notarii & alii ministri Ecclesiastici tribunalis habere debeant, Episcopi in diœcesanis Synodis certis quibusdam limitibus moderentur, eaque moderatio ad primam Provincialem Synodum approbata deferatur.

XVI.

33. In diœcesanis Synodis, & earum qualibet, quæ post hanc Provincialem primò celebrabuntur, de augendo ac diminuendo notario-

riorum numero ubi visum fuerit expedire, sic tractetur, ut in Metropolitano tribunali non plures quàm octo, in aliis verò non plures quàm sex jurisdictionis Ecclesiasticæ ministerio servire possint. Ubi verò plures sunt ad hoc ministerium deputati, cùm primùm coram officia quocumque modo vacaverint, prorsus supprimantur.

XVII.

34. Vicarii, provisores, visitatores, promotor fiscalis, & alii quicumque Ecclesiastici & ordinarii tribunalis, Metropolitani, Episcoporum, & aliorum inferiorum ministri, etiam hi judices, qui ad audiendas appellationum caussas à Metropolitanis, & aliis superioribus deputantur quolibet triennio ab eo, qui per ipsum Metropolitanum in propria, & Episcopos in sua quemlibet diœcesi deputatus fuerit & electus, interim propria munera exercentes visiteutur omnino: ut ex ea visitatione constare possit vera & acta publicę administrationis, jurisdictionis, officiorum, & cujuscumque eorum muneris ratio: atque is, qui malè fuerit officio functus, eo privari & puniri possit: denique à suo judice & Episcopo privetur ac puniatur. Quòd si cui ex prædictis ante triennium quacumq; ex caussa ab officio & munere cessandum sit, is teneatur priùs quàm aliò discedat, administrationis, & cujuscumque publici muneris rationem reddere: eaque spatio triginta dierum ab eo exigatur, qui per Metropolitanum, vel Episcopos in propria quemlibet diœcesi, ad id fuerit deputatus, qui de querelis, & accusationibus, & aliis ad culpam malę administrationis pertinentibus, intra id tempus judicare debeat: eoque tempore omnino sit ejus officium suspensum, à quo ratio reddenda erit. Notarius verò ad visitationem, & ad prędicta examinanda specialis ab Episcopo deputetur, qui non sit ex illis, qui rationem reddituri sunt, vel visitari debent. Sed si prædictorum, aut alicujus eorum officia, per obitum Metropolitani, aut Episcopi vacaverint, ratio administrationis & muneris publici ab Episcopo vel Metropolitano, qui ad vacantem Ecclesiam promotus sit, vel ab eo qui per eos nominatus fuerit, non ab alio exigatur. Episcopi verò qui in exequendis his quæ hoc decreto statuta sunt, negligentes fuerint, à Provinciali Synodo pecuniariâ pœnâ, fabricæ Ecclesiæ applicandâ, puniantur.

XVIII.

35. Bona quęcumque eorum clericorum, qui intestati moriuntur, ad Episcopum, vel consuetudine, vel alio quocumque jure pertinentia ac devoluta, per eundem Episcopum in pios tantùm usus ejus arbitrio expendantur.

XIX.

36. Quæ pro sepulturis aperiendis, Episcopis aliisve inferioribus quibuscumque solent in aliquot hujus provinciæ diœcesibus solvi, non in proprios Episcoporum, aliorumve inferiorum usus expendantur: sed æquis portionibus fabricis Cathedralis Ecclesiæ, & ejus in qua sepultura aperienda est, earumque œconomis solvantur.

XX.

37. Nemini dubium esse debet, sanctissimos Christianorum religionis caussâ conventus ac pervigilationes, quæ olim à sanctis Patribus apud sacra Dei genitricis, & aliorum Sanctorum templa, ac Martyrum sepulcra, fuère propter piam venerationem & cultum sanctè permissæ, si modò cautè & religiosè fiant, nullo modo improbandas, immo summis laudibus extollendas fore. Eò tamen ventum est hominum malitiâ, & delinquentium audaciâ, ut nemo qui præsentis sęculi mores noverit, eas quæ noctu fiunt, non improbet, atque improbandas esse censeat. Statuit igitur sancta Synodus, ad illa scelera vitanda quæ in his nocturnis conventibus contingere solent, eas pervigilationes nequaquam permittendas esse, easque sub excommunicationis pœna, in quam qui contrà fecerint ipso facto incidant, prohibendas esse decernit, & omnino prohibet. Clerici verò qui eas permiserint, ab Episcopo præter eamdem excommunicationis pœnam, quo ipso itidem facto ligati censeantur, graviter ejus arbitrio punientur.

XXI.

38. Cùm templa ad hoc fuerint divino nomini consecrata, ut in eis cultus Deo cum debita veneratione pacificus Christiana pietate exhibeatur, prohibet sancta Synodus in posterum turpem illum abusum, quo die Innocentium, intra Ecclesiam theatrales quidam ludi edi publicè consuevère magna cum ordinis Ecclesiastici ignominia, necnon & divinæ majestatis offensa: quippe qui Christianorum oculos, quos oportet ad spiritualia provocari, ab his ad peccandi libidinem avertant. Quòd si quis contrà fecerit, aut cùm prohibere possit, permiserit, ab Episcopo præter suspensionem ab officio, quam ipso jure ad sex menses incurrat, pecuniariâ pœnâ fabricæ Ecclesię applicandâ puniatur.

39. Decernit etenim sancta Synodus, ut prorsus hic turpis abusus esset in Ecclesiis Cathedralibus & Collegiatis nullo modo permitti debere, ut ficta illa ac puerilis Episcopatûs electio fiat, quæ certis anni solennitatibus fieri solet: immo illam omnino eisdem indictis pœnis fieri prohibet: cùm & ea plurimum Pontificiæ dignitati verè detrahat, & prædictis abusibus, & aliis quæ Ecclesiasticæ disciplinæ, divino-

norum officiorum majestati, templorumque sacrorum venerationi minimè conveniunt, occasionem dederit.

40. Spectacula verò, ludi quicumque, & choreæ, quæ alioqui præmisso examine permittente Ordinario, non aliàs, in aliquot solennitatibus ac processionibus agenda sint, nullo modo dum divina officia vel celebrantur, vel dicuntur, intra Ecclesiam ipsam agi permittantur. cum hæc divina officia perturbare soleant, & sanctitudinem illam interrumpere, quam domum Dei decere David divino spiritu docuit.

41. Caveant tamen Episcopi & eorum vicarii, ne dum solennitatis divinæ causâ ludos aliquot & spectacula edi publicè permittere velint, ea permittant quæ vel in minimo Christianam religionem offendere, vel spectantium animos in pravos mores quoquo modo inducere valeant: ne eo tempore & loco, quibus est venia peccatorum à Deo postulanda, vel peccandi detur occasio, vel quod gravius est, peccata turpiter committantur. Decernit etenim sancta Synodus, non alios ludos, non alia spectacula permittenda ab Episcopis fore, quàm quæ ad pietatem spectantium animos movere, & à pravis moribus deterrere possint.

42. Et ne quid fiat quod ordini Ecclesiastico sit indecens, prohibet sancta Synodus quoscumque in sacris constitutos, aut Beneficium Ecclesiasticum habentes, ne in quocumque loco & tempore larvis personati incedant, aut cujusque in quibuscumque spectaculis ac ludis personam agant. alioqui & suspensione ab officio & Beneficio, multaque pecuniariâ arbitrio Ordinarii graviter puniantur.

X X I I.

43. Clericis in sacris constitutis non liceat fœminas, cujuscumque conditionis & ætatis sint, nec manu, nec secum equitando eodem jumento ducere. alioqui tam ipsæ fœminæ, qu àm clerici eas sic ducentes, sint ipso jure excommunicati, nec Episcopi possint ullo modo quod hoc decreto prohibetur cuiquam permittere.

X X I I I.

44. Clerici quicumque in sacris constituti, vel Beneficium Ecclesiasticum habentes, ea quæ de mensa & supellectili Episcoporum ab hac sancta Synodo statuta sunt, servare teneantur. alioqui vel à superioribus excommunicentur, vel pœnâ pecuniariâ eorundem superiorum arbitrio fabricę Ecclesiæ vel pio loco applicandâ, puniantur.

X X I V.

45. Ut eorum qui ad parochiales Ecclesias sunt promovendi, majori cum utilitate animarum, quarum cura eis committi debet, electio fieri possit, juxta sacrosanctæ Tridentinæ Synodi mentem, teneantur Episcopi per edictum eos omnes qui examinari velint, omnino vocare: sic tamen, ut qui post diem præfinitum ante renunciationem ab examinatoribus Episcopo faciendam venerint, æquo cum aliis jure examinari possint: ut & examinatores, & Episcopi, vel eorum vicarii generales, servatâ Synodi Tridentinæ formâ eorum rationem habeant, & parochiarum regimini salubriùs consulatur.

46. Examinatores verò qui ad id examen sunt ab Episcopo in Synodo diœcesana nominandi, sic proponantur, ut qualibet in Synodo mutari debeant, ne iidem semper sint examinatores; sed saltem qui semel nominati fuerint, in proximè sequenti Synodo nec nominari, nec admitti possint.

47. In hac autem nominatione Episcopus rationem habere teneatur & eorum, qui ex capitulo Ecclesiæ Cathedralis in sacra Theologia vel jure Canonico sint adeò versati, ut ad id munus idonei censeantur: necnon & regularium, qui in monasteriis, vel collegiis ejusdem civitatis vel oppidi commorantes, propter eorum eruditionem eam operam hac in re præstare possint, quam eadem sancta Tridentina Synodus præstari voluit. Sit denique tertia examinatorum pars ex capitulo Cathedralis Ecclesiæ; tertia item ex regularibus, si id commodè fieri possit; alia verò pars ex his clericis, qui nec de capitulo sint nec regulares. Ex quibus omnibus ab Episcopo in Synodo nominatis, & ab eadem probatis, tres eligat, quos maluerit Episcopus cujuslibet Ecclesiæ vacatione adveniente. Collatio verò cujuscumque parochialis Ecclesiæ, quocumque modo ea vacaverit, contra Tridentini & hujus decreti formam facta, irrita sit & inanis.

48 Horum verò examinatorum cuilibet pro muneris suscepti labore Ordinarius post Beneficii collationem, ex redditibus Ecclesiæ vacantis, qui alioqui rectori debeantur, justam aliquam mercedem ejus arbitrio reddi curabit. cùm & dignus sit mercenarius mercede sua.

49. Quæ quidem omnia sancta Synodus, etiam in diœcesi Giennensi servanda fore decernit, in qua constitutio Reverendiss. Stephani Gabrielis sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, ejusdem Giennensis Ecclesiæ Episcopi, à Sede Apostolica confirmata, sic ex mente Tridentinæ Synodi in Ecclesiis parochialibus instituendis (quas Prioratus vocant) intelligi debet, ut si Episcopo visum fuerit ex justis & rationabilibus caussis, eos qui examinandi sunt, per edictū longioris, quàm sex dierum temporis spatio, præfinitum ad id examen vocare, facere id justè possit. Teneaturque Episcopus in Synodo diœcesana juxta formam decreti Tridentini examinatores nominare: à quibus & ab Episcopo, ea forma in nominatione atque electione eorum qui ad parochiales Ecclesias seu Prioratus sunt promovendi omnino servetur, quæ ab eodem Tridentino decreto fuit ad majorem animarum salutem præscripta.

50. Sed & in parochialibus Ecclesiis quibuscumque, quæ dignitatibus, prębendis, capi-

pi-

pitulis, monasteriis, collegiis, aliisve locis piis unitæ sunt quocumque modo, vicarij perpetui, servatâ formâ, quæ in eligendis atque instituendis presbyteris parochialibus à Tridentina Synodo, & hoc decreto præscripta extat, deputentur: ita tamen ut is ad quem parochialis Ecclesia jure unionis pertinet, quem digniorem inter probatos ab examinatoribus judicaverit, præsentare Ordinario teneatur, ut ab eo perpetuus ejusdem Ecclesiæ vicarius instituatur.

XXV.

51. Etsi à sacrosancta Tridentina Synodo satis consultum fuisse videatur parochialium Ecclesiarum regimini, in his decretis, quæ de residentia, & eorum examine qui ad easdem Ecclesias promovendi sunt, edita fuerunt; tamen ne superiorum negligentiâ, magno cum animarum periculo presbyteros parochiales, qui veri pastores sunt, ab Ecclesiis sibi commissis abesse contingat; statuit hęc sancta Synodus, quoscumque Ordinarios debere, eos omnes qui Beneficium aliquod Ecclesiasticum obtinent, cui animarum cura incumbit, si absentes sint, per edictum vocare: ut intra diem ab eisdem præficiendum ad Ecclesias sibi commissas accedant, in eisque resideant, nec ab earum ministerio discedere ausint, nisi præmissâ licentiâ, alioqui juxta ejusdem Synodi decretum, non aliàs obtinenda: sub comminatione sequestrationis fructuum, & privatione Beneficii, si intra id tempus ad residendum non venerint, aut justas excusationes non allegaverint & probaverint, quæ eos à residentia personali excusare possint. Post prædictam vero diem statim fructuum sequestratio fiat: nec id sequestrum ullo modo remittatur, nisi absentes (qui residere omnino jure tenentur) & residere cœperint, & de residendo aut restituendis fructibus, si non resederent, cum semel contumaces fuerint, cautionem idoneam præstiterint. Eam autem partem fructuum, quam absentes acquirere sibi non possunt, & quæ fabricę Ecclesię, aut pauperibus loci eroganda est, curent Ordinarii œconomo fabricę tradi, ejus rationem redditurο. Quod si absentes adhuc contumaces fuerint, eisdem Beneficiis priventur, citati priùs personaliter, ad domum, si intra diœcesim sint, si extra, per edictum: ut Ecclesiis sic vacantibus opportuniùs consulatur. Cæterùm si (quod absit) Ordinarii hac in re negligentes fuerint, sciant se, prętеr divinam ultionem, & hujus Provincialis Synodi censuræ ac multæ obnoxios fore.

XXVI.

52 Parochiarum rectores continuam habitationem intra parochiam ipsam habeant: & in eo parochię loco, qui ad administranda sacramenta, & altaris, Ecclesiæque ministerio sit aptior.

XXVII.

53. Quoniam in plerisque locis causâ commodioris agrorum culturę parochiani ita dispersi sunt, ut nec diebus festivis ad parochialem Ecclesiam accedere, nec eis sacramenta ministrari facilè queant; curent Episcopi, ut Ecclesiæ opportunis locis erigantur, ad hoc ut parochiani sic dispersi, commodè valeant & divina officia audire, & sacramenta percipere. Ea verò erectio fiat ex fructibus ad Ecclesiam matricem quomodocumque pertinentibus juxta Canonicas sanctiones, quæ de expensis ad Ecclesias parochiales novè erectas ædificandas, tractaverunt. Atque eâdem ratione competens portio illis sacerdotibus ac ministris assignetur Episcoporum arbitrio, qui eisdem Ecclesiis noviter erectis erunt præficiendi: servatâ in omnibus his decreti Tridentini formâ, & Alexandri III. constitutione, quæ incipit: *Ad audientiam*.

XXVIII.

54. Qui in Ecclesiis Cathedralibus, aut Collegiatis præbendas obtinent, quibus sacram Scripturam interpretandi munus incumbit, sedulò dent operam, ut cùm sacram ipsam Scripturam interpretantur (quoniam non omnes auditores eo sunt ingenio præditi, quo ea percipere possint, quæ ab ipsis lectoribus explicantur) facili quadam utantur interpretatione. Et ex ipsis sacrę Scripturæ locis, quotidie vel de sacramentis, vel de articulis fidei, deque aliis ad doctrinam Christianã pertinentibus, & casibus his, aut dubiis, quæ in conscientiæ judicio tractari solent, aliquid auditoribus exponant, quod eorum saluti spirituali prodesse valeat. idque fiat juxta modum ab Episcopo cum consilio duorum de capitulo, qui ab eodem capitulo nominentur in principio cujuslibet anni, præscribendum. quo tempore die primo, qui festus sit, in ipsa Cathedrali Ecclesia, & in omnibus parochiis publicetur, quid in eo anno, & quâ horâ, quoque loco sit ab eo, qui ejusmodi legendi munus obtinet, tractandum.

55. Hortatur verò hęc sancta Synodus canonicos juniores, & alios Ecclesiæ Cathedralis ministros, nec non & quoscumque civitatis vel oppidi clericos, quibus ea lectio non potest non esse utilis, ut lectorem sic prælegentem audiant, quo & animos divinis studiis excolant & exerceant, atque ab otio, quod multorum malorum causa esse solet, removeantur.

56. Et ut ea præbenda, quæ juxta Tridentinæ Synodi decretum ad hoc legendi munus deputata perpetuò fuit, illi conferatur, qui per seipsum injuncto muneri satisfacere possit; per edictum viri in sacra Theologia docti vocentur, qui doctoris, magistri, aut licentiati gradu in aliqua publica Universitate prævio examine sint insigniti: ex quibus ille eidem muneri præficiatur, qui magis idoneus ad id explicandum visus

visus fuerit. Aliter facta provisio sit irrita & inanis. Eorum verò omnium, ex quibus unus est ad id munus deputandus, mores, vitæ, & aliæ à Tridentina Synodo requisitæ qualitates inquirantur, examinentur, & approbentur, priusquam de uno eorum deputando tractetur.

57. Sed & in hac Metropolitana Ecclesia, qui primò vacaverit canonicatus omnino juxta præscriptam formam doctori, vel magistro, aut licentiato in sacra Theologia conferatur: cùm ea præbenda à sacrosancta Tridentina Synodo ad eum usum fuerit perpetuò constituta, ac deputata. Idem etiam fiat in aliis hujus provinciæ Ecclesiis, in quibus nondum fuit canonicatus aliquis ad id legendi munus exequendum alicui collatus.

XXIX.

58. Cùm sacrosancta Tridentina Synodus ad salubrius Ecclesiarum regimen hortetur, ut in provinciis ubi id commodè fieri potest, dignitates omnes, & saltem dimidia pars canonicatuum in Ecclesiis Cathedralibus & Collegiatis insignibus, conferantur tantùm magistris, vel doctoribus, aut licentiatis in sacra Theologia vel jure canonico; & in hac provincia fieri possit cōmodissimè; decernit hæc sancta Synodus dignitates omnes in Ecclesiis, & Cathedralibus & Collegiatis insignibus hujus provinciæ, non aliis esse conferandas; quàm magistris, vel doctoribus, aut licentiatis in Theologia, vel jure canonico: qui præmisso alicujus publicæ Universitatis examine, ad aliquem ex prædictis gradibus fuerint promoti.

59. Idem omnino servandum esse statuit in canonicatibus conferendis, donec dimidia saltem canonicatuum pars magistris, vel doctoribus, aut licentiatis in Theologia vel jure canonico sit collata. Qui quidem canonicatus, cùm semel fuerint juxta præscriptum modum collati, non aliis in posterum quocumque modo vacaverint, conferantur, quàm his, qui prædictam gradûs qualitatem habuerint. Per hoc tamen nequaquam mutata censeatur conferendi forma: immo ab illo tantùm collatio dignitatum & canonicatuum fiat, à quo, & quâ formâ earundem dignitatum & canonicatuum collatio alioqui fieri potest, & solet. Nec ullum ex hoc præjudicium juri optionum fiat, quod circa dignitates & canonicatus consuetudine legitimè præscripta in aliquot Ecclesiis jam diu obtinuit: sed id illæsum maneat & servetur.

XXX.

60. Qui dignitates quascumque, personatus, officia, canonicatus, & præbendas in Ecclesiis Cathedralibus & Collegiatis obtinent, ab Ordinariis juxta sacrosanctæ Tridentinæ Synodi decreta omnino residere cogantur: sic quidem, ut præmissa vacatione per edictum, sequestratione fructuum, & applicatione eorum partis, quæ quidem pars vel in pios usus, vel in fabricæ Ecclesiæ utilitatem expendi debet, ejusque œconomo tradi, adversùs absentes procedatur. Qui si contumaces fuerint, citati priùs personaliter, vel ad domum, si id commodè fieri possit, alioqui per edictum, etiam privatione puniantur. Sint & Episcopi memores, se rationem in hac Provinciali Synodo reddituros, si in hac re, & prædictis decretis exequendis fuerint negligentes.

XXXI.

61. Si quis post resignationem Beneficii cujuslibet partem aliquam ex ejusdem Beneficii fructibus quoquo modo acceperit absque Sedis Apostolicæ permissione, etiam ab sponte dantibus, eo ipso tam ipse, quàm is qui Beneficium post renunciationem consequutus fuerit, suspecti de Simoniaca pactione tacita vel expressa censeantur. Et ideo contra eos ut suspectos procedatur ad hujus criminis punitionem juxta canonicas sanctiones, aliaque decreta, quæ hac in re quocumque modo promulgata fuerunt.

Placentne vobis, reverendissimi Patres, hæc decreta?

Omnes responderunt: Placent.

Episcopus Cordubensis præsidens hujus Concilii.

Episcopus Seguntinus.
Episcopus Segobiensis.
Episcopus Palentinus.
Episcopus Conchensis.
Episcopus Oxomensis.
Abbas de Alcalà quæ Regalis dicitur.
Licentiatus Martinus Acosta Secretarius.

Ego Christophorus Episcopus Cordubensis diffiniens subscripsi.
Ego Petrus Seguntinus diffiniens subscripsi.
Ego Didacus Episcopus Segobiensis diffiniens subscripsi.
Ego Christophorus Episcopus Palentinus diffiniens subscripsi.
Ego Frater Bernardus Episcopus Conchensis diffiniens subscripsi.
Ego Honoratus Episcopus Oxomensis diffiniens subscripsi.
Ego Didacus Abbas de Alcalà la Real, diffiniens subscripsi.

Lecta fuêre publicè in principio tertiæ Actionis decreta *de Residentia* Concilii Tridentini, quæ sub felicis recordationis Paullo III. & Pio IV. Pontificibus maximis edita fuêre.

ACTIO

ACTIO III.

DE REFORMATIONE.

62. *Concilii Provincialis Toletani, in ejusdem urbis templo Cathedralis Ecclesiæ, Assumptioni Deiparæ Virginis Mariæ consecrato, celebrata die vicesima quinta Martii, anno à Christo nato supra millesimum quingentesimum sexagesimo sexto, indictione nona, Pontificatûs sanctissimi domini nostri Papæ Pii V. anno primo, ac regni invictissimi Regis nostri Philippi II. anno decimo.*

I.

63. Episcopi publicum archivum habeant, in quo scripturæ omnes ad dignitatem Episcopalem, ejus jura, & actiones pertinentes in tutissimam custodiam deponantur, tum earum diligenter confecto inventario, quod subscriptum ab eodem Episcopo, vel ejus vicario generali, & notario simul cum eisdem scripturis servetur. Neque ex eo archivo aliqua originalis scriptura amoveatur, nisi ex ea caussa, quæ justissima sit, & ad utilitatem ipsius dignitatis vel Ecclesiæ pertineat: & tunc non aliter, quàm coram duobus testibus & notario, qui in eodem inventario in publicum testimonium scribat quæ sit illa scriptura, quæ inde abducitur, quo die, & à quo, atque ad quem effectum abducta fuerit. Hoc verò archivum in aliquo monasterio constituatur, quod in oppido ubi sedes est Episcopalis, si id commodè fieri possit, aliàs intra diœcesim, prout Episcopo visum fuerit magis expedire, ab eodem Episcopo eligatur.

64. Sede tamen vacante duæ sint Episcopalis archivi claves: quarum una capitulo, aut ei qui ab eo deputatus fuerit, altera Prælato illius monasterii, in quo archivum ipsum depositum extat, à vicario Episcopi tradatur, juramento ab eodem Prælato præstito de fida ejus clavis custodia: quo etiam promittat, se non permissurum aliquam scripturam ex eodem archivo abduci absque Metropolitani, vel superioris licentia. Ei verò qui ad vacantem Ecclesiam promotus fuerit, utraque clavis à capitulo & monasterii Prælato liberè tradatur, cum ratione earum scripturarum, quæ juxta hujus decreti formam sede vacante ab eodem archivo fuerint abductæ, & earum, quæ ad capitulum pervenerunt, quemadmodum decreto Tridentino cautum extat.

65. Sed & archivum hoc Episcopale quolibet biennio ab Episcopo coram notario & testibus omnino visitetur. Sintque Episcopi memores juramenti, quod in consecratione de rebus Ecclesiæ non alienandis præstiterunt. Non enim erunt à culpa alienationis immunes, si ob eorum negligentiam ea perierint instrumenta, quibus res ac jura Ecclesiarum defendi, aut iniquè occupata vindicari possent.

66. Illæ verò scripturæ, quarum custodia capitulo Ecclesiæ Cathedralis aut Collegiatæ incumbit, in publico archivo quod in Ecclesia sit, custodiantur. Cujus archivi duæ sint claves, quarum unam habeat Decanus, aut is, qui eam habere solet; altera verò penes Canonicum sit, qui præbendam doctoralem juris Pontificii obtinet: atque in conficiendo inventario, & abducendis ex eo archivo scripturis, ea serventur omnino, quæ hoc decreto de archivo Episcopali statuta sunt. Deputeturque quolibet biennio unus ex Canonicis, qui cum his, qui claves habeant, id archivum visitare teneatur. Loco autem illius, qui præbendam doctoralem habet, cùm vel ea vacaverit, vel is sit aliqua ratione impeditus, alter à capitulo eligatur, qui alteram clavem archivi habeat.

II.

67. Episcopi non alios ad primam tonsuram admittant, quàm eos, quibus statim Beneficium aliquod Ecclesiasticum sit conferendum. aut quos constiterit eo studio literis operam dare, ut in vita ad majores ordines suscipiendos juxta decreti Tridentini formam, versari videantur: vel quos viderint expedire ministerio alicujus Ecclesiæ deputari. Ecclesiarum verò ministeriis non alios deputent, quàm eos, qui secundùm consuetudinem cujusque Ecclesiæ, in altaris & chori vero Ecclesiastico ministerio, aut in his, quæ ad ordinarios ritus, & ceremonias divinorum officiorum pertinent, eisdem Ecclesiis servire debeant. Sic tamen eorum ministrorum numerum moderari curabunt, ut nullus in fraudem, judicii sæcularis fugiendi caussâ, deputatus esse censeri possit.

III.

68. Parochi omnes, & alii quicumque, qui prædicando verbo Dei, ac docendo plebi Christianæ operam dederint, prorsus à quæstionibus difficilibus ac perplexis, denique à quovis ostentationis genere abstineant, se ad captum auditorum eorumque ædificationem demittentes: Euangelium ipsum interpretatione facili, eâque communi sanctorum Patrum, atque orthodoxorum virorum consensu receptâ, auditoribus exponant: eosque sanam doctrinam docentes, toto studio omnique conatu à malo abstinendum, & bono incumbendum esse, instituto nimirum salutari instruere conentur. Sint etiam memores, non eosdem esse omnium mores; atque ideo oportere varietate, quæ semper Christianam charitatem exigat, uti: ut juxta auditorum conditionem nunc hoc; nunc illud vitium improbent: sic tamen ut vitia tantùm reprehendant, personas verò nec nominatim, nec certis quibusdam notis perstringant: modò acres & vehementes sint in criminibus reprehendendis; vincat verò severitatem benevolentiâ. Curent solicitè, & interim in concionibus ad plebem de articulis fidei, de Sacramentis, deque aliis, quæ ad Christia-

ſtianam doctrinam pertinent ſic agere, ut horum myſteria quę Chriſtiana plebs intelligere poſſit, ex ore paſtorum, immo ab Spiritu ſancto, qui in eis loquitur, Chriſtiana pietate percipiat. Commendent & populo Eccleſiaſticos mores, ritus, & cęremonias, quibus Catholica Eccleſia utitur: quanta in his lateant myſteria, eaſque omnia ad animarum ſalutem pertinentia ſignificantes. Abſtineant verò ab his, quæ fabuloſa ſunt. Martyrum tamen & Sanctorum hiſtorias, quæ communi conſenſu Eccleſię receptæ ſunt, vel à fide dignis ſcriptoribus traditæ, referre opportunè non prętermittant. Tandem depoſitum ſervent, profanas vocum novitates devitent, oppoſitioneſque falſi nominis ſcientiæ; quam quidam promittentes (ut divus Paullus ſcribit) circa fidem exciderunt.

I V.

69. Canonicus, qui præbendam, quam *Magiſtralem* vocant, obtinet, & qui ad id eligitur, ut prædicationis muneri incumbat, teneatur in Eccleſia Cathedrali, cui hoc in miniſterio ſervire debet, his diebus verbum Dei prædicare, quibus Epiſcopus propriâ conſtitutione ad hoc editâ illi id muneris injunxerit: alioqui ab Ordinario pœnâ pecuniariâ ejus arbitrio fabricæ Eccleſiæ Cathedralis applicanda puniatur; atque ejuſdem canonici expenſis alius concionator ſubſtituatur. Hi verò, qui dignitates in Eccleſia Cathedrali obtinent, & canonici, & alii quicumque perſonatus aut præbendas habentes, quemcumque in eadem Eccleſia Cathedrali ad majorem Miſſam concionantem audiant, nec ab ipſo choro, niſi ex legitima cauſſa diſcedant: alioqui tanquam ab illius diei proceſſione & Miſſa abſentes nihil acquirant: diſtributioneſque illis eâ ratione aliàs debitæ, præſentibus, non obſtante quacumque remiſſione, accreſcant.

V.

70. Presbyteri parochiales per ſeipſos, aut ſi fuerint impediti, per alios ab Ordinario examinatos omnibus diebus feſtis paullò poſt meridiem Chriſtianam doctrinam pueros & puellas in unum locum prope Eccleſiam, vel in ipſam Eccleſiam convocatos, docere teneantur: parenteſque eorum admoneant, quos & ſancta Synodus admonet, ut proprios liberos domi bonis moribus & exemplo inſtituentes, ea quæ ad Chriſtianam doctrinam pertinent, ſedulò doceant: eadem crebrò repetentes, quæ illos parochus docuerat. Quòd ſi presbyter parochialis in hoc munere exequendo negligens fuerit, ab Ordinario & ejus viſitatoribus graviter puniatur. In tradenda verò doctrina Chriſtiana parochus & alii quicumque, qui eo munere fungi debent, non alio catechiſmo utantur, quàm eo qui ab Epiſcopo, ejus propriæ manus ſubſcriptione probatus & traditus fuerit. Interim dum ſanctiſſimus dominus noſter catechiſmum generalem, quo totus Chriſtianus orbis utatur, edendum eſſe decreverit.

V I.

71. Qui in Eccleſiis Cathedralibus, Collegiatis, & aliis quibuſcumque dignitates, canonicatus, perſonatus, præbendas, & officia quæcumque Eccleſiaſtica habent, & alii earundem Eccleſiarum miniſtri, quicumque hi ſint, diebus Nativitatis, Dominicæ Cœnæ, Reſurrectionis Domini noſtri Jeſu Chriſti, Pentecoſtes, Sancti Petri, Aſſumptionis divæ Virginis Mariæ, omniũ Sanctorum, & Eccleſiæ cujuſcumque advocationis, ſacrum Euchariſtiæ ſacramentum ab eo qui Miſſarum ſolennia, qui in ipſis Eccleſiis majora dicuntur, peragit, ſi eâdem die ipſi Miſſam non celebraverint, ſumere teneantur. Alioqui his ſtipendiis, quæ octo ante diebus, etiam ratione reſidentiæ, lucrati fuerint, fabricæ Eccleſiæ applicandis, & ſtatim ejus œconomo tradendis, omnino priventur. Et ab Epiſcopo, vel eo abſente, ab illo qui capitulo vel Eccleſię præſidet, coram omnibus ejuſdem Eccleſię miniſtris acerbâ, Chriſtianâ tamen, & fraterna correptione notentur. Hujus verò multę ſignandæ is curam habeat, cui onus incumbit notandi eos, qui divinis officiis non interſint. Quòd ſi & is negligens fuerit, ab Epiſcopo, vel ab eo, qui eo abſente præſidet, graviter puniatur.

V I I.

72. Cùm nemini dubium eſſe debeat, divinæ indignationi eos omnino ſubjacere, qui Eccleſiarum redditus, canonicis decretis à Dei lege derivatis, principum munificentiâ, & piæ ac Chriſtianæ plebis liberalitate ad divini miniſterii ſuſtentationem collatos, accipere, & abſumere otiosè conantur, debita pro his obſequia nequaquam præſtare curantes: eoſque maledictos eſſe ex Hieremiæ quadrageſimo octavo, qui officium, cui addicti ſunt, peragunt negligenter: decernit ſancta Synodus, Patrum decreta, & rationem ipſam, quæ hac in re neminem non admonet, omnino ſequuta, eos omnes, qui Eccleſiis Cathedralibus, Collegiatis & aliis quibuſcumque in altari & choro ſervire debent, dum divina officia celebrantur, & horæ canonicæ publicè dicuntur, prorſus debere à quibuſcumque colloquiis, muſſitationibus, & aliis quæ ſacra perturbare ſolent, abſtinere. Nulla etenim alia ex cauſſa in chori locum convenitur, quàm ut omnes pariter ſenes cum junioribus nomen Domini in hymnis & canticis laudare debeant: ab ipſo Chriſtiani populi, pro quo preces effundere tenentur, pro ipſius benignitate ſalutem ſpiritualem & corporalem impetraturi; non ſolùm oris ſono, ſed & voce cordis pſallante, Deumque ipſum dum voce pſallunt, animo cogitantes. Atque ideo Epiſcopus, eoque abſente is cui id muneris incumbit, diligenter curent, ne quid contra hujus decreti prohibitionem, immò nec contra ſanctiſſimorum Patrum inſtitutiones fiat. Non immemores, tam ipſos, quàm eos, qui ob

ob eorum negligentiam in choro psallentes perturbant, vel à psallendo retrahunt, aut à psallendi, devoteque ac reverenter laudandi Dominum officio cessant, divinam ultionem effugere non posse. Episcopus igitur, & qui in choro præsidet, sic hujusmodi culpam punire conentur, ut in dicta multa, appellatione quacumque executionem non impediente, præsentibus, & ut decet divina officia celebrantibus accrescat. Neque is qui peccaverit, illius diei distributiones quascumque, neque quidquam aliud quod ratione residentiæ alioqui habiturus foret, in conscientiæ judicio acquirat.

VIII.

73. Ut quæ à sancta Tridentina Synodo de distributionibus quotidianis, in Ecclesiis omnibus, tam Cathedralibus, quàm Collegiatis ad divini cultus decorem & ornamentum assignandis, statuta fuêre commodiùs fieri, & semel instituta retineri valeant; decernit hæc sancta Synodus juxta ejusdem Tridentinæ Synodi decreta, separari debere ab Episcopo tertiam partem quorumcumque fructuum & redditum, ad dignitates, canonicatus, personatus, portiones, & officia, etiam ex annexis & unitis beneficiis, ac præstimoniis, etiam ratione vestiarii, & aliunde quàm ex mensa, quam vocant capitularem, pertinentium: & sic separatam in distributiones quotidianas inter dignitates, canonicos, & cœteros divinis officiis interessentes, proportionabiliter dividendam, ac distribuendam fore; sic tamen, ut habeatur ratio earum horarum, quæ majores dici solent, & festorum quę solenniùs celebrari consuevêre, ut in illis majores distributiones dentur. Illi verò redditus, qui ex donationibus, ultimis voluntatibus, aut alia quavis piorum hominum liberalitate ad quædam divina officia speciali quodam ordine fuêre deputati, nullo modo ad hanc tertiam partem deducendam ęstimari aut conferri debent: immo illorum distributio eâ lege fiat, quæ fuerit ab ipsis donatoribus aut testatoribus præscripta.

74. Quòd si dignitates, canonicatus, aut præbendæ, vel ratione præstimoniorum, aut Beneficiorum quæ illis sunt annexa, vel vestiarii, aliâve quacumque ex caussa, valore redditum sint inæquales, cuilibet dignitati, canonicatui, & pręhendæ, juxta integrum valorem tertiæ partis, majores vel minores distributiones assignentur; quas qui dignitatem illam, canonicatum, aut præbendam obtinet, acquirat, si divinis officiis intersit: eo verò absente distributiones istę præsentibus acquirantur, ubi illi redditus ex quibus distributio constat, vacante dignitate, canonicatu, vel præbenda, cęteris Ecclesiæ ministris cōpeteret. Alioqui si redditus illi vacationis tempore non solent cęteris acquiri, dimidia pars distributionum quæ absenti non acquiruntur, illis competat, qui eo die fuerint præsentes majoris Missæ celebrationi: sic tamen ut celebranti dupla detur distributionis portio: altera verò pars æquis portionibus fabricis Ecclesiæ Cathedralis, & Collegiatæ, in quibus sedem habet, qui dignitatem, aut officium obtinet, acquiratur. Quòd si in altera tantùm sedem habuerit, illius fabricæ ea pars integrè detur. Illi autem redditus, qui in frumento, pecoribus, avibus, aut alia quavis specie dividi juxta cujusque Ecclesiæ consuetudinem solent, pecuniâ æstimentur, ut ex illorum æstimatione tertia pars, de qua hoc decretum agit, ad distributiones separetur, reliqua verò parte statutis temporibus acquirenda: modò quod alioqui acquiri solet, si quis præsens fuerit uni & cuilibet horæ canonicę, non aliter acquiratur, quàm si vel majori Missæ, vel ejusdem diei Vesperis intersit.

IX.

75. Cùm dignitates, canonicatus, & præbendæ in Ecclesiis Cathedralibus & Collegiatis non alia ratione fuerint institutæ, quàm ut qui ad eas assumuntur, in divinis officiis celebrandis Ecclesiæ ex qua fructus percipiunt, sedulò inserviant, illisque muneribus incumbant, quæ vel jure, vel consuetudine ipsis fuêre præscripta: cumque pauci admodùm sint, qui per seipsos hęc præstare velint; curent Episcopi cum consilio capituli decretum Tridentinum sequuti, ea quæ ad sacrorum ordinum ministerium pertinent, in eisdem Ecclesiis sic instituere, ut in posterum quis ordo cuique canonicatui, ac præbendę sit annexus, certa sit lege constitutum: modò dimidia saltem canonicatuum ac præbendarum pars sacerdotii, altera verò diaconatûs, & subdiaconatûs ordinem annexum in posterum omnino habeat. Quòd si consuetudine aut alio quocumque jure sit obtentum, ut plures canonicatus, ac pręhendæ, vel omnes habeant sacerdotii ordinem annexum, tum id servari debeat, atque illæ pręhendæ sacerdotium annexum habere dicantur, quibus celebratio Missæ vel incumbit, vel indici ex constitutionibus aut consuetudinibus solet, tunc ab Episcopo cum consilio capituli sic altaris ministerio consulatur, ut non tantùm sacerdotii minister, sed & is, qui in diaconatu & subdiaconatu qualibet hebdomada servire altari debeat, sit ordine quodam designatus.

76. Hi verò qui canonicatus, aut præbendas obtinent, quibus sacerdotii, diaconatûs, aut subdiaconatûs ordo sit annexus, in choro & capitulo juxta gradus dignitatem, non receptionis diem, sedeant, ac sententiam dicant.

77. Ministris autem altaris specialis quædam portio major quidem vel minor, gradûs habita ratione, distribuatur. Neque hanc portionem, nec aliud quodvis jus, aut emolumentum, quod alioqui quovis modo celebranti competeret, is obtineat, qui per alium, non per seipsum quacumque caussa impeditus, altari inserviat: immo loco illius per seipsum celebranti tam portio prędicta, quàm omnia alia jura omnino acquirantur.

78. Sed & is, qui absque justa caussa à minisse-

nisterio altaris se excusaverit, puniatur arbitrio Episcopi, & præter pœnam ab Episcopo inditam teneatur etiam in conscientiæ judicio intra quindecim dies fabricæ Ecclesię tandundem restituere, quantū ipse, si per seipsum altari ministrâsset, habiturus foret. Caussa autem justa, prętet eam ægritudinem quę ad tempus accedat, ea tantùm censeri debet, quę ab Episcopo, vel eo absente ab ejus vicario cum duobus de capitulo, quorum unus ab Episcopo vel ejus vicario, alter à capitulo eligatur, probata, præmissâ caussæ cognitione, & in scriptis fuerit concessa.

79. Qui dignitates obtinent simul & præbendas, quę non sint perpetuò ipsis dignitatibus unitæ, teneantur in altari celebrare Missarum solennia, quæ ratione pręebendarum eisdem incumbant. Quòd si pręebendas non habeant, serventur in qualibet Ecclesia ea, quæ circa ministeria ad eos qui dignitates obtinent pertinentia, fuerint statutis aut consuetudinibus recepta.

X.

80. Qui dignitates, canonicatus, aut præbendas in Ecclesiis Cathedralibus & Collegiatis obtinent, & eisdem servire tenentur, horis canonicis & divinis officiis præsentes in choro esse debent, non tantùm ad momenta temporis, sed & horarum initio ad finem usque, quo debitū Ecclesiæ obsequium, cujus ratione percipiunt stipendia, absque ulla fraude ab eisdem præstetur. Et qui integras distributiones habituri sunt, Christo & Ecclesiæ integrum officium persolvant. Is igitur qui in horis canonicis ante finem primi psalmi, in Missa ante ultimum *Kyrie eleison*, & in Matutinis ante finem psalmi *Venite exultemus*, usque in finem divino officio non interfuerit, nisi quem urgens necessitas, petitâ ac obtentâ licentia ab Episcopo, vel eo absente ab eo qui choro præsidet, discedere ante horæ finem coëgerit, distributiones illius horæ nequaquam acquirat: immo absens à choro censeatur. Quòd si illi ab aliis earum remissio etiam liberè fiat, easdem fabricæ Ecclesię, etiam in animæ judicio restituere teneatur: cùm ea remissio justè fieri non possit in Ecclesiastici ministerii, quod Ecclesiæ debetur, pręjudicium. Distributiones autem quæ processionibus sunt, aut fuerint assignatæ, simili modo illis tantùm acquirantur, qui eisdem ab initio ad finem præsentes omnino perseveraverint.

Quòd si in aliqua hujus provinciæ Ecclesia circa præmissa sint arctiores vel consuetudines, vel constitutiones, illę omnino serventur.

Is verò, qui non solùm à choro abesse, sed & dum divina officia dicuntur in Ecclesia deambulare, aut cum aliis colloqui ausus fuerit, totius diei distributionibus careat: nec eas, etiam in animæ judicio acquirere, aut suas facere possit.

81. Hęc autem quæ ad distributiones assignandas, & ad debitum divini cultus ministerium statuta sunt, sic existiment Episcopi ab hac sancta Synodo illis fuisse demandata & commissa ad Tridentinæ Synodi executionem, ut graviter sint incusandi, ac severè in proximè futura Provinciali Synodo increpandi, si qua fuerit eis hac in re ob eorum negligentiam culpa imputanda. cùm & exactam rationem redditurj sint eorum, quę in his & decreverint, & executioni mandaverint.

X I.

82. Cùm ea, quæ in Ecclesiis cantantur ad Dei laudem celebrandam, eo debeant cantari modo, quo populi intelligentiâ, quantum fieri possit, erudiri valeat; & religiosâ pietatis ac devotionis moderatione piorum auditorum mentes ad divinæ majestatis cultum, & cœlestia desideria excitari queant; caveant Episcopi, ne dum in chorum musicorum modulos vocum omnis generis discrimine confusos admittunt, psalmorum, & aliorum quæ cantari solent, verba obscurentur, ac simul strepitu incondito sensus sepeliatur. Sic denique musicam, quæ organica dicitur, retineant, ut eorum quæ cantantur verba & intelligi possint, & potiùs pronunciatione, quàm curiosis modulis audientium animi divinis laudibus afficiantur. Sed & illud maximè cavendum erit, ne ipsius musicę sonus quid theatrale, aut impudicos amorum bellorumve classicos modulos referat, in Dei laudibus decantandis imitetur.

X I I.

83. Capitulorum conventus, qui à canonicis Cathedralium, vel Collegiatarum Ecclesiarum fieri solent, bis tantùm in qualibet hebdomada fiant: ne toties divina officia ob illos, vel negligantur, vel ipsis canonicis absentibus celebrentur. Hi verò canonici, qui ad examinandas rationes redditauum vel Ecclesiæ, vel capituli deputati fuerint, post meridiem, non ante, eidem muneri incumbant, ne divinis officiis abesse cogantur.

X I I I.

84. Qui vel jure vel consuetudine vocem non habent in capitulo, nequaquam ad eum conventum admittantur, etiam ut præsentes sint: sed ipsis prorsus expulsis negotia ab ipsis tantùm tractentur, qui jure vel consuetudine vocem in capitulo ad ejus & Ecclesiæ res tractandas habere debent.

X I V.

85. Canonicus qui pręebendam doctoralem, aut magistralem, vel illam obtinet cui munus legendi sacram Scripturam incumbit, necnon & Pœnitentiarius, Metropolitani vel Episcopi vicarius, provisor, aut visitator, judex ordinarius, vel delegatus universalis appellationum esse non possit. Idem in presbyteris parochialibus

bus omnino servetur; ne ab Eclsiis quarum cura pastoralis ipsis commissa est, eos abesse contingat.

XV.

86. Cùm ab ipso Christianæ religionis exordio Ecclesiasticis legibus, moribus, & continua traditione fuerit receptum, non solùm laïcos à choro, qui solis patebat clericis, exclusos fuisse; sed & in eodem choro quibusdam stationum gradibus clericos ipsos sic fuisse distinctos, ut nec inter sacerdotes diaconi, nec inter diaconos subdiaconi ullo modo admitterentur; cupiens hęc sancta Synodus, dum videt Ecclesiarum choros hac ætate non magis clericorum, quàm laïcorum conventus dici posse, ac divina officia ob hanc caussam eo quo decet modo minimè celebrari, priscum ordinis decorem ad divinæ majestatis obsequium revocare; decernit, laïcos dum divina officia dicuntur, intra cancellos chori, in quo clerici in Ecclesiis Cathedralibus & Collegiatis, ea ex caussa convenire solent. nequaquam fore admittendos. his tantùm pręter cantores & alios hujusmodi chori ministros in eum locum ingressuris, qui Ecclesiastici sint, & honesto ac decenti vestitu utantur.

87. Hi verò laïci, qui titulo sint illustres, vel Catholicę majestatis consiliarii, aut ex militaribus ordinibus, admitti poterunt intra chorum, si eo in loco divinis officiis interesse velint: sic tamen ut ab Episcopo priores post cancellos sedes eisdem deputentur, & nullo unquam casu inter clericos ipsis sedere liceat. Quòd si quis, etiam genere & titulo illustrissimus, intra chorum adversùs hujus decreti ordinem divinis officiis intersit, ipso jure sit excommunicatus: & si manere in eodem loco contenderit, officia divina statim cessent.

88. Fœminę verò cujuscumque conditionis & statûs sint, nullo unquam tempore, nullave ex caussa dum divina officia celebrantur, aut verbum Dei prædicatur, denique his horis, quibus clerici in choro præsentes esse debent, intra eundem chorum aliquemve ejus locum secretum, etiam superiorem, admittantur. Quòd si adversùs hanc prohibitionem factum id fuerit aut permissum, ipsæ fœminæ sint ipso jure excommunicatæ: & qui earum ingressum permiserit præter excommunicationem, in quam ipso facto incurrat, & pecuniariam multam ab Ordinario indicendam, sit ab officio & Beneficio per sex menses ipso itidem facto suspensus.

XVI.

89. Etsi sacrosancta Tridentina Synodus de parochialibus Ecclesiis, quæ collapsæ fuerint, instaurandis ac reficiendis ea decreverit, quæ huic damno commodè reparando opportuna visa fuêre: cupiens tamen hæc sancta Synodus id vitari damnum, decernit Ordinarios debere curare diligenter, ne parochiales Ecclesiæ dolo, fraude, aut cujusquam arte parochianis aliò migrantibus inane parœciarum nomen retineant. Quòd si casu quocumque id contigerit, qui vitari non potuerit, ex earundem Ecclesiarum redditibus Ecclesiæ sic parochianis destitutæ ne funditùs corruant, opportunè reficiantur, & illęsæ conserventur, atque in eisdem, saltem diebus festis ac Dominicis Missarum celebrentur solennia, etiamsi nullus illarum Ecclesiarum parochianus supersit. Si qui verò vel in eisdem parœciis manserint, aut ad easdem redierint, quotcumque & quicumque hi sint, his rectores parochiales sacramenta ministrare teneantur.

XVII.

90. In his locis, in quibus Ecclesiarum parochialium fabricis nulla decimarum pars dari solet, nec alii sint deputati annui redditus, aut ita tenues sint, ut ad onera necessariò sublevanda nequaquam sufficiant; ex omnibus decimis ad quoscumque & quomodocumque pertinentibus, ea pars fabricis Ecclesiarum parochialium deputetur, ac deputata censeatur, quæ ejusdem diœcesis vicinioribus Ecclesiis ad fabricam communiter dari, & in ejusdem fabricæ utilitatem expendi consuevit. Alioqui arbitrio ipsius Ordinarii Ecclesię parochiales ex omnibus decimis reficiantur ac reparentur, quæ vel in ædificiis vel ornamentis reparatione indigere videbuntur. Per hoc tamen non intendit sancta Synodus consuetudinibus, quę laudabiles jure censentur, aliisque juribus derogare, quibus plebs, aut alii ad Ecclesiarum reparationem tenentur, aut illis ornamenta, aliaque necessaria suppeditare consuevêre.

XVIII.

91. Qui in sortem Domini vocati sunt, & divinarum rerum ministerio, ac spirituali addicti militiæ, meminerint, juxta divum Paullum, se Deo sub cujus signis militare decreverunt, placare non posse, si quid pręter sui ducis militiam agant, & sæcularibus negotiis vacaverint, quę à divinis ac spiritualibus distrahere frequentissimè solent. Prohibet igitur sancta Synodus, clericos in sacris, & eos qui Beneficium Ecclesiasticum obtinent, laïcorum esse œconomos, ac sęcularium rerum dispensatores. necnon & in foro civili procuratores; exceptis his negotiis, quibus juxta canonicas sanctiones pietatis caussâ vacare justè possint: alioqui ab Ordinario pœnâ suspensionis ab officio & Beneficio ad sex menses puniantur.

XIX.

92. Tanta est in Christiana republica Ecclesiastici ordinis dignitas, ut Ecclesiarum ministri cùm aliis rationibus à naturali ac divina lege deductis, tum vel ex eo honestè vivere teneantur, quòd cæteris morum probitate, vitæque sanctitate & exemplo, magnam auctoritatem

tem ad Christianè ac piè vivendum afferre debeant. Qui tamen dubio procul gravissimè læditur cùm tantus ordo fœdissimâ incontinentiæ ac concubinatûs ignominiâ infectus decorem illum retinere nequeat, qui ad continendos in officio sæculares non tantùm utilis, sed & maximè necessarius esse videtur. Iccircò hæc sancta Synodus decernit, Episcopos omnes, ac quoscumque Ordinarios solicitè debere adversùs incontinentes clericos, non solùm juxta sacros veteres Canones, & Concilii Tridentini decreta procedere, ut à præsenti concubinatu recedant; sed & veteris ac jam præteritæ incontinentiæ argumenta, ac publica testimonia penitùs abolere cogantur. Ordinarii igitur quibuscumque pœnis, ad privationem usque Beneficiorum, quoscumque clericos districtè compellant, ne secum domi illegitimos liberos quoscumque habeant, ut incontinentiæ labes, ac memoria omnino aboleri valeat.

X X.

93. Quoties Ordinarius ob aliquod crimen quemcumque in Ecclesia Cathedrali vel Collegiata dignitatem, personatum, officium, canonicatum, aut præbendam habentem, suspensione ab officio vel Beneficio, exilio aut pœna pecuniaria puniendum duxerit; non possint alii ejusdem Ecclesiæ ministri, nec capitulum ipsum negotia Ecclesiæ, vel capituli sic exulanti committere, nec eidem, aut aliis supradictis è redditibus mensæ, quam capitularem vocant, vel distributionibus quicquam, etiam gratuitò donare, aut remittere. Alioqui sic donantes aut remittentes teneantur tantumdem fabricæ Ecclesiæ restituere, etiam in animæ judicio; cùm his modis frequenter Ordinariorum punitionibus, & eisdem justissimis, fraudem fieri contingat: immo plerumque pœna delinquentibus indicta in eorum lucrum malo cum exemplo Ecclesiasticæ disciplinæ cedat. Quòd si ratio pietatis, charitatis, aut publicæ utilitatis aliud exposcat, re ad Ordinarium delatâ, eoque sciente, capitulum possit vel absenti subvenire, aut illi Ecclesiæ, vel capituli negotia committere: servatâ semper eâ formâ, quæ in dicendis sententiis, rebusque diffiniendis ab eodem capitulo servari solet.

94. Idem sancta Synodus statuit servandum esse, quando Ordinarius in aliquem, vel aliquos de capitulo sententiam excommunicationis indixerit: ut capitulum ipsum nequaquam possit, quod sic excommunicati ex præbendæ redditibus, aut distributionibus acquirere jure non valent, eisdem vel remittere, aut gratuitò, vel alio quovis modo, aut quæsito colore in fraudem Canonum & sententiæ donare.

X X I.

95. Qui in Ecclesiis parochialibus Beneficia quæcumque, etiam simplicia, & quibus alioqui nulla incumbit animarum cura, obtinent, quorum ratione in eisdem Ecclesiis servire tenentur, & qui eorum loco serviunt, tempore Quadragesimæ, & quo plebs ad indulgentias ex jubilæi forma consequendas confiteri peccata debet, teneantur omnino ipsos Presbyteros parochiales in audiendis subditorum confessionibus coadjuvare, licentiâ priùs ab Ordinario legitimè obtentâ, alioqui ab ipsis Ordinariis eorum arbitrio puniantur.

X X I I.

96. Visitatores ab Episcopo deputati, teneantur, dum visitationis officio fungi debent, solicitè operam dare, ut in his domibus in quibus pueri prima solent addiscere elementa, à præceptoribus & magistris, qui bonis moribus prædiri esse debent, doctrina Christiana quolibet die summatim tradatur. Idem fiat & ab his fœminis, quæ puellas ea docent, quæ eas scire oportet, ut rectè institute matris-familias munera exercere valeant. Eosdemque præceptores & magistros per censuras, & si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis, ad id agendum compellere non prætermittant.

X X I I I.

97. Quoties ab Ordinario vel licentia, vel consensus petatur, ut quis studiorum gratiâ ad certum tempus absens, Beneficii fructus recipiat, & à residentia personali excusetur; non aliter is consensus vel licentia detur, quàm diligenti præmissa inquisitione, an qui eam petit ad literarum studia sit aptus, & an temerè, vel in fraudem hanc licentiam petat. Quam si Ordinarius omnibus maturè discussis & examinatis, duxerit concedendam; tunc ad annum tantùm, ut in Universitate in qua generale studium vigeat, sacræ Theologiæ vel Juri canonico operam det, eam licentiam dare possit, vel datæ consentire. Poterit tamen eam prorogare, modo quolibet anno prorogatio ad sequentem petatur ac detur: visò priùs publico testimonio rectoris universitatis, & unius publici præceptoris, quo constet, quem in literis progressum faciat is qui licentiæ prorogationem petit, quamque vitam agat: ne falsa studiorum causâ à sacris Canonibus fraudem fieri contingat.

X X I V.

98. Cùm omnes Christianam religionem professi teneantur, saltem semel in anno, juxta Concilii Generalis constitutionem, die Dominicæ Resurrectionis, sacram Eucharistiæ communionem suscipere, & possint eidem præcepto satisfacere, sanctæ Sedis Apostolicæ vel constitutionibus, vel speciali jure, si aliis quibusdam diebus idem sacramentum sumpserint; declarat sancta Synodus, neminem præcepto huic satisfacere, nisi à proprio parocho, aut ab alio de ipsius parochi, vel Ordinarii licentia sacramentum Eucharistiæ susceperit, quocomque tempore id ex eodem præcepto sumendum sit.

X X V.

X X V.

99. Tanti fuère in Christiana republica sacrosancta ac veneranda virginitatis & castitatis vota, ut Ecclesia Catholica post Dni nostri Jesu Christi Ascensionem, ex ejus institutione ab Apostolorum ętate nusquam cessaverit, vel ea commendare, vel continua traditione ea instituere, quæ ad illibatā eorumdem votorum custodiam necessaria, commodave visa fuerunt. Præsertim exactam rationem haberi voluit eorum, quæ ad clausuram pertinent virginum, quæ semel Deo earum sponso dicatæ ac devotæ, virginitatem perpetuam ei sponte offerentes tot periculis ac dæmonū calumniis infestari atque oppugnari solent; ut non satis consultum tot editis Canonibus ac decretis, earum tutelæ videri possit, nisi Episcopi & alii, quibus earumdem virginum cura commissa est, diligentissimè curent, ne ullius unquam hac in re culpæ notari possint: eo maximè, quòd quævis in adeò imminenti periculo negligentia non potest non esse maxima: cum & Ecclesia Catholica non alia ratione his fœminis, quæ professione solenni cum paupertate & obedientia continentiam ac castitatem voverunt, editis hac de re canonicis constitutionibus clausuram indixerit, quàm quòd vel eam necessariam, vel saltem commodissimam huic constituto, tanquam tutissimum virginitatis prędidiū, esse decreverit. Duo igitur hæc sancta Synodus maximopere præcavenda esse decernit: alterum ne quævis caussa axistimetur esse justa, ut Moniali liceat monasterii claustra exire; sed illa tantùm, quæ sic ad ejus salutem corporalem pertineat, ut nisi maximo cum vitæ periculo intra claustra manere nequeat: vel quæ huic similis diligentissimo examine censeri valeat: alterum ne quis existimet absque gravissimo animæ periculo posse sanctimonialium claustra ingredi: cùm id, etiam Superioris licentiâ nequaquam liceat, nisi in casibus necessariis: extra quos nec licentia dari potest, nec data cuiquam suffragari valeat; maximè viris, cujuscumque ætatis & conditionis sint, quibus Prælati licentiam hujusmodi omnino negare debent, etiam ut cum sanctimonialibus ipsis, etsi filiæ sint, alio in loco, quamvis ipsis claustris cantiguo, quam per cancellos loquantur. Eodem siquidem jure, quo quis claustra sanctimonialium ingredi prohibetur, & ipsæ sanctimoniales exire eadem interdicuntur. Meminerint tandem Episcopi, & alii quibus hujusmodi munus incumbit, quanta eis sacrosancta Tridentina Synodus, Spiritu sancto inspirante, post tot sacros Canones fuerit comminata, si quid eorum culpâ commissum fuerit, quod vel minima ex parte virginitati, quæ divinæ majestati devota fuerit, nocere possit.

X X V I.

100. Cùm spectacula, in quibus à plebe in foro vel circo tauri agitari solent, nulla ratione ad vota, quæ religionis caussâ fiunt, pertinere possint. Idcircò sancta Synodus decernit, hæc spectacula adeò non esse religionis caussâ vovenda, ut & ipsa vota, quæ hactenus etiam totius populi consensu, quocumque juramento præstito emissa fuerint, irrita esse declaret, & omnino irritet: immo ea in posterum fieri vetat excommunicatione ipso jure indicta his, qui vel hęc vota voverint, vel cùm ea ne fiant prohibere possint, fieri permiserint. Dies enim, qui publica in venerationem, vel sacratissimi Jesu Christi corporis, vel divę Virginis, aut aliorum sanctorum solennitate sunt à Christiana plebe colendi, non hisce spectaculis, sed divinis laudibus precibusque continuis, & gratiarum actionibus sunt sanctificandi.

101. Clericis autem in sacris constituti, vel Beneficium Ecclesiasticum obtinentes, quicumque hi sint, & cujuscumque dignitatis, cùm indecorum sit ordini Ecclesiastico, ejus ministros hisce spectaculis pręsentes esse, eisdem quacumque ex caussa vel ratione edita fuerint, interesse nequeant. Alioqui ab Ordinario ejus arbitrio puniantur.

X X V I I.

102. Quia in hujus provincię locis & Ecclesiis non eadem est, nec esse potest erigendi seminarii facultas; Episcopi seminaria erigere non prætermittant, habitâ tamen ratione eorū, quę à decreto Tridentino tradita fuère: & aliorum quę huic erectioni juxta cujusque loci facultatem & conditionem commodiora sint: quo semel erecta ad adolescentium institutionem eum progressum habeant, qui ordini Ecclesiastico sit aptior.

X X V I I I.

103. Cùm ex sanctorum Patrum institutis ad hoc sint Provinciales Synodi congregandæ, ut in eis de corrigēdis excessibus, moribus reformandis, ac de his statuendis agatur, quæ ad communem provinciæ utilitatem visa fuerint pertinere: atque eâ ratione sacris Canonibus cautum fuerit, idoneos probosque viros per singulas diœceses statuendos fore, quò Synodus ipsa de his certior fieri valeat, quæ vel correctione, vel reformatione indigere videbantur; Idcircò hæc sancta Synodus canonicas sanctiones secuta, decernit in posterum ab hac provinciali Synodo viros bonis moribus præditos, prudentes, & alioqui rerum cognitioni aptos eligi debere ex singulis diœcesibus, qui absque ulla jurisdictione diligenter inquirere debent, quæ sint illa quæ corrigi, emendari, aut reformari sit vel utile, vel necessarium: juramentum tamen coram cujusque diœcesis Episcopo priùs præstito, quòd juxta formam testibus Synodicis præscriptam sic exigi debet, ut & ipsi noverint gravissimo perjurii scelere notandos fore, si odio, favore, amore, pretio, aut alio quovis humano affectu, sive negligentiæ culpâ,

culpâ, quid inquirere prætermiserint, vel deferre ad cujusque diœcesis Episcopum, & ad Provincialem Synodum neglexerint, quod jure & ratione accepti muneris investigare & deferre teneantur.

104. Quòd si ad hoc munus exercendum aliquot expensæ fuerint necessariæ, hæ ab illis exigantur auctoritate Ordinarii, qui eas vel jure vel consuetudine præstare tenentur.

105. Ad hujus decreti executionẽ hæc Synodus eligendos esse censet, atque eligi in hac Toletana diœcesi, & primùm in hac urbe, Alphonsum de la Paz presbyterum parochialem sanctæ Justæ: licentiatum de Mora presbyterum sancti Andreæ,& doctorem Farsanum presbyterum parochialem sancti Jacobi. In suburbiis. Talaveræ Franciscum de Hoyos Canonicum, & Christophorum Bustamantem presbyterum parochialem Alcaudeti. Compluti doctorem Joannem Mendez Canonicum, & doctorem Messiam presbyterũ parochialẽ Moratæ.Madriti,Gregoriũ Ovetensẽ in Ecclesia Sancti Andreæ,licentiatum Blasium Martinez Parochialẽ presbyterum Pinti,& licentiatũ Mathiam de Urosa. Guadalajaræ, Ludovicum de Hinostrosa, & doctorem Joannem Alphonsum. Alcarazii, Joannem de Aquila, & Christophorum Reguillum. Ocannæ, protonotarium Calatayud, Gonçalum Chaconem Siliceum presbyterum parochialem del Pozuelo. Caçorlæ, licentiatum Martinum Tero vicarium. Almoguera, Melchiorem Collaços Ordoñez, ejusdem oppidi parochialem presbyterum. Alcoleæ de Torote, licentiatum de los Rios. Guardię, Franciscum Maldonadum. Mondejaris, doctorem Petrum Martinez. Illescis, baccalaureum Sanctium Garsiam & Franciscum de Avila. Canallis, Christophorum de Herreza. Uzedæ, Philippum Vacca. Buitragi, Joannem Carranza. Talamancæ, licentiatum Plaça. Zoritæ, licentiatum Pradum. In populo de Alcoçer, Baccalaureum Villalobos, & baccalaureum Lucam Ferdinandum. Montalvani, donum Joannem Baptistam. Rodillis, licentiatum Menelium. Maquedæ, Enecum Lopez de Medrano & Joannem de Herrera Hybarra. Sanctæ Eulalię, licentiatum Castroverde. Scalone,Petrum Sahagun & Lucam Lopez.

106. In diœcesi Cordubensi, Franciscum Pachiecum, Decanum Ecclesiæ Cordubensis, Petrum Ferdinandum de Valençuela, Alphonsum de Barajas, Magistrum Gaytanum Franciscum Lopez incolam oppidi de Bujalançe, baccalaureum Portachuelum oppidi Aquilaris, Ferdinandum Pinum vicarium Lucenę, Melchiorem de Regibus vicarium Ramblę, Piedrahitam vicarium Palmę, Franciscum Lopez baccalaureum, incolam oppidi Belli-Alcaçaris, magistrum Penuscam vicarium de Villa-Pedroche, licentiatum Rayum vicarium Chilloni. Petrum Martinez de Lastres, incolam oppidi de Vaẽna.

107. In diœcesi Burgensi, in ipso archidiaconatu Burgensi Alphõsum de Cuevas,& doctorem Benedictum Ugochonium canonicos Cathedralis Ecclesię. In ipsa urbe, baccalaureum Joannem Garsiam confessarium in Sancta Dorothea, atque itẽ baccalaureum Baẽçã presbyterum parochialem sancti Stephani. In archidiaconatu Trevinni baccalaureos Alphonsum Melendez & Joannem Delgadum, & Baccalaureum Nietum. In Archidiaconatu Valpuestę, licentiatum Joannem Hugartem, & Didacum Martinez de Cespedes vicarium. In archidiaconatu Palençuelę, Curiel archipresbyterum, & baccalaureum Vega. In archidiaconatu Larę, licentiatum Nebredam, priorem de Covarrubias. In archidiaconatu Virbiescę baccalaureum Balthasarem Arciniegam.

108. In diœcesi Seguntina, & in ipso archipresbyteratu Seguntino Franciscum Salazarium cappellanum majorem,& canonicum Lucam de Spinosa. In Archipresbyteratu Medinę-cœli doctorem Roxo, & doctorem Riberam.

In archipresbyteratu Atiençæ doctorem Ocaña & Baccalaureum Cendejas.

In archipresbyteratu Ayllonis doctorem Seguntiam & licentiatum Zapatam.

In archipresbyteratu Zifontano magistrum Romum, & baccalaureum Lacunam.

In archipresbyteratu Almaçani baccalaureum Lazarum, & baccalaureum Torralva.

In archipresbyteratu Berlanguę, Petrum de la Roa, & baccalaureum Ximenez.

In archipresbyteratu Caracenę, baccalaureum Alemanum, & baccalaureum Sanchez.

In archipresbyteratu Haricę baccalaureum Ruiz, & Petrum Garsiam.

In archipresbyteratu Molinę, Petrum Garçez de Marcilla, & baccalaureum Madrid.

In diœcesi Segobiensi, & in ipsa urbe doctorem Valderum, & Petrum de Frias canonicos, Antonium de Trinitate, & Dominicum Ortegam, & baccalaureum Tardon.

In archidiaconatu Sepulvedę, licentiatum de Proaño, & licentiatum Vera.

In archidiaconatu Cuellaris, Franciscum de Sancto Romano.

In districtu Coquensi baccalaureum Alva archipresbyterum, & baccalaureum Zerbera.

Torvegani Truxillum presbyterum. In districtu Pedrazę, licentiatum Vizcaya.

In diœcesi Palentina,& in ipsa urbe,licentiatũ Meridam, & doctorem Vadillum canonicos.

In archipresbyteratu Carrionis, baccalaureum Joannem Zeanum.

In archipresbyteratu de Poblacion, Beradinum Gonzalez.

In archipresbyteratu de Avia, Bernardinum Antonium.

In

In archipresbyteratibus de Herrera, Hojeda, & Ordejon, baccalaureum Peracancas.

In archipresbyteratibus de Castrejon, Cardaño, Poblaciones, & Vedoya, licentiatum Caloca.

In archipresbyteratibus de Paredes, Bezerril y la Cuença, baccalaureum Thomam Ferdinandum.

In archipresbyteratu de Castro-Mocho, baccalaureum Tintorem.

In archipresbyteratibus Medinæ de Rio-seco, Tor de humos, & Urueña licentiatum Didacum de Valbas Moreno.

In vicariis Empudiæ, Pedraza, Villæ-Martioi, & Grijota licentiatum Vallejo.

In archipresbyteratibus de Astudillo, Valtanas, y Cebico licentiatum Muñoz, & baccalaureum Mancebo.

In archipresbyteratu de Peñafiel, baccalaureum Muñoz.

In archipresbyteratu Portilli, & vicarią Tudellæ, baccalaureum Marquez.

In archipresbyteratibus Septimancēsi, Torde-sillas, & turris Lobatonis, baccalaureum Gallecum.

In archipresbyteratu de Dueñas, Lupum Brabum.

In diœcesi Conquensi doctorem Alphonsum Ramirez de Vergara, canonicum in Ecclesia Cathedrali, Martinum Salmeronium, Laurentium de Osma, & Millanam presbyterum parochialem Sancti Petri in urbe Huete, Velascum Carrillum scholasticum Ecclesiæ Bellimontis, doctorem Gonzalvum Lopez, Petrum de Velasco Castañeda, baccalaureum Fromestam de Lomas, baccalaureum Irançum, Joannem de Morillas, archipresbyterum Moyæ, Joannem de Arriba, Antonium Turencum, vicarium Hortæ, licentiatum Messiam, Æmilianum Ruiz de la Cova, vicarium Hiniestæ, & baccalaureum Brabum.

In diœcesi Oxomensi in ipso archipresbyteratu Oxomensi, licentiatum Alphonsum de Medina, archidiaconum Oxomensem: Arandæ, Joannem Brabum: Roæ, baccalaureum Vocos priorem Ecclesię Collegiatæ: Açæ, Julianum de Ortigosa: Soriæ, Joannem de Tormes.

In archipresbyteratu Gomaræ, baccalaureum Joannem Ruizium: Crunnę, Alphonsum de la Cal vicarium.

In diœcesi Giennensi, in ipsa urbe, Didacum Gonzalez canonicum, & Didacum Salazarium portionarium, & doctorem Valentinum, priorem sancti Ildephonsi: Baēçæ, Joannem Oconium, archidiaconum Ubedæ, doctorem Carlovalium, & doctorem Sorianum: Ubedæ, Ferdinandum de Ortega, cantorem Ecclesiæ Ubedensis: Andujaris, Joannem de Collados: Alcaudeti, Gonçalum Vilches: Et Villæ-novæ, quæ Archiepiscopi dicitur, licentiatum Poyatos.

In abbatia de Alcalà, quæ Regalis dicitur, baccalaureum Castellum, & baccalaureum Seguram.

Quos omnes sancta Synodus in Christo Jesu hortatur, ne quid agere prætermittant, quod ad tam salubre munus sanctè & in republicæ utilitatem exercendom conducere possit.

Placent ne vobis, Reverendissimi Patres, hæc decreta? Et huic sanctæ Provinciali Synodo finem imponi ad laudem Dei omnipotentis?

Responderunt: Placet.

Ego Christophorus Episcopus Cordubensis diffiniens subscripsi.

Ego Petrus Seguntinus diffiniens subscripsi.

Ego Didacus Episcopus Segobiensis diffiniens subscripsi.

Ego Christophorus Episcopus Palentinus diffiniens subscripsi.

Ego Frater Bernardus Episcopus Conchensis diffiniens subscripsi.

Ego Honoratus Episcopus Oxomensis diffiniens subscripsi.

Ego Didacus Abbas de Alcalà la Real, diffiniens subscripsi.

In cu us fidem subscripsi

Ego Gundisalvus Melendez de Valdès, licentiatus, Cordubensis provisor, & sancti Concilii Toletani Secretarius.

Domingo de Zavala.

LECTORI.

EPISCOPORUM, qui intervenêre huic Concilio, res geſtas & laudes narrant Hiſtorici, quotquot de Eccleſiis Hiſpaniæ, eorumque Antiſtitibus agunt; præſertim Ægidius Gonzalez Davila, in variis voluminibus Theatri Eccleſiaſtci. Nobis non licet uſque adeò vagari. Summùm itaque licebit ſuis locis Elogia quædam interſerere eorum Epiſcoporum in Conciliis ſubſcribentium, qui ſuis ſcriptis poſteritati memoriam aliquam reliquerunt.

ELOGIUM

ILLUSTRISSIMI

D. COVARRUBIAS.

EPISCOPI SEGOVIENSIS, ET SCRIPTORIS celeberrimi, qui huic Concilio interfuit.

Ex cl. v. D. Nicolai Antonii Tomo I. Biblioth. Hiſpanæ.

D*IDACUS DE COVARRUBIAS ET LEYVA Toletanus, vir non minùs doctrinæ præſtantiâ, eximioq; in literas ſtudio, quàm ſupremis Hiſpanarum dignitatum honoribus illuſtris, Patrem habuit Alphonſum à Natali Oppido* Covarrubias *Burgenſis diœceſis cognominatum, Toletanæ Eccleſiæ Architectum, matremq; Mariam Gutierrez Egas civem Toletanam. Schotus ad hæc avum maternum Belgam fuiſſe adjungit, & ipſum Toletanæ Eccleſiæ Architectum, cui origini parùm favet cognomen matris verè Hiſpanum, Toletiq; vernaculum. His parentibus ortus anno præteriti ſæculi 12. quærendæ juris utriuſque peritiæ, poſt imbibitas primas literas, Salmanticæ unà cum Antonio fratre in domo Joannis patrui ejus Eccleſiæ Portionarii, ſic ardenter incubuit, eas ad hoc ſtudium attulit dotes ingenii ſubtiliſſimi, memoriæq;, & imprimis recti & defæcati judicii, quibus induſtriam, ac diligentiam incomparabilem adjunxit, ut doctiſſimis inde venientibus literarum monumentis, quæ in utilitatem literariæ reipublicæ communia æqualibus & poſteris fecit, dum ſtudiis honor & pretium erit, inter clariſſima & utiliſſima, nulliſq; omnium ætatum ſecunda locus erit jure meritoque. Frater enim germanus ei fuit Antonius, inſignis & ipſe eruditione omnigenâ tam Latinâ, quàm Grecâ, de quo alius jam nobis obtigit referendi locus. Uterque ſub optimis præceptoribus utrique linguæ operam dedit; inter quos & Nicolaus Clenardus & Ferdinandus Nonius Pincianus fuit, qui in* Caſtigationibus Plinianis *non ſemel noſtrum Didacum laudat. Civilia deinde, & Canonica ſtudia ſectati ſunt ſub Martino Aſpilcueta Navarro, qui & ipſe hunc diſcipulum & auditorem ſequentibus annis, cùm in Juriſconſultum noſter jam evaſiſſet clariſſimum, præcipuè jactabat; necnon & Didaco Alava Eſquivel, tunc Salmanticæ Doctore, Abulenſi deinde, & Cordubenſi Antiſtite, qui* De Conciliis *doctè ſcripſit. Admiſſus poſtea inter Sodales Ovetenſis, ut vocant, collegii ejuſdem ſcholæ XXVI. annos natus, Doctoralia inſignia paullò pòſt ſuſcepit, locumq; ſibi fecit ex Cathedra docendi Jus Canonicum: quo tempore in publicum datis aliquot ingenii ſui lucubrationibus in magna eſſe cœpit apud omnes ampliſſimæ hujus academiæ viros exiſtimatione. Sed hominem Reipublicæ natum opus erat non ultrà deteri profeſſorio munere. Quare is ad Granatenſem Curiam Senator; breviq; ad Civitatenſes veteris Caſtellæ, anno ſcilicet ejuſdem ſæculi LX. Pontifex ire juſſus fuit. Hoc ſpectabilis honore Tridentum ad reſumptam ſub Pio IV. Pontifice max. Synodum Generalem de ſe unà cum fratre, & aliis totius Hiſpaniæ viris celeberrimis contulit: in quo totius Eccleſiæ theatro mirè ſibi corda omnium, judiciaq; devinxit. Nam & decreta quotquot de Reformatione*

ſcripta

ſcripta ſunt, *quorum formatio Didaco noſtro*, *Hugoniq́; Boncompagno*, *qui Gregorius fuit poſtea XIII. Papa*, *commendata fuerat*, *partes ſuas cedente ſocio*, *compoſuiſſe ac perfeciſſe ſolum*, *Joannes Horoſcius Covarrubias noſtri ex ſorore patruele nepos in* Moralium Emblematum *libro ſcripſit*. *In reditu factus Segoviæ Epiſcopus anno DLXV. Deiudeque DLXXII. in locum Didaci Eſpinoſæ S. R. E. Cardinalis demortui aſſumptus fuit ad Præfecturam magni Caſtellæ ſenatûs*; *quem integritate & prudentiâ eximiâ per ſexennium ferè magiſtratum geſſit uſque ad obitûs diem: qui Couchenſem jam deſtinatum Antiſtitem*, *clariſſimum boc gentis noſtræ*, *incertum cujusnam majus ſplendidiusq́;*, *Scholæ*, *an fori lumen*, *annis tribus minorem ſeptuagenario*, *hoc eſt verè ante diem*, *extinxit*. *Debemus quidem ei inter alia*, *quòd omnia hæc ſibi olim intus domiq́; annotata in ſchedis reliquit*, *unde vitæ illius profecerunt ſcriptores Ægidius Davila in* Matritenſi Hiſtoria,*& in* Theatro Segovienſis Eccleſię, *Didacus Colmenares*, *& Petrus Martyr Rizius in* Segovienſis & Conchenſis *urbium* hiſtoriis: *nec non Andreas Schotus*, *Aubertus Miræus*, *Hieronymus Ghilinus*, *aliiq́;: quorum poſtremus hic excuſabili ignorantiâ in locorum enunciatione nonnulla peccat*. *Exquiſitam Covarrubiæ in omni genere diſciplinarum*, *quibus mirificè ornavit ſtudium juris*, *eruditionem libri eius editi*, *quod ſuperiùs diximus*, *ſatis produnt*;*ſed & uno ore quotquot literas amant*, *præcipuèq́; Juris prudentiam colunt ac docent*; *inſuperq́; ſingularem ejus induſtriam & diligentiam*, *purgatiſſimumq́; ante omnia judicium*, *quæ potiſſima eſt Juris conſulti laus*, *deprædicant*; *quorum aliqua huc teſtimonia con icere non fruſtra erit*. *Martinus imprimis Navarrus maximâ quaque laude olim diſcipulum*,ex tempore illo (*inquit*) quo doceri poterat, *extollit*, de Sponſalibus *par*. 1.*cap*. 1. *num*. 18. *& in cap*. Accepta, de reſtitut. ſpoliat. *in ſolutione X. oppoſitionis*, *num*. 20.Virum extra omnem ingenii aleam poſitum (*vocat Joannes Garſias*, De Nobilitate *ſcribens*, *gloſ*. 6. §. 1.*in fine*)& in omni genere diſciplinarum adeò excultum, ut de unaquaque, tanquam ſi de nulla alia didiciſſet, abundè & copiosè diſſerere poſſet. *Idem* De expenſis *cap*. 1.Cõm moribus, tum virtute inſignem, doctrinâ clariſſimum, *Franciſcus Sarmientus Giennenſis Epiſcopus in ſuis* Juris Quæſtionibus. Juris utriuſque ſummum verticem, *Antonius Queſada* Quæſtionum *quoque* Juris *cap*. 16. Juris & æquitatis conſultiſſimum *Antonius Quintana-dueñas*. Virum præter utriuſque, Greci & Latini ſermonis peritiam, & ingentem quandam, tum ſacræ, tum profanæ vetuſtatis cognitionem, utriuſque Juris peritiſſimum, *Michaël Medina Franciſcanus* De ſacrorum hominum continentia *lib. V cap. LIII*. Doctiſſimum, & optimè de juris prudentia meritum, *Antonius Theſaurus* Deciſione Pedemontana VI. Juriſconſultum egregium, *Andreas Reſendius vocat*, *ad jungens Opera* ejus ob ſingulare judicium doctis mirè placere, *in Epiſtola ad* Quevedum. *Nomine etiam* eruditiſſimi *compellat Chriſtophorus Beſoldus* Diſſert. de Majeſt. *ſect. I.*

cap. IV. num. 2. *Sed graphicè videor mihi tandem deſcripturus verbis Joannis Parladorii doctrina genus Covarrubiæ doteq́; ex nuncupatoria Epiſtola* Rerum quotidianarum *ad eum directa*. Ut nihil ſit in jure (*poſt alia ait*) ſive id ſit civile, ſive Pontificium, ſive Regium, vel ſcitu dignum, vel eruditione preclarum, vel ex uſu & utilitate commendandum,quod tuus ille acutiſſimus, ſimulque accuratiſſimus non attigerit ſtylus: nihil tam difficile,tam arduum,tam profundum ſit, quod acerrimi ingenij altitudine non expedieris, non explanaveris, non demùm planiſſimum effeceris: *cæteraq́; omnino videnda*. *Planè idiomatis Græci*, *quâ fuerit notitiâ imbutus*, *docent Schotus*, *atque item Morales in tract*. Antiquitatum Hiſpanarum *vernaculo*: *qui ſibi ab eo indicata refert Polybii*, *Plutarchiq́; teſtimonia de Salmantica urbe veræ lectioni ex fontibus Græcis reſtituta*. *Manet nunc quidem libraria eius ſupellex apud hæredes*, *Ovetenſis nempè Collegii ſui ſodales*, *omni librorum genere conſtans*,*& in iis omnia diſciplinarum genera percurrentis induſtriæ indicium*, *omni oræ inſidens*, *& aſſixa diurni nocturniq́; obſervatoris manus*. *Otium etenim ſic averſatus fuit*, *nullam diei horam ire ſibi paſſus inutilem*, *ut & in graviſſimo*, *& occupatiſſimo Regiæ Præfecturæ munere etiam ſemihoræ ſpatium* (*Schotus ait*) *quo Senatores unà ad Regem ingreſſuri expectare ſolent*, *elabi ſine fructu non fineret*: *adeò ut per hoc intervallum*, *collegis inambulantibus*,*non multis menſibus Platonem*, *ac Rodigini* Antiquas Lectiones, *quaſi aliud agens*, *evolveret*. *Is tandem eſt Covarrubias*, *&* *quidquid de eo dixeris*,*minus erit*. *Apponam tamen de utroque fratre hic ante Operum à noſtro relictorum laudationem*, *Hiſpanum* (*uti conceptum fuit: plura enim Hiſpana ſub icere Latinis ratio permittit ſcriptionis*) *Balthaſſaris Sebaſtiani Navarri elogium in præambula Epiſtola ad Sebaſtianum de Horoſco & Covarrubias* Theſauri Caſtellanæ linguæ *auctorem*, *eorundem fratrum Covarrubiarum propinquum*. *Sodalis erat is in Ovetenſi Salmantinæ Academiæ Collegio*, *Turolenſiſq́; Eccleſiæ Canonicus*, *cùm hæc ſcriberet*: Y es tambien notorio ſer U.M.ſobrino de los dos mas inſignes varones, que hà tenido nueſtro ſiglo en letras, criados ambos en eſta ſanta caſa de San Salvador de Oviedo. El primero es el gran Diego de Covarrubias, que baſta dezir ſu nombre, paraque en todo el mundo ſe entienda lo que mereciò, y valiò: el hombre mayor en el conocimiento de las letras humanas y divinas, que hà tenido Eſpaña; el que las naciones eſtrangeras llaman el Bartulò Eſpañol, gran Prelado, exemplo de los que tienen la ſuprema authoridad Epiſcopal, gran Preſidente del Real Conſexo de Caſtilla, por cuyas piſadas han caminado todos los que han deſſeado mucho cumplir con las obligaciones de aquel oficio; de cuyas obras no tengo paraque hablar; pues ſon tan conocidas y celebradas en el mundo. De lo que puedo ſer teſtigo de viſta, es, que en eſte Colegio mayor de Oviedo eſtà la joya que mas eſtimò en la vida, que es ſu libreria, que con ſer de las mas copioſas que hay en Eſpaña, y de todo genero de cul-

cultades, no hay libro ninguno en ella que no estè todo glosado de su mano. cosa que como admira à todos, puede enseñar à los de nuestro siglo à ser estudiantes, como lo han de ser; pues en el golfo de los negocios, y govierno del mundo jamàs descuydò de estudiar, y passar sus libros. El otro es el señor D. Antonio de Covarrubias hermano suyo, primero del Consejo Real de Castilla, y despues Canonigo y Maestre-scuela de la santa Iglesia de Toledo, donde muriò con universal sentimiento de todos los hombres doctos: porqoe aunque no se aplicò à escrivir, como su hermano; fue opinion muy cierta de todos, que lo pudiera hazer tan bien como èl. Fue el oraculo de todos los hombres doctos de todas las facultades, à los quales, aunque havia perdido totalmente el sentido del oido, hablava à cada uno en la suya cosas tan exquisitas, quæ ninguno se apartava dèl sin grandissima admiracion; pero particularmente los que professavan letras humanas, le tenian por milagro en ellas, por el grande conocimiento de la lengoa Griega y Latina, y admirable gracia y don en la facultad Poëtica. *Hæc ille: quorum eam partem, quæ de Antonii laudibus est, cujus elogio superiùs, & in mentionem illius raptim descripto, subjunctam velim. Opera ejus ex ultima Antuerpiensi editione Joannis Meursii ann. MDCXXXVIII. hæc sunt duobus voluminibus contenta:*

PRIOR TOMUS CONTINET.

In Titolum Decretalium *de Testamentis* interpretationem: *olim editam anno* 1554.

De Sponsalibus Epitomen, ac de matrimoniis. *Olim* 1545. *primum quod dedit sui specimen.*

In caput, *Quamvis pactum.* de Pactis lib. VI. Decretalium: *ubi late* de Juramento. *olim anno* 1553.

In caput, *Alma mater.* de santentia excommunicationis. lib. VI. Commentarios. *olim* 1554. *deinde &* 1560.

In regulam, *Possessor malæ fidei.* de regulis Juris lib. VI. Relectionem. *ubi* de possessione & præscriptione.

In regulam, *Peccatum.* de regulis Juris in VI. Commentarios. *ubi latè* de restitutione. *De quo Opere Boëtius Epo vir oppidò eruditus lib. III.* Heroïcarum & Ecclesiastic. quæstionum. *Qui Commentarius est ad titulum* de Immunitate Ecclesiarum *in Decretalibus, in cap.* Quia *VIII. num* 9. *de restitutione agens, ait*: Novissimè, præque ceteris latissimè rem totam persequitur Covarrubias, *multa super Priamo rogitans, super Hectore multa.* Nihil in summa relinquens eorum, quæ satiare possint ingenium quantumvis avidissimum. *Olim editi sunt* 1554. & 1558.

In Clementis Constitutionem sive Clementinam, *Si Furiosus*, de Homicidio.

Veterum numismatum collationem cum his quæ modò expenduntur publicâ & regiâ auctoritate percussa. Olim anno 1556. *fol.*

POSTERIOR AUTEM HÆC.

Variarum ex Pontificio, Regio, & Cæsareo jure Resolutionum libros IV. *Quibus accesserunt in editione Antuerpiensi* 1604. *Joannis Ussели Bruxellensis jurisconsulti Notæ uberiores. Olim* 1552. & 1570. *Lugduni* 1594.

Practicarum Quæstionum *librum singularem. Olim* 1556. *Lugduni* 1594.

De frigidis & maleficiatis, *tractatum doctissimum ex MS. codice Ovetensis Collegii, in lucem postremum cæterorum Operum editum.*

Præter hæc typis edita, scripsit & alia, quæ sive affecta, sive perfecta reliquerit, adhuc latent; utpote:

Ad Concilium Tridentinum Notas, *quas MSS. vidit Didacus Colmenares; fueruntque in Bibliotheca Joannis Bertrandi à Guevara Compostellani Præsulis.*

Observaciones al Fuero Juzgo, *sive* ad forum judicum, *veteres Hispaniæ tabulas, quas Antonius Covarrubias Didaci frater, is, quem non satis pro merito nuper laudavimus, perfecisse, typisque edendas commisisse dicitur apud Hieronymum Romanum de la Higuera Jesuitam, Toletanum, in tractatu adhuc inedito* de los Muzarabes, *sive de Hispanis Mixt-Arabibus.*

De Pœnis *tractatum, cujus initium est*: Cùm superioribus diebus, viri amantissimi, decrevissem &c. *Quem dictavit Salmanticæ auditoribus anno MDXL. Hujus exemplum à Baccalaureo (uti se vocat) Texada descriptum servat Matriti D. Christophorus Zambrana, & Villalobos, Calatravensis eques, amicus noster.*

Catalogo de los Reyes de España, y de otras cosas señaladas para razon del tiempo. Fundacion de algunas ciudades de España. Advertencias para entender las inscripciones. *Authographa hæc Thomas Tamayus vidit. Catalogus verò ille in Bibliotheca fuit laudati jam Guevaræ Antistitis, Colmenario etiam notus.*

Nec non & Didacus ipse in cap. XI. quarti libri Variarum *refert se Gratiani decreta expurgando & corrigendo dedisse operam, tercentumque ferè locis restitutum id jam habuisse, cùm Antonium Augustinum Romæ egregiam operam huic negotio impendere novit. Segoviæ jacet sub hoc titulo;*

Illostrissimus Dominus D. Didacus de Covarrubias à Leyva, Hispaniarum Præses, sub Philippo II. hujus sanctæ Segoviensis Ecclesiæ Episcopus hìc situs est. Obiit quinto Kal. Octobris anno Domini MDLXXVII. ætatis suæ LXXVI.

CON-

CONCILIUM VALENTINUM PROVINCIALE

CELEBRATUM ANNO DOMINI MDLXV.

Nunc primò editum juxta correctionem à B. Pio V. Pont. Max. præscriptam : cujus Breve ad finem Concilii exhibetur.

INDICTIO

EJUSDEM CONCILII.

MARTINUS Ayala, Dei & Apostolicæ sedis gratiâ Archiepiscopus Valentinus, Reverendissimis in Christo fratribus Episcopis comprovincialibus, atque admodùm Reverendis Abbatibus, dilectisq; ac Reverendis canonicis & capitulis, cæterisq; magnificis & venerabilibus hujus provinciæ viris, quicumq; ii dignitate, officio, vel auctoritate fongantur, quibus ex jure, seu antiquâ consuetudine, aut privilegio, Conciliis hujus provinciæ interesse competit, salutem in Domino.

Dei virtus & sapientia Dominus noster Jesus Christus sponsam suam dilectissimam Ecclesiam ad consummationem usque sæculi duraturam, non solùm potestate ad se regendam & conservandam munivit, sed doctrinâ etiam cœlesti interiùs erudiente, & hominum consultationes ac judicia dirigente, mirabiliter confirmavit: nimirum pollicitus, ubicumq; duo vel tres in illius nomine essent congregati, in medio illorum se præstò affuturum. Quâ Christi Domini promissione Apostoli confidenter innixi, ad eas quæstiones, quæ jam tum in ipso nascentis Ecclesiæ exordio suboriebantur, dirimendas, aliquoties in unum convenerunt. Quorum exemplum deinceps sequuta Ecclesia non solùm œcumenicas Synodos, quoties rerum necessitas exegit, & per temporum conditionem licuit, frequentibus Patrum conventibus celebravit; veràm etiam minora in singulis provinciis Concilia crebriùs haberi debere, latâ etiam de ea re lege saluberrimâ, præcepit: ut scilicet in his corrigerentur provinciæ mores, lites componerentur, & ii etiam abusus, qui circa divinum cultum irrepsissent, utiliter extirparentur. Sed quoniam ea lex, hominum socordiâ ingravescente, & hostis antiqui versutiâ semper iniqua machinante, non sine magnis Ecclesiæ incommodis in desuetudinem jampridem abierat; sacra & œcumenica Tridentina Synodus Conciliorum frequentiam volens restituere, confirmatâ denuò lege, sanctissimè instituit, ut intra annum à fine ejusdem Tridentinæ Synodi, & deinceps tertio quoq; anno, Provincialia Concilia ab omnibus Metropolitanis celebrentur. Nos equidem tametsi post reditum ex urbe Tridento, illicò ad hanc Ecclesiam Valentinam ex Segobiensi translati, magno animi affectu desideraverimus cùm cætera sacræ Tridentinæ Synodi decreta executioni mandare, tum verò ante omnia hoc Provinciale Concilium in nostra Ecclesia quamprimùm indicere: quominus tamen id nondum ex animi sententia præstare potuerimus, tum infirma nostra valetudo, tum gravia & difficilia negotia effecerunt: quæ quidem & venire me aliquanto seriùs in hanc urbem coëgerunt, & mox ingressum, tenuerunt aliquot mensibus irretitum. Nunc verò jam tandem his impedimentis, Domino concedente, liberati, ne opportunum hoc tempus ad rem adeò utilem ac necessariam præterire sinamus; decernimus, ut ad diem XVIII. mensis Octobris proximè sequentis, quo festum Divi Lucæ agitur, id Concilium apud nos congregetur: quemadmodum præsenti hac convocatione, ad prædictum diem hoc ipsum Provinciale Concilium in nostra Ecclesia Metropolitana celebrandum, indicimus & pronunciamus. Quamobrem Reverendissimos Episcopos, & cæteros omnes ac singulos, quibus ex jure, consuetudine, vel privilegio in Conciliis hujus Provinciæ sententiam dicere competit, aut quibus etiam interesse ad dandum consilium licet, in Domino hortamur, & monemus, ac in virtute etiam sanctæ obedientiæ, & sub pœnis ac censuris, quæ, & jure, & statutis hujus Provinciæ continentur, ipsis districtè præcipimus, ut ad prædictum diem in urbem Valentiam ad hujusmodi Concilium nobiscum inchoandum, & prosequendum conveniant. Quòd si qui justâ aliquâ causâ fuerint præpediti, ad eum diem procuratores suos legitimos cum auctoritate mittant, qui huic Concilio Provinciali illorum nomine intersint: ut scilicet post lata suffragia, & audita etiam salutaria multorum consilia, quid ex utilitate

cultades, no hay libro ninguno en ella que no estè todo glosado de su mano, cosa que como admira à todos, puede enseñar à los de nuestro siglo à ser estudiantes, como lo han de ser; pues en el golfo de los negocios, y govierno del mundo jamàs descuydò de estudiar, y passar sus libros. El otro es el señor D. Antonio de Covarrubias hermano suyo, primero del Consejo Real de Castilla, y despues Canonigo y Maestre-scuela de la santa Iglesia de Toledo, donde muriò con universal sentimiento de todos los hombres doctos: porque aunque no se aplicò à escrivir, como su hermano; fue opinion muy cierta de todos, que lo pudiera hazer tan bien como èl. Fue el oraculo de todos los hombres doctos de todas las facultades, à los quales, aunque havia perdido totalmente el sentido del oido, hablava à cada uno en la suya cosas tan exquisitas, quæ ninguno se apartava dèl sin grandissima admiracion; pero particularmente los que professavan letras humanas, le tenian por milagro en ellas, por el grande conocimiento de la lengua Griega y Latina, y admirable gracia y don en la facultad Poëtica. *Hæc ille: quorum eam partem, quæ de Antonii laudibus est, cujus elogio superiùs, & in mentionem illius raptim descripto, subjunctam velim. Opera ejus ex ultima Antuerpiensi editione Joannis Meursii ann. MDCXXXVIII. hæc sunt duobus voluminibus contenta*:

PRIOR TOMUS CONTINET.

In Titulum Decretalium *de Testamentis* interpretationem: *olim editam anno* 1554.

De Sponsalibus Epitomen, ac de matrimoniis. *Olim* 1545. *primum quod dedit sui specimen*.

In caput, *Quamvis pactum*. de Pactis lib. VI. Decretalium: *ubi late* de Juramento. *olim anno* 1553.

In caput, *Alma mater*. de sententia excommunicationis. lib. VI. Commentarios. *olim* 1554. *deinde &* 1560.

In regulam, *Possessor malæ fidei*. de regulis Juris lib. VI. Relectionem. *ubi* de possessione & præscriptione.

In regulam, *Peccatum*. de regulis Juris in VI. Commentarios. *ubi latè* de restitutione. *De quo Opere Boëtius Epo vir oppidò eruditus lib. III.* Heroïcarum & Ecclesiastic. quæstionum. *Qui Commentarius est ad titulum* de Immunitate Ecclesiarum *in Decretalibus, in cap.* Quia *VIII. num* 9. *de restitutione agens, ait*: Novissimè, præque ceteris latissimè rem totam persequitur Covarrubias, *multa super Priamo rogitans, super Hectore multa*. Nihil in summa relinquens eorum, quæ satiare possint ingenium quantumvis avidissimum. *Olim editi sunt* 1554. *&* 1558.

In Clementis Constitutionem sive Clementinam, *Si Furiosus*, de Homicidio.

Veterum numismatum collationem cum his quæ modò expenduntur publicâ & regiâ auctoritate percussa. Olim anno 1556. *fol.*

POSTERIOR AUTEM HÆC.

Variarum ex Pontificio, Regio, & Cæsareo jure Resolutionum libros IV. *Quibus accesserunt in editione Antuerpiensi* 1604. *Joannis Ussëli Bruxellensis jurisconsulti Notæ uberiores. Olim* 1552. *&* 1570. *Lugduni* 1594.

Practicarum Quæstionum *librum singularem. Olim* 1556. *Lugduni* 1594.

De frigidis & maleficiatis, *e. adlatum doctissimum ex MS. codice Ovetensis Collegii, in lucem postremum cæterorum Operum editum.*

Præter hæc typis edita, scripsit & alia, quæ sive affecta, sive perfecta reliquerit, adhuc latent; utpote:

Ad Concilium Tridentinum Notas, *quas MSS. vidit Didacus Colmenares; fuit untq; in Bibliotheca Joannis Bertrandi à Guevara Compostellani Præsulis*.

Observaciones al Fuero Juzgo, *sive* ad forum judicum, *veteres Hispaniæ tabulas, quas Antonius Covarrubias Didaci frater, is, quem non satis pro merito nuper laudavimus, perfecisse, typisq; edendas commisisse dicitur apud Hieronymum Romanum de la Higuera Jesuitam, Tolet. mû. in tractatu adhuc inedito* de los Muzarabes, *sive de Hispanis Mixt-Arabibus*.

De Pœnis *tractatum, cujus initium est*: Cùm superioribus diebus, viri amantissimi, decrevissem *&c. Quem dictavit Salmanticæ auditoribus anno MDXL. Hujus exemplum à Baccalaureo (uti se vocat) Texada descriptum servat Matriti D. Christophorus Zambrana, & Villalobos, Calatravensis eques, amicus noster*.

Catalogo de los Reyes de España, y de otras cosas señaladas para razon del tiempo. Fundacion de algunas ciudades de España. Advertencias para entender las inscripciones. *Authographa hæc Thomas Tamayus vidit. Catalogus verò ille in Bibliotheca fuit laudati jam Guevaræ Antistitis, Colmenario etiam notus*.

Nec non & Didacus ipse in cap. XI. quarti libri Variarum refert se Gratiani decretq expurgando & corrigendo dedisse operam, tercentumq; fere locis restitutum id jam habuisse, cùm Antonium Augustinum Romæ egregiam operam huic negotio impendere novit. Segoviæ jacet sub hoc titulo:

Illustrissimus Dominus D. Didacus de Covarrubias à Leyva, Hispaniarum Præses, sub Philippo II. hujus sanctæ Segoviensis Ecclesiæ Episcopus hìc situs est. Obiit quinto Kal. Octobris anno Domini MDLXXVII. ætatis suæ LXXVI.

CON-

CONCILIUM VALENTINUM
PROVINCIALE
CELEBRATUM ANNO DOMINI MDLXV.

Nunc primò editum juxta correctionem à B. Pio V. Pont. Max. præscriptam : cujus Breve ad finem Concilii exhibetur.

INDICTIO
EJUSDEM CONCILII.

MARTINUS Ayala, Dei & Apostolicæ sedis gratiâ Archiepiscopus Valentinus, Reverendissimis in Christo fratribus Episcopis comprovincialibus, atque admodùm Reverendis Abbatibus, dilectisq; ac Reverendis canonicis & capitulis, cæterisq; magnificis & venerabilibus hujus provinciæ viris, quacumq; ii dignitate, officio, vel auctoritate fongantur, quibus ex jure, seu antiquâ consuetudine, aut privilegio, Conciliis hujus provinciæ interesse competit, salutem in Domino.

Dei virtus & sapientia Dominus noster Jesus Christus sponsam suam dilectissimam Ecclesiam ad consummationem usque sæculi duraturam, non solùm potestate ad se regendam & conservandam munivit, sed doctrinâ etiam cælesti interiùs erudiente, & hominum consultationes ac judicia dirigente, mirabiliter confirmavit: nimirum pollicitus, ubicumq; duo vel tres in illius nomine essent congregati, in medio illorum se præstò affuturum. Quâ Christi Domini promissione Apostoli confidenter innixi, ad eas quæstiones, quæ jam tum in ipso nascentis Ecclesiæ exordio suboriebantur, dirimendas, aliquoties in unum convenerunt. Quorum exemplum deinceps sequuta Ecclesia non solùm œcumenicas Synodos, quoties rerum necessitas exegit, & per temporum conditionem licuit, frequentibus Patrum conventibus celebravit; verùm etiam minora in singulis provinciis Concilia crebriùs haberi debere, latâ etiam de ea re lege saluberrimâ, præcepit: ut scilicet in his corrigerentur provinciæ mores, lites componerentur, & ii etiam abusus, qui circa divinum cultum irrepsissent, utiliter extirparentur. Sed quoniam ea lex, hominum socordiâ ingravescente, & hostis antiqui versutiâ semper iniqua machinante, non sine magnis Ecclesiæ incommodis in desuetudinem jampridem abierat; sacra & œcumenica Tridentina Synodus Conciliorum frequentiam volens restituere, confirmatâ denuò lege, sanctissimè instituit, ut intra annum à fine ejusdem Tridentinæ Synodi, & deinceps tertio quoq; anno, Provincialia Concilia ab omnibus Metropolitanis celebrentur. Nos equidem tametsi post reditum ex urbe Tridento, illicò ad hanc Ecclesiam Valentinam ex Segobiensi translati, magno animi affectu desideraverimus cùm cætera sacræ Tridentinæ Synodi decreta executioni mandare, tum verò ante omnia hoc Provinciale Concilium in nostra Ecclesia quamprimùm indicere: quominus tamen id nondum ex animi sententia præstare potuerimus, tum infirma nostra valetudo, tum gravia & difficilia negotia effecerunt: quæ quidem & venire me aliquanto seriùs in hanc urbem coëgerunt, & mox ingressum, tenuerunt aliquot mensibus irretitum. Nunc verò jam tandem his impedimentis, Domino concedente, liberati, ne opportunum hoc tempus ad rem adeò utilem ac necessariam præterire sinamus; decernimus, ut ad diem XVIII. mensis Octobris proximè sequentis, quo festum Divi Lucæ agitur, id Concilium apud nos congregetur: quemadmodum præsenti hac convocatione, ad prædictum diem hoc ipsum Provinciale Concilium in nostra Ecclesia Metropolitana celebrandum, indicimus & pronunciamus. Quamobrem Reverendissimos Episcopos, & cæteros omnes ac singulos, quibus ex jure, consuetudine, vel privilegio in Conciliis hujus Provinciæ sententiam dicere competit, aut quibus etiam interesse ad dandum consilium licet, in Domino hortamur, & monemus, ac in virtute etiam sanctæ obedientiæ, & sub pœnis ac censuris, quæ, & jure, & statutis hujus Provinciæ continentur, ipsis districtè præcipimus, ut ad prædictum diem in urbem Valentiam ad hujusmodi Concilium nobiscum inchoandum, & prosequendum conveniant. Quòd si qui justâ aliquâ caussâ fuerint præpediti, ad eum diem procuratores suos legitimos cum auctoritate mittant, qui huic Concilio Provinciali illorum nomine intersint: ut scilicet post lata suffragia, & audita etiam salutaria multorum consilia, quid ex utilitate

huius Provinciæ sit, maturiùs ac certiùs constituatur. Si qui verò ad hoc nostrum mandatum implendum fuerint negligentes aut contumaces, sciant se à nobis iis pœnis compellendos, quæ iuris communis, & sacrorum Conciliorum constitutionibus in ejusmodi contumaciam ferri permittuntur. Quin etiam intelligant, & incipiendum à nobis esse, & tandem perficiendum hoc Provinciale Concilium, rogatis dumtaxat eorum sententiis, qui affuerint: cæterorum verò absentiam vel contumaciam nihil omnino virium statutis illius esse detracturam. Datum Valentiæ in nostro Palatio Archiepiscopali, anno à Nativitate Domini MDLXV. 15. Kalend. septembris.

Postea verò idem Illustrissimus ac Reverendissimus dominus Archiepiscopus, iustis de caussis, & literis etiam de ea re confectis, diem sextum eiusdem mensis Octobris huic Concilio inchoando designavit.

SESSIO PRIMA
CONCILII VALENTINI
PROVINCIALIS.
Sub Pio IV. Pontifice Maximo.

Habita in templo Metropolitano urbis Valentiæ die 11. mensis Novembris MDLXV.

IN nomine sanctæ & individuę Trinitatis Patris & Filii & Spiritus sancti. Hæc provincialis Valentina Synodus sub beatissimo domino nostro, domino Pio, divinâ providentiâ Papa IV. Pontificatûs ejus anno sexto; regnante invictissimo ac potentissimo Philippo II. domino nostro, Hispaniarum Rege catholico, regni ejus anno decimo, legitimè congregata, præsidente in ea Illustrissimo ac Reverendissimo domino Martino Ayala Archiepiscopo Valentino, perpendens totius spiritualis structuræ fundamentum esse fidem, sine qua impossibile sit placere Deo, eamque his præsertim nostris temporibus velut firmissimum ac tutissimum propugnaculum adversùs omnem hęresim opponi debere; antiquorum Patrum vestigiis inhęrens, qui in Conciliis initio suarum omnium Actionum ac constitutionum hoc fidei scutum, quo omnia adversariorum tela repellerent, proponere consueverunt; sacri etiam Tridentini Concilii normam secuta, Symbolum fidei, quo sancta Romana Ecclesia utitur, premittendum esse duxit: quod toto animo ipsa Synodus confitetur, miratur, & amplectitur. Id autem est quod sequitur.

CREDO in unum Deum, patrem omnipotentem, factorem cæli & terræ, visibilium omnium & invisibilium: Et in unum dominum Jesum Christum, filium Dei unigenitum: Et ex patre natum ante omnia sæcula: Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum, de Deo vero: genitum, non factum, consubstantialem patri, per quem omnia facta sunt: Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cælis: Et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria virgine: Et homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus, & sepultus est: Et resurrexit tertiâ die secundùm Scripturas: Et ascendit in cœlum, sedet ad dexteram Patris: Et iterum venturus est cum gloria judicare vivos & mortuos, cuius regni non erit finis: Et in Spiritum sanctum dominum, & vivificantem, qui ex Patre Filioque procedit: Qui cum Patre & Filio simul adoratur, & conglorificatur: qui locutus est per Prophetas. Et unam sanctam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam: Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum: Et expecto resurrectionem mortuorum, & vitam venturi sæculi. Amen.

Cùm autem magno animi affectu sacrorum Generalium Conciliorum decreta fideles omnes complecti ac venerari debeant; ipsiusque Concilii œcumenici Tridentini statuta omnia maximè pia sint & salutaria, & ad mores reformandos, atque ad pręsentis nostri temporis hereses convincendas valdè accommodata & efficacia; ideo hec Synodus principiò ea omnia & singula, quę à sacrosancta Tridentina Synodo definita & statuta sunt, palam & integrè recipit, & servanda omnino esse decernit. Veram etiam obedientiam summo Romano Pontifici spondet, profitetur, ac defert, simulque hęreses omnes à sacris Canonibus, & Generalibus Conciliis, pręsertim ab hac eadem Tridentina Synodo damnatas, publicè detestatur, & anathematizat.

Hic inserenda esset formula professionis fidei à Pio IV. præscripta. Sed cùm jam edita fuerit suprà initio Concilii Provincialis Toletani, visum fuit illam de cætero prætermittere, legendam ibi.

TITULUS PRIMUS.
De doctrina & ministris ejus.
CAPUT I.

Prædicare nullus permittatur, nisi priùs ab Ordinario fuerit probatus, & eius facultatem in scriptis obtinuerit.

QUONIAM prædicationis munus non quibuscumque committi debet, sed iis solùm, qui ad illud exercendum pro tanta ejus dignitate idonei meritò existimari possunt; Illustrissimus ac Reverendissimus dominus Archiepiscopus, Synodo approbante, omnibus hujus provinciæ, tam Cathedralium, quàm Collegiatarum Ecclesiarum capitulis & curatis præcipit, ne aliquem, etiamsi regularis fuerit, in suis Ecclesiis prædicare sinant, nisi priùs ab Ordinario fuerit probatus, & ejus facultatem in scriptis obtinuerit. Capitulum si secus fecerit, quinque librarum, curatus verò unius libræ pœnâ multentur.

CA-

CAPUT II.

De Regularibus extra monasteria vagantibus, & de iis, qui ad ordinem Canonicorum regularium sunt translati, deque prædicatoribus exteris.

REGULARES extra sua monasteria vagantes, etiamsi suorum superiorum facultatem habeant, prædicare, aut Missas celebrare minimè permittantur. Iis verò, qui negotiis sui Ordinis impliciti, aut ob aliam legitimam caussam, quam Ordinarius approbare debeat, extra monasterium aliquamdiu egerint, facultas ab Ordinario poterit concedi.

Ut autem scandala, animarumque pericula vitentur, Regulares, qui ex suo Ordine ad Ordinem canonicorum regularium translati fuerint, & extra monasterii septa vixerint, neque ad prædicationis munus, neque ad curam animarum regendam, neque ad confessiones audiendas, aut ad aliquod Beneficium admittantur.

Mandat etiam Synodus, ne ex aliis provinciis prædicatores exteri in hanc provinciam ad prædicationis munus obeundum vocentur, nisi priùs Ordinarius de ea re consulatur.

CAPUT III.

Ne quis libros prohibitos imprimat, vendat, aut penes se retineat: ac ne etiam obscœni libri in scholis legantur.

QUONIAM depravatorum librorum lectio multa Christianæ Reipublicæ, his præsertim nostris temporibus, mala intulit; cùm non simplicium tantùm, sed quorundam etiam doctorum virorum animos in varios errores aliquando pertraxerit; iccircò Synodus hisce periculis atque incommodis occurrere volens, statuit, ne ullus in posterum in hac provincia imprimat, aut imprimendum curet, ac ne etiam temerè venales habere præsumat, aut quovis modo sciens penes se retineat libros prohibitos, qui falsam doctrinam, fidei videlicet, aut sacris Ecclesiæ sanctionibus contrariam, aut ullo etiam modo de fide suspectam contineant. Qui contrà fecerit, ultra librorum amissionem, & illorum publicam combustionem, excommunicationis sententià innodatus existat. Quòd si quis his pœnis non resipiscens, in idem crimen iterum relabatur, contra eum, velut contra suspectum, juxta formam juris Ordinarius procedat.

Quæ omnia, ut commodiùs præstari possint, præcipit Synodus, ne liber ullus, de rebus præsertim sacris conscriptus, prælo excudendus tradatur, aut excudatur, quin priùs diligenter per Ordinarium, vel examinatores ab eo deligendos, examinatus & approbatus fuerit, & manu etiam ipsius Ordinarii, vel ipso absente, ejus vicarii generalis subscriptus. De qua approbatione & subscriptione in principio libri constare debeat. Qui aliter egerit, prædictâ pœnâ puniatur.

Et quia libri, in quibus de rebus lascivis, vel obscœnis ex professo agitur, adolescentium animos facilè corrumpere solent; statuit Synodus, ut singulis annis per visitatorem ab Ordinario deputandum scholæ publicæ visitentur: qui libros, ex quorū lectione mores inficiuntur, prælegi minimè permittat: quales sunt Martialis, & nonnullæ Juvenalis Satyræ, quædam etiam Ovidii opera, & libri alii similes. Quos qui adolescentibus prælegerit, præter decem aureorum multam, in eleemosynam pauperum scholasticorum convertendam, sententiam etiam excommunicationis se noverit incursurum. Vult etiam Synodus, scholas, in quibus pueri legere docentur, similiter visitari.

CAPUT IV.

In quibus hujus provinciæ Ecclesiis sacræ Scripturæ lectio haberi debeat.

QUONIAM tam in Metropolitanis & Cathedralibus Ecclesiis, quàm etiam in Collegiatis, & in monasteriis monachorum, ubi commodè fieri potest, ac in conventibus etiam aliorum regularium, in quibus studia commodè vigere possunt, juxta Tridentini Concilii statutum, lectio sacræ Scripturæ haberi debet; qua in re, si Abbates negligentes fuerint, Episcopi locorum, in hoc ut sedis Apostolicæ delegati, eos ad id opportunis remediis debent compellere: ideo statuit Synodus, ut intra quatuor menses à die publicationis hujus decreti computandos, in Ecclesiis Collegiatis Setabitana & Gandiensi, ac in monasterio Sanctæ Mariæ Vallis-dignæ Cisterciensium, itidem in monasterio Portæ-cœli, & apud Carthusiam Majoricarum, similiterque in monasteriis Sancti Hieronymi de Cotalba, Sanctæ Mariæ de la Murta, & Sancti Michaëlis Regum, lector deligatur idoneus, qui sacram apud eos Scripturam interpretetur: ne cœlestis ille doctrinæ thesaurus jaceat apud eos neglectus, ac ne etiam cogatur loci Ordinarius (ut sacro Tridentino Concilio pareat) si minus hoc fecerint, eorum expensis ipsum lectorem deligere, qui hoc munus apud eos exequatur.

CAPUT V.

Qua ratione rudis populus sit à Curatis docendus.

CUM iis, qui curam animarum sustinent, ex munere incumbat, populum, quæ mala ab eo vitanda sint, & quæ bona facienda docere, ne inscius, & velut cæcutiens, qua via incedendum sit, ignoret; ideo Synodus omnibus hujus provinciæ parochis, & aliis, quibus animarum cura incumbit, Ecclesias quomodocumque obtinentibus præcipit, ut per se, vel si legitimè impediti fuerint, per alios, diebus saltem Dominicis & festis solennibus, tempore

autem

autem jejuniorum, Quadragesimæ, & Adventûs frequentiùs plebes sibi commissas salutaribus eloquiis ac monitis pro earum captu pascant, sacram Scripturam, divinamque legem annunciando ac explanando, & omnia quæ ad salutem eis necessaria sunt, docendo: ita ut relictis quæstionibus inutilibus, aliquid ex Euangelio occurrenti explicent: & cum brevitate ac facilitate vitia quæ eos declinare: & virtutes quas sectari oporteat, declarent. Quando verò illis legitimè impeditis, per alios hoc fieri oportebit, si Beneficium curatum valorem excesserit centum aureorum, impensas faciet curatus: nisi fortè populi alios sibi concionatores curiosiùs deligere velint, quando boni atque idonei à parochis offeruntur. Si verò non tam fuerit opimum Beneficium curatum, ut ad summam centum aureorum ejus redditus perveniant, tunc æquitas postulat, ut populus impensarum etiam ad arbitrium Ordinarii particeps fiat. Quod quidem præsens decretum, si curatorum aliquis adimplere neglexerit, prima vice dimidio aureo, secundâ uno, tertiâ verò duobus aureis, in pios usus convertendis, & per visitatores absque spe veniæ exigendis, puniatur. Quòd si his pœnis neglectis, contumaces suo muneri defuerint, per censuras Ecclesiasticas, seu aliàs ad ipsius Episcopi arbitrium coërceantur.

Parochi etiam teneantur Dominicis ac festis diebus post prandium per se, vel per alium, pueros ac puellas fidei rudimenta, ac obedientiam erga Deum & parentes docere: & aliis doctrinæ Christianę institutis linguâ etiam vernaculâ erudire. Cumque non desint etiam adulti, qui Dominicam orationem, & alia fidei rudimenta ignorent, erubescantque cum pueris institui ac doceri, dent operam parochi, ut Dominicis ac festis diebus, tempore prędertim Quadragesimæ & Adventûs inter Missarum solennia, aliquid è doctrina Christiana publicè explicetur: Ita tamen, ut ob id ordinaria verbi divini doctrina non omittatur. Quòd si tempus pomeridianum instruendis adultis aptius pro qualitate loci ac personarum videbitur, id curatorum arbitrio relinquimus. Negligentes argenteo uno singulis vicibus multentur. Cujus rei examinandę cura penes visitatores erit.

In iis autem locis, in quibus ad fidem recenter conversi degunt, curati diligenter studeant, magnam salutis illorum rationem habere, & ea illis explicare, ex quibus paullatim rebus fidei nostrę assuescant, & Christum Dominum puro corde, & fide non ficta confiteri discant.

CAPUT VI.

Quæ spectent ad curatorum munus.

CURATI, quoniam curę pręficiuntur animarum, ac proinde aliorum duces in Ecclesia Dei constituuntur, tales esse debent, quorum exemplo reliqui ad omnem bene vivendi rationem accendantur. Ne si duces cęci fuerint, ii qui sequuntur, simul cum ducibus à via turpiter deflectant. Quare oportet curatum virum esse ætate & moribus gravem, literarum etiam scientiâ peritum; qui scilicet alios, quæ ad salutem sunt necessaria, docere, & ad bonum hortari, & si quos errantes viderit, in viam reducere sciat. Modum etiam & rationem rectè administrandorum sacramentorum tenere debet, domum templo propinquam incolere, in templo frequenter agere, ut omnibus qui ejus ministerio indiguerint, præstò esse possit. Si quos noverit mortis periculo laborare, illis adesse, eosque ad bene moriendum piè hortari debet; dissidia componat, pauperum rationem habeat, & illos imprimis apud se notet, qui in publico aliquo peccato versantur. Quos delicti admoneat prudenter, ut juxta statutum Euangelicum eos Domino lucrari possit. Quibus si viderit monitiones minùs prodesse, Prelato illos secretò denunciet. Quod ipsum qui leucis quinque, vel minùs distabunt, bis singulis annis, post Pascha videlicet, & mense Novembri; qui verò longiùs aberunt, semel saltem in anno, hoc est, post Pascha, facere debeant. Alioqui pœnam duarum librarum, in usum pauperum & fabricę æquis portionibus dividendarum, incurrant.

SESSIO SECUNDA SUB PIO QUARTO PONT. MAX.

Celebrata die nona mensis Decembris MDLXV.

CUM sacramentorum, quæ in Ecclesia Dei adversùs peccatum remedia sunt saluberrima, cognitio parochis sit necessaria; & abusum omnem, si quis fortè in eorum administratione irrepsit, prohiberi maximè oporteat, Provincialis Valentina Synodus, præsidente in ea Illustrissimo ac Reverendissimo domino Martino Ayala Archiepiscopo Valentino, hęc de sacramentis, & recta eorum administratione, ne quid huic provinciæ ea in parte deesse posset, statuenda esse duxit.

TITULUS SECUNDUS.

De Sacramentis, & recta eorum administratione.

CAPUT I.

De præparatione ministrorum ad sacramentorum administrationem.

QUONIAM sacramenta Ecclesię à Christo Domino instituta, ad gratiam consequendam sunt efficacissima, & quæ sancta sunt, sanctè contrectari debent; æquissimum certè fuerit, ac etiam necessarium,

rium, magna animi puritate ea administrare, quæ admirabili Dei beneficio ad nostram omnium salutem sunt nobis collata. Ut quemadmodum hęc salutis nostræ sacramenta magna sunt, atque insignia, ita sinceriore cordis examine, & majore animi munditie tractentur, ac populis ministrentur. Nam si Levitis in veteri lege, quia vasa Domini portaturi erant, mentis puritatem insignis ille propheta tantopere commendabat, dicens: *Mundamini qui fertis vasa Domini*; quantò propensiore cura sacramentorum novæ legis ministri cavere debent, ne peccatorum maculis fœdati, ad ea contrectanda accedant: que tantò omnibus antiquę legis ceremoniis, & sacramentis sunt prestantiora; quantò Euangelica lex vetere illa Mosaïca est superior? Qui ergo vel sacro sonte aliquem abluere, vel alicujus confessionem audire, vel sacrosanctam Eucharistiam, vel aliud quodvis sacramentum ministrare voluerit, videat diligenter, ne alicujus contaminatione peccati inquinatus, rem sacram attrectet, atque ita peccatum peccato addat, & deterior quàm prius erat, efficiatur. Qui enim mortalis peccati sibi conscius, sacramenti alicujus administrationem audet peragere, sciat se ea in re gravissimè in Deum delinquere. Dent etiam operam qui inter sacra Missarum solennia, vel Euangelium, vel Epistolam canunt (qui actus ordini sacro sunt annexi) ut dignè, & ut rerum sacrarum ministros decet, suum munus adimpleant. Qui verò ad populum sacras conciones habent, ipsúmque bene ac sanctè vivendi rationem docent, caveant, ne eis verè illud objici possit: *Peccatori autem dixit Deus: Quare tu enarras justitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum?* Et illud: *In quo judicas alterum, teipsum condemnas: eadem enim agis, quæ judicas.*

CAPUT II.

De sacramento baptismi.

PRIMUM illud curati intelligant, sui muneris esse, cùm opportunum esse viderint, præsertim quando hoc sacramentum conferendum erit, populum admonere, quanta sit virtus & efficacia sacramenti baptismi, quanta etiam ejus necessitas ad salutem consequendam. Cùm enim per primi parentis peccatum morti æternę essemus obnoxii, ac proinde filii iræ; per baptismum tamen Christum induentes, regeneramur ad vitam, & nova creatura in illo efficimur, omnium peccatorum remissionem consecuti. Ut verè lavacro baptismi corporis Christi membra spirituali gratiæ vinculo illi conjuncta efficiamur, & ad reliqua etiam Ecclesię sacramenta jus acquiramus. Unde in domum Dei, hoc est, Ecclesiam per baptismum asciti, domestici ejus, & ob jus cœlestis patrię, quod hoc etiam sacramento assequimur, jam etiam nunc Sanctorum cives ab Apostolo meritò appellamur. Hæc igitur, & alia eòdem pertinentia curati de virtute hujus sacramenti plebem admoneant, ac de reliquorum etiam sacramentorum virtute, cùm tempus & occasio postulabunt, aliquid populis explicent: quò magis illorum animi ad amorem & cultum divinarum rerum accendantur.

CAPUT III.

Sacramentum baptismi in templis, & sine ullo pacto esse ministrandum.

BAPTISMUS sacramentum omnium primum, & illorum janua, dignè ac decenter, ut reliqua omnia sacramenta, administrari debet. Quare precipit Synodus, ne in privatis domibus, sed in Ecclesia tantùm conferatur. Et ut omnis scandali tollatur occasio, etiam sub pœna excommunicationis, & dimidii aurei jubet, ne aliquid in ejus collatione exigatur.

CAPUT IV.

Infantes quando in ipsa eorum nativitate sint baptizandi; & qui baptizati sunt, non esse à curatis rebaptizandos.

CUM ad nos perlatum sit, infantes in ipsa eorum nativitate ferè semper in hac nostra provincia solitos esse ab obstetricibus baptizari; unde periculum oritur, ne postquam ad Ecclesiam delati fuerint, baptismi iteratio fiat; iccircò Synodus statuit, ne obstetrix ipsa, aut ullus alius, infantem dum nascitur, baptizare ausit, nisi urgens mortis periculum imminere viderit. Quando verò infans ad Ecclesiam fuerit delatus, interroget parochus, num baptizatus sit. Quòd si respondeatur, baptizatum esse; requirat diligenter, an debitâ formâ & modo fuerit baptizatus. Ex quibus si certò colligat, infantem verè baptizatum fuisse, caveat ne baptismum iteret. Catechismum tamen, unctionem olei, & chrismatis, & alia quæ jam baptizato convenire possunt, peragat. Quando verò non poterit certò colligere infantem baptizatum esse, ac proinde hęsitaverit num verè sit baptizatus, tunc sub conditione illum baptizet. Et ne obstetrices, quæ fortè aliquando quos verè baptizârunt, respondere solent non fuisse baptizatos, in re tam gravi impunè mentiantur, mandat illis Synodus, ut interrogatæ à parocho, vel ab eo qui ejus vicem gesserit, num infans baptizatus sit, verè quod res ipsa habet, respondeant: quibus, si mendacii convictę fuerint, trium librarum pœna indicitur.

CA-

CAPUT V.

Adulti antequam baptizentur rudimenta fidei doceantur.

PRÆCIPIT Synodus, ne adulti à curatis baptizentur, quin priùs sufficienti tempore rudimenta fidei edocti fuerint. Si quid autem ea in re dubii incidat, non aliter id faciant, quàm consulto prius Ordinario, vel ejus generali vicario. Qui secus egerit, libras duas persolvat.

CAPUT VI.

Infantes à matribus post puerperium in propria parochia Deo esse offerendos.

PUERPERÆ, quæ post conveniens tempus domo egressæ, Ecclesiam adeunt, tom ut infantem Deo offerant, tum etiam ut pro suscepto beneficio illi gratias agant; non ad aliam, quàm ad parochiam ipsam, in qua scilicet infans beneficium regenerationis suscepit, se conferant: idque faciant prima statim vice, quâ domo egrediuntur. Mulieri, quæ hoc statutum non servaverit, quinque argenteorum multa irrogatur; quam poterit curatus, si mulier pauper fuerit, pro suo arbitrio minuere.

CAPUT VII.

Nuper conversi filios sibi natos intra diem unum denuncient.

NUPER ad fidem conversi, quoties eis infans aliquis natus fuerit, intra diem unum parochos suos ejus rei certiores faciant; ne parentum incuriâ aut dolo hujus sacramenti beneficio parvuli priventur: alioqui unius aurei multa eis imponitur.

CAPUT VIII.

Machometanorum institutores puerperas & ægrotos ne invisant.

QUONIAM Machometanorum institutores, quos *Alphaquinos* vocamus, pessimi sunt, & prava sua consuetudine alios facilè inficere solent, prohibet illis Synodus, ne vel mulieres puerperas, vel ægrotos mortis periculo laborantes quacumque occasione invisant. Contra agentes duobus aureis multentur. Ipsis etiam ægrotis graviter laborantibus præcipit, ut parochum ad se vocari curent: alioqui aureum unum solvant. Quin & medici, qui primâ vice ab ægrotis vocati, eos non admonuerint, ut parochum ad se accersiri jubeant, majori summa multentur. Vel si postquam admonuissent, & secunda vice accedentes, ægrotos non paruisse viderint, ad eos nihilominus postea revertantur.

CAPUT IX.

Parvulos nuper conversorum in templo, & nitidis vestibus indutos baptizandos esse.

STATUIT etiam Synodus, ut ad fidem nuper conversi parvolos suos ad templum suscipiendi baptismi gratiâ deferant: eosque non, ut multi solent, vestibus vilioribus, atque etiam laceris induant: sed ornent potiùs melioribus ac nitidioribus indumentis, utpote qui baptismo initiandi sint, in quo nitidam ac candidam innocentiæ vestem sunt suscepturi. Illud itidem sub unius aurei pœna præcipit, ne hi infantes aliis quàm Sanctorum, aut Sanctarum nominibus in baptismo appellentur.

CAPUT X.

De sacramento confirmationis.

SACRAMENTUM confirmationis, quod manuum impositione Apostolorum conferebatur, magno semper in honore fuit. cujus virtute, qui baptizati fuerant in nomine Domini Jesu, dum super illos Apostoli manus imponerent, Spiritum sanctum acceperunt. De quo sacramento Melchiades Pontifex piè ac graviter scripsit: *Spiritus* (inquit) *sanctus, qui super aquas baptismi salutifero descendit illapsu, in fonte plenitudinem tribuit ad innocentiam, in confirmatione augmentum præstat ad gratiam: quia in hoc mundo tota ætate victuris, inter invisibiles hostes & pericula gradiendum est, in baptismo regeneramur ad vitam, post baptismum confirmamur ad pugnam: in baptismo abluimur, post baptismum roboramur.* Quæ omnia considerans Synodus, Prælatos hortatur, ut sedulò advertant, ne huic sacramento debitus in Ecclesia honor deesse videatur: & quoties sacramentum hoc adultis conferendum erit, non nisi eâ, quâ decet, animi præparatione accedentibus, & sua etiam peccata confessis conferatur.

CAPUT XI.

Certis anni temporibus sacramentum confirmationis publicè conferendum.

CURENT Prælati, ut in civitatibus in quibus resident, duobus, aut tribus anni temporibus sacramentum confirmationis publicè ministretur. Quod potissimùm præstare poterunt à festo Resurrectionis Dominicæ usque ad festum Pentecostes, & tempore Adventûs, vel cum ipsi opportunum magis judicaverint. Confirmatorum nomina, & ipsorum susceptorum, & confirmantis in libro uno describenda censemus: ne aut sacramenti iterandi occasio detur, aut matrimonia confundantur, si spiritualis cognatio, quæ ex confirmatione contracta fuit, ignoretur.

CA-

CAPUT XII.

De sacramento pœnitentiæ.

POENITENTIÆ Sacramentum ut maximè in Ecclesia Dei necessarium est, quòd scilicet post Baptismum, & commissum à nobis peccatum, unicum sit salutis nostræ remedium, ita multum intererit à quibus illud ministris conferatur. Cùm enim totus ille vetus Ecclesiasticæ disciplinæ rigor jam ferè perierit, & graves illæ, quæ pro peccatis injungebantur pœnitentiæ, sint antiquatæ, nisi in hujus administratione sacramenti æquitatis ratio in ferendo judicio & pœnitentia adhibenda habeatur, multorum certè peccata fovebuntur, quin & multis ad nova perpetranda occasio etiam dabitur. Quare Synodus iis omnibus, qui in hac provincia confessionibus audiendis operam dabunt, districtè præcipit, ut omni studio ac diligentia vitæ rationem ipsius pœnitentis expendant, & quoties acri medicamine opus esse intelligent, non eâ utantur veniæ facilitate, quâ peccatis fomenta potiùs addere, quàm ea ex pœnitentium animis velle prorsus depellere videantur. Perspicuum autem est, præter sacramentalem confessionem, quæ sacerdoti fit, quam à Christo Domino institutam, & nobis necessariam Ecclesia semper intellexit, in ipso pœnitente ad hujus integritatem sacramenti necessariam esse contritionem, quæ dolorem de peccatis susceptum, & eorum detestationem propter Deum continet. Qui enim non aliter suorum peccatorum seriem detexerit, quàm velut quandam rerum à se gestarum historiam narrans, nullo animi sensu, nullo dolore cumpunctus, is certè nullum ex pœnitentiæ sacramento fructum consequetur. *Recogitabo*, dicebat Propheta, *omnes annos meos in amaritudine animæ meæ*. Et alibi: *Laboravi in gemitu meo, lavabo per singulas noctes lectum meum*. Odisse igitur, ac detestari peccata oportet, & inde in novam vitam exurgere, quam per divinam gratiam medio sacramento assequimur. Satisfactio insuper, quâ pro peccatis nostris juxta imbecillitatem nostram, innixi tamen Dei misericordiæ satisfacimus, ad hoc sacramentum pertinet. Cùm enim post culpæ remissionem temporalis pœna pro peccatis subeunda ut plurimum supersit, ad illius saltem aliquam partem solvendam, & ad præteritorum etiam peccatorum vindictam & castigationem injunctâ à sacerdote, virtute etiam clavium, pœnitentia à nobis impletur. Videant ergo ne gravissimos morbos levissimo pharmaco curari posse existiment: sed prudenter ac peritè ea medicamina adhibeant, quæ singulis morbis sint accommodata: qualia sunt jejunia, eleemosynarum largitiones, & orationes, si carnis affectibus, avaritiæ, & animorum desidiæ mederi voluerint. Si quis verò cum evidenti proximi injuria, vel ejus famam læsit, vel ejus facultates injustè retinet, & cùm potest, damna rependere ac resarcire negligit, non est hujus sacramenti beneficio dignus. Propinquę etiam peccandi occasiones sunt prorsus auferendæ. Qui enim peccata, quantum in se est, non avellit radicitus, nec vitam in melius commutare statuit, fructum hujus sacramenti non assequitur. Quæ omnia, atque alia eòdem pertinentia, sedulò perpendant qui confessionibus audiendis præficiuntur, ut suum munus dignè adimplentes, & ad Dei laudem in eo versati, divinam in judicio ultionem vitare atque effugere possint.

CAPUT XIII.

Quo ætatis tempore fideles peccata confiteri debeant.

LAUDAT Synodus illorum morem, qui septem aut octo annorum pueros ad confessionem faciendam mittunt, ut eos tam salutari sacramento suscipiendo assuefaciant. Illis tamen in quibus perfectus rationis usus vigere jam cœpit, quod à duodecimo ad decimum quartum annum solet accidere, præcipit Synodus, ut tempore ab Ecclesia definito peccata sua proprio sacerdoti, aut iis qui ab Ordinario designati erunt, confiteantur: & pro judicio & sententia confessoris sacram etiam Eucharistiam recipiant.

CAPUT XIV.

Describenda à curatis illorum nomina, qui præcepto confitendi peccata in Quadragesima obligantur.

MAGNO animi dolore ferens Synodus; multos esse, qui ad sanctum pœnitentiæ sacramentum segniter accedant, rationes multas exquisivit, quibus ad tam salubre animæ medicamentum omnes attraheret. His igitur quoad fieri potuit, animadversis, curatis omnibus præcipit, ut primâ Quadragesimę die eorum nomina describere incipiant, quos obligatione hujus sacramenti suscipiendi in sua parochia devinctos esse intelligent: ipsosque sedulò moneant, ne susceptionem sacramenti hujus in postremam Quadragesimæ partem differant, doceantque populum ipsâ Dominicâ in Albis tempus ab Ecclesia confessioni præscriptum finiri ac terminari: ac eos qui eâ Dominicâ transactâ non jam peccata sua confessi fuerint, & sacram Eucharistiam sumpserint, nisi fortè consilio confessoris à communione aliquamdiu abstinendum esset, jam tunc præceptum Ecclesię, quod capite, *Omnis utriusque sexus*, continetur, fuisse transgressos. Qui transactâ Dominicâ in Albis prædicto Ecclesiæ pręcepto nondum paruerint, si fuerint familiarum capita, viginti solidos; alii verò decem pendant. Insuper adversùs eosdem præcepti Ecclesiæ transgressores tres generatim monitiones fiant: prima quidem in secunda Dominica post Pascha, reliquæ verò duabus sequentibus Dominicis, ut ita singulis monitionibus una assigne-

tur hebdomada. Quando verò ad quintam Dominicam post Pascha perventum erit, nec mandatis adhuc obedierint, excommunicati nominatim in ipsa quinta Dominica, & sequentibus Dominicis, donec præ pudore resipiscant, declarentur. Curatus qui huic statuto, omni seclusò personarum discrimine, non fuerit obsecutus, trium librarum multâ, & pro Ordinarii arbitrio puniatur. Jubet verò Synodus præsens decretum primâ Dominicâ Quadragesimæ ab ipsis curatis annis singulis populo in templis publicari.

CAPUT XV.

Quando proprio curato de confessione alteri factâ fides fieri debeat.

SI qui eo tempore, quo ex Ecclesiæ præcepto, omnis utriusque sexus obligantur, alteri, quàm proprio curato, peccata sua confessi fuerint, præcipit Synodus, ut antequam ad sacram Communionem accedant, proprio curato confessionis factæ fidem faciant chirographo manu ipsius confessoris subscripto, aut sigillo monasterii obsignato, in quo pœnitentis nomen sit descriptum.

CAPUT XVI.

Qui possint confessiones audire.

NULLUS nisi parochiale Beneficium habeat, audire confessiones ausit, præterquàm qui ab Ordinario approbatus fuerit, & illius facultatem, quæ gratis detur, in scriptis habuerit. Alioquiquinqne libris multetur, aut diebus octo carceris pœnâ afficiatur.

CAPUT XVII.

Confessionibus audiendis apta loca erigenda esse.

CURENT capitula & parochi erigi in templis confessionalia, in quibus apto & patenti loco confessiones, potissimùm fœminarum, audiri possint. Confessores autem hortatur Synodus, ut qunad fieri poterit, cùm in templis confessiones audient, superpelliceis utantur, quò decentiùs sacramenti administratio fiat.

CAPUT XVIII.

Vota non leviter commutanda esse: & illorum commutationem à confessoribus in propria commoda verti non debere.

PRESBYTERIS omnibus, qui in hac provincia confessiones audiût, injungit Synodus, ut diligenter curent, si quando vel bullæ alicujus, vel particularis indulti Pontificii, vel etiam Ordinarii facultate vota aliqua in alia pia opera ab ipsis commutanda erunt, ne ea vota, quæ multis alioqui impensis, vel magno corporis sensu implenda erant, in rem quamcumque, etiam levissimam, commutent. Debet enim in his commutationibus aliqua justitiæ ratio haberi, & pro personarum qualitate commutatio votorum fieri. Quòd si aliqua in his dubitandi ratio se offeret, doctiores consulant; vel ipsum etiam, si opus fuerit, Ordinarium. Illud insuper confessoribus maximè prohibet, ne eorum ullus aliquam vel votorum, vel rerum quarumcumque commutationem, vel ea etiam, quæ pœnitenti in satisfactionem pro peccatis injunxerit, in sua commoda & usus convertat, quantumvis acceptâ aliquâ pecuniæ quantitate se Missas celebraturum esse dicat. Vult enim Synodus, potissimùm in sacramentorum administratione, tolli omnem mali suspicionem. Qui contrà fecerit, in excommunicatinnem incidat.

CAPUT XIX.

De sanctissimo Eucharistiæ sacramento.

EUCHARISTIÆ sacramentum, in quo Dominus sui erga nos amoris maxima argumenta edidit, ob insignem auctoris omnium sacramentorum præsentiam, sacramentorum omnium præstantissimum, singulari veneratio ne à cunctis fidelibus coli, atque adorari debet: utpote in quo Dominus uberes suæ bonitatis divitias in nos veluteffudit, & memorabilium suorum memoriam brevi quodam compendio complexus est. Quod quidem ex hoc mundo ad patrem discessurus, nobis reliquit; ut unitatis signum, & mutuę charitatis vinculum esset, quo fideles omnes inter se, ac cum eodem ipso omnium capite Christo copularentur. Quare cùm res omnes sacras magna veneratione prosequi debeamus; certè quo insignior, ac prçstantior est hujus sacramenti dignitas, eo majori animi preparatione & sanctitate ad ipsum suscipiendum fideles omnes oportet accedere. Quæ omnia maturè considerans Synodus, monet atque hortatur parochos omnes, ut cùm opportunum esse judicaverint, plebem sibi commissam sedulò doceant quàm salubriter hoc sacramentum, quodanime nostrę divinus ac spiritualis est cibus, mentem nostram reficiat, sustentet, ac roboret. Quod dum facient, ac reliquos etiam admirabilis hujus sacramenti fructus populis explicabunt, ad frequentem illius usum eos hortentur & alliciant: ut ejus vigore confortati, totius hujus vitæ curriculum faciliùs conficientes, ad cœlestem tandem patriam in fortitudine cibi illius pervenire possint.

CA-

CAPUT XX.

Tempore Paschæ in sua quisque parochia sacram Eucharistiam sumant.

CUM ad boni pastoris munus pertineat, vultum ovium suarum agnoscere, ut oves à propriis pastoribus convenienter alimenta sumant; reprehendit Synodus illorum abusum, qui sacram Eucharistiam eo tempore, quo ex præcepto Ecclesiæ in Pascha obligantur, percepturi, propriis curatis relictis, ad alios illius sumendæ gratiâ se conferunt: quare præcipit, ne id in posterum fiat, sed ut in sua quisque parochia tunc Eucharistiam piè ac reverenter suscipiat. Alioqui, ut præcepti Ecclesiastici transgressor habeatur. Neque liceat curatis, alieni, ut extra parochiam prædicto tempore Eucharistiam sumat, facultatem concedere, nisi de consensu Ordinarii. Iis, qui secus fecerint, duarum librarum multa sit irrogata. Infirmi verò quando ob mortis periculum sacram Eucharistiam domi suscipere voluerint, tum ut Christiani sui animi signa promant, tum etiam ut reliquos suo exemplo invitent, ab ipso templo, & à proprio suo parocho eam deferri curent.

CAPUT XXI.

Quando liceat noctu sacram Eucharistiam ad infirmos deferre.

CUM sacra Eucharistia ad infirmos reverenter atque honorificè, quoad fieri potest, deferenda sit, neque id commodè noctu fieri queat, præcipit sancta Synodus sub decem solidorum pœna, ne noctu ad infirmos deferatur, nisi ob urgens infirmi alicujus periculum.

CAPUT XXII. aliàs XXIII.

De sacramento matrimonii.

DOCEANT curati plebes sibi commissas, quantum & auctoris majestate, & temporis vetustate matrimonium commendandum sit. Quod statim initio creati orbis in officium naturæ à Deo est institutum, & ab eo etiam benedictione sacratum. Post hominis verò lapsum, quod sanis institutum fuerat in officium, ægrotis fuit etiam in peccati remedium. Denique in lege Euangelica à Christo Domino confirmatum, & ejusdem legis sacramentum institutum, dignè accedentibus ex ipsa sacramenti ratione gratiam confert. Est & alioqui magnum hoc sacramentum in Christo, & Ecclesia: cujus nimirum institutione, arctissima & indissolubilis Christi & Ecclesiæ conjunctio mysticè præsignata fuit: Sunt ergo admonendi, qui matrimonio jungi volunt, quanta sit hujus sacramenti dignitas & præstantia, ac proinde hujus potissimùm rei gratiâ matrimonium ab ipsis contrahi debere, ut servata sibi fide, & mutua se dilectione prosequentes, finem in quem matrimonium institutum est, à Deo sperent, & ejus ope assequantur: ne etiam ipsos turpis affectus obruat; ne voluptas ab honesto dejiciat: sed sit inter eos honorabile connubium in omnibus, & thorus immaculatus: ut mulieres viris subditæ sint, eosque revereantur: ac ut vicissim viri uxores suas diligant, sicut & Christus dilexit Ecclesiam, & seipsum tradidit pro ea. Doceant ergo non esse utcumque ad hoc sacramentum accedendum, sed eâ, quâ decet, animi præparatione: ac proinde eos hortentur, ut antequam verbis de præsenti contrahant, vel saltem ante nuptialem benedictionem, quam extra parochialem Ecclesiam sumere non debent, peccata sua diligenter confiteantur, & sacram Eucharistiam piè ac sanctè suscipiant.

CAPUT XXIII. aliàs XXV.

Qui intra gradus prohibitos scienter matrimonium contrahunt, excommunicantur.

QUI scienter intra gradus prohibitos matrimonium contrahere præsumpserit, ac is etiam multò magis, qui non tantùm contrahere, sed & consummare illud ausus fuerit, excommunicati ipso facto existant: aliisque pecuniariis, & corporis pœnis, etiam exilii, pro arbitrio Ordinarii puniri possint. Quicumque autem quocumque fine, etiam sub spe dispensationis habendæ, intra gradus prohibitos ad carnis commistionem accedere non fuerint veriti, tanquam incestuosi ab Ordinariis acriter puniantur. Qui verò consanguinitatis vel affinitatis impedimenta scientes, hujusmodi matrimoniorum contractus, quoad poterunt, non impedierint; & qui post auditas in templis monitiones, hæc impedimenta non manifestaverint, sex librarum, vel alia majori pœna, arbitrio Ordinarii imponendâ, afficiantur.

CAPUT XXIV.

Adversùs dolos, quibus ad fidem nuper conversi in contractu matrimonii uti consueverunt.

SOLENT nuper ad fidem conversi, cum filios suos aut filias matrimonio collocare volunt, miris atque exquisitis modis matrimonii contractum obscurum atque incertum reddere: ut aliquando parentes sola pactione, quâ inter se consentiunt, hujusmodi contractum inter filios callidè perficiant. Quem quidem contractum, ut libet, pro temporis occasione jam matrimonium esse afferunt, jam verò negant: unde solent controversiæ multæ ac lites oriri. Idcircò statuit Synodus sub decem librarum pœna, ne noviter conversi contractus aliquos circa matrimonium inter se ineant, nisi contractum sponsaliorum, qui verbis futuri temporis conficitur, idque præsente parocho & testibus: vel con-

contractum matrimonii per verba præsentis temporis, quibus ipsimet contrahentes consensum exprimant, præsente etiam parocho & testibus. Præcipit insuper illis, ne ante hos contractus, sponsaliorum scilicet & matrimonii, dona illa aurea, vel argentea, vel quævis alia, quæ ad futuras uxores mittere solent, in posterum mittant. Si minus parebunt, omnia illa quæ miserint, amittant. Qui verò aliis quibuscumquecirca matrimonium cōtrahentibus, quàm duobus prædictis interfuerint, pœnam sex librarum subire compellantur. Quibus sub eadem pœna mandamus, ut post sponsalia verbis futuri temporis inita, intra triginta dierum spatium matrimonium in facie Ecclesiæ contrahant.

CAPUT XXV.

Ne recenter ad fidem conversi Machometanos ritus observent.

PROHIBET Synodus omnibus hujus provinciæ recenter ad fidem conversis, ne Machometanæ sectæ jejunia, festa, aut ritus quoscumque observent: neve potissimùm in matrimoniis cantilenas in Machometi laudem, præsertim quas *Zambras* & *Leilas* dicunt, concinant. Qui contrà fecerint, severè pro qualitate delicti puniantur. Ipsis verò justitiæ executoribus ministris præcipimus, ut hos Machometanos ritus prohibeant, aut Ordinario denuncient, duabus alioqui libris multandi.

CAPUT XXVI. aliàs XXIX.

Exteri & ignoti ne à curatis sine ordinarii facultate matrimonio copulentur.

SI quando parochi ad exteros, ac proinde ignotos, matrimonio jungendos vocati fuerint, præcipit Synodus, ne id faciant inconsulto Ordinario, sed ab eo facultate quæsita & obtenta. Ordinarius verò, nisi præcedente informatione, quâ de personarum qualitate & statu certior fiat, eam facultatem nemini concedat. Cujus informationis & caussæ examinis notarius in ipsa facultate mentionem faciat, alioqui multandus omnibus impensis, quæ in negotio tractando ob ipsius incuriam fient. Parochus qui huic decreto non paruerit, decem libras solvat.

CAPUT XXVII.

De peregrinis vagantibus.

PEREGRINIS, qui bini, vir & fœmina vagari solent, in hospitalibus ad noctem tantùm unam locus detur, nisi fidem fecerint, se matrimonio esse conjunctos. Neque transacto festo Resurrectionis Dominicæ ad festum usque Pentecostes in hospitalibus moram facere permittantur, nisi legitimè ostendant, quòd peccata sua confessi fuerint, & ad sacram communionem tempore Paschæ accesserint: vel nisi intra triduum peccata sua confiteantur, & pro confessoris judicio sacram Eucharistiam recipiant.

CAPUT XXVIII.

Ne conjuges propria auctoritate separentur.

DETESTATUR Synodus illorum abusum, qui matrimonio juncti, facilè tamen ab invicem propriâ auctoritate separantur. In quo quasi rem nihili agant, magnam sibi conscientiæ securitatem aliquando pollicentur. Omnibus igitur conjugatis districtè præcipit, ne deinceps propria auctoritate separentur: aut jam separati, in eo persistant. Alioqui decem dies pro prima monitione, ac totidem pro duabus aliis, ac pro peremptorio termino illis præfigit, intra quos vel ad mutuam cohabitationem redire, vel caussas ad Episcopum, seu eo absente, ad personam ab eodem eligendam deferre teneantur. Quæ caussæ si minus legitimæ videbuntur, mandet illis Episcopus, vel ab eo eligendus, sub pœna ipsius arbitrio imponenda, ut eas in judicio prosequantur. Qui peracto prædicto viginti dierum termino, neque ad mutuam cohabitationem redierint, neque caussas detulerint, excommunicationem latæ sententiæ incurrant. Quod statutum post dies sexaginta à die publicationis ejus, quæ in Metropolitana Ecclesia fiet, hujus provinciæ subditos obligare incipiat.

Reliqua quæ ad matrimonii sacramentum spectant, ad normam decretorum Tridentini Concilii sunt exigenda.

CAPUT XXIX.

De sacramento Ordinis.

SACRAMENTO Ordinis potestas quædam hominibus traditur, qua fit, ut cæteris quidam multo sint eminentiores. Oportuit enim Ecclesiam, quæ sanguine Christi constructa fuit, pulcherrimo quodam ordine constitutam esse: ut quemadmodum in rebus naturâ constantibus, ac etiam in cœlestibus, alia aliis sunt superiora; ita in Ecclesia, quæ inter hæc medium statum obtinet, quædam aliis potestate ac dignitate præstarent. Hinc varii in Ecclesia ordinum gradus conspiciuntur, quibus alii aliis sunt superiores. Inter quos qui admirabili & præstantissima sacerdotii dignitate prædíti sunt, reliquis longè antecellunt. Quâ & verum Christi corpus consecrare, offerre, ac ministrare; & populi peccata dimittere, ac retinere possunt. Quam potestatem à Domino illis collatam meritò, tanquam divinam admiramur & suspicimus. Cùm igitur oporteat, eos qui cæteris dignitate præferuntur, vitæ etiam sanctitate, conversatione, & exemplo illos superare; ut qui ministri sunt Christi, & dispensatores mysteriorum ejus,

ejus, fideles dispensatores inveniantur: omnes in sacris ordinibus constitutos magnopere hortatur Synodus, ut dignitatis suæ memores, ita vitam instituant, ut ceteris meritò præesse possint, *habentes*, ut ait Apostolus, *mysterium fidei in conscientia pura*.

CAPUT XXX.

Clerici quomodo fori privilegio gaudere possint.

QUONIAM clericus juxta Tridentini Concilii decretum, fori privilegio non gaudet, nisi Beneficium Ecclesiasticum habeat: aut clericalem habitum, & tonsuram deferens, alicui Ecclesiæ ex mandato Episcopi inserviat, vel in seminario clericorum, aut in aliqua schola, vel Universitate de licentia Episcopi, quasi in via ad majores ordines suscipiendos versetur: sed nec clerici conjugati eodem fori privilegio gaudent, nisi alicujus Ecclesiæ servitio vel ministerio ab Episcopo deputati, eidem Ecclesiæ serviant vel ministrent, & clericali habitu & tonsura utantur; iccircò Synodus quamvis intelligat, atque etiam statuat, omnes quicumque pretextu clericalis tonsuræ aliqua crimina commiserint, pro illorum qualitate acriter, juxta formam juris, ab Ordinariis puniendos esse, ne ex clericali tonsura delinquendi ansam assumant; nolens tamen, quantum in ipsa est, horum privilegiorum usum extingui ac tolli; rationem explicandam esse duxit, quâ clerici his privilegiis juxta Tridentini Concilii præscriptum gaudere possint. Decernit igitur, omnes primâ tonsurâ initiatos, etiam si conjugati sint, qui fori privilegio gaudere voluerint, tonsurâ uti debere magnitudinis, ut minimùm, dimidii argentei: habitum etiam clericalem ordinariè deferre, utpote oblongum pallium, quod vestium genus *manteos* appellamus, vel pallium brevius, ad genua tamen usque saltem demissum, cujusmodi vestes vulgus *herreruelos* vocat; cum clericali pileo, vel galero, non arctò admodùm, sed quatuor, ut minimùm, digitis lato, in quo nihil sit auri, vel argenti. vel plumarum; cui nihil addi possit ornamentorum, quod non sit nigri coloris: ut in habitu decenti, animum etiam præferant mitiorem, & statui clericali congruentem. Ministeria verò, ad quæ sunt in Ecclesiis ab Episcopo deputandi, hæc esse statuit: primùm ministrare Missis, non quidem respondere tantùm celebranti, sed illi ut ministrum decet, inservire: quod faciunt, qui induenti se presbytero præstò adsunt, vinum & aquam deferunt, lumen accendunt, Missale ex uno altaris cornu in alterum commutant, & hujusmodi alia peragunt. Quæ quidem ministeria, vel horum aliqua agent, idque ense deposito, & tempore ab Ordinario illis designando. Deinde etiam inter Ecclesiastica ministeria computat Synodus, curam penes se assumere, ut in sacello aliquo, vel altari in Ecclesia ab Ordinario nominanda, munda sint omnia, & appositè adornata: in choro etiam canere, & alia ministeria exercere, quæ verè Ecclesiastica sint, & judicio Ordinarii talia censeantur.

CAPUT XXXI.

De illorum examine, qui ad superiores ordines sunt promovendi.

PROMOTI ad aliquos ordines, quando ad superiores promovendi erunt, non modò qualitatibus, quas in eis Concilium Tridentinum requirit, prædìti esse debent; sed etiam per ceremoniarum magistrum, vel examinatorem ab Ordinario deputandum probandi sunt, an in functione inferioris ordinis sint probè instructi. Neque enim par est, eos ad altiora conscendere, qui inferiora ministeria exercere nescierint.

CAPUT XXXII.

Primam Missam celebraturus de cæremoniis examinari, & facultatem habere debet.

NULLUS presbyterorũ primam Missam celebret, quin priùs à magistro ceremoniarum, vel alio ab Ordinario deligendo examinetur, num Missæ ceremonias rectè noscat: & nisi ab Ordinario, vel ejus generali vicario, si sex tantùm leucis à civitate distet; si verò pluribus, ab Officiali foraneo facultatem habuerit. Qui neglexerit, suspensione ab ordinibus arbitrio Prælati puniatur.

CAPUT XXXIII.

Qui non fuerit subdiaconus, ne dalmaticâ indutus Epistolam cantet.

IN quibusdam Ecclesiis nonnulli ministeria sacra, quæ sibi non competunt, exercere non verentur. Statuit igitur Synodus, ne in posterum qui non fuerit ad sacrum subdiaconatûs ordinem promotus, dalmaticâ indutus Epistolam cantet, aut altari tamquam subdiaconus deserviat. Qui non paruerit, atque etiam curatus, qui ad id permiserit, quisque solidis quinque multetur.

SESSIO TERTIA.

SANCTA SEDE APOSTOLICA

Per obitum fel. rec. Pii IV. vacante, celebrata die XXI. Decemb. MDLXV.

PROVINCIALIS Valentina Synodus, præsidente in ea Illustrissimo ac Reverendissimo domino Martino Ayala Archiepiscopo Valentino, intelligens communis populi morum reformationem ex Ecclesiasticorum moribus probè institutis potissimùm pendere,

dere, utpote à quibus cæteri vel ad bonum virtutis exemplo provocentur, vel ad malum pravâ illorum vitę consuetudine impellantur; necessarium esse duxit, sequentia hæc decreta, quæ ad eorum, qui sacris ministeriis sunt addicti, mores instituendos ac reformandos spectant, sancire: & illis servanda proponere.

TITULUS TERTIUS.

De iis, quæ ad Ecclesiarum, & personarum Ecclesiasticarum gubernationem spectant.

CAPUT I.

De munere Episcoporum.

CUM Spiritus sanctus Episcopos velut speculatores quosdam in Ecclesia constituerit, qui tamquam in specula positi, & ex ea reliquis superintendentes, Ecclesiam, quam Christus sanguine suo acquisivit, doctrinâ & salutaribus institutis pascerent ac gubernarent; meritò Synodus hujus provinciæ Episcopos tales esse desiderat, qui vitæ integritate & doctrina conspicui, velut lucernæ supra candelabrum fulgentes, omnibus, qui in domo sunt, luceant: ut eorum bona opera ab hominibus videantur; & Pater qui in cœlis est, ab omnibus glorificetur. Sint ergo in primis sobrii, casti, prudentes, mansueti, & hospitalitatis amantes: mensa sit illis non superfluis & exquisitis instructa epulis, sed frugalis: non plus æquo magnifica, & ad delicias comparata supellex: non impudica, aut contentiosa familia, sed ad modestiam, & animi tranquillitatem probè instituta: proventus Ecclesiasticos non in quoscumque usus prodigè effundant, quos sciunt, non hæreditario jure se à majoribus suis accepisse, sed ad res piè sanctèque gerendas sibi assignatos fuisse: egenis liberaliter subveniant, cognatos aut affines bonis Ecclesię minimè ditent: ac multò minùs Ecclesiastica bona accumulent, ut ex eis hæredem testamento instituant. Beneficia Ecclesiastica dignis tantùm, & qui Ecclesię pro suo munere optimè inservire possint, conferant. Ad Ecclesiasticos ordines non nisi bonum testimonium habentes, & idoneos promoveant: ne si manus alicui citò imposuerint, peccatis alienis communicent. Gregi suo providè ac solerter invigilent atque prospiciant: ne à lupis, quos hoc tempore jam ferè undique imminere conspicimus, lædi aliquo modo possit. Demum hunc ipsum gregem nulla ratione opprimant, sed sincero potiùs affectu velut patres salubriter pascant, *non ut dominantes in cleris* (quemadmodum D. Petrus ait) *sed formâ facti gregis ex animo*: ut dum in hæc boni pastoris munia diligenter incumbunt, eorum in diœcesi residentia non inanis sit & otiosa, sed utilis omnibus ac frugifera. Hæc & his similia Synodus in Prælatis magnopère optat, ut qui tantę in Ecclesia dignitati præsunt, in die revelationis justi judicii Dei muneris sui rationem ipsi Deo, ut par est, reddere possint.

CAPUT II.

De Pastorum residentia.

UT ea quę de Pastorum in suis Ecclesiis residentia in sacro Tridentino Concilio statuta sunt, illorum auribus & animis altiùs insigantur; meritò eadem ipsa Tridentina Synodus statuit atque præcepit, insignia illa duo decreta, quæ *De residentia*, alterum sub Paullo III. Sessione sexta, alterum verò sub Pio IV. Sessione XXIII. sancita sunt, in Conciliis Provincialibus publicari. Cui mandato hæc Provincialis Synodus obedire volens, duo ipsa decreta hoc loco inserenda, ac etiam publicanda esse decrevit.

Decretum de residentia sub Paullo III. Pont. Max. in Concilio Tridentino promulgatum.

EAdem sacrosancta Synodus eisdem præsidentibus, & Apostolicæ sedis legatis, ad restituendam collapsam admodùm Ecclesiasticam disciplinam, depravatosque in clero & populo Christiano mores emendandos, se accingere volens, ab iis, qui majoribus Ecclesiis præsunt, initium censuit esse sumendum. Integritas enim præsidentium salus est subditorum. Confidens itaque per Domini ac Dei nostri misericordiam, providamque ipsius Dei in terris Vicarii solertiam omnino futurum, ut ad Ecclesiarum regimen, onus quippe angelicis humeris formidandum, qui maximè digni fuerint, quorumque prior vita ac omnis ætas à puerilibus exordiis usque ad perfectiores annos per disciplinæ stipendia Ecclesiasticæ laudabiliter acta, testimonium præbeat, secundùm venerabiles beatorum Patrum sanctiones assumantur. Omnes Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, & Cathedralibus Ecclesiis quibuscumque, quovis nomine ac titulo præfectos monet, ac monitos esse vult, ut attendentes sibi, ac universo gregi, in quo Spiritus sanctus posuit eos regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo; vigilent, sicut Apostolus præcipit, in omnibus laborent, & ministerium suum impleant: implere autem illud se nequaquam posse sciant, si greges sibi commissos mercenariorum more deserant; atque ovium suarum, quarum sanguis de eorum est manibus à supremo judice requirendus, custodiæ minimè incumbant: cùm certissimum sit, non admitti pastoris excusationem, si lupus oves comedit, & pastor nescit. At nihilominus quia nonnulli, quod vehementer dolendum est, hoc tempore reperiuntur, qui propriæ etiam salutis immemores, terrenaque cœlestibus ac divinis humana præferentes, in diversis curiis vagantur, aut

in

in negotiorum temporalium solicitudine, ovili derelicto, atque ovium sibi commissarum curâ neglectâ, se detinent occupatos: placuit sacrosanctæ Synodo antiquos Canones, qui temporum atque hominum injuriâ penè in desuetudinem abierunt, adversùs non residentes promulgatos innovare: quemadmodum virtute præsentis decreti innovat; ac ulteriùs pro firmiori eorundem residentia, & reformandis in Ecclesia moribus in hunc, qui sequitur, modum statuere atque sancire. Si quis à Patriarchali, Primatiali, Metropolitana, seu Cathedrali Ecclesia sibi quocumque titulo, caussa, nomine, seu jure commissa, quacumque ille dignitate, gradu, & præeminentia præfulgeat, legitimo impedimento, & seu justis & rationabilibus caussis cessantibus, sex mensibus continuis extra suam diœcesim morando abfuerit, quartæ partis fructuum unius anni, fabricæ Ecclesiæ, & pauperibus loci per superiorem Ecclesiasticum applicandorum, pœnam ipso jure incurrat. Quòd si per alios sex menses in hujusmodi absentia perseveraverit, aliam quartam partem fructuum similiter applicandam eo ipso amittat. Crescente verò contumacia, ut severiori sacrorum Canonum censuræ subjiciatur, Metropolitanus suffraganeos Episcopos absentes, Metropolitanum verò absentem suffraganeus Episcopus antiquior residens, sub pœna interdicti ingressûs Ecclesiæ eo ipso incurrenda, infra tres menses per literas, seu nuncium Romano Pontifici denunciare teneatur: qui ipsos absentes, prout cujusque major aut minor contumacia exegerit, suæ supremæ sedis auctoritate animadvertere, & Ecclesiis ipsis de pastoribus utilioribus providere poterit, sicut in Domino noverit salubriter expedire.

Decretum de residentia sub Pio IV. Pont. Max. in Concilio Tridentino promulgatum.

EADEM sacrosancta Tridentina Synodus reformationis materiam prosequens, hæc quæ sequuntur, in præsenti decernenda esse statuit & decernit. Cùm præcepto divino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, verbique divini prædicatione, sacramentorum administratione, ac bonorum omnium operum exemplo pascere; pauperum, aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerere; & in cetera munia pastoralia incumbere: quæ omnia nequaquam ab iis præstari & impleri possunt, qui gregi suo non invigilant, neque assistunt, sed mercenariorum more deserunt; sacrosancta Synodus eos admonet & hortatur, ut divinorum præceptorum memores, factique forma gregis, in judicio & veritate pascant & regant. Ne verò ea, quæ de residentia sanctè & utiliter jam antè sub fel. rec. Paullo III. sancita fuerunt, in sensus à sacrosanctæ Synodi mente alienos trahantur, ac si vigore illius decreti quinque mensibus continuis abesse liceat; illis inhærendo, declarat sacrosancta Synodus, omnes Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, ac Cathedralibus Ecclesiis quibuscumque, quocumque nomine & titulo præfectos, etiam si sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales sint, obligari ad personalem in sua Ecclesia vel diœcesi residentiam, ubi injuncto sibi officio defungi teneantur; neque abesse posse, nisi ex caussis & modis infrascriptis. Nam cùm Christiana charitas, urgens necessitas, debita obedientia, ac evidens Ecclesiæ vel Reipublicæ utilitas aliquos nonnunquam abesse postulent & exigant, decernit eadem sancta Synodus has legitimæ absentiæ caussas à beatissimo Romano Pontifice, aut à Metropolitano, vel eo absente, suffraganeo Episcopo antiquiori residente, qui idem Metropolitani absentiâ probare debebit, in scriptis esse approbandas; nisi cùm absentia inciderit propter aliquod munus & Reipublicæ officium Episcopatibus adjunctum. Cujus quoniam caussæ sunt notoriæ, & interdum repentinæ, ne eas quidem significari Metropolitano necesse erit: ad eundem tamen cum Concilio Provinciali spectabit, judicare de licentiis à se vel à suffraganeo datis: & videre, ne quis eo jure abutatur; & ut pœnis Canonicis errantes puniantur. Interea meminerint discessuri, ita ovibus suis providendum, ut quantum fieri poterit, ex ipsorum absentia nullum damnum accipiant. Quoniam autem qui aliquantisper tantùm absunt, ex veterum Canonum sententia non videntur abesse, quia statim reversuri sunt; sacrosancta Synodus vult, illud absentiæ spatium singulis annis sive cōtinuum, sive interruptum, extra prędictas caussas, nullo pacto debere duos, aut ad summum tres menses excedere; & haberi rationem, ut id ęqua ex caussa fiat, & absque ullo gregis detrimento: quod an ita sit, abscedentium conscientiæ relinquit, quam sperat religiosam & timoratam fore: cùm Deo corda pateant; cujus opus non fraudulenter agere, suo periculo tenentur. Eosdem interim admonet, & in Domino hortatur, ne per illius temporis spatium, Dominici Adventûs, Quadragesimæ, Nativitatis, Resurrectionis Domini, Pentecostes, item & Corporis Christi diebus, quibus refici maximè, & in Domino gaudere Pastoris præsentiâ oves debent, ipsi ab Ecclesia sua Cathedrali ullo pacto absint, nisi Episcopalia munia in sua diœcesi eos aliò vocent.

Si quis autem (quod utinam nunquam eveniat) contra hujus decreti dispositionem abfuerit, statuit sacrosancta Synodus, præter alias pœnas adversùs non residentes, sub Paullo III. impositas & innovatas, ac mortalis peccati reatum, quem incurrit; eum, pro rata temporis absentiæ fructus suos non facere, nec tutâ conscientiâ, alia etiam declaratione non secuta, illos sibi detinere posse; sed teneri, aut, ipso cessante, per superiorem Ecclesiasticum illos fabricæ Ecclesiæ, aut pauperibus loci erogare; prohibita quacumque conventione vel compositione, quæ pro fructibus malè perceptis appellatur; ex qua etiam prædicti fructus in totum, aut pro parte,

parte ei remitterentur: non obstantibus quibuscumque privilegiis cuicumque collegio aut fabricę concessis. Eadem omnino, etiam quoad culpam & amissionem fructuum, & pœnas, de curatis inferioribus, & aliis quibuscumque, qui Beneficium aliquod Ecclesiasticum, curam animarum habens, obtinent, sacrosancta Synodus declarat & decernit; ita tamen, ut quandocumque eos, caussâ priùs per Episcopum cognitâ & probatâ abesse contigerit; vicarium idoneum, ab ipso Ordinario approbandum, cum debita mercedis assignatione relinquant. Discedendi autem licentiam in scriptis gratisque concedendam ultra bimestre tempus, nisi ex gravi causa, obtineant. Quòd si per edictum citati, etiam non personaliter, contumaces fuerint; liberum esse vult Ordinariis, per censuras Ecclesiasticas, & sequestrationem,& subtractionem fructuum, aliaque juris remedia, etiam usque ad privationem, compellere; nec executionem hanc quolibet privilegio, licentia, familiaritate, exemptione, etiam ratione cujuscumque Beneficii, pactione, statuto, etiam juramento, vel quacumque auctoritate confirmato, consuetudine etiam immemorabili, quæ potiùs corruptela censenda est, sive appellatione, aut inhibitione, etiam in Romana curia, vel vigore Eugenianę constitutionis, suspendi posse. Postremò, tam decretum illud sub Paullo III. quàm hoc ipsum in Conciliis Provincialibus, & Episcopalibus publicari Synodus præcipit. Cupit enim quę adeò ex Pastorum munere, animarumque salute sunt, frequenter omnium auribus mentibusque infigi, ut in posterum, Deo juvante, nullâ temporum injuriâ, aut hominum oblivione, aut desuetudine aboleantur.

CAPUT III.

De reformatione curiæ Ecclesiasticæ.

INTER alia multa, quæ ad Episcoporum munus maximè spectant, illud etiam diligenter ab eis providendum est, ut lites & controversiæ ad Ecclesiasticum forum pertinentes, in Ecclesiastica curia æquissimè tractentur. Oportet enim cùm aliarum optimarum actionum, tum etiam rei hujus bene ac fideliter gestę præclarum imitationis exemplum à judicibus Ecclesiasticis & eorum ministris ad cæteros pervenire. Omnibus igitur hujus provinciæ Episcopis injungit Synodus, ut magna æquitate,& quantâ etiam fieri poterit brevitate, caussas curiæ Ecclesiasticæ concludi studeant: & ut stipendia, quæ potissimùm scribis pro actis & processibus solvuntur, sicubi immoderata fuerint, ad æquitatem reducant: ne qui jus quærunt, si sumptibus fuerint oppressi, liti renunciare, & jus ipsum amittere cogantur. Ne verò pauperes subsidio destituti, caussam aut aggredi, aut prosequi non possint, advocatum & procuratorem designent, qui illis gratis patrocinentur,

Cumque tota ferè caussæ vis ex testium depositione pendeat; caveant, ne in principalibus caussis, quales sunt criminales graviores, & quę ad Beneficia, vel matrimonia pertinent, & similes, ipsæ testium depositiones notariis solùm committantur, sed ab ipsomet judice omni studio & diligētia, notario excipiente, recipiantur. Extra civitatem tamen viro prudenti & probatę vitæ hujusmodi testium depositiones committi curent. Caussæ verò leviores, quæ auditis dumtaxat partibus, breviter ac summatim decidi & finiri à judice possunt, in processum minimè deducantur, sed prudenter ac expeditè terminentur.

Cùm autem processûs impensæ ipsis curiæ notariis consummatâ seu ultimâ solutione persolvendæ erunt, non id fiat sine judicis taxatione & subscriptione. Notarius qui aliter processûs impensas acceperit, dimidium ejus pecuniæ amittat, quæ ipsi pro illo processu jure deberi judicabitur. Quod jam nunc pauperibus, arbitrio Ordinarii distribuendum, applicatur. Quâ etiam lege eos qui Episcopis à secretis fuerint, teneri & obligari volumus. In caussis etiam judicum delegatorum notarios taxationi curiæ Ecclesiasticæ subjectos esse debere, decrevit Synodus. Cæterùm, si quando personæ Ecclesiasticæ in carcerem trahendæ erunt, modestè ac decenter à ministris id fiat, ut Ecclesiastici ordinis, & dignitatis magna ratio habeatur. Nullus autem in sacris constitutus ad solam petitionem Fisci capiatur, sed præcedente saltem semiplena probatione, aut vehementi præsumptione. Ad petitionem autem partis capi non debet, nisi præcesserit informatio; aut nisi pars ad Talionis pœnam, aut ad delicti probationem faciendam, præstita arbitrio judicis cautione, se priùs obligaverit.

Denique illud etiam Synodus statuit, si à judice contra aliquem in scriptis lata sit excommunicatio, & ille facultate judicis sit absolvendus, ut hęc ipsa ad illum absolvendum commissio in scriptis fiat, & inter acta mandato judicis referatur.

CAPUT IV.

De Episcopis titularibus.

QUONIAM Episcopi, qui titulares vocantur, nimia quadam licentia in Pontificalibus exercendis abuti solent; ex quo cùm in aliis, tum etiam in promotione ministrorum Ecclesiæ incommoda multa accidere sæpè experimur; statuit Synodus, ne in hac provincia Episcopus aliquis titularis Pontificalia exerceat, aut ab ullo Prælato ad ea exercenda admittatur, nisi notus fuerit in regnis Hispaniæ, aut insulis illi adjacentibus, vel missus à sede Apostolica. Qui Pontificalia clam minimè exercere possit, sed de Ordinarii loci facultate expressa. Sacros verò ordines minimè conferat, nisi in Cathedrali Ecclesia, aut alia ab Ordinario ipsi designanda.

Cui

Cui Prælatus stipendium competens tribuat, ne inopià pressus Pontificalia quoquomodo in quæstum ministrare cogatur. Si aliter quispiam ab hujusmodi Episcopis vel ad primam tonsuram, vel ad quoscumque ordines fuerit promotus, tam ipse Episcopus, quàm qui ab eo promotus fuerit, Tridentini Concilii pœnis subjaceant.

CAPUT V.

Ecclesiæ ministri quibus anni diebus Missam celebrare, aut sacram Eucharistiam sumere debeant.

EORUM vitæ meritum qui minoribus ordinibus initiantur, ut de gradu in gradum ascendant, juxta Concilii Tridentini constitutionem cùm alia multa, tum etiam crebrior quàm antea, corporis Christi communio comprobare debet: quod certè iis magis competet, qui jam sunt primùm ad sacros ordines promovendi, ac iis multò magis, qui ad aliquem ex sacris ordinibus sunt jam promoti. Quare statuit Synodus, ut quatuor minoribus Ordinibus initiati, in festo Natalis Domini, Resurrectionis, & Pentecostes in Ecclesiis, in quibus ad ministerium suum peragendum fuerint addicti, ad sacram corporis Christi communionem accedant. Subdiaconi verò & diaconi in eisdem tribus festis, ac feria quinta in cœna Domini, ac in festo Assumptionis beatæ Mariæ, & omnium Sanctorum sacrosanctam etiam Eucharistiam suscipiant. Quam tamen in quinta feria in cœna Domini, & in festo Dominicæ Resurrectionis, ut bono sint omnibus exemplo, ab eo qui Missam conventualem in Ecclesia in qua resederint, celebrabit, percipiant. Presbyteros autem hortatur Synodus, ut saltem diebus Dominicis & festis solennibus Missas celebrent. Eos verò, qui curam animarum exercuerint, tam frequenter celebrare jubet, nisi justam excusationem habuerint, ut muneri suo satisfaciant. Porrò curati, qui justa aliqua ex caussa parochiis suis non inservierint, si ad sacrum presbyteratûs ordinem erunt promoti, omnibus Christi, & quatuor beatæ Mariæ festis solennibus Missæ sacrum faciant. Si verò ad presbyteratum promoti non fuerint, eisdem festis diebus sacram Eucharistiam sumant. Qua de re vicario Episcopi, vel officiali, vel parocho loci, in quo residebunt, fidem faciant: alioqui ab Ordinario corripiantur.

CAPUT VI.

Pro celebratione Missarum æqualem dandam esse eleemosynam: & omnem superstitiosum cultum è Missis potissimùm rejiciendum esse.

ALIQUORUM abusum, qui pro celebratione quarundam Missarum plus exigunt eleemosynæ, quàm pro Missarum celebratione communiter accipi soleat, excludere volens Synodus, statuit, in tota hac provincia æqualem pro Missarum omnium celebratione eleemosynam sumi debere. Cumque constet admirabilem & præstantissimum Missæ fructum ex ipso potissimùm corporis & sanguinis Domini sacrificio, quod Deo offertur, provenire; quod appositis & ab Ecclesia probatis precibus peragitur: ac proinde indecorum esse, atque etiam impium, ex iis cæremoniis, quas superstitiosus potiùs cultus, quàm vera religio invexit, quasque nonnulli quarumdam Missarum celebrationi subjungere solent, aliquid spiritualis fructus sperare: idcircò Synodus præcipit, superstitiosum cultum Missarum, quæ dicuntur *revelatæ*, & Sancti Amatoris, & aliarum quarumcumque similium, aboleri: certum etiam candelarum numerum, qui speciem superstitionis habet, rejiciendum esse duxit.

CAPUT VII.

Quam eleemosynam æquum sit hoc tempore pro Missæ celebratione dari.

QUONIAM æquum est, ut qui altari serviunt, de altaris etiam ministerio vivant; sitque compertum, eos qui olim parvo vivere poterant, vix jam propter rerum omnium charitatem duplicatis sumptibus se alere ac sustentare posse; ut omnem etiam simoniæ, & faciendæ fraudis occasionem illis Synodus adimat, qui fortè plusquam decet, pro Missarum celebratione exigerent: aut inopià coacti, pro pluribus Missis, quæ ab eis celebrandæ essent, pauciores celebrarent; æquum esse pro hujus temporis ratione judicavit, ut pro singulis Missis, quæ in posterum instituentur, vel celebrari mandabuntur, plus adjumenti eas celebrantibus ad vitæ sustentationem conferatur: nempè regalis unus argenteus monetæ Castellæ. Quòd autem ad Missas illas attinet, quæ sunt jam à fundatoribus institutæ, curent Ordinarii, ita eas ad rationem aliquam commodam reducere, ut & illæ sine fraude celebrari possint; & iis, qui eas sunt celebraturi, sit etiam cum æquitate prospectum. Qui verò plusquam hoc statuto præscriptum est, pro Missæ celebratione poposcerit; qui etiam pro duabus Missis unam, vel pro pluribus pauciores celebrabit, sententià excommunicationis adstricti existant.

CAPUT VIII.

De oblationibus per templum quærendis, dum Missa celebratur.

STATUIT Synodus, ne sacerdos qui Missę sacrum facit, per templum oblationes quærat, quantumvis primam novamque Missam celebret. In oppidis verò, in quibus non alius erit sacerdos, quàm qui rem ipsam sacram celebrat, is ad altaris gradus priùs, deinde verò ad finem ejus loci, in quo viri consident, tantisper consistat, donec oblata capiat. Nec enim ad locum mulierum ei progredi licet. Si non paruerit, tres argenteos solvat.

CAPUT IX.

In novis Missis conventus fœminarum, ex quibus scandala oriuntur, ne fiant.

INVALUIT in quibusdam hujus provinciæ civitatibus usus, ut cùm novæ Missæ celebrandæ sunt, una vel plures è nobilibus fœminis alias ejusdem ordinis fœminas ad novam Missam invitent: à quibus considentibus in uno templi loco, & à viris etiam prope adstantibus vel assidentibus non parva scandali occasio dari solet. Considerans autem Synodus æquum esse, ut sacrum à profano distinguatur, & omnem peccati & scandali occasionem è templis potissimùm auferendam esse, præcipit sub excommunicationis pœna, ne fœminarum conventus prædicto modo in templis fiant: quin etiam ipsis viris sub eadē pœna mandat, ne ullo tempore in templis cū scandalo ipsis feminis vel adstent, vel assideant: vt his honor locis sacris tribuatur, quem illis omnes meritò debemus.

CAPUT X.

Tres simul Missæ in eodem altari ne celebrentur.

CUM ritus ille, quo in quibusdam templis tres simul Missæ in eodem altari celebrari ac decantari solent, nulla ratione nitatur; hujusmodi ritum Synodus tolli & aboleri jubet.

CAPVT XI.

Templa sub noctem claudenda: & matutinum officium Sancti cui templum consecratum est, quando debeat inchoari.

QUONIAM noctu flagitia multa committi solent, & sacra templa maximè servata esse oportet, ne in eis aliquo scelere Deus offendatur; iccircò prępicit Synodus, ne à pulsu campanę, quo beatam Mariam virginem sub noctem salutamus, sacræ ad populum conciones in templis, ac ne in ipsis etiam monasteriis habeantur: sed ipsa templa, etiam monasteria, ab eo tempore claudi debere statuit, excepta nocte Natalis Domini, & si quę aliæ sunt, in quibus contraria consuetudo jam olim invaluit: iis etiam templis exceptis, in quibus preces matutinę singulis diebus auctoritate Apostolica initio noctis dicuntur. Diebus verò illis, in quibus officium matutinum Sancti vel Sanctę, cui templum dicatum est, solenniter agendum erit, decernit Synodus, statim post Completurium officium ipsum matutinum inchoari debere: vt ad ipsum diei crepusculum, vel paullò pòst, finiatur. Si verò prædictis diebus aliter quàm hic prę scriptum est, matutinum officium celebratum fuerit, parochus simul & beneficiati solidis centum multentur. Insuper, quia nihil in templis indecorum permitti debet, profanas omnes cantiunculas in matutinis precibus, & aliis quibuscumque horis Canonicis Synodus prohibet, & eas tantùm admittit, quę ab examinatore per Ordinarium deputando examinatæ priùs & approbatæ fuerint. Similiter nihil actionibus personarum vult in templis repręsentari, quod ejusdem examinatoris judicio non sit antea comprobatum. Capitulum, ac ipsi etiam parochi, si aliter hæc in suis Ecclesiis admiserint, sex libris multentur.

CAPUT XII.

Preces horarias non esse in choro, dum sacra aguntur, privatim dicendas.

QUI in chorum conveniunt, psallendi gratiâ convenire debent, ut in psalmis, hymnis, & canticis nomen Domini pariter laudetur. Cumque nullus quod choro debet, justè illi subtrahere possit, aut alios à communi cantu impedire; meritò præcipit Synodus, ne in choro, dum sacra aguntur, preces horarię, quæ pro quotidiano penso recitandæ sunt, ab aliquo vel aliquibus privatim dicantur. Qui aliter egerit, distributionem illius horę amittat, in qua hujusmodi preces in choro recitabit.

CAPUT XIII.

De honesto Ecclesiasticorum habitu.

MAXIME decet Ecclesię ministros decenti etiam corporis vestitu honestos animi mores pręseferre, ut exterior corporis habitus ordini ac honestati congruat clericali. Quare statuit Synodus, ut in sacris ordinibus constituti vestibus utantur talaribus, non rubei coloris aut viridis, sed nigri; vel eorum colorum, quos honestus Ecclesiasticorum usus admisit: scissis non utantur calceis, neque annulis digitos ornent, nisi quibus competit ex officio dignitatis. In subuculis collaria rugata mini-

minimè deferant, neque additamenta illa sinuosa extremitati manicarum subuculæ adjungant. Vestibus superioribus ex serico villoso aut raso confectis minimè utantur. Qui huic decreto non paruerint, vestium amissione damnantur. Illud etiam maxime curent presbyteri, ne sacras vestes celebrationi Missæ dicatas, super vestes breviores quàm talares induant. Denique talem in Ecclesiasticis viris amictum cupit sancta Synodus, ut neque pannosi aut laceri sint, neque vestibus exquisita arte confectis utantur: sed ea indumenta gestent, quæ animi quietem ac modestiam promittant.

CAPUT XIV.

Sacris initiatine arma deferant.

OMNIBUS, qui sacris sunt initiati, mandat Synodus, ne per civitates aut oppida arma deferant. Iter tamen facientibus ensem, non autem tormentum manoarium, nisi justâ aliquâ ex caussa, quam Ordinarius approbare debeat, gestare liceat.

CAPUT XV.

In sacris constituti ne mimi sint, aut compotatores. Et pensum horarium decenti loco esse persolvendum.

IN sacris constituti minimè personas in comœdiis, aut mimos, aot histriones agant: crapulam, ebrietatem, & compotationes fugiant, neque illis conviviis intersint, ad quæ fœminarum & laïcorum ingens ac inquieta turba concurrit, unde verisimile sit, scandalum aut animæ periculum oriri posse.

Preces horarias debita veneratione persolvant, non in vicis aut fenestris, aliisve locis parùm decoris: sed in secretioribos, & orationi congruentibus, ut ad devotionem excitati, Deum non labiis tantùm, sed spiritu etiam orent.

CAPUT XVI.

Ecclesiastici ad forum, aut ad curiam secularem superpelliceis induti ne procedant.

OPORTET sacris mysteriis addictos diligenter advertere, ne ipsorum incuriâ dignitas Ecclesiastica apud plebem vilescat. Quare prohibet Synodus, ne ollus sacris ordinibus initiatus, vel ad macellum, vel ad forum, sive piscarium, sive olitorium, vel ad secularium caussarum curiam superpelliceo indutus se conferat. Qui mandato non obedierit, unius argentei multâ pro qualibet vice puniatur.

CAPUT XVII.

Constituti in sacris sæcularia negotia ne tractent.

QUI in sortem Domini vocati sunt, ac proinde quorum Dominus hæreditas est, magnopere cavere debent, ne suæ functionis obliti, ad alia divertant, quæ ab ipsorum dignitate & munere sint aliena. Qui enim futuri sunt religionis magistri, & in lege Domini die ac nocte meditari debent, ut cęteros exemplo ac doctrioa ad bonum provocent, nihil cum profanis negotiis, quæ illos à rebus divinis avertunt, habere debent commune. *Nemo enim* (ut ad Timotheum scribit Apostolus) *militans Deo implicat se negotiis secularibus: ut ei placeat, cui se probavit.* Quare Synodus omnibus qui sacris ordinibus sunt initiati, præcipit, ne sæcularis alicujus personæ procuratores sint aut œconomi, aot caussarum secularium solicitatores. Qui mandato non paruerint, viginti librarum pœnâ, aot quindecim diebus carcere puniantur.

Jubet insuper illis, ne advocati sint, aut ulli coram judicibus patrocinentur, nisi in caussis Ecclesiasticis, ac etiam miserabilium personarùm: dummodo hæc pro veritate, & omni fraude seclusa agant, ot exemplum cæteris præbeant salutare: alioqui precedenti pœna puniantur.

Ad hęc eisdem mandat, ne proventuum etiam Ecclesiasticorum conductores, qui *arrendatarii* dicuntur, existant: neve emendi & vendendi commercia tractent. Qui horum duorum alterutri non obedierit, eandem pœnam subire compellatur.

CAPUT XVIII.

Constituti in sacris suspectam fœminarum consuetudinem vitent: quas presbyteri comitari prohibentur.

OMNIBUS qui in sacris ordinibus constituti sunt, prohibet Synodos, ne domi fœminas, unde possit aliqua mali suspicio oriri, habeant: quas si admoniti, non expulerint, in eos velut contra concubinarios ab Ordinariis procedatur. Ad sacrum autem presbyteratûs ordinem promotis præcipit, ne sive pedestres, sive equestres, fœminas comitentur, nisi fuerit mater, soror, amita, matertera, neptis, sive ex fratre sive sorore, vel consobrina. Qui aliter fecerit, sex libris multetur, vel sex diebus carceri addicatur.

CAPUT XIX.

Sanctimonialium colloquia non esse frequentanda.

NON decet, præsertim in locis Deo dicatis, à personis Ecclesiasticis ullam scandali occasionem dari. Ideo Synodus sub excommunicationis pœna illis præcipit, ne sanctimonialium monasteria colloquendi cum sanctimonialibus gratiâ frequenter invisant. Regulares verò in Domino hortatur, ut ab hujusmodi monasteriorum monialium frequentatione abstineant. Qui si admoniti non destiterint, in eos juxta Tridentini Concilii statuta procedetur. Quod ipsum laïcis etiam jubet: quos aliter agentes Ordinarius coërceat, & pro suo etiam arbitrio puniat.

CAPUT XX.

Lusoriam mensam domi habentes excommunicantur.

OMnibus tam sacris ordinibus initiatis, quàm etiam laïcis, mandat Synodus, ne domi mensam lusoriam, ad quam ludendi gratiâ frequēter conveniri solet, vulgus *tablaje* vocat, habere audeant. Qui mandatum trangressi fuerint, excommunicatione latæ sententiæ devinciantur.

CAPUT XXI.

Clerici peregrini non admittantur sine literis dimissoriis.

CLERICI peregrini sine commendatitiis, aut dimissoriis sui Ordinarii literis ad divina celebranda non admittantur. Et qui ex Hispaniæ regnis in hanc provinciam venerint; intra dimidium annum ab ipsa præsentatione literarum dimissoriarum; qui verò ex remotioribus regnis, intra annum unum eas renovare teneantur.

CAPUT XXII.

Canonicatuum dimidiæ parti ordo presbyteratus sit annexus.

CUM juxta Tridentini Concilii decretum in omnibus Ecclesiis Cathedralibus omnes canonicatus ac portiones habere debeant annexum ordinem presbyterii, diaconatûs, aut subdiaconatûs: itaut dimidia saltem pars presbyteri sint, cæteri verò diaconi, aut subdiaconi; præcipit Synodus hujus provinciæ Episcopis, ut cum consilio capituli in suis Ecclesiis designent ac distribuant, ut viderint expedire, quibus canonicatibus quisque ordo ex sacris annexus in posterum esse debeat: ita ut dimidiæ parti canonicatuum presbyteratus ordo annectatur; reliquis verò diaconatus, aut subdiaconatus. Quod ipsum si intra annum à fine præsentis Concilii non fecerint, quingentorum ducatorum pœnam, quam redimendis captivis jam nunc applicamus, incurrant.

CAPUT XXIII.

Canonici quo tempore in capitulum convenire non debeant.

ECCLESIARUM tam Cathedraliū, quàm Collegiatarum canonici post inceptum Missæ majoris officium in capitulum minimè conveniant, nec à choro recedant, donec corporis & sanguinis Domini communio peracta fuerit. Illosque monet Synodus, & magnopere hortatur, ne tempus ultra quàm rei necessitas postulat, in capitulis protrahant: sed ita omnes temporis partes metiantur, ut & rebus Ecclesiæ in capitulo gerendis tempus non desit, & cultus divinus in choro non minuatur.

CAPUT XXIV.

De habitu in Ecclesiis gestando.

PROHIBET Synodus, ne in dignitate constituti, canonici vel beneficiati in Ecclesiis ubi resident, dum sacra aguntur, maneant, nisi superpelliceis, aut aliis vestibus sibi in Ecclesia congruentibus induantur. Alioqui multæ duorum argenteorum sint subjecti.

CAPUT XXV.

Missa privata quo tempore diebus Dominicis, & festis colendis celebrari debeant.

QUONIAM Missa conventualis, ad quā omnes olim convenire solebant, magna celebritate peragenda est; ut debitus illi honor tribuatur, statuit Synodus, ne in diebus Dominicis, & festis colendis à tempore decantatæ Epistolæ usque ad ipsam communionem Missæ privatæ in Ecclesiis celebrentur; idque dum ipsum Missæ officium agitur. Tempore enim sacræ concionis celebrari permittuntur, sed in loco tantùm templi separatiore, & in sacellis secretioribus, nullo tamen dato campanulæ signo, & dummodo id nullus sacerdos in consuetudinem deducat. In iis tamen Ecclesiis, in quibus horum aliquid severius & strictius, quàm hîc constitutum est, observatur, eum morem servari volumus. Qui huic statuto non paruerit, duobus argenteis multetur.

CA-

CAPUT XXVI.

Distributiones à quibus in choro percipiendæ sint.

IN quibuscumque hujus provinciç Ecclesiis, quoad eos, quibus distributiones ad singulas horas, sive quotidie, ad manum minimè solvuntur, statuit Synodus, ut aliquis designetur, qui jurejurando, & aliquâ etiam pœnâ pecuniariâ adstrictus, ipsos absentes notet: qui de amissis ab eis propter absentiam distributionibus personæ ad eam rem deputandç rationem reddere & fidem facere debeat. Cæterùm nullus canonicus vel Beneficiatus distributiones, seu punctum ad eas habendas in Missa lucretur, nisi ante finem Epistolæ chorum introierit: sed neque in vesperis, & aliis diurnis horis canonicis, & matutino etiam officio, nisi ante finem primi psalmi chorum ingrediatur. Qui chorum ingressi fuerint, non inde exeant, nisi ex caussa, & præside qui deligetur, potestatem illis faciente. Qui tamen Missam tempore permisso celebrabunt, distributiones non amittant.

CAPUT XXVII.

Dignitatum & præpositurarum tertia pars fructuum in distributiones quotidianas applicatur.

SACRI Tridentini Concilii decreto inhærens Synodus, statuit atque decernit, tertiam partem fructuum & proventuum dignitatum omnium, personatuum, officiorum, ac præpositurarum in Ecclesiis tam Cathedralibus quàm Collegiatis hujus provinciæ existentium, in distributiones quotidianas assignandam & applicandam esse, quemadmodum præsenti statuto jam nunc eam assignat & applicat, & assignatam atque applicatam esse declarat. Quæ tertia pars fructuum inter eos qui dignitates ipsas, personatus, officia, ac prepposituras obtinent, vel obtinebunt, singulis diebus proportionabiliter dividatur, quando Missæ & Vesperis personaliter interfuerint. Volens atque decernens, ut absentes singulis diebus notentur ab eo qui canonicos absentes notaverit, qui dierum omnium, in quibus absfuerint, non aliter quàm de diebus, quibus canonici absunt, facere solet, rationem reddere debeat. Quorum dierum distributiones, cùm earum propter absentiam dominium non acquisieriot, jam nunc fabricæ Ecclesiæ sint addictæ. Decernit autem Synodus, tertiam illam partem secundùm verum valorem computari debere. Et quod ad præteritum attinet, ex iis tantùm fructibus, quos titularis obtinet, & in suum usum convertit, tertia pars in distributiones applicata esse censeatur: ut intelligatur tertia pars fructuum applicata deductis atque sublatis ordinariis & extraordinariis oneribus, & ipsis etiam pensionibus. In posterum verò tertia pars omnium absolutè fructuum, deductis tantùm ordinariis & extraordinariis oneribus; Cæterùm obtinentibus in Cathedralibus vel Collegiatis Ecclesiis dignitates, canonicatus, aut præposituras, tribus tantùm mensibus quolibet anno juxta constitutionem Tridentini Concilii abesse licet. Tempus verò applicationis factæ, residentiç, & notationis faciendç post tres menses à die publicationis hujus decreti, quç in Ecclesia Metropolitana fiet, decurrere incipiat.

CAPUT XXVIII.

In quibus Ecclesiis pars fructuum canonicis sit in distributiones applicanda.

IN Ecclesiis Cathedralibus, in quibus vel nulli redditus in distributiones quotidianas ipsis canonicis sunt applicati, vel adeò tenues, ut non eâ, quâ decet canonicorum frequentiâ choro inserviatur, Prælati ex redditibus, & proventibus canonicatuũ assignationẽ & applicationẽ in distributiones quotidianas juxta Concilii Tridentini decretũ intra annum à die publicationis hujus Provincialis Concilii facere teneantur: ac de hujusmodi assignatione & applicatione in primo Concilio Provinciali rationem reddere. Alioqui quingentorum ducatorum multa, quam nunc jam redimendis captivis deputamus, præsenti hoc statuto illis irrogatur.

SESSIO QUARTA
SUB PIO QUINTO
PONT. MAX.

Celebrata die XXII. mensis Januarii MDLXVI.

PROVINCIALIS Valentina Synodus, prçsidente in ea Illustrissimo ac Reverendissimo domino Martino Ayala Archiepiscopo Valentino, eorum, quç ad Ecclesiarum & personarum Ecclesiasticarum gubernationem pertinent, materiam prosequens, sequentia statuta decernenda esse censuit, atque ea in hunc, qui sequitur, modum decernit.

TITULI TERTII

Prosecutio de iis, quæ ad Ecclesiarum & personarum Ecclesiasticarum gubernationem spectant.

CAPUT I.

De eorum, qui ad cathedrales Ecclesias promovendi sunt, examine faciendo.

CUM plurimùm intersit, quales Episcopi Ecclesiis præficiantur; ac proinde ii, qui ad tantum munus promovendi sunt, de vita, moribus, doctrina, & aliis, quæ juxta sacros canones requiruntur, laudabile testimonium habere debeant, meritò sacrosancta Tridentina Synodus statuit, ut in Provincialibus Conciliis modus & forma præscribatur, quâ de his omnibus in eo, qui ad Cathedralem Ecclesiam assumendus est, inquisitio seu instructio sanctissimi Romani Pontificis arbitrio approbanda pro nationis & populi moribus fieri debeat. Quod ipsum hæc Provincialis Synodus maturè considerans, sequentem hujus examinis & instructionis formam huic provinciæ pro populi qualitate convenientem magis esse judicavit: nempe ut factâ personæ alicujus ad Ecclesiam Cathedralem electione seu præsentatione, electus ipse sive præsentatus sedis Apostolicæ legatum, vel Nuncium, vel certè proprium suum Ordinarium, vel illum, in cujus diœcesi diu multumque sit versatus, cum ipso electionis seu præsentationis testimonio quamprimùm adeat: qui quidem Prælatus & ab iis testibus, quos ei electus proponet; & ab aliis, quos bonos, graves, ac fide dignos ipse deliget, publico ac etiam secreto scrutinio de electi qualitatibus diligenter inquirat: an scilicet sit legitimo matrimonio natus, qua ætate, quibus moribus, quàm prudens, & an in sacro ordine sex saltem mensium spatio sit jam constitutus. Qui in Universitate studiorum, quæ nullâ hæresis suspicione tunc laboraret, arduo præcedenti examine, juxta illius Universitatis statuta magister, sive doctor, aut licentiatus in sacra Theologia, vel Jure canonico meritò sit designatus ac declaratus: aut publico alicujus academiæ testimonio idoneus ad alios docendos ostendatur. Quod quidē testimoniū gravi aliquo in Theologia, aut Jure canonico, juxta illus academiæ morem præcedenti examine, dari illi debeat. Cùm verò testante Scriptura, septies in die cadat justus, non æquum fuerit, de quibuscumque delictis in universum inquisitionem ipsam fieri, sed de publicis tantùm, & quibus cęteri scandalo offenduntur, ac de iis etiam, quæ in pravam consuetudinem abierunt. Cæterùm si is ad Ecclesiam Cathedralem assumendus sit, qui ad aliam Cathedralem fuit jam prius promotus, de quo jam tunc hujusmodi examen & disquisitio facta sit, sat fuerit de duobus tantùm inquisitionem fieri, num scilicet priorem Ecclesiam rectè administraverit, & an vitæ exemplo clarus & conspicuus extiterit. Denique cùm Prælatus hanc inquisitionem peregerit, eam in instrumentum publicum redactam cum toto testimonio, ac professione fidei ab ipso electo facta quamprimum ad sanctissimum Romanum Pontificem omnino transmittendam coret: ne Ecclesia longo tempore pastore destituta, detrimenta patiatur. Et ut hac etiam ratione summus ipse Romanus Pontifex Ecclesiis sanctè atque utiliter providere possit.

CAPUT II.

Parochiali Ecclesia vacante, per edictum publicum vocandos esse qui ad eam obtinendam examinari voluerint.

QUOTIES parochialis Ecclesia, vel per obitum, vel per resignationem vacaverit, ut idoneus aliquis & dignus ei præfici possit, hæc Provincialis Synodus animarum saluti magis expedire censuit, ut per edictum publicum qui ad eam parochialem obtinendam voluerint examinari, vocentur. Liberum sit tamen etiam aliis, qui aliquos ad id aptos noverint, eorum nomina deferre, ut possit postea de cujuslibet ætate, moribus, & sufficientia fieri diligens inquisitio. Quod ipsum edictum in valvis Ecclesiæ majoris, & ubi Ecclesia ipsa vacaverit, & alio etiam loco, qui ad eam rem commodus pro arbitrio Ordinarii magis judicabitur, affigatur. In quo quænam parochialis Ecclesia vacet significetur, & terminus pro ipsius Ordinarii judicio constituatur, intra quem qui examen ipsum subire voluerint, accedere teneantur. Quoniam verò animarum cura onus est à quibuscumque etiam idoneis maximè formidandum, intelligant qui accessuri sunt, quanta animi sinceritate, quamque nihil de se elatè & arroganter sentientes Prælatis sese offerre debeant. Qui Ecclesię tantùm utilitatem, non autem sua commoda sibi proponant: neque aliud eorum aliquis apud se statuat, quàm ut si dignus repertus fuerit, Ecclesiæ præficiatur; sin minus, aliis libenter cedat. Cęterùm si peracto pręsentationis termino, nullus accesserit, poterit tunc is ad quem collatio pertinet, alicui, prævio privato examine, providere.

CAPUT III.

Archidiaconatus quibus conferendi sint.

CUM ii, qui morum gravitate, & literarum scientiâ precellunt, præstantioribus Ecclesiæ Beneficiis decorari debeant, neque aliis justè illa conferri possint, quàm iis qui muneri suo præclarè respondere valent; Synodus intelligens Archidiaconorum dignitatem in Ecclesiis insignem esse, ad cujus functionem, ut jura docent, multa exigantur, quę sine literarum peritia minimè pręstari possunt;

sunt; Concilii etiam Tridentini decretum ea in re secuta, statuit, ut nemo in posterum ad quemcumque Archidiaconatum in hujus provinciæ Ecclesiis promoveatur, qui non fuerit magister, seu doctor, vel licentiatus in Theologia, aut Jure canonico designatus & nominatus.

CAPUT IV. aliàs V.

Exquisita & nova festa non esse celebranda.

SUNT qui exquisitas ac novas festorum appellationes contra quàm calendarii series & approbata in Ecclesia consuetudo habeat, invenire solent. Quem abusum improbans Synodus, statuit, ne ejusmodi festa à capitulis vel parochis celebranda admittantur. Qui non paruerint, sex librarum multæ sint subjecti; & fructus quos pro celebratione similium festorum receperint, suos minimè faciant.

CAPUT V. aliàs VI.

Quæ duplæ, & quibus diebus admitti non debeant.

CUM juxta Patrum statuta & consuetudinem ordo unus, ac constans in officiorum celebratione esse debeat: ex multis autem festorum duplis, quæ contra calendarii ordinem in quibusdam hujus provinciæ Ecclesiis admitti aliquando solent, magna in divinis officiis celebrandis in una eademque diœcesi & civitate varietas ac perturbatio soleat accidere; ne calendarii ordo in Missis conventualibus & horis canonicis in choro dicendis varietur, omnibus hujus provinciæ Ecclesiarum tam Cathedralium quàm Collegiatarum capitulis pręcipit Synodus, ne duplam aliquam contra calendarii seriem tempore quo Missa conventualis & horæ canonicę celebrari solent, diebus ullis celebrandam admittāt. Quod ipsum in Ecclesiis parochialibus diebus Dominicis & festis colendis servari etiam debere decernit. Reliquis enim diebus duplam in eis admitti indulget, dummodo Missa conventualis, ubi ea dici de more consuevit, saltem privatim celebrari non omittatur. Capitulum non obediens, quinquaginta aureis; reliqui verò qui in parochialibus Ecclesiis contra hoc statutum fecerint, viginti multentur. Si quæ verò hujusmodi duplæ sint jam admissæ, vel Ordinarius eas in alia suffragia commutet, quæ animabus illorum, qui hęc legata reliquerunt, sint salutaria; vel certè alio tempore, quàm quo Missa conventualis & horæ canonicæ in choro dici solent, celebrari debeant.

CAPUT VI. aliàs VII.

Deambulationes in templis prohibentur.

CUM scriptum sit: *domus mea domus orationis vocabitur*; cupiens Synodus deambulationes quæ in templis dum sacra celebrantur, magno rerum divinarum contemptu fiunt, removere; pręcipit sub excommunicationis pœna, ne tempore Missę majoris, vel dum sacra concio ad populum habetur, hujusmodi deambulationes in templis fiant. Canonicis autem & rectoribus injungit, ut ad eas prohibendas, quoad poterunt, ministerio alicujus personæ ad id deputandæ officium suum accommodent.

CAPUT VII. aliàs IX.

Quæ sapiunt gentilitios ritus è templis removenda.

NE in Christianorum templis aliquid spectari possit quod gentilitios ritus sapere videatur; prohibet Synodus, ne in editis atque conspicuis templorum locis militaria vexilla aut phalerę pendeant, neve galeæ, aut scuta promineant. Si quæ verò nunc extant, intra dies quindecim à publicatione pręsentis statuti removeantur.

CAPUT VIII. aliàs X.

Non esse Sanctorum reliquiis abutendum ad quæstum.

QUONIAM Sanctorum reliquiis, quibus meritò honorem & venerationem debemus, aliqui non parvo multorum scandalo ad quæstum abutuntur; sacri etiam Tridentini Concilii decreto, quo in reliquiarum veneratione omnem turpem quæstum eliminari debere Patres statuerunt, Synodus insistens, præcipit sub excommunicationis pœna, ne in templis, etiam monasteriis, reliquię Sanctorum extra ipsum altare educantur in locum ubi ad quæstum populo sint propositæ. Quòd si aliqui etiam regulares devotionis gratiâ eas ad infirmos detulerint, quod facere non debent nisi vocati, nihil eis dare, neque ipsis ob id, intuitu etiam eleemosynæ aliquid recipere sub eadem excommunicationis pœna liceat. Et quia omnia, quæ speciem superstitionis habent, repellenda sunt, prohibet, ne ullus imagines Sanctorum filis aut re alia metiatur, ut hujusmodi imaginum mensuræ ad infirmos perferantur: neve hostiæ, in quibus nonnulla scribi solent, ęgrotis præbeantur. Hæc enim à superstitiosi cultus specie non sunt aliena.

CA-

CAPUT IX. aliàs XI.

Vigilia publica in templis interdicuntur.

CUM domum Dei nihil non sanctum deceat, perpendatque Synodus, ex iis vigiliis, quæ multorum concursu in monasteriis, aliisve templis seu oratoriis publicis fiunt, multas scandali occasiones oriri, & aliquando ex iis etiam templa profanari contingat; omnibus hujus provinciæ subditis in virtute sanctę obedientiæ, & sub excommunicationis pœna mandat, ne ad templa ad hujusmodi publicas vigilias agendas se conferant, aut eis ullo modo intersint.

CAPUT X. aliàs XII.

Processiones è monasteriis extra septa ne egrediantur.

STATUIT Synodus, ne è monasteriis processiones sacrosancti corporis Christi, aut Assumptionis beatæ Mariæ, vel aliæ extra monasteriorum septa per vicos fiant. Neque parochis liceat hujusmodi processionibus interesse. Parochus qui non paruerit, quadraginta solidis; presbyteri verò singuli solidis decem multentur.

CAPUT XI. aliàs XIII.

De piis operibus in suffragium animarum implendis, & de Missis, quæ in parochiis in fine anni celebrandæ supe.sunt.

NE piæ tastantium voluntates depereant, neque ipsorum animę debitis suffragiis fraudentur; pręcipit Synodus, Missarum celebrationem, & alia pia opera quæ testamentis mandantur, saltem intra annum unum post testamenti publicationem impleri. Quin etiam curatis omnibus, & rationum Ecclesiasticarum præfectis, quos *Rationales* vocamus, jubet, ut singulis annis Ordinario aut ejus vicario, seu visitatori exponant, quantus Missarum nondum celebratarum numerus in ipsorum parochiis supersit: ut Ordinarius quid ea in re agi debeat, possit maturè statuere. Qui non paruerit, trium librarum multæ sit subjectus.

CAPUT XII. aliàs XIV.

Quarum unionum acta Ordinario ostendi debeant.

QUONIAM uniones perpetuæ à quadraginta annis citra factæ, juxta decretum Tridentini Concilii ab Ordinariis tamquam à Sede Apostolica delegatis examinari possunt; jubet Synodus, ut intra sex menses omnium hujusmodi unionum tituli & acta ad Ordinarium deferantur. Si secus factum fuerit, ab Episcopis juxta Tridentini Concilii statutum procedatur.

CAPUT XIII. aliàs XV.

Confraternitatum statuta Ordinario commonstranda esse.

OMNIBUS quarumcumque Confraternitatum prioribus & præfectis mandat Synodus, ut intra trium mensium spatium suæ confraternitatis constitutiones & statuta ad Ordinarium deferant,ut possit ipse Ordinarius intelligere, num eorum aliquod minùs rectum sit, & an debita auctoritate sint cõfirmata. Quod examen gratis fieri debere, decrevit Synodus. Si transacto prædicto termino, minùs paruerint, ministeriis & exercitiis confraternitatum in Ecclesiis uti non permittantur.

CAPUT XIV. aliàs XVII.

De locis Parochiali Ecclesia annexis.

CONTINGIT aliquando loca quædam ex paucis rusticanis domibus initio coagmentata, & parochiali alicui Ecclesiæ annexa, in tantum postea domorum numerum excrescere, ut non solùm ob loci distantiam, sed propter plebis etiam multitudinem vix possit parochus sacramenta illorum incolis ministrare. Unde cùm ex his annexis locis primitias curati recipiant, plebs tamen sacramentorum administratione fraudetur; statuit Synodus, ut in hujusmodi locis annexis, quæ jam in competentem magnitudinem sunt aucta, Ordinarius,quemadmodum viderit expedire, presbyterum constituat, qui illorum locorum incolis sacramenta ministret: cui ex ipsius annexi loci fructibus, primitiis, vel redditibus commodum ac sufficiens stipendium decernat. Quando verò Ecclesiam illam parochialem, cui locus annexus est, vacare contigerit, Ordinarius locum annexum, si ejus fructus, salvâ competenti Ecclesiæ matricis dote, sufficientes fuerint, ab ipsa Ecclesia matrice pro suo arbitrio separet, & in parochialem Ecclesiam erigat.

CAPUT XV. aliàs XIX.

Quæ parochiales Ecclesiæ liberentur onere ad matrices Ecclesias eundi, ut processionibus intersint.

CUM sacra Concilia in hunc etiam finem congregentur, ut subditorum odia, dissensiones, ac lites sedari valeant; cupiatque Synodus, Ecclesiarum hujus provinciæ discordias tollere, quò tranquilliùs Deo, qui pacis est auctor, in eis deserviatur; intelligens hujus provinciæ oppida quædam vel loca, cùm exigua initio ac tenuia essent, postea tamen in eam magnitudinem excrevisse, ut ab Ecclesia matrice separata, in Ecclesias parochiales jam sint

sint erecta; quæ in ipsa eorum separatione ad pacta quædam servanda adstricta fuerant, quæ vix commodè servari jam possunt; quale erat, in festo corporis Christi, vel Assumptionis beatæ Mariæ, oppidis suis aut locis relictis, cum cruce & cappis ad matricem Ecclesiam, ut sacræ processioni interessent, ire: statuit, si ea oppida vel loca jam in parochiales Ecclesias erecta ejusmodi sint, ut in eis corporis Christi, aut alterius festi processio decenter fieri queat (quod ipsum judicio Ordinarii relinquitur) jam nunc onere illo, seu obligatione ad matricem Ecclesiam cum cruce & cappis prædicto festo vel festis eundi, ut processioni intersint, eximenda & liberanda esse, quemadmodum præsenti decreto ea eximit ac liberat: eorumque incolis concedi, ut in ipsis suis oppidis vel locis prædictas processiones facere possint; & ne ab ullis perturbentur, præcipit: non obstantibus statutis, consuetudinibus, conventionibus, & aliis quibuscumque: his enim omnibus Synodus derogat. Si quæ verò lites coram hujus provinciæ Ordinariis super prædictis ortæ fuerint, sintque adhuc indecisæ, illas omnes ad se Synodus evocat, præsentique hoc statuto cassat & extinguit: ac partibus perpetuum silentium imponit.

CAPUT XVI. aliàs XXI.

Judices sæculares qui personas Ecclesiasticas in carcerem trahunt, excommunicati declarantur.

JUDICUM quorundam secularium audaciam improbans Synodus, qui personas Ecclesiasticas in carcerem trahere, & ibidem sua auctoritate retinere audent; præcipit, ne aliquis sæcularis judex, ullum, qui in sacris ordinibus constitutus sit, capere, aut captum aliquo tempore retinere præsumat: sed si fortè ipsum proprio mutato habitu, in aliquo crimine repererit, simul atque cum sacris ordinibus initiatum esse intelliget, ad ejus superiorem deferat. Quòd si tempus ad id opportunum non fuerit, tantisper solummodo pro superiore ejus ipsum custodiat, idque decenti loco, & absque omni alia molestia, donec ad illum deferre ipsum possit. Alioqui sententiam excommunicationis, quæ capite, *Si quis suadente diabolo*, in eos infertur, qui manus violentas in clericos injecerint, Synodus eum incurrisse declarat.

CAPUT XVII. aliàs XXII.

Novitiæ quomodo ante professionem sint ab Ordinario examinandæ.

ANTEQUAM professionem emittat quæ in religione novitia est, juxta Concilii Tridentini decretum debet Episcopus, vel eo impedito ejus vicarius, vel aliquis ab eis deputatus, illius voluntatem explorare, an coacta, an seducta fuerit, & an sciat quid agat. Ut igitur rectiùs, & majori ejus libertate hæc probatio fiat, præcipit Synodus, hujusmodi examen apto & decenti loco, in quo nihil à sanctimonialibus, vel aliis audiri possit, debere fieri. Et quoniam bona eodem Concilio Tridentino statuente, ut hac etiam ratione ipsius novitiæ libertati magis consulatur, ante ejus professionem monasterio dari non debent, decernit, ab Episcopo, vel ejus vicario, aut ab eis deputato hoc etiam explorandum esse, an scilicet monasterium antequam novitia professionem emittat, bona ipsa receperit. Porrò circa victum & vestitum ejus, quæ nondum est professa, dispositio Concilii Tridentini servetur.

CAPUT XVIII. aliàs XXIII.

Ab Episcopis & regularium superioribus statuta Tridentini Concilii de regularibus edita, in monasteriis ipsorum curæ subjectis esse servanda.

QUONIAM tam Episcopi in monasteriis sibi subjectis, vel specialiter commissis, quàm Abbates, Generales, aliique ordinum superiores ea quæ de regularibus sive viris, sive mulieribus in sacro Tridentino Concilio statuta sunt, executioni mandare debent, ita ut Episcoporum negligentiam Concilia Provincialia suppleant & coërceant; regularium verò capitula provincialia & generalia; & in defectum capitulorum generalium Concilia Provincialia per deputationem aliquorum ejusdem ordinis providere debeant; iccircò Synodus hujus provinciæ Episcopos, necnon Abbates, Generales, aliosque ordinum superiores in Domino hortatur, ut si fortè in aliquibus monasteriis tam virorum, quàm sanctimonialium eis subjectis vetus ac regularis disciplina collapsa fuerit, omnia juxta Tridentini Concilii statuta, quæ de regularibus sancita sunt, pro sua prudentia instaurent ac moderentur. Episcopi qui in monasteriis sibi subjectis præsens decretum non servaverint ducentorum aureorum multæ subjiciantur. Regularium verò superiores, si suo muneri hac in parte defuerint, suaque monasteria ad decretorum Tridentini Concilii normam minimè reformaverint, juxta ejusdem ipsius Tridentinæ Synodi constitutionem, eorum negligentia coërceri atque suppleri diligenter curabitur.

SESSIO QUINTA

ET ULTIMA,

SUB PIO QUINTO

PONT. MAX.

Celebrata die XXIV. Februarii MDLXVI.

UT hujus provinciæ popolus sanctis legibus institutus, Deo fideliter serviat, ejusque mandata faciliùs exequatur, hæc Provincialis Valentina Synodus præsidente in ea Illustrissimo ac Reverendissimo domino Martino Ayala Archiepiscopo Valentino, sequentia hæc statuta, quæ potissimùm ad populum gubernandum, & in officio retinendum pertinent, sancienda ac promulganda esse decrevit.

TITULUS QUARTUS.

De iis, quæ communiter ad populi gubernationem spectant.

CAPUT I.

De festis in hac provincia colendis.

DIES festos in hunc finem institutos esse constat, ut in eis ab omni opere servili abstinentes, rebus divinis toti incumbamus. Quare graviter ferens Synodus esse quosdam, qui hæc parum curantes, sacros dies à reliqois minimè distinguunt, dum alii laborantes manibus, alii verò pravis ac sceleratis operibus hisce diebus sese magis implicantes, debitum honorem festis subtrahunt; ut in posterum ipsi dies festi rectiùs observari possint, & populus eorum multitudine minimè prægravetur, statuit illorum festorum catalogum describere, quæ ex ipsius Synodi mandato in tota hac provincia ab omnibus coli debent. Ea autem sunt quæ sequuntur.

Circumcisio Domini.
Epiphania.
Sebastianus Martyr.
Vincentius Martyr.
Purificatio beatæ Mariæ Virginis.
Matthias Apostolus.
Annunciatio beatę Mariæ Virginis.
Marcus Euangelista.
Philippus & Jacobus Apostoli.
Inventio Sanctæ Crucis.
Barnabas Apostolus.
Nativitas Sancti Joannis Baptistæ.
Petrus & Paulus Apostoli.
Jacobus Apostolus.
Transfiguratio Domini.
Laurentius Martyr.
Assumptio beatæ Mariæ Virginis.
Bartholomæus Apostolus.
Nativitas beatę Mariæ Virginis.
Matthæus Apostolus.
Dedicatio Michaëlis Archangeli.
Lucas Euangelista.
Simon & Judas Apostoli.
Festum omnium Sanctorum.
Andreas Apostolus.
Conceptio beatæ Mariæ Virginis.
Thomas Apostolus.
Nativitas Domini.
Stephanus Protomartyr.
Joannes Apostolus & Euangelista.
Resurrectio Domini cum feria secunda & tertia.
Ascensio Domini.
Festum Pentecostes cum feria secunda & tertia.
Festum corporis Christi.

Festa verò *Sanctorum*, qui civitatis aut loci sunt patroni, arbitrio Ordinarii; quæ verò civitatis vel loci voto colenda esse dicuntur, præcedente Ordinarii examine colantur. Et quia non desunt, qui vix alia ratione, quàm metu pœnę à malo prohiberi possunt, ideo Synodus iis, qui horum festorum aliquod non coluerint, quatuor solidorum pœnam imponit.

CAPUT II.

De præcepto audiendi Missam.

DENT operam omnes Christi fideles, ut præceptum Ecclesię, quo diebus Dominicis & festis colendis Missam audire tenentur, sedulò impleant: sciantque, cùm decimum quartum annum attigerint, se jam obligatione hujus præcepti devinctos esse: quos hortatur Synodus, ut ad suas parochias, quòd sint in eis ut plurimum sacro fonte regenerati, & salutaria sacramenta inde recipiant, ac in ipsa etiam pro eis speciatim oretur, diebus saltem Dominicis & festis majoribus ad Missam conventualem attentè ac devotè audiendam accedant.

CAPUT III.

Non esse pietatis prætextu violandum præceptum de colendis festis.

NON desunt, qui pietatis caussam præ se ferentes, interim tamen Ecclesię mandata transgrediuntur. Quem abusum auferre cupiens Synodus, præcipit, ne ullus quocumque in loco, etiam sacro, diebus Dominicis aut festis colendis aliquid servilis operis faciat absque Ordinarii vel officialis ejus facultate. Quin etiam jubet, ne ullus eisdem Dominicis aut festis diebus è civitatibus, oppidis, locisve aliis aliquò proficiscatur, qui Missam priùs audierit, nisi in eum locum se conferat,

rat, in quo eam sit auditurus. Quam si non audiat, velut præcepti Ecclesiastici transgressor ab Ordinario puniatur.

CAPUT IV.

De impedimentis rerum sacrarum removendis, & quando officinæ sint occludendæ.

DIEBUS festis dum in templis officia sacra aguntur, ludi, saltationes, tripudia, & alia quæcumque rerum divinarum impedimenta tollantur. Officinæ verò, & mercium, aliarumque rerum, etiam ad usum necessarium tabernæ, & cauponæ, in quibus esculenta venduntur, quamdiu ipsis diebus festis Missa conventualis in templis celebratur, minimè aperiantur. Ante verò & pòst, ubi ad victum & vestitum necessaria venduntur, altera ex foribus poterit aperiri.

CAPUT V.

Choreæ quibus locis, & quo tempore prohibeantur.

SUNT qui saltationibus & choreis, quæ coram altaribus fiunt, Sanctorum festis cultum impendi falsò existimant. Ideo sub excommunicationis pœna prohibet Synodus, ne in vicis, aut plateis coram altaribus choreę ducantur; ac ne in domibus confraternitatum, in quibus sunt sacella & altaria, ullo tempore coram ipsis tripudia & saltationes fiant. Nocturnas verò saltationes in confraternitatum domibus omnino prohibet: tum quòd festorum cultui minimè conveniant, tum etiam quòd permulta ex eis mala oriri passim experiamur. Qui nocturnis saltationibus in confraternitatum domibus operam dabunt, prćter prćcedentem excommunicationis pœnam, quinque etiam libris multentur.

CAPUT VI.

De pauperibus mendicis, & de iis qui eleemosynas in templis colligunt.

EOS, qui Missæ sacrum audiunt, oportet magna animi quiete rebus divinis intentos esse, & à nullis perturbari quominus tranquilla mente sacra illa mysteria, quæ in Missa peraguntur, contemplari possint. Volens igitur Synodus hęc rei tam sacræ impedimenta arcere, præcipit, ne dum res sacra agitur, pauperes mendici in templis, aut eorum sacellis permittantur: sed ad januam tantùm templi stipem petere possint. Qui verò eleemosynarias patinas in templis circumferunt, non alii, quàm sequentes, nisi de expressa Ordinarii facultate permittantur: qui scilicet ad parochialis templi, ipsius etiam Metropolitani fabricam, qui ad alendos parochiæ pauperes, qui ad sacrosanctum Christi corpus honorificè colendum, ad ornamenta sacra conficienda, ad beatæ Mariæ Virginis sacellum decorandum, ad suffragia animabus Purgatorii ferenda, demum ad ipsius hospitalis pauperes sustentandos eleemosynas petunt. Quibus, in Missis quidem privatis, eo tantùm tempore, quo vel sacerdos ad Missam celebrandam se induit, vel quo ipsam Missæ communionem jam peregit, eleemosynas quærere liceat. In Missis verò conventualibus id antequam peractum sit Euangelium, nequaquam faciant: quo etiam tempore, sed priore loco, rectoribus & vicariis oblationes à populo recipere liceat. Prćcipit etiam Synodus, ne in monasterio aliquo patina eleemosynaria ad sustentationem pauperum, ipsius monasterii auctoritate circumferatur: neve alio quovis modo illis collectæ eleemosynę, eâdem monasterii auctoritate distribuantur.

CAPUT VII.

De eleemosynis, quæ in suffragium animarum colliguntur.

QUI patinam eleemosynariam animarum Purgatorii detulerit, sive Ecclesiasticus sit, sive laïcus, successori suo, rectore vel vicario præsente, ad accepti & expensi rationem reddendam sit obnoxius. Quas omnes rationes rector vel vicarios à visitatore in ipsa visitatione examinandas servari sedulò curet. Hæ verò eleemosynæ in Missarum tantùm celebrationem cedant, quæ in eadem Ecclesia, in qua erogatæ sunt, in animarum suffragium celebrentur. Quòd si videbitur aliquando expedire, ut in alia opera insumantur, id non fiat, nisi consulto prius Ordinario.

CAPUT VIII.

De confraternitatum imaginibus.

CUM nonnulli privatis domibus, propemodum ac si sacra templa essent, uti videantur, idque non deceat; præcipit Synodus, ne illæ confraternitatum imagines, quibus confratres in suis solennitatibus & funeribus uti solent, aliter in privatis domibus habeantur, quàm thecis inclusæ, honesto tamen ac decenti loco collocatæ. Cùm autem ad funera, vel aliò deportandæ erunt, intra thecas etiam, & decenter, sine pompa tamen, ferantur.

CAPUT IX.

Sanctorum imagines decenter pingendæ & formandæ.

SANCTORUM imagines, quæ in ipsorum cultum & populi eruditionem in Ecclesia meritò proponuntur, tam decenter atque honestè compositas esse oportet, ut neque ulla

ulla ab eis offendiculi occasio dari, neque quod in finem bonum institutum est, in malum aliquod detorqueri possit. Quare, sacri etiam Concilii Tridentini decretis inhærendo, sub excommunicatioois pœna jubet Synodus, ne ullus imagines Sanctorum aut procaci venustate depiogat, aut lascivis & inhonestis indumeotis adornet: sed ut adeò honestè vel pingantur, vel formentur, ut illorum qoos nobis referunt, sanctitati appositè & convenienter respondeant. Si quæ verò imagines aut indecorè depictæ, aut inhonestè formatæ in templis potissimùm habeantur, parochis & eorum vicariis, ut eas quamprimum removeant, districtè præcipit.

CAPUT X.

Ne laïci sacris vestibus utantur.

CUM sacræ vestes, quæ divino cultui sunt dicatæ, rerum sacrarum ministris tantùm congruant; prohibet Synodus, ne laïci in mysteriorum repræsentationibus, vel aliàs, sacris vestibus utantur. Rectores & sacristæ, qui sacras vestes laïcis concesserint, viginti solidorum pœnâ multentur.

CAPUT XI.

Quibus rationibus agendum, ut nuper conversi ad fidem alliciantur.

QUI nnper ad fidem conversi fuot, cùm in ea instructi ernnt, ut majorem in rebus divinis profectum faciant, iis diebus, quibus divina mysteria singulari quadam veneratione in templis aguntur, illorum celebrationi matutinn tempore interesse sedulò curent: potissimùm feriâ quartâ cinerum, feriâ quintâ in cœna domini, & sextâ in Parasceve, & die commemorationis defunctorum, & similibus. Speramus enim fore, ut illorum aliqoi soleoni hoc cultu ad divina magis provocentur.

Et quia eorum multi cùm mortem obeunt, nulla Christiani animi signa edere solent, cupiens Synodus, illos nostræ fidei rebus assuescere, eis injungit, ut cùm testamenta condent, aliquid io animarum suarum suffragium posteris suis imperent. quòd si minus fecerint, ii, qui eorum bonis quovis modo successerint, tres saltem Missas io defuncti suffragium celebrari faciant.

Quibus etiam Synodus imperat, ne famulos origine Christianos habeant annis decem & octo natn minores. Id si aliter fiat, nuper conversus libras decem solvat: famulus verò in carcerem ad mensem unum includatur.

CAPUT XII.

In judices seculares, qui Ecclesiis contra earum immunitatem vim inferunt.

JUDICES seculares, qui nulla præcedente coram Ordinario caussæ cognitione, fores Ecclesiæ perfringendo, vel quocumque alio modo illata vi, in Ecclesiam, quę de jure vel consuetudine immonitate gandet, intraverint, vel eam prædicto aliquo modo invaserint, excommunicationem latę sententię incurrant. Quibus etiam Synodus præter illati damni reparationem, multam qninque marcorum argenti irrogat: quàm fabricæ ipsius Ecclesiæ, cui injuriam intulerint, jam nunc applicatam esse decernit. Illatę etiam violentiæ ministri eàdem excommunicatione devinciantur, & aliis pœnis pro qualitate personarum arbitrio Ordinarii puniantur. Denique si quis cujusvis dignitatis, statûs, aut conditionis fuerit, nulla precedente coram Ordinario caussæ cognitione, ab Ecclesia, quæ immunitate gaudet, aliqoem vi extraxerit, vel extrahi mandaverit, sententiæ excommunicationis ipso facto sit subjectus.

CAPUT XIII.

Adversus seculares, qui in personas Ecclesiasticas jurisdictionem secularem exercent.

SUNT qui Dei timore posthabito, se intra limites suæ jurisdictionis haod quaquam continentes, in messem alienam manom mittere oon verentur: quos adversùs etiam Prelatos, & personas in dignitate Ecclesiastica constitutas, tamquam in proprios subditos, secolaris jurisdictionis actus contra omnein æquitatem & jura exercere minimè pudet. Quæ meritò Synodus ægrè fereos, districtè precipit, ne judex aliquis secularis, ant magistratus cujuscumque dignitatis aot conditionis fuerit, de vita alicujus, qui io sacris ordinibus constitutus sit, inquirere; aut testes ad informationem recipere; aut contra eum processum aliqoem texere audeat: sed si quid correctione dignum in eo viderit, id apud ejus superiorem Ecclesiasticum deferendum curet. Qui contrà egerit, excommunicatione latę sententię sit adstrictus.

CAPUT XIV.

Patroni juris patronatûs titulum Ordinario ostendant.

NE cùm Beneficiorum patroni aliqnem ad Beneficium vacans præsentaverint, de viribus & stabilitate juris patronatûs dubitatio aliqoa oriri possit, pręcipit Synodus omoibus, cujuscumqne dignitatis vel conditionis fuerint, qni persuasum habent, Beneficii curati vel simplicis jus patronatûs sibi competere, ut intra sex mensium spatium juris patrò-

patronatûs titulum Ordinario, vel ejus vicario generali, ad normam Tridentini Concilii examinandum ostendant. Re enim in tempore perpensa, omnis dubitationis & litium occasio auferatur. Si negligentes fuerint, sciant se inde, quod ad ipsum jus patronatûs attinet, damnum esse reportaturos.

CAPUT XV.

Ne pactio, vel conventio aliqua sit inter præsentatum & ipsum patronum.

QUOTIES Beneficiorum patroni aliquem ad Beneficium vacans præsentaverint, præter ea quæ de jure vel consuetudine ab eis interrogari solent, ipse saltem præsentatus juret, num pactio aliqua vel conventio inter ipsum & patronum intervenerit: ut judicare possit Ordinarius, an ipsa præsentatio rectè & canonicè fiat.

CAPUT XVI.

De decimis integrè solvendis.

CUM jus decimarum, quæ Ecclesiasticis personis debentur, à jure divino pendeat, & sacris etiam Ecclesiæ statutis magnopere sit comprobatum; non potest Synodus illorum versutiam non maximè reprehendere, qui in decimis solvendis omnes rationes excogitant, quibus aliquid ex is per fraudem subtrahere, easque imminuere possint. Quare districtè præcipit, ut posthac de omnibus terræ seminibus, fructibus, oleribus, lana, siliquis, foliis mororum, saccaro, deque omni specie vini, ac reliquis, quæ terrâ gignuntur, integrè omnique fraude seclusa, sub excommunicationis pœna decimas solvant: utque decimantes nequaquam pejora tribuant, neque seminis portionem, quæ terræ mandata fuit, aut ea, quæ ex cumulis relinquuntur, vel ipsa etiam purgamenta à jure decimarum exempta faciant. Demum ne ullus, cujuscumque dignitatis aut conditionis fuerit, decimarum solutionem impedire, earumve collectores ulla ratione molestiâ afficere ausit.

CAPUT XVII.

Usurarii contractus prohibentur.

QUONIAM qui cum proximi injuria res suas usuris augere student, in Dei Ecclesia detestabiles sunt, cùm & Christi etiam sententiâ damnentur apud Lucam dicentis: *Si mutuum dederitis iis, à quibus speratis recipere, quæ gratia est vobis? nam & peccatores peccatoribus fænerantur, ut recipiant æqualia. Veruntamen diligite inimicos vestros, benefacite, & mutuum date, nihil inde sperantes.* Quin & in civitate, in qua viderat David iniquitatem & contradictionem, non defecerat de plateis ejus usura & dolus. Et is in tabernaculo Domini habitat, *qui jurat proximo suo, & non decipit; qui pecuniam suam non dedit ad usuram.* Ideo Synodus hoc crimen meritò execrata, statuit ac præcipit, ne posthac contractus ulli usurariâ labe affecti in civitatibus, oppidis, aut Universitatibus permittantur; quales sunt, quando ratione tantùm temporis res pluris quàm valeat, venditur: vel quando anticipatâ pecuniâ, minoris justo aliquid emitur: similesque alii contractus, qui communi eruditorum judicio usurarii censentur. Quos omnes meritò vult è tota provincia omnino sublatos & abolitos esse: & qui eos exercent, infames haberi, & pœnis ipsius juris acriter pro delicti qualitate puniri.

CAPUT XVIII.

De flagellantibus se.

CUM in iis potissimùm diebus, quibus præcipua nostræ fidei mysteria in Ecclesia celebrantur, oporteat divinum cultum purum in primis ac incorruptum esse; & ab iis, qui feriâ quintâ in cœna Domini, & antemeridiano tempore feriâ sextâ in Parasceve se publicè flagellare solent, pleraque scandala oriantur; cùm eo tempore, quo jejunandum est, epulationibus & compotationibus plerique eorum se dedant; quandoque etiam pro divinis laudibus blasphemiæ, & divini nominis execrationes audiantur; divinumque officium & sacræ conciones ab eis perturbentur; & quod gravius est, sub hac specie boni in eorum nonnullis mens mala lateat, qui hoc devotionis & sanctitatis prætextu ad quædam flagitia abutuntur: idcircò hæc omnia perpendens Synodus, ac sperans fore, ut, si hic usus prædictis temporibus se flagellandi in aliud tempus transferatur, majore hec animarum devotione, & sublatis omnibus scandalis fiant; statuit sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, ne flagellantium se aliquis feriâ quintâ in cœna Domini interdiu, vel noctu; neque feriâ sextâ in Parasceve antemeridiano tempore, sive in publica processione, sive seorsum in vicos vel templa prodire ausit. Illis tamen permittitur feriâ sextâ in Parasceve pomeridiano tempore usque ad solis occasum, prædictis & aliis omnibus scandalis sublatis, in processione, ac etiam seorsum se flagellando in templum aliquod vel templa, devotionis gratiâ pergere. Quod ipsum Synodus sub eadem excommunicationis pœna iis præcipit, qui pœnarum confraternitati sunt addicti. Eos verò, qui atris vestibus indui, & ipsos se flagellantes, vel alios comitari solent, ad scandala & mali pericula vitanda, non aliter quàm detecta facie incedere jubet. Si minùs paruerint, præcedenti etiam pœnæ sint obnoxii. Denique ipsa Synodus, ob Resurrectionis Dominicæ gaudium consuetudini etiam & ritui, quem Ecclesia in hisce solennibus festis servare solet, inhærens,

præ-

pręcipit, ne ipso Resurrectionis Domioicæ festo ullus se flagellis publicè cędat. Mandati transgressoribus eadem excommunicationis pœna imponitur.

CAPUT XIX.

De Notariis.

NOTARII, si quaodo auctoritate sua abutuntur, multa & magna Reipublicę mala inferre solent. De quorum peritia potest Episcopus juxta Tridentini Concilii decretum, etiam tamquam sedis Apostolicæ delegatus, examinatione adhibita, inquirere: & illis, si non fuerint idonei reperti, aut si in officio suo delinqoant, ipsius officii usum in caussis Ecclesiasticis, aut perpetuò, aut ad tempus prohibere. Statuit ergo Synodus, ne Notarii alii admittantur, quàm periti & examinati, & quibus de morum probitate bonum testimonium detur. Qui verò domicilium stabile iu diœcesi non habuerint, quod Notariis Apostolicis frequentiùs accidere solet, officii sui usum exercere non permittantur, nisi priùs de protocollis & regestis fideliter servandis & ab ea diœcesi, in qua acta receperint, non aliò abducendis, firmam ac tutam cautionem dederint. Quicumque autem officio suo non legitimè fungentur, juxta idem Tridentinæ Synodi decretum ab Ordinariis puniantur.

CAPUT XX.

Multæ quibus applicentur.

MULTAS quæ in statutis hujos Provincialis Concilii iis qui non obedierint, sunt impositæ, nec in ipsis statutis alicui sunt applicatæ, Synodus addicendas & applicandas esse decernit, & præsenti decreto in hunc qui sequitur modum eas addicit & applicat: ut in tres æquas partes divisæ, una in usum fabricæ ipsius Ecclesiæ, altera in pauperum loci sustentationem cedat, tertia verò criminis delatori, & ministris executoribus tribuatur.

CAPUT XXI.

Nulli præiudicium aliquod ex hujus Provincialis Concilii Actis generari, aut jus novum acquiri.

CUM maximè deceat omnia in Conciliis ex jure & æquitate fieri, statuit Synodus, sacrorum Conciliorum consuetudinem secuta, si quis in hujus Provincialis Concilii Actis, vel dum ipsa ejus decreta in congregationibus sanciebantur, vel in publicis sessionibus promulgabantur, non debito fortè loco sederit, aut quocumque modo, dum sententiæ dicerentur, votum protulerit, aut alium quemcumque actum exercuerit, nulli ob id præjudicium generatum, aut novum jus in futurum tempus alicui fuisse acquisitum.

QUÆ omnia Provincialis hujus Synodi decreta in Metropolitano Valentiæ urbis templo, præsentibus Concilii Patribus, & frequenti populo, lecta fueruot. Die verò XXIV. mensis Februarii, anno à Christo nato MDLXVI. quâ sessio ultima in eodem templo habita est, interrogati Patres num omnia Synodi hujus decreta ipsis placerent? cùm sibi placere, seque firma & rata ea omnia habere respoodissent, Synodus ipsa in Dei nomine soluta fuit; & ejus decreta Patrum subscriptione, ut sequitur, constabilita & firmata fuère.

Martinus Archiepiscopus Valentinus.
Didacus de Arnedo Episcopus Maioricensis.
Joannes Segrianus Episcopus Christopolitanus procurator Oriolensis.
Concordant decreta cum originali.

Antonius de la Jardina Concilii Provincialis Valentini Secretarius & Not.

MAR-

MARTINVS AYALA
ARCHIEPISCOPUS VALENTINUS

Omnibus hujus provinciæ Chriſti fidelibus ſalutem in Domino.

CONCILIUM Provinciale, quod ex ſanctorum Patrum, & ſacroſanctæ atque Oecumenicæ Synodi Tridentinæ decreto in Eccleſia noſtra celebrandum indixeramus, Domino vires largiente, ad optatum jam finem perduximus. In quo illud à nobis imprimis curatum eſt, ut eos potiſſimùm hujus provinciæ abuſus corrigeremus, qui majora incommoda ſubditis noſtris attuliſſent, & jam ampliùs diſſimulari citra magnam divini cultus & bonorum morum jacturam minimè potuiſſent. Aliorum verò abuſuum repurgationem, qui vel leviores eſſent, vel hujus noſtræ diœceſis proprii, partim in ſequentem Synodum Diœceſanam à nobis proximè habendam, partim in alia tempora commodiora rejecimus: ne ſi omnes ſentes & ſpinas, quæ fuerant enatæ, uno impetu eradicare niteremur, utilem etiam frugem cum zizaniis convelleremus. Vix enim profectò poſſumus ſine acerbo animi dolore commemorare, quantum damnorum intulerit cùm in cæteras Hiſpaniæ Eccleſias, tum verò maximè in hanc noſtram Valentinam provinciam neglecta tot ſæculis Conciliorum celebratio. Quod certè is facilè perſpiciet, qui antiquum Hiſpaniæ ſtatum, hoc eſt, veterem Conciliorum majeſtatem, & gentis illius noſtræ ad pietatem & honeſtos mores ſtudium ardentiſſimum, cum præſentis ſæculi inertia & moribus propemodum deploratis voluerit comparare. Celebratum quidem olim apud Valentiam fuit ante annos mille, regnante in Hiſpania Theoderico, ſex Epiſcoporum Concilium: quod etſi paucorum admodùm fuerit Canonum, quia nondum fortaſſe in Eccleſiis morbi adeò excreverant, eâ tamen fuit auctoritate, ut Concilium ſeptimum Toletanum illius decretum pro lege receperit. Verumtamen quod ſummè dolendum eſt, ab eo tempore uſque ad Machometanorum incurſionem, & poſt recuperatam deinde ex illis à Jacobo Aragoniorum Rege Valentiam, ad hanc uſque diem; nullum omnino apud nos Concilium habitum legimus, præter pauciſſimas Synodos Diœceſanas, & illas multorum annorum ſpatiis intermiſſis. Nunc verò quoniam Dei opt. max. & ſacræ Synodi Tridentinæ beneficio, Conciliorum celebrationem videmus reſtitutam, non poſſumus non meliora omnia nobis deinceps polliceri. In primis autem certò ſperamus, hoc noſtrum Valentinum Concilium (ſive ſecundum poſt alterum illud vetuſtiſſimum, appellare volueris: ſive primum poſt factam Metropolim ab Innocentio VIII. Valentinam Eccleſiam) fore & utile principium ad curanda inveterata hujus provinciæ vulnera, & non leve poſteris exemplum ad ſæpè renovandam hujuſmodi morborum medicinam. Nos quidem diligen-

genter ſtuduimus hujus provinciæ mala ex multorum ſermonibus explorare: & eorum quoque hominum, qui virtute ſua, doctrina, & longo rerum uſu ad eam rem utiles videbantur, judicia de remedio afferendo exquirere. Tandem poſt auditas de rebus ſingulis multorum ſententias, communibus omnium ſuffragiis, hæc decreta viſa ſunt digna, quæ ad hujus provinciæ utilitatem ſancirentur. Ut verò etiam in noſtrorum manus citiùs ac fideliùs pervenirent, nos illa typis excudenda curavimus. Reliquum eſt, ut vos, quorum cauſsâ tam multi labores à nobis ſuſcipiuntur, quorumque imprimis ſalutem ex officii noſtri debito chariſſimam habemus, par quoque ſtudium ad has leges cognoſcendas ac ſedulò obſervandas afferatis.

BREVE PII V.

Ad D. Ferdinandum de Loaſes Patriarcham & Archiepiſcopum Valentinum directum, in quo Synodus Provincialis D. Martini de Ayala confirmatur, cum aliquibus tamen reſtrictionibus; ac epitheto *Sancta* eam privat.

Juxta exemplar aſſervatum in archivo S. Metropolitanæ Eccleſiæ VALENTINÆ.

Venerabili fratri Ferdinando Patriarchæ Antiocheno, Archiepiſcopo Valentino.

PIUS PAPA V.

VENERABILIS frater, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Provinciale Concilium Valentinum ſuperioribus annis celebratum, quod correctioni noſtræ ſubjiciens, miſit ad nos bon. mem. proximus prædeceſſor tuus; vidimus, & à venerabilibus fratribus noſtris, quos ad interpretationem ſacri Tridentini Concilii aſſumpſimus in conſilium, quoad ejus in præſentia fieri potuit, emendandum curavimus. Quæ autem corrigenda, de ipſorum etiam venerabilium fratrum ſententia, nunc viſa ſunt, ea hic infraſcribi juſſimus. Porrò fraternitati tuæ, tuorumque Coëpiſcoporum officium erit, illa diligenter animadvertere, & ut ad ea ipſa Concilium iſtud omnino accommodetur & conformetur ſedulò curare. In iis verò etiam, quæ deinceps iſthic Deo approbante, Provincialia Concilia habebuntur, earundem infraſcriptarum correctionum noſtrarum ſemper meminiſſe, ita ut ab illarum ratione atque ſententia nullo unquam tempore diſceſſiſſe videamini.

Seſſione I. in proœmio, ibi: Hæc ſancta Provincialis Valentina Synodus &c. *Hæc verba*: ſancta Synodus, *non conveniunt Synodo Provinciali, ſed Univerſali. In Provinciali autem verba ſic concipi debent*: N. Archiepiſc. &c. de conſilio & aſſenſu RR. DD. Coëpiſcoporum noſtrorum in Provinciali Synodo ſtatuimus &c. *Ideo, verba illa*, ſancta Synodus, *tollantur & hic & in aliis omnibus locis hujus Concilii, ubi poſita ſunt. Ibi*: profitetur ac defert &c. *debuerat hæc profeſſio fidei fieri juxta formam præſcriptam in literis Pii IV. quarum exemplum nunc mittitur, ut ea deinceps ſic præciſè præſtetur.*

Seſſio I. Cap. II. quod incipit: Regulares extra ſua monaſteria. *Ibi*: aut ad ſimplex Beneficium. *dicatur*: aut ad aliquod Beneficium.

Seſſio II. Cap. III. quod incipit: Baptiſmus ſacramentorum, *Ibi*: Ex pacto in ejus collatione &c. *Diſplicuère illa verba*: ex pacto; *quod ſponte datum ſeu oblatum permittant, & homines ad dandum invitent.*

Seſſio II. Cap. VIII. quod incipit: Quoniam Ma-

Machometanorum. *Ibi*: etiam ægrotis graviter laborantibus. *Videbatur injungenda potiùs pœna, & quidem majoris summæ, medicis, qui primâ vice ab ægrotis vocati, eos non admonerent, ut Parochum ad se accersiri jubeant. Vel postquam admonuissent, secundâ vice accedentes, etsi ægrotos non paruisse viderint, ad eos nihilominus postea reverterentur.*

Sessio II. Cap.XVIII. quod incipit: Presbyteris omnibus. *Ibi*: in excommunicationem latæ sententiæ. *displicuère illa verba*: latæ sententiæ.

Sessio II. Cap. XXII. quod incipit: Non probat sancta Synodus. *Ibi*: posthac aquam tantùm. *displicuit hæc innovatio.*

Sessio II. Cap. XXV. quod incipit: Quamvis matrimonia, quæ invitis parentibus. *Tollatur omnino hoc decretum.*

Sessio II. Cap. XXVIII. quod incipit: Jubet sancta Synodus ne Parochus. *Licèt optandum sit, ut qui contrahunt matrimonia hæc omnino scirent; non potest tamen propterea libertas matrimonii impediri. Ideo deleatur totum hoc decretum, & curent Ordinarii, ut qui ignari sunt doceantur.*

Sessio III. Cap. IV. quod incipit: Quoniam Episcopi, qui Titulares vocantur. *Ibi*: nisi notus fuerit &c. *addatur*: vel missus à Sede Apostolica. *Ibidem*: in regnis Hispaniæ, aut insulis illi adjacentibus progenitus. *Tollatur verbum*, progenitus.

Sessio III. Cap. V. quod incipit: Eorum vitæ meritum. *Ibi*: Qui non potuerit &c. *usque ad versum*, Presbyteros autem, *tollatur tota hæc clausula, quæ pœnam & multam irrogat; & permittatur hæc res in terminis Juris Canonici, & Concilii Tridentini.*

Sessio IV. cap. II. quod incipit: Quoties Parochialis Ecclesia. *Ibi*: vt per edictum publicum, qui ad eam Parochialem &c. *Declaretur, ut per hæc verba non censeatur ablata iis, quibus à Concilio Tridentino Sess. 24. cap. 18. data est facultas nominandi examinatoribus alios, quos idoneos aptosque noverint, ita ut ordo & forma in dicto cap. XVIII. præscripta servetur ad unguem. Ibidem*: quindecim vel pauciorum dierum &c. *Visum est tempus nimis breve, ut quod minimè auferre possit facultatem nominandi, & post illud tempus iis, quibus ex dicto Cap. XVIII. competit. Ibid.* Poterit tunc Ordinarius pro suo arbitrio, Ecclesię, ut magis expedire viderit, providere. *Deleantur hæc omnia verba, & dicatur*: Poterit tunc is, ad quem collatio pertinet, alicui, prævio privato examine, providere.

Sessio IV. Cap. III. quod incipit: Cùm ii, qui morum gravitate. *Ibi*: In aliqua studiorum Universitate, quæ nulla hæresis suspicione tunc laboraret, arduo præcedente examine, juxta Universitatis illius statuta. *Deleantur hæc omnia verba, quia non sunt in Decreto Concilii Tridentini Sess. 24. Cap. 12. Ibid.* Capitulis verò non liceat aliter, quàm juxta hujus statuti formam, aliquem ad alicujus Archidiaconatûs possessionem admittere. *Deleantur hæc omnia verba.*

Sessio IV. Cap. IV. quod incipit: Hortatur sacrosancta Tridentina Synodus. *Hoc totum decretum pro non facto editove habeatur, sed Decretum Concilii Tridentini in hac materia editum servetur prout jacet.*

Sessio IV. Cap. VIII. quod incipit: Quoniam templa, quæ divino. *Ibi*: ultra dies novem. *Et ibidem*: intra quos &c. *servetur in hoc jus commune.*

Sessio IV. Cap. XII. quod incipit: Statuit sancta Synodus, ne è monasteriis. *Ibidem*: illud etiam prohibet, ne Regulares extra monasteria ad sepeliendos defunctos crucem deferendo in processione progrediantur. *Tollatur tota hæc clausula, & servetur consuetudo locorum.*

Sessio IV. Cap. XVI. quod incipit: Cùm aliquando accidat. *Totum hoc decretum tollatur.*

Sessio IV. Cap. XVIII. quod incipit: Quemadmodum æquum est. *Totum hoc decretum reprehenditur, quia ab iis factum, qui faciendi potestatem non habuerunt, & reservatarii satis jure cogi poterant ad ea subeunda onera, ad quæ literæ reservationum eos obligant.*

Sessio IV. Cap. XX. quod incipit: Quoniam experimento aliquando. *Ibi*: Si quando constiterit Judices delegatos cujuscumque dignitatis seu præeminentiæ &c. *Auctores hujus decreti nimium sibi arrogârunt. Ideo deleatur totum, cùm satis etiam jure communi provisum sit.*

Sessio IV. Cap. XXII. quod incipit: Antequam professionem. *Ibi*: Dos eodem Concilio &c. *Et ibi*: dotem ipsam receperit &c. *Deleantur dictiones* dos, *&* dotem; *& dicatur*, bona. *Dat. Romæ apud S. Petrum sub annulo piscatoris die quarta Novembris millesimo quingentesimo sexagesimo septimo, Pontificatûs nostri anno secundo.*

Cæs. Glorierius.

ELOGIUM ILLUSTRISS. AYALAE

PRÆSIDIS HUJUS CONCILII.

Ex Biblioth. Hispana cl. v. D. Nicolai Antonii, Tom. II. pag. 87.

D. *MARTINUS PEREZ DE AYALA patriam habuit* Hieste *oppidum diœcesis Carthaginensis, aut potiùs* Securam, *in montanis quæ ab ea nomen accipiunt: quod scriptum ipse in relatione vitæ suæ dicitur reliquisse. Natus anno MDIV. nobilibus quidem, sed nullarum facultatum parentibus. Quare primoribus literis & Grammaticâ, quam accuratè didicit, tamquam instrumento usus fuit ad se ipsum ac viduam matrem necessariis exhibendos, præceptorem ejus artis exercens. Compluti deìn Philosophiæ, Theologiæq; dedit operam, nec non Salmanticæ in collegio S. Jacobi equestris ordinis, admissus paullò antè ad Uclesianam religiosorum sacræ hujus militiæ familiam & domum. Quo in gymnasio Franciscum Victoriam Dominicanum præceptorem sortitus est. Toleti Philosophiam, Granatæ etiam Theologiam docuit, Academicis professionis insignibus utrobique susceptis. Usque dum à Giennensi Antistite D. Francisco à Mendoza evocatus aures sibi pœnitenti ut præberet, viceq; illius Episcopatum regeret, patronum paullò pòst in Italiam sequutus, Lovaniiq; in Belgio resistens Hebraïcæ ac Grecæ linguis addiscendis vacavit; indeque cum quodam Lovaniensi Doctore, post Giennensis obitum, destinatus Wormaciam ivit pro Catholica religione tuenda cum hæreticis congressurus. In Belgium postea reversus, Antuerpiæ in quodam Fratrum Cœnobio interpretatus est Paullum Apostolum, atque scribere cœpit celebres illos in defensionem Apostolicarum traditionum Commentarios. Profectus inde Caroli Cæsaris jussu ad Tridentinam Synodum, interfuit Sessioni, quæ de justificatione divinæ gratiæ Catholica exposuit dogmata. Unde in Germaniam revocatus, deligi promeruit ab eodem Cæsare anno ejus sæculi XLVIII. in Avitanæ Ecclesiæ Præsulem: quod munus gerens interfuit secundò Tridentini Concilii denuò convocati à Julio III. Pont. Max. tribus Sessionibus, translatus post novem annos ad Segoviensis urbis sedem. His infulis ornatus, tertiò Tridentum ivit magnum illum virum Benedictum Ariam Montanum ejusdem secum religiosæ familiæ in comitatu ducens, dum annus verteret LXII. In reditu Valentinæ Ecclesiæ Archiepiscopali datus fuit Pastor: cui sponsæ adhæsit ab anno LXIV. usque ad LXVI. Valentiæ obiens sexagesimo secundo ætatis nondum completo; vir longiore vitâ dignus, Benedictiq; ejusdem Ariæ Montani elogio in Præfatione Beniamini Tudelensis,* doctissimus simul ac piissimus, nec linguæ Hebraïcæ ignarus. *Item Bernardini Gomesii à Miedes Albarrasinensis Episcopi in* Enchiridio Podagræ *vulgari linguâ scripto, ubi occasionem mortis ejus refert,* vigilantissimus Pastor: *in monumentis Uclesiensis suæ domûs,* vir acerrimi judicii & ingenii, religione, literis, & doctrinâ clarissimus, *meritò nuncupatus. Princeps nobis relictum ab eo Opus, illud est:*

DE DIVINIS, Apostolicis, atque Ecclesiasticis traditionibus, deque auctoritate ac vi earum sacrosancta, Assertiones, seu libri decem; *ad Philippum Hispaniarum Principem. Coloniæ apud Gasparum Gennepeum* 1549. *Parisiisq; eodem anno. De quo Michaëlis Medinæ Franciscani, viri doctrinâ celeberrimi lubet elogium subjungere:* Martinus Ayala Segoviensis Episcopus (*ait lib.* 1. de recta in Deum fide, *c. IV.*) vir præter integrum animum & excellens ingenium, veteris Ecclesiasticæ lectionis consultissimus; quibus dotibus sic urget hæreticos Opere illo de Ecclesiasticis traditionibus, ut nisi Diabolo obsidente oculis animi capti essent, apertè visuri sint, quantum impiæ istæ novationes à veteris illius Ecclesiæ moribus distent. *Reliqua sunt, Latina quidem:*

Commentaria in universalia Porphyrii. *Granatæ* 1537. *In folio.*

Hispana hæc autem pietatem promoventia:

COMPENDIO y declaracion de lo que son obligados à guardar los cavalleros de la Orden de Sant-Jago, assi por los votos, fin de su Orden, y disposicion de su Regla, como por los estatutos y loables usos y costumbres della. *Huic accedit:*

UN BREVE TRATADO para bien confessar. *Mediolani* 1552. *in* 8. *Aliud Opus, credo, est:*

COMPENDIO para examinar la consciencia. *Valentiæ* 1582. *Antuerpiæq; apud Plantinum in* 16. *aliàs* Confessionario. *Pampilonæ* 1612. *Princiæq; antea* 1604. *in* 16. *additâ insuper*, La protestacion de la fee del Maestro Castañiza.

EL CATECUMENO, ò Christiano instruido. *Mediolani* 1552. *in* 8.

AVI-

AVISOS de bien morir. *Mediolani* 1552. *In* 8.

DOCTRINA CHRISTIANA para los que entienden ya algo mas de lo que à los niños se les suele enseñar comunmente, por modo de dialogo. *Mediolani* 1554. *In* 8.

Magnus ille vir D. Joannes de Ribera Archiepiscopus Valentinus edi curavit Valentiæ, quasi antea ineditum & in scedis Martini nostri repertum, nescio an diversum à laudatis, Opus hoc titulo:

CATECISMO. formâ & ipsum dialogisticâ, 1599. 4. *apud Petrum Patricium Mey.*

Cur etiam non tribuemus ei

CONCILIUM Valentiæ celebratum anno *MDLXV.* Synodumque *sequenti? quæ duo typis edidit Joannes Mey ibidem anno* 1566. *nec non & ex ejus schedis collectum aliud:*

DOCTRINA CHRISTIANA en lengua Arabica y Castellana para instruccion de los nuevamente convertidos del Reyno de Valencia. Ibidem in iisdem typis 1566. *in* 8.

MSS quoque reliquit vitæ suæ (*quam diximus*) Relationem, *quâ usus fuit Ægidius Gundisalvi Davila in ejus formando elogio inter Segobiensis Ecclesiæ Episcopos, ac Didacus Colmenares in ejusdem urbis* Historia. *Item* vitam & res gestas Petri Alphonsi *sodalis, qui præfectus fuit domorum S. Marci & Uclesii, integritate morum venerabilis. Hanc Uclesienses adservare affirmavit mihi oculatus testis Illustrissimus D. D.* Hieronymus Mascareñas *Segobiensis Episcopus. Jacet in sede sua Valentina in cappella S. Petro sacra sub hoc epitaphio.*

IN SPE RESVRRECTIONIS MORIOR.
HIC SITVS EST MARTINVS DE AYALA
ARCHIEPISCOPVS VALENTINVS.
QVI LICET
TRES ECCLESIAS REXERIT.
GVADIXENSEM. SEGOBIENSEM.
ET HANC POSTREMO VALENTINAM
IN QVA DECESSIT.
NIHIL TAMEN TVLIT AEGRIVS QVAM
PRAEESSE.
OBIIT NONIS AVGVSTI
MDLXVI.

ALLEGATIO JURIS

Pro defensione patrii Provincialis Concilii Valentini circa verba illa: *sancta Synodus*, ad sacram Illustrissimorum Cardinalium Congregationem, Oecumenici Tridentini Concilii interpretem missa per

DIONYSIUM PAULLUM LOPIS

Presbyterum Valentinum J. U. Doctorem Bononiensem, anno Domini 1594. *tunc Valentinæ Ecclesiæ Beneficiatum, nunc Ecclesiæ Gandiensis Decanum.*

ILLUSTRISS. AC REVERENDISS. DNI.

VARIIS ac diversis, ut scitis, Illustrissimi ac Reverendissimi Patres & domini, nominibus & epithetis ornatum legitur Provinciale Concilium.

Dictum est enim *Pontificale* à Concilio Aurelianen. V. in Præfat. Tom. II. Concil. pag. 574. *Sacerdotale* à Concil. Toletano III. cap. 8. eod. Tom. II. pag. 865. *Reverendum* à Concil. Folo-Julien. cap. 12. Tom. III. Concil. pag. 674. *Venerabile* à Concil. Aquisgranen. I. in Præfat. eod. Tom. III. pag. 704. *Saluberrimum* à Concil. Regiensi cap. 1. Tom. II. Concil. pag. 13. *Gloriosum* à Concilio Africano sub Bonifacio I. cap. 73. versu *Placuit.* Tom. I. Concil. pag. 837. *Publicum* à Concilio apud Palatium Vernis cap. 5. Tom. III. Concil. pag. 440. *Commune* à Concilio Toletano I. in princ. Tom. I. Concil. pag. 767. *Plenarium* à Concilio Africano cap. 15. pag. 827. & per emphasin dictum est *Sanctum*, à Concilio Matiscon. II. cap. 12. Tom. II. Concil. pag. 856. Denique *Perfectum Concilium* esse in quo Metropolitanus Episcopus fuerit, habetur in Græcis Synodis collectis à Martino Bracarensi Episcopo c. 9. Tom. II. Concil. pag. 833. quod antea diffinierat Antiochenum Concilium sub Julio I. cap. 16. & 18. Tom. I. Concil. pag. 647.

Collect. Max. Concil. Hisp. Tom. IV. M 2 Inter

Inter alia verò epitheta, numeu *sanctitatis* sortitum est Provinciale Concilium, passimque appellatur *sacer conventus*, *sacrum Concilium*, & *sancta Synodus*. Nam si nomen *sanctitatis* habuerunt etiam legati Populi Romani. l. fin. ubi glos. fin. ff. *de legationibus*. muri & portę civitatis §. *Sancta quoque res*. instituta *de rerum divisione*. Et sęculares leges *sacratissimæ* dicuntur l. *Leges* 3. C. *de legibus*. Et *sanctæ* l. *Sacra loca* §. *Propria* ff. *de rer. divis.* à fortiori ea quę divino cultui addicta & dedicata sunt, vocari *sancta* meritò consueverunt, ut in vasis, vestibus, & altaribus docet catechismus Romanus in explicatione Symboli in nonn artic. *Credo sanctam Ecclesiam* vers. 5. Altera proprietas Ecclesiæ est, ut sit *sancta*. Ex quo receptus est communis usus loquendi, quo *sanctas* dicimus particulares Ecclesias: *sanctam* videlicet Toletanam Ecclesiam, Tarraconensem, Valentinam, & sic de similibus, juxta cap. fin. 16. distinct. ibi: *Sancta Constantinopolitana Ecclesia*. Et juxta sexaginta octo subscriptiones Episcoporum in Concil. Lateranensi sub Martino I. Consultatione II. Tom. III. Concil. pag. 110. & seqq. & facit rubrica c. *Sacrosanctis Ecclesiis*. Hinc etiam fit, ut Episcopi qui iis particularibus Ecclesiis præsidident, *sancti* dicantur in Concil. I. Valentino Hispano hujus civitatis c. 3. Tom. II. Concil. pag. 537. & in c. *Relatum est auribus sanctorum Sacerdotum*. 31. q. 1. & in auth. *De sanctissimis Episcopis*, & alibi sæpè. Neque hoc mirum est, cùm fidelis quilibet *sanctus* dicatur. ut præclarè advertit S. Augustinus interpretans verba illa: *Quoniam ego sanctus sum*. Psalm. 85. & Catechismus ubi suprà.

Cùm ergo Metropolitanus & Comprovinciales Episcopi dicantur *sancti*, ad eosque congregatos in nomine Domini pertineat usus Concilii Provincialis, ut docet Generale Trident. Concilium Sess. 24. *de reform.* c. 2. sequitur quòd ipsum Provinciale Concilium dicatur *sanctum*, juxta text. in cap. *Nulli liceat* 12. q. 2. pro quo facit Gangrense Concilium, dum in cap. fin. dicebat: *Et domos Dei honoramus: & conventus, qui in iis fiunt, tanquam* sanctos *& utiles recipimus*. Habetur in cap. *Parcimoniam* 41. distinct. nam Concilia Provincialia solita sunt *sacri conventus* appellari. cap. *Placuit sancto conventui* 4. q. 3. c. *Quæsti sunt*. ibi: *Sacer iste conventus* 16. q. 1. cum similibus. Et Illustrissimus Cardinalis Borromæus decreta Provincialia *sanctas leges* appellat in oratione habita ad Quintum Mediolanense Concilium vers. 5. *O salutares Episcopalium Conciliorum labores*! ibi: *Vos sanctarum legum auctores*. motus inter alia, ex cap. *si sæculi leges* 12. quęst. 2. cùm ut suprà dicebam, sæculares leges *sanctæ* & *sacratissimæ* dicantur.

Quinimmo Nationalia Concilia, quæ in effectu & absolutè Generalia & Universalia non sunt, sed magis ad rationem Provincialium Conciliorum accedunt, non solùm *sancta*, sed etiam aliquando dicuntur *magna*, *Generalia*, & *Universalia* Concilia. De quibus omnibus, tum ex voluminibus Conciliorum, tum ex decreto Gratiani oculatâ fide probant loca hæc, quæ mihi modò occurrerunt, & sunt quæ sequuntur.

TOMO I. CONCILIORUM.

Ancyranum Concilium circa annum Domini CCCIIX. sub Sylvestro I. celebratum, de quo in Tom. I. Concil. pag. 446. in c. 16. secundùm primam versionem. ibi: *Præcepit sancta Synodus*, & secundùm versionem Gentiani Herveti, in cap. 17. ibi: *Jussit sancta Synodus*.

Gangrense Concilium circa annos Domini CCCXXIV. sub Sylvestro I. celebratum, de quo dicto Tom. I. pag. 607. in Epist. seu prooemio, ibi: *Conveniens sancta Synodus Episcoporum in Ecclesia Gangrensi*.

Antiochenum Concilium sub Julio I. dicto Tom. I. pag. 640. initio, ibi: *Sancta & pacifica Synodus*. & in cap. 1. ibi: *Sancta Synodus*. & in cap. 10. & cap. 14.

Laodicenum Concilium dicto Tom. I. pag. 698. cap. 1. ibi: *sancta Synodus*.

Aquilejense Concilium tempore Damasi I. de quo in dicto Tom. I. pag. 717. in Epist. quæ incipit: *Imperatoribus*. in princ. ibi: *Sanctum Concilium quod convenit Aquileiæ*. & postea pag. 725. ibi: *In hac sacra Synodo Aquilejensi*.

Carthaginense IV. dicto Tom. I. pag. 757. in initio, ibi: *In Concilio Universali Carthagine*. & ibi: *In eadem sancta Synodo*.

Taurinense anno Domini CCCXCV. dicto Tom. I. pag. 762. in prooemio, ibi: *Sancta Synodus quæ convenit in urbe Taurinatum*. in cap. 1. ibi: *Judicatum est à sancta Synodo*. & ibi: *A sancta Synodo deffinitum*. Et cap. 2. ac 4.

Toletanum I. dicto Tom. I. pag. 767. cap. 3. ibi: *Constituit sancta Synodus*.

Milevitanum dicto Tom. I. pag. 804. cap. 1. ibi: *Qui fuerunt in hac sancta Synodo*.

Africanum tempore Bonifacii I. dicto Tom. I. pag. 824. cap. 44. ibi: *Ut proximo Universali Africano Concilio*. Et cap. 67. ibi: *Censuit sanctum Concilium*. & cap. 76. 84. & 94.

TOMO II. CONCILIORUM.

Regiense Cuncilium anno Dñi CDXXXIX. in Tom. II. Concil. pag. 12. in cap. 2. ibi: *Verùm quia hæc sancta Synodus*.

Arausicanum I. pag. 16. cap. 29. ibi: *Ad sanctam Synodum convenire*.

Vasense I. pag. 19. ibi: *Constitutiones sanctæ Synodi habitæ in civitate Vasense*.

Agathense anno Domini DVI. tempore Symmachi Popæ in principio pag. 503. *In Agathensem civitatem sancta Synodus convenisset*.

Toletanum II. anno Domini DXXXI. tempore Bonifacii II. pag. 546. cap. 5. vers. *Si quis ergo*. ibi: *Qui nunc sanctæ Synodo ex hac provincia defuerint*.

Arvernense tempore Agapeti Papæ pag. 557. in prooemio, ibi: *In Arvernam urbem sancta Synodus*

cedus

dus convenisset. & cap. 1. ibi: *sancta Synodus congregatur*.

Aurelianense IV. tempore Vigilii Papæ pag. 570. in proœmio, ibi: *Cùm in Aurelianensi urbe in Christi nomine sancta fuisset congregatio Sacerdotum.* & cap. 38. ibi: *Quæ Synodus sancta constituit &c.*

Turonicum II. anno Domini DLXX. tempore Joannis Papæ III. pag. 817. cap. 1. ibi: *Placuit itaque sancto Concilio*.

Græcæ Synodi à Martino Bracarensi Collectæ pag. 831. cap. 5. ibi: *Contra hæc magni Concilii constituta.* cap. 7. ibi: *A sancto Concilio.* & cap. 10. 11. 13. 16. 22. 58. & 62.

Lugdunense II. tempore Pelagii II. pag. 852. cap. 6. ibi: *Placuit etiam universo Concilio*.

Valentinum Galliæ anno Dñi DLXXXIIX. pag. 853. in unico solo capite bis *sancta Synodus* vocatur.

Matisconense II. pag. 854. cap. 4. 7. 12. & 20.

Toletanum III. pag. 859. in principio, ibi: *Hæc sancta Synodus habita est in civitate Regia Toletana*. Et pag. 861. cap. 1. 3. 4. 5. 10. 11. 16. 17. 18. 23. ibi: *In hoc sancto Concilio habito in urbe Toletana*.

TOMO III. CONCILIORUM.

Toletanum Concilium IV. circa annum Domini DCXLIII. pag. 65. In tertio summario capitulorum cap. 3. 13. 46. 56. 58. 64. & 65.

Toletanum V. pag. 83. cap. 1. 6. 7. 9. 14. & 18.

Toletanum VIII. anno Domini DCLV. pag. 180. & seqq. in principio cap. 5. 10. 11. 12.

Toletanum IX. pag. 200. cap. 17. ibi: *Consummatum est hoc sanctum Concilium*.

Toletanum X. pag. 204. in decreto incip. ibi: *Delatum est ad nos in conventu sancti Concilii*.

Cabilonense I. pag. 208. cap. 9. 11. 14. & 17.

Anglicanũ anno Domini DLXXX. pag. 230. ibi: *Hæc quoque sancta Synodus suis literis addidit*.

Toletanum XII. pag. 734. in principio, cap. 1. 4. 7. 9. 10. 12. & 13.

Toletanum XIII. pag. 383. in principio §. *In nomine Domini*, ibi: *Sanctissimis Patribus in hac sancta Synodo residentibus*. & ibi: *Sacrosancto cœtui*. & ibi: *aggregatio sacrosancta Pontificum*. & ibi: *In hac sancta Synodo*.

Francofordiæ ad Mœnum habitum tempore Adriani I. pag. 640. tit. *Incipit libellus sacro-syllabus*, ibi: *Placuit igitur sancto venerandoq; Concilio*. & pag. 646. in Epistola Synodica in tit. ibi: *sancta Synodus & venerabiles in Christo Patres*.

Cabilonense II. anno Domini DCCCXIII. pag. 686. cap. 7. & 53.

Moguntiacum I. pag. 693. cap. 10. ibi: *Placuit igitur sancto Concilio*. cap. 22. ibi: *Ad istam magnam Synodum*. & cap. 51. ibi: *sanctæ Synodi licentia*.

Aquisgranense I. anno Domini DCCCXVI. pag. 701. in principio, ibi: *Aquisgrani Palatio Generale sanctumq; convocasse conventum &c.*

Apud Divum Medardum Concil. anno Domini DCCCLIII. pag. 881. cap. 1. in fine, ibi: *Decrevit sancta Synodus*. Et post subscriptiones sępiùs dicitur *sacer*.

Valentinum Gallię anno Domini DCCCLV. pag. 888. in principio, ibi: *Placuit omnibus in sancta Synodo constitutis*.

Wormaciense anno Domini DCCCLXVIII. pag. 977. in Præfat. ibi: *Et quoniam in Generale Concilium agimus*. & cap. 12. ibi: *Cæsareensis sancti Concilii*.

TOMO IV. CONCILIORUM.

Moguntiacum Concil. II. aliàs V. anno Domini DCCCXXCIIX. pag. 18. cap. 6. ibi: *Contra institutionem sancti Concilii*. & cap. 7. 8. & 10.

Metense pag. 24. cap. 3. ibi: *A sancta Synodo*. & cap. 6. & 8.

Triburiense anno Domini DCCCXCV. pag. 26. & seqq. in principio cap. 2. 8. 10. 14. 23. 27. 29. 35. 38. 39. sæpè *sancta Synodus* dicitur.

TOMO V. CONCILIORUM.

Senonense Concilium II. anno Domini MDXXIIX. in decretis fidei pag. 211. cap. 13. & in decretis morum cap. 2. 3. 10. 30. 31. 32. & 40. sæpiùs reperitur.

Augustensis Synodus Diœcesana anno Domini MDXLVIII. pag. 294. in Actis primæ diei vers. 5. *Deinde*. & post cap. 33. vers. *Finita*. in Actis secundi diei pag. 311. in principio, & in oratione ad Synodum habitâ per Martinum de Olave pag. 313.

Trevirensis Synodus Diœcesana anno Domini MDXLVIII. pag. 318. tit. *Summaria tractandarum rerum propositio*. & tit. *Sequuntur edicta*. & tit. *De eorundem concubinatu*. vers. *Cæterùm*. & tit. *Ordinum explorationes*. vers. *Tandem*. & tit. *De libertatis Ecclesiæ violatoribus*. in vers. *Recitatum*.

Coloniense Concil. IV. præside Andolpho, anno MDXLIX. pag. 331. tit. *Censura & decreta*. & cap. 28.

Moguntiacum Concil. X. à Sebastiano Archiepiscopo celebratũ anno Domini MDXLIX. pag. 354. cap. 87. ibi: *Et nos cum hac sancta Synodo*.

IN DECRETO CANONICO GRATIANI.

IN cap. *De iis qui antea* 12. dist. cap. *De libellis* 20. dist. cap. *Quanquam* 23. dist. cap. *Si quis Presbyter* 30. dist. c. *Parcimoniam* 41. dist. cap. *Pro reverentia* 44. dist. cap. *De Judæis* 45. dist. cap. *Presbyteros* 50. dist. cap. *Notum est*. & 2. 1. q. 1. cap. *Interrogatum* cap. *Statuit quoque sancta Synodus*. 2. q. 5. cap. *Placuit sancto conventui* 4. q. 3. cap. 1. cap. *Si quis Episcopus* & 2.

& 2. 6. q. 4. cap. *Relatum est coram sancta Synodo*. 10. q. 1. cap. *Episcopus Ecclesiasticarum* 12. q. 1. cap. *Clerici vel Seculares* 13. q. 2. cap. *Si quis oblitus*. 14. q. 4. cap. *Placita secularia* 15. q. 4. c. *Quæsiti sunt* 16. q. 1. c. *Constituit*. 16. q. 7. cap. *Proclivis* 20. q. 3. cap. *Decrevit sancta Synodus* 22. q. 5. cap. *Si quis sacro*. cap. *Viduas autem*. cap. *Viduas quæ* 27. q. 1. cap. *Statutum* 27. q. 2. cap. *Prælatum* 29. q. 2. cap. *Hoc Sanctum* 32. q. 2. cap. *Religiosa*. *De consecratione dist.* 3. cap. *Placuit*. cap. *Plerique ex Judæis*. *De consecrat.* dist. 4.

Ex quibus Conciliorum exemplis, Illustrissimi ac Reverendissimi Domini, evidenter apparet, per annos mille ducentos & quadraginta & unum (tot enim fluxerunt ab anno CCCIIX. quo celebratum fuit Ancyranum Concilium, usque ad annum MCXLIX. Concilii Moguntini X. de quibus suprà) receptissimam fuisse consuetudinem in Ecclesia Dei vocandi Concilium Provinciale (inter alia ejus epitheta) *sanctam Synodum*. Quibus etiam verbis usæ sunt Synodi Diœcesanæ. ut patet in dicta Synodo Augustensi, & Trevirensi.

Cùm autem in his rebus de quibus nihil constituit divina Scriptura, mos populi Dei, & instituta majorum sint pro lege tenenda, ut ex testimonio Sancti Augustini habetur in cap. *Cùm in his rebus* 11. dist. hinc factum est, ut Concilium Provinciale Valentinum, quod ad observantiam decreti sacrosancti Concilii Tridentini in hac civitate superioribus annis Martinus Ayala Archiepiscopus celebravit, sepè illud *sanctam Synodum* dixerit, & Diœcesanam Synodum *sanctam*, & *sacram* vocaverit.

Cùm verò pro executione debitæ obedientiæ, idem Ayala prædictum Concilium mitteret ad Apostolicam Sedem; per felicis recordationis Papam Pium V. cum Concilio Illustrissimorum Cardinalium, quos tunc ad interpretationem dicti Concilii assumpserat, variè fuit correctum & emendatum, ut in Apostolicis literis videre est, ad Ferdinandum Loazes (defuncto jam Martino de Ayala) Archiepiscopum Valentinum missis, datis Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo piscatoris, die quarta Novembris MDLXVII. Quæ in archivo Archiepiscopali Valentino servantur, acearundem impressa exemplaria, ut in isto apparet, communiter habentur.

Circa autem primam emendationem prædicti Concilii, per dictas Apostolicas literas, verba illa: *Hæc sancta Provincialis Synodus*, in modum sequentem sunt emendata, dicendo: *Hæc verba*: sancta Synodus, *non conveniunt Synodo Provinciali, sed Universali*. Et paucis interjectis prosequitur dictum Breve, dicendo: *Ideo verba illa*: sancta Synodus, *tollantur, & hic, & in omnibus locis hujus Concilii, ubi posita sunt*.

Cùm autem hujus Pontificis dispositionis declaratio & interpretatio nunc ad Sanctissimum D. nostrum Papam Clementem VIII. expectet, & ipse Beatissimus Pontifex ad hos & similes effectus consultò Illustrissimas & Reverendissimas Dominationes vestras prædictæ sacræ Congregationi præfecerit; ideo quà possum & debeo supplici reverentiâ, hæc infrascripta dubia declaranda ad vos Illustrissimos & Reverendissimos Dominos meos præsento & offero; resolutionemque circa ea tenendam humiliter expecto.

DUBIUM I.

An per dictam emendationem, & prohibitionem verborum sit etiam prædictum Concilium Valentinum emendatum in Sessione V. in principio, ibi: *sancienda*. Et in cap. 21. ibi: *sanciebantur*? Quo verbo passim Concilia Provincialia utuntur: significatque aliquid *sancti* constituere.

DUBIUM II.

An ob prædictam emendationem & prohibitionem prohibitum sit Valentino Provinciali Concilio decreta sua nominare *sanctas Constitutiones*, & Provincialem cœtum vocari *sacrum conventum*, *sacram Synodum*, *& sanctum Concilium*?

DUBIUM III.

An prædicta prohibitio & emendatio circa dicta verba, *sancta Synodus*, facta Concilio Provinciali Valentino, comprehendat alia & similia Concilia ante & post istud edita & edenda? ut in quibus eadem est ratio, sit quoque eadem juris dispositio.

Dubitandi autem occasionem dedit, Illustrissimi ac Reverendissimi Domini, videre, quòd in Tomis Conciliorum, & in Decreto Gratiani post ultimam eorum editionem nihil sit circa prædicta mutatum seu observatum: ut patet in locis à me superiùs cumulatis.

Quinimmo ex prædictis Provincialibus Conciliis multa reperiuntur à sacrosancta Apostolica Sede recepta, quæ nihilominus eadem verba habent, videlicet: *sancta Synodus*. ut videre est in Concilio Ancyrano, Gangrensi, Laodiceno, Carthaginensi, & Milevitano, præter alia quæ referuntur cap. 1. *De testibus*. cap. 2. *De success. ab intestato*. & cap. 1. *De sponsalibus*. Sed & Chalcedonense Concilium Actione II. in Can. XVII. hoc epithetum dedit Provinciali Concilio. ut patet in illis verbis: *Licere eis qui se læsos asserunt, apud sanctam Synodum Provinciæ de iis movere certamen*. Et habetur Tom. II. Concil. fol. 329. ex prima editione.

Præterea, & in Mediolanensibus Provincialibus Conciliis, post Generale Tridentinum, & dictas Pii V. sacræque Congregationis literas celebratis, & Tomis Conciliorum insertis, illa eadem, vel similia, habentur verba, quæ prædicto Concilio Valentino prohibita sunt. Constat autem hoc in primo Concilio Mediolanensi, de quo Tomo V. Concil. pag. 506. tit. *De professione fidei, & ejus tuenda cura*. vers. *Sacra igitur*

ibi:

ibi: *Nos & Coepiscopi nostri initio hujus sanctæ Synodi*. & part. 2. tit. *De pœnis*. pag. 559. vers. *Quamcunque facultatem*. ibi: *In hac sacra Synodo*. & vers. *Nemini*. ibi: *In hac sancta Synodo*. & pag. 560. vers. *Omnia*, ibi: *In hac sancta Synodo*. Denique inter subscriptiones eorum, qui Concilio IV. Mediolanensi interfuerunt, de quibus in dicto Tomo V. pag. 697. Lucas Tortus Protonotarius Apostolicus J. U. D. tanquam procurator Reverendissimi Episcopi Dertonæ subscripsit in modum sequentem: *Et omnia, & singula in hac sancta Synodo decreta atque edita, & publicata, eius ac Ecclesiæ suæ nomine recipio*. Et post eam subscriptionem aliæ duę habentur expresso nomine *sanctæ Synodi*.

Hæc sunt, Illustrissimi ac Reverendissimi Domini, quę mihi difficultatem faciunt, & quæ sacræ Congregationis declaratione digna videntur.

Suscipite modò benignè, amplissimi Patres, in præsenti difficultate sincerum animū meum, non tantùm ex affectione patrii Concilii motum (licèt patriæ sim amantissimus) sed inserviendi Catholicæ Ecclesiæ. Ideoque supradicta omnia quatenus possum & debeo, juxta protestationem à me in tractatu seu flosculo *De Clericorum excellentiis* factā, sacrosanctæ Apostolicæ sedi, vestræque sacræ Congregationis ab ipsa sede deputatæ, declarationi & correctioni subjicio. Deus Optimus Maximus diu vos conservet incolumes, Illustrissimi ac Reverendissimi Domini, ut negotia sua in Christiana republica, ut facitis, integerrimè tractare possitis. Valentiæ die 27. Januarii MDXCIV.

Illustrissimarum ac Reverendissimarum Dominationum vestrarum servus observandiss.

Dionysius Paullus Lopis Valentinus Presbyter J. U. D. minimus.

Responsum seu Epistola D. Cardinalis Matthęji sacræ Congregationis Præfecti.

Admodùm Reverande Domine.

QUUM Provincialis illa Archiepiscopi Valētini Synodus, de qua nuper ad me scripsisti, ad sacram hanc Congregationem Tridentini Concilii interpretem inspicienda ac recognoscenda missa fuit; summa quidem cum diligentia ac maturitate omnia in ipsa Synodo contenta, expensa atque examinata fuerunt ab iis Patribus, qui eo tempore prędictę Congregationi præerant. Itaque quod nunc à me requiris, ut tibi ratio diversitatis aperiatur, cur iidem Patres tunc de dicta Synodo Provinciali, dum ea *sancta Synodus* appellatur, verbum *sancta* tollendum censuerint; cùm tamen idem verbum in plurimis Provincialibus Conciliis non semel legatur; gratum mihi certè fuit quæsitum tuum, sicut gratissimum extitit studium & eruditio quàm prætefers in pluribus locis animadvertendis & colligendis. Verùm cùm certò sciam graves illos Patres, tunc non nisi cum ratione dictionem illam de hujusmodi Synodo sustulisse; minimè nunc meæ partes esse videntur (nullâ necessitate cogente) hoc in controversiam vocare: cùm potiùs meę partes sint illorum Patrum auctoritati ac prudentiæ omnino acquiescere, & eorundem sententiæ plenè adhęrere. Quod reliquum est, meam tibi benevolentiam ac voluntatem promptam ac paratam scias, idque ut ra ipsâ intelligas, si usus venerit, curabo. Interim salutem & incolumitatem tibi à Domino exopto. Romæ die 14. Novembris MDXCIV.

Tuus in Domino

Hieronymus Cardinalis Matthęjus.

CLAUSULA
DIONYSII PAULLI LOPIS
Super epitheto *sancta* à Valentina Synodo usurpato, in libro *De vera quatuor Patriarchalium sedium erectione*. cap. 6.

QUAMVIS Provinciale Concilium, inter alia insignia ejus epitheta (quæ in loco statim allegando cumulavi) per mille & amplius annos liberè fuerit *sancta Synodus* appellatum (quod occasionem dedit Martino de Ayala Valentino Archiepiscopo, ut cùm anno MDLXVI. Valentinum Provinciale Concilium ad observantiam sacri & OEcumenici Tridentini celebrâsset, sæpiùs illud *sanctam Synodum* appellavit: maximè cùm primum illud in eadem civitate anno Domini CDLXIX. die 4. Decembr. habitum, teste Petro Antonio Beuter in Chronico Hispaniæ, lib. 1. cap. 27. decreta sua, *sancta Synodica* dixerit, ut

patet

patet ibidem Can. III. Tom. II. Conciliorum pag. 583.) nihilominus tamen re diligentiùs ac maturiùs considerată, fel. mem. Papa Pius V. prædictum epithetum *sanctæ Synodi*, & illi Concilio Ayalæ, & aliis Valentiæ habendis sustulit; solis que Generalibus Ecclesiæ Conciliis reservavit, de quo fuit Breve Apostolicum expeditum de Concilio Illustrissimorum Cardinalium Congregationis Concilii, Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo piscatoris die 4. Novembris MDLXVII. Incip. *Provinciale Concilium Valentinum*. Fuitque per obitum Ayalæ, Ferdinando Loazes, qui illi successit in Archiepiscopatu, directum.

Cùm verò non fuisset intentio sanctissimi Pii V. ejus sacræ Congregationis Concilii, per illud Breve, à solo Valentino Concilio epithetum *sanctæ Synodi* evocare, sed & à reliquis omnibus; ut sic solo Generali Concilio competeret; ut patet in dicto Breve: maximè cum Valentinæ Ecclesię constitutiones nedum à Toletanis Conciliis fuerint sequutæ (ut patet in Concilio Toletano VII. cap. 3. de cura habenda à vicino Episcopo, in infirmitate & morte vicini, ut de revelatione consacerdotis gaudeat, aut de ordinatione domûs suę fratrem admoneat, voluntatem ejus in effectum deducat, & post oblatum in ejus commendatione sacrificium Deo, mox diligentissimę sepulturæ tradat: prout statuerat Valentinum Concilium primum in cap. 4. tom. II. Conciliorum) Verùm etiam ab universali Ecclesia fuerint receptæ, & executioni mandatæ, ut patet ex dicto Concilio Valentino primo cap. 1. dum statuit, quod Euangelium in Missa post Epistolam, & ante munerum illationem legeretur, ut dixi in Flosculo *De Clericorum excellentiis* p. 2. §. 14. num. 92. & tetigit Franciscus Gratianus in compendio Juris Canonici par. 1. dist. 3. num. 62. scirem autem, prædictum Breve Pii V. non fuisse observatum in Concilio Toletano postea celebrato, anno scilicet 1582. neque in Mediolanensibus Conciliis, etiam post dictum Breve habitis, & Tomo V. Conciliorum insertis, ut patet ex Concilio primo in principio tit. *de professione fidei*. Vers. *sacri igitur*, in illis verbis: *Nos & Coëpiscopi nostri, initio hujus sanctæ Synodi*. & part. 3. tit. *De pæn.* vers. *Ut nemini*. Et in Concilio IV. in subscriptione Procuratoris Reverendissimi Episcopi Dertonæ, cum duabus sequentibus, & alibi. Ideo ut epithetum, quo ante ipsum Breve Valentino Concilio, sicut ceteris, uti licebat, omnibus etiam ubique celebrandis Provincialibus Conciliis, interdictum censeretur, ut ex ratione dicti Brevis colligitur; decrevi die 27. Januarii 1594. (licèt ut particularis illius Ecclesiæ, ac indignus presbyter, & inter U. J. Doctores minimus) allegationem quandam juris, ad sacram Oecumenici Tridentini Concilii congregationem humiliter mittere.

Quàm verò benignè receperit prædicta Illustrissima & sacra Congregatio à me ibi adducta, satis apertè indicavit Illustrissimus D. Cardinalis Hieronymus Matthæjus, vir utique apud omnes tam nobilitate generis, quàm integritate animi, quamque juris scientiâ, quàm denique maximo rerum usu laudatissimus, & meritissimus illius sacræ Congregationis Præfectus, in Epistola, quam mihi sola benignitate sua scribere dignatus fuit; in modum sequentem.

Admodum Reverende Domine.

Quā Provincialis illa Archiepiscopi Valentini Synodus, de qua nuper ad me scripsisti, ad sacram hanc Congregationem Tridentini Concilii interpretē, inspiciendā ac recognoscenda missa fuit; summa quidem cum diligentia ac maturitate omnia in ipsa Synodo contenta, expensa, atque examinata fuerunt ab iis Patribus qui eo tempore prædicta Congregationi præerant. Itaque quod nunc à me requiris, ut tibi ratio diversitatis aperiatur, cur iidem Patres, tunc de dicta Synodo Provinciali dum ea sancta Synodus *appellatur, verbum* sancta *tollendum censuerint; cùm tamen idem verbum in pluribus Provincialibus Conciliis non semel legatur; gratum mihi certè fuit quæsitum tuum, sicut gratissimum extitit studium & eruditio quam præ te fers in pluribus locis animadvertendis ac colligendis. Verùm cùm certò sciam, graves illos Patres, tunc non nisi summa cum ratione, dictionem illam de hujusmodi Synodo sustulisse, minimè nunc mea partes esse videntur (nulla necessitate cogente) hoc in controversiam vocare; cùm potiùs meæ partes sint, illorum Patrum auctoritati ac prudentiæ omnino acquiescere, & eorundem sententiæ planè adhærere. Quod reliquum est, meam tibi benevolentiam ac voluntatem promptam ac paratam scias, idque, ut reipsâ intelligas, si usus venerit, curabo. Interim salutem & incolumitatem tibi à Domino exopto. Romæ die 14. Novembris MDXCIV. Tuus in Domino Hieronymus Cardinalis Matthæjus.*

Ex hac enim Epistola prudentissima simul ac humanissima (quam inter præcipua mea servo; tantùm enim copiam illius, & prędictæ meæ allegationis interpellatus dedi Domino Joanni à Ribera Archiepiscopo Valentino, & ejus capitulo) & ex superiori Pii V. Brevi apertissimè constat, prædictum *sanctæ Synodi* epithetum, quod antiquitùs Provincialibus Conciliis commune erat, tractu temporis per dictum Breve consultè fuisse Generalibus tantùm Conciliis reservatum, quando videlicet dignatus est Dominus hoc Ecclesiæ suę aperire.

SCRI-

SCRIPTURA MISSA

CONCILIO PROVINCIALI SALMANTICENSI

A VENERABILI DOMINO

D. JOANNE DE RIBERA

Pacis Juliæ Episcopo, postea Patriarcha Antiocheno, & Archiepiscopo Valentino.

Ex libro inscripto: Idea exemplar de Prelados. *in Vita Illustris. D. Joannis de Ribera. Auctore Hyacinto Busquets Matoses cap. 2.*

CUM Ecclesiis proposueritis, ut de modo qui in reformatione servabatur, præsertim verò de iis quæ ad statum Episcopalem attinebant, fideliter exponerent; nonnulla significârunt ad justitiæ administrationem spectantia, alia verò ad habitûs & domûs Episcopalis decentiam. At cùm ego subjungerem, quòd quamvis hæc magni essent momenti ac ponderis, quæque remedio indigerent; non tamen præcipua, ac urgentiora quæ in hoc ædificio requiruntur; ideoque aliqua proponerentur quæ gravioris essent momenti: ut aliqua profertem mihi jussistis, quæ velut exemplar proponerentur, ut alia instar eorum requiri possent. Quare ut mandatis vestris in hoc, ut & in aliis omnibus, obtemperem, ex plurimis quæ in hoc capite dici possent, nonnulla proponam.

Illud igitur de quo hîc præcipuè agere oportet, est de modo qui servari posset, ut homines ad æternam salutem dirigerentur. Hoc enim est præcipuum Episcoporum munus, totiusque Ecclesiastici regiminis scopus. Antequam verò ulteriùs progrediamur, considerandum est, quòd cùm id negotium tam latè pateat, non omnia quæ in eo occurrunt, hauriri possunt; & cùm à subditorum voluntate, quæ adeò libera est, eorum medela dependeat, non adeò efficacia ut par erat, remedia adhiberi poterunt. Solùm itaque ex iis quæ in profundiori oblivione immersa videntur, aliqua eruere tentabo, maturo tamen judicio vestro prudentique censuræ illa subjiciens, è quorum sanctitate & prudentia, remedium quantocyùs meritò adhibendum creditur.

Finis igitur, ut suprà dixi, omnium Episcoporum, eorumque scopus est, animas in cœlum manuducere, per aptiores semitas, expeditioresque vias eas dirigendo. quod è sacris literis adeò patet, ut nihil in eis tam obvium reperiatur. Jesus Christus Dominus noster, verus Episcopus, ideo in mundum venit, *ut peccatores salvos faceret*. Et Apostolos, quorum successores sunt Episcopi, hominum piscatores esse voluit. Ad quem finem consequendum plura requiruntur: quò enim major est finis, eo efficacioribus mediis indigere perspicuum est.

Unum ex Episcopalis officii muneribus, licèt minus principale, est delicta punire. Infimum quidem illud est; nam corpus immediatè respicit, quod animâ tot parasangis inferius est. Quapropter Apostolus eos qui spiritu minùs profecissent, ad id requirebat; inquiens: *Contemptibiles, qui sunt in Ecclesia, illos constituite ad judicandum*. Nec statui Episcopali congruere videtur. Episcopus enim pater magis quàm judex esse debet. quod in summo Pastore clarissimè patet, qui potentiæ ac majestatis titulis rejectis, Pater appellari voluit. Et cùm per Prophetam malos Pastores reprehendit, criminum punitione penitùs omissâ, quod rectè patrum officio usi non fuerint, illis tantùm objicit. immo eos vehementer increpat, quòd cum dominio & imperio in subditos se gesserint. *Quod infirmum fuit non consolidâstis, quod ægrotum non sanâstis: sed cum auctoritate imperabatis eis, & cum potentia.*

Non propterea justitiam rejicimus, quæ oportuno tempore misericordia est, & Reipublicæ Christianæ prorsus necessaria. Sed quasi medium constituimus, quo Episcopus velut invitus uti debet, postquam alia, quæ patri propriora sunt, contrectaverit: ut medicus scilicet, qui postquam mitia ac suavia medicamenta ægroto adhibuerit, si nihil juverint, cauteriis veluti coactus utitur. Nec dubium est, quin si remedia præpararentur, sæpè sæpiùs in animabus graviores morbi excusarentur, qui postea difficillimè expelluntur. Posterior hic se gerendi modus priore valdè difficilior apparet: nam delicta punire nihil laboris præsefert; immò potiùs quod imperium denotat, natura proprio pondere in illud vergit. at virtutes in animabus serere & nutrire, ac zizania & vepres radicitùs avellere, quæ illarum augmentum impedire valerent, id maximi est laboris; utpote quod charitate & zelo sancto indigeat.

Aliud etiam requiritur quod Episcopale munus præcipuè respicit: exterior scilicet Antistitis moderatio; quod nempe ad familiam, mensam, do-

domusque supellectilia attinet: quæ omnia non affluentia, sed valdè moderata esse oportet, & iis quę vulgò fieri solent, prorsus contraria. Nam cùm Episcopus (ut ait Apostolus) omnium bonorum operum norma & exemplar esse debeat, decet eum ita vivere ac se gerere, ut nullam offensionis aut scandali ansam cęteris præbeat, simulque mundum damnet, propriis operibus docens, vanitatum excessus, fastusque immoderatos quos sectatur, à Dei lege penitùs alienos. Quod secus evenit quum Antistes proprio exemplo mundi vanitatem approbat & fovet. Quod quia speciali reformatione indiget, tantùm subdam, mihi admodùm necessarium opportunumque videri, ut quo rigidiori modo id moderari valeat., perficiatur: consiliis ac interpretamentis eorum neglectis, qui ut proprio genio indulgeant, ampliare conantur, nullius ponderis rationes ad id adducentes: cujusmodi fuit illa Prophetę Esdræ, quę paucis ab hinc diebus huc allata fuit. Si autem ita conciliari auctoritatem ministeriis officiisque Ecclesiasticis necessariam, afferant; falsum quidem est: cùm experientiâ compertum sit, existimationem & auctoritatem non solùm non acquiri, sed potiùs deperdi, cum magno ipsius personæ dedecore.

Nec id quod diximus sufficit. si quidem accidere potest aliquem Episcopum crimina diligenter punire, domique parcissimè vivere, nec ideo munus suum adimplere, immo potiùs condemnationis periculum subire, ob præcipuę conditionis defectum, quæ est patris officium prebere: filios nempe exaltare & nutrire.

Officium nostrum, Reverendissimi Domini, est malis damnisque subditorum nostrorum providere, & diù noctuque oves, quarum custodia penes nos est, vigilanter circumlustrarę, ne in eos dæmoni aditus pateat. Et id quidem non modò ob generalem Christianorum obligationem, cui minori curâ ac diligentiâ fit satis; sed etiam ob particularem, cui nos astrinximus cùm pastoris munus accepimus. Peccatis etiam vitandis incumbere debemus, ut Dei ministri, quorum interest Domini sui offensas impedire. Et quidnì tam peccata occulta vitare, quàm publica punire totis viribus tenebimur, cùm ob ista etiam, anima quæ in mei custodia est, æterno cruciatu digna constituatur? præsertim verò cum in nostra consecratione diximus: *Promitto reddere rationem in die judicii de ovibus mihi commissis*.

Imprimis igitur opus est ut Episcopus verbum Dei prædicet, nisi ægritudine aliqua teneatur. & hoc illi cordi præcipuè infixum sit; ac memor Domini nostri Jesu Christi hæc curæ incumbat, qui id muneris Apostolis adeò commendavit, volens ut toti in ea re essent, qui post Domini Ascensionem, & Spiritûs sancti adventum, omnia exuerunt, ut illud solùm induerent. Sed non sua prædicatione contentus esse debet Episcopus. Nam cùm fœcunda sit seges, multi requiruntur messores. Oportet itaque ut verbi Dei præcones per propriam diœcesim mittat, qui doctrinâ & exemplo præcellant, ac in iis quæ prædicare debent apprimè instructi sint. Nempe doctrinam obviam & necessariam prædicare, quam omnes capiant, & in qua proficere valeant. Et specialiter loquendo, id quoque moneo, ut ipsi Episcopi Doctrinam Christianam prædicent, huicque ministerio totis viribus incumbant. Et si in Ecclesia id facerent, quamvis etiam pueris, non ideo contra statûs sui decentiam agerent, immò potiùs illi conformiùs, & ad exemplar Domini nostri Jesu Christi ajentis: *Sinite parvulos venire ad me*. Omnes enim à parvulis ad senes hujus doctrinæ prędicatione indigent. Et ubique gentium, in politioribus etiam urbibus, crassissimâ ignorantiâ aliqui laborant, ita ut mihi quondam super quinto legis divinæ mandato prædicanti contigerit, ut nescio quis ad me venerit, qui filii occisionem peccatum non esse eousque crediderat, quapropter illud confessario celaverat. Et efficaci consideratione dignum est, quòd cùm præcipuum Episcoporum munus sit hanc doctrinam docere, adeò ejusmodi ministerium viluit, ut in abjectissimam Ecclesiastici ordinis personam, æditum nempe, transierit.

Oportebit etiam ut ejusmodi concionatores, confessarii aliqui comitentur, ut si illi utrumque munus adimplere non valeant, eorum vices gerant. Siquidem plurimi reperiuntur, qui domestico exhomologistæ peccata præ verecundia celant, quę extraneis liberè produnt. Quod non solùm perutile est, immo & necessarium in locis ubi monasteria non adsunt, sed etiam ubi illa extant. Quandoquidem esse missum magni est momenti, & ad verbi divini vigorem & efficaciam plurimum facit, juxta Apostoli verba: *Quomodo prædicabunt nisi mittantur?* Et ea quæ dixi, in aliquibus diœcesibus comperta sunt cum magno animarum profectu, & omni quidem fide majora.

Oportet similiter Episcopum interdum clericos loci in quo moretur, congregare, ac cum iis sermonem instituere, ad virtutem eos exhortando, & ad charitatis opera promovendo, veluti ad arcana conscientiæ fidelium expianda, ac ægrotos, & carceribus inclusos visendos.

Frequens sacramentorum usus medium est quidem ad salutem adipiscendam aptius. Non solùm enim illis peccata remittuntur, sed ad peccata ulteriùs vitanda vigor acquiritur. Quapropter peropportunum & valdè necessarium erit, ut Episcopus hujusmodi frequentiam totis viribus persuadere conetur, sæpè sæpiùs tam ipse quàm ejus ministri in publicis concionibus ea monendo, & eos qui exequerentur, indulgentiis alliciendo: eos verò qui secus, quique eam reprobant & damnant, quà publicè, quà secretò acriter increpando.

Ideò cùm ad hæc, tum ad alia quamplurima oportet Episcopum sacramenta tam ægrotis quàm sanis ministrare. quod fieri debet non quasi per cæremoniam, sed velut medium ad animarum salutem apprimè necessarium. Et dolendum sanè est, quòd cùm præcipuum Episcopi

scopi

scopi munus respiciat, esse mysteriorum Dei dispensatorem; cumque ad id tanta dignitas & puritas requiratur (ut scire licet ex iis quibus Deus in veteri Instrumento legis sacerdotes præditos poscebat) ad id ventum est, ut ea peragere pro humili ac minùs digno ministerio habeatur, ac Episcopali dignitate prorsus alieno. Quod dubium non est, quin arte & versutiâ dæmonis factum, qui futurum damnum prævidit, si pastor suarum ovium morbos agnovisset; ideoque sophisticis ac vanis rationibus eos deludere tentat.

Hîc locum habet necessitas quam habet Episcopus sæpè ad Dominum recurrendi per orationis medium, ac pœnitentiam agendi, non minoribus viribus se præditum credens, quàm ii qui eam agunt: immò in Dei auxilio sperans, & propriis viribus fretus, se quamcumque macerationem laturum firmiter credat. Nec mirum, cùm tam robustis humeris se præditum crediderit, ut Episcopale onus illis imponere non dubitaverit. Apostolus Paullus cùm vas electionis esset, eo utebatur medio, quòd docere & prædicare deberet. Maximum fructum experietur Episcopus aliis persuadendo quæ ipse exequutus fuerit: ex adverso verò se velut impeditum & alligatum sentiet, os velut obturatum, & vires impotentes, si ea quæ ipse non facit, suadere conetur. Alias rationes omitto, ob quas debet Episcopus hisce mediis uti. Supervacaneum quidem est, cùm Scriptura sacra passim id ipsum moneat.

Mittat frequenter Episcopus Epistolas encyclicas, quà clericis, quà curatis, quà verò locorum incolis, omnes exhortando, ut eorum officia diligenter adimpleant. Et in singulis locis homines virtute excellentes constituat, qui speculatorum vice fungantur, & de iis quæ correctione indigent, cautè illum moneant. Nam cùm ea scrutari eorum sit muneris, par erit ut diligenter & sollicitè scire satagant. maximè quidem utilitatis illud esset. Cùm enim eorum quæ ubique acciderent, notitiam haberet; literæ quæ ad præsentia mala detrudenda directè mitterentur, effectum feliciter sortirentur.

Decet etiam Episcopum, ut pauperum, ægrotantium præsertim, curam gerat, ut eis in necessitatibus subveniat. Et in diœceseos locis aliquos substituat, qui id ejus expensis exequantur. Quoquidem auxilio plurimis offensis aditus clauderetur, quæ Deo fiunt ab iis qui humana ope penitùs destituuntur. Apostoli huic rei maximè incumbebant; & si quando destitisse visi sunt, prædicationis gratiâ id factum. At nihilominus inter ipsos conventum est de aliquibus eorum loco subrogandis, qui id munus obirent. Considerandum igitur Episcopo, ex penito munere id exequi debere, quod si omiserit, non ob leviorem caussam fieri valeat, quàm ob Evangelii prædicationem. & tunc quidem alium vice ejus suffectum iri. Sed nec verbi divini præconio vacare, nec id per se aut per ministros exequi, summâ culpâ carere nequit.

Non hìc de Episcopalis muneris obligatione circa eleemosynas agere institui. hoc siquidem speciali opere, justoque tractatu absolvendum erat. Sufficiat tantùm eum monere, ut patris pauperum titulum, quo pollet, memoriâ infixum tenaciter servet. Quod si re in hac aliquanto parciùs quàm par est, se gesserit, incassum ac sterilis erit ejus prædicatio, cùm per eleemosynam præcipuè auditorum animi flectantur alliciantúrque. cujus rei exemplum nobis præbet Jesus Christus Dominus noster, qui turbas eum sequentes alebat, ut necessario victu eorum animos conciliaret.

Debet etiam curare magnopere Episcopus, ut recèns ordinati omni studio ac diligentia instruantur in modo quo ad sacrosanctum Missæ sacrificium celebrandum præparari debent, quoque post celebrationem grates rependere. maximâ enim incuriâ in iis se gerunt: unde emergit, ut sacerdotes irreverenter admodùm Missam celebrent, detrahendo potiùs, quàm augendo populi devotionem.

Nec inutile fore crediderim remedium aliquod quærere, ut sacerdotes non adeò frequenter Missam celebrarent. Siquidem tantum ministerium jam inde quasi eviluit: ac plurimi quotidie celebrant, de quorum moribus, ac nullo penè fructu qui inde emittitur, haud temerè credi potest, se neutiquam debita dispositione ad Missæ celebrationem accedere.

Dolendum sanè est, peccata ac delicta Reipublicæ considerare, quorum si radicem perquirere velimus, omnia ferè è divitum fonte scaturire offendemus, immò & nobilium: nam libertate qua pollent, & incuriâ quæ in ipsis erudiendis educandísque fuit, liberè peccant; nec peccant tantùm, sed opulentiâ & divitiis ansam aliis ad peccandum præbent. Cumque præcipuus ministrorum Dei scopus, peccata vitare esse debeat; operę pretium erit, ut quantum in nobis est, remedium adhibere conemur. Quod igitur facilius apparet, est quod Episcopus ipse nobilium filios educandos curaret, magistrum illis assignando, qui in ipsa Episcopi domo libros ab eodem Episcopo eligendos legeret; necnon confessarium illis destinaret, ac omnibus quæ ad rectam eorum educationem conducerent sollicitè incumberet. Atque in ea disciplina à decimo anno usque ad decimum sextum saltem persisterent. Ac in locis pariter in quibus Episcopus ipse non adesset, præceptorem similiter & confessarium designaret, ut suprà dictum est. Cùm autem diœcesim visitaverit, hoc præcipuè illi præ oculis habendum.

CONCILIUM COMPOSTELLANUM PROVINCIALE

CELEBRATUM SALMANTICÆ ANNO MDLXV.

PRÆSIDE ILLUSTRISS. D.

D. GASPARE DE ZUÑIGA ET AVELLANEDA

ARCHIEPISCOPO COMPOSTELLANO.

Correctum à B. PIO V. Papa anno MDLXIX. juxta diploma in fine ejusdem Concilii edendum.

Ad finem cujuscumque Decreti correcti à B. Pio V. citamus Bullam ipsius, ut in ea legatur quid inibi corrigendum, moderandum, aut addendum est.

CONGREGATIS jam Salmanticæ Illustrissimo Archiepiscopo, ac admodùm Illustri Comite Montacutano, & Reverendissimis suffraganeis Episcopis, ac ferè omnibus procuratoribus Ecclesiarum, cùm jam apertionis Concilii tempus adesset, Archiepiscopus universæ provinciæ devota jejunia & orationes, aliaque opera pia, uti decebat, & mos esse solet Conciliorum, indixit publicis edictis, quorum hæc erat series.

GASPAR à Zuñiga & Avellaneda miseratione divina Archiepiscopus Compostellanus, ejusdemque civitatis dominus, Regięque Majestatis Cappellanus major, & ejus consiliarius, necnon Legionensis Regni Notarius major, &c. Reverendissimis Episcopis, qui in hoc Concilio Provinciali congregari debent juxta sacrorum Canonum & Conciliorum sanctiones, ac omnibus aliis personis tam hujus insignis urbis Salmanticę, quàm aliarum civitatum & locorum nostræ Compostellanæ provinciæ salutem in Domino sempiter-

ternam. Auspicia ab orationibus, jejuniis, & eleemosynis ducere veterum Conciliorum mos erat, quo divina bonitas his præclaris operibus exorata, benigniori quodam afflatu Patrum pectora perfunderet, & in rebus gravissimis distiniendis tanquam manu regeret. Quam prudentissimam & pientissimam consuetudinem nos sequuti, cùm animadvertamus negotia ardua, & maximi ponderis atque momenti fore illa quæ in nostro hoc Concilio Provinciali, Deo auspice, sunt discutienda & tractanda; omnes Christi fideles cujuscumque sexus, status, gradus, & conditionis sint, monemus & exhortamur (ne quid prætermittamus eorum quæ ad nostrum munus spectant) ut per hos dies interim dum aperitur Concilium, in preces, jejunia, eleemosynas, reliquaque opera pia incumbant, ardentissimè Deum maximum precati, ut prosperos successus det nostro conventui jamjam inchoando, atque ipsa in illo constituat, quæ in divinam gloriam, almæ fidei propagationem, sacrosanctique Tridentini Concilii executionem cedant, & nostræ Compostellanæ provinciæ fructuosa, uti speramus, sint futura. Iis autem, qui se in hujusmodi Christianis operibus exercuerint, octoginta dies indulgentiæ pro nostra Archiepiscopali dignitate concedimus & elargimur. Datis in hac urbe Salmantina postridie Kalend. Septembris anno Domini MDLXV. Gaspar Archiepiscopus Compostellanus. Mandato Illustrissimi ac Reverendissimi domini mei Archiepiscopi. Antonius Alguibar Apostolicus Notarius, & Secretarius.

Septima die mensis Septembris cùm admodùm Illustris Comes Mont-acutanus, qui jam urbem ingressus fuerat, ut nomine Philippi Regis nostri invictissimi Concilio interesset, Illustrissimum Archiepiscopum adiisset ac salutâsset, seque velle dixisset Catholicæ Majestatis Philippi Regis nostri literas Concilio Compostellano reddere, Archiepiscopus per suos cursores vocari Episcopos fecit, videlicet Petrum Poncium de Leon Episcopum Placentinum, Didacum Sarmiento Episcopum Astoricensem, Franciscum Maldonado Episcopum Mindoniensem, Petrum Gonçalez de Mendoça Episcopum Salmanticensem, Alvarum de Mendoça Episcopum Abulensem, Franciscum Delgado Episcopum Lucensem, Joannem Riberam Episcopum Pacensem, Didacum de Tor-quemada Episcopum Tudensem, Jacobum Simancas Episcopũ Civitatensem, Joannem Manuel Episcopum Zamorensem, Fernandum Tricium Episcopum Auriensem. Quibus in ædibus Archiepiscopi in duobus choris sedentibus, vocatis quoque & præsentibus Cathedralium Ecclesiarum procuratoribus, scilicet primo loco Doctore Francisco Gomez canonico Pœnitentiario Compost. deinde locorum non habita ratione, Christophoro Vela Archidiacono, & Alphonso de Avila canonico Abulensis Ecclesiæ, Francisco Guerrero canonico Pacensi, Doctore Joanne Ochoa de Arteaga canonico Lucensi, Doctore Joanne Delgado canonico Tudensi, Bernardino de Aguila Decano Civitatensi, Joanne de Almaraz portionario Placentino; Comes Mont-acutanus significatâ primùm verbis Philippi invictissimi Regis nostri erga Christianam religionem optima mente, atque in executionem Generalis Concilii Tridentini, & in hâc Provincialem Synodum animi propensione, produxit tandem literas regias pridie Kalend. Septembris scriptas, nomineque regio subscriptas. quas cùm secretarius Antonius de Alguibar, audientibus, omnibus, qui aderant, perlegisset, Comes benignissimè susceptus est, suoque præstantissimo loco collocatus. Literæ verò Regis admodùm Reverendo in Christo Patri Archiepiscopo Compostellano, ejus majori Cappellano, & Consiliario, Reverendis in Christo Patribus Episcopis, similiterque Consiliariis, venerabilibus quoque Abbatibus & Canonicis, cæterisque omnibus in Concilio Provinciali, quod in civitate Salmantica celebrabatur, convocatis & congregatis missæ, in hanc fermè sententiam erant scriptæ: Se perspectis his quæ de celebrandis Conciliis Provincialibus à sancta Tridentina Synodo, renovatis antiquis Canonibus, & Ecclesiæ usu constituta sunt, eamque rem Domini Dei nostri obsequio & ejus Ecclesiæ commodo, reformationi quoque & administrationi Ecclesiastici status, atque executioni sacrorum Canonum, & antiquorum Conciliorum, ejus maximè, quod nunc demum Tridenti habitum est, futuram fructuosissimam cùm animadverteret, omnem adhibuisse diligentiam, ne hæc effectu carerent, sed ut cogerentur quamprimum hujusmodi Concilia, quorum instaurationi, usui, progressuique sentiat se & in præsens, & in futurum favere oportere eâ curâ, quam & nunc habet, & in omnibus quæ ad Dei cultum & ejus Ecclesiæ utilitatem pertinebunt, habebit semper, ut Catholici Regis & Christiani principis respondeat nomini, & satisfaciat. Itaque congregato hoc sancto Concilio Provinciali, eodem se studio & solicitudine cupere, ut quà tam sanctum decet negotium pace, concordiâ, quiete, securitate, & libertate id habeatur: utque ex eo, Deo favente, mediisque, sancta intentione, studio, literatura, prudentiaque eorum, qui assistunt, optatus fructus atque speratus capiatur. Id ut commodiùs fiat, utque directioni, progressui, finique hujus negotii præsidium suum atque adjumentum, sicubi fuerit necessarium, præsentiùs impartiatur; exemplo majorum suorum Regum decrevisse se, virum aliquem rebus gerendis aptum mittere, qui suo nomine adsit, intersitque Concilio: qualem cùm esse noverit cognatum suum Comitem Mont-acutanum, cujus prudentiam, studium, & bonitatem habeat perspectam, ei hanc provinciam dedisse, jussisseque ita singula componere ac temperare, ut nemo qui ad Concilium accesserit, aut defuisse sibi quicquam, aut de offensione ulla, injuria, vel contumelia meritò queri possit; sed eâ omnes libertate & securitate fruantur, quæ tam sancto negotio & congregationi conveniat, quie-

tè-

teque, & cum pace, una mente, si fieri possit, atque una voce concordissimè omnia peragantur. Denique ut suo nomine regiam interponens auctoritatem & manum conficiendis negotiis expediendoque Concilio, opem auxiliumque ferat, ubique paratum futurum prædictum Comitem, siquis ejus operâ ad ea quæ dicta sunt, uti velit, eumque internuncium habiturum commodissimum, qui de re quapiam se admonendum putaverit, per eundem quoque, cui maximam jubet haberi fidem, se quæ advertenda esse judicâsset, explicaturum Concilio, qui divinum affulgere lumen impensè optare se postremo loco dicebat, & Dei optimi gratiam, ut ad ejus voluntatem & honorem omnia dirigantur.

Quibus perlectis, statim Archiepiscopus, & suo & Concilii nomine, multa in laudem Catholicæ Majestatis præfatus, immortales illi gratias deberi dixit, quòd tanto favore hanc Synodum prosequeretur; quòdque talem virum misisset, qui suas vices gereret: tum etiam, quòd Tridentinas sanctiones pietati ac religioni saluberrimas, exequi atque observari studiosissimè curaret. Postmodum verò Archiepiscopus, simulque cæteri Episcopi, in hanc propè sententiam rescripserunt: Acceptis per Comitem Mont-acutanum suæ Majestatis literis, maximâ se gratiâ, atque ingenti esse & legatione ipsa & legato affectos beneficio. Rem esse dignam tam Catholico Principe, & cui tot tam amplaque Deus dederit Imperia, religionis antiquissimam & pietatis habere rationem. Certissimis enim argumentis, atque suæ providentiæ indiciis, regibus in hanc curam incumbentibus ubique, commonstrâsse Deum, ad temporale, spiritualesque reipublicę bonum permagni hoc esse momenti. Itaque quoniam frui regali ejus præsentia huic Concilio non contigit, quo nihil gratius in vita, neque optatius posset evenire, mirifici muneris loco habere se quòd sanctam hanc congregationem obumbrare regia auctoritate, & interesse alium suo nomine voluerit, fore ut ejus Christiano exemplo, piæ omnium mentes & recta consilia conformentur, cœlestem autem favorem certiorem multò esse solere, & copiosiorem, ut plurima sacræ Scripturæ docent documenta populis, & populorum principibus, quæ Dei sunt, unà pariter cogitantibus. Cæterùm quòd Comitem Montacutanum miserit qui pro se assideat, id propter illius multa bonaque merita singularis se beneficii loco ponere, usurum ejus prudentiâ, industriaque Concilium, ubicumque eam, aut Dei cultui, aut expeditioni negotiorum senserit esse necessariam. Ei verò ipsi honorem habiturum, qui auctoritati à sua Majestate datæ, & illi ipsi pro suo jure debeatur. Præterea sperare se, Deum auxilium suum affluenter, atque spiritum communicaturum, ut optimo hujus sancti operis processu ac fine, & muneris, atque officii sui obligationi, & ipsius menti ac desiderio, tum etiam horum temporum necessitati abundè satisfiat. Istam verò spem cùm omnium communi voto, bonis initiis felicem exitum precantium ali atque foveri, tum maximè regali illius tutela & solicitudine, quę miram omnibus securitatē tranquillitatemque præstant, pro quibus perpetuam incolumitatem, majorumque ditionum ac regnorum incrementa ad Dei gloriam & Ecclesię utilitatem optare se illi dicebat extrema Epistola scripta Salmaticæ. XI. Kalend. Octob. anno MDLXV.

DIE octava mensis Septembris Nativitati beatissimæ Virginis matris Dei sacra, omnibus ad apertionem Concilii necessariis compositis, publicam atque solennissimam processionem summo mane à parochiali Ecclesia divi Martini Illustrissimus Archiepiscopus, & admodùm Illustris Comes Mont-acutanus, omnes quoque Reverendissimi Episcopi pluvialibus ornati, pręter Salmanticensem, qui quòd Missam illo die erat celebraturus, Pontificiis vestibus indutus incedebat. procuratores etiam Ecclesiarum cùm ipsius Cathedralis capitulo, necnon totius civitatis cleros, simul & omnium ordinum monasticorum religiosi suas cruces sacraque insignia ferentes, ad Cathedralem, ubi soleoni ritu erat aperiendum Concilium, deduxêre: ubi celebratâ Missâ, & cæremoniis quæ in tali solennitate adhiberi solent, peractis, Episcopus Salmanticensis tetendit in theatrum, ex quo ad Patres & populnm habita fuerat concio ab Archiepiscopo, assidensque in sella, pluviali & mitrâ compositus, alta & clara voce recitavit decreta quæ sequuntur, quibus perlectis, celebrata fuit prima Actio.

ACTIO PRIMA
IN CONCILIO PROVINCIALI
COMPOSTELLANO

Sub Gaspare Archiepiscopo Salmantica, & in eiusdem urbis templo Cathedralis Ecclesiæ celebrata, die sabbathi, sexto Idus Septembris anno à Christo nato MDLXV. indictione octava, & sanctissimi, ac domini nostri Papæ Pii IV. Pontificatûs anno sexto, & ultimo, ac regni Catholici, & invictissimi Regis nostri Philippi II. anno decimo.

DECRETUM
SANCTÆ SYNODI TRIDENTINÆ
De celebrandis Conciliis Provincialibus.

PROVINCIALIA Concilia sicubi omissa sunt, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controversiis componendis, aliisque ex sacris Canonibus permissis, renoventur. Quare Me-

tro-

tropolitani per se ipsos, seu illis legitimè impeditis, Coëpiscopus antiquior intra annum à fine præsentis Concilii, & deinde quolibet saltem triennio, post octavam Paschæ Resurrectionis Domini nostri Jesu Christi, seu alio commodiori tempore, pro more provinciæ, non prætermittat Synodum in provinciam suam cogere, quò Episcopi omnes, & alii qui de jure vel consuetudine interesse debent, exceptis his, quibus cum imminenti periculo transfretandum esset, convenire omnino teneantur. Nec Episcopi Comprovinciales prætextu cujuslibet consuetudinis ad Metropolitanam Ecclesiam in posterum accedere inviti compellantur. Itidem Episcopi, qui nullo Archiepiscopo subjiciuntur, aliquem vicinum Metropolitanum semel eligant, in cujus Synodo Provinciali cum aliis interesse debeant, & quæ ibi ordinata fuerint, observent atque observare faciant: in reliquis omnibus eorum exemptio & privilegia salva atque integra maneant. Synodi quoque diœcesanæ quotannis celebrentur, ad quas exempti, etiam omnes, qui aliàs cessante exemptione interesse deberent, nec capitulis generalibus subduntur, accedere teneantur: ratione tamen parochialium aut aliarum sæcularium Ecclesiarum, etiam annexarum, debeant ii qui illarum curam gerunt, quicunque illi sint, Synodo interesse. Quòd si in his tam Metropolitani quàm Episcopi, & alii suprascripti, negligentes fuerint, pœnas sacris Canonibus sancitas incurrant.

DECRETUM I.

GASPAR Dei & Apostolicæ sedis gratiâ Archiepiscopus Compostellanus cum Episcopis Comprovincialibus & adjunctis, declarat Compostellanum Concilium Provinciale ab ipso Archiepiscopo in hac insigni Universitate Salamantina convocatum, & congregatum in hac hic, hoc est, in festo Nativitatis beatissimæ Virginis matris Dei, quæ est octava mensis Septembris, ad laudem & gloriam sanctæ & individuæ Trinitatis, ad felicem statum ac reformationem hujus nostræ provinciæ & Ecclesiarum ei aggregatarum, incipere, & inceptum esse.

Reverendissimi Patres, placet ne vobis?

Responderunt: Placet.

DECRETUM II.

OMNIBUS, præsentibus & absentibus, ex loco assignato Reverendissimis Episcopis, ac Reverendis procuratoribus, sive Comprovincialibus, sive aggregatis Concilij causâ, nullum cuique præjudicium factum, aut inde futurum declaratur, sed omnibus & singulis, & quibuscumque aliis, cujuscumque ordinis aut dignitatis sint, sua jura & prærogativas salva & integra esse & fore post finem Concilii, & in eodem statu permanere, quo ante præsens Concilium Provinciale reperiebantur.

Reverendissimi Patres, placet ne vobis?

Responderunt: Placet.

In quorum fidem infrascripti Secretarii Concilii subscripsimus.

Petrus Vellejus Guevara Doctor.
Antonius Alguibar Apostolicus Notarius & Secretarius Concilii.

QUIBUS recitatis, Episcopus Salmanticensis ad stationem rediit, & promotor & choragus Concilii Patrum sententias ab Archiepiscopo exorsi, singillatim & in hunc modum rogaverunt: *Placet ne vobis, vel non placet?* quisque autem respondit: *Placet*. ac promotor ejus rei testimonium petiit, Secretarii quoque omnium responsa conscripsère. nimirum: *Placet* &c.

Post hęc Archiepiscopus & Patres Tridentinis decretis obedientes publicè & solenniter almam fidem, & sanctę Romanæ Ecclesiæ obsequium, rogante Archiepiscopo, & respondentibus Patribus, clero & populo in hunc modum professi sunt.

Primum omnium creditis firmiter, & confitemini omnia & singula quæ traduntur in Symbolo fidei in Nicęno Concilio edito, quo sacra & Romana Ecclesia parens & magistra religionis in sacris utitur? Cumque Archiepiscopus recitâsset integrum Symbolum, cuncti subjecerunt: Ita credimus & confitemur.

Hic inserta erat formula professionis fidei à Pio IV. præscripta. Quam; cùm jam edita fuerit suprà initio Concilii Provincialis Toletani, prætermittere duximus.

Eâdem formâ servatâ Episcopus Placentinus ab ipso Archiepiscopo Compostellano fidei professionem, & Concilii Tridentini receptionem suscepit.

CALEND. Novembris, quo die ab Ecclesia omniũ Sanctorum sub una solennitatis lætitia festivitas celebratur, cùm in Cathedralem convenissent Illustrissimus Archiepiscopus, admodùm Illustris Comes Mont-acutanus, cęterique Reverendissimi Prælati, habuissetque piissimam ac facundissimam concionem Joannes Ribera Episcopus Pacensis; procuratores Ecclesiarum, scilicet, Zamorensis, Pacensis, Ovetensis, Astoricensis, Caurienses Placentinus, Mindoniensis, Civitatensis, Lucensis, atque Tudensis post Missam celebratam virtute mandatorum, quæ à suis illis data fuerant Ecclesiis, suo Ecclesiarumque suarum nomine sanctum Concilium Tridentinum receperunt, fidemque Catholicam protestati sunt. Quod cùm aliarum Ecclesiarum procuratores eo die, quo prima hujus Concilii Actio celebrata est, fecissent, ii qui ad eam rem suarum Ecclesiarum speciale mandatum non habebant, facere hactenus non potuerunt. Cæterùm res ipsa hoc ordine peracta est. Archiepiscopus singulos eorum coram se stantes interrogabat: Accipitis quæcumque à sacris Canonibus Conciliisque Universalibus, atque specialiter à sacro Concilio Tridentino, constituta sunt, ut in ipsis sunt diffinita & declarata? Dannatis atque anathematizatis omnia illis con-

contraria, atque omnes hæreses ab Ecclesia damnatas; eas maximè, quas prædictum Tridentinum Concilium anathematizavit? Cui à singulis responsum est: Recipimus, & contrarium ac omnes hæreses anathematizamus & detestamur.

Octavo Kalend. Aprilis, hoc est in festo Annūciationis Virginis matris Dei anni MDLXVI. omnibus, quibus ad secundam Actionem habendam opus erat, præparatis jam, Archiepiscopus, Comesque Mont-acutanus, atque Episcopi pluvialibus, mitris, & crucibus pectoralibus induti, Salmanticensis verò, qui sacra illo die peracturus erat, Pontificiis vestibus ornatus, processionem, quæ per claustrum Cathedralis Ecclesiæ solennissimè ducta fuit, sunt prosequuti: ac tandem peracto Missæ sacrificio, solitisque in hujusmodi solennitate cæremoniis adhibitis, Episcopus Salmanticensis locum illum conscendens, ex quo ad Patres & populum concio habita fuerat ab Archiepiscopo, infrascripta legit decreta: quibus perlectis, atque à Prælatis per Secretarium responso accepto, quòd placerent illis decreta, fuit celebrata secunda Actio.

ACTIO SECUNDA

IN CONCILIO PROVINCIALI

COMPOSTELLANO

Sub Gaspare Archiepiscopo Salmantica, & in ejusdem urbis templo Cathedralis Ecclesiæ celebrata, feriâ secundâ octavo Kalend. Aprilis, anno à Christo nato MDLXVI. indictione nona, ac sanctiss. & domini nostri Papæ Pii V. Pontificatûs anno primo, ac Catholici, & invictissimi Regis nostri Philippi II. regni anno decimo.

GASPAR DE ZUÑIGA

ET AVELLANEDA

Miseratione divina Archiepiscopus Cōpostellanus Metropolitanus, & Episcopi Comprovinciales, & coadjuncti statuimus hæc decreta.

PRÆFATIO.

MAXIMIS reipub. Christianæ periculis opportunissimum & præsentaneum remedium Oecumenica & Generalia Concilia fuêre semper: ad corrigendos verò excessus, tollendosque minus cunsque provinciæ abusus, Provincialia Concilia, quorum præcipuus finis ac scopus plerumque fuit, ut ea quæ in Universalibus Conciliis decreta fuerunt, plenè observarentur, quæque disponenda & diffinienda Provincialibus Conciliis commissa fuissent, diffinirentur: necnon eorum, quæ ad cultum divinum spectant, dilucidatio ac directio, ministrorumque Ecclesiasticorum cujusque provinciæ sancta & salubris reformatio juxta sacrorum Canonum sanctiones. Nos igitur sanctorum Patrum vestigiis inhærentes, & nobis commissa maxima cum diligentia adimplere cupientes, in Provinciali Compostellanæ provinciæ Concilium convenimus, nihil provinciæ saluta ius esse existimantes. Quod quidem non desiderio tantùm & verbis, sed opere & veritate abundè efficiemus & demonstrabimus, si quæ dicta sunt, pro ratione temporis ad debitum & optatū finem perduxerimus. Hæc autem ut à nobis rectiùs, & ut expedit, fiant, non nostræ prudentiæ sapientiæve, aut merito innitendum esse existimamus, sed in Domino Deo nostro, qui omnia scit & potest, cujus ministri non idonei sumus, spem expectationemque nostram collocamus, simulque confidimus quòd Dominus noster Jesus Christus nobis aderit, paracleturque Spiritus sanctus suam lucem cordibus nostris infundet, & nos ipsos reget ac diriget, præstabitque omnia necessaria quibus hoc Concilium congruum initium, prosperum successum, & felicem exitum habeat in Christo Jesu Domino nostro, qui cum Patre & eodem Spiritu sancto vivit & regnat in sæcula sæculorum. Amen.

DECRETUM I.

EXAMEN illud, quod de promovendorum ad Cathedrales Ecclesias qualitatibus ac moribus, juxta sacri Concilii Tridentini decreta fieri oportet, non solùm eorum testimonio, quos electus vel designatus obtulerit, faciendum est, sed aliorum etiam qui ab eo fuerint ex officio vocati, cui secundùm præfati Concilii formam ea cura committitur. Quod verò ad gradus attinet, optatur fore necessarium, ut in aliqua ex horum regnorum probatis Academiis, vel in aliis exteris, quę ab eis approbatæ sunt, requisitos gradus ratione studiorum ac literarum legitimè fuerint adepti.

DECRETUM II.

TESTES, sive qui electi nomine oblati, sive qui ex officio rogati fuerint, non alii, quàm legitimi, atque fide digni admittantur. Hi primùm generalibus interrogationibus examinandi sunt. Deinde an promovendus tricesimum annum expleverit? An sacris initiatus sit? Quonam tempore sacros ordines receperit? Num ex legitimo matrimonio fuerit ortus? An ipse, vel parentes, aut avi aliqua infamiæ nota fuerint infecti, ratione cujus, juxta canonicas sanctiones, promoveri non possit? An honestis moribus sit præditus, & ea fuerit anteactæ vitæ integritas, quæ illum futuræ dignitati idoneum & commendabilem reddat? An gradus Doctoratus, aut Magisterii, sive Licentię in Theologia, vel Jure Canonico ab aliqua Academia fuerit adeptus? quænam illa? & an inter probatas hujus regni censeatur? & an ratione literarum eum gradum fuerit assecutus? Quòd si gradus nondum acceperit, an ab aliqua prædictarum Academiarum sufficiens habeat testimonium, quo ad alios erudiendos idoneus judi-

judicetur. Si religiosus fuerit, an habeat suorum superiorum approbationem, quam Generale Concilium Tridentinum expressit.

DECRETUM III.

CUM de adhibenda solicitudine circa promovendos ad parochiales Ecclesias multa in sacro Concilio Tridentino statuta sint, quædam adhuc explicanda Conciliis Provincialibus sunt commissa. Id ut convenientiùs executioni mandetur, præsenti decreto præcipitur, ut quandocumque & quomodocumque parochialis Ecclesia vacaverit, etiam si juris patronatûs Ecclesiastici existat(dummodo circa præsentationem & institutionem ejus, quæ à sacro Concilio Tridentino statuta sunt, observentur) Episcopi intra quindecim dies ab eo tempore numerandos ex quo noverint Ecclesiam esse vacantem, per publicum & necessarium edictum convocent omnes, quotquot examinari voluerint, id verò in valvis Cathedralis Ecclesiæ, similiter illius, ad quam pertinet Beneficium, & ubi aliàs Episcopo visum fuerit, per viginti dies, ut minimum, præfigatur sub censuris & pœnis contra eos, qui tale edictum vel tollere vel delere ausi fuerint. Eo etiam tempore, si qui ab Episcopo nominati fuerint, & antequam examen eorum, qui priùs comparuerunt, sit absolutum, venerint, ad subeundum examen admittantur. Quòd si fuerit juris patronatûs laicorũ, illa solùm edicta proponantur, quæ de jure vel cõsuetudine decerni possunt ad cõmonendos patronos ut legitimo tẽpore examinandos nominent. Examinis autẽ modus sic Episcopis committitur, ut unumquemque examinandorum in ea, in qua versatus est, facultate, publicè, & eâdem servatâ formâ examinari præcipiant ab examinatoribus juxta sacri Concilii Tridentini decreta constitutis, quibus munus suum ex ejusdem Concilii sententia fideliter exequentibus, æquam laboris mercedem Prælati suæ rectæ conscientię arbitrio jubeant persolvi: quæ omnia expensis Beneficii vacantis fieri debent, atque eadem & singula serventur in iis etiam Beneficiis curatis, quorum institutio aut collatio jure devoluto ad Episcopos pertineat. Quæcumque adversùs supradicta deinceps facta provisio fuerit, nulla, irrita, & inanis sit.

DECRETUM IV.

CURENT Episcopi, unusquisque in sua diœcesi, juxta formam & regulas à sacrosancta Synodo Tridentina propositas, ut quàm citiùs fieri poterit, puerorm collegia & seminaria erigantur, erecta augescant, & aucta in optimum finem perducantur.

DECRETUM V.

SANCTARUM imaginũ legitimum usum sic Episcopi observari præcipiant, ut ea quæ in sacro Tridentino Concilio piè & sanctè præcepta sunt, custodiantur. Quare is tantùm velaminum ac vestium ornatus imaginibus apponatur, qui ab Episcopo vel ejus vicario visus & approbatus fuerit.

DECRETUM VI.

SANCTORUM reliquias fidelibus honorandas, atque venerandas esse, & antiqua traditione, & sacri Tridentini Concilii, & aliorum sacrorum Conciliorum decretis facilè constat. Sed ne sub religionis specie superstitio militare videatur, curent locorum Episcopi, ut illę reliquiæ, quæ populo venerandę fuerint expositæ, quàm diligenter examinentur, sive quæ honoris aut devotionis causâ collo appensæ gestari solent: & quę vere inventæ fuerint, honestè collocentur, quæ verò nullo testimonio constiterint, removeantur. In chartulis, quas vulgus *nominas* vocat, inutilia multa & vana sæpè reperiuntur. Provideant ergo, ut intra certum tempus edicto publico præfigendum, omnes qui hujusmodi chartulas habuerint, deputatis personis eas exhibeant, ut frivola rejiciantur, digna serventur; ad quorum executionem, opportuna juris remedia, si opus fuerit, ab eisdem Episcopis adhibeantur.

DECRETUM VII.

QUOD altaris ministerio, aut divinis officiis congruit, grave judicandum est. Quapropter omnia & singula secundùm ordinem ita sunt disponenda, ut Deo nostro sit jucunda decoraque laudatio. Cumque juxta nostri muneris solicitudinem, à Generali Concilio nunc denuò injunctum sit, ut quæ circa divina officia, aut circa ministrorum assistentiam emendanda videntur, sedulò corrigantur, hæc circa ejusmodi statuere visum est, quę tam in Cathedralibus, quàm Collegiatis, atque aliis Ecclesiis firmiter observentur. Et quoniam ex capitularium frequentia congregationũ divina officia vel impediri aut destitui solent, deinceps semel tantùm in hebdomada hujusmodi congregatio habeatur, die Veneris, sic tamen, ut propter festũ incidens, aut præveniri possit, aut differri. Extraordinariæ verò cõgregationes non fiant tempore, quo vel Missa, vel consueta officia in choro celebrantur. Qui verò talibus interfuerint, stipendio illis horis quę interim dicuntur assignato, tenore hujus decreti, privati sint. *Vide Pii V. diploma, in quo hoc decretum moderatur, aut corrigitur.*

DECRETVM VIII.

IN omnibus Ecclesiis Cathedralibus, Collegiatis, & Parochialibus sanctissimum Christi corpus in medio maximi altaris sub decenti ac fideli custodia servetur, & octavo quoque die consecratæ hostiæ renoventur. In Cathedralibus verò Ecclesiis, quibus animarum cura incombit, etiam in alia cappella Prælati judicio designanda collocetur: quòd si hucusque destinata erat, ibidem remaneat.

DECRETUM IX.

CUM festivitates omnes quibus nostræ reparationis beneficia recoluntur, profusis gaudiis à Christiano populo sint excipiendæ, præcipuè tamen in die Natalis Domini, & in solennitate sacratissimi corporis Christi signa spiritualis lætitiæ sunt preferenda. Convenit itaque devotioni fidelium in utraque solennitate externis exultare obsequiis, & etiam internis in spiritu & veritate, & non solùm inani exultatione diffundi. Missarum proinde solennia aliaque divina officia graviter ac devotè peragantur: nulli actus, sive repræsentationes, nec tripudia, aut choreæ in Ecclesia fieri permittantur, dum sacra peraguntur (quæ perturbari aut interpellari nefas est) sed aut ante, aut post illud tempus, secundùm quod Episcopo loci, aut ejus vicario visum fuerit: nulli etiam actus, sive sacræ historiæ, sive profanæ in his, aut aliis solennitatibus admittantur, nisi mense uno antequam agantur, ab Episcopo vel ejus vicario lecti fuerint, gratisque approbati. *Vide Breve Pii V.*

DECRETUM X.

IN solennitate corporis Christi admoneantur fideles, ut interiori devotione, & exteriori apparatu & cultu, quantum in Domino poterint, tam immensi beneficii memoriam festivè recolant, neque aliquid eorum fieri prohibeatur, quod ad hujus sacramenti venerationem attinere possit, sive in luminaribus, aut musicis instrumentis, sive in viarum ornatu. In solenni autem processione illius diei, ad quam omnes, cujuscumque sint gradus, convenire debent, per loci Episcopom provideatur, ut ordinatè, & sine tumultu omnia fiant, & semel tantùm processio subsistat causâ horum actuū vel repræsentationum in eo loco extra Ecclesiam, quem Prælatus aut ejus vicarius idoneum judicabit. Prælatos verò ipsos, clerum etiam, & populum curare decet, ratione primùm habita silentii ac modolationis divinorum officiorum ne solennia hæc tollantur; sed ita fiant, ut nemini scandalum detur. *Vide Bullam Pii V.*

DECRETUM XI.

CUM hebdomadæ sanctæ tempore Dominicæ Passionis memoriam Ecclesia recolat, & unigeniti mortem lugeat, nulli actus aut repræsentationes illis diebus permittantur, nisi talia sint quę aguntur, ut devotionem potiùs quàm tumultum excitare possint. quod arbitrio Episcopi, aut illius cui ipse commiserit, examinandum est. Quia verò ex hoc quod conciones de Passione Domini nocturno tempore luminaribus extinctis haberi solent, aliqua inconvenientia deprehensum est evenire; curent Episcopi & eorum vicarii, ut in omnibus Ecclesiis & monasteriis suæ diœcesis hujusmodi & quicumque alii sermones, ortâ iam luce prædicentur, nec tamen aut vigiliæ, aut Ecclesiarum visitatiooes, quæ per totam illam noctem Christiano populo sunt in usu, per hoc interdicantur.

DECRETUM XII.

IN processione confratrum veræ-crucis, seu se verberantium, ab Episcopis rejiciantur abusus, si qui forsitan obrepserint. Nullo autem modo permittendum est, ut mulieres viris permistæ nec separatæ publicas illas disciplinas per vias suscipiant, ne quod nomine pœnitentiæ fit, occasionem præbeat delinquendi. Si quæ verò de cætero, aut vota solvant, vel injunctam pœnitentiam, aut motu etiam animi voluntario, verberibus, vel aliquo supplicio castigare corpus velint & in servitutem redigere, domi, & secretò huic proposito piè & cautè satisfaciant.

DECRETUM XIII.

IN cæremoniis, quæ in cultu divino fiunt, est debet puritas inveniri, ut fidei quam profitemur, & internæ devotionis indicia præferant. Superstitionibus autem, non solùm manifestis, sed etiam eis, quæ religioni propinquæ sunt, his maximè temporibus resistere graviter Episcopos decet, juxta Apostoli sententiam, qui nos à malo solùm, sed ab omni specie mali præcipit abstinere. Quare nihil perniciosum, nihil profanum, vel indecorum sacris officiis est admiscendum; sed attentâ Pastorum diligentiâ; ab omni superstitionis specie sunt penitus expurganda, & illa tantùm admittenda, quæ pietatem & memoriam debitam redolent, & morum correctioni utilia esse possent. Observationes verò illæ, quibus populi attentio à divinis officiis avocatur, si tamen aliàs aliquid eruditionis habeant, tempore quo divina peraguntur, non fiant, sed in aliud commodius Episcopi arbitrio eligendum transferantur, ut secundùm quod Apostolus præcipit, in Ecclesiis Christi omnia secundùm ordinem fiant.

DE-

DECRETUM XIV.

IGNORANTIA eorum, quæ unusquisque pro sui muneris ratione facere tenetur, sæpenumerò negligendi aut deficiendi solet esse occasio. Ut igitur omnibus, qui Ecclesiastica Beneficia obtinent, officia quibus deputantur, facilè innotescant, quilibet Prælatus in sua Ecclesia cum consilio duorum capitularium quorum alter ab ipso Prælato, alter à capitulo sit electus, antiquas illius Ecclesiæ constitutiones, & debitas consuetudines circa officia altaris & chori dignitatum & aliorum personatuum, aut aliarum præbendarum, & eas obtinentium, diligenter exquirat, atque accuratè ordinet ac disponat ea quę à sancto Concilio Tridentino denuò sunt constituta, eaque omnia per ordinem digesta in tabula describi faciat, quam in choro appendi jubeat, ut omnibus sui officii norma sit manifesta. Quod ne frustra factum videatur, solicitè curabunt Episcopi, adjectis pœnis, ut omnia & singula executioni mandentur.

DECRETUM XV.

CIRCA divina officia propter cæremoniarū ignorantias multi defectus committi solent. Ut igitur rectè & piè omnia peragantur, statuitur, ut in omnibus Cathedralibus Ecclesiis aliquis da numero eorum qui in tali Ecclesia præbendam obtinuerint, suffragiis secretis decani & capituli in magistrum cæremoniarum eligatur, ita quòd dicto officio totò vitæ suæ tempore absque rationabili causa Prælati judicio approbanda, nequeat privari. Et priusquam persona ad id exequendum idonea deligetur, per Prælatum de capituli consilio sufficiens stipendium ultra propriæ præbendæ fructus præscribatur: quod ex Episcopali & capitulari mensa, & ex fabricæ proventibus secundum æquas portiones desumendum ast. Diligenter verò attendant capitula, ut virum idoneum, & his qualitatibus præditum semper deligant, qui tali officio maximè conveniat. Ad hæc ut predictus magister cæremoniarum apertiùs intelligat quid eum facere oporteat, & quid aliis suggerere debeat, tam circa divina officia, quàm circa quæcumque alia, det operam Prælatus cum consilio capituli, ut in libello cæremoniali omnia distinctè ac diligenter conscribantur, & secundùm formam ibidem expressam deinceps omnia studiosè perficiantur.

DECRETUM XVI.

QUONIAM verò circa tempus, quo ad divina officia ingredi oportet, in Ecclesiis hujus provinciæ variæ consuetudines inveniuntur, ut omnibus, tam Cathedralibus, quàm Collegiatis una eademque sit consuetudo, statuitur, ut dignitates, officia, personatus, & canonici, & qui portiones integras, & dimidias possident, quo in Missa præsentes habeantur, ultimo Kyrie, teneantur adesse. In diurnis autem horis majoris officii ad versum, *Gloria Patri* primi Psalmi: In Matutinis ad *Gloria Patri*. Invitatorii. At curati & cappellani, aut alii clerici, qui ministerio chori deputati sunt, in Missa teneantur adesse ad versum introitûs. In Matutinis, Vesperis, & Completorio, ad primum *Gloria Patri*, post *Deus in adjutorium*. In aliis horis ad ultimum versum hymni. Hebdomadarius autem in principio cujuslibet officii & horarum adesse teneatur. Postquam verò semel ingressi fuerint, exire non possint usque ad benedictionem sacerdotis in Missa, & in aliis horis usque ad *Benedicamus Domino*, nisi de licentia præsidentis, quæ solùm causâ celebrandi, aut pro corporali necessitate concedatur. Si secus factum fuerit, illius horæ stipendio sint privati. Circa minoris officii horas, & processiones particularium Ecclesiarum, statuta ab Episcopis confirmata observentur.

DECRETUM XVII.

IN Matutinis Natalis Domini, & trium dierum ante sanctum Pascha, & in processionibus Dominicæ in ramis Palmarum, & litaniarum majorum & minorum, & sanctissimi corporis Christi, quicunque proventus manuali distributione conferantur, nec aliis quàm actu præsentibus assignari possint, omni excusatione, etiam infirmitatis, sublatâ. *Vide Pii V. diploma.*

DECRETUM XVIII.

IN die Sabbathi cujuscúque hebdomadę cantor, sive alius ad cujus munus pertinet, omnia officia quæ sequenti hebdomada sunt peragenda, expressis nominibus eorum quibus injuncta fuerint, in tabula describi faciat, easque in choro publicè legantur. Iis verò, quibus aliquid horum commissum fuerit, præcipitur, ut omni excusatione remota, id sedulò per se ipsos exequantur, nec alium sibi substituere liceat, nisi causâ infirmitatis, & tunc statuta circa infirmos serventur. Quod si secus fiat, illius hebdomadæ distributiones amittant; & si creverit inobedientia, severiùs à Prælato puniantur. Postquam verò ad aliquod officium designatus fuerit quispiam, intra eam hebdomadam causâ recreationis discedere non possit, aut ab officiis abesse. *Vide idem diploma.*

DECRETUM XIX.

DEambulationes quæ in templis fiunt, sæcularibus ipsis, ne dum Ecclesiasticis sunt prohibitæ. Quocirca districtiùs inhibetur, ne tempore quo divina peraguntur, Dignitates vel canonici, sive quicumque alii Beneficiati, aut illius Ecclesiæ clerici in Ecclesia vel claustro, sive cappellis deambulent, aut maneant, etsi aliàs choro assistere non teneantur.

Si contrà fecerint, omnium horarum illius diei distributiones amittant.

DECRETUM XX.

NON oportet, ut qui divinis laudibus intersunt, aliis canentibus sileant. Omnes igitur Beneficiati, cujuscumque gradus aut dignitatis sint, quibus pro officio in choro aliqui proventus assignantur, in Missa aliisque divinis officiis corde & voce Deum laudare studeant. Quod ut commodiùs fieri possit, curent Episcopi, ut ante singulorum sedes preter communes libros qui in facistorio (ut vocant) sunt expositi, breviaria sive psalteria fabricæ sumptibus collocentur, libri quoque processionales omnibus exhibeantur. Quòd si aliqui fuerint negligentes, à præside admoneantur ut canant, & si non acquieverint, stipendio illius horæ multentur, & crescente inobedientia, debitis pœnis & censuris ab Episcopo puniantur. Et ut hæc convenientiùs & attentiùs fiant, nullo modo aut recitent, aut in aliquo libro legant dum officia celebrantur. Deinceps verò ne cantûs ignorantiam aliquis prætexere possit, præsenti decreto præcipitur, ut postquam alicujus prebende in Ecclesiis Cathedralibus aut Collegiatis possessionem obtinuerint, circa Ecclesiasticum cantum ab Episcopo examinetur, & si fuerit imperitus, præcipiatur ei, ut intra sex menses addiscere teneatur, sub pœna decem aureorum fabricæ applicandorum. Quòd si negligens fuerit, pœnâ viginti aureorum, fabricæ etiam applicandorum admoneatur ut intra alios sex menses addiscat. Quòd si adhuc negligens fuerit, gravioribus pœnis adversùs eum procedat Episcopus donec sufficienter instructus sit. Propter quod in ordinationibus clericorum in cantu diligenter promovendi examinentur, & quousque didicerint, non admittantur.

DECRETUM XXI.

UT inter agendum sacra officia purior sit vox laudis, nec inutiles confabulationes adstantinm attentionem abducant, solicitè in choro silentium observetur: & si quis à presidente admonitus silere contempserit, illius hore stipendio sit privatus. Quòd si adhuc perstiterit, gravior ei multa imponatur, quam nec ipse præsidens nec capitulum remittere possit. At ne secularium frequentia clericorum quietem impediat, nullus sæcularis tempore divinorum officiorum choro intersit, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, exceptis iis, quibus eam facultatem Prelatus concedendam judicaverit.

DECRETUM XXII.

QUICUMQUE Beneficiatus Cathedralis Ecclesiæ aut Collegiate sacris concionibus non interfuerit, nec Missæ nec processionis distributiones illo die assignatas obtineat: nec illi qui ad gerenda in communi negotia deputantur, à divinis officiis exempti judicentur.

DECRETUM XXIII.

IN Missis, quæ majores appellantur, *Gloria in excelsis Deo*, *Credo*, (si dicenda sunt) Præfatio, *Pater noster*, semper in cantu dicantur; *Sanctus* verò, & *Agnus*, à choro, & organis alternè dici poterunt: nec aliter fieri permittatur, quacumque etiam caussa superveniente: & omnia divina officia, tam quæ pertinent ad Missas, quàm ad alias horas, in cantu dicantur in Cathedralibus & Collegiatis Ecclesiis, nisi tempore interdicti, & tunc in altari maximo & choro clausis januis, & submissa voce, juxta canonicas sanctiones, celebrentur.

DECRETUM XXIV.

IN majoribus solennitatibus, Prelatus cum toto capitulo tempore offertorii in Missa majori à choro usque ad altare ad offerendum procedat. Euntes verò atque redeuntes, & sua loca, & debitum ordinem servent.

DECRETUM XXV.

FERIA quinta in cœna Domini omnes Dignitates & canonici, & quicunque Beneficiati, & Ecclesie ministri, etiam sacerdotes, in majori Missa sacrum Christi corpus de manu celebrantis suscipiant: nec super hoc cum aliquo ulla ratione dispensetur. Si quis verò contrà fecerit, omnes illius hebdomadæ distributiones amittat.

DECRETUM XXVI.

QUOTIESCUMQUE Beneficiati, & ministri Cathedralis & Collegiatæ Ecclesiæ cum processione fuerint progressi, eâdem solennitate servata ad Ecclesiam unde exierant revertantur, nisi Episcopus aliud viderit expedire.

DECRETUM XXVII.

QUI præsentium in choro rationes fuerit habiturus, coram Prælato, aut ejus vicario, ante omnia juret, quòd fideliter exequetur id officium, & quòd libellum rationum solicitè custodiet, nec alicui ostendet, aut capitulo exhibebit antequam rationes reddat: quibus redditis & signatis, in Ecclesiæ archivum inferatur. & si aliquando

abesse

abesse contigerit, præfatum libellum substituto nullo modo committat, sed talis substitutus in alio libello rationes describat, præstito priùs juramento supradicto modo: & cum primùm absens fuerit reversus, illi reddantur rationes in absentia descriptę, ut in suum libellum transferantur. Nemo autem ad prædictum munus assumi possit, nisi clericus: nec postquam fuerit assumptus, absque legitima caussa removeri possit. *Vide idem Pii V. diploma.*

DECRETUM XXVIII.

QUONIAM indecorum est, ut majores ordine minoribus subjiciantur, nullus in choro, ubi sacerdotes fuerint, præsidere possit, nisi fuerit sacerdotio consecratus. *Vide sup. dictum diploma.*

DECRETUM XXIX.

HÆC autem omnia ad divinum altaris & chori cultum pertinentia, ita constituta esse intelligantur, ut si alicubi aliqua ex his fuerint disposita sub gravioribus pœnis, per hæc severiori disciplinæ nulla ex parte detractum sit.

DECRETUM XXX.

SACRIS ordinibus initiatos tales se convenit exhibere, ut inania oblectamenta, & spectacula voluptuosa ipsi despiciant. Quo fit, ut meritò presbyterorum quorundam, diaconorum, & subdiaconorum repressa sacris Canonibus intemperantia sit, qui non solùm theatrales ludos in Ecclesiis introducunt, verùm in aliquibus festivitatibus suæ etiam insaniæ ludibria exercere præsumunt. Nulli igitur prædictorum liceat, mimum, joculatorem, aut histrionem agere, sive res profana agatur, sive spiritualis. Quòd si quis contrà fecerit, ab Episcopo debitis pœnis Ecclesiis applicandis ita puniatur, ut decretum hoc piè inviolatéque servetur.

DECRETUM XXXI.

QUONIAM pastoralis solicitudinis est, sedulò attendere ut pascua bona, & purissimæ aquę commissis ovibus proponantur, ne in furtivis aquis, vel in abscondito pane, qui suavior videri solet, aut mortiferum, aut noxium delitescat; hoc potissimùm tempore remedium aliquod apponendum fuit, quo mille nocendi artes impietas adinvenit. Nemini proinde, cujuscumque ordinis, religionis, dignitatis, & conditionis sit, liceat deinceps libellos, tractatus, colloquia aut vivendi formulas manu scriptas, si moralia, aut spiritualia documenta contineant, alicui legenda tradere, vel ab aliis accepta legere, aut retinere absque proprii Episcopi, vel ejus, cui ipse commiserit, approbatione ac licentia in scriptis obtenta. Curent verò Episcopi, ut horum opusculorum examen quàm citissimè fiat, & licentia gratis conferatur solius Episcopi vel ab eo deputati subscriptione. Cavendum tamen est, ne dum noxia subtrahere intendunt, illa, quæ ad pios affectus excitandos, & ad vitam instruendam utilia esse possunt, pariter auferant. Si quis verò contra decreti hujus formam fecerit, in eum Episcopus pro transgressionis mensura judicium det.

DECRETUM XXXII.

PURIS fidelium auribus adeò invisum esse debet hæreticorum nomen, qui adversùs fidei veritatem perfidas linguas exacuerunt, ut si fieri possit, numquam eorum memores simus per labia nostra. Ea igitur cura divini verbi predicatoribus esse debet, ut fidei dogmata Christiano populo necessaria luculenter proponant, studiosè confirment Scripturarum testimoniis, Patrum sententiis & rationibus pro vulgi captu interim adductis. Hæreticorum verò secta vel argumenta, quæ pro illis fiunt, nulla ratione in populari frequentia referantur, cùm hæc in addientium subversionem, potiùs quàm ædificationem vergere compertum sit, nec illorum execranda nomina commemorentur. In literariis quoque disputationibus nullę assertiones erroneæ, aut periculosæ, vel hæresim redolentes, etiam disputationis aut exercitii gratiâ aliquatenus interserantur, sed quæ juxta morem cujuscumque Universitatis fuerint priùs approbatæ. In iis verò disputationibus, quæ in præsentia imperitæ multitudinis haberi solent, argumenta adversùs fidei assertiones vulgari sermone non admittantur, nec præsidens his argumentis, etiam Latino sermone propositis, responderi sinat, ante quàm publicè protestetur arguens, se Catholicam veritatem agnoscere, & ut clarior certiorque fiat, argumenta contulisse. Diligenter quoque observandum est, ut ab iis disputationibus, quibus fidei assertio examinanda est, non antea discedatur, quàm argumenta pro hæreticorum parte adducta plenè à præside, vel ab assidentibus magistris & doctoribus dissolvantur, & quid ab omnibus tenendum sit, dilucidè fuerit propositum: & qui in his deliquisse inventi fuerint, suorum judicum debitę animadversioni subjaceant. Quòd si illi neglexerint, per Episcopum, vel ejus vicarium de opportuno remedio provideatur. Si qua verò in Universitate, aut alibi, aliis etiam remediis huic morbo præcautum & provisum fit, omnia simul (si sit necesse) adhibeantur.

DECRETUM XXXIII.

PLURIMUM interest, quibus libris tenera puerorum ætas instituatur. Quare singulis puerorum magistris, & aliis qui hoc munus habuerint, vulgarium librorum index, quibus pueri erudiendi sunt, ab Episcopo, vel ab aliis quos ipse delegerit, exhibeatur eo-

rum

rum manu subscriptus. Sunt verò ii libri teneris annis permittendi, qui pietatem sapiant, & mores componant, non qui inanibus fabulis, aut lascivis narrationibus ætatem illam corrumpant. Porrò Christianæ doctrinæ rudimenta nullus publicè docere permittatur, nisi examine prævio fit etiam approbatus, & in scriptis & gratis licentiam obtineat: & ne quid horum negligatur, Episcopi & eorum officiales in suis visitationibus hujus decreti rationem habeant.

DECRETUM XXXIV.

Ut præbendæ, quas magistrales, aut doctorales, aut lectionis sacræ Scripturæ vocant, consultiùs conferantur, neque privatis affectibus locus sit, publico & necessario edicto (quod intra quindecim dies à die certæ vacationis computandos necessariò affigatur) ad examen convocentur quicumque voluerint admitti. Affigentur autem edicta in Cathedrali Ecclesia aliisq; publicis locis, & in Universitatibus Salmanticensi, Complutensi, & Vallisoletana, ut intra triginta dierum spatiũ compareant: neque prætextu cujusque rationabilis caussæ præfixum tempus augeri poterit vel minui. Et quamvis per procuratorem alicujus absentis oppositio fuerit admissa, nullus tamen ad electionem de eo faciendam admittatur, nisi ad examen præscriptos actus publicè fecerit, aut morbo sontico laboret, quem sufficienti testimonio coram Episcopo, aut ejus vicario comprobare teneatur. Et quo ipsis electoribus plenior sit ad digniorem eligendum libertas, nulli eorum liceat tempore illius vocationis munus aliquod à competitoribus, vel ab aliquo eorum nomine percipere, nec alicujus eorum partes agere, aut merita apud alios commendare. Nulli etiam petitorum liceat munera offerre, aut literas commendatitias afferre, aut vim metumve cuipiam electorum inferre. Quòd si aliquis de his sufficientissimis probationibus fuerit infamatus, aut notabiliter suspectus, Episcopus vel ejus vicarius in absentia diligenter caussæ merita inquirat, & quem reum invenerit, pro illa vice inhabilem ad eligendum activè vel passivè declaret, aliàs cum ceteris admittat. Quòd si tempore dicti examinis aliquis ex electoribus carceri sit addictus, omnibus actionibus competitorum & ipsi electioni liberè adesse permittatur, adhibita sufficienti custodia, ne suo jure ante sententiam privetur. Quòd si excommunicatus sit ab Episcopo vel ejus vicario, aliàve censurâ innodatus, à qua tamen Episcopus vel ejus vicarius absolvere possit, ad effectum tantùm audiendi oppositores; aut ferendi in tali electione suffragium, ad reincidentiam Episcopus vel ejus vicarius eum absolvant. *Vide prædictam Pii V. Bullam.*

DECRETUM XXXV.

Qui doctorali præbenda potitur, teneatur in omnibus negotiis ad Ecclesiam Cathedralem pertinentibus sententiam suam verbo aut scripto, prout requisitus fuerit, afferre, atque in eisdem patrocinari. Ad idem teneatur in caussis quæ ad dignitatem Episcopalem spectant, dummodo inter capitulum & Episcopum non controvertantur, tunc enim suo capitulo adesse honestius erit. Erit etiam sui muneris, cùm ab Episcopo, vel capitulo ad id requisitus fuerit, judicem in ea civitate, ubi est Cathedralis Ecclesia, commorantem adire, de caussis & negotiis capituli vel Episcopi modo supradicto, verbo aut scripto, cùm opus fuerit, instruere, omni excusatione remota: quod tamen urgenti necessitate injungi debet, atque hæc quidem omnia gratuitò. At qui magistralem, hoc est prædicatori assignatam obtinuerit, tenebitur omnibus iis diebus sermonem habere ad populum, qui vel confirmatis ab Episcopo statutis Ecclesiæ, vel antiqua consuetudine jam sunt præscripti, & insuper, quando ab Episcopo ob rationabilem caussam occurrentem in Ecclesia Cathedrali, seu in alia ejusdem civitatis ipsi fuerit peculiariter injunctum.

DECRETUM XXXVI.

Qui sacræ Scripturæ prælegendæ juxta formam Concilii Tridentini fuerit deputatus, teneatur omnibus profestis diebus lectionem publicè legere loco & tempore ab Episcopo designando. Illi verò ad legendum materiam singulis annis Episcopus assignet, quam utiliorem auditoribus judicaverit, dũmodo super aliquo Scripturæ loco versetur lectio, poterit ad morales casus, ac dubia scholastica se interim convertere. Ne tamen in vacuum laborare contingat, & ubi non est auditus in casum sermo fundatur (quamquam ne hac quidem occasione hujusmodi lectio prætermittenda est) provideant Episcopi, ut clerici, sive ad Cathedralem Ecclesiam, sive ad alias pertineant, dictæ lectioni intersint, canonicis pœnis & censuris adhibitis, si opus esse judicaverint. Præfato etiam lectori sua multa arbitrio Episcopi fabricæ Ecclesiæ Cathedralis applicanda, cùm officio deesse contigerit, inponatur, & ea cura visitandi quotidie lectioni assignatum locum alicui fideli timorato viro committatur, cui moderatum stipendium sive ex multis, sive aliunde per Episcopum assignetur. *Vide Pii V. Breve.*

DECRETUM XXXVII.

Quoniam pœnitentiarii munus ab officio visitatoris sive provisoris diversum est, nullus utrumque simul obtineat: sed si provisor, seu vicarius, aut

aut visitator Episcopi fuerit in pœnitentiarium assumptus, teneatur intra duos menses à die obtentæ pacificæ possessionis dicto officio renunciare, alioquin eo tempore elapso, dicta præbenda ipso jure vacare censeatur, & inhabilis sit ut eam rursus obtinere possit.

DECRETUM XXXVIII.

AD pœnitentiariæ officium pertinet, omnibus ad se accedentibus, dubiorum & casuum in foro conscientiæ occurrentium verbo aut scripto, cùm rogatus fuerit, rationem reddere, & pœnitentium illius diœcesis, maximè ministrorum Cathedralis, confessiones audire, à casibus reservatis absolvere, juxta formam & facultatem, quam in his omnibus Episcopus scripto tradiderit, quam ipsi Episcopi concedere poterunt, gratis tamen & facilè. Quòd si facultatem dicto pœnitentiario etiam in scriptis aut quomodolibet concessam, aut stringere, aut penitùs auferre ipsi Episcopo visum fuerit, absque ulla exterioris judicii forma, aut strepitu limitare aut penitùs revocare possit.

DECRETUM XXXIX.

STATUITUR etiam præsenti decreto, ut quoties juris doctor verbo tantùm super aliquo negotio sententiam dicturus fuerit, duobus integris diebus, sin autem scripto, quatuor, ab Ecclesia sua possit abesse, & pro præsenti & interessenti computentur ad omnes horas, excepto majoris Missæ sacrificio, cui tenebitur adesse, nisi fortè illo eodem tempore Ecclesiæ caussam agere oportuerit. Prædicatori liceat, quotiescumque sermonem habiturus est, per octo dies integros abesse, dum tamen Missæ majoris sacrificio adsit. Scripturę lector sive antè, vel post meridiem sit lectionem habiturus, omnibus pro præsenti & interessenti censeatur, dummodo Missæ primę aut majori adsit: mensibusque Julii, Augusti, & Septembris legere non teneatur: nec in aliis novem mensibus feriâ quintâ cujuslibet hebdomadæ, in qua festus dies non inciderit. Pœnitentiario quoque totum id tempus liberum sit quo audiendis confessionibus fuerit impeditus, juxta formam ei ab Episcopo præscriptam, & sicut à sancta Synodo Tridentina constitutum est.

DECRETUM XL.

NON solùm Episcopum oportet esse doctorem, sed studiorum cultorem, ac bonarum literarum parentem, ut ignorantiæ tenebræ & à Cathedralibus Ecclesiis, & ab aliis suę diœcesis, quoad fieri poterit, procul depellantur, repleaturque terra scientia domini, quasi aquâ maris operientis. Quod ut faciliùs atque feliciùs obtineri possit, deinceps Episcopus his, qui de capitulo erunt, cum consilio capituli cæteris suæ diœcesis clericis suo arbitrio licentiam ad prosequenda studia conferat, sive in eadem civitate singulare studium, vel generale ibi fuerit, sive in aliqua Universitate ex iis quæ probatæ sunt. Poterit etiam & debet aliquando, quos dociles aut habiles adolescentes invenerit, ad prædicta studia compellere, cùm ei opportunum visum fuerit. Dicta vero licentia nec iis, qui tricesimum ætatis annum excesserint, nec ultra septennium concedatur. Et ut temporis ibi exacti ratio habeatur, pro uno tantùm anno licentia detur. in fine ejus teneantur dicti studentes testimonium Episcopo mittere, quo fideliter referatur & authenticè, ut fidem faciat se in tali Universitate illo anno perstitisse, studiis vacâsse, & libros ejus facultatis cui adscripti sunt, habuisse. Tunc pro sequenti anno licentiam gratis obtineant, atque ita consequentibus annis, donec septimus fuerit completus, quo peracto ad suas Ecclesias revertantur. *Vide Breve Pii V.*

DECRETUM XLI.

UT autem studentibus necessaria suppetant, præcipiat Episcopus, ut in Cathedrali Ecclesia tanquam præsentes habeantur, quotidianis distributionibus exceptis. Quòd si prebendarum præcipua, vel major pars ex quotidianis distributionibus obveniat, tunc Prælatus juxta juris dispositionem, certam aliquam dictæ præbendæ portionem iis studentibus assignare poterit, quam teneatur capitulum fideliter ac sine mora restituere. ne propter molestam recipiendi fructus dilationem, à suis studiis intempestivè revocentur. At si aliàs parochiale Beneficium, aut quodvis aliud obtinuerit, & necessario studio vacare intenderit, idoneus aliquis pro tempore studii judicio Prælati approbandus quæratur, & loco ejus interim sufficiatur, assignatâ ei præbendę portione, quam Prælatus congruam judicaverit: reliquos proventus studentes liberè percipiant. Cùm verò Prelato constiterit aliquos his favoribus abuti, vel alia rationabilis caussa se obtulerit, his qui è capitulo erunt, cum capituli consilio, aliis suo arbitrio dictas licentias revocare, eosque ad proprias Ecclesias poterit transmittere, dum tamen studiosis ac proficientibus sua jura integra sint. *Vide Pii V. diploma.*

DECRETUM XLII.

ILLUD præsenti decreto statutum ac declaratum sit, super scribendi formulis aut etiam modo decreta ipsa condendi & componendi, quibus in hoc Concilio Actiones omnes ordinatæ sunt, nullum prejudicium factum esse, aut inde futurum Illustrissimo ac Reverendissimo Metropolitano, sive ejus dignitati, vel Reverendissimis Episcopis comprovincialibus, & adjunctis, sive eorum dignitatibus; aut cuique eorum, qui aliter inscribendum vel aliis verbis & locutionibus aut modo decreta ipsa esse promulganda putaverit: sed omnium &

sin-

singulorum circa hæc jura & prerogativas salva & incolumia esse, neque præsentibus actibus infringi illa, aut derogari, vel abrogari.

Reverendissimi Patres, placent ne vobis?

Responderunt: Placent.

In quorum fidem infrascripti Secretarii Concilii subscripsimus.

Petrus Velleius Guevara Doctor.
Antonius Alguibar Apostolicus Notarius, & Secretarius Concilii.

QUÆ ad Prælatorum officium, quæque ad eorum suppellectilem, mensam, ac famulatum, tum etiam ad eorum ministros & tribunalia attinebant, nonnullaque alia, quæ Cathedrales Ecclesias, aut clerum tangebant, ea in tertiam postremamque Actionem, quo maturiori consilio ac deliberatione constituerentur, rejecta sunt: de quibus cùm omnes id unum contenderent, exemplum se ubique subditis præbere bonorum operum; post longum earum rerum tractatum hæc potissimùm digna visa sunt, quæ decerni deberent. Itaque indictâ ab Archiepiscopo Actione ad quartum Kalend. Maji, id est, Dominicum diem, quo boni pastoris munera Christi proposito exemplo refert Ecclesia: constituto tempore Archiepiscopus, Comite, Prælatisque omnibus, & clero, ac populo frequentissimo illum comitantibus, ad Cathedralem venit Ecclesiam, ubi acceptis ab Episcopis pluvialibus & mitris, crucibusque pectoralibus, deductâ per Ecclesiæ claustrum processione, ut & secunda Actione fuerat effectum, Missam Episcopus Astoricensis celebravit, concionem verò ad populum Zamorensis Præsul habuit luculentam, nihil prætermittens, quod ad expositionẽ Euangelii, vel ad propositionẽ decretorũ eâ Actione promulgandorũ posset pertinere. Missâ autem celebratâ, precibusque eisdem, atque eodem loco, ut in secunda Actione ab Illustrissimo Archiepiscopo habitis, Reverendissimus Episcopus Astoricensis ex eadem sede è qua verba fecerat Zamorensis, infrascripta decreta publicè, ut ab omnibus audiri possent, perlegit. Deinde Secretarii præsentibus Fiscali aliisque testibus, Episcopos interrogaverunt, an illis placerent quæ lecta fuerunt decreta? omnesque placere sibi unanimes responderunt, excepto Mindoniense, qui cùm infirmus decumberet, venire non potuit ad Ecclesiam.

ACTIO TERTIA
ET ULTIMA
IN CONCILIO PROVINCIALI
COMPOSTELLANO

Sub Gaspare Archiepiscopo Salmantica, & in eisdem urbis templo Cathedralis Ecclesia habita, die Dominica, quarto Kalend. Maji anno à Christo nato MDLXVI. indictione nona, ac sanctissimi & domini nostri Papa Pii V. Pontificatûs anno primo, & Catholici ac invictissimi Regis nostri Philippi II. regni anno decimo.

DECRETUM I.

QUÆ de residentia à Generali Concilio Tridentino declarata sanctissimè & constituta sunt, Prælatos, quos præesse in solicitudine jubet Apostolus, ita prestare convenit, ut ipsorum residentiam ii quibus præsunt, frugiferam esse sentiant & officiosam. Prædicent igitur, subjectos visitent, sacramentum pœnitentiæ aliaque Ecclesiæ sacramenta (si necesse fuerit, aut id expedire censuerint) per seipsos administrent, actus Pontificales exerceant, examini ac probationi eorum, qui sacris initiandi, quive ad Beneficia curata erunt promovendi adsint, horas certas statuant & convenientes, quibus subditis ad eos liber aditus pateat, & saltem semel quolibet mense suos carceres visitent, & publicè caussas inferiorum (eorum maximè qui pauperes erunt) in judicio audiant, atque à provisoribus aliisque ministris, quid agatur, & quomodo res eant, inquirant diligenter. Denique in omnibus se tum judices æquos, tum patres indulgentes exhibeant sicut Dei ministros.

DECRETUM II.

EPISCOPI, parochi, & alii quos prædicare verbum, curareque ut prædicetur sacra Tridentina Synodus præcepit, quæcumque de hac re sibi mandata sunt, servent & exequantur. Futurum autem Provinciale Concilium, quam quisque eorum perficiendo negotio adhibuerit diligentiam exquirat, & si quid deesse viderit, jubeat provideri. Illud quoque Prelati curent, ut & eis, qui in Ecclesiasticis aut sæcularibus carceribus detinebuntur, aliquoties Dei verbum denuncietur.

DECRETUM III.

CONGRUIT Episcopis, ut patrum nomini ex æquo respondeant, esurientibus filiis panem benignè ac liberaliter frangere: & tum publicè ut ceteros instruant exemplo, tum etiam in abscondito largè eleemosynas indigentibus dare: quibus si quis viscera clauserit misericordiæ, quomodo charitas Dei manet in eo? Ut autem huic debito satisfaciant, certum ministrum habeant, ad quem pauperum omnium, maximè infirmorum, cura pertineat.

DECRETUM IV.

CUM per decentiam habitus extrinseci morum honestatem intrinsecam ab Ecclesiasticis oportere ostendi Tridentinæ Synodo visum fuerit; Episcopi non solùm sibi nihil permittant in vestibus quod non conveniat illorum statui, verùm illud quoque debere se præstare sentiant, ut ipsorum domestici ita se modestè induant, ut Pontificum decet familiares.

DECRETUM V.

CUM modesta supellectili Generale Concilium, ex aliorum etiam Conciliorum sententia Prælatos jubeat esse contentos; pretiosis domorum ornamentis, splendidis, curiosis, vel profanis, scilicet lectis, tapetis, stragulis, auro argentoque plumatis, sive telis, quibus intextum sit aurum argentumve Episcopi non utantur. Quòd si quemquam illorum mandatum hoc fuisse pretergressum futura Provincialis Synodus judicaverit, preter amissionem rerum, in quibus deliquisse illum censuerit (quæ quidem ejusdem Synodi arbitrio pio alicui usui applicabuntur) in eum pro modo culpæ animadvertat. Cæterùm Pontificalibus ornamentis, eisve, quæ altaris ministerio, cultuique divino destinata erunt, nullus hoc loco modus præscribitur.

DECRETUM VI.

FRUGALI victu quotidiano uti, cùm & naturâ saluberrimum, & sacris testimoniis honestissimum esse probetur, Prælati eam mensis adhibeant parcimoniam, quam ab illis custodiri, & plurima jam dudum Concilia, & nunc sacra Synodus Tridentina jubet. Illud quoque provideant diligentiùs, ut assidua lectione potiùs, colloquiisque moderatis ac doctis, quàm sumptuosa epularum & condimentorum varietate mensa semper referta sit, otiosis hominibus & scurris abactis.

DECRETUM VII.

QUÆCUMQUE pecuniç in Ecclesiastico foro pœnæ nomine Episcopali cameræ attributæ erunt, non ad privatas rationes & commoda referantur; sed in pios usus & impensas in executionem justitiæ faciendas, idque Prælatorum arbitrio deinceps erogentur. quibus colligendis Episcopi receptores constituant, qui sibi, eive, cui ipsi mandaverint, accepti expensique reddant rationem.

DECRETUM VIII.

IN collatione dignitatum aut præbendarum Ecclesiæ Cathedralis, vel Collegiatç, sive alterius cujuscũque Ecclesiastici Beneficii, etiã curati, nemo, sive Prælatus sit, sive eo inferior, ratione tituli, aut institutionis, vel investituræ, vel possessionis, vel sigilli, vel subscriptionis, aut alia quacumque occasione, quicquam exigere possit, aut recipere, non obstantibus quibuscumque consuetudinibus, etiam immemorabilibus, seu Synodalibus constitutionibus: etiam si quod acceperint, soleant, ac velint piis in rebus & religiosis expendere. Quòd si laudabili consuetudine, aut observata constitutione Synodali obventiones hujusmodi vel earum pars fabricis Ecclesiarum, sive alii operi pio fuerit applicata; quod ita debebitur, & reverà persolvi consuevit, id prædictæ fabricæ, aliaque opera pia jure præfatæ constitutionis aut consuetudinis possint percipere: Episcopis autem, ut dictum est, aut aliis inferioribus nihil conferatur: eorum tamen Notariis aut Secretariis, à quibus prædictorum instrumenta conficienda sunt, mercedem habere laboris & assistentiç permittitur, scilicet tres argenteos regales pro quovis titulo, & unum pro charta & cera sigilli.

DECRETUM IX.

NON fiant dehinc exactiones illæ, quæ pro examinandis iis, qui apud Beneficium aliquod servituri sunt, vel pro licentia administrandi Beneficium, aut pro facultate cantandi vel celebrandi Missam, sive ut casibus à jure permissis bis in die possit quis Missam celebrare, aut pro erectione Beneficii Ecclesiç vel cappellæ, aut translatione defuncti, vel Ecclesiæ, à Prçlatis quibusdam fieri consueverunt.

DECRETUM X.

PRO sepulturis ipsis, aut pro facultate ut aperiantur, sive ratione subscriptionis, sive alia quavis occasione, Episcopi aliique inferiores nihil omnino percipiant, etiam si quæ inde veniunt, piè soleant & religiosè distribuere, non obstantibus quibuscumque con-

suetudinibus, etiam immemorabilibus, aut constitutionibus Synodalibus, quibus talia illis jura concedantur. Si verò laudabili consuetudine vel constitutione aliqua Synodali sepulturæ gratiâ dari quicquam fabricæ Ecclesiæ piove alicui usui consuetum est, piæ consuetudines hæ, & religiosa hæc jura observentur, fabricisque supradictis & operibus piis in his integra sint quæ hactenus habere consueverunt,

DECRETUM XI.

HOSPITIA præbere, nisi visitationis tempore, Episcopi clericos non possint compellere.

DECRETUM XII.

EPISCOPI erga domesticos curam in hoc potissimùm versari convenit, probis ut moribus & religione commendentur. Habeat quoque Prælatus grammaticum literis & virtute præditum, ac docendo aptum, à quo pueri & Ecclesiastici homines, qui in ejus erunt famulatu, doceantur.

DECRETUM XIII.

DECET Episcopos jura illa dignitatis, quæ tot summorum Pontificum, ac Regum beneficiis & privilegiis, tum & pia devotione fidelium tam aucta acceperunt, omnibus viribus sustentare: quod minus difficile obtinebunt, si scripturas omnes ad suam dignitatem pertinentes solicitè conquirant, & renovatis, atque factis authenticis, quas renovare opus erit & comprobare, peculiari archivo tribus clavibus obsignato includant. Unde quasi è præsentissimo promptuario, finem litibus, & sibi Christianum otium ad majora negotia obeunda possint depromere. Archivum autem ipsum ubi manere oporteat, & claves quis habiturus sit, vivente Episcopo, aut etiam sede vacante, ad Episcopi ipsius curam pertinebit, à quo si hæc provisa non erunt, claves quidem à vicariis & visitatoribus de mortui, aut illis absentibus, à Prælatis monasteriorum ordinum antiquiorum religiosorum observantium qui in eadem civitate erunt, ita habeantur sede vacante, ut non unus omnes, sed singuli servent singulas. archivum verò apud vetustioris instituti religiosos observantes interim deponatur, dum novus Episcopus quid sit agendum decernat.

DECRETUM XIV.

QUÆ legitimâ Ecclesiarum Cathedralium statuta, laudabilesque consuetudines (adhibita ad id, si opus fuerit, à Prælato inquisitione) vigere probabuntur, Episcopus intra sex menses, aut plus eo, ejusdem arbitrio, cum consilio quatuor ad summum Beneficiatorum Ecclesiæ Cathedralis à capitulo electorum ordinet & componat, ac proponat impressa: illud etiam decernens, ut fides eis & auctoritas habeatur; cæteris quæ non ex eo libro recitabuntur, derogetur: Beneficiatis autem singulis, ubi primum recepti fuerint, singula præstentur volumina, quæ illi abscedentes ab Ecclesia, vel de vita decedentes restituere teneantur. *Vide dictum Breve.*

DECRETUM XV.

CUM à nonnullis Episcopis Ecclesiarum, quæ in partibus infidelium consistunt, non quæ Jesu Christi, sed alienas oves quærentibus, multa plerumque indignè fieri sacrum Tridentinum Concilium commemoret; curent Episcopi, ut cùm in casibus à jure & sacro Concilio permissis aliquorum titularium Episcoporum operâ uti voluerint, bonis eos moribus, & literatura, sufficienti probatione commendatos, idoneosque magis Pontificalibus actibus eligant perficiendis: atque ex his, qui posthac hujusmodi creabuntur, ratione literarum in aliqua Universitate graduatos, aut si religiosi fuerint, juxta Concilii Generalis formam approbatos. Titulares verò ipsi pontificalia exercentes, nihilque præter salarium, quod illis Episcopi de suo dederint, accipientes, Concilium ubique servent Tridentinum.

DECRETUM XVI.

QUI provisores vel vicarii deinceps erunt creandi, intra sex menses à die susceptæ admininistrationis, doctoris vel licentiati gradum (si tales non erunt) in aliqua publica Universitate, ratione literarum consequantur. atque si ordinati non fuerint, intra annum ordinem sacrum suscipiant. Visitatores autem presbyteri jam, & ut minimum, baccalaurei designentur.

DECRETUM XVII.

PROVISORES, vicarii, visitatores, & alii judices Ecclesiastici ex multis quas in foro Ecclesiastico irrogaverint, nullam sibi partem possint vendicare, immo si qua pars illis constitutione aut consuetudine, etiam immemorabili, aliove jure applicata erit, piis usibus cedat, arbitrio Episcoporum, à quibus prædictis aliisque ministris, talia sunt stipendia decernenda, ut & liberè atque integrè judicare, & susceptum negotium gerere possint incorruptè.

DECRETUM XVIII.

MUNUS, donumve provisores, vicarii, visitatores, fiscales, notarii, cæterique ministri Ecclesiastici non accipiant. Si contrà fecerint, gravibus pœnis à Prælatis puniantur.

DE-

DECRETUM XIX.

EPISCOPI per se vel per alios, quibus hoc opus delegaverint, ad minus quolibet triennio, provisores visitatoresque (ab administratione officiorum triginta solùm diebus suspensos, etiam si tardiùs ferenda sententia sit) visitent diligenter; alios autem ministros syndicatum reddere districtè compellant. Quòd si qois ex prædictis ante triennium vel sponte se officio exonerare velit, vel à superiore deponere officium jussus fuerit, muneris administrati ratio tunc quoque ab eodem exigatur.

DECRETUM XX.

ADVERSUS ejusdem criminis reos (quãtum commodè fieri poterit) unicus processus fiat, atque ejus expensæ non à quovis eorum in solidum, sed à singulis pro rata parte repetantur.

DECRETUM XXI.

NOVUM opus faciendum, quodcunque illud sit, quod ad Ecclesias pertineat, dare locareve nemo possit, nisi Episcopus, aut is cui Episcopus mandaverit. *Vide dictum diploma.*

DECRETUM XXII.

FISCALES dehinc, qui sacris initiati sint, constituantur: aut certè postquam constituti fuerint, intra annum initientur.

DECRETUM XXIII.

PROBATIONES criminum sive informationes, fiscales aut notarii absque speciali commissione judicis competentis facere non possint. Fiscalis præterea deferre cujuspiam nomen non possit, nisi præcedente informatione, nec nisi eàdem visâ primùm & lectâ, ejus accusationem judex admittat. *Vide Pii V. diploma.*

DECRETUM XXIV.

TRIBUNALIUM Ecclesiasticorum notariæ ab his, ad quos earum provisio pertinet, aut ab illis, quibus datę dehinc fuerint vel provisæ, nec vendi nec locari ullo modo possint. Si secus factum fuerit, emptor vel conductor officio, venditor aut locator pecuniâ ipso jure privati sint. Qui autem nunc eas ad vitam possident, semel dumtaxat (modò gratis faciant, & in idoneorum favorem) renunciare possint, idque ita effici Episcopi permittant. Sciant verò hi, quibus ratione hujus resignationis hæc dabuntur officia, se nec vendituros, nec locaturos, & libera voluntate conferentium amovendos, juxta ea quę hoc decreto & sequenti pręcipiuntur.

DECRETUM XXV.

NOTARIORUM Ecclesiasticorũ officia, quantumvis hactenus perpetua fuisse constabunt, deinceps tamen cum vacaverint, sive per obitum, sive per resignationem, sive alio quocunque modo vacatio contingat; amoveri, ac provideri libera voluntate possint eorum, quorum erit illa providere: atque in eo tribunali, ubi plures notarii erunt (si commodè fieri poterit) saltem unum ex his officium habenti ordinem sacrum conferatur.

DECRETUM XXVI.

ILLUD quoque procurent Episcopi cùm Tridentinum Concilium exequentes notariorum sufficientiam scrutabuntur, ut iis tantùm, quos vitâ, moribus, & aliis ad id munus obeundum necessariis instructos esse repererint, quorumque domicilium indagaverint, exercendi officii usum permittant, & Latina prohibeant tractare eos qui Latinè nesciant. Absque prædicto autem Episcopali examine ac probatione nemini hujusmodi officio fungi liceat.

DECRETUM XXVII.

NOTARII fori Ecclesiastici, nisi, quę à litigantibus acceperint, & singillatim post unumquemque actum, & omnia simul ad finem processûs conscripserint, quæcumque recepisse probabuntur, duplicata restituere piis usibus applicanda compellantur. Si quis verò eorum, expensarum titulo ampliùs debito probabitur percepisse, quadrupli pœnam subeat, ex qua litigatoribus quod præter jus ab illis fuerat exactum, refundatur; reliquum piis detur operibus: atque utroque casu, Prælatus, prout jus esse viderit, puniat delinquentes. Cæterùm notarii ipsi, quid sibi debeatur, nominatim pronuncient litigantibus, nec id in eorum manu, aut liberalitate ponant.

DECRETUM XXVIII.

QUOCUMQUE modo notariatûs officium tribunalium Ecclesiasticorum ad alterum perveniat, primùm protocolla, sive regesta omnium quæ coram se acta erunt, successori tradat, priùs tamen eorum authentico inventario facto, quod in Episcopi archivo collocetur: atque ita se facturos prædicti notarii, cùm officii titulus sibi dabitur, jurent: eâque conditione illis conferantur officia, atque ab illis acceptentur. Secretarii quoque Episcoporum, utcunque officium deposuerint, nemini registra dent eorum quæ ab ipsis ut secretariis facta erunt, sed in prędicto Prælati ponant archivo.

DECRETUM XXIX.

MINORES viginti duobos annis notarios Episcopi non creent.

DECRETUM XXX.

RECEPTORES testium & probationnm (quos quidem posthac à notariis nominari non liceat) aliorum criminum non quærant informationes, quàm eorum, quorum caussâ missi sunt, nec illis commissiones generales, aut non expressis de quibus debeant inquirere, ullo pacto concedantur. Si quis eas judex subscripserit, pro singulis sex nummos aureos, ducatos scilicet, solvat fabricę Ecclesię Cathedralis & piis operibus ab Episcopo nominandis. Præterea cùm ex officio judex de delicto aliquo cognoverit, qui recipiendis probationibus destinabitur nihil expensi nomine possit à litigantibus exigere, donec à judice taxatum fuerit ac pronunciatum, quantum, & à quibus debeat percipere. Similiterque cùm illi commissio dabitur adversùs plures, sive ejusdem negotii participes, sive diversorum, judex etiam debebit æstimare quid ille ab omnibus pro rata habeat, neque pati à singulis integrum salariom extorqueri.

DECRETUM XXXI.

IN Ecclesiis ubi doctoralis, magistralis, lectoralis, vel pœnitentiaria præbenda, aut quævis earum ex summorum Pontificum diplomatibus atque indultis, & Generalis Concilii decretis nondum constituta fuerit & deputata, quę primò vacaverit vel vacaverint, juxta prædicta diplomata & indulta, atque decreta, ad eum usum constituantur ac deputentur.

DECRETUM XXXII.

CUM in Ecclesiis Cathedralibus hujus provinciæ, atque adjonctis, præbenda pœnitentiario, quæ deinceps vacaverit, conferenda erit, priùs triginta dierum publicis edictis in Universitatibus Salmantina, Complutensi, & Pinciana propositis, nulla verò ratione prorogandis aut breviandis, si qui eam petere voluerint, convocentur. Quicumque autem accesserint, literaturæ, & aliarum qualitatum examine probentur.

DECRETUM XXXIII.

QUOD sancta Tridentina Synodus in provinciis ubi id fieri poterit, archidiaconos omnes præcipit, alias autem dignitates, & saltem dimidiam canonicorum partem Cathedralium Ecclesiarum & Collegiatarum insignium, ubi commodè fieri poterit, doctores, vel magistros, aut licentiatos in Theologia, vel Jure canonico hortatur instituti, id quandoquidem in hac provincia fieri posse, & id qnidem commodè declaratur. ut Generalis Concilii jussa hortatusque perficiantur, posthac in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis insignibus, archidiaconatus quicumque cæteræque dignitates, & dimidia pars canonicatuum ab his, ad quos provisio & collatio pertinet, tantùm doctoribus, aut magistris, vel licentiatis in Theologia vel Jure canonico conferantur: atque canonicatus quidem hoc ordine, ut qui primò vacaverit, graduato alicui, ut dictum est, provideatur: qui secundò, eo modo detur, quo antehac fieri consuevit: rursus, qui tertiò, graduato iterum, atque ita vicissim, donec dimidia dumtaxat pars canonicatuum qui in ea Ecclesia erunt, prædictam gradùs qualitatem habentibus collata sit: eâ tamen lege, ut, qoi semel canonicatus doctori vel magistro aut licentiato provisos fuerit, quocumque modo iterum vacaverit, nisi doctori itidem, magistro, aut licentiato non provideatur; sed archidiaconatus omnes, atque omnes dignitates, & ut dictum est, dimidia pars canonicatuum, ut graduatis perpetuò conferantur, affecta sint. Quos quidem grados in publicis horum regnorum Universitatibus, vel aliis, quæ licèt extra hæc regna sint, in his tamen regnis approbantur, idque ratione literarum, & prævio severo examine obtinuisse illos opus sit, qui ad hæc erunt Beneficia promovendi.

DECRETUM XXXIV.

RESIDENTIA dignitatum, quæ dehinc à sancto Concilio Tridentino residere præcipiuntur, eo tempore anni incipiat, quo cæterarum dignitatum & canonicorum, qui in eisdem Ecclesiis erunt, incœperit residentia.

DECRETUM XXXV.

PRIMIS singulorum mensium secundis feriis, aut si dies is festus celebrabitur, eo die, qui proximè festus non erit, in Ecclesiis Cathedralibus capitolum spirituale convocetur, in quo ea solùm quæ de altaris & chori, cæterarumque rerom spiritualium ministerio constituta sunt, recitentur. Episcopi autem cùm gravioribos occupationibus vacui erunt, aut id convenire putaverint, his aliisque capitulis intersint.

DECRETUM XXXVI.

DIE corporis Christi nulla processio publica aut privata in monasterio nllo religiosorum, aut ulla parochia fiat; sed illa solùm quæ generaliter à populo fieri solet, ad quam religiosi quicumque ex Synodi Tridentinæ decreto ad processiones generales accersiri possunt, advocentur, vocatique accedere teneantur.

DE-

DECRETUM XXXVII.

MONEANT Episcopi parochos, immò adhibita severitate compellant, ut juvandis consortandisque morientibus sedulam operam dent. Congruit enim illorum ministerio, extremè laborantibus suis, & adversùs communem hostem adeò periculosè decertantibus adesse.

DECRETUM XXXVIII.

DIEBUS Dominicis, & festivis, aliisque, quibus ex necessitate pro populo Missa celebranda est, illud debet inviolabiliter observari, ut Missa major de eadem die, ac pro populo celebretur, nec ea defuncti alicujus tumulandi occasione, aut propter votivas Missas & peculiares prætermittatur.

DECRETUM XXXIX.

PAROCHI funera parochianorum domo in sepulcrum deducere teneantur. Religiosi verò apud se humandum cadaver suscepturi ultra monasterii portam vel cœmeterium crucem ferentes non procedant.

DECRETUM XL.

SUPPLICATIONIBUS publicis sive litaniis, aliisque processionibus, quæ pro devotione in oppidis, aut extra oppida fieri solent, aut vigiliis, quæ ad divorum templa, vel eremitoria devotionis causâ suscipiuntur, comessationes plerumque intemperatissimæ, & perpotationes miscentur, profanaque alia & perniciosa exempla, quæ à tam piis rebus ac sanctis arceri procul debent & amandari. Proinde Episcopi quàm maximâ poterunt curâ & solicitudine, adhibitis etiam ad id censuris & pœnis, hos abusus & quoscumque alios in his esse senserint, vitari curent & extirpari, utque in prædictis processionibus aut vigiliis piè & sanctè omnia peragantur, provideant diligenter.

DECRETUM XLI.

EXECRABILIS eorum cupiditas, qui præsentando, nominando, instituendo, renunciando, aut in Beneficiis alios introducendo, à quibus fructus, vel fructuum partem percipiant, tamquam ab sponte dantibus, vel aliis quibuscumque artibus Ecclesiastica bona per suppositas & substitutas personas usurpare nituntur, omnibus modis coërcenda est. Quæcumque igitur de re hac à sacro Concilio Tridentino constituta sunt, ea Prælati severè ac diligenter exequantur, atque in singulis diœcesanis Synodis, aliisque temporibus ac locis quibus sibi videbitur, publicari faciant & declarari populo.

DECRETUM XLII.

AD provinciale Concilium clerus eum mittere procuratorem possit, quẽ magis è re sua esse putaverit, cui pecuniam quidem propter salarium, propterque impensas in negotium factas clerus ipse persolvat. Imponendi verò eam, & exequendi ratio pertineat ad Episcopum.

SECRETARII verò Concilii cum fiscali, ac aliis, interrogaverunt Illustrissimum Archiepiscopum, & omnes Reverendissimos Patres, placerentne eis decreta? & omnes responderunt: Placent. Et statim cantores inceperunt, & prosequuti sunt usque ad finem, *Te Deum laudamus*, omnibus genibus flexis adstantibus. Quo finito, Archiepiscopus sedens in medio altaris, indutus cruce pectorali, pluviali, ac mitra, dixit altâ voce: Reverendissimi Patres, finitum est Concilium Provinciale Compostellanum: Ite in pace. Vosque Reverendi procuratores Ecclesiarum, ite cum benedictione Domini, eâdem super omnes missâ. Atque inta intra paucos dies omnes recesserunt in Domino ad suas Ecclesias.

Gaspar Archiepiscopus Compostellanus.
Joannes Æmilianus Episcopus Legionensis.
Petrus Ponce de Leon Episcopus Placentinus.
Didacus Sarmiento de Sotomayor Episcopus Astoricensis.
Hieronymus de Velasco Episcopus Ovetensis, Comes de Noruena.
Petrus Gonçalez de Mendoça Episcopus Salmanticensis.
Alvarus de Mendoça Episcopus Abulensis.
Franciscus Delgado Episcopus Lucensis.
Joannes de Ribera Episcopus Pacensis.
Didacus de Tor-quemada Episcopus Tudensis.
Jacobus Simancas Episcopus Civitatensis.
Joannes Manuel Episcopus Zamorensis.
Ferdinandus Tricio Episcopus Auriensis.

In quorum fidem infrascripti secretarii Concilii subscripsimus.

Petrus Vellejus Guevara Doctor.
Antonius Alguibar Apostolicus Notarius, & Secretarius Concilii.

BRE-

BREVE
PII PAPAE V.

Super confirmatione concordiæ, ac declaratione aliorum decretorum Concilii Provincialis Compoſtellani, ultimo loco celebrati.

NICOLAUS Dei & Apoſtolicæ ſedis gratiâ Epiſcopus Patavinus, Sanctiſſimi Domini noſtri Domini Gregorii divinâ providentiâ Papæ XIII. ſanctæque ſedis Apoſtolicæ cum poteſtate Legati de latere in Regnis Hiſpaniarum Nuncius. Univerſis præſentes inſpecturis & audituris, notum facimus, nos nuper vidiſſe, & diligenter inſpexiſſe, literas Apoſtolicas felicis recordationis Pii Papæ V. in forma Brevis, ſub annulo Piſcatoris ſanas & integras, non vitiatas, non cancellatas, nec in aliqua earum parte ſuſpectas, tenoris ſubſequentis, videlicet:

PIUS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

EX ſolita Sedis Apoſtolicæ clementia, ad ea libenter intendimus, per quæ inter Prælatos Eccleſiaſticos, & illorum Eccleſiarum capitula, ac alias perſonas Eccleſiaſticas, paci & quieti opportunè conſulitur, ac iis, quæ propterea facta fuiſſe dicuntur, ut firma perpetuò & illibata perſiſtant, favorabiliter, cùm à nobis petitur, Apoſtolici adjicimus muniminis firmitatem. Cùm itaque, ſicut exhibita nobis nuper pro parte venerabilium fratrum Archiepiſcopi Compoſtellani Metropolitani, & aliorum Coëpiſcoporum ſuorum, & dilectorum filiorum Capitulorum Eccleſiarum provinciæ Compoſtellanæ petitio continebat, ipſa Capitula prætenderent gravari ex nonnullis decretis factis in Concilio Provinciali Compoſtellano; ac ſuper hoc contentio & diſcordia inter ipſa Capitula, & eorum Metropolitanum, & Coëpiſcopos ortæ eſſent, venerabilis frater Archiepiſcopus Roſſanenſis noſter, & ejuſdem ſedis in Hiſpaniis Nuncius, ad diſcordias hujuſmodi ſedandas, ut inter Prælatos Eccleſiarum earumque Capitula hujuſmodi pax & unio vigeret, Metropolitanum, & Epiſcopos, & Capitulares perſonas ſuper decretis Concilii Provincialis hujuſmodi, juxta formam & tenorem capitulorum infraſcriptorum, ſub noſtro & dictæ ſedis beneplacito ad concordiam reduxerit, quæ amicabiliter & abſque aliquo diſcrimine facti, per prædictos Prælatos & Capitula hujuſmodi acceptata fuit. quorum capitulorum tenor ſequitur, videlicet: Primò quòd in quolibet decreto, in quo de punitione & pœna contra aliquem ex capitularibus agitur, in Eccleſiis, in quibus Capitula exemptionem habere ſolita ſunt, intelligeretur juxta diſpoſitionem & modum Concilii Tridentini cap. 6. Seſſ. 25. Item in ſeptimo capite ſecundæ Actionis, ubi habetur, quòd ſemel tantùm in hebdomada fieret capitulum, congruum eſſet, ut concederetur bis fieri, & nihilominus ita declaretur, ut non cenſeatur excluſus caſus neceſſitatis ſeu utilitatis Eccleſiæ. Item in nono & decimo capitibus Actionis hujuſmodi, ubi habetur, quòd actus & repræſentationes, quæ fieri ſolent in proceſſionibus, fiant loco & tempore ab Epiſcopo ſeu ejus vicario deſignandis, quandoquidem harum rerum ordinatio videtur ad Capitulum, ſaltem ex antiqua conſuetudine pertinere; quod concordat cum Concilio Tridentino hujuſmodi capite 6. §. Cæteris autem, *eâdem Seſſione 25. declaratum cenſeatur, ut ſi Epiſcopus præſens foret, ipſe diſponat, ſi verò abſens, Capitulum juxta laudabilem ejus conſuetudinem ordinet & diſponat. Item in 17. capite dictæ Actionis, ubi diſponitur, quòd proventus omnes dierum ibi deſcriptorum ſint diſtributiones quotidianæ, admittendum videtur decretum, declarando hac lege intelligi, ut diſtributiones totius anni iſtis computatis, tertiam partem omnium fru-*

ctuum

ctuum non excedant, ita ut servetur prorsus dispositio ipsius Concilii Tridentini, & non excedatur. Et in eodem capite 17. ubi cavetur, quòd nulla admittatur excusatio, etiam infirmitatis; quia videtur quodammodo inhumanum, declarari potest, infirmitatis excusationem non excludi, si vera sit, & fide medicorum cum juramento approbata. Item in 18. capite ejusdem Actionis, ubi ii quibus assignata sunt officia in hebdomada facienda, excusari nullatenus possint, nisi caussâ infirmitatis, aliàs totius hebdomada distributiones amittant, &c. declarari desideratur, non excludi aliam veram, justam, vel rationabilem caussam, quo casu substituere alium suis expensis possit & debeat, qui sit sui gradus & ordinis. Item in 27. capite ejusdem Sessionis, ubi statuitur, ut is, qui præsentium in choro rationem habet (quem Punctador *vulgò appellant) librum punctorum hujusmodi alicui non ostendat, &c. declaretur, id civili modo intelligi debere, videlicet, librum ostendere, vel alteri legere posse, si voluerit, non tamen illum tradere, vel apud aliquem deponere, sed solùm in archivo, ut ibi dicitur. Item in eodem 27. capite, ubi dicitur, quòd assumptus ad dictum munus, sine legitima caussa removeri non possit; declarandum, non propterea intelligi eum creatum esse ad vitam, sed ad tempus, non tamen ad minus quàm biennium, quo transacto, non possit confirmari, neque de novo eligi, nisi elapso alio biennio. Item in eodem 27. capite, ubi dicitur, eum debere esse clericum, id intelligi debeat, de clerico in sacris constituto. Item 28. cap. ejusdem Actionis, ubi sacerdos in choro præsidere mandatur, si anteriores sacerdotes non sint, &c. declaretur, intelligi inter pares, videlicet, inter dignitates is præsideat, qui sit sacerdos, absentibus dignitatibus, ex canonicis is præsideat, qui sit sacerdos, ne fortè ordo Ecclesiarum & dignitatum confundatur. Item in 34. capite ejusdem Actionis, ubi dicitur, quòd Episcopus solus, seu ejus vicarius, declaret & judicet inhabiles electores, & eligendos ad doctoralem, & magistralem præbendam, seu lectionem sacræ Scripturæ, &c. declaretur, quod Episcopus, vel ejus vicarius generalis, id faciat circa eligendum, procedendo, & pronunciando simul cum capitulo, ubi talis est consuetudo. Sicut enim eligendorum electio ad capitulum unà cũ Episcopo pertinet, ita etiam inhabilium cognitio communis esse debeat. Quò verò ad vota eligentium & ad eorum inhabilitatem, recusationem, seu voti privationem, servetur jurisdictio, seu consuetudo uniuscujusque Ecclesiæ. Item in 36. capite ipsius Actionis, ubi cavetur, quòd deputatus ad legendum sacram Scripturam, legere debeat tempore & loco, ac materiam ab Episcopo designandam, &c. declaretur, id fieri saltem de consilio Capituli. Nam cùm id priùs ad Capitulum spectaret, non debet hoc decreto prorsus excludi. Item in XL. & XLI. capitibus præfatæ Actionis, ubi disponitur, quod Episcopus det licentiam capitularibus aptis, ut literarum studiis incumbant, eis providendo de necessariis ad victum &c. in Ecclesiis, in quibus consuetudo antiqua est, ut etiam Capitulum hanc facultatem concedere possit; non intelligatur, hoc decreto hanc Capituli facultatem sublatam esse. Modus autem ibi assignatus, etiam à Capitulo servetur. Item in 14. capite tertiæ Actionis, ubi dicitur quòd Episcopus statuta, laudabilesque consuetudines Ecclesiæ in unum librum redigat, & imprimi mandet cum consilio quatuor de Capitulo, decernens illis fidem tantùm adhiberi, cæteris statutis & consuetudinibus idem Episcopus deroget &c. intelligantur omnia de consensu illorum quatuor à capitulo electorum. Item in 21. cap. dictæ tertiæ Actionis, ubi dicitur quòd solus Episcopus dare aut locare possit quodcunque opus novum in Ecclesia faciendum &c. quia omnia, quæ pertinent ad fabricam Ecclesiæ, præcipuè ad Capitulum spectant, & eorum est hoc munus; declaretur, decretum intelligi in aliis Ecclesiis, quàm Cathedralibus. Item in 33. capite ejusdem tertiæ Actionis, ubi cavetur quòd dignitates omnes, & dimidia pars canonicorum sit graduatorum in sacra pagina, vel Jure canonico, juxta decretum ipsius Conc. Trid. &c. declaretur, intelligi citra præjudicium optionum, & optandi consuetudinis legitimè præscriptæ, vel à sede Apostolica confirmatæ. quod declarationi & voluntati Sanctissimi Domini nostri relinquatur, quæ omnia præfata in capitulis dictæ concordiæ, super celebratione hujusmodi confectis, pleniùs contineri dicuntur. Cùm autem, sicut eadem petitio subjungebat, Metropolitanus, Episcopi, & Capitula prædicta, cupiant declarationes hujusmodi in dictis capitibus factas, pro illarum subsistentia firmiori nostro, & dictæ sedis munimine roborari, supplicari nobis fecerunt humiliter, quatenus declarationes hujusmodi Apostolica auctoritate confirmare, & nonnulla etiam declarare, aliisque in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur inter fideles quoslibet, præsertim personas Ecclesiasticas, pacem & concordiam vigere, sinceris affectibus exoptantes, ac Metropolitanum, Episcopos, & Capitula hujusmodi ac eorum singulos, à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, à jure, vel ab homine, quavis occasione vel caussa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium duntaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, concordiam & declarationes præfatas, & omnia & singula in eis contenta quæcumque Apostolica auctoritate præfata, per præsentes confirmamus. Declarantes difficultatem optionis nobis remissam, tunc dictæ optioni locum esse debere eo modo & tempore, quo illi ante hujusmodi Concilium locus erat, & non aliàs. sicque dictis concordiæ & declarationibus, nostræ approbationis perpetuæ firmitatis robur adjicimus, eaque valida & efficacia existere, suosque plenarios effectus sortiri, & per Metropolitanum, Episcopos, & Capitula Ecclesiarum provinciæ Compostellanæ prædictæ, ac eorum singulos, illorumque successores, perpetuò inviolabiliter & firmiter observari debere, illosque ullo unquam tempore ab illis resilire aut reclamare non posse, sed ad omnium & singulorum præmissorum veram observationem teneri, & efficaciter obligatos existere, ac ad id sententiis & censuris Ecclesiasticis, ac etiam pecuniariis pœnis, cogi & compelli posse per Episcopos præfatos. sicque per quoscumque judices, & commissarios, ac etiam caussarum*

latii Apostolici Auditores, sublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & interpretari debere. Irritum quoque & inane decernimus, si secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari, omnesque & singulos facti & juris defectus, si qui forsan intervenerint, in eisdem supplemus. Non obstantibus Apostolicis, ac in Provincialibus & Synodalibus Conciliis editis generalibus vel specialibus constitutionibus & ordinationibus, ac dictarum Ecclesiarum, ac etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis, Ecclesiis, illarumque Episcopis, & Capitulis præfatis, ac quibusvis aliis, sub quibuscumque tenoribus & formis concessis, & approbatis, ac etiam iteratis vicibus innovatis. Quibus omnibus, illorum tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus communiter vel divisim ab eadem sit sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per literas Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujusmodi mentionem. Cæterùm quia difficile foret, easdem præsentes ad singula quæque loca deferri, volumus & declaramus, quod earum transumptis, etiam impressis, manu alicujus notarii publici subscriptis, ac sigillo alicujus Prælati Ecclesiastici munitis, eadem prorsus fides ubicumque adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur si forent exhibitæ vel ostensæ. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XII. Octobris M D LXIX. Pontificatûs nostri anno quarto.

Cæsar Glorierius.

ET quia difficile foret, dictas literas Apostolicas ad singula quęque loca deferri, ideo illas imprimi mandavimus, volentes & declarantes, quòd illarum transumptis impressis, ac manu nostra subscriptis, nostroque sigillo munitis, vel saltem manu alicujus notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus Prælati Ecclesiastici munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quę eisdem originalibus adhiberetur si forent exhibitę vel ostensę. Datum in oppido Madrid Toletanæ diœcesis, Anno MDLXXIII. Pontificatûs ejusdem sanctissimi Domini nostri anno primo.

ELOGIUM
D. D. GASPARIS DE ZUÑIGA
ET AVELLANEDA,

Archiepiscopi Compostellani, præsidis hujus Concilii, postea Archipræsulis Hispalensis, & S. R. E. Cardinalis.

Ex Hist. Pontificali Alphonsi Ciacontii cum additionibus. Tomo III.

GASPAR DE ZUÑIGA AVELLANEDA, *Mirandæ Comitis, è primaria inter Hispanos nobilitate viri, filius, Theologus insignis, & in florentissima Salmanticæ Academia, propter acre fœcundumque ejus ingenium, publicus Theologiæ interpres, cùm parem literarum cognitioni, religionem ac vitæ sanctitatem adderet, nihilque minus vel ambiret, vel cogitaret, à Carolo V. Imperatore, invitus, Episcopus Segobiensis, ac postea à Philippo II. ejus filio Hispaniæ Rege, primùm Archiepiscopus Compostellanus, deinde Hispalensis nominatur. Quas dignitates piè, sapienter, ac laudabiliter cùm administrâsset, à Pio V. Romano Pontifice, apud quem Joannes de Zuñiga ejusdem Gasparis consobrinus pro eodem Rege Oratoris partes agens, ipsi Pontifici in fœdere contra Turcas ineundo magnificè satisfecerat, purpurâ decorari, & Presbyter Cardinalis titulo S. Barbaræ absens, anno MDLXX. deligi meruit. Et paullo post eodem Philippo Rege mandante, Annam Maximiliani Cæsaris ex Maria Regis sorore natu maximam, ipsi desponsatam, e Sicambris in Hispaniam venientem, unà cum Francisco à Zuñiga Bexaris Duce, eâ, quâ decuit, pompâ comitatus, dum celebratis nuptiis, Segobiâ Hispalim ad gregem sibi creditum curandum revertitur, in castro Martos Giennensis diœcesis, sive in civitate, vulgò* Jaën *dicta (quò ut exemplar Veronicæ, & sanctissimi Christi Sudarii inviseret ac veneraretur, iter arripuisse affirmat Gonsalvus de Illescas in sua historia Pontificali) è vita migravit extorum dolore, IV. Nonas Februarii anno salutis MDLXXI. Hujusce Cardinalis corpus in Ecclesia Hispalensi, in sacello Deiparæ sacro ante aræ gradus quiescit.*

CON-

CONCILIUM GRANATENSE
PROVINCIALE

Celebratum anno circiter MDLXV. Præside Petro Guerrero Archiepiſcopo ejus urbis: cujus Acta invenire nondum licuit.

CONCILIUM BRACARENSE
PROVINCIALE

Ab Epiſcopis Luſitaniæ celebratum eodem anno MDLXV. ut teſtatur Spondanus ad eundem annum num. XXII. Ejus Acta ab Illuſtriſs. Archiepiſcopo Ulyſſipponenſi à nobis petita, ac diù expectata, habere minimè potuimus.

CONCILIUM CÆSARAUGUSTANUM
PROVINCIALE

Coactum eodem anno MDLXV. ut memorat Spondanus ubi ſuprà, & fuſiùs Carrillo in *Catalogo Præſulum Cæſarauguſtæ*, pag. 281. Præfuit in eo D. Alphonſus de Aragon Archiepiſcopus, & nepos D. Ferdinandi Regis Catholici. Interfuerunt Epiſcopi Uticenſis, Pampilonenſis, Calagurritanus, Oſcenſis, & Jaccenſis. Plura piè & ſanctè ordinata ſunt juxta Concilium Tridentinum. Acta illius expectata diu ab Illuſtriſs. Capitulo Eccleſię Metropolitanæ S. Salvatoris (à quo plura alia monumenta ſacra accepimus) nondum habere licuit.

CONCILIUM EBORENSE
PROVINCIALE

In Luſitania celebratum anno MDLXV. Præſide D. D. Joanne Melo Archiepiſcopo Eborenſi. In eo vir cl. Andreas Reſendius concionem ad Patres congregatos habuit. Lege inſignem ſcriptorem, & ſcriptorum Hiſpaniæ clariſſimum encomiaſten D. Nicolaum Antonium Tomo I. Biblioth. Hiſp. pag. 62. Ejus Acta adhuc latent.

SYNODUS DIOECESANA
VALENTIAE CELEBRATA
PRÆSIDE
MARTINO AYALA
ARCHIEPISCOPO VALENTINO.

LECTORI.

QUAMVIS curæ nobis fuerit in hac Collectione dumtaxat edere Concilia Nationalia, aut Provincialia, veluti majoris momenti; visum adhuc iis nonnulla Diœcesana adjungere; sive ob specialem doctrinæ & styli gravitatem; sive propter quorundam Præsulum, qui ea coëgerunt eximias pietatis atque eruditionis dotes. Hæc est caussa cur præsens Concilium, & nonnulla alia sequentium annorum, luci publicæ committere visum fuerit.

ACTIO PRIMA
IN URBIS VALENTIÆ
METROPOLITANO TEMPLO

Habita die quinto mensis Maji, anno à Christo nato MDLXVI.

EA solet esse morum pro temporis vicissitudine varietas, ut nisi novis subinde legibus hominum mentes excolantur, ex ipsa ad malum propensione, & libera peccandi consuetudine veterem illam ac laudabilem Ecclesiasticam disciplinam labi, ac propemodum interire sit necesse. Ut enim agri, nisi crebriùs, & diligenti cultura exerceantur, ipsæque renascentes spinæ sedulò evellantur, inutiles planè redduntur, & pro fruge bona, tribulos tantùm & nocentia proferunt; ita Ecclesiæ nisi salutaribus institutis frequentiùs excultæ fuerint; & decorem suum amittunt, & earum ministri deteriores quotidie fiunt. Meritò igitur sacrosancta & Oecumenica Tridentina Synodus instituit, ut præter Provincialia Concilia, quæ tertio saltem quoque anno congreganda esse decrevit, Synodi etiam Diœcesanæ singulis annis habeantur: ut earum beneficio corrupti mores emendentur, boni ac utiles conserantur, & renovatis persæpè sanctissimis institutis divinus cultus indies accrescat. Cùm igitur in Provinciali Concilio, quod nuper in hac Metropolitana Ecclesia celebratum fuit, toti provinciæ fuerit prospectum; & de iis, quæ communia erant, ea decreta sancita fuerint, quæ magnam provinciæ utilitatem sint allatura; hoc certè unum tantùm superserat, ut quæ huic diœcesi propria essent, convocato diœcesano cœtu, diligenti etiam cura & studio tractarentur. Quare his rationibus adducti, & ut sanctorum Patrum, sacræque Tridentinæ Synodi præceptis pareamus, nos Martinus Ayala Dei & Apostolicæ Sedis gratiâ Archiepiscopus Valentinus pro munere nobis injuncto huic nostræ diœcesi, quantum in nobis est, consulere cupientes, hanc diœcesanam Synodum, quam ad xxv. diem mensis Aprilis præsentis anni MDLXVI. indixeramus, duximus celebrandam. Ut scilicet diligenti consultatione, & multorum simul sententiis inter se collatis, ea decernantur, quæ cunctis hujus diœcesis Ecclesiis sint profutura, & eorum observatione Ecclesiarum pax conservari, & Dei cultus multò magis augeri & amplificari possit.

CAPUT I.

Approbatio & receptio Concilii Provincialis.

QUONIAM latæ in provincia leges, singulis illius diœcesibus communes esse debent, illisque comprovinciales omnes devinciuntur; hæc Diœcesana Synodus principiò Concilium, quod nuper in hac provincia habitum est, omniaque ejus decreta probat, recipit, ac modis omnibus observanda admittit. Sperat enim fore, ut sanctis illius constitutionibus cleri & populi moribus reformatis, majore animi tranquillitate faciliùs ac laudabiliùs Deo in posterum serviatur.

CA-

CAPUT II.

Ludis, saltationibus, & aliis, quæ profanè sunt, Ecclesiastici abstinere debent.

MERITO non solùm arguendi, sed gravibus etiam pœnis coërcendi sunt, qui Ecclesiastico munere indigna faciunt. Quare nos Martinus Ayala Archiepiscopus Valentinus, sacrâ approbante Synodo, mandamus, ne ullus sacris ordinibus initiatus pila, aut aliis ludis publicè ludat: ac ne etiam in Missis novis aut nuptiis, saltationibus aut choreis dare operam ausit: ne etiam larvatus, aut personatus unquam incedat: neve instrumenta musica pulsando, aut per vicos profano more cantando vagetur. Quæ omnia in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna etiam sex argenteorum præcipimus. Qui verò hoc nostrum mandatum secundò fuerit transgressus, duplicata hac pecuniæ multa puniatur: & qui crescente magis contumacia adversùs idem hoc statutum deliquerit, is acerbiores pœnas Ordinarii arbitrio luat. Quarum rerum diligenter inquirendarum curam visitatori & ministro Fiscali demandamus.

CAPUT III.

Qui sacris initiati sunt, spectaculis publicis ne intersint.

CUM iis spectaculis, ex quibus hominum interitus, & animæ pericula per se ac frequenter accidere solent, interesse minimè liceat; ii verò qui sacris sunt initiati, non solùm prohibita vitare, sed aliquando, ne ullam ceteris dent offendiculi occasionem, iis etiam abstinere debeant, quæ laïcis sunt permissa; ideo omnes sacris ordinibus initiatos monemus, ac in Domino hortamur, ut publicis omnibus spectaculis abstineant; sive ejusmodi fiunt, in quibus equites hastis invicem concurrunt, vel emissis ultrò citroque arundinibus ludunt, sive alii quicunque publici ludi, aut certamina fiant. Cæterùm eisdem omnibus in sacris ordinibus constitutis in virtute sanctę obedientiæ pręcipimus, ne publicis taurorum spectaculis intersint, aut ejusmodi torneamentis, in quibus sanguis facilè funditur, & mors etiam sępè consequi solet. Si quis verò sacris initiatus adeò temerarius fuerit, ut non solùm taurorum spectaculis adesse, sed etiam decertantium more taurum provocare, figere, ac insequi non vereatur, excommunicatione latæ sententiæ sit adstrictus. Porrò templa in iis plateis sita, in quas ad ejusmodi taurorum spectacula convenitur, omnino claudi eo tempore, quo cum tauris decertatur, aut luditur, mandamus. Trangressoribus verò multam duarum librarum imponimus.

CAPUT IV.

De vestibus eorum, qui in sacris ordinibus sunt constituti.

IN Concilio nostro Provinciali statutum fuit, omnes in sacris ordinibus constitutos, vestibus uti debere talaribus: cui decreto, sacrâ approbante Synodo, adjicimus, ut altera saltem eorum vestis ita sit vel integra, vel fibulata, ut nihil indecorè ostentari possit: ac illud etiam, ne in templis, cùm sacra fient, galero, vel canabinis soleis, aut sparteis utantur: ut totus ipse habitus congruentem sacro ordini honestatem præseferat.

CAPUT V.

Ad distributiones quotidianas ne admittatur qui canere nescierit.

QUONIAM cantus ad ea munia obeunda, quæ in Ecclesiis exequi oportet, necessarius est; iccircò, sacrâ approbante Synodo, mandamus, ne ullus in Ecclesiis nostrę diœcesis ad quotidianas distributiones admittatur, qui cantu saltem planiore canere nescierit: ita ut eum tantùm rector, decem alioqui libras soluturus, ad distributiones admittere debeat, qui Euangelium, Epistolam, Præfationem, Lectionem, Responsorium, & Antiphonam decantare sciat: nisi fortè talis fuerit, qui alioqui ob insignem eruditionem frugi atque utilis ipsi Ecclesiæ à nobis judicetur. Ii verò, qui sunt jam ad distributiones admissi, si horum ignari fuerint, hæc ipsa intra annum unum canere discant. Quo quidem anno peracto, se intra mensem unum coram personis deputandis sistant, de ea re examen subituri. Quod nisi fecerint, ipsos rector sub eadem decem librarum pœna quotidianis distributionibus privet. Illos tamen excipimus, qui legitimo aliquo impedimento, vel senectutis, vel alio à nobis, aut vicario nostro generali approbando, fuerint præpediti.

CAPUT VI.

De Vesperis & Matutino officio.

UT divinus cultus in hac nostra diœcesi continuò magis augeatur, statuimus, sac. ap. Syn. in oppidis, in quibus id commodè fieri poterit, diebus saltem Dominicis & festis colendis Vesperas cantari oportere. Ubi verò usu non est receptum ut Matutinum officium sequentibus festis dicatur, præcipimus, ut præter Matutinum officium, quod in ipso Natalis Domini profesto, & in triduo ante Pascha dicitur, Matutinum etiam officium Sancti, cui templum consecratum fuerit, Resurrectionis Domini, Ascensionis, Pentecostes, Corporis Christi, Assumptionis beatæ Marię, Apostolo-

rum Petri & Paulli, & omnium Sanctorum diebus ipsis profestis, si non pleniore cantu, submissiore saltem, post ipsum statim Completorium decantetur. Si quis verò ex presbyteris, vel Beneficiatis Matutino officio his diebus interesse noluerit, is nihil emolumenti ex primo actu, aut primo perpetuali referre valeat. In iis tamen Ecclesiis, in quibus Matutinum officium prędictis festis aut media nocte, aut alia quacumque hora dici consuevit, eum usum auferre præsenti statuto nequaquam volumus, sed eundem illum morem sedulò observari mandamus.

CAPUT VII.

Conciones feriâ sextâ in Parasceve ne noctu fiant.

UT nocturna pericula & scandala, quantum in nobis est, evitentur; prohibemus, ne eæ conciones, quæ de Christi Passione feriâ sextâ in parasceve ad populum haberi solent, ante ipsum solis ortum inchoentur, ac ne ultra horam unam & dimidiam, aut ad summum duas, protrahantur.

CAPUT VIII.

Quibus diebus Missa conventualis pro populo celebranda sit.

NE populus spiritualibus suffragiis privetur; placuit nobis sac.ap. Syn. ut ubi consuetudine receptum fuerit, tā intra civitatem, quàm extra, singulis diebus Missam conventualem pro populo celebrari, idem mos in posterum observetur. In iis vero Ecclesiis, in quibus ea consuetudo nondum invaluit, si Beneficium curatum ducentarum librarum valorem attigerit, quas verè in suum usum curatus recipiat, curatus ipse quotidie per se, aut per alium Missam pro populo celebret. Ita tamen, ut cùm pro defuncto, præsenti corpore; vel pro novis nuptis; vel juxta quorundam morem pro defunctis semel in hebdomada; aut in sabbathis de beata Virgine Missam celebrabit, dummodo in ea pro populo oret, ejus Missæ celebratione sit illo die populo satisfactum. Quòd si minus quàm ducentas libras curatus pro Beneficio percipiat, diebus tantùm Dominicis & festis colendis pro populo Missam celebrare teneatur. In oppidis tamen eorum, qui sunt nuper ad fidem conversi, etiamsi Beneficii curati redditus ad summam ducentarū librarum perveniant, ter in hebdomada Missa pro populo celebretur.

CAPUT IX.

In baptismi & extremæ-unctionis administratione an aliquid capi debeat.

CUM sacramenta sine ulla specie quæstûs administrari debeant; cerei autem capittæque usus in administratione baptismi sit in Ecclesia vetustissimus; statuimus, sac.ap.Syn. ut cùm alicui hoc sacramentum conferendum erit, in arbitrio & optione ipsius commatris sit positum, cereum & capittam deferre. Quòd si id ipsi non placuerit, possit curatus pro cereo & capitta novem nummos juxta morem recipere. Ob administrationem tamen sacramenti extremæ-unctionis nihil curatus percipiat. Quod quidem extremę-unctionis sacramentum iis tantùm conferatur, qui juris constitutione ad peccatorum confessionem faciendam sunt jam obligati.

CAPUT X.

De Breviario, Diurnali, & Missali.

CUM hæc nostra diœcesis Breviario, & Missali, quæ apto convenientique ordine composita sint, jampridem indigeat; sitque iam ferè utrumque non mediocri studio ac diligentia peractum, meritò tota hæc Diœcesana Synodus tam Missale ipsum, quàm Breviarium cum Diurnali se admissuram esse promisit. Nos verò, eâdem ipsâ approbante Synodo, omnibus nostris diœcesanis Beneficiatis & in sacris ordinibus constitutis auctoritate nostra ordinaria mandamus, ut cùm Breviarium ipsum typis fuerit excussum, illo preces horarias persolvant: utque in Missis conventualibus celebrandis Valentino Missali, quod propediem in lucem edetur, & non alio, in omnibus Ecclesiis utantur. Ut verò in Missarum, totiusque divini officii celebratione unus idemque ritus in tota diœcesi servetur, pręcipimus, ut rituum Missæ & cærimoniarum ordinarius liber, quando à nobis editus erit, ab omnibus recipiatur, & juxta illius regulas cæremonię & ritus in divinis officiis observentur.

CAPUT XI.

Nullus regularem vel exemptum testamenti sui executorem constituat.

QUONIAM testamentorum executores, quos manumissores vulgò dicimus, si nostra jurisdictione exempti fuerint, neque compelli ut ea impleant, ad quę eo nomine obligantur, neque ullis pœnis ad rationem reddendam à nobis adigi possunt; ideo ne piæ testantium voluntates debitis suffragiis defraudentur; sac.ap.Syn. sub excommunicationis pœna præcipimus, ne ullus testamenti sui executorem constituat, vel regularem aliquem, vel alium, qui nostræ jurisdictioni non

sit

sit subjectus. Notariis etiam sub eadem excommunicationis pœna mandamus, ne cùm eam testamenti clausulam conscribent, in qua de executoribus agitur, hosce exemptos ad testamenti executionem admittant. Si quę verò clausulæ in testamentis positæ fuerint, in quibus eorum conditores ab obligatione rationis Prælato reddendæ executores ipsos eximant, cùm nulla id auctoritate vel jure ab eis fieri possit, omnes ejusmodi clausulas irritas, & nullius omnino valoris esse declaramus.

CAPUT XII.

Testamentorum clausulæ, in quibus pia opera demandata sunt, in singulis Ecclesiis in libro describantur: singulæ etiam Ecclesiæ visitationis librum habeant.

PIIS testantium voluntatibus consulentes ut certiùs pia opera in animarum suffragium ab ipsis relicta impleantur; capitulis & rectoribus.fac.ap. Syn. sub decē librarū pœna precipimus, ut in singulis suis Ecclesiis librum unum habeant, in quo omnes testamentorum clausulæ, quibus pia opera in animarum suffragium perpetuò in illis Ecclesiis agenda demandantur, in forma, ut decet, authentica, expensis ex iis, quæ à testatoribus relinquuntur, desumptis conscribantur. Quod idem de iis, quę hactenus demandata sunt, intra annum unum diligenter etiam fiat. Notarii verò qui ad hujusmodi testamentorum clausulas exhibendas difficiliores fuerint, intelligant, se à nobis justis pœnis ad id esse compellendos. Librum etiam visitationis singulæ Ecclesiæ sub eadem decem librarum pœna habeant, in quo ornamenta omnia, & Ecclesię bona inventario ordinatim disposita; omnesque rationes visitatori redditę, & ab eo probatæ; & quæ etiam visitationis nomine mandata fuerint, fideliter scribantur. Qui liber iis tantùm rebus, quę ad visitationem spectant, sit destinatus.

CAPUT XIII.

Quomodo eleemosynæ servandæ, & in libro describendæ, ut successoribus ratio reddi possit.

UT Ecclesiarum regimini, & illorum etiam piis mentibus, qui in Ecclesiæ fabricam, ac ipsius luminaria, & ornamenta eleemosynas erogant, providè ac prudenter prospiciatur; statuimus, sanctâ approbante Synodo, ut in singulis Ecclesiis omnes eleemosynæ, quæ ad prædicta pia opera datæ fuerint, in arcam unam reponantur, quæ tribus clavibus obseretur: quarum unam rector, vel ejus vicarius penes se habeat, alteram Jurati ipsius oppidi, tertiam verò fabricæ præfectus, quem operarium fabricæ dicimus. Quæ quidem arca, ubi in ipsis sacristiis servari solet, ibidem etiam id in posterum observetur. Alioqui, prę sertim ubi non erit tutus in Ecclesia locus, fabricæ præfectus arcam ipsam domi suę diligenter custodiendam curet. Quoties verò prędictæ eleemosynæ in eam reponentur (quod fiet presente curato, vel ejus vicario) curatus ipse seu vicarius omnium quæ reposita fuerint, summam in libro, qui in ipsa arca ad eam rem inclusus servabitur, sedulò describet. Ex quibus eleemosynis si magna aliqua portio insumenda erit, id cum Prælati, vel ejus vicarii, etiam si foraneus sit, facultate, & non aliter fiat. Porrò ipse fabricæ pręfectus, & qui ad ornamenta conficienda eleemosynas petit, qui etiam ad Christi corpus honorificè colendum, & ad beatæ Virginis sacellum decorandum, & alia pia opera eleemosynas colligunt, librum habeant, & successoribus præsente parocho rationem reddant. De his verò omnibus visitator in ipsa visitatione inquirat. Quæ si minus fideliter curata viderit, ea remedia adhibeat, quæ rei convenire judicabit.

CAPUT XIV.

De absolutionibus in die commemorationis defunctorum, & eo die non aliam quàm conventualem Missam esse decantandam.

ILLUD certè longè à Christiana pietate est alienum, eo tempore, quo Deus præcipuè orandus est, litibus & controversiis sacra templa profanari. Quod eo die accidere solet, quo defunctorum commemoratio in Ecclesiis agitur, dum alter alteri in ipsis absolutionibus vult pręferri. Quare, sanctâ approbante Synodo, præcipimus, ut cùm generales absolutiones eo die in Ecclesiis fient, generatim sine ullo personarum discrimine fiant. Deinde verò liceat ad sacella, juxta eum ordinem, quo sita sunt, nullâ antiquitatis ratione habitâ, divertere: non obstante consuetudine ulla, quam potiùs corruptelam dici debere censemus. Capitulum, ac etiam parochus, si minus præsenti decreto paruerint, decem libras pendant: reliqui verò hujus constituti ordinis perturbatores sententiâ excommunicationis, & aliis pœnis arbitrio Ordinarii imponendis afficiantur. Ut autem tumultus ille cesset, qui ex pluribus simul decantatis Missis in Ecclesiis oriebatur, præcipimus ut Missa tantùm conventualis eo die cantetur: reliquæ verò submissa voce celebrentur, vel in alium illius octavæ diem differantur.

CAPUT XV.

De monumentis, quæ immoderatis sumptibus in Quadragesima construi solent.

CUM magnifica illa & summo artificio elaborata ædificia, quæ Dominicæ sepulturæ monumenta vocamus, multo labore, immoderatisque sumptibus construantur, & eo tempore fiant, quo divina officia in Quadragesima ipsorum fabricatione maximè per-

perturbari solent; quin & aliquando inani quadam contentione horum auctores de reportanda victoria certare inter se videantur; æquum certè judicavimus his modum aliquem ponere, quo & fidelium devotioni satisfiat, & hic excessus ad justam aliquam rationem reducatur. Quare, sanctâ approbante Synodo, statuimus, ut in posterum hujusmodi monumenta in unam certamque formam semel redacta, quæ vel sacelli alicujus magnitudini aptari possit, vel alteri loco, ut commodius pro templi ratione visum fuerit, in alios sequentes annos conserventur, ligneâ ipsâ materiâ elaboratâ apto & competenti loco custoditâ: ut & paucis impensis, & duorum aut trium dierum tantùm spatio erecta, minus negotii Ecclesiis exhibeant, & toto illo Quadragesimæ tempore sacra ipsa tranquilliùs peragi, ac celebrari possint. Fabricæ præfecti, qui huic nostro mandato non obedierint, aureis quinquaginta multentur: quos eidem ipsi fabricæ deputamus.

CAPUT XVI.

Laïci & fœminæ quibus locis in templis prohiberi debeant.

CUM deceat omnia in Ecclesiis decenti ordine esse constituta; præcipimus, ne laïci in choro inter presbyteros sedeant, aut illorum sedilia occupent: ac ne fœminæ in quibuscumque Ecclesiis intra cancellos sacelli maximi, ubi virorum consessus esse solet, ad sacra audienda ingrediantur.

CAPUT XVII.

De servandis ornamentis, quæ Beneficiis sunt addicta: & ne pretia censualium, cùm redimuntur, in Beneficiati, aut patroni potestatem veniant: neque censualia fiant sine depositi clausula, aut sine Ordinarii decreto redimantur.

CUM Beneficiatorum incuriâ, fortè etiam fraude, ornamenta Beneficiis addicta amitti aliquando videamus; decernimus, ut omnis Beneficiatus intra triduum à Beneficii accepta possessione calicem cæteraque ornamenta ad Beneficium spectantia in inventarium redigat, & de his omnibus fideliter custodiendis tutam cautionem exhibeat. Quod quamdiu non præstiterit, saltem calicem ipsum in sacristiam reponat. Hoc etiam præcipientes, ut cùm Beneficii curati vel simplicis censualia redimentur, eorum pretia in ipsius Beneficiati vel patroni potestatem minimè veniant: sed in sacristiis, vel aliis Rectoris & Beneficiati judicio tutis locis, nullâ ob id factâ impensâ, deponantur, donec alii redditus emi possint. Curatus, vel Beneficiatus, sive patronus, qui censualium pretia penes se receperit, excommunicatione latæ sententię sit devinctus. Hoc itidem sub eadem pœna addentes, ne hujusmodi censualia conficiantur sine depositi clausula, quâ deponendæ in loco tuto pecuniæ, cùm censuale redimendum erit, obligatio contineatur. Denique præcipimus, ne in hac urbe vel oppidis intersitio leucarum quatuor circa eam sitis hujusmodi censualia redimantur, vel alii redditus emantur sine Ordinarii decreto. In aliis verò hujus diœcesis civitatibus aut locis id non aliter fiat, quàm parocho rem approbante. quòd si ad ipsum porochum res pertinebit, id fiat Juratis loci consentientibus.

CAPUT XVIII.

Parochi in Quadragesima confessores habeant, & quo studio ac diligentia ad sacramenti pœnitentiæ administrationem uti debeant.

COMPERTUM sanè est omnibus, quanto studio ac diligentia administrationi sacramenti pœnitentię parochi incumbere debeant, eo potissimùm tempore, quo fideles ex Ecclesiæ præcepto ad peccatorum suorum confessionem faciendam obligantur. Parochis igitur omnibus præcipimus, ut ipso statim Quadragesimæ initio pro populi multitudine, unum aut plures secum habeant, qui subditorum confessiones audire possint. Quorum numerum procedente Quadragesimæ tempore, quo populus frequentiùs ad hoc sacramentum percipiendum convenire solet, si res ita exegerit, augere debeant. Ut autem servato ordine faciliùs hoc sacramentum omnibus administrari possit, curati principio Quadragesimæ per vicos, ac etiam domos, unum certumque diem modò his, modò aliis designent, quo ad confitendum peccata se conferant. Qui si eo die non ierint, alio certè die, qui reliquis destinatus erit, illis meritò cedere debebunt. Primo igitur Quadragesimæ sabbatho proximè sequentem secundam feriam aliquibus designent, atque ita procedente Quadragesima alios dies aliis deputent. Hoc enim studio & diligentiâ fiet, ut nullis ad faciendam peccatorum confessionem locus desit. Quia verò intelleximus, in quibusdam nostræ diœcesis Ecclesiis ministrum, quem *Scholanum* vocamus, suum munus ob minorem ætatem exequi non posse; mandamus, ut is in posterum habeatur, qui & deferendę cruci, & aliis faciendis, quę ministerio Ecclesiæ sunt necessaria, sufficere possit.

CAPUT XIX.

De cereis candelis, quæ dum sacra Eucharistia sumitur, parochis offeruntur.

ABUSUS quidam in nonnullis Ecclesiis inolevit, ut cùm in illis Eucharistia sacra ministranda est, parochi cereas candelas, quæ ipsis postea offeruntur, populo vendant: quod ne in posterum fiat, districtè mandamus:

damus: ac multò minus, cùm ipsis jam semel oblatæ fuerint. Oportet enim omnem turpis lucri speciem, potissimùm in administratione sacramentorum, prorsus esse sublatam. Qui aliter egerit, solidos viginti solvat.

CAPUT XX.

Quæ parochiis propria esse debent, in monasteriis ne fiant.

Cum hęc ex jure communi ad parochorum munia pertineant, populo festa indicare; sacram Eucharistiam quando ex præcepto Ecclesiæ sumitur, illi ministrare; oblationes ab eo recipere; ob campanarum pulsationem aliquid jure exigere, & similia; quæ tamen in quibusdam monasteriis non aliter fieri audiamus, quàm si parochiales Ecclesię essent: ideo illorum monasteriorum præfectos in Domino hortamur, ne hæc in posterum fieri permittant. Alioqui id remedii pro nostro munere adhibere curabimus, quod rei consentaneum & conveniens esse judicabitur.

CAPUT XXI.

Corpora ne exhumentur sine facultate Ordinarii.

CURATIS omnibus mandamus, ne unquam sine facultate Ordinarii in suis Ecclesiis corpora exhumari sinant. Qui non paruerint, arbitrio Ordinarii pro ratione delicti puniantur.

CAPUT XXII.

Quomodo curatorum domus, & alia, quæ Beneficiis Ecclesiasticis sunt annexa, reparanda sint.

QUONIAM curatorum domus, ac illæ etiam, quæ dignitatibus, canonicatibus, vel aliis Beneficiis sunt annexæ, possessorum incuriâ eò redigi solent, ut ruinam planè minentur, & aliquando etiam omnino concidant; præcipimus, sanctâ approbante Synodo, ut simul atque Beneficii curati, vel alterius Beneficii, cui domus aliqua sit annexa, possessionem aliquis acceperit, sedulò statum ipsius domus expendat. Quam si ruinosam viderit, & reparatione aliqua indigere, taxandum atque ęstimandum omnino curet, quanti domus ipsa instaurari possit: & ex bonis defuncti curati, vel Beneficiati eam reparari ac refici faciat. Qua in re procuranda & conficienda, si negligens fuerit, sciat se à nobis cogendum, ut propriis impensis dumum ipsam instauret: ut ita & suæ negligentiæ pœnam ferat, & domus ipsa, ut par est, reficiatur.

CAPUT XXIII.

Domini temporales, primitias ac decimas suorum locorum conducere prohibentur.

QUIA oppidorum, vel quorumcumque locorum domini temporales, cùm territorii sui decimas conducendi facultatem habebant, quam *jus arrendamenti* vocamus, multa adversùs decimarum jura moliebantur; prudentissimè Apostolico indulto Xysti Pontificis Maximi sub anathematis etiam pœna cautum fuit, ne domini temporales primitiarum vel decimarum, quæ ex ipsorum locis colliguntur, negotiis per se vel per alios se quacumque ratione immisceant. Nos igitur id etiam æquissimum esse judicantes, Xysti bullam typis excudi, & sub festum Natalis Domini in templis à curatis publicari mandamus: illud itidem adjicientes, ne alicui primitias vel decimas ex aliquo loco colligendi jus solenniter tradatur, qui non juret priùs, nihil se in hoc jure procurando egisse, quod Xysti Pontificis Maximi indulto repugnet. Cujus contrarium si quando constiterit, temporalis ipse dominus & supposita illa persona excommunicati publicè declarentur.

CAPUT XXIV.

De executore jurium decimalium, & ejus ministris.

MAGNO animi affectu desiderantes, omnes nostræ hujus diœcesis abusus prorsus convellere; cùm audiamus, inopes ab iis ministris, quos jurium decimalium executor ad hæc jura exigenda mittit, valdè opprimi; & plura ab ipsis pro suo ministerio exigi, quàm jure sit eis permissum; statuimus, ne in posterum, quando oùm diversis mandatis ad diversos mittentur, ex singulis integrum diei unius stipendium accipiant: sed ut omnes, ad quos mandata uno eodemque die detulerint, totum unius diei stipendium pro rata parte conferant. Eidem etiam executori, ejusque ministris mandamus, ne pro re levi quempiam ex oppidis in hanc urbem venire compellant, nisi priùs de ea re solvenda admonitus fuerit: ne ex levi culpa magnum dispendium patiatur. Mandamus etiam, ne ullus profana bona, perinde ac si decimæ essent, foro executoris prædicti submittat, aut ejus executione vel mandato exigenda procuret. Qui non obedierit, latâ sententiâ excommunicatur. Qui si criminis convictus erit, jus actionis, quod in judicio illo ad decimas exigendas alioqui haberet, amittat.

CA-

CAPUT XXV.

Judices ne permittant excommunicatum actoris partes in judicio agere.

CUM eorum communione, qui publico edicto, & nominatim sunt excommunicati, omnes abstinere debeant; idque à quibusdam judicibus sæcularibus contemni intelligamus; illis sub excommunicationis latæ sententiæ pœna præcipimus, ne eum quem prædicto modo excommunicatum esse sciverint, actoris partes in judicio agere sinant. Cùm omnis actio in judicio sit illi prohibita, quem communione fidelium Ecclesia privavit.

CAPUT XXVI.

Eorum, qui communia hospitia habent, abusus quidam prohibentur.

OMNIA quæ adversùs bonos mores in hac nostra diœcesi invaluerunt, prorsus excludere cupientes, sub excommunicationis & sex librarum pœna mandamus, ne qui communia hospitia habent, fœminas prostitutas domicilium in ipsis habere, & turpi lucro operam dare permittant: cùm id magno bonorum scandalo & animarum detrimento fiat. Quia verò qui communia hospitia in publico obscœnoque loco habent, prostitutas mulieres ita opprimunt, & in eam etiam servitutem sæpè redigunt, ut omnem ipsis recedendi à peccato viam intercludere videantur, sub excommunicationis pœna illis mandamus, ne ejusmodi fœminas debitis & ære alieno obstringant; aut ulla alia ratione opprimant, quâ illarum salutem & conversionem aliquo modo possint impedire. Quia verò pervicax & obstinatus in peccando animus Deo execrabilis est; statuimus, hasce fœminas, quæ ultra biennium peccato insistere non verebuntur, exilio damnandas esse.

DUM hæc agerentur, Synodoque collectâ, iis statuendis, quæ Ecclesiæ nostræ utilia essent, intenti essemus, literæ à sanctissimo domino nostro Pio V. nobis datæ sunt. Quas tanta animi alacritate perlegimus, quantam admirabilis in Deum tanti Pontificis pietas, & singularis erga nos benevolentia & humanitas excitare in nobis debuerunt: ut verè ad ea prosequenda quæ inceperamus, & ad alia etiam majora in Ecclesiæ nostræ utilitatem meditanda, ac etiam deliberanda fuerimus planè confirmati. Utinam Deus Opt. Max. qui talem Christianæ Reipub. indulsit Pontificem, illum nobis diutissimè servet: faxitque, ut tam felici Pontificatûs initio optimus, & ab omnibus desideratus finis, quod futurum certò confidimus, respondeat. Ne verò ipsæ summi Pontificis literæ apud nos suppressæ laterent, eas typis excudendas curavimus, ut ex communi bono communis etiam lætitia posset ad omnes pervenire.

PIUS PAPA V.

VENERABILIS frater, salutem & Apostolicam benedictionem. Post injunctum, sicut Domino placuit, nobis, licèt indignis, Apostolicæ servitutis officium, miserabilem ac luctuosum Ecclesiæ statum intentis mentis oculis non sine acerbissimo animi dolore & gemitu contemplantes, omnes qui in solicitudinis nostræ partem vocati sunt, hortari, monere, & excitare compellimur, ut ad sustinendam tanti oneris molem nobis adsint, & infirmitatem nostram sublevent: ut mutuo capitis & membrorum auxilio Ecclesia tot calamitatibus afflicta & deformata, erigatur ac reformetur: nec minùs à domesticis inimicis, quàm ab externis hostibus defendatur. Vides, frater, quàm longè latèque manaverint hæreticæ pestis venena: quantam hæreticis materiem adperdendas Dominicas oves præbuerit pastorum negligentia, & cleri mores depravati atque corrupti: easdemque ob caussas quantopere imminuta fuerit laïcorum devotio, & aucta vivendi licentia. Illud quoque intelligis, ob peccata nostra & populi Christiani quantopere divinæ iræ flagella timenda sint. Ad tot & tanta Ecclesiæ vulnera sananda, atque ita placandum Deum, unum omnino remedium reliquum est, decretorum sanctæ Generalis Synodi Tridentinæ fidelis & diligens observatio. Proinde fraternitatem tuam hortamur, rogamus, & sub divini judicii obtestatione monemus, ut quæ in ea Synodo adeò maturè, piè, & providè, Deo auctore constituta & decreta, & Apostolicæ Sedis auctoritate confirmata, ac ubique observari jussa fuerunt, officii tui memor ad effectum adducere, & sine mora exequi studeas. Et quia Pastores gregis forma esse debent, & ad sacerdotum vitam laïci mores suos effingere & conformare solent; clerum, & populum tuum ab omnibus, quæ illos offendere possint, ipse abstinens, cùm salutaribus monitis atque præceptis, tum virtutum exemplis ad pietatem, ad religionem, ad charitatem facexcites. Clericis minus honestè viventibus, opportunè & importunè, ut sese corrigant, insta arguendo, obsecrando, increpando, & si opus fuerit, severiùs agendo. Seminarium, tamquam cleri ipsius sobolem, in Ecclesia tua, juxta Concilii Tridentini saluberrimum decretum, utique institue, ac diligenter tuere. Denique à commissis tibi ovibus hæreticorum, tanquam luporum grassantium, insidias pervigili cura repelle: & ne qua ovis pravitatis hæreticæ morbo laborans, cæteras contagione sua corrumpat, provide. Illud assiduè cogita ac meditare, post hujus brevis & fragilis vitæ curriculum, reddendam tibi de eis rationem fore summo illi æternoque Pastori, ac tremendo judici. Cura igitur, ut cùm ad eum veneris, non mercenarii segnis negligentisque mercedem; sed boni & fidelis servi laudem ac præmium accipere merearis. Ad munus autem nostrum implendum, sicut tuam opem exigimus; ita ad pascendum commissum tibi gregem, nostram

strum tibi auxilium pollicentur. Illud quoque diligenter & sedulò curare te volumus, ut notitiam habeas clericorum non solùm civitatis, sed etiam diœcesis tuæ, quos constet esse Catholicos, quique vitæ ac morum honestate, & doctrina, ad serviendum Deo, & huic sanctæ Sedi sint idonei: ac delectu quodam eorum cum fide, & sine acceptione personarum habito, nobis indicem sigillo tuo obsignatum, & manu tua subscriptum, cum eorum nominibus, & locis ubi habitant, mittas. Nos enim ut communis omnium parens, proborum virorum ubicumque sint, rationem habere decrevimus, & eorum operâ uti, cùm occasio oblata fuerit, ad eas res, quæ ad Dei & hu us sanctæ Sedis obsequium pertinebunt. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die primo Februarii MDLXVI. Pontificatûs nostri anno primo.

Ant. Florebellus Lavellinus.

ACTIO SECUNDA

Habita die nona mensis Maji MDLXVI.

CAPUT I.

Curati extremè laborantes ad piè moriendum gratis hortentur: & de eligendo uno vel pluribus qui rectorem in hoc munere juvent.

CUM ad curatorum munus pertineat, eos, qui morti proximi sunt, sanctis monitionibus ad piè moriendum hortari, illis, sacrâ approbante Synodo, præcipimus, ut id diligenter, ac etiam gratis exequantur. Quod ut faciliùs fiat, statuimus, ut in iis parochialibus Ecclesiis, in quibus numerosus est populus, & animarum cura ad totum clerum spectat, singulis annis duo saltem eligantur ex Beneficiatis, qui in hoc munere visitandi & hortandi mortis periculo laborantes, ipsum prorectorem juvent. In aliis verò, in quibus gubernandæ parochiæ cura penes unum rectorem fuerit, & ipsa parochia domos quadringentas, aut plures habuerit, teneatur rector probum aliquem presbyterum eligere, qui judicio Ordinarii probatus, ipsum in prædicto munere adjuvet. Qui & competens stipendium à rectore accipiat, & ad quotidianas Beneficiatorum distributiones admittatur. Ita tamen, ut ubi rector aut parochianorum multitudinem vicarium habere consuevit, etiam nunc vicarium, præter hunc presbyterum, habere debeat: cùm hujus presbyteri ordinarium munus fore statuamus, extremè laborantibus adesse, quando rector ex officio suo aliud egerit; aliis verò temporibus choro interesse, & non aliàs, quàm cùm necessitas postulabit, sacramenta ministrare.

CAPUT II.

Missas, ad quas Beneficiati obligantur, & alia pia opera diligenter impleri debere.

CUM in aliis rebus negligentia plectenda sit, tum maximè in iis Missis celebrandis, quæ à Beneficiorum fundatoribus sunt institutæ; & Beneficiatis, ut in animarum suffragium celebrentur, injunctæ. Quare constitutionem Reverendissimi Fr. Thomę de Villanova prædecessoris nostri, quæ incipit: *Non sine animi nostri displicentia*, innovantes, & illi etiam, si opus sit, vim ac robur addentes, omnibus Beneficiatis præcipimus, ut Missas omnes, ad quas Beneficiorum nomine obligantur, celebrent; & alia etiam pia opera sedulò ac diligenter impleant. Ita ut Missarum dimidia pars singulis saltem mediis anni partibus peractis sit celebrata. Rationalibus autem injungimus, ut cùm Missas Beneficiatis ad celebrandum committent, ejus obligationis, quâ illi ad alias Missas nomine suorum Beneficiorum sunt adstricti, rationem habeant; ut scilicet locus ad illas celebrandas semper eis relinquatur. Curent prætereа sedulò eas Missas, ad quarum celebrationem absentes sunt obligati, à præsentibus celebrari, sumptâ ex melioribus Beneficii fructibus eâ portione, quæ ad earum celebrationem erit necessaria.

CAPUT III.

Missas votivas Rationali manifestandas esse, & earum eleemosynas à receptore aliquo esse colligendas.

UT Missarum votivarum celebratio possit cum æquitate omnibus esse communis, ac ne piæ eorum voluntates, qui Missas celebrari faciunt, defraudentur; statuimus, Missas omnes votivas à Beneficiatis omnibus, substitutis, & aliis, qui in ipsa Ecclesia solent sacra facere, ac iis etiam omnibus, qui eleemosynarias patinas circumferunt, sub excommunicationis pœna ipsi Rationali esse manifestandas: qui eas in libro describat, & celebrari faciat, aliqua tamen illius ratione habita, cui primùm demandatæ fuerint. Harum autem eleemosynę à receptore aliquo colligantur, quem clerus ad eam rem singulis annis eliget eâ formâ, quæ ad eligendum Rationalem in hac Synodo præscribetur. E singulis verò Missis votivis nummus unus desumatur, Rationali & receptori pro ipsorum ministerio tribuendus. Qua quidem ratione hic ordo in Ecclesiis servari, & illarum Missarum celebratio commodè ac certò fieri poterit.

CAPUT IV.

Missa conventualis quotâ horâ inchoanda sit, & ne in templis permittantur qui officia sacra perturbant.

MISSAM conventualem in quibusdam diœcesis hujus Ecclesiis nonnunquam seriùs quàm convenit, incipi intelleximus. Iccircò statuimus sub duarum librarum pœna, eam ab octava hora usque ad nonam nulla personarum habita ratione inchoari debere: ita ut inchoatum semel divinum officium nullius personæ causâ post inceptam Tertiam interrumpatur. Intra ipsa verò templa parochi minimè ferant aut larvatos homines, aut qualescumque alios, qui officia sacra perturbent. sed neque tormentis mannariis in sacris ipsis templis, neque sulphurariis machinis in campanarum turribus aliqui utantur. Porrò ejusmodi tympana, tubæ, & instrumenta alia musica, quibus recenter ad fidem conversi frequentiùs uti solent, à curatis in templis ne permittantur. In processionibus etiam, quæ in oppidis fiunt, sclopetarii à nobis prohibentur.

CAPUT V.

Dum officia sacra aguntur, aut concio ad populum habetur, nulla solutio fiat: neque capitulum eo tempore congregetur.

UT chorus, cùm divina officia aguntur, haud quaquam deseratur, Rationalibus & collectoribus mandamus, ne pro Missis, aut perpetualibus, aut aliis quibuscumque actibus, eo tempore quo divina officia celebrantur, aut sacra concio ad populum habetur, ullam solutionem faciant. Si aliter agerint, pœnam duarum librarum incurrant. Rectori verò & ejus vicario sub duarum etiam librarum pœna præcipimus, ne prædicto tempore capitulum congregari sinant. Capitulum autem nunquam convocetur aut congregetur, nisi priùs de qua re in eo sit agendum rector aut curatus certior fiat. Cùm verò iis, qui literis dant operam, omni ratione favere cupiamus, placuit, eos quamdiu audiendis lectionibus incumbunt, punctum ad sequentem actum non amittere.

CAPUT VI.

De chori sedilibus, & altaris patena.

QUO tranquilliùs ac modestiùs omnia in choro gerantur; & ne quæ sacro ministerio peculiari consecratione dicata sunt, parum decorè tractentur; mandamus, ne in choro sedilia cum strepitu demittantur; ac ne patena osculi pacis gratiâ extra ipsum altare efferatur.

CAPUT VII.

Quibus diebus qui publica Ecclesiarum officia administrant, distributiones percipere possint.

CUM distributiones quotidianas ii tantùm justè percipiant, qui divinis officiis intersunt; sciant qui publica Ecclesiarum officia administrant, se non posse eas recipere, aut suas facere, nisi cùm fuerint suorum officiorum administratione occupati; non autem quando interesse sacris sine sui officii incommodo possunt. Neque enim par est, ut is toto anno præsens choro habeatur, cui multis anni diebus licet ab administratione sui officii vacare.

CAPUT VIII.

De aqua benedicta.

SOLENT nonnulli aquæ benedictæ, dum ea in festis populo aspergitur, odoriferam aquam, & quam muscatam dicimus, permiscere: quem usum è nostris Ecclesiis tolli volumus.

CAPUT IX.

Festis præcipuis & solennibus Missam diei non esse omittendam.

QUIA non probamus illorum morem, qui in festo Natalis Domini, & cæteris festis præcipuis ac solennibus diei Missam prætermittentes, Missas alias celebrant; id deinceps fieri prohibemus. Quòd si eo die Missa annualis de alio festo celebranda alioqui esset; sciant, se Missâ diei celebratâ satisfecisse, dummodo pro illo offeratur, qui annualem Missam demandavit.

CAPUT X.

De adjurationibus quæ fiunt ingruente tempestate.

CURATI quando tonitrua, fulgura, cæteræque tempestates ingruunt, execrationibus & adjuratione procellosas nubes, ipsamque tempestatem nituntur dispellere. Quibus præcipimus, ne extra Ecclesiam id faciant: sed in ipsa potiùs Ecclesia ad sacra, ac potissimùm ad sanctam Eucharistiam procumbentes, Deum obnixè orent, ut qui ventis ac mari imperat, plebis suæ misereri, & tempestatem sedare atque arcere velit. Hoc etiam addentes, ut omni superstitione rejecta, non alia precum ratione, aut alio adjurandi modo utantur, quàm eo, qui in libris nostris Ordinariis conscriptus est.

CA-

CAPUT XI.

Sacram Eucharistiam ad locum incendii vel inundationis non esse deferendam.

CUM in civitatibus aut oppidis incendia vel inundationes accidunt, solent curati ad ejus incendii aut inundationis locum sacram Eucharistiam deferre. Quibus præcipimus, ut in ipso potiùs templo, sacrâ Eucharistiâ in altari positâ, unà cum clero & populo Deum, qui solo verbo sanare potest, fide sincera, puroque animo, ut hæc mala avertat, piè ac sanctè precentur.

CAPUT XII.

De fenestris, quæ intra templorum parietes extrui solent.

SOLENT nonnulli templorum parietes perforare, ibique fenestras extruere, è quibus sacra audire possint. Cumque ex eo scandala & incommoda multa Ecclesiis accidant, hæc in posterum fieri prohibemus: curatisque & cleris districtè præcipimus, ne deinde facultatem ad hæc cuiquam concedant. Quę verò hactenus sunt extructæ, à nostris visitatoribus visitentur, & in his abusus omnes tollantur.

CAPUT XIII.

De fœminis, quæ templorum parietibus circumsepta degunt.

FOEMINÆ, quæ solent parietibus circumseptæ in templis degere, posthac non admittantur. Quæ verò sunt jam in nostris Ecclesiis admissæ, visitentur; & Ordinarii jurisdictioni subdantur, nisi expelli inde maluerint. Missa verò apud eas ne celebretur, nisi ipsis in mortis articulo constitutis.

CAPUT XIV.

De eremitis.

NULLUS in eremitorium admittatur, qui non sit priùs ab Ordinario vel ejus vicario examinatus, nisi notus fuerit, & communi consensu probus habeatur. Porrò ipse eremita illi curato, in cujus parochia eremitorium situm erit, nisi cùm aliud Ordinario visum fuerit, sit subjectus. Exercere autem in eremitoriis eos actus, qui curatis sunt proprii; vel eremitoria nova erigere, aut collapsa instaurare, nemo sine Ordinarii facultate ausit.

CAPUT XV.

Ne viduæ ab audienda Missa diu abstinentes, aliquid novi ritus in Ecclesiam inducant.

VIDUAS, quæ defunctis maritis, multo tempore domi se continent, & interim ab audienda Missa abstinent; domoque tandem egressæ, Euangelium in Missa sedentes audiunt, in Domino hortamur, ut moderato Christianoque animo adversa ferant, memores ejus, quod ad Thessalonicenses 1. cap. 4. scripsit Apostolus: *Nolumus vos ignorare de dormientibus, ut non contristemini, sicut & cæteri qui spem non habent.* Quibus injungimus, ut pietatem sectantes, Ecclesiæ præcepta impleant, & nihil novi vanique ritus in Ecclesiam temerè inducere audeant. Curatorum autem erit, hæc sedulò in Ecclesiis prohibere.

CAPUT XVI.

In quibus oppidis possit sacra Eucharistia reservari.

IN iis oppidis, quæ à veteribus Christianis simul ac novis incoluntur, si Christianorum veterum domus ut minimum viginti fuerint; in iis verò, in quibus veteres tantum Christiani degunt, si eorum domus fuerint saltem quindecim; & sacrosancta Eucharistia tuto decentique loco apud eos reservari possit; ipsique veteres Christiani fide data apud Ordinarium se obstringant, facturos se, ut ea decenter atque honorificè apud ipsos habeatur, liceat rectori sacram Eucharistiam in his oppidis cum honore reponere ac reservare. Cupimus enim hac in parte eorum devotioni esse consultum.

CAPUT XVII.

Ne laïci in sacra templa Concilia vel cœtus convocent.

INOLEVIT in multis nostræ diœcesis Ecclesiis abusus, ut laïci concilia & cœtus in sacra ipsa templa convocent, & in eis profana negotia tractantes, jurgiis & maledictis aliquando inter se contendant. Illis igitur sub excommunicationis pœna mandamus, ne in posterum hæc in Ecclesiis agant: quas constat orationi & divino cultui esse dicatas.

CAPUT XVIII.

Qui adversùs proximum in judicio pejerant, excommunicantur.

CUM ii, qui falsò aliquid jurant, impudenter religionem violent; & nomen Dei, testante Levitici scriptura cap. 19. polluant; cumque apud Malachiam cap. 3. adversùs eos qui pejerant, testem se futurum in judi-

judicio promptum atque velocem dicat Dominus; meritò qui apud judicem, vel personam publicam in alterius damnum falsò aliquid juraverit, à nobis latâ sententiâ excommunicatur. Judicibus autem præcipimus, ne aliquem ob rem levem; ac ne ob gravem quidē eum, quem pejeraturum probabiliter conjiciunt, ad jusjurandum ex officio adigant.

CAPUT XIX.

Qui in confraternitatem asciscuntur, ne jurejurando obligentur.

CONFRATERNITATUM prioribus & præfectis mandamus, ne cùm aliquem in ipsam confraternitatem admittent, ipsum juramento obligent: sed moneant tantùm, ut confraternitatis statuta observet.

CAPUT XX.

Ordinarius ex illius bonis, qui intestatus obierit, portionem deputet in animæ ipsius suffragium.

QUONIAM non est æquum eos qui intestati moriuntur, spiritualibus suffragiis privari; statuimus, ut si quis nullo testamento edito moriatur, Ordinarius ex demortui bonis pro suo arbitrio eam portionem in suffragium animæ illius deputet, quam pro personæ qualitate & bonorum ratione deputandam esse judicabit. quæ suffragia, ut sedulò fiant, eorum cura ipsis hæredibus minimè ab Ordinario committatur; sed illis, quibus hęc tutò credi posse confidet. Parochus verò, cùm aliquis sine testamento obierit, intra dies decem Ordinarium de ea re certiorem reddat.

CAPUT XXI.

Excommunicatio ne decernatur ob leves caussas.

NE excommunicatio, quæ nervus est Ecclesiasticæ disciplinæ, contemptui potiùs sit, quàm formidini; statuimus, ne ea ob leves caussas, sed re maturè ac diligenter perpensa decernatur. Pro rebus igitur deperditis, vel furto sublatis ne infligatur, nisi in rebus quidem certis, is qui excommunicationis literas petit, juret unam ex iis, quæ deperditę sunt, vel furto sublatæ, valorem excedere trium librarum; in rebus verò incertis verisimile sibi esse, quæ deperdita sunt vel furto sublata, valorem excedere librarum quindecim.

CAPUT XXII.

Ecclesiastici ab omni genere vectigalium liberi esse debent.

QUI sacris initiati sunt, ab omnibus vectigalibus, tributis, publicisque oneribus liberi jure esse debent. Quare omnibus Consulibus, Juratis, aliisque civitatum vel locorum præfectis sub excommunicationis pœnâ mandamus, ne censibus, aut vectigalibus, quæ ex pane, vino, carnibus, aliisve rebus colliguntur; aut cùm ab Ecclesiasticis propriâ pecuniâ sibi, vel etiam aliis aliquid emitur, personas ipsas Ecclesiasticas aliqua ratione opprimant. Quòd si aliquid simile ab ipsis hactenus tentatum sit; vel ab eo prorsus desistant, vel quamprimùm rationem nobis reddere, & quâ id auctoritate faciant, ostendere curent.

CAPUT XXIII.

Qui putant se onere solvendi decimas exemptos esse, privilegia intra duos menses Ordinario ostendant.

OMNES quacumque dignitate aut præeminentia fulgeant, qui existimant, se privilegio aliquo, pacto, conventione, aut concordia cum nostris præcessoribus inita à decimis solvendis, vel à quocumque alio onere esse exemptos, intra menses duos hujusmodi privilegia, conventiones, aut pacta nobis exhibeant; ut pro æquitate expendi ac examinari possint. Quod nisi fecerint, iis rationibus in eos agemus, quæ justæ, & juri consentaneę videbuntur.

CAPUT XXIV.

De ministro Fiscali.

CURIÆ minister Fiscalis suæ commissionis fines minimè excedat, & à reo extra constitutam caussam nihil inquirat. Neque enim ad alia jurisdictionem habet, quàm ad ea, quæ fuerint illi à judice commissa: quòd si aliter fecerit, duabus libris multetur.

CAPUT XXV.

Qui Beneficio succedit, debita præcessoris sui solvere ne compellatur, nisi pro illa portione, quam nomine Beneficii fortè recuperavit.

NISI justi & æqui ratio in Ecclesiis habeatur, disciplina Ecclesiastica planè languescet, & tandem deficiet. Cùm igitur nobis injustum meritò videatur, ut qui Beneficio succedit, oneribus præcessoris sui gravetur; statuimus, ne qui ad alicujus Beneficii pos-

possessionem fuerit admissus, debita prædecessoris sui, sive ex Missis ab illo non celebratis, sive aliunde contracta sint, solvere compellatur: nisi fortè aliquid titulo & nomine Beneficii ex redditibus ad defunctum pertinentibus sit ab eo recuperatum. tunc enim pro illa portione onera prædecessoris subire debebit.

CAPUT XXVI.

De media annata solvenda.

QUI mediam, quam vocant annatã soluturi sunt, antequã Beneficii curati possessionem accipiant, eam solvant; aut tuta cautione data, se ad eam intra anni dimidium solvendam adstringant. Collector autem, qui in his colligendis negligens fuerit, intelligat, suo se id damno esse facturum.

CAPUT XXVII.

Clerus in rebus spiritualibus acceptationis tantùm actum faciat.

UT à rebus spiritualibus omnis conventionis & pacti species arceatur; statuimus, ne quando Ecclesiis pia opera mandabuntur, à clero obligationis actus, sed acceptationis tantùm fiat.

CAPUT XXVIII.

De jure sepeliendi.

QUANDO in Ecclesiis nostrę diœcesis jus sepeliẽdi, quod ad successores perveniat, alicui dabitur, id non fiat sine Ordinarii, aut officialis ejus facultate. qui verò hujusmodi jus accipiet, ipsi fabricæ Ecclesiæ, cujus nulli aut tenuissimi redditus in nostris Ecclesiis esse solent, decem ut minimum libras in hac urbe, extra eam verò sex, saltem erogabit. Possit autem qui hoc sepeliendi jus habet, suis locum ad sepeliendum dare: nulloque ob id gravamine aut molestia ab ullis afficiatur.

CAPUT XXIX.

De electione Rationalis, Collectoris, & Syndici.

CUM Rationalis in Ecclesiis nostræ diœcesis eligendus erit, clerus duos nominet, quos Ordinario proponat, è quibus alterum pro suo arbitrio Ordinarius eligat. qui electionis modus Valentiæ servetur: extra eam verò è duobus alterum eligere, munus erit rectoris.

Collector autem Ecclesię ita ubique eligatur, ut è duobus, quos clerus nominabit, rector alterum eligat.

Syndicus verò à majore parte Capituli eligatur.

Porrò in prædictis electionibus, cùm vota utrimque paria erunt, eam partem, cui rectoris votum adhæserit, alteri præferendam esse decrevimus.

CAPUT XXX.

De multis, quæ indicuntur à curatis vel eorum vicariis.

SI quando rector aut curatus, vel eorum vicarii multam alicui indixerint, eam Rationalis ne remittat, alioqui solidos duos soluturus, quos Ecclesię luminaribus deputamus. Hoc etiam placuit, ut absente rectore & vicario, præcentor chori administrationem gerat.

CAPUT XXXI.

Doctorum insignia quibus concedenda, & de loco in Ecclesiis cuique assignando.

UT certam aliquam rationem in Ecclesiis constituamus, quę ad concedenda doctorum insignia, & locum cuique pro ejus qualitate designandum conveniens sit, & à nostris observari debeat; statuimus, ut in posterum nullus ad doctoris insignia in nostris Ecclesiis admittatur, nisi in approbata aliqua Universitate, arduo præcedenti examine, juxta illius Universitatis morem, fuerit in Theologia, aut in Jure canonico doctor creatus. Quibus quidem doctoribus æquum esse ducimus, insignem honoris locum dari: utpote quem multis literarum studiis sint promeriti.

In Ecclesiis parochialibus doctores, qui non fuerint ad sacrum presbyteratûs ordinem promoti, presbyteris, etiam si non sint doctores, loco posteriores erunt.

Presbyteri diaconos loco præcedant, quantumvis diaconi sint antiquiores Beneficiati.

Vicarius temporalis absente rectore, ipsius rectoris locum teneat. Cui præsente rectore inter antiquiores Beneficiatos, non in, ipso rectoris choro, sed in altero locus detur: ita ut unus tantùm è Beneficiatis, is nempè, qui eorum antiquissimus erit, illum præcedat.

Confirmatio constitutionum Synodalium Reverendiss. Fr. Thomæ de Villa-nova Archiepiscopi Valentini.

CUM constitutiones synodales Reverendissimi Fratris Thomæ de Villa-nova prædecessoris nostri sint ab eo sanctissimè institutæ, & à nobis maximè probentur; statuimus, ut in iis omnibus, quæ in nostro Provinciali Concilio nuper habito, aut in præsenti Diœcesana Synodo non fuerint aliter statuta, aut limitatione aliqua restricta, in nostra diœcesi sedulò observentur.

Statuta hujus Synodi, quę ad laïcos spectant, tem-

tempore Adventûs, & Qoadragesimę à curatis populo in templis publicetur.

Casus Archiepiscopo Valentino in Synodo reservati.

Crimen hæresis & simoniæ.
Sacrilegium.
Homicidium proditoriè commissum, facto, consilio, favore.
Incestus, ubi necessaria esset dispensatio,
Percussin parentum.
Aborsus procuratus.
Clandestinè contrahentes.
Incendium Ecclesiarum.
Testis falsus jurans in judicio.

Multæ in hac Synodo transgressoribus impositæ, tribus æquis portionibus dividendæ; Ecclesiarum fabricæ, pauperibus loci, & ministris executoribus, simul ac criminis delatori, applicantur.

ORDINATIONES

Pro choro Ecclesiarum diœcesis Valentinæ editæ à Reverendissimo Fr. Thoma de Villa-nova Archiepiscopo Valentino in Diœcesana Synodo Valentina, Anno Domini MDXLVIII. die xiv. Junii.

CUM sacerdotes, & alii clerici divino cultui mancipati non solùm animæ, & conscientię puritate, verùm etiam corporali, & exteriori gravitate, ac morum decentia pollere debeant, ac in divinorum celebratione seipsos bene compositos circumspicientibus exhibere, ut per exteriorem honestatem intrinsecam cordis compositionem osten. dant; iccircò nos Don Frater Thomas de Villa-nova Dei & Apostolicæ sedis gratiâ Archiepiscopus Valentinus volentes in his quæ ad divinum officium, & ad sacerdotalem ordinem pertinent providere, sequentes ordinationes pro choro Ecclesiarum nostræ diœcesis, sanctâ Synodo approbante, fecimus, quas inviolabiliter servari mandamus.

Primò statuimus & ordinamus, quòd cùm divinum officium celebratur, curatus, Beneficiati, substituti, & ceteri clerici cum omni reverentia & devotione assistant, silentium & sacras cęremonias tenentes & observantes: Psalmodiam, Antiphonas, Responsoria attentè, punctuatim, & spatiosè cantaotes, ac pronunciantes. Itaque durante dictn officio legere, seu aliquas horas submissa voce dicere non præsumant. quòd si secus egerint, & per curatum, vel ejus locumtenentem moniti non destiterint, pœnam duorum denariorum incurrant.

Statuimus quòd in processionibus omnes compositi & ordinati procedant, quilibet in suo loco, & in suo choro secundùm antiquitatem & dignitatem. Contrarium facientes, si moniti non destiterint, pœnam duorum denariorum ipso facto incurrant.

Insuper volumus, quòd quicumque de clero in scandalum cleri & populi divinum officium conturbare, & verba injuriosa, seu contumeliosa, contra suum rectorem, vicarium, aut alium clericum, citra manns injectionem, intra Ecclesiam vel chorum, aut extra, in processionibus aut funeralibus dicere præsumpserit, seu rixando aut vociferando, durante divino officio, scandalum fecerit; si Beneficiatns, vel substitutus fuerit, percaciis, quę ei perveoient per mensem continuum, sit ipso facto privatus: & nihilominus divino officio per eundem mensem astare teneatur. quę percacia, & cæteræ pœnæ suprapositæ, aut infraponendę, per rectorem vel vicarium à collectore percaciorum exigantur; & inter illos qui ad horas & divinum officium in forma assueta convenerint, dividantur.

Præterea statuimus & ordinamus, quòd dum dicitur officium divinum sanctæ Mariæ Virginis, propter ejus reverentiam & honorem omnes steot, his exceptis, qui propter imbecillitatem, infirmitatem, aut senectutem pedibus stare neqneunt. Et eodem modo dum *Gloria Patri*, aut Euangelium, aut canticum Euangelicum, sicuti *Magnificat*, *Nunc dimittis*, *Benedictus*, *Gloria in excelsis*, vel *Credo* in Ecclesia dicitur: similiter in capitulis, orationibus, Hymnis, & Præfationibus omnes stare teneantur: contrarium verò facientes, unius denarii pœnam incurrant.

Divino officio perdurante in choro nullus clericus ab una parte chori ad aliam traosire præsumat causâ legitimâ cessante: qui contrarium fecerit, illius horę puncto privetur.

Nullus clericus cujusque conditionis seu gradûs existat, dum divinum officium celebratur, intret chorum, nisi sit superpelliceo & mussâ indutus, aliàs punctum illius horæ amittat, aut uno denario multetur.

Omnes supradicti presbyteri intersint processionibus; contrarium facientes quatuor denariis

riis multentur, quando processio fit in Ecclesia: sed si fiat extra Ecclesiam solenniter, solvant unum regale; nisi fortè aliquis illorum exierit ad concionandum.

Nullus durante officio exeat à choro, aut discurrat per Ecclesiam, aut dum prædicatio fit, nisi coactus necessitate: nec chorum intret alis superpellicei super humero plicatis.contrarium facientes, pœnam unius denarii incurrant.

Statuimus quòd nulli præter rectorem vel vicarium liceat se excusare à cappa & à sceptro suo ordine tenendo, cùm ei injunctum fuerit à vicario; ordine tamen inter presbyteros servato per boxardium, ut dicitur. Et si contrarium fecerit,& monitus non paruerit, duorum denariorum pœnâ multetur.

Statuimus & ordinamus,quòd presbyteri præsentes pro absentibus Missas dicant ad quas tenentur, & de melioribus redditibus Beneficii pro qualibet Missa unum solidum Valentinum accipiant.

Quilibet Beneficiatus fideliter adimpleat Missas ad quas tenetur infra annum, sic ut usque ad diem Sancti Joannis Baptistę medietatem illarum expleat, aliàs non recipiat à clero Missam, donec dictam medietatem expleverit: & usque ad festum Nativitatis reliquam medietatem adimpleat: alioquin à clero Missam non recipiat, donec adimpleverit, ultra pœnam in constitutione Synodali appositam.

Quia hodie in dicto clero nostræ diœcesis non sunt distributiones pro Missa majori & Vesperis quotidianis, ut divinum officium, sicut oportet, solenniter dicatur, & à presbyteris & Beneficiatis quotidie frequentetur; statuimus quòd qui non adfuerit Vesperis,medietatem anniversarii illius diei perdat. Et qui Missæ majori defuerit, alteram medietatem amittat: & hoc quando in illa die in Ecclesia anniversarium erit;nam aliàs quoque semper observabitur,sive fuerit,sive non fuerit anniversarium. Quòd quicumque clericus, Beneficiatus, vel substitutus non adfuerit Missæ majori, perdat punctum omnium actuum & funeralium à meridie usque ad mediam noctem illius diei. Et quicunque non adfuerit Vesperis,similiter amittat punctum omnium actuum & funeralium à media nocte usque ad meridiem diei sequentis, & deputabitur in clero presbyter unus, qui assistẽtes Missę & Vesperis supradictis puncto designet.

Ordinamus & statuimus, quòd omnes clerici & presbyteri deferant honestum & clericalem habitum,secundùm statuta sacrorum Canonum. Quòd si aliquis illorum sine veste talari Ecclesiam introierit, illius horæ puncto privetur.

Ordinamus quòd nullus sacerdos deferat cadaver in funeralibus, nisi cadaver fuerit alicujus presbyteri, vel in sacris constituti, sub pœna decem solidorum.

Statuimus & mandamus, quòd omnes Beneficiati & substituti, & reliqui de clero obediant rectori ac vicario parochiæ in his, quæ ad officium divinum pertinent. Quòd si quis rebellis fuerit, vel aliquid commiserit, seu omiserit circa officium & decentiam ac honestatem chori, dictus rector, seu vicarius habeat facultatem multandi eos, qui supradicta non servaverint: & quod sic multatum fuerit, inconcussè observetur.

Fr. Thomas Archiep. Valent.

ELOGIUM
ILLUSTRISSIMI
D. JOANNIS DE RIBERA
Ex cl. viro D. Nicolao Antonio Biblioth. Hispanæ Tomo I. pag. 588.

D*JOANNES DE RIBERA, Petri Afan de Ribera Tarifæ Marchiones & Alcalitani Ducis, qui Neapolitanum regnum pro Rege administravit, filius nothus; germanum christianæ pietatis virtutumq́; sacro Imperio dignarum exemplar. Post gubernatam Pacensem Ecclesiam,Valentinus Archiepiscopus,simulq́; Patriarcha Antiochenus creatus fuit anno exacti sæculi LXVIII. ætatis suæ XXXVI. cujus præcipuè impulsu memorabilis illa facta est è regno illo atque universa Hispania Mauriscorum, hoc est Mauri sanguinis reliquiarum, expulsio; de qua multi multa dicunt, atque inter alios Gaspar Escolanus lib.X.* Historiæ Valentinæ *cap.XXVIII. & sequentibus. Edidit Franciscus Scrivà Jesuita quidquid ab Archiepiscopo in literas datum fuit super hoc argumento, scilicet:*

Instancia hecha para la expulsion de los Moriscos.

Memorial para lo mismo.

Sermon que predicò luego que se publicò la expulsion. *Valentiæ apud Petrum Mey*. 1612. *in 4. Item prodierunt ab eo:*

Constituciones de la Capilla y Colegio del Corpus Christi, *quod ipse erexit Valentiæ anno* 1605.

AD

AD LECTOREM.

QUANDOquidem de Illustriss. ac Reverendiss. D. Joanne de Ribera mentio opportunè incidit; operæ pretium visum est, nonnulla quæ tanti Præsulis egregia merita ac eximiā pietatem testantur atque commendant, hic inserere; ut tanti viri ac integerrimi Pastoris laudes omnibus innotescant. Ea itidem accepimus à cl. viro D. Josepho de la Torre & Orumbella, Valentino, deprompta ex libro MS. cui titulus: Vida del Illustriss. y Reverendiss. D. Juan de Ribera &c. *Auctore P. Francisco Scrivà è S. JESU.*

EPISTOLA B. PII V. A D D. JOANNEM DE RIBERA

Patriarcham, & electum Archiepiscopum Valentinum, in qua eum hortatur ne dictum Archiepiscopatum renunciet.

Ex P. Francisco Scrivà S. JESU in lib. inscripto: Vida del Illustriss. y Reverendiss. D. Juan de Ribera *&c. cap. 9.*

Venerabili fratri nostro Joanni Patriarchæ Antiocheno.

PIUS PAPA V.

VENERABILIS frater noster, salutem & Apostolicam benedictionem. Literas tuas XVI. Kal. Augusti scriptas accepimus, ex quibus consilium tuum de onere Episcopalis curæ deponendo cognovimus. Quæ in re conceptum à te ipso quidem, ob præsentium temporum calamitates, Episcoporumq; ignaviam, animi dolorem, utpote à divini honoris zelo profectum, & amavimus vehementer, & in Domino commendavimus. Est enim Apostolicæ solicitudinis signum haud obscurum, si quis pro parte sua populorum peccatis ingemiscit, si præpositorum desidiam dolet, si denique scandalis, quæ ubique cernuntur, uritur. Consilium tamen tuum probare nullo modo potuimus: quia omnibus manendum esse in ea vocatione ab Apostolo didicimus, in qua vocati sunt. Te vero ad Episcopatum Deo vocante, contra voluntatem etiam tuam, pervenisse, & tu ipse in tuis literis fateris, & nos pro comperto habemus; cujus onere deposito, videre non tam illud deposuisse, quàm abjecisse, neque tam Ecclesiæ tuæ consuluisse, quàm officium tuum prodidisse, munusque ab omnipotenti Deo tibi assignatum deseruisse videaris. Præsertim cùm caussæ, quas ipse tui consilii affers, non ad recedendum, sed ad permanendum in ea, in qua positus es à Deo, Ecclesiæ tuæ custodia, potiùs te impellere debeant. Quid enim, si, ut ais, multa opponuntur? si impedimenta Episcopali muneri rectè administrando obiciuntur? Iccircò ne animo & viribus deficere, ac non potiùs fortiter resistere debes? sed fac non impedimenta solùm & moras ad bene agendum afferri, sed etiam terrorem, minas, mortem denique intentari. Illicò ne tanquam miles ignavus abjectis armis stationem tibi creditam deseres? Cùm potiùs sacerdotali vigore assumpto stare in fortitudine, potestatibus mundi ex adverso ascendere, potentis vultum non vereri, & pro domo Domini murum opponere debes, ne vivus, hoc est sciens, in infernum descendas. Illud etiam frater considera, cujuslibet esse hominis ad navis gubernacula sedentis, tranquillo mari, secundis flatibus, cursum dirigere: effervescentibus autem undis, ventis adversantibus, clavum sic moderari, ut cursum teneas, & in portum venias; id verè specimen est spectatæ virtutis. Quòd si in isto, cui præpositus es, munere administrando, aut parum proficere, aut non tantum, quantum velles, gregi tibi credito prodesse videris, noli ob eam caussam diutiùs tristari, neque id, quod te facere decet, prætermittere: nostrum enim est currere; divinæ autem potestatis est, nos, ubi ei placuerit, ad victoriæ palmam perducere. Etsi enim agri Dominici cultores sumus, tamen neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus. Nam quod ad alteram Epistolæ tuæ partem attinet, in qua ad illud, quo fungeris, munus obeundum ineptum te atque infirmum esse scribis, primum hæc tua prædicatio magnum virtutis & justitiæ tuæ signum est. Justus enim in principio sermonis accusator est sui. Deinde ut hoc tibi concedamus, non iccircò tamen sequitur, ut tuum de Episcopatu deponendo consilium probare debeamus. Quamvis enim tu infirmus, Deus tamen qui te ad illud munus vocavit, omnipotens est. In eo sperare, fiduciamque tuā reponere debes. Qui enim Abraam contra spem filium dedit, is potens est tibi pro sua Ecclesia laboranti spiritualium frugum incrementa donare, & earundem uberrimos fructus multiplicare. Quocirca fraternitatem tuam ut bono fidentique in Deum animo sit, fraternè monemus, eamque ad sui gregis custodiam, ad cleri populique sibi commissi depravatos mores corrigendos, ad tollendos abusus, ad veterem piè sanctèque vivendi disciplinam revocandam hortamur. Ob hæc autem, si quid aut adversi pateris, aut hominum vel gratiâ impediris, vel terrore turbaris, hæc omnia patienter & æquo animo tibi sustinenda esse scito. Qui enim

cordis

cordis tui est inspector Deus, laborum tuorum justam tibi mercedem reddet. A nobis autem omnia ad exequendum istud tibi ab omnipotenti Deo injunctum munus, fraternæ nostræ erga te benevolentiæ, potestatisque à Domino nobis concessæ auxilia semper expectato. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die XII. Septembris MDLXIX. Pontificatûs nostri anno quarto.

T. Aldobrandinus.

EPISTOLA

S. CAROLI BORROMÆI

AD ILLUSTRISS. DOMINUM

D. JOANNEM DE RIBERA

Archiepiscopum Valentinum & Patriarcham Antiochenum.

Ex libro MS. Vida del Illustrifs. y Reverendifs. D. Juan de Ribera. *Auctore P. Francisco Scrivà Soc. JESU cap. 27.*

Illustrifs. ac Reverendifs. Domine.

MULTORUM hominum qui isthinc ad nos ventitant, commemoratione, & P. Ludovici Granatæ literis, cum magna animi mei voluptate accepi de cura & de solicitudine eximia, vereq; pastorali, quam Illustrissima A. T. continenter adhibet ad vineam sibi à Domino locatam tuendam, atque excolendam: qua quidem re factum est, ut ego senserim ad Ecclesiæ meæ curam, & ad omnem officii mei perfectionem tanti viri exemplo vehementer inflammari: atque erga Illustrissimam A. T. studio quodam, observantiaque commoveri, quam his literis tibi significandam testandamq; esse duxi. Nam pro eo divinæ gloriæ zelo, quem bonorum omnium parens atque auctor Deus, mihi impertitur, cùm omnes eius Maiestatis famulos, charitate, observantiâq; singulari complector; tum præcipuè eos, qui in Episcopali dignitate, & quasi vigilia positi, cavent ne Christi sanguis, quo nihil est omnino pretiosius, frustra pro ovibus suis effusus esse videatur: easq; tamquam orbes quidam cælestes, & Euangelicæ doctrinæ luce illustrant, & boni exempli impulsu excitant ad omnem Christianæ vitæ præstantiam. Quo in numero quoties Illustrissimam A. T. esse audio, magna mihi materies offertur divinæ bonitatis prædicandæ, magnumque desiderium injicitur illam propiùs cognoscendi: quod cùm per utriusque nostrûm occupationes minimè liceat, literis saltem compellare, ut his meis tuas eliciam, plenas prudentiæ, plenas charitatis non dubitavi. Qua in re, ut Illustrissimam A. T. se mihi benignam liberalemq; pro sua egregia humanitate præbeat, magnopere peto atque obtestor. Epistolis enim Illustrifs. A. T. me pro ipsius prudentia, rerumq; Ecclesiasticarum usu, ad Ecclesiæ meæ conformationem atque administrationem, vehementer adjutum iri spero, atque adeò confido. Ac ne Illustrissima A. T. ullam habeat excusationem, mitto ad illam sextum meum Concilium Provinciale, ut hoc, licèt exiguo munere, meum erga eam studium observantiamq; declarem: tum etiam aliquod Concilium Illustrissima A. T. aliamve Ecclesiasticam lucubrationem, cum fœnore, ab ea obtineam. Mediolani 26. Martii MDLXXXIV.

A. T. Illustrissimæ

Addictissimus frater in Domino

C. Cardinalis tit. Sanctæ Praxedis.

BREVE

PAULLI PAPÆ V.

Ad Illustrifs. & Reverendifs. Dominum

D. JOANNEM DE RIBERA

Archiepiscopum Valentinum & Patriarcham Antiochenum.

Ex eodem libro ac capite.

PAULUS PAPA V.

VENERABILIS frater, salutem & Apostolicam benedictionem. Egregia fraternitatis tuæ pietas, atque in procurandis studiosè his quæ ad divini cultûs amplificationem, populorumq; devotionem pertinent, singularis munificentia atque liberalitas satis nobis perspecta est. Nam eo tempore, quo apud te divertimus, facile omnia propriis oculis intueri potuimus. Propterea te semper summa in Domino charitate prosequuti sumus. Quare existimare debes petitiones tuas nobis cordi esse, nosque tibi, quantum licuerit, libenter in omnibus semper gratificaturos fore, sicuti reipsâ experieris. Tu vero quemadmodum hactenus fecisti, super gregem tuum sedulò vigila, & pro nobis Deum Patrem misericordiarum ora: quem ut te incolumem servet precamur, ac simul tibi Apostolica benedictione nostra benedicimus. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris Kalendis Aprilis MDCVI. Pontificatûs nostri anno primo.

ELOGIUM
S. THOMÆ DE VILLA-NOVA.

Ex cl. viro D. Nicolao Antonio Bibliothecæ Hispanæ Tomo II. pag. 255.

S*THOMAS DE VILLA-NUEVA, faustis natalibus* Fuen-llana *oppidum, unde erat mater, agri Laminitani, atque item educatione sua* Villam-novam ab Infantibus *appellatam, duobus à Fuen-llana milliaribus distantem (nam ex ea oriundus fuerat Alphonsus Garsias pater) egregiè nobilitavit. Compluti hic transacto literarum tirocinio, inter sodales allectus fuit Collegii Ildephonsini ab erectore ipso Francisco Ximenio Toletano Antistite nunquam satis laudato. In hac Academia facto sibi inter laureatos eius patres loco, sextum & vicesimum annum agens, philosophiam docere iussus est, iam tum non literis tantùm, sed & morum exemplo iuventuti proficiens: in quo auditorum cœtu tunc temporis numerabantur (quod Alvarus Gomezius in de* Ximenii rebus gestis *annotavit) Dominicus Sotus, & Ferdinandus Enzinas, hic subtilis postea philosophus fuit simul & Theologus. Sed curæ huic jam biennio intentum alia sui susstior & honestior cura inde abripuit; Salmanticaque inter eremitas Augustini Patriarchæ asseclas dicere iussit huius regulæ sacramentum. Cœpit autem, cùm sese primò dare in publicum potuit, de verbo Dei pro concione verba facere, eâ quidem commotione Salmanticensis populi, ut tanquam ad Apostolum aliquem vitæ redditum, angelumve in terris apparentem ab omni sexu & ætate concurreretur. Huius muneris cùm collegisset non minùs quàm in pœnitentiæ sacramenti administratione fructus perquam opimos, inter Cæsareos Caroli Ecclesiastas cooptatus, mirum in modum observari à religiosissimo hoc Imperatore, atque item de republica in caussis Theologicis ante alios consuli atque probari. Charitatem sodalium, & erga eum observantiam commissa ei prematurè domestica produnt munera. Bis Salmanticæ, & quidem duobus à professione tantùm annis primùm, bis Burgis, atque item Vinciæ præfectum egit; quemadmodum & bis provinciæ Rectorem cùm Bæticæ, tum Castellæ. Salutatum à Generali magistro sui Ordinis eo elogio, quod jam ponimus, hominem subditum, talem fuisse oportet, qualem fuisse certissimis documentis jam comprobatum est. Hieronymus Seripandus ad nos veniens vir gravissimus adiri se ab eo per epistolam rogat, certioremque eum facit se jam audivisse* clarissimâ, & unâ omnium voce (*verba Epistolæ audis*) divina tibi omnia munera cumulatissimè esse concessa, ita ut idem sis eloquentissimus divini verbi interpres, & vitæ & sanctimoniæ tanta integritate, ut summos illos primos nostri Ordinis patres non sequi, sed præire videaris. *Fama est Granatensi Ecclesiæ destinatum à Cæsare Antistitem, subtraxisse se, ut imparem oneri. Sed Valentinam admisit paullo post; nec priùs tamen quàm imperio & præcepto eius, cui non obedire religio esset, adigeretur. Undecim in hac sede non ampliùs annos pastorem exercuit, dignus, qui in cæterorum exemplar, vitæque in terris actæ cælestis, diutissimè cum ægris mortalibus commoraretur. Planè sui solicitum & quietis cupidum, super eoque novum à Cæsare gratiusque beneficium renunciandæ in Pontificis manibus bonâ illius gratiâ dignitatis calidè exposcentem, imago Domini Jesu cruce-pendentis, domestici oratorii summa, de brevi intra paucos menses obitu paratum, & in procinctu militem sacrum admonuisse dicitur. Contigit is die ipso Nativitatis Mariæ Deiparæ anno MDLV. cùm anginæ grassantis morbo non multos dies par esse potuisset; quem quidem inter cœlites ab anno MDCLVIII. præeunte Alexandro VII. P. M. suppliciter colimus ac veneramur. Vitam eius scripserunt Latinè Nicasius Baxius Antuerpiensis, Hispanè verò Hieronymus Canton Valentinus, Augustinianus. Fruimur hodie doctrina illius monumentis haud magnæ molis, attamen auro contrà non caris. nempe:*

Concionum *Tomis duobus, quæ primùm typis mandata sunt Complutensibus Ferdinandi Ramirez anno MDLXXXI. in folio, Petri Useda Guerreri Augustiniani operâ, Gundisalvo Ferdinando à Corduba Suessæ Duci nuncupata. Et post antiquiorem hanc, & alias fortè editiones, prodierunt Coloniæ anno MDCXIV. & MDCXVI. in 4. Nuper Joannes Baptista de Pinnis Augustinianus in alma Romana urbe publicus Bibliorum, & in Universitate ordinarius interpres novam editionem curavit, adjunctâ sancti viri vitâ, elogiis & indicibus verborum sententiarumque. Romæ apud Angelum Bernabò à Verme MDCLIX. in folio. Sed & Coloniæ prodierunt MDCLXI. in 4. duobus Tomis.*

LECTORI.

P*OST tanti viri elogium, visum est hic adjungere Epistolam Paullo III. missam, in qua ei ob Archiepiscopales Ecclesiæ Valentinę infulas sibi collatas, grates rependit; quamvis ejus humeros tánto oneri impares fore maximè vereatur. Epistolæ tenor hic est:*

EPISTOLA
S. THOMÆ A VILLA-NOVA
AD PAULLUM III.

Beatissime Pater,

L*ITERAS S. V. sub plumbo, quibus me Ecclesiæ Valentinæ in Archiepiscopum & Pastorem præfecit, nuper accepi, non sine timore multo & tremore. Quis enim tanti ministerii pondus, & tam sublimis dignitatis fastigium (si fidei lumen habet, & futuri judicii, ac reddendæ rationis immemor non est) subire non vereatur? Faciat hoc piissimus ac clementissimus Christus, ut Ecclesiæ suæ Catholicæ, ad quam suo & suorum sanguine fundandam, de cœlo descendere dignatus est, idoneus minister inveniar, ut Sanctitati vestræ, cui pro tanta in me benevolentia gratias nullo sermone referre sufficio; vel sic ex parte opere respondeam, ut injunctum officium diligenter ac fideliter exequar. Nihil enim gratius acceptabiliusve Beatitudini vestræ crediderim, quàm ad Ecclesiam Dei sibi commissam regendam, conservandam, & ampliandam, quos in partem solicitudinis vocat, fideles ac promptos coadjutores invenire. Et ad hoc velle quidem pro certo adjacet mihi, utinam & perficere condonetur. Cæterùm si quid est in me virium aut sufficientiæ, id totum hac sua clementia sibi vestra Sanctitas vindicavit; ita ut neminem subditorum gratiorem, humiliorem, & ad omnia mandata paratiorem (ut par est) toto orbe Sanctitas vestra reperiat. Testimoniium quoque præstiti juramenti ante consecrationem (ut moris est) sicut per easdem literas Beatitudo vestra exposcit, cum his literis mitto. Valeat pia & benigna Sanctitas vestra ad multos annos ad Ecclesiæ Dei utilitatem & pacem.*

Sanctitatis vestræ

Humilis & devota creatura

Fr. Thomas à Villa-nova.

EPITOME
SIVE COMPENDIUM
CONSTITUTIONUM SYNODALIUM

Sanctæ Metropolitanæ Ecclesiæ Valentinæ,

AB ANNO CIRCITER MCC. USQUE AD MDLXXX.

AD ILLUSTRISS. ET REVERENDISS. D.

D. JOANNEM A RIBERA

Patriarcham Antiochenum & Archiepiscopum Valentinum, ejusque perillustres Canonicos & Capitulum, Bernardini Gomesii Miedis Canonici & Saguntini Archidiaconi, in epitomen sive compendium Constitutionum Valentinæ Ecclesiæ.

PRÆFATIO.

UT auditori brevitas grata est, cùm in dicente aut nullum redundat verbum, aut tantum verborum inest, quantum necesse est; ita lectori gravi percuriosoq;, cujus est attentè scripsa percurrere, nihil solet esse gratius, & quod ipsum provocet ad legendum intentiùs, quàm demptis supervacaneis, ea tantùm quæ ad rem faciunt, expressa invenire: quòd magnam sibi is temporis jacturam facere videatur, dum ad inveniendam rem, oblongo verborum ambitu circumducitur. Quæ planè ratio, te quidem Antistes Illustriss. vosq; canonici perillustres, meritò ac jure movit, ut in recensendis tam multis hujus Metropolitanæ Ecclesiæ legibus, sive constitutionibus, ad hanc usque diem ab ejus exordio editis, magnam quoque brevitatis rationem haberetis: propterea quòd hæ non solum numero & multitudine, sed variâ multipliciq; verborum supellectile, cùm legentibus fastidio erant, tum ex hoc etiam pleraque in desuetudinem turpissimè abire cœperant. Quid enim turpius, quàm sacras Ecclesiæ leges, ad ipsam regendam conditas, atque jure jurando firmatas, earum conditores simul ac vindices, non modo missas quandoque facere, sed à relegendis illis abhorrere? Quid vecors ille inde oriens erga divinum cultum negligentiæ abusus? nonne paullatim in eam ipsam damnationem, quâ digni sunt qui opus Dei negligenter faciunt, abutentes detrudebat? Cui tandem incommodo, ut pro communi Ecclesiæ bono officiiq; debito occurreretis, scitè diligenterq; providistis, ut Constitutionum tot inventæ centuriæ, confusaque multitudo, redigerentur in ordinem: utq; singulæ quæque ad breves quasdam summas rerum, & sententias reductæ, in commentarium, seu parvum quendam codicem referrentur; cujus brevitate ac contractione, unusquisque ad perlegendum allectus, eodem veluti Enchiridio, ad debitam Ecclesiæ administrationem impendendam, pièque ac sapienter ejus necessitati occurrendum ac consulendum uteretur. Quod redigendi onus, tametsi grave arduumque profectò (res enim dilatandi, quasi naturæ opus est, contrahendi, artis) ut primùm tamen mihi injunxistis, curavi sedulò, proque virili parte, perficere, vestroque rem omnem proposito accommodare. Nam primùm quidem variam ac dispersam tot veterum atque novarum Constitutionum congeriem in quosdam communes locos, sive titulos, quibus res in universum à re, atque argumentum ab argumento distingueretur, di-

gessi-

gessimus. Deinde detractis superfluis, ipsam summam rerum, quantâ maximè potuimus brevitate ac succo è singula quaque constitutione expressam, in compendiola retulimus: in quibus & Antistitis tunc præsidentis nomen prænomenque apposuimus; ac diem, mensem, & annum, quibus acta illa fuere, adscripsimus: & originarium codicem Constitutionum veterum impressarum; in quo illæ fusè atque ad longum conscriptæ sunt, cum folio, sive pagina citavimus: ut ad illum, tanquam fontem rerum, facilis atque apertus sit inquirenti aditus. Postremò indicem copiosum summa continentem capita sive rubricas reductarum sic Constitutionum, Operi affiximus; ut pro titulo & pagina in promptu sit ejusmodi compendiola invenire. Ceterùm, quòd nonnullas Constitutiones, sive statuta, antiqua potissimùm, contrario nunc usu abolita, reliquerimus; mirandum non est: consultò enim id fecimus, ut eorum, si non usus, saltim perpetua ratio, ut legis anima, quâ condita fuere illa, appareat; ut posteris subserviat ad aliquid vel renovandum, vel ex caussa immutandum. Quin & iisdem quoque vocabulis, ac etiam dictionibus, quibus tum erat dicendi ac scribendi usus, usi quoque fuimus; ne mutatis illis, immutâsse rem, atque à vero ejus sensu & intelligentia discrepâsse videremur. Quibus peractis librum jussu vestro typis excussum, ac non mediocri labore nostro absolutum, vobis, tanquam perpetuæ nostræ erga vos & Ecclesiam observantiæ ac pietatis testem futurum, in manus damus: quem ut præ oculis manibusq; semper habeatis, vos etiam atque etiam oramus, obtestamurque, ut cujus assidua lectione, cùm muneris officiique vestri erga Ecclesiam præclarè admoneamini: tum ad eam piè fideliterque regendam & gubernandam, ut debetis, nulla sit mora; quin tu ejus Princeps vigilantissime, summam cum auctoritate mentem adhibeas: vosque ejusdem consortes laboris canonici, omnem vestram curam, studium, ac diligentiam, nervos denique omnes intendatis.

EPITOME,

SIVE COMPENDIUM

Omnium Constitutionum Ecclesiæ Valentinæ.

TITULUS PRIMUS

De distributionibus in communi.

Constitutio prima distributionum Ecclesiæ Valentinæ.

HÆC constitutio continet donationem factam per Episcopum & capitulum de quibusdam fructibus decimalibus, quos possidebant in locis, oppidis, & territoriis ibidem expressis, in favorem Ecclesiæ, pro dotandis atque augendis distributionibus ejusdem; dividendis inter canonicos, qui tunc erant numero viginti, & alios Ecclesiæ officiales numero decem: nempe Hebdomadarios quatuor, Diaconos & Subdiaconos quatuor; Succentores duos; necnon Vicarium Sancti Petri. Ac insuper, quantum unicuique ex prædictis, quotave portio pro singulis horis erogabatur interessentibus, exprimitur. Quin & modus colligendi ejusmodi fructus, & in distributiones convertendi; necnon absentium portiones præsentibus accrescendi, ordo disponitur. Ac insuper quibus maximè diebus solennibus ejusmodi portiones, duplas dici solitas, inter presentes dividerentur, forma proponitur. Postremò duo probatæ fidei clerici eliguntur, qui quotidie pro residentia illorum exigenda, & præsentes notent, & absentes pungant, & reliqua ad id necessaria officia exerceant: pro quibus assignata ibidem sibi salaria accipiant; aliaque etiam, ad ejusmodi distributiones colligendas & dividendas pertinentia, caveant & observent. Quæ constitutio per Episcopum & capitulum de communi consensu edita & jurata fuit; ac per Archiepiscopum Tarraconensem, tamquàm Metropolitanum, confirmata. Actum Valentiæ, in capitulo Paschali 7. Idus Aprilis MCCCXXXIV. *Ex imp. fol. 1. a.*

Constitutio de distributionibus, præcedentem corroborans.

RAYMUNDUS Episcopus anno Domini MCCCXXXVIII. unà cum honorabili capitulo, præsenti constitutione confirmârunt præfatam donationem de distributionibus inter canonicos & officiales dividendis, ultra eas, quæ in præcedenti constitutione assignatæ fuerunt unicuique ex dictis singulis horis, in certa quadam ibi expressa portione & augmento. Ad hæc duplæ distributionum in eadem constitutione expressæ inter eosdem dividendæ, ex caussa reducuntur ad certam summam unicuique singulis diebus erogandam. Demum nonnulla alia habentur nullius ferè considerationis, atque à quotidiano ac præsenti usu Ecclesiæ, ut videre est, satis aliena. Quæ fuerunt acta in capitulo Paschali mense & anno præfixis. *Ex impress. fol. 3. b.*

Constitutio de augmento distributionum Ecclesiæ.

SIMILITER per hanc constitutionem ab eodem Raymundo Episcopo & capitulo confirmantur tam donationes fructuum prędictæ, quàm eorundem distributiones inter canonicos & officiales dividendæ, in duabus præcedentibus constitutionibus expressę. Necnon propter augmentum & excrescentiam fructuum, adduntur etiam atque augentur portiones ultra prędictas, unicuique illorum in certa ibi expressa quantitate, pro singulis horis, divinis officiis interessentibus. Denique nonnulla alia caventur à præsenti Ecclesiæ usu aliena.

Act.

Act. in capitulo Paschali, xiij Kalend. Madii, anno MCCCXL. *Imp. fol. 4. b.*

Constitutio de augendis & non alienandis redditibus distributionum Ecclesiæ.

HAc etiam constitutione jurata ab eodem Raymundo & capitulo, confirmatæ fuerunt præcedentes constitutiones de dotandis, & augendis, atque nullo unquam tempore alienandis, neque in alios usus convertendis redditibus sive proventibus ad dictas distributiones pertinentibus. Quinimmo crescentibus fructibus, distributiones quoque fore augêdas decernitur. Addito quòd si fructus decrescerent ob sterilitatem aut alios casus, possint etiam Episcopus vnà cum capitulo de distributionibus aliquid subtrahere, & ab illorum perceptione amovere personas aliquot ad illas antea admissas. Acta in capitulo Paschali 4. nonas Aprilis, anno MCCCXLV. *Ex impress. fol. 5. b.*

Constitutio de distributionibus à canonicis & officialibus recipiendis.

HAC etiam constitutione statutum fuit, ut ex accremento & augmentatione, tam ex unionibus & incorporationibus per sedem Apostolicam mensæ capitulari factis de septingentis quinquaginta solidis singulis annis persolvendis in festo omnium Sanctorum à quolibet præposito, quàm etiam ex fructibus præpositur æ mensis Octobris eidem mensæ perpetuò, eâdem auctoritate, unitæ pro distributionibus Ecclesiæ de cætero portiones canonicorum (qui jam tum erant viginti quatuor) & præfatorum decem officialium, actu horis divinis interessentium, augerentur; prout auctę fuerunt, modo & quantitate ibi expressis. Necnon de emolumentis, quæ supererunt ex absentia canonicorum & officialium, constituerunt fieri duplas in certis festis solennibus inter eosdem canonicos & officiales divinis interessentes dividendas: & si quid ultrà superesset, id quoque in fine mensis cujusque inter eosdem interessentes divideretur. Insuper eâdem constitutione fit creatio pedis canonicalis de mille libris. Demum fuit ordinatum, ut canonicus novus nihil recipiat ex duplis, nisi per sex menses continuos resederit in Ecclesia. Cui decreto jampridem mandato Apostolico derogatum est, neque ampliùs est in usu. Acta die 30. Junii MCDXXIX. Sede pastore carente. *Ex impress. fol. 7. a.*

Ordinatio super duplis accrescentibus canonicis.

DOMINI de capitulo unanimes & concordes ordinârunt super distributione duplarum sedis Valentinæ, quòd canonicis accresceret unus denarius pro qualibet hora divina, ac etiam Beneficiatis dictæ Ecclesiæ accrescat obolus pro quavis hora divina, etiam in Matutinis horis. Act. decimo tertio mensis Aprilis anno MCDXIII. *Ex impress. fol. eod. a.*

Præfatio constitutionum à domino Ugone Episcopo Valentię editarum.

CONSTITUTIO prima domini Ugonis Episcopi Valentini, per quam idem omnes alias constitutiones per Episcopos prædecessores suos editas in unum corpus se velle colligere asserit. In quibus nonnulla correxit, pleraque immutavit, innovavit, easque conjunxit cum constitutionibus à se editis: quas gravi ac pereloquenti proœmio præmisso, universas ipse primus in ordinem redegit, & in locos communes digessit. Nam primo loco posuit constitutiones, quæ spectant ad canonicos, secundo quæ ad Dignitates, tertio quę ad Præposituras, quarto quæ ad reliquos Beneficiatos & personatus sedis. *Ex imp. fol. 8. a.*

Constitutiones duæ Vitalis Episcopi super decimis & præposituris.

PRIMA constitutio domini Vitalis Episcopi, anno Domini MCCCLX. cum honorabili capitulo edita, cõtinet, quòd decimæ non vendantur, nec arrendentur, aut modo aliquo concedantur dominis locorum, seu procuratoribus, curatoribus, tutoribus, & administratoribus eorundem, in quibus hujusmodi decimæ percipiuntur: & est jurata. Altera verò continet, quòd arrendatores præpositurarum, vel alicujus ipsarum, dare habeant fidejussores in civitate habitantes, de faciendo servitium & onera persolvenda ad quæ præpositura ipsa arrendata est astricta, aliàs est ibi excommunicationis sententia lata, sub eisdem mense & anno. *Ex imp. fol. 81. b.*

Bulla, quòd de distributionibus & anniversariis Ecclesiæ Valentinæ non exigatur decima nec subsidium.

DE mandato sanctissimi domini Benedicti Papæ XIII. vivæ vocis oraculo, Ludovico Episcopo Majoricensi facto, generali collectori subsidii & decimarum Cameræ Apostolicæ debitarum in provinciis Tarraconensibus & Cæsaraugustanis; necnon subcollectori in Valantina civitate & diœcesi consistenti mandatur, ne de cætero, ratione subsidii impositi & imponendi, necnon decimarum quæ levantur, aut in posterum levabuntur per sedem Apostolicam, nihil ex nunc petant, aut exigere permittant à venerabili capitulo Valentino ex redditibus, quæ pro communibus distributionibus quotidianis & anniversariis dantur in choro Ecclesiæ Valentinę interessentibus. Dat. Valentiæ septimâ Julii MCDV. Pontificatûs præfati Benedicti Papæ anno xxi. *Ex impress. fol. 17. a.*

Con-

Constitutio permutationis factæ inter Episcopum & capitulum super decimis de Garchio & Chullella cum certa quantitate super decimis de Alzira.

JACOBUS Episcopus & capitulum Valentinum, ad quos decimæ & territoria oppidorum de Chullella & de Garchio ex donatione Regia cum omnibus juribus & pertinentiis suis ex æquo, & pro dimidia pertinebant; inità inter ipsos concordià, capitulum mediam partem dictarum decimarum ad se pertinentem, Episcopo, ejusque juridictioni in totum tradit; omneque jus suum in illum transtulit; permutatione facta pro septem mille solidis eidem capitulo pro distributionibus, sibi annuatim solvendis, super decimis oppidi de Alzira: illisque auctoritate propria levandis & exigendis, & in dictas distributiones convertendis, franchis & quitis, & absque omni opere expensarum percipiendis. Quæ constitutio seu permutatio auctoritate Apostolica confirmata fuit ad perpetuam rei memoriam, per Gregorium Papam XI. sub dat. Avinione, nonis Julii, Pontificatûs ejus anno tertio. cujus virtute Bullæ permutatio facta fuit. Hoc salvo & retento tamen, quòd si contigerit aliquem, vel aliquos de dicto capitulo, gravibus de caussis habere recursum ad alterum ex dictis castris de Chullella & de Garchio, aut aliquo ex casu ad illa confugere; quòd Alcaydi eos benignè recipiant, tutentur, atque ut dominos tractare debeant. Quæ fuerunt acta Valentiæ in sede Valentina, septimâ mensis Junii, anni MCCCLXXIII. *Ex imp. fol. 42. b.*

TITULUS SECUNDUS

De his quæ spectant ad canonicos & capitulum.

Constitutio, per quam instituuntur viginti canonici.

JAZPERTUS Episcopus Valentinus, nono Kalend. Martii, anno Dñi MCCLXXIX. unà cum capitulo, viginti canonicorum numerum instituerunt, neque ultra præfatum numerum augeri, neque in canonicum admitti posse quenquam jurârunt; salvâ tamen in omnibus sedis Apostolicę auctoritate. Ac insuper providerunt quòd canonici expectantes, à voce in capitulo, portione canonica, domibus capitularibus, præposituris, personatibusque fiant alieni, donec actu accipiant præbendam, & sint de numero assignato. HUGO. nec possint petere, quòd ad audiendos tractatus aliquos capituli, vel ad distributiones aliquas admittantur. *Ex imp fol. 8. b.*

Creatio quatuor canonicatuum presbyteralium.

CONSTITUTIONE Raymundi Episcopi & capituli edita anno Domini MCCCXLV. ultra numerum viginti, denuò creati sunt quatuor canonicatus sive præbendæ in Ecclesia Valentina, presbyterales dictæ, quæ dotatæ fuerunt ex bonis, sive decimis plurimorum locorum, tunc ab eodem Raymundo Episcopo de manibus laicorum ereptis, recuperatisque, ac mensę Episcopali acquisitis. Quæ dotatio facta est sine præjudicio & opere Præpositorum, & aliarum Dignitatum, sive personatuum Ecclesiæ; cùm & vestiarium, & prima mensis solvi soleant prædictis quatuor canonicis, non ex præposituris, sed de mensa canonicali, cui præfatę decimæ ad dotandum fuerunt unitę & incorporatæ. Ideoque in omnibus æquales sint, atque in omni jure percipiendi, & omnes canonicales actus in capitulo & Ecclesia exercendi, habeantur pares reliquis viginti canonicis, sintque presbyterales; ita ut nisi presbyteri, actu eas obtinere non possint: quòdque personaliter in Ecclesia residere; idque jurare in admissione teneantur. Quorum etiam quatuor canonicatuum seu præbendarum collatio, sive provisio in solidum ad Episcopum ejusque successores perpetuò pertineat. Quę constitutio sive creatio canonicatuum, atque prębendarum quatuor, Bullà Apostolicà Clementis Papæ VI. fuit confirmata, & per dictum Raymundum Episcopum (cui etiam commissa fuit) executioni mandata. Quæ acta fuerunt pridie idus Decembris, anno MCCCXLV. *Ex imp. fol. 9. a.*

Constitutio: per quos creentur canonici deficiente numero.

STATUIT Ferrarius electus Episcopus Valentinus, in primitiva ordinatione Ecclesiæ, factâ nono Kalen Julii, anno Domini MCCXL. ut Canonici in Ecclesia Valentina eligantur de communi consensu Episcopi & capituli. Id intellige, exceptis quatuor canoniis & præbendis presbyteralibus per Raymundum Episcopum creatis: cùm illarum ad solum Episcopum spectet collatio. *Ex impress. fol. 12. b.*

Constitutio de portione canonica, & vestiario.

AB eodem Andrea Episcopo & capitulo Kalend. Julii, anno MCCLIV. statuitur, ut absens canonicus caussâ studii de licentia Episcopi, quoad portionem canonicam & vestiarium pro præsenti habeatur. Et quòd non residens in Ecclesia per octo menses anni, vestiarium non habeat. Item statuitur ab eisdem, ut canonicus caussâ studii de licentia Episcopi ad scholas accedens, habeat & percipiat canoniam suam integrè & liberè tanquam residens, cum vestiario suo, quamdiu in scho-

scholis resideat: proviso tamen quòd dimittat ipse unum clericum in Ecclesia, qui serviat in ea loco sui, clericali tamen in ordine, ne Ecclesia numero deservientium defraudetur aut minuatur. Item statuitur, ut quicumque canonicus in civitate aut diœcesi Valentina existens, per octo menses, licèt non continuos, residentiam personalem non fecerit in Ecclesia, vestiario suo penitùs careat eo anno, nisi propter negotia capituli fuerit absens, de ipsius Episcopi vel capituli licentia: cùm tunc residens censeatur. Hugo addidit: vel nisi unus fuerit de duobus canonicis, qui servitio Episcopi assisterent. *Ex imp.fol.eodem. b.*

Jazpertus Episcopus, anno MCCLXXIX. præmissam constitutionem de studentibus loquens restringit ad illos, qui post receptionem in canonicos, residentiam fecerunt per sex menses. Quam residentiam idem Hugo declarat fieri debere per sex menses continuos, saltim unicuique ex horis canonicis, sive nocturnis, sive diurnis, in Ecclesia assistendo; necessitate tamen cessante, aut quia pro negotiis Ecclesiæ sit occupatus: quo casu quenquam pro præsenti haberi voluit. *Ibidem.*

Constitutio declaratoria præcedentis circa vestiarium.

FRATRE Thoma * Archiepiscopo, vicarius generalis & capitulum, die vicesima septima mensis Aprilis MDXLVI. Addentes constitutioni per Andream olim Episcopum editæ circa vestiarium canonicorum, atque eam declarantes, statuerunt & ordinàrunt, quòd si canonicus captâ possessione sui canonicatus continuè resideat in Ecclesia, licitè possit lucrari, & obtinere vestiarium, etiamsi non fecerit residentiam antea per octo menses: etiamsi à die possessionis usque ad mensem Madium, quo incipitur juxta constitutiones annus, non fuerint completi octo menses; modò tamen continuet residentiã per octo menses, post acceptã possessionem. Quæ constitutio similiter jurata fuit & irrevocabilis, uno contradicente. Act. ut suprà.

* Hic est S. Thomas à Villa-nova.

Constitutio, quòd canonici habentes præposituram recipiant vestiarium, exceptâ præpositurâ mensis Octobris.

IN capitulo paschali Roderico Cardinale Episcopo Valentino, capitulum statuit constitutione jurata, ut omnes canonici præbendati, qui obtinent præposituras, exinde recipiant vestiarium, sicut & cæteri canonici non habentes recipere solent à dictis prepositis. Insuper ordinàrunt & statuerunt, ut exinde quotiescumque prepositurae vacent per cessum vel decessum, præpositi moderni solvant & solvere teneantur omnibus canonicis duplex vestiarium, exceptâ præpositurâ mensis Octobris, quæ jam est de mensa capitulari. Demum statuerunt ne quispiam provisus ad possessionem prepositurę admittatur, quin priùs præsentem constitutionem observandam juret. Act. sextâ Aprilis MCDLXXVIII. *Ex imp.fol.19.b.*

Constitutio de canonicali & aliis portionibus.

CONSTITUTIONE Fratris Andreæ Episcopi anno Dñi MCCLIX. declaratur, quòd canonici præbendati recipiant in canonica portione quindecim denarios ultra duodecim, quos antea recipiebant. Item quòd canonici habeant duodecim festa duplicia in anno, in quibus dictorum quindecim denariorum portio duplicetur: quæ festa ultimâ die cujuslibet mensis celebrentur. Item statuerunt, quòd portio canonicalis quindecim denariorum detur fabricæ Ecclesiæ, & Episcopus det quoque aliam similem, aut si libuerit, majorem, eidem Ecclesiæ. Item quòd duæ portiones, scilicet duodecim denariorum pro qualibet, dentur quotidie ad expensas communes capituli, ad caussas & negotia illius pertractanda, & illas recipiat unus canonicus, qui distribuat, & computum reddat capitulo in fine anni. Residuas autem expensas capituli teneantur facere præpositi Ecclesię, ut in erectione præposituraram continetur. Act. ut suprà. *Ex imp.fol. 13. b.*

Constitutio declaratoria de absentibus, qui portionem quotidianam possunt accipere.

JAZPERTUS Episcocus & capitulum constitutione sanxerunt, ne quotidiana portio de cætero concedatur absentibus, nisi ei solummodo, qui pro Ecclesiæ utilitate, non pro suo tantùm privato commodo, de mandato eorundem Episcopi & capituli ad alium locum destinetur. Tametsi per hanc constitutionem nulla est intentio derogare in aliquo his, qui licentiam à domino Episcopo habentes, in scholis vestiarium & canonicam portionem recipiunt: neque duobus etiam canonicis Episcopum associantibus præjudicium facere. Acta fuerunt hęc viii. Idus Augusti, anno MCCLXXXI. *Ex imp.fol.13.a.*

Constitutio, quòd canonici absentes tempore pestis recipiant portionem canonicam & vestiarium.

DIE sexta Aprilis MCDLXXVIII. Reverendum capitulum decrevit, ut quicumque canonicus tempore pestis à præsenti civitate seu diœcesi recedere voluerit, recipiat portionem canonicam & vestiarium integrè, perinde ac si resideret in dicta civitate & diœcesi, vel in aliquo suorum Beneficiorum. *Ex imp.fol.20. a.*

Con-

Constitutio super portione quam accipiunt absentes propter pestem de distributionibus canonicalibus.

RODERICO Cardinale & Episcopo, capitulum statuit & ordinavit, quòd si contingat civitatem Valentiam pestilentiâ opprimi, & cives ex ea recedere; canonici qui abesse & fugere voluerint, recipiant de distributionibus canonicalibus tantùm tres solidos quotidie, & residuum accrescat præsentibus. Idque donec pestilentia cesset, civesque & optimates revertantur; & tunc fiat monitorium canonicis absentibus, ut infra mensem revertantur: in valvis Ecclesiæ affigendum quo mense elapso dictâ gratiâ & portione gaudere non valeant. *Ibidem.*

Bulla Innocentii Papæ VIII. confirmat prædictam constitutionem, ac etiam constitutionem solatii unius mensis. Sub dat. Romæ anno MCDLXXXIX. *Ibidem b.*

Ordinatio, quòd canonici qui propter inimicitias, seu bandos timent ad Ecclesiam venire, recipiant distributiones quotidianas, & idem pro Beneficiatis.

LUDOVICUS Cardinalis & Archiepiscopus & capitulū de communi consensu, jurata constitutione decreverunt & ordinârunt, quòd quotiescumque contigerit canonicos & presbyteros in Ecclesia Beneficiatos, causâ belli, contentionis, & rixarum, seu quæ *bandos* vulgari sermone dicuntur, ad Ecclesiam non venire, sed domi manere, seu aliò se transferre, dum tamen canonici & presbyteri prædicti, principales belli, contentionum, & rixarum non fuerint, neque illis caussam dederint, habeant & recipiant distributiones dictæ Ecclesiæ; illas videlicet, quas recipere consueverant personaliter ad Ecclesiam venientes. Act. tertiâ mensis Februarii, anno MDIII. *Ex impress. fol. 24. a.*

Constitutiones diversæ editæ sub uno capitulo Paschali super administratione distributionum canonicalium.

IN hoc capitulo Paschali, sede pastore carente, statuta varia & ordinationes sunt editę per reverendum capitulum, respicientes administrationem distributionum canonicalium; & præcipuè super solatio & partitione quantitatum, quæ ex redditibus distributionum prædictarum superesse solent. Imprimis facta fuit enumeratio & summa omnium censualium quibus capitularis mensa onerata est, quę accepit ad effectum expediendi uniones præpositurarum, quæ de præsenti auctoritate Apostolica unitæ & redintegratę fuerunt eidem mensæ capitulari, atque ex hoc multò uberior & locupletior reddita est. Necnon facto computo, quinam ex dictis censualibus, & quot sint, ac quibus Ecclesiæ administrationibus debeantur, fit declaratio. Quin & mandatur, ut ex redditibus canonicalibus certa quędam annuatim portio sumatur ad effectum luendi & quitandi quotannis pręfata censualia. Præterea assignatur quantitas portionis canonicalis quotidiana unicuique canonico & officialibus altaris majoris & chori dari solita. Insuper designatur quantitas, quam administrator canonicalis habere tenetur pro pede & fundamento dicti canonicalis; & quæ ad id facere & præstare debeat dictus administrator; quotumque sit ejus salarium, & ad quę alia onera teneatur, & obligatus sit, ostenditur. Ad hęc declaratur super excrescentiis & residuis quantitatibus, quę superesse solent ex administratione canonicalis annuatim; & quomodo computandum sit solatium, significatur. Postremò, quantitas quędam, quę ex dicta administratione supererat, inter canonicos pręsentes dividitur. Et capitulum Paschale, ut moris est, prorogatur. Act. die 13. Aprilis anni MDLXIII. Joanne Alamany notario & scriba.

Constitutio super modo distribuendi canonicalem portionem.

ILLUSTRISS. D. D. Joannes de Ribera Patriarcha & Archiepiscopus cum reverendo capitulo, statuerunt & ordinârunt, quòd nullus ex canonicis, sive præsens, sive absens fuerit à civitate, possit aut valeat habere, vel accipere solatium interpolatum, nisi priùs se Ecclesiæ reuniendo; quibusvis consuetudinibus hactenus usitatis in aliquo non obstantibus. Ac insuper providerunt, quòd singulis diebus dentur sive erogentur unicuique canonico residenti, aut solatium habenti, duodecim solidi pro distributione canonicali, comprehensis sex solidis ex provisione dicti capituli Paschalis. Et residuum dictorum redditutum & distributionum canonicalium, exceptis duplicis, deducto dicto augmento, detur & erogetur diebus Dominicis, juxta dictæ provisionis seriem, continentiam, & tenorem. Act. in capitulo Paschali, 29. Aprilis MDLXXIII. Petro Lopez scriba capituli.

Constitutio super distribuendis quantitatibus quæ supersunt ex redditibus canonicalibus.

JOANNE de Ribera Archiepiscopo, ejus Vicarius generalis, & honorabile capitulum providerunt & ordinârunt, quòd nullus de cætero canonicus participare possit, neque recipere partem aliquam de eo quòd superfuerit ex redditibus canonicalibus annuatim: nec possit gaudere tempore solatii anni sequentis, quantumcumque præsens fuerit in dicto capitulo Paschali, & in primo die mensis Madii in Ecclesia, nisi priùs Ecclesiæ personaliter deservierit per tempus duorum mensium, in quibus non computetur tempus solatii, quod antea acceperit, exceptis qui in Universitate aliqua studendi gratiâ resederint, aut pro negotiis pro-

priis Ecclesię de mandato capituli absentes fuerint. Act. in capitulo Paschali 29. Aprilis, anno MDLXXIV. Petro Lopez scriba capituli.

Constitutio de portionibus absentium canonicorum, quomodo dividi debeant inter præsentes interessentes.

HÆc constitutio, quâ cavetur, quòd distributiones absentium accrescant præsentibus, & quòd dividantur qualibet die, abrogata est per aliam superiùs positam, quâ cavetur, quòd non qualibet die, sed unoquoque mense dividantur inter præsentes & residentes in Ecclesia, ea ipsa die qua fiet divisio. Quæ constitutio præcedens edita fuit die vicesima Aprilis MDLVIII.

Constitutio super accrescentia distributionum canonicalium.

FRATRE Thoma de Villa-nova Archiepiscopo, ejus vicarius generalis cum capitulo statuerunt, quòd Rationales Ecclesię teneantur recipere compotum à procuratore distributionum canonicalium ante diem festum sanctissimi corporis Domini nostri Jesu Christi, ad effectum, ut quod superest teneatur procurator dividere inter canonicos qui habuerint partem portionis, juxta constitutionem editam die quarta Aprilis anni MDLII. in capitulo Paschali. Quæ constitutio irrevocabilis est, uno contradicente. Act. in die 4. mensis Aprilis MDLIII.

Constitutio super divisione laudemiorum canonicalium.

EODEM Thoma Archiepiscopo, vicarius generalis & capitulum addentes constitutioni de laudemiis canonicorum, statuerunt & ordinârunt, quòd in laudemiis præfatis firmandis in civitate ipsa, laudemia dividantur inter dominos canonicos residentes Valentiæ, in die firmæ dictorum laudemiorum. In laudemiis verò Setabis & Algeziræ ejusdem administrationis, dividantur in festis Nativitatis Domini nostri Jesu Christi, inter eosdem Canonicos interessentes, ut dictum est. Quæ constitutio irrevocabilis est, uno contradicente. Act. 20. Octobris MDLIII.

Constitutio super portione canonicorum in processionibus.

EOdem Thoma Archiepiscopo, vicarius generalis & capitulum constituerunt & ordinârunt, quòd de cætero in processionibus, tam ordinariis, quàm extraordinariis, quandocumque extra sedem canonicos processionaliter exire continget, solvantur unicuique ultra tres solidos solvi consuetos, alii tres solidi actu interessentibus, ratione suæ præsentiæ, eundo & redeundo: absentibus verò, sive causâ infirmitatis, solatii, bandositatis, aut officiorum, tantùm dentur tres solidi, propterea quòd in processionibus omnino necessaria est præsentia. Act. 20. Aprilis MDLIV.

Constitutio, quòd canonici sint in sacris.

HUGO Episcopus cum capitulo, anno Domini MCCCLII. 18. die Aprilis constitutione sanxerunt de communi consensu, ut quicumque canonicus pleno jure fuerit cum assecutione præbendæ in Valentina Ecclesia receptus in canonicum, infra annum à die receptionis computandum, legitimo impedimento cessante, se faciat ad minus ad subdiaconatus ordinem promoveri. Quod si non fecerit, absque alia monitione, citatione, vel vocatione, per Episcopum canonicatu privetur, & loco ejus per Episcopum & capitulum alius eligatur. Quam constitutionem canonicos recipiendos, non jam receptos, comprehendere declarârunt.

Constitutio de canonicis, qui non sunt in sacris quid deserviendo lucrentur.

JOANNE de Ribera Archiepiscopo, ejus vicarius generalis & reverendum capitulum, statuerunt & ordinârunt, quòd quicũque canonicus nondum in sacris constitutus, in ea tamen ætate fuerit, ut saltem ad subdiaconatûs ordinem promoveri possit, seque ad promovendum diligentiam adhibuerit: verùm aut sede Pastore carente, aut aliâ honestâ de causâ, minimè promoveri potuit; de cętero idem divinis officiis interveniens, ac residentiam in Ecclesia faciens, medietatem quarumcumque distributionum canonicalium, etiam duplarum, percipiat, quas percipit quilibet canonicus prębendatus in sacris constitutus actu residens, donec ad subdiaconatus ordinem fuerit promotus: fructus verò, & reliqua quęcumque emolumenta canonicatûs, etiam quæ in distributionibus manualibus consistunt, ex nunc etiam integrè, & sine diminutione accipiat, juxta sacrorum Canonum dispositionem: non obstante contraria hactenus consuetudine in dicta Ecclesia observatâ: hanc enim in perpetuum abrogârunt, ac voluerunt quòd deinceps quoad prędicta, tantùm jus canonicum, & sacrorum Canonum dispositio observentur. Act. die

Petro Lopez scriba capituli.

Constitutio de modo recipiendi canonicum.

DECRETO Petri Archiepiscopi Tarraconensis, in solenni visitatione Ecclesiæ Valentinæ mandatur, quòd cumprimùm canonicus de novo creatus fuerit, statim obedientiam faciat Episcopo, & indemnitatem Ecclesiæ, atque fidelitatem se prestiturum juret; sicque recipiatur ad osculum pacis. & antequam hæc omnia præstiterit, pro canonico minimè habeatur. Item decrevit ne canonici

hici fine auctoritate Episcopi statuta facere possint, atque facta irrita esse declaravit. Item decreto Hugonis, canonici in sua nova receptione jurare tenentur, se nemini scienter revelaturos id, quod in capitulo vel extra per Episcopum aut aliquem de capitulo sub secreto sibi indicetur silendum: prout latiùs in constitutione de secreto capituli declaratur. *Ex impress. fol.13.b.*

Constitutio de eodem modo, & de quibus gaudeant, & de capitulo Paschali.

VITALIS Episcopus, unà cum capitulo Paschale capitulum celebrantes, in quo per canonicos præsentes fiunt omnes actus absque convocatione absentium, addentes constitutioni, quæ suprà continetur de modo recipiendi canonicum; statuerunt, quòd canonicus, cui auctoritate Apostolica sive ordinaria de canonicatu & præbenda fuerit provisum, etiam si fuerit in subdiaconatus ordine constitutus, priusquam obedientiâ factâ indemnitatis juramentum præstiterit, & ad osculum receptus, ac possessionem canonicatûs & præbendæ nactus fuerit, à tractatibus communibus & voce capituli, & receptione præbendæ, atque distributionibus dumtaxat sit exclusus. In cęteris omnibus pro vero & præbendato canonico habeatur. Insuper, ut quivis canonicus non actu præbendatus in sui receptione in canonicum jurare teneatur, quòd Ecclesiæ Valantinæ utilitatem procurabit, & damna pro posse evitabit. Acta fuerunt hæc in prędicto capitulo Paschali 10. mensis Junii MCCCLXIII. *Ex impress. fol.14.a.*

Constitutio de capitulo celebrando prima die cujuslibet mensis.

RODERICUS de Borja Episcopus, de consensu capituli statuit & ordinavit quòd pręcentor & succentor fervent omnia sibi ex officio incumbentia onera circa chori regimen, & aliis observari faciant, sub pœnis in ordinationibus & consueta chori contentis: cùm regimen chori ad præcentorem, & eo absente, ad vicarium generalem de capitulo, & in eorum absentia, ad antiquiorem canonicum, qui præsens in choro fuerit, spectet. Præterea statuit & ordinavit, quòd canonici habeant celebrare capitulum in prima die cujuslibet mensis, eâque impeditâ, in secunda, aut tertia. Quo in capitulo nihil aliud tractari deheat, nisi præcisè & dumtaxat de regimine chori, & de cappella majori beatæ Mariæ, & de pulsatione campanarum, quòdque vocentur ad id hebdomadarii, diaconi, subdiaconi, succentores, ac etiam subsacrista; à quibus quæratur de regimine chori, & aliis prædictis, & de scholaribus, quo pacto se habeant in custodienda Ecclesia, & si aliqua corrigenda sint, corrigant & emendent. Et quòd in dicto capitulo tunc temporis nulla alia negotia præterquam quæ dicta sunt pertractentur, sub pœna perjurii. Et quòd ea die per integram horam consistant in capitulo quousque finiantur supradicta negotia. Et quòd canonici omnes qui fuerint præsentes in Ecclesia, teneantur adire capitulum sub pœna in constitutione contenta: itaut si eorum quivis adire recusaverit, careat portione illius horæ. Idem etiam ordinavit observari in diebus capitularibus, ac quotiescumque vocentur pro quibusvis negotiis facta Ecclesiæ concernentibus, sub eisdem pœnis. Acta in capitulo sedis Valentinæ, anno MCDXX. Kalen. Martii. *Ex impress. fol.18.a.*

Constitutio, quòd die 15. cujuslibet mensis congregetur capitulum, ubi syndici reddant rationem negotiorum Ecclesiæ.

MARTINO de Ayala Archiepiscopo, ejus vicarius generalis & reverendum capitulum statuerunt & ordinârunt, quòd sicuti ex antiqua Ecclesiæ constitutione primo die cujuslibet mensis capitulum absque convocatione præcedente, celebrari solet, quod primâ mensis dicitur, in quo ad integram horam unam, nulla alia negotia præterquam ea quæ ad bonum Ecclesiæ regimen dumtaxat pertinent pertractantur: ita deinceps perpetuis futuris temporibus, etiam absque convocatione præcedente, quintodecimo quoque die cujusvis mensis, aut eo impedito, in proximo sequenti die capitulum congregetur. In quo tam reverendi domini canonici administratores, quàm syndicus unà cum aliis syndicis & subsyndicis Ecclesiæ teneantur assistere, ibique rationem reddere de omnibus Ecclesiæ negotiis, pręsertim litigiosis, quæ gerunt; quoque in statu ea sint diligenter exponere, ut ab universo capitulo ea, ut par est, intelligantur, atque consultiùs iis quæ gerenda sunt, provideatur. Ac quòd pręterea cùm sint plura forsan negotia, quàm quæ à præfatis syndicis expediri possint, statuerunt etiam & ordinârunt, quòd per archiverios capituli fiat unum memoriale omnium negotiorum Ecclesiæ, eorum maximè quæ litigiosa sunt, & quòd per sortes, aut viva voce, unicuique dominorum canonicorum singula distributa negotia, singulo quoque mense gerenda commendentur, de quibus unusquisque etiam eâdem decimaquintâ mensis, ut suprà dicitur, rationem sui pensi reddere teneatur. Quæ constitutio jurata est, & uno contradicente irrevocabilis. Acta 16. Aprilis, anno MDLXXVI. Joanne Alamany notario & scribâ.

Constitutio de secreto capituli.

JAZPERTUS Episcopus unà cum capitulo, anno MCCLXXXVII. Idibus Augusti, statuerunt, quòd nullus de capitulo audeat de cætero publicare, neque revelare, quæ duxerint non esse revelanda, alii vel aliis qui de capitulo non existunt, sub excommunicationis pœna, sententia tunc promulganda: cujus sententiæ ab-

absolutionem sibi soli reservavit dominus Episcopos. Declarantes hujusmodi sententiam minimè ferri in eos qoi non scienter, sed ex abrupto, ac neque deliberato animo secretum dixerint. Quæ sententia non modò fertur in canonicos præsentes, sed in absentes etiam, postquam secretum sciverint, & revelaverint. HUGO adjunxit, revelatores secreti intelligi eos, qui illis qui non sunt de capitulo secreta revelaut. Nam iis qoi sunt de capitulo capitularia communicare possont negotia, nisi tale fuerit negotium, quod ipsos tangat: quo casu eis non licet, sicuti nec aliis revelare. *Ex impress. fol. 13. b.*

Constitutio de pœna juramentorum.

DOMINI de capitulo præsenti decreto statuerunt & ordinârunt, ot si clericus Beneficiatus, si canonicus, aut in dignitate positus, intus sacram ædem, aut ejos capitularem domum, per Dei aliquod membrum, ejusque virginis matris Mariç juraverit, & in similia verba, scilicet, *reneck de Deu* prorupe-rit, si clericos aut Beneficiatus fuerit, pœnam quinque solidorum; canonici verò & in dignitate positi, pœnam decem solidorum incurrant. Quam pœnam sive multam per totam illam diem solvere teneantur: quæ protinus in ornamentorum dictę Ecclesiæ utilitatem convertantur. Quòd si delinqueutes solvere renuerint, excommunicationis sententiam ipso facto incurrant, vitenturque ab omnibus donec satisfecerint, neque aliter absolvi possint. *Ex imp. fol. 19. a.*

Constitutio de modo votandi in capitulo, & quòd canonici in Ecclesiam, seu capitulum non intrent cum armis.

RODERICUS de Borja Archiepiscopus & capitulum statuerunt; ut cùm vota danda erunt super proposito negotio aliquo à canonicis; quòd canonicus dum votum suum retulerit, nemo aliorum canonicorum audeat referentem interpellare, donec votum suum ille plenè protulerit: qui secùs fecerit, expelli à capitulo jubeatur; quòd si exire renuerit, careat voce & voto. Præterea adjicimus, propter scandala & pericula quæ evenire possunt, quòd nollus canonicus intus chorum, nec intra domum capitularem cum armis offensivis intrare audeat, sub dictæ pœnæ incursum. *Ex impress. fol. eod. b.*

Constitutio de ordine, qui est habendus in apponendis votis per fabas in saccis.

FRATRE Thoma* Archiepiscopo, ejus vicarius generalis cum reverendo capitulo statuerunt, addentes superiori constitutioni de apponendis votis per fabas in saccis, quod de cętero nullus canonicus in capitulo præsens existens valeat votum suum per fabam alteri canonico, ut in sacco reponat, tradere: qoin potiùs illud per seipsum apponat. Id quod absenti à capitulo, in civitate tamen præsenti conceditur; nempe ut votum suom alteri mandet in sacco apponendum. Demum, quòd vota seu fabas hujusmodi per ordinem, scilicet, post dignitates, antiqoiores canonici, & cæteri, ut fuerit ordo, in saccis reponant. Superiori constitutione aliàs in suo robore permansurâ. Quę constitutio præsens jurata est, & uno contradicente irrevocabilis. *Acta* 23. Maji, anni MDL.

* S. Thomas à Villa-nova.

Constitutio super dandis votis in capitulo per fabas.

TEnor hujus constitutionis, quę facta fuit die 23. Maji MDL. habetur in superioribus, & subsequentibus constitutionibus; & ideo nunc intermittitur ejus mentio tamquam superflua, ac pluries repetita.

Constitutio alia de votis canonicorum, quot, & quo pacto concurrere debeant ad electionem capitularem.

FRANCISCO de Navarra Archiepiscopo, ejus vicarius generalis & reverendum capitulum statuerunt & ordinârunt, quòd de cætero quotiescumque sit conferendum aliquod officium, vel Beneficiom, seu signum eleemosynæ; qoin & eleemosyna etiam, quæ annuatim dari solet semel in Qoadragesima, tam pro redimendis captivis, quàm pro urphanis puellis maritandis, sive quodcumque aliud negotium, quod cum votorum exhibitione, sive per fabas, in sacco missas, sive per vota viva voce expressa, fuerit peragendum; sine tamen præjudicio aliarum constitotionum, per qoas disponitur, quòd non tantùm major pars capituli, sed duę ad minus partes ex tribus consentire seu concordare debeant; ad majorem illarum corroborationem decreverunt, quòd ut negotia prędicta meliùs decidantur, major pars canonicorum ibidem in capitulo præsentium concordare in singulis eorum & convenire debeat. Quod in hunc modum voluerunt intelligendum, ut si fiat convocatio, & tractetur super electione & nominatione personę ad conferendum ei vel officium, vel Beneficium, vel signom, vel eleemosynam, ut suprà dictum est, & vota canonicorum divisa in plures partes, nempe in oppositores, per saccos distribotas reperiantur, nec major pars in unum convenerit: tali casu vota canonicorum iterum & secundò in saccos referantur. Quòd si iterum & secundò major pars canonicorum præsentiom non concurrat in unum super eodem negotio; iterum & tertiò vota referantur; hoc tamen servato ordine, quòd hac vice tertia non possint concurrere nisi duæ tantùm personæ, quæ plura habuêre vota in prӕcedenti secunda votorum collatione; rejectis aliis minoris numeri. Vnde qui ex doabus concorrentibus personis hac tertia vice plura vota habuerit, hoc est

majo-

majorem partem ex omnibus canonicis, censeatur electa, atque eligi & nominari debeat per capitulum. Quòd si æqualia vota habuerint, illa electa sit, & esse censeatur, cui reverendus vicarius generalis cum suo voto adhæserit. Et similiter fiat in alio quovis negotio capitolari, quando vota sic sint divisa, tunc canonici vota dare teneantur priùs super una sententia seu opinione, & postea super alia, quoad vota majoris partis canonicorum in unum convenient. Quæ constitutio jurata est, neque revocari potest, uno contradicente. Acta die 25. Novembris, anno MDLVIII.

Constitutio de non captandis aliorum votis: & de absentibus quomodo vota sua dare possint.

ILLUSTRISS. D. D. Joannes de Ribera Archiepiscopus Valentinus & Patriarcha Antiochenos, unà cum reverendo capitulo, constitutione inter alia sanxerunt, in quovis negotio capitulariter tractando, atque per vota concludendo; quòd de cætero perpetuis futuris temporibus nullos canonicus captare valeat per se vel per interpositam personam, ab alio canonico suum votum: quòd si secus fecerit, tam canonicus captans, quàm dans votum hujusmodi, pœnam excommunicationis latæ sententiæ ipso facto incurrat. Idipsum in provisione signorum eleemosynæ Denconesa servari voluerunt. Ac insuper quoniam gravia & magni ponderis negotia per capitulum, canonicorum votis decernuntur, & propterea valdè expediat quòd in recipiendis absentium votis cautiùs provideatur; statuerunt, quòd canonici absentes à capitulo teneantur vota sua in scriptis expressa tradere alicui ex canonicis præsentibus, qui illa referat, neque aliàs ejusmodi vota admittantur, nisi de illis constet vicario generali capitulari, aut cum instrumento publico, aut cum scriptura particulari, manu propria ipsius canonici absentis scripta; sicque observetur: dum tamen votum committens, in civitate aut illius suborbiis legitimè impeditus existat. Si verò in Ecclesia existat, votum nemini committere valeat. Act. die XXIV. mensis Martii MDLXXVI. Petro Lopez notario & scriba.

Constitutio super jurisdictione in canonicos præbendatos delinquentes.

JACOBUS Episcopus & honorabile capitulum constitotione jurata sanxerunt, quòd in inquirendis, puniendis, & corrigendis excessibus canonicorum præbendatorum jurisdictio omnis criminalis de & super quocumque crimine vel delicto, criminaliter aut civiliter, per viam accusationis, denunciationis, aut inquisitionis, ad instantiam partis, vel aliàs ex officio, quovis modo contra canonicum præbendatum, ad capitulum communiter, simul cum Episcopo pertineat. Ac insuper ordinârunt attestatiooem, ac cujusvis pœnæ impositionem, in personam alicujus canonici, seu bona ipsius, pro quocumque crimine seu delicto, criminaliter aut civiliter, quovis modo intentando, aliaque in constitutione expressa faciendo, cõmunia illa omnia esse debent Episcopo & capitulo & ad quælibet ipsorum pro dimidia pertinere. Insuper ordinârunt capitulum, seu personas ab eo deputandas, fore unà & simul cum Episcopo, seu ejus vicario generali, aut officiali, conjudices & consessores ad judicandum & deliberandum in præmissis, seu eorum aliquo. Præterea statuerunt & ordinârunt, caussas civiles canonicorum spectare solùm & in solidum ad Episcopum. Quæ facta fuerunt in palatio Episcopali, die XVI. Octobris, anno MCCCLXXXIII. *Ex impress. fol. 15. a.*

Provisio sive additio facta superiori constitutioni.

IDEM Jacobus Episcopus Cardinalis administrator unà cum capitulo ejusdem Ecclesiæ Valentinæ constitutione jurata statuerunt & ordinârunt, ut Episcopus, neque per se, neque per suos vicarios generales seu officiales, possit in canonicum quemvis præbendatum procedere, accusando, denunciando, inquirendo, visitando, ex officio, seu ad instantiam fiscalis, seu aliàs quomodocumque; nisi solùm ad instantiam partis privatæ, ac læsæ, excepto dumtaxat crimine hæresis. Act. supradictis die & anno. *Ex imp. fol. eod. b.*

Conservatoria Ecclesiæ Valentinæ Paulli Papæ III.

BULLA Paulli Papæ III. *conservatoria* nuncupata in favorem capituli canonicorum Ecclesiæ Valentinæ concessa, per quam universis & singulis judicibus per ipsum capitulum nominandis committitur conservatio bonorum omnium, jurium, fructuum, proventuum, & aliarum quarumcumque rerum, ad mensam, fabricam, capitulum, personas familiares, cappellanos, officiales, & alios ministros ipsius Ecclesiæ & capituli pertinentium, & aliàs cum reliquis exemptionibus super ejusmodi conservatoriis concedi solitis in forma. Sub dat. Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ MDXXXIII. quarto nonas Junii, Pontificatûs ejusdem Paulli anno secundo.

Bulla Clementis Papæ VII. confirmatoria constitutionum de conjudicibus.

HÆC Bulla confirmat constitutionem superiùs positam de conjudicibus, sive de exercitio in canonicos præbendatos, estque constitutio, ejusque additio de verbo ad verbum inserta Bullæ: ac quoniam illius tenor est paullò superiùs expressus, & auctoritate Apostolica confirmatos, hîc non est repetendus. Fuitque Bulla expedita sub dat. Avinione, III. nonas Aprilis. Pontificatûs ejusdem anno decimo.

Alia

Alia Bulla ejusdem Clementis confirmatoria earundem constitutionum.

HAC secunda Bulla idem Pontifex tollit omnem dubietatem motam super validitate prioris confirmationis constitutionum de conjudicibus, quas haberi voluit pro expressis, & tanquam à se editis. Sub dat. Avinione, XVI. Kalendas Maji Pontificatûs ejus anno decimo.

Bulla confirmationis gratiarum Ecclesiæ per Julium Papam III.

JULIUS Papa III. præsenti Bulla confirmat Apostolica auctoritate, omnes libertates, facultates, gratias, exemptiones, per ejus prædecessores Ecclesiæ Valentinæ concessas, & alias, prout in præcedenti summario Bullę Paulli Papæ III. in favorem ejusdem capituli & Ecclesiæ concessæ. Dat. Romæ, anno Incarnationis dominicæ MDLI. Pontificatûs Julii anno secundo.

Constitutio de his qui in Ecclesia aut capitulo convitia proferunt verbis factisq; injuriosa.

RODERICUS de Borja Episcopus de communi consilio & consensu capituli, cupiens cum pace & charitate divina canonicos inter se agere, atque in primis unicuique canonico, secundùm ordinem suæ receptionis, ita locum ei ad loquendum, & votum suum proferendum dare, constitutione etiam jurata sanxit, ut de cętero, si quis ex canonicis in capitulo, aut in Ecclesia, in alterum canonicum verba inhonesta contumeliosè protulerit, privetur distributione unius floreni: si autem gravior increscat injuria, cōminando, aut turpissima verba proferendo, tunc ipso facto privetur distributionibus unius hebdomadæ, & per mensem à capitulari conventu: nec possit hanc pœnam remittere capitulum, sed accrescat ornamentis Ecclesiæ. Si verò temerario ausu canonicus in canonicum in capitulo, aut Ecclesia manus injecerit violentas, aut distrinxerit arma, cultrum, aut gladium, comminando; tunc præter remedia juris, privetur per annum distributionibus canonicalibus, & ab interventu capituli: neque habeat vocem, neque officium, etiam si pars injuriata aut comminata remiserit. Insuper voluit, atque districtè præcepit cum ejusdem consensu capituli, quòd teneatur ejusmodi delinquens prædictas pœnas solvere, & parère huic constitutioni, sive sententiæ judicis, seu superioris, non ad instantiam injuriati, sed de per se. Quòd si recusaverit, fertur ab Episcopo nunc pro tunc, & è contrà in eum excommunicationis sententia in his scriptis. Præcipientes cæteris canonicis quòd eum evitent, sub pœna excommunicationis: nec possit capitulum dictas pœnas remittere. Act. supradictis die & anno. *Ex impress. fol.* 18. *b.*

Constitutio, quòd canonici qui sunt præsentes possint quolibet anno accipere solatium unius mensis.

ANNO MCDLXXIX. undecima mensis Martii, capitulum constitutione jurata statuit & ordinavit, quòd de cętero liceat unicuique canonico, qui in Ecclesia præsens servire inveniatur, quolibet anno per unum mensem continuum, aut per intervalla, prout elegerit, recreationis aut solatii gratiâ, ab ipsa Ecclesia Valentina abesse. Et qui rector fuerit alicujus parochialis Ecclesiæ, causâ visitandi suam Ecclesiam, si absens à nostra fuerit, & extra civitatem saltem ultra dimidiam leucam, fructus, & quotidianas distributiones canonicales, diurnas tantùm percipere possit, quas præsens recipere consueverat. Quæ constitutio confirmata est auctoritate Apostolica per Bullam Innocentii Papæ VIII. sub dat. pridie idus Junii, anni MCDLXXXIX. Pontificatûs anno quinto. Acta quo suprà die & anno. *Ex impress. fol.* 20. *a.*

Constitutio quo die & mense annus incipiat.

POSTMODUM eodem anno duodecima mensis Augusti iidem domini de capitulo ordinârunt, quòd unusquisque canonicus à die præsenti, usque per totum mensem Aprilis proximè sequentem, possit eligere mensem solatii juxta formam constitutionis: attento quòd abinde anno quolibet, mensis & annus incipere debent prima die Madii, ut est moris ac consuetudinis Ecclesiæ Valentinæ. *Ex impress. fol.* 21. *b.*

Constitutio, quòd canonici accipiant quolibet anno solatium quatuor mensium.

ERARDO de la Marcha Archiepiscopo, capitulum de communi consensu ordinavit, & constitutione jurata decrevit, quòd ex tunc deinceps liceat cuicumque canonico, qui in Ecclesia præsens deservire inveniatur, quolibet anno eligere quatuor menses tantùm, continuos aut per intervalla, in quibus à dicta Ecclesia, & extra civitatis mœnia, ac ubicumque, & pro quacùmque caussa absentare ipsum, sive abesse contigerit, fructus, redditus, & quotidianas distributiones canonicales, diurnas tantùm, percipiat; quas si in dictis quatuor mensibus præsens esset in Ecclesia, percipere posset & valeret. Acta die XX. Novembris, anno MDXXV. *Ex impress. fol.* 22. *a.*

Bulla

Bulla Legati de latere confirmatoria præcedentis constitutionis.

JOANNES Cardinalis de Salviatis nuncupatus, Legatus à latere in regnis Hispaniarum suâ Bullâ confirmat de verbo ad verbum præfatam constitutionem super solatio quatuor mensium cum deputatione judicum, & in amplissima forma. Sub dat. Toleti, undecimo Februarii, anno incarnationis Dominicæ MDXXV. Clemente Papa VII. *Ibidem b.*

Constitutio, quòd solatium quatuor mensium lucrari possint canonici, etiamsi in civitate resideant.

GEORGIO ab Austria Archiepiscopo, domini de capitulo unanimes constitutione jurata statuerunt & ordinârunt, quòd canonici de cætero perpetuis futuris temporibus possint accipere solatium eis per constitutionem concessum, & Apostolico munimine confirmatum, per tempus quatuor mensium; illudque lucrari tam præsentes in civitate, quàm etiam ab eadem civitate absentes. Acta die XXIV. mensis Januarii, anni MDXXXIX. *Ex impr. fol. 24. a.*

Constitutio de forma accipiendi solatium.

FRANCISCO de Navarra Archiepiscopo, ejus vicarius generalis & reverendum capitulum, declarantes constitutionem superiùs politam, & Apostolica auctoritate confirmatam, super solatio quatuor mensium, statuerunt atque interpretati fuerunt, dictum solatium eisdem concessum, quòd canonicis residentibus extra mœnia civitatis dabatur lucrandum, de cætero se extendat ad eos qui etiam intra mœnia se continent, neque in Ecclesiam se conferunt. Itaque liberum sit unicuique canonico, tam intra, quàm extra mœnia civitatis, totum simul aut interpolatim, semel aut pluries, quoad dictos quatuor menses expleverit, annuatim accipere. Quæ constitutio jurata est, uno & contradicente irrevocabilis.

Constitutio declaratoria alterius de solatio quatuor mensium.

EODEM Francisco Archiepiscopo, ejus vicarius generalis & capitulum statuerunt & ordinârunt, quòd canonicus, qui à prima die Madii usque ad ultimam diem Aprilis, præsentialiter in Ecclesia deservire non cœperit, non possit accipere neque lucrari solatium juxta formam Ecclesiæ constitutionum: ex eo quia annus de consuetudine præsentis Ecclesiæ & diœcesis & constitutionum ejusdem, incipit & computari debet à prima die mensis Madii, usque ad ultimam diem mensis Aprilis. Item etiam statuerunt, quòd canonicus qui interfuerit in capitulo Paschali, etiamsi postea se absentaverit à civitate & diœcesi Valentina, & reperiatur absens prima die Madii ab Ecclesia, possit incipere lucrari & accipere solatium, non solùm à prima die Madii, sed ab aliis sequentibus ejusdem vel aliorum quorumque mensium diebus, perinde ac si præsens in capitulo prima die Madii inveniretur. Quæ constitutio jurata est, & uno contradicente irrevocabilis. Acta die viii. Aprilis MDLXII. Joanne Alamany notario & scribâ.

Declaratio congregationis Concilii Tridentini Romæ facta de solatio lucrando.

JOANNE de Ribera Archiepiscopo dubitante de solatio quatuor mensium, quod canonici residentes quolibet anno percipere soliti erant, propterea quòd Tridentina Synodus ubivis Ecclesiarum solatium canonicorum ad tres dumtaxat menses reduxit; canonici ad sedem Apostolicam recurrentes, ante sacram congregationem Cardinalium Concilii interpretum, libellum proposuerunt, per quem rationibus atque allegationibus de jure probârunt, ipsos prædicto quatuor mensium solatio liberè frui atque gaudere posse, ex eo potissimùm quòd decretum Concilii cap. 12. Sess. 24. De reformat. derogat statutis & consuetudinibus, non tamen juratis & confirmatis, quale est decretum canonicorum, & juratum, & per Apostolicam sedem confirmatum. Unde præfata congregatione referente, dictum libellum coram sanctiss. Domino nostro Papa Gregorio XIII. Sanctitas sua statutum illud non fuisse sublatum à decreto Concilii, sed observari debere declaravit. Prout Reverendiss. Dominus Philippus Boncompagnus Cardinalis S. Xysti, vivæ vocis oraculo sibi facto, de ejusmodi expressa mente, sententiaque Pontificis literas unà cum libello ad dictum Reverendiss. Archiepiscopum dedit tenoris sequentis:

Illustriss. ac Reverendiss. Domine. Cùm libellus hic canonicorum Ecclesiæ Valentinæ propositus esset in sacra congregatione Cardinalium Tridentini Concilii interpretum, & deinde ad Sanctiss. dominum nostrum relatus; Sanctitas ejus declaravit, statutum illud, quo permissum est canonicis quatuor menses anno quolibet ab Ecclesia abesse, non fuisse sublatum à decreto Concilii, Sess. 24 cap. 12. & ideo observari debere: si tamen verum est quod asseritur, fuisse à sancta sede Apostolica confirmatum. Qua in re amplitudo tua, quod sui muneris erit, aget. Valebitque in Domino, Romæ die 18. Januarii MDLXXVI. Amplitudinis tuæ ut frater, Philippus Boncompagnus Cardinalis Sancti Xysti.

Quas literas unà cum libello proposito excipiens idem Reverendiss. dominus Archiepiscopus ab eisdem canonicis, easque in pleno concilio evolvens ac legens; quin & constito sibi de prædicta decreti canonicorum Apostolica confirmatione, à sua tandem dubitatione & repugnantia discessit, atque canonicos prædicto quatuor mensium solatio anno quolibet,

juxta

juxta decretum à summo Pontifice declaratum, frui atque gaudere permisit.

Constitutio super cappis quas tenentur præstare canonici & præpositi, & dignitatem habentes,

HUGO Episcopus & capitulum statuto præsenti jurato, perpetuo ordinârunt, quòd quilibet obtinens Archidiaconatum majorem, vel Archidiaconatum Xativæ, solvat quinquaginta libras: & quilibet obtinens præcentoriam, sacristiam, decanatum, archidiaconatum Muri-veteris, vel Algeziræ, triginta libras; & quilibet obtinens præposituram, quadraginta libras regalium pro cappis hujusmodi, casu quo illas non eligant facere, exolvere teneantur. Adjecto quòd quicumque canonicus recipiendus auctoritate qoacumque, cappam sericeam de quindecim libris facere, vel ipsas quindecim libras exolvere abinde penitùs sit astrictus. Acta fuit die xx. Junii, anno MCD VIII.

Constitutio super valore capparum ab eorum unoquoque præstando.

LUDOVICO Cardinali Episcopo, capitulum & canonici addentes superiori constitutioni de cappis canonicorum & aliorum, constitutione jurata statuerunt de communi consensu, quòd abinde, & antequam quilibet ad possessionem dignitatum, canonicatuũ, & præbendarum dictę Ecclesiæ admittantur, solvere teneantur pro jure cappæ, videlicet Archidiaconus major sexaginta libras, Archidiaconus Xativæ septuaginta quinque libras, præcentor quadraginta; sacrista verò, decanus, archidiaconus Muri-veteris, archidiaconus Algeziræ, & quilibet præpositus, quinquaginta libras, & quilibet canonicus viginti quinque libras. Declarantes, quòd si aliquis canonicus & alii dignitates prędictas obtinentes post eorum admissionem cappam facere voluerit, seu voluerint, recuperent quantitatem per eos solutam in eorum admissionibus. *Ex impress. fol. eod. b.*

Constitutio de domibus canonicalibus.

JAZPERTUS Episcopus & capitulum anno MCCLXXXV. statuerunt, quòd nullus canonicus habere possit duplices domos de illis quæ sunt, vel erunt de capitulo, neque obtentas vel obtinendas tradere possint ad inhabitandum, nisi canonico, seu clerico alii, si eum contigerit à civitate discedere: ac neque ad tempus, seu firmam concedere alicui laïco, aut uxorem habenti clerico, in præsentia vel absentia, nisi de nostra speciali licentia. Hugo Episcopus hanc constitutionem adeò restrinxit, ut si quis contrà fecerit, pœnas ibi expressas eidem indixerit: statuitque alia ad conservationem & condirectum domorum canonicalium, & dignitatum utilia & necessaria. Ac demum de ejusdem consilio & consensu capituli decrevit, ut quotiescùmque per obitum aut renunciationem, vel aliàs, hospitium aliquod capituli, quod non sit certæ dignitati deputatum, vacare contigerit, antiquior canonicus, qui sit tamen de residentibus, possit optare infra decem dies à tempore quo sibi nota erit vacatio, illud hospitium, si voluerit. Eo autem repudiante, expressè vel tacitè, per lapsum dictorum decem dierum, tunc antiquior canonicus post eum possit similiter optare, & sic de aliis canonicis perpetuò observetur. *Ex imp. fol.* 26. *b.*

Constitutio super mercede solvenda per conductores hospitiorum, dignitatum, & canonicorum:

PRÆSENTI constitutione quæ facta fuit anno MCDLXII. vicarius generalis & domini canonici ordinârunt, quod canonici seu clerici, qui in domibus capitularibus, seu dignitatum, absentibus earum possessoribus habitare voluerint, pro condirecto dictarum domorum & conservandis ædificiis, teneantur solvere singulis annis mercedem secundùm taxam in eadem constitutione pro singulis domibus assignatam, sub nonnullis conditionibus ibidem expressis. *Ex impress. fol.* 27. *a*

Constitutio super optandis hospitiis capituli.

VALENTINA sede pastore carente, vicarius generalis & domini de capitulo in Paschali capitulo celebrato, usque ad nonam diem mensis Junii MCCCXCVII. statuerunt & ordinârunt, pro nonnullis tollendis quæstionibus & controversiis circa optionem hospitiorum canonicalium, quòd nullus canonicus, ex quo semel aliquod de hospitiis canonicorum optaverit, & possessionem pacificam adeptus fuerit de illo, ad aliud de prædictis hospitiis possit modo aliquo variare; sed de hospitio, quod primùm optaverit, & possessionem habuerit, contentus sit. Et optio primi vacantis hospitii ad alium, & post eum antiquiorem canonicum residentem pertineat: juxta dicti statuti seriem & tenorem. *Ex impress. fol.* 28. *a.*

Constitutio, quòd possessiones hospitiorum canonicalium non recipiantur auctoritate propria, nec cum armis.

DOMINI vicarius generalis & capitulum constitutione statuerunt, ne aliquis canonicus cùm aliquod ex hospitiis canonicalibus optaverit, ad possessionem ejusdem habendam cum armis, per se, vel per alios accedere ullo modo possit nec præsumat, neque habitam per hujusmodi armorum violentiam custodiat: ac neque auctoritate propria possessionem, per se vel alium recipiat de hospitio: sed quisquis in ipso jus prætendat se habere, priùs domino Episcopo, seu vicario generali & capitulo illud demonstret: quo cognito,

gnito, per eosdem possessionem hospitii per manus alicujus canonici, per dictos Episcopum, seu vicarium generalem & capitulum deputandi, recipiat pacificam & quietam: contrà facientes, jure suo ad hospitium illa vice omninò privati existant: & ad aliud antiquiorem canonicum hospitium devolvatur. Acta die 10. mensis Decembris, anno MCCCXCVII. *Ex impress. fol. 16. b.*

Constitutio, sive provisio de taxandis domibus canonicorum.

REVERENDI domini de capitulo providerunt, quòd servetur antiqua constitutio de taxandis annis singulis, hoc est visitandis domibus canonicorum, dignitatum, præpositurarum, & rectoriarum, ac Beneficiorum civitatis. Acta die 4. Februarii MDXVII.

Constitutio, quòd canonici qui non sunt in sacris, hospitia optare non possint, neque alia facere.

HUGONE Episcopo, ejus vicarius generalis & capitulum præsenti edicto constituerunt, quòd de cætero canonici qui in sacris non fuerint constituti, officiis omnibus, & ambasciatis, sive legationibus Ecclesiæ sint privati; neque de canonicalibus hospitiis, cùm vacabunt per obitum seu renunciationem, aut aliàs, illa dimittentium, optare valeant aliquod sive habere. Nam tales canonici, qui non sunt in sacris constituti, à tractatibus communibus & voce capituli sunt penitùs alieni. Acta die mensis Decembris 10. anno MCCCXCVII. *Ex impress. fol. 29. a.*

Confirmatio Apostolica constitutionis precedentis.

HUJUS statuti confirmatio Apostolica obtenta est à Clemente Papa VII. sub dat. Avinione, quarto idus Aprilis, Pontificatûs sui anno 14. *Ex impress. eod. b.*

Confirmatio alia ejusdem.

ALIA confirmatio Apostolica ejusdem Clementis, super domibus canonicorum & dignitatum, sub dat. Avinione 16. Kalen. Madii, Pontificatûs anno 10. *Ibidem.*

Confirmatio alia etiam ejusdem Benedicti Papæ.

EST alia etiam confirmatio Apostolica Benedicti Papæ XIV. sub dat. Perpiniani 14. Kalendas Julii Pontificatûs ejus anno 15.

Constitutio, quòd pecunias taxationum domorum canonicalium recipiat vice-operarius.

RODERICO Cardinali Episcopo, vicarius generalis & capitulum statuerunt & ordinârunt, quòd pecuniæ, quæ taxatæ fuerint ad opus reparationis domorum canonicalium, non illas recipiant novi possessores dictarum domorum, sed vice-operarius fabricæ sedis Valentinæ, qui in instaurationem dictarum domorum exponat & convertat, & de expensis & administratis rationem reddat. *Ex impress. fol. 39. a.*

Constitutio declaratoria alterius, super optandis domibus canonicalibus.

REVERENDISSIMUS dominus Franciscus de Navarra Archiepiscopus & capitulum, statuerunt & ordinârunt, quòd cuicumque canonico antiquiori præsenti ac residenti, secundùm antiquitatem liceat optare domum canonicalem, quam maluerit, pro tempore vacantem. Ita quòd una vacante domo, si illam canonicus optare noluerit, possit aliam secundo loco vacantem optare. Idemque liceat canonico antiquiori absenti postquam ad Ecclesiam redierit, ac præsens & residens fuerit, etiam quòd eo absente, alius canonicus junior domum aliquam vacantem optaverit. Canonicus verò absens pro negotiis Ecclesiæ alicubi illa tractans, pro præsenti ac residenti habeatur, possitque per procuratorem domum optare: feriique debeat certior de vacatione per literas reverendi capituli intra decem dies in superiori constitutione contentos, & pro termino assignatos, modò hi computentur à die præfatæ per literas notitiæ. Quæ constitutio jurata est, & uno contradicente irrevocabilis, ac etiam auctoritate Apostolica confirmata per Pium Papam IV. sub dat. Romæ 12. Kalendas Decembris MDLXIV. Pontificatûs anno V. Actum 20. Aprilis MDLXI. Joanne Alamany notario & scribâ.

Constitutio, quòd hospitia canonicorum & Dignitatum recognoscantur & reparentur.

RODERICO Episcopo, per capitulum statutum fuit, quòd singulis annis in Paschali capitulo eligatur unus canonicus, qui unà cum magistro operis Ecclesiæ, & notario capituli, ejusdem, ac etiam Dignitatum hospitia habeat recognoscere, & ad oculum videre, & in scriptis redigere, & Episcopo vel ejus vicario generali, & capitulo referre, quali reparatione indigeant hospitia prædicta, ut de bonis & redditibus obtinentis dignitatem cujus est hospitium, vel canonici inhabitantis, vel alterius, cujus interfit, faciat dictus

ctus Episcopus, & capitulum dicta hospitia reparari. *Ex imp. fol. 30. b.*

Constitutio, quòd hospitia Ecclesiarum parochialium urbis, & Beneficiorum visitentur anno quolibet à deputatis per capitulum.

DOMINI de capitulo die quarta Madii, anno MCDXI. providerunt, quòd hospitia Ecclesiarum parochialium, & Beneficiorum civitatis & diœcesis Valentinæ visitentur anno quolibet, more hospitiorum capituli & Dignitatum. Hæc constitutio facta est sede pastore carente, atque curam totius Archiepiscopatus capitulo regente, alioquin non pertinet ad ipsum talis visitatio.

Constitutio, quòd canonici non solvant in subsidiis, aut talliis Episcopalibus, pro rectoriis eorumdem.

JACOBUS Cardinalis administrator Ecclesiæ & capitulum, juratâ constitutione statuerunt & perpetuò ordinârunt, quòd canonici de cætero rectorias, seu alia Beneficia Ecclesiastica, unà cum canonicatu obtinentes, in quibuscunque donis gratuitis, vel coactis, aliisvè servitiis, subsidiis, vel talliis, exactionibus, vel demandis, per Episcopos pro tempore existentes imponendis atque exhibendis, ex quavis causa vel necessitate nullatenus teneantur contribuere, aut aliquid dare vel solvere, directè nec indirectè, pro eorumdem rectoriis, seu aliis Beneficiis quæ possederint, nec ad id modo aliquo compelli possint: neque excommunicationibus ab Episcopo propterea latis quoquomodo subjaceant, nisi specialis mentio de aliquo illorum fiat in literis seu mandatis. *Ex imp. fol. 16. b.*

Constitutio, quòd nullus admittatur ad Dignitatem, præpositùram, administrationem, vel officium, nisi fuerit actu canonicus præbendatus.

HUGO Episcopus & capitulum unanimes & conformes, renovantes antiquam constitutionem bonæ memoriæ Jazperti Episcopi prædecessoris super his juratam, quæ incipit: *Juri consonum &c.* pro utilitate & statu tranquillo Ecclesiæ, statuerunt, & constitutione jurata declarârunt, ut nullus in dicta sede, in qua certus canonicorum & præbendarum numerus existit, ad dignitatem, personatum, præposituram, administrationem perpetuam, vel officium, domos canonicales, seu vocem capitularem, quomodolibet admittatur, nisi fuerit canonicus numerarius, actuque in eadem Ecclesia præbendatus: salvâ tamen semper in omnibus Apostolicæ sedis auctoritate. Acta fuerunt hæc, die 2. mensis Januarii anno MCDXXII. *Ex imp. fol. 17. b.*

Constitutio, seu capitula edita super administratione loci de Albalat erga bona & personas, ac etiam loci de Benimaclet locorum capituli.

PRÆSENTI constitutione & capitulis, quæ edita fuerunt die 22. mensis Octobris MDLXVIII. multa continentur quæ pertinent ad bonum regimen & pacificam administrationem dictorum locorum. Sed quia varia sunt, atque mutationi obnoxia, & quæ pro varietate ac necessitate temporis, necesse est mutare, ac variè se in administratione gerere, neque in una re certa consistere. Iccircò visum fuit nunc illa prætermittere, cùm possit, qui velit universa capitula in libro novarum capitularium constitutionum peramplè videre. Petro Lopez notario & scribâ.

Constitutio, quòd arrendamenta mensæ capitularis fiant, prout arrendamenta mensæ Episcopalis.

FRATRE Thoma Archiepiscopo, ejus vicarius generalis cum reverendo capitulo constituerunt & ordinârunt, quòd de cætero arrendamenta decimalium mensæ capitularis, & aliarum quarumvis administrationum Ecclesiæ, fieri non possint, nisi in loco seu locis, ac tempore & temporibus, ac voce præconis, modo & forma quibus fiunt arrendamenta fructuum mensæ Archiepiscopalis Valentinæ, & præsentibus canonicis, ad hæc per reverendum capitulum electis ac deputatis: & cum assistentia syndici capitularis, & quòd dicta arrendamenta concedantur plus offerentibus. Aliter facta, nullius sint roboris vel momenti, sic ut revocari possint à capitulo. Quæ constitutio jurata est, atque uno contradicente irrevocabilis. Acta die 11. mensis Septembris, anno MDLI.

Constitutio, quòd protocolla arrendamentorum reponantur in archivo capituli: & de officio scribæ.

HÆC constitutio quæ edita fuit die 10. Aprilis, anno MDXX. ab honorabili capitulo, sede pastore carente, continet aliam constitutionem domini Vitalis Episcopi, in qua recensentur ea quæ competunt officio & exercitio scribæ sive notarii reverendi capituli, & quæ præstare & jurare teneatur dictus scriba. Quæ constitutio de novo per præsentem confirmatur; ac etiam præcipitur, ut libri & protocolla arrendamentorum jurium decimalium, tam domini Archiepiscopi quàm capituli, & præpositurarum & administrationum Ecclesiæ, reponantur in archivo sedis & capituli: necnon mandatur eidem scribæ capituli, ut supradicta omnia Arrendamenta recipiat ipse, tam pro parte Archiepiscopi, quàm pro parte capituli, & aliorum. Postremò salaria

quæ

quæ eidem competunt, & à quibus recuperari illa debeant, & quota vel quanta pars sit, quam ab unoquoque scilicet Archiepiscopo, capitulo, dignitatibus, præposituris, & administrationibus debeat scriba recipere, in ea ipsa constitutione speciatim continentur. Acta die, mense, & anno præfixis.

Constitutio de consultando Advocato capituli in controversia per fabas.

JOANNE de Ribera Archiepiscopo, ejus vicarius generalis cum reverendo capitulo, attendentes quòd in negotiis & tractatibus capitularibus nonnulla sæpe occurrunt, quæ nisi de jure decerni, ac nisi de jurisperitorũ consilio determinari non possunt; iccircò statuerunt & ordinàrunt, quòd de cætero quotiescumque alicui ex canonicis visum fuerit, ac requisiverit, quòd super negotio in capitulo proposito, antequàm fiat determinatio, super ea consulantur advocati capituli, atque alius quivis ex canonicis contradixerit; tunc super eo, num dicta consultatio fiat necne, canonici mittant vota sua per fabas in saeculis; & id, quod major pars canonicorum inventa fuerit voluisse, ac decrevisse super consultatione, omnino fiat & exequatur. Quæ constitutio jurata est, atque uno contradicente irrevocabilis. Acta 23. Novembris, anni MDLXXVI. Petro Lopez notario & scribâ.

Constitutio de ordinibus canonicorum.

REVERENDISS. D. D. Martinus de Ayala Archiepiscopus Valentinus, unà cum ejus reverendo capitulo, attendentes, quòd in Provinciali Synodo, quàm nuper idem Revendiss. dominus celebravit Valentiæ, unà cum Episcopis suffraganeis, atque ejusdem Metropolitanæ Ecclesiæ canonicis, anno MDLXVI. virtute decreti in Sessione tertia ejusdem Synodi editi, & 21. mensis Decembris præcedentis anni publicati, decernitur oportere debitę executioni mandari duodecimũ decretũ Session. 23. Concilii Tridentini, quo disponitur, quòd in omnibus Ecclesiis Cathedralibus, omnes canonicatus & præbendæ habeant annexum ordinem presbyterii, diaconatûs, vel subdiaconatûs: & quòd Prælatus de consilio capituli designet, aut distribuat, prout expedire viderit, quibus quisque ordo ex sacris in posterum annexus esse debeat: ita quòd dimidia saltem canonicorum pars sint presbyteri, cæteri. verò diaconi & subdiaconi. Iccircò volentes, ejusmodi per sanctum decretum ad unguem observare & exequi, constituerunt & ordinàrunt, quòd, ex canonicatibus & præbendis Ecclesiæ Valentinæ, qui sunt numero viginti tres, medietas, nempè duodecim, ordini presbyteratûs (comprehensis tamen illis quatuor canonicatibus, qui ab eorum primævâ institutione & fundatione presbyterales sunt) alii verò sex, ordini diaconatûs; reliqui autem quinque, ordini subdiaconatûs, respectivè perpetuò annexi sint & efficiantur: super quo, conscriptis canonicorum viventium atque possidentium nominibus, sortes coràm missæ fuère, ex quibus octo, ultra præfatos quatuor presbyterales, in presbyterii; alii autem sex, in diaconatûs; reliqui verò quinque, in subdiaconatûs partem cesserunt. Unde notatis nominibus dictorum viventium atque possidentium canonicorum, eorundem canonicatus ad singulos præfatos ordines in perpetuum relati fuerunt, atque eisdem ordinibus annexi. Itaque in posterum, neque collatio, neque possessio cujusvis canonicatus & præbendæ conferri neque dari possit cuiquam, quacumque auctoritate, etiam Apostolica, proviso, nisi verè canonicè, atque actu promotus fuerit ad ipsummet ordinem, ad quem ejus canonicatus affectus est, & in libris constitutionum adnotatus; prout in dicta constitutione hęc latiùs continentur. Quæ constitutio ab omnibus unanimiter, & nemine discepante edita, jurata est, ac etiam quoniam non solùm ordinariâ, sed Apostolicâ, atque Tridentini, & Provincialis Concilii auctoritate suffulta & confirmata, irrevocabilis est omnino, atque in perpetuum inviolabilis. Acta in capitulo sedis, die vicesima mensis Februarii, anni MDLXVI. Joanne Alamany notario & scribâ.

TITULUS TERTIUS.

De his quæ communiter spectant ad Dignitates sedis Valentinæ.

Dignitates quomodo creatæ fuerint, & primò de Archidiaconatu majori, & de Archidiaconatu Xativæ, & aliis Dignitatibus.

FERRARIUS electus Valentię Episcopus cum capitulo statuerunt: Dignitates de novo sine consensu capituli non creentur: & cùm creatę fuerint de communi consensu Episcopi & capituli, tamen per solum Episcopum conferantur. Archidiaconus Valentinus, sive major, & Archidiaconus Xativæ, eorumque jurisdictio & termini, in quibus redditus percipiunt, describuntur. In Archidiaconatu verò majori ita decreverunt: quòd scilicet, duret à Xucaro citrà, in quantum extendatur Episcopatus Valentiæ. Ita ut Archidiaconus illius loci habeat decimam partem totius partis decimarum Episcopi, deductis expensis circa collectionem factis. In Xativa verò sic statuimus: quòd sit Archidiaconus, teneatque ejus Archidiaconatus ultra Xucaron fluvium, usque ad Alcalâ sub Xorca, & usque ad portum de Biar, & usque ad Alacant, et usque in mare, quantum intus protenditur jus conquistæ. Voluerunt autem & statuerunt, quòd in parte decimarum Episcopi, deductis deducendis, prout in constitutione; Archidiaconus major habeat undecimam partem. In Sacristia verò ita statuimus: quòd

quòd in tota parochia sanctę Marię habeat ab integro primitias & oblationes, cum aliis in dicta constitutione contentis & assignatis. In Præcentoria verò ita statuerunt quemadmodum in dicta constitutione describitur, ubi multa continentur, quæ contrario usu abrogata sunt & immutata. *Ex imp. fol. 47. a.*

Constitutio de collatione Dignitatum & præpositurarum.

ALPHONSUS Episcopus, & honorabile capitulum, anno Domini MCCCCXXXII. constitutione jurata statuerunt & ordinârunt, quòd de cætero vacante aliqua ex Dignitatibus aut personatibus Ecclesiæ, collatio illius pertineat ad Episcopum & ejus successores in solidum, & quòd de illis provideri possit, illaque personis idoneis, etiam aliis quàm canonicis Ecclesię, conferre. Insuper statuerunt, quòd de cętero aliquâ, sive aliquibus de prępositurìs Ecclesiæ vacantibus, Episcopus, sive canonicus ejus vicarius generalis, teneantur duas prępositurás vacantes canonico, sive canonicis Ecclesię actu prębendatis, juxta formam in constitutione fratris Andreæ Episcopi, aliàs traditam, conferre. *Ibidem. b.*

Constitutio de visitatione, & cœna Archidiaconi Valentini.

PETRUS Archiepiscopus Tarraconensis in generali visitatione Episcopatûs & capituli Valentini, statuit, ut Archidiaconus major Valentię in Archidiaconatu suo correctionem & visitationem habeat, & cœnam recipiat moderatam, secundùm quod de consuetudine Archidiaconis est concessum. HUGO correctionem de jure vel consuetudine non habet, sed solùm Episcopo debet referre. Cœna antem hodie limitata est per constitutionem domini Papę Benedicti. Quibus constitutionibus, & consuetudini firmiter stetur. *Ex impress. fol. 48. b.*

Creatio decanatûs Ecclesiæ Valentinæ.

FRATER Andreas Episcopus & honorabile capitulum anno Domini MCCLX. Kalen. Februarii creârunt & erexerunt Dignitatem decanatûs in Ecclesia Valentina: cui dignitati assignârunt & incorporârunt omnes decimas, & omnia jura eis pertinentia, pleno jure in Ecclesiis de Segorb & de Altura, quæ tunc antequam Ecclesia Segobricensis erigeretur in Cathedralem, sub Episcopatu & diœcesi Valentina continebantur. Et quòd collatio decanatûs semper spectaret ad Episcopum, ejusque successores in solidum, cum aliis immunitatibus pro conservatione decanatûs in præsenti constitutione contentis. *Ex impress. fol. 49. a.*

Applicatio Ecclesiæ de Chelva decanatui Valentino.

JAZPERTUS Episcopus Valentinus, propter subtractionem Ecclesiarum de Segorb & Altura, quæ fuerunt per sententiam adjudicatæ Episcopo & capitulo S. Mariæ de Albarrazino, & à decanatu abstractæ; pro ejus Dignitatis instauratione, de consensu capituli, dedit, assignavit, & incorporavit eidem decanatui cum omni juris plenitudine, Ecclesiam de Chelva cum omnibus ejus decimis sibi antea, & Ecclesiæ Valentinæ pertinentibus; cum primitiis etiam dictæ Ecclesiæ de Chelva, ac collationibus Beneficiorum simplicium, & aliis emolumentis in dicta constitutione applicationis contentis. In qua aliæ quoque decimæ atque primitiæ multorum locorum ibi expressorum dignoscuntur fuisse applicata dicto decanatui, in termino & diœcesi de Segorb; de quibus in præsenti non gaudet, immo omnino privatus existit. *Ibidem.*

Constitutio de Ecclesiis unitis decanatui.

IDEM Jazpertus de consensu capituli ad reparandam necessitatem, & inopiam decanatûs Valentini, univit, & incorporavit eidem decanatui in perpetuum parochiales Ecclesias Sancti Stephani Valentinæ civitatis. & populi sive loci de Benaguaziro Valentinę diœcesis, suppressis rectoriis, & harum loco institutis vicariis perpetuis; ut ex fructibus, sive decimis earundem Ecclesiarum vicarii teneantur quinquaginta libras annuatim decano solvere in perpetuum: residuis fructibus pro vicariis, quos penes se & in suos usus ipsi retineant. *Ex imp. fol. 49. b.*

Creatio Archidiaconatûs Muri-veteris & Algeziræ.

JAZPERTUS Episcopus de consensu capituli, anno MCCLXIX. de novo creârunt & instituerunt duos personatus, sive Dignitates in Ecclesia Valentina. Quarum una sit, & vocetur Archidiaconus Muri-veteris, & altera Archidiaconus Algeziræ; quas dotârunt de primitiis, quæ in dictis duobus oppidis percipientur: institutis duobus etiam vicariis in dictis oppidis, quos ex dictis primitiis competenter dotârunt; assignando vicario Muri-veteris certos redditus, qui in fructibus ab Archidiacono ei solvuntur. Necnon ordinârunt ad easdem magis decorandas Dignitates, ut Archidiaconus Muri-veteris habeat sextam vocem in congregationibus Ecclesiæ capitularibus, Archidiaconus verò Algeziræ septimam. *Ex impress. fol. 50. a.*

In-

Institutio seu incorporatio vicariæ Muri-veteris.

RAYMUNDUS Episcopus cum assensu capituli, ac etiam Geraldi de Albalato, tunc Archidiaconi Muri-veteris, constituerunt & ordinârunt, quòd in ipsa Ecclesia oppidi Muri-veteris sit unus perpetuus vicarius, qui gerat curam animarum; cui pertineant oblationes & alia quævis emolumenta Ecclesiæ, exceptis decimis & primitiis ipsius parochiæ: sed quòd idem Archidiaconus teneatur annuatim ei de primitiis tot fructus, quot in præcedenti institutione referuntur, erogare; cum declaratione & injunctione onerum & curæ, ad quæ teneatur vicarius prædictus, ut bene serviat dictæ curæ. Necnon quòd presentatio dictæ vicariæ pertineat ad ipsum Archidiaconum pro se & successoribus suis in perpetuum. Demum quod vicarius & clerici, seu Beneficiati Muri-veteris teneantur obedire Archidiacono quamdiu præsens in dicta Ecclesia fuerit. Acta Valentiæ, quinto idus Aprilis, anno MCDXCIX. *ibid. b.*

Unio seu incorporatio vicariæ perpetuæ Sancti Joannis de mercato, *facta præcentoriæ sedis Valentinæ.*

RAYMUNDUS cum consilio & consensu capituli, ad supplicationem præcentoris Valentinæ Ecclesiæ, cui præcentoriæ annexa & unita erat parochialis Ecclesia S. Joannis *de mercato*, tunc de la Boatella dicti: statuerunt & ordinârunt, ut vicarius perpetuus per ipsum præcentorem præsentatus in præfata parochiali Ecclesia instituatur, qui onera Ecclesiæ, ejusque curam animarum suscipiat, & ad quem oblationes, & alia quævis emolumenta Ecclesiæ pertineant. Et quòd præcentori pro juribus suis teneatur perpetuò annuatim MCC. solidos francos &c. solvere, & alia quædam præstare in presenti constitutione contenta: à qua ordinatione sive institutione vicariæ perpetuò exceperunt, tam Episcopus quàm capitulum totam decimam, quam infra limites ipsius Ecclesiæ & parochiæ S. Joannis recipiunt & recipere possunt, pro se & suis successoribus in perpetuum, & omnia alia, quæ lege diœcesana, vel jurisdictionis ad Episcopum pertinere possunt. Præsentationem dictæ vicariæ quoties vacare contigerit, eidem præcentori & successoribus suis reservantes. Acta Valentiæ decimo quarto kalendas Octobris MCCCII. *Ex impress. fol. 51. a.*

Constitutio super concordia inter capitulum & Sacristam.

CONSTITUTIONE præsenti continetur concordia quæ inita fuit inter reverendiss. Dominum Jacobum Episcopum & capitulum ex una, & Joannem Montanearii Sacristam Ecclesiæ Valentinæ, partibus ex altera, super oneribus eidem Sacristæ incumbentibus, ratione dignitatis ad custodiam & reparationem ornamentorum, ad illuminationem chori & altaris majoris, statutis per annum diebus, cum plerisque aliis oneribus in dicta concordia singillatim expressis & enumeratis: pro eo quòd ipse Sacrista remisit Ecclesiæ & capitulo quas recipiebat, aut penes se retinebat oblationes, donationes, & munera, quæ tam in censibus, quàm in his quæ comestibilia, atque combostibilia sunt, Ecclesię offerebantur. Unde ex deliberatione Episcopi & capituli oblationes illę & emolumenta, quæ Sacrista percipiebat, partim in officium Thesaurarię, partim in officium Armarii cesserunt: quæ duo officia, omnia illa onera olim Sacristę incumbentia nunc exsolvunt ac præstant, atque Sacristam ab obligatione exsolvendi illa omnino liberant. Quæ tandem concordia, ejusque instromenta acta fuerunt di 26. mensis Julii anno Domini MCCCLXXIV. *Ibidem. b.*

Constitutio, in quo ordine esse debeat Præcentor & Sacrista, & de sede eorum & Decani: necnon Archidiaconorum Valentiæ, Xativæ, Muri-veteris, & Algeziræ.

FRATER Andreas anno Domini MCCLV. cum consensu capituli statuit, quòd si qui fuerint in sacristiæ vel præcentoriæ dignitatibus constituti, semper locum presbyterorum obtineant, ut à majoribus exemplum detor minoribus, quali eos in statu deceat existere. Item volens chorum esse circumdatum personis in dignitatibus constitutis, statuit ut Sacrista & Archidiaconus Xativę primas cathedras chori versùs altare obtineant. Itaque è regione alter ex una parte, alter ex contraria sedeant. Et Archidiaconus Valentiæ, & Pręcentor sedeant in cathedris consuetis utraque in parte chori. Alii autem canonici dividant se per chorum, & adhęreant personis in dignitatibus constitutis.

Hugo adjecit: Sedes autem Decani sit in choro pręcentoris, in cathedra quæ rectè est in angulo, seu cantone chori. Archidiaconus verò Muriveteris similem cathedram habeat è regione, & in angulo in choro Episcopi: Archidiaconus autem Algeziræ, post Decanum habeat immediatè sequentem cathedram. *Ex impress. fol. 57. b.*

Declaratio de cathedra Archidiaconi majoris ubi sit locanda.

ALPHONSO Episcopo, anno Domini MCDXXXIX. ortâ controversiâ inter dominum Episcopum & Archidiaconum majorem super prima cathedra chori Episcopi, pretendente Archidiacono illam ad se pertinere: contrà Episcopo, eandem de jure ad se spectare, neque alium quempiam præter ipsū in ea debere sedere asserente; vicarius generalis & honorabile capitulum constitutione decreverunt ac declarârunt; quòd dicta prima cathedra dicti chori, super qua fit quęstio, cedat, atque per-

perpetuò assignetur domino Episcopo & successoribus suis. Ita videlicet, quòd Archidiaconi majores Valentini pro tempore existentes, dictis dominis Episcopis Valentinis præsentibus vel absentibus, nullo modo audeant, vel præsumant, in dicta prima cathedra sedere, sed in secunda cathedra dicti chori, post dictam primam immediatè sequentem: quam eisdem Archidiaconis, pro eorum sessione, perpetuò deputârunt, ac etiam assignârunt. Acta die & anno præfixis. *Ex impress. fol.* 58. *a.*

Constitutio, quòd nullus ad Dignitates admittatur, nisi priùs juraverit constitutiones Ecclesiæ.

HÆC constitutio jurata continetur infrà, ubi enumerantur constitutiones jurandæ, titulo *De juramentis*. Acta. 30. Madii MCDVIII. *Ex impress. fol.* 58. *b.*

Constitutio, quòd Episcopus antequam admittatur solvat jura fabricæ.

SIMILIS habetur constitutio infrà titulo *De juramentis*, per quam edicitur ne admittatur quivis Episcopus ad possessionem, nisi priùs solvat mille florenos auri in augmentum fabricę Ecclesiæ; idque saltem primo anno receptionis illorum. Quodque non solùm Episcopus, sed alii quicumque ad dignitates, personatus, prębendas, & pręposituras ipsius Ecclesię nec non rectorias, & vicarias perpetuas, & alia Beneficia per bonę memorię Vitalis Episcopi Valentini constitutionem, quæ incipit: *Cum pia desiderium voluntatis &c.* expressa, admitti non possint, nisi priùs iidem domini Episcopi de solvendo pręfatos mille florenos, & cęteri de solvendis annatis, vel mediis annatis (prout Vitalis constitutio continet) ad voluntatem capituli, idoneam & sufficientem præstiterint cautionem. *Ex impress. fol.* 59. *a.*

Quæ solvere tenentur Episcopus & Dignitates.

PRÆTEREA fuit adjectum, quòd Episcopus in admissione sua solvat subdiaconis sex libras: & dignitates habentes, & prępositi, sexaginta solidos, ac totidem etiam canonici in suis admissionibus. Act. secunda mensis Januarii, anno MCDIX. *Ibid. b.*

Constitutio alia, quòd nullus admittatur ad illorum possessionem, nisi priùs absolverit jura fabricæ, & thesaurariæ, ac salaria officialium.

ERARDO de la Marcha Cardinali Archiepiscopo, ejus vicarius generalis cum honorabili capitulo constitutione jurata statuerunt & ordinârunt, quòd de cætero nullus ad possessionem Archiepiscopatûs, canonicatuum, & prębendarum, dignitatum, & præpositurarum Ecclesiæ admittatur, nisi priùs & ante omnia, realiter & cum omni effectu solvat jura fabricæ, & thesaurarię, unà cum salariis aliorum officialium: antiquo usu & consuetudine de admittendis ipsis, & cautione de solvendo infra annum, penitùs abrogatâ & rejectâ. Acta 23. Aprilis, anno MDXXXIV. *Ex impress. fol.* 60. *a.*

Constitutio jurata, quòd Ecclesia Valentina non dividatur in plures.

HUGONE Episcopo, ejus vicarius generalis & honorabile capitulum in Paschali capitulo statuerunt & decreverunt, quòd dominus Episcopus & sui successores, necnon omnes canonici ac dignitates habentes, atque præpositi antequam ad possessionem admittantur aut recipiantur, teneantur jurare, quòd neque per se, neque per alios consentient, quòd Metropolitana Ecclesia Valentina, vel ejus diœcesis, in duas vel plures cathedrales Ecclesias, seu diœceses sit divisa. Ulteriùs ordinârunt, quòd rectores & alii quicumque Beneficiati, jurent tempore suarum collationum, in eorum admissionibus, de teneodo fidelitatem sedi Valentinę. Acta 13. Madii, anno MCDIX. *Ex impress. fol.* 60. *b.*

Ordinatio super distributione sapientiarum.

HUGO Episcopus & honorabile capitulum, volentes distributionem vulgò dictam *de la sapiencia*, quę fit in singulis Vesperis novem dierum ante diem festum Nativitatis Domini nostri Jesu Christi, largitione & expensis domini Archiepiscopi & dignitatum & pręposituratum, in choro sedis nostrę, sub certis forma & ordine regulare; statuerunt & ordinârunt, quòd distributio ante dicta fiat, & detur in præfatis diebus cum cedula inter personas, per modum in constitutione super hoc facta tunc expressis: quę hic minimè exprimuntur, propterea quòd idem expressus tunc ordo fuit nostris temporibus, propter consecutos abusus, in melius commutatus: & universa illa pecuniæ quantitas novem diebus erogari solita in communem bursam minuti ad augendas duplas distributionum erogata. Retento tamen ex antiquo ordine, quòd Hebdomadariis, qui dixerint antiphonam Sapientiæ, dupletur portio illâ die. *Ex impress. fol.* 61. *a.*

Constitutio de bonis Archiepiscopi & capituli.

FERRARIUS electus Valentinus anno domini MCCXLIX. Kaleo. Julii, & totum capitulum, distinguentes bona Episcopi à bonis capituli, statuerunt & ordinârunt, in primis super dominiis, sive possessionibus acquisitis, sive in posterum acquirendis, quòd Episcopus Valentinus percipiat medietatem & capitulum canonicorum majoris Ecclesiæ aliam medietatem ab integro per totum Episcopatum & extra, ubicumque sint; prout in ipsa constitutione continetur. In decimis autem proven-

nientibus in territorio Valentino, scilicet à Puçolio, qui est inter Murum-veterem & podium Sanctæ Mariæ, usque ad Almuçafes, & Spioca, & Picacent, & Torrentem, & Manizam, & Paternam, & Moncatam, & sicut tenet Cequia usque ad dictum Puçolium, & totum inclusivè usque ad Culleram, quòd habeat scilicet Episcopus medietatem, capitulum verò aliam medietatem. De toto verò reliquo Episcopatu habeat capitolum terriam partem omnium decimarum sive reddituum. HVGO super his tamen ex diversis conventionibus & contractibus, extunc usque multa sunt immutata, & ideo super. his stetur consuetudini & his quæ in usu sunt. *Ex impress. fol.61.b.*

Constitutio, quòd procuratores Episcopi & capituli, non possint emere jura decimalia.

HUgone Episcopo, ejus vicarius unà cum capitulo statuerunt & ordinàrunt, quòd procuratores domini Episcopi, vel habentium dignitates seu præpositutas, ac canonicatus & præbendas in Ecclesia Valentina, cujuscumque ordinis aut conditionis existant, non audeant, neque possint jura aliqua decimalia Episcopo seu capitulo, aliisve supradictis pertinentia, conjunctim vel divisim, per se vel alios, aut cum aliis tacitè vel expresse, directè vel indirectè, aut quovis alio quæsito colore, arrendare vel emere, aut in arrendamentis & exemptionibus eorundem aliquam partem habere seu in illis respectu commodi proprii, se quoquomodo immiscere. Quòd si secus fecerint, præterquam quòd arrendamenta & pacta supradicta irrita sint omnino, excommunicationis etiam sententiam iidem incurrant. Act. 17. Decembris, Anno MCCCCIX. *Ex impress. fol.62.a.*

Constitutio de testamentis per Episcopum, Prælatos, & canonicos Ecclesiæ Valentinæ faciendis.

JAZPERTUS Episcopus & capitulum insimul cōgregati, anno Domini MCCLXXXVII. Idus Augusti, statuerunt & ordinàrunt, quòd præfatus dominus Episcopus, ejusque successores de omnibus rebus mobilibus & se moventibus, quæ habentur tempore mortis eorundem, ab Ecclesia vel aliunde, & de redditibus Muri-veteris & Algeziræ unius anni, ad mensam videlicet Episcopalem spectantibus, post obitum vel religionis ingressum, possint condere testamentum & propriam facere voluntatem. Prælati etiam, sive dignitates habentes, & canonici Ecclesiæ, eodem gaudeant privilegio & favore, scilicet quòd de bonis suis mobilibus & immobilibus ab Ecclesia vel aliunde acquisitis, possint etiam condere testamentum, & habeant similiter per annum post mortem vel religionis ingressum, omnes redditus & proventus, quos habent, vel habuerint in Ecclesia, vel ratione ipsius, tempore mortis suæ. De quibus redditibus per unum annum post obitum recipiendis, si debita vel injurias habuerint, nec aliunde suppetunt facultates, unde satisfaciant, totum illud distribuatur ad injurias & debita persolvenda; si verò non sint astricti debitis, nec injuriis, Episcopus & successores de redditibus oppidorum Muriveteris & Algeziræ. Prælati & canonici Ecclesiæ de dictis post mortem redditibus Beneficiorum suorum possint quod sequitur ordinare, videlicet de duabus partibus reddituum legare illas ad fabricam vel alia ornamenta Ecclesiæ: de tertia verò parte, quod libuerit facere; modò onera & servitia Beneficii inde compleantur. Hæc autem, cęteraque alia, quæ in dicta constitutione continentur, Hugo inquit, intelligantur sub determinatione Extravagantis domini Papæ Joannis XXII. quæ incipit: *Suscepti regiminis. Ibidem b.*

Confirmatio Apostolica constitutionis supradictæ, per quam Episcopus, Prælati, & canonici testari possunt & fructus unius anni post eorum obitum recipere.

CONFIRMATUR per Benedictum Papam constitutio superiùs relata, quæ de verbo ad verbum inserta est Bullæ; neque aliud quàm quæ superiùs commemorata sunt, continet. Datum Avinione, quarto Idus Octobris Pontificatûs ejus anno I. *Ex impress. fol.64. a.*

Constitutio, pro quo tempore Præpositus seu alius personatus Ecclesiæ debent habere post suum obitum fructus Præpositurę, sive personatûs.

JAZPERTUS anno MCCLXXXI. de consensu capituli, per hanc constitutionē nonnulla ordinavit de fructibus præpositurarum vacantium per obitum illas possidentium, à quo tempore in favorem pręmortui converti debeant, quæ fortè jam non sunt in usu. Ideoque cupienti rescire illa, constitutionem integram videat. Atque in præsenti sufficiat videre appendicem domini Hugonis Episcopi in calce constitutionis positam, sic inquiens: Nos autem, ut sine omni difficultate prædicta procedant, de consensu nostri capituli sic ordinamus, ut quocumque tempore decedat præpositus, annus incipiat in Kalendas Madii; & quanto tempore post dictas Kalend. præpositus vixerit, tanto tempore pro rata fructus percipiat, & onera subeat; & postmodum à die mortis suæ per annum completum fructus percipiat & onera subeat, sub determinatione prædicti capituli. Hæc ille. *Ex impress. fol.63.b.*

Constitutio, quòd si cui habenti prælaturam aliquam in Ecclesia alia prelatura conferatur, habebit per annum fructus prælaturę dimissę.

HÆC constitutio, quæ à Jazperto Episcopo & capitulo edita fuit anno Domini MCCLXXXVI. declarat, quòd si alicui canonico habenti præpositnram, vel aliud sim-

simplex aut curatum Beneficium, præpositura vel Beneficium aliud conferatur, fructus priorum per annum integrum percipiat, nisi Beneficii de novo sibi collati fructus in continenti ipsum recipere contingat. Item statuitur, quòd vasa vinaria, in quibus reponitur vinum Dignitatum, vel præpositurarum, sint futurorum præpositorum, seu dignitatem habentium; non obstante constitutione, quà cavetur, quòd canonici & alii Ecclesiastici testare possint de rebus mobilibus: cùm de vasis vinariis non intelligat constitutio. *Ex impress. fol. 65. b.*

Corroboratio constitutionis annatę mortis.

CÆSARE Cardinali & Archiepiscopo, ejus vicarius generalis cum honorabili capitulo, virtute duarum constitutionum auctoritate Apostolica per Benedictum Papam confirmatarum, de quibus paullò suprà diximus, circa annatas fructuum post mortem, statuerunt & ordinârunt constitutione juratâ, quòd canonici qui nunc sunt, & pro tempore erunt, possint virtute dictarum duarum constitutionum, disponere de omnibus mensatis & vestuario post eorum obitum, ad disponendum de illis juxta tenorem dictarum duarum constitutionum. Acta die 29. mensis Julii, anno MCDXCVII. *Ex impress. fol. 66. a.*

Fundatio monasterii beatę Marię de Porta-cœli, per Reverendissimum Dominum Andream Episcopum, & capitulum Valentinum.

FRATER Andreas Episcopus Valentinus de communi consensu capituli, anno Domini MCCLXXII. 8. Idus Novembris, statuerunt & ordinârunt ædificare, prout ædificârunt, monasterium Ordinis Cartusiensium, in loco vocato olim *Lulen* Valentinæ diœcesis, quatuor à civitate Valentina leucis distante, quem deinceps vocare decrevit monasterium Sanctę Mariæ de Porta-cœli, cum Priore & conventu, & omnibus requisitis ad perpetuas in eo quotidie preces Deo fundendas pro vivis ac defunctis: ac speciatim pro his, qui in constitutione exprimuntur: retento sibi patronatu atque patrocinio dictæ domus, ac etiam quòd ratione decimarum dicti loci de *Lulen*, & terminorum suorum monasterio ab Episcopo & capitulo relictarum, Prior & conventus, suique successores teneantur solvere Episcopo & capitulo præfatis & successoribus, annis singulis in festo S. Michaëlis Septembris, decē solidos monet. regal. Valen. Act. mense & anno præfixis. *Ex imp. fol. 66. a.*

Constitutio, quòd possessio Archiepiscopatûs non tradatur cum eisdem solemnitatibus procuratoribus, sicuti ipsimet Archiepiscopo.

MARTINO de Ayala Archiepiscopo, ejus vicarius generalis & reverendum capitulum statuerunt & ordinârunt, quòd de cætero possessio Ecclesię & Archiepiscopatûs, quæ hactenus tradi solita erat procuratoribus Archiepiscoporum cum processione & pallio, & decantatione cantici, *Te Deum laudamus*; ac tanta solennitate, quantâ ipsimet domino Archiepiscopo foret tradenda, deinceps nulla cum pompa & solennitate, præterquam simpliciter coram notario & testibus, prout de jure est, atque in aliis dignitatibus & canonicatibus præsentis Ecclesiæ fieri consuevit, dictis procuratoribus tradatur. Supradictas verò solennitates soli domino Archiepiscopo, cùm personaliter accesserit ad Ecclesiam, prima vice exhibendas fore declarantes. Quæ constitutio jurata est, atque uno contradicente irrevocabilis. Acta die 29. Januarii MDLXV. Joanne Alamany notario & scribâ.

Constitutio, quòd originem trahentes à Judæis, non admittantur ad dignitatem, canonicatum, aut alium Ecclesię personatum.

EODEM Martino de Ayala Archiepiscopo, ejus vicarius generalis & reverendum capitulum, causis & rationibus eisdem benevisis constituerunt & ordinârunt, quòd de cetero quicumque ex Judæorum prosapia originem ducentes, aut si fuerint descendentes ex hæreticis de hæresi damnatis, forsan Ecclesię unitati reconciliatis, ac reincorporatis, dignitates, canonicatus, & præbendas, ac alia Beneficia Ecclesiastica minimè obtinere possint in hac Ecclesia Valentina: sed sint penitùs ad talia inhabiles, dummodo per dictam lineam descendentes sint prædictis hæreticis intra quartum gradum consanguinitatis conjuncti. Qui verò intra secundum gradum prædictis hæreticis per lineam transversalem seu collateralem conjuncti fuerint, simili inhabilitati, & prohibitioni subjaceant: & hoc intelligatur sive dicta consanguinitas proveniat per lineam paternam, sive maternam. Demum pro majori constitutionis robore & firmamento decreverunt petere illius confirmationem à sede Apostolica. Acta die 13. Augusti MDLXVI. Joanne Alamany notario & scribâ.

Sententia per Illustriss. D. D. Joannem de Ribera Archiepiscopum Valentinum promulgata super præcedentia Dignitatum & canonicorum, in exercitio & assistentia actuum Pontificalium.

ET quia secundùm formam & ordinem in libro Pontificalium descriptum, circa actus Pontificales in dicto libro memoratos exercendos, docetur apertè, digniores canonicos de capitulo assistere & ministrare debere, nulla de Archidiacono, nec de aliis Dignitatibus mentione facta; cumque in viam juris, quando super forma gerendi actus Pontificales, & præcedentia personarum, quæ dictis actibus interesse debent, aliqua suboritur quæstio, secundùm in dicto Pontificali disposita, uti legem

dictis

dictis negotiis descriptam decidenda veniat. Ea propter & aliàs. Et quia de prætensa per dictum reverendum Archidiaconum consuetudine, quam oportebat esse præscriptam, ut ejus intentio eâ juvari possit, non constat, sententiamus, pronunciamus, & declaramus, digniores canonicos de capitulo debere in dictis Pontificalibus actibus, in dicto Pontificali libro memoratis, per nos, seu successores nostros in dignitate exercendis, assistere & ministrare. Declarantes, sicuti cum præsenti diffinitiva sententia declaramus, digniores canonicos, de quibus dictum Pontificale loquitur, illos esse, qui simul cum canonicatibus in sede præsenti Valentina dignitatem habent, seu pro tempore habuerint, servata tamen inter ipsos, si plures habentes dignitatem fuerint, præcedentiâ, juxta majoritatem & ordinem dignitatum. Inter verò simplices canonicos, nullam in sede dignitatem habentes, digniores declaramus, qui primo loco canonicatum adepti fuerint, cùm de jure, qui priores sunt tempore potiores sint in honoribus. Et ita pronunciamus omni meliori modo, & in expensis ex caussâ neutram partem condemnamus.

El Patriarcha Arçobispo.

Lata fuit, publicata, & intimata præsenti die xxi. Madii MDLXXIII.

Petro Lòpez notario & scribâ.

TITULUS QUARTUS

De his quæ spectant ad præposituras sedis Valentinæ.

Constitutio de institutione præpositurarum sedis Valentinæ, deq; earum oneribus & de fundatione hebdomadariorum, & aliorum officiahum Ecclesiæ.

FRATER Andreas Episcopus anno Domini MCCLIX. unà cum honorabili capitulo, statuerunt & ordinârunt, quòd sint in Ecclesia Valentina duodecim præpositi: propterea quòd ex bonis capituli totidem eriguntur præpositura. Item statuerunt, ut cùm in Ecclesia non sint nisi duo sacerdotes hebdomadarii, creentur alii duo hebdomadarii: ita quòd deinceps in perpetuum sint quatuor hebdomadarii in Ecclesia majori Valentina, quorum unus celebret Missam in sua septimana pro defunctis, & aliam Missam conventualem; & alii duo in alia septimana & in choro intersint omnibus horis canonicis, nocturnis & diurnis, statim in principio horarum. Cùm ad eos pertineat incipere & complere officium in omnibus horis. Et duo sint de uno choro, & alii duo de alio. Item statuerunt unum magistrum qui regat scholas in grammatica in Ecclesia, expensis domini Episcopi & capituli. Item statuerunt duas portiones duorum denariorum pro qualibet, ad expensas communes capituli faciendas; prout est dictum suprà in titulo de canonicis, ubi statuitur ad expensas capituli præpositos teneri. Item juxta formam dictæ constitutionis, ad quam habeatur relatio, statuerunt, quòd administratio & collectio fructuum decimalium, tanquam bonorum capituli tradatur præpositis. Item mandatur eisdem, quòd infra sex annos à die traditionis computandos, teneantur præparare & habere cellaria, vegeces, & alia necessaria ad recondendos fructus præpositurarum in tribus partitis. nempe præpositi ultra Xucarum, in Xativa & Gandia; præpositi verò tres citra Xucarum, extra hortam, apud Murum-veterem, & Albal. Aliis quoque pactis & obligationibus obstricti fuerunt præpositi pro bona eorum administratione præstanda, in dicta constitutione expressis, quibus se omnino Episcopo & capitulo summiserunt. Tandem super expensis capituli à præpositis solvendis, examinatis controversiis, quæ pro parte præpositorum sunt motæ, Hugo conclusit, quòd in caussis, quæ generaliter tangunt jura capituli, vel statum Ecclesiæ, utpote quia negaretur capitulum non habere partem in decimis vel similibus, tunc præpositi omnes expensas faciant, quas capitulum esset facturum. Tandem statuit de consensu capituli, quòd in omnibus expensis per Episcopum faciendis in locis, pro juribus sui Episcopatûs conservandis, præpositi dimidiam partem exsolvant. Similiter econtrà in omnibus expensis in litibus, quę pro servandis juribus præpositurarum, vel alicujus earum fieri habebunt, partem dimidiam solvere Episcopus teneatur. *Ex impressi fol. 67. a.*

Creatio nova duodecim præpositurarum.

FRATER Andreas Episcopus anno Domini MCCLIX. & capitulum Valentinum de communi consensu omnium canonicorum; post multos tractatus circa ordinationem præpositurarum & collectionem fructuum, ac perceptione quotidianæ portionis & vestuarii annualis canonicorum, ex deliberata concordia, statuerunt & ordinârunt, quòd bona omnia capituli Valentini in duodecim præposituras dividantur: ex quibus sex præposituras cōstituerunt de omnibus redditibus & proventibus, quæ competunt & competere possunt capitulo in civitate & horta Valentina, cum omnibus terminis ejus. Quibus addiderunt omnes bisantios, sive denarios, quos fratres de Calatrava & de Ucles tenentur dare capitulo annuatim. Item decimam carnium, & animalium, & piscium civitatis & totius diœcesis Valentinæ, ac etiam Albuferæ. Terminos sex præpositurarum posuerunt, videlicet Puçolium, Podium S. Mariæ, Museros, Foyos, Moncada, Burjaçot, Paterna, Manizes, & Torrent: descendendo per torrentem ad mare, cum omnibus intra dicta loca contentis parochiis & Alcheriis. Et quòd sex præposituras dictas obtinentes, de illis servitium faciant sex mensibus, Augusto, Septembri, Octobri, Novembri, Decembri, & Januario, prout est in-

lis injunctom. Item creârunt alias tres præpositturas de decimis & proventibus, quæ capitulo competunt in Episcopatu Valentino citra Xucarum, extra terminos tamen hortæ, in Cullera, & ejos terminis, tam ultra, quàm citra Xucarum: excepto eo de Calatrava & de Ucles & decima carnium, & animalium, & piscii, & denariis de Albufera, & aliis exceptis, prout in constitutione. Et quòd hi tres præpositturæ serviant tribus mensibus Madio, Junio & Julio, prout est illis injunctum. Item ordinârunt alias tres præposituras de omnibus redditibus &c. quæ competunt capitulo Valentino, in Episcopatu, in quibuscumque locis ultra Xucarum, exceptis quæ suprà aliis præposituris assignata sunt: adjicientes & donantes istis præposituris medietatem omnium fructuum ad Valentinum capitulum pertinentium, granarii villæ de Algezira. Et quod obtinentes dictas præposituras servitium faciant tribus mensibus Februarii, Martii, & Aprilis, cum aliis tunc oneribus in constitutione expressis. Item statuerunt servitium, quod præstare debent in solvendo vestuariom & primam mensis, canonicis & officialibus Ecclesiæ dari solitis, ut ibidem exprimitor. Item statuerunt, quòd si procedente tempore, fructus præpositurarum benedicente Domino excreverint usque adeò, ut solutis solvendis augeri possint vestuarium, seu quotidianæ portiones, vel numerus canonicorum, vel Ecclesiæ servitorum, hoc totum relinquitur faciendum cognitioni & ordinationi Episcopi & capituli. Item statuerunt, qoòd quicquid in futurum accrescet de locis desertis, & hactenus incultis, totum illud colligant præpositi usque ad sex annos, ratione præpositorarum suarum. Item statuerunt, quòd cedentibus, vel decedentibus aliquibus prepositis, præpositturæ vacantes conferantur aliis canonicis, habentibus, vel non habentibus præposituras, prout Episcopus, & tota, vel major & sanior pars capituli viderint expedire. Hugo. Sed postea inter aliquas præposituras, per speciales conventiones factas cum consensu Dominorum Episcoporum & capituli sunt factæ divisiones. Quibus contractibus stare volumus, nulla per hanc innovationem facta mutatione. Acta die, mense, & anno quibus suprà. *Ex imp. fol.* 68. *b.*

Constitutio, quid præpositi teneantur facere cellaria, & habere torcularia, & fidejussores dare.

FRATER Andreas Episcopus & honorabile capitulum statuerunt, quòd sub pœnis expressis, præpositi sex de horta faciant cellaria & torcularia communia in civitate ad recondendum vinum. Præpositi verò citra Xucarum & extra hortam, apud Murum-veterem, & locum de Albal. Qui autem sunt ultra Xucarom, apud Xativam & Gandiam, similia cellaria sub eisdem pœnis faciant. Item ordinârunt, quòd præpositi non admittantur ad percipiendos fructus præpositurarum, donec idoneos & sufficientes fidejussores de bene administrando præpositoras & solutiones statutas, de vestuario, & aliis portionibus, canonicis & aliis personis debitas congruo tempore faciendas, præstent, atque alia onera illis injuncta compleant, seque, ac bona sua obligent, renunciantes suo foro. Acta die & anno in precedenti constitutiooe præfixis. *Ex impress. fol.* 69. *b.*

Constitutio de bajulis præpositorum.

FRATER Andreas, anno MCCLXXVI. decimo Kalen. Aprilis, & honorabile capitulum statuerunt, quòd sententiam excommunicationis incurrat præpositus, seu ejus bajulus, qui expensas capituli solvere recusaverit. Item statuerunt, quòd canonici defuncti per annum post mortem gaudeant portione canonica & vestoario: dando illa pro uno anniversario fundando, si debita non habuerint, prout in dicta constitotione decernitur. Item statuerunt, quòd canonicus non eligens sepolturam in Ecclesia Valentina, careat beneficio hujus constitutionis. Demum statuerunt, ut si qui bajuli & procuratores Episcopi, necnon & præpositorum, aliquid de parte alterius præpositi vel Episcopi, sive Domini sui licentia receperint, & id solvere retardaverint requisiti, excommunicationis sententiam non solventes incurrant. *Ex impress. fol.* 70. *a.*

Constitutio trium millium solidorum.

VITALIS Episcopus, anno Domini MCCCLVIII. septimo idus Aprilis, unà cum honorabili capitulo, caussis & rationibus in præsenti constitutione jurata expressis, statuerunt & ordinârunt, quatenus de cętero singulis annis quilibet præpositor dare teneatur, & det cum effectu, ultra id quod jam antea canonicis & officialibus Ecclesię solvere tenebatur in mense suo, thesaurario Ecclesiæ & capituli, in augmentum quotidianum portionis canonicæ & vestuarii canonicorum, & aliorum Ecclesiæ servitorum, annuatim tres mille solidos Barcinonenses, mille qoingentos in festivitate omnium Sanctorum, & reliqoos mille quingentos in carnis privio sobsequenti. Idque sub pœna excommunicationis in contravenientē quempiam ex præpositis: ac etiam quòd fructus universi & proventus præpositturæ ejusdem recusantis, toto illo anno ex integro communi mensæ capituli sint eo ipso applicati, dividendi in augmentum quotidianę portionis & vestuarii canonicorum, & aliorum Ecclesię servitorum. Decernentes neminem ex præpositis admittendum esse ad possessionem præpositurę, nisi priùs præsentem constitutionem observandam juraverit. Acta ut suprà. *Ex imp. fol.* 71. *a.*

.Con-

Confirmatio Apostolica constitutionis de mille quingentis solidis solvendis per præpositos sedis Valentinæ.

BULLA Clementis confirmatur precedens constitutio trium millium solidorum per singulos prepositos capitulo annuatim persolvendorum: insertâ Bullç de verbo ad verbum dicta constitutione, sub dat. Avinione, octavo Kalendas Junii, Pontificatûs anno quindecimo. *Ex impress. fol. 72. a.*

Constitutio super dandis fidejussoribus per præpositos, ac solvendis vestuario & mensata.

PRÆSENTI constitutione jurata domini Hugonis Episcopi & honorabilis capituli, quæ edita fuit 30. mensis Madii, anno MCDVIII. repetuntur duç constitutiones suprà positæ ad eas corroborandum, scilicet, quòd fidejussores ad præpositursas, dentur ad voluntatem & electionem capituli, seque omnino foro Ecclesiæ submittant; proprioque renuntient. Ostenditur etiam casus in quo fidejussores sunt renovandi, de novoque repetitur, quòd prçpositi debent solvere vestuarium prima diç Madii, & portionem canonicam, prima quaque die sui mensis: contrafacientibus pœna excommunicationis indicitur, quam de facto incurrunt. Acta die, mense, & anno prçfixis. *Ex impress. fol. 74. b.*

Incorporatio præpositurææ mensis Octobris auctoritate Apostolica distributionibus canonicalibus Ecclesiæ Valentinæ.

BULLA Clementis Papæ, per quam ex resignatione Amadei Cardinalis præpositurram mensis Octobris motu proprio unitur & incorporatur mensæ capitulari Valentinæ, pro distributionibus quotidianis canonicorum & aliorum Ecclesiæ ministrorum debitis supportatis oneribus præpositurç. Sub dat. Avinione, quinto Kalendas Aprilis, Pontificatûs Clementis anno decimo. *Ex impress. fol. 76. a.*

Bulla assignationis pensionum super fructibus prçpositurarum vacaturarum.

BULLA Paulli Papæ II. per quam ad petitionem Roderici Cardinalis & Episcopi Valentini, ac etiam canonicorum & capituli, assignatur pensio super fructibus prepositurarum cùm primùm vacarent, nempe super singulis montaneorum octoginta; & super cujuslibet aliarum localium, & de hortis nuncupatarum, quadraginta librarum monetç Valentinæ, quoties singulas illarum vacare contigerit, pro augmento, tam denarii minuti, quàm distributionum canonicorum perpetuis temporibus exsolvendas. Sub dat. Romç apud Sanctum Marcum, anno Incarnationis Dominicæ MCDLXV.

Executio Bullç Paulli Papç II.

PRO executione supradictæ Bollæ Apostolice, vacante prepositura mensis Decembris Ecclesiæ Valentine, per obitum ultimi possessoris, & de ea auctoritate ordinaria provisum cuidam Francisco Corts canonico, possessione consecuta pro parte procuratoris denarii minuti, ac etiam pro parte procuratoris distributionum canonicalium, fuerunt intimatç supradictç literç Apostolicæ eidem Francisco Corts canonico, & præposito Decembris, qui respondit se promptum atque paratum esse ad solvendam pensionem auctoritate Apostolica super prepositura sua Decembris assignatam in favorem distributionum canonicalium & denarii minuti Ecclesiç. Prout hec instrumento publico latiùs continentur. *Ex impress. fol. 78. b.*

Requisitio facta per procuratores.

SEQUITUR ibidem instrumentum requisitionis per prçdictos procuratores factç dicto prçposito mensis Decembris in ampla forma, anno à Nativitate Domini MCDLXX. vicesima tertia mensis Junii, cum decreto vicarii generalis & capituli, super acceptatione supradictç Bullç Paulli Papç II. Quod decretum jurârunt, & tanquam constitutionem juratam inter alias Ecclesiæ constitutiones juratas Domini de capitulo redigi voluerunt. *Ibid.*

Constitutio approbationis tam superioris Bullç Paulli II. quàm alterius constitutionis Vitalis Episcopi super alia pensione per prçpositos Ecclesiç solvenda.

RODERICO Cardinale & Episcopo Valentino, ejus vicarius generalis cum honorabili capitulo statuerunt & ordinârunt, quòd de cetero quicunque prçpositus cujuslibet prçpositure Ecclesiæ Valentinç, antequã admittatur ad possessionem suæ prçpositurç teneatur jurare tam dictam Apostolicam gratiam Paulli II. quàm etiam constitutionem bo: memoriæ Vitalis Episcopi auctoritate Apostolica confirmatam, super mille quingentis solidis super unaquaque prepositura impositis pro distributionibus canonicalibus. Quam constitutionem omnes unanimes jurârunt observare, atque observari facere, mandantes hanc constitutionem in libro constitutionum Ecclesiæ continuari. Acta 27. mensis Junii, anni MCDLXX. *Ex impress. fol. 79. b.*

Applicatio certç partis fructuum prçpositurarum mensæ capitulari.

ERARDO de la Marcha Cardinali & administratore Episcopatus Valentini, ejus vicarius generalis cum honorabili capitulo, præmissis multis gravissimis ac efficacissimis rationibus, quibus manifestò concluditur, uni-

universas duodecim præposituras Ecclesiæ Valentinæ fuisse de fructibus decimalibus ad mensam capitularem pertinẽtibus erectas & dotatas, & per eorum præpositos, tanquã per œconomos canonicorum administratas, indeque juxta tenorem fundationis illarum excrescentias, & augmentum fructuum ad canonicos tanquam veros dominos, non ad præpositos spectare: ideoque crescentibus illis, canonicales etiam redditus debere excrescere. Iccircò juxta formam constitutionis, tam Vitalis Episcopi, quàm de mille quingentis solidis annuatim per singulos præpositos capitulo ac canonicis solvendis, quàm alterius de octoginta libris super præposituris montanearum; & quadraginta super singulis de la horta & localium, quoties vacare contingeret in favorem capituli assignatis, & auctoritate Apostolica confirmatis pensionibus, præfatas canonicales portiones, & seu distributiones ampliùs accrescere volentes, statuerunt & ordinârunt, quòd occurrente similiter vacatione præposituræ, vel præpositurarum, quomodocumque, ac ubicumque ipsas vacare cõtigerit, quilibet ex præpositis præpositurarum Februarii & Aprilis, quadringentos ducatos: quilibet autẽ ex præpositis præpositurarũ aliorũ novem mensium, centum quinquaginta ducatos annuatim administratori distributionum canonicalium capituli, duabus solutionibus ibi expressis, in augmentum quotidianarum distributionum solvere teneantur & sint adstricti; sub pœnis in constitutione contentis. Quæ constitutio jurata fuit per universos de capitulo. Quodque, nisi jurata ipsa, præpositi ad possessionem suarum præpositurarum admitti non debeant. Acta die 23. Aprilis, anno MDXXXIV. *Ex impress. fol.* 80. *a.*

Constitutiones duæ domini Vitalis Episcopi, super decimis & præposituris.

PRIMA constitutio domini Vitalis Episcopi anno Domini MCCCLX. cum honorabili capitulo edita continet, quòd decimæ non vendantur, nec arrendentur, aut modo aliquo concedantur dominis locorum, seu procuratoribus, curatoribus, tutoribus, & ad administratoribus eorumdem, in quibus hujusmodi decimæ percipiuntur: & est jurata. Altera verò continet, quòd arrendatores præpositurarum, vel alicujus ipsarum, dare habeant fidejussores in civitate habitantes, de faciendo servitio & oneribus persolvendis, ad quæ præpositura ipsa arrendata est astricta, aliàs est ibi excommunicationis sententia lata sub eisdem mense & anno. *Ex impress. fol.* 81. *b.*

Constitutio quâ supprimuntur omnes præposituræ Ecclesiæ Valentinæ cùm primùm vacaverint.

FRATER Thomas de Villa-nova Archiepiscopus, unà cum admodum reverendo capitulo Valentino, ex tam multis, honestis, & rationabilibus caussis, quas in præsenti constitutione suppressionis videre est, quam sufficientè deductis; unanimes & concordes, de plenitudine ordinariæ potestatis, volentes constitutionem, creationem, & erectionem antiquas, per quas erectæ & creatæ fuerunt omnes & singulæ præposituræ sedis Ecclesiæ Valentinæ de decimis, & bonis capituli, in totum tollere, ac supprimere, & earum fructus & proventus ad mensam capitularem, unde exierunt, redigere ac redintegrare: omnes & singulas præposituras Ecclesiæ prædictæ ex nunc perpetuò suppresserunt, cassârunt, & illarum nomen ac denominationem subtraxerunt, & annullârunt, omnesque illarum fructus, jura, & obventiones universas, mensæ capitulari perpetuò applicârunt, redintegrârunt, & incorporârunt. Ita quòd præposituræ ipsæ, ex nunc, cumprimùm vacare ipsas contigerit, sive per obitum, aut per resignationem, in curia Apostolica, vel extra eam, quocumque modo vacaverint, eo ipso cassæ, extinctæ, nullæ, atque suppressæ censeantur, fructusque illarum præfatæ mensæ redintegrati, uniti, & restituti habeantur: possitque dictum capitulum illorum possessionem liberè apprehendere, & in suos, & canonicorum usus perpetuò convertere. Non obstantibus quibuscumque &c. Act. Valentiæ, ultima Octobris MDLIII. Balthassare Abella notario & scribâ. Quæ constitutio confirmata est per Bullam Julii Papæ III. de verbo ad verbum. Sub dat. Romæ apud S. Petrum, anno incarnationis Dominicæ MDLIV.

TITULUS QUINTUS

De juramentis Archiepiscopi, Dignitatum, canonicorum, & præpositorum.

Juramentum, quod præstare debet Reverendiss. D. Archiepiscopus, vel ipsius procurator antequam ad possessionem admittatur.

PRIMO jurat & promittit servare Ecclesiæ fidelitatem &c. Item, quòd non consentiet dividi Ecclesiam, seu diœcesim Valentinam in duas, &c. Item jurat constitutionem de solvendo fabricæ ante possessionem mille florenos &c. Item, quòd distributiones Ecclesiæ non vendantur, neque alienentur &c. Item constitutionem de conjudicibus, &c. Item constitutionem de MD. solidis solvendis capitulo per præpositos, in festo omnium Sanctorum, & aliam similem super quantitatibus per eosdem præpositos solvendis in festo Nativitatis Domini nostri Jesu Christi, & S. Joannis Baptistæ, &c. Item constitutionem novam, & veterem super vestuario solvendo per præpositos, &c. Item constitutionem de dandis distributionibus canonicis, ac præbendatis, & aliis

aliis decem personis, &c. Item jurat constitutionem confirmatam, per quam dominus Archiepiscopus, canonici, præbendati, & alii dignitatem obtinentes, possunt de bonis suis, & fructibus dignitatum unius anni per obitum testari, &c. Item constitutionem juratam, quòd canonici non contribuant in subsidiis, & aliis exactionibus per Archiepiscopum imponendis, &c. Item quòd dominus Archiepiscopus non mittat ad curias generales, aut particulares regias, aliquem nobilem laïcum, nisi canonicum, seu presbyterum Ecclesiæ, vel diœcesis Valentinæ. Item constitutionem juratam, quòd nullus ad dignitatem, canonicatum, prebendam, & præposituram admittatur, nisi priùs juraverit constitutiones juratas Ecclesiæ; & illas pro posse observare, &c. Item jurat omnes alias constitutiones juratas Ecclesiæ, & non juratas pro posse observare. *Ex impress. fol.* 41. *b.*

Juramentum canonici noviter intrantis.

PRIMO jurat & promittit obedientiam & reverentiam Reverendissimo domino Archiepiscopo Valentino, & ejus successoribus canonicè intrantibus, & fidelitatem, ac indemnitatem Ecclesiæ Valentinæ tenere & observare. Item jurat constitutionem quòd Ecclesia & diœcesis Valentina in plures cathedrales Ecclesias, seu diœceses non sit divisa, &c. Item jurat constitutionem novam & veterem super quantitatibus per præpositos solvendis annuatim, &c. Item jurat constitutionem super exercitio jurisdictionis in canonicos prebendatos, &c. Item constitutionem secreti capituli observandi, &c. Item jurat omnes alias constitutiones juratas dictæ Ecclesię, & non juratas promittit pro posse servare. Item jurari etiam debet per canonicos intrantes constitutio, quæ fuit auctoritate Apostolica confirmata, disponens quòd quilibet præpositus de juribus suę præpositure teneatur singulis annis exsolvere MD. solidos distributionibus fabricę Ecclesiæ: & quòd, nisi quilibet præpositus, seu ejus procurator id juraverit, non admittatur, ut in constitutione exprimitur. Item quòd canonici expectantes teneantur hanc ipsam constitutionem de mille & quingentis solidis similiter jurare.

Juramentum, quòd dignitatem habens prestare debet, simile est precedenti canonicorum.

TITULUS SEXTUS

De laudabili eleemosyna Dertusæ concessa.

Constitutio, quòd procurator eleemosynæ audiat computa inferiorum suorum.

DOMINI de capitulo unanimes providerunt, quòd procurator generalis eleemosynæ audiat omnia computa administratorum, & procuratorum quorumlibet dictæ eleemosynæ, & habeat quolibet anno pro salario centum solidos. *Ex impress. fol.* 38. *b.*

Constitutio super firma & approbatione administratorum.

IDEM domini de capitulo statuerunt, ut si contingat quovis in tempore aliquas proprietates, sive feuda, ac prædia ad eleemosynam ubivis pertinentia, ut quis vendat, & in alias personas transportare velit; instrumenta talium venditionum seu transportationum, per alterum ex duobus canonicis administratoribus & non per alium, manu propria in ipsis venditionibus, sive transportationibus scribendo firmari habeant, & laudari, alioqui firmatio seu laudatio nulla sit ipso facto. *Ibidem.*

Constitutio, quo pacto administratores eleemosynæ duplarum & anniversariorum firmare debent in transportationibus proprietatum.

CÆSARE Cardinale & administratore Archiepiscopatus Valentini, ejus vicarius generalis & honorabile capitulum constitutione statuerunt & ordinârunt, quòd de cætero administratores laudabilis eleemosynæ ac anniversariorum, & duplarum Ecclesię, non firment, nec firmare possint in traditionibus & trasportationibus de possessionibus & proprietatibus tentis & tenendis sub directo dominio eleemosynæ, & anniversariorum, & duplarum, nisi præsentibus notario, & scribâ capituli, & procuratore majore eleemosynæ, pro receptione laudemiorum, & presente collectore censûs illius collectæ, pro receptione censûs, & ut cognoscat emphiteutas, & pleraque alia faciant, in dicta constitutione latiùs contenta & expressa. Et quod de venditionibus & transportationibus fiendis, faciant, & facere possint dicti administratores gratias de laudemiis eis bene visas, & idem constituerunt de administrationibus fabricæ, & armaril. Postremò decreverunt, quòd in laudemiis distributionum canonicalium, & sex præpositurarum, dela horta nuncupatarum, nulla fieri possit gratia. *Ex impress. fol.* 39. *a.*

Con-

Constitutio quòd non possit fieri gratia in laudemiis.

GEORGIO ab Austria Archiepiscopo, capitulum & vicarius generalis constitutione jurata ordinârunt, quòd de cætero pro laudemiis spectantibus ad administrationes duplarum, & anniversariorum, & Denconesa, non possit fieri gratia ultra tertiam partem, & pro laudemiis spectantibus ad administrationem canonicalem, non possit fieri aliqua gratia, nisi præcedente convocatione omnium canonicorum præsentium, nullo contradicente. Quæ constitutio irrevocabilis existit, consentientibus omnibus de capitulo.

Ordinatio, quòd Rationalis, seu administratores possint definire computa manumissorum illorum qui eleemosynam hæredem constituerunt.

JACOBO Cardinale, administratore perpetuo Ecclesiæ Valentinæ, ejus vicarius generalis, cum honorabili capitulo, statuerunt & ordinârunt, quòd capitulum, aut Rationalis eleemosynæ, aut quicumque alii qui per ipsum capitulum ad hoc fuerint deputati, liberè possint à quibusvis manumissoribus & executoribus testamentorum, qui dictam eleemosynam de cætero hæredem instituerint, audire & plenariè diffinire. Ita ut super hoc neque Ordinarius, neque Christi pauperum procurator, se intromittant; nisi fortè ad instantiam partis privatæ. Act. 21. Madii, anno MCCCXCIV.

Insuper providerunt, quòd de cætero Rationalis eleemosynæ, & auditores computorum officialium sedis, audiant computa, & de eis relationem in capitulo faciant, & capitulum ad relationem eorum diffiniat, & absolvat procuratores eleemosynæ, & officiarios antedictos. *Ex imp. fol. 40. a.*

Ordinatio de augendo salario procuratori eleemosynæ.

DIE Mercurii 28. Augusti MCDXX. domini de capitulo statuerunt & ordinârunt, quòd à modò procurator substitutus eleemosynæ, ultra illas triginta libras, quas pro suo ordinario salario annuatim recipit, habeat & recipiat annuatim quindecim libras. Attento, quòd ab illo tempore citrà, redditus & fructus eleemosynæ benedicente Domino multum excrevere; ex quo etiam ejus negotia, administratio, & labores conduplicati fuerunt. Hoc addito, quòd procurator rationedicti augmenti salarii teneatur habere mulam ad hoc, ut promptiùs valeat possessiones & proprietates recognoscere & negotia eleemosynæ commodiùs gerere.

Constitutio super distributione signorum eleemosynæ, quâ revocantur signa concessa ad beneplacitum.

HUGONE Episcopo unà cum capitulo, constitutione statuerunt & ordinârunt, quòd omnia signa concessa ad beneplacitum personis quibuslibet, ad commune eleemosynæ reducantur, quæcumque beneplacita serie cum præsenti revocantes, & exinde signa ipsa pauperibus intra civitatem degentibus erogentur, modis & formis quibus in ipsa constitutione latiùs exprimitur. Adjecto tamen quòd per hujusmodi distribuendi seriem & ordinem, non intendunt dictorum originalibus institutorum voluntatibus, quatenus contrariæ videntur in aliquo derogare. Quin potiùs providerunt, & mandârunt easdem voluntates ad unguem sine mutatione aliqua observari debere. Actum secundâ Junii MCDVIII. *Ex imp. fol. ibid. b.*

Constitutio, quòd signa Denconesa dentur sive designentur fabis.

ERARDO Cardinali Archiepiscopo, ejus vicarius generalis cum capitulo, constitutione jurata statuerunt & ordinârunt, quòd signa laudabilis eleemosynæ de cætero, dum pro tempore vacabunt, dentur per vota canonicorum: quę vota debeant per fabas in facculis appendendis, ut fieri consuevit, dari & non aliàs, aliter, nec alio modo. Et quòd sub pœna excommunicationis latæ sententiæ promulgandæ è vicario generali, nullus audeat dicere, neque propalare, quis cui dedit votum suum, et quod debeat illa, quæ ibi gesta fuerint, sub secreto tenere. Actum die tertia mensis Aprilis, anno Domini MDXXXVII. *Ex impress. fol. 41. a.*

Constitutio, quòd in domo eleemosynæ non possit legi nisi facultas Theologica.

DOMINI de capitulo cum vicario generali ordinârunt, quòd in domo eleemosynæ sedis non possit legi scientia cujuscumque facultatis existat, sive legum, aut canonum, nisi dumtaxat Theologica, quę ibidem legi est consuetum. *Ex imp. fol. 116. a.*

Constitutio, quòd ibidem non possint laïci habitare.

JACOBO Cardinale Sabinense, administratore Episcopatûs Valentini, vicarius generalis & capitulum, die 20. Decembris, anni 1393. constitutione jurata statuerunt & ordinârunt, quòd nulli de cætero laïco nobili vel militi, civi aut generoso, seu alii cujusvis ordinis, status, & conditionis existat, neque per Episcopum, neque per capitulum, hospitium sive domus laudabilis eleemosynę Sedis possit concedi ad inhabitandum, vel hospitandum, ad tem-

tempus, seu in perpetuum, sed tantùm ad servitia Ecclesiæ, & ipsius eleemosyne, ut in constitutione disponitur, quemadmodū & aliâ quoq; constitutione sub die nona Julii, anni MCDXCVII. quæ habetur sub titulo, de his quæ pertinent ad hebdomadarios, cōstitutione tertia edicto cavetur, ne unquam de cætero in domo eleemosynæ sedis habeantur animalia ulla ad equitandum per præpositum, seu cappellanum majorem dictæ eleemosynæ, aut clericos quoscumqūe vel laïcos, nec etiam mulieres: excepto quòd idem præpositus, seu cappellanus major possit & valeat unam tantùm ancillam antiquam, seu præcipuam pro suo honesto servitio habere: sub pœna inibi expressa, unius scilicet solidi pro quolibet die, quo fecerint contra edictum hujusmodi. Acta fuerunt hęc in camera dicti domini Cardinalis & Episcopi, die, mense, & anno præfixis. *Ibidem*.

Constitutio, quòd hospitium de Benimaclet nulli possit locari.

HUGONE Episcopo, ejus vicarius generalis cum honorabili capitulo, die 7. Januarii, anni MCDXXIV. similibus de causis statuerunt & ordinârunt, quòd hospitium, quod dicta eleemosyna habet & possidet in loco de Benimaclet, nulli valeat ad hospitandum vel commorandum, ad tempus, vel in perpetuum, locari, tradi, nec etiam commodari, dominis Episcopo, & canonicis de capitulo sedis dumtaxat exceptis. Quæ constitutio est jurata, & sententiâ excommunicationis in contrafacientes munita. Acta die, mense, & anno prædictis. *Ex imp. fol. 117. a.*

Constitutio de non admittendis resignationibus signorum eleemosynæ, nisi sub certis conditionibus.

FRATRE Thoma de Villa-nova Archiepiscopo, ejus vicarius generalis cum reverendo capitulo statuerunt & ordinârunt, quòd si quis habens signum laudabilis eleemosynæ Denconesa, illud alicui resignare voluerit, ejus non possit admitti resignatio per capitulum, nisi pręcedente convocatione & majore parte capituli consentiente: & coq effectum non habeat nisi post viginti dies ab ipso admissionis die computandos: ita quòd si decesserit resignans antea, tunc signa non per resignationem, sed per obitum vacare censeantur. Et tali casu conferantur cum fabis, ut moris est; quòd si integros viginti dies resignans supervixerit, conferantur ei in cujus favorem facta fuit resignatio: tollitur enim omnis facultas admittendi coadjunctos. Quæ constitutio jurata est, àtque uno contradicente irrevocabilis. Acta die 25. mensis Augusti, anno MDXLVI.

Constitutio, quòd resignationes signorum, nisi præcedente edicto tanquam vacantium per obitum, admitti non possint.

FRATRE Thoma Archiepiscopo, ejus vicarius generalis cum reverendo capitulo statuerunt, addentes constitutioni supradictę, quòd si quis signa alteri in manibus nostris resignare voluerit, non admittatur, neque signa ejusmodi concedantur, nisi facto edicto, præcedente convocatione, & cum fabis, modo & forma, quibus alia signa per obitum vacantia conferri solent: contrarium nullius esse roboris decernentes. Quæ constitutio jurata est, & uno contradicente irrevocabilis. Acta die 17. mensis Aprilis, anno MDLI.

Constitutio de laudemiis quando sit concedenda gratia, quando neganda.

FRATRE Thoma Archiepiscopo, ejus vicarius generalis cum reverendo capitulo, dubium omne tollentes ab alia constitutione edita anno 1541. de laudemiis, statuerunt & ordinârunt, quòd constitutio prædicta comprehendat omnes administrationes Ecclesiæ, ita quòd de cætero in quibuscumque administrationibus, pro laudemiis non valeat fieri aliqua gratia ultra tertiam partem: in administratione autem canonicali nulla penitùs, nisi præcedente convocatione omnium canonicorum præsentium, ac nollo contradicente. Quæ constitutio jurata est, atque uno contradicente irrevocabilis. Acta die 28. Novembris, anno MDXLVIII.

Constitutio de distribuendis quolibet anno centum libris pro maritandis puellis, & captivis redimendis de eleemosyna Petri Garro.

FRATRE Thoma Archiepiscopo, ejus vicarius generalis cum reverendo capitulo, statuerunt & ordinârunt, circa executionem eleemosynę centum librarum singulis annis, quondam Petri Garro, quòd de cætero qualibet die 2. mensis Januarii cujuslibet anni fiat edictum publicandum in sede & parochialibus Ecclesiis Sancti Martini, Sancti Joannis de Mercato, & Sancti Nicolai, civitatis Valentinæ, & affigendum tam in valvis dictarum Ecclesiarum, quàm in domo eleemosynę Denconesa, tenoris videlicet, quòd reverendum capitulum intendit centùm illas libras monetę regalium Valentinę, quas quondam Petrus Garro annuatim erogandas reliquit pro maritandis orphanis puellis, & captivis redimendis; die Veneris secundę septimanę Quadragesimæ conferre. Iccircò compareant, qui maximè de parentela dicti Petri Garro fuerint, coram reverendo capitulo, ubi elapso termino, plenèque examinatis gradibus parentelæ, necnon aliis paupertatis, & personarum qualitatibus, fiet dicta

dicta die Veneris distributio dictarum centum librarum; servatâ unicuique sui gradus, qualitatis, atque meriti exigentiâ, & justitiâ. Nam quamvis inter puellas orphanas, & captivos pauperes de civitate dicta eleemosyna distribuenda sit; tamen propria testatoris voluntate expressa, qui de ejus parentela invenientur petentes, aliis non consanguineis omnino præferendi erunt. Mandantes ex tunc procuratori majori eleemosynæ, ut ipsas centum libras præstò, atque paratas habeat ad solvendum. Quæ constitutio jurata est, & uno contradicente irrevocabilis.

Constitutio, quòd signa eleemosynæ non cessionentur.

ERARDO de la Marcha Cardinale & Archiepiscopo Valentino, ejus vicarius generalis cum reverendo capitulo providerunt & mandârunt, quòd nemo ex habentibus signa laudabilis eleemosynæ sedis, possit cessionare alteri signum aliquod, ne lites inde suboriantur, & procuratori solventi signa perturbationis occasio fiant. De quo edicto publicatio facta est per Ecclesias parochiales civitatis. Acta die 18. Januarii, anno MDXVIII.

Constitutio, quòd non possint dari signa eleemosynæ habitantibus extra civitatem, & de revocatione ejusdem.

ALPHONSO Archiepiscopo, ejus vicarius generalis & reverendum capitulum constituerunt super signis laudabilis eleemosynæ, quæ hactenus absentibus à civitate, & alibi commorantibus, dari solita erant, virtute licentiarum, sive specialium gratiarum à capitulo obtentarum; quòd de cætero non possint dari concedive similes licentiæ ad recuperandum signa pro absentibus à civitate alibi commorantibus, nisi per omnes de capitulo, nemine contradicente. Quæ constitutio jurata est, & uno contradicente irrevocabilis. Acta quartâ Maji MDXV. Hæc constitutio postea fuit à capitulo revocata, asserentibus, atque de jure probantibus advocatis capituli, nequaquam posse excludi à perceptione eleemosynæ consanguineos institutorum extra civitatem degentes; cùm hi ab institutoribus, neque tacitè, neque expressè excludantur, & sic admittantur ad petitionem signorum, perinde ac si in civitate degerent.

Constitutio de non solvendis signis, nisi elapso certo tempore à die vacationis.

ERARDO Archiepiscopo, ejus vicarius generalis, cum reverendo capitulo providerunt & ordinârunt, quòd de cætero quoties vacaverit signum aliquod laudabilis eleemosynæ, illud conferri non possit, nisi elapsis quatuor mensibus à die vacationis computandis. Quòd si infra illos dari contingat, exigi solutio non possit, nisi totidem elapsis quatuor mensibus à die vacationis, ut prædicitur, computandis. Acta die septima Octobris MDXXVII.

Provisio de procuratoribus eleemosynæ, qualiter signa solvere debeant, cum aliis provisionibus.

DOMINI de capitulo providerunt, quòd procuratores eleemosynæ non solvant signa aliqua, nisi bursario eleemosynæ in pecunia numerata & non aliter, die 8. Aprilis MDXXV. Item quòd negoria propria dominorum canonicorum determinentur per vota secreta cum fabis in sacco, die 25. Junii MDXXXIX. Item quòd non possit fieri gratia laudemiorum nisi præcedente convocatione. Sub die 19. Decembris MDXXXIX. Et quoniam in præcedentibus constitutionibus in specie fit plenior determinatio de singulis, intermittuntur impræsentiarum.

Constitutio super distributione residui, & laudemiorum administrationis eleemosynæ inter cantores, & alios Ecclesiæ ministros.

REVERENDISS. D. Franciscus de Navarra Archiepiscopus cum reverendo capitulo, statuerunt & ordinârunt honestis admodum, prout in constitutione habetur, de causis, quòd perpetuis futuris temporibus signa eleemosynæ, illa videlicet, quæ præcedente edicto ex defectu parentelę à nullis fundatorum consanguineis fuerint requisita, unà cum laudemiis ac residuis, quæ superesse solent, quantitatibus, quæ juxta eorundem institutorum mentem possunt, ac debent distribui, non inter certas personas, sed indifferenter, ac promiscuè, inter pauperes civitatis; de cætero, prout visum fuerit reverendo capitulo, & canonicis, nemine discrepante, distribui possint ac distribuantur inter cantores, ac alios Ecclesiæ ministros, necnon pauperes & seu infirmos sacerdotes, aliasque personas indigentes, & in inopia constitutas. Pacto tamen adjecto, quòd si ullo unquam tempore inventi fuerint consanguinei, & de parentela institutorum talium signorum, qui ad ea petenda sese ut tales opposuerint, tali casu, capitulum & successores teneantur ad dictos consanguineos admittendum, ipsisque jus suum legitimè probantibus, ejusmodi signa & eleemosynas conferendum; non obstante, quòd ab immemorabili tempore ordo fuerit in contrarium. Quæ constitutio jurata est, & uno contradicente irrevocabilis; est etiam auctoritate Apostolica per Pium Papam IV. confirmata. Sub dat. Romę, anno MDLXIV. 12. Kalendas Decembris. Actum 20. Aprilis, anni MDLXII. Joanne Alamany notario & scribâ.

Con-

Constitutio super administratione censualium pretii de Burjaçot ad eleemosynæ administrationem pertinentium.

ILLUSTRISS. & Reverendiss. Ferdinandus de Loazes Patriarcha Antiochenus & Archiepiscopus Valentinus, unà cum reverendo capitulo, attendentes, quòd pretium quindecim mille & ducentarum librarum monetæ Valentinæ, quod resultavit ex venditione loci de Burjaçot cum omnibus suis terminis, juribus, & jurisdictione, in evidentem utilitatem administrationis pauperum eleemosynæ dictæ Denconesa facta, ac census ex dicto pretio provenientes, in censualibus per magnificos Juratos præsentis civitatis Valentiæ, super bonis ejusdem Universitatis oneratis solvendi sunt: ac volentes quòd ejusmodi censualia ad opus dictæ eleemosynæ, & illius pauperum utilitatem, perpetuò conserventur; statuerunt & ordinàrunt, quòd quotiescumque aliquod ex dictis censualibus redimatur & quitetur, pretium, seu proprietas illius, in sacristia dictę Ecclesię, vel in tabula Valentina deponatur, & inde non extrahatur, nisi de Ordinarii licentia, ad opus onerandi & resmerciandi illud super dicta Universitate Valentiæ, seu generaliter, aut alia Universitate secura pręsentis regni; & nisi ad dictos effectus, pretia dictorum censualium à sacristia vel tabula nullo modu extrahantur, ac neque in aliud unquam convertantur, distribuantur, neque applicentur; etiam ex quacumque alia caussa & necessitate, quantumcumque qualificatà, urgenti, aut necessarià. Idque per dictum capitulum, & canonicos, ac eorum successores observari debere, & ad effectum perpetuò deduci. Mandavit idem Reverendissimus dominus Archiepiscopus, sub excommunicationis pœnà, quam ex tunc prout ex nunc in cantravenientem quemcumque tulit in his scriptis. Decernentes præsentem constitutionem revocari non posse, neque in aliquo commutari, uno ex canonicis contradicente. Quam etiam juràrunt cum omnibus & singulis in ea contentis decretis. Actum in palatio Archiepiscopali, die 21. mensis Februarii, anno MDLXVIII. Joanne Alamany notario & scribà.

Constitutio revocatoria duarum constitutionum super habitatione domorum de Benimaclet, & eleemosynæ civitatis.

SEDE pastore carente, domini de capitulo constituerunt et ordinàrunt, quòd licèt per constitutionem aliàs editam, decretum fuit, quòd domus de Benimaclet nemini posset locari ad inhabitandum; tamen justis de caussis commutata, sive revocata præfata constitutione decreverunt, quòd dicta domus detur, & concedatur inquilino ad inhabitandum, ne ob desertionem, ipsam demoliri contingat. Idque ad beneplacitum reverendi capituli, præcedente convocatione. Ac insuper revocàrunt aliam quoque constitutionem, quà fuit ordinatum, quòd in domo eleemosynæ non possint habitare laïci. Nam similibus atque honestis de caussis decreverunt etiam, quòd dicta domus eleemosynę valeat, et possit concedi ad inhabitandum personæ seu personis ipsi capitulo, præcedente etiam convocatione, bene visis. Actum die secunda mensis Junii, MDLXVIII. Joanne Alamany notario & scribà.

TITULUS SEPTIMUS

De his quæ spectant ad Beneficiatos.

Constitutio de Beneficiis instituendis.

VITALIS Episcopus, unà cum honorabili capitulo, statuerunt, quòd de cætero quicumque in sede Valentina Beneficium dotare voluerit, non admittatur nisi redditus Beneficii ad minus summam viginti librarum regalium Valentiæ attingant. Et quòd teneatur idem institutor perpetuò in eadem Ecclesia anniversarium quinquaginta solidorum dictæ monetæ instituere. Adjicientes, quòd in aliis Ecclesiis civitatis vel diœcesis Valentinæ, non admittatur similis institutio Beneficii, nisi saltem summam quindecim librarum attingat: ac etiam anniversariorum per modum qui sequitur: videlicet, si in civitate Xativæ instituatur anniversarium, sit 30. solidorum: si verò in Muro-veteri, vel in oppido de Algezira 20. solidorum, si in aliis locis civitatis vel diœcesis, decem solidorum. *Ex imp. fol.* 89. *a.*

Constitutio per quam Beneficium unitur magistro scholæ cantûs ad nutum, & amovibile.

EPISCOPUS & capitulum, die 26. Februarii, anni MCCCX. ordinàrunt & voluerunt, quòd primum vacans Beneficium valoris quindecim vel viginti librarum ad præsentationem, collationem, seu dispositionem ipsorum communite vel divisim pertinens, adjungatur, & perpetuò uniatur officio seu magistro scholæ cantûs sedis Valentinæ: qui tamen dictas scholas teneatur regere, ac divinis officiis in Ecclesia interesse, & quòd sit ad nutum ipsorum Episcopi & capituli amovibile. *Ex impress. fol. eod. a.*

Constitutio de tertia parte reddituum Beneficiorum, & quomodo distribui debeat.

RODERICO Cardinali Episcopo Valentino, ejus vicarius generalis cum honorabili capitulo Valentino, statuerunt & ordinàrunt, quòd tertia pars redditûs Beneficiorum omnium in sede institutorum, quibus per Beneficiatorum absentiam, vel negligentiam mi-

minimè deservitur personaliter, & per constitutiones Ecclesiæ ad substitutos talium Beneficiorum olim pervenire solebat, conferatur, & deveniat ad manus presbyteri per capitulum eligendi, qui illam colligat & recipiat, & alterius, qui illam distribuat inter illos presbyteros, quos loco substitutorum ad Missas celebrandas iidem Episcopus & capitulum duxerint eligendos. Residuum verò quod superererit, distribuatur intereſſentibus in horis canonicis diurnis & nocturnis. Act. fuit die octavo mensis Julii, anno MCDLIX. *Ex impress. fol.* 89. *b.*

Bulla super tertia parte fructuum solvenda per Beneficiatos absentes.

BULLA Pii Papæ III. per quam confirmatur precedens constitutio super tertia parte reddituum Beneficiorum: & quomodo distribui debeat. Sub dat. Mantuæ, anno incarnationis Dominicæ, MCDLIX. decimo Kalend. Septembris. Pontificatûs ejusdem anno primo.

Constitutio, quòd Beneficiati non admittantur ad percatia, nisi priùs solvant debita prædecessorum.

ERARDO de la Marcha Cardinali & Archiepiscopo, ejus vicarius generalis cum honorabili capitulo, statuerunt & ordinàrunt, quòd de cetero nullus in dicta Ecclesia Beneficiatus ad percatia & emolumenta Ecclesiæ admittatur, nisi omnia & singula sui prædecessoris debita, & alia onera ipsi Beneficio incumbentia, juxta constitutiones & laudabilem consuetudinem ipsius Ecclesiæ, hactenus observatas, priùs & ante omnia habentibus administrationem tertiorum, ac duplarum, & anniversariorum, ac aliis Ecclesiæ ministris integrè, realiter, & cum effectu persolvat. Act. 23. Aprilis, anno MDXXXIV. *Ex impress. fol.* 91. *a.*

Constitutio, quòd nullus admittatur ad percatia Ecclesiæ, nisi fuerit verè Beneficiatus.

EODEM Erardo Cardinali, Archiepiscopo Valentino, ejus vicarius generalis cum honorabili capitulo, constitutione irrevocabili, constituerunt & ordinàrunt, quòd nullus ad percatia Ecclesiæ admittatur, nisi sit verè Beneficiatus in dicta Ecclesia, & pro tali per nos admissus. Actum die decima octava mensis Februarii, anno MDXXXVI. *Ex imp. fol.* 91. *b.*

Constitutio de ordine servando circa celebrandas Missas Beneficiorum Ecclesiæ.

GEORGIO ab Austria Archiepiscopo Valentino, ejus vicarius generalis cum Rever. capitulo, cupientes celebrationem Missarum Beneficiorum, in sede institutorum, quæ sub variis, ac diversis celebrandi modis in eorum institutionibus expressis relictæ sunt, ad germanam eorum intelligentiam redigere; ac juxta institutorum mentem, veram celebrandi formam Beneficiatis præscribere; breviter hæc in summa statuerunt & ordinàrunt. Imprimis, ut fiat unus liber, in quo numerus Missarum, ad quas celebrandas quilibet ex Beneficiatis ratione sui Beneficii, aut aliàs tenetur, ac etiam annualium, & votivarum, aut testamento relictarum, describatur, & annotetur. Qui liber authenticus sit, ac in archivo Ecclesiæ reponatur, eique fides indubia adhibeatur. In quo etiam seu in ejus manuali, quilibet Beneficiatus Missas à se celebratas, manu propria scribere teneatur: & quòd canonicus, sive cappellanus ad id deputati singulo quoque quadrimestri inquirant, num Beneficiati dixerint Missas, præsertim ad quas ratione Beneficiorum suorum tenentur. Quodque non celebrantibus pœna indicatur & Missæ intermissæ cappellano, expensis intermittentis, dicende committantur. Item ne quis ex Beneficiatis, circa onus Missarum sibi incumbentium dubitet pro varietate clausularum institutionis sui Beneficii, declaràrunt, quòd institutio loquitur impersonaliter, scilicet, quòd quotidie, vel expressè quod per se, vel per alium celebret, seu faciat celebrare, tunc intelligitur quòd talis Beneficiatus quotidie celebret, vel per se, vel per alium, sub pœna ante dicta. Si verò simpliciter institutio dixerit, quia Beneficiatus celebret quotidie, perpetuò, vel assiduè, neque apposuerit, per se, vel per alium, intelligendum est, quòd celebret non quotidie, sed quando frequentiùs poterit, ac quòd legitimo impedimento cessante, debeat semper celebrare. Si verò per hebdomadam à celebratione abstinuerit, caussam impedimenti eisdem canonico, aut cappellano, quibus suprà, exponere teneatur: quæ si futilis ac vitiosa fuerit, prædicti, relictas Missas, ejusdem prætermittentis expensis, alteri celebrandas committant: & quòd subsacristæ, & aliis Missarum distributoribus præcipiatur, ne ultra Missas eidem intermittenti dent ad celebrandum. Ac etiam quòd si talis Beneficiatus intermittens, repertus fuerit pro aliis, quàm pro suo Beneficio Missas celebrare, puniatur in quinque solidis pro qualibet vice. Quòd si institutor aliter de Missis dicendis non disposuerit, tunc quilibet Beneficiatus pro qualibet libra ex redditibus Beneficii teneatur tres Missas qualibet anno celebrare. Idque intelligi debeat de Beneficiatis residentibus in dicta Ecclesia. Nam quoad absentes volumus constitutiones & literas Apostolicas circa tertios, ut dici solet, Beneficiorum ob absentiam disponentes, inviolabiliter observari, habita ratione tamen eorum, qui antequam se absentàrunt, Missas prædixerunt. Demum ut meliùs satisfiat devotioni institutorum, providerunt, quòd Beneficiati annuales celebrent in suis propriis cappellis, & similiter fiat de Missis Beneficiatorum absentium. Quæ constitutio

jurata

jurata est, & uno contradicente irrevocabilis. Act.16.Madii MDXLI.

Constitutio de ordine servando circa celebrandas Missas tam Beneficiorum Ecclesiæ, quàm etiam votivas.

ILLUSTRISS. ac Reverendiss. D.D. Joannes de Ribera Archiepiscopus Valentinus & Patriarcha Antiochenus, in generali visitatione Archiepiscopatûs, quam habuit 20. Decembris anni MDLXXVI. incipiens à Metropolitana sede Valentina; inter alia agens de ordine qui circa celebrationem Missarum, tam Beneficiorum in Ecclesia fundatorum & institutorum, quàm etiam votivarum, & ut dicunt, adventitiarum, haberi debet, ut commodè, atque servato ordine voluntati ac suffragio illas relinquentium satisfiat, & omnis abusus & perturbatus ordo hactenus in celebrando habitus, de medio tollatur; constitutionem edidit, de consilio reverendi capituli, per quam duos officiales creavit, unum videlicet Rationalem, & unum Collectorem, ad colligendam & solvendam charitatem Missarum; quibus ordinem atque modum servandum in ipsa collectione & distributione Missarum, per libros cum suo computo & ratione præscripsit. Quam constitutionem 20. capitulis expressam, & declaratam distinxit: & quoniam eandem in quadam magna tabula in sacristia appensa patentibus literis exarari jussit; ibique ipsam videre est, ac legere cuiquam in propatulo; iccircò singulorum capitulorum enarrationem hîc prætermittendam duximus. Quæ fuerunt acta die, mense, & anno præfixis. Petro Lopez notario & scribâ.

Beneficia in sede Valentina per diversos instituta, quorum collatio seu præsentatio pertinent ad dominum Archiepiscopum simul cum capitulo, aut capitulo & Dignitatibus, seu Præpositis insolidum.

BENEFICIUM *institutum per Joannem de Borgues canonicum & præpositum, pertinet ad præsentationem præpositi mensis Aprilis. habet in redditibus* 20. *sol.*

Item Beneficium institutum in cappella sanctæ Luciæ per Octavianum Malferit canonicum ad præsentationem Episcopi & capituli, est mitium rectoria del Real, valoris 23. *lib.* 13. *solid.*

Item Beneficium institutum Jesu Christi, & e us spina, per Jacobum de Albalat Sacristam sedis, ad collationem, seu præsentationem Sacristæ & Subsacristæ sedis, valoris 12. *lib.*

Item Beneficium institutum per quondam Aguilo canonicum ad præsentationem domini Episcopi, & capituli, valoris 18. *lib.*

Item Beneficium in cappella sancti Bernardi, & sancti Ægidii, institutum per Jacobum Conill ad præsentationem Episcopi & capituli, valoris 20. *lib.*

Item Beneficium institutum in cappella sanctæ Eulaliæ, per Petrum de Centelles Præcentorem sedis, ad præsentationem præcentoris 20. *lib.*

Item Beneficium institutum per Guillermum Mulum canonicum, ad præsentationem ejusdem Præcentoris, valoris 15. *lib.*

Item Beneficium institutum in cappella omnium Sanctorum, per Raymundum Despouç Episcopum: sunt patroni administratores eleemosynæ sedis, valoris 33. *lib.*

Item Beneficium institutum in eadem cappella omnium Sanctorum per ipsum dominum Episcopum: est patronus præpositus dictæ eleemosynæ. valoris 21. *lib.* 5. *sol.*

Item aliud Beneficium institutum in eadem cappella per dominum Episcopum: sunt patroni administratores dictæ eleemosynæ. similis valoris 21. *lib.* 5. *sol.*

Item Beneficium institutum in cappella sancti Narcissi per Berenguerium de Pau militem, ad præsentationem domini Episcopi & capituli, valoris 15. *lib.*

Item Beneficium institutum in cappella sancti Joannis Evangelistæ per Raymundum de Montanya canonicum: sunt patroni Sacrista & Præpositus eleemosynæ, valoris 16. *lib.*

Item Beneficium institutum per Raymundum de Buccenir: est patronus præpositus eleemosynæ sedis. valoris 15. *lib.*

Item Beneficium institutum in cappella sanctissimæ Trinitatis per Guillermum de Vall-vert canonicum & præpositum sedis, ad præsentationem Episcopi & capituli, valoris 20. *lib.*

Item Beneficium aliud institutum in eadem cappella per dictum Guillermum ad præsentationem Episcopi, & capituli, valoris etiam 20. *lib.*

Item aliud Beneficium institutum in eadem cappella, per dictum Guillermum ad præsentationem Episcopi & capituli, similis valoris 20. *lib.*

Item Beneficium institutum per Raymundum Gento Præcentorem; ad præsentationem Præcentoris, valoris 18. *lib.*

Item Beneficium institutum per Jacobum de Navarra canonicum & Præcentorem, ad præsentationem Episcopi & capituli. Ex impress. fol. 123. b.

Beneficia sedis, quorum collatio seu præsentatio pertinent ad Archiepiscopum tantùm.

PRIMO, *Beneficium in cappella sancti Michaelis institutum per Episcopum, habet in redditibus* 20. *lib.*

Item aliud in eadem cappella institutum per eundem Episcopum, valoris 20. *lib.*

Item Beneficium in cappella beatæ Magdalenæ, institutum per Pontilianum Zagarriga Archidiaconum Xativæ, valoris 27.lib.

Item Beneficium in eadem cappella institutum per dominum Gisbertum Episcopum Valentinum, valoris 17.lib.

Item aliud Beneficium in eadem cappella per eundem Episcopum, valoris 20.lib.

Item Beneficium in cappella Sancti Augustini, institutum per Guillermum Arenys, valoris 32.lib.

Item Beneficium in cappella Sancti Benedicti, institutum per Bernardum de Vila de Corts, civem Valentinum, valoris 13.lib.

Item Beneficium institutum per Guillermum Juliani Portarium, valoris 15.lib.

Item Beneficium in cappella omnium Sanctorum institutum per Ferrarium Spinavell notarium: pertinet ad præsentationem officialis Valentini. valoris 15.lib.

Item Beneficium institutum per dominum Tamarit, & Franciscam coninges, valoris 15.lib.

Item Beneficium institutum per Raymundum de Puiol canonicum & præpositum sedis, valoris 36.lib.

Item Beneficium in cappella sancti Spiritus, quod obtinet hebdomadarius primus, & est perpetuò hebdomadariæ unitum, valoris 20.lib.17.sol.

Item Beneficium institutum per Petrum de Lara canonicum, valoris 18.lib.

Item Beneficium institutum per Petrum Llopis de Bellxir, valoris 27.sol.

Item Beneficium Conversionis Paulli in Palatio domini Episcopi, institutum per ipsummet Episcopum.

Item Beneficium in cappella sancti Spiritus, vel omnium Apostolorum, sine expressione valoris.

Item Beneficium quod obtinet Petrus Martini in sede, neque habet propriam cappellam, sine expressione valoris.

Item in parochia Sancti Nicolai civitatis Valentinæ, in altari maiori sub invocatione S. Petri Martyris.

Constitutio de Beneficiis instituendis, & quòd Beneficium annuale non admittatur.

LUDOVICO Cardinali Episcopo Valentino, ejus vicarius generalis cum honorabili capitulo, Paschale repræsentantes, adjicientes constitutionibus antiquis super Beneficiis in civitate & diœcesi Valentina, instituendis editis, constituerunt, quòd à modò instituens Beneficium in Ecclesia Valentina, duplam, & anniversarium dotationis annuæ quindecim librarum monetæ Valentinæ; in aliis verò Ecclesiis civitatis, quinquaginta solidos, pro celebratione unius vel duorum anniversariorum consignare teneatur. Constituerunt etiam, quòd Beneficium annuale in dicta majori Ecclesia ampliùs non admittatur, neque in aliis Ecclesiis civitatis. Act. die 13. mensis Augusti, anno MDI.

Constitutio alia de Beneficiis noviter instituendis & de quantitate.

JOANNE de Ribera Archiepiscopo, ejus vicarius generalis & honorabile capitulum, statuerunt & ordinârunt, quodammodo quicumque Beneficium simplex, seu capellaniam in sede voluerit instituere; ad hoc ut eius cappellanus admittatur ad distributiones Ecclesiæ, percatia vulgò dicta, more aliorum Beneficiorum; teneatur, ultra ipsum corpus Beneficii instituendi, tradere & consignare ipsi Ecclesiæ, seu administrationi duplarum, & anniversariorum, ad minus triginta quinque libras monetæ Valentinæ, in annuis redditibus esmerclatas, ut vulgò dicitur, ad rationem unius solidi, pro unaquaque libra, & non aliàs, &c. Proviso tamen quòd penes capitulum maneat facultas admittendi vel non, dictorum Beneficiorum institutiones & consignationes censualium, ac juxta occurentiam temporum, aliquod ultra dictas triginta qoinque libras addere, ac neque possit ad eas acceptandum ullo unquam tempore, si Ecclesiæ minimè fuerit expediens, compelli. Quę constitutio jurata est, & uno contradicente irrevocabilis. Actum 13. Octobris, MDLXXIV. Petro Lopez notario & scribâ capituli.

Dotatio vicariæ perpetuæ Sancti Petri sedis Valentinæ, & de eius augmento.

MARTINO de Ayala Archiepiscopo, ejus vicarius generalis & reverendum capitulum, volentes vicariam perpetuam sancti Petri sedis, quę olim canonicatui ejusdem perpetuò auctoritate Apostolica unita erat: & postea eàdem auctoritate unio dissoluta, ob ejus tenuitatem fructuum, quibus vix se potest vicarius sustentare, majoribus eam redditibus, atque emolumentis dotare; statuerunt & ordinârunt, quòd de cætero, vicario perpetuo Sancti Petri, ejusque successoribus, perpetuis futuris temporibus, pro eorum congrua sustentatione dentur ac tribuantur omnia & singula percatia, obventiones, & oblationes, erogari solitæ per Christi fideles & quę in posterum erogabuntur, inter cappellam Sancti Petri, necnon charitates, quæ per eosdem gratiosè tribui solent, quando ministrantur per ipsum sacramenta baptismi, extreme-unctionis, Missarum nuptialium, & Eucharistiæ, ac in quibusvis Jubileis, tam intra, quàm extra cappellam, modò vicario, seu ejus substituto offerantur. Ac insuper eidem, & successoribus, pro ampliori dote, perpetuò concesserunt commodam pro se & familia ipsius, habitationem in domo eleemosynæ dictæ sedis, per reverendum capitulum assignandum, cum aliis requisitis in dicta constitutione & dotatione contentis. Actum die quinta Decembris MDLXV.

AUG-

AUGMENTATIO.

POSTMODUM die 26. Novembris anni MDLXXVI. Illustriss. ac Reverendiss. D. D. Joannes de Ribera Archiepiscopus, unà cum reverendo capitulo, iisdem ipsis de caussis, ampliantes ipsam dotationem, ultra prædicta de novo annexârunt & incorporârunt in augmentum dictæ vicariæ, seu ejus vicario, & suis in perpetuum successoribus, concesserunt, ex nunc prout ex tunc, Beneficium primò vacaturum in dicta sede Valentina, per obitum, seu aliàs, ad præfati domini Archiepiscopi, seu capituli, conjunctim vel divisim, & seu quarumcumque Dignitatum ipsius Ecclesiæ præsentationem pertinens & spectans. Necnon ultra prædicta auxerunt præfatam vicariam, ejusque vicario, & successoribus perpetuò assignârunt singulis annis, nonaginta libras monetæ Valentinæ, in annuis redditibus; videlicet, triginta libras super mensæ Archiepiscopalis, alias triginta libras, super mensæ canonicalis, & reliquas triginta similes super fabricæ ejusdem Ecclesiæ fructibus, redditibus, & proventibus, solvendas eidem vicario & successoribus suis, in terminis in constitutione expressis: quæ dotatio, sive augmentum facta sunt, cum conditionibus requisitis ad optimam dictæ vicariæ administrationem, juxta formam Concilii Tridentini de residentia, & aliis; & non aliàs, aliter, nec alio modo, prout in eadem constitutione pleniùs continetur. Actum die, mense, & anno præfixis. Petro Lopez notario & scribà.

TITULUS OCTAVUS

De his quæ spectant ad chorum, cappellam majorem, & processiones.

Constitutio de horis, & divino officio.

PETRUS Archiepiscopus Tarraconensis, in solenni visitatione Ecclesiæ Valentinæ, anno Domini MCCXLII. ordinationem fecit matura deliberatione, ac præcepit, super horis divinis decantandis, quòd canonici & alii clerici Beneficiati in Ecclesia Valentina, intersint divinis horis diurnis & nocturnis: & quòd injungat præcentor, sive ejus succentor in die præcedenti, qui responsoria, lectiones, antiphonas, officium, & invitatorium, & ad divinum officium pertinentia cantare debeant, sub pœna & multa ibidem expressa in deficientes; tam contra injungentes, quàm contra eos, quibus illa injungentur officia. Atque imprimis mandavit, quòd summo mane dicatur Missa matutinalis populo; & cùm cantabunt *Sanctus* pulsetur ad Primam: quâ cantatâ celebretur Missa conventualis pro defunctis, & post Tertiam celebratam cantetur Missa major in altari beatæ Virginis, juxta morem Cathedralium Ecclesiarum. Item adjecit, quòd nullus prædictorum chorum intret, dum divinum officium celebratur, sine habitu clericali consueto. Item quòd nullus in choro altè loquatur: nisi quid, correctionis gratiâ, præcentor indixerit ordinandum.

Constitutio de puncto temporis quo est intrandum in choro.

HUGO statuit unà cum capitulo, quòd nullus canonicus ad Matutinos chorum intret, nisi venerit antequam sit finitus primus psalmus Matutinorum majorum; nec ad Missam, nisi ante finitam Epistolam: nec ad Vesperas, nisi ante finitum primum psalmum Vesperarum majorum. Ita quod feriùs intrans, per succentorem, vel alios chorum regentes, expellatur à choro. *Ibidem.*

Constitutio de iisdem horis.

HUGO Episcopus, anno Domini MCCCXLI. de communi consensu capituli, in Paschali capitulo, constitutione sanxit, quòd quicumque Beneficiatus in Missa defunctorum fuerit, ac postmodum sine licentia ejus cui competit dare illam, à dicta Missa se absentaverit, duas partes eorum, quæ ratione anniversarii est habiturus, amittat: quodque collectores anniversariorum, sive bursarii ante completam Missam nemini anniversarium solvant, punctareque in dicta Missa teneantur: ut sciant quibus in solidum, vel dumtaxat pro tertia parte anniversarium solvere teneantur. Et idem per omnia censemus de illis Beneficiatis, qui post Vesperas Matutinis interfuerint defunctorum: & postmodum se in completorio sine prædicta licentia absentabant. Quo autem pacto prædictæ multæ dividendæ sint, ibidem declarârunt. Quæ omnia collectores jurare debent pro posse observare. Item statuitur, quòd quicumque Beneficiatus sine prædicta licentia, in Matutinis, in Missa, aut in Vesperis non fuerit præsens, pœnam ibidem expressam singulorum duorum denariorum pro qualibet hora ipso jure incurrat. Quas pœnas per dictos collectores distribuendas, juxta distinctionem de anniversariis, quæ dictis sic se absentantibus debebuntur, voluerunt sibi retinere; ac nihilominus si hæc non suffecerint, ad alia juris remedia recurrere. Acta die, mense, & anno præfixis. *Ibidem.*

Constitutio alia qua hora canonici & Beneficiati tenentur intrare chorum.

EPISCOPUS & capitulum de communi consensu, constitutione etiam jurata ordinârunt, quòd canonici & Beneficiati chorum intrantes, nisi venerint ad Matutinum

in

in primo psalmo & in choro perseveraverint usque ad *Te Deum laudamus*, inclusivè: & in Missa dum cantatur Epistola diebus Dominicis & festivis colendis, usque ad Post communionem, aliis verò diebus usque ad elevationem corporis Christi: in Vesperis à primo psalmo, usque ad capitulum, in choro similiter perseveraverint; priventur distributionibus canonicalibus illius horę, in qua defecerunt: & Beneficiati itidem illius etiam horę solutione. Volumus etiam, ut in anniversariis fiat solutio, in Matutinis ad *Benedictus*, & in Missa & processione in ultima absolutione; nisi utrosque excusârit legitimum impedimentum, & hoc idem in cæteris divinis horis, in Prima scilicet, Tertia, Sexta, Nona, & Completorio, finita oratione Virginis Mariæ: nisi à principio usque ad finem interfuerint, illarum horarum careant portione. Et hoc observare teneantur bursarii portionum distributores medio juramento, quod præstabunt in principio sui officii. Actum 20. Septembris, anni MCDVIII. *Ex imprest. fol. 18. b.*

Constitutio alia super residentia canonicorum in choro.

FRANCISCO de Navarra Archiepiscopo, ejus vicarius generalis & reverendum capitulum, volentes de cætero veram ac personalem residentiam ab omnibus ex æquo, ut par est, in choro laudabiliter exhiberi: ac contra non residentes, condignis etiam pœnis ac multis absque remissione procedere, sequentia capitula, sive residentiæ Canones statuerunt & ordinârunt. Primùm quòd de cętero omnibus & singulis Dominicis atque festivis diebus colendis, in quibus processiones ordinariè per Ecclesiam ante Missam majorem fiunt, omnes & singuli canonici vestibus & insigniis canonicalibus induti, teneantur processionibus personaliter interesse: saltem quoad processio pervenerit ac statio fiat, ante portam sacristiæ majoris; quo termino elapso, absens incorrat multam sive marcam duorum regalium Valentiæ, nisi legitimè impeditus, infirmus, aut pro negotiis sibi ab Ecclesia commissis occupatus fuerit, aut ei solatium suffragetur: de quibus impedimentis ante finitas Vesperas eodem ipso die teneatur bursario canonicali notitiam dare. Volentes tamen quòd pro ea prima Dominica seu festo, sic impediti, pręfatam multam absque remissione incurrant: si verò postea Ecclesiæ reuniantur, & iterum à prima processione defecerint, toties pro prima vice multam incurrant. Quòd si impedimentum, aut infirmitas duraverit cum absentia, atque alia secunda, aut tertia vice defecerint, à multa sint immunes. Item statuerunt & ordinârunt, quòd horâ Missæ conventualis supradicti domini canonici teneantur intrare chorum: & in Vesperis, in hunc modum; quòd unicuique concedatur tempus & facultas intrandi chorum, dum Missa celebratur, usque ad elevationem sacramenti corporis Christi inclusivè: tempore verò Vesperarum, usque ad *Magnificat*, exclusivè: alioqui incurrat multam portionis canonicalis, quam interessendo respectivè lucratus fuisset, nisi fuerint eo tempore legitimè impediti, prout supradictum est; modò impedimenti caussam censori, vel bursario canonicali in tempore retulerint, eodem quo suprà tempore. Ac etiam quòd si infirmis, durante infirmitate, contigerit aliquem per civitatem extra domum exire, nisi urgentissima de caussa fecerint, quam exponere teneantur, multentur sine ulla remissione: nec possint ampliùs quoad Ecclesiæ reuniantur, distributiones lucrari. Item statuerunt, quòd canonici, tametsi administrationes & officia aliqua obtinuerint, pro quibus distributiones in absentia percipiunt: nihilominus tamen astricti & obligati existant omnibus Dominicis & aliis festivis colendis diebus, in Ecclesia residere; sub præfatis multis & pœnis. Et quod eandem teneantur residentiam facere in aliis diebus anni, quando negotiis Ecclesiæ minimè occupantur. Item statuerunt, quòd quicquid ex marchis, sive multis absentium cujusvis hebdomadæ resultaverit, id totum dividatur die Dominica subsequenti inter eos dumtaxat canonicos, qui in Ecclesia tunc præsentes inveniantur; cùm de jure sit cautum, ut absentium portiones accrescant præsentibus, & interessentibus divinis officiis: quodque ex divisione non participent nisi infirmi vera infirmitate, non autem solatii, aut aliorum quorumvis negotiorum Ecclesiæ caussâ impediti. Item statuerunt, ut neque canonicus administrator canonicalis, neque ejus censor sive bursarius, teneantur caussam impedimenti examinare, nisi quòd stetur simplici verbo canonici impediti, ejusque conscientiæ & discretioni. Item statuerunt, quòd pro executione præmissorum præfatus censor sive bursarius teneatur singulis diebus horâ Missæ & Vesperarum in choro residere, tenereque in manibus schedam nomina canonicorum continentem, pro multandis absentibus, ut dictum est: super quibus optimè exequendis, idem bursarius sive censor tenetur hanc constitutionem jurare, atque omnia in ea contenta inviolabiliter observare. Quæ constitutio & capitula jurata sunt, & uno contradicente irrevocabilia. Acta die 18. Augusti MDLXI. Joanne Alamany notario & scribâ.

Hęc constitutio in omnibus ad unguem observari solet, præterquam in primo capitulo, ubi dicit, quòd unicuique liceat intrare chorum dum Missa celebratur, usque ad elevationem corporis Christi inclusivè, tempore verò Vesperarum usque ad *Magnificat*, exclusivè. Et in quarto capitulo, ubi dicitur, quòd multæ cujusvis hebdomadę dividantur inter præsentes interessentes qualibet die Dominica, in fine hebdomadæ &c. Provisum enim postea fuit ab eodem reverendo capitulo & canonicis, ut de cętero ingressus chori sit tempore Missæ, usque ad decantatam à subdiacono Epistolam inclusivè; tempore verò Vesperarum usque per totum primum decantatum psalmum. Et quoad divisionem multæ, quòd illa fiat in fine cujuslibet men-

mensis. In reliquis autem pręfata constitutio rata & firma habetur.

Constitutio de cappis, & de cęteris canonicorum insigniis, & aliorum.

JAZPERTUS anno Domini MCCLXXVII. unà cum capitulo constitutione jurata statuerunt & ordinârunt, quòd quilibet canonicus quacumque auctoritate recipiendus in Ecclesia, in sui receptione, honorabilem cappam sericam emat, & serviat ad opus Ecclesię valentem ad minus decem libras, vel totidem solvat thesaurario Ecclesiæ, ad id per Episcopum & capitulum assignatum. Et hoc antequam recipiat portionem canonicam. Quam cappam teneat canonicus de vita sua, quo mortuo Ecclesię restituat. Et quòd canonici ante sui receptionem teneantur hanc constitutionem jurare. Hugo addidit, ut habentes dignitatem vel præpositaturam teneantur facere, sub eisdem modo & pœna quibus suprà, cappam valentem viginti libras. Item statuerunt, ut quilibet canonicus actu præbendatus habeat tenere unum cereum ponderis sex librarum, qui ardeat diebus sabbathinis in Missa beatę Mariæ,& in quatuor festivitatibus ejusdem beatæ Mariæ in Missa majori.

Constitutio circa delationem muzarum.

RODERICO Cardinali Episcopo, capitulum & canonici præsenti constitutione jurata statuerunt & ordinârunt, quòd canonici & Archidiaconi, Præcentor, Sacrista,& Decanus, in Ecclesia sedem obtinentes, muzas panni nigri fini, ex cetino carmesino suffultas, & cappas ejusdem panni nigri, cum cappuciis, etiam suffultis ex ermineis,temporibus Ecclesiæ consuetis deferre teneantur. Canonici verò foranei & alii in dignitatibus foraneis constituti,magistri in Theologia, doctores juris in una vel altera facultatibus,& hebdomadarii Ecclesię muzas panni nigri ex cetino violaceo fodratas, & cappas panni prædicti cum cappuciis ex doscibus sive griseis forratis portent. Rectores autem, vicarii perpetui, Beneficiati altaris majoris, diaconi, & subdiaconi Ecclesiæ, muzas panni nigri ex saya nigra lividi seu viridis coloris fodratas,& cappas ejusdem panni nigri cum cappuciis, pellibus etiam nigris fodratis, temporibus prędictis incedant. Acta fuerunt die xxi. mensis Octobris, anno Domini MD. *Ex impress. fol.* 26.*a.*

Constitutio super committendis cappis canonicis in choro.

ALPHONSO de Aragonia Archiepiscopo, ejus vicarius generalis unà cum reverendo capitulo, providerunt, quòd canonicus, cui committitur cappa cum sceptro in choro, teneatur illam recipere, & in choro assistere; si renuerit acceptare, multetur in uno solido pro qualibet vice, qua noluerit acceptare; tametsi aliâ constitutione cavetur, quòd possit loco sui alterum canonicum substituere ad dictam cappam tenendam & tunc excusari à reuitentia. Act. die 1. Junii MDXII. *Ex impress.*

Constitutio de cappis tenendis in choro,& de servitio ibidem faciendo.

HUGO Episcopus cum capitulo statuerunt,quòd clerici quibus commissę fuerint cappæ sericæ, in choro in primis Vesperis in festivitatibus,teneantur etiam tenere eas mane sequẽti,dum Invitatorium in Matutinis dicitur.Adjicientes,quòd si quis sibi cõmissas tenere recusaverit: item & illi quibus succentor lectionem, responsorium, vel antiphonam, vel alia, quæ tangunt divinum officium intus chorum commiserit, adimplere neglexerint cum effectu, pro qualibet vice, pœnam duorum denariorum incurrant, quæ illicò ornamentis Ecclesiæ acquiratur, nisi aliquo justo impedimento fuerit excusatus. *Ex impress. fol.* 84. *a.*

Constitutio ne clericus indutus suppellicio intra Ecclesiam cum cappucio existat, ac nisi cum suppellicio vel cappa chorum intret.

HUGO Episcopus & capitulum, constitutione sanxerunt, quòd nullus clericus, seu Beneficiatus cujuscumque conditionis & statûs existat, intus Ecclesiam suppellicio indutus, audeat caput suum cappucio velare. Adjicientes etiam, quòd nullus eorundem, ac vel civitatis & seu diœcesis, audeat chorum Sedis ingredi dum inibi divina celebrantur, nisi induatur suppellicio,vel cappâ,illis temporibus, quibus est illis utendum, sub pœna quinque solidorum pro fabrica ejusdem sedis. *Ex impress. fol.* 84. *a.*

Constitutio de cappis nigris utendis.

UITALIS Episcopus & honorabile capitulum statuerunt, quòd de cætero quicumque Beneficiati in Ecclesia Valentina obtinentes extra ipsam Ecclesiam aliud Beneficium cum cura vel sine cura, valoris vigintiquinque librarum Barcinonensium, vel ampliùs, necnon quatuor hebdomadarii, & duo capellani auroræ, à festivitate omnium Sanctorum, usque ad festum Resurrectionis Dominicæ, cùm pro celebratione divini officii ad Ecclesiam convenerint, cappis nigris utantur, quemadmodum canonici jam utuntur, sub pœnis in constitutione contentis. *Ex impress. fol. eod. b.*

Constitutio super deferendis insigniis.

HÆc similiter costitutio edita iv. Martii MDLII. habetur in superioribus constitutionibus, constitutione circa delationem muzarum, & per incuriam de novo fuit edita: ideo tanquam repetita omittitur.

Con-

Constitutio, quòd non valeant uti insigniis in choro & Ecclesia qui non fuerint constituti in sacris.

FRATRE Thoma Archiepiscopo, ejus vicarius generalis & capitulum xxvii. Aprilis MDXLVI. statuerunt & ordinârunt, quòd rector parochialis magister in Theologia, vel licentiatus in utroque jure, vel canonicus extraneus, ut Beneficiatus, vel aliàs in sede residens, quibus pro cujusque ordine insignia dari solita sunt, non valeant illa quoquomodo deferre, neque in sedibus chori sedere, nisi fuerint in sacris ordinibus ad minus subdiaconatûs constituti. Neque specialis licentia, aut privilegium cuiquam ad id concedi possit, nisi per omnes de capitulo, nemine discrepante cócedatur. Ac insuper neque posse quemquã uti insigniis, nisi capitulo fidem fecerit de suo magisterio, doctoratu, aut canonicatu extraneo, aut rectoria. Necnon voluerunt, ut quibus hactenus sine sacris ordinibus concessæ fuerunt tam insignia, quàm sedilia chori, iidem si in ætate legitima constituti fuerint, teneantur per totum præsentem annum facere se promovere, alioqui concessa gratia nullius sit momenti. Quæ constitutio jurata est, & irrevocabilis, uno contradicente. Acta die, mense, & anno præfixis.

Constitutio de his ad quæ obligatur cappellanus auroræ.

VITALIS Episcopus & capitulum statuerunt, quòd si cappellani auroræ, qui sunt duo, alter eorum, vel ambo in celebratione Missarum hujusmodi defecerint ulla die, quòd ornamentis Ecclesiæ sex denarios Barcinonenses, & totidem uni cappellano, qui eandem Missam celebret ipsa die, teneantur sine remissione erogare, atque à thesaurario Ecclesiæ cogi possint. *Ex impress. fol. 84. b.*

Ordinatio, quòd repræsentatio Spiritus sancti fiat tantùm in prima die Pentecostes.

IDEM Episcopus & capitulum statuerunt, quòd in festis Pentecostes non fiat repræsentatio emissionis Spiritus sancti, nisi in primo festu bis, horis Missæ & Vesperarum, modò tunc temporis non fiant tonitrua cum ballistris, quæ damnum non modicum inferunt zamburio Sedis: in contrafacientes laïcus, excommunicationis pœnam inferentes; clericis etiam & presbyteris, qui consenserint, multam decem morabitanorum imponentes. *Ibidem.*

Ordinatio, quòd non cantetur in choro cantus de orgue.

IDEM Episcopus & capitulum ordinârunt, quòd in choro Sedis non cantentur cantus de *orgue*, vel de *contrapunt*, sine expressa licentia & voluntate domini Episcopi vel præcentoris, vel alicujus ex præsidentibus chori, succentoribus consentientibus sit pœna in dicta. *Ex imp. fol. 95. a.*

Ordinatio super illuminatione altaris majoris.

IDEM Episcopus & capitulum in Paschali capitulo providerunt circa illuminationem altaris majoris, & quibus diebus & festis fieri debeat, juxta ordinem in præsenti constitutione expressum & declaratum, ad quam habeatur recursus. *Ex impress. ibidem.*

Constitutio de cereis canonicorum.

DIE xx. Junii anni MCCCXCVIII. capitulo Paschali adhuc durante, vicarius generalis & canonici capitulariter cõgregati, præsenti ordinatione statuerunt, quòd à modò cereii cerei, quos canonici tenent in Ecclesia, qui ardent certis in festivitatibus, reficiantur bis in anno; videlicet in festo Assumptionis beatæ Mariæ mensis Augusti, & in festo Purificationis ejusdem. *Ex impress. fol. 26. b.*

Ordinatio processionis in qualibet die Veneris.

IDEM Episcopus & capitulum in Paschali capitulo ordinârunt, quòd cùm in diebus sabbathinis fiet majoritas beatæ Mariæ, die Veneris præcedentis, statim post Vesperas fiat processio, quæ exiens de choro in viam circuli se extendant apud altare majus beatæ Mariæ infra cimborium, & dicant unam antiphonam cum responsorio, ac oratione beatæ Mariæ; & postea ad chorum reddentes, dicant aliam antiphonam cum responsorio, ac oratione beatæ Mariæ; & hoc servetur etiam si in dicto die Veneris veniat festum duplex. *Ex impress. fol. 85. b.*

Constitutio super modo & ordine qui debet in processionibus servari.

HUGO Episcopus & capitulum Valentinum de communi consensu in Paschali & generali capitulo, præsenti statuto ordinârunt, quòd de choro Episcopi statim post Episcopum incedat Archidiaconus major Ecclesiæ, postea Archidiaconus Xativæ, & exinde Archidiaconus Muri-veteris. De choro autem Præcentoris, primò ipse Præcentor, postea Sacrista, deinde Decanus, ac postmodum Archidiaconus Algeziræ; ulteriùs canonici præbendati, scilicet duodecim de uno choro, & duodecim de alio, secundùm antiquitatem eorum, quâ in præbendis suis sunt recepti. Deinceps præpositi simplices non habentes præbendas. Et subsequenter in sacra Theologia magistri, deinde doctores in juris una vel altera facultate: & post ipsos officialis principalis, & unicus dicti Episcopi, licentiatus, vel doctor, & post ipsum canonici præbendati cæterarum Ecclesiarum quarumcumque, postea Beneficiati auroræ, præterea rectores, & vicarii

rii perpetui Ecclesiarum parochialium ipsius civitatis Valentinę: & post ipsos foranei rectores, atque vicarii perpetui diœcesis Valentinæ. Post hos autem alii rectores, atque vicarii perpetui cęterarum diœcesum: & exinde Beneficiati Sedis: & post eos Beneficiati aliarum Ecclesiarum civitatis: & postmodùm Beneficiati Ecclesiarum diœcesis Valentinæ: & postea Beneficiati aliarum civitatum, & diœcesum quarumcumque: & demum presbyteri Beneficia non habeutes. Hoc declarato expressè, quòd semper ii præcedere habeant, qui cæteris antiquiores, aut primò in præbendis, vel præposituris, rectoriis, vicariis perpetuis, ac aliis Beneficiis in magistratibus, doctoratibus, sive gradu recepti fuerint, servato suo ordine antè expresso. Quodque ordo Beneficiatorum servetur inter eos qui in sacris fuerint constituti: alii namque qui in sacris non fuerint, accedant prout Episcopus, & capitulum duxerint ordinandum. Actū fuit 28. mensis Madii MCDXII. *Ex impress. eod.*

Constitutio, quo in loco incedant cappellani octo cappellaniarum noviter erectarum, in processionibus.

FRANCISCO de Navarra Archiepiscopo, ejus vicarius generalis & reverendum capitulum statuerunt & ordinârunt, ad dandum locum condignum octo cappellanis totidem cappellaniarum nuper in Sede erectarum, in processionibus Ecclesiæ faciendis; quòd deinceps talis servetur ordo: nempe quòd in processionibus post rectores, seu vicarios perpetuos civitatis & diœcesis, in dicta Ecclesia Beneficiatos residentes, immediatè incedat organista, in choro reverendiss. D. Archiepiscopi, suis cum insigniis, quibus incedunt rectores; & post organistam incedant præfati cappellani cum similibus insigniis, quatuor videlicet post organistam in choro Reverendiss. Archiepiscopi, & reliqui quatuor in alio choro Pręcentoris immediatè post ipsos rectores & vicarios perpetuos civitatis & diœcesis. In reliquis verò servetur constitutio super dicto ordine totius cleri superiùs posita. Acta die 7. Octobris MDLXII. Joanne Alamany notario & scribâ.

Constitutio, quòd laïci non sedeant in cathedris chori.

IDEM Episcopus & capitulum statuerunt & ordinârunt, sub eisdem mense & anno, quòd dum divinum officium celebratur, ne laïci clericis se immiscentes, illud perturbent, nullo modo cathedras chori superiores, neque inferiores, à primo faldistolio usque ad caput chori conscendere, neque in illis sedere audeant. *Ex impress. fol. 86. a.*

Constitutio, quòd claudatur janua cancelli cappellæ majoris.

IDEM statuerunt & ordinârunt, quòd post auroræ Missam subsacrista Sedis jubeat uni ex scholaribus, ut in diebus Dominicis, festivis, & solennibus, januam, quæ ante sacristiam est constructa, clausam teueat usque ad iogressum illius qui Missam celebrabit; quo ingresso claudat, usque ad fioem Missæ: & sic observetur sub pœnis inibi contentis. *Ex impress. eod.*

Constitutio, quòd non detur collatio, sive gustatio deferentibus custodiam die corporis Christi.

GEORGIO ab Austria Archiepiscopo, ejus vicarius generalis cum honorabili capitulo, die 19. Julii, anno MDXLII. statuerunt & ordinârunt, quòd de cætero collatio sive gustatio hactenus dari solita per subopetarium Ecclesię cauonicis aliisque presbyteris, atque ministris deferentibus custodiam in processione quæ fit in die sacratissimi corporis Christi, ad tollendam indecentiam, quæ inde sequitur, ampliùs non detur ullo modo, neque in confecturis, neque in pecunia numerata, sub pœna inibi contenta. Acta die, mense, & anno præfixis. est etiam irrevocabilis uno contradicente.

Constitutio super delatione corporis Domini ad monumentum.

FRATRE Thoma Archiepiscopo, ejus vicarius generalis cum capitulo, Paschale celebrantes statuerunt, quòd de cætero canonicus antiquior Ecclesiæ deferat sanctissimum Christi corpus, die Jovis hebdomadę sanctæ cum pompa ad monumentum, ibique illud suis ipse manibus sepulchro recondat & obsignet, duobus aliis canonicis antiquioribus sibi assistentibus. Actum 15. Aprilis anno MDXLIV.

Constitutio de his ad quæ tenetur magister cantùs infantium deputatorum.

HÆC constitutio quoniam continet capita circa officium & exercitium infantium, & eorum magistri in Ecclesia; neque ad canonicos pertinet illa speciatim rescire; intermittitur interim, ut curioso sit ad eam recursus. Acta die 4. Madii MDLIV.

Constitutio de distributione eroganda in processionibus corporis Christi, & Assumptionis beatæ Mariæ.

EODEM Thoma Archiepiscopo, vicarius generalis & reverendum capitulum constituerunt & ordinârunt, quòd de cætero in processionibus festorum corporis Christi, &

Assumptionis Virginis, administrator duplarum & anniversariorum, solvat canonicis interessentibus in sacris constitutis, quatuor regalia; tenentibus verò cappas, duo ampliùs regalia; non constitutis autem, duo tantùm regalia; Beneficiatis quidem in ordinibus constitutis & acolytis, duo regalia; non constitutis, unum regale: magistris autem, rectoribus, succentoribus, tenentibus cappas & sceptra, necnon diacono & subdiacono, cum assistente, associantibus dominum Episcopum, quin & cantoribus, bidello, scholaribus, deputatis, unicuique prædictorum unum regale. Quæ solutio perveniat etiam usque ad infirmos & legitimè impeditos. Acta die 13. mensis Augusti MDLIV.

Constitutio, quòd officium Matutinorum festorum solemnium possit decantari post officium Completorii. Confirmata per Pium Papam IV.

REVERENDISS. D. Franciscus de Navarra & capitulum Valentinum statuerunt & ordinârunt, quòd de cætero perpetuis futuris temporibus, in alma Sede Valentina, non solùm in vigilia diei sacratissimi corporis Christi, sed in reliquis ejus Octavæ diebus, necnon vigiliis Assumptionis, & Conceptionis intemeratæ Virginis, in cujus honorem præfata Sedes dicata est: quin etiam in vigilia beati Petri & Paulli Apostolorum, ac etiam in aliis festivis anni diebus, prout nobis & successoribus nostris pro tempore videbitur expedire, officium Matutinorum hujusmodi, quod antea media nocte dici ac decantari consuetum erat, ex nunc anticipare, & post Completorium solenniter dici, & decantari possit & valeat; nec ad decantandum illud media nocte in hisce diebus teneri, quovis modo in dicta Ecclesia Beneficiati teneantur, sed perinde ac si media nocte illud celebrarent, consuetudini Ecclesiæ satisfaciant. Quæ constitutio jurata est, atque uno contradicente irrevocabilis. Acta in palatio Archiepiscopi 20. mensis Aprilis anno MDLXII. Est confirmata auctoritate Apostolica per Pium Papam IV. sub dat. Romę, anno MDLXIV. Pontificatûs anno quinto. Joanne Alamany notario & scribâ.

Constitutio super electione bursariorum chori.

ACISCLO Moya de Contreras Archiepiscopo, ejus vicarius generalis & reverendum capitulum statuerunt & ordinârunt, quòd de cætero bursarii chori, qui à domino canonico tunc denarii minuti administratore deputari solent ad solvendas distributiones manuales in choro, eorum deputatio, sive nominatio debeat per omnes canonicos de capitulo approbari & laudari. Idque per fabas in duobus sacculis per unumquemque missas, videlicet, quòd super uno sacculo adscribatur hæc vox *si*, super altero verò hæc vox *non*; & si plures fabæ fuerint repertæ in sacculo *si*, talis bursarius admissus esse censeatur: si verò in altero fuerint plures fabæ, repulsus fuisse intelligatur: similiter de alio bursario fiat. Et sic casu quo alter aut ambo repulsi fuerint, canonicus administrator alium seu alios nominare teneatur, qui simili quoque examine seu ordine probari debeant, quousque idonei reperiantur. Quæ constitutio jurata est, atque irrevocabilis uno contradicente. Acta die 30. Decembris, anni MDLXVI. Joanne Alamany notario & scribâ.

Constitutio de insigniis magistris in Theologia & licentiatis in utroque Jure concedendis.

FRATRE Thoma Archiepiscopo, ejus vicarius generalis & reverendum capitulum, constitutione statuerunt & ordinârunt, quòd de cætero nullus doctor seu magister in sacra Theologia, & in utroque vel altero Jurium licentiatus seu doctor, ad insignia in Ecclesia ab eisdem deportari solita admittatur, nisi priùs facta fide de uniuscujusque gradu reverendo capitulo, & signanter actum publicum, hoc est, assertiones Theologicas, sive sacrorum Canonum teneant & sustineant in capitulari aula Ecclesię majoris per totum diem, assignandum per dictum reverendum capitulum. Quæ constitutio jurata est, & uno contradicente irrevocabilis. Acta die 4. Martii anni MDLII.

Constitutio super distributione denarii minuti in choro.

GEORGIUS ab Austria Archiepiscopus cum reverendo capitulo, præsenti constitutione, quâ continetur alia similis edita superiore anno, die 24. Aprilis, constituit & ordinavit, quòd de cætero bursarii chori denarii minuti debeant solvere interessentibus divinis officiis in denariis bonis: & quòd assistere debeant præfati bursarii ad latus canonicorum gubernatorum chori quolibet mense per capitulum deputandorum, seu ipsis absentibus, ad latus antiquioris canonici, ad effectû, ut inde potiùs notent in choro interessentes & abeo recedentes: & quòd canonicis, nisi in choro, aut capitulo interessentibus, non deutur distributiones, nisi causâ infirmitatis, aut quia occupati sint in negotiis Ecclesiæ; & similiter Beneficiatis, nisi præsentibus in choro, aut Missam celebrantibus, aut officium Ecclesiæ administrantibus, qui sunt in cedula, aut ob infirmitatem detentis, nullis aliis percatia chori solvantur. Et quòd finitâ Nonâ, ipse gubernator canonicus, & bursarius deferant bursam subsacristæ, qui eam custodiat usque ad Vesperas, ubi iidem canonicus & bursarius accipiant bursam & assistant, solvantque in Vesperis, Completorio, & de mortuis. Quibus finitis, debeant scribere ejus diei quantitatem distributam in libro consueto. Quę constitutio jurata est, ac neque revocabilis, uno contradicente. Acta die 19. Januarii MDXLI.

Con-

Constitutio super dandis distributionibus chori non interessentibus.

FRATRE Thoma Archiepiscopo, ejus vicarius generalis cum reverendo capitulo, constituerunt & ordinârunt modum, qui habendus est in concedendis distributionibus chori non interessentibus divinis officiis,& quibus sint illæ negandæ. Imprimis præcipientes, quòd nulli Beneficiati Ecclesiæ, magistri in Theologia, etiamsi ad alias Ecclesias verbum Dei prædicaturi accedant, distributiones chori recipiant ullo modo, nec pro præsentibus habeantur: cùm siquidem pro sua prædicatione stipendii charitatem accipiant, secùs erit in Sede concionaturis, qui pro ea hora habentur pro præsentibus. Item tam Beneficiati,quàm canonici infirmantes, qui soliti sunt residere,infirmitate tali durante, quæ rationabilis sit impedimenti caussa ad non interveniendum officiis, iis sive in civitate sive extrà infirmentur, sive ex medicorum consilio se civitate absentaverint, distributiones juxta juris dispositionem concedantur. Item magistro Theologo sacram Scripturam in capitulo Sedis profitenti pro illa hora; necnon confessoribus Quadragesimali, sive Jubilei tempore, quia fidelium, atque Ecclesiæ utilitati intendunt. Quin & correctori chori deputato ad custodiendam bibliothecam majorem Ecclesiæ, quamdiu tenetur illam habere apertam & custodire, quia eidem servit utilitati, distributiones concedantur. Reliqui verò qui tempore divinorum ad sepulturam mortuorum accedentes, tametsi alia quæcumque pia opera erga mortuos ac infirmos exerceant, quoniam suo donantur stipendio, à distributionibus ejus horæ priventur. Quæ constitutio acta est die 14. Septembris anni MDXLVIII.

Constitutio exprimens quibus permissum est in processionibus incedere, & in prioribus Ecclesiæ cathedris sedere.

REVERENDISS. D. Franciscus de Navarra Archiepiscopus & capitulum statuerunt & ordinârunt, quòd de cætero perpetuis futuris temporibus, quoties Reverendissimus dominus Archiepiscopus, ejusque successores in choro Sedis resederint, aut processionibus, vel aliis Ecclesiæ actibus publicis, unà cum canonicis & universo clero vestibus insigniti Ecclesiasticis incedentes intervenerint, ipsemet Archiepiscopus vestibus canonicalibus, cappâ scilicet de choro dictâ, ex ermineis, aut carmesino,pro varietate & usu Ecclesiæ duplicatâ; necnon dignitatem habentes, canonici, ac reliqui Beneficiati & officiales, cum suis cappis, roquetis,almuciis, & superpelliceis, secundùm uniuscujusque gradum & Ecclesiæ consuetudinem induti, teneantur incedere. Ac quòd in processionibus generalibus, aut privatis, tam intra, quàm extra Ecclesiam peragendis; ac etiam in feria quarta cinerum, ad capitis incinerationem, & in die Veneris sancto ad solennem Dominicæ crucis adorationem; necnon aliis actibus, in quibus præfatus dominus Archiepiscopus, seu absente illo, capitulum & canonici & dignitatem habentes, vestibus (ut dictum est) Ecclesiasticis induti solent incedere, nulla alia persona Ecclesiastica, sive sæcularis,cujusvis ordinis aut conditionis existat, admittatur ad ejusmodi processiones & alios prænarratos actus interessendum, exceptis dumtaxat Reverendissimis Cardinalibus, & Sedis Apostolicæ Legatis, vel Nunciis. Ac insuper decreverunt,quòd primæ cathedræ chori, quæ dicuntur collaterales, altera videlicet Archidiaconi majoris, contigua cathedræ D. Archiepiscopi; altera Præcentoris, qui totius chori est præsidens, neque concedi, neque ab ipsismet Archidiacono & Præcentore permitti possit ad sedendum cuivis alteri, præterquam Episcopo, aut Prælato consecrationis munus consecuto; necnon dignitatibus & canonicis Ecclesiæ. Addentes, quòd neque in aliis quoque subsequentibus cathedris Dignitatum & canonicorum admitti possint aliæ personæ ad sedendum, nisi de consensu reverendi capituli, aut canonicorum tunc in choro præsidentium. Tandem de cathedra Reverendissimi domini Archiepiscopi statuerunt, quòd nulli personæ cujuscumque ordinis, status, aut conditionis existat, etiamsi Dignitas, aut canonicus existat, præterquam Cardinali aut Legato, vel Nuncio Apostolico; ac nisi absente domino Archiepiscopo, concedi possit ad sedendum. Quæ constitutio jurata est, atque uno contradicente irrevocabilis, ac etiam confirmata auctoritate Apostolica per Pium Papam IV. Sub dat. Romæ 12. Kalend. Decembris MDLXIV. Pontificatûs ejus anno quinto. Acta die 20. Aprilis MDLXII. Joanne Alamany notario & scribâ.

Constitutio declaratoria præcedentis, & quòd per eam non excluduntur monachi à processionibus.

IDEM Archiepiscopus & capitulum, 19. ejusdem mensis & anni declarârunt, per præcedentem constitutionem non fuisse mentis suæ excludere à processionibus generalibus monachos sive fratres ordinum mendicantium, ac neque aliorum ordinum, quotiens ad Ecclesiam accedunt processionaliter, & interponi solent inter canonicos & reliquos Beneficiatos, secundùm antiquam consuetudinem Ecclesiæ. In reliquis præfatam constitutionem in suo robore permanere declarantes. Acta die, mense, & anno prædictis.

TITULUS NONUS

De his quæ spectant ad hebdomadarios, diaconos, subdiaconos, & succentores, decem personatus nuncupatos.

Constitutio de associetate, quam debent præstare reliqui officiales hebdomadariis, deq; eorum officio, & de institutione magistri qui regat scholas Grammaticæ.

EPISCOPUS de consilio & assensu capituli, in solenni capitulo Paschali, volentes unumquemque Ecclesiæ ministrorum sui officii admonere, statuerunt, quòd cùm hebdomadarium ad altare accedere, caussâ sui officii exercendi contigerit, subdiaconi & diaconi eundem associent & sequantur, donec ejus officium fuerit omnino expletum: & idem de succentoribus statuimus, nisi tunc eorum officium ipsos exequi contingat; recusantes, pœnam amissionis distributionis illius diei incurrant. Quæ quatuor hebdomadariæ creatæ fuerunt ab Episcopo & capitulo anno Domini MCCLIX. eodem ipso die, quo institutæ, sive erectæ etiam fuerunt duodecim præposituræ Ecclesiæ, ut habetur in titulo de his quæ spectant ad præpositos, constitutione prima: ubi exprimuntur onera hebdomadariis incumbentia, nempe quòd unus celebret Missam in sua septimana pro defunctis, & alius Missam conventualem, & alii duo in alia septimana in choro intersint omnibus horis canonicis, nocturnis & diurnis, statim in principio horarum: cùm ad eos pertineat incipere & complere officium in omnibus horis: & duo sint de uno choro, & alii duo de alio; necnon eâdem constitutione statuerunt unum magistrum, qui regat scholas in Grammatica in Ecclesia, expensis domini Episcopi & capituli. *Ex impress. fol.* 100. *b.*

Bulla Benedicti Papæ quâ confirmatur facultas capituli Valentini ad conferendum hebdomadarias, diaconalia, & subdiaconalia officia, contra illa expectantes.

BENEDICTUS Papa per hanc Bullam concessit indultum Episcopo & capitulo, ut statueret & ordinaret, quoad hebdomadarias, & diaconalia, & subdiaconalia Beneficia Sedis, aut eorum aliquod, quòd nulli pro tempore expectantes illa, auctoritate literarum Sedis Apostolicæ, vel Legatorum ejus recipi, seu ad possessionem admitti possint, neque ab Episcopo & capitulo, quorum est mera collatio sive electio dictorum Beneficiorum, tolli quoquomodo valeat, etiamsi in literis expectantium exprimantur clausulæ, cujuscumque tenoris atque favoris fuerint, ut in ea exprimuntur, sed totum jus conferendi illa, ad ipsos Episcopum & capitulum devolvatur omnino. Acta Avinione 17. Kalend. Junii, Pontificatûs ejus anno primo. *Ex impress. eod.*

Constitutio, ad quid subdiaconi sint astricti.

SEDE pastore carente, vicarius generalis cum honorabili capitulo, ordinârunt circa officium subdiaconorum, quòad assistentiam in capitulo ad convocandum canonicos, & alia ibi expressa onera: quæ quoniam sunt contrario usu abolita, iccircò pretereunda duximus, unà cum aliis in dicta constitutione contentis; cùm sint extra propositum, & pertineant ad laudabilem eleemosynam Sedis, sub ejusque titulo constitutione propria referuntur: excepto quòd de domo laudabilis eleemosynæ in eadem constitutione exprimitur fuisse statutum, quòd in domo ejusdem eleemosynæ Sedis animalia quælibet ad equitandum, per præpositum vel cappellanum majorem dictæ eleemosynæ, aut clericos quoscumque, vel laïcos, nunquam teneantur; nec etiam mulieres; excepto quòd præpositus, seu cappellanus major, possit & valeat unam tantùm ancillam antiquam, seu pedisequam pro suo honesto servitio habere; sub pœna inibi expressa, unius scilicet solidi pro quolibet die, quo fecerint contra edictum hujusmodi. Acta die 9. Julii, anni MCDXCVII.

Constitutio, quòd nullus ad diaconum vel subdiaconum se induat in altari majori, nisi cui competit ex officio.

IDEM honorabile capitulum statuit, ut nullus nisi cui ex officio vel Beneficio incumbit, aut qui deputatus est per capitulum, se induat ad diaconum vel subdiaconum Sedis sub pœna quinque solidorum pro quaque vice, fabricæ applicandorum. Sed quòd unusquisque eorum in sua septimana fungatur suo officio, cantandi scilicet, sive recitandi Evangelium, seu Epistolam, ac quòd impediti non possint alteri, quàm suo collegę tale officium quoties impediuntur committere, sub pœna ibi expressa, ac etiam mercede reddita ei, qui pro collega servierit. *Ex impress. fol.* 102. *a.*

Constitutio super dandis officiis altaris majoris, & aliis dictæ Ecclesiæ.

FRATRE Thoma Archiepiscopo, ejus vicarius generalis cum reverendo capitulo, statuerunt & ordinârunt, quòd vacantibus aliquo ex quatuordecim Ecclesiæ officiis, nempe hebdomadariis quatuor subdiaconis, & diaconis quatuor, succentoribus duobus, quin & officio lectoris in Theologia, correctoris chori, subsacristæ, & organistæ, per obitum illa obtinentium, nulli valeat provideri, nisi præcedenti edicto, in valvis Ecclesiæ majoris, & Sancti Martini, & Sancti Joannis de Mercato parochialibus Ecclesiis civitatis, & sedis Segobricensis;

censis; necnon collegiatarum Ecclesiarum civitatum de Xativa, & de Oriola, & oppidi de Gandia, cum termino triginta dierum, affigendo; quo elapso, in capitulo coogregati dicta officia votis per fabas in sacco appositis, dari debeant, & non aliàs. Quòd si aliquis ex prædictis officialibus officium suum resignare, aut aliquem in coadjutorem sibi dari petierit, is nisi per duas capituli partes, votis ut præfertur, cum fabis in sacco positis, nullatenus admitti possit: prohibentes ne ullus canonicus dare possit, neque promittere alteri canonico votum suum ad ejusmodi electionem officialium. Quæ constitutio jurata est, atque uno contradicente irrevocabilis. Acta die 22. mensis Martii, anni MDL.

Constitutio declaratoria superioris constitutionis, super dandis officiis altaris majoris, & de coadjutoribus eorundem.

FRANCISCO de Navarra Archiepiscopo, ejus vicarius generalis cum reverendo capitulo, addentes constitutioni factæ, die 12. mensis Februarii MDL. super dandis officiis altaris majoris, statuerunt & ordinârunt, quòd in ea parte de coadjutoribus dictorum officiorum, similiter super eisdem admittendis, fiat edictum in omnibus, perinde ac si per obitum, aut aliàs vacâsset tale officium: ac quòd non aliter provideri possit de eo. In reliquis constitutio illa in suo robore permanente. Quę constitutio jurata est, atque uno contradicẽte irrevocabilis. Act. 28. mensis Julii MCLXI. Joanne Alamany notario & scribâ.

Provisio de marchis, sive multis contra hebdomadarios non interessentes.

PRÆFATI domini de capitulo providerunt & mandârunt, quòd hebdomadarii non interessentes choro, pro quacumque hora divina, quâ defecerint, multentur in uno regali, bacino fabricæ in continenti, ac sine remissione applicando. Acta die 1. Aprilis MDXVII.

Constitutio declaratoria alterius, super provisione officiorum decem, chori & altaris majoris.

MARTINO de Ayala Archiepiscopo, ejus vicarius generalis & reverendum capitulum, statuerunt & ordinârunt, quòd si contingat aliquem esse deputatum coadjutorem à reverendo capitulo cum futura successione alicujus hebdomadarii, succentoris, diaconi, aut subdiaconi Ecclesiæ, & vacante simili officio, coadjutor petat sibi illud conferri; tali casu, capitulum & canonici concordes, & nemine discrepante, possint tale vacans officium eidem coadjutori conferre, etiam non præcedente edicto, nec servatis solennitatibus dictæ constitutionis. Et quòd idem servetur vacantibus aliis similibus coadjutorum deputationibus aliorum supradictorum officiorum; dummodo tales coadjutores fuerint assumpti ad coadjutorias, præcedente edicto, & servatis aliis in prænarrata constitutione contentis. Act. die 30. Decembris MDLXV. Joanne Alamany notario & scribâ.

Constitutio, quòd decem officia altaris & chori Ecclesiæ sint deinde ad nutum amobilia, & de ejus revocatione.

SEDE pastore carente, canonici & capitulum statuerunt & ordinârunt honestis de caussis in Paschali & generali capitulo, quòd de cætero decem officia Ecclesiastica per dictum reverendum capitulum provideri solita, sint amobilia ad nutum reverendi capituli. Quæ constitutio irrevocabilis est, uno contradicente. Act. die 20. Aprilis MDLXVIII.

Hæc constitutio penitùs censetur abrogata, tanquam contraria præscripto usui, & consuetudini conferendi ejusmodi officia, tanquam collativa, per manus vicarii generalis capitularis, cùm nisi per sententiam privari possit quisquam officialium prædictorum à suo officio: ideo penitùs abolenda illa, immo censetur abolita.

Constitutio de eisdem officiariis, sive personatibus.

ITEM Vitalis Episcopi, & honorabilis capituli constitutione cavetur, quòd nullus Beneficiatus, aut officiarius in altari majori procurationis onus laudabilis eleemosyne Sedis assumere possit, nec ad hoc etiam coarctari, ne altare predictum suo valeat servitio defraudari. *Ex impress. fol.* 84.*b.*

Constitutio de hebdomadariis, diaconis, subdiaconis, succentoribus, non nominandis ad alia officia Ecclesiæ.

SEDE pastore carente, in capitulo Paschali, reverendum capitulum & canonici renovantes constitutionem antiquam Vitalis Episcopi de non admittendis ad onus procurationis laudabilis eleemosynę Beneficiatos altaris majoris, addentes eidem, constituerunt & ordinârunt, quòd dicti Beneficiati, qui sunt hebdomadarii, diaconi, subdiaconi, & succentores, nullo modo de cætero nominari possint, nec ad onus procurationis eleemosynę, nec ad aliud quodvis Ecclesię officium, ne altare majus neque chorus suo defraudentur servitio. Act. 10. Aprilis MDXX.

TI-

TITULUS DECIMUS

De salariis & officiis Ecclesiæ, tam canonicorum, quàm aliorum.

Constitutio, quòd canonici qui tenent officia, habeant certum salarium.

DOMINI de capitulo cum vicario generali ordinârunt, quòd à modò canonicus, qui fuerit procurator distributionum communium Sedis, habeat quolibet anno pro salario decem florenos, canonicus qui officium rationum communium, quinque florenos, canonicus qui officium thesaurariæ, tres florenos, auditores computorum pro definiendo computo thesaurariæ, quilibet unum florenum, & notarius capituli habeat pro laboribus, tam de computis thesaurariæ, quàm rationum communium, de quolibet medium florenum. *Ex impress. fol.* 30. *b.*

Augmentatio salarii quorumdam officiorum, & de præstandis fidejussoribus.

CONSTITUTIONE jurata, Erardo Cardinale & Archiepiscopo, domini de capitulo cum vicario generali, statuerunt & ordinârunt, quòd quicumque canonicus cui officia rationum communium, thesaurariæ, seu annatarum obvenerint, antequam ad illa admittatur, idoneos fidejussores ad arbitrium capituli prẹstare teneatur, ac quòd pro officio rationum communium, pro salario habeat decem libras: qui verò thesaurariæ, alias decem: qui officium annatarum, habeat unum regale monetæ Valentinæ pro libra, scilicet pro annatis Archiepiscopatûs, dignitatum, & præpositurarum, & canonicatuum. In quo regali in prẹposituris comprehendatur salarium substituti. Et canonicus, qui syndicatum habuerit, habeat pro salario quindecim libras; qui officium de Albalẹ quinque libras: divisis compositionibus ratione delictorum loci, æquis portionibus, inter administratorem & Ecclesiam Sanctæ Annæ, eremitorium dicti loci. Qui autem administrationem eleemosynẹ Denconesa habuerit, quindecim libras: qui officium *de dobles, y anniversaris*, decem libras. Qui verò officium *de la obra*, quindecim libras. Quæ augmentatio salariorum, intelligitur comprehensis antiquis salariis, & absque salario substitutorum. Quod est actum die 23. mensis Aprilis MDXXXIV. *Ex impress. fol.* 31.

Constitutio, quòd administratores, sive procuratores nullo modo exerceant officia antequam præstent fidejussores.

JOANNE de Ribera Archiepiscopo, ejus vicarius generalis cum reverendo capitulo statuerunt & ordinârunt, quòd de cætero nullus canonicus, neque alia quẹvis persona Ecclesiastica, quæ ad officium, seu administrationem Ecclesiæ à reverendo capitulo nominata fuerit, ac vel ex constitutione, vel ex consuetudine Ecclesiẹ, ad præstationem fidejussorum ratione sui officii, seu administrationis est obligata; sese in officio, seu administratione exercenda intromittant, ac neque per se, neque per interpositam personã, quantitatem aliquam ratione dicti officii, seu administrationis, recipere audeat, quin priùs tam ipse principalis, quàm ejus fidejussores in forma solita se obligaverint ac per dictum reverendum capitulum admissi, & approbati illi fuerint. Mandantes scribæ & archiveriis capituli, sub pœna decem librarum, ne libros, neque instrumenta ad ejusmodi officium, seu administrationem pertinentia eis tradant, donec dictus scriba prædictas obligationes & firmas cum effectu receperit. Quod est actum 9. mensis Januarii MDLXXVII. Petro Lopez notario & scribâ.

Constitutio, quòd non perpetuentur officia.

CONSTITUTIONE jurata, Roderico Cardinali & Episcopo, ejus vicarius generalis cum dominis de capitulo, Paschale capitulum celebrantes, statuerunt & ordinârunt in perpetuum, ut officia Ecclesiæ dividantur sic: quòd antiquior canonicus eligatur ad officium Rationalis, & junior etiam ex canonicis in socium seu adjutorem computorum cum dicto Rationali: & alius canonicus immediatè sequens post antiquiorem, sit procurator generalis eleemosynẹ. Item quòd canonicus ex junioribus, qui sequitur post auditorem computorum, sit administrator annatarum mortis. Item quòd sic censeatur, & fiat de administratoribus laudabilis eleemosynẹ, singulis annis per turnum, quoad impleatur turnus eorum, qui non recepti sunt, ad instar officii impositionis albaranorum. Et quia ex perpetuitate officiorum, quæ per clericos administrantur, lẹsa fuit quandoque Ecclesia; statuerunt & ordinârunt, ne deinceps unus clericus, seu Beneficiatus in administratione sibi commissa possit ampliùs quàm biennio illam regere. Act. anno MCDXXVII. decimâ mensis Aprilis. *Ex impress. fol.* 31. *b.*

Con-

Constitutio, quòd officia distribuantur per turnum.

DOMINI de capitulo cum vicario generali, Paschale capitulum celebrantes, quintâ mensis Junii, anno MCDXCII constituerunt & ordinârunt, quòd officia, quæ antea per electionem solebant inter canonicos distribui, deinceps distribuantur per turnum, hoc videlicet modo: quòd officium rationum communium detur antiquiori canonico, officium thesaurarii, sequenti antiquiori; ad denarium minutum sequens eligatur; ad syndicatum alter suo ordine; ad distributiones canonicales, alter suo ordine sequens; ad anniversaria & duplas, immediatè veniens; ad procuratorem de Albal huic proximus. Et isti septem antiquiores per ordinem sint primi anno sequenti. Alii verò septem de antiquioribus sequentibus, anno pòst venienti; & ita deinceps usque ad ultimum canonicum inclusivè: & sic revertatur ad primum & antiquiorem, ut priùs, suo ordine. Voluerunt tamen & ordinârunt, quòd prædicta officia possint retineri simul cum aliis officiis per turnum venientibus, scriptis in constitutione superiùs dicta, & etiam cum officiis albaranorum, & operarii murorum, & vallorum. Constituentes quòd administratores dictorum officiorum teneantur rationem reddere suarum administrationum secundùm formam constitutionis suprà expressæ. *Ex imp. fol. 32. b.*

Constitutio de cæteris officiis concedendis per turnum.

CAPITULUM unà cum vicario generali, in capitulo Paschali constituerunt & ordinârunt, quòd quædam officia, nempe ad dandum signa; ad bacinum fabricæ, ad pedem altaris; ad accendendum cereos; ad ordinandum super tertiis Beneficiorum; quæ officia olim per electionem dari solebant, deinceps dentur per turnum: & antiquior canonicus habeat primum, sequens secundum. Ita quòd de dictis officiis fiat discursus per singulos descendendo suo ordine; & finito turno redeant ad primum; & quòd prædicta officia sint compatibilia, haberique possint simul cum aliis officiis, & quòd in his officiis, sicut in aliis, habentes teneantur nominare substitutos ad illa regendum, Beneficiatos Sedis, qui jurare debeant de bene & fideliter administrando. Et quòd nominati substituti debeant dare fidejussores, & idoneas cautiones; necnon computum & rationē de administratis reddere. Et si canonicus noluerit nominare substitutum, capitulum eligat, & idoneas cautiones ab electo accipiat. Acta fuerunt die 30. Aprilis MCDXCIII. *Ex impress. fol. 33. a.*

Bulla Alexandri VI. confirmatoria duarum constitutionum de turnis.

HÆC Bulla confirmat de verbo ad verbum duas constitutiones Ecclesiæ præhabitas super officiis per turnum dari solitis. Sub dat. Romę anno Incarnationis Domini MCDXCIII. decimo Kalen. Julii. Pontificatûs anno primo. *Ibid. b.*

Constitutio contra canonicos absentantes se in fraudem, ut alii canonici priventur officiis sibi per turnum provenientibus.

VICARIUS generalis & capitulum in solenni Paschali capitulo statuerunt & ordinârunt, quòd quilibet canonicus qui in tertio festo Paschæ Resurrectionis (in quo ab antiquo consuetum est celebrari capitulum Paschale dictę Sedis) præsens fuerit in civitate vel diœcesi Valentina, & postea recesserit à dicta civitate vel diœcesi; licèt tempore electionis, & concessionis officiorum, & administrationis dictę Sedis non sit pręsens, quòd habeatur pro pręsenti, ac si non recessisset, & officium, sive administratio in illa electione sibi incumbens detur eidem, servato ordine turni juxta formam constitutionum per Apostolicam Sedem confirmatarum. Et quòd canonico, cui competit officium, recedente, neque procuratorem ad nominandum in dicto officio dimittente, capitulum possit nominare substitutum ad regendum dictum officium pro absente, ejus absentiâ, seu contumaciâ in aliquo non obstante. Act. die 21. Aprilis, anno MDXVI.

Constitutio, quo tempore residere teneatur canonicus, ut habeatur pręsens ad obtinenda officia, etiamsi absens.

REVERENDI domini de capitulo Paschali celebrantes (in quo nullus erat vicarius generalis, sed antiquior canonicus vices ejus gerebat, de antiqua Ecclesię consuetudine) statuerunt & ordinârunt, quòd abinde quicumque canonicus prebendatus qui fuerit pręsens in civitate, in primo die mensis Aprilis, seu quolibet die dicti mensis, licèt postmodùm tempore electionis officiorum capituli seu Ecclesiæ absens fuerit, habeatur ut præsens ad quęcumque officia per turnum ad se spectantia. Act. 21. Aprilis MDXXII.

Constitutio revocatoria præcedentis constitutionis, quod canonicus Paschali capitulo interveniens obtineat officia, etiamsi absens prima die Madii.

SEDE pastore carente, reverendum capitulum & canonici ad tollenda inconvenientia, quæ sequi solent ex constitutione aliàs edita, quâ cavetur, quòd nullus ad officia singulorum trium turnorum de capitulo admit-

mitti possit, nisi qui prima die cujuslibet mensis Madii præsens in Ecclesia, seu in civitate residens fuerit, prout in præsenti constitutione de inconvenientibus est relatio. Iccircò statuerunt & ordinàrunt, quòd de cætero nullus ad præfata singulorum trium turnorum officia admittatur, nisi qui tertio die Paschatis Resurrectionis Dominicæ, in solenni capitulo Paschali præsens interfuerit, ac neque ampliùs pro obtinendis dictis officiis interesse prima die Madii teneatur, seu obligatus existat. Quæ constitutio jurata est, atque uno contradicente irrevocabilis. Act. die 16. Aprilis MDLXVII.

Constitutio super erectione officii subsacristæ Ecclesiæ.

RAYMUNDUS Episcopus Valentinus, unà cum honorabili capitulo, attendentes circa curam & custodiam vasorum & instrumentorum templi, ad sacrificia peragenda, necesse esse non cuivis, sed personis probatæ fidei & religionis commendari debere, à quo reposci ratio, & damnum, ac sacrilegia, si quæ sequantur, exigi possint; maturè statuerunt, atque de novo creàrunt officium subsacristæ Sedis, qui perpetoò in Ecclesia sit, qui custodiat, fideliterque conservet commissas sibi res intra Ecclesiam, & sacristiam, scilicet reliquias, thesaurum, ornamenta, bona omnia, & jura apud sacristiam deposita & commendata. Et hoc juret quoties ad ejusmodi officium eligatur. Qui etiam de dolo, culpa, & negligentia remaneat obligatus Episcopo & capitulo, ac quòd rationem reddere teneatur de omnibus cùm fuerit requisitus. Cui subsacristæ pro annuo salario & mercede assignantur quantitates in præsenti constitutione designatæ, prout in ipsa latiùs continentur. Act. 15. Kalend. Junii, anno MCCCIII.

Constitutio de thesaurariis & de eorum officio.

FRATER Raymundus Episcopus, anno Domini MCDVIII. & capitulum in Paschali statuerunt, quòd à modò duo thesaurarii ordinentur annuatim canonici vel Prælati, qui bona communia capituli colligant, recipiant, & requirant à quolibet detentore, easque conservent fideliter, acetiam expendant in usibus necessariis & communibus Ecclesiæ, non privatis; neque præfata bona alicui de capitulo, vel extrà mutuare, neque credere quovis modo valeant. Et qui computum & rationem suæ administrationis reddere teneantur aliis substituendis thesaurariis. Quique in principio administrationis jurare teneantur, & alia facere in constitutione expressa, quæ etiam jurata existit. *Ex impress. fol. 76. b.*

Constitutio super collatione officii lectoris Theologiæ.

ALPHONSO Episcopo, ejus vicarius generalis cum honorabili capitulo, anno MCDXLIII. undecimâ mensis Septembris constituerunt & ordinàrunt (alias in contrarium facientes constitutiones revocantes) quòd de cætero vacante lectoriæ Theologiæ officio in Ecclesia, ad illud assumatur & eligatur per dominos Episcopum & capitulum, canonicus ejusdem Ecclesiæ si reperiatur idoneus, aliàs in defectu, presbyter Ecclesiæ Beneficiatus, aut alios de civitate vel diœcesi Valentina, qui in sacra Theologia graduatus existat, qui salarium dari consuetum recipiat. Act. die & anno præfixis. *Ex impress. fol. 87. a.*

Constitutio, quòd unus canonicus stet in loco de Burjacot, & de ejus revocatione.

HÆc constitutio est omnino abrogata per venditionem, sive transportationem facta ejusdem loci, ac possessionis de Burjaçot cum omnibus juribus suis in evidentem utilitatem administrationis eleemosynæ Denconesa, ad quam dicta possessio loci spectabat: prout in patentibus scripturis venditionis quæ facta fuit anno MDLX. continetur. *Ibidem fol. 87. a.*

Constitutio, quòd procurator de Albal eligatur ad voluntatem capituli.

DOMINI de capitulo cum vicario generali Paschale capitulum celebrantes constituerunt & ordinàrunt, ne deinceps præpositus præposituræ vulgò dictæ *de Albal* sit procurator dicti loci, qui est dicti capituli. Immò sit, & eligatur ad voluntatem capituli, unus ex canonicis qui ad eorum beneplacitum dictam procurationem exercere debeat: & in continenti fuit unus ex canonicis ad id nominatus qui accepit. *Ex imp. fol. 37. b.*

Constitutio de oratoribus, & salariis.

CONSTITUTIONE decretum fuit per dominos de capitulo, ut occurrente necessitate de mittendo legato, sive oratore ad curias regias, aut in alia loca, convocentur omnes canonici, qui in civitate, vel ad leucam inventi fuerint, & quòd proponatur; an mittendus sit orator, an causa sit utilis vel necessaria Ecclesiæ, vel non. Idque à duabus partibus capituli determinetur; nisi sit controversia inter Episcopum & capitulum. Tunc enim an mittendus sit orator, à majori parte capituli determinetur. De electione verò personæ, & quis ex canonicis mittendus sit; à majori parte capituli fiat determinatio & electio. Salarium verò sit canonici simplicis 20. solidorum. Di-

gni-

gnitatem verò habentis, 25. Si verò pro communibus Episcopi & capituli negotiis eligatur, habeat canonicus simplex, 25. Dignitatem autem habens, 30. De quibus verò pecuniis dicta salaria exigantur, voluerunt stari constitutionibus super hoc disponentibus. *Ex impress. fol.* 38. *a.*

Constitutio, quòd canonicus syndicus ad curias generales missus deferat secum subsyndicum Ecclesię clericum.

ERARDO de la Marcha Cardinali & Archiepiscopo, canonici & capitulum unà cum vicario generali constitutione jurata statuerunt & ordinàrunt, quòd si canonicus syndicus ad curias generales destinatus, voluerit secum deferre subsyndicum, hunc eligat ex Beneficiatis Ecclesię, dummodo sit idoneus ad cognitionem & approbationem capituli: cui subsyndico provideatur de salario quindecim solidorum quolibet die seorsum. Act. die nona Madii, anno MDXXXII. *Ibidem.*

Constitutio, quòd nullus mittatur ab Archiepiscopo ad curias generales, nisi canonicus actu prębendatus.

JACOBO Cardinali Episcopo, domini de capitulo statuerunt & ordinàrunt, ut de cætero in quibuscumque curiis generalibus seu particularibus celebrandis per dominum Regem, aut alium loco ejus, nulla persona laïca quantumvis nobilis, cujuscumque gradus aut conditionis existat, possit quovis modo pro parte, atque ordine Episcopi in illis interesse. Quinimmo de necessitate quicumque ad interessendum in celebratione dictarum curiarum mittetur per Episcopum, sit, atque eligi debeat de canonicis Ecclesiæ, seu de presbyteris Ecclesiæ, seu diœcesis Valentinæ.

Constitutio de modo quo eligendus est syndicus ad curias generales mittendus.

FRATRE Thoma Archiepiscopo, ejus vicarius generalis cum reverendo capitulo statuerunt & ordinàrunt, quòd de cætero quando syndicus ad curias generales erit mittendus, à duabus partibus capituli sit eligendus, diversus ab eo, qui prima die Madii per turnum Syndicus Ecclesiæ fuerit nominatus. Is enim nullo pacto ad curias mittendus est, nec in hisce negotiis se intromittere debet, nisi specialiter fuerit propter ejus sufficientiam & peritiam negotiorum, ad id de novo electus. Quæ constitutio jurata est, & uno contradicente irrevocabilis. Act. 13. Novembris MDL.

Constitutio super dietis & salario legationis canonici.

FRANCISCO de Navarra Archiepiscopo, ejus vicarius generalis & reverendum capitulum statuerunt & ordinàrunt, quòd quicumque fuerit designatus orator à capitulo, ac missus pro negotiis Ecclesiæ in quemcumque locum, ubi Regis curiam residere contigerit extra regnum Valentię, intra tamen Hispaniæ fines, si fuerit canonicus, tantùm habeat pro salario unoquoque die, durante legatia, tres ducatos auri: hoc est sexaginta sex solidos; si autem canonicus dignitatem habens, adduntur illi juxta morem antiquum, singulo quoque die quinque solidi ultra dictos sexaginta tres. Ac insuper quòd tam canonico tantùm, quàm dignitatem etiam habenti canonico, ultra prædictum salarium, addantur etiam pro expensis extraordinariis, quas facturus est, tam in discessu, quàm in regressu, biscentum ducati auri semel tantùm. Quando verò præfatus legatus iturus est ad curias generales in oppido Montisoni, aut alio in loco, modo sit extra Regnum Valentiæ, tunc canonicus tantùm habeat pro salario ordinario quinquaginta solidos, dignitatem autem habens simul canonicus quinquaginta quinque solidos. Ac etiam pro expensis extraordinariis, sive canonicus tantùm, sive unà etiam dignitatem habens, accipiat centum ducatos dumtaxat. Prǽterea etiam subsyndicus quem prędictus orator debet secum assumere ad curias Regias comitem, habeat etiam pro suo salario singulis diebus unum ducatum auri. Quòd si contingat mitti hujusmodi oratores, aut extra regna Hispaniæ, aut intra Regnum Valentiæ, tunc ejusmodi salarii deputatio & assignatio arbitrio ac deliberationi capituli relinquitur determinanda. Similiter ubi neque canonicus, neque dignitatem habens fuerit orator, à capitulo determinetur salarium. Quæ constitutio jurata est, & uno contradicente irrevocabilis. Act. 22. Decembris, anno MDLXI. Joanne Alamany notario & scribâ.

Constitutio de personis mittendis ad visitandum Archiepiscopum noviter electum, & de salario eis persolvendo.

SEDE pastore carente, reverendum capitulum statuit & ordinavit, quòd de cætero quotiescumque per Regiam Majestatem fuerit designatus & nominatus novus Archiepiscopus Valentinus, reverendum capitulum mittere possit, ac mittat, ut equum est, unicum tantùm canonicum de eodem capitulo ad Archiepiscopum nominatum, visitationis, atque congratulationis gratiâ, cum salario ordinario sexaginta trium solidorum quolibet die; & si fuerit canonicus in dignitate constitutus, usque ad sexaginta octo solidos, & quòd non possit ampliùs quippiam habere, etiam ratione subventionis, seu donationis, aut expensarum, aut quo-

quovis alio titulo, seu colore. Quę obligatio mittendi canonicum ad visitandum, intelligenda est, quando ipse Archiepiscopus electus residet intra fines Hispanię: extrà enim non erit mittendus canonicus orator expensis capituli, seu Ecclesiæ Valentinæ. Quæ constitutio jurata est, atque uno contradicente irrevocabilis. Act. 7. Februarii MDLVII.

Constitutio de officio syndicatûs, & de limitatione mandati pro syndicis.

IDEM statuerunt, quòd syndico canonico, cui officium syndicatûs venerit prima die Madii per turnum, detur mandatum ad lites tantùm, cum potestate substituendi, & similiter syndico laïco detur mandatum ad lites tantùm; daturi novum atque speciale mandatum syndico, & subsyndicis, prout fuerit exigentia negotiorum. Quæ constitutio jurata est; & uno contradicente irrevocabilis. Actum 13. Novembris MDL.

Constitutio de officiis mechanicis Ecclesię.

ALPHONSO Archiepiscopo, ejus vicarius generalis & capitulum providerunt, quòd, à modò nullus canonicus, absque expressa voluntate & mandato reverendi capituli, possit nec valeat infimos officiarios Sedis, videlicet carpentarium, fabriferrarium, latomum sive lapicidam, scoparium, & alios ejusmodi mutare, & loco eorum adhibere alios, sub pœna per capitulum indicenda. Act. die 2. Junii MDXIII.

Provisio de officio lapicidę.

REVERENDI de capitulo, unà cum vicario generali providerunt, quòd salarium lapicidę Ecclesiæ, quòd vacavit per obitum alterius lapicidę, quod solvi solet à Præpositis Ecclesiæ, sit applicatum, prout perpetuò applicârunt, fabricæ dictę Sedis, quæ fabrica sive operarius recipiat illud ad opus dictæ fabricę. Act. die 30. Decembris MDXXIV.

Provisio de non assignando salario ordinario advocatis.

EADEM die iidem domini de capitulo statuerunt & providerunt, quòd mortuis advocatis Ecclesiæ, qui nunc sunt, salarium illorum penitùs vacet, neç ampliùs salarium ordinarium cuiquam advocato dari possit, nisi quibusvis jurisperitis, qui pro Ecclesia aut capitulo advocaverint, eisdem non vice salarii, sed pro laboribus fiat honesta recompensatio. Act. 30. Decembris MDXXIV.

Provisio de non eligendo advocato.

FRATRE Thoma de Villa-nova Archiepiscopo, ejus vicarius generalis & reverendum capitulum providerunt, quòd occurrente vacatione alicujus ex advocatis Ecclesiæ, qui numero sunt quatuor, non fiat electio alterius advocati de novo donec omnes quatuor cessaverint, per obitum, aut aliàs. Quo casu non eligantur nisi duo tantùm cum salario ordinario 15. librarum. quæ provisio jurata est. Act. die 15. Aprilis MDXLVII.

Constitutio de electione, sive acceptatione cantorum, eorumq; salario, & quod augeri non possit.

EODEM Thoma Archiepiscopo, vicarius generalis & reverendum capitulum, statuerunt & ordinârunt, quòd nominatio & acceptatio cantorum Ecclesiæ fiat præcedente convocatione, & cum fabis. Et quòd salarium cujuscumque cantoris non possit excedere summam sexaginta librarum Valentiæ, in hunc modum: sex scilicet saccis appensis, in quorum primo duo signa, in alio quatuor, in alio quinque, in alio sex, in alio septem, in reliquo vero sexto sacco octo designentur: & hujusmodi sic obtentum salarium ampliùs augeri non possit, neque diminui. Ad hęc quòd de cætero non possint fieri gratiæ, nec subventiones dictis cantoribus. Demum quòd volentibus ex magna aliqua causa, sive occasione præcellentis cantoris, aut aliàs, salarium augere, id fieri non possit, nisi per omnes de capitulo unanimes & concordes, ac nemine discrepante. Exceptis tamen præsentibus, qui nunc Ecclesiæ deserviunt cantoribus, penes quos augendi una vice tantùm facultatem sibi capitulum retinuit. Quæ constitutio jurata est, atque uno contradicente irrevocabilis. Act. 4. Julii MDLIII.

Constitutio super augmento salarii cantorum, & officialium Ecclesiæ.

HÆc constitutio quæ edita fuit à reverendo capitulo, sub dat. 18. Junii MDLXII. continet salaria quę dantur cantoribus, non in genere, sed certis cantoribus Ecclesiæ nominatis: & continet multa membra, & particularia statuta, quæ singula enarrare esset superfluum & inutile: ideo curioso habeatur recursus ad illam in ipso libro constitutionum manuscriptarum. Act. dicta dia, mense, & anno prædictis, Joanne Alamany notario & scribâ.

Con-

Constitutio, quòd cantores & tibicines Ecclesiæ Valentinæ, non exerceant officium extra Ecclesiam, nisi de licentia, & qui appunctentur propter absentiam.

SEDE pastore carente, domini de capitulo providerunt & ordinârunt, quòd cappella cantorum & ministrilium dictorum, aut pars aliqua dictæ cappellę, nec aliquis ejus singularis cantor, seu ministrilis, de cętero non possit ullo tempore diebus festivis, nec feriatis, die aut nocte cantare, neque personare in aliqua Ecclesia, monasterio, seu alio quocumque loco, conjunctim vel divisim, nec à Sede exire ad alias Ecclesias ad cantandum, absque expressâ licentia petita & obtenta à reverendo domino vicario generali capitulari, sub pœna unius aurei à dictis cantoribus & ministrilibus, sine remissione exigenda, & fabricæ sedis applicanda. Atque ut meliùs supradicta observari debeant, voluerunt, quod prædicti cantores & ministriles appũctentur per eum qui à capitulo designabitur. Et quod absentes absque caussa legitima, pro quolibet puncto in quo defecerint, solvant unum solidum præfatæ fabricæ, ad arbitrium vicarii generalis, qui ex nunc sit perpetuus utrorumque musicorum magister cappellę. Actum die 5. mensis Novembris MDLXVIII. Joanne Alamany notario & scribâ.

Ordinationes per reverendum subsacristam sedis Valentinę servandæ.

HÆ ordinationes offerri solent subsacristæ Sedis ad officium suum exercendum, quas de bene & legaliter observandis tenetur jurare, & idoneos fidejussores ad id dare, prout in libro constitutionum sub hoc titulo latissimè continentur: ad quas habeatur relatio. Act. 14. Decembris, anno MDLVIII.

Constitutio contra procuratores petentes à reverendo capitulo dilationem ad solvendum.

EODEM Francisco Archiepiscopo, ejus vicarius generalis & reverendum capitulum statuerunt & ordinârunt, quòd omnes clerici & Beneficiati, qui hactenus officia, seu procurationes Ecclesię habuerunt, seu in posterum obtinebunt, qui pacta & conventiones cum reverendo capitulo fecerunt, seu de cætero facere attentabunt, ad effectum, ut temporis prolongationem ad solutionem eorum quæ apud se residua fuerint, impetrent, tales ipso facto inhabiles sint & incapaces ad quodcumque officium, seu procurationem in Ecclesia de cętero obtinendam. Quæ constitutio jurata est, & uno contradicente irrevocabilis. Act. 16. mensis Aprilis, anno MDLX.

Constitutio de procuratoribus majoribus eleemosynæ duplarum, & anniversariorum, denarii minuti, & administrationis de Perellos, quæ præstare debeant, ut sequenti anno admittantur ad eadem officia.

MARTINO de Ayala Archiepiscopo, ejus vicarius generalis & reverendum capitulum statuerunt & ordinârunt, quòd de cætero nullus Beneficiatus qui aliquod ex quatuor officiis sive administrationibus procuræ majoris, duplarum, & anniversariorum, denarii minuti, necnon Melchioris de Perellos, obtinuerit, admitti possit, neque admittatur ad aliquod ex prædictis officiis iterum administrandum, neque per se, neque per interpositam personam, nisi priùs computum & rationem reddiderit obtenti sui antea officii, & administrationis, atque ab eis omnino absolutus & definitus fuerit. In aliis verò officiis, & administrationibus Ecclesiæ servetur ordo antiquus juxta constitutiones Ecclesiæ. Quæ constitutio jurata est, & uno contradicente irrevocabilis. Act. die nono mensis Aprilis, anno MDLXV. Joanne Alamany notario & scribâ.

Constitutio circa officium scribæ, atque notarii capituli.

HÆC constitutio quæ edita fuit die decima Aprilis, anno MDXX. ab honorabili capitulo, Sede pastore carente, continet aliam constitutionem domini Vitalis Episcopi, in qua recensentur ea quæ competunt officio & exercitio scribæ, sive notarii reverendi capituli, & quæ præstare & jurare teneatur dictus scriba. Quæ constitutio de novo per præsentem confirmatur: ac etiam pręcipitur, ut libri, & protocolla arrendamentorum jurium decimalium, tam domini Archiepiscopi, quàm capituli, & præposituràrum, & administrationum Ecclesię, reponantur in archivo Sedis & capituli: necnon mandatur eidem scribæ capituli, vt supradicta omnia arrendamenta recipiat ipse tam pro parte Archiepiscopi, quàm pro parte capituli, & aliorum. Postremò salaria quæ eidem competunt, & à quibus recuperare illa debeat, & quota vel quanta pars sit, quam ab unoquoque, scilicet, Archiepiscopo, capitulo, Dignitatibus, Præposituris, & administrationibus debeat scriba recipere, in ea ipsa constitutione speciatim continetur. Act. die, mense, & anno præfixis.

Constitutio, quòd officia albaranorum, & murorum, non ad clerum, sed ad canonicos exerceri spectent.

IIDEM ordinârunt & providerunt, quòd neque syndicus, seu procurator cleri Valentini, neque totus ipse clerus, possint aliquem ad regendum, seu exercendum officium murorum,

rum & albaranorum eligere, ac præficere: cùm dictorum officiorum electio, nominatio, & regimen ad Episcopum & capitulum tantùm simul & communiter spectent, ac omnino pertineant. Acta fuerunt tertia die mensis Augusti, anno MCCCXCII.

Constitutio de modo recipiendi capsoo *per canonicum impositorem.*

FRATRE Thoma Archiepiscopo, ejus vicarius generalis & reverendum capitulum attendentes, qoòd cùm à tempore immemorabili institutum fuerit, quòd canonicus, cui per turnum competit officium, vulgò *de la imposicion*, ut assistat in loco, & horis, quibus per arrendatores civitatis, *de la sisa* dictos, clericis, ac religiosis fit recompensatio impositionis *de la sisa*, ut unicuique fiat vera & justa restitutio, neque de suo cuiquam detrahatur, ideoque prefatus canonicus pro labore suo & assistentia à simili & immemorabili tempore habeat, & recipiat, ut vulgò dicunt, *el capson*; statuerunt & ordinârunt, quòd juxta ordinem, & antiquum modum in hac ipsa constitutione expressum, & vetusto computandi usu receptum, dictus dominus canonicus impositor teneatur observare præfatum usum in exigendo *capson* usitatum, modo & forma prænarratis in præsenti constitutione, ad quam habeatur recursus. Et quòd canonicus impositor tempore electionis officii teneatur jurare se illam omnino observaturum. Quæ constitutio jurata est, & uno contradicente irrevocabilis. Actum 15. Octobris MDXLVIII.

Constitutio, quando sit salarium solvendum canonicis Rationalibus.

EODEM Thoma Archiepiscopo, ejus vicarius generalis & reverendum capitulum statuerunt & ordinârunt, quòd de cætero canonici Rationales pro tempore existentes, non possint habere salaria dicti officii, nisi computato libro, & facta definitione: quòd si procuratores solverint ante tempus, talis solutio eisdem non admittatur. Ideoque mandârunt, quòd procuratores administrationum jurent de non solvendo dicta salaria, antequam supradicta fiant. Act. die 3. Aprilis MDXLVIII.

Constitutio super electione syndici, ad negotia stamenti, & brachii Ecclesiastici pertractanda.

ILLUSTRISS. ac Reverendiss. D. D. Joannes de Ribera Archiepiscopus, unà cum reverendo capitulo Valentino, attendentes, quòd ab immemorabili tempore officium syndicatûs capituli, non solùm totius cleri civitatis & diœcesis, sed totius etiam stamenti, & brachii Ecclesiastici universi regni Valentini, annexum habet syndicatûs officium, atque utrumque plenè exercet nnus capitularis Ecclesiæ canonicus, cui per turnum illud obvenerit: sed quia ob tantum negotiorum pondus, & multitudinem, quæ sustinet, sæpè accidit, ut nisi cum magna negotiorum jactura & detrimento, utrumque solus exerceat; iccircò provid è statuerunt & ordinârunt, quòd de cætero ultra syndicum capituli unoquoque anno per turnum eligendum, eligatur etiam alter de gremio ejusdem capituli in syndicum, ad negotia dicti brachii, sive stamenti Ecclesiastici, extra curias tantùm gerenda; ejusque electio fiat modo & forma, atque cum solennitatibus in præsenti constitutione expressis. Cùm hoc tamen quòd syndicus capituli per turnum nominatus, teneatur quolibet anno substituere ad negotia dicti brachii, sive stamenti, præfatum electum stamenti syndicum, seu ab eo nominandum, casu quo idem electus personaliter deservire noluerit, proot in constitutione latiùs contiuetur. Electionem verò syndici, qui in curiis regiis, tam generalibus, quàm particularibus celebrandis interveniat & assistat, capitulum penes se reservat faciendam de uno etiam ex canonicis dicti capituli, conferendo ei plenam potestatem ad interveniendum & assistendum, juxta aliàs editam constitutionem. Quem etiam electum prædictus syndicus capitularis per turnum nominatus (utpote penes quem semper residet universa officii facultas) teneatur ad cautelam substituere. Nisi tamen idem syndicus per turnum nominatus denuò eligatur ad curias mittendus. Quæ constitutio jurata est, & uno contradicente irrevocabilis. Act. 24. Martii, anni MDLXXVI. Petro Lopez notario & scribâ.

Revocatio syndicatûs cleri Valentini.

JACOBUS Cardinalis, Sabinensis Episcopus, & administrator Episcopatûs Valentini, unà cum honorabili capitulo, die 18. Januarii, anno MCCCXCVI. attendentes, quòd aliàs vigore quorundam capitulorum, sive supplicationum, per quosdam presbyteros & clericos civitatis, pro parte cleri, rectorum, vicariorum, Beneficiatorum, & aliorum presbyterorum civitatis & diœcesis Valentinæ, interpositarum in eorundem favorem, & ab eodem Episcopo, seu vicario generali, vel officiali admissarum, tot scandala, insolentiæ, & conspirationes iosequutę fuere contra potestatem & jurisdictionem Ordinarii, & aliorum superiorum Ecclesiasticorum; propterea quòd vigore dictorum capitulorum præfati curati, presbyteri, & alii Beneficiati civitatis & diœcesis Valentinæ, fecerunt, & tenuerunt syndicum, & certos nominatos deputatos à clero, quin & borsam sive arcam communem, indeque congregationes, parlamenta, & secreta concilia celebrârunt; variis juramentis se ad illicita, & quodammodo manipolia adstringentes; multa quotidie pessima & illicita mala ad subvertendam religionem, & perdendam rempublicam Ecclesiasticam machinabantur; icircò impiæ illorum malitiæ occurrentes, maturo consilio, & sana delibera-

beratione præmissis, omnem facultatem, seu licentiam faciendi vel instituendi syndicum, deputatos, arcam, vel bursam communem tenendi, vel alia quæcumque, quę saperent congregationem, collegium, Universitatem, vel corpus, dictus dominus Episcopus, de, & cum consilio honorabilis capituli præsentis, revocavit, cassavit, infirmavit, & annullavit, ac nullius existere firmitatis decrevit. Mandantes universis & singulis curatis, presbyteris, & aliis clericis, præsentibus & futuris, sub pœna carceris ad decem annos, & quinquaginta marcorum argenti, quatenus exinde in eorum caussis, & quæstionibus, vel aliis quibuscumque actibus, dicto vocabulo syndici, aut alio æquivalente, non utantur, vel per syndicum eorum negotia gerant, aut deputatos habeant; arcam vel bursam communem teneant, congregationes, parlamenta, sive concilia, publicè sive occultè celebrent, vel alia faciant, quæ videantur sapere collegium, Universitatem, vel corpus, absque Episcopi & capituli expressa & speciali licentia & permissu. Quam dare non negârunt suis caussis utilibus, necessariis, & de jure permissis, prout Episcopo & capitulo requisitis, debitè videbitur faciendum. Quam constitutionem revocationis idem Episcopus & capitulum perpetuò observandam jurârunt, ac publicum de ea confici instrumentum mandârunt. Act. Valentiæ in palatio Episcopali, die, mense, & anno præfatis, *Ex impress. fol.* 120. *b.*

TITULUS UNDECIMUS

De his quæ spectant ad fabricam, aut alia jura Ecclesiæ.

Constitutio, per quam excommunicantur Ecclesiæ debitores.

RODERICO Cardinali, & Episcopo Valentino, ejus vicarius generalis cum honorabili capitulo, Paschale ac generale celebrantes, anno MCDLXXVII. die 11. Aprilis, statuerunt, & ordinârunt, quòd de cætero canonici & clerici qui fuerint administratores pecuniarum administrationum Ecclesię, & comperti fuerint debitores dictarum administrationum, quòd non gaudeant officiis dictæ Ecclesiæ donec plenariè satisfecerint.

Item die 16. Aprilis, anno MCDLXXIX. Idem capitulum adjicientes constitutioni, statuerunt, quòd si aliquis ex dictis administratoribus, tam canonicis, quàm clericis, infra annum rationem non reddiderit, præsumatur debitor, & ad officia non admittatur. Et si debitor fuerit, & officium acceperit, vel administrationem, intra mensem teneatur solvere quicquid debuerit, alioqui privetur officio, & solvat debita, sub pœna excommunicationis: quam sententiam, renitentes solvere, & debitores sese officiis immiscentes, ipso facto incurrant. Act. die, mense, & anno præfixis. *Ex impress. fol.* 92. *a.*

Constitutio contra non reddentes computa suarum administrationum.

EODEM Roderico Archiepiscopo, ejus vicarius generalis cum honorabili capitulo anno MDXXI. mensis Aprilis, addentes præcedenti constitutioni, statuerunt & ordinârunt, quòd abinde tenens aliquam administrationem, sive procurationem Ecclesiæ, sive sit canonicus, sive Beneficiatus, per duos annos à die suæ procurationis computandos, non possit acceptare aliquam ex dictis administrationibus, neque ei per capitulum concedi, nisi infra duos dictos annos dederit computum & rationem suæ administrationis, & solverit totum id quod administrationi debuerit, & fuerit absolutus & definitus à reverendo capitulo in forma solita, atque omni cum effectu. Quæ constitutio irrevocabilis est uno contradicente. Act. mense & anno prædictis. *Ex impress. eod. b.*

Provisio contra collectores administrationum Ecclesiæ.

REVERENDI domini de capitulo providerunt, quòd omnes procuratores administrationum Sedis teneantur plenè facere discussionem & executionem contra omnes emphytentas censuum sive censualium, prout eis tanget, & de censibus sive censualibus *nihili* nuncupatis. Hoc si facere recusaverint, non admittantur eis in computum, sed remaneat ad eorum onus, donec fecerint dictam discussionem & executionem, per quas constiterit dictos emphyteutas non esse solvendo. Quo casu admittantur administratoribus legitimè factę expensæ. Actum die 10. Decembris MDXIII.

Constitutio, quomodo canonici & Beneficiati debent compelli ad solvendum debita Ecclesiæ.

CÆSARE Cardinali Archiepiscopo, ejus vicarius generalis cum universo capitulo, die 12. mensis Augusti, anni MCDXCII. statuerunt & ordinârunt, quòd de cetero quicumque canonicus, sive Beneficiatus Ecclesię, ad quem pertinet exactio sive collectio debitorum, quę quivis ex canonicis debet, & in posterum debebit Ecclesiæ, teneatur intimare procuratoribus distributionum canonicalium, & dominorum præpositorum, ad quos pertinet solvere mensatas canonicis, quatenus retineant penes se dictas mensatas in principiis singulorum mensium, & ratione vestuarii in prima die Madii, tamdiu, & quousque de debitis prædictis Ecclesiæ fuerit satisfactum. Et eas pecuniæ quantitates penes se retentas, ipsis ad quos exactio sive collectio dictorum debitorum pertinet, solvere teneantur. Alioqui si exactor, sive collector ex negligentia non intimaverit, & postea

ea consecuta morte canonici, debitoris debita soluta non fuerint, neque sit unde solvantur, tali in casu collector de suis bonis prædicta debita solvere teneatur. Idem statuerunt in procuratoribus qui post factam intimationem, penes se portiones non retinuerint, & exactoribus, sive collectoribus illas non solverint. Acta die, mense, & anno præfatis. *Ex impress. fol. 93. b.*

Constitutio, quo ordine debet procedi contra debitores fabricæ Ecclesiæ.

RODERICO Cardinali, & Episcopo Valentino, ejus vicarius generalis cum honorabili capitulo Paschale celebrantes statuerunt & ordinârunt, quòd debitores qui jam debere comperti sunt, quique admoniti, quòd infra sex menses persolvant fabricæ debitum, neglexerint, neque solverint cum effectu elapso termino, excommunicationem latæ sententiæ incurrant, & quòd aliis quoque juris remediis contra eos agi possit. Ac insuper statuerunt, quòd ad præposituram seu dignitatem nemo admittatur, nisi dederit fidejussores, qui se obligent sub pœna excommunicationis latæ sententiæ solvere fabricam infra tempus constitutum ex forma constitutionum. *Ex impress. fol. 94. a.*

Constitutio de redditibus acquirendis fabricæ propter vacationem.

IDEM Episcopus & capitulum statuerunt, quod à modò vacantibus ubicumque dignitatibus, personatibus, præbendis, præposituris Ecclesię, rectoriis, & vicariis perpetuis, & aliis Beneficiis quibusvis Sedis, vel diœcesis Valentinę, dummodo simplicia non fuerint, vel etiam pro defunctis instituta, vel etiam per permutationem vacantia, si taxata in decima fuerint, habeat fabrica dictæ Ecclesiæ primo anno vacationis taxationem, pro qua decimam solvere consueverunt. Si verò non fuerint in decima taxata, habeat dicta fabrica fructuum ac redditutuum primi anni medietatem. Adjicientes, quòd si dignitates, personatus, præposituras, præbendas, vel alia Beneficia superiùs specificata, quis forsan ex collatione Apostolica obtinuerit, eo casu medietatem taxæ solùm fabricæ solvere teneatur: qua collatione excepta, qui alioqui Beneficia obtinuerit, præmissæ fabricæ integram taxam solvat, ac sine diminutione aliqua eidem acquiratur. *Ibidem b.*

Confirmatio Apostolica superioris constitutionis in favorem fabricæ.

HÆC constitutio est confirmata auctoritate Apostolica per Benedictum Papam XIII. sub dat. Perpiniani Elnensis diœcesis 14. Kalendas Julii Pontificatûs sui anno quindecimo.

Constitutio, quòd in permutationibus Beneficiorum solvatur fabricæ annata pro inæqualitate valoris.

LUDOVICO Cardinali electo Episcopo, ejus vicarius generalis cum honorabili capitulo statuerunt & ordinârunt constitutione jurata, quòd ratione factarum permutationum de quibuscumque dignitatibus, præbendis, præposituris, rectoriis, vicariis perpetuis, & aliis Beneficiis in præcedenti constitutione contentis, cum quibusvis aliis similibus, vel dissimilibus ejusmodi Beneficiis, si permutatorum valores sint inæquales; totum illud, in quo unum alteri excedit, excedens fabricę solvere teneantur: debentque titulati excessum solvere fabricę, ad instar camerę Apostolicæ, cui pro quantitate dissimili valoris dignitatum, & Beneficiorum, de quibus fit permutatio, solvitur excessus. *Ex impress. fol. 94. b.*

Constitutio, qualiter debeant redditus dividi rectoris vel cappellani defuncti cum successore: & in qua die incipit annus.

EPISCOPUS & capitulum statuerunt & ordinârunt, quòd decedentibus Ecclesiarũ rectoribus, seu vicariis perpetuis, quid super provisione successoris agendum sit, qualiterque redditus inter mortuum & vivum ejusdem anni dividi habeant, ad constitutionem provincialem Tarraconensem remittatur. In cappellaniis verò Sedis, & Ecclesiarum civitatis, seu diœcesis Valentinæ, quomodocumque eas per mortem, renunciationem, permutationem, aut aliàs vacare contigerit, inter prædecessorem & successorem sic redditus & censualia dividantur: videlicet quòd computentur redditus & censualia totius anni quo vacaverint. Qui annus incipiat in Kalendis Madii, & dividantur inter prædecessorem & successorem pro rata temporis illius anni quo quilibet fuit ipsius cappellanię possessor: ita quod redditus sive censualia, quæ fuerint prima die Madii, tempus & servitium ipsius cappellaniæ futurum semper respiciant, non præteritum. *Ex impress. fol. 95. a.*

Declaratio virtute Bullæ Martini Papæ in favorem Ecclesiæ Valentinę.

DECLARATIO facta per Abbatem Sancti Bernardi, tamquam executorem Bullæ Martini Papæ IV. quòd per reductionem taxationis Beneficiorum Ecclesiasticorum ad decimam, factę per dominum Dalmatium Archiepiscopum Tarraconensem, auctoritate Apostolica, non fuit prejudicatum annatis fabricæ Sedis Valentinæ, quin potiùs quoad hujusmodi annatas fabricę taxa Beneficiorum remanet in suo antiquo valore seu æstimatione. Quę Bulla fuit sub dat. Romę tertio Idus Decembris, Pontificatûs ejusdem anno decimo.

Dat.

Dat. executionis Bullę fuit in monasterio Sancti Bernardi extra muros Valentie 16. mensis Novembris, anno Domini MCDXXVIII. *Ibidem b.*

Similis declaratio virtute Bullę ejusdem Martini Papę IV. in favorem annatarum canonicorum Sedis.

FIT etiam similis declaratio virtute Bullę Martini, quòd per reductionem taxationis decimę Beneficiorum ad decimam factam per D. Dalmatium Archiepiscopum Tarraconensem, non prȩjudicetur annatis canonicorum Sedis, neque constitutioni antiquę ipsorum, ejusque continuato usui & observantię, neque eis fuisse in aliquo derogatum, perinde ac si reductio prædicta taxationis à Dalmatio facta non fuisset. Quæ dat. fuit Romę tertio Idus Decembris, Pontificatûs sui anno decimo. Processus super executione Bullę ab eodem Abbate Sancti Bernardi fuit decretus in dicto monasterio Sancti Bernardi extra muros Velentie, die 16. Novembris, anno Domini MCDXXVIII. *Ex impress. fol. 98. a.*

Constitutio, quòd neque scriba neque ministri teneantur succumbente canonico aut Dignitate, restituere salaria, neque etiam capitulum cappam, neque jura fabricę, elapso anno post receptionem.

ERARDO de la Marcha Cardinali, Archiepiscopo, ejus vicarius generalis cum honorabili capitulo xxiij. Aprilis, anni MDXXXIV. statuerunt & ordinârunt, quòd si alicui fuerit capitulariter tradita possessio dignitatum, canonicatuum, aut præpositurarum Ecclesiæ, etiamsi postea in juribus suis succumbat, amittatve possessionem, nihilominus scriba, convocatores, & scholares, & alii ministri Ecclesiæ, minimè restituere teneantur id, quòd ratione sui præstiti officii in præfata possessione lucrati fuerunt & receperunt, immò eorum salaria integrè solvantur toties quoties possessio tradetur. Ac etiam si contingat ejusmodi possessionem adeptam per annum integrum possedisse, attento quòd ex possessione annua totidem fructus percipit: ac ne Ecclesiæ fabrica suis defraudetur juribus, cappam, neque mediam annatam, neque aliud quippiam Ecclesia teneatur restituere: sed illud Ecclesiæ cedat. Quę constitutio jurata est. Act. die, mense, & anno præfixis. *Ex impress. fol. 115. a.*

Constitutio super receptione annatarum Ecclesia.

FRATRE Thoma Archiepiscopo, ejus vicarius generalis cum reverendo capitulo statuerunt & ordinârunt, quòd de cætero suboperarius Ecclesiæ non possit recuperare aliquam annatam ex Beneficiis vacantibus, nisi in præsentia domini operarii canonici, ejusque absentiâ, in præsentia domini vicarii generalis capitularis, aut canonici antiquioris residentis. Et quod partitas, quas receperit in libro suboperarii, notet scriba capituli & operarius, seu præfati alii subscribant illas. Si secus fecerit operarius, multetur pœnâ viginti quinque librarum fabricæ applicandâ: quodque suboperarius in ingressu officii teneatur jurare hanc constitutionem. Quam revocari non posse decreverunt, uno contradicente. Act. die quinta Septembris MDLII.

Constitutio, ex qua parte teneatur operarius respondere ornamentis Ecclesiæ.

EPISCOPUS & capitulum statuerunt & ordinârunt, quòd à modò de omni pecunia, seu alia re, quæ obvenerit fabricæ Ecclesiæ, operarius illam recipiens, quintam partem administratori ornamentorum tradere teneatur, ut sacerdotalia inde ornamenta fiant. *Ex impress. fol. 95. a.*

Provisio, quòd procuratores ornamentorum recipiant jura sua in possessionibus dignitatum.

DOMINI de capitulo providerunt & mandârunt, quod abinde procuratores ornamentorum non recipiant, neque retineant penes se pecunias solutas per accipientes possessiones dignitatum, canonicatuum, & præpositurarum in eorum ingressu, sed dictæ pecuniæ reponantur in continenti in communi theca, & in libro majori computorum Ecclesiæ: & cautelæ firmentur à reverendo capitulo solventibus dictas pecunias. Act. die prima Decembris MDXV.

Constitutio, quòd nullus admittatur ad possessionem, nisi priùs ostendat titulos in publica forma.

FRANCISCO de Navarra Archiepiscopo, ejus vicarius generalis cum capitulo cõstituerunt & ordinârunt, quòd de cætero nullus provisus de canonicatu, & præbenda, vel dignitate Sedis admittatur ad possessionem eorumdem, nisi priùs de titulo, seu collatione, & provisione illorum, in publica & authentica forma, fidem atque ostensionem fecerit. Quæ constitutio jurata est, atque uno contradicente irrevocabilis. Act. 23. Octobris MDLVIII.

Constitutio de non commodandis extra Ecclesiam pannis auri, & aliis ornamentis sacristiæ.

ERARDO de la Marcha Cardinali Archiepiscopo, ejus vicarius generalis & reverendum capitulum statuerunt & ordinârunt, quòd de cætero subsacrista Sedis non possit commodare cuiquam extra Ecclesiam pannos auro contextos, neque cappas, neque pallia, neque vestimenta sacra, neque alia quæcumque Ecclesię & sacristię ornamenta aurea, sive serica, etiam in partes secata, ad opus ornandi & palliandi monumenta, seu Ecclesias, exceptis

ceptis pannis *de brocat*, qui Ecclesiæ donati sunt à Christi fidelibus, retenta sibi facultate de repetendis illis certis diebus anni, præsertim in festo omnium Sanctorum pro sepulturis suis. Quæ constitutio facta est irrevocabilis, uno contradicente. Act.37. Aprilis MDXXXVI. *Ex impress. fol.*88. *b.*

Constitutio de non extrahendis pannis de raz *dictis, extra Ecclesiam.*

FRATRE Thoma Archiepiscopo, vicarius generalis & reverendum capitulum statuerunt & ordinarunt, quòd tapetes, seu panni *de raz* octo, quos idem Illustriss. D. Thomas de Villa-nova Archiepiscopus in honorem septem gaudiorum cum octavo mysterio, apud Flandros, suis propriis sumptibus fieri curavit, atque Ecclesiæ suæ Valentinæ, tanquam sponsæ, perpetuò dono dedit, pro eorum consuetudine, nequaquam de cętero detrahi, neque commodari cuiquam possint extra Ecclesiam, sub gravissima excommunicationis pœna, in contrafacientes, aut ullo modo procurantes. Quæ constitutio jurata est, atque uno contradicente irrevocabilis. Act. die vicesima Junii MDLIV.

Constitutio de pannis de brocat, *quibus commodari possint.*

ALPHONSO Archiepiscopo, ejus vicarius generalis & reverendum capitulum, decreverunt, & ad tollendos abusus super accommodatione pannorum, statuerunt, quòd de cętero panni auro contexti, five *de brocat* dicti, commodentur aliis extra Ecclesiam, nisi tantummodo canonicis rectorias intra civitatem possidentibus, ad opus ornandi sive palliandi Ecclesias prędictas, diebus quibus celebratur festum invocationis illarum; necnon pannum unum ad sepulturam reverendissimi domini Cardinalis Montis-Regalis, Io. Castella dicti, quolibet anno in festo omnium Sanctorũ, & commemorationis omnium defunctorum. Act. 1. Novembris MDXIII.

TITULUS XII.

De his quæ spectant ad immunitatem Ecclesiæ.

Bulla Eugenii Papæ de præferendis naturalibus in assecutione Beneficiorum, extraneis.

HÆC Bulla continet concessionem, sive indultum Eugenii Papæ, per quam concedit oriundis ex civitate & diœcesis Valentina, quòd in provisione, sive collatione dignitatum, canonicatuum, personatuum, administrationum, & aliorum quorumcumque, cum cura vel sine cura Beneficiorum Ecclesiasticorum facienda, auctoritate ordinaria per Episcopum, & alios quoscumque inferiores collatores, præferantur præfati oriundi naturales in hujusmodi assecutione, aliis quibusvis clericis, seu personis Ecclesiasticis de civitate prædicta non nativis. Ac propterea præcipit, ut Episcopus & capitulum Valentinum teneantur præferre naturales extraneis in collatione Beneficiorum. Non obstantibus quibuscumque, &c. sub dat. apud Sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ MCDXXXV. Idibus Martii, Pontificatûs ejus anno primo. *Ex impress. fol.* 118. *b.*

Transumptum epistolæ Margaretæ Reginæ Aragonum ad Episcopum & capitulum missa, unà cum certis Sanctorum reliquiis.

HANC epistolam, quæ vulgari Cataloni-co idiomate scripta est, Margareta Regina uxor serenissimi Martini Regis Aragonum, &c. scripsit ad Episcopum & capitulum Valentinum, à quibus fuerat tunc precibus exorata, ut aliqnot sanctorum corporum reliquias Ecclesiæ Valentinæ communicaret: ad quos respondens ipsa humanissimè, simul dono dedit, ac misit in reliquiis duos articulos digitorum beati Lucæ Euangelistę. Item os quoddam corporis beati Matthiæ Apostoli. Item particulam pellis beati Bartholomęi Apostoli. Item partem veli beatissimę matris Mariæ Virginis: de quibus reliquiis testificatur ipsa penes se retinere in archivis regiis repositas literas Apostolicas de veritate dictarum reliquiarum ad prędfatum Martinum Regem, ejus virum, unà cum dictis reliquiis missas. Demum se, ac Regem, ob maximum, quem ambo gerebant affectum & devotionem erga Ecclesiam Valentinam, ejusque continua & devota sacrificia, valdè commendat. Dat. fuit in oppido de Prades Principatûs Cataloniæ Vicensis diœcesis, die 11. Junii, anni MCDXX. *Ex impress. fol.*123.*a.*

Bulla Paulli III. confirmatoria gratiarum Ecclesiæ Valentinæ concessarum.

PAULLUS Papa III. presenti Bulla confirmat auctoritate Apostolica omnes libertates, exemptiones, immunitates, facultates, gratias, concessiones à Callisto IV. Xysto IV. Innocentio VII. & Julio II. ac aliis Romanis Pontificibus, sive per privilegia, vel alia indulta, Ecclesiæ Valentinæ, sive ejus benefactoribus concessas, necnon libertates & exemptiones sæcularium exactionum à Regibus & Principibus, ab aliisque, Ecclesię & capitulo rationabiliter indultas, &c. Dat. Romæ anno Incarnationis Dominicæ MDXLV, quarto nonas Julii, Pontificatûs ejusdem anno decimo.

Con-

Constitutio, quòd nullus notarius possit recipere acta intus Ecclesiam.

DOMINI canonici & capitulum, die 28. Madii MCDXII. statuerunt & ordinârunt, quòd notarius quacumque auctoritate fungatur, contractus intus Ecclesiam recipere non valeat, sub pœna excommunicationis; qua ipsa pœna innodentur clerici instantes tales contractus, demptis tamen actibus capitularibus, & qui concernunt Ecclesiam, dum tamen fiant intus capitulum, vel sacristiam, *Ex imp fol.86.b.*

Bulla per quam in Ecclesia tempore interdicti possunt admitti ad divina advocati, syndici, & scribæ.

BULLA Martini Papæ, ad petitionem honorabilis capituli obtenta, quâ advocati, syndici, & scribæ ejusdem capituli & Ecclesię, usque ad numerum decem dumtaxat, tempore, quo civitas est Ecclesiastico, tam ordinario, quàm Apostolico interdicto supposita, admitti possunt ad divina, & Ecclesiæ ingressum habere, in eaque Missas, & alia divina officia celebrare, aut facere celebrari, dummodo advocati, syndici, & scribæ prædicti caussam non dederint interdicto. Sub dat. Romæ idibus Octobris Pontificatûs ejusdem anno octavo. *Ibidem.*

Constitutio super confugientibus ad Ecclesiam.

FRATRE Thoma Archiepiscopo, vicarius generalis & capitulum, addentes constitutioni editæ 29. Februarii, MDXLIX. statuerunt & ordinârunt quædam statuta & decreta circa confugientes ad Ecclesiam, quæ quoniam varia & multa sunt, ac neque in præsentiarum in usu, sed penitùs abrogata; intermittenda esse censentur, curioso tamen ad ipsam erit recursus. Actum 21. Julii MDLIII.

Constitutio de non recipiendis confugientibus ad Ecclesiam in capitulo, nec in sacristia, sed in locis ad id deputatis.

FRATER Thomas de Villa-nova Archiepiscopus, unà cum honorabili capitulo, die 29. Februarii, anni MDXLV. statuerunt & ordinârunt, quòd de cætero confugientes ad Ecclesiam nullatenus recipi, nec hospitari valeant in loco capitulari, neque in sacristia, neque in aliqua ex cappellis Ecclesie, neque in sacristiis dictarum cappellarum; sed si confugientes sint Comites, Barones, nobiles, seu milites, aut cives, recipiantur in cameris campanarii: si verò plebeji fuerint, in quadam camera, per nos in fossareto ad hoc deputata: qui confugientes plebeji stent clausi, ita quòd nullo modo per Ecclesiam incedant. Quæ constitutio irrevocabilis est uno contradicente. Act. die, mense, & anno præfixis.

TITULUS XIII.

De anniversariis.

Constitutio de collectoribus anniversariorum, & eorum salario: & de privilegio altaris cappellæ majoris.

RAYMUNDUS Episcopus cum honorabili capitulo constitutione circa regimen anniversariorum, statuerunt & ordinârunt, quòd duo collectores anniversariorum eligantur per Episcopum & capitulum, aut illo absente, per capitulum solum. Qui collectores electi ad distribuendum anniversaria, nec eligant, nec evocent succentores, nec hebdomadarium illius septimane ad anniversarium, seu processiones, dum Missa, Vesperæ, vel aliud divinum officium in choro Ecclesiæ celebretur. Quin & alia multa ad celebrationem anniversariorum statuerunt, quæ partim usu antiquata sunt, partim immutata; sed quæ nunc exstant in libris dictorum collectorum conscripta, tenenda sunt, ad illosque est habenda relatio. Demum eâdem est constitutione cautum, ut in altari majori nullus cantet, nisi sit canonicus, vel hebdomadarius Ecclesiæ, vel cappellanus de alba, vel presbyter novus, vel canonicus alterius Ecclesie cathedralis, vel Prior, vel Abbas, vel Guardianus, sub pœna ibi expressa. Act. in capitulo Paschali. Idibus Aprilis, anno MCCCLII. *Ex. impress. fol.103.b.*

Constitutio, quòd fructus Beneficii vacantis per dimidium anni accrescant anniversariis.

IDem decreverunt, quòd de cætero decedente aliquo ex Beneficiatis, ejus Beneficium vacet per dimidium anni, indeque procedentes fructus ejus convertantur in emendis redditibus pro anniversariis Ecclesiæ pro fidelibus defunctis. *Ex impress fol.104. b. Hæc constitutio non est in usu.*

Constitutio de recuperandis mediis annatis Beneficiorum quæ pertinent ad anniversaria.

IDEM statuerunt, quòd in habendis mediis annatis fructuum Beneficiorum simplicium ad anniversaria spectantium, talis modus servetur, videlicet quòd contra novos obtentores Beneficiorum infra medium annum à die obitûs Beneficiati computandum, minimè procedatur: sed elapso eo, nî persolverint, à distributionibus communibus *del dinermenut*, & à duplis, & anniversariis, ac ab aliis quibuscumque Ecclesiæ percaciis, sint penitùs privati, quoad

quoad per eos media annata integrè soluta fuerit. *Ex impress. fol.* 105. *a. Similiter in usu non est hæc constitutio.*

Ordinatio, quòd Missa pro defunctis perpetuò celebretur in Sede, & fiant quatuor anniversaria sine distributione.

HUGO Episcopus cum honorabili capitulo, pro supplemento anniversariorum, quæ ex caussis expressis solenniter celebrari non possunt; constitutione ordinârunt, quòd à modò diebus singulis anni, festivis, & aliis, nullo excepto, & etiam tempore interdicti, atque perpetuò, per unum ex Beneficiatis Sedis, per singulos chori presbyteros, à primo usque ad ultimum celebretur quotidie pro animabus defunctorum, & aliorum, qui instituerunt anniversaria in Sede, in eorundem refrigerium, una Missa *de requiem*, in cappella beatæ Mariæ Sedis, horâ, dum Tertia incipit decantari. Cui presbytero celebranti dentur quotidie pro charitate duodecim denarii de pecuniis dictæ collectæ. *Ibidem.*

Celebratio quatuor anniversariorum generalium.

INSUPER ex caussa prædicta, statuerunt etiam, ut singulis annis, atque perpetuò, celebrentur & fiant in dicta Sede quatuor anniversaria generalia pro animabus instituentium prædictorum: in quibus teneantur interesse omnes canonici, & presbyteri Sedis, prout in aliis anniversariis generalibus, gratis tamen ac sponte, & sine aliqua distributione pecuniariæ portionis. Quorum primum celebretur infra octavas Pentecostes, secundum infra octavas beatæ Mariæ mensis Augusti, tertium infra octavas Nativitatis Domini: quartum infra octavas Resurrectionis. Act. die 24. Junii, anno MCDVII. *Ibidem b.*

Ordinatio de percaciis Sancti Petri, quoad anniversaria ejusdem.

ITEM domini de capitulo ordinârunt, quòd procurator anniversariorum & duplarum solvat percacia Sancti Petri, die illa, quâ fuerint acquisita. *Ibidem b.*

Ordinatio, quòd anniversaria, & duplæ punctentur.

ITEM voluerunt, quòd anniversaria & duplæ Sedis ponctentur cum cedula, illa die, quâ celebrabuntur. Et eâdem die solvantur, si fieri potest, aut fiat prout in ordinatione. *Ibidem b.*

Constitutio super ordine anniversariorum, & processionum particularium pro defunctis in Ecclesia, quæ Sancti Petri dicuntur.

HÆC constitutio de tempore Hugonis Episcopi, tertia die Octobris, anni MDXX. facta, continet quædam, quæ pro varietate temporum ac ordinationum abrogata sunt, ac in diversum ordinem commutata. Iccircò hîc intermittenda sunt, & loco illorum, ea quæ nunc sunt in laudabili Ecclesiæ usu circa ordinem ao distributionem anniversariorum, in fine apponenda. *Ibidem.*

Constitutio super anniversariis reducendis ad unum nocturnum.

FRATRE Thoma de Villa-nova Archiepiscopo, ejus vicarius generalis cum honorabili capitulo, statuerunt & ordinârunt, justis ac honestis de caussis in constitutione jurata expressis, ut quæcumque pro tempore in Ecclesia Sedis instituta sunt anniversaria, quæ hactenus, potiùs ex dictæ Sedis consuetudine, quàm ex ordinatione relinquentium, illa sub tribus nocturnis celebrari solita fuerunt, quæque ob illorum prolixam decantandi moram vix commodè celebrari poterant: sub unico nocturno tantùm, & consuetis laudibus, prout in aliis Ecclesiis consuetum est, celebrari debeant. Adjecto quòd tali die mortuorum una Missa pro defunctis summissa voce perpetuò in Ecclesia celebretur. Act. 15. Kalendas Novembris, anno MDXLIV. *Ex imp. fol.* 196. *b.*

Bulla sacræ pœnitentiariæ confirmatoria præcedentis constitutionis.

ANTONIUS Cardinalis summus Pœnitentiarius confirmat per officium Pœnitentiariæ præcedentem constitutionem factam pro reductione trium nocturnorum officii defunctorum in Ecclesia Valentina, ad unum tantùm nocturnum: quæ fuit commissa in partibus, & à judicibus executioni demandata, sub dat. Romæ sub sigillo officii Pœnitentiariæ, 15. Kalendas Januarii. Pontificatûs Paulli Papæ III. anno decimo. *Ex imp. fol.* 107. *a.*

Constitutio de anniversariis, & Beneficiis instituendis in Sede, & aliis Ecclesiis parochialibus.

FRATRE Thoma Archiepiscopo, ejus vicarius generalis & capitulum, die 27. mensis Aprilis, MDXLVI. præsenti constitutione, quæ continet multa & diversa, tantùm per summa capita attingenda (ut qui clariorem habere voluerint notitiam de singulis ejus decretis, ad eandem perlegendam recurrant) in summa statuerunt & ordinârunt, qualiter in Ecclesia anniversaria celebrari debent:

qua

qua hora denunciari in choro illa, & à quo: quibus etiam horis celebrari: quod in ejs à succentoribus præstandum officium: quod ab hebdomadariis, scholaribus, & à Beneficiatis: maximè verò à Beneficiatis cappellæ, in qua fitum est anniversarium, aut absolutio facienda: quâ multâ sunt, si defecerint, puniendi: quoto anniversarii temporis articulo solvenda distributio, & quota unicuique portio danda: quando transferenda illa ob impedimentum diei. Item quoad institutionem anniversariorum novorum, deque eorum dotatione & portione distribuenda; provida, necessaria, & Ecclesiæ utilia similiter, ut ibi videre est, providerunt; & quomodo tutiùs fundanda illa sint, & quoad quantam summam instituenda, declarârunt. Item expresserunt quæ adimplere teneatur quicumque sepulturam perpetuam in Sede obtinere voluerit. Item forma & portio quæ sumi debet, decedentibus Archiepiscopo & dignitatibus, à capitulo ad instituendum pro unoquoque anniversarium; & qualiter distributio facienda sit: ac etiam absolutionis formam designârunt: quin & præsentibus tantùm, non absentibus, nisi in casibus à jure permissis, solvi portionem voluerunt. Ad hæc in processionibus extra Ecclesiam faciendis, unicuique certam portionem assignârunt. Item addendo constitutioni de Beneficiis noviter instituendis, quæ edita fuit anno MDL. statuerunt ultra expressam ibi summam, quid addere, & accumulare oporteat pro dupla dotanda: retinentes penes se facultatem addendi, minuendi, & in melius commutandi dictam constitutionem antiquam & modernam. Quæ constitutio jurata est, atque uno contradicente irrevocabilis. Act. die, mense, & anno præfatis.

Constitutio, quid clerici sint in absolutionibus generalibus.

VITALIS Episcopus & capitulum statuerunt & ordinârunt, quòd in generali absolutione, quæ fit singulis septimanis in præfata Ecclesia, Beneficiati omnes assistant, absentesque multentur pœnâ duorum denariorum pro unoquoque fabricæ applicandorum. *Ex impress. fol.* 109.*b.*

Provisio, quòd Missæ defunctorum celebrandæ distribuantur per armarierium inter Beneficiatos.

PRÆFATI domini de capitulo providerunt, quòd Missæ defunctorum relictæ ad celebrandum per quendam Guillermum Ferrer, & alios deinceps, celebrentur ad arbitrium, & prout distribuerit armarierius, inter Beneficiatos Sedis. Actum nonâ Junii anni MDXVI.

Constitutio super anniversario canonici defuncti.

FRATRE Thoma Archiepiscopo, vicarius generalis & capitulum statuerunt, quòd de cætero infra octo dies post obitum canonici, seu citiùs, si fieri potest, unum anniversarium, hoc est, Missa solennis pro defunctis, pro anima canonici defuncti in capitulo dictæ Sedis celebretur, ubi domini canonici sepulturam habent: in quo anniversario seu Missâ assistere habeant omnes canonici, & Beneficiati, cantores, & ministri Ecclesiæ gratis, & absque distributione; necnon & scholares pulsare campanas, tempore quo anniversarium, seu Missa celebrabitur, gratis & absque stipendio, ac etiam componere tumulum, ac incendere sex antorchias ad expensas mensæ canonicalis. Quæ constitutio jurata est, atque uno contradicente irrevocabilis. Act. die 4. Aprilis MDLIII.

Constitutio super reductione anniversariorum perpetualium Ecclesiæ Valentinæ.

SEde pastore carente, capitulum & canonici statuerunt & ordinârunt, quòd anniversaria quæ hactenus ad numerum centum quinquaginta quinque ascendebant, ad nonaginta sex reducantur, & accumulentur; prout ex nunc reduxerunt & accumulârunt: ac voluerunt quòd illa Missa quæ antea in die celebrationis anniversarii submissa voce in cappella Sancti Petri pro reductione priore anniversariorum celebrabatur, de cætero illa quotidie celebretur, tam pro præsenti, quàm pro quacumque alia hactenus facta reductione anniversariorum in dicta Sede. Voluerunt etiam, quòd pro reductione hujusmodi obtineatur confirmatio Apostolica. Quæ constitutio jurata est, atque uno contradicente irrevocabilis. Act. 16. Octobris MDLXVI.

Constitutio super reductione Missarum & anniversariorum Ecclesiæ Valentinæ.

ILLUSTRISS. ac Reverendiss. D. D. Joannes de Ribera Archiepiscopus Valentinus, & Patriarcha Antiochenus in generali Archiepiscopatûs visitatione, quam fecit anno Domini MDLXXI. incipiens à Metropolitana Sede Valentina; in primis agens super reductione Missarum & anniversariorum, ibidem ratione Beneficiorum, aut aliàs relictorum & institutorum, pro debita & exacta sui muneris executione, caussis & rationibus ibi expressis, cum consilio reverendi capituli, ejusque precibus inclinatus, tam auctoritate ordinaria, quàm etiam tamquam Sedis Apostolicæ delegatus, juxta sacri Concilii Tridentini decreta, Missas omnes tam votivas, quàm perpetuas, non modò Beneficiorum, sed etiam annualium, quovis modo institutas & fundatas, ad minorem numerum reduxit, modo & forma in octo capitulis in præsenti con-

constitutione contentis & declaratis. Imprimis statuit, quòd Beneficiati, quibus juxta institutionem Beneficiorum, nulla est apposita celebrandi obligatio, teneantur singulis annis saltem ad unam Missam celebrandam pro qualibet libra de restantibus ex fructibus Beneficii, deductis omnibus oneribus, & subsidio. Item declaravit in Beneficiis, quorum non exstant, neque comparent institutiones, ideoque non constat de obligationibus illorum, ad duas Missas pro qualibet libra similiter Beneficiatos obligari. Item quoad institutiones Beneficiorum, in quibus non est expressus numerus Missarum, ad duas etiam Missas pro qualibet libra similiter obligari. Item quoad institutiones ubi expressè dicitur, quòd Beneficiati celebrent sub his adverbiis, assiduè, continuè, semper, vel perpetuò, vel tribus diebus, aut uno eorum, declaravit teneri eos ad celebrandum quinque Missas pro qualibet libra. Item ubi dicitur celebrandum esse quotidie, decrevit obligari ad decem Missas pro qualibet libra. Item quando redditus Beneficii sufficiunt ad persolvendam charitatem omnium Missarum in institutione expressarum ad rationem unius regalis Castellani pro qualibet Missa, tametsi per institutionem astringatur ad celebrandum quotidie, nihilominus ad integram Missarum omnium celebrationem obligari decrevit. Item reliquas omnes Missas, quæ non ratione Beneficiorum per quoscumque Christi fideles in Ecclesia relictæ sunt, sub quibusvis institutionum formis & obligationibus, ad earum medietatem reduxit: ita quòd pro duabus una tantùm Missa sufficiat, & pro charitate uniuscujusque Missæ, unum regale Castellanum persolvendum assignavit. Denarius autem qui superest ex duobus solidis antea erogari solitis pro duabus Missis, converti voluit in expensas, quæ sint pro conservatione & reparatione ornamentorum, & salariorum Rationalis, ac collectoris, & ministrorum ad dictas Missas deputatorum. Quorum officialium, atque ministrorum electionem & collationem, eidem reverendo capitulo annuatim faciendam in perpetuum commisit. Respectu verò anniversariorum in dicta Ecclesia, ejusque cappella Sancti Petri institutorum, quę hactenus ad numerum centum quinquaginta quinque ascendebant, ad numerū 96. eadē auctoritate reduxit, atque pro unoquoque eorū charitatē singulis, tam canonicis quàm Beneficiatis, erogandam designavit. Demum pro recompensatione & antiquo numero anniversariorum reductorū, totidem privatas Missas in Ecclesia annuatim perpetuò celebrari mandavit, atque unde earum charitas solveretur, expressit, prout in visitationis constitutione hæc latiùs continentur. Act. die, mense, & anno præfixis. Petro Lopez notario & scribâ.

TITULUS XIV.

De sepulturis, & exequiis generalibus.

Constitutio de Prælatis & canonicis intra domum capituli tumulandis.

VITALIS Episcopus in capitulo Paschali unà cum honorabili capitulo & canonicis statuerunt & ordinârunt, quòd quantociùs domus capituli ædificata fuerit, lucirerentur in ea canonicorum corpora decedentium, & ibidem sepeliantur, in communi sarcophago, quod ibi est construendum; in quo recondantur ossa jam defunctorum canonicorum, & ad illud transferantur. Item statuerunt, quòd intra pavimentum capituli, nemo ad sepulturam admittatur nisi Prælatus, nempe Dignitates, Præpositi, & canonicus Sedis. Ac etiam quoties absolutiones generales fieri contingat in Ecclesia, perpetuò secunda absolutio fiat in prædicta domo capituli. *Ex impress. fol.* 109. *a.*

Constitutio de Beneficiatis in Ecclesia tumulandis.

PRÆTEREA statuerunt & ordinârunt, quòd clerici Beneficiati Sedis decedentes ab humanis, perpetuò sepeliantur infra claustrum Ecclesiæ, in ea parte claustri, quæ ab Episcopo & capitulo fuerit designata. *Ibidem.*

Constitutio de illis, qui volunt intra Ecclesiam tumulari.

IDEM Episcopus & capitulum, statuerunt & ordinârunt, quòd quicumque de cætero infra Ecclesiam Sedis elegerit pro se, suisque in posterum perpetuò sepeliri, necessariò in eadem Sede, in propria cappella, teneatur dotare Beneficium valoris viginti librarum, ac etiam unum anniversarium quinquaginta solidorum. Et quòd si eligens sepulturam prædictam cappellam noviter voluerit sibi sub invocatione alicujus Sancti erigere, teneatur dimittere duplam aliorum quinquaginta solidorum, faciendam die invocationis, seu festi illius Sancti, sub cujus honore cappella fuit ædificata. Exceptis, quibus ab antiquo in Ecclesia sepultura concessa extitit: quos non obligat constitutio præsens. *Ibidem.*

Con-

Constitutio de solemnitate facienda in sepulturis.

IIDEM Episcopus & capitulum constituerunt, quòd Episcopi, Prelati, canonici, & Beneficiati Ecclesiæ, qui in capitulo, seu claustro, seu cœmeterio Sedis sepelientur, antequam eorum corpora sepulchro inferantur, mittantur intus chorum Ecclesiæ in hunc modum: si enim mane in Ecclesiam deferantur, celebretur Missa solenniter, cadavere in choro consistente, quâ finita cadaver tradatur sepulturæ, & eâdem die, horâ Vesperorum celebreotur cum devotione in choro pro anima defuncti novem lectiones, scilicet, tres nocturni officii defunctorum: si verò horâ Vesperorum deferatur, cada vere similiter in choro imposito, pro anima ipsius novem tantùm lectiones defunctorum, & eis finitis, juxta morem Ecclesiæ tradatur sepulturæ, & in crastinum celebretur Missa solenois pro illius defuncti anima, & fiat absolutio super tumulum, ut moris est in Ecclesia. *Ibidem b.*

Constitutio, quòd pulsentur cimbala solenniter pro parentibus canonicorum, Præpositorum, ac Dignitatem habentium, & pro officialibus Regis.

HUGO Episcopus & honorabile capitulum, 19. Novembris, anni MCDX. ordinârunt, addentes constitutioni Ecclesiæ, quòd pro canonicis, & Prepositis, & habentibos dignitatem in Ecclesia, cùm decedunt, fiat orationis in hora pulsatio cimbalorum & campanarum, consimilis illis, quæ fieri solent nobilibos; quodque similis, & eadem pulsatio observetur, ac fiat pro patribus & matribus canonicorum, & præpositorum, ac dignitatem habentium: si tamen decedentes elegerint, aut habeant sepulturam in dicta Sede. *Ex impress. fol. 110. b.*

Constitutio super pulsatione campanarum pro parentibus canonicorum.

FRATRE Thoma Archiepiscopo, ejus vicarius generalis cum reverendo capitulo, volentes constitutionem antiquam super pulsatione campanarum, pro parentibus canonicorum declarare, statuerunt & ordinârunt: quòd hujusmodi pulsatio campanarum fieri solita in sepulturis patris vel matris canonicorum, fiat, sive præfati parentes habeant, aut eligant sepolturam in Ecclesia, sive extra, in aliquâ Ecclesiarum, seu Monasteriorum civitatis, sive ejus suburbiis. Et quòd quando præfati parentes in Ecclesia majore sepeliri voluerint, & exequias generales celebrari, non solvat unusquisque pro tota sepultura, & campanis, nisi viginti libras. Ad hæc quòd canonici noo teneantur associare cadaver. Et si alibi sepeliri velint, tantummodo solvatur scholaribus pulsatio campanarum majoris Ecclesiæ, nisi voluerint exequias generales facere. Tunc enim solvant juxta continentiam & tenorem constitutionum circa exequias generales per capitulum editarum. Quæ constitutio jurata est, atque unò contradicente irrevocabilis. Act. 26. mensis Maii MDLIII.

Constitutio, quòd fiat dicta pulsatio pro Gubernatore & Bajulo Generali.

HUGO Episcopus, & honorabile capitulum, 19. Novembris, anni MCDX. cum vicario generali ordinârunt, quòd dicta pulsatio ad modum canonicorum, fiat etiam orationis in hora sub utroque crepusculo, & in meridie, pro Gubernatoribus & Bajulis Generalibus Regni Valentini, sive eligant, aut habeant sepulturam in Sede, vel non: dum tamen in ejus sepulturis intersit processio generalis dictæ Sedis. Demum punctator Sedis solus, non ex aliis Ecclesiis, curam aut facultatem ponctandi habeat, in similibus actibus solennibus. *Ex impress. fol. 110. a.*

Constitutio de sepulturis canonicorum.

DIE secunda Januarii, anni MCCCCLXXXIII. reverendi domini de capitulo statuerunt & ordinârunt, quòd abinde in sepulturis faciendis pro canonicis Valentinis morientibus, talis ordo servetur: videlicet, quòd immediatè post obitum fiat pulsatio antiqua campanarum, quæ vulgò dicitur *los tres clachs*, & deinde sequatur pulsatio campanarum, tam ordinaria, quàm extraordinaria, duratura quamdiu Litaniæ cadaveri dicentur, & quousque cadaver canonici sepulture tradatur: & quòd cadaveri celebretur Litania generalis, cui intersint omnes canonici & Beneficiati Ecclesiæ, qui resident; & de qua nullum stipendium habere debeant, cùm id gratis facere teneantur: ac neque de sepultura hujusmodi, quæ generalis quoque esse debet, quicquam habere possint; ac sicut Litaniæ, ita & sepulture supradicti omnes assistant. Quantum autem debeat dari canonico, & aliis Beneficiatis, & officialibus, necnon scholaribus, & aliis ministris pro sepultura canonici, in eadem constitutione exprimitur. *Ibidem.*

Constitutio, quòd cadaver canonici non per canonicos, sed per Beneficiatos deferatur ad sepulturam.

FRATRE Thoma Archiepiscopo, ejus vicarius generalis & capitulum, die 27. Aprilis, anni MDXLVI. statuerunt & ordinârunt congruentibus de caussis, quòd de cætero cadaver, seu corpus canonici defuncti non deferatur per ipsos canonicos, ut antea mos fue-

fuerat, sed per Beneficiatos ejusdem Sedis, quibus deferentibus stipendium in constitutione expressum pro labore erogetur: canonicis tamen ipsum cadaver circumstantibus, ut quantum ipsis de onere deferendi mortuum subtrahitur, tantundem liberiùs in ejus animam orationis impendant. Quæ constitutio jurata est, & uno contradicente irrevocabilis. Act. die, mense, & anno suprà dictis.

Constitutio, à quibus deferantur cadavera canonicorum ad sepulchrum.

EODEM Thoma Archiepiscopo, ejus vicarius generalis & reverendum capitulum, addentes constitutioni de sepeliendis canonicis, in qua cavetur, quòd cadavera canonicorum ad sepulchrum, non per canonicos, sed per Beneficiatos deferantur, illam in melius commutantes, statuerunt & ordinârunt, quòd de cætero prædicta cadavera deferantur per duos vespiliones, vulgò dictos *macipos*, cappis, sive cotis albis indutos, quorum unus partem feretri anteriorem teneat, alter posteriorem; & quòd canonici circum circa assistant, & portent etiam feretrum. Act. die 2. Octobris MDLIII.

Constitutio de coadjutoribus canonicorum, quoad sepulturam.

EODEM Thoma Archiepiscopo, ejus vicarius generalis cum reverendo capitulo statuerunt & ordinârunt, quòd de cætero coadjutores canonicorum per Apostolicam Sedem approbati, atque in majorem Ecclesię servitium & residentiam deputati, in funerali pompa sepulturæ, & exequiis, simili cum honore & complemento, atque veri canonici prębendati deducantur ad sepulturam, neque ab eis in hoc detrahatur quicquam de eo, quod per constitutiones Ecclesiæ de sepulturis, canonicis actu præbendatis tribui atque concedi solet. Act. 17. mensis Martii MDXLVIII.

Ordo servandus in sepulturis Dignitatum, & Præpositorum, non canonicorum.

SIMILEM ordinem statuerunt servari in sepulturis Dignitatum, vel præpositurâm habentium, qui non fuerint canonici, ac servatur in sepulturis canonicorum: excepta prima pulsatione campanarum *los tres clachs* nuncupata, quę tantùm fieri solita est immediatè post obitum canonici: cùm hujusmodi pulsatio pro solis canonicis sit ab antiquo fieri introducta. *Ex impress. fol.* 110. *b.*

Ordo servandus in sepulturis Beneficiatorum.

HIC ordo sepeliendi, & assistendi canonicos in sepulturis Beneficiatorum, est penitùs antiquatus, & standum est ordini & consuetudini modernę dictarum sepulturarum; nisi quòd pro sepulturis canonicorum intra civitatem, vel in suburbiis morientium, solvuntur in omnibus viginti libræ, in sepultura verò Beneficiatorum, decem libræ. *Ex impress. ibidem.*

Constitutio de sepulturis & exequiis generalibus.

ERARDO de la Marcha Cardinali, & Archiepiscopo Valentino, ejus vicarius generalis cum reverendo capitulo, die 23. Aprilis, anni MDXXXIV. ad tollendas omnes difficultates & dubia, quæ super sepulturis, & exequiis generalibus ex obscuritate antiquarum Ecclesię constitutionum, & varietate consuetudinis, atque usûs, quotidie oriri solitę erant; statuerunt & ordinârunt, quòd de cætero quando aliquis requisierit celebrari sepulturam, seu exequias generales pro aliquo defuncto, non admittatur petitio nisi ex determinatione capituli, & solvat priùs, vel pignora det pro sumptibus necessariis. Quin & portiones designantur, quæ dari debent Episcopo celebranti, canonicis, & dignitatem habentibus, coadjutoribus canonicorum, Beneficiatis Sedis, Beneficiatis parochialium, ministris Sedis, cantoribus, deferenti crucem, scholaribus pro pulsatione campanarum, archiveriis, procuratori fiscali, canonico procuratori duplarum & anniversariorum; tum & Beneficiato procuratori duplarum pro appunctatione, necnon duobus bursariis. Ad hæc quando duplicatur portio unicuique, vel ex conduplicato officio, vel ex majori distantia ad locum sepulturæ, maximè verò si de nocte fiant ejusmodi actus, & à quibus exigi debeat *capsou*, declaratur. Caveturque ne super hujusmodi sepulturis, sive exequiis generalibus, transactio seu pactum aliquod fiat. Quæ constitutio jurata est, atque uno contradicente irrevocabilis. *Ex impress. fol.* 111. *a.*

Constitutio salarii scholarorum pro pulsatione campanarum.

FRATRE Thoma Archiepiscopo, ejus vicarius generalis & capitulum constituerunt & ordinârunt; adjicientes constitutioni super pulsatione campanarum, quòd in exequiis generalibus, præsertim in *cappellardent* vulgò nuncupato, pro domino Rege, Principe, Regina, seu Principissa, solvantur scholaribus pro pulsatione campanarum octo dierum, viginti octo libræ monetæ regalium Valentiæ, & si oportuerit ultrà pulsare, solvatur eis pro rata

ta temporis; quòd si pauciores dies quàm octo sit pulsatio, nihilominus solvatur integra prædicta portio, in reliquis constitutione prædicta in suo robore permanente. Acta 5. Madii MDLV.

Constitutio declaratoria alterius constitutionis super exequiis generalibus.

SEDE pastore carente, vicarius generalis & capitulum statuerunt & providerunt, quòd quatuor Beneficia, sive cantoriæ de novo in Ecclesia erectæ, sive earum nominatæ personæ, de cętero recipiant duplicem portionem in exequiis generalibus, sic & prout recipiũt cantores beneficiati Ecclesiæ: in reliquis constitutione de exequiis in suo robore permanente. Act. 19. Junii anno MDLVI.

Constitutio augmenti portionis pro dominis canonicis in exequiis generalibus.

FRATRE Thoma Archiepiscopo, ejus vicarius generalis cum reverendo capitulo, addentes constitutioni de exequiis generalibus, quæ edita fuit anno MDXXXIV. constituerunt & ordinârunt, quòd canonicis & quibusdam aliis officium aliquod exercentibus, in distributione portionum addantur stipendia, prout in præsenti constitutione exprimitur. In reliquis pręfatam antiquam constitutionem in suo robore permanere volentes. Quæ constitutio jurata est, nec revocabilis uno contradicente. Acta die septima mensis Novembris anni MDL.

Constitutio alia super augmento portionis canonicorum in exequiis.

HÆC etiam constitutio, quæ edita fuit die septima Novembris MDL. fuit etiam in superiori constitutione de simili augmento salarii comprehensa, & sic per incuriam de novo edita, seu potiùs ut repitita, omittitur.

Provisio super augmento portionis canonicorum, in exequiis generalibus.

DOMINI canonici & capitulum unà cum Vicario generali providerunt & ordinârunt, quòd non obstantibus antiquis constitutionibus, quas honestis de caussis in aliquibus, pro exigentia temporum, corrigere & emendare necesse est; de cætero perpetuis futuris temporibus, in quibuscumque generalibus defunctionibus, sepulturis, seu exequiis generalibus, portiones dominorum canonicorum sint duplices. Ita quòd pro dictis portionibus in futurum quadraginta octo aurei, sive ducati, & non viginti quatuor, quemadmodum hactenus, exigantur & exigi debeant, dictis constitutionibus circa alia in suis robore & firmitate remanentibus. Act. die 1. Augusti MDLXX. Petro Lopez notario & scribâ.

Declaratio præcedentis constitutionis super augmento portionum.

IIdem declarantes præcedentem constitutionem sequenti die, quæ fuit 2. ejusdem mensis & anni, providerunt, quòd per portionem illam quadraginta octo ducatorum, intelligatur simplex portio; ita quòd si fuerit portio cum dimidia, exigantur septuaginta duo aurei; & pro duabus, nonaginta sex aurei: & si plures portiones, augeantur ad dictam rationem. Quæ constitutio jurata est, & uno contradicente irrevocabilis. Petro Lopez notario & scribâ.

Provisio, quòd in funerariis generalibus armarierius accipiat cereos sex.

DOMINI de capitulo providerunt & mandârunt, quòd in omnibus funerariis generalibus, vulgò *Cors general* nuncupatis, armarierius Sedis accipiat sex cereos magnos de melioribus, qui reperientur in dictis funerariis; ex eo quia portat sex candelabra, sive ceroferaria. Et quòd rectores parochialium, sive vicarii civitatis Valentiæ abinde non possint se concordare occasione cereorum cum manumissoribus sive hęredibus defunctorum; sed ab integro recipiant suam portionem, sive cereos eis pertinentes; ne fiat præjudicium successoribus, atque juribus Ecclesiæ derogetur. Acta die prima Decembris MDXV.

Constitutio super dandis portionibus cantoribus Ecclesię in exequiis generalibus.

FRATRE Thoma Archiepiscopo, ejus vicarius generalis & reverendum capitulum statuerunt & providerunt, quòd de cętero unicuique ex cantoribus dictæ Sedis in particularibus mortuoriis tantummodo dentur & tradantur portiones sequentes, videlicet pro litania sex solidos, pro cadavere sepeliendo quatuor solidos, pro Missa duplex portio Beneficiatorum, & si fuerit pro Beneficiatis, sit etiam duplex pro cantoribus. Act. die 21. mensis Junii MDLIV.

TITULUS XV.

De subsidiis Papalibus.

Constitutio de taxatoribus & collectoribus subsidii & decimę Papalibus.

FRATRE Thoma Archiepiscopo, ejus vicarius generalis cum reverendo capitulo, die 2. mensis Aprilis anni MDXLVI. statuerunt & ordinârunt, quòd de cętero quoties continget auctoritate Apostolica imponi decimam sive subsidium super fructibus Ecclesiasticis

cis præsentis Archiepiscopatûs, aut universi regni, constituantur duo collectores ejusmodi subsidii ex antiquioribus canonicis per annum, quibus succedant sequenti anno alii duo propinquiores in ordine, ut fieri solitum est in officio impositionis; & ita per turnum sequantur alii duo, donec & quousque omnes canonici, qui eo anno obtinent canonicatum & præbendam, habuerint & exercuerint ejusmodi officium. Qui canonici collectores teneantur dare fidejussores ad voluntatem capituli, de fideliter se habendo & dando computo & ratione cum solutione infra sex menses à die ultimæ solutionis computandos, cum aliis pactis & rationibus, & cum expressione salarii, tam pro ipsis, quàm pro cappellanis ad eos juvandum assumendis, prout in eadem constitutione latiùs continetur. Insuper statuerunt, quòd in eo casu subsidii sint quatuor taxatores ex antiquioribus canonicis, qui antea ejusmodi officium non habuerint. In quibus officiis servetur per turnum idem ordo, prout in collectoribus est dictum. Qui etiam jurent de se bene & fideliter habendo; & cuilibet eorum detur salarium in constitutione expressum. Quę constitutio jurata est, & uno contradicente irrevocabilis. Acta die, mense, & anno præfixis.

Constitutio, quòd predicti taxatores & collectores exerceant per se officium, & non per substitutos.

IDEM vicarius generalis & capitulum die tertia ejusdem mensis & anni statuerunt & ordinârunt, quòd collectores & taxatores præfati subsidiorum teneantur ejusmodi officia per seipsos, & non per interpositas personas exercere, etiamsi canonicos alios loco sui subdelegent: quin potius non valentibus ipsis exercere officium, ad propinquiores in ordine, ac per turnum canonicos, officia exercenda deveniant, juxta formam constitutionis præfatæ. Quę constitutio similiter jurata est, & uno contradicente irrevocabilis. Acta die, mense, & anno prędictis.

Constitutio super allegantibus privilegia & exemptiones in solutione subsidiorum & aliorum onerum.

GEORGIO ab Austria Archiepiscopo, vicarius generalis cum reverendo capitulo statuerunt & ordinârunt contra quoscumque clericos, presbyteros, Beneficiatos, seu substitutos Ecclesiarum civitatis & diœcesis Valentinæ, qui ad subterfugiendam Ordinarii correctionem & jurisdictionem, necnon & eximendum se à contributione communium Ecclesiasticorum onerum, aliquas exemptiones privilegia, & immunitates allegantes, quorum prætextu à contributione & solutione subsidii, & onerum hujusmodi se eximere conantur: pręter alia juris remedia contra eos inferenda providerunt, quòd de cętero quicumque clerici, seu presbyteri talia allegare tentaverint, sint ipso facto privati à quibuscumque officiis, etiamsi procuratores præpositurarum, & collectores fuerint, & aliis quæ in suis quisque Ecclesiis obtinebunt: sintque eo ipso ad alia quævis administranda officia penitùs inhabiles & privati, sub pœnis excommunicationis, & aliis in constitutione appositis. Quæ jurata est, atque uno contradicente irrevocabilis. Act. 10. Novembris MDXL.

Constitutio super collectoribus subsidiorum quarta decima.

FRATRE Thoma Archiepiscopo, ejus vicarius generalis & reverendum capitulum, declarantes per constitutionem aliàs editam die 2. Aprilis MDXLVI. statuisse, quòd collectores decimarum, sive subsidii teneantur dare computum, & satisfacere de omnibus partitis exactis vel non exactis: quæ constitutio rigurosa nimis esset & aspera, nî declaratione & intellectu fieret benignior, statuerunt & declarârunt, quòd ejusmodi collectores teneantur dare computum & satisfactionem de partitis exactis vel non exactis, nisi tamen ostenderint debitas diligentias colligendi adhibuisse circa partitas non exactas. Quo casu minimè teneantur de non collectis neque exactis per eos cęteris in dicta constitutione contentis in suo robore permansuris. Acta 26. Aprilis MDLXVII.

Constitutio, quòd heredes canonicorum, seu alii detentores hujus libri compendii constitutionum, decedentibus illis, teneantur ipsum restituere archiveriis capituli, sub excommunicatione, & aliis pœnis.

IN Dei nomine amen. Pateat cunctis, quòd nos canonici & capitulum sanctæ Metropolitanæ Sedis Valentinæ, in quo sumus præsentes Gaspar Honoratus Pellicer canonicus, ac pro Illustrissimo & Reverendissimo in Christo patre & domino D. Joanne à Ribera, Dei & Apostolicæ Sedis gratiâ Patriarchâ Antiocheno, & Archiepiscopo Valentino, vicarius generalis capitularis, Federicus de Borgia Archidiaconus major, Vincentius Roca de la Serna Archidiaconus Setabis, Bernardinus Gomesius Miedes Archidiaconus Saguntinus, sive Muri-veteris, Petrus Hieronymus Gombau, Hieronymus Ægidius Roda, Michaël de Villa-nova, Franciscus Dionysius Sanchis, Franciscus Ludovicus Balaguer, Petrus Català, Joannes Baptista Cardona, Matthias Pallas à Guzman, & Franciscus Tudela, omnes canonici præbendati dictæ Sedis in ejusdem capitulo insimul capitulariter congregati, præcedente convocatione per nuncium reverendi capituli, prout idem mihi notario & scribæ infrascripto retulit & fidem fecit, major pars canonicorum residentium, ac totum capitulum repræsentantes, attendentes quòd superioribus diebus per dictum Illustrissimum Patriarcham & Archiepiscopum, ejusque totum capi-

capitulum & canonicos capitulariter congregatos, verbo fuit provisum, quòd omnes hujus Metropolitanæ Ecclesiæ constitutiones, tam typis impressæ, quàm manuscriptæ, hucusque ab ejus primordio & fundatione editæ, quę ob earum multitudinem, singularumque prolixitatem, à paucis legi, minusque in memoriam redigi, ideoque in maximum Ecclesiæ damnum, & capitularium detrimentum animarum, neque debitæ quandoque executioni mandari solebant, in compendium, seu in breves quasdam summas rerum & sententias singulæ redigerentur, ut earum brevitate ac reductione allecti canonici, meliùs ad eas relegendas, memoriâque tenendas afficerentur: cujus provisionis vigore, reductæ jam illæ, & in compendium redactę, ac etiam typis excussæ extiterunt. Ac insuper inhęrentes constitutioni olim editę per bonę memorię Thomam de Villa-nova Archiepiscopum Valentinum, & tunc existentes canonicos & capitulum, sub die nona Novembris MDXLV. quæ in calce libri constitutionum impressarum habetur, necnon caussis & rationibus in ea contentis: omnes unanimes & concordes, ac nemine discrepante, statuimus & ordinamus, quòd de cętero ejusmodi sic redactæ constitutiones, & in libellos compactæ, quorum centum dumtaxat numero typis excussi sunt, singuli ex iis Antistiti & unicuique canonico tradantur, ut eorum assidua lectione ea omnia, quæ ad optimum Ecclesiæ regimen & administrationem pertinent, diligentiùs perdiscant: ac quòd reliqui libri, ne aliorum quàm canonicorum manibus terantur, in archivo Ecclesię asservandi reponantur. Ita tamen quòd quandocumque canonicus libellum habens obierit, heredes seu manumissores defuncti canonici, sive quicumque alii detentores, obligati sint eundem libellum intra tres dies, ex quo fuerint à Syndico capituli requisiti, archiveriis ejusdem restituere, sub excommunicationis & aliis pœnis contra Ecclesiasticarum rerum detentores à jure imponi solitis. In quorum omnium & singulorum fidem & testimonium pręmissorum jussimus hoc præsens publicum instrumentum per Hieronymum Julianum Real notarium & scribam dicti capituli fieri & confici ad perpetuam rei memoriam. Quod fuit actum in dicto capitulo die 11. mensis Augusti anno à Nativitate Domini MDLXXXII. pręsentibus ibidem venerabilibus Joachimo Ruvio & Gregorio Ivañes presbyteris archiveriis dicti capituli, ac Beneficiatis ejusdem Sedis Valentinę, testibus ad pręmissa vocatis, pariterque rogatis.

CONCILIUM TOLETANUM
PROVINCIALE

Celebratum Toleti anno MDLXXXII.

PRÆSIDE AMPLISSIMO

D. D. GASPARE DE QUIROGA

Cardinale, Archiep. Toletano, Hiſpaniarum Primate, Inquiſitore Generali, &c.

Nunc primò editum ex MS. Eccleſiæ Primatis Toletanæ, juxta correctionem factam Romæ à S. Congregatione Concilii Tridentini, & additiones ipſius, quæ in decurſu Actorum exhibentur literis curſivis.

Edictum generale convocatorium poſt miſſas literas ſingulis Reverendiſſimis Epiſcopis, Abbatibus, & Capitulis.

GASPAR de Quiroga S. R. E. tituli Sanctæ Balbinæ Presbyter Cardinalis, Archiepiſcopus Toletanus, Hiſpaniarum Primas, Regnorum Caſtellæ major Cancellarius, & in Regnis atque dominiis Catholicæ Majeſtatis contra hæreticam pravitatem & apoſtaſiam Generalis Inquiſitor, omnibus & ſingulis Reverendiſſimis Epiſcopis Comprovincialibus, Abbatibus, Eccleſiarum capitulis, & univerſis hujus provinciæ Toletanæ Chriſtifidelibus, ad quos ſequentia attinent, ſalutem in Domino. Frequens Conciliorum Provincialium celebratio, & multis ſacris Canonibus commendata eſt, & jam inde ab initio naſcentis Eccleſiæ magnas utilitates provinciis omnibus attulit. Sed cùm is mos ſanctiſſimus vel temporum perturbationibus, vel nonnullorum fortaſſe negligentiâ in deſuetudinem abiiſſet; nuper ſancta & Oecumenica Synodus Tridentina, ut multa alia utiliter reſtituit, ſic hujuſmodi Concilia Provincialia quolibet ſaltem triennio à Metropolitanis haberi præcepit. Itaque nos ab eo tempore, quo huic Eccleſiæ Toletanæ (licèt tanto oneri impares) præpoſiti fuimus; nihil equidem magis optabimus, quàm ut Concilium Provinciale primo quoque tempore cogeremus, ſuperiore tamen

men triennio publicæ occupationes, ne id pro voto præstare possemus, impedierunt. Nunc autem Dei benignitate commodam occasionem nacti, præsertim cùm animi nostri sententiam ipsi imprimis Catholicæ Majestatis Regis Philippi Domini nostri probari videamus (qui favorem suum nobis ad id Concilium habendum per literas benignè obtulit) rem non ulteriùs duximus differendam. Quapropter ad laudem & gloriam omnipotentis Dei, ad emendandos hujus provinciæ mores, tollendosque abusus, & ad controversias, si quæ sunt, componendas, ad restituendam denique (ut in Domino speramus) sicubi apud nos collapsa est, Ecclesiasticam disciplinam, Concilium Provinciale in hanc urbem Imperialem Toletanam indiximus, diemque octavum mensis Septembris proximè venturi, quo Nativitas B. MARIÆ celebratur, ipsi Concilio inchoando præfiximus. Itaque etiam singulatim vestras paternitates, Reverendissimi Patres Episcopi Comprovinciales, vosque Abbates, & Ecclesiarum capitula, ac cæteros, quibus vel suffragii ferendi, vel consilii dandi, in hujusmodi Conciliis Provincialibus permissa potestas est, edictis nostris ad eam diem convocamus. Ne quis verò ex hac provincia Toletana ignorationis excusationem obtendere possit, hoc edicto generali, quod in valvis nostræ Metropolitanæ Ecclesiæ affigi volumus, omnibus & singulis hujus provinciȩ Toletanæ Reverendissimis Episcopis Comprovincialibus nostris, & Abbatibus, qui in hujusmodi Conciliis Provincialibus ex jure vel consuetudine sententias definiendo dicere solent, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub censuris & pœnis, quæ jure, & hujus provinciæ constitutionibus continentur, districtè præcipimus & mandamus, ut ad illum diem Toletum ad Concilium Provinciale nobiscum celebrandum conveniant, vel si qui ipsorum fuerint legitimè impediti, unà cum impedimenti testimonio procuratores cum auctoritate mittant. Cæteros autem, hoc est capitula, tam hujus nostræ Metropolitanæ, quàm aliarum hujus provinciæ Cathedralium, Collegiatarumque Ecclesiarum, Universitates quoque, & civitatum oppidorumque magistratus, ac denique personas omnes, tam Ecclesiasticas, quàm sæculares, quacumque dignitate, officio, vel auctoritate fungantur, quæ jure, privilegio, vel consuetudine his Conciliis Provincialibus ad dandum consilium interesse solent, aut nobis in hoc proximè celebrando Concilio admonitiones aliquas vel libellos supplices ad reformationem pertinentes offerre voluerint, præsentium literarum tenore requirimus, invitamus, & ut ad dictam diem adsint, convocamus; de iis, quæ proposuerint, libenter eos, & benevolè audituri. Omnes autem in universum admonitos volumus, nos gravibus pœnis, quæ sacris Canonibus sunt constitutæ, contra rebelles & inobedientes fore processuros, atque illorum absentiâ non obstante, & contumaciâ accusatâ, Concilium Provinciale nihilominus cum iis qui ad diem præstitutam affuerint, celebraturos. Interim hortamur in Domino omnes hujus provinciæ Reverendissimos Episcopos & Christi fideles, ut quamprimùm, & dum ipsum agetur Concilium, publicas indicant orationes, & singulis privatas peragant, quo propitius nobis reddatur Deus optimus maximus, ut hujus Concilii à nobis habendi exordia gratiâ suâ prævenire, acta dirigere, & ad optatum exitum perducere dignetur, ad gloriam nominis sui, & hujus provinciæ utilitatem. Id enim ipsum nos quoque in hac nostra sancta Eccle-

sia & diœcesi continenter ut fiat, sedulò curabimus. Datum Toleti in ædibus nostris Archiepiscopalibus die 12. mensis Julii anno à Nativitate Domini MDLXXXI. G. Cardinalis, Archiepiscopus Toletanus. Mandato Illustrissimi & Reverendissimi domini Cardinalis Archiepiscopi, magister Hieronymus Paullus Secretarius.

PRIMA PROROGATIO

CONCILII PROVINCIALIS

Ad diem tertium mensis Decembris ejusdem anni.

GASPAR de Quiroga miseratione divina sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ tituli S. Balbinæ presbyter Cardinalis, Archiepiscopus Toletanus, Hispaniarum Primas, regnorúmque Castellæ major Cancellarius, status Catholici Regis Philippi domini nostri Regius Consiliarius, ac etiam in omnibus regnis & dominiis suæ Majestatis contra hereticam pravitatem & apostasiam Inquisitor Generalis: Reverendissimo in Christo Patri domino N. Superioribus diebus fraternitatem vestram, & reliquos Reverendissimos Episcopos Comprovinciales nostros convocavimus ad Concilium Provinciale, quod in hanc urbem Imperialem Toletanam indiximus, diemque octavum mensis Septembris proximè futuri hujus anni millesimi quingentesimi octogesimi primi ipsi Concilio inchoando designavimus. Postea tamen intelleximus, Catholicam Majestatem Regis Philippi domini nostri velle duabus Ecclesiis Cordubensi & Segoviensi, quæ proprios Pastores nuper amiserunt, futuros Episcopos nominare, easque præsentationes ad sanctissimum dominum nostrum Papam quamprimum mittere. Cùm verò hæc expediri, & confici sine aliqua mora non possint, cumque etiam quidam ex Reverendissimis Patribus Comprovincialibus nostris legitimis caussis impediti, dicto Concilio celebrando adesse nequeant, nisi terminus primò assignatus prorogetur; visum est nobis, quò plenior Episcoporum hujus provinciæ conventus haberi possit, ut hujus futuri Concilii terminus paullò ulteriùs prorogetur. Itaque nos harum literarum tenore prædicti Concilii Provincialis à nobis in hac Toletana urbe celebrandi terminum, à die octava mensis Septembris, ad diem tertium mensis Decembris primò sequentis hujus ipsius anni MDLXXXI. (quo die primam Dominicam Adventûs sancta mater Ecclesia celebrabit) producimus & prorogamus, ipsamque prorogationem vobis significamus & denunciamus. Quamobrem vestram fraternitatem enixè rogamus, & quatenus opus sit, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœnis à Jure statutis, vobis districtè præcipimus & mandamus, ut ad prædictum diem tertium mensis Decembris Toletum ad Concilium nobiscum ineundum & celebrandum conveniatis, & reliquas istius nostræ diœcesis personas, quæ jure, consuetudine, vel privilegio his Conciliis Provincialibus interesse debent, de hac nostra prorogatione moneatis, cæteraque præstetis, quę in superioribus nostris literis convocatoriis vestræ iojunximus fraternitati; quas mutato dumtaxat prędicto termino, omnino volumus in suo robore permanere, & debitæ executioni mandari. Datum Toleti anno Domini MDLXXXI. die verò vicesimo mensis Julii.

G. Cardinalis Archiepiscopus.

Magister Hieron. Paullus Secretarius.

Eodem exemplo missæ sunt literæ prorogationis ad singulos Reverendissimos Episcopos, Abbates, & capitula provinciæ Toletanę.

PROROGATIO SECUNDA

CONCILII PROVINCIALIS

TOLETANI ANNO MDLXXXI.

GASPAR de Quiroga miseratione divina sacrosanctæ Romanę Ecclesię tituli S. Balbinæ presbyter Cardinalis, Archiepiscopus Toletanus, Hispaniarum Primas, regnorum Castellę major Cancellarius, status Catholici Regis Philippi domini nostri Consiliarius, ac etiam in omnibus regnis & dominiis suæ Majestatis contra hęreticam pravitatem & apostasiam Inquisitor Generalis: Reverendissimo in Christo Patri domino Alvaro Episcopo Palentino Comprovinciali nostro salutem & felicitatem in Domino. Cùm Provinciale Concilium ex decreto sanctę Synodi Tridentinæ in hac Ecclesia Metropolitana celebrare statuissemus, superioribus diebus Coëpiscopos Comprovinciales nostros per literas & publica edicta in diem octavum mensis Septembris proximè præteriti ad id Concilium convocavimus, nihil omnino dubitantes, quin & omnes ad eam diem expediti adesse, & id Concilium nobiscum ad optatum usque finem possent perducere. Sed publicatâ jam, & ad ipsas diœceses missa hac nostra convocatione, Deo sic volente, accidit, ut quibusdam Episcopis hujus nostræ

noſtræ provinciæ morte ſublatis, quibuſdam etiam publica occupatione, & morbo impeditis, minùs frequens Epiſcoporum numetus fuerit relictus, quàm ut pro dignitate hoc Concilium congregari poſſit. Itaque nos ſperantes Eccleſiis brevi providendum fore, impedimentaque omnia ceſſatura, diem inchoando Concilio præſtitutam alteris literis, in primam Dominicam Adventûs hujus ipſius anni proximè ſequuturam produximus. Sed nunc cùm is jam dies in proximo ſit, neque hactenus Eccleſiis, quæ ſuis carent Paſtoribus, alii ſucceſſores dari tam maturè potuerint; cumque præterea aliqui ex cęteris Epiſcopis hujus noſtræ provinciæ etiam nunc juſtis impedimentis teneantur, neceſſariò de nova prorogatione nobis cogitandum fuit. Verumtameu en rurſus anni tempora omnium maximè impedita ſequuntur, nempe Adventus, Nativitas Domini, Quadrageſima, & Paſcha, quibus temporibus Epiſcopos à ſuis Eccleſiis abeſſe, non modò veteres Canones, ſed novum Synodi Tridentinæ decretum prohibet. Itaque tota hac noſtra deliberatione cum ipſa Catholica Majeſtate Regis Philippi domini noſtri communicata, id omnino placuit, ut hoc Concilium in ſecundam Dominicam poſt Paſcha prorogetur, ſicuti & nos harum ſiterarum tenore hujuſmodi Concilii Provincialis à nobis Toleti habendi initium in ſecundam Dominicam poſt Paſcha, qua, *Ego ſum paſtor bonus*, ſolet ab Eccleſia cani, quæque in diem viceſimum nouum menſis Aprilis anni ſequentis milleſimi quingenteſimi octogeſimi ſecundi incidit, producimus, differimus, & prorogamus; & ſi opus eſt, ad eandem ſecundam Dominicam denuò indicimus & convocamus. Quamobrem fraternitati veſtræ injungimus, atque in virtute ſanctæ obedientiæ præcipimus & mandamus, ut ad prædictum hujus noſtræ ſecundæ prorogationis terminum in hanc urbem Toletanam conveniatis ad id Concilium Provinciale nobiſcum & cum cæteris noſtris Epiſcopis celebrandum. Interea verò eos, qui veſtræ curæ commiſſi ſunt, quique in iſta diœceſi jure, conſuetudine, aut privilegio hujuſmodi Conciliis Provincialibus intereſſe ſolent, de hac noſtra prorogatione certiores faciatis, cæteraque diligenter præſtetis, quæ in prioribus noſtris literis, tam convocationis, quàm primæ prorogationis termino, integrè impleri, & ſuam vim volumus retinere. Datum Toleti anno Domini milleſimo quingenteſimo octogeſimo primo, die verò octava menſis Novembris.

EPISTOLA GREGORII XIII. PONT. MAX.

AD CARDINALEM QUIROGAM.

Dilecto filio noſtro Gaſpari S. R. E. Presbytero Cardinali, Toletano nuncupato, ac in regnis Hiſpaniarum Generali Inquiſitori.

GREGORIUS *Papa XIII. Dilecte fili noſter, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Certiores facti ſumus imminere tempus Synodi Provincialis Toletanæ; ſuſpicari autem nonnullos poſſe facilè accidere, ut aliquid impedimenti afferatur, quominus tanta hac in re libertas adhibeatur, quantam oportet tam gravi in re adhiberi. Volumus hoc tibi ſignificare, teque etiam hortari, ne ulla omnino in re patiaris hanc ipſam libertatem lædi, aut minui; tametſi licet ſperare, quoniam iis potiſſimùm de rebus agendum erit, quæ ad Dei gloriam, ad Eccleſiarum dignitatem, ad animarum ſalutem pertinebunt, neminem fore qui conetur obſiſtere. Ut autem certum habemus, te pro tuo munere, proque præſtanti pietate & zelo, nunquam paſſurum libertatem Eccleſiaſticam ulla in re violari; tamen non potuimus in his literis ſcribendis noſtro ſummo ac pernęceſſario muneri, Eccleſiarumque omnium nobis à Deo impoſitæ ſolicitudini deeſſe. Cætera ex Nuncio noſtro cognoſces, omnemque ejus verbis fidem tribues. Datum Romæ apud S. Petrum ſub annulo Piſcatoris, die XXX. Octobris MDLXXXI. Pontificatûs noſtri anno decimo.*

Ant. Bucca-Padulius.

Fuit facta poſtea alia prorogatio ejuſdem Concilii uſque in diem octavum Septembris anni ſequeutis milleſimi octogeſimi ſecundi, quà tandem inchoatum fuit.

PRECES PRO ECCLESIA,

Pro ſalute Regis, & Principis, & pro Congregatione Concilii dicendæ in Miſsis majoribus.

Finito à ſacerdote in Miſſa Pater noſter, *immediatè dicitur à choro, omnibus genuaflectentibus,*

Antiphona. *Exaudi nos Domine, quoniam benigna eſt miſericordia tua, & ſecundùm multitudinem miſerationum tuarum reſpice nos Domine.*

℣. Salvum

℣. *Salvum me fac Deus, quoniam intraverunt aquæ usque ad animam meam.*
℣. *Gloria Patri &c. Exaudi nos Domine &c.*
Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison.
Celebrans dicit *Pater noster* secretò.
℣. *Et ne nos inducas in tentationem.*
℟. *Sed libera nos à malo.*
Populus & chorus cantat: *Deus misereatur nostri*, totum cum *Gloria Patri &c.* & celebrans etiam dicit flexis genibus:
℣. *Memento congregationis tuæ.*
℟. *Quam possedisti ab initio.*
℣. *Emitte spiritum tuum & creabuntur.*
℟. *Et renovabis faciem terræ.*
℣. *Domine salvum fac Regem.*
℟. *Et exaudi nos in die, qua invocaverimus te.*
℣. *Ora pro nobis sancta Dei genitrix.*
℟. *Ut digni efficiamur promissionibus Christi.*
℣. *Domine exaudi orationem meam.*
℟. *Et clamor meus ad te veniat.*
℣. *Dominus vobiscum.*
℟. *Et cum spiritu tuo.*

ORATIO.

ECCLESIÆ tuæ, quæsumus Domine, preces placatus admitte, ut destructis adversitatibus & erroribus universis, securâ tibi serviat libertate.

Da quæsumus Ecclesiæ tuæ misericors Deus, ut sancto Spiritu congregata, hostili nullatenus incursione turbetur.

Concede nos famulos tuos, quæsumus Domine Deus, perpetuâ mentis & corporis sanitate gaudere, & gloriosa B. Mariæ semper Virginis intercessione à præsenti liberari tristitia, & æterna perfrui lætitia.

Et famulos tuos Papam, Philippum Regem nostrum, Principem cum prole regia, Antistitem nostrum, & præsentis Concilii congregationem, ab omni adversitate custodi. Per Christum dominum nostrum. ℟. *Amen.*

Deinde sacerdos, acceptâ patenâ, prosequitur: *Libera nos &c.*

ACTIO PRIMA CONCILII PROVINCIALIS TOLETANI

Celebrata die octavo Septembris MDLXXXII.

IN nomine sanctæ & individuæ Trinitatis Patris, & Filii, & Spiritus sancti, amen. Anno à Nativitate Domini nostri Jesu Christi MDLXXXII. indictione decima, die verò octavo mensis Septembris, quo festum Nativitatis B. Mariæ ab Ecclesia celebratur, Pontificatûs sanctissimi in Christo Patris, & domini nostri Gregorii divinâ providentiâ Papæ XIII. anno undecimo, regni verò Philippi II. Hispaniarum Regis Catholici domini nostri anno vicesimo septimo. Cùm ex veterum Canonum, & novissimè sanctæ Tridentinæ Synodi decreto, Toleti in Ecclesia Metropolitana hoc sanctum Provinciale Concilium convenisset, præsidente Illustrissimo & Reverendissimo domino Gaspare Sanctę Romanę Ecclesiæ tituli Sanctæ Balbinæ presbytero Cardinali, Archiepiscopo Toletano, Hispaniarum Primate, *excitante & favente* imprimis eodem Philippo Rege Catholico domino nostro clementissimo, assistentibus Reverendissimis Episcopis Comprovincialibus Alvaro Palentino, Antonio Cordubensi, Francisco Giennensi, Gomezio Carthaginensi, Alphonso Oxomensi, vocatis quoque & comparentibus, tam hujus Metropolitanæ capitulo, & ab ipso deputatis, quàm aliarū Ecclesiarum Cathedraliū hujus provincię venerabilibus procuratoribus; post Missarū solennia celebrata, & Spiritûs sancti gratiam ex more ritúque Ecclesiastico invocatâ, interrogati sunt Patres per Concilii Secretariū altâ & intelligibili voce in hæc verba:

Reverendiss. Patres, placet ne vobis, ad laudem & gloriam sanctę & individuæ Trinitatis, decernere & declarare hoc sanctum Concilium Provinciale in hanc Metropolitanam Ecclesiam ad præsentem diem indictum, ritè & rectè incipere, inceptumque esse? & singuli responderunt: Placet.

Placet ne etiam, ut pro felici hujus Concilii inchoatione legatur decretum sanctę & Oecumenicæ Synodi Tridentinę de habendis Conciliis Provincialibus? & responderunt: Placet. & lectum est à diacono sacris vestibus induto.

Placet ne quoque, ut tam ad notitiam præsentium, quàm ad convincendam absentium negligentiam, vel contumaciam, recitentur indictio prima hujus Provincialis Concilii, & ultima ejusdem prorogatio, ab Illustrissimo & Reverendissimo Metropolitano factæ? & responderunt: Placet. Et recitatæ sunt.

Placet ne præterea decernere & declarare, per sedendi ordinem, si fortè in hac aut cæteris sequentibus Actionibus, vel congregationibus, aliquis non suo loco sederit, steterit, vel incesserit, nulli jus quæsitum, nulli præjudicium in posterum factum esse? & responderunt: Placet.

Placet ne etiam, ut usque ad futuram proximam Actionem, interea pro loco ad congregationes habendas, aula, quæ Conciliorum dicitur, in ædibus Archiepiscopalibus hujus civitatis designata deputataque sit? & responderunt: Placet.

Postea die decimo septimo Septembris Patribus placuit, locum habendarum congregationum extendere ad quodcumque conclave earundem ædium Archiepiscopalium, ab Illustrissimo Metropolitano eligendum.

Ego Gaspar Cardinalis, Archiepiscopus Toletanus, Hispaniarum Primas diffiniens subscripsi.

Ego

Ego Alvarus Episcopus Palentinus & Comes diffiniens subscripsi.
Ego Antonius Episcopus Cordubensis diffiniens subscripsi.
Ego Franciscus Episcopus Giennensis diffiniens subscripsi.
Ego Gomezius Episcopus Conchensis diffiniens subscripsi.
Ego Alphonsus Episcopus Oxomensis diffiniens subscripsi.
Ego Laurentius Episcopus Seguntinus diffiniens subscripsi.
Ego Andreas Episcopus Segoviensis diffiniens subscripsi. Qui nuper, ut Abbas de Alcalà la Real diffiniens.

In quorum fidem subscripsi
Joannes Baptista Perez Canonicus Toletanus, sancti Concilii Provincialis Secretarius.

Post primam Actionem advenerunt Reverendissimus Episcopus Seguntinus, & D. Abbas Alcalæ Regalis, mox factus Episcopus Segoviensis, & D. Abbas Vallis-oletanus, qui similiter primę Actioni subscripserunt. Reverendissimus autem Gomezius Episcopus Carthaginensis ipsius Concilii tempore translatus est ad Ecclesiam Conchensem.

SECUNDA ACTIO
CONCILII PROVINCIALIS
TOLETANI

Celebrata feriâ quartâ, die nono mensis Martii, in festo SS. Quadraginta Martyrum anno MDLXXXIII.

DECRETUM I.

Protestatio Catholica fidei.

CUM intelligat hæc sancta Synodus Provincialis Toletana, fidem esse fundamentum sine quo frustra bonorum operum ædificatio quæritur, ex veterum Conciliorum omnium exemplo, atque imprimis sacrosanctę Synodi Tridentinę præceptis obsequuta, sicuti professionem fidei in ipsa prima hujus Concilii congregatione fecit, sic nunc eandem publicè ex formula à felicis recordationis Pio Papa IV. præscripta, pronunciantibus Illustrissimo & Reverendissimo Cardinali Metropolitano, ac sanctissimis Episcopis Comprovincialibus, repetit, & jure jurando confirmat. Ego Gaspar Cardinalis Archiepiscopus Toletanus, Hispaniarum Primas, & ego Alvarus Episcopus Palentinus, & ego Antonius Episcopus Cordubensis, & ego Franciscus Episcopus Giennensis, & ego Gomezius Episcopus Conchensis, nuper Carthaginensis, & ego Alphonsus Episcopus Oxomensis, & ego Laurentius Episcopus Seguntinus, & ego Andreas Episcopus Segoviensis nuper Abbas Alcalæ Regalis, & ego Alphonsus Abbas Vallis-oletanus, firma fide credo & profiteor omnia & singula, quæ continentur in Symbolo fidei, quo sancta Romana Ecclesia utitur, videlicet: *Credo &c.*

Hic inserta erat formula professionis fidei à Pio IV. præscripta. Sed cùm jam edita fuerit suprà, initio Concilii Provincialis Toletani celebrati anno MDLXV. visum fuit illam de cætero prætermittere, legendam ibi.

DECRETUM II.

De ordine servando in hoc Concilio.

IN sententiis dicendis, decretum undecimi Concilii Toletani, quod à plerisque Synodis, tum Oecumenicis, tum Provincialibus usurpatum legitur, multò magis à Patribus, qui in hanc Synodum convenerunt, & observari, & oculos semper haberi convenit. Id est hujusmodi:

In loco benedictionis confidentes domini Sacerdotes, nullis debent, aut indiscretis vocibus præstrepere, aut quibusdam tumultibus perturbare, nullis etiam vanis fabulis vel risibus agi, & (quod deterius est) obstinatis disceptationibus tumultuosas voces effundere. Si quis enim, ut Apostolus ait, putat se religiosum esse non refrænans linguam suam, sed deducens cor suum, hujus vana est religio. Cultum enim suum justitia perdit, quando silentia judicii obstrepentium turba confundit, dicente Propheta: *Erit cultus justitiæ silentium.* Debet ergo quicquid aut collationibus confidentium agitur, aut à causantium parte proponitur, sic mitissima verborum relatione proferri, ut nec contentionis vocibus audientiā turbent, nec judicum vigorem de tumultu enervent. Quicumque ergo in conventu Concilii hæc quæ præmissa sunt, violanda crediderit, & contra hæc interdicta, aut tumultu, aut contumeliis, vel risibus concilium conturbaverit; juxta divinæ legis edictum, quo pręcipitur: *Ejice derisores, & exibit cum eo jurgium*; cum omni dedecore de consessione abstractus, à communi cœtu secedat, & trium dierum excommunicationis sententiam perferat.

DECRETUM III.

De quibus agendum sit in hoc Concilio.

CUM multæ à sacris Canonibus olim, & nuper à sacrosācta & Oecumenica Synodo de singulorū sacramentorū ratione & usu, deque omnium officiorum Ecclesiasticorum genere, ac morum reformatione, sanctissimè constituta sint, ne singula capita repetere sit necesse, hæc sancta Synodus Provincialis quanto maximo potest studio Illustrissimum & Reverendissimum Metropolitanum, cęterosque hujus

hujus provinciæ sanctissimos Episcopos, in Domino monet, hortatur, & si opus sit, illis mandat, ut pro muneris sui officio eadem decreta assiduè versantes, tum in se ipsis, tum in subditis, debitæ mandent executioni; cùm exploratum sit, in illorum observatione præsentium morum correctionem & certam instaurandæ Ecclesiasticæ disciplinæ spem esse positam.

DECRETUM IV.

Quales debeant esse ii, qui ad Episcopatum evehuntur.

QUONIAM sacra Tridentina Synodus in Conciliis Provincialibus pro singularum regionum more propriam examinis formulam præscribi jussit, ex qua de eorum, qui ad Episcopatus promovendi essent, qualitatibus inquireretur; hæc sancta Provincialis Synodus subjectam formulam, tanquam eidem Synodo Tridentinæ consonam, & moribus hujus provinciæ convenientem proponit, arbitrio tamen sanctissimi domini nostri approbandam; ut scilicet quoties in posterum ad Metropolitanam vel Cathedralem aliquam hujus provinciæ Ecclesiam, nominatus quispiam, præsentatusve fuerit, statim Apostolicus Legatus sive Nuncius, aut ipsius nominati Ordinarius, vel certè, eo deficiente, Ordinarius vicinior, vocatis testibus, non tantùm ab ipso designato Episcopo oblatis, sed aliis etiam ex suo officio quæsitis, de ipsius nominati qualitatibus per hæc præcipua capita inquirat. Sitne ex legitimo matrimonio natus. An tricesimum ætatis annum exegerit. An moribus gravis, & prudens, & an hospitalis sit. Sitne in sacro ordine antea, saltem sex mensium spatio, constitutus. An scientiâ literarum ita polleat, ut muneris sibi injungendi necessitati possit satisfacere; ideoque in Universitate studiorum magister, sive doctor, aut licentiatus in sacra Theologia, vel Jure Canonico meritò sit promotus, aut publico alicujus Academiæ testimonio idoneus ad alios docendos ostendatur. Quòd si regularis fuerit, à Superioribus suæ religionis similem fidem habeat. An præterea alicujus à sancto Inquisitionis officio damnati vel reconciliati filius nepósve sit, vel ipse etiam de rebus fidei accusatus fuerit, præterquam si exigente justitia, ab Inquisitoribus fuerit absolutus.

Professionem quoque fidei idem designatus Episcopus ex formula à felicis recordationis Pio Papa IV. præscripta faciat, & juramento confirmet.

Quòd si is ab uno Episcopatu ad alterum transferatur, quæratur etiam qualem se in anteriori gesserit Ecclesia.

De ipsius etiam Ecclesiæ statu rogentur testes, si Cathedralis sit, quot dignitates, vel præbendas in se habet: si verò Metropolitana, quos præterea Episcopatus suffraganeos sive Comprovinciales sub se complectatur. Et demum, an ipsam Ecclesiam Pastore vacare sciant.

Hæc omnia acta in publicum instrumentum redacta, ipse qui hujusmodi examini præfuit Episcopus, sigillo suo obsignata ad sanctissimum Romanum Pontificem gratis & fideliter referet.

DECRETUM V.

De residentia Episcoporum.

QUAMQUAM sancta Tridentina Synodus Episcopos in Domino hortatur & admonet, ne præcipuis festis & temporibus per annum Ecclesiam Cathedralem deserant, & jam olim à Concilio Carthaginensi V. nuperque à proximo Toletano Episcoporum ab Ecclesiis Cathedralibus absentia reprehensa est; tamen ut alienis ac novis interpretationibus aditus præcludatur, mandat hæc sancta Synodus omnibus hujus Provinciæ Prælatis, ne in posterum extra Ecclesiam Cathedralem locum aliquem, etiam propriæ diœcesis, quamvis insignem & celebrem, ad ordinariæ habitationis usum sibi eligant, sed ipsam potiùs Cathedralem præsentiâ suâ ornent & consolentur, nisi aut visitationis cura aut necessaria Episcopalia munia eos aliò ad tempus avocent.

DECRETUM VI.

Ut Episcopi seminaria erigi curent.

SEMINARIA ubi pueri ex præscripto Tridentinæ Synodi virtute & literis ad Ecclesiæ ministeria imbuendi sunt, licèt hactenus propter nonnullas difficultates nondum sint instituta; quoniam tamen insignem continent Reipublicæ Christianæ utilitatem, hortatur hæc sancta Synodus omnes hujus provinciæ Prælatos, ut vel præstimoniorum aliquot Beneficiorumque simplicium annexionibus, vel assignatâ ex singulis Beneficiis moderatâ aliquâ portione, ea quamprimum erigenda curent. Quibus & mandat, ut re tota cum iis ad quos spectat communicata, juxta ejusdem Concilii decretum, quod incipit: *Cùm adolescentium ætas*, difficultatibusque, quantum fieri poterit, superatis, quod deliberatum erit, intra annum à fine præsentis Concilii ad Illustrissimum & Reverendissimum Metropolitanum mittant, ut consiliis collatis, tam necessarium opus ulteriùs non differatur.

DECRETUM VII.

Archivum Episcopale extrui jubetur.

ARCHIVUM Episcopale, quo scripturæ ad Episcopi dignitatem pertinentes servari possint, sicubi nondum extructum est, quamprimum constituatur. Illius porrò duæ sint claves Sede vacante, una penes capitulum, aut ab eo deputandum, altera penes

nes Prælatum ejus monasterii, in quo archivum depositum exstiterit, juxta formam à superiori Concilio Toletano ea de re plenissimè traditam, & declarationem sanctæ memoriæ Pii V. Quod verò ibidem præceptum exstat de juramento præstando à monasterii Prælato, non permissurum se ullam scripturam absque Metropolitani vel Superioris licentia inde abduci; idem quoque jusjurandum exigat ipsum capitulum ab eo, cui alteram archivi Episcopalis clavem servandam tradiderit.

DECRETUM VIII.

Ne Episcopi, vel alii quicumque, pro Beneficiorum collatione, institutione, vel fundatione pecunias accipiant.

NULLUS Prælatus, sive eo inferior collator, pro cujuscumque præbendæ, Beneficii, aut cappellaniæ collatione, institutione, vel nova etiam fundatione, pecuniam, vel quod pecuniâ æstimetur, exigere, ac ne à sponte quidem dantibus possit accipere.

DECRETUM IX.

Nemini, nisi ab Ordinario approbato, Beneficium conferatur.

BENEFICIUM quodcumque, etiam simplex, nemini conferatur; nec etiam ad patroni nominationem præsentationemve quisquam in eo instituatur, nisi priùs per Ordinarii examen ad horas canonicas persolvendas, & pro qualitate Beneficii ad alia Ecclesiastica ministeria præstanda idoneus esse comprobetur.

DECRETUM X.

Piæ testantium voluntates ac suffragia sedulò adimpleri jubentur.

PIAS testantium voluntates negligere iniquum est: officium autem est non charitatis modò, sed etiam justitiæ legibus debitum, preces & sacra à fidelibus defunctis relicta peragi præscriptis temporibus, atque persolvi. Quò graviori doloris sensu est à Patribus auditum, magnum Missarum numerum in quibusdam Ecclesiis de Ecclesiarum capitulis aut cappellis, vel omitti, vel differri, propter veteris eleemosynæ tenuitatem, si ad horum temporum charitatem referatur, sive quod indecorum videatur, antiquum Missarum numerum imminuere. Cui incommodo sancta Synodus cupiens providere, atque omnem maledicis nostrum ministerium vituperandi occasionem præscindere: primoque tempore Synodus per singulas diœceses haberi vult, ac in illis districtè mandat Episcopis, etiam sub interminatione maledictionis æternæ, ut omni postpositâ morâ, ex præscripto sacri Concilii Tridentini, habitâ ratione temporum, locorum, fructuum, & onerum, si quæ præterea Beneficiis sunt imposita, generali constitutione decernant, quæ redituum quantitas singulis Missis debeat respondere. Id tamen ne vicarii Episcoporum, aut visitatores faciant; alioqui irritum & inane erit, si quid contrà fuerit attentatum.

DECRETUM XI.

Rerum Ecclesiasticarum alienationes & locationes prohibentur.

ECCLESIASTICA bona in privatorum hominum gratiam plerumque utilitatis simulatione distrahi alienarique solent, vel certè in longum tempus contrà jus & fas locari, non sine gravi eorum Ecclesiasticorum scelere, qui hujusmodi damnorum, vel auctores sunt, vel dissimulatores. Quapropter hæc sancta Synodus omnes hujus provinciæ Episcopos in Domino hortatur, quos etiam, si opus est, ex auctoritate sibi ab Oecumenico Concilio Tridentino attributâ, ad hoc ipsum in executores deputat; ut in suis diœcesibus quascumque rerum Ecclesiasticarum alienationes vel locationes ad multorum (ut vocant) vitam, & ultrà tempus à jure permissum, *in damnum Ecclesiæ, & contra canonicas sanctiones factas fuisse judicabunt*, illas continuò nullas, irritasque decernant, & Ecclesiarum jus in pristinam libertatem vendicent.

Lectis à diacono decretis, Secretarius interrogavit:

Reverendissimi Patres, placent ne vobis hæc decreta? Et singuli responderunt: Placent.

Placet ne etiam futuram & ultimam hujus sancti Concilii Provincialis Actionem celebrari proximo sabbatho in festo S. Gregorii Papæ, quod erit die duodecimo præsentis mensis Martii? Et responderunt: Placet.

Ego Gaspar Cardinalis, Archiepiscopus Toletanus, & Hispaniarum Primas, diffiniens subscripsi.
Ego Alvarus Episcopus Palentinus & Comes, diffiniens subscripsi.
Ego Antonius Episcopus Cordubensis, diffiniens subscripsi.
Ego Franciscus Episcopus Giennensis, diffiniens subscripsi.
Ego Gomezius Episcopus Conchensis, diffiniens subscripsi.
Ego Alphonsus Episcopus Oxomensis, diffiniens subscripsi.
Ego Laurentius Episcopus Seguntinus, diffiniens subscripsi.
Ego Andreas Episcopus Segoviensis, diffiniens subscripsi.
Ego Alphonsus Abbas Vallis-oletanus, diffiniens subscripsi.

In quorum fidem subscripsi,

Joannes Baptista Perea Canonicus Toletanus, sancti Concilii Provincialis Secretarius.

ACTIO TERTIA

Habita 12. Martii MDLXXXIII.

DECRETUM I.

Ut miniſtri tribunalis Eccleſiaſtici, ſingulis trienniis, & quoties eorum officia per obitum Epiſcopi vacaverint, à ſucceſſore Epiſcopo viſitentur.

VICARII, proviſores, viſitatores, promotores fiſcales, & denique omnes miniſtri, qui in tribunali Eccleſiaſtico ipſius Metropolitani, & Epiſcoporum, aliorumque inferiorum ſuis funguntur muneribus, non modò ſingulis trienniis, ſed & quoties illorum officia per obitum Epiſcoporum vacaverint, à ſucceſſore Epiſcopo, vel ab eo deputando, & non ab alio, viſitari debent. *Si officiales iſti voluerint rationes reddere, ne diutius expectatione futuri Epiſcopi ſuſtineantur, poterit capitulum Sede vacante, rationes adminiſtrationis recipere, ipſiſque officialibus juſtitiam poſtulantibus adminiſtrare. Nihilominus licebit ſucceſſoribus Epiſcopis ab iiſdem officialibus officiorum, adminiſtrationiſque eorum rationes exigere, etiamſi prædicti officiales redditis rationibus liberationem à capitulo obtinerent. Quoniam vero defuncto Epiſcopo hujuſmodi miniſtri non facilè colligi poſſunt ad reddendam adminiſtrationis rationem, Epiſcopi, quando ſibi officiales aſſumunt, ac deputant, ab iiſdem exigant cautiones idoneas de reddenda ratione adminiſtrationis, & judicatum ſolvendo Epiſcopis ſucceſſoribus, ſi contigerit eorum officia per ceſſum vel deceſſum Epiſcoporum vacare.*

DECRETUM II.

Ut proviſores & vicarii nihil, etiam à ſponte dantibus, ultra taxam accipiant.

QUOD in primo Concilio Toletano fuit ſtatutum, ut proviſores, & vicarii, ubi ex delegatione Apoſtolica de quibuſcumque cauſſis cognoverint, nihil, etiam à ſponte dantibus, aſſeſſoris titulo accipiant, neque ipſi, aut notarii pro ſportulis plus exigant, quàm quod ex publica Ordinarii tribunalis taxa percipi ſolet; idem omnino, & ſub iiſdem pœnis ſervandum hæc ſancta Synodus mandat à quibuſcumque, etiam officialibus, & miniſtris, Sede Epiſcopali vacante à capitulo deputatis.

DECRETUM III.

Ut litigantes unum ex duobus judicibus ſuperioribus eligere poſſint.

QUANDO litiganti jure vel conſuetudine conceſſum eſt, unum ex duobus judicibus ſuperioribus eligere, ad quem ipſe appellare maluerit; nemo illi ſub excommunicationis pœna audeat eam libertatem, vel palam extorquere, vel dolo impedire.

DECRETUM IV.

Ut excommunicationes nemini, præter Epiſcopum, ferre liceat.

CUM excommunicationes illas, quæ monitionibus præmiſſis ad revelationis finem, ut ajunt, ſive pro deperditis, ſubſtractiſque rebus ferri ſolent, à nemine prorsùs præterquam ab Epiſcopo, & ex cauſſa gravi, decernendas eſſe, ſacra Synodus Tridentina ſtatuerit; ne facilis illarum frequentia cenſuræ Eccleſiaſticæ ſeveritatem apud vulgus imminuat; hæc ſancta Synodus omnium Epiſcoporum curæ injungit, ut eam facultatem nemini ex ſuis officialibus committant. Ipſis verò vicariis omnibus, etiam generalibus, cæteriſque Epiſcoporum miniſtris, diſtrictè præcipit, ut poſthac hujuſmodi excommunicationes ferendi auctoritate abſtineant. *Ipſis verò Epiſcopis abſentibus, eorum vicarii generales hujuſmodi auctoritate uti minimè prohibentur.*

DECRETUM V.

Stipendium viſitatoribus dandum, ab Epiſcopo aſſignetur.

QUANTUM ſtipendium viſitatoribus in ſingulis diebus dari debeat procurationis & viſitationis nomine, Epiſcopi ſinguli in ſuis diœceſibus definiant & præſcribant, ſive eſculenta, poculentaque danda ſint, ſive pecunia numeranda, juxta Concilii Tridentini decretum.

DECRETUM VI.

Epiſcopi, eorum quibus Eccleſiæ indigent, curam ſibi reſervent, nec alii committant.

QUONIAM redditus fabricarum importunâ ſolicitatione artificum valdè ſunt exhauſti, dum quiſque amicorum ope nixus, ad ſuum quæſtum fingit Eccleſias indigere ſtructuris, imaginibus, crucibus, calicibus, libris, veſtibus, aut reliquo ſacrorum apparatu, unoquoque tempore multis Eccleſiis ſuam operam & induſtriam magno ad-

addicit, neque potest omnibus, nisi longissimo tempore, satisfacere; prohibet hæc sancta Synodus omnibus Episcoporum vicariis, visitatoribus, aliisque ministris, ne hæc, aliave ejusmodi opera facienda committant, sed Episcopi eam curam sibi solis reservent. Qui tamen, nisi operis necessitate, & Ecclesiæ facultate exploratâ, alienoque ære, quoad fieri poterit, priùs soluto, nihil hujusmodi inchoari permittant. Neque verò capitulis Ecclesiarum Cathedralium Sede vacante id ipsum liceat, *nisi fortè aliqua urgente necessitate.*

DECRETUM VII.

Ecclesiarum supellectilia ne Episcopi cuiquam facienda vel emenda committant, nisi priùs necessitate inspectâ.

CAVEANT, non modò capitula, Sede vacante, sed Episcopi, ne libros, calices, corporalia consecrationis, aut offerendæ pacis tabellas, omne demum sacræ supellectilis genus universis & singulis totius diœcesis templis, aut emendum distribuant, aut faciendum imperent, sed soli Episcopi, quod cuique Ecclesiæ opus esse viderint, id tantùm faciendum imponant.

DECRETUM VIII.

Ecclesiastica opera semel saltem in anno ab Episcopis inquirantur.

AD artificum verò negligentiam, & Ecclesiasticorum operum cunctationem corrigendam, sancta hæc Synodus decernit, ut inchoata opera, quæ deportari commodè poterunt, ea Episcopo recognoscenda semel saltem per annum, vel frequentiùs, si ita videbitur, afferantur.

DECRETUM IX.

Assignantur stipendia iis qui de aliorum qualitatibus inquirere debent.

QUOTIES aliquis ex iis, qui dignitates, canonicatus, portiones, dimidiasve portiones, seu cappellanias obtinent, à capitulo electus fuerit ad inquirendum de ejus qualitatibus, qui est ad possessionem admittendus, nihilo plùs stipendii in singulos dies accipiat, quàm quod dari consueverit iis, qui ab eodem capitulo ad Ecclesiæ negotia peragenda mittuntur.

DECRETUM X.

Nihil accipiendum pro receptione vel admissione cujusquam ad præbendam vel Beneficium.

PRO receptione, vel admissione ad alicujus præbendæ, vel Beneficii possessionem aliquid solvi, quod inter ipsos Ecclesiæ Beneficiatos dividatur, abusus est jam pridem sacris Canonibus, & nuper sacrosancti Concilii Tridentini decreto damnatus. Eum ubicumque Episcopi agnoverint vigere, aboleri prorsùs curent. Poterit tamen offerri, & accipi quod in Ecclesiæ fabricam, aut alios pios usus, immemorabili consuetudine converti solitum est.

DECRETUM XI.

Ut ad Ecclesiam admittendi fidei professionem emittant, formulâ à B. Pio IV. præscriptâ.

PRÆSENTIUM temporum calamitas, & malorum impendentium metus facit, ut majore in dies cautione opus sit Ecclesiæ ministris constituendis. Quod ergo Oecumenica Tridentina Synodus de habentibus dignitates & canonicatus in Ecclesiis Cathedralibus statuit, ut à die adeptæ possessionis ad minus intrà duos menses, non solùm coram Episcopo seu ejus officiali, sed etiam in capitulo fidei professionem faciant, & in Romanæ Ecclesiæ obedientia se permansuros spondeant ac jurent, id totum Cathedralium Ecclesiarum portionarii, & in Collegiatis dignitates, canonicatus, portionesve obtinentes præstent & faciant, ex formula à Pio IV. Pontifice Maximo præscripta. Quòd si negligentes exstiterint, chori distributionibus continuò priventur.

DECRETUM XII.

Ut in Cathedralibus Ecclesiis canonicatus portionesque, designentur, quibus presbyteratûs, diaconatûs, & subdiaconatûs ordines annexi sint.

CURENT diligenter Episcopi, sicubi id nondum præstitum est, ut in Cathedralibus Ecclesiis canonicatus, portionesve designentur, quibus præsbyteratûs, diaconatûs, & subdiaconatûs ordines annexi esse debeant: ut juxta Tridentini Concilii præscriptum, dimidia saltem pars presbyteri fiant, aut si laudabilior consuetudo omnes esse presbyteros postulet, eadem observetur. Illę autem præbendæ, ut superior Toletana Synodus definivit, sacerdotium annexum habere censendæ sunt, quibus celebratio Missæ vel incumbit, vel indici ex constitutionibus aut consuetudine solet. *Quicumque autem, tam in Cathedralibus, quàm in* Col-

Collegiatis, intra annum requisitos ordines non susceperint, juxta Concilii Viennensis constitutionem, quæ incipit: Ut ii qui; *à Concilio Tridentino renovatam, non solùm voce in capitulo careant, sed neque plusquam dimidiam* distributionum quotidianarum partem percipiant. Nisi propter caussam aliquam justam ab Ordinario approbandam, à suscipiendis ordinibus ad aliquod tempus impediantur.

DECRETUM XIII.

De residentia canonicorum, Dignitatum, aliorumque Ecclesiasticorum.

Quæcumque à sancto Tridentino Concilio, & proximo Toletano decreta sunt de residentia eorum, qui in Cathedralibus, sive Collegiatis Ecclesiis dignitates, canonicatus, præbendas, aut portiones obtinent, & de illorum absentia ultra tres menses non extendenda; præsertim verò quæ de tertia fructuum parte in distributiones quotidianas assignanda, ejusdem Tridentini Concilii decreto, quod incipit: *Cùm Beneficia ad divinum cultum salubriter sint instituta*; dent operam singuli Episcopi, ut sine ulla mora, aut dissimulatione in ipsorum Ecclesiis accuratè præstentur.

DECRETUM XIV.

Ne ullus è clero ante horæ finem à choro discedere, absque rationabili caussa, audeat.

Qui altari deserviunt, eos de altari vivere, divina, & Apostolica auctoritate concessum est: iniquum autem, obsequii simulatione fructus intercipere Ecclesiasticos. Quod eos facere Beneficiatos certum est, quicumque ad principia horarum in chorum convenientes, reliquum tempus Deo dicatum deambulando, aut confabulando consumunt, magno dedecore nominis Ecclesiastici, præcipuâ Patrum, qui in hanc Synodum Provincialem convenêre, molestiâ. Ergo eum abusum multorum Conciliorum Canonibus graviter notatum animadvertens hæc sancta Synodus, detestatur primùm & damnat; deinde decernit, iis, qui in Cathedralibus aut Collegiatis Ecclesiis dignitates, Canonicatus, portiones, dimidiasve portiones, seu officia obtinent, non licere ante horæ finem à choro discedere, nisi corporalis necessitas excuset, vel evidens Ecclesiæ utilitas, *vel alia rationabilis caussa*, petitâ priùs licentiâ ab Episcopo, si adsit, aut à chori præsidente, caussâque indicatâ ei, qui præsentes in choro signat. Alioqui ejus horæ distributionem in conscientia amittant, absque omni remissione, quæ potiùs corruptela dicenda est: cùm præsens esse, aut interesse dici non possit, qui exiguo tempore adest.

DECRETUM XV.

Ut concionis tempore unus ex Beneficiatis à choro discedat.

Cum frustrà leges sint constitutæ, si eorum, quibus executio commissa est, dissimulatione vel incuria negligentiùs observentur; mandat hæc sancta Synodus, etiam sub excommunicationis pœna, ei, qui singulis horis præsentes in choro signat, ut eos Beneficiatos observet, atque notet, qui absque legitima caussa, quo tempore sacra concio habenda est, à choro discedunt, ut Concilio proximo Toletano statutum est: aut festis ibi designatis Eucharistiam de manu presbyteri majorem Missam celebrantis non sumunt. *Porrò ii, qui concionis tempore se à choro subtraxerint absque legitima caussâ, tamquam ab illius diei processione & Missa absentes, nihil adquirant, distributionesque illis ea ratione aliàs debitæ, præsentibus, non obstante quacumque remissione, accrescant. Qui verò admoniti, unam atque alteram proximam ex prædictis festivitatibus designatis fuerint prætermittere, nec communicaverint, quia valdè verendum est, eos perniciosis peccatorum laqueis irretitos teneri, quominus ad cœlestem mensam bis solennibus saltem anni temporibus accedant, cùm præsertim multò antè possint animam salubri medicamento pœnitentiæ præparare ad sumendum illum sanctissimum panem quotidianum in remedium quotidianæ infirmitatis; curabunt Episcopi de eorum vita & conversatione diligentiùs inquirere, ut occasiones auferant, quæ illos à via salutis divertere possunt.*

DECRETUM XVI.

Ut præbendati in solennioribus festis munus suum diligentiùs exerceant.

Decet eos potissimùm dies, qui sacratiora nobis Domini nostri referont mysteria, & divinam in nos benignitatem copiosiùs testantur, ab universis Christi fidelibus solenniùs coli; qualia sunt festa Nativitatis, Resurrectionis, Ascensionis Domini nostri, Pentecostes, Corporis Christi, cum ejus octavis, Assumptionis Beatæ Mariæ, & omnium Sanctorum. Quod ut diligentiùs fiat, & ipse populus, qui hisce diebus frequentior in Ecclesia convenire solet, vehementiùs, & Ecclesiasticorum copiâ ad Dei laudes concelebrandas accendatur; monet quidem sancta Synodus eos omnes, qui in Ecclesiis Cathedralibus & Collegiatis præbendas obtinent, & plurimum in Domino hortatur, ut cùm diebus reliquis, tum his potissimùm solennioribus, munus suum agnoscant, & præstent: sed ut eos etiam emolumentis temporalibus invitet, statuit, ut in omnibus Cathedralibus & Collegiatis Ecclesiis ex fructibus dignitatum, canonicatuum, personatuum, portionum, dimidiarumvè portio-

tionum, & officiorum, distributiones aliquæ pleniores, ac reliquorum dierum distributionibus majores assignentur (*si illa, quæ assignata reperiuntur, tenues arbitrio Episcopi judicentur, ut horum dierum solennitatibus dignè non respondeant*) quas ii tantùm percipiant, qui prædictis diebus præsentes atque interessentes choro fuerint.

DECRETUM XVII.

Distributiones quotidianæ solis interessentibus assignantur.

JAM diù à Bonifacio VIII. in constitutione quę incipit: *Consuetudinem*, improbatus ille abusus est, ut distributiones quotidianæ ab iis percipiantur, qui licèt præsentes in civitate sint, ubi ipsa sita est Ecclesia, divinis tamen non intersunt officiis. Neque eâ lege excepti sunt, nisi quos infirmitas, seu justa & rationabilis corporalis necessitas, aut evidens Ecclesiæ utilitas excusat. Iccircò hęc sancta Synodus eam consuetudinem detestatur, aboleriq́ue vult, quæ in quasdam hujus provincię Cathedrales Collegiatasq́ue Ecclesias irrepsit, ut ii, qui dignitates, canonicatus, personatus, portiones, dimidiasve portiones, vel officia obtinent, recreationis, ut vocant, vel requiei diebus, quibus jure aut consuetudine ab iisdem Ecclesiis abesse possunt, *distributiones nihilominus meras quotidianas accipiant*, cum illæ præsentibus tantùm, & per singulas horas choro interessentibus constitutæ sint.

DECRETUM XVIII.

Qui præbendas obtinent dignitatibus non unitas, ea ministeria exequantur, quæ ejusmodi præbendis injunguntur.

QUICUMQUE dignitates simul, & prębendas obtinent, quæ non sint perpetuò ipsis dignitatibus unitæ, non modò in altari Missarum solennia, quæ ratione prębendarum ipsis incumbunt, celebrare teneantur (sicuti à proximo Concilio Toletano statutum est) sed in choro aliis fungi ministeriis debent, quę cæteris ejusmodi prębendis injunguntur.

DECRETUM XIX.

Ut Episcopis in choro & capitulo prima sedes, locus, auctoritas, ac potestas sit: eisq́, cùm capitulum convocandum erit, schedula cum capitibus rerum agendarum exhibeatur.

EPISCOPIS in choro & capitulo prima sedes, & locus, quem ipsi elegerint, pręcipua omnium rerum agendarum auctoritas, convocandi capitula, si adsint, vota exquirendi, & juxta ea concludendi, potestas prima esse debet, ut sacro Concilio Tridentino sancitum est. Quod si Episcopus capitulum non convocaverit, ut in deliberationibus maturiùs & consultiùs procedatur, decernit hæc sancta Synodus, ac districtè mandat, *ut si ex consuetudine schedula cum rerum agendarum capitibus singulis canonicis traditur, illa etiam Episcopo exhibeatur*; præterquam si de re ad Episcopi, vel suorū commodum spectante, erit tractandum.

DECRETUM XX.

Ne quæ in uno capitulo rata sunt, in alio irrita censeantur.

NE ea, quæ maturo prudentiq́ue multorum consilio bene instituta sunt, paucorum fraude evertantur, Cathedralium Collegiatarumq́ue Ecclesiarum canonicis, ea, quę legitimè aliquo capitulo decreta antè fuerint, alio postmodùm capitulo rescindere non liceat, nisi totidem saltē sententiæ revocandi statuti fuerint, quot ejusdē decernendi fuisse cōstiterit. Cujus rei ut certior deinceps haberi ratio possit, curet is qui capitulo pręest, ut in singulis capitulis suffragiorum numerus & nomina in acta referantur.

DECRETUM XXI.

Ut parochiæ dividantur, describanturq́, per vicos & domos cuique Ecclesię viciniores.

SANCTISSIME à Tridentina Synodo sancitum est, populum in parochias proprias certasq́ue describi, ut sciat unusquisque unde sacra petere debeat, & quem vitæ magistrum atque inspectorem habeat. Invaluit autem in nonnullis hujus provinciæ oppidis prava consuetudo, ut incolis liberum sit parochiam cui adscribantur eligere; unde gravia incommoda existere necesse est, ovium curam negligi, ac ne cognosci quidem, cùm certas sedes non habeant per totum oppidum dispersæ: dissimulari delicta, remitti decimas transitionis metu, fœdas solicitudines existere, non absque simoniacæ labis infamia. His incommodis occurrens hæc sancta Synodus, hujus provinciæ Episcopis mandat, eum abusum de urbibus & oppidis quibuscumque quamprimùm tolli, dividiq́ue parochias, atque describi per vicos & domos cuique Ecclesiæ viciniores.

DECRETUM XXII.

Ut Beneficia parochialia, sive curata, quibuscumque locis unita & annexa, ab Ordinario singulis annis visitentur &c.

BENEFICIA curata, sive parochialia, quæ Cathedralibus Collegiatisq́ue Ecclesiis, dignitatibus, præbendis, capitulis, monasteriis, collegiis, aliisq́ue piis locis quibuscumque perpetuò unita & annexa reperiuntur, ab Ordinario singulis annis visitentur, & in

in iis ab eodem constituantur & deputentur vicarii perpetui, vel temporarii (prout ipsi Ordinario pro bono Ecclesiarum regimine expedire videbitur) cum tertia portione fructuum, aut majori vel minori, ejus arbitrio assignanda. *Quod moderandum erit ad præscriptum Constitutionis Pii V. de portionibus, quæ vicariis perpetuis assignari debent. Ita tamen, ut si vicarii perpetui fuerint constituendi, non ad liberam Ordinariorum electionem, sed ad nominationem illorum, in quorum Ecclesiis unitis ponentur, cum ipsorum Ordinariorum, seu eorum vicariorum prævio examine & approbatione, juxta eandem Pii V. constitutionem, deputentur.*

DECRETUM XXIII.

Ut examen, sive ad Ecclesiam parochialem, sive ad quodlibet aliud Beneficium, publicè fiat.

PROPOSITO edicto vacantis parochialis, qui convenient competitores, non clam, sed publicè examinentur. Quòd si locus aliquis ex Theologia, aut Jure Canonico explicandus disputatione sit, cæteris autem competitoribus si quid objicere volent, potestas fiat: sic enim de judicii æquitate constabit, & calumniæ auferetur occasio. Idem fiat quoties per examen, etiam sine concursu parochialis Ecclesiæ, collatio sive constitutio erit facienda.

DECRETUM XXIV.

Ut semel approbatus, aliâ parochiâ vacante, denuò examini subjiciatur.

NEQUE verò satis sit aliquem ex competitoribus insignem doctrinâ videri, examinatoribusque notum esse, aut aliâ parochiâ vacante jam examinatum, probatumque fuisse; sed necesse erit vacantibus singulis Ecclesiis, quas ille petierit, ad novum examen venire, & cum cæteris comparari.

DECRETUM XXV. aliàs XXVI.

Ne alicui parochia regenda conferatur, inscio illo ad quem collatio spectat.

CAVEANT tum Episcopi, tum Episcoporum, sive capitulorum Sede vacante vicarii, ne ei, quem magis idoneum per examen judicaverint, antè parochiam regendam committant, quàm idem ab eo, ad quem exspectat collatio, fiat: ne in collationis literis impetrandis negligens effectus, sine canonica institutione Beneficium Ecclesiasticum obtinere videatur.

DECRETUM XXVI. aliàs XXVII.

Ne sacerdotes, vel intuitu confessionis, vel pro aliis sacramentis administrandis, aliquid accipiant.

CUM profanis sacrisque legibus interdictum sit judicibus omnibus, ne se muneribus corrumpi patiantur, quò liberiores sint ad suum jus cuique tribuendum; multò id magis in confessionis judicio servandum est, ubi salus agitur animarum. Nullus itaque sacerdos, vel ratione confessionis, vel pro aliis sacramentis administrandis, *præterquam ex laudabili consuetudine à sponte dantibus*, pecuniam, vel quod pecuniâ æstimari possit, accipiat. Qui contra fecerit, ab administratione ejus sacramenti ad arbitrium Ordinarii suspendatur.

DECRETUM XXVII. aliàs XXVIII.

Confessionaria quo pacto fieri debeant.

UT institutum ad peccatorum medicinam confessionis sacramentum, ab omni criminis & calumniæ occasione liberum sit; confessionaria in singulis Ecclesiis conficiantur aperta, ita tamen ut inter confessorem & mulierem pœnitentem, honestatis caussâ, ferrea lamina, aut tabella minutis foraminibus pertusa interponatur. *Ad hæc neque in hospitalibus, aut eremitoriis, neque in cappellis Ecclesiarum, neque in privatis domibus, nisi morbi caussâ, aut alia urgente necessitate, confessiones fœminarum audiantur.*

DECRETUM XXVIII. aliàs XXIX.

Confessariorum pœna, si cum fœminis, quarum confessiones audierint, polluantur.

SI quis sacerdos, cum ea fœmina, cujus antea confessionem audierit, carnali commistione se polluisse, convictus fuerit; Beneficiis omnibus ab Episcopo privetur, & ab executione ordinum, sacramentorumque administratione, quamdiu eidem Episcopo videbitur, suspensus erit, *aliisque pœnis, quibus gravissimum hoc scelus sacri Canones vindicant, severè afficiantur.*

DECRETUM XXIX. aliàs XXX.

Qui fœminarum confessiones audire debeant, quâ ætate esse oporteat.

SACRAMENTORUM ministros non crimine modò, sed etiam suspicione criminis carere convenit, & ad officii nomen ætatis gravitatem adjungere. Iccircò nullus sacerdos ante expletum quadragesimum ætatis annum, exceptis tantum parochis, mulierum confessiones

nes audiat. Qui in minore, quàm dictum est, ætate fœminis sacramentum Pœnitentiæ ministraverit, quamvis alioqui idoneus & approbatus ab Ordinario, ipso facto ab officio audiendi confessiones suspensus sit tamdiù, donec eidem Ordinario visum fuerit. Licebit tamen Episcopo, cujus id conscientiæ relinquitur, hac ætatis lege solvere eos sacerdotes, quorum probitatem habuerit exploratam.

DECRETUM XXX. aliàs XXXI.

Quonam habitu sacramenta ministrari debeant.

SANCTA sanctè tractanda sunt, vestesque adhibendæ rebus agendis consentaneæ, discretæque à communibus. Optat ergo sancta Synodus, ut divinum Missæ sacrificium celebraturi sacerdotes, vestibus sacris superpelliceum subjiciant: iisdem autem mandat, ut superpelliceo induti, si commodè fieri possit, confessiones audiant, & cętera sacramenta ministrent.

DECRETUM XXXI. aliàs XXXII.

Ne quis sacris ordinibus initietur, nisi Beneficium Ecclesiasticum, aut patrimonium verè obtineat.

QUAMQUAM sacris Canonibus olim, & nuper Tridentinæ Synodi decreto satis cautum est, ut nemo sacris ordinibus initietur, qui vel Beneficium, vel certè pro necessitate, aut commoditate Ecclesiarum, Episcopi judicio, pensionem, patrimoniumve non obtineat; tamen nonnulli se ipsos fallentes, non Deum, simulatis donationibus cum tacito vel expresso restituendi pacto, aliisque fraudibus, conficta patrimonia, vel aliena Beneficia pro legitimis ac propriis, ordinationis caussâ producunt. Si quis ergo posthac falsa conficta que hujuscemodi patrimonia, vel commodata Beneficia, ut ordinetur attulerit, ab executione ordinum ipso facto, quoad Ordinario visum fuerit, suspensus existat: ac præterea arbitrariis pœnis severè multetur.

DECRETUM XXXII. aliàs XXXIII.

Ut quicumque ad ordines titulo patrimonii aut pensionis promoventur, ejus Ecclesiæ servitio addicantur, cui tamquam necessarii aut utiles sunt ordinati.

QUONIAM patrimonii titulo ordinandi non sunt, nisi quos propter Ecclesiarum necessitatem vel commoditatem assumendos Episcopus judicaverit; quique ipsarum Ecclesiarum ministerio ita deputentur, ut locum inconsulto Episcopo non possint deserere; multi tamen postquam occasione raritatis ministrorum, ad titulum patrimonii vel pensionis sunt admissi, incertis vagantur sedibus, neque ullum officii genus ei Ecclesiæ præstare curant, cui se fore utiles antea prædicabant; ideo hæc sancta Synodus, Oecumenicæ Synodi Tridentinæ præcepto inhærens, statuit, ut quicumque posthac ad sacros ordines titulo patrimonii aut pensionis promovebuntur, ejus Ecclesiæ servitio addicantur, cui tanquam necessarii aut utiles sunt ordinati. Ea verò deputatio in literis ordinum testimonialibus adscribatur, ut visitatores à singulis ejus monasterii rationem exigant. Quòd si inconsulto Episcopo locum cui adscripti sunt deseruerint, eis ex præscripto Tridentinæ Synodi sacrorum exercitium interdicatur.

DECRETUM XXXIII. aliàs XXXIV.

Quid de qualitatibus primâ tonsurâ initiandorum, aut ad minores ordines promovendorum, inquirendum sit.

IN eorum qualitatibus inquirendis, qui vel primâ tonsurâ initiandi, vel ad minores, sacrosque ordines promovendi sunt, quòd ad genus quidem attinet, satis sit de parentum & avorum qualitatibus interrogare, idque juxta constitutionem Bonifacii VIII., quæ incipit: *Statutum*: cum usus doceat, pleniorem generis perscrutationem, & difficilem esse, & multis præterea perjuriis, calumniis, & inimicitiis expositam.

DECRETUM XXXIV. aliàs XXXV.

De habitu clericorum.

GRAVITER fert hæc sancta Synodus eorum clericorum luxum, qui & in ipsa prima tonsura, ut ignominiam sæcularis habitus deponerent, sunt admoniti; postea tamen, etiam sacris initiati, ornatum pompamque sæcularium imitantur & vincunt. Prohibet igitur, ne posthac ulli clerici in sacris ordinibus constituti, vel Beneficium obtinentes Ecclesiasticum, utantur subucularum extremis oris ad collum manusque crispatis, aut femoralibus turgidis vel incisis: nec in vestibus laneis alios usurpent colores, præter quatuor modestos & obscuriores, nempe nigrum, violaceum, cinericium, hoc est pardum, & castaneum, hoc est leonatum. Neque togas interiores, quas sotanas vocant, ex damasco raso aut villoso serico conficiant, vel omnino ex ullo serici genere præter tafetanum, aut si quid est eo vilius, & inferius: neve ullum genus vestium, etiam domesticarum, auro vel argento intexto, vel assuto ornent: ne calceis sericis vel incisis, aut alterius coloris, præterquam nigri, utantor; neque pileolos venatorios, quos *monteras* vocant, aut galeros brevibus alis, in altumque assurgentes, deferant. Annulis verò abstineant, nisi quibus ratione dignitatis uti fas est. Ne denique barbam tondeant, superiori labro laïcorum more intoo-

io:

ſo: cùm hæc non modò levitatem animi præſeferant, ſed riſum etiam, & contemptum ordini pariant Eccleſiaſtico. Veſtes honeſtæ & talares ſint, non tamen caudatæ, nimiumque prolixæ. In Eccleſia verò lineis, hoc eſt, ſuperpelliceis, induantur, non acu pictis, & pretioſis, neque nimis brevibus, ſed planis, ſimplicibus, & ſaltem unũ palmum, hoc eſt duodecim digitos ſub genu dimiſſis. Ut denique ubique in omni corporis cultu & geſtu ſimul, & gravitatem & modeſtiam referant Eccleſiaſticam. Qui fuerint his mandatis contumaces, ſciant ſe pœnis ſuſpenſionis, & ubi opus fuerit, etiam Beneficiorum privationis, ex decreto Concilii Tridentini ab Ordinario fore puniendos.

DECRETUM XXXV. aliàs XXXVI.

Ne clerici quicumque fœminas manuducant, vel eodem jumento ſecum vehant, eaſve comitentur.

EXCOMMUNICATIONEM latæ ſententiæ proximo Concilio Toletano impoſitam in eos clericos, qui cùm in ſacris ſint conſtituti, mulieres aut manuducerent, aut eodem inſidentes jumento veherent; hæc ſancta Synodus ad quoſcumque clericos Beneficium Eccleſiaſticum, etiam cappellaniam, obtinentes extendit. Utriſque præterea clericis vetat fœminas per urbem, aut oppida, cùm in ſella geſtatoria hominum manibus deportantur, pedibus comitari. Quibus mandatis ſi inobedientes fuerint, tam clerici, quàm fœminę, quæ hujuſmodi officia ſibi à clericis præſtari patiuntur, iidem latæ ſententiæ excommunicationi ſubjiciantur.

DECRETUM XXXVI. aliàs XXXVII.

Ut ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum in altari maximo, nec alibi, reponatur.

SANCTISSIMO Euchariſtię ſacramento, cùm parem, ut cultum exhiberi, ita ſedem collocare humanæ facultatis non ſit; præcipuam certè & nobiliſſimam tribui convenit, ubi reponatur; hoc eſt altare Eccleſiæ maximum, ad quod populus plurimum orare, clerici diurnas nocturnaſque preces canere conſueverunt. In quibuſcumque ergo parochialibus, collegiatis, aut fortè etiam cathedralibus Eccleſiis extra facellum majus reponitur, omnino in altare maximum transferatur. Ubi ergo immemorabili conſuetudine, intra facellum quidem majus, quamvis extra altare maximum ſervatur, nihil hoc decreto innovetur. Templis tamen omnibus, quæ in poſterum extruentur, Euchariſtiæ ſedes altare maximum ſit. In ſanctimonialium autem monaſteriis, præterquam in altari maximo, nullo clauſtri, vel chori loco, ſive chori etiam pariete, Euchariſtia ſervari permittatur. Quod in Tridentina Synodo non obſcurè mandatum, quoniam alienis expoſitionibus eludebatur, Apoſtolicâ nuper auctoritate denuò, ut ita fiat, ſancitum & declaratum eſt.

DECRETUM XXXVII. aliàs XXXVIII.

Comœdiæ, tragœdiæ, ludi, choreæ, & ſaltationes, dum divina celebrantur, in templis prohibentur.

COMOEDIÆ, tragœdiæ, etiam de argumentis ſacris, & quicumque hiſtrionum ludi, choreæ quoque, & ſaltationes, quas noſtri *danzas* vocant, dum divina celebrantur officia, intra templum agi non permittantur: cùm experimento compertum ſit, populum, quem ad pietatem maximè ſacris temporibus & locis excitari convenit, earum rerum ſpectaculo, & auditione, atque promiſcuæ multitudinis concurſu plerumque depravari.

DECRETUM XXXVIII. aliàs XXXIX.

Ut fœminæ in templis ſeorſum à viris ſedeant.

VETUS Eccleſiæ conſuetudo fuit, ut in templis laïci à clericorum choro diſcreti, viri item à mulieribus, diverſo loco vel ſederent, vel ſtarent. Eum morem tamquam ſanctiſſimum, & myſteriorum dignitati, atque loci honeſtati convenientem, ex parte nunc reſtituere cupiens hæc ſancta Synodus, mandat, ut in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſiis, dum divina celebrantur officia, mulieres omnes non modò à choro, ſed à facello etiam maximo excludantur. Sanctiſſimos autem Epiſcopos hortatur, ut eandem quoque legem in parochialibus, cæteriſque Eccleſiis, ſicut ipſis magis expedire viſum fuerit, obſervari curent.

DECRETUM XXXIX. aliàs XL.

Quoniam in loco venerandum Miſſæ ſacrificium celebrari deceat.

QUO religionis cultu, & reverentiâ, venerandum, atque hominibus, ipſiſque angelis tremendum Miſſæ ſacrificium peragendum ſit, ex eo conſtat, quòd in illo Dominus noſter Jeſus Chriſtus, verus Dei filius, quotidie immolatur & ſumitur. Quamobrem ex veteri ſanctorum Patrum & Conciliorum auctoritate, hoc divinum myſterium non niſi in locis Deo conſecratis celebrandum eſt, & ab eo infideles, ac profani per oſtiarios arcendi, & ſilentium per diaconos indicendum, omniſque ſtrepitus ac tumultus comprimendus eſt. Quæ cùm in rerum vęnalium foris, & macellis ſervari non poſſint, ubi profanis colloquiis, ſtrepitu, clamore, plena ſunt omnia, & fideles infidelibus ſervis ſępe permiſti; mandat hæc ſancta Synodus, ex omnibus rerum vęnalium foris, omnino eam conſuetudinem tolli, quia in eminenti aliquo, & vendentium

tium

tium atque ementium oculis exposito loco, tam sanctum & arcanum mysterium peragi solet. Neque enim decet, cum dominus noster ementes & vendentes ejecerit de templo, nos in ementium atque vendentium foro templum ipsum constituere. Exiguo præsertim promiscuę plebis fructu in mercaturam intentæ, oblitæ officii, atque Ecclesiastici pręcepti, cui non curat satisfacere. Itaque Episcopi in iis oratoriis celebrandi adimant facultatem, sacerdotes verò, qui postquam fuerint admoniti, in illis celebrare ausi fuerint, pro ratione delicti severè puniantur.

DECRETUM XL. aliàs XLI.

Ne sacerdotes in privatis domibus aut sacellis Missam celebrent.

CUM templa ad divini sacrificii usum peculiari ritu consecrata sint, dicente Domino: *Non offeras holocaustum tuum in omni loco, sed in loco quem elegit Dominus Deus tuus*; non *concedant* Episcopi cuiquam sacerdoti ad celebrandum in privatis domibus, aut earum cappellis, facultatem. Hic enim abusus etiam olim à Laodiceno, & proximè à sacro Tridentino Concilio est reprehensus.

DECRETUM XLI. aliàs XLII.

Quâ horâ Missæ sacrificium celebrandum est.

NULLUS sacerdos ante auroram, vel post meridiem Missam celebret: neque post dictam generalem confessionem expectandi cujusquam gratiâ cesset, sed inchoatum semel sacrificium sine ulla mora ad finem usque prosequatur: qui contrà fecerint, gravibus pœnis ab Ordinariis coërceantur.

DECRETUM XLII. aliàs XLIII.

De iis quæ circa monialium clausuram observanda sunt.

QUæcumque de Regularibus à sancta Tridentina Synodo statuta sunt, ea curent Episcopi, ut in monasteriis ipsorum jurisdictioni subjectis diligenter observentur. Imprimis autem, quæ de proprietate tollenda, & clausuræ custodia, tum ab eadem Synodo, tum Romanorum Pontificum felicis recordationis Pii IV. & Pii V. ac nuper sanctissimi domini nostri Gregorii XIII. constitutionibus decreta sunt, ea quamprimùm in usum inducant, atque restituant; ne sublatis de religione castitatis & paupertatis præsidiis, religio ipsa labefactetur & corruat. Si quid ergo alicui sanctimoniali relictum, donatum, legatumve sit, aut ipsius labore vel industria quæsitum, id nihilominus in commune conferatur, deturque Pręfectę custodiendum atque distribuendum. Quæ tamen pro officio curabit, ut illius in primis necessitati succurratur, cujus causâ id monasterio accesserit. Quod verò ad clausuram attinet, meminerint Episcopi se egrediendi licentias, nisi in casibus lepræ, & epidemię, & magni incendii, Pii V. constitutione definitis, dare non debere. Ad ingrediendum verò intra monasteriorum septa nemini facultatem dare posse, nisi in scriptis, & in casibus valdè urgentibus & necessariis.

DECRETUM XLIII. aliàs XLIV.

Ante electionem Abbatissæ vel Priorissæ, Episcopi monasteria sanctimonialium visitent.

IN monasteriis sanctimonialium, quæ Ordinariis subjecta sunt, quoties Abbatissæ, Priorissæ, seu quocumque alio nomine Præfecta nuncupetur, officium vacaverit, & nova electio facienda fuerit, Episcopus per se aut vicarium suum, vel alium ab eo deputandum, visitet ipsum monasterium, & ejus singulas personas, ita ut faciendam electionem visitatio omnino pręcedat.

DECRETUM XLIV. aliàs XLV.

De fœminis quæ votum simplex virginitatis emittunt, quid observandum.

LICET hæc sancta Synodus non damnet, sed valdè potiùs commendet, illarum mulierum pietatem, quæ sanctę virginitatis, aut castitatis propositum, vel etiam votum simplex domino offerunt, in habitu modesto, etiam in privatis domibus, viventes; tamen ne sub sanctitatis specie liberè vagandi occasionem habeant, & sanctissimis religionibus dedecus afferant; prohibet sub latæ sententententiæ excommunicatione, ne in posterum hujusmodi mulieres, quas *Beatas* vocant, domi suæ viventes, deferre possint habitum, seu vestem religionis certæ & probatę: ac preterea ne deinceps obedientias privatis clericis sęcularibus vel regularibus, etiam nomine sui ordinis, promittant, vel tradant: datas verò hactenus, sancta Synodus præsenti decreto irritas & nullas esse decernit. Qui secus fecerint, & hujusmodi obedientias aut dederint, aut acceperint, eo ipso excommunicationis sententiam incurrant.

DECRETUM XLV. aliàs XLVI.

Nonnulla circa fœminas vulgò Tertiarias *statuuntur.*

COnstitutioni felicis recordationis Pii V. quæ incipit: *Circa pastoralis*; de clausura à sanctimonialibus, & ab iis fœminis, quæ Tertiariæ, seu de pœnitentia vocantur servanda; inhęrens sancta Synodus, eam in iis etiam mulieribus observari mandat, quę per totam hanc provinciam cùm *Beatæ* vocentur, in congregatione, & sub obedientia vivunt; atque

Ee juxta

juxta eam Episcopos curare diligenter, ut quæ professionem emiserunt, religiosæ clausuræ legibus constringantur; quæ verò nondum emiserunt, si paternis adhortationibus monitæ, votis solennibus se adstringere recusaverint, nullomodo ampliùs permittatur ad earū se congregationem adjungere, ut ita paullatim extinguantur. Cùm sit indecorum speciem pietatis & castimoniæ perferre, pericula non vitare.

DECRETUM XLVI. aliàs XLVII.

Ne Episcopi Regulares ordinent, nisi suorum Prælatorum approbatione commendentur.

JAM olim veteri jure, & Bonifacii VIII. constitutione, quæ incipit: *Cùm nullus*; Regulares à propriis Episcopis ordinari debere satis constabat. Sancta autem & Oecumenica Tridentina Synodus animadvertens privilegia & exemptiones in ordinibus, multa in Ecclesiam abutentium culpâ invexisse sæpè mala, eos neque simul duos ordines sacros suscipere voluit, neque in minore ætate, quàm sæculares, neque sine diligenti Episcopi examine sacris initiari. Cujusvis præterea generalis rescripti vel privilegii prætextu, nisi à proprio Episcopo, aut ejus testimonio commendatum, quemquam ordinari generaliter vetuit. Ideo hæc sancta Synodus statuit, ut nemo ex hujus provinciæ Episcopis Regulares ordinet, nisi eos, qui in ipsis diœcesibus degentes, approbationem quoque suorum Prælatorum habent; aut si aliunde venerint, præter suorum Superiorum testimonium, literas quoque dimissorias eorum Episcoporum afferant, in quorum diœcesibus vivunt.

DECRETUM XLVII. aliàs XLVIII.

Circa denunciationes eorum qui matrimonium contrahunt, quid observandum.

EORUM, qui matrimonium contrahere volunt denunciationes, non in alterius tantùm, sed in utriusque parochiis fiant, in quibus vel nati sunt, vel diuturnum domicilium constituerunt, & omnino ubi eorum conditio & mores erunt notiores. Eas tamen publicas denunciationes, vel differre, vel omittere, nulli parocho liceat, nisi ex folius Episcopi, non autem vicarii, etiam generalis, auctoritate.

DECRETUM XLVIII. aliàs XLIX.

Parochi in neophytis catechesi instituendis, ac in fide roborandis, diligentes se præbeant.

UT plantæ novæ solent ab agricolis diligentiùs coli & foveri, ita præcipua ab Episcopis & parochis cura adhibenda est in his Christianis instituendis, atque in fide confirmandis, qui ex Sarracenorum secta ad fidem recèns conversi sunt, vel ab illis proximè genus ducunt, quos nostri tum neophytos, tum Moriscos vocare consueverunt. Illorum ut est in tota Hispania innumerabilis multitudo, ita eos assiduâ parochorum vigilantiâ doceri, atque in officio contineri, hæc sancta Synodus vehementer optat. quod futurum facilè sperat, si parochi ex subjectarum legum præscripto illos instituendos curaverint. Imprimis quisque parochus omnium ejusmodi neophytorum catalogum describet, qui in ipsius parochia quintum ætatis annum excesserint, sive ii servi sint, sive liberi: atque ubi singuli baptizati fuerint, diligenter inquiret. Quod si ab illorum aliquo mutari domicilium deprehenderit, alterum continuò parochum admonebit in cujus parochiam is migraverit, ut eadem ubique ejus ratio habeatur.

Curet preterea ut singulis diebus Dominicis, ac festis, quibus reliquus populus præcepto audiendæ Missæ tenetur, omnes illi similiter in suis parochiis majorem, solennemque Missam audiant, & à parocho, sive sacrista, datâ tesserâ, vel è catalogo evocent, aut memorentur, pœnâ pecuniariâ absentibus inflictâ, quæ in tres æquas partes divisa, fabricæ, parocho, sacristæque attribuatur. Eam pœnam si ab ipso sacrista admoniti solvere recusaverint, in catalogum relati, Episcoporum vicariis denuncientur. Sed privatam tamen Missam audire permittentur qui ceterorum Christianorum servi famulive sunt, modò illorum heri eam curam in se receperint.

Linguæ omnino Arabicæ his usus interdicatur, ne simul cum ea generis originem, pristinæque sectæ meminerint errores. Si qui verò fuerint in usurpanda patria lingua pertinaces, Episcopis quamprimùm indicentur.

Sacramenta his, quæ maximè communia sunt, conferantur, Baptismus, Confirmatio, Pœnitentia, extrema-unctio, & Matrimonium: sed Eucharistiam ne accipiant, nisi quibus à generalibus singularum diœcesium vicariis permissum fuerit: idque magno delectu, & causâ accuratè perpensâ.

Per singulos autem dies festos horâ aliquâ pomeridianâ, docente parocho, vel si is impeditus fuerit, præeunte sacrista, catechesin, & facilem aliquam Fidei rudimentorum explicationem, tum ipsi, tum illorum filii filiæque audiant, & addiscant.

DECRETUM XLIX. aliàs LI.

De hujusmodi decretorum publicatione.

DUobus veterum Conciliorum, Lateranensis & Toletani, statutis, quæ incipiunt: *Sicut olim*. Et: *Decernimus*, inhærens sancta Synodus; præcipit omnibus hujus provinciæ Episcopis, ut intra sex menses à fine præsentis Concilii, in prima Synodo Diœcesana ab ipsorum unoquoque celebranda, & quoties expedire viderint, hujus sancti Concilii Provincialis decreta publicent, & illorum observationem, quàm diligentissimè subditis suis com-

commendent: ne si commissæ illis oves à Patrum institutis per ignorantiam abhorrent, gravissimam ipsi negligentiæ culpam incurrant.

DECRETUM L. aliàs LII.

Testes Synodales deputantur.

Lateranensis Concilii decretum, quod incipit: *Sicut olim*, hęc sancta Synodus sequuta, subjectas personas deputat in testes, ut vocant, Synodales, qui posthac quæcumque correctione & reformatione digna viderint, simpliciter, & sine jurisdictione investigent, & ad proximam Synodum Provincialem fideliter referant. Hi verò intra duos menses à fine hujus Concilii per se, aut per procuratorem in manibus sui Episcopi jurent, se injuncto sibi munere fideliter esse functuros.

Deinde adhibentur plurima nomina testium Synodalium, seu zelatorum (ut ajunt) quæ prætermittenda duximus.

GRATIARUM ACTIO.

Peractis his omnibus, quæ hoc tempore maximè, vel communi deliberatione tractanda, vel in decreta visa sunt referenda, imprimis omnipotenti Deo, unde omnia bona promanant, quanto maximo possumus cordis affectu, debitas laudes persolvimus, quòd dignatus est nos in hunc cœtum conjungere, & in eo agenda inspirare, ac tandem singulos in proprias Ecclesias salvos & incolumes dimittere. Præterea sanctissimo domino nostro Papæ Gregorio XIII. justitiæ amatori, Conciliorum protectori, qui Ecclesiam Catholicam, nosque, licèt indignos gregis Dominici pastores, in viam salutis sanctissimę dirigit & gubernat, multos annos comprecamur. Secundet Dominus sanctissimos ejus pro religione conatus, detque decursis longissimis vitæ spatiis in horrea cœlestia copiosos frugum manipulos comportare. Philippo etiam Secundo Hispaniarum Regi Catholico, domino nostro clementissimo, quàm maximas gratias agimus, quòd favore suo Regio hujus sancti Concilii progressibus auctoritatem quietemque summam præstare voluit. Det illi Dominus de hostibus Fidei victoriam, & post longam vitam æterni regni cumulatissima pręmia. Illustrissimo denique & Reverendissimo Metropolitano, sanctissimis Episcopis, quorum vigilantiâ & labore hęc sancta Synodus ad felicem exitum perducta est, multos annos, & æternam felicitatem. Amen.

Post lecta à diacono hęc decreta, interrogati sunt Patres per secretarium:

Reverendissimi Patres, placent ne vobis hęc decreta? & singuli responderunt: Placent.

Et iterum: Placet ne etiam ut ad laudē & gloriam omnipotentis Dei huic sancto Concilio Provinciali Toletano finis imponatur? & responderunt: Placet.

Et statim promotor fiscalis Concilii petiit atque requisivit, tum de hodiernis, tum de cœteris hujus Concilii Actis fieri unum seu plura instrumenta publica.

Postea Illustrissimus Cardinalis Metropolitanus ad Concilium conversus, altà voce dixit: Reverendissimi Patres, Concilium Provinciale finitum est, ite in pace. Et responso *Deo gratias*, cantatum est: *Te Deum laudamus.*

Tandem Cardinalis dicto versu: *Salvos fac*, &c. & oratione ex itinerarii formula ad dimittendos Patres, benedixit Synodo. Et à diacono publicata est centum dierum indulgeutia, ab ipso Cardinali prçsentibus concessa.

Ego Gaspar Cardinalis, Archiepiscopus Toletanus, Hispaniarum Primas, diffiniens subscripsi.
Ego Alvarus Episcopus Palentinus & Comes, diffiniens subscripsi.
Ego Antonius Episcopus Cordubensis, diffiniens subscripsi.
Ego Franciscus Episcopus Giennensis, diffiniens subscripsi.
Ego Gomezius Episcopus Conchensis, diffiniens subscripsi.
Ego Alphonsus Episcopus Oxomensis, diffiniens subscripsi.
Ego Laurentius Episcopus Seguntinus, diffiniens subscripsi.
Ego Andreas Episcopus Segoviensis, diffiniens subscripsi.
Ego Alphonsus Abbas Vallis-oletanus, diffiniens subscripsi.

Concordant decreta cum originali,
In quorum fidem subscripsi
Joannes Baptista Perez Canonicus Toletanus, sancti Concilii Provincialis Secretarius.

PETITIONES

Capitulorum Ecclesiarum Cathedralium provinciæ & Metropolis Toletanæ, circa appellationem à decretis ejus Concilii ad Romanum Pontificem.

In Concilio Provinciali Toletano ultimò celebrato, & publicato de mense Martii proximè præteriti, multa fuerunt facta decreta contra Canones, ac sacrorū Conciliorū statuta, & laudabiles consuetudines Ecclesiarum Cathedralium dictæ provinciæ: & in specie fuerunt facta decreta de quibus superiùs fuit mentio.

Quando hujusmodi decreta fuerunt intimata ac publicata, capitula dictarum Ecclesiarum Cathedralium, videlicet Palentinæ, Cordubensis, Giennensis, Conchensis, Oxomensis, Seguntinæ, Carthaginensis, & Segoviensis, per eorum legi-

legitimos procuratores, ab illis, tanquam valdè gravatoriis & læsivis appellàrunt ad fanctam Sedem Apostolicam, & obtinuerunt committi caussam appellationis cum expressione dictorum decretorum gravantium, prout in communicatione in Actis præsentata, in qua data fuit facultas inhibendi, prævià maturà caussæ & decretorum prædictorum discussione. Ideo ad effectum inhibendi pro justitia istius partis adducuntur infrascripta.

Primum, in dicto Concilio fuit factum decretum, quòd capitula non possint accipere residentias, id est, petere rationem administrationis ab officiali Episcopi præmortui.

Secundum, quòd non possint providere Beneficia curata, vacantia in Sede vacante, sed vicarius. Quæ duo decreta valdè gravant capitula, nam Sede vacante, capitulum Cathedralis succedit Episcopo, ut fungatur vices Episcopi, tam in spiritualibus, quàm in temporalibus, pen. & ult. *de supplen. neglig. Prælat.* lib. 6. cap. 15. qui *De elect.* lib. 6. & propterea poterit exigere rationes ab officiali Episcopi præmortui, maximè quòd plerumque evenit, ut vacatio Sedis Episcopalis duret longo tempore, & interim officialis vel discedit ad partes longinquas vel decedit, & si expectaretur usque ad adventum novi successoris, posset Ecclesia detrimentum pati.

Pariter secundum decretum gravat, quia vult, quòd collatio Beneficiorum curatorum expectet ad vicarium capituli, exclusivè ad capitulum; & cùm omnis potestas vicarii dependeat à capitulo, pen. in fin. *Ne sede vacan.* lib. 6. absurdum videtur, ut plus possit famulus quàm dominus.

Tertium est, quòd non possit capitulum dare licentias faciendi opera Ecclesiarum & locorum piorum. quod est contra potestatem tributam capitulo, Sede vacante, à Jure communi. Nam capitulum est necessarius administrator. Glos. in verb. *capituli.* Clem. 1. §. pen. *de hered.* unde omnia administrare potest. lib. 2. cap. *de off. ejus qui vic. alt. per.* Et est contra pias defunctorū voluntates, qui reliquerunt multa opera pia certo tempore annuatim distribuenda vel facienda: & hoc modo impedirentur, si capitulum impediretur ne posset illa adimplere.

Quartum, quòd in qualibet convocatione capituli semper ostēdatur priùs schedula Episcopo eorū quæ in tali capitulo tractanda erunt: in quo etiam valdè gravatur capitulum, quia hoc modo erit in potestate Episcopi prævenire vota, & omnia subvertere; maximè si contingat aliquid tractari contra ipsum Episcopum, vel suos.

Quintum, quòd præbendati ponant tertiam partem fructuum indistinctè, nulla habita consideratione, an habeant distributiones tenues & contemptibiles, nec ne: cum tamen Concilium contrarium determinet Sess. 21. cap. 3. & plures sint præbentati, qui distributiones notabiles habent.

Sextum, quòd præbendati seu Beneficiati non possint lucrari aliquod genus distributionum in mensibus recreationum, quos Conciliū elargitur.

Septimum, quòd debeant augeri distributiones in certis festivitatibus anni, quas non possunt lucrari præbentati in dictis diebus recreationū.

Ambo hæc decreta gravant hanc partem: quia quòd non possint lucrari aliquod genus distributionum in diebus recreationum, est injustum: quia si Concilium concedit tres menses absentiæ, licitè potest abesse. si igitur licet abesse, non debet ei pœna imponi. quod enim lege permittente fit, non meretur pœnam. Præterea gravat in eo, quòd vetat posse lucrari ullum genus distributionum: nam sunt certæ distributiones, quæ dividuntur bis vel pluries quolibet anno, & non sunt propriè distributiones, nec dantur dietim, aut ad manus, quas tamen non est honestum quòd quis amittat.

Octavum, quòd in certis festivitatibus anni omnes præbendati teneantur confiteri, communicare, aut celebrare Missam sub pœna amissionis redditūum octo dierū præcedentium. Gravat etiam hanc partem: qua videtur inconveniens, ut in similibus pœna adjiciatur: quia hæc omnia sponte fieri debent, non metu pœnæ. Videtur etiam pœna excessiva, quia redditus octo dierum possunt importare notabilem summam. Possunt etiam ex hoc oriri plura scandala: nam multa possunt intervenire, etiam inopinatè, ut non expediat ea die sumere sacram Eucharistiam: & cogeretur quis ad evitandam pœnam propalare forsan aliqua, quæ non conveniunt referre, aut in judicium deduci: ultraque hinc mille lites oriri possunt.

Nonum, quòd si uno die ex novem mensibus residentiæ defecerint, medietatem fructuum, si secunda vice defecerint, etiam per unam aliam diem, omnibus fructibus, si verò defecerint tertia vice, etiam per unum alium diem, Beneficio ipso priventur, est expressè contra Concilium Sess. 24. cap. 12. quod non considerat absentiam unius diei, sed eam quæ sit notabilis: & si hoc decretum subsisteret, esset illaqueare omnes præbendatos.

Decimum, confirmat Concilium Provinciale Toletanū aliàs celebratum de anno MDLXVI. illudque simul cum præsenti Concilio Provinciali omnino exsequendum etiam præcipit. Est etiam valdè injustum: quia à dicto Concilio anni MDLXVI. fuit pro hac parte appellatum, & nunquam fuit confirmatum, nec usu receptum. & propterea non est æquum, ut nunc ex abrupto executioni demandetur.

Pariter, quòd Episcopi exsequantur ea quæ per ipsos sunt decreta, antequam per Papam sint confirmata, est in diminutionem auctoritatis Sedis Apostolicæ: quia non debent procedere ad innovationem status Ecclesiæ totius provinciæ inconsulto Pontifice.

Undecimum, gravamen capitulis manifestum fuit in Sessione in Concilio, ex quo circa ordinem & formam sedendi non fuit servatus consuetus & debitus honor, ut dato cōpetente termino ad probandum, sumus parati probare.

Interim tamen supplicatur pro inhibitione quoad supradicta decreta.

EPI-

EPISTOLA

D. CARDINALIS QUIROGÆ

Simul cum Concilio Toletano missa ad SS. D. Gregorium XIII. Pont. Max.

Beatissime Pater.

AB eo tempore, quo V. B. me, licèt immeritum, Ecclesiæ præfecit Toletanæ, nihil magis in votis habui, quàm ut Concilium Provinciale cogerem. Exigebat id officii à me, tum Synodi Tridentinæ auctoritas, quæ singulis trienniis Concilia Provincialia indixerat, tum Ecclesiasticarum rerum nostratium multitudo, quæ maturè corrigendæ, multorumque consiliis constituendæ videbantur. Itaque ubi primùm mihi per publicas occupationes licuit, Reverendissimos Episcopos meos Comprovinciales convocavi, & cum illis Concilium hoc ipso anno peregi, non sine magno (ut puto) hujus provinciæ fructu. Multę enim graves dubitationes communi consilio diffinitæ sunt, multi abusus profligati, & de Tridentinæ Synodi observatione cum primis actum diligentissimè. Nova autem decreta, tum paucissima, tum brevissima edidimus: eaque ipsa cum Synodo Tridentina & superiori Concilio Toletano omnino convenientia, ut eò fierent nostris gratiora, quò rerum novarum minùs continere viderentur.

Id Concilium nunc ad vestram mitto Beatitudinem, cui rerum nostrarum, à me imprimis, pro munere mihi in uncto, & acceptis maximis beneficiis, reddenda ratio est. Præsertim cùm à quibusdam nostri Concilii decretis ad vestram Sanctitatem nonnullarum Ecclesiarum capitula appellâsse videam. Spero enim fore ut V. B. his ipsis lectis, pro sua integritate & prudentia, parum justam capitulorum querelam esse judicet. Mei verò officii fuit, vel si nulla intercessisset appellatio, ut hujus nostri Concilii decreta ad V. B. mitterem, ejusq; Apostolicæ censurę subjicerem. Id quod nunc facio supplex & humilis: Deum simul comprecatus, ut V. B. post multos Ecclesiæ feliciter gubernatę annos feliciorem ęternę glorię coronam largiatur. Matriti die ..... Julii MDLXXXIII.

NOTÆ V. CL.

JOANNIS BAPTISTÆ PEREZ

Canonici Toletani, & postea Episcopi Segobriensis, in quibus tuetur epigraphen hujus Synodi, & adversùs scrupulosos quosdam ostendit, Concilium Provinciale appellari posse Sanctum.

QUONIAM nuper à quibusdam dubitari ceptum est, an Conciliis Provincialibus *sanctæ* vel *sacræ Synodi* titulus conveniat; quasi id nomen Generalibus tantùm Conciliis tribuendum sit; placet ex multorum Conciliorum exemplis judicare, Concilia Provincialia *sancta* & *sacra* semper appellata esse, neque de eo unquam foisse dubitatum. Quòd verò quidam ideo *sancta* dicenda negant, quòd non contineant certam & indubitatam veritatem atque Spiritûs sancti gratiam & assistentiam; non video cur ex eo continuò efficiatur *sancta* appellari non possie. Nam si vel maximè in istius significationis angustias *sanctum* nomen velimus redigere, neque profectò Generalia Cancilia *sancti* nomen usurpare possint. Siquidem & hęc ante Romani Pontificis confirmationem falli posse, Catholici probant nonnullorum Conciliorum exemplis, ut Ariminensis, Ephesini II. & Basileensis. At longè magis *sancti* & *sacri* nomen apud scriptores Ecclesiasticos patet, quàm ut istis terminis concludi debeat. Significat enim quidquid à religione Christiana profectum, quidquid sacris cæremoniis ritè & canonicè peractum, vel ad finem religiosum institutum est. Unde & *sacras religiones, terram sanctam, sancta templa, vasa sancta, sanctissimos Episcopos, sacros libros, sanctissimum Papam, sacras constitutiones, sanctum Inquisitionis officium, sanctas confraternitates* appellare solemus: in quibus tamen plerique homines Spiritûs sancti, & gratię divinę expertes reperiuntur. Quin & nulla Synodus Diœcesana his trecentis annis habita legitur, quę non ita solennia verba conceperit: *Nos N. Episcopus, sancta Synodo approbante, statuimus*. Ut verò ad Provincialia Concilia redeamus, appellari *sancta* in his exemplis subjectis lector animadvertet, per continuatam propè omnium sæculorum memoriam. Sed singulorum Conciliorum verba prætermisimus, satis esse arbitrati, si ex quatuor vulgatis Conciliorum tomis anno Christi MDLXVII. impressis, folia singula notaremus, in quibus ista facilè sit reperire.

TOMO I. CONCILIORUM.

Gangrense Provinciale vocatur *sanctum* fol. 370.
Laodicenum etiam fol. 453.
Aquilejense fol. 472.
Carthaginense IV. fol. 511.

Tauri-

Taurinense fol. 516.
Agathense fol. 711.

TOMO II. CONCILIORUM.

Arvernense fol. 633.
Aurelianense IV. fol. 638.
Turonense II. fol. 642.
Valentinum II. fol. 681.
Toletanum III. fol. 688.
Toletanum V. cap. 7. fol. 740.
Toletanum VIII. fol. 855.

TOMO III. CONCILIORUM.

Toletanum XII. fol. 1.
Meldense cap. 6. & 8. fol. 552.
Triburiense fol. 555. & 556.
Salegunstadiense cap. 16. fol. 574.

TOMO IV. CONCILIORUM.

Senonense cap. 2. fol. 737. & cap. 41. fol. 747.
Treverensis Synodus diœcesana fol. 828.

Et alia hujusmodi exempla reperiuntur infinita.

EPISTOLA

D. CARDINALIS CARAFÆ

A D

D. CARDINALEM QUIROGAM

Circa Concilium Toletanum.

DECRETA Concilii vestri Toletani summâ curâ & diligẽtiâ ab Illustrissimis Patribus Tridentino Concilio præfectis recognita, unà cum eorundem animadversionibus ad Amplitudinem V. Illustrissimam nunc tandem remittimus. Faxit Deus, ut ad cultum ejus majestati puriùs & accuratiùs persolvendum, necnon ad eos, qui fuerunt vasa Domini, emundandos usque eò proficiant, ut ad sui imitationem cęteros trahant. Quod futurum omnino videntur polliceri non tam quidem tot Synodicę leges, morum videlicet emendatrices, sed magis (id quod ad promovendos animos maximè valet) verę virtutis & religionis exemplum, quod ab Amplitudine V. Illustrissima, tanquam lumen aliquod altè sublatum, suis provincialibus ostensum est. Sed hæc, quæ Dei immortalis remunerationi, atque judicio sunt reservata, parciùs ab hominibus sunt commemoranda. Ad duo illa potiùs veniam, quæ privatim Amplitudini V. Illustrissimę significanda, Patres censuerunt. Quorum alterum est, Abbates minimè habere votum (quod vocant) decisivum, nisi si quod privilegium ab Apostolica Sede impetratum, vel legitima consuetudo præscripta eis suffragetur. Alterum est intervallum, quod longius visum est, inter unam atque alteram Actionem esse interjectum. Cùm enim prima Actio ad sextum idus Septembris fuerit celebrata, altera verò in mensem Martium insequentis anni rejecta, rei sanè exitus, quàm par sit, ductus est longiùs, & Episcoporum absentia facta est diuturnior. Quod an sine ipsorum Episcoporum, suarumque Ecclesiarum dispendio fieri potuerit, vestri erit consilii arbitrari, quando optimè novit prudentia vestra, Pastorum absentiam ovium esse perniciem. Sed hoc intempestivum in præsens monere, ac ne in futurum sit necessarium, providentiæ vestræ cautio erit. Quod pertinet ad quæstionem lectionis sacræ Scripturæ, quæ ex tribus ab Amplitudine V. propositis supererat explicanda, Illustrissimi Patres interpretandis Tridentini Cõcilii decretis pręfecti in eam sententiam ierunt, ut is canonicus, qui ex pręscripto Tridentini Concilii cap. 1. sess. 5. præbendam obtinet interpretationi sacræ Scripturæ deputatam, minimè quidem cogi possit ad docendum in ipso clericorum seminario. Cæterùm cùm animadvertam Amplitudinem V. Illustrissimam nihil magis, quàm rectam Ecclesiæ suæ administrationem spectare, eique cogitationes & studia sua verè Christiano Antistite dignissima retulisse, operæ pretium me facturum existimavi, si nonnulla cogitationis Concilii decreta ad distributiones quotidianas pertinentia colligerem, & ad Amplitudinem V. Illustrissimam mitterem. Id quod nunc facio, eo planè animo, ut argumenta sint meæ in Amplitudinem V. Illustrissimam observantiæ, quo videlicet impellor, ut quacumque ratione possim, ejus glorię faveam, & inserviam. Ita divina benignitas Amplitudinis vestræ Illustrissimæ votis & cœptis omnibus aspiret. Romæ 5. idus Septembris MDLXXXIII.

Amplitudinis V. Illustris. humillimus servus.

A. Card. Carafa.

ALIA EPISTOLA

D. CARD. BONCOMPAGNI

AD EUNDEM

D. CARD. QUIROGAM.

PROVINCIALEM Synodum Toletanam ab Amplitudine V. Illustrissima novissimè celebratam, & ad Sanctissimum dominum nostrum transmissam, Cardinales Tridentini Concilii interpretes, quorum id munus est, quo decuit studio ac diligentiâ perlegerunt, & considerârunt: ac postmodùm auditis tam Capitulorum, quàm Amplitudinis Illustrissimæ vestræ rationibus, & omnibus

quæ

quæ adducebantur, maturè examinatis, ac discussis, de tota re Sanctitati suę retulerunt. Nunc igitur, quæ addenda, vel tollenda, aut mutanda visa sunt, separatim adnotata & descripta, simul cum ipsa Synodo, & cum Brevi Apostolico mittuntur Amplitudini V. Illustrissimæ. Quæ præstantissima ipsius religione, ac fide, primo quoque tempore eam aptandam curabit, cui omnem à Deo precor felicitatem, meque humillimè commendo. Romæ die 7. Septembris MDLXXXIV.

Amplitudinis V. Illustrissimę ac Reverendissimæ servus,

Philippus Boncompagnus Cardinalis S. Xysti.

DIPLOMA

GREGORII XIII.

AD

D. CARDINALEM QUIROGAM

Dilecto filio nostro Gaspari tituli S. Balbinæ Presbytero Cardinali, Toletano nuncupato, ac hæreticæ pravitatis in regnis Hispaniarum generali Inquisitori.

G*REGORIUS Papa XIII. Dilecte fili noster salutem & Apostolicam benedictionem. Mandavimus decreta Synodi Provincialis Archiepiscopatûs tui Toletani per Venerabiles fratres nostros sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, rebus ad Concilii Tridentini decreta pertinentibus præfectos, diligenter examinari. Retulerunt magnam esse in ista Synodo habitam rationem Dei gloriæ, atque animarum salutis. Incredibiliter lætati sumus: non quòd non antè certum haberemus summo semper studio te in utramque caussam incubuisse; sed quia sic ferè fit, ut quarum virtutum de aliis opinione & commendatione lætamur, earum ipsarum quasi sub oculos subjectione atque aspectu vehementiùs afficiamur. Remittimus igitur decreta ipsa nonnullis in locis necessario emendata. Hortamur ut cures pari studio quæ pie prudenterq; provisa, decreta, emendata sunt, quàm diligentissimè servari. Hæc enim tibi reliqua laboris, eaq; maxima pars est, sine qua omnis hactenus opera frustra esset suscepta. Dat. Romæ apud Sanctum Marcum sub annulo Piscatoris, die 5. Septembris MDLXXXIV. Pontificatûs nostri anno decimo tertio.*

Ant. Bucca-Padulius.

CORRECTIONES

EJUSDEM CONCILII

TOLETANI

Iterum examinati à DD. Cardinalibus Concilii Tridentini interpretibus, prout eas misit D. Cardinalis S. Xysti.

Porrò nos ipsi suprà exhibuimus Acta Concilii Toletani juxta correctiones has Romæ factas. Illas autem edere visum hoc loco seorsum, ad historiam ejusdem Synodi pleniùs tradendam.

PAG. 4. in prima prorogatione ibi: *est Catholicæ Maiestati & nobis*; dicendum: *visum est*.

Pag. 6. in prima Actione ibi: *invitante*, dicendum: *excitante & favente*.

Pag. 12. in primo decreto, Actione II. ibi: *integram & immaculatam*; dicendum: *integram & inviolatam*.

Pag. 16. in decreto 6. Actione II. ibi: *ut vel præstimoniorum*; dicendum: *ut vel aliquot præstimoniorum*.

Pag. 16. in decreto 7. Actione II. post verba: *plenissimè traditum*; addendum: *& declarationem sanctæ memoriæ Pii V.* quæ inseratur, quatenus concernit hunc articulum.

Pag. 18. in decreto ultimo, Actione II. post verba: *ultra tempus à jure permissum*; addendum: *in damnum Ecclesiæ, & contra canonicas sanctiones factas fuisse judicabunt, illas irritas nullasq;*.

Pag. 21. in primo decreto, Actione III. post verba: *visitari debent*; addendum: *si officiales isti voluerint rationes reddere, ne diutiùs expectatione futuri Episcopi sustineantur, poterit capitulum, Sede vacante, rationes administrationis recipere, ipsisque officialibus justitiam postulantibus administrare. Nihilominus licebit successoribus Episcopis, ab eisdem officialibus officiorum administrationisque eorum rationes exigere, etiamsi prædicti officiales redditis rationibus liberationem à Capitulo obtinerent. Quoniam verò defuncto Episcopo hujusmodi ministri non facilè adigi possunt ad reddendam administrationis rationem, Episcopi, quando sibi officiales assumunt ac deputant, ab eisdem exigant cautiones idoneas de reddenda ratione administrationis, & judicatum solvendo Episcopis successoribus, si contingat eorum officia per cessum vel decessum Episcoporum vacare.* Cætera in decreto deleantur.

Pag. 22. in decreto 4. Actione III. ver. *ipsis verò*; sic aptetur: *ipsis tamen Episcopis absentibus, eorum vicarii generales hujusmodi auctoritate uti minimè prohibentur.*

Pag. 23. in decreto 6. Actione III. ibi: *nisi for-*

fortè; dicendum: *nisi fortè aliqua urgente necessitate.* Cætera deleantur.

Pag. 24. in decreto 12. deleantur verba: *in collegiatisq́.* & verſ. *Hi ergo omnes*, ſic aptetur: *Quicumque autem tam in Cathedralibus, quàm in Collegiatis intra annum requiſitos ordines non ſuſceperint, juxta Concilii Viennenſis conſtitutionem, quæ incipit:* Ut ii qui, *à Concilio Tridentino renovatam, non ſolùm voce in capitulo careant, ſed uſque pluſquam dimidiam &c.*

Pag. 25. in decreto 13. Act. III. ibi: *ejuſdem Toletani*; dicendum: *Tridentini decreto quod incipit: Cum Beneficia ad divinum cultum ſalubriter ſint inſtituta, dent operam ſinguli Epiſcopi.*

Pag. 26. in decreto 14. ibi: *vel evidens Eccleſiæ utilitas*; addendum: *ſeu alia rationabili cauſſa.* & in fin. verſ. *& obtenta*, delendum.

Pap. 26. in decreto 15. deleatur verſ. *multam*, uſque in fin. & dicatur: *ut ii qui concionis tempore ſe à choro ſubtraxerint abſque legitima cauſſa, tamquam ab illius diei proceſſione & Miſſa abſentes, nihil acquirant, diſtributioneſque illis eâ ratione aliàs debitæ, præſentibus, non obſtante quacumque remiſſione, accreſcant. Qui verò admoniti, unam atque alteram proximam ex prædictis deſignatis feſtivitatibus ſiverint præterire, nec communicaverint; quia valdè verendum eſt, eos pernicioſis peccatorum laqueis irretitos teneri, quominus ad cæleſtem menſam his ſolemnibus ſaltem anni temporibus accedant, cùm præſertim multò antè poſſint animam ſalubri medicamento pœnitentiæ præparare ad ſumendum illum ſanctiſſimum panem quotidianum in remedium quotidianæ infirmitatis, curabunt Epiſcopi de eorũ vita & converſatione diligentiùs inquiri, ut occaſiones auferant, quæ illos à via ſalutis divertere poſſunt.*

Pag. 27. in decreto 16. poſt. verſ. *aſſignentur*; addendum: *ſi illæ, quæ aſſignatę reperiuntur, tenues arbitrio Epiſcopi judicentur, ut horum dierum ſolemnitatibus dignè non reſpondeant, quas ii tantùm percipiant, &c.*

Pag. 28. in decreto 17. ibi: *diſtributiones nihilominus quotidianas*; dicendum: *diſtributiones nihilominus meras quotidianas.*

Pag. eâdem, in decreto 19. verſ. *mandat ſchedulam*, deleat uſque ad verſ. *præterquam.* & ſic aptetur: *mandat, ut ſi ex conſuetudine ſchedula cum rerum agendarum capitibus ſingulis canonicis traditur, illa etiam Epiſcopo exhibeatur; præterquam &c.*

Pag. 29. in decreto 20. deleantur hæc verba: *in id duæ tertię totius capituli partes conſenſerint; vel.*

Pag. 30. in decreto 22. poſt verſ. *arbitrio aſſignanda*; addendum: *quod moderandum erit ad præſcriptum conſtitutionis Pii V. de portionibus, quæ vicariis perpetuis aſſignari debent. Ita tamen, ſi vicarii perpetui fuerint conſtituendi, non ad liberam Ordinariorum electionem, ſed ad nominationem illorum, in quorum Eccleſiis unitis ponentur, cum ipſorum Ordinariorum, ſeu eorum vicariorum prævio examine & approbatione, juxta eamdem Pii V. conſtitutionem deputentur.* Cætera deleantur uſque in finem.

Pag. 31. decretum 25. totum deleatur.

Pag. 32. in decreto 27. ibi: *Sacramentis adminiſtrandis*; addendum: *præterquam ex laudabili conſuetudine à ſponte dantibus pecuniam.*

Paginâ eâdem, in decreto 28. verſ. *Ad hæc*; ita aptetur: *Ad hæc neque in hoſpitalibus, aut eremitoriis, neque in cappellis Eccleſiarum, neque in privatis domibus, niſi morbi cauſsâ, aut alia urgente neceſſitate, confeſſiones fœminarum audiantur.*

Pag. 33. in decreto 29. in fine adden. *aliiſque pœnis, quibus graviſſimum hoc ſcelus ſacri Canones vindicant, ſeverè afficiantur.*

Pag. 41. in decreto 41. ibi: *non debent*; dicendum: *non concedant Epiſcopi*, & deleatur verbum *dare*.

Pag. 46. decretum 50. totum deleatur.

Juxta quas notas Synodum prædictam ſacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini interpretum aptari voluit, decretaque in eiſdem ſic aptata obſervari. Die 10. Junii MDLXXXV. Ita eſt.

A. Card. Carafa.

Laurentius Friaolius Secretarius.

EPISTOLA

D. CARD. BONCOMPAGNI

AD

D. CARD. QUIROGAM.

De Legato Regio in Concilio Toletano nullatenus nominando.

Illuſtriſs. ac Reverendiſs. Domine obſervandiſſime.

PRÆTER ea, *quæ aliis literis, Illuſtriſſimæ D. V. ſcripſi de Provinciali Synodo Toletana, placuit Sanctiſſimo D. N. ut ſeorſum his literis de re graviori ad eamdem Synodum pertinente Illuſtriſſimam Amplitudinem veſtram admonerem, quo rectiùs quidquid facto opus ſit intelligat, ac ſingulari prudentia dexteritateq́; ſua id quàm ſuaviſſimè fieri poterit, exſequatur. Nunquam invenitur, ſeculares Principes, eorumve Nuncios interfuiſſe Conciliis, niſi Univerſalibus, ubi agitur de Fide, reformatione, & de pace, quòd non deceat, neque fas ſit illos ſpectatores fieri rerum, quę Sacerdotibus Dei nonnumquam eveniunt, ut legitur in can. XVII. oct. Synodi Conſtantin. ſeſſ. 10. ſub Adriano II. celebratæ. Interfuerunt nonnullis Conciliis Provincialibus antiqui Reges, ſed non alia de cauſſa, quàm ut reciperent Fidem, & Patres ab immanitate infidelium, ſeu hæreticorum tuerentur. Extra hos caſus, Principes ſeculares, non invitatos, Conciliis intervenire, ſanctorum Patrum decretis, hiſto-*

historiis, & consuetudini, quæ in cæteris omnibus Christiani nominis regnis & provinciis ad hanc diem observatur, valdè repugnat. Quamobrem Pius IV. & Pius V. Papæ maximi, specialibus mandatis providerant, ne aliqui nomine Regio in Concilio Provinciali superiori Toletano interesse deberent, sed ejus Concilii absolutio Pontificum mandata tempore pravenit, adeò ut effectum debitum sortiri tunc non potuerint. Nunc autem ne res transeat in exemplum aliis provinciis & regnis, jubet Sanctissimus D. N. in publicatione facienda postremò hujus Concilii Toletani expungi, etiam in ipsomet originali, mentionem Legati Regii, qui præsentiam suam in eo legitur exhibuisse pag.6.in 1.Act. ibi: & ipsius nomine præsente admodùm illustri Gomezio de Avila, Marchione de Velada, &c. *atque eâdem ratione omitti illa verba pag. 55. in gratiarum actionibus:* Perillustri Marchioni Legato Regio. *Hæc habui, quæ Sanctitatis suæ jussu & nomine D. V. Illustrissimæ significarem, cui quod reliquum est, bonam opto valetudinem, meq; omni animi studio commendo. Romæ die 10. Septembris MDLXXXIV.*

D. V. Illustriss. ac Reverendiss. humillimus servus.

Philippus Boncompagnus Card. S. Xysti.

EPISTOLA
D. CARDINALIS QUIROGÆ,
In qua respondet
D. CARDINALI S. XYSTI

Circa ea quæ objecta fuerunt: & contendit exemplis variis ex sacra antiquitate petitis, moris fuisse, ut Legati & ministri Regii in Actis Synodorum nominarentur: proindeq; id licuisse ac licere modò Patribus Concilii Toletani.

Illustriss. & Reverendiss. domine.

LITERIS Amplitudinis V. Illustrissimæ, quas ad me 10. Septembris Sanctissimi D. N. nomine dedit, duo continentur. Unum est, seculares Principes, eorumve Nuncios, nunquam interfuisse Conciliis, nisi Universalibus. In Provincialibus enim non alia de caussa Reges adfuisse, quàm ut reciperent fidem, & Patres ab immanitate infidelium, seu hæreticorum tuerentur, vel quòd invitati venissent. Alterum verò est, Legati Regii nomen de nostri Concilii Toletani initio fineq; expungi oportere. His literis, ut quâ decet veneratione respondeam, exponam priùs caussas, cur Legatus Regius in Concilio Provinciali sit à nobis admissus: deinde cur videatur nomen eius sine magnis incommodis deleri non posse. Illud tamen præfabor, nihil me temerè & præcipitanter in eo tunc gessisse, sed doctis viris in Concilium adhibitis, & re tota cum Reverendissimis Episcopis Comprovincialibus meis maturè communicata.

Missus est igitur ad nostrum Concilium perillustris Marchio Velada à Rege Catholico domino nostro cum honorificentissimis & modestissimis literis, ut ejus Majestatis nomine nostris tractatibus interesset: eumq; admisimus his de caussis.

I. Quia in ea possessione Reges Hispaniæ fuisse videamus, ut præsentes Conciliis Provincialibus sui regni essent, non modò ipsi, sed eorum nomine illustres Comites officii palatini. Cujus consuetudinis frequentia exempla sunt in omnibus prope Conciliis Toletanis Gotthorum Regum tempore habitis. Nam in III. Toletano præsens est Reccaredus Rex cum optimatibus. In IV. Sisenandus Rex. In V. Chintila Rex cum senioribus palatii sui. In VIII. Reccesvinthus Rex cum Comitibus. In XII. & XIII. Ervigius Rex cum eisdem Comitibus. In XV. XVI. & XVII. quæ nondum sunt impressa, Egica Rex cum Illustribus Palatinis ibidem subscribentibus. Quibus omnibus Conciliis vix ulla quæstio Fidei agitata, si tertium, decimumquartum, & decimumquintum excipias: reformationis tantùm capita tractata, nullum ibidem ab hæreticis, aut infidelibus periculum, cùm in III. Concilio Toletano Arianismus ab Hispania prorsus exulasset.

II. Post recuperatam quoque de Sarracenis Hispaniam idem factum in posterioribus Conciliis Provincialibus, quorum mentio, aut in nostris historiis exstat, aut integra Actorum manuscripta exemplaria apud nos magno numero cum fide servantur. Nam in Compostellano anno 876. adfuit Aldephonsus III. Rex, cognomento Magnus. Et in Ovetensi anno 877. idem Rex cum Comitibus, quod scriptum reliquit Sampyrus Episcopus Asturicensis pervetustus auctor. In Legionensi anno 1012. Aldephonsus V cum optimatibus regni. In Pampilonensi anno 1023. Sanctius IV. Rex Navarræ cum optimatibus. In Coyancensi diœcesis Ovetensis anno 1050. Fredenādus magnus. In Jaccensi anno 1063. Aragoniæ Rex Ranimirus cum optimatibus. In altero Legionensi anno 1090. sub Renerio Cardinali Legato Urbani II. Aldephonsus Rex VI. In alio Legionensi sub Bernardo Archiepiscopo Toletano anno 11[illegible]. idem Aldephonsus VI In Palentino sub Raymundo Archiepiscopo Toletano anno 1129. Aldephonsus VIII. Callisti II. fratris filius. In Carrionensi eodem anno sub Huberto Cardinali Legato Honorii II. idem Aldephonsus VIII. Quod de his tribus posterioribus Conciliis memoriæ prodidit in historia Compostellana Munio Aldephonsi ædes Episcopus Mindoniensis, eius ætatis scriptor. His verò omnibus Conciliis mores tantùm reformati leguntur; hæresis nulla mentio.

Post id tempus rara apud nos Provincialia sunt habita.

III. Similia exempla recenti memoriâ habemus in his Conciliis Provincialibus, quæ mox post finitam sanctam Synodum Tridentinam anno MDLXVI. in omnibus Hispaniæ regnis sunt cele- brata

brata. nempe in Toletano superiore, Compostellano, Tarraconensi, Valentino, Granatensi, Cæsaraugustano, Bracarensi, Ulyssipponensi, & Eborensi: quibus Legati Regii semper interfuerunt.

IV. Eam ipsam consuetudinem fuisse apud alias nationes legeramus: ut in Italia, Gallia, Germania, & Anglia, in quibus Imperatores Occidentales & Reges cum suis optimatibus convenerunt ad Concilia Provincialia, in quibus reformatio, non caussa Fidei, agebatur. De jure non disputamus: sed passim tamen Conciliorum volumina & historiæ id factum esse testantur. Ut exempli causâ in Suessionensi anno 744. Pipinus adfuit cum suis optimatibus. In Concilio apud Theodonis villam anno 812. sub Carolo Magno & Ludovico Imperatoribus, in fine dicitur: Imperatores, & Galliæ Principes subscripserunt singuli singulas facientes cruces. In Metensi Comites & plures nobiles. In Aquisgranensi celeberrimo anno 816. Ludovicus Imperator. In Meldensi anno 845. sub Carolo Juniore Canones repetuntur multorum Conciliorum, quæ præsentibus Regibus & approbantibus de reformatione essent habita. In Synodo quoque apud Sanctum Medardum anno 853. idem Carolus præsens fuit. Interfuit autem his ambabus Synodis magnus ille Hincmarus Archiepiscopus Rhemensis, Conciliorũ gravis descriptor. In Triburiensi, anno 896. Arnulphus Rex cũ regni sui principibus. In Ingelheimensi sub Marino Legato Apostolico anno 958. Otho Germanorum, & Ludovicus Francorum Reges affuerunt. In Viceliaca Burgundiæ anno 1145. Ludovicus Rex cum regni principibus. In Parisiensi anno 1187. Philippus Rex. In Herbipolensi anno 1238. Rodulphus Imperator cum Ducibus, & Comitibus. Longum esset reliqua numerare. Et tamen constat hos principes imprimis Catholicos & libertatis Ecclesiasticę vindices esse appellatos: quæstionem autem Fidei nullam penè his Conciliis habitam. Tantum verò abest, ut hi principes invitatos se venisse dicant, ut ipsi potiùs se Episcopos invitâsse passim prædicent.

V. Referri quoque ab ipso Gratiano animadvertebamus, Reges aliquos, qui Conciliis hujusmodi interfuissent. Ut Conradum Regem Concilio Alphesiano 31. q. 1. cap. Illud verò. Pipinum Regem Concilio Wermeriensi 29. q. 2. cap. Si quis ingenuus. Henricum Regem Concilio apud Erphesfurt in Germania 15. q. 4. cap. Placita. ut in nova Gratiani correctione habetur.

VI. Quorumdam Conciliarum expressis Canonibus præcipi videmus, ut ea præsentibus Regibus haberentur, vel judices Regii ad ipsa Concilia Provincialia convocarentur. Ut in Concilio apud Palatium Vernis anno 755. præcipitur cap. 4. Ut singulis annis mense Martio Synodus fiat in Regis præsentia. Et III. Concilio Toletano cap. 18 Ad Concilia inquit) semel in anno Episcopi congregentur: judices quoque locorum, & actores fiscalium patrimoniorum simul cum Sacerdotali Concilio in unum conveniant. Et IV. Toletana cap. 3. Executor(inquit) à Principe postuletur, qui cogat venire judices sæculares ad Synodum. Et in VIII. Toletano Recceswinthus Rex sic alloquitur Comites Palatinos: Vos etiam illustres viros, quos ex officio palatino huic sanctæ Synodo interesse primatus obtinuit, ac nobilitas expectabilis honoravit &c.

VII. Nunquam Pontificem aliquem Romanum, vel nostrâ, vel superiorum temporum memoriâ, fuisse legeramus vel audieramus, qui aut Reges nostros interesse, aut Episcopos illos admittere prohibuisset.

VIII. Legatos Regis nostri modestissimè hac suâ præsentiâ usos in Conciliis omnibus superioribus accepimus: adfuisse videlicet tantùm, non proposuisse, non sententias dixisse, non interloquutos fuisse, nihil denique per eos imminutam libertatem Ecclesiasticam. Ipsius autem Regis nostri Catholicam mentem & modestiam cùm ex reliquis ejus actionibus, vitaq; universa, tum ex his, quas ad Concilium nostrum dedit, literis, agnovimus: quarum exemplum iisdem verbis ad finem subjiciam.

Et hæ quidem potissimùm caussæ nos impulerunt ut Regium Legatum in Concilium nostrum admitteremus.

Exstat quidẽ Canon ille XVII. Synodi octavæ Generalis Constantinopolitanæ, quæ Græcos Imperatores Conciliis tantùm Generalibus interfuisse dicitur, & in eandem sententiam cap. Ubi nam legistis. distin. 96. ex epistola Nicolai I. ad Michaëlem Imperatorem. Neque ignorabamus Glossam in cap. fin. De iis quæ fiunt à Prælato &c. & in capitulo: Adrianus I. distin 63. & per multos Juris Canonici interpretes Glossæ auctoritatẽ sequutos, existimare, laïcos Conciliis tantùm Generalibus, quibus de Fide agitur, interesse posse; Provincialibus autem, nisi invitentur, non posse. Sed cùm tam multa contraria exempla reperiantur (fateor) aliquam aliam illorum Canonum fuisse sententiam sumus suspicati: nempe vel factum dumtaxat superiorum temporum narrâsse, quod ita ad eam diem acciderat, ut Imperatores Orientales Synodis tantùm Generalibus interfuissent, quibus semper hæreses aliquæ sunt profligatæ: vel Canonem illum Constantinopolitanum, & Epistolam Nicolai, quæ eodem tempore scripta est, frænare imprimis voluisse Michaëlis Imperatoris audaciam, qui in Græcia Synodos aliquot Provinciales ad Ignatium Patriarcham deponendum. & Romani Pontificis auctoritatem minuendam paullò antè congregaverat: vel certè quocumque modo is Canon intelligendus sit, in Occidente (quod multis Canonibus Græcis accidit) non admissum, & in Hispania præsertim contraria consuetudine abrogatum: cùm tam multi Reges & optimates nostris Conciliis Provincialibus interfuisse legantur, uti paullò antè è magno numero selectis exemplis est demonstratum.

Hæc de priore parte. Dicam nunc cur Legati nomen ex Actis Concilii sine magnis incommodis (meo quidem judicio) deleri non possit. Nam aut secretò id suaviterq; faciendum est, ut Amplitudinis V. Illustrissimæ literæ significant, aut publicè. Secretò qui fieri poterit? cum frequentissimo populo

pulo lecta sint in templo ea decreta, Regisq́, & ejus Legati nomen, tum in principio, tum in gratiarum actionibus auditum? cùm Ecclesiarum Capitula ad suas appellationes multa exempla ejus Concilii describenda curârint, omniumq́ oculis subjecerint? Cùm Rex ipse ejus Concilii exemplum per suum Legatum obtinuerit, & diligenter à se lectum ad S. D. N. miserit? Denique id Concilium exequationi mandari non potest, nisi de more typis excussum per Provinciam divulgetur. Hispaniæ autem leges imprimi quidquam non patiuntur, nisi consilii Regii auctoritate probatum, & cum originali collatum fuerit.

Publicè autem, & contra Regis voluntatem deleri Legati nomen, suaviter quidem nulla ratione potest. Nam Rex ipse Catholicus, ut alioqui religionis, pietatisq́ est observantissimus, ita juris auctoritatisq́, quam sibi deberi existimat, acerrimus propugnator esse consuevit. Spoliari autem se inauditum molestè feret hac, quam à majoribus possessionem accepit, & quâ ipse etiam in aliis Conciliis est usus.

Deinde periculum est, ne Reges, si se Concibis excludi videant, incipiant variis artibus Conciliorum Provincialium convocationes impedire, cum magno detrimento Ecclesiasticę disciplinæ, ad quam vel instaurandam, vel retinendam, antiquis vel recentibus Patrum decretis eorum frequens celebratio tantopere commendatur: quæ nunc etiam valdè sunt necessaria ad Sedis Apostolicæ auctoritatum apud Reges & populos tuendam.

Pręterea hoc nostrum Concilium, qualecumque est (quod magnis tamen laboribus nobis constat) perpetuâ obruetur oblivione: & periculum est in posterum, ne Concilii Provincialis celebrandi mentionem quisquam nostrorum Episcoporum facere audeat, cùm timeat ejus celebrationem Regem nostrum haud permissurum. Postremò non puto defuturos Regi Consiliarios, qui ubi semel res in disputationem venire cœperit, non id permissu, atque tolerantia Ecclesiæ, sed jam suo jure Regibus licere, persuadere conentur. Non modo enim pugnabunt exemplorum numero, & iis rationibus, quas suprà ad tolerandam illorum præsentiam retulimus; sed caussabuntur fortasse, jure sibi posse timere Reges Hispaniæ à Concibis Provincialibus: cùm IV. Concilio Toletano, Svinthilâ Rege vivente deposito, Sisenandus ejus hostis in Regem fuerit confirmatus. Et nuper anno 1473. Concilium Provinciale ab Archiepiscopo, & Episcopis Regi Henrico IV. adversis in oppido Aranda celebratum, caussa fuisse existimetur, ut Aranda oppidum eo ipso anno, & ejus exemplum aliæ urbes sequutę, à Rege deficerent.

Cavere quoque sibi Reges posse, ne quid patronatibus Regiis incommodetur, quibus diligenter cautum est à Concilio Tridentino. Agi etiam sæpè in Conciliis Provincialibus de iis quæ ad laïcos pertinent, ut de matrimoniis, & de aliis caussis communibus: quo eventu laïcos Conciliis interesse debere, jura non prohibent, doctores non negant.

Multaq́ hujus generis argumenta coacervabunt, quæ Regibus & eorum Consiliariis in promptu erunt. Quòd si maximè caussâ cadant, cùm, ut res habet, & Amplitudo V. Illustrissima fatetur, venire possint invitati, curabunt semper se ab Episcopis invitari, quod haud difficulter obtinebunt.

Quamobrem cùm summorum Pontificum prudentiâ in Regibus multa tolerentur, vel majoris utilitatis parandæ caussâ, vel majoris damni vitandi (cujus rei multa exempla proferri possent, è nostra etiam Hispania petita, quæ Sedi Apostolicæ maximè obedientem se præbet) hoc certè tempore mihi toleranda videtur hujusmodi Regum præsentia, tam longâ consuetudine firmata; ne quæstio gravissima, & alto silentio hactenus sopita, si semel suscitetur, majora incommoda pariat, & negotium Reipublicæ facessat.

Hæc sunt secreta animi mei consilia, quorum ego neque Regem, neque quemquam ex Regiis ministris participem feci. Sed ea quæ mihi de re proposita attentè cogitanti in mentem venerunt, his literis exponenda putavi. V. Amplitudinis Illustrissimæ erit ea omnia, aut eorum partem, quæ maximè ex usu esse videbitur, ad SS. D. N. referre, eâ cautione, quam rei magnitudo postulat, ne foras efferatur. Et quoniam à plerisque jam intellectum est, remissum ad nos ab Urbe Concilium Provinciale, idq́ ab Episcopis & capitulis studiosè efflagitatur; publicari autem vel executiani mandari, nisi hac difficultate sublata non potest; ut me de suæ Sanctitatis voluntate quamprimum Illustrissima V. Amplitudo reddat certiorem, precibus omnibus obsecro. Quam Deus Opt. Max. diu salvam, fortunatissimamq́ servet. Toleti die 15. Novembris MDLXXXIV.

Amplitudinis V. Illustriss. & Reverendiss.
humillimus servus.

G. Cardinalis Toletanus.

EPISTOLA

CARDINALIS SANCTI XYSTI

Cum secundo mandato Apostolico de Legato Regio delendo ex Concilio.

Illustriss. ac Reverendiss. domine mi observandissime.

QUÆ Illustrissima Amplitudo V. suis literis, quibus Legati Regii in Synodo Toletana admissionem excusabat, complexa est, ea ferè omnia Congregatio Illustrissimorum Cardinalium Concilii Tridentini interpretum jam antea animo perspexerat: ejus tamen consiliorum ratio habita est: atque ideo quę scripsit, fuerunt denuò à Cardinalibus ipsis diligenter examinata. Verùm (quod ipsa quoque pro sua prudentia & religioso animo intelligit) quæ ad sacrorum Canonum observantiam, ad Dei gloriam, vel parvo momento propendent, cæteris omnibus debent longè esse graviora. Antiquiora illa, quę in ipsis literis exempla collegit, hic non omnino ignorabantur; ea tamen ipsa, si quales fuerint Synodi, quas recensuit, & quibus temporibus sint habitæ,

& quæ in eis caussa tractate, paullò attentiùs animadvertatur, existimandum erit minimè refragari. Recentiora verò, quæ ex omnibus Christiani orbis partibus peti possunt, in quibus post Oecumenicum Tridentinum Concilium complures, Deo dante, liberè celebrata huc usque sunt Provinciales Synodi, in diesq; fine sæcularium Principum, eorumve Nunciorum præsentia ac interventu (paucis Hispanicis exceptis) celebrantur, quid de ea re sentiendum, quidque observandum sit, optimè declarant. Quod ad Majestatem Catholicam attinet, non est dubitandum, quin ejus religiosissima mens, cùm in omnibus rebus, tum etiam in modestissimis ad ipsam Synodum literis perspecta, hanc justam deliberationem, quandocumque ad eam permanaverit, in bonam partem accipiat, honestisq; & justis Sanctissimi domini nostri placitis piissimo e us zelo obsecundet. Qua in re tota sibi verè Congregatio persuadet, V. Illustrissimam Amplitudinem non passuram, ut ejus studium, prudentia, auctoritas, & explorata fides desideretur, immo verò operam daturam, ut hac ipsa omni ex parte eluceant; sanctaque R. E. Cardinalis officia & partes suscepturam, & expleturam confidit. De impressione atque editione novissimæ hujus Synodi cautiùs forè putat, si ejusdem decreta ab Actis sejuncta, typis sola mandentur, quod multorum Conciliorum, etiam in Hispania, exemplo fiet, quorum constitutiones sine ipsis Actis excussa & divulgata fuerunt. Quæ omnia pro sua pietate, & erga Sedem Apostolicam propensa animi devotione Amplitudini V. Illustrissimæ curæ fore speramus. Cui interea optimam valetudinem, & vigilantiæ sua in ista Ecclesia regenda præmium à Domino, qui abundanter omnibus tribuit, exoptamus. Romæ die 25. Januari MDLXXXV.

Illustris. & Reverendiss. Amplitudinis V. humillimus servus,

Philippus Boncompagnus Card. S. Xysti.

DIPLOMA GREGORII XIII. PONT. MAXIMI, AD D. CARDINALEM QUIROGAM

Ut deleatur nomen Legati Regii ex Concilio Provinciali.

Dilecto filio nostro Gaspari tituli Sanctæ Balbinæ Presbytero Cardinali, Toletano nuncupato, hæreticæ pravitatis in regnis Hispaniarum Generali Inquisitori.

D*ILECTE fili noster, salutem & Apostolicam benedictionem. Curavimus tibi significari per literas venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, rebus ad Concilii Tridentini decreta pertinentibus præfectorum, quæ maximè emendari oporteret in decretis, aliisq; locis Synodi Toletanæ tuâ operâ confectæ. In his illud erat imprimis, de Legati Regii mentione ex omnibus locis, in quibus facta esset, delenda, in quo voluimus & firmissimis sacrorum Canonum decretis insisti, & superiorum Romanorum Pontificum, proximeq; Pii V. exempla retineri. Quod igitur tum tibi significari curavimus, hoc nunc his literis mandamus, ut ex archetypo ipso facias omnibus in locis omnem Legati Regii mentionem deleri, neque aliter istius Synodi Acta aut decreta typis imprimi, aut exire patiaris. Speramus te nostris, atque Apostolicæ Sedis mandatis libenter, uti debes, obtemperaturum esse. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die 26. Januarii MDLXXXV. Pontificatûs nostri anno decimo tertio.* Ant. Boncompagnus.

Præter Episcopos jam nominatos, interfuêre e idem Concilio alii insignes viri; sed præcipuè celeberrimus ille scriptor & doctor BENEDICTUS ARIAS MONTANUS, Theologus PHILIPPI II. Regis catholici, & præterea eruditissimus JOANNES BAPTISTA PEREZ, secretarius ejusdem Concilii: cujus veluti ingenium & lingua ambo fuisse videntur. Placuit verò hoc loci exhibere utriusque elogium ex v. clarissimo D. Nicolao Antonio in Bibliotheca Hispana mutuatum,

E L O G I U M

CELEBERRIMI SCRIPTORIS BENEDICTI ARIÆ MONTANI, Qui huic Concilio interfuit.

Ex Biblioth. Hispana D. Nicolai Antonii, Tom. I. pag. 162.

B*ENEDICTUS ARIAS MONTANO, quonam loco natus, haud perspicuum est: nam & se ipse libris editis, sive à natali, sive ab altrice urbe Hispalensem cognominare solet.* Nertobriga *autem oppidum (id est nunc* Frexenal *Pacensis diœcesis) civem suum constanter ac secundiore famâ usque hodie jactat. Atque item in his, quæ hominem sibi arrogant, urbs* Xerezienfis, ab equitibus

*bus cognominata nomen suum profitatur. Interim sinamus nos, ne veritati praiudicium aliquod temerè hinc nascatur, ita ut olim de Greco poëta septem civitates, sic plura inter nos oppida de summi Theologi, poëtaque divini patria digladiari. Nobilibus quidem hunc parentibus, ut audio, sed inopibus natum, cùm justę fuit ætatis, civitas Hispalis suscepit expensis gratuitis alendum, doctrinisq; imbuendum. Excitaverat enim quosdam illius urbis cives ad id officium pueri indoles, ingeniumque vultu ipso emicans. Post tirocinium Grammaticæ, Philosophiæq; artium, jam Theologiæ par, cujus studio semper flagraverat, in scholam Complutensem, doctrinę hujus florentissimam, contendit. Sodalem hic trilinguem egisse dicitur; in qua æde, velut in proprio loco, germanam illius trium linguarum cognitionem comparare sibi in voto habens, incredibili ardore animi ad hoc maximè nati, felicissimoq; conspirantium genii atque industriæ successu, fecit se brevi compotem voti. Grecę namque & Latinę eruditionis, Syrorumq;, & Chaldęorum atque Arabum linguę sciens, in eruendos maximè Hebraïcos divinorum librorum thesauros, cùm vires ingenii, tum actiones omnes ferè contulit: unde Hispania nostra, & sacrę scientię hoc studium, novâ & maiore quàm hactenus accessione cumulatissimi honoris & laudis locupletata est. Vulgarium insuper ab his, Gallicę, Belgicę, Germanicę, Anglicę, atque Italicę, beneficio temporis & peregrinationis, cognitione non caruit. Planè ordinem Divi Jacobi equestrem inter Sacerdotes suscepisse eum hoc tempore, cùm renunciatus jam Theologus doctor academiâ excessisset, ęquum est judicare. Constat saltem ex eo sodalitio, Italicę sacrę peregrinationis desumptum comitem ac socium Theologum à Martino Perezio Ayala hujusmet ordinis, Segobiensi antistite; quod ei officium prestans in postremo Tridentino conventu totius Ecclesię conscriptis Patribus ob eminentem eruditionem in pretio fuit. In reditu nihil optatius habuit, quàm declinatâ hominum frequentiâ, latere sibi & literis, sacrorumq; librorum meditandę atque illustrandę lectioni. Quo consilio secretum quoddam Bęticorum montium, atque amenissimum, juxta Aracę-*nam *locum, qui hodieq; in memoriam hospitis avidè frequentatur, nidum sibi, ac velut latibulum vitę ac studiorum jam olim delegerat, justoq; ædificio construxerat. Verùm publicatis jam aliquot Operibus, famâq; insignis doctrinæ satis notum, non diu post Philippus Rex Secundus Bibliorum novæ ac Regiæ editionis susceptâ egregiè curâ, non minus quàm cæteris præcellentibus suis gestis magnus, ad se vocavit; in Belgiumq; Albani Ducis tunc provinciam ire jussit operi, atque operis præfectum. Id ut commodiùs ageret, viri eruditione præstantes in partem laboris adsumpti sunt. Lucem typorum commodavit Christophorus Plantinus typographorum oculatissimus, summâ & incredibili futurâ, si non ipsa loquerentur monumenta, ad posteros fide. Officio jam defunctus noster, ne famę inauspicatò se opusque recens notâ suâ percussum committeret, Romam pervolavit; Regioq; nomine ac suo Biblicum hoc systema locupletius Complutensi, atque emendatius, Gregorio hujus nominis XIII. Papæ Latinâ elegantissimâ oratione obtulit. Reversus in Hispaniam, meritâ apud Regem maximum gratiâ floruit, ditatus ab eo Ecclesiasticis pensionibus ad summam usque bis mille ducatorum, tandemq; laïcali Beneficio quodam (* encomienda de Pelai Perez *vulgò vocant) ejusdem Ordinis D. Jacobi; quod quidem hodie aggregatum est cœnobio Hispalensium sodalium, annuente ad id in gratiâ Montani, ejus domûs præfecti, diemq; suum in eadem obeuntis, Philippo. Sacrum quoque ministerium Regi prestitit. A quo & in recenter Laurentio martyri sacram ædem juxta* Escuriale *oppidum, docturus commorantes ibi S. Hieronymi sodales sacram eruditionem, fuit destinatus. Nec tamen secunda viri existimatio deterruit quosdam, in hisq; Leonem Castrum Pincianum canonicum,* Commentario in Isaïam Prophetam *eruditissimo, aliisq; abundè spectatum, quocum noster Montanus pro defendenda Hebraïcorum librorum integritate, quos pervicaciter ille aversabatur, multum ac diu decertavit; adeo ut Romam proficisci ad caussam dicendam (si qui id jactant, falsi non sunt) nec semel tantùm necesse habuerit. Mors tandem anno MDCXI. Kal. Junii dignum immortali vita, sed mactum jam immortali fama virum nobis eripuit: jacetque in cœnobio Hispalensi, cui præfuerat, honorificè sepultus. Librariam supellectilem manuscriptam Laurentinæ Regiæ Bibliothecę, typis editam legavit sodalibus, reliquorum autem hæredes bonorum Carthusianos ejusdem urbis Monachos nuncupavit, inter quos secessum sibi & latebras destinatæ jam cellulæ, imperturbato fruiturus otio, divinaq; magis per dies amans, & sities comparaverat. Pusilli fuit staturâ, sed bene compactâ, & quam dedignari non posset hospes animus. Vino semper abstinuit, epulisq; largioribus. Cœnabat in die semel, idque noctu, preter breviorem meridianum cibum, qualem vel nunc jejunantes conciliaturi somnum sumimus, diurnas horas omnes ut in exercitia pietatis ac studiorum impenderet. Diebus festis carmine plerumque sacro, nonnullisq; aliis humaniorum disciplinarum exercitationibus à superiore commentandi in libris sacris cura veluti feriabatur. Inter enim sui seculi poëtas nemini palmam detulit, meritus ob id lauream (quod ritu etiam apud nos academico invaluit) poëticæ artis apud Complutenses. Quamdiu tandem per alias occupationes licuit, predium ipse rusticum, quod interpellantibus vacuum esset, seu verum potius Musarum cœlestium, atque Apollinis sacri domicilium, habitare solitus, tot inde ad nos elegantissima, eruditissima, piissima opera, quæ antiquitatem omnem provocant, emanare fecit: quorum en catalogus.*

. Commentaria in XII. Prophetas. *Ad Ecclesiam Catholicam, illiusq; Pontificem summum, & legitimos ministros. Antuerpiæ apud Plantinum 1571. in fol. & 1582. in 4.*

Elucidationes in quatuor Euangelia. *Ibidem, in 4. 1575. simulq; edita sunt.*

In Acta Apostolorum elucidationes.

In omnia Sanctorum Apostolorum scripta: *simulque.*

In D. Joannis Apostoli & Euangelistæ Apocalypsin significationes. *Ibidem ann.* 1588 *in 4.*

De varia Republica. sive Commentarium in librum Judicum. *Ibidem* 1592. *in 4.*

De

De optimo imperio, sive in librum Josuë Commentarius. *Ibidem* 1583.

Antiquitatum Judaïcarum *libri* IX. *Lugduni Batavorum typis Raphelengii* 1593. *in* 4.

Liber generationis & regenerationis Adam, sive de historia generis humani, operis magni pars prima, idest, anima. *Antuerpię apud Plantinum* 1593. *in* 4. *Parabat etenim hujus historię, sive operis duas alias partes, inscribendas nempe* corporis & vestium *nomine, quarum cæmenta in schedis manserunt.*

Commentaria in Esaïæ Prophetæ sermones. *Antuerpiæ apud Balthasarem Moretum* 1599. *in* 4.

Commentaria in XXX. priores Davidis Psalmos. *Ibidem apud eundem* 1605. *in* 4.

Dictatum Christianum, sive aureus de Christi vita ac doctrina libellus. *Antuerpiæ* 1575. *in* 12. *quem Galli habent Gallicè conversum, Antuerpiæq; editum* 1579. *in* 8.

Fecit & in magnum Bibliorum corpus Apparatum, *adjecitque è suo in ultimo volumine sequentia*:

De Hebraïcis idiotismis, de arcano sermone, de actione sive habitu, de sacris ponderibus atque mensuris, de sacra Geographia, (*ubi de gentium sedibus primis, de duodecim gentibus, & terræ promissę partitione*) de sacris fabricis, de sæculis & temporibus, *cum tabulis pictorisq; artificiosissimis*. *Quod quidem Opus* Apparatûs sacri *minori forma & impendio recudit Lugduni Batavorum Franciscus Raphelengius anno* 1593. *in* 4.

Carmine autem elegantissimo lusit argumenta sacra ista:

Davidis Regis ac Prophetæ, aliorumque sacrorum vatum Psalmos ex Hebraïca veritate in Latinum carmen elegantissimè conversos. *Antuerpię apud Plantinum* 1574. *in* 4.

Monumenta humanæ salutis decantatæ, hoc est pulcherrimas utriusque testamenti figuras vario carminis genere explicatas. *Ibidem* 1571. *in* 8.

Speculum vitæ & Passionis Christi. *Ibidem* 1573.

Hymnos & sæcula, sive Poëmata sacra. *tomis quatuor in* 16. *apud eundem Plantinum anno* 1593.

Rhetoricorum item libros IV. *carmine heroïco, quibus* Adnotationes *adjecit Antonius Morales Episcopus Mechoacanensis, ibidem* 1572. *in* 8.

Scripsit & alia promiscua.

Correctorium indicem librorum, *jussu Philippi Regis, & Albani Ducis, Belgarum Præfecti, qui editus est ibidem in* 8.

Aforismos sacados de la historia de Cornelio Tacito. *Barcinone* 1614. *in* 8. *apud Sebastianum Mathevad.*

Itinerarium Beniamin Tudelensis Judæi, ex Hebræo à se in Latinum conversum, edidit quoque apud Plantinum 1575. *in* 8. *quodquidem credebat ipse majoris apud Alexandrinos Hebræos adservati operis compendium. At id denuò recoctum est curâ* Constantini l'Empereur *Hebrææ linguæ Professoris Leidensis, Hebraïceq; simul atque Latinè, adjectis annotationibus, publicatum Lugduni Batavorum anno* 1633. *in* 8. *apud Elzevirios.*

E nostris Montanum cumulatissima laude afficiunt Ambrosius Morales in Prolegomenis secundæ partis Historiæ Hispaniæ, *titulo* De los libros antiguos, *aliique exterorum quamplurimi; & in his Aubertus Miræus canonicus Antuerpiensis, in Justi Lipsii elogio.*

Præter hęc plurium Ariæ Montani Opusculorum exemplaria vidimus Matriti in Bibliotheca D. Gasparis Ivañez de Segovia Marchionis Acropolitani, amici nostri, fortè ex libraria suppellectile Petri de Valentia: quæ hîc adjungere non gravabor.

Humanæ rationis exempla illustriora.

Explicatio orationis Dominicæ.

Parænesis ad mentem propriam ex verborum sacrorum interpretatione composita.

Animadversiones de Hebraïcorum Bibliorum varia scriptione & lectione, atque de vario interpretum instituto.

Commentaria in Psalmos Davidis. *nescio an ab editis diversum opus.*

Commentaria in Euangelium Matthæi. *Fortè eadem cum editis.*

Adam, sive de humani sensûs interprete lingua, communibusque linguarum omnium rudimentis.

De vulgata editione.

Pro Hebraïcis exemplaribus & lingua.

De proposito Dei.

Notæ in Genesim.

Varia carmina.

Hispanâ autem linguâ hæc:

Discurso sobre la fundacion, que hizo el Rey Don Phelipe II. de Monjas de la Orden de San Agustin.

Carta à Alonso Ramirez, quando fue hecho Fiscal de Hazienda.

La leccion Christiana, y las obligaciones communes y particulares de todos los discipulos de Christo.

Discurso sobre si los premios merecidos por hazañas son bien ò mal dados.

Discurso del dia verdadero de la Passion de Christo.

Cum his sunt Epistolæ, quas noster ad varios, & quas ad Benedictum nostrum varii scripserunt: pluraque alia super editione Bibliorum Regiorum, &c.

ELO-

E L O G I U M

D. JOANNIS BAPTISTÆ PEREZ

Ex eodem D. Nicolao Antonio in Biblioth. Hiſpana, Tom. I. pag. 494.

JOANNES BAPTISTA PEREZ, Valentinus domo, ex familiari Gaſparis Quirogæ Conchenſis Epiſcopi canonicus Toletanæ Eccleſiæ, ejuſdem, ut exiſtimo, Quirogæ beneficio, cùm ad eam Sedem Hiſpaniæ principem conſcendit, creatus, operarumque ibi præfectus: propter multiplicem doctrinam, inſignem eruditionem, ingenium excellens, purgatiſſimumq́; judicium, necnon pietatem non vulgarem æquales omnes ſui temporis præcones ſuæ virtutis habuit. Quandoquidem nihil, quod ſciam, experiri paſſus fuit publicam lucem: ſaltem primus dolum animadvertit, tinnireq́; quidquam potiùs quàm aurum admonuit Pſeudo-Dextrum, Pſeudo-Maximumque, nuper evulgatos: primus, quod ſciam, de inventis Granatæ apud Illipulitanum montem veſtigiis martyrum, librisq́; ac laminis plumbeis cenſuit; de qua re adhuc apud Romanos negotiorum religionis cenſores cauſſa pendet. Preterea hec:

Notas ejus ad Concilia Hiſpaniæ, *quæ permulta collegit & caſtigavit, Quirogæ auſpiciis ad Gregorium XIII. mittenda, partim jam in Loaïſę collectione edita, partim ea precipuè, quę ſub Arabum tempora celebrata ſunt, hactenus inedita, apud Hieronymi de la Higuera Jeſuitę* Hiſtoriam Toletanam *MS. laudatas vidimus, Gaſpar Eſcolanus, qui in fine libri V.* Valentinæ Hiſtoriæ, *patriam noſtro, quam diximus, Valentiam urbem aſſignat: alias ejuſdem lucubrationes variis hujus hiſtorię locis laudat. nempe.*

Notas marginales à la Hiſtoria General de Eſpaña *lib. 2. cap. 5. num. 7.*

Notas ad librum S. Iſidori De viris illuſtribus. *quibus adjungere debemus:*

Notas ad S. Ildephonſi *puriſſimi argumenti libellum, ex Gregorio Cardoſo, qui has laudat in Agiologio Luſit.* ano 20. *Martii pag.* 246.

Catalogum item Epiſcoporum Segobricenſium. *tandem:*

El arbol de la Caſa de los Borjas. *Apud me quoque eſt*

Series Regum Gotthorum, *brevis ſed accuratiſſima. Porrò eximium virum non vulgaribus proſequuntur elogiis Joannes Mariana lib.* 1. *cap.* 14. *Gundiſalvus Argote* Nobilitatis Bæticæ *lib.* 1. *cap.* 3. *Petrus de Valentia in Opuſculo MS.* de ſacris Granatenſibus cimeliis. *Franciſcus Portocarrero Jeſuita in libro* Deſcenſionis Mariæ Virginis ad Eccleſiam Toletanam.

Segobricenſibus hic regni Valentię datus Epiſcopus, obiit tandem 8. *Maji MDXCVII.*

CONCILIUM LIMANUM I.
PROVINCIALE
BEATI TORIBII
Per Sedem Apostolicam approbatum.

PRÆMONITIO AD LECTOREM.

CONCILIUM statim exhibendum, non est primum omnium Limensium. Nam multò ante ipsum fuerat celebratum aliud Provinciale anno MDLII. ad cultum Dei, prapagationem Fidei, disciplinam Ecclesiasticam, & reformationem morum. Acta verò pleraque illius rescisa fuerunt in Concilio pariter Limensi mox proferendo Actione II. quia in iis & legitima auctoritas desideratur, & pleraque meliùs postea dispolita sunt. *Ut ibidem dicitur.*

Similiter Concilium Limense II. Provinciale celebratum fuit anno MDLXVII. in quo recepta fuit Synodus Tridentina, & plura decreta sunt ad cultum Dei, disciplinam Ecclesiasticam, ac reformationem morum spectantia. Illius Acta invenire non potuimus. Verùm illud fuisse ritè & legitimè congregatum, celebratum, & promulgatum, dicitur in Concilio sequenti, citatâ Act. II.

Quapropter Concilium sequens Provinciale, reverâ Limanum III. est, quamvis communiter dici soleat primum, nimirum ex editis. Et hoc modo denominatur à nobis, propter rationem dictam. CARD. DE AGUIRRE.

POSTQUAM B. Toribius possessionem Archiepiscopatus accepit, per literas convocavit suffraganeos Episcopos, aliosque, quorum adesse intererat: sed nec edictum convocationis, neque quid in primo consessu præfatus ad Patres fuerit Archiepiscopus reperire potuimus. Conjectari tamen possumus, ea ejusmodi fuisse, qualia ad cætera Concilia, & Synodos Diœcesanas infrà producemus. Concilium autem ipsum eo verborum tenore transcribimus, quo per Sedem Apostolicam approbatum fuit anno MDCX. & Matriti impressum anno MDCXIV. FRANC. MONTALVO.

ACTIO PRIMA

Celebrata in Ecclesia Cathedrali civitatis Regum, die 15. Augusti, anno MDLXXXII.

IN nomine sanctæ & individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Sancta Synodus in urbis Regiæ provinciæ Peruvianæ Cathedrali Ecclesia B. Joannis Apostoli & Euangelistæ titulo consecrata; ex præscripto sacrorum Canonum, præsertim sacri Concilii Tridentini[a] auctoritate, S. D. N. Gregorii XIII. Romani ac sommi Pontificis voluntate, etiam cupiente Catholico atque invictissimo Rege nostro Philippo II. Hispaniarum & novi orbis domino, ad Fidei exaltationem, & novæ Indorum Ecclesiæ utilitatem, clerique ac populi Christiani Ecclesiasticæ disciplinæ congruentem reformationem, ritè ac legitimè congregata, præsidente in ea Illustrissimo ac Reverendissimo D. Toribio Alphonso Mogrovejo, Archiepiscopo Metropolitano, præstante excellentique admodùm viro; domino Martino Henriquez, Peruviani hujus regni Pro-Rege, locum securum ac tutum reddente ipsi Concilio, ac simul convenientibus Reverendissimis Patribus ac dominis, domino Fr. Antonio de Sancto Michaële, Episcopo Imperialis civitatis, domino doctore Sebastiano Lartaun Episcopo Cuzquensi, domino Fr. Didaco de Medellin Episcopo Sancti Jacobi Chilensis, domino Fr. Alphonso Guerra Episcopo Fluminis, quem dicunt *de la plata*. Tum etiam Senatu regio, & procuratoribus Ecclesiarum, & clero hujus Metropolis, post solennem processionem ex D. Dominici templo in ipsam Cathedralem magno populi concursu & lætitia factam, ac Missarum solennibus per Illustrissimum Archiepiscopum celebratis; concione quoque habita per Reverendissimum Episcopum Imperialis, die decima quinta Augusti, gloriosissimæ Virginis Deiparæ Assumptiooi sacrata, anno millesimo quingentesimo octogesimo secundo, imprimis Concilium Provinciale legitimè inchoare, atque inchoatum esse Patrum unico consensu declaravit.

Deinde sacrosancti Concilii Tridentini[b] decretum de celebrandis Conciliis Provincialibus reci-

a Sels. 24. c. 2. de reform.

b Concil. Tridenz. sess. 24. c. 2. de reform.

recitatum est, cujus initium est: *Provincialia Concilia sicubi omissa sunt*, &c. Ejusdemque Concilii aliud decretum de recipienda Universali & Oecumenica Tridentina [c] Synodo, cujus initium est: *Cogit temporum calamitas*, usque ad finem.

Mox antiquorum Patrum exemplum atque auctoritatem sequuta Synodus, Fidei Catholicæ professionem, tanquam omnium rectè agendarum rerum optimum fundamentum, ante omnia præmittendam censuit. Itaque juxta formam præscriptam constitutione sanctæ memoriæ Pii IV. editâ anno MDLXIV. incipiente: *Injunctum nobis*; Synodus professionem clara & alta voce in hæc verba fecit. Ego &c.

Inserta hîc erat formula professionis fidei à Pio IV. prescripta: sed cùm jam edita fuerit suprà, initio Concilii Provincialis Toletani celebrati anno MDLXV. visũ fuit illam de cętero pretermittere, legendam ibi.

His finitis, lectus est Concilii Toletani [d] antiquus & approbatus Canon de ordine & modo in Synodo dicendi sententiam, & rem unamquamque tractandi: cujus initium est: *In loco benedictionis*, prout à sancta Tridentina [e] Synodo traditur, atque quomodo procedendum esset in his quæ erant tractanda, declaratum est.

Post hæc autem sancta Synodus omnes & singulos ad eam accedentes certiores facit, congregationes habendas fore in capitulo hujus Cathedralis Ecclesiæ, ut qui velit aliquid petere, vel utilitatis publicæ causâ proponere, liberum sibi esse in loco prædicto id facere, sciat.

Denique nullum cuique prejudicium factum, aut futurum ex loco assignato omnibus præsentibus, sive etiam absentibus declaratum est. Cumque supradicta omnia, sic acta, decretaque essent, quæsitum est à Reverendissimis, an ipsis placerent ea omnia? ad quæ omnes respondèrunt: Placent.

SIC finita actione prima, duæ congregationes quotidianæ, in capitulo Cathedralis Ecclesiæ habita sunt, per Metropolitanum, cæterosque Episcopos, frequenter ipso etiam præsente Prorege, quoad è vivis excessit, nec non procuratoribus Ecclesiarum, tum etiam Theologis, ac Juris doctoribus, à Concilio deputatis. Itemque regularium ordinum præpositis, ac demum Synodi officialibus (ut fieri solet) assistentibus. Ac primùm superiorum hujus provinciæ Synodorum acta decretaque diligenter recitata & annotata sunt. Deinde Ecclesiarum constitutiones peculiares, sive erectiones, tum à plerisque Ecclesiis & procuratoribus civitatum, atque aliis idoneis personis, libelli plurimi oblati lectique sunt; in quibus quæ ad reformationem pertinere cuique videbantur, Synodo significarentur, & quæcumque disputatione, ac matura tractatione digna visa sunt, ea Theologorũ & Juris-prudentium studio & collatione, & voce & scripto copiosè per plures menses agitata sunt.

Ejusdem anni 82. mense Octobri Reverendissimus D. Petrus Peña Episcopus Quitensis ad Synodum venit, qui & loco suo sedit, & congregationibus aliquot diebus interfuit, donec morbo diuturno, & senio confectus, die septima Martii, anni 83. migravit è vita: clarissimo viro Martino Henriquez Prorege quinto post die ab hac quoque luce sublato.

Sub ejusdem Martii initium Reverendissimi Episcopi D. Fr. Franciscus Victoria Episcopus Tucumanensis, & D. Alphonsus Granero de Avalos Episcopus Platensis ad Synodum convenêre, & facta priùs professione Fidei, suis locis sedere, ac sententias dicere cœperunt.

Cum verò tum in multis gravibusque controversiis componendis, tum in maturo multarum rerum tractatu, quæ ad totius provinciæ ac regni Peruviani utilitatem ac reformationem opportuna admodum judicabantur, in edendo quoque ac vertendo in idioma Indicum catechismo, compluribusque aliis ad Indorum salutem spectantibus, non parvo labore, annus integer exactus esset; tandem omnium Patrum sententiâ decretum est, secundam Actionem in templo ejusdem Cathedralis Ecclesiæ, ad Beatissimę Virginis Assumptionis diem promulgandam esse.

Igitur die decima quinta mensis Augusti anni millesimi quingentesimi octogesimi tertii, solemni processione propè Ecclesiam præeunte, omnibus Reverendissimis mitris ac pluvialibus de more compositis, ac Missam Reverendissimo Tucumanensi pontificali ritu celebrante, ac cæteris peractis, quæ sunt ex usu Romanæ Ecclesiæ, consedentibus in loco præcelso ac bene ornato Patribus, præsente Regio Senatu, & procuratoribus Ecclesiarum, & civitatum, capituloque & clero, ac populo frequentissimo, ex suggesto per eundem Reverendissimum Tucumanensem Episcopum recitata sunt decreta quæ sequuntur.

ACTIO SECUNDA

Celebrata in Ecclesia Cathedrali civitatis Regum, die 15. Augusti MDLXXXIII.

CAPUT I.

De superioribus Synodis.

QUONIAM hujus provinciæ status certas, atque omnibus pervias leges postulat, ut quid singulis in rebus agendum est, nemo in hac nostra Ecclesia ignorare possit; illud primùm hec sancta Synodus sibi providendum censuit, ut quid in superioris temporis statutis deinceps etiam retinendum servandumque sit, apertè doceat, atque explicet. Quęcumque igitur in prima Limensi congregatione, anno à salute mundi millesimo quingentesimo quinquagesimo secundo, acta decretaque sunt: quia in iis & legitima auctoritas desideratur, & pleraque melius postea disposita sunt, nullam de cętero, sive in tota provincia, sive in hac diœcesi, obligandi vim habeant. Quæ verò deinde per Concilium Provinciale in hac eadem urbe coactum anno millesimo quingentesimo sexagesimo septimo constituta sunt, cùm ritè ac legitimè convocatum & celebratum, atque etiam promulgatum fuisse constet, ea

[c] Concil. Trid. sess. 25. c. 2. de reform. [d] Tolet 11. cap. 1

[e] Trid. sess. 2. §. In sententiis.

ea cum omni veneratione suscipiantur, dummodo Concilium ipsum canonicum sit, & canonica statuta contineat, præterquam si quid rerum ac temporis ratione exigente, ab hac Synodo aliter dispositum revocatumve sit, salvo etiam in omnibus jure patronatûs, per Sedem Apostolicam Catholico atque invictissimo Regi nostro Philippo, cæterisque Hispaniarum Regibus concesso: quod per omnia illæsum, conservatumque cupimus; diuturnam insuper ac felicissimam vitam à summo Deo nostro piissimę illius Majestati deprecantes.

CAPUT II.

De tenenda hac & superiori Synodo.

SED ne ea, quæ salutariter provisa sunt, ignoratione & negligentia (quemadmodũ hactenus ferè contigit) inutilia reddantur; præcipit sancta Synodus, ut intra duorum mensium spatium à die factæ promulgationis in unaquaque diœcesi computandum, vel certè, quod Ordinarius cuique præscripserit; debeant omnes, sive Hispanorum, sive Indorum parochi, atque alii quicumque Ecclesiastici judices, tam decreta Concilii superioris prædicti, quæ ad ipsos quoquomodo pertinebunt, quàm omnia hujus statuta describere, ac penes se habere. Si quis id facere neglexerit, pœnâ centum aureorum, & majoris excummunicationis feriatur.

CAPUT III.

De catechismi editione & versione.

UT Indorum populi in religione Christiana adhuc rudes, salutari Fidei doctrina commodiùs imbuantur, ac tutiùs, atque eandem ubique unius doctrinæ formam inveniant, placuit vestigiis Generalis Tridentini [f] Concilii insistendo, proprium catechismum huic universæ provinciæ edere, quem omnes Indi pro suo captu doceantur, ac memoriter, saltem pueri, teneant, diebusque Dominicis & festis in publico conventu Ecclesiæ repetant, vel illius certè aliquam partem, prout opportunum videbitur, ad cęterorum utilitatem recitent. Pręcipit ergo sancta Synodus omnibus Indorum parochis in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna excommunicationis, ut catechismo hoc ipsius auctoritate edito, quatenus sit conformis catechismo à sancta Sede Apostolica edito, quibuscumque aliis exclusis, deinceps utantur, & secundùm eum plebem sibi commissam instruere curent. [g] Et quoniam ad Indorum salutem non solùm rerum sententiarumque consensus, sed ipsa etiam sermonis conformatio plurimum confert, prohibet etiam præter versionem ipsius auctoritate factam, atque [h] editam, tam in precibus rudimentisque doctrinæ Christianæ, quàm in catechismo in linguam Cuzquensem, vel in Aymarayeam, aliã traductionẽ à quoquam fieri, vel aliter factam quemquam uti. Atque ut idem fructus ad cæteros etiam manet, qui diverso à supradictis idiomate utuntur, mandat Episcopis omnibus, ut in sua quisque diœcesi quam primùm curet catechismum eundem per idoneos & pios interpretes, in reliquas linguas suæ diœceseos verti, eamque interpretationem ab Episcopo sic approbatam, ab omnibus sine controversia recipi, non obstante qualibet contraria consuetudine.

CAPUT IV.

Quid singuli docendi sint.

CUM divino [i] precepto omnes Christiani adulti teneantur pro suo captu scire quę ad religionis Christianę, quam profitentur, substantiam pertinent: qualia sunt mysteria fidei præcipua, quę continentur in symbolo, mandata decalogi omnibus servanda, sacramenta quoque ea quæ necessariò cuique suscipienda sunt. Tum demum quæ à Deo petere, & exspectare debemus, juxta Dominicæ orationis institutionem, sedulò in iis erudiendi sunt à pastoribus & ministris omnes, maximè rudiores Indi, Æthiopes, pueri pro cujusque ingenio, & opportunitate, ne gravissimo morbo ignorantię, (ut fit passim) periclitentur. [k] Omnino autem curandum est, ut quicumque neque ætate, neque valetudine impediuntur, memoriter discant elementa Christiana, maximè symbolum, Fidei orationem Dominicam, præcepta decalogi, sacramenta Ecclesiæ. Id ut fiat, antiquorum Canonum [l] statuta sequens, præcipit strictè sancta Synodus, ut nullus adultus ad sacramentum baptismi admittatur, qui non priùs saltem symbolum, & orationem Dominicam memoriter reddiderit. [m] Idemque in sacramentis Pœnitentię & Confirmationis conferendis omnino servetur, excepto vel necessitatis articulo, vel nimiæ senectutis, aut ægritudinis, sive etiam profundæ alicujus hebetudinis impedimento, quod [n] parochorum, seu confessariorum judicio & conscientiæ relinquatur. Qui verò iis tantis impedimentis gravati fuerint, ut copiosiorem catechesim non admittant; doceantur demum pro suo modo præcipua Fidei capita, scilicet unum esse Deum omnium rerum auctorem, qui accedentes ad se vitâ eternâ remuneret, improbos, & rebelles ęternis suppliciis in alio sęculo puniat. Deinde hunc ipsum Deum esse Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, tres quidem personas, sed unum Deum verum, præter quem nullus alius sit verus Deus. Nam quę adorant alię gentes, pręter Christianam, non esse Deos, sed dæmones potiùs aut figmenta hominum. Prętęrea filium Dei propter reparandam salutem

[f] Trid. sess. 24. c. 7 & sess. 25 in fine. [g] Conc. Limen. 2 sess. 3. c. 2. [h] c. quoniam de offic. jud. ord. [i] Matth. 28. Marc. 16. 1. Petr. 3. [k] De consec. d. c. 4. c. Baptizandi Ecc. Non liceat. Aug. lib. 50. hom. 42. Conc. Pett. Julian. in præf. ad En. [l] Conc. Moguntiac. cap. 25. August. in Enchiridio. c. 7. [m] Conc. Lim. 2. sess. 2. c. 26. [n] Conc. Limen. 2. sess. 3. cap. 33. & 34.

tem hominum factum hominem ex Virgine Maria, pro nobis passum & mortuum, ac tandem resurrexisse, & regnare in æternum. Hunc esse Jesum Christum Dominum, ac Salvatorem nostrum. Postremò, neminem posse esse salvum, nisi credat in Jesum Christum, & pœnitens de peccatis commissis sacramenta ipsius suscipiat. baptismatis quidem, si infidelis est, confessionis autem si lapsus post baptismum. Denique statuat ea servare, quę Deus & Ecclesia sancta pręcipiunt. Quorum summa est, ut Deum diligat super omnia, & proximum sicut seipsum. Intelligant igitur Dei sacerdotes, nisi in Fide, ut oportet, instructos baptizent, vel à peccatis absolvant, se & grandi sacrilegio commaculare, & animarum reos apud districtum Dei judicium reddere.

CAPUT V.

A parochis erudiendos rudes rei.

Rectores Ecclesiarum parochialium diebus saltem Dominicis & festis rudimenta Christiana per seipsos populo tradant, ad quos audiendos pueri & servi conveniant: sciant quoque, patresfamilias se Deo reddituros rationem de filiis, servis, ac tota familia reliqua. Itaque satagant, ut benè modesteque vivant, ut suis temporibus confessiones faciant, ut doctrinam Christianam probè teneant: ut Ecclesiam discendi causâ, & orandi frequentent, ne quod sæpè accidit, & divina, oracula minantur, propter corruptos mores liberorum, in ipsos parentes divinitùs vindicetur.

CAPUT VI.

Ut Indi Indicè doceantur.

Christianæ institutionis, aut catechismi scopus præcipuus est Fidei præceptio: corde enim credimus ad justitiam, quod ore confitemur ad salutem. Quamobrem ita quisque instruendus est, ut intelligat, Hispanus Hispanicè, Indus Indicè, alioquin quantumvis bene dicat, mens illius, juxta sententiam Apostoli s, sine fructu est. Quocirca nullus Indorum de cætero compellatur orationes sive catechesin Latinè discere, cùm sufficiat, multoque meliùs sit suo idiomate pronunciare: aut si qui ipsorum velint, possunt etiam Hispanicum, quo multi jam utuntur, adjungere. Pręter hæc aliquam aliam linguam ab Indis exigere, superfluum est.

CAPUT VII.

Ne clerici ad expugnandos Indos proficiscantur.

Novas expeditiones suscipere adversus barbaros aut infideles sine gravissima & meditatissima caussa minimè oportet, cùm agatur de plurimorum hominum fortunis, libertate, salute, ac sæpè temeritate multorum irreparabilia bello damna dentur. Quapropter nemo ex clericis, qui doctrinæ Indorum præsunt, vel aliàs, utcumque agunt, ad bellum contra Indos, aut alias quascumque expeditiones, ut ministeriis spiritualibus milites juvet, proficiscatur, nisi de expressa licentia sui Episcopi. Qui secus egerit, excommunicationi latæ sententiæ ipso facto subjaceat: & pro modo culpę aliis etiam pœnis acerbè plectatur.

CAPUT VIII.

Conjugia inter fratres inita dirimantur.

Conjugia inter fratres, cùm ad baptismi gratiam pervenerint, rata non habeantur; sed quicumque ita conjuncti reperti fuerint, separentur.

CAPUT IX.

De patrinis Indorum.

Convenit impedimenta quæ ex cognatione spirituali oriuntur, Indis quoad fieri potest, detrahere, ne ignorantes, quod sępe accidit, in gradibus illicitis conjungantur. Eam ob caussam, & in superiori Synodo, & in hac commodum visum est, ut in quovis populo aut parochia Indorum, certus sit designatus patrinus, sive susceptor, qui baptizandos de fonte levet, sed hunc designare pertinebit ad Ordinarium, qui etiam plures, ut judicaverit expedire, pro numerositate populi poterit constituere; ita tamen ut certi sint, & quorum fidei possit institutio spiritualium filiorum committi.

CAPUT X.

Quid agendum, quum ex duobus infidelibus conjugatis alter convertitur.

De iis qui jam matrimonio juncti convertuntur ad fidem, conjuge adhuc infideli permanente, in superiori x Concilio providè consultum est: ut si infidelis quidem spem suæ conversionis maturam ostendat, Christianus nullo modo ad alias nuptias transeat, (quemadmodum est sacris Canonibus y definitũ) sed

o Conc. Tolet. actio. 3. c. 5. p Conc Limen. 2. sess. 2. c. 127.
q 1. Reg. 2. Amos. 2. r Rom. 10. Concil. Roman. cap 15.
s 1. Corint. 14. t Concil. Limen. 2, c. 38 de diuor. c. *Quanto.*

u Trid sess. 24. c. 2. de reform. matrim. x Conc. 2. Lim. 9 2 c 38.
y De divor. cap. *Quanto*, & cap. *Haud cauvus*, 35. q. 1. c. *jam nunc* & cape. *Si enim*, 28. q. 2. cap. *Si infideles.*

sed conjugis lucrum in Christo exspectet. Si verò differat conversionem suam, neque tamen jam baptizato conjugi perniciosus existat, eum à Fide avertendo, aut ad peccatum mortale pertrahendo (etenim id cùm fit, sacri Canones eos necessariò separandos volunt, & Christiano novi conjugii ineundi potestatem tribuunt.) tunc & exspectandum adhuc esse per semestre tempus, & assiduè de sua interim conversione admonendum. Sed quoniam tum periculum recens conversi cavendum est, ne si diù permanserit in toto infidelis, fidem Christi fortassis amittat, dum vult servare homini; tum verò libertati illius consulendum est, ne cœlebs vivere cogatur, qui forsitan uritur. Iccircò decernimus, ut transacto sex mensium spatio, res ad Episcopum deferatur, qui benè perspectâ causâ, fideli declaret, copiam esse aliud matrimonium ineundi propter fidei aut charitatis scandalum, quod patitur. Quòd si nullum esse periculum in cohabitatione viderit, jubeat exspectare infidelem, vel etiam consulat cohabitare, si prodesse intelligit, juxta Paulli ζ Apostoli consilium. Neque enim potest omnibus conversis eadem lex præfigi, cùm occurrant profectò variæ circumstantiæ; neque sit omnium infidelium eadem ratio. Quare Episcopi prudentia in re dubia, ne graviter erretur, consulenda erit, & juxta cap. *Quanto. de divortiis*; cùm casus acciderit, decernendum.

CAPUT XI.

De nominibus Indorum.

NE in Indorum baptismo & matrimonio falli sæpè contingat, dum ignoti illud repetunt; omnino vetentur gentilitatis, aut superstitionis suæ nominibus uti: sed omnibus Christianis assueta nomina in baptismo apponantur: cognomina verò, ut invicem discernantur, masculi quidem paterna, fœmellæ materna retineant.

CAPUT XII.

Ne Regulares baptismi aut matrimonii sacramenta administrent.

REgularibus a, præterquam in Indorum oppidis ubi parochorum munus exercent, baptisteria habere, aut præter necessitatem baptizare, aut matrimonia copulare, sacri Canones prohibent. Id ita fieri hæc Synodus valdè commendat, ne scandala in Ecclesia ab iis fiant, quos maximè oportet exemplo humilitatis aliis præstare.

CAPUT XIII.

In confirmatione nihil ab Indis accipiendum.

CUM sacramentum b Confirmationis accipiunt Indi, nulla ratione quicquam pecuniæ, aut argenti ab iis petatur, neque ut offerant inducantur; quin etiam qui præ inopia candelas ferre non poterunt, iis ab Episcopis benignè conferantur, & cerei, & linteæ: idem in baptismo servetur de cereo, & capitio baptismali.

CAPUT XIV.

De examine confessorum.

ORdinarii c diligenter examinent eos qui confessionibus audiendis exponendi sunt, etiam si regulares fuerint. Et quia non sunt omnes ad omnium confessiones excipiendas idonei, oportebit justam in examine servare mensuram, ut benè doctis, & literatis generalem approbationem tribuant, minus verò peritis eam limitationem personarum, vel statuunt adhibeant, quam sufficientiæ illorum congruere judicabunt. Quòd in hac facultate confessariorum amplianda, vel restringenda debeat haberi ratio, nedum sufficientiæ, sed etiam loci, cæterarumque circumstantiarum. Omnibus autem, quos approbandos duxerint, approbationis suæ, vel amplæ, vel restrictæ, ut dictum est, in scriptis testimonium gratis dabunt. Laïci verò cùm præcepto Ecclesiæ de annua confessione satisfaciunt, schedulam à confessario petent, (nisi personæ alioquin satis probatæ sint) quam tum proprio parocho, tum patrifamiliàs ostendent.

CAPUT XV.

Extraordinarios confessarios Indis aliquando tribuendos.

COnscientiis d Indorum curent Episcopi consulere per extraordinarios quandoque confessarios, quos ipsi, qua poterunt commodiori ratione transmittant; ut qui parochos suos præ timore, aut pudore, aut fortassis odio aliquo, graviora sæpè crimina celant, apud hos veluti subsidiarios Evangelii ministros, securè ac spontè conscientias suas exonerent. Et quia in tanta linguarum varietate compertum nobis est, multos sine Pœnitentiæ sacramento hucusque mansisse; inquirant Episcopi quinam sint ejusmodi, & illis quàm diligentissimè possint, de perito aliquo sacerdote provideant, qui illorum confessiones excipiat.

CA-

ζ 1. Corint. 7. a Ibid. q. 1. c. *Plac.* Clem. de privil. c. *Religiosi.* Conc. Lateran. sub Leon. X. sess. 11 Concil. Trid. sess. 24. *de reformat.* cap. 1. b Concil. Lim. 2. sess. 3. cap. 27. c Conc. Trid. sess. 23. c. 15. d Conc. Trid. sess. 25. de Relig. c. 10.

CAPUT XVI.

Confessionem integrè cognoscendam.

NON [e] pauci sacerdotes ex imperitia sermonis Indici, interdum etiam ex negligentia, & tædio audiendi, in confessionibus Indorum multa illorum peccata, sibi penitùs ignorata prætereunt; atque ita perfunctoriè unum, aut alterum peccatum intellexisse contenti, beneficium absolutionis impendunt. Cùm ergo sacramentalis confessio mortalium peccatorum integra esse debeat, neque possit, nisi necessitatis articulo urgente, ejusmodi absolutio esse legitima; oportet omnino pœnitentiæ ministros cautos atque solicitos esse, ne sacrilegium admittant in ejusmodi confessionibus detruncatis. Itaque vel pœnitentes ad peritiores remittant, si non sufficienter intelligunt, vel ipsi discant quod nesciunt. neque enim rectus judex est, qui judicat quod ignorat.

CAPUT XVII.

Casus reservati parochis Indorum conceduntur.

PRÆSENTIS auctoritate Synodi parochis, & approbatis confessariis Indorum casus Episcopis reservati conceduntur, ut ab omnibus illis, & censuris annexis possint absolvere Indos, quum id expedire in Christo judicaverint, ne Indi propter imbecillitatem suam, & spiritualis sensus inopiam, dum ad superiores pro reservatorum casuum absolutione recurrere cessant (quod crebrò fit) conscientiis suis illud experiantur noxium, quod pro earum salute ab Ecclesia provisum est. Liceat tamen Episcopo aliquibus parochis hanc facultatem restringere, quum ei videbitur expedire.

CAPUT XVIII.

Sacerdotes antequam vestes sacras induant, confiteantur.

CELEBRATURI sacerdotes nullatenus sacris vestibus induti peccata confiteantur, sed quum confessione opus habent, antequam se induant, & quidem genibus provoluti [f] id faciant, nec nisi apud confessarium ab Ordinario approbatum. Qui aliter, vel audierit, vel fecerit confessionem, sciat se, & præcepti reum, & salutarem ei pœnitentiam injungendam. Et quoniam domum Dei decet omnis sanctitudo; visum est etiam confessionaria mulierum, qua parte ipsæ ingrediuntur, aperta, & januis libera esse debere. Id ut quamprimùm fiat, etiam in Regularium Ecclesiis, hæc Synodus admonet atque hortatur.

CAPUT XIX.

De viatico Indis præbendo.

COELESTE [g] viaticum, quod nulli fidelium ex hac vita migranti, si pœnitentiam ostendat, negat pia mater Ecclesia, multis ab hinc annis, Indis atque Æthiopibus, ceterisque personis miserabilibus præberi debere à parochis, Concilium Limense [h] constituit: sed tamen sacerdotum complurium vel negligentia, vel zelo quodam præpostero, atque intempestivo illis nihilo magis hodie quoque præbetur: quo fit, ut imbecilles pleræque animæ tanto bono, tamque necessario sibi fraudentur. Volens igitur sancta Synodus ad executionem perduci quę Christo duce pro salute Indorum necessariò ordinata sunt, severè præcipit omnibus parochis, ut extremè laborantibus Indis, atque Æthiopibus, viaticum ministrare non prætermittant, dummodo in iis debitam dispositionem [i] agnoscant, nempe fidem in Christum, & pœnitentiam in Deum pro suo modo. Neque enim in extrema illa necessitate perfecta omnia exigenda sunt; cum sanctorum Patrum decreta [k] habeant, qualecumque fidei & pœnitentiæ testimonium in ultimo agone positis, ut salutaria sacramenta ministrentur, debere sufficere. Ut autem quàm potuerit maximè decenti apparatu tantum illud sacramentum administretur; dabunt operam, ut cruce præeunte, & cereis accensis, tum etiam loco honestè composito, & cæteris, quę in Synodo Diœce sana Episcopi curanda providerint, ad ægrotum Eucharistia deferatur, si ipse nequeat ad Ecclesiam commodè portari. Ubi verò Eucharistia non asservatur, id fiet peracto ante meridiem Missæ sacrificio, atque hostiis pro indigentium numero consecratis. Porrò parochi quicumque à prima hujus decreti promulgatione negligentes fuerint, noverint se præter divinę ultionis judicium, etiam pœnas arbitrio Ordinariorum, in quo conscientię eorum onerantur, daturos: atque in visitationibus in illos de hujus observatione statuti specialiter inquirendum.

CAPUT XX.

De Communione in Paschate.

IN Paschate omnes Christianos adultos communicare jubet sancta Dei Ecclesia [l], nisi justa de causa prorogandam communionem sacerdos audita confessione censuerit. Quòd si plerique neophytorum hactenus ad Eucharistię perceptionem non facilè admissi sunt, fidei exiguitati, & morum ineptitudini tribuendum est; cùm requirat tanti sacramenti communicatio, tum firmam fidem, cœlestem illum cibum à terreno & humano dijudicantem, tum con-

[e] Conc Tridenti. sess 14. cap 5. Conc Florent In instruct. Armen. Conc. Cabilon c. 38. Conc. Limen. 2. sess. 2 c. 57.
[f] Conc. Parisi l 1. c 46. [g] Conc Nicæn. c. 13. 26. q. 6 c. de his vero. S. Innocent. 10 epist. 3. c. 2. Conc. Carth. 4 c. 77.
[h] Conc Lim. 2. act. 3. c. 59. [i] Conc. Carth 4. c. 76 26 q 6. c. 15 *Qui in infirmitate*. [k] De pœnis dist 7 c *Si quis*. & c. *Nullus* 26. q. 6. c *His qui tempore* August l. 1 *De adulter. conjug.* vel imo.
[l] Conc. Later. 21. Conc. Trident sess 13. c 9.

conſcientiæ munditiam, quam turpitudo ebrioſitatis, & concubinatus, ac multò magis ſuperſtitionis nefariæ, prorſus labefactat: quibus vitiis plurimi his regionibus graviter laborant. Sed quoniam m & multi Indorum quotidie in chriſtiana religione proficiunt, & ſunt etiam cæteri invitandi ac præparandi, ut cœleſti menſa, ad quam etiam parvulos vocari vult divina Sapientia n, ſalubriter fruantur; præcipit ſancta Synodus parochis, cæteriſque Indorum prædicatoribus, ut ſepè, ac ſeriò de fide hujus miſterii eos inſtruant; veram, ac realem Chriſti Dei noſtri præſentiam ſub panis ſpecie doceant, eorum deſiderium ad tantum beneficium excitent, præcipueque ad omnium peccatorum deteſtationẽ, ac puram confeſſionem, vitæque in melius emendationem exhortentur, ut aſſidua denique prædicatione dignos dono illo vivifico reddant. Quos autem parochus, & ſatis inſtructos, & correctione vitæ idoneos judicaverit, iis ſaltem in Paſchate Euchariſtiam adminiſtrare non prætermittat, ne ipſe alioqui Eccleſiaſtici præcepti violati reus ſit. In quibus autem certam ſententiam tenere non poterit, conſulat Epiſcopum. Nemo verò Indorum aut Æthiopum ad communionem recipiatur, niſi proprii parochi, aut confeſſoris licentiam ſcripto ſibi datam oſtenderit.

CAPUT XXI.

De Euchariſtia aſſervanda ubi commodè poterit.

QUIA o ſacroſancta Euchariſtia in Eccleſia aſſervata, tum protectionem Chriſtano populo adfert admirabilem, dum decumbentium neceſſitatibus opportunè ſubvenit; optandum certè eſſet, ac pro virili curandum, ut parochiæ Indorum tanto Dei munere fruerentur. Sed quia ſecuritas dignitaſque tam præcelſi ſacramenti fidam cuſtodiam, & præſentiam alicujus miniſtri Eccleſiaſtici, atque alia quædam poſtulat, quæ non facilè ubivis reperiantur; iccircò Ordinariis, in Synodo præſertim Diœceſana, tractandum providen dumque relinquitur, quibus in locis poſſit ad populi devotionem & munimen Euchariſtia dignè ſervari.

CAPUT XXII.

Communionem damnatis ad mortem non negandam.

IIS, p qui propter facinora commiſſa capitis damnati ſunt, pridie quàm ad patibula à Magiſtratu ducantur, communione Chriſti corporis muniantur, quò patienter, & cum ſalute animę, pœnas corpori debitas ferant.

CAPUT XXIII.

Proceſſiones quomodo facienda.

QUO tempore q ab Eccleſia ſolennes ſanctiſſimi Chriſti corporis proceſſiones aguntur, aut in die Paraſceves, aut quocumque alio die publicæ ſupplicationes fiunt, nulla fœminarum cooperto vultu, vel vias publicas inambulet, vel de feneſtris proſpiciat: idque omnes obſervent, ne levitate fœminea à cultu Dei populum avocent, ſed religioſo potiùs modeſtoque habitu & geſtu, internam fidem, pietatemque teſtentur. Magiſtratus quoque, ac Reipublicæ miniſtros monemus atque hortamur in Domino, ut eædem ſanctiùs ſupplicationes agantur, dent ſedulò operam, ne viri, fœmineque miſtim confusèque incedant, ſed præeant viri omnes, mulierea juxta Prophetam r, ſeorſum ſequantur Dei miniſtros.

CAPUT XXIV.

Ne Miſſa in domibus privatis fiant.

MISSÆ in domibus privatis paſſim dicuntur, contra Tridentini s Concilii Canonem. Hunc abuſum deinceps omnino tollendum curent Ordinarii, nec niſi in Oratoriis approbatis, & ad eum uſum ſolummodo deputatis, Miſſas celebrari, ulla ratione permittant.

CAPUT XXV.

De ornatu Euchariſtia, & veſtibus ſacris.

IN quovis Indorum populo ornamentum, & quidquid ad celebrandum neceſſarium eſt, teneatur. Id ſi fieri alicubi nequeat, ſacrę veſtes & apparatus ex alio in alium non niſi ſub clavis cuſtodia transferantur: vaſa quoque olei, & chriſmatis in arcula clauſa portentur. quoties verò Euchariſtię viaticum ad ægrotos in oppidis Hiſpanorum defertur, ſacriſta thuribulo præeat ſacramentum. Si oleum ad infirmorum unctionem feratur, crucem, & laternâ clausâ candelam portet. In cæteris quoque officiis Eccleſiaſticis ſacriſtę parochos ſuos comitentur, & per ſe ipſos myniſterium ſuum impleant. Si neglexerint facere, quartam obventionem ſibi debitam amittant.

CA-

m Conc. Limen. 2. ſeſſ. cap 29. n Prover 9. o Conc. Trident. ſeſſ. 13. c. 6. p Extrav. de futuris c. *Pares*, Concil. Vvormac ſeſſ. ultim. le g. 7. tit. 13 par 1. q Conc Mediolan. prim. r Zacar 12. s Conc. Trident. ſeſſ. 22. *de refor. Miſſa.*

CAPUT XXVI.

Eucharistia quum publicè exponitur, ministros Ecclesiæ debere assistere.

GLORIOSISSIMUM Eucharistiæ sacramentum tum in die cœnę Domini, tum in festo, & octava corporis Christi; ac quoties populo adorandum exponitur, à ministris Ecclesiasticis cum omni devotione assistentibus associetur: cui officio Prælatus ex capitularibus, & reliquo clero deputet per vices suas, quos ipsi placuerit.

CAPUT XXVII.

De ordine in cultu divino.

SACERDOTES inter Missarum solénnia, dum ad oblationes populi recipiendas ab altari procedunt, sciant sibi penitùs interdictum, ne ultra arcum toralem egrediantur, sed illic fœminas que voluerint offerre, decenter exspectent. In altari autem maximo preter eos, qui prebendam obtinent, in Cathedrali nullus celebret. Inter Missæ quoque majoris solennia in aliis altaribus, quoad liceoit, Missæ non fiant. Quùm verò officiū divinum in choro cantatur, clerici in Ecclesia non vagentur, neque quisquam vel deambulet, vel fabuletur, vel perstrepat, sed cum omni pietate rebus divinis vacet: alioqui pœnis afficiatur, quas fel. record. B. Pius V. instixit [1].

CAPUT XXVIII.

De extrema-unctione Indis danda.

EXTREMÆ unctionis sacramentum nulla ratio patitur Christianis morbo periclitantibus denegari. Ne ergo posthac quorundam parochorum desidia frivolam de hoc excusationem prætendat; innovato superioris Synodi [*] decreto, strictè mandamus, omnibus Indis fidelibus, atque Æthiopibus per suos parochos, suo tempore pœnitentiam ostendentibus, hoc sacramentum administrari, atque inter cætera à visitatoribus diligenter de hoc inquiri, pœnasque arbitrio Ordinarii negligentibus imponi.

CAPUT XXIX.

Ut extremè laborantibus parochi assistant.

IS qui [3] è vita decedunt, dent operam parochi, ut assistant, & maximè periculoso tempore animas sibi commissas juvent. Quod si per se non possint, certè aliquem idoneum substituant, qui morientem excitet, & cohortetur, atque Indis præsertim, exhortatione ab hac Synodo evulgata, opitulentur.

CAPUT XXX.

Decreta Tridentini Concilii de ordinibus esse servanda, & domicilia jurata abroganda.

QUÆ à Patribus in sacrosancto Concilio Tridentino [ζ] de iis qui promoventur ad ordines, constituta sunt, ad Ecclesiæ dignitatem ac puritatem conservandam summopere necessaria, ita diaboli instinctu, & pravorum hominum fraude sæpenumero negliguntur; cùm ad sacratissimum sacerdotii munus, passim infimas fæces hominum, cum summo nostro dedecore irrepsisse videamus. Quod ut posthac Episcopi diligentissimè caveant, sancta Synodus ęternæ ultionis, quę negligentibus Pastoribus imminet, contemplationem obtestatur; atque admonet, ut quę de Inquisitione vitæ, ętatis, natalium eorum, qui sunt assumendi ad quoscumque ordines, præcipuè ad majores, necnon de literis testimonialibus; tum etiam de examine prevo ac severo, sanctissimè Generale Concilium statuit, nullo modo unquam sibi prætermittenda existiment, præsertim in iis, qui ex Europa adventant, & quicumque aliàs non satis noti sunt. Ab alieno autem Episcopo nullus omnino promoveatur, nisi literas Ordinarii sui de omnibus supradictis testimoniales deferat. Alioqui & ordinans ab ordinum collatione per annum; & ordinatus ab exequutione arbitrio sui Episcopi sunt ipso jure suspensi. Quoniam verò abusus quidam jam pridem inolevit, ut per domicilia quædam jurata, quæ verbalia, & commentitia plerumque sunt, in fraudem Ecclesiæ, & sacrorum Canonum contemptum ad ordines indigni irrepant; declarat hæc Synodus, neminem sub pretextu domicilii esse ordinandum, nisi illud legitimè, quemadmodum jus statuit, contractum fuerit, atque insuper si alibi cœperint ad ordines promoveri, sui Prælati literas testimoniales ostendant. Si quis ad titulum domicilii jurati, antequam domicilium ipsum legitimè contraxerit, ordinabitur, sit ab ordinum execution ipso facto suspensus, & cujuscumque Beneficii, aut parœciæ Indorum incapax per triennium.

CAPUT XXXI.

Ad titulum Indorum posse promoveri etiam patrimonii expertem.

IN sacris, presertim presbyteratûs, ordinibus conferendis, illud precipuè spectare debent Episcopi, ut operarios idoneos tantę huic Indorum messi suppeditent: siquidem ea totius

---

[1] In motu proprio Cum primùm. [*] Conc. Trident. sess. 14 c. 23. de extrema unctione. [*] Conc Limen 2 sess 3. c. 75. [3] Conc. Compost act. 3 c. 37. [ζ] Sess. 23. cap. 5. 6. 7. 8. & 10.

[a] Concil. Cart. 3 c. 23. Concil. Aurel. 3. c. 15 9. q 2 per totum c. 1 & seq. de tempor. ord. in 6 Concil. Trid. sess. 23. cap 8.

tius Episcopalis officii in hac provincia, potissima cura est, ut qui ad Euangelii gratiam divinitùs vocantur, ministros habeant, quoad fieri possit, & zelo animarum præditos, & numero sufficientes. Quòd si aliàs idonei sint qui ordinari petunt, & seipsos doctrinæ Indorum dedicare cupiunt, nullo modo propter patrimonii tenuitatem repellendi sunt; quin potiùs, quamdiu hæc Ecclesia indiguerit, quærendi & invitandi qui moribus sunt probatis, & literatura etiam sufficiente, & linguę Indicæ non imperiti. Neque enim hos mendicare verisimile est, in tanta parochiarum multitudine, & sacerdotum penuria. Neque verò Concilii Tridentini [b] ulla ex parte decreta violantur, quum necessariò animarum saluti hac ratione consulitur, quemadmodum Limensis [c] quoque superior Synodus censuit. Ad titulum ergo doctrinæ Indorum, quamvis nulla specialis parochia illicò designetur, quicumque reverà Indis præficiendi putantur, jure ordinari poterunt.

CAPUT XXXII.

De simonia cavenda in ordinationibus.

QUAMVIS omnium antiquorum Canonum [d] definitionibus, ac novissimè sacri Concilii Tridentini [e] decreto, quævis simoniacę labis species, vel etiam avaritiæ suspicio ab ordinum collatione longissimè relegetur; non cessant tamen adhuc multorum hominum improba ingenia ad sacrorum ordinum susceptionem, quod meritis & doctrina non obtinent, pravis & occultis artibus aspirare. Et, quod sine dolore referre non possumus, avaritia duce, aditum sibi nonnumquam ad sancta sanctorum aperiunt: ex quo fit, ut abjectis atque indignis ministris, & Ecclesiasticus status passim dehonestetur, & nova hæc Christi hęreditas operariis confusibilibus occupata, exiguos admodùm fructus faciat, cùm per Dei gratiam possit facere uberrimos. Itaque ut malum hoc, quo gravius nullum existimari debet, ex domo Dei funditùs exterminetur, declarat sancta Synodus, tam dantes, quàm accipientes aliquid pro ordinatione, etiam quocumque colore, pœnas à jure inflictas ipso facto incurrere, neque ullam in hac parte consuetudinem excusare, neque prætextum ullum esse admittendum, quod sponte offeratur aut detur; præsertim quando exiguitas doni, & personarum, ac temporis ratio non attestantur, juxta Alexandri III. [f] decretum, puritatem indante, & accipiente ab omni suspicione avaritiæ alienam: sed neque pro dimissoriis, aut testimonialibus literis, neque pro sigillo, neque alia quacumque de caussa, eadem Tridentina [g] Synodus patitur, Episcopos eorumve ministros aliquid accipere, excepto quòd notarius decimam partem aurei pro singulis literis accipere possit, si nullum ei ab Episcopo salarium constitutum sit.

CAPUT XXXIII.

Idoneos solummodo esse ordinandos.

IN ordinibus minoribus conferendis, & interstitiis temporũ exspectandis, potissimùm verò sufficientia cuiuscumque ordinandi solerter exploranda, atque iis qui minus idonei reperti fuerint, penitùs excludendis, Episcopi integrè, omni affectione humana postposita, Tridentini [h] Concilii saluberrima decreta custodiant, ut Deo & Ecclesiæ fideles sic dispensatores probent: neque verò eo prætextu, quòd Ecclesiæ laborent inopiâ ministrorum, indignos ad sacras functiones vocare debent; quandoquidem & illorum jam dudum copia excrevit, & longè certè melius Dei Ecclesiæ, & saluti neophytorum consulitur paucitate electorum sacerdotum, quàm multitudine imperitorum.

CAPVT XXXIV.

De matrimoniis contrahendis.

PRO iis [i] qui contrahere volunt, publicę monitiones aut denunciationes fiant diebus festivis, ubi populus frequens fuerit. Ignoti verò & exteri, aut vagantes, nullo modo ad conjugium admittantur, nisi informationem priùs Prælatus ipse & viderit, & probaverit; alioqui graves pœnas ipsius arbitrio incurrant. Animadvertant quoque Ordinarii, ne in dispensatione denunciationum faciles se exhibeant, nisi quum valdè probabile est impedimentũ malitiosum matrimonio obfuturum. Et quamvis clandestina matrimonia ex universalis Ecclesiæ statuto [k] invalida sint, & penitùs nulla; si quis tamen adhuc ita contrahere attentaverit, & ipse excommunicationis sententiam eo ipso incurrat, & quicumque etiam nefariis nuptiis pręsentes se præbuerint, præter alias arbitrio Ordinarii infligendas pœnas.

CAPUT XXXV.

Divortii caussam à solo Episcopo definiendam.

DIVORTII caussam solus Episcopus per se cognoscat, & finiat. Poterit tamen ejus generalis vicarios processum usque ad diffinitivam exclusivè formare. Sed nisi caussæ prorsus graves ac perspicuè probatæ intercesserint, non sunt matrimonia, quæ Deus ipse conjunxit [m], separanda.

CA-

b Conc. Trident. sess. 21. c. 2. c Concil. Limen. 2. sess. 2. c. 20.
d Concil. Chalced. act 15. c. 2. 1. q. 1 cap. *Si quis Episcopus.*
e Concil. Trid. sess. 21 c. 1. f Ext. de simo. 2 *Et si quæst.*
g Concil. Trid. sess. 21. c. 1. h Concil Trid. sess 23. c. 11. & c. 7.
i Concil. *Later.* c. 51. Concil. Trid sess. 24. de reformat. & c. 7 Concil. Lim. 2 sess. 2. c. 21. k In decreto de reformat.
l Concil. Trid. sess. 24. Conc Lim. 2. sess. 2. c. 23. & sess. 3. c. 72.
m Matth. 19.

CAPUT XXXVI.

De servorum matrimoniis non prohibendis.

SERVI Æthiopes ᵃ neque contrahere matrimonia, neque contractis uti, à suis dominis prohibeantur; neque verò distrahantur conjugati in ea loca, ubi à conjugibus abesse perpetuò, aut etiam diù, cogantur: non enim debet lex matrimonii naturalis per legem servitutis humanam derogari.

CAPUT XXXVII.

De cæremoniis nuptiarum.

CUM nuptiæ benedicuntur, Missa juxta præscriptum novi Romani missalis dicatur, nihil penitùs mutato: cæremoniæ verò consuetæ fiant ad Ecclesiæ januam, prout moris est, donec sanctissimi Romani Pontificis auctoritate manuale commune publicetur, quod oportebit per omnia sequi.

CAPUT XXXVIII.

Nihil ab Indis accipiendum in administratione sacrorum.

PACTIONES ᵇ quascumque, tacitas vel expressas, pro sacramentis administrandis, aut sepultura conferenda, sacri Canones tanquam simoniacæ labis commercia fœdissima detestantur; laudabiles tamen consuetudines in populo Christiano receptas, amplectuntur & probant. Cæterùm de Indis, jam pridem Limense Concilium ᶜ constituit ac declaravit, neque pro sacramentorum, neque pro sacramentalium administratione, neque verò pro sepulturæ cujuscumque apertione quicquam exigi aut recipi posse, sacerdote quidlibet ab Indis recipiente, quadruplici pœna multato. Quod salutare decretum neophytorum ædificationi & fidei magnopere necessarium; & à plerisque cum non mediocri scandalo illorum contemptum, hæc sancta Synodus denuò innovat, & quantum potest, seriò commendat, declarans nullas in hac parte consuetudines tanquam laudabiles esse allegandas, quæ potiùs abusus sunt nuncupandæ. Sed neque ad oblationes faciendas in Missa, aut alias Indi cogantur; sed si quis offerre voluerit, intelligat, id quidem meritorium & pium, sed tamen prorsus liberum esse, vel facere, vel non facere. Quicumque tamen Indorum in Hispanorum urbibus domicilium habent, quia & in fide instructiores sunt, & nostrorum hominum usum crebrò affectant, cum iis poterunt consuetudines in sepulturis, & cæteris, si quæ sunt laudabiles, observari.

CAPUT XXXIX.

Bona defunctorum Indorum à parochis non usurpanda.

EX bonis ᵈ Indorum qui decedunt, parochi partem aliquam nullatenus usurpare præsumant, etiam sub illo prætextu, quòd quintam eorum portionem pro defuncti anima erogare velint, sed integrum sit Indis de suis bonis disponere, ut ipsis placuerit. Quòd si ab intestato decesserint, ad hæredes, quid pro anima defuncti erogandum sit, declarare pertineat.

CAPUT XL.

Parochiis Indorum semper providendum.

NE Christi oves ᵉ ᶠ, dum nullum Pastorem habent, funditùs pereant; debent omnibus modis Episcopi providere, ut si Parochias Indorum desertas viderint, neque ministros Indicè doctos, atque idoneos facilè invenerint, mittant saltem sacerdotes probatos, quos etiam præsertim vacantes, atque ad titulum Indorum promotos, vel ea ex caussa ex Hispania missos, compellant (salvo tamen jure Regii patronatus, quod integrum atque illæsum intelligi semper volumus) ad curam illorum suscipiendam, quamdiù necessitas urget, adhibitis, si opus fuerit, etiam censuris: cùm lex charitatis atque obedientię à studiis quoque literarum abstractos, cogat interdùm præsenti animarū periculo subvenire. Verùm ᵍ Indici sermonis periti, quoad fieri poterit, quęrendi erunt, atque ut omnes Indicè discant, præmiis & honoribus invitandi: quòd si linguæ peritus nullus occurrat, nihilominùs sacerdote quocumque parochia munienda est, dummodo moribus corruptus non sit. Expedit enim bene viventem potiùs, quàm bene loquentē parochum mittere, si alterum sit eligendum; cùm multò ampliùs ædificet vita quàm lingua.

CAPUT XLI.

Parochiam Indorum ante successoris adventum à nemine deserendam.

PAROCHIAM ʰ, sivè doctrinam Indorum nemo deserere audeat. Si quis sine sui Antistitis assensu deserendam putaverit, aut ante discesserit, quàm successori rerum Ecclesiasticarum suæ curæ commissarum rationem reddiderit, sit eo ipso excommunicatus: nam & fraudes in rebus Ecclesiæ non tolerandæ fiunt,

ᵃ Conc. Trid. sess. 24. c. 9. Côc. Limen. 2. sess. 2. c. 19. ᵇ De simo. c. *Non satis* & cap sequ. ibid. c. *ad Apostolicam*. Conc. Limen. 2. sess. 2 cap 10. ᶜ Concil Limen. 2. sess 3. c 16. ᵈ Concil. Limen. 2. sess. 4. c. 10 ᵉ Num 27. ᶠ Conc. Limen. 2. sess. 3. c 3. De offic. jud. ord. c. *Quoniam*. ᵍ Conc. Limen. 2. sess. 5. c. 4.

fiunt, & Christi oves facilè desertæ pereunt. Eandem ob caussam ministri Ecclesiæ fideles, maximeque ad Indorum salutem procurandam idonei, nullo modo in Hispaniam reverti finantur, nisi publicæ utilitatis caussa judicio Prælati id postulet.

CAPUT XLII.

Ministros diaboli à consortio cæterorum Indorum separandos esse.

AD exterminandam Christianæ Fidei pestem, quam arioli, & scelestissimi dæmonum flamines tenero Christi gregi perpetuò afferre non cessant, quorum tanta est nequitia, ut uno die evertant quidquid à Christi sacerdotibus per annum ædificatur; providè admodùm in Concilio superiore [u] cautum est, ut ii omnes (vetuli alioqui inutiles, & decrepipi) in unum locum congregarentur, clausique ibi tenerentur, ne cæteros Indos sua communicatione inficerent, ubi etiam alimenta tum corpori, tum animæ necessaria præberentur. Hoc salutare decretum, quanto damno prætermissum sit, satis nos docuit experientia. Quare vult sancta Synodus, sine ulla excusatione aut mora executioni mandari: idque parochis omnibus præcipit, quantum in ipsis erit. Regios verò ministros per Christum obtestatur & rogat, ut tam salutari instituto operam suam accommodent, statimque prudenter inita ratione designent, ubi, & quomodo isti diaboli ministri sine aliorum pernicie contineantur.

CAPUT XLIII.

De scholis puerorum Indicorum.

SCHOLAS [x] puerorum Indicorum parochi valdè sibi commendatas intelligant, in quibus doceantur legere, scribere, &c. atque illud præcipuè, ut nostrum idioma Hispanicum consuescant intelligere, & pronunciare. Sed caveant, scholæ occasione, ne illorum servitute, atque operis abutantur, neve eos pabulatum, lignatumque mittant: qua de re sciant conscientias onerari, & ad restitutionem teneri. Doctrinâ quoque Christianâ pueros & puellas imbuant, neque ad sua commoda detineant, sed tempestivè ad parentes remittant, iisque obedientiam deferre & opem ad sublevandos eorum labores doceant.

CAPUT XLIV.

De collegio seminario instituendo.

QUONIAM [y], in sacro Concilio Tridentino [z] inter alia in Synodo Provinciali tractanda, peculiari quadam ratione injunctum est, ut de seminariis tanta Patrum, immo Spiritus sancti auctoritate decretis, instituendis agatur; atque illud maximè perspicuum est, nullam hoc salutari instituto Ecclesiam perinde indigere, ut hanc nostram Indicanam, in qua novæ plantæ Euangelicæ accuratè nutriendæ sunt, & ad propagandam Christi Fidem instituendæ; hæc sancta Synodus officium suum agnoscens, Episcopos omnes, atque Pastores ex parte omnipotentis Dei obtestatur, atque eorum conscientias, quantum potest, onerat, ut in Ecclesiis suis quamprimum seminaria prædicta puerorum excitanda curent, omnibus impedimentis quacumque ratione postpositis. Porrò ad erigenda & constituenda convenienter prædicta seminaria, ex auctoritate nobis ab Universali Concilio [a] in hac parte specialiter concessa, uno consensu statuimus & ordinamus contributionem ex quibuscumque redditibus & bonis Ecclesiasticis in hunc modum faciendam: ut ex decimis, Beneficiis, cappellaniis, hospitalibus, confraternitatibus, juxta ejusdem Concilii statutum, sive Episcopales, sive Capitulares, sive Beneficiales redditus sint, etiam ex doctrinis Indorum, etiamsi regulares [b] doctrinas teneant, tria de centum in perpetuum applicentur, & ex nunc applicata censeantur. Ad quam sanè portionem (satis certè moderatam) omnes clerici, & prædictæ personæ in conscientia teneantur, necnon œconomi ipsi, & officiales, aut quicumque persolvere habent ejusmodi Ecclesiasticos redditus, præfatam portionem, trium videlicet de quolibet centenario, retineant pro seminario, cujus fundationem & administrationem Episcopi fideliter & solicitè curent, secundùm tenorem & formam à Concilio Tridentino traditam, scientes se Deo omnipotenti, & sanctæ ejus Ecclesię rationem, si quid minùs rectè egerint, reddituros.

Placent ne vobis, Reverendissimi Patres, hæc decreta?

Omnes responderunt: Placent.

DOMINICA decima nona post Pentecosten, in die Sancti Mauritii & sociorum ejus, quæ fuit 22. Septempris, tertia Actio habita est in eadem Cathedrali Ecclesia, processione solenni præmissa, ac Missam celebrante Reverendissimo Episcopo del Rio de la Plata: & post concionem habitam à Reverendissimo Imperialis Episcopo, ejusdem Actionis tertiæ decreta publicata sunt.

ACTIO

[u] Conc. Limen. 2. sess. 3. c. 107. [x] Conc. Mogun. c. 45. [y] Conc. Parif. lib. 2. c. 30. Conc. Aquisgran. c. 135. [z] Conc. Trid. sess. 23. c. 16. Conc. Limen. 2 sess. 2. c. 72. [a] Conc. Trid. sess. 23. c. 18. [b] Conc. Limen. 2. sess. 2. c. 72.

ACTIO TERTIA

Celebrata in Ecclesia Cathedrali civitatis Regum, die 22. Septembris, anno MDLXXXIII.

CAPUT I.

Quales oportet esse Episcopos.

QUALES esse oporteat Episcopos, à quibus reformationis initium sumendum est, ut judicium incipiat à domo Domini, cùm totius cleri & populi salus atque correctio ex illorum correctione pendeat, satis quidem sacræ literæ a uno verbo videntur tradere, quum docent oportere Episcopum irreprehensibilem esse, sicut Dei dispensatorem. Quod b si ubique quidem Apostolorum successores Episcopos, Apostolicam etiam doctrinam & vitam referre par est; tamen propria quadam & peculiari ratione, ubi gentes ad Euangelicam lucem primùm vocantur, quod in hoc altero orbe nostra ætate, in quos fines sæculorum devenerunt, Dei consilio placuisse cernimus, ibi Apostolico verè muneri Episcoporum, Apostolicam quoque sanctitatem, & lumen respondere debere, nemo est qui non videat. Non enim in ovile Dominicum novus Christi grex rectè adduci, adductus rectè pasci potest, quamdiù pastores non quæ Jesu Christi, sed quæ sua sunt, quærunt c. Itaque primùm princeps ipse pastorum Christus assiduè atque ardenter ab omni gradu orandus est, ut pastores hic suo gregi dare dignetur juxta cor suum, atque ut tales viros integros, probatos, animarum amatores, & utiles omnino in domo Dei, Regiæ, & Catholicæ Majestati eligendos pro immensa sua providentia semper inspiret. Deinde qui jam ad hunc locum divina dispositione sublati sunt, aut posthac efferantur, eos hæc sancta Synodus in visceribus Christi d orat atque obtestatur, ut dignitatem suam, morum præcipuè splendore e, & vitæ integritate tueantur, forma facti gregis ex animo, non dominantes fastu sæculari, nec turpe lucrum amantes, nec luxu mensæ, aut apparatu supervacaneo, quę sunt hujus mundi sapientes, sed benigni, modesti, zelo fidei accensi, pauperum semper patres, & pro commisso sibi grege soliciti, ministerium suum impleant: tales denique sint, ut per eos glorificetur Deus, & Pater domini nostri Jesu Christi, atque illorum assiduis precibus præclarisque meritis, donec innumerabiles harum nationum animas, de potestate tenebrarum ereptas, transferat in regnum filii dilectionis suæ.

CAPUT II.

Quibus ministris uti debeant Episcopi.

QUIA f verò Episcopi in tanta amplitudine diœcesum per seipsos pleraque obire non possunt; studiosissimè videant, quibus sibi utendum administris putent, ut non nisi optimos, & lectissimos quosque Ecclesiasticis functionibus adhibeant. Imprimis familiares suos pudicos ac religiosos esse doceant, pia opera, & sacramentorum usum frequentare publicè, in præcipuis saltem anni solennitatibus Christi corpus sumere. Vicarios verò, & judices, ac visitatores, ex iis qui sapientiâ & moribus præstant, eligant. Nemini porrò, non solùm infami g, sed quovis etiam modo notato, administrationem Ecclesiæ, aut visitationem quamcumque committant. Religiosos & pios viros foveant, veritatis studiosos amplectantur, assentatores, & leves homines à se amandent, improbis, & rapacibus, ac flagitiosis terrori sint. Denique quæ à sanctis Patribus in Conciliis h tot ac tanta de Episcoporum dignitate, gravitate, literatura, religione, curaque indefessa pro Christi Ecclesia, copiosè, ac necessariò tradita sunt, ea ut in seipsis exhibeant, novæ hujus Ecclesiæ pastores omni ratione adniti debent.

CAPUT III.

De protectione & cura Indorum.

NIHIL est in harum Indicarum gentium provinciis, quod Ecclesiæ præsides, cæterique ministri, non Ecclesiastici modò, sed etiam sæculari potentia insignes, à Christo summo Episcopo, & Rege animarum sibi vehementiùs commendatum existimare debeant, quàm ut huic novo tenerοque Dei gregi paternum affectum curamque pro spirituali, ac temporali eorum necessitate, prout ministros Christi decet, impendant. Et certè harum gentium mansuetudo, & perpetuus serviendi labor, & naturalis obedientia atque subjectio quosvis homines, quantumvis feros, movere jure possit, ut eos defendendos potiùs arbitrarentur, quàm improborum prædam esse paterentur. Quapropter dolens impensè sancta Synodus, in hos miseros atque imbecilles tantum fraudis ac violentiæ, non solùm olim præter modum invectum, sed hodie quoque à pluribus designari; orat in Christo, atque admonet omnes Magistratus, & Principes, ut iis se benignos præbeant; suorum ministrorum, quum opus est, insolentiam frænent, & Catholicæ Majestatis fidei commissos, & subditos, liberos certè, non servos agnoscant. Porrò i parochis cæterisque Ecclesiasticis ministris serio præcipit, ut pasto-

a 1. Tim. 3. tit. 1. b August. in psal. 44. 64. c Quorum vicar. Concil. Trid. sess. 23. c. 4. de ordin. c 1. Pet. 5. Hierem. 3. d 1. Pet. 5. e Concil. Cart. 4. c. 77. Concil. Tolet. 3. c. 7. Concil. Antioch. c. 18. Concil. Trid. sess. 25. cap. 1. & sess. 23. cap. 1. & 12. q. 2. c. Episcopi & per seq. f 1. Tim. 3. Exod. 18. Concil. Trident. sess. 3. c. 3. Conc. Tolet. act. 2. 1. c. 4. g 3. q. 7. c. Infames & colafames. h Concil. Cart. 4. Tolet. 1. Antioch. & Trid. sess. 1. i Concil. Brac. 3. c. 6. Leo epist. 82. p. 2. dist. 40. Cum Beatus. & c. Licet.

pastores se meminerint, non percussores, & tanquam filios Christianæ charitatis, sinu Indos foveant & portent. Quod k si quispiam percutiendo, maledicendo, aut aliàs quoquo modo Indum aliquem læserit, Episcopi, & visitatores severè admodùm & inquirant & vindicent. Profectò enim turpissimum est, Dei ministros in sæculi satellites verti.

CAPUT IV.

Ne personæ Ecclesiasticæ vacent negotiationi.

CUPIDITAS, l omnium malorum radix, ita Ecclesiasticos quoque plerosque corrupit, ut domum Dei spiritualem factam negotiationis domum cum magno gradus nostri dedecore, magno ovilis Dominici detrimento, sancta Synodus m & ingemiscere cogatur, & erubescere. Cui tanto malo, quod & in dies latiùs serpere, & Indorum saluti vehementer nocere animadvertit, cupiens pro data sibi à Domino potestate efficacius occurrere, strictè præcipit, ne qua persona Ecclesiastica, cujuscumque gradus dignitatisve sit, negotiationem, Canonibus toties prohibitam, quacumque arte colorevè exerceat. Si quis autem clericus mercaturæ operam dederit, præter pœnas à Jure, atque Concilio superiore impositas, quas innovamus, excommunicationis sententiam ipso facto incurrat.

CAPUT V.

Parochorum Indorum negotiantium pœna.

QUONIAM verò avaritiæ negotiationisque turpitudo in rectoribus Indorum & crebrior est, & periculosior, cùm neophyti isti ea de caussa tum scandalum grave sustineant, tum instructionis suæ jacturam non mediocrem faciant, tum ab his in temporalibus ipsorum quæstubus occupentur, à quibus debebant spiritualibus incrementis augeri; iccircò sancta n Synodus sub iisdem pœnis proximo decreto propositis vetat, ne quis Indorum parochus per se, vel aliam interpositam personam quamcumque cum quibusvis Indis mercaturam o exercere præsumat. Insuper neque pecora quæcumque alere, præter necessaria ad victum, aut agros colere, aut vehendis mercibus animalia tenere, vel locare, neque Indos ipsos ad mineralia sibi curanda mittere, vel eorum operam locare; denique neque cum ipsis Indis negotiari, neque cum aliis per ipsos. Qui istorum quidlibet egerit, etiam excommunicatione latæ sententiæ eo ipso se noverit innodatum. Sciant etiam parochi Indorum mineralium officinas, sive ingenia, pannorum quoque lanificinas, cæterasque quæstuarias artes, sibi esse penitùs interdictas. Neque enim qui euangelizandi ministerium susceperunt, Deo simul & mammonæ servire possunt p.

CAPUT VI.

Dispensationes gratis esse faciendas.

IN quibusdam nostræ provinciæ partibus pravus quidam abusus inolevit, ut pro diversa qualitate caussarum in quibus dispensatio petitur, major minorve pretii summa reddatur, adeò ut taxæ ipsæ veluti lege præscriptæ habeantur. Quotiescumque igitur sive urgens ratio, sive Ecclesiæ utilitas dispensandum in aliquos persuaserit; sciant ii, penes quos dispensandi facultas erit, non solùm maturè & graviter caussâ cognitâ, sed etiam gratis omnino dispensationem esse faciendam q, aliterque facta dispensatio subreptitia censeatur.

CAPUT VII.

De judice, & ministris caussarum Ecclesiasticarum.

IN caussis r criminalibus clericorum nulla ratione liceat informationem judici, seu cuivis personæ sæculari committere; cùm & alienum id sit à Jure canonico s, & Ecclesiasticæ dignitatis injuriosum. Illud verò Prelati summopere attendant, ut in caussis matrimonialibus, quum de divortio, vel adulterio agitur, fidelissimo secreto negotia gerantur t, ne per negligentiam in discrimen grave partes conjiciantur.

CAPUT VIII.

Officia notarii & fiscalis gratis conferenda.

OFFICIA notariatûs aut fiscalatûs, quemadmodum est in Conciliis Provincialibus u sæpè dispositum, ne que vendantur, neque locentur, sed hominibus probis atque industriis gratis ab Episcopo conferantur: si secùs fuerit factum, contractus omnis ipso jure sit nullus.

CAPUT IX.

Sine dimissoriis literis clericum non esse recipiendum.

GRAVISSIME veterum Patrum instituta x sanxerunt, ne clerici sine legitima facultate, vel à sua diœcesi recederent, vel in aliena reciperentur. Sed qui id juris solùm esse volunt, quod ipsis libet, facilè

jura

k Concil. Limen. 2. sess. 3. c. 126. l 1. Tim. 6 Joan. 2. m Dist. 88. c. *Consequens*. Gelas. epist. 1. dist. ead. c. *Negotiatos* c. *Fornicari*, extr. *Ne clerici*. c. 2. Conc. Limen. 2. sess. 2. c. 91. Conc. Limen. 2. sess. 3. c. 17. n Vide omnino Conc. Illiber. lib. 2. cap. 38. ubi in eundem scopum citetur hoc caput 1 Mendoza. Conc Limen. 2. sess. 3. c. 17. o 21 q. 3 per tot. dist. 88 c. *Decrevimus* ut ne *clerici*, vel. c. 2. p 1. Timoth. 2 Matth. 6. q Conc. Trident. sess. 25. c. 18. r 2. q. 7. c. *Nullus*, & c. *Laico*. s Ibid. q. 7. in nota, & seq. c. *Contingit*, de arbitr. t Conc. Limen. 2 sess. 2. c. 100. u Conc. Tolet. 4. c. 9. c. 15 Conc. Compost. act. 3. c. 24. Conc. Lim. 2 sess. 2. c. 100. x Conc. Cart. 1 c. 3 Conc. Chalced. act. 15. c. 13. dist. 79. c. *Primatus*, & c. *Extraneo*, & c. *Illicitum*, & c. *Nullum*

jura omnia pessundant, & ubi volunt vagantur, neque suis prepositis obedientiam deferentes, neque quicquam aliud, crebris huc illuc commeationibus, preterquam avaritię suę ac libidinis scandala plurima excitantes [y]. Istos ut disciplinę Ecclesiasticę subditos esse doceat, precipit omnino sancta Synodus sub pœna pecuniaria arbitrio Episcopi, ut nullus clericus ex una diœcesi in aliam commeet [z] sine literis dimissoriis: nullus quoque sub eadem pœna vicarius, aut provisor, aut judex Ecclesiasticus aliter admittat quemquam, etiam ad Missam celebrandam. Idem à regularium Superioribus observari sancta Synodus obnixè petit atque admonet. Insuper statuit, ne hujusmodi literę dimissorię à quovis vicario impetrari valeant, sed tantùm ab ipso Episcopo, vel ab ipsius vicario generali, habente Episcopi expressam ad hoc in suo titulo facultatem: secus concessę vel obtentę literę nullius sint roboris vel momenti.

CAPUT X.

Desertoribus instituti regularis non esse committendas parochias Indorum.

Regularia instituta, qui professi sunt, deserentes, non sunt ab Ecclesię Præsulibus fovendi: iisigitur, neque Beneficium, aut Ecclesiasticum ministerium conferatur; neque verò parochia Indorum, nisi ad id idoneam facultatem à Sede Apostolica [b] obtentam ostenderint: exempti quoque à suis Superioribus, aut qui sub nullius certi Prælati disciplina in his partibus agunt, nullo modo Indorum doctrinis preficiantur; quin potiùs si deliquerint, corripiantur ab Ordinario, juxta decreta facri Concilii Tridentini [c], atque eorum literæ dimissoriæ, & facultates diligenter examinentur. Quòd si aut insufficientes, aut jam exacto justo tempore, invalidæ fuerint inventę, omnino in Europam remeare, etiam sub censuris compellantur.

CAPUT XI.

Quoto numero Indorum præficiendus sit parochus.

ET antiquissima jura [a], & novissima sacri Tridentini Concilii decreta Episcopos magnopere admonent, ne plures parochianos rectori alicui committi patiantur, quàm quibus possint sufficere ad Ecclesiastica sacramenta administranda, & divinum cultum peragendum: quod maturè expendentes Patres in hac ipsa urbe jam pridem ad Synodum Provincialem congregati, simul etiam perniciosum illum abusum in hoc nuvo orbe vigere considerantes, quo innumerabiles Indi interdum in locis valdè distantibus, unius parochi curæ traduntur, à quo neque instrui in Fide possunt, neque sacramentis necessariis imbui, neque prout opus est Regi; maximè cùm ii, utpote parvuli, plurimâ, ac penè continuâ curâ pastoris indigeant, ut animas suas liberarent, super speculam Domini constituti, clara voce pronunciârunt, testatique sunt, judicare se non posse, uni rectori plures parochianos Indos, quàm quadringentos tutò committi, [e] sed neque ipsis adhuc quadringentis unum sufficere, certò [illegible] firmare: interim tamen id tolerandum esse. [illegible] igitur sancta Synodus, eadem in Domino sapiens, ne in districto Dei judicio cogatur animarum jacturam ex defectu pastorum sustinere, seriò admonet, atque declarat, tam numerosum Indorum populum non posse tutâ conscientia paucis rectoribus committi, si plures reperiantur idonei; (si enim desint, alia ratio est.) cùm presertim Indorum tributa, quæ doctrinæ potissimo titulo exiguntur, tanta sint, ut longè plures Ecclesiasticos ministros non rarò alere possint. Itaque censemus, in quocumque populo Indorum qui contineat parochianos trecentos, aut etiam ducentos, proprium parochum debere constitui. Cùm autem pauciores fuerint quàm ducenti, curet, & efficiat Prælatus, ut eò reducantur, ubi commodè regi possint.

CAPUT XII.

Ut assignetur parochus iis qui in mineralibus, aut lanificiis agunt.

IN prædiis pannorum quoque, aut facchari, aut mineralium officinis, ubi animarum non exiguus numerus seorsum degit, sæpe doctrinâ & sacramentis homines destituuntur. Curent igitur Ordinarii, ubi numerus competens est, sacerdotem præficere doctrinæ illorum, ex portione canonica, [f] sibi debita quadruplicis noveni sustentandum, ubi decimæ Ecclesiasticę dantur. Quòd si hęc pro illius sustentatione non suffecerint, ex bonis aut commodis ipsius domini, aut cujus interest (qui si renuat, per censuras etiam compelli debebit) arbitrio Ordinarii congrua portio assignetur. Si ad rectoris quoque sustentationem, qui Hispanorum curam gerit, non suffecerint quatuor novenę partes in Ecclesiarum erectionibus constitutæ, judicio Ordinarii ex parochianorum bonis congruens portio suppleatur, juxta Concilii Tridentini [g] decretum.

CA-

[y] De cleric. non resid. cap. *Fraternitatis* Concil. Lim. sess 3. cap 4. [z] Concil. Trident sess 23. cap. 16
[a] Conc. Trid. sess. 24. cap. 18. [b] Conc. Trid. sess. 14. c. 11.
[c] Concil. Trident. sess. 6. cap. 3. [d] 10. quæst. 3. cap. *Unio nostra.* cap *Ad audiend.* & cap 1. & cap fin *De Eccles. ædif.*
[e] Concil Limen. 2. sess 3. cap. 76 77 & 78.
[f] De Eccles ædif cap *Ad auditum*, & cap. *Final.*
[g] Conc Trident. sess. 24. cap 4.

CAPUT XIII.

De portione debita parochiis & hospitalibus Indorum.

ECclesiis, sive parochiis Indorum ex erectione & fundatione debetur una novena pars cum dimidia; hospitalibus quoque, sive xenodochiis Indorum tantum omnino attributum est; quemadmodum in Synodo quoque Provinciali annis abhinc sexdecim, explicatum est. Quamobrem & prædictæ portiones in posterum fabricæ [h], hospitiisque Indorum sine excusatione reddantur, & capitula Cathedralium pro iis, quæ hactenus retinuerunt, videant quemadmodum conscientias suas exonerent.

CAPUT XIV.

Defectus doctrinæ Ecclesiis Indorum debere cedere.

EA que propter absentiam Indorum parochis de legitimis stipendiis subtrahuntur, quos vulgò defectus doctrine appellant, debent omnino in utilitatem Ecclesie Indorum converti [i]. Itaque vel fabricæ Ecclesiæ, vel ipsius oppidi pauperibus, pro Episcopi judicio, omnino distribuantur, neque ad alios usus ulla ratione applicentur, sicut Regi nostro Catholico placet: si quando tamen ex mandato Episcopi pro Ecclesiasticis negotiis parochus abfuerit, pro talibus absentiis sic ab Antistite suo approbatis, nihil de stipendio debito imminuatur; cùm iniquum sit, qui Ecclesiæ inservit, eum Ecclesiæ mercede spoliari. Parochiis porrò Indorum, quas regulares olim minori cum stipendio tenuerunt, eo quòd ipsi paucioribus essent contenti, & jam ad parochos sæculares redierunt, reddatur omnino æquale stipendium, quale solet cæteris convicinis solvi, ut labor æqualis non inæqualem habeat mercedem.

CAPUT XV.

De reformatione clericorum communiter.

QUÆ à Patribus, magna Spiritus sancti luce perfusis, in Oecumenico Concilio Tridentino [k] de vita & honestate clericorum graviter & sapienter præcepta sunt, ea omnes, maximè Ecclesiæ hujus novę ministri, assiduè meditari, atque observare studiosissimè debent. Meritò enim tradunt majores nostri, nihil esse quod alios magis ad pietatem & Dei cultum instruat, quàm eorum vitam & exemplum qui se divino ministerio dedicârunt. Cùm enim in altiorem locum à rebus sæculi sublati conspiciantur, reliquos profectò in eos oculos conjicere, tanquam in speculum, unde sumant quod imitentur. Quapropter sic decere clericos in sortem Domini vocatos, vitam moresque suos omnes componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone, aliisque omnibus rebus, nihil nisi grave, moderatum, ac religione plenum præseferant. Levia etiam delicta, quæ in ipsis maxima sunt, effugere, eorum actiones cunctis afferant venerationem. Quocirca statuit eadem Synodus Tridentina, ut quæ aliàs à summis Pontificibus, & à sacris Conciliis de clericorum vita, honestate, cultu, doctrinaque retinenda, ac simul de luxu, comessationibus, choreis, aleis, lusibus, ac quibuscumque criminibus, necnon sæcularibus negotiis fugiendis, sancita fuerunt, eadem in posterum iisdem pœnis, vel majoribus, arbitrio Ordinarii imponendis, observentur: neque appellatio executionem hanc, quæ ad morum correctionem pertinet, suspendat. Quæ salutaria pręcepta communiter proposita, volens hæc Synodus inviolabiliter observari; hæc circa cleri reformationem, omni appellatione postposita, specialiter exsequenda constituit.

CAPUT XVI.

De habitu clericorum.

PRimùm habitus [l] externus clericorū decens sit, nihil profanū, nihil ambitiosū præseferat, vestes neque diversi coloris, neque serice sint, neque aut breviores, aut strictiores, neque cōtrà prolixiores & splendidiores, quā decet, sed pro Ecclesiastica gravitate talares. Removeantur verò à clericali usu nova quędam inventa indumentorum, aut ornatus quę milites, non clericos decent; qualia sunt, que patrio more vocare solent: *Lechuguillas, polaynas, puntas, guarniciones de seda, faxas en los manteos, alamares, monteras, pantuflos ò çapatos de seda, follajes en las calças, ò muslos, aunque sean de paño.* & si quæ sunt alia hujus generis. Noctu antem armatos volitare (cùm domi etiam quovis modo continere se debeant) tum etiam vestitu militari, ac profano compositos, nulla ratione ferendum. Quòd si negotium urgeat noctu egredi domo, lux certè præeat [m], aut honestus comitatus, ut filios lucis ostendat. Porrò quum iter faciunt, decorem sacerdotalem ipso etiam apparatu conservent. Etenim quod quidam faciunt, lanceas, scloppetos, aliaque id genus arma gestare, milites Christi magnopere dedecet; barbam & tonsuram clericalem singulis saltem mensibus radant. Si quis hæc parvi pendens, vestibus profanis uti, aut armis deprehendatur, amittat statim omnes supradictas vestes profanas, atque arma, quæ arbitrio Prelati applicentur, atque aliis etiam gravioribus pœnis, prout illi videbitur, subjiciatur.

CA-

[h] Concil. Lim. 2. sess. 3. cap. 81. [i] Conc. Lim. 2. sess. 2 c. 22. [k] Conc. Trid. sess. 22. c. 1. [l] Conc. Trid. sess. 14. c. 16. Conc. Later. sub Leo X. sess. 9. Conc. Constant. sess. 1. Clem. *Quoniam de vita & hon. cler.* 23. q. 4. per totam Concil. Limen. 2. sess. 2. c. 87. & sess. 3. c. 20. [m] Conc. Limen. 2. sess. 2. c. 28. dist. 23. cap. *Prohibitæ*, & cap. *Non liceat de vit. & hon. cler.*

CAPUT XVII.

De ludo.

ITA multorum clericorum, in ludendo crevit excessus, ut cogamur remedia austeritate tentare, quo & Ecclesiastici ordinis infamia aliqua ex parte aboleatur, & perditi mores illorum, qui in hujusmodi insaniunt, quoad fieri poterit, corrigantur. Quicumque ergo aleæ, chartisve pictis, aut alii jure prohibito ludo vacaverit, & summam excedentem quinquaginta aureos luserit, excommunicationis sententiam ipso facto incurrat: exceptum tamen esse volumus honestum aliquem, ac recreationis tantùm causâ susceptum ludum; in quo comestibile quidpiam pretium sit, & tale, ut duorum aureorum valorem non excedat: quod etiam ipsum frequens esse non debet.

CAPUT XVIII.

Ne clerici fœminas comitentur, aut laicis inserviant.

NUllus, in sacris constitutus fœminis familiare ministerium exhibeat, ita ut equitando ducat à tergo, aut ambulando manu teneat, aut comitetur, nisi soror vel mater sit: alioqui & clericus & fœminæ contrà agentes arbitrio Episcopi puniantur. Eidem[r] quoque sententiæ subjaceat clericus, si laïco alicui famulum se exhibuerit, & œconomi, aut alicujus alterius officii genere inservierit. Qui & gradum suum, & nostrum decretum contemnens, quidvis horum fecerit, arbitrio Prælati puniatur. valdè enim absurdum est, ut qui ad Altissimi ministerium consecrati sunt, hi se laïcorum, & maximè fœminarum, famulos patiantur.

CAPUT XIX.

De cohabitatione mulierum, & concubinatu.

FOeminarum consortia vitare clerici debent, ne vel continentiam, quam Deo voverunt, violent, vel certè honorem suum graviter lædant, ac clericalem ordinem ludibrio cæteris exponant. Itaque non solùm concubinas tenere nefas, sed etiam mulieres quascumque suspectas, vel domi alere, vel foris frequentare, turpe admodùm est: & quoniam impunitas peccandi licentiam facilè tribuit, meminerint se præter cæteras pœnas sacrorum Canonum[r], constitutione Concilii Tridentini, ad primam monitionem Episcopi, si non abstineant, tertia parte fructuum obventionum ac proventuum, & Beneficiorum ipso facto privari. Ad secundam verò monitionem, si adhuc persistant in flagitio, non solùm Beneficiorum fructibus privari, sed etiam ab administratione Beneficii eo ipso suspendi. Quòd si tertiam præterea admonitionem sine emendatione prætererint, omni Beneficio & officio Ecclesiastico privandos esse[s], atque inhabiles ad quosvis honores & Beneficia reddendos. Nomine verò Beneficii, & Ecclesiastici honoris, sive proventuum, comprehendi etiam doctrinas Indorum, atque ex eis provenientia stipendia, declaramus. Quòd si nulli Ecclesiæ inservierint, neque Beneficium habuerint clerici concubinarii, nihilominus à suo Prælato severè puniantur, juxta ejusdem Concilii[t] decretum, additis etiam gravioribus pœnis, prout ipsi videbitur expedire. Episcopi autem, & visitatores eorum in prædictos clericos concubinarios inquirant assiduè, & postposita omni appellatione, ad executionem etiam, sine strepitu & figura judicii, facti veritate inspecta, procedant; scientes sibi in æterno Dei judicio gravissimè imputandum, si ejusmodi concubinarios monere aut punire dissimulaverint. Porrò parochiis Indorum nullo modo clericos incontinentiâ notatos, aut suspectos præficiant[u]; quin potiùs quum tales resciverint, sine cunctatione removeant, neque aliunde remotos, aliò transferant, ne propter eos (quod crebrò cernimus) nomen Dei blasphemetur inter gentes: sed neque juvenculas Indas ad servitia domestica sive perpetuò, sive etiam per vices alternantes, tenere ulla ratione permittantur, sed aut famulatu virorum, aut si opus erit, mulierum satis ætate provectarum, servitio utantur.

CAPUT XX.

Ne in scenicis clerici aut monachi agantur.

CLericos aut monachos agere in scena, aut mimico quovis ludo, non decet[x], nisi fortè argumentum pium ac religiosum, & ab Ordinario approbatum ad ædificationem populi. Sed neque[x] quemcumque clericum majoribus initiatum personam ludicram in ejusmodi comœdiis pronunciare fas est. Quicumque horum utrumvis fecerit, sit eo ipso excommunicatus.

CAPUT XXI.

Ne clerici decimarum conductores sint.

SAcræ leges[y] prohibentes clericos conductores fieri, ad unguem observentur.

CA-

n Dist. 19. c. *Episcop.* in sext. Synod. can. 50. Conc. Limen. sess. 3. c. 12. *De vita & honest. cler.* o Conc. Tolet. act. 2. c. 23. & act. 3. c. 8. p 21. q. 3. *Credo*, & cap. *Sacerdotum.* q Extra *de cohabit. cler. & femin.* dist. 32. cap. *Quoniam*, & seq. dist. 29. c. *Oportet*, c. seq.

r Conc. Trid. sess. 25. cap. 14. Conc. Limen. 2. sess. 2. cap. 82. s Concil. Trid. sess. 25. cap. 14. t Conc. Limen. sess. 3. cap. 7. u Conc. Tolet. act. 2. c. 21. *De vit. & hon. cler. Cum decorem.* x Conc. Lim. 2. sess. 2. c. 48. y Extra *Ne clerici*. c. 2. 21. q. 3. c. *Placuit*

CAPUT XXII.

De studio clericorum.

Lectioni librorum Ecclesiasticorum clerici attendant [t], onde officii sui admoneantur, & auctores habeant casibus conscientiæ tractandis idoneos, io quibos versati sint oportet. In his verò negligentes corripiantur. Nullus [a] verò ignotus, & peregrè veniens clericus insigne illud assumat aut gestet, quod nostri *Beca* appellant, neque supra pileum clericalem, galerum amplum, vel sericum ferant s prout Episcopis, vel præbendatis, vel graduatis moris est: neque verò se aut doctorem ullus, aut magistrum, aut licentiatum, aot baccalaureum nominet seu subscribat, sub centum aureorum pœna, nisi priùs Prelato legitimũ titolum ostenderit, ne fallaci ostentatione imperiti lædantur, & sedocantur.

CAPUT XXIII.

Ne venationibus & aucupiis clerici studeant.

Venationibus aut aucopiis clericos studere, sanctorum Patrum statuta [b] prohibent: atqoe adeò canes venaticos, aut accipitres alere, more principum secularium. Si quem ergo hujusmodi ineptiis deditum Ordinarii & visitatores offenderint, opportunè coërceant.

CAPUT XXIV.

Ne tabacum presbyteri sumant ante Missam.

Prohibetur sub reatu mortis æternæ presbyteris celebraturis, ne tabachi fumum ore; aut sayri, seu tabachi pulverem naribus, etiam prætextu medicinæ, ante Missæ sacrificium sumant.

CAPUT XXV.

Ut diebus festis ad Ecclesias clerici conveniant.

Clerici omnes, etiam primâ tonsurâ initiati, diebus Dominicis & festivis ad Cathedralem Ecclesiam, aut aliquam parochialem, de assensu Ordinarii, ad Vesperas primas & secundas, ad Tertiam, & Missam solennem, secundùm Canoocs [c] (postposita quavis excusatione) com superpelliceis conveniant, etiam si præbendam ibi non habeant. Qui neglexerint, arbitrio Ordinarii puniantur.

CAPUT XXVI.

De officio divino ab omnibus capitularibus persolvendo.

Divino officio, diurno & nocturno, ac Missarum solennibus intersint omnes in Cathedralibus Ecclesiis, Dignitates, atque canonici, quemadmodum in Tridentino [d], & Limensi [e] Concilio constitutum est. Qui verò non interfuerint, sine ulla remissione distributiones amittant, quæ ceteris qoi intersunt, eo ipso debeantur: neque verò remissiooem, aut condonationem ullam in iis sibi vicissim capitulares facere possint [f]; si fecerint, nulla sit; sed distributiones ita perceptas teneatur in conscientia restituere qui fraudem fecit. Præterea designetur [g] qui notet defectus absentium fideliter & secretò, cui etiam tertia pars cedat multarum, quavis collusione prorsus exclusa. Portiones [h] verò tam ex decimis, quàm ex obventionibus debitæ, in quotidiaoas distributiones convertantur, ac dividantur secundùm erectionem, & superioris Concilii Canonem, quem innovamus, atque omnino servari mandamus.

CAPUT XXVII.

De precibus matutinis, & Salve Regina.

Horæ canonicæ matutinæ, ante pulsum Salutationis Angelicæ nequaquam inchoëntur; signum verò campanæ ad singulas canonici officii boras detur. Omnibus autem sabbathis *Salve Regina* cantetur in Gathedralibus & parochialibus Ecclesiis, cui intersint præbendati, & alii clerici, omnes cum superpelliceis, etiam primæ tonsure, alioqui arbitrio Ordinarii plectantur.

CAPUT XXVIII.

Ne præbendam obtinentes à sua Ecclesia absint.

Cathedralis Ecclesia suis ministris càrere non debet. Itaque, qnod questûs, non charitatis caussâ fit, nulla ratione permittendum est, ut dignitatem, canonicatum, aut quamcumque prębendam in ea obtinentes, ad vicariatum, aut curatum extra illam mittantur: quod in Sede vacante, quia perqoam frequens est, ne fiat, sancta Synodus sub æterni judicii comminatione denunciat. Nulli quoque in Ecclesia Cathedrali prebeodam obtinenti commeandi in Hispaniam copia fiat, nisi præbendam suam, aut Beneficium priùs resignaverit. Pręterea iidem in Ecclesia Cathedrali prębendam obtinentes, non ampliùs qoàm per men-

---

t Concil. Trid. sess 21. c. 18. a Concil. Trid sess 23. c. 18.
b Concil Franc. sub Zacharia. *Ne cler.* l. monach cap. 1. Conc. Trid. sess. 24. cap. 12. Concil. Limen. 2. sess 1. c. 18.
c Dist. 91. cap. *Eleutherius*, dist. 92. cap. *Si quis presbyt.*
d Conc. Trid sess. 24 c. 12. e Conc. Limen 2. sess. 2. c 67.
f Conc Comp. act 2. cap 16. g Concil. Limen. 2. sess. 2 c 68. Concil. Tolet. act. 3. cap. 10.
h Concil. Limen. 2. sess. 3. cap. 66.

mensem, atque hunc interpolatum, ac per dies, non per horas computandum, ab Ecclesia abesse possunt [i].

CAPUT XXIX.

De scholastico & cantore Cathedralium.

CUM Beneficium detur propter officium, munusque scholasteriam obtinentis in Cathedralibus sit, docere literas; cantoris verò, cantum Ecclesiasticum; cumque tam Tridentini Concilii [k] Generalis, quàm superioris Provincialis [l] id fieri decreto sancitum sit; statuimus, in nostra provincia posthac ut scholasticus prælegat lectionem, quam ei suus Presul indixerit, & cantor doceat rationem cantûs: idque uterque exsequatur intra decem dies, ex quo statuti notitiam cœperit, alioqui severè arbitrio Episcopi multentur. Quòd si in seminario puerorum erigendo, suo funguntur munere, eo ipso sint liberi à contributione pro dicto seminario.

CAPUT XXX.

De cappellaniis.

CAppellaniæ in Ecclesiis Cathedralibus, aut parochialibus institute, nisi ex ipsa fundatione dignitatibus aut canonicatibus, aut aliis Beneficiis sint annexæ, capitularibus aut Beneficiatis non conferantur; sed aliis clericis, ubi sunt institutæ, inserviant, juxta decreta Concilii Tridentini [m], & Regis nostri Catholici voluntatem.

CAPUT XXXI.

De œconomis Ecclesiarum.

NUllus œconomus in Cathedralibus vel parochialibus Ecclesiis admittatur, nisi priùs fidejussoribus datis. Arca autem tribus clavibus clausa pro Ecclesiastica pecunia conservanda, ubi commodè fieri poterit, teneatur; in qua œconomi, quicquid pecunie receperint, intra triduum reponant.

CAPUT XXXII.

De habitu eremitarum.

QUamvis monachum non faciat habitus, decet tamen unumquemque juxta suam professionem habitu distingui. Quare qui eremitico instituto gaudent, neque pileum clericorum, neque fratrum, aut monachorum caputium ferant: veste autem utantur nigra. Quòd si paupertatis caussâ viliori panno uti velint, quem Hispanè vocamus *xerga*, poterunt facilè nigro colore inficere.

CAPUT XXXIII.

De sanctimonialium bonis.

AD habitum sanctimonialium non plures recipiantur, quàm ex monasterii bonis ali possint [n]: præpositæ verò provideant ipsis monialibus de omnibus sibi necessariis, ita ut cognatis & populo in iis efflagitandis molestæ non sint. Abbatissis autem, sive Priorissis, seu quocumque alio nomine presint, in virtute sanctæ obedientiæ præcipimus, ut quicquid eleemosynæ [o] nomine à monialibus ingredientibus receperint, in redditus annuos, & bona stabilia monasterii conferant. Quòd si ex urgente aliqua necessitate eleemosynæ aliquid consumendum erit, ut nullo modo id fiat, nisi priùs consulto & approbante Prælato. Quòd si ex redditibus monasterii, vel ex consuetis eleemosynis tantum suppetat monialibus, ut ad ipsarum victum, fabricam Ecclesiæ, aliasque necessitates commodè sufficiat, minimè liceat alias recipere, pactâ certâ eleemosynâ pro dote: secus si monialium numerus augeatur.

CAPUT XXXIV.

De visitatione sanctimonialium.

QUANDO monasteria sanctimonialium visitantur, principio visitator una aut duabus personis honestis associatus ingrediatur, ut dispositionem ipsam domûs, atque officinas, ceteraque necessaria scrutetur & videat. In fine quoque visitationis iterum, quùm capitulum super correctione de culpis tenendum est, eodem modo ingredi poterit: cetera verò ad cancellos, sive fenestellam transigantur. Quod si preter hæc opus sit claustra aliquâ ex caussa ingredi, id non fiat à visitatore, nisi facultate ab Ordinario priùs in scriptis obtenta [p].

CAPUT XXXV.

De collocutoriis sanctimonialium.

ABbatissæ, sive præpositæ secularibus facilem cum sanctimonialibus colloquendi licentiam non concedant, nisi parentes aut fratres fuerint [q]. Atque iis ipsis non ita crebrò. Sine teste verò loqui non permittant. Porrò clerici illarum collocutoria ne frequentent. Quòd si absque Prælati permissu eas visitare pro nihilo duxerint, excommunicentur.

CA-

[i] Conc. Limen. 2. sess. 2. c. 71. Concil. Trid. sess. 14. cap. 12.
[k] Concil. Trid. sess 23. c 15. [l] Conc. Liman. 2. sess 2. c. 75.
[m] Concil. Trid sess 24. c. 17. [n] Conc. Turon c. 11. & 26 *de instit.* c. 2. & c. *Auctoritate*. *De statu Regn* in 6. §. *Sane*. Concil. Trid. sess 25. cap. 3. [o] Concil. Rom cap. 13.
[p] Concil. Tridens. sess. 25. cap 7. & cap. 59.
[q] Concil. Turon. cap. 19. Conc. Foro-Iuli. cap. 12.

CAPUT XXXVI.

De dote non augenda ob defectum natalium.

SI qua mixti generis mulier (quas vulgò *mestizas* vocant) in monasterium recipi velit, eâdem omnino dote, quâ cęteræ, recipiatur [r]: neque pro eo quòd admittatur ut sit de choro, amplius quicquam exigatur, quàm à cęteris de choro soleat, cùm ea omnis conventio simoniacâ labe non careat; sed si aliàs satis idoneæ sint, nequaquam tales excludantur à choro ex defectu natalium, cùm apud Deum fides, non genus in pretio sit.

CAPUT XXXVII.

Libros profanos & lascivos vitandos.

LIbri [s] qui res lascivas & obscœnas tractāt, narrant, aut docent, cùm non solùm Fidei, sed etiam morum, qui ejusmodi lectione librorum facilè corrumpi solent, ratio habanda sit; omnino prohibentur, & qui eos habuerint, severè ab Episcopis puniantur: antiqui verò ab ethnicis conscripti, propter sermonis elegantiam & proprietatem permittuntur, nulla tamen ratione pueris prælegendi erunt. Et quoniam apud Indos, literarum ignaros, pro libris signa quædam ex variis funiculis erant, quos ipsi *Quipos* vocant, atque ex eis non parva superstitionis antiquæ monumenta exstant, quibus rituum suorum, & cęremoniarum, & legum iniquarum memoriam conservant; curent Episcopi hęc omnia perniciosa instrumenta penitùs aboleri.

CAPUT XXXVIII.

Ut fœminæ Ecclesias frequentent, & ibi modestè se gerant.

ADmoneantur matres-familiâs secum in Ecclesiam deferre filias juvenculas [t], ut ipsis præsentibus Missarum solennibus, & verbi Dei prædicatione fruantur: cùm honestius [u] ac tutius id sit, quàm domi ancillulis virgines commendatas relinqui. Viduæ quoque superstitiosum atque ambitiosum illum morem tamdiu post defunctum virum domi manendi, Ecclesię religiosissimæ disciplinæ postponant [x], divinasque officia ad consolationem suam opportunè adeant. Et tam ipsę quam reliquæ omnes fœminę modestiâ suâ, & silentio, atque ornatûs consessusque Christiana sobrietate, tum etiam verbi divini audiendi frequentia & aviditate, meritò apud Deum & Ecclesiam devotum fœmineum sexum commendent.

CAPUT XXXIX.

Ut medici confessionem ægrotis illicò injungant.

MEdicis & chirurgis, de spirituali cōfessionis medicina ægrotos in ipso statim initio admonere cessantibus, pœnas per literas Apostolicas Pii V. inflictas, sine ulla remissione ad executionem conferendas curent Ordinarii. Qui & ipsum Breve Sedis Apostolicę ipsis denuò intimari faciant, & si contumaces fuerint, severioribus etiam pœnis subjiciant.

CAPUT XL.

Dies festos servandos.

DIebus Dominicis atque festivis mercimoniorum emptiones venditionesque prohibeantur [z]; præsertim in Indorum oppidis: quæ verò in foro venalia exponi solent, Missę celebrationem exspectent. Mercatores qui secus egerint, præsertim si scandalo Indis sint, excommunicentur. In oneribus quoque jumentorum, agasonum, cęterisque servilibus laboribus, executioni mandentur contra inobedientes pœnæ per fel. recor. B. Pium V. propositæ [a]. In blasphemos quoque prout est ab eodem sanctissimo Pontifice, & à Concilio superiore [b] pręceptum, acriter vindicetur.

CAPUT XLI.

Ab esu carnium abstinendum diebus ab Ecclesia præscriptis.

CArnibus vesci diebus à jure prohibitis nemini liceat [c], nisi de utriusque medici, spiritualis & corporalis, assensu: neque verò eas vel vendere, vel mercari fas sit. Ab iis etiam abstinere in litaniis, sive rogationibus [d], per triduum & usque ad meridiem publicis processionibus & concionibus interesse, omnes Christianos hortatur hęc Synodus.

CAPUT XLII.

Prætoribus Indorum non esse tanquam Episcopis obviam procedendum.

CErta relatione comperimus, prętoribus præfectisve secularibus Indorum, passim cum Ecclesiastico apparatu, & cruce elata obviam prodire sacristas, aliosve Ecclesię ministros; quòd & regię leges improbant, & Ecclesiastico decore nimis indignum est. Id ne in posterum fiat, districtè pręcipimus, parochos, si ad talia conveniant, & assensum prębeant, vinculo excommunicationis ipso facto innodantes.

CA-

r De Simo. cap. *Quoniam.* cap. *Veniens.* & cap. *Non satis.*
s Pius IV. in Catal. libror. prohibitor. t Conc. Limen. 2. sess 2. cap 135. u Hieron. in Epist. ad Lætam. Conc. Limen. 2. sess 2. cap 130. x Ambros. in lib. de Viduis.
y Conc. Later. c. 21. *de pœn. & remiss.* c. *Cum infirmitas.* B. Pius V. in proprio motu. z Concil. Limen. 2. sess. 2. cap 132.
a B. Pius V. in motu proprio. *Cum primum* Conc. Later. sub Leon. X. sess 9. b Concil. Limen. 2. sess. 2. cap. 118.
c B. Pius V. in motu proprio. d De consecr. d. 3. cap *Rogationes.*

CAPUT XLIII.

De pervigiliis Ecclesiarum.

OSTIA Ecclesiæ noctu aperta nemo relinquat sub pœna excommunicationis, neque peruoctationes in ea ullo modo virorum & fœminarum, neque lectisternia permittantur: mulieres verò noctu mendicare, aut ostiatim circumire (quod nonnullæ faciunt) ut nefarium omnino & flagitiosum damnamus, & Ordinariis severè vindicandum commendamus.

CAPUT XLIV.

De confraternitatibus.

COnfraternitates ab Ordinariis visitentur *f*, & quantum licebit, ad minorem numerum redigantur; novas verò institui non permittant sine gravi caussa, neque pro jam institutis eleemosynas peti communiter, nisi diebus Dominicis, & festivis: idque petitâ semper, atque obtentâ Prælati licentiâ, Æthiopes verò & servi nulla, confraternitatum hujusmodi nomine, conventicula facere sinantur, nisi in Ecclesiis aut locis piis, ac tunc aliquo etiam sacerdote præsente, qui eorum acta moderetur, atque ad id quod expedit dirigat.

Indictio futuræ Sessionis.

POstremò hæc nostra Synodus, cùm de reformatione nonnulla adhuc, eaque non levia supersint; declarat in diem Apostolorum Simonis & Judæ Sessionem Deo favente futuram, ut prædicta decreta publicentur. Interim verò Concilium Provinciale nequaquam cessare, donec Spiritus sancti gratia annuente, de Reverendissimorum Patrum consensu, finis eidem Concilio imponatur.

Placent ne vobis, Reverendissimi Patres, hæc decreta?

Omnes responderunt: Placent.

ANTICIPATIO SESSIONIS.

CUM celeri morbo correptus die Octobris nona, animam egisset Reverendissimus Episcopus Cuzquensis, atque instaret Reverendissimorum Chilensium ad suas Ecclesias navigatio, de consensu Patrum decretum est, Actionem anticipandam in Dominicam proximam, quæ fuit vicesima quinta post Pentecosten, die Octobris decima tertia, in qua Missam solenniter celebrante, ac simul concionem habente Reverendissimo Imperialis Episcopo, quartæ Actionis sequentis decreta recitata sunt.

ACTIO QUARTA.

Celebrata in Ecclesia Cathedrali civitatis Regum, die 13. Octobris anno MDLXXXIII.

CAPUT I.

Quibus sit committenda visitatio.

ECclesiasticæ disciplinæ nervus ferè in canonica visitatione consistit, quam astu dæmonis & avaritiâ hominum plurimorum ita debilitatam cernimus, ut inde potiùs plurimæ quærelę & damna provenerint, unde remedia damnorum meritò exspectanda fuerant. Quam totius provinciæ labem cupiens sancta Synodus divino aspirante numine avertere; primùm Episcopos omnes seriò admonet, ut ipsi per se paterno affectu diœcesin suam perlustrare non cessent *a*. Quòd si visitatores mittendos censuerint, quod propter nimiam Episcopatuum Indicorum amplitudinem sæpe fieri necesse est, solicitè videant, ut non nisi viris integris, spectatæ probitatis, industriis, atque idoneis visitationem committant; & quos sciant neque doctrinas ipsas, sive parochias Indorum ambire, neque oblatas etiam acceptaturos.

CAPUT II.

De procuratione visitatorum.

PRocurationis *b* nomine ita unicuique visitatori competens salarium assignetur ab Episcopo, ut neque de pœnis cameræ Episcopalis, neque de condemnationibus visitatori ipsi, aut officialibus ejus aliquid proveniat. Tempus autem non longius in visitatione consumant visitatores, quàm necessarium esse perspexerint. Si secus egerint, ita ut propter sua commoda, aut quovis alio respectu diutiùs immorentur, excommunicatione feriantur. Instructionem verò ab hac sancta Synodo factam pro visitatoribus, sub mortalis peccati reatu, & secum deferre, & fideliter observare teneantur.

CAPUT III.

De modo procedendi in visitatione.

QUamdiu informationes secretè fient, parochus, sive is qui visitatur, nequaquam adsit, sed fiat Indis libera facultas denunciandi suas, vel querelas vel gravamina, si à suo se parocho læsos existimaverint. Interim dum parochus absens est, alius

e Conc. Tolet. act. 8. cap. 20. *f* Concil. Trid. sess. 22. cap. 8. *a* Concil. Tolet. 4. c. 35. 10. q. 1. cap. *Episcopum per cunctas*. Concil. Trid. sess. 24. c. 3. *b* Concil. Limen. 2. sess. 3. c. 110. Concil. Tolet. 7. c. 4. 10. q. 3. c. *Inter cætera*. & cap. *Cavendum*.

alius, si commodè fieri queat, rectoris officio fungatur[c]. Porrò processus circa crimina graviora parochorum à visitatoribus fulminentur usque ad diffinitivam exclusivè, atque ita obsignati ad Ordinarium transmittantur, adhibito ipsius visitatoris de unaquaque caussa judicio; ut tandem Episcopus ultimam sententiam ferat: id ut fideliter, atque integrè faciant, visitatores omnes monet hæc sancta Synodus. Quòd si timore Dei postposito processus aliquos occultaverint, aut iniqua collusione cum visitatis, eorum vitia dissimulaverint, vel ad Ordinarium prædictas caussas integrè non transmiserint, visitatores ipso facto excommunicatos esse decernimus.

CAPUT IV.

De modestia & sobrietate visitatoribus observanda.

Visitatores[d], ut non solùm excessus corrigant, sed etiam exemplo modestiæ, & Christianæ sobrietatis ædificent, nullo modo patiantur pompam aut profanum apparatum[e], aut nimios sumptus in occursationibus & hospitationibus sibi exhiberi. Munera quæcumque, aut commodi aliquid, præter ea quæ sunt à jure permissa, neque visitator ipse recipiat, neque suos recipere permittat; sed neque emat, neque permutet cum his qui visitantur, equitatum, aut aliquid aliud. Si quid ejusmodi acceperit, sciat se ad dupli restitutionem intra mensem faciendam, juxta constitutionem Concilii Tridentini[f], in conscientia teneri; quod si non restituerit intra prædictum tempus, ab omni & Beneficio & officio esse suspensum, secundùm Gregorii[g] X. in Concilio Generali[h] editam sanctionem.

CAPUT V.

De visitatione fabricæ & ornamentorum.

IN visitationibus fabricæ aut ornamentorum divini cultus, decretum Tridentini[i] Concilii nulla ratione violetur, ut patroni nullatenus se immisceant visitationi ornamentorum Ecclesiæ, aut stabilium, seu fabricarum proventibus, nisi quatenus eis ex institutione ac fundatione id competat.

CAPUT VI.

Quomodo & quando Indorum testimonium sit recipiendum.

SAcerdotum qui inter Indos agunt, atque eis præsunt, existimationi securitatique consulere volens sancta Synodus, cùm sciat hos passim malitiosè impeti, atque eò faciliùs traduci, quò severiùs vitia subditorum corrigunt, aut Hispanorum avaritiæ violentiæque obsistunt; superioris Concilii[k] consultissimam constitutionem innovat; atque imprimis mandat, nullum è parochia debere detrudi, etiam si multæ & graves querelæ ad Episcopum deferantur, nisi oculato examine per se, vel per commissarium aliquem ibi caussa agatur, ubi ille deliquisse narratur. Nam quantum fidei testibus præbendum sit, judex Ecclesiasticus præsens meliùs nôsse poterit, & rei totius ordinem discere. Prærerea[l] quum ordinaria, aut extraordinaria visitatione inquirendum erit in sacerdotem, videat omnino qui judicat, ut ab Infidelibus Indis nullum contra sacros Canones[m] testimonium admittat, sed neque ipsos fideles Indos, aut etiam Hispanos, si suspecti sint (quod sæpissimè accidit) adhibeat; sed integros, & Deum timentes testes investiget. Illud verò ante omnia teneat pre oculis, ut neophytos jurare non cogat, nisi in re prorsus gravi, & quæ aliter definiri non possit. At tunc priùs quantum sacrilegium admittant perjuri, seriò doceat: si quos autem pejerâsse probaverit, ad timorem ceterorum, jubeat publicè fortiter vapulare, & infamiâ notari, attonsis pro more Indico illorum crinibus. Denique ubi necessitas exigendi testimonii urgens fuerit, & ex solo Indorum testimonio res pendeat, perpendat quantum fidei talibus debeat adhibere, quos facilè ad pejerandum induci notum est.

CAPUT VII.

Indorum crimina ad forum Ecclesiasticum spectantia, corporali potiùs, quàm spirituali pœna esse punienda.

SI nulla potest respublica sine metu supplicii in officio contineri, neque sufficiunt, quantumvis bene ac sapienter constitutæ, leges, ad cohibendos à criminibus homines, nisi pœnæ pariter in rebelles decernantur; profectò barbara, & rationi non usque adeò obsequens Indorum natio piis & salutaribus institutis parere nunquam, sicut opus est, assuescet, si rectores suos veluti ad vindicandum in malefacta impotentes, facilè contemnat. Nam & Apostolus[n] quibus spiritum mansuetudinis non satis esse putabat, etiam virgam & potestatem à Domino acceptam, interdum minabatur. Sed cùm Ecclesiæ spiritualis vindicta gravissima sit, ad animarum intima penetrans, iis tamen nulla esse potest, qui bona spiritualia, & damna possunt satis cogitatione concipere, & prout oportet expendere. Quibus verò nihil vel pretiosum vel vile est, nisi quod oculis cernitur, in eos certè spiritualis illa censura intentata[p], poterit proficere parum, nocere plurimum. Quam rem

cùm

c Concil. Trid. sess. 24. cap. 3. vers. *Visitatores etiam*. d Concil. Brac. 2. cap. 2. Conc. Tolet. 7. 6. 4. e cap. *Cùm Apostolus, de censibus.* f Conc. Trid. sess. 24 c 3. c *Exegit. de cens* in 6.
g Greg. X. in Concil Lugd. h Concil. Lugd. 2. num. 29. apud Binium. i Concil. Trid. sess. 24. cap. 3. *de reform.*
k Concil. Limen. 2. sess. 3. cap. 114. 3. q. 6. cap. *Retimo.*

l 3. q. 5. c. *Suspectos*, & c. *Nullus*. m 4. q. 3. c. *Si testes*, 22. q. 5. cap. *Ille qui*. 22. q. 5. cap. *Qui pejeraverint*. Concil. Matisc. c. 22.
n 1. Corinth. 4. o Concil. Limen 2 sess. 3. cap. 117.
26. q. 5. c. *Con. Idolorum ex greg.* p Concil. Arel. cap. 11. Ivo. lib. 11 cap. 49. Conc. Matisc. cap. 21.
Conc. Mogun. cap. 45.

cùm prudenter superiores hujus novi orbis antistites [q] secum perpenderent, statuerunt in has tam faciles, & minimè perspicaces Indorum gentes, ab excommunicatione, ceterisque censuris esse abstinendum; pro his verò ad conservandam Ecclesiasticam disciplinam & religionem, necessariò externâ & corporali aliqua pœna utendum, quod à priscis in simile genus hominum etiam observatum esse compertum est. Itaque Concilii superioris salutaria de hac re decreta confirmans atque innovans, statuit hæc sancta Synodus, pro culpis ad Ecclesiasticum forum attinentibus, etiam Ecclesiasticos judices posse ac debere Indos corripere. Qualia sunt atrociora illa idololatriæ, aut apostasiæ, aut superstitionis gentilicæ crimina. Tum sacrilegia in baptismum, in matrimonium, in alia etiam sacramenta admissa. Deinde & illa minora sunt necessariò corrigenda, Missæ aut catechismi voluntaria omissio, ebriositatis quoque, & concubinatûs, satis istis familiaria vitia. Pro talibus certè, juxta delicti mensuram, potest adhiberi pœnarum modus; sed tamen paterno magis affectu, quàm judiciaria severitate, dum tenera est in fide Indorum ætas, correctio præstanda erit, nisi ad sedandum multorum scandalum, & frænandam licentiam peccandi, duriùs aliquid oporteat designare.

CAPUT VIII.

De moderatione servanda in punitione Indorum.

SED, quoniam & natura Indorum timida est, & nonnulli sacerdotum præter decorum assiduè sæviunt, præcipit omnino sancta Synodus, ne parochus aut quævis alia persona Ecclesiastica per se ipsum unquam cedat, aut puniat, quantumvis delinquentem, cùm sit à sacerdotali dignitate alienissimum: sed [r] quum id erit agendum, per fiscales, ministrosque ad hoc creatos agatur. Deinde præter vicarios & judices Ecclesiasticos nullus parochorum supplicium sumat de Indis sibi subjectis, nisi à diœcesano suo habeat præscriptam legem, quam in ejusmodi correctionibus servare debeat, quam si excesserint, atque iræ suæ indulserint parochi, Episcoporum, & visitatorum conscientias oneramus, ut in hujusmodi excessum vindicent, neque percussores & pusilli Christi gregis perturbatores impunè abire permittant, quemadmodum Apostolicis etiam Canonibus [s] constitutum legimus.

CAPUT IX.

De observantia dierum festorum.

DIES festi ab Ecclesia statuti cum omni deinceps devotione serventur [t]. Quos autem in nostra provincia Hispanos omnes oportet servare, sunt hi: Nativitatis Domini nostri Jesu Christi, Stephani Protomartyris, Joannis Apostoli & Euangelistæ, Circumcisionis Domini, Epiphaniæ Domini, Purificationis beatæ Mariæ Virginis, Matthiæ Apostoli, Annunciationis beatæ Mariæ, Resurrectionis Domini, cum duobus sequentibus, Marci Euangelistæ, Philippi & Jacobi Apostolorũ, Inventionis sanctæ Crucis, Ascensionis Domini, Pentecostes cum duobus sequẽtibus, Trinitatis, Corporis Christi, Barnabæ Apostoli, Nativitatis Joannis Baptistæ, Petri & Paulli Apostolorum, Mariæ Magdalenæ, Jacobi Apostoli, Transfigurationis Domini, Laurentii Martyris, Assumptionis beatæ Mariæ Virginis, Bartholomæi Apostoli, Nativitatis beatæ Mariæ Virginis, Matthæi Apostoli, Dedicationis Sancti Michaëlis Archangeli, Lucæ Euangelistæ, Simonis & Judæ Apostolorum, omnium Sanctorum, Andreæ Apostoli, Conceptionis beatæ Mariæ, Thomæ Apostoli. Preter hos etiam si qui sunt ex probata consuetudine, aut ex legitimis privilegiis festi dies introducti, & ipsi religiosè in unaquaque regione serventur.

Porrò neophyti, quos Ecclesiæ materna indulgentia peccatorum suorum sarcinâ magna ex parte levandos existimavit, sequentes tantùm dies, juxta superioris Synodi [x] Provincialis statutum, observare cogantur: primùm dies omnes Dominicos, ut Ecclesia universalis semper observat. Deinde diem Nativitatis Domini, diem Resurrectionis primum, diem Pentecostes primum, item Circumcisionis, Epiphaniæ, Ascensionis, & Corporis Christi, beatæ quoque Virginis Mariæ festum Nativitatis, Annunciationis, Purificationis, & Assumptionis, demum Apostolorum Petri & Paulli. Si qui tamen Indorum plures alios dies festos nostro more servare voluerint, & in iis ab opere servili vacare, integrum sit ipsis facere ex devotione, neque ullo modo in iis laborare à quoquam penitùs compellantur.

CAPUT X.

De reliquiis Sanctorum.

RELIQUIÆ Sanctorum [y], quas magnopere venerari decet, à nemine teneantur, nisi per Ordinarium priùs examinatæ atque approbatæ, neque tales etiam à sæcularibus & laïcis portentur, nisi de ejus speciali facultate, juxta formam superioris [z] Concilii: devotio tamen meritò laudabilis, circa cereos Agnos Dei à summo Pontifice benedictos secum gestan-

q Concil. Lim. 2. sess 3. cap. 115. Concil. Tolet. 4. cap. 15.
r Concil. Limen. 2. sess 3. c. 116. s Conc. Lim. 2. sess. 3. c. 117.
s Canon. 28. dist. 45. 1. *Episcopum.* u De consec. dist. 3. cap. *Pronunciandum.* *De feriis. & Conquestus de relig. cap. Olvriasus mar.*
x Conc. Limen. 2. sess 3. c 90. y Conc. Trident. sess. 25. dec. 2.
z Concil. Limen. 2. sess. 2. cap. 55.

ſtandos, omnibus modis probatur, dummodo puri, ac non fucati coloribus ſint [a].

CAPUT XI.

De miſſali & proceſſionibus.

IN miſſali auctoritate ſummi Pontificis edito, nihil addatur, aut detrahatur, aut immutetur quovis modo, ſed quemadmodum eſt ab Apoſtolica Sede conſtitutum, Miſſæ cęremonię omnes, cæteraque divina peragantur. Proceſſiones autem ante Miſſarum ſolennia fieri poſſunt in die Nativitatis, in Dominica Reſurrectionis, in Dominica Pentecoſtes, in omnibus diebus feſtis Salvatoris, in quatuor celebrioribus Deiparæ Virginis, id eſt in Aſſumptione, in Annunciatione, in Nativitate, in Purificatione; item in feſtis Apoſtolorum, & in die omnium Sanctorum. Inter Miſſarum autem ſolennia alicui ſæculari pacem cum patena dari, aut per miniſtrum ordinis ſacri ad fœminam cujuſcumqoe qualitatis deferri, nulla ratione permittatur.

CAPUT XII.

De decimis.

JURI communi [b] & antiquo inhærens ſancta Synodus, pręcipit ſtrictè, decimas ſolvi Eccleſiæ ex omnibus terrę fructibus, etiam ſylveſtribus, etiam ſponte naſcentibus; nam ſi à Deo omnia donantur, qui dat omnibus abundè ad fruendom, æquum ſanè eſt, ut ipſi dominatori per ſuos fideles aliqua ex parte reddantur: primitiæ quoque de omnibus terrę fructibus dentur, ac per Prælatum iis, quibus de jure competunt, diſtribuantur.

CAPUT XIII.

Ut matrici cætera Eccleſiæ deferant.

IN pulſandis campanis in ſabbatho magnæ hebdomadę, matricem Eccleſiam cæterę exſpectent, juxta ordinationem Concilii Lateranenſis [c].

CAPUT XIV.

De edictis publicis.

EDictum ſub Quadrageſimam legi ſolitum in univerſa provincia, ſumatur juxta exemplum ab hac Synodo datum & approbatum, neque alio uti liceat: idem in excommunicationibus ferendis pro rebus furtivis, aut aliàs generalibus fiat, niſi à Sede Apoſtolica alia forma præſcribatur.

CAPUT XV.

De taxis Epiſcopalibus.

PRO Epiſcopalibus audientiis provinciæ Peruvianæ, ab hac Synodo conſtitutus eſt ordo taxarum, quem præcipimus ab omnibus Epiſcopis, & officialibus, & miniſtris in regno Peruviano inviolabiliter cuſtodiri. Pro cæteris diœceſibus extrà ſervetur taxa uſu & conſuetudine in iis hactenus approbata. Notarii autem publicè ſibi præfixas taxas habere, & ſecundùm eas jura ſibi ſoluta in quavis ſcriptura aſſignare teneantur.

CAPUT XVI.

Ne præter Epiſcopi collationem parochiam quiſquam ſuſcipiat. [d]

NULLUS poſthac clericus parochiam Indorum abſque Epiſcopi collatione ſuſcipiat vel adminiſtret: qui aliter ſuſceperit, etiam ſi proprio rectore parochia deſtituta ſit, anathemate feriatur: idem à regularibus obſervetur.

CAPUT XVII.

De examinatoribus ab Epiſcopo deputandis.

EXaminatores, qui futuros Indorum parochos, tum de literis, tum de linguæ Indicæ peritia examinent; unuſquiſque Epiſcopus in Diœceſana Synodo, juxta Concilii Tridentini, decretum conſtituat. Ad explorandam verò tam notitiam ſacrę doctrinæ, quàm ſermonis Indici facultatem, catechiſmo ab hac Synodo edito atque approbato examinatores potiſſimùm utantur, ut eum futuri parochi tenere, & intelligere, & eloqui rectè ſciant. Porrò doctrina ſive parochia Indorum, ubi Epiſcopus ipſe præſens fuerit, ab ipſius vicario nullo modo conferatur.

CAPUT XVIII.

Indos non eſſe deferendos propter celebritates urbium. [f]

CUM ſolennes ferię aguntur in urbibus, earum celebritatis cauſsâ parochi populos ſibi Indorum commiſſos nequaquam deferant, etiam ſi ſacratiſſimum corporis Chriſti feſtum, aut etiam dies Paraſceves in magna hebdomada celebretur: neque verò ob id vocentur, & invitentur à vicariis urbium; cùm Deo ſit longè gratius obſequium oves proprias eo tempore inſtruere & curare, quàm cum illarum periculo urbanas ſolenuitates frequentare.

CA-

---

[a] Motus proprius Gregor. XIII. [b] Ib. q. 1. *decimas.* Ib. q. 7. cap *Quicumque*, & ſeq. *de decimis.* cap. *Pervenit* cap *Nuncios*, & cap. *Non eſt.* [c] Conc. Latet. ſub Leo X. ſeſſ. 11.

[d] Conc. Lateran ſub Leon. X. ſeſſ 11. [e] Conc. Triden. ſeſſ 24 cap 18. Concil. Tolet. act. 2. cap. 24.
[f] Concil. Limen. 2. ſeſſ. 3. cap.

CAPUT XIX.

Ut Beneficiati rectores parochiarum juvent.

QUI [g] simplicia Beneficia in Ecclesiis Cathedralibus aut parochialibus obtinent, rectores ipsos parochiarum, tum in audiendis confessionibus, tum in aliis Ecclesiasticis muniis obeundis Christiana charitate adjuvent; ut sicut socii sunt honoris, sic etiam sint laboris. Quòd si quum urget frequentia confessionum, aut insignis quævis necessitas, id facere recusaverint, ab Episcopo puniantur.

CAPUT XX.

De quarta funerali, & portione canonica.

QUARTA funeralis, ac canonica portio, & quarta etiam oblationum Episcopo à Jure concessa, tam à capitularibus, quàm à cæteris clericis persolvatur eo ordine & modo, quem sacri Canones [h] statuunt. Pro controversiis verò componendis, quæ harum portionum occasione oriri solent, deputentur in unaquaque diœcesi ab Episcopo collectores, qui sine cujusquam præjudicio singulis quę sua sunt attribuant.

CAPUT XXI.

Ne in appellationibus originalia acta tradantur.

QUANDO ad Metropolitanum læsus quispiam sibi appellandum putaverit, processus atque acta originalia nullo modo notarii tradant, sed illorum transumptum, fide competenti munitum dare sufficiat. Verùm neque hoc [*] etiam reddere compellantur, nisi soluta priùs congrua mercede, juxta Concilii Tridentini [i] decretum.

CAPUT XXII.

De procuratore cleri.

PROCURATOREM [k] suo nomine ad Provinciale Concilium destinare poterit clerus Ecclesiæ, quemcumque sibi opportunum atque idoneum existimaverit; cui etiam ad necessarios sumptus pro negotiis gerendis clerus ipse persolvat salarium: sed imponendi, atque [*] exsequendi salarii ratio ad Episcopum pertineat; qui & iis, qui huic Synodo interfuerunt, cum legitimo mandato, & cæteris, qui posthac in aliis Conciliis Provincialibus, & Synodalibus intererunt, distributione justa per clerum facta, congruentia subsidia reddenda curabit.

CAPUT XXIII.

Testes synodales esse deputandos.

UT ea quę ad Ecclesiæ utilitatem, & populi Christiani salutem Spiritu sancto suggerente sancita sunt, primùm in Concilio Generali [l], deinde in Synodo Provinciali [m], debitæ, & Deo acceptæ exsecutioni tradantur, testes Synodales, tam Metropolitanus, quàm cęteri Episcopi, in sua quisque diœcesi, quamprimùm designent, quos noverint viros probatos atque integros, qui futuro Concilio Provinciali rationem reddant de observatione salutarium decretorum sacri Concilii Tridentini, necnon hujus, & superioris Synodi Provincialis Limensis.

ÇAPUT XXIV.

De publicandis & servandis in quavis diœcesi decretis hujus Synodi.

CUM sacris Canonibus [n] constitutum sit, ut quæ in Provinciali Synodo definita sunt, ea unusquisque Episcoporum in sua diœcesi denuò publicanda, & ad omnium notitiam deferenda curet (siquidem ex Episcopi unius propemodum diligentia universi laboris exacti fructus & summa pendet) propterea hęc sancta Synodos cupiens laborem suum in Christo non esse inanem, districtè præcipit, & ęterni judicii obtestatione denunciat Episcopis omnibus, atque eorum officialibus, ut tum in Cathedrali, tum in pręcipuis parochialibus suarum diœcesum Ecclesiis, decreta præsentis Synodi, & superioris Limensis solenniter legi & publicari faciant. Ac ne oblivioni per negligentiam tradantur, jubeant omnino, saltem semel quotannis, in capitulis Cathedralium, & in frequenti cleri & populi conventu recitari, ita ut unusquisque quod ad se pertinet possit facilè intelligere ac recolere. Deinde provisores, vicarios, visitatores, cæterosque judices Ecclesiasticos quoscumque hujus provinciæ admonet sancta Synodus, ut secundùm has constitutiones judicare, & caussas Ecclesiasticas definire, pœnasque ac censuras in his appositas legitimas declarare teneantur [o]. Neque in his quæ ad reformationē spectant, appellatione cujusque legitima exsecutio suspendatur.

CAPUT XXV.

Ad quem pertineat sede vacante publicatio hujus Synodi.

NE per occasionem sedium vacantium, quæ in hac provincia perquamdiuturnę sunt, necessarię reformationis exsecutio negligatur, & dum futurus antistes exspe-

---

[g] Conc. Tolet. act. 3. cap 21. [h] C. Conquerente de offic jud. ord. [i] Concil. Trid sess 24 c. 20. [k] Concil. Compost. act. 3. c. 42. [*] Forte: exigendi. [l] Conc. Later c. 6. Sicut olim. [m] Conc. Tolet. act 3 c. 28. [n] Dist. 18 c annuis. & c decernimus [o] Conc. Later. c. 7. [p] Conc. Trident. sess. 24. c. 10. sess 22. c. 1. sess. 13. cap 1.

exſpectatur, oblivioni (ut hactenus factum eſt) decreta ipſa tradantur; pręcipit ſancta Synodus, ut is, qui in capitulo, ſede vacante, in quavis Eccleſia pro tempore pręſidet, teneatur intra menſem à die quo in ejus notitiam venerint, hujus Concilii, atque etiam ſuperioris Limenſis, decreta omnia in Cathedrali templo, atque in aliis diœceſis, prout ei videbitur, Eccleſiis ſolenniter publicare, incurſurus, ſi neglexerit facere, ſententiam excommunicationis ipſo facto. Cæteri verò de capitulo, ſi ei in prædicta publicatione obſtare pręſumpſerint, eo ipſo Eccleſiaſtico ſubjaceant interdicto. Porrò Metropolitanus totius hujus Synodi exempla correcta & authentica ad ſuffraganeas Eccleſias, quarum ſedes ſcit ad præſens vacare, quumprimùm poterit, commodè tranſmittenda curabit.

Placent ne vobis, Reverendiſſimi Patres, hæc decreta?

Omnes reſponderunt: Placent.

Poſt Reverendiſſimorum Chilenſium de Concilii facultate diſceſſum, illuſtri admodùm Chriſtophoro Ramirez de Cartagena, qui poſt Pro-Regis obitum, quòd eſſet antiquiſſimus ex Regii Senatus Conſiliariis, Synodo ſemper adfuerat, curante & agente, propter cauſas rationi valdè conſentaneas; viſum eſt Synodo Provinciali ultimam manum eſſe imponendam. Et quoniam controverſię quædam adhuc reſtabant, quæ non poterant ita citò finiri, his expediendis à Concilio deputati ſunt judices commiſſarii, juxta Tridentinum decretum, Reverendiſſimi Tucumanenſis, & Platenſis, & del Rio de la Plata *Epiſcopi. Quinta verò, eademque ultima Actio, decreta eſt in diem Sancti Lucæ Evangeliſtæ ſacram, quæ fuit Octobris decima octava: in qua ſolenni proceſſione præmiſſa, ac Pontificaliter celebrante Reverendiſſimo Platenſi Epiſcopo, & concionem habente admodùm Reverendo Patre Joſepho Acoſta Societatis Jeſu, ejuſdem quintę atque ultimæ Actionis decreta recitata ſunt.*

ACTIO QUINTA

Celebrata in Eccleſia Cathedrali civitatis Regum, die 18. Octobris, anno MDLXXXIII.

CAPUT I.

Declaratio quorundam capitum ſuperioris Synodi.

QUIA in ſecunda hujus Synodi Actione decrevimus, Limenſe ſuperius Concilium denuò publicari, atque ab omnibus integrè ſervari debere; ne ex quibuſdam illius capitulis errandi ſumeretur occaſio, viſum eſt mentem hujus Synodi in his quæ meritò poſſent ingerere ſcrupulum, explicare. De iis igitur quæ contra hęreticos, aut hæreſim ſapientes, ſtatuta ſunt in eadem Synodo, cùm nondum Apoſtolici inquiſitores huc miſſi eſſent; declaramus ad ſacræ Inquiſitionis tribunal (quod Fidei Catholicæ validiſſimum propugnaculum eſt, atque in his remotiſſimis regionibus ſummopere neceſſarium) omnem eam providentiam ſecundùm edicta Apoſtolica q penitùs pertinere. Porrò quæ de exſtirpanda coca, ſeu vitandis in ea excolenda Indorum incommodis, ibidem expoſita ſunt; Catholicam Majeſtatem oramus, ut cognitâ de iis Patrum ſententiâ, quid factu optimum ſit, atque ex re maximè Indorum, pro ſingulari ſua prudentia, & Fidei Chriſtianæ ardore conſtituat.

CAPUT II.

De ſummario ſuperioris Concilii.

PRÆTEREA ne in tranſcribendis ac perlegendis tam multis ſuperioris prædictæ Synodi r paginis, parochi, cæterique graventur, quibus ex præcepto hujus Synodi neceſſitas penes ſe illam tenendi incumbit; placuit, ſummarium omnium conſtitutionum inibi contentarum fieri, quod à deputatis à nobis factum, atque à Reverendiſſimo Metropolitano approbatum, omnibus noſtræ provincię Eccleſiis communicetur. Hoc ergo ſummarium ſic factum & approbatum quicumque habuerit, præcepto de tenenda ipſa Synodo, ſe abundè ſatisfeciſſe, hac noſtra declaratione cognoſcat.

CAPUT III.

De confeſſionario.

EODEM modo confeſſionarium pro utilitate Indorum ad pœnitentiæ ſacramentum venientium conficiendum, & lingua Cuzquenſi, atque Aymaraycâ donandum, juxta hujus Synodi deputationem, ab eodem Reverendiſſimo Metropolitano approbetur: & ſic approbatum ex auctoritate hujus Synodi, omnibus Indorum parochis cum catechiſmo tradatur, ut illo, prout expedire viderint, utantur ſacramenti pœnitentiæ miniſtri. ſ

CA-

q In ſeſſ. 2. c. 115. & 117. r Act. 2. c. 2. & act. 4. cap. 24. ſ Conc. Limen. 2 ſeſſ. 3. c. 56.

CAPUT IV.

Ut Indi politicè vivere instituantur.

CUM vita Christiana & divina quam fides Euangelica docet, exigat naturali ratione, atque homine non indignam vivendi consuetudinem; cumque secundùm Apostolum[a], priùs quod animale sit, deinde quod spirituale; illud vehementer parochis omnibus, cæterisque ad quos Indorum cura spectat, commendandum duximus, ut imprimis dent operam sedulam, ut ferinis atque agrestibus moribus depositis, humanis ac politicis institutis Indi assuefiant. Cujus generis sunt, ut ad templa non sordidi atque incompositi, sed loti, & pexi, & mundi veniant: ut fœminæ caput velamine aliquo, juxta Paulli Apostoli [b] institutionem, tegant: ut domi mensas cibo, lectos somno capiendo adhibeant: ut domus ipsæ non caulas pecudum, sed hominum habitationem, ordine, munditia, decore referant; ac si quæ sunt alia ejusmodi, quæ sanè non violento & molesto imperio, sed paterna potiùs cura & gravitate peragantur.

CAPUT V.

De cultus divini cura.

POSTREMO quoniam Indorum nationem externis ceremoniis, & divini cultus splendore ad summi Dei cognitionem & venerationem supra modum allici compertum est; curent studiosè Episcopi, ac pro suo modo etiam parochi, ut quidquid ad divinum cultum pertinet, diligenter, & quanto fieri poterit decore peragatur. Atque in iis musicæ etiam studium, tum in cantoribus instituendis, tum in musicis fistularum, ceterorumque instrumentorum adhibendis, nullo modo prætermittant. Hæc verò eo ordine & modo, atque in iis locis statuant Episcopi, quibus ad Dei gloriam, & animarum spirituale auxilium opportunum existimaverint.

[a] 1. Corinth. 15. [b] 1. Corinth. 5.

CAPUT VI.

OMNIA autem & singula hujus Provincialis Concilii decreta, sanctæ Sedis Apostolicæ censuræ & correctioni sint subjecta.

Placent vobis, Reverendissimi Patres, hæc decreta?

Omnes responderunt: Placent.

Quibus omnibus cæterisque ex usu Romanę Ecclesiæ absolutis, Illustrissimus Archiepiscopus clara voce pronunciavit: Reverendissimi Patres, & magnifici Procuratores, finitum est Concilium, ite in pace. Atque ita Synodo benedixit, & Deo actis gratiis, discessum est.

His Actionibus Concilii Provincialis Limensis interfuêre, & diffinientes subscripserunt sequentes Reverendissimi.

IN *prima quidem Actione interfuerunt Illustrissimus Toribius Archiepiscopus* de los Reyes.
Reverendissimus Fr. Antonius Episcopus Imperialis.
Sebastianus Episcopus Cuzquensis.
Fr. Didacus Episcopus Sancti Jacobi Chilensis.
Fr. Alphonsus Episcopus del Rio de la Plata.
In secunda, & tertia Actione interfuerunt, & diffinientes subscripserunt:
Toribius Archiepiscopus de los Reyes.
Fr. Antonius Episcopus Imperialis.
Sebastianus Episcopus Cuzquensis.
Fr. Didacus Episcopus Sancti Jacobi Chilensis.
Fr. Franciscus Episcopus Tucumanensis.
Alphonsus Episcopus Platensis.
Fr. Alphonsus Episcopus del Rio de la Plata.
In quarta Actione interfuerunt, & diffinientes subscripserunt præfati omnes Reverendissimi, præter Sebastianum Episcopum Cuzquensem, jam tunc vitâ functum.
In quinta, & ultima Actione interfuerunt, & diffinientes subscripserunt iidem qui in proxima, præter Fr. Antonium Episcopum Imperialis, & Fr. Didacum Episcopum Sancti Jacobi Chilensis, qui de facultate Concilii ad suas Ecclesias discesserunt: his etiam Actionibus subscripserunt Secretarii Concilii ipsius Provincialis.

exſpectatur, oblivioni (ut hactenus factum eſt) decreta ipſa tradantur; præcipit ſancta Synodus, ut is, qui in capitulo, ſede vacante, in quavis Eccleſia pro tempore præſidet, teneatur intra menſem à die quo in ejus notitiam venerint, hujus Concilii, atque etiam ſuperioris Limenſis, decreta omnia in Cathedrali templo, atque in aliis diœceſis, prout ei videbitur, Eccleſiis ſolenniter publicare, incurſurus, ſi neglexerit facere, ſententiam excommunicationis ipſo facto. Cæteri verò de capitulo, ſi ei in prædicta publicatione obſtare præſumpſerint, eo ipſo Eccleſiaſtico ſubjaceant interdicto. Porrò Metropolitanus totius hujus Synodi exempla correcta & authentica ad ſuffraganeas Eccleſias, quarum ſedes ſcit ad præſens vacare, quumprimùm poterit, commodè tranſmittenda curabit.

Placent ne vobis, Reverendiſſimi Patres, hæc decreta?

Omnes reſponderunt: Placent.

Poſt Reverendiſſimorum Chilenſium de Concilii facultate diſceſſum, illuſtri admodùm Chriſtophoro Ramirez de Cartagena, qui poſt Pro-Regis obitum, quòd eſſet antiquiſſimus ex Regii Senatus Conſiliariis, Synodo ſemper adfuerat, curante & agente, propter cauſſas rationi valdè conſentaneas; viſum eſt Synodo Provinciali ultimam manum eſſe imponendam. Et quoniam controverſiæ quædam adhuc reſtabant, quæ non poterant ita citò finiri, his expediendis à Concilio deputati ſunt judices commiſſarii, juxta Tridentinum decretum, Reverendiſſimi Tucumanenſis, & Platenſis, & del Rio de la Plata *Epiſcopi. Quinta verò, eademque ultima Actio, decreta eſt in diem Sancti Lucæ Euangeliſtæ ſacram, quæ fuit Octobris decima octava: in qua ſolenni proceſſione præmiſſa, ac Pontificaliter celebrante Reverendiſſimo Platenſi Epiſcopo, & concionem habente admodùm Reverendo Patre Joſepho Acoſta Societatis Jeſu, ejuſdem quintæ atque ultimæ Actionis decreta recitata ſunt.*

ACTIO QUINTA

Celebrata in Eccleſia Cathedrali civitatis Regum, die 18. Octobris, anno MDLXXXIII.

CAPUT I.

Declaratio quorundam capitum ſuperioris Synodi.

QUIA in ſecunda hujus Synodi Actione decrevimus, Limenſe ſuperius Concilium denuò publicari, atque ab omnibus integrè ſervari debere; ne ex quibuſdam illius capitulis errandi ſumeretur occaſio, viſum eſt mentem hujus Synodi in his quæ meritò poſſent ingerere ſcrupulum, explicare. De iis igitur quæ contra hæreticos, aut hæreſim ſapientes, ſtatuta ſunt in eadem Synodo, cùm nondum Apoſtolici inquiſitores huc miſſi eſſent; declaramus ad ſacræ Inquiſitionis tribunal (quod Fidei Catholicæ validiſſimum propugnaculum eſt. atque in his remotiſſimis regionibus ſummopere neceſſarium) omnem eam providentiam ſecundùm edicta Apoſtolica q penitùs pertinere. Porrò quæ de exſtirpanda coca, ſeu vitandis in ea excolenda Indorum incommodis, ibidem expoſita ſunt; Catholicam Majeſtatem oramus, ut cognitâ de iis Patrum ſententiâ, quid factu optimum ſit, atque ex re maximè Indorum, pro ſingulari ſua prudentia, & Fidei Chriſtianæ ardore conſtituat.

CAPUT II.

De ſummario ſuperioris Concilii.

PRÆTEREA ne in tranſcribendis ac perlegendis tam moltis ſuperioris prædictæ Synodi r paginis, parochi, cæterique graventur, quibus ex præcepto hujus Synodi neceſſitas penes ſe illam tenendi incumbit; placuit, ſummarium omnium conſtitutionum inibi contentarum fieri, quod à deputatis à nobis factum, atque à Reverendiſſimo Metropolitano approbatum, omnibus noſtræ provinciæ Eccleſiis communicetur. Hoc ergo ſummarium ſic factum & approbatum quicumque habuerit, præcepto de tenenda ipſa Synodo, ſe abundè ſatisfeciſſe, hac noſtra declaratione cognoſcat.

CAPUT III.

De confeſſionario.

EODEM modo confeſſionarium pro utilitate Indorum ad pœnitentiæ ſacramentum venientium conficiendum, & lingua Cuzquenſi, atque Aymaraycâ donandum, juxta hujus Synodi deputationem, ab eodem Reverendiſſimo Metropolitano approbetur: & ſic approbatum ex auctoritate hujus Synodi, omnibus Indorum parochis cum catechiſmo tradatur, ut illo, prout expedire viderint, utantur ſacramenti pœnitentiæ miniſtri. ſ

CA-

q In ſeſſ. 2. c. 315. & 137. r Act. 2. c. 2. & act. 4. cap. 24.

ſ Conc. Limen. 2 ſeſſ. 3. c. 56.

CAPUT IV.

Ut Indi politicè vivere instituantur.

CUM vita Christiana & divina quam fides Euangelica docet, exigat naturali ratione, atque homine non indignam vivendi consuetudinem; cumque secundùm Apostolum [a], priùs quod animale sit, deinde quod spirituale; illud vehementer parochis omnibus, cæterisque ad quos Indorum cura spectat, commendandum duximus, ut imprimis dent operam sedulam, ut ferinis atque agrestibus moribus depositis, humanis ac politicis institutis Indi assuefiant. Cujus generis sunt, ut ad templa non sordidi atque incompositi, sed loti, & pexi, & mundi veniant: ut fœminæ caput velamine aliquo, juxta Paulli Apostoli [b] institutionem, tegant: ut domi mensas cibo, lectos somno capiendo adhibeant: ut domus ipsæ non caulas pecudum, sed hominum habitationem, ordine, munditia, decore referant; ac si quæ sunt alia ejusmodi, quæ sanè non violento & molesto imperio, sed paterna potiùs cura & gravitate peragantur.

CAPUT V.

De cultus divini cura.

POSTREMO quoniam Indorum natio nem externis ceremoniis, & divini cultus splendore ad summi Dei cognitionem & venerationem supra modum allici compertum est; curent studiosè Episcopi, ac pro suo modo etiam parochi, ut quidquid ad divinum cultum pertinet, diligenter, & quanto fieri poterit decore peragatur. Atque in iis musicæ etiam studium, tum in cantoribus instituendis, tum in musicis fistularum, ceterorumque instrumentorum adhibendis, nullo modo prætermittant. Hæc verò eo ordine & modo, atque in iis locis statuant Episcopi, quibus ad Dei gloriam, & animarum spirituale auxilium opportunum existimaverint.

[a] 1. Corinth. 15. [b] 1. Corinth. 5.

CAPUT VI.

OMNIA autem & singula hujus Provincialis Concilii decreta, sanctæ Sedis Apostolicæ censuræ & correctioni sint subjecta.

Placent vobis, Reverendissimi Patres, hæc decreta?

Omnes responderunt: Placent.

Quibus omnibus cæterisque ex usu Romanæ Ecclesiæ absolutis, Illustrissimus Archiepiscopus clara voce pronunciavit: Reverendissimi Patres, & magnifici Procuratores, finitum est Concilium, ite in pace. Atque ita Synodo benedixit, & Deo actis gratiis, discessum est.

His Actionibus Concilii Provincialis Limensis interfuére, & diffinientes subscripserunt sequentes Reverendissimi.

IN prima quidem Actione interfuerunt Illustrissimus Toribius Archiepiscopus de los Reyes.
Reverendissimus Fr. Antonius Episcopus Imperialis.
Sebastianus Episcopus Cuzquensis.
Fr. Didacus Episcopus Sancti Jacobi Chilensis.
Fr. Alphonsus Episcopus del Rio de la Plata.
In secunda, & tertia Actione interfuerunt, & diffinientes subscripserunt:
Toribius Archiepiscopus de los Reyes.
Fr. Antonius Episcopus Imperialis.
Sebastianus Episcopus Cuzquensis.
Fr. Didacus Episcopus Sancti Jacobi Chilensis.
Fr. Franciscus Episcopus Tucumanensis.
Alphonsus Episcopus Platensis.
Fr. Alphonsus Episcopus del Rio de la Plata.
In quarta Actione interfuerunt, & diffinientes subscripserunt præfati omnes Reverendissimi, præter Sebastianum Episcopum Cuzquensem, jam tunc vitâ functum.
In quinta, & ultima Actione interfuerunt, & diffinientes subscripserunt iidem qui in proxima, præter Fr. Antonium Episcopum Imperialis, & Fr. Didacum Episcopum Sancti Jacobi Chilensis, qui de facultate Concilii ad suas Ecclesias discesserunt: his etiam Actionibus subscripserunt Secretarii Concilii ipsius Provincialis.

EPISTOLA
R. P. JOSEPHI A COSTA SOC. JESU THEOLOGI

De isto Concilio Provinciali Limensi, ad Illustrissimum D. Ferdinandum à Vega Regii Senatus Indici Prӕsidem.

SEMPER quidem, Illustriss. Domine, Provincialia Concilia ab Ecclesia sancta magni æstimata sunt; sed tunc maximè celebrata, & plurimi usûs habita, quum religio Christiana in quavis provincia novas radices agere inciperet: quòd intelligerent sancti Patres, majores nostri, ad mores componendos, ad disciplinam Ecclesiasticam penitùs inducendam, ad comprimendas denique veteris superstitionis reliquias, & vitæ liberioris licentiam coërcendam, opus esse conventu multorum Præsulum, qui sapientiâ, auctoritateque suæ novæ provinciæ formam maximè congruentem constituerent. Id ita habere facilè perspiciet qui Gallicana & Germanica Concilia tempore Caroli & Ludovici Imperatorum celebrata evolverit. Toletana prima tempore Gotthorum, Germanica quoque superiorum temporum, cùm Ecclesiarum apud gentes illas fundamenta jacerentur. Itaque majorum instituta auctoritatemque sequuti qui Catholicæ invictissimi Regis Philippi Majestati in isto Senatu fuêre à consiliis, cùm de rebus Indicis optimè stabiliendis agerent, illud imprimis curandum censuêre, ut in novis Indiarum Ecclesiis Provinciales conventus agerentur. Ubi de instructione Indorum, de Ecclesiastica disciplina retinenda, de populi emendandis moribus, pro ratione temporum ac regionum, quàm fieri posset accuratissimè decerneretur. Idque Regiis literis atque edictis ad Episcopos & Pro-reges Indiarum sæpè, atque ardenter est actum; ac tandem aliquando perfectum. Atque in aliis quidem Metropolitanis Ecclesiis Synodi Provinciales celebratæ sunt, Limam verò, hoc est, in Regiam civitatem, ex Peruviano regno cum suo Metropolitano Episcopi octo convenêre, quorum ut sunt diœceses amplæ, & valdè disjunctæ, ita non potuit esse aut exiguus labor, aut impensæ mediocres. Verùm caussâ ita meritò postulante, neque laboribus, neque tempori parcendum fuit. Nam quòd rarò posse contingere congregationes suas Episcopi in tam vastis regionibus animadverterent, tunc operam sibi omnem adhibendam existimârunt, per biennium propemodum laborantes, adjumentum quoque præbentibus viris in illa regione literis, & experientia, & religione præstantibus. Itaque post diù multumque agitatas varias caussas, edita sunt decreta maximè opportuna, omnium penè sapientium calculis probata, demum promulgata,

atque

atque exhibita. Sed ut est ubique morum reformatio ingrata, à quibusdam de clero tumultuatum est, querelæ adversùs Episcopos propositę, appellationes demum interpositæ. Concilii ipsa decreta in isto Regio Senatu, cui præes, eorundem operâ diu ac diligenter inspecta, nihil inventum quod aut civili administrationi esset oppositum, aut à Christiana & Ecclesiastica cura alienum. Tantùm censuræ frequentiores, atque interdum rigidæ, visæ fuerunt tantisper temperandæ, ne nimius zelus potiùs pietati obesset. Quare Rege nostro piissimo ex tua, istiusque collegii sententia sic statuente, Conciliũ ipsum Romam delatum est, atque adeò à Sanctissimo Domino nostro Xysto V. postulatum, ut & comprobaretur, & aliqua ex parte corrigeretur. Itaque auctoritate summi Pontificis in Congregatione præclarissima Cardinalium Conciliorum caussis cognoscendis deputatorum, lecta & tractata sunt decreta omnia hujus Provincialis Synodi, ubi etiam appellatores auditi, & tota res diligenter acta. Denique paucis quibusdam aut declaratis, aut immutatis, Conciliũ ipsum probatum est, ac præclarè commendatum, atque ut modis omnibus observetur, ab illa gravissima Congregatione præceptum. Sed ut constaret Romæ à tantis Patribus auctoritate Pontificis maximi ita fuisse decretum, ut à Catholico Rege nostro postulatum fuerat, rursus Regio isti Senatui re præsentavimus Concilium ipsum authenticum, quod tibi, vir clarissime, collegisque tuis ita placuit, ut, quamvis reclamante adhuc appellatorum parte, novo decreto statuerit Peruvianis Præsulibus, atque Pro-regi de illius accurata observatione scribendum; & ut omnibus esset copia, statim typis mandandum. Faxit Deus, ut quæ tanto labore parata, tanto etiam consilio provisa sunt, pari diligentia ac studio suscipiantur atque observentur. Rectè enim Paullus monet, nihil prodesse legem, nisi illam observes: quin potiùs gravioris judicii reos constituere omnes, qui agnoscunt quidem agenda, sed agere prætermittunt. Rom. 2. Tuam verò amplitudinem pro istius loci dignitate adniti decet, ut quæ ad illarum regionum salutem bene ac maturè deliberata sunt, diligenter atque integrè exsecutioni tradantur. Vale, Matriti nono Kalendas Majas. Anno MDLXXXIX.

Hæc de veteri illo, & originali exemplari Limensis archivi, ejusque binis transumptis authenticis. Nunc verò de recentiore Sac. Congregationis Illustrissimorum Cardinalium Sac. Concilii Tridentini Interpretum censura temperato, & Xysti V. Pontificis auctoritate approbato, atque Philippi II. Catholici Regis desiderio jussuque Matriti impresso, & ejusdem Regis edicto de eodem Concilio exsecutioni à suis in Peruvia ministris mandando. Sed priusquam ad hæc descendamus, videndum est, quid in eodem veteri emendatum, correctum, vel mutatum sit, & in novo aliter exhibitum ex eodem impresso Matritensi, iisdem verbis quibus impressa sunt, exponendum.

De iis quæ in hoc Concilio Provinciali à sacra Congregatione Cardinalium auctoritate summi Pontificis detracta, aut emendata sunt.

NEMO Catholicus dubitat, ad Romanum, eundemque summum Pontificē pertinere Acta, ac decreta Provincialium Synodorum recognoscere, atque ubi opus fuerit, emendare. Nam pro suprema in Ecclesia Dei auctoritate, quam à Christo Domino accepit, Spiritûs sancti luce etiam copiosiore illustratur, ut quæ videnda sunt videat: cujus censuram, approbationemque, aut correctionem, non modò sancti Patres, Ecclesiarum lumina, Athanasius, Augustinus, Hieronymus, cæterique tales; verùm Concilia ipsa Provincialia, & studiosissimè flagitârunt, & fidelissimè acceperunt. Quo exemplo in hoc Concilio Peruviano à sacra Congregatione Cardinalium, jussu sanctissimi Patris Xysti V. nonnulla mutata, emendataque sunt. Ex quibus quę sunt præcipua subjiciam.

Imprimis censuræ quędam in quibus excommunicatio ipso facto ferebatur, quòd videretur pœna rigidior, vel prorsus sublatæ sunt, vel in pœnas alias mitiores commutatæ. Nam quæ in Actione secunda cap. 27. ferebatur adversùs fœminas cooperto vultu vias publicas inambulantes, sive de fenestris prospicientes, dum processiones supplicationesvè fiunt, omnino sublata est.

Deinde quæ in Actione tertia cap. 9. adversùs clericum sine literis dimissoriis ex una diœcesi in aliam commeantem, commutata est in pœnam pecuniariam arbitrio Episcopi.

Itemque in eadem Actione, & capite eodem, adversùs vicarios, & provisores, & judices Ecclesiasticos admittentes clericum ex aliena diœcesi, etiam ad celebrandum, sine literis dimissoriis, eodem modo commutata est in pœnam pecuniariam arbitrio Episcopi.

Preterea in eadem tertia Actione, cap. 17. adversùs clericum aleis, aut chartis pictis, aut alteri jure prohibito ludo vacantem, ferebatur sententia excommunicationis ipso facto, dummodo pretium duorum aureorum excederet in ludendo. id temperatum est, ut pœnam excommunicationis clericus non incurrat, nisi summam excedentem quinquaginta aureos luserit.

In eadem Actione cap. 17. ferebatur adversùs clericum, qui fœminam equitando ducit à tergo, aut ambulando manu tenet, aut comitatur. Itemque in ipsas fœminas tali ministerio clericorum utentes. Mutata est in pœnam arbitrariam Episcopo. Quin etiam quod decretum habebat, etiam si mater esset, aut soror, non esse fœminam à clerico comitandam; quia nimium id visum est, correctum est, ut exceptio potiùs fiat, *nisi mater, aut soror sit*. Æquum enim censuerunt esse Patres gravissimi, ut matri, aut sorori posset clericus ejusmodi obsequium impendere.

Cap. 21. Actionis ejusdem ferebatur excommunicatio in clericum conducentem decimas per se, vel per interpositam personam: hęc prorsus sublata est. Quin potiùs quoniam doctores nobiles sentiunt non esse contra jus canonicum decimas Ecclesiarum à clericis conduci, decretum ipsum ita emendatum est, ut solùm habeat, leges sacras, quæ prohibent clericos conductores fieri, esse ad unguem observandas: nulla de decimarum conductione nova prohibitione facta.

Præter censuras jam dictas, etiam moderari placuit quod in secunda Actione cap. 20. decretum erat, ut nullus ordinaretur ad titulum domicilii jurati, nisi per triennium integrum verè & realiter commoratus sit in ea diœcesi: cujus loco positum est: *neminem sub prætextu domicilii esse ordinandum, nisi illud legitimè, quemadmodum Jus statuit, contractum fuerit.*

In capite etiam septimo Actionis tertiæ habebatur, in caussis criminalibus clericorum neque fiscalem, neque notarium laïcum esse admittendum, sed in sacris ordinibus constitutos esse debere qui iis officiis fungerentur. Id totum auferre placuit, quòd non usque adeò juri consentaneum visum est.

Capite 16. Actionis quartæ, cùm ageretur de parochia non suscipienda sine Episcopi collatione, etiam à regularibus, additum erat, regulares præter Ordinarii facultatem, curam gerere parochiæ nullatenus jura permittere, & matrimonia ab iis copulata esse irrita & invalida, nisi Apostolico privilegio fulcirentur: quod tamen nullum esse Episcopi judicabant. Hoc totum detrahendum sacra Congregatio censuit, quòd noluerit de privilegiis Sedis Apostolicæ, quæ se regulares habere contendunt, definitam ferri sententiam. Quare caussam hanc inter Ordinarios & regulares pro neutra parte definitam reliquit: quod sanè prudentiâ suâ, non ad alicujus omnino regularium instantiam, egerunt Illustrissimi Cardinales.

Sunt etiam nonnullæ pœnæ pecuniariæ de quibusdam locis detractæ, quòd non videretur caussa usque adeò urgens, neque ipsa frequentia multæ pecuniariæ valdè esset usitata in canonicis decretis. Hæc itaque, & alia minutiora non erit opus indicare.

De iis quæ Concilio addita sunt ab eadem sacra Congregatione.

IN Actione prima professio Fidei posita erat juxta Concilium Compostellanum Salmanticæ celebratum. Visum est sacræ Congregationi, potiùs ponendam esse, vel addendam eam formam professionis, quam Pius IV. indicit in Constitutione edita anno MDLXIV. cujus initium est: *Injunctum nobis*. Tum quòd ea forma commodior sit & plenior, tum quòd Apostolicæ & Romanæ sedis, sicut fidem omnes ubique Ecclesias sequi oportet, ita professionis formam præferre deceat.

Actione tertia cap. 33. ubi de sanctimonialium

lium bonia agitur, ad finem totius decreti addidit Congregatio: *Quòd si ex redditibus monasterii, vel ex consuetis eleemosynis tantum suppetat monialibus, ut ad ipsum victum, fabricam Ecclesiæ, aliasque necessitates commodè sufficiat, minimè liceat alias recipere, pactâ certâ eleemosyna pro dote: Secus si monialium numerus augeatur.* Cur id addiderit, in promptu est, quòd simoniacum judicaverit, pro ingressu monasterii de bonis pacisci: tantumque id eleemosynæ accipere tutum sit, ubi monasterium indiget.

In quiuta, eademque ultima Actione, breve capitulum in fine addidit Congregatio in hæc verba: *Omnia autem & singula hujus Provincialis Concilii decreta sanctæ Sedis Apostolicæ censuræ & correctioni sint subjecta.* Nam quod Archiepiscopus atque Episcopi Comprovinciales per suas literas Sanctissimo Domino nostro significàrunt de sua revereotia & subjectiona fidelissima erga Sedem Apostolicam, id quoque aliquo decreto in ipso Concilio testandom fuit; quemadmodum solent Synodi, non solùm Provinciales, sed etiam Generales, atque Oecumenicæ, summi Pontificis approbationem confirmationemque postulare.

De iis quæ reclamante appellatorum parte, à sacra Congregatione Cardinalium, ex auctoritate summi Pontificis, in hoc Concilio rata habita, confirmataque sunt.

QUAMVIS aliquot excommunicationis latæ censuras, sacræ Congregationi removere placuerit, ut est suprà osteosum, non tamen omnes quæ in hoc Concilio Provinciali decretę sunt. Quin potiòs maturâ tractatiooe discussas, nonnullas relinquendas ut erant, atque approbandas judicavit; quòd essent caussæ magni ponderis, ob quas ferrentur. Iu quo genere sunt tres pręcipuæ: Primum Actiona secunda cap. 41. in eos qui parochiam Iodorũ sine assensu sui Antistitis deserunt, aut antè discedont, quàm successoribus rerum Ecclesiasticarum suę curæ commissarum rationes reddant. Hujus censuræ ratio idonea statim redditur in ipso textu Concilii. *Nam & fraudes* (inquit) *in rebus Ecclesiæ non tolerandę sunt, & Christi oves facilè desertæ pereunt.* Utrumque damnum crebrò datum io illis tam vastis regionibus Præsules diuturnâ experientiâ abundè didicerunt.

In Actione quarta cap. 7. io visitatores processus aliquos occultantes, aut iniqoa còllusione cum vilitatis eorum crimina dissimulantes, aut ad Ordinariom prędictas caussas non integrè transmittentes. Sciunt experti illarum regionum, visitatorum sæpè cupiditate & fraudibus visitationes non parum fuisse corruptas: unde remedil nihil rebus Ecclesiasticis allatum sit, quin potiùs damni plurimum datum. Quam visitationis canonicæ perniciem amovere cupiens Synodus; statuit à visitatoribus caussas criminales parochorum cognosci quidem, sed definitivam Episcopis reservari. Ne verò aut processus occultarentur, aut corruptè transigerentur, excommunicationis latę sententiam intentandam censuit, idque sacrę Congregationi etiam placuit.

Sed inter omnes hujus Concilii ceusuras illa præcipua est, quæ in Actione tertia cap. 4. & 5. lata est in clericos mercaturæ operam dantes. Tum etiam in parochos Indorum, qui per se, vel etiam iuterpositam personam quamcumque cum quibusvis Indis mercaturam exarcere pręsumunt, aut etiam pecora alere, aut agros colere, aot vehendis mercibus animalia tenere vel locare, aut ipsos Indos ad mineralia sibi curanda mittere, vel eorum operam locare; denique vel cum ipsis Indis negotiari, vel cum aliis per ipsos. Hoc sanè decreto gravitar plerique parochorum offensi sunt, atque ob hoc maximè appellârunt, & quantum licuit, ut tolleretur, egerunt: quòd videretor certè durum & acerbum, atque clericorum fortunis iniquum, tom etiam conscientiis periculosum; cùm sit id tam usitatum in illis locis, ut nihil magis. Verùm ut hęc censura præ omoibus una gravior fuit, ita hac dempta, cætera omnia iu hoc Concilio Proviuciali provisa nullius penè esse pretii & usûs, omnes rectè sapientes censuêre. Igitur caussa hęc, parte appellatorum instante, in Regio Senatu Indico diligenter discussa est. Sed cùm constaret Regiis edictis etiam cautum esse, ut parochorum negotiationibus, quòd essent Ecclesię Indicanę certa pernicies, Episcopi omnibus modis occurrerent, rectè esse positam censuram Senatus judicavit. Invictissimus quoque atque Catholicus Rex Philippus per Legatum suum, sive Oratorem Romæ agentem, Pootifici maximo soggereodum putavit, ùt censura quæ in parochos Indorum negotiantes lata fuerat à Syoodo Provinciali, nullo modo tolleretur, quin potiùs Sedis Apostolicæ auctoritate confirmaretur. Romę post multam controversiam, atque utriusque partis allegationes auditas, tandem est definitum, decretum Concilii cum sua censura manere debere. Inducta est sacra Congregatio in eam sententlam iisdem rationibus quibus Episcopl impulsi sunt. Primùm, quòd negotiationes parochorum magno scandalo Indis, atque Euangelio ipsi gravissimo impedimento sint. Quòd putent Indi religionem Christianam esse venalem, & nihil aliud Euangelii ministros, quàm quæstum agera. Deinde præter modum occupantur & detineotur Indi in iis temporalibus sacerdotum lucris, & multum sępè graviterque vexantur. Tertio, vitia primorum inter Indos quos illic *Caciques* aut *Curacas* vocant, facilè dissimulantur, adulteria inqoam, ebrietates, superstitiones, idololatriæ, dum ad hæc parochi conulvant, ut ad sua lucra operam Indorum promptam habeant. Quarto, ipsi sacerdotes in iis occupati, sæpè confessiones majorum, etiam ægrotantium, baptismum parvulorum, catechesin, cæteraque officia prætermittunt, aut negligenter exercent. Quinto, iniqoæ fraudes hac occasione nectuntur, dum Indi suis parochis obsequium præstare

re

re volentes, merces aut emunt, aut distrahunt, quoquo pretio parochis libet. Denique tota res sordida est, & Christi ministro indignissima, dum parœciæ non ob aliud ambiuntur atque curantur, quàm ut mercibus & lucro augeantur clerici. Quæ profectò omnia sic se habere, nemo dubitabit, qui sit rerum Indicarum vel tenuiter peritus. Quare omnium sapientium vox fuit, nihil in Concilio proficere posse Patres, nisi negotiationem à neophytorum præpositis omnibus modis excluderent. Et pœnas quidem pecuniarias ad id nihil prodesse, longâ experientiâ compertum est, cùm fuerint superioribus Synodis satis magnæ propositæ. Visitationes quoque in ea re parum, vel nihil potiùs efficere certum est, quòd vel occultentur, vel dissimulentur, vel certè non emendentur negotiatorum crimina. Ergo unum illud remedium restare visum est, si idem esset & reus & judex futurus sui, quod in excommunicationis latæ sententiæ pœna fit. Neque admodùm timendum est, ne irregulares parochi fiant: aut enim censuram timentes abstinebunt (quod plerique facient) aut si nec sic quidem abstinuerint, se & apud Deum & apud homines nihil aliud quàm mammonę servos declarabunt. Neque verò censenda est tanta acerbitas hujus decreti, si recolas à Gelasio I. ob similem negotiationis culpam clericos deponi jussos, ut constat 88. dist. cap. *Consequens*. & Alexandro III. anathemate percuti clericum aut monachum, mercaturam aut negotiationem ejusmodi exercentem, cap. 2. *Instituta*. extrav. *Ne clerici vel monachi*. Nam quòd quidam inopiam prætexunt, apertus est dolus, cùm parœciæ Indicanæ habeant redditus, non solùm sufficientes, sed etiam copiosos. Nihil etiam aliud quærunt qui ista prætexunt, quàm brevi ad eas opes pervenire, quibus aucti, & Indorum curam abjiciant, & ad suos locupletes revertantur. Adhibita est nihilominus à Congregatione illa moderatio, ut possit parochus victui necessaria pecora alere. Id enim nullo modo negotiationis nomine debet intelligi.

Relictæ quoque sunt quædam aliæ censuræ, sed quæ vix quicquam curę afferant, quòd in eas rarus sit qui incidere soleat.

Postremò, Actionis secundæ decretum ultimum de Collegio Seminario instituendo, & de contributione facienda, reclamante quoque appellatorum procuratore, confirmatum est; propterea quòd Concilii Tridentini institutum nusquam æquè necessarium sit, atque in novis Indorum Ecclesiis, quæ ministrorum & numero & facultate magnopere indigent.

APTATAM per hunc modum formam Actionum hujus Concilii Provincialis Limensis Apostolica Sedes approbavit, & Philippus Rex gratissimam ac desideratissimam prælo tradi jussit, & perpetuæ exsecutioni, de quibus exstant in ipsa impressione Regis jussu facta, quæ hic sequuntur documenta.

Testimonium Secretarii sacræ Congregationis Illustrissimorum Interpretum S. Concilii Tridentini, de approbatione Concilii Provincialis Limensis ab eadem S. Congregatione emendati & aptati ex auctoritate Sanctissimi.

DE mandato Illustrissimi & Reverendissimi domini Cardinalis Carafa, fidem facio, & attestor Ego Laurentius Frizolius, Synodum Provincialem à Reverendissimo Archiepiscopo civitatis Regum cum suis Comprovincialibus Episcopis, anno Domini MDLXXXIII. celebratam, à sacra Congregatione Cardinalium Concilio Tridentino interpretando, auctoritate Sanctissimi domini nostri præpositorum, emendatam atque aptatam fuisse: ejusque Synodi originale apud ipsam Congregationem remansisse, cum quo præsens Synodus hoc libro chartarum unius & sexaginta, quarum prima incipit: En la villa de Madrid. *ultima verò incipit:* Su nombre, *& desinit:* Gabriel Lopez de Cesar Notarius. Locus ✠ signi; *descripta & collata in omnibus & per omnia concordat. In quorum fidem hæc propriâ manu scripsi, & subscripsi, sigillumque quo in literis Congregationis prædictæ obsignandis utor, apposui. Romę die ultima Octobris MDLXXXVIII.*

Ego Laurentius Frizolius S. Cong. antedictæ Secretarius, de mandato, manu propria.

EPISTOLA

ILLUSTRISS.

A. CARD. CARAFÆ

Ad Archiepiscopum, de eodem.

Domino Archiepiscopo civitatis Regum.

REverendissime domine uti frater. Synodum Provincialem ab Amplitudine tua istic anno MDLXXXIII. celebratam, & ad sanctissimum Dominum nostrum postea missam, Illustrissimi Cardinales Concilio Tridentino interpretando præpositi, ex suo munere, ejusque Sanctitatis jussu diligenter perlegerunt, ex eaque Amplitudinis tuæ pietatem, & quod inde elucet, in Catholicam religionem & sanctam Sedem Apostolicam studium perspexerunt. Nunc Synodum prædictam ad Amplitudinem tuam remittunt, ubi visum fuit, emendatam atque aptatam, ut eo modo quo illam acceperit, edendam, & pro istorum populorum salute, atque Ecclesiasticæ disciplinæ conservatione omnino curet observandam. Si quid autem erit, in quo Congregationis summa erga eam voluntas in spirituali administratione istius provinciæ latissimo locorum

rum intervallo à nobis disjuncta, charitate autem conjunctissima, adjumento esse possit, sciat Amplitudo tua, se ejus operâ summa cum fiducia uti posse. Quod si fecerit, intelliget, quò membra ista sunt à capite remotiora, eò nos semper fore ad ea fovenda paratiores. Et nisi nobis tua in isto pastorali officio prudentia & assiduitas satis perspecta essent, istum tibi novum gregem multâ curâ indigentem, pluribus verbis commendaremus, quod tamen brevi facimus, non quia opus esse existemus, sed ut nostrum erga recentes istos veræ fidei & religionis alumnos studium & charitatem ostendamus. Quod superest, Deo gratias agimus, qui voluerit in istas regiones regnum & nomen suum post multa secula propagari: eumque suppliciter rogamus, ut pergat istas nationes quotidie magis divinæ lucis suæ radiis illustrare. Amplitudinique tuæ vires subministret, quibus sibi imposito gravi quidem & laborioso oneri sustinendo sufficere possit, omniaque illi insuper prospera concedere, gratiæque suæ donis eam cumulare dignetur. Romæ die vicesimo sexto Octobris MDLXXXVIII.

Amplitudinis tuæ Reverendissimæ

Uti frater studiosus,

A. Card. Carafa.

EDICTUM

REGIUM EXECUTORIALE

CONCILII PROVINCIALIS LIMENSIS.

REX.

Mi Pro-rex, Præsidentes, & Auditores mearum audientiarum Regiarum in provinciis Peruviæ, & mei Gubernatores, & Prætores districtuum dictarum audientiarum, cuilibet in sua jurisdictione. Concilium Provinciale, quod juxta decretum Concilii Tridentini celebratum est in civitate Regum istarum provinciarum, anno jam preterito MDLXXXIII. in quo diversa decreta sancita sunt, quæ ad reformationem cleri ac status Ecclesiastici, instructionem Indorum, administrationemque sacramentorum pertinent, in Archiepiscopatu dictæ civitatis Regum, & in ipsius Episcopatibus suffraganeis, visum est in meo Senatu Indiarum, & meo jussu latum est, ut præsentetur coram sua Sanctitate, ut ipsum videri & approbari juberet: & postquam suæ Sanctitati allatum fuit, bene ipsi placuit ipsum approbare & confirmare, præcipiendo quòd dicta decreta dicti Concilii mandarentur exsecutioni in forma & modo quæ percipietis ex originalibus & exemplaribus, quæ meo jussu in mea curia impressa sunt. Quæ omnia denuò visa sunt in dicto meo Senatu, & ad illas provincias deferuntur. Et quandoquidem dictum Concilium & ejus decreta tam prudenti examine facta & ordinata sint, & sua Sanctitas jubeat, quòd compleantur, & exsecutioni mandentur; ego vobis omnibus, & vestrûm singulis mando, ut dictum est, quòd ut sic fiat, detis ac dari faciatis omnem favorem & auxilium quæ conveniant, & necessaria sint: & quòd contra id nec ullam ejus partem modo ullo eatis vel transgrediamini. Et injungo admodùm Reverendo in Christo Patri Archiepiscopo dictæ civitatis Regum, & Reverendissimis in Christo Patribus Episcopis ipsius suffraganeis, comprehensis in dicto Concilio Provinciali, quòd de novo faciant publicari in suis Ecclesiis, quisque in suo districtu, decreta dicti Concilii, & compleant, & compleri inviolabiliter faciant quod in illis dispositum & ordinatum est, ut in ipsis continetur, & Sanctitas sua ordinat & mandat, absque ullius rei alteratione vel mutatione. Actum in S. Laurentii 18. Septembris anni MDXCI.

EGO REX.

De mandato Regis D. N.

Joannes de Ybarra.

ADMONITIO.

Hic exhibendum erat edictum primum generale B. Toribii Alphonsi Mogrovexi, in Concilio Provinciali expeditum pro uniformi modo procedendi in judiciis per totam provinciam Limensem. Sed cùm id minus ad disciplinam Ecclesiasticam spectet, & alibi sæpè omiserimus, hîc missa facimus, in aliis editionibus à curiosis legenda.

De fulminandarum censurarum forma & modo.

In civitate Regum, tertia die Augusti MDLXXXIII. sacrum Concilium Provinciale in ea legitimè congregatum, in aula suæ congregationis edixit, quòd quandoquidem sacra Synodus Tridentina moneat, & mandet, ut in concedendis & promulgandis censuris peculiaris adhibeatur cura propter periculum animarum; statuendo ne dentur pro rebus levibus, & ut abstineatur ab illis, quando per aliam viam obtineri poterit effectus per partes: propterea viso & considerato, quòd dictæ censuræ concederentur sine consideratione levibus de caussis, & pro parva rerum quantitate, mandabat & mandavit, quòd hinc in posterum in hoc Archiepiscopatu & Episcopatibus illi suffraganeis uniformiter procedatur, concedendo censurarum chartas quando excusari non poterunt, & pro ea pesorum quantitate, quæ Episcopo ad id sufficere videbitur, & quòd in illis expediendis observetur ordo & tenor qui sequitur. Concil. Trid. sess. 25. cap. 3. de reform.

Nos N. omnibus & quibuslibet personis, ad quas hæc nostra charta superiùs contenta pertinet, vel pertinere spectat, aut ullo modo pertinere poterit, ac præsertim incolis & habitatoribus talis partis hujus diœcesis, salutem & gratiam.

tiam. Noveritis quòd coram nobis comparuerit N. incola talis partis, & per petitionem nobis dicendo retulerit, quod nesciat quæ vel quales personæ cum parvo timore Dei, & in præjudicium propriarum conscientiarum, à tot retro diebus acceperunt, & sustulerunt ipsi ex tali loco &c. (*hic exprimatur totum*.) Super quæ petiit à nobis præsentem chartam censuræ generalis circa dictum negotium. Et visa per nos ipsius petitione, & juramento à dicto N. recepto, quòd contentum in ipsius petitione erat verum, & quòd nesciat quomodo possit plenè vel semiplenè probari, quæ vel quales personæ essent de supradictis onerandæ, attento quòd etiam juraverit justitiam sæcularem nullam desuper sumpsisse informationem; habendo etiam considerationem qualitatis dicti N. & quantitatis quam sibi deesse dicit, & aliarum circumstantiarum, quas decretum Concilii Generalis Tridentini celebrati, quod de hoc loquitur, arbitrio nostro & prudentiæ remittit; nobis visum est, quòd debeamus dare has nostras censuras. Quapropter monemus, & in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna excommunicationis majoris præcipimus, quòd intra sex dies ab ejus publicatione, quæ fiet uno die Dominico, vel alio festivo, quæ observabitur in Ecclesia N. sub Missa majori, quos dictos dies vobis damus, & assignamus pro tribus terminis, & canonicis monitionibus, & termino peremptorio, qui supradicti, vel partis illius obnoxii estis, illud restituatis, vel qui scitis, vidistis, vel audistis, quòd aliqua persona, vel personæ in supradicto toto, vel in parte ejus obnoxiæ sint, id manifestetis coram notario vel scriba, qui pro parte dicti N. nominatus fuerit. Cui dicto scribæ vel notario præcipimus dare dicto N. declarationes, quæ coram ipso fient, in earum capite ponendo hanc nostram chartam. Et vos qui contumaces fueritis, citamus & vocamus ad ultimum diem dicti termini ad videndum dari cōtra vos nostras chartas censurarum, magis aggravantes secundùm justitiam: pro quo toto assignamus vobis aulam nostræ audientiæ. In cujus rei testimonium dari præcipimus, & damus præsentem nomine nostro subscriptam, & nostro sigillo munitam, & infrascripti notarii manu signatam. Datum &c.

Nos N. &c. vobis parochis, clericis, sacristanis, & personis Ecclesiasticis & religiosis nostri Episcopatus, & specialiter loci, seu partis N. Noveritis, quod ad petitionem N. incolæ dicti loci nos jussimus dari, ac dedimus chartam generalem censurarum, præcedentibus solennitatibus, quas sacrum Concilium Tridentinum requirit ad discernendum & fulminandum dictas censuras contra personas, quæ cum parvo timore Dei, & suarum conscientiarum, acceperunt & abstulerunt ipsi hoc & hoc. Et quoniam post prædictam nostram chartam generalem admonuimus, & præcipimus sub pœna excommunicationis majoris, quòd intra sex dies ab ejus publicatione ejosmodi personæ restituerent & redderent dicto N. res supradictas, vel coram notario, vel scriba per dictum N. nominando eas manifestarent, ut latiùs in dicta nostra charta generali censurarum continetur; propter quam, & ejus publicationem, ac testimonium ejus lectionis apparet, quòd fuerit publicata in parochia & Ecclesia istius oppidi, & in termino in ipsa contento, & nulla persona comparuerit ad manifestandum, nec ad restituendum supradicta. Quo considerato pro parte dicti N. à nobis petitum fuit, ut ejusmodi personas excommunicatas declararemus. Præcipimus ergo in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna excommunicationis vobis parochis, vel personis Ecclesiasticis, ut illas pro excommunicatis habeatis & teneatis, & publicetis in vestris Ecclesiis diebus Dominicis, & festivè servandis, quas nos pro talibus habemus, tenemus, ac declaramus, considerata ipsarum contumaciâ, & rebellione: & scientes quænam sint, illas non absolvatis nec pro absolutis habeatis, nec admittatis ad divina officia, nisi satisfacta priùs parte, & nisi ipse mereantur beneficium absolutionis circa negotium jam dictum.

Sess. 25. cap. 3. de reform.

Et si casu (quod Deus dominus noster nec velit, nec permittat) dicti excommunicati intra alios sex dies post publicationem hujus nostræ chartæ declaratoriæ, tamquam Satanæ membra, magno animarum suarum & conscientiarum periculo permittant se jacere & pergere in dicta sententia excommunicationis; quandoquidem crescente contumacia debet etiam crescere pœna, regravando contra tales nostras chartas, & censuras dictæ petitionis in forma supradicta, præcipimus in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna excommunicationis majoris dictis personis Ecclesiasticis, quòd habeatis & teneatis dictos contumaces incurrisse in dictas censuras, & illos denuncietis, & publicè denunciari faciatis pro excommunicatis & anathematizatis, tenendo in manibus candelas accensas, & cruce pullis velata, dicendo Psalmum: *Deus laudem meam ne tacueris*. pulsando campanas, illas extinguatis in aqua, dicendo quod sic moriantur eorum animæ in inferis: & omnes qui ibi interfuerint, dicant: Amen; maledicti sint hujusmodi excommunicati à Deo domino nostro, & à Sancta Maria sua benedicta matre, & ab omnibus Sanctis, Amen. Et maledicta sint panis, vinum, & carnes, quæ comederint, vel biberint, vestis quam induerint, & terra quam calcaverint, & consumpti, & destructi sint supra faciem terræ, sicut Dathan & Abiron, filii eorum mendicent de porta in portam, & non inveniant qui benefaciat eis. Et non habeatis illos pro absolutis, nec cessetis à sic faciendo, usque dum mereantur beneficium absolutionis, & veniant ad obedientiam sanctæ Matris Ecclesiæ, cum commonitione, quæ ipsis fit. Et si (quod Deus avertat) ipsi obstinati fuerint, & perseveraverint in dicta excommunicatione & sententia anathematis per spatium unius anni, postquam in illam incurrerint, erunt suspecti hæresis, ad hoc, ut tanquam tales reos dicti criminis possit procedi contra illos, si quando probatum fuerit ipsos esse, qui incurrerunt dictam

dictam sententiam excommunicationis majoris, secundùm, & quomodo determinatum est per decretum Concilii Generalis [c] Tridentini celebrati. In cujus fidem dari præcipimus, & damus præsentem &c.

T. Archiepiscopus Regum.
Fr. Anton. Episc. Imperialis.
Sebastian. Episc. Cuzquensis.
Episcopus Platensis.
Fr. Didacus Episc. S. Jacobi Chilensis.
Franc. Episc. Tucumanensis.
Fr. Alphons. Episc. Fluminis Argenti.

De mandato sac. Concilii,

Doctor Valcazar Secretarius
Licentiatus Menacho Secret.

EDICTUM TERTIUM.

De uniformi ritu intimandi, & pari modo procedendi in visitationibus Ecclesiasticis in tota provincia Limensi, & regno Peruviæ.

IN civitate Regum, septimo die mensis Augusti anni MDLXXXIII. sacrum Concilium [d] Provinciale in ea legitimè congregatum, existens in aula suæ solitæ congregationis, dixit, quòd ad evitandum aliquas inconvenientias, quæ resultare solent ex eo, quòd diversa edicta in diversis Episcopatibus legantur; præcipiebat, & præcipit, quòd posthac deinceps tam in hoc Archiepiscopatu, quàm in reliquis omnibus Episcopatibus hujus provinciæ & regni Peruviæ, Prælati & ipsorum visitatores procedant unâ eâdemque formâ, & legant, ac publicent unum, & idipsum edictum, & chartam generalem vitiorum & peccatorum publicorum, quod absque augmento, vel diminutione debet esse tenoris sequentis.

Nos D. N. gratiâ Dei & sanctæ Romanæ Ecclesiæ Episcopos N. &c. Salutem & gratiam vobis incolis & habitatoribus, existentibus & habitantibus in hac dicta civitate. Jam noveritis, & nôsse debetis, quòd sancti Patres à Spiritu sancto illuminati, in suis sacris Conciliis sanctè & justè ordinaverint, quòd omnes Prælati & Pastores Ecclesiæ per se, seu, legitimè impediti, per suos ministros, unusquisque debeat singulis annis facere generalem inquisitionem, seu solennem visitationem, aut scrutinium de vita & moribus omnium suorum subditorum, tam clericorum, quàm laïcorum, & de statu Ecclesiarum, & hospitalium, & reliquorum locorum & rerum divino cultui dedicatarum: quod ad Ecclesiasticam utilitatem, & spiritualem salutem animarum institutum est. Et quoniam profectus Ecclesiarum, & piarum rerum in eo consistit, quòd illis de bonis ministris provisum sit; salus item animarum in eo, quòd existant in gratia & charitate, & longè alieni & remoti à vitiis & peccatis, præsertim à publicis & notoriis, quibus non solùm Deus ac dominus noster offenditur, sed etiam Respublica turbatur & scandalizatur, cùm unus alteri suo malo exemplo peccandi occasionem exhibeat. Quapropter publica peccata sunt, & haberi debent pro magis gravibus, ac majoris periculi & damni, majorisque detrimenti illius Prælati, qui ea dissimulat, & non adhibet suam debitam diligentiam in eisdem corrigendis. Hinc, tum ad exonerandum nostram conscientiam, tum ad profectum, & spiritualem salutem animarum, & conscientiarum vestrarum, vos hortamur, monemus, & in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna excommunicationis majoris vobis, trina canonica monitione præmissa, præcipimus, quòd quicumque vestrûm quicquam sciverint infrascriptorum, vel aliorum quorumlibet publicorum vitiorum, vel peccatorum, quorum correctio, vel castigatio ad nos pertineat; compareatis ad dicendum, denunciandum, & manifestandum coram nobis intra novem dies, quos vobis assignamus pro tribus terminis, & ultimũ pro peremptorio, juxta formam juris, admonendo, quod transacto dicto termino cum omni rigore procedetur contra contumaces.

Imprimis si sciveritis, quòd parochi, Beneficiarii, sacellani, sacristæ, & reliquę personę Ecclesiasticæ suis officiis benè fungantur, & cum honestate, decentia, & diligentia convenienti: vel an sint negligentes, præsertim in administratione sacramentorum, aut ipsorum culpâ quisquam sine sacramentis decesserit.

Item si dicti clerici negligentes sint in dicendo Missas suę cappellanię, seu anniversaria, vel memorias, ab aliquo defuncto fundata.

Item an dicti clerici omiserint aliqua sacra votiva, vel testamento ipsis commendata.

Item an aliquis clericus acceperit ordines, vel Beneficium, aut cappellaniam per pecuniam promissam, seu pactam, vel alio illicito medio, etiam per tertiam personam.

Item an ejusmodi clerici admiserint ad horas, vel officia divina, vel sepulturam Ecclesiasticam aliquam personam, quæ fuisset excommunicata, vel non observâsset interdictum Ecclesiasticum.

Item an aliquis clericus, dum esset excommunicatus, suspensus, vel irregularis, celebraverit officium divinum.

Item si aliquis clericus celebraverit in aliqua Ecclesia, vel alio loco interdicto, sine observato ordine juris, vel celebraverit in Ecclesia violata.

Item an aliquis clericus in sacris ordinibus constitutus, incesserit sine habitu vel veste decenti, vel non rasis barba & capillis, aut sine manifesta corona clericali: vel si die noctuve armatus incesserit armis offensivis, vel defensivis, vel

[c] Trid. sess. 25. cap. 3. de reform.

[d] Vide act. 4. Concil. Provinc. anni MDLXXXIII. cap. 2.

vel sæcularibus, aut inhonestis vestibus indutus; vel an id in more habeat: & an ambulaverit pulsando aliquod instrumentum musicum, vel cantando, vel exercuerit aliud quicquam clericali suo habitu non permissum.

Item si aliquis clericus sit scandalosus, turbulentus, litigiosus, lusor, vel exerceri lusum suæ domi permittat, vel qui mercimoniis, & contractibus more sæcularium utatur, aut negligat pacem & concordiam inter suos parochianos procurare.

Item si quis clericus sponsalibus vel matrimonio junxerit aliquas personas, non præmissis monitionibus à Jure & decretis sac. Concilii [c] Tridentini requisitis, vel si se testem adhibuerit sponsalibus, vel matrimoniis clandestinis.

Item si quis eorum ante auroram diei, vel extra Ecclesiam, in qua sponsi parochiales sunt, dederit benedictiones nuptiales, quas *velationes* vocant, absque licentia id faciendi.

Item si sciant quòd aliquis clericus malè tractaverit Indos, compellendo ipsos ad aliquid ad quod non tenebantur, vel aliter quomodocumque; aut ipsis invitis ad servitia & commoda sua utendo, non dato ipsis præmio laboris, & præstiti servitii.

Item si persona quæcumque usurpaverit, vel occultaverit bona, scripturas, cessiones, vel jura ad dictas Ecclesias, vel pia loca hujus Episcopatus pertinentia, vel alienaverit rem ullam ad easdem spectantem.

Item si facti sint conventus sæcularium, maximè ad comessandum, in dictis Ecclesiis, aut aliis piis locis; vel si in eis, aut earum cœmeteriis exercuerint choreas, ludos, vel res inhonestas: vel si aliqua vis illata sit, violando eorum libertatem, ex eis auferendo aliquem refugam, vel bona sub eorundem locorum custodiam deposita: vel si sacrilegium aliquod in eis commissum fuerit, vel violata fuerint; vel manus violentæ in clericum, vel aliquam personam Ecclesiasticam injectæ sint.

Item si sciant quòd aliquæ personæ non solverint decimas vel primitias, quas debebant, vel alteri cuiquam consuluerint non solvere integras; vel quòd occultaverint, & non manifestaverint decimas quas debebant, vel tractaverint de componendo cum decimariis, ad finem pendendi minus, quàm quod Ecclesia præcipit.

Item si noverint quòd aliqua persona teneat pecunias, vel bona clericorum in negotiatione, societate, confidentiâ, vel aliâ viâ, ut ipsis dent lucrum, vel clerici ipsis vendiderint pecora, vel alias res fictè vel confidentialiter propter timorem pœnæ, vel prohibitionis, quæ super his exstant.

Item si aliqua persona, vel personæ quæ sint clerici, fratres, vel sanctimoniales, obstrictæ alicui ordini, & religioni, incedant in habitu diverso ab illo quem gestare debent, occultando ordinem & statum quem professi sunt.

Item si aliqua persona facit fieri Missas in sua domo, præter ordinem quem servari jussit sac. Concilium Tridentinum [d].

Præcipimus insuper, ut omnes clerici in prima tonsura & minoribus ordinibus constituti, præsentent coram nobis intra dictum terminum suos titulos, seu literas testimoniales, ad hoc ut videantur, & examinentur, & observetur decretum sac. Concilii Tridentini [e], ut possint gaudere privilegio fori.

Item si aliquæ personę matrimonio conjunctæ, & velatę non ducant vitam maritalem, & sint separati absque auctoritate Ecclesiæ, vel si secundas nuptias inierint vivente priori uxore, vel è contrà.

Item si aliqua persona sit publicè concubinaria.

Item si aliqua dixerit alteri, ne toties confiteatur, vel eam reprehenderit, quòd id tam crebrò faciat.

Item si aliqua persona habuerit copulam carnalem cum fœmina infideli, & illam ad hunc finem baptizari curaverit; vel si hujusmodi copulam carnalem habuerit cum aliqua consanguinea in gradu prohibito.

Item si sciant quòd aliqua persona quidpiam acceperit ex navibus naufragis, quod sub excommunicatione Apostolica [f] prohibetur,

Item quòd quicumque habeant reliquias, easdem coram nobis manifestent, ut videantur & examinentur.

Item si quis habeat mappas, cultros, tapetes, vel alia suppellectilia domestica cum imaginibus Domini nostri, vel Dominæ nostræ, seu Sanctorum.

Item si persona, seu personæ pro testamentariis nominatæ, neglexerint complere vel exsequi testamenta, eo modo quo exsequenda sunt, præsertim quoad legata, & opera pia in illis contenta.

Item si aliqua persona dixerit, quòd habeat revelationem à Deo, vel spiritu suo, de iliis quæ facit, vel dicit, vel facere debeat.

Item si sciant quòd aliquæ personæ discrepent, vel non se conforment communi vitæ Christianæ aliorum ejusdem status.

Item si aliqua persona sub specie orationis vel contemplationis rapitur, vel transportatur, ita ut monstret, vel appareat esse extra se.

Item si ulla persona, non assumpto statu religionis ab Ecclesia approbatæ, pręstiterit obedientiam aliquibus personis particularibus, etiamsi sint religiosæ.

Item si aliqua persona, vel personæ, sint sortilegæ, veneficæ, striges, vel quæ utantur quibusvis aliis superstitionibus, vel sint conjuratores nubium, vel tempestatum, vel si per aquam, labrum, ictum cubiti, vel alium modum veneficum manifestent cogitationes vel voluntates aliorum, vel quæ faciunt ligaturas per psalmos, verba, vel signa, seu nomina non approbata.

Item si quæ personę utantur amuletis, vulgò *nomi-*

[c] Trid sess. 24. c. 1. de refor matr. [d] Trid. sess. 22. de celebr. Miss. [e] Trid. sess 23. de reform. c. 4. [f] In Bulla Cœnæ.

nominas, in eis recondendo scripturas verborum vel nominum incognitorum, vel quæ per verba curent infantes à fascinatione, vel aliis quibusvis infirmitatibus, maximè à rabie, vel quæ splenem, vel serpentulum scindunt, vel faciunt alias superstitiones, aut credunt auguriis, divinationibus, aut libris sortium.

Item si quis blasphemaverit Deum dominum nostrum, vel ipsius Sanctos, dicendo *pesse*, vel, *por vida*, vel qui sit perjurus, aut juramenris assuetus, aut soleat violare festa ab Ecclesia servari præcepta, vel qui in eis Missas negligere notatus sit.

Item si quis non sit confessus, vel omiserit alia sacramenta quando ea suscipere tenebatur; vel hanc negligentiam in aliquot annos protraxerit, vel in excommunicatione sorduerit per longum tempus.

Item qui horum criminum infamati sint, vel domi suæ teneant personas eorundem suspectas, vel utantur intermediis, lenonibus, vel receptatoribus.

Item si sciant aliquam personam, vel personas esse usurarias, fœneratores, vel quæ sponsione pluris vendant quàm res ipsa justo pretio valeat, vel quæ dant pecora, vel alias res, ut ipsis post tantum tempus reddantur tales, & tam bonę, ejusdem ętatis; vel quę anticipatò emunt panem, vinum, oleum, laminas auri, vel argenti, aut alias res, illas accipiendo cariori pretio, quàm eas valere speratur, & easdem emptoribus venundant majori pretio, antequam ipsis tradantur, propterea quòd sponsione vendant, vel ob dilatum tempus solutionis; vel quę faciant alios contractus illicitos usuræ palliatæ, vel sic emant minori pretio.

Item si aliqui in Quadragesima, vel diebus ab Ecclesia vetitis comedunt carnes sine necessitate & licentia medici corporalis & spiritualis ad id faciendum.

Item si aliqui matrimonio copulati non agunt vitam maritalem: vel si post contracta sponsalia priusquam velentur, simul cohabitant, & se mutuò tractant, & communicant ac si essent jam velati.

Item si aliqui permaneant in malo statu, vel in peccato mortali ad offensionem Domini nostri, & scandalum proximorum.

Item si sciant quòd aliqua fœmina usa sit superstitiosis potionibus ad abortum procurandum, vel consuluerit aliis, ut ad eum effectum id faciant.

Item si sciant quòd aliqua persona præstiterit falsum juramentum in judicio ad damnum proximi, & proprie conscientię, vel alios ad id faciendum induxerit.

Item si sciant quòd aliqua persona interturbet, vel impedire prætendat quòd Indi, Nigri, & Mulati, suo servitio mancipati contrahant matrimonium, aut si conjuncti sint, ne ducant vitam maritalem.

Item si sciant quòd aliqua persona sit juncta matrimonio in Hispania, vel in aliis partibus distantibus ab hoc regno, & in eo per multum tempus resideat, non procurando ducere vitam maritalem juxta suam obligationem.

Et quę noveritis, vel ab aliis audieritis dici de hujusmodi defectibus & peccatis publicis suprà declaratis, vel aliis, quorum correctio & castigatio ad nos pertinet; denuncietis, & manifestetis coram nobis intra dictum terminum. Et qui contra hoc inobedientes fueritis, & non manifestaveritis, ex nunc pro tunc, & ex tunc pro nunc, ad instantiam promotoris fiscalis, vos denunciamus & declaramus publicè excommunicatos. Et pręcipimus clericis, & personis Ecclesiasticis, quòd pro talibus vos habeant ac teneant, & non admittant ad horas, vel divina officia, non visâ nostrâ chartâ absolutionis in hac materia. Dat. &c.

T. Archiepiscopus Regum.
Fr. Anton. Episc. Imperialis.
Sebast. Episc. Cuzquensis.
Alphons. Episc. Platensis.
Fr. Didacus Episc. S. Jacobi Chilensis.
Fr. Francisc. Episc. Tucumanensis.
Fr. Alphons. Episc. Fluminis Argenti.

Ex mandato sac. Concilii,

Doctor Valcazar Secretarius.
Licentiatus Menacho Secretarius.

BEATI TORIBII
MOGROVEXI
ARCHIEPISCOPI LIMANI

Catechiſmus minor, & major, in Synodo Provinciali Limenſi anno Domini MDLXXXIII. approbatus.

Sacra Synodus omnibus fidelibus hujus ſuæ provinciæ ſalutem in Domino ſempiternam,

CHRISTIANÆ religionis myſteria tam alta ſunt, & adeò brevis & infirma humanæ mentis intentio, ut quemadmodum homines ſine interiori Fidei lumine, quam Deus deſuper infundit, illa credere non poſſunt, nec aſſequi quod expedit ut ſalventur; ſic etiam ſtudio & induſtriâ opus habent ut percipiant, & ſequantur ea, quę exteriori ſermone ipſis prędicantur, & facienda proponuntur. Quapropter Spiritus ſanctus, cujus proprium eſt illuſtrare animas, Eccleſię ſuę ſanctę providit non tantùm Apoſtolos & Euangeliſtas, ſed etiam doctores, & Paſtores, quorum officium eſt ita dirigere veritates quas Deus nobis per Prophetas ſuos revelavit, ut qui ad gratiam Chriſtianæ legis vocati ſunt, illas percipiant, firmiterque tenere perſuadeantur. Et quamquam in omni loco Prælati, tamquam qui Chriſti gregis paſtores ſunt, huic curæ, ut ſui muneris pręcipuæ, adſtringantur, ut legem Dei declarent; multò tamen amplior, ac magis peculiaris in his regionibus eorum obligatio eſt, in quibus Deo placuit Indorum tenera virgulta in Eccleſiæ ſuæ agro plantare. Qui, tum quoniam omnino novellæ in Fide plantationes ſunt, tum quia tardiores ingenii, & in rebus ſpiritualibus minus exercitati; indigent proinde ſummopere, ut ii à quibus inſtruuntur, bono modo, & ſingulari induſtria, quâ fieri poſſit, ipſos juvent, ita ut dexteritas & ſolertia magiſtri tarditatem ruditatemque ſuperet auditorum, quatenus condignas efforment ſpecies tam arcanarum rerum, quàm ſunt eæ quas noſtra ſancta Fides illis proponit; cùm, ut Sanctus Clemens Papa ex ore principis Apoſtolorum nos docet, de minori re hîc non agatur, quàm de ipſorum æterna ſalute: unde ſubdit: *Oportet eum qui docet, & inſtruit animas rudes, eſſe talem, ut pro ingenio diſcentium ſemetipſum poſſet aptare, & verbi ordinem pro audientium capacitate dirigere. Debet ergo ipſe præcipuè apprimè eſſe eruditus & doctus.* Sed quoniam ejuſmodi ſufficientia magna ex parte in ſacerdotum multis deſideratur qui in Indis inſtruendis occupantur; & quoniam, tametſi omnes eâ prędiditi forent, fieri tamen non poſſet, ut eodem & uniformi modo doctrina ab omnibus traderetur, quæ magni momenti res ſemper viſa eſt; ideo à ſancti zeli gravibus perſonis percupitum eſt, ut ſuppeteret Catechiſmus, ſeu ſumma doctrinę Chriſtianę, quæ tum eis deſerviret, qui Indos inſtruunt, ut faciliùs ſciant quid eos docere conveniat, ne (ut ſępè contigit) ſe in minoris momenti rebus detineant; tum etiam ut Indi ipſi uniformitatem in omnibus inveniendo, non habeant occaſionem ſuſpicandi diverſam eſſe legem, & Euangelium quod plures prædicarent: quemadmodum pro parvo ſuo captu plures eorum imaginati ſunt, & inter ſe diſcurrebant. Hæc res tanti eſt, ut clarum ſit eam unam inter majores, & magis compertas cauſſas fuiſſe, ob quam tanto temporis decurſu tam parum in Fide profeciſſent, quòd non ſervatus fuerit inter docendum ordo, nec ea conformitas, quam ipſorum naturalis conditio requirebat. Propterea in Concilio Provinciali pręterito, quod in hac civitate Regum celebratum fuit, actum eſt de formando hoc Catechiſmo, tanquam re ſummi momenti: ſed propter alia gravia negotia deſideratum effectum non obtinuit. Et modo per multarum diuturnæ experientiæ perſonarum, ac diverſarum Eccleſiarum libellos inſtantiſſimè ſupplicatum eſt, ut pręſens hęc ſacra Synodus Provincialis huic incumberet negotio; quod non minorem requirit auctoritatem, ut omnibus univerſim abſque contradictione acceptum ſit. Propter has rationes, & quoniam res eſt conformis decreto ſacri Concilii Tridentini de doctrina; hæc Synodus Provincialis maturo conſenſu deſignavit aliquas perſonas doctas, religioſas, & expertas, qui componant Catechiſmum generalem pro omnibus his provinciis, ipſos onerando, quòd quoad ſubſtantiam & ordinem, quantum poſſent, ſequerentur Catechiſmum ſanctæ memoriæ Pii V. quoad modum autem & ſtylum, ſtuderent ſe accommodare ad majorem profectum Indorum,

ſicut

ficut per eundem Catechifmum fummi Pontificis animadverfum eft. Et ut hæc doctrina Chrifti facilis ipfis fit & familiaris, quemadmodum Deus in lege [a] fua præcepit, vifum eft expedire, ut per interrogationes & refponfa fcriberetur, ut eo meliùs percipi, & memoriæ faciliùs mandari poffit. Atque pueri, majorefque, quod fic perceperunt, in Ecclefia deinde congregati, & dum ad fuas operas aliafque occupationes perrexerint, inter fe recitent, quemadmodum in quibufdam partibus multi boni Indiani magno fuo profectu faciunt. Et quoniam non omnes æquè habiles funt, vel æquè tenacis memoriæ; ftatuitur, ut pro rudioribus fiat unus Catechifmus minor, & alter major pro magis capacibus: ita tamen, ut nec brevitatis causâ defit fufficientia doctrinæ, nec ut magis extenfus clarior fit, fua prolixitate fiat onerofus. Cumque ad hunc finem ex multis tum impreffis, tum fcriptis manu Catechifmis collecta fint quæ magis expedire videbantur, & poft multam conferentiam & examinationem ab hoc facro Concilio probata fint, juffumque ut publicentur, & in tota hac provincia in ufum reducerentur, ut ex decreto noftro apparet [b]; jam reftat ut quod per nos tam falubriter provifum eft, cum zelo non minori ad exfecutionem debitam perducatur. Quandoquidem in hoc opere Domini tam qui feminat, quàm qui metit, à fua divina & liberali manu gaudium & præmium omnes reportabunt.

Hic exhibebantur Catechifmus minor & major, in hac Synodo Provinciali Limenfi approbati. At cùm ii feorfum editi, omnium ferè manibus terantur; & videri poffint in utraque editione huic præcedenti, Matritenfi fcilicet & Romana; nullâ, aut levi jacturâ hîc omittendos judicamus, legendos ibi.

PRIVILEGIA

Indis per Pontifices Romanos concessa,

Et ex decreto facri Concilii Provincialis huc inferenda.

Privilegia Indorum, quæ hic fequuntur, ego in Actis reperi cum decreto facri Concilii, quo jubentur ad Catechifmi calcem collocari. Quapropter, ne huic parti deeffe videremur, eadem, quanquam partim nunc extra ufum, quia non perpetua, fed ex ea parte temporanea fuerunt, omnia producere, ad mentem decreto ipfo, vifum eft. FRANC. ANT. MONTALVO.

De obfervatione feftorum.

PAULLUS III.

Quòd Indi non fint obligati ad alia fefta colenda, quàm ad ea quæ numerantur fuperiùs Act. 4. Concilii Provincialis præcedentis, cap. 9. *Ex Concilio Limano II. feff. 3, cap. 90.*

De jejuniis.

PAULLUS III.

Neque ad jejunandum, præterquam in diebus Veneris Quadragefimæ, fabbatho fancto, & vigilia Nativitatis Domini. *Ex Concil. Liman. II. cap. 91.*

Permittit etiam ipfis in Quadragefima & aliis diebus jejunii comedere omnis generis cibos conceffos illis qui habeant Bullam Cruciatæ. *Concil. Lim. II. feff. 3. cap. 9.*

De gradibus confanguinitatis.

PAULLUS III.

Concedit hujus novi orbis Indis, ut intra tertium & quartum confanguinitatis gradum poffint contrahere matrimonia. *Concil. Lim. II. feff. 3. cap. 69. & ex Manuali Mexicano fol. 34.*

Difpenfatio in iifdem.

GREGORIUS XIII.

Concedit cum Indis difpenfari poffe ad ineundas nuptias intra quofcumque gradus non prohibitos jure divino. Et fi jam contraxerint, cùm id fcienter, & prævià impedimenti notitiâ fecerint, ut denuò contrahant ejufmodi matrimonium, illa difpenfatio in foro exteriori fieri debet auctoritate Ordinarii, & unius è Societate Jefu. Et hoc privilegium valebat ufque ad annum MDXCVII. Et in foro interiori fufficit facultas unius ex dicta Societate: & eft privilegium perpetuum. *Ex literis Apoftolicis anni MDLXXVII. die 17. Julii datis.*

Quæ uxor ex pluribus retinenda.

PIUS V.

Concedit, quòd Indi ad Fidem converfi, qui in fua infidelitate plures habebant uxores, eam pro legitima retineant, & cum ea contrahant, quæ fimul cum ipfis ad Fidem converfa & baptizata fuerit, quamvis non fuerit prima uxor earum adhuc viventium, quas in infidelitate duxerint; & quòd ejufmodi matrimonium abfque ullo fcrupulo habeatur pro legitimo. *Ex litt. Apoft. MDLXXI. die 2. Augufti. In archivo Ecclefiæ civitatis Regum.*

De

[a] Deuter. 6.

[b] Act. 2. cap. 3. Concil. III.

De temporibus nuptiarum.

PIUS IV.

AD instantiam Regis Catholici concedit Indis, ut quocumque anni tempore velari possint, & nuptialem benedictionem accipere, dummodo solennis pompæ apparatum illis temporibus non exhibuerint, in quibus prohibitæ sunt ejusmodi velationes. Valet ad annos viginti quinque, id est, usque ad diem 12. Augusti anni MDLXXXVII. *Ex Manuali Mexicano fol. 7. & litt. Apost. in fine Summæ sacrament. Barthol. Ledesmæ.*

Absolutio casuum Pontifici reservatorum.

PAULLUS III.

QUòd Indi per ipsorum parochos, vel eos qui ipsorum curam agunt, possint absolvi ab omnibus casibus, etiam summo Pontifici reservatis, etiam in Bulla Cœnæ Domini contentis, imposita eis pœnitentia salutari. *Ex Manuali Mexic. fol. 134.*

Libertas ab interdicto.

PIUS IV.

AD instantiam Regis Catholici concedit Indis, ne teneantur ullum interdictum servare, nisi ipsi dederint ei caussam, vel specialiter interdicti sint. Valet per annos triginta, hoc est, usque ad 12. Aug. anno MDXCII. *Ex Concil. Lim. II. sess. 3. cap. 92. & Manual. Mex. fol. 138.*

Absolutio à reservatis Episcopo.

CONCIL. LIMENSE III.

EX indulto Concilii Provincialis civitatis Regum conceditur omnibus parochis & confessariis Indorum, ut eos absolvere possint ab omnibus casibus Episcopis reservatis. *Ex Concil. Lim. III. Act. 2. cap 17.*

Indulgentiæ sine prævia confessione.

PIUS IV.

AD instantiam Regis Catholici concedit Indis, ut possint lucrari indulgentias & jubilæa, quæ requirunt confessionem, communionem, & jejunium; dummodo servato jejunio, si non habent copiam confessarii, saltem conterantur cum firmo proposito confitendi quamprimùm poterunt, vel ad minus intra unum mensem. *Ex Concil. Lim. II. sess. 3. cap. 94. & Manuali Mexicano fol. 182.*

Usus balsami Indici in chrismate.

PIUS V.

CONCEDIT Episcopis Indiarum, ut ad conficiendum sacrum chrisma, possint uti liquore, quem ibi vocant balsamum, quamvis non sit verum balsamum. *Ex authentico dato primo Episcopo Tucumanensi. Ex archivo Ecclesiæ civitatis Regum.*

Dispensatio in numero ministrorum chrismatis.

PIUS IV.

AD instantiam Regis Catholici id ipsum de balsamo conceditur, quod per Breve Pii V. concessum dicitur. Et ulteriùs, quòd chrisma consecrari possit cum numero ministrorum qui reperitur, quamvis non sint tot, quot jura requirant. *Ex litt. Apost. in fine Summæ sacrament. Barthol. Ledesmæ.*

Dispensatio irregularitatum.

PIUS V.

CONCEDIT Indorum Episcopis, ut cum quibusvis personis in Indiis existentibus dispensent in irregularitate ex quocumque delicto contracta, dummodo non fuerit ex homicidio voluntario extra bellum commisso, vel simoniâ. Ita ut qui sic ab ejusmodi delictis absoluti fuerint, & in irregularitatibus dispensati, teneantur implere pœnitentiam per confessarium ab Ordinario approbatum ipsis imponendam. Et si eam non compleverint, ejusmodi absolutio & dispensatio, quoad forum conscientiæ, sit nulla, & nullius effectûs. *Ex litt. Apost. anni MDLXXI. die 4. Augusti. In archivo Ecclesiæ civitatis Regum.*

Dispensatio illegitimorum ad ordines.

GREGORIUS XIII.

CONCEDIT, quòd filii illegitimi Hispanorum & Indarum, vel Hispanarum, qui in Indiis vivunt, possint initiari omnibus ordinibus, & excipere confessiones, & prædicare verbum Dei; modò bene calleant linguam Indorum, & habeant qualitates per Concilium Tridentinum præscriptas. Circa quæ onerantur Episcoporum conscientiæ; non obstante defectu natalium, vel alio quocumque defectu, qui non sit homicidii voluntarii, vel bigamiæ. *Ex litt. Apost. datis 25. Januarii MDLXXVI.*

EXHOR-

EXHORTATIONES

AD MORIBUNDOS,

Auctoritate Concilii Provincialis editæ.

ACT. II. Concilii Provincialis anni MDLXXXIII. per Sedem Apoſtolicam approbati, cap. 29. decretum eſt, ut iis qui è vita decedunt, parochi aſſiſtant, ac morientes excitent & cohortentur: atque præſertim Indis, quos exhortentur exhortatione ab eadem Synodo evulgata. Ut igitur iis parochis, quibus promptum erit hujuſmodi decretũ obligationis, non deſit ipſa adhortatio, per quam obligationi ſatisfacere poſſint, eã hic adnectere Catechiſmo viſum eſt. Ut quemadmodũ vivis & vegetis per Catechiſmũ datur animæ alimentũ, ita infirmi & moribundi preter ſacramenta habeant documenta, per quę ad ipſa ſacramenta, & omne moriendi negotium, cæterorũ omniũ hujus vitæ maximè neceſſariũ, & inter omnia maximi momenti, dignè diſponantur. Patres autem in Synodo, quemadmodum Catechiſmum ipſum ætate vel ſenſu parvulis alium, & alium provectioribus inſtituerunt, ſic aliam breviorem exhortationem pręſcripſerunt iis, quibus, ut morti proximis, nec tempus, nec occaſio, nec fortè ſenſus, & attentio ad plura ſuppeterent, aliam ampliorem iis infirmis, qui nondum eò extremitatis redacti ſunt; quin animæ ſuæ ſimul ac domui providere poſſint. Nos utramque hic damus cum authentico teſtimonio approbationis ejus per Patres Concilii, ut hic ſequitur.
FRANC. ANTON. MONTALVO.

EXHORTATIO BREVIS

Ad Indos in mortis articulo conſtitutos.

FRATER mi, Dominus noſter Jeſus Chriſtus ſit cum anima tua, & eam ſalvet in hac hora à tuis inimicis. Nunc tempus eſt, ut recorderis Dei, & illum invoces in corde tuo, ut te juvet. Jam vides, quòd parentes & amici tui non poſſint te à morte liberare; nec tibi proſunt nunc res hujus mundi. Propterea attende Deo tuo, & ipſum invoca toto corde tuo, ut te adjuvet: quia ille eſt verus pater tuus, & factor tuus, & vult te ſalvare, & aſſumere ad illam vitam cœleſtem, ubi habebis æternam requiem & lætitiam, ſi jam te commendaveris Jeſu Chriſto, & ipſum invocaveris ex toto corde tuo cum magno dolore peccatorum quæ feciſti, & propoſito, ſi longiorem vitam tibi conceſſerit, ipſi ſerviendi & bene vivendi. Voca, mi frater, Jeſum Chriſtum, qui eſt Deus tuus, & pater tuus: & dic illi in anima toa, ſi ore non poſſis: O domine mi, Jeſu Chriſte, fili Dei vivi, qui pro me mortuus es in cruce, ut redimeres animam meam; non permittas, ut iſta creatura veſtra perdatur, cum tanta pro me paſſus ſis, ne me derelinqoas in poteſtate inimicorom meorum; ſed libera me Domine, quia te Deum, & Dominum volo, nec habeo, nec adoro alium Deum, & Chriſtianus baptizatus ſum. Et quamvis indigous ſum filius ſanctæ Eccleſiæ, teneo, & firmiter credo totum id quod illa tenet & credit. Factura tua & ſervus tuus ſum: non me projicias, nec obliviſcaris mei miſeri in hac hora. O Domine, ego malus eram, & peccavi peccata multa. Toto corde me pœnitet quòd te offenderim, & iram tuam provocaverim. Confeſſus ſum patri peccata mea qoæcumque recordatus ſum. Tu mihi parce, quia pius & benignus es. Recordare hujus pauperis qui te invocat. Si longiorem vitam mihi dederis, ego me emendabo, & ſerviam tibi quantum potero, & ſi dignaris nunc me aſſumere, accepto libenter. Tantùm te rogo, ut non derelinquas me, ſed pretioſo tuo ſanguine liberes animam meam, & propter ſanctam Paſſionem tuam, & propter merita Virginis Mariæ matris tuæ, & advocatæ peccatorum, & propter omnes Sãctos ſuos ſalva me Deus meus, ut poſſim ire ad fruendum vitã æternã. O Domine, quis tantum bonum mereretur! Jeſus tecum ſit, frater mi, Jeſus te adjuvet, Jeſus te liberet ab inimicis tuis. Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus ſanctus, unus ſolus Deus verus, in quem tu credis, ipſe te ſalvet, & tecum ſit: qui te fecit, & te redemit ſanguine ſoo, ipſe te ducet ad ſuam gloriam. Non permittas, Deus noſter, ut condemnetur hæc anima, quam feciſti ad imaginem & ſimilitudinem tuam: defende eam Domine à ſuis inimicis, & remitte illi peccata ſua. Duc eam ad locum quietis cum tuis electis, quia te invocat, & in te confidit. O bone Jeſu miſerere hujus animæ, & duc eam in vitam æternam, quam nobis promiſiſti, ut te fruatur, & te laudet in æternum. Qui es unus Deus cum Patre, & Spiritu ſancto. Amen Jeſus.

EXHORTATIO FUSIOR

Pro infirmis nondum ad extrema redactis.

FRATER mi, Dominus noſter det tibi ſuam gratiam, & tecum ſit: Amen. Jam vides quòd infirmitas tua ſit periculoſa, & quòd opus ſit, ut te præpares ad tranſeundum ex hac vita, ſi Deus voluerit te ex illa educere. Eſt enim alia vita, quæ nunquam finitur, plena gaudio & omni bono, quã fruentur illi qui in ultima hora ſunt in gratia & amicitia Dei. Propterea

terea, frater, attende bene, quòd parvo tempore quod tibi restat, possis lucrari cœlum in perpetuum, si feceris quæ dicturus sum tibi; & si non, quòd condemnaberis ad æternas pœnas inferni. Scito enim, frater mi, quòd anima tua, cùm ex hoc corpore exierit, præsentabitur ante judicium Jesu Christi, Dei & Domini nostri, ubi audiet sententiam salvationis, vel condemnationis æternæ, juxta quod merita fuerint. Et post hanc vitam nullum superest remedium, si semel te condemnaverit. Jam verò, etsi parum temporis restet, si te converteris ad Deum, & ipsi invocaveris ex toto corde tuo, faciendo quę ego tibi dicam, salvus eris in perpetuum. Propter quæ, frater mi, plurimum lætare, quia dicam tibi ea quæ expediunt vestræ salvationi.

Imprimis ergo dic mihi si confessus sis omnia tua peccata; & si non, recogita illa bene, quantum valeas, & dicito omnia, non tacendo ullum: nam si ullum tacueris, vestra confessio nihil valebit, sed potiùs magis offendes Deum. Et adverte fili mi, quòd Deus, qui nec mentiri, nec decipere potest, edixerit, quòd is qui confessus fuerit sacerdoti omnia sua peccata habendo verum dolorem de illis, erit absolutus ab eis, quamvis multa & maxima sint; quia Deus est valdè pius & mansuetus cum illis qui se accusant: & sanguine Jesu Christi remittuntur omnia nostra peccata. Et sacerdos qui audit vestras culpas, non potest illas ulli dicere, sed tantùm orare Deum pro vobis. Et si ullum peccatum celaveris, diabolus te accusabit de singulis coram Jesu Christo, & condemnaberis in æternum.

Moneo quoque, fili mi, quòd si aliquid furatus sis, vel aliquam rem alienam teneas; id manifestes, & jubeas restitui cuique quod suum est. Vel si damnum aliquod intulisti proximo tuo, id quoque declara; ad hoc ut tuus pater confessarius videat quomodo satisfieri possit: quoniam non poteris salvus fieri nisi restituas quod debes.

Si habes propriam substantiam, debes illam relinquere filiis tuis, & patri, & matri, si supersint. Bene poteris de parte aliqua bene disponere pro anima tua, jubendo ut aliquæ Missæ pro te dicantur, & alia suffragia fiant, vel ut detur pauperibus, Et hoc debet esse ex libera vestra voluntate, neque quisquam ad id te cogat. Et si non habes filios, nec patrem, nec matrem, poteris facere de re tua quicquid volueris; curandum quòd sit ad obsequium Dei.

Si ad te tulerint sanctissimum sacramentum; adverte, ut cum magna reverentia adores Jesum Christum, verum Deum & hominem, Salvatorem nostrum, qui ibi est unus & verus idem ipse qui est in cœlo, & ipsum suscipies cum magna devotione, & ages ipsi magnas gratias, quia tam sublimis dominus venit ad unam domunculam tam vilem ad visitandum pauperculum peccatorem: quod ipse facit propter magnam suam bonitatem, & quia vult salvare animam vestram, cujus sustentatio est illud sacramentum, quod dat vitam æternam illi qui cum puritate & reverentia ipsum suscipit.

Et quando videbis declinare te ad finem, sancta mater Ecclesia solet conferre aliud sacramentum Extremæ-unctionis, ut animam ampliùs emundet à peccatis, & det vobis fortitudinem contra vestros inimicos in ultimo transitu mortis. Et si tibi expedit, dabit etiam sanitatem corporis. Propterea, fili mi, age magnas gratias Deo. Et esto valdè consolatus & lætus pro tam magnis auxiliis & favoribus Dei tui, quæ tibi conservat ad hunc ultimum transitum vitæ tuæ.

Sed præ reliquis omnibus, ore tuo fatere, & corde firmiter tene, quòd velis mori in Fide sanctę matris Ecclesiæ, ut fidelis ejus filius. Et tene, & crede totum quod illa tenet & credit: quia in hac Fide oportet te salvari. Et specialiter credas & confitearis, quòd sit unus solus Deus omnipotens, æternus, & infinitus, qui est Pater, & Filius, & Spiritus sanctus: & licèt sint tres personę, non sunt nisi unus solus Deus vivus & verus. Et hunc solum credas, eumque adores: quia reliqui omnes, quos adorabant vestri majores, erant dæmones, & ficti, & falsi Dei: & sic ipsos despicias, & teneas pro mendacibus, & deceptoribus. Solum hunc Deum, quem Christiani adoramus, adores; in illum credas, quia hic solus est qui fecit cœlum & terram, & omnia quæ in eis sunt, & creavit hominem ut acquirat vitam cœlestem, quam dat iis qui ipsi serviunt, in societate sanctorum angelorum & justorum, ubi est requies & gaudium semper sine fine. O fili mi, qui te ibi videre posset! Gaude plurimum, quòd Deus te illuc vocet, & in ista hora pone fidem & spem tuam in Jesu Christo vestro Salvatore; qui cum esset filius Dei veri, factus est homo, & natus ex Maria Virgine dominâ & advocatâ nostrâ. Et idem cùm esset Deus, passus est in quantum homo crudeles dolores, & mortem in cruce, ut salvaret nos peccatores: & corpus ejus sepultum fuit, & sic mansit tribus diebus, & tertia die resurrexit gloriosus, nunquam ampliùs moriturus, & ascendit ad cœlos, & sedet ad dexteram Dei Patris cum magna gloria, & in fine mundi veniet ad judicandum omnes homines; & omnes tunc resurgent, & tu etiam in hoc proprio corpore, quamvis terra comestura sit ipsum; quia magna potentia Dei faciet hoc opus mirabile. Et quamvis sis peccator, & multum offenderis Deum, si te converteris ad ipsum, & susceperis sacramenta sanctæ Ecclesiæ, ille tibi ignoscet, quia ignoscit illis omnibus, qui ut oportet suscipiunt sacramenta sanctæ Ecclesiæ, ut Baptismum, Pœnitentiam, & reliqua suo tempore. Et malis qui non se convertunt ad Deum, præparata sunt sæva tormenta ignis in inferno in perpetuum, in societate dæmonum, qui sunt nostri inimici, & nos decipiunt, dicendo falsum esse quod Christiani docent, & quòd bonū sit id quod vestri majores tenuerunt, & se inebriare, accedere ad mulieres, gaudere voluptatibus hujus vitæ, & quòd in infirmitatibus vocetis *Guaccas*, & veneficos, & faciatis quæ vobis dixerint. Hæc dicit diabolus,

bolus, ut vos decipiat. Non credatis illi, sed spuite in illum, & expellite eum à vobis, & vocate Jesum Christum, qui est vester pater, & vaster Deus, qui vult vos salvos fieri. Num credis & confiteris totum quod dixi? Sic confitearis, & firmiter teneas: quia hoc est verbum Dei, quod per os suum nos docuit, & non potest decipere.

Et si peccaveris, timeas judicium Dei, quia jam debebis apparere coram ipso, & reddere ipsi rationem totius vitę tuæ. O quàm tremendum est illud ratiocinium! Et quàm terribilis sententia, quâ condemnat malos in ignem æternum! Et cùm justi timeant, & tremant coram ipso, quid erit de magnis peccatoribus? Tamen si tu invocaveris Jesum Christum ex toto corde tuo, ipse erit auxiliator tuus, & liberabit te. Quia quamvis commiseris multa peccata, multò major est ipsius bonitas, & mortuus est pro te; & suo sanguine lavabit & mundabit te. Ille te pro filio habet, & amanter te invitat; quia de cœlo in terram venit, ut peccatores salvos faceret: & in quacumque hora peccator se converterit ad ipsum, aperit ille brachia misericordiæ suæ, & recipit eum, quando hominem pœnitet quòd peccaverit, & firmiter proponit non ampliùs peccare. Propterea fili, jam tempus est, ut revertaris ad Dominum, & petas veniam omnium tuarum culparum & criminum. Et ut illa plangas dicendo:

O Domine meus, & Deus meus, quomodo apparebit coram te iste servus malus, qui toties te offendit, & iram tuam provocavit? Tam mala vita quàm est mea, non aliud meretur, quàm æternam mortem & cruciatus absque fine: quoniam pro vilissimis rebus violavi legem tuam. Ego tuis beneficiis tam ingratus fui, quòd non merear punctum vitæ. Heu mihi, qui tam malus fui, & qui postquam Christianus baptizatus sum, tot peccatis maculavi vitam meam! Quid erit de me, ò magne Domine, quid medebitur malis meis? Sed ò bone Deus, & pater mi, & tota spes mea, Jesu Christe, tu pro me mortuus es, & non velis ut condemner; Et dicas: Ecce me hîc in hac cruce ut medear tibi. Non ergo despicias Domine pauperem & vilem peccatorem invocantem te, & in te sperantem. Dimitte Domine præterita peccata mea; quoniam ex toto corde doleo, quòd illa commiserim, & malo mori, quàm iterum te offendere. Non habeo quod pro tantis peccatis tibi offeram: sed offero tibi Deus meus, & pater meus, ipsa vulnera & flagella tua, opprobria, & istam crucem tuam pro recompensatione peccatorum meorum. Per illum sanguinem tuum & amorem, quo me amâsti, indultum sit mihi. Et si quicquam valeat, offero etiam tibi hanc infirmitatem meam, & dolores quos patior, mortemque, si velis ut transeam. Tantùm rogo ne irascaris mihi, & facias de me quicquid placuerit tibi; quia tu es totum desiderium meum, & totus amor meus. O si mereretur anima mea intrare illam domum tuam gloriæ, ad fruendum bonis tuis in perpetuum! Quàm essem felix si omnia detrimentum facerem, & hanc etiam vitam corporis, ad fruendum te, qui es vera vita animæ meæ! Heu me! ne me despicias bone Jesu, cùm jam in ista hora non sit cui me committam, nec in quem fidam, nisi in te. O quanta voluptate audio Jesu Christe verba tua!

Fili mi, aspice illum in ista cruce extensis brachiis ad recipiendum te: adora & osculare eam, & confide firmiter quòd remittet tibi, & salvus eris. Gloriosa Virgo Maria mater Dei, advocata nostra, illa quoque te respicit, & favet tibi, & defendit te à tuis inimicis: non paveas in ipsius patrocinio, invoca ipsam, & ora ut te adjuvet, interpella sanctos angelos, & præcipuè custodem tuum, & Sanctos, & tutelarem tuum, & omnes te juvabunt: & pro consolatione vestra nos omnes te juvabimus vocando Deum & omnes Sanctos in auxilium tuum: si tu ipse ore non poteris, saltem corde non cessabis unà nobiscum invocare Jesum Christum.

SYNODUS PRIMA
DIOECESANA LIMENSIS.
CELEBRATA
A B. TORIBIO
ARCHIEPISCOPO LIMENSI
Anno Domini M DLXXXII.

B. TORIBIUS Archiepiscopus, ut alibi diximus, statim ut Ecclesię suæ possessionem adeptus est, se totum ejus regimini consecravit; & mensibus deindè non integris decem, post domûs & familiæ, post Ecclesię Cathedralis, & aliarum urbis res benè dispositas, post visitatam per se personaliter vastissimæ diœcesis non parvam partem, rebusque ad Synodum Diœcesanam dispositis, cognitisque, tum ex visitatione, tum ex reliquo studio in eam rem impenso, quibus rebus rectè dirigendis, quæ regulæ aptæ forent; sequentia decreta concepit, & in prima sequenti à se celebrata Synodo Diœcesana constituit. Quę non tantùm tempore prævia, sed & materia ipsa præparatoria fuit ad primum Concilium Provinciale ab ipso celebratum, ut conferenti manifestum est. Cùm enim deinceps percepisset, easdem vivendi regulas per universam provinciam necessarias esse, quas ipse propriæ suæ diœcesi idoneas judicavit, proinde quicquid ferè in hac Diœcesana Synodo constitutum fuit, id anno sequenti in Concilium Provinciale translatum est, ut nostris ad Synodi margines Notis indicabimus. Quapropter cùm Concilium Provinciale tanto applausu acceptum, & Apostolicæ Sedis oraculo approbatum sit, non parva inde auctoritas in hanc Diœcesanam Synodum derivatur. ANTON. MONTALVO.

SYNODUS PRIMA

Celebrata in civitate Regum, die 10. Martii, anno MDLXXXII.

NOS D. Toribius Alphonsus Mogrovexus, Dei & S. Romanæ Ecclesiæ gratiâ Archiepiscopus Regum, Regię Majestati à consiliis, &c. Admodùm RR. fratribus nostris, decano & capitulo hujus nostræ sanctæ Ecclesię Regum, & RR. admodùm prælatis Religionum, ac vicariis, parochis, & clericis hujus nostri Archiepiscopatus, & reliquis personis in eo existentibus & habitantibus salutem in Domino nostro Jesu Christo, &c.

Vobis bene notum est, qualiter per sacros Canones, & jam ultimò per Concilium Generale Tridentinum [a] constitutum sit, quòd Prælati, quisque in suo Episcopatu, singulis annis celebrent Synodum, propterea quòd hæc res magni ponderis & momenti sit, ac plurimum conferat ad reformationem, vitiorumque exstirpationē. Propterea, ut nos huic parti satisfaciamus, & propter necessitatem quam nobis instare videmus ad providendum aliquibus rebus momenti, convocavimus ad dictam Synodum dictos nostrum decanum & capitulum, & vicarios, ac parochos hujus nostri Archiepiscopatus, omnesque alios, ad quos de jure vel consuetudine vocari spectabat; cujus Synodi convocatio fuit ad diem S. Matthiæ proximè præteritum. Et cùm simul congregati essemus, & postquam tractavimus de aliquibus negotiis ad bonum regimen hujus nostri Archiepiscopatus pertinentibus; statuimus capitula sequentia, quæ hinc in posterum observari & compleri volumus & mandamus, sub pœnis & provisionibus in eisdem contentis.

CAPUT I.

Qui in doctrinis, & aliis Ecclesiis constituti sunt, non se absentent.

CONDECET, ut qui in Ecclesiis ac doctrinis nostri Archiepiscopatus inservire debent, in eisdem resideant, nec se ab illis elongent, propter multa incommoda quæ inde nasci possunt. Proinde præcipimus, ut in posterum nullus per nos Ecclesiis provisus possit se ab illis absentare, sed ut in hoc observetur dispositio Juris, & sacri Concilii [b] Tridentini, & constitutionis undecimæ ultimi Concilii Provincialis [c], sub pœnis circa hoc stabilitis. Et nostris vicariis etiam præcipimus, ut eandem pœnam exsequantur: quòd si in hac exsecutione remissi fuerint; incurrant ipsi pœnam

[a] Trid sess 24.c.2.de reform. [b] Sess 7.c.1.Trid de reformat. & sess.24.c.12. [c] Conc.provinc,anni 1567 constit. 11. & sess. 3. c.4.& anno 1583.act.2.c.41.act.3 c.14.& 18.& act.4.c.27.

nam duplicatam. Et nostris visitatoribus pariter præcipimus, ut hoc inter capita visitationis notent, quatenus ejus exsecutio nobis innotescat.

CAPUT II.

De habitu clericorum. [d]

VICARIIS nostris, Beneficiatis, parochis, & clericis sacris ordinibus initiatis præcipimus, ne quisquam ipsorum utatur veste holoserica villosa, damascena, rasa, taffetana, neque colorata, neque laciniata, nec ornata, nec manicas thoracis gerant oculis expositas, aut lactucatas, seu crispas; nec indusia acu picta, nec femoralia rugata, nec alias res ex contentis in constitutione septuagesima octava primi Concilii Provincialis in hac civitate celebrati, nec amplos pileos, quales solent supra bireta gestare, nec fimbrias seu caudas ad terram tractas, si non sint præbendarii in Ecclesiis Cathedralibus, provisor, aut vicarius. Nec possint gestare stolas, vulgò *Becas*, si non fuerint ex personis contentis in dicta constitutione provinciali, seu licentiati, vel doctores graduati in Jure canonico, vel Theologia, vel magistri saltem in artibus: sub pœnis in eadem constitutione contentis: quam constitutionem declaramus intelligi de omnibus personis in illa comprehensis, & præbendariis, quamvis Ecclesiarum Cathedralium, in illa non comprehensis.

CAPUT III.

Clerici non ludant.

ORDINAMUS & præcipimus, quòd in posterum nullus clericus, sive in sacris, sive in minoribus ordinibus constitutus, aut etiam primâ tonsurâ initiatus, si Beneficium Ecclesiasticum obtinuerit, ullo ludi genere ludat, sub pœnis in constitutione septuagesima octava Concilii Provincialis [e] primi contentis.

CAPUT IV.

Clerici non exerceant prædia, negotiationes, aut mercimonia.

PROPTER incommoda quæ sequi possunt ex eo quòd clerici, qui in doctrinis resident, habeant prædia, vel exerceant negotiationes & mercimonia; ordinamus & præcipimus, quòd clerici qui in Indorum doctrinis fuerint, talia in posterum non exerceant, sive in vineis, sive in segetibus, vel armentis, aut aliis rebus, nec per se, nec per interpositas personas, præterquam in permissis per constitutiones provinciales [f], quæ de his loquuntur, sub pœna amissionis tam fundi, seu principalis, quàm fructuū, applicandorum juxta constitutionem generalem pœnarum, quæ est octogesima prima. Itemque præcipimus, quòd hinc deinceps nullus clericus, cujuscumque qualitatis vel conditionis fuerit, habeat opificia, sub pœna amissionis laboris & instrumentorum, pannique, & lanę, quæ in dicto opificio reperiuntur, vel quæ per possessorem vendeutur, intra terminum à nobis assignandum.

CAPUT V.

Clerici non comitentur fœminas.

QUONIAM indecens est, quòd clerici in sacris constituti, cujuscumque sint qualitatis, associent mulieres ullas, vel manu sustentando, vel in equis retrò vehendo; propterea ordinamus & præcipimus dictis clericis, ne mulierem [g] ullam quantumvis matrem vel sororem, comitentur, sub pœna constitutionis septuagesimę sextæ Concilii primi Provincialis. Hortamurque omnes & quascumque, & cujusvis qualitatis vel conditionis mulieres, ut non consentiant vel permittant, se à dictis clericis associari, nec præmissa obsequia præstari; memores se, si aliter fecerint, rationem Deo reddituras.

CAPUT VI.

De vita & honestate clericorum.

QUONIAM non est quod magis instruat ad pietatem & obsequium Dei, quàm eorum vitæ exempla, qui divinis ministeriis peculiariter dicati sunt, & tamquam speculum cæteris expositi; statuimus & jubemus, ut clerici omnes cuncta sibi per summos Pontifices & sacra Concilia [h] præscripta observent, quoad ipsorum vitam, honestatem, cultum, doctrinam, luxum, victum, choreas, ludos, vestitum, delectamenta, & negotia sæcularia: quicquid legum in usu non est, in usum reducendo, prout reducimus; eadem præcipientes, prout præcipimus, sub pœnis in Jure statutis, vel etiam majoribus pro nostro arbitrio infligendis.

CAPUT VII.

Sacellani & clerici intersint officiis & processionibus: & qualiter se gerant in funeralibus.

STATUIMUS & mandamus, quòd sacellani qui obtinuerint cappellanias in hac sancta Ecclesia, ut & parochi & Beneficiarii ejusdem, singulis diebus assistant Missæ majori, & Dominicis, & festivis, tam eidem Missæ, quàm primis & secundis Vesperis, juxta constitutionem tertiam, & sub pœnis in ea statutis. Et cle-

[d] Conc. Provincial. I. act. 3. c. 16. [e] Conc. Provincial. I. supra act. 3. c. 17. [f] Concil. Provincial. I. act. 3. c. 4. & 5. [g] Limitatur in Concil. Prov. I. ut supra pag. 49. [h] Trid. sess. 22. c. 1. de refor. Conc. Provincial. I. act. 3. c. 13. & seqq. [i] Conc. Provincial. I. act. 3. c. 25. & 26.

clericis sacrorum ordinum pariter præcipimus, ut festivis diebus, eisdem Missæ & utrisque Vesperis intersint.

Jubemus item [k] & volumus, ut diebus processionum tam generalium, quàm particulariũ, clerici omnes supradicti eisdem cum suis superpelliceis interveniant, & in eis cum silentio procedant: & quòd similiter accedant ad matutinas Nativitatis, Resurrectionis, Pentecostes, & Corporis Christi, & Assumptionis, ac Nativitatis Dominæ nostræ, & Sancti Joannis Euangelistæ, & S. Petri, sub pœnis ejusdem constitutionis tertiæ, unius monetæ regalis quantum ad sacellanos, & alios clericos.

Statuimus item & præcipimus, quòd clerici, qui interfuerint sepulturis, incedant cum silentio, & gestent candelas accensas usque ad finem officii, sub pœna perdendi, candelas, applicandas Ecclesiæ, in qua sepelietur defunctus.

CAPUT VIII.

De cantandis Missis & Vesperis in Ecclesiis parochialibus, & aliis.

ORDINAMUS & præcipimus, ut omnes parochi, & Beneficiarii hujus civitatis & oppidorum Hispanicorum, diebus Dominicis, & aliis festivè colendis, cantent Missas & Vesperas: & intra septimanam, ubi cantari non poterunt, recitentur in tono, sub pœna quatuor regalium pro singulis vicibus omissionis, applicandorum Ecclesię.

CAPUT IX.

Parochi recitent doctrinam: & qui in doctrinis sunt, eam personaliter doceant.

PRÆCIPIMUS etiam, quòd omnes parochi doceant doctrinam Christianam diebus Dominicis & festivis, & in Quadragesima bis in septimana, juxta constitutionem decimam septimam primi Concilii Provincialis [l], sub pœna in eadem contenta. Sub qua pœna precipimus etiam clericis residentibus in doctrinis Indorum, ut personaliter eam recitent in diebus, quibus ad id obstricti sunt; jubentes eis, ut diebus operariis id manè præstent, ut auditores deinde ad suos labores ire possint, sub pœna quatuor regalium nummûm, suis Ecclesiis applicandorum, singulis vicibus quibus eam omiserint.

CAPUT X.

Clerici penes se habeant casus Prælato in Bulla Cœnę reservatos.

STATUIMUS & ordinamus clericis confessariis, ut habeant casus in Bulla Cœnæ [m], & alios nobis reservatos: itemque libros & Summas, ex quibus discant occurrentia conscientiarum dubia diffinire, sub pœna quòd contra negligentes procedatur juxta Juris dispositionem.

CAPUT XI.

Parochi parochianos suos infirmos visitent.

ORDINAMUS & precipimus, quòd parochi hujus nostri Archiepiscopatus, & qui in doctrinis fuerint, visitent infirmos suæ parochiæ; & cùm vocati fuerint, studeant illis in mortis articulo præsentes esse, ut eos animent, & juvent ad bene moriendum: in quo conscientias ipsorum oneramus.

CAPUT XII.

Non fiant repræsentationes, vel comœdię non priùs probatæ. [o]

STATUIMUS & præcipimus nostris vicariis, Beneficiariis, parochis, clericis, & sacristanis, ut in Ecclesiis, eremitoriis, & xenodochiis non permittant, neque consentiant fieri ullas repręsentationes, choreas, vel ludos, cujuscumque qualitatis, quæ sint vel fuerint hujusmodi; neque comœdias, vel interludia, nisi priùs per nos, vel nostrum provisorem examinata; & ut prohibeant, præcipiantque actoribus sub arbitrariis pœnis, ne ejusmodi comœdias, non priùs, ut dictum est, examinatas, exhibeant, & secundùm jura contra eos procedant; ad quod faciendum plenariam illis potestatem conferimus.

CAPUT XIII.

Parochi petant Eleemosynas pro pauperibus verecundis. [n]

CONSTITUIMUS & præcipimus, quòd parochi in suis parochiis diebus sabbatinis, & in Vesperis festorum Paschalium petant eleemosynas pro pauperibus verecundis: & in locis, in quibus erunt vicarii, vicarius & parochus simul illas petent; in reliquis autem locis parochum comitabitur persona, quam ipse elegerit. Et habebunt librum computi eleemosynarum quas percipient [p], & quomodo eas distribuerint, ut exstent earum rationes, sub pœna contrafacientibus ad arbitrium infligenda.

CA-

k Regula consueto c.20 & 47 Conc Provincial.I.act 4.a.21.
l Concil Prov.2 act 2.a.5. Concil. Trid. sess. 24. de refor. m Bulla Cœnæ. §. fin. *Caterum patriarcha*, &c. n Conc. Calon. an. 1536. par. 3. a. 26 Innoc. III. c. *Cùm decorem de vit. & hon. clericorum.* Conc. Medinl. 1. par. 2. o Trid. sess. 23. cap. 1. de reform.
p Trid. sess. 22. cap. 9. de refor.

CAPUT XIV.

Ne laicos, aut pueros in sacristiam ingredi patiantur. q

NOSTRIS vicariis, Beneficiariis, parochis, clericis, & sacristanis præcipimus, quòd nullum laïcum, cujuscumque qualitatis, dum divina officia in Ecclesia persolvuntur, in sacristiam intrare permittant §; nec eandem ingrediantur clerici, nisi caussâ celebrandi Missas: & tunc observent silentium, sub pœna unius nummi regalis singulis vicibus à sacristano in Ecclesiæ usum solvendi.

CAPUT XV.

De officio sacristarum. r

Nostrarum etiam Ecclesiarum sacristanis præcipimus, si sacris ordinibus ioitiati sint, quòd corporalia singulis mensibus, & purificatoria singulis hebdomadis lavent, vel per sacerdotes lavari faciant. Itemque pannulos altaris, & calicum pallas semel in septimana, & semel in mense albas & amictus, & mappas altarium. Et quòd casulæ, stolæ, manipuli, dalmaticæ, pluvialia, antipendia, & reliqua omnia ornamenta sint consuta, plicata, & parata, nec male tractentur; & quòd in armariis, calicibus, ornamentis, & libris earundem Ecclesiarum servent magnam munditiem: quod si neglexerint, multabuntur summâ quatuor pesorum, impendendâ in opera pia ejusdem Ecclesiæ. Eosque præterea monemus, quòd resarcire debeant omnia damna, diminutiones, & abusus, quæ dictis ornamentis ipsorum culpâ acciderint, & quòd contra illos procedetur usque ad privationem officiorum.

CAPUT XVI.

Sacristani doceant pueros chorales legere, scribere, & cantare.

MANDAMUS insuper eisdem sacristanis, quòd semel quotidie doceant pueros chori cantare, legere, & scribere; sub pœna unius nummi regalis applicandi dictæ Ecclesiæ toties, quoties id omiserint.

CAPUT XVII.

Clerici non visitent moniales absque licentia. f

QUONIAM ex frequenti accessu cœnobiorum sanctimonialium plura detrimenta clericis evenire possunt, præsertim temporis qood in visitationibus deperditur, quod non parvi momenti dispendium est in personis, quæ eodem tempore suis functionibus bene impendendo egent: quod preterea superiores offendit. Propterea ad hæc evitanda ordinamus & præcipimus, quòd in posterum nullus clericus in sacris ordinibus, vel Beneficio constitutus, visitet moniales absque expressa nostra licentia in scriptis obtenta, sub pœna sex pesorum, arbitrio nostro piis operibus applicandorum, pro singulis vicibus quibus contrarium fecerint.

CAPUT XVIII.

Clerici filios domi non habeant. t

UT presbyterorum incontinentiæ, turpi & scandaloso crimini, remedium apponamus, & ne ipsius exstet memoria; statuimus & præcipimus, quòd clerici suos filios vel filias domi suę non habeant, nec illos comitentur, vel juvent ad Missas, nec in ipsorum sponsalibus vel matrimoniis presentes sint u, nec Missis, vel cœnis nuptialibus eorundem; sub pœnis sex pesorum operibus piis applicandorum, & quòd contra violatores procedatur usque ad privationem bonorum. Quæ tamen intelligi debent de filiis acquisitis postquam patres cœperant ordinibus initiari.

CAPUT XIX.

Servorum, seu sclavorum domini curent, ut illi bene vivant, nec peccatis inserviant x.

QUIA multi servas habent, qui non solùm negligenter, sed, quod pejus est, volenter & gaudenter consentiunt & permittunt eas in concubinatu vivere, propter lucrum, quod ipsis ex partu servarum accrescit, nullius pensi habentes obligationem, qua tenentur eas Dei legem docere, & ad ejus observantiam hortari: & quoniam nobis ut ipsorum Pastori & Prelato expedit obviare huic malo, hortamur & commonemus, ut illicò remedium adhibeant, ut ipsorum servæ bene vivant, omnem peccandi occasionem eis penitùs auferendo: præsenti provisione eosdem præmonentes, quòd cum omni rigore contra ipsos procedemus, tamquam contra fautores & participes istius delicti. Nostrisque vicariis & parochis præcipimus, ut eorum unusquisque in loco suæ curę hoc nostrum Synodale capitulum populo palam legat, ut ejus ignorantia à nemine prętendi possit. Hortamurque prædicatores & confessarios, ut hujusmodi servarum dominos admoneant.

CA-

q Regul. consuet. c. 28. § *Non permittant.* Conc. Mediol. IV. de sacristia. & Conc. 2. de offic. sacristani. r Clem. I. Epist. 2. ad Jac. Fr. Dom. post princ. Conc Salisburg. sub Vib. VI. Concil. Frising. sub Eug. IV Conc. Mediol. 1. par. 2. f Conc. Mediol. VI. tit. *Quæ ad moniales pertinent.* Conc. Liman. an. 1583. Act. 3. c. 35. t Conc. Basil. sess 20. Conc. Frising. sub Eug. IV tit *de cohabit. cler. & mulier.* u Conc. Palent. in Hisp. tit. *de vit & honest. clericor.* x Conc Basil sess. 20. Conc. Coloniens. par. 3 c 8.

CAPUT XX.

Nemo clericorum habeat Nigros vel Nigras ad lucrandum.

QUONIAM intelleximus, quòd tum in hac civitate, tum extra illam, in hoc nostro Archiepiscopatu aliqui clerici habeant Nigros & Nigras ad lucrandum pecunias (rem non tantùm sacerdotibus, sed etiam laïcis prohibitam, ut quæ occasionem præbeat, quòd ejusmodi Nigri vel Nigræ, cùm pecuniam quã dominis contribuere coguntur, non possint honestè & licitè acquirere, eam cum offensione Dei, & illicitis inhonestisque modis quęrant.) Nos huic malo providere volentes, statuimus & pręcipimus omnibus sacerdotibus hujus civitatis, ac totius nostri Archiepiscopatus, cujuscumque status vel conditionis existant, cæterisque clericis sacri ordinis, quòd posthac eorum nemo habeat Nigrum, vel Nigras ad ejusmodi lucrum, sub pœna perdendi quicquid ejusmodi Negrita sic lucrabitur, ac insuper quinquaginta pesos pro quolibet Nigro vel Nigra, quem ad id genus lucrum duxerit, applicandã juxta constitutionem octogesimam primam primi Concilii Provincialis.

CAPUT XXI.

Seculares tempore divini officii non ingrediantur chorum [y].

PRæcipimus pariter, ut dum officia divina celebrantur, nemo laïcorum intret chorum, sed in hoc observetur constitutio decima Concilii Provincialis, sub pœnis iu eadem contentis.

CAPUT XXII.

Clerici in choro non sedeant in sedilibus præbendariorum.

ORdinamus & præcipimus, quòd nullus clericus, vel religiosus sedeat in choro in sellis præbendariorum; nisi tales sint, quibus ratio suadeat exhiberi debere aliquam reverentiam.

CAPUT XXIII.

Synodalium personarum libertas.

VOLENTES tollere occasiones, per quas quis ad Synodum venire prætermittat, statuimus & præcipimus, quòd nemo illorum qui ad Synodum accesserint (seu clerici, sive laïci sint) possint coram nobis, vel nostro provisore, pro civili debito, vel delicto conveniri, donec ad suam domum redierit; nisi ejusmodi delictum in ipsa Synodo commiserit, vel nisi sufficiens informatio, seu verosimilis præsumptio fugę de illo habeatur pro gravitate delicti.

CAPUT XXIV.

Sacramenta Eucharistiæ, & Extremę-unctionis Indis administretur.

ORDINAMUS & præcipimus, ut Indis, juxta constitutiones octogesimam octavam, & octogesimam nonam postremi Concilii Provincialis [z] capacibus, in posterum administretur sacramentum Eucharistiæ, prout in eisdem constitutionibus jussum & provisum est; observatã per omnia dispositione earundem constitutionum, & habitã nostrã licentiã, ut in iisdem continetur.

Eisdem pariter dabitur sacramentum Extremę-unctionis, prout in constitutione septuagesima quinta ejusdem Concilii Provincialis provisum est, quas dictas constitutiones parochi penes se habeant.

CAPUT XXV.

Nominantur examinatores pro Beneficiis, & doctrinis vacantibus.

JUXTA decretum sacri Concilii Tridentini [a], quo jubetur, ut in Synodis Diœcesanis nominentur sex examinatores pro Ecclesiis vacantibus, ut id executioni mandemus, designamus in hac Synodo hujusmodi sex examinatores.

CAPUT XXVI.

De judicibus Apostolicis.

ITEM secundùm idem Concilium Tridentinum [b], pro diffinitione caussarum Apostolicarum, quæ in his partibus committentur, in hac Synodo designamus quatuor personas, ex juris dispositione qualificatas.

CAPUT XXVII.

De testibus synodalibus [c].

RATIO propter quam sancti Patres justè & sanctè constituerunt ut singulis annis fierent Synodi, fuit, ut in eis tractetur de corrigendis, emendandis, & in meliores reformandis malis moribus; & ut in illis tractetur, & agatur, quod animarum bono regimini, & rebus ad Episcopatum spectantibus expediat. Et ut quę in ejusmodi Synodis ordinarentur & fierent, efficaciùs ad effectum perducerentur: providerunt, ut in singulis Episcopatibus nominentur & instituantur testes synodales boni & ido-

[y] Synod. 1. Turon. c. 4. n. 4. Bracaren. 1. c. 1. n. 13. Conc. Rom. sub Ioan. XII. in fin. [z] Con. Provinc. 1583 act. 2. c. 22. & c. 28. sup.

[a] Sess. 25. cap. 18. de reformat. [b] Sess. 25. cap. 10. de reform. [c] Conc. Provin. anno 1583. act. 4. cap. 13.

idonei, qui per totum Archiepiscopatum magnâ diligentiâ inquirant, quisque in districtu sibi assignando, qualiter observentur & adimpleantur constitutiones synodales. Et nos ut institutionem tam sanctam exsequamur, designamus in hac Synodo ejusmodi personas, quales in cæteris, quas Deo dante celebrabimus, intendimus designare, ut per nostrum Archiepiscopatum inquirant, ut prædictum est; quod sine scriba, notario, & strepitu judiciali, & simpliciter, ac de plano perficient; quia non habent jurisdictionem aliter faciendi, nec eam ipsis concedimus: & quod sic secreto perquisierint, notando testes qui rem noverint vel denunciaverint, tam circa defectus & culpas vicariorum & clericorum, quàm etiam laïcorum, sine testium juramento, sed per viam informationis, id ad Synodum deferent; & nobis secretò tradent, ut nos eo viso provideamus remedium meliori modo quo Domino serviatur: & quicquid in hujusmodi visitatione expenderint, nos jubebimus illis ad quos de jure vel consuetudine spectabit, ut id ipsis rependant. Qui tamen, tum in hac Synodo, tum in aliis quas celebrabimus, debent præstare juramentum, secundùm dispositionem Juris.

CAPUT XXVIII.

De applicatione generali pœnarum.

Ordinamus & volumus, quòd pœnæ in his capitulis & constitutionibus synodalibus non applicatæ, distribuantur & applicentur secundùm quod, & eo modo, quo disponit constitutio octogesima prima primi Concilii Provincialis supradicti.

CAPUT XXIX.

De declaratione & auctoritate constitutionum.

Volumus item, & est nostra voluntas, quòd si dubietas aliqua contigerit circa sensum alicujus ex præmissis constitutionibus, ejus declaratio nobis reservata sit.

Hortamur proinde, requirimus, & jubemus omnibus & quibuslibet personis Ecclesiasticis & sæcularibus, existentibus & habitantibus in hac civitate, & in aliis civitatibus, oppidis, & locis hujus nostri Archiepiscopatus, vel qui pro tempore deinceps exstiterint & habitaverint, quòd ab hac die hodierna publicationis harum constitutionum synodalium, in posterum ea habeant, teneant, observent, compleant, & exsequantur tanquam constitutiones synodales hujus nostri Archiepiscopatus, in omnibus, & per omnia, & secundùm formam, quæ in ipsis continetur, nec earum tenorem & formam excedant ullo modo, sub pœnis in iisdem contentis, & aliis arbitrio nostro reservatis. Et monemus omnes qui contumaces exstiterint, vel ullo modo illis contrarii fuerint, vel contravenerint, quòd contra ipsos ad earundem executionem cum omni rigore procedemus. Et præcipimus, quòd eædem constitutiones publicè legantur, & publicentur in hac nostra sancta Ecclesia hujus civitatis coram dictis congregatis & reliquis fidelibus Christianis, qui dictam Ecclesiam ad officia divina accesserint; & ut habeant vim & vigorem constitutionum synodalium: quia nos ea illis tribuimus, quantum ad earum validitatem de jure requiritur.

Absolutæ sunt istæ constitutiones synodales ad gloriam & honorem Dei Domini nostri, die decima Martii anni millesimi quingentesimi octogesimi secundi.

T. Archiepiscopus Regum.

ISTÆ constitutiones publicatæ sunt in hac sancta Ecclesia majori civitatis Regum, præsentibus Illustrissimo Archiepiscopo, & præbendariis, & aliquibus prælatis Religionum, & alio multo populo, die decima octava mensis Martii MDLXXXII.

Ego Joannes Rodriguez de Victoria presbyter, secretarius dictæ Synodi, fidem facio, quòd præsens fuerim toti dictæ Synodo, & constitutionibus in ea contentis, earumque publicationi, ut dictum est. Et pro veritate meum nomen subscripsi, testibus, qui fuerunt eidem publicationi, præsentibus, doctore Muñiz Archidiacono Cuzcano, & Canonico Alphonso Martin, & doctore Joanne de Roca parocho hujus S. Ecclesiæ. Eas publicavit Baccalaureus Christophorus Sanchez de Renado parochus dictæ Ecclesiæ.

Joannes Rodriguez de Victoria Secretarius.

SYNO-

SYNODUS II.

DIOECESANA LIMENSIS.

Celebrata in civitate Regum, die 8. Februarii anno MDLXXXIV.

NOS D. *Toribius Alphonsus Mogrovexus, Dei & sanctæ Sedis Apostolicæ Romanæ gratiâ Archiepiscopus hujus civitatis Regum, Regiæ Majestatis Consiliarius, &c. Volentes satisfacere obligationi, quam nobis imposuit sacrum Concilium Tridentinum* [a], *celebrandi singulis annis Synodum Diœcesanam; convocavimus admodum RR. nobis dilectos decanum & capitulum hujus nostræ Ecclesiæ, & vicarios, & parochos hujus nostri Archiepiscopatus, ad quos de jure vocari pertinet: cujus Synodi indictio fuit ad diem S. Andreæ anni proximè præteriti MDLXXXIII. in qua ordinavimus constitutiones sequentes, quas volumus & præcipimus observari, & effectu compleri, sub pœnis in eisdem contentis, & aliis nostro arbitrio imponendis.*

CAPUT I.

Quomodo & quando faciendæ sint matriculæ confessionum.

OMnibus parochis totius hujus nostri Archiepiscopatus præcipimus, quòd singulis annis conficiant matriculas [b] omnium personarum suæ parochiæ, quæ per ætatem idoneæ fuerint ad sacramentalem confessionem, neminem omittendo. Quam matriculam facere incipient à Septuagesima, & absolvent ante Dominicam primam Quadragesimæ. Et ex illa die incipient monere populum, ut juxta ipsorum debitum, accedant ad confessionem, & monere patres-familiâs, ut ab omnibus suis domesticis exigant schedas confessionum: qui patres-familiâs teneantur per octo dies à Dominica *Quasimodo* ejusmodi schedas exhibere eisdem parochis, non exspectato quòd parochi eas petant: & confessarii pœnitentibus dabunt hujusmodi schedas testimoniales exceptarum confessionum, ut eas ad parochum deferant. Et ipsi parochi in margine matriculæ scribent unum C. ad nomina eorum qui confessi sunt, & duo CC. ad eorum qui confessi sunt, & communicârunt. Dicti quoque parochi intra quindecim dies post Dominicam *Quasimodo* mittent ad nos, vel nostros vicarios prædictas matriculas propriis ipsorum nominibus subscriptas, cum certa & vera relatione personarum, quas apparebit non fuisse confessas & communicatas Dominicâ *Quasimodo*, juxta præceptum Ecclesiæ [c], ut provideamus quod expedierit. Et totum hoc, ut rem tanti momenti, dictis nostris parochis præcipimus, ut magnâ diligentiâ & curâ perficiant, sub pœna quinquaginta pesorum, quos vulgò *ensayados* vocant, & aliis nobis arbitrariis, ad nostram dispositionem applicandis, quas incurrent omittendo quodcumque præmissorum. Dictos patres-familiâs monemus, quòd si non collegerint schedulas, easque tradiderint parochis, prout illis præceptum est, contra ipsos cum omni rigore procedetur: ipsorumque conscientias oneramus, ut curent quòd suarum familiarum singuli pro dicta Dominica *Quasimodo* sua peccata confiteantur, juxta præceptum Ecclesiæ, cùm tanta obligatione teneantur familiarum suarum curam agere. Ipsis quoque parochis præcipimus, ut intra dictos quindecim dies cum magna diligentia recuperent schedulas confessionum, in quam rem omnem curam & solertiam necessariam impendent, etiam discurrendo per domos illorum qui confiteri debent.

Indorum autem parochis, & qui doctrinarum curam gesserint, ordinamus & præcipimus, ut magnâ diligentiâ invigilent, quòd omnes Indi ipsorum curæ pastoralis, qui per ætatem confiteri debent, confiteantur intra Quadragesimam: quòd si casu omnes tum confiteri non possint, vel propter populi multitudinem & paucitatem sacerdotum, vel talium qui ipsorum linguam non calleant; non propter aliam caussam (quam non admittant) in tali casu observetur consuetudo in hoc Archiepiscopatu hactenus usitata, ut confiteri possint à Dominica Septuagesimæ usque ad octavam Corporis Christi inclusivè: & quòd Indi qui communicare debent, communicent intra tempus reliquis fidelibus Christianis ad communionem assignatum, hoc est, à Dominica Palmarum usque ad Dominicam *Quasimodo*. Et quoad matriculas, volentibus dictis Indis confiteri intra Quadragesimam, observabitur forma superiùs præscripta, sub pœnis ibidem contentis: & quum oportebit ipsos confiteri à Septuagesima usque ad octavam Corporis Christi, incipient parochi facere matriculam uno die post festum Regum, & eam absolvent ante Dominicam Septuagesimæ, & ab ipsa Septuagesima monebunt eos, ut confiteantur: & confessionum termino transacto, describent matriculas, & suis nominibus subscri-

[a] *Sess. 24. c. 2. de refor.* [b] Conc. Tolet. anno 1539 §. *Cum nonnulli.* [c] Cap. *Omnis utriusque sexus, de pœn. & remiss.*

ſcribent, cum certa & vera relatione eorum qui confiteri & communicare omiſerint; ad hoc, ut eâ per nos, vel noſtros vicarios, aut viſitatores viſâ, provideatur quod expediet. Et omnia præmiſſa circa matriculas facient, & opere complebunt ſub pœnis ſuprà expreſſis.

CAPUT II.

De Miſſis quas parochi & Beneficiati pro populo celebrare tenentur. [d]

PRæcipimus item Beneficiatis & parochis, ut ſingulis diebus Dominicis & feſtivè ſervandis celebrent Miſſas pro populo, non accipiendo ullam pitantiam pro ipſis. Et Indorum parochi celebrabunt Miſſas pro populo Dominicis & diebus feſtivis per Indos obſervandis, juxta ſtatutum ultimi Concilii Provincialis [e] anno MDLXXXIII. celebrati: & in Eccleſiis Indorum vel Hiſpanorum, in quibus conſuetudo fert, ut pluribus diebus celebrentur. Omneſque dictos parochos & Beneficiatos hortamur, eiſque injungimus, ut in omnibus omnino Miſſis, quas celebraverint, habeant ſpecialem memoriam propriorum ſuorum parochianorum, & eos Deo commendare curent.

CAPUT III.

Notarii in fine cujuslibet actus adnotent jura quæ perceperint, & in ſumma ad finem proceſsûs.

QUIA multum intereſt, ut clara ſint jura quæ notarii perceperint, & ne excedant ſtipendia taxata; præcipimus, ut iidem notarii in fine cujuslibet actus ejuſmodi jura particulatim adnotent, & omnia ſummatim in finem proceſsûs, ſub incurſu pœnarum, quas ſacrum Concilium Provinciale [f] in hac civitate anno proximè præterito MDLXXXIII. celebratum imponit notariis, qui in proceſſibus & inſtrumentis quæ confecerint, non adnotant jura quæ inde percipiunt; & ſub aliis pœnis ad noſtrum arbitrium.

CAPUT IV.

Quòd pulſetur campana ad meridiem.

PRæcipimus omnibus ſacriſtanis, tam ſanctæ Eccleſiæ Cathedralis hujus civitatis, quàm aliorum locorum hujus Archiepiſcopatus, quòd horâ duodecimâ meridianâ pulſent campanas, ut omnes orare poſſint.

CAPUT V.

Ut habeatur tabula feſtorum quæ obſervari debent.

ORdinamus item & præcipimus, ut in omnibus Eccleſiis hujus Archiepiſcopatus habeatur tabula feſtorum, in qua deſignentur omnia feſta, quæ ſacrum Concilium Provinciale [g] proximè præteriti anni MDLXXXIII. obſervari præcipit tam per Hiſpanos, quàm per Indos, & feſta quæ ex conſuetudine in ſingulis Eccleſiis, & populis obſervantur, & feſta quæ hæc ipſa Synodus Diœceſana [h] in hac civitate ſervari jubet. Declaramus inſuper, quòd feſta quæ ſacrum Concilium Provinciale ſervari præcipit, per omnia loca, tam in oppidis quàm in agris obſervari debeant: & in feſtis conſuetudinalibus obſervetur ipſa conſuetudo quæ erat & eſt circa ipſorum obſervantiam. Dictam autem tabulam parochi in ſuis Eccleſiis appendant intra quindecim dies, poſtquam iſta conſtitutio ad ipſorum notitiam pervenerit; monentes eoſdem quòd ſi in ejus exſecutione negligentes fuerint, cum omni rigore caſtigabuntur.

CAPUT VI.

Nominantur examinatores promovendorum ad Beneficia & doctrinas.

SAcri Concilii Tridentini [i] juſſis parentes; quibus præcipit, quòd in Synodis Diœceſanis nominentur examinatores pro Beneficiis; nos pro doctrinis & Beneficiis nominavimus examinatores, qui debent præſtare juramentum ſecundùm idem Concilium Tridentinum.

CAPUT VII.

Nominantur teſtes ſynodales.

JUxta decretum Concilii Provincialis [k] proximè præteriti, nominavimus teſtes ſynodales, qui diligenter inquirant res neceſſarias & utiles ad corrigendum, emendandum, & reformandum, abſque juriſdictione vel ſtrepitu judiciali, ſed deſignando, & ſimpliciter memorando teſtes rei conſcios, ſine notario, vel accepto juramento. Debent autem ſpecialiter inquirere, & ſcire, quomodo obſervetur ſacrum Concilium Tridentinum, & Concilia Provincialia, & reliquæ conſtitutiones hujus Archiepiſcopatus: & debent juxta juris diſpoſitionem præſtare juramentum officio ſuo bene & fideliter fungendi, poſtpoſito quocumque humano affectu. Et quod ſic didicerint, deferent ad nos, & pri-

[d] Conc. Mediol. II tit. 2 decr. 4. Conc. Mediol. IV. tit. *Quæ ad Miſſæ ſacrif. pertinent.* [e] Act. 4. cap. 9.
[f] Concil. Provinc. ann. 1583. act. 4. cap. 11 &c. Edict. gener. 1. tit. 4. 5. *Et præcipimus*, & in fine Edicti.
[g] Act. 4. cap. 9. [h] Cap. 5 infra. [i] Trid. ſeſſ. 24. cap. 18. de reform. [k] Act. 4. cap. 21.

& primam Synodum quam celebrabimus, vel ad Concilium Provinciale proximè futurum.

CAPUT VIII.

De festis in hac civitate servandis.

JUstis rationibus, & multis considerationibus moti præcipimus, ut observentur festa sequentia: SS. Sebastiani, Marcelli, Bernardi, & Blasii in hac civitate: & in agro conversio Sancti Paulli.

CAPUT IX.

Omnes habeant istius Synodi exemplar.

ORdinamus pariter & præcipimus omnibus parochis, vicariis, & Beneficiatis totius nostri Archiepiscopatus, ut istam Synodum penes se authenticatam habeant, ut eam videant, observent, & opere compleant, prout in ipsa continetur; eosdem commonentes, quòd si illam transsumere neglexerint, contra eos cum omni rigore procedetur. Vel ad minus eorum quisque habeat eam ejus partem, quæ ad ipsum pertinet.

CAPUT X.

Parochi nos moneant de illis, qui versantur in peccatis publicis.

STatuimus, quòd parochi gerant peculiarem curam monendi nos, vel nostros vicarios de publicis concubinariis, & aliis, qui versantur in peccatis publicis; ac de illis qui sponsalibus tantùm initiati, ducunt vitam maritalem, non accepta nuptiali benedictione; ut cognitâ causâ disponatur quod expedierit.

CAPUT XI.

De publicatione quorundam capitum Concilii Tridentini.

QUoniam sacrum Concil. Trident. sess. 23. cap. 1. de reform. & sess. 6. cap. 1. & 2. in quibus agitur de residentia Prælatorum & parochorum, præcipit ut illa publicentur, ut & Concilia Provincialia & Episcopalia; eisdem parentes præcipimus, ut in præsenti Synodo dicta capita publicentur. Actum in civitate Regum octava die mensis Februarii anno MDLXXXIV.

T. Archiepiscopus Regum.

De mandato S. Illustrissimæ Dominationis.

Baccalaureus Gonzalvus de Trejo de la Cerda Secret.

IN majori templo hujus civitatis Regum, sub offertorio Missæ majoris, die Dominica, nonâ mensis Februarii anni MDLXXXIV. ex pulpito ad populum legi & publicavi supradictas constitutiones sanctæ Synodi Diœcesanę, de mandato Illustrissimi Domini D. Toribii Alphonsi Mogrovexi, hujus sanctę Ecclesię Archiepiscopi. Et statim immediatè legi duo decreta sac. Conc. Trident. unum quod agit de residentia Episcoporum, & alterum de residentia parochorum, in presentia suę Illustrissimę Dominationis, & testium presentium, licentiati D. Bartholomei Martinez Archidiaconi, & D. Petri Villarverche Scholástici hujus sanctę Ecclesię, & licentiati Ramirez de Carthagena Auditoris audientiæ Regię, & multorum aliorum: & in fidem subscripsi ut de eo constet. Actum in hac civitate Regum die decima octava Martii anni MDLXXXIV.

Baccalaureus Gonsalvus de Trejo de la Cerda Secretarius.

SYNODUS DIOECESANA VALENTINA

CELEBRATA PRÆSIDE ILLUSTRISS. AC REVERENDISS.

D. JOANNE RIBERA

Patriarcha Antiocheno, & Archiepiſcopo Valentino anno MDLXXXIV.

JOANNES RIBERA PATRIARCHA ANTIOCHENUS & Archiepiſcopus Valentinus omnibus ſuæ diœceſis Chriſtifidelibus ſalutem in Domino.

SI ea eſſet in hominibus ad virtutem comparandam diligentia, & ad conſervandam animi fortitudo, ut non facilè in diverſa laberentur; non ita multis legibus opus eſſet, quibus velut adminiculis ipſa morum rectitudo ſuſtentari ac fulciri poſſet: ſed ut magna eſt hominum incuria, & animi mobilitas, ita ſæpè fit; ut neglecta virtute, multi obliqua ſequantur, & in varia ſe vitia præcipites dedant. Hinc fit, ut novis quotidie inſurgentibus morbis, nova ſint adhibenda remedia: ne ſi ægritudo invaleſcat, nulla jam ſpes ſalutis relinquatur. Aliquot jam abhinc annis Diœceſanam Synodum celebravimus, ut ſancita aliqua morum reformatione, ſi quæ collapſa viderentur, inſtaurari & erigi poſſent. Pòſt verò cùm res minimè id poſtularet, ab eo aliquandiu deſtitimus, donec cogitare cœpimus, non eſſe hæc exercitia diu intermittenda; ſed repetenda potiùs, ut pullulantes in agro Dominico ſentes reſecari, ac etiam avelli poſſint. *Paſcite* (dicebat Beatus Petrus Apoſtolus) *qui in vobis eſt, gregem Dei: providentes non coactè, ſed ſpontaneè ſecundùm Deum.* Paſcuntur autem Dominici greges tum divini verbi prædicatione, ut hujuſmodi ſpiritali eſca nutriti, ea quæ ſunt ſpiritûs, ſapiant: tum etiam Prælatorum ſtatutis & mandatis, cùm inſurgentia mala prohibentur, & quæ bona ſunt, ſanctè præcipiuntur. Sunt enim quos ſola monitione ad bonum perſuadeas: ſunt qui ferè ad omnia præceptis egent: ſunt qui pœnâ etiam trahendi ſunt. Quare ut hujuſmodi etiam paſtum noſtris præberemus, meritò hiſce diebus convocatâ Diœceſanâ Synodo, ac proinde vocatis ad hanc urbem omnibus noſtræ diœceſis parochiarum præfectis, de his omnibus cum eis contulimus, que diœceſi partim convenire, partim etiam neceſſaria eſſe videbantur. Addidimus itaque ſuperiori Synodo decreta, ſed pauca: neque enim plura præſens rerum ſtatus poſtulabat. Veſtrum erit, juxta præceptum Apoſtoli, obedire præpoſitis veſtris, & ſubjacere eis: ipſi enim per-

pervigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri. Memores igitur vestri officii, mala prorsus abjicite,& quæ recta sunt, operamini: ut æterna bona, quæ suis Deus parata habet, simul omnes tandem consequamur. Datum Valentiæ, in domo nostra Archiepiscopali 6. Kalendas Octobris anno MDLXXXIV.

EXHORTATIO

Ad divinum officium attentè recitandum.

SED antequam synodalia decreta proponantur, illud maximè nostros, qui sacris sunt initiati, admonitos esse velim, quanto animi studio & diligentia suo muneri intendere, quàm pura & sincera mente omnia illa exseqoi, quæ eorum conveniunt dignitati, debeant. Quid enim sacer ordo non exigit virtutis & sanctimoniæ,ut rectè & sanctè omnia fiant, ac ne scandali aliquid aot offensionis ex factis, dictis, corporis habitu,aut alia quacumque ex re oriri possit? Illud ergo sedulò ac diligenter à vobis curandum est, ut vitæ vestræ exemplo aliis ad omnia probè gerenda duces sitis, & ut sic bona omnia in vobis splendeant, ut splendore illo reliqui etiam illustrentur: & juxta præceptum Apostoli, exemplum sitis aliis in verbo, in conversatione, in charitate, in fide, & castitate. Illud etiam perpendite, quales ii esse debeant, quibus ex munere competit, non pro se ipsis tantùm, sed pro aliis etiam Deum orare: quàm charus, quàm gratus qui intercedit, illi esse debeat quem orat, quemque ad sua vota flectere nititur. Sit ergo primùm oratin vestra munda, quam nulla culpæ macula deturpet: neque enim munda esse poterit, si ex mente prodierit immunda. *Memores estote Moysis* (dicebat Eliachim sacerdos) *qui Amalech confidentem in virtute sua, non ferro pugnando, sed precibus sanctis orando deiecit*. Et Beatus Joannes Apostolus priore sua Epistola scribebat: *Charissimi, si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum: & quicquid petierimus, accipiemus ab eo: quoniam mandata eius custodimus, & ea quæ sunt placita coram eo, facimus*. Quem locum Beatus Hieronymus gravissimè his verbis explicat: *Si id quod præcipit Deus, facimus; id quod petimus, obtinemus*. Et subdit: *Valdè enim apud Dominum utraque hæc sibi necessariò congruunt; ut & oratione operatio, & operatione fulciatur oratio*. Unde & Hieremias ait: *Scrutemur vias nostras, & quæramus, & revertamur ad Dominum: levemus corda nostra cum manibus ad Dominum in cælos*. Certè is ooà cum corde manus etiam ad Dominum levat, qui orationem suam operibus robrat: & juxta Beati Joannis vocem, tunc cor fiduciam in oratione accipit, quum nulla vitæ pravitas ei contradicit, & bonorum operum ratio orationi concinit. D. etiam Chrysostomus, quanta sit orationis dignitas explicans, eam genus quoddam esse sacrificii asserebat, cùm diceret: *In precationibus possumus esse vigilantes, si consideremus cui loquamur: si reputemus nos sacrificium Deo offerre, & gladium tenere manibus, necnon ignem & ligna: si cogitatione culi portas aperiamus, si illo transferamur, & arrepto gladio spiritùs, infigamus illum in jugulum hostiæ; & illam sobrietate mactemus, & lacrymas illi infundamus. Hic enim est hujus sacrificii sanguis, hujusmodi illa ara rubescit mactatione*. Et subjungit: *Ne committas igitur, ut tempore quo orandum est, quicquam humanarum cogitationum occupet animum tuum. Abraham enim cùm hostiam adferret, non uxorem, non servum, non alium quemquam passus est adesse: itaque nec tu sinas servilium ac illiberalium affectuũ quicquam adesse tibi: sed solus ascende in montem, quò ascendit ille, quò fas non est quemquam alium ascendere. Quod si quæ talium cogitationum tecum ascendere conentur, imperato illis cum auctoritate, & dicito: sedete hic: ego verò & puer adorato Domino revertemur. Relicto itaque quicquid humanum fuerit, ascende, atque aram sicut ille ædificavit, ædifica: tamquam nihil habens humanum, sed velut à natura factus alienus. Siquidem ille, nisi ultra naturam exiisset, nequaquam filium immolare voluisset. Ne igitur res ulla* (ait) *cùm oras, tibi obstrepat, sed sias cœlis excelsior, suspira amarè, immola confessionem, dic tu peccata tua prior, ut justificeris: & offer contritionem cordis: Hæ victimæ non in cinerem abeunt, neque in fumum dissolvuntur, neque lignis egent aut igne, sed sola mente compuncta. Hæc ligna, hic ignis incendens illa, & non exurens. Etenim qui cum fervore orat, inflammatur, non exuritur; sed velut aurum igne probatum sit splendidior*. Ad hunc modum sanctissimi Patres ipsos fideles ad oraodum hortabantur. Ex quibus colligimus, quàm longè aliter agant, qui dum Deum oraturi sunt, quasi non id acturi, aliud cogitant: dignitatem rei, quam aggrediuntur, minimè perpendentes, alii in locis minus orationi aptis orantes: alii profana miscentes negotia: & nihil minus cogitantes, quàm quod agunt: alii quo tempore cum aliis attentè concinendum est, de rebus variis cum assidentibus colloquentes: cùm tamen toto animo, totaque mente Deus orandus sit; ut & orantibus ipsis suo favore adsit, & his etiam adesse dignetur, pro quibus orationes sunt institutæ. Quanta igitur possum animi propensione vos hortor atque obtestor, ut hæc maximè advertatis, & ita opere præstetis, ut nihil in vobis ea in re sit reprehensione dignum: quin potiùs ex tota vitæ vestræ ratione, ac inter alia, ex hoc etiam orandi Deum,modò Deus ipse maximè glorificetur, qui sit semper, & in sæcula benedictus.

CON-

ADMONITIO

Ad parochianos, de conveniendo in Ecclesiam parochialem diebus Dominicis & festis ad audienda divina officia.

FUIT olim tanti apud antiquos patres ille frequens in Ecclesiam propriam parochialem fidelium conventus, ut ad hanc disciplinam populi Christiani institutioni valdè accommodatam retinendam, certis decretis cautio aliqua adhibita sit. Primùm enim hoc jussum est, ut Dominicis, festisque diebus parochi antequam Missam celebrent, plebem interrogent, an alterius parochiæ fidelis adsit, qui proprio contempto presbytero, ibi Missam audire velit: quem si invenerint, statim inde eiiciant,& in parochialem suam Ecclesiam ad Missam audiendam redire compellant. Deinde illud planè vetitum fuit, alienæ parochiæ fidelem à parocho ad Missam recipi, nisi in itinere fuerit, & placitum ibi habuerit. Cujus veteris disciplinæ restituendæ, in usumque revocandæ desiderio flagrans olim sũmus Pontifex Urbanus VI. eo de genere Apostolica sanctione diligentissimè cavit: & nuper sacra Tridentina Synodus Oecumenica ab Episcopis fideles non solùm hoc moneri voluit, ut frequenter ad proprias parochias Ecclesias,saltem Dominicis diebus, festisque majoribus accedant; sed illud etiam diligenter ostendit, unumquemque teneri, ubi commodè fieri potest, parochiæ suæ interesse ad audiendum verbum Dei:ac proinde id præterea statuit, parochis, animarumque curatoribus inter Missarum solennia aliquid ex iis, quæ in Missa leguntur, exponi; & sanctissimi illius sacrificii mysterium aliquod explanari; plebes sibi commissas salutaribus verbis pasci, easdemque doceri quæ scire omnibus necessarium est ad salutem; in lege Domini erudiri, & sacra eloquia illis explanari: tum in unaquaque Ecclesia parochiali pueros fidei rudimentis instrui. His igitur ejusdem Tridentinæ Synodi decretis, & veteri salutari exemplo adducti,cùm populum urbis, diœcesisque Valentinæ nostræ, rebus ad salutem necessariis instructum per bona opera ad præmium sempiternum perducere summopere in Domino cupiamus; hac nostra monitione eos universos & singulos cohortamur, ac per viscera misericordiæ Jesu Christi Domini nostri obsecramus atque obtestamur, ut quamvis in suis vicinis oppidis, & suburbiis, oratoria,cappellas, aliasve Ecclesias habeant, ubi sanctissimo Missæ sacrificio interesse possint; frequenter tamen,Dominicis saltem, aliisque solennibus festis diebus, ad suam quique parochialem Ecclesiam conveniant, ubi à parocho, cui eorum cura commissa est, verbo Dei pascantur, Fidei Christianæ rudimentis, aliisque animarum saluti necessariis præceptis erudiantur, ad sanctissima sacramenta religiosiùs percipienda instruantur, ad eorundemque frequentem usum, ut illa sacra Synodus optat, paternis ejus cohortationibus in dies magis inflammentur: tum ab eodem item audiant, qui dies festi, si qui in hebdomadam inciderint, colendi: quæ vigiliæ, jejuniave servanda sint, discant ab ipso: item quæ Christianæ pietatis officia in illis religiosè colendis præstari oporteat, ac quæ præterea supplicationes, processionesve, aut stationes, orationes, indulgentiæ, jubilea indicantur: quæ matrimoniorum denunciationes fiant: quæ item pro ratione temporum,admonitu jussuve Episcopali ad diligentiorem eorum institutionem promulgentur. His atque aliis fructibus, qui ex paternis parochi vel in cohortando, vel in monendo, officiis existunt, eos carere contingeret,qui ad Missam iis diebus in suam parochialem Ecclesiam non conveniunt. Immo verò quia hoc audiendæ illis diebus Missæ parochialis munus à fidelibus minùs diligenter præstatur, & à quibusdam planè negligitur; multa incommoda inde existunt. Hinc in plerisque sæpe Fidei articulorum,& Dei,sanctæque matris Ecclesiæ præceptorum, quæ ad salutem consequendum Christianum hominem nôsse oportet imperitiâ, festorum dierum cultus neglectus, debita Christianæ pietatis opera non exculta, non cognita Christiana familiarium institutio, languescens sacerdotum parochorum omne officium, eorum aliquis contemptus, sanctissimorum institutorum,& sacrorum Canonum violatus usus: hinc denique in Ecclesiis parochialibus, quæ à majoribus tanto pietatis studio exædificatæ sunt, instaurandis, ordinandis, sartis tectisque habendis cura multis ex partibus neglecta, in illisque nulla, aut penè exigua Ecclesiastica ad divina officia obeunda necessaria supellex. His tot tantisque malis atque incommodis unusquisq; occurrere studeat,id diligẽter exsequendo quod sanctorumPatrum suadet auctoritas,quod Tridentina Synodus monet ac jubet, quod ex illius jussu nos de uniuscujusq; vestrûm salute soliciti, paternis vocibus cohortamur & monemus in Domino. Nec verò quenquam aliquod, quod vel ex parochialis Ecclesiæ aliqua distantia,vel ex pluvia,frigore,æstu,temporumve vicititudine existit, incommodum ab hoc officio deterreat: immo verò ad illud diligentiùs exsequendum,prout in Domino confidimus, se quisque eorum accedant necesse est, qui salutis suæ memores, hujus rei gravitatem, eorum quæ commemorata sunt,ratione perpendunt: quique aliquando secum animo reputabunt, non solùm parochialem Ecclesiam sibi datam esse, in qua primùm baptismo suscepto Christo Domino renati, aliis sacramentis alantur ad perpetuam salutem,sed parochum etiam sacerdotem sibi loco parentis esse debere, quem diligant, colant, atque observent; hoc sibi proponentes, illum pro fidelibus sibi commissis apud Deum internuncium ac deprecatorem esse, divinæ legis interpretem, dispensatorem mysteriorum Dei, Christianæ vitæ & morum disciplinæ magistrum, à quo omne petant piè recteque agendi consilium, ac denique ministrum omnium ferè quę ad salutem eis necessaria sunt. Huic autem no-

stræ

stræ monitioni, etsi omnes pro præcipua suæ salutis cura audientes esse debent, imprimis tamen patres-familiâs, tutores, ludimagistros, cæterosque aliorum moderationi curationive præfectos cohortamur, divinaque contestatione admonemus, ut de sua & aliorum quorum curam gerunt, salute soliciti, primùm ipsi hæc paterna monita amplectantur, tum illos etiam crebris cohortationibus, ad illa exsequenda inflamment: idque curent, ut non solùm Missę & divinorum officiorum tempore, illi in parochialem Ecclesiam conveniant; verùm etiam, ut institutas in ea doctrinę Christianę scholas statis illis diebus frequentent.

Hic inserta erat formula professionis Fidei à Pio IV. præscripta, quam cùm jam suprà in Concilio Toletano anni MDLXV. ediderimus, omittendam hic duximus.

DECRETA
SYNODI DIOECESANÆ
VALENTINÆ.

Pręside Illustrissimo ac Reverendissimo Domino Joanne Ribera Patriarcha Antiocheno, & Archiepiscopo Valentino, anno MDLXXXIV. mense Septembri.

DECRETUM I.

Quando, & quantum pro literarum lectione, quæ in Ecclesiis fieri solet, à curatis accipi possit.

COMMENDANDA sane & laudabilis est in hac nostra diœcesi consuetudo, qua parochi & eorum vicarii nihil accipiunt, quum literæ matrimoniales, aut cujusvis alterius rationis literæ, quarum lectio ad ipsorum munus spectat, in Ecclesiis ad populum perleguntur: quem morem in posterum etiam servari volumus. Quia tamen aliquando ad perlegendas in pulpito diebus festis privatarum personarum literas, quales sunt monitoriæ, & illæ quibus excommunicatio infertur, & quæ dicuntur Paullinæ, non parum laboris insumendum est; statuimus, Synodo approbante, ut in posterum pro singulis literis monitoriis quoties legentur, nummos quatuor; & pro Paullina una, & aliis quæ minimè breviores fuerint, solidum unum accipere possint.

DECRETUM II.

Quomodo ceræ quarta accipienda sit.

SOLET in hac nostra diœcesi quum mortui sepeliuntur, ceræ quæ dicitur *Quarta*, non uno eodemque modo, sed variè à diversis accipi: ut autem unus in tota diœcesi in hac re modus observetur; statuimus, approbante Synodo, prædictam ceræ Quartam hoc modo ab omnibus accipi debere: Si ad sepeliendum defunctum funerales cerei, qui *intortitia* dicuntur, deferantur; duo ex illis pro qoarta accipientur: itidem ex cereis majoribus & communibus duo, quos ipse accipiens maluerit. Si verò minores tantùm cerei allati fuerint, aut sine cereis mortuus sepeliatur; possit sex accipère solidos, juxta decreta hujus Archiepiscopatus synodalia: aut ex parvis illis cereis tot, quot pro consuetudine quibusdam in locis dari solent, accipiat. Quem modum in omnibus Archiepiscopatùs Ecclesiis servari volumus, ne ullum ea in re sit in diversis Ecclesiis discrimen.

DECRETUM III.

Ne duplex portio ob defuncti tantum receptionem accipiatur.

QUOTIES defunctus aliquis extra propriam parochialem Ecclesiam sepeliendus erit; si contigerit aliquam ob caussam, utpote propter loci distantiam, clericis parochiarum, quæ funus comitantur, duplicem portionem deberi, ut in catalogo Synodi Diœcesanę Valentię celebratæ anno MDLXVI. præscribitur, mandamus, ne Ecclesia illa, in qua sepeliendus erit defunctus, ob illius receptionem portionem illam duplicem accipiat. Neque enim æquum est, ubi dispar est labor, parem esse mercedem; nisi fortè Ecclesia illa ab ipsa defuncti domo funus comitata, eundem cum altera laborem subiisset. Tunc enim duplicem portionem ipsa etiã reportabit.

DECRETUM IV.

Peregrinationes in oppidis minimè fiant non vocato oppidi curato.

ACCIDIT aliquando, ut ex oppido in oppidum peregrinationes in processionum modum, devotionis alicujus occasione, non accersito oppidi rectore, fiant: quæ cùm posthac ob ea incommoda, quæ ex illis aliquando evenire solent, permittendę non sint; ipsis etiam parochis omnibus & eorum vicariis, Synodo approbante, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ mandamus, ne si hujusmodi processiones ad eorum oppida perveniant, illis cum processione aut aliter obviam eant; ac ne ad eorum ingressum campanæ pulsentur.

DECRETUM V.

Si occisus aliquis fuerit ab hoste, quamvis moderatã, solitâ tamen pompâ sepeliatur.

EXSTIRPANDA planè est prava illa consuetudo ab aliquibus in hanc diœcesim inducta, qua si qui fuerint ab inimicis occisi, aut sinistro aliquo casu occubuerint, nocturnu

ctu absque lumine & comitatu sepeliri solent: & quod magis dolendum est, ipsum etiam Missæ sacrificium, & suffragatoriæ preces, quibus Ecclesia pro defunctis orare solet, impiè omittuntur. Quapropter omnibus nostri Archiepiscopatus rectoribus atque vicariis, aliis itidem personis omnibus Ecclesiasticis, ac ipsis etiam laicis, sub excommunicationis pœna, in quam contrà agentes ipso facto incidant, præcipimus, ne in posterum alicujus defuncti corpus prædicto modo sepeliant, aut sepeliri permittant. Immo verò rectores ipsi, cū non constiterit conditum ab ipso defuncto fuisse testamentum, modum quo sepeliri debet, constituant: ut scilicet interdiu, præcedente cruce, & subsequente Ecclesiæ parochialis clero, adhibito etiam campanarum sonitu, sepeliatur. Pòst verò, quamprimùm rector poterit, ipsum testamentariarum caussarum judicem de ea re certiorem faciat, ut quæ suffragia pro defuncto illo sint Deo offerenda, designare possit: ut fit, juxta synodalia statuta, cùm quis intestatus obierit.

DECRETUM VI.

Publicè excommunicati, post etiam diebus Dominicis nominatim publicentur, aut ea de re Superior consulatur.

EXSECRANDA est illorum animi obduratio, qui magno censurarum Ecclesiasticarum contemptu, excommunicatione multo tempore ligati, rationem qua illa solvatur, minimè quærunt. Quare parochis omnibus nostri Archiepiscopatus, eorumque vicariis mandamus, imposità illis si aliter egerint, excommunicationis latæ sententiæ pœnâ, ut Dominicis diebus in ipso Ecclesiæ suggestu eos qui in parochialibus eorum Ecclesiis publicè & nominatim excommunicati fuerint (quorum nomina penes se descripta habeant) nominatim publicent: aut certè (si res ipsa poposcerit) Superiorem de caussa, ob quam id fieri debere non videbitur, consulant. Populo etiam significent, excommunicatos illos vitandos esse, & fidelium participatione esse privatos: quæ publicatio durabit donec de illorum absolutione per literas ejus, à quo excommunicatio lata fuit, constiterit.

DECRETUM VII.

Personas Ecclesiasticas nullis impositionibus, ac ne indirectè quidem, à dominis, vel universitatibus esse gravandas.

QUAMQUAM contra dominos temporales, & quascumque locorum universitates, quę ipsos Beneficia obtinentes, & personas Ecclesiasticas, adversùs Ecclesiæ immunitatem, impositiones, & quas vocant *tallias*, ab ipsis impositas, solvere compellunt; Jus canonicum statuta condiderit, graves etiam pœnas imposuerit; quia tamen in hac nostra diœcesi nonnullis in locis palliato quodam locationis, quam *arrendamentum* vocant, colore, Ecclesiasticæ personæ indirectè saltem gravantur; æquum erit hoc malum pro viribus nostro etiam decreto evellere. Solent enim domini & universitates, aliquâ pecuniæ summâ acceptâ, macella locare (quæ locatio, ut diximus, *arrendamenti* nomine appellatur) concedentes ut in illis non solùm carnes scindi ac vendi possint, sed etiam ut carnis libra aliquantò pluris quàm valeat, vendatur: qui justi valoris & pretii excessus verè locum impositionis habet. Qua ex re Ecclesiasticæ personæ detrimentum patiuntur, nisi illis superabundantis illius pretii restitutio fiat. Quare Lateranensi Concilio, & Bullæ in Cœna Domini inhærentes, approbante etiam Synodo, prædictis dominis temporalibus, si dicto modo Beneficiatos, aut sacris initiatos, aut quoscumque religiosos ad prędictam impositionem solvendam, aut alias quascumque compulerint, excommunicationem latæ sententiæ eo ipso incurrendam imponimus. Si verò universitates fuerint, ipso facto interdicto subjaceant, à qua excommunicatione minimè absolvantur, neque interdictum cesset, donec predictæ impositionis solutione ipsi Ecclesiastici liberentur, & damni ac impensarum eis restitutio fiat.

DECRETUM VIII.

Quomodo in die commemorationis defunctorum possint in eadem Ecclesia plures Missæ pro defunctis decantari.

UT nostrorum Ecclesiasticorum paupertati aliquo modo subveniamus (quod libenter à nobis præstatur) quoties absque incommodo aliquo id fieri potest, sic statuendum esse, ipsa Synodo approbante, duximus: Quamvis meritò, ac etiam sanctè à Reverendissimo domino Martino de Ayala prędecessore nostro in Synodo Diœcesana Actione I. cap. 14. sancitum fuerit, in die commemorationis omnium defunctorum unam tantùm Missam, nempe conventualem, decantandam esse; reliquas verò omnes privatim & submissa voce celebrandas; quia tamen populi devotio ex pluribus decantatis Missis augeri videtur; & ne hac occasione populus eo die à propriis suis Ecclesiis aliò divertat, si viderit non adeò honorificè & solenniter posse ibi pro suis defunctis sacrificia offerri; declaramus, plures Missas prędicto die in una Ecclesia decantari posse, dummodo id successivè fiat, ut una scilicet post aliam, & singulæ integrè à principio ad finem, & cantu non præcipiti decantentur. Licebit autem tot decantare Missas, quot convenienti & debita veneratione decantari poterunt. Accipiat autem clerus pro singulis hujusmodi Missis solidorum decem eleemosynam, non eo plus. Quod autem ad ipsas absolutiones attinet, is ordo in eis servetur, qui in dicto decreto fuit constitutus.

DE-

DECRETUM IX.

Subdiaconi Beneficia obtinentes, ad distributiones & emolumenta in Ecclesiis admittantur.

BENEFICIA Ecclesiastica obtinentes, quia ad subdiaconatûs tantùm ordinem sunt promoti, cùm non jam ad sæculum retrocedere possint, jamque altari deserviant, ac proinde de altari sit illis vivendum; meritò, approbante Synodo, declaramus, illos in hac nostra diœcesi ad omnes distributiones in Ecclesiis percipiendas, & ad omnia integrè emolumenta, ad quæ cæteri, qui presbyteri sunt, admittuntur, admittendos etiam esse, uno excepto Extremæ-unctionis sacramento.

DECRETUM X.

Construantur in Ecclesiarum archivis repositoria, in quibus Beneficiorum acta tutè custodiantur.

IPSO temporis decursu compertum fuit, atque ipsa nos etiam experientia docet, multorum Beneficiorum redditus, illorum incuriâ qui ipsa Beneficia obtinent, in dies magis amitti: cujus rei illa potissima est caussa, quòd segniter admodùm ipsa censuum acta, & alia instrumenta ad Beneficium pertinentia ab eis custodiantur. Quare huic malo occurrere volentes, ipsa consentiente Synodo, mandamus, ut in omnibus nostræ diœcesis Ecclesiis, in quibus Beneficia fuerint instituta, post tres menses ab hujus Synodi promulgatione rector & clerus intra ipsum Ecclesiæ archivum repositorium unum conficiant, cum tot scriniolis, sive cellulis, quot in illa Ecclesia Beneficia fuerint. In quo acta omnia & instrumenta ad Beneficium spectantia in posterum recondantur, ita ut singulæ cellulæ singulis Beneficiis deputentur. Quod ipsorum Beneficiatorum expensis respectivè fiat. Quæ acta educi inde sine urgenti necessitate minimè possint, & nisi cautio de illis in eundem locum restituendis intra tempus ab archivi custode præscribendum, ipsi prius fuerit data. Quod ipsum repositorium clausum semper erit, cujus clavem servabit idem archivi custos. Quod autem ad ea Beneficia spectat quæ in monasteriis, confraternitatibus, hospitalibus, & aliis piis locis, quæ Ecclesiæ parochiales non sunt, fundata fuerunt; mandamus, eorum Beneficiorum acta & scripturas in repositorium illius parochiæ reponi, intra cujus ambitum monasteria illa, confraternitates, hospitalia, & pia loca fuerint sita.

DECRETUM XI.

In funerariis actibus eadem portio clericis parochialium Ecclesiarum detur, quæ clericis Metropolitanæ Ecclesiæ dari solet.

INVALUIT consuetudo in hac Valentina civitate, ut in quibusdam funerariis actibus, ad quos Ecclesia Metropolitana cum aliis Ecclesiis parochialibus concurrit, major portio clericis Metropolitanæ Ecclesiæ, quàm aliarum Ecclesiarum parochialium tribuatur. Sed ne aliquibus hæc disparitas sit injucunda, approbante etiam Synodo statuimus, eandem posthac parochialium Ecclesiarum clericis portionem dari debere, quæ clericis Metropolitanæ Ecclesiæ datur; cum labor sit omnium æqualis.

DECRETUM XII.

In Missa conventuali præfatio & oratio Dominica cantu, non submissa voce proferantur.

EA festa, quæ in Ecclesia præcipuè celebrantur, solenniter à nobis peragenda sunt. Quare ut aliqui ea in re abusus tollantur, præcipimus, ne ulla ex caussa diebus Dominicis & festis in Missa conventuali præfatio & oratio Dominica absque cantu submissè dicantur: neque in matutino officio antiphonæ & responsoria suo cantu priventur. Qui huic decreto repugnaverit, 40. solidis multetur, fabricæ Ecclesiæ applicatis.

DECRETUM XIII.

Celebrans Missam ex his Missis, quæ ad collectorem spectant, eam in libello papyraceo describat.

QUO majoris momenti est, & magis salutiferum Missæ sacrificium, quod pro vivis & defunctis Deo offertur, tantò diligentiùs curandum est, ut Missæ tam ab ipsis jam defunctis, quàm ab his qui vitam adhuc agunt, Ecclesiis ad celebrandum relictæ & impositæ, verè celebrentur. Quapropter, consentiente etiã Synodo, cuicumque presbytero qui Missam ex his celebrare Missis voluerit, quæ in parochiis ad Ecclesiæ collectorem spectant; præcipimus, ut illam eodem ipso die propria manu in quaternione papyraceo, vel libello ad hoc deputato describat: ita enim faciliùs ac certiùs poterit visitator ea de re rationem exigere, & omnia ad veros calculos revocare. Si aliter egerit, nulla illius Missæ quæ scripta prædicto modo non fuerit, ad celebrantis utilitatem ratio habeatur,

DE-

DECRETUM XIV.

Quòd qui in parochialibus Ecclesiis mortuos sepeliunt, quos fossores vocamus, reliquis in officio suo exsequendo præferantur.

JURA omnia ac privilegia Ecclesiarum parochialium, utpote quæ suorum parochianorum spiritales matres verè habeantur, in omnibus earum ministris observari maximè debent, etiamsi minister ille ultimum inter illos locum habeat. Cùm igitur hi ministri, qui in Ecclesiis parochialibus mortuos ex officio sepeliunt, illis Ecclesiis continuò inserviant, & earum pauperes gratis sepelire, aliaque obsequia illi sine ullo emolumento frequenter præstare soleant; meritò præsenti hoc nostro decreto illos hoc modo juvandos esse decernimus. Si defunctus aliquis in propria parochiali, seu alia quacumque Ecclesia sit sepeliendus, idque comitante confraternitate aliqua ex his, quę ad hujusmodi funerarios actus peculiares ministros habent; propriæ parochialis Ecclesię sepeliendi minister suum munus exsequatur, hoc est ipsum cadaver deorsum deferat, ad Ecclesiam portet, atque etiam, si in propria parochiali Ecclesia sepeliendum est, sepeliat. Quòd si aliquem ex his actibus confraternitatis ministri efficiant, ministro tamen propriæ parochialis Ecclesiæ portio integrè persolvatur, ac si suo officio functus omnino fuisset, nulla in contrarium obstante consuetudine.

DECRETUM XV.

Visitatores domibus Rectorum aut clericorum excipi hospitio possint.

IN nostra Diœcesana Synodo ante hanc ultimò celebrata, decr. XXXIX. statutum fuerat, ne visitatores nostræ diœcesis ipso visitationis tempore ad rectorum vel clericorum domos hospitii causâ diverterent. Sub excommunicationis itidem latę sententiæ pœna præcipiebatur, ne parochi seu clerici per se, vel per alium, pecuniam aut quodcumque aiiud munus visitatoribus conferrent: ac ne ipsi visitatores sponte etiam oblatum reciperent. Quoniam tamen multis in locis non alia ad illos hospitio excipiendos, quàm ipsius rectoris domus reperiri potest: & in ipsa domo, in qua visitator excipitur, de corrigendis personarum Ecclesiasticarum moribus sæpè est agendum, quod inter laïcos minimè decet; ut omnem, etiam ob rem parvi momenti, censuræ metum auferamus; hoc nostro decreto potestatem visitatoribus facimus, ut possint posthac rectorum & clericorum domibus hospitio excipi. Itidem declaramus, pœnâ illâ excommunicationis latæ sententię illos tantùm ligari, qui visitatores suis expensis alnerint: & ipsos visitatores, si hujusmodi alimenta tempore visitationis præter stipendium eis assignatum, acceperint; reliqua in prædicto decreto statuta suam virtutem & robur habeant.

DECRETUM XVI.

De reductione Missarum.

QUAMVIS de Missarum reductione, quæ ex variis defunctorum relictis imposite erant, nec celebratæ adhuc ob sacerdotum paucitatem fuerant, in nostra Diœcesana Synodo anno Domini MDLXXVIII. celebrata sancitum fuerit; & toto hoc tempore ut celebrarentur diligenter curaverimus; fieri tamen ob eandem caussam non potuit, quin multę adhuc celebrandę relinquantur. Ne igitur piæ testatorum voluntates depereant, & ut illorum conscientię, quibus hoc negotium incumbit, consulatur; sacri Tridentini Concilii decretum sequuti, quod incipit: *Contingit sæpè*: ubi potestas Episcopis datur, ut in Diœcesana Synodo hac de re statuere ea possint, quæ ad Dei honorem & cultum, Ecclesiæque utilitatem judicaverint expedire; in hunc modum statuimus: In omnibus, tam collegiatis quàm parochialibus hujus diœcesis Ecclesiis (in quibus declaramus sequentem Missarum reductionem necessariam esse) Missæ omnes ex variis defunctorum relictis imposite, quæ hactenus celebrari minimè potuerunt, sed neque nunc possunt, ac proinde necessariò celebrandæ supersunt; reducantur, sicut præsenti hoc decreto illas reducimus, in anniversaria perpetua, aut in distributiones quotidianas, quę ad horas in choro præsentibus distribuantur, aut in alia pia opera nostrâ voluntate & arbitriu exprimenda, ut pro qualitate & necessitate cujuscumque Ecclesiæ illi convenire judicabimus; ita tamen ut qui hęc commoda senserint, intelligant se adstrictos esse ad orandum, & commemorationem pro illis faciendam, qui legata illa pro animarum suarum salute reliquerunt: & ad ea etiam prętanda, quę à nobis ad hanc rem illis imponentur. Ut autem perpetua hæc anniversaria celebrari possint, & distributiones quotidianæ in choro persolvi, & alia pia opera perfici; eas omnes eleemosynas, quæ ad prædictas Missas eelebrandas in Ecclesiis congestæ sunt, ex nunc ad dictos effectus applicamus. Ex qua pecuniarum summa in tutis ac securis locis censûs, nostro tamen assensu & decreto, constituantur.

DECRETUM XVII.

Propria parochialis Ecclesia generaliter ad funus procedere potest, aliis non generaliter procedentibus.

SI defunctùs aliquis extra parochialem suam Ecclesiam sepeliendus sit, petaturque ut ad funus deducendum ipsa tantùm propria parochialis Ecclesia generaliter procedat,

datį præcipimus, ne ex ea parochia in qua, vel intra cujus ambitum defunctus sepelietur, plures clerici ad illum sepeliendum conveniant, quàm ex propria parochiali Ecclesia ad eundem effectum convenerint: ne alicui invito tot impensæ absque ulla caussa fiant: non obstante huic decreto quacumque alia hujus Archiepiscopatus in contrarium constitutione.

DECRETUM XVIII.

De cereis in altaribus dum Missæ celebrantur accendendis.

UT eâ, quâ decet, veneratione sacrum Missæ sacrificium celebretur, mandamus, ut in beatæ Mariæ virginis, & animarum altaribus, in quibus frequentiùs Missæ celebrantur, duo justę magnitudinis cerei apponantur, qui donec Missa finiatur sint accensi. Impensę sumentur ex eleemosynariis beatæ Mariæ virginis, & animarum patinis, ubi eleemosynę abundaverint.

DECRETUM XIX.

De his qui examini & caussis Ecclesiasticis præficiuntur.

SACRI Tridentini Concilii decreto obtemperantes, eorum examini, qui vacaturis Ecclesiis sunt præficiendi, sequentes S.T. Doctores, approbante Synodo, deputamus, quorum nomina sunt sequentia:

D. Jacobus Ferrusius.
D. Blasius Navarro.
D. Joannes Mija-vila.
D. Petrus Monçò.
D. Antonius Galant.
D. Bartholomæus Pasqual.
D. Petrus Joannes Ascensius.
D. Gaspar Aldana.

Ad caussas verò Ecclesiasticas & spiritales, quæ ad forum Ecclesiasticum pertinent, in partibus à Sede Apostolica, vel ejus Nunciis, seu legatis committendas, sequentes in hac diœcesi Valentina judices nominantur.

Ægidius Roda U. J. D. & Cancel. Valentinus.

Petrus Català U. J. D. & canonicus Valentinus.

Joannes Joachimus Mija-vila sacræ Theologiæ D. & canonicus Valentinus.

R. Commendator monasterii beatę Mariæ virginis de Mercede civitatis Valentiæ.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi, & sanctissimæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Anno à nativitate ejusdem Domini nostri MDLXXXIV. die verò Martis vicesima qointa mensis Septembris, horâ ante meridiem octavâ, in majori aula palatii Archiepiscopalis Valentini, in quam omnes qui pręhabitis Synodi congregationibus intererant, & interesse debent, ad prelibatā horā citati & convocati fuerant; legitimè congregatis Illustriss. & Reverendiss. domino D. Joanne Ribera, Dei & Apostolicæ sedis gratiâ Patriarcha Antiocheno & Archiepiscopo Valentino, & admodùm reverendis domino D. Gaspare de Castelvì Pręcentore, Francisco de la Serna Archidiacono Setabensi, Bernardino Gomesio Miedes Archidiacono Saguntino, Petro Català canonico J. U. D. Frācisco Tudela canonico, & Joanne Joachimo Mija-vila canonico, in sacra Theologia doctoribus, & Dignitatibus & canonicis insignis Metropolitanæ sedis Valentinæ, & capitulo ejusdem sedis deputatis. Et reverendis Sebastiano Larraz J. U. D. sacrista & canonico Ecclesię collegiatæ civitatis Xativæ pro eadem Ecclesia, & Joanne Barberà in sacra Theologia magistro, decano, & Ludovico Blesa canonico Ecclesiæ collegiatæ de Gandia pro eadem Ecclesia. Qui procuratoriis mandatis legitimè suffulti erant: quæ mandata apod Synodum examinata & approbata fuerunt. Nec non plebanis, rectoribus, vicariis, aliisque præsentis Valentinę diœcesis clericis de jure Diœcesanę Synodo interesse debentibus, & admissis, prout aliàs specialiter fuerunt legitimi ad Synodo assistendum declarati: invocato priùs Spiritus sancti auxilio, qui unus benignus est bonarum actionum inspirator, & certissimus sacrorum Conciliorum præses; idem Illustrissimus & Reverendissimus dominus Patriarcha & Archiepiscopus Valentinus in suo solio residens, constitutiones & decreta, quæ numero decem & novem suprà descripta sunt, & aliquot antè diebus proposita, perpensa ac discussa fuerant; in hac omnium postrema congregatione legi mandavit, lectaque alta & intelligibili voce fuerunt. Cumque rogâsset idem Illustrissimus ac Reverendissimus dominus Archiepiscopus universam Synodum, an placeret dictas constitutiones & decreta stabiliri & promulgari, Synodumque Diœcesanam ad laudem & gloriam omnipotentis Dei absolvi & finiri? omnes una voce, & communi applausu responderunt, se eas constitutiones & decreta approbare & amplecti: postulantes ut in lucem ederetur, finisque Synodo feliciter imponeretur. Quibus peractis, Illustrissimus ac Reverendissimus dominus Archiepiscopus, omnibus, qui Synodo interant ipsum comitantibus, in templum Metropolitanum descendit: ubi pontificalibus indutus, ministris solenniter ei assistentibus, in sacello templi maximo, præsentibus in eo omnibus qui ad Synodi celebrationem venerant, consedit. Tunc reverendus Jacobus Ferrusius sacræ Theologię doctor, cùm ab ipso Illustrissimo ac Reverendissimo domino benedictionem accepisset, in templi suggestum ascendit, & hujus Diœcesanæ Synodi decreta omnia, magna cleri & populi multitudine audiente, legit ac promulgavit. Post hęc decantari cœpit hymnus: *Te Deum laudamus*: & absoluta soleni per templi ambitum processione, res ad Dei omnipoten-

tis

tis laudem in finem perducta fuit.

Quę omnia me præsente licentiato Feliciano de Figueroa presbytero, ejusdem Illustrissimi ac Reverendissimi domini Patriarchę & Archiepiscopi Valentini, & Diœcesanæ hujus Synodi secretario, gesta sunt, & ad rei memoriam literis mandata.

Joannes Patriarcha Antiochenus & Archiepiscopus Valentinus.
Licentiatus Felicianus de Figueroa.

CONSULTATIO

APUD SACRAM CARDINALIUM Concilii Tridentini interpretum Congregationem, super confessariis ab Ordinario juxta Bullam Cruciatæ probatis.

Illustriss. ac Reverendiss. Dñe.

CUM in regnis Hispaniarum utentibus Cruciatæ sanctæ facultatibus, optio detur eligendi confessorem illis benevisum, dummodo sit is idoneus, & ab Ordinario approbatus; hæc verba nonnulli ita indiffinitè usurpant, ut sufficere intelligant ad idoneitatem requisitam, in aliis diœcesibus approbationem ab uno & diverso factam Ordinario: & ita in diœcesi Valentina approbati ab alio Ordinario quàm Archiepiscopo, tentârunt munus exercere prædictum, impediente id D. Reverendissimo Archiepiscopo, qui prætendit, etiam juxta dictæ Cruciatæ verba, nullum in sua diœcesi confessiones posse audire, nisi à se tanquam loci Ordinario approbatum, licèt ab alio quocumque Episcopo fuerit antea idoneus judicatus: & ut evitetur omnis scandali occasio, supplicatur humiliter pro ejus parte, ut Illustrissima ac Reverendissima D. V. dignetur hoc dubium in sancta Congregatione decidendum proponere. Quam Deus Optimus Maximus ad vota feliciter.

Erat in margine hujus libelli.

Congregatio Concilii respondit: approbatum ab alio quàm à Valentino Episcopo, in diœcesi Valentina non censeri approbatum ab Ordinario.

Reverendissimo atque Illustrissimo Domino, uti fratri, D. Archiepiscopo Valentino.

REverendissime atque Illustrissime domine, quid senserit sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini interpretum de Amplitudinis tuæ quæsito; an confessarius ab uno Episcopo approbatus, in alterius diœcesi officium suum exercere possit, in margine libelli his literis adjunctis, descriptum Amplitudini tuæ mittimus: cui bonam valetudinem, ac perpetuum divinæ gratiæ præsidium exoptamus. Romæ die ultimo Januarii MDLXXXII.

Amplitudinis tuæ uti frater
Philippus Boncompagnus Card. S. Xysti.

CONCILIUM MEXICANUM PROVINCIALE

CELEBRATUM MEXICI AN. MDLXXXV.

PRÆSIDE D.

D. PETRO MOYA DE CONTRERAS

ARCHIEPISCOPO EJUSDEM URBIS.

Confirmatum Romæ die xxvii. Octobris, anno MDLXXXIX. & postea jussu regio editum Mexici anno MDCXXII. sumptibus D. D. Joannis de la Serna Archiepiscopi: ac tandem Lutetiæ Parisiorum in Collectione Labbeana Tomo ultimo.

PRÆMONITIO AD LECTOREM.

CONCILIUM *Mexicanum Provinciale I. similiter & II. citantur in hoc III. nunc exhibendo. Verùm neutrius eorum exemplaria, diu multumque quæsita, nancisci potuimus: ideoque nec licet indicare quonam anno, sub quo præside, aut circa quid celebrata fuerint. Iccircò nos hoc Concilium, quamvis reverà tertium dici debuisset, tum quòd priorum Acta desiderentur, tum etiam quòd ultimum sit, absque numero edere duximus.*

Porrò Concilium Burgense itidem Provinciale citatur in hoc ipso Mexicano: sed quodnam illud fuerit, à quo Archiepiscopo eius clarissimæ Ecclesiæ coactum, aut quo anno, incertum nobis est; cùm ejus Acta vel perierint, vel lateant.

Reverendissimis Patribus ac dominis Coëpiscopis, ac Comprovincialibus nostris, capitulis Cathedralium Ecclesiarum, parochis, ac universo statui Ecclesiastico provinciæ Mexicanæ,

JOANNES DE LA SERNA

Archiepiscopus utramque salutem in Domino precatur.

NON satis ad perfectum prudentissimus ille pater-familiâs opus suum perduxisset vineam plantando; si plantata sepe non circumdedisset [a]. *Singularis enim ferus depasceret eam: vindemiarent qui prætergrediuntur viam, & vulpes parvulæ demolirentur.* Sed ne in ea excolenda locatus labor in cassum succederet, vallo munivit, turrim apposuit, [b] *verticem* (scilicet) *legis attollens*; ut sic instructa maceria tuta- tam

[a] Matth. c.21 Psalm 79. Cant. 2.15.

[b] Ambrosius lib. 9. in c. 20. Ioannis.

tam agricolis locaret. Quis enim eorum ita dexter in excolendo, tam patiens in sufferendo, tam audax in resistendo, tam tenax in perseverando, tam fortis foret in persequendo sine legum adminiculo, sine decretorum inexpugnabili præsidio? [c] *Cum pluribus dimicet oportet is, qui imperare pluribus intendit.* Unusquisque enim suæ obtemperat voluntati & voluptati, proclives sunt ad malum hominum appetitus, nec à proposito unquam desistent, donec ad effectum placita perducant. Magnum ergo, & indignum chaos, truculentaque confusio humanam hanc societatem turbaret [d]. *Tot tantorumque, quæ cœlestes largiuntur, donorum & bonorum non esset fruitio, vel usus rectus sine lege, sine justitia, sine rectore.* Ideo ergo vineam suam sepe circumdedit, id est Ecclesiam lege vallavit & stabilivit, quæ rebelles cogeret, petulantium audaciam cohiberet, prætergredientes viam, ne vineam conculcarent, puniret. Nullumque majus bonum huic suæ familiæ potuit locuples in misericordia tribuere, quàm legis propugnaculum, quo homines in officio continerentur, gladium hunc ancipitem, quo tyrannorum vires frangerentur, divinæ voluntatis expressionem, qua [e] *servus sciens voluntatem domini, faciat, ne vapulet.* Ideo familiarissimus domini Moyses in signum magnæ erga se dilectionis postulabat: *Si inveni gratiam in oculis tuis, scire me fac viam tuam.* viam, id est, voluntatem: *tu gusto.* Quid jucundius servo, quàm certò scire, & non divinare voluntatem domini? Magnum ergo bonum vineæ plantatę, sepe fuisse circumdatam: utilissimum colonis voluntati domini ex præscripto parere. Utile etiam impudentibus, & dyscolis, ab effrænatis appetitûs insultibus cohiberi salutari illa violentia, quam regius vates postulabat: [f] *In camo & fræno maxillas eorum constringe, qui non approximant ad te.* Camum & frænum appellat Scripturæ leges, & præcepta, quibus ab instituto superbæ hominũ voluntates arcẽtur, ne in præceps ruant, innatæ superbiæ calcaribus actæ, qua contra fas & rectum ad inordinatos ruunt affectus. Ideo Judæorum doctissimus Philo dicebat [g]: *Quòd lex semper pugnat cum superbia.* Quasi hoc sit proprium illius munus, devio superborum hominum affectui resistere, illorum se exsecutioni opponendo, præceptorum habenis ne caderent, detinendo. Non ergo ad perfectum duxisset opus suum pater-familiâs, si vineæ plantatæ contentus, de vallo & sepe non fuisset solicitus.

[c] Plutarch. in apophteg. Lacon.
[d] Plutarc. ad Prin. indoct.
[e] Luc. c. 12. n. 47.
[f] Psal. 31.
[g] L. de transmigratione.

Vineam non ut olim de Ægypto, sed de Catholicæ Ecclesiæ uberiori solo, Hispania videlicet fœcundissima regione [h], *in terram hanc salsuginis, & vastæ solitudinis* transtulit sapientissimus pater. *Ejecit* gentes, & plantavit eam abolito idolorum cultu, & fugatis idololatriæ tenebris, solerti cura & indefesso animo sanctissimorum virorum sacerdotalis ordinis, tam sæcularium quàm regularium institutorum, quibus vineam plantandam, excolendam, & propagandam locavit. [i] *Sed ut novellæ plantationes in juventute sua* profundas radices jacerent, & uberiores fructus magno agricolarum labori & conatui succederent; opus fuit, ut condensa legum sepe circumdaretur, quarum aliæ operarios dirigant in cultura, aliæ stimulent oscitantes in ministerio, & indebitè illud tractantes compescant. Quod cùm optimè perpendisset dominus Petrus Moya de Contreras prædecessor noster, vir jure mille titulis & nominibus venerandus, quamvis gravissimis detentus curis, & totius hujus regni guber-

[h] Psalm. 79.
[i] Psalm. 143.

natione

natione occupatus, Provincialem Synodum coëgit, in qua doctissimi Episcopi comprovinciales interfuerunt, quorum maturo consilio, & quâ summâ præditi erant prudentiâ, municipales leges fuerunt conditæ, consonantes quidem Patrum antiquorum doctrinæ, sacrorum Conciliorum decretis, Juri communi conformes, maximeque regionis istius moribus, & hominum conditioni aptatæ. In qua re licèt omnes, qui de jure Concilio interfuerunt, communiter insudârunt; sed in ordinandis, & disponendis decretis plus cæteris laboravit doctor D. Joannes de Salzedo tunc secretarius simul & consultor dicti Concilii, sacrorum Canonum primariæ Cathedræ moderator, & in illa nunc emeritus, nostræ Metropolitanæ Ecclesiæ meritissimus decanus; in posterum autem majorum hujus regni Ecclesiarum pontificalem sedem pro meritorum censura occupaturus. Subjectum fuit celebre hoc Concilium integerrimæ censuræ Senatûs regii Indiarum, de cujus licentia & approbatione Romam translatum est Apostolica auctoritate firmandum, in quo quidem tantum temporis consumptum est, ut jam antiquatum videretur, seu de medio sublatum. Sed cùm advertissem, quòd quò impares sunt vires nostræ ad tantam provinciam sustinendam, eò pluribus auxiliis indigemus; quorum præcipua sunt dicti Concilii decreta, nullum non movimus lapidem, nulli sumptui pepercimus, ut volumen hoc oblivioni traditum in lucem prodiret, prælóque mandaretur; ut sic ad omnium agricolarum, & operariorum manus perveniret, & tantorum decretorum ope uberiores proventus exspectarentur.

Tanti operis, tamque necessarii huic provinciæ, gratiæ debentur bonæ memoriæ domini Petri, quo præside tam utiles leges sunt ordinatæ, quibus totus hîc novus orbis spirituali in regimine gubernetur. Et crediderim quòd non minus honoris & celebritatis ejus nomini sit deferendum, quàm illius nunquam satis pro dignitate laudandi Ferdinandi Cortesii hujus novi orbis expugnatoris. Comparans summus eloquentiæ parens victoriam Salaminam Themistoclis, & Solonis decretum de judicibus Areopagitis constituendis, dicit [a]: *Non minus præclarum hoc, quàm illud judicandum est. Illud enim semel profuit; hoc semper proderit civitati*. Id enim profectò accommodari poterit hujus Concilii ordinationi. Et si incredibilia Cortesii facinora cum illius celebratione comparentur, jure dicere possimus, non minus præclarum hoc, quàm illud judicandum esse. Illud enim semel profuit, hoc semper proderit provinciæ. Mihi autem pro tanto, tamque utili negotio nihil postulo; nec pro magna argenti summa insumpta, nec pro labore impenso, quàm ut à vobis pro grato obsequio habeatur: & quia pro omnibus laboravi, omnes mihi debitum persolvatis pretium incomparabile assiduatum & devotarum vestrarum precum. Quarum vobis certas vices rependam, ut vestris meritis suffulti, post pensum ritè persolutum, fideli redditâ villicationis ratione, in Domini gaudium mereamur intrare; in quo valete ut opto. Mexici quinto idus Septembris anno Domini MDCXXII.

[a] Lib. 1. offic.

Joannes Archiepiscopus Mexicanus.

In

IN NOMINE SANCTÆ ET INDIVIDUÆ TRINITATIS, PATRIS, ET FILII, ET SPIRITUS SANCTI.

SANCTA Provincialis Mexicana Synodus ad ſacrorum Canonum ſtatuta, ac præcipuè Generalis Concilii Tridentini decreta obſervandum & exſequendum, ad Fidei Catholicæ propagationem, ac divini cultus augmentum; ad cleri & populi reformationem, ad communem denique Mexicanæ provinciæ nuper in Euangelio genitæ, ac Chriſto Domino recèns natæ, in ſpiritualibus, & temporalibus utilitatem, Mexici (quæ Metropolis eſt novæ Hiſpaniæ Indiarum Occidentalium maris oceani) ritè & canonicè congregata: præſidente in ea Illuſtriſſimo ac Reverendiſſimo D. D. Petro Moya de Contreras, Dei & Apoſtolicæ ſedis gratiâ Archiepiſcopo Mexicano, atque etiam provinciæ gubernatore, ejuſque regii Senatûs præfecto; hæc, quæ libris ac titulis diſtincta ſequuntur, ſtatuit, ſancit, atque decernit.

LIBRI PRIMI

TITULUS PRIMUS

De ſumma Trinitate, & Fide Catholica.

De Fidei profeſſione.[a]

§. I.

FIDES, janua illa noſtræ ſalutis, ſine qua Deum invenire & invocare, Deo ſervire & placere nullus in hac vita poteſt, quam Chriſtus docuit, Apoſtoli prędicaverunt, ſancta Romana Eccleſia tenet & profitetur; primum fundamentum eſt, cui totius Chriſtiani ędificii fabrica innititur. Igitur, ut hæc Indiarum Occidentalium Eccleſia, tanquam novellum germen plantata, ſpuriis vitiorum errorumque propaginibus reſecatis, firmiſſimas agat radices, & abundanti divinæ gratiæ flumine irrigata, cœleſte illud, quod Deus dat, ſumat incrementum, ac dignos vitæ ęternæ fructus ferat; ſacroſancti Tridentini Concilii auctoritate ſuffulta Provincialis Mexicana Synodus, quam ſuę congregationis initio præſtitit, Catholicæ Fidei profeſſionem renovans; ſtatuit, ac pręcipit, ut omnes ii, qui in poſterum Beneficia Eccleſiaſtica quęcumque obtinebunt, infra duorum menſium ſpatium à die adeptę poſſeſſionis, & qui in Synodum Diœceſanam convenire debent, in ea Synodo, quę primo quoque tempore celebrabitur; necnon Epiſcopi in prima Synodo Provinciali, cui primum poſtquam electi fuerint intereſſe contigerit[b], publicam Fidei profeſſionem facere, & Romanę Eccleſiæ obedientiam jurare & ſpondere teneantur, ad formam in conſtitutione felicis recordationis Pii Papę IV. pręſcriptam, quam conſtitutionem ſinguli Epiſcopi in ſuis diœceſibus, quò citiùs fieri potuerit, publicari procurent; à cujus publicatione poſt ſex menſes elapſos, nullus in rectorem, ſeu cancellarium alicujus univerſitatis vel ſcholę eligatur, aut ad doctoralem, ſeu magiſtralem gradum, in quacumque facultate promoveatur, nec ad publicè, vel privatim literas docendum, etiam ſi regularis fuerit, admittatur; niſi priùs ad prędictæ conſtitutionis formulam juramentum Fideique profeſſionem emiſerit. Sic enim fiet, ut jacto Fidei Catholicæ fundamento, quod ſuprà ſtructum fuerit doctrinę ędificium, firmum ac ſtabile perſeveret.

De prædicatione verbi Dei.

§. I.

PRÆCIPUUM Epiſcoporum munus eſt docere populum Euangelium Dei, quos tanquam Apoſtolorum ſucceſſores, ea maximè cura exercere debet,[c] ut rectè pureque tractent verbum veritatis, ac formam habeant ſanorum verborum, quibus plebes ſibi commiſſæ doctrina ſalutari ita paſcantur, ut Chriſto paſtori bono ſemper inhæreant. Quod optimè perpendens ſacroſanctū Tridentinum Concilium, ſtatuit ac decrevit, omnes Epiſcopos, & alios Eccleſiarum Prælatos, teneri per ſe ipſos, ſi legitimè impediti non fuerint, ad prædicandum

[a] Ex Concil. de Guadix in princ. & Granat. tit. *de ſumma Trin. & fide Cath.* Toler. & Compoſtellan. 1566. act. 1. in princ. Milan. 1. in princ. *Syn.* de Quiroga in proœmin & Provinc. ejuſdem act. 2. c. 1. & Limenſe 3. in princip. ſeſſ. 25. c. 2. *de reform.* Milan. 1. in princ. & Granat. ubi ſuprà, & Provinc. de Quiroga act. 3. c. 11. [b] In Bullario Apoſt. Bulla 107 p. 639. Pius IV. Bulla 102. pag 632. Milan. 1. in princ. & III. Conc. fol. 187. verbo, *Quicumque.* & IV. fol. 620 & V. in princip. fol. 703. num. 5 Concilior. [c] Cap. *Inter cætera. de offic. ord.* Conc. Trid. ſeſſ. 5. c. 2. & ſeſſ 24. c. 4 *de refor.* Milan. 2. tit. *De prædic. verbi Dei.* Compoſtel. act. 3. c. 2. & Milan. 5. tit. *Quæ ad Prædicat. verbi Dei,* &c. fol. 707.

dum Euangelium Dei: si verò legitimè impediri contigerit, idoneos viros assumere debeant ad prædicationis munus salubriter exsequendum. Quamobrem hæc Provincialis Synodus, auctoritati Concilii Tridentini, & veterum patrum innixa, Episcopos, & alios Provinciæ Mexicanæ Prælatos in Domino cohortatur, ut in hanc curam toto pectore incumbant, ac greges sibi commissos, ipsimet, præsertim in Ecclesia, verbo Dei pascant; sin autem se interdum verè impeditos cognoverint, per viros idoneos ex præscripto ejusdem Concilii sibi eligendos, hoc munus studiosissimè populo præstent.

§. II.

PArochi verò, & curati, qui in dispensando subditis verbo Dei, coadjutores Episcoporum sunt, & juxta Concilii Tridentini [d] decretum, Dominicis saltem diebus, & festis solennibus oves sibi commissas pro earum sensu & intelligentia salutaribus verbis pascant, docendo ea quæ ad salutem sunt necessaria; eis itidem annunciando, quæ vitia declinare, quæve sectare virtutes oporteat, ut pœnam æternam evadere, & cœlestem gloriam consequi valeant. Id verò parochi & curati prædicti per se ipsos præstare debeant; sin minus, ab Ordinario compellantur: quòd si legitimè impediti fuerint, summo studio invigilent, ne desint ministri idonei ad id muneris adimplendum. Ut autem prædicationis usus perpetuò conservetur, & in dies magis atque magis cum fructu animarum accrescat; iis, qui prædicandi officio funguntur, regulas proximè annotatas hæc sancta Synodus observandas proponit.

§. III.

PRædicatores verbi Dei, juxta Concilii Tridentini [e] præceptum, Scripturam sacram interpretentur eo sensu, quem sancta mater Ecclesia, & unanimis sanctorum Patrum consensus comprobavit: nec prudentiæ suæ innixi, Scripturæ vim faciant, ad singulares, novos, & pro suo arbitratu excogitatos sensus eam detorquendo: nec quicquam ab Ecclesia, aut probatis Ecclesiæ doctoribus alienum proferant.

§. IV.

MYsterium aliquot Fidei semper exponant, ex aliquo Euangelii loco argumento desumpto, ut auditores frequenter Dei verbum audiendo, facilè percipiant quæ sibi ad salutem maximè sunt necessaria.

§. V.

DIfficilibus [f], & inanibus quæstionibus prorsus abstineant, ne se ipsos ostentare magis, quàm Christum prædicare videantur; sed ad ea quæ pro cujusque gradu, qualitate, conditioneve magis expediunt, auditores exhortentur, eosque facilioribus & convenientioribus mediis ad hæc consequenda studiosissimè instituant.

§. VI.

EPiscopos, aliosve prælatos, & magistratus civiles cum offensione auditorum ne acerbè objurgent; sed si quid in illis dignum reprehensione invenerint, privatim potiùs eos admoneant, populum verò, juxta dictum Apostoli [g], præpositis suis, etiam dyscolis, obedire cohortentur.

§. VII.

IN reprehendendis vitiis cauti sint, nec quemquam tacitè aut nominatim insectentur; sed potiùs ita se gerant, ut pietatis & charitatis solùm studio, non peculiari alicujus odio adductos, id facere omnes intelligant.

§. VIII.

DEnique doctrina quam docent, ut efficacior sit, non minùs vita & exemplo, quàm sermone comprobetur, ne quod verbis afferunt, moribus impugnent, & dum aliis prædicant, ipsi reprobi efficiantur.

De doctrina Christiana rudibus tradenda.

§. I.

CHristus pastor bonus dimisit nonaginta novem in montibus, ovem unam perditam quærens: Judæorum vepribus laceratus est, ardentique amore flagrans pro suis ovibus mortem obivit. Quo sanè exemplo pastores alios, quibus sui gregis cura demandata est, satis docuit quantum de ovium salute deberent esse soliciti; illarum imprimis, quæ [h] lanæ debiles, ac derelictæ cùm sint, majori indigent pastoris adjumento. Id igitur sibi proponens hæc sancta Provincialis Synodus [i], propter rudium multitudinem penè innumerabilem in his Indiarum partibus degentium, summo studio providere curavit, ut pueri, servi, Indi, & omnes alii, cujusvis ætatis & conditionis, elementorum Fidei ignari, Christianâ doctrinâ instruantur, ne parvuli petentes panem frangentis defectu pereant. Quia verò maximè oportet,

[d] Conc. Trid. sess. 25. c. 2. Milan. 1. & 5. ubi suprà fol. 707. & Guadix. tit. 2. const. 2. & Granat. ubi suprà, *de summa Trin. & de officio rectoris*, n. 2. & 13. & Synod. de Quiroga, constit. 41.
[e] Concil. Trid. sess. 5. cap. 2. Vide Conc. citata suprà.

[f] Concil. Tolet. 1566. act. 3. cap. 3. [g] *Ad Philip.* 3. 1. Petr. c. 2. [h] Catechis. Pii V. [*] plenè. [i] Ex Concil. Trid. sess. 24. c. 7. *de reform.* & sess. 25 in fine. & Tol. ubi suprà act. 3. cap. 5. & Limense concil. 3. act 2. c. 3. & act. 4. c. 17.

tet, ut facra doctrina in omnibus fibi cohærens, ad unam etiam præfcriptam formam tradatur catechifmus, quo eorum quę quifque fcire debet, brevis ac facilis fumma contineatur, ab eadem Synodo probatus, ordineque difpofitus eft, ad totius Mexicanæ provinciæ ufum. Ideoque ftatuit ac pręcipit hęc Synodus, ut catechifmum prædictum fecum habeant illi, quibus docendæ Chriftianę doctrinæ fummam in Ecclefiis, fcholis, ac puerorum collegiis cura injuncta eft, eoque utantur fub pœna excommunicationis majoris, non obftante quacumque in contrarium confuetudine. Epifcopi etiam admonentur, ut quam primùm catechifmum hunc in eam Indorum linguam transferri faciant, quam finguli in fuis diœcefibus ufitatiorem noverint. Tranflationibus verò k de Epifcoporum confenfu emiffis, eandem cum catechifmo originali, auctoritatem Synodus tribuit, prohibens fub eadem excommunicationis pœna ufum omnium aliarum, quæ antè prodierunt, vel poft hoc Synodi decretum aliter prodibunt, quàm eft pręfenti conftitutione fancitum. Non tamen propterea exclufum volumus catechifmum fummi Pontificis auctoritate confectum, aut ab aliis inferioribus auctoritatem habentibus in pofterum conficiendum.

§. I I.

Curati omnes l, tam fęculares, quàm regulares, in tabella adfcriptum apud fe retineant doctrinæ Chriftianæ contextum, videlicet, orationem Dominicam, falutationem angelicam, fymbolum Apoftolorum, Antiphonam *Salve regina*, duodecim articulos Fidei, decem legis divinæ pręcepta, quinque Ecclefiæ mandata, feptem Fidei facramenta, feptem capitalia vitia. Quæ omnia (non tamen inter Miffarum folennia) recitari faciant fingulis Dominicis Adventûs, & à Dominica Septuagefimæ, ufque ad Dominicam Paffionis inclufivè. Hæc enim fępiùs repetita commemoratio noftræ Fidei initia noftrę figet memoriæ. Quapropter curati quoties id negligenter omiferint, pondo tribus mulctentur fabricæ illius Ecclefię, cujus ipfi curam gefferint, applicandis.

§. I I I.

Quia verò fruftra doctrina memoriâ retinetur, nifi ex ea quifque intelligat, quid fibi ad falutem fit neceffarium, quid credere, quidve operari oporteat; Tridentini Concilii auctoritatem hęc Synodus fequuta, in virtute fanctæ obedientię curatis mandat, ut omnibus diebus Dominicis, ipfi per fe, aut fi legitimo teneantur impedimento, per viros idoneos Ordinario probatos, Chriftianam doctrinam tradant atque exponant ad eam formam & rationem, quibus difpofitus eft catechifmus per hanc Synodum approbatus, atque in hoc munere exfequendo unius horę fpatium infumant. Habeant etiam finguli curati prædicti in fuis parœciis tabulas, quibus fervi, famuli, & pueri duodecim annorum ætate minores, nomina fua profeffi infcribantur, eorumque parentes, ac dominos itidem curati moneant, quatenus ad Chriftianam doctrinam edifcendam prędictos mittant, cumprimùm ftatutâ horâ, fono campanæ, proprio ad id munus affignato; ad Ecclefiam convocabuntur. Si qui verò heri, aut domini bis admoniti fervos mittere neglexerint, quoties id omiferint, pondo unum perfolvant, quod denunciatori, & fabricæ Ecclefiæ, in qua id contigerit, applicetur: cujus pœnæ tunc fufficiens erit exfecutio, fi curatus, aut is, qui doctrinam Chriftianam tradit, delinquentem à fe admonitum fidem fecerit. Hifpanis autem, & fervis Æthiopibus, iis etiam qui ex altero parente Æthiope nafcuntur, & Chichimechis doctrina Chriftiana, linguâ Hifpanicâ tradatur, Indis verò propriâ fuâ maternâ.

§. I V.

Ludimagiftri m ftudeant, pueros cum primis literarum rudimentis, doctrinâ & Chriftianis moribus imbuere: quibus ad id pręftandum jubetur, ut fingulis diebus pueros alta voce recitare faciant, Fidei initia, eademque illis explicent ad ordinem in catechifmo ab hac Synodo conftitutum; quoties verò id negligenter omiferint, pœnæ duorum pondo fubjaceant, hofpitali domo, ac denunciatori æquis partibus applicandorum.

§. V.

Indorum curati, tam fæculares quàm regulares, omni diligentia procurent, ut in illis oppidis, pagis, feu vicis, in quibus ipfi refident, fcholæ inftituantur, ubi Indorum pueri legere & fcribere difcant, Chriftianæ doctrinæ documenta accipiant, Hifpanamque linguam doceantur. Id enim maximè conveniens ad Chriftianam ac civilem eorum inftitutionem. Admonentur tamen curati, ne has fcholas erigendi prætextu, Indorum operis ad ligna ferendum, & alios fuos proprios ufus abutantur. Quod fi fecus fecerint, à Pręlato puniantur, & ad reftituendam Indis juftam laborum fuorum mercedem compellantur. De quo latiùs infrà titulo de injuriis & damno dato.

§. V I.

Sunt pleraque n hujus provinciæ loca, in quibus permulti fervi vinculis ferreis conftricti, permultique Indi metallorum fodinis & ergaftulis inclufi tenentur, qui neceffariâ ad falutem doctrinâ deftituuntur, non fine magno confcientiæ eorum, qui eos fic conftrictos tenent, detrimento, ac dolore Epifcoporum, quo-

k Concil. Rhemen. c.15. & Lim.3. act.2 c 6. l in cap. *Baptizandi* in cap *Non liceat. de confe* dift.4 Concil. Forolul. in praefat. ad finem. & Mogunt. c.45. & Guadix. tit. 6. conft. 51. & Granat. ubi fuprà. & fyn. de Quiroga in princ. & Limenfe 3. act.2. c.4. 8. feff 24. c.4. *De refo m.* Guadix. tit. 2. conft 6. & Synod. de Quiroga conft. 41. in fin. & Lim. 3 act. 2. c. 4. & Milan.5. fol.708. verf *At verò quo populus.* m Mexic. 5. c.3. §.1. Guadix. tit.6 conft 50 & 51. Milan 2. tit. *De ludimagiftris* & tit. *De fidei initiis à parochis tradendis* Tolet. act. 3. cap.5. & Granet. *De fumm. Trin* n.2. & 4. & *De offic. rectoris.* n. 11. *De magift.* n. 2. & Synod. de Quiroga conftit. 42. §. 2. & §. final. Concil. Mogunt. c.45. & Lim.3. act.2. cap 6. & 43. n Mex.2. cap 19. §. 4. Concil. Mil. 5. fol. 757. verf. *Nulla eft amplior.*

quorum pastorali solicitudini incumbit oves pascere, & earum saluti prospicere. Cupiens igitur hæc sancta Synodus huic tam gravi incommodo occurrere; Episcopis, seu Prælatis, ad quos pertinet, maximè commendat, ut his afflictis ac spirituali cibo egentibus, opportunum præstent auxilium. Præcipit etiam fodinarum & ergastulorum dominis, ut servorum suorum saluti consulant, nec eos spirituali bono privent, quos ipsi ad temporalem tantùm utilitatem detinent.

§. VII.

Jubet præterea hęc Synodus quibuslibet hujus provinciæ personis; ne si paganos servos emerent, fodinis, sive ergastulis prædictis antè includant, quàm Fidei Christianę documentis instructi, sacro baptismatis fonte abluantur. Quòd si secus fecerint, suorumque servorum spirituali saluti impedimento fuerint; pro tam immani in Deum perpetrato scelere, gravem in eos animadversionem Prælati exerceant.

De sacramentis doctrinæ Christianæ ignaris non administrandis.

§. I.

Cum plerique° Fidei documenta, ac vim & rationem sacramentorum ignorent, quaque debeant animi dispositione ad sacramenta accedere non intelligentes, eadem infructuosè suscipiant, quo fit ut Christiano charactere insigniti, Christianum institutum minimè teneant; ne hoc malum latiùs manaret, statuit hęc Synodus, ut nullus curatus, sive sæcularis, sive regularis, sacramentum baptismi adultis tribuat, si priùs fide Catholica instructi non fuerint, aut saltim lingua sua familiari non didicerint orationem Dominicam, symbolum Apostolorum, decem præcepta legis, ac de peccatis suis aliquod doloris signum præbeant. Quod ut meliùs fiat, parochi antequam adultos, temporibus statutis titulo *De baptismo & ejus effectu*, sancto baptismate intingant, qui & quàm sint idonei baptismum suscepturi, Episcopo, seu ejus vicario, ubi commodè fieri poterit, notum faciant. Parochis p etiam præcipitur, ne quemquam Hispanum, Indum, aut servum ad benedictionem nuptialem admittant, nisi priùs illum, qui est matrimonio conjungendus, hortati fuerint, ut orationem Dominicam, salutationem angelicam, antiphonam *Salve regina*, symbolum Apostolorum, Fidei articulos, præcepta Decalogi, præcepta Ecclesiæ, septem sacramenta, ac septem vitia capitalia, si ea ignoraverit, quam primùm discat, alioquin arbitrio Ordinarii punietur. Curatus autem si secus fecerit, tria pondo persolvat, quorum partes duæ parochiæ contrahentium, tertia vero denunciatori applicetur. Injungitur quoque q confessoribus, ut diligenti studio pœnitentes examinent de doctrinę Christianę cognitione, eosque admoneant ad eam capessendam.

De impressione & lectione librorum.

§. I.

Perversa doctrina non minus scripto, quàm verbo tradita, maximo solet esse nocumento. Quapropter, juxta Concilii Tridentini, decretum, statuit ac jubet hęc Synodus, ne quis imprimere, neque imprimi facere, aut de novo in vulgus emittere audeat, nec emere, vendere, aut apud se retinere cuiquam liceat, quosvis libros, nî priùs examinati, probatique fuerint ab Ordinario, & de ejus licentia in scriptis impressi: sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda, & quinquaginta pondo minarum piis operibus, accusatori, & impensis hac de caussa factis æquis partibus distribuendarum.

§. II.

Iisdem etiam de caussis hæc Synodus sub pœna excommunicationis prohibet, ne quis inter Indos, libros, sermones, tractatusve de rebus ad religionem pertinentibus, in vulgarem eorum linguam evulget, nisi translatio vulgaris hujusmodi, priùs ab Ordinario examinata probetur.

§. III.

Quia verò experientiâ compertum est, ex lectione librorum, quibus turpia & obscœna continentur, morum corruptelam oriri; hęc Synodus exhortatur, ne quisquam libros similes apud se retineat, aut ab his legi permittat, qui suæ curę subsunt. Libri autem veterum Latinorum, quia ad Latinę linguę usum atque peritiam conferunt, permitti poterunt, prudenti tamen adhibita cautela, ne eorum lectio juventuti in malum proclivi offendiculum paret.

De impedimentis propriæ salutis, ab Indis removendis.

§. I.

Ut Indi, in fide Catholica, quam singulari Dei beneficio susceperunt, stabiles perseverent; diligentissimè cavendum est, ne illis antiquæ impietatis vestigium ullum impressum remaneat, ex quo levi aliqua occasione desumpta, diabolicæque fraudis astutiâ decepti, iterū tanquam canes ad idololatriæ vomitum revertantur. Quamobrem hęc sancta Synodus statuit ac præcipit, ne Indi in saltationibus, aliisque suis ludis laureati, aut aliis insignibus ornati incedant, quibus aliquam idololatrię speciem, suspectionemve prębeant. Cantiunculis etiam veteres suas historias, falsæque religionis impietates referentibus uti nequaquam permittantur, sed ea solùm cantent, quæ à suis parochis & vicariis fuerint approbata. Hu-

° Vide infrà tit. *De Baptismo.* §. 4. Guadix. tom. 2. const. 6. & Synod. de Quiroga const. t. p Guadix. tom 2 const 61. Synod. de Quiroga. ubi suprà. q Concil. Mil 5. fol. 708. vers. *Primò omnibus.* r Sess. 4. in decreto *De editione & usu sacror. lib* vers. *Sed & impressoribus.* & reg 10. ex indice lib. & Mex. 1. cap. 74. §. 1. & Synod. de Quiroga const. 128. Mexica. 1. c. 74 Mex 6. c. 39. reg. 7. in indice libr. prohibitorum, & Limens. 3. act. 3. c. 37. & Granat. tit. *De mag* n 2. & Mil 3 fol. 587. vers. *Quorum libr* & 5. tit. *Qua ad fidei tuenda studium pertinent.* fol 707. vers. *Episcopi cura.* Vide suprà conc. citata. f Mex. 1. cap. 73.

Hujusmodi autem saltationes, & ludi, nec in Ecclesia, nec in occulto aliquo loco fiant, sed publicè, ubi eorum gestus, actiones, & verba omnibus ad sensum pateant. Neque hæc fieri permittantur in diebus colendis, nisi post Missarum solennia ante meridiem, post meridiem verò dum vespertinum celebratur officium, à ludibus similibus cessent, ut ipsi quoque vesperarum officio intersint. Si verò contrà fecerint quàm præsenti est decreto sancitum, à suis parochis corrigantur, ut admoniti, in posterum his abstineant.

§. II.

Gubernator [t] etiam, & alii Catholicæ majestatis ministri, omni studio & diligentia provideant, ne in domibus, aut aliis quibusvis ædificiis collocata idola exstent; immo eadem dissolvi, ac penitùs deleri faciant, excelsaque loca ubi miseræ illæ gentes dæmonibus immolabant, quæ *Cues* Indi vulgò vocârunt, dejici, ac solo æquari præcipiant: ne antiquus humani generis hostis, qui semper nocendi artes quærit, ullas inveniat pristinæ impietatis imagines, quas denuò à gentilitate conversis callidè suggerat ad decipiendum; immo ita iis, quæ jam contritis diaboli laqueis, bene, juvante Deo, liberati sunt, omnis idololatriæ via intercludatur, ut gentilis insaniæ prorsus obliti, fortes in Christi fide permaneant.

§. III.

Cum, non sine magno dolore eorum qui Christiano zelo ardent, in his Indiarum partibus, usu & experientia manifestum sit, in montuosis, asperrimisque locis Indos habitare dispersos, & à civili hominum congregatione remotos (quo fit, ut nec mores immanitate barbaros deponant, nec sanam doctrinam suscipiant, nec sacramentorum remediis juvari, & à vitiis coërceri possint, quodque pejus est, multi adhuc Christiano charactere insignit i non sint) cumque Catholica majestas, cujus oneri incumbit has sibi subditas gentes regimine moderari; suam conscientiam exonerare volens, insigni pietatis zelo sæpè caverit edicto, ne Indi sic dispersi in solitudinibus commorentur, sed ad numerosos populos reducti, in civili hominum congregatione vivant, nullaque tam justi mandati sequuta sit executio; iccircò hæc Synodus, ad quam maximè spectat solicitè providere, ne oves immaculati agni sanguine redemptæ aberrent, ac dæmonum, tamquam luporum crudelissima rabie lacerentur; gubernatores in his partibus Catholicæ majestatis vices obtinentes, quantum potest in Domino cohortatur, ut omni posthabito seculari impedimento, verè pio & Christiano animo in hanc curam incumbant, ut ipsi in caussa sint, quominus justissimum regium edictum ad debitum effectum perveniat: immo scientes quam sint in die tremendi judicii rationem Deo reddituri, toto animi conatu prædicti mandati executionem procurent. Prælatos quoque monet eadem Synodus, ut huic negotio conficiendo, ex quo indigenarum conversio, ac morum hujus provinciæ reformatio dependet, omnem operam præstent. Quod si minus fiat, nec majestas Catholica juri patronatûs regio satisfacere videtur, neque ejus ministri effectum edicti retardantes, excusabiles sunt in conspectu Dei, nec tuti in conscientia Episcopi esse possunt, si instantissimè non egerint, ut tam gravi malo, graviorique in dies futuro, nullatenus remedium differatur.

LIBRI PRIMI

TITULUS II.

De constitutionibus.

De auctoritate decretorum, & publicatione eorum. [x]

§. I.

Varietas temporum, ac necessitas rerum, sicut usu & experientia didicimus, plerumque in caussa esse solet, ut antiquis abrogatis legibus, aliæ denuò constituantur. Quare, & si constitutiones in duabus Synodis Provincialibus Mexici celebratis, primâ scilicet anno Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo quinto, secundâ verò millesimo quingentesimo sexagesimo etiam quinto, sanctè ac laudabiliter editæ sint, quibus potiùs insistere, quàm alias iterum condere oporteret; ea tamen horum temporum conditio est, isque hujus provinciæ status, ut nisi rerum opportunitati convenientiora decreta sancirentur, difficilè incommodis occurrentibus remedium afferri possit. Ne igitur ex legum multitudine confusio generetur, decrevit hæc Synodus, ut ex antiquis decretis illa quæ præsenti rerum statui conveniunt, simul cum denuò editis uno volumine comprehendantur, quo faciliùs ea quisque intelligat, quæ pro suæ conditionis ratione facere tenetur.

§. II.

Quæ quidem decreta solùm deinceps auctoritatem ac firmitatem habitura decernens eadem Synodus, omnes & quascumque personas hujus provinciæ, cujuscumque status, gradus, ordinis, & qualitatis existant, monet & hortatur, eisque in virtute sanctæ obedientiæ præcipit, ut decreta prædicta (dum tamen nihil sacris Canonibus, summorum Pontificum constitutionibus, & Concilii Tridentini decretis contrarium contineant) in omnibus, & per omnia, juxta eorum seriem, in posterum teneant & observent, sub pœnis in eis contentis, & aliis contra rebelles pro eorum contumacia aggravandis. Revocat [y] etiam

[t] Mexic. 2. cap. 72. [u] Mexic. 2. cap 73. & Lim. 3. act. 4. c. 4.
[x] Gratian. De constit. & Synod. de Quiroga in proœm. 3. Per quæ.
[y] Concil. Provinc. de Quiroga act. 2. c. 3. & act. 3. c. 50. & Lim. 3. act. 2 c. 3. & act 4. c. 24. & 25. cap. Annis, c. Determinamus, 18 dist.

etiam præsenti decreto omnes & quascomque alias provinciales constitutiones antè editas, quę hujus Synodi decretis insertæ, renovatę non fuerint, easque decernit irritas & inanes. Itidem omnibus, & quibuscumque Ecclesiasticis judicibus, ac justitiæ ministris mandat, ut per hec decreta, omnia in illis contenta exsequenda, caussas definire, ac in eis sententias ferre, eisdemque decretis stare debeant, sine contradictione cujusquam.

§. III.

NE autem [z] persona aliqua Ecclesiastica, sive sæcularis, ab horum decretorum observatione per ignorantiam se valeat excusare, sub pretextu quòd eorum promulgationi non interfuerit; hęc Synodos decernit, sufficientem esse solennem eorum promulgationem in hac Metropoli factam, ut omnes eisdem subjaceant, ac in eis contentas pœnas incurrant. Monet etiam ad uberiorem cautelam Episcopos, ut eadem in suis diœcesibus, si opus fuerit; vicario autem, seu presidenti, Sede Episcopali vacante, pręcipit, ut infra duos menses, à die habitæ notitię computandos, in Ecclesia Cathedrali decreta prædicta respectivè publicari faciat.

§. IV.

STatuit item [a] Synodus ad perpetuam horum decretorum conservationem, & ad commoditatem personarum Ecclesiasticarum, ad quas pertinet Ecclesiasticas constitutiones quibus gubernantur, legere, & salubriter intelligere; ut œconomus hujus Metropolitanæ Ecclesiæ infra duos menses immediatè sequentes post eorum promulgationem, decreta hæc chartâ pergamenâ scribi, ac sigillo hujus Synodi communiri faciat: eaque sic scripta & sigillata in archivo Metropolitanæ hujus Ecclesię asserventur. Post eorum verò impressionem, quum librorum copia commodè poterit haberi, singuli œconomi singularum Cathedralium Ecclesiarum hujus provinciæ, duos libros emant, quorom unum in uno choro, alterum verò in altero catenulis alligatos reponant. Singuli [b] itidem parochialium Ecclesiarum œconomi post sex menses à die publicationis præsentium decretorum, librum unum emant, quem in choro, vel sacristia, ubi ad usum legendi commodiùs haberi possit, catenulâ similiter alligatum collocent. Vicarii etiam curati, ac Beneficiati intra eorumdem sex mensium spatium, librum quoque unum apud se retineant. Qui omnes & singuli nominati, si intra præscriptum tempus his non paruerint mandatis, pondo viginti multentur, quorum partes duę Ecclesiæ ubi fuerint œconomi, vicarii, curati, aut Beneficiati applicentur, tertia verò accusatori.

§. V.

PRæterea [c] statuit, ut si judex aliquis Ecclesiasticus caussam definierit, aut in ea sententiam tulerit juxta aliquod hujus Synodi decretum; illud, partibus etiam non instantibus, inseri in processu faciat, ne sine eo processus originalis, aut illius exemplum ullibi reperiatur: si verò ad instantiam partis mandatum, sive monitoriales literæ, in alicujus decreti exsecutionem ab eodem judice concedantur; in iis introscripta decreti series de verbo ad verbum exprimatur. Quoniam verò hęc tertia Provincialis Mexicana Synodus, legitimè sub Apostolicæ Sedis obedientia congregata est, ad sacrorum Canonum, ac præsertim Universalis Concilii Tridentini observationem & exsecutionem, cupiens, ut omnia ab ea sancita atque decreta felicem in Domino consequantur effectum; protestatur [d], se nunquam intendisse, nec intendere sacrosancti ejusdem Concilii Universalis decretis contradicere, nec in aliquo repugnare, immo sancta ac salutaria ejus decreta piè suscipit, religiosè veneratur: protestatur etiam nolle se in toto, aut in aliqua parte derogare juri patronatûs regio, ab Apostolica Sede concesso Philippo Hispaniarum Regi nostro Catholico, qui novum hunc orbem occidentalem à Deo sibi commissum in pace & tranquillitate gubernat, ac singulari eximiaque pietate moderatur, cum fidei Catholicæ, & Christiani nominis propagatione. Pro cujus vita tantopere reipublicę Christianæ necessariâ, assiduè orare debemus, ut omnipotens Deus nationes barbaras, & Christiani nominis inimicas, sibi subjiciat, eique, ut quę in Christo fides est regnet, longa & felicia tempora concedat.

LIBRI PRIMI

TITULUS III.

De rescriptis.

De obedientia & exsecutione rescriptis Apostolicis debita. [e]

§. I.

SIcut oportet Prælatos, & judices Ecclesiasticos sine ulla intermissione, aut aliquavis caussa Apostolicis parere mandatis, eademque ad debitam exsecutionem perducere; sic etiam occurrendum est molestiis, vexationibus, & injuriis, quæ in his tam longè à summo Pontifice remotis locis, à multis inferuntur, qui falsis literis, quas ipsi Apostolicas dicunt, aut Brevibus summi Pontificis abutuntur, concessionis affectu fraudulenter immutato, vel termino in eis præfixo jam omnino elapso. His igitur incommodis providere volens hæc Synodus, statuit & præcipit omnibus hujus Archiepiscopatus, sive provinciæ Ecclesiasticis judicibus, ut omnibus, & quibuscumque Apostolicis mandatis sibi intimatis obediant. Nec tamen alicujus judicis, qui se, vel exsecutorem Apostolicum nominet, mandatum aliquod exsequantur, nisi priùs in casibus à jure expressis, originali judicis

[z] Mex. c. 1. c. 91. & Milan. 1. pat. 3. tit *De pœnis* vers *Ut nemini*. & Limens. 3 act. 9 c 2 & act 4. c. 94. & 35. [a] Mexic. 1. cap 98.
[b] Vide infrà, tit. *De offic. rectoris*, § 8. [c] Granat. tit. *De constit.* n. 2.
[d] Limans. 3. act 9. c. 2 in fine, & act. 5. cap. 2. Concil. Provinc. de Quirogæ act. 3. cap 51.
[e] Mexic. 1. c. 89. & Concil. Hispalen. de Deza. fol. 17. pag 2.

cis Apostolici hujusmodi commissione, processu, sive mandato coram Episcopo diœcesano, seu ejus vicario generali exhibitis, ut juxta præscriptum decretalis Epistolæ, quę incipit: *Cùm personæ*[f]; si literas authenticas esse cõstiterit, exsecutioni mandentur; si verò ob defectum aliquem, vel vim non habeant, vel earum exsecutio suspendi debeat; Prælatus summum Pontificem consulat, ut sic Apostolicis mandatis debita obedientia & exsecutio exhibeatur, & nullus injustè molestetur.

§. II.

UT aditus intercludatur dissentionibus & litibus permultis, quas nonnulli movere solent, obtinentes per literas Apostolicas certos sibi judices conservatores, sub prætextu, quòd eis à judicibus ordinariis injuriæ ac molestiæ inferantur; ad præscriptum sancti Concilii Tridentini[g] decernit hæc Synodus, ne literæ conservatoriæ hujusmodi cum deputatione judicum cuiquam suffragentur ad hoc, ut coram judice ordinario in caussis criminalibus & mistis non possit conveniri, & contra eum procedi, aut quominus in caussis civilibus, si quę ei jura ex cessione competierint, super illis liberè valeat apud judicem ordinarium conveniri. In civilibus etiam caussis, si ipse actor exstiterit, aliquem ei apud suos conservatores judices, in judicium trahere minimè liceat. Quòd si in his caussis, in quibus reus fuerit, contigerit ut electus ab eo conservator ab actore suspectus esse dicatur, aut si qua inter ipsos judices, con servatorem & ordinarium controversia, super competentia jurisdictionis orta fuerit; nequaquam in caussa procedatur, donec per arbitros in forma juris electos, super suspicione, aut jurisdictionis competentia fuerit judicatum. In caussis etiam mercedum, aut miserabilium personarum, non obstantibus conservatoriis literis, coram Ordinario conveniri possit. Nemo etiam similium literarum beneficio ultra quinquennium gaudere possit: familiaribus verò ejus, qui hujusmodi conservatoriis literis tueri solent, nihil illæ prosint, præterquam duobus dumtaxat, si tamen illi propriis ejus sumptibus vixerint. Non liceat quoque conservatoriis judicibus ullum habere tribunal erectum, seu scholarium collegia, & regularia loca, necnon hospitalia, actum hospitalitatis servantia, & universitatum, collegiorum, locorum, & hospitalium. Hujusmodi personæ, ad mentem ejusdem sacri Concilii hoc decreto minimè comprehensæ, sed exemptæ omnino sint, & esse intelligantur.

§. III.

STatuit etiam hæc Synodus auctoritatem Concilii Tridentini[h] secuta, ut dispensationes eæ, quæ gratiosè, & sine commissione particulari à summo Pontifice concedentur, suum non sortiantur effectum, nisi priùs ab Ordinario, tamquam Apostolico delegato summariè tantùm, extrajudicialiter cognoscatur, expressas preces subreptionis vel obreptionis vitio non subjacere.

§. IV.

IN commutationibus ultimarum voluntatum, quæ nonnisi ex justa & necessaria caussa fieri debeant; Episcopi tamquam delegati Sedis Apostolicæ, summariè & extrajudicialiter cognoscant, nihil in precibus, tacita veritate, vel suggesta falsitate fuisse narratum, priusquam commutationes prædictæ exsecutioni demandentur, ut est à sancto Concilio Tridentino[i] decretum.

LIBRI PRIMI

TITULUS QUARTUS

De ætate & qualitate ordinandorum & præficiendorum.

De scientia ad sacros ordines, & curam animarum necessaria.[k]

§. I.

SACERDOTALIS dignitas, & eorum qui altari deserviunt celsitudo non patitur quemquam ad id muneris admitti, nisi priùs ejus merita probata fuerint, ac bene perspecta. Præsertim cùm illud grave damnum Ecclesiæ Catholicæ importet, quòd multi ad sacros ordines sine delectu promoveantur, qui absque ullis meritis in tam sublimi gradu collocati, postea clericali instituto injuriam irrogantes, miserè ceciderunt. Quapropter vehementer exoptans hæc Synodus præterita damna resarcire, Ecclesiasticumque ordinem in pristinum dignitatis & splendoris locum restituere; quantum potest, Episcopos hujus provinciæ exhortatur, ne contra Apostoli * preceptum citò manus imponant; sed cum omni diligentia, & animi contentione, ordinandorum qualitates examinent, & merita expendant; neque eos, qui minus fuerint idonei, paucitatis ministrorum prætextu ad sacros ordines suscipiendos ullatenus admittant; cùm divinus cultus, animarumque commodum, paucis dignè, quàm multis indignè ministrantibus magis accrescat. Quæ omnia ut meliùs dirigantur, decernit primùm, ne ullus ad majores, vel minores ordines admittatur, nec ei ut admitti possit licentia concedatur, nisi priùs de eo periculo facto, his esse præditum qualitatibus constiterit, quæ ad illum gradum vel ordinem ex Concilii[l] Tridentini decretis sunt requisitæ.

§. II.

f *Cum persona, de privilegiis*, l. 6. g Sess. 14. cap. 5. & tex. ubi DD. in cap. 1. & finali *De off. & potest. judic. De leg.* in 6.
h Sess. 22. cap. 5. *De reform.* i Sess. 22 cap. 6. *De reform.*
k De hoc tit. vide Conc. IV. Milan tit *Quæ pertinent ad sacramentum ord.* fol. 638. Latiùs Conc. V. Milan. tit. *De examinandi ratio.* verb. *Ex primo.* f. 759. & tit. *De initiandis ord. sac.* f. 734. * ad Tim. 5 l Conc. Trid. sess 23 c. 7 *De reform.* Conc Limens. 3. act. 2. c. 33. sess. 21. c. 2. & sess. 25. c. 4. & 5. sess. 23. c. 4. usque ad c. 16. Concil. Mexic. l. c. 45. & Conc. Tarracon. tit. *De ætate. & qualit.* *ceterima tonsura.* fol. 16. Guadix tit 2. à constit. 42. usque ad 48. & Gran. dicto tit. *De ætate & qual.* & Syn. de Quiroga constit. 26. & 27. & Concil. V. Milan. ubi supra.

§. I I.

VERUM ad speciem magis descendendo, præter scientiam, & ætatem, quæ ex Concilii Tridentini decreto necessaria sunt; nullus nisi priùs juramento præstito de intentione permanendi in habitu clericali, admittatur, nec ad primam tonsuram promoveatur. Illi verò ante quartum decimum annum poterunt primâ tonsurâ initiari, qui in Cathedrali Ecclesia clericali toga & superpelliceo induti, per duos saltim annos divino cultui inservierunt, si priùs eorum parentes vel tutores propositum sibi esse juraverint in Ecclesiæ ministerio conservandi.

§. I I I.

NEmo *l* ad quatuor minores ordines promoveatur, nisi quantū fieri poterit, Ecclesiastici cantus rudimētis instructus.

§. I V.

AD *m* subdiaconatum promovendi, in cantu Ecclesiastico periti sint, & in recitando horarum officio, juxta ordinem Breviarii editi ex Concilii Tridentini decreto, exercitati.

§. V.

DIACONATUM *n* suscepturi, non in his solùm, sed in cæremoniis etiam illi ordini competentibus, examinentur.

§. V I.

QUI ex præscripto Concilii, Tridentini idonei reperti, in sacro presbyteratûs ordine fuerint constituti, primam Missam ne celebrent, nisi priùs, ut in titulo *De celebratione Missarum, & divinorum officiorum* habetur, à cæremoniarum magistro examinati & approbati, ab eodem celebrandi licentiam obtineant: formam præterea absolvendi à peccatis & censuris sciant. Ut verò tanti celebratio mysterii in suarum animarum salutem cedat, promotos ad sacerdotium monet & hortatur hæc Synodos, ut quantum sit illud Dominici corporis sacrificium, toto corde, totaque mente contemplantes, ad illud celebrandum divinæ gratiæ auxilio se præparent, eaque animi puritate ac sinceritate, quibus æquum est, sanctissimumque corporis & sanguinis Domini sacrificium accedant; sicque sanctuarium Dei ingrediantur, ut tamquam mediatores inter Deum & populum pacem componant.

§. V I I.

SACERDOTES, quibus animarum cura committenda est, quantum doctrinâ præstare debeant, vel ex eo facilè intelligere licet, quòd veluti duces, magistri, & medici existant, qui subditos in cœlum dirigant, sanam doctrinam doceant, spiritualibus eorum morbis medeantur. Quare *p* nullus curatum Beneficium obtineat, nisi priùs probatus & examinatus, idoneusque repertus, in sacramentorum, præsertim Pœnitentiæ, administratione versatus sit, & conscientiæ casibus bene instructus, ad formam ab hac Synodo dispositam, & unà cum directorio confessorum & pœnitentium comprobatam, quæ in omnibus & per omnia observetur, & executioni mandetur. Aptus præterea sit ad exponendum sanctum Evangelium subditis, eo saltem modo, quo magis ad salutem necessaria edoceri possint. Hinc enim fiet, ut subditi de suis parochis bonam opinionem concipiant, eosque tamquam patres spirituales confidenter adeant, ut quibus oportet ad salutem documentis, instruantur.

De vita, fama, & moribus ordinandorum. *q*

§. I.

QUIA vitæ integritas, & morum honestas in iis, qui ad Ecclesiasticos ordines promovendi sunt, literarū scientiæ præferri debent; hæc Synodus decernit & jubet, ne ullus Episcopus sibi subditos ad ordines admittat, aut admitti concedat, nisi priùs à fide dignis, & morum gravitate probatis testibus, tam Ecclesiasticis, quàm sæcularibus, cum quibus promovendus societatem inierit, vel aliàs fuerit conversatus, habito testimonio, quo possit constare ad ordinandum eo tempore, & per multos antea menses, quibus decet puritate & honestate vixisse, aleæ, aut aliis illicitis ludis pravè assuetum non fuisse aut esse, nec statutis à jure temporibus peccatorum confessionem omisisse. Quod si secus constiterit, nullatenus promoveatur, donec vitæ, ac morum conversatione in melius commutata, maculam deleat, ex anteacta vita susceptam. Difficile enim est eos in novo dignitatis gradu positos fieri meliores, qoi vitiis & sceleribus defœdati, non sine multorum scandalo, quibus eorum pravè facta nota sunt, ad illum statum pervenerunt.

§. I I.

ECCLESIASTICI ordinis perturbatio inde sepè secuta est, quòd is aditus nō sit occlusus, qui caducarum rerum cupiditate ducti, pravis cogitationibus sancta ministeria concupiscunt. Quare nullus ad sacros ordines admittatur, qui commisso crimine pœnâ sanguinis puniendo, magis ut pœnam sibi à sæculari judice infligendam evadat, quàm ut in sacris ordinibus proficiat, promoveri velit. Qui verò ob hanc cautelam sacros ordines susceperit, sit ipso facto suspensus; & si de crimine constiterit, tamdiu in exsilium relegatus sit, quamdiu Episcopo videbitur expedire.

§. I I I.

UT honor *r* & reverentia clericali ordini deferatur, sacris est Canonibus constitutum, ut qui aliquos patiuntur naturales defectus, ut alios, qui tametsi non imputen-

l Granat. & 5. Mılanens. ubi suprà § præcedendi. *m* Gran. & Milan. ubi suprà. *n* Gran. & Milan ubi suprà. *o* Sess. 23. c. 14. infià lib. 3. tit. 15. 2. 3. *p* Optimè loquitur Concil. 5. Milan. ubi suprà. tit. *Desumend. ord. sacram.* fol. 764.

q Conc. Trid sess. 7. c. 10. sess. 22. c. 2. sess. 21. c. 3. 7. 11. 13. & 14. Mex. L. c. 44. Guadix. tit. 2. const. 49. & Milan. I. tit. *Quæ ad sacrament administrationem pertinent.* & 4. & 5. ubi sup. 5. 2. & Granatens. *De ætat & qual.* n 4. & Limens. 3 act. 2. c. 30. In c. *Inter dilectos. De excess. prælat.* Conc. Trid. sess. 22. c. 1. *De refor.* & vide infrà lib. 3. tit 1. *De vit. & honest. cleric.* §. 21. & 15. Mex. 1. c. 47. *r* Guadix. tit. 2. constit. 47: 48. & 49. & Provin. de Quiroga act 3. c. 34.

tentur ad culpam, minùs decent clericalem statum, non ordinentur, ne sacris ordinibus initiati contemnantur, eorumque ministerium vituperetur. Propterea interdicit hæc Synodus, ne descendẽtes ab his, qui à sanctę Inquisitionis officio damnati fuerunt, in primo, & secundo gradu quoad patrem, quo ad matrem verò in primo tantùm, ad sacros ordines admittantur: quia vulgari infamia notati. De quorum natalibus tunc sufficiens erit inquisitio, quum ad parentes, & avos usque perventum fuerit: difficile enim esset propter antiquitatem ulteriùs progredi; inde que varia perjuria, calumniæ, & inimicitiæ orirentur. Inde etiam & Mexici, tam ab Indis, quàm à Mauris, necnon ab illis qui ex altero parente Æthiope nascuntur, descendentes in primo gradu, ne ad ordines sine magno delectu admittantur.

De titulo Beneficii, aut patrimonii.

§. I.

CUM non deceat, eos, qui divino ministerio addicti sunt, cum ordinis dedecore mendicare, aut sordidam aliquam artem ad victum exercere; Concilii [t] Tridentini auctoritate innixa hæc Synodus statuit, ne ullus clericus sæcularis ad sacros ordines promoveatur, nisi priùs Episcopo legitimè constet, eum Beneficium, quod sibi ad victum honestè sufficiat, pacificè possidere. Patrimonium verò vel pensionem obtinentes ordinari non possint, nisi illi quos Episcopus judicaverit assumendos pro necessitate, vel commoditate Ecclesiarum suarum; priùs quoque perspecto, patrimonium illud vel pensionem verè ab eis obtineri, taliaque esse, quæ eis ad vitam sustentandam satis sint. Perpendens [u] tamen hæc Synodus, quanta in hac provincia sit necessitas ministrorum maternam indigenarum linguam callentiũ; decernit, ut qui linguam aliquam Indorum noverint, ad sacros ordines promoveantur, etiamsi Beneficium, patrimonium, vel pensio ab eis obtenta talia non sint, quæ congruè victum suppeditare possint. His enim quominus ordinentur, periculum mendicandi verisimile est non obstare, quia si moribus, scientiæ, & ætati requisitis, linguæ quoque Indorum usum adjungant, Indisque sacramenta, & alia spiritualia ministeria præstare possint; inde quæ sibi ad victum sufficiant, cum decore Ecclesiastici ordinis comparabunt.

§. II.

OCCURRERE [x] volens hæc Synodus artibus & fallaciis, quibus aliqui nullum Beneficium aut patrimonium verè obtinentes, sed falsos Beneficiorum titulos, fraudulentasque facultatum donationes cum pacto tacito vel expresso de non recipiendo, vel restituendo confingentes ordinari solent; statuit ac decernit, ut si quis fraude dolove ad sacros ordines fuerit promotus, à susceptis ordinibus ipso sit facto suspensus, & pro tanto scelere arbitrio Ordinarii puniatur.

§. III.

JUXTA Concilii Tridentini decretum, illi tantùm patrimonium, vel pensionem obtinentes ordinari possunt, quos, Episcopus assumpserit pro commoditate alicujus Ecclesiæ, cui adscripti esse debent, ad munera Ecclesiastica obeunda, neque eam sine Ordinarii licentia deserere possunt. Verùm quia multi ad titulum patrimonii vel pensionis promoti, facilè deinde Ecclesiam cui adscripti sunt, relinquunt; jubetur, ut Ecclesiæ deputatio in titulis ordinum scripta inferatur. Visitatores quoque inquirant, an prædicti quæ præstare tenentur, muneribus functi fuerint: quòd si contra se gessisse compererint, ad præscriptum Concilii Tridentini [z], ab ordinum executione suspendantur, cujus suspensionis tempus Ordinarii arbitrio relinquatur.

De modo conferendi ordines, & literas dimissorias.

§. I.

IN conferendis ordinibus, ea prorsus ratio servari jubetur, quam amplexa est Universalis Tridentina [a] Synodus, juxta quã decernitur, ut Episcopi per seipsos ordines conferant: si verò ægritudine fuerint impediti, subditos suos non aliter, quàm jam probatos & examinatos, ad alium Episcopum dimittant. Nullus [b] autem nisi à proprio Episcopo ordinetur. Quod si ob legitimam caussam ab alio Episcopo promoveri quis petat, nullatenus ei permittatur, nisi ejus probitas ac mores Ordinarii sui testimonio commendentur, sub pœnis in Concilio Tridentino [c] statutis. Facultates de promovendo à quocumque minimè suffragentur, nisi habentibus legitimam caussam, ob quam à propriis Episcopis ordinari non possint, in literis exprimendam, ut est ab eodem Concilio [d] dispositum.

§. II.

AD abolendam [e] pravam consuetudinem contra decreta hujusmodi in hanc provinciam introductam, qua multi alienigenæ, ab alio, quàm à proprio Episcopo, & absque ejus consensu & approbatione ad titulum, quem vocant domicilii, sive jurati, ordinari consueverunt, præstito solùm juramento, sibi esse in animo in ea diœcesi, ubi promoti fuerint, permanere; interdicit hæc Synodus, ne quisquam ad titulum hujusmodi ordinetur, aut ordinari permittatur, nisi per tantum tempus in ea diœcesi vitam duxerit, ex quo probabile sit velle se ibi permanere. Quòd si aliqui contra hoc decretum fuerint promoti, ipso facto ab exse-

[f] Concil. Milan. V. fol. 766. verbo: *Hac in primis*. [t] Sess. 21. c. 2. [u] Conc. V. Limens. III act. 2. c. 31. [x] Exst. in c. penult. *De simonia*. Inquitur Provinc. de Quiroga actio 3. c. 32. & Limens. III. act. 2. c. 30. [y] Provinc. de Quiroga act. 3. c. 33. & vide infrà, lib. 3. tit 25. *De celebr. Missar.* §. 14. [z] Sess. 23. c. 16. [a] Sess. 23. c. 3. [b] Conc. V. Milan. fol. 765. verbo: *Quid Provinc.* [c] Sess. 23. c. 8. [d] Sess. 7. c. 11. [e] Limens. III: act. 2. c. 30. verbo *Quia verò*.

executione susceptorum ordinum suspendantur, & cujusque Beneficii, seu administrationis Indorum sint incapaces per triennium. Qui verò in una diœcesi ordinari cœperint, in alia, quamvis ibi per tres annos fuerint commorati, reliquos ordines non suscipiant, nisi à proprio Prælato cum literis dimittantur, & unusquisque proprium pastorem agnoscat, & hierarchiæ Ecclesiasticæ ordine minimè perturbato, quod est sanctorum Canonum, & sacrosancti Concilii Tridentini [e] decretis de hac re sancitum, inviolabiliter observetur. Literæ item dimissoriæ, ad unum tantùm ordinem suscipiendum concedantur, ut quam in munere suscepti ordinis exsequẽdo diligentiam ordinatus præstiterit, Episcopus intelligat. Interstitia verò temporum à Concilio Tridentino præfixa observentur, nisi in illis pro necessitate, vel utilitate Ecclesiæ suæ visum fuerit Episcopo dispensare. Absentibus verò sine prævio examine coram Episcopo vel ejus examinatoribus, literæ dimissoriæ non dentur.

§. III.

REGULARES juxta Concilii Tridentini [f] decretum, nec ante ætatem omnibos à Jure præscriptam, nec sine diligenti Episcopi examine ordinentur, nec eis duo sacri ordines eodem die conferantur, quibuscumque privilegiis quoad hoc penitùs exclusis.

De examine ordinibus præmittendo.

§ I.

UT ordinandorum, & eorum, quibus animarum cura credenda est, quibus polleant meritis, quàmve ad spiritualia munera obeunda idonei sint, faciliùs Episcopis notum fiat; præcipit hæc Synodus Mexicanæ provinciæ Episcopis, ut in Synodo Diœcesana, quæ primo quoque tempore celebrabitur, tres saltim eligant & deputent examinatores [g], qui unà cum Episcopo, vel ejus vicario, si Episcopus fuerit impeditus, de scientia ordinandorum periculum faciant: ante Synodum autem habitam, per suos Episcopi id etiam præstent. Examinatores verò deputati, in suo munere obeundo hanc à Synodo præscriptam formam observent.

§. II.

EXAMINATORES in Synodo Diœcesana constituti, jure jurando se obstringant de fidelitate servanda in suo suscepto munere, de verè & sincerè manifestanda eorum comperta scientia, de quibus ipsi experimentum sumpserint; amore, odio, aliove omni humano affectu posthabitis. Examinis [h] verò causâ, nihil quicquam pecuniæ, præmii, alicujusve doni, aut quid simile accipiant.

§. III.

SI examinandorum quisquam per se, vel interpositam personam, dona favoresve examinatori promiserit; Episcopo statim denunciet, & eundem ad ordines pro illa vice inhabilem decernat.

§. IV.

EA, de quibus subituri examen interrogãdi sunt, per se vel per alios, directè aut indirectè, ne revelet. Si quis eorũ qui examinandi sunt, consanguineus, affinis, familiaris, familiaeve adjunctus alicujus examinatoris fuerit, examinator ille, ne præsens quidem adsit, sed Episcopo notum faciat, ut alius in ejus locum vocetur.

§. V.

NE sententiam, quam in approbando vel reprobando dicturi sunt, ulli manifestent, sub pœna excommunicationis majoris ipso jure.

§. VI

NE quemquam ad examen subeundum admittant, nisi priùs suscepti ordinis titulum, ab Episcopo & notario subscriptum, sigillatumque exhibuerit.

§. VII.

QUÆ omnia, sub eisdem juramento & censura, tunc quoque servare teneantur, cùm de Episcopi mandato aliquos ad Beneficia obtinenda examinare contigerit.

LIBRI PRIMI

TITULUS QUINTUS.

De sacramentorum Ecclesiæ administratione.

§. I.

SACROSANCTÆ Ecclesię, sacramenta, quæ non inventa ab hominibus, sed à Christo domino instituta sunt, & ad nostram salutem divinitus concessa, ut dignè & salubriter administrentur, & à percipientibus summo in honore & veneratione habeantur; maximè oportet eorum ministros, illud de se omnibus, præsertim Indis, qui rudes sunt, & minus intelligentiâ valent, præbere testimonium, ut non ob aliquod temporale lucrum, sed tantùm ad salutem animarum sacramenta conferri omnes intelligant. Præcipit igitur hęc Synodus, ne ullus clericus, pacto, contractu, hortatu, aut conventione, per se aut per aliũm, directè vel indirectè, pro sacramentorum administratione sibi temporale quicquam dari procuret: si qui verò secus fecerint, ultra pœnas à Jure in simoniacos decretas, si semel id commiserint, pœnam quinquaginta pondo incurrant, quo-

[e] Sess.24.c.11. & 13. [f] Sess.23.c.2.& provinc. de Quiroga act. 3.c.47. & est declaratio Card in dictis locis.
[g] Conc.Trid.sess 24.c.18.vers. *Licebit etiam.* Conc.Tolet.act.2.c. 24.Prov.de Quiroga act.3.à c.22.usque ad 26.Limens.III. act. 4.c.17.& Conc.Milan.V.tit.*De examinandi ratione* à fol. 757.
[h] Conc.Limens.3.act 2.c.32.& Milan.V.ubi suprà.§.præced.
[i] Cap.*Ad Apostolicam.*c.*Si fatis.de Simonia.*Mex. I.c.23.& II.c. 2.Guadix tit.2.const.3.& 22.& const.14.25.26.Milan.I.verbo. *Cum sacrament.*& Synod.de Quiroga const.35.&Provinc.ejusdem Quiroga act.3.c.27.& Compostel.act.7.c.10.& Limens. 3.act.2.§.38.Conducit materiæ tex.in c.*Abolenda.De sepulturis.*

quorum partes duę, Ecclesiæ ubi fuerit delictum perpetratum distribuantur, tertia verò accusatori. Si autem bis in hoc crimen inciderint, à sacerdotali officio per annum suspendantur. Si ter, à tota provincia per triennium exsules sint; non tamen hoc decreto prohibetur ne mercedem in singulis Episcopatibus ab Episcopo constitutam percipiant.

§. I I.

VERUM,[i] ut illud, quod ex conformi sacrarum cæremoniarum usu in cultu divino provenit, decorum servetur, & ea evitentur incommoda, quæ ex varietate hujusmodi oriuntur; curati omnes hujus provinciæ tam sæculares, quàm regulares, in sacramentis administrandis, præscriptam in Rituali Mexicano formam teneant, quousque à Sede Apostolica rituale ad usum universalis Ecclesiæ evulgetur. Si qui verò aliter sacramenta administraverint, tamquam perturbatores Ecclesiastici ordinis punientur.

LIBRI PRIMI

TITULUS SEXTUS.

De sacra unctione.

§. I.

VOLENS hæc Synodus iis incommodis, quæ in conferendo Indis Confirmationis sacramento, & fuerunt, & esse possunt, opportunum remedium afferre; statuit ac præcipit, ne quicquam [k] pecuniæ, argenti, alicujusve rei similis, dum Episcopi sacrum chrisma ministrant, ab Indis, vel ab aliis ulli petant, aut ad id offerendum eos inducant; immo potiùs pro gravitate & auctoritate Episcopalis dignitatis, candelas, vittas, quas suscepturi sacramentum Confirmationis deferre solent, indigentibus in eleemosynam Episcopi conferant.

§. I I.

PERACTO verò Confirmationis ministerio, vittæ omnes ad usum ejus adhibitæ comburantur, ne postea profanis usibus deserviant.

§. I I I.

SED quoniam propter Indorum ignorantiam facilè evenire potest, ut nulla habita ratione cognationis inter susceptorem & confirmatum, illiusque patrem & matrem contractæ, hi in his gradibus prohibitis matrimonio se conjungant; huic malo Episcopi occurrentes,[l] in singulis Indorum oppidis duos susceptores deputent, qui vel sine suspicione contrahendi matrimonium sint, vel spiritualis cognationis rationes optimè noverint: idque observetur donec Episcopis hujosmodi deputatio, Indis peritioribus factis, non ampliùs necessaria visa fuerit.

§. I V.

PAROCHI [m] item tam sæculares, quàm regulares, Indis, & servis ægrotis in mortis periculo constitutis, sacramentum extremæ-unctionis ministrent: quod cùm sit à Christo domino ad communem omnium salutem, sine delectu personarum institutum, omnibus fidelibus in articulo mortis devotè petentibus tribuendum est. Parochi verò muneri suo satisfacere minimè possunt, si medicinam animæ & corpori tam salutarem suis subditis denegaverint.

§. V.

QUIA verò graviter ęgrotantes extremæ-unctionis suscipiendæ causâ ad Ecclesias, seu monasteria deducere tutum non est, ne externus impulsus aut mortem illis conciliet, aut saltim acceleret miseræ genti, & ab omnibus rebus inopi, consulere volens hæc Synodus; in virtute sanctæ obedientiæ curatis omnibus, sæcularibus & regularibus, præcipit, ne Indos, aut servos ægrotos hujus rei causâ, ad Ecclesias, vel monasteria ullatenus ferri permittant. Immo curati ipsi officii sui & charitatis, qua erga proximos esse debent, memores, ad ungendum infirmos, eorum adeant domos, quas priùs decenti ornatu paratas esse curabunt. Si verò contra hoc decretum fecerint, probabili irregularitatis periculo se exponi intelligant: & quam sint de morte proximi ob eorum inhumanitatem secuta, rationem Deo reddituri, animadvertant.

§. V I

EPISCOPI verò tantum scelus acerrimè vindicari studeant, ut tam immanis & barbara consuetudo, & non solùm ab Ecclesiastico & religioso homine, sed ab homine prorsus aliena, radicitùs exstirpetur, funditusque tollatur.

§ V I I.

DE ætate [n] ad hoc sacramentum suscipiendum ea regula sit, ut quibus per ætatem licet Eucharistiam sumere, eisdem etiam liceat sancto infirmorum oleo inungi.

§. V I I I.

ITamen, qui ægrotorum curam habent, admoneantur ut opportuno tempore à parocho deferri extremam-unctionem procurent, sicque infirmus dum integris est sensibus, ungatur, ut vim sacramenti corpori & animæ salutarem, dum compos sui est, intelligere valeat.

§. I X.

AD sacrorum Canonum observationem, & ne in Ecclesiis sanctum chrisma, catechumenorum, & infirmorum oleum, unquam

[i] Mex. 1 c. 67 & Limen. III. act. 2. c. 37. & Conc. 4. Tolet. c. 26. ubi Loaysa fol. 170 verbo, *Libellum.* Conc. Milan V. fol 716. verbo, *Illud in primis* & Concil. Provinc Bonon Card Palleoti 4 parte. [k] Limense III. act. 2. c 23. [l] Limense 3. act 2 c 9. [m] Conc. Trid. sess 14. c. 3. *De extrema unctione* Mexi 1. c. 64. Guadix. tit. 2. const 41. Limense 3. act. 2. c. 28. Conc. Trid. *In doctrina De sacram extrema unctio.* c. 1. 2. & 3. [n] Gran. tit. *De sacra unct.* n. 3. & 4 & Milan. 4. tit. *Quæ pertinent ad extrem. unct.* verbo, *Parochus*, & 5. tit. *Quæ pertinent ad sacram extremam-unctionem.*

unquam desit; jubet hæc Synodus, ut in singulis annis ᵒ infra quindecim dies, à feria quinta in Cœna Domini, quo die hæc, vertente anno, non consecrantur, immediatè numerandos, vicarii omnes & singuli hujus provinciæ, per se vel per clericos sacro ordine initiatos, ad civitatem ubi est sedes Episcopalis conveniant, & quod in sacristia cujuslibet Cathedralis Ecclesiæ distribuitur sanctum chrisma, & oleum, quantum omnibus districtu sui parochi sufficiat, inde afferant. Nemo autem intra præfixum tempus id facere omittat, sub pœna pondo quinquaginta. Curati autem reliqui, eum locum ubi vicarius residet adeant, vel eò clericos in sacro ordine constitutos mittant, ut sanctum chrisma & oleum in suas parochias inde reportent, sub pœna pondo octo fabricæ applicandorum. Is autem, qui vel in Cathedrali, vel oppido, ubi vicarius residet, chrisma & oleum distribuit, nihil quicquam pro his distribuendis accipiat, librumque secum habeat, ubi cum die, mense, & anno nomina eorum inscribat, qui ab eo chrisma & oleum sumpserunt, sub pœna duorum pondo, ad usum fabricæ Ecclesiæ.

§. X.

CURATIS p quoque omnibus præcipitur, ut chrisma & oleum hujusmodi frequenter renovare studeant, eamque in renovando formam servent, ut minor semper olei quantitas addatur, quàm reliquum fuerat. Si verò aliquid chrismatis vel olei anni proximi præteriti, quum novum defertur, superfuerit; illud comburatur, vel in fontem baptismalem spargatur. A die verò feriæ quintæ in Cœna Domini in posterum, antiqui chrismatis & olei catechumenorum usus cesset, sub pœnis à Jure decretis. Nec sabbatho etiam majoris hebdomadæ ad fontes antiquum oleum adhibeatur, sed novum exspectetur. Conceditur autem, ut si quis mortis periculo laboraverit, oleo infirmorum præteriti anni ungatur, novi olei copiâ adhuc non habitâ. Cujus rei causâ à feria in Cœna Domini infirmorum oleum asservari poterit, quousque novum pervenerit, & deinde consumi.

§. XI.

AD custodiam q verò sancti chrismatis & olei, locus clausus cum decenti ornatu deputetur, cujus clavem parochus habeat, nec cuiquam tradat, nisi alicui sacerdoti quum opus fuerit. Quo loco Rituale etiam ministrandorum sacramentorum formam præscribens asservabitur.

LIBRI PRIMI

TITULUS SEPTIMUS

De clericis peregrinis.

§. I.

SUMMIS à Deo precibus efflagitare Episcopi deberent, ut eos in messem suam operarios mitteret, qui divinæ voluntati conformes, salutem animarum sitirent; non quæ sua sunt quærentes, sed quæ Jesu Christi. Verùm quod est omni lacrymarum fonte plangendum, sacerdotes aliqui, non pietatis zelo, sed æstu quodam avaritiæ flagrantes, incertis sedibus vagantur, & ovibus sibi commissis derelictis, eò avidè confugiunt, ubi majus stipendium temporalis lucri proponitur. Cui tam gravi malo Tridentinum r Concilium occurrere volens, præcipit, ne ullus clericus peregrinus sine commendatitiis sui Ordinarii literis (quas tamen sine justa caussa Ordinarius non deneget) ab ullo Episcopo ad divina celebranda recipiatur. quod tam sanctum Concilii decretum hæc Synodus inviolabiliter observari vult, sub pœna suspensionis arbitrio Ordinarii. Interdicit quoque, ne ullus vicarius, seu judex Ecclesiasticus, clericis hujusmodi celebrandi licentiam concedat, nisi eorum facultates, & literæ dimissoriæ diligenter priùs examinatæ comprobentur. Idemque injungit superioribus Ordinum in suis domibus, aut monasteriis. Itidem jubetur, ut si qui clerici ex Hispania, aut aliis remotis provinciis, in has Indiarum partes migraverint, mulieres secum, matrum, sororum, & consanguinitate propinquarum nomina deferentes, nisi id ita esse legitimè constiterit, à mulieribus hujusmodi separentur: si verò separati non paruerint, tamquam concubinarii publicè puniantur.

LIBRI PRIMI

TITULUS OCTAVUS

De officio judicis ordinarii, & vicarii. f

§. I.

UT Episcopi populum à Deo sibi commissum, quibus opus est, prudentia & solicitudine gubernent ac moderentur, atque ut faciliùs orationi vacent, doctrinâ pascant gregem, & saluti consulant animarum, vicariorum operâ indigent, quos in partem solicitudinis, præsertim earum rerum quæ fori judicialis sunt, sibi asciscant. Quamobrem vicarios hujusmodi hæc Synodus vehementer hor-

ta-

ᵒ Granat. tit. *De sacram. unction.* sect. 1. & Synod. de Quiroga const. 24 & 29. p Granat. tit. *De sacram. unct.* n 2. 2 & 3. & Milan. 4. 2. p. const. verb. *Parochus.* q Mexi. 1. c. 33. r Sess. 23. c. 16. & sess. 22. in decreto *De observandis & evitandis in celebr. Missarum.* Mexic. 1. c. 43. & Guad. tit. 1. const. 54. Milan. 1. tit. *Quæ pertinent ad celebrat. Missæ*, verb. *Clericis.* & Gran. tit. *De cleric. peregrin.* Synod de Quiroga const. 57 Limen. 3. act. 3. c. 9 Mexic 1. c. 57. f Granat tit. *De offic. judicis ord.* Guadix. tit. 8. const. 12. 12 23 & 24. Milan 4 3 par. tit. *De foro Episc.* & 5. tit. *De Episc. & Episcopali jure.*

tatur, ut quàm fit eorum induftria ad populi Chriftiani gubernationem neceffaria, intelligentes, fuo muneri ne defint, fed in eo obeundo, omne ftudium, operam, & diligentiam collocent. quod ut commodiùs præftent, has, quæ fequuntur, regulas obfervabunt.

§. II.

IN primis officiales, vicarii, & judices Ecclefiaftici omnes hujus provincię id potiffimùm curent, ut injuncta fibi in literis commiffionis & poteftatis exfeqoantur. Tempore etiam quo hæc officia exercent, diligenter, integrè, & rectè fe gerant. In omnibus Dei honorem fibi proponant, communem fubditorum utilitatem quærant, & partium unicuique jus fuum tribuant. Coram fecretario Epifcopi jurejurando fe obftringant, quòd facrorum Canonum, & Concilii Tridentini decretis, hujufque Synodi conftitutionibus ftabunt. Quòd Ecclefiafticam jorifdictionem, immunitatem Ecclefiarum, & earum miniftros tuebuntur atque defendent. In locis, ubi fuis fungi debent officiis, femper refideant, officiaque hæc per feipfos obeuntes, & non per fubftitotos, nequaquam abfint ferià fecundà, quartà, & fextà cujuslibet hebdomadis: ab octava ad decimam horam pro tribunali fedentes, cauffas audiant. Si verò in hos dies feftum inciderit, in fequenti die, fefto non impedito, audientiam faciant. Ad locum verò ad id deputatum Ecclefiafticæ curię miniftris comitati procedant. Ipfis verò officialibus, ad dies tantùm octo abfentibus, nullam cauffam diffinitivâ fententiâ determinare valeant, nec in cauffa aliqua interlocutoriâ fententiâ quicquam ftatuant, quod per diffinitivam fententiam reparari non poffit. Quicquid fecus factum fuerit, irritum & inane decernitur.

§. III.

DE quibufcumque cauffis ad jurifdictionem ordinariam fpectantibus, & tamquam Apoftolicæ Sedis fubdelegati, de his, in quibus Epifcopi à Concilio Tridentino ejufdem fedis delegati conftituuntur, fi eis ab Epifcopo fpecialiter commiffæ fuerint, cognofcere poffint, cauffafque hujufmodi, nifi fpecialiter Epifcopo foli fuerint commiffę, aut eas Epifcopus ad fe avocaverit, vel ex hojos Synodi decreto eidem refervatæ fuerint, terminare valeant. De his etiam cauffis cognofcant, quæ per viam appellationis coram Epifcopo funt tractandę.

§. IV.

QUONIAM Epifcopi jure, & expreffo Concilii Tridentini, decreto tenentur officialem vicarium generalem conftituere, qui doctor fit, vel licentiatus in Jure canonico, vel aliàs quantum fieri poterit, idoneus ad cauffas in foro judiciali decidendum, quem pro officii fui ratione commodè fuftentare debent, & quia officiales hujufmodi pro videndis actis falarium forfan à partibus litigantibus recipere volent; ftatuit hæc Synodus, ne quicquam pro his accipiant, nifi parte, aut partibus petentibus jurifperitum unum, vel plures fibi adjungi, quos de cauffa confulat, ac de eorum confilio fententias ferat. Quia verò evenire poteft, ut pars, aut partes id petentes, qoibus incumbit horum afferorum falaria perfolvere, eofdem pretio corrumpere poffint; ftatoit ac præcipit eadem Synodus, [a] ut falaria afferori hujufmodi à judice providè moderentur. Eaque afferores per fe vel interpofitas perfonas, ante decifam cauffam à partibus non accipiant; nec quicquam ampliùs, qoàm quod fuerit moderatum, fub pœna reftitutionis in qoadruplum. Sententiam verò fuam claufam & figillatam, ad judicem mittat afferor, eamque partibus nequaquam tradat, aut ex eo quod partium intererit, teneatur. Prædicta verò pœna fabricæ Ecclefię & piis operibus æquè diftribuatur. Sportulas alias non exigant, quàm quæ funt ab hac Synodo taxatæ. A partibos coram eis litiganribus, aut quæ probabili conjectura litigature creduntur, dona aut munera, etiam efculenta, per fe, aut familiares, confanguineofve fuos, officio durante, vel pòft, ex promiffione tempore officii priùs facta, non accipiant, etiamfi ea data fpontè fuerint vel promiffa, fub pœna reftitutionis in quadruplum. Qnod judicibus vicarii foraneis, fub eadem quoque pœna etiam imponitur.

§. V.

IN cauffis coram ipfis pendentibus, ipfi cognofcere poffint. Arbitri juris, aut arbitratores non fint, neqoe hac de cauffa pro ferendis fententiis, videndis actis, aut aliàs quicquam accipiant. Qui verò contrà fecerint, ultra pœnam reftituendi duplum, aliter etiam puniantur: idque vicarii etiam obfervent.

§. VI.

NOTARII, aot alii eorum miniftri, in cauffis, in quibus ad fifcalis inftantiam procedetur, nihil à reo exigant ratione fcripturarom, five actorum, pro parte ad fifcalem fpectante, nifi reus per fententiam in expenfis fuerit condemnatus, eafque tunc juxta taxationem petant. Si verò condemnatio hujufmodi non præcefferit; cum ex officio ad hæc conficienda teneantur, nihil exigere poffint. Quòd fi notarius & judex aliter, quàm ad præfcriptam formam, expenfas à reo petierint, in duplum eafdem reftituant.

§. VII.

TESTES verò pro ratificatis non habeant, etiam de volontate partium, in cauffis ubi pœna corporalis, exfilii quoque, aot folennis pœnitentiæ futura fperatur, fub pœna ratificandi teftes fuis impenfis fi opus fuerit: judex autem teftibus non ratificatis, fententiam minimè ferre poffit.

§. VIII.

[b] Seff. 24. c. 16 & jure commun. tex in cap *De confang. & affin.*

[a] Mexic l. c. 84. Guadix. tit. 3 conft. 14.

§. VIII.

PECVLIARI solicitudine studeant vitia publica, veluti ludos illicitos, concubinatus, blasphemias, usuras, & hojusmodi alia, prohibere; & hæc perpetrantes acriter punire. Quod ut conseqoatur effectum, dominicâ primâ Quadragesimæ in quolibet anno generales literas excommonicationis expediant, procedendo usque ad anathematis declaratorias, easque publicare faciant tam in Cathedrali, quàm in parochialibus Ecclesiis, ac monasteriis: quę postquam publicatæ fuerint, in Ecclesiæ januis affigantur. Ad oppida etiam, ubi Hispani degunt, & ad fodinas literæ eædem mittantur, ibique itidem publicentur, ut umnes, & quicumque de hujusmodi delinquentibus notitiam habuerint, censuris compellantur eosdem denunciare coram Episcopis, vel parochis, & coram notario publico, ut id legitimè constet: quę tamen de delictis notoriis & publicis dumtaxat disposita intelligantur. Edicta verò, seu literæ generales hujusmodi juxta seriem dispositam & approbatam expediantur: quæ in quantum concubinariorum delicta respiciunt, primâ etiam dominicâ Adventûs poblicentur.

§. IX.

TAMETSI Episcopi, subditorum delicta clericorum, & sacerdotum maximè, quos aliis in exemplum vitæ Deus posuit, animadvertere debent; nihilominus sacerdotalis ordinis honori prospicere valdè tenentur, & in puniendis clericorum delictis prudenter se gerere, ne si id nimis publicè fiat, ipsi simol cum eo quo fungantur divino ministerio contemnantur. Quapropter x hæc Synodus statuit ac præcipit, ut caussæ graves clericorum hujus provinciæ, & quoad modum procedendi, & quoad custodiam carceris secretò agitentur & terminentur. Item ut judices ad caussam hojosmodi notarios clericos, si fieri poterit, adhibeant. Hęc autem omnia tum locum habeant, quum delictum tale, & tam publicum non fuerit, quod majori non egeat remedio. Qua in re conscientiæ judicum onerantur, ut in his omnibus eum modum servent, quo & clericali dignitati consulant, & delinquentes pro meritis supplicio afficiantur.

§. X.

LIBRUM habeant, in quo summatim sacrilegiorum, restitutionum, & fiscales caussę ad memoriam descriptæ sint. Ad hujus verò libri præscriptum, in fine cujuslibet mensis, ministris & notariis, sibi reddi rationem petant de præfatis caussis, & de earum statu: & quod magis singulis caussis conveniens sit, provideant, eoque in libro ut scribatur quicquid providerint, efficiant: atque ministros hujusmodi de commissis negligentiis reprehēdant, in eosque accuratè animadvertant. In fine etiam mensis prædicti notarius de hac coram eo adhibita diligentia fidem faciat, & officiales binis quoque mensibus, juxta prædicti libri formam, Episcopo referant quid gestum sit, quidve non, qudque negotiorum hujusmodi expeditioni convenientius & opportunius esse videatur, sub pœna quatuor pondo quoties id omissum fuerit, & Episcopi hujusmodi relationi sibi in scriptis factæ se subscribat. Librum verò hunc officiales apud se retineant, ad cujus pręscriptum, quum eos Episcopus visitaverit, de negotiis hujusmodi inquirantur. Admonentur prætcrea, ut etiam si ab ipsis caussę decisæ sint, si ulteriùs in gradu appellationis procedatur, promotorem fiscalem ad caussarum hujusmodi prosecutionem instanter hortari non desinant.

§. XI.

JUDICES, nec recipiant, nec apud se retineant multarum sive pœnarum pecunias operibus piis applicatas, sub pœna restituendi quadruplum; sed hæ notario caussæ, eo ipso quòd exactę sint, commendentor, qui infra diem susceptori, per Episcopom cum debitis fidejussoribus in tribunali suo deputando, eas consignare teneatur sub pœna solvendi duplum. Pecuniarum autem hujusmodi consignationem, in libro susceptoris notarius scribat, & manu propria susceptor, sibi consignatas esse etiam scribat, seque subscribat, ut Episcopi arbitrio hęc in pia opera distribuantur. Idemque quoad pœnarum pecunias servare teneantur.

§. XII.

PRÆCIPITUR etiam judicibus, ut in caussis civilibos, criminalibus, matrimonialibus, & aliis ordinariis quibuscumque, ante diffinitivam sententiam bis acta perspiciant: primò quando partes ad probationem admittunt, secundù sibi traduntur ad proferendum in caussa diffinitivè: summaria verò quo tempore ferenda sententia est, videant: accuratè autem perpendant, an in eis quoad suam formam omnia servata sint, actaque, & actuata prout de jure expedit, & in hac Synodo cavetur titulis *De ordine officiorum*, & *De officio notarii*. Si verò quicquam horum desit, sportulęque, aut salaria percepta, descripta in actis non sint, ea juxta formam juris describi faciant, notariorumque, aut ministrorum curiæ negligentias circa hęc, puniendo corrigant. Pro licentiis ζ, seu facultatibus ad exercitium alicujus sacramenti, vel ad esum carnium in diebus Quadragesimæ, aut aliis, quibus prohibitus est, nihil quicquam accipiant. Has verò nisi in scriptis, & ad limitatum tempus, causâque bene examinatâ, & licentia præcedente corporalis medici, ubi habere poterit, non concedant, nec in casibus ab hac Synodo prohibitis, sub pœnis ab eadem statutis.

§. XIII.

JUBETUR præterea, ut judices acta in caussis ordinariis coram eis facta bis taxent. Primò, quando partes ad probationem admittunt. Secundò, tempore ferendæ sententiæ: medioque decreto declarent, quid advocatis & notariis debeatur, quidve ad eos pertineat, suoque

x Mexic.1.c.81. y Concil.Tolet.act 3.c.141 ζ Granat. *De offic. judic.ordin* n.13.

que signo notent, ut partibus, vel earum procuratoribus liquidò constare possit. Sin minus fecerint judices, pondo duo *de Tipuzque* dicta, in pœnam persolvant, eaque piis operibus applicentur. Taxent etiam acta caussarum, quæ coram eis in gradu appellationis agitabuntur, probationesque etiam quascumque & scripturas alias, quoad earum partes & lineas, juxta legum[a] regni dispositionem, & ad taxationem prædictam salaria hujusmodi solvantur. Quod verò notarii, aut commissarii ultra taxationem receperint, in calce decreti jubeant restitui, sub pœna jam dicta. Officiales taxam[b], & salariorum omnium curiæ ministrorum manu Episcopi subscriptam, clarè inscriptam, tabulæ affixam, & in aula judicis deputata, poni faciant, ut ibi commodè ab omnibus legi possit. Taxa verò ea solummodo sit quæ est ab hac Synodo constituta.

§. XIV.

Librum habeant, in quo delinquentes condemnatos sub comminatione si in idem delictum ulteriùs reinciderint, & eos qui talia commiserint crimina, quæ si iterum perpetrentur, majori supplicio digna fiunt, appositè describant. Notarius verò apud quem sententia lata est, manu propria in libro scribat, qua pœna reus damnatus fuerit, die, mense, & anno ibidem appositis; & quòd acta & processus caussæ apud eundem remaneat, seque subscribat, quò delinquendi consuetudo faciliùs tolli possit.

§. XV.

In caussis, in quibus ex officio procedunt, postquam fiscalis testes nominaverit, caveat, ut susceptor fiscali subministret pecunias, quibus possit, testibus ad ferendum testimonium venturis sumptus præbere competentes, idque in actis redigatur: tempore verò quo expensas taxabunt, faciant sibi à fiscali rationem reddi sumptuum erogatorum hujusmodi; quos etiam taxent, & ex taxatione, eos fiscalis à reo recipiat, susceptorique restituat, aut quid caussæ fuerit, quominus restituturus sit, exponat.

§. XVI.

Officiales, saltem semel in hebdomada, secundâ, aut sextâ feriâ, post meridiem, vel horâ sibi magis commodâ, carcerem visitent, eisque in comitatu sint notarii deferentes acta detentorum in carcere; procuratores quoque, & promotor fiscalis, quorum si quis absens fuerit, pondo uno multetur, in usus eorum, qui in carcere sunt convincti. In visitatione verò id præstent, ut de vita, honestate, & moribus eorum, qui carcere inclusi tenentur, inquirant, fœminarum impudentias reprimant, dejerantes, illicitosque ludos exercentes puniant. Exquirant præterea, an custos carceris à vinctis injuriâ quicquam extorqueat; unumquemque, de suo jure eos certiores reddere volentem, libenter audiant. Si ab aliquo reo confessio petenda est, aut aliud quid simile agendum, id ne omittant.

§. XVII.

De vinculis, & his qui vinculis alligati tenentur, interrogent: an sine caussa per custodem crucientur, aut sine mandato dimittantur, inquirant: & tandem his omnibus quæ opportuno egent remedio, prudenter & accuratè illud præstent.

§. XVIII.

In vigiliis, festorum paschalium, vel duobus antè diebus, Episcopi (præsentibus eorum officialibus, & aliis ministris) carcerem visitent, prout etiam ab hac Synodo ipsis injungitur in titulo *De Episcoporum officio*.

§. XIX.

Si notarius[c] aliquis vel mortem obierit, vel officio suo fuerit privatus; acta, & scripturarum protocolla ab eo confecta, accuratè custodiantur, ut habetur in titulo *De officio notarii*.

§. XX.

Curiæ, ministri munera, etiam esculenta, mutuum & commodum ne accipiant, nec eosdem ad suos contractus fidejussores adhibeant. Judicesque hujusmodi, quantumvis sint probatæ fidei, ante elapsum tempus à fidejussoribus compelli possint ad eos indemnes servandum, vel persolvendum totum id, pro quo se fidejussores constituerunt, ac si ab ipsis illud jam esset persolutum. Litigatorum operis, nisi soluta mercede, non utantur, & in sportulas sibi debitas computantes. De suis sportulis, & salariis, vel de negotiis sibi commissis nihil paciscantur, sed ea purè sincereque agant. Si verò ullatenus quicquam acceperint, in duplo reddant.

§. XXI.

Cum crimen quis confitetur, vel spontè, vel aliàs, & quum injuriæ Ecclesiæ, vel clericis inferuntur; etiam si illæ à partibus sint condonatæ, promotores fiscales citentur, ut cùm ob culpam, quæ in delictis major comperiri potest, tum ob immunitatem & jurisdictionem Ecclesiasticam tuendam, de jure suo dicant, nisi, Episcopo consulto, judex aliter decernat.

§. XXII.

Statuitur etiam ac jubetur, juxta Concilii Tridentini[f] decretum, ne officiales facultatem contrahendi matrimonium peregrinis concedant, nisi constet eos alibi matrimonio conjunctos non esse, nec legitimo impedimẽto teneri, quominus matrimonium contrahant. De hoc autem ab his inquiratur, qui antè contrahere volentes bene cognoverint, nisi attenta ætate ejus qui ad matrimonium recipi cupit, judici videatur de longiori vel breviori tempore inquirendum. Ad inquisitionem autem hujusmodi, si opus sit, officialis literas det requisitorias, ex quibus in partibus, ubi contrahentes sint orti, inquisitio fiat, denunciationibus publicè factis, ad præscriptum sacrosancti Tri-

a In leg. 23. tit. 20. lib. 2. & leg. 1. tit. 27. lib. 4. recopil.
b Conc. Mex. l. 1. 3. fol. 603. 2. pag. in princip. c Infra lib. 3. tit. 2. § 10. d § 24. e Milanon 3 fol. 603. verb. *Nullum, neque munus* & 3. fol. 782. verb. *Illud præterea.* f Sess. 24. c. 7.

Tridentini[g] Concilii. Præterea contrahentes juramento declarent, se nullo religionis, vel castitatis voto obligari. Qui verò absentem conjugem obiisse dixerit, contrahendi facultatem non obtineat, nisi hoc sufficienter probato, Episcopum adeat, de cujus permissu, & non aliàs, ad secundas nuptias suscipiatur, sub pœna pondo centum, expensis pro administranda justitia faciendis, applicandorum.

§. XXIII.

IN crimine[h] concubinatûs inter clericum & conjugatam, is ordo in procedendo servetur, qui ab hac Synodo titulo *De concubinariis* est præscriptus.

§. XXIV.

VIcarii[i] de his solùm casibus qui sunt in mandatis, & commissionibus suarum potestatum comprehensis, ac juxta præscriptam ibi formam cognoscant: si semel contrarium fecerint, pœnam pondo octo incurrant; quorum tertia pars delatori, reliquę impensis pro administranda justitia faciendis applicentur. Si bis, pondo duodecim, & duorum mensium suspensione. Si ter, duplo multentur; itidemque fiat distributio. In his autem negotiis, quæ ad eorum jurisdictionem non spectant, judices fiscales, & officiales, ut suprà præfertur, commoneant, & imminenti periculo, aut rei necessitate postulante, processum inchoent, inquisitionem faciant, personasque capiant, & infra triginta dies in locis distantibus, in propinquis verò, quò citiùs fieri poterit, per aliquam personam, quæ ad id diligenter se obstringat, caussas hujusmodi ad officiales remittant sine retardatione, sub pœna pondo quatuor *de Tipuzque* vocatorum, & sine dissimulatione sub pœna pondo viginti, & privationis officiorum, ratione præscripta applicandorum. In caussis matrimonialibus, aut divortii ratione sævitiæ, aut secundarum nuptiarum imminente periculo, usque ad depositum procedant, illasque prout suprà dictum est, remittant, sub eadem pœna.

§. XXV.

SI facultas[k] petatur, quâ clericus in sacro ordine constitutus coram judice sæculari testimonium dicere possit, ne detur priusquam ea, de quibus interrogari debet, examinentur; quæ si talia visa fuerint, ut ad omnia respondere clericum testem non deceat; quo ad peculiares tantùm articulos, qui in ea expressi sint, limitata facultas concedatur, & non aliter, sub pœna quatuor pondo.

§. XXVI.

NUllus officialium[l] prędictorum advocatus, solicitatorve sit, clam aut publicè in caussis quæ intra fines suæ jurisdictionis tractantur, in quibus, aut judex fuerit, aut esse possit, nisi in concernentibus ad suæ jurisdictionis & status Ecclesiastici defensionem: & in his sine mercede aliqua, & cum speciali Episcopi consensu.

§. XXVII.

SI verò quicquam mercedis aut salarii acceperint, pœnâ restituendi quadruplum multentur, graviterque puniantur. Quod de vicariis etiam intelligendum est.

§. XXVIII.

VIcarii[m] facultates prædicandi, confitendi, sacrum celebrandi, eleemosynas petendi, aliasve quascumque ab Episcopis & superioribus concessas examinent, ut earum veritas vel falsitas constet antequam exsecutioni mandentur.

§. XXIX.

QUia verò sacerdotum probitas, vitæque exemplum, & in suis obeundis ministeriis accurata diligentia, populi peccatis salutare medicamentum est; quo eorum cura juvetur, statuit ac præcipit hęc Synodus, ut vicarii nomine, provinciales in singulis diœcesibus deligantur, unus, vel plures, prout videbitur Episcopo magis expedire, eisque certos diœcesis suæ districtus præfiniat. Hi autem de vita & moribus clericorum sibi subditorum inquirant, & ad Episcopos, aut ad eorum vicarios generales deferant statuto tempore, cùm libellos miserint, in quibus nomina eorum qui peccata sua confessi sunt, inscribuntur. Si verò clericorum excessus tales sint, ut nullam dilationem patiantur, delinquentium expensis Episcopo sine mora nuncientur, mittanturque simul informationes super eis factæ.

§. XXX.

VIcarii[n] in maritimis hujus provincię partibus residentes, diligenter curent, ne clerici, qui ex Hispania, aut aliis provinciis eò proveniunt, ad sacrum celebrandum, aut ad ullum sacramentum administrandum recipiantur, nisi titulis, dimissoriis, literis, licentiisve suorum Episcoporum, Majestatis Catholicæ, aut ejus pro-regum & gubernatorum, pro ratione provinciæ unde profecti sunt, optimè examinatis. Si verò merces secum habeant, asserantve alia, quæ negotiationem sapiant, inventario confecto, alicui probato viro in depositum dentur, & quamprimùm de hac re Episcopus certior fiat, ut quod sibi convenientius visum fuerit, decernat. De clericis itidem, qui in Hispaniam naves conscendunt, inquirant, si licentiam à Prælatis suis obtinent. Si suspectos sibi comites navigationis adjungant, à quibus separari oporteat. In his omnibus, ut diligenter se gerant, conscientiæ vicariorum onerantur, aliàs pro sua negligentia graviter à Deo se puniendos esse intelligant.

§. XXXI.

JUdices[o] Ecclesiastici omnes, accuratè invigilent, ne fœminæ noctu eleemosynas ostiatim quæritent, sub prætextu pauperum erubescentium: quod cùm non sine magno damno,

g Sess. 24. c. 1. *De reform matrim.* Guadix tit 2. const. 57 & Granat tit. *De cognat. spirit.* n 8. Synod. de Quiroga constit. 33. h Lib. 5. tit. 5. §. 6. i Granat tit. *De offic ordin* num. 29. k Tex. in c. final. incipienti: *Quamquam.* 14 q. 2. & tex. in cap. *De juram calumniæ.* Guadix tit 2. const 55. Gran. tit. *De offic ord.* n. 22 & in regula ord nis militaris S Iac. c 29. in fin. l Granat tit *De offic. ord* n 24 m Gran. ubi suprà n. 25. n Mex. 1 c 57. § 7. & 2. & Lim. 3. act 3. c. 9. o Concil. Lim. 3. act. 3. c. 93. in fine.

anno & ſcandalo fiat, in ſecus facientes ſeverè animadvertant.

§. XXXII.

Nullus quoque judex clericis Miſſas celebrandi, ſacramentave adminiſtrandi, licentiam tribuat, niſi priùs eorum literæ dimiſſoriæ, ſeu teſtimoniales probè examinatæ, legitimè eſſe comprobentur, ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ.

§. XXXIII.

Religioſis [p] etiam ſacerdotibus, extra ſuas provincias aut monaſteria peregrinantibus, facultas eadem denegetur, niſi ab Epiſcopo diœceſano licentiam obtineant, quam exhibere teneantur.

LIBRI PRIMI TITULUS IX.

De officio fiſcalis, & jure fiſci. [q]

§. I.

Promotor fiſcalis Epiſcopali curiæ deputatus, officium antea non exerceat, quàm in manibus Epiſcopi, vel ejus ſecretarii, juret ſe in omnibus fidelem præbiturum, Dei honori, & animarum ſaluti proſpecturum, immunitatem Eccleſiarum, bona Eccleſiaſtica, & miniſtros defenſurum, cauſſas Eccleſiaſticas proſecuturum, Eccleſiæ, & Epiſcopi jura propugnaturum, ad idque probationes, & teſtes omni diligentia exquiſiturum.

§. II.

A Parochis hujus provinciæ, tempore & ordine ab hac Synodo, ut in titulo *De officio Ordinarii* eſt, inquirat, de uſurariis, fœneratoribus, de his, qui priore conjuge adhuc vivente, alias duxerint, de illis, qui cum uxoribus non cohabitant, de aleatoribus, aleatorumque ſuſceptoribus, de blaſphemis, & de aliis delinquentibus ad Eccleſiaſticam juriſdictionem ſpectantibus: quos omnes in libro, quem ad uſum hujus rei habere debet, deſcribat, eoſque denunciet, cauſſaſque hujuſmodi accuratiùs proſequatur. In fine cujuslibet menſis, acta in cauſſis geſta, & earum ſtatum judici referat, & quod ſibi à judice injunctum fuerit, deinceps exſequatur, idque judex in libro ſcribere faciat, atque ſubſcribat. Hæc verò ut fiant ſingulis menſibus fiſcalis curet, ſub pœna quatuor pondo quoties omittentur.

§. III.

Sæpè nonnullorum ſæcularium, & clericorum delicta, temporis diuturnitate, & vitæ emendatione ab hominum memoria deleta ſunt: pravè tamen affecti homines aliorum exceſſus memoriâ ſemper retinentes, clericos, & ſæculares hujuſmodi denunciare ſolent, eo magis animo, ut eis moleſtiam inferant, ac infamiæ notam inurant, quàm ut æquitati conſulant. Cui malo remedium afferre volens hæc Synodus; ſtatuit & interdicit, ne fiſcales [r], qui nunc ſunt, vel erunt in poſterum, ſine partis inſtantia, quemquam ſæcularem, aut clericum accuſent, aut denuncient de crimine tres annos antè commiſſo, cùm illud emendatione vitæ, hoc elapſo tempore, præſumatur compenſatum. Niſi delictum adeò grave, publicumve ſit, ut Ordinario videatur abſque ſcandalo impunè diſſimulari non poſſe, quo caſu etiam poſt annos tres à fiſcalibus delinquentes denuncientur, ut criminis gravitas Ordinarii prudentiâ æſtimetur.

§. IV.

Quia nemo eſt adeò naturâ moderatus, qui vel læſus, vel perturbatus affectu, ſaltem verbo proximum aliquando non offendat; cavendum eſt, ne clerici [s] hujus provinciæ, parte injuriata non inſtante, ob leves verborum injurias in judicium vocentur, præſertim ad eas civitates ubi judices ſeu officiales reſident, cum ex tam longa diſtantia majus ſibi damnum inferretur, quàm delicti pœna poſtularet. Quam ob cauſſam clericorum hujus provinciæ utilitati & honori conſulens, decernit ac jubet hæc Synodus, ne officiales, vicarii, & alii judices Eccleſiaſtici de levibus verborum injuriis ſine armorum ſtrepitu, aut ſanguinis effuſione dictis, ex officio contra clericum ullum inquirant, nec denunciare permittant, nec contra eum procedant, nec eum in carcere detineant, aut ab eo multas exigant, pace jam inter partes inita. Idemque ſervetur quum quis in alium hæc convicia, & opprobria, quæ majora ſunt, conjecerit, illum lepreſum, ſodomitam, proditorem, hæreticum, aut eo convicii genere, quod vulgus *cornutum* vocat, appellando; vel mulierem conjugatam, adulteram, ſeu meretricem dicendo, & alia ſimilia contumelioſa verba in quemquam protulerit, conviciave, ut præfertur, parte non querelanti. Si verò de hîc expreſſis conviciis partis offenſæ querela præceſſerit, etiam ipſa injuriam remittente, officiales, & vicarii, prout juris ſit, procedant. Qui ſi aliquos curiæ Eccleſiaſticæ fiſcales, ſive miniſtros contra facere compererint, quàm eſt hoc decreto ſancitum, eos graviter puniant.

§. V.

Si damnati ex aliquo crimine, iterum in idem crimen inciderint, fiſcalis animadvertat, ab eiſque inflictæ multæ, ut exigantur, curet: quod in viſitationibus fuerit conſtitutum, executioni mandari faciat. Si à ſententia ſuper aliquo crimine, vel ſuper contentis in ſecundo decreto hujus tituli lata, provocatum fuerit; in appellatione proſequenda, & inſtantia illa terminanda invigilet. Si quid verò ad id opus ſit, ab Epiſcopo petat, maturâ diligentiâ adhibitâ, ne ſi cauſſa differatur, criminibus & offenſis

---

[p] Mexic. 1 c 58. & Synod. de Quiroga conſt 8 e. & Limenſe 3. act 3 c 9. & 10. [q] Late Gran tit. *De offic. procuratoris fiſcalis.* & Synod. de Quiroga conſt. 121. 122. 123. Guadix tit. 8. conſt. 21. Milen. c. tit. *De cauſidicis, advocatis, & fiſcalibus.* & 5. tit *De procuratore fiſci.* [r] Mexic 1. c 80 [s] Mexic. 1. c 78. & lex reg 4. tit. 10. lib. S. compil.

ſis in Deum, appellatio favere videatur. De quibus omnibus, ſub ſtatutis pœnis fiſcalis rationem reddat.

§. VI.

CUM aliquam cauſſam ex officio fiſcales inchoaverint, eam ſine permiſſu judicum non deſerant, nec diſſimolent, nec ex pacto conveniant, nec colluſiones, prævaricationes, aliudve ſimile committant, ſub pœna pondo quinquaginta. Quòd ſi cauſſa poſtulaverit, graviùs puniantur.

§. VII.

NE in cauſſis quas agunt, aut quæ ab eis agendæ ſperantur, conventionem faciant, nec muneribus,aliiſve hujuſmodi corrupti, jura ad cauſſas ſpectantia producere, & allegare deſinant. Quod ſecus ab illis ſit factum, irritum decernitur: & ſi quid ſemel acceperint, pœnæ reſtituendi quadruplum ſubjaceant; ſi bis,duplo magis multentur, ſi ter,officiis priventur, & pro rei gravitate aliis etiam afficiantur: notarii verò ſi quid ſimile noverint, Epiſcopis, eorumve judicibus, & vicariis annuncient.

§. VIII.

NE à quoquam dona munerave ſimilia, quamvis eſculenta ſint, vel ſpontè data, vel ſalarii prætextu accipiant, nec quicquam à litigatoribus, aut ab illis, qui litigaturi ſunt credituri, emant, aut eis vendant, aut illorum operas in ſuos uſus conferant, ſub pœna reddendi duplum.

§. IX.

DE exceſſibus ſibi denunciatis quemquam ne accuſent, nec reus citetur, niſi delator pro ſua facultate cautionem prſtiterit de ſolvendo expenſas & damna in cauſſa, quo crimina denunciata non probaverit: qood ſi ſecus ſecerint, damna, & expenſas hojuſmodi fiſcales perſolvant. Si verò delictum non probetur, & delator juſtam excuſationem non habeat, expenſas ſolvat, aliiſque à Jure ſtatutis pœnis ſubjaceat. Delicta autem cum certis teſtibus, vel qoia publica ſunt in vico nbi delinquentes degunt, fiſcalibus annunciata, ipſi ioquirant diligenter, etiamſi delator cautiooem non det, nec cauſſam proſequi velit.

§. X.

NE in clericum, niſi probatio aut infamia notoria præcedat, accuſationem, denunciationemve faciant. Quum verò quemquam denunciaverint, juramento declarent ſe doli aut calumniæ id non facere. Quod ſi quem dolo aut calumnia accuſaverint, idque conſtiterit, expenſas ſolvant, & arbitrio judicis puniantur.

§. XI.

ACcuſationes in ſcriptis producant, & quicquid officii ſui ratione petierint, neque eorum libellos & acta aliter notarii recipiant, ſub pondo duorum pœna, à ſingulis contra facientibus exigenda, & his, qui in carcere Eccleſiaſtico detinentur,applicanda.

§. XII.

LIcèt citentur in cauſſis de cappellanorum onere moderando, fiſcales à cappellano nihil accipiant, nec etiam pro cauſſis, in quibus extracti ab Eccleſiis, in eaſdem reſtitui petatur, quicquam ab his qui reſtituti ſunt accipiant: quæ licèt gratis facere debent fiſcales, nihilominus omni cura & diligentia præfatas cauſſas pertractent, ſub duorum pondo pœna.

§. XIII.

QUum in cauſſis fiſcalibus ultra delicti pœnam, etiam in expenſis reus condemnabitur; fiſcalis expenſæ æſtimentur,eaſque juxta æſtimationē reus perſolvat, niſi in caſibus ab hac Synodo prohibitis.

§. XIV.

CAuſſas in quibus rei detenti in carcere, adhibita cautione, ante ſententiam latam liberari à vinculis permittuntur, fiſcales proſequantur, eaſque terminari faciant, ſub pœna pondo duorum ſingulis cauſſis: ſi verò poſt ſententiam latam id contingat, fiſcales procurent, ut forma & ſeries ſententiæ ſervetur, ac multæ cameræ vel piis operibus applicatæ, in depoſitum dentur. Quod ſi in ejus rei exſecutione, aliquid vel negligentiæ vel culpæ ſit, illud ſub eadem pœna Epiſcopo notum faciant.

§. XV.

CAuſſis properè ad partes ſpectantibus ne ſe intromittant, niſi judicis mandato, vel cauſſis ab hac Synodo expreſſis, ut ſunt Indorum cauſſę. Has verò, & alias ſibi ex officio incumbentes illicitè ne differant:quoties verò ſecus fecerint, pondo duobus multentur.

§. XVI.

IN cauſſis, in quibus ex officio proceditur, teſtes contra eos producendos judici dicat, ut ipſe quicquid ad exhibendos teſtes opus fuerit,ſtatim provideat, preut in titulo *De teſtibus* eſt diſpoſitum.

§. XVII.

PRoductis probationibus, & ratificationibus teſtium in cauſſis, in quibus ex officio proceditur; curent fiſcales de aliis teſtibus ratificandis, ſi qui deſunt, omneſque alias diligentias adhibeant, prout à jure compererint, ſub pœna duorum pondo quoties id negligenter omiſerint in cauſſa; cùm ſola probatione ſummaria ne concludant, quando teſtes pro ratificatis haberi non poſſunt, quia pœna corporalis ſecutura ſperatur, niſi adſit confeſſio partis.

§. XVIII.

QUando judex, aut vicarius publicè cauſſas audit, fiſcales ſemper aſſiſtant; quoties abſint, pondo unum perſolvant: ſine vicarii judicis permiſſu ne diſcedant, nec quemquam in ſui locum ſubſtitoant, nec illom quem ad oegotia extra civitatem deputaverint,

§. XIX.

§. XIX.

Quid fiscalis facturus quando capitula contra aliquem porrigantur, titulo *De ordine judiciorum* dispositum est. quod servari jubetur in caussis coram judicibus inferioribus ex officio tractatis, & in quibus ab interlocutoria, seu diffinitiva sententia fuerit appellatum, si ipsi inferiores rationem caussæ, & acta processûs ad judices superiores remittant; fiscales justitiæ Ecclesiasticæ exsequendę insistant, litemque suscipiant, salariaque jure advocati sibi pertinentia percipiant à parte in expensis condemnata, & non aliter.

§. XX.

Autè clericos de adulterio denuncient, notario clerico, si sit, adhibito, adeoque secretò id fiat, ne ad mariti notitiam perveniat. Accusatio verò contra adulterum solùm detur, & in casibus tantùm ab hac Synodo, titulo *De officio Ordinarii & vicarii*, expressis, & ut est ad punitionem delicti à jure canonico & Concilio Tridentino, permissum. Adulterę nomen supprimatur, quod verbo suisset expressum in probatione. Notarius fidem faciat, nisi sciente & consentiente marito, delictum fuerit perpetratum. Tunc enim omnes accusentur, & ut severè puniantur, fiscales omnem operam præstent: expensas suas juxta præscriptam taxam, nec aliter quàm se subscribentes, percipiant, sub pœna reddendi duplum.

§. XXI.

Caussas à judicibus sibi notificatas, infra tres dies describere in libro suo teneantur, & reos accusare, aut denunciare, ad præscriptum in titulo *De officio Ordinarii*. caussæque hujusmodi deinceps prosequantur, ut decretis hujus Synodi, sub pœnis in eisdem contentis.

§. XXII.

Præsente reo infra tres dies querelam dare teneantur; sin minus, eorum impensis rei alantur.

§. XXIII.

Reliqui inferiores fiscales, & exsecutores Ecclesiarum extra Episcopalem curiam residentes, sedulò inquirant, qui sacrum non audiant, aut festa non colant, aut in Ecclesia irreverenter assistant, qui publicè peccatis sordidati, & aliis vitiis in edictis generalibus, & titulo *De feriis* expressis, contaminati sint. Videant etiam si tabernæ, cauponæ, aliæve publicæ domus apertis januis patent, in eisque esculenta, & poculenta, festis diebus dum Missarum solennia celebrantur, divenduntur. Si decretis precibus in processionibus decenter incedunt. Quicquid verò in his omnibus culpę invenerint, vicariis nuncient, ut quod sibi injunctum est, exsequantur. Ne in his negligenter se gerant, aut cum aliquo colludant, aut pecuniis directè vel indirectè corrumpi patiantur, nec dona, aut munera, aliudve quicquam ab hominibus sui districtûs accipiant, sub pœna reddendi in quadruplo: & à judicibus arbitrio suo usque ad privationem officii puniantur.

§. XXIV.

Ne fiscales prædicti, quovis quæsito colore, cavillationes quærant, ut de rebus levissimis & nullius momenti denunciationes dent, nec eas judices aut vicarii admittant: quòd si commiserint, tamquam calumniosi accusatores pœnas luant.

LIBRI PRIMI TITULUS X.

De officio notarii, & de fide instrumentorum.[a]

§. I.

Notarii Ecclesiasticorum tribunalium hujus provinciæ, & tabelliones, qui receptores vocantur, antè ne accipiantur, quàm Episcopis eorumque judicibus fidelitatem & obedientiam jurejurando promittant: itemque jurent, se decretis ab hac Synodo editis obtemperaturos, nec jure salarii quicquam aliud accepturos, quàm quod fuerit taxatione præfinitum. In loco ad audiendum caussas deputato, per tres ante meridiem horas, tresque alias post meridiem saltem assistant, ibique ipsimet per se negotia cum judicibus expediant. Quoties statutis curiæ diebus absint, pondo uno multentur: quòd si ex justa caussa adesse non possint, de ea judices certiores faciant.

§. II.

Notarios, quos vicarii in casibus suæ jurisdictionis & commissionum adhibere debent, antè ab Episcopo examine probentur, juxta Concilii Tridentini[a] decretum: nec priusquam ab Episcopo in scriptis facultatem deferant, acta ulla recipiant: quòd si receperint, irrita sint & nulla. Vicarius verò qui huic decreto non steterit, quoties contravenerit, pondo octo multetur; quorum tertia pars nunciatori applicetur, notariusque inhabilis ad officii exsecutionem efficiatur. Quæ omnia quantum fieri poterit observentur, & ut observari faciant, Episcoporum vicariorumque conscientiæ onerantur.

§. III.

A prima petitione, & primis actis litis, processum in unum colligant, ejusque chartas consuant, & omnia in illis ordinatè disponant, petitionesque cum earum decretis, & quicquid circa eas provisum fuerit, inserant: acta omnia, nulla in charta lacunis interpositis, describant & intiment; diem quoque, mensem, & annum apponant; & cum opus fuerit, ipsi & judices se subscribant, & rubricis notent. Quæ omnia notarii quotidie præstent, ne unius

t Sess. 14 c. 8. sess. 25. c. 14. u Guadixen 8. à const. 15. Granat. *De offic. notarii, & fide instrum.* Milan. 2. tit. *De Notariis & scribis* & 3. fol. 603. cum seqq. & 4. 3. p. tit. *De foro Episcopali.* & 5. tit. *De cancellario & notariis.* & tit. *Qua gratis in cancellario.* x Sess. 22. cap. 10. Mexic. 8. cap. 89. § 1. & Compostel. act. 3. cap. 26.

unius caussæ petitiones & acta, cùm alterius petitionibus & actis involuta confundantur. Processus ordine dispositos semper habeant, & quæ fuerint à judicibus decreta, non in exceptoriis codicibus, sive manualibus, sed in ipsis processibus sint inserta. Si quid horum semel prætermiserint, duobus pondo multentur; si bis, duplo magis; & sic deinceps crescente contumacia, pœnæ quoque pecuniariæ accrescant, usque ad officii suspensionem, quarum multarum tertia pars delatori tribuatur.

§. IV.

NE processum originalem, ejusve transumptum ullatenus litigatoribus tradant, sub pœna trium pondo quoties id fecerint; neque etiam procuratoribus, nisi de mandato judicum. Si verò ne tradatur judices interdicant, ejusque copiam concedi oporteat; notarii ad advocatos processum deferant, contentaque in processu ipsi advocatis legant, ac secum postea reportent. Idque in scripturis originalibus servetur sub eadem pœna.

§. V.

PRocessus procuratoribus minimè tradantur, nisi chirographo ab eis accepto, & foliorum numero in libro descripto. Quo stante chirographo, à procuratore processus repetendus est: si autem deletum sit, repetatur à notario, aut damnum solvat, si processus denuò iterum fieri minimè possit; oblatamque petitionem notarii ne recipiant, nisi allato processu, sub pœna pondo unius. Informatio verò summaria sine testium nominibus aut chirographo tradi poterit, quæ tribui mandabitur in forma consueta, hoc est, illius transumptum.

§. VI.

SI literæ alicujus decreti aut provisionis in favorem alterius litigantium expeditæ, fuerint amissæ; aliæ similes decreto, aut provisioni conformes, inde, unde primæ emanârunt, transumptas, eidem litigatori tradant. Quod tantùm cum mandato judicis fiat, aliàs nullam fidem faciat. Si verò notarius propria auctoritate tradat, pœnam triū pondo incurrat.

§. VII.

NE mandatum exsecutoriū cujuscumque summariæ, nec decretum de immittendo in possessionem, nec mandata sequestri faciendi, pignora capiendi, brachii sæcularis auxilium implorandi, solicitatori, tabellioni, aut ulli cuiquam tradant; sed parti potenti, aut nostro exsecutori, vel judici sæculari, in casibus per hæc decreta concessis: nec illi mandata hujusmodi scribant, sub pœna quatuor pondo ab utroque incurrenda si semel perpetratum id fuerit; si verò bis, dupli pœna imponatur, & sic deinceps habito respectu pœnæ, usque ad suspensionem augeantur.

§. VIII.

IN caussis fiscalibus, aliisve quibuscumque, libellos nec articulos ullatenus recipiant, nisi à parte, vel à jurisconsulto cognito subscripti sint, nec petitionem conclusionis in caussa, nec ullam aliam, quæ negotium principale tangat, nisi sit petitio termini, processûsve, aut actorum judicii sub pœna unius pondo, & damnum persolvant.

§. IX.

IN caussis y decem pondo *de Tipuzque* non excedentibus, sine processu & figura judicii procedatur; ac veritate summariè comperta, judices ad persolvendum debitores coërceant. Si quis à debitore receperit quod sibi non debebatur, illud cum duplo reddat. Iis verò in casibus petitio, condemnatio, aut absolutio in scriptum tantùm referantur. Ne libelli admittantur, nec pro hac scriptura ultra duorum regalium mercedem notarii exigere possint.

§. X.

LIteras Apostolicas, mandata, aliasve quascumque originales scripturas à litigatoribus productas, & sententias notarii apud se retineant; ac tantùm exempla cum originalibus collata in processu habeant, sub pœna unius pondo, ad damnumque teneantur, casu quo hujusmodi documenta fuerint amissa.

§. XI.

PRo singulis chartis exemplorum, à litigatore scripturas has producente, stipendium exigat notarius juxta taxationem. Quòd si originales prædicti à parte producente repetantur, adversario non reclamante, productori tradantur, exemplo cum originali collato in processu priùs relicto, & adversario etiam citato. Si verò scripturæ de falsitate arguantur, idque jurejurando affirmetur, notarii unicuique partium, & earum procuratoribus, & advocatis ostendant, eisque transumptum scripturarum dent cum die, mense, & anno, ut de jure suo allegare possint.

§. XII.

INformationes summarias originales ne tradant, nisi exemplum in publica forma cum originali collatum relinquatur, & prout in titulo *De probationibus* continetur.

§. XIII.

NOtarii omnes, actorum, scripturarumque per eos receptarum protocollum habeant, acta, aut alia quævis instrumenta, sive judicialiter sive extrajudicialiter, in toto vel in parte recipiant, chartâ albâ, & inscriptâ remanente; sed omnia statim in scriptis compleant, & ad longum extensè scribant, sub pœna si id semel commiserint, pondo trium; si bis, duplum: & sub aliis præterea pœnis judicum arbitrio infligendis.

§. XIV.

NE molestiis aut favoribus litigatores impellant, ut illis morem gerendi gratiâ, procuratores, aut advocatos, inviti deligant: sin minus pro qualitate delicti puniantur.

§. XV.

y Concil. Milan. 3. fol. 603. verb. *Caussa quæ*. & est lex regia 19. tit. 9. lib. 5. recopil.

§. XV.

SEntentias usque quò proferantur, ne revelent: & eas ipsi propria manu scribant: si contrà, à judicibus puniantur.

§. XVI.

TAM pro petitionibus, instrumentis, processibus, & probationibus, quàm pro scripturis quæ ab eis confectæ, vel coram eis productæ sunt, quicquam alind non accipiant, ultra id quod à judice, vel à persona ad id deputata præfinitum sit, aut juxta hujus Synodi taxam æstimatum: & in actis qnod pro mercede acceperint conscribant, fidemque faciant, præsente eo, qui persolvit, litigatore; qui se subscribat; ipso verò nesciente subscriptionem facere, id ejus procurator præstet, sub pœna reddendi quadruplum, si semel secus fecerint: si bis, duplo multentur; ac multæ pars tertia unnciatori applicetur.

§. XVII.

NOtarii, circa dimissoriarum, seu testimanialium literarum mercedem, sacri Concilii Tridentini ⁊ decretum servent. Sed quia ubi pro officio exercendo, nullum sibi est ab Episcopo salarium constitutum; idem Concilium ᵃ decimam tantùm unius anrei partem accipiendi facultatem tribuit; hæc Synodus arbitratur, ut ratione hujus decimæ partis, quatuor tomines tantùm in hac provincia accipiant: si quid ampliùs, teneri in conscientia ad restitutionem decernit: præterea pœnis à Jure statutis juxta prædictum decretum puniantur.

§. XVIII.

EXsecutioni pœnarum, & pœnitentiarum solennium ex delicto, notarii principales, unà cum exsecutore rribunalis Ecclesiastici præsentes intersint; ipsique, ant parochi, in eorum præsentia, in Ecclesiis ubi hujusmodi fit exsecutio, ejus caussam, & rationem populo denuncient, juxta seriem sententiæ contra reos latę, nec quemquam ad id in sui locum substituant: quòd si semel contrà fecerint, pondo uno multentur: si bis, duplo magis: si ter, usque ad privationem officii arbitrio judicum pœna accrescat.

§. XIX.

NIhil mercedis ᵇ pro custodiendis, ordine disponendis, quærendisve processibus accipiant, aut eorum ministros accipere permittant, sub pœna reddendi duplum, cujus tertia pars delatori tribuatur, nisi processus aut finiti jam sint, aut adeò ab antiquo pendeant, ut judicis arbitrio pro illis inveniendis quicquam mercedis constituatur.

§. XX.

PRO scripturis quę in vulgarem linguam transferentur, si pro ipsis antea stipendia solnta sunt, quamvis cum interpretis juramento denuò producantur, nihil quicquam salarii accipiant, immo ad effectum hujusmodi utraque scriptura, tempore productionis & exsecutionis nna tantùm sentiatur, sub pœna quadrupli, cujus tertia pars nunciatori applicetur.

§. XXI.

NOTARII, quando scripturas ab ipsis confectas, signo suo munitas tradiderint, earum protocollnm cum subscriptione partis apud se retineant: qua in re omnes servent quod notariis regiis præceptum est, sub pœnis eisdem impositis, juxta horum regnorum leges ᶜ, protocollumque habeant annorum, ordine & alphabeto distinctum, ut solent notarii, sub pœna pondo viginti.

§. XXII.

SI apnd notarios Ecclesiasticæ curię incepta aliqua in visitatione negotia expediantur; exigant etiam visitatoris & ejus notarii salaria, eisque infra diem; statim à reditu visitationis, persolvant, sub pœna dupli.

§. XXIII.

IN negotiis, quæ à vicariis ad officiales deferuntur, notarii in testimonialibus delationis, litigatoribus concessis, taxationem expensarum describant, vicariis prędictis eorumque notariis deblrarum.

§. XXIV.

SI ad usum unius tantùm instrnmenti totus processus producatur; nihil aliud accipiant, quàm quòd pro illius instrumenti productione debetur, sub pœna reddendi duplum.

§. XXV.

QUANDO notarius aliquis curiæ Episcopalis mortem obierit, aut ab Episcopo vel ejus officiali fuerit dimissus; judices protocolla & scripturas custodiant, ut est per legem ᵈ regni dispositum.

§. XXVI.

NOTARIUS verò in ejus locum suffectus, facto inventario illa recipiat, ut ipse deinceps de scripturis hujusmodi prædecessoris sui, si petantur, rationem reddat, ad præscriptum ejusdem legis ᵉ, & pro notarii mortui, vel dimissi protocollis, ei aut ejus uxori, sive filiis, summam, de qua convenient, persolvat; qui si discrepaverint, æqua moderatione adhibita, eos judex concordet, omni appellatione remota; quia gratis & sine ullo pretio ad hęc officia ipsi deliguntur.

§. XXVII.

MULTAS, aut quevis alia deposita jussu judicum facta, notarii in depositum ne recipiant, sub pœna decem pondo quoties secus fecerint.

§. XXVIII.

⁊ Sess. 21. c. 1. ᵃ Concil Compost act. 3. c. 8. Milanen 1. fol. 603. verbo: *Pro singulis*, & 4. tit. *De benefic. collat one ac provisione.* fol. 64. verbo, *Vt avaritia.* & Conc. Vallisoletanum lib. 1. tit. 5. const. 3. fol 49. ᵇ Lex regia 27. tit. 20. lib. 20 recopil. ᶜ Lex reg. 13. cum seqq tit. 25. lib. 4 recopil. ᵈ Lex reg 24. tit. 25. lib 4. recopil. ᵉ Lex reg. 21. tit. 20 lib. 2. recopilat.

§. XXVIII.

IN omnibus Ecclesiasticis curiis hujus archiepiscopatus & provinciæ, ut commodius fieri poterit, tabelliones, qui receptores dicuntur, duo sint timoratæ conscientiæ homines, idonei, usu & experientia in negotiis exercitati, in examinandis testibus periti, secreti, amatores, atque fideles, qui ab Episcopo, sive ejus officiali examinentur, ab eisdemque deligantur & deputentur, ut per spatium unius anni, vel minus, hoc officio fungantur, ad Episcopi, seu ejus officialis arbitrium.

§. XXIX.

HIS autem receptoribus, si litigatores petierint, vel judices ita senserint convenire, pro opportunitate negotii, probationes ex com mittantur, quas notarii recipere non valent, nullasque alias faciant, nec in plenario, neque in summario judicio, quàm quæ sibi ab officialibus injuncta sint: etiam ex commissione vicariorum denunciationes nullatenus faciant, nec ab eis factæ admittantur. Ipsi, aut alii per eos, in quacumque caussa delatores esse non possint, probationes per eos factas, ante publicationem, directè vel indirectè, revelent; & si in aliquo, huic decreto contravenerint, pro semestre suspendantur: si bis, officio priventur. Quando verò visitatores extra, vel intra Cathedralem Ecclesiam visitaverint, receptores hujusmodi officium notarii vicissim exercere poterunt, ab antiquiori incipiendo, nisi aliud Episcopo videbitur. Eo tamen anno, quo officium hoc obierint, ratione salarii illud accipiant, quod solent notarii visitatores, itidemque quod juxta taxam sibi constitutum est. Processus visitationis coram eis confecti, cum primùm terminati sint, visitatoribus tradant, à quibus juxta ordinem titulo *De visitationibus* præscriptum, custodiantur. Notarii & receptores non solùm ipsi per se, quando sibi commissum fuerit, testes examinent; sed etiam eorum dicta propria manu scribant; neque id per suos ministros, aut coram eis faciant: quæ postquam scripta sint, usque ad publicationem clausa asservent. Si verò ipsi, absentia, senectute, ægritudine, aut aliàs legitimè impediantur, quominus scribere possint; alius ex notariis vel receptoribus à judice caussæ ad id deligatur & deputetur, ipsis inter se circa sua salaria convenientibus; hujusmodi autem dicta testium, sic scripta notario originario tradantur, ut ea ad suprà scriptam formam custodiat. Quòd si id adimplere semel negligentià omiserit; pœnà trium pondo subjaceat; si bis, pondo sex, & suspensionis per dies quindecim; si ter, pondo duodecim, ac suspensionis per bimestre.

§. XXX.

RECEPTOR aliquò ad probationem recipiendum iturus, priùs ne mittatur, quàm ante notarium juret, se bene & fideliter acturum, & æquitatem in ea commissione parti utrique servaturum, nihilque præter salarium, & quod sibi taxà constitutum est, accepturum, ad idque moram temporis opportunam tantùm insumpturum, etiam si à tempore caussæ præfinito aliquod supersit. Quod re ipsà adimpleat, nec à litigatoribus quicquam, etiam esculentum accipiat, aut ad eorum domus hospitii caussà divertat: si contravenerit, ultra perjurii pœnam, duplum restituat.

§. XXXI.

PRO recipiendis testibus intra civitates ubi curia Ecclesiastica residet, salarium ne accipiant, nisi talis caussa sit, aut tot articuli, de quibus interrogandi sunt testes, ut in his laboriosissimam operam impendant: quo in casu, à judicibus pro laboris merito æstimetur, nihilque aliud exigant, quàm quod fuerit æstimatum, ac emolumenta sibi præfinita ex taxa, sub pœna reddendi duplum: æstimatio verò hujusmodi juxta taxam fiat, quæ de hac re notariis est constituta.

§. XXXII.

RECEPTORES [f], aut notarii, quum salaria à litigatoribus petierint, manifestè declarent quid sibi ab illis debeatur; nec pecunias aliquas postulent in partem plenariæ solutionis, aliàs graviter usque ad suspensionem puniantur.

§. XXXIII.

NOTARII receptoresve mandatum, aut testis depositionem per notas sub compendio ne suscipiant. Nec hæc postquam testis semel fuerit examinatus, ejus dictum extendant, sub pœna annuæ suspensionis ab officio si id primò commiserint; si verò bis deliquerint, officio priventur.

§. XXXIV.

NOTARII, aut eorum ministri, necnon receptores, dona ulla, pecuniasve, aut gemmas, aut esculenta à litigatoribus ne accipiant, nec eorum, aut consanguineorum domus adeant hospitii caussà, nec eorum convictores sint. Si quid verò hujusmodi acceperint, in duplo reddant; eaque sit ad hoc sufficiens probatio, quæ ex constitutione legum [g] hujus regni recepta est.

§. XXXV.

EXcommunicationum [h] literas sine consensu Episcopi aut ab eo expressam auctoritatem habentis, notarii signo suo ne communiant, aut se illis subscribant, sub pœna pondo decem expensis pro administrationе justitiæ, nunciatori, & pauperibus distribuendorum. Quando autem facultate (ut dictum est) præcedente, secundas denunciatorias dederint, primas monitorias recuperent; quando verò tertias contra participantes expedierint, primæ & secundæ similiter apud se remaneant. Is porrò ordo servetur in omnibus aliis literis expediendis, quarum nullæ apud litigatores remaneant, nisi aliud Episcopo videbitur, sub pœna quatuor pondo auri communis, sumptibus pro administranda justitia applicandorum. Hujusmo-

f ... tit.20 lib.2 recopil. g Lex reg.6 tit.9. lib. 3 & l 7. tit.2 lib.7. recopil. h Mexic. 2. c. 5. Granat. tit. *De sententia excommunicationis* n. 10.

jusmodi autem literę ad præscriptam ab hac Synodo formam expediantur.

§. XXXVI.

QUOD ut exsecutioni mandetur, post præsentium decretorum publicationem literę prædictę impressę evulgentur, eęque solùm expediantur: ut autem registrum ordinum diligenter conficiatur, multisve incommodis obviam fiat, quæ aliàs oriri possint; notarius, seu secretarius ad id deputatus, omnes ad ordines promotos in registro scribat, in quo ordinatorum nomina, parentes, oppidum, diœcesim, Ecclesiam, ubi ordines celebrati sunt; titulos præterea, ad quos fuère promoti, cum testibus, die, mense, & anno describat, ipseque & examinatores se subscribant. Hoc itidem registrum in archivo Cathedralis Ecclesiæ cum aliis ejusdem scripturis asserventur: nullæque deinceps testimoniales literę dentur, nisi ab hujusmodi registro, ut prefertur subscripto, exemplum desumatur, sub pœna minarum pondo duorum, quæ fabricæ Cathedralis & accusatori æquè applicentur.

§. XXXVII.

NOTARII omnes, tam ordinarii quàm Apostolici, ad mandata aliqua intimanda, seu ad publicandum censuras excommunicationis, interdicti, aut cessationis à divinis, à litigatoribus, vel à judice requisiti, prout eis jussum fuerit, id exsequantur in calce mandati, intimatione, & publicatione cum testibus, necnon eorum subscriptione appositis. Quòd si actorum hujusmodi sumptum petatur, illum dent totius ratione negotii, ac responsione in eo descriptis. Si secus fecerint, graviter usque ad suspensionem & privationem officii, pœnas dabunt. Prædicta verò prædicatio è suggesto, seu alio commodiori loco, ut ab omnibus ibi præsentibus audiatur, inter Missarum solennia tempore offertorii in Ecclesia fiat.

§. XXXVIII.

SI quis alteri in officio notarii succedat, ei à prædecessore protocolla, registraque omnia scripturarum & negotiorum, quæ apud se retinebat, adhibito inventario, in Episcopali archivo reponendo, tradantur: idque ita facturos esse, quum ad officium recipiuntur notarii, jurejurando se adstringant. Secretarii tamen Episcopi eo nomine ab eis confecta scripturarum registra successori ne dent, sed in archivo Episcopali recondant.

LIBRI PRIMI TITULUS XI.

De officio exsecutoris justitiæ. [i]

§. I.

ECCLESIASTICI exsecutores, nisi de mandato Episcopi aut ejus officialis, quemquam in sacro ordine constitutum ne capiant; si tale delictum non fuerit, ob quod juxta Juris & hujus Synodi decretorum formam in fragranti capi possit. Noctu totam civitatem, seu oppidum accuratè perlustrent, explorentque si qui clerici vestitu indecenti vagantur, si arma gestant, aut musica instrumenta deferunt, si suspectas domos ingrediuntur. Quòd si quemquam in aliquo horum crimine deprehenderint; armis hujusmodi, instrumentis musicis, & indecenti vestitu sublatis, eum carcere includant. Si ipsa in die luce hæc evenerint, ante ingressum carceris ad officiales Episcopi captus deferatur. Si verò noctu, sequenti die officialibus id notum fiat, ut reus convenienti carceris custodia detineatur.

§. II.

QUOD adeò cautè & absque scandalo fiat, ne inde infamia oriatur; vinculis sine mandato judicis non ligetur, sub pœna pondo sex, quorum tertia pars accusatori, reliquæ sumptibus pro administratione justitię tribuantur. At si clerici non capiantur, vi resistant, judicis arbitrio graviter pœnas luant: si autem exsecutores hujusmodi eorum crimina dissimulaverint, officiorum inhabiles reddantur.

§. III.

SI quoquàm diverterint alicujus exsecutionis faciendę caussâ, ratione ejus solitũ emolumentum accipiant; si pro diebus singulis aliquod salarium eis constitutum non sit. In commissionibus verò sibi factis, salarium, ac tempus præfiniantur atque exprimantur. In actis autem, cum sua & litigatoris subscriptione, si sciat scribere: si verò nesciat, cum parochi, aut eo absente, sacristæ subscriptione scribant quicquid de re ipsa acceperint: si secus fecerint, ejus quod acceperunt jacturam faciant, quamvis se recepisse negent: si verò quid ampliùs acceperint, cum quadruplo reddant.

§. IV.

EXsecutores quicumque, officii caussâ aliquò proficiscentes, etiam si varias exsecutiones, & in diversis locis faciant, nihil ampliùs salarii ex aditu & reddittu percipiant, quàm quod pro itinere unius exsecutionis debetur, idque pro rata in singulas exsecutiones distribuant. Quod ut constare possit, in actis afferant fidem distributionis per eos factę, & apothecarum salarii juxta suprascriptam formam. Si

[i] Lege Synod. Granat. D. Petri Guerrero. tit. De offic. exsecutoris justitiæ.

Si verò justum salarium excesserint; id ut cum pœna persolvant, judex præcipiat, & contrà facientem quadruplum solvere coërceat.

§. V.

MAndata capiendi, & exsequendi, & alia faciendi, quæ ad suum spectant officium, diligenter adimpleant, partibus contra quas data sunt, nequaquam nunciantes. Neque in aliquo excedant ipsa adimplentes, aliter enim pro qualitate excessûs, arbitrio judicis punientur.

§. V I.

EXsecutores Ecclesiastici ad justitiæ exsecutionem exsecutores sæculares comites sibi non adjungant, etiam sub prætextu capiendi sæcularem clerici complicem, nisi ad id expressum in scriptis mandatum à judicibus præscriptum præcedat: nec cum sæcularibus exsecutoribus hujusmodi, clericorum domos ingrediantur aut inquirant. Si secus fecerint, judicum arbitrio severè plectantur.

§. V I I.

NE dona aut munera accipiant, neve quos comprehenderint, aut comprehendere desiverint, vexent aut molestent, neque ob aliquam aliam caussam quæstum aliquem injuriâ extorqueant: sin minus, judices arbitrio suo, usque ad privationem officii, pro qualitate culpæ, de eis pœnas sumant.

§. V I I I.

IRE itidem teneantur ad * refrendandum mandata auxilii brachii sæcularis, à judicibus & officialibus data, ad eaque exsequi faciendum, unà cum exsecutore sæculari.

§. I X.

QUando ad hoc munus recipiuntur, jurent de eo bene fideliterque obeundo, & de observandis, quantum in se est, decretis ab hac Synodo constitutis.

LIBRI PRIMI

TITULUS XII.

De officio custodis, & custodia reorum. k

§. I.

CUSTOS carcerum Ecclesiasticorum diligenter curet, ut in eis hora competenti, & decenti loco, Dominicis & festis Missa celebretur, quam omnes audiant; ad idque officialis Episcopi cappellanum arbitratu suo deligat, cui ex multis cameræ congrua eleemosyna constituatur. Custos verò sacerdotales vestes in arca nitidas asservet.

§. I I.

FOEMINÆ in carcere separatæ à viris sint, adeò, ut cum illis commercium non habeant. Si quem verò in hoc custos excessisse repererit, vinculis coërceat.

§. I I I.

ARMA offensiva vel defensiva captis non permittat: si quis habeat, eorum jacturam faciat, & in usum pauperum carceris divendantur. Quòd si negligenter in hoc custos egerit, pro ratione culpæ punietur.

§. I V.

CArcerem clausum, & mundum à spurcitiis teneat, & detentos in carcere diligenter, quantum fieri poterit, custodiat. Eò ingredi mulieres ne permittat, nisi mater, soror, uxorve alicujus vincti sint: eæ autem in ejus cubicula ne intrent, sed cum eo extra cancellos ferreos colloquantur, nisi ægritudine, impedimentove teneretur, quominus ad cancellos hujusmodi descendere posset. Nocte in carcere fœminæ ne remaneant, nisi de officialis Episcopi licentia, gravi urgente necessitate, sub pœna duorum pondo quoties secus fecerint. Custos verò, si semel mulier noctu in carcere dormiat; tribus pondo multetur: si bis, pondo sex: si ter, officio privetur. Itidemque hi qui carcere inclusi sunt, si decretum hujusmodi semel violaverint, quatuor pondo: si bis, octo persolvant: si ter, strictiori carcere inclusi vinculis coërceantur.

§. V.

AD dies visitationi carceris indictos custos ita se præparet, ut cameram in loco carceris magis publico sitam sternat, sellâ, mansâque unâ, & scamnis paratam. Indicem præterea eorum, qui jam diu, vel nuper in carcere detinentur, judici offerat, ut juxta indicem hujusmodi singulos ad se judex vocet. Si quis verò sese occultaverit, eum notarii judici manifestent.

§. V I.

SI quis se in carcere constituat, vel comprehensus includatur; custos in libro describat, hunc sibi in custodiam tradi, & cujus rei caussâ, & ad cujus instantiam captus sit, notet: itidemque efficiat, si quis dum jam captus detinetur, sequestratus fuerit; quibus custos se subscribat, sub pœna pondo unius cum dimidio, quoties in hoc negligenter egerit.

§. V I I.

NE à captis dona munerave accipiat, neque eos vinculis injustè coërceat, nec à vinculis magis minusve solvat, quàm mandato judicum sibi injunctum sit: neque eis directè aut indirectè molestias inferat, quas pecuniis aliisve rebus redimant, sub pœna restituendi quadruplum, si quid sic injustè extorserit, idque juxta legum l horum regnorum formulam probetur.

§. V I I I.

CApti, qui à carcere liberari jubentur, pro salariis aut expensis ministrorum ne detineantur, si ipsi pauperes esse juraverint, & judices ita æstimaverint; statimque dimittantur, nisi aliis de caussis fuerint retenti: neque ab eis carceris custodes pignora capiant, sibi obligari faciant, aut fi-

k Latè Gran. Synod. ut suprà. tit. De officio custodis, & custodia reorum. l Lex reg. 7. tit. 1. lib. 7. recopil.

fidejussores dari compellant, neque eos pro stipendiis hujusmodi ullatenus vexent, sub pœna pondo trium, quoties contrà fecerint: [m] idque servetur, etiam si ob crimina in carcere conjecti fuerint, de quibus judex, die visitationi carceris indicto, inquirat.

§. IX.

IN publico carceris loco index æstimationis stipendiorum, quæ custodes à captis exigere debent, ubi commodè ab omnibus legi possint, clarè ac perspicuè conscriptus collocetur: idque omnimodo, sub pœna pondo sex, custodes adimpleant.

§. X.

CArceris vincula omnia diligenter custos asservet, & quum unus obierit, inventario per antiquiorem curiæ notarium confecto, ea recipiat, eodemque etiam interveniente, cum muoos peregerit, restituat. Fidejussores idoneos, spectatâque fide probatos custos det, cum quibus ipse promittat se officio suo fideliter & accuratè functurum: & si quid damni, carceri, vinculis, comprehensisve evenerit, reparaturum, aut si ratione officii in aliqua pecuniarum summa fuerit condemnatus, eam persoluturum. Ad hoc etiam [n], & ad decreta hujus Synodi servanda, jurejurando se obstringat. Interdicit quoque hæc Synodus, ne custos carceris, aut alius ex ejus familia, captis aleas det, ut ab eis strenas, aliudve simile exigat: si verò secus fecerit, usque ad privationem officii, prout delictum postulaverit, contra eum procedetur.

§. XI.

ADmonentur præterea officiales & vicarii omnes, ut cùm die sabbatho carcerem visitaverint, de hoc decreto contentis diligenter inquirant, quodque custos cum vinctis agat. & ad hoc potissimùm incumbant, ut ad Dei cultum & honorem muneri suo satisfaciant.

LIBRI PRIMI TITULUS XIII.

De majoritate & obedientia.

§. I.

UT pace & tranquillitate concordes Ecclesiastici viri unum opus confleut, nullisque desidiis inter se contendant; unicuique juxta eam, quâ eminet, dignitatem, aut juxta munus quo fungitur, honorem, locum sedemque constitui maximè necessarium est; eam ob caussam sacrosanctum Tridentinum [o] Concilium de Episcopis in hunc modum decernit: Episcopis [p] præterea ubique is honor tribuatur, qui eorum dignitati par est, eique in choro, & in capitulo, in processionibus, & aliis actibus publicis sit prima sedes, & locus quem ipsi elegerint, & præcipua omnium rerum agendarum auctoritas. Qui si aliquid canonicis ad deliberandum proponant, neque de re ad suum, vel suorum commodum spectante agatur; Episcopi ipsi capitulum convocent, vota exquirant, & juxta ea concludant. Neque verò ob id à Concilio præbendatis & capitularibus quicquam de sua dignitate detrahitur, aut de his facultatibus, quæ sibi de jure & consuetudine competunt, & non adversantur Tridentino Concilio. Quò verò ad ea quę in capitulis Cathedralium decernenda sunt, recta unanimisque sit omnium conspiratio; jubet hæc Synodus, ut quum Episcopus, decanusve, aut is qui præesse debet, capitulum ad extraordinaria negotia convocaverit; in scheda vocationis, etiam ea capita contineantur, de quibus deliberandum est; quæ capita etiam ad Episcopum deferantur, nisi de re Episcopo, sive alicui ex Episcopi familiaribus competenti, agendum erit. Tunc enim solùm capitulares convocandi sunt, & ad præscriptum hujus decreti instruendi.

§. II.

QUoniam in frequenti congregatione, ubi Ecclesiastici, sæculares, & regulares conveniunt, nisi aliquis præsideat, cujus auctoritate omnes in officio contineantur, diffidiorum ac tumultuum posset occasio suboriri; sacrosancto Tridentino [q] Concilio hęc Synodus inhærens præcipit, ut quando in processionibus publicis, & in iis quę fiunt in tumulandis defunctorum corporibus, de quavis precedentia controversie oriuntur, eas Episcopus (amota omni appellatione) componat, non obstantibus quibuscumque. prout ejusdem Concilii [r] decreto, & constitutione sanctæ memoriæ Gregorii XIII. hac de re editis, cautum est.

§. III.

STatuit præterea ac mandat hæc Synodus, ne ullus clericus cujuscúmque conditionis, baccalaureum, licentiatum, magistrum, doctoremve in aliqua facultate se nominet aut subscribat in his locis ubi de ejus gradu constare non potest, nisi priùs Episcopo literas testimoniales gradûs hujusmodi ostendat, sub pœna pondo centum auri, piis operibus, justitiæ sumptibus, & accusatori æquè applicandorum; pœnis contra hos à lege [s] regni statutis in suo robore & firmitate permanentibus.

[m] Lex reg. 20. & 21. tit. 22. lib. 1. recopil. [n] Consonat Milan 1. tit. *De carceris custodibus.* [o] Sess. 25. c. 6. [p] Conc. Provinc. de Quiroga act. 3. c. 19. [q] Sess. 25. c. 13. [r] Sess. 25. c. 13. [s] Lex reg. tit. 7. lib. recopil.

LIBRI SECUNDI

TITULUS PRIMUS

De ordine judiciorum. [r]

§. I.

IN locis ad audiendum caussas deputatis, silentium, ordo, & obedientia servetur; in sedibus & provisionibus ratione antiquitatis officii notariis & procuratoribus honor deferatur; ac inter omnes summa sit cum modestia consensio. Quòd siminus fecerint, judicum arbitrio multentur, & usque ad suspensionem & privationem officii puniantur.

§. II.

NUllus [s] curiæ minister, litigator, aliusve quicumque intra aulam, quo tempore audientia celebratur, arma quæcumque secum habeat: & ut hoc servetur, opportuno adhibito remedio, judex accuratè invigilet.

§. III.

ADvocatus & procurator deputentur, qui miserabilium personarum caussas defendant, & salarium quod sibi fuerit ab Episcopo constitutum, ex camera percipiant. Hi verò illorum caussas, quos ut pauperes, in eorum patrocinium judices tradiderunt, gratis defendere teneantur, nec ab eis quicquam accipiant, eorumve operas ad suos usus conferant sub pœna reddêdi duplum, cujus multæ dimidia pars miserabilibus personis applicetur. Admoneutur etiam, ut in his pauperum caussis accuratè studeant, & pro brevi earum expeditione laborent, cum omni charitatis & mansuetudinis affectu, ne pauperes jus suum amittant. Quòd si opus fuerit judices verbo aut scripto instruere, id præstent; si verò, ex eorum negligentia pauperibus damnum importetur, restituendi illud pœnæ subjaceant.

§. IV.

IN caussis minorum, si ex eorum aspectu talis esse appareat, ipsis præsētibus, sive adsint, sive absint, cū speciali ad id mandato curatores deputentur, qui jurēt se minorum suorum caussas defensuros, omni diligentia & consilio adhibitis. Confessio verò à minori ne petatur, nisi antequam præincipiat, curator præsens sit, aliter confessio invalida fit.

§. V.

PUblica instrumenta, & ea quæ *guarentigia* dicuntur, & chirographa recognita, etiam non præcedente mandato aut monitorio, exsecuturi mandentur, serventurque stylus & forma sæcularium tribunalium, ac leges regiæ [x] de hoc sancitæ, tam quo ad exsecutionem, terminos, præconia, & fideijussores, quàm quoad alia. Clericus autem, in quem exsecutio facta est, carcere sit inclusus, donec tamquam pauper gaudere velit privilegio in favorem status Ecclesiastici à Gregorio Papa IX. concesso in decretali quæ incipit: *Odoardus* [y]. Quam Papæ constitutionem judices & officiales inviolabiliter observent & adimpleant. Quando autem creditores chirographa, aliasve privatas scripturas obtulerint ut recognoscantur, judices id fieri mandent: quod si debitores clerici id non fecerint; duabus, & non minus, nec aliter, nisi in proprias eorum personas contumaciis incusatis, chirographa & instrumenta privata hujusmodi pro recognitis habeantur, & tamquam recognita exsecutioni mandentur, servato ordine præmisso in publicis instrumentis, quæ promptam habent exsecutionem.

§. VI.

QUælibet declinatoria exceptio, aut incompetentiæ jurisdictionis, intra novem dies opponatur, à fine præfixi termini computandos, aut parte præsente, à die qua intimata fuerit citatio: quo termino elapso declinatoria hujosmodi exceptio allegata non sit, restitutio in integrum adversùs ejus temporis lapsum non concedatur, etsi in aliis casibus concedenda esset: pro termino autem ad probandum viginti dies præscribuntur: quòd si exceptio declinatoria probatur, caussæ principalis cognitio cesset, sin minus, in expensis & damnis pro retardatione litis alteri parti illatis condemnetur; quæ statim solvere à judice reus compellatur. Si verò intra prædictum tempus pars non declinaverit, lis contestetur, reconventiones fiant, eisque intra terminum respondeatur, juxta legum [z] regni dispositionem, quarum usus & observantia quo ad hoc præcipitur. Breviori verò in termino definire, in potestate judicum sit, si ob justas aliquas caussas id fieri debere sibi videatur. Idem præcipitur observare in clarè & apertè positionibus respondendo, juxta leges [a] regni circa hoc disponentes.

§. VII.

FInem [b] litibus cupiens hęc Synodus imponi, ne partes ultra modum graventur dilationibus & expensis; statuit ac sancit, ut Ecclesiastici judices hujos provinciæ, sive ordinarii, sive ex speciali Episcopi commissione delegati, in caussis levibus & parvi momenti nullos libellos admittant. In his verò, quæ majoris fuerint momenti, duo tantùm ab utroque litigatore libelli producantur, usque ad primam conclusionem, & articulos ad probationes faciendas. Post publicationem verò à singulis litigatoribus produci, nisi unus tantùm libellus nō possit. Quòd si de facto plures quàm hoc decreto sancitum est, producantur aut recipiantur; ii nulli decernuntur, omnisque probatio eorum virtute facta invalida sit, nec fidem ullo modo faciat. Qui libelli sobscripti signatique sint, ab advocato probato, & gradu insigni-

[r] Ex Granat. Synod tit. *De ordine judiciorum*. [s] *Estilo uniforme de todos tribunales*. [x] Lex 1.2.& 3.tit.21 lib.4 recopil. [y] Cap. *Odoardus*. *de solutionibus*, Synodus de Osma tit. 34. const. 1.4.5.fol.186.& Synod de Valledolid lib.3.tit.8.const.1. [z] Lex 1.& 2.tit.5.lib 4.recopil [a] Lex 3 & 2 tit.7.lib 4.recop. [b] Conc.Mex.1.c.83.& Syn de Quiroga const 112.

gnito, vel ab eadem parte, nec aliter admittantur, nisi caussæ qualitas judicis arbitrio aliud postulaverit. Si verò aliqua declinatoria exceptio opponatur, intra octo dies continuè à die oppositionis numerandos, probari debeat; ne parti ad probandum terminus prorogetur. Conclusâ verò causâ ad pronunciandum interlocutoriè dies sex, ad ferendam verò definitivam sententiam dies decem præscribuntur, quibus elapsis, si judices contrà fecerint; expensas hac de caussa factas à die elapsi termini usque ad sententiarum hujusmodi pronunciationem, in duplo reddant.

§. VIII.

CUM partes ad suas probationes faciendas admissæ fuerint, si probationes non fecerint, neque literas, quas vocant receptorias extraxerint, & altera pars ob non factam diligentiam à parte adversa, nec ab eadem literas hujusmodi extractas petierit; terminum pro denegato haberi, & caussam pro conclusa, & definiendam esse; altera pars citari mandetur, & contumaciis incusatis, provideatur quòd ad tertiam diem receptorias extrahat; si autem illas non extraxerit, habeatur caussa pro conclusa, etiam termino ad probandum nondum elapso, ut hac ratione lites breviùs expediantur.

§. IX.

QUando una ex partibus litigantibus factam probationem produxerit, & ea non obstante, pars altera in caussa concludi petierit; pars probationem producens citetur, & super hoc articulo contumaciæ incusetur, & concludatur antequam conclusio ultima fiat in caussa: quod verò secus actum fuerit, sit in se nullum.

§. X.

SI publicatio petatur, & hæc eo quòd terminus duret, ab altera parte contradicatur, ad excusandum actorum examen, & alias de hoc dilationes; præcipitur judicibus, ut sub conditione, si terminus elapsus sit, publicationem fieri provideant: quòd si terminus adhuc duraverit; declarent quòd duret, quod sic jubeant, quamvis decretum conditionale sit.

§. XI.

ELapso termino ad probandum, si probatione facta publicationem fieri postuletur, aut probatione non facta caussam haberi pro conclusa petatur; parte adversa citata & non contradicente, contumaciâque incusatâ, sine ulla alia dilatione caussa pro conclusa haberi mandetur: si verò pars contradixerit, cognitâ à judicibus contradictionis causâ & actis, quod justitiæ fuerit decernant.

§. XII.

QUando capitula contra aliquam hujus provinciæ personam dentur, fiscali tradantur. Quæ si subscripta non sint, & à quo exhibita fuerint ignoretur, in eisque testes designati sint, ac in eis contenta adeò gravia provideantur, ut eorum remedium ad Dei cultum & bonum commune spectet; factis priùs de hac re certioribus Episcopis, seu Episcoporum officialibus, fiscalis capitula hujusmodi prosequatur. Quòd si constet quis capitula obtulerit, præstitis idoneis fidejussoribus, promittat ille qui ea dedit, expensas hac de caussa faciendas, si capitula minimè probentur, persoluturum: itidemque puniatur, prout accusator calumniosus de jure venit puniendus.

§. XIII.

IN his qui matrimonio conjuncti, conjugalem vitam non ducere denunciabuntur, parochi testimonium in probationem admittatur, quatenus ad matrimonium, & non cohabitationem: & sic comparere præcipiantur, & de hoc interrogentur. Quòd si negaverint; fiscalis citetur, qui quatenus, opus fuerit, ampliorem faciat probationem, & ratificatis testibus, prout juris sit, in caussa decernatur.

§. XIV

IN caussis criminalibus binarum nuptiarum, vivente primo conjuge, rei inclusi carcere teneantur dum lis agitur, eosque sic detineri judices procurent, etiamsi à sententiis per eos latis rei hujusmodi appellaverint, ut sic finis his caussis imponatur. Quando verò fiscalis accusaverit, illæ partes quarum interest, citentur, eæque citationes fiant ex pecunia justitiæ sumptibus applicata.

§ XV.

QUando judicibus expedire videbitur, in caussis criminalibus parti præsenti actorum sumptum concedere, ut sese defendat, fuerintque alii rei & complices absentes, notarii advocato hujus partis, suppressis nominibus, processum legant: & id usque ad publicationem diligenter servetur. Si verò nullum sit juris impedimentum, etiam cum nominibus hujusmodi sumptum concedatur.

§. XVI.

IN caussis immunitatum, restitutionum, ad Ecclesias confugientium, & aliis quibuscumque, in quibus judices procedunt aggravando censuras; antequam censuræ hujusmodi aggraventur, præcedat intimatio anterioris censuræ jam decretæ, de cujus intimatione fidem faciat notarius. Præcedat quoque invocationis brachii sæcularis informatio: quo ordine, & non aliter ad Ecclesiasticum interdictum procedetur.

§. XVII.

IN clandestinis conjugiis, quicquid circa ea à partibus petatur, fiscalis oppositio & accusatio admittatur. Acta & probata à partibus exhibita pro informatione summaria recipiantur. Deinde testibus à partibus productis per fiscalem ratificatis, iterumque habita partium confessione, per judices nostros hac in re decerni & definiri potest, juxta dispositione sacrosancti Concilii Tridentini.

§. XVIII.

QUando uxor proprium maritum de adulterio, concubinatuve accusaverit, judex efficiat, ut fiscalis, aut exsecutor justitię in judicio denunciet, & caussam prosequatur, adhibitâ cautelâ, ne maritus à propria uxore delatum fuisse judici sentiat.

§. XIX.

AMiserabilibus personis litigantibus nihil quicquā pecuniæ accipiatur ratione litis: eaque miserabilis persona reputetur, quæ in bonis mobilibus & immobilibus quinquaginta pondo valorē non habuerit: probatio verò quoad hoc per notariū fiat, ex qua si officialibus cōstiterit de paupertate personæ litigantis, ejusdem caussas semotis dilationibus expediri, & in omnibus subveniri jubeant.

§. XX.

ACcusationes criminales contra clericos in sacris ordinibus constitutos illatæ, cum omni secreto, prout sacerdotalem personam decet, tractentur & definiantur.

§. XXI.

QUamvis delinquentes plures sint de eodem crimine accusati, unus tantùm processus conficiatur, nec ratione actorum processûs aliquid aliud exigatur, quàm quæ sunt in indice taxæ constituta. Nam si in eadem caussa tres complices sint, tamquam ab uno solo salaria & expensæ exigendæ sunt.

§. XXII.

UT molestiis, quas accusatores inferre solent, occurratur, mandat hęc Synodus, ut judices ordinarii, visitatores, vicarii, & alii quicumque, quibus summariæ informationes super partium querelis committentur, querelantibus præcipiant, facta in forma citatione per notarium informationem recepturum, quatenus intra tres dies postquam reus partem se constituerit, compareant personaliter ad accusandum eum coram dictis judicibus: sin minus, perpetuum eis silentium ad id imponetur. Si verò duabus contumaciis incusatis, non comparuerint, nec accusaverint ampliùs, ne audiantur, eorumque vices & voces fiscalis obtineat: qui tam in hoc casu, quàm in criminalibus cæteris ad se pertinentibus, accusationem dare intra tres dies teneatur postquam se reus in carcere constituerit; judicibus autem & officialibus jubetur, ut conclusis jam processibus, quo citiùs fieri poterit, dictas criminales caussas definiant; ita ut quantumvis processus prolixus sit, intra tredecim dies à die conclusionis, aut breviori tempore, si fieri potuerit, diffinitivam sententiam ferant, in quo officialium conscientiæ onerantur, ne sumptus & expensæ ex nimia retardatione accrescant.

LIBRI SECUNDI TITULUS II.

De procuratoribus. [d]

§. I.

PRocuratores caussis quas susceperint, omnem operam præstent, in eisque cum omni veritate agant, & quod suis partibus utile sit, diligenter gerant, ac sine ulla collusione, fallitate, prævaricatione, aut prævaricationis specie odio aut amore sui principalis aut partis adversæ, quicquam postulent, aut postulare negligant, quod convenienti caussę expeditioni necessarium sit. Neque hac de caussa dona aliqua, aut promissiones, munerave, aut alia hujusmodi injustè à parte contraria accipiant, sub pœna reddendi quadruplum; ac prætera judicum arbitrio puniantur.

§. II.

MOderatam mercedem pro opera sua accipiant. Quòd si in hoc excesserint, directè vel indirectè litigatores vexaverint, ut ab eis injusta salaria, munerave, aut alia ejusmodi extorqueant; judices pro merito laborum mercedem taxent, & districtè præcipiant quòd reliquum restituant, necnon judicum arbitrio pœnas dent.

§. III.

PRocuratores, qui in tribunalibus Ecclesiasticis negotia Ecclesiastica administraverint, cum fœminis, quarum vel contra quas susceperint, inhonestè ne conversentur, neque eas in concubinas accipiant. Quòd si contrà fecerint; præter pœnas juxta horum decretorum formam eis impositas, in caussis Ecclesiasticis officiorum exercitio per tres menses suspendātur. Itidemque præcipitur, ne per trium mensium hujusmodi spatium, judices aut notarii petitiones ab eis oblatas recipiant aut alios actus, sub eadem pœna.

LIBRI SECUNDI TITULUS III.

De feriis. [e]

§. I.

UT debitum cultum & honorem Deo creatori nostro, ejusque sanctis impenderemus, dies aliqui in Ecclesia semper decreti sunt, ut in eis ab omni servili opere cessantes, nos cultui divino vacaremus. Eam ob caussam, ut hujus Archiepiscopatus & provinciç fidelibus dies hi festi noti sint, in eisque cultui divino satisfaciant; hæc Synodus decernit omnes

[c] Conc Mexic.1.c.77. & Granat. tit. *De ordine judicii*. n. 26.
[d] Ex Synod Granat. tit. *De procur.* [e] Mexic. 1 c. 18. & Lim 3. act. 3. c. 40. & act. 4. c. 9.

omnes horum regnorum fideles, exceptis Indis, de quibus alio in loco tractatur, teneri sub pœna peccati mortalis sequentia festa venerari.

FESTA EX PRÆCEPTO OBSERVANDA.

Imprimis dies Dominici totius anni.

FESTA JANUARII.

Circumcisio Domini nostri Jesu Christi.
Epiphania Domini.
SS. Fabianus & Sebastianus.

FESTA FEBRUARII,

Purificatio Beatæ Mariæ Virginis.
S. Mathias Apostolus.

FESTA MARTII.

S. Thomas Aquinas.
S. Joseph, Beatæ Mariæ sponsus.
Annunciatio Beatæ Mariæ Virginis.

FESTA APRILIS.

S. Marcus Euangelista.

FESTA MAJI.

SS. Philippus & Jacobus Apostoli.
Inventio sanctæ Crucis.

FESTA JUNII.

S. Barnabas Apostolus.
Nativitas Sancti Joannis Baptistæ.
SS. Apostoli Petrus & Paullus.

FESTA JULII.

Visitatio Beatæ Mariæ Virginis.
S. Maria Magdalena.
S. Jacobus Apostolus.
S. Anna mater Virginis Mariæ.

FESTA AUGUSTI.

S. Dominicus.
Transfiguratio Domini.
S. Laurentius Martyr.
S. Hippolytus in civitate Mexicana tantùm.
Assumptio Beatæ Mariæ Virginis.
S. Bartholomæus Apostolus.
S. Augustinus.

FESTA SEPTEMBRIS.

Nativitas Beatę Mariæ Virginis.
S. Matthæus Apostolus & Euangelista.
Dedicatio Sancti Michaëlis archangeli.

FESTA OCTOBRIS.

S. Franciscus.
S. Lucas Euangelista.
SS. Apostoli Simon & Judas.

FESTA NOVEMBRIS.

Festum omnium Sanctorum.
Sancta Catharina Virgo & Martyr.
S. Andreas Apostolus.

FESTA DECEMBRIS.

Conceptio Beatæ Mariæ Virginis.
Exspectatio partûs Beatę Mariæ Virginis.
S. Thomas Apostolus.
Nativitas Domini nostri Jesu Christi.
S. Stephanus Protomartyr.
S. Joannes Apostolus & Euangelista.

Item festa mobilia sequentia.

Dominica Resurrectionis cum duabus diebus sequentibus.
Ascensio Domini.
Dominica Pentecostes cum duabus diebus sequentibus.
Festum Corporis Christi.

Coli, f etiam jubentur festa Sanctorum patronorum Ecclesiarum Cathedralium, & locorum ubi Hispani degunt in eisdem Ecclesiis & locis.

§. II.

Porrò quia singularis fuit in Beatum Joseph, sacratissimæ Virginis Mariæ sponsum, hujus provinciæ devotio, ob cujus Sancti merita & intercessionem piè credi potest novam Hispaniam singularibus Dei beneficiis donari; Provincialis Synodus anno Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo quinto celebrata Sanctum Joseph in generalem hujus Archiepiscopatus & provinciæ patronum elegit, ejusque festum coli mandavit. Hæc quoque Synodus idem renovans & confirmans statuit, ut festum hujusmodi in hac provincia cum octava celebretur. Si verò octava in hebdomadam majorem inciderit; de ea usque ad feriam quartam ejusdem hebdomadę inclusivè commemoratio fiat. Festum Sancti Jacobi Apostoli, quia præcipuus & generalis Hispaniæ patronus is est, cum octava celebrari mandatur. Quando verò ad Vesperas & Matutinum suffragia Sanctorum dicuntur; ejus commemoratio, quia antiquior patronus est, commemorationi Sancti Josephi præcedat. In die verò tricesima Decembris, qua translatio S. Jacobi facta est, de ejus translatione officium recitetur.

§. III.

Etsi ante celebrationem hujus Synodi, festum Sancti Thomæ Aquinatis, doctoris angelici, ex præcepto non colebatur; attendens tamen hæc Synodus à felicis recordationis Papa Pio V. g propter singularem sanctitatem & mirabilem doctrinam, de quibus is Sanctus, hæresibus refutatis, Christianæ reipublicę scholis magnas opes attulit, & propter eruditionis splendorem, quo in Ecclesia Dei eluxit, ejus festum per universum Neapolis regnum coli, & per universam Ecclesiam officio doctoris celebrari preceptum esse: attendensque instantissimè à decano & capitulo hujus Metropolitanę Ecclesię, magistratibus civitatis Mexici, à rectore & Universitate regia, tum etiam ab ordine Sancti Dominici, cujus institutum Sanctus Thomas professus est, efflagitatum fuisse; hæc Synodus precipit, ut Sancti Thome festum colatur, & catalogo eorum quę ex pręcepto in hac provincia coluntur, adscribatur.

§. IV.

f Mexic. 1. c. 18. & Lim. 3. act. 3. c. 40. & act. 4. c. 9. Mexic. 1. c. 18. §. 1. g Pii V. motus proprius in Bullario ipsius. Bulla 41. folio 59. Text. in cap *Unico*. *De reliquiis & veneratione* *Sanctor.* lib. 6. Fundatur ex cap. fin *De feriis* & in cap 1. *De consecrat.* dist. 3. Conc. Tridenti. sess. 25. cap. 19. *De regul.* verbo *Diei.*

§. IV.

QUÆ quidem [h] festa ab omnibus coli deberi (Indis exceptis) hęc Synodus decernit, in quibus ab omni servili opere cessandum est à media nocte vigiliæ usque ad mediam noctem sequentem, quo tempore festum terminatur: in eisque Missam integrè audire omnes tenentur, ad quam, & ad verbum Dei audiendum, ubi commodè fieri potest, in suis parochiis omnes intersint, ut est à sacro Concilio Tridentino [*] injunctum. Quòd si alioqui in diebus festis hujusmodi integram Missam non audierint, arbitrio Ordinarii plectantur. Qui verò tempore quo Missa conventualis celebratur, & sacra concio habetur, in ludis occupati apprehensi fuerint, juxta formam juris pœnas luant.

§. V.

MOnet etiam hęc Synodus patres [i], matresque omnes, ut suos filios & filias quantumvis minimę ætatis sint, ad Missam audiendam secum deferant. Precipit etiam heris, ut famulos & servos suos omnibus festis colendis Missam audire faciant, in quo eorum conscientiæ onerantur.

§. VI.

UT introducta jam corruptela funditùs tollatur, quâ relictæ viduę [k], per multos dies ab obitu maritorum Missam non audiebant, Ecclesiæ pręceptum transgredientes; jubet hęc Synodus, ut viduę, elapso pręsertim mense post mortem mariti, à judicibus Ecclesiasticis per censuras, & alias pœnas ad sacrum audiendum compellantur: idemque servetur cum mulieribus conjugatis, quæ ob virorum absentiam per longum tempus Missam non audiunt.

§. VII.

QUo verò servilia opera, à quibus in diebus festis vacandum est, omnibus innotescant; hæc Synodus statuit ac decernit, ut in eis mercatum, nundinæ, licitationes minimè fiant: tebernæ etiam ubi merces, vel alia divenduntur & emuntur, saltem dum Missa conventualis celebratur, ne aperiantur.

§. VIII.

A Sono verò campanæ, quâ populus ad conventualem Missam vocatur, usque ad finem Missæ, esculenta publicè venalia ne exponantur: operarii per totum festi diem jumentis suis sarcinas ne imponant, nec mulieres iter agant sarcinas vehentes, nisi victualia eo tempore populo necessaria apportaverint. Tonsores per totum festi diem ne detondeant, furni ne ardeant, instrumenta & machinæ minarum cessent, nec in eis ulli occupentur. Si qui verò hoc decretum violaverint, severè ab Ecclesiasticis judicibus punientur.

Non tamen interdicitur chirurgis & aromatariis ne in his diebus officia sua exerceant, quantum ægrotorum saluti conveniet. Itidemque permittitur in temporibus metendi, rigandi, pinsendi, aut vermes sericos nutriendi, & alia hujusmodi terrenorum fructuum ratione faciendi, in festis diebus post auditam Missam, de licentia officialium & vicariorum, rebus hujusmodi operam impendere, ut nisi necessitati occurrerint, earum jactura fiat.

§. IX.

FElicis recordationis Paullus Papa III. [l] Indorum paupertati prospiciens, eos tam stricto vinculo ut Hispanos ad festorum observationem devincire noluit, ac ob eam caussam illorum commoditati consulens, sequentia festa Indis deputavit, ad quę sola observanda ex præcepto tenerentur.

FESTA INDORUM.

Dies omnes Dominici in anno occurrentes.

Nativitas Domini sine duabus diebus sequentibus.
Circumcisio [m] Domini.
Epiphania Domini.
Dominica Resurrectionis sine duabus diebus sequentibus.
Ascensio Domini.
Dominica Pentecostes absque duabus diebus sequentibus.
Festum Corporis Christi.
Nativitas Beatę Mariæ.
Annunciatio Beatæ Mariæ.
Festum Purificationis Beatę Mariæ Virginis.
Assumptio B. Mariæ Virginis.
Festum Apostolorum Petri & Paulli.

Aliorum festorum observatio voluntariæ Indorum devotioni relinquitur. Ne verò Hispani per se aut servos suos in festis diebus servilia opera exercendi ex hoc occasionem arripiant, quòd Indi ab eis minimè cessent; decernitur, ne Indi hisce festis in Hispanorum prædiis, aut aliis facultatibus, nisi de licentia Ordinarii, serviliter sese exerceant.

§. X.

ITidem Interdicitur [n], ne in diebus Dominicis, & festis quorum observatio ad Indos pertinet, mercatum fiat, ut ratione hac tunc laborandi & Missam non audiendi, ab Indis auferatur occasio. Si verò in aliquo Indorum oppido mercatum die Dominico indictum sit; alius hebdomadæ dies in quo id fiat designetur.

§. XI.

[h] Mil. 4. tit. de S. Ambrosin. fol 616. & 5. etiam Milan. fol 710. verbo *Qui dies festos* [*] Sess. 24 c 4 *de reform* [i] Conc. Mil 3. fol 584. versl. *Neque vero excusantur*. [k] Bulla Pii V. in Bullario fol. 33. 2. col. verbo *Vigeat*. Conc. Mexic. 1. c. 19. §. 1. & Guadix tit. 6. const. 16 & Milan 1. fol. 39. verbo *Vidua*. & fol. 119. verbo *Episcopi ne patiantur*. & Milan 3. fol 584. versl. *Neque verò excusentur*. Guadix tit. 6. const. 21. 22. 23. & 24 & Granat. tit. *de feriis*. n 45 & 6. & Synod de Quiroga const 97. 98 99. & 100 & Limen. 3. act. 3. c 40. & act 4. cap 9. & Milan. 3. tit. *De festorum dierum cultu*. fol 583. [l] Bulla Paulli III. concessa in favorem Indor. Mex. 1. c 18 § 4. & Lim 3. act 4 c. 9. [m] Mex. 1. c. 18. § 3 & Limense 3. act 4. c. 9. [n] Mex. 1. c. 70.

§. XI.

MEdicis quoque prohibetur, ne ægrotis medicamenta applicent, ita ut eis impedimento esse possint quominus festis diebus Missam audiant; si talis ægritudo est, quæ ægrotum Missam audire non impediat, & cujus medicina in aliud tempus differri possit.

LIBRI SECUNDI TITULUS IV.

De dolo & contumacia [o].

§. I.

PRÆSENS in illis locis, in quibus Ecclesiasticum tribunal existit, in judicium vocatus citari non possit, nisi de uno die in alium: aliter autē citatione facta, etiam si citatus non compareat, contumax reputari nequeat [p], neque absens pro contumaci habeatur, si nuncius fidem non fecerit, ipsum citâsse in personam propriam, uxoris, filiorum, aut famulorum: nec sufficiet citatio ad hospites, vicinos, aut alias extraneas personas facta: contumaciæ verò coram judicibus incusabuntur, & quicquid aliter factum sit, denuò fiat.

§. II.

CUm de contumacia cujusque partis constet, in expensis condemnetur contumax, quas antequam ulteriùs procedatur, compellatur solvere, nisi præsens maluerit id in finem litis reservare, & in alterius partis contumacia ulteriùs procedi; aut remedium missionis in possessionem elegerit: quod si fiat, regula de hoc in legibus horum regnorum [q] præscripta servetur.

§. III.

IN literis citationum & monitoriis præcipiatur, ut ad aliquem diem certum citati, horâ audientiæ compareant. Quòd si reus, vel actor minimè comparuerit, & non comparentis contumacia fuerit incusata; contumax reputetur. Si autem intra dictum diem venerit, & jam secundæ literæ expeditæ sint; illarum expensas solvat: qua solutione contumaciam purget, & in caussa principali audiatur. Nullatenus verò secundæ literę expediantur, nisi toto elapso die, in quo terminus in primis literis pręfixus finitur, neque reus, vel actor contumax reputetur, usquequo consistorium dimissum sit.

§. IV.

SI actor intra terminum in literis expressum contumaciam non incusaverit, reus contumax non reputetur: nec literæ illę iterum legantur, nec virtute illarum contumacia incusari possit: sed literæ conditionales æstimentur, veluti si expressæ sub conditione hac essent expeditæ. Si actor contumaciam incusaverit, in dicto termino: si autem reus comparuerit actore non comparente, actor in expensis condemnetur, si id reus petierit. Quòd si elapso dicto termino actor contumaciam incusaverit, & reus non comparuerit; judices eum iterum in judicium vocari mandent, nisi justis de caussis sibi visum fuerit reum posse legitimè reputari contumacem. Si verò justæ caussæ adsint, in decreto declarent: literę tamen receptoriæ personaliter intimentur, si citatio prima personaliter facta non fuerit: aliter enim reus nullam sententiam nec contumaciam incurrit.

LIBRI SECUNDI TITULUS V.

De testibus & probationibus [r].

§. I.

IN caussis, in quibus ex officio proceditur, testes contra reos procedendi expensis cameræ, & pecuniis justitiæ sumptibus applicatis ad ferendum testimonium adducantur: quæ impensæ condemnatione expensarum subsecuta, & non aliàs, cameræ & sumptibus justitiæ persolvantur, ne inde rei occasionem arripiant præveniendi aut subornandi testes.

§. II.

IN omnibus caussis criminalibus, in quibus pœna corporalis, sive exsilii, aut publica pœnitentia imponenda sit, testes in summario judicio recepti, in plenario ratificentur; non obstante quòd pro ratificatis à reo habeantur. Quibus in casibus, nec minori ulli, nec fiscali restitutio in integrum ad accusandum, aut ad probandum concedatur. Probatio verò quæ per restitutionem hujusmodi fiet, nulla sit, immo à processu deleatur.

§. III.

JUdices [s] per seipsos in caussis matrimonialibus dicta testium recipiant, neque probationes à solis notariis, etiam principalibus, fieri in caussis criminalibus, aut civilibus magni momenti permittant, nisi ipsismet judicibus præsentibus; aut si justa ex caussa judices absint, de speciali eorum commissione; quæ quidem specialis commissio à judicibus subscripta in principio probationis hujusmodi collocetur, & in processu describatur. Commissiones verò nullatenus concedant in casibus prædictis ad recipiendum testes, aliis ministris, quàm receptoribus ab Episcopo deputatis; neque in suis tribunalibus notarios quoscumque aut officiales admittant ad petitiones dandum, ad acta gerendum, neque ad testes in summario recipiendum; aut eis quodvis aliud receptionis genus committant, neque eos ad testes, aut testiū ratificationes, neque ad recipiēdas cautiones in judicio faciendas, neque ad aliud quicquam, quod ad judicium pertineat adhibeant, nisi fuerint ipsimet notarii tribunalis, aut receptores prædicti, & eis absentibus, ministri ad id ab Episcopo, vel jussu Episcopi approbati, qui specialem provisionem ad id obtineant. Probationes autem & acta judicialia aliter confecta nulla sint.

§. IV.

[o] Lex Regia 9. tit. 8. l. 2. recopil. [p] Synod Granat. tit. *De dolo & contumacia.* [q] Lex 1. & 2. tit. 12. lib. 4. recopil.

[r] Granat. Synod. tit. *De probat.* [s] Mexic. 1 cap. 42. & Granat. tit. *De testibus,* num. 3.

§. IV.

Quando teſtes ad inſtantiam partis extra civitatem ratificandi ſunt, eorum dicta in ſummario judicio habita ne tradantur originalia, niſi priùs exemplum publicum, aut authenticum, quod fidem faciat, penès notarium remaneat; nec tunc tradatur parti, contra quam ratificatio fieri debet. Quòd ſi notarius quiſquam ſecus fecerit, judicum arbitrio pro qualitate criminis punietur. Probationes verò ſummariè hujuſmodi receptoribus dentur, præſtito ab eis juramento, & obligatione de ſecreto ſervando uſquè ad publicationem, & de eaſdem reſtituendo intra dies duos poſt elapſum terminum.

§. V.

Quotieſcumque judicibus viſum fuerit convenire, ut teſtes perſonaliter deducantur, id ejus impenſis fiat qui teſtes produxerit. Judices autem priùs æſtimato quod ratione itineris teſtes habere debent, illud teſtibus perſolvi faciant, antequam inde diſcedant.

§. VI.

Teſtium probationes in ſecunda inſtantia ne fiant per eoſdem articulos, neque per directè contrarios, niſi in caſibus, & eo modo, quo eſt à Jure conceſſum. Ut autem hoc evitetur, præcipitur, articulos in ſecunda inſtantia producendos, præter advocatum: à procuratoribus etiam debere eſſe ſubſcriptos: à quibus itidem examinentur, ſintne iidem articuli, an contrarii: & ſi ſecus fiat probatio, à proceſſu deleatur, & procurator in hac negligens, pondo unum perſolvat.

§. VII.

In cauſſis criminalibus contra miniſtros ab Epiſcopo deputatos tractandis, ob dona, munera, pecuniaſve injuſtè acceptas, aut collationes factas, quibus dona, ſive hujuſmodi munera accipere ab hac Synodo prohibitum eſt; ea ſit ſufficiens ad condemnationem probatio, quæ in legibus[t] novę compilationis horum regnorum decreta eſt, juxta quas leges in his caſibus decidendum præcipitur.

§. VIII.

Probationes quæ earum qualitate attenta committi poſſunt, receptoribus committãtur. Quòd ſi viſum fuerit expedire, præcipiatur, quòd vicarii, aut alii ſacerdotes loco judicum unà cum receptoribus hujuſmodi probationibus faciendis aſſiſtant.

§. IX.

Cupiens hæc Synodus effrænatam eorum audaciam reprimere, qui quum teſtes producuntur, in judiciis Eccleſiaſticis hujus provinciæ, non ſine gravi Dei omnipotentis offenſa, ac juſtitiæ contemptu, ſuarumque animarum detrimento, & litigatorum præjudicio falſum dicunt teſtimonium; ſtatuit ac præcipit,[u] ut ſi quis coram quocumque ex officialibus, judicibus, aut aliis miniſtris perjurii reatum commiſerit; ſi clericus (quod abſit) fuerit de perjurio convictus, ſolvere parti compellatur, in cujus damnum hoc crimen admiſit, id omne quod ob tacitam veritatem, vel expreſſam falſitatem, in præjudicium & detrimentum dictæ partis ceſſerit: ac propterea condemnetur in medietate fructuum unius anni præbendæ, ſeu Beneficii ab eo obtenti, & etiam in medietate fructuum omnium, quos percipit toto eo tempore, quo in perjurio perſeveraverit. Cujus multæ pars una fabricę Eccleſię Cathedralis, ubi id evenerit, applicetur: altera verò piis operibus ab Epiſcopo deſignandis: tertia denique accuſatori: & præter hanc pœnam, in carcere tamdiu detineatur, quamdiu officiali videbitur. Si autem perjurus hujuſmodi, Beneficii ſeu præbendę expers ſit; jubetur, ut ultra ſatisfactionem parti, cui præjudicium irrogavit faciendam, in pondo minarum quinquaginta condemnetur, quæ ad nuper præſcriptam formam diſtribuantur; & reus in carcere, ut dictum eſt, incluſus maneat per tempus judicis arbitrio deputandum. Quòd ſi is adeò pauper ſit, ut prædictam pœnam ſolvere nequeat, pecuniaria pœna commutetur in corporalem, pœnâ carceris aggravatâ, ac ſi perjurus ſęcularis ſit, ſatisfacere parti, cui perjurio nocuit, compellatur; & præterea paſtomide ejus linguam obſtringenti in valvis Eccleſiæ per diem unum publicè detineatur, niſi ejus fuerit conditionis, ut hæc pœna commutanda ſit: quo caſu delinquens in exſilium mittatur, aut graviori pœna judicis punientis arbitrio plectatur. Quòd ſi cauſſa in qua perjuriũ commiſit, matrimonialis ſit, ob injuriam ſacramento illatam, præter jam dictam pœnam, & alia judicis arbitrio imponatur. Qui verò ad ſuæ cauſſæ probationem teſtem falſum produxerit, quem ad dicendum falſum teſtimonium induxerit, eâdem pœnâ puniatur, qua teſtem perjurum puniri ſancitum eſt.

§. X.

Sacerdotum[x] honori, quibus Indorum cura imminet, proſpicere volens hæc Synodus, ne eo magis falſis accuſationibus agitentur, quo ſtudioſiùs ſubditorum indigenarum vitiis, aut Hiſpanorum avaritiæ modum imponere conantur: perpendenſque, quàm proni ſint ad perjuria Indi, quamque facilè ad id inducantur; ſtatuit ac præcipit imprimis, ne ullus ſacerdos à diſtrictu Indorum, cui miniſtrat, expellatur, quamvis graves querelæ contra eum dentur, niſi priùs per judicem ordinarium aut delegatum ibi inquiſitio fiat, ubi crimen admiſſum à ſacerdote dicitur. Si enim judex Eccleſiaſticus[y] ibi præſens aſſiſtat; de omnibus plenè inſtructus, quæ & quanta fides teſtibus ſit adhibenda faciliùs agnoſcet. Infideles nullatenus in teſtes admittantur, ut ſacris eſt Canonibus conſtitutum, nec etiam illi qui ſuſpecti ſunt[z], quamvis Chriſtiani, Indi, vel Hiſpani ſint;

t Lex 6. tit. 9. lib. 3. recopil. & lex 7. tit. 7. lib. 7. recopilation.
u Mex. 1. c. 86. & Guadix tit. 5. conſt. 22. x Conc. Limen. 3. act. 4. c. 6. y Tex. in cap. fin. 3. q. 6. z In cap. *Suſpectos*. In cap. *Nullus*. 3. q. 5. In cap. *Si teſtes*. 4. q. 3. Conſule de hoc Ferdin Zurita in primo ench. quæſt. Theolog. q. 20. fol 72. Ex doctrina Menochii *De arbitrar. judicum*. quæſt. caſu 90.

sint; sed solùm timoratæ conscientiæ homines, minimeque suspecti. Neophytos ad jurandum nequaquam judex compellat, nisi caussa sit gravis, & cujus veritas aliter elucidari non possit. Quo in casu mooeantur primùm neophyti, quàm grave malum perjurium sit. Si autem falsò aliqui juràsse comperti sint, eos, ut cæteri metu pœnæ terreantur, & cautiores evadant, publicè flagellari judex præcipiat; & ut majori ignominia afficiantur, detonderi faciat. Denique in caussis que ex testimonio Indorum dependent, accuratè judex animadvertat, quæ & quanta fides testibus adhibenda sit, præsertim cùm manifesta sit omnibus Indorum ad perjoria propensio. Quæ omnia Christianæ judicum prudentię hęc Synodus commendat.

LIBRI SECUNDI

TITULUS VI.

De sententia & re judicata.[a]

§. I.

IN sententiis, quæ super matrimoniis clandestinis feruntur, semper jus petendi quicquid expedierit fiscali reservetur; idemque observecur in sententiis quę super binis nuptiis, & criminibus aliis inter partes proferuntur. Notarius verò reservationem hujusmodi fiscali intimet, actaque intra tertium diem tradat, ut graves contra delinquentes pœnas postulet.

§. II.

SEntentiæ, quas judices & vicarii tulerint, juri, & his decretis conformes sint, quarum postquam late fuerint, nisi in casibus à Jure permissis, nulla sit dispensatio. Decreta verò in scriptis fiant, ita ut semper de his constare possit. Quamvis autem in aliquibus summariè procedant; ad id exceptiones legitimas, & partium necessarias probationes, in forma à Jure concessa admittere ne recusent.

§. III.

QUoniam[b] semper contingit, ut clerici, & sæculares hujus provincię nonnulli, parte vel fiscale instantibus, ob aliqua commissa crimina in pœnis pecuniariis condemnantur: qui à sententiis cùm se gravatos sentiant, provocantes, etiamsi pecuniariam pœnam deponant, & de repræsentando cautionem præstent; à judicibus minimè è carcere liberantur, immo sæpe sępiùs eo quòd appellant, novis vinculis constringuntur. Idemque fit quum accusatores affligẽdi reos causâ, & eosdem in carcere detinendi, à sententiis etiam justè latis appellant. Ob eam caussam ne deinceps his molestiis capti afficiantur; statuit hæc Synodus, ut pecuniariâ multâ in depositum datâ, & cautione præstita de repręsentando: condemnatis hujusmodi civitas aut oppidum à judicibus & officialibus pro carcere constituatur, pœnâ interpositâ non obstante.

LIBRI SECUNDI

TITULUS VII.

De appellationibus, & recusationibus judicum.[c]

§. I.

PRocuratores delinquentium qui appellaverint, in gradu appellationis minimè audiantur, nisi testimonio adhibito, quo constet delinquentes in carcere detineri, aut eos antequam judex, à quo provocatum est, sententiam ferret, pręstita cautione, fuisse liberatos.

§. II.

IN caussis criminalibus, quando aliquis se in gradu appellationis coram judice ad quem personaliter constituerit; ne audiatur, donec testimonium ostendat, à judice inferiori carcere detentum non fuisse: deinde verò in carcere se præsentet, cui postea literæ citatoriæ & compulsorię ad testimonium hujusmodi, & processum deferendum concedantur. Ne ob eam caussam quòd se coram judice superiori constituerit, contra ejus bona & fideijussores procedatur. Quòd si constiterit, eum non effracto carcere ad superiorem judicem confugisse, nullaque damna inde subsecuta, & id ejus causâ patiatur; convenienti præstita cautione, alia carceris custodia eidem poterit assignari, servatis in his quæ à Jure Pontificio statuta sunt, & ab his decreta sancita.

§. III.

CUm quis se coram judicibus appellationum constituerit, & caussa non inter partes, sed ex officio ventilata est, nec appellatum est à sententia definitiva in casibus à Jure, & hujus Synodi decretis permissis; antequam admittatur, aut eidem literę inhibitoriæ concedantur, constet appellantem captum detineri, sive in carcere judicis à quo, sive judicis ad quem, & eo sic detento, præcipiatur judici, ut si ad instantiam partium processit, eas nominet, & ut citentur, citatorium expediatur. Quòd si ex officio caussas & rationes mittat, quibus adductus in caussa processerit; itidemque compulsoriæ litere concedantur, ut acta & processus ad superiorem judicem transmittantur, quibus transmissis, quod juris fuerit provideat. Ut verò hoc meliùs fiat, fiscalis citetur, qui in caussa se opponere teneatur, eique tamquam advocato salaria ob id consti tuantur.

§. IV.

JUdices à quo ne inhibeantur à judicibus superioribus, neque ab eis inhibitoriæ aut suppressoriæ literæ concedantur, nisi actis processûs priùs perspectis & examinatis; neque executio impediatur in caussis, in quibus ex Jure & decretis Concilii Tridentini[d] per appellationẽ non suspenditur execution sententiæ aut decreti. Quòd si secus fiat, inhibitiones, processus, decreta, & alia inde sequuta, & acta, invalida sint & nullius effe-

[a] Syn. Gran. tit. *De sent. & re judic.* [b] Mex. 1. c. 76. [c] Syn. Gran. tit. *De sent. & re judicata.* [d] Se . 13. c. 1 & sess. 24. c. 20 *ac ref.*

effectus, ut est ab eodem Concilio [e] dispositum: ac præterea in visitationibus & syndicatibus, judicum excessus hujusmodi corrigantur. In Conciliis quoque Provincialibus horum excessuum, si puniti non fuerint, ratio petatur. In appellationibus verò à sententiis interlocutoriis, sive reparari possunt, sive non, per sententiam diffinitivam officialis & judicis observent, quod est à Concilio Tridentino [f] decretum.

§. V.

ITidem, interdicitur ne officiales, & judices Metropolitanorum, & excommunicationis, suspensionis, & interdicti censuras decernant contra Episcopos suffraganeos, juxta constitutionem Innocentii Papæ IV. quæ incipit: *Romana Ecclesia*.

§. VI.

IN caussis concubinatûs quorumcumque, sive Ecclesiasticorum sive sæcularium, si hi aut eorum concubinæ appellaverint; à carcere per judicem inferiorem aut superiorem antè ne liberentur, quàm caussa terminetur, nisi ob justas valdè & necessarias caussas judicibus videbitur, quorum conscientiæ in hoc onerantur.

§. VII.

IN gradu appellationis, partes ad probandum ne recipiantur, si se ad probandũ non obtulerint: quod si fecerint, pœnâ eis impositâ si non probaverint, ad probandum admittantur.

§. VIII.

SI appellans caussam appellationis non prosequatur, & concessis sibi compulsoriis literis acta non transportet, appellationisque desertio à parte adversâ petatur; in hoc servetur quod est Jure Pontificio constitutum. Si verò desertionem non petat, sed prosequi caussam velit; mandetur appellanti, ut suis impensis acta, unà cum caussa, & ratione, quibus motus judex à quo sententiam tulit, aut in caussa processit, deferat, termino ei ad hoc competente præfixo. Quòd si appellans non effecerit, parti adversæ facultas detur, ut appellantis sumptibus processum unà cum aliis jam dictis afferat, si ea appellationi alterius partis appellantis non adhæsit: si verò adhæserit, omnibus utriusque partis sumptibus id fiat.

§. IX.

QUando aliquis ex officialibus fuerit recusatus, recusans recusationis caussas coram judice recusato proponat, qui caussas hujusmodi ad Episcopum deferat. Episcopus verò caussam principalem decernendam suscipiet, partesque audiet in articulo recusationis, ad præscriptum constitutionis Bonifacii VIII. quæ incipit: *Si contra unum* [h]; eamque servari & adimpleri hæc Synodus injungit.

LIBRI TERTII

TITULUS I.

De officio Episcoporum & vitæ puritate.

De his, quæ ad propriam Episcopi personam pertinent.

§. I.

ACcingere se volens sacrosancta Oecumenica Tridentina [i] Synodus ad collapsam admodùm Ecclesiasticam disciplinam, juvante Domino, restituendam, ac depravatos in clero populoque Christiano mores emendandos, spem in Episcoporum integritate summam collocavit his verbis: Integritas præsidentium salus est subditorum, & verus Ecclesiasticæ hierarchiæ scopus precipuus is est, ut Episcopum instruat omnibus numeris absolutum, Sancto Dionysio Areopagita dicente: *Pontificum ordo sacratus is est, divina speculantium ordinum qui summus est, & ultimus. Sicut in hierarchiam omnem in Jesu terminari conspicimus, ita unamquamque functionem in suum Pontificem*. Ex quibus facilè colligere est, qua puritate vitæ, morumque integritate præditus is esse debeat, quem divina gratia, & assidua virtutum exercitatio, ad statum perfectionis evexerit: qua humilitate, qua benignitate, qua mansuetudine, qua charitate pro vitæ exemplo, & ut uno verbo omnia, qua sanctitate prælucere debeat in Ecclesia Dei. Eam ob caussam Dominus precipiebat, strictam cum mitra vittâ hyacinthinâ laminam sacræ venerationis de auro purissimo, in qua gemmario opere sanctum Domini esset nomen inscriptum, à summo sacerdote fronte gestandam. Quo adeò sanctitate præstantes oportere esse Episcopos significaretur, & eandem fronte descriptam aliis ad imitandum proponerent.

§. II.

ID igitur perpendens optimè Mexicana hæc Provincialis Synodus, toto quo potest conatu, Episcopos in Domino cohortatur, ut dignitatis suæ semper memores, sic vitam instituant, ut decet ministros Christi & successores Apostolorũ: ad quorum exemplũ inardentes, salutis animarum zelo se componentes, assiduè Deum pro ovibus deprecentur: eos verbi Dei predicatione pascant, & tamquam angeli custodes populo sibi commisso invigilent, eique prospiciant: ac denique veluti boni pastores, ea, quam majorem nemo habet, charitate sint accensi,

---

[e] Sess. 22. c. 7. [f] Concil. Trid. ubi supra & sess. 13. & 24. [g] Tex. in cap. [§] *Offic. autem de offic. ord.* lib. 6. [h] Tex. in cap. *Si contra unum de offic. deleg.* lib. 6. [i] Conc. Trid. sess. 6. c. 1. *de reform.* Milan. 1. tit. *De vita, & honest. Episcop.* à fol. 60. & Composit. Concil. act. 3. c. 1. cum seqq. & Tolet. act. 2. à cap. 1. cum seqq. Provinc. de Quiroga actio 2. Dec. 3. & 5. & Limen. 3. act. 1. c. 1. & 2. optimè Concil. Milan. 4. 3. p. tit. *De Episcop.* cum seqq.

ſi, ut animam ſuam pro ovibus ponant [k]. Quod humeris etiam angelicis formidandum onus, & humanis omnino impar, quia propriis viribus ſuſtinere non poſſunt, à Deo petant auxilium, & orationi frequenter vacent ſtatutis ſibi horis, ut mente illuminentur, & ad Dei honorem populique ſalutem dirigantur.

§. III.

SEd ut frequenti orationis uſu ad munus quo funguntur obeundum, ſalutares fructus percipiant; unius horæ ſpatium ſingulis diebus orationi impendere monentur, in quo alta mentis contemplatione perpendant quid pro animarum ſalute Chriſtus ſummus paſtor effecerit, quidve perpeſſus fuerit: ut hac conſideratione excitati, ſpirituale animarum commodum ardentiori zelo anhelent, & quod ad id opus eſt, divinæ gratiæ auxilium vehementiùs implorent. Ad hæc, ſingulis quoque noctibus, illius Apoſtoli [l] ſententiæ memores, *ſi nos ipſos dijudicaremus, non utique judicaremur*; per aliquod temporis intervallum conſcientias proprias diligenti examine perſcrutentur, & quicquid eo die deliquerint, quicquid negligenter omiſerint pro peccatis ſubditorum abolendis, gravi dolore defleant [m] & emendent: ſic enim iram Dei in die tremendi judicii fugient, qua ſanguis pereuntium ovium de manu paſtorum negligentium requirendus eſt.

§. IV.

UT Epiſcopus [n] vitæ ſanctitate & morum integritate roboratus conſiſtat, populoque in hac re maximè ſatisfaciat; confeſſarium ſacerdotem ſibi deligat ætate gravem, vitâ probatum, doctrinâ inſignem, per quem Deus omnipotens in rerum difficultatibus ſuo lumine Epiſcopum illuſtret & dirigat ad ea, quæ divinæ ſuæ gloriæ, populique ædificationi magis ſint conſentanea.

De cura ſubditorum & propriæ familiæ.

§. I.

EPiſcopi, ut paſtorale officium poſtulat, benigni ac manſueti ſint, languoribuſque ſanandis, ac pauperum miſeriis ſublevandis, cum omni pio ac paterno zelo proſpiciant; taleſque ſeſe præbeant, ut ſubditorum moleſtias in omni patientia ſupportantes, eis aditum faciant, ne hæreant trepidi, ſed cum omni fiducia ad Epiſcopos confugiant, ab eiſque in labore ſolatium, in paupertate auxilium, in morbo medicinam petant.

§. II.

PArochos ſingulis hebdomadis ad ſe vocent, ab eiſque ſciſcitentur de ſubditorum ſtatu, de temporalibus & ſpiritualibus populi ærumnis, de remedio peccatis publicis adhibendo, ut his omnibus accuratè ſuccurrant.

§. III.

QUoniam qui domum ſuam regere neſcit, ex ſententia Apoſtoli, nec Eccleſiam Dei rectè gubernabit; hæc Synodus Epiſcopos monet, ut non ſolùm ipſi vitæ exemplo ſubditos ædificent, ſed eos etiam familiares ſibi deligant, qui honeſtate vitæ & morum integritate comprobentur; ne ſi populo ſcandalo ſint, Epiſcopi miniſterium vituperetur. Oneri ſuo Epiſcopi ſatisfacient, ſi Concilii Tridentini decreta, in quorum exſecutione cleri popolique Chriſtiani reformatio conſiſtit, aſſiduè legant, attentè meditentur, diligenter exſequantur.

De doctrinæ cura.

§. I.

PRæcipua Epiſcoporum cura in docendo populum Euangelium Dei ſita eſſe debet [o]: atque, quod jam titulo *De ſumma Trinitate & fide Catholica* decretum eſt, ad eam rem maximè incumbant oportet, ut parochi & Eccleſiaſtici viri ſua munera & miniſteria in hoc adimpleant, quo ſubditi, præſertim rudes, ſalutari verbi Dei doctrinâ, paſcantur. Si verò (quod abſit) prædicator errores aut ſcandala in populum diſſeminaverit, etiamſi regularis ſit, ei Epiſcopus auctoritatem Concilii Tridentini ſequutus, prædicationem interdicat.

§. II.

VOlens Tridentina [q] Synodus doctis beneque inſtructis miniſtris adhibitis populum Chriſtianum omni ſalutari doctrina abundare; decrevit, ut in ſingulis diœceſibus collegium erigeretur, ubi pueri religiosè educarentur, & omnibus Eccleſiaſticis diſciplinis imbuerentur, ita ut collegium hoc miniſtrorum Dei perpetuum eſſet ſeminarium. Quod [r] cùm ob rerum incommoditatem, in hac provincia ſortiri effectum hactenus non potuerit; ne tam ſanctum opus (& in his partibus, ubi meſſis quidem multa eſt, ſed operarii pauci) maximè neceſſarium, labente tempore oblivioni traderetur; hæc Synodus ſtatuit, ut Epiſcopi, quo citiùs fieri poſſit, Concilii decretum exſequentes, pro cujuſque diœceſis facultate ſeminariis hujuſmodi inſtituendis eam operam navent, ut ſemel inſtituta permaneant.

§. III.

NE deſit numerus confeſſariorum, qui ſcientiâ periti ſint, & in adminiſtratione ſacramentorum verſati, atque ut errores & damna quæ ex miniſtrorum ignorantia ſæpè proveniunt, vitentur, ſtatuit ac præcipit hæc Synodus, ut in ea diœceſi, ubi conſcientiæ caſus, & ſacramenta nullus legendo interpretatur,

k Con. Mil. 4. 3. p. tit. *De Epiſcop.* fol. 665. verbo *In oratione*. l D. Paullus 1. *Cor.* c. 11. m Conc. Mil. 4. d. fol 665. verb. *Confeſſar.* n Dicto Conc. 4 Milan. d. fol. 665. verb. *Conſ.* o Conc. Trid. ſeſſ. 24. cap. 4. ſuprà lib 1. tit. 1. §. 2. p Seſſ. 7. cap. 2. q Seſſ. 23. cap. 18. r Conc. Lim. 3. act. 2. cap. 44. & Mil. 5. tit. *De ſemin.* à fol. 959. ipſeque Sanct. Card Borromæus arch. Med. piè & ſanctè docet in Actibus ſuæ Eccl. tomo 2. p. 5. act. fol. 947.

tur, aliquem ad id Episcopi coostituant; & ubi jam constitutus est, ut in eo munere perseveret procurent. Clericos verò omnes ibi residentes compellant; nisi in Theologia, vel Decretis gradum obtineant, & Episcopo probati sint, ut hos audiant magistros, quos si audire neglexerint; neque ad ordines, neque ad Beneficium, neque ad sacramentorum administrationem recipiantur.

§. IV.

SAcerdotum ministrorumque Ecclesiæ ignorantiam ex eo oriri certum est, quòd in his examinaodis Episcopi negligenter agant. Quare ad præscriptum Concilii Tridentini f jubentur, ne quemquam, sive sæcularem sive regularem, sine diligenti examine, regulis hujus Synodi servatis, ad ordioes recipiant, neque ad audiendum confessiones sæcularium, etiamsi sacerdotes sint, nisi præcedenti examine, juxta dictas regulas, idoneus repertus, ab Episcopo facultatem obtineat. Hanc autem facultatem Episcopi cautè concedant, eorum sufficientiâ ponderatâ, de quibus periculum fecerunt, ad certos personarum status eam limitantes. Semel autem examinati & probati ad confessiones audiendas, ab eodem Episcopo non examioentur, nisi oova caussa supervenerit.

§. V.

CUM dolendum sit valdè de quorundam negligentia sacerdotum, qui quamvis ex officio Christianis documentis Indos instruere teneantur, subditorum linguam ediscere negligunt, sine qua fidei Christianę mysteria, nec vim sacramentorum animæ salutarem docere possunt; hæc Synodus Episcopos monet, ac si opus est, eisdem mandat, ut intra sex menses ab horum decretorum publicatiooe computandos, clericos in regionibus Indorum Beneficia cum onere obtinentes, in materna earundem regionum lingua examinent, & quos repererint linguæ hojusmodi ignaros, sex mensium spatio præfinito ad discendam linguam compellant, admonentes eos, quatenus elapso termino, si linguam hujusmodi non didicerint, Beneficium quod obtinent, ipso facto vacabit, & alteri de eo fiet provisio. Quòd si ob oimiam idiomatis obscuritatem, vel ob aliam justam caussam id fieri non licuerit; possit tunc Episcopus alios sex menses peremptoriè præscribere t, omni spe ampliùs prorogandi semota, in quo, & in regula decima octava cancellariæ Apostolicæ adimplenda conscientię Episcoporum onerantur.

§. VI.

NE Indorum instructio u unquam intermittatur; ministris Ecclesiasticis Indorum exeundi à suis regionibus, nisi ex urgenti caussa, facultatem Episcopi non concedant. Quando verò alicui concesserint, io ejus absentia idoneum sacerdotem sufficiant.

De visitatione propria provinciæ.

§. I.

NIhil est ad salutem gregis accommodatius, quàm præsentia pastoris: sed quia universam diœcesim oculis perlustrare, eique omni Episcopus assistere non potest; visitatio ordioaria adhibenda est. Quamobrem juxta Coocilii Tridentini x decreta hæc Synodos statuit, ut Episcopi quotannis, vel saltem singulis bienniis, propriam diœcesim per se ipsos visiteut; aut si legitimè impediantur, visitatores deligant sapientiâ & vitæ exemplo probatos, ab omni cupiditate alienos, ac denique tales, à quibus cleri popolique reformatio, & exsecutio formulæ titulo *De visitatoribus* ab hac Syoodo præscriptæ, in omnibus speraoda sit.

§. II.

AD morum emendatiouem non minoris utilitatis est temperantiæ ac modestię Christianę exemplo subditos ædificare, quàm de eorum delictis inquirere, eademque corrigere: quod ut sibi animo proponant, dum Episcopi suas diœceses visitant, hæc Synodus vehementer exoptat. Quamobrem auctoritate Concilii Tridentini y, sussulta Episcopis mandat, ne cùm suam diœcesim visitaverint, inutiliboa sumptibus cuiquam graves ooerosive sint; neve ipsi, aut quisquam suorum, quicquam procurationis causâ, pro visitatione etiam testamentorum ad pios usus præter id quod ex relictis piis jure debetur, aut alio quovis nomine; nec pecuniam, neque monus quodcumqoe sit, etiam qualitercumque offeratur, accipiant, non obstante quacomque consuetudioe, etiam immemorabili; exceptis tamen victoalibus, quæ sibi & suis frugaliter moderateque pro temporis taotùm necessitate, & non ultrà, eruot mioistranda. Quòd si quisquam (quod absit) aliqoid ampliùs in supradictis omnibus casibus accipere præsompserit; is pręter dupli restitotionem intra mensem faciendam, aliis etiam pœnis, juxta constitutionem Concilii Generalis Lugdooensis, quæ incipit: z *Exigit*, necnon aliis pœnis in Synodo Provinciali, arbitrio Syodi, sine exceptione multentur: ne integritas quæ in visitatione servari debet, ullateous detrimentum accipiat.

§. III.

VIsitent a Episcopi Ecclesias, & quas *doctrinas* vocant, seu *conditiones*, ubi religiosi commorantur, ibique Eucharistiæ sacramentum, fontem baptismalem, fabricam Ecclesiæ, & eleemosynas Ecclesiæ erogatas, ac reliqua omnia ad Ecclesias & divinum cultum spectantia. Quoad visitationem verò fabricæ Ecclesiæ, illę domus intelliguntur exceptę, quæ ab ipsis regularibus propriis sumptibus sunt ædificatę. Visitent etiam religiosos in prędictis doctriois seu conditionibus degentes, quo

f Sess. 23. cap. 12. & 15. t Tex. in cap. *Quoniam in plerisque.* De offic. ord. & reg. 20 cancellariæ. u Facit Conc. Lim. 3. act. 2. cap. 42. x Sess. 24. cap. 3. *de reform.* 2. Mexic. 2. c. 52. Milan. 1. tit. *De visitatione.* & Tolet. act. 2. cap. 2. & Lim. 3. act. 4. c. 2. 3. & 4. & Conc. Mil. 4. 3 p. tit. *De visitat.* y Sess. 24. c. 3 *de reform.* z Tex. in cap. *Exigit. de censibus* lib. 6. a Conc. Trid. sess. 25. c. 11. *de regular.* Cedula Real de su Mageslad. de Barcelona primero de Iunio de 1585.

quo ad animarum curam, quam exercent, eosque paterno zelo corrigant, eorum honori & bonæ famæ prospiciant, atque id omne præstent, quod ad effectum hujusmodi necessarium sit, juxta decretum sacrosancti Concilii Tridentini [b], ut in titulo *De regularibus* mentio fit.

§. IV.

UT in omnibus [c] Ecclesiasticis tribunalibus purè rectèque agatur, Metropolitanus, cæterique Episcopi per se vel per deputatam personam, saltim quolibet triennio, officiales, vicarios, visitatores, fiscales, notarios, aliosque justitię ministros visitent, ab eisque gravamina illata resarciant, ac pro qualitate criminum, usque ad officii privationem eosdem puniant. Si verò horum aliquis, ex quacumque caussa ante triennium officium dimittere debeat, per dies triginta inquiratur, & officium eo tempore non exerceat. Quando autem per Episcopi obitum officia vacaverint; ab alio officiales ne inquirantur, quàm ab Episcopi successore, præstitis sede vacante fidejussoribus, de ratione officiorum postea reddenda, & de stando rei judicatæ.

§. V.

IN visitatione Episcopi accuratè provideant, ut Ecclesię eo cultu teneantur, qui decet domum Dei. Si quas verò Ecclesias eo quo oportet cultu, sine gravi indigenarum molestia teneri non posse, easque minimè necessarias, immo supervacaneas repererint; dejici jubeant. Quæ autem necessaria judicabuntur, reperari faciant, & convenienti cultu ornari. Facultatem denuò ædificandi Ecclesias, aut eremitoria sine urgenti caussa ne concedant. Si verò facultas detur, curent ut Ecclesię & eremitoria hujusmodi in situ & loco impartiendæ doctrinæ Indis magis commodo, quàm ministrorum commoditatibus opportuno, juxta regiæ majestatis schedam erigantur.

§. VI.

SIngulis quoque mensibus [d] semel Episcopi visitent carceres Ecclesiasticos, & in eis inclusos, denique operam ut capti, qui vel Ecclesiastico vel sæculari carcere detinentur, Missam, & quandoque verbi Dei prædicationem, andiant.

§. VII.

AD tollendos abusus, & exstirpandas superstitiones, quæ imprudenti quorumdam pietate erga Sanctorum reliquias & indulgentias irrepere solent; Episcopi Concilii Tridentini decretum exsequentes, quam primùm Sanctorum reliquias, quas in sua diœcesi compererint, tam in Ecclesiis & monasteriis, quàm in potestate particularium personarum, cujuscumque status & conditionis, examinent & recognoscant. Quæ si authentico testimonio non probentur, deferri, aut in loco publico venerandas proponi, nullatenus permittant. De indulgentiis etiam injungitur, ne scilicet eas publicari consentiant, nisi literis Apostolicis, aut earum testimoniis optimè discussis, authenticisque repertis. Solet enim fidelibus esse occasio, ut eorum devotio erga authenticas & veritatis testimonio comprobatas reliquias aut indulgentias tepescat, si eæ quę authentico testimonio carent, in veneratione habentur ac frequentantur. Deinceps autem indulgentiarum tabellæ, nisi ab Episcopo, sive ejus officiali subscriptæ, ac notarii fide roboratæ, in Ecclesiis non affigantur. Quòd si secus factum fuerit, severè corrigatur excessus.

§. VIII.

UT à rebus sacris [e] omnis simoniæ occasio funditùs tollatur; calices, aut vestes Ecclesiasticas Episcopus ne consecret aut benedicat, priusquam diligenter inquirat, an eò consecrari aut benedici petantur, ut venundentur. Quòd si hujus rei caussâ fit; ob incōmoda quæ inde oriri possent, evitanda, consecratio & benedictio hujusmodi concedenda non est.

§. IX.

NIhil quicqnam pecuniæ [f] ac pretii Episcopi accipiant, aut eorum judices accipere permittant, pro collatione ordinum, Beneficiorum, pręnbendarum, cappellaniarum, aut earum institutione, nec pro literis dimissoriis, aut testimonialibus, nec pro sigillo, aut alia quacnmque de caussa ad res hujusmodi spectante, nec pro dispensationibus, quę eis committentur, ut est à Concilio Tridentino [g] sancitum, sub pœnis ab eo statutis.

§. X.

MAximè oportet justitiæ officia benemeritis personis conferri gratis, ut cum omni integritate & fidelitate exerceantur: pretium enim quo emuntur, in caussa esse solet, ut justo stipendio officiales contenti non sint. Eam ob caussam interdicit hæc Synodus, ne Episcopi vendant aut locent officia notarii, fiscalis, exsecutoris, seu lictoris suorum tribunalium; nec illi quibus conferuntur, vendere locareve possint. Quòd si secus fiat, venditiones, seu locationes hujusmodi nullę sint; emptor autem, & cui locatum officium fuerit, ejus jacturam faciat: venditor verò & locator quicquid hujus rei caussâ pecuniarum acceperit, fabricę Ecclesiæ Cathedralis restituat. Porrò ut quod per Concilium Tridentinum [h] exposi-

[b] Sess. 25. c. 14. [c] Fundatur in lege 4. tit. 7. lib. 3 recopil. & Conc. Compost. act. 3. c. 19. & Tolet. act. 2. c. 27. Synod. de Quiroga const. 193. & Provinc. ejusdem Quirogę act. 3. c. 8. & Milan. 3. fol. 604. verb. *Quitaoms*. Conc. Tolet. act. 2. c. 27. verbo, *Sedis*. prædict. & approb. in Concilio Provinc. celebrato ab eodem Quiroga act 3. Decreto 1. Mexic. 1. c. 31. cum §. 1. [d] Mexic. 1. c. 68. & Comp act. 3. 2. 2. & Tolet. act. 2. c. 31 & Granat. tit *De offic. rectoris* num. 22. & Mil. 3. fol. 604. verbo *Epis. non solùm*. sess 25. in decreto *De purg.* tit. *de invocat. & venerat. & reliq sanct.* Limense 3. act. 4 c 10. Comp. act. 2. decr. 6. & Mil. 1. tit. *De sanct. reliq venerat* & Milan. 4. tit. *De sacris reliquiis*. [e] Mexic. 1. c. 36. & Synod. de Quiroga const 66. [f] Concil. Basil sess. 21. in princ. tom. 4. Conc. & Tarracon. Concil. in cap. *Loqui. De offic. vicar.* & Compost. act. 3 c. 8 & Liman. 3. act 3. c. 6. & Milan. 4 tit. *De benefic. collat. ac provisio.* verbo, *Ut avaritia* [g] Sess 24. c. 14 & sess 25. c. 18. Compost act. 3. c. 24 & Tolet. act. 2. c 25 Limen 3. act. 3. c 8. Conc Milan. 5. fol 781. verbo, *De emolum.* & Synod. de Osma tit 52. [h] Sess. 22. cap. 10.

positum est, exsecutioni mandetur; Episcopi notarios hoc tempore officium exercentes examinent, eisque idoneis minimè repertis, exercendi officii usum interdicant: neminemque in posterum notarii officium, nisi de eorum consensu & approbatione exercere permittant. Notarios verò Latinę linguę ignaros, in caussis Latinè scriptis se interponere minimè patiantur.

§. X I.

DIspensationes, quę de Jure ex commissione summi Pontificis ad Episcopos pertinent, ipsi per se exsequantur; nec eas suis officialibus committant: idemque servatur in concedendis literis dimissoriis ad ordines, si Episcopi sint in provincia.

§. X I I.

QUia æquum est, ut qui altari deservit, de altari pascatur; non æquum tamen si nullo constituto stipendio, quicquid pro ratione ministerii exigere velit, ministri relinquatur arbitrio; hęc Synodus Episcopis mandat, g ut cùm nulla generalis regula terris adeò diversis præscribi possit; singuli quò breviùs fieri poterit, in suis diœcesibus stipendium ministris Ecclesiæ pro cujusque ratione ministerii, & regionis conditione ad victum congruum æqua æstimatione constituant.

§. X I I I.

FRustra conderentur leges, si iis observandis vigilans cura non adhiberetur, & de earum observatione nulla ratio peteretur. Quare constitutionem Concilii Lateranensis, quæ incipit: h *Sicut olim*, hęc Synodus sequuta; decernit ac pręcipit, ut Episcopi per suas diœceses viros statuant doctrinâ & vitæ exemplo probatos, qui solicitè investigent, an & quomodo sacri Canones, & hujus Synodi decreta serventur, & testium synodalium officio fungentes, in prima futura Provinciali Synodo de sua diligentia aut negligentia rationem reddant.

§. X I V.

SInguli quoque Episcopi libros duos habeant, in quorum uno parochiales Ecclesias omnes suarum diœcesum describant, rectoresque earum annotent; etiam si per seipsos, vel per vicarios parochiis ministrant: caussam etiam, ob quam qui vicarios adhibent, in Ecclesia non resident, aut ad residendum non fuerint compulsi. In altero verò libro visitationes scribantur per Episcopos vel per visitatores factas; quas ipsi, eorumque notarii subscribant, ut in Provinciali Synodo constare possit quas Ecclesias visitaverint, quasve non. Hoc enim veluti stimulo excitabuntur Episcopi & visitatores ad ea implenda quæ sibi ex munere incumbunt, aut si minus fecerint, de opportuno remedio providebitur.

§. X V.

ETSI de omnibus quæ ad cultum divinum pertinent, Episcopos solicitos esse oportet, ut ministri Ecclesiastici injuncto sibi muneri perfectè satisfaciant; in eam præcipuè curam incumbere admonentur, ut sacerdotes sanctissimam Eucharistiam venerentur & colant, ad quam conficiendam, & omni cultu prosequendam sacris fuerunt ordinibus initiati. Quam ob caussam curent Episcopi, ut in ipso institutionis sanctissimi hujus sacramenti die, feria videlicet quinta in Cœna Domini, sacerdotes aliqui unà cum sæcularibus eo tempore in Ecclesia commorari solitis, corpori Dominico assistant i. Quando verò sanctissima Eucharistia ad infirmos ducitur, eam sacerdotes superpelliceis induti devotè comitentur, ut eorum exemplo devotio sæcularium ferventior sit, & ab omnibus Christo Domino verus honor verusque cultus exhibeatur.

§. X V I.

SIcut oportuit k in Ecclesia Dei gravissimorum quorundam peccatorum casus Episcopis reservari; ita conveniens est, ut in foro exteriori caussæ graviores, & quæ majori indigent speculatione & auctoritate, eisdem quoque reserventur. Quia verò matrimoniales caussæ, ubi de divortio & separatione quo ad torum & vinculum agitur, in populo Christiano gravissimæ sunt; de eis tantùm Episcopos cognoscere posse, hæc Synodus statuit ac jubet.

§. X V I I.

QUòd si in aliquo casu Episcopis videatur, caussam suis officialibus quo ad processum conficiendum submittant, l decisione caussæ sibi ipsis retenta. Quando verò ad hoc officiales delegari contigerit, ipsi quemquam alium subdelegare non possint, præsertim ad testes examinandos, & eorum testimonia suscipienda.

§. X V I I I.

QUoniam ob locorum distantiam notitia personarum quibus caussæ mandantur, à summo Pontifice plenè haberi non potest; & ex hujusmodi delegatione caussarum multa incommoda possunt oriri: sacrosanctum Tridentinum l Concilium renovans Bonifacii VIII. constitutionem, quæ incipit: m *Statutum*; decrevit à Metropolitanis, & diœcesanis singulis in suis diœcesibus quatuor saltim personas ad id aptas designari, quibus caussæ delegandæ committentur; quam designationem Episcopi ad summum Pontificem transmitterent; iccircò Episcopi omnes hujus Mexicanæ provinciæ in Synodo Provinciali congregati, personas hujusmodi deputârunt in hunc, qui sequitur, modum.

Personæ

g Conc. Lim 3. act. 4. cap 23 h Tex. in cap. *Sicut olim. De accusat.* & in cap. *Episcopus in Syn* 35. q 6. & Tolet. act. 3. c.98. & Syn de Quiroga ad finem fol. 78. & 79. & Prov. ejusdem Quirogę act 3. c.12. & Limen. 3. act 4. c.23. & Milan. 3. fol. 604 verb. *Episc. in urbe sua.* & 4 3. p. 181. *De testibus Synod.*

i Conc. Mil. 3. fol. 190. verbo. *Sacerdoti.* k Conc. Trid. sess. 14. c.7. *De casuum reserv.* Conc. Trid. sess. 24. c.20. vers. *Ad hoc.* Concil. Limen. 3. act. 2. cap 33. l Sess. 25. cap. 10.
m Tex in cap. *Statutum. De rescr.* lib. 6.

Personæ in Archiepiscopatu Mexicano ab Illustrissimo Metropolitano designatæ.

Doctor Joannes Zurnero Ecclesiæ Mexicanæ Archidiaconus.
Doctor Sancius Sanchez de Muñon ejusdem Ecclesiæ scholasticus.
Baccalaureos Petrus Garcès ejusdem Ecclesiæ Thesaurarius.
Baccalaureus Alphonsus Lopez de Cardenas.
Doctor Melchior de la Cadena.
Baccalaureus Alphonsus de Ecija, Canonici ejusdem Ecclesiæ.

Personæ à Reverendissimo Episcopo Guatemalensi in suo Episcopatu designatæ.

Petrus de Liebana decanus Ecclesiæ Guatemalensis.
Didacus de Carvajal Archidiaconus ejusdem Ecclesię.
Licentiatus Franciscus Gonçalez scholasticus ejusdem Ecclesiæ.
Baccalaureus Gundisalvus de Alarcon Thesaurarius ejusdem Ecclesiæ.

Personæ à Reverendissimo Mechuacanensi in suo Episcopatu deputatæ.

Licentiatus Alphonsus de la Mota & de Scovar Decanus Ecclesiæ Mechnacanensis.
Baccalaureus Didacus de Orduña scholasticus ejusdem Ecclesiæ.
Doctor Alphonsus Ruyz canonicus ejusdem Ecclesię.

Personæ deputatæ in suo Episcopatu à Reverendissimo Episcopo Tlaxcallensi.

Thomas de la Plaça Decanus Ecclesię Tlaxcallensis.
Baccalaureus Ferdinandus Pacheco Archidiaconus ejusdem Ecclesię.
Baccalaureus Alphonsus Perez de Andrade cantor ejusdem Ecclesiæ.
Franciscus de Beteta scholasticus ejusdē Ecclesię.
Doctor Joannes de Cervantes Thesaurarius ejusdem Ecclesiæ.
Baccalaureus Garcia Rodriguez Maldonado canonicus ejusdem Ecclesiæ.

Personæ deputatæ in suo Episcopatu à Reverendissimo Episcopo Yucatanensi.

Baccalaureus Franciscus de Quintana Archidiaconus Yucatanensis.
Leonardus Gonçalez de Sequera Thesaurarius ejusdem Ecclesiæ.

Personæ deputatæ in suo Episcopatu à Reverendissimo Episcopo Xalisconensi.

Licentiatus Martinos de Spes Decanus Ecclesiæ Xalisconensis.
Licentiatus Franciscus de Segura cantor ejusdem Ecclesiæ.
Franciscus de Morales Thesaurarius ejusdem Ecclesiæ.
Licentiatus Melchior Gomez de Soria canonicus ejusdem Ecclesiæ.

Personæ deputatæ in suo Episcopatu à Reverendissimo Episcopo Guaxacanensi.

Doctor Sancius de Alzoris Decanus Ecclesiæ Guaxacanensis.
Baccalaureus Petrus de Alaves Archidiaconus ejusdem Ecclesię.
Baccalaureus Balthassar de Ulloa scholasticus ejusdem Ecclesiæ.
Franciscus de Covarrubias canonicus ejusdē Ecclesię.

LIBRI TERTII TITULUS II.

De officio rectoris & plebani.

De officio parochi, & doctrinæ cura.

§. I.

Animarum curam gerere, earum morbis mederi, & eas ad Deum ducere, in quibus omnis curatorum officii ratio versatur, ars artium, & scientia scientiarum est. Sed quia in re tanti ponderis & momenti, ubi de animarum salute agitur, quælibet negligentia valdè periculosa est, parochos omnes, tam sæculares quàm regulares, hec Synodus quantum potest, in Domino cohortatur, eisque pręcipit, ut impositum suis humeris onus attentè considerent, & eis qui spirituali subditorum utilitati consulant, promissum præmium animadvertant; ac negligenter agentibus statutum supplicium ob oculos ponant: divinaque adjuvante gratia, ad id toto pectore incumbant, ut in suo munere obeundo omnem operam præstent. Quò verò officii sui rationes parochis magis notæ sint, in decretorum hujus Synodi, eorum præsertim, quæ ad suum munus pertinent, assidua lectione versentur, librumque decretorum hujusmodi post sex menses à die publicationis eorum computandos emant ᵒ, & secum habeant; sin minus, pondo decem multentur, quorum partes duæ fabricę Ecclesiæ cujus exercent curam, tribuantur; tertia verò accusatori, aut eo deficiente, judici, à quo officio id fuerit judicatum.

§. II.

Cum prędicatione verbi Dei, ac doctrinę Christianæ documentis maximè subditorum mentes illuminentur & ad Deum dirigantur; præcipit hæc Synodus, ut huic rei curati potissimùm invigilent, eo tempore & ordine, quibus titulo *De summa Trinitate & Fide Catholica* præscribitur. ᵖ

De

ᵒ De hoc titulo in genere bene loquitur in Conc. 1. Mil. par. 2. *De his quæ ad sacram. administrat. pertinent.* & Granat. tit. *De offic. rectoris.* & Syn. de Quiroga à const. 41. usque ad const. 47.
ᵒ Vide supra tit. *De const.* §. 3. ᵖ Supra lib. 1. tit. 1 § 1.

De adminiſtratione ſacramentorum.

§. I.

PErpendant parochi, diſpenſationem ſacramentorum, quæ cibus & medicina animarum ſunt, à Domino ſibi creditam; & quam ſint Deo rationem reddituri, ſi in paſcendo grege minus ſolicitè egerint. Quamobrem tamquam ſervi fideles miniſterium impleant, petentibuſque & indigentibus ſpiritualem cibum ne denegent, ſed ita ſe gerant, ne incuriâ aut negligentiâ, adminiſtratio ſacramentorum omittatur.

§. II.

VOcati ad alicujus infirmi peccata audiendum, [illegible] ſine mora feſtinent, ſcientes ægroti [illegible]m ſpiritualem à propero eorum adventu pendere poſſe. Quoties verò ſecus fecerint; pondo quinquaginta multentur, fabrice Eccleſiæ, pauperibus, & accuſatori æquè diſtribuendis: & ab officio ac Beneficio per bimeſtre ſuſpenſi ſint. Si verò quilibet alius ſacerdos, abſente parocho, in caſu neceſſitatis ad audiendum peccata vocatus ire recuſaverit; Epiſcopi arbitratu puniatur. Quòd ſi parochus aut ſacerdos hujuſmodi ægroti idioma non noverit, interpretem adhibeat, ut ægrotum mœrentem conſoletur & exhortetur. Si autem ſe ad id non teneri, valdè tamen animæ ſaluti utile eſſe admonitus, per interpretem peccata ſua ægrotus confiteri voluerit, & interpres ſpectatæ fidei ſit ea ſacerdos, audire poterit. Curati quoque omnes, ſubditis ſuis in mortis articulo conſtitutis aſſiſtant, eoſque exhortentur, ad formam in catechiſmo ab hac Synodo probato contentã.

§. III.

CUM ſanctiſſimę Euchariſtiæ, quæ cibus & vita animę eſt, ac peregrinantium in hoc ſæculo fortitudo, jam uſque à renaſcente Eccleſia cum fructu animarũ uberrimo frequens ſit uſus; cumque optet ſacroſancta Tridentina, Synodus, ut in ſingulis Miſſis fideles aſtantes non ſolùm ſpirituali affectu; ſed ſacramentali etiam Euchariſtię perceptione communicent; quorumdam nihilominus adeò imprudens zelus ſit, ut Indos, & ſervos, qui tamquam parvuli recèns in Chriſtiana Fide nati, tam ſalutari indigent alimento, ab Euchariſtię perceptione arceri velint. Quamobrem parochos omnes hęc Synodus hortatur, eiſque jubet, ut Indos, ac ſervos hujuſmodi accuratè edoceant vim & rationem tanti ſacramenti, puritatem quoque conſcientię, & animi reverentiam, quibus dignè ſe præparent ad Euchariſtię ſumptionem. Quos verò hac animi præparatione diſpoſitos noverint, eis (præſertim ſi infirmi ſint) nullatenus Euchariſtiam denegari patiantur, ne ſine tanto viatico, & ſine extremæ-unctionis ſacramento, ut eſt titulo *De ſacra unctione* ſancitum [r], ex hac vita diſcedant.

De vigilantia & cura circa ſubditos, præſertim in ſacramentorum receptione.

§. I.

UT parochi ſæculares & regulares ovium vultum cognoſcant, & utriuſque ſexus fideles ſibi commiſſi, in ſua quique parochia, ſtatutis ab Eccleſia temporibus peccata confiteantur, & Euchariſtiæ ſacramentum ſuſcipiant; parochiales ſuos utriuſque ſexus, Hiſpanos, mixtos, Æthiopes, & ex altero parente Æthiope ortos, & Indos, decem annorum ętate majores, conjugatos, & cœlibes, ſuis nominibus in indice deſcribant, exprimendo familiæ capita, virum, & uxorem, filios, famulos, ſervos, necnon paſtorum, agricolarum, & aliorum in agris commorantium ſibi ſubditorum in eodem indice mentionem faciant, ut de perſonarum numero, quarum peccata audire debent, parochis hoc modo conſtet. Indices verò hujuſmodi ſingulo quoque anno conficiant à principio Quadrageſimæ in Hiſpanorum locis: à Septuageſima autem, vel antea (ſi Epiſcopo viſum fuerit) in oppidis ſeu pagis Indorum.

§. II.

MOneant quoque parochi à Dominica Septuageſimæ parochiales ſibi ſubditos, ne uſque ad Quadrageſimę finem peccatorum confeſſionem differant: ſed potiùs ita ſe ad eam præparent, ut ante majorem hebdomadam peccata confeſſi, tempore ab Eccleſia præfinito ſacroſanctam Euchariſtiam percipiant.

§. III.

PArochi Hiſpanorum Dominicâ *Quaſi modo* inter Miſſarum ſolennia, tempore offertorii publicè in ſua quique parochia denuncient Hiſpanos omnes, mixtos, Æthiopes, & ex altero parente Æthiope natos, qui nondum eo tempore peccata confeſſi ſunt, nec Euchariſtiam ſumpſerunt, Eccleſiæ præceptum tranſgreſſos fuiſſe, & gravem in Deum offenſam commiſiſſe. Ad cujus culpę emendationem eos moneant, quatenus præfinito tempore, uſque ad Dominicam ſequentem incluſivè peccata confiteantur, & Euchariſtiam ſumant; ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, quam omnes (ſervis exceptis) incurrant.

§. IV.

QUI verò ſic denunciati, tempore præfixo confiteri peccata & Euchariſtiam ſumere neglexerint; ſequenti feſto vel Dominica publicè declarentur excommunicati, & à divinis arceantur officiis, niſi de confeſſarii conſilio ad Euchariſtiam non acceſſerint: ſic autem excommunicati, ab alio, quàm à proprio parocho abſolvi non poſſint. Hiſpani verò, & mixti, priuſquam abſolvantur, pondo uno multentur, Æthiope editi jam liberti, pondo dimidio, ad uſus fabricę Eccleſiæ, cujus

q Vide ſuprà lib. 1. tit. 1. § 10 & 11. r Seſſ. 22. c. 6.
ſ Suprà lib. 1. tit. 6. §. 3. t Mexic. 1. c 6 & 7. De materia hujus §. cum ſeqq. loquitur Guadix. tit. 2. conſ. 25. 32. 33. 34. & 35. Syn. de Quiroga conſ. 11. & Gran. tit. *De pæn. & remiſſio.* n. 20 21. 22. & 23. Mex. 2. cap. 24. Conc. Mil. 5. tit. *Quæ ad ſacram. pænitentiæ pertinent.* in principio.

jus fuerint parochiales; pro fervis verò pondo dimidium heri perfolvant, eo quòd negligenter fervos ad peccatorum confeffionem monuerint. Quas quidem multas parochi non recipiant, fed ipfis præfentibus in arca recondantur, ad effectum hnjufmodi in qualibet Ecclefia deputanda.

§. V.

CUM publicè excommunicatis hæc ratio habeatur, ut fi quartâ Dominicâ poft Refurrectionem emendati non paruerint, cum participantibus excommnnicentur. Si verò Dominicâ quintâ adhuc peccata confeffi non fint, nec Euchariftiam fufceperint, anathemate feriantur. Quibus fic geftis, indices five libellos fuos parochi claufos deferant, aut per providam perfonam adeò opportunè ad officiales Epifcoporum tranfmittant, ut ad diem Pentecoftes prædictis officialibus tradantur; fin minus, pondo decem mnltentur fabricæ Ecclefiæ cujus parochi fuerint, & piis operibus æquè diftribuendis. Cùm autem fervi decreti hujus cenfuras non incurrant; decernitur, ut pœna pecuniaria heris impofita augeatur juxta fervorum retardationem in peccatis confitendis. Si verò (quod abfit) aliqui ex hujufmodi excommunicatis, adeò pertinaces & obftinati fint, ut nondum in die Pentecoftes Ecclefiæ præceptum adimpleverint; eorum abfolutio Ordinario refervetur, qui eos abfolvendi facnltatem nulli tribuat, ut ipfi verecundiâ confufi iterum non delinquant, & alii metu pœnæ cautiores evadant.

§. VI.

INdorum etiam parochi, tam fæculares quàm regulares, Dominicâ *Quafi modo* eos admoneant, teneri femel in anno peccata fua confiteri: qnos verò repererint eo tempore non fatisfeciffe præcepto, graviter reprehendant, eifque tern pus ad confitendnm præfiniant. Quòd fi non par uerint, pro ratione dilationis pnniantur. Ad Dominicam autem Pentecoftes officiali Epifcopi indices feu libellos mittant, quibus defcribantur eorum qui confeffi funt, ingenium, & Chriftiani mores, & hi etiam qni fumunt Euchariftiam, necnon illi qui peccata confeffi non funt. quod parochi exfequantur fub pœna pondo decem, ad Ecclefiç fabricam & pios ufus.

§. VII.

PRO populo fibi commiffo orationes & facrificia Deo offerre parochi debent: ob idque hæc Synodus decernit, ut omnibus diebns Dominicis [6] & feftis colendis Miffam de officio occurrenti celebrent; necnon primas, & fecundas Vefperas folenniter cantent: quibus qnoties ipfimet non interfint, pondo unum ad fabricç Ecclefiæ ufum perfolvant.

§. VIII.

OMnibus [6] diebus Dominicis inter Miffarum folennia tempore offertorii fubditis annuncient fefta colenda, ac dies jejunii ex præcepto, quç in fequentem hebdomadam inciderint, fub pœna pondo quatuor, accufatori & piis operibus diftribuendis: vigilias etiam Beatç Mariæ Virginis, quç non jejnnantur: dies itidem [7] rogationum evulgent, moneantque fubditos, ut his diebus jejunandi & ab efu carnium abftinendi, laudabilem fidelium confuetndinem fervent, prout titulo *De obfervatione jejuniorum* decretum eft: necnon indulgentias ob id fibi conceffas, eifdem notas faciant.

§. IX.

SIngnlis octo diebus fanctiffimum Euchariftiç facramentum renovent, confecrantes hoftiam eo die, vel pridie ejus diei confectam; corporalia fingulis qnindecim diebus lavare curent; quæ cùm ad lavandum dederint, attentè refpiciant, ne particula ulla in eis remaneat; purificatoria itidem fingulis quoque octo diebus mundentur. Qnoties autem in aliquo horum negligenter egerint; pondo quatuor multentur, fumptibus lampadis coram Dominici corporis facramento ardentis applicandis.

§. X.

PArochi, juxta Concilii Tridentini [ζ] decretum, antequam ad conferendum baptifmum accedant, diligenter ab his ad quos fpectat fcifcitentur, quem vel quos elegerint, ut baptizatum de facro fonte fufcipiant, & eum, vel eos tantùm ad illum fufcipiendum admittant; doceantque eos quam cognatlonem contraxerint, atque folùm eorum nomina in libro defcribant, quamvis alii ultra defignatos, baptizatum tetigerint.

§. XI.

AD vitanda [a] incommoda quç labente tempore ex rerum oblivione nafcuntur, in facramentis præfertim iterandis, & matrimoniis ex cognationis ignorantia in gradibus prohibitis contrahendis; mandat hæc Synodus, ut parochi finguli tres libros habeant, in quorum uno baptizatorum, eorumque parentum & compatrum, baptizantis quoque nomina, defcribant. In fecundi verò libri parte unà eos qui matrimonium contraxerunt, parentes quoque eorum, & patriam, teftes etiam matrimonio affiftentes annotent, ac fuo proprio nomine muniant. In altera verò parte defunctorum nomina, cum die, menfe, anno, & Ecclefia, in qua fepulti funt, fcribant. In tertio denique libro, eorum qui fancto chrifmate deliniti funt, parentum quoque, compatrum, ac confirmantis nomina apponantur. Hi porrò libri,

---

[a] Guadix. tit. 3. conf. 10 & Synod 7. de Quiroga 92.
[6] Mex 1.c.37.& Milan 3.tit. *De parochis.* verb *Dominicis diebus.*
[7] Ibi 4 Conc. Aurelianenfe 1.c. 29. tom. 2. Concil. General. Refertur in cap. *Rogationes* · *de confecrat.* dift.3. & vide infra lib.3.tit.25 §.3. Ex Grat.9t.tit. *De offic.rectoris.*
[ζ] Seff.24 c.2. *De reform matrim* & infrà tit. *De baptifm.* §.5.
[a] Ex Conc. Trid. feff. 24. c.2. *De reform. matrim.* & Mex. 3.c.32.& Milan.3.tit. *Quæ pertinent ad baptifmi adminiftrationem.* verbo *Parochus.* An Concil. Trid. feff. 24. c. 1. *De reform. matr.* & Milan. 2.par.2.tit. *Quæ ad facramentum matrimonii pertinent.* Granat.tit. *De officio rectoris.* c.24. Milan. 1. 1. par.tit. *Quæ pertinent, ad facramenti Confirmationis adminiftrationem.* Syn. de Quiroga conft.6.& 8.

bri ad formam ab Episcoqo pręscriptam asserventur: quibus, & in eis scriptis, ac parochi nomine subscriptis, tam in judicio, quàm extrà fides adhibeatur.

§. XII.

NUllum extraneum matrimonio conjungant, si priùs per diligentem inquisitionem non constet, eum nullo legitimo teneri impedimento; ac preterea ab Episcopo contrahendi facultatem in scriptis habeat, juxta Concilii Tridentini [b] decretum, sub pœna pondo quatuor ad usum fabricæ & accusatoris, seu accusatore deficiente, judicis id judicantis.

§. XIII.

PArochi statim ac fuerint requisiti, interdicta & censuras, prout sibi fuerit à judicibus Ecclesiasticis injunctum, annuncient ac promulgent, sub pœna pondo decem ad usus fabrice & piorum operum: si autem parochialis aliquis cum participantibus excommunicatus, vel anathemate perculsus reperiatur; eum parochi admoneant, ut vel se domi contineat, vel è civitate aut oppido egrediatur, ne colloquio suo alios contaminet. Quòd si horum monito parere noluerit, auxilium implorent sæcularium magistratuum, quos hæc Synodus exhortatur, ut in re tam justa Ecclesiæ opem ferant, quo excommunicati hujusmodi citiùs absolutionis remedium perquirant.

§. XIV.

CUrent [c] diligenter, ne in Ecclesiis quicquam desit quod ad earum nitorem & ornatum, ac divinum cultum pertineat. Si verò ad id re aliqua opus sit; Episcopum certiorem faciant, ut opportunè providere possit.

§. XV.

QUO melius in sacramentorum administratione dirigantur, parochi omnes directorium confessariorum ab hac Synodo designatum & approbatum secum habeant, ejusque regulas servent. Qui verò eo caruerit; pro suę ratione contumaciæ usque ad officii privationem plectetur.

De solicitudine præstanda ut peccatis remedium adhibeatur. [d]

§. I.

INter alia curatorum pręcipua munera, unum illud est, ut peccatis publicis, quibus ira Dei in populum irritatur, remedium afferant, viasque vitiorum omnium intercludant.

§. II.

QUamobrem parochis præcipitur, ut in suis parochiis diligenter sciscitentur, sintne malefici homines, sortilegi, venefici, concubinarii, fœminæ impudicæ, lenæ, publici aleatorum susceptores, diversoria ubi inhonestæ fœminæ commorentur, aut alia publica hujusmodi peccata: quibus si aliquos irretitos invenerint, eos benignè moneant, & ad culpæ emendationem hortentur. Quòd si minimè resipuerint, eos suis in libellis describant, & officialibus denuncient, ut pœnis, & aliis convenientioribus remediis coërceantur: si verò ex his peccata aliqua adeò publica non sint, cantra quæ de jure procedi non possit, immo magis Episcopi hortatu corrigi posse videantur; ea Episcopo clam nota faciant, ut salutare his malis applicet medicamentum.

§. III.

SCiscitentur [e], itidem in regionibus sibi subditis an aliqui mercatorum prætextu ab uxoribus separati vagentur, & in adulterio vivant: inquirant quoque inter muliones, veredarios, & alios hujusmodi vectores, an aliqui hujus generis sint; quos cùm repererint, ab adulterio, si in eo sunt, revocati, ad vitam conjugalem compellantur. Quòd si aliquos binas exercentes nuptias invenerint, Episcopo nuncient, ut quemadmodum oportet, graviter eos puniat.

§. IV.

ELeemosynas [f] in suis parochiis & regionibus ab his peti ne patiantur, qui extranei sunt, sine Episcopi licentia in scriptis. Id tamen de religiosis personis mendicantium Ordinum, Superiorum permissu, eleemosynas ad victum monasteriorum quæritantibus ne intelligatur, nec de ægrotis quorum inopia manifesta est, dummodo schedam ostendant, qua constet præteritâ Quadragesimâ peccata fuisse confessos, aut intra tres dies ea confiteantur: virum autem & mulierem simul mendicare non permittant, nisi se conjuges esse sufficienti probent testimonio.

De his quæ ad parochos Indorum attinent.

§. I.

CUpiens hæc Synodus, ne ministri Ecclesię Indos exactionibus vexent, neve Indi litibus, quas ipsi movere solent, ministros exagitent; statuit ac præcipit, ut parochi nihil quicquam stipendii vel victûs ab Indis petant, neve ampliùs accipiant, quàm quod sibi fuerit constitutum. Quando verò id acceperint, in libro cum die, mense, & anno describant, ipsique ac procuratores loci seu oppidi subscribant, ut hujus rei monumentum exstet, falsisque testimoniis & calumniis aditus intercludatur. Cùm autem ad oppidum aliquod visitandum diverterint, ibique ei cibus suppeditabitur, ab oppido ubi resident, victûs nomine nihil accipiant, nec quum in duobus locis Missas celebraverint, ab utroque ad victum stipendium petant.

§. II.

NON solùm ab omni cupiditate & avaritia, sed, juxta Apostoli preceptum, ab omni earum specie Ecclesiasticos viros abhorrere oportet. Quapropter sæculares & regulares Indorum ministri festi alicujus cele-

b sess. 24. c. 7. *De reform. matr.* Vide suprà lib. 1. tit. *De offici. judicis ordinarii.* §. 23. Ex Granat. ubi suprà in princip. hujus tituli.
c Granat. ubi suprà. d Gran. *De offic. rect.* n. 9. e Mex. 1. c. 71.
f Granat. *De offic. rectoris.* n. 14. g Mexic. 1. c. 59.

lebrandi gratiâ, loca jurisdictionis suę ne adeant, nisi infra octavam festi; commemoratione verò omnium fidelium defunctorum celebritatem ultra decimum quintum diem mensis Decembris ne protrahant. Porrò à feria quarta cinerum [h] usque ad Dominicam primam Quadragesimę tantùm, hominum capita cinere spargant, locum ad id deligentes, in quem omnes suarum regionum homines commodè hujus rei gratiâ convenire possint.

§. III.

Nihil Indis sibi subditis, per se, aut interpositam personam ad Ecclesiarum ornatum & cultus divini usum vendant. Si verò secus fecerint; rei venditæ jacturam faciant, & Episcopi arbitratu puniantur.

§. IV.

In suis regionibus duos tantummodo equos habeant [i], ne si plures habuerint, Indis onerosi sint, & sumptibus ad alendum equos molestij nisi pro ratione regionis Episcopus aliter judicaverit; tunc enim de ejus licentia plures quàm duos habere poterunt. Canes ad venandum ne alant, neque cùm ab uno oppido in aliud visitandi gratiâ diverterint, venando perambulent, sed eâ gravitate, quæ patres spirituales in eo officio exercendo decet, incedant.

§. V.

Vagos homines [k], aleatores, & eos quorum suspecta fama est, hospitio ne recipiant: hi enim Indis perniciosi sunt, & eis offendiculum parant. Sin minus fecerint; graviter usque ad officii privationem plectantur. Hoc tamen decreto non prohibetur, ne hospitales sint erga viatores, sive Indorum incommodo iter agentes.

§. VI.

Quia Indi timidi sunt & pusillanimes [l], oportet parochos cum eis mansuetè ac benignè agere, nec eos minis deterrere. Sic enim fit, ut languescentes animo peccata sua confiteri non audeant, ac salutari pœnitentiæ remedio destituantur.

§. VII.

Quamobrem præcipit hęc Synodus, ne parochi per se in Indos animadvertant [m]; sed per fiscales & justitię ministros ad id deputatos: in quibus corrigendis modus adhibeatur, nec correctionis forma ab Episcopo prescripta excedatur.

§. VIII.

Indos [n] cum periculo mortis ægrotantes, peccata confitendi & Eucharistiam sumendi caussâ, ad Ecclesias seu monasteria deferri nullatenus permittant, ut est titulo *De sacra unctione* sancitum.

§. IX.

Quo faciliùs [o] ac promptiùs subditis in tribulatione positis parochi succurrant, & subditi ad ea de quibus opus habent parochos inveniant; ii prope Ecclesias commorentur. Si verò domus habitationis parochi intra Ecclesiam contineatur, ad cultum domûs pro honestate & reverentia loci mulieres ne adhibeat, eademque de caussa, nec confessiones domi audiat, nec matrimonia discutiat; sed tantùm in Ecclesia, sub pœna pondo sex quoties contrà fecerit, accusatori & sumptibus justitię distribuendorum. Cùm verò alicujus rei gratiâ, quę ad officium pertineat, Indorum domus intraverit; eos sibi comites adjungat, à quibus omnis pravæ suspicionis occasio omnino aliena sit.

§. X.

Devotionem subditorum augere strenuè procurent: [p] diebus quoque singulis, quibus Missam audire præceptum non est, eam manè celebrent, & campanę sono Indi vocentur eo tempore, quo sine impedimento negotiorum aut operarum Missam audire possint. In diebus verò, in quibus ex præcepto Missa audienda est, si subditi longè absunt à loco ubi celebratur, eamque in viciniori Ecclesia audire possunt; ne prohibeantur in aliena parochia sacrum audire, in oppido eis ab Episcopo designato.

§. XI.

Indos carcere inclusos singula quaque hebdomada semel visitent [q], eosque in tribulatione afflictos consolentur, & impeditos quominus doctrinæ Christianæ documenta audire possint, paterno zelo eadem doceant, judicesque adeant, eosque pro caussæ expeditione, & libertate detentorum hujusmodi deprecentur.

§. XII.

Experientiâ comprobatur, eam esse Indorum naturam, ut facilè quæ docti sunt obliviscantur, si eis instituendis assidua diligentia non adhibeatur. Ideo parochis præcipitur, [r] ut bis saltem in anno parochias & districtus suos visitent, quo Christianam doctrinam Indos doceant: & quos doctrinæ Christianæ ignaros repererint, annotent & scribant, eosque ad capessendam juvent. Quod ut præstent, Indos aliquos bene instructos, quorum fides spectata sit, adhibeant: iique coram Beneficiato, cui hæc cura incumbit, Christianam doctrinam alios edoceant, & de illa ab eis rationem quærant. Idemque faciat minister, seu Beneficiatus hujusmodi, ne si sacerdos huic rei operam non navat, eaque cura Indis committitur, contemnatur hoc ministerium.

§. XIII.

[h] Conc Mil. 5. tit. *Quæ ad sacramenta.* & c. verbo: *sacrar. cinerum.*
[i] Mex 1. c. 59. §. 1. [k] Mexic. 1. c. 59. §. 4. [l] Limen. 3. act 3. c. 3. ad finem. [m] Mexic. 1. c. 60. §. 1. & Guadix tit. 3. const. 11. & Limense 3. act. 4. c. 8. [n] Supra lib. 1. tit. 6. [o] Mex. 1. c. 59. §. 1. & Mexic. 1. c. 6. Synod de Quiroga const. 19. ad finem & Milan. 3 tit. *De parochis.* verbo. *Si quis parochus.*
[p] Mexic. 1. c. 8. & 9. [q] Mexic. 1. c. 68. Syn. de Quiroge constit. 47.
[r] Mexic 1. c. 65.

§. XIII.

NE verò hæc quæ hoc titulo decreta sunt, difficultate aliqua involuta sint, declarat hæc Synodus, nomine curatorum regularium Indorum oppidis comprehendi Priorem, guardianum, vicarium, aut præfectum monasteriorum, quibus Indi subditi sunt. In civitatibus verò aut oppidis Hispanorum, religiosam personam, cui à Superioribus administrationis Indorum cura demandata est. Itidemque exponit, f in omnibus quæ præcipiuntur curatis per decreta hujus Synodi, comprehendi curatos regulares, qui non ex voto charitatis, sed ex officio hoc munus exercere debent, si illud in se suscipiunt. Quo ad pœnas verò designatas aliter non comprehenduntur, quàm ut titulo *De pœnis* expressum est.

LIBRI TERTII
TITULUS III.

De Beneficiatis Cathedralium & parochialium, & eorum officiis.

De assistentia Beneficiatorum divinis officiis debita.

§. I.

POpuli Christiani devotio, eâ re maximè conservatur, quòd mirabilis ordo in cultu divino cernitur, ob varietatem officiorum & ministeriorum, ex quibus militantis Ecclesiæ ornatæ varietate pulchritudo mirifica cernitur. Quod eam ob caussam diligenter curandum est, ne divina hæc harmonia ullatenus dissonet; immo præbendati & Beneficiati omnes plenè id totum adimpleant, quod sibi incumbit ex officio, cujus ratione Beneficium confertur.

§. II.

QUod ut fiat, hæc Synodus imprimis præcipit c dignitatibus, canonicis, præbendatis, Beneficiatis, & ministris omnibus Ecclesiarum Cathedralium, ut in omnibus & per omnia institutiones dignitatum, canonicatuum, & Beneficiorum hujusmodi observent: Rituale quoque, statuta, decretaque hujus Synodi, sub pœnis in eis contentis, adimpleant.

§. III.

QUando Episcopus u præbendatum aliquem in carcerem conjecerit, eumdemve suspenderit, excommunicaverit, aut distributionibus privaverit; ne multæ hujusmodi frustrentur, præbendati cæteri, huic remittere non poterunt quod ex absentia vel condemnatione amiserit, nec tantumdem quantum perdiderit, aut aliquam partem in compensationem, aut aliàs eidem condonare. Quod si secus fecerint; actus & contractus hujusmodi irriti sint, totumque id quod remiserunt, in foro conscientiæ solvere teneantur fabricæ Cathedralis Ecclesiæ.

§. IV.

AD divini cultus augmentum, sanctum Concilium Tridentinum x interdixit, ne ullus duo Beneficia obtineret: cujus auctoritatem sequuta hæc Synodus decernit, ut cappellæ in Cathedralibus Ecclesiis, seu parochialibus institutæ, si à primæva sua institutione Dignitati alicui, canonicatui, seu Beneficio annexę non sint; nequaquam capitulari alicui, seu Beneficiato conferantur, sed clericis aliis, qui eis inserviant: sicque fiet, ut ministrorum numerus, & Ecclesiarum cultus accrescat.

§. V.

PRæbendati y omnes, cujuscumque conditionis sint, sermonibus qui ad populum inter Missarum solemnia habentur, præsentes adsint in Cathedrali Ecclesia, aut ubi decanus & capitulum in forma capituli intervenerit, sub pœna amittendi distributiones eo die percipiendas ratione Missæ conventualis & processionis. Ne autem divinis officiis & prædicationi verbi Dei intersint, ob quamcumque Ecclesiæ rerum administrationem sibi injunctam, nullatenus excusentur.

§. VI.

ITidem z præbendati, Beneficiati, & ministri omnes Cathedralis Ecclesię, etiam si sacerdotes sint, ferià quintà in Cœna Domini in ipsa Missa conventuali communicent. Si verò quis secus fecerit; distributiones illius hebdomadæ amittat. Quò verò debitus cultus & reverentia cruci adhibeatur, in qua Christus crucifixus nostrę salutis mysterium operatus est; præcipitur præbendatis omnibus, Beneficiatis, & curatis Cathedralis & cæterarum Ecclesiarum, ut in processionibus publicis, seu in humandis defunctis crucem comitentur ab exitu ejus Ecclesiæ à qua profecti sunt, usque ad reditum in eandem, in forma processionis; ne populus sacerdotibus avaritię notam inurat, si deposito funere crucem postea non comitentur: immo potiùs, ea in crucem reverentia & devotio eluceat in Ecclesiasticis, ut ædificationi potiùs sint, quàm scandalo. Quòd si quis in hoc deliquerit; distributiones & obventiones ex processione aut ex tumulando mortuo sibi provenientes amittat: in quo exsequendo, ejus qui in choro præsidet, conscientia oneratur: sin minus, contra eum severè, ut oportuerit, procedatur.

LI-

f La real cedula de Barcelona por Junio año de 1583. infrà lib 5 tit.9. c Concil. Milan. 4. tit. *Quæ pertinent ad capitula Cathedralium.* u Tole. 4. act. 3. c. 20. x Sess. 24. c. 17. Real cedula, y es general en las Indias. & concordat Concil. Liman. 3. act. 3. c. 16. y Tolet. act. 3. c 4. & Compost. act. 2. c. 22. & provinc. de Quito 2. act. 3. decr. 15 & Milan. 2. tit. decr. 17. z Compostel act. 2. c. 23. & facit Tol. act. 3. c. 6. & Milan. 3. fol. 198. verbo *Feria quinta.* Compostel. act. 2. c. 26. & Milan. 2. p 2. tit. *De processionib. & supplic.* & Milan. 4. tit. *De processionibus* in princip. & Concil. Diœcesanum De Osma tit. 8. const. 5. § 26.

LIBRI TERTII

TITULUS IV.

De officio sacristæ.

§. I.

TEmplorum ornatus & exterior cultus, ac divinorum officiorum celebratio, ex cura & diligentia, quam sacristæ majores & minores officio suo impendunt, non mediocriter dependet. Quare eis injungitur, ut omnipotentis illius Domini majestatem, cujus domui inserviunt, contemplantes, & sententiam Hieremiæ Prophetę, ζ quæ maledictum illum appellat, qui opus Dei negligenter facit, ob oculos sibi ponentes, toto pectore incumbant, ut Ecclesiæ cum nitore & ornatu teneantur, & indumenta sacra, & alia quæque ornamenta conserventur. Missis etiã, & divinis officiis celebrandis totum id quod opus fuerit, tribuatur. In quibus & in aliis similibus, quod in Rituali, & decretis hujus Synodi sacristis injunctum est, inviolabiliter observent. Hostias *a* ipsi per se conficiant, aut saltem in his conficiendis pręsentes adsint: nec patiantur ut Indi, ipsis non videntibus, eas conficiant, nec in suis domibus venales habeant. Quod si secus fecerint, pro sua negligentia in re tanti momenti, & quæ ad sanctum Missæ sacrificium spectat, graviter punientur.

§. II.

QUando fuerint requisiti, vel ob notarii defectum, vel quòd is impediatur, Ecclesiastica edicta partibus nunciabunt, & censuras publicabunt, denunciationesque, & publicationes quas fecerint, in dorso edictorum hujusmodi, cum die, mense, anno, & testibus describant, ut ea de re publicum exstet monumentum.

§. III.

PUnctatorum etiam officium exerceant *b*, annotentque Beneficiatos & capellanos, qui Missas quas debent non celebraverint, aut qui anniversariis, & festis cappellarum, ubi Ecclesiis suis inservire debent, non interfuerint: Episcopumque aut visitatorem sacristæ hujus rei certiorem faciant, ut punitis negligentiis, voluntas eorum qui capellas fundârunt, integrè adimpleatur.

LIBRI TERTII

TITULUS V.

De vita & honestate clericorum.

De clericorum habitu, & cultu externo.

§. I.

QUoniam clerici, aliis omnibus tamquam exemplum propositi sunt ad imitandum, adeò ut illa Domini sententia, quâ discipulos suos lucem mundi appellavit, de eis non incongruè intelligatur; oportet maximè, ut non solùm interiùs se componant, sed ut exteriori habitu honestatem & modestiam pręferant, ne hominibus de externis solùm judicantibus scandalo sint, eorumque status & ministerium in contemptum veniant. Iccircò in exsecutionem Concilii Tridentini hæc Synodus statuit ac præcipit, ut exterior habitus clericorum omnium sacro ordine initiatorum virtutem, honestatem, morumque gravitatem ostendat, prout decet clericalem statum. quod ut melius fiat, sequentes regulas observabunt.

§. II.

IMprimis clericali tonsura insigniti sint ad eam formam, quam ratio uniuscujusque ordinis postulabit: comam non nutriant, barbam novaculâ radant, vel ita recidant, ut nihil sæculare remaneat, quod populo ludibrio esse possit. Habitum honestum deferant, tunicas clausas, aut alterius generis, cum pallio quod *mantellum* vocant, ad talos usque dimittant, & in omni vestitu non alium, quàm nigrum colorem adhibeant. Verumtamen si iter faciendum sit, contractiori habitu, & ad iter accommodato, nigri tamen coloris, & parum infra genu demisso, eis uti liceat; ut ex habitu clericos & Ecclesiasticos ministros esse, ubique appareat.

§. III.

HOloserico vestimento, undulatove, subserico, aut opere * gorvarano ex Castella, aut ex China allato, ne utantur: pręebendati tamen, aut licentiati in Theologia vel Decretis per probatam Universitatem togas subserici tafetaneo opere, aut gorvarani intertexti domi gestare poterunt; foris verò sine pallio, mantello nuncupato, ne incedant. Manicas serici rasi, calceos, aut crepidas holoserici villosi, caligas sericas turgidas & dissectas ne deferant, vestitu fimbriato, clavis sericis, Phrygiisve, aut segmentis ornato, ne utantur; sed segmenta rasi serici aut tafetani, *d* quę duorum aut trium digitorum latitudinem non excedant, in extremitate pallii, seu mantelli gesta-

---

ζ *Hiere.* c. 48. Gran. tit. *De offic. sacrist.* & Syn. de Quiroga const. 55. & 56 & Mila. 4. tit. *De sacristia.* *a* Granaten. *De officio sacrist.* n. 5. & Synod. de Quiroga const. 85. & Milan. 4. fol. 649. verbo *Clericus.* versiculo *Hostias.* *b* Synod. de Quiroga const. 56 *c* Mexic. 1. c. 48. & Mex. 2. c. 22. Guadix. tit. 5. Tarracon. Conc. tit. *De vita & honest. cleric.* Milan. 1. p. 2. tit. *De cler. vestitu.* & Granat. *De vita & honest. cleric.* & Synodal. de Quiroga const. 36. 37. & 38. & Provinc. ejusdem Quirogæ act. 3. c 35. & Limen. act. 3. c. 15. & 16. & Milan 4. 3. p tit. *De vita & honest. cleric.* Sess 14. c. 6. *De reform* Gran. dicto tit. *De vita & honest. cleric.* n. 2. Provinc. de Quiroga act. 3. c. 16. & Milan 5. tit. *Quæ ad cleric. honest. attinent.* Granat. tit. *De vita & honest. cleric.* n. 2. & Synodal. de Quiroga const. 36.

d Provinc. de Quiroga, & Lim. ubi suprà.

ftare poterunt. Galerum ᵉ acuminatum, feu id genus pilei, quod Hifpani *montera* aut *gorra* appellant, aut fericum pileum, ne deferant; fed tantùm laneo galero, & eâ formâ confecto utantur, quâ gravitatem fui ftatus profiteantur.

§. IV.

Camifias ad collum, ᶠ & ad manum crifpas, vel artificio elaboratas, in facro ordine conftituti rejiciant. Zonas fericas auro vel argento cælacas, cothurnos albos argenteo aliove colore elaboratos ne deferant. Chirothecas odoribus conditas, aut diffectas, colore aliquo tinctas ne ferant. Annulos non induant, ᵍ nifi quibus propter officii munus, aut honoris gradum, fint jure conceffi. Qui verò fecus fecerint, annulos amittant, eorumque pretium in ufum piorum operum erogetur. Cujus rei exfecutio judicibus & miniftris Ecclefiafticis injungitur.

§. V.

Quoniam verò alii in alio extremo verfantes, clericali ftatui dedecori funt, qui nimis abjectis veftibus, fordidis, & pannofis utuntur; præcipit hæc Synodus, ut fi quando officiales veftibus hujufmodi indutum quenquam compererint; eum in publicum prodire ne patiantur, donec decenti habitu (fi poteft) ipfe fe induat, aut ei, fi pauper fit, veftitûs provideatur.

§. VI.

Lugubres veftes clericis interdicuntur, nifi pro morte patris, aut matris, quas tunc ad modum fæcularium ne geftent, nec aperto capite incedant, aut barbam hujus rei cauffâ relaxent, neque his veftibus ampliùs quàm per duos menfes utantur.

§. VII.

Superpellicea rete aliove eleganti artificio elaborata, aut adeò contracta, ut infra genu non dimittantur, ne induant.

§. VIII.

Equo ne vehantur, nifi iter fecerint: fi verò mulis vehuntur, eas ne ornent, neque ornatum * gualdrapium eis adhibeant, nifi præbendati fint, aut licentiati, vel doctores in Theologia vel Decretis, qui hoc ornatu (laneo tamen) uti poterunt, fericis verò aliis ornamentis, frenis, ftapyis, aut calcaribus deauratis ʰ, aut argento laboratis nequaquam utantur.

§. IX.

Omnes hujus provinciæ clerici facris initiati, cujufque ftatus & conditionis fint, quod hoc decreto eis jubetur diligenter obfervent, rebufque in eo prohibitis ne utantur. quòd fi fecus fecerint, & in habitu fæculari inceſſerint; veftes amittant, earumque pretium exfecutori juftitiç, aut accufatori, & judici à quo fententia lata fuerit, æquis partibus diftribuatur. Qui verò rebus aliis hoc decreto fancitis contravenerint, quoties id commiferint, pœnam pondo octo incurrant, quæ piis operibus, & judici ex officio contra eos fententiam ferenti, fi accufator non adfit, æquè applicentur. Cavetur autem, ut veftibus, quas ante hoc decretum ferre licebat, per octo menfes, & non ampliùs, uti liceat.

§. X.

Qui verò hoc decreto prohibita attentaverit, aut quæ de cętero Epifcopus, quoad clericalem habitum publico edicto vetuerit, præter pœnas contra eos hîc ftatutas juxta formam Concilii Tridentini ⁱ gravioribus aliis pœnis punientur, ufque ad fufpenfionem, & officii ac Beneficii privationem, fi id eorum contumacia poftulaverit: ne quis de eorum exteriori habitu obfervare contemnat, quod ad populi Chriftiani ædificationem, & bonæ vitæ exemplum non mediocriter confert.

De evitandis fpectaculis vanis, & actionibus profanis.

§. I.

Ut multorum interitus, vulnera, aliaque damna, quæ ex taurorum fpectaculis proveniebant vitarentur; felicis recordationis Pius Papa V. motu proprio ᵏ principibus rebufpublicifque fub pœna excommunicationis latæ fententię præcipit, ne taurorum fpectacula fieri in fuis jurifdictionibus confentirent. Interdixit itidem, ne clerici regulares & fæculares facro ordine initiati, vel Ecclefiafticum Beneficium obtinentes, fpectaculis hujufmodi, fub pœna excommunicationis affifterent. Poftea verò felicis recordationis Gregorius Papa XIII. fuo Apoftolico ˡ Brevi conceffit taurorum fpectacula; his tamen conditionibus, fi ea fefto die ne fiant, fi gubernatores aut magiftratus quantum fieri poterit, diligenter caveant ne ob hanc cauffam alicujus mors eveniat. Necnon cenfuras, & pœnas, quo ad fæculares perfonas, & militarium ordinum milites in facro ordine minimè conftitutos fufpendit. Quare

e Prov. de Quiroga act. 3. c. 35. f Liman. 3 act. 3. c. 16. g Otem ubi fuprà n. 3. Mex. 1. c. 48. § 1. in fine. Guadix. tit. 5. conft. 1. Milan. 2. p. 2. tit. *De clericorum veftitu, & reliqua vita moderatione*, verbo *Annulum* & Grenat. *de vita & honeft. cler.* n. 3. Provinc. de Quiroga act. 3 c 35 Mila. 4. 3. p. tit. *De vita & honeft. clerie.* fol. 668. verbo; *Nulli facerdos.* Orenat. ubi fuprà n. 8. Grenat. ubi fuprà. n 9. Synod de Quiroga conft. 36 Milanenfe Conc. 3. fol. 966 verbo; *Cler. qui amictu.* Provinc. de Quiroga act. 3. c. 35. * Hoc eft, *luteras.* h Orenat. ubi fuprà, n 4. Synod. de Quiroga conft. 36. i Seff 14. c. 6. & feff. 24. c. 12. verbo: *Veftitum infuper.* & feff. 22. c. 5 reform. funt alia Concilia quæ refert Ioannes Trullo in expofit. regulæ canonicorũ regularium lib. 2. c. 10. à n. 2. k Motus proprius Pii V. in Bullario Apoftolico. Mexic. 1. c 48. §. 3. Guadix. tit. 5. conft. 14 Granat. *De vita & honeft. clericor.* n 18. Tolet. act. 3. c. 26. & Synod. de Quiroga conft. 37. in fine. & funt alia Concil. Provinc. quæ refert Ioannes Garcia Gallego tractatu *De expenfis & meliorationibus*, c. 23. n 29. l Greg. XIII in 2. p. Bullarii Apoftolici. Tex. in c. unica *De vita & honeft. clericor.* lib. 6. Mex. 1. c. 48. §. 2. Granat. ubi fuprà n. 13. & Tolet. act. 3. c. 22. in fine. & Limenfe 3. act. 3. c. 22.

re juxta hanc constitutionem Pontificis, quorundam clericorum licentiam hæc Synodus animadvertens; statuit ac præcipit, ne ullus clericus in sacro ordine constitutus, aut Beneficiatus, taurorum spectaculis intersit, sub pœna in Apostolicis literis statuta, ac gravioribus aliis, quibus, ut huic malo occurratur, contra eos procedetur.

§. II.

INterdicit etiam hæc Synodus, ne clericus ullus sacro ordine initiatus, personatus aut larvatus incedat, neque in comœdiis personam agat, etiam in festo corporis Christi, neque cum thorace aut caligis, quantumvis petmissis, sine tunica talari per vias & plateas deambulet, neque aliis utatur varii coloris profanis ornamentis, sub pœna pondo viginti, si semel id commiserit: si bis, duplum persolvat: idque in sumptus justitię, accusatorem, & pia opera conferatur. Si verò ter, eum Episcopus per duos menses ab officio & Beneficio suspendat.

§. III.

NE cantiunculas [i] inhonestas aut profanas cantent, neve in novis Missis, nuptiis, aut aliis festis saltent, scurrilia verba ne proferant, aut citharœdos referant, neque jocosè in hominum congressu prædicent, sub eadem pœna. Indorum etiam ministri, ad domus eorum, qui inter Indos proceres sunt, aut aliorum Indorum, convivandi gratiâ ne accedant; sed ad hospitium clericis designatum. Evenire enim solet, ut ex nimia cum eis familiaritate Indi ministris reverentiam non exhibeant, doctrinæque interesse, & ea obire quæ suarum saluti animarum maximè sunt necessaria, audacter contemnant.

§. IV.

QUia sacrorum Canonum constitutionibus prohibitum est clericis, ne vili & ignobili aliqua arte utantur; interdicit quoque hæc Synodus, ne ullus clericus veterinarii [*] artem exerceat, nec mularum [k] aut equorum domitor sit. Quòd si secus fecerit, graviter punietur. In hoc verò Ordinarii conscientię maximè injungitur, ut tam infimam, tamque indecoram artem ab Ecclesiasticis viris procul arceat.

§. V.

NUllus clericus [l] propter imminens periculum, servum, famulum, aliamve personam per se corrigendo puniat, nisi moderata sit punitio, & quâ magis proximi correctio procuretur, quàm de eo sumatur vindicta, quæ ab his longè abesse debet, qui morbis medentur animarum.

§. VI.

NE clerici arma [m] cujusvis generis, ad offensionem vel defensionem, die aut nocte, in civitate aut oppido ferant, neve in habitu sæculari cum musicis instrumentis noctu incedant, nec suspectas domos ingrediantur: sin minus pœna amittendi arma, instrumenta musica, & habitum indecentem, necnon solvendi pondo decē incurrant, quæ in piorum operum & exsecutoris justitiæ usum æquè erogentur. Si verò exsecutori justitiæ, aut fiscali violenter restiterint; in carcerem conjiciantur, arbitrioque Episcopi severiùs puniantur.

§. VII.

ARchabusio [*], etiam dum iter faciunt, aut in venationibus, vel in aliis actionibus, ne utantur. Sin minus, archabusium amittant, & pondo decem accusatori, vel si is non adsit, judici, piis operibus, & justitiæ sumptibus æquè persolvant. Illi tamen qui per regiones ubi bellum geritur iter faciunt, aut ob aliam justam caussam, archabusio aliisve armis uti poterunt, scripto impetratâ veniâ ab Episcopo, cujus conscientiæ hæc Synodus injungit, ut id re bene explorata, caussisque urgentibus solùm permittat.

§. VIII.

INdignum est, & Ecclesiastico honori valdè indecorum, ut clerici, qui in sortem Domini vocati sunt, & divino cultui addicti, pręcursores, sive asseclæ, œconomi, aut famuli sint sæcularium personarum, præsertim mulierum. Quare, ut hęc macula à clero prorsus deleatur, mandat hæc Synodus, ne ullus sacro ordine initiatus, cujuscumque dignitatis & qualitatis, pręcursor, aut assecla fœminarum, etiam matris & sororis, ullatenus sit, sub pœna excommunicationis, quam clericus, & fœmina cui is obsequium hujusmodi pęstitit, incurrant. Interdicit etiam, ne ullus clericus in sacris constitutus, famulus, procurator, œconomusve sit alicujus personæ sęcularis, aut ejus negotia vel facultates tractet, sub eadem pœna. Non tamen prohibetur, ne (clericalis status decore servato) liberos personarum sęcularium erudiendos clerici suscipiant, eorumque sint magistri & præceptores. Nullus preterea, clericus Indam fœminam, aut ancillam suam dorso equi aut mule vehat. Ministri quoque Indorum cùm ex uno oppido in aliud, aut ex uno districtu in alium diverterint, Indam aliquam fœminam secum ne deferant, eo prætextu, quòd sibi inservire debeat: sin minus, Episcopi arbitratu severè puniantur.

§. IX.

---

[i] Mex. tit. 48. §. 3. & in princ. Guadix tit. 5. const. 16. & Gran. ibi n. 13 Synod. de Quiroga const. 7 & Conc. Milan 4. 3. p. tit. *De vita & honest. clericor.* fol. 668 verbo: *In omni*, item verf. *Quamobrem*. [*] *Albeiteria*. [k] Juvat tex. in c. unico *De vita & honest. clericor.* lib. 6. & tex. in Clement. 2 ver. *Adversùs verò alios*. eod. in tit. *De vita & honest. clericor.* [l] Mexic. 2. c. 60. §. 1. & Guadix. tit. 6. const. 11. & Limen. 3. act. 4. c. 5.
[m] Mexic 1 35. & Guadix. tit. 5. const. 12. & Milan 1. 2. p. tit. *De armis, ludis, spectaculis, & ejusmodi à clerico vitandis*, & Granat. *De vita & honest. clericor.* n. 10 & Synod de Quiroga const. 36 & Limen 3 act. 3. c. 16. [o] Mexic 1. c. 55. § 1 & Milanensis 2. ubi supra & Synod. de Quiroga const. 36 [o] Mexic. 2. c. 55. & Guadix tit 5. const. 17 Milan. 1. 2 p. tit. *De negotiis secularibus à clerico fugiendis* vers. *Neve procursor*, & Tolet act. 2. c. 22. & act 3. c. 19 Gran. tit. *De vita & hon. clericor* n. 10. [p] Syn. de Quiroga const. 36. in fine & Provinc de Quiroga act. 5. c. 36. & Limensis 3. act 3. c. 18. & Milan 5. fol. 767. verbo, *Qua in* Conc. & Synod. de Osma tit. 8. const. 1. §. 5.

§. IX.

PErpendens hæc Synodus, quantum à sacerdote, qui sacrum frequentans hospitium Christo Domino præbet, abhorrere debeat ebrietas [n], quâ rationis usus amittitur, sensusque & corporales facultates debilitatę languescunt, tam fuerit sui oblitus, tamque intemperatus, ut vino inebrietur. Si is Beneficium obtinuerit, ab administratione sacramentorũ pro prima vice per quatuor menses suspendatur; pro secunda, per annum; pro tertia Beneficio privetur, & inhabilis ad aliud obtinendum efficiatur. Si verò Beneficium non obtineat, & semel hoc crimen commiserit, ad inclusionem carceris per duos menses damnetur; si bis in id inciderit, per quatuor menses detineatur; si ter, à diœcesi tamdiu relegetur, quamdiu videbitur Episcopo.

De ludis clericis prohibitis. [o]

§. I.

CUjusvis generis ludus hominibus maximo nocumento est, clericis præsertim, quibus ratione clericalis officii, in sanctè & laudabiliter agendo tempus terendum esset, ab eisque redditus Ecclesiastici piis operibus essent impendendi. Eam ob caussam hæc Synodus decernit ac jubet, ne ullus sacro ordine initiatus, aut Beneficiatus hujus Archiepiscopatus & provinciæ, clam aut publicè, per se vel interpositam personam ludum prohibitum exerceat, veluti aleæ, tesserarum, ac talorum, quæ ludorum genera regiis [p] sanctionibus prohibentur, neo in ludo pecuniæ, gemmæ [q], aut alia quę pecuniâ æstimari possunt intercedant, sub pœna restituendi totum id quod ludendo lucrati fuerint: & pro prima vice pœnam pondo triginta, in usus fabricæ Cathedralis aut parochialis ejus civitatis vel oppidi ubi id evenerit, & in usus accusatoris: pro secunda vice pœna duplicetur: pro tertia ultra dictam pœnam aliis gravioribus, arbitratu Episcopi puniantur. Nec solùm ludere clerici interdicuntur, sed ne spectatores ludorum sint, hæc Synodus statuit. In domibus itidem suis clerici ludum ne permittant, nec aleas porrigant, nec pro aleis pretium extorqueant, nec mutuo pecunias ad ludendum dent, aut pro quoquam in ludo spondeant. Sin minus, contra clericos hujusmodi aleatorum susceptores procedatur; & ita coërceantur, ut populus ædificetur, & tam turpis corruptela, ac ministris Dei prorsus indigna, funditùs exstirpetur. In quo hæc Synodus Episcoporum & judicum conscientias vehementer onerat: ac præterea clerici, hujusmodi partibus, si petierint, intra novem dies solvere compellantur totum id damnum quod in ludo intercessit. Quòd si partes dissimulaverint; fiscalis, aut exsecutor justitiæ Ecclesiasticus, intra duos menses petere possit, idque in accusatoris, piorum operum, & judicis usum æquis partibus erogetur. Si autem fiscales hujusmodi rei conscii, in accusando negligentes sint; pro sua contumacia & negligentia, etiam usque ad officii privationem, arbitratu Ordinariorum puniantur.

§. II.

PRæterea ut omnem gravitatem & modestiam (prout decet clericalem statum) clerici profiteantur; eis publicè pilâ ludere prohibetur [q], & privatim quoque cum sæcularibus, vel coram sæcularibus personis, globos ligneos publicè ludendo ne impellant, sub pœnis statutis: præter quas, amittant etiam vestes, quibus ad globorum ludum exercendum exuti fuerint: hæ verò vestes per tertias partes applicentur, ut constitutum est.

§. III.

SAchia [*] itidem, aut aliis ludis permissis ne ludant in locis publicis, aut in domibus, quò ad id multitudo hominum convenit, veluti in domibus aromatariorum, aut tonsorum. Si autem in occulto ludos licitos hujusmodi exercuerint; numerosa pecunia in eis non intercedat: aliter enim pro qualitate excessûs corrigentur.

§. IV.

UT autem incommoda & scandala, quæ quotidie in his partibus audiuntur, evitentur; nequaquam publicè aut privatim clerici cum mulieribus, etiam consanguineis, ludant: si verò secus fiat, Episcoporum conscientiis hæc Synodus injungit, quatenus adeò gravibus pœnis delinquentes coërceant, ut depravata hæc consuetudo, & in omnes partes perniciosa, resecetur.

§. V.

HIS verò non obstantibus quæ hoc decreto constituta & decreta sunt, declarat hæc Synodus, [r] ut recreandi animi causâ, extra tempus Adventûs & Quadragesimæ, ludi liciti clericis permittantur, summâ duorum pondo tantùm intercedente, dummodo id rarò, sine scandalo, & cum personis honestis fiat. Qui verò summam pecuniæ hujusmodi excesserint; in foro conscientiæ restituere tenebuntur quicquid ampliùs fuerint lucrati, quia hoc decreto majoris pecuniæ lucrum interdicitur. Pecunia verò quæ præscriptam summam in ludo excesserit, fabricæ Cathedralis Ecclesiæ, aut parochialis ejus civitatis vel oppidi, ubi id contigerit, applicetur; si is, cui petierit, liberè de ea pecuniæ summa disponere possit; restitutio ei fiat, ad quem verè pertinet.

De

[n] Mexic. 1. c. 48 §. 2. in fine & Granat. *de vita & honest. clericor.* n. 14. [o] Tex. in cap. *Clerici. De vita & honest. cleric.* & tex. in cap. *Inter dilectos.* 1 p. *De excessibus Prælatorum* Conc. Trid. sess. 22. c. 1 *De reform.* [p] Est tit 7. lib. 8. recopil. & lex 13. tit 7. eodem lib. 8. recopil. Mexic. 1. c. 50. & Guadix tit. 5. const. 5. & Milan. 1. 2. p. d. tit. *de armis, ludis, &c.* & Gran. *de vita & honest. clericor.* n. 11. & Synod. de Quiroga const. 37. & Limen. 3. act. 3. c. 17. [q] Mexic. 1. cap. 50. §. 1. Guadix tit. 5. const. 5. & Gran. *de vita & honest. clericor.* n. 11. & Synod. de Quiroga const. 37. [*] *Axedres.* Ex suprà notatis fundatur. *Scacchis.* [r] Ex lege regia 10. 11. tit. 7. l. 8. recopil. Mex. 1. c. 50. & Guadix tit. 5. const. 5. & Milan. 1. 2. p. tit *De armis & ludis.* & Granat. tit. *De vita & honest. clericor* n. 31. & Limense 3. act. 3. c. 17. & facit reg. Ordinis militaris S. Iacobi tit. 12. c. 10. y *en los establecimientos* ejusdem Ordinis S. Iacobi tit. 8. cap. 3.

De usu frequenti Eucharistiæ.

§. I.

UT diaconi & subdiaconi eò magis ad dignè celebrandum se præparent, quò magis ad sacrum presbyteratûs ordinem accedunt; sacrosanctum Concilium Tridentinum [r] maximè decere constituit, ut saltem hi, diebus Dominicis & solennibus cùm altari ministraverint, sacram communionem percipiant. Cujus auctoritatem sequuta hæc Synodus, diaconis & subdiaconis hujus provinciæ in virtute sanctæ obedientiæ præcipit, ut in diebus Nativitatis Domini, Resurrectionis, Pentecostes, festi Corporis Christi, Assumptionis Beatæ Mariæ, Sanctorum Apostolorum Petri & Paulli, & festi omnium Sanctorum, in prima quoque Dominica Adventûs & Quadragesimæ peccata sua confessi in Missa solenni communicent, quo populus hoc exemplo & continuatione ædificetur. Ut verò his temporibus peccata confiteantur, in facultate eorum sit eligere confessarium quem maluerint, ex approbatis per Ordinarium: qui confessarius eos absolvere possit ab omnibus peccatis, etiam Ordinario reservatis.

§. II.

Quia majori vinculo tenentur presbyteri, tum ad propriam, tum ad Ecclesiæ spiritualem utilitatem, frequenter sacrum celebrare; Concilii Tridentini [f] auctoritate innixa hæc Synodus præcipit, ut hi Dominicis diebus & festis solennibus, die Commemorationis defunctorum, & quotidie in Quadragesima Missas celebrent: qui, ut eâ animi puritate & devotione, quibus opus est, ad tantum sacrificium accedant; eis injungitur, ut etiamsi alicujus peccati mortalis conscii non sint, singulis octo diebus, aut crebriùs, ad confessionem se præparent, eligantque sibi confessarium ex idoneis, & ab Ordinario facultatem habentibus.

LIBRI TERTII

TITULUS VI.

De clericis non residentibus.

§. I.

Quia non potest non magno esse subditis detrimento, eorum absentia, quibus animarum cura incumbit; hæc Synodus in exsecutionem Concilii Tridentini [t] præcipit, ne ullus vicarius, curatus, aut Beneficiatus ex sua parochia, jurisdictione, & destrictu, aliò divertat sine facultate Episcopi, caussâ expressâ & approbata, & pro eo tempore, quod in facultate hujusmodi fuerit præfinitum, sub pœna pondo viginti [u], quæ in usus Ecclesiæ, cujus curam gerit, accusatoris, aut eo deficiente, judicis pronunciantis æquè erogentur. Quando verò hac facultate obtenta, ad civitatem ubi sedes Episcopalis residet, pervenerint; intra viginti quatuor horarum spatium, coram Episcopo aut ejus officiali præsentes se constituant: si verò impediti fuerint; de advento suo per interpositam personam intra præfixum terminum rationem reddent: sin minus, pondo decem accusatoris & justitiæ sumptibus æquè distribuendorum, pœnam incurrant.

§. II.

TAmetsi juxta erectiones hujus Archiepiscopatus & provinciæ, nullum tempus præbendatis ad requiem constitutum est, cùm tota massa ex quotidianis distributionibus pendeat; nihilominus perpendens hæc Synodus, usus & consuetudines Cathedralium Ecclesiarum harum partium variari, quo fit, ut nulla consuetudo vim legis habere videatur; cumque assiduis laboribus aliquot temporis intervallum ad requiem intermittendum sit; permittit, ut præbendati sexaginta diebus ad requiem potiantur [x], quos etiam ipsi eligere poterunt: quibus diebus à punctatoribus non annotentur illi, quousque aliter fuerit à Sanctiss. domino nostro Papa constitutum: extra hos autem dies absentiæ à divinis officiis, etiam cum consensu habito, sine justa ægritudinis caussa, & multæ, quas ob hanc caussam incurrerint, præbendatis ne remittantur [y]. Quod si aliter fiat, qui multas hujusmodi remiserint, tantundem fabricę Cathedralis restituere teneantur, quantum remiserunt.

§. III.

UT constet manifestè, qui prebendati sacras horas & divina officia non obierint; singulis Cathedralibus Ecclesiis probatæ fidei sacerdos in punctatorem creetur [z], qui coram Episcopo aut ejus officiali juret, se in officio suo obeundo fidem & diligentiam præstiturum, & librum punctationum accuratè asservaturum, illumque cuiquam minimè ostensurum, neque antea capitulo redditurum, quàm officii sui rationem reddiderit: deinde liber punctationum in archivo Ecclesiæ reponatur. Si verò punctator absit, alius substituatur, qui præstito juramento, altero in libro omnes notet, qui divinis officiis non eo interfuerint tempore, quo punctator abfuit. Punctatori verò redeunti hujus rei rationem reddat, ut punctationes in ejus absentia notatas, in librum suum transcribat: officium autem punctatoris nullus nisi sacerdos exerceat, neque ab eo sine justa caussa removeatur.

§. IV.

r Sess. 23. c. 13. Mex. 3. c. 51. & Tolet. act 3. c. 6. & Granat. tit. *De celebrat. Miss.* c. 98. Milan. 1. p. 2. tit. *De frequenti divini sacrificii oblatione*. & Mediol. 2. tit. 2. decr. 26. f Sess. 23. c. 14. & Synod. de Quiroga const. 80. t Sess. 6. c. 2. *De reform.* supra. tit. *De offic. Episc.* § 14. u Conc. Limen. 3. act. 2. cap. 41. Guadix tit. 3. const. 14. & Tol. act. 2. c. 25. & 26. & act. 3. c. 23. & Synod. de Quiroga const. 39. & Milan. 4. tit. *De clericis ad festorum dierum* Conc. Limen. 9. c. 72. & Conc. 5. act. 3. c. 26. & 28. x Declarationem Cardinal. refert Nicolaus Garçia tom. 1. *De Beneficiis*. 3. p. c. 2. § 1. n. 311. & 312. y Conc. Lim. 2. c. 66. ad finem. z Conc. Compostel. act. 1. c. 27. Conc. Limen. 2. c. 63. & Milan. 1. 2. par. tit. *De officio punctatoris*. & 4. Milan. 1. p. tit. *De distributionibus*. verbo: *Quod de punctatorum*.

§. IV.

Curati omnes a, tam Cathedralium quàm parochialium Ecclesiarum, non per substitutos, sed per se ipsos officiis suis fungantur, si ægritudine aut aliâ legitimâ causâ impediti non sint. His autem rebus, quę sibi ex munere conveniunt, accuratiorem operam præstent, quàm aliis, quæ etiam sibi bonæ sint, eos tamen impediunt à cura parochiali, cui solicitè intentos esse oportet b. Si verò in sepeliendis mortuis alius sacerdos eorum loco officium celebraverit, * ipsi, quæ solum funus committentur, tantundem stipendii percipiant, & non ampliùs. Quòd si præsentes non intersint; nihil hujus rei causâ percipiant, idque judices & visitatores ita servari faciant. c

§. V.

Statuit etiam & præcipit hęc Synodus, ut tam in Ecclesiis Cathedralibus quàm parochialibus, ubi plures quàm unus Beneficiatus, aut parochus, sacerdotes sunt; illi qui hebdomadarii officium non exercent, à residentia personali in divinis officiis non sint exempti, neque hinc occasione desumpta, ab eis absint. Quòd si secus fecerint; pro rata temporis stipendium & obventiones Beneficii amittant, quæ fabricæ illius Ecclesiæ applicentur: solùm enim ad hebdomadarium pertinet Missas cantare, & horas canonicas inchoare cum striĉtiori administrationis sacramentorum cura, quòd alios ab obligatione residendi & assistendi divinis officiis liberos non faciant.

§. VI.

Quia ordini & rationi repugnat, ut qui laboris & oneris particeps nō est, commodum & utilitatem ferat; jubet hæc Synodus, ut qui præsentes anniversariis & aliis festis in hoc Archiepiscopatu & provincia fundatis & dotatis non intersint; obventiones ex eis provenientes ne percipiant, nisi aliter sit in fundatione dispositum. nec judices Ecclesiastici facultatem concedant. Hoc autem decreto revocantur & irritæ sunt donationes & pacta omnia, quæ in fraudem hujus rei clerici aut Beneficiati fecerint. Itidemque declaratur, absentes in toto aut in parte, quacumque ratione obventiones hujusmodi perciperent, teneri in foro conscientiæ eas pręsentibus restituere, si non adsit eorum consensus; si verò adsit, fabricæ Ecclesiæ restituant.

LIBRI TERTII
TITULUS VII.

De institutionibus, & jure patronatûs.

§. I.

Ut bona quæ Ecclesiastica fiunt, quia Beneficiis vel cappellis applicantur, recte administrentur, & perpetuò conserventur; necessarium est, ut fundatione & institutione superioribus & Ecclesiasticis Prælatis subdita sint, ad quos ex officio pertinet redditibus & Ecclesiasticis bonis prospicere. Quare juxta Concilii Tridentini c decretum pręcipitur, ne deinceps, sine expresso Episcopi consensu cappella aliqua fundetur, ac sine sufficienti bonorum deputatione, quibus redditus ad stipendium cappellani, juxta onera cappellę imposita, competentes, firmi, ac securi sint. Cum verò fundator certa aliqua bona non deputaverit; cappella hujusmodi super omnibus institutoris bonis fundata intelligatur, quorum bonorum ad effectum hujusmodi inventarium conficietur: nullatenus d autem in his fundationibus & institutionibus ea conditio admittatur, ut cappella hujusmodi ab Ordinario visitari non possit; immo talis conditio ex hoc irrita & nulla decernitur, quâ minimè obstante, ad cappellæ visitationem Ordinarius procedat. Si quis verò cappellam hac conditione susceperit; sub excommunicationis pœna interdicitur, ne huic in ulla Ecclesia, quæ ad sacrum peragendum, & ad cappellæ hujusmodi cultum necessaria sunt, ullatenus tribuantur.

§. II.

Nullus cappellæ patronus, e aut alicujus communitatis membrum, cui competat jus patronatûs, nec persona aliqua cum eo intra tertium gradum conjuncta, nec cappellani, aut œconomi cappellani, hujusmodi pecunias in emphyteusin accipiant, aut prædia & bona lucabunt, quæ ad dotem cappellarum ex institutione pertineant. Si verò secus fiat; contractus nulli sint & irriti, prout decreto hujusmodi nulli decernuntur & irritantur. Qui verò in hujusmodi contractibus intervenerint; in pondo viginti condemnentur, piis operibus Episcopi arbitratu applicandis. Præcipitur etiam, ut census super bonis liberis & magni valoris collocentur, eisque personis dentur, de quibus magna securitas sit: ea in omnibus observando, quæ per constitutionem felicis recordat. Pii Papæ V. de hoc statuta sunt, ut cappellæ perpetuò consistant.

§. III.

Præterea ad pręscriptum Concilii Tridentini f mandat hęc Synodus, ne ullus Beneficii patronus, cujuscūque conditionis (etiam si Universitas sit, aut collegium clerico-rum

a Conc Trid sess. 25. c. 12. verbo: *Omnes verò.* b Conc. Mil. 4. tit. *De parochiis*, verbo: *Usu compertum est.* * Corr. locus legend. albi- trotasque solum funus comitentur. c Sess. 22. c. 8. & 9. *De re- form.* Gran tit *De instit. & jure patron.* n. 1. & Guadix tit. 3. const 33. d Guadix tit. 3 const 38. e Guadix tit. 3. const. 34. & Granat. *De instit. & jure patron* n. 4. & 5. f Sess. 23. c. 9. *de refor.*

rum aut fæcularium) nullatenus fe intromittat g, in perceptione fructuum, proventuum, & obventionum Beneficiorum; etiam fi re ipfa ad patronatum pertineant ex iuftitutione aut fundatione, fed fructus, proventus, & obventiones hujufmodi rectori aut Beneficiato liberè relinquat, nec patronatum per venditionem aut alium titulum à Jure prohibitum transferre audeat, fub pœna excommunicationis & interdicti refpectivè; & præterea ipfo jure inhabilis fit juris patronatûs.

§. IV.

Itidem ftatuitur ac præcipitur i, ut fi qui obtinentes pecuniam, aut bona quæ ad cappellas pertinent, in emphyteufin non dederint, locaverint, & de eis in utilitatem cappellarum non difpofuerint; poft hujus decreti publicationem intra triginta dies, pecunias & bona hujufmodi alicui probatę perfonę ad beneplacitum Ordinarii & cappellanorum in depofitum dent, cum redditibus, qui ob eorum negligentiam eo tempore ceffârunt, eo quòd de bonis & peconiis hujufmodi in utilitatem cappellarum minimè difpofuerunt, fub pœna excommunicationis latę fententię.

§. V.

Quia verò juftum eft, ut pia voluntas & difpofitio eorum qui cappellas fundavêre, inviolabiliter obfervetur; præcipitur cappellanis, quatenus Miffas, anniverfaria, & fefta, quę hoc tempore dotata funt, vel in pofterum in hoc Archiepifcopatu & provincia dotabuntur, loco, diebus, & temporibus, cum folennitatibus à fundatore inftitutis celebrent: quòd fi aliquod adfit impedimentum legitimum quominus die ftatuto feftum non celebretur; id faltem fiat intra octavam fefti.

§. VI.

Sed quia k cappellæ antiquæ in facultatibus & bonis fundantur, quæ tunuia cùm fint, aut temporis injuriâ decreverint, eos proventus non reddant, quibus ad Miffarum numerum, & alia onera cappellarum opus eft, quo fit, ut omnino teftatorii voluntas effectum fortiri non poffit; ideo Concilii Tridentini l auctoritate fuffulta hæc Synodus, id negotii Epifcopis dat, ut quamprimùm fieri poterit, unufquifque in fua diœcefi de redditibus cappellarum & de earum oneribus rationem petat, & in Diœcefana Synodo conftitutione fynodali declaret, quis redditus pro eleemofyna cuique Miffæ celebrandæ refpondeat. Quòd fi redditus minimè fufficiat; Miffas & alia onera ad minorem numerum reducat. Illud femper animadvertens, ex redditibus hujufmodi partem aliquam in ufus fabricæ parochiæ deputandam, pro ratione vini, ceræ, & ornamentorum, quibus eft cappellis inferviendum.

LIBRI TERTII

TITULUS VIII.

De rebus Ecclefiæ confervandis, alienandis, vel non.

§. I.

Fundi & bona Ecclefiarum divino cultui dicata funt, ideoque eorum ufurpatio grave facrilegii fcelus eft. Ne verò quifquam hoc flagitii genus committere audeat, ad præfcriptum Concilii Tridentini, jubetur, ne quifquam Ecclefiafticus, five fæcularis, cujufcumque dignitatis & gradus, per fe feu per interpofitum clericum, aut fæcularem, quavis arte & colore præfumat, neque audeat occupare, ufurpare, aut in fuos proprios ufus convertere bona, jura, cenfus, jurifdictiones, fructus, emolumenta, feu quafcumque obventiones alicujus Ecclefiæ, Beneficii, aut pii loci hujufmodi, quæ in neceffitates pauperum converti debent, nec impediat ab his, ad quos verè pertinent percipi. Quòd fi fecus fecerit; anathemati tamdiu fubjaceat, quamdiu jura, bona, fructus, redditus, quos occupaverit, vel qui ad eum quomodocumque, etiam ex donatione fuppofitę perfonę, pervenerint, Ecclefię, ejufque adminiftratori, feu Beneficiato integrè reftituerit, ac deinde à Romano Pontifice abfolutionem obtinuerit. Quòd fi patronus ejufdem Ecclefię fuerit; etiam jure patronatûs, ultra prædictas pœnas eo ipfo privatus exiftat. Clericus verò, qui nefandę fraudis, & ufurpationis hujufmodi fabricator, feu confentiens fuerit, eifdem pœnis fubjaceat, necnon quibufcumque Beneficiis privatus fit, & ad quæcumque alia Beneficia inhabilis efficiatur, & à fuorum ordinum exfecutione, etiam poft integram fatisfactionem & abfolutionem, fui Ordinarii arbitrio fufpendatur. Declarat etiam hęc Synodus, ut in oppidis Indorum, ubi aliqua eleemofyna ad ædificium, fabricam, aut ornamenta Ecclefiæ erogata fit, eamque Beneficiatus, aut alia quævis perfona Ecclefiaftica, five fæcularis, cujufcumque qualitatis & conditionis, in proprios ufus converterit; eum eafdem pœnas incurrere, & ad integram reftitutionem teneri. Perfonis verò hujufmodi præcipitur, ne deinceps talia committant, fub dictis pœnis: hujus denique exfecutio decreti vehementer Epifcoporum curæ commendatur.

§. II.

Nullum capitulum m, confraternitas, aut communitas, Beneficiatus, aut œconomus ratione ædificandi in Ecclefiis vel eremitoriis, quicquam fumptûs faciant Ecclefiarum

g Guadix tit. 3. conft. 34. & Granat. tit. *De rebus Ecclefiæ confervandis* n. 13. h Granat. de inftit. & jure patron. num. 4. i Granat. de inft. & jure patron. n. 10. k Seff. 25. c. 4. *De reform.* Provinc. de Quiroga act 3. c. 10. l Seff. 22. c. 19. *De reform.* Granat. *De rebus Ecclefiæ* conf. n. 13. Conc. Milan. 4. 3. p. tit. *Quæ ad pia loca pertinent* verbo *Quæcumque.* m Ex jure communi tex. in cap. *In canonibus.* 16. q. 1. & in cap. *Cùm nobis* in fine, *De electione.* & in cap. *Itemi.* eodem tit. in 6. & in tex. in c. 9. *De donation.* Mexic. 2. 23. §. unico & Mex. 2. c. 21. & Guadix tit. 3. conft. 37. & Gran. tit. *De fepulturis.* num. 8. & Synodus de Quiroga conft. 61.

ſiarum vel eremitoriorum impenſâ, nec cappellas in ſepulchrum dent, nec res Eccleſiæ alienare poſſint, niſi expreſſo Epiſcopi conſenſu: quod ſi ſecus fecerint, contractus de hac re facti nulli ſint & invalidi: ſumptus quoque eadem de cauſſa impenſi in computum ne admittantur, nec poſſint in uſum Cathedralium ſeu parochialium imagines, ornamenta, aliave emere, quæ valorem viginti pondo excedant, nec ad hæc emendum, ſeu eorum pretium ſolvendum Indos compellant, niſi de Epiſcopi licentia, ſub pœna reſtituendi ex bonis propriis quicquid ſumptûs hac de cauſſa fecerint. Conceditur tamen facultas ea emendi quæ ad quotidianum & ordinarium Eccleſiarum uſum neceſſaria ſunt, etiamſi viginti pondo pretium ſuperent. Idem verò hæc Synodus præcipit à curatis regularibus hujus Archiepiſcopatus & provinciæ ſervari & adimpleri. In viſitationibus autem circa hoc commiſſos exceſſus corrigendi intenta ſit ſolicitudo.

§. III.

Nullus [n] præbendatus, Beneficiatuſve, aut miniſter Eccleſiæ Cathedralis accipiat, commodet, aut ab Eccleſia exportet ornamenta, argentum, aliave Eccleſiæ cultui addicta, ſine Epiſcopi permiſſu, ſub pœna arbitrio Epiſcopi infligenda.

§. IV.

Epiſcopis in bonis Eccleſiæ tuendis & conſervandis maxima debet eſſe ſolicitudo [o]. eſſet enim qualibet in hac re admiſſa negligentia vitio vertenda. Quia verò jura Eccleſiarum hujuſmodi, in ſcripturis & titulis de eis exſtantibus continentur, hæc Synodus ſtatuit ac præcipit, ut in qualibet diœceſi archivum unum Epiſcopale inſtituatur, in quo Brevia omnia, privilegia ſummi Pontificis, ſchedæ quoque, & proviſiones regiæ majeſtatis, omneſque aliæ ſcripturæ ad dignitatem & juriſdictionem Epiſcopalem pertinentes, unà cum inventario earum accuratè confecto ab Epiſcopo, aut ejus vicario generali, & à notario ſubſcripto, recondantur. Neque ab archivo hujuſmodi ſcriptura aliqua deſumatur, niſi ob cauſſam ad utilitatem Epiſcopi & Eccleſiæ neceſſariam, relicto teſtimonio cum ſubſcriptione ejus qui ſcripturam accipit, cum die, menſe, anno, & cauſſa ob quam ſcriptura hujuſmodi ex archivo deprompta eſt.

§. V.

Quò verò tutiùs hoc archivum cuſtodiatur; in aliquo monaſterio civitatis, ubi ſedes Cathedralis reſidet, aut in alio ejuſdem diœceſis (prout Epiſcopo videatur) collocetur, & clavibus occludatur, quæ penes Epiſcopum ſint. Sede verò Epiſcopali vacante, vicarius generalis unam ex clavibus archivi capitulo Cathedralis Eccleſiæ tradat, aut perſonæ à capitulo deputatæ alteram verò Superiori monaſterii hujuſmodi, à quibus juramentum petat, quatenus fideliter claves hujuſmodi aſſervabunt: nec eas perſonæ alicui tradent, nec ſcripturam aliquam inde efferri conſentient ſine licentia Metropolitani, aut alterius Superioris, à quo poſſint compelli. Quando verò Epiſcopus eligetur, ei claves tradant, & rationem reddant ſcripturarum, quas inde ſumpſerunt, & penes quem illæ ſint, eidem annuncient.

§. VI.

Quando verò Epiſcopus obierit, vicarius generalis penes ſe accipiat proceſſus omnes [p], & libellos cameræ, quos Epiſcopus in ſcriniis ſuis reconditos habebat, eoſque in dicto archivo reponat, cui generali vicario hæc Synodus ad id facultatem tribuit: & ſub pœna excommunicationis majoris latæ ſententiæ mandat, ne quiſquam cujuſcumque qualitatis, quominus hoc exſequatur, ei impedimento ſit: ſi verò capitulum fuerit aut communitas, Eccleſiaſtico ſubjaceat interdicto.

§. VII.

In capitulo etiam cujuſcumque Eccleſiæ Cathedralis archivum unum ſit, in quo aſſerventur & in unum redigantur ſcripturæ omnes publicæ ad Epiſcopum, capitulum, fabricam, & hoſpitales domos pertinentes, cum erectionibus, ſtatutis, & reliquis inſtrumentis ad hoc ſpectantibus. In eodem etiam archivo liber unus ſit, in quo cappellæ & fundationes earum, juraque & prædia ad Eccleſiarum fabricas, & domorum hoſpitalium totius diœceſis uſum pertinentia deſcripta ſint. Hoc verò archivum tribus clavibus occludatur, quarum una penes Epiſcopum ſit, altera penes decanum, aut decano abſente, penes antiquiorem dignitatem, tertia verò penes canonicum ab Epiſcopo deputatum.

§. VIII.

In unaquaque etiam parochiali Eccleſia liber unus ſit, in quo annotentur jura omnia, prædia, hæreditates, & cenſus ad fabricam Eccleſiæ hujuſmodi pertinentia, bona quoque quibus cappellæ, feſta, & cōmemorationes dotantur [q]: quidque in id præſtandum ſit, exprimatur: ſcripturæ etiam & inſtitutiones cappellarum. Præterea in ſingulis parochiis tabella una in loco publico collocetur, in qua Miſſæ, feſta, anniverſaria in Eccleſia hujuſmodi celebranda deſcribantur: hæcque tabella ab officialibus, ſeu viſitatoribus, & à notario ſubſcripta ſit. Quando verò parochi feſta colenda populo annunciaverint, ei quoque feſtum, aut anniverſarium eâ hebdomadâ celebrandum notum facient [r]. Id verò omne quod hoc decreto continetur, hæc Synodus vehementer commendat Epiſcopis ut adimpleant, & quam primùm exſequantur, cum ex eo non mediocriter pendeant Eccleſiarum, dignitatis Epiſcopalis, juriumque, & prædiorum con-

n Granat. tit. *De rebus Eccleſ.* n. 4. o Concil. Mil. 3. p. 2. tit. *Quæ pertinent ad bonorum & jurium Eccleſ. conſervationem*; Et Tolet. act. 3. c. 1. & Compoſtel. act. 3. c. 13. & Granat. tit. *De Beneficiatis.* à n. 4 uſque ad 8 & tit. *De rebus Eccleſiæ.* n. 1. & 5 & Synod. de Quiroga conſt. 62. & Provinc. ejuſdem Quiroga act. 2. decr. 7 & Mediol. 2. tit. 5. decreto 14. p Concil. Tolet. act. 3. c. 8. & Compoſt. act. 3 c. 13. q Mex. 2 c. 17.
r Mex. 2. c. 17 § 1. Guadix tit. 3. conſt. 29. & Granat. tit. *De Beneficiatis* n. 19. & tit. *De ſepulturis* num. 16. & Provinc. de Quiroga act. 3. c. 9.

conservatio. difficultatumque & litium remedium; quę si hoc negligenter fieret, pullularent.

LIBRI TERTII

TITULUS IX.

De testamentis & ultimis voluntatibus. f

§. I.

Pietate Christiana adstringimur rebus defunctorum prospicere, qui de fidelitate vivorum confisi, quod ipsi piè & justè disposuerunt, vivis adimplendum reliquêre. Quæ cura Episcopis potissimùm incumbit, tamquam pauperum patribus, & strenuis piorum operum exsecutoribus. Hac igitur de re decernit hæc Synodus [s], ut cùm quis condito testamento ex hac vita migraverit; antequam crux efferatur ad corpus defuncti humandum, exsecutores testamentarii testamentum coram parochis exhibeant, aut saltem eas clausulas authenticas & fidem facientes, quibus de sepulturæ loco, de Missis,& legatis piis relictis testator disposuit. Quæ omnia parochi & Beneficiati in libro, quem ad effectum hujusmodi habere debent, annotent: curentque diligenter de plena eorum exsecutione. Quòd si intra fatalē annum hęc adimpleta non fuerint; Episcopo, aut ejus officiali, seu visitatori id notum faciant.

§. II.

Exsecutores [u] itidem testamentarii conscientiæ suæ satisfacientes, à testatoribus disposita quam primùm poterunt exsequantur. Quòd si id non effecerint intra terminum, quo de jure & expressa testatoris voluntate tenentur; per censuras, & alia juris remedia à judicibus Ecclesiasticis compellantur [x], ut cum effectu testamenta hujusmodi exhibeant, & de his quæ adimpleta sunt, quęque nondum sunt exsecutioni mandata, rationem reddant. Si verò propter retardationem culpabiles sint; puniantur, hæredesque, & depositarii bonorum coërceantur, ut quamprimùm totum id tribuant, quod ad exsecutionem testamenti necessarium est.

§. III.

Quoniam verò exsecutores testamentorum aliqui dolo malo ab Episcopatu absunt antequam fatalis annus compleatur; eamque ob caussam, tempore à Jure statuto ab eis ratio peti non potest; sicque diu retardatur & differtur eorum exsecutio, quæ testamentis disposita sunt; propterea hæc Synodus interdicit, ne ullus exsecutor [y] hujusmodi à diœcesi discedat, quin priùs testamentum quod sibi incumbit, exsecutioni mandaverit, aut cautionem dederit, quatenus anno elapso, sine ulla retardatione præsentem se constituet rationem redditurum: arbitratu Episcoporum ob ejus contumaciam [*] puniturus, si intra octo dies post elapsum annum ad id non compareat. Quò verò hujus decreti exsecutio certior sit; officialibus & judicibus testamentorum præcipitur, quatenus Episcopis annuncient, ut de opportuno remedio provideant, ne defunctorum voluntates frustrentur, & quæ ab ipsis disposita sunt, minus adimpleantur.

§. IV.

Curati omnes [ζ], Beneficiati, cappellani, & alii sacerdotes, quibus incumbit Missas celebrare, aut alia pia legata testamento relicta adimplere; id agant, & præstent intra sex menses post obitum testatoris, si ab eo aliter non sit dispositum, sub pœna pondo quatuor in usus piorum operum; necnon eorum impensis Missæ hujusmodi celebrentur, & pia legata adimpleantur, quæ ob eorum negligentiam impleta non sunt.

LIBRI TERTII

TITULUS X.

De sepulturis, defunctis, & funeralibus. [a]

§. I.

Justum est, ut populus Christianus fideles defunctos piis precibus & officiis prosequatur. Eam ob caussam statuit hæc Synodus, ut si condito testamento quisquam obierit, ea quæ de suis exequiis, Missis, & piis legatis, in utilitatem animæ testator disposuit, statim, prout in testamento continetur, adimpleantur. Si verò sine testamento ex hac vita discessit, & relicta bona sufficiant pro defuncto; Missa & vigilia de depositione defuncti solenniter celebretur, itidemque in sua parochia privatarum Missarum novenarium peragatur. Si autem defunctus persona miserabilis sit, nihilque in bonis reliquerit; gratis sepeliatur. Quòd si aliquid in eleemosynam erogatum sit; id non in ejus sepulturam, sed in suffragia pro defuncto conferatur. Qua de caussa curati & parochi Cathedralium & parochialium Ecclesiarum jubentur, ne eleemosynam hujusmodi in suos proprios usus convertant. Quòd si secus fecerint; ad restitutionem in foro conscientiæ teneantur, ac præterea Episcopi severè eosdem puniant.

§. II.

Ad humandum mortuos, etiam pauperes, unus ex parochis, & alter ex Beneficiatis cum primùm vocati fuerint accedant [b], sub pœna pondo quatuor in eleemosynam Missarum pro animabus in purgatorio deten-

f Conc. Trid. sess. 22. c. 8. De reform. s Mex. l. c. 16. 17. & Granat. tit. De testam. n. 1. u Granat. tit. De testam. n. 2. x Fundatur paragraphus iste cū seqq. in S. Conc. Trid. sess. 25 in decreto De purgatorio. verbo, Curent autem Episc. y Facit Guad. tit 3 const. 30. * Puniendus. ζ Granat. tit. De test. n. 6. a Granat. tit. De sepult. n. 7. b Granat. tit. De sepult. d. n. 7.

detentis. In unaquaque verò parochia, vel ex fabricæ redditibus, vel ex eleemosynis erogatis, parochi duos cereos sibi comparent ad miserabilium personarum funera, curentque ut aliqui in comitatu corporis mortui sint, & ut aliquis sepulchrum effodiat.

§. III.

Quando Indus[c] aliquis testamento relicto migraverit, suffragia & pia legata ab eo disposita exsecutioni mandentur: si verò hæredem necessarium habuerit; suffragia & pia legata hujusmodi quintam bonorum partem non excedant, cùm jure prohibitum sit in majore quantitate disponere. Si verò absque testamento[d] discesserit; quod est præcedenti decreto sancitum fiat. Cavetur tamen (quocumque modo, vel cum testamento, vel sine eo Indus moriatur) ne parochos aliquis secularis aut regularis, ex ejus bonis quicquam accipiat, etiam sub prætextu erogandi quintam eorum partem in suffragia pro defuncto. Quòd si curatus sæcularis secus fecerit; tantumdem solvat fabricæ Ecclesiæ, quantum ex bonis defuncti abstulit: regularis verò pro ratione culpæ ad præscriptum Concilii Tridentini[e] puniatur.

§. IV.

Ut corruptela quæ in has Indiarum partes grassata est, funditùs tollatur, quâ curati Indorum defunctis eorum corporibus humandis non intervenientes, id officii cantoribus relinquebant; præcipit hæc Synodus curatis omnibus, sæcularibus & regularibus, ut ipsi per se sepeliendis Indis intersint, & defunctorum officium celebrent, superpelliceoque induti cum cruce funeri occurrant loco ab Episcopo deputato. Justum enim non est, ut Indi teneri adhuc in Fide, exequias defunctorum à suis ministris parvipendi conspiciant, quod pusillis hujusmodi scandalo esse posset.

§. V.

Convivia[f], crapulas, & ebrietates ab Indis in die depositionis defuncti admitti solitas, diligenti cura parochi eliminare contendant; eosque moneant, longè ab eo tempore id alienum esse debere. Si verò moniti non resipiscant; à parochis corrigantur.

§. VI.

Quò sancti templi, ubi divina officia celebrantur, decor servetur, omneque illud removeatur, quod impedimento esse possit assistentibus in Ecclesia, ut miaùs attentè divina officia audiant, justisque aliis de caussis; ad præscriptum constitutionis felicis record. Pii Papæ V. statuit hæc Synodus ac jubet, ne sepulchro ullius personæ, cujuscumque status illa sit[g] cenotaphium imponatur, nisi in diebus depositionis, exequiarum, & anniversarii: sepulchra lapidea[g] & lignea in Ecclesiis ne erigantur quæ earum pavimento immineant. quòd si secus fiat; sæculares id committentes ab Episcopo pro modo culpæ punientur; minister verò Ecclesiasticus consentiens, pondo decem multetur ad usum fabricę hujus Ecclesiæ, & cerę, quæ sanctissimo Eucharistię sacramento deservit. Sacellis itidem, templorum parietibus panni lugubres ne pendeant, nisi persona regia defuncta sit. In funeralibus[h] autem exequiis & anniversario plures quam duodecim faces aut cerei sepulchris ne incendantur. Quòd si plures sint; ad usum luminum sanctissimo Eucharistiæ sacramento applicentur.

§. VII.

Quando defuncti corpus ab aliqua Ecclesia ubi erat in deposito removetur; è sepulchro ante ne efferatur[i], quàm pro ejus juribus pondo duodecim in eleemosynam erogentur, quorum novem Beneficiatis, tres verò fabricæ illius Ecclesiæ tribuantur. Si verò proprietatis jure sepultum corpus in Ecclesia aliqua sit; in aliam nullatenus transferatur, nisi de Episcopi, ejusve officialis, aut visitatoris generalis expressa facultate in scriptis. Quâ obtentâ, hæredes viginti quatuor pondo in eleemosynam conferant, quorum decem & octo Beneficiatis, sex verò fabricæ Ecclesiæ, à qua corpus transfertur, applicentur. His verò juribus funeralia jura non intelliguntur comprehensa, quæ aliàs ex dispositione testatoris Beneficiatis provenire possunt.

§. VIII.

Quia verò rationi maximè consonum est, ut subditi Superiores amore prosequantur; præcipit hæc Synodus[k], ut defuncto aliquo Episcopo, omnes illius diœcesis sacerdotes, intra quatuor dies à die notitiæ, pro eo Missam unam de defuncto Episcopo celebrare teneantur, intra octo verò in singulis Ecclesiis Episcopatûs Missa una solennis celebretur cum responsorio, idque sine pompa, & sine Ecclesiarum sumptibus fiat.

LIBRI TERTII

TITULUS XI.

De parochiis.[l]

§. I.

Ut inter parochos & Ecclesiarum ministros nulla sit caussa discordiæ; statuit hæc Synodus ac præcipit, ne ullus sacerdos, sæcularis aut regularis, sacramenta administrare audeat in his oppidis, quæ alterius jurisdictioni subsunt, sine Episcopi consensu, aut parochi proprii ejus regionis. Permittitur tamen, ut si iter agentes per aliquod oppidum transire contigerit, à quo proprius Beneficiatus absit,

c Tex. *De jure regio.* in leg. 6 & 10. tit. 4. lib 5 recopil. d Limense 3. act. 2. c. 29. e Sess. 25. c 11. *de reform.* f Tex. in cap. *Nullus.* 44 d. ✝ *Estrado, ò tarima* Mexic. 2. cap. 24.
g Gien. tit. *De sepulturis.* n. 19. Milan 1. 2 p. tit. *de sepulturis,* & Milan. 4. tit. *de sepul.* h Len regia 2 tit. 5. lib 3. recopil. i Gran. tit *de sepult.* n 22 & 10. k Granat. tit. *de celebr. Missar.* n. 18. l Mex. 1. c. 67. cum 3 secundo. latè & pie de hoc tit. loquitur Conc. Mil 4 2. p. tit. *de paroch.*

abfit, poffint facerdotes hujufmodi parvulos & adultos in cafu neceffitatis baptizare, baptizatorum nomina defcripta relinquentes, ut cùm proprius parochus venerit, ea in fuum librum tranfcribat: itidemque confeffiones audire poterunt, fi ad id fuerint per Ordinarium approbati.

§. II.

MAndat hęc Synodus m, ut regulares fontes baptifmales non habeant, nifi in his tantùm Ecclefiis, ubi affignata eft illis cura animarum; ibique nullos præter parochiales baptizabunt, nec matrimonio conjungent, aut eis nuptialem benedictionem porrigent, nifi de Epifcopi, aut proprii parochi licentia. Quòd fi fecus fieret, matrimonia irrita effent & nulla, ut eft facri Concilii Tridentini n decreto fancitum.

§. III.

QUia æquum eft, ut unufquifque fidelium propriam parochiam, ubi fancta facramenta fufcipit, recognofcat; ftatuitur & jubetur, ut, poftquam mulier aliqua pepererit, intra menfem propriam parochiam adeat, ibique Miffam audiat, ac pro beneficio accepto omnipotenti Deo gratias agat: fi verò fine jufta cauffa id ampliùs differat; Epifcopi arbitratu puniatur.

LIBRI TERTII

TITULUS XII.

De decimis & primitiis.

§. I.

CUratorum & miniftrorum Ecclefię fuftentatio ad eos jure divino fpectat, in quorum fpirituali utilitate miniftri Ecclefiæ fefe exercent. Eamque ob cauffam fancta mater Ecclefia decimas & primitias Ecclefiæ dari pręcipit, quas fanctum Concilium Tridentinum p integrè perfolvi juffit, necnon omnes & fingulos Chrifti fideles hortatum eft, ut parochis & fuperioribus, qui tenuioribus præfunt Ecclefiis, de bonis à Deo fibi collatis, pro charitate Chriftiana debitoque erga fuos paftores munere largè fubveniant. Ad cujus Concilii præfcriptum q hęc Synodus ftatuit & mandat, ut r omnes homines hujus Archiepifcopatus & provinciæ (Indis exceptis) ad quos decimarum & primitiarum folutio fpectat, eas quas de jure vel confuetudine tenentur, integrè perfolvant fine dolo & fraude, five diminutione, fub pœnis à jure ftatutis, & aliis quæ in Brevibus à Sede Apoftolica fpecialiter emanatis continentur. Confeffarii verò omnes fubditos fuos doceant quid de folutione decimarum & primitiarum fanctum Concilium decreverit, quantumque ad hoc decretum implendum aftricti fint. Quos autem repererint in hac parte muneri fuo non fatisfeciffe; de gravitate commiffę culpę admoneant, & de pœnis hac de cauffa incurfis: nec eos ab hoc crimine, nifi plena reftitutione fequuta, abfolvant: cùm juftiffimum fit, ut à quibus fpiritualia remedia percipiunt, temporali ftipendio juvare non definant. Quoad Indos verò id fervetur, quòd fchedis f, & exfecutorialibus regiæ majeftatis difpofitum eft.

§. II.

COncilii Tridentini t auctoritatem fequuta hęc Synodus; ftatuit ne quifquã, cujufcúque gradus & conditionis fit, decimarum & redditnum Ecclefiafticorum folutionem impedire audeat, fubtrahere aut occupare, directè vel indirectè, per fe aut per interpofitam perfonam, nec impediat exactionem, locationem, augmentum, & beneficium decimarum & redditunm hujufmodi, fub pœna excommunicationis latæ fententiæ, & aliis pœnis & cenfuris contra eos à Jure & ab Apoftolicis Brevibus ftatutis, quas ipfo facto incurrant fine alia fententia, tam qui decimas fibi ufurpant, aut earum exactionum impediunt, quàm qui id jubent, aut ad id confilium, auxilium, favoremve præftent: civitates verò & oppida tamdiu Ecclefiaftico interdicto fubjaceant, quamdiu delinquentes hujufmodi retinuerint, aut confenferint, fine reftitutione ab eis plenè facta.

§. III.

ATtendens prętereа hæc Synodus, ad alia perfolvenda Ecclefiis, quàm ad decimas & primitias, fideles non teneri, nifi fponte & voluntariè ea velint erogare; pręcipit hæc Synodus, ne u ullus Indorum minifter eos compellat directè aut indirectè ad oblationes in Miffis, funeribus, aut aliis divinis officiis, & in feftis titularibus locorum faciendas: nec occupare poffit, exigere, aut petere quafcumque exactiones (Indi *Suchiles* aut *Tamalaftatli* vocant) nec quacomque alia ratione, per fe vel per fifcales, aut quos vocant Indi *Teopantlacas*, aut alias perfonas, fub pœna quinquaginta pondo pro prima vice, & dupli pro fecunda, in fabricę ejus Ecclefiæ cujus fuerit minifter, accufatoris, & piorum operum ufus. Miniftri tamen hujufmodi accipere poterunt ab Indis quod ipfi fponte obtulerint, admonentes eos ad id non teneri, nifi ex voluntaria devotione: quo fiet, ut & qui facramenta miniftraut, ac doctrinæ Chriftianæ documenta tradunt, commodè fuftententur, & eorum fubditi nullis extorfionibus & vexationibus opprimantur.

m Conc. Lim. 3. act. 4. c. 16. n Seff. 24. c. 1. *de reform. matrim.* o Guadix tit. 2. conft. 12. p Seff. 25. c. 12. *de reform.* q Et feff. 21. c. 4. r Mexic. 1. c. 90. & Guadix tit. 7. conft. 8. & Granat. tit. *De decimis*, n. 1. & Lim. 3. act. 4. c. 22. f Mexic. 2. c. 16 Y hey reel cedule en el libro que dicen *de paga.* f. 195. t Seff. 25. c. 12. Tex. in Clem. *Cupientes. De poenis*, & in Clem. relig. *De decimis.* Mexic. 1. d. c. 90. § unico. & Guad. & Granat. ubi fuprà. u Ex Conc. Liman. 3. act. 2. c. 18.

LIBRI TERTII

TITULUS XIII.

De regularibus & monialibus. [a]

§. I.

Vota paupertatis, castitatis, & obedientiæ adeò in republica Christiana semper magni æstimata sunt, ut à tempore Apostolorum ad nostra usque tempora Ecclesia commendaverit, prædicaverit, & perpetua traditione statuerit ea, quæ ad votorum hujusmodi plenam observationem visa sunt ei necessaria & opportuna. Nec solùm de religiosis omnibus semper curam habuit, sed præcipuè monialium, & virginum Deo dicatarum clausuram procuravit. Est enim is virginum status dæmonibus adeò invisus, ut eas omnibus machinis expugnare & exagitare contendant, ita ut nullis constitutionibus vallari posse videantur, & ad impetum inimicorum retundendom muniri, si Episcopi, quibus monialium cura data est, diligenter non invigilant, ne ulla in hoc admittatur negligentia, quæ in re tanti ponderis & momenti esset valdè culpabilis. Ob id enim precipuè huic virginum statui Ecclesia clausuram imposuit, quia necessarium, aut saltem convenientissimum remedium esse duxit, ut virgines hujusmodi nequaquam à proposito suscepto deterreantur. Iccircò cupiens hęc Provincialis Synodus, in omnibus & per omnia sancti Concilii Tridentini [x] decreta sequuta, huic accuratè prospicere, has piè recteque vivendi formulas sequentibus decretis sancitas observari pręcipit.

§. II.

Imprimis curent Episcopi, ut in monasteriis sibi subjectis id omne observetur, quod de monialibus sanctum Concilium Tridentinum [y] decrevit, præsertim qood de paupertate & clausura, tam ab eodem Concilio, quàm à fel. recordationis Pontificibus Pio V. & Gregorio XIII. constitutum est, quam primùm exsecutioni mandare studeant. Quia verò his præsidiis labefactatis atque convulsis, absque ulla dubitatione religio detrimentum pateretur, & collaberetur; quo ad paupertatem præcipitur, ut si quicquam fuerit alicui monialium dono datum, aut testamento relictum, aut industriâ & labore quæsitum, conventui incorporetur, ideoque ad manus Præfectæ rectà deferantur, quæ pro sua prudentia & humanitate imprimis ex hujusmodi bonis subveniat arbitrio suo necessitatibus illius monialis, cujus operâ vel contemplatione fuerint parta. Quod verò reliquum fuerit, in communem usum totius monasterii convertat. Quo ad clausuram verò animadvertant Episcopi, aut alii Superiores, se non debere facultatem concedere, ut aliqua monialis ex septis monasterii egrediatur; nisi in casibus lippiæ, epidemiæ, aut gravis alicujus incendii, prout est constitutione fel. recordationis Pii Papæ V. [z] dispositum. Nulli autem personę, nisi rationabilis & manifesta caussa existat, sine Episcopi licentia in scriptis, ingressus, vel accessus ad monasteria pateat, juxta constitutionem Bonifacii VIII. quæ incipit: *Periculoso*, [a] à sacro Concilio Tridentino [*] renovatam. Superioribus quoque, vicariis, & abbatissis, seu præfectis monasteriorum pręcipitur, ne pueri parvuli aut puellæ ullatenus intra monasteria ducantur. Quòd si secus fecerint; Prelatis injungitur in foro conscientiæ, ut in hoc abbatissæ, aut cujusvis alterius monialis negligentiam & excessum corrigant, cum suspensione officii si opus fuerit.

§. III.

Quandocumque [b] in monasteriis monialium Ordinario subjectis, abbatissæ, priorissæ, aut cujusvis alterius nominis præfectæ officium vacaverit, & de novo eligi debuerit; Episcopus per se, aut per suum vicarium, vel alium quem voluerit ad id deputare, monasterium & omnes moniales visitet; ita ut visitatio electionem pręcedat.

§. IV.

Ex Tridentini [c] Concilii jussu major monialium numerus in monasterio ne recipiatur, quàm qui pro modo & facultate loci, & consuetis eleemosynis, & redditibus commodè valeat sustentari: neque is numerus, nisi facta proportionabili reddituum accessione, augeri possit. Præfectis verò in virtute sanctę obedientiæ precipitur, ut totum id quod pro ingressu alicujus monialis pro eleemosyna perceperunt, in redditibus & bonis immobilibus monasterii collocent. si qoid verò ex eo sumptuum faciendum aliquo modo est; id sine consensu Episcopi ne fiat. Præfectæ verò monialibus subditis ita quæ ad victum necessaria sunt tribuere procurent, ne à parentibus illud molestè petant.

§. V.

Quando monialium monasteria visitantur, initio visitationis Prælatus, aut si impeditus fuerit, visitator ab eo specialiter deputatus, monasterium ingrediatur, duobus aut tribus viris honestate vitæ & morum integritate probatis sibi in comites adhibitis; perlustretque diligenter qualitatem domûs, officia, & reliqua ad id necessaria: in fine verò visitationis, quando capitulum ad corrigendum excessus congregandum est, visitator eodem modo comitatus monasterium ingredi poterit. Reliqua verò alia aute cancellorum fenestellam, aut in loco collocutioni deputato per-

[a] Da hoc tit. Conc Tolet act. 3. c 25. & Milan. 1. p. 3 tit. *De monialibus.* cum seqq. & Milan. 4. 1. p. tit *Quæ pertinent ad regul.* & 5. Conc Milan. tit. *Quæ ad moniales pertinent.* [x] Sess 25. tit *De regular.* [y] Sess 25. c 2. *De regul.* Tol act 3. c 25. & Syn. de Quiroga const. 96. & Provinc. ejusdem Quirog. act. 3. c 43. Pio V. & Gregor. XIII. [z] Pii V. [a] In cap. *Periculosi* .*De statu regul.* lib 6. [*] Sess. 25. c. 5. *de reg.* [b] Provinc. de Quirog. act. 3. c 44. [c] Sess 25 c 5. *de regul.* Concil. Tarraconense c 26. & 32. Concil. Remense c. 31. Tex. in cap. 1. *De institut* & 10 cap *Auctoritate* 4. Sand. *De statu reg.* lib. 6. & Lim 3. act. 3. c. 33. & jura, & Conc. Concordantia refert Ioan. Triullo in *Expos reg. canon regul.* lib. 2. cap. 29. num. 2. Limense 3. act 3. cap. 34.

peragat. Si verò extra hos casus visitatorem in monasterii septa ingredi oporteat; id sine facultate Episcopi in scriptis ne faciat, juxta formam Concilii Tridentini [d].

§. VI.

ABbatissæ [e] sive præfectæ monialibus subditis facilè ne concedant, ut cum sæcularibus hominibus loquantur, nisi ii parentes sint, fratresve, aut consanguinei: idque frequenter ne fiat. Nunquam tamen consentiant, ut sine aliqua auscultatione sęculares alii moniales alloquantur. Quibuscumque etiam personis interdicitur, ne loca in monasteriis monialiũ collocutionibus deputata frequenter adeant. Sin minus persona illa sive sæculari, sive regularis, cujuscumque gradus & conditionis sit, quæ sæpiùs cum aliquibus monialibus colloquatur, aut consuetudinem habeat sine facultate prædicta, graviter puniatur, juxta constitutionem Alexandri III. quæ incipit: *Monasteria*, & aliis etiam pœnis pro modo culpæ & scandali quod inde generabitur, invocato, si opus fuerit, ad id brachii sæcularis auxilio. Nec permittatur, ut Ecclesiasticus, sive sæcularis vir, aut monasteria adeat, vel ea ingrediatur, ratione instruendi moniales in cantu, nisi justâ aliquâ de caussa, Superior ad id facultatem concesserit; in qua facultate concedenda Superioris conscientia maximè oneratur, ut eam non concedat, nisi ob urgentem necessitatem, aut communem utilitatem. Cùm verò alicui personæ ad cantum docendum monasteria adire conceditur; nequaquam intra septa monasterii ingrediatur, sed id ante cancellorum fenestellam præstet. aliter pœnas incurrat à Concilio Tridentino statutas.

§. VII.

UT omnis avaritiæ aut simoniæ labes obvietur, præcipit hęc Synodus, ut quando [*] mixta aliqua fœmina in monialem alicujus monasterii recipiatur (quod nisi de Superioris speciali consensu fieri non potest) pro eleemosyna ampliùs quàm aliæ ne det. Neque ab ea quicquam petatur eo quòd ad choro inserviendum admittatur, nisi illud tantùm quod solent dare alię, quæ ad hujusmodi effectum recipiuntur. Si enim secus fiat, simoniæ scrupulo non caret.

§. VIII.

AMbitio dissensionis; & invidiæ origo omnino est à monasteriis, tamquam teterrima pestis, propulsanda. Quam ob caussam statuitur ac jubetur, ne ulla monialis [f] ambiat, aut ullo quovis modo, sive directè sive indirectè, per se aut per aliam interpositam personam, honores officiave cujusvis generis sui monasterii quærat, sub hac constituta pœna; ut ea, & quę sibi in ea re fuerint, per tres sextas ferias ad pedes singularum monialium terram deosculantes, suam accusent ambitionem: ipsaque præterea si id officium consecuta erit, eo. cæterisque muneribus privetur Superioris arbitratu, juxta constitutiones singulorum monasteriorum, singulæ moniales, propria voluntate deposita, & ad obtemperandum paratæ, sibique Dei gloriam & communem monasterii utilitatem tantummodo proponentes, ad honores & officia eas eligent, quas omni remoto humanitatis affectu, impulsu Spiritûs sancti magis idoneas ad id munus esse judicaverint.

§. IX.

PRæfecta, quocumque nomine appelletur, ex Tridentini Concilii [g] decreto, ne minor quadraginta annis eligatur, quæve in vitæ honestate laudabiliter vixerit octo annis postquam professa est. Quòd si in eodem monasterio non ejusmodi reperiatur juxta Concilium Tridentinum ex alio ejusdem ordinis eligi possit. Sin autem Superiori, qui electioni præest, hoc etiam incommodum esse videatur; Episcopo, vel alio Superiore consentiente, eligatur ex his quę in eodem monasterio triginta annis majores natu sint, quæ annis saltem quinque post professionem rectè vixerit. Hujusmodi verò præfecta, & ejus vicaria, discretæ etiam, quæ alio nomine matres consilii vocantur; ubi eæ à capitulo eligi consueverunt, coram Superiore aut ejus ministro eligantur, qui extra monasterium ad cancellos stet, ex decreto Concilii Tridentini [h].

§. X.

OFficia earum quæ electę sint in abbatissam vel priorissam; per tempus in constitutionibus singulorum Ordinum & monasteriorum præscriptum durent. Poterit tamen Superior eas ante tempus officio præfinitum inde movere, si id malè administrant. Quæ verò canonicè electę fuerint; officia suscipiant, & eorum munera sine recusatione humiliter exsequantur. Quæ aliter fecerint sine justa caussa, quæ Superiori probata sit; jure suffragii priventur, ut ne ipsæ alias eligere, neque ab aliis eligi possint, arbitrio Superioris.

§. XI.

NUlla præfecta [i], etiam cum discretarum & totius conventus consensu, bona monasterii alienare, permutare, locare, aut contrahere ullo modo possit, nisi cum facultate Superioris in scriptis, servatis item cæteris quę jure servari debent: aliter contractus irriti ac nulli sint; neque item ædificare poterit, nisi consentiente Superiore, cujus prudentiæ est providere, ut id quàm minimo sumptu commodè & decenter fiat.

§. XII.

---

[d] Sess. 25. c. 5. & 7. [e] Milan. 1. p. 3. tit. *De clausura, & quæ ad eam tuendam aliqua ratione pertinent.* verbo: *Hoc autem edicto.* & Limense 3. act 3. c. 35. Tex. in cap *Monasteria.* *De vita & honest. clericor.* Milan. 1. p. 3. d. tit. *De clausur.* verbo: *Quicumque.* & Guadix tit 5. const. 13. & Gran. tit. *De vita & honest. clericor.* n. 16. Synod. de Quiroga const. 96. in fine. & Synod. de Osma tit. 8. const. 1. § 7. & Provinc. de Burgos lib. 3. *De vita & honest. clericor.* c. 11. ad finem Limen. 3. act. 3. cap. 38. [*] *Mestiza.* [f] Milan. 1. p. 3. tit. *De præfect. & aliis ministr. monialium.* verb. *Nulla monialis.* & verbo: *Singulæ.* [g] Sess. 25. c. 7. *De reg.* Milan. 1. p. 3. tit. *De præfect.* verb. *Præfecta.* [h] Sess. 25. c. 6. *De regul.* Mexic. 1. 3. p. tit. *De præfectis.* verbo: *Earum officia.* & verb. *Quæ delectæ fuerint.* [i] Milan. 1. p. 3. tit. *De præfectis.* verbo: *Præfecta & moniales.*

§. XII.

CUM primùm puella aliqua ad suscipiendum sacrum habitum offertur; monialium præfecta parentes, vel eos, quorum curæ puella commissa est, admoneat de excommunicatione quæ proposita est à sacro Tridentino [k] Concilio, his, qui virginem aliquam, viduam, aut aliam mulierem invitam cogunt monasterium ingredi, aut religionem profiteri: idemque fiat ab eorum Superiore, quo ductus consensus requiretur. Præfecta autem & moniales de puella earum suffragiis ad suscipiendam religionem admittenda, quicquam polliceri, aut capitulum cogere non audeant, priusquam libero loco, ab Episcopo, aut ab eo, cui ipse id munus delegârit, puella secretò examinata ac probata, facultatem suscipiendi in eo monasterio religionem scripto consequuta fuerit [l].

§. XIII.

QUoniam ex Concilii Tridentini [m] decreto, professio ante decimum sextum annum expletom, & ante annum probationis post susceptum habitum facta nulla est, nullamque parit obligationem; curent Episcopi ne novitia ulla ante illam ætatem & tempus ad professionem admittatur: novitiæ autem caussâ ante professionem, ex decreto Concilii Tridentini [n] nihil monasterio detur, preter id, quod necessarium ad victum & vestitum ejus pro tempore quo fuerint in novitiatu, quòd totum æstimari debeat à Superioribus, & ad id repræsentandum, antequam puella monasterium ingrediatur, omnibus juris remediis iidem superiores utantur. Nulla autem renunciatio bonorum à novitia fiat, nisi quemadmodum à Concilio Tridentino [o] jussum est.

§. XIV.

QUò multis incommodis occurratur, & omnis tollatur occasio, ne quæ ad regularem habitum admittuntur, & in eo professionem faciunt, vel vim vel ignorantiam prætendant; ex decreto Concilii Tridentini [p] statuit & decernit hæc Synodus, ut de volontate ejus, quæ habitum regularem susceptura est, aut in eo professura, Episcopus per se inquirat, an coacta, an seducta sit, an sciat quid agat. Si verò Episcopus legitimè impeditus fuerit, ejus conscientiæ injungitur, ut ad id personas prudentiâ & vitâ probatas deputet, à quibus optima hujus ministerii executio expectetur; Prefecta autem monasterii triginta antè diebus Episcopo significet, quo tempore novitia professura sit. Si verò id facere neglexerit; ejusdem Concilii Tridentini [p] decreto ab ejus officio tamdiu amoveatur, quamdiu Episcopo videbitur.

§. XV.

UT puriori & integriori conscientia moniales in Dei cultu sese exerceant; hæc Synodus Prælatis, aut his, qui eorum nomine virginum monasteriorum curam gerunt, præcipit, ut monialibus confessores præficiant, & ætate provectos, & prudentes, & Deum timentes, qui singulis saltem mensibus peccata monialium audiant, eisque sacrosanctam Eucharistiam administrent, quemadmodum sacrum Tridentinum [q] Concilium jubet: ex cujus quoque decreto jussum est, ut Episcopus, aut alii Superiores, præter ordinarium confessorem, alium extraordinarium monialibus offerant, bis aut ter in anno, qui earum confessiones audire debeat: cujus decreti exsequendi curam hæc Synodus Prælatis imponit.

§. XVI.

TAmetsi hæc Synodus non reprobat, immo potiùs laudat, & approbat quarundam mulierum statum, quæ extra monasteria in habitu honesto degentes, voto simplici ad servandam Deo castitatem se astringunt; nihilominus præveniens eadem Synodus, ne sub devotionis specie prædictæ mulieres licentiosè huc illucque vagantes discurrant; & ob similitudinem habitûs sanctimonialibus ignominiam inferant; statuit ac præcipit sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, ut nulla prædictarum mulierum, quas *beatas* vocant, habitum alicujus religionis approbatæ deferat. Declarat tamen hæc Synodus his decretis ad religiosam gubernationem pertinentibus, aliquam ex constitutionibus monialium nolle revocare, nec eis ullatenus præjudicium inferre, nec facultatem à Prælatis auferre, quam ipsi habent, circa ea quæ Juri non adversantur, mutandi constitutiones, aut alias de novo adjungere, prout eis visum fuerit, juxta necessitatum & temporum occasionem. Hec verò Synodus magistratus, & justitiæ ministros Catholicæ majestatis monet & hortatur, ut ad executionem horum decretorum, que ut plurimum ex jnre communi, ex Concilio Tridentino, & ex Romanorum Pontificum propriis motibus desumpta sunt, favorem & auxilium opportunum præstent, ut decreta hæc ad Dei omnipotentis honorem dirigantur.

§. XVII.

NE verò exemptiones & privilegia regularibus à Sede Apostolica concessa, nullius perturbationis caussa sint; necessarium est, ea declarare; que ex decretis Concilii Tridentini, regulares observare tenentur, & in quibus subditi esse debeant Archiepiscopis & Episcopis. Quare teneri eos declaratur publicis processionibus interesse, quotiescumque ab Episcopo vocentur, teneri quoque interdicta &

[k] Sess. 25. c. 18. *De reg.* Milan. 1 p 3. tit. *De puellis ad religionem admittendis.* Et verbo: *Præfecta & moniales.* [l] Sess 25. c 17. *De regul.* [m] Sess. 25. c. 15 De *regul.* Milan. 1 p 3 tit. De *novitiis ad professioné recipiendis*, verbo: *Quoniam*, & verbo *Novitia.* [n] Sess. 25. c. 6 *De regular.* [o] Sess 25. c. 16. De *regular.* [p] Sess 25 c. 17 *De regular.* Milan. 1 3 p. tit. De *novitiis ad professionem recipiendis* verbo: *Præfecta autem.* & Milan. 5. tit. *Quæ ad moniales pertinent*, verbo: *Cùm novitia* [p] Sess 25. c. 17. De *regular.* [q] Sess. 25. c. 10. *De regul.* Milan. 1 3 tit. *De concionatoribus confessoribus, visitatoribus, & cappellanis* verbo: *Præficiantur.* Conc Provinc de Quiroga act. 3. c. 45 [r] Sess. 7. c. 12 & 13. Sess 25. c. 15. Sess 24. c. 4. Sess. 25 c. 12 Compostel act 3 c 36 & Milan 1. p. 2 tit. *De processionib. & supplicationib.* verbo: *Ad hujusmodi.*

& censuras ab Ordinario impositas servare, & in suis monasteriis & Ecclesiis publicare, quando eis injunctum fuerit.

§. XVIII.

Itidem ad ordines promoveri, aut alicujus personæ sæcularis (etiam si sacerdotes sint) confessionem audire non possint, nisi priùs ab Ordinario examinati probentur. Præterea Episcopo non consentiente, aut si priùs coram eo cum suorum Superiorum consensu non se constituerint, & ab eo benedictionem acceperint; verbum Dei non prædicent: extra monasteria verò, nisi examinati & approbati ab Ordinario itidem prędicare non possint.

§. XIX.

Juxta id, quod à Concilio Tridentino decretum est, & per schedam regiæ majestatis dispositum, regulares, qui Indorum coram gerunt, ab Ordinariis visitari, eisdemque subditi esse debent, tam quoad doctrinam edocendam, quàm quoad sacramenta administranda. Qui si publicè deliquerint, ab Ordinariis ad suos Superiores, transmitti debent. Si verò à Superioribus intra terminum ab Ordinariis præfixum non corrigantur; delinquentes hujusmodi Ordinarii ipsi puniant, ut est à sancto Concilio Tridentino dispositum, & suprà titulo *De Episcoporum officio* jam dictum.

§. XX.

Regulares, ab instituto religionis suscepto deficientes, Episcopi favoribus prosequi non debent, tum quia nihil boni ab his sperandum est, qui promissum Deo votum non servant, tum quia si ii protegerentur, aliis daretur occasio, ut eorum nequitiam imitarentur. Eam ob caussam interdicitur, ne regulares hujusmodi ab ullo Episcopo eligantur aut deputentur in vicarios, Beneficiatos, cappellanos, aut doctrinæ ministros, ut sic derelicti ii ad institutum Religionis redeant, & alii à suscepto proposito discedere vereantur. Si verò regularis aliquis (etiam retento habitu) extra monasterium vagetur; huic facultas non concedatur sacrum peragendi, nisi priùs ejus literæ testimoniales ab ipsismet Episcopis examinentur.

§. XXI.

Statuitur itidem ac prohibetur in hoc Archiepiscopatu & provincia, ne eremitæ, aut aliæ personæ permittantur, quæ extraordinarium habitum induentes, alium sibi singularem vivendi modum præscribant, quàm eum quem probatæ Religionis instituta admittant, ut multa incommoda vitentur, quæ, ut experientiâ compertum est, inde evenire solent.

LIBRI TERTII TITULUS XIV.

De religiosis & piis domibus.

§. I.

Ecclesię, eremitoria, & alia pia loca, ut quemadmodum oportet conserventur & administrentur, ex Juris dispositione Episcopo debent esse subjecta. Atque adeò in executionem Concilii Tridentini prçcipitur, ut de cætero similia loca non erigantur, sine Episcopi, in cujus diœcesi erigenda sunt, facultate priùs obtenta, sub pœna excommunicationis majoris. In facultatibus verò ad id concedendis servent Episcopi quod suprà titulo *De officio Episcoporum* statutum est. Advertant tamen, ne in Ecclesiis Indorum sub prætextu custodum aut cantorum major numerus personarum constituatur, quàm qui videbitur necessarius. Qui verò ad Ecclesias hujusmodi admittendi sunt, bonæ vitę & morum famâ polleant, & Catholicę fidei mysteriis sint bene instructi. Sacrosancti Concilii Tridentini auctoritatem sequuta hæc Synodus statuit, ut quę capitulo octavo & nono, Sessione vicesima secunda Concilii ejusdem decreta sunt, omnino observentur.

§. II.

Ecclesiæ, omnes, monasteria, & eremitoria, domus, & loca pia, ut eis debita reverentia servetur, & incommodis multis in Dei offensam occurratur; dato signo campanæ ad orationem quæ fit in solis occasu, claudantur per totum annum, præsertim verò feriis sextis, & aliis Quadragesimę diebus: ab eadque hora usque quò dies illuxerit, nullatenus aperiantur, nec ratione Jubilei, festorum, aut indulgentiarum: aliter qui Ecclesiarum & locorum piorum hujusmodi curam gerunt, graviter punientur pro modo culpę, in quo Episcoporum conscientiæ onerantur. Excipiuntur tamen tantùm noctes Nativitatis Domini nostri, feriæ quintæ in Cœna Domini, ferię sextæ in Parasceve, Resurrectionis Domini. Ne verò nocturnæ stationes fiant, Episcopi necessarium adhibeant remedium.

§. III.

Episcoporum proprium est (qui patres indulgentissimi erga pauperes & egenos esse debent) procurare, ut pia charitatis eleemosynarumque opera augeantur, & ea his administrandis cura adhibeatur, quo finis ad

Conc. Trid. sess. 23. c. 15. *p* Sess. 5. c. 2. Sess. 24. c. 4. Mex. 1. c. 9. & Gran. tit. *De pœnitentiis & remissionibus.* n. 4. & 3. Syn. de Quiroga const. 12 & Provinc. ejusdem Quirogæ act. 5. c. 47. & Limen. 3. act. 2. c. 14 *q* Concil Trid. sess. 25. c. 14. Ay cedula Real dada en Barcelona por Iunio de 1585 Sess. 25 c. 10 Mex. 1. c. 58. & Synodal. de Quiroga const. 82. & Limen 3. act. 3. c. 10. *r* Mex. 2. c. 55. 6 n. *s* Sess. 25. c. 3. *De regular* Mexic. 1. c. 35. cum §. 3. & Granat. *De religiosis & piis domibus.* § 1. in princip. & Synod. de Quiroga const. 76 Conc. Milan. 4. tit *De Eccl. fabrica.* *t* Mexic. 3. c. 75 Granat. ubi suprà. § 2. & Synodal. de Quiroga const. 78. Tex. in cap. *Decet. De immunitate Eccl.* lib 6 Mexic. 1. c. 27. § unico ad finem. & Compostel act. 2. c. 11 & Milan. 1. p. 2. tit. *De Ecclesiis & earum cultu.* verb. rect & Granat. tit. *De celebrat. Missar.* n. 32. & Tolet. act. 2. c. 20.

ad quem instituta sunt, comparetur. Eam ob caussam ad præscriptum Concilii Tridentini a jubetur, ut in hospitalibus Ordinario subjectis, ad optimam eorum administrationem sequentes constitutiones observentur.

§. IV.

NE in hospitalia infirmus aliquis, ut ei medicamenta applicentur, excipiatur, qui suis sumptibus id efficere valet. Si ob justam aliquam caussam admitti debeat; ea conditio ei statuatur, ut quicquid in ægritudine impensæ fecerit, hospitali restituat, & aliquid etiam in eleemosynam eroget, nisi aliter fuerit fundatoris voluntate dispositum.

Pauperes omnes ægroti, qui ut ab ægritudinibus convalescant in hospitalia recipiuntur, antequam eis lectus tribuatur, vel intra tres dies post sibi attributum lectum, peccata sua confiteantur. Sin minus medicus nec eos visitet, nec eis medicamenta applicentur: administrator verò seu rector, ita adimpleri faciat, sub pœna aurei unius.

In hospitalibus nullus pauper ludat, nec juret: sin minus, foras ejiciatur.

Omnibus diebus Dominicis, festis solemnibus, & aliis diebus, si fieri poterit, in hospitalibus Missa celebretur, curetque administrator, ut eam omnes integrè audiant: in hospitalibus verò, ubi sacellum est, & plebis multitudo convenit ad sacrum audiendum, illud Dominicis diebus & festis solemnibus ne peragatur, dum Missa solemnis in Ecclesia parochiali celebratur. Nulla autem Missa, aut officium cantetur in hospitalibus, nisi à Beneficiato, vel Beneficiatis parochiæ, aut de eorum consensu. Singulis noctibus post datum campanæ signum ad orationem, & etiam summo manè, administrator jubeat, ut aliquis minister alta voce Christianam doctrinam pauperibus recitet, eique pauperes respondere teneantur. In valetudinariis autem, seu infirmariis, tabella, & item altera in sacello hospitalium collocetur, quibus doctrina Christiana descripta sit.

Oratorium quoque cum sanctissimæ crucis imagine, aliisve imaginibus, & aqua benedicta in hospitalibus constituatur, administratorque pauperes, qui per hospitale deambulant, ibi preces ad Deum effundere faciat, cùm in lecto cubaverint, vel ab eo surrexerint.

Hospitalium præfecti omnem eorum supellectilem nitidam servent, curentque diligenter, ne qui contagiosis morbis ægrotant aliorum pannis involvantur: dormitoria, ut vocant, virorum & fœminarum divisa sint & separata.

Administratores hospitalium nullatenus vagos, ebriosve, nebulones, inimicitias gerentes, & istiusmodi nequissimos homines recipiant: inobedientes verò, & delinquentes, cùm opus fuerit, corrigant, eosque vinculis coërceant, contumaces verò foras ejiciant.

Itidem rectores ne patiantur, ut in hospitalibus à pauperibus aliquid extorqueatur, eo prætextu, quod lumen, aut ignis, aliave hujusmodi eis suppeditentur.

Sacramenta quoque pauperibus suorum hospitalium rectores administrent, si ab Episcopo examinati, ad id facultatem obtinent; pauperes etiam in articulo mortis hortentur, eisque in eo articulo omnia necessaria provideant; nec solos eo tempore ægrotos deserant. Idque omne curati parochiarum in his hospitalibus præstabunt, ubi rectores non sint constituti, sub pœna quatuor pondo. Defunctos etiam pauperes, si in eisdem hospitalibus ii sepeliantur, Beneficiati & curatus parochiæ sepeliant.

Libros habeant administratores, eisque infirmorum nomina inscribant, quibus lecti attributi sunt, cum die, mense, & anno, quando hospitalia sunt ingressi, patriâ etiam, ętate, officio, & statu, supellectilique, & pecuniis quas secum attulerunt. Curent etiam, ut testamenta condant, eisque in memoriam revocent, ut hospitali (si fieri potest) succurrant. Quòd si obierint, eos in libro describant, ita ut heredibus de eis rationem reddere possint. Si verò convaluerint; quando ex hospitali discesserint, pecunias & omnem suam supellectilem eis restituant.

Hospitalium prefecti curent diligenter, ne qui ad videndos ægrotos convalescentes accesserint, eis fructus aut alia esculenta porrigant, preter id quod medicus jussit. Si verò compertum sit secus fuisse factum, rector, seu administrator, præfectum hospitalis suo arbitratu puniat.

Rectores, tempore quo pauperes prandent & cœnant, valetudinariis (que infirmariæ vocantur) intersint, & unicuique id suppeditari curent, quod à medico constitutum reperietur in tabella, aut libro, quem ad affectum hujusmodi habere debent.

Ii, quibus incumbit cura emandi ea, que ad usum hospitalium sunt necessaria, curent diligenter, ut in eo officio cum omni utilitate & commoditate hospitalium sese exerceant. Injungit præterea hæc Synodus omnibus hospitalium ministris, ut accuratissimè eorum commodis consulant, reique eorum familiari prospiciant.

Omnes etiam hospitalium ministri Christiano zelo ardeant, misericordes, benignos, fideles se præbeant, confiteantur peccata sua, sacramque Eucharistiam percipiant in Quadragesima, Nativitate Domini, in die Resurrectionis, & Pentecostes, aliisque festis pro eorum devotione. Hujus verò rei rectores curam gerant, necnon ut pauperes omnes peccata sua confiteantur, saltem in Quadragesima: quem verò secus facere compererint, corrigant, &, si opus est, ab hospitali expellant.

§. V.

a Sess. 7 c. 15 Sess. 22 c. 8. & 9. Conc. Milan. 4. p. 3. tit. *Quæ ad pia loca pertinent*. ab hoc § 3. usque ad finem hujus tituli. vide Granat. tit. *De religiosis & domibus*. & c. 4. usq. ad 19. & Milan. 4 ubi supra.

§. V.

PRæter has cõstitutiones,in unoquoque hospitali peculiares quoque regulæ ab Ordinario, seu ab ejus officiali, aut visitatore probatæ & examinatæ, unicuique officio statuantur. Quas regulas omnes servare debeant. Aliter qui secus fecerint, plectantur usque ad expulsionem. Episcopi verò, quæ magis sibi expedire videbuntur, pro ratione circumstantiarum loci & caussę poterunt statuere.

LIBRI TERTII

TITULUS XV.

De celebratione Missarum, & divinorum officiorum. ᵃ

§. I.

UT sanctissimum Missæ sacrificium, in qua illa Deo Patri placens hostia Jesus Christus in odorẽ suavitatis offertur,singulari religione ac pietate, & à sacerdotibus celebretur,& à populo colatur;hec Synodus decernit ac jubet, ut tã in Cathedralibus quàm in parochialibus Ecclesiis omnibus hujus Archiepiscopatus & provincię,præbendati,parochi,& Beneficiati,cęteriſque sacerdotes & ministri,in celebrãdis Missis, & divinis officiis recitandis omnino sese accommodent ad Missale & Breviariũ ex Concilii Tridentini decreto edita, & ad institutiones suarum Ecclesiarum,Missali & Breviario Romano minimè contrarias.

§. II.

QUoniam verò, ut rebus permultis consultum esset, quæ expresse in Missali & Breviario Romano, & in erectionibus & constitutionibus Ecclesiarum hujus provinciæ non continentur; hæc Synodus sacrosancti Concilii Tridentini ʒ auctoritate innixa, Rituale,seu Cęremoniale ad usum hujus Archiepiscopatus & provinciæ constituit & approbavit. Idemque ad cultus divini decorem & ornatum plurimum conferre censuit. Icircò easdem Synodus præcipit, ut Ritualis, seu Cæremonialis hujusmodi forma inviolabiliter observetur, postquam à Sede Apostolica revisum fuerit. Episcopos verò, & chori præfectos monet & hortatur, quatenus illud exsecutioni plenè mandari faciant, sub pœnis in Rituali statutis, de cujus observatione in Synodo Provinciali Episcopi rationem reddant.

§. III.

IN unaquaque Cathedrali Ecclesia magister cæremoniarum ab Episcopo & capitulo constituatur, qui sacerdos sit probatis moribus, & in divinis officiis, & cæremoniis valdè exercitatus, cui æquis sumptibus, capituli, Episcopi, & fabricæ stipendium detur. Magistri autem cęremoniarum officium erit, tam assistentes choro, quàm altari ministros officii sui admonere, ut in eo unusquisque cæremoniarum ritum observet. Obedientia verò magistro hujusmodi cæremoniarum præstanda est, eumque omnes audiant in divinis officiis cum debitis cęremoniis celebrandis: aliter enim confusè ac perturbatè ageretur. Officium quoque magistri cæremoniarum erit, presbyteros recèns promotos examinare & probare, eisque ad primam Missam celebrandam facultatem concedere. Quia verò in cultu exteriori rituum confirmatio admirabilis harmoniæ caussa est, & ad devotionis augmentum plurimum confert; hæc Synodus jubet, ut omnes presbyteri,cujuscumque qualitatis & conditionis existant, à magistro cæremoniarum hujusmodi denuò examinentur in cæremoniis & ritibus Missalis Romani,ex decreto Concilii Tridentini editi, idque Episcopus quamprimum fieri possit adimpleri faciat.

§. IV.

OPtimè in Ecclesia constitutum ζ est, ut clerici à sęcularibus,sicut dignitate, ita etiam in loco distinguantur. Sic enim clericalis ordinis dignitas melius conservatur, & ab attentione & animi reverentia, quam clerici divinis officiis adhibere debent, minimè prohibentur. Quæ tam laudabilis consuetudo, tamque omnium Catholicorum probata consensu, ut observetur; hæc Synodus statuit ac mandat, ne Ecclesiarum Cathedralium choros dum divina peraguntur officia, sæculares personæ ullatenus ingrediantur, nec intra chori cancellos admittantur, exceptis modulatoribus, sive cantoribus, qui choro inserviunt.

§. V.

HIS itidem temporibus quibus clerici, vel ad verbum Dei audiendum, vel ad divina officia celebranda in choro conveniunt, nullatenus permittatur, ut fœmina aliqua chorum intret, aut in excelso vel sublimi chori loco sedeat, sub pœna excommunicationis. Clerici omnes, etiam illi qui primà tantùm tonsurà insigniti sunt, ad divina officia celebranda superpelliceo induti ingrediantur, secus verò eis intra cancellos chori ingredi prohibeatur, nisi aliarum Ecclesiarum Cathedralium præbendati sint.

§. VI.

a Synod. de Quiroga const. 79. ad finem. lerè Conc. Mil. 4. tit. *Quæ pertinent ad sanc. Missæ sacrificium* y Sess. 14. c. 1. & Tarraccon. Conc. in cap. *Post const.* & in cap. *Quia per carem De consecr.* Guadix tit. 3. const. 2. & Mil. 1. p. 2 tit. *Communia. De rat. divinor. officiorum.* & Milan. 4 tit. *De benefic* §. 1 ad fin. & Compost. act. 2. c. 22. & Limense 3 act. 4. c. 11. Conc. Tarr. ubi supra, & Guadix. tit. 3 const. 2. & Compost. act 2. 2. 15 & Mil. 2. p. c. tit. *De offic. mag. chori, & carem.* & Mil. 1. tit. 2 decreto 18. & Gran. tit *De celebrat. Missar* n. 1 & 19 & 20 & *Syn.* de Quiroga const.

79. ζ Tex. in cap. *Sacerd. aliorumque cler. De consecr.* dist. 1. & tex. in c. 1 *De vita & honest. cler.* Mex 1. c 11. Tolet. act 3 c. 25. Compost. act. c. 21. & Gran. *De celebr. Miss.* n. 3 Prov. de Quiroga act. 3. decr. 19 y por Real cedula de 24 Septiemb de 1570. se manda practicar y guardar el dicho c. 25. de la action. tercera del Conc. Tolet Mex 1. c 11 Mil. 1. c. 2 tit *Commun. De rat. divin. offic.* verbo: *In choro.* & Synod. de Quiroga const. 88. & Limen. 3. act. 3. c. 27. ad finem.

§. VI.

Porrò juxta motum proprium felicis recordationis Pii Papę a V. prohibetur, ne persona aliqua Ecclesiastica, sive sæcularis, cujuscumque qualitatis, præeminentiæ, statûsve existat, quacumque de caussa eleemosynas per Ecclesiam quæritet, dum Missa solemnis, aut alia divina officia celebrantur, nec dum Missa privata peragitur, ab his qui eam audiunt eleemosynas hujusmodi petat inquietè & tumultuosè. Immo si qui eleemosynas hoc modo quęrunt, eos pręsidens in Ecclesiæ Cathedralis choro, & curatus in parochiali, ad portas Ecclesię petere compellat. Si verò per Ecclesiam eleemosynas peti, tempore ab hoc decreto prohibito, præsidens vel curatus hujusmodi patiantur; in singulas vices pro sua negligentia pondo quatuor persolvant in usus fabricæ Ecclesiæ.

§. VII.

Omnibus diebus Dominicis, & festis solennibus (etiam si sermo habeatur) in Missa solenni angelicus hymnus, symbolum, præfatio, & Dominica oratio cantabitur. Sin minus, præsidens in choro, qui sine sufficienti caussa id aliter fieri consenserit, & sacerdos, qui sine facultate aliquid horum negligenter omiserit, pondo unum fabricę Ecclesię singuli persolvant. Chorus autem si aliquid horum non cantaverit, Missæ distributiones amittat.

§. VIII.

Nullus Missam ante auroram, nec post meridiem (nisi ex privilegio sibi ad id concesso) celebret. Missæ verò, quas hispanicè *de Aguinaldo* vocant, antequam dies illuxerit, ne celebrentur.

§. IX.

Missis celebrandis in diebus colendis is ordo adhibeatur, ut pro populi commoditate plures simul Missæ non celebrentur, sed debito intervallo distribuantur.

§. X.

Ne, ut sacrosanctum Concilium Tridentinum b decernit, superstitioni locus aliquis detur, quæ ex ignorantia & quorumdam fidelium nimia facilitate irrepsit; præcipit hæc Synodus in virtute sanctæ obedientiæ, ut nullus sacerdos, sub pœna excommunicationis, eas Missas celebret, quas vocant Sancti Amatoris, Comitis, aut Sancti Vincentii, aliasve similes, quæ ab aliquibus celebrari petuntur cum certo candelarum numero, certisque in locis candelis hujusmodi collocatis, certis etiam modis, aut coloribus, existimantes, ob superstitiosas hujusmodi cæremonias se, quod volunt, impetraturos. Missas verò hujusmodi petentes moneant, qui sit, & à quo potissimum proveniat, sanctissimi hujus sacrificii tam pretiosus ac cœlestis fructus: eos quoque ritus & cæremonias Missis celebrandis adhibeant, quæ ab Ecclesia probatæ, ac frequenti & laudabili usu recepte sunt.

§. XI.

Itidem, quemadmodum à Tridentina, Synodo statutum est, nullus sacerdos in privatis ædibus, & omnino extra Ecclesiam & oratoria, quæ divino tantùm cultui dicata, & à locorum Episcopis visitata & approbata, cum facultate in scriptis, Missam celebret. Aliter sacerdos hujusmodi per mensem unum à divinis suspendatur: is verò, qui ei necessaria ad Missam celebrandam tribuerit, argenti marcam (ut dicunt) persolvat, cujus partes duæ ad usum ceræ sanctissimi Sacramenti, tertia vero accusatori tribuatur: ex nunc verò facultates omnes ad id quovis modo concessæ revocantur, Episcopique admonentur, ut deinceps cautè ipsi per se, & ad tempus limitatum eas concedant.

§. XII.

Nullus sacerdos c in die una duas celebret Missas, præterquam Nativitatis Domini, in qua tres tantùm Missę ab uno sacerdote celebrari possunt. Secunda tamen neutiquam celebretur, si in prima sacerdos ablutionem, aut aliquid aliud ob quod non sit jejunus, deglutiverit.

§. XIII.

Ob reverentiam, quę Eucharistiæ percipiendæ exhibenda est, præcipitur, ne ullus sacerdos ante Missæ celebrationem, aut quævis alia persona ante communionem, quicquam Tabaci, Picietive, aut similium, medicamenti causâ, per modum fumalis evaporationis, aut alio quovis modo percipiat. Sacerdotes quoque flexis genibus peccata sua confiteantur, antequam vestibus ad sacrum peragendum se induant, sub pœna pondo decem fabricæ, accusatori, & piis operibus ęquè applicandorum: quam etiam multam incurrant sacerdotes qui aliter quàm hoc decreto sancitū est, confessionē audierint. Sacerdotes etiam Missam celebraturi, non in altari, sed in sacristia, ut consuetum est, sacras vestes induant.

§. XIV.

Curati omnes, vicariive Indorum, qui de consensu Episcopi ad civitatē, ubi sedes Episcopalis residet, pervenerint, tenebuntur diebus solennibus Missę & Vesperis interesse in ipsa Cathedrali. Clerici verò cappellas obtinentes, Ecclesias quoque ubi illæ fundatæ sunt, adeant. Qui autem ex eo, quòd ad titulū patrimonii fuêre promoti, peculiaribus quibusdā Ecclesiis addicti sunt; ad Missę & Vesperarū officium eas adeant Ecclesias, quibus fuêre ascripti.

Epi-

a Pius V. const. 5. verb. *Paup.* fol. 904. in Bull. Apost. & est lex regia 16. tit. 11 lib. 1 recopil. Clarius in leg 26 nod. tit. & lib. versic *Muy decente.* Mex. 1. c. 21. §. 3 Mil. 1. p. tit. *De Eccl & earum cultu.* verb. *Ne mendice.* & Granat. tit. *De celebr. Missar.* n. 10. & Synod de Quiroga const. 83. Mex 1. c. 21. § 2. & Compost. act. 2. c 23 & Syn de Quiroga const 84 Vide Conc. adducta sup. tit *De relig & piis domib* § 1. Mexic. 1. c. 22. §. 2. & Guadix. tit 3. const 7. b Sess. 22 in principio Mex. 2. c. 22 & Guadix tit 3. const. 19. & Granat tit. *De cel Miss.* n 19. c Sess 21. in princip. Mex. 2. c. 25. & Guadix. tit. 3. const 8 & Milan 1 p. tit *Quæ pertinent ad celebr. Missa.* ver. *Nullus sacerdos* & Mil 4. *Quæ pertinent ad sanct. Missæ sacrif.* verbo *Epis.* & Synod. de Quiroga const. 82. & Prov ejusdem Quiroga act 3 decr. 41.

d Tex. in cap. *Nolite sanct. confess.* dict. 1 & in cap *Consuluit. De celebr. Missarum.* Guadix. tit. 3. const. 6. & Granat. tit *De celebr. Missar.* n. 14. & 15. Limen. 3 act 3. c. 24 Granat. tit. *De celebr Miss* n 27. Mex. 1 c 54 §. 2 & Guadix. tit. 3. const 12 21. & 31. Granat. tit. *De inst. & iure patr.* n. 6 & tit. *De celebr. Miss.* n 19. & Synod de Quiroga const. 54 & 93 & Prov. ejusdem Quiroga act. 3. & Limen. 3. act 3. c. 25.

Episcopi verò admonentur, ut in hoc decreto exsequendo suã operam collocent, cũ ad divini cultûs augmentum plurimũ valeat ejus observatio.

§. XV.

PArochiales Ecclesię omnes & monasteria cum Cathedrali concordent de tempore dandi signum sono campanæ ad salutationem angelicam, Missam, & Vesperas. Sabbatho autem sancto quum *Gloria in excelsis* cantatur, ante signum in Cathedrali datum campanas ne pulsent, ut in Concilio Lateranensi sub Leone X. jussum est.

§. XVI.

INde nascitur defunctis, aut illis, qui eleemosynas pro celebratione Missarum erogant, maximum detrimentum, & sacerdotibus ad victum egentibus maxima incommoditas; quòd aliqui sacerdotes eleemosynas pro celebratione Missarum sine delectu recipiunt, & majorem se Missarum numerum celebraturos promittunt, quàm ob temporis brevitatem celebrare possint. Cui malo remedium adhibere volens hæc Synodus, statuit, ut in unaquaque Cathedrali aut parochiali Ecclesia locorum, ubi Hispani commorantur, collector unus Missarum constituatur, sacerdos vitæ exemplo probatus, ac timens Deum, qui ab Episcopo deputetur; cujus officium sit, eleemosynam recipere Missarum omnium, quę ex testamentorum dispositione, aut alio quovis modo celebrari fient. Quam eleemosynam, sic inter sacerdotes Missas celebraturos distribuant, ut earum celebratio quamprimum fiat, & abusus hactenus introductus funditùs tollatur. Quod ut melius fiat, is ordo servetur.

§. XVII.

IMprimis nullus sacerdos, ex illis, qui in civitate aut oppido Hispanorum resident, ubi collector fuerit constitutus, recipiat, aut recipere possit pro Missis aliquibus celebrandis eleemosynam, nisi de consensu collectoris deputati, ad quem eos transmittet qui Missas celebrari petunt, antequam illis se Missas celebraturum promittat, aut eleemosynam illarum accipiat: aliter pœnam pondo sex incurrat, accusatori, & fabricæ Ecclesiæ æquè distribuendorum.

§. XVIII.

COllector duos habebit libros, in quorum uno Missas annotet, quæ vel ex testamentis, vel ex devotione petuntur celebrari cum officio, de quo celebrandæ sunt, loco etiam, die, mense, & anno. In altero verò Missas ad celebrandum inter presbyteros distributas describet cum nominibus sacerdotum: annotetque Missas jam celebratas, ita ut hujus rei Episcopo aut visitatori petenti rationem reddat. In distributione autem Missarum collector diligenter attẽdat onera cappellaniarũ, aliarumve rerum, quibus singuli sacerdotes satisfacere debent, eisque plures Missas ne committant, quàm quas possint commodè celebrare, suis priùs oneribus satisfacientes: in distributione verò hujusmodi eos aliis prȩferat, qui magis indigent, & magis assiduè Ecclesię cultũ frequentant.

§. XIX.

IN unaquaque Cathedrali, seu parochiali Ecclesia, ubi collector fuerit, arca una sit, duabus clavibus occlusa, quarum una penes collectorem sit, altera penes curatum Ecclesiæ antiquiorem, in qua arca eleemosyna ad Missarum celebrationem erogata asservabitur. Arca autem hujusmodi, nisi singulis quoque octo diebus, prȩsentibus ibidem collectore & curato, ne aperiatur, tuncque inde desumpta pecunia pro ratione Missarum eâ hebdomadâ celebratarum distribuetur. Nulli autem sacerdoti eleemosyna pro Missa anticipabitur.

§. XX.

PRæcipitur quoque omnibus illis, quibus incumbit efficere, ut Missę celebrentur, veluti, curatis, cappellanis, testamentorum exsecutoribus, œconomis confraternitatum aut congregationum, & ipsi collectori, ne Missas extra diœcesim in qua resident celebrari faciant, eòque eleemosynam transmittant, neque etiam in Hispaniam, sub pœna excommunicationis, nisi in aliquo speciali casu & valdè urgenti Episcopus ad id facultatem concesserit, in quo ejus conscientia valdè oneratur.

§. XXI.

PUblicæ & generales preces *d* decernuntur, ut omnipotentis Dei iram placemus, ab eoque in nostris tribulatioinibus remedium consequamur. Quare oportet in hujusmodi precibus & processionibus id omne effugere, quod divinam majestatem offendere, ejusque in nos iram provocare possit. Ideoque juxta motum proprium felicis recordationis Gregorii Papę XIII. statuit ac prȩcipit hæc Synodus, ut processiones eorum qui seipsos diverberant, & alię quæcumque in hebdomada majori fieri solitæ, aut faciendæ, noctu ne fiant, sed in luce diei; neque mulieres in his processionibus sese flagellantes permittantur, aut alię personę, eis accensis luminibus præeuntes. Si verò fœmina aliqua votum sic se flagellandi emiserit, ex nunc illud votum ita commutatur, ut privatim se flagello percutiat.

§. XXII.

IN processione itidem corporis Christi, ubi propter realem Christi Domini in secramento existentiam, major reverentia servanda est, nulla fœmina personata incedat, aut ita ut cognosci non possit, nec sic personata aut incognita, in fenestra, aut alibi publicè compareat, sub pœna excommunicationis majoris, quo ea reprimatur audacia, quâ ita perso-

c Conc. Trid. sess. 23. c. 16. *De reform.* Conc. Later. sub Leone X. sess. 11. Mex. 5. c. 28. & Guadix tit. 3. const. 12. & Milan. 1. p. 2. tit. com *De rat. div. offic.* verbo: *In urbib.* & Gran. tit *De offic. sac.* n. 9 & Limen. 3. act 4. c. 13 Pro hoc § 16. 17. 18. 19. & 20. loq. Granat. tit. *De benefic.* n 4. 5. 6. 7 & 8.

d Granat. tit. *De benefic.* n. 6. *e* Conc. Elib. c. 35. & Altisiodor. c. 5. & Cab. c. 19 & Mex. 1. c. 27. §. unico. Guadix. tit. 6. const. 19. & 47. & Milan. 1. p. 2. tit. *De process. & supplic.* idem Guadix. tit. 6. const. 20. idem Conc. Milan. 1 p. tit. *De Eccl. & earum cultu.* verb *Reli.* & Tol. act. 2. c. 20. & Comp. act. 3. c. 4 o. Synod. de Quiroga const 74. & Limen. 3. act. 3. c. 43. Facit tex. in Clem. unica. *De reliq. & ven. sanct.* Et Conc. Trid sess. 13. c. 5. in doct. *De sac. Euch.* & est lex reg. 3. tit. 15. lib. 8. recopil. & Limen. 3. act. 2. c. 23. verbo: *Fen.* hoc est, *Ventana.* & Conc. Milan. 4. tit. *De process.* verb. *Quod in multis.* Mex. 1. c 26 & Guadix. tit. 2. à const. 4 & Milan. 1. p. 2. tit. *Quæ pertinent ad bapt. adm.* & Granat. tit. *De Bapt.* & Synod. de Quiroga const. 12. 4. & 7. & Milan. 5. tit. *Quæ ad bapt. pertinent.*

personatæ, aut velatæ multa inhonestè proferentes indecenter incedunt. Judicibus verò Ecclesiasticis & secularibus injungitur, quatenus curent, ut in omnibus processionibus viri à fœminis separati procedant, ut multis ex hoc nascentibus incommodis occurratur.

LIBRI TERTII

TITULUS XVI.

De baptismo.

§. I.

SCriptura sacra valdè commendat, ut sancta sanctè tractentur, & ut sacra à profanis distinguantur. Quam ob caussam, cùm templa tamquam loca sancta & consecrata & deputata sint, ut in eis sacramenta conferantur; cùmque unicuique ad id sua parochia designata sit; hæc Synodus statuit & mandat, ut nemini liceat quemquam in privatis ædibus, eremitoriove, monasterio, aut Ecclesia, cujus non fuerit parochialis, baptizare. Qui verò secus fecerit, quàm hoc decreto constitutum est, ab officio & Beneficio per mensem unum suspensus sit.

§. II.

INterdicitur præterea, ne cappellę & fontes baptismales, sericis thalamis, aut auleis, aliove profano apparatu ornentur. Quòd si parochus, & sacrista id consenserint; viginti pondo multentur, fabricæ, & cerę, quę sanctissimo Eucharistiæ sacramento deservit, accusatori etiam æquè distribuendis.

§. III.

PArochi *f* & ministri, tam Indorum quàm Hispanorum, parvulos, nisi ob caussam ęgritudinis, ante nonum diem baptizari curent. Cùm verò extra Ecclesiam parvulum, ob casum necessitatis baptizari contigerit, is chrismate, aut oleo ne inungatur, donec eum in Ecclesia sistant, ibique cum reliquis ad baptismum pertinentibus solemnitatibus fiat, neque ultra quindecim dies differatur, nisi caussâ ęgritudinis urgente. Qui verò parvulos in privatis ædibus baptizatos intra prædictum tempus ad parochias ferri non curaverint; à divinis officiis vitentur, quousque ea adimpleant quæ hoc decreto præcipiuntur.

§. IV.

QUoniam adulti *g* priùs baptizari non debent, quàm in rebus Fidei Catholicæ sufficienter instruantur, ut titulo *De summa Trinitate, & fide Catholica* præmissum est; ideo ubi adultorum numerus reperitur, ut accuratiùs ii erudiri procurent, deque eorum sufficientia meliùs constare possit; duo solennes baptismi, juxta consuetudinem primitivæ Ecclesiæ, celebrentur, alter in Resurrectione Domini, alter verò in Pentecoste. Ante baptismum autem catechumeni examinentur, adhibitâ diligentiâ, ut eo intervallo temporis, quod est inter unum & alium baptismum, mysteria Fidei ediscant. Heri verò servorum, qui baptizandi sunt, eos mittere compellantur ad locum ab Episcopo deputatum, ut ibi documentis Christianæ Fidei imbuantur.

§. V.

INdorum *h* parochi, eis in baptismo antiqua nomina gentilitatis ne imponant, nec ex Testamento veteri desumpta, sed ex Sanctis novi Testamenti, quos summa devotione prosequendos proponant. Parochi verò omnes in eo quod ad compatres adhibendos spectat, ea observent, quæ titulo *De officio rectoris & plebani* statuta sunt.

LIBRI TERTII

TITULUS XVII.

De sanctissimo Eucharistiæ sacramento, & ejus custodia. *i*

§. I.

QUI attentè considerat quod de sacrosancto Eucharistiæ sacramento Catholica fides nos docet, in eo scilicet Christum verum Deum & hominem, verè, realiter, & substantialiter contineri; is facilè animadvertet, quo ornatu tabernaculum esse debeat, in quo sanctissimum Eucharistiæ sacramentum asservandum sit. Igitur ex Concilii *k* Tridentini decreto statuit hæc Synodus ac præcipit, ut in omnibus Cathedralibus & parochialibus Ecclesiis hujus Archiepiscopatus & provinciæ, ubi Eucharistia asservari debet, locus constituator, in quo tabernaculum bene ornatum, & clave occlusum, in quo lapis sacratus corporalibus coopertus sit, ibique custodia aurea & argentea collocetur, quæ intra se lineis corporalibus involutum sanctissimum Eucharistiæ sacramentum contineat & asservet, ad id præcipuè, ut ad infirmos Eucharistia deferatur, cùm hæc consuetudo in Ecclesia Catholica semper vigoerit. In custodia verò hujusmodi duæ formæ magnæ sint, quarum una ad infirmos ducatur, alia verò tabernaculo asservetur: & præterea parvulæ aliæ formę erunt, quibus infirmi, & hi qui bona valetudine consistunt, communicent. Ubicumque autem sanctissimum Eucharistiæ sacramentum asservabitur, lampas semper incensa colluceat.

§. II.

f Tex in Clem. unica *De baptism.* Conc Milan 5. tit. *Quæ ad baptism. pertinent.* versiculo: *Nec vero.* Vide Conc supra citata §. 1. *g* Guadix tit. 2. const. 6. *h* Guadix tit. 2. const 10. Conc. Mil. 4. 2. p. tit. *Quæ pertin ad sac bap.* versu. *Curet idem.* *i* Milan. 1. 2. p. tit. *Quæ pertinent ad sacr. sanct. Euch.* verbis *Episcop.* & Gran tit. *De sanct. Euch. sacram.* n. 2. & 3. Synod. de Quaroga const 9. & Milan. 4. 2 p tit. *Quæ ad sanct. Euch. sacra pert.* & 5. Milan. tit. *Quæ ad sanct. Euch. sacra pert.* *k* Sess. 23. cap. 6.

§. II.

Ut in quibus Ecclesiis & locis conveniens sit, Eucharistiam asservari constet, declarat hæc Synodus [k] posse in omnibus Hispanorum locis oppidisve asservari, dummodo oppidom à viginti habitetur vicinis. Poterit etiam asservari alibi, si Episcopo videbitur, quamvis locus à tot non habitetur vicinis, si ibi securè & decenter custodiri possit. Si tamen parochus à pago hujusmodi discesserit, Eucharistiam ibi asservatam sumat. Quoad oppida verò Indorum prudentiæ Episcoporum relinquitur, ut locum in quo possit securè & decenti ornatu Eucharistia custodiri, priùs respiciant, quàm ad id facultatem concedant.

§. III.

Attenta reverentia & devotione quibus colere & adorare sanctissimam Eucharistiã debemus; leges [l] regiæ sub certis pœnis statuunt, ut quum hoc sacramentum ab Ecclesia effertur, & per vias ducitur, sæculares homines, qui præsentes intersint, illud comitentur. Quare multò magis hæc Synodus Ecclasiasticis personis omnibus altaris cultui dicatis præcipit, [m] ut tempore quo Eucharistia ab Ecclesia ad infirmos ducitur, si ibi intersint, nisi divinis officiis celebrendis, aut confessionibus audiendis occupentur, ei in comitatu esse teneantur; itidemque illi, quibos in plateis, aut viis occurrerit, donec ad Ecclesiam reducatur, & in tabernaculo recondatur: quod si quisquam secus fecerit, cujuscumque dignitatis aut qualitatis existat, in singulas vices pondo octo persolvat, quæ æquis portionibus in accusatoris piorum operum, & cere sanctissimo sacramento deservientis usum erogentur. Ne verò qui divina officia in Ecclesia celebrant, hujus rei causâ distrahantur, jubetur ut dum Missa solennis peragitor, solùm in orgenti casu necessitatis viaticum ad infirmos deferatur, quo Missa peracta majori cum reverentia omnes sanctissimam Eucharistiam comitentur.

§. IV.

Cum cœlestis iste cibus nostrarum animarum fortitudo sit, præsertim in extremo vitæ certamine; nullatenus permitti debet, ut [n] quisquam sine tanto viatico ex hac vita discedat. Quare jus antiquum à felicis recordationis Pio Papa V. [o] suo proprio motu innovatum, & etiam lege regia susceptum decernitur ac præcipitur, ut omnibos fidelibus ad mortem damnatis, antè unum diem, quàm pœna mortis exsecutioni mandetur, hujus sanctissimi sacramenti viatico reficiaotur, ut eo roborati mortem ad suarum animarum salutem patienter ferant.

§. V.

Quamvis semper & ubique colere ac venerari sanctissimam Eucharistiam debeamus, præcipuè tamen ad id astringimur feriâ quintâ in Cœna Domini, quando ejus institutione tam singulare in Ecclesiam suam beneficium Dominus contulit. Quam ob caussam jubet hæc Synodos, ut omnes fideles, præsertim Ecclesiastici, eo die adsint tabernaculo, ubi sanctissimæ Eucharistiæ sacramentum repositum est, in commemorationem Domini sepolchri, idque quanta fieri possit reverentia & devotione præstent. Cavetur tamen ut aliquibus incommodis, quæ evenire possent, occurratur, ne in oppidis Indorum sepulchrum constituatur, ut in eo Eucharistia collocetur, nisi ubi peculiaribus de caussis ab Episcopo fuerit concessum.

§. VI.

Quia [p] in ipso institutionis die, Ecclesia sanctissimi corporis Christi sacramenti festum, ea exteriori lætitia, quâ oportet, celebrare non potest, cùm tota mortis Christi mysterio sit intenta; post sanctissime Trinitatis festum feriam quintam immediatè sequentem cum signo spiritualis lætitiæ, & exteriori apparatu celebrandum delegit. Quæ festivitas, ut cum omni devotionis affectu à populo Christiano celebretur, præcipit hæc Synodus, [q] ut eã lo festo sanctissime Trinitatis curati & prædicatores populo denuncient, eondemque moneant & exhortentur, quatenus toto animi conatu se præparent ad Eucharistiam in ipso festo, aut infra octavam percipiendam. Itemque ot in processione eã reverentiâ & animi attentione, & exteriori modestia procedant, quibus ante divinam majestatem in ipso sacramento verè præsentem & assistentem esse debent.

LIBRI TERTII

TITULUS XVIII.

De reliquiis & veneratione Sanctorum & templorum. [r]

§. I.

Omnis veneratio, quæ Sanctorum reliquiis, & imaginibus, sacrisque ædibus exhibetur, in Dei laudem & gloriam cedit, qui gloriosus & admirabilis in Sanctis suis apparet; totiusque sanctitatis est auctor: contra verò si hæc in honore non habeantur, aut qoolibet irreverentiæ genere profanè & superstitiosè tractentur, gravis in Deom offensa committitur. Oportet autem, ut Episcopi tam-

[k] Guadix tit. 3. const. 38 & Limæ. 3. act. 2. c. 23. Conc. Val. sub Archiep. D. Joanne de Ribera c. 16. citatum à Jac. Bleda in defensione Fidei contra Moriscos. tract. 2. consect. 6. fol. 597.
[l] Lex reg. 2 tit. 1. lib. 1. recopil. [m] Conc. Mil. 5. tit. *Quæ ad sanct. Euch. sacr. pert.* verbo; *At verò omnes.* [n] Argum. tex. in cap. *Quod in te. De pœnit. & remission.* & Glossa in Clem. 1. eodem tit. [o] Motus proprius Pii V. in leg. 9. tit. 1. lib. 1. recopil. & Milan. 3. oct. 1. c. 13. & Milan. 5. tit. *Quæ ad sanct. Euch. sacr. pert.* verb. *Rout.* cap. *Damn.* Mex. 2. c. 13. & Lim. 3. act. 2. c. 16. [p] Clem. Unica *De reliq. & ven. Sanct.* Conc. Trid. sess. 13. c. 5. & canon c. 6. [q] Ex dict. Clem. Unic. idcoque univer. *De reliquiis & ven. Sanct.* [r] De hoc tit. satis sic loquitur. Conc. Mil. 4. à tit. *De sacr. reliq.* cum tit. seqq. & Mil. 5. tit. *De indulg. & sacr. reliq.*

tamquam pastores gregi invigilent, veramque devotionem inter fideles propagare studeant, falsasque & vanas superstitiones penitùs ab eis explodant, ita ut glorificetur Deus in Sanctis suis. Quocirca ex decreto sacrosancti Concilii Tridentini *f*, ex constitutione felicis recordationis Pii Papæ, V. decernit hæc Synodus & mandat, ut *u* in Ecclesiis choreæ, saltationes, actiones, & profani cantus prohibeantur, etiam in die Nativitatis Domini, & in festo corporis Christi, & aliis similibus. Cum verò sacræ aliquæ historię actione referendę erunt, aliave sancta, & animę utilia, hymnive aliqui devoti canendi; hæc omnia per mensem antè ad Episcopum deferantur, ut ab eo examinentur & probentur. Qui verò sine Episcopi facultate & approbatione aliquid horum effecerint, & qui cum illis consenserint, pro modo culpæ graviter puniantur. Dum verò divina officia celebrantur, actiones, etiam ab Episcopo concessę, fieri prohibentur.

§. I I.

VEhementer itidem judicibus Ecclesiasticis commendatur, ut cum omni cura & severitate, quibus opus est, quorumdam reprimant audaciam, qui in Ecclesiis cum mulieribus, aut nutibus, aut liberè colloquuntur. Magistratus verò regios quantum potest hęc Synodus cohortatur, ut contra delinquentes hujusmodi, ea quæ regiis legibus *x* sunt disposita exsequantur, & Ecclesiæ ministris suum quoque auxilium conferant; quo si opus fuerit, hi ab Ecclesia ejiciantur, ne ab irreverentia hujusmodi minimè desistentes, suo exemplo aliis scandalo sint.

§. I I I.

ITidem præcipitur, ne cuiquam in posterum pernoctationes, aut nocturnæ vigiliæ, & epulæ in Ecclesia permittantur, sub pœna excommunicationis. Ecclesiastici verò consentientes graviter punientur. Sermones de Passione & Resurrectione ob incommoda quæ inde nascuntur, noctu ne habeantur.

§. I V.

IN Ecclesiis, aut in illarum cœmeteriis, congregationes, consultationes, contractusve rerum sæcularium, ludive aliqui, ne fiant. Iter agentes intra Ecclesias sese ad hospitium ne recipiant, neque dormiant: aliter sex pondo in usum fabricæ Ecclesiæ & accusatoris multentur, quam multam persolvant, tam qui in Ecclesiis dormierint, quàm qui consentientes fuerint. Hoc tamen decreto non prohibetur, ne tempore necessitatis ad templa confugiant, si ibi cum debita reverentia commorentur.

§. V.

IN cœmeteriis Ecclesiarum taurorum spectacula ne fiant, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, quam incurrant judices, aut Superiores, quorum jussu id fit: si verò communitas sit, Ecclesiastico subjaceat interdicto.

§. V I.

NE levitate animi, reliquias falsas pro veris Sanctorum reliquiis venerari contingat, decernit & jubet hæc Synodus, ut nemini liceat secum reliquias gestare, aut eas in loco publico venerandas proponere, nisi priùs ab Episcopo examinatæ, authenticæ comprobentur, ut titulo *De Episcoporum officio* præmissum est: consuetudo tamen, & pia devotio Agnos Dei deferendi, qui à Pontifice Romano benedicuntur, inter fideles conservetur, dummodo picturæ & illuminationes, sicut felicis recordationis Gregorii XIII., motu proprio constitutum est, eis non adhibeantur.

§. V I I.

QUia inter rudes viget abusus levis cujusdam credulitatis, quâ existimant, se certa verba scripta, aut certas orationes secum deferentes aut ad collum suspendentes igni & aqua minimè perituros, aut bona aliqua quę desiderant, obtenturos; sub pœna excommunicationis præcipitur, ut quicumque hęc secum gestaverint, vel alia similia, intra mensem post hujus decreti publicationem Episcopo tradant, eaque ipse consumat: deinceps verò nemo hæc secum habeat, sine examine & approbatione Ordinarii. Confessarii verò admonentur, ut à superstitiosæ vanitatis hujusmodi errore sibi confitentes peccata cavere hortentur.

§. V I I I.

PRobatæ & authenticæ reliquiæ in aliqua Ecclesia existentes, extra tabernaculum sanctissimi sacramenti Eucharistiæ, in loco decenti collocentur. Interim tamen, si locus hujusmodi non est deputatus, in aliqua parte ejusdem tabernaculi asserventur. Ut autem pia & laudabilis consuetudo sacras imagines venerandi in animis fidelium eum effectum operetur, ad quem illę institutæ sunt, populusque Sanctorum recolat memoriam, eosque veneretur, & ad eorum imitationem vitam moresque componat; maximè conveniens est, ut nihil in ima-

---

f Sess. 25. in decret. *De invoc. ven. & rel. sanct. & sac. imag.* *t* Motus proprius Pii V. *u* Tex. in c. 2. *De immun. Eccl.* lib. 6. Conc. Trid. sess. 22. in decret. *De observ. & evitan. &c.* Mex. 1. c. 26. Guadix tit. 4. const. 6. & Mil. 1. p. 1. tit. *De act. & repr. sacris.* & Compostel. act. 2. c. 9. & Tol. act. 2. c. 21. & Gran. tit. *De cel. Miss.* n. 3. & tit. *De reliq. & ven. sanct.* n. 4. & Synod. de Quiroga const. 70. & Prov. ejusdem act. 3. c. 38. Gran. tit. *De reliq. & ven. Sanct.* n. 6. *x* Lex 1. & 2. tit. 2. lib. 1. recopil. Conc. Ant. c. 5. & Trid. sess. 25. in decret. *De purg.* tit. *De invoc. ven. & reliq. SS.* ad finem. Mex. 1. c. 27. §. unico Guadix tit. 6. tit. 19. & 20. & Mil. 1. 2. p. tit. *De Ecclesiis & earum cultu.* verbo *Rect.* & Tolet. act. 2. c. 20. & Compostel. act. 3. c. 40. & Granat. tit. *De reliq. & vener. SS.* n. 5. & Synod. de Quiroga const. 74. & Lim. 3. act. 3. cap. 43. Lex reg. 1. tit. 2. lib. 1. recopil. Mex. 1. c. 29. & Mil. 1. p. 2. tit. *De Eccl. & earum cultu.* & Gran. tit. *De reliquiis & ven. SS.* n. 7. & Syn. de Quiroga const. 69. & Mil. 4. tit. *De profano usu à sacris locis tollendo.* Fundatur in Conc. Tridentino sess. 25. decr. *De indulg.* Mil. 1. p. 1. tit. *De Sanct. reliq. ven.* & Compostel. act. 2. c. 7. & Limen. 3. act. 4. c. 10. *y* Motus proprius Greg. XIII. in Bullar. Apost. Conc. Mil. 3. ver. *Sanct.* & 5. verbo: *Sanctissimi.* Granat. tit. *De reliquiis & ven. SS.* n. 2. & Comp. act. 2. c. 6. sess. 25. in princip. & in §. *Illud verò.* Mexic. 1. c. 34. & Compost. act. 2. decr. 5. Syn. de Quiroga const. 67. & 68. Mil. 1. p. 1. tit. *Quæ serv. sint in sacr. imag. effing.* & 4. tit. *De sacr. reliq.* & tit. *De ornatu, decore, & nitore sacr. loc.* verb. *Quibus in Eccl.* Conc. Limense 2. c. 53. & Conc. 1. Prov. Bonon. 4. p. tit. *De imag. sacr.* in Archiep. Bononiensi. Conc. Diœc. de Cadiz sub D. Garzia de Haro c. 14. & Diœc. de Astorga sub D. Petro de Roxas const. 14. cap. 9. & Diœc. de Burgos sub Archiep. D. Francisco Pacheco de Toledo lib. 3. tit. *De reli. ven. sanct.* cap. 8.

imaginibus profanum aut indecens appareat, quo possit devotio fidelium impediri. Eam ob caussam juxta Concilii Tridentini decretum prohibetur, ne posthac quisquam Hispanus, Indusve imagines ad usum alicujus Ecclesiæ hujus Archiepiscopatûs & provinciæ depingat, nisi priùs ab Episcopo, aut ab ejus officiali examinetur: aliter operarum, quas in his fabricandis & depingendis collocavit, stipendium amittat. Visitatoribus verò injungitur, ut quas repererint imagines, historias apocryphas exprimentes, aut indecentes, sculptas sive depictas, deleri, seu inde amoveri præcipiant, aliasque in eorum loco decentes substituant.

§. IX.

IMagines de cætero construendæ (si fieri possit) pictæ sint, si fingi debent ita ut sculpantur, ut eas vestibus ornare minimè opus sit; quæ verò hoc tempore jam exstant, proprias habeant vestes deputatas. Si verò aliqua persona sæcularis ad ornatum imagines vestimenta aliqua commodaverit, & his imago induta fuerit, eo ipso ad ejus cultum applicentur. Imagines autem quando vestibus, aut alio modo erunt ornandæ, ad effectum hujusmodi extra Ecclesias ne ferantur.

§. X.

OB reverentiam sanctissimæ Cruci, Sanctorumque imaginibus debitam, interdicitur ne in saccaro buccarove, aut aliis esculentis, nec in sepulchris, aut in ferramentis, quibus pecudes signantur, crucem, imaginesve Sanctorum, aut alias res sacras depingere liceat: aliter qui secus fecerit, à judicibus Ecclesiasticis corrigetur.

§. XI.

NUllus mercator, aliusve quisquam sacros lapides, calices, ornamenta sacra, aut benedicta, venalia habeat; seu benedici & consecrari faciat, ut divendat, sub pœna excommunicationis, ac præterea rei vendita hujusmodi, pretium fabricæ Ecclesiæ applicetur.

§. XII.

QUia omnes speciali devotione gloriosissimam Virginem Mariam universalem patronam & advocatam prosequi debemus, statuitur ac jubetur, ut in omnibus Ecclesiis [y] Cathedralibus hujus Archiepiscopatus & provinciæ antiphona *Salve regina* cum omni solennitate cantetur singulis Quadragesimæ diebus, usque ad feriam tertiam majoris hebdomadæ, necnon singulis sabbathis per annum cui assistet ad recitandam orationem canonicus pro tempore hebdomadarius, necnon cappellani, & cantores omnes intersint, iique cum hoc onere ad officia hujusmodi admitti debeant. Episcopis verò valdè commendatur, ut omni sollicitudine piam in sanctissimam Virginem devotionem hujusmodi augeri procurent, omnemque adhibeant diligentiam, ut pro celebrandis Missis de beata Maria in sabbathis, & pro antiphona *Salve regina*, ut præmissum est, solenniter decantanda, aliqua sit dotatio sive institutio.

§. XIII.

QUò verò in omnium fidelium memoria Domini nostri, ac redemptoris Jesu Christi Passio semper retineatur (aliis ab hanc caussam devotionibus & laudabilibus populi consuetudinibus minimè sublatis) hæc Synodus statuit ac mandat, ut singulis diebus horâ tertiâ pomeridianâ in omnibus Cathedralibus & parochialibus Ecclesiis, ad effectum hujusmodi, campana per tres interpolatos ictus pulsetur. Fidelesque hæc Synodus quantum potest in Domino exhortatur, ut hoc signo audito, pro sua quisque devotione, aliquas in memoriam Passionis Domini preces effundat. Quoties verò prædictâ horâ dato signo id effecerint, quadraginta dierum indulgentiam consequantur.

LIBRI TERTII

TITULUS XIX.

De immunitate Ecclesiarum & clericorum.

§. I.

SI Imperatorum & Regum temporalium palatia, eorumque famuli privilegiis & immunitatibus jure gaudent; quantò magis Ecclesias, & Ecclesiæ ministros immunes esse oportet, qui æterno Deo vivo & vero dicantur? Quare hæc Synodus decernit ac jubet, ut nemo, cujuscumque qualitatis existat, contra libertatem Ecclesiasticam leges condat, aut statuta decernat; nec obsideat, invadat, aut occupet Ecclesias, nec liberum earum ingressum & egressum impediat; nec ab Ecclesiis eos extrahant, qui eò confugerint, & hac immunitate gaudere possint; nec eos vinculis constringant, aut eis custodes adhibeant in Ecclesiis, vel cœmeteriis; nec ullo modo Ecclesiis vim inferant, vel earum portas confringentes, aut parietes dejicientes, admotisve scalis ad eas ascendentes. Quòd si secus fecerint, privatæ personæ pœnam excommunicationis ipso jure incurrant [z]. Communi-

[y] Vide Conc. citata supra, suadetur ex leg. 3. tit. 8 lib. 1. recopil. Conc. Mil. 3. ver. *Quod ceteroquin.* Mexic. 1. c. 36. & Synod. de Quiroga const. 16. Guadix tit. 3. const. 16 & Oron tit. *De celebrat. Missar.* c. 16 Synod. de Quiroga const. 42. & Lim. 3. act. 3 c. 27. & Conc. Mil. 3. verb. *Religiosis.* Ex Matthæi c. 27. & Luc. cap. 23. & const. ex Clem. PP. M. lib. 3. const. Apost. c. 16 ad finem. & lib 2. c 40. tom. 2. Conc. Mediol. 1. tit. 2. decr. 10 *De qua orat. verso. & de indulg. concessa à Gregorio XIII.* Vide Carol. Borromæum Arch. Med. in actibus suæ Ecclesiæ tom. 1 p. 7. 1. et Cæsar Baronius in Annal. Eccl. tom. 1. fol. 221. verso *In de anno.* & Navar. *De horis canon.* c. 18. n. 43. & Fr. Ant. de Aranda in lib. *Loores de san. Calv.* c. 30. f. 241. Durand. in *Rat. divin. offic.* lib 4. c. 5. n. 10. & Ioan. Steph. Durantus lib. 3 *De rit. Eccl. cath.* c. 10. f. 314. [z] Tex. in cap. *Inter alia. De imm. Eccl.* Conc. Trid. sess. 25 c. 20. *De reform.* Mexic 3. c. 30. Guadix tit. 4. const. 4. Milan. 2. 2. p. tit *De Eccl. & earum cultu.* verb. *Sicut Eccl.* & ead. p. 2. tit *Quæ pert. ad honor. & jurium Eccl. conser.* verb. *Omnes verò,* & 3 Milan. tit. *De Eccl. & earum supellect. & fructib.* & Granat tit. *De immunit. Eccl.* & Syn. de Quiroga const. 72.

munitates verò Ecclesiastico subjaceant interdicto, à quibus censuris non absolvantur, nisi post plenam satisfactionem damni Ecclesiis illati; dum verò Ecclesia obsessa tenebitur, cessatio à divinis fiat. Quòd si Episcopo videbitur, illi qui vim templis intulerint, pecuniariis pœnis fabricæ Ecclesiæ applicandis plectentur.

§. II.

NE verò quisquam, Ecclesiastica immunitate ad perpetranda nova delicta abutatur; mandat hæc Synodus, ut nemo ex his, qui ad Ecclesiam confugerint, extra eam egrediatur ad injuriam alicui irrogandam, aut aliud delictum committendum, neque suspectas mulieres in Ecclesia secum habeat, aut ludos exerceat, nec ad portas Ecclesiæ aut cœmeteriorum, lyram, aut alia musica instrumenta pulset. Cùm verò minister aliquis justitiæ per Ecclesiam aut proximum Ecclesiæ locum transierit, hi qui ad Ecclesias confugerunt, ab ejus conspectu se abscondant. Quòd si secus fecerint, ab Ecclesiarum hujusmodi locis expellantur, & in aliis ne recipiantur, nisi ex hujusmodi expulsione periculum aliquod eis proveniat.

§. III.

TUnc enim aliter corrigendi sunt, & vinculis intra Ecclesias coërcendi; si verò ii decretum hujusmodi violaverint, sacristæ aut qui Ecclesiarum curam gerunt, officialibus annuncient, ut quod fuerit opportunum provideant.

§. IV.

QUoniam verò æquum non est, ut delinquentes propriam habitationem Ecclesiam sibi constituant, ea negligenter præstantes, quibus tutus sit eis extra Ecclesias egressus; mandat hæc Synodus, ne [a] hi sine speciali Episcopi licentia, ultra novem dies in Ecclesia permittantur. Illi verò qui ad Ecclesiam se receperunt ne ad exsilium condemnati illud adimpleant, ab Ecclesiis ejiciantur, nisi grave aliquod periculum eis immineat, aut aliud valdè notabile, si ab Ecclesia expellantur.

§. V.

UT controversiæ inter secularem & Ecclesiasticam jurisdictionem de puniendis clericorum prima tonsura, aut quatuor minoribus initiatorum delictis vitentur; præcipit hæc Synodus, ut judices Ecclesiastici, quoad hoc Concilii Tridentini [b] decretum observent, ad cujus exsecutionem priusquam officialis, aut judex Ecclesiasticus in favorem alicujus clerici ex prædictis, inhibitorias literas concedat, inquirat, & examinet si titulum legitimum habet, aut si clericus ille est idem cum eo qui in titulo continetur. Hoc tamen intelligitur casu quo clericus hujusmodi à sæculari judice captus non detineatur: tunc enim ob periculum quod ex dilatione imminet, ejus petitio admittenda est, & juxta Juris dispositionem providendum, ut imprimis è sæculari carcere ad Ecclesiasticum transferatur, deinde verò ulteriùs procedetur.

§. VI.

QUando inhibitorias literas judici sæculari directas contigerit, cum debito honore judici hujusmodi intimentur. Judices verò Ecclesiastici curent diligenter, ne clericorum hujusmodi ad se transmissorum delicta impunita remaneant, nec à caussæ prosecutione desistant usque ad sententiam definitivam, ad idque parte contraria desistente, aut judice ex officio procedente, caussæ vices & voces fiscali tradantur: curentque ut is caussam usque ad conclusionem prosequatur. Si verò delictum grave fuerit, reos captos adhibitis fidejussoribus ne liberent, donec omnino caussa terminetur & definiatur; ac delinquentes hujusmodi pro gravitate delicti puniantur, ne eis clericalis status delinquendi licentiæ sit.

LIBRI TERTII

TITULUS XX.

Ne clerici vel monachi negotiis sæcularibus se immisceant. [c]

§. I.

QUoniam cupiditas malorum omnium radix, valdè hac nostra tempestate Ecclesiasticorum quorundam animos invasit; ideo ne in domo Dei, quæ domus orationis est, negotiationes exerceantur, hæc Synodus statuit ac præcipit omnibus hujus provinciæ Episcopis & clericis sacro ordine initiatis, cujuscumque dignitatis & conditionis existant, ut non solùm ab usurariis contractibus, & jure divino damnatis abstineant sese; sed etiam ab his, qui quamvis sæcularibus permittuntur, clericis ratione sui status à sacris Canonibus prohibentur. In cujus rei exsecutionem hæc edicuntur. Nemo negotiationes, aut mercaturas exerceat, aut alicujus procurator, negotiorumve gestor sit, aut alienarum mercium curam suscipiat, easque administret, vel earum pretium transmittat; aut alio quovis modo, in hujusmodi negotiationibus se immisceat. Quòd si aliqui hoc decretum violaverint; si Episcopi sint, ipso facto Ecclesiæ ingressu interdicantur, à quibus Provinciali Synodo hujus rei ratio petetur. Cæteri verò clerici, cujuscumque conditionis existant, præter pœnas à Jure statutas, quæ in suo robore & firmitate permanent, ipso facto pœnam excommunicationis majoris incurrant: & si semel id commiserint, ducentum minarum pondo multentur; si iterum, quatuor centum; si tertiò,

[a] Tex. in cap *Final. De immun. Eccl.* Mexic 1. c. 31. & Guadix tit. 4. const 4. in fine & Granat. tit. *De reliq. & ven Sanct.* n. 9. & Syn. de Quiroga const. 73. Mex. 1. c 31. §. 2. ad finem. & Guadix tit 4 const. 3. & Granat. tit. *De reliq & ven Sanct.* n. 9. in fine, & Synod. de Quiroga const. 73. [b] Sess. 23. c. 6. Mex. 1. c. 85. & Guadix tit. 2. const. 45. [c] Late vide jura in praxi canonica Ioan. Bernard. c. 50 Mex 1. c. 56 & Mexic. 2. c. 27. & 28. & Guadix tit 5 const. 6. & 7. & Mil. 1 p. 2. tit. *De negotiis sacular à clero fugien.* & Gran. tit. *Ne cler. vel monac.* & Syn de Quiroga const. 108. & Limen. 3. act. 3. c 4 & 5.

tertiò, sexcentum: ac præterea suppellectilem [d] & pecunias amittant, quibus negotiationes exercuerint, totumque id, quod ex contractibus prædictis provenerit, cujus tertia una pars hospitali domui Cathedralis Ecclesiæ applicetur, tertia verò pars altera justitiæ sumptibus erogetur, alia verò judici & accusatori æquè tribuatur. Qui verò per interpositam personam negotiabitur, aut ad negotiandum pecunias in societatem dederit, pœnis pecuniariis hoc decreto statutis multabitur; hoc tamen decreto, quæ clericis per Canones licent, prohibita non intelligantur.

§. II.

PRæcipitur item sub præmissis pœnis, ne ullus clericus Indorum curam gerens, in suis regionibus per se aut per interpositā personam contractus redimendi pisces, aut quod venatione capitur, gossipium, salem, mayzum, & alia hujusmodi, quæ in terris Indorū nascuntur, ut hæc iterum diveodat. Neque etiam negotiationis, seu lucri gratiâ Indos suæ jurisdictionis nere aut texere, aut alias artes hujusmodi exercere faciat; quo fiet ut Indi his molestiis non divexentur, & hi qui Indorum curam gerunt, liberiùs eorum vitia reprehendant, eosque commodiùs instruant.

§. III.

PRohibetur itidem omnibus sacro ordine initiatis, ne [e] per se, aut per interpositam personam, in toto aut in parte, Ecclesiasticos aut sæculares redditus locent, aut in se translationes similium redditum recipiant. Quòd si per interpositam personam secus fecerint, pondo centum minarum persolvant: si verò per se ipsos, pondo ducentum: quæ in piorum operum, & fabricæ Cathedralis Ecclesiæ, accusatorisque usus æquis partibus erogentur. Si verò his pœnis cautiores non fiant, gravioribus, juxta qualitatem delicti, punientur.

§. IV.

NUllus Beneficiatus, aut curatus Indorum, tam sæcularis quàm regularis, ex auctionibus [f] regiis, aut ex his, quibus à rege commendata sunt oppida in suo districtu, emat mayzum, gossipium, aut gossipinas telas, mel, & alia, quæ ejus parochiales io tributum dant, per se, neque per interpositam personam: aliter id omne amittant, quod inde exportaverint aut emerint, & in usum fabricæ Ecclesiæ districtus hujusmodi, accusatoris, & sumptuum justitiæ æquis partibus conferantur, ne si ministri Indorum hujusmodi contractibus implicentur (ut evenit aliquando) eorum ministerium in contemptum veniat.

§. V.

QUia verò multi curati & Beneficiati Indorum hanc curam suscipiunt, magis lucri cupiditate (ut videlicet Indi sua colant prędia, aut minas effodiant) quàm ut ipsi rudium Indorum animas instruant; hæc Synodus pręcipit, ut [g] nullus curatus Indorum, sive sęcularis sive regularis, possit intra suam jurisdictionem, nec intra decem leucas in ejus ambitu, prædia (etiamsi patrimonialia, aut Ecclesiæ fuerint) colere, si sint qui ea conducere velint. Quòd si conductores minimè reperiantur, ea ipsis colere liceat etiam per Indos, quos tamen ad id volentes tantùm adhibeant, debitamque eis operum & laboris mercedem persolvant, benigneque & comiter se gerant. Si secus fecerint, Episcopus curatos sæculares Beneficio privet, regulares autem à regimine Ecclesiæ amoveat, & voce activa & passiva perpetuò suspendat.

§. VI.

EAdem etiam obligatione teneri, declarat hæc Synodus ministros regulares, qui stipendium à majestate regia, vel ab his, quibus à rege commendata sunt oppida, recipiunt, unde de suis laboribus possent Indis satisfacere. Non tamen ex hoc intelligitur, Indis cantoribus, & aliis ad usum divini cultus necessariis, ministros debere stipendium aliquod persolvere.

LIBRI TERTII
TITULUS XXI.

De observatione jejuniorum. [h]

§. I.

INter pręcipuas Christianæ vitę exercitationes ea una est, quâ ut divinæ legis mandata omni solicitudine observemus, rebellatricis carnis motibus fręnos imponimus, eandemque spiritui subjugamus. Quam ob caussam sancta mater Ecclesia, quę à Spiritu sancto regitur & gubernatur, statutos dies instituit ad jejunium & abstinentiam, quo carnis appetitus maximè domatur, rationique subjicitur. Igitur, ut omnes Christi fideles hujus Archiepiscopatus & provinciæ, dies quibus ad jejunium tenentur, optimè intelligant; hæc Synodus tam Indis quàm Hispanis in hac provincia degentibus, respectivè sequentes dies ad jejunandum proponit.

Dies

[d] Limen. 3. c. 4. & 5. [e] Mex. 1. c. 10. § 2. & Guadix tit. 5. const. 6. & Granat. tit. *Ne cler. vel monac.* & Limen. 3. act. 3. c. 21. [f] Hoc est, *A monedar reales.* Limen. 3. act. 3. cap. 5. [g] Limen 3. act. 3. c. 5. [h] Mex. 1. c. 37. Mex 2. cap. 25. Guadix tit 6. const. 21. Milan. 1. p. 2. tit. *De Jejunio.* & Gran. *De observat. jejuniorum.* Synod. de Quiroga const. 99. Limen. 3. act. 3. c. 42. & Milan. 5. verb. *Omnis fateor.*

Dies, quibus jejunare tenentur omnes hujus Archiepiscopatus & provinciæ, utriusq; sexus fideles, Indis exceptis.

§. II.

IMprimis omnes dies Quadragesimæ, exceptis Dominicis diebus.

MENSE FEBRUARIO.

Vigilia Sancti Mathiæ Apostoli. 23.
anno verò bissexstili. 24.

JUNIO.

Vigilia nativitatis Sancti Joannis Baptistę. 23.
Vigilia Apostolorum Petri & Paulli. 28.

JULIO.

Vigilia Sancti Jacobi Apostoli. 24.

AUGUSTO.

Vigilia Sancti Laurentii. 9.
Vigilia Assumptionis Beate Marię Virginis. 14.
Vigilia Sancti Bartholomæi Apostoli. 23.

SEPTEMBRI.

Vigilia Sancti Matthæi Apostoli & Euangelistę. 20.

OCTOBRI.

Vigilia SS. Apostolorum Simonis & Judę. 27.
Vigilia Sanctorum omnium. 31.

NOVEMBRI.

Vigilia Sancti Andreæ Apostoli. 29.

DECEMBRI.

Vigilia Sancti Thomæ Apostoli. 20.
Vigilia Nativitatis Domini nostri Jesu Christi. 24.

Itidem tenentur ex consuetudine introducta jejunare in vigilia Pentecostes.

Ex præcepto quoque jejunare tenentur in diebus Quatuor Temporum, qui quidem dies duodecim sunt.

In hyeme feriâ quartâ immediatâ post festum S. Luciæ, cum feria sexta & sabbatho sequentibus.

In vere feriâ quartâ, sextâ, & sabbatho post Dominicam primam Quadragesimæ.

In æstate feriâ quartâ, sextâ, & sabbatho post Pentecosten.

In autumno feriâ quartâ, sextâ, & sabbatho post festum exaltationis sanctissimæ Crucis.

Dies, quibus Indi jejunare tenentur ex constitutione felicis recordationis Paulli Papæ III.

IMprimis, omnes sextæ feriæ Quadragesimæ, vigilia Nativitatis Domini nostri Jesu Christi, sabbathum majoris hebdomadæ.

§. III.

IN his omnibus diebus, tam Hispanis quàm Indis assignatis, omnes utriusque sexus fideles hujus provinciæ, vicesimo primo ætatis anno majores jejunare tenentur sub pœna peccati mortalis, unaque tantùm comestione, eaque in meridie, his diebus uti debent, illis exceptis, qui vel ægritudine, vel senectute, vel ex magno corporali labore, vel aliis justis impedimentis jejunio non obligantur. In jejunio autem servando nemo suam sententiam sequi debet, sed suum confessarium consulat, ejusque sententiæ adhæreat. Exhortatur tamen hæc Synodus omnes quinto decimo ætatis anno majores, & vicesimo primo minores, ut paullatim jejuniis assuescant, in aliquibusque diebus à cibis se abstineant, quò faciliùs cum tempus jejunandi ex præcepto occurrerit, jejunium observent. Monet quoque & hortatur omnes hujus provinciæ fideles, ut laudabilem consuetudinem jejunandi in vigiliis Beatæ Mariæ Virginis, & festi corporis Christi, itidemque à cibis carnalibus abstinendi in diebus Rogationum (quamvis ex precepto non teneantur) observent, conceditque hæc Synodus jejunantibus in his diebus quadraginta dierum indulgentiam pro singulo quoque die.

§. IV.

PRæcipit quoque hæc Synodus curatis omnibus sæcularibus & regularibus, ut id suis subditis annuncient.

§. V.

DEclarat præterea hęc Synodus abstinendum esse omnino in diebus jejunii quadragesimalibus, à lacte, ovis, caseo, butyro, aliisve cibis ex his conditis, nisi ad id Bulla aut privilegium concessum sit. Declarat etiam, in omnibus jejunii diebus, feriis sextis, & sabbathis per annum, & in Dominicis Quadragesimæ esum carnium esse prohibitum, nisi alicui de consilio medici corporalis, & de facultate Episcopi, aut ejus officialis in scriptis, esus carnium licitus sit. Hæc tamen facultas, examinatâ causâ, ad tempus limitatum, & gratis concedetur. In omnibus verò his diebus, quibus ab esu carnium abstinendum est, carnes publicè ne divendantur, nisi ad usum infirmorum, facultatem prædictam obtinentium.

§. VI.

MEdicis itidem jubetur, ne priùs cuiquam in diebus prohibitis edendi carnes facultatem dent, quàm prospexerint rei necessitatem, quæ si sufficiens non sit, facultas hujusmodi denegetur. In concedendis verò hujusmodi facultatibus, ne faciliores se erga divites, quàm erga pauperes præbeant; præsertim cum divites aliis possint uti alimentis sine detrimento salutis, quibus pauperes & miserabiles personæ ob inopiam uti non possunt.

LIBRI QUARTI

TITULUS I.

De sponsalibus & matrimoniis. k

§. I.

EX eo magna incommoda, & infelices eventus oriuntur, quòd matrimonia nec sincero animo, nec ad sacrorum Canonum præscriptum contrahantur. Quare Episcopi,

i Conc. Aut. 1. c. 29. refertur in c. Rogat. de consecr. dist. 1.

k Conc. Trid. sess. 24. c. 1. De reform. matrim.

ſcopi, & Eccleſiaſtici judices in exſecutione eorum, quæ de ſacro matrimonii ſacramento jure diſpoſita ſunt, omnem operam collocare debent. Quod maximè cupiens hæc Synodus, præcipit curatis omnibus, tam ſæcularibus quàm regularibus, ut [l] curent diligenter, ne aliqui ex ſibi ſubditis, priùs per verba de præſenti matrimonium contrahant, quàm peccata ſua confiteantur, quo ſe ad ſuſcipiendam gratiam præparent, quæ in hoc ſacramento confertur. Hoc enim, & ad vitam conjugalem cum omni pietate & tranquillitate degendam, & ad prolem educandam, ad cœlorumque patriam dirigendam convenientiſſimum principium erit. Præterea curati ſubditos doceant, tunc ſe matrimonii ſacramentum ſuſcipere, quum per verba de præſenti contrahunt.

§. I I.

DEcreto autem Tridentini [m] Concilii Synodus innixa hortatur, ut conjuges ante ſacerdotalem benedictionem in templo ſuſcipiendam, in eadem domo non cohabitent: ſtatuitque benedictionem à proprio parocho fieri, neque à quoquam, niſi ab ipſo parocho, vel ab Ordinario licentiam ad prædictam benedictionem faciendam, alii ſacerdoti concedi poſſe.

§. I I I.

UT multis malis, quæ ex clandeſtinis conjugiis ortum habuêre, medicinam afferret Univerſalis Tridentina [n] Synodus, clandeſtina hujuſmodi matrimonia irritavit, nullaque decrevit, ac formam, quâ matrimonia debent celebrari in hunc modum præſcripſit, videlicet: ut matrimonium, præſente parocho, vel alio ſacerdote, de ipſius parochi, vel Ordinarii licentia, & duobus vel tribus teſtibus, contrahatur. Quòd ſi aliqui ſecus contrahere attentabunt, hujuſmodi contractus eadem Synodus irritos & nullos decrevit. Hujus igitur Concilii auctoritatem ſequuta hæc Synodus, decernit ac jubet, ne quiſquam per verba de præſenti matrimonium contrahere attentet, niſi ad præſcriptum Concilii Tridentini [o]. Si qui verò ſecus fecerint; ultra pœnas à Jure ſtatutas, etiam excommunicationis pœna proponitur; contrahentes autem in triginta pondo condemnentur: ſinguli verò teſtes in quindecim, quæ in uſum Eccleſiæ cujus fuerint parochiales, erogentur. Parochus verò aut ſacerdos per menſem unum carcere incluſus teneatur.

§. I V.

EX decreto itidem Concilii Tridentini [p] ſtatuit ac præcipit hæc Synodus, ut antequam matrimonium contrahatur, ter in parochia, ſive parochiis contrahentium, tribus continuis diebus feſtis à proprio parocho inter Miſſarum ſolemnia publicè denuncietur, inter quos matrimonium ſit contrahendum, ab eodemque parocho ſubditi moneantur, ut ſi ad alicujus notitiam legitimum aliquod impedimentum pervenit, quo contrahentes impediantur, illud revelent. Denunciationes verò hujuſmodi nequaquam fieri ommittantur, niſi quando probabilis fuerit ſuſpicio, matrimonium malitioſè impediri poſſe, ſi tot præceſſerint denunciationes: tunc enim, vel una tantùm denunciatio fiat, vel ſaltem parocho, & duobus vel tribus teſtibus præſentibus matrimonium celebretur. Epiſcopis verò injungitur, ut ad id, non per quoslibet ſuos officiales, ſed ipſi per ſe, aut per ſuum generalem vicarium ex gravi cauſſa, facultatem concedant. Declarat autem hæc Synodus, in Indorum oppidis ſatis eſſe, ſi quando miniſter viſitaverit, tres hujuſmodi denunciationes ab eo fiant tribus diebus, etiam non feſtivis, dummodo eo tempore populus in Eccleſiam conveniat. Aliter enim matrimonia Indorum celebrari non poſſunt ſine magno impedimento doctrinæ Chriſtianæ, quâ Indi ſunt erudiendi.

§. V.

JUxta decretum Concilii Tridentini [q] prohibet hæc Synodus, ut nullus ſacerdos, ſecularis ſive regularis, etiamſi parochus ſit, alterius parochie ſponſis ſine Ordinarii, vel eorum parochi licentia, benedictionem nuptialem conferre audeat, quolibet privilegio aut conſuetudine non obſtantibus. Quòd ſi ſecus fecerit; ipſo jure tamdiu ſuſpenſus maneat, quamdiu ab Ordinario ejus parochi, qui matrimonio intereſſe debebat, ſeu à quo benedictio ſuſcipienda erat, abſolvatur.

§. V I.

PRæcipit quoque hæc Synodus ſecularibus & regularibus curatis, ut in benedictionibus nuptialibus Indorum naturaliũ arras benedicât, cum reliquis ceremoniis, quibus in benedictionibus nuptialibus Hiſpanorum uti ſolent. Pro hujuſmodi autem benedictionibus conferendis, quicquam prorſus ne accipiant, præterquam à ſponte dantibus, poſt præſtitam liberam benedictionem: aliter quicquid acceperint, reſtituere, etiam in foro conſcientiæ, teneantur, & præterea ſeverè punientur.

§. V I I.

NUllus parochus, aut ſacerdos ſæcularis, ſive regularis, quemquam per verba de præſenti matrimonio conjungat [r], qui non ſit ætatis legitimæ à Jure ſtatutæ, cujus ætatis per librum baptiſmi, aut per ſufficientem probationem conſtare debeat, nec ſponſalitiis ſimilium perſonarum, quę per verba de futuro fiunt, aſſiſtat niſi de Epiſcopi licentia. Si quis verò ſecus fecerit, Ordinarii arbitratu punietur.

§. V I I I.

VOlens Tridentinum, Concilium liberum conſenſum, qui ad matrimonii contractum requiritur, conſervari, præcipit ſub anathematis pœna, quæ ipſo facto incur-

[l] Milan. 2. p. 2. tit. *Quæ ad ſacram. matrim. pertin.* & Guadix tit. 2. à conſt. 57. & Granat. tit. *De ſponſal* & Synod. de Quiroga à conſt. 18. [m] Seſſ. 24. cap. 1. *De reform. matrim.* Guadix tit. 2. conſt 66. [n] Seſſ. 24 c. 1. *De reform. matrim.* [o] Dicta ſeſſ. 24. c. 2. ubi ſupra Mexic. 2. c 38. Guadix tit. 2. conſt 37. & Gran *De ſponſal.* n 1. & Synod. de Quiroga conſt 19 & Limen. 3 act 2 c. 34 [p] Seſſ. 24. c. 1. *De reform. matrimon* Limen 3 act. 4 c. 34 & Provinc. de Quiroga act 3. c. 48 & Conc Mu 5 tit. *Quæ ad matrim pertinent* [q] D. Seſſ. 24. c. 1. *De reform. matrim* [r] Seſſ. 24 c 9. *De reform matr.*

curratur, ne quisquam ullatenus cogatur, quominus liberè matrimonium contrahat: cujus auctoritatem sequuta hæc Synodus, cùm his in partibus multi ob suam propriam utilitatem Indos & servos invitos contrahere matrimonium compellant, ut suis operis utantur; statuit ac mandat, ne *f* ullus Hispanus Indum aut servum cogat ad matrimonium contrahendum, nec per vim eos impediat, ut liberè cum quibus libuerit matrimonium contrahant, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ. Idemque præcipitur * proceribus Indorum, eâ pœnâ statutâ, si secus fecerint, ut triginta diebus in carcere sint inclusi, ac prætcrea severè puniantur.

§. IX.

Itidem præcipitur, ut hi qui servos conjugatos possident, eos vendere possint, nec vendant in partibus adeò distantibus, ut probabile sit, eos cum uxoribus per longum tempus cohabitare non posse. Quod autem sit tempus longum reputandum, arbitrio Ordinarii censendum relinquitur.

§. X.

Ut verò corruptelæ inter hos * indigenas aliquando receptæ, non sine gravi matrimonii injuria occurratur, qua quum quis fœminam aliquam in uxorem ducere volebat, eam à suis parentibus emens, cum eaque multo tempore ante matrimonium cohabitans, sæpe innuptam dimittebat; decernit ac jubet hæc Synodus, ut Indorum parochi diligenter in suis districtibus de hoc delicto sciscitentur, ac Episcopum certionem faciant, ut tantum facinus puniatur, & funditùs, ut decet, exstirpetur.

§. XI.

Quorundam dolis ac fraudibus quas aliqui machinantur, ut binas nuptias contra indissolubile matrimonii vinculum exerceant, obviare volens hæc Synodus; præcipit, ut *ʃ* nullus ex his qui in facie Ecclesiæ matrimonium contraxerunt, eo quod ab altero conjuge absens sit, secundas nuptias contrahere audeat, nisi sufficienter probet ad præscriptum Juris alterius conjugis mortem. Quòd si quis secus attentaverit; pœna gravi pro qualitate personæ punietur.

§. XII.

Qui ex * Hispania, aut ex aliis partibus distantibus in hanc provinciam pervenerint, & secum fœminas duxerint uxorum nomine, nisi hujus rei authenticum testimonium exhibeant, ad illud deferendum, si Episcopo videbitur, terminus unius anni cum dimidio præfiniatur. Quòd si intra præfixum terminum, de matrimonio per testimonium, aut per sufficientem probationem non constiterit, ab Ordinario separentur; nec cohabitare permittantur.

§. XIII.

Si quando evenerit *x*, ut stante duorum infidelium matrimonio, alter conjugum ad Fidem conversus baptismum susceperit, altero vel ullo modo ad Catholicam fidem convertere se nolente, vel non sine blasphemia divini nominis, vel eum ut pertrahat ad mortale peccatum ei cohabitare volente: qui relinquitur, ad secunda, si voluerit, vota transibit. Sed si baptizatus sine detrimento Fidei, & legis divinæ, aut cum spe, quòd ad Catholicam Fidem convertatur, cum infideli cohabitaverit; fidelis alteri matrimonio ne se conjungat, sed cum infideli cohabitet. Si verò infidelis conversionem ad Fidem distulerit, per sex menses ambo cohabitent; quo elapso termino, Episcopus de hac re certior fiat, ut ipse decernat, an terminus prorogandus sit, an fideli concedenda facultas, ut alteri matrimonio se conjungat. Itidemque Episcopo annunciabitur quando aliquis matrimonium contrahere velit, qui alterum conjugem in locis infidelium reliquit, cui suæ infidelitatis tempore cohabitabat, ut Episcopus caussâ examinatâ, ei jungendi se alteri matrimonio facultatem, si sibi visum fuerit, concedat.

§. XIV.

Quos Deus *y* matrimonii vinculo conjunxit, non possunt, nec debent separari. Quare omnino reprobatum est maritum & uxorem dato libello separationis coram judicibus & notariis se ad invicem separare, existimantes se illius libelli virtute à vinculo matrimonii esse solutos. Iccircò statuit hæc Synodus, ut nullus Ecclesiasticus judex in libellis hujusmodi auctoritatem suam interpunat, sub pœna privationis officii; nullusque notarius eosdem conficiat aut subscribat. Quòd si secus fecerint, præter pœnas capite: *ζ Cū æterni tribunal*, statutas, ab officiis sint ipso facto privati, quadragintaque pondo minarum persolvant in usum fabricæ, pauperum, & accusatoris æquis partibus eroganda. Qui verò ob prædictas caussas non cohabitantes denuò matrimonium contrahere attentaverint, propter binas nuptias punientur.

§. XV.

Quoniam verò aliqui eo animo lites de divortio movent, easque minimè persequuntur, ut liberè in suis insordescant vitiis; quò diabolicæ eorum fraudi occurratur, statuit ac præcipit hæc Synodus, ut quandocumque lis de divortio mota fuerit, uxor statim in aliqua domo honesta constituatur. Casu verò, quo pars litem non prosequatur, fiscali detur facultas petendi, ut simul cohabitent. Quòd si sententia lata fuerit de divortio quoad torum, uxor in domo honesta ac minimè suspecta pro ratione suæ ætatis & conditionis collocetur, ne ulla in Deum committatur offensa: fiscalis verò, qui in hoc negligenter egerit, in pondo triginta condemnetur, &

f Mexic.1.c.72.§.unico. * Id est *Caziques*. * Hoc est *naturales*.
ʃ Mexic 1. c.40. Synodal. de Quiroga const. 11.
* Mexic.1.c.39.§.unico. *x* Text.in cap.*Quanto* & in c.*Gaudemus. De divortiis*. Limen.3:act 2.c.36. *y* Mexic.1.c.41.& Synod.de Quiroga const.34. *ζ* In cap.*Cum æterni. De sent & re judicata*.lib.6.

& juxta caussæ qualitatem, usque ad officii suspensionem, puniatur, si Episcopo videbitur.

LIBRI QUARTI

TITULUS II.

De cognatione spirituali, & aliis matrimonii impedimentis.

§. I.

Quoniam aliqui, Dei timore posthabito, intra gradus à Jure prohibitos, in quibus matrimonium invalidum est, contrahere præsumunt, unde consequitur, ut in peccato vitam ducant; eam ob caussam ex decreto Concilii Tridentini [a], interdicit hæc Synodus, ne quisquam intra hos gradus matrimoniū contrahere audeat, nec sacerdos ullus in aliquo hujusmodi contractu interveniat. Quòd si aliqui scienter intra gradus prohibitos, qui matrimonium dirimunt, contrahere attentaverint; præter pœnam excommunicationis, quam ipso facto incurrant, & alias pœnas à legibus Ecclesiasticis, & [b] regiis statutas, centum pondo persolvant. Sacerdos verò, qui hujus rei conscius, hujusmodi matrimonii contractibus interfit, si Beneficiatus fuerit, fructus seu redditus unius anni amittat: aut si Beneficiatus non fuerit, centum pondo multetur. Quæ omnis multa fabricæ Cathedralis Ecclesiæ sumptibus, justitiæ, accusatori, aut si is desit, judici, æquis partibus applicetur.

§. II.

Quo verò his evitandis accurata diligentia adhibeatur, hæc Synodus sacerdotibus exponit gradus prohibitos cognationis corporalis & spiritualis hos esse [c].

§. III.

Primus consanguinitas usque ad quartum gradum inclusivè. Secundus affinitas ex matrimonio contracta usque ad quartum gradum. Tertius affinitas ex fornicatione contracta usque ad secundum gradum inclusivè, prout est à Tridentino [d] Concilio dispositum. Quartus impedimentum publicæ honestatis, ubi sponsalia quacumque ratione non fuerunt valida, prorsus tollitur; ubi autem valida fuerunt, primum gradum non excedit.

§. IV.

Cognatio spiritualis in baptismo contrahitur inter baptizantem & baptizatum, & illius patrem & matrem, & inter compatrem, & commatrem baptizati, & inter illius patrem & matrem tantùm. Ex confirmatione verò contracta cognatio confirmantem, & confirmatum, illiusque patrem & matrem, ac tenentem non egreditur. Advertendum tamen est, in impedimentis hujusmodi felicis recordationis Pium Papam, V. suis propriis motibus declarâsse, in gradibus ante Concilium Tridentinum prohibitis, & postea ab eodem Concilio sublatis, tamquam matrimonium non impedientibus, non solùm intelligi post Concilium impedimentum esse sublatum iis, qui denuò ad illum gradum pervenerunt; sed etiam iis, qui ante Concilium eo gradu erant conjuncti, dummodo matrimonium, aut contractum sit, aut contrahendum post Tridentinum Concilium.

§. V.

Nefanda inter fratres & sorores primo gradu conjuncta matrimonia omni jure [f] prohibentur. Quare præcipitur, ut infideles hujus provinciæ, qui tempore suæ infidelitatis, in hoc gradu conjuncti erant matrimonio, cùm primùm baptismum susceperint, separentur, matrimoniumque hujusmodi irritum ac nullum decernatur.

LIBRI QUINTI

TITULUS I.

De visitationibus.

§. I.

Visitationum præcipuus scopus (ut sanctum Concilium Tridentinum [g] exponit) est, sanctam, orthodoxamque doctrinam, expulsis hæresibus, inducere, bonos mores tueri, pravos corrigere, populum cohortationibus & admonitionibus ad religionē, pacem, innocentiamque accendere: ad quod efficiendum, ultra ea, quæ locus, tempus, & occasio, visitatarumque personarum conditio, Deo ac Domino inspirante visitatorem docuerint, is ordo servabitur.

§. II.

Cum primùm ad locum, quem visitaturus est, visitator pervenerit, Ecclesiam adeat, ubi eum populus exspectat, ibique preces ad Deum effundet, ac deinde ipse, aut ejus loco alius, concionem habebit, quâ summatim visitationis scopum exponat. Præterea generale hujus Synodi decretum legi efficiet, populumque admonebit de obligatione, qua singuli tenentur denunciandi publica peccata, ut tale remedium adhibeatur, quo omnes in Deum offensæ funditùs tollantur [h].

§. III.

---

a Sess. 24. c. 5. *De reform. matrim.* Mex. 1. c. 43. § unico & Synodal. de Quiroga const. 30 Text in Clem. unica *De consang. & affinitate.* b Lex regia 3. tit. 18. partita 7 & lex 7 tit. final. l. 8. *Ordinam.* c V. de Covarrub. in 4. p. 2. c. 6. § 8. n. 2 & 3. Ex Synod. de Quiroga. const. 30. d Sess. 24. c. 4. *De reform. matrim.* Sess. 24. c. 3. *De reform.* Sess. 24. c. 2. *De reform. matrim.* e Motus prop. Pii V.

f Text. in cap. final. *De divortiis.* g Sess. 24. *De reform.* Mex. 1. c. 92 Gnadix. tit. 8 & Milan 1. p. 2 tit. *De visitatione.* & Tolet. act. 2. c. 2 & Granat. tit. *De visitat.* & Synod. de Quiroga a const. 116. Limen 3. act. 4. à c. 1. usque ad 3 item Conc. 4. Mil. tit. *De visitation.* h Vide Gran. & Syn. de Quiroga ubi supra.

§. III.

SAnctiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum, ſanctum chriſma, oleumque, ac baptiſmalem fontem, manuale etiam ſacramentorum, ac omnia Eccleſiæ ornamenta viſitabit, accurateque reſpiciet, an hæc decenter teneantur.

§. IV.

LIbellum præteritarum viſitationum requirat, ſciſciteturque an ſtatuta in prædictis viſitationibus executioni mandata ſint. Si verò aliqua adimplenda deſunt, compleri curet, reprehendatque ac corrigat eos, qui in his adimplendis negligenter ſe geſſerunt.

§. V.

QUoad bona verò Eccleſiæ inquirat imprimis, an inventarium, liberve ſit, ubi deſcripti ſint tituli poſſeſſionum quas Eccleſiæ obtinet, exploretque an aliqua Eccleſiæ bona alienata ſint, an ea quiſquam uſurpaverit, an verò aliqui ſumptus in ædificiis, aliiſve rebus facti ſint, qui eam ſummam excedant, quæ eſt ab hac Synodo conſtituta: aut ſi Eccleſia jus habet ad aliqua bona nondum ab Eccleſia recuperata. In quibus omnibus id adimpleri efficiet, quod titulo *De rebus Eccleſiæ conſervandis, alienandis, vel non*, juſſum eſt.

§. VI.

VIſitet quoque Eccleſias & eremitoria, videatque an aliqua ſuperflua ſint, aut non bene reſtaurata, & an ſine Epiſcopi licentia fabricata ſint, Epiſcopumque de hac re certiorem faciat, ut de convenienti remedio provideat. Præterea, juxta Concilii Tridentini [i] decretum, peculiari cura exquirat, & exploret attentè, an imagines indecenter teneantur; quaſque ſic repererit, deleri faciat, aliaſque in earum loco conſtitui jubeat, prout eſt titulo *De reliquiis & veneratione Sanctorum* diſpoſitum.

§. VII.

HOſpitalia etiam, eremitoria, confraternitates, & alia pia opera viſitet, diſpiciatque, an eorum inſtitutione & fundatione, Epiſcopique ordinationibus conſtituta obſerventur, idque provideat, quod ſibi conveniens videbitur, ut hæc opera conſerventur & augeantur. Miſſarum, & piorum operum, quæ ex teſtamento relicta ſunt, libellum petat, utque ea adimpleantur, quod eſt titulo *De teſtamentis* decretum, obſervet.

§. VIII.

COram parochis decreta hujus Synodi, quæ ad eorum officium ſpectant, legi faciat, & an obſerventur, diligenter exploret; ſpecialiter verò inquirat, an parochus libros habeat, ubi baptizatorum, confirmatorumve, aut eorum qui matrimonio conjuncti, & mortui ſunt, nomina deſcripta teneat. Si habet catechiſmum, directoriumque confeſſorum, librumque decretorum hujus Synodi. Si permittit à clericis peregrinis ſine licentia Miſſam celebrari. Si habet tabulam ſalariorum, juxta taxam ab Epiſcopo deſignatam. Quòd ſi quid repererit, quod non ſit executioni mandatum, diligenter adimpleri curet, exceſſuſque & negligentias corrigat.

§. IX.

DE vita & honeſtate clericorum privatim exquiret, ſi onera ſuorum officiorum obierint, & quæ his decretis juſſa ſunt adimpleverint. Aut ſi in aliqua delicta reinciderint, aut aliqua receperint, quæ à jure, aut ab hac Synodo eis prohibentur. Exquiret præterea, an clerici, vel ſæculares publica aliqua peccata, aut ſcandala committant, an aliqui ſint concubinarii, blaſphemi, ſuſceptores aleatorum, uſurarii, & aliis hujuſmodi vitiis implicati. In rebus autem occultis inquiſitionem in ſpeciali ne faciat, ex qua infamia oriri poſſit, ſed ut eſt à Jure communi diſpoſitum [k] inquirat.

§. X.

VIſitator omnia quæ animadverſione digna reperit, effecerit, aut providerit, dum exercuit viſitationem, in ſuo libro deſcribat. Cùm verò ad civitatem, ubi Epiſcopus reſidet, pervenerit, de his omnibus intra tres dies Epiſcopo rationem reddat.

§. XI.

UT verò liberiùs morum reformationem quæ viſitatoribus valdè commiſſa eſt, procuret, nihil quicquam viſitator ullatenus accipiet, quocumque modo ei offeratur, ornamentave, nec pro ratione petenda de hoſpitalibus, confraternitatibus, œconomiſve Eccleſiarum, aut aliis ſimilibus, niſi tantùm quæ ad victum & hoſpitium ſibi, & his qui eum comitantur (quorum parvus numerus eſſe debet) ab Epiſcopo dari conſtituta ſunt. Quòd ſi ſecus fecerit, pœnas incurrat à conſtitutione Concilii Lugdunenſis [l], quæ incipit: *Exigit*, ſtatutas, & reliquas, à Concilio Tridentino [m] impoſitas, ex cujus decreto decernitur, ut ſi viſitatores ratione viſitandi baptiſmales fontes aliquid acceperint, illud, in foro etiam conſcientiæ, reſtituere tenentur. Hoc tamen decreto non prohibetur, ne notarii & computatores quos ſecum duxerint, id exigere poſſint, quod ex taxa hujus Synodi eiſdem debetur, ratione actorum & ſcripturarum, rationumque, ſeu computorum in quibus ſe exercuerint.

§. XII.

QUamvis ex Jure, & ex decreto Concilii Tridentini [n], Eccleſiæ, & oppida, quæ viſitantur, Epiſcopis, aut eorum viſitatoribus, ratione procurationis, ſibi, & his, qui in ejus comitatu ſunt, congrua victualia ſuppeditare debeant, & in hoc etiam Archiepiſcopatu & provincia conſuetum ſit, *Tavernes* (bajulos ſcilicet homines) jumentave, ſine ulla mercede tribuere, ut ex uno oppido

i Seſſ. 25. in princip. tit. *De invocat. & ſacris imaginibus*. k Text. in cap. *Qualiter & quando*, & 2. *De accuſ.* & in cap. *Licet Heli*. *De Simonia*. Vide Conc. citatum ſuprà §. 1. l Text. in cap. *Exigit*, *De cenſib.* lib. 6. m Seſſ. 24. c. 3. *De reform.* Tolet. act. 2. c. 7. & Limen. 3. act. 4. n Seſſ. 24. c. 3. *De reform.*

do in aliud, quæ ad hoc necessaria sunt, exportentur, nihilominus hæc Synodus statoit ac præcipit, ut posthac Episcopi, sive eorum visitatores, cùm visitaverint, justam mercedem bajulis hujusmodi, aut aliis Indis, pro se, & jumentis quæ ad hoc adhibuerint, persolvant, pro distantia quę est ioter unum & alterum oppidum, & terræ consuetudioe attenta, ita ut omnes intelligant vitari id omne, quo subditi vexari aut molestari videantur, ac præterea ea solùm visitatores proponere, quæ animarum saluti maximè coveniunt.

§. XIII.

NE Indi, visitationum occasione à * proceribus molestentur, statuitur ac jubetur, ut visitatores in scriptis annotatum suis nominibus relinquant quicquid pro suis, & eorum, qui eos comitantur victualibus, sumptûs fecerint, quo possit œconomus, si sæcularis fuerit, regiis magistratibus, si ab eisdem petatur, rationem reddere; aliter pro modo culpę graviter puniatur.

LIBRI QUINTI
TITULUS II.

De calumniatoribus. *

§. I.

GRavissima injuria tribunalibus irrogatur, quæ Deus in Ecclesia sua pro administranda justitia constituit, dum his nonnulli ad suas vindictas & flagitia abutentes, doło malo innocentes criminantur. Coi malo remedium afferre volens hęc Synodus, præcipit, ut si aliquis articulos dederit, aut calumniosam accusationem, per se vel interpositam personam, contra aliquem clericum obtulerit; in casibus, quibus juxta Juris dispositionem calumniosa talis accusatio reputabitur, iisdem pœnis criminator plectatur, quibus puniendus esset accusatus, vel denunciatus, si contra eum probaretur. Ac præterea in omnibus expensis & damnis condemnetur, quæ accusato vel de nuociato inde provenerint, & in pondo quinquaginta, quorum medietas ei qui calumniam passus est, tribuatur.

§. II.

SI quis accusaverit, aut denunciaverit, sive clericus sit, sive sęcularis, & injuriam suam non fuerit prosequutus; ab eo articuli ne admittantur, nec accusatiu pro sua recipiatur, sed fiscali tradetur, qui ad ejus prosecutionem tenebitur, in his casibus, & eo modo, quo titulo *De officio procuratoris fiscalis* continetur, & non aliter. Ultra ea tamen, quæ ibidem disposita sunt, sæcularis clericum fideijussorem ad id præbeat, qui sęcularis si in probatione defecerit; expensas, & pœnam prædictam se soluturum promittat, aliter ejus accusatio nequaquam admittatur.

§. III.

QUamvis is, qui calumniosè fuerit accusatus, calumniatorem non accusaverit, possint judices (si casus id postulat, eisque videatur) contra calumniosum criminatorem ex officio procedere, eumque pro merito culpæ condemnare.

§. IV.

QUoniam verò sępè Indi nomine communitatis, aut particularium, articulos contra nonnullos clericos dare solent; decernitur ac jubetur, ut attento quod cum Indis decretum de fideijussoribus exhibendis, & pœnis supra nominatis, in rigore exsequendum non est, fiscalis caossam suscipiat, eamque prosequatur, etiam si Indi ab ea desistant, ita ut fiscalis ac jure eorum se protectorem ostendat, eâ tamen conditione statuta, ut Indis desistentibus hujusmodi prosecutio, nec fieri, nec inchoari, nec inchoata deferi à fiscali possit; nisi priùs sententia & consensus Episcopi pręcesserit, cujus paternæ prudentiæ hæc Synodus relinquit, ut quid hac in re magis ad Dei honorem & indigenarum protectionem, excessuumque coërcitiuuem conveniat, attentè consideret.

LIBRI QUINTI
TITULUS III.

De simonia. *

§. I.

ETsi ab ipso renascentis Ecclesię initio, semper simoniæ vitium abominabile & exsecrabile fuerit, ac sacris Canonibus prohibitum, gravibusque pœnis puoitum; tamen ea fuit hominum malitia, ut diversis fraudibus & fallaciis sua simoniaca pacta occultare & palliare procurent. Quod malum in hunc Archiepiscopatum & provinciam adeò grassatum est (tam ad pręsentationes quæ in his partibus fiunt, obtinendas, quàm ad eas in curia Catholicæ majestatis procurandas) ut conveniens remedium & opportunum sibi afferri postulet. De quo providere volens hęc Synodus, præcipit, ne *p* quisquam Ecclesiasticus, sive sęcularis, cujuscumque dignitatis conditionisve existat, pacta conventionesve faciat, aut pecunias promittat, aliave, strenarom nomine, si præbenda obtineator, aut mercedis prætextu, pro solicitudine, aut ad obtinendum favorem quorumcumque aulicorum, sulicitatorumve, aut

* Curaques, y Tequitlatos. *o* Oe hoc tit. Granat. tit. *De calumn.* n. a. a. & 3. quo refot. Conc Mex. 1. io c. 79. lex. reg. 4. tit. 17. lib 8 recopil. *o* Mil. z. p. z 111. *Qua pertin. ad coll. Beneficior. vari. Ve omnia* & Gran tit *De simon* 4. & 4. *p* Text. 10 cap. *Nobis fuit. De simonia*, & in extrav. 1. *De simo. excomm inter communes* confirmata per Greg XIII. in Bul. cujus titulus est. *De datis & promissis*, quam ad lit. refert, & eleg legit Navarrus in tract. *De datis & promissis*. Text. in extrav. 1. *De simon. inter communes*.

aut procuratorum, seu aliarum personarum eis propinquarum, qui præsentationes hujusmodi conferre debent, nec scripturas nomine debitorum aliis de caussis contractorum concedat, aut alios concedere faciat, quibus eos, qui se obligaverint, indemnes servaturum promittat, ratione ejus summæ, quam persolverint, nec aliter quovis modo de similibus paciscatur per se, nec per interpositam personam. Quos omnes hęc Synodus simoniacos declarat: & qui hęc commiserit, pœnas à Jure statutas, & à felicis recordationis Pio Papa q V. motu proprio confirmatas incurrere decernit; quę quidem pœnæ hę sunt: videlicet ipso jure privatos esse Beneficio, aut prębenda hac ratione ab eis obtenta, ac prę terea inhabiles reddi ad alia quęcumque Beneficia obtinenda, necnon ad restitutionem fructuum omnium, atque redditum ab eis receptorum teneri. Itidem ipso facto incurrunt excommunicationem majorem, à qua, nisi in articulo mortis, ab alio quàm à summo Pontifice absolvi non possint.

§. II.

DEclarat præterea hæc Synodus, hos qui præsentationem obtinent per illicita hujusmodi media impetratam, non fore admittendos ad similia Beneficia, sive prębendas quas obtinuerint. Hęc Synodus admonet, eisdemque pœnas à felicis recordationis Pio Papa V. innovatas, notas facit, eorumque conscientias graviter onerat, quatenus animadvertant, teneri se ad resignandum Beneficia, & fructus malè perceptos restituendum: necnon eosdem exhortatur, ut ab hoc nequissimo vitę statu resipiscant, ad illudque acerrimum ac tremendum Dei judicium mentis oculos convertant.

§. III.

EPiscopis verò, quo omnis simoniæ cesset occasio, monet hæc Synodus, ut r familiaribus suis, ratione officiorum quæ exercent, certam mercedem constituant, ne illi hoc subsidio destituti, Beneficia Ecclesiastica, tamquam suæ operæ & laboris pretium præcipuè sibi proponant. Fraudari tamen Ecclesias non vult hęc Synodus probatorum hominum ministerio, si qui sunt in Episcoporum familia, quibus ob suam doctrinam & pietatem utiliter Beneficia sive præbendę conferri possunt f. Qua in re Episcopis vehementer commendatur, ut familiarium merita & doctrinam examinent, ita ut bene meriti non graventur, si eis familiares Episcoporum pręferantur. Cùm in Ecclesiarum damnum, & tertiæ personæ incommodum familiaribus satisfaciendum non sit. Quando sacros lapides, calicesve, aut ornamenta benedicta, vas aureum aut argenteum, quod intus Sanctorum reliquias contineat, vendi contigerit; pręcipitur, ut ratione consecrationis, benedictionisve, aut reliquiarum, nihil quicquam pretii exigatur, nec majori pretio hęc divendantur, quàm eo, quo materia aut opus æstimabitur, sub pœnis contra simoniacos statutis.

§. IV.

QUI Beneficia, seu parochias, multis & ambitiosis precibus, donis, promissionibus, favoribusve ad Episcoporum gubernatores aut examinatores allatis petierint, pro illa vice reddantur inhabiles ad tale Beneficium seu prębendam obtinendam, in quo eorum conscientias respectivè hæc Synodus valdè onerat.

LIBRI QUINTI
TITULUS IV.
✝ *De hæreticis.*

§. I.

PErpendens hæc Synodus quàm grave peccatum sit, eos à fide Catholica deficere, qui divina favente misericordia è tenebris idololatriæ & gentilitatis ad lucem Euangelii eruti, fidem Christianam in sacro baptismate professi sunt; quæ à Fide defectio, in his præsertim gravior culpa est, qui aliorum duces & magistri cùm sint, eos pervertunt, & à veri Dei cultu ad idola adoranda & dæmones colendos seducunt: graviter molesteque ferens, & eam, quæ nostræ Fidei irrogatur, injuriam, & tot animarum jacturam; necnon intimis visceribus capiens, * nativis Indis, tamquam novellis in Ecclesia plantis, ut in Fide roborentur, afferre r medium. Attendens præterea nimiam Episcoporum indulgentiam, quę paterna pietate Canonum rigorem temperantes, hactenus blanditiis potiùs quàm severitate, ad viam salutis trahendos Indos existimarunt; non solùm Indis utilem fuisse, immo eis occasionem præbuisse, ut projecta quadam audacia ad suos errores & antiquas superstitiones (quod plerisque in partibus hujus provincię experientia docet) redirent. Timens denique quàm grave damnum conversioni & conservationi Indorum in fide Christiana proveniret, si hęc pœnis impositis non reprimeretur audacia; statuit ac precipit Prelatis omnibus hujus provinciæ, ut diligentissimè inquirant ac sciscitentur de hujusmodi idololatris, præsertim dogmatistis, & errores inter alios disseminantibus. Quòd si postquam eos piè monuerint & corripuerint, nihilominus in suis perseverare erroribus comperiantur; rigidè contra eos procedant, easque pœnas applicent, quas magis convenire judicaverint, & ad horum emendationem, & ad aliorum remedium. Paternæ autem Episcoporum providentię hæc Synodus committit arbitrium qualitatis pœnarum, monens eos, ne pœnas pecuniarias imponant, quæ nec gravitati delicti, nec Indorum paupertati respondent, sed eos corporalibus pœnis coërceant, quibus solùm eorum saluti consultum videatur. Necnon vehementer Episcopis eorum cura commendatur, cùm in die tre-

q Motus prop. Pii V. r Milan. 1. ubi suprà. f Concil. Tridenti. sess. 24. c. 18. De reform. cum motu proprio Pii V. * Naturales Indios.

tremendi judicii, de animabus sibi commissis, omnipotenti Deo rationem sint reddituri.

LIBRI QUINTI TITULUS V.

De usuris.

§. I.

QUI volunt divites fieri, ait Apostolus, incidunt in tentationem & in laqueũ diaboli, & desideria multa, & nociva, quę mergunt homines in interitum & perditionem. Hinc est, quòd multi his Indiarum partibus appulêre insatiabili * quoad divitiarum siti & cupiditate excæcati, qui facilè se his contractibus implicant, unde majus lucrum reportari posse sperant, nihil curantes justi ne an injusti contractus illi sint. Quo fit, ut cõstitutionis vinculo, non sine magno animarũ periculo obligentur, ob nimiam difficultatem, qua aliena quę retinent bona, veris eorũ dominis restituant. Quare hæc Synodus ardenti salutis animarum, quarum cura Episcopis commissa est, desiderio flagrans, à virisque prudentiâ & experientiâ probatis intelligens, tricas varias, variasque fraudes lucri cupiditate in his partibus inventas, quibus injustitia, quæ dolo malo in proximum exercetur, occultari ac palliari possit; quantum valet, omnes hujus provincię fideles in Domino exhortatur, ut rationem quam Deo in die tremendo judicii reddituri sunt, certamque animarum suarum damnationem, si injustè aliena bona usurpant, ob oculos ponentes, viros doctrinâ & vitâ probatos consulant, eisque modum, quem in negotiando & contrahendo tenent, aperiant, atque eos solùm contractus exerceant ad securitatem conscientiæ, quos Jurisperiti hujusmodi licitos probaverint. Sed ne posthac injusti contractus sub justorum specie lateant, ac de eis ignorantia præsumatur; hęc Synodus quid de aliquibus contractibus, quorum frequentior est in hac provincia usus, ac de quibus permultæ difficultates propositæ occurrunt, juxta Juris dispositionem, faciendum sit, exponit atque declarat. Aliorum verò contractuum discussionem ad Directorium confessorum, ab ea probatum, refert, ut tam confessarii quàm pœnitentes, in his omnibus dirigantur.

§. II.

QUIA † is contractus in hac provincia frequens est, vendendi, scilicet, aut credendi argentum ad certum tempus, ut æstimato juxta legem ** regni pretio, sexaginta tominorum pro unaquaque argenti marca, venditi, aut crediti, argenti pretium in moneta regalium præfinito tempore solvatur. Hæc Synodus illegitimum tunc esse contractum hujusmodi declarat, quando argentum valorem à lege constitutum non attingit, scilicet denariorum undecim, & granorum quatuor. Quia ad dilatam solutionem, argentum minoris valoris, eodem pretio vendere quo argentum pretiosius & valorem à lege æstimatum pertingens divenditur, contractus illegitimus est, & usurarius. Majori enim pretio in eo argentum venditur, ratione dilatæ solutionis, quàm à lege præscribitur, & pecuniâ numeratâ vendi potest. Hoc igitur genus contrahendi Synodus damnat, illicitumque, & usurarium decernit, idemque tale judicari & reputari mandat. Reos verò, & in sic contrahendo delinquentes, Ecclesiastici judices corrigant, omnique Juris rigore puniant, in eosque, & in eorum bona, pœnas omnes exsequantur, quas contra usurarios & fœneratores statutas invenerint. A confessariis verò minimè absolvantur, nisi post plenè factam restitutionem eorum, quæ ex illicito & usurario contractu perceperunt & acquisierunt, ab hujus generis contractu omnino abstineant.

§. III.

ALiquando × verò argentum undecim denariorum & quatuor granorum valorem attingens, in pecunia numerata justo legis pretio vendi non potest, dilata verò solutione justæ legis pretio venditur. Cujus contractus justitiam, vel injustitiam perpendens hęc Synodus, ex varietate circumstantiarum, aliorumque plurium, posse variari, quo fit, ut de eo certa definitio dari non possit: volensque fideles hujus provincię ad rectam justitiam dirigere, & conscientiæ detrimenta ac proximi damna vitare; statuit ac jubet, ut tam in contractibus hujus generis factis, quàm in his, qui in posterum fient, ante omnia contrahentes consulere debeant, & consulant viros vitâ & scientiâ, conscientiaque probatos, Theologos, aut Jurisperitos, quibus circumstantias, motiones, & caussas contractuum hujusmodi aperiant, eorumque sententiam & consilium sequantur, ut de contractûs hujusmodi justitia tuti in conscientia sint. Quod si secus fecerint, valdè eorum conscientiæ ab hac Synodo onerantur.

§. IV.

POrrò, quia etiam huic Synodo renunciatum est, ob pecunię penuriam, & urgentem necessitatem, permultos, præsertim eo tempore quo classis in Hispaniam proficiscitur, mutuò pecunias non invenientes, ut suis creditoribus satisfaciant, solere ad id permutationes facere, merces ad dilatam solutionem ementes, quas in pecunia numerata minori pretio divendunt: sępeque nullis mercibus intervenientibus, quę re ipsa emptioni aut venditioni subjiciantur, fictè conveniunt, & contrahunt, ad certum terminum solvere se obligantes summum

---

* *Coacervandarum.* † Primus casus. ** Text. in leg. reg. 5. tit. 21. lib 5 & lex 1.2. tit. 24. lib 5 recopil. *Quando este decreto se ordenò, no se avia asentado el ensayo de la plata, como lo està ahora por orden de su Magestad.* × Secundus casus.

mum pretium, quo falsò præsupponitur merces emptas fuisse, cùm re vera in pecunia numerata aliqoam tantummodo summam recipiant, & ad certum tempus majorem summam reddituros, obligatione se devinciant. Qui quidem contractus, sive merces fingantur intervenire & vendi, cùm nec interveniant nec divendantur; sive argentum sit, quod emi confingitur juxta pretium legis, viliusque vendi ratione numeratæ pecuniæ; ab hac Synodo declaratur illicitus & usurarius, quia in eo minor summa pecuniæ mutuò datur, cum obligatione reddendi majorem. Reliquæ verò conventiones, in quibus, ut dictum est, vera emptio vel venditio non intervenit, fraudulentæ, & solùm ad palliandas usuras inventæ decernuntur. Quare hæc Synodus præcipit, ut qui contractibus hujusmodi se implicaverint, & * proxenistæ, qoi in eis intervenerint, pœnis contra usuratios statutis puniantur. Judices autem Ecclesiastici diligentissimè inquirant de hujusmodi delinquentibus, ut rei tam perniciosæ, & quæ sic palliata & velata facilè committitur, remedium adhibeatur.

§. V.

PRæterea, quoniam permulti homines illicitum esse intelligentes vendere aliquid ad dilatam solutionem majori pretio, quàm in pecunia numerata in venditione mercium, pretium, quod summum appellatur, rationæ dilatæ solutionis ad aliquod tempus excedendo, qui contractus usurarius est, ut illum committant, varios quærunt colores & fallacias, purpuram, cacaum, & similes alias merces majori pretio ad dilatam solutionem divendentes, quàm pecuniâ numeratâ æstimantur, & fortasse majori quo eas ad dilatâ solutionẽ crediderunt; iccircò hæc Synodus juxta Juris præscriptum decernit ac declarat, in his & aliis mercibus, in quibus divendendis multi sese exercent, easque nulla necessitate compulsi pecuniâ numeratâ divendunt, unde verum pretium, quo in pecunia numerata æstimantur, liquidò constare potest usuram committi ab illo, qui eas ad dilatam solutionem majori pretio vendiderit, quàm summo, & eo, quo in pecunia numerata venduntur. Necnon caussa non obstante, qua se communiter excusant, eo quòd nullum pretium in pecunia numerata constitutum sit, delinquentes hæc Synodus puniri mandat pœnis contra usurarios impositis. Itidemque fiat cum illis, qui ad dilatam solutionem magnam quantitatem cacaï, alteriusve generis mercium collectivè majori pretio vendunt, quàm in pecunia numerata collectæ in unum merces hujusmodi divenduntur. Hoc enim est justum pretium istiusmodi mercium, non autem illud, quod si minutatim divenderentur, pro eis reperiretur. Pretium siquidem mercium, quæ minutè divenduntur, ob laborem, periculum, & industriam, majus est quàm earum, quæ collectim emuntur. Quapropter sic contrahentes, hac exsecutione non obstante, eâdem pœnâ plectendi sunt quâ illi, qui cariùs ob dilatam solutionem, quàm pecuniâ numeratâ merces extrudunt.

§. VI.

QUoniam verò casus alii permulti, qui in his partibus passim inter negotiandum occurrunt, quique specialem circumstantiarum indagiuem requirunt, ut probentur vel condemnentur, huic Synodo propositi sunt; eos ad Directorium & examen confessariorum refert. Idque negotii confessoribus datur, ut Directorio Synodi hujus auctoritate probato, in discussione istorum casuum utantur.

LIBRI QUINTI
TITULUS VI.

De sortilegis [a].

§. I.

MAgna in Deum verum committitur offensa, in quo totios nostræ miseriæ consistit remedium, quique omnipotens est, & summè sapiens, si sortilegi, malefici, ariolive consuluntur, ab eisque futuri inquiruntur eventus. Quæ res acerrimè in sacra Scriptura reprehenditur, & divina lege prohibetur. Eam ob caussam hæc Synodus interdicit, ne quisquam, cujuscumque conditionis existat, auguriis, sortibusve utatur, circolis, aut incantationibus, ad futuros rerum eventus prænoscendos: nec cuiquam philtra, aut veneficia * propinet, ut ad amorem vel odium incitetur; aliterque qui secus fecerint, flagellabuutur, mitraque capiti impositâ in publicæ ignominiæ signo punientur; aut juxta qualitatem delinquentium pœnâ pecuniariâ plectentur, ita ut Episcopi arbitrio gravitati culpæ pœna respondeat.

§. II.

NEmo [b] etiam sortilegos, veneficos, incantatoresve hujusmodi adeat, ut eorum maleficiis seu veneficiis utatur; aliter solennem aget pœnitentiam die festivo dum Missa conventualis in sua parochia celebrator, ubi detecto capite, sine pallio, & nudis pedibus, fune præcinctus, candelamque incensam in manibus tenens, stet, ibique publicè sententia in eum lata legatur, & præterea, si Hispanus fuerit, duas argenti marcas persolvat, fabricæ Ecclesiæ, accusatori, & piis operibus applicandas. Poterunt tamen judices cum illis misericorditer agentes pœnas hujusmodi moderari, qui sponte sua, sine cujusquam accusatore ad eos confugerint, delictum à se commissum accusantes, necnon in eodem casu pro qualitate personæ, corporalem pœnam in aliam commutare poterunt.

§. III.

---

* *Corredores* o *Proxenetæ*. [a] Mex. 1. c 5. Guadix tit. 5. const. 20. & tit. 6. const 44. Milan. 1. p 2. tit. *De magicis artibus*. & Gran. tit. *De sort* n. 9. * *Bebedizos*. [b] Milan. 1. & Granat. ubi supra.

§. III.

Nemo [a] itidem in posterum eorum officium exerceat, qui per verba, aut per benedictiones mederi morbis dicuntur, Hispanicè *saludadores*, *ensalmadores*, *ò santiguadores* nuncupati, nec preces, aut orationes poblicè, in plateis, & io Ecclesiis recitet; nisi priùs ab Episcopo examinatus facultatem obtineat; aliter juxta Juris formam pooietur, ut permultæ superstitiones exterminentur, quę ab hujusmodi hominum genere in his exercendis permisceri solent.

LIBRI QUINTI
TITULUS VII.

De maledicis.

§. I.

Ut corruptela, quâ in Dei offensam multi inaniter jurant, funditùs tollatur, maximè oportet, ut Ecclesiastici viri vitam suam quoad hoc emendent, mores reforment, bonumque vitæ exemplum aliis præbeant. Quare clericis omnibus hojus provinciæ hæc Synodus mandat, ut [b] habitâ Dei ac Domini nostri, ejusque Sanctorum nomini reverentiâ, in vanum & absque necessitate ne jureot: immo quos sic jurare audieriot, ipsi moneant & exhortentur, quatenus juramentis abstineant. Quòd si clericus aliquis jurare consueverit absqoe necessitate, ut dictum est, arbitrio Episcopi puniatur.

§. II.

Grave admodum est, & severo supplicio dignum, ut ii qui Dei honori & cultui addicti sunt, in illud perditionis barathrum prolabantur, ut in divinam majestatem, ejusque Sanctos furiosè passim blasphement. Quare cùm sacris Canonibus, & regiis legibus [c] in sæcolares blasphemantes, graves pœnæ institutæ sint, æquiùs multo erit, ut contra Ecclesiasticos blasphemos pœnę itidē decernantur. Itaque hæc Synodus statuit ac pręcipit, ut [d] si aliquis clericus tantum scelus commiserit, severè his pœnis puniatur, quæ in Concilio Lateranensi sub Leone X. constitutione quæ incipit: *Statuimus*; statutæ sunt, & à felicis recordatioois Pio Papa [e] V. in speciali sua constitutione innovatæ: eæ autem sunt quæ sequuntur.

§. III.

Clerici Deum & Dominum nostrum blasphemaotes, si Beoeficiati sint, & hoc delicto convicti, pro prima & secunda vice, Beneficiorom fructibus unius anni multentur; pro tertia verò, ipso facto suspensi sint, & Beneficiis privati, ac præterea tamdiu io exsilium relegentur, quamdiu Episcopo videbitur. Si verò Beneficiati non sint, & hoc scelus primò admiserint, pecuniaria aut corporali pœoa Episcopi arbitrio punientur: si secundò, carcere includentur: si tertiò, degradentur, & in triremes coojiciantur.

§. IV.

Si verò in Sanctos blasphemaverint, pœna arbitrio Episcopi relinquitur, pro qualitate blasphemiæ & circumstantiarum.

LIBRI QUINTI
TITULUS VIII.

De injuriis & damno dato.

§. I.

Ne ita [f] rerum ordo perturbetur, ut ab illis injuriæ irrogentur, qui deberent innocentes & miserabiles personas tueri atque defendere, cùm experientiâ comprobatum sit, ex bellis & irruptionibus quæ in regiones iofidelium fiunt, gravissima damna oriri; statuit ac pręcipit hæc Synodus, ne ollus clericus in hujusmodi irruptionibus milites comitetur sine expressa Episcopi facoltate, sub pœna excommunicationis majoris latæ sententiæ, ac præterea arbitrio Ordinarii aliis pœnis puoiatur. Idemque observari à religiosis monet, cùm tanti ponderis negotium sit. Si sæcularis clericum percusserit, aut io eum manus violentas injecerit, præter excommunicationis sententiam, à Canone: [g] *Si quis suadente*; inflictam, & satisfactionem quam parti facere debet, triginta pondo multetur, in sumptus justitiæ, fabricę Cathedralis Ecclesiæ, & hospitalis usus, æquis partibus erogandis. Quòd si clericus suam injuriam non accusaverit; id fiscalis efficiat, ob injuriam libertati Ecclesiasticę illatam. Si verò clericus sęcularem percusserit, in eum Episcopus juxta modum culpæ arbitratu suo animadvertat. Coi hæc Synodus vehementer commendat, ut eo supplicio delinquentem hujusmodi afficiat, ex quo populus intelligat, dignas suis excessûs pœnas ab hujusmodi reis dari.

§. II.

Nihil magis [h] eorum curæ à Deo commissum esse, Episcopi & Gubernatores harum provinciarum & regnorum existimare deberent, quàm ut Indos recèns in Fide natos, intimo animi affectu, visceribusque paternis protegerent atque defenderent, corporalibus & spiritualibus eorum commodis consulentes. Iodorum enim innata mansuetudo, summissio, & assiduus labor, quibus Hispanorum

[a] Gradix tit const. 23 & Gronat tit. *De fortil* n 2. [b] Max. 1. c 49 & Mila 1. 2. p. tit. *De blasphem* [c] Lex reg. 1. 2. & 7. tit. 17. lib 8. recopil. [d] Conc. Lateranen. sub Leone X. tomo 5. Concil generat. [e] Motus proprius Pii V. § *Ad abolendam*. Milan. 1. p. 1. tit. *De blasphem* & Synod de Quiroga const. 107.

[f] Conc. Lim 3. act. 2. c. 7. [g] Text. in cap *Si quis suadente* 17. q. 4. Gronat. tit. *De injuriis*. n. 1. & 2. [h] Limen. 2. c 120. & 3. act. 1. c. 3. Text in cap. 1. cum tribus seqq. 87. d. & in cap. *Administ.* 23. q. 5. facit text. in authentico: *Vt differentes Iudi*. §. final. coll. 9.

rum utilitati deserviunt, cujuscumque efferatæ gentis animos inducerent, ut eorum potiùs defensionē susciperent, & miseriis compaterentur, quàm ut eos molestiis, injuriis, violentiisque illatis, quibus quotidie ab omni hominum genere diu vexantur, afficerent. Quod perpendens hæc Synodus, dolensque vehementer in his pietatem & humanitatem non esse, in quibus maxima esse deberet; quantum potest in Domino cohortatur Gubernatores & Magistratus regios hujus provinciæ, ut cum miserabilibus Indis piè benigneque agant, ministrorum suorum, & eorum, à quibus Indi molestiis & gravaminibus afficiuntur, insolentiam reprimant, ut ab his Indi non servi, sed liberi existimentur. Quoniam verò ad hujus Synodi notitiam varia gravaminum genera pervenerunt, quibus Indi tam in bonis, quàm in propriis personis afficiuntur; hæc declarantur & apponuntur in Directorio confessorum ab hac Synodo approbato, eademque nota fiunt tam Magistratibus, ut in posterum emendentur, & viros doctos consulant, ab eisque de restitutione & satisfactione ob damna hactenus illata Indis in foro conscientiæ facienda, sciscitentur; quàm confessariis, ut quos contumaces invenerint, seque emendare nolentes, nec satisfactionem, ut decet, facere, minimè absolvant, observantes ea quæ de damnis & molestiis Indis illatis, Directorium hujusmodi docet. In quibus omnibus adimplendis hæc Synodus conscientias onerat, prævaricatoribusque hujusmodi iram omnipotentis Dei in die tremendi judicii minatur.

LIBRI QUINTI
TITULUS IX.

De pœnis. k

§. I.

POENÆ ad coërcendas culpas legibus statutæ sunt. Ideoque personis, de quibus leges loquuntur, accommodari debent. Quare hæc Synodus paupertate & pusillanimitate Indorum attenta, juxta id, quod per regiam majestatem statutum est, præcipit ne Indis pœnæ pecuniariæ ob quodcumque delictum imponantur, nec pecuniariis pœnis his decretis Indi comprehendi intelligantur. Quòd si in casu aliquo judici videretur pœnam hujusmodi, omni alia ad excessus sui remedium alicui convenientiorem esse, eam ne imponat sine Episcopi facultate, & cum maximo moderamine, Ecclesiæque, cujus Indus parochialis est, tantummodo, & non alteri multa hujusmodi applicetur: sin minus, judex tantundem fabricæ ejus Ecclesiæ persolvat, cui pœna erat applicanda.

§. II.

QUando l Episcopus, aut alius judex, in pœnam delicti clericum in aliqua parte distributionum quotidianarum condemnaverit; ne hujusmodi condemnatio frustratoria sit, præcipitur, ut alii præbendati delinquenti remittere non possint, nec ei condonare quod ratione sententiæ contra eum latæ amisit, ut titulo *De Beneficiatis, & eorum officio* habetur.

§. III.

POrrò declaratur & exponitur, ut quandocumque in decretis hujus Concilii de curatis sæcularibus & regularibus mentio fit, & pœna aliqua imponitur, eam tantummodo incurrere sæculares curati intelligantur. Nam curati regulares ex decreto Concilii Tridentini m, cujus exsecutio valdè Episcopis commendatur, corrigi debent.

LIBRI QUINTI
TITULUS X.

De concubinatu, & pœnis concubinariorum, & lenonum. n

§. I.

GRave eorum scelus est, qui cum scandalo populi publicè in concubinatu vivunt: gravissimum verò eorum, qui cùm conjuncti sint matrimonio, sacramento injuriam irrogantes, fidemque violantes quam conjuges invicem servare debent, in hoc nequissimo vitio versantur. Eamque ob caussam sacrosanctum Tridentinum o Concilium severè contra hos procedendum jussit. In cujus exsecutionem statuit ac mandat hæc Synodus, ut judices Ecclesiastici diligentissimè inquirant, an aliqui publicè in hoc statu vivant, contra eosque pœnas à Jure statutas p exsequantur, eosdem aggravantes ratione contumaciæ, reincidentiæ, & gravitatis culpæ, & reorum, ita ut à pessimo hujusmodi statu desistant, & à periculo animarum, in quo sunt constituti, recedant. Quòd si fœmina q, quæ in hoc statu vivit, conjugata sit, & postquam ter fuerit admonita, non obedierit; graviter pro ratione culpæ puniatur, ab eoque oppido aut diœcesi, si Episcopo visum fuerit, invocato ad id (si opus fuerit) brachio seculari, ut est à Concilio Tridentino r dispositum. Quòd si ii qui in concubinatu degunt, ambo soluti sint, ultra pœnas à Jure statutas, aliis, arbitratu Episcopi, coërceantur.

§. II.

PRæcipitur quoque, ut s si aliquis in concubinatu cum consanguinea intra quartum gradum, aut cum infideli versetur, pœnam excommunicationis latæ sententiæ incurrat,

i Tex. in extravag. 2. *De Judæis* Ioannis 22. & in Extr. comm. latè de multis prærogat. & privileg. concessis neophytis & noviter ad fidem conversis. Est cons. 29. Paulli III. Bulla Paulli PP. III. lata Romæ nonis Iunii 1537. & vide Iosephum de Acosta lib. 3. *De procuranda Indorum salute*. cap. 17. Conc. Limense 2. c. 124. 123. & 125. & 118. k Mex. 1. c. 91. §. 1. & Lim. 3 act. 4. c. 7. l Tolet. act. 3. c. 20. m Sess. 25. c. 11. de regular. n Mex. 1. c. 43. & Guadix tit. 5. const. 19. & 20. o Sess. 24. c. 8. p Lex reg. 1. 2. 3. & 5. tit. *De los amancebados*. lib. recopilat. q Mex. 1. c. 81. r Sess. 24. c. 8. s Mex. 1. c. 43. Iuxta tex. in cap. *Cùm secundum leges*, *De hæreticis*. lib. 6. & lex 7. tit. 20. lib. 8. recopil.

currat, & ab Episcopo pro qualitate delicti puniatur.

§. III.

Declaratur quoque [t] non solum illum qui in eadem domo cum concubina cohabitaverit, pœnâ in concubinarios statutâ comprehendi, sed etiam quemcumque in peccato hujusmodi constitutum, si delictum juxta formam Juris probari possit, in quo Episcopi & Ecclesiastici judices omni Christiana prudentia se gerant, prout rei ratio postulat.

§. IV.

Diligenter cavendum est, ut à populo Christiano, tamquam à messe zizania, lenonum & lenarum pestis exstirpetur, qui tamquam laquei quidam diaboli hominum animas illaqueant in interitum. Iccircò jubetur, ut [u] si quisquam in hoc perniciosо delicto fuerit primò deprehensus, publicam pœnitentiam faciat, & in scala ad portam Ecclesiæ mitrâ in ignominiam capiti impositâ, tamdiu quamdiu Episcopo videbitur, stet: si secundò, publicè verberibus percutiatur, mitramque in signum publicæ ignominiæ gestet, Episcopique arbitratu in exsilium mittatur.

§. V.

Perpendens hæc Synodus gravius, turpius, & perniciosius esse, tam in Ecclesiasticis, quàm in sæcularibus, incontinentiæ vitium, cupiensque ut ii non solùm ab omni vitæ inhonestate abhorreant, sed ab omni periculo & suspicione impudicitiæ alieni, eam quæ decet, continentiam ac vitæ integritatem revocentur; ex decreto Concilii Tridentini [x] statuit ac præcipit, ne [y] ullus clericus sacro ordine initiatus, cujuscumque qualitatis exsistat, in domo, aut extra domum, concubinam tenere audeat, nec similium mulierum domos frequentet, aut cum ipsis consuetudinem habeat. Quòd si aliqui primò à Superioribus moniti, ab his nõ abstinuerint; si Beneficia Ecclesiastica obtinent, fructuum & proventuum Beneficiorum suorum tertia parte ipso facto privati fint: qui fructus fabricæ Ecclesiæ, aut alii pio loco, arbitratu Episcopi, applicentur. Si verò secundò admoniti, in eodem delicto, vel cum eadem, vel cum alia fœmina perseverantes, adhuc non paruerint; non tantùm fructus & obventiones suorum Beneficiorum amittant, qui prædictis locis applicentur, sed etiam à Beneficiorum ipsorum administratione (quoad Ordinarius etiam, uti Sedis Apostolicæ delegatus, arbitrabitur) suspendantur. Quòd si ita suspensi, nihilominus eas non expellant, aut cum iis etiam versentur; tunc Beneficiis, aut officiis, & pensionibus quibuscumque, honoribus, & dignitatibus Ecclesiasticis perpetuò priventur, atque inhabiles ac indigni his & quibuscumque in posterum reddantur, donec post manifestam vitæ emendationem ab eorum Superioribus cum iis ex caussa fuerit dispensandum. Sed si postquam eas semel dimiserint, intermissum consortium repetere [z] aut alias hujusmodi scandalosas mulieres sibi adjungere ausi fuerint; præter prædictas pœnas, excommunicationis gladio plectantur. Nec quævis appellatio aut exemptio hujus decreti exsecutionem impediat aut suspendat. Nomine verò Beneficiorum, de quibus decretum hoc mentionem facit, quamcumque Indorum administrationem à clericis obtentam comprehendi hæc Synodus declarat.

§. VI.

Clerici verò hoc peccato delinquentes, qui Beneficia Ecclesiastica, aut pensionem non habent, juxta delicti & contumaciæ perseverantiam & qualitatem, ab ipso Episcopo carceris pœnâ, suspensione ab ordine, ac inhabilitate ad Beneficia obtinenda, aliisve modis, juxta sacros Canones, puniantur.

§. VII.

Quoniam verò aliqui cum mulieribus conjugatis in concubinatu versantur, ut liberiùs in suo nefario scelere perseverent, existimantes contra se minimè procedendum, ne similium fœminarum adulterium in apertum proferatur; hæc Synodus statuit ac præcipit, ut quando maritus ejus quæ in concubinatu cum clerico versatur, conscius delicti fuerit, ad punitionem delicti, sicut in aliis concubinatibus fit, procedatur. Quando verò crimen uxoris ad mariti notitiam minimè venisse comperiatur, juxta Concilii Tridentini [a] decretum, jubetur, ut si delictum publicum sit, & delinquentes ter admoniti ea de re non se emendaverint; ad puniendum delictum procedatur, eâ tamen adhibitâ cautelâ, ne nomen conjugatæ mulieris in processu evulgetur ad evitandum damnum quod inde ortum habere posset. In modo autem procedendi in casibus similibus, is ordo servabitur, qui Ordinarii arbitratu magis expedire videbitur. Ejus enim prudentiæ erit remedio coërcere, & ita de remedio in delictis providere, ut nullum inde nascatur incommodum.

§. VIII.

Porrò si [b] clericus (quod absit) incontinenter vixisse cum sua serva comperiatur; eum ipso facto amisisse dominium ejus servæ hæc Synodus declarat; de cujus servæ pretio Episcopus disponat in usus piorum operum. Ac præterea jubetur clericus puniri juxta Juris rigorem. Si verò ex ea filios procreaverit, ipso facto ab omni servitute liberi sint.

§. IX.

Ut aliquorum clericorum malitie occurratur, qui cum famulabus incontinenter cum vixerint, eas suis famulis, aut aliis in uxores dant, qui in eodem delicto easdem versari patiantur, hisque fallaciis sua flagitia occultare contendunt; præcipit hæc Synodus, ne [c] clerici in suis domibus famulas prædictas tenere possint: aliter ducentum pondo pœnam in-

[t] Guadix tit. 5. const. 15. [u] Granat. De fortileg. n. 4. [x] Sess. 25. c. 14. [y] Mexic. 1. c. 51. § 1, 2. & 4. & Guadix tit. 5. const. 18. Synodal. de Quiroga const. 38. & Limense 3. act. 3. cap. 19.

[z] Limense 3. act. 3. c. 19. ad finem. [a] Sess. 24. c. 8. Mexic. 1. cap. 85. vide suprà §. 1. [b] Mex. 1. cap. 16. §. 3. [c] Lex reg. 3. tit. 19. lib. 8. recopil.

incurrant, piis operibus, accusatoris, & justitiæ sumptibus æquè applicandorum. Si verò in contumacia delicti perseveraverint; privatione etiam Beneficiorum, & inhabilitate ad ea obtinendum, necnon exsilio ad arbitrium Episcopi plectantur. Quò verò clerici omnem incontinentiæ suspicionem effugiant, interdicit hæc Synodus, ne [d] clerici, maximè illi qui in oppidis Indorum commorantur, fœminam aliquam suspectæ ætatis in famulatum adhibeant, nec per diuturnum tempus, nec per menses, nec per hebdomadas; sed ad id, vel viri alicujus servitute, vel fœminæ in ea ætate constitutæ utantur, de qua nulla possit haberi suspicio. Clerici itidem, qui ex suis regionibus, aut aliunde pro gerendis negotiis ad civitatem diverterint, honestas domos, & minimè suspectas sibi in hospitium quærant, in eisque commorentur: aliter ab Ordinario punientur, cujus rei exsecutio eidem valdè commendatur.

§. X.

UT omnis à populo auferatur occasio, omneque in eo vestigium deleatur, quibus sacerdotum fama ullatenus maculari possit; statuit hæc Synodus ac præcipit, ne [e] ullus clericus, cujuscumque status aut conditionis existat, præsens intersit baptismo, nuptiis, Missæ novæ, aut exequiis sui filii vel filiæ, aut sui nepotis, qui non ex legitimo nati sunt matrimonio, nec educare, aut in suis domibus eos, nec etiam suos generos tenere possit, neque eos sibi in comitatu adhibere. Presertim verò in Ecclesia, ubi Beneficia seu præbendam obtinet, eos minimè teneat in grave aliorum scandalum. Quotiescumque verò secus fecerit, triginta pondo persolvat, eaque sumptibus justitiæ, accusatori, & judici, si accusator desit, æquis partibus applicentur. Episcopis verò, & judicibus Ecclesiasticis valdè commendatur omnia adimplere, quæ contra filios clericorum Concilium Tridentinum [f] decrevit.

LIBRI QUINTI
TITULUS XI.
De sententia excommunicationis.

§. I.

CUm excommunicationis sententia pœna valdè gravis sit, & gladius salutaris, quo Ecclesia utitur, ut fideles in officio contineantur, & à vitiis revocentur; levi de caussa exercendus non est, ne magis contemni quàm formidari videatur. Quapropter ex decreto Concilii Tridentini [g] præcipit hæc Synodus, ne excommunicationes pro rebus furto subtractis decernantur, si res illæ ablatę quinquaginta pondo valorem non attingant, de quo valore per informationem aut juramentum partium constet, necnon aliis adhibitis diligentiis, arbitratu Episcopi sufficientibus, quibus non obstantibus, res hujusmodi recuperari minimè potuerunt, & non aliter. Excommunicationes etiam ad effectum manifestandi rem aliquam occultam, nisi in re gravi & magni momenti, quæ præstitis omnibus diligentiis aliter revelari non potest, minimè concedantur. Quòd si excommunicationes hujusmodi petantur lite aliqua inchoata, vel ad testes, vel ad alicujus rei ad litem spectantis declarationem, nisi citata parte, minimè concedantur, quibus illi solummodo ligentur, qui in favorem ejus, ad cujus instantiam excommunicatio decreta est, aliquid noverint: præterea pro rebus in facto consistentibus & permanentibus, veluti pro limitibus, finibus, aut metis, pro jure pascendi, scindendi, aut venandi, aliisve rebus similibus, quæ aliter de Jure decerni possunt, ne concedantur.

§. II.

POrrò statuitur ac jubetur, ne excommunicationes hujusmodi pro rebus furtivis, vel ad effectum revelationis, ab alio quàm ab Episcopo, ut Concilio Tridentino [h] constitutum est, decernantur; & tunc non aliàs, quàm caussâ diligenter & maturè per Episcopum examinatâ, sub pœna pondo triginta fabricæ Ecclesiæ, accusatori, & piis operibus applicandorum. Quam pœnam incurrat judex Ecclesiasticus, qui id propria auctoritate effecerit, non obstante quacumque in contrarium consuetudine. Nullatenus autem censurę hujusmodi, aut aliæ, citationesve in albo expediantur, ut fraudes & falsitates quæ inde ortum habere possunt, omnino vitentur.

§. III.

UT excommunicati ab aliis fidelibus evitentur, & hoc modo incitati, quam primùm sibi remedium quærant, & à pessimo statu in quo versantur, liberari procurent; statuit ac mandat hæc Synodus, ut in unaquaque parochia, in loco publico ubi legi possit, tabella una collocetur, quæ nomina scripta contineat eorum, qui in tali parochia excommunicati sunt. Parochi verò, aut sacristæ, singulis Dominicis diebus infra Missarum solennia, tempore offertorii, excommunicatos hujusmodi denuncient: aliter quoties in hoc negligenter egerint, pondo dimidium fabricæ Ecclesiæ persolvant. In reliquis verò Ecclesiis & monasteriis hoc item annunciari curent, ut ubique noti fiant, & à divinis officiis arceantur.

§. IV.

[d] Mexic. 1. c. 52. cum §. 1. & Limense 3. act. 3. c. 19. ad finem.
[e] Concil Lateranen. sub Leone X. sess. 11. Mex. 1. c. 51. § 5. & Guadix tit. 5. const. 21. & Tolet act. 3. cap 19. ad finem. & Gran. tit. *De filiis presbyter.* & Synod de Osma tit. 8. const 1. §. 9. [f] Sess 25. c. 15. [g] Sess. 25. c 3. *De reform.* Mex. 1. c. 14. Synod. de Quiroga const. 21. & Conc Milan. 4. 3. p. tit. *De foro Episc.* Granat. tit. *De sent. excommun.* num 6. 7. & 8.
[h] Sess 23. c. 3. Milanense 4. 3. p. tit. *De foro Episc.* verbo: *Cum verò.* vers. ibi: *Neque verò ejus vicario etiam generali.* & Synod. de Osma tit. 3. const. 8. §. 23. & Prov. de Quiroga act. 3. cap 4. Granat. tit. *De sent. excommun.* num. 5. & Synod. de Quiroga const. 18.

§. IV.

Quia verò nonnulli adeò obstinato animo sunt, ut spirituale detrimentum contemnentes, per multum tempus in excommunicatione, aut in aliis Ecclesiasticis censuris insordescant; statuit ac præcipit hæc Synodus, ut; si aliquis clericus per decem dies excommunicatus aut suspensus permanserit, pondo duo persolvat: si per viginti dies, pondo quatuor: si per mensem, pondo sex: sicque cum tempore contumaciæ pœna etiam accrescat Quę quidem multa fabricę Ecclesię & executori æquè applicetur. Hoc tamen declaratur, ne scilicet per totum tempus prædictum excommunicatus clericus hujusmodi fructus & obventiones Beneficii ab eo obtenti lucretur. Si verò per annum censurâ innodatus perseveraverit; carcere includetur, & contra eum, usque ad Beneficii privationem, procedetur, & aliis etiam pœnis plectetur, quas Episcopus judicaverit.

§. V.

Si verò aliquis fęcularis in excommunicatione per mensem, aut per majus temporis spatium, postquam ei fuerit notificata, insorduerit; pœnas à Jure statutas k incurrat: si verò per annum in dicta excommunicatione perseveraverit; in eum tamquam de hæresi suspectum, ex decreto Concilii * procedetur.

§. VI.

Cupiens, hæc Synodus, ut nullus in excommunicationis statu perseveret; vidensque ex eo aliquos in eo permanere, quòd ad civitatem, seu oppidum, ubi judex habitat (quod valdè distare solet) accedere debeant absolutionem recepturi: aut ex eo, quòd ratione absolutionis ab excommunicatione aliqua recipiant salaria, aut recipi patiantur; facultatem quoque curatis dat absolvendi quascumque personas ab excommunicationibus pro rebus furtivis decretis, si eis constiterit de satisfactione partium, tam quoad sortem principalem, quàm quoad expensas. Absolutionem autem, si notoria fit excommunicatio, aut excommunicatus denunciatus fuerit, conferent coram notario & testibus. Idemque intelligatur ab eis posse fieri ad instantiam partis, absolvendo eos, quos pars absolvi consenserit in totum, vel ad reincidentiam.

§. VII.

Ne ministri Ecclesiæ, aut aliæ quæcumque personæ, ob ignorantiam efficiant quod tempore interdicti aut cessationis à divinis Jure prohibitum est; hæc Synodus juxta contenta in capitulo: m *Alma mater*, declarat ab eis sequentes regulas observari.

Tempore Apostolici, seu Ordinarii interdicti, Missa, & alia divina officia celebrentur clausis januis, & ab Ecclesia interdictis & excommunicatis exclusis; tantummodoque clericis, non conjugatis, admissis.

Ex sacramentis verò hæc administrentur, videlicet Baptismus parvulis & adultis conferatur; Confirmatio omnibus; Pœnitentia sanis & ægrotis; Eucharistia ægrotis tantummodo cum eadem solennitate, quę servatur in tempore quando non est interdictum; Matrimonii quoque sacramentū per verba de præsenti; benedictio tamē nuptialis eo tempore conferri non potest. Extrema-unctio nulli potest tunc ministrari; sepultura verò in loco sacro solùm clericis, non conjugatis, qui non fuerint violatores interdicti, concedatur.

In die n Nativitatis Domini, Resurrectionis, & Pentecostes, & in festo corporis Christi cum octava, & in die Assumptionis Beatæ Mariæ, sicut in literis Apostolicis Eugenii IV. & Martini V. continetur, interdictum tollatur. Dies autem prędicti cum omni solennitate celebrentur, à primis usque ad secundas Vesperas.

Tempus cessationis à divinis o

Tempore cessationis à divinis hæc observentur.

Primò, cessatione à divinis stante, eo in loco divina officia celebrari non possint in ulla Ecclesia, sed omnino cessent.

Secundò, ad sacram Eucharistiam renovandam, singulis octo diebus, sacerdos (nuo adhibito ministro secreto) poterit Missam celebrare.

Tertiò, quoad horas recitandas, eas singuli solùm recitent, non autem bini, privilegiatis exceptis.

Quartò, quoad baptismum, tam parvulis quàm adultis, cum omni solennitate necessaria conferatur, ac si non esset interdictum, nec cessatio à divinis; itidemque fiat de sacramento Confirmationis.

Quintò, quoad sacramentum Pœnitentiæ, tam ægrotis quàm sanis ministretur.

Sextò, Eucharistia ad infirmos solenniter, & pulsato cymbalo, etiam si divina officia non recitentur, deferri poterit.

Septimò, Extrema-unctio nulli possit personæ conferri.

Octavò, Ecclesiastica sepultura presbyteris concedi poterit in cœmeterio, non intra Ecclesiam.

Nonò, matrimonium per verba de præsenti contrahi poterit, benedictiones tamen nuptiales nequaquam dentur.

Decimò & ultimò, quoad literas Apostolicas, & privilegia aliquibus concessa, ut his temporibus Missam audire possint, illi qui ea obtinent, si tantùm sibi ad tempus interdicti concessa sunt,

k Gren. tit. *De sent. excomm.* n. 1. & Syn. de Quiroga const. 19. l Lex reg. 1. tit. 5. lib.8. recopil. & synod. de Quiroga const. 19 ad finem. * Sess. 25. c.3. *De reform.* l Mexic. c.13 Synod. de Quiroga const. 20. m Tex. in cap. *Alma Mater. De sent. excomm.* lib.6. n Guadix tit. conf 23. & 24. o Guadix Illo tit.3. const.23. & 24. De hac mat. consule Bart. de Medina in Summa cap. 11. §.14. & Hieronymum Cutiel tract. *De cessatione à divinis.* pag. 164. & Ioannem Gutt. in 94. *Canonicis.* cap 10 Anton. Gomez latè in *Exposit. Bullæ Cruciata.* clausula 5. & 6. à num. 20. fol. 59. colum. 2. & post clausulam 11. ibi fol. 121.

sunt, tempore cessationis à divinis, literis & privilegiis hujusmodi ne utantur: & vice versa, obtinentibus tamen literas & privilegia hujusmodi valdè commendatur, ut antequam eis utantur, viros doctos consulant, & de literis & privilegiis hujusmodi inquirant, ad quæ se extendant, & per Bullam Cruciatæ, vel aliter sint revocata, ne formam in eis præscriptam excedant, & eis, ut decet, sine aliquo conscientiæ scrupulo utantur. Item in his locis, ubi in privatis domibus sacrum peragi consuevit, una solùm Missa singulis diebus celebrari possit.

LIBRI QUINTI

TITULUS XII.

De pœnitentiis & remissionibus.

§. I.

MAgni ponderis, & momenti in Ecclesia est, toto conatu ad id incumbere, ut homines, qui in statu innocentiæ minimè perseverantes, ab eo cecidère, sancti Pœnitentiæ sacramenti beneficio restituantur & revocentur. Quia verò in hoc ministerio versari non minus difficile, quàm salutare est; hæc Synodus confessarios omnes exhortatur & monet, ut sui officii memores, æternam animarum salutem, quæ sibi commissa est, omni Christiano zelo procurent, talesque se gerere contendant, ut aliis beatitudinis januam aperientes, ipsi ab ea non excludantur. Quò verò in hoc officio exercendo meliùs dirigantur, hæc decreta propouuntur.

§. II.

NUllus sacerdos, sive sæcularis sive regularis, ex quocumque privilegio aut consuetudine, sæcularium personarum, etiam sacerdotum, confessiones audire potest, nec idoneus ad id reputari, nisi aut parochiale Beneficium, aut ab Episcopo per examen, si illi videbitur esse necessarium, aut aliàs idoneus judicetur, & approbationem obtineat, juxta præscriptum Concilii Tridentini p, cujus auctoritatem sequuta hæc Synodus, omnibus hujus provinciæ sacerdotibus, tam sæcularibus quàm regularibus, jubet, ut sine approbatione & facultate diœcesani, sacramentum Pœnitentiæ ne administrent, aliter confessiones factas irritas declarat, & pœnitentes à peccatis non esse absolutos: ac præterea hi, qui secus, ut dictum est, confessiones audierint, pro qualitate delicti, & sacrilegii hac in re commissi puniantur. Itidem declarat hæc Synodus, illos confessarios, quibus Episcopus limitatam facultatem ad certos personarum status concesserit, reputari idoneos non debere ad aliarum personarum confessiones audiendas. Nec per Bullam Cruciatæ eligi possunt in confessarios ab aliis quàm ab hujusmodi personis. Confessiones verò, si quas audierint, facultatem & approbationem suam excedentes, irritæ sunt & nullæ.

§. III.

AD tollendas difficultates quę oriri possunt, declarat hæc Synodus, confessarios omnes ex licentia Episcopi expositos, si is obierit, in eadem facultate & auctoritate remanere, donec à Sede vacante, aut ab Episcopo successore facultas hujusmodi revocetur aut limitetur.

§. IV.

QUò verò liberè & integrè confessarius convenientem medicinam culparum morbis afferre possit, nulloque affectu, quominus id præstet, impediatur; præcipit hæc Synodus & interdicit, ne ullus r confessarius quicquam à pœnitente accipiat, quum is ad sua peccata confitendum accedit, vel statim postquam ea confessus est, ita ut ejus rei causâ dari intelligatur, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ. Ac preterea teneatur in foro conscientiæ restituere id quod hac de causa accepit, fabricæ ejus Ecclesiæ, in qua confessiones audit. Si verò primò de hoc delicto convictus fuerit, ab hujusmodi officio per annum suspendetur; si secundò, per duos annos; si tertiò, ad audiendas confessiones in perpetuum inhabilis reddetur, & à Beneficio, si illud obtinet, privabitur: si verò non, tamdiu exsul erit, quamdiu Episcopo videbitur.

§. V.

QUoniam verò multi curati, & confessarii Indorum, vel ob imperitiam linguæ pœnitentium, vel ob alias causas, aliquod, vel aliqua peccata tantummodo audiunt, ut inde materia ad absolvendum sibi suppeditetur, confessionem dimidiantes, graveque delictum contra integritatem hujusmodi confessionis committentes; hæc Synodus statuit ac præcipit, ne in posterum, preterquam in mortis articulo, ullus sacerdos antè quemquam absolvat, quàm integrè à pœnitente audierit & intellexerit omne id, quod opus est, ut integrè confiteatur. Quòd si aliquid ad pœnitentiæ substantiam necessarium à pœnitente intelligere non possit; eum ad alium sacerdotem in ea lingua peritiorem remittat f. Si verò secus fecerit, pro gravitate delicti punietur.

§. VI.

p Conc. Trid. sess. 14. c. 1. & 6. *De sac. Pœnitent.* Mex. 1. c. 8. Guadix tit. 9. à const. 19. cum seq. Mil. 1. p. 2. *Quæ pertinent ad sacramenti pœnitentiæ administr.* Gran. tit. *De pœn. & remisf.* Synod. de Quiroga const. 11. Conc. Milan 4. p. 2. tit. *Quæ pertin. ad sacram. pœnit.* Idem Milan 3. tit. *Quæ ad pœnit. sacram. pertinent.* & S. Carolus Borrom. in tract. de h... tracd... to, quem refert Antonius Possevinus lib. 3. sua *Biblioth. selecta.* c. 23. fol. 986. q Sess. 23. c. 15. Mex. 1. c. 9. & Gran. tit. *De pœnit. & remission.* c. 4. & 5. & Synod. de Quiroga const. 19. & Provinc. ejusdem act. 3. c. 47. & Limen. 3. act. 2. cap. 14.

r Adversus sacerdotes, tùm sæculares, tum regulares in hoc sacrilegii delicto incidentes, excomm. pœnam infligit Conc. 4. Milan. p. 2. tit. *Quæ pertinent. Ad sacram. Pœnit.* verb. *Excomm.* Prov. de Quiroga act. 3. c. 27. juvat Guadix tit. 2. const. 31. & Gran. tit. *De pœnit. & remission.* n. 12. Conc. Milan. 5. fol. 391. verb. *Si pœnitent.* & 4. tit. *Quæ pertinent ad sacram. Pœni.* verbo *Demonstret.* & Synodo de Olma tit. 3. const. 5. § 8.

f Conc. Trid. sess. 14. c. 5. *De confess.*

§. VI.

Æ Quum est [r], ut hoc sacramentum, quę medicina peccatorum est, ita decenter administretur, ut omnis ab eo peccandi occasio abhorreat. Quare præcipit hæc Synodus, ut in Ecclesiis Sedes constituantur ad mulierum confessiones audiendas; ita ut inter confitentem & confessorem tabella interjecta sit cum foraminibus, seu clathris, per quos confessiones audiantur. Sedesque hujusmodi ad confitendum ita pateant, ut tam pœnitens, quàm confessor, conspiciantur. In hospitalibus verò aut eremitoriis, mulierum confessiones ne audiantur, nisi in Sede, ut præmissum est, constituta, id fiat, nec sine caussa necessaria in privatis ædibus confessiones audiantur.

§. VII.

SÆpè evenit ex eo quòd infirmus ægritudinis suæ periculi non admonetur, nec ad confitendum peccata incitatur, dum sibi constans est, eundem postea ægritudine urgente, absque peccatorum confessione mori, & æterno forsan supplicio damnari. Quare, juxta motum [s] proprium felicis recordationis Pii Papę V. hæc Synodus statuit ac præcipit [s] omnibus medicis, qui ad curandum infirmum jam in lecto jacentem fuerint vocati, ut eum primùm admoneant, quatenus peccata sua confiteatur, quibus, si per schedam confessarii non constiterit ab infirmo id præstitum esse, ampliùs quàm tres dies infirmum ne visitent. Quòd si secus fecerint, pœnas in motu proprio prædicto contentas incurrant, videlicet perpetuam infamiam, privationem gradûs, quem in medicinæ facultate obtinent, exclusionem à congregatione doctorum, & eorum qui in Universitatibus honoris gradu insigniti sunt. Ac præterea decem pondo persolvant fabricæ ejus Ecclesiæ in qua infirmus commoratur. Idem etiam chirurgis injungitur, & eorum conscientiæ imponitur, ne saluti corporis prospicientes, aliquid contra salutem animæ consulant aut præcipiant. Ne verò eorum quæ in motu proprio hujusmodi præcipiuntur, ignorantiâ præsumatur; jubet hæc Synodus, ut in omnibus Cathedralibus Ecclesiis hujus Archiepiscopatus & provinciæ quotannis initio Quadragesimæ is publicetur.

§. VIII.

QUoniam verò hęc Synodus, ut sufficienti doctrina confessarios instrueret, & eorum quæ ad suum officium pertinent admoneret (præsertim verò in casibus & difficultatibus quibusdam specialibus in hoc Archiepiscopatu & provincia occurrentibus) cupiensque fidelium pœnitentium necessitati occurrere; Directorium confessorum & pœnitentium constituit & approbavit. Eam ob caussam statuit ac jubet, ut [y] curati omnes hujus provinciæ, tam sæculares quàm regulares, & quicumque sacerdotes, qui confessiones sunt audituri, Directorium hujusmodi secum habere teneantur, ejusque formam observent: aliter qui illud non habuerit, & ad aliquod Beneficium concurrat, ab eo concursu excludatur, donec Directorium habeat. Beneficiati verò illud non habentes, à suis Beneficiis suspendantur, quousque hujusmodi Directorium sibi comparent & perlegant. Nemo autem ad majores ordines admittatur, nisi priùs constiterit reverà penes se habere Directorium hujusmodi, ad cujus præscriptum examinari debeat. Examinatoribus verò præcipitur, & eorum conscientiæ injungitur, ut sine ulla exceptione, omni humano affectu posthabito, decretum hujusmodi observent, & exsecutioni mandent, tam quoad examen ad ordines, facultatem celebrandi, & confessiones audiendi, quàm quoad concursum Beneficiorum.

§. IX.

SEmper in Ecclesia Catholica viguit consuetudo, qua atrociora quædam & graviora crimina Episcopis reserventur, ut difficultate absolutionis ea subditi perpetrare formident. Quam ob caussam sanctum Tridentinum [z] Concilium decernit, hanc casuum reservationem maximè convenire, & Episcopos in sua diœcesi posse casus reservare. Cujus auctoritatem sequuta hęc Synodus, declarat, in hoc Archiepiscopatu & provincia hos esse casus Episcopis reservatos, à quibus nullus absolvat, nisi ei ab Episcopo facultas permissa sit.

Casus Episcopis reservati.

1. IMprimis homicidium voluntarium, aut abortum cum effectu procurare.
2. Qui circulis dæmones coërcent, ut cum eis loquantur.
3. Qui ad magicas artes, veneficia, superstitiones, & alia hujus generis, Eucharistiâ, oleo sancto, lapidibus, aut altaribus, sacrisve rebus abutuntur.
4. Qui sacrilegium commiserit, aut Ecclesiam violaverit.
5. Qui in damnum proximi pejeraverit.

6. Qui

[r] Ita scripsisse Greg. XIII notat Zenedo ad sextum lib. *Decretalium* collect. 11. n. 5. Guadix 2. const. 10. Milan 1. p. 0. tit. *Quæ pertinent ad sacram Pœnit. administrationem* verbo: *Sacerd.* Granat. tit. *De pœnit. & remission.* n. 18. & Synod. de Quiroga const. 15. & Prov. ejusdem act. 3. c. 98. & Limen. 3. act. 2. c. 18. & Synod. de Osme tit. 3. const. 9. § 6. [s] Mexic. 1. c. 39. § 2. & Mex. e. c. 8. & Granat. tit. *De pœnit. & remiss.* n. 17. [x] Motus prop. Pii V. const. 3. & Greg. XIII. const. 71. fol. 31. ie Bullario Apostol. de quo consule Possevinum in *Bibliotheca selecta* lib. 14. cap. 4. fol. 153. & Zenedo ad Decretal. coll. 107. & collect. 163. [y] Cum dictis motibus propriis Pii V. & Greg. XIII. loquitur lex reg. 3. tit. 16. lib. 1. recopil. Mexic. 1. c. 10. Milan. 1. p. 8. tit. *Quæ pertinent ad sacram. Pœnit. administrationem*, verbo: *Iubemus.* Synod. de Quiroga const. 17. & Limen. 3. act. 3. c. 19. & Conc. Milan. 2. tit. decreto 17. & Milan. 1. fol. 591. verb. *Gravissima.* & Milanense 4. tit. *Quæ pertinent ad sacram. Pœnit.* verbo: *Medici quicumque.* & Synod. de Osma tit. 3. const. 1. §. & Synod. Burgen. tit. *De pœnit. & remiss.* c. 9. E stà este directorio aprobado por su Santidad conforme à este decreto, y en los demas decretos donde se habla del. [z] Sess. 14. cap. 7. & canone 11. Mexic. 1. cap. 91. Milan. 1. p. 8. tit. *Quæ pertinent ad sacram. Pœnit. administrat.* verbo: *Ad eorum etiam criminum.* & Granat. ubi suprà, & Synodal. de Quiroga const. 13.

6. Qui excommunicationem ab Episcopo, Superiorive, aut judicibus Ecclesiasticis decretam incurrerint, excepta excommunicatione pro rebus furtivis, quam incurrentes post satisfactionem parti factam, à curatis & rectoribus absolvi poterunt.

7. Qui matrimonio conjuncti, altero conjuge in Hispania relicto, in his partibus quinque annis ampliùs commorantur.

8. Qui matrimonium clandestinum contrahere attentabunt, & tam sæculares, quàm regulares, qui in eo intervenerint.

9. Qui solutionem decimarum aut primitiarum, verbo, consilio, aut opere, prohibuerint.

10. Qui publicè blasphemaverint.

11. Qui incestum matrimonium dirimens admiserint.

12. Sodomiam aut bestialitatem committentes.

13. Qui scripturas in præjudicium proximi depravaverint.

14. Incendiarii, qui scienter & prudenter incendium admittunt, si adhuc publicati non fuerint: quandoqoidem post publicationem absolutio reservata est sanctissimo domino nostro Papæ.

Excommunicationes quoque latæ sententiæ ab hac Synodo statutæ, quarum absolutio Episcopo reservatur, sunt hæ.

1. Qui jubent, aut consentiunt taurorum cursus in cœmeteriis.

2. Qui Ecclesias obsident, earum januas claudunt, & ingressum impediont.

3. Qui pro reliqoiis Sanctorum pretium recipiunt.

4. Hispani, qui liberum Indorum & servorum consensum ad matrimonium impediunt.

5. Qui in concubinatu cum consanguinea intra quartum gradum, aut cum infideli vivunt.

6. Examinatores, qui suffragium, quod secretò tulerunt, revelant.

7. Qui clericis peregrinis testimonium non deferentibus necessaria ad Missam celebrandam tribuunt: judices etiam, qui eis licentiam concedunt, testimoniis prædictis minimè recognitis.

8. Clericus, qui ex sua regione sine facultate discesserit.

9. Qui aliqua Christianę doctrinę documenta in linguam suam conversa, Indis, sine Ordinarii facultate, dederint.

10. Qui libros sine licentia imprimunt.

11. Qui decimarum exactionem impediunt.

12. Qui bona alicujus cappellę, absque eo quòd locentur, aut aliter in utilitatem cappellæ exerceantur, in depositum dant.

13. Sæculares, qui dum divina celebrantur officia, intra chori cancellos ingrediuntur, contra id, quod titulo *De celebratione Missarum* prohibetor.

14. Qui matrimonium per verba de presenti contrahere attentant sine parocho & testibus, & qui in hujusmodi contractu intervenerint.

Hæc, quę libris quinque certis titulis distinctis, statuta, decreta, atqoe sancita continentur, Provincialis Mexicana Synodus, ut publicum id perperoum monumentum exstet, sobscribi, & sigillo in forma communiri mandavit. Mexici die decima sexta Octobris, anno incarnationis Dominicæ MDLXXXV.

P. Archiepiscopus Mexicanus.
Fr. Garcia Episcopus Guatemalensis.
Fr. Joannes Episcopus Mechoacanensis.
D. Episcopus Tlaxcalensis.
Fr. Gregorius Episcopus Yucatanensis.
Fr. Dominicus novæ Gallaciæ Episcopus.
Fr. B. Episcopus Antequerensis.

In veritatis testimonium meum nomen subscripsi.

Doctor Joannes de Salzedo Secretarius.

NOS Antonius, tituli SS. Joannis & Paulli presbyter Cardinalis Carrafa, fidem facimus & attestamur, Synodum Provincialem à Reverendissimo D. Archiepiscopo Mexicano cum suis Provincialibus Episcopis anno Domini MDLXXXV. celebratam, à sacra Congregatione Cardinalium Concilio Tridentino interpretando auctoritate sanctissimi Domini nostri præpositorum, emendatam, atque aptatam luisse. Ejusque Synodi originale apud ipsam Congregationem remansisse, cum quo præsens Synodus hoc libro chartarum centum viginti septem, quarum prima incipit: *In nomine sanctæ & individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus sancti*: ultima verò desinit: *Doctor Joannes de Salzedo Secretarius*, descripta & collata, in omnibus & per omnia concordat. In quorum fidem his propria manu subscripsimus, & ab infrascripto Secretario item subscribi, sigillumque nostrum, quo in Congregationis prædictæ literis & scripturis obsignandis utimur, apponi mandavimus. Romæ die vicesimo septimo Octobris MDLXXXIX. Ita est. A. Card. Carrafa. Laurentius Frizolius sacræ Congregationis antedictæ Secretarius de mandato.

Et est signatum sigillo Illustrissimi D. Cardinalis Carrafæ.

Loco ✠ sigilli Illustriss. Card. Carrafæ.

STA-

STATUTA ORDINATA

A SANCTO CONCILIO PROVINCIALI

MEXICANO III.

ANNO DOMINI MDLXXXV.

Ex præscripto sacrosancti Concilii Tridentini decreto Sess. 24. cap. 12. De reform. verbo, Cętera.

Revisa à Catholica majestate, & à sacrosancta Sede Apostolica confirmata anno Domini MDLXXXIX.

SANCTA Synodus Provincialis in civitate Mexicana, quæ provinciæ novæ Hispaniæ caput & Metropolis est, legitimè congregata; præsidente in ea Illustrissimo & Reverendissimo D. D. Petro Moya de Contreras, ejusdem civitatis & diœcesis Archiepiscopo, per cujus indictionem, & convocatorias literas eadem Synodus hoc anno Dñi MDLXXXV. inibi celebrata fuit, prout celebratur de præsenti; *Illustrissimo domino Archiepiscopo Metropolitano, & Reverendissimis dominis Episcopis suffraganeis, Cathedraliumque hujus Archiepiscopatus & provinciæ Ecclesiarum decanis, & Capitulis, omnibusque Beneficiatis, vicariis, parochis, cappellanis, & clericis, cujuscumque ordinis, qualitatis, & præeminentiæ honore fulgentibus; ac quibusvis ejusdem provinciæ notariis, scribis, & officialibus, quos hic contenta concernunt, aut concernere possunt, in Christo Jesu Domino nostro, qui verà salus est, salutem &c.*

Quamvis nobis Christiana religio non ostenderet quantum sacrarum cęremoniarum ritus & observantia conferat; ut animus ad divinum cultum, & veræ religionis custodiam elevetur; juvat tamen plurimum communis omnium nationum consensus, in quibus nulla umquam fuit adeò barbara, quę licèt suos falsos deos, tamquam veros colendo erraverit, primo tamen humanorum bonorũ principio & caussæ, nempe Deo, adorationem ac reverentiam non tribuat. Sic enim cęremoniarum ritum necessarium esse gentes existimabant, [a] ut in earum debita observantia spes suas collocarent, incuriæ autem ac negligentię in eis commissę adversos eventus imputarent, eosque præ ceteris religiosiores, & magis pios judicantes, qui se in earum ritu diligentiores ostendissent. Quin etiam tam divina fide, quàm communi experientia constat, exteriori cęremoniarum cultu ad divinarum rerum contemplationem spiritum summopere excitari, ac suavissimè ferri. Unde videmus tot in lege scripta cæremonias à Deo pręscriptas, illarum quidem figuras, quibus redemptor noster, ejusque sacri discipuli usi fuerunt, quasque mater ac magistra nostra Catholica Romana Ecclesia, vel per traditionem Apostolicam, vel sancto zelo, ac divinà providentià, ad piorum, & obedientium Catholicorum ædificationem, superbornmque, & arrogantium hæreticorum, ac infidelium confusionem introductas recepit: quarum quædam universales, ac toti Ecclesiæ communes, ut in sanctorum sacramentornm, aliorumque cœlestium mysteriorum administratione: quædam verò pro cujusque provinciæ & Ecclesiæ instituto peculiares existunt. Ut igitur non solùm sancta hæc Metropolitana Ecclesia Mexicana, sed etiam reliquæ ejusdem Archiepiscopatus & provincię Cathedrales Ecclesiæ, tam in divini cultus, & divinorum officiorum cęremoniis, quàm in legibus & statutis per earum Prælatos, Capitula, ac ministros custodiendis & observandis, omnimodam (ut par est) conformitatem habeant, atque adeò diversitatem (quæ plurium sępè absurdorum caussa esse dignoscitur) quoad fieri possit, fugiant; iccircò hæc eadem sancta Provincialis Synodus, collata sibi à sacrosancto Concilio Tridentino [b], ad præmissa omnia & singula auctoritate fungens, in ejusdem sancti Concilii obedientiam & exsecutionem, ac eorum, quæ tam in Missali & Breviario sanctissimi patris nostri felicis recordationis Pii Papę V. jussu editis, quàm in hujus Metropolis, ad quam cętere ejusdem provinciæ Cathedrales Ecclesię conformari, & regulari debent, erectione disponuntur & ordinantur, & observantiam, statuit, decernit, & mandat, Ceremoniale, & statuta infrascripta, in omnibus ejusdem Archiepiscopatus & provinciæ, Cathedralibus Ecclesiis hujusmodi inviolabiliter observari, practicari, ac exsecutioni mandari. Pro cujus rei fundamento præcipit ejusdem Metropolitanæ Ecclesiæ erectionem poni, tenoris videlicet sequentis.

ERECTIO ECCLESIÆ MEXICANÆ, QUÆ EADEM EST

CUM CÆTERIS EJUSDEM PROVINCIÆ.

JOANNES de Cummarraga, Dei & Apostolicæ Sedis munere Episcopus, & servus Ecclesię Mexicanensis, cujus sub Christi Dei Euangelio æterno militanti, gratia & pax à Deo Patre, & ejus consubstantiali unigenito Filio, pacis auctore, qui sui divini corporis effuso sanguine donavit nubis omnia delicta, delens quod adversùs nos erat chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, & ipsum tulit de medio, affigens illud cruci, pacificans per sanguinem crucis ejus, sive quæ in terris, sive quæ in cœlis sunt. Placuit divinæ bonitati Hispaniarum regnis adeò celebres præficere heros, qui

ne

a D August. lib. 10 *De civitate Dei.* c. 4. & D. Thomas lib. 3. *contra gentes* c. 120. b Sess. 24. c. 12 verbo: *Cętera. De reform.* ad finem capituli. Iuvant divinæ verba S. Greg. quæ refert Card. Anton. Carrafa ex ejusdem sanctissimi Pontificis epistolar to. 2. in respons. ad 3. interrog. O August. primi Anglorum Epis. fol. 531.

ne dum barbaricos enses, ac mores, qui illorum victoriam sequuntur, è medio effugarent; verùm sui patrimonii, ac vitæ prodigi facti, remotissimas & incognitas penetrarent regiones, ac idololatriæ monstro inde sublato, Euangelium vitę, crucis vexillo hinc inde triumphante, Christianorum magna stipante caterva, plaudente religione Christiana, magnis auspiciis latè diffuseque plantarent. Sic sunt serenissima regina Joanna, ac illius genitus invictissimus Carolus maximus, Imperator semper augustus, rei sæcularis, ex Dei electione, solus & indubitatus Monarcha. Quorum cura, circa hoc potissimùm versatur, ut omnes gentes eandem otthodoxam proriteantur Fidem, & universus orbis ad unius veri Dei cultum redigatur, fiatque unum ovile & unus pastor, atque juxta beatissimi Paulli oraculum, unum corpus, unus spiritus, una spes, unus dominus, una fides, unum baptisma, unus Deus & pater omnium, qui super omnes, & per omnia, & in omnibus nobis, à cunctis proclametur unisormiter. Ob hoc innumeras quippe rates, carinas, atque triremes, Scyllæ, Charybdi, ac aliis compluribus cærulei maris angustiis, exposuère. Ob hoc sanè ineffabiles suorum regnorum thesauros, quasi manu undequaque perfossa, per abruptas & incultas oras, etiam nec assem mundani lucri inde sperantes, Herculeo illo suo animo, sæpissimè & affatim projecerunt, attentantes iter vel euntibus vel redeuntibus, multis nominibus infaustum, nullo tamen infelicius, quàm quòd pluries Christiani nominis augmentum non contingebat, ac peuè duplicabat molestiam, quòd gentem illam omnino adversam & indoctilem, cujus utilitati potissimùm tantum laboris desudabatur. Ob hoc res utique lucidissima est, selectos viros quamplurimos, ne dum in arte militari, verùm etiam in omnigena eruditione ac pietate, ad barbaros, & ferè bestialiter viventes homines, destinàrunt. Alteros quidem, qui illo suo regali sceptro submitterent, alteros verò, qui sacra Dei templa ædificarent, & ad sinceram Fidei veritatem radiis veræ Theologiæ illuminatos illos redigerent, & immaculatam quam ædificarent Ecclesiam (si fortè diabolico instinctu misceretur) à fœdè barbarica appellatione vendicarent. Perspiciebat nimirum regia prudentia id quod verissimum est, non mediocriter ad Christianæ religionis ornamentum facere, ne quid omnino canatur, aut legatur in templis, quod non gravissimo ac doctissimo cuique placere possit, hoc est, quod nō ex divinis libris haustum sit, aut certè à viris eximiis profectum. Demum tantâ solertiâ, tam ingenti cura, & augustâ operâ hujus res studio infatigabili Christiani nominis sumptâ provinciâ annis non paucis insudârunt, ut illis in locis, in quibus ab incognitis sæculis Astaroth, Bel, Baal, Dagon, & reliquæ * baratice ferinæ, spurcitię celebantur, jam nonnisi divinum nomen sacri hymni, hypostaticæ laudes, virginei cantus, divorum panegyrici, Martyrum sanguis, virginum puritas, Ecclesiæ dogmata & Punti ficia jure hinc inde resouent atque tripudient. Loquantur ipsa opera, testentur rem quondam profanæ blasphemiæ, & dæmonum nominibus plenę regiones, nunc verò insulæ Christianæ, & oppida felicissima Christo, ac gloriosæ militiæ dicata. Hujus felicitatis participes sunt Cumana, Perlarum-flumen, Venetia minor, Sancta Martha, Nomen-Dei, Diarenum, Panama, Nicaragua, Indica Carthago, Profunda-loca, Perutum, Yucatanum, Cocumellum, Flumen-palmarum, Hispanica-insula, Fernandina, Margarita, Jamayca, & Sancti Joannis: ac alia quam plurima loca, quędam à fluminibus, quędam verò à ducum illa conquistantium genealogiis nomina trahentia, quæ adeò divini cultus schemate fulgent, exuberantissimis templis, ac monachorum cœnobiis hinc inde constructis, ut verè de illis respectu nostri, divinum judicium jam verificetur: *Erunt novissima* &c. Hæc verò ingens divini amoris incendium, piissimorum horum Regum studio actum est, quibus taliter favit divina clementia, ut non solùm regali sceptro cunctos nostri ævi Reges antecedant; verùm pietate præcipua fidem Christianam prę cunctis ampliaverint. Quapropter mihi magis interea libet, illis mentem istam Regibus dignam, quàm fortunam quamlibet amplam gratulari. O felicem Christi populum, si passim contingat tales esse principes, quibus Christi gloria nihil sit antiquius, qui totum regium ornatum moribus & vita refrænant, quibus etiamsi sceptrum deferas, tamen Reges Christianos agnoscas, in quibus sanè fortuna, quam antiquitas cæca m faciebat, oculata videtur. qui generis sui longè clarissima schemata, morum suorum ornamentis illustrant, regiam dignitatem vitę integritate conduplicant, imperiali aquilæ, nescio quid majestatis additum videtur; postquam hi similes non habentes principes totius orbis monarchiam tenent. Quid superest, nisi ut Christum optimum maximumque comprecemur, ut istam mentem illis, illos verò nobis quam diutissimè servet incolumes? Ad tantam itaque exuberantiam (ut ad rem breviter veniamus) horum principum devenit clementia, quod Mexicanam provinciam, inter omnes regię ditioni submissas præcipuam, in terra firma, quam *novam Hispaniam* nuncupamus, situatam, non solùm à barbarico illo cultu, Christi fide undequaque Euangelizata, mundaverint; verùm & ordo hierarchicus, quem Romana tenet Ecclesia, in illa observetur. Apostolico super hoc implorato consensu, Episcopale Cathedrale templum, ac parochiales, & Ecclesiasticas dignitates, canonicatus, præbendas, Beneficia, & cetera hujusmodi, in ipsa erigere, construere, ædificare, & fundare omnino (regio super hoc habito consilio) decreverint: atque, ut rem effectui commendarent, me inutilem, & omnino ad tantę rei executionem inhabilem, cùm apud illos plurimi non deessent, qui me à sententiâ, cumulatè valerent suis sanctissimis votis satisfa-

* Baratrica.

fa-

facere, ex angulo mei Franciſcani inſtituti ſemiſepultum extraxerunt, & in primum Mexicanenſem nominaverunt & elegerunt Epiſcopum. Quorum piæ petitioni & electioni ſanctiſſimus D. N. Papa Clemens, hujus nominis ſeptimus, paternali affectu, ut par eſt, condeſcendens, Apoſtolicas literas per manus regias nobis ſuppeditandas ſolerti cura deſtinavit: quas quidem literas in membramine, more Romano, conſcriptas, Apoſtolico plumbo in filis ſericeis rubei croceique coloris pendente, ſanas, integras, non vitiatas, non cancellatas, nec in aliqua ſui parte ſuſpectas, ſed omni prorſus vitio & ſuſpicione carentes, is qui regium agebat negotium, coram magno cœtu, in præcipuo templi ſacro loco, ſancti Spiritus invocato favore, nobis præſentavit. Quas quidem eâ quâ decuit reverentiâ & ſubmiſſione ſuſcepimus & legimus. Series verò earum de verbo ad verbum eſt quę ſequitur.

CLEMENS EPISCOPUS

Servus ſervorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

SACRI Apoſtolatus miniſterio, meritis licèt inſufficientibus, ſuperna diſpoſitione præſidentes, univerſi orbis provincias, & loca, ea præſertim, quæ omnipotentis Dei miſericordiâ Chriſtianæ veritatis lucem noſtris potiſſimè temporibus inceperunt agnoſcere, frequenti meditatione intendimus, ut in illis orthodoxæ Fidei cultus augeatur, & Chriſtiana religio propagetur, ac eorum incolę & habitatores, venerabilium Præſulum doctrina & auctoritate ſuffulti, in eadem Fide ſemper proficiant, ipſaque loca, maximè inſignia, dignioribus titulis attollantur, & majoribus honoribus decorentur; præſertim cùm id Catholicorum Regum, & etiam Cæſareæ majeſtatis pia vota expoſcant, & cognoſcimus in domino ſalubriter expedire. Sanè cùm oppidum Mexicanenſe in Indiis maris Tyrrheni Indici nuncupati, olim auſpiciis claræ memoriæ Ferdinandi Aragoniæ Regis, & Eliſabethæ Reginæ Caſtellę & Legionis regnorum, per dilectum filium nobilem virum Petrum Arias militem Segobienſem, eorum gentium armorum ad eaſdem Indias deſtinatorum exercitus generalem capitaneum noviter repertis, & è manibus infidelium illas tunc occupantium ereptis, ac ad ditionem & dominium eorum, & pro tempore exiſtentium Regum eorundem regnorum redactis, illiſque in temporalibus ſubjectis, quę eiſdem Regibus dum vixerunt, & deinde chariſſimo in Chriſto filio noſtro Carolo Romanorum Imperatori ſemper Auguſto, dictorum regnorum nedum hæredi & ſucceſſori, verùm etiam in deſiderio orthodoxam Fidem ubique exaltandi imitatori, ac ſub eorum obedientia & dominio, ratione dictorum regnorum, ex tunc ſucceſſivè eodem Petro capitaneo gubernatore permanentibus, conſiſtens, admodùm inſigne exiſtat, longumque & latiſſimum, & diſtinctum territorium circum circa habeat; adeoque in eo ultra viginti millia viciniorum, vel incolarum, quorum plures fideles, tam noviter converſi, quàm etiam alii forenſes, & de diverſis mundi partibus ad illud habitandum confluentes, commorentur & reſideant; ac in eo inter alias Eccleſias, monaſteria, pia loca, ex devotione Regum majeſtatis & capitanei prædictorum inibi conſtructa, una parochialis Eccleſia ſub invocatione Beatę Mariæ Virginis, cum ſtructuris & ædificiis convenientibus, ad quam omnes ipſi fideles pro Miſſis & divinis officiis audiendis, ac Eccleſiaſticis ſacramentis ſuſcipiendis, tamquam ad eorum parochialem Eccleſiam recurrunt, etiam conſiſtit; ac idem Carolus Imperator ſummopere cupiat eandem parochialem Eccleſiam in Cathedralem, ipſumque oppidum in civitatem Mexicanenſem erigi & inſtitui; Nos habita ſuper his, cum venerabilibus fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus matura deliberatione: eodem Carolo Imperatore nobis ſuper hoc humiliter ſupplicante, ad laudem & gloriam omnipotentis Dei, & ejuſdem Beatę Marię cœleſtis, necnon ipſius Fidei exaltationem, Apoſtolica auctoritate tenore pręſentium, ſupplicationibus Caroli Imperatoris hujuſmodi inclinati, de eorundem fratrum conſilio pariter & aſſenſu, oppidum Mexicanenſe, ac parochialem Eccleſiam Beatę Marię hujuſmodi in Cathedralem Mexicanenſem, ſub invocatione ejuſdem Beatæ Marię nuncupandam, pro uno Epiſcopo Mexicanenſi, qui inibi, & in illius civitate ac diœceſi verbum Dei prędicet, & infideles ad eandem Fidem convertat; ac tam illos ſic cọnverſos, quàm alios prędictos fideles, in eadem Fide expertiùs inſtruat, doceat, & confirmet: ac ſacramenta Eccleſiaſtica eis miniſtret, & miniſtrari, ac prædictam erectam Eccleſiam, illiuſque ædificia ad formam Cathedralis Eccleſię redigi faciat; ac in civitate & diœceſi prædictis, collegiatas, & parochiales, ac alias Eccleſias, monaſteria, cappellas, hoſpitalia, oratoria, & alia loca pia; ac in illis reſpectivè in numero, & cum dotibus ac qualitatibus decentibus per eum aſſignandis, ſpecificandis: majores, principales, abbatiales, conventuales, & alias dignitates, perſonatus, adminiſtrationes, & officia, etiam curata, & electiva: necnon canonicatus, & præbendas, integras & dimidias portiones, cappellanias, vicarias, & alia Beneficia Eccleſiaſtica, cum cura, & ſine cura, ac Capitula, necnon capitulares, abbatiales, conventuales, & alias menſas erigat & inſtituat reſpectivè; ac alia temporalia, ſpiritualia, juriſdictionalia, & Pontificalia officia, omniaque & ſingula alia, quę alii Epiſcopi regnorum eorundem facere & exercere conſueverunt, & quę pro divini cultus augmento, & Fidei hujuſmodi exaltatione, ipſorumque fidelium animarum ſalute expedire cognoverint, faciat & exerceat: ac omnibus & ſingulis aliis privilegiis, prærogativis, præeminentiis, & gratiis, quibus alii Epiſcopi prædicti

de

de jure, & consuetudine, ac aliàs utuntur, potiuntur, & gaudent; ac uti, potiri, & gaudere poterunt quomodolibet, in futurum utatur, potiatur, & gaudeat; ac uti, potiri, & gaudere liberè & licitè valeat. Necnon in eadem Ecclesia Mexicanensi Capitulum canonicorum, & personarum, Episcopali & capitulari mensis, ac sigillo, & aliis insigniis, jurisdictionibus, privilegiis, & præeminentiis Episcopalibus, & capitularibus, erigimus & instituimus: ac incolas & habitatores dictæ civitatis cum nomine decoramus; necnon eidem erectę Ecclesiæ pro illius civitate, civitatem erectam, & pro diœcesi terras, insulas, loca, & oppida, quę idem Carolus Imperator, vel ejus Consilium Indiarum nuncupatum, positis limitibus, & confinibus necessariis, statui & assignari jusserit: ac pro clero & populo illorum incolas & habitatores hujusmodi, respectivè, ac pro dote, & etiam Pontificalis dignitatis, & pro tempore existentis Episcopi, illius decentiori sustentationi decimas, primitias, & alia jura Episcopalia, spiritualia, & temporalia, de bonis, rebus, & fructibus, de quibus Carolus Imperator, vel Consilium hujusmodi specificaverint & ordinaverint. Itaque idem Episcopus Mexicanensis in civitate & diœcesi prædictis Episcopalem jurisdictionem, auctoritatem, & potestatem exercere, ac decimas, & primitias, & jura hujusmodi percipere, & levare, ad instar Episcoporum prędictorum, liberè & licitè valeat, applicamus & appropriamus. Necnon jus patronatûs, & infra annum, propter loci distantiam, per se, vel alium, seu alios, ad id, etiam ante vacationes deputandos procuratores, præsentandi personas idoneas, tam hac prima vice, quàm quoties illa pro tempore vacaverint, ad Ecclesiam videlicet Mexicanensem, nobis, & pro tempore existenti Romano Pontifici, per nos, & illum respectivè, in ejusdem Ecclesiæ Episcopum & Pastorem pręficiendum. At verò omnes & singulas alias dignitates, personatus, administrationes, officia, canonicatus, & præbendas, portiones, cappellanias, vicarias, monasteria, prioratus, & alia Beneficia hujusmodi, eidem tempore existenti Episcopo Mexicanensi, ac ejus vicario, seu officiali per eum instituendis, ad easdem præsentationes Carolo Imperatori prædicto, ratione regnorum Castellę & Legionis hujusmodi, ac pro tempore existenti illorum Regi, vel Reginæ, de similibus consilio & assensu reservamus, concedimus, & assignamus; non obstantibus constitutionibus, ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrę erectionis, institutionis, decorationis, applicationis, appropriationis, reservationis, concessionis, & assignationis, infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Paulli Apostolorum se noverit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicę MDXXXIV. nono Septembris, Pontificatus nostri anno septimo.

Post quarum quidem literarum Apostolicarum præsentationem & receptionem, nobis, & per nos, ut prǽmittitur, factas; fuimus pro parte serenissimæ Dominæ Joannę, & Caroli semper augusti, ejusdem filii, Hispaniarum Regum, debitè requisiti, ut ad complementum literarum Apostolicarum, & contentorum in eisdem procedendum, in prędicta nostra Cathedrali Ecclesia, ad honorem gloriosissimæ Virginis Mariæ Assūptionis dedicata, & in dicta nova Hispania fabricata, Dignitates, canonicatus, & præbendas, ac portiones, aliaque Beneficia & officia Ecclesiastica, quotquot, & prout meliùs expedire videremus, tam in civitate, quàm per totā diœcesim, erigeremus & instituremus. Nos igitur Frater Joannes de Cumarraga Episcopus & Commissarius Apostolicus præfatus, attendentes petitionem & requisitionem hujusmodi justas fore, & rationi consonas; cupientesque ut verus & obediens filius Apostolica jussa nobis directa reverenter exsequi, ut tenemur; commissionem præacceptavimus, & eādem auctoritate Apostolica, quā fungimur in hac parte, prefata Majestate instante & petente, in prędicta Cathedrali Ecclesia Mexicanensis civitatis in prædicta nova Hispania, ad honorem Dei & Domini nostri Jesu Christi, ac Beatissimæ Mariæ Virginis matris ejus, in cujus, ac sub cujus titulo per prǽfatum sanctissimum dominum nostrum Cathedralis Ecclesia est erecta, tenore prǽsentium erigimus, creamus, & instituimus.

§. I.

Decanatum, quæ dignitas prima post Pontificalem in eadem Ecclesia existat, qui curet & provideat quòd officium divinum, & omnia alia quæ ad cultum Dei pertinent, tam in choro, quàm in altari, quàm etiam in processionibus, in Ecclesia, & extra, in capitulo, ubicumque conventus Ecclesię, seu capituli ad illud exsolvendum congregabuntur, cum silentio, & eā quā decet honestate ac modestia ritè & rectè perficiantur: ad quem etiam pertinebit, iis quibus à choro ex caussa discedere convenit, expressā caussā, & non aliàs, licentiam concedere.

§. II.

Archidiaconatum ejusdem civitatis, ad quem clericorum ordinandorum examinatio, Prælato solenniter celebrante, ministratio civitatis & diœcesis: si sibi à Prælato injungatur, visitatio, & alia quę de jure communi competunt, exercere pertinebit, qui in altero tamen Jurium, vel in Theologia ad minus baccalaureus existat, in Universitate graduatus.

§. III.

Cantoriam, ad quam nullus possit præsentari, nisi in musica, saltem in cantu plano, doctus & peritus existat, cujus in facistolio cantare, & servitores Ecclesię cantare docere, & quę ad cantum pertinent & spectant

ctant ordinare, corrigere, & emendare, in choro, & ubicumque per se, & non per alium, officium erit.

§. IV.

SCholastriam, ad quam etiam nullus nisi in altero jurium, aut in Artibus, baccalaureus, in aliqua generali Universitate graduatus existat, presentetur, qui Grammaticam clericos, & Ecclesiæ servitores, ac omnes diœcesanos audire volentes, per se vel alium docere tenebitur.

§. V.

THesaurariam, ad quam Ecclesiam claudere & aperire, campanas pulsare facere, omnia utensilia Ecclesiæ custodire, lampades & luminaria curare, de incenso, luminibus, pane, & vino, ac reliquis ad celebrandum necessariis, de redditibus fabricæ Ecclesiæ exponendis ad votum capituli, providere pertinebit.

§. VI.

NEcnon decem canonicatus, & præbendas, quas à dictis Dignitatibus omnino separatas esse decernimus, nec unquam unam simul cum Dignitate aliqua obtineri posse ordinamus. Ad quos etiam canonicatus & præbendas nullus præsentari possit, nisi ad sacrum presbyteratus ordinem jam sit promotus. Ad quos quidem canonicatus quotidie (præterquam in primæ & secundæ Dignitatis festivitatibus, in quibus Prælatus, vel eo impedito, aliqua de Dignitatibus celebrabit) Missam celebrare pertinebit.

§. VII.

INstituimus insuper sex integras, & totidem dimidias portiones, & qui ad dictas integras portiones præsentandi fuerint, ad sacrum diaconatus ordinem sint promoti. In quo quidem ordine teneantur in altari quotidie deservire, necnon Passiones decantare. Qui verò ad dimidias, ad sacrum subdiaconatus: qui quidem Epistolas in altari, & in choro, & prophetias, lamentationes, & lectiones teneantur decantare.

§. VIII.

VOlumus insuper & statuimus, quòd ad dignitates, canonicatus, portiones integras, & dimidias supradictas, vel ad aliquod aliud Beneficium totius nostræ diœcesis, nullus præsentari valeat, qui cujusvis ordinis, privilegii, aut officii occasione à jurisdictione nostra ordinaria sit exemptus. Et si fortè contigerit exemptum aliquem præsentari vel institui; talis præsentatio vel institutio sit ipso jure nulla.

§. IX.

ET quia non est parvi momenti rectores nominare; ordinamus quòd tot rectores possimus eligere, quot servitio nostræ Cathedralis Ecclesiæ necesse fuerint: qui ad nutum nostrum, nostrorumque pro tempore successorum, provideri, & quando licuerit, amoveri possint, qui exerceant in dicta Cathedrali Ecclesia nostra officium rectè & ritè, Missas celebrando, confessiones audiendo, aliaque sacramenta cautè & solicitè ministrando.

§. X.

AC sex acolytos, qui acolytatûs officium in altaris ministerio quotidie per ordinem exercebunt. Ordinamus cappellanos insuper sex, quorum quilibet, tam in nocturnis horis quàm in diurnis, ac etiam Missis, ad facistolium personaliter interesse, & in unoquoque mense Missas viginti, nisi justa infirmitate, vel impedimento fuerit impeditus, celebrare teneatur.

§. XI.

PRæsentationem autem dictarum dignitatum, canonicatuum, portionum integrarum, ac dimidiarum, aliarumque dignitatum, canonicatuum, & portionem similium futurarum, in prædicta nostra Cathedrali Ecclesia creandarum, præfatis Catholicis Hispaniarum Regibus, ac eorum successoribus, prout de jure eis competit, & auctoritate Apostolica, reservamus eàdem auctoritate.

§. XII.

ACcolytorum & cappellanorum prædictorum electionem, seu provisionem, ad nos, & successores nostros, unà cum nostro capitulo, pertinere decernimus. Volumus autem, quòd dicti cappellani, qui pro tempore fuerint eligendi, non sint familiares Episcopi, nec alicujus personæ dicti capituli, nec fuerint tempore vacationis.

§. XIII.

OFficium verò sacristę, qui ea, quæ ad officium thesaurarii spectant, ipso pręsente, & de ejus commissione, & in ejus absentia ad votum capituli exercere tenebitur.

§. XIV.

OFficium organistæ, qui organa in diebus festivis, & aliis temporibus, ad votum Prælati vel capituli, pulsare teneatur.

§. XV.

OFficium perticarii, cujus in processionibus ordinare, Prælato, presbytero, diacono, subdiacono, & reliquis altari ministrantibus, de choro ad sacristiam, vel altare, de altari ad sacristiam, in chorum euntibus vel redeuntibus anteire, officium erit.

§. XVI.

OFficium œconomi, sive procuratoris Ecclesiæ fabricæ, & hospitalis: qui architectis, muratoribus, necnon fabris lignariis, & aliis officialibus ædificandis Ecclesiis operam dantibus præerit: quique per se, vel alios, redditus & proventus annuos, & quecumque emolumenta & obventiones, ad dictam fabricam, & hospitale, quovis modo pertinentia, colligere & expendere habebit; reddi-turus annuatim rationem de receptis & consumptis, Episcopo & capitulo, vel officialibus, ab eisdem ad hoc specialiter deputatis. Necnon ad eorum nutum eligendus vel removendus, præbita priùs per eum idonea satisdatione, quàm

quàm ad administrationem admittatur.

§. XVII.

Officium insuper cancellarii, sive notarii Ecclesiæ & capituli, qui quoscumque contractus inter Ecclesiam, Episcopum, & capitulum, & quoscumque alios, in protocollo, & notis suis recipere, actus capitulares scribere, donationes, possessiones, census, feudos, precaria per eosdem Episcopum, & capitulum, & Ecclesiam, vel eisdem factas, vel in posterum faciendas, annotet & scribat, & instrumenta custodiat: partes redditaum Beneficiatis distribuat, necnon rationes reddat & recipiat.

§. XVIII.

Officium insuper canicularii, qui canes ab Ecclesia ejiciat. In omnibus sabbathis, & quorumcumque festorum vigilias habentium, vigiliis, & aliis, ubi & quando per thesaurarium sibi fuerit injunctum, Ecclesiam purgabit.

§. XIX.

De quibus omnibus, videlicet, quinque Dignitatibus, decem canonicatibus, sex integris, & totidem dimidiis portionibus, & sex cappellanis, & sex acolytis, & officiis prædictis, quia de præsenti fructus, redditus, & proventus decimarum non suppetunt, thesaurariam ex dignitatibus, quinque verò canonicatus, & omnes integras, & dimidias portiones, ad præsens in dicta erectione volumus suspendere. Quòd si præfatis quatuor Dignitatibus, & quinque canonicis redditus memoratę quartę partis ad præsens (quod non credimus) non suppetant, quod defuerit, inter eos dividatur, secundùm valorem præbendarum, & non numerum personarum: donec ad majorem quantitatem fructus parvenerint, restituendi ad prębendas præfatas, per nos, & nostros successores, ordine nobis considerando, ad potiorem Ecclesiæ nostræ utilitatem: ita tamen ut, cum Deo duce, ad pinguiorem fortunam fructus & redditus nostræ predictę Ecclesiæ pervenerint, quamprimùm ad dotem thesaurarie suspensę applicatam desuper crescentibus fructibus auctum fuerit, thesaurariam eandem, ex nunc erectam & creatam esse decernimus, absque alia nova creatione & erectione, personę per eandam Catholicam majestatem nominandę, conferendam. Et consequenter dum fructus, redditus, & proventus ulterius augmentum receperint, tres integræ portiones provideantur: & successivè cùm excreverint fructus, dictorum canonicorum numerus usque ad denarium numerum successivè augeatur: quo expleto, tunc reliquæ tres integræ portiones, & dimidię successivè suo ordine admittantur. Et demum de redditibus superexcrescentibus, sex acolytatus, pro sex clericulis, qui in quatuor minoribus sint constituti, & acolytorum officium in altaris ministerio exerceant; & sex cappellanię simplices, pro sex prædictis cappellanis, similiter provideantur. Postmodùm verò officium organistæ, & perticarii, & œconomi, notarii, & canicularii prædictorum, dicto numero successivè, juxta ordinem literaliter prœmissū, absque aliquo intervallo augeatur.

§. XX.

Et quia secundùm Apostolum, qui altari servit, de altari vivere debet, omnibus & singulis Dignitatibus, personis, & canonicis, & prębendatis, & integris, & dimidiis portionariis, cappellanis, clericulis, sive acolytis, cæterisque officiis, & eorum officialibus, juxta numerum supradictum expressis, omnes & singulos fructus, redditus, & proventus; tam ex regia donatione, quàm ex jure decimarum, aut alio quovis modo, ad eos de præsenti, aut in futurum pertinentes; videlicet ordine literario, decano, archidiacono, cantori, scholastico, thesaurario, & canonicis, necnon portionibus integris, & dimidiis, & omnibus aliis suprà notatis & nominatis, modo sequenti.

§. XXI.

Decano scilicet centum & quinquaginta libras (*Pesos* vulgariter in illis partibus nuncupatos) quarum librarum quælibet unum Castellanum aureum, quadringentos octoginta quinque morapetinos monetę usitatę Hispaniæ constituens; archidiacono centum & triginta valoris ejusdem *Pesos*, seu Castellanos, & cuilibet de Dignitatibus totidem, & cuilibet de canonicis centū, portionariorum cuilibet septuaginta, dimidiis triginta quinque, cappellanis quidem viginti, acolytis singulis duodecim, organiste sexdecim, & notario totidem, perticario totidem, œconomo verò quinquaginta, caniculario quidam duodecim libras auri similes, totidem Castellanos & morapetinos constituentes, ex nunc pro tunc, ordine literario, prout exprimitur, servato, cùm fructus, redditus, & proventus superexcreverint, applicamus & assignamus.

§. XXII.

Et quia, ut dictum est, propter officium datum Beneficium, volumus, & in virtute sanctæ obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, quòd prædicta stipendia fiant quotidianę distributionis assignate, distributę quotidie interessentibus singulis horis, nocturnis pariter & diurnis exercitiis dictorum officiorum. Itaque à decano usque ad acolytum inclusivè, is qui alicui horæ non interfuerit in choro, stipendio, sive illius horę distributione careat; & officialis, qui sui officii exercitio vel executioni deerit, mulctetur similiter singulis vicibus pro rata salarii. Tales verò distributiones, quibus absentes privantur, aliis interessentibus accrescant.

§. XXIII.

Item volumus, & eàdem auctoritate ordinamus, ut omnes & singulæ Dignitates, canonici, & portionarii dictæ nostræ Ecclesiæ Cathedralis, teneantur residere & servire in prædicta nostra Ecclesia per octo menses, continuos aut interpolatos; alioquin nos, vel successores nostri, qui pro tempore fuerint, aut capitulum, sede vacante, teneantur, eo priùs vo-

ca-

cato & audito, si justam & rationabilem caussam absentiæ non habuerit, & allegaverit; personatum, vel canonicatum, sive portionem, vacantem pronunciare, & de illo vel illa idoneis, ad præsentationẽ tamen præfatæ Catholicæ majestatis, & eorum in regnis Hispaniæ successorum, providere. Justam autem absentiæ caussam hoc loco diffinimus ægritudinem, dum tamen Beneficiatos infirmus in civitate maneat, aut in suburbiis ejusdem civitatis. Aut si eam incurrerit stans extra civitatem, cùm redierit, aut redire paraverit ad eam, dum tamen hoc probationibus legitimis constet. Vel cùm de mandato Episcopi. Vel capituli simul, & pro caussa, & utilitate Ecclesiæ, absens fuerit. Itaque ista tria concurrant in hac sua absentia.

§. XXIV.

Volumus insuper, & de consensu & beneplacito serenissimæ Majestatis, & eâdem auctoritate Apostolica statuimus, decernimus, & mandamus, quòd omnium decimarum, tam Cathedralis, quàm aliarum Ecclesiarum dictæ civitatis & diœcesis, fructus, redditus, & proventus, in quatuor æquales dividantur partes, quarum unam nos & successores nostri Episcopi perpetuis futurisque temporibus, pro onere Pontificalis habitus sustentando, & ut decentiùs, & juxta Pontificalis officii exigentiam, statum nostrum sustentare valeamus, absque aliqua diminutione pro nostra speciali mensa habeamus. Decanus verò, & capitulum, & reliqui ministri Ecclesiæ, quos suprà assignavimus, aliam quartam partem, modo præmisso inter eos dividendam, habeant; à quibus partibus, licèt ex commissione Apostolica & longævo temporis usu, moribus & consuetudine approbata, eadem Catholica majestas tertiam partem (*Tertias* in Hispania vulgariter nuncupatas) habere & recipere integraliter consuevit, volens erga nos suæ liberalitatis dexteram extendere, prout extendit circa alias partes, & circa qualitates infrà expressas, nos, & Episcopos successores, ac capitulum prædictos, ut magis debitores, tanto munere refectos, efficeret; & ut pro eadem, & regiis ejusdem Majestatis successoribus preces effundere teneremur, in nostræ, & dictæ Ecclesiæ nostræ, & capituli, in sua quarta decimarum parte liberos & exemptos esse voluit. Reliquæ verò duæ quartæ partes iterum in novem dividendas partes decernimus, duas, quarum eidem Majestati serenissimæ, in signum superioritatis & juris patronatûs, ac ratione acquisitionis prędictæ terræ, futuris perpetuis temporibus percipiendas & levandas, applicamus.

§. XXV.

De reliquis verò septem partibus bifariam duximus esse faciendam divisionem. Quarũ quatuor de dictis septem omnium decimarum parochię nostrę Cathedralis Ecclesiæ, applicamus mensæ capitolari, ut meliùs Ecclesia valeat administrari. Ex quibus quatuor partibus nos & successores nostri, cuilibet vestrorum assignamus sexaginta *Pesos* vulgariter nuncupatos, sacristę verò quadraginta. Qui quidem rectores habeant omnes primitias, pręter octavam partem, quam applicamus sacristę, qui etiam rectores quotidie in choro, Missæ majori, ac vespertinis horis, superpelliceis induti residere teneantur, ut commodiùs animarum saluti sacramenta exercere valeant, ne eorum absentiâ seu incuriâ, quis absque aliquo sanctæ matris Ecclesiæ sacramento incautè discedat. Et donec fructus excreverint, ex prædictis etiam quatuor partibus, conferatur acolytis, organistæ, & perticario, quod suprà dictum est: & quod superfuerit, habeat prædicta mensa capitularis.

§. XXVI.

In singulis verò parochialibus Ecclesiis, tam dictæ civitatis, quàm totius nostræ diœcesis, quatuor prędictæ de dictis septem partibus simul cum primitiis, Beneficiis in unaquaque dictarum Ecclesiarum erigendis & creandis applicamus; declarantes etiam simili modo octavam partem dictarum quatuor partium, atque primitiarum, sic dictis Beneficiis applicatarum, sacristę cujusque parochialis Ecclesiæ dictæ civitatis & diœcesis nostrę esse tribuendam.

§. XXVII.

Volumus autem & ordinamus, quòd omnibus dictæ civitatis & diœcesis nostræ Ecclesiis parochialibus (excepta nostra Ecclesia Cathedrali) tot Beneficia simplicia creentur & ordinentur, quot ex quantitate redditum dictarum quatuor partium, sic eisdem Beneficiis applicatarum, creari & ordinari poterunt. Assignata tamen congrua & honesta sustentatione clericis, quibus Beneficia illa conferri debent. Itaque nullus sit determinatus dictorum Beneficiorum numerus, sed superexcrescentibus fructibus, crescat etiam ministrorum copia in eisdem Ecclesiis. Quæ quidem prędicta Beneficia simplicia servitoria, quæ pro tempore in dictis Ecclesiis creari contigerit, ut dictum est, quotiescumque contigerit vacare, quovis modo, providere volumus & statuimus filiis dumtaxat patrimonialibus, descendentibus ab incolis, qui ex Hispania dictam provinciam transmearunt; aut ad eam inhabitandam in futurum transire contingat, donec in posterum visa & cognita per nos, vel successores nostros Christianitate, & capacitate Indorum, ad instantiam & petitionem supradicti patroni, nunc, vel pro tempore existentis, visum fuerit Indis etiam naturalibus dicta Beneficia providenda (præmisso priùs examine, & oppositione, juxta formam & laudabilem consuetudinem in Episcopatu Palentino hactenus observatam) inter filios patrimoniales; dum tamen dicti filii patrimoniales, quibus sic de dictis Beneficiis provisum fuerit, infra annum & dimidium à die sibi factæ provisionis, teneantur pręsentare & ostendere coram dictæ provincię appellationum judicibus aut Gobernatore, pro tempore ibidem existentibus, ratihabitionem dictarum Catholicarum majestatum, vel

vel pro tempore successorum suorum, in Hispaniæ regnis collationem & provisionem, sic sibi prædictâ formâ factam: alioquin prædicta Beneficia eo ipso vacare censeantur. Præfatique Catholici Reges, sive Illorum successores, personas alias possint ad dicta Beneficia, juxta prædictam formam qualificatas, præsentare.

§. XXVIII.

Volumus autem, quòd donec existant filii patrimoniales, qui juxta præfatam consuetudinem Palentinam, possint aligi ad dicta Beneficia; provisio dictorum Beneficiorum fiat ad præsentationem dictarum Catholicarum majestatum patronorum, & non aliàs.

§. XXIX.

SED quia animarum cura dictæ civitatis, ac totius nostræ diœcesis, ad nos, & futuros successores nostros principaliter & præcipuè spectat, tamquã qui juxta Apostoli sententiã, de illis in die judicii rationem reddituri sumus; accedente ad hoc consensu ac voluntate earundem Catholicarum majestatum, patronorum prædictorum, & sua instante petitione, ac auctoritate & tenore prædictis; volumus & ordinamus, quòd in nostra Cathedrali Ecclesia, & in omnibus dictæ civitatis, ac nostræ diœcesis Ecclesiis parochialibus, nos, & Prælati, qui pro tempore fuerint, commendemus & injungamus animarum curam pro nostræ voluntatis arbitrio, cui viderimus ipsarum Ecclesiarum Beneficiato, seu Beneficiatis, seu cuicumque alii sacerdoti, etiam non Beneficiato, pro eo tempore, ac sub illa forma, quibus nobis visum fuerit dictarum animarum saluti magis expedire. Sub divini obtestatione judicii futuros omnes, & nostros successores exhortantes & relinquentes, quòd in hac commissione animarum nulla sit apud eos personarum acceptatio; sed solùm sibi à Deo commissarum ovium utilitati consulant, & saluti. Et ut qui præfatæ animarũ curæ à nobis, vel illis præpositi fuerint, congruentiùs valeant sustentari; & pro ipsarũ animarũ sollicitudine aliquam recipiant temporalem retributionem; applicamus eorum cuilibet primitias omnes parochiæ illius, in qua sic curam animarum gesserit, relicta parte sacristæ superiùs designata.

§. XXX.

Volumus insuper & ordinamus, quòd institutio & destitutio sacristarum omnium Ecclesiarum nostræ diœcesis fiat semper ad nutum & dispositionem nostram, & nostrorum pro tempore successorum, cum moderatione salarii, si forsan prædicta pars, quæ sibi (ut præmissum est) solvi debet, in magnam excreverit quantitatem. Ita tamen, quòd quicquid ex octava eadem parte illis per nos, vel successores nostros ademptum fuerit, in ipsius Ecclesiæ fabricam, vel aliquod divini cultus augmentum ejusdem Ecclesiæ, & non alios usus, consumi debeat.

§. XXXI.

Similiter tres partes restantes de septem partibus supradictis, in duas iterum partes æqualiter dividantur: quarum unam, scilicet medietatem trium dictarum partium, cujuslibet dictorum oppidorum Ecclesiæ fabricę liberè applicamus: reliquam verò partem, videlicet medietatem trium dictarum partium, hospitalibus cujuslibet oppidi consignamus: de qua quidem medietate, sive parte eisdem hospitalibus applicata, dicta hospitalia teneantur hospitali principali, ubi Cathedralis fuerit Ecclesia, decimam solvere. Applicamus etiam eâdem auctoritate in perpetuum fabricæ nostræ diœcesis dictę sanctissimę Mariæ, omnes & singulas decimas unius parochiani ejusdem Ecclesiæ, & omnium aliarum Ecclesiarum totius civitatis & diœcesis; dum tamen talis parochianus non sit primus, seu major, vel ditior nostrę dictę Ecclesiæ Cathedralis, & aliarum Ecclesiarum nostrę dictæ diœcesis, sed secundus post primum.

§. XXXII.

OFficium verò divinum, diurnum pariter & nocturnum, tam in Missis quàm in Horis, fiat semper, & dicatur secundùm consuetudinem Ecclesię Hispalensis, donec & quousque Synodus celebretur.

§. XXXIII.

Volumus insuper, & de ejus celsitudinis instantia & petitione ordinamus, quòd portionarii ipsi vocem habeant in capitulo, unà cum Dignitatibus & canonicis, tam in spiritualibus quàm in corporalibus, præterquam in electionibus, & aliis à Jure prohibitis casibus, qui solis Dignitatibus & canonicis pertinent.

§. XXXIV.

ET insuper volumus, & de ejus serenitatis instantia & petitione ordinamus, quòd in dicta nostra Cathedrali Ecclesia, (prçterquam in diebus festivis, in quibus una tantùm Missa solennis celebrabitur, horâ tertiarum) duæ quotidie Missæ celebrentur, quarum una primis diebus Veneris cujuslibet mẽsis, de anniversario fiat pro Hispaniæ Regibus preteritis, pręsentibus, & futuris. Diebus verò sabbathi, Missa prædicta in Virginis gloriosæ honorem, pro præfatorum Regum incolumitate & salute respectivè celebretur. Cujuslibet autem mensis prima die lunæ eadem Missa pro animabus in purgatorio existentibus solenniter dicatur. Reliquis verò diebus prædicta Missa de Prima possit celebrari ad voluntatem & dispositionem cujuslibet personæ volentis ipsam dotare. Dictique Episcopus & capitulum possint quamcumque dotem recipere, & à quibusvis personis sibi oblatam pro ejusdem Missæ celebratione. Secunda verò Missa de festo, vel de feria occurrenti, secundum ritum Hispalensis Ecclesiæ, vel aliàs, horâ Tertiarum celebrabitur: & quicumque majorem Missam celebraverit, ultra communem distributionem omnibus illi Missæ interessentibus assignatam, vel ali-

assignandam, stipendium lucretur triplum, quàm ad quamcumque diei Horam; diaconus verò duplum, & subdiaconus simplum. Et quicumque majori Missæ non interfuerit, Tertiam & Sextam illius diei non lucretur, nisi ex rationabili & justa caussa, & decani licentiâ, vel alterius in choro pro tempore præsidentis, absens fuerit: super quo petentis licentiam, & concedentis conscientiam oneramus. Et quicumque similiter Matutinis & Laudibus interfuerint, triplum lucretur quàm ad quamcumque diei Horam, & insuper stipendium Primæ, quamvis illi non interfuerint.

§. XXXV.

VOlumus insuper, & de ejusdem Majestatis instantia & petitione ordinamus, quòd bis in qualibet hebdomada capitulum teneatur, feriâ videlicet sextâ, & tertiâ: & quòd feriâ tertiâ tractetur ibidem de negotiis occurrentibus: feriâ autem sextâ de nulla alia re, nisi de morum correctione & emendatione tractetur, & de iis quæ ad divinum cultum debitè celebrandum, & ad clericalem honestatem in omnibus & per omnia, tam in Ecclesia quàm extrà, conservandam spectent. Et quælibet alia dies ad capitulum celebrandum sit interdicta; nisi novi casus qui emerserint, aliud exegerint. Per hoc autem volumus jurisdictioni nostræ Episcupali, aut successorum nostrorum, circa correctionem & punitionem dictorum canonicorum, aliarumque personarum nostræ Cathedralis Ecclesiæ, aliquatenus derogari. Quam omnimodam correctionem, punitionem, & jurisdictionem in dictas personas, nobis & dictis successoribus reservamus; ad instantiam & petitionem præfatarum Majestatum patronorum, & de eorum consensu. Item eâdem auctoritate, & de ejusdem Catholicæ majestatis beneplacito, statuimus & ordinamus, quòd quilibet dictæ nostræ Ecclesię & diœcesis clericulus primę tonsuræ, ad hoc ut possit privilegio gaudere, clericalem deferat tonsuram, unius regalis argentei magnitudine, monetæ usualis Hispaniæ; & per duos digitos infra aures tantùm, à tergo prosequenter, scissurâ capillos tondeat, vestibusque honestis induatur, chlamyde videlicet, vel mantello, seu pallio, quod vulgariter *loba* nuncupatur ò *manteo*, clauso vel aperto, ad terram protensis, non rubei, croceique coloris, sed alterius honesti coloris, quibus tam in vestibus superioribus, quàm inferioribus utatur.

§. XXXVI.

ITidem, eâdem Apostolica auctoritate, necnon de ejusdem celsitudinis, & Catholicæ majestatis consensu deliberato (quia in ipsa, *de Mexico* in nuva Hispania vulgariter nuncupata, civitate Mexicanensi, & sub invocatione Beatissimæ Mariæ Virginis Assumptionis, Cathedralem Ecclesiam in honorem ejusdem Virginis Assumptionis, Apostolica auctoritate perpetuò erigimus) domos, habitatores, incolas, & vicinos, tam intra civitatem, quàm in suburbiis ejusdem civitatis, de præsenti, vel in futurum habitantes & commorantes, in dictæ Ecclesiæ Virginis Mariæ Assumptionis parochianos deputamus & assignamus, donec in dicta civitate commoda per nos, & nostros successores fiat divisio paruchiarum: cui etiam jura parochialis Ecclesiæ solvere teneantur, decimas, primitias, & ublationes offerre; & à rectoribus ejusdem Ecclesiæ confessionis, Eucharistiæ, & alia sacramenta recipere, necnon eisdem rectoribus sacramenta hujusmodi conferre & administrare, & parochianis accipiendi licentiam concedimus pariter & facultatem.

§. XXXVII.

ITem volumus, statuimus, & ordinamus, quòd consuetudines, constitutiones, ritus, & mores legitimos & approbatos, tam officiorum, quàm insigniarum, & habitus aniversariorum, officiorum, Missarum, aliarumque omnium cæremoniarum approbatarum Ecclesiæ Hispalensis, necnon aliarum cujusvis Ecclesiæ, seu Ecclesiarum, ad nostram Cathedralem decorandam & regendam necessariò reducere ac transplantare, liberè valeamus.

§. XXXVIII.

ET quia quæ de novo emergunt, novo indigent auxilio, igitur literarum suprà dictarum virtute, nobis & successoribus nostris plenissimam emendandi, ampliandi, & ea quæ oportuerit, statuendi & ordinandi, in posterum potestatem reservamus, ut possimus id facere de consensu, petitione, & instantia regiæ Majestatis; tam circa quæstionem, & taxationem dotis perpetuam, vel temporalem, & limitum nostri Episcopatus, & omnium Beneficiorum; quàm circa retentionem decimarum, vel divisionem earundem, secundum tenorem Bullæ Alexandri, per quam ipsis Regibus Hispaniæ fuit facta donatio decimarum. (*licet ad præsens, per eandem Regiam majestatem ad alimenta nobis sint, cum his tamen qualitatibus donata.*) Quæ omnia & singula, instantibus & petentibus prædictis dominis meis Regina ac Regibus, dicta Apostolica auctoritate, quâ fungimur in hac parte, & melioribus, modo, via, atque forma, quibus meliùs possumus, & de Jure debemus, erigimus, instituimus, creamus, facimus, disponimus, & ordinamus, cùm omnibus ac singulis ad id necessariis & opportunis, non obstantibus contrariis quibuscumque, & illis præcipuè quę sanctissimus dominus noster præfatus, in suis præinsertis literis Apostolicis voluit non obstare; & ea omnia & singula, omnibus & singulis, præsentibus & futuris, cujuscumque status, gradus, ordinis, præeminentiæ, vel conditionis fuerint, intimamus, insinuamus, & ad omnium notitiam deducimus, & deduci volumus; per præsentes mandamus prædicta auctoritate, & sanctæ obedientiæ virtute, omnibus & singulis suprà dictis, & ea omnia & singula, quemadmodum à nobis instituta sunt, observent & observari faciant. In quorum omnium & singulorum fidem, & testimonium premissorum, præsentes literas, sive præsens publicum instrumentum, exinde fieri, & per notarium publicum infrà scriptum scribi & publicari, nostrique sigilli

gilli justimus & fecimus appensione communiri. Datum Toleti sub anno à Nativitate Domini millesimo quingentesimo tricesimo quarto.

STATUTORUM

PARS PRIMA

CAPUT I.

Imprimis hæc sancta Synodus statuit & præcipit, ut quando aliquis in Prælatum hujus Metropolis seu provinciæ electus, ad capiendum suę Sedis possessionem personaliter, seu per procuratorem, venerit; ante omnia Bullas seu literas Apostolicas super præsentatione, per Regiam majestatem desuper facta expeditas, decano & capitulo præsentet. Qui postquam eas viderint, ac legitimas esse repererint, capitulares omnes, vocem & suffragium in electionibus, juxta præfatam erectionem habentes, ad capitulum sequenti die habendum, citari & vocari faciant; ubi de electi hujusmodi receptione debita cum solennitate facienda deliberent. Et in ea postquam decreta fuerit, procedant sub hac forma.

§. I.

Præbendati omnes, qui capitulo, ut præfertur, congregando interfuerint, ab aula capitulari ad Ecclesiæ corpus exeant, ibique electum personaliter accedentem accipiant: electo autem hujusmodi per procuratorem accedenti, prębendati quatuor ex antiquioribus, per ejusdem capituli præsidentem nominandi, ad ipsius aulæ capitularis januam obviam procedant. Sedes verò in capitulo diversimodè, juxta venientis hujusmodi personę qualitatem, prępäretur. Electo enim personaliter accedenti, faldistorium cum pulvinaribus, ac cæteris enm actum concernentibus, disponatur. Procuratori autem tapetum, sella, & pulvinar ad pedes collocetur. Electo prętereа in eodem faldistorio Missale statuatur, ut præstandum ab eo juramentum præstet, & sub forma sequenti.

§. II.

Nos P. Archiepiscopus de Mexico juramus per Deum & hæc sancta Dei Euangelia, quòd erectionem hujus sanctæ Ecclesię Mexicanę observabimus & observari faciemus: consuetudines bonas & approbatas ejusdem Ecclesie, in quantum non contrariantur prędictæ erectioni, sacris Canonibus, & sancti Concilii Tridentini decretis, & Provincialis Synodi Mexicanæ editis constitutionibus, manu tenebimus, juraque nostræ dignitatis, & Ecclesię sponsæ nostrę, in nullo infringere, pro viribus conabimur. Semper præ oculis habentes verum Dei obsequium, & animarum profectum, prout ex debito nostrę pastoralis solicitudinis tenemur. Ita nos Deus adjuvet, & hęc sancta Dei Euangelia.

§. III.

Cujusmodi juramentum procurator, & qui possessionem electi nomine capturus accesserit, pręstare teneatur. Quo præstito, capitulares omnes, nemine dempto, processionis ordine hymnum: *Te Deum laudamus*, solenniter decantantes, præcedentibus, tam ejusdem Ecclesiæ Cathedralis cruce, quàm parochialium, monasticarum, eremiticarumque Ecclesiarum crucibus: unà cùm ipsarum vicariis, parochis, ministris, ac universo clero, qui ad hoc pręveniri debent, electum ipsum, sub umbraculo, seu baldachino, per Dignitates, & in eorum defectum, per prębendatos hujusmodi seniores, ferendo, ad chorum usque comitentur. Quò cùm perventum fuerit, crucibus, clero, & monachis prædictis, ad chori fores detentis, capitulares omnes electum adhuc sub baldachino procedentem, eodem ordine comitantes, chorum ingrediantur: eum denique electum, in Sede Episcopali, in signum possessionis, per duos ex Dignitatibus antiquiores Beneficiatos collocent. Procuratorem verò, duo per pręsidentem deputandi capitulares (solennitate ac processione hujusmodi pretermissis) factaque in ipso actu demonstratione, quæ personam propriam à substituta distinguat, in eadem Archiepiscopali Sede constituant. Quibus peractis ordine, processione, ac forma præmissis, ad locum capituli iidem capitulares revertantur; ibique electum in Archiepiscopali ejusdem capituli Sede modo præscripto collocent: ac tunc decanus, vel qui in ejus absentia præsederit, surgens à loco suo, & ad Sedem eandem magna cum observantia & reverentia accedens, flexis genibus, electo, ut præfertur, sedenti, manum deosculetur, eoque signo ipsum in dominum, Prelatum, & pastorem recipiat; ac eidem, ut tali, debitam pręstet obedientiam: idemque ipsum, modo & forma prędictis, reliqui capitulares, servato antiquitatis ordine, faciant. Quibus effectis, aperta ejusdem loci capitularis janua, omnes Beneficiati, parochi, rectores, vicarii, cappellani, atque servientes, reliquus denique clerus ibi repertus, similiter intrent, idemque recognitionis & obedientiæ signum Prælato exhibeant.

§. IV.

Procuratorem verò, qui possessionem prædictam electi nomine capturus venerit, decanus & capitulum, hymnum: *Te Deum laudamus*, similiter canentes, prætermisso baldachino, à loco capituli ad chorum deducant, ipsumque primò in sede chori, ac deinde in sede capituli Archiepiscopalibus sedere faciant: ibique in obedientiæ debitę Prelato, cujus ille personam & jurisdictionem gerit, recognitionem, iidem capitulares ordine suo, cum decenti submissionis & reverentiæ demonstratione, ejusdem procuratoris, ut prefertur, sedentis, manum, sua quisque manu dextera porrecta, contingant, porrectamque manum ad se volventes deosculentur, & hoc ipsum reliqui Beneficiati & parochi cum toto clero faciant.

§. V.

§. V.

UT Prælatus, capta per procuratorem possessione, debita cum solennitate recipiatur civitatem ingrediens, sequens forma servetur.

§. VI.

IMprimis decanos, & capitulum, omnes & singulos prębendatos, & parochialium Ecclesiarum rectores, ac Beneficiatos, priores quoque, & conventus religiosorum ejusdem civitatis, ut die & hora ingressus prędicti cum suis crucibus de more conveniant, præmoneri, citari, & vocari faciant; ac processionis ordine, unà cum ipsius Cathedralis Ecclesiæ cruce, ingredienti Prælato obviam procedant.

§. VII.

PRiùs tamen iidem decanos & capitulum, & omnes clerici, qui ad hoc congregari potuerint, suis mulis sedentes, præcedente ejusdem capituli sceptrifero, sceptrumque suum manu gerente, debita ejus actus conformitate & ordinatione servata, extra civitatem, ad mediam leucam, vel eo minus, ad præsidentis arbitriom, progrediantur: & ipsi Pręlato, cùm ad eum pervenerint, eodem quo procedunt ordine, singuli, & reverentiam exhibeant, & illius manus deosculentur. Quo facto, omnes ad Ecclesiam, decentibus ad processionem vestibus prępárandi, sine mora redeant. Processionis autem hujusmodi initium omnes, tam ejusdem Cathedralis Ecclesię, quàm reliquorum parochialium, monasticarum, & eremiticarum Ecclesiarum, hospitaliumque, cymbala hilari sonitu pręnuncient: & quamdiu eadem processio duraverit, similiter pulsentur.

§. VIII.

POstqum ad Ecclesiam omnes pervenerint, decanus, vel qui præsidens fuerit, pluviali indutus, unà com duobus ministris, diaconi & subdiaconi habitum & insignia gerentibus; reliqui verò præbendati pretiosioribus Ecclesiæ pluvialibus pariter ornati, processionis ordine, prævia ejusdem Cathedralis Ecclesiæ cruce, præcipuam ipsius Ecclesiæ januam, quà Prælato datur ingressus, egrediantur: sicque procedant, quousque crux eadem ad certum fori locum, pretioso faldistorio decenter ornatum, pervenerit. Quo loco accedens Prælatus, genibus flexus, eandem crucem sibi per præsidentem, ut præfertur, ornatom, porrigendam, deosculetur. Ad vitandum verò confusionem, antequam Prælatus mulà descendat, eadem processio ad Ecclesiam redeat, præbendatis cum choro musicorum retrò manentibus, qui antiphonam: *Sacerdos & Pontifex, &c.* in Ordinario præscriptam concinant, & illâ cum reliquis necessariis pronunciatâ, hymnum: *Te Deum laudamus*, alternatis versibus canentes, eodem processionis ordine ad Ecclesiam regrediantur. In cujus ingressu idem præsidens, ut suprà ornatus, aquæ benedictæ aspersorium Pręlato, qoi se & circumstantes aspergat, illius manum deosculatus, offerat; deinde ad altare majus similiter ordinati procedant, ubi Prælatus super pavimentum faldistorio coopertum, dum antiphona in Ordinario descripta cum versibus dicitur, genua flectat: quibus dictis, Prælatus inde surgat, & eisdem capitularibus comitantibus, altare majus ascendat, ibique omnibus astantibus Episcopalem benedictionem impendat, & inde solennitate, cruce, & processione hujusmodi prætermissis, domum suam, eisdem comitantibus, adeat.

CAPUT II.

De loco capitularium.

§. I.

QUoniam juxta constitutiones & ordinationes in hujus Archiepiscopatus & provinciæ erectione conditas; quinque dignitates, decanus videlicet, archidiaconus, cantor, scholasticus, & thesaurarios: decem quoque canonici, sex etiam integri, ac totidem dimidii portionarii, esse debent; ideo hæc sancta Synodus decernit & mandat, ut hi omnes in capitularibus ipsorum congregationibus ordine infrà scripto sedeant. Imprimis quidem decanus, ad sedis Prælato destinatę latus dexstrum, & penes decanum cantor, ac tertio loco thesaurarius; quinque deinde canonici, tres postea integri, tres denique dimidii portionarii, unus post alium, juxta traditæ cuique possessionis prioritatem, consideant. Ad sinistrum autem ejusdem Sedis Archiepiscopalis latus, primam archidiaconus, secundam scholasticus, quinque subinde canonici, sex demum integri, & dimidii portionarii sequentes successivè sedes, servato ejosdem antiquitatis ordine, teneant.

§. II.

STatuit præterea eadem sancta Synodus, ut dignitates, canonici, integri, ac dimidii portionarii prędicti, in quibuscumque officiorum, tam divinom cultum, & Horarum canonicarum celebrationem, quàm reliqua per capitulares agenda negotia concernentium, distributionibus ac deputationibus, ordine superiùs descripto, juxta cujusque antiquitatem, nulla prorsus habita ratione quo quisque chori latere, dextro videlicet aut sinistro, locum teneat, inter se prę ferantur.

§. III.

IN processionibus autem, presbyter celebraturus, medius inter utrumque chorum incedat; ita ut decanum quidem dextrorsum, diaconum verò paratum sinistrorsum habeat. Quòd si decanus abfuerit, dextrum diacono, sinistrum verò archidiacono latus præbeat.

§. IV.

QUÆ tamen procedere non intelligantur quoties capitularibus actibus, & processionibus hujusmodi Prælatus intervenerit. Nam juxta supremæ dignitatis, & potestatis ejus exigentiam (sacrosan-

ſancto Tridentino b diſponente Concilio) primum in choro, proceſſionibus, & quibuſvis aliis actibus, locum, ſeu quam ipſe capere & eligere voluerit, ſedem habere debet.

CAPUT III.

De decano, & ejus præeminentiis.

§. I.

Cujuſvis Cathedralis Eccleſiæ hujus Archiepiſcopatus & provinciæ decanus, ſacro presbyteratûs ordine inſignitus exiſtat; ſin minus, ad eam dignitatem minimè recipiatur. Quamvis enim in præinſerta erectione, hæc à decano qualitas non requiratur; eadem tamen ſancta Synodus Provincialis Prælatos omnes, ut ibi quando & quomodo fieri potuerit, ſancti Concilii Tridentini c exhortationem opere compleant; imprimis admonet, omnibuſque ſibi ab hujuſmodi erectione collatis facultatibus, nulla excepta, fungens declarat, quòd quoties officia ſeu miniſteria, per capitulares, tam in choro, quàm ad altare, ordine in tabula deſignando, peragenda, aliquibus præbendatis committi contigerit, qui vel ea acceptare noluerint, vel ſemel acceptata, ſuis locis & tempore præſtare negligenter omiſerint; tunc decanus, non ſolùm rebelles & negligentes mulctare; ſed etiam officia vel miniſteria per eos omiſſa, aliis committere (habitâ officii, ſeu miniſterii hujuſmodi, ac præbendati cui commiſſum fuerat, defectuſque & negligentiæ ratione) poſſit ac debeat.

§. II.

Inſuper ad decanum d, quamdiu in civitate fuerit, & non ad aliquem alium capitularem, eoſdem capitulares ad extraordinarium capitulum (quod non niſi in gravibus negotiis, quæ ordinarium capituli diem exſpectare non poſſint fiat) ſub juſta & rationabili pœna citare, & convocare pertineat. Quoties autem ſimilia occurrerint, decanus brevem negotii, ſeu negotiorum tractandorum rationem ſceptrigero, qui eandem capitularibus exponat, in ſcriptis tribuat. Quòd ſi negotia hujuſmodi talia fuerint, quę ut præfertur explicari non debeant; tunc capitulares ad gravia negotia vocari, dixiſſe ſufficiat. Id quòd hæc ſancta Synodus ipſius decani, vel ejus, qui abſente eo, præſidentię munus obierit, prudentiæ committit, juxta hujus ſanctæ Synodi decreta, in ſacroſancti Generalis Concilii Tridentini e obedientiam & conformitatem edita.

§. III.

Ad eundem ſimiliter decanum negotia in capitulo tractanda proponere ſpectet. Illo verò negotium quodvis ſibi per aliquem ex capitularibus inſinuatum, proponere nolente, vel differente, illud ipſum, hac decernente Synodo, quicumque capitularis, petitâ priùs à capitulo licentiâ, proponere poſſit; id verò decano vel præſidente hujuſmodi impedire conante, datis ibi ſine ulla ſcandali nota ſuffragiis, quod pars capituli major deliberaverit, hoc fiat & obſervetur.

§. IV.

Ut autem debitus in choro & actibus capitularibus ordo teneatur, ſitque ſemper qui abſente decano præſideat & regat; eâdem ſtatuente Synodo, declaratur, ut abſente decano, archidiaconus; hoc verò deficiente, cantor: in hujus autem abſentia, ſcholaſticus; in cujus defectum, theſaurarius, in præſidentia ſuccedat: abſentibuſque Dignitatibus, canonicus, vel præbendatus antiquior ubique præſideat.

§. V.

Statuit tamen & ordinat eadem ſancta Synodus, ut nullus ex capitularibus, quamvis abſente decano, præſidere valeat, niſi quamdiu in ſede ſua eminenti ſederit, præſidentiæ munere fungatur. Declarat nihilominus, hoc ſtatuto decanum, cui juxta præmiſſę erectionis tenorem præſidendi in choro dignitas & præeminentia competit, non comprehendi; ſed ipſum in quovis chori loco exiſtentem prę́ſidere poſſe, extra chorum tamen hujuſmodi, quamvis in Eccleſia exiſtat, non præſidere. Decani autem defectus, vel exceſſus, ſi quos ille in ſuo officio commiſerit, per capitulares plenè congregatos, habita loci ac dignitatis ejus debita ratione, in capitulo advertantur & corrigantur.

CAPUT IV.

De archidiacono.

Quilibet, tam Metropolitanæ quàm cujuſvis in hac provincia conſtitutæ Cathedralis Eccleſię, archidiaconus (qui vel in altero Jurium, vel in Theologia ſaltem baccalaureus graduatus eſſe debet) quęcumque ſibi per ſuprà inſertam erectionem conceſſa & declarata ſunt, pręſtare & exercere poteſt. Prælatus tamen cùm potuerit, ſancti Concilii Tridentini f exhortationem opere compleri faciat.

CAPUT V.

De cantoris officio ac dignitate.

§. I.

Cantori verò prętereag, quæ in præfata erectione pręcipiuntur & injunguntur, cujuslibet hebdomadæ tabulam, ſeu matriculam, ab omnibus obſervandam pręſcribere, ſeu præſcribi facere, & quæ quibuſque hebdomadæ diebus recitanda, celebranda, ſeu dicenda ſint, animadvertere, tam Dignitatibus, & canonicis Miſſas, quàm integris, ac dimidiis portionariis Euangelia, Paſſiones, Epiſtolas, lectiones,

b Seſſ. 25. c. 6. verb. *Epiſc De reform* c Seſſ. 24. cap. 12. verbo *Hortatur etiam.* d Conſtitutio Hiſpal. fol. 50.

e Seſſ 25. cap 6. f Seſſ 24. cap. 12. verb. *Arch. De reform.* g Conſtitut. Hiſpal. fol. 53.

ctiones, ac lamentationes, quàm etiam capparum gestationem, servato antiquitatis ordine, & habitu, officiorum hujusmodi alternatione, committere, per novam hujus sanctæ Synodi declarationem deinceps incumbat.

§. II.

Ad cujus etiam, vel ejus locum-tenentis, succentoris officium introitorum versus, *alleluia*, responsoria, antiphonas, prophetias, ac cerei paschalis benedictionem, per præfixum in matricula seu tabula hujusmodi distributionis ordinem commendare, cappellanos præterea servientes, & chori ministros; qui tamen omnes eidem reverenter obedire teneantur, circa debitam divino cultui, ac sacris officiis decentiam & compositionem, deficientes aut negligentes corrigere pertineat. Cantori autem in præmissis deficienti, vel excedenti, justam pro culpæ modo, attenta ejus dignitate, correctionem in capitulo, vel extra illud, decanus adhibeat.

CAPUT VI.

De scholastici dignitate.

§. I.

Quamvis juxta præcisam præscriptæ erectionis formam, scholasticum vel in altero Jurium, vel in Artibus baccalaureum esse sufficiat; hęc tamen sancta Synodus Provincialis, sacrosancti Tridentini [h] Concilii, cui se conformat, dispositionem exactè in posterum præcipit observari, eidemque scholastico imprimis injungit, ut quoties illi à capitulo commissum fuerit, quascumque ejusdem capituli nomine literas, seu epistolas notet, scribat, easque solito capitulari sigillo in capsa sub tribus clavibus (quarum una penes decanum, vel ejus loco præsidentem, altera penes eundem scholasticum, ac tertia penes ipsius capituli secretarium existat) servando sigillet. Quibus eadem sancta Synodus etiam mandat, ut nonnisi indubitatas, ac totius, vel majoris, sanioris que partis capituli fide ac testimonio probatas literas, ex quibus nullum Prælato, seu capitulo damnum vel præjudicium obvenire posse credatur, sigillare præsumant, aut sigillent. Hujus autem mandati transgressores debitę punitionis rigore subjaceant.

CAPUT VII.

De thesaurario.

§. I.

Thesaurarius, cui tam quæ in prędicta erectione, quàm quæ in hujus sanctæ Synodi cæremoniali & decretis ordinata reperiuntur, incumbunt, ea pariter cum sequentibus observet ac præstet. Pro candelarum benedictione die Purificationis Beatæ Mariæ facienda, ceræ quantitatem ac distributionis formam, à Prælato simul cum decano & capitulo, præscribendas teneat. Quæcumque reliquiaria, reliquias, ornamenta, aurum, argentum, aliaque Ecclesiæ bona, quę pro tempore empta, restaurata, & constituta fuerint, sub expresso rei cujusque pondere, valore, dispositione, & qualitate, sibi per inventarium consignanda recipiat. Coadjutores quoque suos sacristas, idoneam pro iis quæ receperint cautionem, ad eorundem Prælati & capituli beneplacitum præstare faciat.

CAPUT VIII.

De canonicis.

§. I.

Cujuscumque sub hoc Archiepiscopatu & provincia constitutæ Cathedralis Ecclesiæ canonici, qualitates in suprà memorata erectione præscriptas habeant: curent tamen diligenter Prælati, ut ubi & quando commodè fieri potuerit, juxta sancti Concilii Tridentini [i] dispositionem, saltem dimidia eorum pars, vel in sacra pagina, vel in Jure canonico doctores, aut magistri, aut licentiati existant, quibus Missas conventuales, exceptis iis, quæ ad dignitates pertinent, secundùm Breviarii & Missalis, ex ejusdem Concilii Tridentini decreto editorum, formam; tabellæ quoque desuper ordinandæ, ac Cęremonialis per hujusmodi sanctam Synodum Provincialem constituti, ab omnibus quos illud concernet, respectivè observandi, dispositionem & ordinem dicere incumbat.

CAPUT IX.

De integris, ac dimidiis portionariis.

§. I.

Integri, ad dimidii portionarii qualitatibus in præmissa erectione memoratis ornentur, & injunctis ab eadem muneribus singuli diligenter incumbant. Circa suffragia verò per eos, in quibusvis actibus & congregationibus capitularibus ferenda, tam præfatæ erectionis, quàm literarum exsecutoriarum in contradictorio judicio desuper expeditarum, ordo & forma servetur.

§. II.

Qui omnes Dignitates, canonici, integri, ac dimidii portionarii, capitulares suprà relati, præbendas suas per quotidianas distributiones, juxta ejusdem erectionis dispositionem, pro parte singulis eorum assignata, tam in fructum decimarum redditibus, quàm in anniversariorum, funerum, & aliorum manualium & obventionum emolumentis lucrentur.

CA-

[h] Sess. 23. c. 18. verb. *Decætero. De reform.* Ex constitut. Hispal. fol. 56. [i] Sess. 24. c. 12. verbo: *Hortatur. De reformat.*

CAPUT X.

De decimarum partibus ad Prælatum, capitulum, fabricam, hospitale, & servientes pertinentibus.

§. I.

AD tollendum omne dubium, litesque, ac dissensiones, quæ in redditthe dituum divisione ac distributione oriri possent; hæc sancta Synodus ordinat, declarat, & mandat, ut tam de quarta Prælatum tangente, quàm de aliis partibus ad capitulum, fabricam, hospitale, regiam Majestatem, servientes, & officiales spectantibus, id omnino fiat, quod præfatæ erectionis ordinationes & statuta disponunt. Quæ fundamentalis quidem, & quasi primaria lex esse debet, qua omnes & singulæ hujus Archiepiscopatus & provinciæ Cathedrales Ecclesiæ, absque ullius rei defectu vel excessu regantur & gubernentur.

CAPUT XI.

De forma in admittendis ad possessionem prabendatis habenda.

§. I.

QUando aliquis, Dignitas, canonicus, vel portionarius, qui regiæ Majestatis præsentationem, & Ordinarii collationem, ac factę per eum juxta sancti Concilii Tridentini [k] formam, Fidei professionis certificationem habeat; noviter admittendus accesserit; decanus, si in civitate fuerit; sin minus, chori pręsidens, ad tradendum personæ sic accedenti, ejus quam petit prębendæ possessionem, capitulares ad capitulum per diem antè vocari præcipiat.

§. II.

DEinde capitulares [l] omnes, per eorum sceptrigerum (qui qualiter eos qui in civitate fuerunt, vocaverit, fidem faciat) convocati, & in capitulo, prout de usu & consuetudine habent, congregati; prębendandum hujusmodi ad locum capituli ingredi jubeant; qui stans in medio aulæ capitularis, nudo capite omnibus interim dominis capitolaribus sedentibus, & coopertis capitibus, hęc vel similia verba proferat.

§. III.

REgia Majestas me ad talem præbendam, hujus sanctæ Ecclesię, per promotionem aut obitum talis N. ultimi illius possessoris vacantem, dignata est præsentare, cujus collationem, seu canonicam institutionem mihi illustrissimus dominus N. vel ejus vicarius fecit. Dominationi vestrę supplico, ut me ad illius possessionem admittat: nam quantum in me fuerit, huic sanctæ Ecclesiæ, & in ea dominationi vestræ servire curabo.

§. IV.

HÆc loquutus, jurium suorum literas & documenta penes secretarium capituli præsentet, ac locum capitularem egrediatur. Capitulares verò postquam pręsentationem, institutionem, seu collationem, reliquasque literas & documenta hujusmodi (prævia desuper opportuna consultatione) viderint & examinaverint, an tradenda sit illi possessio, necne, solita suffragia ferant: ac de possessionis traditione deliberato, duo commissarii, Dignitas videlicet & canonicus, nominentur, per quos ipse accedens, à secretario capituli admonendus; superpelliceo, & juxta temporis infrà dicendi exigentiam, cappâ chori indutus, ad capiendum sedis suæ possessionem in choro deducatur: qua ibi capta, ad capitulum reducatur, similem in eo Fidei professionem sub juramento facturus, quam coram Prælato vel ejus vicario fecerit, [m] quum canonicam ejus præbendæ institutionem sibi ab eo fieri obtinuit. Ac proinde coram decano, vel in ejus locum pręsidente, flexis genibus, manibusque super Missali positis, constituatur, & juxta sancti Concilii Tridentini [m] dispositionem, ac Motus proprii felicis recordationis Pii Papæ [n] IV. tenorem juret & profiteatur, in forma sequenti.

§. V.

EGo N. firma fide credo & profiteor omnia & singula quæ continentur in Symbolo Fidei, quo sancta Romana Ecclesia utitur, videlicet: Credo in unum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cœli & terræ, visibilium omnium & invisibilium, & in unicum Dominum Jesum Christum Filium Dei unigenitum, & ex Patre natum ante omnia sæcula: Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero; genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cœlis. Et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria Virgine: & homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis: sub Pontio Pilato passus & sepultus est. Et resurrexit tertia die secundùm Scripturas. Et ascendit in cœlum: sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria judicare vivos & mortuos. Et in Spiritum sanctum Dominum, & vivificantem: qui ex Patre Filioque procedit. Qui cum Patre & Filio simul adoratur & conglorificatur: qui locutus est per Prophetas. Et unam sanctam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum. Et exspecto resurrectionem mortuorum, & vitam venturi sæculi. Amen.

Apostolicas & Ecclesiasticas traditiones, reliquasque ejusdem Ecclesiæ observationes & constitutiones, firmissimè admitto & amplector.

Item sacram Scripturam, juxta consensum, quem tenuit & tenet sancta mater Ecclesia, cujus est judicare de vero sensu & interpretatione sacrarum Scripturarum, admitto. Neceam nunquam

k Seff. 24. cap. 19. *De reform.* & motus Pii IV. l Ex consueta Granat. m Seff. 24. c. 12. n *Motus proprius* Pii IV.

quam, nisi juxta unanimem consensum Patrum, accipiam & interpretabor. Profiteor quoque septem esse verè & propriè sacramenta novæ legis à Jesu Christo Domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licèt non omnia singulis necessaria: scilicet, Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam-unctionem, Ordinem, & Matrimonium. Illaque gratiam conferre: & ex his baptismum, Confirmationem, & Ordinem sine sacrilegio reiterari non posse.

Receptos quoque & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus, in supradictorum sacramentorum solenni administratione recipio & admitto.

Omnia & singula, quæ de peccato originali, & de justificatione, in sacrosancta Tridentina Synodo definita & declarata fuerunt, amplector & recipio.

Profiteor pariter in Missa offerri Deo verum, proprium, & propitiatoriũ sacrificium pro vivis & defunctis; atque in sanctissimo Eucharistiæ sacramento esse verè, realiter, & substantialiter corpus & sanguinem, unà cum humanitate & divinitate Domini nostri Jesu Christi; atque conversionem totius substantiæ vini in sanguinem. quam conversionem Catholica Ecclesia transubstantiationem appellat. Fateor enim sub altera tantùm specie totum atque integrum Christum, verumque sacramentum sumi.

Constanter teneo purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragiis juvari. Similiter & Sanctos unà cum Christo regnantes, venerandos atque invocandos esse; eosque orationes Deo pro nobis offerre; atque eorum reliquias esse venerandas, firmiter assero. Imagines Christi, ac Deiparę semper Virginis, necnon aliorum Sanctorum habendas & retinendas esse; ac eis debitum honorem & venerationem impartiendam. Indulgentiarum etiam potestatem à Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumque usum Christiano populo maximè salutarem esse affirmo. Sanctam Catholicam & Apostolicam Romanam Ecclesiam, omnium Ecclesiarum matrem & magistram agnosco. Romanoque Pontifici, Beati Petri Apostolorum principis successori, ac Jesu Christi vicario, veram obedientiam spondeo ac juro.

Item omnia à sacris Canonibus & Oecumenicis Conciliis, & præcipuè à sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata, indubitanter recipio atque profiteor. Simulque contraria omnia, atque hereses quascumque ab Ecclesia damnatas & rejectas, & anathematizatas, ego pariter damno, rejicio, & anathematizo.

Hanc veram Catholicam Fidem, extra quam nemo salvus esse potest, quam in pręsenti spontè profiteor & veraciter teneo, eandem integram & immaculatam usque ad extremum vitæ spiritum constantissimè, Deo adjuvante, retinere & confiteri, atque à meis subditis, seu illis, quorum cura ad me in meo munere spectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in me erit, curaturum. Ego idem N. spondeo, voveo, ac juro. Sic me Deus adjuvet, & hæc sancta Dei Euangelia.

§. VI.

Qui præterea præbendatus, ad præbendæ hujusmodi possessionem admissus, singulari se jurejurando astringere teneatur, in forma sequẽti.

Ego N. hujus almæ Ecclesiæ, juro per hæc sancta Dei Euangelia, quòd ab hac hora inantea obediens ero omnibus constitutionibus, statutis, & consuetudinibus laudabilibus prædictæ sanctæ Ecclesiæ; easque in omnibus & per omnia observabo. Contra eas, & jura dictę Ecclesię, directè vel indirectè, scienter non me opponam. Juramenta & secreta capituli nemini pandam. Veram obedientiam & reverentiam jure debitam illustrissimo & reverendissimo domino hujus sanctę Ecclesię Pręsuli exhibebo. Honorem & utilitatem dictę Ecclesię in omnibus & per omnia procurabo. Conspirationes, * monipodia, & conventicula, tum contra reverendissimum dominum Antistitem existentem, & futuros successores ejus canonicè intrantes, tum contra capitulares & Beneficiatos fratres meos, & eorum aliquem, non procurabo. Et quod in assecutione hujus præbendæ non intervenit fraus, dolus, aut illicita pactio, vel simonię labes directè vel indirectè. Sic me Deus adjuvet, & hæc sancta Dei Euangelia.

* *Monipodial*

§. VII.

His peractis, ambo domini capitulares commissarii, ut præfertur nominandi, si præbendatum hujusmodi ad chorum non deduxerunt, deducant, eundemque in ipsa dignitatis, canonicatûs, vel portionis, in qua successerit, sede, in signum possessionis collocent, ibique in libro legere, servatis omnibus solennitatibus necessariis & opportunis, faciant. Quem deinde ad idem capitulum redeuntem similiter comitentur, & in capitulari sede illi debita constituant. Ipsumque denique capitulares omnes in signum fraternitatis, ad amplexum & pacis osculum accipiant, eique de omnibus & singulis fructibus, redditibus, proventibus, & emolumentis ad eam præbendam pertinentibus, integrè respondere mandent, & publicum de præmissis omnibus instrumentum petenti, confici ac dari decernant.

CAPUT XII.

De modo, ad hoc ut præbendati noviter recepti sciant ceremonias, servando.

§. I.

Expedit plurimum * ut pręb endati, in iis maximè quæ sibi circa divini cultus ministerium, & præbendarum suarum servitium agenda sunt, optimè instructi existant. Iccircò, eâdem Synodo statuente, decernitur & ordinatur, ut quilibet præbendatus, cum primùm receptus fuerit, non solùm ordinum suorum

* *Const. Hispal. cap. 11. fol. 78.*

rum cęremonias in Missali, ex decreto sancti Concilii Tridentini edito præscriptas; sed eas, quæ officii divini recitationem, chori quoque cantum & ordinem concernunt; frequenti horum statutorum, & Cęremonialis nostri lectione addiscat & calleat. Ad qood etiam per cęremoniarum magistrum (ex hujus sanctæ Synodi Provincialis simili decreto depotandum) in titulo *De celebratione Missarum* examinetur. Nec priùs in eis, ac debito præbendę suæ officio sofficienter instructus esse credatur, qoàm ejusdem cæremoniarum magistri fide ac testimonio probetur. Quòd si sex mensibos à die captæ per eum possessionis elapsis, cęremonias ac debitum præbendæ suę ministerium ignoraverit, & negligens io addiscendo fuerit, ad id à Prælato, cujus io hoc conscientia oneratur, per rigorem opportunum, usqoe ad Beneficii suspensionem, & fructuum privationem, compelli possit & debeat.

CAPUT XIII.

De iis, quæ præbendati & alii ministri in divini cultus ministerio, ac Beneficiorum, officiorumque suorum exercitio agere debent. p

§. I.

Quoniam opportu nus præbendarum & Beneficiorum, in Cathedralibus ac parochialibos Ecclesiis existentium, usus in eo consistit, ut pręhendati ac Beneficiati hujusmodi, juxta Breviarii, Missalisque Romani dispositionem, sacras cęremonias cum deceotia, honestate, ornatu, eâque, qoæ Dei ministros decet, conformitate observent ac teneant; statuit propterea & præcipit hæc sancta Synodus, ut omnes hujus Archiepiscopatus & provinciæ Prelati, Cathedraliumqoe & parochialiom Ecclesiarum capitula, parochi, vicarii, Beneficiati, & ministri, quæcumque ad hunc finem in Cæremoniali, ac pręsentibus statutis ex ejosdem sanctæ Synodi Provlocialis decreto editis, ordinata, statuta, & decreta sunt, sub pœnis in eis contentis, inviolabiliter custodiant & exsequantur.

CAPUT XIV.

Qualiter omnes Cathedralium Ecclesiarum præbendati certis anni temporibus cappas chori gestare debent.

§. I.

Cum in Cathedralibus Hispaniæ q Ecclesiis per sanctas constitutiones receptum & observatum reperiatur, ut omnes illarum præbendati, certis anni diebus superpelliceis induti, cappas nigri coloris ad chorom destinatas soperindoaotur; idemque in hoc Archiepiscapatu & provincia laudabili semper consuetudine invaluerit: & qoæ in Metropolitanis pręcipuisqoe regoorum Castellę Ecclesiis osu & observantia vigent; maximè deceat in his etiam partibus immotabili coostitutione servari; iccircò hæc sancta Synodos omnibus & singulis præbendatis hujusmodi ordiuat ac præcipit, ot ad Horas caoonicas, Missas, processiones, divinum officium, & quotiescumqoe prævia sublimi cruce capitulariter processerint, superpelliceis ornati, prędictas chori cappas gestare teneantor, diebus nimirum & forma sequeotibus.

§. II.

Imprimis, ad Vesperas commemorationis defunctorom, capitulares omnes Christiana (quę ipsos decet) majestate atqoe modestia compositi, processionis ordioe chorum exeuntes, præcedente eorum sceptrigero, ad sacristiam, ut ibi suâ qoisque cappâ induatur, accedaot: ac deinde cappis hujosmodi indoti, simili processionis ordine ad chorum redeant; io eoque Vesperas defunctorum exordiantur: à quo die usque ad sabbathom sanctum exclusivè eisdem cappis ntantur, præterquam ad primas Vesperas, & per totum diem cujuslibet infrascriptarom festivitatum eo tempore occurrentium, quæ sunt.

§. III.

Nativitas Domini, incipiendo ab ejus vigilia, cum doobus sequentibos diebus, Sanctorum Stephani protomartyris, & Joaonis Euangelistę.

CIRCUMCISIO EPIPHANIA	DOMINI.
PURIFICATIO ASSUMPTIO CONCEPTIO PRÆSENTATIO EXSPECTATIO PARTUS.	B. MARIÆ.
Festa sanctorum Apostolorum.	Andreę. Thomæ. Matthię.

Translatio corporis S. Jacobi Apostoli patroni Hispaniarum.

Festum S. Josephi patroni novę Hispanię cum die octava.

Festum S. Thomę Aqoinatis.

Dominica palmarum ad processionem taotùm.

§. IV.

Cappæ verò per pręhendatos, ot præfertor, gestandæ, ex laneo stamine subtili, quod vulgò *Anascote*, seo *burato*, dicitur, aot qoavis alia non inhonesta tela nigri coloris efficiātur, pręterm issis curiositatibus, fulcimentis, *aforros* ouncupatis, præterquam in cucullo & oris aoterioribus, qoæ, ut moris est, aut raso, aut bombycino serico fulciri possint; qui-

p Circa offic. in choro exercendum piè statuit Conc Milan 5. tit. *Qua ad divina officia pertinent.* q Const. Hispal const 19. fol 80. Santiago c. 3. Consuet. de Granad. Conc. Limen. 2. anni 1567. c. 63. f. 96 2. pag. *De origine & fundamento harum capparum, qua vulgo vocantur* capa de choro, *loquitur Ivan. Trullo* in Reg. canon. cor. regul. lib. 1. c. 12. n. 6. & 7.

quibus etiam cauda honestæ longitudinis accedar, qoæ nisi in processionibus, comitatibus, & actibus poblicis, in quibos demitti & extendi solet, plicata semper feratur, Capitularis autem, qui præsignatis diebus in assistentia divini officii cappâ hujusmodi usus noo fuerit; processionis, & actûs, in quo sic defecerit, emolumenta & froctuū distributionem, qoam aliàs lucraturus erat, amittat: ac si contumacia creverit, multatio quoque convenienter crescat, super qoo præsidentis in choro conscientia oneratur.

CAPUT XV.

De respectu & obedientia debita præsidenti: ac de ejus officio.

§. I.

SI dom divina peraguntur officia, præsidenti, cui in rebus tunc occurrentibus oecessaria & opportuna providere incumbit, debita non deferator obedientia; omnis proculdubiò celebrationis ordo, non sine magno Christiani populi scandalo confundetur. Quapropter hęc sancta Synodus statuit & mandat, ut, omnes Beneficiati, cappellani, cantores, & chori ministri cujusvis status aot conditionis existant, præsidenti, in his quæ circa divina officia mandaverit, absque ulla prorsus excosatione aut repugnantia pareant. Si qois aotem (quod absit) verbo, aut alio quovis modo pręsidenti non obtemperaverit; arbitrio capituli, habita inobedientiæ & scandali ratione, ab eodem pręsidente multetor. Cui tamen eadem sancta Synodus in primis injungit, ut qoæcumqoe agenda sint, modestis, & ab injuria alienis verbis maturè discernat atque præcipiat. Quòd si hac in parte idem præsidens nimis excesserit, res ad Prælatum, ut de opportuna emendatione ac remedio provideat, deferatur.

§. II.

PRÆSIDENS matutino tempore, priusquam ad Primam pulsari finiatur, ad Ecclesiam veniat, ejusque munditiam, tum in altaribus, tum in choro, qui qootidie verri, ac æstivo tempore etiam rigari debet, tum quoque in sedibus, per ejusdem chori pueros in tabula designandos etiam qootidie tergendis, diligenter inspiciat. Deinde chorum primus omnium ingressus, antequam incipiantor officia, ad aliorum exemplum, juxta sedem suam genoa flectat, & punctatorem ad primam chori sedem genibus flexum existere, ac omnes cum silentio intrare, genua flectere, ac suprascriptis cæremoniis uti procuret. Galerom, aut ligneos calceos, aut quemvis alium indecentem habitum gerentes choro prohibeat. Neminem nisi superpelliceo indotum, aut chorum ingredi, aut inter chorum & altare majus, dum divina officia celebrantur, transire permittat: & in oniversom suum quemque munus & officium, tam in choro qoàm in Ecclesia, quàm etiam ubicumque capitulom convenerit, præstare, prout æqoum est, faciat. Silentium denique, à qoo decens vel indecens chori ministratio pendet, ab omnibus servari: loqueotes monendo, ac in ipso rationum tempore Horarum emolumenta iis, quos propter defectus hujusmodi multaverit, deduci videndo soper omnia intendat. Ac proinde suam quemque tenere sedem vetità uoius loci in alium migratione, pręcipiat, ita ot quantum chori capacitas permiserit, singulis Beneficiatis singulę sedes hinc iode vacent, quo silentii fiat observatio facilior, & chori plenitudo major appareat. Quemcumque ab alio discedere, utpote colloquentem, aut alia ex caussa jusserit, eundem noo obtemperantem unius Horę multet emolumentis. Ad hymnum: *Te Deum laudamus*, psallentes choro contineat, ne ipsum solum ibi manere contingat. Duo quoque scamna tapetibus strata, pro sacris coocionibus audieodis antequam incipiatur Prima: unum verò simili tapete ornatum ante horam Vesperarum, quoties in eis futuri sunt cappigeri, afferri, & opportuno tempore apponi faciat. Patentes Ecclesiæ fontes singolis diebos Dominicis mundari, & aquam benedictam (quę eisdem singulis Dominicis diebos benedicatur) semper continere provideat, ac suis omnes officiis quando & quomodo oportet incumbere, accoratè pręcipiat. Egrediendi denique chorum iis dumtaxat, qui juxta pręscriptæ erectionis tenorem urgenti aliqua necessitate laboraverint, licentiam concedat.

CAPUT XVI.

De iis quæ cæremoniarum magister erga ingredientes chorum præstare tenetur.

§. I.

CÆremoniarum magistro *f*, personis, tam secularibus, qoàm aliarum Cathedralium Ecclesiarum capitularibus, quibus ex sanctę hujus Synodi permissione chorum ingredi licet, obviam exire, easque ad locum ubi sessurę sint, qua decet modestia, urbanitate, ac reverentia comitari, & in earum sedibus collocare, incumbat. Difficultatem verò, seu dubitationem (si qua in hoc rerum genere orta fuerit) idem cęremoniarum magister cum Prælato, & in ejus absentia, cum præsidente pro tempore existenti conferat, ut quid potissimùm agendum sit decernatur, decretumque magister hujusmodi sine aliquo defectu perficiat.

§. II.

QUI tamen, si vel in loci assignatione, vel in cujusvis alterius rei execution, arbitrio suo quidvis aliud egerit, vel in aliqoo defecerit, ejusdem pręsidentis judicio multetur. Cùm autem nisi cęremoniarum magistro in ejus officio ab omni pareatur, convenientem divini cultus ordinem con-

r Ex conluct. Granatensi cap. 17. & 18.

f Ex Ecclesia Compostellana à cap. 17. usque ad cap. 22.

confondi oporteat; iccircò hæc sancta Synodus quoscumque hujus & aliarum Cathedralium Ecclesiarum novæ Hispaniæ Prælatos, nunc & pro tempore existentes, hortatur in Domino, ut quotiescumque per cæremoniarum magistrum de aliqua cæremonia vel laudabili consuetudine servari debita admoniti fuerint, eundem benignè suscipiant, ac ejus animadversionem opere exsequantur; ut & ipsi suis decenter officiis respondeant, & suo alios exemplo ad obediendum eidem cæremoniarum magistro moveant. Reliquis autem omnibus Beneficiatis, cappellanis, & ministris Ecclesiasticis injungit ac præcipit, ut ipsum cæremoniarum magistrum in ejus officio venerentur, eique morem gerant. Qui ex supradictis contrafecerint, primò unius Horæ, secundò integri diei, ac tertiò unius hebdomadæ emolumentis mulctentur.

CAPUT XVII.

De ordine per capitulum capitulariter egrediens servando.

§. I.

Quando Prælatus, & capitulum aliquam Ecclesiam, vel monasterium, vel eremitorium processionis ordine adiverint, solenniter exire, & procedere, ac divinis officiis ordine atque silentio servatis assistere debent, ut & sacrorum rituum quibus utuntur, decentiæ satisfaciant, & quò magis totius populi oculis exponuntur, eò majora Ecclesiasticæ honestatis documenta perhibeant. Proinde hac sancta Synodo decernente statuitur & ordinatur, ut quoties capitulares ab Ecclesia processionis ordine, sive voti, sive funeris gratiâ, quomodolibet exierint; superpelliceis ornati, ac pro temporis per hæc statuta superiùs designati exigentia, cappis etiam superinduti, cappellanis similiter & ministris superpellicea gerentibus, incedant. Quòd si celebrandi alibi causâ, capitularis processio fiat; pretiosioribus ornamentis ex conveniente eidem festivitati colore, presbyter quidem albâ & pluviali indutus, sulitoque birreto contectus, usque ad celebrationis hujusmodi locum, ubi planetam accipiat; ministri verò albis dalmaticisque præparati procedant. Si verò post meridiem hujusmodi processionis ordo sit futurus, presbyter ac ministri præscriptâ formâ decorati progrediantur. Cantores quoque ac tibicines semper, ut solent (nisi aliud processio postulaverit) intersint. Omnes autem ordine suo euntes, ac divinis officiis assistentes, & debitis cæremoniis, & opportuno silentio utantur. Qui verò vel cum collateralibus colloquutus fuerit, vel nutibus ac signis luserit, aut aliàs quomodolibet contra præmissa fecerit, præsidentis arbitrio mulctetur.

§. II.

Et quoniam ratio postulat, ut capitulum competentem locum ac sedem habeat, ubi divinis officiis assistere possit; eadem sancta Synodus cæremoniarum magistro decentem hujusmodi locum prævidendi, ac majori sacristæ, ut scamna & tapeta, ubi capitulum ordine suo sedeat, & divinis officiis intersit (ita ut neque in his, neque in aliis sedibus, die corporis Christi, & illius Octavis apponi solitis, aliquæ sæculares, vel etiam Ecclesiasticæ personæ sedere præsumant) deferri faciat, præcipiendi curam imprimis injungit.

CAPUT XVIII.

De magistri cappellæ officiis, & cantoribus.

§. I.

Experientiâ quotidianâ satis constat, quantum oporteat chori ministros & cantores à cappellæ magistro sufficienter instrui, & quæ quoque die cantu figurato canenda sint, ordinato ad id facistorio prævideri, ut divinorum officiorum solennitas digno semper honore celebretur. Quapropter necesse est, ut idem cappellæ magister, tam præmissis, quàm aliis infrascriptis ad ejus officium ex hujus sanctæ Synodi decreto spectantibus, operam suam diligenter impendat.

§. II.

Imprimis, ut singulis non feriatis diebus, statim post Primam, quousque pulsari finatur ad Missam, in loco intra Ecclesiam ad id specialiter designando, scholam ad omnes, tam Beneficiatos quàm reliquos cantores, & Ecclesiæ ministros, atque servientes eò accessuros, in cantu figurato & contrapunto docendum & instruendum, tempore quo alia cantus firmi lectio per succentorem habenda non impediatur, habere debeat. Quoties autem, nisi ex caussa infirmitatis vel absentiæ à civitate, de Prælati & capituli licentia factæ, defecerit, juxta culpæ modum præsidentis arbitrio mulctetur. Quamdiu verò absuerit vel ægrotaverit, aliquem ex cantoribus, judicio præsidentis magis idoneum, qui in ejus locum præfatæ lectioni sine defectu præsit, substituat. Cui etiam eadem sancta Synodus injungit, ut quæ diebus festivis, præcipuè solennioribus, ac majoris hebdomadæ officiis, Nativitatis quoque Domini die, ad Matutinum figurato cantu celebrandis, canenda sunt, opportunè à cantoribus prævideri maximè curet: ne dum officium in choro peragitur, defectus aliquis præsentis populi aures offendat. Quòd si ob hujus diligentiæ omissionem, notabilis cantûs dissonantia in choro contigerit; idem cappellæ magister, ejus Horæ in qua sic defecerit, salario mulctetur. Quia verò ad eundem cappellæ magistrum spectat, Missas, ac reliqua figurato cantu hujusmodi decantanda eligere, ac designare; ita ut illa, & non

l ex Concilio Compostel. c. 28. m Ex Concilio Compostel. 24. & ex concilio Granat. cap. 31.

noo alia cantari debeant; eidem propterea injungitur, ut quemadmodum quæ ipse composuerit, cantari, prout æquum est, faciet: sic etiam quę ab aliis insignibus musicis composita repererit, similiter cani faciat. Cùm in hac celebri Ecclesia, ad quam undecumque coocurritur, omne musicarum genos, à diversis auctoribus adinventum, cantari deceat, quo cantores in cujusvis generis musica exercitentur, atque adeò assuescant, & peritiores evadant.

§. III.

Oportet etiã, ut à cantoribus, tibicinibus, & chori ministris, eidẽ cappellæ magistro in ejus officio reverenter pareatur. Et ideo eadẽ sancta Synodus pręcipit & mandat, ut quod idem cappellę magister cantoribus & chori ministris decantandum, tibicinibus verò & organistę fooandum commiserit, ac quibuslibet illorum qoippiam, vel ad chori facistorium dicere, vel super caotu firmo contrapuoctum facere, vel ad organi sonitum concinere; vel denique in reliquis ad ejusdem magistri officium pertinentibus injunxerit; id ipsum ab omnibus & siogulis supradictis, sine aliqua excusatiooe aut mora perficiatur. Qui verò ejusdem magistri commissa, & injuncta hujusmodi non egerit, præsidentis arbitrio multetur.

§. IV.

Pręcipit similiter eadem sancta Synodus, ut singulis Dominicis, & aliis observari solitis festivis diebus, io quibus ad organi sonitum canendum fuerit; idem cappellę magister, & cantores, initio Tertię & Vesperarum, videlicet ad, *Deus in adjutorium meum &c.* chorum ingrediaotur, ut tam ad antiphonam, *Asperges*, qoàm ad psalmodiam, quàm etiam ad contrapunctũ, super eisdem psalmis intonandum prompti & parati existant. Quòd si vel cappellę magister, vel cantores hujusmodi prædicto tempore ingressi non fuerint, attento parvo eorum salario, moderatè multentur.

§. V.

Ut autem cantores dexteriores evadant, ordinat eadem sancta Synodus, ut ii quos cappellæ magister instructione egere dixerit, lectioni musicę, de qua superiùs fit mentio, ioteresse teneantur. Qui verò ex supradictis lectiooi hujusmodi, nisi ob adversam valetudinem, vel absentiam ab hac civitate de legitima licentia factam, defuerit, pręsidentis arbitrio etiam moderatè multetur.

§. VI.

Et quoniam sępè contingit, unico absente cantore, chorum musicorum imperfectum manere, ac proiode decentem solemnitatibus ornatum & spleodorem desiderari. Et experieotia docet, ex aliquorum prębendatorum (qui etiam caotores sunt) absentia, notabiles intervenisse defectus; iccircò sancta hęc Mexicana Synodus decernit & mandat, ut nulli pręebodato cantoris munus habenti, vel ad Vesperas, vel per totum cujuslibet festivitatis musicam requirentis diem, capere requiem liceat: sed pręebendati hujosmodi, qui cantorum salario fruuntur, ea ipsa, ad quę alii cantores non pręebendati tenerentur, nisi hebdomadarii fuerint; ac propterea, in aliquo ejus hebdomadę mioisterio occupati existant, servare similiter debeant. Qui autem contra haoc ordinationem fecerint, multę subjaceant.

§. VII.

Insuper idem magister & cantores, in omoibus Dominicis Paschalium festivitatum diebus, ad primas & secundas Vesperas Domioi Sabaoth, in reliquis etiam Dominicis, & Beatæ Mariæ festivitatibus observari solitis, ad primas Vesperas, primum, tertium, & quintum psalmum; ad Matutinum verò, canticum *Benedictus*, alternis cum organo versibus, eâ musicæ differentiâ, quæ *faburdon* dicitur; hymnom tameo, & canticum *Magnificat*, tam ad easdem primas, quàm ad secundas Vesperas, totam quoque Missam, non solùm in præmissis festivitatibus, sed etiam in aliis doplicibus majoribus similiter observari solitis, caotu figurato canere teneantur.

§. VIII.

Prǽterea, à prima die sabbathi Quadragesimalis usque ad feriam tertiam majoris hebdomadæ inclusivè, antiphonã *Salve Regina*; & tam in Nativitatis, & Epiphaniæ Domini diebus, quàm in Assumptionis, ac Nativitatis Beatæ Mariæ, & aliis pro tempore nomioandis festivitatibus, caotilenas rythmicas, devotas quidem & honestas, ac per Prælatum approbatas, ac in Dominica palmarum Passionem Domioi, & in majori hebdomada primas ad Matutinom lamentationes, aliaque officia eisdem in tabula committeoda, cantare debeant.

STATUTORUM

PARS SECUNDA.

CAPUT I.

De capitulis in Ecclesia habendis, illorumque tempore, & assistentię modo.

§. I.

Duobus [a] cujuslibet hebdomadę diebus, per Ecclesiarum hujus Archiepiscopatus & provinciæ erectionem desigoatis, capitulares ad capitulom coogregari debent: quacumque videlicet tertia feria, ut de temporalibus ad mensæ capitularis & fabricæ bona spectantibus negotiis agant: qualibet quoque sexta feria, ut de spiritualibus rebus, ad divini cultus reformationem pertinentibos differant. Ad

[a] Ex Eccles. Compostel. c. 95. 96. 97. 98. & 99. Const. Granat. c. 60. tit. Del Cabildo.

Ad illud y verò non nisi post horarum canonicarum officium, nempe post Primam, quousque Tertia, vel Sexta dicenda sit, vel post Missæ majoris celebrationem accedant. Ita ut tam ad præbendarum, Beneficiorumque suorum obligationem & scopum (qui divinus est ritus) quàm ad congregationis capitulares, quæ, vel præscripto, vel vespertino, post horarum recitationem, tempore haberi possunt, potiùs attendant.

§. II.

Cumprimùm locum capituli ingressi fuerint, ad sacram ibi propositam imaginem singuli preces fundant; ac servato antiquitatis ordine, suo quisque loco sedeat. Post hæc præsidens se signo sanctæ crucis signet, ac intelligibili voce dicat: *Sancti Spiritus adsit nobis gratia, &c.* Et: *Ad utorium nostrum, &c.* Orationem sancti Spiritus: *Domine, &c.* Et: *Actiones nostras, &c.*

§. III.

Sextis feriis ζ, de competenti altaris & chori ministerio, ut defectus (si qui fuerint) emendentur, & in futurum caveantur, ac inobedientes pro culpæ modo multentur, potissimùm agant. Ita ut præsidens ad decentiam, honestatem, silentium, attentionem, ac devotionem, & id genus alia, Deo ministrantibus necessaria, capitulares publicè adhortetur, ipsosque iis præcipuè virtutibus incumbere, quibus chori decentiæ & injuncto sibi muneri satisfaciant, ut hoc laudabili exemplo reliqui Ecclesiæ ministri ad similem divini cultus observantiam excitentur, identidem moneat: & si opus fuerit, succentorem, punctatorem, ceremoniarum magistrum, ac cæteros officiales vocari faciat, animadvertat, & corrigat, quatenus Dei optimi maximi obsequio ejusque cultui felicioribus augmentis incumbant.

§. IV.

Tertiis verò feriis, de temporalibus, tam mensæ capitularis bona, quàm quævis alia negotia concernentibus rebus deliberent. Ita ut nonnisi præsidens, aut de illius & capituli licentia quivis, capitularibus omnibus interea tacentibus, & attentè auscultantibus, occurrentia negotia proponat.

§. V.

Hic verò in suffragiis ferendis servetur modus, ut priùs res proposita ab omnibus, non solùm bene audiatur, sed etiam si ardua fuerit, per convenientem sine clamoribus collocutionem discutiatur. Ac si adhuc talis fuerit, quæ maturiori consultatione indigeat, de majoris partis ejusdem capituli sententia ad alium diem * deferatur: sin minus, illicò resolvatur. Tuncque ante omnes præsidens brevi ac compendioso loquendi modo (quo etiam reliqui utantur) suffragium ferat; deinde singuli, servato antiquitatis ordine, suam similiter sententiam dicant; ita ut nullus aliorum, vel sermonem intercipiat, vel sententiam resumat, vel etiam reprehendat: sed quilibet quicquid, inspirante Domino, senserit, nemine id ægrè ferente, aut aliquo modo impediente, liberè ibi pronunciet. Sui quisque sermonis initio ac fine, aliquam nudato capite inclinationem capitulo, versus præsidentem, cui etiam sermo dirigendus est, faciat. Prælato autem ibi præsidente capitularis locuturus, postquam nudo similiter capite se erexerit, ac iterum sedens cooperto capite suam sententiam protulerit; rursus detracto pileo surgat, ac inclinato corpore eidem Prelato reverentiam præstet. Sic igitur omnes * suffragia ferant, & primi novissimos, sicut ab eis auditi sunt, patienter audiant. Qui autem alterius suffragium interruperit, quatuor regalium primò, octo verò secundò, ac si perseveraverit, multiplicatâ eorundem regalium pœnâ, quæ in quadranti irremissibiliter exsequenda signetur, juxta hujus Synodi Provincialis decreta puniatur.

§. VI.

Omnium deinde suffragia, quantumvis fuerint inter se contraria, præsidens resumat, & colligat, & quod eorum pars major deliberaverit, hoc tamquam potissimum tenendum fore declaret. Idque per secretarium capituli, nihil propterea dolentibus iis qui contrarium senserint, faciat in actis annotari. Si quis autem se ab ea capituli deliberatione sic annotata gravari protestatus fuerit; protestationem hujusmodi idem præsidens apud acta capitularia scribi, illamque cum opportuna actorum insertione, in forma fidem faciente conscriptam, eidem protestanti, ut si voluerit ad competentem judicem recurrat, ab eodem secretario gratis dari præcipiat. Ea autem negotia quæ justitiam concernent, non ex capituli suffragiis, sed ipsius, advocatorum sententiâ, prout justitia poposcerit, explicentur. Quoties verò similes casus contigerint, Jurisperiti ab omni affectione immunes, & quoad fieri possit non capitulares, consulantur. Et quoniam in actibus capitularibus hujusmodi nonnullæ sæpè discordiæ, inimicitiæ, ac discussiones exoriri solent; ideo hæc sancta Synodus omnes in Christo monet, ut modestis ac temperatis verbis, & quibus nemo lædi possit, utantur. Quòd si quis adversùs alium inhonestè aut injuriosè locutus fuerit; statim sex dierum emolumentis, & graviori, si opus fuerit, pœnâ, per majorem capituli partem, juxta excessûs & scandali qualitatem moderandâ, multetur. Cujus quidem pœnæ exsecutio omni prorsus appellatione postposita fiat, ut sic damnis majoribus quæ evenire possent, occurratur: paxque & unitas Ecclesiasticis personis digna servetur, ac ejus generis culpę, quæ Prælatum, & ejus vicarium latere possunt, aliqua punitione corriganror.

Lo-

y Conc. Milan. 3. tit. *De his quæ ad capit. pertinent.* Conc. Compostel. act. 3 d. 9. & Conc. Tolet. act. 3. c. 12. Statutum Ecclesiæ Compostel. c. 93. & Limen 2. c. 7. Milan. 1. p. 2. tit. *De his qui dignit. personatus aut canonicatus habent.* verb *Canonici*, luvat Concil. Milan. 3. tit. *De his quæ ad capit. pertinent.*

ζ Conc. Compostel act. 3. statut Compostel. c. 99. * Differatur.

a Lib. 3. tit. *De Beneficiat. is Cathed. Eccles.* §. 2.

Locum capituli nullus nisi superpelliceo, ac tempore exigente, etiam cappâ indutus, sub amissionis suffragii pœna ingrediatur; ut sic omnes hujus Archiepiscopatus & provinciæ Ecclesiæ laudabilem consuetudinem, ac traditionem, quam in hoc tenuerunt, teneant.

§. VII.

Nullus capitularis Dei domini nostri, aut gloriosæ matris ejus, aut cujusvis Sanctorum nomen juret. Qui verò semel per præsidentem monitus adhuc juraverit, unius mineralis * pondo Ecclesiæ fabricæ applicãdi, & in quadranti ad hunc effectum signandi pœnâ multetur. Idque non solùm in capitulo, sed etiam in choro, & qualibet Ecclesię parte servetur. Ita ut quilibet capitularis fratrem suum jurantem monere, eundemque, si contumax fuerit, præsidenti, qui ipsum præscriptâ pœnâ corripiat, denunciare curet.

§. VIII.

Capitularium in capitulo existentium nullus ad aliquid loquendum, nisi in forma superiùs expressâ surgat à loco suo, ubi quiete quousque capitulum finiatur, sedere debet: nec inde, nisi de præsidentis licentia, sub emolumentorum unius horæ illius diei multâ, egrediatur.

§. IX.

Si aliqua ex caussa quispiam ex capitularibus ensem, aut mucronem, aut aliud telum in Ecclesia vel choro attulerit, pro delicti personæ, & loci qualitate, arbitrio Ordinarii plectatur.

§. X.

Quoties alicujus negotii tractati secretum capitularibus ex eorundem pro majori parte sententia indicendum fuerit, sub pœna præstiti juramenti indicatur; aut si eidem capitulo videbitur, novum de secreto servando juramentum ab omnibus præstetur: & qui jurare noluerit, unius, aut (si videbitur) plurium dierum emolumentis multetur, ac suffragio privatus extra capitulum fiat.

§. XI.

Capitularis autem, de cujus, aut fratris, aut propinqui negotio agitur, & qui, vel à capitulari offensus esse, vel capitularem offendisse prætenditur, capitulo, quamdiu super hujusmodi rebus consultabitur, non intersit.

§. XII.

Capitulares autem ad capitulum convocare, decano in Ecclesia existenti; sin minus, Dignitati, aut canonico seniori: extra Ecclesiam verò, similiter decano in civitate degenti, & eo absente, Dignitati, vel canonico hujusmodi seniori, incumbat. At si aliquando tale negotium occurrerit, quod solitum capituli diem exspectare non possit, ac decanus, vel eo absente, præsidens per aliquos capitulares requisitus, capitulum congregare noluerit; duo vel tres capitulares, ne hujusmodi negotium pereat, aut deteriùs fiat, capitulum intimari faciant: quo casu cessante, nemo sub gravi, quam subeat, pœna, capitulares ad capitulum vocare præsumat.

§. XIII.

Negotiorum omnium occurrentium decanus, aut capituli pręsidens rationem habeat, ut illa umni mora postposita, prout oportuerit expediantur. Itaque non de pluribus simul agi permittat; sed quod primò propositum fuerit, ante reliqua omnia definiatur & concludatur. Negotium verò semel definitum; quantumvis aliquis capitularis, qui definitioni hujusmodi defuerit de novo ingrediatur; nisi de totius capituli mandato, iterum consultari, aut per suffragia diffiniri non possit, cùm absentes capitulares, de sic deliberatis, ac diffinitis, postea informari valeant.

* *Ferè: minæ regalis.*

§. XIV.

Tam literæ transmittendæ, quàm singula solutionum & expensarum jussu capituli faciendarum mandata, necnon procurationum, obligationum, ac provisionum capitularium instrumenta, ejus capituli nomine, subscribenda per quatuor capitulares (nempe Dignitatem, canonicum, integrum, ac dimidium portionarium, alternatim singulis quibusque mensibus, incipiendo ab antiquioribus) deputandos, quamvis ipsi in præmissorum deliberatione contrarium senserint, sub pœna ipsius capituli arbitrio infligenda, subscribantur duo, quolibet anno, ex capitularibus ad id magis idoneis, procedendo à dignitatibus. Calculatores, nominentur, qui simul cum secretario capituli, & computatore totius massæ, inspecta punctatoris chori relatione, calculos ac distributiones mensæ capitularis, omnibus Beneficiatis, officialibus, & chori ministris, juxta quotam cujuslibet illorum partem, ac salarium competentes, faciant.

§. XV.

Quotiescumque aliqua perpetui, vel redimibilis sensus translatio, juxta Motus proprii felicis recordationis Pii Papę V. formam, aut quævis alia similis scriptura contractûs facienda sit, capitulares omnes per diem antè, ut moris est, convocentur, quatenus an pro eodem precio censum hujusmodi accipere, illumque alicui Beneficiato, nonnisi sub severissima cautione (super quo hæc sancta Synodus eisdem capitularibus conscientias onerat) locare velint, maturè deliberent.

§. XVI.

Omnes verò regiæ provisiones, ac literæ, quæ pro tempore capitulo transmittentur, in eodem capitulo per ejus secretarium legantur: ac si alicujus momenti fuerint, notatis datæ ac receptionis ipsarum diebus, statim in præsidentis (cui hoc in primis injungitur) pręsentia per eundem secretarium sub fideli archivi custodia reponantur.

§. XVII.

INcumbit autem capitulo, aliquem capitularem divini cultus zelo ac diligentia ferventem à Prælato approbandum deputare, qui sacrorum custodias, bibliothecas, resque omnes Ecclesiæ videndi, & quid reparatione, aut mutatione indigeat, advertendi, sepulturas quoque signandi ac distinguendi curam suscipiat.

§. XVIII.

COmputator totius massæ per Prælatum & capitulum nominandus, calculos distinguere, ac rationes ab omnibus redditnum decimalium pro tempore existentibus œconomis simul vel divisim exigere; quæcumque item pecuniarum jussu capituli solvendarum mandata considerare, & in aliquo ad hoc specialiter habendo, ac sub archivi [b] (quod ex decreto hujus sanctę Synodi erigi debet) custodia servando libro annotare teneatur.

§. XIX.

PRæmissa verò omnia & singula, sicut prędfertur, ordinata & statuta, primus omnium decanus, seu presidens, quicumque pro tempore fuerit, tam in choro, quàm in capitulo servet & opere compleat. Quod si non fecerit, non solùm in iis, quibus ipse alios multare potest; sed si visum fuerit, etiam in pluribus in capitulo multetur. Nihil autem præter hujusmodi ordinationes, vel propria auctoritate, vel sine expressa capituli deliberatione ac sententia faciat, nec aliquibus magis quàm aliis favorem vel opem præstet; sed erga omnes capitulares & Beneficiatos, ac in universum quascumque personas Ecclesiasticas, modestè & urbanè se gerat. Qui etiam è converso ab omnibus honoretur, ac veneretur. Ita ut quando excesserit aut defecerit, non publicè, sed in capitulo, vel separatim reprehendatur.

CAPUT II.

Quomodo & quando convocanda sint capitula ante diem.

§. I.

QUando [c] grave aliquid negotium ex jam consideratis, ad quod omnes congregandi sont, occurrerit, vel de novo successerit, quamvis in ordinariis capituli diebus tractandum veniat; præsidens sceptrigero, ut capitulares omnes ad capitulum vocet præcipiat, ad casus videlicet sequentes.

Ad assignandum [d] pro officio alicui committendo salarium, & ad aliquid capitulo proprium sine ullo eorum quæ sancta hæc Synodus super hoc decreverit præjudicio aliis condonandum.

Ad nominandum etiam punctatorem, calculatores, œconomos, cæremoniarum magistrum, Ecclesię cappellanos, ministros, & famulos, aliosque quoscumque, tam mensę capitularis, quàm aliarum rerum officiales, capitulo deputandos, eosque salva in omnibus præcipua Prælati potestate, juxta Juris dispositionem, ac sacri Concilii Tridentini [e], hujusque sanctæ Provincialis Synodi decreta removendum.

Præterea, ad respondendum quibusvis alicujus momenti Regię vel Romanæ curiæ literis, vel procuratores constituendum, vel capitulum ad aliquid obligandum, vel etiam lites & caussas movendum, aut motas prosequendum.

Insuper, ad possessionem alicui capitulari noviter admittendo tradendum.

Ad quodvis etiam legatum capitulo relictum acceptandum.

Necnon ad nuncios, tam ex Beneficiatis, quàm ex aliis non Beneficiatis, quocumque opus fuerit mittendum.

Ad quæcumque item Ecclesię, aut mensę capitularis bona stabilia permutandum, vel alienandum, vel transferendum.

Ad quamlibet quoque rem, Ecclesiæ statum concernentem, mutandum & ordinandum.

Denique ad ea quæ semel deliberata & definita fuerint à capitulo revocandum & annullandum.

§. II.

AD præmissa igitur omnia & singula, & ex noviter occurrentibus quęcumque capitulo bene visa, quamvis ordinariis diebus, tertiis videlicet ac sextis feriis, tractanda sint; capitulares omnes in civitate pro tempore existentes, per sceptrigerum, qui capitulum ad nulla negotia specialem convocationem requirentia, congregari singulis illorum denunciet, ante diem vocentur.

§. III.

SI autem aliis non ordinariis capituli diebus, negotia hujusmodi de novo occurrerint, dum capitulares omnes tunc in civitate degentes in Ecclesia reperiuntur; ibi etiam ad capitulum statim habendum congregentur. Adveniente verò solita capitoli hora, quicumque illi intervenerint, tam præmissa, ad quæ specialiter vocati fuerint, quàm quæcumque alia præterea occurrentia, reliquis, vel non venientibus, vel si, ut prędfertur, legitimè occupati existant, suffragium non mittentibus, deliberent ac diffiniant.

CAPUT III.

De capitulo in choro non nisi de levibus rebus habendo.

§. I.

VOleus præterea hęc sancta Synodus, pluribus absurdis ex habito in choro capitulo hactenus exortis occasionem tollere; capitularibus omnibus pro tempore existen-

[b] Lib. 3. tit. *De rebus Eccles. conservan.* §. 6. & 7.
[c] Ex stylo & consuet. Gran. c. 60. tit. *Del Cabildo* §. 5. comienza: *Quando algun negocio uviere.* [d] Lib. 3. tit. *De rebus Eccles.* §. 2. [e] Sess. 25. c. 6. lib. 1. tit. *De majoritate & obedien.* §. 1.

ſtentibus, ne[f] deinceps in choro, aut alibi, quàm in loco ad id ſpecialiter deputato capitulariter convenire, aut de negotiis ſemel in capitulo diffinitis, vel diffiniri cœptis, aut aliàs gravibus, deducibiles hinc inde rationes habentibus, agere poſſint, in futurum prohibet. Et nihilominus, ut quoties neceſſitas, quę congregationem in loco ſolito habendam exſpectare non debeat, fuerit, aliqua levia ad felicius & ornatius Eccleſię miniſterium, & non aliter dirigenda negotia deliberare & provid:re valeant, permittit.

CAPUT IV.

De generali capitulo, binis quibuſque menſibus habendo.

§. I.

INſuper, ut ſingulę hujus provincię Eccleſię auctiori ſpiritualium temporaliumque bonorum cumulo, ac ſplendidiori Beneficiatorumque atque ſervientium miniſterio ſemper vigeant; eadem ſancta Synodus ſtatuit, ut[g] præter ordinaria ſingulis hebdomadis modo præmiſſo habenda capitula; unum generale extraordinarium binis quibuſque menſibus, die à pręſidente per expreſſum Pręlati mandatum deſignando, capitulum habeatur: ad quod capitulares omnes per ſceptrigerum quatuor antè diebus vocentur, ut ibi tam de litium, cauſſarumque pro capitulo, aut contra ipſum pendentium ſtatu, diligentiis factis vel omiſſis, utilitate vel damno, reparatione quoque vel directione; quàm de completa vel incompleta decimarum exactione, & quacumque œconomorum, tum pro maſſa, tum pro fabrica deputatorum, ſi qua fuerit, in exigendo negligentia, vel colluſione, exactarumque rerum, ac pecuniarium partibilium quantitate, diligenter ab omnibus conſultetur; ac de neceſſario & opportuno remedio in omnibus, maximeque in rebus divini cultus decentiam, officiorumque celebrationem concernentibus, provideatur.

CAPUT V.

De negotiis gratiam vel juſtitiam concernentibus.

AD tollendum verò omne dubium & diſſenſſionum, quæ ſæpè in Communitatibus ex ignorantia procedunt, materiam, hæc ſancta Synodus declarat[h], illa gratiæ negotia vocari, quæ in mera ejuſmodi gratiam facientis voluntate conſiſtunt, nullamque petenti actionem juridicam tribuunt: quæ ſi majori capitoli parti viſum fuerit, ſecretis ſuffragiis capitularium libertatl & paci magis opportunis diffiniantur. Quæ autem petenti jus & actionem in judicio competentem præbent, ea juſtitiæ negotia nuncupari; quæ tamquam talia, ſive publicis, ſive de majoris partis capituli ſententia ſecretis hujuſmodi ſuffragiis, omni mora poſtpoſita, conſulantur ac deliberentur. Ita ut quę ſimilibus juſtitiam concernentibus rebus, à capitulo pro majori parte definita fuerint, ſi cætera de jure neceſſaria concurrant, exſecutioni mandentur.

§. II.

ORdinat præterea eadem Synodus, ut quoties aliquod gratiæ negotium capitulo propoſitum negari, decretumque capitulare deſuper factum ſemel publicare contigerit, illud per ſuffragia iterum deliberari nullatenus poſſit: nec aliquis capitularis contra pręſtitum de ſecreto ſervando juramentum, vel adversùs alium capitularem quippiam manifeſtare, dicere, aut inſinuare directè vel indirectè præſumat. Pro cujus ordinationis obſervantia, eadem ſancta Synodus præſidentis conſcientiam onerat. Capitulo pariter injungens, ut quoties pręſidentem in præmiſſis exceſſiſſe repererit, eundem duorum dierum emolumentis multatum corripiat: cuilibet denique præbendato in ſanctæ obedientiæ virtute præcipiens, ut ſi capitulum hac in parte negligens eſſe cognoverit; Prælato, qui multam hujuſmodi, ut par eſt, decernat & exſequatur, prædictum præſidentis exceſſum fideliter exponat.

CAPUT VI.

De modo quo gratiæ in capitulo facta contradici poteſt.

§. I.

CUM ſæpiùs evenire ſoleat, ut quamvis legitima capitularium convocatio per ſceptrigerum ante diem facta fuerit; aliquis tamen præbendatus, vel propter ægritudinem, vel aliam juſtam abſentiæ cauſſam, vel certè propter ejuſdem ſceptrigeri incuriam capitulo, in quo gratię negotium deliberatum fuit, intereſſe non potuerit, factamque hujuſmodi gratiam fieri non debuiſſe judicaverit; ideo hac perpetua Synodali conſtitutione decernitur, ut idem capitularis, qui ab eo capitulo abſens, interim tamen præſens in civitate fuerit, poſſit infra triduum, tam in capitulo, quàm coram capituli ſecretario, gratiæ, ut pręfertur, factæ, contradicere, proteſtatus in forma ſe eidem gratiæ in proximè habendo capitulo expreſsè contradicturum. Si verò præbendatus ut ſuprà contradicens, prediċtæ convocationis tempore extra civitatem degerit, eandem gratiam modo & forma præmiſſis, infra octo dierum ſpatium impugnare valeat. Qua facta contradictione, gratia hujuſmodi ſuſpendatur, quouſque præbendato, qui ut præfertur contradixerit, interveniente, iterum ſecretis ſuffragiis, calculis vi-de-

[f] Ex conſt. Hiſp. c. 16 fol. 20. [g] Ex conſt. Hiſp. c. 73. fol. 174. & conduxit Eccl. Compoſte'. in ſuis ſtatutis c. 94. [h] Ex conſt. Hiſp. c. 95. & 96. & in ſtatutis Compoſt à c. 108. uſque ad c. 111. & ex conſueta Giennat. c. 60.

delicet albis ac nigris suffragantium libertati accomodatis deliberetur.

CAPUT VII.

Quomodo negotium per suffragia conclusum, iterum tractari non possit, & quando possit.

§. I.

NE capitularia decreta, quavis ex caussa, vel ad cujusvis personæ instantiam quotidie revocentur; hæc sancta Mexicana Synodus firma in posterum ordinatione decernit & mandat, ut quicquid semel in capitulo deliberatum fuerit, sive gratiam, sive justitiam concernat, nisi josta & urgens caussa supervenerit, iterum tractari minimè possit: tunc verò capitulares omnes, exposita per sceptrigerum sufficienti ejus negotii ratione, ante diem vocentur, ita ut quotquot illud negotium aliquando decreverant, ejusdem consultationi rursus intersint, & qui absentes fuerint, sub competenti desuper assignando termino exspectentur. Quòd si loci, in quo absentes reperiuntur, distantia tanta fuerit, ut ex adventûs ipsorum exspectatione grave aliquod discrimen vel inconveniens suboriri posse credatur, quod datis suffragiis, major capitularium pars deliberaverit, id ipsum, & nihil aliud executioni mandetur: super quo eadem Synodus conscientiam præsidentis graviter onerat; & nihilominus præcipit, ut illius vel incuria vel malitia, per quemlibet capitularem Prælato, qoi de opportuno remedio provideat, expoaatur.

CAPUT VIII.

De horum statutorum lectione ac repetitione.

§. I.

AD occurrendum excusationibus ex affectata rerum ignorantia suboriri solitis, hæc sancta Synodus inviolabili sanctione constituit & mandat, ut hæc ipsa statuta simul cum Cæremoniali per eandem Synodum in eis decreto & ordinato, quolibet secundo, post cujusvis anni principium futuro capitulo publicè legantur, idque præsidens sub pœna quatuor pondo monetæ harum partium (quæ statim si negligens fuerit fabricæ solvat) accuratè perficiat: reliqui verò capitulares, quamcumque io præmissis notaverint præsidentis incuriam, Prælato, qui de necessario remedio provideat, indicare teneantur.

CAPUT IX.

Quomodo multæ per capitulares invicem remitti non debeant.

§. I.

UT qoæcumque Prælati, sententiæ, provisiones, & mãdata debitam exsecutionem habeant, ac suprema ejus jurisdictio, & (quâ velut Ecclesiæ sponsos ornatur) auctoritas optatum sortiatur effectum; ordinat propterea & mandat sancta hęc Mexicana Synodus, ea in pœnarum condemnationnmque, atque multarum remissionibus observari, quę per eandem Synodnm in titulo *De Beneficiatis* Cathedralium Ecclesiarum & eorum officio decreta & provisa fuot.[i]

CAPUT X.

De secretarii capitularis officio & obligatione.

§. I.

AD necessariam & opportunam capitularium negotiorum expeditionem, hac ordinante Synodo, statuitur, ut [k] secretarius capituli omnibus capitularibus actibus interesse, atque adeò extraordinariis quidem capituli diebus, velut capitularis quisque vocatus. Ordinariis autem, etiam non vocatus, ad capitulum venire, locumque capitularem primus omnium ingredi, & in aliquo ibi sub fideli capsæ custodia servando libro, quo res capitulares contineantur, omnium cuique capitulo intervenientium præbendatorum nomina premittere, & quæcumque in ejusmodi capitulo deliberata fuerint scribere; impositas quoque multas punctis adnotare teneatur. Quoties autem capitulo defuerit, unius diei emolumento pro salarii rata multetur.

§. II.

TAm admissionis tempore, quàm quoties jussus fuerit, solitum de servando actuum capitularium secreto juramentum, sicut quivis præbendatus præstare, idque pro negotiorum exigentia ioviolabiliter observare debeat.

§. III.

QUi non solùm actus omnes capitulares, sed etiam quæcnmque ad capitulnm spectantia instrumenta condat, omnesque ejusdem capituli nomine mittendas literas, sine ulla præter assignatum illi salarium mercede, componat & scribat.

§. IV.

OMnibus item calculis ac partitionibus à capitulo per calculatores ad id deputatos, quandocumque faciendis, interveniat, illosque & illas sub capsæ capitularis prædictę custodia reponendos, ac reponendas registret, & quæcumque necessaria transumpta ex illis accipiat.

§. V.

i Ex Eccles. Compostel. in suis statutis cap 119. lib. 3. *De Beneficiatis*. Cathed. Eccles. §. 2. & infrà. vide 4. p. cap 10.

k Ex consuetis Granat. 61. cap.

§. V.

Omnia insuper & singula, sive à capitulo, sive à fabricæ, hospitalisve administratoribus deliberata, quæ ad œconomum dirigentur, pecuniarum mandata, faciat, & in eisdem actibus capitularibus similiter referat, ut debita illorum ratio habeatur.

§. VI.

Quemlibet quoque actum pro capituli parte quibuscumque personis notificandum, idem ipse notificet. Si secus fecerit, ejusdem capituli arbitrio imponendæ multę subjaceat.

§. VII.

Si capituli secretarius, redditunm quoque decimalium notarius existat, quicquid ex eorundem reddituum libro ad mensam capitularem pertinere repererit, extrahat; exactorumque, tam in fructibus quàm in pecuniis reddituum hujusmodi partitiones, ut ab œconomo singulis capitularibus persolvantur, absque ulla pro his recipienda mercede, tribuat.

CAPUT XI.

De sigillo capituli.

§. I.

Hæc præterea sancta Synodus Mexicana, abusus hactenus introductos de medio tollere, & ne similes introducantur in futurum providere desiderans; hac perpetuò permansura constitutione decernit, ut capituli sigillum in capsa sub tribus clavibus, unâ quidem penes decanum, vel ejus loco præsidentem, alterâ penes doctoralis præbendę canonicum, vel eo non existente, capitularem à majori parte capituli nominandum, tertiâ verò penes secretarium servandis, custodiatur: eisdem nihilominus prædictis clavium custodibus debitę officium fidelitatis injungens, ut nullas cujusvis generis literas præter illas, quæ à pleno capitulo deliberatæ fuerint, eodem sigillo sigillari permittant.

§. II.

Et ut dilucida rerum capitularium ratio suo tempore, & quoties quæsita fuerit, commodiùs reddatur, præcipit eadem Synodus, ut [l] præter alios libros capitulo pro tempore necessarios, certus aliquis (ad annotandum commissiones, legationes, deputationesque omnes, ab eodem capitulo factas) liber habeatur, qui secretario custodiendus, unà cum reliquis scripturis & actis, per inventarium consignetur, ut illum & illa quoties requisitus fuerit, exhibeat.

STATUTORUM PARS TERTIA

CAPUT I.

De iis, quæ reddituum decimalium administratores agere debent.

§. I.

Cupiens aliàs summopere hæc sancta Synodus felici reddituum Ecclesiasticorum administrationi, utilitati, & incremento prospicere, & laudabilem Hispanicarum Ecclesiarum consuetudinem Cathedralibus hujus provinciæ Ecclesiis, in hoc potissimùm sequendam proponere; statuit & mandat, ut [m] duo præbendati (dignitas videlicet & canonicus) vel alii duo capitulares huic ministerio aptiores, à capitulo, assignata congrua juxta reddituum quantitatem mercede, deputentur, qui unà cum eo, quem Prælatus negotiis quidem idoneum, & in promovendis redditibus exercitatum ad id nominaverit, decimales hujus Archiepiscopatus & provinciæ redditus annis singulis auctionentur, ita ut admittendis auctionum sponsionibus, ac deliberandis eorundem reddituum locationibus intersint, necessariasque ac sufficientes cautiones recipiant.

§. II.

Idem etiam capitulo hęc ipsa Synodus injungit, ut viros aliquot deligat, qui Ecclesię fundos, prædia, domos, redditus, & quæcumque alia bona stabilia quotannis visitent, illorumque omnium statum, dispositionem, discrimen, & indigentiam eidem capitulo fideliter exponant. Quibus eadem Synodus conscientiam graviter onerat, nisi quibusvis amore, odio, ac humano lucro postpositis, Ecclesiæ utilitati, ac debito suæ visitationis muneri responderint.

CAPUT II.

De œconomis.

§. I.

Ut autem Ecclesiasticorum bonorum securitati & indemnitati consulat hæc sancta Mexicana Synodus, ordinat & mandat, ut [n] œconomi à Prælato & capitulo nominandi sint in Christiana religione & conscientiæ rectitudine laudabiles, legales, sinceri, & communiter approbati; nec priùs admittantur, quàm idoneas, attenta bonorum eis consignandorum quantitate, cautiones præstiterint, ac unà cum fidejussoribus hujusmodi se in cujuslibet anni fine, si præscriptum solutionum reddituumque ac fundorum tempus id permiserit,

[l] Ex consueta Granat. cap. 61. [m] Ex statutis Compostel. cap. 79. & 80. & ex consueta Granat. cap. 60. in §. *Hazen las rentas decimales.* & §. *Las possessiones.* [n] Ex statutis Compostel. cap. 80. & 81.

ferit, vel ad summom secundo anno peractè, dum tamen interim ipsorum œconomia durat, integram de dispeosatis rationem & satisfactionem reddituros, sub obligatione promiserint.

CAPUT III.

De fabrica bonis.

§. I.

Quia stabilium bonorum permanentia frequenti & opportuna visitatione maximè indiget, ex hujus Mexicanæ Synodi decreto ordinatur atque præcipitur, ut deinceps fabricę œconomus sufficientem exigendorum exactorumque bonorum & expensarum rationum petenti capitulo reddat. Domus quoque ac fundi ejusdem fabricæ diligenter inspiciantur, ac de illarum illarumque augmento & conditionum in eorundem locationibus appositarum impletione, censuum quoque & emphyteusium duratione. De ipsius p denique fabricæ utilitate & proventu perquiratur: & quecumque super præmissis scripturæ, acta, & instrumenta fuerint, apud archivum, eâdem statuente Synodo deputandum, sub numero & specificatione reponantur.

CAPUT IV.

De anniversariis & commemorationibus.

§. I.

Ut defunctorum q legata, commemorationes videlicet & anniversaria, ultimarumque voluntatum dispositiones in Cathedralibus Ecclesiis fundata, & in futurum fundanda, debitam exsecotionem & conservationem habeant; hæc Synodus in præmissis omnibus & eorum singulis illa servare, & exsecutioni mandare constituit, r quæ eâdem decernente Synodo, in titulo *De testamentis, institutionibus, iure patronatûs, sepulturis &c.* statuta & ordinata sunt: pro quorum complemento, is cui chori tabulam qualibet hebdomada ordinare incumbit, anniversaria & Missarum officia hojusmodi, per capituli secretarium quoties celebrari debent referenda, in eadem tabula notare teneatur, quatenus omnes incumbentia sibi munera noscant & exsequantur.

CAPUT V.

De scripturis Ecclesiæ, & earum custodia.

§. I.

Prælatorum, capitulorumque curæ incumbit, universa Ecclesiæ bona, illorumque jura, scripturas, & instrumenta servare. Ideo hęc Mexicana Synodus omnibus capitulis injungit & mandat, ut s ea in scripturarum sub inventario exprimendarum custodia, & archivi, à quo nihil sine Prælati licentia extrahatur, deputatione & clausura observent & exsequantur, qoæ eâdem Synodo ordinante, in titulo *De rebus Ecclesiæ conservandis, vel non alienandis*, sub pœnis in eis conteotis decreta reperiuntur. Quando autem t Prælatus & capitulum, quibus in hoc conscientia oneratur, aliquorum hujusmodi bonorum alienationem, in evidentem fabricæ utilitatem cedere judicaverint, tunc nisi cætera omnia necessaria & requisita, tam per jus commune, quàm per Apostolicas literas disposita & ordinata præcesserint, nihil innovetur. Si quid verò aliter factum fuerit, nullitatis vitio subjaceat.

CAPUT VI.

De candelis in die Purificationis Beatæ Mariæ distribuendis.

§. I.

In candelarum distributione u die Purificationis Beatæ Mariæ facienda, prohibet eadem Synodus, vanos ac superfluos cereorum sumptus in posterum fieri. Præcipiens nihilominus honestam cere quantitatem Prælato, capitularibus, & omnibus Ecclesiæ ministris, atque servientibus necessariam provideri, eamque ipsius Ecclesiæ thesaurario, cui simul cum præsidente ejusdem ceræ partitio incumbit, consignari. Omnes quoque solenni ejusdem festivitatis processioni interventuros, qoibus in hoc conscientiam onerat, hortatur in Domino, ut singuli cereis accensis, com devotionis fervore, & spiritûs elevatione, quæ & ipsorum statum, & illum actum deceat, procedant.

CAPUT VII.

De requie, ejusque usu ac tempore.

§. I.

Quamvis præmissæ x erectionis forma Cathedralium hujus Archiepiscopatus & provinciæ Eaclesiarum capitularibus, qui præter quotidianas distribntiones, nullos omnino fructus habent, aliquod pro requie tempus non assignet; & sancta Synodus Tridentina y dum qoibusvis Ecclesiarum hujusmodi præbendatis ultra tres menses, ab eisdem Ecclesiis quolibet anno abesse prohibet, earum Ecclesiarum constitutiones, quæ longius servitii tempus requirunt, intactas relinquat. Hoc tamen sanctum Provinciale z Concilium humanę infirmitati aliquo, ut par est, indulgentię presidio subvenire volens, quò suavior atque ferventior divinorum officiorum celebratio fiat, singulis a omninm Cathedralium Ecclesiarum hujus provincię prębendatis septua-

o Ex statutis Compostel. c. 78. p Lib. 3. tit. *De rebus Eccles.* &c. § 6. q Dict. tit. *De rebus Eccles.* § 3. r Lib. 3. tit. 7. 9. & 10. s Conc. Milan. 3. verbo, *Quæ utique*, cum sqq. t Lib. 3. tit. 8. n. 6. & 7. u Conc. Mil. verbo: *Quod pietatis.* & tit. *Quæ ad sacramentalia & sacramenta generatim pertinent.* x Ex consueta Gran. c. 55. y Sess. 24. c. 12. verb. *Præterea obtinentib.* z Lib. 3. tit. *De clericis non residentibus.* § 3. a Ubi suprà d. § n.

ptuaginta dierum requiem quolibet anno concedit; quemadmodum in titulo *De clericis non residentibus*, inviolabiliter observanda sanctione decrevit. Ad decidendum verò quascumque super hujus decreti & concessionis usu dubitationes pro tempore occurrentes, quę judicis ministerio indiguerint, idem Provinciale Concilium plenam cuilibet in sua diœcesi Prælato facultatem & auctoritatem tribuit, ut attentis temporis, personarum, negotiorumque circumstantiis, & habita tenuitatis redditiuum, ac debitæ divinis officiis frequentię ratione, quę Dei ac Domini nostri obsequio, divinique cultus augmento potissimùm convenire judicaverit, ea deliberet, ordinet, atque provideat, prout pastorali ejus prodentię & solicitudini idem Concilium committit, & conscientię relinquit.

§. I I.

DEclarat tamen eadem Mexicana Synodus, neminem pręmissi decreti & indulti vigore à sua Ecclesia abesse posse in aliquo ex infrascriptis diebus, qui sunt:

TRES PRIORES PASCHALES DIES.

NATIVITATIS. RESURRECTIONIS. PENTECOSTES. CIRCUMCISIO. EPIPHANIA. ASCENSIO.	DOMINI.
CONCEPTIO. NATIVITAS. ANNUNCIATIO. PURIFICATIO. ASSUMPTIO.	B. MARIÆ.

FESTUM { SANCTISSIMÆ TRINITATIS. / CORPORIS CHRISTI.

FERIA QUARTA, QUINTA, ET SEXTA.

SABBATHUM majoris hebdomadę.

S. JOSEPHI.

S. JOANNIS BAPTISTÆ.

SS. PETRI ET PAULLI.

OMNIUM SANCTORUM.

FESTUM { COMMEMORATIO DEFUNCTORUM, usque ad finem Missę.

PATRONI generalis.

PATRONI titularis Ecclesiæ.

Omnes item Dominicæ Adventus, & cujusvis mensis tertiæ, quamdiu sanctissimæ Eucharistiæ processio duraverit. Omnes item dies Quadragesimæ.

§. I I I.

SImiliter hæc Synodus neminem septuaginta horum dierum de requie, nisi pro rata temporis, quo eidem Ecclesiæ inservierit, gaudere posse declarat. Si quis verò dum actuali unius prębendæ residentiæ integrè inservit, ad aliam in eadem Ecclesia promoveatur, ut par est, requie integrè gaudeat.

§. I V.

INsuper eadem Mexicana Synodus declarando subjungit, ut ad Matotinum pręcipuarum festivitatum superiùs expressarum, non dum pręter Adventus, Quadragesimæ, ac tertias cujusque mensis Dominicas prębendati omnes interesse teneantor. Qui verò nisi ex veræ ægritudinis impedimento defuerit, prӕter illius horæ distributiooem, sex etiam dierum statim in quadranti annotandorum, emolumentis irremisibiliter mulctetur; ita ut qui hanc pœnam quovis modo remiserit, eandem emolumentorum quantitatem fabricæ, ipso jure, absque ulla alia declaratione, in conscientia restituere debeat, juxta aliàs factam ab hac sancta Synodo dispositionem.

CAPUT VIII.

De iis quæ amittit, qui prædicta requie utitur.

§. I.

RAtioni consentaneum est, ut propriæ voluptatis quietisque corporeæ oblitis, majus lucrum respondeat, quàm eis qui recreationi vacaot. Icircò hæc sancta Synodus Mexicana plurium dubitationum absurdorumque caussas succidere cupiens; decernit & mandat, ut quamdiu aliquis præbendatus prædicta requie usus fuerit, interessentiis, obventionibus, funeribus, anniversariis, & manualibus, quę nonnisi verè & corporaliter præsentibus & residentibus dentur, absentiumque multis careat. Itaque dum in quadranti signum hoc R. requiem denotans habuerit, prębendæ suę acervo, seu grossâ dumtaxat fruatur. Ut autem quisque capitularis certum remanentium sibi de hujusmodi requie dierum numerum facilè teneat; ex ejusdem Synodi mandato punctator in quadrantis margine, quos quisque de hujusmodi requie dies perceperit, adnotare teneatur.

CAPUT IX.

De iis quæ lucrari possunt prabendati, qui à Prælato occupantur.

§. I.

CUM quilibet Prælatus duos præbendatos in curæ suę pastoralis subsidium deligere & occupare Pontificio [c] jure possit; hac Mexicana declarante Synodo statuitur & ordinatur, duos capitulares hujusmodi à Prælato ad effectum prędictum nominandos, aoouis suaro m præbendarum emolumendis (præterquam obventionibus & manualibus, quæ nonnisi verè & realiter assistentibus, ut præfertor, dantur) integrè gaudere posse. Ita ut in celebrioribus [d] festivitatibus pręmissis, ad Matutinom & alias Horas, nisi tunc justo actua-

[b] Vbi suprà, lib. 3 tit. *De clericis non residentibus*. §. 2. [c] In cap. *De cætero*. in cap. *Ad audientiam*. *De clericis non residentibus*. [d] Conc. Trid. sess. 24. c. 12. *De reform.* verbo: *Omnes verò*.

actualis occupationis impedimento caruerint, super quo eorum conscientia oneratur, interesse non debeant.

§. I I.

QUicumque præterea prębendati, , qui Prælato alicubi extra suam Ecclesiam pontificaliter celebranti ministraverint, vel quos idem Prælatus à chori ingressu, vel ab eodem choro, etiam ante Missę, vel alterius Horæ finem, ad se vocaverit, perinde ac si verè & realiter divinis interessent, universa emolumenta lucrentur. Qui etiam ipso Prę̃lato mandante concionem in eadem Cathedrali Ecclesia habiturus fuerit, tribus ante concionem diebus (si tamen in illis ad Missam & Vesperas intefuerit) eorundem trium dierum obventionibus, & manualibus; sicut alii verè pręsentes, gaudeat. Si autem alibi sine expressa ipsius Prę̃lati jussione verbum Dei predicare voluerit; nullis hujusmodi interessentiis, sed concessis pro requie diebus, si quos habuerit, fruatur.

§. I I I.

NE autem cuiquam egrediendi chorum simulata suffragetur occasio, sed omnes coram Deo in sinceritate cordis ambulare studeant; hæc sancta Synodus illorum qui per fraudem aliquid lucrati fuerint, conscientias ad illud ipsum restituendum ipso jure teneri declarat.

STATUTORUM

PARS QUARTA.

CAPUT I.

De patitur, *præbendatis ægrotantibus concesso*. [f]

§. I.

PRębendatos adversa valetudine laborantes favore per sacros Canones [g] concesso prosequi volens hæc sancta Synodus; decernit & mandat, ut quoties aliquis Ecclesiarum hujus Archiepiscopatus & provincię prębendatus ægrotaverit, ad chorum venire non teneatur. Et nihilominus universis præbendæ suæ emolumentis & obventionibus, anniversariis, & manualibus, quæ non nisi ab actualiter assistentibus percipiuntur, perinde, ac si divinis officiis interesset, gaudeat. Et quia levissima ex caussa plures dum rectè valent, ægritudinem simulant, ut hoc pretextu choro se subtrahant; quotquot hujusmodi fuerint, hæc sancta Synodus, & propriæ conscientię onus, & scrutantis renes, & corda Dei judicium attendere commonet, ut omni prorsus cavillatione postposita, ad interveniendum choro, ibique perpetuas Deo pro tot in nos collatis bonis laudes persolvendum [h], se ipsos excitent, & quęcumque simulatæ ægritudinis caussâ bona perceperint, tamquam mala fide, & contra Dei legem parta, restituant.

§. I I.

QUoties autem quis ab ægritudine in pristinam Deo juvante salutem restitutus fuerit; cum primùm domo sua exierit, nonnisi superpelliceo indutus, rectâ viâ ad Ecclesiam, ejusque chorum, debitas pro receptis viribus eidem Domino gratias acturus, tendat. Sed si tunc temporis ab Horis canonicis vacetur, aliquos præfati sui adventus testes adhibeat, chorumque cum voluerit exeat. Quòd si quis, ut præfertur, convalescens, alio priùs quàm ad Ecclesiam se contulerit, præter omnes Horarum, quibus ægritudinis titulo defuerit, distributiones, totidem alia emolumenta amittat: ita ut si duobus ægritudinis caussâ diebus absens à choro fuerit, dierum quatuor emolumentis multetur.

§. I I I.

CAppellani [i] quoque, & acolyti, quoties manifesta ægritudine præpediti fuerint, simili absentiæ beneficio gaudeant. Verùm quia sępè numero plures illorum bene valentes se ægrotare affirmant, ut otio vacent; ideo prætensas ipsorum ægritudines, eorum maximè qui sine patenti caussa frequenter absunt, videndi & examinandi cura præcipua punctatori incumbat.

CAPUT II.

De patitur, *præbendatis extra civitatem concesso*.

§. I.

QUotiescumque capitularis qui requiem accepit, extra civitatem profectus fuerit, ibique in verum atque patentem morbum, qui fide digna judicis, vel sacerdotis, vel notarii attestatione, addita juramenti solennitate probetur, inciderit; requie interim minimè computata, ægrotantium jure fruatur. Si tamen inde progrediatur ulteriùs, cessante hujusmodi ægrotantium favore, præmissa requie iterum gaudeat: qui nihilominus ad civitatem rediens, si ipsum verè ægrotare constiterit, idem *patitur*, ut præfertur, habeat. Si verò de ipsius ægritudine non satis constiterit, primò dictam requiem recipiat.

§. I I.

INsuper ordinatur & statuitur, ut qui eodem ægrotantium beneficio, quod *patitur* dici solet, extra civitatem gaudere voluerit, illud in capitulo per se vel per alium petere debeat; non ut à suffragiorum eventu pendeat, sed ut illius absentia omnibus innotescat. Q od tamen nemini extra Episcopatum morari volenti, nisi ille salutiferum balneum, seu calidæ, frigidæve

[e] Conc. Mil. 4. verb *Episcopo*. [f] Ex consueta Granat cap. 56
[g] In cap. *Unico*. *De clericis non residentibus*. lib. 6. [h] Late Navarrus *De horis canonicis*. in cap. *Quando consuc*. dist. 1. c. 5. n. 10. [i] Ex doctrina Covarrubiæ lib. 3. *Variar. resolut*. c. 13. n. 1. ver. 5. Consueta Granat. c. 56.

dæve regionis temperiem de duorum medicorum id expedire jurantium consilio, se adire velle juraverit, nec sine præmissis limitationibus concedatur.

§. III.

UT autem quoad fieri possit, dubia cessent, eàdem Synodo providente, declaratur, ut si quis capitularis personaliter in choro, vel alibi existens, sibi pro vespertino tempore, vel sequenti die hoc signum *patitur* apponi à punctatore petierit, illud non obtineat. Quòd si obtinuerit, totidem dierum, aut horarum, quibus tale *patitur* habuerit, emolumentis mandato præsidentis multetur. Si tamen aliquis Ecclesiæ actualiter præsens adverso aliquo accidenti, vel indubitato morbo correptus fuerit, idque punctator insinuaverit, ejusdem *patitur* signo in quadranti validè notetur.

CAPUT III.

De iis, quæ cum præbendatis ægrotantibus in mortis periculo constitutis agenda sunt.

§. I.

SIquidem satis constat gravibus morbis homines ut plurimum ad interitum duci, in eoque rigidissimo conflictu vires humanas debilitari, & memoriam deficere, adeò ut sic laborantes, ad recolendum mente Deum, seque ab æternę mortis faucibus eripiendum aliorum prudentium hominum præsidio ac ministerio maximè indigeant; ea propter statuit ac præcipit hęc sancta Synodus, ut k quovis capitulari lethaliter ægrotante, duo Beneficiati ad id magis idonei à capitulo deputentur, qui capitularem prædictum ejusdem capituli nomine visitent, ac eum in corporalibus fraterna solicitudine adjuvent, tum Ecclesiasticis quàm primùm sacramentis reficiant, prout probum decet Christianum. Quibuscumque animæ suę debitis piè condito testamento satisfacere faciant; eidem quoque sanctum Extremę-unctionis oleum, tempore quo illud ab eo cognoscatur, conferri imprimis curent; ipsumque ambo simul, vel alternatim singuli, prout ejus necessitati expedire viderint, usque ad ultimum vitę halitum diligentissimè comitentur. Piis denique, ex sacra potissimùm pagina, verbis & exhortationibus, sanctisque in Ordinario descriptis precationibus, terribili hujusmodi mortis articulo, contra communis hostis insidias, necessariis & opportunis ad bene in Domino moriendum corroborent & suaviter exhortentur.

CAPUT IV.

Quomodo ægrotanti Prælato Ecclesiastica sacramenta sint ministranda.

§. I.

PRæcipit etiam & mandat hæc sancta Synodus, ut l Prælato ægrotanti, ac sanctissimę Eucharistiæ & Unctionis extremæ sacramenta petenti, capituli pręsidens pluviali aureo ornatus, prębendatis omnibus, nemine excepto, unà cum parochis, cappellanis, & Ecclesię ministris, reliquisque sacerdotibus, qui congregari possint, superpelliceis indutis, processionis ordine comitantibus, cruce quoque cum luminaribus ditioribus pręcedente, eandem sanctissimam Eucharistiam, qua decet, devotione ac reverentia ministret: prębendatisque singulis huic actui deficientibus emolumenta singulorum mensium per eos emerita, inter alios qui interfuerint, distribuenda, detrahi jubeat.

CAPUT V.

Quomodo præbendatis ægrotantibus eadem sacramenta ministrari debeant.

§. I.

QUando sanctissimę m Eucharistiæ, & Extremæ-unctionis sacramenta alicui pręcbendato ægrotanti ministranda fuerint, per parochum, sub cujus ille parochia degerit, serico pluviali ornatum, accensis cereis, deputandisque à præsidente ministris comitantibus, eidem ægrotanti, cui duo capitulares superiùs nominati in reliquis necessariis adsint, ministrentur.

CAPUT VI.

De campanarum pulsatione defuncto Prælato facienda.

§. I.

UT deferenda Prælato reverentia in omnibus resplendeat, eidemque morienti nihil debiti honoris deficiat; eàdem decernente Synodo statuitur & ordinatur, ut n quoties Prælatum obire contigerit, statim campana major sexagies admodùm paullatim pulsetur, omnes deinde majores minoresque campanæ funebri sonitu ter solennissimè tinniant, tumque parochiæ, monasteria, eremitoria, ac hospitalia simili campanarum pulsatione ac solennitate respondeant. Idque per totum novendium quotidie, semel quidem post meridiem, ac iterum post solis occasum, necnon tempore funeris spatio dimidiæ horæ durante similiter faciant, quatenus frequens omnibus precandi Deum

k Ex statutis Hisp. cap. 129. l Ex statutis Hisp. cap. 128. m Ex constit. Hisp. cap. 127. & 128. n Ex constit. Hisp. c. 130. Const. Mil. 1. 2. p. tit. *De funere Episc.* & Milan. 4. tit. *De funeribus & exequiis.*

Deum recordatio subeat, ut & defuncto Prælato æternam felicitatem, & convenientem sancto ejus obsequio successorem populo concedat.

§. II.

Similiter, quoties aliquem capitularem obire contigerit, si Dignitas fuerit, quadragies, si canonicus, terdecies, si integer, vicies; si verò dimidius portionarius, decies primò dicta campana major etiam paullatim pulsetur, statimque, ac funeris & exequiarum tempore reliquæ omnes campanę funebri sonitu solenniter quatiantur.

CAPUT VII.

De modo sepeliendi Prælatum defunctum.

§. I.

Quum Prelatus, diem clauserit extremum, Pontificali ornatu vestibus violacei coloris, juxta dignitatis ejus exigentiam, induatur, & sic indutus super aliquem, in amplo cubiculo, ubi decentia ad celebrandum altaria esse possint, construendum, ac fericeis paramentis sternendum lectum, collocetur. Post hęc capitulares omnes, nemine dempto, sub pœna præsidentis arbitrio imponenda, superpelliceis, ac suo tempore etiam chori cappis supervestiti, unà cum clero ad eum locum, sublimi pręcedente cruce, processionis ordine accedant, ac Prælati, ut præfertur, defuncti, animam juxta descriptum in Ordinario tenorem Deo commendent, triaque defunctorum nocturna dicant. Manentibus interim, ex ejusdem pręsidentis ordinatione, competentibus in Ecclesia ministris, qui currentis officii Horas absque aliquo defectu recitent. Provisis deinde atque dispositis cęteris rebus funeri necessariis, ministri de more parati, ac sex prębendati pluvialibus induti sceptra gerentes, simulque omnes monachorum conventus, ac reliquus ordo clericorum, à Cathedrali Ecclesia, ubi juxta præviam vocationem congregati fuerint, ad supradictum cadaveris locum ordine servato procedant. Ibique dicto responsorio & oratione, defuncti corpus detecta quidem facie, ut pręfertur, indutum feretro decenter ornato imponant, illudque seniores Dignitates, cæterique capitulares, & monachorum ordines, psalmos interea, aut alia secundùm Manuale Romanum, vel laudabilem ejus Ecclesiæ consuetudinem dicenda, decantantes, usque ad Ecclesiam, ubi sepeliendus fuerit, humeris vicissim efferant. Ubi si per statutum ad celebrandum tempus licuerit, solenne Missæ sacrificium, addita ad ædificationem populi digna funerali concione, peragant. Ac denique corpore sepulturę tradito, Prælati hujusmodi propinquos, vel famulos, usque ad eandem unde exierint domum sine prævia cruce comitentur.

§. II.

Item ordinatur & statuitur, ut præmisso exequiarum novendio durante, quotidie, tam post Missam, quàm post Vesperas, minister pluviali indutus, coram sublimi cruce ac luminaribus, responsorium pro eodem defuncto dicat. Ipso verò exequiarum die decanus & capitulum, eisdem monachorum conventibus cum reliquo clero intervenientibus, vigiliam cantet, & Missæ sacrificium, juxta Breviarii Romani formam, habita simili funerali concione perficiant. Ita ut in omnibus se Christianos ac pios, suoque Prælato, ejus Ecclesiæ sponso, verè subditos ostendant. Atque adeò, quęcumque alia hic non expressa, quę ad hujus funeris, exequiarumque decus & ornamentum, proba & integra ipsorum conscientia dictante, desiderari judicaverint, ipsi diligenter provideant.

CAPUT VIII.

De modo sepeliendi prabendatos defunctos.

§. I.

Quoties aliquis, præbendatus ex hac vita migraverit, sacerdotalibus quas ipse habuerit aut emerit, vel si adeò pauper fuerit ut eas emere nequeat, ab Ecclesia providendis vestibus induatur, ejusque anima per aliquos capitulares & clericos à pręsidente nominandos Deo commendetur. Quibus peractis, & adveniente funeris hora, decanus & capitulum, simulque ministri de more parati, cruce cum luminaribus precedente Ecclesiam exeant, ac defuncti corpus ad Ecclesiam ubi sepeliri debuerit, efferant: & post vigiliæ recitationem, ac si per tempus licuerit, Missæ sacrificium, illud sepulturę tradant. Pro quo similiter exequias agere, & Missæ sacrificia infra dicenda celebrare; quæcumque demum defuncto fratri, ad animę salutem & corporis honorem necessaria & opportuna providere teneantur.

§. II.

Cum verò cappellanus vel minister Ecclesiæ ex hac vita similiter migraverit, comitantibus omnibus ejusdem Ecclesię cappellanis atque ministris, cum demonstratione, quę talis Ecclesię ministrum deceat, per parochos sepeliatur.

CAPUT IX.

De iis quæ quilibet capitularis agere tenetur in Prælati, vel alicujus capitularis obitu.

§. I.

Fides Catholica docet, quàm sancta & salubris cogitatio est pro defunctis exorare, ut à peccatis solvantur. Unde hęc Mexicana Synodus decernit & mandat, ut quilibet ejusdem Ecclesię capitularis pro demortui Pręlati

a Ex const. Hisp. cap. 131. β Quæ apposita sunt ex const. Hisp. & Concil. Mediolan. supra cap 6.

γ Ex const. Hisp. cap. 131. Conc. Milan. 2. tit. 2. *De cætero.* 3.

lati anima sex, pro quovis verò prębendato similiter vitâ functo tres; Prælatus autem pro quolibet ejusdem Ecclesiæ capitulari ex eadem vita migrante sex etiam Missas infra novendium à die obitus computandum dicere teneatur, & absentes, ut eisdem satisfaciant, certiores reddantur. [r]

CAPUT X.

De injuriis verbo aut facto illatis.

§. I.

Si viri Ecclesiastici (qui propter statûs eminentiam reliquo populo Christiano præ oculis habentur, quique verbis, moribus, & actionibus solidę virtutis exemplum præbere debent) seipsos, ut par est, à vitiis omnibus corrigerent, plurimis profectò ad hoc necessariò conditis legibus mandatisque opus non esset. Quare hæc sancta Mexicana Synodus inviolabili ordinatione decernit & mandat, ut [f] quoties aliquos præbendatos jurgari, aut tam verbo quàm facto rixari quavis ex caussa occurrerit, eos pręsidens arbitrio suo juxta cujusque culpam multare & ad mutuam amicitiam quam primùm restituere possit, debeat. Quandoquidem tot spiritualia ac temporalia bona ex concordi fraternitate & pace, tot verò damna & incommoda ex odiis ac dissensionibus oriuntur. Si quis autem, quod absit, pacem & amicitiam respuerit, à Prelato, qui statim de hoc certior fiat, tamquam à patre, efficaciori remedio corrigatur.

§. II.

Declarat nihilominus eadem sancta Synodus, non esse suę intentionis per hoc decretum cuiquam jus aliquod tollere, sed quavis reconciliatione & amicitia interveniente, offensum contra offendentem conquiri, ac litem prosequi in judicio posse: affectu tamen paterno per viscera misericordiæ Dei nostri offensos hujusmodi hortatur & monet, ut quid ejusdem Domini ministros, ac veræ charitatis, quæ patiens & benigna est, sectatores deceat, ad pusillorum exemplum & ædificationem attendant: atque adeò quaslibet sibi ipsis illatas injurias, in ejus, qui pro totios generis humani culpis satisfecit, quique nobis ipsum quotidie offendentibus clementissimè parcit, amorem, & gratiam aliis remittant. Pro quorum aliorumque in præmissis necessariorum dispositione & effectu, eadem Synodus præsidenti & capitulo conscientias onerat, ut sublatis omnino dissensionibus & scandalis, quę ad Dei obsequium & divini cultus augmentum expedire judicaverint, provideant. Idemque pręsidens, tam in capitulo quàm alibi, prębendatos à durioribus verbis & manuum motibus, unde plura ex præmissis absurda nascuntur, abstinere jubeat, ac pertinaces, si opus fuerit, multari faciat.

§. III.

Quæ omnia & singula, ut præfertur, statuta, hęc sancta Provincialis Mexicana Synodus, ab omnibus Cathedralibus hujus Archiepiscopatus & provincię prębendatis observari, illaque & multas in eis contentas, à præsidentibus & capitulis debitæ exsecutioni mandari, ac Cæremoniale similiter ordinatum, & eisdem statutis insertum recipi & exercitari præcipit, injungit, & mandat. In quorum fidem has literas assistentium eidem Synodo Patrum nominibus munitas sigillari fecit. Mexici in aula Synodali, decimo septimo Kalendas Novembris. Anno Domini MDLXXXV.

P. * *Archiepiscopus Mexicanus.* * Petrus
Fr. * *Garcia Episcopus Guatemalensis.* * Gomez
Fr. Joannes Episcopus Mechoacanensis.
D. * *Episcopus Tlaxcalensis.* * Didacus
Fr. Gregorius Episcopus Yucatanensis.
Fr. D. * *novæ Gallaciæ Episcopus.* * Dominicus
Fr. B. * *Episcopus Antequerensis.* * Bartholomeus

In testimonium veritatis præmissis meum nomen subscripsi.

Doctor Joannes de Salzedo Secretarius.

Nos Antonius tituli SS. Joannis & Pauli presbyter Cardinalis Carrafa fidem facimus & attestamur, statuta facta à Reverendissimo domino Archiepiscopo Mexicano in Synodo Provinciali anno MDLXXXV. celebrata, unaque cum Synodo prædicta ad Sanctissimum dominum N. missa, à sacra Congregatione Cardinalium Concilii Tridentini interpretando Sanctitatis suæ auctoritate præpositorum, emendata atque aptata fuisse, eorundemque statutorum originale apud ipsam Congregationem remansisse, cum quo hujusmodi statuta hoc libro chartarum LXXIX. quarum prima incipit: Sancta Synodus Provincialis in civitate Mexicana; *ultima verò:* Augmentum expedire. *& desinit:* Doctor Joannes de Salzedo; *descripta & collata, in omnibus & per omnia concordant. In quorum fidem his propria manu subscripsimus, & ab infrascripto secretario item subscribi, sigillumque nostrum, quo in Congregationis prædictæ literis & scripturis obsignandis utimur, apponi mandavimus. Romæ die 27. Octobris MDLXXXIX. Ita est.*

A. Card. Carrafa.

Laurentius Frizolius sacræ Congregationis antedictæ secretarius de mandato.

Et est signatum sigillo Illustrissimi Cardinalis Carrafa.

Loco ✠ sigilli Illustriss. Card. Carrafæ.

CAR-

[r] Conc. Mil. 2. dicto tit. 2. d. 14. [f] Ex conc. Hisp. c. 116. & 117. Conc. Mil. 3. verbo: *Si rixa & contumelia.*

CARDINALIS DE AGUIRRE

CATHOLICO AC PIO LECTORI.

POSTQUAM exhibuimus Acta hujus Concilii, visum fuit hoc loci proferre Catalogum Archipræsulum Ecclesiæ Mexicanæ, redactâ in synopsim historiâ ipsorum, exstante apud Ægidium Gonzalez Davila, Catholicæ Majestatis PHILIPPI IV. Chronographum, Tomo I. Theatri Ecclesiastici Indiarum, Matriti edito anno MDCXLIX. Inde verò libabimus solum, & breviter indicabimus, quæ ille fusiùs scripsit & majoris momenti sunt. Porrò dum narrat ea quæ spectant ad Archiepiscopum D. Joannem Perez de la Serna, cujus sumptibus fuit primò typis editum hoc Concilium anno MDCXXII. divertit aliquantò latiùs ad narrandas res admirandi illius hominis Dei GREGORII LOPEZ, cujus venerandum corpus ipsius tempore è sepulchro veteri in aliud decentius ejusdem Metropolitanæ Ecclesiæ fuit translatum. Hac occasione placuit nonnihil indicare de viro illo incomparabili. Certè dum viveret, & post fata, non solùm à gravissimis Episcopis & Theologis, præsertim spirituali vitæ & mysticæ doctrinæ deditis, sed etiam ab omnibus ferè, reputatus fuit, & censetur adhuc, veluti phœnix aut gigas inter eos, qui spirituales, immo & perfecti audiunt. Vita ipsius à multis scriptoribus piis ac fide dignissimis Hispanico sermone sæpiùs edita, tot admiratores quot lectores habet. Vel hoc unum stupori sufficeret, quòd saltem triginta tribus annis ante obitum, singularissimâ Dei gratiâ ad utus, & privilegio rarissimis concesso, nunquam intermiserit ferventes & puros divini amoris actus, idque assiduis incrementis, etiam inter occurrentia aut necessaria humanæ vitæ officia, & crebrum usum quarumlibet excellentissimarum virtutum, præsertim mortificationis perfectæ, æquanimitatis summæ, & patientiæ invictæ.

CATALOGUS

PRÆSULUM

ECCLESIÆ MEXICANÆ.

Ubi nonnulla obiter de venerandis ac perfectissimis viris GREGORIO LOPEZ & D. JOANNE PALAFOX, in eadem Ecclesia, & tota nova Hispania celeberrimis.

PRÆSES hujus Concilii primo loco subscribit D. Petrus Moya de Contreras Archiepiscopus Mexicanus. Sed antequà aliquid de eo speciatim dicamus, oportet nonnulla in antecessum præmittere de aliis Archiepiscopis illius decessoribus, ac postea aliquid libare de successoribus: ut uno ferè aspectu lectores habeant Catalogum omnium Præsulum, qui usque modò nobilissimam Ecclesiam Mexicanam gubernârunt.

PRIMUS omnium fuit D. Fr. JOANNES DE ZUMARAGA, natione Hispanus, ortu Cantaber, instituto Franciscanus, & professus in Conventu Deiparæ de Aranzazu. Vir sanctitate morum, doctrinâ, & zelo salutis animarum clarissimus: ac propterea ab invictissimo Imperatore Carolo V. nominatus in Episcopum Mexicanum, quem honorem diu constanter recusavit, nec nisi imperio Superiorum compulsus admisit anno MDXXVII. Postea anno MDXLVII. Archiepiscopali titulo sibi & successoribus dato à Paullo III. majorem in dies virtutum sublimium splendorem proferens, & animas innumeras Gentilium ac barbarorum hominum Christi jugo subjiciens, tandem placida morte octogenarius obiit die ipso Corporis Christi anno MDXLVIII. magno sui desiderio relicto, præsertim pauperibus, erga quos insigniter misericors fuit. *Vide Ægidium Gonzalez Tomo I. Theatri Ecclesiast. Indiarum pag. 19. & seqq.*

II. Archiepiscopus numeratur D. Fr. ALPHONSUS DE MONTUFAR, natus Logiæ in Hispania, professus Religionem S. Dominici in Cœnobio S. Crucis Granatensis: ob pietatem & doctrinam electus ad eam Ecclesiam regendam anno MDLIII. in qua magno cum animarum fructu, & admirandâ erga egenos misericordiâ, præfuit ac profuit usque ad annum MDLXIX. vitæ octogesimum, in quo post longam infirmitatem spiritum Deo reddidit. Jacet Mexici, sicut & ipsius prædecessor. *Lege auctorem mox citatum pag. 31. & seqq.*

III. Fuit D. PETRUS MOYA DE CONTRERAS, quo præside Concilium hoc Mexicanum, doctissimum sanè, celebratum est. Natus Cordubæ ex nobilibus parentibus, postea Salmanticæ studuit, & progressus fecit in doctrina sacrorum Canonum. Inde per varios Ecclesiæ gradus viam sibi aperuit ad Cathedram Ecclesiæ Mexicanæ, quam conscendit anno MDLXXIII. & administravit ritè verbo & exemplo, domi ac foris, viginti circiter annis, visitans amplissimam diœcesim miro subditorum solatio ac fructu. Concilium hoc Mexici ab ipso celebratum anno MDCLXXXV. dicitur Secundum ejus Metropolis. Primum mihi legere aut invenire nondum contigit. Hoc autem secundum confirmatum fuit paullò postea à Xysto V. anno MDLXXXIX. ut suprà vidimus. Porrò PETRUS noster, inter alia pietatis ac religionis suæ decora, impensè coluit cœlestium ordinum ducem, & gloriosissimum militiæ illius sublimis archistrategum, MICHAELEM ARCHANGELUM; ejusque profesto die in pane & aqua jejunabat. Præterea plurimùm dilexit & veneratus fuit magnum illum & incomparabilem virum GREGORIUM LOPEZ ob gigantæam sanctitatem, potiùs admirandam quàm imitandam. Sed de hoc infrà opportuniùs. Rediit in Hispaniam ad reddendam rationem non solùm visitationis fisci Regii, sed & supremi regiminis novæ Hispaniæ,

niæ, quod biennio circiter cum laude obiverat. Summi Indiarum Senatûs Præses electus, paucis post mensibus Matriti diem clausit extremum, anno circiter MDXCII. In stemmate ipsius gentilitio hęc epigraphe erat: CAPUT ARTIS EST, SCIRE QUOD DOCEAS. *Ex eodem scriptore pag. 37. & seqq.*

I V. Archipræsul fuit D. ALPHONSUS FERNANDEZ DE BONILLA, pariter Cordubensis, & Mexicanæ Ecclesię Decanus, atque Inquisitor Fidei, nominatus in Archiepiscopum anno MDXCII. à magno illo & prudentissimo Rege PHILIPPO SECUNDO. Qui inter alias sublimes & verè augustas dotes, religiosissimè scrutabatur & eligebat ad quaslibet præfecturas, speciatim verò ad regendas Ecclesias, viros optimos & præstantissimos; illos maximè, qui ab omni ambitione alieni, totum suum studium impendebant pietati, doctrinæ, & utilitati publicæ, immemores exaltationis propriæ, & gratiæ apud Principes captandæ. Cùm verò ALPHONSUS consecratus fuisset apud Limam Peruviæ Metropolim, ubi visitatoris Regii ærarii munus obibat; contigit ut ad pacificandos urbis Quitensis in eodem regno tumultus populares mitteretur, neque inde facilè se extricare posset. Unde impenso circiter in iis curis quadriennio (à quibus fortassis melius fuisset se expedire, ut gregem sibi commissum pasceret) tandem, nondum visâ Ecclesiâ Mexicanâ, decessit intra Peruviam, anno ut conjicio, MDXCVIII. & Limæ in Ecclesia Cathedrali sepultus est, *Ex eodem scriptore pag. 40. & 41.*

V. D. Fr. GARCIA A S. MARIA, patriâ Complutensis, ex nobili prosapia, professione Hieronymianus monachus, sui Ordinis Generalis, & Prior S. Laurentii in Scoriali. Nominatus fuit à PHILIPPO III. anno sęculari MDC. ad Ecclesiam Mexicanam, quam strenuè rexit sex circiter annis. Ingentes labores in reformando clero & populo subiit, non absque magno fructu; tum præterea in tuenda auctoritate sedis suæ adversùs ministros regios. In Archiepiscopatu priscam vivendi consuetudinem, modestiam religiosam, & frugalitatem retinuit: parcus sibi, largus erga alios, verè pater pauperum ac miserabilium Indorum; neque impar primis illis Episcopis qui Apostolico spiritu ex Hispania vetere ad novam transierunt. Obiit anno MDCVI. & in sua Cathedrali Ecclesia sepultus est. *Ex eodem scriptore pag. 41. &c.*

V I. D. Fr. GARCIA DE ENGUERRA, natus Fromestæ in Vaccæo Hispaniæ tractu, instituto Dominicanus, in sacra Theologia magister provincię, ut vocant; nominatus à PHILIPPO III. Archipræsul, simul & institutus Prorex Mexicanus, anno circiter MDCVII. Utriusque muneris partes rectè ac feliciter explevit usque ad annum MDCXII. quo obiit ex casu quodam, seu pręcipitio, ob contractam inde jecoris & unius costæ læsionem, cui sanandæ impar fuit omne remedium à medicis adhibitum. Defuncto justa duplicia impensa sunt, ut Proregi & Archiepiscopo simul. *Ibid. paginâ 44.*

V I I. D. JOANNES PEREZ DE LA SERNA, natus Corberæ in Episcopatu Conchensi, studio Theologus, togatus in Collegio majori S. Crucis apud Vallisoletum, & in ejus urbis Academia Cathedræ Durandi regendę præfectus. Nominatus anno MDCXIII. à PHILIPPO III. in Archiepiscopum Mexicanum, boni pastoris nomen adeptus est. Concilium præjactum, olim à D. Petro Moya antecessore suo celebratum, typis commisit, & publicæ luci dedit propriis sumptibus in ipsa urbe Mexico anno MDCXXII. *Ipsius tempore* (inquit laudatus Chronographus pag. 46.) *translatum fuit corpus sancti viri GREGORII LOPEZ, mille titulis venerandi, & dignissimi ob excellentiam sanctissimæ vitæ, ut ab Ecclesia ejusq; summo Pastore inter Sanctos solenni ritu referatur, juxta meritorum suorum magnitudinem.* Deinde vitam admirandi ejus viri summatim perstringit, & lectores remittit ad ea quæ fusiùs scripserunt de ipso piissimi duo auctores Franciscus Losa, assiduus ferè illius convictor, & Lud. Muñoz in ejus Vita jam diu edita. Ego certè illam sæpiùs legi cum ingenti admiratione tam raræ sanctitatis, & perfectionis adeò sublimis, ut ab obitu Apostolorum usque modò vix aliquid superius in historia Ecclesiastica inveniatur. Hoc idem ferè censuerunt gravissimi Episcopi, Prælati, ac doctores, qui virum Dei de visu & alloquio noverunt; insuper & quotquot ejus res gestas & scripta lectitârunt, sapientiam quodammodo divinam, & supremum perfectionis apicem spirantia. Unde, quemadmodum ille vivens exemplo ac monitis suis plurimos traxit ad quoddam cœleste vitæ genus, ita & post obitum. Vide paullò infrà in sequenti Archiepiscopo. Porrò D. JOANNES prædictus visitavit diœcesim, & in pauperes largus fuit, pręsertim propriâ manu. Ajebat enim, plurimum conferre ad misericordiam ritè exercendam, quòd Episcopus non tam alienis oculis, quàm propriis, indigentiam miserorum attendat. Evocatus inde à PHILIPPO IV. & grato animo exceptus, Ecclesiæ Zamorensi Præsul datus est, & in ea decessit ac sepultus fuit anno MDCXXXI.

VIII. Archiepiscopus fuit D. FRANCISCUS MANSO DE ZUNIGA, nobili prosapia natus apud oppidum Cañas in Rivogia, diœceseos Calagurritanæ; postea sodalis in Collegio majori S. CRUCIS apud Vallisoletum, & Vespertinus in ea Academia Juris Pontificii professor, ac deinde Consiliarius regius in supremo Indiarum Senatu, PHILIPPUS IV. anno MDCXXIX. illum destinavit Archiepiscopatui Mexicano, ubi multa laude digna gessit. Anno MDCXXXVI. aperiri jussit arcam, in qua decenter servabatur venerandum corpus fidelissimi servi Dei GREGORII LOPEZ, ejusque ossa numeravit, & invenit adhuc spirantia cœlestem illam fragrantiam ac suavitatem, quam à tempore

re obitûs diffuderunt. Postea rediens in Hispaniã secum attulit, loco inæstimabilis thesauri, integram ejus tibiam, & servavit usque ad obitum in Ecclesia Metropolitana Burgensi, ad quam translatus fuit. Post ejus mortem, quæ contigit anno circiter MDCLII. (sinistrâ sui opinione relictâ ob ingentes divitias quas congessit ac retinuit usque ad diem extremum) tibiam ipsam, seu hęreditate, seu industriâ, habuit D. Petrus Manso de Zuñiga, ejus ex fratre nepos, Jacobæus eques, mihi notissimus: qui dimidiam illius partem dono dedit magistro D. Ambrosio Gomez de Salazar, Abbati Regii & antiquissimi monasterii S. ÆMILIANI, in quo ego Benedictinę Religioni nomen dedi. Abbas ipse valdè eruditus, & scriptis suis satis in Hispania notus, venerandum illud os, quod reconditiori loco scrinii sui, veluti inæstimabilem margaritam servabat, mihi ostendit anno MDCLIII. Percepi in eo (ita attestor) odorem illum, seu fragrantiam, quæ nihil mortale aut caducum spirare videtur, sed quippiam cœleste. Nec dubito, sacrum id pignus servari adhuc in eodem monasterio: ubi fortasse tandem aliquando eum cultum accipiet, quem Catholici Hispaniæ Reges PHILIPPUS III. & IV. ac CAROLUS II. immo omnia ferè ipsorum regna & dominia, quàm longè & latè patent, studuerunt & student impetrare ab Apostolica Sede. Caussa Beatificationis illius lentè admodùm suscepta, nondum est conclusa. Spero autem in Domino brevi feliciter finiendam, & solennem tanti viri apotheosin toti orbi Christiano saluberrimos fructus allaturam. Quisquis voluerit cum ingenti utilitate spirituali nôsse illius res gestas, adeat scriptores paullò antè indicatos.

IX. D. FRANCISCUS VERDUGO, natus Carmonæ, non longè ab Hispalensi urbe, & in ejus Academia Juris canonici antecessor, dein Inquisitor Limensis, & Episcopus Guamangæ: ubi numeros omnes boni Pastoris cum insigni pietatis opinione implevisse dicitur. Ecclesiam illam sibi in spirituale conjugium datam relinquere noluit, licèt PHILIPPUS IV. plures ipsi Episcopatus in Hispania offerret: utpote ob oculos habens sacros Canones, præsertim Sardicenses, & tot veterum Pontificum decreta, quibus prohibentur transitiones ab una in aliam sedem, immo & translationes, nisi ubi utilitas & necessitas publica Ecclesiæ aliter suadet. Cùm verò hac interveniente, nominatus fuisset ad Metropolim Mexicanam regendam, antequam Bullæ Pontificiæ expedirentur fato concessit anno ætatis octogesimo, Christi verò MDCXXXVI. & sepultus fuit in eadem Guamangensi Ecclesia. Nullum condidit testamentum, quia in vita omnia donaverat, & per manus pauperum ac miserabilium Indorum ad cœlum transmiserat. Unde ii catervatim ad obitum confluentes, ingenti ejulatu & copiosis lacrymis, eidem, veluti communi ipsorum refugio, & pastori optimo, parentârunt. *Ægidius suprà*.

X. Numeratur D. FELICIANUS DE LA VEGA, Limæ (quæ & urbs Regum Peruviæ audit) ortus, ab ipsa pueritia ingenii præstantiâ, & studio sacrorum Canonum excelluit, atque octodecim annos natus, è suggesto Academię illius celeberrimę (quam alteram earum vastissimarum Regionum Salmanticam appellare fas sit) publicè docere cœpit. Emenso temporis statuti curriculo, in primaria Juris Pontificii cathedra emeritus, à Prorege & eâdem Academia exoratus fuit, ut prælectiones in communem auditorum utilitatem prosequeretur: quòd & fecit, ingenti omnium plausu. Limensis Metropolitanæ Ecclesiæ per plures annos vicarius generalis, tum præterea gubernator fuit: cumque quatuor millies circa lites & negotia occurrentia jus dixisse legatur, nunquam contigit, ut vel una ipsius sententia revocaretur. Electus anno MDCXXVIII. Episcopus Popayanus, ad eam Ecclesiam quadringentis inde leucis distantem se contulit, ac diœcesim visitavit, penetrans usque ad inaccessa Chichimecorum loca, quò nullus prædecessorum accesserat. Nonnullos eorum ad Fidem convertit, plurimis opem tulit, Ecclesias pauperes ornamentis sacris instruxit; sumptu in eo itinere ex proprio peculio ascendente ad triginta circiter millia unciarum argenti. Deinde ornavit Ecclesiam Cathedralem altaribus elegantis structuræ: instituit & dotavit festivitates quasdam ac pia opera. Fundavit præterea in Academia Limana propriis sumptibus duas cathedras; alteram tradendæ Grammaticę, alteram Theologiæ. Edidit eruditum librum, cui epigraphe: *Relationes canonicæ*, satis celebrem in iis regionibus. Electus Archipręsul Mexicanus anno MDCXXXIX. cùm appulisset Acapuleum, novæ Hispaniæ portum, accelerata morte finem vivendi fecit, exeunte anno MDCXL. Non fuit locus ut sacramenta reciperet, & multò minus ut disponeret quippiam de opulentissimo thesauro, partim hæreditario, partim tot studiis & officiis publicis acquisito, usque ad octingenta millia unciarum argenti, quæ secum deferebat. Nisi enim constaret tantam pecuniæ summam fuisse aggregatam aliunde quàm ex redditibus Ecclesiasticis, sinistram sui opinionem reliquisset: cùm plerumque nihil turpius appareat, ac plerumque suspicionem æternæ damnationis in Episcopo excitet apud omnes, quàm mori divitem. Creditum autem est, ipsum detulisse secum tantam argenti quantitatem expendendam in aliquot præclara opera. Postea venerabilis D. JOANNES DE PALAFOX (cujus memoria in benedictione est) Episcopus Angelopolitanus, & novæ Hispaniæ Prorex, juxta insignem pietatem suam corpus Archiepiscopi prædicti Acapulco Mexicum asportari fecit, & intra Metropolitanam Ecclesiam decenti pompa sepelivit, plurimaque sacrificia & suffragia pro illius anima obtulit. *Ex Ægidio ubi suprà pag. 63. & seqq.*

Observandum obiter, eundem D. JOANNEM DE PALAFOX nominatum postea fuisse à PHILIPPO IV. virtutum ejus heroïcarum conscio,

scio, ad Archiepiscopatum vacantem post obitum prædicti Feliciani. Verùm ille, uti sactorum Canonum peritissimus, & Apostolico vitæ genere forma atque exemplar sacerdotum factus, constanter recusavit eam exaltationem. Æterno Dei decreto sancitum erat, ut aliquot annis postea Angelopoli pro tuendis Ecclesiæ ac dignitatis suæ juribus gravissimas persecutiones pateretur, & longum martyrium, licèt incruentum, instar Chrysostomi, cui vitâ, doctrinâ, zelo salutis animarum, eloquentiâ, & scriptorum copiâ simillimus fuit: itaque, Palafoxio recusante, electus fuit,

XI. Archipræsul D. JOANNES DE MANOZGA ET ZAMORA, Marquinę in Viscaja, seu Cantabria veteri Hispanorum ortus, & Mexici educatus. Inde rediens, Salmanticę majoribus studiis operam dedit, & inter sodales majoris collegii D. BARTHOLOMÆO sacri, antonomasticè VETERIS, numeratus, in Jure Pontificio doctus evasit. Post varios honorum gradus anno MDCXL. electus fuit Matriti Consiliarius supremi Fidei Senatus, & anno MDCXLII. Præses Regiæ cancellariç Granatensis. Inde in Archiepiscopatum Mexicanum evectus, eò accessit anno MDCXLV. & initio sequentis Metropolim visitare cœpit. Cùm die 13. Aprilis inviseret oppidum Malmalco dictum, octavâ noctis horâ tam ingens terræmotus accidit, ut omnes turrium campanę per longum temporis spatium semel, secundò, & tertiò cierentur ac sonum ederent. In eo itinere plusquam septuaginta duo millia fidelium sacro chrismate confirmâsse legitur.

Huc usque ex Ægidii Theatro in epitomen contracto. De reliquo autem nequeo exactam sequentium omnium Archipræsulum notitiam exhibere: quoniam Romę nemo ad manum mihi est, à quo illam mutuari possim. Ex iis autem, quos audivi, aut novi postea in ea Ecclesia sedisse, occurrunt nonnulli, de quibus pauca libabo.

XII. D. ::::::::::: BUGUEIRO, in Gallecia ortus, professione Theologus, & inter sodales collegii majoris S.CRUCIS apud Vallisoletum adscriptus per plures annos (quem me sæpè vidisse memini cùm puer dundennis in ea urbe & Academia sacris Canonibus, & Juris prudentiæ civili operam darem sub præstantissimis magistris, presertim Joanne de Bonilla, & Alphonso Olea, postea Consiliariis Regiis) Electus fuit Archiepiscopus Mexicanus circa annũ MDCLIV. Ob litigia acerrima cũ Duce Alburquerquio Prorege Mexicano, redierunt ambo in Hispaniam anno MDCLXI. auctam dicendam, exportatis inde immodicis opibus, non absque minori utriusque decore. Omnes enim levum aliquid suspicantur de Proregibus & Præsulibus, quoties opulenti admodùm redeunt ex regionibus longè positis, ac presertim ex novo orbe: & communi ferè experimento innotescit, divirias inde allatas brevi evanescere, ac vix unquam ad nepotes pervenire, juxta illud Poetæ:

Dæ malè quæsitis non gaudet tertius hæres.

Visum fuit autem HPILIPPO IV. conveniens, ut intra Hispaniam sisteret gradum: ac propterca illum præsentavit ad Episcopatum Carthaginensem, ubi tandem post nonnullos annos diem obiit inglorius, utpote de quo nihil magnum aut excellens me audisse aut legisse memini.

XIII. D. Fr. PAYUS DE RIBERA, Ducis de Alcalà Neapolitani Proregis filius, in Religione Augustiniana professus, Theologiam Compluti multis annis è suggesto tradidit; non vulgari opinione gravitatis morum & doctrinæ, ob quas dotes primò ad Episcopatum Mechoacanensem, nî fallor, in nova Hispania promotus, deinde verò anno circiter MDCLXX. translatus fuit ad Ecclesiam Mexicanam. In ea omnes boni Pastoris numeros explevisse dicitur, justitię tenax, disciplinæ zelator, vitiorum corrector, profusus in pauperes, & liber à philargyrię nævo, qui in orbe illo novo quasi epidemia animorum esse solet. Proregis insuper munus nonnullis annis egregiè gessit, abstinens, sive spontè cedens amplissimis redditibus nostrorum Regum lege constitutis. Deponere volens utramque sarcinam, ut liberior & exoneratior esset ad mortem alacriter subeundam, impetravit facultatem redeundi in Hispaniam anno circiter MDCLXXXI. Vix regresso, oblatus fuit amplissimus Episcopatus Conchensis: verùm constanter id onus recusavit, & ex Gaditano portu, quò appulerat, absque ullo ferè comitatu, declinatâ urbium frequentiâ, &c. rectâ viâ, ac satis longâ, se contulit ad sanctuarium DEIPARÆ dictum DEL RISCO, Ordinis sui Augustiniani, non procul ab urbe Abulensi. Ibidem ab omni rerum caducarum cura liber, absque ullo fastu aut apparatu familiæ, perinde ferè ac unus è fratribus, piis exercitationibus, atque orationi & silentio reliquum vitæ dedit, ac morte acceleratâ, non tamen improvisâ, circa annum MDCLXXXV. spiritum Creatori tradidit. Quicquid ferè pecuniç ex Mexico attulerat in subsidium necessitatum, expendit in ornatum ejus sanctuarii, ubi & sepultus fuit, magna virtutum suarum apud omnes existimatione relicta.

ULTIMUS denique Archiepiscopus omnium qui hactenus Ecclesiam Mexicanam gubernârunt, est D. FRANCISCUS DE AGUIAR SEIXAS ULLOA, natus in Gallęcia, & post plures progressus in pietate, disciplina Ecclesiastica, ac studio literarum, togatus in collegio majori Conchensi apud Salmanticensem Academiam, ubi domi ac foris omnibus exemplar morum se præbuit. Eandem vivendi rationem servavit in Ecclesia Compostellana dum esset canonicus, eâ misericordiâ, immo & profusione in pauperes, ut nequidem necessaria sibi servaret, & interdum seminudus domum rediret, data interiori veste pauperibus miseris ad ipsum confluentibus. Quapropter opus fuit Prælatis tantæ beneficentię modum imponere, & deputare œconomum, qui ex redditibus Ecclesiasticis ipsius reservarent aliquid pro necessario vi-

ctu

ctu ac vestitu. Tantę virtutis famâ ad piissimum Regem nostrum CAROLUM II. perveniente, nominatus fuit primùm ad Episcopatum Mechoacanensem in nova Hispania, & post aliquot annos ad Ecclesiam Mexicanam, cui modò præest. Utrobique priscæ illius morum innocentiæ, ac pietatis, & zeli disciplinæ Ecclesiasticæ, omniumque virtutum illustriora signa protulit, & profert in dies; parcus sibi, profusus aliis, & uti bonus Pastor, non quærens quæ sua sunt, sed quæ Christi, & gregis sibi commissi. Immortales Deo gratias agere debemus, quòd adeò calamitosis temporibus, & in miserrimo alioqui rerum statu, Catholici Reges tam in Hispania, quàm apud novum orbem, designaverint semper, & nunc speciatim, viros prętantissimos vitâ & doctrinâ, omniumque virtutum nitore, ad Ecclesias regendas. Possem quàm multos nunc viventes nominare absque adulationis periculo. Sed abstineo; tum quia id non spectat ad hujus operis argumentum, tū præcipuè ad servandum illud cœleste monitum: LAUDA POST MORTEM, MAGNIFICA POST CONSUMMATIONEM.

DE SUBSCRIPTIONIBUS HUJUS CONCILII.

PRIMUS subscribit D. PETRUS MOYA DE CONTRERAS, Archiepiscopus Mexicanus, & præses Concilii: de quo nos in Catalogo Præsulum Mexicanorum.

II. D. Fr. GOMEZ (non autem GARCIA, ut quędam exemplaria habent) FERNANDEZ DE CORDUBA, genere nobilissimus, & nepos D. Gundisalvi Fernandez de Corduba, dicti antonomasticè MAGNI DUCIS. Professus in Religione S. Hieronymi apud Granatam, post aliquot Prælaturas cum laude gestas, electus fuit Episcopus Guatemalensis, anno MDLXXIV. Eundem vitæ austeritatis, jejuniorum, & aliarum virtutum tenorem, quem servaverat intra Religionem, constanter retinuit in Episcopatu. Cilicium ac jejunium illi frequens fuit, & disciplinæ seu flagellationes assiduę. Tota ejus familia videbatur monasterium optimè institutum. Reformavit clerum, & nimium in cultu & habitu ornatum severè coërcuit. Erga pauperes valdè misericors fuit, præsertim honestiores, quibus probro esset ostiatim mendicare. Pressus gravi ætate, precatus fuit PHILIPPUM II. ut sibi daretur certus quidam coadjutor valdè dignus ac benemeritus. Verùm prudentissimus Rex abnuit, ne fortè id postea traheretur in exemplum ut quispiam Episcopus sibi nominet successorem. Denique optimus Præsul anno MDXCVIII. mense Julio prope eremitorium Deiparæ DE LOS REMEDIOS à se fundatum ægrotans, lectulo circumfuso multitudine Indorum lamentantium piissimi Pastoris obitum, decessit, & in Dominicanorum cœnobio sepultus fuit.

III. D. Fr. JOANNES DE MEDINA RINCON, cujus virtutes & præclara gesta sunt longè ampliora, quàm ut hoc loco referri, immo & satis indicari possint. Sufficiat dicere, fuisse patriâ Segoviensem, instituto Augustinianum, pietate insignem, zelo observantiæ regularis & disciplinę Ecclesiasticæ præstantissimum. Nemo ferè ambitiosorum tam ardenter deperiit Prælaturas intra aut extra Religionem, quàm ille recusavit. Coactus admisit Episcopatum Mechoacanensem à PHILIPPO II. oblatum anno MDLXXII. Solebat dicere, *Immanem esse superbiam eorum qui Prelaturam appetunt: utpote præsumentium se posse multos regere, cùm tamen unus angelus nonnisi unius hominis curam gerat.* Versabat quoque mente illud tritum S. Gregorii Magni: *Virtutibus pollens, coactus ad regimen veniat: Virtutibus vacuus, ne coactus quidem accedat.* Hinc veluti electus à Deo, innumeros salutis æternæ fructus tulit in Hispanis & Indis suæ curæ commissis. Subditos quosque à via recta aberrantes summâ dexteritate, quâ monitis, quâ increpationibus, quâ suppliciis gravibus, ad salutis iter revocavit. Cùm in hoc Concilio cautum esset ne quis clericorum vestibus sericis uteretur, & quidam canonicus valdè dives nollet illas dimittere; Episcopus illata vi coram omnibus ipsum spoliavit pallio serico, & aliud laneum recipere coëgit. Utinam Præsules quique modo se ita gererent. Sanè canonici magnæ Ecclesiæ Toletanę tot titulis conspicui, quamvis multi illorum sint filii magnorum Principum, laneis vestibus utuntur, etiam tempore æstivo, & sub climate nimium calori obnoxio. Cur non & alii quilibet Ecclesiastici idipsum exsequantur? Prædictus porrò Episcopus, omni virtutum splendore refulgens, parcus sibi, largus in alios, ac profusus in pauperes, præsertim in miserabiles Indos, quos peramanter admonebat, consolabaturque. immortali nomine sibi comparato diem obiit anno MDLXXXVIII. & sepultus fuit in sua Ecclesia Cathedrali.

IV. Subscribit D. DIDACUS Episcopus Tlaxcalensis, de quo nulla mihi prorsus notitia peculiaris est.

V. D. FR. GREGORIUS DE MONTALVO, Caucæ in diœcesi Segobiensi natus, & anno MDL. in conventu observantissimo S. Stephani Salmanticæ institutum S. Dominici professus, post triginta exactos intra religionem annos electus fuit Episcopus Yucatanensis anno MDLXXX. Quinquennio pòst adfuit huic Concilio: ac deinde translatus ad Ecclesiam Cuzquensem in Peruvia, in ea celebravit Synodum, pluraque decrevit utilia, præsertim circa administrationem sacramentorum, & convarsionem multorum ex Indis, qui ejoratâ Fide Christiana, ad cultū inanem idolorum redierant. Obiit ibidem anno MDXCIII. non absque subditorum luctu, ut Remesalius scribit.

De reliquis duobus Episcopis subscribentibus nihil invenio. CARD. DE AGUIRRE.

SYNO-

SYNODUS III.

DIOECESANA LIMENSIS

Celebrata in oppido Sancti Dominici de Yungay, die 17. Julii anno MDLXXXV.

NOS D. Toribius Alphonsus Mogrovexus, Dei & sanctæ Sedis Apostolicæ Romanæ gratiâ Archiepiscopus Regum, Regiæ Majestatis Consiliarius, &c. Obligationi, quam nobis imposuit sacrum Concilium Tridentinum [a], *celebrandi singulis annis Synodum Diœcesanam satisfacere volentes; convocavimus admodùm RR. DD. nobis dilectos decanum & capitulum nostræ sanctæ Ecclesiæ Cathedralis Regum & vicarios & parochos hujus nostri Archiepiscopatus, ad quos de jure vocari pertinet: cujus Synodi convocatio fuit ad diem sanctissimæ Trinitatis proximè præteritum, hujus præsentis anni MDLXXXV. in qua eâdem Synodo ordinavimus & statuimus constitutiones sequentes, quas volumus & præcipimus observari, & opere adimpleri, secundùm quòd & eo modo quo in eisdem continetur, sub pœnis in eisdem contentis, & aliis arbitrio nostro imponendis.*

CAPUT I.

De matriculis confessionum & communionum.

PArochi omnes, tam Hispanorum quàm Indorum, in conficiendis matriculis observent constitutiones per nos in Synodo Diœcesana [b] anno MDLXXXIV. editas, designando diem, mensem, & annum, quibus eas inchoaverint & absolverint, & ita confectas, ac suis ipsorum nominibus subscriptas, ad nos, vel nostrum provisorem, aut vicarios mittent intra quindecim dies à completo termino confessionum & communionum per ejusdem dictæ Synodi constitutiones declarato. Et mittent pariter veridicam relationem personarum, quas confessas & communicatas non fuisse noverint: tenebuntque iidem parochi referre testimoniales schedas acceptæ matriculæ, à nobis vel nostro provisore, aut vicariis, quibus eam tradiderint, subscriptas. Quod totum sic fervent & compleant sub pœna centum pesorum currentis monetæ, juxta nostram dispositionem applicandorum, & sub aliis pœnis nobis arbitrariis.

CAPUT II.

Indorum parochi diebus Dominicis petant eleemosynas pro pauperibus.

NOstri Archiepiscopatus Indorum parochi singulis diebus Dominicis posthac petent eleemosynas pro pauperibus Indis suæ curæ pastoralis, & collectam ejusmodi eleemosynam eisdem distribuent [c]. Habeant etiam libros, in quibus eædem eleemosynæ, earumque distributio, designatis die, mense, & anno describantur: ipsæque distributiones fiant coram dictis nostris parochis & Indorum dyoastis, vulgò *Caciques*, & primoribus viris. Itemque præcipimus, ut Hispanorum quoque parochi singulis diebus sabbathinis, & in Vesperis Paschalibus, in suis parochiis petant pro pauperibus verecundis. Et in locis in quibus fuerint vicarii, simul cum parochis petent; ubi verò non fuerint vicarii, ipsi parochi assument sibi aliquem socium: & omnes habeant computa & rationes descriptas in libro, in quo describantur eleemosynæ quæ provenient, & qualiter distribuantur, sub pœna quòd contra transgressores procedetur.

CAPUT III.

De cantando Salve *in Vesperis sabbathi.*

QUandoquidem sabbathinus cantus *Salve*, fidelium Christianorum, tam Hispanorum quàm Indorum devotionem plurimum promoveat; ordinamus & præcipimus [d], quòd in posterum omnes utriusque nationis nostri Archiepiscopatus parochi eam cantari curent singulis diebus sabbathi, exhortando suos parochianos, ut illi devotè intersint.

CA-

[a] Sess. 24. cap. 2. *De reform. matrim.* [b] Synodo præcedenti c. 1. [c] Concil. Mediol. IV. tit. *Quæ ad pia loca pertinent.*

[d] Concil. Prov. ann. 1583. act. 3. c. 27. & in Reg. consuet. c. 17. Concil. Mediol. III. tit. *De divin. officio.*

CAPUT IV.

Hispanorum parochi recitent doctrinam Christianam.

OMnes [e] Hispanorum parochi doctrinam suæ curæ pastoralis populum, singulis ad minimum totius anni Dominicis diebus & festivè colendis docebunt, eundemque populum per proprias suas personas in Fidei rudimentis instruent, juxta catechismum factum in Concilio Provinciali anni MDLXXXIII. eisdem inculcando obedientiam, quam Deo & parentibus suis debent; trium pesorum pœnam singulis vicibus quibus id omiserint luituri; & ad hunc effectum curabunt pulsari campanam finito prandio. Id ipsum facient etiam Indorum parochi diebus Mercurii & Veneris cujusque septimanæ, prout fieri consuevit; & eosdem Indos, tam ipsorum vernaculâ linguâ, quàm Hispanicâ docebunt.

CAPUT V.

Vicarii procurent sacrum Oleum & chrisma pro toto suo districtu.

QUoniam expedit, ut in locis ubi sunt vicarii habeatur modus providendi parochis illius districtus oleum & chrisma, nec ut opus sit semper mittere ad civitatem Regum, tam procul plerumque distantem, deficientibus etiam fidis nunciis qui mittantur, propterea statuimus [f], quòd vicarii habeant oleum & chrisma in tribus magnis vasis, ut inde providere possint clericis sui districtus. Et clerici qui acceperint, teneantur dati testimonium à vicariis referre, adnotatis die, mense, & anno, ut ab eisdem datum fuisse constet. Quod ita facient, ut alioquin severè castigandi sint.

CAPUT VI.

De custodiendis & renovandis sanctissimo Eucharistiæ sacramento, & sacramentalibus.

QUicumque [g] in posterum ex nostris vicariis vel parochis fuerit hebdomadarius, ultima die septimanæ debebit relinquere renovatum sanctissimum sacramentum in sacrario, consecrando duas hostias majores, & sex particulas, aut plures, prout infirmorum usui in totam septimanam opus fore judicaverit. Et singulis bimestribus [h] visitabunt vasa chrismatis & ampullas olei infirmorum: & cùm usus postulaverit, sic eas nutriant, ut non plus infundatur olei communis, quàm fuerit quantitas olei sancti præcedentis in eisdem vasis chrismalibus. Renovabunt etiam fontem baptismalem & aquam benedictam, idque totum cum magna decentia & reverentia, sub pœna duorum pesorum à contrafaciente ad nostram dispositionem in pia opera pendendorum, toties quoties in hoc deliquerint.

CAPUT VII.

Indorum parochi instituant processiones temporibus litaniarum.

INdorum [i] parochi hinc deinceps temporibus majorum minorumque litaniarum instituant processiones, eo modo quo in Hispanorum locis fieri consuevit, sub pœna quinquaginta pesorum pro nostra dispositione solvenda, & aliis nobis arbitrariis.

CAPUT VIII.

Candelæ quæ apponuntur altari ad Missas nuptiales relinquantur Ecclesiæ.

QUoniam [k] sponsi qui matrimonio junguntur & velantur, solent adferre candelas apponendas altari ad Missam nuptialem, & ex inadvertentia illas tollunt sibi parochi; ordinamus ut in posterum ejusmodi candelæ relinquantur Ecclesiæ, & habeatur ipsarum ratio.

CAPUT IX.

Collector nominatus habeat curam eleemosynarum, & Missarum, & pitantiarum per pia testamenta relictarum.

STatuimus, & omnibus nostris vicariis, parochis, & clericis nostri Archiepiscopatus præcipimus, ut collectori per nos nominando in unaquaque civitate, oppido, vel loco ejusdem committant & committi faciant omnes eleemosynas Missarum, quæ dabuntur, tam votivas, quàm testamentarias, sive per vivos, seu per defunctos. Eisdemque collectoribus præcipimus, ut librum habeant, in quo per ordinem descripta servabunt omnia anniversaria, Missas, cappellanias, oblationes votivas, ac testamentarias, & pitantiales, & omnibus ex anterioritatis ordine satisfieri curet. Clericis [l] autem qui anniversariis & cappellaniis obstricti sunt, illa die nullam pitantiam, vel testamentariam eleemosynam dabit, sed Missas quæ reliquæ fuerint distribuet clericis non obstrictis, & iis qui melius inservierint Ecclesiæ. Et omnium computa & rationes habeat ipse collector, eaque ad nos in fine cujusque anni transmittet, ut cognoscamus

[e] Concil. Mediol. I. par 1. *De Fidei initiis à parochis tradendis.*
[f] Concil. Mediol III. tit. *Quæ ad sacramenta alia.* [g] Concil. Mediol. 4. tit. *Quod ad SS. Eucharist. sacram.* [h] Concil. Mediol. III. tit. *Quæ ad sacramenta alia.* [i] Concil. Prov. 1. act. 2. cap. 23. & act. 4. cap 11 [k] Concil 1. Mediolanen. tit. *De funerib. & exequiis.* [l] Concil Mediol. IV. par. 2. tit. *Quæ pertinent ad Missæ sacrific.* & Synod. præced. cap. 2.

mus quod anniversariis, cappellaniis, testamentis, & pitantiis ejusmodi satisfactum sit.

CAPUT X.

Indorum parochis non famulentur mulieres.

AD occurrendum incommodis quæ nascuntur & nasci solent ex eo quòd Indorum parochi mulieres famulas adhibeant, & malis exemplis quæ inter ipsos Indos inde oriri possunt; statuimus & præcipimus, [m] ut in posterum nullus Indorum parochus habeat in suo famulatu, societate, vel domo, ullam mulierem, cujuscumque qualitatis sit, juvenis aut vetula, sub pœna centum pesorum, qui pro nostra dispositione applicabuntur, & sub aliis pœnis arbitrio nostro imponendis.

CAPUT XI.

Nullus clericus majorum vel minorum ordinum ullo modo ludat.

UT multis magnisque incommodis & malis exemplis, quæ ex clericorum ludis nasci consueverunt, obviemus, remedium applicare volentes; districtè statuimus & in virtute sanctæ obedientiæ præcipimus, [n] ut posthac nullus clericus in sacris ordinibus constitutus ullum ludum, ex illis etiam qnos jura permittunt, ludat pro majori quantitate quàm duorum pesorum currentium, singulorum valoris novem regalium, idque pro jentaculo, cœnula, vel prandio, & semel tantùm intra viginti quatuor horas. Quòd si plures clerici, vel cum ipsis etiam laïci ludant, non licebit singulis dictos duos pesos ludo exponere, sed hæc ipsa quantitas inter omnes divisa perdendo lucrandoque servetur; ita ut inter omnes non ampliùs ludatur, quàm pro dictis duobus pesis, & ad præmissum effectum collationis, sub pœna perdendi quicquid sic lucrando perdendove luserint, & revincentibus duplum luendi, & prætterea centum pesorum, vulgò *ensayados*, & aliis pœnis ad nostrum arbitrium infligendis, quorum distributionem nostræ dispositioni reservamus. Eosdemque, prout exhortamur, exhortando, ut recolant censuras per proximum Concilium Provinciale [o] præteritum anni MDLXXXIII. sibi impositas. Et idipsum præcipimos, ut servent & compleant clerici minorum ordinum, aliquod Beneficinm habentes, sub iisdem præmissis pœnis. Et vicarii & judices qui in earundem pœnarum exsecutione negligentes fuerint, easdem in duplum incurrent. Et tam ipsi quàm dicti clerici easdem luent, quantumcumque longum tempus post ludum transierit.

CAPUT XII.

Indorum doctrinales parochi nihil omnino ludant chartis.

QUia plurimum refert, quòd parochi, qui in Indorum oppidis resident, in id solùm intendant, ut bonæ suæ sejunctæque vitæ exemplis animas curæ suæ commissas ædificent, & in Fidei mysteriis instruant, cui rei cùm plurimum obsistat ludus chartarum, maximè si exorbitans sit: nos volentes peculiare & exactum remedium adhibere, ordinamus & in virtute sanctæ obedientiæ præcipimus, [p] quòd nemo deinceps Indorum parochus ullam omnino rem, seu magnæ seu parvæ quantitatis, ludat chartis, nec pro ullius generis collatione. Quod observent & compleant etiam in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna perdendi in duplum quicqnid ejusmodi chartarum ludo lucrando, perdendo, vel revincendo luserint; & præterea pesos (vulgò *ensayados*) ducentos ad nostram dispositionem, & sub aliis pœnis arbitrio nostro imponendis. Eosdemque hortamur, ut recolant pariter censuras in Concilio Provinciali anni MDLXXXIII. ut dictum est impositas. Et vicarii qni in harum pœnarum exsecutione negligentes fuerint, easdem ipsi duplicatas persolvent. Easdemque incurrent post quodcumque spatium temporis transactum, ab ejusmodi talium clericorum lusu.

CAPUT XIII.

Indorum parochi in administratione sanctissimi sacramenti Eucharistiæ servent convenientem decentiam.

INdorum parochi [q] in administrando sanctissimo Eucharistiæ sacramento ad infirmorum viaticum, maximopere curent, ut præcedat crux & cerei accensi, & ut locus in quo ministrandum fuerit sacramentū, sit mundus & honestè compositus: habeantque custodiam argenteam, in qua supra corporale ipsi induti muzetâ ferant sanctissimum sacramentum.

CAPUT XIV.

In locis in quibus fuerint duo sacerdotes, vel concursus Hispanorum, poterit conservari sanctissimum sacramentum.

QUoniam in quibusdam Indorum oppidis nostri Archiepiscopatus sunt duo vel plures parochi, & in aliis in quibus unus solus est, solent esse Hispani & ipsorum concursus; statuimus, [r] quòd in Indo-

m Cap. *Oportet.* dist. 81. & pluribus seq. n Cap. *Clerici officia.* *De vita & honest. cleric.* lib. 3. & cap. *Inter dilectos.* lib. 5. *De excessibus Prælat.* Gloss. ibidem verb. *Voluptuosos.* o Act. 3. cap. 17. p Concil. Prov. I. act. 3 cap. 17. q Concil. Prov. I. act. 2. cap. 19. r Concil. Prov. I. act. 2. cap. 21.

CAPUT IV.

Hispanorum parochi recitent doctrinam Christianam.

OMnes [e] Hispanorum parochi doctrinam suæ curæ pastoralis populum, singulis ad minimum totius anni Dominicis diebus & festivè colendis docebunt, eundemque populum per proprias suas personas in Fidei rudimentis instruent, juxta catechismum factum in Concilio Provinciali anni MDLXXXIII. eisdem inculcando obedientiam, quam Deo & parentibus suis debent; trium pesorum pœnam singulis vicibus quibus id omiserint luituri: & ad hunc effectum curabunt pulsari campanam finito prandio. Id ipsum facient etiam Indorum parochi diebus Mercurii & Veneris cujusque septimanæ, prout fieri consuevit; & eosdem Indos, tam ipsorum vernaculâ linguâ, quàm Hispanicâ docebunt.

CAPUT V.

Vicarii procurent sacrum Oleum & chrisma pro toto suo districtu.

QUoniam expedit, ut in locis ubi sunt vicarii habeatur modus providendi parochis illius districtus oleum & chrisma, nec ut opus sit semper mittere ad civitatem Regum, tam procul plerumque distantem, deficientibus etiam fidis nunciis qui mittantur, propterea statuimus [f], quòd vicarii habeant oleum & chrisma in tribus magnis vasis, ut inde providere possint clericis sui districtus. Et clerici qui acceperint, teneantur dati testimonium à vicariis referre, adnotatis die, mense, & anno, ut ab eisdem datum fuisse constet. Quod ita facient, ut alioquin severè castigandi sint.

CAPUT VI.

De custodiendis & renovandis sanctissimo Eucharistiæ sacramento, & sacramentalibus.

QUicumque [g] in posterum ex nostris vicariis vel parochis fuerit hebdomadarius, ultima die septimanæ debebit relinquere renovatum sanctissimum sacramentum in sacrario, consecrando duas hostias majores, & sex particulas, aut plures, prout infirmorum usui in totam septimanam opus fore judicaverit. Et singulis bimestribus [h] visitabunt vasa chrismatis & ampullas olei infirmorum: & cùm usus postulaverit, sic eas nutriant, ut non plus infundatur olei communis, quàm fuerit quantitas olei sancti præcedentis in eisdem vasis chrismalibus. Renovabunt etiam fontem baptismalem & aquam benedictam, idque totum cum magna decentia & reverentia, sub pœna duorum pesorum à contrafaciente ad nostram dispositionem in pia opera pendendorum [i], toties quoties in hoc deliquerint.

CAPUT VII.

Indorum parochi instituant processiones temporibus litaniarum.

INdorum [k] parochi hinc deinceps temporibus majorum minorumque litaniarum instituant processiones, eo modo quo in Hispanorum locis fieri consuevit, sub pœna quinquaginta pesorum pro nostra dispositione solvenda, & aliis nobis arbitrariis.

CAPUT VIII.

Candelæ quæ apponuntur altari ad Missas nuptiales relinquantur Ecclesiæ.

QUoniam [l] sponsi qui matrimonio junguntur & velantur, solent adferre candelas apponendas altari ad Missam nuptialem, & ex inadvertentia illas tollunt sibi parochi; ordinamus ut in posterum ejusmodi candelæ relinquantur Ecclesiæ, & habeatur ipsarum ratio.

CAPUT IX.

Collector nominatus habeat curam eleemosynarum, & Missarum, & pitantiarum per pia testamenta relictarum.

STatuimus, & omnibus nostris vicariis, parochis, & clericis nostri Archiepiscopatus præcipimus, ut collectori per nos nominando in unaquaque civitate, oppido, vel loco ejusdem committant & committi faciant omnes eleemosynas Missarum, quæ dabuntur, tam votivas, quàm testamentarias, sive per vivos, seu per defunctos. Eisdemque collectoribus præcipimus, ut librum habeant, in quo per ordinem descripta servabunt omnia anniversaria, Missas, cappellanias, oblationes votivas, ac testamentarias, & pitantiales, & omnibus ex anterioritatis ordine satisfieri curet. Clericis [l] autem qui anniversariis & cappellaniis obstricti sunt, illa die nullam pitantiam, vel testamentariam eleemosynam dabit, sed Missas quæ reliquæ fuerint distribuet clericis non obstrictis, & iis qui melius inservierint Ecclesiæ. Et omnium computa & rationes habeat ipse collector, eaque ad nos in fine cujusque anni transmittet, ut cognoscamus

---

[e] Concil. Mediol. I. par. 2. *De Fidei initiis à parochis tradendis.* [f] Concil. Mediol. III. tit. *Quæ ad sacramentalia.* [g] Concil. Mediol. 4. tit. *Quod ad SS. Eucharist. sacramen.* [h] Concil. Mediol. III. tit. *Quæ ad sacramentalia.* [i] Concil. Prov. I. act. 2. cap. 23. & act. 4. cap. 11. [k] Concil. I. Mediolanen. tit. *De funerib. & exequiis.* [l] Concil. Mediol. IV. par. 2. tit. *Quæ pertinent ad Missæ sacrific.* & Synod. præced. cap. 2.

mus quod anniversariis, cappellaniis, testamentis, & pitantiis ejusmodi satisfactum sit.

C A P U T X.

Indorum parochis non famulentur mulieres.

AD occurrendum incommodis quæ nascuntur & nasci solent ex eo quòd Indorum parochi mulieres famulas adhibeant, & malis exemplis quæ inter ipsos Indos inde oriri possunt; statuimus & præcipimus, [m] ut in posterum nullus Indorum parochus habeat in suo famulatu, societate, vel domo, ullam mulierem, cujuscumque qualitatis sit, juvenis aut vetula, sub pœna centum pesorum, qui pro nostra dispositione applicabuntur, & sub aliis pœnis arbitrio nostro imponendis.

C A P U T XI.

Nullus clericus majorum vel minorum ordinum ullo modo ludat.

UT multis magnisque incommodis & malis exemplis, quæ ex clericorum ludis nasci consueverunt, obviemus, remedium applicare volentes; districtè statuimus & in virtute sanctæ obedientiæ præcipimus, [n] ut posthac nullus clericus in sacris ordinibus constitutus ullum ludum, ex illis etiam quos jura permittunt, ludat pro majori quantitate quàm duorum pesorum currentium, singulorum valoris novem regalium, idque pro jentaculo, cœnula, vel prandio, & semel tantùm intra viginti quatuor horas. Quòd si plures clerici, vel cum ipsis etiam laïci ludant, non licebit singulis dictos duos pesos ludo exponere, sed hæc ipsa quantitas inter omnes divisa perdendo lucrandoque servetur; ita ut inter omnes non ampliùs ludatur, quàm pro dictis duobus pesis, & ad præmissum effectum collationis, sub pœna perdendi quicquid sic lucrando perdendove luserint, & revincentibus duplum luendi, & præterea centum pesorum, vulgò *ensayados*, & aliis pœnis ad nostrum arbitrium infligendis, quorum distributionem nostræ dispositioni reservamus. Eosdemque, prout exhortamur, exhortando, ut recolant censuras per proximum Concilium Provinciale [o] præteritum anni MDLXXXIII. sibi impositas. Et idipsum præcipimus, ut servent & compleant clerici minorum ordinum, aliquod Beneficium habentes, sub iisdem præmissis pœnis. Et vicarii & judices qui in earundem pœnarum exsecutione negligentes fuerint, easdem in duplum incurrent. Et tam ipsi quàm dicti clerici easdem luent, quantumcumque longum tempus post ludum transierit.

C A P U T XII.

Indorum doctrinales parochi nihil omnino ludant chartis.

QUia plurimum refert, quòd parochi, qui in Indorum oppidis resident, in id solùm intendant, ut bonæ suæ sejunctæque vitæ exemplis animas curæ suæ commissas ædificent, & in Fidei mysteriis instruant; cui rei cùm plurimum obsistat ludus chartarum, maximè si exorbitans sit: nos volentes peculiare & exactum remedium adhibere, ordinamus & in virtute sanctæ obedientiæ præcipimus, [p] quòd nemo deinceps Indorum parochus ullam omnino rem, seu magnæ seu parvæ quantitatis, ludat chartis, nec pro ullius generis collatione. Quod observent & compleant etiam in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna perdendi in duplum quicquid ejusmodi chartarum ludo lucrando, perdendo, vel revincendo luserint; & præterea pesos (vulgò *ensayados*) ducentos ad nostram dispositionem, & sub aliis pœnis arbitrio nostro imponendis. Eosdemque hortamur, ut recolant pariter censuras in Concilio Provinciali anni MDLXXXIII. ut dictum est impositas. Et vicarii qui in harum pœnarum exsecutione negligentes fuerint, easdem ipsi duplicatas persolvent. Easdemque incurrent post quodcumque spatium temporis transactum, ab ejusmodi talium clericorum lusu.

C A P U T XIII.

Indorum parochi in administratione sanctissimi sacramenti Eucharistiæ servent convenientem decentiam.

INdorum parochi [q] in administrando sanctissimo Eucharistiæ sacramento ad infirmorum viaticum, maximoperè curent, ut præcedat crux & cerei accensi, & ut locus in quo ministrandum fuerit sacramentū, sit mundus & honestè compositus: habeantque custodiam argenteam, in qua supra corporale ipsi induti muzetā ferant sanctissimum sacramentum.

C A P U T XIV.

In locis in quibus fuerint duo sacerdotes, vel concursus Hispanorum, poterit conservari sanctissimum sacramentum.

QUoniam in quibusdam Indorum oppidis nostri Archiepiscopatus sunt duo vel plures parochi, & in aliis in quibus unus solus est, solent esse Hispani & ipsorum concursus; statuimus, [r] quòd in Indo-

[m] Cap. *Oportet*. dist. 81. & pluribus seq. [n] Cap. *Clerici officia*. *De vita & honest. cleric.* lib. 3. & cap. *Inter dilectos*. lib. 5. *De excessibus Prælat.* Gloss. ibidem verb. *Voluptuosos*. [o] Act. 3. cap. 17. [p] Concil. Prov. I. act. 3 cap 17. [q] Concil. Prov. I. act. 2. cap. 19. [r] Concil. Prov. I. act 2. cap. 21.

Indorum locis, in quibus erunt duo vel plures sacerdotes parochi, possit conservari sanctissimum sacramentum, modò Ecclesiæ habeant bonas portas, feras, & claves, cum reliquis necessariis. Itemque in locis unius tantùm sacerdotis parochi, in quibus fuerit concursus Hispanorum residentium, ac domicilium ibidem habentium, possit pariter conservari sanctissimum sacramentum cum conditionibus portarum, ferarum, & clavium, aliisque necessariis rebus ut suprà.

CAPUT XV.

Quando in oppidis Indorum possit includi sanctissimum sacramentum, & in processione portari die Jovis sancto, & in festa corporis Christi.

IN oppidis Indorum in quibus, ut dictum est, fuerint duo parochi, sanctissimum sacramentum poterit includi die Jovis sancto, & portari in processione in festo corporis Christi. Idemque pariter fieri poterit in oppidis unius parochi in quibus fuerit concursus Hispanorum ibidem residentium, qui illis diebus præsentes sint.

CAPUT XVI.

In divinis officiis non adhibeantur candelæ sebaceæ.

QUoniam inaudivimus, quòd Indorum oppidis in monumento septimanæ sanctæ, & in tenebrarum, aliisque officiis divinis apponi solent candelæ sebaceæ, quod valdè indecens est, & caussat magnam irreverentiam; statuimus & præcipimus, quòd parochi non permittant ut dicta officia divina celebrentur cum candelis sebaceis, vel butyraceis instrumentis, nec ut apponantur ad monumentum, vel sepulturas, vel alias partes, sub pœna, quòd parochus permittens solvat quinquaginta pesos, & quòd illi qui apposuerint, per judices & visitatores castigentur.

CAPUT XVII.

Indorum parochi habeant duos magnos libros, in quorum uno scribent baptizatos, confirmatos, & matrimonio copulatos, & in altero bona Ecclesiæ.

PRopter multa & gravia incommoda, quæ oriri solent ex incuria habendi libros Ecclesiasticos, seu matriculas Baptismi, Confirmationis, & Matrimonii; unde fit, ut non habeantur illorum nomina qui baptizantur, confirmantur, & matrimonio junguntur, quæ res plurimi refert, maximè inter Indos adeò rudes, ut aliquando dicant se non esse baptizatos; ita ut ad sciendam veritatem necesse sit ad ejusmodi libros recurrere; ut tam gravi incommodo remedium apponamus, statuimus & præcipimus, *f* ut in posterum omnes Indorum parochi habeant duos magnos libros chartæ bene compactos, & chartâ pergamenâ vel corio tectos, in quorum altero conscribant omnes baptizatos, confirmatos, & nuptos, designando baptizatorum nomina, cognomina, parentes, patrinos, & ministrum per quem baptizati, vel matrimonio juncti fuerint; & regionem, vulgò *parcialidad*, & oppidum, diemque mensis, & annum, & Ecclesiam, in quibus baptizatus, vel matrimonio junctus quisque fuerit, ac testes tunc præsentes sacramento, qui debent esse viri, & numero duo vel tres; & an baptizati, vel nupti sint legitimè nati. Et quia nobis constat, quòd soleant in libro matrimoniorum exprimi patrini N. & N. sed non testes tunc præsentes, ideo præcipimus, quòd hinc deinceps exprimãt, & expressè scribant in libro: Testibus N. & N. Habeant etiam alium librum, in quo describant bona & facultates Ecclesiæ: quos libros parochi semper teneant in arcta custodia sub clave, quam ipsi parochi servabunt, nec ipsam confidant Indis, vel alii cuicumque. Quod totum observent & compleant, & habeant ejusmodi libros factos intra duos menses post primam publicationem hujus Synodi, sub pœna centum pesorum currentium, pro nostra dispositione applicandorum.

CAPUT XVIII.

Nullus Hispanorum itineretur diebus Dominicis aut festivis.

USque adeò in oppidis Indorum progressa est Hispanorum licentia non observandi dies Dominicos & festivos, ut ex eisdem ante summum sacrum itineretur. Quæ res tantum scandalum caussavit & caussat indigenis, ut nos ad remedium applicandum obstrinxerint. Statuimus igitur & præcipimus, *g* quòd posthac nullus Hispanus, vel alius, cujuscumque qualitatis fuerit, diebus Dominicis vel festivis observandis arripiat vel prosequatur iter sine caussa urgentissima, ac tum quidem post summum sacrum & concionem. Et contra transgressores fiet informatio ad vicarium remittenda. Et parochi populum hujus constitutionis admoneant, eamque declarent Indorum præfectis, ne ante id tempus concedant bajulos Indos iter acturis.

CA-

f Conc. Mediolan. I par. 2. tit. *De sacr. Bapt.* & tit. *De conserv. bonorum Ecclesiæ.* *g* Concil. Mediol. III. tit. *De festorum dierum cultu.* Concil. Prov. I. act. 3. cap. 40.

CAPUT XIX.

Indorum parochi non exerceant prædia vel mercimonia.

INdorum ædificationi plurimum obest, quòd ipsorum parochi habeant contractus, mercimonia, & exercitia prædiorum inter ipsos: quia prærerquam quòd tot juribus, Conciliis, & constitutionibus negotiatio clericis interdicta sit, est etiam maximum detrimentum doctrinæ & prædicationis, quæ tanto studio desiderioque prætenduntur. Proinde statuimus & præcipimus, [u] ut nemo clericorum inter Indos animarum curæ præfectus exerceat ullum genus negotiationis, aut contractionis, vel alat aut habeat pecora vel jumenta vecturaria quæcumque, vel sationes, aut agriculturam, non vineas, nec molendina, non machinas, vulgò *Ingenia*, vel alia instrumẽta conficiendi sacchari, vel mineralia, aut nlliusmodi rei rusticæ labores aut operas habeat, aut exerceat per se, vel per interpositas personas, sub pœna perdendi omnia cum fructibus & principali lucro: eosdem hortantes, pront exhortamur, ut attendãt ad censuras ipsis interminatas per Concilium Provinciale, maximè præteritum anni MDLXXXIII.

CAPUT XX.

Nullus Indorum parochus absque licentia extrahat, vel transferat corpora vel ossa defunctorum ab una Ecclesia ad aliam.

STatuimus item & præcipimus, [x] quòd nullus posthac Indorum vel Hispanorum parochus, visitator, vel vicarius possit extrahere corpora defunctorum ex Ecclesiis, vel claris, ut illa transferant ad novas Ecclesias, sine expressa licentia ad petitionem partium in scriptis obtenta. Et quando cum ejusmodi licentia transferentur, tunc visitatores, & qui ea transferent, illa ducent in processione, in qua elevata cruce pueri scholares recitabunt doctrinam Christianã. Et singularem adhibeant curam, ne ligna, vel alias res ullæ veteris Ecclesiæ transeant in usus profanos, sed omnia applicentur Ecclesiis novis, vel xenodochiis, & locus veteris Ecclesiæ occludatur saxis, vel vallo, itaut greges vel bestiç in eum ingredi non possint, vel loca ipsa ullo modo profanari: & intus erigatur alta crux, ut cognoscatur fuisse Ecclesiã. Casu verò quo non extrahantur corpora, claudatur Ecclesia, & crux ad portam elevetur, sub pœna quòd aduersùs contravenientes cum omni rigore procedatur. Districtque nostris vicariis præcipimus, quòd si aliqui in eisdem veteribus Ecclesiis lanam, victualia, vel alias res incluserint, ipsi eas statim sine mora ulla ejici faciant, in quo ipsorum conscientias oneramus.

CAPUT XXI.

Indorum parochis nil detur pro administratione sacramentorum.

QUoniam Indorum parochis pro ipsorum sustentatione stipendium sufficiẽs assignatum est, non expedit ut Indi pro ullius sacramenti administratione quicquã ipsis tribuant. Ordinamus ergo & præcipimus, [y] quòd in posterum dicti Indorũ parochi pro sacramentorum administratione ab eisdem Indis nulla jura percipiant vel percipere possint, nec pro quibuscumque sepulturis, quãvis iidem gratis dent, vel consuetudo ferat contrarium: sed in his observentur decreta ultimi Concilii Provincialis [z] præteriti anni MDLXXXIII. Cũ illis autem Indis, qui habitationem & domicilium habent in oppidis Hispanorum, qui plerumque sunt magis instructi in Fide, & quibus placet morem Hispanorum sequi, in sepulturis & reliquis observetur laudabilis consuetudo loci. Quæ dicti Indorum parochi observent & adimpleant, sub pœna perdendi quicquid sic ab Indis, seu petitum, seu gratis datum acceperint, ut dictum est, cum quadruplo tanto, & aliis pœnis nostro arbitrio infligendis.

CAPUT XXII.

Indorum parochi curent construi xenodochia.

CUm hospitalium cura in Indorum oppidis ad colligendos & fovendos infirmos necessaria, parum agatur; statuimus & præcipimus, quòd Indicorum oppidorum parochi deinceps curam gerant peculiarem, [a] ut in locis in quibus hospitalia non fuerint, in eisdem construantur, ita ut quantum fieri possit, ubique habeantur. Et ubi fuerint, sint medicinis & reliquis necessariis instructa, bene ornata, & munda, ut in illis sanctissima sacramenta indigentibus decenter administrari possint: & locorum præfecti per pecunias ad hospitalia spectantes assistere debeant.

CAPUT XXIII.

Parochi qui in casibus permissis alienos parochianos matrimonio junxerint vel baptizaverint, mittant rei testimonia ad proprios ipsorum parochos.

OMnes [b] posthac, tam Hispanorum quàm Indorum parochi: qui permissu juris, vel commissione alienæ parochiæ quempiam baptizaverint, vel matrimonio junxerint, curam adhibebunt mittendi rei gestæ testimonium ad proprium baptizatorum vel copulatorum parochum, ut illos in suo libro notet.

[u] Conc. Provincial. I. act. 3 c. 4. & 5. [x] Conc. Mediolan. IV. tit. *De funeribus & exequiis.* [y] Conc. Provincial. I. act. 2. cap. 18. [z] Act. 2. cap. 32. [a] Conc. Nicæn. Alph. Pisan. l. 9. can. 70. [b] In hac Synodo suprà cap. 17.

notet. Et hic vicissim eos ita notet & scribat in suis libris cùm ejusmodi testimonium acceperit. Quod uterque præstabit & perficiet sub pœna centum pesorum currentium pro singulis vicibus omissionis: admonentes, quòd contra omittentes cum omni rigore procedetur. Idemque sub iisdem pœnis præcipimus parochis, in quorum parochia aliquis alienæ parochiæ confirmabitur.

CAPUT XXIV.

Indorum parochi doceant catechismum factum in Concilio Provinciali.

OMnes[c] totius nostri Archiepiscopatus Indorum parochos exhortamur, eisdemque in virtute sanctæ obedientiæ præcipimus, ut magnâ curâ ac diligentiâ doceant suos parochianos catechismum ac doctrinam factam in Concilio Provinciali anni MDLXXXIII. secundùm quod & quemadmodum per idem Concilium ordinatum est; id ex animo faciendo tamquam rem quæ obsequii Dei domini nostri, & profectûs doctrinarum plurimum refert, occupando se in illo, & relinquendo omnes negotiationes sæculares & lusus, prout servos Dei, & sanctæ ejus legis & Euangelii prædicatores decet.

CAPUT XXV.

Indorum parochi doceant pueros scholares legere per catechismum.

INdorum[d] parochi magnam deinceps curam adhibebunt, ut pueri scholares suæ doctrinæ & curæ pastoralis legant & discant ex catechismis, & libellis per sacrum Concilium Provinciale confectis; & quòd puerorum quisque, quantum fieri possit, habeat suum, adsintque magistri qui ipsos doceant; ipsique parochi se, quantum possint, in eosdem instruendo occupent, obsequium in hoc facturi Deo. Et cum locorum rectoribus agant, ut jubeant ex bonis communitatis solvi stipendia magistrorum qui docebunt; cùm hoc sit bonum commune. Itemque de catechismis & libellis provideant iidem rectores pauperibus pueris, qui eos procurare sibi non poterunt.

CAPUT XXVI.

Parochi designent personam quæ gerat curam, ut Indi frequentent Missas & doctrinam.

UT Indi posthac Missas vel doctrinam non omittant, & ut sciri possit, qui in eo seduli, quique negligentes futuri sint, expedit omnino[e], ut Indorum parochi habeant personas designatas ac diligentes ex ipsis Indis, quæ absentiæ rationem notent, assignato cuique certo numero, vel parte populi, prout expedire videbitur. Proinde eosdem parochos hortamur, eisque præcipimus, ut hujusmodi personas, ut dictum est, designent, quarum quæque assignatæ sibi partis rationem habeat, & eisdem parochis reddant, ut in omnibus serviatur Deo, nec sit in ejus obsequio defectus.

CAPUT XXVII.

Parochi de Ecclesiarum & hospitalium statu moneant Antistites.

STatuimus & præcipimus, ut Indorum parochi posthac peculiarem curam gerant instruendi nos de necessitatibus Ecclesiarum & hospitalium, ut congruum remedium singulis apponere possimus.

CAPUT XXVIII.

Indorum parochi moneant suos parochianos de impedimentis matrimonii.

INdorum[f] parochi specialem deinceps curam gerent docendi suos subditos impedimenta matrimonii, ea ipsis declarando in Ecclesia, dum copulari cupientes instruunt. Deinde sic bene instructos, & regionum *Casiques*, seu præfectos, singulariter examinabunt, an jungendi habeant aliquod hujusmodi impedimentum. Et admonitiones in posterum publicè fient sub Missa majori per tres dies continuos festivè servandos. Et ad abundantiorem cautelam fient aliæ tres admonitiones particulares intra septimanam temporibus catechismi, propter Indorum ruditatem, illæque tres admonitiones quæ diebus festivis faciendæ sint, fiant, tum in oppido, in quo resederit parochus, tum etiam in quo conjungendi domicilium habuerint, in omnibus observando decretum sacri Concilii Tridentini[g]. Quòd facient & implebunt, sub pœna quinquaginta pesorum negligentibus toties quoties imponenda.

CAPUT XXIX.

Ne clerici filios domi habeant.

CUM indecorum sit, & mali exempli seminarium, Jure & sacris constitutionibus adeò prohibitum, ut clerici filios domi habeant; nos volentes obviare incommodis quæ inde nasci possent, statuimus & præcipimus[h], ne ullus in posterum clericus possit suæ domi filium suum, vel ejus matrem retinere, sub pœna quinquaginta pesorum: quòd si nihilominus pertinaces extiterint, procedetur contra ipsos usque ad suspensionem & privationem Beneficii.

CA-

c Conc. Prov. I Act. 2. c. 3. & 4. d Conc. Provinc. I Act. 2. c. 43.
e Conc. Provinc. I. Act. 2. c. 3. & 5. f Conc. Provinc. I Act. 2. c. 34.
g Sess. 24. can. 1 & c. De sacram. matrim. h Dist. 32. c. Preposuisti. in glos 2.

CAPUT XXX.

In indorum locis ad collectionem decimarum parochi præsentes assistant.

Quoniam, ut accipimus, ii qui decimas in Indorum locis colligunt, eosdem Indos variis gravaminibus & extortionibus vexant, plus exigendo quàm illi reddere tenentur, cùm minus capaces, & miserabiles sint; nos opportunum remedium tanti momenti malo providere volentes, statuimus & præcipimus, ut posthac, dum in Indorum locis decimæ colliguntur, loci parochus præsens assistat: eique injungimus, ut magnopere curet, ne Indi graventur, vel ullam patiantur molestiam.

CAPUT XXXI.

Parochi colligant tres novenas.

Omnes Indorum parochi diligenter colligant tres novenas[i] quæ ex ipsarum institutione per Concilium Provinciale[k] anni MDLXXXIII. Ecclesiis & hospitalibos applicatæ sunt, adhibendo in ea collectione omnem diligentiam quæ in casu conveniat.

CAPUT XXXII.

Nullus sacerdos habeat plures equos quàm duos.

Quoniam pluralitas equorum sacerdotis plura damna & labores Indis adferre solet; statuimus quòd in posterum nullus Indorum parochus alat plures equos quàm duos, quemadmodum per constitutiones hujus Archiepiscopatus ipsis ordinatum est, sub pœna reliquos quos habuerint, perdendi. Et duo qui condemnatis relinquendi fuerint, designabuntur ad arbitrium judicis proferentis sententiam ex omnibus quos habuerit.

CAPUT XXXIII.

Parochi non deserant residentiam sine licentia.

Propter[l] multa incommoda quę ex parochorum absentia inter Indos accidere solent, cùm horum plures interim sine sacramentis & aliis necessariis moriantur, magno parochianorum detrimento; nos districtum remedium adhibere volentes, ordinamus & præcipimus, quòd nullus deinceps clericus Hispanorum vel Indorum animarum curę vel doctrinæ præfectus, se ad ullam partem ab illa absentet sine expressa licentia Antistitis in scriptis obtenta, sub pœna quatuor pesorum, vulgò *ensayados*, & amissionis stipendii quod lucraretur ex doctrina pro singulis diebus quibus absfuerit ab eadem doctrina. Vicarii verò qui in harum pœnarum executione negligentes deprehensi fuerint, easdem ipsi duplicatas incurrent: & perdent pariter stipendium quod lucrarentur tempore absentię si adessent, etiamsi alium sui loco relinquant. Et in has dictas pœnas incidunt propter inobservantiam eorum quæ tam seriò illis injunguntur, ne à suis doctrinis discedant absque licentia in scriptis habita. Nec nostri vicarii possint hojusmodi licentiam concedere. Quoad absentiam autem quæ fit caussâ confitendi sua peccata, observetur decretum Concilii Provincialis anni MDLXVII. Ipsisque injungimus, quòd quando sic absfuerint, id fiat absque detrimento doctrinæ & parochianorum.

CAPUT XXXIV.

Doctrinarum parochi inde non recedant ad exigendum salarium.

Incommodis capite pręcedente relatis, aliisque provenientibus ex eo quòd doctrinarum parochi ab Ecclesiis discedant ad æraria, vulgò *caxas*, & ad congressus, intuitu exigendi sua salaria, remedium adhibere volentes; & quoniam ex hujusmodi congressibus non solùm sequuntur parochianorum jam relata damna, sed quòd, ut percepimus, in illis se occupent in lusu & contractationibus, & aliis rebus ipsorum officium & statum minimè decentibus; statuimus ac districtè præcipimus, ut dehinc nullus Indorum parochus recedat à sua doctrina ullo modo ad exigendum salarium, sub pœna quatuor pesorum (vulgò *ensayados*) supradictorum pro singulis diebus absentię, ac præterea centum pesorum (vulgò *ensayados*) pro singulis vicibus quibus abierint ad ejusmodi æraria, pro nostra dispositione applicandorum. Et vicarii qui in dictis pœnis exsequendis remissi fuerint, in easdem duplicatas incurrent. Quandoquidem illi parochi salaria sua recuperare possint, mittendo mandatum & procuratoriam potestatem, cum aliquo alio ad ea exigenda, ad sacerdotem doctrinæ loci in quo ærarium consistit, vel ad alium quem voluerint.

CAPUT XXXV.

Vicarii & judices Ecclesiastici non permittant, ut clerici vel alii judices sæculares sumant informationes de debitis & absentiis parochorum Indicorum.

Quoniam, ut percipimus, Indicorum oppidorum præfecti seu Correctores contra omne jus instituunt probationes æris alieni, quod Indorum parochi debent eisdem Indis, atque ipsis ea solvant, parochorumque salariis tantundem subtrahant. Idemque circa eorundem parochorum absentias faciunt, subtrahendo pariter ipsorum salario stipendia temporis quo abesse deprehenduntur,

[i] Act. 3. c. 13. [k] De his novenis infra synod. IV. cap. 29.

[l] Conc. Trid. sess. 6. c. 1. De reform.

tur, adeò præter justitiam & rationem, ut jam in consuetudinem id introductum videatur; proinde, ut nos tanto præjudicio libertatis Ecclesiasticæ remedium apponamos; statuimus & præcipimus omnibus nostris vicariis & judicibus Ecclesiasticis, ut [m] nullo modo permittant, quòd dicti Correctores, vel alii judices sæculares instituant ejusmodi probationes aut informationes; nec propter parochorom absentias salaria sua, vel Synodos ipsis retineant; cùm omnium dictarum caussarum & applicationum, & defectus doctrinę cognitio ad nos pertineat, & ad nostros judices Ecclesiasticos, & ut contra ipsos cum omni juris rigore procedant. Quod ut perficiant & adimpleant præcipimus, commonendo quòd contra ipsos alioquin rigidè procedetur. Eosdemque judices sæculares, uti hortamur, exhortantes, ut meminerint censuras transgressoribus hujusmodi in jure impositas. Potestatemque facimus & committimus parochis doctrinarum, in quibus erunt æraria Communitatum, ex qoibus penduntur ipsorum salaria, ut cognoscant debita, quæ sacerdotes doctrinæ suæ Indis debueriot, & faciant ea solvi. Et ad omnia hęc & reliqoa illis annexa, vel ab eis dependentia, nostras vices illis committimus, in quantum possumus, & jura permittunt, & ut ad ejusmodi cognitiones possint creare & nominare notarios & reliquos necessarios ministros, non permittendo ut ullus sacerdos ad dicta æraria ad litigandum accedat; sed tantummodo mittat potestatem alicui personę: quam facoltatem & commissiooem nos damus etiam ipsis sacerdotibus qui resident in locis ærariorum, ad hoc ut clarè compertis absentiis, & quòd alii sacerdotes propter dictas absentias amiserint stipendia, quæ vocant defectus, eosdem sacerdotes in tanto condemnent, juxta dispositionem Juris & sacri Concil. Trident. & constitutionum hujus Archiepiscopatus, & voluntatem Regiæ Majestatis, applicando stipendia sic propter residentiæ defectum amissa, vel fabricis ipsarum doctrinarum, vel pauperibus Indis earundem; ordinando ut ad hunc effectum in eisdem ærariis remaneant, prout à sua Majestate jam ordinatum est, dictamque applicationem ac distributionem statim executioni mandando; ita ut illa pecunia in pœnam subtracta statim expendatur. Nos priùs, & Antistitem certiores reddendo de quantitate existentis pecuniæ, ac de necessitate Ecclesiæ & ipsorum, ut provideant de modo quo expendenda sit.

CAPUT XXXVI.

Vicarii singulis annis informent nos, vel nostrum provisorem, de vita, doctrina, & moribus clericorum sui districtus.

Justissimum est, ut sacerdotes & clericos honestè & laudabiliter conversantes, ac literis sufficientes, juxta ipsorum bonam vitam & merita, remunerandi ratio habeatur, & ut ipsorum notitia ad hunc effectum apud nos existat. Hinc statuimos, & Archiepiscopatus nostri vicariis præcipimus, ut singulis annis mittant relationem ejusmodi clericorum bonæ vitæ, famæ, & literaturæ, ut dictum est, idque tam secretè, ut nullum scandalum vel infamia resultet clericis qui aliter vivunt, ut ipsorum statui, actui, ac dignitati convenit, & justum est: eosdem vicarios monentes, quòd si in hoc præstando negligentes fuerint, contra ipsos rigidè procedant. Similemque rationem secretissimè mittent de concubinariis, lusoribus, & aliis personis, quæ publicè malè vivunt, & Christianæ reipublicæ scandalum præbent, ut nos provideamus quod conscientiæ nostræ puritati, & ipsorum animarum saloti congruere videbitur.

CAPUT XXXVII.

Nominantur testes synodales.

Juxta decretum proximè præteriti Concilii [n] Provincialis anni MDLXXXIII. nominamus testes synodales in civitate Regum nostrum proviforem, & doctorem D. Stephanum Vosmediano cantorem, canonicum Medel, & doctorem Balboa, & doctorem Roca: & in reliquis civitatibus, oppidis, & locis provinciæ, nostros vicarios. Qui debeant diligenter ac discretè inquirere res dignas correctione & reformatione, sine strepitu judiciali, sed solummodo res ejusmodi remedio dignas notando, simul cum testibus qui eas noverint, à quibus non sument juramentum: & specialiter nôsse, & inquirere debeant, qualiter observentur sacrum Concilium Tridentinum, Concilia Provincialia, & reliquę constitutiones hujos Archiepiscopatus. Ipsique testes synodales debeant præstare juramentum in forma juris, & officium suum bene, fideliter, & perfectè adimplere, postposito qoocumque affectu humano. Et quicquid sic fecerint, ferent ad nos pro prima Synodo quam celebrabimus, & ad primum futurum Concilium Provinciale.

CAPUT XXXVIII.

Examinatores Beneficiorum.

Sacri Concilii Tridentini [o] præcepto parentes, quod in Synodis Diœcesanis nominentur examinatores Beneficiorum & curæ animarum; eos nominavimus qui sufficientes nobis visi sunt, eosdem, qui nominati sunt in præterita Synodo anni MDLXXXIV. debentque præstare juramentum officio suo bene & fideliter fungendi, juxta decreta ejusdem Concilii Tridentini.

CA-

[m] Conc. Later. sess. 10. in Bulla Regimini universalis.

[n] Act. 4. cap. 13. [o] Sess. 24. cap. 18. Conc. Limen. I. Act. 3. c. 17.

CAPUT XXXIX.

Hispanorum, Indorumque parochi, & judices Ecclesiastici habeant catechismum & Concilia Provincialia, ac Synodos hujus Archiepiscopatus.

Quoniam ut parochi & vicarii & judices Ecclesiastici, tam Indorum quàm Hispanorum, non possint prætendere ignorantiam, & ut melius sciant quid ipsos facere oporteat; plurimum interest apud se habere Synodos tam, Provinciales quàm Diœcesanas. Propterea statuimus & præcipimus, quòd [p] omnes deinceps dicti vicarii, judices, & parochi habeant eadem Concilia & Synodos, quantum ad ipsos pertinebit. Iidemque parochi habeant catechismum, sermones & Confessionarium jussu Concilii Provincialis proximè præteriti anni MDLXXXIII. composita, & impressa, ac jussa, ut in usum inducerentur, ac iis, vel alio catechismo, vel Confessionario manuscriptis utantur, vel alios uti permittant, propter errores, qui transcribendo irrepere possunt: idemque in sermonibus observetur, postquam impressi fuerint. Quòd sic faciant & impleant in virtute sanctæ obedientiç, & sub pœna centum pesorum vulgò *ensayados* nostra dispositione applicatorum. Eosdemque monemus, quòd contra delinquentes cum magna demonstratione ad exemplarem castigationem procedetur. Illaque Concilia & Synodos habeant iidem parochi, vicarii, & judices Ecclesiastici intra duos menses à prima publicatione præsentis Synodi sub pœna centum pesorum, vulgò *ensayados*, ad nostram dispositionem, & sub aliis pœnis nostro arbitrio imponendis. Et parochi pariter catechismum & Confessionarium jam impressa, & sermones intra duos menses postquam impressi fuerint, sub iisdem pœnis habeant.

CAPUT XL.

Præfecti oppidorum non cognoscant caussas idololatriæ.

Quoniam [q] sæcularibus judicibus prohibita est cognitio idololatriç, cæremoniarum, & superstitionum; ordinamus & prçcipimus, ut in posterum nostri vicarii & judices Ecclesiastici non permittant quòd ejusmodi sæculares cognoscant id genus caussas, vel alias merè Ecclesiasticas, cùm id sit ipsis tot censuris interdictum. Quòd si ea neglexerint, cum omni rigore contra eos procedatur.

CAPUT XLI.

Clerici non visitent moniales absque expressa licentia.

Constitutione Synodi [r] hujus Archiepiscopatûs jam statutum est, ut nullus clericus in sacris ordinibus constitutus, vel etiam in minoribus Ecclesiasticum Beneficium habens, visitet moniales, propter incommoda & detrimenta quæ inde nascuntur, perdendo tempus quod non parum refert eorum, qui id melius impendere tenentur. Et quoniam instructi sumus, quòd non solùm non observentur illæ constitutiones, sed quòd nimium etiam in adversum excedatur; volentes huic malo necessarium remedium opponere; præcipimus in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna quinquaginta pesorum, dispositione nostra applicandorum, & aliis pœnis arbitrariis, toties quoties luendis, quòd nullus ejusmodi clericus visitet ullam monialem sine expressa licentia nostra, vel nostri provisoris in scriptis obtenta. Eisdemque monialibus in virtute sanctæ obedientiæ præcipimus, quòd nulli tali clerico loquantur, nisi priùs visa & cognita tali scripta licentia. Nec præfectæ vel abbatissæ id permittant: quibus etiam injungimus, ne facilè concedant licentiam, ut sæculares cum ipsarum monialibus colloquantur, prçter ipsarum proprios genitores & germanos fratres, nec nos etiam crebrò, nec eas absque auscultatrice ad crates dimittant, in quo ipsarum conscientias oneramus, ut in hoc observando seriam diligentiam, & sedulam curam adhibeant, cùm ex adverso Dei offensio, temporis perditio, & conscientiarum distractio dictis monialibus oriri possint.

CAPUT XLII.

Clerici diebus Dominicis & festivis frequentent Ecclesias Cathedrales.

Hujus Archiepiscopatus Synodo [s] constitutum est, ut clerici, quamvis solâ primâ tonsurâ initiati, ordinati, ordinariè frequentent Ecclesiam Cathedralem, & parochialem, superpelliceis induti, ad primas, & secundas Vesperas dominicales & festivas, etiamsi nullam in eis præbendam habeant. Et cùm ejusmodi constitutio eâ, qua oportet, curâ non observetur; nos districtius remedium adhibentes, ordinamus & præcipimus, quòd omnes posthac clerici, etiam vel solâ primâ tonsurâ initiati, intra civitatem Regum ad primas & secundas Vesperas, & ad Tertiam, & summum sacrum diebus Dominicis, & aliis festivè colendis accedant cum suis superpelliceis Ecclesiam Cathedralem ejusdem; nec illis horis absque nostra vel nostri provisoris licentia in scriptis ullatenus

[p] Conc. Prov. I. Act. 4. c. 24 & act. 5. c. 2. & 3. [q] Iul. III. constit. 2. Licet in diversis. 1551. [r] Conc. Prov. I. Act. 3. c. 35. Synod. I. Diœcesana cap 17. [s] Conc. Prov. I Act. 3. cap. 25.

nos ab sint, sub pœna unius pesi pro nostra dispositi one applicandi, aliisque arbitrariis, toties quoti es absuerint. In aliis autem partibus extra dictam civitatem eisdem diebus & horis sub iisdem pœnis accedent Ecclesiam parochialem loci. Et juxta decreta sacri Concilii Tridentini, clericos per nos ordinatos, & qui in posterum ordinati fuerint, adscribimus dictæ Ecclesiæ Cathedrali Regum, & in aliis partibus Ecclesiæ parochiali loci, ut in eisdem exerceant ordines, quibus initiati fuerint.

CAPUT XLIII.

Provisores, vicarii, & parochi faciant ut clerici minorum ordinum eosdem exerceant in Ecclesiis Cathedralibus & parochialibus.

Hortamur & præcipimus nostro provisori, vicariis, & parochis, ut [t] posthac provideant, quòd clerici minoribus ordinibus initiati, eorumque quilibet, eum ordinem quem habet, & non alius qui eundem non habet, exerceant in Ecclesiis Cathedralibus & parochialibus quibus adscripti sunt assignando illis ex fabrica juxta facultates Ecclesiæ, stipendium aliquod sui ministerii, in omnibus observando & exsecutioni mandãdo quod sacri Concilii Tridentini decreto constitutum est.

CAPUT XLIV.

Hispanorum Indorumque parochi prædicent diebus Dominicis, & festivis solemnibus.

Statuimus item & præcipimus, ut [u] omnes in posterum, tam Indorum quàm Hispanorum parochi, prædicent suis parochianis, diebus ad minus Dominicis & aliis solennibus per annum, atque in Quadragesima & Adventu, tribus saltem in hebdomada, & aliis qoibus id expedire videbitur, sub pœna sex pesorum singulis vicibus luenda, quibus in dictis diebus Dominicis & festis solennibus, et tribus septimanæ id omiserint, aliisque pœnis pro arbitrio nostro; preterquam quòd adversùs negligentes per censuras & alias pœnas procedendum sit. Quòd si iidem parochi legitimè impediti fuerunt, hujusmodi prædicationis officium ab aliis ad id idoneis fieri sub iisdem pœnis faciant. Quæ prædicatio & dicentis & auditorum capacitati accommodari debet, docendo res ipsorum saluti necessarias, & cum brevitate & facilitate verborum, declarando vitia quæ vitare, & virtutes quas amplecti debeant, ut se ab æterna pœna liberent, & gloriam consequi possint. Moneantque parochi suos parochianos, quòd sermonem in sua parochia audire teneantur. Hortenturque, ut easdem debito affectu prosequantur, & ad Missas in eis audiendas frequentent.

CAPUT XLV.

Indi non alant animalia, vulgò Cuyes.

Quoniã, ut inaudivimus, Indi quum animalia, vulgò *Cuyes*, alunt, certos ritus & cæremonias cum eis exercent; & ut incommodis quę inde nasci possunt, omnino occurramus; statuimus & præcipimus, ut Indorum parochi deinceps jubeant, & omni possibili modo procurent, ne Indi in suis ædibus, vel extrà, hæc animalia vulgò *Cuyes* alant. In quo diligentem curam adhibeant, eosdem Indos exhortando, & charitativè monendo, ut sic faciant & adimpleant.

CAPUT XLVI.

Non fiat potus, vulgò Azua, *ex* Sora, *vel* Yuca.

Statuimus item & præcipimus, quòd posthac nemo, vel Hispanus vel Indus, cujuscumque qualitatis existat, faciat *Azua* ex *Sora* cum mistura *Yucæ*; quoniam non solùm sanitati nociva est, sed, ut percipimus, etiã perniciosa; quę nimirum Indis ebrietatem, & mortem aliquibus afferre solet, ad magnam divinæ bonitatis offensionem, sub pœna perdendi quicquid dictę *Azuę* sic fecerint, & cantharos, aliaque instrumenta, quibus eam conficiant. Eosque monemus, qoòd contra ipsos rigidè procedetur: nostrum provisorem, cæterosque judices Ecclesiasticos hortantes, ut contra transgressores ita procedant, congruas pœnas illis imponentes: & ministros sæculares enixè rogamus, ut circa hęc observantes sint.

CAPUT XLVII.

Nemo Indis, cùm doctrina intersint, molestus sit.

Ad hoc ut Indi fideles promptiùs assistant Christianę doctrinæ iis diebus quibus interesse tenentur, Mercurii nimirum, & Veneris; statuimus & præcipimus, quòd [x] nemo deinceps Hispanus, Indus, aut Niger, vel etiam persona quęcumque, sub specie dictos Indos ad suos rusticos labores condncendi, ullum impedimentum illis ponant, quamdiu in doctrina versantur, vel eos inde extrahant, aut ullo modo perturbent.

CAPUT XLVIII.

De reparatione & erectione Ecclesiarum.

Vicarii [y] oppidorum & provinciarum, in quibus fuerint Ecclesiæ reparatione indigentes, posthac jubebunt ut reparentur, & cùm opus fuerit, ut alicubi de novo erigantur, nos vel provisorem nostrum celeriter monebunt, ut necessitati provideatur, & Ecclesiæ construi jubeantur.

CA-

t Conc. Milan V. *De initiandis.* u Tridënt. sess. 24. c. 4. De *reform.* IV. de Eccles. fabrica. x Conc. Paulli III. tom. 5. annal Mie an. 1532. y Conc Mediol.

CAPUT XLIX.

Ut publicentur aliqua capita Concilii Tridentini.

JUxta decreta sacri Concilii Tridentini sess. 23.cap.1. *De refor.* & in sess.6.ubi agitur *De residentia Prælatorum*, ordinamus, quòd dicta capita in Conciliis & Synodis nostris publicentur: & præcipimus in præsenti hac Synodo publicari.

CAPUT L.

Parochi habeant tabulas festorum.

TUM Indorum, tum Hispanorum parochi, habeant tabulas festorum de præcepto per annum colendorum, & jejuniorum ad quę Indi tenentur: quas tabulas habere debent intra duos menses à publicatione hujus Synodi.

CAPUT LI.

Parochi non permittant Indis cæremonias, vel ludos quos Teques *vocant.*

INdorum parochi peculiarem curam adhibeant, quòd in festo corporis Christi, vel ejus Octava, aut alio quovis tempore, non permittant Indis cæremonias, cantica, clamores, vel instrumenta rituum suæ gentilitatis. Quòd si iidem Indi saltationes aliquas vel cantica instituere voluerint, eas priùs examinent parochi. Et si constiterit Indorum quempiam aliquid præmissorum exercuisse, fiat informatio desuper, & ad nos vel nostrum provisorem remittatur.

CAPUT LII.

Nemo compellat Indos laborare diebus festivis, quibus ipsi noluerint.

NEmo compellat Indos ad laborandum diebus festivis, quos ipsi colere voluerint, cùm ad id non sint obligati: & parochi contra transgressores instituant informationem ad vicarium remittendam, qui justitiam severè prosequatur.

CAPUT LIII.

Hispani qui inter Indos habitant, exhibeant parochis schedam suæ confessionis.

HIspani qui in Indorum oppidis habitaverint, teneantur deferre ad parochos confessionis & communionis suæ schedas; & ipsi parochi contra non deferentes procedant per informationem remittendam ad vicarium provinciæ.

CAPUT LIV.

Indi accedant Ecclesias ad doctrinam iis diebus, quibus intra septimanam tenentur.

QUoniam intelleximus, quòd Indi quarundam operarum non frequentent doctrinam diebus, quibus intra septimanam eos interesse consuevit, indeque offendatur Deus, & ipsi Indi ignorent Christianam doctrinam, & catechismum à sacro Concilio institutum; proinde statuimos & præcipimus, quòd Indi qui in dictis operis laboraverint, in posterum teneantur ad doctrinam accedere Ecclesiam oppidi, in quo ejusmodi labores exercentur, illis diebus septimanę, quibus adesse debeant, nisi dominus laboritii habeat sacerdotem, qui iisdem diebus in ipso laboritio doctrinam illis declaret: qualem si non habuerit, Pastor oppidi eos accedere compellat. Ubi verò laboritium tam procul aberit, ut dictis diebus ad oppidum accedere non possint; provideatur ipsis de sacerdote cum competenti salario, juxta constitutionem Concilii ζ Provincialis anni MDLXXXIII. Et ut Indi commodiùs ad operas egredi possint, præcipimus ipsorum parochis, ut summo mane doctrinam illis recitent, quemadmodum per constitutionem a hujus Archiepiscopatus ordinatum est: eosdemque monemus, quòd si mane ad hoc tempestivè non surrexerint, severè castigabuntur. Ubi verò duo sacerdotes adstiterint doctrinæ, alter eorum ad eam declarandum accedat ipsum locum laboritii, ut operæ commodiùs exerceantur.

CAPUT LV.

Clerici inter se humaniter colloquantur, nec alant inimicitias.

NOstris vicariis & judicibus Ecclesiasticis constituimus & præcipimus, ut b si aliqui clerici in ipsorum districtibus ita inter se foveant inimicitias, ut nec inter se communicent, nec mutuò loquantur, ad minùs quoad communes salutationes; contra eos procedant, eosque severè castigent.

CAPUT LVI.

Appellationes, quas pars non prosequitur, pro desertis habeantur.

QUoniam edocti sumus, quòd multi Ecclesiastici & sæculares, appellando à sententiis contra ipsos latis & pronunciatis, suas appellationes non prosequuntur, adeoque caossæ indecisæ, delicta-

ζ Act.3.c.12. a Act 2.c.3 4 5.& 6. b Conc. Mediol. IV. in monitionibus versus charitatem.

ctaque impunita manent; statuimus [c], & judicibus nostris Ecclesiasticis præcipimus, quòd cùm aliquem à sententia appellare contigerit, assignent terminum competentem ad prosequendum easdem appellationes; & reliquas diligentias legis dispositioni convenientes adhibeant. Et si assignato termino, pars quæ appellaverit non adhibuerit debitum studium caussam suam prosequendi, vel intra terminum juris, cùm nullus à judice assignatus fuerit; tunc judex ipse talem appellationem pro deserta dando, secundùm jus procedet, perducendo sententias ad debitam exsecutionem & effectum, ut delicta punita sint, & debitum Deo præstetur obsequium.

CAPUT LVII.

Torneamenta diebus festivis non fiant, nec illis spectandis clerici ullo tempore intersint.

QUoniam Bullâ & Motu proprio sanctissimi patris nostri Gregorii XIII, sub dato Romę 25. Augusti MDLXXV. prohibita est agitatio taurorum in diebus festivis, & nobis relatum est id non integrè per omnes Archiepiscopatus nostri partes observari; quamquam adeò obliget, ac tantopere observetur in civitate Regum, reliquarum partium capite; nos volentes opportunum remedium providere, & Sanctitatis suę mandatis obedire, juxta eundem Motum proprium, & alium pariter Pii V. & quia justum est ut festi dies religiosè colantur, & fideles Christiani Deo & Domino nostro laudando & honorando, ut & pietatis & misericordiæ operibus ac jugi orationi in eisdem insistant; præcipimus, quòd in posterum nullo festo die fiant torneamenta vel agitationes taurorum. Quòd ita observent, compleant, & exsequantur in virtute sanctæ obedientiæ. Et monemus, quòd contra transgressores, & eos qui favorem, auxilium, vel auctoritatem suam interposuerint, cum omni rigore procedatur, usque ad declarationem excommunicationis, & incursûs censurarum per dictos Motus proprios impositarum. Cunctosque justitiæ & sęculares ministros, Senatus, seu Communitates, & regimina, aliasque personas omnes, ad quos pertinebit, enixè rogamus, & exhortamur in Domino, & propter honorem & reverentiam sanctissimi nominis ipsius, ut copiosissimum præmium & gratiam ejusdem propter opus tam bonum exspectantes, huic malo remedium apponant, & hujusmodi taurorum agitationes prohibeant, & Apostolicis mandatis parentes, peculiarem diligentiam adhibeant, ut non dissimulent, vel ullo modo permittant ejusmodi ludos diebus festivis, ut dictum est. Provisori quoque nostro, vicariis, & judicibus Ecclesiasticis præcipimus, ut pręmissa prohibeant per pœnas ac censuras, quas ipsi expedire judicaverint. Ita ut, quod sua Sanctitas præcepit & providit, observantiam, implementum, & effectum obtineat. Prohibemus [d] insuper & præcipimus, quòd nullus clericus, cujuscumque qualitatis, dignitatis, vel conditionis exsistat, in sacris ordinibus constitutus, præsens intersit hujusmodi taurorum agitationibus spectandis, cùm talibus spectaculis assistere indecorum sit, & Ecclesiasticum statum non deceat. Quod sic faciant & impleant in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna quinquaginta pesorum toties luenda, quoties hujusmodi taurorum ludis adfuerint, & sub aliis pœnis arbitrio nostro imponendis. Eosdem exhortantes, ut advertant talem assistentiam clericorum ejusmodi ludis, sub pœna excommunicationis per summum Pontificem Gregorium XIII. prohibitam esse. Cæterasque personas, quarum intererit præmissis remedium apponere, seriò exhortamur, & eo quòd res postulat studio & exaggeratione rogamus, & seriò instantes petimus, ut circa supradicta ac declarata jubeant & provideant, quòd quo tempore agitabuntur tauri, nullius mors vel damnum sequatur, specialem in hoc habentes curam Indorum, qui aliis plus habent periculi: taurorum cornua cautè ligando, vel bursam illis imponendo, cæteramque diligentiam adhibendo, ne dicta damna sequantur, & ut in omnibus serviatur Deo.

CAPUT LVIII.

Festa servanda in civitatibus, oppidis, & pagis, observentur etiam in agris.

CUm intellexerimus, quòd in aliquibus partibus festa quę servantur in oppidis, non observantur in campo; ordinamus & pręcipimus, ut posthac omnia festa in civitatibus, oppidis, & locis totius hujus nostri Archiepiscopatus observanda, eadem integrè observentur etiã in agris, non obstante quacumque pręterita vel pręsenti consuetudine contraria. Et nostri judices Ecclesiastici contra transgressores severè procedant.

CAPUT LIX.

In doctrina vacante constituatur sacerdos, & audientia Regia intra quadraginta dies certior fiat.

JUxta schedulam Regię Majestatis, qua disponitur & edicitur, ut habita monitione quòd aliqua doctrina vacet, intra quadraginta dies, & expensis ejusdem doctrinę solvatur stipendium sacerdoti, qui interea jussu Antistitis illi inservierit, quamvis non habeat præsentationem; præcipimus, ut nostri vicarii, & judices Ecclesiastici sedulam curam gerant Regiam audientiam monendi intra id tempus

[c] Conc. Lateran III in append. par. 7 c. 19. & par. 50. c. 16.
[d] Constantinop. Syn. 6. can. 24. Conc. Mediol. I. tit. *De armis & ludis, &c.* [e] Trid. sess. 24. cap. 15. *De reformat.*

pus quadraginta dierum, vel alium, cui incubuerit gubernium, & is dicto sacerdoti pro præstito ministerio persolvat. Atque circa hoc magnam curam ac diligentiam habebunt.

CAPUT LX.

Indis tollatur consuetudo concubinarum ante matrimonium.

Quoniam ad nostram pervenit notitiam, quòd in quibusdam partibus & doctrinis nostri Archiepiscopatus, Indis in perniciosa more sit, ut antequam contrahant matrimoniũ se fœminis conjungant, nec eas ducere volunt, afferentes se non esse conjunctos, vel eas cognovisse, id in malam partem intelligendo; proinde statuimus & præcipimus, quòd nostri parochi solicitâ curâ incumbant hujusmodi pernicioso abusui illis tollendo, eos exactè hortando, & in Ecclesiis monendo de malo statu in quo versantur, & gravis offensæ, quam inferunt Deo. Contraque eos qui in hoc deliquerint, instituant informationem, eamque ad vicarios remittant, ut ipsos severè puniant.

CAPUT LXI.

Indorum parochi compellant Hispanos inter Indos viventes ad audiendam Missam, & ad colenda festa.

Studium etiam adhibeant Indorum parochi, quòd Hispani qui in ipsorum parochiis vivunt, audiant Missam, & non laborent in diebus festivis: & contra culpabiles procedant, exigendo in pœnam duas libras ceræ pro usu Ecclesiæ, toties quoties in hoc deliquerint. Quòd si id sæpiùs contingat, informationem desuper instituant, eamque ad vicarium remittant. Et si dicti Hispani commiserint alia delicta vel offensas Dei ad forum nostrum pertinentia, eosdem puniant, & informationes, ut dictum est, instituant, & ad vicarios remittant.

CAPUT LXII.

Parochi ministrent Indis sanctissimum Eucharistiæ sacramentum, & eosdem circa id instruant.

IN sacro Concilio *f* Provinciali in civitate Regum ultimò celebrato, & jure, parochis jubetur, ut diligenter instruant & doceant suos parochianos altissima mysteria sanctissimi sacramenti Eucharistię, & Viatici, & Extremę-unctionis, declarando ipsis eorum arcana mysteria, & effectus, ipsaque sacramenta juxtà cujusque capacitatem illis administrando. Et non obstante quòd tàm sanctè provisum sit, reperimus tamen id non observari, cum sit res tanti momenti, & quæ tantopere conferat saluti animarum. Quapropter jam necessariis rebus providere volentes, ordinamus & præcipimus, quòd Indorum parochi deinceps observent & adimpleant statutum & ordinationem sacri Concilii, constitutione decima nona, & vicesima, & vicesima octava Actionis secundæ, juxta, & secundùm quod in iisdem continetur. Eosdem admonentes, quòd si id omiserint, contra ipsos severè procedetur usque ad privationem doctrinarum, & alias pœnas pro nostro arbitrio.

CAPUT LXIII.

Indorum parochi ab eisdem exigant scripta testimonia Missæ in aliis locis auditæ.

HOrtamur & monemus nostros Indorum parochos, ut diligenter curent, quòd Indi sui parochiani, qui aliò profecti fuerint, regressi ferant schedulas testimoniales, quòd diebus Dominicis & festivis audierint Missam, quas schedulas ipsis dabunt parochi locorum, in quibus Missas audierunt. Eisdemque parochis injungimus, ut eas schedulas Indis petentibus amanter concedant, ut per omnia serviatur Deo, & cognoscatur qualiter iidẽ Indi impleverint præceptum Ecclesiæ.

CAPUT LXIV.

Correctores oppidorum sacerdotibus Indorum non detineant suas Synodos.

Quoniam *g* detinendo sacerdotibus Synodos & stipendia, quæ ipsis ex doctrinis & Beneficiis debentur, cùm eis tempestivè non dantur, coguntur multa pati, propter quæ non possunt suis muneribus convenienter fungi, per quod Dei offensa incurritur, ea ipsis contra ipsorum voluntatem denegando; hortamur, monemus, & quantum opus est, etiam præcipimus in virtute sanctæ obedientiæ omnibus & quibuscumque personis, tam Ecclesiasticis quàm sæcularibus, quibus incubuerit eorundem sacerdotum, sive in Indorum doctrinis, seu in Hispanorum parochiis residentium, salaria solvere, ut ea completo tempore quo solvi debent, nulla interposita excusatione persolvant; solerterque curent, ut ejusmodi solutionũ temporibus præsentes assistant ærariis, vel aliis partibus & locis, in quibus istæ solutiones fieri solent. Nostris etiam judicibus & vicariis præcipimus, ut solvi faciant sacerdotibus, qui petierint salaria sua, & ita in casu secundùm justitiam provideant, ut hæc constitutio sortiatur effectum, & sacerdotes obtineant sua salaria.

CA

f Concil. Prov. I. Act. 2. c. 19. 20. & 28.

g Concil. Cabilonense cap. 5.

CAPUT LXV.

Nullus minister justitiæ, nec alia persona impediat Ecclesiasticos in emendo, vendendo, aut molendo res suæ sustentationi necessarias.

AD hoc [a] ut sacerdotes doctrinarum Indorum vel Hispanorum officiis suis absque necessariarũ rerum penuria convenienter fungi possint, ac Deo per cuncta serviatur; statuimus, quòd nemo, directè vel indirectè, impediat quominus Indi vel alii vendant ipsis necessaria suæ sustentationi, ut triticum, panem, carnes, ligna, herbas, & reliquas res ipsis, aut ipsorum domibus necessarias, nec opera molinaria, vel Indorum servitia illis interturbent. Quod totum ordinamus & præcipimus, ut sic fiat, cum interminatione, quòd contra transgressores ex rigore Juris procedetur; eosdem exhortantes, ut advertant ad censuras per jura impositas illis qui præmissa impedierint, ad quas debet summopere adverti, ne innodentur excommunicatione latæ sententiæ, quam jura talibus imponunt, cùm res sit contra libertatem Ecclesiasticam. Iisdemque sacerdotibus præcipimus, ut quicquid sic emerint, vel acceperint ab Indis, pretium ejus absque dilatione persolvant: & Indis item, quorum obsequiis usi fuerint, laboris stipendia pendant; nostrique judices & vicarii procedant contra non sic solventes, cogendo illos ad solvendum dictis Indis quicquid ipsis debuerint. Iidemque vicarii & judices Ecclesiastici procedant etiam contra rectores, aliasque personas, quæ præmissa transgressi fuerint.

CAPUT LXVI.

De juribus funeralium.

QUod ad [b] jura funeralium attinet, observabuntur laudabiles consuetudines quæ de jure fuerint. Et quoad Indos servabitur decretum Concilii Provincialis anni MDLXXXIII. Act.2. cap.38. & nostra constitutio Synodalis.

CAPUT LXVII.

Puellæ doctrinarum non famulentur sacerdotibus.

QUoniam indecens est quòd puellæ doctrinarum sacerdotum eorundem domos ad verrendum vel rigandum frequentent, vel *mitam*, vel alias res in eisdem domibus faciant; ordinamus & præcipimus, quòd [c] dicti doctrinarum parochi in posterũ non permittant, ut dictæ doctrinarum puellæ ipsorũ ædes ingrediantur ad ullum dictorum effectuum, ipsos monentes, quòd si contrarium fecerint, contra illos rigorosè procedetur.

CAPUT LXVIII.

Puellæ duodenni majores, cùm doctrinam antè didicerint, non cogantur ei interesse.

QUoniam in Indorũ doctrinis solent esse fœminæ liberę ætate majores annorum duodecim; ordinamus & præcipimus, quòd Indæ duodennes, vel majoris ætatis, quæ callent doctrinam Christianam, non compellantur ei interesse ultra dies usuales Mercurii, Veneris, & Dominicos, aliosque festivos, et reliquo tempore parentes suos in laboribus juvare possint, & aliis rebus incumbere; cùm per hoc etiam evitentur alia multa incommoda, quæ sequi possunt ex eo quòd singulis diebus detineantur in doctrinis. Et ubi consuetudo est pueros mane & vesperi doctrinam frequentare, parochi diligenter curabunt, ut ad solis occasum ad suas domos revertantur, nec eos ultrà detineant.

CAPUT LXIX.

Inter Indos non fiat disciplina seu flagellatio in processionibus, nisi eodem tempore quo fit ab Hispanis.

CUm perceperimus quòd in aliquibus Indorum oppidis iidem Indi instituant disciplinam extraordinariam, seu publicam flagellationem in forma confraternitatis extra ea tempora, quibus ea ex consuetudine utuntur Hispani; statuimus & præcipimus, ut Indorum parochi non permittant fieri hujusmodi confraternitates iis temporibus, sed ut per omnia se conforment consuetudini & usui Ecclesiæ, prout faciunt Hispani, ac temporibus consuetis, eosdem parochos monentes, quòd aliter faciendo, contra ipsos severè procedetur.

CAPUT LXX.

Indorum parochi funeralia cum superpelliceo, cruce, & stola devoti celebrent.

IIdem [d] Indorum parochi, quum defunctorum corpora ad sepulturam ducunt, id magna devotione faciant, superpelliceis & stolis induti, cruce ad mortui domum præcedente, litaniasque cantantes: & corpus ad Ecclesiam ducant comitantibus pueris doctrinæ, & ipsam doctrinam interea recitantibus: quod ita observent & adimpleant sub pœna rigidæ castigationis.

CA-

[a] Conc. August ann.1548.c.29. vers. *Item cum sacris Canonibus*; Trid. sess.25. cap.20. *De refor.* [b] Conc. Mediol. IV. tit. *De funerib. & exequiis.* [c] Conc. Salisburg. sub Everardo. Conc. Nannetem.c.3. [d] Conc. Mediol. IV. tit. *De funer. & exequiis.*

CAPUT LXXI.

Indi pastores, & alii foris habitantes, ad Missas accedere compellantur.

INdorum [m] parochi diligenter etiam incumbant, ut omnes Indi, tam oppidani quàm qui in rusticis tuguriis, vel gregum custodiâ alibi morantur, ad Missam accedant in diebus obligationis, & etiam ad doctrinam diebus consuetis, nisi præcisa necessitate de jure fuerint impediti, ita ut qui ejusmodi necessitate detenti non sint, ad accedendum compellantur: ordinando etiam, ut in iisdem tuguriis, vel gregum custodiis non se occupent in rebus non necessariis, nec talia ibi sint in quibus se occupent, extra præcisam necessitatem. Provideant pariter, ut ejusmodi Indi qui doctrinam non didicerunt, seu juvenes, seu senes, qui adstiterint in partibus jam expressis, compellant interesse doctrinæ donec ipsam bene percalleant. Monemusque eosdem sacerdotes, quòd si in præmissis negligentes fuerint, contra ipsos cum rigore procedetur; exhortantes cum omni possibili exaggeratione, ut tam bono officio ad indigenarum utilitatem ac Dei obsequium gnaviter incumbant.

CAPUT LXXII.

Matrimonio jungendi ad confessionem & communionem exhortandi sunt.

PArochi exhortentur illos qui matrimonio jungi voluerint, ut antequam copulentur, vel tribus ad minus diebus priusquã matrimonium consumment, peccata sua diligenter confiteantur, & sanctissimum Eucharistiæ sacramentum suscipiant. Hortamur pariter eosdem parochos, ut subditis suis publicent ac declarent decretum Reformationis matrimonii ex sess. 24. Conc. Trident. cap. 1. idque faciant in locis, in quibus usque modò publicatum non fuit. Et in reliquis locis, ubi jam publicatum est, publicetur etiam toties quoties expedire videbitur: quod decretum tractat de modo quo debet contrahi matrimonium, & de studio quod in id ponendum est. Quæ res cùm tanti momenti sit, nullam in ea negligentiam admittant.

CAPUT LXXIII.

Ordo castigandi Indos.

QUoniam per constitutiones [o] synodales provisum & mandatum est, quòd nullus Indorum parochus possit suæ curæ Indos castigare sine sui Antistitis cõmissione, cum ordine quem in eo observare, & pœnis quas imponere debet; nunc huic rei providere volẽtes, convenimus fieri constitutiones, quarum superiùs mentio facta est, & per easdem commisimus nostris parochis, ut cognoscere possint, & cognoscant omnes causas in eisdem constitutionibus contentas, & reliquas ut suprà, in quibus facultas ipsis conceditur necessarias informationes super contentis in eis instituendi, secundùm quod, & eo modo quo in iisdem constitutionibus continetur. Commissionem pariter & facultatem dedimus, ut circa reliquas caussas & negotia præter contenta in his constitutionibus, & in eis non expressa, tam adversùs Indos, quàm Hispanos, possint sumere informationes, & fulminare processus usque ad sententiam inclusivè, illosque ad provinciæ vicarium remittere, ut rem decidat: & in casibus in quibus ipsis expedire videretur, ut non se intromittant in aliquarum causarum cognitione, sive ad Indos, sive ad Hispanos pertineant, tunc possint earum cognitionem & processus, quos desuper confecerint, ad vicarium remittere. Et ut easdem caussas cognoscant, ut etiam possint creare & nominare fiscalem, notarium, & reliquos ministros necessarios: pro quibus omnibus, eorumque annexis, indeque dependentibus, nostras vices illis commisimus, quantum de jure potuimus. Eisdemque parochis præcipimus, ut corporales castigationes, quæ in Indos exercendæ essent, fierent per manus ministrorum sæcularium, & non aliter. Imprimis si quis Indus deprehensus fuerit revertisse ad sacrificandum in suorum defunctorum sepulchris, vulgò *guacas*, vel adoratorio, vel recurrisse ad veneficos, ut ipsius nomine adorent, sacrificent, vel veneficia faciant; tunc parochus informationem desuper instituat, eamque ad nos, nostrumve provisorem, vel generalem vicarium mittat. Et si per eandem informationem culpa deprehensa fuerit, & sufficiens sit, delinquẽs interim capiatur, & in custodia detineatur.

CAPUT LXXIV.

Indi filiorum capita non forment typis.

CUpientes penitùs exstirpare abusum & superstitionem, quibus Indi passim infantium capita formis imprimunt, quos ipsi vocant *caito*, *oma*, *opalta*, & certos modos componendi crines, eosque ex una in alteram formam abradendi, seu unctionibus evellendi, quæ sunt superstitiones dignæ remedio; proinde statuimus & præcipimus, quòd Indus qui talia fecerit, si fuerit satrapa, vulgò *Cacique*, seu primarius; pro prima vice serviat per decem dies Ecclesiæ suo oppido viciniori; pro secunda, per viginti; & pro tertia vice instituatur informatio, & remittatur ad vicarium provinciæ. Quòd si plebejus fuerit, pro prima vice sustinebit plagas viginti, pro secunda duplicatas, & pro tertia fiat informatio, & remittatur eidem vicario. Et si fuerit mulier, frequentabit doctrinam per continuos decem dies manè & vesperi pro prima culpa, pro secunda verò

[m] Conc. Colonien. ann. 1536. par. 7. cap. 16. Vide infrà c. 81. hujus Synodi.

[o] Conc. Provincial. I. act. 4. c. 7. & 8. & infrà Synod 4. cap. 8.

verò per viginti, & pro tertia fiat informatio & remittatur, ut dictum est.

CAPUT LXXV.

Indi aures non inaurent.

AD tollendam superstitionem qua Indi inaurant aures, cùm intellexerimus quòd nunquam fiat absque præcedentibus ritibus & adorationibus gentilitiis; statuimus quòd quando id evenerit, tunc Indorum parochi instituant informationem, eamque ad nos vel nostrum provisorem remittant: & si culpa ad id sufficiat, captivi delinquentes interim detineantur.

CAPUT LXXVI.

Temporæ sementis, vel aliis temporibus, non exerceant ludos, vulgò taquies, *vel compotationes.*

EST etiam [p] inter Indos communis abusus, magnæ olim superstitionis apud ipsorū majores, instituendi inebriationes & ludos, quos *taquies* vocant, & offerendi sacrificia ad honorem dæmonum temporibus sementis & messis, vel quando moliuntur aliquod negotiū, quod ipsis videtur majoris momenti. Nos his cæterisque superstitioibus, & cæremoniis, & diabolicis ritibus, quos innumerabiles habent, maximè pro negotiorum auguriis, remedium apponere volentes; statuimus & præcipimus, quòd quando ejusmodi quippiam contigerit, tunc iidem Indorum parochi sumant informationes, & sumptas, ad nos vel nostrum provisorem remittant, contra quamcumque personam, vel personas, quæ prædicta, vel eorum quippiam commiserint. Et cùm culpa per informationem digna reperta fuerit, tunc delinquentes facti captivi bene custodiantur interim donec provideatur in casu.

CAPUT LXXVII.

De pœna eorum qui se inebriaverint.

AD magna multaque incommoda præcavenda, quæ ex eo sequuntur, quòd Indi se iu publicis plateis, vel alibi inebriant; constituimus [q] quòd satrapa, seu principalis Indus, qui se eo modo inebriaverit, vel instrumentum seu caussa fuerit ut alii se sic inebrient, pro prima vice per decem dies inserviat Ecclesiæ proximi oppidi, pro secunda per viginti, & pro tertia parochi sument informationes, & remittent vicario provinciæ in qua casus contigerit, ut exemplarem pœnam inde sumat. Et si fœmina fuerit, pro prima vice frequentabit doctrinam manè & vesperì decem continuos dies, pro secunda per viginti, & pro tertia remittatur informatio ut suprà. Si verò fuerit alius qualiscumque Indus, pro prima vice vapulabit plagis viginti, pro secunda quadraginta, & pro tertia committatur vicario, ut dictum est. Quòd si hujusmodi inebriationes noctu fiant, pœna præscripto jam ordine duplicabitur. Si autem ejusmodi compotationes fiant cum tripudiis, vulgò *taquies*, vel aliis cæremoniis, cùm sint infidelitatis indicia, parochi faciant informationes, & mittant nobis aut nostro provisori, & interim cùm culpa id merebitur, delinquens captivus detineatur, servato ordine supradicto.

CAPUT LXXVIII.

Pœna non ritè sepelientium, vel è sepulchro extrahentium corpora defunctorum.

SI quis posthac Indus alterius Indi in Ecclesia sepulti corpus eruerit, vel talem, si Christianus fuerit, fecerit sepeliri extra Ecclesiam, aut cum vestimentis, cibo, aut potu sepelierit; ubi constiterit id ex ordine & mandato ipsius defuncti factum esse, tunc parochus oppidi videat quæ circa hæc ordinata & præcepta sunt in Concilio Provinciali anni MDLXVII. sess. 2. cap. 102. ubi decernitur, quòd defunctus privetur sepultura Ecclesiastica, & tradatur brachio sæculari: & qui in eo culpabiles inventi fuerint, castigabuntur juxta dispositionem Juris canonici: quam castigationem nobis vel nostro provisori reservamus: & præcipimus parochis, ut informationes desuper confectas ad nos, ut dictum est, remittant. Et cùm caussæ merita postulaverint, servetur ordo præscriptus in incarceratione aliorum delinquentium.

CAPUT LXXIX.

Contra reiterantes sacramenta.

CUm aliqui Indi soleant bis vel sæpiùs suscipere sacramenta non iteranda, ut sunt Baptismus, Confirmatio, & Matrimonium, & videatur quòd ex malitia peccent, & malè sentiant de sacramentis; statuimus & præcipimus, [r] quòd parochi informationes contra tales conficiant, & factas, ad nos vel nostrum provisorem remittant. Et cùm res requisiverit, servetur ordo jam præmissus in incarceratione delinquentium.

CAPUT LXXX.

De punitione concubinariorum.

INdi concubinarii [s] pro prima vice moneantur ut se separent à peccato, & concubinam deserant, sub pœna, si fuerint *Caciques*, seu viri primarii, quòd serviant in Ecclesia oppidi pro-

[p] simile quid est in 6. Synodo Constantinopolit. can. 45.
[q] Eutychianus Papa decret. S. Conc. Turon. 3. c. 48. Conc. Moguntini sub Leone III. c. 46. [r] Conc. Cabilonen. II. c. 37.
Tridentin. sess. 7. can. 9. & sess. 24. c. 27. *De reform. Matrimonii.* & can. 2. *De Matr.* [s] Conc. Trid. sess. 24. c. 8. *De refor. Matrim.*

proxima per decem dies, & pro secunda vice viginti, & pro tertia vice, cum nova admonitione triplicatur pœna. Quòd si his non obstantibus repetierint ejusmodi peccatum, tunc parochus conficiet informationem (in qua exprimet tres admonitiones quas præmisit) quam ea remittet ad vicarium provinciæ, ut exemplarem pœnam exigat. Fœminæ quoque eædem tres admonitiones eodem ordine fiant, ut prima vice per continuos decem dies doctrinam cum pueris manè & vesperi frequentet, pro secunda viginti, & pro tertia triginta dies. Quòd si in publico concubinatu perseveraverit, exsilio multetur ab oppido in quo casus acciderit, si ita expedire videbitur. Si autem delinquens fuerit plebejus, fiant etiam ipsi tres admonitiones eodem ordine; & pro prima vice infligentur ei viginti plagæ, monendo, ut se abstineat à peccato: quod si non fecerit, duplicabitur pœna, & pro tertia triplicabitur. Quòd si adhuc perseveraverit, fiat informatio, & mittatur ad vicariū. Si denique concubina fuerit uxor alterius viri, caveant parochi & judices, ut secretissimè procedant, ne aliquid detrimenti in sua persona patiatur à marito vel parentibus.

CAPUT LXXXI.

Seipsos occidentibus non concedatur sepultura.

Quia non solùm contra naturam, sed etiam contra omnem inclinationem naturæ est, ut quisquam seipsum occidat; ideò statuimus [y] & præcipimus, quòd Indus qui seipsum occidisse repertus fuerit, careat Ecclesiastica sepultura.

CAPUT LXXXII.

Pœna non observantium festa, & non accedentium ad Missas.

Si quis Indorum die Dominico, vel festo ipsis præcepto non accesserit ad Missam, nisi legitima necessitate impeditus, qua de jure excusetur, vel in eisdem diebus festivis laboraverit, si fuerit *Cacique*, seu primarius Indus, puniatur in servitio Ecclesiæ alicujus oppidi pro prima vice per quatuor dies, & interea cum pueris manè & vesperi assistet doctrinæ: pro secunda vice duplicabitur pœna; & si deinde continuabit culpam, fiet informatio, & mittetur ad vicarium provinciæ, ut jam dictum est. Alius autem quicumque Indus, portabit pro prima culpa plagas viginti, pro secunda duplicentur, & pro tertia remittatur informatio, ut suprà. Quòd si fœmina Missis audiendis defuerit, vel jam dictis diebus laboraverit; pro prima vice per continuos quatuor dies manè & vesperi cum pueris assistet doctrinæ, pro secunda duplicabitur pœna, & si culpam protraxerit, fiet informatio, & mittetur ad vicarium.

CAPUT LXXXIII.

Pœna non frequentantium doctrinam.

Cacique, seu primarius Indus, qui diebus Dominicis, & festivis, & intra septimanam diebus Mercurii & Veneris, prout fieri consuevit, non adstiterit doctrinæ, serviet per duos dies Ecclesiæ, & interim vesperi & manè frequentabit puerorum doctrinam toties quoties deliquerit. Quòd si frequenter abfuerit, remittatur cum informatione ut suprà. Plebejus autem pro singulis absentiis portabit duodecim plagas, & sæpiùs recidivus remittetur, ut dictum est. Fœmina verò quoties deliquerit, toties per duos dies manè & vesperi intersit puerorum doctrinæ.

CAPUT LXXXIV.

Pœna non adducentium filios ad baptismum.

Ad præcavenda incommoda quæ inter Indos accidere solent ex dilatione baptismi infantium; statuimus & præcipimus, [z] quòd in posterum Indus Christianus, in cujus parochia fuerit sacerdos, filium, seu alium infantem suæ curæ, intra octo dies post natum non ferens ad baptismum, vel etiam priùs cùm necesse fuerit, si sit *Cacique* seu vir primarius, debet pro singulis vicibus per decem dies inservire Ecclesiæ proximi sacerdotis: & si sæpiùs deliquerit, parochus informet, & caussam remittat ad vicarium provinciæ. Plebejus autem Indus qui in hoc deliquerit, punietur viginti plagis pro singulis vicibus, & adhuc pertinax remittetur ad vicarium. Fœmina verò per sex dies frequentabit mane & vesperi catechismum puerorum.

CAPUT LXXXV.

Pœna scientium, & tacentium impedimenta matrimonii.

Cum inaudierimus, quòd non obstantibus monitionibus ac declaratione impedimentorum matrimonii, quas Indorum parochi, ex constitutione & præcepto nostro, in Ecclesia publicè faciunt, dicti tamen Indi hujusmodi impedimenta malitiosè celant, ex quo multa resultant gravia incommoda, dum consanguinei, etiam in secundo gradu, & cum aliis impedimentis quandoque copulantur; ut tantis malis prospiciamus, statuimus & præcipimus, quòd si factis monitionibus juxta sacri Concilii Tridentini, & hujus nostri Archiepiscopatus constitutiones, Indus aliquis vel Inda reperti fuerint novisse, & non manifestasse sacerdoti hujusmodi aliquod impedimentum; si fuerit *Cacique* seu primarius Indus, puniatur ser-

[y] Conc. Bracaren I. cap. 34. & 23. q. 5. [z] Conc. Provin. I. Act. 3. c. 40. Conc. Mediol. I. p. 2. tit. Quæ pertinent ad Bapt. administrationem.

serviendo per decem dies in Ecclesia proximæ doctrinæ. Et si culpam iteraverit, cum informatione ad vicarium remittator, ut pro gravitate casûs castigetur. Mulier autem cujusvis qualitatis in hoc delinquens, per decem dies manè & vesperi assistet puerorum doctrinæ pro singulis vicibus; & si sæpiùs deliquerit, cum informatione pariter ad vicarium remittatur. Indus autem plebejos toties quoties reportabit plagas triginta, & si sæpiùs recidat, informatio ad vicarium remittatur, & etiam de iis, qui cum impedimentis copulati reperti fuerint, ne hujusmodi errores tam liberè committantur.

CAPUT LXXXVI.

Ne uxores maritis auferantur, propterea quòd sint alterius loci indigenæ.

Quoniam [y] turpis & remedio tollendus inter Indos abusus invasit, ut uxores maritis auferantur, sub colore quòd sint alterios loci indigenæ; statuimus & præcipimus, quòd ejusmodi uxor marito suo restituatur, & contra sic auferentē instituatur informatio ad provinciæ vicarium remittenda, in cujus districtu casus contigerit, qui exemplarem pœnam à delinquentibus exigat.

CAPUT LXXXVII.

Contra non accedentes ad confessionem, cùm ætatem habuerint.

Utriusque [z] sexus Indi Christiani, qui in ætate & tempore ipsis præscripto ad confessionis sacramentum non accesserint, si fuerint *Caciques* seu primores Indi, serviant Ecclesiæ proximæ doctrinæ, & ad confessionem compellantor: & pro secunda vice informatio caussæ per parochum sumenda remittatur ad vicarium; fœmina verò per continuum mensem vesperi & manè quotidie frequentabit doctrinam, & confiteri cogatur, de recidiva autem instituatur informatio, & ad vicarium remittatur. Plebejo Indo pro prima vice infligantur plagæ triginta, ac de recidivo remittatur informatio, ut suprà.

CAPUT LXXXVIII.

Pœna Indorum qui diebus vetitis comedunt carnes.

Indus qui [a] tempore Quadragesimæ, quatuor temporibus, aut diebus Veneris, aut vigiliarum, quibus Indi obstricti sunt, carnes comedisse deprehendetor; si fuerit *Cacique* seu vir primarius, punietur per dies decem in servitio Ecclesiæ proximæ doctrinæ, singulis vicibus quibus in hoc deliquerit; & si frequenter peccaverit, caussæ processus ad vicarium, ut suprà, remittatur. Mulier autem per sex doctrinæ continuos dies, modo superiùs præscripto, poniatur; & contra recidivam remittatur processus, ut dictum est. Popularis autem Indus vapulabit plagis triginta, quæ si ad emendationem non sufficerint, remittetur informatio, ut sæpè dictum est.

CAPUT LXXXIX.

Parochi tribus diebus festivis has constitutiones Indis in Ecclesia congregatis exponant.

Ne *Caciques*, vel alii nostri districtus Indi præmissarū constitutionum ignorantiam prætendere possint, doctrinarum parochis præcipimus, ut tribus vicibus per tres dies festivos, quibus iidem Indi congregati fuerint, eas illis coram notario ac testibus exponant, eosdem commonentes pœnarum, quas inobservantes incurrant. Et vos dicti nostri parochi & vicarii nequaquam in earum observatione remissi sitis: quos proinde monemus, quòd alioquin per viam juris contra vos procedendum sit. Vosque seriò hortamur, eaque exaggeratione quam res tanta requirit, ut conformitatem & bonam correspondentiam cum Regiis ministris conservare studeatis, ut doctrina fiat sicut oportet. Et pro parte nostra ab eisdem ministris petimus, ut justitiam indigenis administrent, eorum curam habentes, eandemque conformitatem & correspondentiam cum sacerdotibus colant, ipsos juvando & animando ad munus suom ritè persolvendom, juxta provisa in Regiæ Majestatis schedulis, quæ de his rebus loquuntur: cùm omnes ministri, tam Ecclesiastici quàm sæculares in unum eundemque finem teodant, ut doctrina convenienter procedat ad indigenarum profectum, Deique & Domini nostri obsequiom.

CAPUT XC.

Nemo impediat præmissarum constitutionum exsecutionem.

Ut prædicta omnia integrum & completum sortiantur effectum; hortamur, monemus, & quantum opus sit, etiam in virtute sanctæ obedientiæ præcipimus omnibus & quibuscumque personis Ecclesiasticis & sæcularibus, cujuscumque qualitatis aut conditionis existant, ut dictis parochis nullum apponant impedimentum in exsecutione & libero exercitio prædictorum. Et casu quo ulla prædictarum personarum his, vel eorum alicui contraveniat, vel impedimentum ponat, quo minus doctrina Christiana bene & convenienter exerceatur, vel quicquid ad sacramentorum administrationem, vel ad officium sacerdotum pertinet; nos facultatem dictis parochis impertimur, ut informationem desuper conficiant, & factam, ad provinciæ vicarium remittant, ut eâ

y Videndus Sanchez *De Matrim.* tom 1. lib. 1. d. 40.
z Conc. Trident. sess. 14. c. 5. *De sacram. poenit.*

a Conc. Trident. sess. 25. in decreto *De delectu ciborum*. Conc. Provinc. 1. Act. 3. c. 41.

eâ visâ, faciat quod obsequio divino consentaneum fuerit, & justitiam in casu ministret.

CAPUT XCI.

Distributio pœnarum in constitutionibus impositarum nostræ dispositioni relinquatur.

Distributio & partitio pœnarum in hac & præcedentibus nostris Diœcesanis Synodis impositarum nostræ dispositioni remaneat, prout eam sic reservamus, præter eas, quæ in hac Synodo, quam nunc celebramus, peculiariter applicatæ fuerint.

CAPUT XCII.

Declaratio dubiorum, quæ in hac, & antecedentibus nostris Synodis occurrerint, reservetur Illustriss. Archiepiscopo.

Quoniam accidere possit, quòd in aliqua constitutionum & ordinationum per nos in præsenti, vel aliis nostris Synodis sancitarum offeratur dubium aliquod, vel interpretationis locus; ordinamus & præcipimus, quòd ejusmodi dubii vel dubiorum quæ quovis modo occurrerint, declaratio & interpretatio, nobis, prout meliùs nobis videbitur, reservata sit, quemadmodum per hanc constitutionem dictam declarationem, ut dictum est, amodò nobis reservamus.

CAPUT XCIII.

Parochi, cæterique ad quos pertinebit, accedant ad Synodum Diœcesanam.

Sacri Concilii Tridentini decretis, & hujus nostri Archiepiscopatus constitutionibus inhærentes, ordinamus & præcipimus, ut omnes, tam Indorum quàm Hispanorum parochi, quicumque sint, cæterique omnes, qui de jure vel consuetudine tenentur Diœcesanæ Synodo interesse, ad eam personaliter accedant. Cùm autem justo impedimento detenti fuerint, & ejusmodi parochi non habuerint aliâ personam liberam, vel sacerdotem quem sui loco in doctrina vel animarum cura relinquant, tum mittent aliquem cum potestate & scripturis ad Synodum, vel eandem potestatem remittant alicui qui sciat & possit ipsorum loco & nomine Synodo assistere, & quæ expediunt in ea tractare. Quod ut commodiùs facere valeant, cùm ejusmodi impedimenta personaliter accedendi occurrerint, tunc ex singulis vicariis unû qui nomine omnium ejusdem vicariæ seu districtus sic impeditorum cum literis procuratoriis, & aliis scripturis ad Synodum, ipsorum omnium communibus expensis accedat, cui jubebimus justam laboris mercedem solvi, taxando per nos quod eum mereri judicaverimus. Quod sic faciant & adimpleant in virtute sanctæ obedientiæ, trina canonica monitione præmissa, & sub pœnâ centum pesorum, vulgò *ensayados*, pro nostra dispositione applicanda: in quam pœnam ipsos ex nunc condemnamus, & citamus, ut declarentur in eam incidisse: eosque monemus, quòd contra ipsos cum omni rigore procedemus ad majorem demonstrationem, & alias pœnas nobis arbitrarias, tamquam contra inobedientes præcepto sui Antistitis, ac decretis sacri Concilii Tridentini, quibus hæc tam seriò commendantur. In doctrinis autem in quibus fuerint duo vel plures sacerdotes, unus saltem accedat, si alius locum ejus supplere poterit pro tempore quo ipse in Synodo occupatus fuerit, absque detrimento doctrinæ & suæ curæ parochianorum.

Literæ convocatoriæ Synodi proximè celebrandæ.

Toribius Alphonsus Mogrovexus, Dei & sanctæ Romanæ Ecclesiæ gratiâ Archiepiscopus Regum, Regiæ Majestatis consiliarius, &c. Quia per sacrum Concilium Tridentinum ordinatum est, ut singulis annis fiat Synodus Diœcesana pro necessariarum rerum reformatione; nos huic obligationi satisfacere volentes, decrevimus, favente Deo, celebrare dictam Synodum in civitate Regum, vel alia parte seu loco hujus nostri Archiepiscopatus, in quo tunc erimus, pro die B. Apostoli Jacobi futuri anni MDLXXXVI. pro quo die, tempore, & loco, citamus & convocamus charissimos fratres nostros decanum & capitulum sanctæ Ecclesiæ Regum, omnibusque, tam Hispanorum quàm Indorum parochis, cæterisque personis Ecclesiasticis ac secularibus, quæ de jure vel consuetudine eidem Synodo interesse tenentur, præcipimus, ut pro dicto tempore accedant ad dictam civitatem Regum, vel ad aliam partem aut locum nostri Archiepiscopatus, in quo nos fuerimus: & cùm justum habuerint impedimentum, quo de jure excusentur, tunc mittant suam potestatem ad personam, quæ ipsorum nomine assistat Synodo cum opportunis scripturis. Et parochi doctrinarum & Beneficiorum cum cura animarum, habentes personam in alia doctrina, vel curâ animarum non occupatam, quæ ipsorum loco residere possit in ipsorum doctrinis vel Beneficiis, veniant, & personaliter compareant in dicta Synodo. Et non habentes ejusmodi personam quæ pro ipsis residere possit, cum suis scripturis mittant literas procuratorias ad aliquem, qui pro ipsis assistat: quod facilè fieri poterit, si ex singulis vicariis accedat unus clericus aliàs non occupatus, nomine omnium occupatorum, ut dictum est. Quod sic faciant, & adimpleant iidem parochi, cæteræque personæ, quæ Synodo interesse de jure vel consuetudine tenentur, sub pœna decem pesorum argenti, vulgò *ensayados*, ad nostram dispositionem applicandorum, ultra quod contra ipsos procedemus ad alias pœnas, illisque & aliis personis non comparentibus parabitur detrimentum, ac si præsentes forent. Et ut hæc ad omnium notitiam perveniant, præcipimus,

pimus, ut publicentur in nostra sancta Ecclesia Regum, & vicariis nostri Archiepiscopatus, & quòd vicarii dent notitiam sacerdotibus & cæteris personis sui districtus. Dat. in oppido Sancti Dominici de Yungay 17. die mensis Julii anni MDLXXXV.

Proinde hortamur, requirimus, & mandamus omnibus & quibusvis personis, Ecclesiasticis & sæcularibus, existentibus & habitantibus in hoc nostro Archiepiscopatu, quòd à die publicationis hujus Synodi, ac deinceps, has constitutiones apud se habeant, teneant, & observent, ac exsequantur tamquam constitutiones synodales hujus nostri Archiepiscopatus in omnibus & per omnia, secundùm, & in forma quæ in illis & in ipsarum qualibet continetur. Et tamquam res etiam per viam visitationis factas & pertinentes ad correctionem & reformationem morum, nec earum tenorẽ aut formam ullatenus excedant, sub pœnis in eisdem contentis, & aliis nobis arbitrariis. Et omnes qui illis, aut earum alicui rebelles fuerint, aut ullo modo contravenerint, monemus, quòd contra ejusmodi ad earum exsecutionem rigidè procedemus. Ac præcipimus ut dictæ constitutiones legantur & publicentur in Ecclesia hujus oppidi S. Dominici de Yungay, & in nostra sancta Ecclesia Cathedrali Regum, & habeant vim & vigorem constitutionum synodalium, quam nos illis damus, quantum ad ipsorum validitatem requiritur.

Absolutæ sunt istæ constitutiones synodales ad gloriam & honorem Dei Domini nostri, in oppido S. Dominici de Yungay provinciæ de Guaylas, die decima septima mensis Julii, anni MDLXXXV.

Toribius Archiepiscopus Regum.

De mandato suæ Illustrissimæ dominationis.

Joannes Rodriguez Secretarius.

Bernardinus de Almanza Notar. publicus Secr.

SYN.

SYNODUS IV.

DIOECESANA LIMENSIS

Celebrata in oppido Sancti Jacobi de Yauras-bamba, die 7. Septembris anno MDLXXXVI.

NOS D. Toribius Alphonsus Mogrovexus, Dei & sanctæ Romanæ Ecclesiæ gratiâ Archiepiscopus Regum, Regiæ Majestati à consiliis, &c. Volentes satisfacere obligationi, quam nobis imponit sacrum Concilium Tridentinum, celebrandi singulis annis Synodum Diœcesanam, convocavimus admodùm RR. DD. nobis dilectos decanum & capitulum nostræ sanctæ Ecclesiæ Cathedralis Regum, nostrosque parochos & vicarios, ac reliquas personas Ecclesiasticas, quæ de jure vel consuetudine tenentur accedere & assistere dictæ Synodo nostri Archiepiscopatus, quæ de jure vocandæ sunt. Cujus Synodi convocatio fuit pro die Sancti Jacobi proximè præterito præsentis anni MDLXXXVI. in qua dicta Synodo ordinavimus & statuimus constitutiones sequentes, quas præcipimus & volumus observari & adimpleri, quemadmodum, & secundùm quod in illis continetur, sub pœnis in eisdem contentis, & aliis nobis arbitrariis.

CAPUT I.

Indorum parochi diligenter legant libros conjugatorum, baptizatorum, & confirmatorum.

OMnes in posterum Indorum parochi solicitam curam gerant, ut semel singulis annis coram congregatis Indis legant libros baptizatorum, confirmatorum, & matrimonio junctorum, ne dicti Indi prætendendo ignorantiam, Baptismum, Confirmationem, vel Matrimonium vivente priori conjuge iteratò sumant. Quod ita diligenter compleant iidem parochi, ut eos moneamus, quòd contra negligentes procedemus.

CAPUT II.

Vicarii suo & subditorum sibi clericorum nomine, mittant vasa chrismalia ad locum in quo consecrabitur sacrum oleum.

VIcarii omnes deinceps nomine suo, & aliorum vicariorum, & clericorum suæ provinciæ sibi subditorum, pro die Jovis sancto mittant vasa chrismalia ad locum in quo fiet consecratio sancti olei, retinendo penes se alia vasa interim dum oleum novum adferatur, ita ut dicta die vasa omnia sint in eo loco, in quo consecrabitur sanctum oleum, cum testimonio nostri provisoris aut parochi illius Ecclesiæ, in qua fiet consecratio; in quo testimonio notabuntur dies, mensis, & annus, quibus accesserunt, & tradiderunt vasa, & oleum quod ipsis traditum fuit. Quod totum sic faciant & compleant sub pœna quadraginta pesorum, & aliis ad nostram dispositionem: distribuendo sumptus qui in acquirendo oleo fient, prout ad quemlibet sua pars pertinebit, & ut expedierit. Curabunt [a] etiam eadem vasa sancti olei nutrire, sicut ipsis priùs ordinatum est. Sed semper cavendo ut minor sit quantitas olei quod præerat. Porrò parochi qui viciniores fuerint loco in quo fiet consecratio olei, curabunt id illicò & celerrimè obtinere, sine magna mora duorum mensium, vel unius, ut ab aliquibus fieri cognovimus.

CAPUT III.

Omnes parochi habeant matriculam, tam Hispanorum quàm Indorum subditorum, quàm etiam advenarum, ut morientium rationem reddere possint.

HAbeant [b] omnes parochi Indorum & Hispanorum unum librum compactum, in quo matriculam Indorum Christianorum & Hispanorum suæ doctrinæ, nemine dempto, describant: & in eodem libro conscribent omnes defunctos, tam proprios parochianos, quàm advenas, celeriter & districtè: scribendo advenas in parte libri à propriis distincta, notando diem, mensem, & annum, quibus decesserint, & cujus loci seu patriæ ac parentum, cujusque erant parochiani, si liberi, vel conjugati, & cujus uxoris vel mariti, cum nominibus parentum uxoris, & mariti, qui supervivent, cum indice alphabetico: mittantque qua poterunt celeritate ad partes, unde ejusmodi advenæ fuerunt, testimonium mortis eorum, cum die, mense, & anno, ut ibidem constet, & ipsorum animabus benefieri possit; & ut si conju-

a Synod. 3. præcedenti c. 6.

b Synod. Diœcesana Augusten anni 1548.

conjuges fuerint, qui superfuerit maritus vel uxor, possit de sa disponere, & scire quid in cæteris facere debeat. De quibus omnibus hîc contentis, tanquam de re tanti momenti, peculiarem curam gerent omnes parochi: in quo ipsorum conscientias oneramus, eosdemqua monemus, quòd contra transgressores cum magno rigore procedetur, in ponendo ipsis pœnas ad nostrum arbitrium.

CAPUT IV.

Indorum parochi habeant matriculas, ex quibus eosdem Indos ad Missam vocent.

UT posthac habeatur bonus ordo & ratio, & exoneretur conscientia, omnes Indorum parochi habeant librum & catalogum omnium Indorum suæ parochiæ, ipsosque ex eo voceut ad Missam illis diebus quibus adesse tenentur: & aliquos in ipso catalogo designabunt, quorum unusqui sque curam gerat certum eorundem Indorum numerum sibi assignatum ad Missas convocandi, eorumqne reddat parocho. Ipseque parochus tempestivè aderit ad portam templi, vocando per ordinem ex ipso catalogo primùm eos quos præfecerat, ac deinde nominatim singulos horum unicuique commendatos: & absentium rationes à præfectis exigat. Constituet deinde fiscales, qui neminem ex Ecclesia anta Missam finitam exire permittant. Eundem modum servabunt parochi in convocando populum diebus doctrinæ, utendo eodem catalogo iisdemque præfectis & fiscalibus. Puerorum autem qui quotidie solent interesse catechismo, separatam habebunt parochi matriculam, in qua omnes descriptos per classes seu calles ordinabit; unum ex eisdem cuique classi vel calli præficiendo, qui reliquorum sibi commissorum convocandi curam agat, eorumque rationem reddat sacerdoti: & parochus hujusmodi præfectos in ipso catalogo seu matricula notanter signabit, & rationes ab eis exiget, ne quisquam desit: singulos etiam Indos quarto quoque mense examinabit, ut scientes se sic examinandos esse, non obliviscautur doctrinæ, ac diligentiùs eam frequentent illis diebus quibus tenentur adesse.

CAPUT V.

Singuli parochi habeant ferreos forcipes ad coquendas hostias, & rectores bonorum fabricæ solvant eorum pretium.

QUoniam in visitatione quam fecimus, & nunc facimus, comperimus multos clericos omisisse Missas defectu hostiarum & ferri quo conficiantur, multaque fuit nobis de hac re oblata querela; singuli deinceps nostri Archiepiscopatus, tam Indorum quàm Hispanorum sacerdotes, habebunt ferra, quibus conficiautur hostiæ, quisque iu sua doctrina vel parochia, ne opus habeaut hostias vel ferrum aliunde petere. Et rectores regionum pecuniam ad ea emenda ex bonis fabricæ Ecclesiarum sacerdotibus tribuant: cumque hi noluerint ea emendi curam suscipere, jubemus ut ipsi rectores id faciant, & cum celeritate adimpleant, in virtute sanctę obedientiæ. Totius rei exsecutionem & complementum remittentes, prout remittimus, vicariis provinciarum, in quibus ejusmodi rectores fuerint, ut eos faciant efficere quod jubetur, terminum illis assignando, ne sequantur hîc superiùs relata detrimenta Missarum.

CAPUT VI.

Ut parochi plurium populorum suos parochianos moneant festorum & jejuniorum, quæ servare tenentur.

HUjus [a] nostri Archiepiscopatus parochi omnes, quibus plurium populorum cura incumbit, parochianos suos omnes peculiari cura & vigilantia præmonebunt festorum dierum & jejuniorum, quæ servare tenentur. Et ne ullam prætendant ignorantiam, & ut Deo dignè serviatur, mittent personam quæ singulos populos præmoneat, vel alicui fido in ipsis populis committat, relinquendo ei catalogum festorum & jejuniorum, ut ea populis declaret, cùm sacerdos ipsa non potuerit accedere.

CAPUT VII.

Parochi diligenter conscribant baptizatos, & matrimonio junctos.

CUM parochi [b] describent baptizatos & conjugatos, ad singulos apponent subscriptiones testium præsentium, & patrinorum, quantumvis eadem die plures baptizentur & copulentur, ad evitandos errores, & confusionem, quæ in ea re contingere possunt.

CAPUT VIII.

Parochi castigent Indos, & pœnas imponendas illis declarent.

CUncti Indorum parochi hujus Archiepiscopatus, quibus potestatem dedimus & commisimus eos corrigendi, & castigandi ipsorum delicta, declarando eis pœnas imponendas, cæteraque faciendi quæ per nostras constitutiones [c] Synodi proximè præteriti anni MDLXXXV. ipsis ordinata sunt, peculiarem curam ac diligentiam adhibeant, observantissimique sint præscriptorum, specialiter procedendo contra iteratò suscipientes Baptismum, vel Confirmationem, vel matrimonium ineuntes vivente prioriconjuge, instituendo informationes, easque ad nos, vel nostrum

[a] Conc. Aurelianense II. sub Cœlest. V. c. 5, Conc. Diœc. Mogunt. 1548.

[c] Synod. II. cap. 73. Conc. Prov. I Act. 4 cap. 7. & 9.

ſtrum proviſorem remittendoi, prout & ſecundùm quòd in eadē Synodo eiſdem parochis cap. 73. præceptum eſt. Quantum autem ad id quod diſpoſitum eſt de illis qui contrahunt duplex matrimonium, declaramus debere intelligi juxta præſentem conſtitutionem. Quòd ſi parochorum quiſquam incurius fuerit in rebus ſibi per eaſdem conſtitutiones commiſſis, parochus, vel parochi reliquarum doctrinarum id ſcientes, monebunt omni meliori modo vicarium provinciæ, ut remedium adhibeat, & procedat contra negligentes & remiſſos in adminiſtratione juſtitiæ.

CAPUT IX.

Hiſpanorum Indorumq́; parochi ſua nomina matriculis in principio & fine inſcribant.

CUM fient matriculæ, omnes, tam Hiſpanorum quàm Indorum parochi, ſuis nominibus in principio ſignabunt quando illas inceperint, & in fine quando abſolverint excipere confeſſiones ſuorum parochianorum: idque totum deſignando diem, menſem, & annum, cum omni diſtinctione & claritate. Quod ita faciant & adimpleant, ſub pœnis contentis in Synodo proximè præterita anni MDLXXXV.

CAPUT X.

Ubi fuerint Indorum parochi non periti linguæ, aſſiſtant vicini ad prædicandum, & excipiendas confeſſiones.

QUia propter defectum ſacerdotum qui Indorum linguas probè calleant, ut eorum confeſſiones excipere, vel verbum Dei eiſdem prædicare poſſint, non rarò in aliquibus doctrinis conſtituuntur parochi minus periti linguarum; & quoniam neceſſitati confeſſionū & prędicationis expedit adhibere remedium; nos ejuſmodi neceſſitatibus providentes, ſtatuimus, ut *f* omnes noſtri vicarii vigilantem curam agant, quòd quiſque in ſuo diſtrictu & regione, in qua ejuſmodi imperiti ſacerdotes fuerint, illos juvent per alios vicinos ſacerdotes linguæ peritos, qui ſuis temporibus confeſſiones audiant & prædicent, aſſignando illis partem ſtipendii imperitorum, & procurando ut hujuſmodi adjutores tales ſint, quibus non incumbat cura alterius doctrinæ: quòd ſi ſic vacantes reperiri non poſſint, curabunt ut parochus, quàm maximè fieri poterit, vicinus, ex iis qui linguam callent, hoc officio fungatur, alio quopiam interim, vel ſaltem eodem, cui tunc ſufficitur, in ejus loco & parochia remanente, dum ipſe hujus populum ſacra confeſſione & verbi Dei ſermonibus imbuit: ita ut nec uni, nec alteri parochie deſit ſacerdos, & ut per omnia ſerviatur Deo. Illi autem qui imperiti ſacerdotis defectum ſuppleverit, interim dum in ejus populo erudiendo & abſolvendo occupatus fuerit, prædicti noſtri vicarii honeſtum & moderatum aſſignabunt ſtipendium, idque ei perſolvi curabunt impendio illius cujus defectum ſuppleverit. Iidem vicarii ex charitate & poteſtatis rigore hortabūtur preſbyteros imperitos, ut linguas diligenti cura perdiſcant, & contra negligentes procedant juxta conſtitutiones hujus Archiepiſcopatus, imponendo illis pro primo anno pœnam privationis tertiæ partis ſalarii, eamque juxta culpæ meritum, ſecundo tertioque anno augendo. Eandemque pœnam exigendi ſolertem curam habebunt noſtri viſitatores. Et ſi vicariorum quiſquam animarum curam inter Indos habens non poſſit ex defectu linguæ, doctrinę prædicationem, vel pœnitentiæ ſacramentum eiſdem ritè miniſtrare; tunc parochus tali vicario proximè vicinus, & linguæ peritus, ibit ejus populo prædicatum & miniſtratum ſacramentum, relicto in ſuo loco alio ſacerdote non alibi occupato, vel ipſo vicario, ſi alius occupatione liber non ſuppetat; ita ut nullibi deſit ſacerdos. Neque dicti vicarii reſiſtant, vel contradicant ſacerdoti qui ipſorum defectum ſupplet, & providet neceſſitatibus populi. Sed potiùs obſervantiſſimi ſint, & bonum exemplum aliis præbere ſtudeant, ſe in hoc ſubmittendo, ut juſtum eſt, quod faciant. Eoſdemque monemus, quòd cùm perceperimus eos contrarium facere, cum magna demonſtratione contra eos procedemus. Providebitque ejuſmodi ſacerdoti, qui ipſius defectum ſic ſuppleverit, portionem ſtipendii, & eleemoſynam, quę juſtè ad eum pertinebit pro tempore quo ſic occupatus fuerit, abſque eo quòd opus ſit recurrere ad ſuperiorem, qui tamen in caſu efficiat ut perſolvatur. Utque præmiſſa omnia debitum ſortiantur effectum, poteſtatem & facultatem facimus cuicumque clerico diſtrictûs talis vicarii, & cuicumque pariter alteri vicario ejuſdem provinciæ, vel confinium ad hoc ejuſque annexa ac dependentia, noſtras vices illis committendo, prout eorum unicuique in ſolidum committimus, ut illi ſacerdoti ſolvi faciant dictam eleemoſynam & ſtipendium, ut dictum eſt, pro ratione temporis quo ſic occupatus fuerit, & laboris quem in eandem occupationem inſumpſerit, prout ſecundùm juſtitiam judicaverint. Et ut pariter ſolvi faciant vicario vel clerico, qui remanet in loco ſacerdotis, vicarii, vel alterius imperiti ſacerdotis defectum ſupplentis in prædicando & confeſſiones excipiendo, poteſtatem id faciendi concedimus, & ut poſſint adminiſtrare reliqua ſacramenta interim dum ibidem occupati fuerint, quantum de jure poſſumus.

CA-

f Conc. Mediol. I. tit. De prædic. verbi Dei. Conc. Trident. ſeſſ. 5. cap. 2. De reform.

CAPUT XI.

Quòd clerici nec pro se, nec aliorum nomine ludant, nec alii pro ipsis.

QUoniam clericis prohibuimus ne ludant, secundùm quod, & prout in nostris constitutionibus [g] continetur; ad præveniendas calumnias, fictiones, & fraudes quæ inde nasci possunt, dum ut liberentur à pœnis, allegant, se non pro se, sed pro aliis lusisse, prout ex visitatione quam fecimus, nobis constitit; iccircò declaramus, dictas constitutiones & ordinationes intelligi debere, sive clerici pro se, sive alterius nomine, vel alius pro ipsis, vel eorum nomine ludat; ita ut iidem clerici non possint pro se, vel pro aliis, vel alii pro ipsis, aut ipsorum nomine ludere, sub pœnis pecuniariis per nos impositis in Synodo Diœcesana [h] anni MDLXXXV. in oppido Yungay celebrata, advertentes interim ad censuras per Concilium Provinciale anni MDLXXXIII. hujusmodi lusoribus impositas.

CAPUT XII.

Clerici nullo ludo jure prohibito ludant.

NUllus clericus Indorum parochus ludet chartis, quemadmodum in Synodo [i] Diœcesana anni MDLXXXV. constitutum est, ut nec aleis, nec alio genere ludorum qui de jure prohibentur, pro parva vel magna quantitate, sive pro collatione, seu alio fine, sub pœnis pecuniariis in eadem Synodo contentis, & aliis nobis arbitrariis. Similique modo hujusmodi ludos, aleam, & alios in jure vetitos, prohibemus reliquis clericis cujuscumque qualitatis sub iisdem pœnis pecuniariis in eadem Synodo contentis, & clericis non parochis Indorum impositis, & aliis pœnis ad nostrum arbitrium; eosque exhortantes, ut attendant ad censuras sibi impositas in Concilio Provinciali anni MDLXXXIII. si transgrediantur.

CAPUT XIII.

Sacerdotibus cappellanias obtinentibus non detur vinum vel cera expensis Ecclesiæ.

CLericis [k] in aliqua Ecclesia habentibus cappellanias non detur vinum vel cera expensis ejusdem Ecclesiæ, etiam in fundatione cappellaniæ, nisi casu quo ipsi Ecclesiæ relicta sit aliqua sufficiens eleemosyna, cum onere ministrandi sacellanis ejusmodi vinum & ceram.

CAPUT XIV.

Oeconomi ceram per ordinem subministrent, & consummatæ rationes à sacristis exigant.

ECclesiarum [l] œconomi ceram sacristis ordine & ratione subministrent, nec recentem daturi plures candelas dent, quàm ad numerum receperint, remanentes crematarum particulas. id quod nobis constat, ut statuimus, maximæ Ecclesiarum utilitati fore, & contrarium non minori detrimento.

CAPUT XV.

Vicarii colligi faciant veteres Ecclesiarum libros, eosque parochis ad usum servandos tradi.

QUoniam [m] ex visitatione quam nunc prosequimur, nobis constat multos veteres baptismatum & matrimoniorum libros in alienis manibus absque debita custodia malè haberi; cuncti posthac, tum Indorum tum Hispanorum parochi, omnes hujusmodi libros vel doctrinam spectantes, colligi, consui, compingi, & magno studio custodiri diligenter curabunt: eos nullius fidei permittentes, ut si cuivis dubii circa matrimonia vel baptismata casus contingant, ad eos pro veritatis notitia recurri possit. Et nostri Archiepiscopatus vicarii hujus rei exsecutioni invigilabunt, ordinando quicquid ad hoc maximè conduxerit, efficiendoque ut per suos districtus omnia ejusmodi baptismatum & matrimoniorum protocolla solerter colligantur, ac parocho Ecclesiæ ad quam pertinent consignentur: nobis enim constat multos ejusmodi libros in potestate clericorum inveniri, qui non sunt proprii parochi locorum ad quæ libri pertinent.

CAPUT XVI.

Quomodo domesticorum baptismatum defectus in Ecclesia supplendi sint.

QUando contigerit parvulum aliquem ex necessitate domi vel alibi baptizari, & postea ut ungatur ad Ecclesiam deferri; parochus ipsum baptizans vel ungens diligenter curabit, ut in libro notetur qui fuerint ejus patrini, quando baptizatus, unctus, & exorcizatus fuerit.

CA-

g Conc. Provinc. I. Act. 3. c. 17. h Synod. Diœcesf. I. cap. 3. & Synod. 3. c. 11. & 12. i Iisdem locis proximè citatis. k Conc. Mediol. IV. tit. *De cappellis & altaribus.* l Regula consueta cap. 29. & 31. m De Ecclesiasticarum scripturarum custodia & cura Conc. Mediol. I. tit. *Quæ pertinent ad bonorum* &c. & Mediol. III. tit. *De iis quæ ad capitulum pertinent.*

CAPUT XVII.

Visitantes quibus victus necessaria suppeditantur, non accipiant jura, qua pilæ vocant.

QUoniam nobis innotuit, quòd visitatores aliqui dum visitant, quamvis ita excepti, ut nihil victûs vel rerum necessarium ipsis desit, ulteriùs ab Ecclesiis exigant aliquot pesos, quos *jura pila* vocant; cùm hoc sit contra decreta sacri Concilii Tridentini [a], & constitutiones hujus Archiepiscopatus; statuimus, ut visitatores in posterum ab ejusmodi excessibus abstineant, & consueto victu contenti sint, attendantque ad rigidas pœnas, quas jura, & sacri Concilii Tridentini hujusque Archiepiscopatus constitutiones transgressoribus imponunt, eosdem commonentes, quòd contra eos cum rigore & exemplari demonstratione procedetur.

CAPUT XVIII.

Provisor & judices Ecclesiastici, itemque notarii habeant protocolla caussarum.

PRovisor noster cæterique judices Ecclesiastici habebunt librum in quo describent omnes condonationes quas facturi sunt, omnesque appellationes desuper interpositas, cum notis diei, mensis, & anni, adnotando pariter an denegatæ ipsis fuerint eædem appellationes, vel concessæ, & ad quem terminum, vel an sententias exsecuti fuerint, & penes quem exstant condonationes. Notarii quoque librum separatum habeant, in quo describant processus tam absolutos quàm pendentes. Quod totum magna claritate & rerum distinctione exsequatur, cum indice alphabetico in principio libri.

CAPUT XIX.

Judices sæculares non cognoscant caussas idololatriæ, vel alias mere Ecclesiasticas.

LOcorum Correctores, & judices sæculares non se interponant cognitioni caussarum idololatriæ vel gentilium rituum, seu cæterarum cæremoniarum Indorum, vel aliarum caussarum merè Ecclesiasticarum, nec in limitando vel præscribendo tempus [b], quo debeant doctrinarum parochi in illarum oppidis esse [c], cùm hoc ipsis toties prohibitum sit. Quod ita adimpleant, attendendo ad pœnas contra transgressores interminatas, & ad constitutionem nostram in Synodo [d] proximè præteriti anni MDLXXXV. Et quod circa hoc ibi ordinatum est, declaramus intelligi debere juxta formam hujus præsentis constitutionis.

CAPUT XX.

Judices & notarii non accipiant ab Indis actorum jura.

JUdices & notarii [e] non accipiant ab Indis jura pro ulla re quam pro ipsis expedient, sive provisiones sint, sive fiscalium tituli, sive aliud quodcumque, sub pœna dupli eisdem Indis applicata, à quibus ejusmodi jura exacta fuerint, & sub aliis pœnis nobis arbitrariis.

CAPUT XXI.

Judices & notarii jura quæ perceperint, suis expeditionibus adnotent.

JUdices & notarii [f] ad omnes processus, scripturas, licentias, titulos, & alias expeditiones adnotabunt jura quæ perceperint, & in fine processuum summam omnium jurium, sub pœna dupli piis operibus applicata. Et si præscripta sibi jura accipiendo excesserint, restituent quadruplum ipsis partibus à quibus justo plus acceperunt, & reliquum ad opera pia. Nec iidem judices aut notarii debita sibi jura dimittant in manu vel arbitrio illorum, qui ea dare debent; sed clarè dicant, ac declarent partibus jura quæ debent & assignata sunt. Et quando aliquid ex gratia remiserint, notent, scribant, ac declarent se id præter jus facere.

CAPUT XXII.

Notarii pro titulis ordinationum nihil accipiant ultra præscriptum Concilii Tridentini.

CUM notarii videantur excedere accipiendo duos pesos pro titulo ordinum, moti forsitan occasione cujusdam taxæ in qua per errorem tale stipendium scriptum esse oportet, quale in reliquis taxis per Concilium Provinciale constitutis non exstat, stante decreto sacri Concilii Tridentini [g], quòd non accipiatur ultra decimam partem unius aurei; moniti sint dicti notarii, ut posthac in omnibus & per omnia servent sacri Concilii Tridentini decretum, juxta, & eo modo quo in eo continetur, ejus ordinationem nullatenus excedendo, attentis pœnis, & rigore quo per ipsum Concilium contra transgressores imponuntur.

CA-

[a] Concil. Trid. sess. 24. c. 3. De reform. Conc. Limense anni 1583. Act. 4. c. 4. & alis ibi citatis. [b] Synodus Diœc. 3. suprà c. 35. & 40. & locis ibi in margine citatis. Conc. Provinc. anni 1583. Act. 3. c. 7. [c] Conc. Limen. anni 1583. Act. 2. cap. 38. & 39. & Act. 3. cap. 6. [d] Edict. generale 1. §. 4. vers. *Pro charta citationis.* & §. 8. in fine. & Synodus Diœc. 2. cap. 3. [e] Trid. sess. 21. cap. 1. De reform.

CAPUT XXIII.

Vicarii faciant observari constitutiones hujus Archiepiscopatus.

Nostri vicarii vigilanter incumbeot, ut clerici doctrinarum sui districtus observent provinciales & diœcesanas constitutiones hujus Archiepiscopatus, & ut easdem, ac pariter etiam catechismos, confessionaria, & conciones per Concilium præteritum Provinciale anni MDLXXXIII. ordinata apud se habeant, ne possint prætendere ignorantiam, aut ne in aliquos defectus aut errores incidant: & ut cum decenti recollectione & honestate vivant, bonum exemplum Indis præbendo. Nec permittant, ut cujuscumque qualitatis mulierum famulatu vel ministeriis utantur, nec ut filios domi alant, quod illis prohibitum est, exsequendo pœnam centum pesorum, per constitutiones hujus Archiepiscopatus impositam, quam nunc denuò imponimus in eos qui filios domi aluerint, & alias ad nostrum arbitrium, si aliud fecerint, quàm quod ipsis ordinatum & præscriptum est.

CAPUT XXIV.

Ut declaratio constitutionum reservetur Illustrissimo Archiepiscopo.

Si dobium aliquod circa hujus Synodi constitutiones contigerit, ejus declaratiooem reservamus nobis.

CAPUT XXV.

Multarum distributio servetur eidem Archiepiscopo.

Distributiones multarum in his constitutionibus iodictarum; tum quæ particulatim exprimuntur, tum quæ nostro arbitrio imponendæ sunt, nostræ quoque dispositioni & arbitrio reservatæ sunto.

CAPUT XXVI.

Vicarii & parochi has constitutiones penes se habeant.

Cuncti nostri Hispanorum Indorumque vicarii & parochi synodales has constitotiones, quoad ipsos attinet, intra quatuor menses à prima præsentis Synodi publicatione penes se habeant, alioquin loituri pœnam in Synodo Diœcesana præcedentis anni MDLXXXV. in oppido Yuogay celebrata inflictam illis, qui Concilia Provincialia & Synodos Diœcesanas non habent, & alias pœnas nostro arbitrio imponendas, & contra traosgressores procedendo exigendas.

CAPUT XXVII.

Constitutiones Provinciales ac Diœcesanæ observentur, etiamsi non sint in usu.

Quoniam in Provincialibus ac Diœcesanis constitutionibus hujus Archiepiscopatus nostri constitutionibus, multa, eaque salubria decreta sunt; & quidam earum minus observantes, in sui defensionem caussantur, eas in usu non esse; declaramus & volumus, ut observentur juxta quod, & eo modo quo in ipsis continetur, excludendo omnes excusationes & allegationes frivolas, easdem constitutiones & ordinationes reducendo, uti, quantum opus est, reducimus, in usum & consuetudinem, secundùm quod, & eo modo, & in quantum juris locus permittit, juxta decreta sacri Concilii Tridentini, & constitutiones hujus nostri Archiepiscopatus.

CAPUT XXVIII.

Quomodo dispenendæ sint Indorum decimæ.

Quamquam per constitutiones hujus Archiepiscopatus f sancitum & scriptò ordinatum est, ut Ecclesiis & xenodochiis Indorum provideatur per tres novenas, quæ ad ipsas dimidiatæ pertinent, & parochis item per quatuor novenas, juxta erectionem hujus Archiepiscopatus, eisdem parochis subtrahendo tantundem salarii qnod ab Indis percipiant, quantum valent dictæ quatuor novenæ: quoniam tamen omnes decimæ locantur simul, & ex eis fit una massa, indeque nascitur ut percipi non possit, vel rectè discerni pars quæ pertinet ad dictas Ecclesias & xenodochia Indorum, vel ad parochos, neque quaotum eos cöcernat ratione novenæ & mediæ, quæ Ecclesiis debetur, & alterius novenæ & mediæ quæ debetur xenodochiis, neque quatuor novenarum quæ ad parochos perti nent: unde fit ut defraudata sint ac defraudentur eadem hospitalia, Ecclesiæ, & parochi, ac etiam Indi, dum interea salaria sacerdotibus, & simul quatuor novenas persolvont, nihilo detracto salario intuito dictarum quatuor novenarom quas in decimis dant, & quæ sacerdotibus debentur, uti nobis constat ex visitatione quam modò prosequimur; volentes igitur tanto detrimento remedium adhibere, & ejusmodi malis occurrere; per viam visitationis & reformationis, & per constitutiones synodales, omni meliori forma & modo hortamur, & in Domino petimus à dilectissimis fratribus decano & capitulo nostræ sanctæ Cathedralis Ecclesiæ civitatis Regum, & à cæteris persoois quibus incumbit hujus Archiepiscopatus decimas locare, ut non consentiant vel permittant, quod decimę doctrioarum Indorum in posterum locentur, sed ut absque locatione recuperentur, id committendo vicariis cujusque regionis, ut jubeant, quòd unusquis-

f Concilium Limanum anni 1583. Actione 3. c. 13 & Synodus Diœcesana 3 cap 32.

quisque sacerdos in sua doctrina faciat illas colligi, unam vel duas personas ad hoc nominando expensis ipsarum decimarum: quoniam hac ratione parvo labore & solicitudine fieri poterit, ut Ecclesiæ, xenodochia, & parochi habeant & integrè recuperent quod ipsis debetur; idque cum ampliori proventu, fructu, & utilitate ipsius decani & capituli, cæterorumque ad quos decimæ pertinebunt, majorique commodo Indorum & parochorum, quando decimis in unoquoque oppido venditis, poterunt utrique sibi moderatiori pretio necessaria providere. Monemus quoque quòd si contrarium fecerint, vel decimas unâ massâ locaverint, & non ut dictum est, tum dictæ tres novenæ Ecclesiarum & xenodochiorum; & quatuor novenæ parochorum integrè exigentur, detrahendo iisdem parochis tantum salarii pro ipsis Indis, quantum illæ quatuor novenæ valebunt, non secùs quàm si decimæ locatæ non fuissent, non permittendo ut conductores gaudeant illis tribus & quatuor novenis, & Ecclesiç, hospitalia, & parochi iisdem fraudentur: omnibusque hujus Archiepiscopatus doctrinarum clericis mandatum & facultatem damus, ut retineri faciant, & in sua quisque doctrina retineat, dictas tres, & alias quatuor novenas; nullatenus permittendo, ut decimarum conductores eas exigant vel obtineant: quod ita faciant dicti nostri parochi, tres illas & quatuor novenas integrè & absque ulla remissione recuperando, ac si decimæ locatæ non fuissent, salario sibi ab Indis assignato tantundem pro iisdem Indis detrahendo, quantum valent dictæ quatuor novenæ. Eosdemque parochos monemus, quòd si per hoc decretum ipsis ordinata, & præcepta non adimpleverint, tantum dabebunt de propria substantia solvere. Et ut hæc omnia debitum sortiantur effectum, nostras vices ad id ipsis committimus, & ad omnia illi annexa, vel inde dependentia, in quantum de jure possumus. Hortamur etiam & monemus decimarum conductores, ne doctrinarum Indorum decimas cōducant, advertendo, quòd si fecerint, dictç tres & quatuor novenæ Ecclesiarum, hospitalium, & parochorum ita ab illis exigentur, ac si nulla facta fuisset conductio vel locatio.

Porrò ne vel doctrinarum parochi, vel decimarum conductores ignorantiam ullam vel excusationem prætendere possint; nostri vicarii jubebunt, ut quàm citò fieri poterit, ista constitutio in omnibus districtus sui doctrinis publicetur, & in principali loco & parte in qua fuerint ipsi vicarii, advertendo, quòd si id omiserint, vel non habuerint sufficientia testimonia, quòd sic publicaverint & notificaverint, tunc adversùs ipsos cum omni rigore & opportuna demonstratione procedetur. Doctrinarum item parochos monemus, quòd si non restituerint Indis tantundem salarii & stipendii, quod ex tributis & taxis Indorum perceperunt, & ipsis assignatum est, quantum & quomodo valent, & ascendunt quatuor novenæ, quas per hanc constitutionem ordinatur ut accipiant; tunc illis præcipietur, ut reddant & restituant, contra ipsos procedēdo cum omni rigore, & aliis pœnis nobis arbitrariis: cùm justum non sit, ut Indi sacerdotibus solvant integrum salarium, quod ipsis ex doctrina tamquam sufficiens assignatur: & præterea quatuor novenas decimarum; attento quòd per constitutiones hujus Archiepiscopatus ordinatum sit, quòd quatuor novenç decimarum parochis tribuantur, & tantundem salarii quod ex doctrina merentur, ipsis subducatur.

CAPUT XXIX.

Distributio decimarum quæ ex Hispanorum villis & aliis eorundem locis proveniunt.

CUM ex visitatione per nos facta, & quam nunc prosequimur, nobis innotuerit, quòd per simultaneam & summariam locationem decimarum defraudentur Ecclesiæ, hospitalia, & parochi multorum locorum, villarum, & aliarum partium, mansionum, gregum, laboritiorum, & machinarum gentis Hispanicæ, in quibus resident sacerdotes, ultra mediam partem eorum quæ ad ipsos pertinent, præsertim verò Ecclesiç, hospitalia, & parochi villarum Sañæ, Chancay, Cañetæ, Ycç, & Machinç Nascensis, & mansionis de Bombor, ac vallis Patibilcæ, propter summariam illam locationem decimarum, & quia quælibet res in particulari non locatur per se, nec sciri, nec certò deprehendi, nec intelligi potest quid ad dictas Ecclesias pertinet ex novena & media, val ad hospitalia ex altera novena & media, val ad parochos ex quatuor novenis quç per erectionem hujus Archiepiscopatus illis attributæ sunt: de quibus ex aliquibus partibus multas in hac visitatione querelas accepimus, & petitiones justitiæ, & remedii hujusmodi gravaminum; nos illis providere volentes, per viam visitationis & reformationis, & per constitutiones synodales, & omni meliori forma & modo, hortamur & requirimus in Domino, & cum efficacia quam res ipsa postulat, petimus à charissimis nobis ac dilectis fratribus decano & capitulo, & reliquis omnibus personis, quibus posthac incubuerit locare decimas, ne locent vel locari consentiant, aut permittant, ut decimæ omnes simul unâ massâ locentur, sed ordinent & jubeant, ut villarum & partium prædictarum decimæ particulariter & per se locentur, ut unusquisque clarè ac distinctè accipiat quod suum est, nec possit contingere fraus vel error in ulla re, Deoque per cuncta serviatur, & cessent querelæ quæ hactenus deferebantur: advertentes & monentes, ut facimus, quòd si decimæ in particulari, & modo jam dicto locatæ non fuerint, tunc dictç tres novenæ ad Ecclesias & hospitalia, & aliæ quatuor novenæ ad parochos pertinentes, ita integrè exigentur & recuperabuntur, ac si dictæ decimæ locatæ non fuissent; dando, prout damus, facultatem & potestatem omnibus prędictarum villarum & partium parochis, ut retineri faciant, & unusquisque retineat, quod ad dictas

Ecclesias & hospitalia pertinet ex dictis tribus novenis, & quod ad ipsosmet ex quatuor aliis novenis pariter pertinet; non permittentes, ut decimarii, virtute generalis & summariæ locationis decimarum, eas usurpent, vel sibi retineant. Quod ita faciant & adimpleant dicti nostri parochi integrè & absque ulla remissione, recuperando dictas tres novenas, & alias quatuor, quæ ad ipsos pertinent, ac si locatæ non fuissent decimæ dictarum Ecclesiarum & hospitalium. Eosque monemus, quòd si non adimpleverint quæ hìc ordinata sunt, tunc debebunt ex propria sua ipsorum substantia totum persolvere. Et ut prædicta omnia debitum sortiantur effectum, nos dictis parochis commissionem & facultatem damus ad hoc, & ad omnia illi annexa, vel ab eo dependentia, vices nostras, quantum possumus, & jura permittunt, ipsis committentes. Conductores verò decimarum hortamur & requirimus, ne ejusmodi conductiones aliter faciant, quàm per partes, secundùm quod, & eo modo quo in hac constitutione ordinatum est: eosdemque monemus, quòd si aliter fecerint, tunc dictæ tres & quatuor novenæ ab ipsis integrè exigentur pro Ecclesiis, hospitalibus, & parochiis, non secùs quàm si nullæ factæ fuissent conductiones ejusmodi. Et quilibet vicarius in suo districtu jubebit, ut constitutiones synodales omnes, tam Provinciales quàm Diœcesanæ, publicentur, & præsertim istæ quæ ad decimas pertinent, in singulis doctrinis; ita ut parochis omnibus innotescant, sumendo etiam testimonia hujusmodi publicationum quæ factę fuerint. Eosdemque dictos vicarios commonemus, quòd contra ipsos severè cum demonstratione procedetur, tamquam auctores ignorantiarum & errorum quæ successerint. In quo ipsorum conscientias oneramus ut sic faciant & adimpleant.

Et ut Indorum Hispanorumque parochi intelligant quales & cujus quantitatis sint quatuor novenæ, & tres novenæ, & qualis fiat decimarum distributio, & ut non prætendant ignorantiam ejus quod facere debent; declaramus & advertimus, quòd decimæ cujuscumque Beneficii, vel doctrinæ, partis, vel loci in quibus decimæ solvuntur, dividuntur in quatuor portiones, juxta erectionem hujus Archiepiscopatus; quarum una portio spectat ad nos, & alia ad præbendarios & reliquos ministros nostræ sanctę Ecclesiæ Cathedralis, & ex reliquis duabus fiunt novem partes, quarum duas (quas duas novenas appellamus) accipit sua Regia Majestas, quæ ad ipsum pertinent: aliæ quatuor partes (quas quatuor novenas vocitant) spectant ad rectores doctrinarum & reliquorum Beneficiorum, dempta octava earum parte, quam percipit sacrista: reliquæ tres partes, quæ remanent ex novem primæ divisionis, dividuntur iterum in duas, quarum una (quæ novena & media dicitur) spectat ad Ecclesiam dicti rectoris, tam Hispanorum quàm Indorum, & altera medietas, quæ est alia novena & media, pertinet ac debetur xenodochiis tam Hispanorum quàm Indorum, juxta quod, & eo modo quo in dicta erectione hujus Archiepiscopatus continetur. Quod advertant dicti parochi, seu Beneficiorum rectores, ut intelligant quid in dicta distributione ac partitione decimarum eos facere oporteat, & qualiter dictas novenas exigere & recuperare debeant.

CAPUT XXX.

Nominantur testes synodales, & examinatores Beneficiorum.

Juxta decreta sacri Concilii Tridentini, & Concilii Provincialis anni MDLXXXIII. proximè præteriti, examinatores doctrinarum & Beneficiorum nominamus personas jam nominatas in superiori Synodo anno MDLXXXIV. Et juxta idem sacrũ Concilium Tridentinum, testes synodales easdem personas quę in proximè præterita Synodo anni MDLXXXV. nominatæ & assignatæ fuerunt: qui omnes ita nominati debent præstare solenne juramentum officio suo bene & fideliter fungendi, juxta quod, & eo modo quo in Synodo Diœcesana anni MDLXXXV. ordinatum est.

Futuræ Synodi convocatio.

D. Toribius Alphonsus Mogrovexus, Dei & sanctæ Romanæ Ecclesiæ gratiâ Archiepiscopus Regum, ac D. N. Regi à consiliis. Quemadmodum à sacro Concilio Tridentino statutum est, ut singulis annis fiat Synodus Diœcesana & Episcopalis, ac nuper per Breve & privilegium particulare summi Pontificis Gregorii XIII. felicis recordationis sub dato Romæ 12. Julii MDLXXXIV. Pontificatûs ipsius anno decimo tertio, nobis peculiari gratia & beneficio concessum est, ut nostro tempore dictam Synodum de secundo in secundum annum celebremus; nos volendo satisfacere dictę obligationi, & uti Brevi & gratiâ suæ Sanctitatis; determinavimus Deo faventе dictam Synodum convocare ad civitatem Regum, vel ad alium locum hujus nostri Archiepiscopatus, in quo inventi fuerimus in vigilia Nativitatis Dominæ nostrę die 7. Septembris futuri anni MDLXXXVIII. Pro quo dicto die, tempore, & loco citamus & convocamus charissimos nostros decanum & capitulum sanctæ Ecclesiæ Regum, & præcipimus cunctis Indorum Hispanorumque parochis, cæterisque personis Ecclesiasticis & sæcularibus, qui de jure vel consuetudine tenentur assistere dictæ Synodo, ut pro eo tempore se conferant ad dictam civitatem Regum, vel aliam partem, aut locum hujus nostri Archiepiscopatus, in quo tunc inveniemur. Et interveniente justo impedimento, quo de jure excusentur, mittent suam potestatem ad personas quæ ipsorum nomine Synodo assistant cum scripturis quas illis commiserint. Et parochi doctrinarum & Beneficiorum cum cura animarum, si habuerint personam à do-

doctrina & Beneficio liberam, quam sui loco relinquant, veniant, & in dicta Synodo compareant personaliter; si verò non habuerint hujusmodi personas quas in Beneficiis relinquant, cum suis scripturis mittent procuratoriam facultatem, vel personam quæ pro ipsis assistat: quod facilè fieri poterit, si ex unaquaque vicaria accedat unus clericus non occupatus, nomine omnium occupatorum, ut dictum est. Quod etiam adimpleri faciant dicti parochi, cæteræque personæ, quæ, ut dictum est, de jure vel consuetudine assistere tenentur, sub pœna centum pesorum argenti (vulgò *ensayados*) pro nostra dispositione applicandorum; ultra quam contra ipsos ad alias pœnas procedemus, & præjudicium parabitur ipsis, ac reliquis personis, quæ non comparuerint, ac si essent præsentes. Et ut hæc omnibus innotescant; præcipimus, ut publicentur in sancta nostra Ecclesia Regum, & in reliquis vicariis nostri Archiepiscopatus, & quòd dicti vicarii id sine ulla remissione sacerdotibus, & aliis sui districtus personis notificent, singulis capitatim, & accipiant testimonia talis notificationis: & singuli vicarii ejus rei testimonium ad nos mittent, ne possit prætendi ignorantia. Dictosque vicarios præmonemus, quòd nisi sic fecerint, contra ipsos cum omni rigore procedetur, tamquam caussas ignorantiarum quas prætendent ipsorum districtuum sacerdotes circa prædicta.

Quapropter exhortamur, requirimus, & mãdamus omnibus & singulis personis Ecclesiasticis & sæcularibus existentibus & habitantibus in hoc nostro Archiepiscopatu, quòd à die primę publicationis hujus Synodi, ac deinceps, has ejus ordinationes habeant, teneant, observent, ac exsequantur, tamquam ejusmodi constitutiones synodales hujus nostri Archiepiscopatus, in omnibus & per omnia, secundùm quod, & in forma quæ in illis & earum qualibet continetur, & tamquam res etiam per viam visitationis factas, & spectantes ad correctionem & reformationem morum: nec earum tenorem & formam ullatenus excedant, sub pœnis in eisdem contentis: monentes quòd contra transgressores severè procedemus, pœnas pecuniarias, & alias ad nostrum arbitrium ipsis imponendo. Et præcipimus ut eædem constitutiones legantur & publicentur in Ecclesia hujus oppidi S. Jacobi de Yauras-bamba', provinciæ de Pacallas, & in nostra sancta Ecclesia Cathedrali Regum, & ut habeant vim & vigorem constitutionũ synodalium, quam nos illis damus, quantum ad eorum validitatem requiritur.

Absolutæ sunt istæ constitutiones synodales ad honorem & gloriam Domini nostri Dei, in oppido S. Jacobi de Yauras-bamba provinciæ Pacallarum septima die mensis Septembris anni MDLXXXVI.

Toribius Archiepiscopus Regum.

De mandato suæ Illustrissimæ dominationis,

Ludovicus Perez Secretarius.

Ego Ludovicus Perez clericus diaconus, Secretarius Illustrissimi domini Archiepiscopi Regum, domini mei, fidem facio, & verum testimonium adhibeo omnibus præsens visuris, qualiter in oppido S. Jacobi de Yauras-bamba provinciæ Pacallarum, termini & jurisdictionis Chachapoyæ, die Dominica, septima Septembris, sub vesperis Nativitatis Dominę nostrę, hujus pręsentis anni data hujus testimonii, in Ecclesia hujus oppidi, congregatis in ea multis, tam Hispanis quàm Indis, legi & publicavi alta & intelligibili voce istam Synodum Diœcesanam, & constitutiones in ea contentas, omnia de verbo ad verbum, ut in illa continetur.

Toribius Archiepiscopus Regum.

De mandato suæ Illustrissimæ dominationis,

Bernardinus de Almança Notarius publicus, Secretarius.

SYN-

SYNODUS V.

DIOECESANA LIMENSIS

Celebrata in oppido Sancti Christophori de Guañec, die 22. Septembris anno MDLXXXVIII.

NOS D. Toribius Alphonsus Mogrovexus, miseratione Dei & sanctæ Romanæ Ecclesiæ Archiepiscopus Regum, D. N. Regi à consiliis &c. Volentes nostræ satisfacere obligationi celebrandi, juxta sacrum Concilium Tridentinum, singulis annis Synodum Diœcesanam, & juxta Breve summi Pontificis Gregorii XIII. fel. record. nobis concessum, ut peculiari gratia & beneficio suo pro tempore quo fuerimus, possimus satisfacere celebrando dictam Synodum de secundo in secundum annum, convocavimus charos fratres nostros decanum & capitulum nostræ sanctæ Ecclesiæ Cathedralis civitatis Regum, nostrosq; parochos & vicarios, & reliquas omnes personas Ecclesiasticas & seculares, quæ de jure vel consuetudine tenentur accedere, & assistere Synodo nostri Archiepiscopatus, quæq; de jure vocari debeant: cujus Synodi convocatio fuit ad diem septimam præsentis mensis Septembris currentis anni MDLXXXVIII. in qua dicta Synodo ordinavimus & statuimus constitutiones sequentes, quas servari & adimpleri præcipimus & volumus, juxta quod, & eo modo quo in ipsis continetur, sub pœnis in eisdem pariter contentis, & aliis ad nostrum arbitrium.

CAPUT I.

Quòd nec provisor noster, nec ullus alius judex possit pro quacumque caussa eximere ullum clericum à sua doctrina vel Beneficio, non remanente in ejus loco alio sacerdote.

IMprimis, respiciendo damna spiritualia quæ sequi possunt ex absentia sacerdotis in doctrina vel Beneficio; ordinamus & præcipimus, quòd [a] noster pruvisur, aut vicarius, vel alius quicumque judex noster, pro delicto, vel alia quacumque caussa, nuu convocent, evocent, vel extrahant clericum ullum à sua doctrina vel Beneficiu, etiamsi Prælati urdinem ad id habeant, nisi relictu in ejus lucu alio sacerdote, omni alia doctrina & Beneficio curę animarum libero, antequam dictus sacerdus discedat à dicta sua doctrina vel Beneficiu. Et iidem parochi sic faciant & impleant, assistendu suis curis animarum, sub pœnis per nostras cunstitutiunes impositis, & aliis nubis arbitrariis.

CAPUT II.

Nullus clericus doctrinæ vel Beneficii curati ab eis discedat per commissionem cujuscumque judicis, non relicto alio sacerdote, qui suppleat ejus vices.

NEmo [b] Hispanorum vel Indorum parochus, per cummissionem cujuscumque judicis, etiam Antistitis, urdinationem ad id habentis, discedat, vel discedere possit è loco suæ curæ pastoralis ad sumendas informatiunes, vel ad aliam ullam caussam, non relictu priùs quàm ipse discedat aliu sacerdote non occupato in alia doctrina vel Beneficio curato, qui ejus curam interim, dum ipse abest, exerceat: & munemus, quòd contra transgressores procedetur ad exsecutiunem pœnarum per constitutiones hujus Archiepiscopatus impositarum, & aliarum pro nostro arbitriu.

CAPUT III.

Clerici non resignent suas doctrinas vel Beneficia coram judice seculari.

SEcundùm juris dispositionem ubviantes excessibus, quus usque modò vidimus & intelleximus; statuimus & præcipimus, quòd, nullus clericus possit facere renunciationem sui Beneficii coram ullo judice seculari. Cujus nun observantes subsint pœnis arbitrio nostro imponendis.

CAPUT IV.

Clerici in suis doctrinis & Beneficiis decentem habitum gestent.

AD huc ut Indi, cæterique parochiani ædificentur ad debitam observantiam erga sacerdotes, statuimus & urdinamus, ut [d] deinceps clerici omnes, tam doctrinarum quàm aliarum partium, gestent suam vestem

---

[a] Concil. Trid. sess. 23. cap. 1. De reform. Concil. Liman. ann. 1583. Actio. cap. 41. [b] Triden. & Limanum ibidem. [c] Conc. Lateran. sub Alex. III. in append tit. De deposit. cler. &c. cap 6. Et sub Callisto II. cap. 4. Et sub Leone X. sess 10. in Bulla Regim. Universalis. [d] Conc. Liman. anni 1583. Act. 3. cap. 36.

item talarem, & biretum; neque super togam talarem gerant penulam, sed pallium etiam talare, & vestes longas: & quod omnes vestes sint nigræ, & non alterius cujuscumque coloris.

CAPUT V.

Qui ministrant sacramenta, eorum virtutem & usum populis declarent.

Sacri Concilii ᵉ Tridentini sanctionibus inhærentes, secundùm easdem ordinamus, quòd quando clerici ministrant sancta sacramenta, eorum vim & usum declarent juxta catechismum Pii V. quem ad hunc finem omnes parochi penes se habeant, quando sacramenta populis administrant.

CAPUT VI.

Quòd circa ludum observentur constitutiones hujus Archiepiscopatus absque ulla excusatione.

Quoniam in visitatione per nos facta intelleximus quosdam clericos prætendere excusationes pœnarum per constitutiones hujus Archiepiscopatus lusoribus impositarum, frivolas rationes allegando, præsertim quòd joco ludant, & quòd ideo se in hoc occupent, ut alii qui ludant puniantur, & ipsi sint testes contra eos; nos volentes huic fraudi occurrere, f præcipimus, ut observentur constitutiones synodales, & fiat exsecutio pœnarum pecuniariarum in eis impositarum, secundùm quod, & eo modo quo in illis continetur contra transgressores, absque ulla excusatione vel respectu ad illas rationes, vel alias quascumque impeditivas provisionis factæ in dictis constitutionibus, toties quoties luserint contraveniendo eisdem constitutionibus, quamvis nunquam antè propter ejusmodi ludos damnati fuerint.

CAPUT VII.

Indi non omittant Missas propter tactionem campanarum.

Quoniam intelleximus, quòd valdè ordinariè multi Indi à principio Missæ manent extra Ecclesiam in loco ubi pendent campanæ, vel in earum turtibus, ut pulsent campanas ad *Sanctus*, & ad elevationem sanctissimi sacramenti; hinc Indorum parochi peculiarem curam adhibeant, ut non omittant Missas occasione hujusmodi pulsationis. Sed jubeant & provideant iidem parochi, quòd ubi campanæ fuerint in loco, in quo qui eas trahit non possit audire Missam, in tali casu non pulsentur illæ campanæ, sed solummodo campanula altaris: in quo eorundem parochorum conscientias oneramus.

CAPUT VIII.

Qui impediti ne accedant ad Synodum, mittunt literas procuratorias, habeant sufficientem illius rei probationem.

Ut in visitationibus percipiatur quinam miserint suam facultatem ad Synodum Diœcesanam, non potentes personaliter accedere, prout ipsis per constitutiones hujus Archiepiscopatus ordinatum est; ideo parochi, & aliæ personæ, quæ per se ipsas accedere tenentur, vel mittere ad Synodum, debent habere testimonium notarii synodalis, vel etiam probationem pro sua excusatione. Eosque monemus, quòd alioquin contra ipsos procedetur ad exsecutionem pœnarum per easdem constitutiones impositarum.

CAPUT IX.

Monialium visitatores absque urgenti caussa non intrent clausuram ad visitandum.

Juxta decretum sacri Concilii Tridentini, g & Motus proprios Romani Pontificis, ac declarationem Cardinalium interpretum ejusdem Concilii Tridentini; ordinamus, quòd visitatores monasteriorum monialium ad exercendam visitationem non ingrediantur interiora monasterii, nisi in casu urgentis necessitatis, qui forsitan resultet ex visitatione ejusdem monasterii ad crates.

CAPUT X.

In monialium cœnobiis non sint æthiopissæ, nec personæ saculares aliæ ad serviendum.

In h monasteriis monialium non erit famulitium nigrarum, vel aliarum mulierum secularium, quæ morentur & habitent intra dicta monasteria. Quod ut ita observent districtè præcipimus, cùm nullum sit Breve Pontificium, vel privilegium aliter faciendi concessum ab ullo potestatem concedendi habente. Quod attendent cœnobiorum visitatores in suis visitationibus, hanc constitutionem exsecutioni mandando, & non permittendo ut contraveniatur decreto sacri Concilii Tridentini, nec Motibus propriis summi Pontificis, juxta declarationem Cardinalium interpretum ejusdem sacri Concilii Tridentini desuper editam, quam in nostris manibus habemus cum epistola per eosdem ad nos directa, in qua ordinatur ut sic observent & adimpleant.

CA-

e Trid. sess. 24. c. 7. *De refor. matrim.* Concil. Colonien. ann. 1536. par. 7. c. 2. Synod. August. ann. 1548. c. 25 f Conc. Liman. ann. 1583. Act. 3. c. 27. Synod. I. c. 3. Syn. III. c. 21. & 22. Syn. IV. c. 21. & 22. g Rescriptum S. Congreg. ad 24. interrogat. Toribii in nostro *Sole novi mundi* lib. 3. pag. 182. Conc. Trident. sess. 24. c. 5. *De reformat.* h Ibidem ad 24. interrog.

CAPUT XI.

Res quæ absque ingressu monasterii monialibus ministrari possunt, non aliter ministrentur.

MOnasteria i monialium non ingredientur ullæ personæ, ad reponendum farinam, triticum, aquam, ligna, victualia, nec ad occidendum verveces, vel alia animalia, vel res ullas inferendas agendasve, quæ exteriùs, absqoe necessitate ingrediendi monasteria, fieri, dari, vel ministrari possint. Quod moniales ipsæ sic observabunt, non operando in contrarium, cùm dictis ipsarum necessitatibus ab extra satis fieri possit absque ingressu monasterii. In cujus exsecutione cœnobiorum visitatores solicitam curam gerent, attendentes ad declarationē Cardinalium sacri Concilii Tridentini interpretum, qui desuper sic disponunt. Circa quæ prædicta, & personas quæ intraturæ sunt, observentur decreta Concilii Tridentini, & Motus proprii summi Pontificis, quæ prohibent monasteriorum ingressum absque urgenti casu necessitatis, & licentia eorundem Superiorum.

CAPUT XII.

Visitatores Ecclesiastici non accipiant sumptus visitationis usque ad sententiam & determinationem caussarum.

QUoniam expedit ut sumptus qui faciendi fuerint in processionibus visitationūm, taxentur per judicem, qui eos terminaturus sit, & contingere possit, quòd visitatus etiam sine sumptibus liberetur, sicut aliquoties fecimus; proinde in posterum non exigentur nec accipientur sumptus ulli processuum, qui per visitatores fulminabuntur, donec determinentur, sententientur, & taxentur ab illo cujus intererit.

CAPUT XIII.

Quòd in non accipiendo jura ab Indis observetur dispositio constitutionum hujus Archiepiscopatus.

QUia k nobis relatum est, quòd non observatur provisio constitutionum hujus Archiepiscopatus in non accipiendo ab Indis jura & sumptus caussarum, & expedit ut remedium adhibeamus; præcipimus quòd in omnibus & per omnia, absque ulla excusatione servetur decretum dictarum constitutionum, prout in eisdem continetur, sub pœnis in eisdem contentis: ad quas, & alias arbitrii nostri, sine ulla remissione vel personarum acceptatione, procedetur contra transgressores, etiam usque ad privationem officiorum. In qua re visitatores multam adhibebunt diligentiam, ne silentio tegatur, & ut possit ad earundem pœnarum impositionem procedi.

CAPUT XIV.

Indorum parochi possint administrare sacramenta personis alienæ doctrinæ, quamvis non in mortis periculo constitutis.

QUia sæpè contingit quòd Indorum parochi, vel à suis doctrinis absentes, vel infirmi, seu aliàs impediti non possint suo munere satisfacere; ideo licentiā concedimus, durante nostro tempore, & interea dum aliud in contrarium non disposuerimus, omnibus Indorū parochis nostri districtus, præsentibus & futuris, ut deinceps, absque præjudicio proprii parochi, possint administrare sacramenta Indis infirmis doctrinarum aliorum parochorum nostri districtus, quamvis ejusmodi infirmi non sint in periculo mortis, quum proprii ipsorum parochi absentes sunt, vel alio legitimo impedimento detenti, quominus dictis necessitatibus succurrere possint, excepto sacramento matrimonii, quod solus proprius parochus illis celebrabit.

CAPUT XV.

Indorum parochi ministrent sacramenta alienis parochianis, qui in ipsorum doctrinis exstiterint.

IN doctrinis Indorum ordinariè reperitur nō parvus numerus Indorum alterius parochiæ, qui in variis operibus, laboritiis, & exercitiis occupati per longum tempus à sua propria parochia distantes & separati, neque commodè potentes ad illas accedere, & nonnunquam infirmantur. Nos cupientes ut ipsis provisum sit, licentiam concedimus, ut interim, dum aliud in contrarium non statuemus, alii præsentes & futuri Indorum parochi nostri districtus possint ejusmodi Indis, tam sanis quàm infirmis, ministrare sacramenta absque præjudicio proprii ipsorum parochi, præter sacramentum matrimonii, quòd administrabit dictus proprius parochus, dantes eisdem Indis schedulas testimoniales, quòd sacramenta sic illis administraverint, ut propriis ipsorum parochis id satis constare possit.

CAPUT XVI.

Sacramenta cum debita cura & diligentia Indis administrentur.

QUoniam per visitationē à nobis factam constat, quòd in administratione sacramentorum, minori cura quàm priùs attendatur, & quòd expediat ut in hoc seriò agatur; nos juxta decreta Concilii Provincialis l anni MDLXXXIII. Indorum parochis

i Ibid. ad eundem. k Cap. 10. Syn. præc. ibid in margine.

l Act 2. cap. 19 & 28.

ochis præcipimus, ut in sacramentorum administratione observantissimi sint, dicti Concilii Provincialis sanctiones in omnibus & per omnia servando, secundùm quod, & eo modo, quo in eodem continetur. Et à religionum Prælatis cum omni sinceritate & studio, quo possumus, in domino petimus, ut suis religiosis doctrinarum rectoribus jubeant, & saverè injungant, ut quisque muneri suo absque remissione insistat in administratione sacramentorum, ita ut Domino nostro per omnia serviatur. Neque, quantum ad nos pertinet, defuturi sumus, ut omni officio, quantum poterimus, cum iisdem religiosis correspondeamus, ut in dictis doctrinis munere suo rectè fungantur, quatenus possimus nos invicem alteri alteros hac ratione juvare, & utreque conscientiæ exonerentur.

CAPUT XVII.

Ubi non fuerit sacrarium, & custodia sanctissimi sacramenti, non feratur ad viaticum infirmorum, nisi una sola particula.

Quando ministrandum est sanctissimum sacramentum pro viatico infirmorum, in locis, in quibus non est custodia & sacrarium; idem sacramentum cum convenienti decentia feratur post absolutam Missam, & non priùs, Missam ipsam interrumpendo. Nec nisi una particula consecrata deferatur, præterquam in casu quo alius sacerdos celebraturus sit, qui reliquas consummet: & in tali casu, quo duæ deferantur, sacerdos cum altera revertetur ad Ecclesiam cum processione, & eodem apparatu, quo inde discessit.

CAPUT XVIII.

Ubi non fuerit sacrarium, sanctissimum sacramentum non deferatur in processione in festo corporis Christi.

In solennitate festi corporis Christi, ubi non fuerit sacrarium seu tabernaculum, & custodia sanctissimi sacramenti, non deferatur sacramentum in processione, nisi alius sacerdos post absolutam processionem celebraturus sit, qui hostiã in processione delatam consummat. Quæ processio cum Sanctissimo fiet post absolutam priorem Missam, & non antè, Missam ipsam, ut dictum est, interrumpendo.

CAPUT XIX.

Dum celebrantur officia divina, nulli clerici loquantur, vel discurrant in Ecclesia, vel in sacristia ad celebrandum induti.

Quoniam interim dum divina celebrantur officia, indecens est clericos colloquiis in Ecclesia vacare, & in sacristia vestitos ad celebranda sacra, & ab omni statu, præsertim Ecclesiastico, longè alienũ; ordinamus & præcipimus, ut [m] nullus clericus, cujuscumque qualitatis vel conditionis sit, dum divina officia vel Missæ celebrantur, vel ad Missam dicendam paratus est, cum ullo in Ecclesia vel sacristia colloquatur, sub pœna duorũ pesorum valoris cujusque novem regalium, toties quoties contrarium fecerit, & aliis ad arbitrium judicis, qui caussam diffinierit.

CAPUT XX.

Doctrinarum sacerdotes in eisdem per sex ad minus annos permaneant, & perpetuò resideant.

Cum ex visitatione per nos facta percepimus, quòd ex crebra mutatione sacerdotum doctrinalium, & aliorum substitutione, perdatur fructus per prædecessorem relatus, & exstet occasio, quòd & Indi, & alii qui scire tenentur, nesciant Christianam doctrinam, & per aliquot annos non confiteantur, & quòd possint inde sequi alia incommoda, ac Domini nostri Dei offensiones; proinde volentes huic malo providere, cum omni, quo possumus, studio præcipimus, quòd noster provisor, & vicarius generalis exsecutioni mandent quod constitutum est in Concilio Provinciali celebrato in civitate Regum anno MDLXVII. sess. 3 cap. 4. in quo agitur de Indis: nullo modo permittendo, juxta quod, & eo modo quo ibi continetur, ut mutentur doctrinarum rectores ab illis quas possident ad alias, si per sex ad minus annos continuos in eis non permanserint, nisi gravis caussa subsit, vel necessarium fuerit, ut per ejusmodi mutationes occurratur alicui gravi scandalo. Et qua possumus instantiã petimus, & hortamur in Domino religionum Superiores, ut juxta hæc etiam incumbant, ne religiosos doctrinarum rectores tam crebrò mutent, ut hactenus fieri vidimus, & per visitationem à nobis factam intelleximus; sed per omnia observetur quod provisum est per dictum Concilium Provinciale: unde Domino nostro multum inservietur, & sequentur boni effectus in ædificatione & conversione horum indigenarum. Nec pariter permittant iidem religionum Superiores, ut religiosi, qui in doctrinis resident, inde se absentent, eundo ad capitula quæ celebrantur, vel ad alias partes, absque eo quòd religiosum, alteri doctrinæ non adstrictum, sui loco relinquant; cùm alioquin tanta mala resultare possint animabus, si Indi interim absque sacramentis moriantur: quæ res magnam exigit considerationem.

CA-

[m] Conc. Mediolan. I. par. 2. tit. De Ecclesiis, & earum cultu.

Conc. Mogunt. ann. 1549 cap. 71.

CAPUT XXI.

In procedendo contra Indos observentur constitutiones hujus Archiepiscopatus.

EX [n] visitatione quam fecimus instructi sumus, quòd constitutiones hujus Archiepiscopatus non observentur à parochis in procedendo contra Indos, & alias personas quæ delinquunt:ac proinde omnes, tam præsentes quàm futuri, hujus nostri Archiepiscopatus parochi, posthac prædictorum observantissimi sunto. Quibus dictis parochis, tam sæcularibus quàm regularibus, præsentibus & futuris, facultatem ad præmissa de novo concedimus & potestatem vices nostras, quantum de jure possumus, illis committentes ad hoc & omnia illi annexa vel inde dependentia, & ut procedant contra impeditores & perturbatores, & possint creare fiscales & notarios, & reliquos necessarios ministros.

CAPUT XXII.

Adversùs concubinarios, tam Ecclesiasticos quàm sæculares, serventur decreta Concilii Tridentini.

JUxta Motum proprium Pii V. statuimus & præcipimus, quòd omnes nostri judices Ecclesiastici nunc præsentes,& posthac futuri,in procedēdo cōtra concubinarios Ecclesiasticos & sæculares, sacri Concilii Tridentini [o] statuta & decreta districtè, absque ulla remissione, observent. Eosque monemus, quòd si in eo negligentes fuerint, rationem Deo reddituri sint, & nos contra ipsos procedemus.

CAPUT XXIII.

De ordine standi, sedendi,& genuflectendi in Missa.

QUoad standum, sedendum, surgendum, & genuflectendum attinet, ad *Gloria*, *Credo*, vel alias partes Missæ, observabuntur rubricæ novi Missalis Romani, & laudabiles consuetudines quæ circa hæc invaluerint, juxta declarationem Cardinalium interpretum, qui sic interpretantur, & ordinant ut fiat.

CAPUT XXIV.

Parochi curent noctu pulsari pro animabus purgatorii.

INdorum [p] parochi diligenter curabunt, ut pueri doctrinales alta voce per plateas recitent preces pro animabus purgatorii, ut omnes eos audiant,& simul orent:& ad hunc effectum pulsabitur campana. nec in hoc remissi sint. Nostrique visitatores in visitationibus quas fecerint, solerter inquirant, qualiter hæc per dictos parochos observentur:

CAPUT XXV.

Indorum parochis commendatur, ut singulis diebus reciteut litanias pro suis parochianis.

OMnes nostros Indorum parochos hortamur, & monemus in Domino, ut singulis diebus devotè recitent litanias pro Indis pastorali suæ curæ commissis, ut Dominus noster eos protegat & illuminet, & ut confirmentur in Fide, premium ab eodem Domino nostro Deo exspectantes.

CAPUT XXVI.

Doctrinarum rectores moneant Pro-reges & Gubernatores, ubi opus fuerit, sternere vias, construere pontes, & instituere reductiones, ut doctrina convenienter exerceatur.

QUoniam [q] ex defectu viarum, & pontium, & reductionū, non rarò sequuntur Indorum mortes absque sacramentis, & quòd præcipitentur sacerdotes, & multi Indi submergantur, aliaque incommoda, quibus districtuum Correctores remediū facillimè adhibere possent, ut ex visitatione nobis constitit; proinde rectores Indicarum doctrinarum diligenti cura Pro-reges, vel alios in regimine constitutos, dictæ necessitatis monebunt, ut eam percipiant, & remedium apponant, attendendo semper ad bonum spirituale & corporale Indorum: nos quoque, nostrumque vicarium generalem instruant, ut pro parte nostra possimus instare.

CAPUT XXVII.

Nominantur testes synodales, & examinatores Beneficiorum.

JUxta decreta [r] sacri Concilii Tridentini, & Concilii Provincialis [s] anni MDLXXXIII. nominamus examinatores doctrinarum & Beneficiorum personas à nobis nominatas in Synodo anni MDLXXXIV. & juxta eadem decreta nominamus testes synodales easdem personas nominatas in Synodo proximè præterita anni MDLXXXV. qui omnes sic nominati debent præstare solenne juramentum officio suo bene & fideliter fungendi, juxta quod, & eodem modo, quo ordinatum est in dicta Synodo anni MDLXXXV.

CA-

[n] Conc Liman. ann. 1583. Act 4. cap. 7. & 8. Synod. Diœc. 3. cap. 73. & seqq. Synod 4. cap. 8. [o] Conc. Trident sess. 24. cap. 8. De refor. Matrim. [p] Regula consueta cap. 1. n. 8.

[q] Conc. Limen. anni 1583. Act. 5. cap. 4. [r] Conc. Lateran. c 6. *Sunt olim.* Trident. sess. 24. c. 18. Tolet. Act. 2. cap 24. & act. 3. c. 28. [s] Liman. ann. 1583. Act 4. c. 17. & 23.

CAPUT XXVIII.

Vicarii & parochi penes se habeant istas constitutiones synodales.

OMnes *Hispanorum & Indorum vicarii & parochi habeant istas constitutiones synodales (quoad ipsos pertinent) infra quatuor menses post primam publicationem hujus Synodi, sub pœna procedendi contra transgressores ad exsecutionem pœnæ assignatæ in Synodo superiori, * celebrata in oppido Yungay anno MDLXXXV. contra eos, qui non habent Concilia Provincialia & Synodos, aliisque nobis arbitrariis.

CAPUT XXIX.

Augmentum ac diminutio pœnarum sit penes arbitrium & dispositionem Archiepiscopi.

QUoniam in præsenti Synodo, & aliis per nos celebratis, pœnæ aliquæ impositæ sunt, & nonnunquam expedire possit ut augeantur vel diminuantur; reservamus nobis augmentationem & diminutionem pœnarũ in his constitutionibus impositarum, prout nobis videbitur, & facere placuerit.

CAPUT XXX.

Declaratio constitutionum sit penes Archiepiscopum.

QUando circa constitutiones hujus Synodi dubium aliquod orietur, declarationem observamus nobis.

Quapropter exhortamur, requirimus, & mandamus &c. *Ut suprà in fine præcedentis Synodi pag. 265. excepta mutatione loci & temporis, ut sequitur.*

Absolutæ sunt istæ constitutiones synodales ad honorem & gloriam Domini nostri Dei in oppido Sancti Christophori de Guañec provinciæ de los Yauyos, die 20. mensis Septembris anni MDLXXXVIII.

Toribius Archiepiscopus Regum.

De mandato suæ Illustrissimæ dominationis,

Franciscus Nuñez Cedano.

Litera convocatoria futuræ Synodi.

DToribius Alphonsus Mogrovexus, gratiâ Dei & sanctæ Romanæ Ecclesiæ Archiepiscopus Regum, &c.

Est ejusdem omnino tenoris cum convocatoria præcedentis Synodi suprà pag. 444. præterquam quòd futura Synodus hic indicta convocatur ad civitatem Regum, & ad vigiliam, seu vesperas S. Matthæi anni MDXC. Dat. in oppido S. Christophori de Guañec provinciæ de los Yauyos die vicesima mensis Septembris anni MDLXXXVIII.

T. Archiepiscopus Regum.

De mandato suæ Illustrissimę dominationis,

Franciscus Nuñez Cedano.

IN oppido Sancti Christophori de Guañec provinciæ de los Yauyos, die 20. Septembris MDLXXXVIII. Ego Franciscus Nuñez Cedano, Notarius Apostolicus, Secretarius Illustrissimi D. D. Toribii Alphonsi Mogrovexi Archiepiscopi Regum, domini nostri Regis Consiliarii, fidem facio qualiter hodie dicto die existens in Ecclesia ejusdem oppidi, post celebratum sacrum congregata ibidem maiori parte Indorum ipsius oppidi, & Hispanorum qui in eo fuerunt, alta & intelligibili voce, præsente Archiepiscopo meo domino, legi & publicavi hanc Synodum, ejusq; constitutiones, & convocatorias, omnia de verbo ad verbum, sicut in illis continetur, testibus dictæ publicationi præsentibus multis Indis; & præsertim P. Fr. Laurentio de Saravia Ord. S. Dominici, hujus dicti oppidi parocho, & P. Melchiore de Figueroa, & Roderico Mexia, & aliis Hispanis: & in fidem hic apposui hoc meum signum ✱, *in testimonium veritatis.*

Franciscus Nuñez Cedano Apost. Not. Secretarius.

IN civitate Regum die Dominica, 16. mensis Octobris anni MDLXXXVIII. existens in sancta Ecclesia Cathedrali ejusdem civitatis, sub Missa majori, quam celebravit D. Petrus de Villaverchi magister scholarum, & officiabant decanus & capitulum dictæ sanctæ Ecclesiæ, licentiatus Bartholomæus Menacho clericus presbyter, & œconomus ejusdem Ecclesiæ, legit & publicavit alta & & intellecta voce hanc Synodum, capitula, & constitutiones in ea contentas, audientibus multis personis Ecclesiasticis & sæcularibus. Testibus doctore Alonso Criado de Castilla, auditore hujus Audientiæ Regiæ, & licentiato Alvaro Nuñez à Solis ejusdem Advocato, & Antonio Alvarez Ramirez. Et subscripsit licentiatus Menacho, coram me Hieronymo Garon Notario publico Apostolico.

Toribius Archiepiscopus Regum.

De mandato suæ Illustrissimę dominationis,

Bernardinus de Almanza Not. publ. Secret.

* Conc. Limense anni 1583. Act. 4 cap. 24.

* Synod. 3. cap. 89. & 90.

SYNODUS VI.
DIOECESANA LIMENSIS

Celebrata in civitate Regum, die 11. Mensis Octobris anno MDXC.

NOS *D. Toribius Alphonsus Mogrovexus, miseratione Dei & sanctæ Romanæ Ecclesiæ Archiepiscopus. Regum, D. N. Regi à consiliis &c.* Ut in principio Synodi præcedentis.

CAPUT I.

Quòd clerici non spatientur in equis.

ATtendentes [a] imprimis rem indecentem esse, quòd sacerdotes & clerici in sacris ordinibus constituti circúeant spatiatũ in equis vel equabus; præcipimus, ut ab hoc se in posterum abstineant. Eosdem monentes, quòd alioquin contra ipsos severè procedetur.

CAPUT II.

Clerici mulos non adornent panno.

AD [b] refrænandum excessivum ornatum; prohibemus ne nllus deinceps clericus mulos panno adornet, exceptis nostro provisore, vicario generali, præbendariis hujus sanctæ Ecclesiæ Cathedralis, vel aliis, quibus id faciendi licentia per nos concedetur.

CAPUT III.

Vicarii & parochi civitatum, quando mittent pro sacris oleis, non accipiant ab aliis clericis partem sumptus, quem in eis adferendis insumpserint.

QUoniã [c] excessus aliquis committi possit in partitione sumptuum, qui impẽduntur in personã, quę adfert sacra olea ex loco in quo consecrata fuerunt; nos cupientes remedium illis apponere, præcipimus quòd vicarii & parochi posthac procurent oleũ & chrisma omni meliori commoditate, & minimis quibus poterunt sumptibus adferri: nec ullatenus permittant, ut repartitiones hujusmodi sum ptuum fiant inter clericos qui venient ad ea ab ipsis accipienda, vel quibus ea dederint: quoniam cùm oleum pro se, uti tenentur, accipiunt, id facillimè poterunt aliis concedere, & singulis distribuere.

CAPUT IV.

Partitiones mitarum, seu tributi, vel aliarum rerum, ab Indis non fiant in Ecclesiis.

DIligenter invigilent parochi, ne permittant ut Indi in templis, quæ sunt domus orationis, faciant partitiones *mitarum*, seu tributorum, vel rerum rusticarum, & contra transgressores procedant.

CAPUT V.

Ne Indæ in Ecclesiis ullos labores exerceant.

PArochi non permittant, ut Indæ fœminæ in Ecclesiis neant, pannos * lævigent, vel alios labores exerceant, sed studeant exstirpare malam consuetudinem circa hoc introductam.

CAPUT VI.

Non pulsentur campanæ ad honorificam Correctorum susceptionem.

IN Indorum [d] Correctoribus suscipiendis non consentiant vel permittant parochi ut pulsentur campanæ: nec in hujus constitutionis exsecutione remissi sint.

CAPUT VII.

Correctores non assignent parochis tempus, quo in doctrinarum pagis permaneant.

VIcarii [e] nostri peculiarem curam gerant procedendi adversùs Correctores, qui se intromiserint in assignando Indorum parochis tempus, per quod in singulis doctrinæ suæ pagis permaneant, cùm sit res ab eorum jurisdictione aliena, se in similibus immiscere.

CA-

a Conc. Limeo ann. 1583. Act. 3. c. 25. & Trid. ibid. in margine. b Ibidem Act. 3. c. 56. c Suprà Synod. IV. cap. 2. * Vulgò *desmotar*, est, nodos & lappas pannis auferre. d Conc. Lim. anni 1583. Act. 3. c. 42. e Synod. 3. sup. c. 35. 40. 59. 64. 65.

CAPUT VIII.

Correctores non colloquantur cum Indis in templis, vel eorum cœmeteriis.

Cum *f* indecens sit, ut Correctores Indorum cum illis in Ecclesiis conferant sermones, vel etiam in earum cœmeteriis, de negotiis ad ipsorum officium spectantibus, vel aliis; id amplius utrobique ipsis inhibitum esto: neque parochi ullo modo permittant ejusmodi colloquia in dictis locis.

CAPUT IX.

Infidelium Indorum sepulchra occludantur.

Quoniam *g* infidelium Indorum sepulchra, si in propatulo sint, occasionem præbere possunt ut Indi vivi recordentur idololatriæ, & superstitionum suæ gentilitatis; ideo Indorum parochi solerter curabunt, ut sepulchra in quibus jacuerint infidelium cadavera, occludantur; præsertim si in ipsis oppidis, vel prope illa sint: in quo observantissimi esse debent.

CAPUT X.

Indorum parochi procedant contra excedentes in collectione decimarum.

Indorum gravaminibus & excessibus, quos decimarum collectores in eos committunt, ut instructi sumus, tollendo quod non debetur, & plusquam ad eos pertinet, remedium apponere cupientes; ordinamus, quòd parochi, juxta constitutiones hujus Archiepiscopatus procedant contra collectores decimarum, qui plus exigunt quàm illis debetur. Et cùm ipsis expedire videbitur, informationem desuper ab ipsis confectam, ad nos, nostrumvè provisorem remittent, ut visis eorum exorbitantiis, provideatur de remediis, & contra eos procedatur.

CAPUT XI.

De judicibus, qui nominantur ad caussas per Sedem Apostolicam ad has partes commissas.

Secundùm decreta sacri Concilii Tridētini, pro decisione caussarum Apostolicarum, quæ ad has partes committuntur, assignamus in hac Synodo judices caussarum Apostolicarum, quæ ad has partes committentur, P. Fr. Dominicum de Valderama Priorem Conventus Sancti Dominici hujus civitatis, & P. Fr. Ioannem de la Vega Guardianum Conventus Sancti Francisci, & P. Fr. Ludovicum Lopez Priorem Conventus S. Augustini ejusdem civitatis Regū, & P. Fr. Joannem Garcès, Commendatorem domus Dominæ nostræ de Mercede, & P. Joannem Sebastianum rectorem Societatis Jesu hujus civitatis: & priores, guardianos, commendatores, & rectores, qui in eisdem officiis succedent in hac civitate, & doctorem D. Stephanum Fernandez Vozmedianum, cantorem hujus sanctæ Ecclesiæ, ac D. Petrum de Villalverchi magistrum scholarom hujus sanctæ Ecclesiæ, ac D. Christophorum Medel thesaurarium ejusdem sanctæ Ecclesiæ, & eos qui in eisdem dignitatibus, cantoris, magistri scholarum, ac thesaurarii successerint, ac decanum, & archidiaconum qui creabuntur, & successerint loco eorom, qui hactenus fuerunt, ac doctorem Joannem Balboa cathedraticum, & examinatorem linguarum Indicarum, ac doctorem Antonium de Molina canonicum, ac doctorem Joannem Diez canonicum hujus sanctæ Ecclesiæ.

CAPUT XII.

De examinatoribus Beneficiorum & doctrinarum.

Sacri Concilii Tridentini decretis & ordinationibus inhærendo, nominamus examinatores Beneficiorum & doctrinarum doctorem D. Stephanum Fernandez Vozmedianum, cantorem hujus sanctæ Ecclesiæ, & doctorem Antonium de Molina, & doctorem Joannē Diez, canonicos hujus sanctæ Ecclesiæ, & doctorem Joannem de Roca, & baccalaureum Christophorum Sanchez, parochos hujus sanctæ Ecclesiæ; qui debent præstare juramentum juxta sacrum Concilium Tridentinum.

CAPUT XIII.

De testibus synodalibus.

Ratio ob quam sancti Patres justè & sanctè instituerunt, ut Synodi singulis annis fierent, erat, ut in eis tractetur correctio & emendatio malorum morum, atque bonorum reformatio, & ut in eis constituatur quod expedit ad bonum regimen animarum, & de rebus ad Episcopatus pertinentibus. Et ut quod ordinaretur & fieret in eisdem Synodis, cum majori efficacia adimpleretur, ac desideratum sortiretur effectum; statuerunt ut singulis Episcopatibus constituerentur & nominarentur testes synodales, personæ idoneæ & bonæ, quæ per totum Archiepiscopatum, quisque in districtu sibi assignato, magnâ diligentiâ inquirant, qualiter servetur & adimpleatur quod in Synodis constitum & præceptum est. Et nos hanc sanctam institutionem in effectum ducentes, designamus in hac Synodo parochos Ecclesiarum parochialium hujus civitatis, præsentes & futuros, & visitatores præsentes pariter & futuros hujus Archiepiscopatus, ut quod dictum est, per nostrum Archiepiscopatum inquirant. Idque absque scriba, notario, vel strepitu judiciali, sed simpliciter

f Concil. Mediolan. 1. tit. *De Ecclesiis & earum cultu.*
g De exstirpandis reliquiis idololatriæ. Conc. Tolet. XVI. & alia apud Binium in Notis ad cap. 2. ejusdem.

ter ac de plano præstare debebunt, quia jurisdictionem non habent, nec eam illis damus. Et quod sic secretò perquisierint, signando, & memorando testes qui rem sciant ac deponant, tam de defectibus & culpis vicariorũ & clericorum, quàm etiam laïcorum, non sumendo juramentum à testibus, sed solummodo per viam informationis, id secum deferent ad Synodos & Concilia Provincialia quę celebrabuntur, ipsumque nobis secretò tradent, ut eo per nos viso, provideamus remedium, uti Domino nostro placuerit. Et debebunt præstare juramentum officio suo bene & fideliter fungendi.

CAPUT XIV.

Vicarii & parochi penes se habeant has constitutiones.

OMnes nostri, tam Indorum quàm Hispanorum vicarii & parochi, habeant istas constitutiones synodales, quantum ad ipsos pertinent, intra quatuor menses post primam publicationem hujus Synodi, sub pœna quòd contra transgressores procedatur ad exsecutionem pœnę impositę in pręterita Synodo anni MDLXXXV. celebrata in oppido Yungay, illis qui non habent Concilia Provincialia & Synodos Diœcesanas, aliarumque pœnarum arbitrio nostro infligendarum.

Quapropter exhortamur, requirimus, & mandamus omnibus & quibuscumque &c. *Ut in fine IV. Synodi anni MDLXXXVI.*

Absolutę sunt istę constitutiones ad honorem & gloriam Domini nostri Dei in civitate Regum undecima die Octobris anni MDXC.

Toribius Archiepiscopus Regum.

De mandato suę Illustrissimę dominationis,

Bernardinus de Almansa Notarius publicus Secretarius.

SYN-

SYNODUS

DIOECESANA VALENTINA

CELEBRATA

PRÆSIDE ILLUSTRISS. AC REVERENDISS.

D. JOANNE RIBERA

PATRIARCHA ANTIOCHENO ET ARCIEPISCOPO VALENTINO.

anno MDXC.

JOANNES RIBERA

PATRIARCHA ANTIOCHENUS, ET ARCHIEPISCOPUS VALENTINUS
Omnibus suæ diœcesis parochis salutem in Domino.

NE diutiùs quàm par erat, Synodi Diœcesanæ celebratio differretur, eam aggredi, ac maturè peragere decrevimus: in qua communi vestrûm omnium consilio, de his conferre possemus, quæ Ecclesiis nostris utilitatem aliquam essent allatura. Illud enim nostri muneris esse intelligimus, more prudentis agricolæ sentos primum ac spinas, si quæ in agris obortæ fuerint, avellere: pòst verò sedulò ac diligenter agros excolere, ut nihil intuentium oculos offendat: sed splendidæ floreant undique arbores, frugiferi etiam inserti surculi pulchrè assurgant, & grata aspectui, atque odorifera fruteta prorsus oblectent: ex quibus tandem frugum oriatur ubertas, quæ nutrimentum omnibus afferat salutare. Cuiusmodi corporum nutrimenta quanti fiant novimus omnes: quanti ergo spiritualia alimenta æstimanda erunt quibus ad spiritalem salutem nutrimur, & ad æternam gloriam educamur? Ego certè nihil tanti facio, quàm quum video nostrarum Ecclesiarum parochos ita in suum munus incumbere, ut exemplo vitæ, & rerum agendarum solicitudine suos quisque pascat, & nihil desiderari possit: ut scilicet sacerdotes, & alii natu majores, velut provectæ jam arbores, virtutum omnium fructus ex se ferant saluberrimos: ipsi quoque ætate minores velut fertiles surculi, ad majora tendant bonorum incrementa. Demum cùm ipsas conspicio Ecclesias velut florida quædam fruteta suavissimum undique ex se odorem emittere quo omnes alliciantur, & Ecclesiasticorum omnium exemplo ad optima quæque provocentur. Certè hanc nunc vobis tertiam Diœcesanam Synodum peractam jam, atque decretam damus. Vestrum erit totis viribus curare, ut ex ipsa rerum cognitione major in vobis accrescat ad virtutem affectus; ac proinde meliora semper meditemini & sequamini: quod vos facturos esse maximè confido: ut simul omnes divinis rebus pro nostro munere intenti: illum tandem finem consequamur, quem suis Deus paratum habet, in quem nostra omnia sunt à nobis referenda. Quę enim seminaverit homo (*dicebat beatus Apostolus*) hec & metet *Quoniã qui seminat in carne sua, de carne metet corruptionem: qui autem seminat in spiritu, de spiritu metet vitam æternam: quam pro sua benignitate concedere nobis dignetur Dominus omnipotens. Valentiæ è domo nostra Archiepiscopali 6. Kal. Junii MDXC.*

DECRETUM I.

Quòd nihiles *à collectoribus dati intra sex menses recuperentur.*

SOlent reddituum Ecclesiasticorum collectores in exsecutionibus quę contra debitores fiunt, statim atque ipsi debitores mandato judicis sese rationibus positis opponunt, ab ipsa debiti exsecutione cessare, quasi nihil jam debitum illud æstimari debeat. Hinc fit, ut redditus illi minimè recuperentur, ipsumque debitum paucis annis vel oblivione vel negligentia extinguatur. Quamobrem visitatoribus nostris præcipimus, mandent ipsi clero, ut altero electo collectore, vel certè per ipsum cleri syndicum intra sex menses debitum illud recuperet, vel justam ipsi visitatori caussam clerus exponat, ob quam recuperari non potuerit: alioqui clerus ipse debitum illud solvere tenea-

neatur, & ad ipsum solvendum ipso facto condemnatus existat.

DECRETUM II.

Rectorum substituti diebus festis bis celebrare possunt.

Iure permissum est rectoribus, qui præcipuis suis Ecclesiis annexa loca habent, posse diebus Dominicis & festis bis Missam celebrare, in præcipua scilicet ipsa Ecclesia, & in aliquo ex annexis locis. Declaramus posse ipsos, si infirmi, aut legitimè impediti fuerint, sacerdotem substituere, qui duas illas Missas prædictis diebus & locis celebrare possit.

DECRETUM III.

Sacris initiati ne galerum gestent.

Debent Ecclesiæ ministri honesto ac decenti corporis vestitu honestos etiam animi sui mores ostendere. Cumque multus nostro tempore in galeris ac pileis gestandis abusus in viris Ecclesiasticis invaluerit, dum illorum deformitate secularem usum imitantur, debuit nostra hæc Synodus huic malo obviam ire. Statuit igitur, ne ullus clericus in sacris constitutus, publicè, & ut plurimum absque necessitate, galerum gestet: quem si in Ecclesia propria gestaverit, illum amittat. Utantur autem sacris initiati pileis. hi enim proprius sunt illorum habitus, & insigne clericale: qui tamen ad mediocrem & honestam formam sint confecti, quâ sacerdotes uti solent.

DECRETUM IV.

Pauperes ad fores templi consistant.

In Provinciali Valentino Concilio sess. 5. cap. 6. aliàs etiam Apostolicis constitutionibus cantum providè fuit, ne in Ecclesiis quies eorum qui sacra audiunt, vario tumultu perturbetur. Cujusmodi quietis impedimenta à mendicis pauperibus, & ab his qui eleemosynarias patinas circumferunt, excitari solent. Quamobrem superiora decreta innovantes, præcipimus, ne pauper aliquis, aut cæcus orationes recitans, dum officia sacra celebrantur, in Ecclesiam petendi gratiâ ingrediatur, sed foris ad templi januam petendo consistant: possitque electus ad id minister eos ab Ecclesiis expellere, & renitentes, in Archiepiscopalem carcerem etiam mittere.

DECRETUM V.

Quomodo licentiæ petendi concedi debeant.

Non facile est effrænatam illorum cupiditatem, & varias artes comprimere, qui nostris, aut officialis nostri fulfulti licentiis, per Archiepiscopatûs loca eleemosynas petunt: qui quamvis se minimè quæstores appellent, sunt tamen verè quæstores, ad mercaturam nostris licentiis abutentes, ac simplices nimis vario persuasionum genere gravantes. Quare mandamus, ne in posterum licentiæ ad populorum conventus faciendos concedantur, aut ad pulsandam campanam, aut ad patinas eleemosynarias apponendas, aut ad erigendas confraternitates, neque ut candelæ dentur, aut imagines, aut similia, neque ut eos rector comitetur, aut ut hujusmodi alia ostentent: sed ad id tantùm licentiæ dari possint, ut eleemosynas simpliciter petant. Neque liceat parochis quæ in ipsa continebuntur licentia ad alia extendere ac dilatare, impositâ eis, si aliter egerint, trium librarum pœnâ, quas fabricæ applicamus.

DECRETUM VI.

Cæremoniæ Missalis serventur.

In Breviario, & Missali Romano, quæ felicis recordationis Pius V. Pont. Max. in universali Ecclesia admitti mandavit, cæremoniæ omnes, quæ tam in sacrificio Missæ, quàm in quocumque divino officio cantu vel simpliciter celebrando, observandæ sunt, abundè traduntur. Quæ quamvis in nostro Archiepiscopatu, quantum in nobis fuit, servatæ hactenus fuerint; quia tamen id non ubique fieri intelleximus, cunctis parochis, chorique vicariis præcipimus, ut prædictas in Breviario & Missali Romano contentas cæremonias ad unguem servari faciant. In quibus tamen dubium aliquod occurrerit, ad Metropolitanam Ecclesiam recurrant: ubi quid ab eis agendum erit, facilè intelligent.

DECRETUM VII.

De ritu canendi in Ecclesiis.

Ne in nostro Archiepiscopatu in celebrandis officiis aliqua fit in cantu varietas, ut qui similí sunt animo, simili etiam voce & cantu divinas laudes efferant; statuimus & mandamus, chori libros, in quibus ad cantûs formam officia sacra disponuntur, si quidem fuerint posthac describendi, ad eam cantûs normam describi debere, quæ in nostræ Metropolitanæ Ecclesiæ libris, non autem in aliis, continetur. Qui verò libri sunt jam hactenus scripti, ad librorum originalium ejusdem Metropolitanæ Ecclesiæ formam corrigantur & emendentur. Illud etiam præcipimus, ut librum quem *Intonarium* vocant, in suis parochialibus Ecclesiis parochi omnes & Beneficiati qui choro assistunt, habeant: quem prope diem typis excudi mandabimus. In quo libro notatum canendi modum in concinendo officio sequantur omnes, dum benedictiones, lectiones, prophetias, orationes, Epistolas, Euangelia, antiphonas, responsoria, hymnos, & quicquid aliud,

aliud in Ecclesia decantandum erit, tono efferent: ut pari similique modo ab omnibus officia concinantur.

DECRETUM VIII.

De censuris propriè motu impositis.

Convenit maximè, non solùm parochis, sed ipsis etiam presbyteris, qui audiendis confessionibus dant operam, cognitionem habere peculiarem earum censurarum quæ novissimè à S. sede Apostolica in ipsis Motibus propriis sunt impositæ; ut hoc modo illis, ipsique plebi sit probè consultum. Quare mandamus, summam quandam omnium propriorum Motuum, qui à felicis recordationis Pio V. Pont. max. hactenus prodierunt, in quibus censuræ promulgatæ sunt, colligi: quæ una cum hac Synodo typis mandentur.

DECRETUM IX.

Acta censuum administrationum à quibus notariis recipi debeant.

In nostra Diœcesana Synodo anno Domini MDLXXVIII. celebrata, statutum fuit ad censuum Ecclesiasticorum firmitatem, ne eorum censuum, qui ad Ecclesiarum bona pertinent, acta ab ullo alio, quàm à notario illius Ecclesiæ cujus bona illa fuerint, syndico recipiantur: & quia ex eo decreto non parum utilitatis ipsis Ecclesiis accrevisse intelleximus, mandamus etiam præsenti hoc nostro statuto, ut quoties ex quibuscumque administrationibus, quæ ad ipsam Ecclesiam pertinebunt, census creabuntur, eorum etiam acta ille idem notarius Ecclesiæ syndicus, & non alius, recipiat: quoties verò ex quibuscumque administrationibus operariorum Ecclesiæ, eorum etiam, qui pauperum dicuntur operarii, census creabuntur, idem ille cleri, vel certè ipsius parochiæ syndicus, & non alius, acta recipiat.

DECRETUM X.

Colloquia virorum & mulierum in templis vitanda.

Domum tuam decet sanctitudo Domine, dicebat egregius Propheta David Psal. 92. Debet itaque à templis Deo consecratis quicquid scandali & offensionis occasionem præbere potest, procul abesse. Hujusmodi sunt virorum cum mulieribus in templis colloquia, tempore & locis non decentibus; quem abusum aliàs etiam prohibitum, nondum tamen sublatum esse videmus. Quamobrem rectoribus, & eorum vicariis hoc nostro decreto præcipimus, ut sedulò diligenterque curent, ne viri cum mulieribus soli in Ecclesiis colloquantur, illosque severè foras exire compellant: alioqui sex librarum pœna, quas fabricæ jam nunc applicamus, eos multandos esse statuimus.

DECRETUM XI.

Dies festus B. Ludovici Episcopi colatur.

Divino certè beneficio diœcesi nostræ Valentinæ concessum esse intelligimus, ut Beati Ludovici Episcopi & Confessoris corpus in Metropolitana hac Ecclesia reconditum habeamus. Cui beneficio diœcesanos nostros gratos esse maximè cupimus. Quapropter consilio & votis hujus Synodi mandamus, ut B. Ludovici festum, quod die 19. mensis Augusti agitur, inter festa colenda in hac nostra diœcesi posthac habeatur, non aliter atque in eadem diœcesi cætera colenda festa haberi solent.

DECRETUM XII.

Ætas patrinorum in baptismo.

In sacri baptismi administratione non admittantur patrini minores annis quatuordecim: neque compatres minores, duodecim annis: ut intelligere possint, qua se obligatione astringant, erudiendi scilicet in doctrina Christiana eum vel eam, quem vel quam in baptismo tenuerint.

DECRETUM XIII.

Quo in loco sunt relinquendi pauperes infirmi.

Cum infirmi pauperes è loco uno in alterum deportantur, statutis synodalibus decretum jam fuit, ne eos iter aggredi sinant, nisi priùs Ecclesiæ sacramenta receperint. Nunc etiam mandamus, ne populi ipsos in locum aliquem deportari sinant, aut in aliquo consistere permittant, in quo non sit aliquis sacerdos: ne si mortis articulus ingruat, spiritale eis subsidium deesse possit.

DECRETUM XIV.

Ne fiant repræsentationes in templis, etiam honesta.

Quamvis fuerit jam antea decretum, nihil actionibus personarum repræsentari in templis debere, quod non fuerit priùs ab Ordinario approbatum; quia tamen ea est improborum hominum iniquitas, ut hoc etiam modo multæ oriantur peccandi in templis occasiones; mandamus, ne ullæ in templis repræsentationes fiant, de rebus etiam honestis, & ad devotionem moventibus. Rectores verò, vicarii, aut clerus, aliive Communitates, qui eas repræsentationes permiserint, duabus libris multentur.

DECRETUM XV.

De observantia festorum.

PRæceptum, quo festa sanctificari jubentur, multis variisque modis (quod dolenter referimus) in hac nostra diœcesi à multis violari intelleximus: etiam si tam in Provinciali Concilio, quàm in Diœcesanis Synodis, fuerit hoc ipsum præceptum omnibus maximè commendatum. Quæ ipsa Concilii, & Synodorum decreta innovantes, rectoribus, eorumque vicariis mandamus, ut quantum in ipsis fuerit, hoc præceptum ab omnibus observari curent: nostri etiam ministri idem sua ex parte exsequantur, eos qui aliter egerint, ad pœnas quæ transgressoribus sunt impositæ, solvendas adigendo.

DECRETUM XVI.

Baptismi testimonium rectores in libro propria manu scribant.

REctores, eorumque vicarii, qui baptismi sacramentum in suis Ecclesiis conferunt, teneantur propria sua manu in baptismi libro illorum nomina qui baptizantur describere, patris etiam & matris, ac ipsorum etiam patrinorum, impositâ illis viginti solidorum pœnâ, si aliena manu describi illa fecerint. Qui baptismi & Confirmationum libri, cùm absoluti & completi fuerint, in sacrario vel archivo ipsius Ecclesiæ sedulò custodiantur, non autem in rectoris domo.

DECRETUM XVII.

Unaquæque Ecclesia sigillum habeat.

STatuimus & mandamus, in omnibus nostri Archiepiscopatus Ecclesiis sigillum haberi, cum peculiari illius Ecclesiæ signo, aut cum ipsa Sancti, cui consecrata est Ecclesia, imagine. quo signentur acta quæ in testimonium baptismi, Confirmationis, matrimonii, aut alia quæcumque alicui danda fuerint. quod quidem sigillum apud rectorem custodiatur. Qui quum hujusmodi testimonium impresso prædicto sigillo alicui dabit, non possit plusquam solidum unum ab eo accipere.

DECRETUM XVIII.

De tertia parochia in funere convocanda.

SI jusserit aliquis sepeliri se extra parochialem suam Ecclesiam in monasterio aliquo, tertiamque convocari parochialem Ecclesiam voluerit; mandamus, ne parochialis illa Ecclesia, intra cujus ambitum monasterium illud situm fuerit, cum paucioribus clericis adfunus illud comitandum exeat, quàm tertia illa Ecclesia detulerit.

DECRETUM XIX.

Rectores noviter conversorum præsentes habeantur in aliis Ecclesiis ubi resident.

QUando nostri Archiepiscopatus aliquis noviter conversorum rector vel ejus vicarius, in alia Ecclesia extra rectoratus sui Ecclesiam, ut Beneficiatus vel substitutus resederit, ieritque ad rectoratus sui Ecclesiam, ad suum rectoris vel vicarii peragendum officium, volumus, ne ejus absentiæ causâ ad eos actus in Ecclesia, in qua Beneficium obtinet, vel substitutus est, punctum amittat, quibus alioqui præsens in illa fuisset.

DECRETUM XX.

De extravaganti parochia in funere convocanda.

SI defunctus aliquis dum vitam ageret, sacramenta vel sacramentum aliquod ex alia parochiali Ecclesia, quàm ex sua, in illa ægritudine quam mors secuta fuit, recepisset; volueritque præter parochialem suam Ecclesiam, & eas quæ ex decretis synodalibus funus comitari debent, aliam etiam convocari; illa convocetur, ex qua aliquod ex sacramentis illi administratum fuerit. Idem de his clericis intelligatur, qui cùm in parochiali aliqua Ecclesia resideant, domicilium tamen in altera habent.

DECRETUM XXI.

De funerali quarta exigenda.

MErito sancti Patres antiquis Canonibus sanxerunt atque explicârunt, quantū homines parochialibus suis Ecclesiis debeant, à quibus divina sacramenta, ipsaque doctrinæ Christianæ spiritualia alimenta receperunt; ut majore etiam obligatione Ecclesiis illis judicentur esse obstricti, quàm ipsis matribus, à quibus secundùm carnem sunt geniti. Quod ut significarent, tantique momenti Beneficiis unusquisque gratus esset; statuerunt, ex legatis piis sumptibusque funerariis, quos defuncti in suis testamentis, dispositionibus, aut codicillis reliquissent, quartam partam propriæ parochiali Ecclesiæ jure esse dandam. Quam partem, juxta Ecclesiarum consuetudinem, portionem vocant canonicam. Cumque in hoc nostro Archiepiscopatu nulla sit de quartæ aut canonicæ portionis exactione certa regula, quòd in præteritis Synodis nulla sit ea de re forma stabilita, unde variæ oriuntur controversiæ; ideo cùm diligēter quid hac de re sacri Canones, Clementina potissimùm *De sepulturis*, statuerint, animadverterimus; antiquam etiam consuetudinem, quæ servata fuit, & servari etiam in diœ-

ce-

celi hac Valentina debet, consideraverimus: præsenti hoc nostro decreto, approbante Synodo, declaramus, quòd de legatis, sive in testamento, seu aliàs à defuncto factis sedi, vel alicui parochiarum Valentiæ, non debet dari quarta portio parochiæ cujus fuerit defunctus: nisi talia legata fuerint dimissa pro expensis exequiarum ipsius defuncti, pro obligationibus scilicet in sepultura faciendis, pro duobus cereis, cujuscumque formę fuerint, coram cruce portandis: quia de omnibus istis pars quarta debetur parochię, ultra duos cereos, qui virtute sententiæ Regis Jacobi, cruci parochię defuncti debentur. Et si fortè defunctus omnes cereos, qui in suis exequiis deservient, legaverint Ecclesiæ seu monasterio ubi sepelietur; tali casu de omnibus illis, cujuscumque formæ fuerint, sive plures, sive pauci, pars quarta debetur parochię defuncti.

Si defunctus dimiserit alicui Ecclesiæ seu monasterio vexilla, tapeta serica vel aurea, calices, cruces, aut alia quæcumque ornamenta, quæ solùm in honorem & cultum Dei & Ecclesiæ deserviunt, vel quantitatem aliquam ad ea facienda, de istis non debetur portio quarta parochiæ dicti defuncti: sed si talia fuerint dimissa ut post obitum ipsius convertantur in usum vel utilitatem propriam sacerdotum vel fratrum Ecclesiæ seu monasterii ubi fuerit sepultus, si talis dimissio sortitur suum effectum, tunc de his debetur portio quarta.

Si defunctus dimiserit pecuniam vel Missas alicui Ecclesiæ seu monasterio: & etiam dimiserit suę parochiæ, in qua sepultus fuerit, aliquot de prædictis legatis, tunc non debetur portio quarta dictæ Ecclesiæ de legatis aliarum Ecclesiarum. Si verò non fecerit mentionem de parochia sua, in qua sepultus est, tunc de melioribus legatis aliis Ecclesiis relictis, primò debetur sibi unum, quia mater defuncti fuit, ubi Ecclesiastica sacramenta ei fuerunt ministrata.

Si defunctus elegerit sepulturam in aliquo monasterio seu Ecclesia quæ non fuerint Sedes Valentina, nec aliqua parochiarum ejusdem: & dimiserit illi monasterio seu Ecclesiæ ratione sepulturę ibi electæ centum, & suę parochiæ dimiserit decem, pro canonica portione ei debita; tunt de illis centum debent superaddi parochię quindecim pro complemento viginti quinque, quæ dictę parochiæ debentur pro quarta portione dictorum centum. Si autem talis absolutè legaverit dictæ parochię decem, non intentione solvendi dictam quartam portionem, tunc integrè percipiat dictos decem, & ultra hoc viginti quinque pro sua quarta portione. Et hoc fuit inductum in compensam damnorum, quæ Sedes & parochiæ prędictę sustinent propter licentiam seu privilegium quod habent audiendi confessiones, & recipiendi ad sepulturam parochianos dictarum Ecclesiarum parochialium.

Si quis elegerit sepulturam in aliena diœcesi, etiam si de jure non sit solvenda portio quarta parochie defuncti; tamen quoniam talis est consuetudo in Valentina diœcesi, si evenerit casus, quarta portio debet solvi parochiæ dicti defuncti.

Si quis dimiserit rectori vel curato Ecclesiæ ubi sepelietur Missas; rector vel curatus suę parochiæ de jure debet habere quartam partem ipsarum, sic tamen quod ipsæ Missæ celebrentur per sacerdotes residentes in dictis Ecclesiis: sed si legaverit dictas Missas alicui Beneficiato seu presbytero Ecclesiæ ubi sepelietur; tunc de illis non debetur quarta pars rectori vel curato dictę suæ parochiæ. Nam dimittens uni sacerdoti, ut est una particularis persona, & non est caput Ecclesiæ, non sic intelligitur dimittere, quod totus clerus dictæ Ecclesiæ habeat utilitatem ipsarum, nisi in dicta Ecclesia sit consuetudo quòd Missæ relictæ uni particulari sint communes omnibus: quia tunc portio quarta debetur dictæ parochiæ suæ.

Quæ omnia, sicut præfertur, statuimus & decernimus servanda in hac nostra diœcesi Valentina, circa solutionem quartæ portionis propriæ parochiali Ecclesiæ faciendam. Declarantes, per hanc nostram constitutionem privilegiis veris, expressis, & confirmatis, ac in viridi observatione existentibus, mendicantium Ordinibus, seu aliis personis à sancta Sede Apostolica hactenus concessis, in nullo aliquo derogari, vel præjudicium inferri.

DECRETUM XXII.

De Missarum reductione.

Quamvis superioribus hujus diœcesis Synodis circa Missarum, quæ ex variis defunctorum relictis supersunt, reductiunem, quæ in Ecclesiis celebrari non potuerint, sancitum & per nos statutum fuerit: quia tamen sæpè eadem necessitas ob penuriam sacerdotum & charitatis Missæ tenuitatem contingit, sicuti in præsenti videmus; ne piæ testatorum voluntates depereant, & ut illorum conscientiæ, quibus hoc negotium incumbit, consulatur; sacri Tridentini Concilii decretum sequuti, quod incipit: *Contingit sæpè*; (ubi potestas datur Episcopis, ut in Diœcesana Synodo hac de re statuere ea possint, quæ ad Dei honorem & cultum, atque Ecclesiarum utilitatem judicaverint expedire) in hunc modum statuimus: In omnibus, tam collegiatis quàm parochialibus hujus diœcesis Ecclesiis, in quibus declaramus sequentem Missarum reductionem necessariam esse, Missę omnes ex variis defunctorum relictis impositę, quæ hactenus celebrari minimè potuerunt, sed neque nunc possunt, reducantur, sicuti præsenti hoc decreto illas reducimus, in anniversaria perpetua, aut in distributiones quotidianas, quę ad horas in choro inter præsentes distribuantur, aut in alia opera pia, nostra voluntate & arbitrio exprimenda, ut pro qualitate & necessitate cujusque Ecclesiæ illi convenire judicabimus. Ita tamen ut qui hæc commoda senserint, intelligant se adstrictos esse ad orandum & commemorationem pro illis fa-

faciendam, qui legata illa pro animarum suarum salute reliquerunt, & ad ea etiam præstanda, quæ à nobis ad hanc rem illis imponentur. Ut autem perpetua hæc anniversaria celebrari possint, & distributiones quotidianæ in choro persolvi, & alia pia opera perfici; eas omnes eleemosynas quę ad prędictas Missas celebrandas in Ecclesiis congestę sunt, ex nunc ad dictos effectus applicamus. Ex qua pecuniarum summa in tutis ac securis locis census nostro tamen assensu & decreto, constituantur.

DECRETUM XXIII.

EXamini vacaturis Ecclesiis parochialibus præsentis diœcesis præficiendorum, sequentes sacræ Theologię doctores, Synodo approbante, deputamus, videlicet:

D. Jacobum Ferruzium.
D. Antonium Galant.
D. Bartholomęum Pasqual.
D. Petrum Joannem Ascensium.
D. Gasparem Aldana.
D. Dionysium Oromir.
M. Michaëlem Ægidium.

Ad caussas verò Ecclesiasticas in partibus à sancta Sede Apostolica, vel ejus Nunciis seu Legatis committendas, sequentes in hac diœcesi Valentina judices synodales, eâdem approbante Synodo, nominantur, videlicet:

D. Joannes Frigola præcentor & canonicus Valentinus.

Doctor Petrus Català canonicus.

Doctor Honoratus Figuerola canonicus, Commendator Sancti Antonii civitatis Valentiæ.

CASUS

In quibus per modernas constitutiones à felicis recordationis Pio Papa V. & ejus successoribus Romanis Pontificibus hucusque editas, incurritur eo ipso aliqua Ecclesiastica censura.

Contra mulieres monasteria regularium ingredientes, & regulares illas admittentes.

MUlieres domos, seu monasteria Carthusiana, & aliorum quorumcumque regularium Ordinum, etiam mendicantium, ingredientes, sententiam excommunicationis eo ipso incurrunt, à qua absolutionis beneficium à solo Romano Pontifice obtinebunt. Ipsi verò religiosi, sive Superiores sint sive subditi, qui mulieres ad hujusmodi monasteria vel domos admiserint, vel introducere ausi fuerint, sententiâ suspensionis à divinis ipso facto alligantur. Ex constitutione Pii V. quę incipit: *Regularium personarum*. Dat. Romę 23. Octobris MDLXVI.

Sed per hanc constitutionem non est præclusus aditus mulieribus, adeundi hujusmodi monasteria, nec locum habet constitutio prædicta in casibus subsequentibus, videlicet quando in hujusmodi domibus aut monasteriis, Missæ & alia divina officia celebrantur, ac quando processiones fiunt, & quando Christi fidelium cadavera ibi sepeliuntur, pro eisque suffragia fiunt, ac etiam quando propter verbi divini concionem, aut aliam caussam, tantus est concursus populi, quòd commodè ingredi non possunt & egredi per principalem portam Ecclesiæ, sed unà cum aliis sæcularibus per portam claustri recto tramite ad portam quâ exitur è monasterio accedunt. Ex ejusdem constitutionis declaratione per eundem Pontificem facta die 27. Januarii MDLXVIII.

Contra collatores, electos, patronos, & alios admittentes resignationes & permutationes Beneficiorum, & eligentes ac præsentantes ad illa præter formam hujus constitutionis.

EPiscopi, & alii facultatem habentes, itemque electores, præsentatores, patroni, confirmatores, & institutores, sive clerici sive laici, qui admiserint Beneficiorum resignationes aut permutationes, vel ad illa elegerint, præsentaverint, confirmaverint, vel instituerint, præter, aut contra formam à Pio V. pręscriptam in constitutione quæ incipit: *Quanta Ecclesia Dei*. Dat. Romę Kalend. Aprilis MDLXVIII. Ubi etiam cautum est, ne verbo, nutu, aut signo, futuri successores in Beneficiis ab ipsis resignantibus, aut aliis eorum significatione, vel hortatu designentur, & ne de iis assumendis inter eos promissio, vel etiam intentio qualiscumque intercedat, ac denique ne collatores suis, aut dimittentium consanguineis, affinibus, vel familiaribus, de Beneficiis resignandis audeant providere. A Beneficiorum collatione, electione, præsentatione, confirmatione, & institutione, prout cuique competierit, suspenduntur. Et qui talia Beneficia acceperint, eidem subjacent pœnę. Ac nihilominus qui sic suspensi conferre, eligere, pręsentare, confirmare, aut instituere ausi fuerint, excommunicationis quoad personas, quo verò ad capitula & conventus, à divinis suspensionis sententias eo ipso incurrunt, quibus solos Romanus Pontifex absolutionem poterit impertiri. Ex eadem constitutione.

Contra Regulares sacros ordines suscipientes, non servatâ formâ Concilii Tridentini sess. 21. cap. 2. De reformatione.

DEcretum Concilii Tridentini sessione 21. cap. 2. ubi statuitur clericis sæcularibus forma per quam ad sacros ordines promoveri debeant, de clericis sæcularibus ad clericos cujuscumque ordinis regulares, seu religiosos non professos, & sęculares

res

res more religiosorum in communi viventes, ita extensum & ampliatum est, ut quicumque religiosi hujusmodi, qui non servatâ dicti decreti formâ sacros ordines susceperint, ab ordinum sic susceptorum exercitio eo ipso suspensi existant, & si ministraverint, irregularitatis pœnam, per solum Romanum Pontificem, seclusis eorum privilegiis relaxandam, ipso facto incurrant. Ordinatores quoque ipsorum à talium ordinum præstatione, suspensione per annum astringuntur. Ex constitutione Pii V. quę incipit: *Romanus Pontifex*. Dat. Romę pridie Octobris MDLXVIII.

Contra moniales à clausura egredientes, & licentiam illis concedentes, comitantes, & receptantes.

MONIALES à suis monasteriis seu clausura, nisi in casu magni incendii, vel infirmitatis, lepræ, aut epidemię egredientes, & Superiores licentiam exeundi concedentes, necnon comitantes, & receptantes, etiam si illarum consanguinei sint, excommunicationem eo ipso incurrunt: à qua nisi à solo Romano Pontifice absolvi nequibunt. Ex constitutione Pii V. quę incipit: *Decori & honestati*. Dat. Romę Kalend. Februarii MDLXXXIX.

Contra impedientes & offendentes personas, ac diripientes bona, & frangentes carceres officii Inquisitionis.

QUI aliquem ex Inquisitoribus hæreticæ pravitatis, aut ministris sacri officii Inquisitionis, vel Episcopi id munus in sua diœcesi obeuntis; seu accusatorem, denunciatorem, aut testem in caussa Fidei productum vel evocatum, occiderit, verberaverit, dejecerit, seu perterrefecerit: quivè Ecclesias, ædes, aliasve res, sive publicas sive privatas, officii aut ministrorum hujusmodi expugnaverit, invaserit, incenderit, seu expoliaverit; aut libros, instrumenta, vel scripturas combuserit, diripuerit, interverterit, seu aliquo modo exportaverit; quive carcerem effregerit, vinctum extraxerit, capiendum prohibuerit, captumve eripuerit, receperit, vel occultaverit, aut res vel personas servari defendive prohibuerit: seu aliàs auxilium, consilium, aut favorem in aliquo prædictorum scienter præstiterit, licèt nemo occisus, nemo verberatus, nemo extractus, aut ereptus, nihilque prædictorum secutum sit, anathematis vinculo eo ipso alligatus est. Ex constitutione Pii V. quę incipit: *Si de protegendis*. Dat. Romæ Kalendis Aprilis MDLXIX.

Contra recipientes Beneficia, fructus, aut pensiones, & confidentias.

QUI Beneficia Ecclesiastica, quęcumque illa sint, aut illorum fructus, pensiones, aliasve res, intercedente vitio confidentiæ, admiserint, excommunicationis sententiâ ipso facto innodantur: cujus sententiæ absolutio Romano Pontifici reservatur. Ex constitutione Pii V. quæ incipit: *Intolerabilis*. Dat. Romę Kalendis Aprilis MDLXIX.

Contra petentes aliquid in provisionibus Beneficiorum.

PRIVILEGIA, statuta, & consuetudines Ecclesiarum, quorum vigore observari solebat quòd in provisionibus Beneficiorum, vel admissione ad possessionem & distributiones quotidianas, certæ conditiones illicitè interponebantur, ac etiam quòd vacantibus Beneficiis, fructus aut distributiones quotidianę ex eis primò ab ipsa vacatione anno, aut longiori vel breviori tempore proventuri, mensę capitulari, aut aliàs integrè, vel partim applicarentur. Nec non quòd nullus etiam auctoritate Apostolica provisus recipiatur, nisi priùs de observandis hujusmodi privilegiis, statutis, & consuetudinibus juramentum præstitisset; seu dulciaria, aut quid aliud tribuisset; revocata, cassata, & annullata fuerunt, salvo jure fabricæ & sacristiæ. Qui igitur contra hujusmodi revocationem, cassationem, seu annullationem, quicquā commiserint, censuris Ecclesiasticis ipso facto astringantur: ita tamen quòd si Episcopi fuerint, tamdiu à Pontificalis officii exercitio suspendentur, donec per Sedem Apostolicam suspensio relaxetur: capitula & collegia Ecclesię interdicto subjicientur: singulares verò personę sententiâ excommunicationis vincientur, à qua nisi à Romano Pontifice absolutionis beneficium nequibunt obtinere. Ex constitutione Pii V. quæ incipit: *Durum nimis*. Dat. Romæ pridie Kalen. Junii MDLXX.

Contra prædicantes, & scribentes de alterutra parte controversia Conceptionis sanctissimæ Virginis Mariæ.

CONCIONATORES, vel prædicatores, sive regulares sive sæculares fuerint, qui in popularibus concionibus, vel ubicumque promiscua virorum & mulierum multitudo convenire solet, de controversia Conceptionis sanctissimæ Virginis Mariæ pro alterutra parte disputare, rationibus vel doctorum auctoritate afferendo propriam sententiam, & contrariam refellendo, aut de eadem quæstione vulgari sermone scribere aut dictare præsumpserint; si modò in sacris existant, suspensionis à divinis sententiam ipso

fa-

facto incurrunt. Ex constitutione Pii V. quæ incipit: *Super speculam.* Dat. Romæ pridie Kalendas Decembris MDLXX.

Contra redigentes in servitutem Christianos apud Turcas repertos.

QUI Christianos apud Turcas repertos in servitutem redegerint, bonis ac fortunis spoliaverint, triremibusve alligaverint, aut illis taliam imposuerint, quinimmo fraternè & amicabiliter (ut Christianam pietatem decet) non tractaverint, ac liberè cum liberis suis, conjugibus, & bonis abire non permiserint, anathematis mucrone ipso facto feriuntur. Ex constitutione Pii V. Quæ incipit: *Licit omnibus notissimum sit.* quæ in Bullario Romano non reperitur Kalendata, nec expedita fuit, sed ejus solam signaturam sufficere voluit idem Pontifex.

Contra depingentes & vendentes formas Agnus Dei *dictas.*

QUI formas illas *Agnus Dei* dictas, per Romanum Pontificem benedictas, depinxerit, infecerit, miniaverit, notaverit, vel aurum, vel colorem aliquem illis imposuerit, aut quicquam aliud superinduxerit, aut depingi vel miniari fecerit, vel illos venales proposuerit, aut tenuerit; eo ipso sententiâ excommunicationis inficitur. Ex constitutione felicis recordationis Gregorii XIII. quæ incipit: *Omni certè studio.* editâ sub Dat. Romæ octavo Kalendas Junii MDLXXII.

Contra dominos temporales, & civitatum ac locorum rectores, permittentes taurorum, spectacula & agitationes.

CIVITATUM & locorum domini, aut rectores, permittentes in suis civitatibus, terris, oppidis, & locis fieri in foro vel circo taurorum & aliarum ferarum spectacula, sententiæ excommunicationis ipso facto subjiciuntur. Ex constitutione Pii V. quæ incipit: *De salute gregis.* Dat. Romæ Kalendis Novembris MDLXVII. Sed hanc constitutionem postmodùm Gregorius XIII. ad dies tantùm Dominicos & festivos restrinxit & limitavit. Sed personas Ecclesiasticas in sacris constitutas talibus spectaculis interessentes, eâdem sententiâ excommunicationis ipso facto devinxit.

Contra Prælatos & Superiores monasteriorum monialium, qui ad illa non comitati, & citra casus necessarios ingrediuntur.

PRÆLATI & Superiores monasteriorum monialium, qui ex decreto Concilii Tridentini alterius licentiâ ingrediendi ad illa non indigent; si id faciant, præterquam in casibus necessariis, & tunc aliter quàm probis, eisque senioribus ac religiosis personis, comitati, censuris Ecclesiasticis alligantur: nimirum, si Episcopi fuerint, pro prima vice ingressu Ecclesiæ interdicuntur: pro secunda, à munere Pontificali, & à divinis suspenduntur: ac deinceps excommunicati existunt. Regulares verò excommunicationis sententiam eo ipso incurrunt, ex constitutione Gregorii XIII. quæ incipit: *Dubiis.* Dat. Romæ die 23. Decembris MDLXXXI.

Contra dominos temporales locum ad duellum privatum concedentes.

DOmini temporales locum ad monomachiam, & duellorum pugnam concedentes, quibus à Concilio Tridentino sessione 25. cap. 19. *De reformatione*, imposita est eo ipso sententia excommunicationis, perinde illam incurrunt, ubi nullis patriniis, nullisque sociis convocatis, ac nullis præcedentibus provocatoriis literis, ex condicto, statuto tempore, singulare duellum initum est, ac si publico illo & consueto abusu duellum commissum fuisset. Ex constitutione Gregorii XIII. quæ incipit: *Ad tollendum.* Dat. Romæ nonis Decembris anno MDLXXXII.

Contra extorquentes juramenta illicita à Prælatis, & locorum rectoribus, & officialibus in illorum admissione.

QUI juramenta illicita, impossibilia, damnosa, vel etiam Ecclesiasticæ libertati, vel decretis Concilii Tridentini obviantia, à Prælatis cùm ad Ecclesias primò accedunt, vel canonicis cùm agitur de illis recipiendis, & inter laïcos à potestatibus, civitatumque, castrorum, ac terrarum rectoribus, vel officialibus, cùm de illorum assumptione vel admissione tractatur, exigunt aut extorquent, aut illos jure jurandi religione ad quædam statuta illicita, impossibilia, damnosa, vel Ecclesiasticæ libertati, aut decretis dicti Concilii obviantia astringunt, censuris Ecclesiasticis ipso facto afficiuntur: Episcopi videlicet à divinis suspenduntur: capitula verò & conventus, eorumque Ecclesiæ, & loca omnia interdicto supponuntur: ac singulares personæ excommunicationis sententiâ innodantur. Ex constitutione Gregorii XIII. quæ incipit: *Inter Apostolicas.* Dat. Romæ nonis Septembris MDLXXXIV.

Contra Regulares admittentes ad habitum & professionem ex sacrilegio, aut incestu natos.

SUperiores Ordinum quorumcumque, qui ex sacrilegio aut ex incestu genitos, quorum scilicet parentes consanguinitate vel affinitate intra tertium gradum invicem conjuncti sunt, vel quorum alteruter parens castitatem devoverit, ad habitum receperint, vel ad professionem admiserint, sententiam excommu-

municationis ipso facto incurrunt, cujus absolutio Romano Pontifici dumtaxat reservatur. Ex constitutione sanctissimi D.N. Xysti V. quæ incipit: *Cùm de omnibus*. Dat. Romæ sexto Kalen. Octobris MDLXXXVII.

Contra clericos malè promotos, & illorum ordinatores.

SI quis Episcopus vel Abbas ad primam tonsuram minoresque ordines subditis suis conferendos facultatem habens, quemcumque sæcularem, vel cujusvis Ordinis aut militiæ regularem, præter Juris communis & Concilii Tridentini dispositionem, aut aliàs, malè clericali charactere insigniverit, aut ad ordines minores vel sacros promoverit; à collatione quorumcumque ordinum, atque ipsius tonsuræ, & ab exsecutione omnium munerum Pontificalium eo ipso suspensus, & ab ingressu Ecclesiæ interdictus existit. Cujus interdicti suspensionisque relaxatio Romano Pontifici reservatur. Et nihilominus clerici qui sic malè promoti fuerint, ab exsecutione, ministerio, & exercitio ordinum susceptorum, omnique spe, & facultate ascendendi ad alios superiores, perpetuò suspenduntur. Et si in eis ministrare præsumpserint, illos sic effectos irregulares solus Romanus Pontifex ex hujusmodi censuris potest solvere & liberare. Ex constitutione sanctissimi D. nostri Xysti V. quæ incipit: *Sanctum & salutare*. Dat. Romæ nonis Januarii MDLXXXVIII.

Contra habentes licentias ingrediendi, seu permanendi in monasteriis monialium.

OMnes licentiæ ingrediendi monasteria monialium, quibuscumque personis, cujusvis sexus, status, & cōditionis, sub quibuslibet formis & tenoribus cōcessæ, revocatæ fuerunt per Gregoriū XIII. in constitutione quæ incipit: *Ubi gratiæ*. Dat. Romæ idibus Junii MDLXXV. Et pari modo omnes licentię ad hujusmodi monasteria seu loca ingrediendi & inibi permanendi mulieribus concessę, revocatæ sunt per constitutionem sanctissimi D. N. Xysti V. quę incipit: *Sanctimonialium*. Dat. Romæ die quinto Januarii MDLXXXIX. Qui igitur in monasteria seu loca monialium ingredi, aut inibi permanere vigore alicujus prætensæ licentię ausus fuerit, in pœnam incidit excommunicationis latę sententię, cujus absolutio Romano Pontifici dumtaxat reservatur, ex duabus supradictis constitutionibus. Eum verò qui ob ingressum monasterii monialium excommunicatur ex decreto Concilii Tridentini sess. 25. cap. 5. *De regularibus*, confessarius potest absolvere, quia non est reservata absolutio.

SYNO-

SYNODUS
DIOECESANA VALENTINA
Celebrata die 25. mensis Octobris anno MDXC.

PRÆSIDE

EODEM ILLUSTRISS. AC REVERENDISS.

D. JOANNE RIBERA

PATRIARCHA ANTIOCHENO ET ARCHIEPISCOPO VALENTINO.

JOANNES RIBERA

PATRIARCHA ANTIOCHENUS, ET ARCHIEPISCOPUS VALENTINUS
Omnibus suæ diœcesis parochis salutem.

VIDEBIMUR fortasse nimis properè post Synodum Diœcesanam hoc eodem anno postremò celebratam, & nunc hanc alteram congregâsse. Non certè multiplicandi leges studium, quibus in nostra diœcesi Ecclesiastica disciplina abundat: aut temporis otium depellendi, quod pastoralis cura non patitur, laborem iterâsse compulit. Ambiguus rerum eventus, & difficilis negotiorum progressus effecerunt, ut quod antea superiori Synodo statuere cogitabamus, in opportunius tempus distulissemus. Cogebat presbyterorum paupertas eleemosynam pro Missarum celebratione augere. Sed exhausti populi querimonias timebamus. Appulerunt interim domini nostri Philippi Regis Catholici literæ, status clericorum inopiâ laborantium miserti, quibus & nos ad eam sublevandam in Diœcesana Synodo statim congreganda exhortabatur obnixè, & civitatis Consules ea de re admonebat. Quo factum est, ut præcocem hanc congregationem habuerimus, cujus etsi brevis materia est, grandis tamen & necessaria pro Ecclesiasticorum & divini cultus reparatione. Vestrum igitur erit quę in ea sancita sunt, ad unguem exsequi: ut ad laudem omnipotentis Dei obsequii vestri fructus accrescat. Dat. Valentiæ die 26. mensis Octobris anni MDXC.

DECRETUM I.

Quid pro eleemosyna Missarum dentur tres solidi.

NON possumus non ægrè ac dolenter ferre cùm communes humanarum miseriarum casus, tum maximè hujus nostri Archiepiscopatus sacerdotum inopiam, qua non solùm in comparandis quæ ad convenientem illorum statui vestitum, sed & in his etiam acquirendis, quæ ad communem victum sunt necessaria, plurimum laborant. Adeò enim hęc duo nostro hoc tempore difficilia esse experimur, ut vix alteri tantùm sufficere possint. Quapropter coguntur illorum multi ejusmodi negotiis tractandis se immiscere, quæ dignitatem sacerdotalem minimè decent, ut ipsam in sacerdotalem habitum animi propensionem, ac devotionem in viris ipsis sæcularibus imminui quodammodo videamus. Quapropter his malis pro nostro munere aliqua saltem ratione occurrendum fuit: qua etiamsi non omnino hæc incommoda vitari possint, quæ tamen prorsus depellere æquum, & D. Paulli Apostoli doctrinę consonum est; is tamen modus saltem adhibeatur, qui his, quę naturę sunt necessaria, possit mediocriter sufficere. Cùm igitur videamus, eleemosynas, quę Missis celebrandis hoc nostro tempore sunt assignatæ, tenuiores esse, quàm ut tantæ sacerdotum egestati subvenire possint: quodque si vendibilium rerum pretia illius temporis, in quo hæc pręscriptæ sunt eleemosynę, cum tanta nostri temporis rerum omnium charitate conferantur, possent nunc quidem justè à nobis hęc sacerdotum emolumenta magis adhuc augeri; nihilominus hunc in modum statuendum esse duximus, & Synodo approbante statuimus, ut scilicet Missarum quę votivę dicuntur, eleemosyna trium sit solidorum: Missarum verò perpetuarum, tam Beneficiorum, quàm alterius cujuscumque modi, quatuor sit

fo-

solidorũ: & quę verò Missę reperiantur, quarum eleemosyna hujus, vel majoris sit valoris, in eodẽ illæ statu relinquantur: neque tamen de illis hoc nostro decreto aliquid innovatum esse volumus.

DECRETUM II.

Sepulturæ pauperum à Rationali scribantur.

MAndamus, in singulis nostri Archiepiscopatûs Ecclesiis, omnium pauperum qui gratis sepeliuntur, tam virorum, quàm mulierum, tam infantium, quàm adultorum, sepulturas à Rationali ipsius Ecclesiæ in libro describi, perinde atque divitum sepulturæ describuntur. Hujus enim rei incuriâ factum est, ut multa sequerentur incommoda: adde, quòd æquum sit, ea in re pauperum, etiamsi mendicantes fuerint, rationem haberi, ut ipsorum habetur divitum.

DECRETUM III.

De cæremoniis in solmni Missę officio observandis.

QUamvis in Ecclesiis perspicuum esse oporteat, quibus cæremoniis, & quàm appositis in Missarum celebratione presbyteri uti debeant; quales propriæ illæ quidem & accomodatæ in Romani Missalis regulis, & in felicis recordationis Pii V. proprio Motu traduntur; nos tamen de his cæremoniis exsequendis, quæ in Missa cantu celebranda, & in officio solenni observandæ sunt, nihil hactenus in hac nostra Ecclesia, & aliis hujus diœcesis, ob difficultates aliquot, quæ sese offerebant, statuimus: in privatis enim Missis nihil de cæremoniarum usu statuendum fuit, cùm in eis propriæ illæ ac veræ cæremoniæ ad unguem in tota diœcesi observentur, sublatis jam omnibus quæ contra illas introducta esse videri poterant. Quia tamen in solenni officio, & in Missis, quæ cantu efficiuntur, videmus nonnullas in hac nostra diœcesi cæremonias servari, quæ prædictis Romani Missalis regulis repugnant, alias verò, quæ quamvis contrariæ illis non sint, ipsorum tamen dumtaxat ministrorum, & populi privata devotione nituntur: visum nobis fuit, illas omnes ad prædictas Romani Missalis regulas revocare: has verò, in quibus piè id fieri poterit, aliquo etiam modo conservare. Quamobrem electis ab admodùm reverendo Metropolitanæ Ecclesiæ nostræ capitulo canonicis aliquot, qui ad eam rem pertractandam nobis assiderent, regulas quasdam & observationes circa eas tantùm cæremonias, quę in hac Ecclesia & diœcesi necessariò erant reformandę & stabiliendæ, præscripsimus, & in ordinem redegimus: reliquas verò ad supradicti Missalis regulas, in quibus de cæremoniarum modo sufficienter agitur, revocantes ac remittentes, illas unà cum præsenti Synodo typis mandari præcipiemus. Quare hoc nostro decreto statuimus atque jubemus ut in posterum, tam in nostra Metropolitana Ecclesia, quàm in reliquis hujus diœcesis collegiatis & parochialibus Ecclesiis, prędictæ cæremonię diligenter ac perpetuò, juxta regulas & observationes à nobis in ordinem digestas, custodiantur & observentur: quas mandamus scriptas, & tabellę affixas, & appendentes in sacristiis à rectoribus & vicariis reponi & collocari: ut sacerdotes ac reliqui Ecclesiarum ministri per illas discere possint, quid ipsis in his quæ ad Missæ cęremonias spectant, sit agendum.

REGULÆ

Pro Missæ solennis cæremoniis.

De Missa principali pro defunctis.

MIssam principalem, quæ prima die cujuscumque mensis (extra tempus Paschale) non impeditâ officio duplici & semiduplici, generaliter pro defunctis sacerdotibus, benefactoribus, & aliis, juxta rubricas generales Missalis Romani jussu felicis mem. Pii Papæ V. nuper editi, dicenda est, in Archiepiscopatu Valentino hactenus prætermissam invenimus. Eam igitur de cætero (ut regulas Missalis exsequamur) in altari majori, loco Missæ conventualis, in Metropolitana & collegiatis Ecclesiis celebrandam fore decernimus: in quibus (ne quicquam ad officii integritatem omittatur) etiam altera de festo simplici si occurrat, vel de feria, si propriam habeat, aut de precedenti Dominica, resumenda sit, decantetur. Sed in Ecclesiis non collegiatis una tantùm Missa de die, cum commemoratione generaliter pro defunctis, dicatur.

De oratione in Missa.

IN festis duplicibus, in quibus Ecclesia unicam, eamque insignem solennitatem celebrat, unica tantùm in Missa & officio recitetur oratio: nisi commemoratio de Dominica, feria, octava, aut de altero festo fieri debeat: nec tunc addatur illa collecta: *Et famulos tuos*, quę pro Ecclesiæ & regum statu recitari solet. In reliquis autem diebus in Missa conventuali & in officio dicatur.

Quando duæ Missæ decantari debent.

IN feriis Quadragesimæ, quatuor temporum, Rogationum, & vigiliarum, in quibus festum duplex, vel semiduplex, aut octava occurrit, Ecclesia in Metropolitana, & collegiatę nostræ diœcesis duas debent decantare Missas: unam de festo ejus diei post Tertiam, alteram de feria post Nonam. Quòd si in Rogationibus processionaliter ad aliam Ecclesiam vel monasterium statio facienda sit, secunda Missa de feria in ea statione cantetur.

De fonte ad abluendas manus.

UT tota cæremonialis sacræ Missæ undique splendeat disciplina, & in rubricis Romani Missalis servetur ordo dispositus; præcipimus, tam in Metropolitanæ, quàm collegiatarum, & parochialium Ecclesiarum sacristiis, fontem ad abluendas sacerdotum manus, qui se ad Missam celebrandam accingunt, præparari; qui vel parieti infixus, vel pensilis aquam præbeat cum linostina palla ad extergendum: in cappellis [illegible] principalibus Ecclesiarum ubi peculiares sacristiæ existunt, idem servetur, & in eisdem sacristiis sacerdotes in proximioribus cappellis vel altaribus celebraturi sese induant, indeque egrediantur induti: ne supereis, apud quæ celebrant altaria, vestiantur, quod fieri omnino prohibemus, cujus rei exsecutio pro locorum & Ecclesiarum dispositione ad nostros pertineat visitatores.

De Missæ privatæ ministro.

NE presbyteri celebrantes idoneo destituantur ministro, in Metropolitana Ecclesia Valentina sex pueros talari veste violacei coloris & rocheto indutos, qui juxta altarium stationes divisas adstantes Missas privatas celebrantibus inserviant, cum salario competenti deputandos esse censemus: in reliquis autem Ecclesiis, quoad commodè fieri poterit per capitula in collegiatis, & nostros visitatores, & rectores in parochialibus, sacro Missæ privatę misterio prospiciatur.

Quando sacerdos & ministri de sacristia exeunt.

DUM induit sacerdos vestimenta in sacristia, silentium & attentionem diligenter custodiat, easque orationes, quæ in Missali continentur, ad singula paramenta devotè recitet: quibus indutus, ex sacristia ad altare oculis demissis, incessu gravi, erecto corpore, & cooperto capite birreto, incedat: ad altare majus caput inclinet, & ad locum sacramenti genuflectat, si eo contigerit transire: si alicubi sacramentum elevatur, detecto capite genuflectat, neminem verò obvium salutet: diaconus & subdiaconus, si solenniter celebrandum sit, idem omnino observent. Sed neque sacerdos cum ministris alicui personæ, præterquam Prælato in sua diœcesi, vel loco jurisdictionis, caput inclinet, aut reverentiam faciat. Jubemus tamen ut dum ad altare proceditur, sacerdos unà cum ministris recitet voce summissa Psalmum *Deus misereatur nostri*, vel alium Psalmum, juxta consuetudinem Ecclesiæ Valentinę.

De cussino & gradu infimo altaris.

LIcèt in rubricis librum Missale super cussino aperiri debere dicatur; non prohibemus tamen illud super atrili collocari.

Celebrans coram Prælato.

SI aliquis presbyter coram Cardinale, Patriarcha, Archiepiscopo, vel Episcopo, in eorum residentiis vel loco jurisdictionis solenniter celebraverit; stans à sinistris Prælati (si in eadem cappella commodus & altari vicinus assistat) cum eo simul stante faciet confessionem, cæteris ministris interim respondentibus & genuflexis.

Si verò coram eisdem privatè celebraverit, stans ad infimum gradum altaris, non in medio, sed ad latus lęvum Epistolę inclinatus exspectet, & dato signo à Prę lato, in eodem loco persistens, versus ad altare faciet confessionem, quâ finitâ inclinans se Pręlato, veniet ad medium altaris, & facta humiliatione prosequetur: *Aufer à nobis, quæsumus Domine, &c.*

Quando hebdomadarius de choro ad sacristiam vadit.

IN nostra Metropolitana Ecclesia Valentina pro more antiquo servatum est in choro, quòd hebdomadarius celebraturus, ceptâ horâ, quæ proximè ante Missam conventualem cantatur, descendit ad medium chori prope altare Crucifixi, ibique cum ministris hinc inde, versus altare majus reverentiam facit, incipiensque hymnum: *Veni creator Spiritus &c.* summissa voce alternatim ad sacristiam procedit: quem morem de cetero etiam in aliis Ecclesiis, ubi commodè fieri poterit, volumus observari.

De forma incensandi altare.

UT in omnibus Ecclesiis nostræ diœcesis eadem incensandi forma servetur, & eodem more ab omnibus peragatur, statuimus juxta ritum & morem Pontificalis, ut ubi primùm facta confessione celebrans ascendet cum ministris ad altare, statim illud osculetur. Deinde benedicat incensum oblatum in cochleari, ministrãte diacono naviculam, & thuriferario thuribulum & cocleare exhibente: producat deinde signum crucis, dicens: *Ab illo benedicaris, in cujus honore cremaberis.* Postea diaconus redditâ naviculâ thuriferario, accipiet ab eo thuribulum, & dabit celebrãti, osculata prius ejus manu: celebrans verò factâ cruci, vel imagini in medio altaris positæ reverentiâ, ipsam crucem vel imaginem incensabit, ter illi thuribulum ducens: tum facta inclinatione, imaginem aut reliquias à dextris illius, si fortasse ibi positæ fuerint, bis ante illas thuribulum ducet, & factâ iterum cruci vel imagini reverentiâ, incensabit eodem

eodem modo imaginem aut reliquias ad sinistram positas, & factâ iterum reverentiâ, prosequitur ad cornu Epistolæ incensans imagines, vel earum loco candelabra, semel singulis thuribulum ducens. Deinde manus inclinans seu demittens, incensabit posterius cornu Epistolæ, bis idem thuribulum ducens: tum elevans paullulum thuribulũ, revertetur versus cornu Euangelii, incensando continuè superiorem partem altaris, scilicet tabulam seu superficiem altaris: & procedens ante crucem, factâ ei reverentiâ, incensabit eodem modo alias imagines seu candelabra in cornu Euangelii, & illius postremam partem altaris inferiorem & superiorem tabulæ. Deinde totam anteriorem usque ad extremum altaris, videlicet usque ad cornu Epistolę, factâ primùm cruci reverentiâ, quum ante eam transit, ubi in cornu scilicet Epistolæ reddito thuribulo diacono ministranti, & fimbriam vestium deferenti, ab eo ipse solus incensatur: interim dum sacerdos incensat altare, dicet Psalmũ *Dirigatur Domine oratio mea*, usque in finem, cum *Gloria Patri &c.* Sed quum ipse incensatur, dicat versiculum: *Non nobis, Domine, non nobis &c.*

Quando incensantur oblata, ad benedictionem incensi dicat celebrans: *Per intercessionem Beati Michaëlis Archangeli, stantis à dextris altaris incensi, & omnium electorum, dignetur Dominus incensum istud benedicere, ut eum odore suavitatis ascendat. In nomine Patris &c.* Deinde accepto thuribulo incensat oblata, ter ducens thuribulũ super calicem & hostiam simul, in modum crucis, & ter circum calicem & hostiam, scilicet bis à dextera ad sinistram, & semel à sinistra ad dexteram, dispensans verba in qualibet incensatione hoc modo: in prima: *Incensum istud*. In secunda: *A te benedictum*. In tertia: *Ascendat ad te Domine*. In quarta: *Et descendat super nos*. In quinta & sexta: *Misericordia tua*. Deinde incensat altare ut suprà, dicens: *Dirigatur oratio mea Domine*, usque in finem Psalmi.

De Missa defunctorum coram Prælato.

Quando Missa solenniter celebratur pro defunctis coram Cardinale, Patriarcha, Archiepiscopo, vel Episcopo, in locis suæ cujusque residentiæ vel jurisdictionis, cantato Euangelio, liber Euangeliorum deferatur deosculandus Prælato.

De osculo Missalis post Euangelium.

Celebrans non incipiat *Credo*, nisi priùs deosculato libro Euangeliorum, contraria consuetudine Ecclesiæ Valentinæ non obstante: & statim post decantatum Euangelium concio habeatur, si prædicandum sit; post concionem verò statim dicatur *Credo*.

Officium diaconi.

IN Missa solenni finito à choro: *Et homo factus est*; diaconus accedat ad abacum seu credentiam prope altare, pro loci commoditate dispositam, & inde accipiat corporale cum bursa, quam deferat elevatam, & ambabus manibus usque ad oculos erectam, & factâ altari reverentiâ, super illud eam collocet, extrahat, & explicet corporalia.

Officium subdiaconi.

Dicto à celebrante *Oremus*, dum legitur offertorium subdiaconus accedet ad abacum seu credentiam, & accipiet calicem cum patena, & hostia, & palla, quem cooperit velo ab humero pendenti, & sic ad altare procedat, cui primùm in medio reverentiâ factâ, accedat ad cornu Epistolæ, & ibi tradat illum diacono, qui calicem amovebit, deteget, dabitque patenam cum hostia celebranti: subdiaconus verò exterget calicem purificatorio, & diaconus imponet vinum, subdiaconus interim ampullam aquæ ostendet celebranti, & ab eo benedictionem postulabit.

De patena.

Dicto per celebrantem: *Offerimus tibi Domine calicem &c.* Expletoque offertorio, diaconus det patenã subdiacono in dextra manu, quam cooperiet extremitate veli ab ejus humero pendentis: qui vadat post celebrantem ante medium altaris, & ibi stabit in loco convenienti.

De incensatione chori.

POST incensata oblata & altare, eo more quo suprà dictum est, diaconus cum duobus acoluthis, & duobus chori thuriferariis, qui cappis induuntur (si solennitas diai exigat) se comitantibus, descandat ad chorum, ibique incenset chori rectores faciftorio adstantes, deinde tradens thuribulũ alteri ex acoluthis, eisdem acoluthis sociatus redeat ad altare, ibique accepto thuribulo, subdiaconum incenset stantem & tenentem patenam. Et ipse diaconus, tradito thuribulo alteri ex thuriferariis, ab eo incensetur, & ad suum locum juxta celebrantẽ revertatur: thuriferarius verò stans ad portam cappellę majoris in medio versus populum, inde populum incenset, ter super eum ducens thuribulum, scilicet ad dextram, sinistram, & medium. Interim verò statim post discessum diaconi à choro, illi chori thuriferarii cappis induti, ad incensandum totum chorum procedant, prout moris est, in quo dum incensantur stare debent omnes. Qui ritus incensandi chorum & populum, in omnibus Ecclesiis Valentinæ diœcesis, quoad fieri poterit, pro cujusque dispositione & convenientia, servetur.

Diaconus sine cruce procedat ad petendam benedictionem à Prælato.

Quando Missa solenniter celebratur præsente in choro in cappella Archiepiscopo Valentino, diaconus cantaturus Euangelium, librum deferens Euangeliorum hora competenti, cum acoluthis & virgario dumtaxat præcedentibus, accedet ad Pontificem ut ab eo accipiat benedictionem: reversus autem ad altare, stans ante gradus altaris, & factâ ei reverentiâ, exspectabit subdiaconum, qui sumpta cruce de altari, eam manibus complectens, & velo à collo pendente, cum ceroferariis & luminaribus accensis præcedentibus, descendet de altari, & subsequente diacono, omnes ad pulpitum procedant, ubi diaconus dicto *Dominus vobiscum*, incensat librum Euangelii, & deinde crucem quam subdiaconus manibus tenet.

De osculo Euangelii per Pontificem.

Dicto Euangelio, diaconus & subdiaconus cum cruce & luminaribus ad gradus altaris consistent, tunc subdiaconus ad celebrantem ascendet, eique crucem osculandam offeret; qui dum osculatur, dicat: *Adoramus te Christe, & bened. &c.* eamque in altari reponet. Diaconus autem cum acoluthis & virgario, & libro Euangeliorum aperto supra pectus, factâ priùs altari reverentiâ, veniet ad Pontificem, & stans coram eo claudet librum brachiis complectens, & ita faciet reverentiam. Qua facta, librum aperiet, offeretque Pontifici osculandum Euangelium, qui stans illud osculatur, stante similiter diacono. Deinde diaconus claudet librum & genuflectet, manumque Pontificis osculabitur, & factâ reverentiâ Pontifici, aperiet iterum librum, & revertetur ad altare, celebrantique osculandum offeret.

Intortitia ad elevationem sacramenti.

Ad elevationem corporis & sanguinis Domini nostri Jesu Christi, dum solenniter celebratur Missa conventualis in Ecclesia Metropolitana Valentina, duo ex pueris deputatis, qui candelabra deferre solent, cum superpelliceis exeant de sacristia, duo intortitia alba accensa deferentes, qui ante gradus altaris hinc inde genuflexi, assistant dum elevatur sacramentum. Qua elevatione finita, factâ profundâ reverentiâ sacramento, discedant.

Qui incensare debet sacramentum.

In elevatione sacramenti unus ex acoluthis, aut in Ecclesia Metropolitana alter ex cappellanis camerariis, incenset sacramentum genuflexus à cornu Epistolæ, & ipsemet incensum ponat in thuribulo.

Beneficia destinanda ad servitium altaris.

Ut ministrorum ad officia & obsequia altaris major suppetat copia, & certæ sint personæ ad hæc munera destinatæ, aliqua Beneficia simplicia in sede Valentina instituta juris patronatus Ecclesiasticorum Archiepiscopi vel capituli videntur designari & deputari. Ea propter Beneficia hujusmodi primò vacatura, de nostri capituli consensu, ad officia in altari majori explenda exercendaque destinamus: videlicet ad deferenda intortitia accensa in elevatione sacramenti, aliaque munera, quæ magis ad altaris divini cultum & ornatum censebuntur opportuna: interim verò dum hæc debitę exsecutioni mandantur, constitutio, seu caput quod incipit: *Ad elevationem*, observetur.

Diaconi officium.

Dum dicitur in Missa solenni *Pater noster*, circa finem orationis subdiaconus revertitur seu accedit ad altare, & genuflexus in uno gradu altaris, offert patenam diacono, qui eam discooperit, & dat celebranti, osculans ejus manum, purificatâ priùs patenâ purificatorio.

De osculo pacis.

Diaconus accepta pace à celebrante, & sacramento in altari adorato, vertit se ad subdiaconum retrò post celebrantem, qui similiter à diacono accepta pace, facta priùs altari genuflexione, comitatus acoluthis & virgario, vadit ad Pontificem, si pręsens sit Pontifex in choro, portans imaginem dextra manu elevatam, pallâ etiam ad collum circumamictus, qui stans coram Pontifice, recondat imaginem ad pectus, operiens eam summitate pallę, & sic faciat Pontifici reverentiam; tunc discooperiat imaginem, & elevatam offerat Pontifici osculandam, quâ osculatâ, subdiaconus iterum recondat imaginem, & genuflectat, ac parumper recedat, faciatque reverentiam Pontifici, postea detecta imagine & elevata, ad altare revertatur, acoluthi autem à subdiacono pace accepta, dent omnibus in choro existentibus per ordinem. Si verò non adsit Prælatus, diaconus porrigit pacem subdiacono, subdiaconus autem tradit eam acoluthis, qui deferant eam ad chorum.

Post Communionem quid agendum.

Sumptis ablutionibus, diaconus deferat Missale ad cornu Epistolæ; subdiaconus verò vadit ad cornu Euangelii, & purificat calicem, plicat corporalia, & omnia defert ad credentiam, sicut ex ea ad altare asportaverat.

Finitâ Missâ, celebrans redit ad sacristiam cum ministris cooperto capite, sicut venerat, dicendo: *Trium puerorum cantemus hymnum.*

In

In Missa solenni defunctorum absolutio.

FInitâ Missâ defunctorum, prout in regulis Missalis habetur, si facienda sit absolutio, celebrans retrahit se ad cornu Epistolæ, exuitur cassulâ, & deposito manipulo, accipit pluviale nigrum, qui verò defert crucem medius inter duos acoluthos candelabra accensa portantes, procedit præcedentibus duobus aliis acoluthis, uno cum thuribulo & navicula, altero cum aqua benedicta & asperforio, & sequitur celebrans, & diaconus à sinistris. Crux verò sistitur in loco parato ad caput contra altare, celebrans verò ex alia parte versus altare, & à sinistris diaconus, & alii duo acoluthi deferentes vas aquæ benedictæ & thuribulum, interim cantatur responsorium. Cum dicitur *Kyrie eleison*, celebrans ponit incensum in thuribulum ministrante diacono naviculam, cœpto *Pater noster*, accipit asperforium de manu diaconi, & factâ altari reverentiâ, comitante diacono à dextris, & tenente fimbriam anteriorem pluvialis, aspergit circumiens locum paratum: quum transit, crucem profundè inclinat, diaconus verò genuflectit, & rediens ad pristinum locum, de manu ejusdem diaconi accipit thuribulum, & eodum modo quo asperserat, incensat. Postremò, diacono tenente librum, orat junctis manibus dicens: *Et ne nos inducas in tentationem &c.* Cum aliis, & orationem: *Absolve quæsumus Domine*, ut in Ordinario: & postea dicens: *Requiem æternam &c.* facit crucem manu dextera super locum paratum, & dicto per cantores: *requiescant in pace*, præcedente cruce, redit cum aliis ad sacristiam.

De hora celebrandi Missam.

MIssa conventualis & solennis, in festis duplicibus & semiduplicibus, in Dominicis, & infra octavas, cantetur dictâ in choro horâ Tertiâ.

In festis simplicibus, & feriis per annum, cantetur dictâ in choro horâ Sextâ.

In Adventu, Quadragesima, quatuor Temporibus, & vigiliis quæ jejunantur, cantetur dictâ in choro horâ Nonâ.

Missa defunctorum solennis, quæ dicitur in anniversario, cantetur finitâ in choro horâ Primâ immediatè.

De ordine sedendi, standi, & genuflectendi in Missa solenni.

CElebrans medius inter diaconum & subdiaconum sedere possit à cornu Epistolæ juxta altare, quum cantatur *Kyrie eleison, Gloria in excelsis Deo*, & *Credo*. Alio tempore stet ad altare, & genuflectat quando oportet, ut in regulis Missalis. Item genuflectit quando legitur Euangelium: *In principio erat verbum*, ad illa verba: *& verbum caro factum est*. Et Euangelium: *Cum natus esset Jesus*, ad illa verba: *& procidentes adoraverunt eum*. Item Euangelium feriæ quartæ post Dominicam quartam Quadragesimæ, ad illa verba in fine: *& procidens adoravit eum*. Et quum diaconus cantat illa verba, ipso versus librũ, celebrans & circumstantes versus altare, genuflectant, acoluthi candelabra tenentes non, genuflectant. In Missis autem privatis circumstantes semper genuflexi debent assistere, præterquam ad Euangelium, reliqua ut in Missali observentur.

De coloribus & qualitate paramentorum.

CUm Ecclesia Romana quinque dumtaxat coloribus utatur in paramentis altaris, celebrantis, & ministrorum, in officio Missæ, juxta differentiam festorum quæ celebrantur; videlicet albo, rubro, viridi, violaceo, & nigro; in regulis in Missali Romano dispositis cuique celebrandorum festorum quis color adhibendus sit, erit videre: quæ omnino observentur, & in appensa tabella in sacristiis conspicienda omnibus scribantur.

Nigro colore utitur.

Feria sexta in Parasceve, & in Missis defunctorum.

De vestimentis celebrantis & ministrorum.

IN officio Missæ celebrans semper utitur planetâ super albam. Si autem sit Episcopus, & solenniter celebrat, super dalmaticam & tunicellam.

Pluviali utitur in processionibus, & benedictionibus quæ fiunt in altari. Item in officio Laudum & Vesperorum, quando solenniter dicuntur, eodem utitur assistens celebranti in Missa Pontificali. Item quando celebrans post Missam defunctorum facit in fine absolutionem.

Quum celebrans utitur pluviali, semper deponit manipulum, & ubi pluviale haberi non potest, in benedictionibus quæ fiunt in altari celebrans stat sine planeta cum alba & stola.

Dalmaticâ & tunicellâ utuntur diaconus & subdiaconus in Missa solenni, & processionibus, & benedictionibus, quandocumque sacerdoti ministrant.

In diebus verò jejuniorum (præterquam in vigiliis Sanctorum) & in Dominicis, & feriis Adventûs & Quadragesimæ, ac in vigilia Pentecostes, ante Missam (exceptis Dominicâ *Gaudete*, etiam si ejus Missa infra hebdomadam repetatur, & Dominicâ *Lætare*, vigiliâ Nativitatis, sabbatho sancto in benedictione cerei, & in Missâ, ac quatuor Temporibus Pẽtecostes) in Cathedralibus & præcipuis Ecclesiis utuntur planetis plicatis ante pectus, quam planetam diaconus dimittit cum lecturus est Euangelium, & tunc super sinistrum humerum super stolam complicatur, aut ponitur aliud genus stolæ latioris in modũ planetæ plicatæ, & facta communione resumit planetam ut priùs. Similiter subdiaconus dimit-

dimittit eam quum lecturus est Epistolam, quam legit in alba, & postea illam resumit ut prius. In minoribus autem Ecclesiis prædictis diebus jejuniorum albâ tantùm amictu ministrent, subdiaconus cum manipulo, diaconus etiam cum stola humero sinistro pendente sub dextrū.

De ordine standi, sedendi, & genuflectendi in choro.

Dignitates, canonici, Beneficiati, & reliqui omnes qui choro intersunt, dum divina officia decantantur, magna animi devotione decoroque corporis situ, compositione, & modestia adesse debent, tanquam triumphantis Ecclesiæ beatorum spirituum imitatores, qui coram Deo & agno in throno sedente sua spiritualia ministeria jugiter exhibent. Itaque ut certa forma in choro versandi præscribatur, statuimus, ut dum decantatur Missę introitus omnes pariter sedeant, & dum dicitur *Gloria Patri*, assurgant. Dum autem sacerdos facit Confessionem, omnes in suo loco genuflectant, & confessionem alternatim faciant. Tempore verò Paschali stantes faciant confessionem paullulum inclinati. Dum cantatur *Kyrie eleison*, chorus sedeat, in Missis autem defunctorum stet. Sed chori rectores cęterique facistorio assistentes cantores, dum cantant, stare debebunt.

Quum à celebrante incipitur *Gloria in excelsis Deo*, totus chorus assurgat, & stans, submissa voce totum hymnum absolvat, quo finito sedeat, dum cantores prosequuntur.

Quando celebrans dicit: *Dominus vobiscum*, ante orationem chorus assurgat, & stet usque ad finem orationum, si dicendę sunt plures. In Missis autē de feria, in Adventu, Quadragesima, & in feriis quatuor Temporum, & vigiliarum quæ jejunantur, in Missis etiam defunctorum, dicit celebrans: *Oremus*, omnes genuflectant, & ad finem usque orationum genuflexi persistant, exceptis vigiliis Resurrectionis, Pentecostes & Nativitatis Domini.

Dum decantantur Epistola, Graduales, & alleluia, chorus sedeat.

Cùm diaconus cœperit Euangelium decantare, chorus assurgere, & usque in finem Euangelii stare debet.

Quandn celebrans incipit Fidei Symbolum, omnes assurgant, & stantes, totum Symbolum submissa voce percurrant, quo finito sedeant, & interim dum alta voce in choro decantatur: *& incarnatus est*, genuflectant omnes.

Cum celebrans versus ad populum dicit: *Dominus vobiscum*, & *Oremus*, ante offertorium chorus stet, & omnes caput inclinent: dicto verò *Oremus*, sedeat dum cantatur offertorium.

Post dictas orationes secretas, quum intonat celebrans: *per omnia sæcula sæculorum*, totus chorus assurgat: sed dum cantatur Præfatio, *Sanctus*, *&c.* quæ in Missa peraguntur, usque ad signum tintinnabuli ante elevationem corporis Domini nostri Jesu Christi, omnes stare debēt. Quo signo dato, dū elevatur corpus & sanguis, omnes genuflectant, & adorent, & statim consurgant, & stent usque ad communionem sacramenti.

In Missis autem quę dicuntur de feriis Adventûs, Quadragesimę, quatuor Temporum, & vigiliarum quę jejunantur, & in Missis defunctorum, finita Præfatione à celebrante, quum cātatur *Sanctus*, omnes genuflectūt usque quò sacerdos dicat: *pax Domini sit semper vobiscum*: quo dicto, chorus consurgat, & stet dum cantatur *Agnus Dei*, quoad usque celebrans sanguinem sumpserit. Exceptis vigiliis Resurrectionis, Pentecostes, & Nativitatis Domini nostri, in quibus omnes stant, sicut in aliis Missis dictum est.

A die sancto Paschę Resurrectionis usque ad octavam Pentecostes inclusivè, vetustus ritus est in Ecclesia Valentina, ut cùm celebrans inchoaverit in tono: *Præceptis salutaribus moniti &c.* ante *Pater noster*, chorus assurgat: id omnino decreto servetur, omnesque sic usque ad communionem consistant.

Dum incensatur unusquisque in choro, stare debet, neque acoluthus alios thurificans, quemquam sedentem aut genuflexum incenset.

Quum datur pax, similiter stando, factâ imagini debitâ reverentiâ, per osculum imaginis, & non aliter, recipiatur.

Dum cantator Post-communio chorus sedeat. Ad orationes autem stet, postquam celebrans intonaverit *Dominus vobiscum*, quoad usque detur benedictio.

In Missis quę dicuntur de feriis Adventûs, Quadragesimę, quatuor Temporū, & vigiliarum quę jejunantur, & in Missis defunctorum, dicto *Oremus*, omnes genuflectunt dum orationes dicuntur, ut suprà dictum est.

Genuflectit etiam chorus in Euangelio: *In principio erat verbum*, ad illa verba: *& verbum caro factum est*.

In Vesperis.

IN principio, dum hebdomadarius dato signo dicit secretò *Pater noster*, totus chorus exspectans & stans, sic persistere debet quousque dictum sit: *Deus in adjutorium*, *&c.* & antiphona prima cantata, qua finitâ vel inchoatâ, si non sit festum duplex, ea pars chori ubi est chorus, & hebdomadarius facit officium, adhuc stet, altera verò pars sedeat dum cantatur alternatim primus Psalmus, & ad *Gloria Patri &c.* omnes assurgant, paullulumque detecta capita inclinent, & stent dum repetitur antiphona, & secunda antiphona cantatur vel inchoatur. Incepto verò secūdo Psalmo, illa pars chori quę antea steterat, sedeat, altera stante: & hic modus in decantandis Psalmis & antiphonis alternativa statione & sessione in omnibus Horis diurnis & nocturnis servetur.

Dum dicitur capitulum, & cantatur hymnus, & reliqua que in Vesperis cantantur, usque in finem chorus semper stare debet.

In reliquis omnibus Horis, videlicet Completorio, Matutinis, & Laudibus, Primâ, Tertiâ, Sextâ, & Nonâ, semper chorus stare debet, pręterquā dum Psalmi alternis vicibus cantantur, ut suprà dictum

dictum est in Vesperis, & dum dicuntur lectiones & responsoria in Matutinis.

Officium minoritatis beatę Marię dum dicitur in choro, semper chorus stet.

Officium defunctorum dum dicitur in choro, semper chorus sedeat, prçterquam dum dicitur *Pater noster*, in fine Nocturni, & dum cantatur *Benedictus*, & Psalmus *Miserere mei*, & oratio dicitur in Laudibus.

Septem Psalmi Pœnitentiales cum litaniis dum dicuntur in choro, semper genuflexi assistant omnes.

Psalmi Graduales quum dicuntur in choro, chorus stare debet: preces verò & orationes post decimum Psalmum dicuntur flexis genibus.

Quandocumque in choro ad Horas dicuntur preces feriales in Adventu, Quadragesima, quatuor Temporibus, & vigiliis quæ jejunantur, vel litaniæ extra Horas, genibus flexis dicuntur.

Quandocumque in choro cantatur Psalmus: *Miserere mei Deus secundùm magnam &c.* totus chorus stare debet, præterquam quum dicitur ad preces, tunc enim dicitur genibus flexis.

Quandocumque ad Laudes dicitur Psalmus: *Laudate Dominum omnes gentes*, chorus assurgat.

In omnibus festis principalibus Domini nostri Jesu Christi, & in festis Beatissimæ Virginis Mariæ, ad Missam & omnes Horas semper chorus in nostra Ecclesia Metropolitana Valentina stare consuevit.

CON-

CONCILIUM PROVINCIALE TARRACONENSE

ANNI MDXCI.

SIVE COLLECTIO

CONSTITUTIONUM PROVINCIALIUM TARRACONENSIUM, AB ANNO CIRCITER MCCC. USQUE AD MDXCI.

LIBRIS QUINQUE DIGESTA

Primùm ab ANTONIO AUGUSTINO, postea à JOANNE DE TERES, ARCHIEPISCOPIS TARRACONENSIBUS.

PRÆFATIO ANTONII AUGUSTINI ARCHIEPISCOPI TARRACONENSIS.

TARRACONEM urbem iam inde à veterum Scipionum temporibus claram fuisse, cùm populus Romanus cum Carthaginensibus de imperio totius Hispaniæ contendit, Polybii Græcis, & Titi Livii Latinis historiis constat. Et cùm Hispania in citeriorem & ulteriorem esset divisa, citerior, Tarraconensis provincia, ulterior Lusitania & Bætica, à Romanis sunt appellatæ. Sed multò major Tarraconensis fuit, quàm cæteræ. Ipsa quoque in septem conventus sub Augusto fuerat divisa: Tarraconensem, Cæsaraugustanum, Carthaginensem, Cluniensem, Asturum, Lucensem, & Bracarensem. Quæ urbes atque oppida, quæq; coloniæ, & populi in singulis disceptarent, disertè à C. Plinio traditum invenimus. Eâdem quoque ratione cùm à beatorum Apostolorum discipulis & successoribus Hispani religionem Christianam suscepissent, quasi quibusdam conventibus, sive regionibus, quæ etiam provinciæ postea appellatæ sunt, Episcopi sunt divisi. Ita invenimus primas olim sedes habuisse Tarraconensem, Carthaginensem, Emeritensem, Bracarensem, & Hispalensem Antistites: quòd præesse dicerentur Tarraconensi, Carthaginensi, & Lusitaniæ provinciis, & Bætica, & Gallæciæ. Postea sub Gothis Regibus Carthagine nova diruta, Toletanus est suffectus Carthaginensi. Longo postea intervallo, Calisto minore, ut audio, Pont. Max. Emeritensis ditio in Compostellanam migravit. Hujus divisionis atque ordinis varia exstant exempla: & ut omittam, quæ sub Constantino Imperatore, & sub Wamba Rege gesta esse dicuntur, Conciliorum liber mihi magis idoneus est testis, in quo singulorum Conciliorum Hispaniæ Acta commemorantur. Ex his quædam generalia totius Hispaniæ sunt, in quibus plures Metropolitani Episcopi subscripserunt: alia sunt singularum urbium, in quibus pauci Episcopi cum uno Archiepiscopo subscribunt. In pluribus Toletanis invenies Metropolitanos illarum provinciarum, quas diximus, cum sub ectis Episcopis, item Narbonensis provinciæ, quæ Gotthorum Regibus parebat. Conciliis verò Tarraconensi, Gerundensi, Herdensi, Oscensi, Cæsaraugustanis, & Barcinonensibus paucos Episcopos subscripsisse scimus, eosq; ex hac sola provincia, sive conventu. Quæ decreta, sive Canones statuta fuerint in hac provincia ante cladem illam insignem totius Hispaniæ, qua Sarracenorum servitus inducta est, omnia ferè in Conciliorum voluminibus editis continentur. Ejusmodi verò, paucis exceptis, sunt, ut propter eorum æquitatem, antiquitatem, & prudentiam, toto orbe Christiano recepta sint, ac jus commune effecerint. De his alio tempore agemus. Quæ verò posteaquàm se in libertatem citerior Hispania vindicâsset, instaurata Ecclesia Tarraconensi, & cæteris Ecclesiis urbium subditarum, sive ipsi Archiepiscopi in Conciliis Provincialibus, sive Apostolicæ Sedis Legati in similibus Conciliis, ab Innocentii III. & Honorii III. Pontificum temporibus sanxerunt, hoc volumine continentur. Sunt etiam nonnulla Romanorum Pontificum rescripta hic relata, quibus aut confirmantur Provincialia Concilia, aut aliqua jubentur ad provinciæ statum & mores pertinentia. Primus Joannes Aragonius, tam genere, quàm sanctitate morum illustris, temporum ordine servato, veterum Antistitum in Conciliis decreta collegit, quorum initium fuit ab Asparagi Archiepiscopi, & Joannis Sabinensis Episcopi, Legati Apostolici, sanctionibus. Sequutæ sunt aliæ in Conciliis editæ constitutiones, tum ab eodem Joanne, tum ab aliis Antistitibus, quibus non defuerunt juris interpretum Commentaria. Sed quia sine titulis, & imperfectæ Constitutiones hujusmodi legebantur; alius liber editus est à Hieronymi Auriæ Cardinalis Vicariis, in quo omnes Constitutiones ad certos titulos juris Pontificii referebantur. His nos addi jussimus quæ postea Constitutiones editæ sunt, & sub suis titulis collocari curavimus. Variæ quoque lectiones editæ sunt, & quædam mutata, quæ mendosa legebantur. His autem omnibus Constitutionibus nullam nos auctoritatem impertimur, ut quasi à nobis constituta servari velimus; sed solùm testamur nos eas in nostris libris ita scriptas invenisse, debereq; omnes huic libro integram fidem adhibere. TARRACONE, anno MDLXXX.

JOAN-

JOANNES TERES

Miseratione divina Archiepiscopus Tarraconensis

Reverendissimis Episcopis nostræ provinciæ, Abbatibus, Prioribus, & universo ejusdem clero & populo salutem in Domino.

SALVATOR noster JESUS Christus, antequam ad Patrem ascenderet, Ecclesiam proprio sanguine plantatam, & pro summo ergà illam amore, probatis seminibus repletam, septem sacramentis, & salutaribus præceptis institutam, Petro ac ejus successoribus custodiendam & regendam commendavit. At inimicus homo, hostis scilicet humani generis diabolus, tantam hominis felicitatem non ferens, jam inde ab exordio nascentis Ecclesiæ zizania, idest perniciosas hæreses ac errores pestiferos, blandis interdum vitiorum illecebris, quasi malis herbis permistis, improbè disseminavit. Illis Petri navicula agitata sæpè, & afflicta est, nunquam tamen, juxta promissum Christi, submersa; quin potiùs Apostoli, & eorum successores, in unum convenientes, Spiritu sancto afflati, sanctissimis sanctionibus eam nobis ab omni hæresi & spurcitia liberam & integram conservârunt. Quod disertè & sacræ Scripturæ, & sacrorum Conciliorum testimonio comprobârunt. Fuerunt enim & tempore Apostolorum Hierosolymis, & postea tam in Oriente, quàm in Occidente, sive pro erroribus, qui subinde oriebantur exstirpandis, sive rebus decernendis, sive litibus dirimendis ac legibus sanciendis conventus & concilia habita. Atque ex his quædam fuerunt Oecumenica & Generalia, totius orbis Episcopis convocatis, in quibus summi Pontifices, aut eorum Legati præsederunt: alia Nationalia, in quibus plures Metropolitani subscripserunt, qualia fuerunt multa Africana, & Toletana in Hispania tempore Gotthorum Regum celebrata: alia tandem Provincialia, quibus interfuerunt Metropolitanus & Coëpiscopi ejusdem provinciæ. Hujusmodi fuerunt Tarraconense, Gerundense, Ilerdense, Oscense, Cæsaraugustana, & Barcinonensia ante cladem illam insignem totius Hispaniæ, qua Sarracenorum servitus inducta est, celebrata: & ea quæ habita sunt in hac provincia postea quàm citerior Hispania se in libertatem vindicavit, Ecclesia Tarroconensi, & cæteris urbium subditarum instauratis. Sed decreta & sanctiones priorum Conciliorum propter eorum æquitatem & antiquitatem toto orbe recepta sunt, & Jus commune effecerunt, & Conciliorum voluminibus editis continentur. Posteriorum verò, quæ ab Archiepiscopis prædecessoribus nostris, aut ab Apostolicæ sedis Legatis habita sunt, statuta, obscurè, confusè, & sine ordine legebantur, & in archivo nostræ mensæ Archiepiscopalis ferme neglecta, & perpaucis cognita servabantur. Quod animadvertens Joannes Aragonius, Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopus prædecessor noster, tam genere, quàm morum sanctitate illustris, primus, ut audio, temporum ordine servato, veterum Antistitum decreta, sumpto initio à Joanne Cardinali, Episcopo Sabinensi, Honorii III. Legato, & ab Asparago Archiepiscopo (nullæ enim eorum qui Asparagum præcesserunt, reperiuntur sanctiones) in unum volumen collegit. Postea secuta sunt alia decreta ab eodem Joanne, & aliis Antistibus, & Sedis Apostolicæ Legatis sancita: quæ cùm sine titulis, & absque ordine legerentur; Vicarii Hieronymi Auriæ Cardinalis & Archiepiscopi ad certos titulos Juris Pontificii, non sine magno consilio, & legentium utilitate referenda, & typis excudenda sacri Provincialis Concilii approbatione curârunt. Tandem Antonius Augustinus, etiam prædecessor noster, Juris Pontificii peritissimus, & rerum antiquarum studiosissimus, cùm multa in eo codice à Vicariis Auriæ edito paullò aliter legeret, quàm in codicibus manuscriptis in nostro archivo asservatis reperisset; aliam recentem nobis dedit editionem, in qua, & quæ edita fuerant à Ferdinando Loazes, & Gaspare Cervantes Cardinale, prædecessoribus nostris, constitutiones addendas curavit, quæ mendosè legebantur emendatis, & variis lectionibus in manuscriptis inventis ad marginem appositis. Quibus constitutionibus à se editis nullam prorsus impertitus est auctoritatem, id modo in præfatione testatus, eas se ita in libris editis, & manuscriptis reperisse. Quod jure optimo fecisse visus est, cùm multa ibi decreta definitaque essent tam ab Apostolicæ sedis Legatis, quàm Archiepiscopis, quæ pro veritate temporum in desuetudinem abierunt, & nostro isto sæculo, aut non possunt, aut certè non debent observari. Quæ cùm promiscuè legerentur, incertum erat, quæ retineri, quæve rejici oporteret. Unde conquerebantur multi, quòd in una eademque provincia, non eadem esset apud omnes decernendi ratio: sed quisque suo judicio niteretur, & eas dumtaxat observaret constitutiones, quæ suo magis congruerent instituto, reliquas verò tanquam inutiles exploderet ac rejiceret. Id quod mihi, jam cùm aliis præessem Ecclesiis, apprimè consideranti, & de opportuno remedio cogitanti, majorem in modum solicitudinem auxit, cum singulari Dei beneficio, meritis licèt imparibus, & nihil sanè minùs cogitans, Archiepiscopus sim renunciatus. Quamobrem urbem nostram Tarraconem ingressus, Deumque assiduè precatus, meas ut cogitationes in suam gloriam majoremque hujus provinciæ utilitatem dirigeret, nihil antiquius duxi, quàm occurrere illis incommodis, reprimùm cum Reverendissimis Coëpiscopis, & aliis viris doctrinâ, morum sanctitate, & rerum experientiâ illustribus communicatâ. Cùm primum igitur mihi licuit, secundum Concilium Provinciale (nam in primo, anno MDLXXXVII. celebrato, quod multæ Ecclesiæ Cathedrales, & omnes ferè Abbatiæ pastorum essent solatio destitutæ, nequicquam de constitutionibus antiquis agendum putavimus) in nostra Metropolitana Tarraconensi 13. Kal. Novembris MDXCI. inchoandum, & sequentibus diebus celebrandum & finiendum indiximus: quod fuit postea justis & necessariis caussis Barcinonem prorogandum & transferendum. In con-

ventu Tarracone, de antiquis constitutionibus, cùm ejus rei caussâ potissimum fuisset indictum Concilium, agi cœptum est: res fuit controversa & multis ultro citroq; sententiis agitata, eò tamen ab omnibus tandem deventum est, ut selectio fieret antiquarum constitutionum, & quæ ab omnibus observandæ essent, in unum volumen redigerentur: quę verò, aut propter mutatam temporum conditionem, aut aliis de caussis superflue inutilesq; viderentur, seorsum excuderentur, ne si omnino eas obliteratum iri cuperemus, iniqui in venerandam illam antiquitatem videremur. Selectio Tarracone incepta, Barcinone, sacro approbante Concilio, perfecta absolutaq; fuit, simulq; nobis ab eodem Concilio cura commissa, ut in unum volumen collectas emendatasq; quoad fieri posset, & typis fidelibus excudendas curaremus. Nonnulla etiam Coëpiscoporum nostrorum, Abbatum, & eorum qui Conciliis Provincialibus interesse consueverunt, approbatione statuimus, quę & perturbatam cleri, ac reliquorum vitæ, & officii disciplinam restituere, vacillantem confirmare, conservatam propagare posse viderentur. Synodo ergo dimissa, nihil mihi majori curæ fuit, quàm ut & decreta à nobis sancita, & antiquarum constitutionum selectionem, provinciæ, ut spero, salutaria, primo quoque tempore pervulgarem. Quam in cogitationem toto animo incumbentem me, & non satis constans valetudo, & quę in nostra civitate Tarraconensi, & aliis oppidis ditionis nostrę mox subsequuta est pestis (quamvis non à studio in lucem illa proferendi, tametsi gravissimis curis distinerer, spiritualibus & temporalibus necessitatibus occurrendi nostræ amantissimæ civitatis, & aliorum oppidorum, in quibus pestis miserè grassabatur) ab editione tamen nimiùm retardârunt. Ideo singulari Dei benignitate mihi, civitati nostræ, & reliquis oppidis firma restituta valetudine, statim animum ad edendas constitutiones appuli. Damus igitur vobis selectionem earum constitutionum, quæ à majoribus nostris ad mores componendos, corrigendos excessus, retinendam Ecclesiasticam disciplinam, decretæ & sancitæ sunt, typis quoad fieri potuit fidelibus excussas, servata meliori, veriorique semper lectione, reliquis è margine, quod parum id pro rei argumento, aut nihil interesset, detractis: item illas, quæ ab Antonio Augustino, & à nobis editæ sunt, omnes sub congruis titulis collocatas, nonnullas etiam Apostolicas constitutiones, & rescripta, quibus aut constitutiones Provinciales confirmantur, aut certè ad earum cognitionem magnum afferunt splendorem. Quas quidem omnes (inutiles tantùm & superfluas in finem relegatas excipio) libris quinque hujus voluminis comprehensas, ab omnibus in tota nostra provincia sacri approbatione Concilii observari volumus & præcipimus. Vosq; Reverendissimos Coëpiscopos, ac reliquos locorum Ordinarios in Domino hortamur, & per viscera misericordiæ Dei rogamus omnes & singulos, ut volumen legis hujus habeatis, non modò ante oculos, Pharisæorum more, sed in animo penitùs infitum; leges in eo conscriptas quanto maximo possitis amore & pietate complectamini, legatis, sequamini. Si enim, ut par est, honori nostro & saluti consulere, & utilitati Ecclesiæ nobis commissæ prospicere, si dignitati etiam nostræ ornamento, & cæteris qui in nos oculos habent conjectos, exemplo esse velimus, in hujus voluminis decreta amplectenda, tuenda, & exsequenda omni studio incumbamus, ut quod coram Deo, & magna lectissimorum virorum frequentia solennibus verbis promisimus, id ultro & spontè, omni studio, cura, labore, & diligentia, reipsa cumulatissimè expleamus. Vos autem, qui estis oves Domini, populus Dei electus, si quid in vobis Christianum (redolet autem, Christo gratias, plurimum) illud quoque suscipite: & quantum distant oves ab hircis, lupis, & leonibus, tantum efficite, ne ulla cupiditatis, malevolentiæ, & arrogantiæ in animis vestris macula resideat: vos, inquam, quorum est legem Dei de labiis sacerdotis requirere, volumen etiam hoc legis accipite, & nolite extinguere spiritum Domini: sed ut estis oves, ita humilitate & obedientia mitem & innocentem ovium naturam, quoad fieri poterit, imitamini, ut vestra morum mutatione, vel innocentia, ac pietatis perseverantia, vicinis nationibus exemplo esse possitis. Nobis enim ut in his decretis, ac selectione constitutionum veterum Antistitum nihil propositum fuit, nisi Dei gloria & vestra salus; sic nihil optatius esse potest, quàm ut ita serventur: ut pœnis, quæ delinquentibus propositæ sunt, nullus omnino locus relinquatur. Fiet enim ita, ut & compensetur labor, gloria Dei augeatur, vetus illa veterum disciplina conservetur, & tandem omnes, licèt servi inutiles fuerimus, à Domino pro summa illius erga homines charitate, & immensa bonitate, gloriam sempiternam, cujus caussâ conditi procreatiq; sumus, singulari ejus beneficio consequamur.

ARCHIEPISCOPORUM TARRACONENSIUM NOMINA

Ante Arabum & Maurorum in Hispaniam adventum.

AUCTORE ANTONIO AUGUSTINO.

I.

BEATUS FRUCTUOSUS Christi martyr, qui cum Augurio & Eulogio diaconis sub Gallieno Imperatore 12. Kalendas Februarii, anno plus minus Christi CCLXV. occisus est. Exstat hymnus elegans Prudentii, cujus initium est: *Felix Tarraco fructuose vestris.*

II.

HIMERIUS sub Damaso & Syricio Pontificibus. Exstat Syricii ad eundem Epistola in primo volumine Conciliorum, data 3. idus Februarii Arcadio Augusto & Bautone Consulibus, anno Christi CCCLXXXV. Ex eadem multa capita retulit Gratianus in Decretis. Hunc Eumerium appellat Isidorus in libro *De scriptoribus ecclesiasticis*, & vetus Canonum liber.

III.

ASCANIUS sub Hilario Romano Pontifice fuit: qui ad eum, & ad Concilium Provinciale scripsit Epistolam datam 3. Kalendas Ianuarii, Basilisco & Herminerico Consulibus, anno Christi CCCCLXV. duæ item Epistolæ ejusdem Ascanii, & Concilii Tarraconensis leguntur in Concilio Romæ habito ab Hilario 15. Kalendas Decem-

cembris eisdem Coss. Ex eisdem tribus Epistolis constat, jam tum Barcinonensem, & Calagurritanum, & Cæsaraugustanum Episcopos sub Tarraconensi Metropolitano fuisse. Sed & alia ejusdem Hilarii ad Ascanium solum Epistola exstat in Conciliis, cujus initium est: *Divinæ circa nos*. Et Gratianus multa capita sumpsit ex his literis, & ex dicto Concilio Romano.

I V.

Joannes, qui Concilium Tarraconense, quod exstat anno sexto Theoderici Regis habuisse dicitur, sed aliis est Erâ Cæsaris Augusti DLIV. Christi annus DXVI. Petro Consule, 8. idus Novembris. Subscribunt eidem Concilio Turiasonensis, qui est Emporitanus in veteribus libris, Gerundensis, Barcinonensis, Eliberitanus, Cæsaraugustanus, Dertosanus, Ausonensis, & Egarensis Episcopi, item Carthaginensis Metropolitanus. Anno proximo Gerundense Concilium habitum est 7. idus Junias, Agapeto Consule, cujus collega fuit Anastasius Augustus in quarto consulatu. Iidem ferè Episcopi subscripserunt urbium nominibus omissis. Utriusque Concilii Canones refert Gratianus in Decretis. Ad hunc ipsum Joannem creditur esse Hormisdæ Pontificis Maximi Epistola tertia, qua de adventu ejus in Italiam gratulatur, & ei vices suas in Hispaniis committit, servatis privilegiis Metropolitanorum: quod etiam Gratianus refert causâ 25. quæst. 2. cap. 6. Datæ literæ sunt 4. nonas Aprilis eodem Agapeto viro clarissimo Consule. Sequuntur mox ejusdem literæ, quæ ad Episcopos Hispaniæ scriptæ eodem die sunt. In veteri tamen Canonum libro hic Joannes Illicitanæ Ecclesiæ Episcopus appellatur.

V.

Sergius putatur is fuisse, qui in Concilio Ilerdensi subscripsit tacito urbis nomine 8. idus Augusti, anno decimoquinto Theoderici, vel potiùs Theudæ, sive Theudis Regis, ut aliis videtur. Est enim in veteribus libris Era Cæsaris DLXXXIV. is est Christi annus DXLVI. Ilerdensis Concilii Canones refert Gratianus multis in locis. In Concilio Barcinonensi nondum edito invenio interfuisse Sergium Metropolitanum, & Episcopos Barcinonensem, Emporitanum, Ilerdensem, Gerundensem, Cæsaraugustanum, & Dertosanum.

VI.

Euphemius interfuit Concilio Toletano III. in quo Reccaredus Rex Arianam hæresim ex Hispania extorrem fecit 8. idus Maji, anno quarto ejus regni, Erâ DCXXVII. Christi anno DLXXXIX. ut est in editis Conciliis; quinque annos addit Rodericus Toletanus Antistes, quatuor Alphonsus Castellæ Rex. In Conciliis tamen editis Euphemius Toletanæ Ecclesiæ Episcopus dicitur, Stephanus Tarraconensis: apud Alphonsum Eupolemius Tarraconensis Archiepiscopus appellatur, apud Rodericum Euphemius, & Helladius Toletanus. In veteribus Conciliorum libris Stephanus Turiasonensis est, Euphemius Toletanus. Beati Gregorii temporibus hæc gesta sunt, cujus exstat in Regesto gratulatio ad Reccaredum Wisigotthorum Regem, & ad Leandrum Hispalensem Antistitem.

VII.

Artemius subscripsit Cæsaraugustano Concilio nondum edito, anno septimo ejusdem Reccaredi Regis, Erâ Cæsaris DCXXX. anno Christi DXCII. Quod verò Cæsaraugstanum post Gerundense, de quo suprà scri psimus, editum est, habitum 4. nonas Octobris ab Episcopis Siradio, Delphino, & cæteris, sunt qui putent multò antiquius esse, circa annum Christi CCCXXX. cùm Severus Sulpicius mentionē fecerit cujusdam Cæsaraugustani Concilii adversùs Priscillianistas. Id nobis incertum est. Tertium, sive quartum Cæsaraugustanum Concilium habitum accepimus Kalendis Novembris Erâ DCCXXIX. Christi DCXCI. anno quarto Regis Egizani, sive Egicanis, ex veteribus libris. *Egica is Rex in nummis dicitur*.

VIII.

Asiatici mentio exstat in quodam Barcinonensi Concilio nondum edito, quod habitum est Kalendis Novembris, anno XIV. Reccaredi Regis, anno Christi DXCIX. Sub scripserunt Episcopi Barcinonensis, Orgellitanus, Ausonensis, Dertosanus, Calagurritanus, Emporitanus, Gerunden sis, Cęsaraugustanus, Ilerdensis, & Egarensis.

I X.

Eusebium invenio subscripsisse in quodam Toletano Concilio, habito Gundemari Regis anno primo, Erâ DCXLVIII. Christi anno DCX. cui Concilio Isidorus Hispalensis Archiepiscopus subscripsit. Ejus mortis mentio fit in Epistola Branlionis Cæsaraugustani Episcopi ad eundem Isidorum, & in Epistola Isidori ad Braulionem, quæ leguntur ante libros viginti Etymologiarum Isidori. Sed & in Concilio Egarensi nondum edito subscripsit Eusebius anno tertio Sisebuti Regis, idibus Januarii, Erâ DCLII. Christi anno DCXIV.

X.

Audax subscripsit Toletano IV. Concilio, quod habitum est nonis Decembris, anno tertio Sisenandi Regis, Erâ Cæsaris DCLXXI. ut est in veteribus libris, is est annus Christi DCXXXIII. quatuor annos addit Alphonsus Rex, quindecim Rodericus Toletanus.

X I.

Silva interfuit Toletano V. Concilio, anno primo Chintilani, sive Chintilæ Regis, Erâ DCLXXIV. Christi DCXXXVI. ut est in duobus veteribus libris. His quinque annos addit Alphonsus, quindecim Rodericus. In Conciliis editis Silvę nomen desideratur.

X I I.

Protasius fuit in VI. Toletano, quod habitum est 6. idus Januarii, anno secundo ejusdem Regis, ut testantur Rodericus, & Alphonsus suprascripti. In Conciliis editis mendosè appellatur Episcopus Placentinus. Idem etiam interfuit VII. Toletano Concilio, quod habitum est anno sexto, vel ut in veteribus libris est, anno quinto Chindasvinthi Regis, 5. vel 15.

Kalend. Novembris Erâ DCLXXXIV. anno Christi DCXLVI. Nomen Protasii non est in editis Conciliis, exstat in historiis Roderici & Alphonsi Regis.

X I I I.

Cyprianus vicarium suum Spassandum ad Concilium Toletanum XIII. misit, ut ex Actis ejusdem Concilii nondum editis constat: quod habitum est anno Ervigii Regis quarto, Erâ DCCXXI. anno Christi DCLXXXIII. pridie nonas Novembris. Spassandus Abbas à Roderico Toletano appellatur, Speraindeo ab Alphonso Rege. Idem Rodericus testatur, Vitalianum presbyterum interfuisse Cypriani vicariũ in Concilio Toletano XIV. idque Actis ejusdem Concilii non editis confirmatur: & additur Argebado abbas collega. Ea Synodus habita est anno quinto ejusdem Regis, 12. Kal. Decembres. Itidem Toletana Synodus XV. nondum edita, subscripta est à Sesuldo archipresbytero, & Abbate, agente vicem ejusdem Cypriani, 5. idus Maji, Erâ DCCXXVI. anno Christi DCLXXXVIII. Egicani, sive Egicæ, sive Egicanis Regis anno primo. Sisuldum vocat Rodericus, Sisundum Alphonsus. Hujus Antistitis sepulchrum exstat Tarracone his verbis inscriptum:

Hic requiescit vir sanctissimus Cyprianus, primae sedis Tarraconensis civitatis Episcopus. Positus est in hunc tumulum VIII. Kalendas Majas. In pace.

Appellabantur autem illis temporibus Archiepiscopi & Metropolitani, primæ sedis Episcopi, ut ex multis Africæ Conciliis constat.

X I V.

Vera interfuit XVI. & XVII. Concilio Toletano, ut Rodericus Antistes refert, quem Alphonsus Rex Verum appellat. In Actis autem eorum Conciliorum Vera nuncupatur. XVI. Conciliũ habitum est 6. nonas Majas, anno sexto Egicæ Regis, anno Christi DCXCIII. Mox anno proximo XVII. Conciliũ 5. idus Novembres. Subscriptiones in Actis quę vidimus, desiderantur.

Horum Archiepiscoporum nomina certa retulimus: plures fuisse non dubitamus, in quibus exstat mentio Georgii Episcopi, cujus incerta sunt tempora. Etenim altaris cujusdam diruti hanc inscriptionem legimus.

Stephanus Alexandrinus, in honore Dei, et omnium Sanctorum die VIII. idus Aprilis anno tertio ordinationis ejus cum suis, sub Pontificatu Gregorii Episcopi. Sigillum hic esto.

Omisimus Prudentium, Æmilianum, Paternum, Idacium, Phalvacem, & Agnellum, ut incertos, licèt eorum nomina in Ecclesiæ Tarraconensis libris legantur. Agnelli quidem certè nomen in Registro B. Gregorii est, unde sumitur caput secundum *De immunitate Ecclesiarum*: sed eum Terracinensem Episcopum fuisse constat: qui cum priùs Fundanam Ecclesiam obtinuisset, Terracinensis vacans pastore, & ob cladem eversa, eidem commendata est: ut apud Gratianum refertur causâ 21. quæst. 1. cap. 5, & 6. videndus Gregorius lib. 2. Epist. 13. & lib. 7. cap. 20. Registri.

TARRACONENSIUM

EPISCOPORUM NOMINA

Post Arabum vastationem, ob quam Tarraco Antistite annos quadringentos caruit.

Ex literis Joannis XV. Pont. Max. quæ scriptę sunt mense Januario, indictione 14. (is est annus Christi DCCCCLXXXVI. Pontificatûs ejusdem annus secundus) constat Borrellum Comitem Romam venisse, & impetrâsse à Pontifice, ut Tarraconensis Ecclesia diu pastore carens, Ausonensi Ecclesię uniretur: eisque Atto, sive Azzo preficeretur, & accepto pallio, suffraganeis Episcopis, ut Archiepiscopi olim, præesset. Et aliis literis Guisado Urgellensi, Petro Barcinonensi, & Somario Helenensi Episcopis jubetur, ut eidem Attoni obediant, ut olim solebant veteres Episcopi suis Archiepiscopis obedire, & ut ab eo ordinentur & consecrentur. Posteri quoque Ausonenses Episcopi diu hoc munere functi esse dicuntur.

I.

Berengarius Rosanes, quem Ausonensem Archiepiscopum vocat Urbanus secundus, Romam veniens, literas ad eodem Pontifice accepit ad Berengarium Barcinonensem Comitem, & Marchionem, & ad Hermengaudum Urgellensem, & Bernardum Visundunensem Comitem, & alios viros nobiles, ut summopere niterentur Tarraconem urbem & Ecclesiam restaurare, multis spiritualibus indulgentiis eisdem concessis. Datę hæ literę sunt Kal. Julii, anno secundo Pontificatûs ejusdem, Indictione 12. is est annus Christi MLXXXIX. Aliis verò literis datis Capuæ Kal. Juliis, indict. 14. anno Christi MXCI. Pontificatûs anno quarto, mentionem facit cujusdam donationis dicti Comitis Berengarii Ecclesię Romanę factę, & census quinque librarum argenti quotannis persolvendi: & pallio dato eidem Berengario Episcopo, ipsi, & successoribus idem Urbanus Tarraconem urbem perpetuò possidendam concessit. Mortuum Berengarium Antistitem ferunt 14. Kalen. Aprilis, anno Christi MXCIII. Sunt qui longiùs vitam producant, in annum MXCVI. Quę verò de Bernardo Toletano Tarracone gesta à quibusdam narrantur, nostrorum librorum monumentis falsa esse convincuntur.

I I.

Oldegarius natione Gallus, Prior olim monasterii Sancti Hadriani canonicorum S. Ruffi, mox Episcopus Barcinonensis, post Berengarium à Gelasio II. Ecclesię Tarraconensi præfectus est: cujus rescriptum datum est Cajetę 12. Kal.

Apri-

Aprilis indictione 11.anno ab Incarnatione Domini MCXVIII. Pontificatûs anno primo. Eisdem literis Dertosa, cùm recepta fuerit à Mauris, ut parochia subdita conceditur. Huic & successoribus urbs Tarraconensis cum amplo territorio à Raymundo Berengario Comite Barcinonensi Kal. Februarii data est, & ab eodem Pontifice confirmatur. Sed Oldegarius decimo Pontificatûs sui anno Robertum Aquilonem, sive Bordetum Principem urbis constituit pridie idus Martii, anno Incarnationis Dñi MCXXVIII. & Barcinonem reversus, octo annos sanctissimè vixit, ad pridie nonas Martias anni Christi MCXXXVI. quo mortuum fuisse accepimus. Sedisse ferunt annos 18. menses 11. dies 17. quę suspicor ad Barcinonensem Ecclesiam esse referenda.

III.

Gregorius soli Tarraconensi pręfuit Ecclesiæ, à Lucio II. pallio accepto, cujus literæ datæ sunt apud Lateranum 9. Kalen. Aprilis, indictione 7.anno Incarnationis Domini MCXLIII. Pontificatûs anno primo. Est autem is annus à natali Christi MCXLIV. In his mentio fit ab Urbano fuisse Berengario Ausonensi Episcopo, & à Gelasio Oldegario Barcinonensi pallium datum. Confirmantur eadem quę de donatione Raymundi Comitis, & de urbe Dertosa dicta sunt, & de officio & potestate Metropolitani.

IV.

Bernardus Tortus Gallus origine, canonicus S. Ruffi, post Gregorium ab Eugenio III. præfectus est Viterbii 6. Kal. Junii, indictione 9. anno Christi MCXLVI. Pontificatûs anno secundo. In ejus literis eadem confirmantur quæ à Lucio sunt enumerata. Plenior confirmatio est impetrata ab Anastasio IV. cui omnes Sacrę Romanæ Ecclesię Cardinales subscripserunt, data apud Lateran. 8. Kal. Aprilis, indictione 2. anno Incarnationis Domini MCLIV. Pontificatûs anno primo. In his literis enumerantur subditę urbes & parochiæ: Gerunda, Barcino, Urgellum, Ausona, Ilerda, Dertosa, Cæsaraugusta, Osca, Pampilo, Turiaso, & Calagurris, & si quæ aliæ antiquis temporibus subditę fuerunt. Hujus ædificium fuisse ferunt turrim Archiepiscopalem, ubi cum canonicis suis regularibus vivebat. Roberto verò Principi confirmaverat ab Oldegario factam donationem, quibusdam exceptis, 5. idus Februarii, anno Incarnationis Domini MCLVIII. Sed & Raymundo Barcinonensi Comiti, & Principi Aragoniæ, aliam donationem fecisse dicitur, Eugenio, ut fertur, confirmante, multis exceptis, mense Augusto, anno Christi MCLI. Conveneratautem, ut tertia pars Roberto relinqueretur. Ex his donationibus multę quęstiones ortæ sunt Bernardo & successoribus. Mortis ejus dies fuisse dicitur 4. Kalen. Julii, anno Christi MCLXIII. Sedisse ajunt annos 17. mensis 3. dies 21. Initium fortasse sumunt à Gregorii morte, ut alibi factum novimus.

V.

Hugo Cervellio Catalanus, dum contendit cum Guillelmo Roberti & Agnetis filio, qui urbis partem obtinebant, 15. Kal. Maji, anno Christi MCLXXI. occisus est, postquam sedisset annos 7. menses 9. dies 20. Graviter & acerbè tulit hoc Alexander III. cujus exstant varia rescripta data Anagniæ 5. idus Junii, & Tusculi 8. Kalen. Februarii, & 13. Kalen. Julii. Titulus sepulchri hic est.

Obiit R. P. D. N. Hugo de Cervilione q. Archiepiscopus S. E. Tarraconen. 15. Kal. Madii, anno Domini MCLXXI. cujus ossa sunt in hac tumba posita: & quem Robertus Princeps Tarracon. eius Ecclesiæ vassallus interfecit. Propterquod ipse, & Berengarius ejus frater, mater quoque ipsorum, in eius morte unà cum filiis fuerunt machinati, de toto regno cum tota sua progenie per edictum regium expulsi, sed & bonis suis privati. Hugo magis voluit perire, quàm jura perire.

VI.

Gullielmus, sive Willelmus, cognomento Turris-Ruara, ab eodem Alexandro III. ab urbe Barcinonensi translatus, mortem Hugonis ultus est, & cum Alphonso Rege Raymundi Principis filio transegit 9. Julii, & 15. Kal. Augusti, & 8. idus Novembris, anno Christi MCLXXIII. Extant Alexandri literę datę Tusculi 7. kal. Februarii, quibus confirmatur Raymundi Comitis donatio urbis, & ampli territorii, & hominum homagia, & decimæ, & primitiæ, & dominicaturæ de stagno, de vite, de Francolino, de Constantino, de castro Redus, & aliis tunc possessis. In aliis literis datis Anagniæ 7. idus Junii appellatur Gullielmus Apostolicę sedis Legatus. Mortis dies fertur nonis Martii, anno MCLXXIV. Sedisse putant annos 3. menses 9. dies 21. Quæ nobis incerta sunt.

VII.

Berengarius Villamulius Catalanus, Abbas S. Felicis Gerundensis, electus est à canonicis, electionem Alexander III. confirmavit Ferentini 13. Kal. Julii, anno Christi MCLXXIV. Castrum Albiolom in Carbonario monte à Rege Alphonso Narbone obtinuit Majo mense, anno Christi MCLXXVII. Occisus est à Gulielmo Raymundo Moncada, qui filiam fratris vel sororis ejus duxerat, 14. Kal. Martias, anno Incarnationis Christi MCXCIII. Exstant ea de re Cælestini III. literæ datę apud Lateranum idibus Maji, & alia 15. Kal. Julii, Pontificatûs anno 4. Sedisse fertur annis 19. menses 11. dies 9. A Gulielmi morte initium sumitur.

VIII.

Raymundus ex castro Tertiolo Catalanus, ab eodem Cælestino confirmatus, pallium accepit 15. Kal. Decembris, Pontificatûs anno 4. Aliis literis confirmantur ea quæ variis donationibus Regum & Comitum obtinebat: item suffraganeæ & proprię Ecclesiæ, 3. Kal. Decembris, indictione 13. anno Christi MCXCIV. Pontificatûs anno 4. Mortuum esse ferunt pridie nonas Novembris, anno Christi MCXCVIII. sedisse annos 4. menses 8. dies 17.

IX,

I X.

RAYMUNDUS ROCABERTINUS Catalanus suffectus est. Ad hunc Innocentius III. literas misit, ut cum Abbate Populeti & archidiacono Barcinonensi, de quibusdam criminibus Episcopi Vicensis cognosceret: ut constat ex cap. 19. *De accusationib.* incip. *Cùm oporteat*. Dies mortis fuit 8. idus Januarii, anno Incarnationis Domini MCCXIV. cùm sedisset ann. 16. menses 2. dies 2. à morte alterius Raymundi.

X.

SPARAGUS, sive ASPARAGUS, cognomento BARCA-GALLUS (quem avunculũ suum vocat Jacobus Rex) priùs Pampilonensis Episcopus fuerat. Hujus temporibus Joannes Sabinensis Episcopus, Apostolicæ sedis Legatus sub Honorio III. plures constitutiones in Concilio Ilerdensi edidit 4. kal. Aprilis, anno Christi MCCXIX. subscripserunt Episcopi præter Metropolitanum, Barcinonensis, Gerundensis, Vicensis, Urgellensis, Ilerdensis, Dertusensis, & Oscensis. Mox anno proximo Tarracone Sparagus Concilium habuit kal. Maji. Hoc initium est constitutionũ quæ in hoc libro continentur. Mortuum esse constat 5. nonas Martii, anno à natali Christi MCCXXXIII. Sedisse fertur annos 18. mens. 1. dies 22. à morte Raymundi posterioris initio accepto.

X I.

GULLIELMUS MONGRIUS Catalanus, tantùm electus fuit, cùm esset Gerundensis Sacrista, nomine Ecclesiæ Tarraconensis & Regis, Ebusum insulam, & Frumẽtariam, sive Colubrariam acquisivit, ducibus Petro Portugallensi & Nunnio Sanctio, Regis Jacobi consobrino, postrid. nonas Augusti, anno Christi MCCXXXV. Postea electioni renunciavit, fructibus insulæ, & Constantinæ villę retentis, ut apparet ex literis Gregorii IX. datis Viterbii 3. idus Aprilis, Pontificatûs anno 11. & aliis datis apud Lateranum 6. idus Januarii, Pontificatûs anno 12. is et annus Christi MCCXXXIX. Testamentum ejus scriptum est 14. kal. Julii, anno MCCXLVII. & codicilli scripti 18. Kal. Februarii, anno MCCXLVIII. diem mortis fuisse accepi 11. Kal. Julii, anno MCCLXXIII.

X I I.

PETRUS ALBALATIUS, interea Theologus, Episcopus Ilerdensis, suffectus est, qui Regi Jacobo in expugnatione Valentiæ præstò fuit. Patrimonium Archiepiscopale quibusdam prædiis auxit, & Episcopo subdito Valentino. Plura Concilia habuit, quæ hoc volumine continentur, ab anno Christi MCCXXXIX. ad annum MCCXLVIII. subscribentibus Episcopis, aut eorum procuratoribus, Barcinonensi, Dertusensi, Gerundensi, Urgellensi, Ausonensi, sive Vicensi, Oscensi, Ilerdensi, Cæsaraugustano, Valentino, Tyrasonensi, Pampilonensi, & Calagurritano: & Magistris militiarum hospitalis Hierosolymitani, & Templi. Mortuum esse ferunt Populeti 6. non. Julii, anno Christi MCCLI. cùm sedisset ann. 19. mens. 3. dies 29. à morte Sparagi. Hic provinciam suam sæpè lustrabat, exstantque visitationis ejus volumina, quibus omnes ferè diœceses constat correxisse.

X I I I.

BENEDICTUS ROCABERTINUS Catalanus, Camerarius Tarraconensis, electus est ab Innocentio IV. confirmatus pallium accepit, cujus literæ exstant datæ Perusiæ 5. Kal. Februarii, indictione 11. anno Incarnationis Domini MCCLII. Pontificatûs anno 10. Hujus constitutiones leguntur in Conciliis habitis anno Christi MCCLIII. & MCCLVI. & MCCLXVI. Mortuus esse dicitur Oscæ 4. nonas Majas, anno MCCLXVIII. & sedisse annos 16. menses 10. dies duos, post Petri mortem.

X I V.

BERNARDUS OLIVELLA Catalanus, ex Episcopo Dertusensi: partem majoris templi & portas exstruxit. Constitutiones quoque edidit in Conciliis habitis anno Christi MCCLXXIII. & MCCLXXVII. & MCCLXXXII. Obiit 4. Kal. Novembris, anno MCCLXXXVII. Sedisse creditur ann. 14. mens. 4. dies 7.

X V.

ROFERICUS TELLIUS Beticus suffectus, Provincialia Concilia habuit ab anno Christi MCCXCI. ad annum MCCCV. Mortis dies in sepulchro ejus inscriptum est 17. Kal. Januarii, anno MCCCVIII. Sedisse fertur annos 21. mens. 1. dies 19. à Bernardi morte.

X V I.

GUILLELMUS ROCABERTINUS Catalanus: post eum constitutiones etiam edidit in Concilio Tarraconensi anno Christi MCCCIX. & pro caussa Templariorũ 3. idus Augusti an. MCCCXII. Emit idem oppida quædam sibi & successoribus. Obiit 5. Kal. Martii, anno MCCCXV. cum sedisset ann. 6. mens. 2. dies 12.

X V I I.

EXEMINUS, sive XIMENIUS LUNA Aragonus, olim Cæsaraugust. Episcopus, Concilia itidem habuit anno Christi MCCCXVIII. & MCCCXXIII. Sub hoc Cæsaraugustanus Episcopus Metropolitani jus accepit à Joanne XXII. pridie idus Julii, anno Christi MCCCXVIII. Cui subditi sunt Oscensis, & Iaccensis, & Tyrasonensis, & Pampilonensis, & Calagurritanus, & Calciatensis Episcopi, qui Tarraconensis provinciæ fuerant; item Albarracinensis, cujus subjectio litigiosa fuit. Sub eodem brachium Beatæ virginis Theclæ Tarraconem allatum est ex Armenia anno MCCCXXIII. Ipse Antistes Toletum translatus fuit Kal. Septembris, anno MCCCXXVII.

X V I I I.

JOANNES Jacobi minoris Regis filius, priùs electus Archiepiscopus Toletanus, postea Patriarcha Alexandrinus, & Ecclesiæ Tarraconensis administrator. Hic Ecclesiam Metropolitanam consecravit mense Junio anno nobis incerto. Volumen constitutionum superiorũ Antistitum edidit in primo Concilio Tarraconensi, 4. Kal. Martias, anno MCCCXXIX. alias adjecit anno MCCCXXXI. & XXXIV. In ejus sepulchro hæc inscriptio legitur:

Hic

Hic quiescit corpus sanctæ memoriæ Domini Joannis, filii Domini Jacobi Regis Aragonum, qui 17. anno ætatis suæ factus Archiepiscopus Toletanus, sic dono scientiæ infusæ divinitus, & gratiâ prædicationis floruit, quod nullus ejusdem ætatis in hoc ei similis crederetur: carnem suam jejuniis, & ciliciis macerans, in 28. anno ætatis suę factus Patriarcha Alexandrinus & administrator Ecclesiæ Tarracon. ordinato per eum inter multa alia bona opera novò monasterio Scalæ-Dei, diœcesis Tarracon. ut per ipsam scalam ad cœlum ascenderet: reddidit spiritum creatori 14. Kal. Septembris, anno Domini MCCCXXXIV. anno verò ætatis suæ 33. Pro quo Deus tam in vita, quàm post mortem ejusdem, est multa miracula operatus.

X I X.

Arnaldus Cescomes Catalanus, ex canonico Barcinonensi Episcopus Ilerdensis, inde translatus, constitutiones edidit ab anno Christi MCCCXXXVI. ad XLI. Vallium, & Alforgiæ arces Archiepiscopales restauravit, & Ecclesiæ patrimonium Tamariti oppido auxit. Mortis dies fuisse dicitur 5. idus Septembris, anno Christi MCCCXLVI. Sedisse ferunt annos 12. dies 22. à morte Joannis.

X X.

Sanctius Lupius Aierbius Aragonensis, Ordinis S. Francisci, ex Episcopo Turiasonensi: Concilia habuit anno Christi MCCCLIV. & LVII. quo anno mortuus esse dicitur 12. Kal. Septembris.

X X I.

Petrus Clasquerinus Catalanus, priùs Oscensis, mox Majoricensis Episcopus, inde translatus idibus Februarii, anno MCCCLVIII. Patriarcha quoque Antiochenus fuit. Concilia habuit anno MCCCLXIV. & LXVII. & LXIX. à Rege Petro, & civibus Tarraconensibus diu vexatus est, usque eò, ut in Galliam profugerit: illic mortuus est in urbe Agathensi 5. idus Januarii, anno MCCCLXXX. translatæ reliquiæ sunt 14. Kal. Majas, anno LXXXIIX. Sedisse fertur annos 21. menses 10. dies 26. Vacat Ecclesia propter schismata totius Europæ annos septem.

X X I I.

Ennecus Valterra Valentinus, ex Episcopo Gerundensi Segorbicensis, ingressus Tarraconem dicitur 7. idus Februarii, anno MCCCLXXXVII. Hic cum Rege Joanne de jurisdictione transegit. Constitutiones edidit in Conciliis anno MCCCXCI. & XCV. & MCCCCVI. Sub hoc Petrus Luna diaconus Cardinalis Legatus Apostolicus Clementis 7. in schismate Concilium Gerundæ habuit 8. Kalendas Novembris, anno MCCCCII. Is postea Benedictus XIII. appellatus est. Segorbicæ mortuus est 12. Kal. Martias, anno MCCCCVII. Sedisse dicitur an. 20. menses ferè 5.

X X I I I.

Petrus Sagarriga Catalanus, ex Ilerdensi Episcopo. Hic unus fuit ex novem viris, qui Ferdinandum Regem appellaverunt, cujus postea Cancellarius fuit. Agerense castrum, & agrum sibi & successoribus comparavit. Fimbriæ partem vestis Domini ex urbe Roma attulit, magnaque celebritate coli jussit. Constitutiones edidit in Concilio Tarracone habitu anno MCCCCXIV. Mortis ejus dies fuisse dicitur pridie Kal. Januarii, anno Christi MCCCCXIIX. Sunt qui dicant non. Januarii, anno XIX. & sedisse ann. 11. mens. 4.

X X I V.

Dalmatius Murius Catalanus, ex antiqua & nobili familia, de Muro dominorum del Albi, ex Gerundensi Episcopo translatus 6. kal. Augusti, anno MCCCCXIX. Constitutiones edidit in Concilio Tarraconensi anno MCCCCXXIV. Sub hoc Petrus Fuxensis presbyter Cardinalis, Apostolicæ sedis Legatus, à Martino V. missus, Concilium habuit Dertusæ nonis Novembris, anno XXIX. Mox an. XXXI. suprà MCCCC. die 17. kalend. Novembr. Cæsaraugustam translatus est. Sedit annos 12. mensem 1. dies 16. à die possessionis, ut suspicor.

X X V.

Gundisalvus da Ixar Aragonensis, suffectus est 18. kalen. Novembr. anno Christi MCCCCXXXI. sed infelici casu, dum venatur, extra urbem moritur 5. idus Novembr. anno XXXIII. Sedit annos 2. dies 25. Vacat sedes menses 8. dies 21.

X X V I.

Dominicus Ramus Aragonensis, Oscensis olim Episcopus, cum Petro Tarraconensi Ferdinandum Regem appellavit, mox Ilerdensis Antistes fuit, & sacræ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, 8. kalen. Septembris, anno MCCCCXXXIV. Gundisalvo suffectus est. Romæ Portuensis Episcopus moritur 6. kalen. Majas, anno MCCCCXLV. Sedit annos 9. mens. 8. dies 27. quod incertum est.

X X V I I.

Petrus Urrea Aragonensis, 8. kal. Julii ejusdem anni XLV. sufficitur. Chorum ornavit sedibus. Joannis Regis partes in civilibus bellis est sequutus. Obiit 5. idus Septembris, anno MCCCCXXCIX. cùm sedisset annos 44. mens. 1. dies 12. à die possessionis.

X X V I I I.

Gundisalvus Ferdinandes Heredia Aragonensis, ex Episcopo Barcinonensi ab Innocentio VIII. translatus idibus Juniis, anno Christi MCCCCXC. Romæ præfectus Urbis fuit post mortem Alexandri VI. Dies mortis fuit 11. kalend. Decembris, anno MDXI. Sepulchrum Laurentius Episcopus Nicopolitanus alumnus fecit.

X X I X.

Alphonsus Aragonius, vel de Aragon, Alphonsi ducis Villæ-formosæ filius, Joannis Regis nepos, ex Dertusensi Episcopo translatus nonis Juliis, anno Christi MDXIII. iniit. 8. kal. Septembris mortuus est.

X X X.

Petrus Cardona Catalanus, ex antiqua & nobili Folcorum familia, olim Episcopus Urgel-

gellitanus, 10. Kalendas Aprilis, anno MDXV. iniit. Constitutiones fecit in Concilio Barcinonensi anno XVII. & in Tarraconensi anno XXIX. Prædiis quibusdam successores auxit, Jacobo Cardonæ Cardinali patruo, & Timbori amitæ sepulchrum, & sibi insigne paravit. Mortuus est Alcobarii tertio idus Aprilis MDXXX. sedit annos 15, mensem 1. dies 8.

XXXI.

Ludovicus Cardona Petri fratris filius, ex Episcopo Barcinonensi urbem ingressus est 4. idus Maji, anno MDXXXI. mortuus est anno XXXII. idibus Novembris.

XXXII.

Hieronymus Auria Genuensis, diaconus Cardinalis, Helenensis olim Episcopus, absens iniit pridie nonas Julias, anno MDXXXIII. Constitutiones fecit ab anno XLIII. ad LVI. sub cujus nomine volumen constitutionum in certos titulos & libros digestum est. Mortuus esse dicitur Genuæ 8. Kal. Aprilis, anno Christi MDLVIII.

XXXIII.

Ferdinandus Loazes Oriolensis, hæreticæ pravitatis Inquisitor Barcinone, mox Helenensis Episcopus, deinde Ilerdensis, & postea Dertusensis. Inde translatus, absens iniit nonis Augusti, anno MDLX. Patriarcha Antiochenus à Pio V. creatus est. Constitutiones edidit Barcinone anno LXIV. Valentiam translatus est 4. Kal. Majas, anno Christi MDLXVII.

XXXIV.

Bartholomaeus Sebastianus Aragonensis, hæreticorum etiam Inquisitor, & Episcopus Pactensis: postquam Decembri mense iniisset, eodem anno LXVII. moritur repentinò 14. Kalendas Maji anno MDLXVIII.

XXXV.

Gaspar Cervantes de Gaete Castellanus, ex urbe Truglii, ex Inquisitore Archiepiscopus Messanensis, mox Salernitanus, tandem Tarraconensis, absens iniit nonis Octobris, anno MDLXVIII. Sanctæ Romanæ Ecclesiæ presbyter Cardinalis à Pio V. creatus 16. Kalendas Junias, anno MDLXX. Civitatem Tarraconensem Universitate, & aliis piis operibus mirum in modum decoravit. Aliquot edidit constitutiones anno MDLXXII. Mortuus est 16. Kalendas Novembris, anno Christi MDLXXV. tota parentem optimum lugente civitate.

Huc usque Antonius Augustinus.

XXXVI.

Antonius Augustinus Cæsaraugustanus, Juris Pontificii peritissimus, sacri Palatii Apostolici auditor, & Episcopus Allifanus, mox Ilerdensis, à Gregorio XIII. translatus est 16. Kalendas Januarii, anno Christi MDLXXVI. per procuratores iniit 4. Kalendas Martias. Urbem ingressus est 6. Idus Martias. Cathedralem Ecclesiam insigni sacello illustravit. Volumen Constitutionum secundò edendum curavit. Mortuus est pridie Kalend. Junias, anno MDXXCVI.

XXXVII.

Joannes Teres Catalanus, ex oppido Cerdù, Theologus, ex canonico Pœnitentiario Ecclesiæ Tarraconensis, Episcopus Marrochitanus, mox Helenensis, postea Dertusanus; inde translatus à Xysto V. decimo Kalendas Junias, anno Christi MDLXXXVII. per procuratorem iniit. Constitutiones nonnullas edidit anno MDLXXXVII. Tarracone in primo Concilio, & in secundo, anno MDXCI. in quo selectionem antiquarum constitutionum faciendam curavit. Volumen hoc tertiò edidit, etiam num divina miseratione superstes.

CONSTITUTIONUM

PROVINCIALIUM

LIBER PRIMUS.

Tit. I. De summa Trinitate, & Fide catholica.

PETRUS de Fuxo Cardinalis, Legatus Apostolicus, in Concilio Dertusæ celebrato ANNO MCDXXIX.

CAPUT I.

Compendium breve rudimentorum Fidei Christianæ fieri præcipitur, & à diœcesanis ac curatis populo explanari. De Fide Catholica disputare laïcis interdicitur.

Saluti animarum plurimum dignoscitur opportunum, ut unusquisque fidelis cognoscat & sciat quid credere debeat, scilicet articulos Fidei; quid petere, scilicet quæ in oratione Dominica Christus nos docuit postulare; quæ servare, videlicet decem præcepta legis; quæ vitare, scilicet septem peccata mortalia; quid optare, gloriam paradisi, & sperare; quid timere, pœnas inferni: quæ à multis popularibus, ut percipimus, ignorantur. Quod Christianæ doctrinæ breve & utile epilogium esse censetur. Hac igitur constitutione diœcesanis omnibus, & aliis Prælatis Ecclesiasticis super his jurisdictionem Ecclesiasticam habentibus, districtè præcipiendo mandamus, ut per viros literatos & providos dictari & scribi faciant aliquod breve compendium, in quo prędicta omnia, quantum à populo necesse est sciri, distinctè comprehendantur & clarè. Quod compendium sic commodè dividatur in partes, ut per sex vel septem lectiones possit declarari. Quod sic per totius anni discursum repetitis vicibus per curatos diebus Dominicis populo faciant explanari, ut excussis ignorantiæ tenebris, populum acceptabilem Deo valeant exhibere. Interdicimus tamen laïcis omnem materiam de Fide Catholica disputandi; diœcesanis, aliisque judicibus ordinariis Ecclesiasticis sub interminatione

minatione divini judicii ſtrictiùs injungentes, ut contra laicos de Fide Catholica diſputare attentantes taliter inſurgant, ut jura communia per cenſuram Eccleſiaſticam tenaciter obſerventur.

Joannes Teres Archiepiſcopus in ſecundo Concilio Provinciali.

CAPUT II.

Monentur Epiſcopi, ut prædicationi intendant, & idem à parochis ſuæ diœceſis fieri procurent.

QUia prædicatio verbi Dei, quæ proprium & præcipuum Epiſcopi munus eſt, magni eſt in Eccleſia ponderis & momenti; nec ſine evidenti totius populi Chriſtiani incommodo prætermitti poteſt: omnes noſtræ provinciæ Epiſcopos in Domino hortamur, ut ſui officii memores, gregis ſibi commiſſi curam gerant, ac diligenter miniſterium ſuum impleant, & in omnibus, ut præcipit Apoſtolus, ſumma ſolicitudine laborent; præcipuè prædicationi Euangelii intendant, & plebes ſibi commiſſas in Eccleſia verbo Dei paſcant, quòd ſi fuerint legitimè impediti, non alios quàm idoneos aſſumant ad hujuſmodi prędicationis officium ſalubriter exſequendum. Idipſum ut quiſque parochus in ſua Eccleſia, pro ſua & audientium capacitate exſequatur, ſummo ſtudio procurent.

Idem in eodem.

CAPUT III.

Præcipitur parochis totius provinciæ, ut rudimenta Fidei populum doceant.

UT Fides Catholica, ſine qua impoſſibile eſt placere Deo, fidelium animis inſideat, ea debet eſſe parochi ſolicitudo, ut ſubditos ſuos in his quæ ad fidem pertinent inſtruat; ut iis armati, tela ignea, & inſidias antiqui hoſtis facilè propellere poſſint. Quocirca conſtitutionem provincialem Petri de Fuxo Cardinalis, Legati Apoſtolici, *Saluti animarum*, innovantes & ampliantes, ſtatuimus & ordinamus, ſacro approbante Concilio, ut parochi omnes, per ſe ipſos, aut ſi impediti fuerint, per alios idoneos, ab Ordinario approbatos, omnibus diebus Dominicis & feſtis populum inter Miſſarum ſolennia; & poſt prandium pueros & puellas, alioſque rudes & ignaros Fidei rudimenta linguâ vernaculâ & maternâ doceant. In expoſitione verò rudimentorum Fidei & doctrinæ Chriſtianæ catechiſmo Romano utantur, & aliquo brevi compendio eorum, quæ lingua vulgari & materna circumferuntur. Curabunt etiam parochi, ut populi ſibi commiſſi quanta ſit vis ſacramentorum, quantumque referat ſacræ Euchariſtiæ & Pœnitentiæ ſacramenta ſępiùs frequentari, intelligant. Quòd ſi in præmiſſis negligentes fuerint, graviſſimè puniantur.

Idem in eodem.

CAPUT IV.

Monentur Epiſcopi ne aliâ linguâ quàm materna audientium, ubi aliena non intelligitur, prædicare patiantur.

AD noſtrum pervenit auditum, & nos etiam ſæpè in his, quibus præfuimus Eccleſiis, auribus noſtris audivimus, (quod dolenter ferimus) multos verbi Dei prædicatores, ſui officii immemores, & linguam, ut ait Apoſtolus, conceſſam eſſe nobis ad interpretandum, ac propterea Spiritum ſanctum variis linguis Apoſtolis datum, popularem auram, & quæ ſua ſunt, non quæ Jeſu Chriſti, id eſt audientium utilitatem quærentes, alienâ linguâ eloqui, naturalem & maternam populi, cui concionantur, prætermittentes, quæ ab auditoribus vix, ac ne vix quidem, intelligitur. Quo fit ut miſeri (quod dolendum eſt) jejuni, ac ſine ullo fructu ex concione domum revertantur. Cui morbo ſalutare remedium adhibere cupientes, ſacro approbante Concilio, omnes hujus noſtræ provinciæ Epiſcopos, & alios juriſdictionem ordinariam habentes in Domino hortamur, ut poſtpoſita omni affectione, utilitatis ſolius gregis ſibi à Chriſto commiſſi curam habentes, nullo modo in Eccleſiis ſuę diœceſis, in quibus probabile eſt ſolum idioma maternum & naturale intelligi, alienâ linguâ Euangelium explicari patiantur. Qua in re ſi negligentes fuerint, ſciant ſe coram Deo ſtrictam reddituros eſſe rationem.

Tit. II. De cõſtitutionibus.

Petrus Albalatius Archiepiſcopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Si ad indictum Concilium non convenerint Epiſcopi, iis ab Archiepiſcopo citatis Tarraconem veniendum: unde non liceat eis abſque ejus licentia diſcedere.

ITem quia Epiſcopi ad Provinciale Concilium non veniunt, ut deberent, excuſationes frivolas prætendentes, ex quo diſciplina Eccleſiaſtica enervatur, & ſacri Canones cõtemnuntur; ſtatuimus, ut in poſterum omnes Epiſcopi ſine ullo diffugio ad Provinciale Concilium veniant, prout decet, niſi cauſâ neceſſariâ & urgentiſſima excuſentur. Et quicumque Epiſcopus contra hanc conſtitutionem duxerit facien-

ciendum, ab Archiepiſcopo evocatus, civitatem adeat Tarraconenſem, ibi tamdin moraturus, quoad ab Archiepiſcopo recedendi licentiam obtinuerit ſpecialem.

Idem in eodem.

CAPUT II.

Curati vocati ab Episcopo ad Diœceſanam Synodum venire tenentur.

EOdem modo ſtatuimus, ut omnes clerici curam animarum habentes, ad Synodum veniant Cathedralis Eccleſiæ, in cujus diœceſi commorantur; occaſione vel conſuetudine quavis non obſtante. Eandem pœnam, ſi hujus conſtitutionis tranſgreſſores fuerint, in ſuis civitatibus incurrant.

Rodericus Tellius Archiepiſcopus, in quarto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT III.

Epiſcopi ad Concilium vocati, Abbates, & alios Prælatos, ut in Concilium etiam veniant cogere jubentur.

ITem cùm aliqui Abbates, Priores, & alii Prælati collegiatarum Eccleſiarum noſtræ provinciæ Tarraconenſis non venerint ad præſens Concilium, licèt per literas noſtras mandatum fuerit venerabilibus fratribus Epiſcopis ſuffraganeis noſtris, ut prædictis Abbatibus, Prioribus, & Prælatis præciperent, ut ad Concilium præſens venirent, icircò præcipimus præfatis Epiſcopis in virtute ſanctæ obedientiæ, quatenus de cætero prædictos Abbates, Priores, & Prelatos in ſuis diœceſibus conſtitutos compellant venire ad alia Concilia, quæ per nos vel ſucceſſores noſtros celebranda fuerint Domino annuente. Illos verò, qui ad prædicta Concilia non venerint, juvari nolumus conſtitutionibus, quæ in prędictis Conciliis fuerint celebratæ, niſi, quominus venire poſſint, impedimentis canonicis fuerint impediti; vel juſtas cauſſas oſtenderint, quibus ad dicta Concilia venire minimè teneantur.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, Archiepiſcopus, in Concilio primo Tarracone celebrato.

CAPUT IV.

Synodalia Concilia quotannis celebranda.

AD memoriam reducentes ſtatuta Patrum, in quibus præcipitur, ut ſemel in anno per Epiſcopos Synodalia Concilia celebrentur, & ſuper hoc reperimus aliquos Epiſcopos noſtrę provincię negligentes; ſacro approbante Concilio ſtatuimus, & in virtute ſanctæ obedientię ſuffraganeis noſtris pręcipimus, ut ſingulis annis per ſe, vel per idoneos viros, ſi ex cauſſa neceſſaria fuerint præpediti, dicta Synodalia Concilia habeant celebrare.

Idem in ſecundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT V.

Epiſcopi legitimè impediti probos & ſapientes viros procuratores mittant, alios ab iis qui à capitulis lecti fuerint, & contrà, Abbates procuratorem ſui Ordinis.

QUia interdum contingit quòd Epiſcopi, qui ad Provincialia Concilia venire perſonaliter ſunt aſtricti, niſi præpeditione canonica fuerint prępediti, illos procuratores conſtituunt, qui ad ipſa Concilia procuratores per eorum capitula mittuntur, Abbates etiam prædictos, vel alios ſeculares clericos procuratores conſtituunt ad prędicta, & ex hoc honos Tarraconenſis Eccleſię & Concilii minuitur, & ſalubritas Concilii, quę in multis conſiſtit potiùs, quàm in paucis, etiam ſubtrahitur circa ea quę in ipſis Conciliis imminent facienda; iccircò ſub virtute ſanctæ obedientię prędictis injungimus, ut cùm ipſi Epiſcopi venire ad ipſa Concilia perſonaliter fuerint legitimè impediti, procuratores conſtituant viros providos & diſcretos, alios ab illis, qui per eorum capitula fuerint conſtituti, & capitula alios ab illis, qui per eorum Epiſcopos. Abbates etiam, in dicto caſu, religioſos ſui Ordinis, vita & honeſtate probatos, qui ſalubre ſciant dare conſilium in agendis, ſi Dei, & noſtram vitare voluerint ultionem. Et qui contrarium fecerint, ad arbitrium Archiepiſcopi de inobedientia puniantur.

Petrus Claſquerinus Archiepiſcopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT VI.

Prælati, qui vocati ad Concilium venire recuſaverint, aut procuratores non miſerint, commodo conſtitutionum provincialium priventur.

QUia parum prodeſſet jura & conſtitutiones condere, niſi conditæ diligentiùs obſerventur, teneantur, & execucutioni debitæ demandentur; iccircò conſtitutionem editam per bonæ memoriæ dominum Rodericum Archiepiſcopum Eccleſiæ Tarraconenſis approbantes, quæ incipit: *Item cùm aliqui abbates*, eidem conſtitutioni adjicimus, ſacro Concilio approbante, quòd ſi Abbates, Priores, & alii Prælati collegiatarum Eccleſiarum provinciæ Tarraconenſis citati ad Provincialia Concilia non venerint, legitimo impedi-

pedimento cessante, vel in illo casu impedimenti procuratores sufficientes non miserint, omni prorsus commodo & auxilio constitutionum sacrorum Conciliorum Tarraconensium, tam per prædecessores nostros jam editarum, quàm per nos & successores nostros de cætero edendarum, ipso facto habeantur extorres, donec personaliter Tarraconem venerint, & de contumacia & inobedientia ad nostri Archiepiscopi, vel nobis absentibus, nostri vicarii, vel officialis arbitrium satisfecerint competenter: pręcipientes in virtute sanctæ obedientiæ venerabilibus suffraganeis nostris, & eorum vicariis, & officialibus, ne ad requisitionem prędictorum, neve ex suo officio, vigore dictarum constitutionum procedant, si prefati, vel eorum aliquis venire, vel, ut præfertur, mittere neglexerit ad Concilia celebranda.

Enneeus Valterra Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT VII.

Pœna statuitur iis qui ad Concilium venire recusaverint, fabricæ Ecclesiæ Tarraconensis, & sumptibus Concilii applicanda.

Quamvis per prędecessores nostros provisum fuerit & statutum, ut Episcopi & Prędati provincię Tarraconensis vocati, venire ad Provinciale Concilium teneantur, sub certis pœnis in antiquis constitutionibus jam contentis; quia tamen eorum aliqui excusationem frivolam allegantes, in veniendo sunt desides ac remissi; sacro approbante Concilio ordinamus, ut quicumque Episcopus ad Concilium auctoritate ordinaria evocatus non venerit, nisi talem excusationem habuerit, quę adverata, medio juramento per procuratorem per eum missum, & ad hoc legitimè constitutum, per Concilium legitima fuerit reputata, ultra alia statuta contra tales, quę volumus in suo robore permanere, pœnam centum florenorum incurrat: quorum quinquaginta fabricę Tarraconensis Ecclesię, alii verò quinquaginta communibus expensis Concilii irremisibiliter applicentur. Inferiores verò Prędati, qui in talibus fuerint remissi, & capitula, in pœnam incidant quinquaginta, qui in duas partes divisi modo simili applicentur.

Idem in Concilio secundo Tarracone celebrato.

CAPUT VIII.

Nullus ut procurator alterius in Concilio admittatur, nisi fuerit in ordine sacro constitutus, aut religionem professus.

Cum nullus in Ecclesiis Cathedralibus vel collegiatis, sęcularibus vel regularibus, vocem habeat in capitulo, etiam si hoc ab aliis liberè concedatur, nisi saltem in subdiaconatûs ordine fuerit constitutus, de consensu sacri Concilii duximus statuendum, ut nullus de cętero admittatur ad Provinciale Cōcilium, ut procurator capituli vel alterius personæ, qui in dicto Concilio habeat interesse, nisi in sacris ordinibus constitutus, vel ordinem regularem fuerit expressè professus.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT IX.

Nullus in sacro Concilio Provinciali admittatur, qui non fuerit aut in sacris constitutus, aut Religionem professus.

Ecclesiasticę dignitatis decori non convenit, ut qui semel sacro Provinciali Concilio subscripserint, iterum ad sęculum redeuntes laïcam vitam sequantur. Quamobrem constitutionem Enneci prędecessoris nostri: *Cùm nullus*, sacro approbante Concilio, innovantes & ampliantes, statuimus & ordinamus, ut de cætero nullus, sive titularis, aut commendatarius, sive alterius procurator ad sacrum Provinciale Concilium admittatur, nisi fuerit in ordine sacro constitutus, aut aliquam Religionem professus.

Hieronymus ab Auria Cardinalis & Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT X.

Quales procuratores mittendi sint ab Episcopis, quando fuerint legitimè impediti.

Antiquam constitutionem declarando hac nova constitutione sancimus, ut nullus Episcopus nostræ provinciæ de cætero, cùm ad hoc sacrum Concilium convocatus fuerit, & legitimum impedimentum habuerit, propter quod venire personaliter nequiverit, nullos alios constituat procuratores, præterquam officiales, seu vicarios generales suos, aut aliquem ex canonicis suæ Ecclesiæ, vel in eadem, seu diœcesi sua dignitatem habentes, seu doctores in utroque, seu altero jurium, aut in sacra Theologia magistrum, qui ad minus unum Beneficium in illa diœcesi obtineat: Quodque nullum ex capitulis Ecclesiarum nostræ provinciæ, syndicum, seu procuratorem constituere possit, nisi unum ex canonicis illius capituli, qui de corpore & collegio eorum existat, cùm quisque melius scire possit quæ in suis capitulis contingere dignoscuntur. In cæteris verò constitutionem prædictam illæsam remanere volumus.

Idem in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XI.

Sede vacante, capitulum canonicum ad Concilium mittat, qui nomine sedis vacantis Concilio intersit: cui aequa merces decernenda.

FElicis recordationis Joannes Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopatûs Tarraconensis administrator perpetuus, sapienter admodùm & salubriter statuit, decreto Concilii illius, quòd is secundum celebravit, cujus quidem initium est: *Quia interdum*, ut cùm ab Episcopis suffraganeis nostris procuratores mitti ad Provinciale Concilium res cogeret, alii ab iis, qui pro capituli negotiis missi essent, legerentur; ne quid Concilio Tarraconensis Ecclesiae detraheretur auctoritatis, neve ejus quippiam amitteretur in deliberando prudentiae, quam verisimile est multorum potiùs, quàm paucorum sententiis contineri. Ac ne minus quidem salubriter decrevit Petrus Archiepiscopus in constitutione, cujus initium est: *Insuper*, ut canonicis tum Cathedralium Ecclesiarum, tum etiam collegiatarum, ad Concilium Provinciale missis, regiasve curias ad Episcoporum aut capitulorum negotia gerenda ire jussis, quo tempore iis districti essent, non minus integrae portiones canonicae darentur, quàm si in suis Ecclesiis cultui divino interessent. Sapiens videlicet utriusque decretum, & quod ad retinendam sacri Concilii Tarraconensis auctoritatem pertinere videatur; sed in quo non satis disertè iis cautum fuerit, qui sede vacante pro Episcopis ad Concilia Provincialia, aut regias curias mittontur: quippe cùm plerique eorum sua fraudati mercede adhuc fuerint. His igitur rebus adducti, & aliis nonnullis communi Ecclesiae & clericorum utilitati congruentibus; statuimus, ut quoties vacare sedem contigerit, qoempiam de canonicis capitulum illius designare teneatur, qui sedis vacantis nomine Provincialibus Conciliis, regiisve curiis, caeterisque hujusmodi congregationibus intersit: ei autem qui missus fuerit, vel ex hoc tempore de fructibus & redditibus Archiepiscopatûs, ac etiam mensae Episcopalis, mercedis tantundem decernimus, quantum iis constitui solet, qui gerendis capitulorum negotiis ad Provincialia Concilia, aliosve conventus mittuntur.

Idem in Concilio quinto Tarracone celebrato.

CAPUT XII.

Declaratur, transgressores constitutionum Provincialium non obligari ad culpam mortalem, ultra poenam in eis contentam, nisi in casibus hic expressis.

NE permultos peccati laqueis irretiamus, declaramus, eos qui contra has constitutiones peccaverint, poenae tantùm in eis constitutae, non etiam peccato mortali obnoxios esse: nisi si vel eas contemptu violârint, vel peccandi consuetndine irritas fecerint; vel certè admissa crimina adeò gravia exstiterint, ut in peccatis mortalibus vel divina lex, vel sacrosanctae Romanę Ecclesiae decreta habenda censuerint. Quibus verò delictis nulla certa poena constituitur, ea judicis arbitrio plectenda sunt: permittimusque Prelatis, ut ubicumque excommunicationis poena infligitur, eam, si visum fuerit, in aliam qnampiam commutent. Malumus enim in iis, quorum nostra est animadversio, paullò remissiores videri, quàm dum legum severitate delicta vindicare studemus, maximam animarum multitudinem aeternae damnationis periculo objicere, Deum imitati, qui *non vult mortem peccatoris, sed ut convertatur & vivat*.

Tit. III. De consuetudine.

Rodericus Tellius Archiepiscopus, in secundo Concilio Ilerdae celebrato.

CAPUT I.

Neque prandia, neque aliud quicquam exigendum ab his, qui decimas ferunt.

SCriptura sacra, Patrumque decreta sanxerunt, à cunctis fidelibus Deo & ejus ministris decimas integrè & liberè esse persolvendas. Habet tamen quorundam abusus, quorũ Deus venter est, ut quum decimas ad granarium Ecclesię deferunt, sicut debent, comestiones, seu prandia exigant hac de caussa: & quod semel, seu una die possent ad granarium Ecclesiae apportare, per multas vices, multosque dies decimas minutatim deferant; ut singulis vicibus reficiantur à rectoribus & cibentur. Cumque hoc in detrimentum & deminutionem jurium decimalium non sit dubium redundare; ideo nos Rodericus, permissione divina sanctae Tarraconensis Ecclesię Archiepiscopus, approbante sacro Concilio, hoc fieri prohibemus, consuetudine quavis contraria non obstan-

ftante. Si quis verò contra prohibitionem noftram hujufmodi comeftiones & prandia ex hac cauffa exegerit, feu propter hoc partem decimæ fubtraxerit & retinuerit, vel retineri fecerit; & monitus per rectorem, infra decem dies non fatisfecerit, auctoritate præfentis conftitutionis excommunicationis pœnâ compellatur.

Ennecus Valterra Archiepifcopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Præcipitur, ut præter librum qui vulgò Confueta *dicitur, alius quo officiorum, juxta ufum cujufque Ecclefiæ, continetur defcriptio, in choro catenâ alligatus habeatur.*

QUIA per cęremonias, quas per anni circulum ad Dei laudem, & cultus divini augmentum in Ecclefiis Cathedralibus, collegiatis, & aliis, ubi eft ultra numerum duodecim officiantium, obfervare debent Ecclefiafticę perfonæ, cùm in fcriptis non appareant, quę quifque in qualibet Ecclefia facere teneatur, officii divini turbatio, & frequenter fcandala oriuntur; præcipimus, in qualibet dictarum Ecclefiarum infra biennium fieri unum librum, qui ftet in choro Ecclefiæ cum catena, ubi omnia pertinentia ad divinum officium, fecundùm ufum Ecclefiæ, infra annum, & quis illa facere debeat, exactè confcribatur.

Tit. IV. De electione.

Joannes Teres Archiepifcopus, in fecundo Concilio Provinciali.

CAPUT I.

Forma faciendi proceffus & inquifitiones fuper promovendis ad regimina Ecclefiarum Cathedralium, feu monafteriorum, atque cæteras dignitates, de quibus in confiftorio providetur, ex decreta felicis recordationis Gregorii Papæ XIV.

STatuit fancta Tridentina Synodus eam formam examinis, inquifitionis, aut inftructionis in Concilio Provinciali faciendam de qualitatibus eorum, qui ad Cathedrales Ecclefias promovendi funt, in unaquaque provincia præfcribendam effe, quæ magis opportuna & utilis effe videatur. Cùm verò hanc formam Gregorius Papa XIV. felicis recordationis fua conftitutione præfcripferit; & ad examen etiam eorum, qui ad monafteria & alias dignitates, de quibus in confiftorio providetur, extenderit; eam hoc loco inferi jubemus, & in tota noftra provincia, facro approbante Concilio, obfervari præcipimus.

GREGORIUS EPISCOPUS

Servus fervorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

ONUS Apoftolicæ fervitutis, ad quod nuper nos dignatio divina provexit, affiduè admonet, in eam potiffimùm curam nobis effe paftorali folicitudine incumbendum, ut quæ à facris Oecumenicifque Conciliis pro communi totius Chriftiani populi falute piè prudenterque ftatuta funt, nulla aut temeritate violentur, aut negligentiâ deferantur; ea prę fertim, quę ad bonos idoneofque Paftores Cathedralibus, ac fuperioribus Ecclefiis gubernandis præficiendos pertinent. Nam fi in quibufvis Ecclefiæ gradibus & miniftris curandum eft tales eligi, qui religione & fanctitate fideles ædificent, multò certè magis elaborandum eft, ne in ejus electione erretur, qui fupra omnes gradus conftituitur, cui tamquam fervo fideli & prudenti totius familiæ cura traditur, qui ad omnem virtutem, & mandatorum Dei obfervantiam aliorum forma effe debet; cùm certum fit gregis falutem magnopere pendere ex boni paftoris præftanti vita & doctrina. Sanè venerabiles Patres, qui ex toto terrarum orbe ad facrum Generale Tridentinum Concilium à fummis Pontificibus prædecefforibus noftris evocati magnâ frequentiâ convenerunt, cùm aliis rebus multis præclarum ftudium ad corrigendos depravatos mores, & collapfam Ecclefiafticam difciplinam reftituendam oftenderunt, tum in eo potiffimùm infigni zelo magnaque cum laude laborârunt, ut rationē invenirent, qua viri doctrina, pietate, prudentiaque excellentes, & in Ecclefiafticis functionibus diu multumque verfati, Ecclefiis Cathedralibus pręficerentur. Nos igitur qui cùm in minoribus conftituti, Cremonenfem Ecclefiam regeremus, in eodem Concilio cum fanctis & egregiis illis Patribus interfuimus, & Concilio abfoluto, ad Ecclefiam noftram reverfi, magno femper defiderio flagravimus, ut tam falubria Generalis Concilii decreta exfecutioni debitę mandarentur, atque ut id fieret pro virili parte curavimus: multò, nunc magis, quum difponente Domino, omnium Ecclefiarum cura & folicitudo nos premit, fummo defiderio tenemur, ut paftores ii præficiantur Ecclefiis, qui opus fuum & minifterium impleant & de ovium falute nos in Domino lætificent. Illud autem in hoc faluberrimo, & perneceffario negotio, quod eft de Epifcopis eligendis & pręficiendis, videtur effe præcipuum, ut inftructio, examen, & inquifitio de fide, vita, moribus, doctrina, & prudentia promovendorum tam accuratè, fideliter, ac feriò inftituatur, ut omnis fallaciæ fuco femoto, certò confidere valeamus, tales à nobis Chrifti gregi pafcendo effe præpofitos, quales tantum onus, angelicis videlicet hu-

humeris formidandum, exigit, & quales ille expetit, qui pro iisdem ovibus redimendis propriç vitæ ac sanguini non pepercit. Et quidem in hac parte providentia dicti Concilii Tridentini minimè defuit, cùm statuerit ac mandaverit, ut in Provinciali Synodo per Metropolitanum habenda præscriberetur quibusque locis & provinciis, propria examinis, seu inquisitionis, aut instructionis faciendæ forma Romani Pontificis arbitrio approbanda, quæ magis eisdem locis utilis atque opportuna esse videretur. Verùm neque id hactenus, nisi à paucissimis, factum est, neque spes est, nisi longissimo temporis spatio, ut ab omnibus fiat, atque interim, dum certa examinis sive inquisitionis ratio à Provincialibus Conciliis exspectatur, perit uber ille fructus, qui ex tam utilibus Concilii Generalis decretis sperari posse videbatur; & experientia ipsa docuit per tot annos à publicatione Concilii prædicti elapsos, quid in unaquaque provincia opus sit, quidve possit fieri. Habita igitur cum venerabilibus fratribus nostris sanctæ Romanæ Ecclesiç Cardinalibus matura deliberatione, ac de eorum unanimi consilio & assensu, præsenti nostra perpetuò valitura constitutione decernimus, ut quum extra Romanam curiam examen, instructio, sive inquisitio facienda erit, nemo omnino, cujuscumque status, gradus, conditionisve fuerit, inquisitionem prædictam sibi arrogare præsumat, sed integrum hoc negotium iis, qui à prędicto Tridentino Concilio designantur, Apostolicç videlicet sedis Legatis, seu Nunciis provinciarum, aut ejus, de quo inquisitio fit, Ordinario, eoque deficiente, Ordinariis vicinioribus relinquatur, nisi justis de caussis nobis, aut pro tempore existenti Romano Pontifici, per speciale mandatum alicui alteri hoc munus quandoque committendum esse visum fuerit. Quod si fortè aliquis prædictorum consanguinitate, aut affinitate usque ad tertium gradum inclusivè promovendum contingeret, ut omnis suspicio carnalis affectûs à tam sancto negotio repellatur, ille quidem eo casu censeatur exclusus, atque ad eum, qui proximè sequitur, hoc est si Legatus excludendus erit, ad Nuncium, si Nuncius, ad Ordinarium, si Ordinarius, ad viciniorem Ordinarium, inquisitionis officium deferatur. In curia verò hçc functio spectet, vel ad eos Cardinales, qui à nobis, vel pro tempore existente Romano Pontifice deligentur, vel ad Cardinales earum provinciarum, seu regnorum apud nos, & sedem Apostolicam protectores, in quibus Ecclesiæ ipsæ consistunt, si tamen ad ipsos hujusmodi vacantium Ecclesiarum selatio pertinebit. Quòd si de Episcopo vel Metropolitano extra Romanam curiam degente, ab una Ecclesia ad aliam ex aliqua gravi & justa caussa transferendo agetur, hoc munus deficientibus Legato, vel Nuncio Apostolico ejus provinciæ, aut regni ubi Ecclesia ipsa, à qua transfertur sita erit, ad Metropolitanum, si Episcopus; ad suffraganeum verò antiquiorem residentem, si Metropolitanus transferendus erit, pertinere declaramus. Deinde, quia sacrum Tridentinum Concilium, non sine magna ratione, eminentes personas, & quæ negotii magnitudinem probè intelligerent, ad hoc officium nominavit; declaramus & statuimus, tam Legatos, sive Nuncios, quàm Ordinarios, vel alios ab hac sancta sede fortè delegandos, non per auditores, aut vicarios, aliosve ministros, sed per se ipsos inquirendi munus exercere debere, quamvis ab hujusmodi personis aliisque viris peritis adjuvari possint. Et si Prælatus inquirens per se non posset ob locorum distantiam testes examinare circa articulum aliquem, ut legitimos natales, vel ætatem, aut aliquid ejusmodi; licebit ei articulum illum alteri personæ in dignitate Ecclesiastica constitutç subdelegare, non autem universam inquisitionem. Quod si fortè contingat, aliquem supradictorum legitimè impediri, ut per se hoc munus prçstare non possit, ad alios ea cura transfertur, qui sunt ab eodem Concilio Tridentino ad hoc officium designati, ut suprà dictum est, de iis qui ob consanguinitatem vel affinitatem ab hoc munere excluduntur. Ad hæc, ut mens ejusdem sacri Concilii rectè ac fideliter debitç executioni mandetur, & tale sit examen, quale requiritur in negotio tanti ponderis, declaramus ac statuimus, non esse in vita ac doctrinâ promovendi investiganda, eam rationem adhibendam, ut ab ipso promovendo articuli offerantur ac testes producantur; sed oportere, ut Prelatus, qui munus inquirendi suscepit, articulos conscribat, atque ipse ex officio suo illos testes vocet atque examinet, quos de rebus inquirendis sincerum ac fidele testimonium daturos esse existimet. Verùm ut inquisitio prędicta faciliùs ac plenius perfici atque expediri queat, utile erit, si Prælatus, qui inquisitionem facturus est, vel à promovendo, vel ab alio aliquo confici curet schedulam, in qua sint ordine descripta, nomen promovendi, cognomen, patria, parentes, ætas, ordo, gradus, professio, functio, si quam is fortè exercuit, loca in quibus, aut Theologiæ, vel Juri canonico operam dederit, aut longo tempore versatus fuerit, denique amici, ac familiares, qui tam ipsum, quàm parentes ejus intimè nôrint. Quòd si promovendus documentum aliquod exhibere voluerit, unde ipsius ætas, gradus, dignitas, sacri ordines, functio, officia, muneraque, aut aliquid ejusmodi comprobetur, admittendum, ac processui inserendum erit, modò documentum publicum seu authenticum fuerit. Illud quoque prohibendum censuimus, ac expressè prohibemus, ne ad testimonium dicendum de fide Catholica, vita, moribus, doctrina, atque aptitudine ad regendam Ecclesiam, quilibet homines admittantur; sed viri tantùm graves, pii, prudentes, docti, qui de qualitatibus promovendorum rectum judicium ferre valeant, ac ut suprà diximus, sincerum ac fidele testimonium dare velint. Proinde tam cognati, ac nimium familiares, quàm inimici atque æmuli, excludendi erunt. Porrò testes ejusmodi, Prælatus qui examen seu inquisitionem habiturus erit, seorsum ac sigillatim examinabit,

bit, & si quando judicaverit expedire, eis ad memoriam reducet, tum juramenti vim, tum perjurii gravitatem: eosdem etiam seriò & graviter admonebit, ipsos reos futuros apud omnipotentem Deum eorum omnium, quorum vel committendo vel omittendo rei erunt, qui promovebuntur, si vel falsa narrando, vel reticendo vera, in caussa erunt, ut homines indigni, vel minus idonei ejusmodi Ecclesiis præficiantur. Diligenter etiam testium qualitates cognoscere studebit, ac potissimùm quàm sint ad promovendos affecti, ut inde conjiciat utrum ex affectu, an ex veritate testimonium dicant. Denique quum testes de qualitatibus promovendi interrogabit, dabit operam, ut quoad ejus fieri poterit, omnia & singula, quæ ad prædictam inquisitionem facere videbuntur, per ipsos exprimantur. Quamvis antem qualitates omnes promovendorum, quæ in Generalium Synodorum decretis, aliisque canonicis sanctionibus continentur, probè cognitæ esse debeant, iis quibus inquisitionis officium demandatum est, quales sunt, natū esse ex legitimo matrimonio, atque ex parentibus Catholicis, annum tricesimum jam explevisse, sacris ordinibus, saltem ante sex menses, initiatum esse, gradum doctoratûs, aut licentiæ in Theologia, vel Jure canonico, aut certè publicum alicujus Academiæ testimonium obtinuisse, quo ad alios docendos idoneus esse declaretur; ad hæc in Ecclesiasticis functionibus diu esse versatū: item fidei puritate, innocentia vitæ, prudentia, usu rerum, integra fama, doctrina denique preditum esse. Tamen quia circa doctrinam plures fraudes committi solent, & sæpè contingit, ut nonnulli scientiâ vacui, de solo doctoris titulo aut privilegio glorientur, volumus, ut de eorum etiam doctrina diligenter inquiratur, qui vel doctoratûs, aut licentiæ titulis & privilegiis gaudent, vel etiam à publicis Academiis testimonium habuerunt, quòd idonei essent ad alios docendos; nisi fortè aliquorum insignis doctrina ex publica ipsorum functione notoria esset. Ita verò inquisitio facienda erit, ut quibus in locis, quanto tempore, & quo fructu Theologiæ, vel Juri canonico promovendus operam dederit cognoscatur. Et quoniam in quibusdam provinciis nulla sunt studia generalia, neque ullæ publicæ scholæ, neque usus habet, ut qui studiis operam navant, ullis doctoratûs aut licentiæ insignibus decorentur; declaramus in ejusmodi locis sufficere, si testimonio virorum gravium, & sacræ Theologiæ, vel Juris canonici peritorum constet, promovendos, eâ scientiâ Theologiæ vel Canonum verè pollere, ut idonei sint ad ea docenda, quæ populum Christianum scire oportet, ac muneris sibi injungendi necessitati valeant satisfacere. Testes præterea deponant se de scientia promovendorum certos redditos esse ex eo, quòd prædictos promovendos specimen suæ doctrinæ publicè vel privatim dedisse cognoverint. Quod autem ad regulares pertinet, cùm ad Ecclesias Cathedrales promovendi fuerint; ne fraus ulla subrepere possit, in eo quod idem Tridentinum Concilium statuit, ut regulares à suis superioribus sufficientis doctrinæ testimonium habeant: declaramus nomine Superiorum eos dumtaxat intelligendos esse, qui nullum sui Ordinis Superiorem agnoscunt, sive ii cujusvis Ordinis abbates, magistri, aut ministri, aut præpositi generales, aut quarumlibet congregationum præsidentes, sive definitores, aut visitatores capitulum generale repræsentantes, sive alii quocumque vocabulo nominentur, & in eorum absentia ipsorum vicarii, seu commissarii generales, vel in Romana curia procuratores ordinum aut congregationum generales in hac parte succedant. Et nihilominus præter superiorum testimonium, qui fidem facient ejusmodi regulares ad alios docendos idoneos esse, volumus ea servari quæ de iis diximus, qui publicum suæ doctrinæ ab aliqua Academia testimonium habent; ut videlicet seriò inquiratur, an regulares ad Cathedrales Ecclesias promovendi eos progressus in studiis fecerint, qui in futuro Antistite requiruntur. Post inquisitionem verò de fide, vita, moribus, doctrina, & prudentia promovendi, necnō informationem de statu Ecclesiæ, aliisque necessariis rebus, quæ pariter coram superiùs expressis Prælatis, juxta ejusdem Concilii decreta, fieri debet, professio fidei Catholicæ à promovendo facienda erit, quam quidem ab eo dumtaxat recipiendam esse declaramus, ad quem inquisitio pertinebit; nisi fortè qui professionem emissurus est, à Prælato inquirente longè distet: tunc enim is Prælatus ex subdelegatione inquirentis professionem admittere debebit, cui promovendus vicinior erit: quod idem intelligatur de informatione de statu Ecclesiæ accipienda; si quando contingeret, ut in alia provincia sive regno esset Ecclesia, in alio promovendus. Recipiet autem Prælatus professionem promovendi præsente notario publico ac testibus, atque eam à se admissam ac receptam propriæ manus subscriptione testabitur. Is quoque, qui professionem ejusmodi fecerit, in eo loco ubi proprium nomen profitentis exprimi solet, nomen suum manu propria adscribet. Denique his peractis, notarius publico instrumento fidem faciet de professione prædicta, adhibitis testibus, ut præfertur. Ubi verò totum examen seu inquisitio de persona promovendi perfecta fuerit, ea in instrumentum publicum redacta, cum toto testimonio ac professione fidei emissa ad hanc sanctam Sedem, ut Concilium statuit, quamprimum clausa & obsignata in forma authentica transmittenda erit. In qua re observari volumus, ut professio Fidei iisdem omnino verbis descripta sit, quæ in ea forma continentur, quam felicis recordationis Pius Papa IV. prædecessor noster statuit observandam, & ut Prælatus qui instructionem, examen, & inquisitionem fecit, vel per literas separatas, simul tamen cum processu mittendas, vel per subscriptionem dicti processus significet, quanta fides testibus examinatis, eorumque dictis, & scripturis productis suo judicio habēda sit: simul etiam quid de promovendo ipse sentiat.

tiat. Processus autem sic formati, & ad curiam transmissi, à Cardinale, cui proponendi munus incumbet, & à tribus prioribus ordinum Cardinalibus, ut moris est, juxta formam Concilii prædicti, subscribentur & expedientur. Volumus autem, ut Cardinalis relator moneat promovendum, si præsens in curia fuerit, ut juxta Concilium Lateranense novissimè celebratum, omnes Cardinales, sive majorem partem collegii adeat, antequam Ecclesiam proponat; ut quæ à referente collega sint auditori, oculata fide, quantum ad personã promovendi attinet, cognoscere possint. Hæc porrò omnia, quæ de promovendis ad Ecclesias Cathedrales dicta sunt, ad eos etiam pertinere, atque in eorum promotione servanda esse declaramus & decernimus, qui nominati, presentati, aut electi fuerint, ad dignitates abbatiales, ac prioratus, seu præpositatus, monasteriorum regimina, aut alias regularium cujusvis Ordinis, aut etiam sæcularium præfecturas, de quibus consistorialiter provideri contigerit, atque eos præsertim, quibus præter curam & regimen monachorum, aut canonicorum, clericorumque regularium, vel sæcularium, annexa est in populum jurisdictio spiritualis vel temporalis, excepta tamen ętate, circa quam nihil innovamus. Quò verò ad doctrinam, cùm Generalia Concilia non statuant, ut personæ promovendæ ad regulares dignitates, doctoratus, sive licentiæ gradum suscipere, vel publicum testimonium ab Academia aliqua habere teneantur; & tamen æquum sit, ut eâ doctrinâ polleant, qua onus sibi imponendum sustinere valeant, declaramus & statuimus, ut Prælati, qui inquirendi munus suscepturi sunt, studiosè ac diligenter inquirant super doctrina ejusmodi personarum, juxta modum & formam superiùs præscriptam, ut nos, & pro tempore futuri Romani Pontifices, habita de illis vera informatione per processum, qui ab inquirente transmittetur, certò statuere ac judicare possimus, an persona promovenda verè sit talis, qualem dignitas illa ad quam provehenda est, exigit & requirit. Hortamur verò in visceribus Domini nostri Jesu Christi, ac paterna charitate monemus eos omnes, qui ab hac sancta sede nominandi, præsentandi, vel etiam eligendi futuros Episcopos vel Abbates jus habent, ut seriò apud se cogitent quanti sit hoc negotium, ex quo salus animarum, tranquillitas reipublicę, incolumitas religionis, propagatio fidei, aliaque permulta & maxima bona dependent. Illud etiam sæpè & sæpiùs ad mentem revocent, quod sancta Tridentina Synodus admonet, nihil se ad Dei gloriam, & populorum salutem utilius posse facere, quàm si bonos pastores, & Ecclesiæ gubernandæ idoneos promoveri studeant, eosque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, nisi quos digniores, & Ecclesiæ magis utiles ipsi judicaverint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium cupiditatibus; sed eorum exigentibus meritis præfici diligenter curaverint. De nominandis verò, pręsentandis, vel eligendis ad regulares dignitates, præter ea quæ superiùs observanda esse declaravimus, illud quoque paternis his nostris hortationibus & monitionibus adjiciendum censuimus, ut nominationis, præsentationis, vel electionis jus habentes eos deligere studeant, atque omnino conentur, qui non modò eundem ordinem sint antè professi; sed in eodem etiam satis diu laudabiliter versati. Neque enim decet ut magistri aliorum esse incipiant, qui non fuerint antè discipuli, & subditis imperare pręsumant, qui priùs non didiscerint Superioribus obedire. Eos denique, qui vel examinando & inquirendo, vel testimonium ferendo, operam suam in hac re præstabunt, seriò admonemus, ut ea fide ac diligentia in negotio tanti momenti versentur, ut à Deo, & à nobis laudem pro bono opere exspectare valeant. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrę prohibitionis, voluntatis, declarationis, decreti, statuti, hortationis, & monitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignatione omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Paulli Apostolorum ejus, se noverit incursurum. Datum Romæ, in Monte Quirinali, anno Incarnationis Dominicæ MDXCI. idibus Maji, Pontificatûs nostri anno primo.

Tit. V. De auctoritate & usu pallii.

INNOCENTIUS PAPA IV.

CAPUT I.

Conceditur facultas Archiepiscopo Tarraconensi, ut per totam suam provinciam possit ante se crucem facere deferri.

INNOCENTIUS Episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Archiepiscopo Tarraconensi salutem & Apostolicam benedictionem. Cùm pro Christo legatione fungaris, natus pro patribus inter alios filios gratiæ, filius adoptivus, ac divinorum ministeriorum dispensator fidelis, ut illius sigilli signeris signaculo, qui te dispensatorem, ex injuncta tibi officii cura, constituit verbi sui, & per sigillum appensum & suspensum legatio pateat manifesta; quæ sic Crucifixi nuncium probet exterius ad decorem, ut intus ipsius tibi memoriam imprimens ad timorem, ad portanda Crucifixi stigmata in tuo corpore te inducat; ut dum judicatum subsequeris, ab auditione mala, quam proferet contra malos, judicantem non timeas, tuæ fraternitatis meritis meritò provocati, ut Ecclesia tua in te recipiat munus gratię amplioris; & fructus palmæ tibi ascendenti in palmam, fiat gutturi tuo dulcis, externo decore internum multipliciter ampliante; quod per totam Tarraconensem provinciam Metropolitico tibi jure subjectam, liceat tibi tuisque succes-

so-

foribus in perpetuum, vivificæ crucis vexillum facere anteferri, auctoritate vobis præsentium indulgemus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Paulli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Dat. Lugduni 15. Kal. Decembris, Pontificatus nostri anno tertio.

Petrus Albalatius Archiepiscopus, in secundo Concilio Valentiæ celebrato.

CAPUT II.

Prohibetur Archiepiscopus Toletanus crucem jubere sibi præferri, palliove uti, aut indulgentias concedere in provincia Tarraconensi.

Item sacro approbante Concilio statuimus, quòd si Toletanus Archiepiscopus per Tarraconensem provinciam transitum faciens, crucem ante se portare fecerit, vel pallio usus fuerit, vel indulgentias dederit in nostra provincia; quę, sicut dicitur, fuerunt per eundem temerè alicubi attentata, loca, ad quę ipse taliter venerit, & in quibus prædicta attentaverit, quamdiu ibidem fuerit, cessent penitùs à divinis. Et ne ejus præsumptio remaneat impunita, si supradicta in provincia nostra de cætero commiserit, auctoritate nostra, & sacri Concilii ipsum ex nunc quasi ex tunc excommunicationis sententiæ decernimus subjacere. Et si aliquis literis indulgentię Archiepiscopi Toletani in nostra provincia usus fuerit, tamquam falsarius puniatur.

Rodericus Tellius Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT III.

Pœna statuitur Ordinariis provinciæ Tarraconensis, qui non vetuerint, quominus Archiepiscopus Toletanus, quispiamve alius crucem sibi præferri jubeat, palliove utatur, aut indulgentias concedat intra provinciam.

Item sacro approbante Concilio statuimus, quòd si Toletanus Archiepiscopus, vel quicumque alius Archiepiscopus, per Tarraconensem provinciam transitum faciens crucem ante se portari fecerit, vel pallio usus fuerit, vel indulgentias dederit; quæ, sicut dicitur, fuerunt per aliquos temerè attentata; si diœcesanus, in cujus diœcesi talia committentur, non se opposuerit, & hæc non inhibuerit, ut melius poterit, sit ab ingressu Ecclesię eo ipso suspensus. Et si aliquis literis indulgentiæ aliquorum Archiepiscoporum in nostra provincia usus fuerit, tamquam falsarius puniatur.

Tit. VI. De renunciatione.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT I.

Quo pacto resignationes Beneficiorum fieri debeant, & quatenus ab Ordinariis sint admittendæ, ex decreto felicis recordationis Gregorii Papæ XIII.

Quoniam occultę & simulatæ Beneficiorum resignationes multa incommoda & vitium simonię sæpè secum afferre solent; felicis recordationis Gregorius Papa XIII. sequentem edidit constitutionem; quam, sacro approbante Concilio, ut omnibus hujus nostrę provinciæ Ordinariis nota sit, & quo pacto resignationes Beneficiorum ab illis admittendæ sint, innotescat; hoc loco inserendam esse statuimus & ordinavimus.

GREGORIUS EPISCOPUS

Servus servorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

HUMANO vix judicio ita bene quicquam & providenter sanciri potest, quin usus sæpè aperiat doceatque id quod salubre fore credebatur, minus experiundo prodesse: quod in illis constitutionibus, quas ad prohibendas simulatas occultasve Beneficiorum Ecclesiasticorum resignationes diversi Romani Pontifices multifariam ediderunt, & felicis recordationis Pius Papa V. prædecessor noster novissimè promulgavit, cognoscimus accidisse. Nos hoc malum, prout occasio necessitasque postulat, coërcere volentes, statuimus, ut posthac omnes & quæcumque resignationes, etiam causâ permutationis, ac Commendarum, & etiam literis Apostolicis non confectis, & possessione non habita, necnon litis, & jurium quorumcumque cessiones ac retrocessiones, quæ deinceps de quibuscumque Beneficiis Ecclesiasticis in nostris, seu Romani Pontificis pro tempore existentis manibus, ac etiam coram notario publico & testibus fient, & à nobis, vel illo, seu nostro, vel illius mandato admittentur, & super eis provisiones & quæcumque aliæ dispositiones, sive temporales, sive perpetuę, aut ad hoc mandata Apostolica sub quacumque forma, & quibuscumque etiam sanctæ Romanæ Ecclesiæ Car-

Cardinalibus, ac piis locis, quocumque privilegio suffultis, facta, publicari debeant cum literis Apostolicis desuper confectis intra sex menses, si Beneficium circa montes fuerit, ultra verò intra novem à data concessionis gratiæ, non autem à die præstiti super ea consensus numerandos, etiam si postea concessio gratit hujusmodi ex quavis caussa, diversisque subsequentibus datis, ac quotlescumque, & quovis modo reformata & validareddita fuerit, pluresque, & quotquot in alium, vel alios cessiones, ac etiam in ipsummet primum resignantem vel cedentem retrocessiones termino prædicto nondum elapso intercesserint, itaut unicus dumtaxat terminus omnibus his successivis cessionibus, ac retrocessionibus decurrat; ut qui postremus gratiam habuerit, publicationem hujusmodi facere, cæteraque omnia hîc præscripta intra eundem terminum præstare teneatur. Ipsa autem publicatio in Cathedrali, & in Beneficii Ecclesia, vel Ecclesiis, si in pluribus illud sit, fiat ubique dum frequens populus ad Missarum solennia convenerit: palam omnibus literæ Apostolicæ prædicte, earumve transumptum authenticum exhibeatur, claraque & intelligibili voce resignatio, seu cessio hujusmodi, ac Beneficii qualitas, & invocatio, nominaque, & cognomina resignantis, seu cedentis, ac illius, in cujus favorem gratia hujusmodi facta est, pronuncientur; itaut hæc omnia possint ad notitiam omniū ibi existentium verisimiliter pervenire, scriptoque de his omnibus exemplo collato, valvis dictarum Ecclesiarum affixum relinquatur. Si verò Ecclesia Beneficii ruralis sit, aut populo, conventuque careat, eo casu in parochiali, intra cujus parochiæ limites Beneficium ipsum consistit, & in Cathedrali Ecclesia, vel si locus bello, seu peste, aliisve manifestis periculis subjaceat, tunc in proxima parochiali, ac etiam in Cathedrali Ecclesia, vel si aditus ad illas aut utramvis minimè sit securus, in alia Cathedrali, vel Parochiali viciniori, periculorum immuni publicatio hujusmodi peragatur. Is quoque in quem disponi vel mandari de Beneficio etiam litigioso vel accedente non possesso sub quacumque forma contigerit, possessionem Beneficii intra dictum tempus vigore literarum Apostolicarum desuper confectarum, nec aliàs apprehendere debeat, & si propter litem, aut aliud legitimum impedimentum nequiverit, saltem literas Apostolicas cum earum publicatione, si tunc facta erit, judici, seu executioni illarum, vel aliis ad quos pertinet, per se, vel procuratorem suum legitimum, intra idem tempus præsentare, & apud illum vel illos pro ipsarum literarum executione instare, & possessionem hujusmodi instanter petere teneatur. Cæterùm modus & forma hîc tradita semper & ubique debeat observari, nec alia, vel æquipollens ullo modo admitti in omnibus hujusmodi resignationibus, cessionibus, & retrocessionibus, de quibuscumque Ecclesiis, monasteriis, prioratibus, tam virorum quàm mulierum, dignitatibus, officiis, & Beneficiis Ecclesiasticis, sæcularibus, & quorumvis ordinum, etiam militiarum regularibus, etiam electivis, & manualibus, ac etiam de jure patronatûs laïcorum illustrium, & aliàs quomodocumque existentibus, sive pacificis, sive in petitorio, sive in possessorio litigiosis, etiam de quibus in consistorio nostro disponi consuevit seu debet, quæ posthac ex quacumque caussa fient, & per nos, ac prædictos successores, extra tamen dictum consistorium, admittentur, etiam cum reservationibus nominis, tituli, administrationis, possessionis, fructuum, etiam omnium, ac rerum, & jurium quorumcumque. Ad prędictorum tamen observationem, eum, in quem juris fit cessio Beneficii, quod tempore cessionis hujusmodi, & ante illam, vigore literarum Apostolicarum, ut suprà, si ad id tenebatur, publicatarum, realiter possidebat, nolumus obligari. Quòd si quicquam prędictorum omnium omissum fuerit, dictis terminis, ut cuique pręscripti sunt, elapsis, omnes dispositiones & gratiæ resignatorum & cessorum Beneficiorum, aut jurium hujusmodi, cum omnibus inde secutis, sive de pacificis, sive de litigiosis, sint irritæ & inanes; nullaque alia gratia super hujusmodi Beneficio, sive jure cesso, iis quibus concessa fuerit, suffragetur; sed ipsi tales inhabiles & incapaces sint ad hujusmodi Beneficia sic resignata & cessa quandocumque obtinenda, illaque sive jura ab ipsa statim prima resignatione seu cessione, etiamsi illæ aliàs nulle & invalidæ essent, vacavisse & vacare censeantur eo ipso, nec resignantibus, seu cedentibus, si postea in sua possessione remanent, constitutiones de annali & triennali possessore, nec præsumptæ aut tacitæ retrocessiones, etiam propter diuturnam continuatæ possessionis hujusmodi tolerantiam, nec omnino aliud jus, vel Beneficium ullo tempore suffragetur, sed ipsa Beneficia sive jura sic à principio vacantia, à sede Apostolica prædicta dumtaxat impetrari valeant ac concedi. Illorum verò impetrationes, vel etiam Motu proprio concessiones, quibuscumque derogationibus suffultæ, nunquam sub clausulis generalibus, aut vacationum modis conditionalibus, vel implicitis comprehendantur; sed specialiter & expresè ob non servatam præsentis constitutionis formam, ac cum declaratione nominum & cognominum resignantis seu cedentis, & gratiam habentis dispositivè, & non conditionaliter fieri omnino debeans: & quicumque sic impetrans, aut gratiam etiam Motu simili habens præfinitum cuique casui tempus prædictum à data concessionis gratiæ sibi factæ hujusmodi, ea omnia quæ cadens à jure prædicto debebat, præstare teneatur: & si pluribus gratiam hujusmodi fieri contigerit, is præ omnibus obtineat, qui primus publicationem suę impetrationis fecerit, & possessionem adeptus fuerit, aut petierit, omniaque requisita prędicta adimpleverit, quamvis in data sit postremus, & possessio ab alio in publicando negligentiore priùs apprehensa fuerit vel petita. Reservationibus omnibus nominis, administratio-

tionis fructuum etiam omnium, ac pensionum, & aliarum rerum quarumcumque, necnon facultatibus, indultis, & aliis concessionibus, tam ipsis resignantibus seu cedentibus, qui tamen possessionem ab initio re ipsa dimiserint, quàm aliis ex hujusmodi resignationibus, seu cessionibus à sede Apostolica factis nihilominus validis, plenumque effectum sortituris. Sed ne in Beneficiis super possessione, vel proprietate litigiosis litis prosecutio turbari valeat, vel differri in caussis hujusmodi contra cedentem ad ulteriora, etiam ad sententiam diffinitivam, & rem judicatam, ac illius exsecutionem, quousque ille qui gratiam ex resignatione seu cessione, aut ex omissa forma publicationis hujusmodi obtinuit, ad caussam per se vel procuratorem legitimum accesserit, litemque hujusmodi susceperit, eodem modo & ordine procedi possit, quo potuisset legitimè, si cessio hujusmodi facta non fuisset, ac quicquid interim sic procedendo decretum & expeditum fuerit, sive cum cedente, sive contra eum, etiam postquam ipse, vel quivis alius, incumbentia sibi secundùm prædicta præstiterit, non solùm circa fructus, sed etiam circa possessionem, & ipsum jus, quod cessum est, valeat omnino & vim obtineat, illumque ipsum, cui gratia facta est, non minus afficiat, quàm si ipso legitimè citato, contra eum decretum & expeditum fuisset, nec ipse adversùs hęc, prætextu non acceptæ gratiæ, vel etiam illius ignoratæ, aut citationis vel intimationis exsecutioni contra ipsum minimè demandatæ, aliave ratione valeat excusari. Possit tamen ipse, etiam si in lite & caussa hujusmodi subrogatus non sit, quandocumque ad illius prosecutionem & terminationem venire, & à judice, coram quo caussam ipsam, etiam ex delegatione pendere contigerit, in illis ipsis statu & terminis, in quibus tunc eam esse repererit, etiam absque rescripto speciali admitti. De Beneficiis autem, quę deinceps in manibus Ordinariorum collatorum, etiam Cardinalium, etiam indulta & facultates ad hoc ab Apostolica sede habentium, ac Legatorum etiam de latere, & delegatorum etiam specialium ejusdem sedis extra Romanam curiam resignari, etiam ex caussa permutationis contigerit, ipsi intra mensem negotium universum admissionis, vel rejectionis resignationis hujusmodi, & si pereos facienda erit, provisionis resignati Beneficii, juxta Apostolicas & alias canonicas sanctiones omnino absolvant, Et qui sic provisus fuerit, intra tres menses à die sibi factæ provisionis illam publicet, & possessionem Beneficii capiat modo & forma supradictis, alioquin illis elapsis nulla sit ejus provisio, & Beneficium vacare censeatur eo ipso. Ordinariique, & alii prædicti qui hæc, uti eis pręscribuntur, non perfecerint, eo casu potestate disponendi de ipsis Beneficiis sint ea vice privati, eorumque dispositio eo ipso ad sedem Apostolicam devoluta existat, aut aliis idoneis ab ipsa sede dumtaxat, modo & forma prædictis concedantur. Decernentes sic per quoscumque judicari debere, necnon irritum & inane quicquid secus super his per quoscumque scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus prædicti Pii V. & aliis omnibus aliorum prædecessorum nostrorum constitutionibus de publicandis resignationibus hujusmodi hactenus editis & reformatis, quas omnes omnino abrogamus. Ita tamen quòd in publicandis illis resignationibus & cessionibus, quæ in manibus nostris hucusque factæ, & à nobis admissæ sunt, & tempus ad eas publicandas, juxta dicti Pii pędecessoris constitutionem, nondum effluxit, constitutio ipsa, quoad eas dumtaxat, integrè observetur. Necnon resignantium, sive cedentium voluntatibus, conditionibus, protestationibus, & clausulis, in ipsismet resignationibus & cessionibus, seu procuratorum constitutionibus & mandatis, ac aliàs etiam ad præservationem suorum jurium, & significationem quòd non aliter, nec alio modo resignant, seu cedunt, appositis, & quacumque verborum vi, formula, & multiplicatione expressis, necnon indultis, privilegiis, & gratiis Apostolicis, etiam prædictis Cardinalibus, ac eorum & nostris familiaribus continuis commensalibus, necnon literarum Apostolicarum scriptoribus, Abbreviatoribus, cæterisque Romanę curiæ officialibus, & ex quibusvis caussis quomodocumque concessis & confirmatis: quæ omnia etiam tollimus & annullamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Ut autem pręsentes ampliùs innotescant, volumus, ut earum exemplis etiam impressis, notarii publici manu subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsus fides ubique in judicio & extra illud adhibeatur, quæ adhiberetur eisdem pręsentibus, si forent exhibitæ vel ostensæ. Mandamusque illas in librum *Quinternum* appellatum, Cancellarię Apostolicæ ad perpetuam rei memoriam de more referri. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXXXIII. nonis Januarii, Pontificatus nostri anno duodecimo.

Tit. VII. De ætate, qualitate, & ordine præficiendorum.

Arnaldus Cescomes Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Quibus sit conferenda prima tonsura.

Prima tonsura nemini conferatur, de quo non sit verisimile, quòd intendat ad sacros ordines promoveri. Episcopi verò, & eorum officiales taliter punire studeant clericos

eos criminosos, ne aliquis prætextu impunitatis alleget privilegium clericale.

Idem in eodem.

CAPUT II.

Præcipitur canonicis Cathedralium, ut infra annum ad subdiaconatûs ordinem promoveantur.

CUM nuper in sacro Concilio, quod continuando celebramus, ordinaverimus, quòd quicumque in canonicum Ecclesiæ Cathedralis assumptus fuerit, infra annum à die pacificæ possessionis computandum, postquam ad ætatem legitimam pervenerit, ad ordinem subdiaconatûs saltem, legitimo impedimento cessante, se faciat promoveri: aliàs canoniâ, quam adeptus fuerit, sit privatus ipso facto, alii per illos, ad quos collatio pertinet, liberè conferenda, cumque ante dictam constitutionem nonnulli fuerint, & sint canonici Cathedralium Ecclesiarum, & in ipsorum canonicatuum pacifica possessione, qui saltem ad ordinem subdiaconatûs, cessante legitimo impedimento, non se fecerunt promoveri; ideo, eodem Concilio approbante, prædictam constitutionem ad illos extendentes sancimus, ut præfati canonici, & presbyteri de capitulo, qui ætatem legitimam habent, infra annum à die præsentis constitutionis publicatæ, quam etiam volumus in Ecclesiis Cathedralibus publicari, cum ætatem legitimam habuerint, ex tunc infra annum immediatè computandum se faciant, cessante legitimo impedimento, promoveri, saltem ad ordinem subdiaconatûs: alioqui eo ipso canonicatibus & præbendis, quas obtinent, & Beneficiis etiam, quæ obtinent in dictis Ecclesiis, & quæ obtinere non possent, nisi essent canonici prebendati, sint privati: quę aliis conferantur per illos, ad quos pertinet collatio eorundem.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Dertusę celebrato.

CAPUT III.

De examine eorum qui promovendi sunt ad sacros ordines.

NIhil est quod Ecclesię Dei magis officiat, quàm indecens promotio indignorum. Nam quum indignis ad sacros ordines patet ascensus, inordinata crescit ambitio, & proficiendi in scientia cura & studium amputatur, & Ecclesiastici ordinis dignitas deducitur in contemptum. Universos igitur Episcopos sub obtestatione divini judicii commonemus, ut unusquisque tamquam servus fidelis & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam, sic fideliter & prudenter attendat, cui divina sacramenta committat; ne, si ultra debitam mensuram alicui credat; aut infidelitatis, si scienter, aut imprudentię, si ignoranter, in districto judicio valeat culpâ notari. Sed promovendi ad sacros ordines, de ętate, qualitate, moribus, & scientia debito subjiciantur examini: & circa eos, quę à sacris Canonibus, constitutione domini Sabinensis, & constitutionibus Provincialibus & Synodalibus, & nostra etiam statuta sunt, tenaciter observentur: nec sub spe futuri profectus aliquis ordinetur, nisi actualiter tempore promotionis reperiatur idoneus. Sanè quia aliqui proprii Pręlati notitiam fugiendo, vel aliis exquisitis coloribus & modis, minus idonei, immo penitùs illiterati, sacerdotale officium ambierunt; omnibus Ecclesiarum Pręlatis injungimus, eorum conscientias onerando, ut si de aliquorum insufficientia eorum aures notabilis fama pulsaverit, tales examinationi subjiciant: & si eos sic insufficientes reperiant, ab officii sacerdotalis exsecutione suspendant, usquequò per studii exercitium debitam sufficientiam fuerint assequuti. Cęterùm ut addiscendi, & proficiēdi in scientia opportunitas talis conferatur, Ecclesiarum Pręlatos, & capitula propensiùs exhortamur, ut circa reformandas & conservandas scholas Artium solerter ac diligenter intendant: ut tales in scholis clerici nutriantur, qui meritò idonei fieri valeant sacerdotes.

Antonius Augustinus Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT IV.

Præscribitur modus in ordinibus conferendis, & dimissoriis concedendis servandus.

SI quę à sancta Tridentina Synodo de his, qui ordines vel conferunt vel suscipiunt, accuratè sanctèque definita sunt, ea ab omnibus diligenter exactèque fuissent observata; jam nunc Ecclesias nostrę provincię pluribus doctis, & probatę vitę sacerdotibus, & aliis Ecclesiasticis viris, ex quorum exemplo totius populi Christiani reformatio pendet, magis decoratas haberemus. Sed cùm compertum habeamus, aliquos (quod vehementer dolendum est) neque doctrinâ aut moribus commendatos, neque justo titulo, neque à proprio Episcopo, sed aut ad titulum Beneficii sæcularis, parvi, aut nullius valoris, aut regularis, cujus nulli sunt fructus, aut patrimonii sæpè ficti, neque ab Episcopo approbati, aut denique à capitulis sede vacante intra annum, vel etiam ab aliquibus abbatibus literas, ut a quocumque ordinari possint sæculares clerici obtinentes, ab aliis, etiam Gallis, & ignotis Episcopis, non exspectatis temporum interstitiis, aut publicatis edictis, ad sacros ordines fuisse promotos, & quotidie promoveri. Quibus incommodis ut occurrere possimus, sacri concilii Tridentini decretis inhærentes, hujus nostri Provincialis Concilii

lii approbatione decernimus, ut Episcopi temporibus à jure statutis, & servatis omnibus, quæ sunt ab eadem sanctaTridentina Synodo definita, subditos dumtaxat suos, quos diligenti examine habiles, Ecclesiæ utiles, & Beneficium, de quo honestè vivere possint, pacificè possidere repererint, per seipsos ordinare curent. Quòd si ægritudine fuerint impediti, non eis, ut à quocumque ordinentur, concedant, sed ipsi, ad quem hujus provinciæ maluerint Episcopum, eos ordinandos mittant. Alterius verò subditum, qui à proprio Episcopo missus non sit, aut Beneficium, de quo vivere commodè possit, in ipsorum Ecclesiis non obtineat, cui adscribi, & suis muneribus fungi in animo non habeat, nullo modo sacris initient. Beneficia nullius valoris omnino abolenda, parvi cum aliis unienda curent, neque his titulis abuti permittant.

Ad titulum pensionis, vel patrimonii nemo, præterquam à proprio Episcopo, ordinetur; qui qualia illa bona sint, fictane, an vera, & ad vitam sustentandam sufficientia, ac qui ad talem titulum pro necessitate & commoditate Ecclesiarum assumendi fuerint, ipse solus judicare possit. Capitula Ecclesiarum, sede vacante, elapso anno, præter artatos, iis tantùm, qui Beneficium in ea diœcesi obtineant, quod ad commodè vivendum sufficiens sit, quique diligenti examine, & edictis publicatis, habiles scientia, ætate, & moribus reperti fuerint, literas dimissorias concedant; non ut à quocumque, sed ab hujus dumtaxat provinciæ Episcopo, servatis temporum interstitiis, promoveri possint: dispensare autem in temporum interstitiis, aut in pluralitate Beneficiorum nequaquam sibi licere arbitrentur. Abbatibus quibuscumque, etiam si nullius diœcesis sint, districtè præcipimus, ne posthac (ut à sancta Tridentina Synodo vetitum est) clericis sæcularibus, etiam in ipsorum Ecclesiis Beneficia obtinentibus, dimissorias literas ad quoscumque Episcopos concedere: neve Episcopos, in quorum diœcesi sunt, quominus proprio nomine in ipsorum Ecclesiis edicta, quibus de ætate. genere, & vita ordinandorum inquiritur, publicent, impedire ullo modo præsumant. Regulares quoque, aut regularia Beneficia obtinentes, nisi priùs professionis votum emiserint, & diligenti Episcopi examine, literis & moribus ornati, & in legitima ætate constituti reperti fuerint, ad sacros ordines ascendere non permittantur.

Quæ verò à sancta Tridentina Synodo, non sine magna caussa, de servandis temporum interstitiis, in conferendis minoribus & majoribus ordinibus decreta sunt, ea ab omnibus Episcopis summopere observari oportet: nisi quum personæ qualitas, aut Ecclesiæ utilitas, vel necessitas aliud postularet. Edicta verò tria post minores ordines publicanda sunt, per mensem ante singulos sacros ordines singula: unde illorum pravam consuetudinem reprobamus, qui uno die minores, & altero subdiaconatum conferunt, sine ullo edicto, aut uno pro tribus abutentes: nullis temporum legitimis interstitiis observatis. Id enim est quod vehementer improbandum est: si quis citò & temerè contra Apostoli præceptum manus imponat. 1. Timoth. c. 5.

Tit. VIII. De filiis presbyterorum.

Petrus Clasquerinus Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

C A P U T I.

Bona ex Beneficiis parta, & filiis illegitimis collata, quibus, ab ipsis ablata, debeant applicari.

Quia bona quæ ab Ecclesiasticis Beneficiis habentur, per rectores, seu administratores Beneficiorum debent in utilitatem eorundem Beneficiorum, & non profanis usibus applicari, & iis quamplurimi abutuntur, ideo, sacro approbante Concilio, statuimus, ut de cætero nulla persona Ecclesiastica beneficiata, cujuscumque status, dignitatis, gradus, ordinis, religionis, vel conditionis existat, habens prolem illegitimam, eidem proli terras, possessiones, honores, seu alia jura suorum Beneficiorum audeat stabilire, seu in emphyteusin concedere: nec eidem proli aliquid in vita, vel in morte, seu testamento, de pecunia, seu de aliis bonis, quæ à dictis suis Beneficiis acquisivit, per se vel interpositam personam, vel alio quæsito colore, donare, concedere, seu legare, dari, seu legari faciat. Aliàs quicquid tali proli fuerit, ut præfertur, in vita vel in morte datum seu relictum, medietas in ornamenta Ecclesiæ, in qua est Beneficiū ipsius donantis seu relinquentis erogetur, & reliqua medietas ejus Ordinario applicetur.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

C A P U T I I.

Non licere presbyteris, & aliis Beneficia Ecclesiastica obtinentibus, filios illegitimos domi alere, neque in Ecclesia in sacris eorum uti ministerio.

Quamvis in sacra Oecumenica Tridentina Synodo sanctè diffinitum sit, non licere filiis clericorum, qui ex illegitimo sunt matrimonio procreati, Beneficium aliquod in Ecclesiis, ubi eorum patres idem, vel aliud consimile habuerunt, obtinere, aut in illis ministrare; nihilominus (non sine gravi dolore, quod loqui veremur, & tacere non expedit) ad aures nostras deductum est, nonnullos clericos sui status & dignitatis oblitos, proprios illegitimos filios magno cū populi Christiani scandalo & animarum jactura domi secum retinere, alere, & nutrire, simulque cum illis Sess. 25. De reform. cap. 15.

illis cohabitare, eosdemque in illis Ecclesiis, in quibus patres sunt beneficiati, ipsis, & aliis, dum Missas, vel alia divina officia celebrant, ministrare. Ideo ut parentum, quos maximè puritas & sanctitas decet, incontinentia à locis Deo consecratis longissimè absit, & ab hominum memoria penitùs aboleatur, & exstirpetur; his quæ tam piè ab illis sanctis Patribus tradita & definita sunt adhærentes, & constitutionem Arnaldi prædecessoris nostri (*Presbyter cum proprio filio spurio Missam non audeat celebrare*) innovantes & ampliantes, sacro approbante Concilio, statuimus & ordinamus, ne filii illegitimi in illis Ecclesiis, in quibus patres Beneficium obtinent, vel obtinuerunt, audeant, vel præsumant aliquo modo eisdem patribus, vel aliis presbyteris in aliquo officio ministrare, aut inservire, vel etiam simul in domibus parentum cum eisdem vivere & cohabitare. Quòd si filius contraierit, aut pater illum domi habuerit, aut Ecclesiæ, in qua ipse residet, filium deservire permiserit, pœnâ centum ducatorum ille, quem Ordinarius elegerit, piis operibus arbitrio ejusdem applicandorum, puniatur.

Tit. IX. De clericis peregrinis.

Hieronymus ab Auria Cardinalis, & Archiepiscopus, in Concilio quinto Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Clericos peregrinos sine literis dimissoriis ad publica Ecclesiastica munera admittendos non esse.

Clerici alienæ diœcesis, & præsertim alienæ nationis, non sunt recipiendi, nec admittendi ad Missarum solennia publicè celebranda, nec ad curæ animarum regimen, vel aliquod sacerdotale officium, sive literis suorum ordinum, & etiam literis testimonialibus sui Prælati, perhibentibus testimonium vitæ, famæ, & conversationis honestæ. Et, si fieri possit, testes adhibendi, qui de notione hominis, & qualitatibus prædictis testimonium perhibeant veritati. Ad Missas verò privatas & secretas, cum solitis literis suorum Ordinariorum admitti poterunt, prævio in omnibus legitimo examine.

Tit. X. De officio vicarii, & salariis officialium, & jure sigilli.

Sanctius de Ayerbe Archiepiscopus, in quarto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Vicarii, & officiales principales, & foranei non creentur, nisi de regnis Aragonum, Valentiæ, Balearium insularum, & principatu Cathaloniæ, nisi fuerint canonici alicujus Ecclesiæ præfatorum regnorum: foraneos verò sat fuerit Beneficiatos esse.

Archiepiscopalis apicis nos cura invigilare impellit, ut quæ in Ecclesiis nostræ provinciæ, non absque ministrorum dispendio, & divini cultus detrimento, & omissione justitiæ, quæ summum bonum est in rebus, fieri viderimus, appositione opportuni remedii, quantum cum Deo poterimus, succurramus. Cum itaque à longis citrà temporibus ad nostrum auditum multorum perduxerit relatio fide digna, quòd nonnulli vicarii, seu officiales venerabilium suffraganeorum nostrorum absentium extraneæ nationis plura damna Ecclesiis inferant, crimina impunita relinquant: quinimmo passim receptâ pecuniâ, absolutiones facinorosis hominibus faciant, qui essent suis demeritis exigentibus corporali perpetua vel tēporali pœna plectendi, defunctorū pias voluntates ultimas infringant, destituendo Beneficia ab ipsis defunctis, pro animarū suarum salute, de bonis à Deo sibi collatis maximis laboribus instituta, dictorum defunctorum bona, quæ ex ipsorum pia largitione deberent personis religiosis, mendicantibus, vel aliis Christi pauperibus erogari, imbursare conentur, & receptâ pecuniâ, absolutiones, & quitationes faciant exsecutoribus eorundem, ut de aliis taceamus; quærentes quæ sua sunt potiùs, quàm Christi. Ex quibus primùm perit justitia, propter quod Deus offenditur, jus partium læditur, delinquendi præparatur occasio, cùm facilitas veniæ incentivum tribuat delinquendi, divinus cultus minuitur, propter Beneficia sic contra conscientiam destituta. Alii, qui forsan Beneficia instituere cupiebant, ab institutionibus hujusmodi retrahuntur, quæ quidem destituentes, ad gehennam ædificant, & defunctorum animæ, qui propter Beneficia instituta sperabant per Missas & orationes, seu sacrificia sacerdotum, quos in Beneficiis instituerant, per Dei clementiam à pœnis purgatorii eripi, impediuntur (quod dolentes referimus) ad cælestem patriam convolare. Nos igitur Archiepiscopus prælibatus, tot & tam nefandis malis ac periculis obviare volentes, hac in per-

perpetuum valitura constitutione sancimus, sacro Concilio approbante, quòd de cætero nec nos, nec venerabiles fratres nostri Episcopi provinciæ Tarraconensis, qui nunc sunt, & qui pro tempore fuerint, vicarios, vel in spiritualibus vel temporalibus, officialesve principales, vel foraneos teneamus, nec teneant in diœcesibus nobis, & eis creditis extraneæ nationis, sed de regnis Aragonum, Valentiæ, Majoricarum, vel de Principatu Cathaloniæ dumtaxat, nisi extranei constituti vicarii, vel officiales principales essent canonici realiter præbendati, vel de capitolo Ecclesiarum Cathedralium Principatûs & regnorum prædictorum, & officiales foranei essent Beneficiati in eisdem. Quod si secus factum fuerit seu attentatum, subditi non teneantur talibus vicariis, seu officialibus in aliquo obedire; immo si de facto dicti vicarii seu officiales procederent contra quemquam, seu jurisdictione aliqua uterentur, sententiæ, & processus per eos facti, sint ipso facto invalidi, irriti, & inanes.

Petrus Clasquerinus Archiepiscopus, in Concilio secundo Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Judices Ecclesiastici, qui gratis jus dicere tenentur, nisi aliud ex consuetudine legitimè præscripta inductum sit, in fraudem caussas committere, vel patrocinari vetantur.

Fraudes commissas hactenus de medio exstirpare, ac committendas in posterum præscindere, quantum cum Deo auctore poterimus, satagentes, præsenti constitutione perpetuò valitura statuimus, ut nulli vicarii generales, officiales principales nostri, vel venerabilium suffraganeorum nostrorum caussas, quas jure ordinario, & gratis, sine ullo salario tenentur decidere, in fraudem partium, vel aliorum, quorum interest, delegent. Quod si secus egerint, ipso facto excommunicationis se noverint sententiam incurrisse. Prohibemus insuper, ne in caussis prædictis, posito quòd justè possent eas committere, pro neutra partium officium advocationis assumant. Quod si fecerint, officio cui tunc præsidebunt, cum infamia, ultra juris pœnas contra tales editas, perpetuò sint privati, & effecti inhabiles ad alia officia similia obtinenda.

Joannes Teres Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT III.

Episcopi & Ordinarii nequaquam concedant munus decani & officialis foranei, & procuratoris fiscalis iis, qui non fuerint in aliquo ordine sacro constituti. Si contrarium fecerint, in Provinciali Concilio strictam reddere rationem cogentur.

Conqueruntur multi in nostra provincia, quòd cùm non deceat res Ecclesiasticas à personis laïcis pertractari (quemadmodum fuit à nostris prædecessoribus diffinitum) nihilominus reperiri multos Ordinarios, qui munus decanorum, seu officialium foraneorum, & procuratorum fiscalium curiæ Ecclesiasticæ personis merè laïcis committant; quod statum Ecclesiasticum non parum dehonestat. Cui incommodo remedium aliquod adhibere cupientes, & vestigiis prædecessorum nostrorum inhærentes, sacri approbatione Concilii præcipimus omnibus nostræ provinciæ Episcopis & Ordinariis, ut de cætero nullum decanum, seu officialem foraneum, nec procuratorem fiscalem eligant, qui non sit in aliquo sacro ordine constitutus. Quòd si contrarium fecerint, sciant se non solùm apud Deum, sed etiam in Concilio Provinciali, strictam reddituros rationem.

Idem in eodem.

CAPUT IV.

Vicarii, & officiales generales sint in aliquo sacro ordine constituti, atque in alterutro saltem jure graduati.

Sæpè contingit, ut is qui munus vicarii, aut officialis generalis in curia Ecclesiastica exercuit, ad sæculum rediens uxorem ducat; aut is officialis generalis, ad quem decidere caussas Ecclesiasticas spectat, eligatur, qui Joris canonici sit omnino ignarus; quo fit, ut Assessore in jure perito indigeat, quem sæpè merè laïcum esse constat: quod quàm indecorum sit, nemo est qui non videat. Quamobrem, sacri approbatione Concilii, omnibus nostræ provinciæ Episcopis, & locorum Ordinariis præcipimus, ut deinceps eos dumtaxat vicarios generales & officiales eligant, qui sint in aliquo sacro ordine constituti; nec eos eligant ad decidendas caussas Ecclesiasticas qui non fuerint, aut in utroque Jure, aut in altero saltem graduati.

Tit.

Tit. XI. De officio & potestate judicis delegati.

PETRUS de Fuxo Cardinalis, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Dertusæ celebrato.

CAPUT I.

Delegati Apostolici jubentur primæ citationi delegationis tenorem integrum inserere, potestatisq; suæ limites minimè transilire.

ETsi Apostolicæ sedis providentia circumspecta salubriter studuit providere, ut talibus personis conservatoris & delegati officia committerentur, de quibus verisimiliter sperari posset, quòd sic injuncti sibi officii vires expedirent, ut potestatis sibi traditæ limites non excederent, experientiâ tamen, rerum magistrâ, docente comperimus, ex multorum talium abusibus sæpè grandia illata discrimina: censurâ Ecclesiasticâ injustè ligando ac denunciando ipsius censuræ sententiâ innodatos, pluraque enormia perpetrando in perniciem Ecclesiarum & scandalum plurimorum. Nolentes igitur sedis Apostolicæ auctoritatem per actus indiscretus & improbos quorundam conservatorum vel delegatorum ipsorum exsecutorum, vel subexsecutorum, quasi tenebrosi fumi caligine obfuscari, sed eorum ausus temerarius reprimere cupientes; præsentis tenore, in virtute sanctæ obedientiæ, auctoritate qua fungimur, districtè præcipiendo mandamus eisdem, ne ultra limites traditæ potestatis aliquid facere seu attentare præsumant: cùm enucleati juris existat, potestatem eis concessam excedentes velut privatos debere, & quidem meritò reputari; & sit justum contra non servantes traditam eis formam, jura, & ipsorum ministros taliter insurgere, ut effrænata audacia debitâ justitiâ compescatur. Et ut omnis fraudis & figmenti materia penitùs evitetur, in primis literis, quæ ab aliquo conservatore vel judice delegato, exsecutore, vel ab eis gerentibus vices in caussa aliqua emanaverint, tenor suæ commissionis integraliter inferatur.

Tit. XII. De officio Ordinarii.

Petrus Albalatius Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Præcipitur, ut Ordinarii gratis jus dicant; notarii moderata mercede contenti sint.

PRæcipimus, ut Episcopi, vel officiales eorum, & alii clerici ordinariam jurisdictionem habentes, gratis caussas examinent, & sententias proferant, nullam inde pecuniam recipientes, salvo eo, quod pro justitia, ratione dominationis debetur. Notarii autem pretium recipiant pro labore scripturæ temperatum.

Sanctius de Ayerbe Archiepiscopus, in quarto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Qui admisso aliquo delicto, ut sibi impune sit, aliò profugerint, à suo judice revocati, & ad pœnam expetiti, remitti debent, nisi si nomine malevolentiæ fuerit suspectus judex.

BOnus & gravis præses curare debet, ut pacata atque quieta provincia sit, quam regit. Quod non difficilè obtinebit, si solicitè agat, ut malis hominibus provincia careat, eosque conquirat, & prout quisque deliquerit, in eum animadvertere satagat. Quod ut frequenter accidit, non potest de facili obtineri. Commisso enim per aliquem maleficio in una diœcesi, seu territorio, ad aliam se transfert, ne pro suis demeritis puniatur. Et cùm per suum Ordinarium, vel alium, in cujus jurisdictione vel territorio crimen commisit, de delinquente fen delato petitur, seu requiritur ad locum delicti fieri remissio; per eum, à quo petitur modis variis impeditur, & consequenter justitia: & inde mala malis, & facinora facinoribus cumulantur. Nos igitur Archiepiscopus sæpè dictus, approbante sacro Concilio, ordinamus, quòd per nos, & venerabiles fratres nostros Episcopos, & per alios jurisdictionem obtinentes, cujuscumque conditionis vel status existant, etiam si exempti, vel de ordine militari fuerint, ad judices Ecclesiasticos nostræ provinciæ fiant remissiones ad invicem de omnibus clericis criminosis, cùm unus per alterum fuerit requisitus: nisi forsan ille, de quo peteretur ut fiat remissio, contra judicem remissionem petentem, justam caussam allegaverit, & eam probaverit coram judice, à quo hujusmodi

modi remissio fieri petitur: vel judex, à quo fuerit petita remissio, eam facere minimè teneretur. Si verò aliquis præmissorum, ut prædicitur, requisitus, remissionem criminosi, seu delati non fecerit; commodo & auxilio constitutionum sacrorum Conciliorum Tarraconensium contra invasores, raptores, & deprædatores rerum Ecclesiasticarum, hominum, Ecclesiarum, & locorum religiosorum editarum, se noverit eo ipso privatum. Prædictam verò constitutionem per omnes superiùs nominatos in virtute sanctæ obedientię, cessante omni fraude & dolo, præcipimus inviolabiliter observari.

Antonius Augustinus Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Quis ordo servandus in visitatione.

Cogit nos temporum corruptela, ut quæ de visitandi munere, tantopere necessario, à nostris prædecessoribus, & à sanctis Patribus, potissimùm in sacro Tridentino Concilio, statuta definitaque sunt, sæpiùs in memoriam revocemus. Quamobrem omnes hujus nostræ provinciæ Episcopos, sacro approbante Concilio, in Domino hortamur, ut meminerint se in sortem Domini, & ad gubernandam ejus Ecclesiam vocatos, omniumque animarum suæ curæ commissarum rationem reddendam esse, & in munere assumpto ita vigilandum & laborandum, ut nunquam eos de tanto munere suscepto pœniteat, neque subditos tales Pastores habuisse. Curent igitur diligenter, ut singulis annis suam diœcesin, vel saltem biennio, juxta diœcesis amplitudinem, per se ipsos visitent, asperaque loca, quantum fieri possit, præsertim in ea parte quę Galliæ affinis est, ascendant, aliquos homines Ecclesiasticos, doctos, & pios, quorum apud omnes probata vita sit, secum in ea visitandi cura adhibeant, modesto tamen equitatu & comitatu in Conciliis definito, ne subditis graves onerosive sint. Antequam munus visitandi assumant, in Synodo Diœcesana, aut alibi optionem parochis præbeant, si malint solvere jus procurationis, quod erat ab ipsis antea solvi consuetum; an verò victualia subministrare. Caveant tamen visitatores, ne utrumque recipiant, neque munera per se, neque per suos familiares, etiam sponte oblata. Quod si quisquam (quod non credimus) contrarium fecerit, is præter dupli restitutionem, in prima Synodo Provinciali celebranda, juxta sanctorum Patrum, & sacrorum Conciliorum decreta, sine ulla spe veniæ multabitur. Quum verò hoc visitationis munus exsequentur, diligentiam adhibeant non modò in cleri & populi moribus cognoscendis, iisdemque depravatis corrigendis; sed etiam in Ecclesiarum cultu & ornamento tuendo & augendo. Sanctissimum Eucharistię sacramentum decenter, & cum debito honore custodiendum curent. Corporalia singulis mensibus, Purificatoria octavo quoque die, lavanda & mutanda præcipiant, & reliqua altaris & totius Ecclesiæ ornamenta. Quæ ad chorum spectant, an piè & sanctè, ut decet, tractentur, observent. Unam ab omnibus sanctæ Romanæ Ecclesiæ cæremoniam in choro, & in divino Missæ sacrificiu ab omnibus observari faciant; & quos ad id exsequendum repererint inhabiles aut negligentes, coërceant & coarguant. Omnes clericos vestitu honesto, ut decet statum clericalem, juxta sanctorum Patrum decreta incedere cogant. Parochos diligenter visitent, & qua diligentia sacramenta administrent, populum ad pietatem instruant, & num singulis diebus Dominicis inter Missarum solennia, aut postea, pueros vulgari lingua salutaria doceant, intelligant; negligentes in his omnibus corrigant, & emendandos curent. Hospitalia, confraternitates, & omnia pia opera, oneraque cujusque Beneficii diligenter prospiciant, & ex fundatoris, ac instituentis præscripto & voluntate exsequenda districtè præcipiant. Domos parochialis Ecclesiæ, & Beneficiorum omnium dirutas instaurare, ruinam minantes reficiendas procurent. Colloquia monialium & clericorum omnino prohibeant. Mulieres, quæ ætate provectę non fuerint, de quibus suspicio apud populum, & scandalum oriri possit, cum clericis cohabitare non permittant. Peccata publica, tum cleri, tum populi, severè puniant, & omnino evellant. Officiales foraneos, quo pacto in administratione jurisdictionis sibi commissæ se exercuerint, diligenter intelligant: & quos in suo munere negligentes repererint, aut jurisdictione abutentes, amoveant, amotos corrigant & castigent; & tales ei muneri præficiant, qui prudentes sint, & populo exemplo esse possint. Et denique nihil Episcopi prætermittant, quod ad salutarem & piam populi instructionem & correctionem pertinere videatur. Si verò Episcopi legitimè impediti fuerint; visitandi munus solis vicariis generalibus committant, aut aliis doctis & piis hominibus hujus rei usu peritis & idoneis; qui visitationis officium sedulò, ut par est, præscripto modo & forma exsequantur. quibus præcipient, ne aliis remotorum locorum visitationem committant, neve jus procurationis solvi consuetum, ab eis Ecclesiis, quas non visitaverint, recipiant, ut in quibusdam aliquando diœcesibus (quod non sine dolore referimus) hoc ipsum, ut credimus, ignorantibus Episcopis, aliquorum relatione audivimus accidisse. Hanc constitutionem ad abbates, archidiaconos, capitula, & alios inferiores, qui hactenus visitationem exercere legitimè consueverunt, extendi volumus.

Tit. XIII. De majoritate & obedientia.

CAPUT I.

Monentur Prælati & clerici universi, Archiepiscopo Tarraconensi pro Ecclesiasticæ immunitatis defensione adesse, eidemq; parere, & dicto esse audientes.

CLEMENS PAPA V.

CLemens Episcopus servus servorum Dei, venerabilibus fratribus suffraganeis Ecclesiæ Tarraconensis, ac dilectis filiis abbatibus, prioribus, decanis, præpositis, archipresbyteris, ac aliis Ecclesiarum Prælatis, necnon & clericis universis per Tarraconensem provinciam constitutis, salutem & Apostolicam benedictionem. Si debitum exsolvere officii, ad quod estis obligati, ac discrimina evitare propria, sicut viros decet constantes & providos, affectatis; nequaquam opus videtur ut super eo, quod in præsentiarum scribimus, Apostolicis vos literis excitemus; qui ad illud promptis animis, ac studiis efficacibus promovendum motu tenemini exsurgere proprio & debetis, non requisiti aliquatenus vel rogati: cùm specialiter de re vestra dubium non sit agi, quæ absque universali vestro periculo nequit negligi vel postponi. Licèt igitur de sinceritatis vestræ prudentiæ fiduciam habeamus, quod ad libertatem libenter intendat Ecclesiasticam observandam, pro qua vestra interest murum defensionis ex adverso ascendentibus opponere pro viribus, ne valeat conculcari: quia tamen nil nocet ad bona voluntarios inductionibus animare congruis, ac solicitis vigilantiam suadere; super hoc Apostolicis commonitionibus vos eò propensiori cura decrevimus invitandos, quòd diebus istis, quibus, prout non sine cordis dolore accepimus, libertas ipsa in partibus istis impugnatur; graviter ac enormiter derogatur eidem: vestraque in hac parte præsidia oportuna, magna & necessaria reputantur. Ideoque universitatem vestram rogamus attentiùs & hortamur, per Apostolica vobis scripta mandantes, quatenus venerabili fratri nostro Tarraconensi Archiepiscopo Metropolitano, in libertatis tuitione ipsius, circa quam laborare debet, studiosiùs pro nostra & Apostolicæ sedis reverentia sic efficaciter assistatis, ac ei aliàs in iis, quæ ad Archiepiscopalis ministerium dignitatis pertinent, sic intendatis devotè, ac humiliter pareatis, ut libertatis prædictæ fervidi zelatores, ac obedientiæ filii operibus comprobemini ex effectu; & propterea vestra devotio ex hoc apud nos reddatur commendabilis: ac propterea favorem Apostolicum dignè mereatur uberiùs cũ actionibus gratiarum. Datum Perusii 8. idus Aprilis, Pontificatus nostri anno secundo.

Ferdinandus Loazes Archiepiscopus, in Concilio Barchinone celebrato.

CAPUT II.

Quæ cæremoniæ observandæ in quaque Ecclesia Cathedrali, & quis locus Episcopo tribuendus in omnibus actionibus Ecclesiasticis.

CUM non deceat Episcopos, Apostolorum successores, diverso ritu, in eadem præsertim provincia consistentes, sacra mysteria peragere, aut alia Pontificalia munera exercere; sacro approbante Concilio statuimus & ordinamus, ut circa cæremonias Pontificales peragendas idem modus & ordo in omnibus & singulis Ecclesiis hujus nostræ provinciæ uniformiter observetur atque impleatur, qui nobiscum in nostra Metropolitana Ecclesia observatur. Necnon eodem sacro approbante Concilio decernimus & præcipimus, decretum sextum sessionis 25. quod incipit: *Statuit sancta Synodus*, & omnia alia sacri Tridentini Concilii decreta debitum Episcopis honorem & auctoritatem tribui præcipientia, ab omnibus inviolabiliter observari.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT III.

In Pontificalibus cæremoniæ, juxta Pontificale Romanum, uniformiter in totâ provincia eadem observentur.

CUM Romana Ecclesia norma sit & regula omnium Ecclesiarum, æquum est, ut in cęremoniis observandis, quantum fieri potest, cum ea conformemur; sitque in omnibus hujus nostrę provincię eadem, præsertim in Pontificalibus, cæremoniarum ratio. Quocirca, sacro approbante Concilio, constitutionem bonę memoriæ Ferdinandi de Loazes: *Cùm non deceat*, renovantes & ampliantes, sancimus & ordinamus, ut singulis hujus nostræ provincię Ecclesiis in Pontificalibus eædem cæremoniæ, quemadmodum in Pontificali Romano præscriptæ sunt, uniformiter observentur.

Idem in eodem.

CAPUT IV.

Quæ quibusque temporibus cappæ & almuciæ, pro cujusque dignitate, in Ecclesiis gestari debeant.

CLericos decet ubique vestes ordini congruentes deferre; præcipuè verò in Ecclesia & in choro, dum divina celebrantur officia; ut in domo Dei, quam decet san-

sanctitudo, major honestate habitus interioris devotionis effectus ostendatur. Et quamvis à prędecessoribus nostris de honestate vestium in Ecclesia & choro deferendarum multæ editæ sint constitutiones; aliquæ tamen ex illis temporum injuriâ in desoetudinem abierunt, aliquæ moderatione & declaratione videntur indigere. Quamobrem, ut certa sit in Ecclesia & choro habitûs ratio, sacro approbante Concilio, hac nostra constitutione sancimus & ordinamus, ut constituti in dignitate, & canonici Ecclesię Cathedralis, à festo omnium Sanctorum usque ad diem Paschæ Resurrectionis, cappas deferant pellibus grisiis coopertas. Commensales verò & portionarii pellibus nigris. Reliquo autem anni tempore Dignitates & canonici almucias ex setino carmesino forratas, commensales & portionarii violacei coloris deferant. Quòd si secus fecerint, distributiones illius horæ amittant, qua contrarium fecerint, ipso jure.

Idem in eodem.

CAPUT V.

Quis habitus & locus doctoribus & licentiatis in Theologia aut Jure canonico, in choro & processionibus tribuatur.

UT virtuti debitum detur testimonium, & complures virtutis studio incitetur, sacro approbante Concilio, statuimus & ordinamus, ut doctores vel licentiati in Theologia, vel Jure canonico, commensales, aut Beneficiati, primom & immediatum ante commensales, seu portionarios, tam in choro, quàm processionibus, obtineant locum, servata cujusque in pręcedentia doctoratûs antiquitate. Habitum verò deferant in unaquaque Ecclesia Cathedrali, quem commensales, seu portionarii deferre consueverunt. In Ecclesiis etiam collegiatis, & aliis parochialibus, præfati doctores & licentiati, si in illis fuerint Beneficiati, easdem vestes deferant, & immediatum post canonicos & rectores locum obtineant. Rectores verò, etiam si graduati non fuerint, in sua Ecclesia almucias setino violaceo forratas deferant.

Tit. XIV. De pactis & collegiis illicitis.

Petrus Albalatius Archiepiscopus, in quinto Concilio Provinciali.

CAPUT I.

Qui illicitam societatem cum aliquibus coïerint, excommunicantur.

COnspiratorum genus odibile cupientes à perversitate hujusmodi coërcere, sacro approbante Concilio, excommunicamus omnes conspiratores, & colligationes

illicitas facientes in clero, & contra constitutos in clero. Sententiam autem hujusmodi ad præterita duximus extendendam, nisi infra mensem, à tempore scientiæ, conspirationem colligationemque hujusmodi pro posse duxerint revocandam.

Ennecus Valterra Archiepiscopus, in tertio Concilio Provinciali.

CAPUT II.

Illicita collegia jus collegiorum non habentia, excommunicatione coërcentur.

INter curas innumeras, quas pastoralis officii debitum humeris nostris imposuit, illas præcipuè amplectimur & solvere cupimus, per quas status & jurisdictio Ecclesiastica illibata permaneat, & subditi ab illicitis actibus compescantur. Ad auditum igitur nostrum veridica relatione deductum est, quòd nonnulli Cathedralium Ecclesiarum Beneficiati, & clerici sæculares collegium non habentes, ac parochialium Ecclesiarum rectores, & Beneficiati provinciæ nostræ, ordinariæ disciplinæ jugum abjicere satagentes, sub figmento offuscatæ devotionis, & utilitatis personarum, & Beneficiorum suorum, quæsito colore, collegia illicita, & congregationes à Jure reprobatas per se facere & procurare non formidant, contra jurisdictionem Prælatorum, in eorum, & capitulorum, & Ecclesiarum Cathedralium præeminentias calcaneum erigere non verentes. Præmissa igitur tantò fortiùs detestantes, quantò ipsa perniciosius exemplum pariunt, vel à juris æquitate sunt aliena, ac volentes prædictorum temerariam & effręnatam voluntatem justo retinaculo prohibere, omnes & singulos talia attentantes, vel fieri procurantes, ipso facto, approbante sacro Concilio, excommunicationis sententiæ decernimus subjacere. Et si moniti, infra decem dies ab hujusmodi illicitis actibus non destiterint cum effectu, ipsos, eisdem lapsis, eorum Beneficiis, administrationibus, vel officiis quæ tunc temporis obtinebunt, decernimus hoc edicto consultissimo perpetuò esse privatos, per eos, quibus ipsorum Beneficiorum, administrationum, vel officiorum collatio spectet, aliis idoneis conferendis: aliis pœnis contra talia peragentes in suo robore permansuris.

CAPUT III.

Superior constitutio Apostolica approbatione confirmatur.

BENEDICTUS PAPA XIII.

BENEDICTUS Episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Romani Pontificis providentia circumspecta, his, quæ pro Ecclesiarum, Prælatorum,

Rrr 2 ac

ac aliarum personarum Ecclesiasticarum utilitate providè facta sunt, ut illibata consistant, libenter adjicit Apostolici muniminis firmitatem. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte venerabilis fratris Joannis Episcopi, & dilectorum filiorum capituli Barcinonensis petitio continebat, quòd olim pro correctione morum subditorum, clericorum, & personarum Ecclesiasticarum, ac honestatis disciplina, & pro jurisdictione Ecclesiastica conservanda, in Concilio Tarraconensi constitutio canonicè edita exstitit tenoris subsequentis: Inter curas innumeras, quas pastoralis officii debitum humeris nostris imposuit, illas præcipuè amplectimur, & solvere cupimus, per quas status & jurisdictio Ecclesiastica illibata permaneat, & subditi ab illicitis actibus compescantur. Ad auditum igitur nostrum veridica relatione deductum est, quòd nonnulli Cathedralium Ecclesiarum Beneficiati, & clerici sæculares, collegium non habentes, ac parochialium Ecclesiarum rectores, & Beneficiati provinciæ nostræ, ordinariæ disciplinæ jugum abjicere satagentes, sub figmento offuscatæ devotionis, & utilitatis personarum, & bonorum suorum, quæsito colore collegia illicita, & congregationes à jure reprobatas per se facere & procurare non formidant, contra jurisdictionem Prælatorum suorum, & capitulorum Ecclesiarum Cathedralium præeminentias calcaneum erigere non verentes. Præmissa igitur tantò fortiùs detestantes, quantò ipsa perniciosius exemplum pariunt, vel à juris æquitate sunt aliena; ac volentes prædictorum temerariam & effrænatam voluntatem justo retinaculo prohibere; omnes & singulos talia attentantes, vel fieri procurantes, ipso facto, approbante sacro Concilio, excommunicationis sententiæ decernimus subjacere: & si moniti infra decem dies ab hujusmodi illicitis actibus non destiterint cum effectu, ipsos, eisdem lapsis, eorum Beneficiis, administrationibus, vel officiis, quæ tunc temporis obtinebunt, decernimus hoc edicto consultissimo perpetuò esse privatos; per eos, quibus ipsorum Beneficiorum, officiorum, vel administrationum collatio spectet, aliis idoneis conferendis, aliis pœnis contra talia peragentes in suo robore permansuris. Datum in sacro Concilio Provinciali celebrato in castro Archiepiscopali Tarraconensi, per dominum Ennecum Archiepiscopum die Jovis 15. mensis Martii, anno Domini MCCCCVI. Quæ supradicta constitutio, quæ tunc in eodem Concilio, nemine discrepante, edita exstitit, cùm postmodum in Ecclesia Barcinonensi, quæ de provincia Tarraconensi existit, publicata fuisset; nonnulli Beneficiati in eadem Ecclesia falsò pretendentes ex constitutione prædicta se fore gravatos, tam pro se, quàm suis huic parti adhærentibus, ad sanctam sedem Apostolicam appellarunt; nosque caussam appellationis hujusmodi dilecto filio Aymerico Abbati monasterii Sancti Saturnini Tolosani, Ordinis sancti Augustini, in Romana curia commoranti, ad instantiam dictorum Episcopi & capituli audiendam commisimus, & fine debito terminandam, non obstante quòd caussa ipsa de sui natura ad Romanam curiam legitimè devoluta, in ea tractanda & finienda non esset, & cum potestate citandi præfatos Beneficiatos, & adhærentes, extra Romanam curiam, & ad partes, quoties opus esset. Idemque Abbas, ad instantiam magistri Francisci Pineda canonici Barcinonensis, procuratoris dictorum Episcopi & capituli, coram eo in judicio comparentis, præfatos Beneficiatos per suas literas citari mandavit ad partes, ut coram eo certo termino peremptorio competenti tunc expresso, cum omnibus juribus & munimentis suis caussam hujusmodi tangentibus comparerent: processuri in caussa ipsa ad singulos actus necessarios usque ad definitivam sententiam, prout exigeret juris & rationis. Cùm autem, sicut eadem petitio subjungebat, constitutio supradicta pro conservatione jurisdictionis Ecclesiasticæ, & morum subditorum correctione fuerit, ut præmittitur, canonicè edita; pro parte ipsorum Episcopi & capituli nobis fuit humiliter supplicatum, ut non obstantibus appellatione prædicta, & proc essu caussæ hujusmodi, constitutioni prędictæ robur confirmationis adjicere, ac defectus, si qui intervenerint, in eadem supplere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur statû caussæ hujusmodi habentes, præsentibus pro expresso hujusmodi supplicationibus inclinati, prædictam constitutionem, non obstantibus appellatione & lite hujusmodi, ac constitutionibus Apostolicis contrariis quibuscumque, ex certa scientia, auctoritate Apostolica confirmamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus, supplentes omnes defectus, si qui forsan intervenerint in eadem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis & suppletionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Paulli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Massiliæ apud Sanctum Victorem 15. Kal. Martii, Pontificatus nostri anno decimo tertio.

Tit. XV. De postulando.

Petrus Albalatius Archiepiscopus, in secundo Concilio Valentiæ celebrato.

CAPUT I.

Cavetur, ne quis clericus provinciæ Tarraconensis cuiquam contra Tarraconensem Ecclesiam patrocinetur.

Sacro approbante Concilio statuimus, quòd si aliquis clericus Tarraconensis provinciæ contra Tarraconensem Ecclesiam advocationis officium non petitâ à nobis licentiâ, & obtentâ præstiterit, nisi pro sua Ecclesia

clesia, scilicet nostræ provinciæ, in qua intitulatus fuerit, vel pro Episcopo nostræ provinciæ, in cujus diœcesi Beneficium obtinuerit, vel nisi suam caussam, vel suorum prosequatur; Beneficio, quod habuerit in Tarraconensi provincia, auctoritate hujus constitutionis noverit se privatum.

Idem in eodem,

CAPUT II.

Ne clericus contra Episcopum suum possit esse advocatus.

ITem statuimus, quòd aliquis clericus contra Episcopum suum non advocet, nisi pro Episcopo, à quo majus Beneficium obtinuerit, quàm à suo, vel nisi suam, vel suorum injuriam prosequatur.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, Archiepiscopus, in quarto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT III.

Interdicitur clericis laïcorum patrocinium contra clericos pro suis Beneficiis litigantes, præterquam in certis casibus.

CUm Ecclesia una sit, unum Deum prædicet atque colat, & omnia quæ ipsa Ecclesia habet, unum sit patrimonium Crucifixi, & quilibet clericus Beneficiatus, qui de ipso patrimonio vivit, ipsam Ecclesiam non impugnare, immo defendere teneatur; & aliqui clerici Beneficiati de patrimonio supradicto, contra eam in caussis non dubitent laïcis patrocinium impartiri; iccircò præsenti constitutione statuimus perpetuò valitura, quòd nullus Beneficiatus in aliqua caussa, quam clericus aliquis contra aliquem laïcum ratione sui Beneficii habeat, agendo vel defendendo in judicio Ecclesiastico, seu etiam sæculari laïco, contra clericum, nisi in casibus, in quibus permissum est clerico coram sæculari judice postulare, impendat patrocinium in judicio vel extrà, publicè vel occultè, advocati, seu procuratoris officium exercendo; in facientes contrarium excommunicationis sententiam proferentes.

Arnaldus Cescomes Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT IV.

Superior constitutio ad religiosos etiam decernitur pertinere.

COnstitutionem olim editam in Provinciali Concilio Tarraconensi per bonæ memoriæ dominum Joannem Patriarcham Alexandrinum, & administratorem Ecclesiæ Tarraconensis, qua cavetur, ne clericus Beneficiatus pro laïcis contra clericos advocatus, vel procurator existat, ad religiosos quoscumque, ita quòd non recipiant advocationis, seu procurationis officium contra clericos, vel alios religiosos, seu personas quascumque Ecclesiasticas, vel Beneficiati clerici contra eos, duximus extendendam.

Petrus quartus de Cardona Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

CAPUT V.

Decem ducatis primùm multantur clerici, qui advocatum, aut procuratorem pro aliquo egerint, nisi quatenus à Jure permittitur: graviore pœna, qui id facere perrexerint.

NUllus clericus in sacris ordinibus constitutus, aut religiosus, audeat postulare, seu advocare, vel etiam procurare in curia Ecclesiastica, vel sæculari, nisi in casibus à Jure permissis; sub pœna 10. ducatorum pro prima vice. Si verò deinde culpabilis fuerit repertus, graviori pœna per Ordinarios puniatur.

Tit. XVI. De procuratoribus.

Petrus tertius Archiepiscopus, in Concilio.

CAPUT I.

Statuitur, ut in singulis diœcesibus advocatus & procurator constituatur, qui pauperum caussas diligenter defendat, quos pauperes esse Episcopus, aut ejus officialis censuerit. Et merces de mensa Episcopali decernitur, ne quid à pauperibus ulla ratione exigatur.

SUper egenum & pauperem intendentes, cũ pleræque viduę & pupilli, & aliæ miserabiles personæ propter indigentiam & paupertatem, nequeant agendo vel defendendo ducere caussas, & sic eorum jura pereant indefensa: ea propter cupientes, sicut tenemur, indigentibus aperire viscera charitatis; statuimus & ordinamus, sacro approbante Concilio, quòd nos, & quilibet suffraganeorum nostrorum in curiis nostris, & eorum advocatum & procuratorem pauperum constituere, ordinare & continuè habere teneamur: quibus de mensa nostra, & ipsorum suffraganeorum, in suis diœcesibus, de competenti salario satisfiat. Qui quidem advocatus & procurator pauperum teneatur advocare & procurare in dictis curiis solerter & diligenter caussas dictorum pauperum, viduarum

rum pauperum, & personarum illarum, scilicet quę ab Episcopo, vicariis, vel officialibus suis verè pauperes fuerint inventę summaria informatione recepta, & eisdem advocato & procuratori expressè quod pauperes sint, nota facta: nihilque ab eis quovis colore vel modo inde recipientes: sed constituto per nos & dictos suffraganeos nostros in dictis diœcesibus salario sint contenti: ultra quod labores eorum cum multiplicato fructu retribuet infallibiliter eis ille, qui bonorum retributor est omnium, & pauperum fideijussor.

CONSTITUTIONUM PROVINCIALIUM LIBER SECUNDUS.

Tit. I. De judiciis.

Joannes Cardinalis, Sabinensis Episcopus, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Ilerdensi.

CAPUT I.

Clericum in crimine fragrante, si quis minister judicis laïci comprehenderit, ut Ecclesiastico judici reddat, omni pœna liberatur; modò ut ne comprehensum tractet duriùs. Sin id fecerit crimine minimè fragrante, sine Ecclesiastici judicis mandato, culpæ affinis censetur.

CUM justitia sæcularis, licèt fragrante maleficio, in furto, rapinâ, vel homicidio, vel raptu mulierum, vel cudendo falsam monetam clericum comprehendit, non ut vindictam in ipsum exerceat, sed ut eundem reddat Ecclesiastico judici;& cùm eum ita captum reddiderit Ecclesiastico judici, nisi manifestè excesserit contractando captum enormiter, nullam in hoc pœnam incurrat: & qui sic fuerit deprehensus, canonicè puniatur. Maleficio autem non fragrante, si justitiæ sæcularis minister clericum cœperit absque mandato Ecclesiastici judicis, reus habeatur.

Tit. II. De foro competenti.

CAPUT I.

Archiepiscopo Tarraconensi mandatur, ut quæstionem de iis habeat, qui Ecclesiasticis judicibus spretis, ad sæculares profugiunt.

URBANUS PAPA IV.

URBANUS Episcopus servus sevorum Dei, venerabilibus fratribus Episcopis, & dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, & aliis Ecclesiarum Pręlatis, capitulis, & clericis universis, exemptis & non exemptis, per Tarraconensem Ecclesiam constitutis, salutem & Apostolicam benedictionem. Quamvis sit grave nimis, & divini plenum animadversione judicii, quòd aliqui laïci falcem in messem Domini sacrilegis ausibus ingerentes, personas Ecclesiasticas suis subjiciendo judiciis, in periculum fidei Ecclesiasticam moliuntur subvertere libertatem: hoc tamen ardentiùs zelum commonet ultionis, quòd idem laïci sui fomentum erroris dicuntur in clero aliquoties invenire, dum clerici à clericis, & quod est gravius, religiosi non solùm inviti, sed interdum voluntarii spretis Ecclesiasticis tribunalibus, ad publica judicia pertrahuntur. Ad aures namque Apostolatus nostri pervenit, quòd nonnulli vestrûm, spreto foro Ecclesiastico, super his quæ ad illud pertinent, se mutuò protrahunt ad judicium sæculare: aliqui verò judicium Ecclesiasticum retardare, vel totaliter impedire volentes, regias prohibitiones contra alios impetrare præsumūt; aliquoties rem litigiosam per Regem ipsum, & alias sæculares personas occupari temerè procurando. Quia igitur illud indignum est, & divini judicii animadversione dignissimum, & ideo minimè tolerandum; universitati vestræ districtiùs inhibemus, ne aliquis vestrûm, in contemptum publici Beneficii, quod clericorum collegio ita inviolabiliter est indultum, ut ei privatis aliquorum pactis vel consensibus nequeat derogari; suo relicto judice, ad publica trahere judicia prætextu consuetudinis,qua quidem se super hoc, ut dicitur, munire contendunt;quamvis in talibus aliqua consuetudo convalescere nequeat,vel impetratæ prohibitionis, aut occupationem procurare hujusmodi non præsumat. Nos enim timentes, ne vos, nisi hęc corrigatis; & nos, si ea neglexerimus incorrecta,indignationem æterni judicis incurramus; venerabili fratri nostro Archiepiscopo Tarraconensi per nostras damus literas in mandatis, ut contra omnes, quos circa prædicta culpabiles invenerit, auctoritate nostra procedat juxta canonicas sanctiones: contradictores auctoritate nostra, appellatione postposita, compescendo. Datum apud Urbem-veterem, pridie idus Junii, Pontificatus nostri anno secundo.

Rodericus Archiepiscopus, in secundo Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT II.

Qui clericum ad judices sæculares citârit, sive clericus exstiterit, sive laïcus, excommunicatur,& jus agendi amittit; lataque in ejusmodi judicio sententię invalida habentur.

HAbet tam de jure canonico quàm civili,libertas Ecclesiastica privilegium, ut clericus in caussa civili & criminali, volens etiam & consentiens, nequaquam valeat co-

coram fæculari judice convenire; præsumunt tamen alicubi in provincia Tarraconensi clerici, & laïci, clericos super violentiis & injuriis, & qood est absurdius, super decimis, ad fæculare judicium trahere, ac temerè evocare. Judices etiam fæculares falcem in alienam segetem mittentes, de caussis hujusmodi inter clericos cognoscentes, captis pignoribus, ac multâ indictâ, cogunt clericos sic conventos, & per ipsos sententialiter condemnatos satisfacere, fori exceptione declinatoria proposita, non admissa. Undecùm prædicta in præjudicium vergant non modicum Ecclesiasticæ libertatis; icciicò nos Rodericus miseratione divina sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus, approbante sacro Concilio, statuimus & sancimus, ut clericus, aut laïcus, qui in criminalibus aut civilibus, temporalibus aut spiritualibus, clericum vocaverit coram judice fæculari, eo ipso sententiam excommunicationis incurrat. Ac nihilominus clericus actionem sic temerè intentatam amittat. Sententias verò prædictas, tamquam à non suo competenti judice latas, decernimus viribus penitùs vacuatas: consuetudine quavis, quæ corruptela debet veraciùs nuncupari, in contrarium non obstante.

Tit. III. De feriis.

Petrus primus Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Qui per anni circulum festi dies habendi.

Item cùm otium & desidia fomentum pariant vitiorum, festivitatum multitudinem ducimus temperandam: cùm in illis, in eo quòd non laborant pauperes, aggraventur, & otiosi & desidiosi ad illicita provocentur. Quare festivitates colendas necessariò subnotavimus: quas qui contempserint colere, per suum presbyterum compellantur: festū scilicet Circumcisionis Domini, Epiphaniæ, Sancti Vincentii, Purificationis Sanctæ Mariæ, Mathiæ Apostoli, Annunciationis beatæ Mariæ, duorum dierum octavarum Paschę, Sancti Marci Euangelistæ, Philippi & Jacobi, Inventionis sanctæ Crucis, Ascensionis Domini, feriæ secundæ octavarum Pentecostes, Joannis Baptistæ, Petri & Paulli, & Sanctæ Mariæ Magdalenæ, Jacobi Apostoli, & Sancti Laurentii, Assumptionis beatæ Mariæ, Sancti Bartholomæi, Nativitatis virginis Mariæ, Matthæi Apostoli, Sancti Michaëlis, Lucæ Euangelistæ, Simonis & Judæ, omnium Sanctorum, Sancti Martini, Sancti Andreæ, Sancti Nicolai, Sancti Thomæ, Nativitatis Domini, Sancti Stephani, Sancti Joannis Apostoli & Euangelistæ. Et quælibet parochia observet festivitatem illius Sancti, in cujus honore constituta est major ejus Ecclesia. Officia verò harum solennitatum, & omnium aliarum, sive sint novem, sive trium lectionum, prout hactenus consuevit fieri à clericis, & in Ecclesiis, & in portionibus observentur: & ad audiendum officia laïci nihilominus moneantur.

Bernardus Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Vicesimus tertius dies Septembris jubetur esse sacer & festus divæ Theclæ virgini & martyri; eoque à servilibus operibus abstinendum.

Cæterùm quia Ecclesia Tarraconensis, quæ caput & mater existit totius provinciæ Tarraconensis, sub invocatione & titulo beatissimæ Theclæ virginis & martyris est constructa, propter quod ad invocationem & venerationem ejusdem omnes & singuli de prædicta provincia specialiter astringuntur; constitutiones prædecessorum nostrorum super hoc editas innovantes, volumus, ac universis & singulis suffraganeis nostris in virtute sanctæ obedientiæ firmiter dicimus, & mandamus, quatenus observent constitutiones editas in sacro Concilio Tarraconensi, super observatione festivitatis beatæ Theclæ virginis supradictæ, videlicet, ut festum beatæ Theclæ virginis & martyris nono Kalend. Octobris per suas civitates, & diœceses in abstinentia cujuslibet servilis operis faciant celebrari.

Ferdinandus, in Concilio Barcinonensi.

CAPUT III.

De feriis & jejuniis.

Quia propter frequentiam dierum festorum ac jejuniorum in multis locis hujus provinciæ, atque alibi, ea minus rectè observantur; placuit, sacro approbante Concilio, eos dies hîc enumerare, quos volumus ab omnibus districtè custodiri, & in singulis parochiis sæpiùs publicari. Dies itaque festi, præter Dominicos dies, quos oportet omnes Christianos colere, & in eis, cessante legitima caussa, Missam audire, & ab opere servili abstinere; hi sunt: Circumcisionis Domini, Epiphaniæ, Purificationis beatæ Mariæ, Mathiæ Apostoli, Annunciationis beatæ Mariæ, Marci Euangelistæ, Philippi & Jacobi Apostolorum, Inventionis sanctæ Crucis, Joannis Baptistæ, Petri & Paulli Apostolorum, Jacobi Apostoli, Laurentii martyris, Assumptionis beatæ Mariæ, Bartholomæi Apostoli, Nativitatis virginis Mariæ, Matthæi Apostoli, Theclæ virginis, Michaëlis Archangeli, Lucæ Euangelistæ, Simonis & Judæ Apostolorum,

rum, omnium Sanctorum, Andreæ Apostoli, Conceptionis beatæ Marię, Thomæ Apostoli, Nativitatis Domini nostri, Stephani protomartyris, Joannis Apostoli. Necnon duo dies post diem sanctum Dominicum Paschę, & duo etiam dies post Dominicum diem Pentecostes, & dies Ascensionis Dominicę, atque Corporis Domini ci eâ dem celebritate colendi sunt. At alii festi dies sunt, quos saltem matutino tempore coli non pręcipimus, sed hortamur, in quibus, post Missarum pręsertim celebrationem, permittimus servilibus operibus, pręsertim rusticis, operari. Sunt autem hi: Gregorii Papę, Benedicti Abbatis, Ambrosii Episcopi, Georgii martyris, Barnabę Apostoli, Marię Magdalenę, Visitationis beatę Marię, Annę matris ejusdem Marię virginis, Dominici confessoris, Augustini Episcopi, Hieronymi presbyteri, Francisci confessoris, Catharinę virginis, Sanctorum Innocentium. Eus quoque dies celebrari in singulis parochiis convenit, quibus festivitas ejus Sancti incidit, cui Ecclesia parochialis dedicata est. Ab omnibus autem coli mandamus ejus Sancti diem festum, sub cujus nomine Cathedralis Ecclesia est consecrata; necnon patroni singularum Ecclesiarum Cathedralium vel oppidorum. Jejuniorum verò dies hi sunt: A feria quarta cinerum, usque ad sabbathū sanctum, quod diem sacrum Paschatis pręcedit, exceptis Dominicis diebus. Quatuor anni Temporum terni dies, hoc est ferię quartę, ferię sextę, & sabbatha. Vigilię Sanctorum Apostolorum, Mathię, Petri & Pauli, Jacobi, Bartholomæi, Matthęi, Simonis & Jude, Andreæ, & Thomę, omnium Sanctorum, Joannis Baptistę, & Laurentii martyris, vigilia Assumptionis beatę Marię, vigilia Nativitatis Domini, & Pentecostes. Necnon illi dies, quibus in singulis diœcesibus Episcopi ex aliqua rationabili caussa jejunia indixerint. Cumque scriptum sit: *Vovete, & reddite Domino Deo vestro*; vota quæcumque jejuniorū, aut dierum festorum, à populo, aut à singularibus personis emissa, ab eisdem observari jubemus: melius est enim non vovere, quàm post votum non reddere promissa.

Hanc igitur tam festorum dierum, quàm jejuniorum enumerationem ab omnibus observari, dicti Concilii approbatione pręcipimus, prædecessorum nostrorum constitutionibus & consuetudinibus qnibuscumque non obstantibus. In transgressores autem hujus nostræ constitutionis, tam omnes Ecclesiastici judices, quàm parochialium Ecclesiarum rectores, eorumque vicarii, atque alii Superiores severè procedant; ne sanguinem ovium Christi ipse Dominus ab eisdem requirat.

Idem in eodem.

CAPUT III.

In processionibus simulatos Reges, vates, pueros, aut puellas, nuditate corporis angelos seu virgines repræsentantes, & bruta animalia admitti non debere.

Multis antiquorum Patrum constitutionibus prohibitum est, clericos arma portare, aut comam, vel barbam nutrire, aut etiam sæcularibus vestibus indui, ut qui in sortem Domini, ut pars ejus hæreditatis, vocati sunt, ab aliis vita & moribus separatos se esse ostendant, audent tamen aliqui, se sub prætextu & clypeo sacrarum litaniarum, sive processionum, in celebratione sacratissimi Corporis Domini nostri Jesu Christi, aut aliis temporibus, publicè sanctos Reges, aut Prophetas, aut sacros milites Christi, non modestiâ & continentiâ religiosâ imitari, sed profanè Reges, aut vates, aut superbos milites æmulari. Pueros quoque, vel puellas nuditate corporis, aut fucata facie, sive in angelorum, sive in sanctarum virginum, aut virtutum repræsentationem, aut viros, qui beatum Sebastianum, vel Laurentium, aut alios sacros martyres agunt, nuditate, aut alia turpi aut indecora corporis vel habitus gesticulatione prodire in publicum illis, aut aliis diebus, nefas esse nemo negabit. Multò etiam magis, si equus, aut bos, aut alia quæcumque bruta animalia templa sacra ingredi, aut inter clericorum canentium choros versari in processionibus permittantur. Hæc igitur omnia, sacro approbante Concilio, sub excommunicationis pœna, monitione præmissa infligenda, fieri omnino prohibemus. Sancta enim sanctos decent, & per quæ placare Deum cupimus, graviùs offendere non debemus.

Tit. IV. De testibus.

Ennecus Valterra Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

A procuratore fiscali testes inquisitionis recipi non debere.

Testimonia quæ recipi debent, antequam contra delatum offerantur capitula, vel aliàs molestetur, nisi timeatur de fuga, vel fragrante crimine, capiatur, non per procuratores fiscales, sed per officiales, sub excommunicationis pœna recipi præcipimus, cum officium sit judicis, & non partis.

Tit.

Tit. V. De fide instrumentorum.

Petrus Clasquerinus in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Notariis, qui obtinent scribanias Ecclesiasticas, non esse contractionibus aut abbreviationibus dictionum utendum.

Desidiæ, quæ hactenus in notariis seu tabellionibus Ecclesiarum, civitatum, diœcesium, & provinciæ Tarraconensis inolevit, necnon litigiis & damnis, quæ interdum contrahentibus ad invicem inferuntur propter abbreviaturas, quas rectores, vicarii perpetui, & aliæ personæ Ecclesiasticæ & sæculares provinciæ supradictæ habentes, seu tenentes, & regentes scribanias, seu notarias Ecclesiæ ponunt in instrumentis, quæ recipiunt ad instantiam contrahentium prædictorum, per verbum *&c.* vel simile, occurrere cupientes, sacro approbante Concilio statuimus, quòd quicumque rector, vicarius perpetuus, seu quævis alia persona Ecclesiastica, vel sæcularis, aut quicumque alius notarius, seu scriptor, habens seu tenens, aut regens scribaniam, seu notariam Ecclesiæ, seu Ecclesiasticæ personæ intra provinciam Tarraconensem, qui formam alicujus instrumenti recipiet, scribat, seu scribi faciat in suis capibreviis, vel libris notularum, notam dicti instrumenti largo modo, & per continentiam litterarum dictatam, sic quòd in ipsa nota non sit aliqua abbreviatura, quæ per verbum *&c.* vel simile, prout hactenus consuevit fieri, quam quidem notam scribere seu scribi facere teneatur infra duos menses, post firmas omnium contrahentium, & aliorum, qui ipsum instrumentum firmare habent, interpositas computandos: ipsis tamen contrahentibus dictis notariis exsolventibus medietatem ipsius salarii, de & pro ipso instrumento eis pertinentis. Si verò dictum instrumentum, aut contractus super quo ipsum instrumentum recipietur, ad cognitionem sapientis, vel alterius personæ dictari habeat, eo casu, tempus dictorum duorum mensium, postquam ipsa cognitio interposita fuerit, incipiet currere, & non antè; & illud idem in testamentis volumus observari. Terminus tamen duorum mensium post publicationem testamentorum, quæ post mortem testantium coram suis amicis solet fieri, vel post mortem testatoris in locis ubi dicta publicatio non est solita fieri coram amicis, ut præfertur, incipiat currere, & non antè. Et si forsan testator in vita sua requirat testamentum suum in notulam, aut capibrevium notularum redigi seu scribi, illud notarius infra duos menses à tempore ipsius requisitionis immediatè sequentes, facere teneatur: ipso tamen testatore medietatem salarii ipsius testamenti eidem notario persolvente. In locis tamen ubi jam ordinatum exsistit, quòd notarii habeant testamenta in notas capibreviorum redigere, servetur id quod jam in ipsis locis exstitit ordinatum. Et si prædicta, aut prædictorum aliquod, rector, vicarius, aut notarius, aut scriptor aliquis habens, regens, seu tenens notariam, seu scribaniam Ecclesiæ in civitate, diœcesi, & provincia prædictis, repertus fuerit non servare; pœnam viginti solidorum pro quolibet instrumento vel testamento quod repertum fuerit breviter notatum, seu in quo dicta abbreviatura per verbum *&c.* vel simile facta fuerit, incurrere volumus ipso facto, in ornamenta, vel alias necessitates Ecclesiæ, in cujus scribania hoc repertum fuerit, per Ordinarium convertendam. Et nihilominus teneatur restituere omnia damna & interesse, quæ ratione ipsius abbreviaturæ secuta fuerint, contrahentibus, vel alteri eorundem, quæ damna & interesse solvere teneantur, facta priùs taxatione de ipsis damnis & interesse per Archiepiscopum, Episcopum, vel vicarium, aut officialem, seu rectorem, vel vicarium prædictorum.

Idem in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT II.

Rectores, vicarii, ac notarii, quique notariorum vices gerunt, prohibentur extra fines rectoriæ, aut loci, cujus scribanias tenent, quamcumque scripturam publicam exportare.

Sacro approbante Concilio statuimus, ut nullus rector, seu vicarius, seu quivis alius notarius, seu locum tenens rectoris, vicarii, seu notarii cujuscumque Ecclesiæ, loci, seu parochiæ nostræ diœcesis, & provinciæ Tarraconensis, aut alia quæcumque persona Ecclesiastica, vel etiam sæcularis, notulam, seu notulas, aut protocollum, seu protocolla notularum ipsius Ecclesiæ, loci, seu parochiæ instrumentum, seu instrumenta, aut quamcumque aliam scripturam publicam, quam idem notarius, vel locum-tenens notarii tenere debet, extra fines aut terminos loci, seu parochiæ, aut notariæ ipsius extrahat, seu extrahi faciat quovis modo, absque nostra, vel venerabilium fratrum nostrorum, aut vicariorum, seu officialium nostrorum, vel eorum, aut aliorum dominorum Prælatorum dominorum scribaniarum, speciali licentia & permissu. Quicumque autem hujusmodi prohibitionis seu statuti temerarius exstiterit violator, excommunicationis sententiam ipso facto incurrat, à qua absolvi nequeat, nisi priùs Ecclesiæ loci, seu parochiæ ipsi, ac passis inde injuriam, sive damna integrè satisfecerit arbitrio nostro, vel dictorum suffraganeorum nostrorum, aut vicariorum, seu officialium nostrorum, vel eorum, de transgressione hujusmodi nihilominus puniendus.

Idem in eodem.

CAPUT III.

Domini temporales invadere prohibentur in scripturas, contractus, atque instrumenta, quæ à personis Ecclesiarum scribi jus est.

ITem quia nonnulli domini temporales, bajuli, seu officiales suis in locis, in quibus scribaniæ sont, & fuernnt hactenus Ecclesiarum, ab aliquibus citra temporibus, postquam jurisdictionem dictorum locorum, civilem vel criminalem, iidem domini temporales emerunt, jura ad dictas Ecclesias, scribanias, vel rectores ipsarum, vel ad alias personas Ecclesiasticas ratione instrumentorum, & aliarum scripturarum pertinentia, in fraudem & detrimentum prædictorum rectorum, & Ecclesiarum, vel aliarum personarum Ecclesiasticarum usurpari permittunt, seu usurpare nituntur; faciendo in registris suis, vel suorum officialium scribi inventaria, contractus, & alia, de quibus erant per dictos rectores, seu eorum vicarios, seu alias personas Ecclesiasticas instrumenta publica facienda: propter quod evidenter deminuti fuerunt, & deminuuntur redditus, proventus, & emolumenta ad dictos rectores, & Ecclesias, ac Ecclesiasticas personas alias pertioentes, talia deinceps sub excommunicationis anathemate, quam contrarium facientes ipso facto incurrant, fieri prohibemus: à qua absolvi nequeant, donec de damnis, Ecclesiis & rectoribus eisdem ad arbitrium diœcesani, hujusmodi usurpantis vicarii generalis, vel officialis principalis ipsius, fuerit plenariè satisfactum. Sciantque præfati domini temporales, bajuli, vel officiales prædicti, se ad restitutionem damnorum per eos jam illatorum, eisdem Ecclesiis & rectoribus teneri, si divinam cupiunt evitare ultionem.

Idem in eodem.

CAPUT IV.

Notarii, qui facultate non impetrata, instrumenta acceperint in iis locis, in quibus scribaniæ ad Prælatos, Ecclesias, ac rectores pertinent, excommunicantur.

CUm nullus in alienam segetem ponere debeat falcem suam, approbatione hujus sacri Concilii, quoscumque notarios, vel scribas publicos, qui in locis, in quibus notariæ, seu scribaniæ ad Prælatos, Abbates, Ecclesias, vel rectores earundem, aut alias personas Ecclesiasticas pertinent, instrumenta, vel testamenta, vel quoscumque alios contractus acceperint, deinceps excommunicationis vinculo innodamus, nisi ea fecerint de expressa licentia, de qua apparuerit, eorundem: instrumentaque & alia sic confecta careant roboris firmitate. Nostræ tamen intentionis existit, quòd notarii nostri Archiepiscopi, & venerabilium suffraganeorum nostrorum, & capitulorum Ecclesiarum, etiam Cathedralium, in locis prædictis utantur, pront hactenus est fieri assuetum.

Idem in eodem.

CAPUT V.

Contrahentes, qui notarium induxerint, ut in alia parochia actus recipiat, quàm in qua recipi ius fuerit, excommunicantur.

QUia frans & dolos nemini debent patrocinium impertiri, statuimus, quòd contrahentes alicujus parochiæ, seu abbatum, seu aliarum personarum Ecclesiasticarum, quibus competit publica conficere instrumenta, vel alios quoscumque contractus, seu obligationes recipere, ad conficiendum instrumenta per rectorem, vel aliũ quemcumque notariom, ut in alia parochia prædicta instrumenta recipiat, ne inducant, excommunicationis sententiam ipso facto, si secus actum fuerit, incursuri, à qua nullatenus absolvantur, nisi Ecclesiæ, rectori, aut damnum passo de salario, quod erat eidem debitum, si instrumenta, vel contractus hujusmodi recepisset, fuerit plenariè satisfactum.

Idem in eodem.

CAPUT VI.

Æstimatio mercedis notariorum, quæ vulgò taxa dicitur, Ordinariorum relinquitur arbitrio.

DEnique, quia in Concilio per nos celebrato anno à Nativitate Domini MCCCLXIIII. in constitutione quæ incipit: *Desidia &c.* fuerat ordinatum, quòd rectores, & alii notarii, ad quos pertinet in protocollis seu schedulis contractos scribere, largo modo teneantur sine *&c.* & quòd eis instrumentorum salaria taxetur, taxationem præfatam remittimus ad Ordinarios in suis diœcesibus per se, vel vicarios, vel officiales suos debitè faciendam.

Hieronymus ab Auria Cardinalis, & Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT VII.

Cum neutra pars litigantium in expensis damnata fuerit, tantum ab unaquaque exigendum, quantum instruendæ liti expenderit.

CUm nil magis æquitati & rationi conveniat, quàm in collitigantium controversiis negotium æqua libra pertractari, & hactenus in aliquibus hujus provinciæ curiis compertum sit, inter litigantes per nota-

notarios,& curiæ scribas abusivè salaria processuum æqualiter exigi, nulla habita consideratione expensarum eorum, quæ pro qualibet parte fuerunt producta, deducta, & exhibita: ideo, sacro approbante Concilio, statuimus de cætero, pro eo solum à quocumque litigante ante sententiam, vel eâ latâ, & neutra parte in expensis condemnata, exigendum esse quod pro sua parte judicialiter in processu productum, deductum, ac exhibitum fuerit: & quòd notarii & curiarum scribæ in quolibet intermedio debitum, ex dicto processu à litigantibus exigere valeant.

Ferdinandus Loazes Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

CAPUT VIII.

Rectores & notarii notulas aut protocollum, extra fines aut terminos parochiæ aut notariæ non extrahant; librum aprisiarum habeant; & si locum, seu parochiam mutaverint, nullo modo instrumenta secum afferant.

CUM maximè intersit reipublicæ, ut instrumenta & aliæ scripturæ authenticæ conserventur, ut ab iis quorum interest, absque difficultate haberi possint: proinde per bonæ memoriæ Petrum de Clasquerino, Patriarcham Antiochenum in Archiepiscopatu Tarraconensi prædecessorem nostrum, in secundo Provinciali Concilio per eum celebrato statutum fuit, ut nullus rector seu vicarius, vel quivis alius notarius, vel locum-tenentes rectoris, vicarii, sive notarii cujuscumque Ecclesiæ, loci, seu parochiæ nostræ provinciæ Tarraconensis, aut alia quæcumque persona Ecclesiastica, vel etiam sæcularis, notulam seu notulas, aut protocollum, seu protocolla notularum ipsius Ecclesiæ loci, seu parochiæ instrumentum, seu instrumenta, aut quamcumque aliam scripturam publicam, quam idem notarius, vel locum-tenens notarii tenere, debeat extra fines aut terminos loci seu parochiæ, aut notariæ ipsius, extrahat, seu extrahi faciat quovis modo sine Metropolitani, aut comprovincialium Episcoporum, vel vicariorum, seu officialium eorundem, aut aliorum Prælatorum dominorum scribaniarum speciali licentia & permissu, sub excommunicationis sententia ipso facto per contrafacientes incurrenda; à qua absolvi nequeant, nisi priùs Ecclesiæ loci, seu parochiæ ipsi, ac passis inde injuriam sive damna, satisfecerint, ut in dicta provinciali constitutione latiùs continetur. Verùm quia plures parum Deum & censuras Ecclesiasticas timentes, contra constitutionem prædictam, dum ab aliqua parochia, in qua tanquam rectores, vicarii, aut notarii fecerunt residentiam, recedunt; protocolla, seu librum manuale nuncupatum, aut alias scripturas publicas secum asportant, in grave partium præjudicium & jacturam; alii verò dicta instrumenta, seu illorum aprisias in papyro volanti scribunt, nec illas in libro aliquo, sicut convenit, redigere curant, sicque de facili amittuntur; nos volentes hujusmodi abusibus, & partium indemnitati providere; dictam constitutionem innovando, & ei addendo, sacro approbante Concilio, statuimus, ac singulis rectoribus, vicariis, seu eorum loca-tenentibus, notariis hujus nostræ Tarraconensis provinciæ præcipimus & mandamus, ut quilibet eorum habeat, & habere debeat librum, in quo per singulos annos omnes aprisiæ, sive protocolla instrumentorum, tam ultimarum voluntatum, quàm aliarum dispositionum, inter vivos, & aliarum scripturarum, cujuscumque generis sint, & quovis nomine nuncupentur, de quibus eos rogari contigerit, scribere & continuare teneantur: ipsamque aprisiam, sive matricem scripturam infra duos menses in instrumentis, quibus id commodè fieri poterit, extendere, & in alio libro notularum notam dicti instrumenti largo modo, & per continentiam literarum dictatam, sic quòd in ipsa nota non sit aliqua abbreviatura per verbum *&c.* scribere teneantur, ut per eundem Petrum de Clasquerino in alia constitutione provinciali, quæ incipit: *Desidiæ*, quæ hactenus in notariis statutum fuit, & ut fraudibus, quæ dictis constitutionibus fieri possent, obvietur; præcipimus & mandamus, quòd in qualibet parochiali Ecclesia, seu illius sacristia, aut sacrario, aut alio loco ad custodiam dictarum scripturarum convenienti, fiat expensis rectoris seu vicarii perpetui, seu alterius, ad quem scribania dictæ parochiæ pertinet, unum armarium, in quo recondantur omnes libri dictarum aprisiarum ac notularum, & si contigerit rectorem seu vicarium mutari ad alium locum, seu alio modo regimen scribaniæ dimittere; teneatur suo successori per inventarium omnes libros & scripturas prædictas dimittere. Et quilibet novus successor in suo novo ingressu teneatur etiam dictos libros & scripturas in inventario ponere; in cujus confectione Bajulus, aut duo Jurati illius loci seu parochiæ assistere debeant: exhortantes omnes & singulos Episcopos comprovinciales nostros, & alios Ordinarios, ad quos visitatio pertinet, ut in visitatione dictarum Ecclesiarum, etiam dictum armarium instrumentorum & aliarum scripturarum visitent, & dictos libros recognoscant, & ipsos rectores aut vicarios de eorum culpis severè castigent.

Tit. VI. De jure-jurando.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT I.

Clerici perjuri juxta sanctiones canonicas puniantur.

ÆGrè ferimus quòd ad nostrum pervenit auditum, nimirum aliquos clericos in nostra provincia ita esse propriæ famæ & sui status oblitos, ut intra judicium, & extra judicium juramenta per eos præstita in magnum animarum suarum, & justitiæ præjudicium violare præsumant. Nos huic pestifero morbo, quantum possumus, obviare cupientes, sacro approbante Concilio, sancimus, ut si quis clericus in nostra provincia juramenti religionem spreverit, & contra juramentum per eum præstitum venerit, aut de perjurio coram suo judice convictus fuerit; quinquaginta ducatorum pœnam, piis operibus ab Ordinario applicandorum ipso facto, absque remissione incurrat; ut quem Dei timor à delicto non revocavit, temporalis saltem coërceat severitas disciplinæ. Quòd si solvendo non fuerit, sic aliàs ejus transgressio puniatur, quod ejus pœna cæteris auferat audaciam similiter delinquendi: salvis tamen omnibus aliis pœnis canonicis contra perjuros editis, quibus nolumus per constitutionem præsentem in aliquo derogari.

Tit. VII. De appellationibus.

Sanctius de Ayerbe Archiepiscopus, in quarto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Triginta dies, qui ad concedendum Apostolos dantur, incipere declaratur à die appellationis emissæ.

INsuper quia ab aliquibus citrà temporibus quidam inolevit abusus per judices & officiales Ecclesiasticos, à quibus in vocem appellationis prorumpitur, introductus, quem diversorum doctorum, seu glossatorum opinio antea præparavit, disceptantium an triginta dies, qui dantur à judicibus, à quibus vox appellationis seu provocationis emittitur, ad tradendum Apostolos appellanti, currant à die latæ sententiæ, vel illati gravaminis, quum extra judicium provocatur, vel appellationis emissæ: nonnullis asserentibus, quòd à die latæ sententiæ, aliis quòd à die appellationis emissæ debent currere; propter quod est in judicis optione, utram maluerit prædictarum opinionum eligere, & certum juris terminum præfigere appellanti, ex quibus appellantes laboribus ac sumptibus fatigantur; cùm sæpè habeant coram appellato seu provocato judice comparere: quinimmo interdum jus appellantium posset ex caussis præmissis facilè deperire, cùm appellationes ex hoc reperiantur desertæ; affectantes disceptationem prędictam de Tarraconensi provincia radicitus exstirpare, & sub tuto & certo ponere appellantes: & ideo sacri approbatione Concilii, præsenti irrefragabili constitutione duximus ordinandum, quòd dicti triginta dies currant à die appellationis emissæ: sive à sententia definitiva, sive interlocutoria; vel extra judicium ab illato, vel inferendo gravamine appelletur. Adjicientes, quòd cùm à nobis & suffraganeis nostris, vel quibusvis judicibus Ecclesiasticis nostræ provinciæ fuerit appellatum, nos, & ipsi nostri suffraganei, & nostri & eorum judices, certum diem dictorum triginta dierum, & certum Kalendarium continentem teneamur, & teneantur præfigere appellanti ad recipiendum Apostolos; & eadem die, & non ulteriùs appellans coram appellato habeat, seu provocato judice comparere Apostolos recepturos.

Petrus Clasquerinus Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Apostolos, sive literas dimissorias nimis prolixas esse non debere.

ABusum, qui in aliquibus locis Tarraconensis provinciæ inolevit, per quem fuerat introductum, quòd Ecclesiastici judices in appellationibus ab eis emissis nimis prolixos Apostolos, seu literas dimissorias in gravamen & detrimentum appellantium concedebant, penitùs detestantes, talia de cætero fieri per Prælatos, officiales, vel judices, ad quos præmissa concedere pertinet, sub obtestatione divini judicii, & in virtute sanctæ obedientiæ fieri prohibemus.

CON-

CONSTITUTIONUM PROVINCIALIUM LIBER TERTIUS.

Tit. I. De vita & honestate clericorum.

Joannes Cardinalis, Sabinensis Episcopus, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Instruuntur vita, habitus, & mores clericorum.

A Crapula & ebrietate omnes clerici diligenter abstineant; officia, vel commercia sæcularia non exerceant, maximè inhonesta: joculatoribus, mimis, & histrionibus non intendant; tabernas prorsus evitent, nisi fortè necessitatis causâ in itinere constituti: aleis vel taxillis non ludant; nec hujusmodi ludis intersint: coronam, & tonsuram competentem habeant; clausa desuper deferant indumenta, nimia brevitate vel longitudine non notanda: pannis rubeis, vel sendatis, seu viridibus, seu virgatis tunicis, vel supertunicis sic apertis, ut ostendant latera; sed astrictis, ut femoralia non demonstrent: necnon manicis, nec sotularibus consuticiis, vel rostratis, aurifricis, pictis pallis, serico superornatis, fibulis aut corrigiis auri ver argenti ornatum habentibus, cincturis sericis, sellis quoque deauratis, vel deargentatis, vel coloris varii, frænis, pectoralibus, calcaribus deauratis, vel aliam superfluitatem gerentibus non utantur. Nullus in sacerdotio vel personatu constitutus cappam manicatam gerat, nisi justi timoris caussa exegerit habitum transformari. Ad divinum officium intra Ecclesiam cappam manicatam nullus deferat, & infrà. In Ecclesiis, civitatibus, villis, vel aldeis, clerici cultellos acutos, vel arma portare non præsumat, nisi fortè ad defensionem proprii corporis, justi causâ timoris. Si quis autem contra nostram hanc constitutionem venire præsumpserit, si Beneficiatus sit, suspendatur ab omnibus Beneficiis; & cùm ad emendationem venerit, tanto tempore postmodū eorum perceptione Beneficiorum careat, quanto in sua contumacia permanere præsumpserit. Si verò Beneficiatus non fuerit, ab introitu Ecclesiæ suspendatur.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT II.

Moderatio præcedentis constitutionis.

Constitutionem bonæ memoriæ Joannis Cardinalis, Sabinensis Episcopi, Apostolicæ sedis Legati: *A crapula*, sacro approbante Concilio, renovantes & moderantes, statuimus & ordinamus, ut is qui in aliquo eorum, quæ in illa continentur, deliquerit, juxta sanctiones canonicas, & constitutiones provinciales aliàs editas, ut magis videbitur expedire, pro qualitate personæ ab Ordinario puniatur.

Antonius Augustinus Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT III.

Clericorum vestitus præscribitur: quibus præcipitur, ne cum superpelliceo aut roqueto per plateas & vicos vagentur, & ne barbam nutriant.

NON possumus non graviter dolere, audientes aliquos clericos hujus nostræ provinciæ in sacris ordinibus constitutos, & Beneficiatos, qui populo exemplo ad bene, piè, honesteque vivendum esse deberent, in itinere, in civitatibus, & oppidis, tali vestitu incedere, ut sine ullo discrimine tamquam laici reputentur & habeantur; quod statum clericalem non leviter dehonestat. Quamobrem huic malo de salutari remedio providere cupientes; sacri Tridentini Concilii decretis inhærendo, & prædecessorum nostrorum constitutiones de hac re disponentes, sacri approbatione Concilii renovantes ac declarantes; quæ sequuntur in tota nostra provincia observanda, præsenti constitutione sancimus & ordinamus. Principiò, ut posthac nullus clericus, cujuscumque gradus vel conditionis existat, in aliquo ex sacris ordinibus constitutus, vel Beneficiatus, subuculam collari & manicis rugatis, seu lactucatis deferat; nec vestes virides, rubeas, vel croceas, aut quovis alio inhonesto colore infectas, induatur; nec vestes sericas, etiam si fuerit in dignitate aliqua constitutus, aut canonicus Ecclesiæ Cathedralis; sed nec mulas ornamentis aureis, argenteis, aut sericis ornari patiatur. Quilibet verò sacerdos, aut sacris initiatus, vel Beneficiatus caligas honestas, sotanam, vel tunicam satis oblongam cum mantello aut toga ex panno nigro, vel propter paupertatem susci coloris, vestiatur; pileumque statui clericali decentem deferat: infirmitatis tamen causâ, vel in itinere galerum, tabardum, aut tunicam brevem

vem deferre poterit. Deinde in Ecclesia & choro, ac in sepulturis, & novenis, seu in aliis quibusvis exequiis & divinis officiis, quæ tam pro vivis, quàm pro defunctis dicentur; sotanam, vel tunicam talarem, superpelliceum mundum, seu roquetum pro tempore congruens, & pileum clericalem induatur; coronam & barbam, præsertim in superiori labro, sæpiùs radat; & caveant omnes, cujuscumque status & conditionis fuerint, ne cum superpelliceo aut roqueto per plateas, per civitatem, & oppida deambulantes vagentur; nevè carnes, pisces, aut alia victualia sic vestiti emant, aut secum asportent. Qui verò rebus hac constitutione prohibitis contraierit; amissione vestium, & pœna decem librarum, aut alia arbitrio Superiorum punietur. Simili quoque pœna, sacro approbante Concilio, eos multari volumus, qui chirothecas odoratas, & annulos aureos vel argenteos deferunt; illis exceptis, qui ratione dignitatis, doctoratûs, vel alterius privilegii annulum deferre possunt. Hortamur autem omnes nostræ provinciæ Episcopos, & quoscumque alios Ordinarios, ut in conferendis Beneficiis caveant, ne illis Beneficia conferant, de quibus probabilis conjectura non sit, eos non sæcularis judicii fugiendi fraude; sed ut Deo & Ecclesiæ fidelem cultum præstent, velle Ecclesiasticum Beneficium recipere; & eosdem moneant diligenter, ut præsentem observent constitutionem. Quod si non fecerint, sciant se, juxta decretum sacri Concilii Tridentini, Beneficiis privandos esse.

Idem in eodem.

CAPUT IV.

Ludus alearum & chartularum Beneficiatis & sacerdotibus interdicitur.

CUM ex ludi vitio multiplicia mala oriri compertum sit, videlicet perjuria, blasphemias, rixas, seditiones, homicidia, furta, quamplurimaq; alia nefanda crimina; idque vitium omnes Christianos, & maximè clericos dedeceat: omnino interdicimus omnibus in sacris ordinibus constitutis, seu Beneficia Ecclesiastica cujuscumque qualitatis obtinentibus, aleam semper, & ludos chartularum, & pilæ, nisi intra parietes privatos, & cum sacerdotibus, seu Beneficiatis, recreationis causâ. Ita tamen ut neque frequenter, neque cum scandalo id fiat: hortantes eos potiùs literis, seu musicæ vacare, aliisque honestis occupationibus, quàm in hoc turpi & inhonesto vivendi genere tempus conterere, memores se de verbis otiosis, nedum de factis turpibus, strictam rationem in supremo judicio reddituros. Volumus tamen, ut qui musicæ vacabunt, non noctu vagantes, aut laïcorum recreandorum gratiâ id peragant. Contrarium verò facientes, vel partem aliquam cum ludentibus habentes, pœnam quinque librarum incurrant.

Benedictus Rocabertinus Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT V.

Prælati monentur curare, dum cibum capiunt, aliquid sacri ut legatur.

ITem ne solùm fauces sumant cibum, sed & aures audiant & percipiant verbum Dei, & cessent vaniloquia & tumultus; statuimus, quòd singuli Episcopi in palatiis suis, dum comedunt, ad mensam faciant legi sibi. Idem volumus & statuimus de Abbatibus, Prioribus, & Præpositis in suis Conventibus, dum in refectorio comedunt, observari.

Arnaldus Cescomes Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT VI.

Prælatorum mensis nonnisi duo fercula apponi debere.

STatuimus, quòd nos, vel aliquis Episcopus, seu Prælatus, aut quicumque alius clericus, non donet in uno prandio seu comestione nisi duo fercula: in quorum altero possint esse duo genera carnium, in altero de una dumtaxat; in quibus tamen carnes salsæ minimè computentur. In diebus verò jejunii possint dari tria fercula, & non ultrà.

Petrus Clasquerinus Archiepiscopus, in tertio Concilio Provinciali.

CAPUT VII.

Clericis Beneficiatis, vel in sacris ordinibus constitutis lancea, scutum & ballista interdicitur.

CUM usus armorum clericis sit prohibitus, & maximè qui gestum & habitum clericalem deturpat; propterea, sacro approbante Concilio, statuimus, quòd nullus Beneficiatus, seu clericus in sacris ordinibus constitutus, à modò absque justa & rationabili caussa, equitando vel peditando portet lanceam & scutum, vel ballistam cum sagittis; nec ad sonum de *viafos*, seu rixam, quæ aliquando in civitatibus, villis, seu castellis, seu locis fieri contingunt, exeant cum armaturis prædictis: cùm non sit licitum clericis aliquem offendere, nec inter offendentes existere, nisi causâ defensionis sui, vel rerum suarum. Qui verò contrarium fecerit, nisi ex justa vel rationabili caussa, ut præfertur, & nisi de licentia sui Supe-

perioris hoc fecerit; pœnam viginti solidorum incurrat pro qualibet vice, qua culpabilis inventus fuerit in præmissis, applicandam suo Prælato.

Antonius Augustinus Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT VIII.

Armorum usus certo modo clericis interdicitur.

ARmorum usum, sacrorum Conciliorum & sanctorum Patrum decretis prohibitum esse, certum est: nihilominus multorum relatione intelleximus, aliquos hujus nostræ provinciæ clericos in sacris constitutos, suæ honestatis & dignitatis immemores, arma deferre offensiva, & jure prohibita. Quamobrem constitutionem provincialem *Cùm usus armorum*, & constitutionem *Approbando*, de vita & honestate clericorum, sacro approbante Concilio, renovantes & ampliantes, statuimus atque ordinamus, ut posthac nullus clericus, cujuscumque dignitatis & conditionis fuerit, vel Beneficiatus, arma deferre audeat. Si quis autem ex prædictis ballistam, lanceam, pugionem, vel sicam, vel tormentum quodvis manuarium, idest, scopetam, vel similia portaverit, & cum ipsis fuerit repertus, præterquam in itinere, in quo ensem deferre poterit, decem ducatorum pœnam æquis portionibus pauperibus illius loci, in quo deprehensus fuerit, & reparationi domus Episcopalis, aut illius Ordinarii, ad quem clericum deprehensum punire spectat, dividendam incurrat, & eadem ipsa arma prohibita amittat. Poterit tamen Episcopus, vel Ordinarius, si ita expedire judicaverit, facultatem aliquando præbere clericis; ut eos talia arma deferentes comitentur, necessitate ita exigente.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT IX.

Tormenta manuaria, vulgò pedrenyals curts *appellata, clericis interdicuntur.*

PIE, sanctèque fuit à prædecessoribus nostris armorum usus clericis interdictus: oportet enim sacris mysteriis addictos orationibus potiùs, quàm militum more armis se suaque tueri. Nihilominus tamen in nostra provincia adesse intelleximus Beneficiatos & sacerdotes, qui Deum & multam pecuniariam parum timentes, ea deferunt, quæ constitutionibus provincialibus sunt prohibita, quæ sine vitæ discrimine, qualia sunt tormenta manuaria, quæ vulgò *pedrenyals curts* appellantur, à laïcis deferri non possunt. Quamobrem constitutiones bonæ memoriæ Petri Clasquerini: *Cùm usus armorum*, & Antonii Augustini: *Armorum usum*, prædecessorum nostrorum, sacro approbante Concilio, renovantes & ampliantes, sancimus & ordinamus, ut si quis Beneficiatus, aut sacris initiatus, cujuscumque dignitatis & conditionis, fuerit, tormentum hujusmodi, *pedrenyal curt* vulgò dictum detulisse convictus fuerit; severè, & sine remissione, arbitrio Ordinarii puniatur. Non enim decet eum, qui laïcis exemplum esse debet, ea arma deferre, quæ tamquam proditoria etiam jure patriæ sunt interdicta.

Ferdinandus Loazes Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

CAPUT X.

Clericis in sacris ordinibus constitutis famulatus laïcorum prohibetur.

NEmo militans Deo, ut ait beatus Apostolus, implicat se negotiis sæcularibus. Quamobrem multis ac variis sacrorum Conciliorum, & Romanorum Pontificum, ac nostrorum prædecessorum constitutionibus statutum est, ut clerici vel monachi sæcularibus negotiis non se immisceant. Ministros itaque & famulos laïcarum personarum esse clericos in sacris ordinibus constitutos, aut mensæ laïcorum ministrare, sacri approbatione Concilii prohibemus; necnon fœminas quascumque eisdem clericis inniti, & manibus vel brachiis eorũ adhærere; aut eâdem mulâ, equo, vel jumento vehi, sub excommunicationis pœna prohibemus.

Antonius Augustinus Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XI.

Præcipitur in sacris ordinibus constitutis, ne laïcis famulentur, neve mulieres deducere & reducere audeant.

ETsi sublimis atque admirabilis sit sacerdotum dignitas, magnamque auctoritatem & sanctimoniam sacris ordinibus insignitus habere debeat; permulti tamen sacerdotes sui status & dignitatis immemores, illam deturpare non verentur; dum inhonesto laïcorum ministerio seipsos subjiciunt, in mensa ministrantes, vel uxores ac filias eorum tamquam famuli deducentes ac reducentes, aliaque hujusmodi exercentes. Unde qui tamquam optimi, verique Dei ministri extolli ac venerari debuerant; ab omnibus despiciuntur & conte-

temnuntur. Horum igitur dignitatem atque auctoritatem conservare cupientes, constitutionem provincialem: *Nemo militans Deo*, sacro approbante Concilio renovantes & declarantes, hac nostra constitutione sancimus, & sub excommunicationis pœna præcipimus atque mandamus, ut posthac nullus clericus in sacris ordinibus constitutus, cujuscumque gradus vel conditionis existat, laïcis in rebus supradictis famuletur, nec mulieres aliquas, præter aviam, matrem, sororem, amitam, vel materteram, pedester vel equester, publicè deducere vel reducere audeat. Poterit tamen sacris initiatus personis Ecclesiasticis inservire, præterquam in rebus vilibus & inhonestis.

Tit. II. De cohabitatione clericorum & mulierum.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Prælati in concubinarios publicos, & rectores in suis Ecclesiis non residentes, in visitationibus annuis jubentur procedere.

Quoniam, teste Scriptura, mundos & sedulos esse convenit qui Domini vasa ferunt; ideo, sacro approbante Concilio, ordinamus, ut contra clericos concubinarios, præsertim publicos, eorumque concubinas; & rectores Ecclesiarum in suis non residentes Ecclesiis, Episcopi in visitationibus (quas semel in anno fieri præcipimus) seu aliàs, sic procedant juxta canonica, seu synodalia statuta, ne peccatum eorum proprium facere videantur.

Arnaldus Cescomes Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Concubinarios, qui ad vomitum redierint, hac constitutio jubet retrudi quopiam, non pecuniâ multari.

Et clericos concubinarios publicos Beneficiatos, vel in sacris ordinibus constitutos, qui post primam & secundam correctionem reperti fuerint dicto vitio laborare, ad peragendam pœnitentiam ad tempus, prout eis videbitur expedire, in aliquem locum detrudant, pecuniam ab eis in casu præmisso nullatenus recepturi.

Petrus Clasquerinus Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT III.

Vetantur Episcopi in concubinatu manifesto lis deprehensos pecuniariè punire, & Beneficia conferre concubinario publico.

Quamvis ad decorem domus Dei circa vitam & honestatem, & continentiam clericorum in Dei conspectu divina ministrantium sacramenta, per sanctiones canonicas, & per provinciales constitutiones aliàs sit provisum; quia tamen nonnulli punitiones pecuniarias ipsarum non formidantes, correctiones ipsorum criminum deducunt penitùs in contemptum; nos debitum nostri officii exsolvere cupientes, sacro approbante Concilio, statuimus, & in virtute sanctæ obedientiæ districtè præcipimus, ne aliquis Episcopus, per se vel per alium, clericos concubinarios Beneficiatos, vel in sacris ordinibus constitutos, qui in domo propria vel aliena teneant publicè concubinam, quorum concubinatus non possit per aliquam tergiversationem celari, ex quo bis eos, vel eorum alterum in concubinatu invenerit & puniverit, ne possit in pecunia, vel in bonis aliquo modo punire: sed tales concubinarios, & eorum quemlibet, teneatur in persona, seu eorum Beneficiorum privatione, seu ad tempus suspensione, aut ab eorum ordinum exsecutione punire; ejus conscientiam onerantes: proviso tamen, quòd fructus Beneficiorum advenientes durante tempore dictæ suspensionis, si fortè fieri contingat occasione prædicta, convertantur in utilitatem ipsorum Beneficiorum. Cæterùm cùm ex ingenio calliditatis humanæ naturæ protervitas criminum protegetur, convenit super hoc de speciali remedio providere. Iccircò, eodem approbante Concilio, providemus, ne de cætero alicui clerico in crimine concubinatûs publicè, ut prædicitur, constituto, cujuscumque status seu conditionis existat, Beneficium Ecclesiasticum, quocumque nomine censeatur, conferri possit ullo modo: & si collatum fuerit, collatio hujusmodi sit nulla ipso jure. Et si talis clericus concubinarius, Prælatus, seu canonicus Ecclesiæ Cathedralis vel collegiatæ fuerit, ad communes tractatus capituli, vel ad curias generales, vel Concilia minimè admittatur: nec possit tenere officium aliquod honoris alicujus Episcopi seu Prælati.

Pe-

PETRUS de Luna Cardinalis, sedis Apostolicæ Legatus, in Concilio Gerundæ celebrato.

CAPUT IV.

Concubinarii, quamdiu in concubinatu vixerint, & post duos menses, quàm à concubinatu se abstinuerint, inhabiles jubentur esse ad quodvis Beneficium obtinendum, & ordines recipiendos & exsequendos: & tunc facta illis collatio ipso jure nulla declaratur.

Speciosus formâ præ filiis hominum, & plenus gratiâ, fons virtutum, gloriosus sponsus Ecclesiæ Jesus Christus, inter alia sanctitatis insignia, quibus sponsam suam inclytam insignivit, gloriosam constituit castitatem; ut in illa, sine qua nullum bonum opus existit, sponsæ ipsius, & ministri ejus, eidem sponso virgini, nato de virgine, vitæ puritate fulgentes, devotione supplici deservirent. Sed nonnulli clericorum & religiosorum famæ suæ, & salutis immemores, cum concubinis publicè vitam ducunt enormiter dissolutam. Super quo bonæ memoriæ Joannes Episcopus Sabinensis, sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, in partibus Hispaniæ Apostolicæ sedis Legatus, cupiens salubriter providere; quandam constitutionem providè edidit, quæ antiqui hostis procurante versutia, usquequaque non exstitit observata. Propter quod nos adversùs hujusmodi vitium providere de salubri remedio cupientes, monemus omnes & singulos presbyteros, diaconos, subdiaconos, & clericos Beneficiatos, ac etiam religiosos cujuscumque dignitatis, status, gradus, & conditionis, atque ordinis existant, ne concubinas in domo propria aut aliena publicè audeant detinere. Contrarium facientes sint inhabiles, dum sicut præmittitur, tenuerint publicè concubinas, & per duos menses sequentes, postquam etiam easdem dimiserint realiter & cum effectu, ad quodcumque Beneficium Ecclesiasticum obtinendum; etiamsi Beneficium patrimoniale existat, vel cappellania fuerit temporalis. Sit etiam eis per idem tempus ad recipiendum sacros ordines aditus interdictus; ut sic ab exsecutione ordinum infra idem tempus receptorum suspensi maneant, donec cum eisdem fuerit dispensatum sufficienter: & collatio Beneficiorum eis facta infra ipsum tempus, vacua, irrita sit, & nulla ipso jure; si ipsas concubinas tempore receptionis dictorum ordinum, aut collationis Beneficii, seu Beneficiorum eis factæ, vel infra terminum duorum mensium antè publicè tenuerint, ut præfertur. Et ut de prædictis certiùs constet, & nullum dubium in posterum oriatur, volumus, quòd Beneficiorum collatores in literis per eos concedendis super collationibus hujusmodi Beneficiorum, apponi faciant clausulam sequentem: Nostræ tamen intentionis existit, quòd si tempore collationis per nos de hujusmodi Beneficio tibi factæ, aut à duobus mensibus proximè lapsis citrà, publicus concubinarius fueris, præsens nostra collatio nullius sit roboris vel momenti. Adjicientes etiam, & insuper statuentes, prout Joannes Episcopus Sabinensis præfatus statuit, quòd quicumque clerici, aut religiosi, qui post duos menses à publicatione constitutionis & monitionis, in Ecclesia Cathedrali cujusque diœcesis facienda, numerandos, concubinam, seu concubinas modo prædicto retinuerint, vel dimissam, seu dimissas, aut aliam, seu alias admiserint, si Beneficiati existunt, tertiam partem fructuum omnium Beneficiorum, quæ pro illo tempore obtineant, sint privati ipso facto. Si verò per alios duos menses prædictos, duos immediatè sequentes in eodem crimine continuaverint vitam fœdam, alia tertia parte. Et, si forsan, Dei timore contempto, per alios duos menses prædictos, quatuor immediatè sequentes in peccato permanserint memorato, reliqua tertia parte dictorum Beneficiorum fructuum omnino privati existant; præcipientes eisdem, quòd ad aliquam partem fructuum prædictorum, postquam ipsa, vel ipsis, ut prædicitur, privati fuerint, manus temerarias aliquatenus non extendant. Et si forsan contrarium attentaverint, sub obtestatione extremi judicii Prælatis eorum, sive sint diœcesani, sive alii, districtè præcipimus, quòd ad restituendum quicquid de prædictis tertiis fructuum, seu ipsarum aliqua parte, postquam modo prædicto privati existent, occupaverint, seu detinuerint, vel consumpserint, per censuram Ecclesiasticam, & alia juris remedia ipsos compellere non omittant. Quòd si forte prædicti clerici, vel religiosi concubinarii adhuc ad cor non redierint, sed nostrum contemnentes mandatum, se ostenderint tam exsecrandæ turpitudinis amatores, Prælatis suis prædictis, & eorum cuilibet, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub animarum suarum periculo districtè præcipimus & mandamus; quatenus si infra quatuor menses post supradictos sex menses continuè numerandos, trangressores prædicti concubinas præfatas omnino non dimiserint; easdem, vel alias ulteriùs admiserint, eos privent Beneficiis suis; ipsosque in limo peccatorum tam fixos, donec se correxerint, & postea per duos menses, inhabiles esse denuncient ad quæcumque Beneficia Ecclesiastica obtinenda; eisque decernant per idem tempus ad suscipiendum sacros ordines aditum interdictum. Volumus etiam, quòd si quis de prædictis, postquam Beneficio seu Beneficiis privatus fuerit modo prædicto, manus rapaces extenderit ad dictorum Beneficiorum fructus, seu ad aliquam eorum partem, incurrat excommunicationis sententiam ipso facto: à qua non possit absolvi, nisi de sic occupatis restitutionem integram, & Beneficii, seu Beneficiorum, quibus privatus fuerit, ut prædicitur, dimissionem plenariam priùs fecerit. De fructibus verò Beneficiorum, quibus concubinarii hujusmodi privati decer-

nuntur, ut præmittitur, dimissione plenaria duæ partes assignentur pro servitio Beneficii vel Ecclesiæ, cui concubinarius ipse deserviebat, faciendo: tertia verò pars Ordinario diœcesis, vel alteri ipsius concubinarii Prælato hujusmodi nostram constitutionem exsequenti; aliàs pro dicto servitio remaneat applicata. Et ut tantò major in eosdem concubinarios exerceatur pœna, quantò gravior in ipsis fuerit culpa reperta, præfatæ ordinationi adjicimus statuentes, quòd præfati presbyteri, diaconi, subdiaconi, & clerici Beneficiati, ac religiosi, qui tempore sui obitus, vel infra duos menses tunc immediatè lapsos in crimine concubinatûs hujusmodi reperti fuerint publicè permansisse, sint intestabiles: & bona ipsorum, tam mobilia quàm immobilia, locis & personis, ac negotiis infrascriptis remaneant confiscata. Et nihilominus tam ipsi concubinarii, quàm eorum concubinæ Ecclesiasticâ careant sepulturâ; nisi per duos menses ante suum obitum, fraude cessante, ab invicem fuerint separati. Qui verò ipsorum aliquem in cœmeterio sepelire, aut eorum sepulturæ interesse præsumpserint, excommunicationis sententiam incurrant ipso facto; & cœmeterium ubi hoc factum fuerit, seu præsumptum, interdictum remaneat, donec corpora concubinariorum, seu concubinarum hujusmodi sic sepulta, ab inde projecta fuerint in signum damnationis eorum. Bona verò dictorum concubinariorum sic decedentium, tam mobilia quàm immobilia, in tres partes dividantur: quarum una pars fabricis Ecclesiarum, ubi Beneficiati fuerint, reliqua ipsius concubinarii Prælato, sive diœcesano, seu alteri hujusmodi nostram constitutionem quoad hoc exsequenti; tertia verò pars redemptioni captivorum remaneat, & sit applicata. Quam tertiam partem redemptioni captivorũ deputatam, Prælatus diœcesis concubinarii ipsius per fratres de Mercede, vel de Trinitate ordinum, quos ad hoc magis promptos & utiles noverit, exigi faciat & levari; & per ipsos in dictam redemptionem captivorum fideliter dispensari. De quibus diœcesanis ipsis, de his, quæ in eorum diœcesibus prædicta de caussa receperint, teneantur reddere rationem: in quo si culpabiles reperti fuerint, vel remissi; per diœcesanos ipsos subtrahatur eis portio, quam illi de similibus petere seu levare debuerint. Per hanc autem ordinationem Ecclesiis, vel personis, aut locis quibus jus aliquod in dictis bonis concubinariorum decedentium pertinet, præjudicare non intendimus, neque volumus quoquo modo. Dictis autem Prælatis districtè præcipiendo mandamus, quatenus in exigendis pœnis prædictis diligentiam adhibeant, & per duos viros idoneos, per eos infra limites diœcesium, seu jurisdictionum suarum depotandos, recolligi faciant, distribuendas juxta formam superiùs ordinatam. Volumus insuper & mandamus, quòd Prælati in civitatibus & diœcesibus suis testes deputent synodales, qui per eorum diœceses veritatem perquirant super omnibus supradictis: & ea quæ repererint, quàm citissimè potuerint, suis Prælatis in Synodis, quas annuatim propterea celebrari jubemus, vel ipsis in remotis agentibus, eorum vicariis, semel anno quolibet teneantur nunciare; ne iidem Prælati excusationem prætendere, seu ignorantiam aliquam valeant allegare.

Petrus à Sagarriga Archiepiscopus, in Concilio Provinciali.

CAPUT V.

Declaratur constitutionem, cujus initium est: Quamvis ad decorem, ad quoscumque Prælatos, etiam inferiores, pertinere.

Constitutionem per bonæ memoriæ dominum Petrum prædecessorem nostrum editam super modo correctionis concubinariorum, incipientem: *Quamvis ad decorem*, quia nonnulli caussam editionis ejusdem non quærentes, Episcopos suffraganeos nostros dumtaxat, & non alios Prælatos, & eorum inferiores, ligari curiosè interpretantur; quoscumque Prælatos, vicarios, & officiales principales, & quoscumque alios inferiores comprehendi intelligunt præsenti irrefragabili statuto, approbante sacro Concilio, & ad eos omnes duximus extendendam: præcipientes in virtute sanctæ obedientiæ, de cætero debere illam ab omnibus observari. Si qui verò ex prædictis contra formam dicti statuti concubinarios ultra secundam vicem duxerit pecuniariè puniendos, punitionis illius debitores effecti, ad restitutionem, tamquam de re penitùs aliena, se noverint obligatos; aliia etiam pœnis super his appositis, in suo robore permansuris & duratoris. Adjicimus etiam, quòd vicarii, & officiales, procuratores, & alii inferiores Episcopi scienter contrarium facientes, excommunicationis sententiam ipso facto incurrant.

Petrus à Cardona Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

CAPUT VI.

Mandatur Prælatis, ut circa animadversionem concubinariorum diligenter & severè se gerant.

Quamvis tam à jure, quàm per plurimas constitutiones Legatorum Apostolicæ sedis, & provinciales sit rigidè ac salubriter provisum contra clericos concubinarios; tamen Prælati (quod dolentes, & cum gravi cordis dolore referimus) in eis exsequendis adeò negligentes sunt, ac si sanguis delinquentium de eorum manibus non esset requirendus: nec cernunt gravia scandala, & alia quamplurima perniciosa mala, quæ inde sequuntur. Quare cupientes, quantum in nobis

bis est, huic tam perniciofo morbo providere, exhortamur enixè Ordinarios, & , facro approbante Concilio, in virtute fanctæ obedientiæ mandamus, quatenus unusquifque in fuos fubditos fummam adhibeant diligētiam,& rigidam executionem, juxta formam & tenorem constitutionum fuper hoc editarum: certificantes eos, quòd fi in præmiffis negligentes fuerint, nos tam contra eos, quàm etiam contra eorum fubditos concubinarios diftrictiùs procedemus; ne in die jodicii de eorum negligentiis, maximè ftatum Ecclefiafticum tam enormiter diffamantibus, rationem reddere teneamur.

Tit. III. De clericis non refidentibus.

Joannes Cardinalis, Epifcopus Sabinenfis, Apoftolicæ fedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Priores ad facerdotalem ordinem afcendere cogendi, & ut Ecclefiis defferviant. Idem de curatis & portionariis.

ADjicimus quoque, ut Priores per fubtractionem Beneficiorum ad ordinem facerdotalem afcendere, & in fuis Ecclefiis deservire cogantur: hoc adhibito moderamine, ut qui ex difpenfatione fedis Apoftolicæ plures curas retinere nofcuntur, in eifdem viciffim refideant, fecundùm numerum curarum refidentiæ tempora dividendo. Clerici quoque, qui in Ecclefiis parochialibus portionarii exiftunt, nec portiones quotidianas, nec præftimonia de eifdem Ecclefiis percipiant, nifi in ipfis Ecclefiis curaverint perfonaliter deservire.

Idem in eodem.

CAPUT II.

Qui ob irregularitatem Ecclefiæ defervire non poffunt, fructibus privandi.

QUoniam Ecclefiafticis perfonis propter fervitia divini cultus affignata funt Beneficia, & propter multorum irregularitates multæ Ecclefiæ divinorum officiorum patiuntur detrimentum; ftatuimus, ut qoi propter irregularitatem, quam non fine culpa fua incurrerunt, in Ecclefiis propriis fua explere non poffunt officia, à perceptione Beneficiorum fuorum priventur, quamdiu tali impedimento durante, fuis Ecclefiis non poteeont defervire, nifi fuper hoc cum ipfis à fede Apoftolica fuerit difpenfatum.

Idem in eodem.

CAPUT III.

Qui in templo, vel clauftris tempore proceffionis inambulant, canonica portione per tres dies priventur.

CUM canonicos, & alios clericos conventualium Ecclefiarum fervitiis deputatos, omnino non deceat quòd aliis divinis infervientibus officiis, ipfi per Ecclefias, vel clauftra, proceffionis tempore, deambulent in habitu fæculari: ne id fiat, de cætero diftrictiùs inhibemus, ftatuentes pœnam tranfgrefforibus, ut per tres dies canonica portione priventur.

Antonius Auguftinus Archiepifcopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT IV.

Qui habitus in Ecclefia deferendus dum divina officia celebrantur, & nullo modo effe per Ecclefiam deambulandum.

QUIA honeftatem ubivis, & præcipuè in Ecclefiis dum divina celebrantue officia, clerici fervare debent; facro approbante Concilio ftatuimus & ordinamus, ut cumprimùm clerici Ecclefiam intraverint, fuperpelliceis mundis, five roquetis, ac minimè laceratis, veftibus inferioribus talaribus nigris, aut alio houefto colore infectis, fine fericis flofculis, feu alamaribus, ut dicunt, cum cappis & almuciis pro tempore congruentibus, induantur. Item in proceffionibus & choro filentium & gravitatem fervent; nec literas, aut fcripturas aliquas legant, nec confabulentur, fed nec privatom officium dicant; quin potiùs horis canonicis intendant, pfallant, & cantent, non feftinanter, fed lentè ac pedetentim: contrarium verò facientes, diftributione illius Horæ priventur. Clericos dum divina celebrantur officia è choro exeuntes, & per Ecclefiam vagantes, fi femel moniti non deftiterint, per menfem diftributionibus quotidianis privādos effe fancimus: & noftræ provinciæ Prælatos in Domino hortamur, ut laicos, juxta Motum proprium Pii V. felicis recordationis, per Ecclefiam vagari, quum divina celebrantur officia, non permittant; multò minus fœminas chorum, aot choro proximos cancellos, etiam ex parte fuperiori contiguos, aut vicinos, fub anathematis pœna ingredi; & viros laïcos, ubi aliter fieri non poteft, propter anguftiam loci, à clericis non fecerni ac feparari, majore parte chori clericis relicta. Qua in re fi non paruerint laïci, in fententiam excommunicationis illos incidere declarent.

CAPUT V.

Constitutio Pii V. de his, qui quum celebrantur divina officia, per Ecclesiam deambulant.

PIUS EPISCOPUS

Servus servorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

CUM primùm Apostolatûs officium, divina nobis dispositione commissum, suscepimus, statim omnem curam & cogitationem nostram in Dominici gregis fidei nostræ crediti salute defiximus, & Christi fideles, Deo juvante, ita dirigere statuimus, ut à vitiis & peccatis abstinentes, iter, quod ad vitam æternam ducit, insistant. Cùm autem ad omnia, quæ divinam majestatem aliquo modo possent offendere amovenda, mêtis nostræ aciem intenderimus, ea primùm, & sine mora emendare decrevimus, quæ Deo præter cætera displicere, & iram ejus provocare cùm divinæ docent Scripturæ, tum gravissima exempla declarant; nempe divini cultus neglectum, simoniæ labem, blasphemiæ crimen, & libidinis naturæ contrariæ vitium exsecrandum, propter quę populi & nationes, bellorum, famis, & pestilentiæ calamitatibus, justa Dei ultione sæpè plectuntur. Etsi autem contra eos, qui tam gravia crimina admiserint, multæ à prædecessoribus nostris constitutiones editæ fuerunt, tamen quia parum est leges edere, nisi sint qui eas debitis temporibus exsequantur; iccircò ne qui forsan ex tolerantia sperare impunitatem audeant, scientes plerosque pœnarum gravitate magis quàm Dei timore arceri solere à voluntate peccandi, omnes & singulas sententias, censuras, & pœnas contra eos, qui talia deliquerint, latas confirmamus, & Apostolica auctoritate innovamus, nec de earum rigore quicquam relaxamus: admonemusque eos, qui talia perpetrare veriti non fuerint, non solùm subituros eas pœnas, quæ sacris sunt Canonibus constitutæ, sed eas etiam quas leges civiles comminantur, & nostri quoque arbitrii discretio pro personarum qualitate constituet. Mandantes civitatum & locorum statûs nostri Ecclesiastici pro tempore Ordinariis & Gubernatoribus, illis quidem sub pœna suspensionis à divinis, his verò sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, ut quos debitum Deo cultum in Ecclesiis non tribuere, aliisque nefandis criminibus pollutos esse compererint, comprehendi curent, pœnis afficiendos competentibus. Scituris etiam ipsis judicibus, quòd si post hanc nostram constitutionem in castigandis hujusmodi delictis negligentes fuerint, primùm quidem Dei omnipotentis judicio obnoxii erunt, deinde nostram quoque incurrent indignationem. Ut autem pœnarum certitudo cunctis faciliùs innotescat, nonnullas hîc duximus exprimendas, aliis nihilominus contra hujusmodi criminum reos à Jure statutis in suo robore manentibus.

Ut igitur Deo optimo maximo, gloriosæ Virginis, & Sanctis omnibus debitus honos deferatur, Gregorii X. prædecessoris nostri constitutionem innovantes, ac statuta in Tridentino Concilio observari volentes, statuimus & ordinamus, ut ad Ecclesias sit humilis & devotus ingressus, quieta conversatio, devotis orationibus insistant, & omnes genibus flexis sanctissimum sacramentum adorent, ad nomen Jesu Christi Domini nostri cum exhibitione reverentię caput inclinent, nullus in dictis Ecclesiis seditionem faciat, tumultum excitet, clamores moveat, impetumve committat, cessent vana, fœda, & profana colloquia, risus immoderati, & strepitus omnes judiciorum, & alia quæcumque quæ divinum officium perturbare possunt. Nullus intra Ecclesias deambulare audeat sive præsumat dum celebrantur sacra Missarum mysteria, & alia divina officia. Qui verò prædicta petulanti animo contempserint, præter divinæ ultionis acrimoniam, nostri quoque arbitrii pœnas incurrent, quæ omnia locorum quoque Ordinarii in suis Ecclesiis faciant observari. Quicumque verò in Ecclesiis, dum ibi sacrificium Missæ, & divina celebrantur officia, aut verbum Dei prædicatur, deambulare, vociferari, aut versu tergo ad sanctissimum sacramentum, irreverenter sedere, aut aliquid quod scandalum generet, aut divina perturbet officia, facere præsumpserit, pœnam viginti quinque ducatorum incurret, præter alias arbitrio nostro imponendas, & moderandas pœnas: & qui non habebit in ære, luet in corpore, aut exilio multabitur. Qui verò in Ecclesiis cum mulieribus impudicis, sive etiam honestis, colloquium scurrile habuerit, aut alios inhonestos actus fecerit, viginti quinque ducatorum pœnam incurrat, & carceris per mensem. Qui in Ecclesiis, ut suprà, obscœnis & inhonestis verbis, aut signis usus fuerit, aut alia fœda colloquia cum personis quibuscumque habuerit, decem aureorum pœnâ multetur, aut aliàs corporaliter puniatur. Mandamus præterea omnibus & singulis Cathedralium, Collegiatarum, & parochialium Ecclesiarum capitulis, rectoribus, vicariis, sacristis, ostiariis, & aliis ipsarum custodibus, quatenus præfatos omnes in Ecclesiis delinquentes admoneant, & ut in eis vetita fieri non permittant, vel saltem ipsis Ordinariis, vel officialibus nostris puniendos deferant: quod si facere neglexerint, pœnam duorum aureorum vice qualibet incurrent. Pauperes quoque mendicantes, seu eleemosynas petentes, per Ecclesias tempore Missarum, prædicationum, aliorumque divinorum officiorum ire non sinant, sed eos ad valvas Ecclesiarum stare faciant, sub pœna duorum aureorum capitulis infligenda pro qualibet vice, nisi eos ejici curaverint, & parochis dimidii aurei. Religiosis etiam claustralibus sive regularibus præcipimus in virtute sanctæ obe-

obedientiæ, ut in Ecclesiis suis deputent aliquem, qui tales ejiciat, & si negligentes fuerint, gravissimè ab Ordinario corripiantur; quòd si illi parere recusaverint, gravissimas pœnas incurrent, & pro qualitate personarum etiam corporaliter punientur arbitrio nostro, sive Superiorum.

Et ut in Ecclesiis nihil indecens relinquatur, iidem provideant, ut capsæ omnes, & deposita, seu alia cadaverum conditoria super terram existentia omnino amoveantur, prout aliàs statutum fuit, & defunctorum corpora in tumbis profundis infra terram collocentur.

Cùm verò dierum festorum observatio ad Dei cultum maximè pertineat, & in lege divina præcipiatur; cupientes abusus pravos, qui ex eorum inobservantia invaluerunt, umnino corrigere; & antiquorum Canonum statuta renovantes, mandamus, ut omnes dies Dominici, & præcipuè in honorem Dei, beatæ Mariæ Virginis, Sanctorum Apostolorum feriati, cum omni veneratione observentur, & omnes in diebus præfatis Ecclesias frequentent, divinis officiis devotè intendant, ab omni illicito & servili opere abstineant, mercatus non fiant, profanæ negotiationes, & judiciorum strepitus conquiescant. Qui verò in diebus præfatis opus aliquod illicitum fecisse deprehensus fuerit; præter divinam ultionem: & amissionem animalium, quibus ad vecturam utetur, etiam graves pœnas incurret arbitrio nostro, seu vicarii nostri in Urbe: in aliis autem locis arbitrio Ordinariorum, vel aliorum magistratuum, ita ut præventioni locus sit. Quibus omnibus districtè præcipimus, ut hæc diligenter observari procurent; illas etiam festivitates, quæ juxta consuetudinem locorum solenniter celebrari consueverunt, juxta laudabilem consuetudinem, debita cum reverentia observari faciant, sub pœnis arbitrio ipsorum imponendis & moderandis.

Et ut simoniacæ pravitatis crimen & labes prorsus aboleatur; constitutiones antecessorum nostrorum contra simoniacos editas, & præsertim Paulli II. inviolabiliter observari mandamus: & delinquentes, tam in sacrorum ordinum receptione, quàm in Beneficiorum assecutione, statutis etiam inferiùs pœnis nostra auctoritate affici volumus. Quicumque igitur detestabile crimen simoniacæ pravitatis commisisse convictus fuerit in consequendis ordinibus, eo ipso sit ab illorum executione per decennium sine spe dispensationis suspensus, & per annum carceribus mancipetur. Qui dignitates Ecclesiasticas simoniacè acquisiverit, illis sit ipso jure privatus, & in futurum inhabilis ad eas, & quascumque alias obtinendas. Qui Beneficium, aut officium Ecclesiasticum simoniacè adeptus fuerit, illis similiter sit ipso jure privatus; & ad fructuum omnium, quos perceperit, restitutionem teneatur, & perpetuò sit inhabilis ad ea, & quecumque alia Beneficia Ecclesiastica obtinenda. Si quis autem tale crimen pluries commisisse convictus fuerit, præter supradictas pœnas etiam corporaliter puniatur, & ab ordinibus Ecclesiasticis degradatus, à fidelium consortio ejiciatur. Qui verò ordines, & Beneficia simoniacè contulerint, pœnis à Jure statutis puniantur, cujuscumque gradus, conditionis, & dignitatis, etiam si Episcopi, Archiepiscopi, vel majores fuerint. Caveant præterea quicumque ne in sacramentorum exhibitione simoniacum aliquid faciant, alioquin gravissimè puniantur per locorum Ordinarios; qui hujusmodi criminis reos cum maxima severitate coërcere procurent, juxta Concilii Tridentini statuta.

Ad abolendum verò nefarium & exsecrabile blasphemiæ scelus, quod in antiqua lege Deus morte puniri mandat, & imperialibus quoque legibus receptum est, nunc autem propter nimiam judicum in puniendo segnitiem, vel potiùs desuetudinem, supra modum invaluit, Leonis X. prædecessoris nostri in novissimo Lateranensi Concilio statuta innovantes, decernimus, ut quicumque laïcus Deum & Dominum nostrum Jesum Christum, vel gloriosam Virginem Mariam ejus genitricem expressè blasphemaverit, pro prima vice pœnam viginti quinque ducatorum incurrat, pro secunda, pœna duplicabitur, pro tertia autem centum ducatos solvet, & ignominiâ notatus exsilio multabitur. Qui verò plebejus fuerit, nec erit solvendo, pro prima vice manibus post tergum ligatis, ante fores Ecclesiæ constituetur per diem integrum, pro secunda fustigabitur per urbem, pro tertia lingua ei perforabitur, & mittetur ad triremes. Quicumque clericus in hoc blasphemiæ crimen incurrerit, pro prima vice fructibus unius anni omnium & quorumcumque Beneficiorum suorum, pro secunda Beneficiis ipsis privetur, pro tertia omnibus etiam dignitatibus exutus deponatur, & in exsilium mittatur. Quòd si clericus nullum obtinuerit Beneficium, pœnâ pecuniariâ, vel corporali pro prima vice puniatur, pro secunda carceribus mancipetur, pro tertia verbaliter degradetur, & ad triremes mittatur. Qui reliquos Sanctos blasphemaverit, pro qualitate blasphemiæ atque personæ, arbitrio judicis puniatur.

Si quis crimen nefandum contra naturam, propter quod ira Dei venit in filios diffidentiæ, perpetraverit, curiæ sæculari puniendus tradatur: & si clericus fuerit, omnibus ordinibus degradatus, simili pœnæ subjiciatur. Monemus præterea omnes locorum Ordinarios, & in virtute sanctæ obedientiæ eis præcipimus, ut statuta Tridentini Concilii contra concubinarios, tam clericos quam laïcos, edita, districtè faciant observari, reddituri Deo ac nobis, si id omiserint, rationem.

Et ut præmissorum delictorum simoniæ, blasphemiæ, ac stupri nefandi notitia faciliùs habeatur, volumus, quòd in singulis casibus non solùm per accusationem & inquisitionem, sed etiam ad simplicem & secretam denunciationem procedatur per quoscumque judices, aliàs tamen de jure competentes, tam ratione de-

delicti, quàm personarum, ita quòd inter eos locus sit præventioni.

Monemus præterea omnes & singulos, ut solùm Dei timorem præ oculis habentes, & non alia animi prava affectione ducti, culpabiles tantùm deferant, innocentes non vexent. Quòd si aliqui ex calumnia aliquos denunciâsse comperti fuerint, eos ad pœnam talionis teneri volumus & mandamus.

Multæ autem pecuniariæ applicabuntur pro duabus partibus locis piis arbitrio nostro in Urbe; extrà verò, Ordinariorum, pro tertia accusatori, qui delinquentes detulerit. Mandamus autem Principibus, Comitibus, & Baronibus omnibus, sanctæ Romanæ Ecclesiæ feudatariis, sub pœna privationis feudorum, quæ ab ipsa Ecclesia Romana obtinent: reliquos verò Principes Christianos, & terrarum dominos hortamur in Domino, & in virtute sanctæ obedientiæ mandamus, ut pro divini nominis reverentia & honore, præmissa omnia in suis dominiis ac terris exactissimè servari faciant, uberrimam ab ipso Deo mercedem tam boni operis recepturi.

Non obstantibus quibusvis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac exemptionibus, privilegiis, indultis, facultatibus, & literis Apostolicis, quibusvis capitulis, conventibus, militibus, ordinibus, & personis cujuscumque qualitatis & conditionis existentibus, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & aliis decretis in genere, vel in specie, etiam motu proprio aliàs quomodolibet concessis, approbatis, & innovatis, quibus illorum tenores præsentibus pro expressis habentes, specialiter & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Volumus autem quòd præsentium transumptis, etiam impressis, manu alicujus notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus Prælati munitis, eadem prorsus fides ubique adhibeatur, quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ innovationis, relaxationis, admonitionis, confirmationis, mandati, statuti, decreti, ordinationis, præcepti, monitionis, voluntatis, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorū Petri & Paulli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXVI. Kalend. Aprilis, Pontificatus nostri anno primo.

Antonius Augustinus Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT VI.

In choro convenientes quo pacto suo muneri satisfaciant, & quo tempore in chorum ingredi debeant, ut suam faciant distributionem.

Cum illi qui in choro conveniunt, canendi, seu psallendi, & non confabulandi, seu dormiendi gratiâ coovenire debeant, ut ita decenti clericorum numero, majorique solennitate & reverentia divina officia peragantur, pariterque ab omnibus in Psalmis & canticis, devotè ac reverenter nomen Domini laudetur, & ut bursarius, sive is qui ejus officio fungitur, ex cujus diligentia ferè totam chori disciplinam, ejusque regimen pendere compertum est, certò sciat, quibus distributiones quotidianas, juxta sacramentum ab eo præstitum in introitu sui officii, tutâ conscientiâ solvere & exhibere possit & debeat: hac nostra constitutione statuimus & ordinamus, ut qui in Matutinis ante finem Psalmi: *Venite exultemus*, in aliis Horis ante finem primi Psalmi, in Missa verò conventuali, vel anniversarii ante ultimum *Kyrie eleison* dictum non venerit, & usque in finem divino officio non interfuerit, & in majori saltem parte Missæ, vel cujuscumque Horæ canonicæ confabulationibus, vel deambulationibus, vel somno operam dederit, illius Horæ distributione privetur. Et si dicta distributio à dicto bursario scienter pro illa Hora, qua id egerit, ei dabitur, ad restitutionem illius in foro conscientiæ teneatur, nisi pro celebranda Missa, vel alia urgente necessitate, permissu & licentia Præsidis, è choro exierit, aut propter negotia Ecclesiæ, aut ex infirmitate evidente præsens in choro censeatur, abusum illarum Ecclesiarum, in quibus sola facta, ut dicunt *intrata*, sive introitu in chorum, distributiones recipere consueverunt, constitutionem provincialem: *Cum propter evidentem*, renovantes, salvis etiam laudabilibus Ecclesiarum constitutionibus, ordinationibus, vel consuetudinibus, quæ arctiùs de his rebus disponunt: ne instituta per nos ad cultus divini augmentum, deminutionem ejus operentur. Quod etiam ad alias partes harum constitutionum referendum censemus.

Rodericus Tellius Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT VII.

Clerici Beneficiati, aut in sacris constituti, lites in Curia sæculari continuè sequi prohibentur.

Et ut malitiis obvietur, & Ecclesiæ debitis servitiis non fraudentur, ac vagandi, & dissolutionis materia subtrahatur, statuimus, ne aliqua prædictarum personarum Ecclesiae-

clesiasticarum, quæ in sacris ordinibus sit, vel fuerit constituta, vel Beneficium Ecclesiasticum obtinens, vel religiosa, præsumat sequi continuè, vel quasi continuè aliquam curiam sæcularem, sic quòd sit de familia sua, vel victum, seu stipendium recipiat ab eadem, nisi sui Prælati, vel Superioris consilio, & assensu sui capituli, seu conventus, vel majoris partis ejusdem licentiâ priùs habitâ & obtenta. Si quis verò horum temerarius violator exstiterit, excommunicationis sententiam incurrat ipso facto. Episcopum verò propter prærogativam Pontificalis officii ligari nolumus hac sententia lata. Sed nihilominus à nobis Archiepiscopo, vel successoribus nostris super his petere licentiā teneantur.

Arnaldus Cescomes Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT VIII.

Cogendi rectores & Beneficiati, ut in suis Ecclesiis resideant.

ET ut prædicta de divino officio in Cathedralibus, & collegiatis Ecclesiis per canonicos, & alios quoscumque Beneficiatos in dictis Ecclesiis horis debitis, sine murmure, & aliis confabulationibus solenniter & devotè fiant, compellant Episcopi rectores Ecclesiarum, & alios Beneficiatos, præsertim habentes Beneficia requirentia ex speciali statuto vel ordinatione residentiam personalem, in suis Ecclesiis & Beneficiis residere: non obstantibus licentiis per eos de non residendo quibuscumque, nisi studiorum causâ personis docibilibus, vel alia rationabili caussa concessis.

CAPUT IX.

Constitutio Pii V. de residentia Rectorum.

PIUS EPISCOPUS

Servus servorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

CUpientes pro nostri pastoralis officii munere Christi fidelium animarum saluti, quantum cum Deo possumus, salubriter consulere, & parochialibus Ecclesiis ab earum parochis, prout tenentur, in divinis debitè & laudabiliter deservire, inhærendo etiam decretis sacri Concilii Tridentini, motu proprio, & ex mera deliberatione, certaque scientia nostra, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine hac nostra perpetuò valitura constitutione, omnes & singulos rectores parochialium Ecclesiarum, cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ fuerint, in quibuscumque regnis, provinciis, civitatibus, diœcesibus, ac aliis Christiani orbis partibus consistentes, qui parochialem Ecclesiam, ac canonicatum, aut dignitatem, etiam post Pontificalem majorem, seu principalem in quibusvis Patriarchalibus, aut Metropolitanis, vel Cathedralibus, seu Collegiatis Ecclesiis, seu aliud quodcumque Beneficium Ecclesiasticum, etiam quarumcumque dispensationum, à Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, seu etiam à nobis hactenus quomodolibet impetratarum, ac literarum Apostolicarum desuper expeditarum titulo, quas omnes hac præsenti constitutione abolemus & revocamus, seu quocumque alio prætextu obtinent, cùm prima & præcipua debeat esse cura animarum, eos ad residendum in Ecclesia parochiali, & ibi in divinis deserviendum, debitoque eorum officio fungendum omnino teneri & obligatos esse, ac ad id per Episcopos, & aliorum locorum Ordinarios, etiam tamquam Apostolicæ sedis delegatos, sub sententiis & censuris Ecclesiasticis, ac pecuniariis, arbitrio eorum declarandis, ac etiam privationis dictarum parochialium, & aliorum quorumcumque Beneficiorum pœnis, quacumque appellatione remota, cogi & compelli posse & debere, auctoritate Apostolica tenore præsentium statoimus. præcipimos, & ordinamus. Eos tamen sic residentes in Ecclesiis parochialibus omnes & singulos fructus, redditus, & proventus, etiam canonicatus sui, vel dignitatis, seu alterius cujuscumque Beneficii, exceptis dumtaxat quotidianis distributionibus, & aliis quæ ex justa caussa absentes percipere non solent, lucrari volumus. Sicque per quoscumque judices & commissarios, etiam caussarum palatii Apostolici Auditores, & sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate, interpretari, judicari, & definiri debere. Necnon irritum & inane quicquid secus super his à quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter attentatum forsan est hactenus, vel in posterum contigerit attentari, decernimus, & declaramus. Non obstantibus præmissis, ac quibusvis dispensationibus, & exemptionibus, literisque Apostolicis desuper confectis, necnon Apostolicis in provincialibusque & synodalibus Conciliis editis, generalibus vel specialibus constitutionibus & ordinationibus, & etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis quibusvis personis in genere, vel in specie, & aliàs quomodolibet concessis & approbatis, in posterumque concedendis & approbandis, quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, & individua, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat ad effectum præsentium specialiter & expressè derogamus, cæ-

cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, quòd harum literarum transumptis, etiam impressis, manu notarii publici subscriptis, ac sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides, tam in judicio quàm extrà, adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ abolitionis, revocationis, statuti, præcepti, ordinationis, decreti, declarationis, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Paulli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ, apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXVIII. octavo idus Julii, Pontificatus nostri anno tertio.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT X.

Beneficiati, & divinis officiis intersint, & in Missa conventuali per hebdomadas vicissim Evangelium & Epistolam decantent.

Omnia Beneficia fuisse instituta, ut divinus cultus augeatur, & divina officia majori solennitate celebrentur, certum est. Nihilominus conqueruntur rectores nostræ provinciæ, & alii Ecclesiarum curati, quòd Beneficiati diebus Dominicis, & aliis festis in Missa conventuali, & aliis divinis officiis Beneficiati aut discedant ab Ecclesia, aut eos in Missa conventuali juvare recusent, ex quo & divinus cultus minuitur, & grave in populo generatur scandalum. Huic abusui remedium adhibere cupientes, sacri approbatione Concilii sancimus & ordinamus, ut de cætero cunctis diebus Dominicis, & aliis festis, quibus Missam cum diacono & subdiacono celebrari solitum est, vel expedit, quilibet Beneficiatus in Ecclesia parochiali, in qua Beneficium obtinet, divinis officiis, præcipuè Missis conventualibus, quæ in eadem celebrabuntur Ecclesia, intersit, & ordine servato, Beneficiati, unus Evangelium per hebdomadas, & alter Epistolam decantet, & ita unusquisque proprium curatum adjuvet. Quòd si rector socium, seu vicarium habuerit, partem laboris in sua hebdomada vicarius sustineat. Qui autem prædictis Dominicis, atque solennibus festis divinis officiis non interfuerint, & suam hebdomadam adimplere recusaverint, emolumentis illius hebdomadæ priventur, & etiam arbitrio Ordinarii, tamquam negligentes in suo officio, malumque populo exemplum dantes puniantur. Ubi verò certa Beneficia ad decantandum Evangelium & Epistolam sunt instituta, vel deinceps instituentur, quod in Ecclesiis Cathedralibus contingere solet, hanc constitutionem locum habere nolumus.

Arnaldus Cescomes Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XI.

Canonici ab Episcopo vel capitulo missi, canonicam recipiant portionem.

Canonicus, seu clericus de capitulo Ecclesiæ Cathedralis quandocumque per Episcopum & capitulum, seu per ipsum capitulum, pro negotiis ipsius Ecclesiæ missus fuerit, recipiat, ac si præsens esset, canonicam portionem.

Petrus Clasquerinus Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XII.

Extenditur superior constitutio ad Canonicos & presbyteros collegiatarum Ecclesiarum a communia negotia missos.

Insuper, quia per dominum Arnaldum bonæ memoriæ Archiepiscopum sanctæ Ecclesiæ Tarraconensis, prædecessorem nostrum, fuit providè institutum in constitutione quæ incipit: *Canonicus, seu clericus &c.* quòd canonicus qui ab Ecclesia Cathedrali pro ipsius Ecclesiæ negotiis missus esset, reciperet in absentia portionem; præfatam constitutionem ad canonicos & præbendarios de capitulo Cathedralium & collegiatarum Ecclesiarum, qui à dictis Ecclesiis, pro earundem Ecclesiarum Cathedralium vel Collegiatarum negotiis missi fuerint, ducimus extendendā. Et quòd præbendatus, qui in pluribus Ecclesiis Cathedralibus, vel Collegiatis missus fuerit per alterum ex ipsis ad tractandum negotia, quæ communiter tangunt ipsas Ecclesias, ut sunt negotia Concilii Provincialis, vel curiarum domini Regis generalium, habeat portionem suam, quam reciperet si personaliter adesset in ipsis Ecclesiis: quam etiam extendi volumus ad illos, qui ad præsens Concilium convenerunt.

Dalmatius de Mur Archiepiscopus, in Concilio Provinciali.

CAPUT XIII.

Missi ab Episcopo vel capitulo divisim vel conjunctim, præsentes censeantur.

Licèt per constitutiones prædecessorum nostrorum, scilicet dominorum Alnaldi, incipientem: *Canonicus*, & Petri Clasquerini memoriæ celebris, incipientem: *Insuper quia* &c. sufficienter, ut congruit, sit provisum,

sum, quòd canonici, seu presbyteri de capitulo per Episcopum & capitulum ad Concilium Provinciale missi, seu ad curias, vel ad alia parlamenta, fructus suarum præbendarum & Beneficiorum recipiant integrè ac completè, ac si in dictis eorum Beneficiis existerent residentes: aliqui tamen curiosi nituntur in dubium deducere, an hoc solùm de syndicis per Episcopum & capitulum, vel per capitulum tantùm missis intelligi deberet. Nos itaque hujusmodi dubii materiam, quantum possumus, amputare volentes, sacro approbante Concilio, ducimus declarandum, quòd constitutiones superiùs expressæ non solùm syndicos, vel procuratores Episcopi & capituli, vel capituli tantùm, sed etiam procuratores ipsius Episcopi meritò amplectuntur, & ad omnes conjunctim & divisim indubiè extenduntur: volentes quòd præsenti constitutione seu declaratione non solùm futuri, sed etiam qui in præsenti sunt Concilio, gaudere valeant cum effectu.

Ferdinandus Loazes Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

CAPUT XII.

Venientes ad Concilium Provinciale omnes fructus, distributiones, anniversaria, & alia emolumenta lucrantur.

CUM propter evidentem Ecclesiarum utilitatem absentes licitè ex constitutione Bonifacii VIII. quæ incipit: *Consuetudinem*, pro præsentibus & divinis officiis interessentibus habeantur, ita ut non solùm cæteros fructus atque proventus, sed etiam quotidianas distributiones & defunctorum anniversaria consequantur: sacri approbatione Concilii decernimus ac declaramus, omnes Episcopos, Abbates, Priores, & alios quoscumque, dignitates, canonicatus, vel præbendas, aut quæcumque alia Beneficia, vel officia, tam in nostra Metropolitana, quàm in aliis Cathedralibus, vel collegiatis Ecclesiis, aut etiam aliis Ecclesiis, vel monasteriis obtinentes, qui vel generaliter, vel specialiter ad hoc sacrum Concilium, aut ad alia, quæ juvante Deo, nostris, aut futuris temporibus, quandocumque celebrari contigerit, vocati sunt, vel fuerint; aut ex rationabili caussa ad ea missi fuerint, vel in eis interfuerint; in singulis eorum Ecclesiis, vel monasteriis, ubi Beneficia prædicta obtinent, omnes fructus, redditus, & proventus, atque etiã distributiones quotidianas, & anniversaria, & alia emolumenta, quæ dum in Ecclesia residebant, soliti erant percipere, à die arrepti itineris, usque ad diem reversionis sine ulla fraudatione lucratos fuisse, & ad eos pertinere, eisque restitui debere, si distributi fuerint; aut si non fuerint, eisdem reservari oportere mandamus: contradictores verò & contumaces canonicis pœnis atque censuris coërcendos esse & compellendos declarantes.

Tit. IV. De præbendis & dignitatibus.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Procedendum est eos, qui post Generale Concilium Lateranense Secundum plura receperint Beneficia, quæ simul nequeunt obtineri.

QUoniam propter hominum malitiam sacræ constitutiones steriles sunt penitùs & inanes, nisi eas exsecutionis diligentia fecerit fructuosas; districtè præcipimus, ut contra illos, qui sine dispensatione domini Papæ post Generale Concilium plura receperunt Beneficia habentia curam animarum, vel unum simile ei quod ante Concilium haberent: & contra illos, qui sine Apostolica dispensatione plures dignitates vel personatus post Concilium Generale receperunt, vel unum, cùm ante Concilium alium personatum, vel dignitatem fuissent adepti: necnon contra illos, qui in conferendo primo Beneficio, personatu, vel dignitate, recepto secundo negligentes exstiterint, secundùm statuta Generalis Concilii procedatur. Et quoniam qui taliter adeptus est Beneficia, quibus cura animarum est annexa, seu personatus, vel dignitates, ipso jure privatus est primo; & non sine culpa sacrilegii, quod suum non est spirituale Beneficium, de facto retinere præsumit, si postquam monitus fuerit, vel ad ipsum hujus constitutionis notitia pervenerit, spontaneus eidem non cesserit sine mora, & eandem cessionem non declaraverit, excommunicationis vinculo sit astrictus. Adjicimus quoque, ut juxta statutum Generalis Concilii, si quis parochialem habet Ecclesiam, in ipsa personaliter deserviat in officio quod requirit ipsa Ecclesia: aut eàdem sit ipso jure privatus secundùm constitutionem Generalis Concilii: & præcipimus, quòd alii conferatur, nisi fuerit præbendæ vel dignitati annexa, & tunc præcipimus, quòd in ea perpetuus vicarius statuatur. Et qui constituti sunt in personatibus vel dignitatibus, ad ordinem, quem ipsa requirit dignitas, per ipsarum subtractionem ascendere compellantur.

Idem in eodem.

CAPUT II.

Non habentes sufficiens Beneficium, ad ordines sacros non sunt promovendi, neque indigni ad ordines & Beneficia admittendi.

PRæcipimus, ne quis promoveatur in subdiaconum, diaconum, vel presbyterum, nisi habeat sufficiens Beneficium Ecclesiasticum, vel saltem sufficiens patrimonium, ad cujus quasi titulum ordinetur. Et qui aliter ordinaverit, sufficienter provideat in necessariis ordinato, vel à præsentatore ipsius ordinato faciat provideri, donec ei competens Beneficium fuerit assignatum. Constitutiones quoque de indignis nequaquam promovendis ad ordines, sive ad Beneficia sub interminatione damnationis æternæ præcipimus amodò districtiùs observari, per pœnam super hoc in Generali Concilio constitutam: adjicientes, ut ii qui illegitimi personatus aut dignitates hactenus receperunt, vel recipere præsumpserint in futurum, dispensatione canonica non obtenta, eisdem sint ipso jure privati.

Petrus Clasquerinus Archiepiscopus, in tertio Concilio Provinciali.

CAPUT III.

Statuitur ut Archiepiscopus & Episcopi cappellam trecentos florenos valentem conficiant.

CUM ex officio charitatis illis teneamur obnoxii, à quibus nos recognoscimus Beneficia suscepisse; hoc eodem approbante Concilio ordinamus, quòd quicumque de cætero præficietur in Episcopum alicujus Cathedralis Ecclesiæ provinciæ Tarraconensis, teneatur facere, & assignare Ecclesiæ Cathedrali, in qua assumptus fuerit, intra triennium cappellam integram de panno serico, vel de auro cum necessariis frisaturis, valentem ad minus trecentos florenos auri: aliàs ex tunc quòd non sit ausus recipere ornamenta Ecclesiæ pro servitio ejusdem extra ipsam; nec teneantur præpositi, seu alii qui ad hoc tenentur, eidem dare canonicam portionem, si forsan ex consuetudine, statuto, vel alio jure recipiat in eadem; donec dictam cappellam fecerit & assignaverit dictæ Ecclesiæ, ut prædicitur, cum effectu. Et si prædicti Prælati infra dictum tempus dictam cappellam fecerint, prout tenebantur per constitutionem Tarraconensem quæ incipit: *Cum ad honorem Dei*; ad aliam cappellam faciendam non teneantur post obitum suum, nec eorum bona remaneant obligata. Sed si fortè infra prædictum tempus non fecerint, postea, vel post obitum suum dictam cappellam de dicto valore florenorum trecentorum facere teneantur; & eorum bona ad hoc remaneant obligata. Verùm si infra dictum triennium mortui fuerint, vel translati antequam dictam cappellam fecerint, ad illam nihilominus teneantur faciendam, & eorum bona remaneant obligata.

Hieronymus ab Auria Cardinalis, & Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT IV.

Archiepiscopus & Episcopi jubentur cappellam & ornamenta conficere.

LIcèt per alias constitutiones & Ecclesiastica decreta, sit sanctè dispositum, per Prælatos, & alias Ecclesiasticas personas, in Cathedralibus, & aliis Ecclesiis debere fieri cappellam, cappas, aliaque ornamenta Ecclesiæ, concessa eisdem facultate trium annorum ad illa faciendum: & cùm docente experientia, intra illud tempus morte, vel alio legitimo impedimento præventi Prælati dictum onus non adimpleverint, & consequenter Ecclesiæ dictis ornamentis privatæ sint; attenta difficili exactione in bonis eorum; ideo de congruo super his, ac salubri remedio providere cupientes, statuimus de cætero, quòd dicti Prælati ac Ecclesiasticæ personæ in continenti in adeptionibus possessionum dictarum dignitatum dictas cappellas, cappas & ornamenta, ad quæ tenentur, persolvant, atque pro traditione earum in posse capituli Ecclesiæ pignora aurea vel argentea quantitatem ornamentorum valentia, realiter & cum effectu deponant; eaque antequam illa quæ facere tenentur, adimpleverint, minimè restituantur: facultate dicto capitulo concessa, quòd si intra annum non fuerit adimpletum, vendito pignore per dictum capitulum adimpleatur: dictis constitutionibus aliàs in suo robore permanentibus.

Tit. V. De institutionibus.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Dertusæ celebrato.

CAPUT I.

Sine auctoritate Ordinarii, ad quem pertinet, nullum Beneficium Ecclesiasticum ordinandum.

QUÆ magna sunt, & veneratione condigna, si passim pro quorumlibet voluntatibus exercentur, sua numerositate vilescunt, absorbetque regendi ordinem incomposita multitudo. Hæc sedula meditatione pensantes, quòd quæ pertinent ad de-

decus Ecclesiæ, & vituperari, vel infirmari possent, providere; sicque Ecclesiastica Beneficia constitui super stabili fundamento, ne in opprobrium Ecclesiæ facilè deserantur & ruant; harum serie duximus statuendum, quòd nullum de cætero Beneficium Ecclesiasticum, sine auctoritate Ordinarii, ad quem pertinet, in aliqua Ecclesia seu cappella quomodolibet ordinetur, Qui quidem Ordinarius non aliter fundationi, vel ordinationi talis Beneficii auctoritatem præbeat, aut consensum, nisi priùs dos sufficiens ad sustentationem vitæ presbyteri assignata fuerit in loco idoneo & securo; quodque in sua auctorizatione clausulam adjiciat subsequentem: Salvis canonicis statutis, & auctoritate providæ dispensationis. Quam clausulam, etiam si omissa fuerit, haberi volumus pro inserta; & contrà faciendi potestatem Prælatis omnibus abdicamus.

Hieronymus ab Auria Cardinalis, & Archiepiscopus, in quinto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Legenda Beneficiorum onera, quibus ea fuerint conferenda, & ipsis conferentibus observanda fundationes, & beneficiandorum qualitates.

QUIA valdè periculosum est, tam conferentibus Beneficia, quàm ipsa acceptantibus, juramentum de adimplendis oneribus Beneficiatis injunctis præstare vel recipere, si talia onera non manifestentur, ut sciatur si talia sint, quæ adimpleri possunt per beneficiandum: & si non possint adimpleri collationes & institutiones, denegentur, providemus, quòd ante collationem, seu institutionem faciendam, si id commodè fieri possit, legantur onera injuncta per fundatores, vel quæ à jure injunguntur, explicentur ipsis beneficiandis, ut ipsis visis & intellectis, sciant ad quæ tenentur, & ignorantiam prætendere non possint; ne sub generalitate de observandis & adimplendis oneribus, ipsorum animæ illaqueentur. Et ut fundatorum Beneficiorum voluntates adimpleantur, mandamus quibuscumque facultatem præsentandi, conferendi, seu instituendi habentibus, ut antequam ad prædicta, seu aliquod ipsorum deveniant, curent fundationes & institutiones Beneficiorum videre; & qualitates præficiendorum advertere.

Ferdinandus Loazes Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

CAPUT III.

Non esse recipiendas institutiones Missarum vel anniversariorum, nisi dote sufficienti recepta, quæ perpetuò utilis futura sit.

SÆpè contingit, ut paucorum hominum vel negligentia vel cupiditas, multis perpetuum afferat detrimentum. Quocirca, ne nocere possit Ecclesiis, aut eis, qui in eisdem Beneficia obtinent, aliave emolumenta Ecclesiastica percipiunt (quod fieri accepimus in aliquibus locis hujus provinciæ, ut pecuniæ inter præsentes dividantur, & successores oneribus graventur) hac constitutione, sacro approbante Concilio, vetamus, ne perpetua onera, utpote Missarum vel anniversariorum, tam in Ecclesiis Cathedralibus, quàm in aliis collegiatis, vel parochialibus, aut aliis quibuscumque, aut etiam à quibusvis Ecclesiasticis collegiis, confraternitatibus, sive personis imponi patiantur, ut se & successores suos perpetuò obligent, nisi dote sufficienti recepta, quæ perpetuò utilis futura sit. Idque si factum fuerit, ab omnibus Ordinariis, & aliis Superioribus, tam in visitatione, quàm extra eam, severè coërceantur. Quæ verò à viginti annis citrà imposita fuisse constiterit sine dote sufficienti, aut si dos inter præsentes & consentientes consumpta fuerit, non obligare successores declaramus, nisi ex ea pecunia redditus perpetui, æquipollentes oneri comparari possint: quòd quamprimùm fieri jubemus, eisdem malè perceptis pecuniis restitutis per Ecclesiasticam districtionem. Qua in in re Ordinarii & Superiores prædicti visitando, aut aliàs, debitam moderationem adhibebunt.

Idem in eodem.

CAPUT IV.

Nullus cappellanias, personatus, vel alia officia, aut servitia, sine auctoritate Ordinarii instituat: quòd si in testamento id fecerit, Episcopus sit moderator & exsecutor, juxta canonicas sanctiones.

BONÆ memoriæ Petri de Fuxo Cardinalis, sedis Apostolicæ Legati, constitutioni, quæ incipit: *Quæ magna sunt*, fraudem fieri à multis accepimus. Cùm enim in ea statuatur, neminem Beneficium Ecclesiasticum sine auctoritate Ordinarii, ad quem pertinet, in aliqua Ecclesia seu cappella quomodolibet ordinare debere; neque ipsum Ordinarium aliter fundationi vel ordinationi ejus Beneficii auctoritatem aut consensum præbere, nisi priùs dos

ad sustentationem vitæ presbyteri in loco idoneo & securo fuerit assignata: multi cappellanias, personatus, vel alia officia, aut servitia, tam in vita, quàm in ultima voluntate instituunt, quæ nolunt Beneficia appellari, neque auctoritatem alicujus Ordinarii interponi, neque collationem, institutionem, aut confirmationem fieri; neque quemquam Episcopum, aut ejus vicarium generalem, aut officialem, aot visitatorem, neque sedis Apostolicæ Legatum, aut aliam Ecclesiasticam personam, in eorum dispositione, sive contractu, aut pia voluntate, aut circa personam illius cappellani, aut servientis, aut circa dotem, vel bona ei relicta vel applicata quoquo modo sese immiscere. Cùm Jure quoque civili statutum sit, neminem posse efficere quin leges in sua dispositione locum habeant. Sunt etiam ex his aliqui, qui non dotem certam relinquant; & alii, qui eam dotem non clerico servienti assignari permittant, sed omnia fidei hæredum, aut aliarum personarum committant. Quæ omnia corrigere cupientes, sacro approbante Concilio, statuimus, decernimus, & declaramus, ut Episcopi, qui juxta sacri Concilii Tridentini decreta omnium piarum dispositionum, tam in ultima voluntate, quàm inter vivos, sunt exsecutores, omnium prædictarum dispositionum, non obstantibus quibuscumque verbis dictorum contrahentiū vel disponentium, sint moderatores, & exsecutores; ita ut, quæ juxta canonicas sanctiones, in laudem Dei, & utilitatem Ecclesiarum relicta vel disposita fuisse constiterit, habitis pro non scriptis, vel cancellatis, & abolitis conditionibus illis, vel pactis minùs rationi consentaneis, cætera confirment; & si opus fuerit, Beneficia erigant, aut pia ipsa relicta vel disposita in tutioribus locis collocent: super quibus eorum conscientias oneramus. Quòd si non talia fuisse repererint, aut modicæ, vel nullius utilitatis, aut si eis videatur, ea in alia pia opera commutent, aut nulla & irrita esse declarent. Nec deinceps tales contractus vel dispositiones cum eisdem vel similibus clausulis fieri sub excommunicationis pœna in notarium, & testes, & ipsos contrahentes vel disponentes ferenda, ullo umquam tempore permittimus. Nec rectores, aut alii clerici quemquam ad Missarum, vel divinorum officiorum celebrationem admittant, sine Episcopi, vel ejus vicarii generalis licentia in scriptis obtenta. Quòd si fecerint, arbitrio eorundem Ordinariorum puniantur.

Idem in eodem.

CAPUT V.

Quo pacto Beneficia personalia instituenda sint, ut omni simoniaca labe careant.

Licèt personatus, sive personalia Beneficia ideo nuncupata sint, quòd non ut in perpetnum Beneficia remanerent, sed ad vitam aliquarum personarum Ecclesiasticarum dumtaxat instituerentur, & postea eorum redditus in alios pios usus applicarentur, & ab immemorabili tempore in hac nostra Tarraconensi provincia erigi & institui consueverint; cùm ea in divini cultus augmentum tendant, ac Christi fidelium pias voluntates ampliari, non autem restringi conveniat; institutiones eorundem adjuvari oportere censuimus. Verùm cùm nonnumquam in dictorum personatuum, seu personalium Beneficiorum fundatione plurimæ fraudes, & sæpè non sine simoniaca labe (quod vehementer dolemus) commissæ fuerint; ut hujusmodi fraudibus, quantom à nobis fieri possit, occurratur, sacri approbatione Concili statuimus, ut nullus personatus, seu personale Beneficium, sine auctoritate & decreto Episcopi, seu ejus vicarii generalis, erigatur: qui decretum & auctoritatem suam in fundatione interponere non possint, nisi dos assignata in censualibus, vel aliis redditibus perpetuis consistat. Ea verò dos, sive ii redditus non super bonis dotantis, vel ejus, qui patronus efficitur, ex censoali, vel alio novo contractu fundentur; sed sint alii veri redditus in locis tutis & firmis consistentes, ab eisdem Ordinariis antea approbandi; ita ut priùs pecuniæ rectè collocatæ sint, quàm decretum interponatur; nec dos in sola pecunia numerata consistat, aut in prædiis vel domibus inutilibus, aliisve rebus mobilibus vel immobilibus, aut animalibus, nisi ea perpetuò fructuosa esse verisimiliter possint. Quòd si permittatur in fundatione, ut in alia opera pia redditus supradicti collocentur, post primæ vel secundæ, vel ulterioris personæ obitum, quæ Beneficium obtinebit (nolumus enim, ut post earundem resignationem, aut aliam vacationem id fieri permittatur) in ipsa erectione, seu fundatione declarentur species piorum operum; & cùm casus evenerit, in ea pia opera illi redditus distribuantur. Et ut horum omnium & singulorum nihil umquam possit celari, in libro speciali, tam personatuum erectiones & dotationes, quàm collationes & institutiones, nec non in libro piarum caussarum, vel operum piorum, ea pia opera in dictos eventus instituta describantur. Maximam quoque curam prædicti Ordinarii adhibebunt, ne quis dolus vel fraus, aut aliqua simoniaca pactio in erectione aut fundatione, vel in collatione aut institutione, aut etiam in permutatione dictorum personatuum, sive personalium Beneficiorum interveniat: easque prohibere ac punire severitate canonica procurent. quod non solùm in futura, sed etiam in præterita criminajure communi prohibita locum habere declaramus.

Tit. VI. De Ecclesiis & cappellis.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT I.

Sine auctoritate Ordinarii non licere Ecclesias & cappellas ædificare.

CUM Ecclesias hujus nostri Archiepiscopatus, & Episcopatuum Helenensis & Dertosani, quibus divina dispositione, meritis licèt imparibus, præfuimus, visitaremus; quàm plurimas cappellas vidimus ob negligentiam fundatorum funditùs destructas & solo æquatas; nonnullas etiam receptacula pecudum factas; ex quibus Deus offenditur & Christianorum devotio valdè minuitur: quod & in tota nostra provincia eodem modo se habere accepimus. Ne igitur tantam posthac rerum sacrarum nostris oculis jacturam & contemptum contemplemur; hac constitutione, sacro approbante Concilio, sancimus & ordinamus, ut nullus in posterum, sine Episcopi, seu Ordinarii, vel sui vicarii generalis facultate, cappellas fundare aut ædificare audeat; neque rectores, seu curati in suis parochiis, sub pœna decem librarum, illas fieri seu construi permittant. Præcipimus autem Episcopis, & aliis Ordinariis, ne talem facultatem cuiquam concedant, nisi sufficientem dotem pro reparatione & conservatione dictarum cappellarum & ornamentorum earundem præbuerint: idem intelligendum dicimus de restauratione jam destructarum cappellarum.

Tit. VII. De ratione dividendi fructus annui valoris cujuscumque Beneficii.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Quo pacto dividendi sint fructus cujuscumque Beneficii inter hæredes defuncti Beneficiati, & successorem.

ET quia ut plurimùm successor Prælati defuncti, qui condidit testamentum, petit de bonis defuncti provisionem usque ad novos fructus, ex quo sæpè sequuntur litigia, & dicta bona in litigiorum amfractus impenduntur, nos volentes hoc evitare, decernimus, quòd si successor Archiepiscopi, vel Episcopi, aut cujuslibet Prælati collegiatæ Ecclesiæ, vel rectoris, seu vicarii perpetui Ecclesiæ parochialis, fructibus post mortem sui prædecessoris collectis, & postea colligendis, contentus esse noluerit, sed provisionem de bonis sui prædecessoris petierit, computentur fideliter omnes fructus, redditus, & proventus dictæ dignitatis, vel parochialis Ecclesiæ totius anni, quo vacavit; qui annus incipiat à Kalendis Maji: & dividantur inter defunctum & successorem, pro rata temporis illius anni, quo quilibet præfuit dictæ dignitati, vel Ecclesiæ, & ipsius onera supportavit. Hoc autem extendi nolumus ad alia Beneficia; cùm eadem obtinentes non habeant tot onera supportare, sed servetur in eis quod est de jure, statuto, vel consuetudine approbatum. Hujusmodi verò provisionem ad rectores vel vicarios perpetuos Ecclesiarum parochialium extendi non intendimus in diœcesi, ubi aliud de statuto, vel rationabili consuetudine est obtentum.

Tit. VIII. De his quæ fiunt à majori parte capituli.

Ferdinandus Loazes Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

CAPUT I.

Ne capitulum habeatur, dum Missa conventualis celebratur.

CUM deceat canonicos Cathedralium, atque aliarum Ecclesiarum, primùm quærere regnum Dei, hoc est, sacro Missæ sacrificio (quàm conventualem Missam vocant) peracto, de aliis rebus atque negotiis in capitulis suis tractare atque agere: ut sperare possint quod apud Matthæum Dominus pollicetur, ut cætera eis adjiciantur; sacri approbatione Concilii statuimus, ut dum eadem Missa conventualis celebratur, capitulum non habeatur; nec ea de caussa alio, quàm solito tempore Missa celebretur: contrarium facientes, præter irritationem actûs, duorum dierum distributionibus quotidianis ipso jure privati sint, pauperibus eisdem statim erogandis. In omnibus verò capituli actionibus conscribendis omnium canonicorum nomina scribantur, quamvis aliqui ex eis contradixerint iis, quæ majori parti placuerunt. Nec quod semel decretum fuerit, à minori numero canonicorum rescindatur; cùm varietas & illusio sit maximè in clericis detestanda: ne captata occasione absentiæ vel occupationis, aliorum alii rectè gesta rescin-

ſcindant. Quæ omnia tam in ordinariis, quàm in extraordinariis capitulis locum habeant.

Tit. IX. De rebus Eccleſiæ alienandis, vel non.

Joannes Cardinalis, Epiſcopus Sabinenſis, Apoſtolicæ ſedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Statuitur, ne ſublato communi convictu à Prælatis, aut clericis Eccleſiæ, bona viritim dividantur, niſi diœceſani conſenſu.

CUM in pleriſque locis Eccleſiarum Priores, ſeu Prælati clericis ſuis communiter viventibus miniſtrare victualia teneantur; & circa eoſdem, nec non & laïcos parochiarum ſuarum in cura animarum debeant intendere diligenter: quidam Priores, ſeu Prælati, ut liberiùs evagari valeant, aut ut ſuæ ſatisfaciant avaritiæ; quidam quoque clerici, ut ad divini cultus aſſiduitatem non compellantur à Prioribus, ut eorum effugiant diſciplinam, poſſeſſiones, & bona Eccleſiæ inter ſe diviſione perpetua partiuntur. Quare præſentis auctoritate Concilii duximus ſtatuendum, ut nulla de cætero talis partitio fiat: & ſi qua facta eſt abſq; auctoritate & conſenſu diœceſani, vel Superioris, eam decernimus non tenere. Quòd ſi forſan alicujus Eccleſiæ Prior, & clerici contra iſtam conſtitutionem venire præſumpſerint; per diœceſanum loci, vel ejus vices-gerentem ipſos ab eiſdem Eccleſiis præcipimus in perpetuum amoveri. In illis autem Eccleſiis, in quibus factæ ſunt partitiones hujuſmodi de aſſenſu diœceſani, vel Superioris, id præcipimus obſervandum, ut clerici ſub obedientia & correctione ſui Prioris, ſeu Prælati conſiſtant, & ſimul comedant in uno refectorio, ſicut ante partitionem facere conſueverunt; nec Eccleſiæ proventus aliquo modo inter ſe dividant, ſed magis in una menſa communicent: ut qui divinis officiis intereſſe neglexerint, ſubtractione eorum portionis ſecundùm ſuam negligentiam puniantur à Priore. Provideat quoque Prior, ne clerici ſui, vel eorum diſpenſatores, Eccleſiæ bona diſpenſent taliter, aut expendant, quòd ceſſantibus quotidianis diſtributionibus divini ſequatur officii detrimentum: & hoc ita fieri nequaquam permittat. Inhibemus quoque ne Prior ſine clericis, aut clerici ſine Priore aliquam de poſſeſſionibus Eccleſiæ impignorare valeant: nec ſine diœceſani conſenſu aliquam poſſeſſionem vendere, aut quomodocumque alienare præſumant. Clerici quoque inter ſe terras & vineas Eccleſiæ non dividant, ſed communiter eas poſſideant, ſicum communibus debent uſibus deſervire.

Idem in eodem.

CAPUT II.

Capitula generalia & regularia quo pacto fieri debeant.

QUoniam monaſteria multiplici correctione & reformatione indigent, præcipimus, juxta formam Generalis Concilii, ut tam monachorum, quàm canonicorum regularium generalia capitula, fiant ipſius conſtitutionis tenore in omnibus obſervato: qui talis eſt, adjicientes præſentis auctoritate Concilii, ne viri religioſi ſine conſenſu ſui diœceſani Epiſcopi poſſeſſiones monaſteriorum vendant, vel inchartent, ſeu concedant ad vitam hominis, aut permutent, aut infeudent, aut quocumque modo alienent. Quod qui facere præſumpſerint, ab adminiſtratione qua funguntur, per ſuum Epiſcopum amoveantur in perpetuum: & qui ſic obtinent, careant ſic obtentis.

Petrus Claſquerinus Archiepiſcopus, in ſecundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT III.

Jubentur Prælati, cæteriq; Eccleſiaſtici, tempore quo poſſeſſionem adipiſcuntur, eorum quæ repererint ſuarum Beneficiorum inventaria facere.

QUia rei evidentia docuit, plura cenſualia, & redditus Beneficiorum Eccleſiaſticorum in toto aut in parte fuiſſe perdita & alienata, redditus diminutos, & jura alia defraudata propter reſidentium in ſuis Beneficiis incuriam, ſeu per mortem; ideo, ſacro approbante Concilio, ſtatuimus & ordinamus, quòd omnes Prælati, & aliæ perſonæ Eccleſiaſticæ tempore adipiſcendæ poſſeſſionis ſuorum Beneficiorum faciant inventarium de omnibus inventis, ſeu repertis in hoſpitiis, caſtris, ſeu aliis locis ſuarum dignitatum, officiorum, ſeu Beneficiorum, ſive ſint inſtrumenta, libri, capibrevia, aut alia eorum dignitati, officio, ſeu Beneficio pertinentia. Et etiam nova capibrevia facere teneantur infra ſex menſes à tempore pacificæ poſſeſſionis adeptæ. Ac obtinentes nunc ipſa Beneficia, infra annum à præſenti die in antea computandum habeant capibreviare: in quibus quidem capibreviis ponantur, ſeu deſignentur ſpecificè eorum redditus, cenſualia, & jura alia univerſa, nomina ſacientium cenſualia, & confrontationes proprietatum, quæ ſunt dictis dignitatibus & Beneficiis obligata. Et dicta inventaria, capibrevia, & aliæ ſcripturæ publicæ ponantur & conſerventur infra alium menſem immediatè ſequentem in aliquo certo loco & ſecuro, per eorum diœce-

ſa-

suum Episcopum deputando. Quòd si contra prædicta, & eorum aliquod actum fuerit per aliquem, seu omissum, ad sui Superioris arbitrium puniatur.

Ennecus Valterra Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT IV.

In quavis Ecclesia librum conscribi debere, in quo instrumenta jurium omnium dignitatum & Beneficiorum authentice contineantur.

Cupientes Ecclesiarum statui prospero providere, sacro approbante Concilio, ordinamus, quòd fiat in qualibet Ecclesia Cathedrali, collegiata, parochiali, vel simplici nostræ provinciæ unus liber, in quo instrumenta jurium, tam dignitatis principalis, quàm aliorum Beneficiorum ipsarum Ecclesiarum, & eorum onera in forma authentica ad expensas cujuslibet Beneficiati, & ampla serie conscribantur, qui infra quinquennium in sacristia, vel sacrario cujuslibet Ecclesiæ, ad quam pertineat, reponatur: constitutione de capibreviis faciendis per quemlibet Beneficiatum, incipiente: *Quia rei evidentia docuit*; in suo robore permansura.

Idem in eodem.

CAPUT V.

Quoties feudatarii innoventur, recognoscenda feuda, & potestates de quinquennio in quinquennium requirenda.

Feuda, vel potestates habentes in castris, locis, seu proprietatibus quibuscumque, ut feudatariis contradicendi materia auferatur, præcipimus, per Prælatos, & Beneficiatos quoscumque, ratione dignitatum, vel Beneficiorum, ut ea recognosci faciant: quatenus feudatarii innoventur, & de quinquennio in quinquennium potestates requirere teneantur.

Idem in eodem.

CAPUT VI.

Scribaniæ, bajuliæ, fagioniæ, carcellariæ, castellaniæ prohibentur à dignitatibus, & Beneficiis, quorum sunt, separari.

Cedit quidem in magnum Ecclesiæ detrimentum, quòd scribaniæ, vicariæ, bajuliæ, fagioniæ, carcellariæ, castellaniæ, alcaidiæ, & earum fructus, emolumenta, & officia, quocumque nuncupentur nomine, consueta etiam per laïcos gubernari, quasi à mensis dignitatum, & à Beneficiis, à quibus dependent, separata concedantur in perpetuum alicui, vel ad vitam: cùm ex concessionibus hujusmodi sequatur, quòd à pluribus impetrantur invitis Prælatis, & aliis Beneficiatis, ad quos talium officiorum dispositio pertinet & spectat, & per ingratos & damnosos Ecclesiæ multoties talia officia gubernantur. Nos indemnitati Ecclesiæ providentes, ut via ambitioni improbæ præcludatur, & ne concessiones hujusmodi in perpetuum fiant amodò, vel ad vitam; ipsas scribanias, vicarias, bajulias, carcellarias, fagionias, castellanias, alcaidias, & hujusmodi officia, quovis vocentur nomine, quas esse damnosas Ecclesiæ multoties comperimus, cùm per tales talia officia gubernantur; prohibemus ea, & emolumenta illorum ab eis seperari dignitatibus vel Beneficiis, quibus talium officiorum dispositio noscitur pertinere: quinimmo, sacro approbante Concilio, eisdem annectimus & unimus.

Idem in eodem.

CAPUT VII.

Cavetur, ne cuiquam scribaniæ emolumenta, redditus, proprietates, & proventus ultra triennium attribuantur.

Hoc consultissimo prohibemus edicto, ne scribaniæ, emolumenta, redditus, proventus, proprietates, seu jura quovis nomine nuncupentur, ad mensas dignitatũ, monasteriorum, capitula, collegia, conventus, vel ad Beneficia quæcumque annexa vel pertinentia quoquo modo, à nobis Archiepiscopis, suffraganeis nostris, inferioribus Prælatis, capitulis, conventibus, vel dignitates & Beneficia habentibus infra provinciam Tarraconensem, etiam intervenientibus nostri, seu suffraganeorum, capitulorum, & inferiorum Prælatorum, conventuum consilio & assensu, etiam jure compensationis servitiorum Ecclesiæ impensorum, vel ubi utilitatem Ecclesiæ concernere videantur, alicui concedantur in perpetuum, vel ad vitam, sive etiam ad beneplacitum, vel ultra triennium dari vel concedi valeant ullo modo. Neque etiam vicarias, bajulias, alcaidias, castellanias, carcellarias, fagionias, vel alia officia, quocumque nomine censeantur, nos, seu nostri suffraganei, aliique inferiores Prælati, seu habentes dignitates, officia, vel Beneficia, capitula, collegia, vel conventus, ad quas, seu quæ dare pertineat officia ante dicta, alicui, vel aliquibus, etiam consilio & assensu intervenientibus supradictis, in perpetuum, vel ad vitam, nec ultra triennium, assignare vel committere valeamus; nec sic commissa volumus post committentis obitum perdurare. Et si forsan per ignorantiam, per inadvertentiam, vel aliàs per nos aut successores nostros, suffraganeos, vel alios inferiores Prælatos, seu habentes dignitates vel Beneficia de facto contrarium fuerit attentatum; sacro approbante Concilio, tales concessiones, donationes, vel assignationes irritas de-

decernimus & inanes, nulliusque efficaciæ, roboris, vel momenti.

Idem in tertio Concilio Provinciali.

CAPUT VIII.

Excommunicantur qui de bonis, & juribus, conjunctim & indivisim ad ordinationem Tarraconensis provinciæ pertinentibus, alicui quicquam concedunt.

EXactiones calliditate quadam conceptas, quæ interdum subtili ingenio Ecclesiis, & Ecclesiasticis personis, & earum statui damnum afferunt, & reipublicæ tribuunt nocumentum, quantum possumus amputare volentes; nos Ennecus miseratione divina sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus, Provinciale Concilium celebrantes, omnes & singulas personas Ecclesiasticas nostræ provinciæ, etiam Pontificali dignitate præditas, quicquam de bonis vel juribus Ecclesiis, vel Ecclesiasticis personis, aut earum hominibus, conjunctim & insimul pertinentibus, ordinationi totius provinciæ, dantes & concedentes, promittentes, vel assignantes, aut spem concedendi vel assignandi promittentes, vel dantes alicui, vel aliquibus ullo modo, casu, vel etiam ratione quantumcumque ardua, particulariter tamen, videlicet extra curias & Concilia Generalia, excommunicationis sententiæ, approbante sacro Concilio, ipso facto decernimus subjacere. Capitula verò, collegia, & conventus Cathedralium, & aliarum Ecclesiarum, & monasteriorum, quibus præsunt, si in præmissis culpabiles fuerint, suspendimus à divinis, quorum absolutionem, & suspensionis relaxationem nobis, vel successoribus nostris in Provinciali Concilio, & non aliàs faciendam reservamus.

CAPUT IX.

Constitutio Pii V. de rebus Ecclesiæ & Beneficiorum non alienandis:

PIUS EPISCOPUS

Servus servorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

ETsi de singulis pastoralis officii cura nos admonet esse solicitos, fabricam tamen Sancti Petri, quam speciali quadam cura nobis cognoscimus esse commissam, specialis intentionis favore prosequimur, eamque gratiis attollimus opportunis. Accepimus sanè nuper, quòd diversæ personæ, tam Ecclesiasticæ quàm sæculares, quamplura bona, possessiones, & terras ad Ecclesias, etiam Metropolitanas, monasteria, & Beneficia, domos, & alia regularia, ac alia pia loca, necnon hospitalia, pertinentia & spectantia, prætextu diversarum alienationum eis contra tenorem literarum felicis recordationis Symmachi, & Paulii II. ac aliorum Romanorum Pontificum, prædecessorum nostrorum, aut sine Apostolicæ sedis licentia, seu illarum forma non servata, aut aliàs, in evidens damnum & præjudicium Ecclesiarum, monasteriorum, Beneficiorum, & piorum locorum hujusmodi factorum occupaverunt & detinuerunt, ac de præsenti occupent & detineant. Nos præmissa conniventibus oculis pertransire nequeuntes, utpote quæ in divinæ majestatis offensam, ac Ecclesiarum, & ordinis clericalis detrimentum tendant; utque fabricæ præfatæ maximis necessitatibus succurramus, dilectos filios, collegium, & deputatos fabricæ præfatæ, eorumque pro tempore Auditores, & ministros, ac eorum singulos, à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, à jure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, motu proprio; non ad ipsorum deputatorum, & collegii, ac Auditorum, & ministrorum præfatorum, vel alicujus eorum, aut pro eis nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam; sed ex certa scientia, ac de mera nostra liberalitate, & Apostolicæ potestatis plenitudine, eisdem collegio, & deputatis, eorumque pro tempore Auditoribus, & ministris præfatis, ut omnes & singulas alienationes in emphiteusim, seu censum perpetuum, aut tertiam, vel aliam generationem, seu hominis vitam, aut aliud tempus ultra triennium locationes, vel concessiones, seu permutationes, aut occupationes, de quibusvis terris, possessionibus, aut aliis bonis immobilibus, seu rebus, & juribus, tam spiritualibus quàm temporalibus, Ecclesiarum, monasteriorum, domorum, Beneficiorum, hospitalium, & aliorum piorum locorum quorumlibet, sine sedis Apostolicæ licentia, aut illius formâ non servatâ, in damnum Ecclesiarum, seu solennitatibus jure requisitis, aut constitutionibus ipsorum monasteriorum, seu domorum minimè servatis, aut aliàs nulliter hactenus factas revidere, & confito sibi quantum sufficere videbitur de præmissis, illas, & contractus superinde sub quibusvis formis & verborum expressionibus habitos & celebratos, etiam si juramento vallati existant, eorum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur, pro expressis habentes, auctoritate Apostolica, ad solius præfatæ fabricæ procuratoris instantiam, etiam parte invita & contradicente, facta sibi priùs intimatione per tres menses, tenore præsentium, rescindere, irritare, cassare, & annullare, ipsosque detentores & occupatores, ad terras, possessiones, & bona, res, & jura præfata, ut præfertur detenta & occupata relaxandum, & de fructibus tam hactenus perceptis, & qui percipi potuerunt, quàm in posterum percipiendis, realiter satisfaciendum cogere & compellere, bonorumque, & fructuum recuperandorum hujusmodi tertiam

tiam

tiam partem ipsi fabricæ, reliquis duabus partibus Ecclesiis, monasteriis, Beneficiis, domibus, hospitalibus, & piis locis, ad quæ bona ipsa spectabunt, cum effectu consignatis, vendicare & applicare possint & valeant, facultatem, & auctoritatem concedimus & impartimur. Ita ut eisdem collegio, deputatis, eorumque Auditoribus, & ministris, liceat dictæ tertiæ partis hujusmodi bonorum præfatæ fabricæ, ut præmittitur, applicatorum corporalem possessionem propria auctoritate liberè apprehendere, illamque in dictæ fabricæ usus & utilitatem, absque alia sedis Apostolicæ, & Superiorum Ecclesiarum, monasteriorum, domorum, Beneficiorum, hospitalium, & aliorum piorum locorum, ad quæ bona ipsa & fructus spectabunt, licentiâ, alienare, vendere, & convertere, diœcesani loci, vel cujusvis alterius licentiâ desuper minimè requisitâ; decernentes, præsentes literas nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut intentionis nostræ, vel quopiam alio defectu notari, impugnari, aut invalidari, etiam ex eo capite quòd interesse habentes vocati non fuerint, aut ad juris terminos reduci, minusque in controversiam vocari posse, sed semper validas & efficaces existere, suosque plenarios effectus sortiri, minusque sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, & derogationibus comprehendi ullatenus posse, sed ab illis exceptas, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum statum restitutas esse, & censeri: sicque per quoscumque judices & commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam caussarum palatii Apostolici Auditores, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi facultate, judicari debere, irritum quoque & inane, si secus super his à quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari. Non obstantibus præmissis, ac quibusvis Apostolicis, necnon in provincialibus, & synodalibus Conciliis editis specialibus, vel generalibus constitutionibus & ordinationibus, ac quibusvis etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis, quibusvis personis, in genere vel in specie, quomodolibet concessis, confirmatis, approbatis, & innovatis. Quibus omnibus, etiam si de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, & expressa mentio habenda, seu aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi præsentibus pro expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem quòd præsentium transumptis, etiam impressis, manu secretarii, & sigillo collegii dictæ fabricæ subscriptis & munitis, eadem prorsus in judicio, & extrà fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ absolutionis, concessionis, impartitionis, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Paulli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ, apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ M D LXIX. Kalend. Januarii, Pontificatus nostri anno quarto.

Ferdinandus Loazes Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

CAPUT X.

Quotiescumque censuales, sive alii redditus Beneficii Ecclesiastici redimuntur, pecunia in sacrario vel ærario Ecclesiæ Cathedralis, vel in locis ab Episcopis designandis consignetur, & in sacrarii vel ærarii libro conscribatur.

Quod frequenter evenit, ut dotes, atque alii redditus quorumcumque Beneficiorum in censualibus constituti, vel ad minorem summam redigantur, vel in totum pereant, aut etiam redimantur, collusione nonnumquam, vel fraude Beneficia obtinentium, aut aliarum rerum Ecclesiasticarum administratorum, aut patronorum, sacri approbatione Concilii decernimus & declaramus, ut quotiescumque redimantur censuales, sive alii redditus cujuscumque Beneficii Ecclesiastici, etiamsi personatus, vel personale Beneficium, vel officium, aut servitium, aut capellania sit, aut alio quocumque nomine appelletur, & ad tempus, vel in perpetuum fuerit institutum, non alibi, quàm in sacrario, vel ærario Ecclesiæ Cathedralis, vel in locis ab Episcopis designandis in unoquoque officialatu, intra quem Ecclesia illa consistit, in qua Beneficia hujusmodi sunt instituta, aut in civitate Barcinonensi in tabula cambii, sive depositorum ejusdem civitatis pro iis, qui in eadem civitate Beneficia prædicta obtinent, depositum illarum pecuniarum coram publicis & authenticis personis consignetur, & in libro ejusdem sacrarii vel ærarii, vel aliorum locorum, omnia conscribantur. Ea verò pecunia inde non amoveatur, nisi ad emendos alios redditus censuales, vel alios perpetuos dictorum Beneficiorum, & cum decreto Episcopi, si intra provinciam fuerit, aut si abierit, ejus vicarii, sive officialis generalis. Ejus verò decreti interpositio in dicto libro conscribatur. Illud præcipuè animadvertendum est, ut si ipse qui Beneficium obtinet, aut ejus consanguineus, vel affinis intra secundum gradum, aut etiam patronus, vel patroni consanguineus, vel affinis intra eundem gradum, petierint eam pecuniam sibi consignari, ut ipsi deinceps, vel aliquis prædictorum redditus prædictos solvere se obligent, per se vel interpositam personam, id fieri Episcopi, sive vicarii, vel officiales non patiantur. Qui verò contra hujus constitutionis tenorem aliquid agere tentaverint; & quod egerint irritum habeatur, & de

de suo damnum quarumcumque personarum læsarum, vel Ecclesiarum, sive Beneficiorum resarcire teneantur.

Per hanc autem constitutionem nihil detrahimus aliis constitutionibus provincialibus vel synodalibus, quæ majorem diligentiam adhibent, vel alienationibus rerum Ecclesiasticarum, vel depositis faciendis, aut aliis solennitatibus in supradictis requirendis de jure vel consuetudine. In regularibus verò Beneficiis, aut in sæcularibus, regularibus tantùm personis subjectis, eorum Superiores depositorum loca designabunt, & decreta sive auctoritatem interponent.

Tit. X. De emptione & venditione.

CAPUT I.

Declaratio Apostolica, qua statuitur venditiones censualium juxta morem patriæ licere.

NICOLAUS PAPA V.

Nicolaus Episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Sollicitudo pastoralis officii fores nostræ providentiæ pulsare non desinit, ut indemnitati ac statui prospero fidelis populi curæ nostræ cœlitùs commissi, juris moderando rigorem, per opportuna provisionis remedia, quantum ex alto nobis permittitur, salubriter consulamus. Sanè, sicut fide dignorum relatione didicimus, in regno Siciliæ, ac ceteris aliis dominiis & terris charissimi in Christo filii nostri Alphonsi Aragonum & utriusque Siciliæ Regis illustris, avaritiæ cæcitas, & damnandæ ambitionis improbitas quorundam oculos adeò excæcavit, usurariaque pravitas illis in partibus in tantum excrevit, quòd incolæ & habitatores partium illarum pecuniis indigentes, eas vix aliter, quàm fœneratorum operâ, quasi inaudito fœnus exercentium, consequi possint: & cùm eas acceperint, si in tempore perceptas non restituant, brevi eorum bona insatiabili usurarum voragine miserabiliter consumuntur: & quòd in dominiis & terris ipsius Regis ultra montes constitutis, videlicet Regnis Aragonum, Valentiæ, Majoricarum, & Principatu Cathaloniæ, & Comitatibus Rossilionis, & Ceritaniæ universitates, & singulares personæ, tam Ecclesiasticæ quàm sæculares, hujusmodi pecuniis indigentes, ut cum minori incommodo eas habere possint, per venditiones annualium censualium, quæ mortua nuncupantur, super domibus, possessionibus, & proprietatibus specialiter, vel etiam generaliter super omnibus bonis, redditibus, emolumentis, juribus, & rebus eorum, mediante tamen instrumento gratiæ redimendi onera eorum, sibi ut plurimum prospicere & consulere consueverunt. Quod in prædictis ejusdem Regis partibus & regnis ultra montes constitutis non solùm in longam consuetudinem, de cujus contrario hominum memoria non existit, more utentium deductum est, sed etiam per municipalia hujusmodi regnorum & partium jura, per Regem ipsum, seu ejus prædecessores cum consensu trium brachiorum, Ecclesiastici videlicet, militaris, & regalis, promulgata simpliciter confirmatum. Cùm itaque multis incolis & habitatoribus partium & dominiorum ejusdem Regis citra montes constitutorum indigentibus, per hujusmodi censualium venditiones subveniri, ipsisque à fœneratorum usuris eximi possent: sed quia in hoc pecuniis abundantes dubitant usurariam pravitatem committere, & sic eisdem indigentibus more præmisso succurrere formidant, & indigentium detrimentum, & fœneratorum eorundem evidens incrementum, pro parte ejusdem Regis, asserentis ex subditis serenitatis suæ quamplures gravium usurarum voraginibus magnis hactenus penuriis exhaustos existere; alios quoque in dies pecuniis egentes fœnore magis ac magis opprimi & vexari; nobis fuit humiliter supplicatum, ut eis paterno compatientes affectu, in præmissis de opportunæ provisionis ope succurrere: præfatasque censualium venditiones cum clausulis & cautionibus ad earum validitatem inter venditores & emptores mutuo consensu ineundis absque læsione conscientiæ in regnis Siciliæ, citra & ultra Pharum fieri posse debere decernere & declarare de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur pro debito ministerii pastoralis nobis divinitùs injuncti, super his salubriter providere, ac statui & indemnitatibus incolarum & habitatorum regnorum, & terrarum dicti Regis citra montes constitutorum, præsentium & futurorum, quantum cum Deo possumus, subvenire cupientes; & attendentes, quòd clero terrarum & dominiorum ipsius Regis ultra montes constitutorum, in suis olim indigentiis per venditiones prædictorum censualium auctoritate Apostolica pluries consultum & provisum fuerit, præfati Regis in hac parte supplicationibus inclinati, tam eidem Regi, quàm hujusmodi regnorum Siciliæ citra & ultra Pharum, cum omnibus & singulis incolis & habitatoribus, ac locorum, civitatum, & terrarum universitatibus, præsentibus & futuris hujusmodi censualia super rebus & proprietatibus suis, ac facultatibus & emolumentis earundem, instrumento gratiæ pro consimili pretio illas redimendi mediante, dummodo annualis census hujusmodi censualium decimam partem principalis pretii, seu pretii eorundem non excedat, inter se contrahendi, vendendi, & emendi, cum opportuna contrahentium securitate, tuitione, & indemnitate, ac cum potestate vendentes personas, eorumque proprietates, redditus, jura, jurisdictiones, census, & omnia & singula, mobilia & immobilia bona obligandi, & obligari faciendi: ac etiam quascumque alias obligationes & submissiones, cuicumque foro, necnon renunciationes, promissiones, & stipulationes pœnis, juramentis, & aliis cautionibus vallatas, & alia quæcumque, de quibus inter emen-

ementes & vendentes hujusmodi censualia, conventum, & in pactum deductum fuerit, plenam licentiam, & liberam auctoritate Apostolica tenore præsentium concedimus facultatem: decernentes & declarantes, eosdem incolas & habitatores, ac locorum, civitatum, & terrarum universitates censualia hujusmodi modo præmisso in regnis ipsis Siciliæ, citra & ultra Pharum inter se liberè & licitè contrahere, ac vendere, & emere posse, neque propterea usurariam pravitatem committere: dummodò ne aliàs, quam ut præmittitur, quodlibet annuũ censuale decimam partem principalis receptæ, seu pretii venditionis ipsius non excedat, & pensionibus, seu annualitatibus illorum in sortem non computatis pro totali redemptione præter principalem summam nihil ultra percipiatór ab emptore, vel exhibeatur à venditore: non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus, privilegiis Apostolicis, necnon statutis, etiam municipalibus, vel regalibus, & consuetudinibus civitatum, & terrarum regnorum prædictorum Siciliæ citra & ultra Pharum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quacumque firmitate alia roboratis, etiamsi de eis facienda esset mentio specialis, quæ haberi volumus, & habemus pro sufficienter expressis, cæterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis, constitutionis, & declarationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Paulli se noverint incursurum. Datum, Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ M CCCC LII. pridie Kalendas Octobris, Pontificatus nostri anno sexto.

Tit. XI. De locato & conducto.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, Archiepiscopus, in quarto Concilio Tarracone celebrato.

C A P U T I.

Non licere familiaribus Ecclesiasticorum post illorum mortem mercedem petere, nisi probaverint promissam fuisse.

STatuimus, quòd ii, qui cum Prælatis, vel personis Ecclesiasticis pro domesticia & familiaribus morantur vel morabuntur, post mortem dominorum suorum non possint petere salarium, seu solidatam, nisi probaverint, quòd eis promissum fuerit salarium, vel solidata, seu super remuneratione habenda pro servitio dominos viventes convenerint in judició, saltem citatione secuta.

Enneeus Valterra Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

C A P U T I I.

Qui contra immunitates Ecclesiasticas domos Ecclesiasticorum hospites per vim intromittunt, excommunicantur.

PRæsumpta temeritas nonnullorum abstinere nesciens à vetitis, nec debito modo gaudere permissis, dignè compellit officium præsidentis, ut ea quæ frequenter à pluribus officialibus temporalibus in personarum Ecclesiasticarum præjudicium attentantur, censurâ Ecclesiasticâ compescantur. Sanè licèt privilegiis principum, & aliis, hospitia Prælatorum, canonicorum, & aliorum Beneficiatorum à servitutibus hospitum sæcularium dominorum immunia existant, tamen nonnulli regii officiales, seu aliorum dominorum temporalium Posaderii, per vim & violentiam compellunt personas Ecclesiasticas ad recolligendum curiales, vel alios venientes ad curiam, seu loca, ubi tales officiales jurisdictionem exercent, ad instar sæcularium personarum pro libito voluntatis. Nos volentes huic morbo decenti remedio providere; sacro suadente Concilio ordinamus, tales officiales, vel eorum vices-gerentes, & hospites, invitis dictis personis domos prædictas intrantes, si moniti verbo, vel scriptis, protinus dicta hospitia non exiverint, per loci Ordinarium excommunicationis sententiâ innodari, & excommunicatos in Ecclesiis diebus continuis publicari, processus competentibus terminis aggravando, donec dicta hospitia indemnia ab immissis hospitibus absque redeundi animo fuerint relaxata, vel satisfecerint illi, cujus est hospitium, vel moram traxerint in eodem, ad ordinationem sui Superioris de damno, interesse, & injuria, ut decebit.

Tit. XII. De pignoribus & aliis cautionibus.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

C A P U T I.

Obligationem, qua quis dignitatem quam obtinet, obligârit, non tenere.

IN Ecclesiis Cathedralibus & regularibus districtiùs inhibemus, ne aliquis personatum, seu dignitatem suam, sicut de jure non potest, ita nec de facto pro aliqua summa pecuniæ præsumat aliquatenus obligare: decernentes ipsam obligationem penitus non tenere:

hanc etiam pœnam transgressoribus infligentes, ut quicumque contra hanc constitutionem venire præsumpserit, ipso facto ab omni officio & Beneficio, donec ab Apostolica sede veniam impetraverit, sit suspensus.

Tit. XIII. De fideijussoribus.

Enneccus Valterra Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Ecclesiasticos à dominis temporalibus compelli non posse ad obligationes fideijussorias.

Compellunt domini temporales homines Ecclesiæ in suorum territoriorũ limitibus populatos, pro violariis & censualibus obligare: ex quo Ecclesiis damna plurima subsequuntur. Mandamus, tales obligationes, sive principales sive fideijussorias, per officiales Ecclesiasticos amodò non admitti, nisi priùs suorum consensus interveniat dominorũ.

Tit. XIV. De testamentis.

Rodericus Tellius Archiepiscopus, in quarto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Archiepiscopum, & Episcopos ex officio visitationis officium exercentes, & aliàs, absque strepitu & figura iudicii, super exsecutionibus testamentorum & relictis, ad pias caussas posse inquirere & procedere.

Periculosæ negligentiæ, perversæque malitiæ hæredum defunctorum, & eorundem ultimarum voluntatum exsecutorum occurrere cupientes, & ut piæ voluntates defunctorum effectum debitum sortiantur; nos Rodericus divina miseratione sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus, sacro approbante Concilio, statuimus, ut tam nos, & successores nostri, quàm venerabiles fratres nostri Episcopi provinciæ Tarraconensis, & eorum successores visitationis officium exercentes, & aliàs, quandocumque nobis, & eis videbitur expedire, possimus maximè super exsecutionibus testamentorum, potissimùm circa relicta ad pias caussas, inquirere & procedere ex mero & puro officio, absque libelli oblatione, & litis contestatione, & absque strepitu & figura judicii, simpliciter, & de plano, ipsasque negotia veritate cognita, decidentes, voluntates ultimas defunctorum exsecutioni debitæ demandare: cùm nihil tam hominibus debeatur, quàm ut extremæ voluntatis liber sit stylus, & liberum, quod postea non redit, arbitrium; eademque forma possit servari super usurarum restitutionibus faciendis. Et cùm hæc fuissent jam à Jure permissa, volumus quòd præsens statutum non tantùm futura negotia, sed & præterita, & adhuc pendentia amplectatur.

Guillermus Rocabertinus Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Curandum Episcopis, ut quæ fratribus Minoribus legata sunt, quæ ipsi accipere prohibentur, in anniversaria & Missas conferantur consilio hæredum.

Cum in omnibus piis voluntatibus defunctorum sit per Episcopos providendum, præcipimus universis Episcopis provinciæ Tarraconensis, quòd quilibet in suis civitatibus & diœcesibus donata, & assignata, seu legata fratribus Minoribus, seu eorũ Ordini pro anniversariis faciendis, seu Missis celebrandis, vel aliàs, quæ ipsis fratribus, secundùm eorum ordinem, regulam, & professionem non licebit percipere, vel habere; & quæ ipsi fratres ex Superioris præcepto extra manum suam posuerunt, vel ponere debuerunt, à quibuscumque & per quoscumque detineantur, convertere studeant, cùm hæredum defunctorum, qui prædicta dederunt, assignaverunt, vel legaverunt, consilio, in anniversariis in aliis locis faciendis, vel Missis celebrandis, vel aliis operibus pietatis, voluntates ipsorum defunctorum, in quibus observari commodè poterunt, observando.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT III.

Quando illi, ad quos spectat, legata pia noluerint recipere, possit Ordinarius ea aliis piis operibus applicare.

Constitutionem bonæ memoriæ Guillermi Rocabertini, prædecessoris nostri: *Cùm in omnibus*, sacri approbatione Concilii renovantes & ampliantes, statuimus & ordinamus, ut posthac quotiescumque quis pia legata, quocumque nomine censeantur, alicui Ecclesiæ, aut piæ caussæ testamento reliquerit, si illi, ad quos spectaverit ea noluerint recipere, possit Ordinarius consilio hæredum, aut manumissorum defunctorum, qui legavêre, aliis Ecclesiis aut piis operibus applicare: ita tamen ut quoad fieri possit voluntates defunctorum observentur.

Joan-

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato,

CAPUT IV.

Administratori sedis vacantis non impedienda exsecutio testamenti Archiepiscopi, vel Episcoporum, si facultatem testandi à sede Apostolica obtinuerint,

SAnè quia frequenter Archiepiscopus, & Episcopi ex privilegio sedis Apostolicæ testantur etiam de bonis intuitu Ecclesiæ acquisitis, vel aliter, quantum eis à jure permittitur, de bonis suis ordinant vel disponunt; caveant administrator, & capitulum, sede vacante, quòd exsecutionem testamenti, vel ordinationē seu dispositionem factam canunicè nun impediant vel perturbent; nec aliquid scienter, malitiosè, vel dolosè occupent, vel occupari faciant de bonis defuncti Prælati; sed ea liberè permittant exsecutoribus testamenti Prælati defuncti: alioquin si qua de bonis ipsius Prælati defuncti, ut prædicitur, præsumpserint occupare, vel hactenus præsumpserunt, & infra mensem, ex quo fuerunt requisiti, etiam plenariè non restituerint exsecutoribus supradictis, ipso facto sententiam excummunicationis incurrant.

Petrus Clasquerinus Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT V.

Excommunicatione prohibetur vicariis generalibus & officialibus Episcoporum, ne bona defunctorum in pios usus expendenda, in usus proprios convertant.

CUM nil sit tam naturale, quàm voluntates ultimas defunctorum exsequi juxta votum eorundem, & nunnulli vicarii generales, officiales principales, & decani, vel officiales foranei Episcoporum, vel aliorum Prælatorum, seu Priorum, & Commissariorum eurundem, ad quos cómpetit præfata exsecutio de jure vel approbata consuetudine, aut aliàs, aliquotiens in proprios usus convertere non expaveant; cùm converti, aut inter pauperes dividi deberent juxta ordinationem testatorum: nosque huic abusui volentes occurrere; præsatu approbante Conciliu ordinamus, ne aliquis prædictorum pecunias seu bona defunctorum, quæ in pios usus existunt, convertenda, aut inter pauperes dividenda, in proprios usus ipsorum convertant; sed ea, deductis expensis & salariis moderatis, distribuant, & distribui faciant secundùm voluntates ultimas defunctorum. Alioquin vicarios, & alios prænominatos sententiam excommunicationis volumus incurrere ipso facto. à qua non possint absolvi, quousque plenariam satisfactiouem fecerint de prædictis, convertendam in pios usus, juxta voluntatem, ut prædicitur, defunctorum. Quam absolutionem possint facere Ordinarii eorum, satisfactione tamen præmissa.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Dertusæ celebrato.

CAPUT VI.

Religiosorum bona decedentium, quibus à jure permittitur de bonis testari, à Prælatis occupanda non esse.

ECclesiarum Prælati bona decedentium religiosorum, quibus permissum est secundùm statuta vel laudabiles cunsuetudines de bonis à Deo collatis sibi disponere, nullatenus audeant occupare; si per eosdem religiusos juxta statuta seu consuetudines prælibatas, de bonis prædictis fuerit ordinatum: dum tamen in eorum dispositionibus suis relinquant Prælatis, quæ debentur eisdem secundùm statuta vel consuetudines memoratas. Idem esse censemus de bonis clericorum sæcularium decedentium, qui juxta juris formam, & provincialium, vel synodalium constitutionum, sua ordinaverint testamenta, vel ultimas voluntates.

Hieronymus ab Auria Cardinalis & Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT VII.

Decernitur, in quaque curia auditionis testamentorum, aut officialatûs, aut vicariatûs librum destinandum, in quo describantur testamenta, omnia nomina testantium, & legata ad pios usus relicta, & nomen notarii, à quo fuerint recepta.

QUoniam non solùm utroque Jure, verùm etiam per constitutiones provinciales per prædecessores nostros editas rectè reperitur dispositum, ad officium Prælati pertinere, voluntates defunctorum in relictis ad pias caussas debitæ exsecutioni demandari; & hactenus, experientia docente, incuriâ auditorum dictarum piarum caussarum compertum est, non solùm in officiu suu negligentiâ adhibitâ, intra tempus à jure præfixum per exsecutores & hæredes non adimpleri; verùm etiam (quod est deterius) per dictos auditores, antequam adimpleantur, recipi debitum à jure stipendium, eoque recepto, dictis manumissoribus & hæredibus definitiones fieri, & ita voluntates defunctorum imperfectas relinqui: ideo

ideo huic morbo de congruo volentes remedio providere, cùm nil magis congruat pietati & religioni, quàm relicta defunctorum, & pias potissimùm caussas adimpleri; sacro approbante Concilio statuimus & providemus, quòd de cætero in qualibet curia auditionis testamentorum, ubi propria illa reperitur, aliàs in curia officialatus vel vicariatus, proprius deputetur liber, in quo per notarium, & dictæ curiæ scribam continuetur principium testamenti, puta nomen testantis in diœcesis, legata ad pios usus relicta, dies, & anni, & in posse cujus notarii testamentum, codicillus, vel quælibet ultima voluntas & dispositio recepta; & quod de exsecutionibus eorum in dicto, seu alio libro appareat: & antequam dictæ piæ caussæ fuerint debitè adimpletæ, nullatenus valeat per auditorem aliqua definitio fieri debentibus adimplere: decernentes, si secus per quemquam auditorem factum fuerit, irritum & inane; ipsumque nihilominus ad exercendum præfatum officium perpetuò inhabilem, & nunc pro tunc vinculo excommunicationis subjacere.

Tit. XV. De successionibus ab intestato.

Hieronymus ab Auria Cardinalis & Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Decedentis Prælati ornamenta Ecclesiis obveniunt.

Quoniam ea quæ semel Deo sacrata sunt, ampliùs in profanos usus converti non debent; decernimus, ut ornamenta Pontificalia, quæ quilibet Præsulum hujus provinciæ in proprios destinata usus habuerit, ea omnia & singula, eis decedentibus, Ecclesiis quibus præerant applicentur.

Tit. XVI. De sepulturis.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Prohibentur religiosi, ac clerici sæculares in præjudicium parochialium Ecclesiarum pactum facere.

Districtiùs inhibemus, ne aliqui regulares, seu religiosi, vel clerici sæculares, in præjudicium parochialium Ecclesiarum aliquod pactum faciant, ita quòd alieni parochiani ipsis solvant decimas, vel apud ipsos eligant sepulturas: statuentes, quòd quicquid ratione hujus pacti recipient, Ecclesiæ parochiali restituere compellantur.

Ferdinandus Loazes Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

CAPUT II.

In unaquaque Cathedrali anniversarium pro summo Pontifice defuncto, & ab unoquoque sacerdote Missam privatam, aut saltem collectam, fieri præcipitur: & preces publicas & privatas pro electione futuri Pontificis.

Pietatis opera, cùm ab omnibus, quoad fieri potest, præstanda sunt, tum ab iis præsertim debentur, quos in primis pietatem decere, vel ipsa nominis ratio, quæ sæpè admonet officii, præsefert. Quemadmodùm ergo jure ac meritò in Ecclesia Catholica, jam inde usque ab ejus ferè primordiis, observatum est, ut summum Romanum Pontificem, communem omnium patrem, totiusque Ecclesiæ caput, & publicis in Ecclesia comprecationibus, & privatis cujusque precibus omnes, ut pii filii, & religiosa membra, in communi illa omnium cura & solicitudine piè ac religiosè, quoad licet, juvarent; ita etiam sanctum ac pium est, pro illo defuncto omnes itidem officiosissimè orare, ut eum à reatu peccatorum divina indulgentia absolvat. Quamobrem inhærentes constitutioni Generalis Concilii Lugdunensis sub Gregorio X. quæ incipit: *Ubi periculum*; sacro approbante Concilio statuimus, ut quotiescumque contigerit, sanctissimum Papam Romanum Antistitem ex hac vita migrare, cùm primùm ejus obitum Prelati hujus provinciæ resciverint, & opportunum fuerit, debeat statim unaquæque Cathedralium & collegiatarum Ecclesiarum publicè unum anniversarium, & quilibet sacerdos privatim unam Missam pro anima defuncti Romani Pontificis celebrare; aut saltem in Missa pro anima illius collectam facere: quorum exemplo admoneatur simul, & commoneatur universus populus, ut suarum erit partium, ad debitum pietatis officium defuncto Papæ exsolvendum. Quo pio opere absoluto, alterum, quod non minus pium ac justum est, instaurandum illicò videtur; ut scilicet supplicationes & preces publicè privatimque habeantur: atque ab Ordinariis per civitates & diœceses indicantur, quibus clerus populusque bonum à Deo universalem pastorem, & Christi vicarium, valeant impetrare. Idque cùm à sacro Oecumenico Concilio Tridentino optimè præceptum sit, cujusque particulari Ecclesiæ in propriæ sedis vacatione faciendum; multò magis in vacatione sedis Aposto-

ftolicæ, quæ omnium Ecclefiarum mater eft & magiftra, obfervandum jure cenfemus.

Idem in eodem,

CAPUT III.

Quando quis in aliena parochia moritur, quid rectori illius parochiæ folvendum fit; & quo pacto diftribuendum, quidq́; pro tranfitu cujufque corporis defuncti per alienam parochiam folvi debeat Rectori.

Etfi ab omni fpecie mali abftinere operæ pretium effe Apoftolus nos doceat; aliqua verò potiffimùm quàm longiffimè à viris Ecclefiafticis, præcipuè verò à parochis, effe, & quæ illis oppofita funt, in ipfis quàm maximè elucere debent: primùm fcilicet, ut abftineant ab omni avaritia, & non fint turpis lucri cupidi, & quia quantum humana fragilitas patitur, irreprehenfibiles effe debent; ea omnia, quæ fufpicionem avaritiæ inducere poffunt, ab ipfis parochis aliena effe convenit; ut is qui exadverfo eft, vereatur nihil habens malum dicere de eis. Sacro igitur approbante concilio ftatuimus & ordinamus, ut de cætero nullus rector aut vicarius, feu quivis alius parochus, prætextu cujufvis confuetudinis, etiam immemorabilis, aut alio quovis quæfito colore, audeat fub nomine fpolii, aut quocumque alio nomine, fibi vindicare unam ex veftibus, jocalibus, vel aliis bonis mobilibus vel femoventibus illorum, quos mori contigerit infra limites fuæ parochiæ, qui fit ab ipfa parochia alienigena, aut peregrinus; fed folùm & dumtaxat ea bona mobilia aut femoventia, quæ penes defunctum alienigenam aut peregrinum, per rectorem, vicarium, aut alium parochum loci, in quo deceflerit, feu unum ex illis, quod ipfe parochus elegerit, capiantur ad effectum, ut expenfæ funeralium, quæ in Ecclefia parochiali loci, in quo ipfe alienigena aut peregrinus deceflerit, celebrabuntur, folvi poffint. Et ne fuper exceffivitate ipfarum expenfarum poffit quæftio fieri, eodem approbante Concilio fancimus, ut expenfæ funeralium cujufcumque nobilis, aut militis, five de militari genere procreati, alienigenæ feu peregrini, decem libras Barcinonenfes; mercatoris verò, aut notarii, aut fimilis conditionis, fex libras; aliorum verò inferioris ftatus, quatuor libras Barcinonenfes excedere non poffint. Licitumq́ue fit Epifcopo, vel alii loci Ordinario, juxta qualitatem & facultates defuncti taxam prædictam minuere; liceat etiam hæredibus, feu marmefforibus, aut aliis confanguineis defuncti, ad quos id onus de jure fpectat, fi eis videbitur, majorem eleemofynam pro fuffragiis ipfius defuncti eidem parocho liberè & gratis dare. Non enim intentionis noftræ eft, pias fidelium largitiones prohibere, fed cupiditatem, quæ radix omnium malorom eft, ab univerfis Ecclefiafticis perfonis, maximè verò à curam animarum habentibus, amovere.

Et quia etiam intelleximus, quòd quando aliquod corpus, feu cadaver defuncti, quod in alio loco, quàm ubi deceffit, eft fepeliendum; pro tranfitu per alias parochias, per rectores, vicarios, feu alios curam animarum habentes, feu forfan alias perfonas in locis, per quos fit tranfitus, quandoque fiunt vexationes, ita quòd nifi fecum de aliqua pecunia folvenda conveniant, cadaver aliquando detinetur: nos, facro approbante Concilio, prædicta de cætero fieri prohibentes, ftatuimus & ordinamus, ut falva quarta, feu alia parte, de jure vel confuetudine Ecclefiæ, in cujus parochia quis deceffit, debita exfolvi confueta, nullus rector, vicarius, aut alius curam animarum obtinens, feu quævis alia perfona, poffit à deferentibus per tranfitum cadaver alicujus defuncti exigere in qualibet parochia ultra duo regalia argenti: teneanturque requifiti per eos, qui corpus, feu cadaver deferant, in Ecclefia illud tenere. Qui verò contra aliquod ex præmiffis fecerit, aut aliquod exegerit; ad reftitutionem dupli ipfi parti, à qua exactum fuerit, & ad omnium damnorum & expenfarum emendam teneatur, & arbitrio Ordinarii puniatur.

Antonius Auguftinus Archiepifcopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT IV.

Qui nomine alienigenæ & peregrini comprehendendi fint in fuperiori conftitutione: Etfi ab omni fpecie mali. *Et ex pecunia taxata poffe rectorem medietatem in propriam utilitatem convertere, cùm reliquam medietatem in Miffas, & alia divina fuffragia erogare teneatur.*

Æquitati maximè convenit, ut fi in his, quæ prudenter ac falubriter conftituta funt, contentionis materia oriatur; opportunū declarationis remedium quamprimum adhibeatur. Conftitutionem itaque à bonæ memoriæ Ferdinando de Loazes, prædeceffore noftro, in Concilio Barcinone celebrato editam, quæ incipit: *Etfi ab omni fpecie mali*, declarantes; facro approbante Concilio fancimus, ut appellatione alienigenæ & peregrini, de quibus in ea fit mentio, non comprehendantur homines ejufdem diœcefis, neque confanguinei, & affines alienæ diœcefis ufque ad tertium gradum exclufivè, de Jure canonico computandū, neque etiam famuli, five ancillæ eorum, in quorum domibus illos decedere contigerit, neque qui in eifdem parochiis ultra annum commorati fuerint, etiam fi alienæ nationis fuerint, & in eis domicilium non conftituerint. Verùm quia, ut accepimus, rectores, vicarii perpetui, & alii curam animarum exercentes, in quorum parochiis alienigenæ & peregrini prædicti decedunt, folent pecunias exactas ex bonis ipforum decedentiū, juxta dictæ conftitutionis difpo-

positionem penes se retinere, & in suos proprios usus & utilitatem convertere, nullis Missarum sacrificiis, eleemosynis, aut suffragiis,eorum, qui obierunt, animas juvantes; iccirco constitutionem prædictam apertius declarantes, statuimus & ordinamus, ut ipsi rectores, vicarii, & alii supradicti, pecuniarum,ut præfertur, exactarũ medietate penes se liberè & licitè retẽtâ, reliquam medietatẽ in Missas & alia divina suffragia pro defunctis personis erogare omnino teneantur,advocatisque ad id suarum, aut vicinarum, si in suis non reperiantur, Ecclesiarum presbyteris, exequias ejus qui ita obierit, juxta illius conditionem & statum, perinde ac si eorum proprius parochianus esset, honorificè peragant, atque in Missarum,& aliorum suffragiorum celebrationem, & eleemosynarum largitionem, pro refrigerio animæ ipsius defuncti, integrè distribuant atque elargiantur, quacumque consuetudine non obstante.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT V.

Nomine alienigenæ & peregrini illi omnes comprehenduntur, qui non sunt parochiani, aut per annum continuum immediatè ante obitum in parochia commorati.

IN tanta rerum & negotiorum mole, qua Provinciale Concilium dum celebratur, ex omnibus totius provinciæ partibus premitur, vix vitari potest, ne aliqua interdum decernantur in eo, quibus postea recognitis necesse sit remedium adhibere. Bonæ itaque memoriæ Antonius Augustinus, prædecessor noster, audita querelis hæredum eorum, quos in aliena parochia decedere contingit, contra rectores Ecclesiarum parochialium, constitutionem Ferdinandi de Loazes,etiam prædecessoris nostri: *Etsi ab omni specie mali*, declarans; appellatione alienigenæ & peregrini non esse comprehendendos statuit homines ejusdem diœcesis, nec consanguineos & affines alienæ diœcesis, usque ad tertium gradum exclusivè, neque famulos, seu ancillas eorum, in quorum domibus illos decedere contigisset. Cæterùm cùm hæc declaratio postea nimium gravare visa sit rectores Ecclesiarum parochialium, quos expositos esse oportet, & pestis, & aliorum infortuniorum periculo;& æquitati conveniat eos,quum sacramenta illis, qui non sunt sui parochiani conferunt, & alia præstant Ecclesiastica munia, quibus ex officio & proprio munere non tenebantur, aliquod commodum reportare;sacro approbante Concilio, præfatam constitutionem ea ex parte revocantes decernimus & statuimus, appellatione alienigenæ & peregrini eos omnes comprehendendos esse, qui non fuerint parochiani illius Ecclesiæ, in qua eos decedere contigerit, aut in ea per annum continuum immediatè ante eorum obitum commorati non fuerint. In reliquis omnibus dictam constitutionem: *Æquitati*, maximè servari jubemus.

Tit. XVII. De parochiis, & alienis parochianis.

Rodericus Tellius Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Quam pœnam incurrat qui alieno parochiano sine facultate rectoris vel diœcesani sacramenta administrat.

CUM Ecclesiastica sacramenta sint ministranda per proprium sacerdotem, juxta canonica statuta; sacri approbatione Concilii duximus providendum, quòd nullus clericus præsumat quodcumque sacramentum Ecclesiasticum alteri parochiano aliquatenus ministrare absque licentia proprii rectoris seu diœcesani, vel officialis ejusdem. Qui verò contrarium temeritate propria, quæ lege damnatur, præsumpserit attentare, pœnam decem morapetinorum diœcesano, vel Ordinario, cui subesse dignoscitur, solvere compellatur. Volumus tamen, quòd sacramentum Baptismi & Pœnitentię morientibus,tempore necessitatis cogente, extremè possit conferri & dispensari à quolibet sacerdote, memorata pœna in aliquo non obstante.

Tit. XVIII. De decimis & primitiis.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Decimas & oblationes à Judæis & Sarracenis debitas pro domibus & possessionibus, quæ fuerunt Christianorum, solvi debere.

PRæcipimus, ut tam Judæi, quàm Sarraceni, ad solvendum Ecclesiis decimas & oblationes debitas pro terris & domibus, & aliis possessionibus,quæ ad ipsos à Christianis quomodocumque devenerint, per districtionem Ecclesiasticam compellantur.

Ro-

Rodericus Tellius Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Declaratur à Sarracenis solvendas decimas fructuum novalium, quæ in possessionibus colunt Christianorum.

Licèt in dubium verti non debeat quod sacris Canonibus est statutum; quidam tamen captantes ignorantiam affectatam, vertunt in dubium, utrum de fructibus novalium, quæ Sarraceni in mansionibus aut terris dominorum Christianorum faciunt, decimas Ecclesiis solvere teneantur. Unde nos Rodericus permissione divina sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus, dubitationis hujusmodi materiam amputantes, sacro approbante Concilio, declarando decernimus, Sarracenos quoscumque de prædictis novalibus decimas & primitias debere Ecclesiæ integrè solvere; sicut de fructibus aliarum possessionum quæ fuerunt Christianorum, & ad culturam eorundem Sarracenorum postmodùm pervenerint, præsertim cùm de gregibus, qui in montibus & terris hujusmodi pascebantur; antequam ad culturam novalium redigerentur, ab ipsis decimæ & primitiæ Ecclesiis solverentur: cùm res eadem propter diversitatem fructuum non debeat, quoad præstationem decimæ, diverso jure censeri.

Sanctius de Ayerbe Archiepiscopus, in tertio Concilio Provinciali.

CAPUT III.

Decimæ ac primitiæ pecorum, & aliorum animalium, ac fructuum nomine integrè sunt persolvendæ, sine expensarum deductione pro eo, ac solvi in quoque loco sunt solitæ.

CUM ad præstationem decimarum & primitiarum, tam jure divino quàm humano, quilibet teneatur; cùm decimæ & primitiæ cibus sint egentium animarum; & quidam decimas & primitias Ecclesiis & personis Ecclesiasticis perversis machinationibus subtrahere moliantur; quidam ex eis semen deducentes, & sumptus, qui fiunt in agricultura, & fructibus colligendis; alii verò decimas persolventes non ad decimam partem, seu mensuram, sed ad undecimam, duodecimam, aut ad aliam partem ulteriorem, in grave præjudicium Ecclesiarum & personarum Ecclesiasticarum & ipsorum subtrahentium magnum periculum animarum; propterea nos Frater Sanctius miseratione divina sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus, nolentes pati, ut jura Ecclesiarum & clericorum præsumptione aliqua minuantur, ac volentes talium subtrahentium animarum providere saluti; approbante sacro Concilio statuimus & ordinamus, quòd quicumque ratione prædictorum, pecorum, aut pecudum, vel aliorum animalium, aut quorumlibet fructuum, vel aliarum rerum decimas Ecclesiis & clericis exhibere tenentur, eas, prout tenentur, cum integritate persolvant, absque deductione aliqua sumptuum vel expensarum: statuentes etiam, sacro Concilio approbante, quòd primitiæ in locis, in quibus est eas assuetum solvi, solvantur integrè & completè, nulla expensarum aut sumptuum subtractione deducta ad partem illam, seu mensuram, aut quotam, ad quam solitæ sunt persolvi, omni fraude cessante. Aliàs qui scienter vel malitiosè contrarium fecerint, excommunicationis sententiæ ipso facto volumus subjacere: quorum absolutionem nobis, & diœcesanis Episcopis, & nostris, eorumque vicariis, & officialibus nostris, & suis principalibus, & eorum cuilibet specialiter reservamus. Volentes, & mandantes omnibus & singulis Episcopis suffraganeis nostris, & eorum vicariis, & officialibus principalibus, quòd per rectores Ecclesiarum, & alios curam animarum tenentes, quater in anno, videlicet in festis Natalis Domini, Paschæ, Pentecostes, & sanctæ Mariæ mensis Augusti, præsentem constitutionem faciant publicari, quando major populi multitudo in Ecclesias suas convenerit ad divina. Dat. in sacro Concilio Tarracone, anno Domini MCCCLIV, quinto Idus Decembris.

Ennecus Valterra Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT IV.

Excommunicantur, qui personis Ecclesiasticis decimas, seu fructus provenientes ex Beneficiis Ecclesiasticis, & locis eorum jurisdictioni subjectis extrahi non permittunt.

EX eo, quia nonnulli temporale dominium obtinentes, quamquam constitutione provinciali, quæ incipit: *Licèt iniquum &c.* excommunicationem incurrant, qui personis Ecclesiasticis decimas, seu fructus provenientes ex Beneficiis Ecclesiasticis, & locis eorum jurisdictioni subjectis extrahi non permittunt, nec liberè uti eis, vendere, vel alienare prohibentes; nec pro eorum utilitatibus, seu necessitatibus, & suorum Beneficiorum permittentes de dictis decimis seu aliis fructibus facere liberam alienationem, in quos volunt; obstinatione tamen, & aliquali contemptu excommunicationem vilipendentes, prædicta facere non omittunt. Ideo volentes, ut ex dicta constitutione fructus aliquis habeatur; sacro Con-

Concilio approbante, confirmantes dictam constitutionem, ut metu gravioris pœnæ similia facere pertimescant, adjicimus prædictæ constitutioni, & statuimus, quòd quicunque temporale dominium obtinens, per quinque dies animo indurato præfatã excommunicationem sustinuerit; & requisitus, infra spatium decẽ dierum à dicta requisitione in antea computandorum à prædictis impedimentis non cessaverit, & destiterit cum effectu; loca seu castra, & terra ipsius eo ipso sint supposita Ecclesiastico interdicto: à qua sententia excommunicationis nullatenus absolvatur, nec interdictum relaxetur, donec de injuria & damnis propterea irrogatis satisfecerit competenter,

Idem in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT V.

Constitutio à Sanctio Archiepiscopo super publicatione eorum, qui detinent decimas aut primitias, jubetur observari.

Licèt in constitutione per bonæ memoriæ dominum fratrem Sanctium Archiepiscopum Tarraconensem prædecessorem nostrum, edita super solutione decimarum & primitiarum, incipiente: *Cùm ad præstationem decimarum & primitiarum*, salubriter sit provisum, quòd suffraganei nostri, & eorum vicarii & officiales, in quatuor festis, videlicet Natalis, Paschæ Domini, Pentecostes, & beatæ Mariæ mensis Augusti, dictam constitutionem faciant quolibet anno publicari, dum in eorum Ecclesiis major fuerit populi multitudo: quia tamen dicti suffraganei nostri & eorum vicarii generales, & officiales in his fuerunt negligentes, ax quo tenor prædictæ constitutionis ferè evanuit à mentibus subditorum, in Ecclesiarum & personarum Ecclesiasticarum præjudicium atque damnum; propterea querela ad nos super his deducta, approbatione sacri Concilii statuimus, quòd rectores & curati Ecclesiarum provinciæ Tarraconensis dictam constitutionem in dictis quatuor festivitatibus publicè, & alta, & intelligibili voce in eorum Ecclesiis, dum in ipsis major populi multitudo ad divina convenerit, publicent, seu faciant publicari. Negligentes, seu remissos in prædictis pœnam decem solidorum, quorum dimidium acquiratur procuratori fiscali sui Prælati, dimidium fabricæ sedis ejusdem, pro quolibet defectu incurrere volumus ipso facto: injungentes in virtute sanctæ obedientiæ vicariis in spiritualibus generalibus, & officialibus principalibus, ac foraneis, seu decanis nostris, & dictorum Prælatorum, quatenus occupatores, detentores, & subtractores hujusmodi decimarum, & primitiarum, quum eis constiterit, & inde fuerint requisiti, debeant, & teneatur per eorum rectores districtiùs facere nunciari, & vitari publicè excommunicatos tamdiu, donec satisfactione præmissa, absolutionis beneficium meruerint obtinere,

Petrus de Cardona Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT VI.

Si summaria habita informatione, Ordinarius cognoverit, à laïco quopiam, aut clerico decimas, aut primitias retentas, aut defraudatas, quo pacto procedendum sit præscribitur: & confessores, qui eos absolverint, excepto mortis articulo, excommunicantur.

Quamvis cunctis Christi fidelibus de universis frugibus decimas atque primitias in signum veri imperii & universalis dominii ab ipsa Mosaïcæ legis traditione à Domino, cujus est plenitudo orbis terrarum, consecratas, & destinatas integrè solvi debere, sit de necessitate salutis injunctum, idque pater Abraham fecit, Jacob autẽ vovit, Dominica etiam vox per Malachiam, ac Euangelium suum præceptis fieri oportere jubeat atque ostendat; nihilominus tamen quorundam perversorum hominum in tantum damnata processit ambitio; ut eas, suæ salutis immemores, prætansæ consuetudinis, quæ corruptela potius censenda est in hoc casu, nefario quodam sacrilegoque ausu sacris sacerdotibus, quorum cibus esse debent, denegare, occupare, & usurpare, ac penes se pertinaciter detinere, & res Domini violenter rapere, atque invadere, ipsumque Dominum & creatorem in suis ministris impudenter offendere minimè vereantur, in grave animarum suarum, evidensque discrimen, ac plurimorum scandalum manifestum: quod aliàs felicis piæque memoriæ Leo Papa X. in suo sacrosancto moderniori Lateranensi Concilio, quàm sit grave considerans, & divini dignum animadversione judicii attendens, animarumque saluti, piissimi patris more, consulere volens, sanctorum Patrum, & prædecessorum suorum vestigiis inhærendo, & constitutiones canonicas ab eisdem editas innovando, dictas decimas & primitias solvi statuit, decrevit, & ordinavit: & novissimis temporibus serenissimus atque invictissimus Carolus divina favente clementia, Romanorum, & Hispaniarum Rex Catholicus, & Imperator electus, Christiani nominis cultor, & illius imperii propagator felicissimus, & defensor acerrimus, per suam quandam aliam pragmaticam sanctionem, nuper per eum editam, motu proprio, & ex ejus certa scientia, dicti Leonis constitutionem hujusmodi approbavit, illamque sub magnis pœnis districtissimè & inviolabiliter observari voluit, decrevit, atque mandavit, prout in singulis constitutionibus desuper emanatis pleniùs continetur. Cùm igitur dicti iniquitatis filii decimas

mas & primitias hujusmodi solvere recusantes, divo testante Ambrosio, Deum & dominum nostrum abnegare credantur, & veram propterea secundùm eum confessionem facere non possint, cùm sacrilegii crimen committant, æternæ damnationis incurrant judicium; & conveniat hujusmodi pestifero morbo de opportuno providere remedio, cùm docente experientia, justè pro peccatis nostris affligamur, dicente Domino: *Quia mihi non reddidistis decimas atque primitias, iccircò in fame atque penuria maledicti estis*; & majores nostri ideo copiis abundabant, quòd integrè eas Domino persolvebant: modò autem quia earum abscessit usus, fisci successit apprehensio, & Domini indignatio, qui propter malè parta justè quæsita nobis auferri præcepit. Quare nos Petrus de Cardona, Dei & Apostolicæ sedis gratiâ Archiepiscopus Tarraconensis, sacro nostro approbante Concilio, cupientes hujusmodi obviare peccatis, & Ecclesiarum & subditorum nostrorum, ut tenemur, indemnitati ac commoditati consulere, cùm ii, qui dictas decimas atque primitias de omni fructu pertinaciter solvere recusant, aut eas quomodolibet defraudant, in peccato mortali, & mora notoria existant; statuimus propterea, & hoc perpetuo valituro sancimus edicto, quòd si quando alicui provinciæ nostræ Ordinario, per summariam quamcumque informationem, etiam ex ejus officio extrajudicialiter, & parte etiam minimè vocata, habitam constiterit, aliquem laïcum, vel etiam clericum, aut alterius cujusvis ordinis, status, aut conditionis, dignitatis, aut præeminentiæ, dictas decimas, atque primitias Ecclesiis, vel personis Ecclesiasticis, ad quas earum perceptio & exactio pertinebit, & spectabit, solvere recusare; eos omnes, & singulos, & eorum quemlibet, quotiens id constiterit, ut præfertur, statim moneat atque requirat; quatenus infra tres dies immediatè sequentes sub excommunicationis latæ sententiæ pœna (quam nos in eos & illorum quemlibet defraudantes, ex nunc prout ex tunc, & è contrà, in non solutionis eventum ferimus & promulgamus) dictas decimas & primitias solvi debitas, ac defraudatas, rejecta quacumque contraria consuetudine, juxta dicti Lateranensis statuta Concilii, integraliter solvant, & de eis, prout tenentur, satisfaciant: aliis verò dicta tertia die ad videndum se in censuras & pœnas sacrorum Conciliorum Tarraconensium de invasoribus, occupatoribus, & detentoribus rerum, seu personarum Ecclesiasticarum declarari incidisse compareant: qui si distulerint, contra eos, & eorum fautores, consultores, auxiliatores, & consensum præstantes quoscumque, uti veros & notorios bonorum Ecclesiasticorum occupatores, detentores, & raptores, ac sacrorum Canonum violatores, ad declarationem, & alia necessaria illicò tribus diebus elapsis procedant; & in eorum præsentia excommunicatorum à divinis ubique omnino cessetur officiis juxta aliorum sacrorum nostræ provinciæ Conciliorum contra invasores celebratorum tenorem & formam: inhibentes universis & singulis dictæ provinciæ confessoribus, eisque districtiùs in virtute sanctæ obedientiæ, & sub similis excommunicationis, etiam latæ sententiæ, pœna mandantes (cùm non dimittatur peccatum, nisi priùs restituatur ablatum) ne dictos excommunicatos in confessionibus privatim aut publicè audiant; neque eis, præterquam in mortis articulo, satisfactione præmissa, si eam impendere potuerint, absolutionis beneficium impartiantur. Nos etiam, sublata aliter faciendi & judicandi facultate quacumque, irritum, prout est, & inane quicquid in contrarium fieri contigerit, decernimus & declaramus: hujusmodi præsentem constitutionem in Domini nostri Jesu Christi Nativitate, & ejus Resurrectionis, & Sancti Joannis, & Assumptionis beatæ Mariæ Virginis festivitatibus aliàs statutis, annis singulis sub eadem pœna, per Ordinarios & Ecclesiarum rectores in singulis diœcesibus & Ecclesiis publicari mandamus.

Ferdinandus Loazes Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

CAPUT VII.

Nullum posse excusari sine speciali privilegio à solutione decimarum & primitiarum statuitur: & eum qui majori parte territorii recipit decimam, etiam toto territorio habere intentionem fundatam: & in defraudatione decimarum juramentum deferendum esse personæ Ecclesiasticæ, cui fraus commissa est: & confessores absolventes eos, qui decimas & primitias defraudârunt, in sententiam excommunicationis incidere; hancque constitutionem quater in anno publicandam esse.

Conqueritur Dominus per Prophetam Malachiam, homines Deum affigere, quòd decimas & primitias non solvant; & ob id ita irasci, ut cataractas cœli non aperiat, & maledictionem pro benedictione, sterilitatem pro abundantia tribuat; fructusque propterea corrumpantur, & terra sterilis redigatur. Unde cognoscimus, teste beato Hieronymo, quòd si quando fames, & penuria, & rerum omnium egestas mundum opprimit, hoc ex ira Dei descendit, qui se ob non solutionem decimarum fraudari asserit. Quòd si fraudantes decimas ita Dominus abhorret, & ejus maledictio eos, & eorum bona perstringit; quantò magis ii detestandi sunt, qui omnino se à decimarum solutione eximunt, quasi divinæ potentiæ minimè subjiciantur; cùm à solutione tributi, quod in signum universalis dominii sibi reservavit, se liberos esse asseverent. Quapropter, ne serpens ille antiquus gregem nobis commissum hoc avaritiæ genere decipiat, providere volentes, sacro approbante Concilio, sanctorum Patrum, & præsertim sacrosancti Concilii Tridentini decretis inhærendo decernimus & declamus

claramus, nemini sæcularium licere, sine divinæ maledictionis incursu, se cujusvis possessionis, præscriptionis, seu consuetudinis, etiam immemorabilis, prætextu, à decimarum solutione liberum aut exemptum asseverare. Qui verò exemptionem à solutione decimarum prætenderit, privilegium, seu alium legitimum titulum verum, & non præsumptum, ac per scripturam authenticam ostendere debeat; non autem prætextu possessionis, aut cujusvis præscriptionis, seu consuetudinis, etiam immemorabilis. Cùm ea omnia ex negligentia decimas ipsas percipientium, & usurpatione, ac fraude, & delicto illas solvere recusantium provenire dignoscantur. Et ut omnis ambiguitas in solutione decimarum prorsus tollatur, sacras canonicas sanctiones insequendo, decernimus & declaramus, ut si in aliquo districtu, territorio, seu parochia aliqua Ecclesia, vel Ecclesiastica persona existat, quæ, vel omnes decimas, vel majorem partem earum in ipso districtu, termino, vel parochia percipiat, ex hoc intentionem suam fundatam habere dicatur: ut ei omnes decimæ, in quarum possessione percipiendi alius non reperiretur, de jure competere censeantur: solaque majoris partis decimarum perceptio seu possessio probata: quoad omnia prædicta, & terras, in quibus alii decimas non percipiunt, acquisita & probata existimetur. Quòd si in aliquo districtu, territorio, seu parochia nullus sit, qui generaliter, vel pro majori parte decimas percipiat; tunc rector, seu quivis alius curam animarum habens in dicta parochia, districtu, seu termino, & eo deficiente Episcopus, seu Ecclesia matrix & Cathedralis, habeat intentionem suam de jure fundatam, nedum quoad petitorium, sed etiam quoad possessorium judicium, & ad ejus instantiam contra non solventes, & sine deminutione aliqua solvere recusantes, vel quoquo modo defraudantes procedi possit, quovis abusu circa præmissa prorsus semoto. Eaque omnia tam in antiquis prædiis, quàm in novalibus locum sibi vindicent.

Insuper, cùm decimas jure divino, naturali, & humano debitas esse nullus Christianorum dubitare debeat, idque in Lateranensi Concilio sub Innocentio III. celebrato cap. 54. incip. *Cùm non sit in homine*, declaratum fuerit, Dominum Deum in signum universalis dominii, quasi quodam titulo speciali, sibi decimas reservâsse, & in prærogativam dominii generalis ipsi Deo ante quæcumque tributa, & census solvi debere, & ad id per censuras Ecclesiasticas omnes compelli posse; quo fit, ut quicumque decimas diminuat, aut defraudet, aut illas solvere recuset, seque à solutione decimarum taliter exemptum prætendat, ut illas nulli solvere se obligatum esse asserat; ex hoc solo graviter delinquere, & dolum committere censeatur: multoque fortiùs ii, qui prædia, seu alias possessiones, ex quibus decimas percipi solitum erat, acquisiverunt, & dum ad eorum manus prædia & possessiones hujusmodi devenerunt, se à solutione decimarum subtrahunt; sicque Ecclesias, sive Ecclesiasticas personas ab ipsarum decimarum perceptione spoliant, in grave animarum suarum periculum, Ecclesiasticarumque personarum præjudicium & jacturam. sacro approbante Concilio, constitutionem bonæ memoriæ Petri primi, quæ incipit: *Ohm*, & aliam Petri de Cardona incipientem: *Quamvis cunctis Christi fidelibus*; & quascumque alias constitutiones, tam contra fraudantes decimas & primitias, quàm contra invasores personarum, & rerum Ecclesiasticarum, à quibusvis aliis prædecessoribus nostris editas declarantes, & quatenus opus sit innovantes & ampliantes, statuimus, ordinamus, decernimus, & declaramus, quòd ex hoc solo, quòd quis non solvit decimas, & ab illarum solutione in totum vel in partem se eximere nititur, aut prætendit, vel hujusmodi decimas fraudat, & illas integrè, ut tenetur, non solvit, aut solvere recusat; censeatur graviter delinquere, & in dolo esse, ita ut ex hoc tantùm contra talem in vim dictarum constitutionum provincialium Tarracone contra invasores rerum, seu personarum Ecclesiasticarum editas procedi possit, nulla modicitate ipsarum decimarum considerata: cùm non levis præsumptio sit, quòd qui in modico fraudem committit, multò magis in re majoris æstimationis fraudem committeret; & quia semper interest Ecclesiæ, ne in decimarum solutione, quæ perpetua est, aliquid minuatur, nec modicum dici, quod perpetuum damnum est, debeat. Adjicientes, quòd cùm una & eadem res, juxta sanctorum Patrum traditiones, præcipuè circa solutionem decimarum, diverso jure censeri non debeat, si aliquod prædium decimale ad quamcumque culturam redactum fuerit, vel in futurum redigatur, & quivis fructus ibidem colligantur, ex omnibus generaliter decima absque deminutione aliqua solvi debeat; & ex hoc dumtaxat, quòd ex fructibus ibidem noviter collectis decimas solvere aliquis recusaverit, Ecclesiam ipsam, sive Ecclesiasticam personam, ad quam, ut præmittitur, pertinet, spoliare, & spolium dolosum committere censeatur; ita ut juxta formam dictarum constitutionum absque alia doli, seu alterius qualitatis probatione contra hujusmodi decimas solvere recusantem procedi possit. Idque non solùm in antiquis prædiis, sed etiam in novalibus observetur. Et ad reprimendam audaciam dictas decimas fraudantium, seu illas quovis modo solvere recusantium, juris, tam canonici quàm civilis, dispositioni inhærentes, statuimus & ordinamus, quòd judex, coram quo super præmissis agi contigerit, juramentum in litem rectoris, seu cujusvis alius Ecclesiasticæ personæ, cui decimæ hujusmodi erant solvendæ, deferre possit; & eo delato, juxta dicti jurantis religiosam assertionem, per dictas censuras Ecclesiasticas, & alia juris remedia, ad decimarum integram solutionem taliter recusantes, seu defraudantes compellere possit. Omnia verò quæ de decimis hac nostra constitutione statuimus, eadem etiam in primitiis locum habeant; quæ multis in locis hujus provinciæ sustenta-

tio-

tioni rectorum, aut aliorum sacerdotum specialiter dedicatæ sunt: in aliis verò, aut fabricæ Ecclesiæ, aut aliis piis sumptibus serviunt. Decimas autem intelligimus quum decima pars fructuum percipitur, nisi legitimo titulo alia quantitas statuta doceatur. Et quoniam peccatum non dimittitur, nisi restituantur ablata; caveant omnes presbyteri, tam sæculares quàm regulares, ne alicui ex supraſcriptis fraudatoribus decimarum aut primitiarum absolutionis beneficium, præterquam in mortis articulo, aut satisfactione præmissa, impendant; ne peccatis alienis communicantes, excommunicationis quoque pœnam similem subeant. Hanc verò constitutionem in omnibus Ecclesiis nostræ provinciæ vulgari lingua quater quotannis, ut alienæ constitutiones solent, publicari mandamus.

Gaspar Cervantes Cardinalis & Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT VIII.

Decimam & primitiam sine seminis & expensarum deminutione, de omnibus fructibus, quocumque nomine censeantur, quos agri arbores cum cultura, aut sine cultura producunt, de animalibus omnibus, & quæ ex illis producuntur, de piscatione, venatione, de nemoribus, melle, & fructibus omnibus persolvi oportere decernitur. Constitutiones prædecessorum de hac re innovantur. Duos tempore Resurrectionis Domini deputandos esse ad manipulos suo tempore decimandos in garba, *ut dicunt, præcipitur, expensis eorum, qui decimam persolvunt. Confessores absolventes eos, qui in his fraudem committunt, præterquam in mortis articulo, excommunicantur.*

Quoniam divino humanoque Jure præstatio decimarum primitiarumque sancita est; & hæ Ecclesiæ ministris sine aliqua tergiversatione & deminutione debentur: multorum prædecessorum nostrorum vestigia secuti, sacri approbatione Concilii decernimus, statuimus, & ordinamus, ut in provincia Tarraconensi, Helnensique Episcopatu decimæ & primitiæ sine aliqua seminis deminutione, aut deportationis, expensarumve, quas in colendis agris, colligendisque fructibus fieri contigerit; arearumve purgationum, quæ vulgò *balexes* appellant, aut alterius cujusvis rei, quocumque id nomine censeatur, integrè persolvantur: nulla eos temporis, etiam immemorabilis, suffragante consuetudine, quæ potiùs dicenda est corruptela, cùm sæpiùs fuerit à prædecessoribus nostris improbata. Solutionem verò omnium fructuum, quos agri tam spontè, quàm cum cultura producunt, intelligimus; quamvis aliqua, eorum qui decimas perceperunt negligentiâ, aut colonorum fraude, aut quia modica fuerunt, aut aliàs, hactenus persoluta non sint. Nec de frugibus dumtaxat, frumento, hordeo, avena, spelta, milio, Indico tritico, *mahis* dicto, & cæteris, necnon vino & oleo sed de arborum etiam, plantarumque, & stirpium omnium, ac virgultorum fructibus, solvi præcipimus; ut de pyris, pomis, prunis, ficis, avellanis, amygdalis, nucibus, pineis, glandibus, cannis mellis, & quocumque mororum genere, filiquis, sive garrofis, castaneis, reliquisque arborum fructibus, & earum foliis, ramis, ac lignis, quocumque illæ arbores nomine appellentur; necnon de legumibus, & oleribus omnibus, lino, canape, croco, eorumque seminibus, & oryzo, & pratis, & his quæ in herba, sive fœno ad equorum, & aliorum animalium cibum meti, & depasci, sæpiùs in anno solent, etiam quæ vulgò *farragia*, alfalfes, daxas, & alia id genus appellantur. Eâdem quoque ratione ex molendinis quibuscumque, piscatione, venatione, & ex calcis & cretæ fodinis, & aliis similibus, & ex nemoribus, tam ad ligna & carbones, quàm ad materiam trabium, & aliorum lignorum, decimæ & primitiæ persolvantur. Item ex quorumcumque animalium, equorum, pecorum, jumentorum, sive armentorum fœtu, lana, butyro, lacte, & caseis, atque ex melle, cera, saccaro, & aliis hujusmodi. Et quoniam certa gravique multorum querelâ compertum nobis est, fraudem maximam in decimarum & primitiarum solutione committi, eo quòd in area, excussis spicis, species singulæ solvantur, præsertim cùm paleæ fructus terræ sint, & de illis non secus, quàm de reliquis decimæ & primitiæ debeantur; statuimus & ordinamus, ut deinceps quoties id Ecclesiastica persona, cui illæ debebunt, non inutile esse judicaverit, & poposcerit; decimæ & primitiæ in manipulis, quas *garbas* vocant, solvantur; nullique qui ad decimarum & primitiarum solutionem tenetur, liceat fasciculos illos movere ex campis, aut ad aream deducere, nisi priùs fasciculis notatis & separatis, qui pro decimis & primitiis debebunt. Quod quò faciliùs commodiusque fieri possit, statuimus & ordinamus, ut singulis annis ad petitionem cujuscumque Ecclesiasticæ personæ, intra octavam festi Resurrectionis Domini duo probi, & bonæ famæ viri, alter à rectore, seu vicario, aut alia persona Ecclesiastica, cujus intersit, alter à populo eligantur, qui præstito ad Dei sancta Euangelia juramento, se justè & legitimè munus sibi injunctum adimpleturos, manipulos frumenti, hordei, avenæ, canapis, lini, & similium in campis dividant, signentque, qui ad decimas, & qui ad primitias pertineant, certo aliquo signo; & in libro quem singulos ad hunc usum habere præcipimus, describant jugera quæ decimas solverint, nec non possessionum & agrorum, fasciculorumque omnium numerum, ut ex his post collectos fructus intelligi possit, an legitimè decimæ & primitiæ persolutæ sint. Judicent etiam isti, quæ pars ex singulis vineis, & aliis fructibus pro decimis & primitiis debeatur, eorumque judicio standum sit. Arbores etiam

etiam, tam quibus vices cohærent, quàm alias quascumque supradictas, legitimè dividant, & signent eas quæ pro decimis & primitiis debebunt, omniaque in eundem librum referant. Et quoniam oriri inter istos duos designatores quæstio super præmissis posset; eligant simul rector, sive alia persona Ecclesiastica, cujus intersit, & populus tertium virum, qui juratus, dissidium, si quod fortè inter eos ortum fuerit, suâ sententiâ breviter dirimat, cujus judicio stetur, neque provocare ab ejus sententia alicui liceat. Et cùm justum sit, mercedem laborantibus persolvi; præcipimus in singulos dies, quibus huic muneri intenderint, singulis quinque solidos Barcinonenses persolvi, nisi aliter cum illis convenerit; quorum solutio per eos qui decimas & primitias colligunt, pro eos contingente portione fiat. Quòd si qui, vel aliquid ex decimis & primitiis detraxerint, vel non ex singulis fructibus, & aliis rebus superiùs enumeratis, decimas & primitias integrè solverint, aut in eis fraudem aliquam fecerint, aut impedimento fuerint, quominus omnia & singula supraſcripta fiant; tamquam contra dolosos, & fraudatores bonorum Ecclesiæ, quibus sacerdotes & pauperes vivere debent, & ipso jure excommunicatos, juxta formam sacrarum Tarraconensem constitutionum contra similes invasores, & raptores editarum, ac præsertim constitutionis bonæ memoriæ Ferdinandi de Loazes, quæ incipit: *Conqueritur Dominus per Malachiam Prophetam*; in omnibus & per omnia procedatur: & simul cum eadem, aliisque similibus constitutionibus, quotannis quater vulgari lingua publicetur. Interdicentes omnibus & singulis curatis, & vicariis, aliisque quibus audiendi confessiones facultas permissa est, ne dictos decimarum & primitiarum fraudatores absolvere possint, nisi satisfactione præmissa, præterquam in mortis articulo; & tunc cum idonea fidejussione data, & ita declarata quantitate, ut post mortem eorum satisfieri possit: præterquam nisi adeò egeni fuerint, ut nec solvere, nec fidejussores dare possint: quo casu juratoria cautione de solvendo, si supervixerint, quum primùm potuerint, contenti sint. Eos autem, qui contra traditam à nobis formam aliquos absolverint, in Canonem latæ sententiæ incidere, juxta constitutionem Petri III. quæ incipit: *Quamvis cunctis*, decernimus; à qua, nisi restitutione facta ejus, quod ablatum fuerit, absolvi non possint. Quòd si presbyteri hujusmodi, tam sæculares quàm etiam regulares, sæpiùs scienter, inconsulto Episcopo, defraudatores prædictos absolverint, constitutionibus hujusmodi contemptis; tamquam contra suspectos de fide, procedi posse declaramus.

Antonius Augustinus Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT IX.

In eos, qui oblationes rectoribus auferri curant, agendum esse juxta vim constitutionum provincialium De invasoribus.

QUIA nonnulli vitiorum laqueis innodati, adeò rectorum, & aliorum curatorum monitionibus exasperantur, ut oblationes illis offerri solitas denegent; & quod detestabilius est, cum aliis diabolica conjuratione, directè vel indirectè conspirant; ne in posterum parocho similes oblationes offerant; hac nostra constitutione tanto morbo medelam adhibere desiderantes; sacro approbante Concilio sancimus, & sub excommunicationis pœna præcipimus & mandamus omnibus nostræ provinciæ fidelibus, ut ab hujusmodi diabolicis conjurationibus se abstineant. Omnes verò Prælatos & Superiores in Domino hortamur, ut in hac re animadvertenda & repellenda severè se habeant; ne populus à tam pia, veteri, & debita Christianorum consuetudine sensim & paullatim retrahatur; & constito de tanto excessu, ut contra invasores & usurpatores rerum Ecclesiasticarum, juxta formam constitutionum nostrorum prædecessorum Apostolica auctoritate confirmatarum procedat.

Tit. XIX. De regularibus, & transeuntibus ad religionem, & eremitis.

Petrus Albalatius Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Monachi & canonici regulares, qui habitu relicto ad sæculum redierint, excommunicantur.

ITem statuimus, quòd monachi, vel canonici regulares, qui relicto habitu ad sæculum redierint, & voto rationabiliter sunt astricti, nisi infra mensem ad claustrum redierint, & votum suum curaverint adimplere; suis Beneficiis sint privati, & ut apostatæ, & tamquam excommunicati, ab omnibus evitentur, & excommunicati nuncientur diebus Dominicis, & festivis, & moneantur & excommunicentur tam ipsi, quàm conversantes cum eis, & dantes eis consilium, auxilium, vel favorem.

Anto-

Antonius Augustinus Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Nullum eremitam sine licentia Ordinarii posse aut habitum recipere, aut eremiticum cellulam eligere ad habitandum.

Vitam solitariam in eo, in quo non præcesserint magna & præclara perfectionis argumenta, periculosam esse, sancti Patres apertissimè tradiderunt: nihilominus tamen ad nostrum auditum pervenit, multos ignaros eremitici instituti, perversæ, atque reprobatæ, & obscuræ vitæ in hac nostra provincia laborem fugientes, & otio torpentes, ad victum dumtaxat quærendum, hoc vitæ genus elegisse, unde multa mala & scandala oriri posse credendum est. Quamobrem, sacro approbante Cōcilio præcipimus, & sub pœna excommunicationis mandamus, ut posthac nullus habitum hujusmodi, aut locum eligat sine decreto & licentia Ordinarii in scriptis: Ordinarios verò monemus & hortamur, ut in hujusmodi hominibus admittendis cautè se habeant, ne aliqui pelle ovina populum incautum decipiant: parochum verò, seu curatum, in cujus parochia sacellum eremiticum constructum fuerit, si absque Ordinarii licentia eremitam admiserit, decem librarum pœnâ puniendum esse sancimus & ordinamus. Maximè autem tollantur ab eorum commercio & frequentatione mulierum colloquia, & puerorum edocatio, atque adolescentium nocturni cœtus; solet enim his initiis multis sceleribus janua aperiri.

Tit. XX. De statu monachorum, & canonicorum regularium.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Prohibentur monachi, & canonici regulares, in Ecclesia sæculari curam animarum exercere.

Inhibemus districtiùs, ne quis monachus in Ecclesia sæculari curam animarum exercere præsumat. Hoc ipsum pari districtione canonicis regularibus inhibemus, nisi ex indulgentia sedis Apostolicæ demonstrare valeant hoc sibi fuisse concessum.

Hieronymus ab Auria Cardinalis & Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Religiosi, qui habitum mutaverint, non posse animarum curam gerere.

Ut penitùs vagandi, apostatandique religiosis omnis tollatur occasio, quos, experientia docente, sub spe curatis Beneficiis deserviendi, de facili in ampliorem regulam habitum mutare, vagarique inde, & apostatare contingit; sacro approbante Concilio decernimus, dictis religiosis sic habitu mutatis per Prælatos, & locorum Ordinarios hujus provinciæ nullatenus licentia curam animarum regendi concedatur: decernimus irritum, & inane, si secus fuerit factum.

Tit. XXI. De religiosis domibus, ut Epispopo sint subjectæ.

Ferdinandus Loazes Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

CAPUT I.

In hospitalibus curam habendam esse; num qui eò convenerint, peccata confessi fuerint. Sine Episcopi licentia, aut eius vicarii eleemosynam petendam non esse: curandum etiam ut Ægyptiaci, sive Bohemiani coërceantur, & pastores instruantur, & peccata sua semel in anno confiteantur.

Sicut peregrinos, & advenas recipere, ac pauperibus subvenire, omnes Christianos oportet, ac præsertim eos, qui bona pauperum & peregrinorum administranda suscepimus; ita etiam, ne sub colore ac prætextu peregrinationis, vel mendicitatis multi otiosè vagentur, furtis, & rapinis, necnon comessationibus, & ebrietatibus, ac libidinibus inservientes, danda opera est. Quibus igitur locis peregrini recipiontur, aut pauperes ægri, aut sani diversantur, non minor animarum, quàm corporum cura adhibeatur; nec ultra duos dies illic manere permittantur, qui non confessionem peccatorum suorum fecerint, aut statutis à jure temporibus fecisse ostenderint. Nemo quoque eleemosynam, aut stipem quacumque occasione vel prætextu petat, sine Episcopi, aut ejus vicarii licentia gratis præstanda. Quorum cura erit testimonio parochorum, vel aliarum honestarum personarum, providere, ne ea pecunia in malos vel inutiles usus convertatur. Curandum etiam est,

est, ut publici magistratus eos coërceant, qui se Ægyptiacos, vel Bohemianos vocant, quos vix constat esse Christianos, nisi ex eorum relatione: cùm tamen sint mendaces, fures, & deceptores, & aliis sceleribus multi eorum assueti. Pastores quoque plerique in multis locis tamquam sylvestres & inculti in montibus & sylvis degunt, qui vix semel atque iterum singulis annis Ecclesias ingrediuntur, & se Christianos esse cognoscunt. Sacri itaque approbatione Concilii, omnibus Episcopis, ac cæteris pastoribus populorum injungimus, ut quanta maxima fieri poterit diligentia, dent operam, ut hi omnes in Fide ac religione instruantur, & diebus Dominicis Missarum solenniis intersint, ac saltem semel in anno peccata sua confiteantur, & alia sacramenta eis administrentur.

Idem in eodem.

CAPUT II.

Vigiliæ, quæ in quibusdam Ecclesiis fiunt, prohibentur.

Comperimus occasione sacrarum vigiliarum, in locis plerumque solitariis, multos nocturno tempore convenire, qui non multùm sacris rebus afficiantur, sed magis profanis collocutionibus & canticis studeant, ac sæpè propter virorum ac mulierum conventum, & nocturnas tenebras, quas qui malè agunt, ne manifestentur opera eorum, libenter quærunt, multorum scelerum occasio præbeatur. Quamobrem, sacri approbatione Concilii decernimus, ut dent operam, tam diœcesani Episcopi, quàm alii Superiores quicumque, tam regulares quàm sæculares, ut in quibuscumque nocturnis conventibus, sive vigiliarum causâ, sive concionum, sive divinorum officiorum, omnis cura & solicitudo adhibeatur, ne ullius delicti occasio relinquatur. Quod si quis contradicere, vel inobediens esse, aut petulans præsumpserit, si laïcus fuerit, excommunicetur, si clericus, vel regularis, juxta delicti qualitatem coërceatur.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT III.

Vigiliæ laïcis sub pœna excommunicationis interdicuntur, regulares coërcentur, curati eas permittentes decem libris puniuntur.

Licèt sæculo illo aureo fideles similes hominibus exspectantibus dominum suum quando revertatur à nuptiis, Sanctorum vigiliis in Ecclesiis pernoctando, & orationibus instando, piè & sanctè observaverint: videns tamen sancta mater Ecclesia tam laudabilê usum in perniciosum abusum, & ignitas illas orationes, cæteraque pietatis opera, in comessationes & impudicitias mutata, nec ad primam suæ institutionis perfectionem reduci posse, sed in dies pejora fieri, in opprobrium Jesu Christi, & Sanctorum ejus, illas noctis vigilias à Spiritu sancto edocta in jejunia commutavit. Quoniam autem hujusmodi vigilias per totam nostram provinciam in aliquorum Sanctorum festivitatibus adhuc inhonestè observari novimus, non sine magno animarum periculo; huic malo remedium adhibere cupientes, sanctæ matris Ecclesiæ vestigiis inhærentes, sacro approbante Concilio, hujusmodi vigilias in tota nostra provincia omnino fieri prohibemus. Qui verò huic constitutioni contrairit, si laïcus fuerit, excommunicationis sententiam ipso facto incurrat, si regularis, justâ pœnâ coërceatur. Curatus autem, qui hujusmodi vigilias in sua Ecclesia quoquomodo fieri permiserit, decem librarum pœnam incurrat.

Tit. XXII. De jure patronatus.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT I.

Qui solius auctoritate patroni Episcopo præsentatus, curam exercere animarum præsumpserit, excommunicetur.

Item statuimus, ut clerici sæculares, vel regulares, qui per potentiam, vel impressionem cujuscumque sæcularis personæ, se per patronos ad Ecclesiastica Beneficia procuraverint præsentari, aut sibi conferri, provideri, vel eligi ad eadem, aut ad hoc literas, nuncium, vel mandatum impetraverint, aut fecerint impetrari, seu tali præsentationi, collationi, provisioni, vel electioni consenserint, aut ratam habuerint, excommunicationis sententiam eo ipso se noverint incurrisse, & inhabiles fiant ad obtinendum dicta Beneficia ea vice.

Dalmatius de Mur Archiepiscopus, in Concilio Provinciali.

CAPUT II.

Superior constitutio sanctè jubetur observari: cui additur eum excommunicationis pœnam incurrere, qui Beneficium Ecclesiasticum ab alio acceperit, quàm ab eo, qui jus habet conferendi.

Item constitutionem domini Joannis Patriarchæ prædecessoris nostri bonæ memoriæ, incipientem: *Item statuimus, ut clerici sæculares, vel regulares*, noviter recensentes, ut

ut juri consonam inviolabiliter præcipimus observari. Et ut quorundam, tam religiosorum quàm sæcularium clericorum ambitio, quæ quò semper plus ambit, eò magis insatiabilis redditur, compescatur; eidem salubriter adjungentes statuimos, & hoc sacro approbante Concilio ordinamus, quòd si aliquis amodò clericus, cujuscumque religionis, praeminentiæ, vel status existat, aliquod sæculare vel regulare Ecclesiasticum accipiat Beneficium, quocumque nomine censeatur, per viam arrendamenti, vel in titulum, seu in commendam, aut aliàs quocumque quæsito colore, nisi per manum illius, cujus est Beneficium, vel illius, ad quem collatio à jure, privilegio, vel de approbata consuetudine pertinere noscatur, seu illius, qui aliàs in possessione conferendi, vel præsentandi existat; eum excommunicationis sententiam incurrere volumus ipso facto: à qua, nisi priùs dictum Beneficium sic de facto obtentum in manibus sui Ordinarii resignaverit, vel dimiserit cum effectu, & fructus etiam ex eo qualitercumque receptos, illi, ad quem pertineant de jure, restituerit, realiter sine fraude, absolvi nequeat quoquo modo: & ad dicta Beneficia, vel quæcumque alia obtinenda prorsus inhabilis & insufficiens censeatur: & aliis quibuscumque Beneficiis jam obtentis privatus existat sine admonitione aliquali totaliter pari modo. Ad illos autem, qui Beneficia Ecclesiastica, vel eorum fructus receperint temporibus retrò actis, aliter quàm superiùs est expressum, nisi infra quatuor menses in manibus illius Ordinarii, in cujus diœcesi erunt dicta Beneficia constituta, resignaverint, & fructus restituerint, ut superiùs est expressum, præsentis constitutionis edictum omnimodè extendatur, & pœnis eisdem sine dubio sint ligati. Verùm quia ea, quæ in sacro Concilio ordinantur, leguntur, & publicantur, satis in tota videntur provincia esse nota, prædicti quatuor menses in hac salubri constitutione contenti; à die, qua dicta constitutio in præsenti fuerit Concilio publicata, currere volumus ista vice.

Tit. XXIII. De censibus.

CAPUT I.

Archiepiscopus & Episcopi provinciæ Tarraconensis monentur visitare, ac reformare monasteria monachorum, monialium, & canonicorum, & sæcularia loca clericorum, tam in capite, quàm in membris.

GREGORIUS PAPA IX.

GREGORIUS Episcopus servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Archiepiscopo Tarraconensi, & suffraganeis ejus salutem & Apostolicam benedictionem. Egressus à facie Dei Sathan ad fortia manum mittens, de sua calliditate confisus, vitiorum vinculis illaqueare molitur electos in forrem Dominicam evocatos; majores ibi parans ille tortuosus insidiator insidias, ubi graviores prospexit corruptelas. Sanè cùm frequenter ad nostram audientiam pervenisset, quòd monasteria Tarraconensis provinciæ in spiritualibus enormiter, & in temporalibus graviter per malitiam & injuriam in eisdem habitantium sunt collapsa; nos culpas eorum nolentes ulteriùs sub dissimulatione transire, ne si eas dimiserimus incorrectas, ipsas nostras efficere videamur monasteriis illis, quæ ad Romanam Ecclesiam nullo noscuntur medio pertinere, in provincia constitutis prædicta, visitatores, reformatores, & correctores, tam in capite quàm in membris, deputavimus speciales: plenaria sibi potestate concessa, ut visitatores eadem monasteria vice nostra corrigant & reforment; quæ in ipsis correctionis & reformationis officio noverint indigere: correctionibus aliis in provinciali capitulo ritè factis in suo robore nihilominus duraturis. Licèt autem nobis in plenitudinem potestatis assumptis cura cunctorum immineat generalis; quia tamen vos, qui vocati estis in partem solicitudinis, super grege vobis commisso specialiter decet esse solicitos & attentos; ne ovis morbida pereat à pastore neglecta, fraternitatem vestram monemus & hortamur, & attentè in virtute obedientiæ vobis districtè præcipiendo mandamus, quatenus singuli vestrûm tam in civitatibus, quàm in diœcesibus vestris, per vos ipsos, aut per viros religiosos, qui experimento rerum in hujusmodi visitationibus sint instructi, loca monasteriorum, & monialium, & canonicorum regularia, necnon & sæcularia clericorum vobis subjecta visitare curetis, tam auctoritate nostra, quàm vestra generaliter, universa reformantes & corrigentes in capite ac in membris, omni gratia & timore postpositis, in eisdem quæcumque reformanda noveritis, & etiam corrigenda: salvis his, quæ circa religiosos in provinciali Capitulo providè sunt statuta, juxta constitutionem Concilii Generalis. Contradictores si qui fuerint, vel rebelles, per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo: præceptum nostrum taliter impleturi, quòd Dominus ultionum in illo tremendo judicio, qui unicuique secundùm opera sua reddet, de vestris manibus non requirat sanguinem eorundem: & nos ad id limam correctionis Apostolicæ apponere non cogamur. Datum Reate 9. Kalend. Octobris, Pontificatus nostri anno quinto.

Arnaldus Cescomes Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Episcopis, atque his, quorum visitare interest, evigilandum in emendandis clericorum moribus.

ITem mandetur Episcopis, & aliis, ad quos pertineat, quòd circa reformationem morum, & correctionem vitiorum, præsertim in clero, tam in visitationibus, quas nullatenus facere omittant, quàm in aliis vigilanter intendant. In quibus quidem visitationibus statuta Canonum diligenter observent: caventes attentè, ne in recipiendis procurationibus gravent subditos, ne videantur quærere quæ sua sunt, non quæ Christi.

Ennecus Valterra Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT III.

Qui pro negotiis provinciæ omnibus expensas factas solvere recusaverit, constitutionum provincialium præsidium amittat.

JUris alloquio non est ferendus, qui lucrum amplectitur, onus autem subire recusat. Et cùm nonnulli viri Ecclesiastici exempti hujus provinciæ Tarraconensis, qui præsidio constitutionum provincialium defenduntur, & in talliis & contributionibus, quæ fiunt in Conciliis Tarraconensibus pro negotiis communibus provinciæ, partem suam solvere contradicant; sacro approbante Concilio statuimus, quòd quicumque, exempti & non exempti, solvere in dictis talliis de cætero contradixerint, præsidio dictarum constitutionum nullatenus juventur; nec officiales nostri, vel suffraganeorum nostrorum ad eorum instantiam processus aliquos dictarum constitutionum facere teneantur: donec partem per illos contradicentes solvere in ipsis talliis contingentem unà cum expensis integraliter solverint & completè.

Antonius Augustinus Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT IV.

In exactione salarii notarii & aliorum officialium, decreta sacri Concilii Tridentini, quæ subsequuntur, observanda esse.

NON minus oportet crimina cavere, antequam fiant, quàm ea punire & detestari, postquam fuerint perpetrata. Iccircò hac nostra constitutione collegimus quædam sacrosanctæ Tridentinæ Synodi capita quibus cavetur, ut gratis accepta munera, gratis etiam conferantur.

Sessionis V. cap. II. *De reformatione fragmentum.*

REgulares verò cujuscumque Ordinis, nisi à suis Superioribus de vita, moribus, & scientia examinati & approbati fuerint, ac de eorum licentia, etiam in Ecclesiis suorum Ordinum, prædicare non possint: cum qua licentia personaliter se coram Episcopis præsentare, & ab eis benedictionem petere teneantur, antequam prædicare incipiant; in Ecclesiis verò, quæ suorum Ordinum non sunt, ultra licentiam suorum Superiorum, etiam Episcopi licentiam habere teneantur, sine qua in ipsis Ecclesiis non suorum Ordinum nullo modo prædicare possint: ipsam autem licentiam gratis Episcopi concedant.

Sessione XXI. cap. I. *De reformatione.*

QUoniam ab Ecclesiastico ordine omnis avaritiæ suspicio abesse debet; nihil pro collatione quorumcumque ordinum, etiam clericalis tonsuræ, nec pro literis dimissoriis, aut testimonialibus, nec pro sigillo, nec alia quacumque de caussa, etiam sponte oblatum, Episcopi & alii ordinum collatores, aut eorum ministri, quovis prætextu accipiant. Notarii verò in his tantùm locis, in quibus non viget laudabilis consuetudo nihil accipiendi, pro singulis literis dimissoriis, aut testimonialibus, decimam tantùm unius aurei partem accipere possint, dummodo eis nullum salarium sit constitutum pro officio exercendo, nec Episcopo ex notarii commodis aliquod emolumentum ex eisdem ordinum collationibus directè vel indirectè provenire possit. tunc enim gratis operam suam eos præstare omnino teneri decernit: contrarias taxas, ac statuta, & consuetudines, etiam immemorabiles quorumcumque locorum, quæ potiùs abusus, & corruptelæ simoniacæ pravitati faventes nuncupari possunt, penitùs cassando & interdicendo: & qui secus fecerint, tam dantes quàm accipientes, ultra divinam ultionem, pœnas à Jure inflictas, ipso facto incurrant.

Sessione XXIII. cap. I. *De reformatione.*

CUM præcepto divino mandatum sit omnibus. *Et infra*: Eadem omnino, etiam quoad culpam, & amissionem fructuum, & pœnas de curatis inferioribus, & aliis quibuscumque, qui Beneficium aliquod Ecclesiasticum, curam animarum habens, obtinent,

nent, sacrosancta Synodus declarat & decernit, ita tamen, ut quandocumque eos, caussâ priùs per Episcopum cognitâ & probatâ, abesse contigerit, vicarium idoneum ab ipso Ordinario approbandum, cum debita mercedis assignatione relinquant. Discedendi autem licentiam in scriptis, gratisque concedendam, ultra bimestre tempus, nisi ex gravi caussa non obtineant. Quòd si per edictum citati, etiam non personaliter, contumaces fuerint, liberum esse vult Ordinariis, per censuras Ecclesiasticas, & sequestrationem, & subtractionem fructuum, aliaque juris remedia, etiam usque ad privationem, compellere, nec exsecutionem hanc, quolibet privilegio, licentia, familiaritate, exemptione, etiam ratione cujuscumque Beneficii, pactione, statuto, etiam juramento, vel quacumque auctoritate confirmato, consuetudine etiam immemorabili, quæ potiùs corruptela censenda est, sive appellatione, aut inhibitione, etiam in Romana curia, vel vigore Eugenianæ constitutionis suspendi posse. Postremò, tam decretum illud sub Paullo III. quàm hoc ipsum in Conciliis Provincialibus & Episcopalibus publicari, sancta Synodus præcipit: cupit enim, quæ adeò ex Pastorali munere, animarumque salute sint, frequenter omnium auribus mentibusque infigi, ut in posterum, Deo juvante, nulla temporum injuria, aut hominum oblivione, aut desuetudine aboleantur.

Et CAP. XV. Quamvis presbyteri in sua ordinatione à peccatis absolvendi potestatem accipiant; decernit tamen sancta Synodus, nullum, etiam regularem, posse confessiones secularium, etiam sacerdotum, audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut parochiale Beneficium, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut aliàs, idoneus judicetur; & approbationem, que gratis detur, obtineat: privilegiis, consuetudine quacumque, etiam immemorabili, non obstantibus.

Sessione XXIV. cap. V. *De reformatione matrimonii.*

Si quis intra gradus prohibitos scienter matrimonium contrahere præsumpserit, separetur, & spe dispensationis consequendæ careat; idque in eo multò magis locum habeat, qui non tantùm matrimonium contrahere, sed etiam consummare ausus fuerit. Quòd si ignoranter id fecerit, si quidem solennitates requisitas in contrahendo matrimonio neglexerit, eisdem subjiciatur pœnis: non enim dignus est, qui Ecclesiæ benignitatem facilè experiatur, cujus salubria præcepta temerè contempsit. Si verò solennitatibus adhibitis impedimentum aliquod postea subesse cognoscatur, cujus ille probabilem ignorantiam habuit, tunc faciliùs cum eo, & gratis dispensari poterit. In contrahendis matrimoniis, vel nulla omnino detur dispensatio, vel rarò, idque ex caussa, & gratis concedatur. In secundo gradu nunquam dis-

pensetur, nisi inter magnos Principes, & ob publicam caussam.

Et cap. VI. *De reformatione simpliciter.*

Liceat Episcopis in irregularitatibus omnibus & suspensionibus ex delicto occulto provenientibus, exceptâ eâ, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis aliis deductis ad forum contentiosum, dispensare, & in quibuscumque casibus occultis, etiam sedi Apostolicæ reservatis, delinquentes quoscumque sibi subditos, in diœcesi sua per se ipsos, aut vicarium ad id specialiter deputandum, in foro conscientiæ gratis absolvere, imposita pœnitentia salutari. Idem, & in hæresis crimine in eodem foro conscientiæ eis tantùm, non eorum vicariis sit permissum.

Sessione XXV. cap. XVIII. *De reformatione.*

Sicuti publicè expedit, legis vinculum quandoque relaxare, ut pleniùs evenientibus casibus, & necessitatibus pro communi utilitate satisfiat: sic frequentiùs legem solvere, exemploque potiùs, quàm certo personarum rerumque delectu, petentibus indulgere, nihil aliud est, quàm unicuique ad leges transgrediendas aditum aperire. Quapropter sciant universi, sacratissimos Canones exactè ab omnibus, & quoad ejus fieri poterit, indistinctè observandos. Quòd si urgens, justaque ratio, & major quandoque utilitas postulaverit cum aliquibus dispensandum esse; id caussâ cognitâ, ac summa maturitate, atque gratis à quibuscumque, ad quos dispensatio pertinebit, erit præstandum: aliterque facta dispensatio subreptitia censeatur.

Quæ omnia decreta ab omnibus hujus nostræ provinciæ Ordinariis, etiam si Episcopalis dignitatis fuerint, sacra approbante Synodo Provinciali, districtè præcipimus, atque mandamus in omnibus & per omnia observari. Ordinarius verò, qui quicquam contrarium his decretis fieri permiserit, præter divinam ultionem, & pœnas in dictis decretis impositas, in proxima Synodo Provinciali celebranda, tamquam fautor avaritiæ, de his omnibus strictam cogetur reddere rationem.

Tit. XXIV. De celebratione Missarum, & sacramento Eucharistiæ, & divinis officiis.

Petrus Albalatius Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Sacerdotes prohibentur uno & eodem die plures Missas celebrare, nisi in die Natalis Domini: qui statutum hoc transilierint, excommunicantur, & Beneficiis privantur.

ITem quia aliqui sacerdotes plures celebrant Missas contra canonicas sanctiones, inhibemus, quòd nisi in die Natalis Domini, tres Missas nullus audeat celebrare: quòd si fecerit, in excommunicationem incidat ipso facto; & officio Beneficioque privetur. Duas verò toleramus, sive tolerando permittimus unâ & eâdem die, scilicet quando urgens necessitas fuerit, celebrari: quousque dominum Papam super eodem negotio consulamus. Necessitatem siquidem declaramus, quando unicus sacerdos habet duas Ecclesias, quarum una dependet ab alia, & altera illarum non potest habere proprium sacerdotem, vel sunt tenues: nec parochiani propter distantiam locorum, vel aliam rationabilem caussam possunt commodè ad alteram convenire; & in aliis casibus à Jure concessis. Quandocumque verò duas Missas celebrare contigerit, sacerdos caveat, ne post sumptionem sanguinis in prima Missa vinum perfusionis accipiat: quòd si fecerit, eâdem die non poterit Missam aliam celebrare.

Ferdinandus Loazes Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

CAPUT II.

Nemini licere, nisi in casibus à Jure permissis, eodem die duas Missas celebrare; nec licere in domibus privatis, in plateis, aut vicis publicis, aut in agris, Missæ sacrificium peragere.

COnstitutionem Petri Albalatii prædecessoris nostri, quæ incipit: *Item quia*, in eos, qui duas, aut plures eodem die celebrant Missas, exceptâ sacrâ Natalis Domini die, & aliis quibusdam casibus Jure communi concessis renovantes & ampliantes; omnibus presbyteris, tam sæcularibus quàm regularibus, sacro approbante Concilio, sub pœna suspensionis ipso facto incurrenda ab ordine sacerdotali, & ab officii & Beneficii administratione id facere interdicimus. Quòd si iterum semel puniti agere deprehendantur, perpetuò ab altaris ministerio arceantur, ac Beneficiis quibuscumque priventur, & ad alia obtinenda inhabiles censeantur. Ad hæc, cùm in sacro Oecumenico Tridentino Concilio prohibitum sit, ne alibi, quàm in Ecclesiis, & ad divinum tantùm cultum dedicatis oratoriis ab Ordinariis Episcopis designandis & visitandis sanctum Missæ sacrificium peragatur: in domibus, aut in plateis, aut vicis publicis, aut in agris, vel campis celebrari, hujus sacri approbatione Concilii Provincialis interdicimus.

Guillermus Rocabertinus Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT III.

Rectores ad sacerdotium promoti Missam celebrare jubentur; & omnes monentur, quàm frequentissimè fieri poterit, Missam celebrare.

PLerique parochialium Ecclesiarum rectores provinciæ Tarraconensis, quamvis metu pœnæ, cùm aliàs essent privati eisdem Ecclesiis ipso jure, din est, quòd ad sacerdotium promoti fuerunt infra tempus à Canonibus institutum, numquam tamen Missam in ipsis Ecclesiis, vel alibi celebrârunt; nec quod celebrare non possent, impedimentum aliquod allegârunt, fraudem prædictis Canonibus facientes: qui pro celebranda Missa statuerunt principaliter eos debere ad sacerdotium promoveri: nec attendentes naturæ & rationi esse congruum illos non recusare onera, qui rerum commoda amplectuntur: iccircò nos Guillermus miseratione divina sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus, Tarracone Provinciale Concilium celebrantes, statuimus, eodem Concilio approbante, quod omnes prædicti rectores ad sacerdotium jam promoti, Missam celebrent infra tres menses proximè subsequentes: & qui de cætero ad sacerdotium promovebuntur, infra alios tres menses à tempore quo promoti fuerint, computandos: alioquin à receptione fructuum dictarum Ecclesiarum, qui per Ordinarios in Ecclesiarum ipsarum necessaria convertantur, auctoritate præsentis statuti noverint se suspensos; nisi justo impedimento detenti, quod ex culpa non provenerit eorundem, de quo infra dictos tres menses proprio diœcesano fidem facere teneantur, & de consilio ejusdem diœcesani duxerint abstinendum. Et quia Generale Concilium graviter reprehendit minores etiam clericos & Prælatos, qui vix cc-

celebrant quater in anno; statuimus, quòd ipsi rectores, & omnes alii prædicti, Missas celebrent, quàm frequentissimè poterint, commodè & honestè; ita quòd circa Missarum celebrationem, quæ eis incumbit ex officio, non possint notari negligentes, seu nimiùm delicati.

Sanctius de Ayerbe Archiepiscopus, in quarto Concilio Tarracone celebrato.

C A P U T IV.

Missa constituitur pro eorum animabus, qui in die sacrosancti corporis Christi illud fuerint comitati.

NON incongruum reputamus, ut nos, qui jam naturali instinctu ad laudem & honorem divini numinis obligamur, per quem omnes vivimus, movemur, & sumus, ac frui sua cœlesti sempiterna gloria speramus, ad id donis spiritualibus propensiùs inducamur. Propter reverentiam & honorem igitur sacratissimi corporis Jesu Christi, quod in plerisque locis minus reverenter portatur, cujus laudes propter bona, tam spiritualia quàm temporalia, quæ humano contulit generi, nec mens cujusquam posset concipere, nec lingua proferre; approbante sacro Concilio statuimus; ut in nostra Ecclesia Tarraconensi, & in aliis Ecclesiis Cathedralibus nostræ provinciæ, & in omnibus aliis Ecclesiis diœcesium prædictarum, sexta die post festum sacratissimi corporis Christi Missa solenniter ac honorificè celebretur pro animabus illorum, qui dictum sacratissimum corpus Christi, quum ad infirmos portatur, sociaverint cum cereis, vel aliàs, impendendo eidem reverentiam, devotionem pariter, & honorem. Omnes insuper rectores Ecclesiarum, & presbyteri ejusdem provinciæ anno quolibet, incipiendo à dicto festo, usque ad sequens proximum, pro salute animarum dictorum associantium corpus Christi, justo tamen impedimento cessante, unam Missam quilibet per se habeat celebrare, vel per alium faciat celebrari: adjicimusque, quòd si dictum festum corporis Christi in vigilia sancti Joannis occurrerit celebrandum, præcedenti die jejunium sancti Joannis mutetur, & observetur, prout de die sacro Natalis Domini à sacris est Canonibus observatum & definitum: & die corporis Christi possint impunè comedi carnes.

Petrus Clasquerinus Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

C A P U T V.

Quadraginta dies indulgentiæ sacrosanctam Eucharistiam comitantibus, & in elevatione corporis Dominici, quando campana pulsatur, & quum sacerdos dicit: Gratias agamus, &c. *genuflectentibus conceduntur.*

AD divinum explendum obsequium, reverentiam tam debitam, quàm devotam sacratissimo Jesu Christi corpori impendendam, cœlestemque iram placandam, ac Dei misericordiam faciliùs obtinendam, cupientes clerum & populum donis spiritualibus propensiùs animare, universis & singulis Christi fidelibus in Tarraconensi provincia constitutis, qui Eucharistiam, quæ ad infirmos pro communicando defertur, associaverint eundo, & ad Ecclesiam redeundo, quadraginta dies de injunctis eis pœnitentiis pro qualibet vice, seu actu hujusmodi prædictorum, & subscriptorum, misericorditer in Domino relaxamus. Quam quidem remissionem & indulgentiam ad illos etiā extendi volumus, qui cùm pulsatur in Ecclesiis squilla pro sacratissimi corporis Christi elevatione, flexis humiliter genibus devotè oraverint, ac magnificaverint nomen Dei: necnon ad illos, qui prolatis per presbyterum in Canone Missæ verbis: *Gratias agamus, &c.* flexis genibus verba protulerint humiliter infrascripta: *Domine Jesu Christe fili Dei vivi, meritis tuæ sacratissimæ Passionis miserere mihi peccato* ... ad prædictas remissiones & indulgentias concedendas in suis diœcesibus, venerabiles fratres nostros Episcopos in Domino exhortantes. Et ut ad prędicta clerus & populus faciliùs inclinentur, & ne ignorantia super ipsis prætendi valeat, præsentem constitutionem bis in anno, scilicet, in festo Nativitatis, & sanctæ Resurrectionis Domini, in Ecclesiis Cathedralibus, & aliis curatis totius provinciæ per rectores, & perpetuos vicarios, seu loca-tenentes eorumdē in virtute sanctę obedientiæ perpetuò præcipimus, cùm major multitudo populi ad divina cōvenerit, publicari.

Ennecus Valterra Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

C A P U T VI.

Cùm canticum: Te Deum laudamus, *accinitur, & versiculus ille:* Te ergo quæsumus, *dicitur, flectentibus genua, & lumen accensum in elevatione corporis Christi tenentibus, quadraginta dies indulgentiæ conceduntur.*

REdemptionis nostræ memoriam recensentes, in qua mortem nostram recolimus mortuam, nostrumque interitum interiisse, ut redemptionis misericordiam sentiamus

mus propitiam, & in tot adversitatibos clero subveniat penè lapso, facro approbante Concilio ordinamus, quòd dum dicitur canticum: *Te Deum laudamus*, in versu: *Te ergo quæsumus*, humili corde genuflexio semper tiat in tota nostra provincia; ut Dei auxilium devotiùs postuletur. Et cuilibet genua tunc flectenti, & etiam iis, qui lumen in manu tenuerint, dum sacratissimum corpus Christi in Missa, & calix sanguinis Domioi per presbyterum elevantur, quadraginta dies de injunctis sibi pœnitentiis in prædictorum quolibet trium actuum io Domino relaxamus: ad præmissas remissiones & Indulgentias concedendas in suis diœcesibus, venerabiles fratres nostros Episcopos in Domino exhortaotes.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Dertusæ celebrato.

CAPUT VII.

Eucharistia sacramentum sanis extra Ecclesiam non conferendum, nec sacramentum Baptismi in privatis domibus tradendum, nec Missam pro nuptiis celebrandam.

Sicut omnibus unum est, & æqualiter efficax sacrum Eucharistiæ sacramentum, sic esse debet modus ministrandi unus omnibus, & conformis cum debita cæremonia, & reverentia singulari. Ea propter, ne ipsum sociare & venerari volentibus lucrandi meritum, & concessæ indulgentiæ subtrahantur, statuimus, quòd nemini sano per domos privatas, vel cappellas sacramentum Eucharistiæ ministretur, sed ipsum sanis in Ecclesiis, & certis locis ad hoc depotatis, vel etiam specialiter deputandis: ad infirmos verò ab ipsis Ecclesiis deferatur accensis luminibus honorificè & decenter. Cæterùm præsenti salubri sanctione prohibemus, ne in domibus privatis sacrum baptisma alicui conferatur, sed Clementina super hoc disponens observetur efficaciter, neque etiam Missa pro nuptiis vel sepulturis, vel novis nuptiis in privatis domibos celebretur.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus & Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT VIII.

Clericis munditia ornamentorum divino cultui deservientium injungitur.

Ut per corporalem munditiem spiritualis mundities designetur, præcipimus, quòd clerici, quibus hoc ex officio competit, Ecclesias, altaria, vestimenta, & alia Ecclesiastica ornamenta munda teneant, lavent corporalia, & hostias faciant per se ipsos, vel per clericos hæc fieri faciant. Contrariom verò facientes, pœnam viginti solidorum usualis monetæ, convertendam in ornamenta ipsius Ecclesiæ, sina remissione aliqua, se noveriot incorrisse.

Ferdinandus Loazes Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

CAPUT IX.

Non posse laicos calices & patenas attingere: linteamina, & reliqua ad peragendam Missæ sacrificium munda esse oportere, statuitur.

Antiquorum Patrum decreta sequentes, qui sacra vasa, ab aliis, quàm à sacratis Domino que dicatis hominibus contrectari vetuerunt: ne, ut aliquando evenit, Dominus iratus plagas inferat populo suo, & pereat justus cum impio; sacro approbante Concilio, calices, & patenas ab Episcopis consecratas, ab aliis quàm ab iis, qui in sacris ordinibus constituti sunt, tangi prohibemus, neque à laïcis, quantumvis religiosis, tam masculis quàm fœminis, aut à clericis, sive sæcularibus sive regularibus, offertorii, vel pacis tempore in sacro Missæ sacrificio, aut post communionem laïcam, aliove quocumque tempore attingi. Cùm enim ea sacra vasa tantùm in administrationem Eucharistiæ Domini nostri Jesu Christi inunguntur, sanctificentur, & consecrentur; ut ejosdem corporis & sanguinis quasi novum sepulchrum sancti Spiritùs gratiâ efficiantor; nefas est alios eis uti, quàm ministros ejusdem sacrosancti mysterii. Contrarias igitur consuetudines, ut irreligiosas denuociantes & declarantes, omnibus ab eisdem abstinere præcipimus; contumaces verò & rebelles censuris & pœnis arbitrio Ordinariorom imponendis coërceantur. Cumque omnis munditia deceat eos, qui ea vasa atque mysteria contingunt, dicente Domino per Prophetam: *Mundamini, qui fertis vasa Domini*; omnibus sacerdotibus, tam sæcularibus quàm regularibus, ejusdem sacri approbatione Concilii interdicimos, ne aliter ad sacrificium Missæ peragendum accedant, quàm si priùs & mundi ipsi sint, tam spiritali conscientiæ, quam corporali manuom ablutione mundati, & mundis vestibus ioduantur, & corporalibus, aliisque lineis mappis, & linteaminibos mundis utantur. Ipsa verò vasa sacra, tum munda, ac nitida ad altare afferantur, tum etiam in ipsa sumptione corporis, & sanguinis Dominici ita abstergantur, atqoe tergantur, ut nihil omnioo in terram cadat, aut in ipsa mantilia, vel corporalia effundantur. Quotquot verò ablutiones post sacram communionem fient, omnes ab ipso sacerdote sumantur, ne fortè aliquid ex corpore, aut sanguine Domini re-

relictum sit, quod ita irreligiosè atque impiè tractetur. Quamobrem omnes sacerdotes in Missa mundum habere linteamen quoddam jubemus, quod Purificatorium dicitur, quo, post communionem susceptam, & post lotionem digitorum, atque post ablutiones peractas, digitos & os mundare, & calicem siccare possit. Idque linteamen intra calicem relinqui debere monemus. Calicem verò ipsum cum patena, aut ab ipso sacerdote, aut à diacono, vel subdiacono, non verò ab aliis inferioris ordinis clericis siccari, tegi, ac velari; postquam verò velata fuerint, ab aliis tangi aut custodiri non prohibemus. In omnibus autem Ecclesiis, tam cathedralibus, quàm collegiatis, atque aliis quibuscumque, hæc linteamina, quæ Purificatoria dicuntur, ubi non sint, fieri, & ita lavari à subdiaconis, ut corporales palle lavari debent, aquã in piscinam Ecclesiæ effundi, ea verò nitidè custodiri præcipimus, & à visitatoribus ea etiam visitari; & quascumque sordes in iis, quæ retulimus, vasis, aut vestibus sacris, aut in celebratione Missæ, tam ab ipsis visitantibus, quàm ab aliis Superioribus puniri.

Idem in eodem.

CAPUT X.

Symbolum fidei in Missarum solenniis dicendum esse distinctè in choro, absque alicujus organi commistione, per clericos.

NON sine maxima ratione ex antiquorum Patrum traditionibus accepimus, ut in diebus solennibus in sacrosanctæ Missæ sacrificio, post Evangelium decantetur magna voce Symbolum fidei Catholicæ, ut agnoscat populus Christianus ei non sufficere, ut corde credat ad justitiam; sed opus esse, ut ore confiteatur ad salutem. Et quamvis organorum usus, utpote in sancta Romana Ecclesia permissus, nullo modo sit ab Ecclesia excludendus, quinimmo servatis debitis circumstantiis meritò sit observandus: tamen ea, quæ ad necessitatem salutis omnino credenda & confitenda sunt, ore proprio clericorum, qui in choro decantantes vice totius populi profiteantur, depromi convenit. Quapropter sacro approbante Concilio statuimus & ordinamus, ut Symbolum fidei Catholicæ, quod majus nuncupamus, omnibus diebus, quibus in Missarum solenniis est dicendum, distinctè in choro, absque alicujus organi commistione, per clericos promatur, & decantetur, ut per vivam eorum vocem populus omnes Fidei articulos in memoriam reducat; & intelligat non sufficere, ut aliquot illorum credat; sed opus esse, ut omnes per veram fidem confiteatur: cùm certum sit, quòd in uno deficiens factus est omnium reus.

Idem in eodem.

CAPUT XI.

Orationem: Et famulos tuos, *in omnibus Missis in fine postremæ orationis dicendam esse.*

CUM Paullus Apostolus, vas electionis, jubeat fieri obsecrationes & orationes pro omnibus hominibus, ac præsertim pro Regibus, & omnibus qui in sublimitate constituti sunt; idque bonum & acceptum esse testetur coram salvatore nostro Deo, sacro approbante concilio statuimus, ut in singulis conventibus Missis in fine postremæ orationis, aut si unica tantùm dicatur, in ejus orationis fine, hæc verba addantur: *Et famulos tuos, summum Pontificem, & Antistitem nostrum, cum Ecclesiastico ordine: necnon Regem & Reginam, ac Principem nostrum cum prole regia, & exercitu suo, & cuncto populo Christiano ab omni adversitate custodi; pacem & salutem nostris concede temporibus, & ab Ecclesia tua cunctam repelle nequitiam.* Quod si aliquis ex supradictis deerit, ejus mētio omittatur. Hæc in omnibus, tam Cathedralibus, quàm collegiatis Ecclesiis, atque aliis, tam sæcularibus quàm regularibus, fieri præcipimus.

Idem in eodem.

CAPUT XII.

Non licere diacono, sed soli presbytero patenam cum hostia, & calicem cum vino in offertorio tenere.

SAcri approbatione Concilii prohibemus, ne juxta aliquarum Ecclesiarum, tam regularium quàm sæcularium, consuetudinem, diaconi soli calicem cum vino, vel patenam cum hostia tenentes offerant in sacro Missæ sacrificio: sed id semper presbyter faciat; nisi propter senectutem, aut manuum infirmitatem, aut debilitatem, adjutore diacono indigeat: tunc enim poterit à diacono ita adjuvari, ut presbyter quoque manus admoveat, sacerdotum enim ministri diaconi sunt in his divinis mysteriis.

Gaspar Cervantes Cardinalis & Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XIII.

Officia & sacrificium Missæ juxta Romanæ Ecclesiæ usum dicenda esse.

UNam esse sanctam Ecclesiam Catholicam & Apostolicam, sæpiùs in omnibus Ecclesiis profitemur; extra quam nulla salus est, neque remissio peccatorum; unus

est

est Deus, una fides, & unum baptisma; unus Christus, & unus pastor Petrus, Christi vicarius, Romanæ Ecclesiæ primus Episcopus, quę una est mater omnium Ecclesiarum, atque magistra. Cùm igitur omnes ejusdem ovilis simus, & eundem habeamus pastorem; quò magis magisque Ecclesiæ Romanæ institutiones & consuetudinem Ecclesiasticam observabimus; eò magis capiti nostro adhærebimus, & illi petræ, in qua Ecclesia fundatur. Sanè nuper felicis recordationis Pius Papa V. ex decreto Oecomenici Concilii Tridentini unum in Ecclesia Dei orandi modum, unam sacrificii peragendi formam Breviario, & Missali Romano editis omnes edocuit. Quos libros nos cum primùm potuimus, in Ecclesia Metropolitana nostra, de consilio fratrum nostrorum canonicorum ejusdem Ecclesiæ libenter recepimus, & omnibus subditis nostris in singulis Ecclesiis nostræ diœcesis, juxta eorumdem librorum formam, & Romanæ Ecclesiæ consuetudinem orandum esse, & sacra peragenda, hortati sumus atque præcipimus. Hoc ipsum ut in omnibus nostræ provinciæ Tarraconensis & Helnensis diœcesis Ecclesiis, exceptis tantùm regularibus exemptis, fiat, sacri approbatione Concilii in Domino hortamur atque præcipimus: ut de nobis dici possit hac in re, quod de primis illis Christi discipulis, unum cor fuisse, & animam unam; nullaque schismata, quæ tunicam illam Christi inconsutilem scindere possint. Sed quoniam sine librorum copia non possunt hæc exsecutioni mandari; curabunt in singulis diœcesibus Episcopi, aliive Ordinarii præpositi, ut terminus præfigatur competens & cura adhibeatur libris vel emendis, vel conscribendis, vel mutandis, & ceremoniis edisendis; adhibitis his, quos ex suis capitulis aliisve Ecclesiis viderint huic rei aptiores fore. Hæc ultra annum differri nullo modo patiemur, sed omnibus legitimis modis adversùs negligentes procedemus. Hanc verò constitutionem etiam ad ea porrigimus, quæ extra dictos duos libros sacrosancta Romana Ecclesia observat in quibuscumque divinis officiis, & Pontificalibus cæremoniis; illis tantùm exceptis, quæ vel summi Pontificis, vel Romanæ Ecclesiæ singularia sunt, & nulli alii competunt Antistiti, vel Ecclesiæ inferiori.

Idem in eodem.

CAPUT XIV.

Duos solidos Barcinonenses conferendos esse sacerdoti pro singulis Missis, quas celebraverit: & anniversaria relicta juxta sacri Concilii Tridentini decreta, habitâ temporum ratione reducenda esse.

Cum æquum sit os bovis triturantis, ut ait Apostolus, non alligari: temporum mutationem, & omnium rerum charitatem considerantes, quippè cùm hodie duplo majores sumptus pro congrua sacerdotum sustentatione, quàm patrum nostrorum memoriâ fiant: sanctâ synodo approbante statuimus, ut deinceps nullæ vivorum aut mortuorum fundationes Beneficiorum, aut anniversariorum, aut aliarum piarum voluntatum institutiones, quibus onera Missarum injunguntur, confirmentur; nisi deductis oneribus sacerdotibus tales proventus constituantur, ut in singulas Missas saltem bini solidi Barcinonenses solvantur. Laudabilem autem aliquorum locorum consuetudinem approbantes, & eam ad totius provinciæ loca extendi cupientes, ut fidelis populus eleemosynæ, sive cibarii diurni vice, totidem solidos pro singulis Missis largiatur, magnopere commendamus, neque ultra eam summam avaros sacerdotes ab invitis extorquere, aut Ordinarios æstimare debere censemus, nisi aut itineris laboris, aut cantûs adhibiti ratio esset habenda, aut alia justa caussa urgeat. Sordidum quoque eorum quæstum improbamus, qui mercedes duplices, aut triplices nedum his majores lucrantur, sese pauperes fingentes, & uno eodemque sacrificio, cùm à singulis mercedis loco pecuniam acceperint, ut sacrificarent, satisfacere se sine Superioris auctoritate existiment. Quod verò ad Missas & anniversaria olim relicta attinet, quorum numerus valde excrevit, Ordinarii locorum juxta sacri Concilii Tridentini decreta, habitâ temporum & locorum ratione statuent.

Antonius Augustinus Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XV.

Sacerdotes Missæ sacrificium facturi, quæ in Missa legenda sunt, præveniant; conscientiam diligenter discutiant, nec quoscumque ad audiendas confessiones sacerdotum admittant.

Cum omnia, quæ in Ecclesia peraguntur divina officia, summa cum reverentia agi & tractari debeant, tum verò vel maximè divinum Missæ sacrificium, cum quo nullum aliud conferri & comparari potest: quare ut illod à sacerdotibus ritè peragatur, atque à populo religiosè colatur, & reliqua divina officia cum reverentia celebrentur, & omnes abusus, qui in his peragendis accidere solent, auferantur; sacrorum Conciliorum, & prædecessorum nostrorum vestigia persecuti, hæc, quæ sequuntur, in tota nostra provincia sacri approbatione Concilii servanda sancimus.

Sacerdotes Missæ sacrificium facturi, ne accedendo ad altare manibus pollutis, oculis impudicis, ore inverecundo, corde impuro, Christum, quantum in se est, iterum crucifigant, tam alti mysterii meditationem antea ponderent, & quæ in Missa legenda sunt, maturè præveniant, propriam conscientiam diligenter discutiant, nec priùs ad tantum sacramentum accedant, quàm sa-

facramentali confeffione confcientiæ labem, fi quam habent gravem, diluerint,& eum femper confefforem eligant, qui non folùm doctrinæ; fed multò etiam magis vitæ morumque dotibus præditus fit. Hortamur autem omnes Epifcopos noftræ provinciæ, & alios quofcumque Ordinarios, ut ad facerdotum confeffiones audiendas, eos dumtaxat eligant in unaquaque Ecclefia, quorum magis fit probata vita: hinc enim tota ferè pendent facerdotum difciplina.

Idem in eodem.

CAPUT XVI.

Sanctum Miffæ facrificium fine duabus candelis cereis incenfis non effe peragendum, purificatoria octavo quoque die, corporalia, & reliqua ornamenta fingulis menfibus mundanda.

Conftitutionem provincialem: *Antiquorum Patrum*, facro approbante Concilio renovantes, omnibus noftræ provinciæ facerdotibus, cujufcumque ftatus & conditionis fuerint, præcipimus atque mandamus, ut fanctum Mifsæ facrificium fine duabus candelis cereis incenfis, & in utraque altaris parte pofitis, non peragant, purificatoria octavo quoque die, corporalia, & reliqua altaris ornamenta femel ad minus fingulis menfibus mundanda curent: negligentes verò pœnâ quinque librarum, aut alia, arbitrio Superioris, puniantur.

Idem in eodem.

CAPUT XVII.

Facultatem celebrandi in domibus privatis non effe concedendam ubi non fuerit cappella deftinata, idque matura confideratione.

Prohibet etiam facrum Concilium Tridentinum, in domibus privatis, & aliis locis indecentibus fanctum Mifsæ facrificium celebrari. Nihilominus aliquorum relatione intelleximus, nonnullos Ordinarios importunitate laïcorum facilè hujufmodi facultatem celebrandi fine vifitatione cappellarū in domibus privatis concedere: quod fine irreverentia tanti facrificii fieri non poteft. Quamobrem facro approbante Concilio fancimus & ordinamus, ut pofthac in domibus privatis, ubi cappellæ conftructæ non fuerint, facultas celebrandi nullo modo concedatur: in facellis verò eremitiis, & aliis Ecclefiis, ac in cappellis domorum privatarum matura confideratione, fi decenter ornatæ & claufæ fuerint, & feparatæ à cubiculis, talis facultas celebrandi poft vifitationem earum concedi poterit. Sacerdos autem, qui ante dictam vifitationem & approbationem, fine licentia Ordinarii in domibus privatis, aut in cappellis indecenter ornatis celebrare præfumpferit, graviter puniatur.

Idem in eodem.

CAPUT XVIII.

Miffam conventualem femper inter octavam & nonam inchoandam: intra Ecclefiam larvatos homines, tormenta manuaria, fulfurata machina, tubæ, tympana, inftrumenta bellica, & id genus alia non effe admittenda; nec Sibyllæ carmina, & alias cantilenas, nec aquam rofaceam cum aqua benedicta effe mifcendam.

Solent in quibufdam Ecclefiis noftræ provinciæ, aut quum feftum patroni Ecclefiæ celebratur, aut in folennitatibus quarundam Confraternitatum, ac Miffis novis, horâ undecimâ, aut circa duodecimam, Miffam conventualem inchoare, unde & officium breviùs, aut longiùs, quàm par eft, protrahitur, & populus, qui orationibus & devotioni eo potiffimùm tempore vacare debebat, officio & concioni attendere nullo pacto poteft. Quare, facra approbante Synodo, hunc abufum reprimere cupientes, fancimus & ordinamus, ut in qualibet Ecclefia & parochia noftræ provinciæ, & tempore hyemis, & tempore æftatis, Miffa conventualis inter octavam & nonam inchoetur; nifi ob juftum impedimentum aliter fieri expedierit, Ecclefiis Cathedralibus exceptis: qui verò contrarium fecerit, pœnâ quinque librarum pro qualibet vice multetur. Intra Ecclefiam aut monafteria larvatos homines, aut quofcumque alios, qui officia facra perturbant, quales funt tormenta manuaria portantes, fulfuratis machinis, tubis, tympanis, & aliis inftrumentis bellicis aut ludicris utentes, quibus maximè officium perturbatur, juxta conftitutionem provincialem: *Cùm fcriptum fit*, renovantes, omnino fieri prohibemus: dum verò Miffæ facrificium, & Vefperarum officium peraguntur, præter organum, eos dumtaxat muficos admittendos volumus, qui vulgò meneftriles appellantur; ita tamen, ut folùm offertorii tempore, aut in proceffionibus, facras cantiones pfallant & decantent. Aquam verò benedictam cum aqua rofacea, aut alia odorifera permifceri, omnino prohibemus. Sibyllæ carmina, & paftorum nugas, aliafque vulgares cantilenas nullo tempore in Ecclefiis cani permittantur, fed lætitia fpirituali exultans clerus, populum doceat rifum, levitatis fignum, effe fugiendum omnibus Chriftianis.

Tit. XXV. De baptismo, & ejus effectu.

Petrus Albalatius Archiepiscopus, in sexto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Excutiendus & probandus animus Sarracenorum postulantium baptismum.

Quia inteleximus, quòd aliqui Sarraceni captivi fictè veniunt ad baptismū, ut possint jugum evadere servitutis; statuimus, ut cùm Sarraceni hujusmodi ad Ecclesiam causâ baptizandi confugerint; diebus aliquibus per rectorem Ecclesiæ conserventur, ut cognoscat, utrum in tenebris ambulent, vel in luce. Et si perseveraverint in proposito baptizandi, eisdem ulteriùs baptismus non negetur.

Ennecus Valterra Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Infantes, quum baptizantur, tenendos à susceptoribus, dum verba sacramenti proferuntur.

Evitantes quæ, docente experientia, solent in submergendis infantibus in sacro fonte baptismatis sæpiùs evenire; jubemus, infantes hujusmodi per patrinos seu suscipientes eosdem teneri: & baptizandos cum aqua, proferendo verba decentia, per curatos, seu eorum loca-tenentes tantummodo tingi.

Hieronymus ab Auria Cardinalis & Archiepiscopus, in quinto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT III.

Curatis conficiendi duo libri, quorum in altero baptizandorum, parentum, susceptorumq; nomina scribantur, in altero morientium.

Cum negligentiâ curatorum libris baptismorum & defunctorum carentium in sua parochia gravia damna, simul & scandala fuerint secuta; sacro Concilio approbante statuimus de cætero, quòd quilibet rector, vicarius, & curam animarum in provincia habens, & regens in sua parochia, duos teneat libros, in quorum altero nomina & cognomina baptizandorum, parentumque eorum, ac patrinorum & patrinarum, diemque & annum quo fuerint baptizati, in altero verò obitus annum, & alia necessaria integrè & cum effectu scribat. Pœna contrà facienti excommunicationis, & pecuniaria quinquaginta solidorum pro qualibet vice constituitur.

Joannes Teres Archiepiscopus, in Concilio Provinciali.

CAPUT IV.

Curatis quinque libri conficiendi, in quibus baptizatorum, confirmatorum, matrimonia contrahentium, defunctorum, & eorum qui peccata sua singulis annis confitentur, nomina describantur.

Dici non potest quantum referat nomina baptizatorum, confirmatorum, & illorum parentum, ac eorum qui eos in baptismo & confirmatione tenuerunt, contrahentium matrimonia, defunctorum, & eorum qui peccata sua singulis annis confitentur, certo & definito loco scripta habere, ad evitanda incommoda, quæ aut ex reiteratione sacramenti, aut ex negligentia parochorum, & eorum, quorum cura illis commissa est, satis frequenter accidere consueverunt. Quamobrem, ut communi fidelium utilitati prospiciatur, & incommodis obvietur, constitutionem bonæ memoriæ Hieronymi de Auria, prædecessoris nostri, *Cum negligentia*, sacro approbante Concilio, renovantes & ampliantes, sancimus & ordinamus, ut in singulis Ecclesiis hujus nostræ provinciæ curati, seu quivis alius animarum curam gerens, sub pœna decem librarum quinque libros habeat: in quorum primo nomina baptizatorum, eorumque parentum, & susceptorum describantur: secundus nomina confirmatorum & suscipientium complectatur: in tertio nomina scribantur contrahentium matrimonium, ac testium: quartus verò nomina eorum contineat, qui peccata sua eo anno confessi fuerint: in quinto nomina morientium ac defunctorum collocentur.

Antonius Augustinus Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT V.

Non licere in sacris ordinibus constitutis, nec Beneficiatis, puerum vel puellam in baptismo, vel in Confirmatione tenere.

Quoniam in nostra provincia multæ malæ suspiciones & scandala ex compaternitate clericorum & mulierum oriri inteleximus; sacro approbante Concilio sancimus & ordinamus, & sub pœna excommunicationis mandamus, ut posthac, tam regulares quicumque quàm sæculares presbyteri, & alii in sacris ordinibus constituti, & Beneficiati, in sacramento baptismi, vel Confirmationis

nis puerum vel puellam non teneant. Item sub pœna decem librarum omnibus novitiis sacerdotibus præcipimus, ne cùm primam Missam celebrent, nec aliquo alio tempore, choreas ducant, ac saltent, cùm debeat illo die sacerdos de tanto sibi collato beneficio Deo gratias agere: quos etiam sub eadem pœna, & alia arbitrio Ordinarii mulctari sancimus, si ad primam Missam celebrandam patrinos laïcos viros, aut fœminas vocaverint. Quod etiam ad regulares extendimus sub pœna irregularitatis duraturæ arbitrio Ordinarii, quoad sacerdotes, & excommunicationis quoad laïcos.

Tit. XXVI. De custodia Eucharistiæ, Chrismatis, & aliorum sacramentorum, vasorum, & indumentorum Ecclesiasticorum.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Episcopis, & aliis, ad quos de jure spectat, præcipitur, curent diligenter, ut quæ divino cultui deserviunt, munda serventur: chrisma, oleum, Eucharistia, & altare consecratum cautè custodiantur, & sacramentum Eucharistiæ honorificè deferatur.

Præcipimus, ut Ecclesiæ, & omnia oratoria, vasa divini mysterii, pallæ altaris, & corporalia, & vestimenta ministrorum munda & nitida conserventur: chrisma, oleum, & Eucharistia cautè serventur, clavibus adhibitis: necnon & altare consecratum diligenti servetur cautela, ne in aliquod prædictorum manus temeraria se extendat pro aliquibus nefariis exercendis. Sacra quoque Eucharistia ad infirmos cum campana & lucerna honorificè deportetur, & singulis octo diebus renovetur. Ut autem ea omnia, quæ pro exstirpanda clericorum incontinentia, & pro ipsorum vita & honestate reformanda, necnon ea quæ pro munditiis Ecclesiarum, & eorum, quæ ad divinum cultum pertinent, ea quoque, quæ pro fideli custodia chrismatis, olei, Eucharistiæ, & altarium, piè & providè statuta sunt, irrefragabiliter observentur, præcipimus, ut Episcopi, decani, archidiaconi, & archipresbyteri circa eorundem observantiam curam adhibeant diligentem. Nam pro transgressionibus subditorum ab ipsis de cætero culpa requiretur, & pœna, nec se poterunt excusare, dicentes, nos monuimus, nos corripuimus, nisi subditorum suorum correctionem possint ostendere, aut pœnam eisdem impositam. Horum autem, scilicet decani, archidiaconi, vel archipresbyteri negligentia si in præmissis inveniatur, sive defectus, ab Episcopo puniatur, ipsius autem Episcopi negligentia vel defectus, à Metropolitano, vel Provinciali Concilio sic districtè puniatur, quòd pœnam correctio subsequatur.

Tit. XXVII. De reliquiis & veneratione Sanctorum.

Antonius Augustinus Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Statuitur, ut signum sanctissimæ crucis, & reliquiæ Sanctorum in aquam immergantur, aut madefiant, & ut sacramentum Eucharistiæ ad inundationem aquarum, incendia, rixas, & aërum tempestates deferantur; neve pueri mortui ad aliquam Ecclesiam ut reviviscant, asportentur, & ut orationes, quæ curandis morbis adhibentur, approbentur ab Ordinario.

Cum nemini dubium sit, sacrosanctam matrem Ecclesiam omni studio & vigilantia in expellendis variis ac diversis superstitionibus, quas tam Christifideles, quàm alii in reliquiis Sanctorum venerandis, & in malis curandis adhibere solent, usam fuisse: ideo ejus vestigiis in re præsertim tam sancta adhærentes, sacro approbante Concilio, præsenti constitutione præcipimus, ut reliquias Sanctorum, & crucis sanctissimæ signum piis obsequiis & processionibus omnes Christifideles Dominum orantes venerentur, eas verò in aquā immergi, aut madefieri & sacrosanctum Eucharistiæ sacramentum ad inundationem aquarum, aut ad incendia, & rixas, & aërum tempestates deferri prohibemus: quin potiùs casu aliquo hujusmodi occurrente, pulsatis campanis, dictam sanctam Eucharistiam reverentia & veneratione debitis à sacrario extrahant, & super altare illius Ecclesiæ ponant. Ibi unà cum clero, & populo Deum, qui solo verbo omnia sanare & curare potest, fide sincera, puroque animo, ut hæc mala avertat, piè, & sanctè precentur: ad ossa pia & reliquias Sanctorum jurare, vel pueros sine baptismate mortuos ad aliquam Ecclesiam deferre, eo prætextu, ut reviviscant, & postea baptizentur, expetendo miraculum sine ulla divina revelatione præcedente, peccatum cum sit, & superstitionem sapiat, sub pœna excommunicationis prohibemus. Orationes verò in malis curandis & expellendis, quæ non fuerint ab Ordinario auditæ & approbatæ, sub excommunicationis pœna rejiciendas sancimus & ordinamus.

Tit. XXVIII. De observatione jejuniorum.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopus, in Concilio Provinciali.

CAPUT I.

In jejuniis ab Ecclesia institutis non esse edendas carnes, nisi necessitate cogente, & tunc in abscondito.

Huic morbo congruam cupientes adhibere medelam, sacro approbante Concilio, prohibemus districtiùs sub pœna excommunicationis & maledictionis æternæ, ne aliquis, cujuscumque status seu conditionis existat, in jejeuniis per Ecclesiam institutis, & præcipuè in Quadragesima, carnes comedat: nisi necessitate cogente, & tunc etiam in abscondito. Confessores autem religiosi, vel seculares, qui præterquam in casu necessitatis urgentis, licentiam alicui dederint carnes in dictis jejuniis comedendi, graviori subjaceant disciplinæ.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT II.

Interdicitur sub pœna excommunicationis esus carnium diebus jejuniorum Veneris, & sabbathi, & ne, nisi necessitate cogente, hisce diebus carnes comedantur, statuitur.

Non sine magno consilio sancta mater Ecclesia divinitus inspirata, tempore Quadragesimæ, quatuor Temporum, feriâ sextâ, sabbato, & aliis certis ac definitis per anni circulum diebus, esum carnium prohibitum esse voluit. Nihilominus multi in nostra provincia propriæ conscientiæ obliti, ex quavis levi caussa, non sine aliquo pusillorum scandalo, hisce diebus publicè carnibus vescuntur. Quem abusum tollere cupientes, constitutionem bonæ memoriæ Joannis ab Aragonia, prædecessoris nostri: *Huic morbo*, renovantes & ampliantes, sacro approbante Concilio, præcipimus & ordinamus, ut posthac nullus, cujuscumque status & conditionis fuerit, in jejuniis ab Ecclesia institutis, diebusque Veneris, & sabbathi, aliisque, quibus esus carnium prohibitus est, sub excommunicationis pœna, & maledictionis æternæ, nisi de consilio medici, necessitate cogente, & cum licentia Prælati, aut ejus vicarii generalis, vel parochi, si illi absentes fuerint, & talem facultatem à porocho non obtinuerint, & tunc in abscondito carnes comedat. Hortamur autem omnes nostros Coëpiscopos, curent diligenter medicos admoneri, ut in necessitatibus edendi carnes diebus prohibitis explicandis cautiores sint, ne dum saluti corporis, divitom præsertim, nimium indulgent, damnationem sibi pariant æternam.

Tit. XXIX. De Ecclesiis ædificandis, & domibus earum reparandis.

Arnaldus Cescomes Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Ecclesiarum hospitia habitationi commorantium instauranda & adaptanda.

Hospitia, dignitatum, & aliorum quorumcumque Beneficiorum, quæ reparatione indigent, faciant Episcopi reparari & congruè teneri: & in Ecclesiis Cathedralibus & collegiatis hospitia non residentium, residentibus commodari.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT II.

Hospitia & domus Archiepiscopi, Episcoporum, Dignitatum, & aliorum Beneficiorum reparanda esse, & dum Beneficiatus est in possessione Episcopatus, Beneficii, aut rectoriæ, diligenter videndum esse statum præfatarum domorum.

Reprehendenda meritò est eorum Beneficiatorum avaritia, vel negligentia, qui domos suorum Beneficiorum, vel in totum, vel aliqua ex parte dirui permittunt, neque reficiendas curant, in grave prædictorum Beneficiorum damnum. Cui nos occurere cupientes, præcipimus omnibus Beneficiatis, sive curam animarum habeant, sive non, ut si quas habuerint domos ad eorũ Beneficia pertinentes, eas saltem in eo statu conservent, in quo erant quando Beneficia adierunt. Quòd si prædecessoris negligentia in deteriorem statum domus redacta fuerit, omnem adhibeat diligentiam successor in Beneficia, ut ex prædecessoris bonis reficiatur, soluturus ex suis, si negligens fuerit: cujus rei in visitatione visitator rationem habeat. Ut verò prædicta meliùs exsecutioni mandari possint, teneatur Beneficiatus, cum Beneficii possessionem acceperit, peritorum judicio, quos ad id Episcopus vel capitulum, ubi ad illud spectat, deputaverit, adhibitis testibus, in Acta publica redigere statum & conditionem domûs, vel domorum, si plures fuerint, ad Beneficium

cium pertinentium. qua constitutione canonicos, & dignitates obtinentes, & Episcopos, ac nos comprehendi volumus.

Tit. XXX. De quæstoribus.

Rodericus Tellius Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Quæstores, ut recipiantur, Episcoporum literas, sine quibus non recipiendi, explicare debere, prædicare non item.

DE quæstoribus autem Ecclesiarum, hospitalium, vel pontium, seu aliis duximus statuendum, quòd sine nostris, vel Episcoporum literis non recipiantur: & tunc ad prædicationem non admittantur; sed ad expositionem ipsorum tantùm, quę in Episcoporum literis continentur. Et si prędicare præsumpserint, capiantur.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Dertusæ celebrato.

CAPUT II.

Quæstores excommunicantur, qui sine literis diœcesani quicquam exigere, vel prædicare aggressi fuerint:

QUæstores Ecclesiarum, hospitalium, vel aliorum quomodolibet piorum operum, sine literis proprii diœcesani, in cujus diœcesi quæstum faciunt, non recipi, nec ad prædicandum admitti, jam pluries repetita fuit constitutione prohibitum; sed nondum potuit ipsorum audax præsumptio efficaciter coërceri. Propterea dignum arbitrari compellimur, audaciam ipsorum pœnarum adjectionibus refrænare. Si quis igitur sine literis proprii diœcesani, cujus est diœcesis, quæstum exerceat, aut prędicationis officium, quod nonnisi viros approbatos decet agere, ausus fuerit attentare; ipso facto sententiam excommunicationis incurrat, & à Beneficiis Ecclesiasticis, si quæ obtinet, per triennium sit suspensus; & per idem tempus sit inhabilis ad quodcumque Beneficium Ecclesiasticum obtinendum: pœnis aliis quibuscumque & statutis remediis semper salvis.

Hieronymus ab Auria Cardinalis & Archiepiscopus, in sexto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT III.

Prohibentur Ordinarii concedere licentias quærendi pro piis operibus, calicibus, ornamentis, aut aliis necessitatibus Ecclesiarum, aut piorum locorum: nisi constiterit de necessitate, pro qua talis facultas petendi conceditur, & redditis computis redditaum pii loci, aut Ecclesiæ.

QUoniam indignum est in Ecclesia Dei quosdam sub pietatis & paupertatis clypeo inebriari, & nimia satietate cibos fastidire, quosdam verò fame perire, & eleemosynarum largitionibus non posse sublevari; quod propter multitudinem quæstorum evenire compertum est, dum sub clypeo paupertatis sublevandæ annales quærendi licentias à nostris vicariis obtinuerunt, & sublevata paupertate, ac necessitate cessante, nihilominus subsequentibus annis similes licentias obtinent, & pecunias, quæ pro necessitatibus urgentibus Ecclesiarum & personarum eisdem inservientium à fidelibus zelo pietatis elargitæ sunt, epulis, ac lautis conviviis, ac aliis inhonestis usibus, tam quærentium nunciorum, quàm personarum, à quibus missi sunt, expendunt, vel de ipsis thesaurizant, & nihil utilitatis piis locis, pro quibus elargitæ sunt, obvenit; sed in alios usus etiam pios convertunt, præter, seu contra largientium intentionem: & cæteri miserabiles prædictis eleemosynis, quæ eisdem elargirentur, si prædictis quæstoribus non fuissent elargitæ, verisimiliter defraudantur, & intentio largientium ad effectum non deducitur; matura deliberatione prohibemus licentias quærendi concedi pro piis operibus, calicibus, ornamentis, aut aliis necessitatibus Ecclesiarum, cappellarum, aut aliorum piorum locorum, nisi priùs summariè constiterit nostris vicariis de necessitate, pro qua conceduntur: & quòd necessitas tompore concessionis duret, & toto anno durare verisimiliter præsumatur, si per concessionem licentiæ non sublevaretur: & quòd ante concessionem detur fidele computum de pecuniis ac eleemosynis quæstuatis, & habitis anno proximè effluxo; & reliquis datis administratoribus locorum, & quòd jurent bene & legaliter se habere, dolo, & fraude cessantibus, quòd eleemosynas habendas expendent pro dictis necessitatibus, & in profanos, aut pios usus, præter eos, pro quibus habitæ sunt, non convertent; salvâ sedis Apostolicæ licentiâ, aut diœcesani loci; in casu quo licentiam convertendi in alium pium locum concedere potest. Ordinamus insuper, ut in prædicta concessione narrentur nomen & agnomen quæstoris; & non simpliciter dicatur, lator præsentium; & qua-

qualiter computum veridicum reddidit coram loci diœcesano, seu vicario ipsius, & juravit firmiter tam dictus lator de benè & legaliter se habendo, & reliqua solvendo administratori loci pii, quàm dictus administrator de expendendo in necessitates, pro quibus concessa est licentia, pront per certificatorias factas per loci diœcesanum apparuit.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT IV.

Modus præscribitur, quo eleemosynæ pro illis domibus, in quibus vera hospitalitas exercetur, peti debeant.

ETsi Concilium Tridentinum propter pravos eleemosynarum quæstorum abusus, eorum nomen atque usus penitùs aboleverit, nec ad officium hujusmodi exercendum ullo modo admitti eos voluerit; attamen in hac provincia Tarraconensi propter importunam nonnullorum collectorum suggestionem, sub diversis prætextibus à locorum Ordinariis, seu eorum vicariis licentiam ad petendum eleemosynas pro diversis Ecclesiis, & eremitis, etiam cum facultate concionandi, nonnumquam contra verba & mentem dicti sacri Concilii concedi intelleximus. Quocirca huic morbo de salutari remedio providere cupientes, verbisque sacri Concilii Tridentini inhærere, & abusum per falsas suggestiones hujusmodi licentias obtinendi funditùs & radicitùs tollere desiderantes; sacro approbante Concilio sancimus & ordinamus, quòd posthac nulli consimilia licentia petendi eleemosynas quocumque prætextu concedatur. Nolumus tamen quòd hac constitutione comprehendantur domus illæ, vel Ecclesiæ, in quibus hospitalitas vera cum pietate & charitate tractatur, & in quibus verisimile est omnes eleemosynas in usum hospitalitatis converti; quibus licentiã impartiri poterunt Episcopi, vel locorum Ordinarii, si ipsis de hospitalitate constiterit; idque sine facultate prædicandi, cùm facultas hujusmodi licentiam concedendi sit per dictum sacrum Concilium Tridentinum prohibita, & interdicta, coërcitioque, & animadversio contra dictum decretum facientium, Episcoporum, & locorum Ordinariorum arbitrio relicta. Adjicientes & declarantes, quòd quotiescumque, sicut præmittitur, licentia colligendi & petendi eleemosynas dictis Ecclesiis, sive hospitalibus concedatur; qui mittentur non quæstorum nomen gerant, sed collectores eleemosynarum simpliciter vocentur & nominentur; & tales proponantur, de quibus dubitandum non sit esse honestæ vitæ, spectatæ religionis, nec de rapina suspectos, vel participes ipsarum eleemosynarum, judicio Ordinariorum approbandos: quique non publicent indulgentias, neque circumferant sua privilegia, non campanas, aliave similia instrumenta, quæ olim erant quæstorum insignia, deferant, non reliquias, non imagines, nec id genus alia ad homines excitandos: nec fideles Christi minis inducant, vel eisdem imprecationibus persuadeant ad eleemosynas elargiendas: non petant tamquam debitum, aut usitatum, nec ulla arte, etiã prætextu dicendi quamcumque orationem, aut aliàs, extorqueant pecunias; sed simpliciter, piè, & modestè accipiant quod sibi liberaliter & spontè offeretur: nec super his eleemosynis ullam quovis nomine conventionem faciant, etiam in utilitatem hospitalis: quas omnes qualitates in licentiis, quæ in posterum concedi contigerit, inseri, & ab omnibus suffraganeis, & Ecclesiæ nostræ Metropolitanæ vicariis supradicta omnia præcisè & inconcussè observari volumus & mandamus.

Tit. XXXI. De immunitate Ecclesiarum.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Qui per Mauros ab Ecclesia Christianos abstraxerint, excommunicati denunciandi.

IN figuram Ecclesiasticæ libertatis Dominus in veteri Testamento civitates refugii dignoscitur ordinâsse. Et quoniam Ecclesiarum immunitatem quidam ausu temerario infringere non verentur, confugientes ad Ecclesias compedibus, aut vinculis in ipsis Ecclesiis astringentes, per subtractionem victus illos ad exeundum compellentes, seu per Mauros, aut per excommunicatos Christianos ab Ecclesiis extrahentes; præsentis auctoritate Concilii ducimus statuendum, ut omnes, qui talia commiserint, excommunicati denuncientur, usque ad satisfactionem condignam. Qui verò per Mauros ab Ecclesia Christianos abstraxerint; & condignè satisfaciant, & sacrilegii pœnam exsolvant: & Mauros illos, per quos Ecclesiæ Dei prædictum dederint dedecus, & injuriam intulerint, Ecclesiæ violatæ servituti subjiciant, vel ipsi reddant Ecclesiæ pretium eorundem, si absolutionis beneficium voluerint obtinere.

Joan-

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT II.

Nulli ab Ecclesia vi abstrahendi, nec in ea libertate privandi.

Libertatem Ecclesiasticam inviolatam esse oportere, & in veteri Testamento sub figura civitatum refugii apertum est, & sanctiores Ecclesiæ, sanctorumque Patrum decreta apertè testantur. At nostro infelici tempore jam eò res redacta est, ut multi diabolica fraude decepti, ita libertatem Ecclesiasticam invideant, eos, qui ad Ecclesiam refugiunt, aut vi inde extrahentes, aut ibi cibo & potu privantes, vel compedibus vinculisque alligantes; ut inde magnum lucrum (quod dolendum est) reportare videantur. Cui malo de opportuno remedio providere cupientes; constitutionem Cardinalis Sabinensis, sanctæ sedis Apostolicæ Legati: *In figuram*, renovantes, sacri approbatione Concilii sancimus & ordinamus, ut quicumque eos qui ad Ecclesiam confugerint, sine auctoritate Ordinarii vi abstraxerint, aut in ea compedibus & vinculis constrinxerint, alimenta subtraxerint, aliave commiserint, quibus libertatem ad Ecclesiam confugientibus abstulerint, sint ipso facto excommunicati; & tales quidem denuncientur, quousque injuriæ Ecclesiæ factæ satisfecerint, & talia dederint pœnitentiæ signa, ut veniam mereantur obtinere.

CAPUT III.

In casibus hic expressis delinquentibus immunitatem Ecclesiasticam non suffragari; in quibus etiam licentia Episcopi, vel ejus officialis, ad extrahendum illos ab Ecclesia requiratur.

GREGORIUS PAPA XIV.

GREGORIUS Episcopus servus servorũ Dei, ad perpetuam rei memoriam. Cùm aliàs nonnulli prædecessores nostri, & præsertim felicis recordationis Xystus Papa V. necnon Pius etiam V. sancto zelo ducti, diversas facultates & indulta extrahendi, etiam in casibus quibusdam à Jura non permissis, ex Ecclesiis criminosos & delinquentes compluribus sæcularibus Principibus, eorumque curiis, & magistratibus sub variis modis & formis concesserint, prout in illis pleniùs continetur. Experientia postmodùm docuit, tum ob diversitatem & differentiam hujusmodi indultorum, tum quia plerique eorundem Principum ministri, ex hoc ipso illa diversimodè, etiam latiùs quàm par erat, & ad suum libitum interpretandi occasionem arripuerunt, illisque abuti cœperunt, subortam esse non mediocrem in aliquibus locis libertatis & immunitatis Ecclesiasticæ perturbationem & confusionem: alibi verò ne ipsos quidem laïcos indultis hujusmodi uti voluisse aut potuisse, quòd populis inveteratâ erga Ecclesias reverentiâ devotis & assuetis, scandali potiùs quàm quietis occasionem præberent. Illud etiam absurdum sæpenumerò secutum est, ut infimæ interdum conditionis laïci non modò Juris, sed etiam literarum penitùs ignari & imperiti, dum quasi potestates, aut ministri curiæ sæcularis in aliquo castro, aut oppidulo jurisdictionem exercebant, facultatum & indultorum hujusmodi limites longè excesserint, eaque suo arbitratu in sensus minus rectos, & ab intentione concedentis omnino alienos detorserint, & illorum prætextu, quicquid sibi in mentem venit attentare præsumpserint, in grave jurisdictionis & immunitatis Ecclesiasticæ præjudicium, locorum, & personarum divino cultui dicatarum contemptum, ipsius divinæ Majestatis offensam, & scandalum plurimorum. Quare pro commisso nobis à Domino Pastoralis officii munere, prædicti absurdis & scandalis obviare, ac differentias hujusmodi ad uniformem regulam reducere, omnemque dubitandi, ac perperam interpretandi occasionem dilucida declaratione submovere, abusus tollere, & ne Ecclesiastica jura planè conculcentur & negligantur; opportunè providere decrevimus, prout etiam dictus Xystus prædecessor noster iisdem de caussis motus statuere decreverat, licèt morte præventus hoc adimplere nequiverit: ita tamen, ut quando præsens temporum calamitas, & nimia, quæ jam invaluit perversorum hominum malitia id exposcit, aliquid, etiam ad terrorem delinquentium, & ad coërcenda illorum facinora, ultra id, quod prisca illa majorum nostrorum disciplina, & vetus sacrorum Canonum norma præscripserat in quibusdam casibus, congrua moderatione adhibita permittamus. Hac itaque nostra perpetuò valitura constitutione omnia & quæcumque privilegia, indulta, & gratias, tam per prædictum Xystum, ac Pium V. quàm alios quoscumque nostros prædecessores, aut nosmetipsos, sedemque Apostolicam, ejusve Legatos, super abducendis, vel extrahendis ab Ecclesiis, monasteriis, sacellis, domibus regularibus, & sæcularibus, locisve sacris, aut religiosis, aliasque in casibus à Jure permissis hominibus certorum tunc expressorum vel non expressorum criminum reis, aut fraudulentis, decoctoribus, etiam in odium certorum delictorum, & pro bona pace, & quiete publica, & ex caussis urgentissimis, ac necessariis, & æquipollentibus casibus in Jure expressis, atque ex paritate, identitate aut majoritate rationis extensis, perpetuò, vel ad certum nondum elapsum tempus, seu ad vitam alicujus Principis, aut beneplacitum, seu alias quomodolibet concessa, etiam iteratis, aut multiplicatis vicibus, approbata & innovata, ac usu recepta, literasque Apostolicas sub plumbo, aut in forma Brevis, seu aliàs quomodocum-

que

que desuper confectas, quarum tenores hîc haberi volumus pro expressis, ac ad verbum insertis, sublata penitùs omni differentia, ita ad unam tantùm formam reducimus & moderamur, ut laïcis ad Ecclesias, locaque sacra & religiosa prædicta confugientibus, si fuerint publici latrones, viarumque grassatores, qui itinera frequentata, vel publicas stratas obsident, ac viatores ex insidiis aggrediuntur, aut depopulatores agrorum, quive homicidia, & mutilationes membrorum in ipsis Ecclesiis, earumve cemeteriis committere non verentur, aut qui proditoriè proximum suum occiderint, aut assassini, vel hæresis, aut læsę Majestatis in personam ipsiusmet Principis rei, immunitas Ecclesiastica non suffragetur. Sed universis & singulis venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, cæterisque Ecclesiarum & monasteriorum Prælatis, tam sæcularibus, quàm cujusvis Ordinis regularibus, districtè præcipiendo mandamus & præcipimus, ut laïcos in casibus prædictis delinquentes ad eorum Ecclesias, monasteria, domos, & alia loca supradicta sacra, seu religiosa respectivè confugientes, & in eis se recipientes, atque morantes, qui prædicta delicta, eorumve aliquod, judicio suo commisisse videbuntur, quando à curia sæculari fuerint requisiti, & quilibet eorum fuerit requisitus, ministris & officialibus curię sæcularis absque irregularitatis nota, aut alicujus censuræ Ecclesiasticę incursu, tradi & consignari curent & faciant. Ne autem curia sæcularis prædicta ministri facultate illos per se, & propria auctoritate extrahendi & abducendi sibi olim, ut præfertur, attributa, & per præsentes revocata, abutantur; volumus, dictaque auctoritate decernimus & declaramus, ut curia sæcularis, ejusque judices, & officiales, ab Ecclesiis, monasteriis, locisque sacris prædictis laïcum aliquem, ut prafertur, delinquentem in nullo ex casibus supradictis, sine expressa licentia Episcopi, vel ejus officialis, & cum interventu personæ Ecclesiastitę, ab eo auctoritatem habentis, ad quos solos, & non alios Episcopis inferiores, etiamsi aliàs Ordinarii sint, aut nullius diœcesis, aut conservatores, ab hac sede specialiter vel generaliter deputati, prædictam licentiam dandi facultas pertineat; occurrente autem casu in loco exempto, & nullius diœcesis, tunc ad Episcopum viciniorem devolvatur hæc cognitio, & non ad alios, capere, extrahere, aut incarcerare non possint, nisi eo casu, quo ipse Episcopus, & dictæ personæ Ecclesiasticæ requisitæ illos in delictis superiùs expensis culpabiles tradere, aut capturę & carcerationi intervenire & assistere recusaverint; tuncque reverentię Ecclesiæ, & locis sacris debitæ memores prædictos delinquentes minori, quo id fieri poterit cum scandalo & tumultu extrahere curent. Quodque delinquentes laïci prędicti, postquam, ut præfertur, ab Ecclesiis locisve sacris extracti & capti fuerint, ad carceres curiæ Ecclesiasticæ reponi, & inibi sub tuto & firmo carcere ac opportuna custodia data illis, si opus fuerit, per curiam sæcularem, detineri debeant, nec inde extrahi, curiæque sæculari prædictæ consignari nec tradi possint, nisi cognito priùs per Episcopum, seu ab eo deputatum, an ipsi verè crimina superiùs expressa commiserint, tuncque demum de mandato Episcopi per judicem Ecclesiasticum curiæ sæculari, quacumque appellatione postposita, consignentur. De crimine verò hæresis, cognitio ad forum Ecclesiasticum tota pertineat, neque in ea curia sæcularis se quoquomodo intromittat. Sicuti etiam prohibemus, ne contra Ecclesiasticas personas, sæculares, aut cujusvis Ordinis, vel militiæ, etiam Sancti Joannis Hierosolymitani regulares, quoquo modo, etiam vigore prædictorum privilegiorum, indultorum, aut concessionum, quæ omnia ad terminos Juris per præsentes reducimus, procedant, aut se intromittant, illasve ab Ecclesiis, monasteriis, domibus, locisque sacris, aut religiosis, etiam in casibus in hac constitutione expressis, extrahere, abducere, capere, carcerare, aut cognoscere de criminibus ad forum Ecclesiasticum pertinentibus, aliàs quam de jure, & per privilegia eisdem ordinibus aut militiis concessa permittitur, quomodolibet præsumant. Quòd si quis, quacumque dignitate & auctoritate præditus, præmissorum, aut alio quovis prætextu, quicquam præter aut contra hujus nostræ constitutionis tenorem attentare præsumpserit; declaramus cum ipso facto, censuras, & pœnas easdem incurrere, quæ contra libertatis, juris, & immunitatis Ecclesiasticę violatores per sacros Canones, & Conciliorum Generalium, nostrorumque, prædecessorumque constitutiones sunt promulgatæ. Sicque per quoscumque judices, ordinarios & delegatos, etiam caussarum Palatii Apostolici Auditores, & S.R.E. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi & interpretandi facultate, in quavis caussa & instantia, judicari & definiri debere: necnon irritum decernimus & inane si secus super his, per quoscumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari. Non obstantibus præmissis, tam Xysti, & Pii V. quàm aliorum quorumcumque prædecessorum nostrorum literis Apostolicis, privilegiis, indultis, & facultatibus, quibusvis personis, etiam Imperiali, Regia, Ducali, aut alia quavis dignitate & auctoritate fulgentibus, aut Rebus-publicis, dominiis, regnis, provinciis, civitatibus, terris, & locis, eorumve curiis, Parlamentis, Senatibus, Consiliis, Communitatibus, Universitatibus, Collegiis, aut Præsidentibus, Proregibus, Gubernatoribus, Loca-tenentibus, Vicariis, Potestatibus, aliisque magistratibus, officialibus, ministris, aut consiliariis, ex prędictis, vel aliis etiam gravioribus & urgentioribus caussis; tam illorum intuitu & contemplatione, sive ad eorum preces & instantiam, quàm etiam motu proprio, & ex certa scientia, deque Aposolicæ potestatis plenitudine, ac per modum statuti & legis perpetuæ, etiam in vim contractus, & fratrum nostrorum consilio, sub quibuscumque te-

tenoribus & formis, & cum quibusvis præservativis, restitutivis, mentis attestativis, derogatoriarum derogatoriis, aliisque validissimis, efficacissimis, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & aliis decretis, etiamsi inibi caveatur expressè, quòd illis, nisi sub certis modis & formis, & nisi de expresso eorum consensu ad quorum favorem concessę fuerint, derogari possint, & aliter factæ derogationes nullius sint roboris vel momenti, & aliàs quomodolibet concessis, etiam sæpiùs approbatis & innovatis. Quæ omnia & singula, ac illorum tenores pro expressis habentes, quatenus præmissis in aliquo adversentur, aut plures, quàm superiùs expressos casus contineant, auctoritate & tenore præmissis omnino, ac perpetuò tollimus & abrogamus; ac ad terminos præsentis constitutionis, quoad superiùs descripta dumtaxat, reducimus: & nolumus cuiquam de cætero suffragari, & qualibet alia dictæ sedis indulgentia generali, vel speciali, per quæ præsentibus non expressa vel ad verbum non inserta effectus earum quomodolibet valeat impediri. Ut autem præsentes literę, ad omnium notitiam faciliùs deducantur; mandamus illas in valvis S. Joannis Lateranensis, & Principis Apostolorum, Basilicarum de Urbe, necnon Cancellarię Apostolicę, de more affigi & publicari; earum exemplis inibi affixis & dimissis. Ac post publicationem hujusmodi volumus & decernimus, ut omnes & singulos quos concernunt & concernent in futurum, perinde arctent & afficiant, ac si eorum cuilibet personaliter intimatę fuissent. Earundem verò pręsentium transumptis, etiam impressis, notarii publici manu subscriptis, eandem fidem in judicio & extra illud ubique gentium & locorum haberi volumus, quę eisdem originalibus literis haberetur, si essent exhibitę vel ostensę. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrę moderationis, pręcepti, mandatorum, decretorum, reductionum, declarationum, prohibitionis, sublationis, abrogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare pręsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Paulli Apostolorum ejus, se noverit incursurum. Datum Romę in monte Quirinali, anno Incarnationis Dominicę MDXCI. 9. Kal. Junii, Pontificatus nostri anno primo.

Rodericus Tellius Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT IV.

Qui inflammaverint Principes, vel sæculares potestates, consilium, vel patrocinium, instrumenta, vel alia documenta dederint contra Ecclesias, excommunicantur, & Beneficiis privantur.

Quorundam oculos ita excæcat ambitio, ut temporalibus commodis inhiantes, plus temporali majestati, quàm æternæ saluti placere studentes, libertatem & immunitatem Ecclesiasticam, quam ipsi tenentur defendere, lædere ac minuere mollantur; inflammando principes & potestates sæculares, ac universitates locorum, seu rectores eorum, eisdemque impendendo consilium & patrociniũ: necnon Ecclesiarum, à quibus Beneficia recipiunt, exhibendo & tradendo instrumenta & alia documenta contra ipsas, & personas Ecclesiasticas, ac ipsarum homines, & bona, ac privilegia, & etiam libertates: & iccircò cupientes, ut Ecclesiæ in plenitudine juris sui & libertatis integritate lætentur, ac detestabilis malignorum audacia, & insolentium temeritas nefaria propulsetur; sacro approbante Concilio statuimus, ut quicomque Prælati Ecclesiastici, vel personæ religiosæ, vel sæculares quorumcumque ordinum, conditionis, seu status existant, palam vel occultè, principes vel sæculares potestates, vel universitates locorum, aut rectores eorum inflammaverint, vel eis consilium, vel patrocinium scienter dederint, vel Ecclesiarum, in quibus Beneficia obtinent, absque expresso consensu sui Prælati & Capituli, vel Conventûs exhibuerint, vel aliàs tradiderint instrumenta, vel alia documenta contra ipsas Ecclesias, monasteria, vel loca religiosa, aut jura, vel bona, aut privilegia, immunitates eorum, vel libertates; in excommunicationis sententiam incidant ipso facto: & nihilominus Beneficiis, quæ habuerint in Ecclesiis, vel locis, quæ sic scienter vel fraudulenter læserint, perpetuò sint privati.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus,& Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

C A P U T V.

Domini temporales, qui ulla ratione prohibuerint, quominus fructus, qui Ecclesiasticis debentur, liberè educantur è sua ditione, excommunicantur.

Licèt iniquum sit, dispositionem bonorum suorum liberam ingenuos homines non habere, ut testantur expressè legitimæ sanctiones; quorundam tamen temporale dominium obtinentium præsumptuosa temeritas sic excrevit, quòd fructus, qui ex Beneficiis Ecclesiasticis proveniunt, seu habentur,de locis suo dominio seu jurisdictioni subjectis extrahi non permittunt: nec clerici, seu personæ Ecclesiastice eisdem fructibus liberè uti possunt: nec pro eorum utilitatibus, seu necessitatibus liberam alienationem facere de eisdem: immo ipsos quandoque in certis locis, & certo pretio prædicti, seu qui ex caussa emptionis, seu aliàs ipsos fructus percipiunt,nomine eorundem habent inviti vendere, nec eosdem possunt de loco ad locum transferre liberè: quod cedit in ipsorum clericorum, ac personarum Ecclesiasticarum, & Ecclesiarum etiam maximum detrimentum. Nonnulli etiam eorundem retrodecimam, seu aliam certam partem de fructibus quos homines Ecclesiarum, & locorum Ecclesiasticorum colligunt, cum maximis laboribus & expensis, ab ipsis hominibus invitis indebitè exigunt & extorquent, in suarum grave periculum animarum. Undecùm nostro incumbat officio,prædicta, quæ exemplo perniciosa sunt ac periculosa,etiam animabus,& contraria libertati Ecclesiasticæ,de Tarraconensi provincia penitùs exstirpare;sacro approbante Concilio ea fieri de cætero prohibemus: quoscumque, qui aliquid fecerint de præmissis, etiam si clerici fuerint, seu Ecclesiasticæ personæ existant, & dantes ad ea consilium, auxilium, vel favorem, excommunicationis sententiâ innodamus. Ordinariis nihilominus in virtute sanctæ obedientiæ injungentes, ut cùm eis constiterit aliquos in excommunicationis sententiam incidisse,eosdem excommunicatos faciant publicè nunciari: nec eisdem absolutionis beneficium impendant donec à prædictis destiterint, & de damnis per eosdem prædictorum occasione illatis satisfecerint competenter, præcipientes etiam, quòd hoc statutum faciant In Ecclesiis suarum diœcesum in quibus eis utile videbitur solenniter publicari.

Idem in quarto Concilio Tarracone celebrato.

C A P U T VI.

Domini temporales, qui prohibuerint, quominus Ecclesiasticis, domus, horrea, ac vasa locentur, ut ipsi minimo ab Ecclesiasticis possint fructus emere, excommunicantur.

In nonnullis partibus provinciæ Tarraconensis locorum domini Ecclesiasticis utilitatibus invidentes, non permittunt quòd personæ Ecclesiasticæ, quæ inibi decimas percipiunt, emant, seu alio titulo acquirant, & habeant domos, seu horrea, vel cellaria, In quibus decimales redditus congregentur,aut etiam conserventur. Prohibent etiam subditis suis, & diversis modis eos retrahunt, ne dictis personis Ecclesiasticis, aut ementibus ab eisdem domos, horrea, aut vasa ad hæc locent, commodent, vel concedant. Quod quidem facere moliuntur, ut personæ prædictæ dictos redditus eisdem dominis vendere minimo compellantur. Nos igitur Indemnitati Ecclesiarum providere volentes, & abusum hujusmodi in divinæ legis offensam præsumptum penitùs de ipsa provincia exstirpare;sacro approbante Concilio, locorum Ordinariis districtè præcipiendo mandamus, quatenus si locorum domini & rectores, postquam pro parte personarum Ecclesiasticarum inde requisiti fuerint, in prædictis deliquerint, in aliquo prædictorum, sententiam excommunicationis, quam obsequia hujusmodi subtrahentes incurrere dignoscantur, contra ipsos dominos, vel rectores studeant publicare, ac eorum exigente contumacia, censuram Ecclesiasticam aggravare.

Petrus Clasquerinus Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

C A P U T VII.

Declaratur, præcedentem constitutionem ad bajulos, officiales, vassallos etiam porrigi.

Dudum in constitutione Provinciali edita per bonæ memoriæ dominum Patriarcham Alexandrinum, & administratorem Ecclesiæ Tarraconensis, quæ incipit *In nonnullis partibus provinciæ Tarraconensis*, fuit salubriter statutum, quòd si domini temporales & rectores aliquorum locorum prohiberent personis Ecclesiasticis, quo minus emerent domos, horrea,aut vasa conducant pro redditibus Ecclesiasticis conservandis in locis suis, sententiam excommunicationis incurrerent: & vasalli, seu homines dictorum dominorum prædi-

dicta etiam prohibeant interdum de facto personis Ecclesiasticis memoratis; quod cedit in præjudicium Ecclesiasticæ libertatis: iccircò prædictam constitutionem: *In nonnullis*, & pœnā in eadem contentam ad bajulos & officiales & vasallos, & homines prædictorum dominorum, & alios quoscumque impedientes prædicta fieri, sacro approbante Concilio, duximus extendendam.

Idem in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT VIII.

Excommunicantur quicumque compellunt Ecclesiasticos tributa solvere, etiamsi illa debeant, cùm per Ecclesiasticum judicem debeant compelli.

ITem cùm nonnulli domini temporales, & universitates civitatum, villarum, castrorum, & locorum, & judices, & aliæ personæ sæculares compellant clericos per emparam, & pignorationes, & venditiones censualium, bonorum, & jurium Beneficiorum, & aliorum bonorum suorum, & aliàs, ad contribuendum & solvendum in peytis, quæstiis, talliis, & aliis exactionibus impositis, seu indictis per eosdem; & in casu, quo in illis, vel aliquibus eorum solvere & contribuere teneantur, non tamen sint de jure per eos compellendi, sed per eorum judicem Ecclesiasticum competentem; ideo, sacro Concilio approbante, statuimus, quòd si prædicti domini, & alii superiùs nominati compulerint, seu coëgerint, directè vel indirectè, clericos Beneficiatos, vel in sacris ordinibus constitutos, aut quoscumque religiosos, ad contribuendum & solvendum in peytis, quæstiis, talliis, aut aliis exactionibus supradictis, excommunicationis sententiam incurrant ipso facto. Si autem dictæ universitates dictam compulsionem fecerint, eo ipso subjaceant interdicto Ecclesiastico: à qua excommunicationis sententia non absolvantur, nec dictum interdictum relaxetur, donec dictam compulsionem amoverint, & de damnis satisfecerint plenariè, & expensis.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Dertusæ celebrato.

CAPUT IX.

Qui quovis prætextu aut colore Ecclesiasticos pertrahunt in judicium sæculare, excommunicantur.

LIcèt contra eos, qui clericos, vel Ecclesiasticas personas in præjudicium Ecclesiasticæ libertatis trahere nituntur ad judicium sæculare, manifesta sint sacrorum Canonum statuta; quorundam tamen astuta fraudulentia sub miserabilitatia, aut oppressionis colore ad vetitia peragendum judicia, excogitatas nituntur semitas invenire. Talium ergo abusibus pro libertate ac immunitate Ecclesiasticæ conservationis per statuta jam Juris remedia districtè præcipimus obviari: universis Ecclesiarum Prælatis in virtute sanctæ obedientiæ injungentes, quatenus statutum felicis memoriæ Bonifacii VIII. incipiens: *Quoniam intelleximus*, in suis Synodis, & in suarum diœcesium Ecclesiis faciant publicari: & contra ipsum venientes excommunicatos declarent, & faciant publicè nunciari, sacris Canonibus, statutis provincialibus ac synodalibus salvis remanentibus, & illæsis.

Idem in eodem.

Quicumque Ecclesiasticus dominum sæcularem contra Ecclesiasticum, Ecclesiamve instigaverit, & adjuverit, excommunicatur, & ad triennium fructibus Beneficii suspenditur.

AVaritiæ facibus succensi quorundam animi adeò inardescunt, ut propriæ salutis obliti, omni divinæ majestatis spreto timore, adversùs Ecclesiasticam libertatem, Ecclesiasticasque personas, temporalium dominorum, consiliariorum, ac officialium eorundem, universitatumve regimini præsidium inflammare animos & accendere moliantur. Ut igitur tam detestabilis malignorum audacia compescatur, præsentis nostræ constitutionis tenore sancimus, ut quæcumque persona religiosa, sive Ecclesiastica, cujusvis gradus, status, aut conditionis existat, palam vel occultè principem, dominum temporalem, officialem: sæcularem judicem, vel universitatis rectorem, aut ipsam universitatem contra jura Ecclesiæ, vel ipsius Ecclesiasticam libertatem inflammaverit vel consilium, aut patrocinium dederit, vel Ecclesiastica instrumenta in præjudicium Ecclesiæ scienter occultaverit, vel contra ipsam Ecclesiam dolosè seu voluntariè exhibuerit, excommunicationis sententiā, absque spe veniæ, innodetur: & Beneficiorum suorum fructibus, si Beneficiatus fuerit, per triennium sit suspensus. Si verò non fuerit Beneficiatus, per idem tempus sit inhabilis ad quodcumque Ecclesiasticum Beneficium obtinendum. Universis Prælatis sub obtestatione divini judicii præcipimus & mandamus, ut à prædictis se abstineant: aliis pœnis à Jure communi, constitutionibus provincialibus, & synodalibus constitutis in suo robore duraturis.

Ferdinandus Loazes Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

CAPUT XI.

Deambulationes per Ecclesiam, quibus divinum officium impeditur, spectacula fabularum, cantus vulgares, ludicra, quibus risus excitari solent, vani puerorum ludi, compotationes, prandia in Ecclesia prohibentur: & extra illam personati & larvati, qui eremitas, monachos, Episcopos, aut Cardinales imitantur.

CUM scriptum sit: *Domus mea domus orationis vocabitur*, & deceat domum Dei sanctitudo; sacri approbatione Concilii statuimus, ne quis audeat in Ecclesia dum sacrosanctum Missæ sacrificium aut publicè aut privatim celebratur, aut dum divina quæcumque officia peraguntur, aut sacra Eucharistia, vel baptisma, vel alia sacramenta administrantur, aut verbum Dei prędicatur, deambulationes vagas, aut confabulationes otiosas, per quas divinum officium, aut aliud ex supradictis impediatur; aut sæcularium, vel Ecclesiasticorum negotiorum jurgiis obstrepere. Qui verò à quocumque clerico moniti non destiterint, tamquam inobediente per Ecclesiasticam censuram coërceantur. Eâdem quoque ratione omne genus spectaculorum & fabularum, necnon vulgarium verborum cantus, exceptis cantibus approbatis ab Ordinariis, ac recitationes, atque alias quascumque similes actiones, vel, ut vocant, repræsentationes, in Ecclesia fieri prohibemus; neve inter divina profana, etiamsi ad pietatem dicantur conducere, misceantur. Ludicra quoque quæcumque ex quibus risus excitari solent, tam in Ecclesiis, quàm in processionibus, necnon ignitorum tormentorum strepitus, aut, ut vocant, radios, aut jaculationes, atque etiam lascivas aut turpes saltationes, aut choreas ad cantus tibiarum, aut tympanorum, vel cymbalorum, ne in atriis quidem Ecclesiarum, aut cœmeteriis, aliisve locis sacris, aut religiosis fieri permittimus. Vanos quoque puerorum, vel adolescentium ludos, dum aut Episcopum fingunt, aut Regem, aut alium magistratum Ecclesiasticum, vel sæcularem, coërcendos esse censemus. Multoque magis, quod in multis Ecclesiis adversùs Apostolica præcepta fieri accepimus, ut non solùm à sæcularibus personis, sed etiam ab ipsis presbyteris compotationes in Ecclesiis, aut in continentibus locis sacris fiant. Ea igitur omnia, sacro approbante Concilio, sub excommunicationis pœna, monitione præcedente, infligenda; tam in nostra Metropolitana, quàm in cæteris Cathedralibus, necnon in collegiatis, ac parochialibus Ecclesiis, & aliis quibuscumque, tam sæcularibus quàm regularibus, fieri prohibemus. Eosque sumptus, qui vel in fine Adventûs Domini, vel in ipsis diebus festis Natalis Domini, & aliorum Sanctorum, aut feriâ quintâ in cœna Domini, & ut vocant, tempore mandati, aut in Paschate Resurrectionis Dominicæ, aut alio quocumque tempore in has compotationes, vel jam dicta ludrica spectacula, aut similia supradictis consumuntur, in Ecclesiis Cathedralibus ab Episcopis, cum consensu Capituli, in aliis in alia pia opera ab Ordinariis convertantur. Similiter prandia quæcumque & compotationes Confraternitatum prohibemus; nec sumptus in his consumpti in rationes referri possint, sed de suo ipsi administratores fecisse censeantur: nec non exactiones, sive consuetudines prandiorum, seu compotationum, quas à clericis invitis laïci exigunt, quacumque occasione, vetamus. Atque etiam, quæ in primo sacerdotis cujuslibet sacrificio, quas *novas Missas* vocant, ebrietates, vel ludicra in Ecclesia agunt; saltationes quoque, & alia quæcumque levitatis & vanitatis signa, longè ab ipsa Ecclesia, vel aliis locis sacris exulare pręcipimus: contrarium verò agentes condignis pœnis à Superioribus coërcebuntur. Nec minus illam detestamur multarum sæcularium personarum intemperantiam, quæ eleemosynas petentes cymbalorum, aut tympanorum strepitu choreas virorum atque mulierum per totam urbem ducunt, ita ut plerumque eveniat major peccatorum occasio, quàm charitatis Christianæ. Personatos quoque vel larvatos quoscumque, aut basilicas Dei ingredi, aut monasteria quæcumque, tam virorum quàm mulierum, sub anathematis pœna inhibemus; nec non eis, qui quoscumque clericos, vel monachos, aut sanctimoniales, aut etiam eremitas imitantur; multoque magis si Episcopos, aut Cardinales, vel si sacris, aut Ecclesiasticis quibuscũque vestibus, vel ornamentis, aut vasis abutantur; similique sententiæ subjaceat clericus, aut alius earum vestium vel vasorum custos, vel dominus, qui ea ad eum usum accommodaverit, & graviter à Superiore coërceatur. Clericos quoque in sacris constitutos, aut Beneficiatos sæculares, aut quoscumque regulares, qui deprehensi fuerint personati, carceri triduo includi, ibidemque in pane & aqua jejunare præcipimus, aut alia simili, vel majori pœna, juxta delicti, & personæ qualitatem, coërceri. Hæc, quæ nos sacri approbatione Concilii statuimus, quamprimùm, tam in nostra Metropolitana, quàm in cæteris Cathedralibus Ecclesiis observari & publicari præcipimus, ut ad omnium notitiam perducantur.

Tit.

Tit. XXXII. Ne clerici, vel monachi negotiis sæcularibus se immisceant.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Clerici prohibentur sententiam sanguinis vel dictare, vel proferre, vel exsecutioni interesse: qui contrà fecerint, si fuerint Beneficiati, tamdiu Beneficiis suspenduntur, quamdiu in contumacia permanserint: qui non fuerint, Ecclesiæ ingressu interdicuntur. Et est pars cap. incip. A crapula.

Sententiam sanguinis nullus clericus dictet aut proferat; nec literas dictet vel scribat pro vindicta sanguinis destinandas; nec vindictam sanguinis exerceat, vel ubi exerceatur intersit, & infrà. Si quis autem contra hanc constitutionem venire præsumpserit, si Beneficiatus sit, suspendatur ab omnibus Beneficiis: & cùm ad emendationem venerit, tanto tempore postmodùm eorum perceptione Beneficiorum careat, quanto in sua contumacia permanere præsumpserit. Si verò Beneficiatus non fuerit, ab introitu Ecclesiæ suspendatur.

Petrus Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Ecclesiastici, qui curam habent animarum, dignitatemve aliquam, à laïcis officiis arceantur. moneanturq; perpetuò suis Beneficiis assidere.

Statuimus etiam & mandamus, quòd clerici curam animarum habentes, & qui sunt in personatibus vel dignitatibus constituti, publica officia sæcularia non assumant; nec vicarias, nec bajulias teneant laïcorum; sed in suis Ecclesiis personalem & continuam faciant residentiam, sicut decet.

Petrus secundus Archiepiscopus in Concilio tertio Tarracone celebrato.

CAPUT III.

Ecclesiastici vetantur plus vini vel tritici emere, quàm ut ex sustentatione familiæ decem onera vel vini, vel tritici supersint. Si superfuerint, partim Ordinario, partim Ecclesiarum fabricæ applicantur.

Avaritiæ cæcitas, & damnandæ ambitionis improbitas ita animos quorundam excæcat, ut quæ sibi sunt prohibita, aliis exquisitis coloribus usurpent. Hinc est, quòd nonnulli clerici Beneficiati, seu in sacris ordinibus constituti, sub colore faciendi sibi & suæ familiæ provisionem, granum, & vindemiam, vel vinum in tantam quantitatem emunt, ut retenta provisione de hoc, quod superest, mercimonium publicè faciant, ac si essent laïci publici mercatores. Nos attendentes, quòd secundùm eloquium sacræ Scripturæ, clericos negotiatores ut pestē fugere debemus, eodem approbante Concilio statuimus, ut ne quis Beneficiatus, seu in sacris ordinibus constitutus, sit ausus emere bladum, vindemiam, vel vinum, cùm in his magis, quàm in aliis communiter inducatur charitas, nisi ad suam, & suæ propriæ familiæ dumtaxat provisionem. At si fortè deducta præfata provisione aliquid sibi superfuerit, & ad decem saumatas bladi, & ad decem saumatas vini non ascenderit, licentiam vendendi concedimus & facultatem: cùm ita limitate provisio fieri non possit. Aliàs de his, quę plus præfati clerici emerint, scienter in fraudem, ut verisimile sit quòd caussâ negotiationis emerint, Episcopis, sub quorum jurisdictione fuerint dicti clerici, & aliis Prælatis jurisdictionem habentibus medietas acquiratur: alia verò medietas fabricæ, vel in ornamenta Ecclesiæ, ubi domiciliati fuerint, ipso jure applicetur. Hanc autem constitutionem ad illos, qui ratione conventus, collegii, vel alterius administrationis habent facere provisiones, vel ad illos, qui redditus, aut proventus Ecclesiarum, seu locorum clericorum emerint, quoad ipsos redditus & provisiones prædictas extendi nolumus ullo modo.

Petrus de Cardona Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

CAPUT IV.

Clerici, si mercaturam exercuerint, mercibus multantur Ordinario applicandis.

Clerici in sacris ordinibus constituti, & religiosi mercaturam exercentes, vel illicitè pecunias mutuantes, præterquam in casibus à Jure permissis, mercimoniam,

niam, & negotiationem, ac pecunias sic mutuatas amittant, & eorum Ordinariis applicentur.

CONSTITUTIONUM PROVINCIALIUM LIBER QUARTUS

Tit. I. De sponsalibus & matrimoniis.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus & Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Curandum Episcopis, ut per peritos sacrorum Canonum matrimoniales caussæ, & in civitatibus insignibus, audiantur.

UT animarum periculum evitetur, statuendo præcipimus in virtute sanctæ obedientiæ universis Episcopis nostræ provinciæ, ne caussas matrimoniales ad eorum forum spectantes, sub generali vel speciali commissione audiri vel decidi permittant; nisi per illos, qui statuta Canonum non ignorant, & peritiam habent judicandi; & in civitatibus vel locis insignibus ubi haberi possit copia peritorum: aliàs processus sit irritus & inanis. Per hoc tamen receptionem testium extra dicta loca, ubi oportuerit, non intendimus prohibere.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT II.

Quomodo puniendi sint, qui ante matrimonium contractum per verba de præsenti ad sponsas accesserint: & monendos esse contrahentes, ac parentes eorum ne cohabitent, aut cohabitare eos sinant.

MAtrimonium verè & propriè unum ex septem legis Evangelicæ sacramentum, à Christo Domino ad sanctificandos conjuges institutum, cùm non antea contrahatur, quàm præcedentibus monitionibus, & præsente parocho mutuus contrahentium consensus per verba de præsenti fuerit expressus; summopere curandum est, ut piè, sanctè, & quâ decet reverentiâ, contrahentes ipsi ad suscipiendum hoc sanctum sacramentum accedant, ut gratiam, quam confert, ad naturalem amorem perficiendum, & indissolubilem unitatem confirmandam, consequantur. At verò cùm in hac provincia plerique, ut experientia docet, nondum ita contracto matrimonio, sed statim atque sponsalia per verba de futuro præmissa, cui ut capitula, ut vocant matrimonialia jurata, & firmata ab utraque parte sunt, in animarum suarum perniciem, & tanti sacramenti injuriam, ac si interim impedimentum aliquod fuerit repertum, in magnum nominis ipsorum dedecus & scandalum ad hujusmodi sponsas petulanter accedere, cum illis turpiter ludere, & habitare procaciter non vereantur. Quamobrem his incommodis opportunè occurrere cupientes; hac nostra constitutione perpetuò duratura, approbante sancta Synodo, hujusmodi sponsis districtè præcipimus, ne antequam matrimonium per verba de præsenti sit contractum, ad sponsas accedant, aut cum illis cohabitent, vel commercium aliquod habere præsumant. Quòd si secus fecerint, præter labem peccati, in quam incurrunt, certa pecuniæ quantitate, pro personarum qualitate, arbitrio Ordinarii piis locis applicanda, irremissibiliter multabuntur. Parochis autem, & coratis omnibus in virtute sanctæ obedientiæ mandamus, ne priùs contrahentium nomina in Ecclesia publicè denuncient, quàm eos diligenter admonuerint, ut peccata confiteantur, & ea accuratè servent, quæ hac constitutione præcipimus. Si verò intellexerint illos contrà, quàm præcipimus fecisse, ad Ordinarios, vel eorum vicarios rem totam deferant, & interim ad celebrationem matrimonii non procedant. Episcopos denique in Domino hortamur, ut quique in suis diœcesibus, per se vel concionatores, gravibus & apertis verbis Christi fideles moneant, ut magnum hoc sacramentum quâ decet reverentiâ suscipiant, & sanctè tractent; & quæ hac constitutione sancta fient, apertè exponant, ac severè denuncient: quòd si contrafecerint, pœnis in ea contentis omnino subjacebunt. Præterea conjuges hortamur, ut ante benedictionem nuptialem in templo suscipiendam in eadem domo non cohabitent.

Tit. II. De consanguinitate & affinitate.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Qui in gradu prohibito contrahunt matrimonium, excommunicantur & separantur.

DIstrictè præcipimus, per omnes Ecclesias in præcipuis solennitatibus excommunicatos publicè denunciari omnes illos, qui in gradu prohibito matrimonia

coo-

contrahere præsumpserint. Illi autem, qui in gradu prohibito non matrimonia, sed contubernia contraxerint, nisi infra annum dispensationem obtinuerint, ex tunc excommunicationis sententiâ se noverint innodatos. Interim autem è carnali copula eisdem præcipimus abstinere: & donec de legitimitate personarum Ecclesiæ constiterit, adinvicem separentur.

CONSTITUTIONUM PROVINCIALIUM LIBER QUINTUS

Tit. I. De accusationibus.

Enneçus Valterra Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Capitula, quæ à procuratore fiscali contra clericum proponuntur, non admittenda, nisi juraverit, se credere vera esse.

CUM nonnulli procuratores fiscales suo officio potiùs ad calumniam clericorum, quàm ut corrigantur clericorum facinora abutentes, capitula contra clericos offerant, quæ probari non possunt, super quibus se clerici defendentes pluries molestantur; jubemus, talia capitula contra clericos per officiales Ecclesiasticos nostræ provinciæ nullatenus admitti; nisi in principio sui officii juraverit offerens procurator, capitula quæ producet, se credere vera esse, & ea posse probare.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Dertusæ celebrato.

CAPUT II.

Monentur Prælati, in castigandis subditorum flagitiis, vigilare: alioqui futurum, ut à sede Apostolica puniantur.

QUoniam si gubernaculum disciplinæ contemnitur, instat ut religio naufragetur, & non in modicum religionis scandalum effrænata irreligiositas evehatur, si delinquentium insolentiæ debitæ correctionis verbere non fuerit castigata; religionum ordinum gubernationi vel regimini præsidentes sub obtestatione divini judicii commonemus, ut circa suorum corrigendos excessus tantò magis vigilanter attendant, & constanter assurgant, quantò eorum infamia, quorum per status sublimitatem, & regularis vitæ, ac sanctimoniæ puritatem mores & vita esse debent cæteris in speculum & exemplum, per actus contrarios cedit in grave scandalum aliorum. Quòd si talium delinquentium notorios excessus Prælati eorum debita castigatione punire neglexerint, ultra divinam vindictam, à sede Apostolica absque spe veniæ sperent durissimam ultionem.

Tit. II. De simonia, & ne aliquid pro spiritualibus exigatur vel promittatur.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Clerici officiis suis suspenduntur, qui pro concessione spiritualium quippiam pecunia exegerint: laici quoque jubentur hoc statutum observare.

SIcut est in Generali statutum Concilio, præcipimus, ne pro consecratione Episcoporum, benedictionibus Abbatum, vel eorum installationibus, sive pro ordinationibus, clericorum quisquam, quocumque prætexto, sive scripturæ, sive rei alterius aliquid exigere vel extorquere præsumat. Clerici quoque pro exequiis trieonalibus, vel annualibus mortuorum, benedictionibus nubentium, & similibus pecuniam non exigant vel extorqueant: nec dilationes, aut impedimenta fraudulenter opponant; sed sicut statutum est in Concilio, liberè conferant Ecclesiastica sacramenta: alioquin ab officio suspendantur. Laici quoque per Episcopum loci compellantur obtentam in talibus piam & laudabilem consuetudinem observare.

Antonius Augustinus Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Sacramenta administranda esse gratis, nec pro eorum administratione quicquam verbis vel signis, directè vel indirectè petendum.

CUM sacramenta Ecclesiæ non solùm sine simoniæ labe, verùm etiam sine suspicione præbenda sint; caveant omnes, ne in eorum administratione quicquam exigant, aut etiam verbis vel signis, directè vel

vel indirectè petant. Qui secus fecerint, & pœnis Jure communi statutis, & aliis arbitrio Episcopi plectantur; sublata etiam pro jure sepulturæ ea exactione, quæ ratione pacti vel statuti, aut assertæ consuetudinis cujuscumque Ecclesiæ, simoniæ labem sapiat. Quod eorundem Episcoporum conscientiæ & arbitrio; ut animarum saluti expedire intellexerint, emendandum relinquimus.

Tit. III. Ne Prælati vices suas sub annuo censu concedant.

Petrus Clasquerinus Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Emolumenta sigilli Prælatorum non posse vendi, aut arrendari.

Quia secundùm Apostolum, non solùm à malo, sed ab omni specie mali est abstinendum, & non solùm fraudes sunt vitandæ, sed etiam via eisdem est pro posse præcludenda; ordinamus & statuimus, eodem approbante Concilio, quòd emolumenta proprii sigilli Episcoporum, seu Prælatorum infra provinciã consistentiũ, non possint per quoscumque specialiter vendi, seu etiam arrendari. Et si contrarium factum fuerit, arrendatio seu venditio ipso facto nulla existat: & arrendatores seu emptores excommunicationis sententiam incurrant.

Tit. IV. De magistris: & ne aliquid exigatur pro licentia docendi.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Præcipitur, scholis Grammatices in singulis archidiaconatibus statui: magistris verò ab Ecclesia, in qua docebunt, & à vicinis mercedem suppeditari.

Cum in Generali Concilio pia fuerit constitutione provisum, ut non solùm in Cathedralibus Ecclesiis, sed etiam in aliis, in quibus suppetunt facultates, magistris, qui ibidem laborant in doctrina, provideatur in Beneficio competenti; nos attendentes, quòd in partibus Hispaniæ ex defectu studiorum, & literaturæ multa & intolerabilia detrimenta animarum proveniunt; non solùm in locis statutis prædictam constitutionem præcipimus observari, verùm etiam ad multiplicem ignorantiam exstirpandam, eatenus scholas multiplicari statuimus, ut per singulas diœceses in quolibet archidiaconatu in certis locis, si ad hæc loca idonea inventa fuerint, per provisionem Episcopi scholæ de Grammatica statuantur, & magistri collocentur. Quibus de ipsius Episcopi provisione vel ordinatione, si ipsius loci, in quo scholæ fuerint, non sufficiat Ecclesia, de aliis Ecclesiis circà positis, secundùm singularum facultates, competenter præcipimus provideri: ne ex defectu magistrorum illiterati suam possint ignorantiam excusare.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT II.

Sine licentia Ordinarii neminem posse docere facultatem aliquam, nec rationem legendi & scribendi, decernitur.

Ne sub specie pietatis impietas dissemi-netur, statuit sancta Synodus Tridentina, neminem ad lectionis officium, tàm publicè quàm privatim, admittendum esse, qui priùs ab Episcopo loci de vita, moribus, & scientia examinatus & approbatus non fuerit. Cujus decreti observatio cùm maximè in hac provincia necessaria sit, hac præsenti constitutione dictum Tridentinum decretum districtè observari præcipimus, etiam cum illis, qui pueros in Grammatica, vel in modo legendi & scribendi instituunt. Rectoribus & aliis curam animarum habentibus, seu eorum vicariis sub pœnis arbitrio Ordinarii imponendis mandantes, ne in suis parochiis aliquem ad id munus obeundũ admittant, nisi de licentia ab Ordinario in scriptis obtenta, legitimum exhibeat testimonium.

Tit. V. De Judæis, Sarracenis, & eorum servis.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Excommunicantur qui commercium cum Mauris habuerint.

Constitutionem domini Alexandri, & Innocentii III. ad memoriam reducentes, & caussam necessariam habentes, eidem constitutioni adjiciendo præcipimus; ut

ut singulis diebus Dominicis sacerdotes excommunicatos denuncient omnes illos, qui mittunt, deferunt, aut deducunt, aut vendunt per se, vel per alios Mauris, vel aliis ex parte Maurorum arma, ferrum, lignamina, navium instrumenta, panem, vinum, equos, bestias, vel animalia ad comedendum, vel ad terras colendum, vel ad equitandum. Et hanc sententiam sacerdotes districtiùs observent usque ad satisfactionem condignam. Omnes quoque Christiani, tam milites quàm alii, qui se ad Mauros transtulerint ad faciendum guerram Christianis, excommunicati denuncientur, nec sine auctoritate sedis Apostolicæ aliquatenus absolvantur.

Idem in eodem.

CAPUT II.

Qui Sarracenis Christianum vendiderit, sit excommunicatus.

Statuimus de cætero, ut quicumque Christianum vel Christianam vendiderit Sarracenis, ipso facto sit excommunicatus: nec possit absolutionis beneficium obtinere, sine auctoritate sedis Apostolicæ.

Tit. VI. De hæreticis.

Rodericus Tellius Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Qui consultò negârit esse resurrectionem mortuorum, aut vitam æternam, capi jubetur, & si perstiterit, tamquam hæreticus damnari.

Nonnulli à via veritatis aversi, euntes per devia falsitatis, linguis suis latrare non verentur, ut dicere audeant, quòd non sit resurrectio mortuorum, nec vita sit alia futura. Quod quidem est hæresis, immo plurimum hæresis fundamentum. Statuimus quòd quicumque scienter talia dixerit ex proposito, capiatur: & si perstiterit in eisdem, tamquam hæreticus condemnetur. Quòd si jocosè dixerit, vel quacumque animi levitate, nihilominus secundùm qualitatem culpæ, & personæ conditionem, pœnis legitimis puniatur per Episcopum & Inquisitores hæreticorum à sede Apostolica deputatos. Omnes insuper Catholicæ Fidei detractores pœnam subeant quam merentur: ut sciant loqui de Fide Catholica cum reverentia & timore. Volumus etiam & mandamus, quòd clerici, fratres prædicatores, Inquisitores hæreticorum à sede Apostolica deputati, qui laborant ad exstirpandam hæreticam pravitatem, à rectoribus Ecclesiarum, vel eorum vicariis benignè recipiantur, & in casu necessario, & coram Deo accepto Fidei negotio juventur efficaciter per eosdem.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT II.

Qui in Fide deliquerit, juxta sanctiones canonicas puniendus.

Nihil magis est Episcopis, & his, quibus animarum cura est commissa, curandum, quàm ne aperta fictave simulatione hæreses in perniciem gregis sibi commissi disseminentur. Quamobrem, sacri approbatione Concilii constitutionem bonæ memoriæ Roderici prædecessoris nostri: *Cùm quidam*, corrigentes, Episcopos nostræ provinciæ, & reliquos locorum Ordinarios in Domino hortamur, ut totis viribus super gregem sibi commissum invigilent, & hac in re solertem adhibeant diligentiam: & si quos perfidos hæresum disseminatores repererint, eos juxta sanctiones canonicas severè curent puniendos.

Tit. VII. De adulteriis.

Petrus de Luna Cardinalis, sedis Apostolicæ Legatus, in Concilio Gerundæ celebrato.

CAPUT I.

Si conjugati, viri quidem cum concubinis, fœminæ autem cum adulteris, commercium habuerint, aut etiam soluti, si cum infideli, excommunicantur: & nisi per duos menses ante obitum concubinam dimiserint, Ecclesiasticâ privantur sepulturâ.

In paradiso voluptatis, ubi primos parentes plasmaverat creator omnium gloriosus, matrimonium hac lege instituit, ut sic vir per consensum legitimum fœminæ jungeretur, quòd duobus existentibus in carne una, aliam personam, quæ unitatem divideret, superaddere non liceret. Hanc unitatem nonnulli conjugati Dei timore postposito deturpantes, sicut equus & mulus, quibus non est intellectus, concubinis se commiscere in suarum animarum damnationem publicè non verentur. Contra quos præfatus Joannes Episcopus Sabinensis, sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, statuit & ordinavit, ut quicumque conjugatus, qui concubinam tenere publicè præsumpserit, & insuper non conjugatus, qui concubinam infidelem præsumeret detinere; tam ipsi, quàm ipsæ eo ipso excommunicationis sententiam incurrerent. Nos verò dictam constitutionem inno-

vantes, tam prędictos, quàm conjugatas, quę cum adulteris publicè commiſcentur, & ipſos adulteros prædictos, excommunicationis ſententiæ decernimus ſubjacere: volentes inſuper quòd niſi adulteri, & alii præfati ſupradictas concubinas, vel conjugatæ dictos adulteros per duos menſes ante eorum vel earum obitum dimiſerint, & ſe ab eiſdem ſine fraude ſeparaverint, etiam ſi tempore obitus ſui, vel antè fuerint à dicta excommunicationis ſententia abſoluti, nihilominus tam ipſi, quàm ipſæ careant Eccleſiaſticâ ſepulturâ. Datum Gerundæ nono Kal. Novembris, Pontificatus domini noſtri Clementis Papæ VII. anno 12.

Tit. VIII. De raptoribus, incendiariis, & violatoribus Eccleſiarum.

Petrus Albalatius Archiepiſcopus, in primo Concilio Provinciali.

CAPUT I.

Incendiarii & raptores vitandi tamquam excommunicati.

ITem ſtatuimus, quòd incendiarii & raptores publici tamquam excommunicati vitentur, & Eccleſiaſticâ ſepulturâ careant: niſi per ſe vel hæredes ſatisfactionem fecerint, vel emendam.

Ferdinandus Loazes Archiepiſcopus, in Concilio Barcinone celebrato.

CAPUT II.

Qui vi dignitatis rectoriæ, Beneficii, perſonatuſve ſine auctoritate Ordinarii poſſeſſionem receperit, præter pœnas in conſtitutionibus Cathaloniæ inflictas, in pœnam conſtitutionum De Invaſoribus incidiſſe decernitur.

LIcèt variæ pœnæ, tam per alias conſtitutiones Provinciales Tarraconenſes, præſertim autem per conſtitutionem bonæ memoriæ Petri de Cardona Archiepiſcopi, prædeceſſoris noſtri, in Concilio per eum Barcinone celebrato anno Domini MDXVII. quæ incipit: *Quamvis à prædeceſſoribus noſtris*, quàm per conſtitutiones regias in curiis generalibus hujus principatus editas; noviſſimè autem per capitulum curiæ quartum in curiis generalibus per inviĉtiſſimum & Catholicum Regem noſtrum Philippum in eadem civitate ultimò celebratis editum contra capientes manu armata poſſeſſionem parochialium Eccleſiarum & aliorum Beneficiorum, & hujuſmodi poſſeſſionem ita occupatam tenentes, vel conſilium, auxilium, vel favorem ſcienter dantes impoſitæ fuerint, atque etiam Jure communi per conſtitutionem felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. quæ incipit: *Eum qui*, diſpoſitum ſit, ut violenti, qui auctoritate, vel veriùs temeritate propria occupare dignitates, perſonatus, aut alia quæcumque Beneficia Eccleſiaſtica non verentur; eo ipſo jus, ſi quod in dignitatibus, perſonatibus, & Beneficiis taliter occupatis, vel ad ea ipſis forſan competebat, amittant, & per ſacroſanctam Synodum Tridentinam in ſeſſione 22. in decreto *De reformatione*, cap. 11. incip. *Si quem clericorum*, decernatur anathemati ſubjacere omnes occupantes alicujus Eccleſiæ, ſeu ſæcularis, vel regularis Beneficii bona, fructus, & emolumenta, reſervata abſolutione Romano Pontifici. Verùm, ut magis, etſi non virtutis amore, pœnæ ſaltem formidine, omnes dicto capitulo curiæ per præfatam regiam majeſtatem approbantibus & laudantibus, Eccleſiaſtico & aliis brachiis præſentis principatus edito refrænentur; omneſque prædictas conſtitutiones & capitula curiæ & omnia & ſingula in eis contenta recipientes, laudantes, approbantes, & innovantes, ſtatuimus, ordinamus, & declaramus, ultra pœnas ibidem inflictas, quas hîc pro expreſſis & de novo inflictis habere volumus, omnes & ſingulos ibidem expreſſos in pœnas conſtitutionum, ſacrorum Conciliorum De invaſoribus loquentium eo ipſo in eiſdem, & incidiſſe, & incidere, & contra eos tamquam contra invaſores, ſervata procedendi forma in dictis conſtitutionibus ſuper notorio tradita procedi poſſe; nullamque aliam ſolennitatem, vel formam obſervari debere; cùm ſatis notorium cenſeatur, ſi quis capit, vel aliàs occupatam tenet manu armata poſſeſſionem parochialis Eccleſiæ vel alterius cujuſvis Beneficii; mandantes omnibus & ſingulis Ordinariis, ut in eorum Synodis diœceſanis, ac etiam in quatuor anni ſolennitatibus per conſtitutionem bonæ memoriæ Sancti Archiepiſcopi in tertio Concilio per eum celebrato poſitam in tit. *De decimis*, quæ incipit: *Cùm ad præſtationem decimarum*, pro ſimilium conſtitutionum publicatione deputatis dictum capitulum curiæ, & hanc noſtram conſtitutionem verbis vulgaribus interpretatam in ſingulis Cathedralibus, collegiatis, & parochialibus Eccleſiis publicari mandent, & faciant inviolabiliter obſervari.

Tit.

Tit. IX. De furtis.

Rodericus Tellius Archiepiscopus, in quarto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Qui instrumenta Tarraconensis Ecclesiæ malitiâ suppresserint, ac non infra quindecim dies reddiderint, excommunicantur.

Quoniam Pontificalem decet solertiam rerum Ecclesiarum ita curam gerere, & subjectorum commoda investigare, ut Ecclesiastica libertas incorrupta persistat, ac singulorum status jugiter servetur illæsus; icircò nos Rodericus miseratione divina sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus, in præfata Ecclesia sacrum Concilium Provinciale celebrantes, & callidis quorundam machinationibus obviantes, qui privilegia, instrumenta, & alia Ecclesiastica munimenta ad nos, & nostram Ecclesiam Tarraconensem pertinentia reddere & restituere contradicunt; sacri approbatione Concilii statuimus, quòd quæcumque persona religiosa, vel sæcularis, cujuscumque gradus vel conditionis existat, de cætero fraudulenter celare vel supprimere præsumpserit hujusmodi privilegia, instrumenta, vel alia Ecclesiastica munimenta; & infra spatium quindecim dierum, postquam sciverit ea ad nos & nostram Tarraconensem Ecclesiam pertinere; ea nobis reddere, seu restituere malitiosè contempserit; excommunicationis sententiam incurrat ipso facto: à qua absolvi non possit, nisi priùs satisfecerit de præmissis.

Tit. X. De usuris.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus & Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Injungitur Episcopis, ut eos Officiales excommunicatos denuncient, qui vel usuras solvi vel non restitui debere pronunciârint.

PRO animarum salute provisum exstitit in Concilio Generali, reprobando usurariam pravitatem, quòd officiales quicumque, seu judices, qui ut solverentur usuræ, vel ut solutæ cùm repeterentur, non restituerentur, plenè ac liberè scienter præsumpserint judicare, excommunicationis sententiam incurrerent ipso facto. Cùm autem aliqui ex eisdem dictam excommunicationis sententiam minimè metuentes, immo prædicta in ipso statuta Concilio contemnentes, in suarum grave periculum animarum contra ea facere non formident; & licèt ob hoc contra tales ad denunciandum eosdem esset per Ordinarios procedendum; tamen plures ex eis circa hoc se exhibent negligentes: iccircò nos hujusmodi submovere negligentiam cupientes, sacro approbante Concilio, omnibus Ordinariis Tarraconensis provinciæ in virtute sanctæ obedientiæ, & sub divini obtestatione judicii duximus injungendum, ut cùm eis constiterit aliquos officiales, vel judices infra eorum jurisdictionem contra prædicta fecisse, quæ in dicto Concilio salubriter sunt statuta; eosdem ut excommunicatos faciant publicari: ut sic prædicti & à judicandi officio excludantur, & ad reconciliationis gratiam faciliùs inducantur.

Tit. XI. De maledicis.

Arnaldus Cescomes Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Decretalis contra blasphemos jubetur observari ac publicari, moneriq; dominos temporales, ut eam curent observari, ac exstirpari blasphemandi & jurandi consuetudinem.

AD detestandum detestabile blasphemiæ vitium contra Deum & Sanctos ejus, Decretalem super hoc editam, quæ incipit: *Statuimus*, Extra v. *De maledicis*, districtè præcipimus observari. Et ne ad excusandas excusationes in peccatis, ignorantiam allegari contingat; mandamus rectoribus Ecclesiarum, & eorum loca-tenentibus in virtute sanctæ obedientiæ, quòd Decretalem prædictam in festivitatibus Natalis Domini, Paschæ Resurrectionis, Ascensionis, Pentecostes, & Assumptionis beatæ Mariæ, & principalium aliarum Ecclesiarum suarum annuatim populo publicent & exponant. Hortamur etiam quoscumque dominos temporales, & per dictos rectores, & eorum loca-tenentes in parochiis suis hortari mandamus, quatenus tamquam honoris Dei, & Sanctorum suorum fervidi zelatores, & ut proinde æternæ beatitudinis præmia consequantur, eandem Decretalem in locis suis faciant observari. Et insuper contra blasphemos hujusmodi, necnon jurantes per caput, ventrem, & alia membra Dei, vel beatæ Virginis Mariæ matris ejus, aut aliorum Sanctorum per statuta pœnalia, citra tamen vindictam sanguinis, sic studeant providere, quòd de locis suis dicta vi-

tia exstirpentur. Decet namque, ut qui volunt gloriari in nomine Christiano, non debeant talia patienter, seu sub dissimulatione audire; sed ea ne dicantur, penitùs cohibere. Clerici namque, qui culpabiles reperti fuerint in præmissis, sic per suos Ordinarios puniantur, quòd eorum pœna sit aliis in exemplum.

Tit. XII. De excessibus Prælatorum.

Arnaldus Cescomes Archiepiscopus, in primo Concilio Provinciali.

CAPUT I.

Monentur Episcopi animadvertere in clericos delinquentes. Pars cap. Fuit.

ITem ficcurent Episcopi punire clericos pro eorum excessibus vel delictis, quòd nullatenus propter impunitatem criminum allegent privilegium clericale.

Idem in secundo Concilio.

CAPUT II.

Ecclesiastici jurisdictionem temporalem habentes prohibentur malefactores aut exsules in sua ditione sustinere in casu in ea expresso.

CUM summum bonum sit in terris justitiam colere, cujus cultus ex sustentatione malefactorum & bannitorum multipliciter impeditur, & datur multis audacia delinquendi, sacro approbante Concilio, statuimus, quòd nulla persona Ecclesiastica sustineat malefactores vel bannitos in locis suis, in quibus jurisdictionem obtinet temporalem: nisi forsan ille, qui tales sibi remitti peteret, in locis suis malefactores seu bannitos ejusdem personæ Ecclesiasticæ sustineret.

Enneccus Valterra Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT III.

Superioris constitutionis violatoribus pœna irrogatur.

QUia ex constitutione Incipienti: *Cùm summum bonum, &c.* contra personas Ecclesiasticas, quæ jurisdictionem exercent temporalem in locis suis, bannitos per Prelatos, & alias personas Ecclesiasticas sustinentes, fructus, qui sequi sperabatur, non fuit subsecutus, eo quòd pœna contrarium facienti non est imposita in eadem: iccircò de consensu sacri Concilii statuimus, quòd nullus Prelatus, seu alia persona Ecclesiastica, in locis suis sustineat malefactores Ecclesiæ, seu bannitos, sub pœna quinquaginta librarum: in quam incidat ipso facto, si infra triduum, postquam fuerit requisitus, non remiserit dictos malefactores seu bannitos, vel à sua jurisdictione expulerit. Cujus pœnæ medietas personæ Ecclesiasticæ requirenti, & alia medietas Superiori immediatè sustinentis dictos bannitos, si habuerit in regno, aliàs cameræ Apostolicæ applicetur.

Tit. XIII. De injuriis & damno dato.

Petrus Albalatius Archiepiscopus, in quinto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Excommunicationis pœnâ plectuntur, qui clerum infamant infamatoriis libellis, aut infamari permittunt. Pars cap. Conspiratorum.

SImili sententia excommunicationis innodamus omnes illos, qui contra constitutos in clero libellos famosos composuerint, & qui componi fecerint, & qui compositos inventos non ruperint sine mora.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Dertusæ celebrato.

CAPUT II.

Ecclesiastici monentur detractionibus Ecclesiasticorum, ac infamationibus abstinere. Qui cuipiam Prælato detraxerint, excommunicantur.

CUM in Ecclesiæ corpore omnes qui sunt veluti membra locati, debeant se invicem confovere; deviat ab ordine rationis, quòd quidam propriis commodis nimis avidè intendentes, dum quæ sua sunt, non quæ Christi, student astutissimè procurare, aliorum juribus; & quod magis est, famæ detrahere moliuntur. Sanè querulosa insinuatione nostras pervenit ad aures, quòd nonnulli clerici, seu religiosi statuta sacrorum Canonum super his edita contemnentes, Prælatorum Ecclesiæ famam detractionum morsibus lacerare, Ecclesiarumque juribus detrahere, & præjudicare conantur. Nos igitur insaniam hanc cupientes ab Ecclesiæ corpore totaliter exstirpare, quatenus membrorum debita invicem conjunctione

fer-

ſervata, ſub unionis & charitatis vinculo acceptabilis exhibeatur altiſſimo famulatus, hoc perpetuo jubemus edicto, ut clerici, ſeu religioſi ab hujuſmodi detractionibus linguas ſuas ſtudeant refrænare, nec Eccleſiaſticis detrahant; aut ſibi ad invicem prædicando, ne populos detrahant ab Eccleſiarum parochialium frequentia, vel acceſſu: ſed ſuper ſepulturis, decimis, primitiis, & aliis Eccleſiarum juribos ſacros ſtudeant Canones inviolabiliter obſervare. Quòd ſi quiſquam prædictorum deinceps Prælati alicujus famæ publicè & injurioſè detrahere, aut diffamatorios libellos dictare, ſcribere, vel in publico loco legere, vel affigere attentaverit, vel procuraverit, excommunicationis ſententiâ ipſo facto ſentiat ſe ligatum: à qua nullatenus poſſit abſolvi, niſi priùs coæquali publicatione laceratam famam ſtuduerit reparare. Et ſi ab offenſo veniam humiliter poſtulaverit, diſtrictiùs iojungimus inviolabiliter obſervari conſtitutionem domioi Booifacii Papæ VIII. quæ incipit: *Animarum ſaluti, &c.* & illam domioi Clementis, quæ incipit: *Religioſi*: diœceſanis, aliiſque locorum Ordinariis eſſe licitum decerneotes, quod poſtquam eis conſtiterit aliquem, ſeu aliqoos de prædictis excommonicationis ſententiam occaſione præmiſſorum incurriſſe, ipſos excommunicatos faciant publicè nunciari; donec de abſolutione eis facta fuerit fides: nec non circa prædicationis exercitium, vel aodiendi confeſſiones, vel ſuper juribos ſepulturarum Clementinam, qoæ incipit: *Super cathedram*, ſub obteſtatione divini judicii præcipimus tenaciter obſervari.

Tit. XIV. De purgatione canonica.

Joannes Cardinalis, Epiſcopus Sabinenſis, Apoſtolicæ ſedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Delatis clamoſa inſinuatione indicenda purgatio canonica, ſi in eos inquiri difficile fuerit.

Conſtitutio de correctione ſubditorum edita firmiùs obſervetur, & circa ſubditorum correctionem Prælati diligenter vigilent & intendat; ne ſaoguis ſubditorum de ipſorum manibus à Domino requiratur. Et cùm ad ipſos clamoſa inſinuatio pervenerit, ſi ad inquiſitionem commodè deſcendere non valent, pro eo quod proceſſus ille plerumque plurimum habet laboris & diſpendii, multaqoe diffugia, ſaltem purgationem indicant canonicam ſolenoiter facieodam: in qua qui defecerit, canonicè puniatur.

Tit. XV. De pœnis.

PETRUS de Luna Cardinalis, ſedis Apoſtolicæ Legatus, in Concilio Gerundæ celebrato.

CAPUT I.

Judices Eccleſiaſtici moneantur in clericos ſeverè animadvertere, qui facinora capitali punitione digna admiſerint.

IN vinea Domini Sabbaoth cultores immeritò poſiti, & cuſtodes, ſic in culturæ ac cuſtodiæ nos debemus miniſteriis exercere, ut ad eandem aliâs in partes ſolicitudinis evocatos ſedulo ſtudio excitemus. Extirpandis igitur vitiorum ſpinis & peccatorum tribulis, quæ ſuperficiem ejus obumbrare videntur, ac plantandis virtutum germinibus, in quibus Dominus delectatur, totis affectibus intendentes, monemus & hortamur omnes Archiepiſcopos & Epiſcopos, & alios quoſcumque juriſdictionem Eccleſiaſticam habentes & exercentes, eorumque vicarios, proviſores, officiales, & alios ipſorum loca-teoentes, quocumque nomine cenſeantur; ut circa correctionem clericorum conjugatorum, & non conjugatorum, in quibuſcumque ordinibus conſtitutorum, cujuſcumque dignitatis, gradus, vel conditionis exiſtant, qui crimina vel maleficia commiſerint, diligenter obſervent caoonica ſtatuta. Et ſi crimina commiſſa fuerint capitalia, vel talia, pro qoibus ea perpetrans ſit capitaliter puniendus, officialis, vicarius, proviſor, aut quivis alius vices gerens Archiepiſcopi, Epiſcopi, vel Prælati, aut etiam Is, ad qoem ratione ſui Beneficii vel officii hoc exſpectet, vel ejus locum-tenens, clericum conjugatum, vel non conjugatum, ordinis, dignitatis, gradus vel conditionis cujuſcumqoe, talia committentem, abſque correctione & caſtigatione debita non relaxent, abſolvant, vel abire permittant, aut in caſtigando, corrigendo, vel puniendo remiſſi aut negligentes exiſtant: alioquin malitioſè deficientes in præmiſſis, ſi Beneficiati foerint, à perceptione fructuum & redditunm Beneficiorum quæ obtinent, ſint ſuſpenſi per annum: & per idem tempus efficiantur inhabiles ad quodcumque Beneficium Eccleſiaſticum obtinendum. Si verò Beneficiati non fuerint, per idem tempos ad obtinendum Eccleſiaſticum Beneficium reddantur inhabiles ipſo facto.

Hie-

Hieronymus ab Auria Cardinalis & Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Vetantur officiales graves & enormes noxas pecuniâ remittere; & cum iis, qui eas admiserint, dispensare: præsertim si non fuerit parti læsæ satisfactum, & spiritualis pœnitentia peracta.

CONsiderantes laudabiliter prohibitum fuisse per bonæ memoriæ Petrum de Luna, officialibus clericos delatos de maleficiis, propter quæ pœna capitalis esset infligenda, relaxare, aut abire permittere; vel in castigando, corrigendo, vel puniendo remissos & negligentes existere, perniciosam, & mali exempli, & nutritivam scandali & rumoris in populis fore in similibus dispensationem: præsertim si pecunia mediante eam fieri intelligatur, & in cęteris delictis non passim, sed in omnibus regulam tenendam: sacro igitur approbante Concilio prohibemus, remissiones & dispensationes pro similibus delictis enormibus, præsertim parte non satisfacta, & spirituali pœnitentia non peracta, de pœna infligenda fieri: ne ubi exaggeranda est, ibi fallaci misericordia aboleatur. In levibus verò criminibus, & extraordinariis, in quibus pœna judicis arbitrio infligenda est, & in quibus à Jure determinata non sit, multæ pecuniariæ locus sit. Si verisimiliter præsumatur de correctione & emendatione delati, liceat Prælatis cum delatis spontè id supplicantibus sommotis dolis & fraudibus, & aliis incitativis, ad compositionem venire, & dispensare. Verùm si facta compositione cum delinquente, ex eo quòd qualitas gravior in accusatione seu inquisitione fuit forsan omissa; si propter qualitatem debeat corporaliter puniri, possit iterum contra ipsum delatum inquiri, restituta quantitate percepta. Insuper cùm caussa moverit ad compositionem deveniri, id attendatur, ut non fiat ante quam de crimine per testes, vel per confessionem apparuerit: ne forsan ii, qui innocentes fuerint, metu carceris se componere cogantur, ut tunc qui se composuerint cum Prælatis, pro confessis habeantur. Quando verò delati se composuerint de crimine, super quo plenè non constiterit, nec confessi fuerint, sed taliter quòd quæstionibus aut purgationi canonicæ locus sit, & caussa moverit ad compositionem voluntariam faciendam, tam judicem, quàm ipsos delatos, sive culpabiles fuerint sive non: ex tali compositione & quantitatis solutione pro confessis non habeantur. Idque semper in animo & opere geratur à Prælatis, ut peccator, de quo spes correctionis habetur, vitam præteritam emendet: & antequam cum eo dispensetur, aliquam spiritualem pœnitentiam publicam vel secretam, arbitrio dispensantium indicendam, videlicet in casu, quandò dispensatus vel compositus habetur pro confesso, in loco designando peragat; & pecunias in piis operibus erogare teneantur, ut potiùs salutem animarum subditorum, quàm pecuniarum incrementum quærere videantur.

Tit. XVI. De pœnitentiis, & remissionibus.

CAPUT I.

Incendiarii & alii, qui pro absolutione consequenda Romanam Ecclesiam adire tenentur, ad Archiepiscopum transmittendi.

CLEMENS PAPA V.

CLEMENS Episcopus servus servorum Dei venerabilibus fratribus suffraganeis Tarraconensis Ecclesiæ salutem & Apostolicam benedictionem. Discretio vestra, sicut credimus, non ignorat à sanctis fuisse Patribus institutum, quòd incendiarii, & qui manus injiciunt in clericos violentas, non ab alio, quàm à Romano Pontifice merentur absolvi; ut ex hoc laïcorum malitia, qui clericos & Ecclesiasticos viros graviter persequuntur, consideratione laboris & expensarum, quas ad Apostolicam Sedem sustinent venientes, faciliùs reprimatur. Pervenit ad nos, quòd civitas Tarraconensis cum territorio suo à Sarracenis graviter infestatur, & in æstivo tempore cum tanta multitudine galearum & aliarum navium ad civitatē ipsam, & villas maritimas armata manu descendunt, ut tam homines, quàm aliam prædam, post destructionem terrarum, secum in miseram captivitatem inducant. Volentes igitur in hac parte memoratæ civitati, sicut possumus, affectione paterna cavere; fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus supradictos incendiarios, & alios, qui pro excessibus suis Romanam Ecclesiam adire tenentur, ad venerabilem fratrem nostrum memoratæ civitatis Archiepiscopum transmittatis: ipsis firmiter injungentes, ut quod idem Archiepiscopus pro satisfactione illis injunxerit, suscipiant firmiter & observent. Nos enim ipsi Archiepiscopo dedimus in mandatis, ut ipsos pœnitentes pro defensione civitatis apud se faciat sub ea temporis diuturnitate manere, quantam facturi essent, si Hierosolymam, vel ad alia pia loca ad obtinendam delictorum, veniam mitterentur. Datum Laterani, decimo calendas Maji, Pontificatus nostri anno primo.

Joan-

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Jubentur Rectores publicè monere eos, qui ætatem rationis capacem attigerint, obligari semel saltem in anno peccata confiteri, & Eucharistiæ sacramentum recipere.

NE circa ea, quæ sunt de necessitate salutis, periculosa ignorantia allegetur; præcipimus Ecclesiarum rectoribus, & eorum loca-tenentibus, ut ad minus quater in anno exponant parochianis suis, quatenus juxta statutum Concilii Generalis quilibet, ex quo ad annos discretionis pervenerit, masculus scilicet ad quatuordecim, fæmina verò ad duodecim pervenerit, tenetur semel saltem in anno omnia sua peccata fideliter confiteri, & recipere ad minus in festo Paschæ Resurrectionis Eucharistiæ sacramentum: nisi de licentia confessoris ad tempus duxerit abstinendum. Aliter vivens ab ingressu Ecclesiæ arceatur, & moriens careat Ecclesiastica sepultura.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT III.

Monentur parochi ut diligenter curent, quum nomina eorum describunt, qui peccata debent confiteri, sint ne aliqui ante tempus à jure præscriptum doli capaces, & eos peccata confiteri procurent.

MUlti in nostra provincia, in locis præsertim montosis, tam hebetes sunt, adeoque propriæ conscientiæ obliti, ut etiamsi ætatem rationis capacem attigerint, peccata sua non confiteantur: alii etsi ante tempus à Jure definitum doli capaces fuerint, & ad rationis judicium pervenerint, putantes se ab Ecclesiæ præcepto de confessione tempore Quadragesimæ facienda immunes, sacramenta Ecclesiæ non recipiunt. Cui morbo de opportuno remedio providere cupientes, sacro approbante Concilio præcipimus omnibus animarum curam habentibus, ut initio Quadragesimę, quando per singulas domos nomina eorum describunt, qui peccata sua confiteri debent, diligenter curent, eorum omnium nomina scribere, qui ætatem rationis capacem attigerunt; & parentes moneant, videant accuratè an filios habeant, aut alios domesticos, qui ad judicium rationis ante tempus à Jure definitum pervenerint, & eos peccata confiteri, & sacramentum Eucharistiæ recipere compellant. Quòd si hac re negligentes fuerint parochi, severè ab Ordinario puniantur.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Dertusæ celebrato.

CAPUT IV.

Super casibus Episcopalibus non esse quemquam sæcularem clericum admittendum ad audiendas confessiones sine literis Ordinarii, quæ gratis dari debent idoneis, & casus exprimi, & populo publicari.

CÆterùm, quoniam ubi periculum majus est, solertior debet adhiberi cautela, ne animarum saluti per quemquam confessoris officio abutentem illudi valeat, aut ipsum officium debitè peragentium fama iniquorum morsibus maculetur; statui hujus tenore sancimus, quòd nullus clericus sæcularis sine diœcesani, vel Ordinarii Ecclesiastici, ad quem hoc pertineat, vel ipsorum vicariorum, vel officialium ad hoc habentium potestatem, aut proprii curati licentia, in Ecclesiis parochialibus ad audiendum confessiones, & super casibus Episcopalibus sine diœcesani literis admittatur: quas literas ipsi diœcesani, aut ipsorum vicarii generales clericis, quos ad hoc constabit esse sufficientes & idoneos, quosque, ut præfertur, duxerint admittendos, eisdem gratis & spontanea voluntate concedere, & tradere teneantur; in quibus quidem literis casus Episcopales, quos eis concedere voluerint, exprimantur: quos casus cautè in genere, aut distinctè, per curatum Ecclesiæ populo, ante quàm ad audiendum confessiones admittantur, præcipimus intimari: ut pateat in nullis aliis casibus quàm expressis in sua litera, de casibus Episcopalibus absolvendi potestatem aliquam habere.

Idem in eodem.

CAPUT V.

Religiosi sacramentum confessionis & pœnitentiæ non ministrent, nisi priùs Ordinario præsententur.

UT religiosi in sacramento Pœnitentiæ & confessionis reddantur attenti, hoc statuto salubri in virtute sanctæ obedientiæ præcipimus ac prohibemus, ne religiosi, priùs quàm juxta constitutionem Clementinam: *Super cathedram*, per eorum Superiores electi, præsentati, & per Ordinarios ad confessiones admissi fuerint, confessiones sæcularium audire præsumant: nec locorum Ordinarii aliquos ex eis, nisi ut præfertur, per eorum Superiores ad hoc priùs electos, admittant: sicque electi, præsentati, & admissi de casibus ab Episcopis reservatis nullatenus se intromittant, nec super eisdem

dem casibus reservatis quemquam absolvere audeant, nisi literas super absolutione hujusmodi priùs à locorum Ordinariis obtinuerint: in quibus quidem literis casus Episcopales, quos eis concedere voluerint, exprimantur: easque literas curatis Ecclesiarum exhibeant, ut Ecclesiæ populo patefieri valeant, ut est dictum. Idemque Ordinarii gratis, sine solutione aliqua, tales literas eisdem religiosis, quos ad hoc reputabunt idoneos, tradere teneantur: in Domino exhortantes Prælatos, & Ordinarios Ecclesiasticos, ut circa religiosos præfatos charitativè se habeant, ut tenentur. Per prædicta tamen præjudicare nolumus, quibus de Jure communi, vel indulto Sedis Apostolicæ aliud competit in præmissis.

Idem in eodem.

CAPUT VI.

Jubentur medici statutum Generalis Concilii de ægris admonendis, ut salutare pœnitentiæ sacramentum recipiant, sub excommunicationis pœna observare; neque ægrum posse plusquam ter invisere, nisi sacramentum pœnitentiæ receperit.

Dilectionis debitus ordo pervertitur, si medicinæ corporis priùs & diligentiùs, quàm sanandis animæ vulneribus intendatur. Sanè licèt in sacro Concilio Generali fuerit districtè præceptum, quòd medici corporum, cùm eos ad infirmos vocari contigerit, ipsos ante omnia moneant & inducant, ut medicos advocent animarum; ut postquam fuerit infirmo de spirituali salute provisum, ad corporalis medicinæ remedium salubriùs procedatur: ipsum tamen salubre ac utile statutum, aut oblivione aut contemptu frustrari cernitur debitæ observationis effectu. Propterea cupientes, quòd pro animarum salute tam utiliter dignoscitur statutum, debita exsecutione potiri; universis corporum medicis districtè præcipimus & mandamus, ut ipsum studeant fideliter observare: & ipsis nihilominus sub excommunicationis pœna, quam incurrere volumus ipso facto; mandantes, ut nullum infirmum ultra tertiam vicem visitare præsumant, de quo non sciant, quòd in illa ægritudine salutare pœnitentiæ receperit sacramentum. Adjicientes, ut cunctis nota sit præsens constitutio, quòd locorum Ordinarii, saltem quater in anno, videlicet in festo Natalis Domini, Resurrectionis, Pentecostes, & Assumptionis Virginis Mariæ, teneantur in principalioribus Ecclesiis suæ diœcesis vel territorii constitutionem hanc publicari facere.

CAPUT VII.

Medici quæ teneantur observare in curatione infirmorum.

PIUS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

Supra gregem Dominicum nostræ vigilantiæ divinitùs creditum, vigilis speculatoris, prout nobis desuper conceditur, exercentes officium, ad ea per quæ animarum saluti cum divini nominis gloria consuli valeat, libenter intendimus; ut Christi fideles post baptismum in peccata lapsi, per sacramentum Pœnitentiæ Deo reconcilientur. Sanè cùm infirmitas corporalis nonnunquam ex peccato proveniat, dicente Domino languido quem sanaverat: *Vade, noli ampliùs peccare, ne quid deterius tibi contingat*; ac propterea providè felicis recordationis Innocentius III. prædecessor noster, medicis præceperit, ut cùm eos ad ægrotos vocari contigerit, ipsos ante omnia moneant, ut animarum medicos vocent, ne cum eis hoc in extrema ægritudine constitutis suadetur, in desperationis articulum incidant. Nos igitur volentes hoc tam salutare præceptū nulla temporis præscriptione aboleri, sed semper observari; constitutionem præfatam auctoritate Apostolica tenore præsentium innovamus: & hac nostra in perpetuum valitura constitutione statuimus & decernimus, quòd omnes medici, cùm ad infirmos in lecto jacentes vocati fuerint, ipsos ante omnia moneant, ut idoneo confessori omnia peccata sua, juxta ritum S. R. E. confiteantur, neque tertio die ulteriùs eos visitent, nisi longius tempus infirmo confessor ob aliquam rationabilem causam, super quo ejus conscientiam oneramus, concesserit, & eis per fidem confessoris in scriptis factam constiterit, quòd infirmi ut præmittitur peccata sua confessi fuerint. Conjunctos verò, ac omnes familiares & domesticos infirmi in Domino rogamus & monemus, ut de infirmitate Parochum certiorem faciant, ac tam Parochus, quàm conjuncti & familiares præfati infirmum ad confessionem peccatorum suadeant & inducant. Quòd si qui medicorum præmissa non observaverint, ultra pœnas in dicta constitutione contentas, quas incurrere declaramus, perpetuò sint infames, & gradu medicinæ, quo insigniti erant, omnino priventur, & à collegio, seu universitate medicorum ejiciantur, ac pœnâ etiam pecuniariâ arbitrio Ordinariorum ubi deliquerint, multentur. Et ut hæc omnia inviolabiliter observentur, volumus, & eadem auctoritate præcipimus & mandamus, ut nullus posthac ubique locorum in medicina doctoretur, aut ei quomodolibet medendi facultas à quovis collegio & Universitate concedatur, nisi omnia in præsenti nostra constitutione contenta me-

medio eorum juramento coram notario publico, & testibus observare in eorum manibus, vel Ordinarii juraverint, & de hujusmodi juramento in privilegio seu licentia medendi specialis mentio fiat. Quòd si collegia, & Universitates præfatæ non recepto à promovendis juramento hujusmodi, eosdem ad gradum prædictum promoverint, aut eisdem medendi licentiam præstiterint, pœnam privationis facultatis alios ulteriùs doctorandi incurrant. Mandantes in virtute sanctæ obedientiæ omnibus & singulis venerabilibus fratribus, Patriarchis, primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, quatenus in civitatibus, & diœcesibus propriis præsentes nostras literas publicari faciant, ac juramentum prædictum à medicis jam promotis, seu licentiam medendi habentibus, omnibus juris remediis exigant, neque aliquos ad medendum in civitatibus & diœcesibus prædictis admittant, nisi eis constiterit eosdem juramentum hujusmodi præstitisse,& contumaces, & jurare, ac juramentum hujusmodi jam præstitum exhibere recusantes, gradu medicinæ, & omnibus privilegiis eisdem medicis, tam conjunctim quam divisim, eis & eorum cuilibet concessis, per quosvis etiam Romanos Pontifices, privent, ac ab ingressu Ecclesiæ arceant, donec resipuerint. Non obstantibus præmissis, privilegiis, indoltis, literis Apostolicis; quibusvis personis, collegio,& universitati, sub quibusvis verborum formis & tenoribus concessis, quæ omnia, quoad effectum validitatis constitutionis nostræ tantùm, revocamus, cassamus & anullamus, & omnes Principes sæculares ac alios dominos & magistratus temporales rogamus, requirimos & obsecramus per viscera misericordiæ Jesu Christi eisdem in remissionem peccatorom nihilominus injungentes, quòd in præmissis omnibus eisdem Patriarchis, primatibus, Archiepiscopis,& Episcopis assistant, & suum favorem & auxilium præstent, ac contrà facientes pœnis etiam temporalibus afficiant. Volumus autem quòd præsentes literæ in Cancellaria, & acie campi Floræ publicentur, & inter constitutiones extravagantes perpetuò valituras conscribantur. Et quia difficilè foret præsentes ad singola quæque loca deferri,volumus, & etiam declaramus, quòd earum transumptis, etiam impressis, manu alicujus notarii subscriptis, ac sigillo alicujus Prælati munitis, eadem prorsus fides ubicumque adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 8. Martii MDLXVI. Pontificatus nostri anno primo.

Hieronymus in Concilio sexto Tarraconensi.

CAPUT VIII.

Exigenda prætextu eleemosynarum per Ecclesias pecuniæ ad calices emendos, ornamenta, aliaque quibus Ecclesiæ egent, comparanda, facultatem vicarii vetantur dare, nisi his inopia Ecclesiarum constiterit; ut necessariò exigi eleemosynam oporteat toto eo tempore, quo eiusmodi facultatem concesserint. Sin credibile fuerit unius anni concessione non satis sublevatum iri Ecclesiam, prius quàm denuò facultatem concedant, pecuniæ collectæ superiore anno rationes jubentur exigere, & jureiurando eos astringere, qui sunt exacturi, in eum usum consumptum iri pecuniam, in quem collecta fuerit: salva sedis Apostolicæ licentia, & diœcesani; quo casu in alium usum ei commutare licet. Jubetur præterea in concessionis literis nomen apponi quæstoris & agnomen cæteraque disertè explicari, quæ suprà fieri oportere hac in re præceptum est.

Quoniam indignum est in Ecclesia Dei quosdam sob pietatis & paupertatis clypeo inebriari, & nimia satietate cibos fastidire, quosdam verò fame perire, & eleemosynarum largitionibus non posse sublevari; quod propter multitudinem quæstorum evenire compertum est, dom sub clypeo paupertatis sublevandæ annales quærendi licentias à nostris vicariis obtinuerunt, & sublevata paupertate, ac necessitate cessante, nihilominus subsequentibus annis similes licentias obtinent, & pecunias, quæ pro necessitatibus urgentibus Ecclesiarum & personarum eisdem inservientium à fidelibus zelo pietatis elargitæ sunt, epulis, ac lautis conviviis, ac aliis inhonestis usibus,tam quærentiom nunciorum, quàm personarum, à quibus missi sunt, expendunt, vel de ipsis thesaurizant, & nihil utilitatis piis locis, pro quibus elargitæ sunt, obveniet, sed in alios usus etiam pios convertunt, præter, seu contra largientiom intentionem: & cæteri miserabiles prædictis eleemosynis, quæ eisdem elargirentur, si prædictis quæstoribus non fuissent elargitæ, verisimiliter defraudantur, & intentio largientium ad effectum non deducitur, matura deliberatione prohibemus, licentias quærendi concedi pro piis operibus, calicibus, ornamentis,aut aliis necessitatibus Ecclesiarum, cappellarum, aut aliorum piorum locorum, nisi priùs summariè constiterit nostris vicariis de necessitate, pro qua concedentur: & qood necessitas tempore concessionis duret, & toto anno durare verisimiliter præsumatur, si per concessionem licentiæ non sublevaretur: & quòd ante concessionem detur fidele computum de pecuniis ac eleemosynis qoæstuatis & habitis anno proximè effluxo; & reliquis datis administratoribus locorum, & quòd jurent bene,& lega-

galiter se habere, dolo & fraude cessantibus, quod eleemosynas habendas expendent pro dictis necessitatibus, & in prosanos, aut pios usus, præter eos, pro quibus habitæ sunt, non convertent; salvâ sedis Apostolicæ licentiâ, aut diœcesani loci; in casu quo licentiam convertendi in alium pium locum concedere potest. Ordinamus insuper, ut in prædicta concessione narrentur nomen & agnomen quæstoris; & non simpliciter dicatur, lator præsentium; & qualiter computum veridicum reddidit coram loci diœcesano, seu vicario ipsius, & juravit firmiter tam dictus lator de bene & legaliter se habendo, & reliqua; solvendo administratori loci pii, quàm dictus administrator de expendendo in necessitates: pro quibus concessa est licentia, prout per certificatorias factas per loci diœcesanum apparuit,

Tit. XVII. De sententia excommunicationis.

CAPUT I.

Confirmatio Apostolica constitutionum sequentium, quarū initia sunt: Item cùm quidā. Olim excommunicâsse. Item sacro. Verùm. Item cùm clerici. Itē quia facientes. Declarando. Statuimus sacro. Quoniam exempla. Solicitat. Officii nostri. Item cùm in quibusdam. Prædecessorum. Ecclesiastica jurisdictio. Cùm affectata. Cùm in constitutione. Decernimus. Ad reprimendam. Pia consideratione. *ac dubiorum, quæ in eas cadunt, & responsionum.*

CLENENS PAPA VI.

CLEMENS Episcopus servus servorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Honestis petitionibus supplicum gratum nos decet præbere consensum; & eis maximè, quæ Ecclesiarum personarum honorem & statum, ac favorem libertatis Ecclesiasticæ respicere dignoscuntur. Sanè petitio venerabilium fratrum nostrorum Sanctii Archiepiscopi Tarraconensis, & ejus suffraganeorum nobis nuper exhibita continebat, quòd olim bonæ memoriæ Petrus, & Benedictus, ac Bernardus, ac Rodericus, nec non Eximinus, & Arnaldus Archiepiscopi Tarraconenses, ac Joannes Patriarcha Alexandrinus, tunc administrator Ecclesiæ Tarraconensis in spiritualibus & temporalibus auctoritate Apostolica deputatus, quasdam inter alias constitutiones diversis successivè temporibus ediderunt; idemque Joannes Patriarcha administrator, & Arnaldus Archiepiscopus nonnulla quibusdam ex constitutionibus ipsis addiderunt, & aliquas ex ipsis etiam declarârunt pro bono & tranquillo statu cleri provinciæ Tarraconensis, ac favore Ecclesiasticæ libertatis ipsius. Quarum constitutionum, & ordinationum, additionum, & declarationum tenores de verbo ad verbum præsentibus fecimus annotari. Quare idem Sanctius Archiepiscopus, & suffraganei nobis humiliter supplicârunt, ut constitutionibus & additionibus, ac declarationibus ipsis, ex quibus, ut asserunt, eis non modicum utilitatis, status, & honoris accrevit, Apostolicæ confirmationis robur adjicere de speciali gratia dignaremur. Nos igitur statui, & quieti subditorum, & præsertim personarum ipsarum, quæ velut Dei ministri potiori auxilio dignæ sunt, libenter intendimus, & utilitatem publicam favore prosequimur opportuno, dictorum Sanctii Archiepiscopi, & suffraganeorum supplicationibus inclinati, constitutiones, additiones, & declarationes ipsas ratas & gratas habentes, illas auctoritate Apostolica ex certa scientia confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Tenores verò prædictarum constitutionum ejusdem Petri Archiepiscopi tales sunt,

Petrus Archiepiscopus, in sexto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Excommunicantur raptores, deprædatores Ecclesiasticorum, ac rerum Ecclesiasticarum, & locorum religiosorum, quæ violenter rapuerint, vel invaserint. Fautores item, & receptatores memoratorum malefactorum; in eorumq; præsentia à divinis cessandum, nec absolvendi culpa obnoxii, nisi satisfecerint damnum & injuriam perpesso. Et si principales malefactores mortui fuerint, eorum cadavera sepulturâ Ecclesiasticâ privanda, quousque eorum hæredes satisfecerint. Pari ratione excommunicantur, qui prædas scienter & voluntariè in castris suis receptâriut: cessandumq; in eis à divinis & eorum præsentia. Cùm autem per rei evidentiam, vel confessionem reorum constiterit de invasoribus, vel quando in specie denunciati fuerint, cessandum à divinis. Absolutio autem committitur Episcopo, à quo publicandi & ii, quos ipse & ii quos alii Episcopi denunciârint.

ITem cùm quidam in aliorum prædiis propria commoda studeant invenire, sacro approbante Concilio, excommunicamus invasores, raptores, & deprædatores hominum Ecclesiarum, & Ecclesiasticarum rerum, & locorum religiosorum; qui bona prædicta rapuerint, vel invaserint violenter: dummodo personæ, de quibus querelam habuerint, paratæ fuerint stare juri, prout debuerint. Eâdem etiam excommunicatione ligamus fautores & receptores prædictorum malefactorum: statuentes, ut quamdiu principales malefactores in aliqua villa vel civitate fuerint, Ecclesiæ cessent pe-

penitùs à divinis: & si fortè principales malefactores mortui fuerint absque satisfactione condigna, licèt in mortis articulo absoluti fuerint, eorum corpora non tradantur Ecclesiasticæ sepulturæ, quousque hæredes morientium satisfecerint injuriam passis, & damnum datum fuerit penitùs emendatum: nec prædicti in sanitate aliquatenus absolvantur, nisi cùm de præmissis omnibus satisfecerint competenter. Simili excommunicationis sententia innodamus omnes illos, qui prædam clericorum, & locorum religiosorum, & hominum eorundem receperint scienter & voluntariè in castris suis, vel emerint; & castra illa, vel villæ, in quibus retenta fuerit præda, cessent penitùs à divinis, quousque damnum datum pro posse studuerint emendare. Et licèt invasores & raptores Ecclesiæ in genere sint excommunicati, non tamen evitentur, nisi facti evidentia, vel confessione propria hoc constaret, quousque in specie denunciati fuerint. Et postquam in specie denunciati fuerint, absolutio talium cuilibet Episcopo in sua diœcesi, auctoritate sacri Concilii est commissa. Item sacro approbante Concilio statuimus, quòd quilibet Episcopus in sua diœcesi denunciet sententias per alium Episcopum latas ad significationem ipsius, & vitet excommunicatos ab eo, & faciat tamquam excommunicatos arctiùs per suam diœcesim evitari.

Petrus Archiepiscopus in sexto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT III.

Declaratur superior constitutio, doceturq; tantùm ad eos pertinere, qui scienter & spontè cum armis, vel sine armis vim Ecclesiasticis attulerint, aut in res eorundem invaserint. Fautores autem, & emptores prædæ, post monitionem legitimam arbitratu diœcesani excommunicari debere.

OLim excommunicâsse recolimus invasores, raptores, & deprædatores hominum Ecclesiarum, rerum Ecclesiasticarum, & locorum religiosorum, qui bona prædicta rapuerint, vel invaserint violenter: dummodo personæ, de quibus querelam habuerint, paratę fuerint, prout debuerint, juri stare. Eâdem etiam excommunicatione ligavimus fautores & receptatores prædictorum malefactorum: statuentes, ut quamdiu principales malefactores essent in aliqua villa, vel civitate, cessarent Ecclesiæ penitùs à divinis. Et si fortè principales malefactores absque satisfactione condigna ab hoc sæculo transmigrarent, licèt essent in mortis articulo absoluti, eorum corpora non traderentur Ecclesiasticæ sepulturæ, quousque hæredes morientium satisfecissent passis injuriam, & damnum datum penitùs emendâssent: nec prædicti absolvi possent in sanitate, nisi de præmissis omnibus priùs satisfecissent passis injuriam competenter. Simili excommunicatione innodavimus omnes illos, qui prædam clericorum, & locorum religiosorum, & hominum eorundem scienter receperint, & voluntariè in castris suis, & emptores ab eis: & quòd castra, & villæ, in quibus præda esset retenta, cessarent penitùs à divinis, quousque damnum datum studuissent pro posse suo penitùs emendare. Verùm quidam prædictam constitutionem perversè intelligentes, eam trahunt ad res modicas, & ad ea, quę non ex proposito nocendi, sed ex necessitate aliqua, à non credentibus offendere capiuntur. Nos autem perversum intellectum, & dubitationem hujusmodi penitùs declarantes, in omnibus supradictis casibus sic duximus declarandam: quòd illi tantùm intelligantur excommunicati, qui ex proposito, cum armis vel sine armis violenter invaserint, & destruxerint loca prædicta, & cœperint homines ipsorum, & res eorundem in hoc graviter delinquentes: loca autem in hoc solo casu cessare volumus penitùs à divinis, quamdiu ibi prȩda fuerit violenter receptata. Fautores autem & emptores prędę, post admonitionem legitimam, juxta diœcesani arbitrium excommunicentur. Et si aliquem excommunicatorum prędictorum absque satisfactione condigna mori contigerit, tamdiu careat Ecclesiastica sepultura, quoad usque per hæredes ipsius damnum datum per eum sit plenariè passis injuriam, vel eorum hæredibus restitutum.

Benedictus, in Concilio primo Tarracone celebrato.

CAPUT IV.

Episcopis facultas permittitur subditos suos absolvendi, qui excommunicati fuerint, vel denunciari per constitutionem De invasoribus & raptoribus, &c. *Archiepiscopo etiam subditos suffraganeorum, postquam satisfecerint his, quos violârint.*

ITem, sacro approbante Concilio, plenam concedimus universis nostris suffraganeis potestatem absolvendi subditos suos, qui excommunicati per ipsos fuerint, vel etiam auctoritate constitutionis sacri Concilii Tarraconensis contra malefactores & invasores hominum, & rerum Ecclesiæ promulgatæ: licèt dicti excommunicati denunciati fuerint in Concilio Tarraconensi. Item fuit ordinatū, sacro Concilio approbante, quod dominus Archiepiscopus absolvat subditos suffraganeorum suorum, qui ad ipsum venerint, excommunicatos ratione constitutionis sacri Concilii Tarraconensis contra invasores & raptores, ac malefactores hominum, & rerum Ecclesiæ promulgatæ, præmissa satisfactione, & secundùm formam Ecclesiæ: & quòd dominus Archiepiscopus consensum diœcesani illius, vel illorum excommunicatorum requirat, si sibi visum fuerit expedire.

Idem in eodem.

CAPUT V.

Presbyteris mutuò se absolvere à minore excommunicatione licere.

ITem, sacro approbante Concilio, damus universis nostrę provincię presbyteris potestatem, quòd ad invicem unus alteri possit super minoris excommunicationis sententia absolutionis beneficium impartiri.

Idem in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT VI.

In locis, in quibus præda vendita, aut alienata fuerit, aut consumpta, cessandum à divinis, quousque passis injuriam satisfactum fuerit.

VErùm cùm in constitutione bonæ memorię domini Petri prædecessoris nostri, quæ incipit: *Olim excommunicâsse recolimus*, caveatur, quòd loca, ad quę pręda clericorum, Ecclesiarum, vel personarum religiosarum, seu hominum eorundem accepta pervenerit, quamdiu ibi fuerit, cessent penitùs à divinis: volentes invasorum, & raptorum excogitatis malitiis & machinationibus, quantum cum justitia possumus, obviare; declaramus & constituimus, quòd loca, in quibus hujusmodi pręda vendita, vel alio modo alienata, seu etiam consumpta fuerit, tamdiu cessent penitùs à divinis, quousque condigna satisfactio damna passis facta fuerit per eosdem.

Idem in eodem.

CAPUT VII.

In locis, ad quæ occisores & mutilatores clericorum profugerint, & in quibus violenter detinebuntur Ecclesiastici, cessandum à divinis, quoad satisfecerint Ecclesiæ arbitratu.

ITem cùm clerici & personæ Ecclesiasticæ majori, quàm res eorundem, debeant privilegio, & immunitate, seu libertate gaudere; sacro approbante Concilio statuimus, quòd loca, ad quę occisores & mutilatores clericorum, & personarum Ecclesiasticarum, & capientes eosdem pervenerint, cessent penitùs à divinis, quousque ad judicium Ecclesiæ satisfecerint de commissis. Loca etiam, in quibus clerici, & personę Ecclesiasticæ captæ detinebuntur, quamdiu violenter, seu invitè detinebuntur ibidem, cessent similiter à divinis.

Idem in eodem.

CAPUT VIII.

Excommunicantur, qui occisores & mutilatores clericorum receptant.

ITem, quia facientes & consentientes pœna pari debent damnari; eodem Concilio approbante, receptatores eorum, qui occidunt vel mutilant, vel capiunt clericos, vel personas Ecclesiasticas, excommunicationis sententiâ innodamos.

Bernardus Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT IX.

Quibus in locis erunt, qui manus violentas injecerint in Prælatos, ibi cessandum penitùs à divinis, & malefactores nunciandi, & vitandi.

DEclarando constitutiones prædecessorum nostrorum, videlicet dominorum Petri & Benedicti bonæ memoriæ; quarum prima incipit: *Olim excommunicâsse recolimus*, & secunda: *Cùm nos Benedictus*, statuimus; quod quamdiu personę invasorum & raptorum rerum Ecclesiæ, & personæ etiam illorum, qui in Prælatos Ecclesiarum Cathedralium, & aliorum locorum religiosorum Tarraconensis provinciæ manus injecerint violentas fuerint in aliqua civitate, villa, vel castro provinciæ supradictæ, aut infra terminos dictorum locorum ejusdem provinciæ, quod ipsę civitates, castra, villæ, & alia loca cessent, ipsis invasoribus, raptoribus, seu percussoribus præsentibus, penitùs à divinis: & dicti malefactores, percussores, seu raptores, per rectorem, seu cappellanum loci illius excommunicati nihilominus nuncientur; & tamquam excommunicati ubique ab omnibus evitentur.

Idem in eodem.

CAPUT X.

Monentur Episcopi, pariter & rectores, editas constitutiones observare, hi sui diœcesani, illi Concilii Tarraconensis arbitrio, si secus fecerint, de negligentia puniendi.

STatuimus, sacro approbante Concilio, quòd quilibet Episcopus provinciæ Tarraconensis circa observationem præsentis constitutionis, & omnium constitutionum à nostris prædecessoribus editarum sit solicitus & attentus. Rectores autem Ecclesiarum, & vicarii, seu loca-tenentes eorum, constitutiones easdem ad mandatum sui diœcesani, vel ejus offi-

officialis inviolabiliter teneant & observent. Si quis verò de prędictis rectoribus, vicariis, cappellanis, vel eorum loca-tenentibus recepto mandato sui diœcesani, vel ejus officialis, præsentem, & aliorum prędecessorum nostrornm nostrorum constitutiones neglexerit observare, ad sui Episcopi, vel ejus officialis arbitrium puniatur: & nihilominus teneatur restituere illi qui petit justitiam, omnes expensas quas eundo & redeundo propter hoc ad diœcesanum, per juramentum præmissa taxatione diœcesani, probaverit se fecisse; & ad hoc per diœcesanum Episcopum compellatur. Diœcesanus verò, qui circa correctionem subditorum suorum, qui super prædictis ejus mandatum, vel officialis sui neglexerint adimplere; vel circa observationem prędictarum constitntionnm negligens repertus fuerit vel remissus; iram & indignationem omnipotentis Dei, & Beatæ Theclæ incurrat: puniendus nihilominus ad arbitrium Provincialis Concilii, quod in Ecclesia Tarraconensi contigerit in posterum celebrari.

Idem in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XI.

Qui Episcopum quovis modo necârit, aut violârit, feudis omnibus ac Beneficiis Tarraconensis provinciæ privatur. Ejus verò posteri usque ad quartam progeniem ad clericatûs ordinem premoveri, aut Ecclesiasticum Beneficium adipisci non possint: quam etiam pœnam Prælatorum inferiorum, officialium, & canonicorum violatores incurrent.

QUoniam exempla pręterita cavere nos admonent in futurum; iccircò nos Bernardus miseratione divina Archiepiscopus Tarraconensis, assistentibus nobis venerabilibus fratribus Arnaldo Barcinonensi, Roderico Vicensi, Petro Urgellensi, Jacobo Oscensi, Jasperto Valentino, Garcia Tyrasonensi, Roderico Gerundensi, Guillermo Ilerdensi Episcopis, ac procuratoribus aliorum Episcoporum absentium; necnon & capitulorum Cathedralium Ecclesiarum, & collegiatarum, & quamplurimis aliis præsentibus, sacrosancto Tarraconensi approbante Cōcilio statuimus, ut quicumque instigante diabolo, per se, vel per alium interfecerit, seu vulneraverit, vel cœperit, aut percusserit aliquem Episcopum; omnibus feudis, ac rebus, & Beneficiis, quæ ab Ecclesiis quibuscumque Tarraconensis provinciæ tempore sceleris obtinebit, ipso facto perpetuò sit privatus; & pleno jure Ecclesiis, à quibus prædicta obtinuerit, applicentur: nec descendentes ab eodem malefactore usque ad quartam generationem ad gradum aliquem clericatûs promoveantur, nec Beneficium aliquod Ecclesiasticum feudale, vel aliud quodlibet in Tarraconensi provincia assequantur. Et ne minus vindictæ, quàm excessus memoria tanti facinoris prorogetur, adjicimus, quòd si quis Episcopus, vel alius quicumque Prælatus aliquem de prædictis descendentibus ad aliquem ordinem promovere, vel aliquod Ecclesiasticum Beneficium, seu quodlibet aliud eidem conferre præsumpserit; à collatione illius ordinis, quem scienter contulerit, per bienninm sit suspensus: & collatio ejusdem Beneficii sit irrita ipso jure, & ea vice per proximū Superiorem de illo Beneficio ordinetur. Si verò aliquem de Prælatis inferioribus Episcopis, vel principalem officialem Episcopi, vel canonicum Ecclesię Cathedralis ausu temerario quisquam interficere, mutilare, vel capere præsumpserit; ipse, & filii sui incurrant pœnam superiùs expressam ipso facto. Proviso tamen, quòd ipsis feudis, & possessionibus quibuscumque tantummodo sint privati, quæ ab Ecclesiis, quarum personas sic læserint, modo quolibet obtinebunt: hoc salvo, quod aliàs super hoc in Canonibus continetur. Et Prælatus, qui tales malefactores, vel filios eorum ad aliquem ordinem promovere, vel cuiquam tale Beneficium Ecclesiasticum conferre præsumpserit; à collatione illius ordinis, quem scienter contulerit, per annum noverit se suspensum: & collatio hujusmodi sit irrita ipso jure; & ea vice de Beneficio ipso per Superiorem proximum ordinetur. Quicumque autem ex prædictis malefactoribus, vel filiis suis à quoquam Episcopo scienter vel ignoranter ordinem receperit; exsecutionem non habeat suscepti ordinis, nec Beneficii collatio valeat, ut est dictum: salvis tamen omnibus pœnis canonicis, quibus per hanc constitutionem non intendimus in aliquo derogari. Hæc autem statuta salubriter per diœcesanos Episcopos Tarraconensis provinciæ singulis annis in suis Synodis & diœcesibus præcipimus publicari: & nihilominus hi, qui prædictas pœnas incurrerint, in Synodis nuncientur.

Rodericus Tellius Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XII.

Episcopus, aut officialis per Ordinarios requisitus ad quempiam excommunicatum denunciandum, statim, aut infra triduum id facere sub pœna prohibitionis ingressûs Ecclesiæ teneatur.

SOlicitat cura suscepti regiminis, ut utilitatibus subjectorum nunc novarum constitutionum editione, nunc antiquarum innovatione providere curemus. Sanè constitutiones sacrorum Conciliorum Tarraconensium editæ contra raptores personarum, & rerum Ecclesiasticarum, religiosorum, & hominum eorundem, ex quibus impiorum audacia coërcetur, ac bona Ecclesiastica conservantur propter quorundam abusum & negligentiam de-

debitum non sortiuntor effectum. Cùm nonnulli trepidantes ubi trepidandum non est, cùm requiruntur per locorum Ordinarios, in quorum diœcesi rapina vel violentia est commissa, ut prædictas constitutiones debeant observare; subtiliter causâ diffugii nituntur indagare & inquirere, an præfatæ constitutiones vendicent sibi locum, in his partes judicis, cùm potiùs ut meri exsecutores deberent procedere, assumentes. Et iccircò, quia parum est condere jura, nisi sint qui ea tuentur, prædictas constitutiones approbantes & confirmantes, sacro approbante Concilio, statuimus, quòd quandocumque aliquis Episcopus, vel ejus officialis, vel vicem-gerens, per nos, vel officialem nostrum, vel per alium Episcopum, vel ejus officialem, seu etiam vices ejus gerentem nostræ provinciæ, qui per suas literas significaverit, se servare constitutiones prædictas contra illum, contra quem petitur ipsas constitutiones servari, fuerit requisitus, ut denunciet eum excommunicatum juxta memoratas constitutiones, & eas servet, & faciat observari; & talem in Ecclesia mandet denunciari excommunicatum: ipsas constitutiones sine aliqua cognitione & inquisitione statim, vel infra triduum, die qua talis requisitio facta fuerit, minimè computata, si in sua diœcesi requisitus præsens fuerit, vel in loco: ut infra dictum tempus hoc valeat adimplere. Aliàs quàm citò commodè fieri poterit, considerata locorum distantiâ, observet, & mandet observari, omni appellatione & exceptione cessantibus. Quòd si prædicta contempserit, ut prædicitur, adimplere, tamdiu ingressum Ecclesiæ sibi noverit interdictum, donec ipsas constitutiones observet, & mandet observari. Ex quo autem dictas constitutiones fecerit, vel mandaverit observari, ex tunc ipso facto interdictum absque relaxatione aliqua penitùs sit ablatum. Hoc autem provisio, quod propter juris ordinem non servatum processus per Ordinarium, vel ejus officialem habitos, seu facta denunciatio nullatenus revocetur: cùm multis grassantibus opus sit exemplo, juxta canonicas & legitimas sanctiones. Item, quia non est ferendus qui lucrum amplectitur, onus autem subire recusat, sacro approbante Concilio statuimus, omnes personas, cujuscumque status vel conditionis existant, quæ ex præfatis constitutionibus commodum recipiunt, subjacere, & esse subjectas ipsis constitutionibus si deliquerint in his, quæ in ipsis constitutionibus continentur, & contra tales personas juxta tenorem ipsarum constitutionum esse rigidè procedendum: salvis constitutionibus sacrorum Conciliorum Tarraconensium in favorem Episcoporum factis: quibus cautum est, quòd Episcopi hujusmodi constitutionibus contra raptores & invasores rerum Ecclesiasticarum editis non ligentur.

Idem in eodem.

CAPUT XIII.

Cessandum à divinis in illorum præsentia, qui in Cathedralis Ecclesiæ canonicum, aut collegiatæ Prælatum, aut vocem in capitulo habentem, aut ordinis militiæ commendatorem, vel hospitalium sancti Joannis Hierosolymitani manus violentas injecerint, aut alio modo læserint.

Officii nostri debitum circa dispendia, quæ per nonnullos Ecclesiis & personis Ecclesiasticis, & eorum hominibus, & rebus indebitè afferuntur, deliberatione provida exigentes salubris remedii appositione, talium temeritatem duximus præscindendam. Et iccircò sacri approbatione Concilii confirmantes omnes constitutiones per prædecessores nostros editas, & specialiter contra raptores & invasores personarum, & rerum Ecclesiasticarum, addendo eisdem statuimus, quòd quicumque de cætero in canonicum Ecclesiæ Cathedralis, vel Prælatum Ecclesiæ Collegiatæ, vel clericum, qui vocem habeat in communibus tractatibus capituli Ecclesiæ Cathedralis, vel in commendatorem ordinis militiæ templi, vel hospitalis sancti Joannis Hierosolymitani manus injecerit temerè violentas, vel terras, vel loca Prælatorum Ecclesiarum, vel templariorum, aut hospitalariorum, vel aliorum locorum religiosorum cum exercitu invaserit, arbores scindendo vel talando, aut ignem immittendo, aut grave damnum aliàs irrogando, præter sententiam excommunicationis, quam ex tali delicto se noverit incurrisse, & ultra alias pœnas contra tales statutas, ubicumque ipse fuerit, cessetur penitùs à divinis. Et quicumque cum exercitu terras Prælatorum, vel Ecclesiarum, vel locorum religiosorum invaserint, ut est dictum, & moniti infra mensem non satisfecerint, omnibus feudis, quæ ab Ecclesiis, vel personis, aut locis religiosis tenebunt, quæ sic læserint, perpetuò sint privati: salvis omnibus aliis pœnis contra tales statutis, quibus per hanc constitutionem non intendimus in aliquo derogare.

Idem in eodem.

CAPUT XIV.

Cessatio à divinis juxta decretalem: Alma mater, *moderanda.*

Item cùm in quibusdam constitutionibus sacrorum Conciliorum Tarraconensium sit cautum, quòd in certis casibus debeat cessari penitùs à divinis, sacro approbante Concilio declaramus prædictam cessationem debere fieri, prout tempore generalis interdicti per constitutionem sanctissimi patris domini Boni-

facii

facii Papæ VIII. quæ incipit: *Alma mater*, & per alias constitutiones canonicas est statutum.

Eximinus de Luna Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XV.

Qui personam Ecclesiasticam quovis modo in vita, fortunarumve dimicationem ausus fuerit provocare, ipso facto sit excommunicatus, & si clericus extiterit, Beneficiis sit privatus, aut perpetuò inhabilis, si careat Beneficio.

PRædecessorum nostrorum, qui condemnaverunt abusum exsecrabilē diffidandi Prælatos, & personas Ecclesiasticas, vestigiis inhærentes, sacro approbante Concilio statuimus, ut si quis deinceps, cujuscumque status, conditionisve existens, diffidaverit, seu acuidaverit diffidari, seu acuidari fecerit, vel procuraverit publicè, vel occultè Archiepiscopum, vel Episcopum, vel eorum officiales, vel Prælatum, aut religiosum, vel alium clericum Beneficiatum, vel alium in sacris ordinibus constitutum, seu prædictorum occasione homines & loca eorum administrationi commissa acuidaverit, sive in hoc scienter dederit consilium, auxilium, vel favorem; ipso facto sententiam excommunicationis incurrat, & denuncietur excommunicatus quotidie, dum in excommunicatione præstiterit, pulsatis campanis, & candelis extinctis. Et nihilominus terra, seu loca, aut castra ipsius, si qua habuerit, eo ipso subjaceant Ecclesiastico interdicto, à qua sententia nullatenus absolvatur, nec interdictum ipsum relaxetur, donec de injuria, & damnis propterea irrogatis satisfecerit competenter. Quòd si clericus, cujuscumque status vel conditionis existens, aut religiosus in his deliquerit, si Beneficium Ecclesiasticum, vel administrationem obtineat, præter pœnas prædictas, à Beneficiis omnibus, & administratione sit eo ipso privatus: si verò Beneficiatus non fuerit, perpetuò sit inhabilis ad Ecclesiasticum Beneficium obtinendum, donec secum super hoc per sedem Apostolicam fuerit dispensatum:

Idem in eodem.

CAPUT XVI.

Judices sæculares injuriosè compellentes Ecclesiasticos coram se litigare publicè excommunicandi.

ECclesiastica jurisdictio à sæculari distincta esse dignoscitur, & una per alteram impediri non debet, sed potiùs adjuvari. Quia verò nonnulli sæculares judices statuta Canonum circa hæc edita contemnentes, clericos, & alias personas Ecclesiasticas super rebus suis, & caussis injuriosè coram se compellunt in judicio litigare, & alias personas recurrentes ad Ecclesiasticum forum super caussis, quæ ad idem forum Ecclesiasticum de jure, vel de antiqua consuetudine pertinere noscuntur, ad desistendum compellont; sacro approbante Concilio statuimus, & universis & singulis Prælatis in virtute sanctæ obedientiæ præcipiendo mandamus, quatenus statutum felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. quod incipit: *Quoniam ut intelleximus*, in suis Episcopalibus Synodis, ac in Ecclesiis etiam suarum diœcesium, ubi expedire viderint, faciant publicari, prædictosque judices excommunicatos publicè nunciari.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus & Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebraro.

CAPUT XVII.

Qui interdictum, vel cessationem à divinis observari in Cathedrali Ecclesia, vel circumvicinis intellexerit, idipsum in sua Ecclesia Episcopi mandato non exspectato, quamprimum faciat.

CUM affectata ignorantia, maximè in viris Ecclesiasticis, reprobetur; præsenti constitutione sancimus, quòd si rector aliquis, vel vicarius provinciæ Tarraconensis in Cathedrali, vel convicinis sibi Ecclesiis ad mandatum sui Episcopi, vel officialis ejusdem, sciverit contra personas aliquas constitutiones sacri Concilii Tarraconensis, per quas à divinis cessatio indicitur, observari, ita quòd ipsis personis præsentibus cessetur ibidem à divinis, in sua Ecclesia, & parochia eas servet, & ipsis personis præsentibus non exspectato mandato alio, cesset similiter à divinis. Et, si contrarium fecerit, ipsum in illas pœnas incidere declaramus, in quas incideret, si mandatum hujusmodi habuisset.

Idem in eodem.

CAPUT XVIII.

Excommunicantur qui invasorum, & raptorum Ecclesiarum corpora, damnis per eorum hæredes non restitutis, sepelierint.

CUM in constitutione domini Petri, quæ incipit: *Item cùm quidam*, caveatur expressè, quòd si principales malefactores absque satisfactione in mortis articulo fuerint absoluti, eorum tamen corpora non tradantur Ecclesiasticæ sepulturæ, donec per hæredes morientium damnum passis satisfactum fuerit competenter: ideo attendentes, quòd verba intelligenda sunt cum effectu, sacro approbante Concilio excommunicamus omnes, qui de cætero talia corpora, donec satisfactum fuerit, ut præ-

prædicitur, scienter tradiderint Ecclesiasticæ sepulturæ: & qui in hoc dederint consilium, auxilium, & favorem. Et quia ridiculum quodammodo reputatur, non vitari per Prælatos & clericos eos, qui ob rerum, & Ecclesiarum tutelam per alios vitari mandantur; præcipimus in virtute sanctæ obedientiæ Prælatis, & clericis quibuscumque ne illos, contra quos constitutio observabitur, ad mensam suam recipere audeant, vel etiam invitare.

Idem in eodem.

CAPUT XIX.

Qui clericis sua jura tribui quoquomodo impediunt, publicè excommunicandi.

DEcernimus, temporale dominium, vel jurisdictionem aliquam obtinentes, vel etiam exercentes, qui voce præconis, vel aliter prohibuerint, ne clericis, vel personis Ecclesiasticis redditus, vel aliqua, quæ debentur eis debita exsolvantur, aut justitiam eisdem clericis, & personis de suis debitoribus, seu malefactoribus facere denegaverint, vel mandaverint denegari, vel eosdem clericos, seu personas Ecclesiasticas banniverint, seu banniri mandaverint; & dantes super his consilium, auxilium, vel favorem, excommunicationis sententiæ subjacere præcipientes, tales per locorum Episcopos, vel eorum officiales ordinarios, quousque de injuria & damnis satisfecerint competenter, excommunicatos publicè nunciari.

Idem in quarto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XX.

Hostiliter contra clericos se gerentes, & Ecclesiasticorum hostibus faventes, in constitutionem contra eos editam, qui clericos in dimicationem vitæ & fortunæ provocant, etiam incurrant.

AD reprimendam audaciam perversorum clericos, seu personas Ecclesiasticas diffidantium, seu procurantium diffidari, aut eorum occasione homines, vel loca eorum; fuit dudum in Provinciali Concilio Tarraconensi constitutum, quòd facientes talia incurrerent excommunicationis sententiam ipso facto, & terra eorum esset supposita Ecclesiastico interdicto. Verùm quidam non attendentes mentem ipsius constitutionis, sed verba, ac pœnas ejusdem astuta calliditate vitare volentes, contra illos, quos dicta constitutio diffidari prohibet, guerram absque diffidamento faciunt; seu eos, & homines, loca, vel bona eorum per modum guerræ seu hostiliter, aut aliter cum turba seu hominibus coadunatis ex proposito damnificant & invadunt: quamquam contra personas Ecclesiasticas, seu homines, aut bona, aut loca eorum guerra fieri non possit. Nos igitur Joannes miseratione divina sanctæ Alexandrinæ sedis Patriarcha, & administrator in spiritualibus & temporalibus Ecclesiæ Tarraconensis à sede Apostolica deputatus, sacri approbante Concilii, attendentes eos, qui talia agunt, non minus, sed plus delinquere, quàm simpliciter diffidantes, eam constitutionem, quæ ad hoc facta exstitit, ne damna Ecclesiis, clericis, seu personis Ecclesiasticis inferrentur, locum habere decernimus, quantum ad omnia ejus capitula, ut etiam contra illos, qui absque diffidamento prædicta faciunt, vel aliquid prædictorum, & qui in hoc dederint auxilium, consilium, vel favorem: adjicientes dictam constitutionem locum habere etiam contra eos, qui prædictos diffidantes, guerrificantes, seu malefactores in locis suis receptaverint, sive defensaverint publicè vel occultè. Quam quidem pœnam etiam locum habere decernimus contra omnes, qui in dictis criminibus, seu delictis persistunt: nisi infra duos menses à tempore hujus constitutionis continuè computandos satisfecerint de eisdem. Statuimus etiam, eodem Concilio approbante, quòd præsentem constitutionem, & alias contra raptores & invasores personarum Ecclesiasticarum, rerum, & bonorum, & hominum eorundem diffidatores, malefactores, damnificantes, receptatores, ac fautores, & defensores prædictos editas, nos Patriarcha administrator prædictus, & Archiepiscopi Tarraconenses, qui pro tempore fuerint, per quemcumque fuerimus requisiti, & etiam sine requisitione, ex officio pro nobis & Ecclesia Tarraconensi, ac canonicis ejusdem, ac familiaribus nostris possimus liberè per totam Tarraconensem provinciam observare, & facere observari, & secundùm earum formam procedere, ac procedi facere super eis: & super his subditi suffraganeorum nostrorum teneantur nobis, & dictis Archiepiscopis obedire: non solùm pro comittendis in futurum contra constitutiones prædictas; immo pro his, quæ contra eas sunt etiam jam commissa.

Idem in eodem.

CAPUT XXI.

Excommunicatorum receptatores tribus Dominicis, vel festivis diebus denunciatorum excommunicandi. Quos Prælati, & eorum officiales, licèt absque pecunia, diligenter persequi curabunt.

PIa consideratione prædecessores nostri excommunicantes invasores, raptores, & deprædatores hominum Ecclesiarum, Ecclesiasticarum rerum, & locorum religiosorum, ac fautores, & receptatores eorum, providè statuerunt, quamdiu malefactores principales hujusmodi in aliqua villa, vel civitate existerent, Ecclesias cessare penitùs à divinis: prohibendo tales ab excommunicatione absolvi, donec

nisi de præmissis satisfecerint competenter. Consideraverunt namque, quòd malefactores principales hujusmodi expulsi à civitatibus & villis, ad quas eos venire contingeret, rubore suffusi, ad humilitatis, & debitæ satisfactionis, ac reconciliationis faciliùs inclinarentur effectum. Sed, proh dolor! quia interdum constitutiones super his editæ debitè non servantur, hujusmodi excommunicatio, quæ contra formam dictarum constitutionum faciliter relaxatur, in animarum periculum deducitur in contemptum. Nam vix aliquis participationem talium excommunicatorum evitat, nullus etiam de suis civitatibus vel villis eos expellit, & ex hoc sequitur, quòd ipsis excommunicatis in civitatibus & villis remanentibus cùm cessent Ecclesiæ à divinis, participatio divinorum multis insontibus subtrahitur, divinum officium intermittitur, ac juri Ecclesiarum in proventibus & obventionibus debitis detrahitur, & honori & quòd horrendum est dicere, dictis excommunicatis interdum, propter munera eis oblata de civitatibus vel villis ad horam, & tempus modicum exeuntibus, quod in eorum pœnam spiritualem statutum est, in præmium, seu lucrum eorum vertitur temporale, & sic quòd ad defensionis præsidium est inventum, ad iniquitatis dispendium retorquetur. Cupientes igitur constitutiones prædictas debitum sortiri effectum, & prædictam excommunicationem deduci nullatenus in contemptum; hoc statuto perpetuò, sacro approbante Concilio, excommunicamus omnes, qui scienter hujusmodi malefactores excommunicatos, postquam in Ecclesia parochiali per tres dies Dominicos vel festivos denunciati fuerint, publicè excommunicati in ipsa parochia, in suis locis ad hospitandum vel habitandum receperint, vel receptos sustinuerint in domibus vel hospitiis, aut eos per alios recipi mandaverint vel fecerint: quos statim ex suo officio, etiam absque requisitione cujuscumque Episcopi, & eorum officiales principales, & alii pro Episcopis jurisdictione utentes, excommunicatos denuncient usque ad satisfactionem condignam. Præcipimus insuper omnibus Episcopis provinciæ Tarraconensis, ac vicariis, & officialibus eorundem, quòd circa observationem illius, & aliarum constitutionum se exhibeant promptos, favorabiles, & benignos. Et ut libentiùs ad observationem constitutionum hujusmodi procedatur, prohibemus officialibus & vicariis Episcoporum principalibus, & aliis pro Episcopis jurisdictione utentibus, ne pro caussæ cognitione, vel processu faciendo contra malefactores hujusmodi aliquam pecuniam prætextu salarii vel laboris exigant, vel etiam recipiant: nec prætextu hujusmodi habendæ pecuniæ, vel eo quia salarium non habebunt, differant scienter procedere, cùm fuerit procedendum: alioquin eo ipso suspensi sint ab officio, & divinis. Prohibemus etiam Episcopis, & vicariis, & officialibus eorundem, ne ad cognitionem, vel processum hujusmodi faciendum, aliquem, vel aliquos debeant delegare: cùm onus hujusmodi eis incumbere dignoscatur. Postquam autem contra aliquem, vel aliquos ipsas constitutiones duxerint publicandas, eosque ut excommunicatos fecerint evitari, contra eos exigente contumacia requisiti procedant, quilibet videlicet contra suos subditos, ex suo puro & mero officio, censuram Ecclesiasticam aggravando: nec tales malefactores, aut fautores, vel receptores eorum absolvant, donec de damnis & injuriis propterea irrogatis satisfactum fuerit competenter. Imponant insuper absolutis, sub debito præstiti juramenti, talem pœnitentiam pro commissis, quòd pœna docente cognoscant, quantum excesserint cessationi hujusmodi caussam dando, seu aliter excommunicatis hujusmodi obsequia exhibendo. Quam pœnitentiam si fortè agere contempserint, in pristinam excommunicationem, in quam eos in hoc casu reincidere decernimus, ipsos denuncient recidisse. Qui verò eos aliter duxerint absolvendos, ad interesse illis, qui taliter damnificati fuerint, teneantur: & divinæ subjaceant ultioni, ac judicio Concilii subsequentis. Nos autem Patriarcha, administrator Ecclesiæ Tarraconensis prædictus, & successores nostri, qui pro tempore fuerint Archiepiscopi Tarraconenses, in nobis, & officialibus nostris hanc constitutionem, & alias supradictas per omnia observabimus, & observari etiam faciemus.

Arnaldus Cescomes Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XXII.

Dubia, & ipsorum responsiones, seu determinationes circa sacri Concilii Tarraconensis constitutiones de invasoribus ordinata in quinto Concilio per dominum Arnaldum Archiepiscopum Tarracone celebrato: quæ pro constitutionibus habentur, seu servari mandantur.

PRIMUM DUBIUM.

In constitutione: *Item cum quidam*, dicitur, quòd invasores & raptores rerum Ecclesiasticarum sunt excommunicati, & quòd ipsis præsentibus cessetur à divinis: & in constitutione: *Olim*, declaratoria ipsius, dicitur, quòd illi tantùm sunt excommunicati, qui ex proposito cum armis & sine armis violenter invaserint, vel destruxerint loca Ecclesiarum, & cœperint homines ipsorum locorum, & res eorundem, in hoc graviter delinquentes. Nunc verò dubitatur, utrum solùm tales sint excommunicati propter verbum exclusivum? & utrum prædicta omnia requirantur, cùm copulativè ponantur, vel generaliter sint excommunicati omnes malefactores.

Determinatio primi dubii.

VIdetur, quòd ita interpretata est consuetudo, quòd invasores, raptores, & deprædatores clericorum, hominum Ecclesiarum, Ecclesiasticarum rerum, & locorum religiosorum sunt excommunicati, & quòd verba in constitutione: *Olim*, posita, intelligi debeat disjunctivè.

SECUNDUM DUBIUM.

ITem, sin dicta constitutione: *Item cùm quidam*, dicitur, quòd receptatores & fautores talium sint excommunicati, & in dicta constitutione: *Olim*, dicitur, quòd excommunicentur.

Determinatio secundi dubii.

VIdetur, quòd fautores & receptatores sint excommunicati per constitutionem *Item cùm quidam*, & per constitutionem *Olim*, quæ dicit excommunicentur, debeant denunciari, ac publicari excommunicati.

TERTIUM DUBIUM.

ITem in dicta constitutione: *Item cùm quidam*, dicitur, quòd præsentibus prædictis principalibus invasoribus in aliqua civitate, &c. cessetur penitùs à divinis, & in dicta constitutione: *Olim*, quòd solùm loca, in quibus præda violenter accepta fuerit, cessent à divinis: & si per constitutionem, quæ incipit: *Declarando*, debet cessari præsentibus invasoribus, &c. remanet primum dubium, videlicet, qui in hoc casu dicantur esse invasores, & esse excommunicati; cùm in dicta constitutione: *Declarando*, non sint excommunicati.

Determinatio tertii dubii.

VIdetur idem respondendum, quod ad primum dubium: quòd cessetur ubicumque fuerint principales malefactores, sed in locis, in quibus præda recepta fuerit, cessetur, quamdiu ibi præda fuerit, vel ubi fuerit vendita, aut aliàs alienata, seu etiam consumpta.

QUARTUM DUBIUM.

ITem, cùm in dicta constitutione: *Declarando*, dicatur, quòd cessetur à divinis quamdiu prædicti fuerint in locis, vel infra terminos locorum; dubitatur, quomodo intelliguntur termini locorum. Et, si dicatur, quòd ponuntur ibi pro terminis parochiarum; quid erit, cùm in una civitate vel loco sint multæ parochiæ?

Determinatio quarti dubii.

VIdetur, quòd in Ecclesia, vel in Ecclesiis civitatis, villæ, castri, vel loci, ubi malefactores præsentes fuerint, vel præda detenta, aut vendita, vel alienata, vel consumpta fuerit, cessetur à divinis, & in suburbiis, & continentibus ædificiis eorundem, æstimandis, ad arbitrium diœcesani Episcopi, vel ejus officialis, taliter quòd nervus non contemnatur Ecclesiasticæ disciplinæ. Sed si Ecclesia parochialis extra castrum, villam, vel populationem fuerit, cessetur ibi, quamdiu malefactor in parochia fuerit; & quod aliter ex nunc non curetur de terminis locorum, vel parochiarum.

QUINTUM DUBIUM.

ITem, cùm in dictis constitutionibus: *Item cum quidam*, &: *Olim*, dicatur, quòd loca, in quibus præda recepta fuerit, cessent à divinis; utrum intelligatur, scienter, vel ignoranter, & quorum scientia requiratur.

Determinatio quinti dubii.

VIdetur, quòd scientia hominum loci requiratur, & quòd pro scientia habeatur, si publica sit fama in loco, quòd præda est ibi.

SEXTUM DUBIUM.

ITem, cùm in constitutione: *Item cùm quidam*, dicatur, quòd tales non evitentur, nisi facti evidentia vel confessione propria hoc constaret, dubitatur; si etiam tunc rector Ecclesiæ possit eos vitare, & ipsis præsentibus cessare: & facit ad hoc constitutio: *Item statuimus*, ubi dicitur, quòd rectores ad mandatum Episcopi, vel ejus officialis dictas constitutiones servent.

Determinatio sexti dubii.

VIdetur, quòd nullus astringatur ad observationem cessationis, donec cessatio per Episcopum, vel ejus officialem, vel vices-gerentem Episcopi sit indicta.

SEPTIMUM DUBIUM.

ITem, cùm ibi dicatur officialis, & in constitutione: *Sollicitat*, dicatur, cum per Episcopum, vel ejus officialem, seu ejus vices-gerentes, videtur intelligendum de principali officiali, præsertim cùm in cessationibus requiratur magna solennitas, nec judex delegatus possit terram interdicere, nisi sibi specialiter sit commissum.

Determinatio septimi dubii.

VIdetur, quòd nedum Episcopi, & eorum officiales principales, sed etiam foranei, seu decani, qui habent cognitionem universitatis caussarum criminalium, possint processum facere, quem fieri desiderant constitutiones prædictæ, citra tamen indictionem, quam faciunt Episcopi, vel vicarii generales, aut officiales principales eorum. Pro liberatione verò personarum Ecclesiasticarum decani cessationem, cùm ei locus fuerit, indicere non vetantur.

OCTA-

OCTAVUM DUBIUM.

ITem, an constitutio habeat locum ubi homines Ecclesiæ inter se damnum sibi inferunt.

Determinatio octavi dubii.

VIdetur, quòd si homines alicujus loci Ecclesiæ inter se guerrificando, vel aliàs damnum dederint, non sit locus constitutioni. Si verò homines unius loci Ecclesiæ ex proposito invaserint, rapuerint, vel deprædati fuerint homines alterius loci Ecclesiæ, locus est constitutioni.

NONUM DUBIUM.

ITem, si constat, quòd dicta constitutio habet locum, an possit Episcopus, vel officialis eam non servare, & de jure communi procedere, cùm pœna legis non sit in arbitrio judicantis.

Declaratio noni dubii.

VIdetur, quòd si Episcopos, vel officialis ejus requiratur servare constitutionem, cùm locus constitutioni fuerit, teneatur eam servare,& indicere cessationem auctoritate ejusdem, nisi aliud pars requirens duxerit tolerandum. Ubi verò Prælatos ex suo tantùm procedat officio, in sua remaneat libera potestate, utrum in totum, vel in partem servet eandem.

DECIMUM DUBIUM.

ITem, si facta restitutione debet cessari, donec excommunicatus fuerit absolutus.

Determinatio decimi dubii.

VIdetur, quòd facta restitutione rapinæ, vel liberatione personæ detentæ, debeat tolli cessatio.

UNDECIMUM DUBIUM.

ITem, an propter invasorem seu raptorem captum sit cessandum, cùm recedere non possit.

Determinatio undecimi dubii.

VIdetur, quòd propter illum, qui captus sine fraude teoetur, non debet cessari.

DUODECIMUM DUBIUM.

ITem, cùm in constitutione:*Pia*,dicator,quòd Episcopi, & eorum officiales, non per delegatos, sed per seipsos faciant constitutionis processum, dubitatur, utrum possint delegare aliis testium receptionem producendorum ad instructionem negotii, & utrum talibus delegatis liceat absque pœna dictæ constitutionis:*Pia*, recipere salarium pro labore.

Determinatio duodecimi dubii.

VIdetur, quòd absque dubio hujusmodi delegationes fieri possint. Sed caveant ubi officiales, quòd non participent in salario delegatorum: quia aliàs prædictam pœnam non evitabunt.

CAPUT XXIII.

Finis Bullæ præinsertæ domini Clementis Papæ VI. confirmatoriæ præcedentium constitutionum, & dubiorum, ac declarationum eorum.

NUlli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ ratificationis & confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem contra hanc paginam attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Paulli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Avinioni, nono Kalendas Julii, pontificatus nostri anno decimo.

CAPUT XIV.

Vetantur Abbatissa, & conventus monasterii Vallisdonzellæ, divina per sacerdotes curare celebrari, cùm in diœcesi Barcinonensi cessatur à divinis.

CLEMENS PAPA VII.

CLemens Episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Justis petentium votis libenter annuimus, eaque favore prosequimur opportuno. Sanè petitio venerabilis fratris nostri Raymondi Episcopi, & dilectorum filiorum capituli Barcinonensis nobis exhibita continebat, quòd olim bonæ memoriæ Petrus, Benedictus, ac Bernardus, & Rodericus, necnon Eximinus, & Arnaldus Archiepiscopi Tarraconenses, ac Joannes Patriarcha Alexandrinus, tunc administrator Ecclesiæ Tarraconensis in spiritualibus & temporalibus, auctoritate Apostolica deputatus, in suis provincialibus Conciliis, eisdem approbantibus Conciliis, quasdam constitutiones pro bono & tranquillo statu cleri provinciæ Tarraconensis, ac favore Ecclesiasticæ libertatis ipsius, diversis temporibus ediderunt: idemque Joannes Patriarcha administrator, & Arnaldus Archiepiscopus, nonnulla quibusdam ex constitutionibus ipsis addiderunt, & aliquas ex ipsis etiam declararunt: quodque per eas Ecclesiæ civitatum, villarum, & locorum dictæ provinciæ debent in certis casibus expressis in ipsis contra invasores, raptores, deprædatores hominum Ecclesiarum, rerum, & locorum religiosorum, ac nonnullas alias personas in constitutionibus expressas

pressas eisdem, à divinis cessare, & quòd postmodum felicis recordationis Clemens Papa VI. prædecessor noster, illas ex certa scientia confirmavit: quodque dilectæ in Christo filiæ Abbatissa & conventus monasterii Vallis-donzellæ extra muros Barcinonenses, Cisterciensis Ordinis, quibus nuper, ut quotiescumque contingeret Ecclesias, vel monasteria civitatis, vel diœcesis Barcinonensis, vel ipsam civitatem quovis modo & casu interdici, liceret eis in dicto earum monasterio Missam, & alia divina officia januis apertis & campanis pulsatis, excommunicatis, & interdictis exclusis, per presbyteros idoneos alta voce facere celebrare, auctoritate Apostolica per nostras literas duximus indulgendum, prætextu literarum ipsarum, in quibus de dictis constitutionibus, additionibus, & declarationibus nulla fit mentio, tempore, quo contra invasores, raptores, & deprædatores hujusmodi, vel aliàs vigore prædictarum constitutionum in Ecclesiis, & monasteriis civitatis ipsius, quæ de provincia prædicta existit, generaliter à divinis cessatur, hujusmodi divina alta voce, apertis januis, & pulsatis campanis in dicto ipsarum monasterio, quod etiam in provincia ipsa existet, faciunt celebrari: quodque propterea plurima inconvenientia secuta fuerunt, & majora sequi verisimiliter dubitatur; cùm invasores, raptores, & deprædatores præfati in civitate prædicta stare ex eo liberiùs permittantur, quòd populus civitatis ipsius, tempore cessationis hujusmodi ad eadem divina ad idem monasterium admittitur, sicque satisfactio retardatur, & nervus Ecclesiasticæ contemnitur disciplinæ. Nos igitur attendentes, quòd indultum hujusmodi, dum in Ecclesiis, vel monasteriis, aut civitate prædictis vigore constitutionum ipsarum à divinis cessatur, locum habere non potest, cùm interdictum Ecclesiasticum, & hujusmodi cessatio à divinis non modicum differre noscantur, dictorum Episcopi, & capituli in hac parte supplicationibus inclinati, eisdem Abbatissæ & conventui tenore præsentium districtiùs inhibemus, ne prætextu hujusmodi indulti, tempore quo in civitate prædicta, vel ejus Ecclesiis vigore dictarum constitutionum ab hujusmodi divinis cessari debebit, ipsa in dicto monasterio celebrent, aut celebrari faciant, seu permittant. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ inhibitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Paulli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Avinione quarto nonas Junii, Pontificatus nostri anno decimo.

Rodericus Tellius Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XXV.

Qui publicè denunciatus clericus absolvi neglexerit, pecuniâ multandus, & si ultra annum perstiterit, officio & Beneficio suspendendus.

CUM medicinalis sit excommunicatio, non mortalis; disciplinans, non eradicans; dummodo is, in quem lata fuerit, non contemnat; hoc consultissimo statuimus edicto, quòd si clericus in quocumque ordine constitutus canonicè fuerit excommunicationis vinculo innodatus, & publicè nunciatus, & negligens in absolutione petenda per sex menses continuè in excommunicatione ipsa contumaciter ex certa scientia perstiterit; quia nihil obedientia prodesse videtur humilibus, si ejusdem contemptus contumacibus non obesset; si Beneficium Ecclesiasticum habuerit, pœnam viginti morapetinorum incurrat: quòd si Beneficiatus non fuerit, pœnam decem morapetinorum præstare cogatur ærario sui Ordinarii applicandam. Si verò propriæ salutis oblitus, per annum continuum in prædicta excommunicationis sententia perduraverit, Pharaonico animo damnabiliter obstinatus; quia crescente contumacia crescere debet & pœna, statuimus, ut 40. aureos suo Ordinario applicandos solvere teneatur. Si verò ultra annum in excommunicatione perstiterit, tamdiu ab officio, & omnibus Beneficiis, quæ obtinet si eo ipso suspensus, donec se absolvi fecerit; & postea nihilominus tanto tempore, quanto post annum, ut præmittitur, in excommunicatione permanserit: nec per Ordinarium aliter possit absolvi, nec pœna prædicta remitti: aliter autem absolutio impensa nullius penitùs sit momenti.

Sanctius de Ayerbe Archiepiscopus, in quarto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XXVI.

Religiosi, & non exempti, sicut pro se constitutiones Tarraconenses admittunt, si in eas aliis commiserint, ita contra se admittere tenentur.

FRequens plurimorum clamor nostrum propulsavit auditum, quòd nonnulli religiosi, exempti & non exempti, etiam de ordine militari, potiùs propriis, quàm reipublicæ nostræ provinciæ commodis inhiantes, cùm eis in personis propriis, locis, hominibus, vel aliis bonis suis injuriæ, damna aliqua, seu violentiæ per quempiam irrogantur, nos, seu

cu-

curiam nostram, & venerabilium fratrum nostrorum suffraganeorum adeunt, ut sibi per constitutiones in sacris Conciliis Tarraconensibus contra invasores, raptores, & deprædatores hominum Ecclesiarum, rerum Ecclesiasticarum, & locorum religiosorum factas, & salubriter emendatas succurratur de remedio competenti in dictis constitutionibus expresso: quod quidem remedium, cùm contra ipsos in dictas constitutiones committentes ad instantiam aliquorum, vel aliàs ex officio proceditur, non curant admittere, nec eisdem volunt subjici, sed potiùs liberari; obliti consilii Sapientis, quo cavetur, patere legem, quam tu ipse tuleris; & canonicarum, & imperialium legum, quæ publicè confitetur, quòd quisque juris in alterum statuit, ipse debet eo uti: frustra legis auxilium implorat qui committit in legem. Nos igitur præfatus Archiepiscopus, approbatione ejusdem sacri Concilii statuimus, quòd dicti religiosi, etiam si fuerint de ordine militari, sicut pro se dictas constitutiones admittunt; contra se, si in eas commiserint, admittere teneantur. Quod nisi fecerint, dictarum constitutionum commodo & auxilio, præsentis sanctionis auctoritate, ipso facto decernimus esse privatos: præcipientes dictis nostris suffraganeis, vicariis, & officialibus eorundem, ne in eo casu ad instantiam ipsorum, nec ex officio dictas constitutiones observent.

Idem in eodem.

CAPUT XXVII.

Cessandum esse à divinis in eorum præsentia, qui exsecutores, seu nuncios curiarum Ecclesiasticarum, quoquomodo per se, vel per alium læserint.

PRocedit à rationis & juris tramite, quòd ubi majus est periculum, ibi procul dubio est pleniùs & salubriùs providendum. Quàm autem grave sit, & onustum dispendiis, & quot, & quantis sit plenum periculis, Ecclesiasticæ jurisdictionis exercitium nostræ provinciæ, his præsertim temporibus exercere; non solùm exacti consideratio temporis docuit, sed considerata etiam prudenter præsentis temporis discrimina indicant; quia nonnulli temporale dominium obtinentes, suis terminis non contenti, falcem suam in alienam segetem imponere non verentur, satagentes jurisdictioni Ecclesiasticæ, quantum possunt, illudere ac eam etiam exquisitis coloribus usurpare. Exsecutores namque seu nuncios nostros & venerabilium fratrum nostrorum, vicariorum, aut officialium literas eis, & subditis suis, seu in dominio ipsorum consistentibus, justitiæ differentes non solùm capiunt, sed etiam interimunt, vulnerant, & atrociter verberant, ac præcepta suis subditis faciunt de interimendis eisdem; in Dei offensam notoriam, & ipsorum grande periculum animarum. Quapropter nos Archiepiscopus supradictus, prout decet & expedit, talia attentantes, qui ipso jure tamquam impedientes jurisdictionem Ecclesiasticam, excommunicati existunt, congruis remediis ab hujusmodi ausibus retrahere, & ad Dei semitam reducere cupientes; sacro approbante Concilio statuimus, quòd si talia, & tam nefanda crimina, quod absit, per aliquem Ducem, Marchionem, Comitem, Vice-comitem, nobilem, Baronem, militem, civem, burgensem, generosum, vel non generosum, & officiales eorum, consules, paciarios, consiliarios civitatum, vel villarum, castrorum, & locorum temporale dominium obtinentes, vel aliquem ejus loco in nostra provincia Tarraconensi commissa de cætero fuerint, omnia loca, castra, seu villæ committentis hujusmodi facinus, in diœcesi, in qua commissum fuerit, constituta, ipso facto sint supposita Ecclesiastico interdicto. Quod quidem interdictum in Ecclesiis Cathedralibus, & propinquioribus circumvicinis Ecclesiis, si commodè alibi denunciari non poterit, sufficiat publicari, & processus necessarius fieri in eisdem.

Idem in eodem.

CAPUT XXVIII.

Absolutio ad cautelam prohibetur concedi invasoribus excommunicatis, & de facto concessa non valere declaratur.

NAturalis dictat ratio, ac experientia manifestat, quod novis morbis nova convenit antidota præparari. Cùm autem ab aliquibus citrà temporibus nonnulli excommunicati auctoritate constitutionum sacrorum Conciliorum Tarraconensium contra invasores, raptores, & deprædatores hujusmodi Ecclesiarum, rerum Ecclesiasticarum, & locorum religiosorum salubriter promulgatarum munus absolutionis ad cautelam obtinere nitantur, quod numquam, vel rarò fieri consuevit: approbatione ejusdem sacri Concilii, hoc fieri prohibemus: statuentes, quòd si de facto fuerint absoluti, non valeat absolutio sic obtenta.

Petrus Clasquerinus Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XXIX.

Procedendum in dominos temporales, qui clericos privilegium clericale allegantes, è ditione sua expellunt.

CÆterùm, quia fide dignorum relatu percepimus, quòd nonnulli dominium temporale obtinentes in civitatibus, locis, castris, & villis infra provinciam Tarraco-

conensem, illudentes Ecclesiasticæ libertati, presbyteros, & clericos simpliciter tonsuratos, vel etiam conjugatos, & personas alias Ecclesiasticas, si coram eisdem dominis vel officialibus allegant tonsuram, vel cùm casus occurrerit, quòd gaudere volunt privilegio clericali; vel si pecunia eis data, vel mutuata non fuerit, quam nituntur à dictis presbyteris vel clericis exigere, vel exquisitis coloribus, & figmentis, vel quod dicunt eos habere suspectos, seu aliàs pro libito voluntatis de dictis civitatibus, castris, villis, & locis, & ipsorum dominio de facto expellunt, vel expelli faciunt, bannium, vel banniri faciunt; de voluntate, & assensu sacri Concilii ordinamus, ut contra dominos, vicarios, officiales, seu bajulos dictorum dominorum, & alios talia facientes, qui in præmissis, vel aliquo præmissorum deliquerint, vel ratum habuerint, procedatur per constitutiones sacrorum Conciliorum Tarraconensium editas contra invasores, raptores, & deprædatores hominum Ecclesiarum, rerum Ecclesiasticarum, & locorum religiosorum per nos & suffraganeos nostros, vicarios, & officiales nostros, & ipsorum, prout in aliis casibus fuit hactenus in Tarraconensi provincia fieri assuetum: præfatas constitutiones contra talia impiè attentantes, & dantes eis in hoc auxilium, consilium, vel favorem, quos volumus pœnis & censuris dictarum constitutionum ipso facto ligari, penitùs extendentes.

Idem in eodem.

CAPUT XXX.

Domini temporales, bajuli, officiales, qui suas Ecclesias vacantes per vim stabiliunt, & novos rectores ingredi non permittunt, excommunicantur, Ecclesiis etiam interdicto subjectis.

AD tollendum, & penitùs evitandum abusum, qui in quibusdam locis diœcesis, ac provinciæ Tarraconensis pullulavit, videlicet quòd rectoribus, seu vicariis perpetuis Ecclesiarum parochialium, rebus exemptis humanis, nonnulli domini temporales, bajuli, seu officiales ipsorum Ecclesias sic vacantes cum armis stabiliunt, vel stabilire permittunt, ponētes inibi armatos homines, qui sine licentia dominorum temporalium novos rectores ingredi in Ecclesias eis debitas non permittunt; immo, quod est perniciosum exemplum, eos redimi faciunt, recipiendo pecuniam ab eisdem; & bona ipsorum occupant & distrahunt, ante quàm possessionem Ecclesiarum valeant adipisci: hoc fieri de cætero prohibemus omnino. Quod si secus actum fuerit, dominos temporales, bajulos eorum, vel quoscumque alios, auctoritate præsentis sanctionis ipso facto excommunicationis sententiæ volumus subjacere: & Ecclesias sic stabilitas, & per aliquos occupatas, propter delictum dominorum, seu officialium suorum, Ecclesiastico supponimus interdicto: donec de injuria facta nobis, vel diœcesano, in cujus diœcesi hoc delictum commissum fuerit, & rectori taliter impedito, ac de expensis, & damnis inde illatis fuerit integrè satisfactum.

Idem in eodem.

CAPUT XXXI.

Ubi potentibus præsentari nequeunt literæ sine periculo, pro præsentatis debere haberi, si in duabus vicinis parochiis à rectoribus fuerint publicatæ.

QUIA malitia delinquentium succrescente, cùm per Prælatos, vicarios, vel officiales eorum ex officio, vel ad partis instantiam per constitutiones sacrorum Conciliorum Tarraconensium contra eos proceditur, talis processus per delinquentes, seu invasores hujusmodi, præsertim potentes pluries impeditur: qui exquisitis fraudibus nuncios ad eos portantes literas, ut coram ipsis Prælatis, vicariis, & officialibus compareant, vel procedant, interimunt, capiunt, vel alias faciunt & procurant, quod hujusmodi literæ ad eorum notitiam nequeant pervenire: statuimus, quòd in dictis casibus, & etiam si sine periculo vel scandalo verisimili nunciorum easdem deferentium, commodè præmissæ literæ illis, contra quos emanaverint, præsentari non possent, literas, quæ talibus delinquentibus seu invasoribus diriguntur, in duabus parochiis circumvicinis ipsarum Ecclesiarum rectoribus sufficiat præsentari. Quibus per dictos rectores in suis Ecclesiis publicè lectis, perinde illi, quibus literæ diriguntur, parere contentis in dictis literis teneantur, ac si eædem literæ essent eisdem delinquentibus vel invasoribus præsentatæ: & sic consequenter in negotio seu caussa procedatur.

Enneccus Valterra Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XXXII.

Ordinarios ante satisfactionem reos absolventes, ad satisfactionem pro illis teneri.

QVerelis percepimus plurimorum, quòd Ordinarii, & eorum officiales ad partis instantiam excommunicationis sententia ex facto proprio innodatos absolvere non formidant; satisfactione parti, ad cujus instantiam sunt ligati, & eorum assensu minimè exspectatis. Quod fieri prohibemus: statuentes, Ordinarios, vel officiales talia attentantes, parti ad interesse omnimodo obligari.

Idem

Idem in eodem.

CAPUT XXXIII.

Licere Archiepiscopo contra subditos suffraganeorum rerum Ecclesiasticarum violatorum, juxta constitutiones: De invasoribus, &c. *procedere, atque id impedientes excommunicari.*

Quoniam aliqui curiosi disceptantes de his, quæ non multum expediunt; & plura sapere, quàm oporteat, contra doctrinam Apostoli temerè appetentes, in dubitationem solicitam vertere dignoscuntur, quod à nostris prædecessoribus providè noscitur statutum in constitutione incipiente: *Ad reprimendam*, versiculo: *Statuentes*, & à summis Pontificibus confirmatum, an nos, & officialis noster Tarracone requisiti per totam provinciam observare & observari facere valeamus constitutiones per prædecessores nostros editas contra raptores, invasores personarum Ecclesiasticarum, rerum, ac bonorum, & hominum eorundem diffidatores, damnificatores personarum, ac bonorum Ecclesiæ, fautores & defensores raptorum, & damnificantium prædictorum: nos, sacro Concilio requirente, & unanimiter approbante, cupientes hæsitationis materiam amputare, declaramus, quascumque constitutiones à prædecessoribus nostris editas contra dictos raptores, invasores personarum Ecclesiasticarum, rerum, ac bonorum omnium & hominum eorundem diffidatores, damnificatores, receptatores raptorum, & damnificantium prædictorum, nos, & officialis noster, qui Tarracone nunc sumus, & qui pro tempore fuerint, per quemcumque de provincia, & quotiescumque fuerimus requisiti contra quoslibet de provincia, & qui infra eandem dicta crimina commiserint, seu quomodolibet deliquerint, & etiam absque requisitione, & ex officio pro nobis, & Ecclesia Tarraconensi, ac canonicis ejusdem, nostris & ipsorum familiaribus quibuscumque, possimus liberè per totam Tarraconensem provinciam observare, & facere observari: & secundùm earum formam contra prædictos in qualibet diœcesi suffraganeorum nostrorum, & contra ipsorum subditos, & ad eorum requisitionem, & pro dictis delictis ibidem perpetratis procedere, & procedi facere super eis. Et super his nostri suffraganei, & eorum officiales, ac ipsorum subditi teneantur nobis, seu officiali nostro, nostrisque successoribus, & eorum officialibus obedire: non solùm pro committendis in futurum contra constitutiones prædictas, sed etiam pro his, quæ contra eas sunt jam commissa: officiales & subditos dictorum suffraganeorum, sacro approbante Concilio, si in præmissis impedimentum præstiterint, excommunicationis sententiâ innodantes: à qua nisi per nos & officialem nostrum absolutionis beneficium nequeant obtinere. Nulli ergo liceat, declarationem hujusmodi interpretari, restringere, vel arctare, si excommunicationis sententiam, approbante Concilio, per nos latam contra hujus antiqui statuti declarationem hæsitantes, in dubium vertentes, seu etiam restringentes, cupiant evitare.

Idem in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XXXIV.

Clericos aut ejus ministros atrociter percutientes excommunicandi, & in eorum præsentia cessandum à divinis.

Providè attendêtes, quòd raptores, deprædatores hominũ Ecclesiarum Ecclesiasticarũ rerũ, locorum religiosorum, excommunicationis sententiâ, sacro approbante Concilio, innodantur, & in pœnæ aggravationem, in eorum præsentia cessatur etiam à divinis: animadvertentes, personas majori, quàm res debere privilegio & immunitate gaudere; de communi totius Concilii sacri consilio & assensu, statuendo declaramus, vulnerantes, vel atrociter percutientes Prælatos, vel vicarios eorum, seu officiales, vel decanos, vel canonicos, religiosos, vel alios clericos in sacris ordinibus, vel Beneficiatos, aut procuratores fiscales dictorum Prælatorum, seu eorum officialium, dum tamen clerici soluti existant, subjacere pœnis & sententiis supradictis: & in eorum præsentia cessari debere penitùs à divinis, juxta modum & formam, quæ in constitutionibus: *Item cùm quidam, &: Olim*, contra invasores editis continentur: aliis pœnis in Jure, & constitutionibus appositis nullatenus derogantes.

Idem in eodem.

CAPUT XXXV.

In præsentia diffidantium, seu acuidantium Ecclesiasticos cessandum à divinis.

Quoniam ex pœnis in constitutione incipienti: *Prædecessorum nostrorum, &c.* impositis contra diffidantes, seu acuidantes Prælatos, vel alias personas Ecclesiasticas in dicta constitutione contentas, propter temporis malitiam, & multorum (proh dolor!) pravitatem, præfato morbo, ut decet, non est usquequaque provisum, quominus Dei timore, & pœnis præfatis postpositis & spretis nonnulli diffidare, seu acuidare personas Ecclesiasticas in præfata constitutione contentas, & dictis diffidantibus dare consilium, auxilium, vel favorem nullatenus vereantur; iccircò, quia crescente malitia, debet crescere ipsa pœna, adjiciendo statuimus, quòd si post monitionem factam personaliter vel publicè in Ecclesia, ubi domicilium habuerint diffidantes, seu acuidantes

tes præfati, per rectorem, seu ejus locum-tenentem, vel per alium loci sui de mandato Prælati ipsius rectoris, vel officialis ejusdem infra decem dierum spatium præfata acuidamenta, seu diffidamenta non revocaverint cum effectu, ex tunc in Ecclesiis civitatum, villarum, vel locorum, quamdiu præfati diffidantes seu acuidantes præsentes fuerint, cessetur penitùs à divinis, ut cessatur, seu cessari debet in præsentia invasorum, raptorum, deprædatorum hominum Ecclesiarum, Ecclesiasticarũ rerum, & locorum religiosorum: aliis pœnis in præfata constitutione contentis in suo robore duraturis.

Idem in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XXXVI.

Qui captum clericum, vel monachum, habitum gestantem regularem, requisitus non restituerit, pœnas contra invasores, &c. constitutas incurrat.

JUstum quidem decernimus, & necessitate compellimur, nos Ennecus miseratione divina sanctę Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus, Provinciale Concilium celebrantes, quòd in his quæ sunt salubriter provisa, si declaratione vel additione indigeant, prout experientia docuerit, debitum provisionis remedium apponamus. Cùm itaque in modo procedendi vigore constitutionum Provincialium De invasoribus contra delinquentes, in eis per nos, approbatione sacri Concilii edito, sit provisum, quod contra detinentem notoriè clericum, vel monachum, fratrem Minorem, vel hujusmodi similem habitum gestantem regularem, si requisitu s eum restituere noluerit, sine aliqua informatione, pœnæ dictarum constitutionum contra eum declarentur: & de capto non notoriè clerico recipiatur informatio summaria, si est clericus gaudens privilegio clericali; & contra detinentem procedatur juxta tenorem decretalis: *Si judex laïcus, De sententia excommunicationis*, libro sexto. Adjicimus sacri approbatione Concilii, & declaramus, quòd si per dictam informationem constiterit, dictum talem captum esse clericum gaudentem privilegio clericali, contra detentorem ejusdem procedatur ad declarationem dictarum constitutionum, uti de notorio clerico est provisum.

Idem in eodem.

CAPUT XXXVII.

Domini temporales malefactores infra certum tempus ejicere teneantur, sub pœna excommunicationis, & cessationis à divinis in eorum præsentia.

ITem, cùm in constitutione per bonæ memoriæ Petrum Archiepiscopum Tarraconensem prædecessorem nostrum edita, incipiente: *Olim excommunicâsse recolimus*, caveatur, quòd quamdiu principales malefactores, invasores, & raptores bonorum, & rerum Ecclesiarum, & hominum, ac locorum eorum fuerint in aliqua civitate, vel villa; in eorum præsentia cessetur penitùs à divinis: & sæpè accidat, quòd quidam domini civitatum, & villarum hujusmodi, & eorum officiales, eorum, qui deprædati sunt, damna non sentientes, & ipsorum, & Ecclesiæ injurias pro nihilo habentes, malefactores prædictos multo tempore sustinentes, quandoque in odium Ecclesiarum, & damna passorum prędictorum; ex quo delictorum eorundem esse videntur participes & consortes: dignumque reputemus, quòd tales etiam pœnas sentiant eorum, sacri Concilii approbatione adjicimus & sancimus, quòd si dominis civitatis, villæ, castri, aut loci, in quibus malefactores fuerint receptati; vel eorum officialibus constiterit, tales malefactores fuisse per octo dies receptatos, nisi eosdem à suis civitatibus, castris, villis, vel locis infra dies decem post dictos octo dies immediatè sequentes requisiti ejecerint cum effectu, ita quòd ampliùs ad ipsas, vel ipsa, vel jurisdictiones eorum non redeant, tales domini, & eorum officiales simili sint excommunicatione ligati: & in eorum pręsentia; ut in fautoribus & receptatoribus cessetur penitùs à divinis. Ab hac tamen pœna tantùm excludimus dominum Regem & dominam Reginam, & eorum primogenitum, & ejus uxorem.

Idem in eodem.

CAPUT XXXVIII.

In officiales dominorum temporalium, clericorum conjugatorum reorum bona capientes, & Ecclesiastico judici non permittentes per excommunicationem, & tamquam in invasores procedendum.

QUidam officiales sæculares provinciæ Tarraconensis privilegium clericis conjugatis à sacris Canonibus indultum, quo pro excessibus, seu delictis per eos commissis, seu de quibus delati fuerint, in personis, & bonis de Ecclesiastici judi-

judicis foro existunt, eis auferre, & Ecclesiasticam jurisdictiouem sibi usurpare callida fraude ut percepimus, cupientes, privilegium prædictum', quoad personas dictornm clericorum restringunt, bona verò eorundem esse asserunt, licet fictè, de foro sæculari: & his non contenti, multotiens dictos clericos in odium jurisdictionis Ecclesiasticæ capiunt, & eorum bona occupant, etiam de facto: & qunm ex his per Ecclesiasticum jdicem proceditur contra eos pro dictorum bonorum restitutione, respondent, & excipiunt contra veritatem, quòd dicta bona non capiunt ratione delicti, sed eo quòd esse asserunt domini temporalis; & quòd dominus temporalis vult, quòd ipsa bona capiantur & occupentur per eosdem. Nos autem huic perniciofo abusui obviare, & Ecclesiasticæ jurisdictioni, ut illibata persistat, providere debito remedio cupientes, approbaute sacro Concilio, excommunicamus quoscumque officiales, & personas quacumque auctoritate, vel potestate fungantur, talia atteutantes: & contra ipsos & ipsas, ut invasores & occupatores rerum, & bonorum, ac jurium Ecclesiæ, prout revera existuut, procedi volumus; & pœnas constitutionum *De invasoribus* in eis decernimus locum habere, & esse servandas.

Idem in eodem.

CAPUT XXXIX.

Tempore generalis interdicti, & cessationis à divinis, in singulis elevationibus, & corporis, & sanguinis Christi maius cymbalum ter pulsandum: & continuanda oratio pro Ecclesiæ unitate.

Redemptoris nostri mortem recensemus, & ipsius misericordiam imploramus, quotiens Eucharistiæ sacramentum veneramur, eique devotam & humilem reverentiam exhibemus. Ut igitur ipsius gratiam assequatur devotiùs populus Christianus, statuimus, sacro Concilio suadente, quòd temporibus generalis interdicti, & cessationis divinorum, quando corpus Christi elevatur in qualibet, Ecclesiarum provinciæ nostræ majus cymbalum in corporis Christi tribus vicibus, & aliis tribus vicibus in sanguinis ejusdem elevationibus pulsetur; ut sic populus hujusmodi signo admonitus, oret genu flexo, & indulgentias acquirere valeat concessas. Quodque oratio, quę pro unitate Ecclesiæ fiebat in qualibet diœcesi, continuetur & observetur. Si qui verò prædicta facere omiserint, suorum Prælatorum arbitrio puniantur.

CAPUT XL.

Tarraconensi & Cæsaraugustano Archiepiscopis, tum eorum suffraganeis, dispensandi conceditur facultas, tantùm super irregularitate ex quibusdam censuris, secum illis divinorum celebrationi immiscendo, contracta.

MARTINUS PAPA V.

MARTINUS Episcopus servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Tarraconensi, & Cæsaraugustano Archiepiscopis, ac eorum suffraganeis; necnon Elnensi, ac Majoricensi Episcopis salutem & Apostolicam benedictionem. Ex Apostolicæ servitutis officio ad ea libenter intendimus, per quæ saluti animarum Christi fidelium consulatur. Cùm itaque, sicut ex parte vestra nobis fuit expositum, multotiens contingat, clericos & sacerdotes vestrarum civitatū, & diœcesium, tam propter humanam fragilitatem, quàm juris ignorantiam, diversis Ecclesiasticis censuris, tam ab homine, quàm jure promulgatis illigates, ex ignorautia, seu inadverteutia, vel oblivione se divinis officiis immiscere, uude irregularitatis laqueo innodantur: nos ipsorum clericorum & presbyterorum saluti, commoditatibusque consulere volentes; vestris in hac parte supplicationibus inclinati, cuilibet vestrum, cum omnibus & singulis clericis & sacerdotibus suæ civitatis & diœcesis, tantùm super irregularitate, quàm censuris hujusmodi innodati divina, non tamen in contemptum clavium celebrando, aut se illis immiscendo, contraxerunt, aut contrahent in futurum, dispensandi; omnemque irregularitatis & infamiæ maculam, sive notam, per eos præmissorum occasione contractā, abolendi, plenam & liberam concedimus tenore præsentium auctoritate Apostolica facultatem. Dat. apud Sanctos Apostolos, quarto idus Januarii, Pontificatus nostri anno quartodecimo.

Petrus de Cardona Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebtato.

CAPUT XLI.

Sine ulla admonitione, aut citatione ad declarationem pœnarum de invasoribus, & raptoribus constitutarum in delinquentes procedendum, ultra quas, si tales fuerint Ecclesiastici, ipso facto exsecutione ordinum, & perceptione fructuum erunt privati.

Licèt per multas laudabiles constitutiones fuerit statutum & provisum sub certis pœnis, & censuris adversùs diffidantes, seu acuidantes; seu acuidari, seu diffidari facientes, vel procurantes; aut in hoc consilium, auxilium, vel favorem dantes, & etiam guerram absque

absque diffidamento facientes contra Archiepiscopos, vel eorum officiales, seu Prælatum, aut religiosum, vel alium clericum Beneficiatum, aut in sacris ordinibus constitutum, vel contra homines, & loca eorundem: & signanter circa hæc inveniatur, latiùs provisum per constitutionem incipientem: *Prædecessorum nostrorum, qui condemnaverunt*; & per aliam incipientem: *Ad reprimendam perversorũ*;& aliam incipiẽ: *Quoniam ex pœnis*; veruntamen attendentes, hominum excrescente malitia, id experientia edocente, præmissa parum attendi; neque pœnas, & censuras formidari, sed potiùs negligi & parvi pendi. Ut igitur audacia perversorum reprimi valeat, & similia committendi omnis occasio auferatur, præmissas, & alias constitutiones super hujusmodi disponentes præsentis auctoritate Concilii approbantes & ampliantes, statuimus etiam & ordinamus, ut qui in dictas commiserint constitutiones, ultra dictas pœnas, & censuras in ipsis contentas, & in eos inflictas, ipso facto cessent Ecclesiæ penitùs à divinis: & interdictum, ubicumque dicti malefactores moram traxerint, observetur juxta mentem, seriem, & tenorem constitutionum contra invasores, raptores, & malefactores Ecclesiarum, & clericorum editarum: & constito summariè de eorum maleficio, statim absque aliqua monitione & citatione procedatur, ac procedi possit ad declarationem dictarum pœnarum excommunicationis & interdicti, & ad observationem earundem, non obstante monitione decem dierum, vel aliis per alias constitutiones requisitis, & contra tales secundùm formam & modum procedendi contra invasores & malefactores Ecclesiarum & clericorum, tamquam contra potentes, vel à notorio procedi possit ad libitum Ordinariorum ex officio, vel ad instantiam partis. Et si tales malefactores clerici sæculares fuerint in sacris ordinibus constituti, vel Beneficiati, seu religiosi, ultra incursionem pœnarum: & censurarum prædictarum, ab executione sacrorum ordinum, & perceptione fructuum suorum Beneficiorum existant eo ipso privati: donec absolutionem à suo Superiore meruerint obtinere.

Idem in eodem.

CAPUT XLII.

Vi constitutionum contra eos procedendum, qui in clericos, ac religiosos sacris initiatos quoquo modo violentas manus injecerint.

CUM jure disponente omnes illi, qui violentas manus injecerint contra clericos in sacris ordinibus constitutos, Beneficiatos, seu religiosos, ligentur censuris ipso facto: nec non de jure divino sit dispositum quòd prædicti non sunt tangendi præter ipsorum voluntatem; approbantes constitutiones circa ea disponentes, de novo sacro Concilio approbante decernimus, ut removeatur omne dubium, quod hucusque per aliquos suscitabatur super injuria seu vulneratione atrociter facta in personis clericorum, & Beneficiatorum, ac clericorum religiosorum. Declaramus, quòd omnes illi, qui ex proposito violentas manus injecerint quoquo modo in personas ipsorum clericorum, ac religiosorum in sacris ordinibus constitutorum, seu Beneficiatorum, seu religiosorum, sint excommunicati: & procedi valeat & possit contra ipsos per querelam constitutionum sacri Concilii Tarraconensis editarum, tamquam contra invasores, raptores, juxta mentem, seriem & tenorem ipsarum: & in ipsorum præsentia cessandum à divinis, prout dictæ constitutiones decernunt, & modus procedendi se habet.

Idem in eodem.

CAPUT XLIII.

Ecclesias contra Ordinariorum voluntatem detinentes iis pœnis afficiendi, quæ invasoribus & raptoribus, & notoriis clericorum violatoribus sunt constituta.

QUamvis à prędecessoribus nostris fuerit provisum per constitutiones editas contra laïcos, Ecclesias sub colore juris patronatus, quod in eis habent, & habere se afferunt, vel aliàs, occupantes: & etiam contra clericos sæculares & regulares, qui per potentiam laïcorum Ecclesias & Beneficia detinent, præter, & contra voluntatem Ordinariorum, sub pœnis & censuris: verumtamen, ut experientia docet, quę magistra omnium rerum existit, dicti laïci, non obstantibus dictis censuris & constitutionibus faciunt, quod pejus est, dictas Ecclesias, & Beneficia detineri per Sarracenos, seu quascumque alias personas, tam Ecclesiasticas quàm sæculares, fructusque ipsarum Ecclesiarum, & Beneficiorum asportari faciunt per prædictos. Et cùm non sit dubium, quin tam prædicti, quàm mandantes, consentientes, facientes, & fieri facientes, & in his dantes consilium, auxilium, vel favorem, sint excommunicati; ad reprimendam audaciam, & temeritatem omnium prędictorum adjicimus, & de novo, sacro approbante Concilio, statuimus contra talia facientes, cujuscumque gradus, præeminentiæ, dignitatis, seu conditionis existant, etiam si sint domini temporales, & potentes, mandantes, dantes consilium, auxilium, vel favorem tacitè, vel occultè facientes, possit & valeat procedi per viam constitutionum sacrorum Conciliorum de invasoribus, & incidant in pœnas contra invasores editas: & in ipsorum præsentia cessari debeat à divinis, servata procedendi forma in dictis constitutionibus tradita super notorio: & etiam in loco, civitate, vel villa, ubi ipsi infideles, & Sarraceni, aut alii prędicti fuerint, seu præda, cessetur penitùs à divinis, prout dictæ constitutiones dę invasoribus disponunt: & etiam

etiam quòd Christiani non possint communicari cum ipsis Sarracenis, neque aliquod commercium exercere. Contrarium facientes, ipso jure & facto, trina canonica monitione præmissa, sunt excommunicati. In quam excommunicationem declaramus ipsos incidisse: mandantes eodem sacro Concilio approbante, quòd locorum Ordinarii, seu eorum officiales publicent supradictos Christianos talia facientes, aggravando ipsos, prout justum fuerit, usque ad invocationem brachii sæcularis; & etiam ponere interdictum generale, seu speciale in loco, & territorio illius dominii, in quo delictum fuerit commissum; si dictis Ordinariis, seu suis officialibus visum fuerit, donec debitam satisfactionem fecerint de præmissis. Quod interdictum non possit relaxari simpliciter, vel ad cautelam, nisi de consensu Ordinariorum, & parte satisfacta & contenta, cujus interest, & Prælati Ecclesiarum, presbyteri, seu clerici in his dantes consilium, auxilium, vel favorem, seu fieri mandantes, occasione quorum prædicta fuerint perpetrata, seu prædicta rata habentes, ipso jure & facto, sint privati Jure, si quod in ipsis Ecclesiis vel Beneficiis eis competat, ultra censuras desuper fulminatas, quas ipso facto & jure incurrant, & in ipsis locum volumus vindicare.

Hieronymus ab Auria Cardinalis & Archiepiscopus, in quinto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XLIV.

Maturè, neque pro levibus delictis excommunicationis aut interdicti generalis sententiam proferendam; sed particularem interdum irrogandam excommunicationem, aut interdictum, aut etiam si res tulerit, censuram proferendam.

CUM in Ecclesia Dei non sit major pœna excommunicationis sententiâ, caveant Ordinarii, & alii, quibus competit, ne illam passim proferant, nec sint proclives ad interdicti sententiam proferendam: cùm per eam insontes, ut culpabiles puniantur, & maturiùs sit intendendum, ubi majus animarum imminet periculum. Et pro delictis levibus, aut aliis, pro quibus ad capturam, & capti detentionem procedi non potest secundum jura, non est ad interdicti sententiam, & cessationis generalis à divinis procedendum: ne tam gravis sententia, pro levibus delictis prolata, in dies vilescat; & ne quæ prodesse debent, noceant omnibus. In quibus tamen si videbitur, ad particularem delinquentis excommunicationem, seu excommunicationis declarationem, & ultimò ad interdictum particulare procedi possit. In aliis verò criminibus, & carcere, & detentione dignis, si fieri possit, ad capturam, & capti detentionem procedant, vel ad censuram proferendam: & nihilominus, quamprimùm poterunt, delinquentes capiant, & ab aliis officialibus assistentiam petànt. Quibus captis pandantur Ecclesiæ, & cymbala & organa pulsentur, ac si capti absoluti forent: qui tamen non relaxentur, donec parti læsæ satisfecerint competenter, & absolutionis Beneficium meruerint obtinere.

Ferdinandus Loazes Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

CAPUT XLV.

Sententias etiam ipso Jure impositas in superioribus constitutionibus ferendas, non latas interpretari oportere, præterquam in majoribus criminibus, aut aliàs de jure communi, Pontificumve decretis irrogatis.

UT animarum conscientiis consulatur, ne propter multitudinem constitutionum, quæ tam à nobis, quàm à prædecessoribus nostris editæ sunt, quas nos, sacro approbante Concilio, in unum volumen colligere & publicare intendimus, multorum conscientiæ excommunicationis laqueis innodentur: cùm in multis casibus ipso jure imponantur, præter eos, qui jure communi, aut aliis cõstitutionibus Romanorum Pontificum comprehenduntur; ejusdem sacri approbatione Concilii mucronem earundem censurarum ita temperandum esse censuimus, ut in majoribus tantùm criminibus eadem pœna intacta relinquatur: in cæteris verò, sub quibuscumque verborum formulis concepta sint, etiam si ipso facto, vel ipso Jure in censuras incurrisse violatores earundem constitutionum expresse dicatur: omnes ferendę sententiæ, & non latæ interpretari oportere de cætero declaramus. Constitutiones autem, quas intactas relinquimus propter criminum qualitatem, hæ sunt:

Libro I. titulo XV. constitutio secunda Petri primi, quæ incipit: *Conspiratorum.* (nunc tit XIV.)

Lib. II. tit. V. constitutio tertia ejusdem Petri, incipit: *Quia nonnulli*. (nunc incipit: *Item quia nonnulli.*)

Lib. III. tit. VI. constitutio prima Joannis Patriarchæ, incipit: *Ut hi, quibus.* (nunc *Inter inutiles*.)

Et tit. VII. constitutio nona Petri de Luna, incipit: *Exsecrandæ.* (nunc: *In superfluis.* tit. VIII.)

Et constitutio decima Enneci incipit: *Exactiones.* (nunc tit. IX.)

Et tit. XII. constitutio quinta Petri secundi, incipit: *Cùm nil sit.* (nunc tit. XIV.)

Et tit. XVI. constitutio tertia Sanctii, incipit: *Cùm ad præstationem.* (nunc tit. XVIII.

Et constitutio quinta Petri, incipit: *Quamvis cunctis*.

Et tit. XXI. constitutio quarta Joannis Patriar-

triarchæ, incipit: *Quia in aliquibus*. (nunc: *Inter inutiles*. tit.XXII.)

Et constitutio quinta ejusdem, incipit: *Statuimus*, (nunc: *Item statuimus* tit.XXII.)

Et constitutio sexta Dalmatii, incipit: *Constitutionem*. (nunc: *Item constitutionem*.)

Et tit. XXIII. constitutio prima Petri primi, incipit: *Quia aliqui*. (nunc tit. XXIV. *Item quia aliqui*.)

Et tit. XXVIII, constitutio secunda Roderici, incipit: *Quorundam*. (nunc tit.XXIX.)

Et constitutio tertia Joannis Patriarchæ, incipit: *Licèt iniquum*.

Et constitutio quarta ejusdem, incipit: *In nonnullis*.

Et constitutio quinta Petri secundi, incipit: *Dudum*.

Et constitutio octava Petri de Fuxo, incipit: *Avaritia*.

Lib. V. tit. V. constitutio secunda Joannis Sabinensis, incipit: *Constitutionem*.

Et constitutio tertia ejusdem, incipit: *Statuimus de cætero*.

Et constitutio quinta Bernardi, incipit: *Statuimus etiam*.

Et constitutio sexta Joannis Patriarchæ, incipit: *Quamvis circa*.

Et constitutio septima ejusdem, incipit: *Abusus*.

Et tit. IX. constitutio prima Roderici, incipit, *Quoniam*.

Et tit.X. constitutio prima Joannis Patriarchæ, incipit: *Pro animarum*.

Et tit.XIV. constitutio prima Petri primi, incipit: *Simili*.

Et tit.XVII. constitutio decima Petri de Fuxo, incipit: *Quæstores*.

Et constitutio undecima ejusdem, incipit: *Cùm in Ecclesia*.

Et omnes constitutiones positæ sub titulo XVIII. *De sententia excommunicationis*.

Et constitutiones in hac sancta Synodo publicatæ.

QUATUOR MODI

Procedendi judicialiter contra invasores, in vim sacrorum Conciliorum Provincialium Tarraconensium, editi in diversis Provincialibus Conciliis.

Primus modus editus per Arnaldum in tertio Provinciali Concilio Tarracone celebrato.

Dubitatur autem, quomodo fiat processus contra invasores, & raptores, & alios supradictos; & contra quoscumque, contra quos debet procedi per constitutionem sacri Concilii Tarraconensis. Et de usu & consuetudine, & observantia debet, & solet procedi contra ipsos per hunc modum. Venit ad judicium damnum passus, & proponit in articulis in scriptis coram Ordinario, vel ejus vices-gerente; quòd talis miles, vel alius fecit tale fore factum: ut puta, raubaverit, talem clericum, vel invaserit talem rem Ecclesiasticam, vel violenter fecerit hoc contra libertatem Ecclesiasticam, & sic de aliis, secundùm quòd continetur in constitutionibus sacri Concilii Tarraconensis. Et dictus judex receptis articulis à dicto conquerente, qui paratus est stare juri cuicumque de illa re, de qua agitur, debet, si inveniri potest, commodè, & citò citare dictum malefactorem, & dicere illi, quòd reducat talem in suam possessionem pacificam cum omnibus damnis & expensis, quas, & quæ fecit, & sustinuit pars conquerens: aliàs quòd dictus judex procedet contra ipsum per constitutionem sacri Concilii Tarraconensis. Et, si ipse malefactor nolit interponere rationes justas, quòd hoc sibi licuerit attentare: vel non invenitur, quia fortè recessit cum præda; vel commodè, & citò citari non potest, & damnum passus, qui spoliatus est, fraudaretur, cùm de jure, afflicto non sit danda afflictio, si talis malefactor exspectaretur; tunc in eo casu dictus judex recipere debet summariam informationem super dictis articulis, non datâ, nec concessâ copiâ dicto malefactori: & si invenerit ita esse, debet dictus judex facere literas rectori, vel ejus locum-tenenti illius parochiæ, in qua degit dictus malefactor, & omnibus aliis clericis, ad quos præsentes pervenerint; quod denuncient talem publicè excommunicatum, & quamdiu sit præsens ipse malefactor, seu ejus præda, in eorum parochiis cessent penitùs à divinis: & inferatur caussa, quare hoc fiat, in literis supradictis. Et nunquam absolvatur talis malefactor, donec injuriam & damnum passo plenariè satisfecerit in prædictis: nec ejus appellatio modo aliquo recipiatur: Et talis processus debet remanere penes Ordinarium, qui aggravare poterit participantes cum eodem malefactore, trina monitione facta in diebus Dominicis, vel festivis, proximè, vel continuè subsecutis. Et de tali processu faciendo nihil debet habere, nec recipere dictus judex, nisi solùm expensas, si contingat ipsum extra civitatem, vel villam, ubi habitat, exire, & intendere in prædictis. Sed notarius de scripturis debet habere salarium temperatum, prout hæc, & alia latiùs in dictis constitutionibus continentur.

Secun-

Secundus modus procedendi fuit editus per R.P.D. Petrum Clasqueri Archiepiscopum, traditusque domino Guillelmo de Turrillis Episcopo Barcinonensi in primo Concilio Provinciali Tarracone celebrato, ordinatus per venerabilem Bartholomæum Cescaravaces Decretorum doctorem.

Ordo procedendi usitatus per constitutiones sacri Concilii Tarraconensis contra invasores, raptores, & depradatores hominum, bonorum, & rerum Ecclesiasticarum in curia Tarraconensi.

Proponit quis querimoniam cum articulis, seu capitulis contra aliquem, qui dicitur raptor; in qua querimonia proponens stare se juri offert paratum: & ipsa querimonia cum articulis seu capitulis oblata coram officiali principali, idem officialis, si persona contra quam petitur procedi, non sit potens, vel de universitate loci alicujus, quæ partem faciat cum eadem; in continenti debet mandare citari malefactorem illum, antequam recipiatur informatio super contentis in querimonia: & in literis citatoriis consuevit querimonia cum capitulis inseri. Et si malefactor citatus in termino assignato venit, & copiam quærit de querimonia, articulis, & capitulis, si non habuit, quia literæ citationis non habuit copiam, datur sibi copia, & recipitur informatio super querimonia & articulis: & audiuntur defensiones citati summariè. Et si defensiones non habet, vel minus justas habet, recepta informatione, nulla tradita copia de attestationibus adversario, qui dicitur malefactor, si constat de assertis in querimonia, declarantur pœnæ constitutionum contra illum &c. Si autem citatus non venit in termino assignato peremptoriè, reputatur contumax, & recipitur informatio, & declarantur pœnæ constitutionum in illius contumaciam. Si verò persona illa, quæ dicitur raptor, sit potens, ut puta, nobilis, miles, vel civis, seu burgensis potens, vel tenens officium procurationis pro aliquo domino potenti, vicariæ, vel bajuliæ, vel cum eo faciat partem universitas alicujus loci, in quo forsitan informatio habebit recipi, & illius loci habitatores testificari, ne per talium personarum potentiam, vel factum veritas posset occultari, vel probatio impediri: si scirent per citationem, vel aliàs, processum constitutionum fieri & inchoari; ante aliquam citationem recipitur informatio: qua recepta, si per illam constet de contentis & assertis in querimonia oblata, citatur invasor sub tali forma, quia inseritur in literis citationis querimonia cum capitulis: & in conclusione dicit officialis: Cùm constet nobis de prædictis per summariam informationem, &c. requirimus, & monemus, quatenus infra talem terminum 6. vel 10. dierum, quem peremptoriè assignamus, restituatis rapta, &c. vel conveniatis amicabiliter, &c. vel dicta decima die coram nobis Tarracone, vel Barcinone compareatis in curia, justas causas, si quas habetis, legitimè propositurus, & ostensurus; alioquin lapso dicto termino procedemus ad declarationem pœnarum dictarum constitutionum, & alias &c. Et si dictus raptor, & malefactor sic monitus & citatus venit in termino assignato, & petit copiam de querimonia prædicta, & articulis, si jam non habebat, ut dixi, in casu præmisso, datur sibi copia solùm de querimonia prædicta, & articulis, non autem de attestationibus receptis, & audiuntur defensiones suæ summariè, quas si non habuerit, vel minus justas habuerit, fiet declaratio pœnarum constitutionum prædictarum, sive prætactarũ. Si autem malefactor in termino assignato venire contempserit, vel aliàs complere contenta in literis prætactis, reputabitur contumax, & in ejus contumacia proceditur ad declarationem pœnarum dictarum constitutionum. Si autem petatur procedi ad liberetionem personæ Ecclesiasticæ, quæ capta detinetur, distinguitur: quia aut est notorium, quòd ille, qui captus detinetur, est clericus gaudens privilegio clericali, ut canonicus, vel archidiaconus, vel notoriè presbyter, vel in sacris ordinibus constitutus: tunc in præmisso casu, ex quo de captione constat, sine aliqua citatione declarantur pœnæ dictarum constitutionum: & idem si est persona Ecclesiastica notoriè, ut quia est monachus, frater Minor, vel Prædicator, vel hujusmodi similis habitum regularem publicè deferens. Si autem non sit notorium, captum fore clericum gaudentem privilegio clericali, in hoc casu recipitur informatio summaria si est clericus gaudens privilegio clericali, potest procedi attentis serie & tenore decretalis: *Si judex laicus*, de sententia excommunicationis, libro sexto.

Tertius modus procedendi contra invasores, &c. editus per dictum dominum Petrum Clasqueri, in tertio Provinciali Concilio Tarracone celebrato.

Pastoralis officii solicitudo nos admonet & inducit, ut de unitate & concordia, ac etiam utilitate subjectorum providere curemus. Hinc est, quòd, prout de certo didicimus, forma & modus procedendi vigore constitutionis sacri Concilii Tarraconensis editæ contra invasores, hucusque in nostra provincia observatus, dispar sit penitùs & difformis. Et quidam nimium rigorosi circa ejus observantiam fuerunt, quidam etiam nimis lenti; propter quod in subditos nostros sæpissimè vidimus scandala generari, & quæstionum materiam suboriri. Volentes igitur, & scandali materiam præscindere, & procedendi modum trahere uniformem, qui aliàs per plures, & meliores nostræ provinciæ exstitit observatus; hoc sacro approbante Concilio statuimus, & perpetuò ordinamus,

mus, quòd processus, qui fiet de cætero contra invasores, raptores, & deprædatores, & alios, de quibus habetur in dicta constitutione sacri Concilii Tarraconensis, & aliis constitutionibus ad declarationem illius diversis temporibus emanatis, fiat uniformiter, per formam, sive modum infrascriptum. Quia aut ad partis instantiam, pars quæ affirmaverit se invasam, vel aliquid sibi fuisse factum, propter quod dictæ constitutioni sit locus; seu procurator ejusdem, cautione priùs data, quòd stabit juri, prout deberit, offerat articulos, sive positiones in scriptis judici super prædictis invasione, rapina, vel deprædatione illatis, vel aliis in dicta constitutione contentis: & potest procedi contra talem summariè, breviter, & de plano; prout solitum est procedi juxta constitutionem sacri Concilii Tarraconensis. Quibus articulis per judicem receptis, mox absque vocatione, vel requisitione partis recipiatur per ipsum judicem summaria informatione in scriptis, non obstantibus exceptione, vel oppositione cujusquam. Qua recepta, si per eam apparuerit, vel judici visum fuerit, quòd constitutioni sit locus, mandet judex per suas literas vicario, vel rectori, seu illi, qui curam animarum gerit in parochia, in qua ille degit, contra quem constitutio petitur observari, quòd moneat invasores, si inveniri poterunt: alias in domo convocatis duobus vel tribus testibus: vel, ubi de scandalo non timeatur, publicet in Ecclesia parochiæ suæ, quòd infra certos dies ipsius judicis arbitrio moderando, computandos à die monitionis, satisfaciant damnum passo: aliàs nunc ut ex tunc, declaret judex in suis literis, illum sic monitum incidisse in constitutionem sacri Concilii Tarraconensis. Et si infra dictos dies in literis jam præfixos invasor non restituerit, vel emendaverit, vel satisfecerit damnum passo, vel coram judice non allegaverit, talem caussam, qua probata constaret constitutioni locum non esse; observetur constitutio contra eum. Si dictus invasor dictam caussam allegaverit; tunc judex det terminum alleganti dictam caussam octo dierum, computandorū à die, quo caussa fuerit allegata, ad probandum & verificandum caussam per ipsum allegatam. Et si infra illud tempus illam probaverit & verificaverit; supersedeat judex à processu constitutionis, donec receptis omnibus probationibus, & discussis, dictæ constitutioni apparuerit esse locum. Si verò infra prædictum terminum assignatum caussam per eum allegatam non probaverit; non obstante allegatione alicujus impedimenti, facti, vel juris, vel alia allegatione quacumque, faciat judex contra eum constitutionem observari. Si verò judicis officio procedatur, modus omnino servetur prædictus: excepto quòd judex cum articulis, vel etiam sine articulis per ejus fiscalem loco partis oblatis, procedere possit. Si autem casus notorius & scandalosus occurrerit, quòd prædictus procedendi modus servari non debeat; vel non possit: quæ omnia judicis officio relinquantur; quia diversitas factorum exigit certam formam non per omnia observari: procedat judex omissâ, vel servatâ formâ prædictâ; prout sibi juxta qualitatem negotii visum fuerit, quod ejus arbitrio relinquatur. Prædecessorum autem nostrorum vestigiis inhærendo statuimus, quòd propter omissiones istius formæ, vel alterius observantiæ ordinis judiciarii, processus non sit irritus, nec etiam irritus faciendus.

Quartus modus, sive ordo usitatus, & copiosus; factus per dominum Ennecum Archiepiscopum in Concilio celebrato Tarracone.

Veniet ad judicium damnum passus, & scriptis coram officiali principali, vel in ejus absentia corā vicem-gerente suam querelam proponet: in qua continebitur, quòd talis, vel tales rapuerunt, vel invaserunt rem Ecclesiæ violenter, vel contra Ecclesiasticam libertatem fecerunt, & sic de aliis, secundùm quòd continetur in constitutionibus sacrorum Conciliorum Tarraconensium *De invasoribus* dicentibus contra invasorem summariè, breviter, & de plano, & absque litis contestatione procedi. Et in fine ipsius querelæ proponat, seu offerat stare juri cuicumque obligandoque bona sui principalis, si interveneritin ipsa caussa procurator. Neque erit necesse dare firmancias, seu facere alias obligationes. Judex autem receptâ, & retentâ querelâ, citet illicò, vel saltem quando poterit, ipsum malefactorem, & fautores, juxta proposita in querela, si sciat ubi moram faciant, seu personaliter existant, ac si citare commodè possint: & illis ipsam querelam per sagionem, seu nuncium juratum curiæ transmittat absque copia ipsius querelæ, sed caussa expressa: tamen si veniat, & copiam ipsius querelæ petat, est illi danda: nec est necesse, quòd citatio eundem malefactorem personaliter apprehendat, postquam sic fuerit citatus: addendoque in fine querelæ, ac in eisdem literis illi dicat expresè, quòd restituat talem rem, si quam recepit, vel de facto occupavit, vel emendet tali, quod in ejus præjudicium fecit, vel restituat talem in suam possessionem, vel libertatem Ecclesiasticam, vel hominem talem Ecclesiæ, si captum detineat, vel talia bona, si sunt mobilia, quæ dicitur violenter recepisse, seu occupâsse, vnà cum omnibus damnis, interesse, ac expensis, quas, & quæ fecit, ac sustinuit pars ipsa conquerens: vel tali die compareat coram eodem: justas caussas, si quas habet, propositurus, & ostensurus: aliàs quòd dictus judex procedet contra dictum malefactorem, seu invasorem per constitutionem sacri Concilii Tarraconensis, juxta, & secundùm petita in præfata querela. Et si dictus malefactor veniat, & dicat, ac coram ipso judice proponat, quòd jure facere potuit, vel quòd impunè poterat hoc aliàs fieri, audiendus est: & in suis probationibus, tam per testes, quàm per alias probationes, admittendus est. quas summatim ipse judex recipere debeat, & teneatur. Et si infra tempus per ipsum judicem

assignatum non probaverit se justè fecisse, præsumitur quòd illicitè. Quare judex procedat absque alia juris solennitate, tamquam contra malefactorem, ad declarandum ipsum incidisse in excommunicationis sententiam, aliasque constitutionum pœnas, juxta etiam petita in querela. Si autem simpliciter neget contenta in dicta querela, tunc judex recipiat suam ex officio informationem absque alia partis vocatione. Et si sibi constiterit de contentis in ipsa querela, judex ipse habet declarare sine difficultate quacumque ipsum malefactorem incidisse in excommunicationis sententiam, & in alias pœnas constitutionum sacri Concilii Tarraconensis, juxta, & secundùm in prædicta querela petita. Si autem non vult coram eo in judicio comparere, vel justas caussas, si quas habeat, ad sui defensionem proponere, vel non invenitur, quia fortè cum præda recessit, vel est extra terram, vel commodè etiam citari non potest, & damnum passus, qui spoliatus est, fraudaretur; cum afflicto non sit danda afflictio, quod esset, si talis malefactor exspectaretur; tunc dictus judex habeat in continenti, vel saltem quando commodè poterit, summariam informationem super dicta querela oblata recipere, etiam parte contraria non vocata. Tamen faciat judex ipse hoc casu, ut merus exsecutor, & sic non requiritur judiciarium ordinem observari etiam de Jure communi. Et si invenerit ita fore, debet judex citare ipsum malefactorem ad suam audiendam declarationem dumtaxat, qui si non veniat, in ejus contumaciam declarationem faciat, declarando eundem excommunicatum, ac incidisse in excommunicationis sententiam, & in alias pœnas, juxta, & secundùm formam & tenorem constitutionum sacri Concilii Tarraconensis, & illicò mandare literas fieri rectoribus Ecclesiarum, &c. specialiter illi rectori illius parochiæ, in qua malefactor audire consuevit divina, ac de cujus est parochia: ut quamdiu sit præsens ipse malefactor, vel ejus præda in illa parochia, cessetur penitùs à divinis, & deinde per totam provinciam Tarraconensem, & in literis prædictis inferatur caussa, quare hoc facit ipse judex. Et numquam est absolvendus ab excommunicationis sententia dictus malefactor, donec plenariè satisfecerit damnum passis de omnibus damnis, injuriis, & interesse, ac expensis. Nec est admittenda ejus appellatio, si talis de facto appellet: immò judex apostolos negativos tradere teneatur, neque absolvatur etiam ad cautelam: cum in facto dictarum constitutionum non habeat locum absolutio ad cautelam, & hoc contra minores personas. Si autem persona illa, quæ dicitur raptor, sit potens, ut puta nobilis, vel baro, vel dominus illius loci, vel tenens officium procuratoris pro aliquo domino temporali potenti, vel vicariæ, seu bajuliæ, vel cum eo faciat partem universitas alicujus civitatis, villæ, vel loci, in quo informatio habebit recipi, & illius loci habitatores testificari, ne per talium personarum potentiam facti veritas valeat occultari, vel probatio debita impediri, si scirent per citationem talem processum constitutionum prædictarum fieri: ante aliquam citationem recipiatur informatio super querela oblata; qua informatione recepta, si per illam constet de contentis, & assertis in eadem, citetur invasor, seu malefactor sub tali forma: Cum constet nobis de prædictis per summariam informationem, &c. requirimus & monemus, quatenus infra talem terminum, sex, vel decem dierum, secundùm locorum distantiam, quem peremptoriè assignamus, restituatis rapta, &c. vel conveniatis amicabiliter, &c. vel dicta die coram nobis in judicio compareatis, caussas justas, si quas habetis, propositurus & ostensurus: alioquin lapso dicto termino, procedemus ad declarationem excommunicationis sententiæ, ac pœnarum in dictis constitutionibus sacri Concilii Tarraconensis contentarum, juxta petita in querela. Verumtamen si sine periculo vel damno verisimili nunciorum easdem literas deferentium commodè prædictæ literæ illis personis præsentari non possent, seu potuerint, quæ talibus delinquentibus seu invasoribus diriguntur, in duabus parochiis circumvicinis ipsarum Ecclesiarum rectoribus sufficiat præsentari. Et si dictus malefactor sic citatus & monitus venerit in termino assignato, & petit copiam de contentis in querela, datur sibi copia de querela, non autem de attestationibus jam receptis: & audiuntur defensiones, ut suprà, in casu præmisso: quas si non habuerit, vel minus justas, faciat declarationem, ut suprà. Si verò malefactor venire in termino assignato contempserit, vel aliàs adimplere contenta in literis prædictis ipsius judicis, reputabitur contumax, & in ejus contumacia procedetur ad declarationem, &c. Si autem requiratur procedi ad liberationem personæ Ecclesiasticæ, quæ capta detinetur, distinguitur: quia aut est notorium, quòd ille, qui captus detinetur, est clericus gaudens privilegio clericali, ut quia notoriè canonicus, vel presbyter, vel in sacris ordinibus constitutus, tunc in præmisso casu, ex quo de captione constat, & requisitus restituere noluerit, sine aliqua citatione declarantur pœnæ dictarum constitutionum, &c. Et idem si est persona Ecclesiastica notorie, ut quia est monachus, frater Minor, vel hujusmodi similes habitum regularem publicè deferentes. Si autem non sit notorium captum fore clericum gaudentem privilegio clericali, in hoc casu recipitur informatio summaria, si est clericus gaudens privilegio clericali, & proceditur attentis serie & tenore decretalis, si judex laïcus, de sententia excommunicationis, libro sexto. Et dictus processus debet remanere penes Ordinarium, qui aggravare poterit participantes cum eodem malefactore, trina monitione in ipsa parochia per tres dies Dominicos vel festivos publicè facta: post quas denunciationes, si qui tales denunciatos excommunicatos in suis domibus vel hospitiis ad habitandum receperint, vel receptos sustinuerint, tales receptatores vel sustinentes judex ipse etiam denunciet, seu denunciari faciat publicè in Ecclesiis excommunicatos, cùm ipso facto

facto inciderint in excommunicationem contra præmissa faciendo: quos excommunicatos denunciare tenetur judex etiam ex officio, absque cujusquam requisitione, usque ad satisfactionem congruam, ut hæc, & alia in præfatis constitutionibus latiùs continetur. Et de tali processu faciendo nihil debet recipere vel habere judex; nisi solùm expensas, si contingat ipsum judicem extra civitatem, villam, vel locum, ubi habitat exire, & circa præmissa intendere vel vacare. Sed notarius de scripturis debet, seu potest salarium temperatum habere, ut in dictis constitutionibus pleniùs habetur.

CONFIRMATIO APOSTOLICA.

MARTINUS PAPA V.

MARTINUS Episcopus servus servorum Dei ad futuram rei memoriam. His, quæ pro defensione, ac conservatione Ecclesiasticæ libertatis, statuq; cleri pacifico, providè statuta & ordinata sunt, ut illibata persistant, libenter adjicimus, ut à nobis petitur, Apostolici muniminis firmitatem. Sanè ex parte venerabilium fratrum nostrorum Archiepiscopi, & Episcoporum, ac dilectorum filiorum cleri provinciæ Tarraconensis nobis exhibita petitio continebat, quòd cùm quidam, non obstante tam sacrorum Canonum provida dispensatione, quàm etiam variis statutis super hoc per Provincialia Concilia editis, Ecclesiasticam libertatem perturbare & enervare diversimodè conarentur; ipsi suorum prædecessorum imitando vestigia, ad obviandum variis cavillationibus & interpretationibus malignantium, nonnulla, tam statutorum aliorum declarationes, quàm additiones, ordinationes, & statuta pro bono statu cleri ipsius provinciæ, & Ecclesiasticæ libertatis defensione variis temporibus prout ipsorum, & negotiorum emergentium qualitas postulabat, de novo in ipsis Conciliis provincialibus Tarraconensium statuerunt, concluderunt, & etiam ordinaverunt. Quare pro parte Archiepiscopi, Episcoporum, & cleri nobis fuit humiliter supplicatum, ut declarationibus, additionibus, ordinationibus, & statutis hujusmodi, pro ipsorum subsistentia firmiore, robur Apostolicæ confirmationis adjicere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati, declarationes, additiones, ordinationes, & statuta ipsa, quæ diligenter examinari fecimus, cùm sint in juri consona, & debeant meritò observari, quæque inferius describuntur, auctoritate Apostolica, & ex certa scientia confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus: adjicientes præterea, ac eâdem auctoritate decernentes, quòd indulta de audiendo Missam, & alia divina officia tempore interdicti laïcis concessa seu in posterum concedenda, ad ea loca, in quibus per dictas constitutiones contra invasores editas cessationi à divinis observari contigerit, nullatenus se extendant. Tenor verò declarationum, additionum, ordinationum, & statutorum prædictorum sequitur, & est talis: FREQUENS plurimorum clamor nostrum propulsavit auditum, quòd nonnulli religiosi exempti & non exempti, etiam de ordine militari, potiùs propriis, quàm reipublicæ nostræ provinciæ commodis inhiantes, quum eis in personis propriis, locis, hominibus, vel aliis bonis suis injuriæ, damna aliqua, seu violentiæ per quempiam irrogantur, nos, seu curiam nostram, & venerabilium fratrum nostrorum suffraganeorum adeunt, ut eis per constitutiones in sacris Conciliis Tarraconensibus contra invasores, raptores, & deprædatores hominum Ecclesiarum, rerum Ecclesiasticarum, & locorum religiosorum sanctè, & salubriter emanatas, succurratur de remedio competenti in dictis constitutionibus expressato: quod quidem remedium cùm contra ipsos in dictas constitutiones committentes, ad instantiam aliquorum, vel aliàs ex officio proceditur, non curant admittere, nec eisdem volunt subjici, sed potiùs liberari, obliti consilii sapientis, quo cavetur, patere legem, quam ipse tuleris, & canonicis ac imperialibus legibus, quæ publicè profitentur, quòd quisquis juris in alterum statuit, ipse debet uti eo, & frustra legis auxilium invocat, qui committit in eam. Nos igitur præfatus Archiepiscopus, approbatione ejusdem sacri Concilii statuimus, quòd dicti religiosi, etiam si fuerint de ordine militari, sicus pro se constitutiones admittunt, contra se, si in eas commiserint, admittere teneantur, quod nisi fecerint, dictarum constitutionum commodo & auxilio, præsentis sanctionis auctoritate, ipso facto decernimus esse privatos. Præcipientes dictis nostris suffraganeis, vicariis, & officialibus eorundem, ne eo casu ad instantiam ipsorum, nec ex officio dictas constitutiones observent. Procedit à rationis & juris tramite, quòd ubi majus est periculum, ibi proculdubio est pleniùs & salubrius providendum. Quod quàm grave sit, & onustum dispendiis, & quot, & quantis sit plenum periculis, Ecclesiasticæ jurisdictionis exercitium nostræ provinciæ, his præsertim temporibus exercere, non solùm exacti consideratio temporis docuit, sed considerata prudenter præsentis temporis discrimina indicant, quod nonnulli temporale dominium obtinentes, suis terminis non contenti, falcem suam in alienam segetem imponere non verentur, satagentes jurisdictioni Ecclesiasticæ, quantum possunt, illudere, ac eam etiam exquisitis coloribus usurpare. Exsecutores namque, nuncios nostros, seu venerabilium fratrum nostrorum vicariorum, aut officialium literas eis, & subditis suis, seu in dominio ipsorum consistentibus justitiæ deferentes nedum capiunt, immo incarcerant, & atrociter verberant, ac præcepta suis subditis faciunt de interficiendis eisdem, in Dei offensam notoriam, & ipsorum grande periculum animarum. Quapropter nos Archiepiscopus supradictus, prout decet & expedit, talia attentantes, qui ipso jure tamquam impedientes jurisdictionem Ecclesiasticam, excommunicati existunt, congruis remediis ab hujusmodi ausibus retrahere, & ad Dei semi tam reducere cupientes, sacro approbante Concilio statuimus, quòd si talia, & tam nefanda crimina, quod absit, per aliquem judicem, marchionem, comitem, vicecomitem, nobilem, baronem, militem, civem, bur-

burgensem, generosum, vel non generosum, & officiales eorum, consules, paciarios, consiliarios civitatum, vel villarum, castrorum, & locorum temporale dominium obtinentes, vel aliquem e us loco in nostra provincia Tarraconense commissa de cætero fuerint, omnia loca, castra, seu villa committentis hujusmodi facinus, in diœcesi, in qua commissum fuerit, constituta, ipso facto sint supposita Ecclesiastico interdicto. Quod quidem interdictum in Ecclesiis Cathedralibus, & propinquioribus circumvicinis Ecclesiis, si commodè ibi denunciari non potest, sufficiat publicari, & processus necessarius in eisdem fieri. Naturalis dictat ratio, & experientia manifestat, quod novis morbis nova convenit antidota præparari. Cumq; ab aliquibus citra temporalibus nonnulli excommunicati auctoritate constitutionum sacrorum Conciliorum Tarraconensium contra invasores, raptores, & deprædatores hominum Ecclesiasticorum, & locorum religiosorum salubriter promulgatarum, munus absolutionis ad cautelam obtinere nituntur, quod numquam, vel rarò fieri consuevit, approbatione ejusdem sacri Concilii, hoc fieri prohibemus: statuentes, quòd si de facto fieret, non valeat absolutio sic obtenta. Cæterùm, quia fide dignorum relatu percepimus, quòd nonnulli dominium temporale obtinentes in civitatibus, locis, castris, & villis infra provinciam Tarraconensem, illudentes Ecclesiasticæ libertati, presbyteros, & clericos simpliciter tonsuratos, vel etiam conjugatos, & personas alias Ecclesiasticas, si coram eisdem dominis, vel officialibus allegant tonsuram, vel quod gaudere, cùm casus occurrerit, volunt privilegio clericali, vel si pecunia eis data, vel mutuata non fuerit, quam nituntur à dictis presbyteris, vel clericis exigere, vel exquisitis coloribus & figmentis, vel quia dicunt eos habere suspectos, seu alias pro libito voluntatis, de dictis civitatibus, castris, locis, & villis, & ipsorum dominio de facto expellunt, vel expelli faciunt, banniunt, seu bannire faciunt: de voluntate, & assensu sacri Concilii ordinamus, ut contra dominos, vicarios, & officiales, seu bajulos dictorum dominorum, & aliorum talia facientes, qui in præmissis, vel aliquo præmissorum deliquerint, vel ratum habuerint, procedatur per constitutiones sacrorum Conciliorum Tarracone editas contra invasores, raptores, & deprædatores hominum Ecclesiarum, rerum, & locorum religiosorum, per nos, suffraganeos nostros, vicarios, & officiales nostros, & ipsorum, prout fuit hactenus in Tarraconensi provincia fieri assuetum, præfatas constitutiones contra talia impiè attentantes, & dantes eis in hoc consilium, auxilium, vel favorem, quos volumus pœnis & censuris dictarum constitutionum ipso facto ligari, penitùs extendentes. Quia malitia delinquentium succrescente, cùm per Prælatos, vicarios, vel officiales eorum, ex officio, vel ad partis instantiam per constitutiones sacrorum Conciliorum Tarraconensium contra eos proceditur, talis processus per delinquentes, seu invasores hujusmodi, præsertim potentes, pluries impeditur, qui exquisitis fraudibus nuncios ad eos portantes literas, ut coram ipsis Prælatis, vicariis, & officialibus compareant, vel procedant, interimunt, capiunt, vel alias faciunt, & procurant, quod hujusmodi literæ ad eorum notitiam nequeant pervenire: statuimus, quòd in prædictis casibus, & etiam si sine periculo vel scandalo verisimili nunciorum easdem deferentium, commodè præmissæ literæ illis, contra quos emanaverint, præsentari non possent, literas, quæ talibus delinquentibus, seu invasoribus diriguntur, in duabus parochiis circumvicinis ipsarum Ecclesiarum rectoribus sufficiat præsentari, quibus per dictos rectores in suis Ecclesiis publicè lectis, perinde illi, quibus literæ diriguntur, parere contentis in literis teneantur, ac si eædem literæ essent eisdem delinquentibus vel invasoribus præsentatæ, & sic consequenter in negotio seu caussa procedatur. Quoniam aliqui curiosi disceptantes de his, quæ non multùm expediunt, & plura sapiunt, quàm oporteat, contra doctrinam Apostoli temerè attentantes, in dubitationem sollicitam vertere dignoscuntur, quod à nostris prædecessoribus providè noscitur statutum in constitutione incipiente: Ad reprimendam, vers. Statuentes, & à summis Pontificibus confirmatum, an nos & officiales nostri Tarracone requisiti per totam provinciam observare, & observari facere valeamus constitutiones per prædecessores nostros editas contra raptores, invasores personarum Ecclesiasticarum, rerum, ac bonorum, & hominum eorundem diffidatores, damnificatores personarum, ac bonorum Ecclesiæ, fautores raptorum, & damnificantium prædictorum: nos, sacro Concilio requirente, & unanimiter approbante, cupientes hæsitationis materiam amputare, declaramus, quòd quascumque constitutiones à prædecessoribus nostris editas contra dictos raptores, invasores personarum Ecclesiasticarum, rerum, ac bonorum, & hominum eorundem diffidatores, damnificatores, receptatores raptorum, & damnificantium prædictorum, nos, & officialis noster, qui Tarracone nunc sumus, & pro tempore fuerint, per quemcumque de provincia, & quotiescumque fuerimus requisiti contra quoslibet de provincia, & qui infra eandem dicta crimina commiserunt, seu quomodolibet deliquerunt, & etiam absque requisitione, & ex officio pro nobis, & Ecclesia Tarraconensis ac canonicis ejusdem, nostris, & ipsorum familiaribus quibuscumque possimus liberè per totam Tarraconensem provinciam observare, & facere observari, & secundùm earum formam contra prædictos in qualibet diœcesi suffraganeorum nostrorum, & contra ipsorum subditos, & ad eorum requisitionem, & pro prædictis delictis ibidem perpetratis procedere, & procedi facere super eis. Et super his nostri suffraganei, & eorum officiales, ac ipsorum subditi teneantur nobis, seu officiali nostro, nostrisq; successoribus, & eorum officialibus obedire, nedum pro committendis in futurum contra constitutiones prædictas, immo pro his, quæ contra eas sunt etiam jam commissa: officiales, & subditos dictorum suffraganeorum, sacro approbante Concilio, si in præmissis impedimentum præstiterint, excommunicationis sententiâ innodantes, à qua nisi per nos, & officialem nostrum absolutionis debitum nequeant obtinere. Nulli ergo liceat declarationem hujusmodi interpretari, restringere, vel arctare, si excommunicationis sententiam, approbante Concilio, per nos latam contra hujus antiqui statuti declarationem hæsitantes, in dubium vertentes, seu etiam restringentes, cupiant evitare. Providè attendentes, quòd raptores, & deprædatores hominum Ecclesiarum, Ecclesiasticarum rerum, locorum religiosorum, excommunicationis sententiâ, sacro approbante Concilio, innodantur, & in pœna aggravationum in eorum præsentia cessatur etiam à divinis:

nimadvertentes, personas majori, quàm res deberet privilegio & immunitate gaudere, de commun: totius sacri Concilii consilio & assensu statuendo, declaramus; vulnerantes, vel atrociter percutientes Prælatos, vel vicarios, seu officiales, vel decanos, canonicos, vel religiosos, vel alios clericos in sacris ordinibus, seu Beneficiatos, aut procuratores fiscales dictorum Prælatorum, seu eorum officialium, dum tamen clerici soluti existant, subjacere pœnis, & sententiis supradictis, & in eorum præsentia cessari debere penitùs à divinis, juxta modum & formam, qui in constitutionibus. Item cùm quidam, & olim, contra invasores editis expressantur: aliis pœnis in jure, & constitutionibus appositis nullatenus derogantes. Quoniam ex pœnis in constitutione incipienti: Prædecessorum nostrorum &c. impositis contra diffidantes, seu acuidantes Prælatos, vel alias personas Ecclesiasticas in dicta constitutione contentas, propter temporis malitiam, & multorum (proh dolor!) pravitatem, præfato morbo, ut deceret, non est usquequaque provisum, quo minus Dei timore, & pœnis præfatis postpositis, & spretis, nonnulli diffidare, seu acuidare personas Ecclesiasticas in præfata constitutione contentas, & diffidantibus dare consilium, auxilium, vel favorem nullatenus vereantur: iccircò, quia crescente contumacia, debet crescere ipsa pœna, adjiciendo statuimus, quòd si post monitionem factam personaliter vel publicè in Ecclesia, ubi domicilium habuerint diffidantes præfati, per rectorem, seu ejus locum-tenentem, vel alium loco sui, de mandato Prælati ipsius rectoris, vel officialis ejusdem, infra decem dierum spatium præfata acuidamenta, seu diffidamenta non revocaverint cum effectu, ex tunc in Ecclesiis civitatum, villarum, vel locorum quamdiu præfati diffidantes, seu acuidantes præsentes fuerint, cessetur penitùs à divinis, ut cessatur, seu cessari debet in præsentia invasorum, raptorum, & deprædatorum hominum Ecclesiarum, Ecclesiasticarum rerum, & locorum religiosorum, aliis pœnis in præfata constitutione contentis in suo robore duraturis. Justum quidem decernimus, & necessitate compellimur, nos Ennecus miseratione divina sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus, Provinciale Concilium celebrantes, quòd in his, quæ sunt salubriter provisa, si declaratione, vel additione indigeant, prout experientia docuerit, debitæ provisionis remedium apponamus. Cùm itaq; in modo procedendi vigore constitutionum provincialium De invasoribus contra delinquentes, in eis per nos approbatione sacri Concilii edito, sit provisum, quòd contra detinentem notoriè clericum, vel monachum, fratrem Minorem, vel hujusmodi similem habitum regularem gestantem, si requisitus eum resistere noluerit, sine aliqua informatione pœnæ dictarum constitutionum contra eum declarentur, & de capto non notoriè clerico recipiatur informatio summaria, si est clericus gaudens privilegio clericali, & contra detinentem procedatur juxta tenorem Decretalis c. Si judex. De senten. excomm. libr. 6. Adjicimus, sacri Concilii approbatione, & declaramus, quòd si per dictam informationem constiterit, talem captum esse clericum gaudentem privilegio clericali, contra detentorem ejusdem procedatur ad declarationem dictarum constitutionum, uti de notorio clerico est provisum. Item cùm in constitutione per bonæ memoriæ Petrum Archiepiscopum Tarraconensem prædecessorem nostrum edita, incipiente: Olim excommunicâsse recolimus, caveatur, quòd quamdiu principales malefactores, invasores, & raptores rerum, & bonorum Ecclesiasticorum, & hominum, ac locorum eorum fuerint in aliqua civitate, vel villa, in eorum præsentia cessetur penitùs à divinis: & sæpè acciderit, quòd quidam domini civitatum, vel villarum hujusmodi, & eorum officiales, eorum, qui deprædati sunt damna non sentientes, & ipsorum, & Ecclesiæ injurias pro nihilo habentes, malefactores prædictos multo tempore sustinuerunt, quandoq; in odium Ecclesiarum, & damna passorum prædictorum, ex quo delictorum eorundem esse videntur participes & consortes: dignumq; reputemus, quòd tales etiam pœnam sentiant eorum, sacri Concilii approbatione adjicimus & statuimus, quòd si dominis civitatis, villæ, castri, aut loci, in quibus malefactores fuerint receptati, vel eorum officialibus constiterit, tales malefactores in eis fuisse per octo dies receptatos, nisi eosdem à suis civitatibus, castris, villis, vel locis infra decem dies post dictos octo dies immediatè secuturos requisiti ejecerint cum effectu, ita quòd ampliùs ad ipsos, vel ipsa, vel jurisdictiones eorum non redeant, tales domini, & eorum officiales simili sint excommunicatione ligati: & in eorum præsentia ut in fautoribus, & receptatoribus, cessetur penitùs à divinis. Ab hac autem pœna tantùm excludimus dominum Regem, & dominam Reginam, & eorum primogenitum, & uxorem suam. Quidam officiales sæculares provinciæ Tarraconensis privilegium clericis conjugatis à sacris Canonibus indultum, quo pro excessibus, seu delictis per eos commissis, seu de quibus delati fuerint, in personis, & bonis de Ecclesiastici judicis foro existunt, eis auferre, & Ecclesiasticam jurisdictionem sibi usurpare callida fraude: ut percepimus, cupientes, privilegium prædictum quoad personas dictorum clericorum restringunt, bona verò eorundem esse asserunt, licèt fictè, & de foro sæculari: & his non contenti, multotiens dictos clericos in odium Ecclesiasticæ jurisdictionis capiunt, & eorum bona occupant, etiam de facto: & cùm ex his per Ecclesiasticum judicem proceditur contra eos pro dictorum bonorum restitutione, respondent, & excipiunt contra veritatem, quòd dicta bona non capiunt ratione delicti, sed eò, quia asserunt esse domini temporalis, & quòd dominus temporalis vult, quòd ipsa bona capiantur & occupentur per eosdem. Nos autem huic pernicioso abusui obviare, & Ecclesiasticæ jurisdictioni, ut illibata persistat, providere debito remedio cupientes, approbante sacro Concilio, excommunicamus quoscumque officiales, & personas quacumque auctoritate, vel potestate fungantur, talia attentantes: & contra ipsos, & ipsas, ut invasores, & occupatores rerum, & bonorum, ac jurium Ecclesiæ, prout re vera existunt, procedi volumus: & pœnas constitutionum De invasoribus in eis decernimus locum habere, & esse servandas. Veniet ad judicium damnum passus, & in scriptis coram officiali principali, vel in ejus absentia coram vices-gerente, suam querelam proponet, in qua continebitur, quòd talis, vel tales raubârunt, vel invaserunt rem Ecclesiæ violenter, vel contra Ecclesiasticam libertatem fecerunt; & sic de aliis, secundum quod continetur in constitutionibus sacrorum Conciliorum Tarraco-

raconensium De invasoribus,*dicentibus contra malefactorem summariè,breviter, & de plano absque litis contestatione procedi. Et in fine ipsius querelæ proponat, seu offerat stare iuri cuicumque, obligandoque bona sua, vel sui principalis, si intervenerit in ipsa caussa procurator, neque erit dare firmancias necesse, seu facere alias obligationes. Judex autem receptâ & retentâ querelâ, citèt illicò, vel statim quo modo poterit, ipsum malefactorem, & fautores, iuxta proposita in querela, si sciant ubi moram faciant, vel personaliter existant, si citari commodè possint: & sibi ipsam querelam per sagionem seu nuncium iuratum curiæ transmittat; vel absque copia ipsius querelæ, sed caussâ expressâ tamen si veniet, & copiam ipsius querelæ petet, est sibi danda: neque est necesse, quòd citatio eundem malefactorem personaliter apprehendat, postquam fuerit citatus: addendoque in fine querelæ, ac in eadem litera sibi dicat expressè, quòd restituat talem rem, si quam cœpit, seu de facto occupavit; vel restituat talem in sua possessione, vel libertate Ecclesiastica vel hominem Ecclesiæ, si captum detineat; vel talia bona, si sunt mobilia, quæ dicitur violenter recepisse, seu occupâsse, una cum omnibus damnis, interesse, ac expensis, quas, & quæ fecit, vel sustinuit pars ipsa conquerens: vel tali die compareat coram eodem, iustas caussas, si quas habet, propositurus, vel ostensurus: aliàs quòd dictus judex procedat contra dictum malefactorem, seu invasorem per constitutionem sacri Concilii Tarraconensis, iuxta, & secundùm petita in præfata querela. Et si dictus malefactor veniat, & dicat, ac coram ipso judice proponat, quòd iure facere potuit, vel quòd impune poterat aliàs hoc fieri; audiendus est: & in suis probationibus, tam per testes, quàm per alias probationes admittendus; quas summariè ipse judex recipere debet, ac teneatur. Et si infra tempus per ipsum iudicem assignatum non probaverit se iustè fecisse, ergo præsumitur quod iniustè. Quare judex procedat absque alia iuris solemnitate, tamquam contra malefactorem ad declarandum ipsum incidisse in excommunicationis sententiam, & in alias pœnas in ipsis constitutionibus contentas, iuxta petita in querela. Si autem simpliciter neget contenta in dicta querela; tunc judex recipiat suam ex officio informationem absque alia partis vocatione. Et si sibi constiterit de contentis in ipsa querela; judex ipse habeat declarare sine difficultate quacumque ipsum malefactorem incidisse in excommunicationis sententiam, & in alias pœnas constitutionum sacri Concilii Tarraconensis, iuxta, & secundùm in prædicta querela petita. Si autem non vult coram eo in judicio comparere, vel iustas rationes, si quas habet, ad sui defensionem proponere; vel non invenitur, quia fortè cùm præda recessit, vel est extra terram, vel commodè etiam citari non potest; & damnum passus, qui spoliatus est, fraudaretur, cum afflicto non est danda afflictio, si talis malefactor exspectaretur, tunc si dictus judex habeat in continenti, vel statim quando commodè poterit, summariam informationem super dicta querela oblata recipere, etiam parte contraria non vocata. Tamen faciat judex ipse hoc casu ut merus exsecutor, & sic non requiritur judiciarium ordinem observari, etiam de Jure communi. Et si invenerit ita fore, debet judex citare ipsum malefactorem ad suam audiendam declarationem dumtaxat: qui si non veniat, in eius contumaciam declarationem faciat; declarando eundem excommunicatum, ac incidisse in excommunicationis sententiam, & in alias pœnas, iuxta, & secundùm formam ac tenorem constitutionis sacri Concilii Tarraconensis, & illicò mandet literas fieri rectoribus Ecclesiarum, &c. & specialiter illi rectori illius parochiæ, in qua dictus malefactor audire consuevit divina, ac de cuius est parochia: ut quamdiu sit præsens ipse malefactor, vel eius præda in illa parochia cessetur penitùs à divinis, & deinde per totam provinciam Tarraconensem, & inferatur cassus, quare hoc facit ipse judex, in literas, seu literis prædictis. Et numquam est absolvendus ex excommunicationis sententia dictus malefactor, donec plenè satisfecerit damnum passis de omnibus damnis, injuriis, interesse, ac expensis. Nec est admittenda eius appellatio, si talis de facto appellet: immo judex apostolos negativos tradere teneatur, neque absolvatur etiam ad cautelam: cùm in facto constitutionum non habeat locum absolutio ad cautelam, & contra minores personas. Si autem persona illa, quæ dicitur raptor, sit potens, ut puta nobilis, vel baro, vel dominus illius loci, vel dominus locum-tenens officium procurationis pro aliquo domino temporali potenti, vel vicariæ, sive bajuliæ; vel cum eo faciat partem universitas alicujus civitatis, villæ, vel loci, in quo informatio habebit recipi, & illius loci habitatores testificari, ne per talium personarum potentiam facti veritas valeat occultari, vel probatio debita impediri, si scirent per rationes talem processum constitutionum prædictarum fieri: ante aliquam citationem recipiatur informatio super querela oblata, qua informatione receptâ, si per illam constet de contentis & assertis in eadem, citetur invasor, seu malefactor sub tali forma:* Cùm constet nobis de prædictis per summariam informationem, &c. *requirimus & monemus, quatenus infra talem terminum 6. vel* 10. *dierum, secundùm locorum distantiam, quem peremptoriè assignamus, restituatis rapta, &c. vel conveniatis amicabiliter, &c. vel dicta tali die coram nobis in iudicio comparcatis, iustas caussas, si quas habetis, propositurus, & ostensurus: alioquin, lapso termino, procedemus ad declarationem excommunicationis sententiæ, ac pœnarum in dictis constitutionibus sacri Concilii Tarraconensis contentarum, juxta in querela petita. Verumtamen si sine periculo, vel damno verisimili nunciorum easdem literas deferentium commodè prædictæ literæ illis personis præsentari non possent, seu potuerint, quæ talibus delinquentibus, seu invasoribus diriguntur, in duabus parochiis circumvicinis ipsarum Ecclesiarum sufficiat præsentari. Et si dictus malefactor citatus vel monitus venerit in termino assignato, & petit copiam de contentis in querela, datur sibi copia de querela, non autem de attestationibus iam receptis: & audiantur defensiones; ut suprà, in casu præmisso: quas si non habuit, vel minus iustas,* fiat

fiat declaratio, ut suprà. Si verò malefactor venire in termino assignato contempserit, vel alias adimplere contenta in literis prædictis ipsius judicis, reputabitur contumax, & in ejus contumacia procedetur ad declarationem, &c. Si autem requiratur procedi ad deliberationem personæ Ecclesiasticæ, quæ capta detinetur, distinguitur: quia aut est notorium, quòd ille, qui captus detinetur, est clericus gaudens privilegio clericali, ut quia notoriè canonicus, vel presbyter, vel in sacris ordinibus constitutus; tunc in præmisso casu, ex quo de captione constat, & requisitus restituere noluerit; sine aliqua citatione declarantur pœnæ dictarum constitutionum, &c. Et idem si est persona Ecclesiastica notoriè, ut quia est monachus, frater Minor, vel hujusmodi similes habitum regularem publicè deferentes. Si autem non sit notorium, captum fore clericum gaudentem privilegio clericali, in hoc casu recipitur informatio summaria, si est clericus gaudens privilegio clericali: & proceditur attentis seriè, & tenore Decretalis Si judex. De sent. excom. *lib sexto. Et dictus processus debet remanere penes Ordinarium, qui aggravare poterit participantes cum eodem malefactore, trina monitione in ipsa parochia per tres dies Dominicos, vel festivos publicè facta: post quas denunciationes, si qui tales denunciatos excommunicatos in suis domibus, vel hospitiis ad habitandum receperint, vel receptos sustinuerint, tales receptores, vel sustinentes judex ipse etiam denunciet, seu denunciari faciat publicè in Ecclesiis excommunicatos, cùm ipso facto inciderint in excommunicationem contra præmissa faciendo: quos excommunicatos denunciare tenetur judex etiam ex officio, absque cujuscumque requisitione, usque ad satisfactionem condignam, prout hæc, & alia in præfatis constitutionibus latiùs continentur. Et de tali processu faciendo nihil debet recipere, vel habere judex, nisi solùm expensas, si contingat ipsum judicem extra civitatem, locum, vel villam, ubi habitat, exire, & circa præmissa intendere, seu vacare. Sed notarius de scripturis potest seu debet salarium temperatum habere; ut in dictis constitutionibus pleniùs habetur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, communitionis, additionis, & constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Paulli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud sanctos Apostolos, quarto idus Januarii, Pontificatus nostri anno quartodecimo.*

Nomina eorum, qui huic Provinciali Concilio, in quo antiquarum constitutionum selectio, & recentiorum adjectio fuit facta, aut Tarracone ubi inchoatum, aut Barcinone ubi finitum fuit, aut utrobique, interfuerunt.

Joannes Teres miseratione divina Archiepiscopus Tarraconensis.

Joannes Dimas Loris Episcopus Barcinonensis.

Jacobus Cassador Episcopus Gerundensis.

Petrus Jayme Episcopus Vicentinus.

Andreas Capella Episcopus Urgellensis.

Gaspar Punter Episcopus Dertusensis.

Franciscus Robuster & Sala Episcopus Elenensis.

Michaël Aymerich Abbas monasterii Beatæ Mariæ de la Vaix, Ordinis Cisterciensis, Ilerdensis diœcesis.

Franciscus Oliver & de Boteller Abbas monasterii B. Mariæ Populeti, Ordinis Cisterciensis, Tarraconensis diœcesis.

Petrus Fontanella Abbas B. Mariæ Pulchri-podii Avellanarum, Urgellensis diœcesis.

Petrus Aguilo Prior monasterii Scalæ-Dei, Ordinis Carthusiensis, Tarraconensis diœcesis.

Bernardus Torres Prior S. Jacobi de Calaf, Ordinis S. Augustini Canonicorum regularium, Vicentinæ diœcesis.

Jacobus Castellar Prior Ecclesiæ, & monasterii S. Annæ civitatis Barcinonensis, Ordinis Canonicorum Regularium S. Sepulchri.

Raphaël Casa-noves Præpositus Minorissæ, Ordinis Canonicorum regularium S. Augustini, Vicen. diœcesis.

Paullus Costa prior S. Joannis de Fontibus, Ordinis S. Benedicti, Gerundensis diœcesis.

Michaël Torrell vicarius generalis, & procurator Reverendissimi Episcopi Barcinonensis in ejus absentia Tarracone.

Antonius Teres D. D. Vicarius generalis, & procurator Reverendissimi Episcopi Dertusensis Barcinone, in eorum absentia.

Bartholomæus Roca S.T.D. canonicus, & syndicus reverendi Capituli Ecclesiæ Tarraconensis.

Raphaël de Rovirola D. D. Canonicus, & syndicus reverendi capituli Ecclesiæ Barcinonsis.

Joannes Margalef D.D. canonicus, & syndicus reverendi capituli Ecclesiæ Ilerdensis.

Franciscus Roca S.T.D. canonicus, & syndicus reverendi capituli Ecclesiæ Urgellensis, & in ejus locum postea Jacobus Bartholomeus D. D. canonicus, & syndicus ejusdem capituli.

Petrus Cisterer D. D. Hospitalarius, canonicus, & syndicus reverendi capituli Ecclesię Dertusensis, postea in eius locum Matthæus Boteller camerarius, canonicus, & syndicus ejusdem capituli.

Monserratus Guillo canonicus, & syndicus reverendi capituli Ecclesię Gerundensis.

Joannes Bosca S. T. D. syndicus reverendi capituli Ecclesiæ Elenensis.

Jacobus Bergadà, canonicus, cappellanus maior, & syndicus reverendi capituli Ecclesiæ Vicensis.

Blasius Torrens monachus, & procurator reverendi admodum Hieronymi Contijoch Abbatis monasterii sanctarum Crucum, Ordinis Cisterciensis, Tarraconensis diœcesis.

Gaspar Joannes de Valpedrosa S.T.D. monachus, & procurator reverendi admodum Abbatis B. Mariæ Populeti in eius absentia Tarracone.

Joannes Matos Prior, & eleemosynarius, & procurator reverendi admodum Didaci Suarez Abbatis domus, & monasterii Beatæ Mariæ de la O, Ordinis S. Benedicti, Ilerdensis diœcesis.

Pe-

Petrus Barberà S.T. profeſſor, Prior monaſterii, & conventus B. Mariæ de Benifaçà, ordinis Ciſterciensis, procurator admodum reverendi Michaëlis Joannis Giſpert Abbatis dicti monaſterii, Dertuſenſis diœceſis.

Auguſtinus Grau D. D. Canonicus, & ſyndicus monaſterii S. Petri Ageren. canonicorum regularium Ordinis S. Auguſtini Abbate carentis.

Franciſcus Polujes præcentor, vicarius generalis, & officialis, canonicus, & procurator monaſterii B. Mariæ Celſonæ, canonicorum regularium Ordinis S. Auguſtini Urgellenſis diœceſis, Abbate carentis.

Laurentius Iſalguer canonicus, & Seneſcallus, vicarius generalis, & procurator monaſterii Sancti Joannis de Abbatiſſis canonicorum regularium Ordinis S. Auguſtini, Vicenſis diœceſis, Abbate carentis.

Michaël de Peguera procurator, & œconomus monaſterii S. Cucufatis Vallenſis, Ordinis S. Benedicti, Barcinonenſis diœceſis, Abbate carentis.

Franciſcus Caraps D. D. monachus eleemoſynarius, & procurator monaſterii B. Mariæ de Rivo-pullo, Ordinis S. Benedicti, Vicenſis diœceſis, Abbate carentis.

Antonius Molner Prior clauſtralis, Sacriſta major, vicarius generalis, & procurator monaſterii S. Michaëlis de Cuxa, Ordinis S. Benedicti, Abbate carentis.

Raphaël Sapte monachus, cellerarius, procurator, & œconomus monaſterii S. Petri Rodenſis Ordinis S. Benedicti, Gerundenſis diœceſis, Abbate carentis.

Bartholomæus Cornella diſpenſarius, monachus, & procurator monaſterii S. Saturnini de Tabernolis, Ordinis S. Benedicti Urgellenſis diœceſis, Abbate carentis.

Petrus Lebot monachus, ſacriſta, & ſyndicus monaſterii B. Mariæ Gerrenſis, Ordinis S. Benedicti, diœceſis Urgellenſis, Abbate carentis.

Simon Gras canonicus, œconomus, & ſyndicus monaſterii S. Mariæ de Villabertran, canonicorum regularium Ordinis S. Auguſtini, Gerundenſis diœceſis, Abbate carentis.

Michaël Colla monachus camerarius, & Prior monaſterii S. Stephani Ordinis S. Benedicti villæ Banneolarum, Gerundenſis diœceſis, Abbate carentis.

Jacobus Roure monachus, procurator, & œconomus monaſterii S. Salvatoris de Breta, Ordinis Sancti Benedicti, Gerundenſis diœceſis, Abbate carentis.

Antonius Maſſet canonicus, & ſacriſta, ac procurator monaſterii B. Mariæ de Stagno, canonicorum regularium Ordinis S. Auguſtini, diœceſis Vrcenſis, Abbate carentis.

Et ego ✱ Alexander Cendra-Regia, ac pro Illuſtriſs. ac Reverendiſſimo D. D. Tarraconenſi Archiepiſcopo, ejuſq; auctoritatibus notarius publicus, ſcribaniam publicam & communem civitatis Tarraconenſis regens, ac ſacri Concilii Provincialis ſcriba, & ſecretarius, quia dictarum conſtitutionum ſelectioni & novæ ordinationi mandato ſuæ Illuſtriſſimæ dominationis interfui: ideo hic me ſubſcribo, & ſolitum dictæ provinciæ appono ſignum.

CONSTITUTIONES

Quæ ex variis titulis exceptæ, inutiles ac ſuperfluæ viſæ ſunt ex decreto Concilii Provincialis celebrati anno MDXCII. in quo antiquarum conſtitutionum ſelectio fuit facta.

EX LIBRO PRIMO.

Tit. De conſtitutionibus.

Joannes Cardinalis, Epiſcopus Sabinenſis, Apoſtolicæ ſedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Præcipitur obſervantia conſtitutionum Concilii Generalis.

Nimarum languoribus, qui ex ſacrarum conſtitutionum trangreſſione vel omiſſione trahunt originem, præſentium Patrum approbatione ſubvenire curantes, ſtatuta ſacri Generalis Concilii, quę pro magna parte non ſine gravi periculo ſunt neglecta, pleniore diligentia de cætero præcipimus obſervari, & ſtudioſè corrigi ea, quæ contra ipſum Concilium temerè ſunt prçſumpta.

Idem in eodem.

CAPUT II.

Celebratio Conciliorum Provincialium, & Synodalium non prætermittenda.

Mprimis præcipimus, ut conſtitutio de Conciliis Provincialibus, & Epiſcopalibus Synodis celebrandis pro correctione & reformatione morum ſalubriter edita, juxta ſuum tenorem firmiter obſervetur: & ut nulla negligentia vel occaſio impediat ipſius obſervationem.

Idem in eodem.

CAPUT III.

Concilia Provincialia & Synodalia quotannis celebranda.

Tatuimus, ut in provincia Tarraconenſi Provinciale Concilium ſingulis annis, Dominica, quâ cantatur *Jubilate*, celebretur; & Epiſcopalis Synodus ad minus celebretur

tur semel in anno, die festo S. Lucæ. Si verò ex caussa necessitatis absens fuerit Episcopus, aut aliàs rationabiliter fuerit impeditus, provideat per quem, vel per quos Synodus celebretur. Quòd si vacaverit sedes, per Archidiaconos in suis Archidiaconatibus celebrentur particulares Synodi terminis supradictis. Si verò, vacante sede, penes priorem, vel capitulum, vel aliam personam Ecclesiæ reciderit jurisdictio, procuret, ut prædicto modo Synodus celebretur. Et hæc omnia serventur sub pœna in Generali Concilio statuta,

Sanctius de Ayerbe Archiepiscopus, inConcilio Tarracone celebrato,

CAPUT IV.

Quales procuratores mittendi ad Concilium Provinciale quando Episcopi & alii titulares legitimè fuerint impediti.

PRæsenti quoque adjicimus sanctioni, ut nullus ad Provincialia Concilia de cætero admittatur, missus à venerabilibus fratribus nostris Episcopis, cùm justo fuerint impedimento detenti; vel à capitulis Ecclesiarum Cathedralium, nisi sit vicarius, vel principalis officialis, vel de capitulo; aut talis persona, quæ ad tractatus capituli eorundem admitti debeat; vel doctor, aut Baccalaureus fuerit in jure canonico, vel civili, qui Beneficia obtineat in eisdem: cùm meliùs libertas Ecclesiastica per illos qui Beneficia & vitam recipiunt in dictis Ecclesiis defendi verisimiliter præsumatur; & periculum non modicum immineat ad sacra Concilia admitti personas extraneæ nationis. Qui quidem procurator die ad Concilium celebrandum præfixa, sufficiens procuratorium deferre habeat, & nobis de eo fidem facere teneatur, in quo sit inserta etiam fides facta per notarium publicum de impedimento, quo persona citata ad Concilium venire non potest. Quod impedimentum ille qui ad Concilius citatus fuerit, notario exprimere habeat, & de ipso in posse ipsius notarii fidem juramento proprio facere teneatur. Cognitio autem & decisio, an justum fuerit impedimentum, necne, cognitioni sacri Concilii reservetur: statuimusque, ut procurator constitutus per quempiam Episcopum, Abbatem, capitulum, Priorem, vel quemcumque alium singularem, qui ad Concilia Provincialia consueverunt admitti, Episcopi, capituli, conventus, vel collegii, nec alterius valeat esse procurator.

Petrus Sagarriga Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT V.

Venientes ad Concilium, ornamenta sua dignitatis deferant.

ORdinamus, sacro approbante Concilio, ut de cætero Episcopi venientes ad Concilium portent pontificalia sua; & procuratores cappas, vel superpellicea, ut decentiùs interesse possint. Et ponatur in literis convocationis.

Tit. De consuetudine.

Rodericus Tellius Archiepiscopus, in tertio Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Statuitur, ne aliqui prandia, vel cibum à parocho, vel ab aliquo alio exigant prætextu cujuscumque consuetudinis.

IN nonnullis Tarraconensis provinciæ diœcesibus & Ecclesiis sic avida gulositas quorundam laïcorum animos excæcavit, ut certis anni temporibus parochiani dictarum Ecclesiarum ab abbatibus, vicariis, seu rectoribus earundem certa prandia, comestiones, pastus, potationes, seu beuragia exigere, quasi ex debito, non formident; & ipsos rectores, vicarios, seu abbates ad ea juxta abusum hujusmodi exhibenda, per subtractionem, & retentionem decimarum, & aliorum jurium Ecclesiasticorum, irreverenter, vel alias inverecundè compellere non vereantur. Aliqui etiam ex laïcis supradictis una die cujuslibet septimanę quasi ex debito volunt comedere rectore, vicario, seu abbate; & ultra comestionem habere, & exigere aliquam pecuniam ex eisdem; ita per totum anni circulum continuè facientes, quousque omnes parochiani cum eis comederint, & certum quid habuerint ab eisdem: posteaque inchoant & repetunt illud idem. Suntque alii laïci ex prædictis, qui solennibus diebus Natalis Domini, Paschæ, & Pentecostes, immediatè post communionem, & receptionem sacrati corporis Jesu Christi, quod cum humilitate & devotione recipere tenentur, & aliquibus aliis anni temporibus, quasi ex debito exigunt improbè ab Ecclesiis, abbatibus, vicariis, seu rectoribus vinum certum ex abusu hujusmodi, vel etiam juxta votum; adeò ut interdum decem, vel quindecim onera in potationibus hujusmodi expendantur: propter quæ ingurgitationes, ebrieta-

tes

tes, & comessationes indebitæ committuntur, & multoties mortes & vulnera sunt hactenus subsequuta. Quamplurimi insuper ex laïcis etiam antedictis tempore, quo decimarum, & primitiarum granaria dividuntur, non permittunt per illos, ad quos dictæ decimæ & primitiæ bladi pertinent, portari liberè dictum bladum suis propriis animalibus, vel etiam alienis, ut pro apportatoris præfecti bladi in duplo, vel triplo plus, quàm alii portarent, necessariò eis detur. Nonnulli etiam, qui juxta laïcorum consuetudinem, ad horrea Ecclesiarum bladum decimarum & primitiarum deferunt; & die, qua portant, cibantur ab Ecclesiis, vicariis, seu rectoribus earundem, per multas vices, multosque dies excogitatâ malitiâ deferunt minutatim, quas portare poterant uno die; ut singulis diebus & vicibus reficiantur ab ipsis Ecclesiis, & earum rectoribus, ac cibentur; constitutione nostra, quæ incipit: *Scriptura sacra*, hoc prohibente. Alii verò laïci, cùm subsidia ex certis caussis portionariis, vicariis, seu clericis Beneficiatis in Ecclesiis, ipsorum laïcorum consanguineis, affinibus, seu amicis, per locorum Ordinarios, vel Nuncios, seu Legatos sedis Apostolicæ imponuntur; vel cum ipsis portionariis, vel vicariis, seu clericis Beneficiatis in Ecclesiis prælibatis per ipsos Rectores, seu Abbates, vel eorum gerentes vices, ex eo quòd servitium Ecclesiæ non faciunt, ut tenentur; vel alia caussa licita, justa, & honesta interdum ad tempus suorum Beneficiorum fructus forsitan subtrahuntur, ad requisitionem, suasionem, seu nutum hujusmodi clericorum occultè retinent sibi decimas, & alia jura Ecclesiastica; & portionariis, seu clericis memoratis tribuunt: propter quod negligentia dictorum portionariorũ, clericorum, & aliorum circa divinum officium remanet impunita; cùm de alieno solvant, quod de suo proprio solvere tenebantur. & dicti laïci nihilominus participes sunt furti, allegantes omnes prædicti, & singuli ad excusandas excusationes in peccatis, quòd consuetudines observant atque usus. Nos igitur volentes ex debito nostri officii Ecclesiarum indemnitatibus providere, ac malitiis, usurpationibus, & morbis hujusmodi obviare, sacro approbante Concilio, consuetudines, observationes, atque usus, corruptelas, & abusus penitùs reputantes, ac etiam judicantes; prædicta omnia & singula deinceps omnino fieri prohibemus: cùm non sit dubium, ea esse contra bonos mores, & canonicas sanctiones, & in gravamen jurium Ecclesiarum & Ecclesiasticæ libertatis. Et nihilominus quia parum prodest jura condere, nisi pœna transgressoribus imponatur, in omnes, & singulos laïcos, qui prædicta prandia, comestiones, seu pastus, potationes, seu alia beuragia & alia predicta, seu aliqua de eisdem exegerint cũ effectu; & qui occasionibus memoratis, vel aliqua earundem de decimis & primitiis & aliis juribus Ecclesiasticis aliquid sibi retinuerint scienter, vel per alios procuraverint, seu mandaverint, aut consenserint retineri, excommunicationis sententiam promulgamus. In locis verò, in quibus universitates in his culpabiles exstiterint, cesstur penitùs à divinis, sub pœna excommunicationis: Abbatibus, rectoribus, vicariis, & aliis Ecclesiasticis personis interdicendo & prohibendo expressè, quòd dictis laïcis, vel eorum alicui, comestiones, & pastus, potationes, & beuragia, vel aliquid aliud ex caussis seu occasionibus sopradictis non dent, nec dari faciant, vel permittant; si alias pœnas canonicas voluerint evitare.

Dalmatius Murius Archiepiscopus, in Concilio Provinciali.

C A P U T II.

Ratio officiorum describenda in unaquaque Ecclesia, & in choro apponenda.

PER constitutionem bonæ memoriæ domini Enneci prædecessoris nostri, incipientem: *Quia per cæremonias*, fuit salubriter statutum, ut in qualibet Ecclesiarum Cathedralium, collegiatarum, & aliarum ubi est ultra numerum duodecim officiantium, fieret unus liber, qui staret in choro Ecclesiæ cum catena, ubi omnia pertinentia ad divinum officium, secundùm usum Ecclesiæ, infra annum; & quis illa facere deberet, exactiùs scriberentur. Sed quia nulla fuit pœna addita, exsecutione caruit usquequaque. Ut itaque qui desides fuerint in eadem exsequenda, pœnæ formidine arceantur; sacro approbante Concilio, illam innovantes, mandamus Episcopis, capitulis, & aliis, qui Ecclesiis præsident memoratis, in virtute sanctę obedientiæ, & pœna etiam infrascripta, ut infra tres annos proximè venturos dictę constitutionis seriem exsequentes, dictum librum ultra librum vocatum *Consueta*, fieri facere teneantur. Episcopi autem, qui negligentes in hoc reperti fuerint, & capitula Ecclesiarum Cathedralium 25. librarum, & alii inferiores 10. librarum pœnam ipso facto incurrant, Ecclesiarum fabricis infallibiliter acquirendam.

Tit. De renunciatione.

Petrus Albalatius Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

C A P U T I.

Statuitur, renunciationes; & collationes Beneficiorum publicari debere.

ITem enim occulta donatio suspicione non careat juxta canonicas sanctiones, sacro approbante Concilio donationes occultas de dignitatibus, personatibus, rectoriis, præbendis, seu portionibus, & aliis omnibus administrationibus, ministeriis, officiis, & beneficiis Eccle-

sia-

ſiaſticis, quocumque nomine cenſeantur, fieri prohibemus: ſtatuentes, ut tam donator, quàm donatarius donationem recipiens factam intra tempos de conferendis Beneficiis à Canonibus definitum, & à vacationis tempore computandum, taliter ſtudeant publicare, ut appareat, cui donaverit, & quo tempore ſit donatum. Aliter quidem facta donatio ipſo jure non valeat, nec alicui competat actio, vel defenſio ex eadem. Sanè donator, qui contra hoc ſtatutum venerit, conferendi poteſtate careat ea vice, & ad alios ſecundùm Lateranenſis ſtatuta Concilii hujuſmodi collatio devolvatur.

Tit. De ætate, qualitate, & ordine præficiendorum.

Joannes Cardinalis, Epiſcopus Sabinenſis, Apoſtolicæ ſedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Beneficiati inepti ad perdiſcendas literas, fructibus Beneficiorum priventur: nec ad ſacrum ordinem admittendi, qui Latinè loqui neſciant.

STatuimus quoque, ut omnes Beneficiati, & promovendi in Eccleſiis parochialibus, qui Latinis verbis loqui neſciunt, exceptis illis, de quorum profectu propter ætatem non eſt ſperandum, in ſtudio ab Epiſcopo, & Archidiacono loci, ubi tale jus conſuevit habere Archidiaconus, per ſubtractionem Beneficiorum quoad uſque Latinis verbis loqui ſciant, addiſcere compellantur. Illis autem, qui ſtudere in Grammatica, & proficere voluerint, miſericorditer indulgemus, ut Beneficia ſua integrè in ſcholis habeant à proximo feſto S. Joannis, uſque ad triennium, ac ſi in ſuis Eccleſiis deſervirent: proviſo tamen ne Eccleſia eorum remaneat debito ſervitio deſolata. Qui verò infra hunc terminum non tantùm proficere curaverit, ut Latinis verbis loqui ſciat, quia ſuam juvare, vel vincere neglexerit ignorantiam, donec talem negligentiam per ſubſequens ſtudium correxerit, Beneficio ſuſpendatur eodem. Et quoniam multi affectant clericalem characterem, ut libertatem Eccleſiaſticam, vel Beneficium aſſequantur, & tamen addiſcere negligunt; præcipimus, ut à talibus tonſurandis caveatur attentè: præſertim in illis locis, in quibus obtentâ primâ tonſurâ, ratione natalis ſoli ſibi in Eccleſia vindicant portionem. Ad ſacrum autem gradum nullus clericus ſæcolaris promoveatur, qui Latinis verbis loqui neſciat.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus & Archiepiſcopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Qui latinè loqui neſciunt, ad ordines non admittendi.

QUoniam illi ſunt ad honores Eccleſiaſticos promovendi, qui moribus, ætate, ſcientia pollere noſcuntur; ſtatuimus ac prohibemus, ne ad ſacros ordines promoveantur, niſi perſonæ, quæ Grammaticam ſciant, ſeu Latinis verbis loqui valeant competenter. Illi verò, ad quos ratione dignitatum, vel perſonatuum, quos obtinent, competit examinare clericos, & ad omnes ordines præſentare, propenſius caveant, ſi hujuſmodi cupiunt honore gaudere, ne defectum ſuper hoc patiētes, ſcienter ad ordines audeant præſentare. Poteſtatē autem diſpenſandi ſuper his, ex cauſſa, & quatenus à jure permittitur; per hoc non intendimus Epiſcopis interdictum.

Petrus Claſquerinus Archiepiſcopus, in tertio Concilio Provinciali.

CAPUT III.

Canonici Eccleſiarum Cathedralium infra annum à die adeptæ pacificæ poſſeſſionis, ad ſubdiaconatus ordinem promoveantur.

GRandia damna, & pericula, quæ Eccleſiis, & monaſteriis, ac aliis piis locis, Prælatis, & perſonis Eccleſiaſticis obvenerunt hactenus, ac in præſentiarum obveniunt in provincia Tarraconenſi diabolica inſtigatione quorundam, qui de Chriſti patrimonio ſublimati, deteſtantes adſcribi militiæ clericali, ponentes ad aratrum manum, reſpicientes retrò vitam elegerunt ducere laïcalem, tollere affectantes; ſacro approbante Concilio ſtatuimus, ut quicumque de cætero in canonicum Cathedralis Eccleſiæ aſſumptus fuerit, ne à ſtatu retrocedere valeat clericali, infra annum à die pacificæ poſſeſſionis adeptæ computandum, poſtquam ad legitimam ætatem pervenerit, ad ordinem ſubdiaconatus ſaltem, legitimo impedimento ceſſante, ſe faciat promoveri: aliàs extunc canonia, quam adeptus fuerit, ſit ipſo facto privatus: alii per illos, ad quos collatio pertinuerit, liberè conferenda,

Dal-

Dalmatius Murius Archiepiscopus, Concilio Provinciali.

CAPUT IV.

Canonici Cathedralium excommunicantur, qui constitutiones violaverint de promovendis infra annum canonicis à die adeptæ possessionis, ad subdiaconatus ordinem.

Cum per constitutiones bonæ memoriæ domini Petri prædecessoris nostri incipientes: *Grandia*, & *Cum nuper*, salubriter sit provisum, ut canooci, & presbyteri de capitulo Ecclesiarum Cathedralium nostræ provinciæ Tarraconensis, ne à statu retrocedere valeant clericali, infra anoum à die pacificæ possessionis adeptæ computandum, postquam ad legitimam ætatem perveoerint, ad ordinem subdiaconatus saltem, legitimo impedimento cessante, se faciant promoveri: aliàs ex tunc canonicatibus & Beneficiis, quos, vel quæ in eisdem Ecclesiis obtinent, & quæ obtinere non possent, nisi essent canonici præbendati, sint ipso facto privati: & cùm lapso hujusmodi anno iidem canonici, & presbyteri de capitulo sic privati, in suis canonicatibus & præbeodis, ac Beneficiis tolerentur, fructusque suarum præbendarom & Beneficiorum eisdem integraliter ministrentur, in eotum grave periculum animarum; icciro super his providere volentes, præfatas constitutiones renovando & exsequendo, eisdem sacri approbatione Concilii, adjicimus; quatenus lapso hujusmodi anoo, eisdem canonicis & presbyteris de capitulo, ut præmittitur, non promotis, & sic vigore dictarum constitotionum ipso jure privatis, dispensatione sufficienti per eosdem super hoc non ostensa, de fructibus, redditibus, & proventibus suarum præbendarum & Beneficiorum prædictorum, per illos, ad quos pertinet & spectat, nullatenus respondeatur, declaratione alia minimè exspectata: alioqui contrarium facientes sententiam excommunicationis incurrere volumus ipso facto.

Tit. De sacra unctione.

Petrus Albalatius Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Sacramentum extremæ-unctionis gratis conferendum: à Cathedralibus Ecclesiis quotannis olea petenda.

Item sacramentum extremæ-unctionis petentibus liberè & sine pecunia à sacerdotibus ministretur:& singulis annis clerici ampullam deferant, in qua oleum recipiant infirmorum, quando eis chrisma, & catechumenorum oleum tribuetur: consuetudine quavis non obstante.

Tit. De filiis presbyterorum.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Legatus Apostolicus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Soboles clericorum in bonis paternis prohibetur succedere, & ad primam tonsuram admitti.

Soboles quoque clericorum, post hoc Concilium, de concubina suscepta, in bonis paternis jore hæreditario, secundùm Decretalem domini Honorii, non succedat, & ad primam tonsuram velot spuria nullatenus admittatur, quæ omnis Beneficii, & privilegii clericalis expers existit.

Arnaldus Cescomes Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Presbyter cum suo proprio filio spurio Missam non aodeat celebrare.

Tit. De servis non ordinandis, & eorum manumissione.

Petrus Clasquerinus Archiepiscopus in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Monentur Episcopi ante promotionem edicere sibi in animo, non esse eos promovere, qui sunt de redemptione.

Cum juri sit consonum, ut quilibet in suis juribus foveatur, & factum unius alteri nocere non debeat, eodem approbante Concilio statuimus & ordinamus, ut quilibet Episcopos, cum clericales tonsuras, vel alios ordines in aliqua civitate, villa, vel castro duxerit conferendas & conferendos, habeat in principio proponere edictum per se, vel per alium loco sui; quod ipse Episcopus non intendit promovere ad dictam clericalem tonsuram, vel alios ordines; nec admittere aliquem de redemptione, existentem alicujos domini Ecclesiastici, vel laïci temporalis. Et si aliquis

de redemptione apparuerit, qui velit dicta clericali tonsura, vel aliis ordinibus insigniri, si sui juris fuerit, vel ejus pater, tutor, vel curator, vel alius pro eo, ante habeat præstare cautionem idoneam, & cum iuramento in posse dicti domini Episcopi, quòd conveniet cum domino suo de jure competenti eidem domino ratione redemptionis; si & quando ipsi domino placuerit. De qua protestatione & cautione habeat fieri scriptura in libro vel registro ordinum ipsius Episcopi, in memoriam rei gestæ.

Tit. De officio Archipresbyteri.

Joannes Cardinalis, Sabinensis Episcopus, Legatus Apostolicus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

CUM Archipresbyteratus spiritualem jurisdictionem habeat, districtè prohibemus, ne Archipresbyteratus sub aliqua pensione ad terminum alicui concedatur.

Tit. De officio vicarii, & salariis officialis, & jure sigilli.

Sanctius ab Ayerbe Archiepiscopus, in quarto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Statuitur pro jure sigilli, decretis, & scripturis non plus posse exigi, quàm fuerat superioribus temporibus solutum.

LOqui veremur, & tacere non expedit ea, quæ nostris auribus nunciārūt fide digni relatus. A tempore enim pestilentiæ & mortalitatis præteritæ, quo Ecclesiæ plurimæ Cathedrales nostræ provinciæ fuere pastor. Solatio destitotæ, licèt ad eas Prælati præfecti fuerint, in quibusdam tamen ejusdem provinciæ Ecclesiis, de quo dolendum est, Prælati minimè residerunt, nec hodie resident; propter quod Ecclesiarum detrahitur commodis & honori: quæ carentes defensorum auxilio in juribus suis & libertatibus multipliciter opprimuntur, animarum cura negligitur, & vitiorum sentibus fomentum periculosè præbetur. Vicarii enim, officiales, procuratores, & thesaurarii eorundem emolumenta provenientia ex jure sigilli curiæ eorundem ultra morem solitum diversis exquisitis coloribus augmentārunt: quod in gregum eis creditorum præjudicium & jacturam, ad ambitionis & avaritiæ improperium, dictis Prælatis hæc forsitan ignorantibus, noscitur redundare. Nos igitur prædictus Archiepiscopus, approbatione sacri Concilii, statuimus, quòd nos, seu venerabiles fratres nostri Episcopi, vicarii, officiales, procuratores, thesaurarii, aut alii quocumque nomine nuncupentur, pro jure sigilli nostræ curiæ, seu curiæ Episcopalis, vicariorum seu officialatus ejusdem, plus non exigant pro jure sigilli, & collationibus Beneficiorum, quàm reverendus dominus bonæ memoriæ Arnaldus Tarraconensis Archiepiscopus, oltimus prædecessor noster, venerabiles bonæ memoriæ fratres nostri Hugo Valentinus, Jacobus Dertusensis, & Ilerdensis, Ferrarius Barcinonensis, Arnaldus Gerundensis, Nicolaus Urgellensis, & Hugo Vicensis Episcopi consueverunt recipere. Quòd si secus actum fuerit, nos & Episcopi illis, à quibus ultra exactum fuerit, restituere teneamur, remissione quacumque nobis, nec ipsis facta ullatenus profutura. Et eundem modum habeant observare officiales, qui nunc sunt, quem officiales prædictorum observārunt in recipienda pecunia pro decretis & notarii pro scripturis. Et nisi fecerint, restitutioni prædictæ se noverint subjacere.

Petrus Clasquerinus Archiepiscopus in Concilio secundo Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Decanos foraneos & procuratores fiscales debere esse in ordine sacro constitutos.

QUia non decet caussas Ecclesiasticas per personas laïcas pertractari, statuimus, ut in curiis nostris & suffraganeorum nostrorum non constituantur seu ponantur, vel sint de cetero decani officiales foranei, procuratores fiscales, nisi presbyteri, vel saltem simpliciter tonsurati: de quibus verisimiliter præsumatur, quòd debeant ad sacros ordines promoveri. Quòd si secus actum, seu ordinatum exstiterit, processus, qui cum prædictis fient, ipso facto, absque exceptionis ope, careant viribus & effectu.

Petrus Sagarriga Archiepiscopus in Concilio Provinciali.

CAPUT III.

Vicarios & officiales principales in sacris ordinibus debere esse constitutos.

HOc consultissimo prohibemus edicto, sacri approbatione Concilii, præteritis moniti exemplis, quòd neque nos, neque suffraganei nostri, vicarios, vel officiales prin-

principales, nisi in sacris fuerint ordinibus constituti, in nostris diœcesibus, & suis ullatenus teneamus. Et si contrarium fiat, omnes actus, qui per dictos vicarios, & officiales in sacris, ut prædicitur, non promotos, inde fient, sint ipso jure nulli.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Dertusæ celebrato.

CAPUT IV.

Perpetuo ordinamus edicto, vicarios generales, aut principales officiales diœcesanorum, seu Ordinariorum Ecclesiasticorum esse debere in sacris ordinibus constitutos: decernentes, omnes actus vicarii, aut principalis Officialis non constituti in sacris ordinibus, si quos contigerit de cætero actitari, nullius esse roboris ac valoris.

Tit. De officio Ordinarii.

Rodericus Tellius Archiepiscopus, in quarto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Ordo præscribitur in ordinandis illis, qui alienæ sunt diœcesis.

Item cùm nonnulli Abbates, & Prælati provinciæ Tarraconensis usurpando jurisdictionem Episcoporum, provinciæ Tarraconensis clericos ordinandos præsentent per suas literas aliis Episcopis, ipsorum Episcoporum, ad quos pertinet dictorum clericorum ordinatio, licentia minimè requisita, cognoscant etiam, vel cognosci faciant de caussis matrimonialibus in civitatibus & diœcesibus prædictoru m Episcoporum, & aliàs usurpent ipsorum Episcoporum jurisdictione n, aliaque faciant, quæ ad ordinem pontificalem pertinere noscuntur; mandamus universis Episcopis suffraganeis nostris, quòd ad præsentationem dictorum abbatum, vel inferiorum Prælatorum nullum clericum ordinent, donec fidem fecerint, quòd ex privilegio sedis Apostolicæ hoc sibi specialiter sit indultum: & quòd sententias excommunicationis per ipsos Episcopos, vel eorum officiales latas & ferendas contra impedientes, & usurpantes jurisdictionem Episcoporum ipsorum observent, & faciant inviolabiliter observari.

Tit. De majoritate & obedientia.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Quæ ornamenta Prælati & canonici in choro deferre debeant.

Statuimus, ut Archiepiscopus, & Episcopi, & alii Prælati, & canonici Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum, sæcularium vel regularium, intra Ecclesias suas, vel claustra, ad divina officia, & processiones à festo omnium Sanctorum usque ad sabbathum Paschæ deferant cappas nigras: exceptis diebus, quibus cappis sericis solent uti. Alioquin in superiori choro, seu majori, non sedeant, nec in processionibus inter cappatos incedant, sed eos præcedere teneantur.

Dalmatius Murius Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Canonici, & presbyteri cappis, sive almuciis ornati divinis intersint officiis.

Ut decentiùs, devotiùs, & honestiùs canonici, ad celebrationem divini cultus accedant, constitutionem per bonæ memoriæ dominum Joanoem Patriarcham prædecessorem nostrum editam de cappis portandis à festo omnium Sanctoru m usque ad Pascha, incipientem: *Statuimus*, renovantes, & ad presbyteros de capitulo exrendentes, eidem constitutioni sacri approbatione Concilii adjicimus, quòd canonici & presbyter i de capitulo Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiatarum nostræ provinciæ Tarraconensis, in choro ad horas divinas almucias extensas soper spatulas, à festo Paschæ Domini usque ad festum omnium Sanctorum portare omnimodè teneantor. Quòd si secus fecerint, cappas, seu almucias suis temporibus, ut præmittitur, non portando amittant distributiones illa hora, qua contrarium fecerint, ipso jure.

de redemptione apparuerit, qui velit dicta clericali tonsura, vel aliis ordinibus insigniri, si sui juris fuerit, vel ejus pater, tutor, vel curator, vel alius pro eo, ante habeat praestare cautionem idoneam, & cum juramento in posse dicti domini Episcopi, quòd conveniet cum domino suo de jure competenti eidem domino ratione redemptionis; si & quando ipsi domino placuerit. De qua praestatione & cautione habeat fieri scriptura in libro vel registro ordinum ipsius Episcopi, in memoriam rei gestæ.

Tit. De officio Archipresbyteri.

Joannes Cardinalis, Sabinensis Episcopus, Legatus Apostolicus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

CUM Archipresbyteratus spiritualem jurisdictionem habeat, districtè prohibemus, ne Archipresbyteratus sub aliqua pensione ad terminum alicui concedatur.

Tit. De officio vicarii, & salariis officialis, & jure sigilli.

Sanctius ab Ayerbe Archiepiscopus, in quarto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Statuitur pro jure sigilli, decretis, & scripturis non plus posse exigi, quàm fuerat superioribus temporibus solutum.

LOqui veremur, & tacere non expedit ea, quæ nostris auribus nunciârūt fide digni relatus. A tempore enim pestilentiæ & mortalitatis præteritæ, quo Ecclesiæ plurimæ Cathedrales nostræ provinciæ fuere pastor. Solatio destitutæ, licèt ad eas Praelati præfecti fuerint, in quibusdam tamen ejusdem provinciæ Ecclesiis, de quo dolendum est, Prælati minimè residerunt, nec hodie resident; propter quod Ecclesiarum detrahitur commodis & honori: quæ carentes defensorum auxilio in juribus suis & libertatibus multipliciter opprimuntur, animarum cura negligitur, & vitiorum sentibus fomentum periculosè præbetur. Vicarii enim, officiales, procuratores, & thesaurarii eorundem emolumenta provenientia ex jure sigilli curiæ eorundem ultra morem solitum diversis exquisitis coloribus augmentârunt: quod in gregum eis creditorum præjudicium & jacturam, ad ambitionis & avaritiæ improperium, dictis Prælatis hæc forsitan ignorantibus, noscitur redundare. Nos igitur prædictus Archiepiscopus, approbatione sacri Concilii, statuimus, quòd nos, seu venerabiles fratres nostri Episcopi, vicarii, officiales, procuratores, thesaurarii, aut alii quocumque nomine nuncupentur, pro jure sigilli nostræ curiæ, seu curiæ Episcopalis, vicariorum seu officialarus ejusdem, plus non exigant pro jure sigilli, & collationibus Beneficiorum, quàm reverendus dominus bonæ memoriæ Arnaldus Tarraconensis Archiepiscopus, ultimus prædecessor noster, venerabiles bonæ memoriæ fratres nostri Hugo Valentinus, Jacobus Dertusensis, & Ilerdensis, Ferrarius Barcinonensis, Arnaldus Gerundensis, Nicolaus Urgellensis, & Hogo Vicensis Episcopi consueverunt recipere. Quòd si secus actum fuerit, nos & Episcopi illis, à quibus ultra exactum fuerit, restituere teneamur, remissione quacumque nobis, nec ipsis facta ullatenus profutura. Et eundem modum habeant observare officiales, qui nunc sunt, quem officiales prædictorum observârunt in recipienda pecunia pro decretis & notarii pro scripturis. Et nisi fecerint, restitutioni prædictæ se noverint subjacere.

Petrus Clasquerinus Archiepiscopus in Concilio secundo Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Decanos foraneos & procuratores fiscales debere esse in ordine sacro constitutos.

QUia non decet caussas Ecclesiasticas per personas laïcas pertractari, statuimus, ut in curiis nostris & suffraganeorum nostrorum non constituantur seu ponantur, vel sint de cętero decani officiales foranei, procuratores fiscales, nisi presbyteri, vel saltem simpliciter tonsurati: de quibus verisimiliter præsumatur, quòd debeant ad sacros ordines promoveri. Quòd si secus actum, seu ordinatum exstiterit, processus, qui cum prædictis fient, ipso facto, absque exceptionis ope, careant viribus & effectu.

Petrus Sagarriga Archiepiscopus in Concilio Provinciali.

CAPUT III.

Vicarios & officiales principales in sacris ordinibus debere esse constitutos.

HOc consultissimo prohibemus edicto, sacri approbatione Concilii, præteritis moniti exemplis, quòd neque nos, neque suffraganei nostri, vicarios, vel officiales prin-

principales, nisi in sacris fuerint ordinibus constituti, in nostris diœcesibus, & suis nullatenus teneamus. Et si contrarium fiat, omnes actus, qui per dictos vicarios, & officiales in sacris, ut prædicitur, non promotos, inde fient, sint ipso jure nulli.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Dertusæ celebrato.

C A P U T IV.

Perpetuo ordinamus edicto, vicarios generales, aut principales officiales diœcesanorum, seu Ordinariorum Ecclesiasticorum esse debere in sacris ordinibus constitutos: decernentes, omnes actus vicarii, aut principalis Officialis non constituti in sacris ordinibus, si quos contigerit de cætero actitari, nullius esse roboris ac valoris.

Tit. De officio Ordinarii.

Rodericus Tellius Archiepiscopus, in quarto Concilio Tarracone celebrato.

C A P U T I.

Ordo præscribitur in ordinandis illis, qui alienæ sunt diœcesis.

Item cùm nonnulli Abbates, & Prælati provinciæ Tarraconensis usurpando jurisdictionem Episcoporum, provinciæ Tarraconensis clericos ordinandos præsentent per suas literas aliis Episcopis, ipsorum Episcoporum, ad quos pertinet dictorum clericorum ordinatio, licentia minimè requisita, cognoscant etiam, vel cognosci faciant de caussis matrimonialibus in civitatibus & diœcesibus prædictorum Episcoporum, & aliàs usurpent ipsorum Episcoporum jurisdictionem, aliaque faciant, quæ ad ordinem pontificalem pertinere noscuntur; mandamus universis Episcopis suffraganeis nostris, quòd ad præsentationem dictorum abbatum, vel inferiorum Prælatorum nullum clericum ordinent, donec fidem fecerint, quòd ex privilegio sedis Apostolicæ hoc sibi specialiter sit indultum: & quòd sententias excommunicationis per ipsos Episcopos, vel eorum officiales latas & ferendas contra impedientes, & usurpantes jurisdictionem Episcoporum ipsorum observent, & faciant inviolabiliter observari.

Tit. De majoritate & obedientia.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

C A P U T I.

Quæ ornamenta Prælati & canonici in choro deferre debeant.

Statuimus, ut Archiepiscopus, & Episcopi, & alii Prælati, & canonici Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum, sæcularium vel regularium, intra Ecclesias suas, vel claustra, ad divina officia, & processiones à festo omnium Sanctorum usque ad sabbathum Paschæ deferant cappas nigras: exceptis diebus, quibus cappis sericis solent uti. Alioquin in superiori choro, seu majori, non sedeant, nec in processionibus inter cappatos incedant, sed eos præcedere teneantur.

Dalmatius Murius Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

C A P U T II.

Canonici, & presbyteri cappis, sive almuciis ornati divinis intersint officiis.

Ut decentiùs, devotiùs, & honestiùs canonici, ad celebrationem divini cultus accedant, constitutionem per bonæ memoriæ dominum Joannem Patriarcham prædecessorem nostrum editam de cappis portandis à festo omnium Sanctorum usque ad Pascha, incipientem: *Statuimus*, renovantes, & ad presbyteros de capitulo extendentes, eidem constitutioni sacri approbatione Concilii adjicimus, quòd canonici & presbyteri de capitulo Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiatarum nostræ provinciæ Tarraconensis, in choro ad horas divinas almucias extensas super spatulas, à festo Paschæ Domini usque ad festum omnium Sanctorum portare omnimodè teneantur. Quòd si secus fecerint, cappas, seu almucias suis temporibus, ut præmittitur, non portando amittant distributiones illa hora, qua contrarium fecerint, ipso jure.

Petrus de Cardona Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

C A P U T III.

Quæ, quibusque temporibus cappæ, & almuciæ pro cujusque dignitate & gradu in Ecclesiis gestari debeant.

STatuimus, sacro approbante Concilio, quòd personæ in dignitate constitutæ, & canonici Cathedralium Ecclesiarum deferant almucias folratas ex setino carmesino, nisi sint religiosi, qui eas deferant ex setino nigro, vel colorum à jure permissorum. Canonici verò Collegiatarum Ecclesiarum, tam sæcularium, quàm regularium, etiam deferant ex setino nigro. Præpositi verò in Ecclesiis, in quibus habent certum locum in choro, & in processionibus post canonicos, eas deferant de setino morato. Beneficiati autem, si sint canonici Ecclesiarum Cathedralium, aut nobiles, seu doctores, magistri, vel licentiati, de setino nigro: commensales, portionarii, baccalaurei in Jure, vel sacra Theologia, ex tafatano nigro, & Beneficiati. Contrarium verò facientes perdant eas ipso facto, & applicatæ censeantur fabricæ Ecclesiæ, cui deserviunt. Verùm si transgressor recusaverit infra tres dies tradere dictæ fabricæ almuciam; sit privatus distributionibus dictæ Ecclesiæ, donec almuciam fabricæ tradiderit cum effectu. Prælati, vel Superiores, qui negligentes fuerint in exsecutione prædictorum, teneantur æstimationem dictarum almuciarum tradere fabricæ dictæ Ecclesiæ Quod verò ad cappas chori portandas tempore hyemis pertinet, servetur consuetudo uniuscujusque Ecclesiæ.

Tit. De pactis, & collegiis illicitis.

Aspardus Barca Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

C A P U T IV.

Beneficiis privantur, qui illicitam societatem cum aliquibus coïerint.

CUm aliqui quærentes quæ sua sunt, non quæ Jesu Christi, quum Beneficia Ecclesiastica in Ecclesia Dei vacant, socios sibi attrahunt, & pactionibus illicitis eos sibi alligant, ut propter majorem numerum pravitatis, obtinere valeant quod intendunt, ad offensam Dei, & scandalum populi Christiani, ut propriæ ambitioni damnabiliter satisfaciant; ideoque statuimus, Generali Concilio approbante, quòd quicumque de cætero talia præsumpserit attentare, omnino Beneficio careat sic obtento, ita quòd numquam in eadem Ecclesia Beneficia valeat adipisci.

EX LIBRO SECUNDO CONSTITUTIONUM PROVINCIALIUM.

Tit. De feriis.

Petrus Albalatius Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarraconę celebrato.

C A P U T I.

Qui per anni circulum festi dies habendi.

ITem cùm otium & desidia fomentum pariant vitiorum, festivitatum multitudinem ducimus temperandam: cùm in illis, eo quòd non laborant pauperes, aggraventur, & otiosi & desidiosi ad illicita provocentur. Quare festivitates colendas necessariò subnotavimus: quas, qui contempserint colere, per suum presbyterum compellantur: festum scilicet Circumcisionis Domini, Epiphaniæ, Sancti Vincentii, Purificationis sanctę Mariæ, Mathię Apostoli, Annunciationis beatę Marię, duorum dierum octavarum Paschę, Sancti Marci Euangelistę, Philippi & Jacobi, Inventionis sanctæ Crucis, Ascensionis Domini, ferię secundę octavarum Pentecostes, Joannis Baptistę, Petri & Paulli, & Sanctæ Marlę Magdalenę, Jacobi Apostoli, & Sancti Laurentii, Assumptionis beatę Marię, Sancti Bartholomei, Nativitatis virginis Marię, Matthęi Apostoli, S. Michaëlis, Lucę Euangelistæ, Simonis & Judę, omnium Sanctorum, Sancti Martini, Sancti Andreæ, Sancti Nicolai, Sancti Thomę, Nativitatis Domini, Sancti Stephani, Sancti Joannis Apostoli & Euangelistę. Et quęlibet parochia observet festivitatem illius Sancti, in cujus honore constituta est major ejus Ecclesia. Officia verò harum solennitatum, & omnium aliarum, sive sint novem, sive trium lectionum, prout hactenus consuevit fieri à clericis, & in Ecclesiis, & in portionibus observentur: & ad audiendum officia laïci nihilominus moneantur.

Tit.

Tit. De jurejurando.

Rodericus Tellius Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

De perjurio confessus, aut certè convictus, viginti morapetinis multatur: qui Ordinario addicuntur. Si solvendo non fuerit, in eum graviter animadverti jubetur: nihilq; hac constitutione derogatur pœnis contra perjuros constitutis.

ITem quamvis pia sit consideratione statutum, quòd non merentur Ecclesias regere qui sunt perjurii crimine irretiti; nec vivere debent de patrimonio Crucifixi, quem sic irreverenter & enormiter contempserint: attendentes, quòd nonnulli, antiqui hostis invidia procurante, in contumeliam redemptoris, & non modicum animarum suarum dispendium temerè violant præstita à se juramenta: nos huic morbo damnabili & pestifero, quantum possumus, competentibus remediis obviare volentes, hac edictali constitutione sancimus, ut si quis clericus famæ suæ prodigus, & proprii persecutor honoris, juramenti religionem spreverit, nulla cogente necessitate, sed libero arbitrio & voluntate, contra jusjurandum à se præstitum putaverit esse veniendum, & de hoc coram suo judice sit confessus, vel legitima probatione convictus, vel aliàs de præmissis constiterit evidenter, pœnam viginti morapetinorum ipso facto se noverit incurrisse; ejus Ordinario, absque remissione aliqua, confiscandam. Dignum est enim, ut quos Dei timor à malo non revocat, temporalis saltem coërceat severitas disciplinæ. Quòd si solvendo non fuerint, sic aliàs reatus talium castigentur, quòd pœna ipsorum cæteris auferat audaciam similia præsumendi: salvis tamen omnibus aliis pœnis canonicis contra tales editis, quibus per constitutionem præsentem non intendimus in aliquo derogari.

EX LIBRO TERTIO CONSTITUTIONUM PROVINCIALIUM.

Tit. De vita & honestate clericorum.

Arnaldus Cescomes Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Vestitus clericorum, quo in templo, & extra templum utantur, præscribitur.

NUllos clericus vestes rubeas aut virides publicè deferat, quovis abusu contrario non obstante. Nec aliquis clericus seipsum, nec nos etiam Archiepiscopus, aut alii Prælati, & personæ Ecclesiasticæ socios nostros induamus de panno, cujus commune pretium ultra viginti quinque libras; nec alios clericos, vel scutiferos, & officiales inferiores, vel scholares de panno, cujus commune pretium ultra duodecim libras: nec alios servitores pedites de panno, cujus commune pretium ultra octo libras monetæ Barcinonensis constet. Nec aliquis clericus in sacris ordinibus constitutus portet pelles varias in mantello. Canonici insuper, & clerici de capitulo Cathedralis, vel Collegiatarum Ecclesiarum, & alii in sacris ordinibus constituti, manicas supertunicalium rotundas & largas habeant competenter, nec in circumferentia manicarum, vel gramasiarum, & aliarum vestium portent circumferentias pellium additarum: nec portent sotulares albos, vel cum chorda patenti: nec in galero forraturam alicujus coloris, de quo eos indui non licet. nec canonici, nec alii clerici de capitulo Cathedralis Ecclesiæ portent in caputiis capparum de choro, quæ nigræ esse solent & debent, forraturam nisi de variis grisis, vel de pellibus nigris, vel de aliquo panno nigro; nec easdem cappas faciant ita longas, quòd ultra palmum trahant per terram. pretium verò dictarum capparum, quæ caussâ honestatis & humilitatis finnt, & portantur, sic temperent, quòd non possit in eis aliquis denotari excessus. Alii verò clerici in caputiis dictarum capparum non portent aliquam forraturam, neceas ita longas, quòd trahant per terram, sed sufficiat, quòd cooperiant pedes suos. Nec aliquis clericus in sacris ordinibus constitutus induat se de nigro, seu de vestibus lugubribus per mortem alicujus, nisi fuerit pater, vel mater, frater, aut soror, aut dominus: quas etiam ultra duos menses portare non pos-

possit, Sella verò cujuscumque clerici sit honesta; nec cum fræno & pectorali ultra tres libras constare possit. Quicumque in prædictis, seu aliquo prædictorum excesserit, vestes, seu sellas, in quibus excesserit, teneatur dare pauperibus infra mensem. Alioquin ad hoc per suum Episcopum compellatur; vestibus tamen & sellis jam factis, quæ aliàs sunt honestè, quilibet uti possit.

Petrus Sagarriga Archiepiscopus, in Concilio Provinciali;

C A P U T II.

Pœna statuitur clericis Beneficiatis, qui indecentes vestes detulerint.

Sacrorum Canonum imitantes statuta, sacro Concilio approbante statuimus, quod nullus canonicus, religiosus, vel sæcularis, in quacumque dignitate, vel officio constitutus, aut clericus Beneficiatus, vel in sacris ordinibus constitutus, audeat portare vestes superiores retrò, aut in lateribus fissas. Contrarium verò facientes perdant vestes, fabricæ Ecclesiarum, in quibus resederint, vel pauperum usibus ipso facto per Ordinarium applicandas.

Dalmatius Murius Archiepiscopus, in Concilio Provinciali.

C A P U T III.

Multæ constitutiones ad habitum clericorum spectantes renovantur.

Pompósis & variis ornatibus vestium Ecclesiasticæ vitæ & honestati contrariis; quibus nonnulli clerici nostræ provinciæ magis ad fastum, & etiam ostentationem, quàm necessitatis & utilitatis gratiâ, à paucis citra temporibus assuescunt, satagentes se in his laïcis conformare, obviare, quantum cum Deo possumus, cupientes; quamquam circa hæc per bonæ memoriæ domini Sabinensis Episcopi, Apostolicæ sedis Legati constitutionem incipientem: *A crapula*, & aliam domini Arnaldi Archiepiscopi prædecessoris nostri incipientem: *Nullus clericus*: ultimò per decretum Constantiense incipiens: *Inter cæteros Prælatorum excessus*, aliqualiter sit provisum; tamen quia in forraturis, & aliis subscriptis etiam inolevit abusus, & novis morbis nova sint antidota præparanda, ut dictorum clericorum mores & actus in melius reformentur, sacro approbante Concilio eisdem constitutionibus infrascripta addimus, & hac novella constitutione sancimus, quòd de cætero nulli canonici vel clerici, regulares vel sæculares, in sacris constituti ordinibus, seu Beneficiati nostræ provinciæ Tarraconensis, cujuscumque præeminentiæ, status, gradus, vel conditionis existant, vestes rubeas, vel virides, nec forraturas pellium de martis, de faginis, neque de vebres, aut vulpium in vestibus, neque rivetos duplices in collaribus, in fimbriis, nec in manicis, nec etiam vestes fissas retrò, nisi in itinere constituti: neque in lateribus quoquo modo, vel etiam antè ultra tres palmos; neque etiam longas retrò ultra quatuor digitos ex transverso, ne caudati more incedant muliebri, manicasque cum forraturis duplicatas, neque etiam diploïdes, sive *jubons* de serico; neque etiam in caputiis cocullas longas ultra duos palmos, nisi in itinere constituti, quoad ipsas cocullas, neque etiam coopertura sellarum in equitaturis longas ultra unum palmum propè *lo strep*, deferre aliquatenus, seu portare præsumant: sed se omnes honestos Deo & hominibus exhibeant vita, moribus, & exemplis, ac in omni decentia habitus & incessus. Nam & habitu clericorum ab habitu laïcali penitùs esse debet distinctus. Qui verò contrarium egerit, vestes illas ipso facto amittat, fabricæ Ecclesiæ civitatis, villæ, vel loci ubi transgressor hujus statuti repertus fuerit, ipso jure irremissibiliter acquirendas. Adjicimus, quòd si deferens ab inde vestes rubeas vel virides, aut forraturas pellium de martis, de faginis, de vebres, aut vulpium, vestesque fissas retrò, nisi ut suprà præmittitur; vel in lateribus; diploïdesque de serico: vestes, & diploïdes illas requisitus realiter, & de facto intra tres dies tradere fabricæ jam dictæ recusaverit, sententiam excommunicationis ipso facto incurrat. Statuimus nihilominus dicti approbatione Concilii, quòd Episcopus, in cujus diœcesi proximè dictorum transgressor fuerit adinventus, aut ipso extra locum agente, ejus vicarii, vel officiales, infra tres dies, postquam eis prædicta per summariam informationem, in qua non oporteat partem vocare, innotuerint, illum requirere faciant, & si requisitus parere noluerit, excommunicatum publicent, seu publicari faciant sine mora. Quòd si in his Episcopus remissus fuerit, ab ingressu Ecclesiæ, donec illum publicaverit, sentiat se suspensum. Vicarii autem & officiales in his modo prædicto remissi, excommunicationis sententiâ sint ligati. Illi verò, qui rivetos duplices in collaribus, in fimbriis, vel manicis, aut vestes ante fissas ultra tres palmos, vel longas retrò ultra quatuor digitos, manicasque duplicatas, cum forraturis, aut cocullas in caputiis ultra duos palmos, sive coopertura sellarum longas ultra unum palmum portaverint, ut prætangitur, quæ omnia perdere debent, juxta præsentis constitutionis tenorem, ad illas tradendas per Episcopos, vel eorum vicarios, seu officiales æqualiter, & sine personarum acceptatione seu exceptione, per illa juris remedia, quæ elegerint, omnimodè compellantur. Constitutionem autem hujusmodi post quatuor menses à tempore publicationis in præsenti Concilio faciendæ ligare volumus, & non antè.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Dertusæ celebrato.

CAPUT IV.

Hæc constitutione pleraque adjunguntur superioribus de habitu & vestitu clericorum.

DEcet vitæ Ecclesiasticæ professores tantum præ ceteris honestate pollere, quatum à vulgari populo segregati, Dei sunt in sortem assumpti: ut in domo Domini familiaribus obsequiis insistentes, morum compositionis & honestatis cæteris de se præbeant speculum & exemplum. Hinc est, quòd circa clericorum vitam moribus adornandam, & honestatem gestu, actu, & habitu exhibendam, & ab indecentibus sæcularium rerum negotiis clericos sequestrandos tam à jure communi, quàm per constitutiones Legatorum Apostolicæ sedis, quamque per provinciales, & synodales plura fuerunt laudabiliter instituta, quorum multa præsumptuosa transgressorum audacia sauciavit. Universos igitur Ecclesiarum Prælatos propensiùs exhortamur, ut circa prædicta per actuales exsecutiones rigidas & distinctas constitutiones, & jura prædicta solerter studeant instaurare; & clericos Beneficiatos, aut in sacris ordinibus constitutos, à procurandis, & administrandis bonis, vel negotiis laïcarum personarum penitùs arceant. Huic insuper addimus sanctioni, quòd nullus in sacro ordine constitutus, aut religiosus, vel clericus, Ecclesiasticum Beneficium obtinens, cujuscumque dignitatis, status, aut conditionis existat, publicè vestiri audeat vestibus alterius panni, quàm de lana vel stameno; nec rubei vel viridis coloris, & brevitate ac longitudine nimia non notandis: & ad ultimum ultra tres digitos vestium inferiorum longitudo non superet vestimentum superius, neque forraturas deferat pellium de martis, de faginis, de vebres, de ludries, de squirols, aut vulpium: neque etiam retrò, præterquam in itinere, itinerandi causâ constitutus: neque manicas de panno serico. Et quòd Prælatis, doctoribus, & magistris, licentiatis, & nobilibus, & Cathedralium Ecclesiarum canonicis, dignitatemque, vel personatum obtinentibus dumtaxat exceptis, nullus audeat in vestibus seu caputiis forraturam portare de vaïs albis, vel de grisis, usu rivetorum quarumcumque pellium in manicis, & collaribus ab omnibus & singulis supradictis penitùs rejecto. Qui verò contra aliquod superiùs expressorum præsumpserit facere, vel venire; vestem, quam contra nostram prohibitionem hujusmodi ausu temerario publicè portare præsumpserit, fabricæ, vel ornamentis Cathedralis, vel Collegiatæ, aut parochialis Ecclesiæ, vel monasterii, ubi talis fuerit transgressio attentata, erogare, & tradere teneatur. Ad hæc insuper adjungimus, quòd si quisquam presentis constitutionis transgressor fuerit, & ad sui Prælati mandatum vestem contra hanc constitutionem delatum, infra sex dies fabricæ, vel ornamentis, ut prædicitur, recusaverit erogare; per tres annos ipso jure à Beneficiis, quæ obtinet, sit suspensus. Et non Beneficiatus, per idem tempus efficiatur inhabilis ad Ecclesiasticum Beneficium obtinendum: locorum Ordinarios sub obtestatione divini judicii commonentes, quatenus circa hujusmodi observantiam statuti, sic se vigiles exhibeant & solertes, ne in districto judicio Dei sanguis subditorum de Prælatorum negligentium manibus requiratur. Quòd si negligentes exstiterint in præmissis, ad valorem vestis propter eorum negligentiam non traditæ ipsi fabricæ, vel ornamentis, in foro conscientiæ teneantur: aliis juris communis, Legatorum, & provincialibus, & synodalibus statutis circa ea, quæ præsens non complectitur constitutio, in suo robore permanentibus & valore. Per hoc tamen non intendimus præjudicare illis, qui super præmissis Apostolicæ sedis privilegiis, de quibus legitimè constare poterit, fuerint muniti.

Petrus à Cardona Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

CAPUT V.

Vestitus clericorum parum honestus tollitur.

PRohibemus etiam, ne clerici in sacris ordinibus constituti, neve Beneficiati, cujuscumque dignitatis, gradus, seu conditionis existant, deferant camisias vulgo dictas, *Ab lletugueta*, neque fronsitas in pugno, nec in eis deferant aliquem colorem, præter album: nec manicas diploïdum, nisi strictas in pugno: neque caligas crocei, rubei, viridisque colorum, seu albas: neque braguetas ex aliquo serico, vel panno, nec cum diversis rivetis, seu fissuris, neque sayones scotatos, neque manicas tractas, nec sotulares, sive cothurnos coloris à Jure vel constitutione prohibiti; neque sotulares apertos sive scotatos, nec cum scissuris: nec vestes superiores coloris à Jure vel consuetudine prohibiti, nec nimia longitudine, vel brevitate notandas, sed talares antè & retrò clausas: neque botonos ex auro, sive ex argento, vel smalto. Prohibemus etiam, quòd exceptis canonicis Cathedralium Ecclesiarum, & dignitates obtinentibus, nobilibus, & doctoribus, nullus clericus in sacris ordinibus constitutus, vel Beneficiatus deferat sericum cujuscumque qualitatis; neque vestes superiores de camelloto, neque xias de tafatano. Contrarium verò facientes, ut suprà. Per hoc autem non intendimus derogare juri, constitutionibus provincialibus, vel Legatorum super his editis, præmissis non contrariis: sed eas esse volumus in suo robore permansuras.

Idem

Idem in eodem.

C A P U T VI.

Pœna statuitur in sacris ordinibus constitutis ballistam, vel sclopetam ferentibus.

APprobando constitutiones provinciales mandantes clericis, ut arma deferant, statuimus, quòd quicumque clericus in sacris ordinibus constitutus, vel Beneficiatus, repertus fuerit cum ballista, vel sclopeta, puniatur pœnâ decem ducatorum: si autem cum ense, gladio, sive punyal, seu daga, pœna duorum ducatorum: si verò cum lancea, vel aliis armis offensivis, præter ensem, & gladium, puniatur pœnâ quinque ducatorum, & aliis pœnis arbitrio suorum Superiorũ Ordinariorum: super quibus eorum conscientias oneramus. Et nihilominus arma amittat, nisi licentiam habuerit à suis Ordinariis: quam ex justa caussa possunt concedere: hortamur tamen eos, ut cautè in dando dictam licentiam se habeant. Permittimus tamen clericis itinerantibus deferre ensem.

Tit. De cohabitatione clericorum & mulierum.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

C A P U T I.

Denunciandos esse suspensos & excommunicatos sacerdotes, diaconos, subdiaconos, & Beneficiatos, qui domi suæ, vel alienæ concubinas habuerint.

AD exstirpandam clericorum incontinentiam statuimus, ut quilibet Episcopus in prima Synodo, quam ipsum celebrare contigerit, suspensos denunciet omnes Beneficiatos, qui ex tunc in suis vel alienis domibus detinere præsumpserint publicè concubinas: & illas, quæ de cætero talium fuerint concubinæ, denuncient excommunicationi subjectas, & sepeliendas, si decesserint, asinerum sepultura. Et has sententias Episcopi, & alii sacerdotes in publicis prædicationibus denuncient. Si quis verò hac de caussa suspensus, præsumpserit celebrare divina, non solùm Ecclesiasticis Beneficiis spolietur, verùm etiam pro hac duplici culpa perpetuò deponatur. Et ut statutum hoc melius exsecutioni mandetur, præcipimus, ut decani Ecclesiarum in suis capitulis, Archidiaconi, & archiepresbyteri, ubi fuerint in suis officiis, diligenter inquirant, si quos invenerint post dictam denunciationem in prædicta Synodo factam, incontinentiæ vitio laborantes: & eosdem statim ab officio & Beneficio nominatim suspensos denuncient: & eorum incontinentiam Episcopo significent: & Episcopus percepta veritate, à Beneficiis ipsos perpetuò spoliare non omittat, sicut cautum est in Concilio Generali.

C A P U T II.

Archiepiscopo Tarraconensi, & eius suffraganeis conceditur facultas absolvendi concubinarios, & dispensandi eâ formâ, quæ in rescripto continetur.

INNOCENTIUS PAPA IV.

INNOCENTIUS Episcopus servus servorum Dei venerabilibus fratribus Archiepiscopo Tarraconensi, & suffraganeis ejusdem salutem & Apostolicam Benedictionem. Ex parte vestra nobis exstitit humiliter supplicatum, ut cùm nonnulli clerici vestrarum civitatum, & diœcesium pro manifesta concubinarum cohabitatione; quidam verò pro detentione illicita plurium dignitatum, vel Beneficiorum curam habentium animarum annexam, contra inhibitionem bonæ memoriæ Sabinensis Episcopi, in Hispaniæ partibus Apostolicæ sedis Legati, suspensionis, & excommunicationis sententias incurrerint; & tam illorum, quàm istorum aliqui sacros susceperunt ordines, & divina celebrârunt officia sic ligati: saluti eorum consulere cùm difficile sit, eis pro absolutionis obtinendo beneficio ad sedem Apostolicam personaliter laborare paterna solicitudine curaremus. Nos itaque vestris supplicationibus inclinati, facientes personis vestris specialem gratiam; fraternitati vestræ præsentium auctoritate concedimus, ut tam prædictos clericos, quàm alios etiam, qui deinceps sententias easdem incurrerint, absolvere valeatis juxta formam Ecclesiæ, vice nostra: proviso, quòd concubinarii, concubinis à se procul abjectis, sufficientem cautionem exhibeant, quòd illas, vel alias non resument; & contra hujusmodi detentores procedatis, prout de jure fuerit procedendum. Dispensandi præterea cum illis, qui facti immemores, vel juris ignari sacros susceperunt ordines, vel ministrârunt in ipsis, aut suscipienti, vel ministrabunt in posterum, post injunctam eis pœnitentiam competentem, prout eorum saluti expedire videritis, tribuimus vobis liberam facultatem. Si qui verò scienter talia, non tamen in contemptum clavium, præsumpserunt, vel præsumpserint etiam in futurum, eos per biennium ab exsecutione ordinum suspendatis, injuncta eis pœnitentia salutari. Qua peracta, si fuerint bonæ conversationis & vitæ, liceat vobis dispensare cum eis, sicut videritis expedire. Ad hæc si aliquis suffraganeorum tuorum, frater Archiepiscopo,

sen-

ſententias & irregularitates hujuſmodi incurrerit, cum ipſis beneficio eiſdem abſolutionis impenſo juxta formam Eccleſiæ, & ſicut tibi videbitur, auctoritate noſtra diſpenſare. Datum Lugduni 13. Kalendas Septembris, Pontificatus noſtri anno tertio.

Ægidius Cardinalis Legatus.

CAPUT III.

Prælatis Hiſpaniæ committitur pœnæ concubinariis à Cardinali Sabinenſi inflicta in aliam commutatio.

VEnerabilibus in Chriſto Patribus Archiepiſcopis & Epiſcopis, & aliis Prælatis Eccleſiarum per Hiſpaniam conſtitutis, Ægidius divinâ providentiâ Sanctorum Coſmæ & Damiani diaconus Cardinalis ſalutem in vero ſalutari. Ad regimen animarum, & curam ſedes Apoſtolica inſtituta, pericula, per quæ commiſſæ ſibi animæ cadunt graviter in commiſſa, cura debet ſolicita removere, ſalubrem animabus ipſis adjiciendo medelam. Sanè cùm recolendæ memoriæ venerabilis in Chriſto pater dominus Joannes Sabinenſis Epiſcopus in partibus Hiſpaniæ legationis officio fungeretur pro reformandis moribus, & præcipuè clericorum, qui pro vitæ munditia & converſatione laudabilem formam in moribus dare debent cæteris pura conſcientia, fecit & ſtatuit omnes ſacerdotes, diaconos, & ſubdiaconos, & omnes Beneficiatos, qui in domibus ſuis, vel alienis detinere publicè præſumerent concubinas, denunciari ſuſpenſos, & concubinas talium excommunicationis ſententiæ ſubjacere. Verùm quia ſæpè, quod providetur ad bonum, antiqui hoſtis procurante invidia, tendit ad noxam, prædictæ ſententiæ, quæ pro animarum procuranda ſalute fuerant promulgatæ, tamen propter irregularitates, quas clerici ſententiis eiſdem legati multotiens contrahebant, cùm propter contagioſæ pœnæ contagium, qua excommunicati per excommunicationem affecti ſibi communicantes inficiunt excommunicationis labe, animabus ipſis laqueos æternæ mortis parabant; & quamplurimi ſæpiſſimè unius laqueo ligabantur. Huic autem morbo dominus Papa ſalutiferam intendens adhibere medelam, nobis viva voce mandavit, ut contra morbum eundem tam peſtiferum, tam damnoſum, tam in clerum Hiſpaniæ infamiam inducentem, conveniens adhibere remedium curaremus; ut animarum vitaretur periculum, & nihilominus delinquentes canonicam non effugerent ultionem. Nos igitur cum Prælatis, & aliis viris Hiſpaniæ diſcretis apud ſedem Apoſtolicam conſtitutis, ſuper his deliberatione præhabita, & diu de commutatione pœnæ prædictæ tractatu habito, cum eiſdem proſpeximus, quòd cùm per varietatem perſonarum, & etiam regionum, pœnæ ſint proinde variandæ, ne ad inſtar imperiti medici omnium curare oculos uno collyrio videremur; vobis, qui conditionem perſonarum, & locorum veſtræ provinciæ melius ſcire poteſtis, eâdem auctoritate committimus diſtrictè præcipiendo mandantes, quatenus habentes præ oculis ſolum Deum, cui de animabus vobis commiſſis reddituri eſtis in die judicii rationem, pœnas clericis & concubinis prędictis per ſententias memoratas impoſitas, in pœnas alias, quas perſonarum, locorum, & temporum circumſtantiis provida circumſpectione penſatis, earundem animarum ſaluti magis expedire videritis, commutetis; eis Legati ſententias auctoritate Apoſtolica poſtmodùm relaxantes. Singuli autem veſtrum nihilominus circa ſuos ſubditos, qui ex dictis ſententiis in excommunicationis, vel irregularitatis laqueos hactenus inciderunt, per abſolutionis, & diſpenſationis gratiam, prout merita perſonarum exegerint, eadem auctoritate, diſcretione prævia, providere curetis: proviſo, ut quod pro correctione morum duxeritis ordinandum, ad iniquum compendium nullatenus convertatis. Dat. Genuæ Kal. Junii, Pontificatus domini Innocentii Papæ IV. anno octavo, Domini MCCLI.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Apoſtolicæ Sedis Legatus, in Concilio Dertuſæ celebrato.

CAPUT IV.

Prælati, religioſi, ſæcularis vel regularis, vitæ, vel etiam ordinis militaris, moneantur in exſtirpanda incontinentiæ macula evigilare.

AD exſtirpandam incontinentiæ maculam, quæ inter cætera vitia, & divinam provocat majeſtatem, & Eccleſiaſtici ſtatus honorem deducit in vilipendium & contemptum, pluria, tam à ſacris Canonibus, quàm à conſtitutionibus Legatorum Apoſtolicæ ſedis, provincialiumque, & ſynodalium medicaminum ſunt præparata fomenta. Attamen (proh dolor!) penitùs eliminari nequivit: propter quod eſt jugiter inſiſtendum, ne multiplicata invaleſcat, & Chriſti militiam valeat devaſtare. Hinc cogimur vetera pariter, & nova commemorare remedia, & ſolicita meditatione penſare, quomodo peſtem hanc exterminare radicitùs valeamus. His omnibus ſedula cogitatione digeſtis, tandem duximus, ut ſequitur, providendum, univerſos & ſingulos Archiepiſcopos, Epiſcopos, Abbates, Magiſtros, Miniſtros, & alios Ordinarios, cujuſcumque ſtatus, ordinis, vel conditionis exiſtant, ſive ſæcularis vitæ ſive regularis, vel etiam ordinis militaris, eorumque vicarios, & officiales, teſtes ſynodales, procuratores fiſcales ſub obteſtatione divini judicii ſtrictiſſimè commonemus, ut circa exſtirpandum à clero, Eccleſiaſticiſque perſonis incontinentiæ vitium, prout inferiùs continetur, ſolicitè ac vigilanter in-

tendant, quatenus omni libidinis fœditate repulsa, puritas fulgeat pulcherrimę honestatis: quodque si quisquam clericus, Ecclesiasticave persona reperta fuerit in concubinatu notorio permanere, ab officio & Beneficio denuncietur suspensus, & inhabilis ad obtinendum Beneficium Ecclesiasticum, gradum, vel honoris ascensum; & pro tali in Ecclesia, in qua est Beneficiatus, & in Ecclesia, sub qua degit, necnon in Cathedrali Ecclesia publicetur; nec ad ea, à quibus sic suspensus, & inhabilis fuerit nunciatus, umquam restituatur, quousque abjecta & separata à se penitùs concubina, saltem per duos menses in castitate permanserit, & pœnitentiam egerit sui corporis Superioris arbitrio indicendam. Et si postea repertus fuerit eandem admittere, vel aliam concubinam, & notoriè in concubinatus crimen relabatur, iterum pro suspenso & inhabili consimiliter publicetur; nec tunc restitui valeat à quocumque, nisi abjecta penitùs concubina, saltem per quatuor m enses vitam in castitate perduxerit, acta gravi pœnitentia; quam in corpore suo judicis sui arbitrio decernimus indicendam. Et si deinceps tertiò relapsus fuerit in concubinatum notorium, privetur omnibus Beneficiis, & aliàs car ceribus affligatur, ut sic ferro exusta vulnera, & secata sanentur, quæ fomentis nequiverunt medicinæ sanari: taliumque gravis castigatio exemplo mentes terreat, & incensiva comprimat aliorum. Sanè si quisquam Ordinariorum, vel officialium prædictorum circa hæc corrigenda notabili negligentia fuerit culpabilis repertus, per Superiorem ipsius negligentia suppleatur, & digna punitione multetur. Prohibemus insuper, ne ab aliquo fornicario notorio in suo damnato concubinatu permanente aliquam pecuniam in munus, vel donum quisquam Ordinariorum vel officialium prædictorum publicè vel occultè recipiat. Quòd si secus à quoquam fuerit attentatum, ad erogandum in pios usus id quod receperit, & duplum valoris ejusdem ipso facto, etiam sine Superioris mandato, pœnæ nomine teneatur: constitutionibus omnibus super hac materia editis, & illa domini Sabinensis, nisi in eo, quòd excommunicationis sententiam adjicit, remanentibus illibatis.

Idem in eodem.

CAPUT V.

Religiosos ordinis militaris concubinarios excommunicationis pœnam incurrere declaratur; & tamdiu denunciari publicè debere, quoad meruerint absolvi.

INter sollicitudines nostræ legationis officio incumbentes, illa præcipua est, virtutes inserere, & vitia eradicare. Licèt enim sacris Canonibus strictissimè sit injunctum, religiosos castitatem servare, concubinas vitare, ut debitum altissimo valeant reddere famulatum; quorundam tamen relatione fidelium nostris auribus est intimatum, quòd aliqui militarium ordinum religiosi non solùm Creatoris sui offensores, verùm etiam famæ suæ prodigi, & proprii persecutores honoris, mulieres ita in suas domos passim admittunt, cum eisque cohabitant & morantur; quod nisi celeriter adhibeatur remedium, præceptoriæ, Ecclesiæ, & conventus, ac eorum membra, & bona ipsorum ad irreparabilis desolationis opprobrium deducentur, prout jam docente experientia, grandem patiuntur ruinam. Attendentes autem pervulgatam infamiam, grave scandalum, & vehementem suspicionem contra ipsos exortam esse, cùm inter alia substantialia regulæ, ossibus religiosorum annexa sit custodia castitatis, porta & principium aliarum virtutum, sitque jam nostro salubri statuto provisum super continentia personarum Ecclesiasticarum, quod præcipimus tenaciter observari: peculiariùs tamen, prout decet, circa religiosos in fœditate luxuriæ involutos rigorem dulcedine misericordiæ temperantes, irrefragabili constitutione sancimus, ut quisque religiosus ita studiosè votum castitatis observet, & concubinatum evitet, ut Deo animam cum fiducia valeat præsentare. Si verò religiosus militaris, exemptus vel non exemptus, cujuscumque dignitatis, ordinis, militiæ, vel status existat, de præsenti, vel in posterum concubinarius notoriè fuerit, excommunicationis sententiam incurrat ipso facto: districtè præcipientes Ordinariis locorum, quòd religiosum ordinis militaris sic excommunicatum tamdiu faciant publicè nunciari, donec ab hujusmodi sententia meruerit absolutionis beneficium obtinere: à qua absolvi non possit, nisi priùs sine fraude penitùs abjecerit concubinam; & per menses quatuor in castitate vixerit, ut tenetur. Quòd si ad vomitum redierit ipsius, vel alterius concubinæ, absque spe veniæ dignitate, officio, & Beneficiis Ecclesiasticis quibuscumque perpetuò sit privatus, & effectus inhabilis ad dignitatem, officium, vel Beneficium Ecclesiasticum obtinendum: in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis pœna eisdem religiosis militaribus injungentes, quòd honestis vestibus in panno, colore, forma, & habitu utantur; prout in fundatione ipsorum ordinum, & secundùm statuta regulæ portare & incedere tenentur, & obligati existunt.

Tit.

Tit. De præbendis & dignitatibus.

Joannes Cardinalis, Sabinensis Episcopus, Legatus Apostolicus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Unus unam obtineat parochialem Ecclesiam.

Quoniam quælibet Ecclesia parochialis proprium & perpetuum debet habere Prælatum, ut oves gregis Dominici non mercenario subjaceant, sed à pastore regantur; districtè præcipimus, ut quælibet Ecclesia parochialis proprium Prælatum habeat, qui ad curam animarum jure perpetuo sit canonicè institutus; & nullus in duabus Ecclesiis parochialibus obtineat prælaturam. Hanc autem constitutionem non referimus ad illas Ecclesias, quæ ita sunt tenues, quòd nulla earum competenter sufficiat sustentare proprium sacerdotem. In quo casu præcipimus, ut tot, & non plures habeat, quàm quæ sufficere debeant, cum moderamine debito ad sustentationem Prælati.

Idem in eodem.

CAPUT II.

In unaquaque Ecclesia parochiali unus sacerdos tamquam caput præficiatur.

Quoniam scortum videtur Ecclesia, & quasi pluribus viris exposita, in qua plures clerici pro indiviso curam sibi vindicant animarum, & hoc vitium non sine gravi periculo in partibus Hispaniæ plurimum inolevit, præsentis approbatione Concilii statuimus, ut in illis Ecclesiis, in quibus sunt plures clerici, unus principaliter curam habeat animarum; & alii ipsi in divinis servitiis; & in aliis necessariis coadjutores existant. Et qui curam habuerint, oblationes confessionum suas habeant; quatenus majora stipendia percipiant, qui plus noscuntur laborare.

Idem in eodem.

CAPUT III.

Ab ordinandis ut nihil omnino recipiatur statuitur.

Nullus Episcopus, vel Archidiaconus, vel archipresbyter, vel quæcumque persona clericum ad ordinem repræsentet, ut per se, vel per alium ab ordinandis aliquid exigat, vel recipiat cautionem, vel quamcumque aliam promissionem, quod ab ordinatore, vel repræsentatore non petet ordinatus, & repræsentatus sibi de Ecclesiastico Beneficio provideri.

Petrus Archiepiscopus in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT IV.

Nullus simul duos obtineat canonicatus.

Item statuimus & mandamus, quòd aliquis in eodem Episcopatu, vel in diversis duas canonias non obtineat, aut habeat; quæ ex speciali statuto residentiam personalem requirant, sed alterâ tantùm debeat esse contentus.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus & Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT V.

Archiepiscopus, & Episcopi vestes sacras in Ecclesia, cui præerunt conficere teneantur.

Cum ad honorem Dei, & cultus divini Ecclesiæ, maximè Cathedrales, pulchris pollere debeant ornamentis; idcircò, sacro approbante Concilio, statuimus, quòd semper Tarraconensis Archiepiscopus, & quilibet Episcopus provinciæ Tarraconensis, in morte sua unam cappellam integram de pulchris pannis, & nobilibus Ecclesiæ, cui præfuerit, vel centum florenos auri pro ea emenda relinquere teneatur: & ad hoc sint ejus bona, quæcumque habuerit, dicto tempore obligata.

Ennecus Valterra Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT VI.

Capitula nullo modo remittant cappellam sacram valoris trecentorum florenorum Archiepiscopo & Episcopis.

Decet nos, & nostros suffraganeos, & infrà. Injungimus suffraganeis nostris Episcopis, quatenus infra sequens triennium à die hujusmodi in antea computandum, & eorum successoribus infra triennium, ex quo in Episcopos sint assumpti, eorum quilibet cappellam prædictam de panno serico, vel de auro saltem valentem trecentos florenos, in Cathedrali Ecclesia facere teneatur, vel tre-

centos florenos deponat: nec per capitulum ei, nisi pro jocali æquivalenti & oblato, plus Ecclesiæ necessario, remitti valeat quoquo modo, Si quis verò in his negligens fuerit seu remissus, ex quo per capitulum Ecclesiæ, cui cappellam facere est astrictus, verbo, vel scriptis per mensem antea fuerit requisitus, & cappellam, saltem dicti pretii, Ecclesiæ infra dictum triennium, vel trecentos florenos non assignaverit, vel modo quo supra jocale æquivalens cum effectu non tradiderit; sit ei ingressus Ecclesiæ interdictus. Qui si per mensem sustinuerit, excommunicationis sententiam incurrat ipso facto. Præpositis vel administratoribus bonorum mensæ Ecclesiæ capituli nihilominus injungentes, quòd de præbendis, vel aliis juribus sibi ex consuetudine Ecclesiæ debitis non respondeant; donec cappellam fieri fecerint, seu jocale, vel dictos trecentos florenos deposuerint, & assignaverint cum effectu. Alioquin excommunicationis incurrant sententiam ipso facto. Et ad observationem constitutionis hujusmodi nos, & successores nostros, ordinante sacro Concilio, volumus obligari.

Tit. de institutionibus.

Petrus Albalatius Archiepiscopus, in quarto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Laïcis non attribuantur Ecclesiæ parochiales.

ITem cùm Ecclesiæ parochiales per laïcos administrari non debeant, statuimus, quòd laïcis nullo modo de cætero attribuantur, sed per clericos, & viros Ecclesiasticos Ecclesiæ gubernentur, secundùm canonicas sanctiones.

Bernardus Olivella Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Canonici cappellanias, quas ab Episcopo acceperunt, aliis non conferant.

INtelleximus in quibusdam aliis partibus dictę provinciæ Tarraconense abusum pravæ consuetudinis subintrâsse, quòd cùm canonici ex collationibus suorum Episcoporum cappellanias canonicè sunt adepti, ipsi canonici easdem cappellanias aliis pro voluntate sua conferunt & assignant. Cùm autem hoc impossibile sit de jure; statuimus, ut prædictarum cappellaniarum collationes per dictos canonicos, qui eas à suis Episcopis canonicè habuerint, nullatenus de cætero attententur. Quod si contrà factum fuerit, id decernimus irritum & inane.

Tit. Ne sede vacante aliquid innovetur: & qualiter fructus annui valoris dividantur.

Joannes ab Aragonia, Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Quo pacto administrandi sint fructus Archiepiscopatus vel Episcopatus sede vacante: & quod nulla scriptura extrahi possit ab archivo mensæ Archiepiscopalis, sive Episcopalis.

UT hi, quibus administratio bonorum Archiepiscopalis vel Episcopalis dignitatis competit sede vacante ex consuetudine, vel statuto, vel qui ad hoc per capitulum eliguntur, sciant se solam administrationem & custodiam dictorum bonorum habere; statuimus ultra remedia jam provisa, quòd ille, qui administrationem hujusmodi exercebit, ad palatium, seu hospitium dignitatis prædictæ, nisi de expresso consensu totius capituli, se non conferat ad morandum: nec de chartulario, seu archivo, vel alio loco, ubi teneantur privilegia, instrumenta, seu registra, libros, seu alias scripturas abstrahat: nisi ipsis pro dicta administratione indiguerit; & tunc de consensu capituli, & præsentibus duobus vel tribus canonicis per ipsum capitulum deputatis: & statim cum ipsis non indiguerit, in loco, unde abstracta fuerint, restituat, seu reponat: nec pro suis expensis aliquid de dictis bonis recipiat vel expendat; nisi ipsum pro negotiis ipsius dignitatis oporteat de consensu capituli extra suum domicilium proficisci. In quo casu dumtaxat, quamdiu circa expeditionem dictorum negotiorum institerit, possit moderatas expensas recipere & habere: & teneatur futuro ipsius Ecclesiæ Prælato de tota dicta administratione, quàm citiùs commodè potuerit, fidelem reddere rationem. Et quicquid apud ipsum ratione reddita repertum fuerit superesse, necnon privilegia, instrumenta, registra, libros, & scripturas alias, quæ, seu quas de chartulario, seu archivo, vel alio loco abstraxerit, vel penes se scienter retinet, aut nun habet, infra duos menses dicto Prælato restituat. Alioquin nisi restitutionem hujusmodi fecerit de prædictis, excommunicationis sententiæ se noverit subjacere: statutis & consuetudinibus contrariis non obstantibus quibuscumque.

Tit.

Tit. De rebus Ecclesiç alienandis, vel non.

Eximinus de Luna Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Beneficia non posse obligari sub sigillo Regio.

VOlentes Ecclesiarum indemnitatibus providere, statuimus, quòd aliquis Prælatus, vel clericus, cujuscumque status vel conditionis existat, bona, dignitates, vel Beneficia sua obligare sub sigillo regio non præsumat: & qui contrà fecerit, eo ipso excommunicationis sententiæ ipsum decernimus subjicere.

PETRUS de Luna Cardinalis, sedis Apostolicæ Legatus, in Concilio Gerundæ celebrato.

CAPUT II.

Commendæ cessionum, redditum, & rerum Ecclesiasticarum, quæ in Regnis Aragonum & Navarræ fieri sæcularibus solebant, tolluntur.

EXsecrandæ alienationis abusum, quo Prælati, & aliæ personæ Ecclesiasticæ, maximè in regnis, & terris ditioni Regum Aragonum & Navarræ subjectis existentes, administrationem Ecclesiarum & rerum Ecclesiasticarum habentes, loca, vassallos, & grangias, & alias possessiones, decimas, primitias, redditus, proventus, & jura, & bona alia ad Ecclesias, ordines, & monasteria, seu alia pia loca, quibus præsunt, spectantia, personis sæcularibus sub colore & titulo commendæ, ut per eosdem ab aliorum oppressionibus defendantur, & aliis confictis causis, propria auctoritate subjiciuntur, & tributaria reddunt in perpetuum, vel ad tempus, cùm sit ad Dei offensam, & Ecclesiarum, ordinum, monasteriorum, & locorum prædictorum grave damnum introductus, ac sacris Canonibus prohibitum & interdictum, abhorrentes meritò & reprobantes, universos Archiepiscopos, Episcopos, electos, Abbates, Priores, Magistros ordinum militarium, præceptores, commendatarios, & quoscumque Ecclesiarum & rerum Ecclesiasticarum administratores, maximè in terris & regnis prædictis existentes, cujuscumque status, gradus, ordinis, vel conditionis pœna monemus & hortamur, ut constitutiones in Legdunensi & Viennensi Conciliis super hoc editas, in commendis jam factis de rebus suprà dictis, prospicuè attendant, & diligenter observent: quas commendas sub interminatione anathematis de cætero fieri prohibemus. Nos enim si secus actum, seu attentatum fuerit, id decernimus irritum & inane.

Dalmatius Murius Archiepiscopus, in Concilio Provinciali.

CAPUT III.

Monetur Prælati Tarraconensis provinciæ, ut secundùm constitutiones Provinciales bona Ecclesiastica conservanda curent.

RErum experientia edocente, plura censualia, ac redditus Ecclesiasticorum Beneficiorum in toto, vel in parte fuerunt deperdita & alienata, redditus deminuti, & jura alia defraudata propter præsidentium suis Beneficiis incuriam, seu per mortem: multaque incommoda, lites, & contentiones accidunt frequenter inter dominos & feudatarios, cùm ipsorum feudorum recognitiones, potestates, sive *potestats*, & alia servitia, & onera, quibus feuda subjacent, per longa tempora non petuntur. Pereunt similiter de facili jura dignitatum, & Beneficiorum, si instrumenta & capibrevia illorum conservari negligantur. Hæc animadvertens primò bonæ memoriæ dominus Petrus prædecessor noster in secundo Concilio per eum celebrato, in constitutione incipienti: *Quia rei evidentia*, statuit & ordinavit, quòd omnes Prælati, & aliæ personæ Ecclesiasticæ tempore adipiscendæ possessionis suorum Beneficiorum facerent inventarium de omnibus inventis seu repertis in hospitiis, castris, seu aliis locis suarum dignitatum, officiorum, seu suorum Beneficiorum, sivè essent instrumenta, libri, capibrevia, aut alia eorum dignitati, officio, seu Beneficio pertinentia, & etiam nova capibrevia infra sex menses à die pacificæ possessionis adeptæ facere tenerentur. Consequenter etiam dominus Ennecus bonæ memoriæ prædecessor noster in primo Concilio per eum celebrato duas edidit constitutiones, quarum una incipit: *Feuda vel potestates*, per quam providet, quòd Prælati, & Beneficiati quicumque ratione suarum dignitatum, vel Beneficiorum feuda habentes, ea recognosci facerent, quotiens feudatarii innovarentur, & de quinquennio in quinquennium recipi potestates: altera incipit: *Cupientes Ecclesiarum*, per quam salubriter ordinavit, quòd fieret in Ecclesia qualibet Cathedrali, collegiata, parochiali, aut simplici hujus provinciç unus liber, in quo instrumenta jurium, tam dignitatis principalis, quàm aliorum Beneficiorum, & eorum onera conscriberentur: quç quidem constitutiones ita laudabiles, utiles, & accomodç Ecclesiis, personis, & Beneficiis omni exsecutione, & practica usque nunc vacuç (quod dolentes referimus) remanserunt, non

sine

fine illas exfequi omittentium culpa gravi, qui utilitatem Ecclefiarum, & Beneficiorum fuorum indagare & procurare multifariè funt aftricti. Quamobrem defiderantes tantæ culpæ & defidię providere, hujus flatuti vigore facro approbante Concilio monemus & hortamur venerabiles fratres noftros Epifcopos, & Prelatos noftrę provincię, eifdem diftrictiùs injungentes, quatenus dictas conftitutiones ftudeant totis viribus, quàm citiffimè poterunt, exfequi, obfervare, & obfervari facere inconcufsè, ut de talento eis tradito fidelem, cùm requifiti fuerint, in omnibus reddere valeant rationem.

Tit. De pignoribus, & aliis cautionibus.

Arnaldus Cefcomes Archiepifcopus, in Concilio Tarracone celebrato.

NEc ipfe presbyter, vel alius, calices, veftimenta, vel apparamenta alia divino cultui deputata Judęo vendere, vel impignorare, vel aptanda, feu reficienda tradere quacumque ratione prçfumat.

Tit. De teftamentis.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, & Archiepifcopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

C A P U T I.

Non licere Prælato, canonico, aut clerico de bonis Ecclefiafticis hæredem inftituere: aut fi fecerint, bona relicta pauperibus acquiri.

STatuta, per quę in Tarraconenfi, & aliis diœcefibus noftrę provincię conceditur clericis, ut de bonis fuis Ecclefiafticis, feu intuitu Ecclefię acquifitis poffint condere teftamentum qualitercumque, & fub quibufcumque verbis ipfa ftatuta fuerint, declarantes, diftrictiùs inhibemus, ne alicui Prçlato, canonico, vel alii clerico, de rebus vel bonis Ecclefiafticis, aut Ecclefiarum, vel Beneficiorum fuorum intuitu acquifitis liceat de cętero hęredem facere aliquem clericum, vel laïcum extraneum, vel conjunctum. Si verò fecus per quemquam prçfumptum fuerit, ejus teftamentum, quoad hæredis inftitutionem, eo ipfo fit irritum & inane. Cætera verò relicta, difpofita, vel legata per hujufmodi clericos fęculares firma permaneant: dum tamen relicta non fuerint perfonis aliàs prohibitis vel indignis. Bona autem, quę ad inftitutum hęredem potuiffent ex hereditate hujufmodi, fi non effet reprobata inftitutio, pervenire, ipfo facto applicata & acquifita effe volumus pauperibus Jefu Chrifti.

Tit. De fucceffionibus ab inteftato.

Petrus Albalatius Archiepifcopus, in octavo Concilio Tarracone celebrato.

C A P U T I.

Prælato mortuo, aut Beneficiato, bona ejus Ecclefiaftica viris bonis committenda, juxta Ecclefiæ morem.

CUm non fine gravi peccato, quod fuum non eft, poffit aliquis retinere, antiquum Canonem hac conftitutione ad memoriam reducentes, facro approbante Concilio ftatuimus, ut poft mortem Archiepifcopi, cujuslibet Epifcopi, vel alterius Prælati, feu Beneficiati Tarraconenfis provinciæ, bona ejus Ecclefiaftica ad manus aliquorum fide dignorum perveniant, fecundùm quòd in Ecclefia defuncti de confuetudine eft obtentum; vel fi confuetudo ceffat, duo eligantur fide digni, fi defunctus conventui prçerat, aut ab Epifcopo diœcefano, vel ejus locum-tenente, fi defunctus conventui non prçerat, deputentur: qui bona recipiant fupradicta, & infra decem dies tales adminiftratores, feu procuratores, adhibito tabellione publico, & teftibus ad hoc fpecialiter convocatis, conficiant de omnibus rebus defuncti mobilibus & immobilibus, & fe moventibus inventarium. Et fi per negligentiam hoc fuerit omiffum, prędicti procuratores ad duplum teneantur. Si verò prędicti adminiftratores, vel aliquis alius de bonis prędictis aliquid invaferit, vel rapuerit, vel retinuerit fraudulenter, & legitimè monitus, bona fic retenta fine diminutione non reftitoerit fucceffori, auctoritate Concilii fe noverit excommunicationis fententiâ innodatum. Admonemus autem Epifcopos, & alios Prçlatos Tarraconenfis provincię, ut in vita fua, fi commodè fieri poterit, de rebus prędictis confici faciant inventarium. Hanc autem fententiam, vel illam de invaforibus Ecclefiarum, vel rerum earum per conftitutionem, quę incipit: *Olim*, ad perfonas Archiepifcopi, vel Epifcoporum extendi nolumus ullo modo.

Tit.

Tit. De statu monachorum, & canonicorum regularium.

Joannes Cardinalis, Sabinensis Episcopus, Legatus Apostolicus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Religiosi monentur honestis ephipiis, & sibi decoris uti.

Quoniam viri religiosi, sive monachi ad sæcularia, quę dimiserunt, converti non debent, districtiùs prohibemus, ne in sellis, frenis, & pectoralibus, aut calcaribus sæcularia deferant ornamenta, sed frenis, & pectoralibus, aut calcaribus utantur simplicibus, non habentibus ornamenta in corio: sellas autem nigras habeant, & simplices, & absque colore.

Idem in eodem.

CAPUT II.

Vestimenta non habeant scissa antè, vel retrò: & cuniculorum pellibus non utantur, & de uno vestiario vestes, non denarios, secundùm ordinem accipiant: feriâ quartâ carnes non comedant, nisi festivitas solennis occurrerit.

Idem in eodem.

CAPUT III.

Monachis nihil ut proprium habendum.

Cum omnino sit illicitum regularibus, seu religiosis habere proprium, districtiùs inhibemus, ne quis religiosus unquam proprium retineat, nec Ecclesiam, nec hæreditatem, nec præstimonium habeat: nec sub annuo censu quomodolibet arrendationis, vel pignoris genere ad tempus, vel in perpetuum prioratus, vel Ecclesias, domos, terras, aut vineas, seu quascumque possessiones ab Ecclesia sua, vel aliunde de cætero recipiat, vel jam receptas detinere præsumat. Regulares quoque, qui personatus habent in Ecclesiis Cathedralibus, sic in suis administrent officiis, quod votum religionis, & ordinis statuta non negligant observare. Et si fortè in civitatibus, vel villis, pro necessitatibus officii sui, domos habeant, & in eis nequaquam relicto conventu comedant, aut cubent de nocte: sed expletis administrationibus, seu necessitatibus officii, ad fraternam societatem, & ordinis observantiam revertantur.

Tit. De religiosis domibus, ut Episcopo sint subjectæ.

Petrus Albalatius Archiepiscopus, in secundo Concilio Valentiæ celebrato.

CAPUT I.

Interdicitur clericis alterius provinciæ altarium ædificatio, & jurisdictione uti.

Item statuimus, quòd si aliquis clericus de provincia aliena in nostra diœcesi, sive provincia, & specialiter in regno Valentiæ, altaria de novo ædificaverit, vel jurisdictionem sibi aliquam usurpaverit, in nostri præjudicium vel gravamen, ipsum auctoritate nostra, & sacri Concilii ex tunc, quasi ex nunc excommunicationis sententiæ decernimus subjacere.

Sanctius de Ayerbe Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Reddenda ratio coram Episcopo & capitulo iis, qui in Ecclesiis regularibus administrationem habuerint.

Statuimus quoque, quòd omnes, qui in Ecclesiis regularium nostræ provinciæ administrationis exercent officium, sive ratione dignitatis, sive alio nomine, de receptis & expensis ex administratione sua bis in anno rationem reddant in capitulo, præsente Episcopo & capitulo, ut fidelitas eorum, qui benè administraverint, meritò commendetur, & omnis tollatur suspicio, & malæ dispositionis occasio præscindatur. Et, si quid superfuerit de proventibus dignitatis, sive administrationis, de consensu & voluntate Episcopi & capituli, in bonos usus & necessarios expendatur.

Tit. De cappellis monachorum.

Petrus Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Item præcipimus & mandamus omnibus judicibus, & advocatis literatis, ne conveniant, vel intersint alicui vistæ, quæ fit, vel fiet in monasteriis, vel grangiis religiosorum: &

& hoc sub pœna excommunicationis præcipimus & mandamus.

Tit. De jure patronatus.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Qui à patrono laïco non præsentatus Episcopo curam animarum exercuerit, excommunicatur.

DE Ecclesiis quoque, in quibus clericos patronus laïcus præsentare contemnit Episcopo ad curam animarum, statuimus, quòd si quis clericus sine auctoritate Episcopi diœcesani, vel Archidiaconi loci, ubi in talibus jus habet archidiaconus, in prædictis Ecclesiis curam exercere animarum, & ipsas Ecclesias auctoritate patroni officiare præsumat, monitione præmissa, excommunicetur. Et si præstiterit, à ministerio Ecclesiastico, & ordine deponatur, sicut ex constitutionibus tam Lateranensis Concilii, quàm domini Alexandri, noscitur institutum.

Idem in eodem.

CAPUT II.

DIstrictè præcipimus, quatenus in omnibus Ecclesiis parochialibus, in quibus infra terminum à jure præfixum, ab illis, ad quos pertinet, diœcesano non fuerit clericus præsentatus ad curam animarum, ipse diœcesanus in eadem Ecclesia clericum perpetuum instituat, nec ulterius ipsam parochialem Ecclesiam viduam permanere permittat.

Petrus Albalatius Archiepiscopus, in sexto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT III.

Quantumvis quis in Ecclesia parochiali præsentatus fuerit, non licere ei administrare, nisi ab Episcopo administrationem acceperit.

STatuimus, quòd nullus clericus institutus, vel præsentatus in parochiali Ecclesia à clerico, vel laïco, in eadem administrare præsumat, quousque à diœcesano Episcopo curam in eadem Ecclesia receperit animarum, cōsuetudine contraria non obstante, quæ potiùs dicitur corruptela. Quicumque autem contrà fecerit, ipso facto jure, quod habet, vel habere credit in Ecclesia, sit privatus ea vice: data potestate diœcesano removendi institutum, seu etiam præsentatum. Nihilominus statuimus, quòd institutus & confirmatus per Episcopum nullo casu valeat ab alio, quàm à suo Episcopo removeri.

Joannes ab Aragonia, Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopus, in primo Concilio Provinciali.

CAPUT IV.

Moneantur laïci, qui Ecclesias parochiales occupant, ut eas disponendas Prælatis relinquant.

QUia in aliquibus locis nostræ provinciæ laïci parochiales Ecclesias occasione juris patronatus, quod in eis se habere asserunt, vel aliàs, detinent occupatas; monemus hujusmodi laïcos, ut infra duos menses dictas Ecclesias omnino dimittant per locorum Ordinarios, seu alios, ad quos pertinet, liberè disponendas. Alioquin tam illi qui nunc dictas Ecclesias detinent, quàm qui postea præsumpserint detinere, noverint se excommunicationis sententiæ subjacere, non obstante consuetudine aliqua, quæ dicenda est potiùs corruptela. Per hoc autem nolumus, habentibus jus patronatus in jure præsentandi in aliquo derogare.

Tit. De Censibus.

Joannes ab Aragonia, Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopus, in primo Concilio provinciali.

CAPUT I.

Modus servandus in visitatione, tam à Prælato, quàm ab Archidiacono, in receptione census.

PRælatis, quibus competit ex suo officio visitare, districtè præcipimus, ut visitationis officium exercentes, statuta canonica super hoc edita diligenter observent, & ab Ecclesiis, quarum omnes redditus & proventus sunt necessarii pro servitio earundem, procurationem non exigant, sed gratis teneantur visitare easdem. Ille insuper, qui pro nobis, vel aliquo Episcopo visitabit, numerum evectionum taxatum Archidiaconis non excedat: & tam ipse, quàm Archidiaconus quicumque, cui ex officio competit visitare, si pecuniam pro procuratione sua in casu concesso à jure recipere voluerit, recipiat quatuor solidos Barcinonenses, vel tres solidos Jaccenses pro qualibet evectionum, quas duxerint, & non ultrà: & si evectiones ultra prædictum numerum ad expensas Ecclesiarum, quas visitabunt, duxerint, vel ultra prædictam quantitatem pro unaquaque evectionum, & pecuniam receperint, præter alias pœnas à jure statutas, ab officio visitationis, donec duplum ejus, quod contra præsens statu-

ftatutum expenderint, vel receperint, Ecclefiis fic gravatis reftituerint cum effectu, noverint fe fufpenfos: nulla eis dantium remiffione, liberalitate, feu gratia profutura. Præcipimus etiam Archidiaconis, & aliis vifitantibus, ne venentur, nec aves, aut canes venaticos præfumant ducere contra Canonum inftituta.

Sanctius de Ayerbe Archiepifcopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Archidiaconus in vifitatione fervare debet conftitutionem Papæ Benedicti XII. quæ incipit: Vas electionis.

ITem quia in noftro facro Concilio Provinciali in dubium vertebatur, an Archidiaconi noftræ provinciæ, quibus competit ex confuetudine, privilegio, vel aliàs quomodolibet vifitare; fervare habeant conftitutionem domini Papæ Benedicti XII. quæ incipit: *Vas electionis*: vel conftitutionem editam per dominum Joannem bonæ memoriæ Patriarcham Alexandrinum, & adminiftratorem fanctæ Ecclefiæ Tarraconenfis, quæ incipit: *Prælatis*: ideò de confilio & affenfu dicti facri Concilii declarando conftituimus & ordinamus, quòd præfati Archidiaconi conftitutionem prædicti domini Papæ Benedicti fervare teneantur. Quod etfi dicti Archidiaconi tres evectiones, vel minus ducerent, quinque folidos pro qualibet evectione tantùm à volentibus pecuniam folvere: fi autem quatuor, vel ultrà evectiones ufque ad feptem ducerent, viginti quinque folidos pro omnibus feptem, juxta tenorem conftitutionis domini Benedicti, fimiliter à volentibus valeant recipere. Datum ut fuprà.

Tit. De celebratione Miffarum, & facramento Euchariftiæ, & divinis officiis.

Joannes ab Aragonia, Patriarcha Alexandrinus, & Archiepifcopus, in primo Concilio Provinciali.

CAPUT I.

Decies faltem in anno rectoribus, dignitates, vel Beneficia obtinentibus celebrandum effe.

QUia nonnulli minus providè attendentes, quòd propter officium funt Beneficia Ecclefiaftica inftituta: vix, vel nunquam Miffas celebrant in Ecclefiis, quas obtinent, feu in quibus inftitutæ funt dignitates & Beneficia, quorum ratione celebrare tenentur: iccircò, facro approbante Concilio ftatuentes præcipimus, ut omnes & finguli parochialium Ecclefiarum rectores, & & quivis alii dignitates, vel Beneficia, quocumque cenfeantur nomine, nunc, vel in pofterum obtinentes, quorum ratione Miffas celebrare tenentur, in ipfis Ecclefiis & altaribus, in quibus funt hujufmodi dignitates, vel Beneficia, decies faltem in anno Miffas celebrent: nifi abfentia, vel alia jufta cauffa ad arbitrium diœcefani, proprii, eos reddat probabiliter excufatos. Quifquis autem hujus falutaris ftatuti temerarius exftiterit violator, à perceptione fructuum & proventuum Ecclefiæ, vel dignitatis, vel Beneficii hujufmodi, donec decies, ut prædicitur, celebrando moram purgaverit, noverit fe fufpenfum: qui per diœcefanum ipfum in utilitatem ipfius Ecclefiæ, dignitatis, vel Beneficii penitùs convertantur.

Arnaldus Cefcomes Archiepifcopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Decernitur, literas ab Archiepifcopo mitti Epifcopis oportere, quibus moneantur, ut conftitutiones de libertate Ecclefiæ obfervent.

FUit in præfenti Concilio ordinatum, quòd mandetur literis per dominum Archiepifcopum omnibus Epifcopis provinciæ Tarraconenfis, quòd conftitutiones olim editas in Concilio Tarraconenfi, & fpecialiter de libertate Ecclefiæ confervanda, obfervent, & faciant obfervari: & quòd faciant, & fieri faciant divinum officium in Cathedralibus, regularibus, & collegiatis Ecclefiis per canonicos, & alios quofcumque Beneficiatos in dictis Ecclefiis, horis debitis, fine murmure, & aliis confabulationibus, folenniter & devotè; in aliis verò convenienter ac debitè celebrari: compellentes ad hoc dictos canonicos & Beneficiatos, prout ad eorum fpectat officium.

Petrus Sagarriga Archiepifcopus in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT III.

Conftitutio Non incongruum, *jubetur obfervari & post feftum corporis Chrifti indicitur memorata die Miffa celebranda: qui interfuerint quadraginta dies indulgentiæ confequuntur.*

QUia in conftitutione provinciali per bonæ memoriæ dominum fratrem Sanctium prædecefforem noftrum incipiente: *Non incongruum reputamus*, fuit fanctè & devotè ftatutum, ut in noftra Ecclefia Tarraconenfi, & in aliis Ecclefiis Cathedralibus noftræ provinciæ, & in omnibus Ecclefiis diœcefium prædictarum, fexta die poft feftum

ſtum ſacratiſſimi corporis Chriſti Miſſa ſolenniter & honorificè celebraretur pro animabus illorum,qui dictum ſacratiſſimum corpus Chriſti, cùm ad infirmos portatur, ſociaverint cum cereis, vel aliàs, impendendo eidem reverentiam, devotionem pariter, & honorem, &c. & dicta conſtitutio non ſervetur, ut percepimus, ut decet, parumque proſit ſtatuta promulgari, & mandata fieri, niſi ad eorum obſervationem arctentur debitè tranſgreſſores; icircò,ſacro approbante Concilio,mandamus in virtute ſanctæ obedientiæ omnibus & ſingulis ſuffraganeis noſtris, rectoribus, & curatis quarumcumque Eccleſiarum provinciæ noſtræ,quatenus dictam conſtitutionem omnimodè ſervent, & faciant obſervari. Adjicientes eidem, quòd rectores, & curati in die feſti memorati hujuſmodi faciendam ſolennitatem denuncient plebibus ſuis. Et ut eò devotiùs ad intereſſendum in dicta Miſſa Chriſtifideles inclinentur, quò uberiori dono gratiæ conſpexerint ſe refectos, ob reverentiam dicti ſacratiſſimi corporis Chriſti omnibus verè pœnitentibus & confeſſis, qui dictum Miſſæ officium celebrabunt,& in eo intererunt, quadragiota dies de injunctis ſibi legitimè pœnitentiis in Domino miſericorditer relaxamus: ad ſimiles indulgentias concedendas dictos ſuffraganeos noſtros in eorum diœceſibus etiam exhortantes. Et quia ſexta dies in conſtitutione præfixa frequenter pleriſque de cauſſis recipit impedimentum; ſtatuimus,approbatione dicti ſacri Concilii, quòd hujuſmodi fiat officium prima die poſt Octavas feſti ipſius: quæ ſi impedita fuerit, ad ſequentem non impeditam infallibiliter transferatur.

Dalmatius Murius Archiepiſcopus, in Concilio Provinciali.

CAPUT IV.

Quoties in anno Prælati, canonici, & reliqui Beneficiati celebrare teneantur, & quòd Breviarium omnes habeant ab Ordinario ordinatum.

Quia inter divina officia Miſſarum celebrationis propter excellentiam & reverentiam ſacratiſſimi corporis & ſanguinis Jeſu Chriſti, non decet Prælatos, nec alios presbyteros diutiùs obliviſci, in cujus ſacramento vitæ ſuffragium conſequimur & ſalutis; conſtitutionibus bonæ memoriæ prædeceſſorum noſtrorum ſuper his editis inhærentes, ſacro approbante Concilio, monemus & hortamur venerabiles fratres noſtros Epiſcopos, Abbates, Priores, & alios Prælatos, quatenus ſaltem ſemel in qualibet hebdomada; canonicos verò, & alios presbyteros,qui ad majus ſervitium non tenentur, nec celebrare ratione ſuorum Beneficiorum obligantur, vel ſi obligantur, faciant per alium deſerviri; ad minus ſemel quolibet menſe Miſſas celebrent, quantum poterint honeſtè pariter & devotè: cæteros verò Canonicos, & Beneficiatos non presbyteros,quater in anno ſaltem, videlicet in Nativitate Domini, in feſto Paſchæ,Pentecoſtes, & Aſſumptione beatæ Mariæ communicent infallibiliter & devotè, legitimo impedimento ceſſante: quod ad eorundem diœceſanorum arbitrium penitùs remittatur.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Apoſtolicæ ſedis Legatus, in Concilio Dertuſæ celebrato.

CAPUT V.

Ne divinæ ſervitutis penſum, quod de fructu labiorum ſuorum offerre tenetur quilibet clericus, Eccleſiaſticum Beneficium poſſidens, vel in ſacris ordinibus conſtitutus, dum per occupationes alias conventui Eccleſiæ intereſſe non valeat, ex defectu Breviarii omittatur; providè duximus ſtatuendum, ut per locorum Ordinarios Beneficiati prædicti, & in ſacris ordinibus conſtituti ad habendum propria Breviaria infra tempus ipſorum Ordinariorum arbitrio moderandum coërcitione diſtricta cogantur:nulluſque de cetero in ſubdiaconum ordinetur, qui non habeat breviarium, & in practica & peritia divinum officium faciendi per examen reperiatur idoneus.

Tit. De baptiſmo, & ejus effectu.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Apoſtolicæ ſedis Legatus, in Concilio Dertuſæ celebrato.

CAPUT I.

A judaïſmo converſi cenſuris cogendi, ut filios ſuos curent baptizari.

Inaudita crudelitas noſtrum pulſavit auditum, quòd nonnulli à Judaïſmo, vel paganica cæcitate converſi, infantes ſuos, quos per ſacrum baptiſmi lavacrum eripere poſſent, damnabili negligentia vel incuria ſubeſſe permittunt jugo diabolicæ ſervitutis. Icircò locorum Ordinariis diſtrictè præcipiendo mandamus, quatenus parentes hujuſmodi per cenſuram Eccleſiaſticam,aliaſque juris remedia,diſtrictè compellant, quatenus infra octo dies ab ipſorum infantium nativitate numerandos, ſacrum eos percipere faciant baptiſmatis ſacramentum, omni prorſus excuſatione & dilatione ſemotis: in his diſtrictè & rigidè procedendo per aggravationem cenſuræ Eccleſiaſticæ, & etiam, ſi opus fuerit, invocationem brachii ſæcularis. Monemus inſuper, & ſub interminatione divini judicii obteſtamur omnes dominos temporales, quatenus Eccleſiaſticis judicibus in præmiſſis aſſiſtentes adjutores & cooperatores exiſtant auxiliis & remediis opportunis.

EX

EX LIBRO QUARTO CONSTITUTIONUM PROVINCIALIUM.

Tit. De clandestina desponsatione.

Joannes Cardinalis, Sabinensis Episcopus, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Qui clandestina matrimonia contraxerint, excommunicantur: & donec de legitimitate personarum constiterit, separari iubentur. Et est pars cap. incip. Districtè præcipimus.

QUI verò clandestina contraxerint matrimonia, tamquam excommunicati ab omnibus evitentur: & donec de legitimitate personarum Ecclesię cōstiterit, adinvicem separentur.

EX LIBRO QUINTO CONSTITUTIONUM PROVINCIALIUM.

Tit. De magistris, & ne aliquid exigatur pro licentia docendi.

Joannes Cardinalis, Sabinensis Episcopus, Legatus Apostolicus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Episcopi prædicent in suis diœcesibus, vel hoc officium aliis committant.

QUAM salubre sit, quàm utile, prædicatores per singulas diœceses ordiuari, apparet ex dispendio, quod sequitur ex prædicationis defectu. Quare Prælatis omnibus sub animadversione divinæ ultionis districtè præcipimus, quòd per se, vel per alios viros ad prædicationis officium idoneos, per suas diœceses prædicent verbum salutis æternæ. Et quia providè statutum est in Concilio Generali, ut tam in Cathedralibus, quàm in aliis conventualibus Ecclesiis, viri assumantur idonei, quos Episcopi possint habere coadjutores, & cooperatores in faciendis prædicationibus, & in confessionibus audiendis, & in aliis, quæ ad salutem pertinent animarum; ut tam sacra constitutio debitum sortiatur effectum, præcipimus, ut in quacumque Ecclesia Cathedrali, ubi tales duo non fuerint, assumantur de novo, & in aliis conventualibus Ecclesiis tales assumantur. In aliis autem Ecclesiis, in quibus de capituli consensu canoniæ conferūtur, si capitulū, vel aliquis de capitulo talium vocationi noluerit consentire; diœcesanus nihilominus hoc faciat præsentis auctoritate Concilii: ne per talem contradictione n communis impediatur utilitas, & sacræ constitutionis providentia eludatur. In illis verò Cathedralibus Ecclesiis, in quibus sunt canonici regulares, à diœcesano Priore, & majore Archidiacono successivè duo eligantur de conventu, qui magis sint dociles; ut in Theologia studeant, & præbendas suas integrè in scholis habeant. Et quia studeut, ut Episcopo deserviant, usque ad mediocres expensas, si necesse fuerit, Episcopus superaddat.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Duos de quoque capitulo ad Theologiæ, & Juris Canonici studia mitti ab Episcopo & capitulo debere.

QUIA viris literatis Ecclesia in suis actibus noscitur indigere; prædecessorum nostrorum sequentes vestigia, providè duximus statuendum, quòd de qualibet Ecclesia Cathedrali per Episcopum & capitulum duæ personæ docibiles ad Theologiæ, vel Juris Canonici studium transmittantur. Et cùm per tempus sufficiens ad mittentium arbitrium studuerint in altera de dictis scientiis, ad Ecclesiam propriam revocentur: & duæ aliæ ad dictum studium destinentur, non obstante contraria consuetudine vel statuto. Qui si mittere personas prædictas cessaverint per sex menses, ex tunc ea vice potestas eligendi, & mittendi easdem ad nos, & successores nostros Tarraconenses Archiepiscopos devolvatur. Et idem in aliis conventualibus Ecclesiis nostræ provinciæ, ubi ad minus sint decem personæ tamquam collegium, & habeant Prælatum, præcipimus observari salvis constitutionibus seu consuetudinibus Eccle si arum, in quibus hæc missio ad Episcopum ta ntùm dignoscitur pertinere. Ita tamen, quòd si dictus Episcopus infra dictum tempus negligens fuerit,

sit, ad nos missio hujusmodi, ut prædicitur, devolvatur: personæ verò prædictæ in dicto studio existentes, omnia ea, quotidianis distributionibus dumtaxat exceptis, percipiant, quæ perciperent, si in eisdem Ecclesiis personaliter residerent.

Tit. De Judæis, Sarracenis, & eorum servis.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Legatus Apostolicus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Judæis cappis clausis indui non licere.

CUM Judei signo notabili à Christianis discerni debeant; absurdum est nimis, quòd personis Ecclesiasticis in habitu, clausas cappas deferendo, se conformari præsumant. Quocirca districtè præcipimus, ipsos à tali præsumptione per districtionem Ecclesiasticam coërceri.

INNOCENTIUS PAPA IV.

CAPUT II.

INNOCENTIUS Episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Archiepiscopo Tarraconensi salutem & Apostolicam benedictionem. Ea, quæ ad regis æterni gloriam, & Christianæ religionis augmentum terreni reges, seu principes ordinant, statuunt, vel disponunt; tantò ferventiùs & libentiùs à quibuslibet sunt fidelibus cujuscumque dignitatis, conditionis, vel ordinis irrefragabiliter observanda, quantò potiùs divinæ creduntur placita majestati, & ex eis Christum collaudantiū agmina potiora noscuntur suscipere incrementa. Tua sane jucunda nobis ferēs petitio cōtinebat, quòd charissimus in Christo filius noster illustris Rex Aragonū à Domino benedictus, toto mentis affectu illi placere desiderans, in cujus manu sunt omniū potestates, & omniū jura regnorum; & ab illo dignitatem regiam recognoscens, illique totum quod est, attribuens, & quod habet; qui fecit omnia solo verbo, illiusque menti suæ timorem pariter & amorem à pueritiæ suæ flore vehementer insigens, ad augmentandum Domino populum, per quem ampliùs, & perfectiùs nomen glorificari valeat Crucifixi; deliberatione sancta duxit, & provida statuendum, ut in omni terra suæ à Domino jurisdictioni subjecta, Sarracenus quilibet, & Judæus de ignorantiæ tenebris ad viam veritatis, quæ Christus est, per sanctę regenerationis lavacrum se convertens, omnia bona sua, mobilia & immobilia, quæ ante suam ad Christum conversionem habebat, integrè ac liberè, sine impedimento & contradictione cujusquam retinere possit, auctoritate regia, & perpetuo possidere, statuto, prohibitione, vel pacto prædecessorum Regis ejusdem, seu cujuslibet alterius, aut obtenta super hoc consuetudine non obstante; prout in ejusdem Regis literis confectis exinde perspeximus pleniùs contineri. Nos igitur statutum hujusmodi tam sanctum atque laudabile, ratum & gratum habentes, illud auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Tenorem autem literarum ipsarum fecimus præsentibus inseri, qui talis est:

Noverint universi, quòd nos Jacobus Dei gratiâ Rex Aragonum, Majoricarum, & Valentię, Comes Barcinonis & Urgelli, & dominus Montis-Pessulani, per nos, & omnes successores nostros, tam in Aragonia & Cathalonia, Majoricis, Minoricis, Monte-Pessulano, quàm in regno Valentiæ, ac universo dominio ac jurisdictione nostra, quam alicubi nunc habemus, vel in posterum nos, & successores nostri, auxiliante Domino, habituri sumus; pro amore Domini nostri Jesu Christi, & gloriosæ Virginis matris suæ, & remedio animę nostræ in perpetuum statuimus, quòd quicumque Judęus vel Sarracenus Spiritus sancti gratiâ fidem voluerit orthodoxam recipere, ac baptismi lavacrum salutaris; liberè, & absque contradictione ullius possit hoc facere, non obstante prædecessorum nostrorum, vel alicujus statuto, prohibitione, vel pacto, vel etiam super hoc obtenta consuetudine: ita quòd propter hoc nihil de bonis suis, mobilibus & immobilibus, ac se moventibus, quæ priùs habebat, amittat: immo universa securè ac liberè habeat, teneat, & possideat auctoritate nostra, salva legitima filiorum, & jure proximorum conversi: ita videlicet quòd de bonis conversi dicti filii, seu proximi nihil ipso vivente, sed post mortem ejus illud solùm, & nihil ampliùs petere valeant, quàm quod, si decedisset in Judaïsmo, vel paganismo, petere rationabiliter potuissent. Ut sicut tales divinam ex hoc gratiam promerentur; sic & nostram, qui Dei voluntatem, & beneplacitum imitari debemus, obtinere noscantur. Statuimus insuper in perpetuum, & firmiter sub pœna pecuniaria arbitrio judicis infligenda prohibemus, ne alicui de judaïsmo vel paganismo ad fidem nostram Catholicam converso præsumat aliquis, cujuscumque conditionis, improperare conditionem suam, dicendo, vel vocando eum *Renegat*, vel *Tornadiz*, vel consimile verbum. Volumus etiam & statuimus, quòd quandocumque Archiepiscopus, Episcopi, vel fratres Prædicatores, aut Minores, accesserint ad villas, vel loca, ubi Sarraceni, vel Judæi moram fecerint, & verbum Dei dictis Judęis, vel Sarracenis proponere voluerint; ipsi ad vocationem ipsorum conveniant, & patienter audiant prædicationem eorum: & officiales nostri, si gratis venire noluerint, eos ad hoc omni

omni excusatione postposita compellant. Mandamus itaque vicariis, bajulis, curiis, & nostris subditis, & officialibus universis præsentibus & futuris; quatenus omnia supradicta ubique teneri & observari inviolabiliter faciant: si de nostri confidunt gratia & amore. Datum Ilerdæ anno à nativitate Domini MCCXLII. quarto idus Martii. Signum Jacobi Dei gratiâ Regis Aragonum, Majoricarum, & Valentiæ, Comitis Barcinonis & Urgelli, & domini Montis-Pessulani. Testes sunt G. de Monte-catheno, R. de Lizana, P. Comes Urgelli, P. de Monte-catheno, Assalitus de Gudal. Signum Guillelmi scribæ, qui de mandato domini Regis hoc scribi fecit, loco, die, & anno præfixis. Signum R. Ilerdensis Episcopi: qui hoc translatum sumptum de originali cum sigillo majori domini Regis nobis legi fecimus de verbo ad verbum, & sigillo nostro corroboravimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit; indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Paulli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Lugduni 13. Kalendas Septembris, Pontificatus nostri anno tertio.

Bernardus Olivella Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato;

CAPUT III.

Mulieres prohibentur Judæis cohabitare, & eorum filios alere.

Statuimus etiam, sacro approbante Concilio, quòd nulla mulier Christiana alicujus loci provinciæ Tarraconensis audeat habitare cum Judeis, aut filias, vel filios eorum nutrire, seu lactare: & quæcumque contra hujusmodi inhibitionem nostram, postquam monita fuerit super hoc, præsumpserit facere supradicta, decernimus eam, vel eas ex tunc excommunicationis sententię subjacere: ita videlicet quòd cùm illud diœcesano, vel rectori illius loci, ubi mulieres culpabiles super hoc repertæ fuerint, exstiterit nunciatum; per jam dictum diœcesanum, aut rectorem ipsæ mulieres excommunicatæ nuncientur, & tamquam excommunicatas faciant ab omnibus evitari. Et ne ipsæ mulieres de facili in excommunicationis laqueum incidere valeant ipso facto; volumus & mandamus, quòd præsens constitutio per diœcesanos, aut rectores locorum, in quibus Judæi morantur, semel annis singulis publicetur.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT IV.

Dominis temporalibus injungitur, ut in locis ditionis suæ prohibeant à Sarracenis Machometi nomen publicè invocari.

Quamvis circa multa invigilare habeat, & debeat solicitudo officii pastoralis; ferventiori tamen zelo ipsam ad ea convenit propensiùs excitari, quæ in divini nominis opprobrium vergere dignoscuntur. Hinc est, quòd cùm in Viennensi Generali Concilio providè fuerit ordinatum, & principibus Christianis sub obtestatione divini judicii injunctum, ut à terris suis abominabilem auferrent abusum, quo Sarraceni eisdem subjecti alta voce invocabant perfidi nomen Machometi: cui sanctæ constitutioni licèt dominus Rex paruerit, sicut princeps Catholicus & fidelis: tamen quidam in nostra provincia Tarraconensi, qnæ sua sunt quærentes, non quæ Jesu Christi, prædictam prohibitionem minimè servaverunt: quinimmo adhuc in eorum locis audita fuit sacrilega invocatio, sicut priùs, in divinæ majestatis offensam, & animarum suarum grave periculum & jacturam. Quapropter non valentes tantam Dei offensam, & Ecclesiæ tolerare, cùm juxta canonicas sanctiones peccatum paganitatis incurrat, qui se Christianum asserens, sedi Apostolicæ obedire contemnit; sacro approbante Concilio, prædictos omnes dominos temporales Sarracenorum dominium obtinentes, cujuscumque status, vel conditionis existant, monemus, & eisdem injungimus, ut infra duos menses à publicatione præsentis constitutionis continuè numerandos prohibeant, & prohiberi faciant; ne talis nefanda professio & proclamatio in locis eorum fiat: alioquin, quia facientis culpam habent, qui dum possunt, manifesto facinori desinunt obviare; excommunicationis sententiæ se noverint subjacere; & eorum terram, seu loca, quæ in illa habent diœcesi, in qua fit proclamatio, supposita sint Ecclesiastico interdicto: à qua sententia nequaquam absolvantur, nec interdictum relaxetur, donec prædicta fieri prohibuerint cum effectu. Monemus insuper & hortamur in Domino præfatum dominum Regem, & quoscumque alios dominos temporales nostræ provinciæ, ut ob divinam reverentiam, & ut ex hoc æternæ beatitudinis pręmia consequantur, prohibeant Judæis, & Sarracenis sub eorum dominio simul cum Christianis degentibus, ne diebus Dominicis & festivis, quibus à servilibus operibus abstinent Christiani, in plateis, vicis, aut aliis locis publicis servilia, seu mechanica opera corā Christianis publicè operētur.

Idem

Idem in eodem.

CAPUT V.

Prohibentur Christiani nuptiis infidelium & conviviis eorum interesse.

ABusus quidam abominabilis nomini Christiano in locis aliquibus Tarraconensis provinciæ inolevit, quòd Christiani aliqui Judæorum, & Sarracenorum nuptiis, circumcisionibus, & sepulturis interesse præsumunt causâ honorandi eosdem, & in ipsorum, ex causis præmissis, cæremoniis cum eisdem comedere non verentur, ac in dictis circumcisionibus compaternitatis vinculum, quòd nefas est dicere, contrahere cum eisdem. Nos igitur volentes abusum hujusmodi de nostra provincia exstirpare, prædicta, & quælibet prædictorum fieri de cætero prohibemus. Si quis verò contra hanc inhibitionem fecerit, excommunicationis sententiæ se noverit subjacere.

Petrus de Luna Cardinalis, sedis Apostolicæ Legatus, in Concilio Gerundæ celebrato.

CAPUT VI.

Christiani jubentur domicilia separata à Judæis & Sarracenis habere.

ETsi Christiana religio Judeos, & Sarracenos ex eo non debeat abjicere, quia nostri conditoris imaginem constat eos habere; quia tamen ex eorum frequenti communione, experientia docente, noverimus damna corporibus & animabus fidelium, pericula, & scandala plurima provenisse; deliberatione provida statuimus, ut Judæi, & Sarraceni inter Christianos, vel Christiani inter Judæos, & Sarracenos, domos, hospitia, seu alia receptacula, in quibus habitent, nullatenus permittantur habere: sed in civitatibus, & locis, ubi certæ limitationes sunt eisdem Judęis, & Sarracenis deputatæ, reducantur ad eas, & infra ipsas constituant habitationes suas. Ubi verò Judæi & Sarraceni prædicti ad habitandum non habuerint hujusmodi habitationes, seu limitationes, vel terminos deputatos, limitentur, & assignentur eisdem partes aliquæ in civitatibus, & locis prædictis à Christianorum habitationibus separatæ: infra quas se reducant, nec extra dictam limitationem permittantur quomodolibet commorari: nisi fortè sint aliqui Judæi, & Sarraceni mercatores, vel alia quæcumque officia, aut opera mechanica exercentes, seu merces vendentes, quos pro hujusmodi operibus exercendis, & mercibus vendendis, in plateis, vel aliis locis publicis civitatum, & locorum ubi existunt, permittimus habere operatoria, tentoria, tabulas, seu boticas: dum tamen intra loca eis deputata, vel in posterum eis deputanda, domos, seu habitationes principales cum filiis & uxoribus teneant, ad quas se de nocte reducant. Christiani autem, qui intra limitationem Judæis, vel Sarracenis assignatam, vel assignandam habitare præsumpserint, & infra duos menses à die publicationis præsentium factæ in Ecclesia Cathedrali civitatis, vel diœcesis, ubi moram trahunt, se ad commorandum inter Christianos reducere non curaverint, ad id per censuram Ecclesiasticam compellantur. Judæis verò, & Sarracenis, si infra dictum terminum duorum mensium, ubi limitatio est facta, vel postquam dictæ limitationes de ordinatione & voluntate Regis, vel cujuscumque alterius domini Ecclesiastici, vel temporalis civitatis, vel loci factę fuerint, se ad easdem reducere noluerint, vel neglexerint; Christianorum communio subtrahatur.

Idem in eodem.

CAPUT VII.

Infideles prohibentur merces vendere diebus, qui festi à Christianis coluntur.

CEdit in opprobrium religionis Christianæ, quòd Judæi, & Sarraceni inter Christicolas habitantes, diebus dominicis & festivis mercimonia vendere, & artificia, ac mechanica opera exercere publicè non verentur. Cùm autem hoc in divinæ majestatis offensam non sit à Christi fidelibus aliquatenus tolerandum, ipsis Judæis, & Sarracenis, ne mercimonia vendere, aut quaiiacumque artificia, seu opera mechanica publicè exercere præsumant diebus Dominicis & festivis, qui per Christianos coluntur, districtiùs inhibemus: & ad id compelli per locorum Ordinarios, aut judices sæculares, sub quorum jurisdictione Judæi, & Sarraceni vivere dignoscuntur, per subtractionem communionis fidelium, & alias pœnas temporales, auctoritate nostra, qua fungimur, præcipimus & mandamus. Quòd si sæculares judices negligentes fuerint in præmissis, ad hoc per censuram Ecclesiasticam compellantur.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Dertusæ celebrato.

CAPUT VIII.

Monentur domini temporales dare operam, ut Clementina De Judæis & Sarracenis *observetur.*

ZElus divini honoris nos commovet, ut quod tam patenter in offensam divini nominis cedit, & quod est opprobrium fidei Christianæ, disperdere & evellere pro viribus enitamur. Zelatorem igitur principem veræ

veræ fidei, vigilemque cultorem dominum Aragonum Regem, omnesque ipsius ditionis Prælatos, barones, nobiles, & milites, ac universitates monemus, & per viscera divinæ misericordiæ obsecramus; quatenus ad observantiam Clementinæ *De Judæis & Sarracenis* sic, & prout ad unumquemque pertinet, opem & operam adhibeant efficacem: eisdem nihilominus injungentes, quòd sacrorum Canonum, Conciliorum Provincialium, & Synodalium statuta ad Dei honorem, & exaltationem fidei Christianæ contra Judæos, & Sarracenos, & in opprobrium ipsorum edita, inviolabiliter observentur, & ab eorum subditis tenaciter faciant observari: ut plenariè observationis executione clarescant, & pro tanto servitutis obsequio divinæ propitiationis munere potiantur: si divinam, & sedis Apostolicæ effugere voluerint ultionem.

Tit. De hæreticis.

Rodericus Tellius Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

CUM quidam, qui se dicunt Apostolos, & religiosos se fingunt, sint, suis exigentibus meritis, per sedem Apostolicam excommunicationis vinculo innodati, & postmodum per orbem vagabundi in multis malis fuerint deprehensi, sintque periculosi homines circa fidem; volumus, & etiam ordinamus, ut ubicumque inventi fuerint, capiantur, & de tota provincia expellantur.

Tit. De privilegiis, & excessibus privilegiatorum.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Dertusæ celebrato.

CAPUT I.

Beneficiis priventur, qui regias literas falsò impetrant, quibus de Regis familia se esse testantur.

QUoniam, ut inquit Gregorius, universi cujusque præsidentis mentem curarum diversitas vastat, cumque animus dividitur ad multa, fit minor ad singula; tantoque ei in una qualibet re subripitur, quantò latiùs occupatur: mirandum non est, si quandoque contra concedentis intentum quicquam extorquet improbitas importuna. Sanè licèt jamdudum serenissimus Aragonum Rex suæ justificatæ mentis intentum insinuaverit, provisione regali decernens, quòd familiaritatis suæ privilegiis ii tantummodo gaudere deberent, qui, omni fictione cessante, veri familiares existerent: nonnulli tamen, ut excessuum suorum queant debitam correctionem evadere, familiaritatis regiæ impetrare literas, & ad elusionem suorum Superiorum eis uti conantur. Volentes igitur morbo huic Ecclesiasticam disciplinam enervanti salubri providere medela; statuimus in omnes & singulos, qui cùm non sint veri familiares, familiaritatis literas, ut prædicitur, impetrare, ipsisque uti de cætero attentaverint; Beneficiis, quæ obtinent, sint privati ipso facto: & non Beneficiati per triennium ut sint inhabiles ad Beneficium Ecclesiasticum obtinendum; juribus ac constitutionibus Provincialibus, & Synodalibus circa prædicta salvis remanentibus & illæsis.

Tit. De pœnis.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Clerici, qui commiserint abominanda facinora hic expressa, sacris ordinibus spoliandi.

NE clerici in opprobrium & odium Ecclesiæ ea crimina impunè committant, pro quibus laïci pœnam incurrerent capitalem; præcipimus, ut clericus, qui in furto, vel crimine falsi, rapina, homicidio, raptu mulierum, incendio, falsa moneta, vel in aliis criminibus, quæ pœnam capitalem merentur, publicè fuerit deprehensus, à suis ordinibus perpetuò degradetur; si subdiaconus, & infra, ab uno Episcopo; si diaconus à tribus Episcopis; si sacerdos, in Concilio Provinciali, vel antè habito numero canonico Episcoporum: quatenus qui Ecclesiastica libertate tam flagitiosè abutitur, clericali privilegio sit privatus.

Tit-

Tit. De pœnitentiis & remissionibus.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Jubentur sacerdotes populum ad confessionem & communionem hortari.

SAcerdotes frequenter moneant populum ad confessionem faciendam; exponentes eis, & districtè servantes constitutionem Concilii Generalis, videlicet quòd si quis confiteri ad minus semel in anno, & communionem neglexerit recipere, & vivens ab ingressu Ecclesię arceatur, & moriens Ecclesiasticâ careat sepulturâ.

Eximinus de Luna Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Canonici, & clerici Beneficiati non sacerdotes bis in anno jubentur communicare.

ITem cùm clerici exemplum & forma esse debeant laïcorum; statuimus, & sub virtute sanctę obedientię districtè precipiendo mandamus, quatenus omnes canonici Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum, & alii clerici Beneficiati, qui sacerdotes non fuerint, saltem communicent in anno bis, nisi ex caussa de licentia proprii confessoris ea vice duxerint abstinendum. Rectores verò Ecclesiarum, & alii sacerdotes ad minus ter celebrent in anno.

Joannes ab Aragonia, Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT III.

Posse sacerdotes peccata sua cuivis sacerdoti confiteri.

UT Missæ cum puritate conscientiæ celebrentur, & ne propter defectum confessoris eas omitti contingat; indulgemus, quòd quilibet presbyter volens Missam celebrare, si non habet copiam proprii confessoris, possit cuilibet presbytero idoneo sua peccata confiteri, & absolutionis beneficium recipere ab eodem.

Ennecus Valterra Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT IV.

Licere sacerdotibus de casibus non reservatis confiteri invicem.

INdultum presbyteris Missam volentibus cum puritate conscientiæ celebrare, de confitendo invicem, dum non suppetit proprii facultas sacerdotis, suadente sacro Concilio ampliantes, etiam ubi sacerdos proprius adsuetit, quoties presbyter Missam celebrandi propositum habuerit, de casibus minimè reservatis confitendi, & de confessis invicem absolvendi plenariam concedimus facultatem.

Idem in tertio Concilio Provinciali.

CAPUT V.

Præcipitur rectoribus, ne religiosos mendicantes ad audiendas confessiones admittant sine literis diœcesanorum consignatis.

UT saluti animarum subditorum provideatur, & religiosi mendicantes sibi potestatem traditam absolvendi in foro pœnitentiali extendere non possint, ultra quàm eis concessum existat, sacro approbante Concilio statuimus, quòd de cætero rectores, vel curati diœcesis, vel provinciæ Tarraconensis, nullum religiosum mendicantem ad audiendum confessiones admittant in Ecclesiis, vel parochiis ad audiendum confessiones de casibus Pontificali dignitate reservatis: nisi dictus religiosus de illis fidem fecerit per patentes literas diœcesani, illius sigillo sigillatas, de potestate, quam habeat audiendi & absolvendi hujusmodi confitentes de casibus supradictis, quos exprimi volumus in literis ipsorum. Quæ literæ religiosis sufficientibus per ipsorum Superiores præsentatis Prelato, vel ejus generali vicario, & non aliis concedantur secundùm Clementinam: *Dudum. De sepulturis.* Quodque dicti rectores, vel curati potestatem dicti religiosi populo sibi commisso intiment in Ecclesiis suis priusquam admittatur ad confitendum: subjungentes dicto populo, quòd de aliis casibus in ejus literis non expressis, videlicet de oppressoribus liberorum, sortilegiis, decimas non solventibus, derestitutione malè ablatorum, & aliis casibus, nisi de expressis in ejus literis, nullam habeat potestatem. Si verò rectores, vel curati dictos religiosos admiserint aliter, quàm est præmissum, & hanc constitutionem non servaverint; arbitrio suorum Prælatorum decernimus puniendos.

Dal-

Dalmatius Murius Archiepiſcopus in Concilio Provinciali.

CAPUT VI.

Rectoribus ſuperiorem conſtitutionem negligentibus pœna centum ſolidorum conſtituitur.

CONſtitutioni per bonæ memoriæ dominum Ennecum prædeceſſorem noſtrum editę, incipienti: *Ut ſaluti animarum, &c.* prohibenti rectoribus & curatis, quod nullum religioſum mendicantem ad audiendum confeſſiones admittant, niſi ſecundùm formam ibi expreſſam, in qua voluit non obſervantes arbitrio ſuorum Prælatorum puniri: ſacro approbante Concilio adjicimus, quòd curatus dictam conſtitutionem non ſervans, & præter formam ibi expreſſam dictos religioſos admittens, quotiens contrà egerit, pœnam centum ſolidorum ipſo facto incurrat: cujus medietas fabricæ illius Eccleſiæ, cujus erit ille rector; & reliqua medietas Ordinario exſequenti applicetur. Quam quidem conſtitutionem quolibet anno in ſynodis. ſeu in Eccleſia Cathedrali volumus infallibiliter publicari.

Ferdinandus Loazes Archiepiſcopus, in Concilio Barcinone celebrato.

CAPUT VII.

Epiſcopus Elnenſis elegit poſt Concilium Metropolim Tarraconenſem, ut ejus Concilio Provinciali intereſſet: poſtea tamen à Gregorio XIII. ſuffraganea facta fuit.

CUM in ſacro Oecumenico Tridentino Concilio ſeſſione 24. cap. 2. ſtatutum ſit, ut Epiſcopi, qui nulli Archiepiſcopo ſubjiciuntur, aliquem vicinum Metropolitanum ſemel eligant, in cujus Synodo Provinciali cum aliis intereſſe debeant: & quę ibi ordinata fuerint, obſervent, atque obſervari faciant: in reliquis omnibus eorum exemptio & privilegia ſalva atque integra maneant, & cùm poſtea Elnenſis Epiſcopus huic ſacræ Synodo interfuerit, & Eccleſia Elnenſis ſyndicum ſuum in eadem habuerit; ſacro approbante Concilio, declaramus, omnes noſtras conſtitutiones, atque decreta, cæteraque in hac Synodo ſtatuta, & in poſterum quandocumque ſtatuenda, ab omnibus in eadem diœceſi Elnenſi obſervari debere; exemptionibus & privilegiis ejuſdem Epiſcopi, & Eccleſiæ in cæteris ſemper ſalvis.

DE PROOEMIIS ET CONCLUSIONIBUS CONCILIORUM.

Procœmium conſtitutionum Joannis Sabinenſis Epiſcopi, Apoſtolicæ ſedis Legati.

NOS Joannes, Dei gratiâ Sabinenſis Epiſcopus, Apoſtolicæ ſedis Legatus, Provinciale Concilium in præſenti Ilerdenſi civitate celebrantes, præſentibus & aſſiſtentibus nobis venerabilibus in Chriſto patribus S. Tarraconenſi Archiepiſcopo, B. Barcinonenſi, G. Gerundenſi, G. Vicenſi, P. Urgellenſi, B. Ilerdenſi, P. Dertuſenſi, & G. Oſcenſi Epiſcopis, necnon & multis Abbatibus, & aliis Eccleſiarum Prælatis provinciæ Tarraconenſis, anno Domini MCCXIX. quarto Kalendas Aprilis, conſtitutiones quaſdam, ſive ordinationes edidimus ſequentes: *Animarum &c.*

Factiſque & publicatis conſtitutionibus prędictis in Concilio Ilerdenſi de conſilio Archiepiſcopi Tarraconenſis, & ſuffraganeorum ejuſdem, dominus Legatus exſecutionem earum committit S. Archiepiſcopo Tarraconenſi, in hunc modum.

Literæ ejuſdem Legati ad Sparagum Archiepiſcopum Tarraconenſem.

VEnerabili in Chriſto patri S. Dei gratiâ Tarraconenſi Archiepiſcopo, I. ejuſdem permiſſione Sabinenſis Epiſcopus, Apoſtolicæ ſedis Legatus, ſalutem in Domino. Parum eſt in civitate jus eſſe, niſi qui illud tueatur exiſtat: nec prodeſſet jura inſurgère contra malos, ſi deeſſet jurium exſecutor. Quia ergo complures in veſtra provincia, divino timore, & Eccleſiaſtica diſciplina à ſe penitùs abdicatis, contra conſtitutiones à nobis ſalubriter promulgatas in Concilio Ilerdenſi, fraudulentis occaſionibus ſuper obtinendis pluribus Beneficiis curam animarum habentibus: & alii etiam fraudes quamplurimas excogitando venire præſumunt, volentes per ſolicitudinem à vobis Eccleſiaſticæ proviſionis ſuſceptam, hujuſmodi fraudibus obviari, ac prædictas conſtitutiones noſtras providæ exſecutioni mandari; vobis, qua fungimur auctoritate, mandamus in virtute obedientiæ, & ſub pœna ſuſpenſionis, præcipientes firmiter & diſtrictè, quatenus conſtitutiones per vos ipſos humiliter obſervantes, eaſdem in omnibus, & per omnia, qua convenit diſtrictione, ab aliis faciatis inviolabiliter obſervari, nulli in hac parte aliquatenus deferendo; ut zelum Domini vos demonſtretis habere, nec homini deferre videamini contra Deum. Alioquin ſi in præmiſſis notabiliter exſequendis exſtiteritis, quod non

non credimus, negligentes, pœnam suspensionis expressam superiùs meritò poteritis formidare. Speramus autem in Domino, quod super observantia constitutionum taliter vestræ circumspectionis providentia se habebit, quod non de negligentia reprehendi, sed potius de diligentia merito debebitis commendari. Datum Tate I. Kal. Maji.

Procemium cònstitutionum ejusdem Sparagi Archiepiscopi.

PAteat universis, quòd nos Sparagus, miseratione divina Tarracanensis Archiepiscopus, de mandato, & auctoritate reverendi Patris, & domini Joannis Dei gratiâ Sabinensis Episcopi, quondam Apostolicæ sedis Legati, in Tarraconensi Ecclesia Generale Concilium celebrantes, anno Dominicæ incarnationis MCCXXX. Kalendis Maji, intervenientibus venerabilibus fratribus, G. Vicensi, P. Dertusensi, G. Oscensi, B. Barcinonensi Episcopis, ac procuratoribus aliorum Episcoporum Tarraconensis provinciæ, &c. statuta hujusmodi facimus in hunc modum: *Cùm diversæ, &c. Quoniam nonnulli*, & infra.

Procemium constitutionum Petri Albalatii Archiepiscopi in primo Concilio.

NOS Petrus miseratione divina Tarraconensis Archiepiscopus, congregato Provinciali Concilio Tarracone, anno Domini MCCXXXIX. decimo quarto Kalendas Maji, præsentibus venerabilibus fratribus Barcinonensi, Dertusensi, Gerundensi, Urgellensi, Vicensi, Oscensi, Ilerdensi Episcopis, constitutiones venerabilis patris Joannis Sabinensis Episcopi bonæ memoriæ, Apostolicæ sedis Legati, ad memoriam reducentes, easdem post earum publicationem præcipimus observari: alias de novo edimus in forma sequenti: *Excommunicantes, &c.* & infra: *Statuimus*.

Ego Joannes de Guardia notarius domini Archiepiscopi memorati, mandato ipsius, & suffraganeorum supradictorum hoc scribi feci die, & anno præfixis,

Procemium constitutionum ejusdem Petri in secundo Concilio.

NOS Petrus miseratione divina Tarraconensis Archiepiscopus, præsidentes in Concilio in civitate Valentiæ congregato, anno Domini MCCXL. octavo idus Maji, & eòdem convenientibus in unum venerabilibus fratribus B. Barcinonensi, R. Ilerdensi, P. Dertusensi Episcopis, & V. Cæsaraugustano, & F. Valentino electis, aliisque Episcopis suffraganeis nostris se per suas literas, & nuncios excusantibus, constitutiones edidimus sequentes.

Ego Joannes de Guardia notarios domini Archiepiscopi memorati, mandato ipsius, & suffraganeorum supradictorum hoc scribi feci die & anno præfixis.

Procemium constitutionum ejusdem Petri in tertio Concilio.

ANNO Domini MCCXLII. tertio idus Maji, nos Petrus miseratione divina Tarraconensis Archiepiscopus, unà cum venerabilibus fratribus, P. Dertusensi, P. Urgellensi, & V. Oscensi Episcopis, & procuratoribus Episcoporum absentium apud Tarraconem in Provinciali Concilio congregati, deliberatione habita, & tractatu, saluti animarum, & statui universalis provinciæ prospicere cupientes, quasdam ordinationes, sive constitutiones edidimus, prout in subjectis capitulis axprimuntur.

SUBSCRIPTIONES.

Ego Petrus sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus, subscribo.
Ego Petrus Dertusensis Episcopus subscribo.
Signum Pontii Urgellensis Episcopi.
Ego Vitalis Oscensis Episcopus subscribo.
Ego R. de Albutiano Gerundensis Archidiaconus subscribo.
B. Barcinonensis Archidiaconus firmo.
Ego Michaël Belchitensis Archidiaconus subscribo.
Ego Sanctius Petri Episcopi Tyrasonensis procurator subscribo.
Ego Bernardus Anaianus Ilerdensis Canonicus, procurator Episcopi Ilerdensis.
Ego R. de Spelunca Canonicus Ilerdensis subscribo.
Ego Michaël de Alchoario subdiaconus hoc scripsi de mandato prædictorum die & anno quo suprà.

Procemium constitutionum ejusdem Petri, in quarto Concilio.

ANNO Domini MCCXLIII. tertio nonas Maji, Nos Petrus miseratione divina Tarraconensis Archiepiscopus, in civitate Tarraconensi Concilium celebrantes, præsentibus venerabilibus fratribus, P. Dertusensi, B. Vicensi, V. Oscensi, R. Ilerdensi, & U. Cæsaraugustano Episcopis, & præsentibus procuratoribus quorundam aliorum suffraganeorum nostrorum, videlicet, B. de Villa-granata Archidiacono, pro Ecclesia Barcinonensi pastore vacante; A. de Miniana, & R. de Avinione canonicis, pro Episcopo Gerundensi; M. Petri Archidiacono Tyrasonensi, pro suo Episcopo: Magistro Roberto cappellano domini Ricardi Cardinalis, pro Episcopo Pampilonensi; & R. Ilerdensi Episcopo supradicto pro Calagurritano Episcopo: præsentibus, inquam, omnibus supradictis suffraganeis Ecclesiæ Tarraconensis, & aliis quamplurimis viris religiosis, & clericis: Valentino Episcopo absente, qui dum accederet ad Concilium, è Sarracenis, ut dicebatur, peccatis exigentibus, fuit captus, habita deliberatione, & tractatu ad reformationem statu-

tus

tus totius provinciæ nostræ, communi voto, & consensu quædam jura, quæ in desuetudinem abierant, ad memoriam reducentes, quædam etiam de novo addentes, quæ necessaria & utilia videbantur, constitutiones, sacro approbante Concilio edidimus in hunc modum: *Statuimus in primis, &c.* & infrà.

SUBSCRIPTIONES.

Ego Petrus sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus subscribo.
Ego Pontius Dertusensis Episcopus subscribo.
Ego B. Ausonensis: sive Vicensis Episcopus subscribo.
Ego Vitalis Oscensis Episcopus subscribo.
Ego Frater R. Ilerdensis Episcopus subscribo.
Ego Frater Vincentius Cæsaraugustanus Episcopus subscribo.
B. Barcinonensis Archidiaconus tenens locum Episcopi vacante sede, firmo.
Signum A. de Miniana Gerundensis Canonici, & procuratoris Episcopi Gerundensis.
Signum R. de Avinione Gerundensis Canonici, & procuratoris Episcopi Gerundensis.
Ego M. Petri Tyrasonensis Archidiaconus, procurator Episcopi Tyrasonensis subscribo.
Ego Robertus curiæ Romanæ scriptor, procurator domini Pampilonensis Episcopi subscribo.
Signum Ricardi Archidiaconi Urgellensis, procuratoris domini Episcopi Urgellensis.
Signum Fratris Hugonis de Fulcalquerio magistri Hospitalis.
Signum Fratris R. de Serra magistri militiæ Templi, qui hæc firmamus.
Ego Joannes de Rubione notarius domini Archiepiscopi supradicti, mandato ejusdem hoc scribi feci die & anno præfixis.
Ego Michaël de Alchoario subdiaconus, hoc scripsi mandato Joannis de Rubione notarii supradicti, die & anno quo suprà.

Proœmium constitutionum ejusdem Petri, in quinto Concilio.

ANNO Dominicæ incarnationis MCCXLIV. pridie idus Jannarii. Cùm parum prosit in civitate jus esse, si desit jurium exsecutor; nos Petrus miseratione divina Tarraconensis Archiepiscopus, attendentes, quòd constitutiones editæ in Concilio Lateranensi, & constitutiones domini Sabinensis, per negligentiam Prælatorum in desuetudinem abierunt, sacro approbante Concilio mandamus venerabilibus fratribus nostris præsentibus in Provinciali Concilio Tarraconensi, P. Dertusensi, G. Gerundensi, V. Oscensi, R. Ilerdensi, V. Cæsaraugustano, P. Pampilonensi, & P. Barcinonensi Episcopis, & aliis Episcopis suffraganeis nostris, ut diligentem habeant cum suis capitulis super observatione præmissorum tractatuum, & ea faciant tam in EcclesiisCathedralibus, quàm in suis diœcesibus inviolabiliter observari, si debitam voluerint effugere ultionem. Quoniam in sequenti Concilio super hoc inquisitione habita diligenti, transgressores, & negligentes animadversione debita punientur: Nos etiam cum visitationis causâ ad diœceses descendemus, super his officii nostri debitum exsequemur; *Et quia, &c.*

SUBSCRIPTIONES.

Ego Petrus sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus subscribo.
Ego Pontius Dertusensis Episcopus subscribo.
Ego A. Ilerdensis Episcopus subscribo pro me, & pro A. Calagurritano Episcopo, cujus sum procurator,
Ego Frater Vincentius Cæsaraugustanus Episcopus subscribo.
Ego Petrus Pampilonensis Episcopus pro me, & pro Tyrasonensi Episcopo, cujus sum procurator, subscribo.
Ego Frater Petrus Barcinonensis Episcopus subscribo.
Ego Geraldus Celsonensis præpositus, Urgellensis Episcopi procurator, subscribo.
Signum fratris Guillelmi de Cardona magistri militiæ Templi in Aragonia & Catalonia, qui hoc laudo & firmo.
Ego Michaël de Alchoario subdiaconus hoc scripsi mandato omnium prædictorum, die & anno quo suprà.

Proœmium constitutionum ejusdem Petri, in sexto Concilio.

ANNO Domini MCCXLVI. Kal. Maji, convenientibus in unum venerabilibus Patribus, P. Dei gratiâ Tarraconensi Archiepiscopo, P. Dertusensi, R. Ilerdensi, F. Calagurritano, R. Cæsaraugustano, A. Valentino, P. Barcinonensi, & B. Gerundensi Episcopis, & procuratoribus Oscensis, Tyrasonensis, Vicensis Episcoporum apud Tarraconem in Concilio Provinciali, habita deliberatione & consilio, ad honorem Dei, ejusque genitricis, & totius provinciæ status salubriter statuerunt ea, quæ inferiùs annotantur: *Cùm Episcopi,* & infrà.

SUBSCRIPTIONES.

Ego Petrus sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus subscribo.
Ego Pontius Dertusensis Episcopus subscribo.
Ego R. Ilerdensis Episcopus subscribo.
Ego Frater Petrus Barcinonensis Episcopus subscribo.
Ego Arnaldus Valentinus Episcopus subscribo.
Ego Rodericus Cæsaraugustanus Episcopus subscribo.
Ego Frater B. Gerundensis Episcopus subscribo.
Ego Joannes de Guardia notarius domini Archiepiscopi memorati, mandato ipsius, & supradictorum suffraganeorum hoc scribi feci die & anno præfixis.

Proœmium constitutionum ejusdem Petri, in septimo Concilio.

ANNO Domini MCCXLVII. decimo Kalend. Maii, convenientibus in unum venerabilibus Patribus nobis Petro Dei gratiâ Tarraconensi Archiepiscopo, P. Dertusensi, Raymundo Cæsaraugustano, & B. Vicensi Episcopis, magistro Berengario, & P. de Mesarata procuratoribus Barcinonensis Episcopi, magistro Matthæo Ilerden. procuratore Urgellen. Episcopi, G. Vitali Ilerden. capituli, M. Archidiacono Valentino pro Episcopo Valentino, R. Archidiacono pro Episcopo Calagurritano, & ejus procuratore, M. Petri Archidiacono pro Tyrasonẽsi Episcopo, apud Tarraconem in Provinciali Concilio, cum Petri navicula, variis tribulationum procellis undique irruentibus, in mari hujus sæculi tumultuosiùs agitetur, & adversùs Dei Ecclesiam, in subversionem Fidei, & conculcationem libertatis Ecclesiasticæ, persecutionis ollam succendat humani generis inimicus, nec sit de qualitate meritorum hominum confidendum: sed devotiùs sollto divinum auxilium in tanto necessitatis articulo implorandum, sacro approbante Concilio duximus statuendum, &c. *Quod in singulis, &c.* & infrà.

SUBSCRIPTIONES.

Ego Petrus sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus subscribo.
Ego Pontius Dertusensis Episcopus subscribo.
Ego Raymundus Cæsaraugustanus Episcopus subscribo.
Signum B. Dei gratiâ Vicensis Episcopi.
Signum magistri Berengarii de Curti procuratoris Episcopi Barcinonensis.
Signum magistri Matthæi de Ilerda procuratoris domini Episcopi Urgellensis.
Signum magistri M. Archidiaconi Valentini, procuratoris domini Episcopi Valentini.
Ego Guil. Vitalis subscribo ratione procurationis Ecclesiæ Ilerdensis.
Ego R. Semeni Archidiaconus Calagurritanus, & procurator ejusdem Ecclesiæ subscribo.
Ego M. Petri Archidiaconus, procurator domini Tyrasonensis Episcopi subscribo.
Signum Petri de Mesarata procuratoris Episcopi Barcinonensis.
Ego Joannes de Guardia notarius domini Archiepiscopi supradicti, mandato ejusdem, & supradictorum suffraganeorum die & anno præfixis hæc scribi feci.

Proœmium constitutionum ejusdem Petri in octavo Concilio.

ANno domini MCCXLIX. idibus Martii, nos Petrus miseratione divina Tarraconensis Archiepiscopus, in civitate Tarraconensi Concilium celebrantes, præsentibus venerabilibus fratribus Pontio Dertusensi, V. Oscensi, P. Barcinonensi. G. Ilerdensi, & A. Valentino Episcopis, P. Alberti capituli Barcinonensis ac Gerundensi Episcopi, B. Burdi, B. Vicensis, B. de Pratis Priore Urgellensi. G. Cæsaraugust. sacrista Cæsaraugustani, & S. Petri Tyrasonensis Episcoporum, & P. de Lerato cantore Ilerdensis, S. de Boleia Oscensis capitulorũ procuratoribus, fratre T. Rivi-pollensi, & fratre P. Sancti Cucufatis Abbatibus communi approbatione Concilii ordinavimus inferiùs annotata, & imprimis, *Quòd domino Jacobo Regi &c.* & infrà: *Item cùm non sine gravi, &c.*

SUBSCRIPTIONES.

Ego Petrus sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus subscribo.
Ego Pontius Dertusensis Episcopus subscribo.
Ego Vitalis Oscensis Episcopus subscribo.
Ego Frater Petrus Barcinonensis Episcopus.
Ego Frater G. Ilerdensis Episcopus subscribo.
Ego Frater Andreas Valentinus Episcopus subscribo.
Ego Petrus Albertus Barcinonensis canonicus, procurator domini Gerundensis Episcopi subscribo.
Ego Sanctius Petri Canonicus Tyrasonensis, procurator domini Tyrasonensis Episcopi subscribo.
Ego Ricardus Archidiaconus Urgellensis, procurator domini Episcopi Vicensis subscribo.
Ego Benedictus Urgellensis sedis Prior, procurator Domini Urgellensis Episcopi subscribo.
Ego Guillelmus de Alarico notarius domini Archiepiscopi supradicti, mandato ejusdem, & prædictorum omnium scribi feci die & anno præfixis.

Proœmium constitutionum Benedicti Archiepiscopi, in primo Concilio.

ANno domini MCCLIII. sexto idus Aprilis nos Benedictus divinâ providentiâ Tarraconensis Archiepiscopus, in civitate Tarraconensi sacrosanctum Concilium celebrantes, præsentibus venerabilibus fratribus A. Cæsaraugustano, B. Gerundensi, G. Ilerdensi, & D. Oscensi Episcopis, & præsentibus aliorum suffraganeorum nostrorum, & eorundem capitulorum procuratoribus, ac venerabilibus, & discretis viris P. de Granyana Castellano Empostæ, & Jacobo de Timor tenente locum magistri domûs militiæ Templi, consideratione habita diligenti.

SUBSCRIPTIONES.

Ego Benedictus divinâ providentiâ Tarraconensis Archiepiscopus hoc firmo.
Ego Arnaldus Cæsaraugustanus Episcopus subscribo.
Ego Frater B. Gerundensis Episcopus subscribo.
Ego magister V. Oscensis Episcopus subscribo.
Ego Frater G. Ilerdensis Episcopus subscribo.
Ego P. Petri Prior Oscensis procurator capituli subscribo.
Ego B. Anaarii Ilerdensis Archidiaconus procurator

tor capituli subscribo.

Ego P. Guilelmi Tyrasonensis canonicus, procurator unà cum Sacrista Tyrasonensi, Episcopi, & capituli Tyrasonensis subscribo.

Ego Berengarius de Spiellis Præcentor Barcinonensis, & procurator Episcopi, & capituli ejusdem firmo.

Ego Petrus Marsagalli scriptor dicti domini Archiepiscopi, hoc scripsi mandato omnium prædictorum, die & anno præfixis.

Proœmium constitutionum ejusdem Benedicti, in secundo Concilio.

ANno domini MCCLVI. decimo septimo Kalendas Junii, nos Benedictus, Dei gratiâ Tarraconensis Archiepiscopus, in civitate Tarraconensi sacrosanctum Concilium celebrantes, præsentibus venerabilibus fratribus B. Vicensi, A. Barcinonensi, V. Oscensi, & P. Cerundensi Episcopis, & Episcoporum, & capitulorum Tyrasonensis, & Cæsaraugustani, ac capitulorum Pampilonensis, Oscensis, Ilerdensis, Barcinonensis, Gernndensis, & Calagurritani Ecclesiarum Procuratoribus & Abbatibus de Bello-podio, & de Cardona, & præposito Celsonensis, & procuratore Abbatis Iraxensis & discretis viris fratre Geraldo Amici hospitalis Hierosolymitani, & fratre Hugone de Sohi militiæ Templi magistris, considerantes, quòd constitutiones de novo editæ periculum animarum plerumque inducunt, dū à subditis non servantur; de novo constitutiones aliquas edere noluimus: sed firmiter, ac districtè mandamus, quòd constitutiones, quæ per dominum Papam Innocentium III. & IV. & per dominum Joannem Sabinensem Episcopū, in Hispaniæ partibus olim legationis officio fungentem, & per prædecessores nostros in Conciliis Provincialibus editæ sunt, quas in præsenti Concilio confirmamus & approbamus, ab omnibus nostræ provinciæ inviolabiliter observentur.

SUBSCRIPTIONES.

Ego Benedictus Dei gratiâ Tarraconensis Archiepiscopus hoc firmo.

Signum B. Dei gratiâ Vicensis Episcopi.

Ego V. Oscensis Episcopus subscribo, & hoc signū facio.

Ego P. Dei gratiâ Gerundensis Episcopus subscribo.

Signum Fratris Joannis Abbatis Belli-podii.

Ego B. Cardonensis Abbas.

Ego B. Celsonensis præpositus subscribo.

Ego Petrus Guillelmi procurator Cæsaraugustani, & Tyrasonensis Episcoporum, & capituli Tyrasonensis hoc firmo.

Ego L. Lupi de Luna Archidiaconus Vallis-Ossellæ, procurator Prioris & capituli Pampilonensis, pro me, & comprocuratore meo G. Lupo de Lombieri subscribo.

Ego Petrus Marsagalli notarius domini Archiepiscopi supradicti, hoc scripsi mandato omnium prædictorum die & anno præfixis.

Proœmium constitutionum ejusdem Benedicti in tertio Concilio.

ANno domini MCCLXVI. Kalendis Septembris dominus Benedictus, Dei gratiâ Tarraconensis Archiepiscopus de Romana curia rediens, in civitate Gerundensi, ubi dominus Rex Aragonum erat personaliter constitutus, convocavit Concilium provinciale, scribens omnibus suffraganeis suis propter hoc suas literas sub hac forma: Benedictus miseratione divina Tarraconensis Archiepiscopus, venerabili & charissimo in Christo fratri A. per eandem Cæsaraugustano Episcopo salutem, & sinceram in Domino charitatē. Dei virtus, & Dei sapientia Dominus Jesus Christus, cujus ineffabili subjecta sunt omnia majestati, à fundationis initio splendore virtutum suam illustravit Ecclesiam, & sic insignem reddidit singularis privilegio potestatis, ut per ejus ministerium suum justitia consequatur effectum, & sedato bellorum turbine, mundo possit tranquillitas provenire. Hujus autem præeminentiam dignitatis, dum nos, qui regimini Tarraconensis Ecclesiæ, licèt immeriti, divinâ patientiâ præsidemus, reversi de Romana curia reverenter attendimus, reddimur corde soliciti, quòd tempestatis horror, quo Tarraconensis Ecclesia, & provincia conturbantur, & libertas Ecclesiastica læditur, & religio Christiana concutitur, per nostræ, ac vestræ, & aliorum Prelatorum provisionis auxilium cœlesti pietate propitia propulsetur. Hinc est, quòd nos, & eædem Ecclesia & provincia per fidelium salubre consilium, & auxilium fructuosum status debiti possint habere decorem, Ecclesiarum Prælatos, & capitula nostræ provinciæ apud Tarraconem pro celebrando ibidem Concilio duximus advocandos. Rogamus itaque fraternitatem vestram, & hortamur attentè, præsentium vobis tenore præcipiendo mandantes, quatenus die Sancti Lucæ Euangelistæ proximè ventura, quam pro dicto celebrando Concilio assignavimus, Tarracone personaliter interesse, omni prorsus occasione postposito, procuretis, ut nos, qui absentes diutiùs ab Ecclesia & provincia nostra, vos desideramus videre plurimum, & Ecclesia Tarraconensis mater vestra ex vestræ visitationis honore spirituale gaudium, & ex vestra industria percipiamus consilium profuturum. Cæterùm volumus & mandamus, ut Abbatibus & Prioribus monasteriorum vestræ diœcesis, quòd eodem termino Tarracone intersint pro dicto celebrando Concilio, & capitulo vestro, & quòd mittant procuratores suos providos & fideles, qui vice ipsorum utile nobis consilium largiantur, auctoritate nostra, & vestra præcipere studeatis. Datum Gerundæ, tertio nonas Septembris anno Domini MCCLXVI.

Sub eadem forma scripsit P. Gerundensi, R. Vicensi, A. Barcinonensi, G. Ilerdensi, B. Oscensi, V. Calagurritano, F. Tyrasonensi, P. Pampilonen-

lonensi, A. Valentino, B. Dertusensi, & A. Urgellensi Episcopis.

Item fuit scriptum per literas, & sub alia forma fratri Guidoni de la Guespa Castellano Empostæ, & Fratri P. de Queralto tenenti-locum magistri domûs militiæ templi in Aragonia, & Catalonia.

Initium ejusdem Concilii.

ANno Domini MCCLXVI. duodecimo Kalendas Novembris, cùm nos Benedictus miseratione divina Tarraconensis Archiepiscopus essemus in civitate Tarraconensi personaliter constituti, præsentibus venerabilibus fratribus A. Cæsaraugusano, A. Valentino, A. Barcinonensi, P. Gerundensi, B. Dertusensi, G. Ilerdensi, F. Tyrasonensi, & R. Vicensi Episcopis, aliorum etiam suffraganeorum nostrorum, & capitulorum Ecclesiarum Cathedralium, & aliorum Prælatorum Tarraconensis provincię procuratoribus, ac venerabilibus, & discretis viris fratre Guidone de la Guespa Castellano Empostæ, & fratre P. de Queralto tenente locum magistri domûs militiæ Templi in Aragonia, & Catalonia, præsentibus ad honorem sanctę & individuæ Trinitatis Patris, & Filii, & Spiritus sancti, sacrosanctum Concilium celebrantes super tuitione, & conservatione Ecclesiasticæ libertatis, & corrigendis clericorum excessibus, & moribus in melius reformandis, ac super salubri & tranquillo statu totius prov nciæ Tarraconensis, cum prædictis tractavimus diligenter, & de assensu prędictorum, &c.

Proœmium constitutionum Bernardi Archiepiscopi in primo Concilio.

ANno Domini MCCLXXIII. nono Kalendas Februarii, cùm nos Bernardus divina miseratione Tarraconensis Archiepiscopus essemus in civitate Tarraconensi personaliter constituti, pręsentibus venerabilibus fratribus A. Barcinonensi, G. Ilerdensi, F. Tyrasonensi, R. Vicensi, A. Dertusensi, Jacobo Oscensi Episcopis, & aliis suffraganeis nostris, S. V. Calagurritano, A. Pampilonensi, P. Cęsaraugustano, A. Valentino, P. Gerundensi, & P. Urgellensi absentibus, & se per procuratores, & literas excusantibus, & capitulorum Ecclesiarum Cathedralium, & aliorum Prælatorum Tarraconensis provincię procuratoribus, ac venerabilibus & discretis Fratre A. de Castro-novo magistro militiæ Templi in partibus Aragoniæ, & Cataloniæ, & fratre Berengario de Almenaria tenente locum magistri ultramarini Sancti Joannis Hierosolymitani, & Castellaniæ Empostæ, similiter præsentibus ad honorem individuæ sanctæ Trinitatis Patris, & Filii, & Spiritus sancti sacrosanctum Concilium celebrantes, de assensu omnium prædictorum laudamus, concedimus, approbamus, & per omnia confirmamus omnes constitutiones factas per prædecessores nostros ad utilitatem, libertatem, & defensionem Ecclesiarum, clericorum, religiosorum, monasteriorum, & rerum omnium prædictarum, sacroque approbante Concilio statuimus, & infrà.

Ego Bernardus Dominicus notarius domini Archiepiscopi, hoc scripsi mandato omnium prædictorum loco, die, & anno prænotatis.

Proœmium constitutionum ejusdem Bernardi, in secundo Concilio.

ANNO Domini MCCLXXVII. quinto nonas Maji, cùm nos Bernardus divina miseratione Tarraconensis Archiepiscopus, essemus in Civitate Tarraconensi personaliter constituti, præsentibus capitulo nostro Tarraconensi ac venerabilibus fratribus A. Barcinonensi, P. Gerundensi, G. Ilerdensi, R. Vicensi, F. Tyrasonensi, Jonne Oscensi Episcopis, ac Jacobo Petro de Botonago Valentino electo, aliis Episcopis suffraganeis nostris, scilicet A. Pampilonensi, P. Urgellensi, P. Cæsaraugustano, A. Dertusensi, & G. Calagurritano Episcopis absentibus, & se per procuratores, & literas excusantibus, & capitulorum Ecclesiarum Cathedralium, & aliorum Prælatorum Tarraconensis provinciæ procuratoribus, ac venerabilibus, & discretis Fratre R. de Ripellis Castellano Empostæ, Fratre Dalmatio de Serone venerabili, & Fratre G. de Abellars de Barberano pręceptoribus, procuratoribus Fratris Simonis de Turre, generalis domorum militiæ Templi in Hispania visitatoris, similiter præsentibus ad honorem sanctæ individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus sancti sacrosanctum Concilium celebrantes, de assensu omnium prædictorum laudamus, concedimus, approbamus, & per omnia confirmamus omnes constitutiones factas per prædecessores nostros, & per nos ad utilitatem, libertatem, & defensionem Ecclesiarum, clericorum, & religiosarum personarum, monasteriorum, & hominum, ac rerum omnium prædictorum: *Quia verò ex pluribus, &c.*

Proœmium constitutionum ejusdem Bernardi, in tertio Concilio.

ANNO Domini MCCLXXXII. undecimo Kalend. Aprilis. Quoniam exempla præterita cavere nos admonent in futurum; iccircò nos Bernardus divina permissione Tarraconensis Archiepiscopus, assistentibus nobis venerabilibus fratribus A. Barcinonensi, R. Vicensi, P. Urgellensi, Jacobo Oscensi, Jacobo Petro Valentino, Garcia Tyrasonensi, B. Gerundensi, Guillelmo Ilerdensi Episcopis, ac procuratoribus aliorum Episcoporum absentium; nec non & capitulorum Cathedralium Ecclesiarum, & collegiatarum, & quamplurimis aliis præsentibus sacrosancto Tarraco-

conensi approbante Concilio, statuimus, & infrà.

Proœmium constitutionum Roderici Archiepiscopi in primo Concilio,

ANNO Domini MCCXCI. die Sabbathi, quæ fuit idus Martii, nos Rodericos permissione divina sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus, in civitate Tarraconense personaliter constituti, de mandato speciali literis nobis facto, & auctoritate sanctissimi Patris, & domini, meritisque Beati domini Nicolai divinâ providentiâ sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ summi Pontificis, assistentibus nobis venerabilibus fratribus R. Vicensi, P. Urgellensi, A. Dertusensi Fratre Bened. Barcinonensi, Hugone Cæsaraugustano, Fratre Adamario Oscensi, & Geraldo Ilerdensi Episcopis: absentibus Michaële Pampilonensi, Almoravio Calagurritano, & Calciaten. P. Tyrasonensi, R. Valentino, & Ben. Gerundensi, se per procuratores, & per literas excusantibus; necnon & nobili ac religioso viro Fratre Berengario de Cardona domorum militiç Templi in partibus Aragonum, & Cataloniæ Magistro, & procuratore Magistri Sancti Joannis Hierosolymitani, procuratoribus capitulorum Ecclesiarum Cathedralium, ac Collegiatarum, monasteriorum, aliorumque Prælatorum Tarraconensis provinciæ præsentialiter constitutis: præsentibus etiam discretis & religiosis viris Abbatibus, Prçpositis, Prioribus, archidiaconis, & decanis, necnon & pluribus aliis Ecclesirum Prçlatis præfatæ provinciæ, tam exemptis, quàm non exemptis, ad hoc specialiter evocatis; ad honorem sanctæ & individuæ Trinitatis Patris, & filii, & Spiritus sancti, apud civitatem, & Ecclesiam Tarraconensem, sponsam nostram, cui, licèt immeriti, divinâ clementiâ Pastoralis officii debito præsidemus, sanctum Provinciale Concilium celebrantes, præfato sacro Concilio approbante, prædecessorum nostrorum vestigiis inherentes, laudamus, concedimus, approbamus, & irrefragabiliter per omnia confirmamus constitutiones factas per prædecessores nostros ad utilitatem, libertatem, & defensionem Ecclesiarum, clericorum, & religiosarum personarum, monasteriorum, hominum, rerum, ac bonorum omnium prædictorum. *Et quoniam pium esse, &c.*

Proœmium constitutionum ejusdem Roderici, in tertio Concilio.

ANNO Domini MCCXCIV. die Mercurii, quæ fuit tertio idus Augusti, nos Rodericus permissione divina sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopos, in civitate Ilerdensi personaliter constituti, assistentibus nobis venerabilibus fratribus Raymundo Vicensi, A. Dertusensi, Fratre Ben. Barcinonense, P. Tyrasonensi, Hugone Cçsaraugustano, Fratre Adamario Oscensi, Geraldo Ilerdensi, & Benedicto Gerondensi Episcopis: necnon & Galcerando de Vegis Archidiacono Ecclesiæ Urgellensis, ac gerenti vices capituli ejusdem Ecclesiæ sede vacante, & magistro Berengario archidiacono Ecclesiç Valentinç, gerentique vices venerabilis fratris nostri R. Episcopi ejusdem Ecclesiæ Valentinæ, absentibus M. Pampilonensi, Almoravio Calagurritano, & Calciatensi, se per procuratores, & literatoriè excusantibus, procuratoribus capitulorum Ecclesiarum Cathedralium ac Collegiatarom, monasteriorum, & aliorum Prælatorum Tarraconensis provinciæ præsentialiter constitutis: præsentibus etiam discretis ac religiosis viris Abbatibus, Præpositis, Prioribus, archidiaconis, & decanis; necnon & pluribus aliis Ecclesiarum Prælatis præfatæ provinciæ, ad honorem sanctç & individuæ Trinitatis Patris, & Filii, & Spiritus sancti, apud civitatem Ilerdensē prædictum sanctum Provinciale Concilium celebrantes, præfato sacro Concilio approbante constitutiones edidimus, quarum series sic se habet, &c.

SUBSCRIPTIONES.

Ego Martinus Petrus procurator domini Calagurritani, & Calciatensis Episcopi subscribo.

Ego M. de Sclava Thesaurarius Pampilonensis procurator R. domini Pampilonen sis Episcopi subscribo.

Ego Galcerandus de Vegis Archidiaconus Urgellensis procurator Episcopi Urgellensis subscribo.

Proœmium constitutionum Joannis Patriarchæ Alexandrini in primo Concilio.

ANNO Domini MCCCXXIX. quarto Kalend. Martii, Joannes Patriarcha Alexandrinus, ac administrator Ecclesiæ Tarraconensis in spiritualibus & temporalibus à sede Apostolica deputatus, in primo Concilio Tarraconensi. Ad officium pertinet præsidentis, constitutiones à se, vel à prçdecessoribus suis editas, quas obesse conspicit potiùs, quàm prodesse, resecare simpliciter, vel in melius reformare, & subditos suos certos reddere, quas habeant observare. Recognitis igitur diligenter canstitutionibus prædecessorum nostrorum Archiepiscoporum sanctæ Ecclesiæ Tarraconensis editis in diversis Provincialibus Conciliis, per eos diversis temporibus celebratis; ac quibusdam ex ipsis tamquam periculosis, quibusdam verò tamquam superfluis resecatis, illas, quas utiles, seu necessarias invenimus, simul cum quibusdam, quas de novo edidimus, sacro Concilio approbante, in præsens volumen providimus redigendas: decernentes easdem, & non alias haberi pro constitutionibus Conciliorum Provincialium provinciæ Tarraconensis, ac mandantes easdem inviolabiliter observari.

Con-

Conclusio ejusdem Concilii.

PRæsentes autem constitutiones à prædecessoribus nostris bonæ memoriæ editæ, ut superiùs continentur, in præsens volumen redactæ fuerunt, & illæ, quas nos de novo edidimus, publicatæ sacro Concilio approbante, in capitulo Ecclesiæ Tarraconensis præsentibus & assistentibus venerabilibus fratribus nostris Raymundo Valentino, Berengario Dertusensi, Arnaldo Urgellensi, Arnaldo Ilerdensi, & Galcerando Vicensi Episcopis, suffraganeis nostris; & venerabilibus ac religiosis Fratre Sanctio de Aragonia gerente vices magistri Hospitalis Sancti Joannis Hierosolymitani in Castellania Empostæ, Fratre Pontio Populeti, Fratre Joanne Vallis dignæ, & Geraldo de Bello-podio, & Fratre Raymundo Sancti Felicis Guixellen. Abbatibus, ac aliorum suffraganeorum nostrorum, videlicet Pontii Barcinonensis, & Gastonis Gerundensis Episcoporum, necnon Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum provinciæ Tarraconensis procuratoribus, & quamplurimis aliis: die Lunæ intitulata quarto Kal. Martii, anno Domini MCCCXXIX. præsentibus testibus Bernardo de Ulzinellis legum doctore, Raymundo Januarii procuratore † Valentiæ, Guillelmo de Oculo molendinorum, & Laurentio Martini canonico Ilerdensi, Francisco de Oliveriis de Castilione, & Petro Marza de Gandesia Ecclesiarum rectoribus Dertusensium; & Berengario Ferrarii de Arcubus Tarraconensis diœcesis: *Ut Missa, &c.*

SUBSCRIPTIONES.

Nos Joannes Patriarcha Alexandrinus, & administrator Ecclesiæ Tarraconensis subscribimus, & sigillum nostrum appendi fecimus.
Ego Raymundus Valentiæ Episcopus subscribo.
Ego Berengarius Dertusensis Episcopus subscribo
Ego Gasto Gerundensis Episcopus subscribo.
Ego Arnaldus Urgellensis Episcopus subscribo.
Ego Arnaldus Ilerdensis Episcopus subscribo.
Signum Raymundi Ferrarii notarii publici, & jurati reverendi in Christo patris, & domini Raymundi, divinâ providentiâ Valentini Episcopi; qui prædictis correctioni, additioni, examinationi, & publicationi constitutionum prædictarum, tam antiquarum, quàm novarum præsens fui, & de mandato reverendissimi domini Patriarchæ prædicti subscripsi die & anno præfixis.
Signum mei Petri Tost reverendissimi patris, & D. D. Patriarchæ, & administratoris præfati notarii publici & jurati: qui correctioni, additioni, examinationi, & publicationi, ac subscriptionibus prædictarum provincialium constitutionum in præsenti volumine contentarum, redactarum, ac omnibus & singulis supradictis, unà cum dictis testibus, ut prædicitur, præsens fui; & de mandato ipsius domini Patriarchæ, & sacri Concilii ipsas constitutiones, quæ in sexdecim chartis hujus voluminis continentur ex utraque parte scriptis, quarum qualibet est solito signo meo signata sub hac forma publica, propria manu scripsi, cum literis tamen rasis & emendatis, &c.

In fine constitutionum Sanctii in quarto Concilio Tarraconensi.

QUÆ quidem constitutiones per ipsum dominum Archiepiscopum Tarraconensem, præsentibus, & assistentibus sibi venerabilibus fratribus suis Hugone Urgellensi, & Vitali Valentino Episcopis, ac venerabilium Berengarii Gerundensis, Michaëlis Barcinonensis, Stephani Ilerdensis, ac R. Vicensis Episcoporum suffraganeorum dictæ Ecclesiæ Tarraconensis absentium, & capitulorum Cathedralium procuratoribus, ac venerabilium & religiosorum Fratrum A. Populeti, Fratris G. sanctarum Crucum, Fratris R. Sancti Joannis de Abbatissis, Fratris Francisci Aggeren. Fratris Petri de Scorpio, monasteriorum Abbatum, necnon Ademari Prioris monasterii S. Sebastiani, Romæi præpositi Minorissæ, Pontii S. Mariæ de Muro præpositi absentium procuratoribus, aliisque Prælatis, & procuratoribus collegiatarum Ecclesiarum provinciæ, editæ exstiterunt, sacro Concilio approbante, ac lectæ etiam & publicatæ solenniter. Quæ sunt acta in capitulo dictæ Ecclesiæ Tarraconense vicesima die mensis Martii, anno à nativitate Domini MCCCLVII. præsentibus testibus venerabile viro D. Arnaldo de Castelletto Decretorum doctore, Andrea de Ferio capellano commensali in dicta Ecclesia Tarraconensi, Arnaldo Tarrage Porterio dicti domini Archiepiscopi, Arnaldo de Villabetzi diœcesis Urgellensis, & pluribus aliis ad hæc vocatis & rogatis.

Proœmium secundi Concilii Tarraconensis Petri secundi idibus Februarii, anno MCCCLXVII.

AD muneris Metropolitani nobis desuper injuncti officium, disponente Domino, licèt immeriti, evocati; circa curam Ecclesiarum, monasteriorum, ac piorum locorum solertia reddimur indefessa soliciti, ut juxta debitum ejusdem pastoralis officii ipsorum occurramus dispendiis; & divina cooperante clementia, animarum profectibus salubriter intendamus. Circa igitur sanctorum Patrum, ac sacra præcepta Apostolica specialiter nobis facta de præsenti Concilio celebrando, devotè ac humiliter exsequentes, ad laudem divini numinis, cleri, populique profectum, constitutiones ac ordinationes subscriptas nos Petrus miseratione divina Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus, sacro approbante Concilio ordinamus imprimis: *Ad divinum, &c.*

Pro-

Prologus constitutionum Ennecii in primo Concilio Tarraconensi anno MCDXI. nona Aprilis.

CUnimarum nobis ab alto commissarum regimini, divina favente clementia, licèt immeriti, præsidentes, curis solicitamur continuis, vacamus instantiùs, & studium solicitudinis impertimur, ut tranquillo statui subditorum occurrere, & eorum animas lucri Domino facere valeamus, ad correctionem morum, proficuumque fidelium, & salutem, in hoc sacro Concilio, quod præsentialiter celebramus: nos Ennecus miseratione divina sanctæ Tarraconensis Ecclesię Archiepiscopus ad futuram rei memoriam infrascriptas constitutiones edidimus salubria continentes, fructus uberes, Deo propitio in domo Domini allaturas; quas prædecessorum nostrorum constitutionibus adjungi præcipimus, & ipso approbante Concilio, à cunctis nostræ provinciæ inviolabiliter observari, quarum tenores tales describuntur: *Redemptionis, &c.*

In fine tertii Concilii Tarraconensis ejusdem Ennecii.

LEctæ & publicatæ fuerunt dictæ constitutiones in sacro Provinciali Concilio celebrato in castro Archiepiscopali civitatis Tarraconensis per reverendissimum in Christo patrem, & D. D. Ennecum miseratione divina Archiepiscopum sanctæ Ecclesiæ Tarraconensis, præsente toto sacro Concilio, & præsentibus pro testibus venerabilibus viris Ludovico de Valterra, legum doctore, vicario in spiritualibus & temporalibus generali, ac officiali dicti domini Archiepiscopi, Arnaldo de Mansione licentiato, Guillelmo Antolini Baccalaureo in Decretis canonicis Tarraconen. Fratre Joanne Alanya, monacho sanctarum Crucum, Petro Ferrarii presbytero diœcesis Urgellensis, Francisco Banastull cive Tarraconensi, & Eximino Daiturni scutifero dicti domini Archiepiscopi, die Lunæ in tertiis, intitulata decima quinta mensis Martii, anno à nativitate Domini MCDVI. & me Jacobo Roca clerico Valentinæ diœcesis ejusdem domini Archiepiscopi Secretario, & notario publico, ac scriba Concilii memorati.

In fine Concilii primi Tarraconensis Petri Sagarrigæ Archiepiscopi.

LEctæ & publicatæ fuerunt dictę constitutiones in sacro Provinciali Concilio celebrato in sede Tarraconensi per reverendissimum in Christo patrem, & D. D. Petrum miseratione divina sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopum, præsente toto sacro Concilio, die Mercurii vicesima prima mensis Martii, anno à Nativitate Domini MCD. per me P. Sabaterii notarium, & secretarium dicti reverendissimi domini Archiepiscopi. Testes venerabiles Berengarius de Castell-galles, Antonius Artau porterius.

Proœmium constitutionum Dalmatii Archiepiscopi.

NOS Dalmatius miseratione divina sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus, considerantes, quòd inefabilis divinæ potentiæ celsitudo, cujus viæ sunt investigabiles, cujusque sapientię magnitudinem humani non capiunt intellectus, ad regimen sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ suæ miserationis arbitrio nos erexit, tanto arctiùs ad susceptæ solicitudinis exsecutionem nos astringens, quantò nos altiùs supra modum de suæ gratiæ largitate discretis gradibus sublimavit, in corde nostro continua pulsamur instantia, ut dictę solicitudinis debitum, ad quod nos obligat necessitas, prout nobis ex alto conceditur, exsolvamus; & ad bonum statum, utilem, & salubrem dictæ Tarraconensis Ecclesiæ, sponsæ nostræ, aliarumque Ecclesiarum nostræ provinciæ, divina favente clementina, inter alias solicitudinum curas, quibus animus noster fluctuantis pelagi more continuè fatigatur, efficaciter intendimus; cleri & populi dispendiis, & profectibus, Altissimo cooperante, salubriter occurrentes. Hac itaque consideratione, & juxta Patrum statuta sanctorum, & etiam pro necessitate urgente, statum Ecclesię, & ejus libertatem, atque clerum nostræ provinciæ multifariè concernente, Provinciale Concilium duximus in dicta nostra Ecclesia celebrandum: in quo, septiformi gratia invocata, statu discusso provincię, & ad Dei laudem, prout negotiorum qualitas exigit, & Dominus duxit inspirandum, propenso judicio reformato, nonnullas, sacri approbatione Concilii, constitutiones edidimus: quas volumus aliis constitutionibus Provincialibus prædecessorum nostrorum adjungi, quarum tenores sequuntur.

In fine Concilii Tarraconensi ejusdem Dalmatii.

FUerunt publicatæ constitutiones prædictæ in sacro Concilio die Sabbathi nona Decembris, anno à Nativitate Domini MCDXXIV. præsente Petro Ollerii camerario, & Guillelmo Antolini, canonicis Ecclesiæ Tarraconensi. Licèt primæ, & octavę constitutionibus nonnulli contradixerint; tamen eorum contradictiones, nec appellationes non fuerunt admissæ per dominum Archiepiscopum, nec per Concilium; immo appellantibus fuerunt dati apostoli negativi.

Proœmium constitutionum domini Petri de Luna Cardinalis, sedis Apostolicæ Legati, in Concilio Provinciali anno Domini MCDII.

PEtrus miseratione divina S. Mariæ in Cosmedin diaconus Cardinalis, Apostolicæ sedis Legatus, venerabili in Christo patri Archiepiscopo Tarraconensi, & dilecto in Christo ejus vicario in spiritoalibus generali, ac officiali Tarraconensi salutem in Domino. Cùm universo Hispaniarum clero ac populo, quorum ex injuncto nobis legationis officio curam gerimus, in eo maximè obligemur, ut nostræ solicitudinis studio mores eorum dirigantur salubriter, & actus devii in melius reformentur; iccircò ad hoc nostræ considerationis intuitum convertentes, infrascriptas constitutiones, quas & Dei servitio congruas & proficuas credimus animabus, in regnis & terris ditioni serenissimorum principum Regum Aragoniæ, & Navarræ subjectis, in illis videlicet, ad quæ, & ad quas legationis nostræ auctoritas se extendit, duximus promulgandas: quas die datæ præsentium in Ecclesia Cathedrali Gerundensi, in præsentia nonnullorum Episcoporum, & aliarum notabilium personarum fecimus publicari, prout earum similes alias promulgavimus & publicavimus in Castella. Et quamvis omnes prædictæ constitutiones pro subditorum salute essent proculdubio statim exsecutioni mandandæ; ex certis tamen caussis rationabilibus animum nostrum ad hoc moventibus, ipsarum effectum usque ad Concilium Provinciale per vos Patrem Archiepiscopum, cum suffraganeis vestris primò celebrandum, & per duos menses post ipsius celebrationem immediatè sequentes duximus suspendendum: una de ipsis dumtaxat excepta, cujus tenor inferiùs describitur, quæ est contra clericos publicè concubinarios promulgata: super quorum correctione, cùm jora communia & aliorum Legatorum Apostolicæ sedis in eisdem partibus deputatorum constitutiones editę jam procedant, & ex eis effectus correctionis debitus non fuerit hactenus subsecutus, dignum reputamus, ut præfata nostra constitutio, per quam etiam aliarum, ut præmittitur antea editarum rigori in quibusdam detrahitur, statim contra obstinatos in prælibato crimine debitè exsecutioni mandetur, ne occasione dilationis cujusque videantur ulteriùs in jam dannatæ hujus turpitudinis sordibus celari: iccircò ipsam intra duos menses post receptionem præsentium immediatè sequentes, per vos in Synodo, quam propterea cogregari jubemus, vel saltem in dicta Ecclesia Cathedrali Tarraconensi publicari volumus & mandamus; & deinde post alios duos menses à tempore publicationis hujusmodi faciendę numerandos, vos, & omnes personas Ecclesiasticas, ac sæculares, & religiosas, civitatis & diœcesis Tarraconensis, prout de vobis, & ipsis in eadem constitutione tenetur, auctoritate, qua fungimur, ligare decernimus per præsentes. Tenor verò earundem nostrarum constitutionum sequitur sub hac forma: *Injuncti*: & quæ sequuntur, &c. Datum Gerundæ octavo Kal. Novembris, Pontificatus domini nostri Clementis Papæ VII. anno duodecimo.

In fine constitutionum Petri de Cardona Archiepiscopi.

LEctæ & publicatæ fuerunt dictæ Provinciales constitutiones in sacro Provinciali Concilio in capitulo sedis Barcinonensis celebrato per illustrem & Reverendissimum dominum Petrum de Cardona, divinâ providentiâ sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopum, per me Antonium de Ferraria notarium, & secretarium dicti reverendissimi domini Archiepiscopi, & præfati sacri Concilii scribam, die tricesima mensis Julii, anno à Nativitate Domini MDXVII. præsentibus dicto Provinciali Concilio, & honorabili Michaële Puigsec notario, Arnaldo de Ulmo clerico, & Ferrario Joannis Portario, ejusdem domini Archiepiscopi familiaribus, pro testibus in his vocatis specialiter & assumptis.

In fine constitutionum Hieronymi Cardinalis.

SAcras hactenus editas Provinciales constitutiones, incuriâ quasi incognitas, & semisepultas, quas in unum collectas, mendisque mundas, ac typis fidelibus magno labore, & expensis excudendas sacrum Provinciale Concilium curavit, Ecclesiis, Ecclesiasticisque personis, eisque maximè, quibus animarum cura imminet, ad vitam, moresque populi instituendum apprimè necessarias, ut ab omnibus intelligantur, & in posterum observentur, statuit, mandavit, & decrevit, ut omnes & singuli Abbates, Priores, parochi, vicariique perpetui, cæterique alii, quibus cura imminet animarum, quoties monitio commissariorum per dictum sacrum Provinciale Concilium ad id deputandorum eis innotuerit, unusquisque eorum volumen accipiat, taxatumque pretium persolvat: pœna excommunicationis, ac dupli taxati pretii contumacibus imminente, irremissibiliter ab eis exigenda; necnon ut eundem in propriis Ecclesiis, earumque sacrariis, aut penes se, id in alios usus, seu aliarum personarum non commutando; ut Ecclesiæ ornamentum perpetuò habeant & teneant, mandavit & decrevit sub pœna arbitrio diœcesanorum, quorum conscientiam onerari voluit, cùm in visitatione exstiterint, vel aliàs de eorum constiterit contrafactione, seu negligentia, puniendos.

SUBSCRIPTIONES.

Signum domini Thomæ Costa Abbatis Sancti Saturnini de Tivernolis, diœcesis Urgellensis, cano-

nonici, & hospitalarii Dertusensis, vicarii generalis illustrissimi & Reverendissimi Tarraconensis Archiepiscopi, præsidentis in Provinciali Concilio, qui hæc firmavit & laudavit.

Signum Galcerandi Gravelosa canonici Ecclesiæ Tarraconensis, procuratoris Reverendissimi Barcinonensis Episcopi.

Signum Augustini Frexa Commensalis Ecclesiæ Tarraconensis, procuratoris Reverendissimi Ilerdensis Episcopi.

Signum Bartholomæi Jaques canonici Tarraconensis, procuratoris Reverendissimi Vicensis Episcopi.

Signum Bartholomæi Forama Canonici Tarraconensis, procuratoris Reverendissimi Urgellensis Episcopi.

Signum Benedicti Barnabæ Munoyz canonici Ecclesiæ Tarraconensis, syndici reverendi Capituli Tarraconensis.

Signum Francisci Solsona canonici Ecclesiæ Barcinonensis, syndici reverendi Capituli Barcinonensis.

Signum Michaëlis Maull canonici Ilerdensis, syndici reverendi Capituli Ilerdensis.

Signum Petri Piquer canonic. Urgellensis, syndici reverendi Capituli Urgellensis.

Signum Jacobi Cerverò canonici Ecclesiæ Dertusensis, & Archidiaconi de Corbera, syndici reverendi Capituli Dertusensis.

Signum Joannis Soler canonici Vicensis, & syndici reverendi capituli Vicensis.

Signum Fratris Joannis Roia monachi sanctarum Crucum, procuratoris reverendi Abbatis monasterii sanctarum Crucum.

Signum Fratris Gabrielis Comes monachi monasterii Populeti, procuratoris reverendi Abbatis ejusdem monasterii.

Signum domini Francisci Zenedo monasterii Scalæ-Dei, procuratoris reverendi Prioris ejusdem monasterii, ordinis Cartusiensis.

Ego Honofrius Montoliu notarius, & sacri Provincialis Concilii scriba, mandato præfatorum dominorum Præsidentis, & aliorum, scripsi, & de prædictis fidem facio, die & anno præfixis.

Procemium constitutionum Ferdinandi Archiepiscopi, in Concilio Barcinonensi.

Receptio Oecumenici Generalis Concilii Tridentini in provincia Tarraconensi.

IN nomine Domini amen. Per hoc præsens publicum instrumentum cunctis temporibus perpetuò valiturum, pateat universis & singulis notum, quòd anno à Nativitate Domini MDLXIV. die verò Martis, vicesimâ quartâ mensis Octobris intitulatâ, congregato sacro Provinciali Concilio Tarraconensi in capella sacratissimi corporis Domini nostri Jesu Christi, in claustro Ecclesiæ Tarraconensis constructa, loco ad hæc per illustrissimum & Reverendissimum in Christo patrem, & D. D. Ferdinandum de Loazes, miseratione divina sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopum assignato & deputato: existentibusque ibidem simul cum prælibato illustrissimo & Reverendissimo domino Archiepiscopo, Reverendiss. Episcopis, & Abbatibus, Prioribus, aliisque Prælatis, syndicis, & procuratoribus infrascriptis, provincialiter, ut præfertur, congregatis, Conciliumque Provinciale pro infrascriptis, & aliis negotiis facientibus & celebrantibus, in mei Damiani Gili notarii publici Tarraconensis, ac dicti sacri Concilii Provincialis scribæ, testiumque infrascriptorum ad hæc specialiter vocatorum, rogatorum, & assumptorum præsentia; præfatus illustrissimus, ac Reverendissimus dominus Archiepiscopus, ac Reverendissimi domini Episcopi, & Abbates, Priores, syndici, & procuratores infrascripti, insequendo dispositionem decreti capite secundo reformationis sessionis vicesimæ quintæ sacri Oecumenici Generalis Concilii Tridentini incipientis: *Cogit temporum calamitas, &c.* omnes unanimes & conformes, & nemine discrepante, nomine eorum proprio, ac principalium suorum infrascriptorum respectivè, & totius Tarraconensis provinciæ, prout inferiùs latiùs & pleniùs continetur, fecerunt palam & publicè receptionem de omnibus & singulis à præfata sancta Synodo Tridentina definitis & statutis; ac etiam omnes simul & unusquisque eorum veram obedientiam S.D. N. Papæ Pio IV. ejusque successoribus, & ejus sanctæ sedi Apostolicæ spoponderunt, & professi fuerunt, ac hæreses omnes detestati fuerunt, & anathematizârunt, prout in quadam scriptura per ipsos mihi dicto notario & scribæ tradita, latiùs & pleniùs continetur: mandâruntque, petierunt, requisiverunt, per me dictum notarium & scribam de his publicum confici instrumentum, & in processu dicti sacri Provincialis Concilii inseri, prout in dicta scriptura latiùs deducitur, quæ est tenoris hujusmodi:

Deo optimo maximo gratias agimus, qui temporibus nostris Ecclesiam suam sanctam tot procellis ac fluctibus agitatam, ita defendit ac conservavit, ut per decreta sacri Oecumenici Tridentini Concilii, auctoritate summi Romani Pontificis felicis recordationis Paulli III. in Spiritu sancto legitimè congregati, atque ejusdem, & piæ memoriæ Julii Papæ III. necnon S. D.N. Pii IV. consensu, auxilio, & promotione, sub protectione gloriosissimæ memoriæ Caroli V. Imperatoris, & Catholici Regis nostri Philippi continuati, celebrati, ac conclusi, & ab eodem beatissimo Pio confirmati, hæreses universas, quæ non sine totius Christiani orbis perturbatione, in pluribus partibus viguerunt, damnaverit & improbaverit, ac veram fidem Catholicam Christianis omnibus ita asseruerit, & apertissimè declaraverit, ut eisdem sacri Concilii saluberrimis sanctionibus universalis Ecclesia, quam divina Majestas sponsam immaculatam, & sine ruga sibi assumpsit, in suo splendore perseveret: mores ve-

jò corruptos ita severitate disciplinæ ad veterem Patrum institutionem, quantum hæc tempora ferre possunt, correxerit ac reduxerit, ut nihil aliud, quàm ut divino auxilio juvante, eisdem vestigiis hærere possimus, desiderare queamus. Quapropter.

Nos Ferdinandus de Loazes, miseratione divina sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus.

Arias Gallego Gerundensis,

Antonius Augustinus Ilerdensis,

Guillelmus Caçador Barcinonensis.

Martinus de Corduba Dertusensis.

Petrus de Castelleto Urgellensis . . . .

per eandem miserationem Episcopi.

Joannes de Tormo Abbas monasterii Sancti Petri Bisuldini, Ordinis Sancti Benedicti, Gerundensis diœcesis,

Petrus Frigola Abbas monasterii Sancti Benedicti de Bagiis, ordinis Sancti Benedicti, Vicensis diœcesis.

Michaël Serrano Abbas monasterii Sancti Vincentii de Cardona, canonicorum regularium Ordinis Sancti Augustini, Urgellensis diœcesis.

Hieronymus Conti·oc Abbas monasterii sanctarum Crucum, ordinis Cisterciensis, Tarraconensis diœcesis.

Ludovicus de Cervilione Abbas monasterii Sancti Cucufatis, Ordinis Sancti Benedicti, Barcinonensis diœcesis.

Cosmas Damianus Ortolla Abbas monasterii beatæ Mariæ de Villa-bertrando, Ordinis Sancti Augustini, Gerundensis diœcesis.

Thomas Costa Abbas, seu perpetuus commendatarius monasterii Sancti Saturnini de Tabernolis, Ordinis Sancti Benedicti, Urgellensis diœcesis.

Michaël de Agullò Abbas, seu perpetuus commendatarius monasterii prope Bagamum, Ordinis Sancti Benedicti, Urgellensis diœcesis.

Paulus Plà Abbas, seu perpetuus commendatarius Monasterii Sancti Petri de Galli-cantu, Ordinis Sancti Benedicti, Gerundensis diœcesis.

Michaël Ferran Prior monasterii Scalæ-Dei, Ordinis Cartusiensis, Tarraconensis diœcesis.

Jacobus Agramunt Prior monasterii Sancti Jacobi de Calaf, Ordinis Sancti Augustini canonicorum regularium, Vicensis diœcesis.

Geraldus Vilana Prior monasterii beatæ Mariæ de Campo.

Jannes de Funes Prior monasterii Sancti Vincentii de Roda.

Raphaël Joannes Gili canonicus, & syndicus reverendi capituli Ecclesiæ Tarraconensis.

Petrus Paullus Zaragoçà canonicus, & syndicus reverendi capituli Ecclesiæ Barcinonensis.

Franciscus Castelbel canonicus, & syndicus reverendi capituli Ilerdensis.

Jacobus Cerverò Archidiaconus de Corbera, canonicus, & syndicus reverendi capituli Ecclesiæ Dertusensis.

Petrus Traber canonicus, & syndicus reverendi capituli Ecclesiæ Gerundensis.

Petrus Spi Archidiaconus maior, canonicus, & syndicus reverendi capituli Ecclesiæ Urgellensis.

Raphaël Domenec canonicus, & syndicus reverendi capituli Ecclesiæ Vicensis,

Michaël de Homs Abbas, seu perpetuus commendatarius monasterii de Arles, canonicus, & sacrista, ac syndicus, & eo nomine reverendi capituli Ecclesiæ Elnensis.

Martinus de Marquina monachus, & procurator reverendi Petri Boques Abbatis monasterii beatæ Mariæ Populeti, Tarraconensis diœcesis, Ordinis Cisterciensis.

Franciscus de Tor-delaguna monachus, & procurator reverendi Benedicti de Toccọ Abbatis monasterii Beatæ Mariæ de Monte-serrato, Ordinis Sancti Benedicti, Vicensis diœcesis.

Laurentius Isalguer canonicus, & procurator reverendi Michaëlis Agullana Abbatis, seu perpetui commendatarii monasterii S. Joannis de Abbatissis, canonicorum regularium, Ordinis S. Augustini, Vicensis diœcesis.

Jacobus Moragues canonicus monasterii S. Annæ Barcinonensis procurator reverendi domini Caroli de Cardona Abbatis, seu perpetui commendatarii monasterii beatæ Mariæ de stagno, & administratoris dicti monasterii sanctæ Annæ Barcinonensis.

Gispereus de Malars monachus, & camerarius monasterii beatæ Mariæ Rivi-pulli, procurator reverendi Bernardi Capellet Abbatis, seu perpetui commendatarii monasterii beatæ Mariæ de Sarrateix, Ordinis Sancti Benedicti . . . . . diœcesis.

Joannes Guzman monachus syndicus, & procurator reverendi conventus monasterii S. Victoriani, Ordinis S. . . . . . Ilerdensis diœcesis, Abbate carentis.

Raymundus Sopena syndicus, œconomus, & procurator reverendi conventus monasterii de la O, Ordinis Sancti Benedicti, Ilerdensis diœcesis, Abbate carentis.

In cappella sacratissimi corporis Domini nostri Jesu Christi, in claustro dictæ nostræ Metropolitanæ Ecclesiæ Tarraconensis constructa, loco ad hæc specialiter per nos dictum Archiepiscopum deputato, provincialiter congregati, Conciliumque Provinciale facientes, ac celebrantes, insequentes dispositionem decreti cap. 2. refor. 25. dicti Concilii Tridentini incipientis: *Cogit temporum calamitas, &c.* omnes unanimes & conformes, nemine discrepante, ut veri orthodoxi, ac sanctæ sedis Apostolicæ filii obedientissimi, tam nominibus nostris propriis, & principalium nostrorum respectivè, & cujuslibet nostrum, quàm eorum, ac omnium, & singulorum subditorum nostrorum, & dictorum principalium respectivè, ac totius nostræ Tarraconensis provinciæ, omnia & singula, quæ à præfata sancta Synodo Tridentina definita & statuta sunt, palam & publicè, omni meliori modo & forma, quibus melius possumus & debemus, recipimus. Necnon veram obedientiam S. D. N. D. Pio IV. summo Romano Pontifice, vero & indubitato Christi vicario, beatique Petri Apostolorum principis successori, ejusque successoribus canonicè intrantibus, san-

sanctæque ejus Apostolicę sedis spondemus, & profitemur; simulque hæreses omnes à sacris Canonibus, & Generalibus Conciliis, præsertimque ab eadem sancta Synodo Tridentina damnatas, publicè & palam detestamur, & anathematizamus, & ut de hac nostra receptione, veraque obedientia, sponsione, simulque detestatione, & anathematizatione, aliisque prædictis omnibus constet, requirimus & mandamus, per vos Damianum Gili notarium, & dicti nostri sacri Concilii Provincialis notarium & scribam publicum, instrumentum fieri, confici, & in processu dicti nostri sacri Concilii Provincialis scribi & inseri; ac nobis, & omnibus illud petentibus, & habere volentibus tradi. Quæ fuerunt acta in dicta cappella sacratissimi corporis D. N. Jesu Christi claustri dictæ Ecclesiæ Tarraconensis die & anno prædictis, præsente & interveniente me Damiano Gili notario, publico & scriba dicti sacri Provincialis Concilii præ, & infrascripto, & præsentibus etiam reverendis dominis Raphaële de Homs Archidiacono majori, Joanne Damiano Miret succentore secundo, Raphaële Lorens, Antonio Joanne Delgado, Antonio Daroca canonicis dictæ Ecclesiæ Tarraconensis, Bernardo de Sanct-Clement Rectore Ecclesiæ villæ de Silva, Augustino Frexa Jurium, doctore commensale, officiali, & vicario generali dicti Reverendissimi domini Archiepiscopi, Jacobo Giner, etiam commensale, Jacobo Ros, Joanne Figols in sacra pagina magistris, Joanne Rosel presbyteris, Beneficiatis dictæ Ecclesiæ Tarraconensis, domino Onofrio de Scrivà in civitate Valentia, & Ludovico Jover domicellis in præsenti civitate Tarraconensi domiciliatis, Michaële Joanne Zaporta, Ludovico Pons de Icart, Francisco Osorio, & Michaële Angelo Comalada, Jurium doctoribus, civibus Tarraconensibus pro testibus ad hæc vocatis specialiter & assumptis; & pluribus aliis in multitudine copiosa.

EDICTUM

Contra non residentes in parochialibus Ecclesiis aliisque Beneficiis curatis, editum Barcinone 25. Novembris, anno MDLXV.

NOS Ferdinandus de Loazes utriusque Juris doctor, divinà clementià Archiepiscopus sanctæ Ecclesiæ Tarraconensis, attendentes & considerantes, in decretis sacri Concilii Tridentini, ac præsertim in 1. & 2. cap. sess. 6. & in 1. sess. 23. fuisse statutum, decretum, injunctum, atque mandatum omnibus & singulis rectoribus, vicariis perpetuis, & aliis quibusvis Beneficia curata obtinentibus, ut continuam residentiam faciant, & personaliter resideant in suis rectoriis, & beneficiis curatis, atque in perpetuis vicariis, sub pœnis in dictis decretis contentis & expressis: cumque multæ, & variæ personæ sint in hac nostra provincia, prædictas rectorias, & Beneficia curata, atque perpetuas vicarias obtinentes, qui parum timentes Deum, & pœnam in dictis decretis statutas, & impositas, in grave damnum suarum conscientiarum, & in condemnationem suarum animarum non observârunt, neque adimpleverunt, quod illis decretis ipsis fuerat injunctum atque præceptum; dum absunt à dictis suis rectoriis, ac Beneficiis curatis, & perpetuis vicariis, neque in eis residentiam faciunt. Tenore igitur pręsentium, sacro approbante Concilio, admonemus, dicimus, atque præcipimus omnibus & singulis rectoribus, vicariis perpetuis, & Beneficia cum cura obtinentibus in hac nostra provincia, ut intra triginta dies immediatè sequentes postquam hæ nostrę literæ fuerint publicatæ, eant, & quilibet eorum eat ad regendum, & gubernandum personaliter præfatas rectorias, Beneficia curata, & vicarias perpetuas suas, sub pœnis in dictis decretis statutis, atque ordinatis, etiam privatis dictarum rectoriarum, Beneficiorum curatorum, & vicariarum; ut in eis, & singulis eorum unusquisque rector, vicarius, aut Beneficiatus personaliter insistat, & illic suam continuam residentiam faciat, & inde non discedat, sine sui Prelati licentia petita & obtenta. Exhortantes, injungentes, & præcipientes omnibus & singulis Episcopis suffraganeis nostris, ut idem diligenter publicari, & efficaciter observari, atque adimpleri in suis Ecclesiis, atque diœcesibus faciant. Eadem quoque publicari, adimpleri, & observari mandamus in nostra sancta Ecclesia Metropolitana, ejusque diœcesi. Datum Barcinone, 20. Novembris anno MDLXV.

Proœmium constitutionum Antonii Augustini Archiepiscopi in Concilio Tarracone celebrato anno MDLXXXIV.

QUÆ nuper in tertio Tarraconensi Concilio ad sacri Oecumenici Tridentini exsecutionem, & ad correctionem morum pertinere visæ sunt constitutiones, edi oportere duximus, quasi appendicem quandam earum, quas sub congruis titulis superioribus diebus in vulgus dedimus; in quibus majorum nostrorum piè & prudentèr decreta in variis Conciliis hujus provinciç, conscripta collegimus. Hæc igitur omnibus & singulis, quacumque dignitates & honore fulgentibus, & innotescere, & observari mandamus; & in quibusvis diœcesibus, ac territoriis suis omnes Episcopi, Abbates, Priores, & cęteri, ad quos spectat, Concilii Provincialis constitutiones publicare & exsequi studeant. Parum enim prodest jura condere, & Concilia celebrare: nisi ea, quæ fuerint statuta & condita, quamprimum & nota sint, & inviolabiliter observentur....

In

In fine Concilii Tarraconensis ejusdem Antonii Augustini.

INterfuerunt huic Provinciali Concilio Episcopi tres, Abbates sex, Prior unus, Procuratores Episcoporum absentium duo, Dertosani, & Urgellitani; Syndicus Ecclesiæ Metropolitanæ Tarraconensis, & septem capitulorum Ecclesiarum Cathedralium; Syndici, & procuratores Abbatum absentium duo, & monasteriorum pastore carentium tres.

EPISCOPORUM NOMINA SUNT HÆC

Joannes Dimas Loris Episcopus Barcinonensis.
Joannes Teres Episcopus Helenensis.
Jacobus Cassador Episcopus Gerundensis.

OBSERVATIO.

POstquam aliqua præmisimus de magno illo Antonio Augustino, qui Hispaniæ Concilia ex parte colligenda curavit, & exigenda ad codices MSS. visum nonnulla quædam ipsius fragmenta, sive scripta adjicere, quæ ad nos misit eruditissimus & clarissimus vir D. Petrus Valero, summus Justitiæ Præfectus, & jam pridem Consiliarius Regius in supremo Aragoniæ Senatu, præter ea quæ initio ferè primi Tomi præmisimus. In iis verò fit mentio quorundam insignium virorum, qui eodem tempore laborabant in colligendis Conciliis, præsertim Hispaniæ. Quæ omnia instrumenta ne perirent, consultum voluimus hoc loci. CARD. DE AGUIRRE.

CL. VIRI ANT. AUGUSTINI

EPISCOPI ILERDENSIS

EPISTULA

De libris ad emendationem Gratiani necessariis, ac de nova editione Conciliorum, & Juris Pontificii collectione facienda.

AD GREGORIUM XIII.

PONTIF. MAXIMUM.

Beatissime Pater.

CUm ob Concilii Provincialis negotia abessem, redditæ mihi sunt Sanctitatis V. literæ, quibus me de libris ad emendationem Gratiani necessariis interpellabat, quorum indicem mittebat, & præcipuè de Ilerdensi Concilio, & Isidori volumine perantiquo, quod Cæsaraugustæ esse dicebatur: huc reversus, nihil antiquius habui, quàm ut, quo possem jussa Beatitudinis V. explere, omnem curam ac diligentiam meam adhiberem.

Ilerda post vetus illud Concilium, quod fuit scilicet Joannis I. Pontificis temporibus, sexcentos annos à barbaris Sarracenis occupata, nihil præter nomen antiquæ Ilerdæ retinuit; nullos veteres libros habet, nisi quos mecum attuli, aut quos postea emendos curavi. Cæteri quos hic vidi, aut esse audivi, annos CC. non excedunt antiquitatis.

Isidori Cæsaraugustæ volumen esse scio pervetus Etymologiarum: quod credunt Braulioni Cæsaraugustano Antistiti ab eodem Sanctissimo viro Isidoro missum. Ejus libri permulta exempla exstant, quibus non multum juvari potest Gratiani emendatio. Conciliorum, & Epistularum Pontificiarum Collectio ejusdem Isidori magis hanc provinciam adjuvaret, si plura in ea, quàm in editis voluminibus, aut minus mendosa exstarent. Nec despero propediem me aliquid assequuturum.

Cæterùm ex bibliotheca mea aliquot Pontificias Epistulas mitto, quæ ferè omnes Isidori temporibus posteriores sunt, & ejus temporis, cujus non multa exstant monumenta literarum. Sed tamen his existimo nonnulla Gratiani capita, quasi membra quædam, suo loco avulsa, restitui posse. Ex Græcis voluminibus Jus Pontificum augere possem, & ad fontem, unde permulta manarunt, revocare: sed id quia Gratianus facere non cogitavit, vitio temporum quibus vixit, & his temporibus, quibus omnis doctrina expolita est, vix adhuc Juris Pontificii auditores, hunc libi laborem addi, Græcæ linguæ addiscendæ patientur, in aliud tempus reservavi.

Concilia tamen, & hæ ipsæ Pontificiæ omnium temporum Epistulæ Decretales, quibus fons & origo continetur; (quia non Juris solùm nostri, sed & vitæ fune, morum, ac Religionis Christianæ regulæ & constitutiones) ut utrâque linguâ quàm emendatissimè edantur, nunquam desinam omne studium, & cogitationem meam ponere. Cui rei magnam librorum copiam conquisivi; & quod adhuc privatorum studiorum causâ feci, id ut in publicam utilitatem redeat, operam dabo.

Esse tamen hanc provinciam video tanto & tam erudito Pontifice dignam, qui facilè posset curare, non solùm ut hæc omnia diligentissimè emendata edantur; sed ut nova Juris Pontificii collectio fiat, quæ omnibus partibus cæteras collectiones, infelici, ut ita dixerim, sæculo natas, exsuperet. Sed hæc cùm commodum erit Sanctitas V. cogitabit, & Remp. Christianam, ut solet, omni bonorum genere adjuvabit. De Gratiano quod potero, non desinam operam admovere, & mandatis B. V. omnibus in rebus obtemperare. Cura, Beatissime Pater, ut valeas

ut

nt omnes possimus oves tuæ meliori nostri parte bene valere, Ilerdæ Idibus Aprilis MDLXXIII.

Capitulos de IV. cartas de Don Antonio Agustin Obispo de Lerida, en el año MDLXXIII. para el Secretario Geronimo Zurita, que estava en Madrid: en orden à recoger varios libros de CONCILIOS, y de imprimir los de Toledo.

En carta de 28. de Enero, dixo:

Su Santidad me hà mandado que le haya libros de CONCILIOS de España y Francia, que no esten impressos, y de ISIDORO. Querria saber de U.M. d'onde se podran hallar; y exemplares de los Concilios recogidos por Isidoro, y particularmente me pide el Concilio Ilerdense que anda impresso, si en libros de mano està mas copioso, porque Graciano cita algunos capitulos que no se hallan: hanme dicho es muerto el Obispo de Placencia, el qual tenia muchos libros antiguos, y Especialmente de CONCILIOS, procure U.M. de verlos, ò la lista, y sino son confiscados para el Escurial, vea si me puede haver algunos. Hame pesado mucho, que se nos haya perdido tan gran Prælado, y antes que goçassemos de su govierno. Promete Fulvio * embiar un libro de Dion, que se ha hallado poco hà delos postreros de su Historico, esto baste ahora. Yo me voy à Tarragona, y de alli à Lerida: U.M. no dexe de continuar el escrivir, y el negocio de los Concilios del Señor Presidente, y a su hermano mande dar sus besamanos. Nuestro Senor guarde à U.M. en Barcelona à 28. de Enero MDLXXIII.

En carta del mesmo Señor D. Antonio Agustin para Zurita, escrita en Zaragoza à 12. de Octubre del año MDLXXIII.

Aqui he venido sin pensar al cabo de 38. años de ausencia, y me parto mañana. Recivi una de U.M. del primero de este mes con las del Señor Obispo de Cuenca, al qual darà mis besamanos. Haelgome que el Chronico * està tan adelante. U.M. me la mande embiar como sea acabado. que me servirà mucho para una historia de Concilios, que tengo comenzada.

En carta escrita en Lerida à 10. de Setiembre de MDLXXIII.

Antonio Graçian me embia ciertas memorias de libros de S. Isidoro; que son buenos para lo que es aquel Autor: querria que acabassen de qualquier manera: y tambien prometen imprimir ciertos Concilios de España nunca vistos: y ojala que lo haga esto presto, dicen que va à costa de la Iglesia de Toledo, y que pone mano en ello el Doctor Garcia Loaysa, Arcediano de Guadalaxara. Creo que serà cosa de ver: hallando U.M. ocasion, no dexe de ayudar à solicitarlos, y querria yo passar los ojos por ellos antes que se impriman.

De mi obra, aunque tengo poca esperanza, no dexo de proponerla como cosa mas heroïca, y digna de la grandeza de su Magestad. Embiole la lista de mis libros de mano Griegos, por mostrarme mas liberal que pedigueño, como siempre lo hè sido: podrà ser que aproveche; y sino, yo harè como Hernando Colombo, que tratarè de valerme de otros Principes sin desnaturalizarme; que no me contenta lo que hazian en las historias de Castilla los Cavalleros.

Del mismo Don Antonio Agustin à Geronimo Zurita, siendo ya Arçobispo de Tarragona, à 14. de Mayo MDLXXVII.

Por causa de lo que me embian à consultar de Roma sobre el Decreto de Graciano, U.M. melo embie con persona segura à Zaragoza ò Barcelona, que me harà mucha merced.

ANT. AUGUSTINUS
EPISCOPUS ILERDENSIS
LAURENTIO SURIO
CARTUSIANO SALUTEM.

Interpellatus à Gallis & Germanis de Conciliis Græcis & Latinis edendis, respondet: censuram editionis Surianæ facit, & formam optimæ editionis proponit.

Quamvis nos longo terrarum intervallo abesse fecerit natura, charitas tamen Christi, & ejusdem verus amor atque studium, ut multis prodesse possimus, tenaci nos vinculo adstringit, quasi ejusdem patriæ cœlestis cives, in quam tendere undique nos oportet, si rectè sapere velimus. Gratissimæ mihi fuerunt literæ toæ V. Idus Martias datæ, in quibus mihi animi tui desiderium exponis in edendis à Calenio tuo Græcis & Latinis Conciliis, tam quæ apud me sunt, quàm quæ, ut arbitraris, apud Toletanum Antistitem, ut ad te delatum fuerat: in eoque totus es, ut Latinam editionem amico huic tuo deferamus, Græcam Rovillio. Interpellavit me quidem ante aliquot annos Rovillius, ut ei aliquid, quod aptum esset, vel Juris civilis, vel Juris Pontificii, editioni, quam parabat, mitterem. Respondi quod visum est, moxque eum majora ut cogitaret admonui, eique narravi totum hoc de edendis Græcis Latinisque Conciliis, consilium. Me illi subministraturum tot librorum volumina, ut octo facilè fierent, aut fortasse plura, auxiliumque pecuniarium adjeci, & spem habere, vel Ecclesiam Toletanam, vel Regem nostrum Catholicum, vel Romanum Pontificem tanto talique auxilio futuros. Rescripsit ille, valdè placere argumentum Operis; sed opus esse majori sumptu, quàm quod ipse præstare posset; præsertim cùm careret Græcis figurarum notis, & ministris idoneis, qui Græca scirent; tamen cum amicis collaturum rem tantam, & mihi responsurum.

Post aliquod tempus iterum scripsit habere, cui

---

* Velius * *Loquitur de Chronico illo Græco M.S. quod Surita Messanæ repertit; ac postea Chronicum Alexandrinum est dictum*

qui Concilia edere vellant, præsertim Latina: Græca quoque edituros si haberent prædictos apud se libros, quos tutò ad eum mittere possem. Respondi me nolle in periculum certum committere libros ob incertum editionis: quia tamen multi forent, quis esset plus minusve paginarum Græcarum numerus, ex Latinis perspici posset. Quid enim, inquam, opus est inspicere, Quartam, Quintã, Sextam, & Septimam Synodum Græcam, si totidem verbis Latinè extent, inter quas non erit viginti paginarum differentia. His literis rescripsit sibi valdè difficilē editionē videri, in qua tot essent Grçcè edenda.

Iterum à Francisco Turriano, qui Romæ habitat, unus ex Societate nominis Jesu doctos & pius vir interpellatus sum, ut Coloniensem istam tuam editionem juvaret. Dixi me libenter, & libros daturum, & pecuniam erogaturum, & curaturum ut nobilis quidē, & doctus vir Garsias Loaïsa, Archidiaconus, & Canonicus Toletanus, quem multa ex veteribus libris Toletanæ Ecclesiæ habere sciebam, quibus hæc fierent acutiora, idem faceret. De Rovillio quoque dixi me cogitare futurum editionis socium: ita enim poteram ex illius literis mihi polliceri.

Hæc ad te fuerunt, ut video aliqua ex parte delata, aliqua minus verè conscripta, cujusmodi sunt, quæ de Toletano Antistite scribis pro Canonico Toletano. Sic etiam de Rovillio habe, me cum illo nihil aliud transegisse, & Calenio posse totum negotium committere. Molestè autem in literis tuis legi, carere vos etiam isthic Græcis typis, quibus in ea editione esset utendum: quod si sic indigetis, petatis aliunde, sive ex Belgio, sive ex Gallia, sive Venetiis. Occurrendum est in arduis rebus omni difficultati. Quod verò adhortaris me, ut mittam libros inspiciendos Calenio, idem responsum putes quod suprà dixi me Rovillio respondisse, eò etiam magis, cùm vos longiùs absitis quàm Rovillius, & hinc Lugdunum multis mercatoribus trita soleret esse via ante hæc Gallorum bella intestina sive civilia nuper Lutheranorum factionibus orta; at Coloniam, quà mittam libros, vel quibus dem non habeo. Venetias tamen cogito, cùm de cæteris inter nos conveniet, eos mittere.

De Garsiç Toletani libris nihil polliceor, nisi priùs ejus animum tentavero. Audio eum exemplum quoddam Romano Pontifici describendum curare. Id perfecerit ne an miserit, an imperfectum reliquerit, mihi incertum est, sed suspicor Opus urgere suum. Fingamus illum consentire nobiscum: nihil ab eo Græcum habebimus, Latina pauca: nunquam edita Concilia Toletana, & Emeritense quoddam, cujus exemplum misit: habebimus etiam verum Isidori Proœmium, cujus exemplum ad me misit ante biennium: nihil habet insumptum ex Epistulis Romanorum Pontificum ante Damasum Pontificem; Damasi autem habet unam atque alteram Epistulam, nihil post Gregorium Juniorem, cætera dicit se invenisse. Emendatiura in veteribus libris, quàm in editis; & quod pace tua, mi Laurenti, dictū sit, SURIANAM edi tionem Conciliorum semper ferè magis mendosam esse affirmat, quàm reliquas. Non dissimilis querela de te Romæ est, deque tua Caleniana editione Conciliorum inter eos, qui Gratianum mendis expurgare conantur, ut ab uno atque altero per literas cognovi. Nos quoque invenimns quædam, quæ in aliis editionibus meliùs conscripta, fuerant mutata, in ea præsertim collectione, quæ posita est post Lateranense Concilium Alexandri III. quod in Notis ad antiquas Collectiones Decretalium necesse mihi fuit sigillatim enumerare. Hęc tamen me non moverint, quominus te auctore, vel duce, vel comite, Calenio tuo utar.

Sed age, dispiciamus quid primùm aggrediamur. Tu nihil mutandum ex editis censes; sed addenda alia, quæ nova sunt. Addis eam rationem, quam non rejicio, ne duplici sumptui cogantur singuli se subjicere. Erit igitur toa editio priùs emendanda in singulis verbis, & in singulis literis sçpiùs morandum, quod si sæpiùs acciderit, lector deterrebitur, & molestum esse arbitrabitur, nosque pro consiliis Scholia Conciliorum edemus, quod minimè desideramus. Quid quod sæpè eveniet, ut ejusdem capitis veteribus unam atque aliam editionem novam addere velimus: Si omnes in conspectu simul offerantur, adjuvabunt magis; si separentur ut prætermissa à messoribus, sive à vinitoribus minus placebunt. Græca autem me auctore in eandem paginam cum Latinis conjuncta doctum lectorem, aut studiosum, mirum in modum juvabunt, rejecta minus utilia erunt, sed in hoc me vinci patiar, & dabo aliquid librariorum commodo.

De his autem singulis, quo in primo volumine, aut edita sunt, aut edi posse mihi videntur, sic habeto. Principiò Isidori Prologus videtur esse necessarius: isque duplex: omnes enim veteres Conciliorum Collectiones habent eum Prologum, ejusque mentio fit, atque adeò pars refertur ab Ivone Carnotensi, & à Gratiano in Decretis. Duplicem esse Prologum facilè ex ejus lectione apparebit, qui tam in veteribus Toletanæ Bibliothecæ libris, quàm in aliis Regiæ Bibliothecæ Philippi Regis Catholici legitur, si eum contuleris cum edito in aliis Collectionibus Conciliorum. Nam quamvis initio utriusque ponantur verba Isidori Hispalensis, sumpta ex libris Etymologiarū, mox sunt apertò contrariæ, sentētiæ, cùm in altero Canones Apostolorum laudentur, in altero reprehendantur. Sic etiam de aliis Nycenæ Synodi capitibus, pręter Cræcos Canones viginti, nihil in veteri Prologo est; sunt quædam in edito extrema adjecta, quæ etiam hanc eandem differentiam constituunt. Postremò, quòd in veteri nulla mentio est veterum Clementis, Anacleti, & aliorum sanctissimorum Patrum Constitutionum, quarum mentionem fieri videmus in edito Prologo.

Quamobrem illud quoque deprehendi facilè potest, duplicem fuisse olim Conciliorum & Pon-

Pontificiarum Epistularum collectionem, in quarum altera Apostolorum Canones nulli essent. Omnesque ante Damasum Epistulæ Pontificum desiderarentur, nihilque diceretur de illis Canonibus Nicænis ex Julii Epistula ad Orientis Episcopos: in altero hęc omnia essent conscripta. Caroisse enim plerosque veteres scriptores illis Epistulis, aperta res est. Huc accedit quod de corpore Canonum dicitur à Nicolao & Leone IV. apud Gratianum distinct. 19. & 20. fuisse enim constat aliquando apud Latinos eum librum, cujus exemplum Moguntiæ editum est ante annos quinquaginta, sine hoc verò titulo, *Corporis Canonum*.

Et tamen hæc differentia inter Corpus Canonum, & Collectionem Toletanam Conciliorum, quòd in altero sunt Apostolorum Canones L. in altera nulli sunt. Hæc mihi necessaria visa sunt, ut ostenderem necessariam esse utriusque Prologi mentionem, & rem hanc lectionibus cognitam efficere, ut simul agnoscant has duplices Collectiones conjunctim proponi.

Sequitur historia majorum Conciliorum ex Photio, cujus ego habeo Græca verba, quæ cùm edentur, ostendent Latinum interpretem multa ineptissimè convertisse. Ego tamen ex aliis libris Conciliorum omnium historiam ac tempora collegi, quæ cùm edenda putavero, mittam; nec prætereo versiculos illos qualescumque Pselli de Synodis, aliosque non meliores Latinos ex veteribus libris. Tertio loco de Clementis Apostolicis Constitutionibus agendum est: sed non displicet, ut post utrumque Isidori Prologum collocentur Epistulæ duæ Aurelii Carthaginensis ad Damasum, & Damasi ad Aurelium, quibus mentio fieri videtur alicujus antiquæ Collectionis Conciliorum, & Epistularum Pontificiarum. Quas Epistulas, quando ita reperiantur in Isidori Mercatoris, sive Peccatoris Collectione, non esse omittendas censeo.

Ad Clementis librum illum redeo, unde fons emanat Canonum Apostolorum. Edi eum Gręcè oportere existimo, ut cætera omnia quorum fontes Græci sunt. Editus est Græcè liber operâ & studio Francisci Turriani: qui etiam rogatus dabit versionem Latinam non minùs elegantem, quàm ea quæ edita est à Carolo Vevio; multaque notavit plura, quæ ad illustrationem ejus operis sunt accommodata. Sed quia Canones Apostolorum illic alia ratione numerantur, quàm in Græcis aliis, Latinisque libris, post Clementis Constitutiones iterū Canones XXCI. Græci Apostolorū collocentur, ut in Joannis.... editione, quam ego cæteris præfero, addantur Canones L. Latini, quorum interpres Dionysius Exiguus. Ejus verba sive Præfationem ad Stephanum Episcopum initio collocemus, quam ex Vaticano libro descripsimus.

Nos etiam Latinum librum Canonum Romæ habuimus annorum plus minus DCCC. ejus libri variam ab editis scripturam notavimus: Græcum item:::::: editionis codicem cum Veneto libro collatum à docto viro Nicolao Sophiano habemus: ejus etiam varias lectiones mittere possumus.

Accedet locorum Juris Pontificii significatio valdè diligens in omnibus Conciliorum voluminibus: sexcentis enim mendis deprehendimue singula volumina esse mendosa, multa desiderari quæ addemus, multa tollemus malè collocata. Ex Burcardo etiam & Ivone aliqua quæ neque apud Gratianum sunt, neque in Decretalibus, notabimus.

Redeo ed ea, quæ ordine collocanda censueram post Constitutiones Apostolorum Clementis. Aptè autem sequentur ejusdem Clementis Epistulę. Solet tamen à quibusdam addi de variis Apostolorum Conciliis: id, quia ex sacris libris tantùm sumunt, omittamus censeo: noster enim labor ad ea, quę post sacros libros acta sunt, refertur.

Addi etiam solent de Primatu Romanæ Ecclesiæ loci aliquot communes. Id sumitur ex illo Moguntino corpore Canonum; non quòd pars sit ejus corporis, sed quasi corollarium à Joanne Veldenbrino adjectum est. Joannis autem verba separanda sunt ab aliis ex veteribus libris accepta: eorum initium est: *Sufficerent quidem ista &c.* Hujus libelli nullam haberem rationem, nisi nostrorum temporum calamitas cogeret, nihil omittere hujus argumenti, in quo cardo ferè nostrarum controversiarum vertitur; habeo autem antiquum ejusdem libelli exemplum scriptū ante annos CC.

Ante Epistulas Clementis, Damasi Pontificalis initium scribi placet, & Petri, Lini, Cleti, atque Clementis Vitas lectoribus ostendi: nihil enim Latinis literis certius habemus in Pontificum Historia: hujus etiam libri habui aliquando vetus exemplum, & cum eo singulas omnium Pontificum Vitas contuli: varias lectiones mittere possum.

De Clementis Epistulis dicendum est, eam desiderari quæ à Beato Hieronymo laudatur; eas exstare quę à Ruffino, parum fido interprete, versæ dicuntur: Esse etiam quasdam partes sumptas ex libris recognitionum, negare non possumus. Has, & cæteras, quæ sequuntur, inveniri in Collectione Isidori Peccatoris certum est. In his usque ad Cornelii Epistulas pauca notavimus tantùm in Vitis Pontificum à Damaso conscriptis. Varias quasdam lectiones in ipsis Epistulis, quæ partes earum referantur à Burch. Ivone, & Gratiano, & aliis scriptoribus. Cornelii Epistulas veras ac certas, quibus nihil objici possit, habemus ex Cypriani libris. Alia quædam ab eodem Cypriano mutuari oportet, & lectoribus proponere ut statum Romanæ Ecclesiæ partim à gentibus, partim à Novato, & aliis schismaticis, atque hereticis divexatum agnoscant.

Illam autem pseudo-synodum Beati Martyris Cypriani, quæ cogit baptizare hęreticos pœnitentes, habeo etiam Græcam: sed ut verum fatear, neque Græcam, neque Latinam usquam exstare maluissem. In ea tamen accepi Nova-

tum & alios hereticos damnatos: quæ pars sola obtinuit vim suam.

Fuerunt aliæ Synodi adversùs Novatum, item de Paschate, necnon adversùs Paullum & Simonem Coriarium, & alios hæreticos, quas nos in historia Conciliorum collegimus.

De Antiochena adversùs Paullum, certum est quòd scriptum invenimus, aliam esse atque eam, quorum Canones exstant: hæc enim posterior fuit Nicæna Synodo, illa multò antiquior, sub Aureliano, ut opinor, Imp. His adscribenda est Sinuessana Synodus adversùs Marcellinū Papam. Sic paullatim pervenimus ad nobiliores Synodos, quę paullò ante Synodum Nicænam, aut statim post eam fuerunt; quas ita Oriens Occidensque amplectitur, ut pro Jure Pontificio habeantur. Has edi Græcâ & Latinâ linguâ opus est. Habeo utriusque linguæ varias lectiones, & concordiam Juris nostri Pontificii diligentem: habeo etiam alias editiones quorundam capitum, & totius Concilii Sardicensis, quod Latinè editum fuisse ait Dionysius. Sic etiam Chalcedonensis & Carthaginensis habeo multorom capitum alias editiones.

Sed & Nicænæ Synodi partem Actorum Græcè nunquam editam, in quibus sunt aliquot cum Philosophia disputationes, & constituta quædam. Notare etiam possum varias horum Canonum Latinas editiones: plerosque etiam Canones fuisse Jolius notat, numerosque addit eorum Canonum. Ego pleraque sumpta esse ex Codicis Theodosiani interprete inveni, ut dixi in Notis. Adriani Epistulam, de qua alibi dicam. Hæc pars Græca Concilii triginta chartas occupabit, totidem postea Latina interpretatio, quam nondum sumus adorti: suspicor vobis non defuturos interpretes cùm edentur. Sed priùs quàm librum mittam, certior à vobis fieri debeo, nihil omissuros eorum quæ misero, quin quamprimùm edantur. Vereor enim, ne vos tan multa Gręca deterreant, ut Rovilium Lugdunensem.

Acta enim octo Synodorom habeo, quæ typis vestris, aut aliorum edi cupio. In his, quæ sunt post Tertiam Synodum usque ad Octavam Florentinam. Latina exstant, exceptâ alterâ octavâ sub Joanne VIII. Tertia Synodus Latinè editur in Gallia: ut à me scriptum est; ego habeo Grecam, quod magnum atque præclarum volumen est. Si aliena interpretatio placebit, eâ utemur; sin minus, aliam afferemus, aut quædam tantùm mutabimus. Hæc de Græcis. Latinas polliceor me missurum Epistulas multorum Pontificum, ex uno codice decem Pontificum, Innocentii, Zosymi, Leonis, Simplicii, Gelasii, Simmachi, Hormisdæ, Joannis, Agapeti, Vigilii: aliorum ondecim Pontificum ex altero codice, Honorii, Martini, Eugenii, Agathonis, Nicolai I. Nicolai Junioris, Alexandri II. Gregorii VII. Urbani II. Paschalis II. Innocentii itē II. Canones octave Synodi contra Photiū, sub Hadriano II. Anastasio Bibliothecario interprete. Canones Concilii Turonensis sub Alexandro II. Acta Lugdunensis sub Gregorio X. Registrom Nicolai I. Romæ editum. Registrum Innocentii III. Romæ item editum; in quo anni primi & secundi literæ continentur. Hæc omnia mille opinor occupabunt chartas.

Quod ad rem nummariam attinet, polliceor me daturum aureos mille tribus pensibus æquis: primam pensionem mittam cum parte librorum Gręcorum, alteram post primum volumen editum, tertiam cùm postremum volumen edi cœperit.

Mitti tamen ad me volo tantam exemplarium quantitatem, quanta ea summa pecuniarum effecerit. Mittentur autem & pecuniæ & libri ad Thomam Zornozam Hispanorum Consulem Venetiis. Eidem libri editi dabuntur à vobis, aut pars librorum, quę dari poterit. Romam verò literas scribam per amicos meos, vos ad Franciscō Turrianū vel alios ex Societate, eadem mittite. Quæ de Garsia Toletano haboero, ad vos quamprimùm referam. Cura ut valeas. Ilerdæ, nonis Septembris, anno MDLXXV.

Scriptis superioribus, venit in mentem mihi ita posse editionem aptè fieri, ut uno volumine, aut summùm duobus, conscribantur ea omnia quę Græca sunt, aot esse debent in Conciliis: idque, si placet, appelletur quintum volumen Conciliorom. At sexto, vel alio volumine, comprehendantur quæcumqoe Latina adduntur aliis voluminibos. Cum Græcis autem conjungentur interpretationes præsertim variæ, quod maximè in Canonum interpretatione accidit. Actorum interpretatiooem omittere possumus, si ea rectè suo loco edita est.

Cartas de Don Antonio Augustin, Obispo de Lerida, y electo Arçobispo de Tarragona, para el Maestro Juan Bautista Perez, Canonigo que fue de Toledo, y Obispo de Segorve, escritas en Lerida à 13. de Julio MDLXXVI.

LOS libros antiguos de Concilios de España que he visto, son en Tarragona algunos Concilios Provinciales hechos allì, y muchas Constituciones antiguas y nuevas, y estas se han impresso debaxo de tituloa. No se tendrà su S. R. este libro.

Tambien passè estando alli dos volumenes de un processo que se hizo el año MCCXXXIX. en tiempo de Gregorio IX. el que hizo las Decretales, sobre un pleyto que huvo entre el Arzobispo de Toledo, y el de Tarragona, sobre el Obispado de Valencia, que se ganò en aquel tiempo, y para fundar su intencion cada una de las partes de diversos Concilios y libros de España, y dicen de qoe libro lo sacan, y procuran de averiguar si era verdad, que en aquellos lugares estavan aquellos libros antiguos, y aquellas palabras en ellos, y si eran libros antiguos. Pareceme, que son algunos de estos, que hoy se hallan en la libreria Real de San Lorenzo, y otros son de otras partes, como se verà por el memorial que irà con esta,

Alli

Alli està una division de Obispados de España, con sus mojones, aunque no està tan entera como en la Historia general del Rey Don Alonso el Sabio, y me parece, que aunque dice que se hizo en el Concilio de Toledo XI. del tiempo del Rey Bamba, no concuerda con los Actos de aquel Concilio impressos, ni con lo que dice del el Arzobispo Don Rodrigo; antes los que responden à esta division, dizen que es escritura sacada de Moros: y tengo sospecha que sea de aquel libro que pone un Portugues, dicho Andres de Resende (en un libro de antiguallas de Ebora) que dice que compuso Rasis Chronista de un Miramamolin de Marruecos un libro de cosas de España, y que le traduxo otro Moro dicho Mahamet en Portugues, juntamente con un Portugues dicho Gil Perez, antes del año MCCCL. segun se saca de lo que dize de este Gil Perez, y que alli se trata de esta division de Obispados del tiempo de Constantino: y de la dicha division de Bamba haze mencion el Resende, como de cosa diferente.

Quanto à la merced que me haze su Señ. Reverendiss. de la copia de los Concilios que se embiaron à Roma, yo la recibo por señalada merced. Entiendo que allende de los cinco Toledanos, y un Emeritense, ha de haver un Cesaraugustano, que no està impresso, segun que me escriviò Ambrosio de Morales, y me embio algunas palabras, ò sumario del.

U.M. procure cobrandose el libro de sacarle, aunque es cosa poca, y tambien el Tratado que U.M. llama *Excerpta Canonum*, que unos dicen ser de Isidoro, y U.M. dize que es de Juliano Toledano; no se si entiende por el que dizen Juliano Pomerio, y fue despues de Isidoro.

De aquel libro de Rasis Moro, si U.M. sabe por otra parte, ò si del mismo Portugues se pudiere haver una copia, U.M. la procure, que por otros Portugueses, que aì habrà, se podrà alcanzar.

Los Concilios, de que se pone alguna parte en aquel processo, son el Toledano III. y el XI. y el XIV. hay tambien algunas copias de diversas Bullas, y de otras escrituras, segun lo que yo saquè del.

De los libros de Concilios, cuya lista embio, querria se hiziesse diligencia particular en el de San Zoïlo de Carrion, quæ aquel solo libro le nombra con titulo de Isidoro Junior.

Este processo entre Tarragona y Toledo de raçon se havia de hallar en el Archivo de la Iglesia de Toledo, y allà lo podia ver el señor Arcediano Loaïsa, para quien se hace esta diligencia, segun yo sospecho.

II. Carta del mismo Arzobispo para el Maestro Perez, en Lerida, à 30. de Agosto MDLXXVI.

CON la de U.M. del postrero de Julio holguè mucho, y con los quadernos de los Concilios Toletanos, y Emeritense, y con los dos Cesaraugustanos. En los dos postreros quadernos hay error, que viene el XVII. Toletano partido en dos partes, y la primera donde no hay mas de un Canon, y subscripciones, se dize ser fin del XVI.

Tras el Emeritense se pone el II. Canon, y otros del XVII. sin suscripciones: no se si està assi en el original. Falta tambien el XIIX. Toletano, aunque el Arzobispo Don Rodrigo dize, que no estava in Corpore Canonum: y me parece, quæ en el Registro de Innocencio III. se dize, que el Emeritense no era authentico, porque no estava en ningun libro authentico de Concilios; y por haver en el mala latinidad; y porque era hecho en tiempo que se celebrava el Concilio Toletano XI. quæ era General, y hace un Canon contra el General Roderico del Primato. Es verdad, quæ por otra parte se responde, que es authentico, porque està con otros Concilios en el libro *Corpus Canonum*, al qual libro el Papa Alexandro en una interlocutoria llama authentico. De esta interlocutoria yo no tengo noticia, aunque de otro libro dicho *Corpus Canonum*, trato A en el libro de mis antiguas Decretales, y en aquel no hay Concilios Latinos, sino en el Africano, y el Sardicense.

Faltan todos los de España, y Francia, y Italia, y Alemania, y todas las Epistolas de Papas ante Siricio, ò Damaso. En los libros impressos vemos tambien que faltan estos Españoles, que U.M. me hà embiado, y otros muchos de otras partes, quæ citan Gratiano, Ivon, y Burcardo.

Los del tiempo del Concilio I. Cesaraugustano de Severo Sulpicio tengo por buena consideracion; aunque es mucho mal, que no se halle la condenacion de Prisciliano, ni los nombres de la diocesis de los Obispos que estuvieron en este Concilio: como tambien faltan los nombres de las Iglesias de los del Ilerdense: del qual ya tenia notada la Era por otros exemplares; mas no sabia lo que U.M. escrive, que por Theoderico se hà de escrivir Theudo, como està en el libro Lucense.

El Juliano Pomerio, como U.M. dice, diferente es del Arzobispo Juliano, segun la Historia de Don Rodrigo; aunque el dize que fue Obispo, y esto no lo dice Isidoro, no pudo ver mas Concilios, quæ èl: y assi essa tabla ò libro no puede ser de Pomerio, ni de Isidoro: Para que sea de Juliano Arçobispo, no veo que U.M. trayga provanza concluyente, sino dezir que fue hombre docto en aquellos tiempos.

En estas Vidas de Isidoro, estan las de un Idacio, y de otro Itacio. Y en la de Idacio solo haze mencion de lo que hizo contra Prisciliano, pero nombra à Ursatio por su compañero, lo qual es contra la opinion de U.M.

En lo que toca à la division de Bamba, U.M. da muchas señales de ser cosa nueva, y fingida, y tanto mas me confirmo, que sea de Moros. Procure U.M. llegar al Cavo del Rasis, y si està en la corte el que escriviò ciertos libros de Africa, que creo * se dice Marmol, que parece hombre leido en libros Arabigos, el podria ser que

A Et quidem honorificè de Hispanis Iuris Canonici authorib. pronūcians. Nam ad Gregoriū XIII. sic præfatur: In primis laudādi sunt Isidori Hispani duo qui & Pontificum Romanorū Epistulas, & omniū Conciliorum decreta collegerunt; Hos sequuta est brevior Canonum collectio cui titulus fuit: *Corpus Canonum*, cujus Nicolaus & LEO IV. apud Gratianum dist. 19 & 20. mentionem faciunt, eā nuper Moguntiæ editā vidimus. Hos possumus *Fontes Iuris Pontifici apud Latinos* appellare. Hæc ibi differebat in editione Ilerdensi. At de eodem libro & ejus differentia à *Toletana collectione Conciliorum* in Epistula ad Laur. Surium plenius disseruit.

* Ludov. Marmol. patria Granatens. descriptionē Africæ ediderat Granatæ anno 1573. duas deinde partes edidit aliaque opuscula.

que supiesse donde està esse libro, ò quien le tuviesse, y no seria tan dificil el Maestro Ambrosio de Morales, que no responda à quien le preguntare esto solamente, si Rasis pone la division de Bamba, ò de Constantino, de los Obispados de España.

* Carta de Ambr. Morales à Ant. Agustin. Vease lo que el mismo puso en el lib. 12. cap. 12. de la Cronica que imprimio el año siguiente 1577.

Ami me embiò * una copia de un Concilio Toletano sub Gundemaro Rege, tomado del libro del Escurial escrito por Vigila, que comienza: *Licèt Regni nostri cura &c.* que trata del Primado de Toledo, y alli se haze mencion de otro Concilio sub Eosemio Episcopo. està firmado del Rey, y de Isidoro Hispalense, y de muchos otros Obispos: y despues hay otro Concilio quæ està tambien en el processo de Tarragona, y comienza: *Convenientibus vobis in unum &c.* y hazese mencion de otro Concilio sub Montano Episcopo: pone en la fecha la Era DCCXIX. y dice Morales que està errada en mas de cien años: y en Tarragona dice era DCXLVIII. anno I. Gundemari Regis: hay firmas de muchos Obispos: despues hay tres libellos, que llaman: *Suggestiones &c*

Yo creo que U.M. habrà visto estos Concilios y sabrà decir si son falsos ò verdaderos, y de quales Concilios son de los que tenemos. Las varias lecciones sino se pueden ver, no las quiero, ni que U.M. reciba dello pesadumbre: bien holgara, que U.M. se alargara mas en decir donde estan los libros de Concilios del Catalogo, quæ yo embiè, ò de los 14. qnæ U.M. dize: y querria tener noticia si alguno de ellos tiene las Epistolas de Clemente, y de los demas Papas antes de Damaso. Alo que yo entiendo hasta ahora quatro hay en la libreria Real, y dos en la de Toledo, y en niguno hay las dichas Epistolas.

HIERONYMUS SURITA ANTONIO AUGUSTINO

ARCHIEPISCOPO TARRACONENSI OPTIMO ANTISTITI.

Quantum priscæ vetustati ad magnas res conficiendas, justissimis de caussis in omni artium doctrinarumque studio semper detuleris, optime Antistes, summo hujus seculi beneficio, perpetuæ tuæ lucubrationes sine ulla intermissione testantur. Hanc te unam venerari & colere, supraque oblectationem omnem, & humanarum curarum requiem suspicere novimus: quam semper admirari, & in omnium prospectum, cùm maximas Legationes Relpublicæ caussâ obieris, producere merito jure concupivisti: enim ejus affluentibus opibus, atque ornamentis locupletatus, ad ea quæ in tantis horum temporum calamitatibus (quibus tot terrores periculaque jam adesse, atque imminere videntur) universæ CHRISTIANÆ REIPUBLICÆ maximè conducunt, fummè profeceris: & adversùs impiam hæreticorum contumaciam, qui Ecclesiam sanctam Catholicam (quam divina providentia afflictam semper excipit, corruere nunquam finit) perfidiâ violare, & reliquas piorum gentes sacrilego scelere contaminare nituntur, in eo officio quod præcipuè tuum fuit, enixè ad Dei gloriam provideris atque consulueris.

Illud certè majorum vigiliarum munus, quod ad summam virorum doctrina præstantium existimationem dimanavit, à te gravissimi & literatissimi viri requirunt, atque efflagitant, quo innumerabilia SANCTORUM PATRUM & SUMMORUM PONTIFICUM scita, atque DECRETA, & SACRAS SYNODOS obliteratas, in tot VOLUMINA retulisti, ut singulari tua assiduitate & vigilantia, cùm te totû ad SACRARUM CONSTITUTIONUM SERIEM, & veritatem illustrandam traduxeris, quam maximus CANONICIS SANCTIONIBUS atque DECRETIS cumulus accesserit.

In eo præterea te vehementer omnes admirantur, quòd in gravissima & perpetua sacrarum sanctionū commentatione, DOCTRINARUM omnium studia promovere, & assidua ac vehementi occupatione omnem conatum in contemplatione rerum, & LIBERALIUM DISCIPLINARUM scientia collocare soles: & non ludis & feriis, quod studiosissimi viri assolent, aut quod ajunt, subcisivis horis, sed omne id tempus quo vitam vivimus, & maximè experi & sustentari censuevit, & communi spiritu fruimur, remissioris LITERATURÆ studiis, tanquam allevamento quodam, & laxamento, tribuere nunquam intermittis. Hinc illæ divitię atque ornamenta ingenii: quorum fructus adeò uberes & fœcundos es consecutus, ut cùm ad hæc nostra studia, tanquam in leviorem ludum, & popularem letitiam, ad animi remissionem descenderis, majores omnis doctrinæ thesauros explices ac propalam colloces, quàm cæteri, qui omne otium ac tempus in COMMUNIUM literarum, aut POLITIORIS HUMANITATIS meditationibus contriverunt.

Sed quoniam neque instituti aut judicii mei erat, tuas laudes, quæ gravissimorum virorum ingeniis omnium mortalium famâ celebrantur, perstringere: tamen hanc me occasionem te gravissimo VETUSTATIS VINDICE, CUSTODE, atque ANTISTITE, non diffitebor arripuisse, ut vetustissimi hi rerum scriptores, qui Principū NORTMANNORUM in Italiam adventum, & res ab eis in Campania, Apulia, Calabris, & Brutiis, & in insula Sicilia gestas ante quadringentos annos posteris tradiderunt, in tui primùm nominis præsidio in lucem exeant, neque inculta eorum, & derelicta oratio, & inops series rerum, & inconditi Gaufredi Monachi versus, quamvis hebetes ac rudes, aut præposteri perversique numeri, de sententia dimovebunt, quin res ipsæ à nemine auctorum, quod ego sciam, ad hanc diem traditæ, in publicum proferrentur. Perspicuum enim hoc est, & in vulgari prudentia situm, principem & pri-

primariam esse illam sapientiam qua majore voluptate afficimur ex rerum ipsarum scientia, vel vilissima compositione traditarum; quas in animis insitas, & quasi consignatas notiones inhærere oportet; quàm ex supervacanea, & diffluenti oratione; cùm præsertim eam maximè ex rerum ipsarum traditione efflorescere & redundare conveniat.

Quamobrem cùm tibi in universa rerum sacrarum functione, & Pontificalis auctoritatis, & reliquæ jurisdictionis absolvendæ provincia, atque in tanto officio, tantoque munere, incredibilis cura nonquam defuerit, quin doctrinarum studiosis uodique prosis; magna spe ducor (cùm tua summa gravitas cum singulari comitate conjuncta sit, & qua es lenitate monitus) minimum hoc munusculum, ac si insignitæ cujusdam notæ esset, te non aspernaturum, aut refutaturum, si cojosvis, vel tenuissimæ utilitatis & emolumenti fructum præbere, & vetustarum rerum memoriam, quas diligentissimi antiquitatis investigatores omni inquisitione veri indagare nituntur, possit patefacere.

Ut eos tamen scriptores indicibus rerum ab Aragoniæ regibus gestarum adjungerem, ea me ratio & consilium impulit; quòd ut omittam Aragoniæ Reges ab hinc tercentum annis in Nortmannicam stirpem gemina cognatione se inseruisse, ditiones omnes, quę à Nortmannis, & mox Suevis Principibus tot victoriis quæsitæ & partę fuerant, Aragoniis postea Regibus, & hæreditario, & belli jure, & ab Ecclesia publicis consiliis beneficii loco delato munere cœlesti divinaque sorte obtinuêre. Ad Divæ Encratis ex suborbano Cæsaraugustano A. D. XVI. Kal. Maji MDLXXIIX.

Amplitudinis tuæ observantissimus,

HIER. SURITA.

ELOGIUM

ILLUSTRISSIMI VIRI D.

ANTONII AUGUSTINI

ARCHIEPISCOPI TARRACONENSIS.

Ex cl. viro D. Nicolao Antonio in Biblioth. Hisp. Tom.I. pag. 76.

ANTONIUS AUGUSTINUS patriam habuit Cæsaraugustam, Aragoniæ Regni metropolim, patrem Antonium Augustinum, ejusdem Regni Pro-cancellarium (quo munere qui censetur, supremo rerum Aragonensium, Catalaunarum, Valentinarumque Senatui præest in Regia curia) matrem Hildephonsam Albanellam, fratres verò Petrum, & Joannem, & Isabellam, quorum primus Oscensis Ecclesiæ fuit Præsul; Isabella autem Ferdinandi Cardonæ Ducis conjux. Præceptore usus est in Grammaticis Joanne Quadrâ Bononiensi, aliquando ad S. Clementem Hispanorum sodali. Complutum missus, biennium in hac schola, uti Salmanticæ septennium, deinde insumpsit, Juris studio dans operam. Nec eo contentus, Italiam, Bononiensesque, clarissimis hujus doctrinæ Preceptoribus eâ tempestate plenum gymnasium cogitans, eò se, annuentibus indulgentissimis parentibus, contulit. Ibi, & Patavii Andream Alciatum, Paullum Parisium, Marianum Sozinum, Ludovicum Gozadinum, Augustinum Beroïum, Joannem Antonium Alexandrinum se adeptum esse, audivisseque, Juris utriusque professores, in Epistolarum nonnullis, quas penes me habeo manuscriptas, refert; quadà de ingenio istorū, doctrinaque, ac docendi methodo lectu adjiciens non injucunda: in quibus Paullum Parisium cæterorum omnium, qui simul cum eo profiterentur, in docendi hac methodo agnoscit, ac vocat principem. Interea & Joannem Fasolum frequentavit, Græcas in Bononiensi eadem Academia literas docentem; quas ad Jura intimè cognoscenda omnino esse necessarias, testatum ipse scripto relinquere non dubitavit, animo quasi præsagiens in se ipso magnum quoddam & fulgentissimum Juris utriusque lumen dispellendis barbariei tenebris, restituendisque nitori suo, tam sacræ, quàm profanæ Jurisprudentiæ monumentis per eam studiorum contentionem, atque industriam accendi. Quibus, & humanioribus quibusque literis vacavit, maximè æstivis mensibus, Lazarum Bonamicum, & Romulum Amasæum, claros utriusque linguæ professores, familiariter habens. Interim & sodalibus adscriptus Clementini Hispanorum Collegii, dedit planè huic literarum domui, quo ante alios omnes, quos per tria jam sæcula produxit, viros omni scientiarum genere ornatissimos, dum

dum fuerit literis honos & pretium suum, gloriabitur. Discurso jam Academico stadio, Florentiam venit comite Joanne Metello Sequano, homine eruditissimo, cujus operâ usus est in percurrendo Pandectarum Florentinarum volumine manu olim scripto, ibiq; ad instar thesauri adservato, cumq; Norica, & Haloandri editionibus fidelissimè ac diligentissimè conferendo. Unde ei nati sunt Emendationum & opinionum Juris civilis, quibus magna eius pars ex iisdem Pandectis declaratur & emendatur, libri, judicio ingenioq; præstantes: quibusq; à juvene vix quinque suprà viginti annis nato in publicum emissis, Italiam, quanta est, sui nominis implevit famâ, breviq; libello ingentium quorumcumque monumentorum, etiam à præstantissimis auctoribus venientium, laudes, & meritum adæquavit. In quo exemplum Andreæ Alciati sequutus, qui à consueta & injucunda Juris explanandi forma ad variarum, & observationum, & lectionum amœnitates, primus discessisse videtur, exemplo fuit & ipse aliis, Gallorum præcipuè, Belgarum, atque Hispanorum doctissimis, Polymathiam, & Philologiam in Juris commentaria, quorum à limine procul esse antea jubebantur, inducendi, veramq; & germanam veterum multiplici doctrinæ virorum jurisprudentiam in eum, quem hodie jam tenet, locum, sive fastigium restituendi. Lælium in eadem urbe Florentia Taurellum, egregium, disertumq; ejus ætatis Juris consultum, cujus & plures ad Augustinum datæ Epistolæ penes me sunt, atque item Petrum Victorium, eruditione satis spectatum, devinxit sibi studiorum similitudine, uti & cives suos Didacum Mendozam, virum clarissimum, Regium apud Venetos Legatum, & ab ultimis usque Lusitaniæ finibus Hieronymum Osorium, qui tantum Augustini judicio deferre solebat, ut ab eo monitus de nonnullis, quæ in De nobilitate Christiana libris minùs sibi placuissent, sine ulla interpellatione se ea mutaturum in editione eorum responderit literis ad nostrum datis, quas cum aliis adservo. Romam tandem adveniens, statim à Paullo III. Pont. Max. ejus sæculi anno 44. inter 12. viros litium totius Orbis Christiani judicandarum, sive sacri & Apostolici Palatii Auditores (in Ludovici Gomezii Pontificio Sarnensi donati locum, uti Guido Pancirola De claris legum interpretibus lib. 2. cap. 188. & Andreas ait Scotus, quod malè convenit cum promotione Gomezii ante annos 10. ex Italiæ sacræ monumentis exploratè cognita, nisi creatus etiam Episcopus collegio isto non decessit) postulante Cæsare Carolo allectus, implevit omnes numeros integerrimi & prudentissimi judicis. Propterea Julius III. intimis eum consiliis adhibitum, in Britanniam quoque destinavit summa auctoritate Legatum, quo tempore inter Mariam Reginam, & Philippum Hispaniæ Principem conjugium pactum fuit, non eo successu, quem Christianorum spes conceperat; cujus muneris Augustino commissi Hieronymus Osorius meminit adversus Gualterum Haddonum Elisabethæ postea Britanniarum Reginæ à secretis scribens, & Latinus Latinius in Epist. ad Andream Masium 4. idus Februarias MDLV. Cùm (inquit) ut gratias Regi Reginęque Pontificis nomine ageret, quòd eorum operâ regnum illud ad receptum Dei cultum, sedisque Apostolicæ observantiam revocatum est, tunc præsertim, ut in componendis rebus, quæ sacerdotibus sacrorumque ministris dicatę erant, tamquam juris consultus, Legato adesset. Romæ deinde redditus, Paullo IV. in Ecclesia regnante, Præsul ab eo Allifanus renunciatus, in Germaniam ire jussus est anno MDLVII. ad Ferdinandum Imperatorem. Cumq; in Ecclesiam suam ab hac legatione rediisset, à Philippo II. bonâ Pontificis veniâ, in Siciliam ablegatur lustrandæ huic insulæ: quo munere defuncto, Pius IV. Regiæ nominationi, uti juris est, deferens, Ilerdensis urbis Cathedram opportuno illo Ecclesiæ contulit tempore, quo Synodus sanciendę inter Christianos paci Tridentum ex omnibus illius oris convocabatur. Egregiam ibi noster operam navavit, utpote talium rerum consultissimus, expediendis utiliter sacri conventûs negotiis: reversusq; in sedem suam, totos 16. annos pascendo institutis optimis vitaq; exemplo gregi, doctissimisq; adornandis, atque in publicum emittendis lucubrationibus invigilavit. Quonsque tenente jam Petri Cathedram Gregorio XIII. anno ejus sæculi LXXIV. Pręsul Tarraconensis, Cataloniæ Metropolitanus renunciaretur, integro adhuc decennio urbi huic nobilissimę, noveq; sponsæ venerabili omni memoriâ Ecclesię convicturus. Decessit enim ferè septuagenarius, anno MDLXXXVI. vir quem nulla dignè celebrare unquàm poterit eloquentię facultas. Dabo tamen aliqua ex innumeris promiscuè elogia, quibus præstantissimi omnium nationum & professionum homines, judicium de Augustino suum ad posteritatis memoriam consignaverunt. Andreas Scotus agmen ducat, qui nondum Societatis Jesu adscriptus sodalibus, in ejus domo per biennium liberaliter, utpote eruditissimus ab eruditissimo, habitus vixit. Memoriam itaque ejus penè incredibilem, studiorum contentionem, virtutesq; in perfecto viro, & quod plus est, Christiano Antistite, laudandas, integritatem nempe ac temperantiam, comitatem gravitati conjunctam, animi æquabilitatem, castitatis curam, in pauperes beneficentiam, adeò ut & vasa sacra pignori dare, & libros etiam quovis sibi thesauro pretiosiores, in rebus arctis, annonæq; caritate divendere non gravaretur, multis laudat Scotus, adjungens quæ de studiis maximè ad nos pertinent: Maxima in illo (ait) cognitio antiquitatis, summa scientia Juris antiqui, Legumque Romanarum, & familiarum; multæ in eo, ut Romæ natus videretur, literæ, & elegantia sermonis Latini. Ciceronem etiam senex legebat assiduè, ut eloquentiæ Principem; Juris verò tanta in eo accuratio, ut veterum aliquis, præstantissimorumque prudentum, Paullus, Ulpianus, aut Papinianus ab inferis exstitisse, ac revixisse, vel animam ex Pythagoræ sententia recepisse illorum videretur. Quanta porrò historiarum, antiquarumque rerum Græciæ & Italiæ explicata cognitio! Jus Pontificium & civile ita illustravit, hoc adolescens, senex illud, ut Principem illum Jurisconsultorũ, nostrique ævi florem delibatum uno ore gentes omnes prædicent. Hac ille. Paullus autem Manutius

in

in Epistolis *ad eum scriptis, secundo libro* Epistolarum, *Varronem ab eo emendatum, & ad se missum, gratulatus:* Quantos (*in prima ait*) quantus es, totus labor, totus industria es: *in secunda*, Universæ arcam antiquitatis *vocat*; *tertiâ*, in scriniis ejus conditos rerum antiquarum thesauros asservari *ait*; *quartâ demum* acerrimi *eum*, ac severissimi judicii, exquisitęque ac multiplicis omnium penè literarum scientię virum *appellat*. *Laurentius Pignorius Epistola* 47. Profanę atque Ecclesiasticæ antiquitatis peritissimum: *Didacus Covarrubias* 18. Practicarum *capite*, virum consensu omnium insignis eruditionis & diligentiæ. *Hieronymus Blancas in Aragonensium rerum commentario*, cui Romanâ antiquitatem (*de nostro Augustino ait*) tractanti Italia ipsa cedit, cujus admirabilem quandam, incredibilem, ac penè divinam in antiquis legibus interpretandis scientiam, omnium mortalium fama percelebrat; cui incorrupto totius orbis judicio, ipsorumque doctissimorum virorum inter ipsos consensu tributum est ita, ut cùm immensam illius aciem ingenii tantùm omnes admirentur, eum in omnibus scriptis, in omni literarum varietate, non modò sibi ipsis, ac iis, qui hodie vivunt, sed iis qui multis antè sęculis fuerunt, libenter anteponant. Cui denique nullus honos tribui non potest. *Hac ille, & alia post mortem Augustini, ubi de* Joanne Lanuza 46. Justitia, *ut vocant*, Aragonię *tractat*. *Janus necnon Gruterus in præfatione inscripti omnium Antonio Augustino obiter laudato, his versibus plaudit*:

Opponit unum quem viris prioribus
Ætas recentis temporis.

Onuphrius Panvinius integerrimum *eundem* atque eruditissimum *vocat in Fastorum proœmio, eiq; primum eorum librum nuncupat, multa exinde ei accepta referens*. *Hadrianus Turnebus* 33. *Adversar.* 17. eruditissimum & optimè de literis elegantioribus meritum. *Jacobus Menochius* Recuperandę possessionis *remedio* 15. *num.* 559. Juris verum alterum instauratorem *Quem imitatus Aubertus Miræus in Bibliotheca Ecclesiastica*, Juris civilis & Pontificii instauratorem: *uti Stephanus Pighius in* Notis ad Valerii Maximi *lib.* 2. *cap.* 7. virum suo sęculo summum *appellant*. *Quemadmodum & Cæsar Baronius tomo XI. anno* 1097. 49. Eruditione rerum sacrarum sua ætate in Hispania facilè Principem: *& Joannes Leonclavius in prologo* ad Collectionem Ecclesiasticarum Constitutionum, *quas ipse* Paratitla *vocat*, doctissimum omnium Episcoporum, qui nostro vixère sęculo. *Legitur Opus hoc, & prologus laudatus vol.* 2. *Biblioth. Juris canon. veteris*. *Franciscus Bosquetus Narbonensis Episcopus in Notis ad Epist.* 1. *lib.* 1. *Innocentii Papæ III.* virum nunquam satis laudatum *vocat*. *Plura alia sunt* Victorii, Aldorum, Scaligeri, *aliorumq; magno numero nonnisi amplissimis concepta verbis praconia*. *Unde sibi accidisse, quod hominibus etiam doctis & vigilantibus usuvenire solet, humanum ut aliquid per errorem admittant, persuaderi se facilè patietur religiosus juxta atque eruditus, mihiq; ue ob egregias animi virtutes admodùm charus*, Joannes Bona *Cisterciensium Reformatorũ Generalis per Italiam olim Præfectus, cùm in* Notitia Auctorum, *quâ instruere voluit in vestibulo* Harmoniæ *suæ* psallentis Ecclesiæ *lectores*, *Antonio nostro Augustino sic in omni literarum doctrina, maximeq; antiquitatis, & Canonicarum sanctionum à summis utriusque Juris professoribus, Philosophiæ ac rerũ antiquarum omnis eruditionis principibus celebrato*, non multam in expendenda temporum ratione, & Canonum veritate accurationem, *magnâ injuriâ attribuit*. *Nos jam conceptam ex hac amici nostri minus aquo judicio mœstitudinem solari, ac depellere conabimur, subjicientes amœbea nostri Augustini, ac Latini Latinii carmina hactenus non edita inter Latinii opera, quæ ante paucos annos sub auspiciis Eminentiss. Cardinalis Francisci Mariæ Brancacii, literarumq; Mæcenatis Romæ prodierunt Dominici Macri Canonici Viterbiensis amici nostri eruditissimi atque optimi curâ & studio*.

ANTONIUS AUGUSTINUS

Ad Latinum Latinium.

Lucebant olim soles mihi candidiores,
Docte Latine, *tuis*,
* Octavique *patris dictis cùm pectus onustum*
Sæpe foret variis.
Ultima nunc fessum vastis Hispania terris
Sole cadente tenet.
O mihi felices (frustra suspiria duco)
Præteritosq; dies!
Viximus, antiquas cùm urbis lustrare ruinas
Romuleæ licuit;
Et Capitolinas pacatis prendere turres
Aurea templa Jovis.
Innumeros illic varia de gente triumphos
Legimus è tabulis;
Censores eum Consulibus, Populiq; Magistris,
Ordine quemque suo:
Inde forum, sacramq; viam, mysteria Pyrrbi,
Dicere dulce fuit.
Quid memorem veteres Janos, atque Amphitheatrum,
Balnea, templa, domos?
Dulce fuit, doctus cùm conviva abdita quæque
Protulit in medium.
Laudamus multos, sed Fulvius, atque Faërnus
Omnia ferre negant.
At quid ego? Verbosos ætas reddit amicos.
Care Latine *tuos*.
Vive memor nostri: mihi Flaccus stillat in aurem:
Pulvis & umbra sumus.

* Pantagathi nempe.

ANTO-

ANTONIO AUGUSTINO

ARCHIEPISCOPO TARRACONENSI.

Latinus Latinius 7. idus Februarii MDLXXVII.

Vix juvat Antoni *sine te monumenta piorum*
Vel Turiani, *aut Hosii*,
Montanive *tui, vel* Castri *scripta* Leonis
Armata dente & unguibus
Volvere; mirarique sacris è fontibus hausta
Documenta, queis Canisius,
Et veteres ritus, & mystica sacra tuetur
Adversus hæreses novas.
Olim cana meos mutârunt tempora sensus,
Urbisque cineres, & virûm
Concelebrata diù magnorum nomina, resque
Gestas inanis otii,
Insanique laboris opus verè esse putavi.
Suisne busta marmorum
Admiranda, Deus! collapsa theatra, domosque
Mandavit? An Patricios,
Plebejosque notis cives discernere certis?
O varia mens mortalium!
Scilicet hoc tandem Regni cœlestis ad aulam
Fessos reducet exsules.
Viderit hæc Pyrrhus, *videat quoque* Fulvius; *at me*
Non Petrus *id* Ciaconius,
Nec mihi jam dudum conjunctos inter Iberos
Thomas Michaël *perdocent;*
Quorum lecta piis solers industria acrisque
Ad Gratiani vulnera,
Non sananda modò, sed restituenda nitori
Fructus perennes parturit.
Hos ego censores vitæ, morumque magistros,
Libenter, Antoni, *sequor:*
Dum tu sacra Dei peragis mysteria, dum te
Superba Tarraco patrem
Agnoscit venerans, attentisque auribus audit
Christi docentem dogmata,
Queis sine nemo potest veram sperare salutem.
O te beatum septies,
Qui vanas hominum curas, sterilesque labores,
Quæ cæcus amat amor sui,
Sprevisti docilis primo sub flore juventæ
Christi sequens vestigia!
Te procerûm veneranda cohors post funera tandem
Inter sacratos Præsules
Non procul à Domini sublimi sede locandum
Exspectat avida tui. Vale.

Exstant quidem inter Latinii Opera *Epistolæ aliquot ad Augustinum volumine altero, quod nuper typis editum fuit.*

Librorum ab Augustino confectorum, illustratorum seriem ex Andrea Scoto, nonnullis additis, subjungimus.

De Humanitatis studiis hi sunt, atque Historia.

IN M. Terrentium Varronem de Lingua Latina emendationes & Notæ. *Romæ MDLVII.*

IN Sext. Pompejum Festum Notæ. *Venetiis & Parisiis.*

Familiæ Romanorum XXX. cum Fulvii Ursini familiis. *Romæ MDLVII. in folio. Lugduni apud Franc. Fabrum MDXCIV. in 4.*

Fragmenta veterum Historicorum, *ab eo, & Fulvio Ursino collecta. Antuerpiæ MDXCV.* 8.

Epistola ad Hieronymum Blancam, De Cæsaraugustanæ patriæ communis Episcopis, atque Conciliis, cum Fastis Aragonensium rerum. *à Blanca edita.*

Hispano etiam sermone

Los Dialogos de las medallas, Inscripciones, y otras antiguedades. *Tarracone apud Philippum Mey, MDLXXXVII. in 4. sive etiam priùs MDLXXV. in 4. Qui postea Italicè sunt redditi, ac editi, tandemque Latinè ab Andrea Scoto, qui* undecimum *addidit* decem *Augustini* dialogis, De prisca *nempe* Religione, *ac* Diis gentium. *Antuerpiæ typis.*

CON-

CONCILIUM II.
PROVINCIALE LIMANUM
BEATI TORIBII
CELEBRATUM ANNO MDXCI.

Beatus Toribius Archiepiscopus Limensis Ecclesiæ, accinxit se ad secundam Provinciale Concilium septimo post alterum anno celebrandum, juxta indultum ipsi factum per Apostolicum Breve Gregorii XIII. Pontificis. Nos hujus sacri Concilii Provincialis nulla parerga in Actis reperimus, non literas convocatorias, non alloquium Archiepiscopi præsidentis ad Patres, non decretum inchoationis vel promulgationis, non approbationem Apostolicam, non nomina eorum qui interfuerunt, nec alia superiori Concilio adjecta; sed nuda decreta sequentibus capitulis distincta, & ipsius Archiepiscopi, atque Fr. Gregorii Cusquensis Episcopi suffraganei, & duorum ipsius Concilii Secretariorum Chirographis, absque loci vel temporis nota subscripta. Sic reperi, sic reddo. D. ANT. MONTALVO.

CAPUT I.

De visitandis Regularibus, qui regunt Doctrinas, seu parochias Indorum extra cœnobia.

Religiosi exempti, qui in his partibus & provinciis non habent Prælatos sui Ordinis, vel aliorum, quibus subjecti sint: itemque religiosi non exempti, qui habuerint Prælatos in his partibus, quibus fuerint subjecti, & qui dederint literas obedientiales, ut illi maneant & resideant in Doctrinis, seu parochiis Indorum, sancta sacramenta eisdem administrando (sive Doctrinæ in quibus residebunt, sint proximæ, sive separatæ ac distantes à cœnobiis, in quibus sunt ipsorum Prelati & Superiores) sint subjecti visitationi & correctioni Ordinarii, quoad mores, vitam, & administrationem sacramentorum, juxta canonicas sanctiones; sive visitatio fiat per Episcopum, vel Archiepiscopum personaliter, sive ipsis legitimè impeditis, per ipsorum vicarium generalem, aut visitatorem, juxta decretum sacri Concilii Tridentini sess. 6. cap. 3. *De reform.* quo sancitur, quòd Regulares degentes extra monasteria, tametsi religio habeat privilegium, si deliquerint, sint subjecti Ordinario loci, tanquam sedis Apostolicæ delegato, quoad visitationem, punitionem, & correctionem, juxta dictas canonicas sanctiones, ac etiam juxta declarationem S. Congregationis Illustrissimorum Cardinalium Interpretum dicti sacri Concilii Tridentini, expeditam ad instantiam Metropolitani harum provinciarum, cujus autographum penes se habet, in quo dicta Congregatio resolvit, Regulares, qui dictas Doctrinas tenent, vivere extra monasteria, ad dictum effectum ut possint castigari. Et ejusdem Concilii Tridentini sess. 24. cap. 3. *De reform.* ubi decernit, quòd Episcopi, & Archiepiscopi, & alii Superiores visitent per seipsos, aut legitimè impediti, per suum vicarium generalem vel visitatorem: & ut hoc observetur & compleatur, non obstantibus privilegiis quæ allegabuntur in contrarium; propterea quòd revocata sint in quantum sunt contraria S. Concilio Tridentino, per Sanctitates Pii V. & Gregorii XIII. juxta dictam declarationem prædictorum dominorum Cardinalium.

CAPUT II.

De visitandis Regularibus, qui viventes & residentes in monasteriis administrant sacramenta, exercentes munia parochialia.

Religiosi, qui in suis monasteriis residentes, administrant sancta sacramenta, exercendo curam parochialem in Doctrinis vel Beneficiis existentibus intra ipsa monasteria, & in parochialibus, quæ sunt Ecclesiæ ipsorum monasteriorum, in quibus officia divina & Missæ celebrantur per Religiosos ipsorum conventuum, visitationi, jurisdictioni, & correctioni Episcopi loci subsunto in eis quæ pertinent ad curam animarum, & administrationem sacramentorum, juxta determinationem sacri Concilii Tridentini sess. 25. cap. 11. *De regularibus.*

CAPUT III.

Religiosi Doctrinis præfecti non possint administrare sacramenta sine licentia & examine Ordinarii.

Religiosi rectores doctrinarum, quamvis constituti in Doctrinis & Beneficiis, etiam ad nutum amovibiles, non administrent sancta sacramenta, sine licentia, consensu, & examine Episcopi, vel ipsius vicarii; revocatis, ut jam revocata sunt, ipsorum privilegiis Motus proprii: præsertim illo Pii V. fel. mem. impetratus ad instantiam Catholicæ Majestatis Regis Philippi, per Motum proprium Gregorii XIII. in quo revocat privilegia Ordinum, & ea non confirmat, in quantum sunt contraria Concilio Tridentino, ut est illud privilegium Pii V. contrarium eidem Concil. sess. 25. cap. 11. *De Regular.* juxta declarationem Illustrissimorum Cardinalium Interpretum ejusdem sacri Concilii, ad petitionem dicti Metropolitani pro decisione & declaratione præsentis casus editam, & juxta decretum Concilii Provincialis [a] in his provinciis celebrati in hac civitate Regum, anno MDLXXXIII. & approbati per suam Sanctitatem, in quo sancitur, quòd clerici & Religiosi non possint administrare sancta sacramenta absque licentia & approbatione Ordinarii. Quæ declaratio dictorum DD. Cardinalium est penes eundem Metropolitanum.

CAPUT IV.

Judices & Gubernatores sæculares non se intromittant in assignando salaria sacerdotibus in Doctrinis & Beneficiis.

Ministri sæculares, aut alii Gubernatores, cujuscumque qualitatis sint, non se interponant in assignando salaria rectoribus parochiarum Hispanorum, vel Indorum; sed id relinquant Ordinariis Ecclesiasticis, quibus reservatum est, & competit, juxta determinationem sacri Concilii Tridentini [b] & Conciliorum Provincialium [c] hujus provinciæ. In qua re procedetur per judices Ecclesiasticos contra transgressores & perturbatores, prout expedierit.

CAPUT V.

Salaria Doctrinarum non reducantur vel diminuantur per Gubernatores, aut ministros sæculares.

Excessui & abusui occurrere cupientes, per quos Pro-reges, Gubernatores, & alii ministri sæculares se interponebant, & interponunt in reducendo seu diminuendo salaria rectorum doctrinalium; cùm hoc ipsis jure sit prohibitum; Ordinarii [d] nullo modo permittant id fieri; sed cum omni rigore procedant adversùs eos qui contrà fecerint, vel intentaverint; conenturque hoc ad debitam exsecutionem perducere: id maximè attendentes, quòd in his partibus tam tenuia sint stipendia & salaria, & quòd sub gravibus censuris prohibitum sit clericis omne genus negotiationis [e] & villicationis, & quòd non potens se sustentare, oportebit eos deserere Doctrinas, & sic Indi carebunt pastu spirituali, & ministerio sacramentorum, & Prælati cogentur cum ipsis dissimulare circa negotiationes, ut possint se sustentare.

CAPUT VI.

Prætores locales non se interponant in examine absentiæ clericorum, vel æris alieni quo gravantur.

Prætores locales, vulgò *Corregidores*, & alii ministri justitiæ sæculares, non se interponant in examine vel exploratione, etiam absque juramento, de absentiis clericorum à suis Doctrinis vel Beneficiis, vel de debitis, quæ debuerint Indis aut aliis suis parochianis; nec circa detentionem salarii eorum; sed ea reservent & relinquant judicibus [f] Ecclesiasticis, ad quos de jure pertinent, attendentes ad censuras impositas usurpatoribus Ecclesiasticæ jurisdictionis, & ad pœnas arbitrarias quæ opportunè ipsis infligi possunt.

CAPUT VII.

Pro-reges, aut alii ministri sæculares, non se immisceant visitationibus bonorum Ecclesiarum, vel Hospitalium: nec nominationi vel depositioni œconomorum ejusmodi Ecclesiarum, vel Hospitalium.

Pro-reges, Gubernatores, aut alii ministri sæculares, non se intromittant in distribuendis, expendendis, vel visitandis bonis fabricæ Ecclesiarum, aut hospitalium, sive ista Indorum, seu Hispanorum fuerint: nec nominent, vel deponant œconomos ejusmodi Ecclesiarum vel Hospitalium; sed totum relinquant judicibus Ecclesiasticis, ad quos de jure pertinet, juxta decretum sacri Concilii Tridentini [g] & schedulas suæ Majestatis, quæ de prædictis loquuntur: & in hoc cum omni rigore Juris procedent Ordinarii contra impedientes, & perturbantes.

CA-

[a] Concil. Provin. 1. Act. 4. c. 12. & 14. [b] Trid. sess. 21. in decret. *De reform.* [c] Concil. Provin. 1. Act. 2. c. 40 Act. 4. c. 5 & 16. [d] Trid. sess. 22. cap. 8. & 9. *De refor.* & sess. 24. *De refor.* c. 14. [e] Concil. 1. Provinc. Act. 3. c. 4. & 5. Synodus Diœces. 2 cap. 4. Synod. 3. c. 19. [f] Trid. sess. 25. cap. 20. *De refor.* [g] Trident. sess. 22. c. 8. *De refor.* & c. 9. ibid.

CAPUT VIII.

Clerici qui interim, dum non habetur sacerdos proprius, in Doctrinis & Beneficiis degerint, illis inserviant cum aliquo stipendio.

INterea dum Doctrinis & Beneficiis de sacerdote proprio provisum non fuerit, sacerdos qui eisdem Doctrinis & Beneficiis inserviet, juvabitur stipendio & salario sufficienti. Et Ordinarii peculiarem diligentiam adhibebunt, ut nullo tempore in illis desit sacerdos; & ut illi pendatur ejusmodi stipendium & salarium pro ipsius sustentatione, interim, ut dictum est, donec provideatur dictis Doctrinis, com pellendo personas, quorum id intererit, ad solvendum juxta decreta sacri Concilii Tridentini & schedulas Regias.

CAPUT IX.

Visitatores sint sacerdotes.

IN visitationibus, quæ in posterum instituendæ sunt, Prælati nominabunt visitatores in sacerdotio constitutos, ut ejusmodi visitationes eo majori decentia, majorique conscientiæ timore perficiantur; accipiendo vades ab iisdem visitatoribus, quòd sui muneris rationem reddituri sint, nec se absentabunt, sed stabunt dispositioni juris, & hoc ubi commodè beneque fieri poterit, & Prælato videbitur expedire.

CAPUT X.

Rectores Doctrinarum dent vades reddendi rationem rerum suæ curæ commissarum, ad dictas Doctrinas & Beneficia, in quibus constituti fuerint, pertinentium.

UT in omnibus habeatur justa rerum ratio, Ecclesiæque pro debito satisfactum sit, & exonerentur conscientiæ; Ordinarii diligentem curam & rationem habebunt, ut à clericis, quos ad Doctrinas & Beneficia destinaverint, accipiant vades reddendi rationem bonorum Ecclesiasticorum, & aliorum quæ ipsorum curæ committentur: & quòd in visitationibus quæ de ipsis fient, staturi dispositioni juris: nec se absentabunt, aut fugam capient: & quòd quicquid debuerint, solvent, relinquendo totum Prælatis, ut in prædictis provideant, quando commodè fieri poterit, & executioni mandari. Quod sic ordinatur & præcipitur ob amplitudinem Episcopatuum, & tantam libertatem, quod Prælatus non possit adhibere remedium absentiæ clericorum, ac damnis in hoc decreto relatis.

CAPUT XI.

Observentur rubricæ novi Missalis, & specialiter in osculo Euangelii.

PRælati, cæterique quorum intererit, habebunt peculiarem curam, ut observentur rubricæ Missalis, & quod per suam Sanctitatem ordinatum est; & specialiter quoad osculum Euangelii; quòd non præbeatur Proregi, neque Gubernatori, nec Inquisitoribus, nec aliis personis cujuscumque qualitatis extiterint, sed solis Episcopis, qui in suis residentiis fuerint, juxta rubricas [i] Missalis. Rogamusque in Domino Religiosos Ordinum, ut idipsum in suis Ecclesiis faciant.

CAPUT XII.

Non detur sæcularibus pax per patenam: nec tabella pacis circumferatur per ministros altaris.

JUxta rubricas [k] Missalis, ac decreta Conciliorum Provincialium [l] anni MDLXVII. & anni MDLXXXIII. circa pacem, quæ datur extra chorum existentibus, Ordinarii jubebunt, & providebunt, quòd nec Pro-regibus, neque Gubernatoribus sæcularibus, nec aliis personis sæcularibus, cujuscumque qualitatis sint, detur per patenam, sed per tabellam, vulgò, *portapaz*, nec permittatur diacono vel subdiacono, qui ad altare ministrant, ut ferant eandem tabellam: sed ad Pro-regem, Gubernatorem, inquisitores, & auditores, eam ferat unus clericus, cum superpelliceo, & non alia ulla persona.

CAPUT XIII.

Observentur præscripta novi Missalis in distributione cinerum, palmarum, & aliarum rerum.

QUoniam cupimus exsecutionem dare ordinationi novi Missalis, & ut omnia secundùm ordinem fiant, ac debita Ecclesiasticis servetur observantia, tollanturque abusus qui in aliquibus locis irrepserunt; Ordinarii in hoc sedulò intendentes, non permittant, quòd feriâ quartâ Cinerum, vel Dominicâ Palmarum, in earum distributione laïci præferantur Ecclesiasticis, nec in aliis rebus in quibus Missale ordinaverit sic fieri, quamquam laïci sint Pro-reges, Gubernatores, vel aliæ personæ, cujuscumque sint qualitatis.

CA-

h Trid. sess. 21. cap. 4. De refor. i Ritus celebrandi Missam cap. 6. num. 5.

k Rit. celeb. Missam cap. 10. num. 9. l Concil. Provinc. Act. 4. n. 12.

CAPUT XIV.

De servanda immunitate Ecclesiarum.

UT immunitas Ecclesiarum per omnia servetur, & lodi cum reliquis ædificentur; utque ministri sæculares nec nimium audeant, nec Ecclesiæ mandatis inobedientes evadant, si advertant contra se non exerceri rigorem justitiæ, & quòd caussæ maneant indecisæ, ac ipsi delinquentes impuniti. Hinc in posterum Ordinarii contra transgressores ac violatores dictæ immunitatis Ecclesiasticæ vigilanter [m] inquirent, fulminando processus, & eosdem terminando, & sententias proferendo cum omni brevitate, imponendoque debitas pœnas; nec relinquant caussas in perpetuo silentio. Et quando illos absolverint à censuris quas incurrerint, observetur ordo novi Manualis, jussu Catholicæ Majestatis transmissi, & subscripti per Religiosum Escurialis, cui id incumbit.

CAPUT XV.

Exsecutioni mandentur decreta superioris Concilii Provincialis anni MDLXXXIII.

PRælati omnes exsecutioni mandabunt decreta Concilii Provincialis proximè præteriti, celebrati in hac civitate Regum anno MDLXXXIII. & per suam Sanctitatem approbati, secundùm quod, & eo modo, quo in illo continetur. Et ut cunctis manifesta sint, facient ea publicari in suis Ecclesiis Cathedralibus.

CAPUT XVI.

Notarii non accipiant plus quam decimam partem unius aurei pro titulo ordinum.

QUoniam in aliquibus taxationum, quæ per idem Concilium factæ fuerunt, positum & ordinatum est, quòd notarii pro titulis Ordinum accipiant duos pesos, & in aliis taxationibus nihil circa hoc dispositum existit omnibus ex originali desumptis: & in eodem Concilio Provinciali [o] per suam Sanctitatem approbato, præcipitur, ne accipiatur plus quam [p] decima pars unius aurei, juxta decretum sacri Concilii Tridentini [q] Ordinarii non permittent ejusmodi notariis, ut accipiant dictos duos pesos; sed in omnibus observetur præscriptum dictorum Conciliorum Provincialis, ac Tridentini, juxta quod, & eo modo quo in iisdem Conciliis continetur, ita ut non excedatur dicta decima pars unius aurei, ubi accipiendo locus fuerit, ut in dicto Concilio Tridentino dispositum est; procedentque contra notarios id non observantes. Et sic taxatio illa facta in eo Concilio Provinciali observabitur in quantum fuerit canonica, & ipsius taxæ pariter canonicæ, & non contrariæ Concilio Tridentino.

CAPUT XVII.

Clerici priùs quàm accipiant dimissorialia, reddant rationem eorum, quæ ipsorum curæ commissa fuerunt: & cum solis hujusmodi dimissorialibus possint recipi in abhis Episcopatibus.

EPiscopi, eorumque provisores non dent dimissorialia ullis clericis, non priùs acceptis ab eis rationibus omnium illorum, quorum curam in Doctrinis & Beneficiis gerebant: & donec ipsi Provisores habuerint commissionem, juxta decretum ejusdem Concilii Provincialis, anni MDLXXXIII. ab ipsorum Episcopis ad dandum dicta dimissorialia. Clericos autem cum hujusmodi dimissorialibus accedentes, poterunt Archiepiscopus, Episcopi, & reliqui judices Ecclesiastici recipere, quamvis in dictis dimissorialibus non exprimatur quòd ejusmodi clerici rationes reddiderint rerum suæ curæ commissarum; vel quòd Provisores habuerint commissionem dandi talia dimissorialia; & licèt ejusmodi clerici non habeant testimonium sui Prælati, quòd Beneficia vel Doctrinas dimiserint cum licentia suorum Episcoporum, vel Prælatorum, vel quòd suis successoribus consignaverint easdem Doctrinas vel Beneficia, eorumque ornamenta, libros baptismales, & matrimoniales, & matriculas, & reliqua suæ curæ, sine eo quòd dicti Archiepiscopus, vel Episcopus, vel alii judices incurrant censuras, interdictum ab ingressu Ecclesiæ, vel suspensionem impositam per Concilium Provinciale celebratum in hac civitate Regum anno MDLXVII. derogando quoad hæc capitula dicti Concilii, ipsumque, & censuras, interdictum, & suspensionem in eo contenta pro nullis habendo; ita ut non obligent, nec vim habeant ullo modo, vel ullo tempore contra Archiepiscopum, Episcopos, vel reliquos judices Ecclesiasticos, nec ipsorum diœcesanos, producitis illis dimissorialibus; cùm in eorum expeditione præsumatur, quòd ipsorum Prælati & Provisores adhibuerint debitas diligentias.

CAPUT XVIII.

Nominantur testes synodales.

JUxta Juris, dispositionem, in hac civitate Regum testes synodales nominamus parochos, qui curam animarum habent, vel posthac habebunt in parochiis ejusdem civitatis; & pro aliis partibus Archiepiscopatûs visitatores, qui sunt vel pro tempore fuerint. In Episcopatu

m Trident. sess. 25. c. 20. *De reform.* n Ocatii. Manuale Peruan. pag. 24. & 25. & 174. &c. o Concil. Prov. I. Act. 2. c. 32.

p Trid. sess. 21. cap. 1. *De reform.* q Conc. I. Provinc. Act. 3. cap. 9. r Conc. Later. c. 6. *Sicut olim.* Conc. Tolet. act. 3. c. 18.

patu verò Cusquensi parochos Ecclesiæ Cathedralis ejusdem civitatis, & eos qui pro tempore fuerint visitatores. Et hoc ipsum observari statuitur in reliquis Episcopatibus suffraganeis, nominando, prout sacra Synodus nominat, dictos parochos & visitatores, juxta Juris dispositionem: qui dicti testes synodales cùm priùs præstiterint juramentum coram suis Prælatis, debeant inquirere res dignas, & ad corrigendum, emendandum, & reformandum utiles & necessarias: & hoc absque jurisdictione ulla, quam ad hoc illis non damus: at totum quod sic fecerint, & inquisiverint, ad Synodos diœcesanas & Provinciales scriptum deferre, illud Episcopis in suis Synodis, & Metropolitano in Concilio Provinciali tradendo, nominando parochos Cathedralis, & aliarum Ecclesiarum civitatis, in qua Cathedralis est, & visitatores Episcopatûs.

CAPUT XIX.

Religiosi doctrinales cum cura animarum, non minus quàm clerici sæculares observent & adimpleant quod spectat ad habendum constitutiones synodales, & alia contenta in hoc capitulo.

Religiosi, qui in Doctrinis gerent curam animarum, habebunt penes se Concilia Provincialia, & Synodos quas fecerint Metropolitani, & suffraganei, quisque in suo districtu: itemque Catechismum, & Confessionale, & Sermonarium, facta idiomate indigenarum per præcedens Concilium ſ anni MDLXXXIII. ad hoc ut unusquisque sciat quid facere debeat, & sibi incumbat, & ad quid sit obligatus. Circa quod procedent Ordinarii & visitatores contra transgressores, & non observantes dicta Concilia, vel eorum decreta non complentes.

CAPUT XX.

Religiosi solvant quartam funeralem, & portionem canonicam.

Religiosi, qui sunt vel fuerint in Doctrinis & Beneficiis, servabunt constitutiones de solutione quartæ funeralis, quartæ canonicæ, & quartæ oblationum, propterea quòd illas debeant, prout de jure debent, Episcopis, & ut illas persolvant reliqui clerici, qui funguntur iisdem ministeriis, secundùm quod, & quemadmodum etiam constitutū est in Concilio Provinciali anni MDLXXXIII. per suam Sanctitatem approbato, & quia non possunt prætendere exceptionem per viam ullius Brevis, non habendo vel unquam habito ullo Brevi, sed tantùm pro funeralibus sepulturarum quæ fuerint in propriis ipsorum monasteriis.

Placentne vobis Reverendissimi Patres hæc decreta?

Omnes responderunt: *Placent.*

Ego T. Archiepiscopus Regum diffiniens subscripsi.
Ego Fr. Gregorius Episcopus Cusquensis diffiniens subscripsi.

In quorum fidem infrascripti notarii subscripsimus.

Ego Antonius de Valcazar, Doctor, civitatis Regum Provisor, ac vicarius generalis, & sacri Concilii Secret.
Ego Licentiatus Bartholomæus Menacho, sacri Concilii Provincialis Secretarius.

REGULA CONSUETA

SEU

Institutiones consuetudinales Ecclesiæ Metropolitanæ Limensis,

Edita per B. TORIBIUM, ejusdem Ecclesiæ Archiepiscopum.

Postquam B. Toribius præcedentis Concilii decreta jam secundò pro universa provincia constituisset; quia dilexit decorem domus Domini, cogitavit etiam de disciplina Ecclesiastica, præsertim cultus divini in Ecclesia sua Metropolitana Limensi, pro cujus decore, ornatu, & pio devotoque splendore sacri Concilii Tridentini præscriptum ubique secutus, composuit Rituale Ecclesiasticum, seu ut vocat, Con-

ſ Act.2.c.1.& 3. Act.3.c.24. Act.5.c.3. ſ Act.4.c.20.

Consueta, *aut regulas consuetudinales, ad omnes actiones in divinis officiis, templiq; ornatu & obsequiis ritè dirigendas. Ex quo procul dubio cupiebat, ut cateræ Ecclesiæ Cathedrales, si non legem, quæ juxta Tridentinum in Concilio Provinciali statuenda est, saltem exemplum sumerent, quo omnes passim, Ecclesiarum rebus commodiùs postea constitutis, uti possent, quod ordo temporis huc inserere postulat, & est quod sequitur. D. ANTONIUS MONTALVO.*

Ego Franciscus Alarcon publicus auctoritate Apostolica notarius, & secretarius decani, & capituli Sanctæ Ecclesiæ civitatis Regum, fidem facio, quòd quarto die mensis Decembris, anno MDXCII. Illustriss. & Reverendiss. Dominus D. Toribius Alphonsus Mogrovexus Archiepiscopus dictæ civitatis, domini nostri Regis Consiliarius, & decanus, & capitulum dictæ sanctæ Ecclesiæ, congregati fuerunt in capitulo more solito, & coram me dicto secretario tractatum fuit de faciendis Institutionibus consuetudinalibus pro servitio dictæ sanctæ Ecclesiæ. Et cùm id tractassent, & deliberavissent, ut fierent, ad hunc effectum pro sua dominatione nominatus est Licentiatus Bartholomæus Menacho, canonicus; & pro dicto decano & capitulo nominatus est Doctor Antonius de Molina, canonicus, ut ex Actis ejusdem capituli apparet, ad quos me refero. Et ut de eo constet, dedi præsentes. Datum in civitate Regum tricesima Aprilis anno MDXCIII. & in fidem subscripsi meum nomen,

Franciscus Alarcon
Notarius Secretarius.

NOS D. *Toribius Alphonsus Mogrovexus Dei & Apostolicæ Sedis gratiâ Archiepiscopus civitatis Regum, domini nostri Regis Consiliarius, &c. Cupientes exsecutioni mandare quod provisum & ordinatum est per sacrum Concilium Tridentinum in sess.* 24. *c.* 12. De reform. *quod incipit*: Cùm dignitates; *in quo disponitur sub finem ejusmodi capitis, quòd quæ ad debitum in divinis officiis regimen spectant, deq; congrua in his canendi, seu modulandi ratione, de certa lege in choro conveniendi & permanendi: simulq; de omnibus Ecclesiæ ministris, quæ necessaria erunt, & si quæ hujusmodi, Synodus Provincialis, pro cujusque provinciæ utilitate & moribus, certam cuique formulam præscriberet. Interea verò Episcopus non minus, quàm duobus canonicis, quorum unus ab Episcopo, alter à capitulo eligitur, in iis quæ expedire videbuntur poterit providere. In conformitate dicti sacri Concilii Tridentini, cùm in his ædibus Archiepiscopalibus unitum & congregatum fuerit capitulum nostræ sanctæ Ecclesiæ Cathedralis, nominatus est pro parte nostra, ut, quod dictum est, exsequatur, D. Licentiatus Bartholomæus Menachus canonicus hujus sanctæ Ecclesiæ, & pro parte dicti capituli D. Doctor Antonius à Molina canonicus pariter hujus sanctæ Ecclesiæ, præsente in eadem nominatione & electione Francisco de Alarcon, presbytero sæculari, secretario dicti capituli. Et postquam nos, & dicti domini canonici vidimus, & contulimus, quòd ordinare & providere conveniret in jam relatis; & postquam pariter attentè consideravimus bonos & laudabiles mores, & cæremonias, quæ observantur in aliquibus Ecclesiis Cathedralibus Hispaniæ, & in hac sancta Ecclesia, resolvimus, consensimus, & determinavimus in dicta conformitate sacri Concilii Tridentini, quid ad gloriam & honorem Dei Domini nostri debeant observari capitula & ordinationes sequentes.*

CAPUT I.

De campanis.

Quomodo pulsari debeant.

Ministri sacrarii specialem curam habebunt, ut campanæ, & earum linguæ, & funes bene habeantur, & ut porta, quâ in turrim ascenditur, sit clausa, nec eò pateat accessus pueris, vel aliis personis, quæ ad illas suo tempore pulsandas necessariæ non sunt.

Ad Primam sonabunt ordinariè per unam horam.

Ad Tertiam, per unum quadrantem.

Ad Sextam, per quadrantem.

Ad Nonam, quando ante prandium dicitur, per quadrantem; sed post prandium, per integram horam.

Ad Vesperas, quando Nona ante prandium dicitur, per horam.

Quando verò Nona post prandium dicitur, pulsabitur ad Vesperas per quadrantem horæ, postquam per horam sonuerit ad Nonam.

Et quando Vesperæ dicentur ante prandium, ad illas pulsabuntur per unum quadrantem, post factam elevationem in Missa majori, & debent tunc Vesperæ inchoari ad minus horâ undecimâ.

Ad Completorium, quando Vesperæ dicuntur ante prandium, pulsabitur per unam horam.

Et quando Vesperæ vesperi dicentur, pulsabitur ad Completorium per unum quadrantem.

Ad Matutinas pulsabitur per horam.

Quando omnes dictæ horæ una post alteram continuò sine temporis interpolatione dicentur, tunc dabunt duodecim tractus campanæ.

Ad Missam majorem pulsabitur uno quadrante horæ.

Et

Et qnando erunt festa solennia, pulsabitur replicato tractu per integram horam, & tintinnabulo per quadrantem; ita ut sint quinque quadrantes in tota pulsatione.

I I.

Quando, & qua hora pulsanda campana.

Ministri sacrarii, seu sacristani, omni tempore pulsabunt ad Primam per unam horam, ut dictum est, cum una campana mediocri, quam per medium illius horæ pulsabunt tractim distinctis ductibus, noo post alterum, & per tertium quadrantem tractim quoque, sed festinantiùs, & distinctis ductibus, sed duplicibus; & ultimo quadrante pulsabitur campanula, seu tintinnabulum, qood vulgò vocant *Aguijon*; ita quod tota pulsatio fiat per integram horam.

A primo die Maji, usque ad ultimum Octobris pulsabunt ad Primam, à media septima Matutina, ad medium horæ octavæ; & à primo Novembris usque ad ultimum Aprilis, ab hora sexta usque ad septimam.

Ad Tertiam, & Missam majorem, à primo Maji usque ad ultimum Octobris pulsabunt ab hora octava & dimidia, usque ad nonam; & si diei qualitas postulet, ut omnes campanæ pulsentur crepitatim, vulgò à *repique*, pulsabunt uno quadrante priùs: ita ut in media hora edantur tres crepitus solennes cum pausa inter ipsas, & ultimo quadranti qui restat usque ad horam nonam, pulsetur tintinnabulum, ad hoc ut prebendarii & reliqui ministri conveniant ad chorum.

A prima Novembris usque ad ultimum Aprilis, pulsabitur ad Tertiam, & Missam majorem ab hora octava usque ad mediam nonæ, uno quadrante per unam vel doas campanas, juxta qualitatem temporis, & altero quadrante sonabit tintinnabulom.

Si fuerit dies jejunii, pulsabitur semper ab hora nona usque ad medium decimæ: & si fuerit festum duplex, in quo debeat edi crepitus, observabitur quod suprà dictum est.

Ad Nonam, quando dicitur post prandium, pulsabitur semper una hora, à secunda pomeridiana usque ad tertiam, una campana mediocri, prima media hora tractim per simplices ductus, & uno quadrante tractim celeriùs per duplices ductus, & ultimo quadrante trahetur tintinnabulum usque ad horam tertiam pomeridianam.

Ad Vesperas, quando post prandium dicuntur, immediatè post Nonam pulsabitur ad ipsas per unum quadrantem. Sed cùm Nona dicta fuit ante prandium, tunc ad Vesperas post prandium pulsabitur unâ horâ, hoc est à secunda usque ad tertiam, com una, vel duabus campanis, aut simplici vel crepitante sonitu, prout temporis, & festivitatis ratio requiret, & anditâ tertiâ pulsabitur tintinnabulum per quadrantem horæ.

A primo sabbatho Quadragesimæ usque ad sabbathum sanctum pulsatur ad Vesperas ab elevatione Missæ majoris usque ad finem ejusdem, cum una vel duabus campanis, vel tractu solenni, juxta rationem festivitatis, exceptis Dominicis, in quibus pulsabitur post meridiem modo superiùs præscripto.

Ad Completorium in Quadragesima pulsabitur per unam horam, id est, à quarta Vespertina usque ad quintam, cùm una campana mediocri, quæ pulsabitur primâ mediâ horâ tractim per simplices ductus; & tertio quadrante celeriter per duplices ductus, & quarto quadrante sonabit tintinnabulum. Quando autem alio tempore dicetur Completorium post Vesperas, observabitur quod in aliis horis ordinatum est, quando dicuntur continuè, sine interpolatione temporis.

Sexta dici debet, ut ordinatur in Missali; ut inferiùs ordinabitur de reliquis horis.

Ad Matutinum pulsabitnr per unam horam, & in nocte Nativitatis fiet crepitus cootinnus omnium campanarum, ab hora octava noctis usque ad duodecimam cum multa solennitate; & eodem modo per easdem horas fiet in nocte Resurrectionis.

Ad Matutinas tenebrarum, die Mercurii septimanæ sanctæ, pulsabitur à media hora post quartam vespertinam, usque ad medium sextæ cum una campana magna, ipsam pulsando tractim ictibus binis & binis. Et die Veneris sancto, postquam signnm datum fuit ad Completoriom ab hora tertia ad quartam, finito Completorio dabunt signum ad Matutinum tenebrarum per quadrantem horæ, ita ut incipiant horâ quartâ cum dimidia, & tali tempore, quod possint illa die exire à Matutinis, cùm jam noctescit, seu illâ horâ qua aliàs pulsatur ad salutationem Angelicam, seu *Ave Maria*.

Postquam die Jovis sancto recluditur sanctissimum sacramentum, non pulsantur campanæ usque ad sabbathum sanctum, cùm cantatur *Gloria*, excepta pulsatione, quæ fit ad Sermonem, qui habetur sub mandatum seo lotionem pedum: quæ pulsatio fit cum una campana ex majoribus, & durat ab hora secunda pomeridiana usque ad tertiam; sed loco campanarum interea pulsatur crepitaculum manuale, ad omnes horas.

Sabbatho sancto, & sabbatho Pentecostes, ad *Gloriam*, fiet crepitus omnium campanarum totius civitatis; & præfecti sacrarii curabunt moneri parochos parochialium Ecclesiarum, & Religiones ut exspectent & attendât, ut Ecclesiæ Cathedrales eos præcedant in pulsando, ut nuper provisnm est in Concilio Provinciali in hac civitate celebrato anno MDLXXXIII. & à sua Sanctitate approbato.

III.

III.

Quando campanarum concrepatione pulsandum.

IN festis Paschalibus anni, & in omnibus festis Domini nostri, & Dominę nostræ, & omnium Apostolorum, & Euangelistarum, & S. Joannis Baptistæ, & S.Laurentii, & omniū Sanctorum, & in omnibus processionibus generalibus, quæ exeunt ex Ecclesia ad alium locum, & quando effertur sanctissimum sacramentum ad infirmos, & quando reportatur, fiet crepitus omnium campanarum; & in his festivitatibus, ortâ aurorâ concrepabunt. cum tribus interpolationibus, antequam pulsetur ad Primam. In reliquis autem festivitatibus, si feriandum sit, fiet concertatio duarum campanarum mediocrium: quia si non sit feriandum non fiet, excepto casu, quo officium Sancti transferatur in diem quo non laboratur: quia in tali casu fiet concertatio companarum.

Una ex magnis campanis ordinariè pulsabitur ad præfationem Missæ majoris dando tres ictus, & in meridie novem, & ad *Ave Maria* alios novem. Et ad convocandum populum, quando sanctissimum sacramentum deferendum est ad infirmos, dabuntur quinque ductus.

Eadem magna campana pulsabitur ad concionem quoties prædicabit aliquis Episcopus. Et quoties parochus ministraturus est sacramentum extremæ-unctionis alicui infirmo, dabuntur tres ictus ejusdem campanæ.

Ad vocandum parochum & sacristam non pulsabitur magna campana, sed una mediocris. Et pro parocho dabuntur ictus quatuor, & pro sacrista tantùm duo.

IV.

Ad interdictum.

TEmpore interdicti pulsabitur pro laudabili consuetudine, quam tenebat, & tenet hęc sancta Ecclesia; ita ut non pulsentur campanæ ad horas canonicas, vel ad aliud quippiam quod sit officium divinum.

V.

Quomodo repetitis ictibus pulsanda campana.

CUM inchoantur Vesperæ defunctorum in die omnium Sanctorum, debet statim incipere duplex sonitus omnium campanarum, quod vulgò vocant *doblar*, & durare usque ad horam octavam noctis, & ab aurora usque dum finiuntur Missa major, & responsoria pro defunctis, quibus officiis capitulum interesse debet. Quando morietur aliquis, cujus exequiis capitulum adstiturum sit, si fuerit sæcularis & vir, fient cum omnibus campanis mediocribus, & simul una magna, tres strepitus; & si fuerit fœmina, duo strepitus tantùm. Sed cùm Prælatus, vel aliquis ex Præbendariis obierit, fiet duplex sonitus omnium campanarum simul cum magna mora: atque idipsum observabitur in Missis & Anniversariis.

Quando defunctus cum solis parochis, atque assistentia capituli sepeliendus est, pulsabuntur tantùm duæ campanę mediocres, edendo tres strepitus, si fuerit vir; si verò fœmina, duos tantùm: & statim pulsabitur de tractu in tractum, cum vicissitudine campanarum.

Octavâ horâ noctis debet ordinariè pulsari pro animabus Purgatorii, sonitu omnium campanarum, juxta consuetudinem hactenus observatam. Et exinde nullâ horâ noctis trahentur, vel pulsabuntur campanæ usque ad auroram, præter tractus qui fiunt pro Prælato, Pro-rege, vel præbendario, vel pro alia persona, pro qua jusserit Prælatus ut fiant tractus; ita quòd pro alia persona præter hìc nominatas, non possint trahi campanæ noctu, sine expressa licentia Illustrissimi Archiepiscopi, vel eo absente, sine licentia capituli.

CAPUT VI.

Quomodo, & quo ordine intrandum, & assistendum ad horas in choro.

TAM Beneficiati, quàm reliqui ministri, à decano usque ad acoluthum, convenient ad horas antequam terminetur primus sonitus tintinnabuli, quod vocant *aguijon*.

Intrabunt chorum faciendo humiliationem, & flectent genua usque ad terram coram sanctissimo sacramento. Et unusquisque perget inde ad suum locum, faciendo reverentiam, & profundam humilitatem versùs Prælatum, si adsit, capite aperto, ac demissis manicis superpellicei. Et in ipsius absentia versùs præsidentem qui tunc erit, exhibendo ipsi aliquam reverentiam, deinde in loco, in quo debet exsolvere officium, flectet genua, & præparabit animum. Finito pulsu tintinnabuli, præsidens faciet signum, & omnes surgent, & versa facie ad altare dicent in silentio: *Pater noster, Ave Maria, & Credo*, ad Matutinum & Primam: ad reliquas autem horas: *Pater noster*, & *Ave Maria* tantùm. His finitis præsidens facit secundum signum, & Hebdomadarius incipit horam, capite discooperto, demissisque manicis superpellicei. Quo modo totus chorus debet tunc se habere, & finito *Alleluja*, vel *Laus tibi Domine, &c.* Cooperiunt capita, & elevant manicas, dictoque Invitatorio, & Hymno, dum incipitur primus Psalmus majorum horarum, omnes sub medium versus sedeant, sine sellarum strepitu, illas paullatim demittendo. Juvenes tamen chorales, quamvis subdiaconi vel diaconi sint, non sedebunt, sed toto tempore officii semper ante odeum in pedibus persistent, in quo

quo loco ad *Magnificat*, & ad *Benedictus*, & *Nunc dimittis*, in choros hinc inde divisi se mutuò respiciunt, ita ut semper stent, præterquam ad Martyrologium, & Epistolam, & Lectiones Matutini, & Lectionem Completorii. Finito Psalmo, ad medium postremi versus, omnes qui sedent, surgent, & ad *Gloria Patri*, detegent capita, & manicas demittent.

In choro magnam membrorum, & sensuum disciplinam observabunt, non ad sedes inclinati, neque cubitis ad sedilium divisoria fulti, vel manibus in eadem extensis: & quando sedebunt elevabunt superpellicea, ne super illa sedeant: nec illis abstergant sudorem, aut alias res mundent. Nec tempore caloris vertulum sibi per illa, tanquam flabella, facient. Et nemo manicas collo circumvolvet, si non patiatur notabilem infirmitatem. Præses curabit, ut omnes illæ cæremoniæ inviolabiliter observentur, & statim puniet rebelles, ipsos illius horæ distributionibus privando, super quo oneratur ipsius conscientia.

Omnes quotquot non accesserint ad *Gloria Patri* primi Psalmi aliarum horarum, & qui non intersunt principio versus: *Quadraginta annis &c.* perdent distributiones illius horæ, cui sic deerunt.

Dum celebratur officium in choro, nemo sæcularium illuc intromittatur, præter Pro-regem, Gubernatorem, vel Auditores Regios, supremum judicem Regium, Fiscales, supremos Ministros justitiæ, sacræ Inquisitionis, vel Tribunalis Regii, Dominos titulares, aut horum filios, Fratorum ordinarium hujus urbis, Commendatores Ordinum Militarium, aut Equites principales.

Præbendarii perpetuò manebunt in suis sedilibus, nec sua cuiquam cedant, præterquam personis in superiori regula comprehensis. Quod si conveniant Prelati Religionum, dabuntur sedilia tantummodo Vicariis generalibus, Visitatoribus, Commissariis, Provincialibus, & Prioribus, Commendatoribus, & Rectoribus hujus civitatis, & non alteri personæ conventuum. Et Præbendarii nullo modo relinquant sedilia sua eundo ad sedendum ad scamna vel subsellia chori. Poterunt tamen in choro esse laïci, qui sunt cantores, vel alioquin ministeriales.

CAPUT III.

De silentio.

ET quia totus decor cultus divini consistit in observatione silentii, de re nulla loquentur in dicto choro dum dicitur officium, sed omnes magna attentione cogitabunt & advertent ad illa quæ dicuntur. Et præses magnam adhibebit curam, ut servetur silentium; & hoc super omnia zelare debent. Prima vice qua quis locutus fuerit, postquam ad horas intraverit in chorum, fiet ei signum quo moneatur ut sileat, & secunda vice fiet signum punctatori chori, ut illum privet penso illius horæ, & hoc irremissibiliter: super quo ipsius conscientiam strictè oneramus.

Item dum dicitur officium, nulla persona legat vel subscribat literis, nec scribat in choro, nec in eo fiant computus, nec distributiones, nec tractetur calamus, excepto punctatoris ad puncta in libro signanda; & si aliquis laïcus sit in choro, nullus Beneficiarius, vel famulus ipsum alloquendum accedat. Et si præses aliquem admonuerit, ut abstineat à loquela; si obedire noluerit, puniatur privatione stipendii integræ horæ.

Item non permittet præses, ut in choro sint joci, risus, nutus, vel aliæ res indecentes, nec ut ex uno choro in alterum mittantur nuncia, nec mutent locum, transeundo de uno in alterum, nec ullus peculiariter oret, vel cum libro vel absque illo; sed omnes cantent, & attendent aliis cantantibus, quando cantandum erit. Curabit etiam præses, ut omnes ibi debito modo se gerant, & inobedientes punientur privatione stipendii unius horę, vel ampliùs, juxta rationem demeriti, & qualitatis delicti.

CAPUT IV.

Quando standum in choro.

STabunt recti per totum officium Dominæ nostræ, etiam ad lectiones ejusdem officii. Item in principio omnium horarum post signum à præside datum, usque dum absolvetur *Alleluia*, vel, *Laus tibi Domine*, ut ad Invitatorium & hymnos, & quando dicitur *Gloria Patri*, usque ad *sæcula sæculorum. Amen.* Et ad Capitula, & Responsoria brevia, & ad Orationes, & lectionem Evangelii in Matutino. Ad Symbolum: *Quicumque vult.* Ad canticum: *Te Deum laudamus*, & *Magnificat*, & *Benedictus*, & *Nunc dimittis*. ad preces quotidianas: & quando dicitur *Confiteor Deo*, & *Misereatur vestri*, & *Indulgentiam*, & *Misereatur tui*, debet stare Prælatus, dum dicuntur, & ad *Pretiosa*, & Antiphonas, quando cantantur. Et sic pariter ad primas benedictiones, & ad omnia illa quæ dicenda sunt per Prælatum, quamvis ipse sedeat, & chorus alioquin genuflectat. Ad Psalmum: *Ecce nunc benedicite Dominum*, & ad *Laudate Dominum omnes*, & ad, *Laudate pueri Dominum*, usque ad versum, *Sit nomen Domini benedictum*, inclusivè, & universaliter quoties cantant cum nota punctata. Quod autem spectat ad cæremonias Missæ, quando debeant stare sequentur rubricas novi Missalis, & laudabiles consuetudines hujus sanctæ Ecclesiæ.

CAPUT V.

Quando sedendum.

SEdebunt ad omnes Psalmos horarum majorum, exceptis dictis in capitulo præcedenti, ad quos debent stare. Debent similiter sedere, quando leguntur Lectiones in ma-

matutinis, & responsoria, & versus qui dicuntur in tono, & ad versus responsoriorũ quæ cantantur, & ad Martyrologium, & ad Lectionem Completorii: *Fratres sobrii*: & ad absolutionem capituli Primæ, & ad totum ferè officium defunctorum, & ad canticum graduum, & ad Epistolam, & Prophetias. Et quod ad Missam pertinet, debent sedere juxta rubricas novi Missalis, & laudabiles consuetudines, hujus Ecclesiæ,

CAPUT VI.

Quando genuflectendum,

QUando recitantur Psalmi graduales debent flectere utrumque genu ad *Kyrie eleison*, & reliqua quę sequuntur, ut notatur in rubricis ipsorum Psalmorum gradualium; & pariter genuflectere debent ad Psalmos Pœnitentiales, & Litanias in feriis sextis Quadragesimæ, quando fit officium de feria, ut notatur in Breviario: quemadmodum in feriis Adventûs, Quadragesimæ, & Quatuor Temporum: in laudibus, & aliis horis dicuntur preces flexis genibus, si non sit festum de quo fiat officium; ad quas preces identidem genuflectit hebdomadarius usque ad versum, *Dominus vobiscum* ante orationem, & reliqui chorales persistunt in genibus usque ad versum *Benedicamus Domino*, post orationem, ut in Breviario notatum est; ut etiam genuflecten in officio defunctorum, juxta præscriptum Breviarii. Item genibus flexis dicent antiphonas Dominæ nostræ, quæ dicuntur post horas, nisi tempore Paschali: ad orationes dictarum antiphonarum surget hebdomadarius ad eas dicendas, ut notatur in Breviario. Debent etiam genuflectere ad *Pater noster*, quod dicitur in fine officii divini.

Item ad confessionem Primæ & Completorii, si Prælatus adest, debet chorus genuflectere: & Prælatus ipse ad confessionem dicendam debet se erigere in pedes, ut similiter ad *Indulgentiam*, & *Misereatur vestri*, & *Misereatur tui*, & *Indulgentiam*. Sed quando Prælatus non fuerit præsens, debent omnes ad illa stare.

Debent etiam genuflectere ad versum, *Te ergo quæsumus*, usque ad versum, *per singulos dies*, exclusivè; & ad integrum hymnum, *Ave maris stella*, & *Veni creator Spiritus*, & *O crux ave spes unica*, & ad benedictionem quam dat Prælatus in *Magnificat* ad versum *quia respexit humilitatem ancillæ suæ*, & in completorio, sub illius finem, cum dicitur, *Pater noster*, *Ave Maria*, & *Credo*: & non surgent à genuflexione, donec Prælatus fecerit signum.

Dictæ genuflexiones cessent inter Pascha & Pentecosten. Et quod ad Missam attinet, circa genuflexiones, observabunt rubricas Missalis, & laudabiles consuetudines, quæ erunt in usu.

CAPUT VII.

Quando se convertunt ad altare.

STatur versa facie ad altare postquam præses fecit secundum signum, usque dum absolvatur *Alleluia*, vel *Laus tibi Domine*, ad omnes orationes, quæ dicuntur in officio & in Missa, & ad Euangelium. Et hebdomadarius vertit se ad altare, quando dicit capitula & benedictiones Matutini, tam diei, quàm Dominę nostrę.

CAPUT VIII.

Quando deponenda bireta, & manica demittendæ.

APerient capita, & manicas demittent, quando chorum intrant & exeunt, dum reverentiam faciunt versùs altare majus, & cum dicitur *Pater noster*, & *Gloria Patri*, & ad ultimum versum Hymnorum, & ad orationes officii majoris, & minoris, & ad *Magnificat*, *Benedictus*, & *Nunc dimittis*, & ad Symbolum Athanasii: *Quicumque vult salvus*. Et ad initium *Gloria in excelsis*, & quoties unusquisque intonat cantum, vel aliquid solus dicit cum socio. Et dimittent manicas ad *Alleluia* cum suo versu, non tamen inter Pascha & Pentecosten ad primum *Alleluia*, quia tunc dicitur loco Gradualis. Demittuntur manicæ etiam in Missa majori ad *Pax Domini*, donec sacerdos communicet.

Illi chorales qui non sunt sacerdotes, semper assistunt choro sine biretis, nisi sint Beneficiarii. Poterunt tamen illa in hyeme gestare, & qui notoriam infirmitatem patiuntur, poterunt ad omnes horas portare bireta. In omnibus processionibus dimittuntur manicæ.

CAPUT IX.

Quando inclinanda capita.

INclinant capita versùs majus altare, quoties cum licentia transeunt ab uno choro ad alterum, & quoties absolvunt versum, vel aliud quippiam in choro, & quoties pronunciatur sanctum nomen Dominæ nostræ Virginis Mariæ, vel Sancti, de quo fit officium, & quando in Invitatorio dicitur: *Venite adoremus, & procidamus ante Deum*; & *Suscipe deprecationem nostram*. Et quod ad Missam pertinet, servabuntur rubricæ Missalis.

CA-

CAPUT X.

Quando cantandum officium, & quando dicendum tono simplici.

Matutina & Laudes cantantur tota in solennitatibus Nativitatis, Resurrectionis, & Pentecostes, & Corporis Christi, & in die Ascensionis, & in diebus Nativitatis & Assumptionis Dominæ nostræ, S. Joannis Euangelistæ, & S. Petri, cantabunt solummodo Invitatorium, Hymnos, Lectiones, & *Te Deum laudamus*, & capitulum *Benedictus*, & orationem.

Pariter etiam cantari debent Prima, Tertia, Missa major, Vesperæ, & Completorium. Et simplici tono recitari officium parvum Dominæ nostræ, & defunctorum, & Psalmi Pœnitentiales, & Graduales temporibus suis, cùm juxta regulas Breviarii dicendi fuerint: ita ut in diebus duplicibus & semiduplicibus Prima cantetur manè, & Tertia ante Missam majorem etiam cantetur; & post Missam majorem recitetur Sexta in tono, & Nona pariter in tono, post meridiem ante Vesperas, & Vesperæ & Completorium cum cantu.

In festis simplicibus dicitur Tertia in tono, & Sexta ante Missam cantetur, & ipsa pariter Missa cantetur post Sextam. Et post Missam Nona dicetur in tono, & Vesperæ & Completorium à meridie cantantur omni tempore. In diebus Vigiliarum, Quadragesimæ, Adventus, Prima cantetur, & Tertia, & Sexta recitantur; quod intelligitur in officio feriali: Nona verò tunc cantatur ante Missam majorem. Et in Quadragesima Vesperę cantant ur ante meridiem, & Completorium similiter vesperi cantetur. In Dominicis autem & festis dicantur ut suprà præscriptum est.

CAPUT XI.

Quibus horis ministri altaris debent ire ad Missam.

Debent ad chorum convenire ad horam quæ dicitur immediatè ante Missam majorem, unde exibunt associati à presbytero: ante quem à choro ad sacristiam debent præcedere portionarius diaconus per septimanam designatus, & subdiaconus, & bedellus cum pertica, & duos sacristani, & duo juvenes chorales.

Cum appulerint ad sacristiam, sacerdos, & diaconus, & subdiaconus lavabunt manus in fonte qui ibi parari debet, tergendo manus in linteo, qui ad eundem effectum sit semper paratus, & sacristani cum acoluthis assistent ad induendum sacerdotem, & ministros diaconum & subdiaconum, cum magna cura, ut sint benè vestiti & ornati: & fervent altum silentium in sacristia, cujus rei peculiarem curam geret sacrista, & quòd illuc nullus laïcus intret, sed ut observetur silentium, & magna disciplina.

Cùm omnes ministri altaris majoris fuerint parati, & inchoatus fuerit in choro versus introitûs Missæ, tunc egredientur hoc modo: In antecessum ibit bedellus, post hunc sacrista cum thuribulo, & post eum acoluthi cum candelabris, quos sequentur subdiaconus, & post ipsum portionarius diaconus, ac demum presbyter; omnes tres junctis manibus, & capite tecti, etiam subdiaconus. Nullus super altare collocet biretum, aut aliud quippiam. Nec ullus ministrorum ad altare portet librum ad recitandum, nec votivas preces ullatenus ibi recitent, sed omnes attendent ad illa quæ dicuntur, & aguntur, vel dicenda & agenda sunt in officio Missæ.

Quod ad Missæ cæremonias pertinet, Prælato ibi præsente, vel non præsente, vel quando Prælatus ipse celebrat, observentur rubricæ Missalis, & Brevia in eo contenta, & Pontificale. Item quando sedendum, surgendum, genuflectendum, & qua hora dicenda sit Missa major, & post quas horas canonicas, videatur idem Missale.

Circa *Asperges*, & *Vidi aquam*, servabitur regula Missalis, & Motus proprius Gregorii XIII. qui habetur in fine ejusdem Missalis: & quando aspergendus est chorus, fiet forma sequenti. Presbyter cum suis ministris, & bedellus cùm acoluthis ibunt ad chorum ad aspersionem, observando ordinem Missalis. Et quando Prælatus, vel alia persona insignis celebrabit Missam, servabitur in aspersione ordo ejusdem Missalis.

Finitâ Missâ, presbyterum qui celebraverit alii comitabuntur à sacristia ad chorum, eodem ordine & modo, quo ipsum priùs duxerunt à choro ad sacristiam.

Organo nunquam inchoantur *Kyrie eleison*, quæ semper cantari debent: & quando organum adhibetur, debent ipsorum quinque cantari per chorum, & quatuor tantùm organo relinqui. Primus versus *Gloria in excelsis*, debet cantari à choro, & organum, quando exercetur, vicissim respondere: & nunquam incipietur ab organo, sed à choro. Et quando fit cantus organicus, non resumunt organa primū versum, nec ad ipsum pulsantur ad *Deo gratias*, quod dicitur post *Benedicamus Domino*, & post *Ite Missa est*. & ad inchoandum *Credo* nunquam pulsantur organa.

CAPUT XII.

De Matutinis, & Laudibus.

Finito ultimo sonitu tintinnabuli *aguijon*, cum hebdomadarius recitavit *Pater noster*, *Ave Maria*, & *Credo*, stans erectus in suo sedili, versa facie ad altare, & dimissis manicis superpellicei, dicat alta voce *Domine labia mea aperies*, signando sibi os signo crucis, ac dato per chorum responso, iterum se signando à fron-

à fronte usque ad octus, eodem tono dicet: *Deus in adjutorium*, & stantibus omnibus respondebit chorus continuò usque ad *Gloria Patri*, & & *Alleluia*, vel, *Laus tibi Domine*, pro ratione temporis.

Invitatorium inchoabunt pluvialibus induti duo, quatuor, vel sex, si tot fuerint: vel quatuor, duo, aut sex præbendarii, pro ratione solennitatis. Si fuerit festum quatuor pluvialium, omnes simul incipient Psalmum, *Venite exultemus*, & continuabunt usque ad *præoccupemus faciem ejus*, & deinceps post hanc partem duo tantùm ex paratis pluviali dicent reliqua usque ad finem illius Psalmi, choro Invitatorium repetente.

Omnibus in pedes erectis, illi pluvialibus induti inchoabunt Hymnum, & chorus uterque alternatis versibus prosequetur. Finito hymno, iidem pluvialibus induti, intonabunt primam antiphonam Nocturni: & si fuerit festum duplex, totam simul cum choro continuabunt, & ipsi intonabunt primum Psalmum usque ad medium versûs. Postea duo ipsorum, qui fuerint ex parte adversa hebdomadario, commendabunt secundam antiphonam duobus præbendariis chori sui: quâ finitâ, ipsimet intonabunt secundum Psalmum. Et hoc ordine commendabunt omnes reliquas antiphonas, & Psalmos trium Nocturnorum. Si autem festum fuerit duorum pluvialium, eundem ordinem observabunt, præterquam quòd tunc unus hinc, & alter inde, in alterutro choro commendet antiphonas ad suam partem pertinentes. Præbendarius autem cui commendabitur, intonabit ipsam; & qui commendavit, intonabit Psalmum usque ad medium versûs; & præcentor inchoabit Hymnum & Psalmos.

Finito tertio Psalmo, & ejus antiphona, parvi cantores duo, vel unus, juxta rationem solennitatis, dicunt versum retrò magnum pluteum. Et hebdomadarius stans in suo sedili statim incipit *Pater noster*, sicut in initio, & versum, & *Nenos*, in tono alto, & absolutionem, & ad quamvis Lectionem, cùm eam lecturus petierit per verba: *Jube Domine benedicere*. Et eundem ordinem servabit in reliquis Nocturnis.

Versum primi responsorii in festis valdè solennibus dicent simul omnes induti pluvialibus, & versum secundi, tertii, quarti, quinti, sexti, & septimi responsorii, duo tantùm; & versum octavi totus chorus, & pluvialibus induti tenendo virgas in manibus; & si fuerint duo parvi cantores, dicent secundum versum.

In festis non adeò solennibus, omnium responsoriorũ versus dicent præbendarii, singuli singulos pro suo choro: & quando nullus erit indutus pluviali, omnia ista dicent præbendarii: & si fuerit aliquis parvus cantor, dicet secundum versum.

In dublicibus valdè solennibus primam Lectionem leget unus portionarius, secundam unus canonicus, & tertiam una Dignitas, quartam unus canonicus, quintam unus canonicus, & sextam una Dignitas; septimam unus canonicus, octavam una Dignitas, & nonam Prælatus, vel hebdomadarius. Et cùm Prælatus lecturus sit nonam, petet benedictionem dicendo: *Jube Domne benedicere*, & nemo respondebit; sed post breve intervallum chorus dicet, *Amen*. Et si non fuerit festum tam solenne, octavam leget unus canonicus, & nonam hebdomadarius.

In diebus ferialibus & vigiliis, & in feriis Quadragesimæ, Quatuor Temporum, & rogationum, primam Lectionem leget portionarius, secundam canonicus, & tertiam Dignitas.

Finitis Lectionibus, illi qui erunt induti pluvialibus incipiunt Hymnum: *Te Deum laudamus*. Et si fuerit festum simplex vel feria incipiet præcentor, & prosequetur chorus, omnes in pedes erecti.

Laudes.

FInito hymno, hebdomadarius stans in suo sedili, solutis manicis, & signando se, incipiet: *Deus in adjutorium meum intende*, & respondebit chorus usque ad finem *Gloria Patri*, & pluvialibus induti, si fuerint, vel si non fuerint, ipsi præbendarii intonabunt, & dicent primam antiphonam; & si fuerit duplex, dicent totam, & intonabitur primus Psalmus ordine consueto in hac sancta Ecclesia.

Dicto quinto Psalmo cum sua antiphona, hebdomadarius, quando Matutinæ cantabuntur, eadem corporis compositione, qua cœperat, dicet capitulum, eoque finito descendet ex choro, solutis manicis superpellicei, & plicatis ad brachium ibit ad sacristiam pro pluviali, cum comitatu in hac sancta Ecclesia solito, deponendo biretum, & faciendo humiliationem Prælato, si adfuerit in choro; & si non, versùs præbendarios: & interim dum revertitur ad chorum, cantores incipient hymnum, & continuabitur à choro & organo: & in ejus fine duo juvenes chorales, vel duo cappellani dicent versum; cui cùm respondebit chorus, tunc illi qui pluvialibus induti fuerint, vel præcentor intonabit antiphonam ad *Benedictus*, & cantores finitâ antiphonâ incipient canticum *Benedictus*, ad quem omnes astabunt: & nunquam inchoabitur per sonitum organi.

Cùm intonatur canticum *Benedictus*, sacerdos cum solita comitiva exit à sacristia, & incensabit altare, ac deinde perget ad chorum, & incensabit Prælatum & chorum, & finita incensatione, & antiphona, dicit orationem, & terminantur Matutinæ & Laudes cum antiphona Dominæ nostræ quæ tempori conveniet, toto choro illam submissa voce, & presbytero similiter orationem recitante.

Quod ad Matutinas & Laudes in nocte Nativitatis attinet, præsente Prælato observabitur ordo præscriptus in Pontificali.

Organum nunquam inchoabit *Benedictus*, sed chorus.

CA-

CAPUT XIII.

De Prima.

HEbdomadarius ad horas minores destinatus, observando eundem ordinem, & corporis compositionem, quæ in Matutinis diximus, recitatis *Pater noster*, *Ave Maria*, & *Credo*, incipiet versum: *Deus in adjutorium meum intende*, & continuabit chorus, ut antè diximus, usque ad hymnum, quem inchoabit præcentor, & chorus alternis versibus prosequetur, & antiphonam intonabit unus parvus cantor ad latus plutei, vel si solennitas exegerit, ut ab uno Beneficiato incipiatur, qui antè præmonebitur ab eo qui habet officium commendandi, ille eam intonabit erectus in pedes, solutis manicis, & facie versa ad altare, cum libro in manu, quem postea dabit illi qui commendavit antiphonam, & hic eum recipiendo faciet profundam humiliationem.

Primum Psalmum inchoabit præcentor, & omnes Psalmi per ambos choros alternis versibus continuabuntur, stantibus singulis in suis locis cum magna disciplina, ac decentia, vel sedentibus, exceptis diebus Dominicis, in quibus dicendum erit: *Quicumque vult*: quod stantibus omnibus dici debet; & finitis psalmis, totus chorus dicet integram antiphonam.

His absolutis, hebdomadarius illicò solutis, ut dictum est, manicis; & versùs ad pluteum, quem cum libro juxta suam sedem habebit, pronunciabit capitulum, & choro respondente *Deo gratias*; duo parvi cantores, vel unus, pro ratione solennitatis diei, dicent responsorium breve cum suo versu, omnibus in pedes erectis. Et si fuerit festum duplex, hebdomadarius dicit orationem eodem loco, eademque compositione corporis, quibus dixit capitulum.

Tempore Adventûs, cùm gestabuntur cappæ, semper quoties hebdomadarius capitulum, orationem, vel aliud ad ipsius officium pertinens solus legerit, debet demittere angulos cappæ: & cùm illa indutus procedit à sacristia ad chorum cum ministris, debet capitium cappæ in suo capite gestare, & sic etiam reliqui Beneficiarii, observando, ut anguli cappæ soluti deorsum pendeant quoties intonant antiphonam, psalmum, vel dicent aliquem versum; & canonicus assisteos id ipsum faciet præsente Prælato, quando accedet ipsum. Et quando non sunt cappæ in omnibus his actionibus demittent manicas superpellicei, cum uno gyro circa brachia.

In diebus precum, qui non sunt feriales, ut sunt illæ quæ dicuntur ad Laudes, debent simul cum confessione stando recitari, & capita parumper ad confessionem inclinando: sed quando preces erunt feriales, debent in eis genuflectere usque ad finem orationis, quam recitabit presbyter erectus in pedes, & eâ finitâ, dicetur prima Dominæ nostræ, & finita oratione, cum nihil ampliùs dicendum restat, pronunciabitur Martyrologium, & statim post incipiet *Pretiosa* cum omnibus suis versibus. Et absolute tertio dicetur oratio *Dirigere*: qua finita aliquis parvorum cantorum petet benedictionem pro Lectione brevi, eamque elata voce dabit presbyter. Post *Tu autem Domine*, dicto: *Deo gratias*, hebdomadarius absolvet Primam.

CAPUT XIV.

De Tertia, Sexta, & Nona.

IN istis tribus parvis horis observabitur idem ordo qui in Prima, excepto quòd in principio dictis *Pater noster*, & *Ave Maria*, tantummodo hebdomadarius incipiet: *Deus in adjutorium meum intende*, & præcentor intonabit Hymnum, quo per chorum alternatim finito, intonabit antiphonam ille ad quem spectabit. Et cùm fuerint preces, recitabuntur flexis genibus, ut dictum est, pro ratione temporum.

CAPUT XV.

De officio Dominæ nostræ.

OFficium Dominæ nostræ dicetur diebus consuetis in hac sancta Ecclesia, & recitabitur totum tono summisso, excepto hymno *Ave Maris stella*, & versu *Quia respexit*. ad quæ omnes debent genuflectare, ut fert consuetudo hujus sanctæ Ecclesiæ.

Matutinum & Laudes Dominæ nostræ debent dici ante Matutinum officii majoris, ne & Vesperæ ante Vesperas majores; reliquæ verò horæ alternatim, ita quòd post quamlibet majorem dicatur una Dominæ nostræ, hoc modo: Prima post Primam, & sic in Tertia, Sexta, & Nona, idem observabitur ordo.

CAPUT XVI.

De Vesperis præsente Prælato.

QUando Prælatus interfuerit Vesperis, tunc sex, quatuor, vel duo, cappis seu pluvialibus induti, venient ordine in hac sancta Ecclesia usitato, præcedente bedello, & post ipsum tot parvis cantoribus, cum suis virgis, quot fuerint alii cappis induti: & in pavimento inter utrumque chorum facient humiliationem sanctissimo sacramento depositis biretis. & cùm accesserint ad sua loca facient humiliationem versùs Prælatum; & hebdomadarius, qui dicturus est Vesperas, cum ea compositione quam in Matutinis præscripsimus, humiliet se versùs Prælatum, in signum quòd petat ejus licentiam; & versa facie ad altare, dicat: *Pater noster*, & *Ave Maria*: ac deinde incipiat: *Deus in adjutorium*. Et respondet chorus, ut dictum est.

Qui pluvialibus induuntur, commendabunt antiphonas, Beneficiariis, præbendariis, canoni-

niciis, & Dignitatibus; & ipsi sua sceptra in manibus gerentes, stantesque in medio chori intonabunt primum Psalmum usque ad medium versûs. Secundam antiphonam commendabunt duabus Dignitatibus duo cappati alterius chori non hebdomadalis. Tertiam item duo cappati alterius vicissim chori, duobus canonicis antiquioribus; quartam similiter ex altera parte duobus portionariis integræ portionis, & quintam duobus mediæ portionis.

Absolutis Psalmis & antiphonis, presbyter demissis manicis eadem compositione corporis qua incepit, & versa facie ad pluteum, quem ante suam sedem cum libro habebit, leget capitulum, eoque finito descendet de sua sede, & facta humiliatione adversùs Prælatum, procedet ad sacristiam cum solita comitiva, per ordinem suprà ad Laudes dictum.

Chorus interea cantabit hymnum, & duo parvi cantores dicent versum retrò pluteum; & ad ejus latus, cùm fuerit unus solus: & mox, qui pluvialibus induti sunt, cum sceptris in manibus intonant antiphonam ad *Magnificat*, qua finita, si fuerit festum duplex, iidem pluviali geri cum choro simul incipient *Magnificat*, & ibunt versùs Prælatum, & ponent se in corona circa subsellium pedum ejus, ante ipsum, & omnes Beneficiati stantes in suis ordinibus component se pariter in circulum cum Prælato, versa facie ad ipsum, aliquantum extra sua sedilia, usque dum finiatur totum canticum, ad quod cantandum ipsum juvent pluvialigeri; nec vadant ad sua loca, nec Beneficiati sint planè in sedilibus suis, donec Prælatus det benedictionem.

Non præsente autem Prælato, dicent canticum alternis versibus illi qui gerunt pluvialia.

Quando hebdomadarius exit è choro, incensandum altaria ad Magnificat: *& quinam eum comitentur.*

Post dictum capitulum, præsente Prælato, hebdomadarius, facta versùs ipsum humiliatione, exit è choro comitatus à pluvialigeris, sacristanis, bedello, & juvenibus choralibus, & sacellanis, & sacerdotibus, qui per præsidentem ad id fuerint designati, & procedit ad sacristiam; ubi datur ipsi pluviale, quo amictus inde cum eodem comitatu pergit præcedentibus acolythis cum duobus candelabris, & sacristanis cum duobus thuribulis, & appulsus ad infimum gradum altaris, facta inclinatione & humiliatione, flexis genibus, surget presbyter, & accepto thuribulo ex manu unius pluvialigerorum incensabit, faciendo humiliationes juxta præscriptum Missalis: & postquam incensaverit altare majus, incensabit altaria collateralia. Quo facto intrabit chorum, & ex parte sua chori ascendet primum sedile, ibique cantabit orationem juxta morem hujus sanctæ Ecclesiæ, ac dicto *Benedicamus Domino*, redit ad sacristiam cum eadem comitiva, ibique exuti redeunt ad chorum in suis superpellices, ad dicendum completorium.

Ordo incensandi chorum.

Ad accessum presbyteri ad chorum præsidens descendens de suo sedili accipiet thuribulum, & incensabit Prælatum, & factâ ex utraque parte reverentiâ, ascendit ad suum locum, & thuriferarii incensant priùs presbyterum, & post hunc pluvialigeros, & assistentes, & mox Beneficiatos, ac deinde reliquos, qui ad hanc actionem stabunt: & si quis non surrexerit, non incensetur. Deinde finitâ antiphonâ presbyter dicat orationem & commemorationes, si fuerint dicendæ, & absolvent, cum *Benedicamus Domino*, cui semper voce, & non organo respondebitur. Post hæc statim presbyter facit suam humiliationem versùs Prælatum, & perget ad sacristiam, cum reliquis pluvialigeris & comitibus, sicut venit, facta ab omnibus humiliatione versùs Prælatum.

Si Prælatus dederit benedictionem, cantetur, & cùm non sit cantanda, non pronunciet illam solenniter.

Cùm non interfuerit Prælatus, servetur idē ferè ordo, exceptis humiliationibus & circulis: quę, si non fuerit pręsens, non fient. Et canticum *Magnificat* dicetur alternatis versibus inter pluvialigeros stantes in suis locis: & quando non erunt qui gestent pluvialia, unus parvus cãtor intonabit antiphonas, & præcentor incipiet psalmos, hymnos, & *Magnificat*. Et quando dicendæ sunt preces ad Laudes & Vesperas, debent flexis genibus dici. Et quoties fit incensatio in Vesperis, debet etiam fieri in Missa, ad minus fit elevatio.

Quando faciet officium pontificaliter, servetur ordo pontificaliter, ut etiam quando interesrit vesperis solennibus.

CAPUT XVII.

De Completorio.

Absolutis Vesperis, ille, cui commendata fuerit lectio brevis, accedet ad pluteum, ac demissis manicis, uti diximus, dicat lectionem Completorii, petita priùs benedictione, cui respondebit hebdomadarius. Finita lectione, & responso per chorum *Deo gratias*, hebdomadarius submisso tono dicet *Adjutorium nostrum*, & *Pater noster* dicatur secretò, & confessio tono submisso, dum non sit pręsens Prælatus: nam si fuerit, tunc *Adjutorium*, & confessio dicuntur alta voce, & *Pater noster* secretò; ad quæ non præsente Præsato omnes stabunt; & præsente genuflectent, ut dictum est, & Canonicus inchoabit cantu *Converte nos Deus*, & *Deus in adjutorium*, & chorus ad utrumque respondebit prosequendo unum & alterum. In tono reliquo servabitur ordo aliarum horarum, præterquam quòd ad quartum Psalmum, & ad canticum *Nunc dimittis*: præben-

bendarii debent facere circulum, ut priùs dictum est ad *Magnificat* in Vesperis. Cùm hebdomadarius priùs intonuerit antiphonam *Salva nos*, quam in fine Cantici dicet universus chorus, & si fuerint preces feriales, eas dicent genuflexi, & si Dominicales, erecti in pedes, & hebdomadarius dicet orationem cum *Dominus vobiscum*, & *Benedicamus Domino*. Et mox genuflexi omnes, vel pro ratione temporis in pedes erecti, dicent unam ex assignatis antiphonis B. Virginis, & hebdomadarius dicet orationem, utramque submisso tono, & absolvit dicendo *Divinum auxilium*; & postea *Pater noster*, *Ave Maria*, & *Credo in Deum*.

Salve, quod dicitur diebus sabbathinis, dicitur inferiùs in Ecclesia ante imaginem Dominæ nostræ, juxta priscam consuetudinem hojus sanctæ Ecclesiæ.

Nunc dimittis nunquam inchoatur sono organi, sed viva voce chori, & organum postea alternis versibus respondet.

CAPUT XVIII.

De officio defunctorum.

Si capitulum invitatum fuerit ad celebrandas exequias, poterit ire ad funera principalium personarum. Et qui illos invitatum venerint, premoniti & instructi sint, quòd capitulum de jure, & ex fundatione hujus sanctæ Ecclesiæ non teneatur egredi ad funera, vel exequias ullius: & quòd si velint, ut capitulum sumat laborem assistendi ipsorum funeribus, vel celebrandi ipsorum exequias, hoc fit ad ipsos honorandos.

Cæterùm quod ad Prælatum, & præbendarios hujus sanctæ Ecclesiæ pertinet, servetur & adimpleatur consuetudo quæ exstat, ipsos gratis tumulandi.

Quando morietur Prælatus, vel præbendarius hujus sanctæ Ecclesiæ, capitulum gratis celebrabit ipsius exequias cum omni possibili solennitate. Et quando morietur talis Prælatus vel præbendarius, quilibet alius ex præbendariis debet celebrare, vel ab alio celebrari facere tres Missas pro Prælato, & idipsum faciet Prælatus superstites pro singulis præbendariis qui morientur: quod intelligi debet de Prælato & præbendariis qui sunt, vel fuerint actualiter, vel eo tempore possessionem inibunt. Et in funere Prælati & præbendariorum, & in eorum die anniversario dicentur tres Nocturni, & Missa cantata cum diacono & subdiacono, ac dum dicuntur Nocturni fit solennis crepitus campanarum vulgò *doble*. Et totum fit gratis, nullo jure seu emolumento propter hæc exacto. Quoad sepulturam Prælati, & præbendariorum, observetur laudabilis consuetudo hujus sanctæ Ecclesiæ, ut nihil omnino accipiatur pro tali sepultura. Et Prælatus poterit eligere quemcumque voluerit locum. Et quando non elegisset sepulturam, eam ipsi assignabit capitulum in loco maximè eminenti sacelli majoris. Præbendarii autem morituris destinabunt sepulturam, quæ ipsis videbitur illis concedenda, interim dum fiet sepultura concamerata sub summo altari, in qua possint omnes sepeliri.

Aliqua die infra Octavam omnium Sanctorum, capitulum cantabit unam Missam cum suo Nocturno pro animabus Prelatorum, & præbendariorum, qui mortui sunt in hac sancta Ecclesia, nihil omnino propter hoc exigendo.

Et quando Prelatus, vel præbendarius defunctus fuerit adeò inops, ut non habeant expensas suorum funeralium in cera, & tumulo, tunc Prælatus & præbendarii superstites facient illas expensas de suo proprio cujuslibet.

In omnibus pariter Missis, quæ Prælatus, & præbendarii intra anni decursum celebrabunt, debebunt in utroque *Memento*, recordari tam Prælatorum, quàm præbendariorum vivorum ac defunctorum hujus sanctæ Ecclesiæ.

CAPUT XIX.

De parochis.

Parochi hujus sanctæ Ecclesiæ ordinariè resideant in ipsa, & erunt primi qui intrabunt, & ultimi qui exibunt ex ea, saltem unus ipsorum, ad hoc, ut si ulli necessarium sit aliquod sacramentum, facilè inveniantur; & quoties non fuerint inventi ad ministrandum sacramenta, punientur ex arbitrio præsidentis. Obstricti sunt etiam iidem parochi, ut hactenus fecerunt, sumere pluvialia ad Vesperas, in choro & processionibus, cùm illis jussum fuerit.

Diebus quoque Dominicis, post Offertorium Missæ majoris, promulgabunt festa intra septimanam observanda. Et si aliqua charta excommunicationis legenda fuerit, eam leget sacrista, postquam parochus promulgaverit festa.

Parochi dum celebratur officium in choro, nullum sepelient, vel facient ullum officium cantando, vel aliud quippiam faciendo, quo turbetur chorus.

Providebunt Ecclesiæ fontibus aquam benedictam, illas singulis diebus Dominicis, & si opus fuerit, sæpiùs purgando: quam aquam benedicent die Dominica summo mane, & jubebunt sacristanis, ut illam statim infundant pilis.

Iidem parochi sabbatho sancto, & in vigilia Pentecostes stromatis & ramis ornatè vestient pariter sacelli baptismalis, spargendo pavimentum herbis refrigerativis, sitque sacellum valdè mundum & bene provisum recenti & munda aqua tantùm, & ita mundum & ornatum servetur sacellum per integras Octavas Paschæ & Pentecostes.

In funeralibus observabunt parochi ordines sibi præscriptos in constitutionibus synodalibus circa jura tunc exigenda.

In

In omnibus funeralibus maioribus parochi & sacristani interesse teneantur: in quibus cum de viro fient, in illis non fient plus quàm tres sonitus campanarum, & si de fœmina, tantùm duo. Et si petierint comitivam, parochus non ducet plures quam sex sacerdotes, nec ferentur thuribula; in hoc observando laudabilem & antiquam consuetudinem quam hæc sancta Ecclesia habet. Sic etiam ad funeralia quæ dicti parochi celebrabunt, non ibit chorus musicus hujus sanctæ Ecclesiæ. Teneantur etiam adesse parochi funeralibus, quibus interfuerit capitulum: quandoquidem ab illis habent jura sua consueta.

CAPUT XX.

Quando facienda sint processiones cum pluvialibus.

Debet fieri processio cum pluvialibus in die Nativitatis domini nostri Jesu Christi, in die Regum, in die Paschæ Resurrectionis, in Ascensione, & in die Pentecostes. In die SS. Petri & Paulli, in die Dominæ nostræ in Augusto, in die S. Joannis Euangelistæ, & S. Joannis Baptistæ: in quibus præbendarii tantùm & non alii pluvialibus induentur. Et in die palmarum, & in Visitationis Dominæ nostræ, & corporis Christi, & ad Litanias, & in die Innocentium, & quando fiet festum Dominæ nostræ de Copacabana. Et quoties fient processiones generales, rectores Ecclesiarum parochialium hujus civitatis teneantur venire ad processionem cum suis crucibus & facta processione redeunt ad suas Ecclesias ad dicendas Missas, & si non accesserint, punientur.

CAPUT XXI.

De officio præsidentis.

Præsidens debet primus ad horas accedere, venit enim manè antequam absulvatur pulsus ad Primam, & cognoscit, an dictæ sint Missæ, quæ ante Primam dicendæ sunt; & si non sint dictæ, statim punit eos quibus incumbit eas dicere,& prospicit, ut Ecclesia munda sit, præsertim altaria & chorus, qui singulis diebus verri debet, & in æstate rigari: & si sedilia murda sint, quoniam singulis diebus decuti & purgari debent per sacristanos Ecclesiæ.

Præses erit genuflexus in suo sedili,ut reliqui exemplum ab illo sumant; & curabit, ut punctator sit genuflexus usque dum inchoetur officium, & ut omnes intent chorum cum silentio, & genuflectent, ac debitas cæremonias observent. Faciet ut nemo sit in choro absque superpelliceo, neque cum pileo: & ut nullus induat, vel exuat se superpelliceo intra chorum: procurabit ut quisque suum officium pro debito exerceat, tam in choro, quàm in tota Ecclesia, & ubicumque capitulum sua munia exercebit.

Super omnia peculiarem zelum habebit in custodia silentii, hinc enim dependet universum bonum vel malum servitii choralis. Quicumque locutus fuerit, primò moneat ipsum ut sileat, & secunda vice qua quis locutus fuerit, faciet signum punctatori, ut ipsum privet fructibus illius horæ, & cùm ducentur rationes, videat an eos privent, ita ut non remittatur ullum punctum ullius defectus quem commiserint.

Et ut observetur silentium, curet ut singuli maneant in suis sedilibus, & ne transeant de uno loco in alterum. Et quantum fieri poterit, dum chorus non erit plenus, sit semper inter duos quosque unus locus vacuus; sic enim silentium meliùs observabitur, & chorus ipse apparebit magis curtus. Et si alicui dixerit, ut se separet, vel quoniam alteri loquitur, vel ob aliam caussam, & non obedierit ei, iste mulctabitur fructu unius horæ. Magno identidem zelo curet, ne quisquam è choro exeat sub *Te Deum laudamus*.

Faciet etiam ut scamna tempestivè collocentur ad audiendum sermones; quæ aptari debent priusquam incipiatur Prima. & ut ad Vesperas, quibus inserviunt pluvialigeri, aptentur scamna cum suis tapetis ante initium Vesperarum. Videat & provideat, ut in pilis non desit aqua benedicta, & ut singulis diebus Dominicis benedicatur; & universim videat & provideat, ut singuli suis muneribus debito tempore fungantur.

Non sine magna necessitate concedat, ut aliquis egrediatur è choro. Videat ut omnes debito habitu, capillis, & corona decenter incedant. Videbit pariter an parochi in Ecclesia residean cum suis superpelliceis. & si non sint occupati in suis officiis, faciat ipsos puniri; & similiter quemcumque non observantem supra dicta. Et curabit, ne quisquam celebret in altari majori, præter Illustrissimum Archiepiscopum & Dignitates, & canonicos hujus sanctæ Ecclesiæ.

CAPUT XXII.

De officio præcentoris.

Præcentor in choro semper esto antequam inchoetur officium. Intonant in omnibus horis majoribus & minoribus. Indu-plicibus majoribus ad Vesperas & Matutinas intonabit simul cum pluvialigeris, quando ipsi non sunt dexteri. Et quando Matutinæ cantantur, ipse post Completorium provideat quod in eis cantandum fuerit: & pariter post Primam provideat quod cantandum fuerit in Missa majori: & finita Nona, provideat cantandum ad Vesperas, faciendo ut juvenes chorales adferant necessarios libros; & hoc antequam inchoetur officium, qnia multum distrahitur chorus, quando libri inter officiandum adfuerunt: multam curam adhibebit, ut omnes cantent, & quòd

quòd juvenes chorales cum maximo silentio detectis capitibus semper cantent ante librum: & quòd nemo ingrediatur chorum cum chirothecis, aut galero, quales chirothecas & galeros ipsis auferre poterit, & de illis pro suo arbitrio disponere. Commendabit Antiphonas, & Lectiones, & reliqua, quæ cantari debebant illis personis quibus commendanda judicaverit, videatque ut habiles sint. Si juvenes chorales, vel alius chori minister ipsi non obedierit; illum deferat præsidenti, ut per eum castigetur & puniatur. Nec ullus choralium juvenum in choro castigabitur verbis, vel tractu crinium. In toto cantu numerum, vulgò *compas*, reget præcentor juxta festa & eorum solennitates: neque quisquam eum mutet, nisi cùm præsidens jusserit, ut velocior tardiorve sit. Quòd si alii cuipiam motandus videatur, is poterit præcentorem silenter monere. Quicquid intonandum habebit, id iotonabit in medio chori, & neutiquam è suo sedili, nec supra soppeditaneum sedis Illustrissimi. Quando præcentor exit è choro, officium suum commendabit alteri, quem idoneum & majoris zeli esse judicaverit, ut officium bene præstet. Et ipse quanto minus poterit, & ob caussas tantùm necessarias, abesse à choro conetur; quia totus concentus, & bonitas chori in præcentore consistit: & propterea studebit semper adesse. Præcentor habebit curam omnium librorum chori, & munus illos corrigendi & emendandi, si id facere sciat. Sin minus, per aliam personam à capitulo assignandam præstabitur.

CAPUT XXIII.

De officio correctoris.

Scholasticus, vulgò *Maêstre scuela*, hujus sanctæ Ecclesiæ, curam habebit, ut diaconus & subdiaconus antequam legant Epistolem, vel Euangelium, illa prævideant coram ipso, ante vel post dictam Tertiam. Qui pariter Lectiones ad Matutinum lecturi sunt, eas post Completorium coram ipso prævideant, ut & Martyrologium eodem tempore; & universim omnes lectiones, & prophetiæ, quæ in choro, vel ad majus altare dicendæ sunt, numquam sic dicentur, nisi priùs coram scholastico, vel eo absente, coram alio, cui ipse id commendaverit, prævideantur. Qui maximam curam geret, ut omnia debito modo dicantur, & pronuncientur.

Et quando quispiam in Lectionibus, vel re alia erraverit; à nemine emendabitur, præterquam à scholastico, qui præsens erit, vel eo absente, ab alio cui ipse id commendaverit.

CAPUT XXIV.

De officio cantorum.

Cantores hujus sanctæ Ecclesiæ obstricti sunt assistere, & organico cantu canere omnibus diebus festis, quæ servantur, ad Primas Vesperas, Tertiam, & Missam majorem. Et ad Paschata, & festa, & diebus Dominicis, & sabbathis, & ad principales dies Dominæ nostræ, S. Joannis Baptistæ, SS. Petri & Paulli, S. Joannis Euangelistæ, etiam in secundis Vesperis: & in Matutinis Nativitatis, & Resurrectionis, & in diebus Quadragesimæ, in quibus habetur concio, quemadmodum cum dictis cantoribus ordinatum & pactum est.

Eodemque modo tenentur, quando erunt funeralia, & sepulturæ Prælati, vel cujuslibet præbendatiorum, præsentes esse, & canere cantu organico absque alio eo quòd præterea quicquam acquirant, vel ipsis detur.

In Ecclesia cantare non poterunt, neque cantent cantu organico in ullis exequuis, vel sepulturis, nisi quando tales exequiæ vel sepulturæ celebrabuntur per capitulum hujus sanctæ Ecclesiæ. Nec vadant ad cantandum cantu organico ad ullam aliam Ecclesiam, absque petita priùs, & obtenta licentia à capitulo.

CAPUT XXV.

De officio organistæ.

Qui præest organis, illa pulsabit omnibus diebus duplicibus, & semiduplicibus, observando consuetudinem quam tenet hæc sancta Ecclesia. Et organum nunquam incipit hymnus *Magnificat*, *Nunc dimittis*, *Benedictus Dominus Deus Israël*, *Tantum ergo sacramentum*, nec: *Crux ave spes unica*, nec: *Gloria Patri*, nec: *Kyrie*: quia omnia ista debet incipere chorus, nec pulsetur ad *Deo gratias*, post *Ite Missa est*, nec post *Benedicamus Domino*; sed chorus respondebit cantando *Deo gratias*. *Gloria* & *Credo* non resumet organum; poterunt tamen cantari & pulsari alternis vicibus, choro semper inchoante.

CAPUT XXVI.

De juvenibus chori.

In hac sancta Ecclesia ordinariè haberi debent duodecim juvenes chorales, quorum sex alet capitulum propriis sumptibus, & alios sex expensis fabricæ Ecclesiæ. Quibus habenda est lectio cantûs, Grammaticæ, & aliorum quæ ipsis conveniunt, cum obligatione residendi in Ecclesia toties quoties in ea fient officia, & debent ante omnes adesse, ad hoc ut tempestivè exerceantur in suis muneribus. Toto tempore quo assistunt in choro, debent in suis pedibus persistere ante pluteum, sine bi-

retis, ac demissis manicis superpellicei, sine chirotecis, aut pileis in manibus.

Præsidenti, cæterisque præbendariis, & officiales obsequentissimi sunto, valdè curiales, & bene morigerati. Præbendarios magna urbanitate, detectisque capitibus, ac demissis manicis alloquentur. Quando præbendariorum quisquam aliquid ipsis jusserit, id libenter & promptè facient.

Iidem juvenes cum magna devotione inservient Missis privatis, & ad serviendum pariter sequi debent, quocumque se conferat capitulum: ac dum celebratur officium, non ibunt ad ullius exequias vel funera sine speciali licentia capituli; quod si iverint, vel negligant officia sua, puniatur ad arbitrium præsidentis.

Debent ordinibus initiari, ut unusquisque possit servire, & ministerium suum exercere. Grammaticam, & canticum addiscent, quo poterunt tempore, ante vel post horas, & qui ipsos instruit, curare debet, ut continuæ sint Lectiones, alioquin ipsos deferet ad capitulum, à quo punientur, & compellentur ut in eis assidui sint.

CAPUT XXVII.

De officio bedelli, seu perticarii.

Bedellus summo mane ad Ecclesiam accedet, & curare tenetur, ne in ea ullus faciat quicquam indebitum, nec sit tumultus, aut inquietudo: & quòd nemo cum onere transeat ante altare majus aut chorum. Valdè zelare debet, ne in templo sint colloquia, nec Ecclesiasticorum, vel sæcularium obambulationes, dum celebrantur Horæ. Curam quoque habebit, ne ullus sæcularis ascendat in presbyterium, & ne quisquam sit inclinatus, vel cubitis innixus altaribus, nec ullus sedeat verso ad illa dorso.

Quoties hebdomadarius ad se ornandum pro Vesperis, vel Missa majori procedit à choro ad sacristiam, ipsum cum sceptro præcedet. Itemque cum subdiacono ad Epistolam, & cum diacono ad Euangelium, & quoties diaconus, vel subdiaconus eunt ad chorum præsente Prælato. Præcedet pariter thuriferarios, quoties eunt cum incenso, & eos qui pacem ad chorum deferunt, & semper cum omnibus eodem modo redit. Et postquam hebdomadarius, & capparii, seu pluvialigeri, erunt exuti, redeat cum ipsis ad chorum, & ponet se ante pluteum, ibique exhibeat reverentiam hebdomadario, stetque semper propè majus altare, solicitè curando, ut omnia servanda serventur.

Bedellus tenetur Ecclesiam accedere omnibus Dominicis, & festis observandis, ad primas & secundas Vesperas, Tertiam, & Missam majorem, ad Matutinas item Paschales, & aliorum dierum infra annum, in quibus fit officium cum solennitate, & omnibus diebus concionum, & omnibus reliquis diebus, in quibus fit officium solenne.

Debet incedere habitu honesto, mundo, & authoritativo. Convocet capitulum quoties à præsidente, vel capitulo jussus fuerit; & dum habetur capitulum, debet assistere extra portam, ne ullus absque licentia ingrediatur, careatque ne quisquam auscultet quæ in capitulo aguntur, & attendet ibi, ut faciat quicquid capitulum ei jusserit. Et si officium suum in aliquo neglexerit, punietur ad arbitrium præsidentis, vel capituli.

CAPUT XXVIII.

De sacristanis Ecclesiæ.

Ex fundatione hujus sanctæ Ecclesiæ, ultra thesaurarium, ad quem secundùm eam spectat principalis cura sacrarii & rerum ejus, sit etiam sacristanus, & erunt ordinariè duo, qui in custodia habent res omnes sacristiæ ipsorum custodiæ commissas, & ordine descriptas; ut ornamenta, supellectilem argenteam, & alias res quas Ecclesia in suo libro descriptas habet, in quo ipsi suis chirographis eas se recepisse profiteantur, & fidejubeant se omnium rationem cum satisfactione reddituros.

Sacristani curam habebunt omnium ornamentorum, vasorum, librorum, lampadum, candelabrorum, thuribulorum, situlorum, pilarum, & omnium aliarum rerum. Altaria pro festorum varietate bene component, eorumque mensas & pictas tabulas mundas conservent, & singulis septimanis excutiant, & Ecclesiæ sacella, ter ad minus in hebdomada, diebus scilicet Martis, Jovis, & Sabbathi, discutient etiam tapetes, curabunt expurgari ceram, quæ cadit in ornamenta, petendo omnia ad id necessaria ab œconomo.

Singulis septimanis apponent mundas, & pallia, & corporalia, & purificatoria ad omnia altaria, & ad altare majus bis in septimana, eodemque ordine apponent strophiola, seu mappas ad manus tergendas.

Singulis diebus sabbathinis candelabra omnia, & urceolos diligenter mundabunt.

Omnia ornamenta bene congesta conservent, & singula in suis locis digesta. Quæ eo die servire debent, tempestivè apposita sint in mensa vestiaria, & illa cum servierint, illicò reponant. Pro solis præbendariis ordinariè prompta sint quatuor paramenta pro Missis privatis, quibus nemo alius se paret, nec ponantur in inferioribus mensis, ne alii sacerdotes illa sibi induant: Et advertat quòd nemo omnino, ne quidem decanus, induat se casulâ, quæ exponitur pro Missa majori: quia solus ille qui eam celebrat, illâ induetur eodem die, nec ullus alius ad Missam privatam.

Die Dominica cujusque septimanæ apponent manutergia munda ad lavatorium, quod in sacristia fieri jussum est, ut laventur manus.

Cu-

Curam habebunt ponsendi hostias, & ut sint candidæ, & subtiles.

Singulis diebus imponent urceolis tempestivè bonum vinum, & aquam recentem.

Lavatorium pro lavandis manibus semper mundum, & bene provisum teneant.

Illis diebus, in quibus erit usus thuribulorum, provideant sacristani ardentes prunas, quibus incensum infundi possit ad Vesperas, & Missam majorem, videantque ut ipsa thuribula, & naviculæ semper nitida sint, & bono thure trito & mundo provisa: majores minoresque cereos altaribus apponent, & monebunt œconomum, ut recentes emat.

Templum summo mane aperiant antequam pulsetur ad Primam, nec unquam noctu apertum habeant. Chorum item & sacella suis temporibus aperiant & claudant.

Teneant sacristiam semper mundam, & non incompositam, sed unumquodque in loco suo. Et mane pulverem excutiant, antequam dicantur Missæ in ara majori, vel in aliis altaribus.

Non permittant, ut in sacristiam intrent sæculares, nec ut per eam transeant ad majus altare, nec ut ullus clericus in ea maneat sine necessitate; sed ut finitis Missis exeant è sacristia, ad hoc ut altum silentium in ea servetur.

Diebus Paschalibus, & aliis festis principalibus anni, & pro sepulchro procurabunt peristromata templi, ad quem effectum œconomus dabit ipsis duas personas, quæ eos ad appendenda & deponenda omnia, quæ apposuerint, juvabunt.

Nullus sacristanorum, vel alia persona, ponat, vel deponat aliquid in summo altari, nisi superpelliceo indutus: atque ipsorum munus erit calices & corporalia apponere ac deponere in omnibus altaribus.

Uterque sacristanus dormiet in sacristia, in eaque diu noctuque permaneat, ne unquam sui muneris exercitio desit.

Tenetur in choro residere quoties comitandus sit presbyter ad altare, & ab altari ad chorum, quem ipsi comitari debent: habebunt etiam curam campanarum, ut funes & linguæ sint bene dispositæ, & quòd pueri non ascendant campanile.

Rerum Ecclesiæ ipsorum curæ commissarum nihil omnino poterunt propria auctoritate cuiquam accommodare, ne quidem rogatus, vel mandato ullius, præterquam Illustrissimi Archiepiscopi, sub pœna pro qualibet vice solvendi Ecclesiæ decem pesos, quos exigendi curam habebit præses: & si hæc pœna non sufficiet, præses, ut expedire judicaverit, eam augebit, ut emendetur defectus qui hactenus occurrebat in accommodando ornamenta, & alias res Ecclesię.

Altarium antipendia in omnibus festis appendent ante primas Vesperas, juxta colores in novo Missali præscriptos, nec ea deponent ante absolutas secundas Vesperas, & Completorium.

Diligenter curabunt sacristani, ut Ecclesia bis in septimana verratur, & chorus æstivo tempore singulis diebus, & hyemali de tertia in tertiam diem. Et verri debet ante prandium, ut quum ad Vesperas convenitur, sint exhalati pulveres. Sacristia pariter singulis diebus verratur, & petatur ab œconomo stipendium illorum, qui eam rigabunt.

CAPUT XXIX.

De cura quam sacristani habeant in usu ceræ Ecclesiæ.

Sacristarum munus erit curare ut semper adsit bona cera alba, & principalibus anni diebus in altari majori apponent ad Vesperas, Matutinas, & Missam majorem sex candelas, singulas ponderis unius libræ, & diebus Dominicis, ac aliis festivis ad minus quatuor, quamlibet medię librę, & in aris collateralibus duas item medię libræ.

Curabunt similiter ceram in altaribus arsuram ad Missas privatas, & ad Matutinum in choro, cùm necessaria fuerit.

Curabunt quoque candelas ad usum trianguli pro Matutinis tenebrarum in septimana sancta, curando ut candelæ bonæ sint & æquales. Habebunt demum curam totius ceræ in Ecclesia consumendæ, eamque tempestivè potent ab œconomo.

Quando sacristani ad officium suscipiuntur, debent competentem cautionem Prælato & capitulo, una cum thesaurario, dare curandi & custodiendi res omnes, ornamanta, aurum, argentum, & qucquid reliquum singulis annis in suam curam susceperint, ut ex libro constabit, & solvendi ac resarciendi quicquid abesse vel deperditum fuisse reperietur: ad quem finem in principio cujuslibet anni debet fieri visitatio, & exigi ratio à thesaurario, & sacristanis de omnibus quæ ipsorum curę committuntur, ut constet, quam curam & rationem de omnibus gerunt, & ut si quid tritum vel corruptum fuerit, reparetur.

Sacristani debent esse valdè urbani, & curiales, valdè patientes, & erga capitulum, & quamlibet ejus personam reverentes, nihil non necessarium illis loquentes, nisi cum interrogati fuerint. Et ejusmodi sacristanorum officia per suas proprias personas præstare tenebuntur, ac præbendarios ad Missas induere, & exuere debebuut.

Cumque in officio præstando defecerint, vel in aliis rebus contentis in hoc capitulo; sic eos puniet præses, ut cogat ad omnia ipsorum muneris officia servanda.

CAPUT XXX.

De officio thesaurarii.

THesaurarios hujus sanctę Ecclesiæ ex ejus fundatione tenetur habere rationes parameotorum, & aliarum rerum ejusdem Ecclesiæ: & ideo ipsi injungitur, ut curam habeat monendi, & jubendi sacristanis, ea quæ in sacristia facere debent, apponendo ac deponendo ornamenta, & efficieodo, ut cum diligenti cora & custodia serventur in omni munditia, addendo quicquid necessarium fuerit providere & expendere in servitio Ecclesiæ, sive io paramentis, sive in aliis rebus.

CAPUT XXXI.

De œconomo Ecclesiæ.

OEconomus Ecclesię, & ejus fabricæ, habet munus exigēdi omnes redditus, qui ad eam pertinent, tam de novenis & mediis, quàm de exceptis, vulgò *excusados*, superfluis, & redemptionibus domorum, censibus, sepultoris, eleemosynis, & aliis rebus.

Quando colliguntur vectigalia superfluorom, debet esse præseos, ut ea rectè reddantur, & ut excipiat vadimonia. Et si quid fiat in præjudicium Ecclesiæ, debet reclamare, & certiorem reddere Prælatum, & capitulom.

Singulis diebus assistit in Ecclesia à mane usque ad Vesperam, ut occurrentes necessitates videat, illisque provideat tam in reparationibus, quàm in expensis, quas fieri oportet ad servitium ejusdem Ecclesiæ.

Optimam comparabit ceram, eamque mercabitur multo prius quàm fuerit necessaria; sic enim & meliori pretio, & commodiori commutatione eam emere poterit, & cera ipsa, quo melior fuerit, eo tardiùs consumetur; curabit autem, ut nec in sacristia, nec in templo dispergatur cera, nec absque necessitate comparetur.

Ceram sacristanis dabit in pundere & mensura, teneanturque tot ipsi reddere relicta capita majorum minorumque candelarum, quot ejus quantitatis dedit candelas integras, eaque ipse in candelas novas converti curabit.

Bonum & purum iocensum, nullaque mistura corruptum semper emet.

Optimum vinum pro Missis, oprimamque farinam pro hostiis, & bonos carbones pro thuribulorum usu providebit.

Peculiarem solertemque curam geret, ut omoia ornamenta reparentur, ot nihil in eis disfectum, lacerum, aut inconcinnum appareat; & si nova quandoque fieri contigerit, ipse pretium numerabit. Ecclesiam ipsam, & res omnes ad eam spectantes, ubi opus viderit, reparabit, emendo omoia materialia ad id necessaria.

Curam geret, ut pro solennitate Palmarom adferantur olivæ & palmæ, & junci virides, & rami, ad ornatum templi in festis principalibus.

Res denique omnes ad Ecclesiæ usom necessarias comparabit.

Quicquid solverit in expensas, id per mandatum seu schedam faciet, exceptis communibus & ordinariis sumptibus, qui dictim & ordinatim fiunt, ut pro vino, oleo, cera, inceoso, & pro cementaria, lignariaque fabrica, vel aliis, pro quibus communiter semel in anno solvitur: in quibus omnibus oportet ut sit valdè circumspectus, diligens, & solers circa bona Ecclesiæ, ut oihil deperdatur, aut insumatur malè.

Debet assistere choro diebus festivis ad primas Vesperas, & Missam majorem, & cùm opus fuerit, debet gestare cappam, seu pluviale.

CAPUT XXXII.

De iis, quæ ad diem Jovis sanctum, & sepulchrum pertinent.

SAcrum sepulchrum, & omnia ad ipsum, & reliqua officia septimanæ sanctæ necessaria videbuntur, apparabit œconomus cum sactistanis, idque sumptibus fabricæ.

Et si tapetes quæ exstant, non suffecerint ad ornatum Ecclesiæ, sacristanis incumbet alias mutuò quærere.

Ipsorum quoque curæ erit, easdem in Ecclesia apponere [illegible]ac deponere, & ad suos deinde dominos reporta[illegible]i facere.

Sepulchrum, & g[illegible]adus ejus, pannis aureis, & Phrygii operis, aliisq[illegible]e ditissimis quos habent, exornabunt; ita tame[illegible] eos apponeot & reponent, ut nihil malè trac[illegible]ent aut rumpant.

Die Jovis sancto, si ole[illegible]um & chrisma consecranda fuerint; Prima inc[illegible]hoëtur horâ septimâ, tono demisso & lento, ut &[illegible] reliquæ omnes Horæ minores.

Dictis jam Horis, si Prælat[illegible]us sit consecraturus, observentur omnia præ[illegible]scripta in libro Pontificali. Ad consecratione[illegible]n autem chrismatis tabulatum in medio Ec[illegible]lesiæ paratum esto, & scamna in quibus sedeb[illegible]unt ministri, omnia peristromatis strata, ac tota [illegible]cooperta.

Hac die communicabuot omnes [illegible] Beneficiati & mioistri Ecclesię de manu Prælati, [illegible]si ipse celebraverit, & singuli accepta commun[illegible]ione manom ejus osculabuntur. Quòd si non [illegible] celebraverit Prælatus; omnes pariter commu[illegible]icabunt in Missa majori, sed non osculabuntur [illegible]manum hebdomadarii porrigeotis communione[illegible]m.

Facta communione, & consecrato chri[illegible]smate, & in sacrarium, juxta Ordinarii præscri[illegible]ptum, deportato, instituatur processio ad includ[illegible]endum sanctissimum sacramentum: in qua pro[illegible]cessione incedent omnes præbendarii & Benefi[illegible]ciarii Ecclesiæ, sacerdotes quidem, diaconi, & [illegible] subdiaconi eodem ornatu quo in consecratio[illegible]ne olei & chrismatis induebaotur, & ordinata p[illegible]rocessio-

sione ascendunt cum Prælato, vel alio celebrante ad capsulam, seu locum in quem includendum est sacramentum, eoque incluso obseratur capsula, & clavis traditur Prælato, si præsens est, sin minùs, decano, & hoc etiam absente, thesaurario, cui alioquio incumbit ejus custodia. Quòd si horum nullus adfuerit, clavem tenebit pręses chori, vel eo absente, antiquior Dignitas, vel canonicus, qui aderit, & in toto servetur ordo Pontificalis, & Ordinarii.

Incluso sacramento, omnes ordinatim pergunt ad denudanda altaria, & præbendarii ingrediuntur chorum, & incipiunt Vesperas in cantu vel in tono humili; observando in omnibus ritum in Ordinario & Pontificali præscriptum.

Præsidentis cura erit horariam tabulam præscribere, juxta quam præbendarii, sacellani, & reliqui Ecclesiæ ministri, & alii clerici civitatis assistent, comitabuntur, & custodient sanctissimum sacramentum; ita ut sex ad minus simul perpetuò sint in custodia, superpelliceis induti: & poterunt passim submisso tono plano recitare psalmos psalterii, omittendo *Gloria Patri, &c.*

Ab hora secunda pomeridiana usque ad tertiam pulsabitur una ex majoribus campanis ad mandatum. Et si Pręlatus mandatum celebraturus sit, tempestivè aderit in Ecclesia, ita ut omnes sint jam induti cùm absolvitur pulsus campanæ, & tunc ministri qui parati fuerint, procedent ad tabulatum, in quo priùs consecratum est chrisma, ubi juxta dispositionem Prælati, sedebunt duodecim pauperes, sex hinc, & sex inde, mondis jam pedibus, quibus Prælatus induet calceos.

Cùm omnes ad tabulatum pervenerint, diaconus petit benedictionem ad Euangelium, & benedicto incenso pergit ad majus sacellum, ubi cantandom est Euangelium, comitatus ministris more solito: observet autem in omnibus supradictis præscripta Ordinarii & Pontificalis.

Lecto Euangelio inchoatur lotio, juxta ordinem Ordinarii & Pontificalis, & eo finito fit concio.

Finito sermone, statim inchoatur Matutinum, & cantatur eodem modo quo nocte præcedenti.

In reliquis autem officiis he bdomadæ sanctæ servabuntur ritus Pontificalis & Missalis novi.

CAPUT XXXIII.

De visitando, & modo visitandi infirmos.

QUIA visitatio infirmorum est pium & sanctissimum opus misericordiæ, pręsertim inter fratres; ideo quando aliqua Dignitas, canonicus, vel Beneficiarius Ecclesię infirmabitur, & morbus transierit tertium diem, tunc punctator debebit monere pręsidentem, qui rem denunciabit in capitulo, ibique per vota eligantur duo ex capitularibus qui visitent infirmum, eumque salutaribus verbis consolentur, & omnes peculiari studio Deum pro ipso rogabunt; & quò commodiùs poteront, ipsum subinde visitabunt, modò morbus non fuerit contagiosus, & illi duo designati, curabunt ab infirmo rescire, si indigeat pecuniâ, vel alia re ad morbum levandum necessaria, ejusque indigentiam, si quam patitur, denuncient in capitulo, ibique decernatur, ut necessaria illi provideantur, ne ullam patiatur penuriam.

Et si infirmitas fuerit ad mortem, capitulum designabit idoneas personas, qui infirmum juvent ad bene moriendum, & ipsi assistant expiranti, & intersint ejus exequiis, funeri, & sepulturæ, & observentur omnia in his regulis circa hæc ordinata.

CAPUT XXXIV.

De Recle, & Patitur.

PRæbendabrii hujus sanctæ Ecclesiæ accipient *recle & patitur*, juxta præscriptum Cõcilii Provincialis anno MDLXXXIII. in hac urbe celebrati.

Præbendarius qui petierit, vel acceperit *patitur*, dum infirmus est, & sine licentia domo egressus fuerit ad aliquam aliam partem civitatis, & non ad Ecclesiam, perdet in pœnam *patitur* totuis temporis, per quod non frequentavit Ecclesiam.

Et præbendarius qoi sine caussa justæ infirmitatis acceperit *patitur*, ac domi erit, ubi de eo constiterit; ultra amissionem sui *patitur*, prima vice punietur privatione totius summæ, quam lucraretur per quindenam, & si adhuc continuet acceptionem *patitur* sine tali justa caussa, aggravetur illi semper pœna.

CAPUT XXXV.

De portionariis.

EX fundatione hujus sanctæ Ecclesiæ portionarii debent se induere ad cantandum Euangelium & Passiones, & facient suũ officium hebdomadatim per vices; & qoi hebdomadæ servit, debet presbyterum celebraturum è choro exeuntem comitari, ante ipsum procedendo, eodemque modo ad chorum redeuntem coodocere.

Habebunt portionarii sedes in choro post Dignitates & canonicos.

CAPUT XXXVI.

De capitulo hujus sanctæ Ecclesiæ.

EX erectione hujus sanctæ Ecclesiæ debent capitulares bis in septimana ad capitulum convenire, hoc est, diebus Martis ad tractandum de rebus temporalibus ad facultates, & alia negotia Ecclesiæ, & diebus Vene-

neris tantummodo ad negotia spiritualia, & reformationem cultus divini.

Quoties capitulum tenendum erit, omnes capitulares post Primam simul exibunt ex choro, & inde cum summo silentio rectà simul pergent ad locum capituli, absque eo quòd ullus emaneat negotiando, vel deambulando per Ecclesiam: & si quisquam sic in Ecclesia manserit, vel se ab aliis sejunxerit; irremissibiliter privabitur stipendio horarum unius diei. In quibus etiam plectetur similiter quisquis eorum tunc invenietur in Ecclesia, & quicumque è domo sua veniens, non intrat illicò ad capitulum.

Cùm intrant aulam capitularem, omnes orant coram imagine quæ inibi pendet, sua loca juxta cujusque antiquitatem capientes. Primum quod diebus Veneris tractabunt, sit circa cultum chori & altaris, ut corrigantur & emendentur defectus in eis jam commissi, & ut omnes cogantur ad officia sua ritè præstanda: & qui non præstant, sciant se plectendos esse, & ad plenum, cùm opus fuerit, plectantur, & ut cuncti decenti habitu incedant cum omni decore & honestate, ut constitutum est. Et ut in choro servent silentium, attentionem, & devotionem debitam. Et ut singuli observent quæ debent, & suis obligationibus correspondeant, ut dictum est. Et signanter singulis his diebus absque ullis accepto fastidio reducatur in memoriam observatio silentii; quia, ut dictum jam est, bonum vel malum chori in eo consistit: & si observetur, reliqua rectè fient. Omnes capitulares favebunt præsidenti, illique seriò commendabunt, ut habeat magnum zelum silentii, tam in choro, quàm in capitulo, puniendo eos qui id non observant, studeantque in se ipsis ejus observantiæ, ut Ecclesiæ ministris exemplo sint. Et ad hunc finem, ut videant & cognoscant omnes defectus, qui in choro, sacristia, & Ecclesia committuntur, vel committi possint, ut de remedio decernant, ac tempestivè applicent, illis diebus Veneris cujusque septimanæ: ad quorum capitula vocabuntur omnes ministri & officiales Ecclesiæ, quoties aliquid arguendum vel plectendum commiserint, illos commonendo, ut seriam curam ponant in suis officiis rectè fungendo.

Diebus Martis tractatur de rebus temporalibus & facultatibus Ecclesiæ, in hoc, ut in cæteris omnibus, proponente præside negotia quæ occurrerint. Et si capitularium quispiam aliquid dicendum habuerit, petat veniam à toto capitulo.

Altum silentium servabunt omnes, audientque magna attentione ea quæ proponuntur, nec loquentem interpellare audeant.

Suffragia eo modo ferent, ut primùm audiant quæ proponuntur: & si res ardua fuerit, colloquantur ac deliberent sine clamoribus vel altercatione, ut rei merita meliùs percipiant. Si negotii qualitas exegerit, ut majori consideratione tractetur, vota in alium diem differant ex arbitrio majoris partis capituli. Si verò vota tunc conferenda sint, primum suffragium profeRet præses breviter & compendiosè, & ita breviter sua etiã ferent reliqui post præsidem, juxta cujusque antiquitatem. Nec alter alterum interturbent; nec aliorum judicia resumant, vel reprehendant, ut quisque liberè proferat quicquid Dominus inspiraverit, absque ullo impedimento, correptione, vel alterius altercatione. Quando quisque loqui cœperit, deponet biretum, & quando absolvit, faciet reverentiam. Si quis capitularium præsente Prælato dicturus sit, erigat se in pedes, & biretum deponat, & mox sedendo, tegendoque caput, dicat quod videbitur, & absolvens eadem faciet exhibendo reverentiam Prælato, eoque absente, sermonem ad præsidentem diriget, & hoc modo ferent suffragia; & priores eâdem patientiâ posteriores auscultabunt, qua ab istis auditi fuerunt. Quisquis alium dicentem interruperit, moderata pœna plectetur.

Collatis suffragiis præses quantumvis forsan adversæ sententiæ, omnium tamen vota colliget, ac decernet id quod majoris partis consensu visum fuerit, absque ulla molestia vel dolore eorum qui aliter judicârunt; quia hoc est tenere pro majori parte. Et notarius, & secretarii capituli constituant id in quod major pars consenserit.

Post collata suffragia & rem pro majori eorum parte constitutam, si quis gravatum se duxerit, post decretum consignabunt, quod gravato, vel contrarium sentienti occurrerit, si sic ipsi videbitur, cui etiam de jure debetur. Et notarius absque ullo suo emolumento debet rei testimonium ipsi exhibere. Sede vacante, si casus ad justitiam spectare videbitur, antequam suffragia desuper ferantur, debet haberi plenaria informatio à Jurisconsultis, modò adsint, nam si adsint, negotium de jure, & non per vota terminari debet: & poterit etiam informatio fieri per Jurisconsultos extra corpus capituli, eoque melius, quòd isti non movebuntur affectibus, & ideo sic procurari debet, quando ejusmodi res occurrerint.

Quoniam autem in ejusmodi particularibus actis eveniunt non rarò differentiæ, passiones, & dissentiones animorum; studebunt omnes ut urbani sint, & in verbis circumspecti, nihil dicendo quod alium offendere possit. Quòd si quisquam vel inhonestum, vel injuriosum verbum in alium protulerit; integri mensis stipendio suæ præbendæ plectetur, vel graviùs pro qualitate excessus, ut inter capitulares habeatur pacis conservandæ modus: & quoniam cum excessus non castigetur, possint majora damna & scandala ex illis oriri.

Cuncti in capitulo superpelliceis induti sint, nec sine illo quisquam intersit.

Ex capitulo, donec absolvatur, nemo capitularium exibit sine licentia: nec ad colloquendum, vel quicquam dicendum à suis locis exeant, sed quisque in suo semper maxima quiete persistet. Quòd si præter licentiam egressus fuerit, unius horæ stipendio plectetur.

Si

Si ullo casu quisquam arma in Ecclesia tulerit, vel se illis in capitulo accinxerit, punietur.

Quando negotium alicujus momenti agendum fuerit, ad quod conventum est, ut convocentur omnes capitulares, vel de novo successerit, quamvis sit in ordinariis his diebus capituli, præses mittet convocatum omnes capitulares, ut omnes conveniant ad capitulum: & factâ hac diligentiâ, celebrabit capitulum cum illis qui accesserint, & in illo statuet quod convenientibus omnibus faciendum foret. Et Ordinariis diebus capituli illi capitulares qui præsentes fuerint, poterunt terminare negotia occurrentia absque eo quòd opus sit absentes convocare.

Quando tractandum fuerit peculiare negotium alicujus personæ capitularis, vel ejus fratris, aut consanguinei, non erit ipse præsens, dum suffragia desuper excipientur. Nec etiam qui gravandus fuerit, vel de alio conquestus sit.

Si decanus vel præses quempiam gravaverit, vel injustè punierit; tunc neque gravatus, neque qui quippiam petendo monstravit se partem.

Capitulum convocabit decanus, si in Ecclesia præsens fuerit, vel eo absente, Dignitas vel canonicus magis antiquus tum pariter præsens in Ecclesia: extra Ecclesiam autem solus decanus, si in urbe fuerit; sin minus, Dignitas vel canonicus antiquior.

Si quando acciderit, ut exspectari non possit ordinarius dies capituli, & decanus, vel quicumque fuerit præses, nollet intimare, vel convocare capitulum, requisitus priùs per aliquos capitulares, vel præses capituli id celebrare non vellet; ipsi capitulares, si duo vel tres fuerint, ipsum intimabunt, ne negotia pereant: extra quem casum nemo sub reatu pœnæ id intimare faciat, nisi ut dictum est.

Decanus & præses memoriâ retineant omnia negotia occurrentia, eaque expediri faciant, respondeant, & provideant illis absque dilatione. Et eodem modo non permittant, ut multa negotia misceantur, vel promiscuè tractentur, sed ab eo quod semel propositum est, non transeant ad alia, donec illud diffinitum conclusumque sit.

Quando scribuntur Epistolæ, vel alia, quibus subscribendum est, & non sunt actus judiciales, subscribent duo tantùm capitulares, hoc est, una Dignitas, & unus canonicus, vel duo canonici, singulis mensibus per vices mutandi, incipiendo ab antiquioribus. Et quando Epistolæ quæ recipiunt, fuerint alicuius momenti, semper maneat illorum exemplar in uno libro quem capitulum ad hoc destinatum habebit.

Capitulares teneantur negotia sibi per capitulum commendata complere, & solicitè perficere sine defectu, alioquin puniantur.

Decanus, vel alius qui præsidebit, diligenter advertet, quæcumque ordinata & scripta fuerint, ut ea servari & perfici curet, & ut ipse primus sit qui ea observet; & si non fuerit, in capitulo plectetur eâdem pœnâ qua ipse alios plectere possent, & etiam majori, si majorem meruerit. Nihil auctoritate propria facient sine consensu & auctoritate capituli, præter id quod ordinatum & scriptum fuerit.

Debet decanus erga capitulares & Beneficiarios Ecclesiæ valdè humanus & curialis esse, & universim omnes personas Ecclesiasticas bene tractare, & omnes vicissim ipsum honorare & venerari; ita ut quando in capitulo excessisse visus fuerit, per capitulum redarguatur & moneatur, ne plus uni quam alteri faveat.

CAPUT XXXVII.

De notario & secretario capituli.

Notarius & secretarius capituli intererit singulis actibus ejusdem. Diebus ordinarii capituli non vocatos accedet, & primus omnium intrabit aulam capitularem. Ibidemque servabit librum rerum capitularium in arca identidem intra capitulum existente, in eoque describet quæcumque in capitulo decreta fuerint, adnotatis nominibus singulorum, qui singulis capitulis intererunt.

Cùm negocii qualitas postulaverit, multo secreto servabit omnes res capitulares; & juramentum secreti, non minus quàm capitulares ipsi, præstabit secretarius, tum cùm primùm admissus fuerit, tùm etiam quoties singulare secretum commendabitur.

Ad extraordinaria capitula, ut alius quicumque capitularis, vocari debebit, & si non venerit, quoties capitulum, seu ordinarium, seu extraordinarium, celebrandum fuerit, plectetur pœnâ unius diei, pro rata salarii. Omnes actus capitulares, & Epistolas omnes ad quas capitulum consenserit, scribere debet, & conficere omnes scripturas ad capitulum spectantes, absque ullo novo suo emolumento, præter ordinarium salarium ipsi assignatum: debet etiam notare literas missivas, quas capitulum ipsi commendaverit, & ad acceptas respondere.

Assistere debet omnibus ratiociniis, & distributionibus quæ per capitulum fient, omnesque scribere, & calculos ducere simul cum ratiocinatoribus ad id deputatis, ut & omnibus redemptionibus, redditiuum & emolumentorum Ecclesiæ, eaque omnia postmodum exscribere; ad quem finem registrum in ipsius potestate semper erit, servandum in arca capitulari.

Conficiet etiam omnes schedas pecuniarum, quæ ab œconomo, vel aliis personis expedientur, & omnes alias fabricæ & hospitalis, eosque describet in libro, ut earum memoria & ratio exstet.

Quoties ex parte capituli quicpiam alicui intimandum fuerit, hoc ipse faciet, & si non fecerit, punietur ad arbitrium.

CA-

CAPUT XXXVIII.

De observantia dierum festorum ex cap. 9. Actionis 4. Concilii Provincialis anni MDLXXXIII.

DIES festi ab Ecclesia statuti omni deinceps devotione serventur, Quos autem in nostra provincia Hispanos omnes oportet servare, sunt hi: Nativitas Domini nostri Jesu Christi, Stephani Protomartyris, Joannis Apostoli & Euangelistæ, Circumcisionis Domini, Epiphaniæ Domini, Purificationis Beatæ Mariæ Virginis, Matthiæ Apostoli, Annunciationis B. Mariæ, Resurrectionis Domini, cum duobus sequentibus, Marci Euangelistæ, Philippi & Jacobi Apostolorum, Inventionis sanctę Crucis, Ascensionis Domini, Pentecostes cum duobus sequentibus, Trinitatis, Corporis Christi, Barnabæ Apostoli, Nativitatis S. Joannis Baptistæ, Petri & Paulli Apostolorum, Mariæ Magdalenæ, Jacobi Apostoli, Transfiguratio Domini, Laurentii Martyris, Assumptionis B. Mariæ Virginis, Bartholomæi Apostoli, Nativitatis B. Mariæ Virginis, Matthæi Apostoli, Dedicationis S. Michaëlis Archangeli, Lucæ Euangelistæ, Simonis & Judæ Apostolorum, omnium Sanctorum, Andreæ Apostoli, Conceptionis B. Marię, Thomæ Apostoli. Præter hos etiam si qui sunt ex probata consuetudine, aut ex legitimis privilegiis festi dies introducti, & ipsi religiosè in unaquaque regione serventur.

Porrò Neophyti, quos Ecclesia per maternam indulgentiam, præceptorum suorum sarcinâ magna ex parte levandos existimavit, sequentes tantùm dies, juxta superioris Synodi Provincialis statutum observare cogantur. Primùm dies omnes Dominicos, ut Ecclesia universalis semper observat, deinde diem Nativitatis Domini, diem Resurrectionis primum, diem Pentecostes primum: item Circumcisionis, Epiphaniæ, Ascensionis, & Corporis Christi, B. quoque Virginis Mariæ festa Nativitatis, Annunciationis, Purificationis, & Assumptionis. Demum Apostolorum Petri & Paulli. Si qui tam Indorum plures alios dies festos nostro more servare voluerint, & in iis ab opere servili vacare, integrum sit ipsis id facere ex devotione, neque ullo modo in iis laborare à quoquam penitùs compellantur.

Festi dies observentur, qui per Synodum suæ Illustrifs. D. anno MDLXXXIV. celebratum cap. 8. servandi præscribuntur his verbis: Justis rationibus, & multis considerationibus moti mandamus, ut sequentes dies festi serventur. S. Sebastiani, & S. Marcelli in hac urbe, & ejus agro; commemoratio S. Paulli, & dies S. Bernardi, & S. Blasii in hac urbe.

CAPUT XXXIX.

Ex Synodo Diœcesana anno MDXCII. in hac urbe Regum celebrata, quod spectat ad observantiam festorum cum quadam declaratione, ut sequitur.

QUandoquidem in Synodo Diœcesana anno MDLXXXV. in oppido Yungay celebrata, constit. 58. statutum sit, quòd festa in civitatibus, castris, & aliis locis observanda, observentur etiam in agris; & in Concilio Provinciali anno MDLXXXIII. in hac urbe celebrato, & à sua Sanctitate anno MDLXXXVIII. post constitutionem Synodi Yungayanæ approbato, Actione 4. cap. 9. satis provisum sit, quòd observentur festa inibi memorata, & quòd si ultra illa festa fuerint alia, vel approbata consuetudine, vel privilegio legitimo introducta, illa etiam debent in suis locis religiosè coli; nobis ad ea quæ dicta sint attendentibus, visum est revocare, uti omni meliori via, quantum possumus, & jura permittunt, revocamus dictam constitutionem quinquagesimam octavam dictæ Synodi Yungayanæ, anni MDLXXXV. relinquendo, prout relinquimus, in sua vi & vigore id quod provisum & constitutum est in capitulo nono dictæ Act. 4. dicti Concilii Provincialis, ut per omnia compleatur, juxta quod, & eo modo quo ibi continetur & provisum est, ut Domino nostro in toto serviatur. Cum etiam pro parte confratrum confraternitatis S. Josephi hujus urbis à nobis petitum fuerit, ut ejusdem Sancti festum observetur. Nos ea re cum clero & populo, qui aderat, discussa & collata, convenimus in casu provideri, mandando, prout maudamus, observari dictum festum S. Josephi in hac urbe, sine obligatione ipsum observandi in agro.

Festa quæ præter superiùs expressa ex consuetudine in hac urbe servantur, sunt SS. Cosmę & Damiani, visitationis S. Annæ, S. Dominici, S. Augustini, S. Francisci, Exspectationis, & SS. Innocentium.

CAPUT XL.

CUM sacris Canonibus constitutum sit, ut quæ in Provinciali Synodo definita sunt, ea unusquisque Episcoporum in sua Diœcesi denuò publicanda, & ad omnium notitiam deferenda curet: siquidem ex Episcopi unius propemodum diligentia universi laboris exacti fructus & summa pendet: propterea hęc sancta Synodus cupiens laborem suum in Christo non esse inanem, districtè præcipit, & æterni judicii obtestatione denunciat Episcopis omnibus, atque eorum officialibus, ut tum in Cathedrali, tum in præcipuis parochialibus suarum diœcesium Ecclesiis decreta præsentis Synodi, & superioris Limensis solenniter legi & publicari faciant: ac ne oblivioni per negli-

gen-

gentiam tradantur, jubeant omnino, saltem semel quotannis; in capitulis Cathedralibus, & in frequenti cleri & populi conventu recitari, ita ut unusquisque, quod ad se pertinet, possit facilè intelligere ac recolere. Deinde provisores, vicarios, visitatores, cæterosque judices Ecclesiasticos quoscumque hujus provinciæ admonet sancta Synodus, ut secundùm has constitutiones judicare, & caussas Ecclesiasticas definire, pœnasque ac censuras in his appositas, legitimas declarare teneantur. Neque in his quæ ad reformationem spectant, appellatione cujuscumque legitima exsecutio suspendatur.

CAPUT XLI.

De tabula concionum.

Sermones quos declamat Prælatus per se, vel per aliam personam.

IN die Cinerum.	Prælatus.
Dominicâ Palmarum.	Prælat.
Die Jovis sancto ad mandatum.	Prælat.
Purificationis.	Prælat.
Annunciationis.	Prælat.
SS. Petri & Paulli.	Prælat.
Assumptionis.	Prælat.
S. Jacobi Apostoli.	Prælat.
S. Joan. Apostoli & Euangelistæ.	Prælat.
Secunda die Paschæ.	Prælat.
Secunda die Pentecostes.	Prælat.

Sermones declamandi per Religiones.

Dominicâ primâ Adventus.	S. Dominici.
Dominicâ secundâ Adventus.	S. Francisci.
Dominicâ tertiâ Adventus.	S. Augustini.
Dominicâ quartâ Adventus.	Societatis.
Dominicâ Septuagesimæ.	S. Dominici.
Dominicâ Sexagesimæ.	S. Francisci.
Dominicâ Quinquagesimæ.	S. Augustini.
Dominicâ 1. Quadragesimæ.	Societatis.
Dominicâ 2. Quadragesimæ.	S. Dominici.
Dominicâ 3. Quadragesimæ.	S. Francisci.
Dominicâ 4. Quadragesimæ.	S. Augustini.
Dominicâ Passionis.	Societatis.
Dominicâ Resurrectionis ad primam Missam.	S. Dominici.
Dominicâ in Albis.	S. Francisci.
In Ascensione Domini.	S. Augustini.
Dominicâ Pentecostes.	Societatis.
Dominicâ SS. Trinitatis.	S. Dominici.

Festa Januarii.

In Circuncisione Domini.	S. Dominici.
Epiphaniâ.	S. Francisci.

Februarii.

S. Mathiæ Apostoli.	S. Augustini.

Aprilis.

Ad processionem S. Marci.	S. Dominici.

Maji.

SS. Philippi & Jacobi.	Societatis.

Junii.

S. Barnabę Apostoli.	S. Dominici.
S. Joannis Baptistæ.	S. Dominici.

Augusti.

Transfigurationis.	S. Augustini.
S. Laurentii.	Societatis.
S. Batholomæi Apostoli.	S. Dominici.

Septembris.

Nativitatis Dominæ nostræ.	S. Francisci.
S. Matthæi Apostoli.	S. Augustini.

Octobris.

S. Lucæ Euangelistæ.	Societatis.
S. Simonis & Judę.	S. Dominici.

Novembris.

Omnium Sanctorum.	S. Francisci.
S. Andreæ Apostoli.	S. Augustini.

Decembris.

Conceptionis Dominę nostræ.	Societatis.
S. Thomę Apostoli.	S. Dominici.
Nativitatis Domini nostri Jesu Christi.	S. Francisci.

Feria Adventûs & Quadragesima.

IN feriis Adventus & Quadragesimę Prælatus cum consilio capituli eliget unum concionatorem, vel plures ubi videbitur, ad docendum populos doctrinam salutarem.

Reliqua Dominica & festa per annum.

REliquis Dominicis & festis per annum prçter jam relata, Archiepiscopus ex jam nominatis Religionibus, vel aliunde designabit unum, qui populo prędicet Euangelium. Idemque faciet in Octava Corporis Christi.

In cęteris Ecclesiis parochialibus totius Archiepiscopatus, Archiepiscopus, vel alius, cui id ab eo commissum fuerit, eliget unum concionatorem, qui ipsi maximè videbitur idoneus, ut in eisdem parochiis prædicet Dominicis & festis prędictis.

Parochi prædicent in suis parochiis diebus Dominicis & festivis.

PArochiarum rectores totius hujus Archiepiscopatus debeant per se ipsos prędicare. Quòd si impediti, vel ad prędicandù inidonei non fuerint, Archiepiscopus providebit ipsorum rectorum impendio personas doctas, & suf-

sufficientes, juxta constitutum in Concilio Provinciali, anno MDLXVII. sess. 2. cap. 65. & secundùm Synodum Tridentinam sess. 5. c. 2. & sess. 24. cap. 4. *De reformatione.*

De Adventu & Quadragesima.

Parochi in suis parochiis totius Archiepiscopatus, diebus jejuniorum Quadragesimæ & Adventus prædicabunt diebus singulis, vel ad minus ter per hebdomadam in dictis Quadragesima & Adventu juxta decretum Concilii Tridentini sess. 24. cap. 4. *De reform.* & impeditos vel insufficientes juvabit Archiepiscopus, alios idoneos deputando sumptibus, ut suprà dictum est, ipsorum parochorum.

Quod præbendarii, cæterique clerici assistant concionibus, quisque in sua parochia.

Omnes præbendarii in sua Ecclesia Cathedrali, cæterique clerici in suis parochiis vel templis, intersint & assistant concionibus, qui in illis habebuntur, juxta statutum Concilii Provincialis anni MDLXVII. sess. 2. cap. 28. & Concilii Tridentini sess. 24. cap. 4. *De reform.* & Motus proprios, Brevia, & Privilegia suæ Sanctitatis. Ac tempore concionis nemo è choro discedet, & qui secus fecerit, plectetur ab Episcopo privatione distributionum, & aliis pœnis.

Et hanc tabulam concionum fieri jussit sua Illustrissima Dominatio, & facit ad suum beneplacitum, & usquedum aliter disposuerit, & sine præjudicio præbendarii, qui futurus est canonicus magistralis, suum jus illi liberum relinquendo, interim dum jam non sit præbendæ magistralis. Et quòd totum provisum sit modo magis convenienti, & quantum potuerit, & jura concesserint, ita ut per omnia exoneretur conscientia, & serviatur Deo.

CAPUT XLII.

De ordine servando quando Prælatus, vel præbendarii ingrediuntur chorum.

Si dum præbendarii divinum officium in choro peragunt, Prælatus advenerit; ex sedibus suis aliquantum exibunt ad ipsum excipiendum.

Cùm in templum ad officium convenerint, si Prælatus venturus sit, non intrent in chorum donec accesserit, & sedem suam acceperit, & illis diebus, in quibus choro interesse solet, curabunt præbendarii, ut sciant, an venturus sit, ut eum exspectent.

Quando ipsorum præbendariorum aliquis ingreditur chorum, dum alii divina persolvunt, nemo illi assurget, vel deponet biretum, nec ullam inclinationem faciet, sed omnes prosequentur officium, ut omnia decenter & cum convenienti devotione peragantur.

CAPUT XLIII.

Portiones ad capitulum spectantes convertantur in distributiones quotidianas.

Ex sess. 2. Concilii Provincialis anni MDLXVII. & cap. 26. act. 3. Concilii Provincialis Limensis anni MDLXXXII. ut sequitur.

Quòd Episcopus distribuat partes decimarum & obventionum, quæ spectant ad capitulum in distributiones quotidianas cum consilio ipsius capituli, & diebus solennioribus distributiones augeantur illis, qui interfuerint primis Vesperis, & Matutinis, & Missæ majori. Ita ut in solennitatibus Nativitatis Domini, Resurrectionis, Pentecostes, Corporis Christi, Ascensionis, Transfigurationis, SS. Petri & Paulli, omnium Sanctorum, sexduplicetur portio; & in festo Assumptionis, Conceptionis, Purificationis, Annunciationis, & Nativitatis Dominæ nostræ quadruplicetur; & in festo Sancti Titularis Ecclesiæ Cathedralis, Et duplicetur in festis Apostolorum.

Si quis ab Horis supradictis absfuerit, ipsius portio eodem jure cæteris præsentibus debetur, & sic omni tempore anni servabitur absque eo quòd præbendarii eam possint sibi mutuò remittere, vel unus alteri ejusmodi portiones condonare.

Officio divino diurno & nocturno, ac Missarum solenniis intersint omnes in Cathedralibus Ecclesiis Dignitates, atque canonici, quemadmodum in Tridentino & Limensi Concilio constitutum est. Qui verò non interfuerint, sine ulla remissione distributiones amittant, quæ cæteris qui intersunt eo ipso debeantur, neque verò remissionem, aut condonationem ullam in iis sibi vicissim capitulares facere possint: si fecerint, nulla sit, sed distributiones ita perceptas teneatur in conscientia restituere qui fraudem fecit. Præterea designetur qui notet defectus absentium fideliter & secretò, cui etiam tertia pars cedat mu'ct rum, quavis collusione prorsus exclusa. Portiones verò, tam ex decimis, quàm ex obventionibus debitæ, in quotidianas distributiones convertantur, ac dividantur secundùm erectionem, & superioris Concilii Canonem, quem innovamus, atque omnino servari mandamus.

Et juxta normam horum Conciliorum Illustriss. Archiepiscopus die decimo Aprilis anno MDCXIII. cum consilio capituli hujus sanctæ Ecclesiæ constituit & præcipit, quòd obventiones, tam decimarum, quàm aliarum portionum, dividantur in distributiones quotidianas, & statuta dictorum Conciliorum per omnia compleantur, & executioni mandentur quæ in dictis capitibus continentur. Et ut moneatur œconomus hujus sanctæ Ecclesiæ, ut faciat distributiones, quando faciet solutiones juxta teno-

tenorem dictorum capitum. Quibus eram præsens, & fidem facio.

Bernardinus de Almanza, Notarius publicus, Secret.

CAPUT XLIV.

Quòd clerici in festis concurrant ad Ecclesias.

Ex Concilio Provinciali anni MDLXXXIII. Act. 3. cap. 25. tenoris sequentis.

Clerici omnes, etiam primâ tonsurâ initiati, diebus Dominicis & festivis ad Cathedralem Ecclesiam, aut aliquam parochialem de assensu Ordinarii, ad Vesperas primas & secundas, ad Tertiam, & Missam solemnem secundùm Canones (postposita quavis excusatione) cum superpelliceis conveniant, etiam si præbendam ibi non habeant. Qui neglexerint, arbitrio Ordinarii puniantur.

CAPUT XLV.

De Matutinis: & quod clerici accurrant ad Salve Regina.

Ex Concilio Provinciali Act. 3. 27. tenoris sequentis.

Horæ Canonicæ Matutinæ ante pulsum salutationis Angelicæ nequaquam inchoentur; signum verò campanæ ad singulas Canonici officii Horas detur. Omnibus autem sabbathis *Salve regina* canatur in Cathedralibus & parochialibus Ecclesiis, cui intersint præbendati, & alii clerici omnes cum superpelliceis, etiam primæ tonsuræ, alioquin arbitrio Ordinarii plectantur.

CAPUT XLVI.

Ut ista ordinationes statim publicentur, & diebus Veneris legantur in Capitulo.

Ut semper sit recens memoria constitutorum in his ordinationibus, & unusquisque respondeat suæ obligationi, debent singulis diebus Veneris, quibus tenebitur capitulum, in eo legi ordinationes, & capita hujus libri. Et ne quisquam prætendere possit ignorantiam, illicò publicentur.

CAPUT XLVII.

Omnes præbendarii intersint processionibus.

Et de exsecutione harum ordinationum.

Præbendarii omnes magnopere studeant interesse tam generalibus quàm particularibus processionibus, in quibus interveniet capitulum, sive intra, sive extra Ecclesiam, sub pœna quatuor pesorum currentis monetæ contravenienti imponenda, applicandorum prout obsequio Dei magis expedire videbitur.

Conclusio, & exsecutio.

Hæ ordinationes & capitula retrò scripta cum tanta deliberatione & examine facta, & spectantes ad augmentum cultus divini, bonum regimen spirituale, & correctionem perfectionemque status Ecclesiastici, declaramus, cupimus, & est nostra voluntas, ut observentur, & inviolabiliter observari fiant absque alteratione vel mutatione ullius rei; & ut illis, nec in toto, nec in parte contraveniatur, vel ullo modo excedatur. Et cupientes ut debitam sortiantur exsecutionem, & ne oblivione jaceant, confisi de persona, qui pro tempore fuerit præses capituli & chori hujus nostræ sanctæ Ecclesiæ Cathedralis, quòd cum diligentia, rectitudine, & cura convenienti transiget officium, quod illi commissuri sumus; in toto tenore supradictorum, solum Deum præ oculis habentes, omni meliori modo, & quantum possumus, juxta normam juris, judicem nominamus præsidentem, qui est, & pro tempore fuerit dicti capituli & chori hujus sanctæ Ecclesiæ, ad hoc, ut nomine nostro, & sine præjudicio nostræ jurisdictionis, possit procedere, & procedat contra præbendarios, & reliquas personas & ministros hujus sanctæ Ecclesiæ qui erunt, & contravenerint statutis per dictas ordinationes & capitula concernentia ipsorum officia in Ecclesia. Et contra clericos, quantumvis solâ primâ tonsurâ initiatos, qui cum suis superpelliceis non accurrerint ad primas & secundas Vesperas, Tertiam, & Missam majorem diebus Dominicis & festis observandis; & sabbathinis ad *Salve Regina*: & ad effectum supradictum fulminare processus & sententias, & omnia jam dicta ad debitam exsecutionem perducere. Et ad omnia supradicta, aliaque ad illa necessaria, vel inde dependentia, possit creare notarium, & fiscalem, & reliquos ministros qui fuerint necessarii, vices nostras illi committimus, reservando nobis, & nostro provisori, prout per præsentes reservamus, potestatem procedendi in dictis causis & negotiis, easque avocandi, & aliis judicibus committendi, quoties, & quando nobis placuerit, & expedire videbitur, salva semper & illæsa nostra jurisdictione; ita ut per omnia fiat quod expediet, ut exoneretur conscientia, ac Deo serviatur. Datum in civitate Regum septima die mensis Maji MCXCIII.

Toribius Archiepiscopus civitatis Regum.
Doctor Molina,
Licentiatus Menacho.

De mandato suæ Illustris. Dominationis.
Bernardinus de Almanza,
Notarius, Secretarius.

PAULLUS PAPA QUINTUS.

Ad futuram rei memoriam.

DE salute Dominici gregis, curæ nostræ divinitus commissi, solicitè cogitantes, ad ea ipsis fidelibus, præsertim in remotioribus illis partibus constitutis, concedenda, per quæ ipsorum pietas & devotio, per quæ æterna salus faciliùs comparatur, augeri posse speramus; paterna charitate intendimus. Cum itaque, sicut accepimus, in Ecclesiis parochialibus in Indiarum partibus existentibus, Christi fideles, tam Indi quàm Hispani, singulis diebus sabbathi post Completorium ad audiendam Antiphonam Beatæ Mariæ Virginis, Salve Regina, *& Litanias in laudem ejusdem Beatæ Mariæ, quas ipsarum Ecclesiarum parochi maxima cum eorundem Christi fidelium devotione decantant, congregari consueverint; nos ut ipsorum Christi fidelium erga Beatam Virginem devotio in dies magis augeatur, de omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri & Paulli Apostolorum ejus auctoritate confisi, supplicationibus quoque dilecti filii Ludovici Hieronymi procuratoris Ecclesiæ Cuzquensis nobis super hoc humiliter porrectis, inclinati; omnibus utriusque sexus Christi fidelibus, tam Indis quàm Hispanis, qui singulis diebus sabbathi ipsis laudibus in prædictis Ecclesiis, ut præfertur, decantandis in toto vel in parte, genibus flexis devotè interfuerint: & ibi pro Christianorum concordia, hæresum extirpatione, ac sanctæ matris Ecclesiæ exaltatione, pias ad Deum preces effuderint, centum quinquaginta dies. iis verò qui supra dictis diebus coronam, seu unam partem Rosarii ejusdem Beatæ Mariæ, cum meditatione mysteriorum sacrorum piè recitaverint, utque præfertur oraverint, tres annos & totidem quadragenas de injunctis eis, seu aliàs quomodolibet debitis, pœnitentiis in forma Ecclesiæ consueta relaxamus. Præsentibus ad quindecim annos duntaxat valituris. Non obstantibus nostra, de non concedendis indulgentiis ad instar, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque. Datis Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo piscatoris, die secunda Decembris MDCV. Pontificatus nostri anno primo.*

M. Vestrius Barbianus.

Porrò Litaniæ prædictæ apud Peruviam cantari solitæ, & indicatæ à Paullo V. sunt sequentes.

Incipit Litania in laudem Beatissimæ Virginis MARIÆ.

AVE MARIA,	ora pro nobis.	Fructifera planta,	ora.
Ave filia Dei Patris,	ora.	Virgo speciosa.	ora.
Ave mater Dei Filii,	ora.	Pulchra velut rosa,	ora.
Ave sponsa Spiritus sancti,	ora.	Speculum justitiæ,	ora.
Ave Templum Trinitatis,	ora.	Caussa nostræ lætitiæ,	ora.
Sancta MARIA,	ora.	Gloria Hierusalem,	ora.
Sancta Dei genitrix,	ora.	Altare thymiamatis,	ora.
Sancta Virgo virginum,	ora.	Civitas Dei.	ora.
Sancta Mater Christi,	ora.	Luminare cœli,	ora.
Quem tu peperisti,	ora.	Vas spirituale,	ora.
Mater purissima,	ora.	Vas honorabile,	ora.
Mater castissima.	ora.	Vas insigne devotionis,	ora.
Mater inviolata.	ora.	Thronus Salomonis,	ora.
Mater intemerata,	ora.	Favus Samsonis,	ora.
Mater charitatis,	ora.	Vellus Gedeonis,	ora.
Mater veritatis.	ora.	Pulchra ut luna,	ora.
Mater amabilis,	ora.	Inter omnes una,	ora.
Mater admirabilis,	ora.	Ut sol electa,	ora.
Mater divinæ gratiæ,	ora.	Deo dilecta.	ora.
Mater sanctæ spei.	ora.	Stella matutina,	ora.
Mater dilectionis.	ora.	Ægris medicina,	ora.
Mater pulchritudinis,	ora.	Cœlorum regina.	ora.
Mater viventium.	ora.	Rosa sine spina,	ora.
Filia patris luminum,	ora.	Rutilans aurora,	ora.
Virgo fidelis.	ora.	Valdè decora,	ora.
Dulcior favo mellis.	ora.	Lux meridiana,	ora.
Virgo prudentissima,	ora.	Flos virginitatis,	ora.
Virgo clementissima,	ora.	Lilium castitatis,	ora.
Virgo singularis.	ora.	Rosa puritatis.	ora.
Stella maris.	ora.	Vena sanctitatis,	ora.
Virgo sancta,	ora.	Cedrus fragrans.	ora.

Mir-

Myrrha coofervaos. ora.
Balsamum distillans. ora.
Terebinthus gloriæ. ora.
Palma virens gratiæ. ora.
Virga florens. ora.
Gemma refulgens. ora.
Oliva speciosa. ora.
Columba formosa. ora.
Vitis fructificaus. ora.
Navis abundans. ora.
Navis institoris. ora.
Mater Redemptoris. ora.
Hortus conclusus. ora.
Robus incombustus. ora.
Gloria sçculi. ora.
Nutrix parvuli. ora.
Radix gratiarum. ora.
Levamen molestiarum. ora.
Putee viventium aquarum. ora.
Mater orphanorum. ora.
Auxilium Christianorum. ora.
Salus infirmorum. ora.
Refugium peccatorum. ora.
Consolatrix afflictorum. ora.
Mater pia minorum. ora.
Regina angelorum. ora.
Segina Seraphim. ora.
Regina Cherubim. ora.
Regina Patriarcharum. ora.
Regina Prophetarum. ora.
Regina Apostolorum. ora.
Regina Martyrum. ora.
Regina Confessorum. ora.

Regina Virginum. ora.
Regina Sanctorum omnium. ora.
Ab omni malo & peccato. Libera nos Dña.
A cunctis periculis. lib.
Nunc & in hora mortis nostræ. lib.
Per immaculatam Couceptionem tuam. lib.
Per sanctam Nativitatem tuam. lib.
Per Præsentationem tuam. lib.
Per cœlestem vitam tuam. lib.
Per admirabilem Anuunciationem tuam. lib.
Per visitationem tuam. lib.
Per felicem partom tuum. lib.
Per Porificationem tuam. lib.
Per dolorem de Christi Passione. lib.
Per gaudium de illius resurrectione. lib.
Per gloriosam Assumptiouem tuam. lib.
Per Coronationem .uam. lib.
Peccatores. Te rogamus audi nos.
Ut illos tuos misericordes oculos ad nos convertere digneris. te rog.
Ut veram pœnitentiam nobis impetrare digneris. te rog.
Ut cuncto populo Christiano pacem & salutem impetrare digneris. te rog.
Ut omoibus fidelibus defunctis requiem æternam impetrare digneris. te rog.
Ut nos exaudire digneris. te rog.
Mater Dei. te rog.
Genitrix Dei. te rog.
Ave de cœlis alma. Succurre nobis Domina.
Ave de cœlis pia. Per opem nobis Domina.
Ave de cœlis dulcis. Intercede Domina.

Antiphona.

RRcordare Virgo mater, dum steteris in conspectu Filii, ut loquaris pro nobis, & ut avertat indignationem suam à nobis. ℣. *Ora pro nobis Sancta Dei Genitrix.* ℟. *Ut digni efficiamur promissionibus Christi.*

Oremus.

PReces nostras quæsumus Domine apud tuam sanctissimam clementiam Dei genitricis, semperque Virginis Mariæ commendet oratio: quam iccircò de præsenti sæculo transtulisti, ut pro peccatis nostris apud te fiducialiter iotercedat.

COrdibus nostris, quæsomus Domine, benedictionis tuæ rorem, meritis & intercessione B. Barbaræ Virginis & Martyris tuæ beuignus infunde, ut qui ejus imploramos auxilium tuæ propitiationis sentiamus effectum. Per Christum Dominum nostrum, &c. Dominus vobiscum, &c. Benedicamus Domino, Deo gratias.

SYNO-

SYNODUS VII. DIOECESANA

Celebrata in civitate Regum, ultimo die Octobris anno MDXCII.

NOS D. Toribius Alphonsus Mogrovexus &c. *Ut supra initio Synodi quintæ*.

CAPUT I.

Hispanorum, Indorumque parochi mittant exemplaria & monumenta redditaum Ecclesiasticorum.

QUandoquidem in Concilio [a] Provinciali anni MDLXXXIII. ordinatum sit, ut in archivo Ecclesiæ Cathedralis conserventur omnes scripturæ Ecclesiarum hujus Archiepiscopatus, fundationes sacellorum, & monumenta, resque reliquæ ibidem contentæ; ut id exsecutionem accipiat, & ut exstet liber in quo distinctè & per ordinem describantur; omnes parochi, & vicarii hujus Archiepiscopatus, tam Indorum quàm Hispanorum, qua poterunt celeritate mittant ad nos, vel provisorem nostrum unum exemplar ita authenticum ut fidem faciat, omnium scripturarum, quas habuerint de cappellaniis, anniversariis, monumentis, confraternitatibus, domibus, hæreditariis possessionibus, censibus, reliquisque rebus reddituum Ecclesiasticorum, & hospitalium, suorum Beneficiorum, & Doctrinarum: itemque monumentum separatum ipsorum propriis nominibus subscriptum & authenticum, in forma qua fidem faciat, de cunctis fundationibus, cappellaniis, anniversariis, confraternitatibus, & aliis memoriis, tam vivorum quàm defunctorum, quæ vel jam fundata sunt, vel in posterum fundabuntur, minutim & particulariter designando fundatorem, & patronum, & eum qui in illis inservit. Et Missas ac earum redditus, cæteraque omnia onera & res quæ relinquuntur & fieri jubentur, ac celebrari. Itemque omnium censuum, hæreditatum, possessionum, ac redditumm omnium illarum fundationum & memoriam. Item etiam redditum, quos habent iidem ipsi parochi & Beneficiarii, tam Indorum, quàm Hispanorum, ex propriis ipsorum Beneficiis, & Doctrinis. Et quot habeant cappellanias, & an sint collativæ vel secùs, ut omnia collocentur in archivo hujus sanctæ Ecclesiæ Cathedralis, & omnia pariter describantur in uno libro, qui ad effectum habendus sit. Qualem librum debebunt etiam habere dicti parochi, in quo describent ac designabunt quod ad peculiares ipsorum Ecclesias & hospitalia pertinebit eadem distinctione & claritate, ipsumque tenebunt, ac fida custodia servabunt.

CAPUT II.

Parochi mittant relationem fidelium Indorum suæ curæ pastoralis.

SAtisfacere cupientes Decretis [b] Concilii Provincialis anni MDLXXXIII. in hac civitate Regum celebrati, ac per summum Pontificem approbati, quod etiam domini nostri Regis edicto exsecutioni mandari jussum est: & in quo statuitur, ut præficiatur proprius sacerdos singulis ducentis vel trecentis Indis, tributariis, & opificiis, ac machinis, cæterisque partibus uti expedierit; omnes Indorum parochi cum omni possibili celeritate mittent notitiam omnium Indorum tributariorum qui in ipsorum doctrinis fuerint, & à tributis exemptorum, & eorum qui confessionibus idonei sunt, & omnium animarum quæ in unaquaque Doctrina sunt, & quale salarium habent, & pagorum quos sibi commissos habent, & quot leucis unus ab alio distet, & quot numero personæ in singulis Doctrinæ laboritiis versantur, tam ii qui laborant, quàm qui cibos eis ferunt, & ipsis in loco laboris assistunt, & ad quem spectet laboritium, & quantum inde proveniat. Quam relationem seu notitiam mittent subscriptam nominibus suis & satraparum Indorum, vulgò *Caciques*, & scribæ oppidi & correctoris, seu prætoris, ipsiusque scribæ. si haberi possit, ita ut fidem faciat. Eosque monemus quòd si in præmissis observantes non fuerint, severè contra eos procedetur, & nostri visitatores plectent eos qui in hujus rei exsecutione negligentes fuerint: ipsique ferent vel mittent relationem prædictorum valdè distinctam & claram, in quo utrorumque conscientias oneramus.

CA-

[a] Conc. Mediolan. I. III. *Quæ pertinent ad jurium Ecclesiast. conservationem &c.* Et Conc. Mediol. III. *De iis quæ ad capitulum pertinent*. Et Synod. Limen IV. cap. 15. [b] Conc. Limen. anni MDLXXXIII. Act. 2. c. 11. & 12.

CAPUT III.

Quid parochi possint diebus Dominicis & festivis celebrare duas Missas in duabus Ecclesiis diversis ac dissitis.

Juxta dispositionem Concilii Provincialis celebrati in hac civitate anno MDLXVII. quantum convenit, & per locum juris possumus, licentiam concedimus omnibus Indorum Hispanorumque parochis nostri districtus, ut diebus Dominicis & festivis ex præcepto servandis possint celebrare duas Missas in duabus Ecclesiis tam inter se distantibus, ut qui in loco, unius Ecclesiæ assistunt non possint commodè accedere ad audiendam Missam in altera; cùm autem habuerint alium sacerdotem, qui possit celebrare in altera dictarum Ecclesiarum, non poterit parochus celebrare in utraque, sed unam Missam tantùm in una, quandoquidem alter sacerdos possit satisfacere necessitati alterius populi. Nec item poterit idem parochus celebrare duas Missas in eodem oppido, quamvis non sit alius sacerdos qui dicat secundam in eodem.

CAPUT IV.

Vicarii singulis annis inspiciant testamenta sui districtus, eaq; adimpleri faciant.

Vicarii hujus Archiepiscopatus, quisque in suo districtu, revideat singulis annis tabulas testamentarias, ut pia mandata adimpleantur, curando, ut ad debitam executionem perducantur, ita ut exonerentur conscientiæ, ac Deo per omnia serviatur: in quo ipsorum conscientias oneramus. Et nostri visitatores, quos negligentes repererint, premant.

CAPUT V.

Observentur Concilia Provincialia annorum MDLXVII. & MDLXXXIII. in hac civitate celebrata.

Omnes parochi, [a] visitatores, judices Ecclesiastici, cæterique nostri Archiepiscopatus, ad quos infrascripta pertinebunt, habeant, servent, & inviolabiliter observent, nihilo dempto vel alterato, quæ constituta sunt per Concilium Provinciale anno MDLXXXIII. in hac civitate celebratum, & à D. N. Rege executioni mandari & observari jussum; peculiariter advertentes ad censuras ipso facto impositas negotiantibus & mercantibus clericis, & rectoribus doctrinarum, greges vel armenta ultra suæ sustentationis necessaria habentibus, vel sementem, aliave prædialia lucra; eisque qui chartis, vel alio prohibiti ludi genere ludant, plus quam aureos quinquaginta. Illis item qui absque Antistitis venia Doctrinas suas deserent, vel non reddita ratione rerum sibi commissarum: parochis qui permiserint suscipi correctores cum cruce: & visitatoribus qui concesserint clericis dimissoriales, cum quibus ex hoc Archiepiscopatu discedant, ultra centum pesos illis impositos, uti apparet & constat ex instructione visitatorum edita in Concilio Provinciali: & visitatoribus pariter qui obliti timorem Domini occultaverint aliquem processum, vel perversa collusione cum visitatis utendo, ipsorum vitia dissimulant, vel caussas ad Ordinarium non integrè remittunt: Clericis quoque qui contra Indos ad bellum procedunt, vel alios quoscumque aggressus absque Antistitis licentia: & alios etiam qui contra tenorem dicti Concilii aliquam personam in theatro repræsentârint: & illis qui attentaverint clandestina matrimonia, & eis qui præsentiam suam illis præbuerint. Attendentes etiam decretis Concilii Provincialis, per quæ statuitur, quòd portas Ecclesiæ nemo relinquat apertas sub pœna excommunicationis: & quòd etiam præcipitur, ut contra Hispanorum Indorumque parochos, aliosque judices Ecclesiasticos, qui curare neglexerint describi & haberi Concilia Provincialia anni MDLXVII. & anni MDLXXXIII. quantum ad ipsos ullatenus pertinebit, intra duos menses ab eorum publicatione, vel aliud tempus ab Antistite præfigendum, procedetur ad sententiam excommunicationis majoris, & pœnam centum pesorum currentium: hortando, prout in Domino hortamur, visitatores Archiepiscopatûs, ut singulare studium adhibeant visitandi prædictos excessus tractuum & contractuum, ac lucrorum prædialium clericorum, tam qui Doctrinas, quàm qui alia quævis loca regunt: & inquirendi, an sint factores commendariorum, vel aliorum quorumcumque, eos in his omnibus, & aliis delictis & excessibus inculpando, juxta schedulam suæ Majestatis Madriti expeditam sub 18. Februarii anno MDLXXXVIII. & ad nos missam, in qua nos rogat nobisque injungit, ut provideamus, & jubeamus ne dicti clerici sint factores commendariorum, vel aliarum personarum, aut in ullo genere mercimonii tractent vel contractent, sive per se, sive per interpositas personas, transgressores rigidè castigando: & quòd ad id faciendum ipsius Regia audientia omnem favorem necessarium & auxilium præstabit, de quo ad eamdem audientiam scribit, ut pro ipsorum parte multam curam adhibeant eamdem schedulam opere adimplendo.

CA-

[a] Conc. Provinc. anni MDLXXXIII. Act. 2. cap. 1.

CAPUT VI.

Vicarii & parochi decimarum rationes mittant, & in libro descriptas habeant.

UT Ecclesiarum *d* & xenodochiorum proventus aliæque res dignosci possint, & ad cæterorum quemque, quorum interest, pertineat, & an diminuantur, aut crescant, & ut earum conservationi & augmento provideri possit; omnes Hispanicorum oppidorum vicarii habebunt librum, in quo per partes distribuent locationes & conductiones decimarum, designando personas quibus per conductores iterum locentur, & in qua parte, partitione, & semita sint, cujusque quantitatis, & alia quæ pernotanda videbuntur. Et horum testimonium suis nominibus subscriptum, & ita authenticatum, ut fidem faciat, singulis annis, ad nos vel nostrum provisorem mittent, ut intelligatur quid exstet, ac decimarum Ecclesiarum, & Xenodochiorum bono & augmento provideatur, simul & indemnitati eorum ad quos pertinebit.

CAPUT VII.

Indorum parochi instruant Archiepiscopum, qualiter adimpleantur provisa, & providenda in favorem Indorum.

UT, ad spirituale & corporale bonum Indorum, Regiæ Majestatis voluntas adimpleatur, cupientes, quæ est, quòd pauperes indigenæ requie sua quieteque gaudeant, quo meliùs attendant doctrinę, & ad Domini nostri cognitionem perveniant, ac mediante sua divina gratia, & sacri Evangelii prædicatione salvari possint; statuimus, ut omnes Indorum parochi peculiari cura & attentione videant & intelligant, qualiter observentur ea quæ ad Indorum beneficia provisa sunt, ac deinceps providebuntur; ea de re nos etiam instruendo, ut nos D. Pro-regem commonere possimus, & cum opus fuerit; ipsam etiam Regiam Majestatem, ut remedium integrum apponatur: super quæ nostra oneratur conscientia, ut apparet ex schedula domini nostri Regis expedita Ulyssiponæ die 27. Maji anni MDLXXXII.

CAPUT VIII.

Indorum sacerdotes pro sacramentorum administratione non accipiant ab Indis jura, nec eosdem ad hæc, vel oblationes, aut alia jura cogant.

INdorum *e* parochi diligenter caveant, in eoque observantissimi sint, ut ab eisdem Indis non accipiant candelas vel pecunias, nec alia ulla jura vel oblationes jurium matrimonii, velationis, aut baptismi; ut nec ab eorundem baptismatum aut matrimoniorum patrinis, quamvis propria voluntate ea dent, vel offerant; sub pœna quicquid acceperint in quadruplum restituendi. Nec ab illis exigent jura sepulturæ, prout per provinciales ac diœcesanas hujus Archiepiscopatus constitutiones sancitum est. Nec eosdem Indos compellent, vel ullam vim aut violentiam eis inferent ad exigenda jura comitivæ defunctorum vel feretri, nec tactus campanarum, aut eundi ad eos eferendos, vel sonitus campanæ quem edi sibi volunt à domo defuncti usque ad Ecclesiam, nec incensationis. Nec ullam rem Indorum sibi applicent in testamentis quæ iidem parochi in defunctorum nomine conficiunt, quantumvis sit pro Missis, quæ celebrandæ sint, vel ipsarum eleemosynis gaudendo, nec se miscebunt vel propria auctoritate intromittent in dispositionem bonorum defuncti, ullam eorum partem sibi usurpando, quamvis sub colore quintam partem pro anima applicandi. Sed Indis relinquant integram libertatem de suis bonis disponendi, prout ipsis videbitur. Et si intestati moriantur, hæres ipsorum ab intestato declarent, & faciant quod pro anima defuncti fieri debeat. Nec vim, aut violentiam illis inferant, ut relinquant dicendas, vel dici faciant Missas, nec ut alio tempore diebus Dominicis vel festivis, vel aliàs intra annum oblationes faciant; cùm hæc omnia voluntaria esse debeant. Dictique parochi custodient & observabunt quicquid ad favorem & bonum Indorum per Provinciales, ac Diœcesanas hujus Archiepiscopatus Synodos constitutum est; eosdem parochos, ut monemus, admonentes, ne locum ullum hujusmodi excessibus vel introductionibus concedant, & ut observent, & opere compleant ea quæ circa hæc per schedulas Regias ordinata & provisa sunt, & in postremo Concilio Provinciali, juxta quod, eodemque modo, quo in eodem continetur, quod etiam est pariter conforme schedulæ suæ Majestatis ad nos directæ in commendationem supradictorum, datum in S. Laurentii die decima nona Octobris anni MDXCI. Et nostris visitatoribus præcipimus, ut solertem curam ac diligentiam adhibeant, ut illos aggravent, quos in prædictis culpabiles repererint, ut secundùm culpæ qualitatem severè puniantur.

CAPUT IX.

Servorum, Indorumque domini, & parochi diligenter curent, ut illi doctrinam doceantur, Missas, conciones, & sacramenta frequentent.

CUpientes, *f* ut exonerentur conscientię, nec Deo Domino nostro debitum desit obsequium: hortamur & rogamus in domino omnes mancipiorum dominos, & qui

d Conc. Ravennat. I sub Honor. Papa IV. Rubric. 7. Conc. Liman. anni 1583. Act. 4. cap. 11. *e* Conc. Limen. anni 1583. Act. 3. cap. 5. *f* Conc. Limen. anni 1583. Act. 2. cap. 13. 38. *g* Synod. Diœc. I. cap. 19.

qui Æthiopes, vel Indos, aliosve in famulitio habuerint, ut familiæ suæ diligenter invigilantes observent, & curent, quòd singulis diebus doctrinam sigillatim doceantur, Missas, & conciones, festivis ac Dominicis diebus audiant, confessionem, sacram communionem, aliaque sacramenta, juxta cujusque obligationem suscipiant. Et parochis præcipimus, ut dictorum Æthiopum, tam servorum, quam manumissorum, & Indorum particulares matriculas habeant, & ex illis eos ad confessionem & communionem vocari faciant. Et in hoc minimè negligentes sint, vel eam curam ipsorum dominis vel heris relinquant; sed parochi ipsi in hanc partem diligenter incumbant, & invigilent, ut illæ personæ adimpleant præcepta Ecclesiæ, & alias suas obligationes, si iidem parochi non malint præceptorum violationem sibi ipsis imputari. Eosque monemus, prout moniti esse debent, quòd si in hoc negligentes fuerint, præter castigationem iræ Dei, debebunt ulterius luere pœnas ipsis impositas, in quo ipsorum conscientias oneramus. Atque in visitationibus particulariter inquiretur, qualiter hæc observentur.

CAPUT X.

Diebus Dominicis & festivis præcepti, cuncti Missas & sermones in suis parochiis audiant.

NE quisquam prætendat festorum anni dierum, vel jejuniorum ignorantiam, ut unusquisque sciat quid se oporteat facere & observare; sacri Concilii Tridentini decretis inhærentes, exhortamur, & in Domino petimus, ut omnes ad Missas & conciones audiendas, frequentent suas Ecclesias parochiales, easque speciali affectu complectantur, & amore prosequantur: eosdem admonentes, quòd in eodem Concilio [b] Tridentino declaratur teneri quemlibet ad sermones in Ecclesia sua parochiali auscultandos. Ipsosque tam Indorum, quàm Hispanorum parochos, exhortamur, ut populis declarent indulgentias & remissiones, quas per Bullam sanctæ Cruciatæ lucrantur, & qualiter animas ex Purgatorio liberare possint: idque iis diebus facient, quibus indulgentias ipsas, & animarum liberationes consequi possunt, ut exsecutioni mandentur, nec oblivioni tradantur. Celebrabunt identidem iidem parochi cum magna devotione solennitatem sanctissimi Sacramenti in die Corporis Christi. Current, & exhortentur fideles Christianos, ut se in precibus, & jejuniis, aliisque sanctis & bonis operibus exerceant: exponantque indulgentias, quas in ea die, & Octavis lucrentur qui divinis officiis intersunt. Et si ad id opus fuerit, habeant apud se Bullam Cruciatæ ultimæ prædicationis. Populumque hortentur, ut quoties expottatur sanctissimum Sacramentum, ipsum comitentur omnes: & qui equis insederint, illos relinquant, & sanctissimum Sacramentum pedites sequantur.

CAPUT XI.

Vicarii singulis annis in suis Ecclesiis publicent Concilia Provincialia.

SIngulari studio curabunt vicarii, ut Concilia [i] Provincialia anni MDLXVII. & anni MDLXXXIII. absque ulla remissione vel defectu, singulis annis in Ecclesiis ipsorum districtûs publicentur, & observent quod circa hoc in eodem Concilio Provinciali anni MDLXXXIII. constitutum est. Eosque monemus, quòd in futuris visitationibus hoc non observantes mulctabuntur.

CAPUT XII.

Visitatores exsequantur decreta de clericis non callentibus linguas ad prædicandum, & excipiendas confessiones.

QUoniam per Concilium Provinciale [k] anni MDLXVII. in hac civitate celebratum, & à sua Sanctitate approbatum, ac per constitutiones hujus Archiepiscopatus decretum est, ut sacerdotibus non callentibus linguas, ad confessiones excipiendas, & ad prædicandum verbum Dei, propriis ipsorum sumptibus adjungatur & constituatur alius, qui ministerio fungi possit: & quod si primo anno in addiscendis linguis negligentes fuerint, subtrahatur ipsis tertia pars salarii, & sequenti anno crescat pœna: ac deficiente sacerdote, qui defectum suppleat, mulcta applicetur Ecclesiæ, & pauperibus Indis: itemque dum aliqua doctrina sacerdote vacaverit, ipsius stipendium eisdem Ecclesiæ & Indis pauperibus tribuatur: proinde visitatores, & vicarii diligenter invigilent, ut hæc debitam exsecutionem sortiantur, quorum in hoc conscientias oneramus, ultra quod contra negligentes procedetur.

CAPUT XIII.

De visitatoribus, ipsisque visitatoribus visitandis.

VIsitatores [l] procedant contra visitatores, qui ipsos præcesserunt, & contra officiales & ministros visitationis in locis, in quibus confecerint informationes quæ conveniant, easque ad nos vel nostrum provisorem remittant. Quoniam ad hoc, eique annexa, indeque dependentia, nostras vices illis committimus omni meliori via, & quantum de ju-

b Trid. sess. 24. c. 4 *De reform.* & cap. 13. *De reform. matrim.*
i Conc. Limen. ann. 1583. Act. 4. cap. 24. & Synod. Diœces. III. c. 44. & Syn. 4. cap. 10. l Concil. Trid. sess. 24. cap. 3. *De reform.* *matrim.*

jure possumus, ut Deo præ omnibus serviatur. Eosdemque visitatores, præsentes & futuros, hortamur in Domino, ut officinm suum fideliter exsequantur, oec accipiant jura visitationum, quæ pilæ voceotur; sed beoè, fideliter, & integrè adimpleaot ea, qoæ per sacrum Concilium Tridentinum circa procurationem, quam percipere debeant, & tempus per quod necessariò io visitatiooe moreotur sancita sunt, cæteraque io eodem Concilio contenta, attendentes ad rigidas pœnas per jura transgressoribus impositas.

CAPUT XIV.

Visitatores diligenter inquirant in parochos inhabiles & insufficientes ad curam pastoralem.

QUIA [m] contingere possit, quòd in aliquibus Doctrinis & Beneficiis quispiam absque sufficieoti literatura constituatur: & ad sacramentorum administratiooem, & curam pastoralem imperiti sint, & minus docti; visitatores illis diligenter invigilent, eosque in librorum lectione, & ordinanda celebrandaque Missa examinent: & eos ad nos deferent, qui minus habiles, vel imperiti reperti fuerint: ut re perspecta provideamus, quòd obsequio divino magis conveniat, coadjutores illis constitoendo, quò magis exoneretur conscientia, juxta decreta sacri Concilii Trideotini, de illiteratis & imperitis.

CAPUT XV.

Ut visitatores exigant rationes Ecclesiarum, & xenodochiorum ex eorum libris, œconomis, & bonorum detentoribus, providendo & ordinando, ut in usus necessarios expendantur.

CUM [n] justo nostro dolore, propter quasdam caussas nondum potuerint Indorum, vel Hispanorum Ecclesiæ, & xenodochia iotegrè & coovenieoter visitari; visitatores in posterum solicitam curam gerent, visitando bona Ecclesiarum fabricas coocernentia, & hospitalia Doctrinarum, tam Indorum, quàm Hispanorum, eorumque rationes ab administratoribus, correctoribus, & œconomis, aliisque persoois, in quarum potestate fuerint, exigendo, eosdem obstringendo, & providendo, ut ea rebus necessariis impendant, cum omoi rigore juris procedendo, ut ita fiat, & adimpleator, implorando etiam, & iovocando, cùm opus fuerit, auxilium & favorem Proregis, & Regiæ Audientiæ, aliorumque jodicum ad eundem effectum, juxta juris & sacri Concilii Tridentini dispositionem, & plures Majestatis Regiæ schedulas.

CAPUT XVI.

Vicarii, & parochi procedant contra impedientes Ecclesiæ ministros, ubi de musicis Ecclesiarum instrumentis.

SEcundùm decreta Concilii Provincialis [o] aoni MDLXVII. & Concilii pariter Provincialis anoi MDLXXXIII. in hac civitate celebrati, & à sua Sanctitate approbati, & per schedulam Regiæ Majestatis observari, & exsecutioni mandari jussi, quæ in eodem Concilio impresso habetur, & juxta ordinatiooes D. Francisci à Toleto, horum regnorum quondam Pro-regis, io quibus provisum est ad divini cultus augmentum, & ot Indi ædificentur in rebos Christianæ Religionis, quòd habeatur harmonia tibiarum, fistularum, & aliorum instrumentorum musicorum, & ministri qui illis ludant, & sacristani qui ioserviant Missis, & officiales qoi populum ad doctrinam convocent, & qui sacerdotes de publicis peccatis admoneant, & de parvulis, qui baptizandi sunt, & alii Indi instructi ad baptizandum, absente sacerdote, in casu necessitatis, tamquam ad rem tanti momenti, ne quisquam sine baptismo decedat. Omnes doctrinarum parochi in his omnibus observantissimi fiot, designando & habendo cantores, & persooas, qui dictis tibiis, aliisque instrumeotis ritè utantur, & fiscales, & sacristanos, & persooas instructas ad baptizandum in dicto casu necessitatis, prout illis præcepto dicti Coocilii Proviocialis anni MDLXVII. ordinatom est, contra transgressores & ministros sæculares, vel alios, qui præmissa impediverint, cum omni omni joris rigore procedentes, etiam, cùm opus fuerit, per censuras, quarum absolutionem nobis reservamus, committeotes, prout committimus, dictis parochis, & vicariis provinciarum, eorumque cuilibet in solidum in cunctis præmissis, aliisque eisdem annexis, & ab eis dependentibus; & ut creent notarios, fiscales, & reliquos necessarios ministros, nostras vices, quantum ex juris dispositione possumos, atteodentes, prout dictum est, ad sancita dictorum Conciliorum, & præsertim aoni MDLXXXIII. in ejusdem capite fioali quinto, Actionis quiotæ, de cura cultus divini.

CAPUT XVII.

Quòd nigri, vel alii misti generis, vel gentis, non vivant inter Indos.

INdorum parochi omni meliori modo studiosè curent, ne nigri, vel ex iis & albis, aut alia mistura nati, vivant inter Iodos, sed eos ad Hispanorum oppida cogant, ut inibi suas parochias, & parochos profiteantur, & in-

m Conc. Trident. sess. 21 cap. 6 *De reform.* n Conc. Trid sess. 24. cap. 3. *De reform.* o Conc. Limen. ann. 1583. Act. 5. cap 5. Canon. Apost. 25, apud Binium. Conc. Trid. sess. 22. in dec. *De observ. & evitandis in celebr. Missæ.*

instruantur, & sacramenta illis ministrentur. Eisdemque parochis nostras vices in hac parte committimus, quantum de jure possumus, juxta schedulam regiam ad nos expeditam, quæ incipit: *Yo soy informado.* Dat. Valentiæ 27. Januarii MDLXXXVI.

CAPUT XVIII.

Qui sacerdotes accusant, deponant eam summam pecuniæ, quæ sufficiat ad prosequendam caussam, & solvenda jura ministrorum.

Ex eo quòd qui sacerdotes aliquorum capitum accusant, non deponant pecunias ad executionem sententiæ, vel judicum, & ministrorum stipendia solvenda necessarias, vel ad pœnam non probantibus luendum, non rarò sequitur, quòd caussæ maneant indecisæ, & personæ Ecclesiasticæ ex accusatine diffamentur, ac judices, reliquique ministri priventur stipendiis & expensis, quæ illis debentur, & pœna imposita non solvatur: ut provisum sit, ne delicta maneant impunita, aut quisquam tam facilè, leviterque audeat personas Ecclesiasticas criminari, vel diffamare sacerdotes; hinc deinceps nostri provisores, cæterique judices Ecclesiastici, non admittent ejusmodi accusationes, nisi priùs, & ante omnia deposita sit in manibus æqui, & spectatæ fidei viri ea pecuniæ quantitas, ad quam accusatores se de jure per fideijussores obligabunt.

CAPUT XIX.

Ne visitatores, vel eorum officiales, jura ab Indis accipiant, vel eos mulctent pœnis pecuniariis.

Quoniam, per hujus Archiepiscopatus provinciales diœcesanasque constitutiones sancitum est, quòd judices, & notarii nulla jura titulorum, provisionum, processuum, vel alia ab Indis percipiant; ac postremò per Concilium Provinciale anno MDLXXXIII. in hac civitate celebratum, in instructione pro visitatoribus facta, præscriptum est, quòd iidem visitatores Indos pecuniis non mulctent, sed cùm oportuerit pecuniariam pœnam illis impouere, tuuc eam ad antistitem remittant: ut prædicta plenum effectum, & executionem obtineant, Indorum parochi, & visitatores ea illis exponant, ac declarent, iis præsertim temporibus, quibus visitationes ipsæ exercebuntur, ut percipiant quid in ipsorum favorem constitutum sit. Et peculiara studium adhibebunt parochi, ut Indi intelligant & sciant hæc & alia ad ipsorum commodum sancita, & quòd iidem non vexentur vel molestentur in ulla re. Dictique visitatores perficient, & adimplebunt, quæ per illas Constitutiones provisa sunt, attendentes ad aliàs per nos constituta in Diœcesana Synodo anuo MDLXXXVI. celebrata; quòd, nimirum, qui ulla jura ab Indis perceperit, debeat eadem cum duplo eisdem Indis restituere, à quibus ea perceperit, & alias pœnas arbitrio nostro subire.

CAPUT XX.

Cùm vacaverit doctrina, vicarius provideat de ministro sacramentorum, & interim proximus parochus poterit in ea exercere officium pastorale.

Quoniam, aliquæ doctrinæ per obitum, cessionem, vel desertionem vacare possint, nec statim de idoneo sacerdote provideri, ob defectum notitiæ, vel monitionis; nos conscientiam nostram exonerare cupientes, & remedium opportunum adhibere; facultatem facimus parocho, qui Doctrinæ sic vacanti proximus fuerit, ut possit sacramenta in ea miuistrare, & pastoralem curam per omnia in eadem exercere, interim dum per nos, aut nostrum provisorem, vel provinciæ vicarium provideatur de novo sacerdote, ex ordine juris patronatus Regii, moneudo nos intra terminum constitutum ad ejusmodi provisionem. Qui observantissimus erit in constituendo cum omni possibili celeritate parochum non aliàs occupatum, qui possit ministrare sacramenta, & curam pastoralem in omnibus exercere. Ad quem effectum in supradictis licentiam concedimus, & quantum de jure possumus, ad ea, & eis annexa, ac inde dependentia commissionem damus; præcipientes, uti præcipimus, ut parocho interim inservienti detur salarium ad ipsum spectans, & quod ad suam sustentationem habere debet.

CAPUT XXI.

Concionatores inter prædicandum hortentur populos ad decimas ritè solvendas.

Vicarii rectoresque parochiarum diligenter curabunt, ut in sermonibus, quos ad populum in suis Ecclesiis habituri sint, eundem hortentur, ut decimas, quas debuerint, integrè sine fraude persolvant; obligationem, quam ad hoc habent illis proponentes, ac damna spiritualia, corporalia, & temporalia, quæ contrarium facientibus evenire solent. Et ad hunc finem illis prælegant exhortationem hîc insertam, & desumptam ex libro Pontificali, cum suo principio, & fine in forma, qua per nos expedita est, & Decretum sacri Concilii Tridentini sess. 25. cap. 12. *De reformat.* & legem secundam Regni in nova legum collectione lib. 1. tit. 5. *De decimis.* omnia teuoris sequentis.

Nos

p Synod. IV. suprà cap. 20. & locis ibi in margine citatis.

q Synod. IV. suprà cap. 20. ad ibid. in margine.

NOS Don Toribio Alfonso Mogrovejo, por la miseracion divina, y de la santa Iglesia de Roma Arzobispo de los Reyes, del consejo del Rey nuestro Señor &c. A vos los vicarios, curas, y Beneficiados, y capellanes deste nuestro Arzobispado, à quien lo de suso contenido tocare, y atañe tocar, y atañer puede en qualquier manera, salud y gracia. Bien sabeys, y deveys saber, la precissa obligacion, que los fieles Christianos tienen conforme à derecho de pagar los diezmos enteramente, y los trabajos espirituales, corporales, y temporales, que se siguen de lo contrario; y quan justo y santo es animar à los que lo deven, acudan à sus obligaciones en esta parte. Atento à lo qual, nos parecio mandar, sacar, y traducir en nuestra lengua Castellana la recomendacion, y exhortacion, que està en el libro Pontifical Romano, para que las personas à cuyo cargo està la paga de los dichos diezmos, lo entiendan, y no puedan pretender ignorancia: la qual traduccion es del tenor siguiente.

Exhortacion del Pontifical.

CArissimos hermanos, à todos os exhorto y amonesto, pagneys los diezmos, que son paga y tributo devido à Dios, à los sacerdotes, y Iglesias: los quales diezmos el Señor en señal del dominio y señorio universal, ha guardado para si. Oid à San Agustin, que està clamando, y dice: los diezmos son una renda y tributo de las animas necessitadas. Si pagareys el diezmo, no solamente cogereys fruto en abundancia; pero alcanzareys tambien salud corporal. No pide Dios de nosotros, por los bienes que nos da, premio, ni paga, sino honra y reverencia: y esse sumo Señor, que con mano liberal nos dio todos los bienes que posseemos; se digna, y quiere recibir de nosotros el diezmo; y esto no para si, sino paraque esse dar redunde en mayor abundancia y bien nuestro: mas si la tardança en el pagar el diezmo es peccado, quan gran peccado serà el no lo dar de todos los frutos? Has de pagar el diezmo, para que pagandole puedas merecer los bienes celestiales y terrenales; sino es que por ser avariento y escasso, pierdas tan copiosas benediciones: costumbre justissima del Señor, que no pagando el hombre el diezmo, el mismo hombre sea la paga. Llevarà el soldado perdido y malo lo que no distes al sacerdote, y lo qne à Christo no dieredes, te llevarà el fisco. Bolveos à mi, dize el Señor por el Propheta, y yo me bolverè à vosotros: y por no acudir con el diezmo, os alcanza una maldicion, que siempre andays necessitados y hambrientos: perdereys la fertilidad de vuestras possessiones, y el abundancia de los frutos: y para que entendays que enojado està de la falta que teneys en pagar los diezmos; se disminuye vuestra hazienda, por no dar lo que es de Dios à Dios. Exhorto y amonesto à todos que con alegre animo pagneys los diezmos, que es tesoro del templo; para que los sacerdotes y levitas, que sirven en el altar del Señor tengan el devido sustento; y fiad demi, y vereys como pagando vosotros el diezmo, embia del Cielo un tan abundante rocio, y nna benediccion tan copiosa, que os dè cumplida abundancia: però si al contrario hizieredes no pagãdo el diezmo, vendrà sobre vosotros, y vuestras possessiones la langosta, pulgon, pestilencia, y trabaxos, y mil males. Assi que es necessario evitar esta indignacion del Señor, y pagar los diezmos, y tributos devidos: y no es justo, que por un poco de bien temporal se pierdan mil bienes, que se pueden seguir. Esto estè siempre en vuestra memoria, para que entendido, se ponga en execucion, y merezcays por estos bienes temporales alcanzar y posseer los bienes eternos. Y en conformidad de lo suso dicho mandamos la presente, por la qual vos damos commission en forma tan bastante, como de derecho se requiere, à cada uno de vos in solidum, para que en vuestros districtos, y Doctrinas hagays à vuestros feligreses pagar el diezmo que devieren, como estan obligados: de manera que cada uno lleve y haya lo que fuere suyo, y justamente le perteneciere, y en todo se descargue la conciencia, e nuestro Señor se sirva, procediendo contra los trasgressores, impedidores, y conturbadores que pretendieren estorvar la paga de los dichos diezmos, por todo rigor de derecho; y siendo necessario, por censuras, que para todo ello, y lo dependiente, anejo y concerniente, y para criar notarios, y los demas ministros necessarior, os cometemos nuestras veces plenariamente, por la via que mas conviene, y podemos, y hà lugar de derecho. En testimonio de lo qual mandamos dar, y dimos la presente firmada de noestra mano, y sellada con nuestro sello, y refrendada de nuestro secretario.

Capitulo doze, session veinte y cinco, del Concilio de Trento.

NO se han de consentir los que por diversos modos haziendo agravio à las iglesias, les procuran quitar los diezmos, ò atrevidamente tomando lo que otros pagan, aprovechandose dellos, como quiera que la paga de los diezmos se deva à Dios, y assi los que no lo quisieren dar, ò impiden que otros no lo den, se alzan con la hazienda agena. Manda pues segun esto, el santo Concilio à todos, de qualquier grado y condicion que sean, à quien tocare la paga de los dichos diezmos, que en adelante enteramente paguen lo que de derecho deven y estan obligados à la Iglesia Cathedral, ò à qualquiera otras Iglesias ò personas, à quien legitimamente se deven, y los que se quedan con ellos, ò impiden que no se den, sean excomulgados: ni de este pecado les absuelvan, hasta

sta

sta tanto, que huvieren plenariamente restituido. Y exhorta à todos en general, y à cada uno en particular, que por la caridad Christiana, y por la obligacion, que tienen à sus Prelados, no les sea molesto ayudar con los bienes que nuestro Señor les diere largamente, à los Obispos y curas, que assisten en las Iglesias algo pobres à mayor gloria de Dios, y para conservacion de la dignidad de sus Pastores, que dellos tienen cuydado.

Ley segunda: que todos paguen diezmos cumplidamente: y como se deven pagar, y que diligencias sobre ello se han de hazer.

Porque nuestro Señor en señal de universal señorio retuvo en si el diezmo, y no quiso que ninguno se pueda escusar de lo dar: y por que los diezmos son para sustentamiento de las Iglesias, y Prelados, y ministros dellas, y para ornamentos, y para limosnas de los pobres en tiempo de hambre, y para servicio de los Reyes, y prò de su tierra, y de sì, quando menester es; y quien bien, y de grado lo paga, acrecientale Dios lo temporal, y dale grande abundancia de todos los frutos, y salud al anima. Porende mandamos y establecemos para siempre jamas, en todos los hombres de nuestro reyno, den sus diezmos cumplida y derechamente à nuestro Señor Dios, de pan, y vino, y ganados, y de todas las otras cosas, que se deven dar derechamente, segun lo manda la santa madre Iglesia: y esto mandamos tambien por nos, como por los que reynaren despues de nos, como por los ricos hombres, como por los cavalleros, como por los otros pueblos, que todos demos cada uno el diezmo derechamente de los bienes que Dios nos da, segun la ley lo manda. Y qualquiera que contra estas dichas cosas fuere, pague el diezmo doblado, la mitad para el Rey, y la otra mitad para el Obispo, salvas las sentencias de excommunion que dieren los Prelados contra todos aquellos que no dieren derechamente diezmo, ò fueren en alguna cosa contra esta ley. Y queremos que las tales sentencias de excommunion sean bien guardadas por nos, y por ellos, de manera, que el poder temporal y espiritual, que viene todo de Dios, se guarden, y acudan en uno, y las sentencias que los Prelados pusieren sobre estas cosas, sean bien tenidas, hasta que la enmienda sea hecha.

CAPUT XXII.

Imaginum pallia, & alia Ecclesiarum ornamenta non accommodentur ad alios usus, quàm ad quos deputata sunt.

Cum intellexerimus, quòd sacrarum imaginum pallia commodentur ad induendos infantes, qui ad baptismum deferuntur, & quòd illis tecti domum referuntur (rem longè alienam ab usu ad quem illa deputata sunt) fideles Christianos in Domino monemus, ut ab hoc deinceps abstineant, nec res Deo dicatas ad profanos usus adhibeant, nec se hujusmodi inventionibus immisceant: œconomi verò Ecclesiarum, confraternitatum, & parochi nullum illis ad ea locum dent, nec Ecclesiarum paramenta ad dictum effectum illis accommodent, sub pœna viginti pesorum currentium, cuilibet contrarium facienti incurrenda, & applicanda Ecclesiis, in quibus ea culpa committitur. Et noster provisor, cæterique judices cum omni juris rigore procedent contra transgressores, ut illiusmodi cessent excessus.

CAPUT XXIII.

Nulla imagines vel reliquiæ Sanctorum q in auctionibus publicentur.

Ad nos delatum est, quòd in publicis auctionibus quæ fiunt, inter alias res emtioni expositas, voce præconis publicentur etiam imagines, reliquiæ, cruces, & Agnus Dei in eadem auctione vendenda, ex quo creata sunt, & accrescunt scandala, & mala exempla, præsertim inter neophytos Indos. Proinde nemo post hac r vendebit ejusmodi imagines, reliquias, Agnos Dei, vel cruces in auctionibus, vel alibi venalia exponere s. sed omnes observantissimi sint, ejus quod hic constitutum est, Deum præ oculis habentes, & eam venerationem, quam sacris rebus debent. Et circa hoc noster provisor, cæterique judices cum juris rigore procedent contra præcones, & præconium mandantes, aliosque transgressores eorum, quæ hac nostra constitutione sanciuntur.

CAPUT XXIV.

Ut constituti sint notarii, seu punctatores cappellaniarum, memoriarum, & fundationum Ecclesiasticarum.

Ut certa & sufficienti ratione constet, qualiter satisfiat ultimæ voluntati defunctorum, aliorumque qui cappellanias, memorias, & fundationes Ecclesiis relinquunt, ut sic exonerentur conscientiæ, constituti sint f in posterum notarii in Ecclesiis, & locis, in quibus ejusmodi memoriæ, cappellaniæ, & fundationes fuerint: qui etiam Missas in libro ad id servando, diligenti cura clarè & distinctè per singulos dies describent, ut visitatores ex dicto libro, ratione exigant. In eoque eorundem notariorum conscientias oneramus: & noster provisor & vicarii studiosè curabunt, ut omnia hęc exsequantur, & nostri pariter visitatores, ut inquirant, qualiter hæc eadem obser-

q Vulgò, *Almonedas*, r Conc. Mediol. III. tit. *Quæ ad sacramentalia.* & constit. Gregor. XIII. lib. Conc. Trident. sess. 24. *De invocat. & rever. &c.* vers. *In has autem.* f Conc. Mediol. I. pat. 2. tit. *De pior. locor. administrat.* & Conc. III. tit. *De iis quæ ad bona Ecclesiastica.*

serventur, & adimpleantur, vicarios, & notarios inobservantes eorum quæ hìc ordinata sunt inculpando, quatenus exonerentur conscientiæ, ac Deo per omnia serviatur.

CAPUT XXV.

De judicibus Ecclesiasticis ad cognoscendum caussas ad has partes delegandas.

JUxta decretum sacri Concilii Tridentini • sess. 25. cap. 10. *De reformat.* nominamus ac designamus in hac Diœcesana Synodo judices, qui caussas spirituales & Ecclesiasticas, ad Ecclesiasticum forum, spectantes cognoscere possint, cùm per summum Pontificem, aut quævis Legatum, vel Nuncium ad has partes commissæ fuerint, Doctorem D. Joannem Velasquez archidiaconum, Doctorem D. Stephanum Hernandez Vozmedianum cantorem, Doctorem Antonium de Molina, Doctorem Joannem Diaz, & Doctorem Joannem de la Roca, præbendarios supradictos hujus sanctæ Ecclesiæ Cathedralis civitatis Regum, & Priorem S. Dominici, & Priorem S. Augustini, & commendatorem Dominæ nostræ de Mercede, & Guardianum S. Francisci, qui nunc sunt, vel posthac successerint in dictis officiis prelaturæ in monasteriis hujus civitatis Regum.

CAPUT XXVI.

De examinatoribus Beneficiorum & Doctrinarum.

SAcri Concilii • Tridentini sanctionibus inhærendo, nominamus examinatores Beneficiorum & Doctrinarum, Doctorem D. Joannem Velasquez archidiaconum, Doctorem D. Stephanum Hernandez Vozmedianum cantorem, Doctorem Molinam, Doctorem Joannem à Roca, præbendarios omnes supradictos hujus sanctæ Ecclesiæ, & magistrum Avila portionarium, & Baccalaureum Christhophorum Sanchez Destrenedo, & Baccalaureum Hernandum Martinez, parochum hujus sanctæ Ecclesiæ, & Doctorem Centurion de Espendola parochum parochiæ S. Sebastiani, & magistrum Alphonsum de Horta, & P. Fr. Joannem Martinez Ordinis Sancti Augustini Cathedraticum linguæ generalis Indorum, & Baccalaureum Betanzos, & Joannem de Solis, & Joannem Martinum presbyteros. Qui juxta sacrum Concilium Tridentinum debent præstare juramentum.

CAPUT XXVII.

De testibus synodalibus.

PRopterea ⁎ Sancti Patres justè & sanctè instituerunt, quòd Synodi singulis annis fierent, ut in eis tractaretur de correctione & emendatione malorum morum, & ut boni reformarentur, & ut in illis fieret, & tractaretur quod conveniret gubernio animarum, & rebus concernentibus Episcopatum. Utque quod per easdem Synodos fieret, & constitueretur, majori efficacia adimpleretur; & constituantur in unoquoque Episcopatu testes synodales, viri boni & idonei, qui per totum Archiepiscopatum, quisque in districtu sibi assignando, studiosè & solerter inquirant, qualiter observetur id quod in Synodis constitutum & præceptum est. Nos igitur tam sanctum institutum exsequentes, designamus eos, qui sunt, vel fuerint parochiarum hujus civitatis rectores, & visitatores hujus Archiepiscopatus, ut per eundem nostrum Archiepiscopatum inquirant quod dictum est, & quod facere debent sine scriba, vel notario, seu strepitu judiciali; sed solùm de plano; quoniam ulteriorem jurisdictionem non habent, nec nos eam illis concedimus. Et quod sic secreto inquisierint pernotando, & consignando memoriæ testes, qui sciunt ac deponunt, tam defectus & culpas vicariorum & clericorum, quàm etiam laïcorum, absque juramento testium, sed tantummodo per viam informationis, id ad Synodos & Concilia Provincialia ferent, & nobis secretò tradent, ut nos, re cognita, provideamus remedium, prout meliùs Deo serviatur. Præstabuntque juramentum officio suo bene & fideliter fungendi, & quod sic fecerint, coram nobis ad Synodos & Concilia Provincialia deferendi.

CAPUT XXVIII.

Indorum Parochi uniformem Missarum eleemosynam accipiant.

QUoniam per visitationem hujus Archiepiscopatus per nos factam innotuit, pro Missis quas Indi celebrari curant, eleemosynam longè inæqualem accipi, tàm in confraternitatibus, quàm aliàs: nos uniformitatem absque excessu cupientes, & ut omnia ad majus commodum & beneficium Indorum fiant; statuimus, quòd Indorum Parochi in posterum non accipiant, nec accipere possint majorem eleemosynam, quàm duos pesos (singulos novem regalium) pro singulis Missis cantatis quas celebraverint, sive sint confraternitatum sivè aliæ votivæ, aut memoriarum devotionis, vel defunctorum, quas fideles pro sua devotione celebrari cupierint: quod

si cum

• Concil. Trident. • Conc. Limen. anni 1583. Act. 4. c. 17. & Trid. ibi in margine. ⁎ Conc. Lim. anni 1583. Act. 4. cap. 23.

si cum Missa celebrentur vigiliæ, accipient tres pesos, singulos novem regalium: & pro singulis Missis recitatis unum pesum currentem novem regalium. Et si in Doctrinis invaluerit consuetudo, in omnibus supradictis observetur. In locis autem Hispanorum omnibus observetur loci cujusque laudabilis consuetudo. Super quibus dictorum parochorum conscientias oneramus. Et visitatores peculiare studium adhibebunt, ut hæc observentur, & plectantur transgressores, ac tempore ipsius visitationis hanc constitutionem in Indorum oppidis promulgabunt, ut & reliquas omnes constitutiones ipsis favorabiles, dum in Doctrina congregati fuerint, tam Caciqne & principales Indi, quàm eorum rectores, & populares, eas illis propriâ ipsorum linguâ declarando. Idemque crebrius facient Indorum parochi, ut Indis ipsis innotescat, nec ullus prætendat ignorantiam, in quibus utrorumque conscientias oneramus, ut hac ratione non ampliùs ipsis tribuatur pro Missis, quàm præscriptum est pro ipsorum sustentatione, & ut per omnia Deo serviatur.

CAPUT XXIX.

De festis quæ servari debent.

Quoniam in Synodo Diœcesana anno MDLXXXV. celebrata in oppido Yungay constit. 58. decretum est, quòd festa in civitatibus, oppidis, & locis habitatis observanda serventur etiam in agro; & in Concilio Provinciali anno MDLXXXIII. in hac civitate celebrata, & anno MDLXXXVIII. post factam illam Yungayanam constitutionem, per sedem Apostolicam approbato, Actione 4. cap. 9. satis provisum est, ut serventur festa quæ ibidem peculiariter memorantur: & quòd si ultra illa fuerint alia per approbatam consuetudinem vel privilegium legitimum introducta, in singulis locis vel oppidis religiosè observentur ipsorum propria. Advertendo ad ea quæ dicta sunt, nobis visum est dictam constitutionem 58. dictæ Synodi Yungayanæ anni MDLXXXV. revocare, prout omni meliori via, & quantum de jure possumus, revocamus; relinquendo, prout relinquimus, in sua virtute & vigore decretum cap. 9. Act. 4. dicti Concilii Provincialis, ut per omnia observetur eo modo quo ibi contentũ & sancitum est, & ut ritè serviatur Deo. Cùm antè in hac præsenti Synodo pro parte confratrũ cõfraternitatis S. Josephi hujus civitatis à nobis petitũ sit, ut ejusdem Sancti festum observetur; nos, ea re cum clero & populo præsenti collata, decrevimus in casu præcipere, prout præcipimus, ut dictum festum S. Josephi in hac civitate servetur, dempta obligatione ipsum in agro servandi.

CAPUT XXX.

Quòd vicarii & parochi habeant has constitutiones synodales.

Omnes nostri Hispanorum Indorumque vicarii & parochi habeant has constitutiones synodales, quantum ad ipsos pertinebunt, intra quatuor menses à prima publicatione hujus Synodi, sub pœna quòd contra transgressores procedetur ad exsecutionem pœnæ in præcedenti Synodo anno MDLXXXV. in oppido Yungnay celebrata, constitutione 29. constitutiones provinciales ac diœcesanas non habentibus impositæ, aliisque pro nostro arbitrio.

Hortamur ergo, requirimus, & mandamus omnibus & quibuscunque personis Ecclesiasticis & sæcularibus in hoc nostro Archiepiscopatu existentibus ac degentibus, quòd à die primæ publicationis hujus Synodi in posterum ejusdem constitutiones habeant, teneant, servent, & exsequantur, nec earum tenorem & formam ullatenus excedant; eosdem commonentes, quòd contra transgressores cum omni juris rigore procedetur, pœnas pecuniarias & alias ad nostrum arbitrium illis imponendo. Et omnia supradicta sic providimus per viam constitutionum synodalium, & reformationis, & omni alia, qua de jure possumus, & magis conveniat. Et præcipimus ut legantur & publicentur in hac sancta Ecclesia hujus civitatis Regum, & habeant vim & vigorem constitutionum synodalium, quæ nos illis damus, quantum ad ipsarum validationem requiritur.

Absolutæ sunt istæ constitutiones ad honorem & gloriam Dei Domini nostri ultimo die Octobris anni MDXCII. sub Vesperis festi omnium Sanctorum.

T. Archiepiscopus Regum.

Alphonsus Ramirez Not. publ. Secretarius.

De mandato suæ Illustrissimæ Dominationis.

Bernardinus de Almanza Not. publ. Secret.

Indictio futuræ Synodi.

D. Toribius Alphonsus Mogrovexus &c. *Eodem tenore cum literis convocatorii quintæ Synodi in fine Synodi quartæ suprà pag. 264. præterquam quòd nunc futura Synodus octava convocetur ad civitatem Regum, ac diem ultimum Octobris, anni MDXCIV.* Datum in civitate Regum ultimo die mensis Octobris, anni MDXCII. ad Vesperas omnium Sanctorum.

Toribius Archiepiscopus Regum.

De mandato suæ Illustrissimæ dominationis.

Bernardinus de Almanza Not. publicus Secr.

Alphonsus Ramirez Not. publ. Secret.

Ego

Ego Bernardinus de Almanza Notarius publicus hujus Audientiæ, & coriæ Archiepiscopalis secretarius Illustrissimi Archiepiscopi Regum, domini mei, fidem facio, & veridicum testimonium adhibeo, qoaliter Synodus retroscripta celebrata fuit in hac civitate Regum per suam Illustrissimam Dominationem, & in ea adstiterunt, nomine Decani & Capituli hujus sanctæ Ecclesiæ, Doctor D. Joannes Velasqoez Archidiaconus, & D. Antonius de Molina canonicus, & alii multi pro seipsis, & cum potestate procuratoria. Et quòd ad communicandas quasdam constitutiones ejusdem Synodi præsentes aderant Lodovicos Roderiquez de Serna, perpetuus Decurio, vulgò *Regidor*, hojus Urbis, & Gonzal vus de Caçeres, ejusdem procurator generalis, nomine Capituli & Senatûs: & illi supradicti conven erunt, & consueverunt in dictas constitutiones, quæ absolutæ sunt eo die ultimo Octobris, anni MDXCII. quo die ego illas legi & publicavi in hac sancta Ecclesia Cathedrali ex ejus umbone, præsentibus dictis Archidiacono, & reliquis præbendariis, aliisque multis: cujus rei fidem facio, & ad ejus firmitatem hîc adjunxi meum signum.

In testimonium veritatis.

Bernardinus de Almança Notarius publicus Secretarius.

Toribius Archiepiscopus Regum.

De mandato suæ Illustrissimæ Dominationis.

Bernardinus de Almanza Not. publ. Secret.

SYNODUS VIII.
DIOECESANA

Celebrata in oppido SS. Petri & Paulli Piscobamba die xxiv. mensis Novembris, anno MDXCIV.

NOS D. Toribius Alphonsus Mogrovexus &c. *Ut suprà initio Synodi quinti paginâ* 267.

CAPUT I.

Parochi frequenter visitent prædia, tentoria, stationes, aliaque loca, in quibus fuerint ipsorum parochiani.

OMnes parochi, quàm crebrò poterunt, ad minus sexies per singulos annos, diligenter visitent omnes stationes, tuguria, tentoria, aliasque partes, in quibus fuerint, vel astiterint ipsorum parochiani, sub pœna contenta in Concilio Provinciali anni a MDLXVII. attendentes ad spiritualia detrimenta, quæ ex contrario sequi possint; si desit administratio sacramentorum, vel doctrina, & spiritualis pastus, aut persona quæ refrænet offensas, quas contra Deum Dominom nostrum committant, in quo eorundem parochorum conscientias oneramus.

CAPUT II.

Parochi non permittant, ut Indi destruant, vel deserant loca suæ reductionis.

CAvebunt b Indorum parochi, ne permittant, ut Indi destruere vel deserere possint oppida, ad quæ tanta prudentia & propria ipsorum utilitate redocti sunt, sed eos potiùs compellant in eisdem persistere, invocando, solicitando, & seriò procurando, cùm opus fuerit, etiam auxilium brachii sæcularis. Quoniam ad hoc, & illi annexa, indeque dependentia, & ad procedendū cum toto rigore juris, & cùm necessariū fuerit, etiam per censuras, ut locorum præfecti ejusmodi auxiliom porrigant, committimus illis nostras vices omni meliori via, & quantum de jure possumus. Nos etiam, cum expedierit, admoneant, ut per nos res innotescat D. Pro-regi, vel alteri horum Regnorum Gubernatori, nec se immisceant arbitrio proferendo ad ejusmodi reductiones jam factas dissolvendas, aot ut Indi ad antiquas suas sedes, vel alias partes redeant, sine nostra, vel nostri provisoris, & vicarii generalis licentia in scriptis obtenta. Per quod cupimus evitare aliquas obliquas intentiones: & quòd parochi ad compla-

a Conc. Provinc. anni 1583. Act. 3. cap. 12. Conc. Mediol. IV. tit. Monitiones vers. *Parochi præterea, &c.* Conc. Aquilesen. I. tit. *tit. de prædicat. verb. Dei. vers. Sapientibus & insipientibus.*

b Conc. Provin. anni 1583. Act. 3. cap. 4. & Synodus Diœc. V. c. 26

placendum Indis eorumque curatis, ut ipsos in visitationibus quas subeunt, propitios habeant, vel tales reddere hac ratione procurent, non se præcipitent proferendis iniquis judiciis, contra proprias ipsorum conscientias. De quo in visitationibus specialiter inculpabuntur, juxta decreta Concilii Provincialis anni MDLXXXIII. in hac civitate Regum celebrati, & à summo Pontifice approbati, & per majestatem Regiam jussi ut exsecutioni mandentur: in quo districtè injungitur, ut Indorum ad oppida reductiones fiant. In qua re dicti parochi attendere debent quanta inde corporis & animæ commoda eisdem Indis proveniant.

CAPUT III.

Indi non degant in granariis, vel inibi habeant res, quæ impediant ipsorum profectum spiritualem.

CUm [c] ex visitatione quam fecimus, nobis innotuerit, solere Indos degere in granariis tritici & *maizi*, vulgò *colcas* vel *pincas*, & aliis nominibus, *troxes*, vel *paneras*, saltem procul distantibus ab oppidis, in eisque habere domicilium, gallinas, & quos vulgò *cuyes* vocant, ibi habitantes, & majori parte anni cum uxoribus, filiis, & familia moram trahentes, absque Missa vel doctrina, per quod carent etiam occasione administrationis sacramentorum, quæ propterea non possunt ipsis commodè ministrari: ut spiritualia hæc detrimenta præveniantur, hujus Archiepiscopatus Indorum parochi non permittent, ut Indi degant in illis granariis, vulgò *colcas* vel *pincas*, *troxes*, aut *paneras*, etiam ab oppidis procul dissitis, domos, gallinas, vel *cuyes*, aliasve res retineant; sed eas reducant, ipsique redeant ad oppida, in eisque vivant & assistant, nec ordinariam habitationem in illis stationibus habeant, quandoquidem parva custodia & assistentia, brevique tempore satisfacere possint securitati sui *maizi* vel aliarum rerum, quas in eis habent, absque omissa assistentia oppidi: & sic faciant & adimpleant, ad conscientias suas exonerandas, etiam contra tales procedendo.

CAPUT IV.

Indorum partitiones, vulgò repartimientos, *quas Hispani facere solent, fiant in diebus ferialibus.*

EOrum quæ in visitatione deprehendimus, remedia prosequi cupientes; cùm nobis constiterit, quòd Dominicis, & festivis diebus inter Indos præceptis, fiant eorundem Indorum distributiones, ad solvenda tributa, & alias res, ante & post Missam, & quòd aliqui Hispani exspectent ejusmodi dies, ut illi post Missam uniti & congregati reperiantur, ad eas distributiones seu repartitiones faciendas; unde fit, ut Indi, illius rei metu, in ejusmodi diebus fugiant, nec ad Missas vel doctrinam accedant. Ut igitur, in aliis nostris civitatibus, oppidis, & locis hujus Archiepiscopatus fiant hujusmodi distributiones diebus ferialibus intra septimanam, & in festivis fieri non possint, omnes Indorum parochi & vicarii nostri dictis damnis spiritualibus remedium apponent, non permittendo, ut illæ distributiones Indorum fiant in diebus Dominicis, vel aliis festivis, contra transgressores procedendo.

CAPUT V.

Indi & Æthiopes ignorantes catechismum ad eum addiscendum convenient.

NOstri [d] Archiepiscopatus Æthiopum Indorumque parochi conficient matriculam, seu album omnium Nigrorum, & Indorum, qui versantur in laboritiis, machinis, & opificio saccari, hæreditatibus, stationibus, aliisque negotiis detenti, eosque examinabunt in doctrina Christiana; & quos ignorantes invenerint, per singulos dies ad Ecclesiam instruendos accedere facient in ipsis oppidis: quique jam antè sufficienter instructi fuerint, frequentabunt tamen doctrinam diebus Mercurii, Veneris, Dominicis, & festivis: & cùm nondum baptizatos catechizabunt ad sacramentum ipsis administrandum, cum omni juris rigore procedendo contra eos, qui hæc impediverint, etiam cum opus fuerit per censuras: idque tum, cùm domini locorum & operum non habuerint in illis proprium sacerdotem, qui præmissa in ipsis locis & opificiis præstent. Nostrique visitatores in visitationibus corripient parochos, quos in his remissos vel minus observantes deprehenderint.

CAPUT VI.

Utriusque sexus parvuli doctrinam mane & vesperi frequentent.

UT parvuli bene instruantur, & percalleant catechismum, in Concilio Provinciali in hac civitate Regum anno MDLXXXIII. editum, parochi per singulos dies, mane & vesperi ad templum convocari faciant utriusque sexus parvulos sui oppidi, in hoc observando laudabilem consuetudinem hujus Archiepiscopatus, jubentes. & providentes, ut tanto tempore mane & vesperi assistant, quanto opus est & sufficit, ipsisque liberum erit à necessariis obsequiis & auxiliis parentibus suis alioquin præstandis.

CA-

c Concil. Aquileien ad cap. 1. supracit.

d Conc. Limen. anni 1583. Act. 2. cap. 5. & Act. 3. c. 12.

CAPUT VII.

Parochi Catechismum parvulorum, & Christianam doctrinam in Concilio edita memoriter retineant.

UT parochi officio suo perfectè fungantur, in eoque se laudabiliùs occupent, & Indos ædificeot, atque ad discendum excitent; iique inde diligeotiores fiaot, quòd apprehendant, & percipiant suos pastores pro ipsis laborare, & rectè advertere, an bene intelligant, & studeant eis quæ docentur; ipsi, tanquam viri à curis temporalibus absoluti, sedulò curabunt, ut catechismom & Christianam doctrinam in Concilio, Provinciali in hac civitate Regum anoo M D LXXXIII. edita memoriter calleant, eandem ipsos docentes, eosque catechizaotes, & illis prædicantes per suas proprias personas, superpelliceis induti, quo etiam parceot labori catechismum, doctrioam, & sermones legeodi ex libris, in quibus hæc typis edita reperiuntur.

CAPUT VIII.

Parochi in libro scriptam habeant matriculam Indorum tributariorum, & reliquorum suæ curæ pastoralis.

UT fiat qood sancitum est in f Concilio Provinciali celebrato io hac civitate Regum anno MDLXXXIII. in quo decernitur, quòd singulis docentis, vel trecentis Indis tributariis constituatur proprius sacerdos; ut exoneretur nostra coosciencia, omnes Indorum parochi habeant matriculam in libro bene compacto, in quo, adnotato die, mense, & anno, clarè ac distinctè describent omnes Indos tributarios, tam coojugatos quàm liberos matrimonio, quàm à tributis exemptos, tam pueros quàm puellas, & vetulas præsentes & absentes, & qoot præsentes, quotque absentes sint, & qui ad confessiones idonei, cunctasque suæ Doctrinæ personas parvulas & majores, unicuique ætatem adnotando. Cùmqoe aliquis recèns baptizatus illis conscribatur, ætatem ejus indicando, & ootando in margioe qui tributis obnoxii, & qui ab eisdem exempti sint, vel alterius conditionis sit uousquisque prædictorum. Et cùm quispiam decesserit, in margine haoc notam *mortuus* appoaont, & cùm aliquis tributo liberabitur, haoc notam: *absolutus à tributo*. Et ad calcem totius matriculæ appooetur summa tributariorum omnium viventium, & exemptorum, & parvulorum doctrinalium utriusque sexus, & vetulorom, & confessionibus idoneorum, & ioteger omniom personarum numerus; & ad partem in eodem libro & matricula describentur omoes qui morientor. Et singulis aoois prædicto modo summariam relatiooem ad nos mittent. Eritque cura visitatorum, eorum documentum accipere, cùm visitaverint eos parochos incusando, qui ejusmodi, librum & matriculam iu forma præscripta non habueriot.

CAPUT IX.

In libris baptismalibus notetur baptizatorum ætas.

UT g ionotescat an parochi in baptizando remissi fuerint, aut baptizandos ultra tempus per constitutiooes hojus Archiepiscopatus præscriptum detinuerint, an pariter soliciti vel negligentes, in baptismalibus libris describent ætatem quam agebant baptizati cùm sacramentum susceperunt: & in hoc negligeotes per visitatores inculpabuntur.

CAPUT X.

Parochis indigentibus adhibeatur alius sacerdos, qui curam animarum agat.

QUando h in aliqua Hispanorum vel Iodorum parochia per mortem, infirmitatem, vel absentiam parochi, vel ob aliam quamcumque caussam, vel defectum juris aut facti, opus fuerit alio sacerdote qui sacramenta ministret, & animarum curam gerat, tunc poterunt nostri vicarii & judices, nostrique visitatores, quisque in suo districtu, adhibere alium sacerdotem pastorali cura cæteroqui liberum, qui administret sacramenta, & in reliquis fungatur officio parochi, interim dum habeatur proprius parochos: ipsique nostri vicarii, judices, & visitatores poterunt etiam interea per se id munus obire, dum constituitur alius. Quòd si oon reperietur alius alia occupatiooe liber, tunc Hispanorum vel Indorum parochus, loco proximus, sacramenta ministrare poterit, & mioistret, tàm Hispanis quàm Indis. Et cùm nou fuerit proprius loci vicarius, judex aut visitator, qui hæc præstare valeat (quod per mortem, absentiam, aliamve caussam, vel defectum facti vel juris contingere possit) erit autem necessitas statim providendi sacerdotem qui sacramenta ministret, tum ipsi sacerdotes alii, qui in ea parochia degunt, vel, si nulli sint, proximus Hispanorum Indorumve parochus illa ministret, & proximus vicarius provideat de sacerdote, qui parochi etiam officio fungatur. Qui omnes, ut dictum est, poterunt tum Matrimonii, cum reliqua sacrameota mioistrare, & parochi officium in omnibus exercere: quoniam ad supradicta, & eis anoexa, indeque dependentia damus ipsis licentiam & commissionem, eorumque cuilibet in solidum, omni meliori via, & in quantum de jure possumus, ot io omnibus fiat quod maximè conveniat, & exooeretur conscientia, Deoque Domioo nostro debitum præstetur obse-

quium

e Concil. Limeo anni 1583. Act. 1. c. 3. 4. 5. & 6. Conc. Mediolan. 1. tit. *de fides initiis* &c. f Act. 3. c. 11. & 12.

g Synod. 3. cap. 84.
h Synodus Diœcesana VII. cap. 10.

quium, nec ullibi desit qui animabus curandis incumbat.

CAPUT XI.

Parochi pro rebus, quas ab Indis emerint, justum persolvant pretium.

Quando Indorum parochi quicquam ab eis ad suam sustentationem emerint, justum pretium eisdem persolvent, juxta rei valorem in eo oppido currentem, in quo res venditur, secundum quòd & eo modo quo aliis venditur, & per eos emitur, in hac parte attendentes ad multas querelas, quas à multis Indis remedium postulantibus, in visitatione per nos facta accepimus. Eosque monitos volumus, quòd cum omni rigore juris in eos procedetur, ubi nihil aliud provisum fuerit in contrarium, ut moderatiori pretio quam tanti illis detur, quod cum bona & sana conscientia, & de jure fieri potuerit.

CAPUT XII.

Ordinandi audiant & discant linguam.

Ut Indorum [i] sacerdotes sciant administrare sacramenta, ac doctrinam, catechismum, & verbi Dei prædicationem exercere, officioque suo per omnia fungi, Indorum linguam callentes; provisor & vicarius generalis noster, juxta decretum Concilii Provincialis, & schedulam Regiæ Majestatis, sacerdotes degentes in civitate Regum, cæterosque ordinandos compellet, ut audiant linguam, quæ inibi, tum in academia, cùm in Ecclesia nostra Cathedrali prelegitur, contra ipsos de rigore juris procedendo.

CAPUT XIII.

Parochis non detur facultas absentiæ sine limitatione temporis.

Provisor & vicarius generalis noster, cùm licentiam sacerdotibus dederit se à Beneficiis vel parochiis absentandi, observabit decretum sacri Concilii Tridentini [k] desuper editum, & quòd ejusmodi licentiæ, cùm conceduntur, non sint generales, sed cum certa limitatione temporis, per quod absentes esse possint, in earundem licentiarum literis exprimenda, cùm ex adverso multa incommoda & spirituales inconvenientiæ sequi solent, cùm dicti sacerdotes ejusmodi generalibus licentiis utuntur, easque in visitationibus ad suum favorem & excusationem allegant. Et quæ hactenus datæ sunt, vel in posterum sic generales, & absque certi temporis limitatione dabuntur, nos revocamus & annullamus.

CAPUT XIV.

Non dentur exemptiones à jurisdictione judicum, vicariorum, & visitatorum.

Advertentes quòd ab exemptionibus quæ quibusdam dari solent, multa sequuntur incommoda, & quòd delicta incorrecta, & à commerita castigatione immunia per nostros judices, vicarios, & visitatores transeuntur, nec [l] visitationes ipsæ tempestivè fiant; statuimus quòd noster provisor, & vicarius generalis ad hæc attendendo, nulli personæ, Ecclesiasticæ vel sæculari, exemptiones concedat, quandoquidem non desint alia juris remedia, per recusationes & appellationes, cùm dictæ personæ se senserint gravatas, vel judices habuerint suspectos. Et nos quascumque exemptiones, quibuscumque personis Ecclesiasticis vel sæcularibus, cujuscumque qualitatis vel conditionis existent, per nos, nostrumve provisorem & vicarium generalem, vel alios quoscumque judices nostros hactenus concessas, vel in posterum concedendas, pro nullis, nulliusque valoris damus, & nullam vim obtinere volumus, & ex nunc pro tunc annullamus & revocamus.

CAPUT XV.

Quòd absque casu necessitatis non celebrentur Missæ in oratoriis.

Noster [m] provisor & vicarius generalis, aliique nostri judices Ecclesiastici non dent locum, ut in oratoriis per ordinarium in quibusdam domibus, juxta sacrum Concilium Tridentinum [n] approbatis, Missæ celebrentur, præterquam in casu necessitatis; & contra sacerdotes, qui contrarium fecerint, ex officio procedent.

CAPUT XVI.

Indorum correctores non impendant res unius Ecclesiæ vel hospitalis in usus alterius.

Cum nobis constiterit per visitationem quam prosequimur, quòd correctores oppidorum unius Ecclesiæ vel hospitalis pecunias in alterius usus expendant, nec eis gaudet Ecclesia, vel domus hospitalis, ad quam propriè pertinebant; & quoniam justum est, ut quælibet Ecclesia vel hospitale gaudeat eo quod suum est; statuimus & præcipimus dictis correctoribus, ne posthac expendant, vel distribuant in alias id quod ad unam Ecclesiam vel hospitale pertinet; sed quòd quælibet Ecclesia & hospitalis domus habeat quod suum est, & ad eam justè pertinet, eoque gaudeat. Et

[i] Concil. Limen. anni 1583. Act. 2. cap. 6. [k] Trid. sess. 23. cap. 1. *De reform.* [l] Conc. Trident. sess. 24. c. 11. *De reform.*

[m] Conc. Limen. anni 1583. Act. 2. cap. 24. [n] Trid. sess. 22. *De refor. Missæ.*

Et quod aliter, vel alio modo expenderint, nostri visitatores non transeant, vel acceptent ad justum computum, sed reddi & restitui faciant Ecclesiis & hospitalibus, ad quæ pertinebit, in visitationibus, rationibus, & calculis, quæ in eisdem cum dictis correctoribus inierint, juxta schedulam suæ Majestatis.

CAPUT XVII.

Visitatores in ratiociniis hospitalium non computent quod correctores dant chirurgis eo tempore, quo non serviunt.

Quoniam evenire potest, ut chirurgi Indorum provinciis assignati non visitent omnia provinciæ loca, nec hospitalia, quorum cura ipsis incumbit; & tamen accipiunt integrum salarium ex bonis eorundem hospitalium, cùm sint obligati ad visitandum omnia oppida provinciæ, Indorum bono & utilitati incumbendo: propterea statuimus & præcipimus correctoribus, ne dent vel solvant dictis chirurgis salarium populorum, quos, vel temporum, quibus eos non visitaverint. Et si contrarium fecerint, nostri visitatores in suis visitationibus, quod sic datum vel solutum fuerit, in computum non referent, sed reddi & restitui facient, & in communitatis ærarium reponi, in quo reponuntur & reponentur nummi ad hospitales domus pertinentes; ita tamen, ut dicti chirurgi accipiant & recuperent salaria, quæ ipsis justè debentur.

CAPUT XVIII.

Notarii jura, quæ ex visitationibus ipsis debentur, non accipiant ab œconomis Indis.

Quoniam ex eo, quòd notarii jura sibi ex visitationibus debita exigant ab œconomis Indis, fit ut iidē œconomi pecunias per distributionem ab ipsis Indis colligant, absque eo, quòd eas iterum recuperare valeant à correctoribus, in quorum potestate sunt Ecclesiarum & hospitalium bona, de quo multæ ad nos pro parte Indorum querelæ pervenerunt; hinc in posterum dicti notarii, si aliquid ipsis debitum fuerit ex laboribus & scripturis, quas fecerint in Ecclesiarum & hospitalium rationibus calculandis, id ab ipsis Ecclesiis & hospitalibus accipient, & non ex bonis dictorum œconomorum. Et quicquid ea ratione hactenus acceperunt, id totum restituent & reddent Indis eisdem, nisi priùs satisfactum, & per ipsos recuperatum sit quod ita solverint: in quo ipsorum conscientias oneramus, & nostri visitatores eos restituere facient, & in posterum observare quod hîc constitutum est.

CAPUT XIX.

Visitatores visitent bona hospitalium, Ecclesiarum, & aliorum piorum operum, quæ administrant depositarii generales, eorumq; rationes exigant.

Nostri visitatores visitent bona, quæ Ecclesias, hospitalia, cappellanias, & alia pia opera concernunt, & sunt, vel erunt in manibus depositariorum generalium, eaque expendi distribuique faciant in loca, & effectus, quibus deputata sunt, juxta sancita sacri Concilii Tridentini *, & schedulæ Majestatis Regiæ, omnia observando & exsequendo in eadem schedula contenta, ut sequitur.

EL REY. Por quanto por parte de vos el M. Reverendo en Christo Padre, Arzobispo de la ciudad de los Reyes, de las Provincias del Peru, de mi Consejo, se me ha hecho relacion, que por quanto visitasteys el districto de vuestro Arzobispado, y averiguasteys, que en poder de los depositarios generales estavan los bienes que los Indios aplican para capellanias y fabricas de Iglesias y hospitales, y para suplir tributos de Indios pobres; y que tambien entendisteys, que los dichos depositarios traygan los dichos bienes, y los otros Indios, ocupados en sus tratos y grangerias, sin querer dar cuenta de ellos, y para remedio desto comvenia que vos y vuestros visitadores tomassedes cuenta dello à los dichos depositarios, y les compeliessedes à que pagassen los alcāces de lo que para el dicho effecto huviesse entrado en su poder, para que todo se gastasse, y sirviesse en aquello, para que estuviesen consignados, y destinados, y se cumpliesse con la obligacion y intencion de los que lo huviessen aplicado sobre ello; por los de mi Consejo de Indias tuve por bien de mandar dar esta mi cedula. Por la qual mando, que de aqui adelante de las caxas de comunidades, donde està ordenado se metan por bienes de los Indios, se pague y saque lo que para las dichas capellanias, y obras pias, y hospitales huvieren dexado los Indios en dineros, en rentas, y cuentas: y los Prelados que os sucedieren podays y puedan tomar la cuenta dello; y hazer que se executen y cumplan: y mando assi mismo à mi Virrey de las dichas provincias, que no se entremeta en lo susodicho, sino que os lo dexe, paraque estè y quede à vuestro cargo. Fecha en Burgos a catorze de Septiembre del mil, y quinientos, y noventa y dos años. *Yo el Rey.* Por mandado del Rey nuestro Señor.

Juan Vasquez.

CA-

* Cap. 11. sess. 8. De reform.

CAPUT XX.

Clerici habeant Kalendarium perpetuum novi Breviarii.

CUM ex eo, quòd clerici Kalendarium perpetuum novi Breviarii non habeant, sequatur, & sequi possit, ut unum officium recitetur pro alio, nec fiant commemorationes debitæ, aut lectiones, vel responsoria ritè legantur, aliaque multa ignorantiæ mala, in quæ etiam experti sine illo calendario non rarò incidunt; proinde clerici omnes nostri Archiepiscopatus, omni, qua poterunt celeritate, curabunt habere, & habeant illud Kalendarium perpetuum, ipsumque emant, cùm ejus copia dabitur & haberi poterit. Nostrique visitatores plectent clericos, qui culpabiliter illo caruerint.

CAPUT XXI.

Diebus Dominicis distribuatur panis benedictus.

JUxta p decretum Concilii Provincialis anni MDLXVII. celebrati in hac civitate Regum, omnes Hispanorum Indorumque parochi, singulis diebus Dominicis dabunt panem benedictum, secundùm ejusdem Concilii constitutionem; etiam de oratione benedictionis panis, quæ habetur in Missali novo, non obstante consuetudine, quâ jam longo tempore dari desivit.

CAPUT XXII.

Hispanorum, Indorumque parochi hortentur populum ad accipiendam Bullam Cruciatæ.

SUos parochianos inanimiter excitentque Hispanorum & Indorum parochi ad accipiendam Bullam sacræ Cruciatæ, & pendendum Deo, & Regi, quod indè debuerint, suas conscientias hac parte exonerantes, quantum fuerint obligati, attendentes ad bona & effectus spirituales, quæ ipsis inde redundant, & ad magnas necessitates, quas patitur Rex noster Dominus, ut apparet ex schedula suæ Majestatis ad nos expedita ex S. Laurentii 11. Augusti MDXCIII.

CAPUT XXIII.

Ut obtineantur jura seminarii.

OMnibus vicariis civitatum Truxilli, Guanuci, Chachapoyarum, Moyobambæ, & oppidorum Santæ, Sañæ, Chancayæ, Cañetis, Ycæ, omnibusque parochis Doctrinarum, in quibus erit arca communitatis, in qua colliguntur, vel colligenda sunt tributa & salaria parochorum, Doctrinarum & fabricarum Ecclesiarum, & hospitalium, ut eorum unusquisque in suo districtu & Doctrina notum faciat correctoribus, & reliquis personis, quorum curæ commissa fuerit pecunia, & ærarium, ut in iisdem ærariis retineant & servent nummos, qui debentur, vel debebuntur seminario, ad tres pesos pro centum, secundùm quod ut est constitutum in Concilio Provinciali q celebrato in hac civitate Regum anno MDLXXXIII. contra ipsos procedendo. Sic faciant & adimpleant cum toto rigore juris, etiam per censuras, cùm id opus fuerit. Nosterque provisor, & vicarius generalis, cæterique nostri vicarii & visitatores habebunt curam recuperandi seminario quicquid ipsi debebitur, ex decimis, cappellaniis, confraternitatibus, & reliquis redditibus Ecclesiasticis, à personis quarum intererit ea solvere, aliis quorum erit accipere. Et si contrarium fecerint, vel solvere noluerint, ea exigent ex propriis bonis ipsorum correctorum, & aliorum ad quos pertinebit. Ipsosque dictos vicarios & parochos monemus, quòd contra ipsos procedetur, ac totum ex propriis ipsorum bonis persolvere cogentur, quicquid per ipsorum incuriam non raparabitur, si supradicta non adimplebũt. Iidemque vicarii & parochi nos, nostrumque provisorem, & vicarium generalem certiores reddent eorum, quæ circa dictas notificationes & recuperationes faciunt, & jam fecerunt, & quantitatis pecuniæ collectæ, & recuperatæ. Ipsamque pecuniam, collectam & obtentam iidem vicarii ad nostrum provisorem mittent, ad hoc ut colligatur & reponatur in ærario clavium ipsius seminarii, quod ad hunc effectum deputatum est; studiosè curantes, ut pecunia solerter & citò expediatur. Injungimus autem nostro provisori, ut præmissa exsequatur, ac sedulò desuper invigilet, advertendo, quòd inde sustentandi sint pauperes collegæ, qui in dicto seminario & collegio vivent, juxta curam, solicitudinem, administrationem, & gubernium, quæ nobis competunt, & instantiam ac formam quibus ea nobis injunxit Rex noster Dominus in sua Regia schedula tenoris sequentis.

EL REY.

Marques de Cañete, Pariente, mi Virrey, Governador, y Capitan general en las Provincias del Perù. El Arzobispo de la ciudad de los Reyes me hà escrito, que deseando fundar el Colegio seminario, que tanto se encargò à los Prelados en el santo Concilio de Trento, comprò una casa con su propria hazienda, y para el mismo, en el entretanto, que se comprava otra, de los dineros del Seminario, y en aquella su casa metio veynte y nueve muchachos con un clerigo Rector, que los tuviesse à cargo, y diesse orden, en que fuesen prosiguiendo sus estudios; y que estando en este estado, y la tierra con mucho contenta-

p Conc. Namnetens. cap 9. q Act. 2. cap. 44. r Sess. 23. cap. 18.

tamiento de ver puesto en execucion el dicho Seminario, vos embiasteys à tomar possession en mi nombre del dicho Colegio, en virtud de titulo de mi patronazgo, y pusisteys un mayordomo, el qual luego que el dicho Arzobispo lo supo, hizo hechar de la dicha casa, y contradixo la dicha possession, pidiendo en essa mi Real Audiencia, se diesse por ninguna; y que haviendose tratado sobre ello, en el acuerdo no salio decreto, ni provision: y que haviendo el hecho poner en las dichas casas, quando las comprò, sus armas con un capelo Arçobispal, embiasteys despues al Governador de vuestra guardia, y otras muchas personas à que se las quitassen, como en effecto lo hizieron, y pusieron las mias: y que aunque procedio por censuras, y Ecclesiastico entredicho, no quisisteys sobreseder en ello, sin embargo que la dicha Audiencia expidio lo hiziessedes, hasta que en ella se determinasse lo que convinießse, en lo qual havia recibido agravio. Pues quando las dichas casas non fueran suyas, y compradas con su proprio dinero, como havia constado por la escritura de venta, que se havia presentado en la dicha Audiencia, sino que se huvieran comprado à costa del dicho Colegio Seminario, le pertenecia su govierno, encargando, como el santo Concilio de Trento encarga, esto à los Prelados, suplicandome os mandasse dexassedes à los de essas partes exercitar su jurisdicion, y en especial en lo que toca à los Colegios Seminarios, sin embarazaros en ello, à titulo de dicho patronazgo, ni en quitar sus armas à los dichos Prelados, que las quisieren poner en ellos. Ho visto por los de mi Real Consejo de las Indias, porque, como sabeys, en carta de treynta de Octubre del año pasado de noventa y uno, os escrivi lo que era mi voluntad se hiziesse en lo que à esto toca; os mando, que dexeys el govierno y administracion del dicho Colegio Seminario à la disposicion del dicho Arçobispo, y tambien el hazer la nominacion de los colegiales, conforme à lo dispuesto por el dicho santo Concilio de Trento, y en el que se celebro en essa ciudad el año passado de ochenta y tres: y assi mismo que en las casas del dicho Colegio pueda poner sus armas, si quisiere, con que tambien se pongan las mias en el mas preheminente lugar, en reconocimiento del patronazgo universal, que por derecho, y authoridad Apostolica me pertenece, y tengo en todo el Estado de las Indias. Fecha en S. Lorenzo, à veynte de Mayo, de mil y quinientos y dos. Yo el Rey. Por mandado del Rey nuestro Señor.

Juan Vasquez.

CAPUT XXIV.

Ut servetur sanctissimum Eucharistiæ sacramentum in Ecclesiis Indorum.

SAnctissima *f* Eucharistia in Ecclesiis servata magnum est præsidium, & admirabile tutamen populi Christiani; magnaque inde provenit commoditas prompti viatici decedentium infirmorum. Cupiendum proinde, curandumque est, ut Ecclesiæ parochiales Indorum tanto bono potiantur. Quod nos exsequi volentes, volumus, ut omnes hujus nostri Archiepiscopatus Indorum parochi sibi injunctum intelligant, quòd in omnibus Doctrinarum suarum Ecclesiis repositum habeant & conservent sanctissimum Eucharistiæ sacramentum, ordinando & providendo, ut in ipsis Ecclesiis sit custodia, seu tabernaculum in quo servetur, bonæque portæ, cum suis repagulis, seris, & clavibus; utque Ecclesiæ ipsæ sartæ tectæ sint, earumque fenestræ clavis & seris obseratæ; & lucerna cum sufficienti oleo in ea semper ardeat, aliaque necessaria ad tanti sacramenti dignam custodiam, ac debitam observantiam non desint. Quando verò parochus ab uno oppido ad aliud suę curæ discesserit, consumet priòs sacramentum Ecclesiæ, quam relinquit, nec ibi relinquatur donec redierit; ita ut observent ea quæ circa hæc decreta sunt in Concilio Provinciali, anno MDLXXXIII. in hac civitate celebrato: & quod magis convenit cultui divino, in quo ipsorum parochorum conscientias oneramus. Et vicarii, In quorum districtu Doctrinæ hujusmodi, seu Ecclesiæ parochiales exstiterint, pręmissa omnia solerti studio exsequantur ad majorem gloriam & honorem Domini nostri Dei.

CAPUT XXV.

Clerici omnes Ecclesiarum comitentur sanctissimum sacramentum ad infirmos deferendum.

CUM corda contrita & humiliata Deo sint placita, & creaturarum erga Creatorem devota gratitudo; omnes clerici parochialium Ecclesiarum hujus nostri Archiepiscopatus, cùm sanctissimum sacramentum ad infirmorum viaticum deferetur, quisque in sua parochia, vel qui etiam in aliena præsentes fuerint, ipsum superpelliceis induti reverenter comitabuntur, vel sustentabont conopeum quo tegitur, nullum stipendium, vel salarium inde accipientes, quamvis ab œconomis vel ministris confraternitatum, aut aliis ultrò offeratur. Eosque monemus, quòd contra transgressores ex juris severitate procedetur. Nosterque provisor, & vicarius generalis, aliique nostri judices hujus Archiepiscopatus omnia hæc exsequentur, præbendo se bonos ac fideles ministros suæ divinæ Majestatis, juxta leg. v. tit. 1. novæ collectionis.

f Concil. Trid. sess. 13. cap. 6. & can. 7. Et cap. Sanc. De celebr. Missarum. Conc. Limen. anni 1583, cap. 23.

1 Act. 2. cap. 21.

CAPUT XXVI.

Ecclesiis, & hospitalibus tribuantur tres novenæ.

UT effectum sortiatur decretum Concilii Provincialis [*] in civitate Regum anno MDLXXXIII. celebrati cap. 13. act.3. editum; omnes nostri vicarii, quisque in suo districtu, & Indorum parochi in suis Doctrinis, diligenter studeant colligendis & recuperandis tribus novenis, quæ debentur Ecclesiis & hospitalibus Doctrinarum. Et quod obtentum fuerit, in earundem Ecclesiarum & hospitalium libris describent, rationem nobis, nostroque provisori, & visitatoribus inde reddituri; contra detentores cum omni rigore juris, etiam cùm opus fuerit, per censuras procedendo. Eosque monemus, quòd si in hoc observantes non fuerint, vel dictas novenas colligere neglexerint, contra ipsos procedetur, & quicquid earum omiserint recuperare, id totum ex propriis ipsorum bonis exigetur. Ad quæ, & omnia illis annexa, ex eisque dependentia, vices nostras ipsis in solidum committimus. Nostrique visitatores ipsos mulctabunt, & solvere compellent, quicquid colligere vel exigere neglexerint, ut unusquisque, quod suum est, rectè obtineat. Ut verò novenarum quantitas cognoscatur, & qualiter exigi distribuique debeant, videatur decretum Synodi Diœcesanæ anni MDLXXXIX. cap. 29.

CAPUT XXVII.

Indorum parochi habeant arrhas & amictus ad velandos, seu benedicendos sponsos.

OMnes Indorum hujus Archiepiscopatus parochi, habebuut arrhas & amictus, quibus omnes suæ parochiæ sponsi copulandi sint, ne Indi ad nuptias venientes novis semper sumptibus illa conferre cogantur. Nec ab eis petant [x] vel accipiant parochi, aut sibi approprient. Et nostri visitatores in suis visitationibus transgressores plectent.

CAPUT XXVIII.

Indi nec directè, nec indirectè ad oblationes compellantur.

EXorbitantias, [y] & exquisita media, quibus Indi ad oblationes coguntur, compescere cupientes; omnes Indorum parochos commonemus, ut caveant, ne Indos ad offerendum directè vel indirectè, expressè vel tacitè, per se vel interpositas personas, compellant, aut vim ullam illis inferant, claudendo portas Ecclesiæ, ne sine oblatione facta egrediantur, auferendo illis, vel auferri jubendo pallia, vel alia pignora, nec mittendo petitum eleemosynam ad ipsorum domos, per ipsorum *Curacas*, seu rectores, aut officiales, vel ministros; nec dicendo illis, quòd quando oblatum accedant, non ferant ova, maizium, vel alias res parocho minus gratas, sed argentum, & res majoris emolumenti ipsius. Nec oblationes instituant antequam inchoëtur Missa, nec postquam absoluta fuerit; sed quando offerendum erit, id fiet sub offertorio Missæ, juxta sanctos mores & laudabilem consuetudinem. Ipsos Indos monendo, eisque clarè ac distinctè declarando, quòd per Concilium Provinciale anni MDLXXXIII. & per constitutiones hujus Archiepiscopatus non possint parochi cogere Indos ad oblationes sibi dandas, sed in ip sorum integra libertate sit offerre vel omittere. Eosdemque parochos monemus, contra ipsos procedendum esse cum toto rigore juris, & ad exemplarem demonstrationem. Nostrique visitatores circa hæc eos graviter inculpent.

CAPUT XXIX.

Judices Ecclesiastici possint ministrare omnia sacramenta, præter Matrimonium.

NOstri vicarii, & visitatores, quisque in suo districtu, poterunt ministrare, & ministrent sacramenta, & in omnibus fungi officio parochi Hispanorum & Indorum parochiæ, absque præjudicio parochorum, vel jurium parochialium. Sacramentum verò Matrimonii nec ministrent, nec ministrare possint illis, qui non fuerint ipsorum proprii parochiani, sine licentia Ordinarii, vel proprii ipsorum parochi: quantumvis iidem vicarii, & visitatores in suis commissionibus, & patentibus habeant sibi concessam cognitionem caussarum matrimonialium, non obstantibus quibuscumque commissionibus, quas nostri ad id faciendum habent; quas annullamus, & volumus ne illis utantur, postquam ista constitutio ipsis innotescat; sed nostro provisori, & vicario generali jus suum salvum & illæsum relinquant, ut illo uti possint & utantur, quod jus illis permittit.

CAPUT XXX.

Missæ confraternitatum dicantur diebus ex Missali novo non impeditis.

MIssæ [ξ] confraternitatum & votivæ dicantur diebus ex ritu novi Missalis non impeditis. Quando verò celebrandæ sunt in festis Indorum, tunc parochi nullam ab eis pro illis Missis eleemosynam accipient, tamquam pro Missis votivis, vel confraternitatum; quia tunc celebrantur de festo &

[*] Synod. Diœc. III. cap. 31. & Syn. IV cap. 28. & 29. [x] Conc. Lateran. sub Alex. III. cap. 7. [y] Conc. Mediolan. IV, tit. *De Parochis, & Parochialibus juribus, & officiis.* [ξ] Synod. III. Diœces. cap. 2.

& officio diei, attento quòd illis diebus obligati sint ad celebrandum pro suo populo & benefactoribus.

CAPUT XXXI.

De modestia ac decentia in templis servanda.

UT indì in rebus divini cultus ędificentur, eumque pro rei dignitate æstiment, & erga eum afficiantur; exemplum ab Hispanis & aliis desumentes, qui in ipsorum Ecclesias ingrediuntur; ita in eas Intrabunt, in eisque versabuutur, tamquam anima & corpore bene & devotè dispositi; sic rectè vestiti, & non feminudi, vel sine palliis, vel cum ocreis & calcaribus, tamquam ad iter accincti, vel aliis impertinentibus ac indecentibus modis, quibus non comparerent in conspectu Regis terreni, nec alterius potentatus, cui deberent reverentiam; uti decrevit sacrum Conciliom Tridentinnm [a]. Et nostri judices contra hujus constitutionis violatores procedent.

CAPUT XXXII.

Visitatores taxent jura tabellionum.

NOstri [b] visitatores, tabellionum, seu notariorum juribus taxandis intendent, quæ ex actis visitationis eisdem justè proveniant, pro ducendis rationibus, conscribendis inventariis, & visitationibus Ecclesiarum, hospitalium, confraternitatum, aliorumque; ita ut in tota una Doctrina, seu parochia Indorum, non excedant quatuor pesos currentes novem regalium, sive parochia consistat in uno, sive in pluribus oppidis: ita ut ex omnibus rationibus, inventariis, & visitationibus Ecclesiæ, hospitalis, & confraternitatum, vel alia quacumque re unius Doctrinæ non percipiat ultra dictos quatuor pesos. Et si Ecclesia, hospitale, vel confraternitas fuerit pauper, nihil omnino accipiat. Dictique visitatores & notarius describent, & subscribent in libro Ecclesię & visitationis, quantum ex ejusmodi juribus perciperit notarius, ut non possit illa percipere inscio visitatore, & ut in omnibus supradictis fiat quod exonerationi conscientiæ & obsequio Dei maximè conveniat.

CAPUT XXXIII.

Quæ pecora possint parochi habere pro sua sustentatione.

INhærendo constitutioni Concilii Provincialis anni MDLXXXIII. in quo intentatur censura clericis Doctrinarum, qui plura nutrierint pecora, quàm ipsorum sustentationi necessaria sint; nos excessibus occurrere cupientes, ordinamus, quòd parochi Doctrinarum in posterum alere possint verveces duodecim, duodecim capras, & porcos duos, & consumpto hoc grege, vel etiam priùs, tantuudem emere possint; ita tamen, ut hunc solum numerum semper alere, nec unquam excedere liceat. Quòd si minori se sustentare valeant, illum sufficientem, nec majorem habeant, attendentes dictas censuras alioquin sibi imminere.

CAPUT XXXIV.

Caussæ annullandi matrimonia ad Ordinarium remittantur.

QUia [c] caussę matrimoniales magni momenti sunt, ideo quoties de matrimonio solvendo quæstio fuerit, ut cum aliis contrahatur, nostri vicarii, judicesque Ecclesiastici, quibus potestas erit de caussis matrimonialibus cognoscere, factis processibus, & caussâ finitâ, & patribus ad sententiam audiendam citatis coram nobis, aut nostro provisore, & vicario generali, dictam caussam ad nos determinandam, & per sententiam definiendam remittant.

CAPUT XXXV.

Decimarum controversiæ ad Ordinarium remittantur.

IN decimarum [d] collectione lites & controversiæ nonnuuquam oriuntur, si unum, vel minus ex decem solvendum sit, si ex una re, & ex alia non, propter consuetudines & præscriptioues, quæ obligare solent. Cùmque juris quæstio sit, quid fieri oporteat, expedit ut determinetur per personam peritam, quæ rem intelligat, & sciat quid factu opus sit, & per jura sancitum. Nos animadvertes hoc decimarum negotium ad Autistites pertinere, & ad præbendarios Ecclesiæ nostræ Cathedralis, ejusque ministros, & duas novenas ad dominum nostrum Regem, & ad Ecclesias, & hospitalia nostri Archiepiscopatus, earumque parochos & Beneficiarios: cupientesque, ut res ista comperta sit, & quisque quod suum est accipiat, nemoque defraudetur, nec introducantur consuetudines vel præscriptiones indebitæ, nec percipientibus, nec scientibus iis, ad quos decimæ pertinent; statuimus, ut omnes nostri vicarii, & judices Ecclesiastici, quoties aliqua negotia decimalia se obtulerint, vel coram ipsis supradictis pependerint, tunc fulminatis processibus, eisdemque conclusis ad sententiam definitivam exclusivè, & citatis ad sententiam partibus, ad nos, vel nostrum provisorem, & vicarium generalem caussam remittant, ut eâ visâ, & inita consultatione, justitia in casu fiat. Interim autem dum caussa terminetur, facient sol-

[a] Sess. 22. in decreto *De celebrat. Missar.* [b] Conc. Provinc. ann. 1583. Act. 4. cap. 2. & 4 & leges ibi in margin. Et edictum generali. [c] Conc. Trident. sess. 24. c. 20. *De reform.* Concil. Provin. ann. 1583. Act. 2. c. 35. [d] Conc. Eughilhenheimen c. 10.

solvi decimario unum ex decem, & ille vades dabit, quòd judicio & sententiæ staturus sit, & redditorus; si quid ultra justum acceperit: vel si vades non dederit, facient illi solvi juxta consuetudinem, quam ex processu fuisse constabit: Ordinando quòd in examine testium declaretur tempus, à quo hactenus consuetudo ipsa, vel præscriptio, quam allegaverint, & à quot annis introducta fuerit, ut ab illo, qui sententiam laturus sit, percipiator, an habeat conditiones temporis & annorum, quos jura requirunt, ut consuetudo & præscriptio legitima sit.

CAPUT XXXVI.

Vicarii clericos inhonestè viventes ad Ordinarium cum informationibus remittant.

JUxta decretum Concilii Provincialis [e] in hac civitate Regum anno MDLXXXIII. celebrati, & à sede Apostolica approbati, in quo statuitur, quòd sacerdos doctrinæ, qui inhonestè vixerit, illâ privetur, nec alia illi conferatur propter malum exemplum & ædificationem, quæ indigenis inde præbetur. Nostri vicarii super hoc diligenter invigilent, & cùm quispiã hujusmodi repertus fuerit in Doctrinis ipsorum districtûs, sumptis informationibus, si sufficientes fuerint, eum coram nobis, nostrove provisore comparere facient, ipsas informationes clausas & sigillatas mittendo, relictoque loco missi alio idoneo, & non aliàs occupato sacerdote, qui sacramenta ministret, & officio parochi per omnia fungatur; cujus faciendi licentiam illi dabont. Et nos ad hæc vices nostras illis committimus: ubi verò talem sacerdotem non invenient, nos vel nostrum provisorem certiores reddent, ut provideamus quod casui conveniat, & in locum hunc mittendi alium expectamus. Alia quoque delicta castigandi curam gerent iidem vicarii, non exspectato visitatorum accessu. Eosque monemus, quòd ea non agentes, visitatoribus ipsis pœnas luent.

CAPUT XXXVII.

Hispani, qui inter Indos indecenter vixerint, ad Hispanorum oppida per parochos arcebuntur.

QUia malum exemplum quorundam Hispanorum, qui inter Indos vivunt, possit vergere in destructionem doctrinæ quâ instruuntur, esseque illis occasio & incitamentum imitandi illorum malos mores; omnes Indorum parochi ferventer studebunt, ut si Hispanus quispiam in ipsorum Doctrinis inhonestè vixerit, dando hujusmodi malum exemplum Indis, ipsum remittent ad proprium ipsius parochum Hispanorum, ut ipsum recognoscat, & parochus ipse sciat qualiter vivant ipsius parochiani, eosque ad melius instruat, & spirituali pastu verbi Dei pascat. Et nos iisdem Indorum parochis commissionem ad hoc, omniaque illi annexa, indeque dependentia in forma damus, & ut procedat cum toto rigore juris, & cùm necessitas, etiam per censuras.

CAPUT XXXVIII.

Indorum parochi, qui plura habent oppida, diebus Dominicis & festivis dicant duas Missas.

QUoniam per constitutiones hujus Archiepiscopatus [f] Indorum parochis concessum est, ut diebus Dominicis, & ex præcepto festivis possint legere duo sacra, in duabus Ecclesiis adeò distantibus, ut unius populus non possit commodè assistere Missæ in altera; ideò advertant parochi, ut suo debito in hac parte satisfaciant, dicendo illas duas Missas, ne privent sacrificio suos parochianos iis diebus, quibus ei interesse tenentur, & ipsi parochi ad id eis celebrandum, ut exoneretur utrorumque conscientia.

CAPUT XXXIX.

Parochi celebrent duas Missas pro suo Antistite, & pro aliis sacerdotibus decedentibus in hoc Archiepiscopatu.

INhærendo bonis ordinationibus [g], & laudabili consuetudini Ecclesiæ nostræ Cathedralis, & sacrarum religionum, collegiorum, & congregationum; & ut inter omnes sit uniformitas, & bona correspondentia; seriò petimus, & quantum possumus, flagitamus, & exhortamur in Domino, omnes qui sunt vel fuerint hujus Archiepiscopatus nostri sacerdotes, ut quamprimùm ipsis innotuerit obiisse Prælatum, vel alium hujus Archiepiscopatus districtus nostri sacerdotem, celebrent pro ipso duas Missas, cum responsoriis. Et noster Provisor, cùm aliquis clericus decesserit in hac nostra civitate Regum, monebit reliquos vicarios & sacerdotes hujus Archiepiscopatus, & vicarii vicissim provisorem, cæterosque vicarios & sacerdotes ejusdem Archiepiscopatus. Quo toto existimamus præstari Deo gratum obsequium, & magnam his regnis ædificationem. Et quòd reliqui Episcopi nobis suffraganei animabunt ad idem charitatis officium, ad magnam gloriam & honorem Domini nostri Dei.

CA-

[e] Act. 3. cap. 19. [f] Synodus VII. Diœc. cap. 5. [g] Regula consueta cap. 18.

CAPUT XL.

Indorum parochi Prælatum generaliter moneant, cùm parochiani indigebunt absolutione reservata.

Quoniam per Gregorii XIII. diploma datum Romæ 1. Novembris MDLXXXIII. ad instantiam Catholicæ Majestatis, & ad has partes missum per licentiatum D. Thomam de Salazar, commissarium sanctæ Cruciatæ, visum in Concilio Provinciali anni MDLXXXIII. & adjunctum aliis privilegiis concessis Indis, & in eodem Concilio visis; conceditur omnibus Archiepiscopis & Episcopis Indiarum, & personis ab eisdem in hac parte nominandis, deputandis, ac subdelegandis, ut à crimine hæresis, idololatriæ, schismatis, & aliis quibuscumque casibus, & rebus reservatis, tam in conscientiæ, quàm in exteriori foro, absolvere possint quoscumque Indos, viros & mulieres, injuncta illis aliqua salutari pœnitentia, juxta qualitatem culpæ; declarante sua Sanctitate, hoc non impedire quod priùs declaratum est, quòd per Bullam Cruciatæ non conceditur absolutio ab hæresi: quoniam quoad Indos non derogatur dicto privilegio, & facultati absolvendi ab hæresi, & aliis casibus reservatis. Nos cupientes ejusdem diplomatis contenta exsequi, & ut nativi gaudeant hoc beneficio; ordinamus, ut omnes parochi hujus Archiepiscopatus, districtus nostri, quando fuerit opus uti dicto diplomate, & absolvere suos parochianos à casibus supradictis, in quos inciderint, tunc per viam, quæ jura permiserint, nos generatim certiores faciant, ut de sufficienti remedio provideamus, ad utilitatem & profectum animarum, ut in toto fiat quod expedit, ad exonerandas conscientias, & ut serviatur Deo.

CAPUT XLI.

Omnes parochi eos conscriptos habeant, quibus viatici, & extremæ unctionis sacramenta ministraverint.

Ut innotescat quòd Indi in rebus Catholicæ nostræ Fidei proficiant, & ipsorum parochi diligentes & soliciti sint, & observent sancita Concilii Provincialis anni MDLXXXIII. in civitate Regum celebrati Act. 2. cap. 19. & 28. ubi seriò præcipitur omnibus parochis, ne omittant viaticum dare omnibus Indis & Æthiopibus, quos in articulo necessitatis, & requisitis dispositionibus constitutos invenerint (quæ sunt fides, & pœnitudo peccatorum) idque suo modo; cùm in extrema illa necessitate, res tam perfectæ & absolutæ exigi non debeant, ut sanctorum Patrum sancita docent, quibus sufficit aliqua ostensio fidei & pœnitentiæ, & salutaria sacramenta constitutis in ultimo periculo vitæ. Et pariter districtè præcipitur, ne quorundam parochorum ignavia interponat frivolas excusationes in administrando sacramento extremæ-unctionis, quòd detur idem sacramentum juxta constitutionem Concilii Provincialis in civitate Regum, anno MDLXVII. celebrati, sess. 3. cap. 35. omnibus fidelibus Indis & Æthiopibus, seu Morenis, qui pœnitentiæ signa suo tempore monstraverint. Et peculiarem curam gerent parochi, observantissimique sint, ut Indos omnes in libro conscribant, quibus ministrata fuerint sacramenta viatici & extremæ-unctionis, cum nota diei, mensis, & anni. Et in hac parte negligentes & remissos plectent nostri visitatores.

CAPUT XLII.

Sacerdotes & ordinandi discant cantum.

Quia multi clerici, qui cantare nesciunt, ac proinde cùm exercent officium in celebratione Missarum, & ministerio altaris, magnam causant indecentiam, & populum ad inquietudinem, rumorem, & indevotionem provocant, ac divertunt ab attentione sacrificio debita, dantque occasionem ut loquantur & murmurent de ipsis & aliis qui ipsos ad ordines promovent, & de judicibus Ecclesiasticis, qui non apponunt remedium. Noster provisor, & generalis vicarius, juxta decretum Concilii Provincialis *b* (in quo statuitur, ut cantus per cantorem Ecclesiæ nostræ Cathedralis doceatur) id exsecutioni mandantes, statim, ut ratio postulat, & absque ulla dilatione jubebit & procurabit, ut sacerdotes, & reliqui ordinandi, qui cantū non satis sciunt, examinentur, ut cognoscatur qui sint, & quòd cantum audiant ac discant, & instructi doctique sint, procedendo contra ipsos cum omni rigore juris.

CAPUT XLIII.

Judices expediti contra parochos remittant caussas conclusas ad Superiorem pro ferenda sententia.

Ad evitandos quosdam sinistros affectus, expensas, itinera, & vexationes parochorum, cùm judices adversùm ipsos mittuntur ad sumendas informationes, easque ad Superiorem remittendas; si parochi culpabiles reperiantur, mansuris in eorum loco ipsis judicibus & exercituris officium parochiale, donec terminent caussas, cum spe & prætentione successionis, & gaudendi salario doctrinæ. Cùmque hæc sint incentiva, ne informationes benè & cum debita rectitudine instituantur, & ut solicitentur testes ad sacerdotem è Doctrina ejiciendum, ne in illa permaneat; proinde noster provisor & vicarius generalis, cæterique judices dictis malis remediū adhibentes, ubi oportuerit judicem aliquem adversùs parochum expe-

b Conc. Provinc. anni 1583. Act. 3. cap. 19.

pedire propter aliqua delicta ab eo patrata, curabunt, ut talis sit judex, in quem harum rerum suspicio cadere non possit, vel qui prætendat, aut procuret in Doctrina remanere, & quòd ferat commissionē fulminandi processus usque ad sententiam exclusivè, & quòd citatis partibus ipsum remittat ad judicem, qui dictam commissionem dedit, ut illum terminet, & proferat sententiam; relinquendo parochum in sua Doctrina, ut per visitatores in suis visitationibus fieri consuevit. Ipse judex commissarius processum deferet ad illum, qui caussam terminaturus sit, nisi in casu tam gravi & atrocis delicti, ut aliter fieri conveniat.

CAPUT XLIV.

Vicarii, visitatores Doctrinarum, parochi, cæteriq; judices Ecclesiastici procedent contra sæculares, qui rusticis laboribus impediunt doctrinam, & causant damna spiritualia.

Quoniam [a] ex visitatione generali, quam prosequimur, satis instructi sumus, & nobis constat, quòd ex prædialibus & rusticis laboribus, quos per indigenas Indos exerceri faciunt ipsorum Correctores in conficiendis pannis, sagis, & quos vulgò *anacos*, & quos *lliquillos* vocant, dando illis gossypium :::::::: & jubendo ut lanam in fila ducant, & caligas faciant, & cannabaceas soleas, (vulgò *alpargates*, & quas *guazgas* appellant) & limitando illis pensi certum tempus, ac distribuendo illis gossypium diebus festivis, eosque ad id exspectando dum egrediantur à Missa, vel Doctrina, ubi congregati reperiuntur; & vendendo illis vinum, eosque mittendo ad alios labores corporales, & alia prædia, ex quibus nascuntur, & nata sunt multa damna spiritualia; nimirum quòd dicti Indi & Indæ ad remotas partes abeant, & se in montibus abscondant dictis diebus Dominicis & festivis, & per unum vel alterum annum non accedant ad Missas, vel Doctrinam, aut confessiones, præ timore ejusmodi exactionum, & ibi sine sacramentis moriuntur; & quòd Christianum nomen abhorreant, & parvulos suos odio prosequantur, dicendo ipsis, ut semel moriantur ne perveniant ad statum tot miseriarum & laborum, quot ipsi patiuntur; & quòd cùm Indæ ex infirmitate dicta opera perficere non possunt, ac timent ne puniantur, solvunt Correctori rem valoris septē pesorum, ut eam vendere possit; & quòd opus à dictis Indis factum, vel septem, vel octo pataconibus vendant, cùm ipsis constiterit tantùm tribus; & quod Indi scandalizentur, eo quòd Correctores ipsis vēdant octo pesis id quòd propriæ ipsorum uxores & filiæ texuerunt, & neverunt; & quòd Indæ per sui corporis prostitutionem, in Dei offensam, acquirant pecunias, quibus emant pannum dandum Correctoribus, ne illom cogantur intolerabili labore conficere; emunt autem octo pataconibus, cùm Correctores pro eo conficiendo illis non dent plus quam duos; & quòd vinum supra justum pretium eis vendant, eosque vi cogant ipsum sic emere: quo inebriantur, & ebrii exercent multas cæremonias antiquas, contra nostram sanctam legem, itemque incestus, & blasphemias; ita ut appareat, quòd si haberent ubi possent se abscondere, relinquerent legem Dei, & reverterentur ad majorum suorum superstitiones: & quòd pueri in prædiis dictorum Correctorum occupati non frequentent doctrinam, & quòd laborent diebus Dominicis & festivis, ut præfixo tempore possint absolvere, & netam dent lanam quam acceperunt, & factas caligas, & soleas, & alia supradicta; cùm dictis Correctoribus ejusmodi laboritia justis considerabilibusque caussis districtè prohibita sint sub gravibus pœnis, per instructiones jam olim à Pro-regibus datas, & iterum nuper per ordinationes factas à D. Garsia Hurtado de Mendoza Marchione Cañetæ, Pro-rege horum regnorum die 21. mensis Julii proximè præteriti hujus præsentis anni MDXCIV. Et cùm dicti Correctores præstiterint juramentum eas observandi, & sic adimplendi, ordinato etiam per dictum dominum Pro-regem Marchionem Cañetæ, quòd à Correctoribus, qui in posterom instituentnr, exigator idem juramentum, easdem ordinationes observandi & adimplendi: nos igitur ad prædicta respicientes, & ad juramentum quod præstant iidem Correctores, cupientesque remedium adhibere, & ut prædicta mala spiritualia, Deique graves offensæ cessent; omni meliori via, & quantum de jure possumus, commissionem damus omnibus vicariis & judicibus Ecclesiasticis, & Indorum parochis hojus nostri Archiepiscopatus, eorumque cuilibet in solidum, ut non permittant dictis Correctoribus, præsentibus vel futuris, nec aliis personis quibuscumque, quæ fuerint caussa dictorum damnorum spiritualium, vel partis eorum per sua prædialia lucra, ut se in illis intromittant, per se vel per interpositas personas, ordinantes & providentes, ut gossypium, & lanam, & alias res, quæ Indis ad effectus supradictos distributę fuerint, illicò suis dominis reddantur; contra transgressores procedendo. Sicque faciant & impleant cum toto rigore juris, etiam, cùm opus fuerit, per censuras, usque ad declarandum qòd illas incurrerint, ipsosque in tabellam redigendum, donec effectu desistant à dictis laboribus, & lucris prędialibus. Nobis, prout reservamus, reservando dictarum censurarum absolutionem. Quoniam ad prædicta, & eis annexa, & ex eis dependentia, & ad creandum notarium & reliquos ministros necessarios, & ad fulminandum processus in caussis supradictorum, eosque per sententias terminandum, & ad debitam executionem perducendum vices nostras illis committimus: ita ut in toto fiat quod conveniat, & exo-

[a] Superius in hac Synodo cap. 4.

exonerentur conscientiæ, ac debitum Deo præstetur obsequium. Exhortando, prout exhortamur, & præcipimus in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna centum pesorum (vulgò *ensayados*) ad caussas pias applicatorum, & aliis pœnis arbitrariis, usque ad privationem officiorum & Doctrinarum, dictis vicariis, parochis, & judicibus, ut supradicta exsequantur. Nostrisque visitatoribus injungimus & præcipimus, ut peculiarem curam gerant, eos in hoc onerandi.

Attento pariter quòd per visitationem, quam facimus, intellexerimus, ex ejusmodi lucris prędialibus sequi etiam sequentia damna & gravamina temporalia & corporalia; videlicet, quòd impediatur Indis commercium cum Hispanis, cùm non permittatur transire ad acquirenda necessaria sustentationi suæ vitæ; cumque hoc sit incentivum & instrumentum mendicationis, furtorum, & latrociniorum, dum portæ ipsis occluduntur & impediuntur, ut non possint se aliter sustentare; cumque ista prædia sint caussa, quòd vectigalia domini nostri Regis impediantur, ac defraudentur, & abscondantur, nemine audente ea à dictis Correctoribus petere, eo quòd sint ministri justitiæ: & quòd provincia redigatur ad extremam penuriam, dum innatæ merces, triticum, & farina, cæteraque extrahantur ad partes remotas: quòd Indi malè tractentur, nec permittantur liberè lucrari tributa per ipsos solvenda, nec exercere suos agros & possessiones: nec Indæ mulieres parare pannum, quo se, suos filios, aut conjuges vestiant, sed nudæ & incultæ sint, & sic incompositæ & laceratæ, ad summam indecentiam, frequentent Ecclesiam & doctrinam: dum prætenditur quòd indigenæ non gaudeant requie, quam sua Majestas eis optat; propterea à dictis Correctoribus in domino postulamus, ut ab hujusmodi tractatibus & laboribus lucrisque abstineant, quæ seriò & sedulò ipsis prohibita sunt: eosdemque admonemus, quòd si hoc non observaverint, sua Majestas certior fiet omnium horum damnorum spiritualium, temporalium, & corporalium, ejusque Pro-rex nomine Regis, juxta ipsius suę Majestatis schedulam, Dat. Ulissyponæ 17. Maji MDLXXXII.

CAPUT XLV.

De examinatoribus Beneficiorum.

SAcri Generalis Concilii Tridentini [k], & Provincialis nostri anni MDLXXXIII. in civitate Regum celebrati, & à sancta Sede approbati, sanctionibus inhærendo, ut exstet is numerus personarum, ex quibus necessariæ, & aliàs non occupatæ, & literis, ac linguis idoneæ, & in parochorum, cæterorumque officiis peritæ eligi possunt ad eos quibus Beneficia conferuntur, ritè examinandum; nos ejusmodi Beneficiorum & Doctrinarũ examinatores nominamus Doctorem D. Joannem Vasquez archidiaconum, & Doctorem D. Matthæum Diaz de Paz scholasticum, & Doctorem D. Stephanum Vozmedianum cantorem, & Doctorem Molinam, & D. Joannem Diaz, & doctorem Joannem de Roca, & Licentiatum Menacho, & Magistrum Guzman, & Doctorem Andream Diaz de Albiego, canonicos nostræ sanctæ Ecclesiæ Cathedralis, & baccalaureum Christophorum Sanchez de Renedo, & baccalaureum Ferdinandum Martinez, parochũ nostræ sanctę Ecclesiæ, & magistrum Huerta, & P. Fr Joannem Martinez Ordinis Sancti Augustini cathedraticum linguæ generalis Indorum, & baccalaureum Bitanzos: qui juramentum præstabunt ex præscrito sacri Concilii Tridentini.

CAPUT XLVI.

De judicibus Ecclesiasticis ad cognoscendum caussas per suam Sanctitatem, vel Apostolicos Legatos, aut Nuncios remittendas.

JUxta decretum sacri Concilii Tridentini sessione 25. cap. 10. *De reform.* nominamus ac designamus in hac Synodo judices, qui cognoscere possint, & cognoscant caussas spirituales & Ecclesiasticas, & ad forum Ecclesiasticum pertinentes, per suam Sanctitatem, vel quemvis Legatum, aut Nuncium Apostolicum in his partibus committendas, Doctorem D. Petrum Nuñez decanum, Doctorem D. Joannem Vasquez archidiaconum, Doctorem D. Matthæum Diaz de Paz scholasticum, Doctorem D. Stephanum Fernandez Vozmedianum cantorem, D. Christophorum Medel Thesaurarium, Dignitates nostræ sanctæ Ecclesiæ Cathedralis civitatis Regũ.

CAPUT XLVII.

De testibus synodalibus.

SAncti Patres justè & sanctè instituerunt, quòd [l] Synodi singulis annis fierent, ad hoc ut in illis tractaretur de correctione & emendatione malorum morum, & reformatione bonorum, deque animarum regimine, & reliquis concernentibus Episcopatus. Et ut quod in eis fieret & constitueretur, efficaciùs adimpleretur, & sortiretur effectum; decreverunt, ut in singulis Episcopatibus nominarentur & constituerentur testes synodales boni & idonei, qui per totum Archiepiscopatum solerter inquirant, quisque in assignato sibi districtu, qualiter serventur & adimpleantur ea, quæ in Synodis ordinata & jussa fuerint. Nos igitur tam sanctum institutum sequentes; designamus in hac Synodo parocchos præsentes & futuros civitatis Regum, nostrosque hujus Archiepiscopatus visitatores, ut dicta per nostrum Archiepiscopatum inquirant. Quod sine scriba, notario, vel strepitu judiciali, sed simpliciter & de plano facere debent; cùm ulteriorem jurisdictionem non habeant, nec nos eam illis da-

[k] Trid. sess. 24. cap. 18. Conc. Limen. anni 1683. Act. 4. cap. 17.

[l] Conc Limen. anni 1583 Act 4 cap 25.

damus. Et quod sic inquisiverint, ac testes qui rem noverint secretè notando, & monumentis consignando, tam de defectibus vicariorum & clericorum, quàm etiam laïcorum, sine testium juramento, sed per viam informationis, ad futuras Synodos & Concilia Provincialia deferent, & secretò nobis tradent, ut juxta obsequium Deo debitum adhibeamus remedium. Debentque præstare juramentum, officio suo bene & fideliter persungendi: & quod sic fecerint, coram nobis ad futuras Synodos & Concilia Provincialia ferendi.

CAPUT XLVIII.

Vicarii & parochi habeant apud se has constitutiones synodales.

OMnes nostri vicarii, & Hispanorum Indorumque parochi &c. ut suprà cap. 3. Synodi præcedentis, anni MDXCII.

Absolutæ sunt istæ constitutiones ad honorem & gloriam Domini nostri Dei 24. die mensis Novembris anni M D XCIV. in die Sancti Chrysogoni Martyris sub Vesperas S. Catharinæ virginis & martyris.

Toribius Archiepiscopus Regum.

De mandato suæ Illustriss. dominationis.

Bernardinus Ramirez Not. Secr.

Indictio futuræ Synodi.

NOS D. Toribius &c. *Eodem tenore cum literis convocatoriis Quintæ Synodi in fine Synodi Quartæ suprà pag. 437. præterquam quòd nona nunc futura Synodus convocetur ad eundem diem Sancti Chrysogoni 24. Novembris anno M D XCVI.* Datum in oppido Sancti Petri & Sancti Paulli Piscobambæ 24. die mensis Novembris MDXCIV.

Toribius Archiepiscopus Regum.

De mandato suæ Illustrissimæ dominationis.

Bernardinus Ramirez Not. Secret.

EGO Bernardinus Ramirez, Secretarius Illustrissimi D. Archiepiscopi Regum, &c. Fidem facio, & veritati testimonium adhibeo, quòd Synodus retrò contenta celebrata fuerit in hoc oppido SS. Petri & Paulli Piscobambæ, per suam Illustrissimam dominationem, assistentibus in ea visitatore Melchiore de Figueroa, cum potestate quorundam parochorum hujus Archiepiscopatus, & aliis multis personis cum simili potestate. Et ad conferendum de constitutionibus ejusdem Synodi venerunt, & præsentes consenserunt illis. Quæ hodie die Jovis 24. mensis Novembris MDXCIV. quo die illas legere & publicare finivi, cùm eas legere incœperim die præcedenti 23. ejusdem præsentis mensis & anni, in Ecclesia hujus oppidi Piscobambæ, præsentibus dicto visitatore Melchiore de Figueroa, & Matthæo de Morales parocho hujus oppidi, & Didaco Alphonso de Rojas parocho & vicario Tancæ, & Licentiato Leonardo Cortès, & Joanne Baptista Franco presbytero, & multis aliis Hispanis. Quibus testimonium adhibeo. Et in fidem subscribo.

Bernardinus Ramirez Secretarius.

Gratis. *Toribius Archiepiscopus Regum.*

De mandato suæ Illustrissimæ dominationis.

Bernardinus Ramirez, Not. publ. Secret.

SYNO-

SYNODUS DIOECESANA VALENTINA

CELEBRATA PRÆSIDE ILLUSTRISS. AC REVERENDISS. D. JOANNE A RIBERA

Patriarcha Antiocheno, & Archiepiſcopo Valentino, menſe Majo, anno MDXCIV.

JOANNES A RIBERA PATRIARCHA ANTIOCHENUS & Archiepiſcopus Valentinus, parochis ſuæ diœceſis ſalutem in Domino.

VIDEO poſt tot Concilia Generalia, Provincialia, Diœceſalia non multum eſſe opus novis legibus, pluribuſq; decretis; (quod memini vos à me commonitos, cùm huic Synodo jam principium daremus) ſed in id potiùs nervi intendendi ſunt, ut quæ ſalubriter ſunt ſtatuta, ſalubriter exſecutioni mandentur. Eſt nihilominus opus crebris Synodis Diœceſanis. (id quod ſancta Tridentina Synodus ſuadet, immo præcipit, factitandum) primùm quidem, ut quæ ſunt ſanctè ſancita, ſed hominum incuriâ & negligentiâ (non enim dicam perverſitate, aut pravitate) in deſuetudinem abiêre, revocentur in uſum: deinde ut ſi res ita exigat, quædam denuò ſanciantur. Utrumque divina miſeratione in hac brevi Synodo cecidit non infeliciter. Nam pauciſſimorum dierum diſpendio perfecimus, primò quidem, ut multa prudenter ſive à præceſſoribus noſtris, ſive à nobis ipſis antea ſtatuta, quæ tenebris obruta videbantur & extincta, in lucem & vitam reſtituerentur: quæ mortua jam erant, reviviſcerent. Secundo quædam nova partim mihi, partim vobis in mentem venerunt, affulgente haud dubiè nobis, etſi immerentibus, patre luminum: (qui enim duobus aut tribus in ejus nomine congregatis adeſt medius, an non certiùs aderit numeroſo cœtui parochorum ſuppliciter vocatus?) quæ ut ſpero ſuccedent feliciter & ex voto. Ex his quædam digna viſa ſunt, quæ decretorum nomine donata magis ſic firmarentur & fulcirentur. Hæc igitur eadem, quæ vobis ipſis probata fuerunt, nunc mittimus typis excuſa: vos iterum atque iterum monentes, & per viſcera miſericordiæ Dei noſtri obteſtantes, ut Eccleſiaſticarum legum, ſynodaliumq; decretorũ exſecutioni conſtanter & fortiter incumbatis: in hac enim totius Eccleſiaſticæ diſciplinæ cardo volvitur. Sic fiet, ut muneri vobis à me injuncto ſatisfaciatis, noſtrę de vobis conceptæ exſpectationi reſpondeatis, & tandem (quod caput eſt omnium) omnipotenti Deo, animarum veſtrarum judici, placeatis.

DECRETA DIOECESANÆ SYNODI VALENTINÆ.

DECRETUM I.

Titulares Confraternitatum imagines in ſacris locis deinceps reponantur.

GRaviter ægreque fert tota hęc Synodus, quòd Confraternitatum imagines, pluribus nominibus inſignes, & in quas populus propenſiori affectu eſt, in noſtra camen urbe minus decenter quàm par eſt, habeantur. Inducuntur enim in cerdonum domos, & in eorum officinis, ſutrinis nimirum aut textrinis, collocantur, in quibus artes quæſtuariæ, ac ſordida opificia exercentur, & merces profanæ venditantur: aliquando etiam in œnopoliis aſſervantur: & non rarò in cubiculis, in quibus ſtratis lectis noctu cubatur: & alia his ſimilia contingunt, quæ honori & reverẽtiæ talibus imaginibus debitæ parum congruunt. His accedit, quòd ad nimiam ſolitudinem jam redactis Eccleſiis parochialibus, ſabbatho ad veſperaſcente ad profanas illas laïcorum ædes à tota vicinia concurritur: ibique *Salve Regina*, gaudia, & aliæ precationes à cantoribus & cithariſtis decãtantur quaſi in ſacris ędibus. Immo etiam novem-diales itiones fœminarũ ſupplicandi aut voti exſolvendi cauſsâ ad officinas illas, poſthabitis templis, itantium & ventitantium eſt videre. Decurſo verò anno, prędictæ ima-

imagines ad alterius opificis domum traducuntur sub umbella vel pallio, per vias ornatas quidem tapetibus & aulæis, sed sine clero, magna comitante caterva fabrorum, qui in illa pompa cleri officium usurpant. Quæ omnia oculos eorum qui piè de rebus Ecclesiasticis sentiunt, vehementer offendunt. Quamobrem nos prædictarum imaginum venerationi studentes, & Ecclesiarum zelo tacti præcipimus, sub latæ sententiæ excommunicationis pœna (Synodo universa non modò approbante, sed applaudente & acclamante) ut titulares Confraternitatum imagines deinceps in locis tantùm sacris, quæ confratres ipsi suo arbitrio delegerint, reponantur: nec in laicorum domos redocantur servandæ. Præpositis verò Confraternitatum qui prædictas imagines in suis domibus nunc retinent, sub eadem pœna mandamus, ut intra triduum post hujus decreti promulgationem in sacra loca transferant. Insuper Confraternitates omnes monemus & amanter hortamur, ut prædictis suis imaginibus non minorem deinceps in Ecclesiis honorem deferant, quàm antea in suis ipsorum domibus, sed parem, aut etiam ampliorem.

DECRETUM II.

Mulierum operariarum officium tollatur de Ecclesiis.

Accepit hæc Synodus à multis fide dignis, quàm magnis sumptibus atque impensis fœminæ in templis operariæ dictæ, quę ad festum Assumptionis B. Mariæ mense Augusto celebrandum eliguntur, munus illud suum tum in musicis & suffimentis, tum aliis in rebos peragant. Dolet etiam plurimùm propter tumultuosum multorum ad hujusmodi festum concursum, oblata impuris & parum religiosis occasione, abusus aliquot in divina templa irrepsisse. Cupiens itaque Synodus malis hujusmodi mederi, quibus maximè Deus offenditur; & ipsos etiam parochiarum incolas tot sumptibus liberare; statuit neotericum hoc mulierum munus exterminare ab urbis Valentiæ templis. Præcipimus igitur, Synodo suadente, ne in posterum intra Valentię urbis mœnia ad prædictum sacræ Mariæ festum operariæ hujusmodi eligantur, & quæ anno hoc electæ sunt, ab eo officio desistant. Volumus etiam deinceps, quò magna hæc festivitas antiquum splendorem retineat, rectorem aut rectoris loco vicarium unà cum clericis aliquot, & cum eo qui patinam Deiparæ virginis toto anno circunfert, domos totius parochię maturè circumire, adventante festivitate prædicta, petituros eleemosynam, à tenuibus quidem tenuem, à ditioribus verò aliquantò pinguiorem. Sed præcipuè eas quæ hoc anno delectæ jam erant operariæ, & reliquas quæ ea conditione sunt, ut sperare debeant se ad hoc munus esse vocandas, hortamur, ut pro immensis sumptibus qui eas manebant, eleemosynam quotannis largiantur paullò copiosiorem. Cæteros etiam parochianos, tum viros tum mulieres, monemus, ut alacri animo, & pro innato Valentinæ genti in divam Virginem studio, ad solennitatem hanc B. Mariæ, totius anni celeberrimā accurrant, sublatis jam offendiculis ad quæ antea intra templa ipsa impingebatur. Admoneatur etiam maturè patinifer prædictus, curam hujus magnæ festivitatis ad eum præ cęteris in parochiis intra urbis Valentinæ muros posthac spectaturam.

DECRETUM III.

Vicarii ad omnes distributiones admittantur.

In cunctis Ecclesiis nostrę diœcesis vicarii, quoniam quasi pro-rectores sunt, admittantur ad omnes manuarias distributiones tamquam Beneficiati. Quippè benigna hæc in vicarios indulgentia jure optimo debetur, frugifero, immo verò necessario ministerio, quo illi in Ecclesia Dei funguntur.

DECRETUM IV.

Missę à parochis diebus Dominicis & festis semper pro populo celebrentur.

Rectores & vicarii, qui Missas pro populo celebrare tenentur, ne credant suo muneri atque obligationi fecisse satis, si diebus Dominicis & festis Missam dixerint nuptialem, seu pro præsenti corpore: immo verò prædictis diebus, Dominicis inquam & festis, debent Missam pro populo eis commisso celebrare.

DECRETUM V.

De fossore.

Quoties exportandum est funus in alterum oppidum, placuit Synodo ob multas caussas, easdemque æquas, exportari comitante etiam libitinario seu effossore ejus parochiæ, unde funus effertur. ejus enim opera in funebri illo comitatu passim necessaria est. fossoris diaria merces octo solidi sint.

DECRETUM VI.

De tabella novo Præfecto operum proponenda.

In Hierophylaciis seu sacristiis tabella suspendatur, aut parieti affigatur, in qua ordine describantur omnia, quæcumque ad Præfectum operum Ecclesiæ illius pertinent officio: atque rector, seu etiam vicarius, teneatur novo operum Præfecto illam tabellam ineunte anno indicare, & totam explanare: quo Præfectus operum annuum munus statim plenè edoceatur: nec in via quam ingressurus est, aberret per inscitiam.

DE-

DECRETUM VII.

Scholanorum cœlibatus.

Templorum ministri illi, quos *scholanos* vocamus, non modò sacras vestes ex officio contrectant, complicantes & explicantes, crucem etiam suæ Ecclesiæ erectam publicè deferentes; sed subinde munere funguntur proximo iis qui sacris ordinibus sunt initiati. Quare æquum & cum ratione conjunctum est, ut se mundos corpore exhibeant, tamquam Ecclesiæ quoque ministros, præstentque se dignos Ecclesiastico illo, quo funguntur, ministerio. Prohibemus igitur deinceps æditous seu scholanos nostræ Metropolitanæ Ecclesiæ Valentinæ, atque etiam Collegiatarum Ecclesiarum Setabensis & Gandianæ, esse conjugatos. Præcipimus etiam in cæteris Ecclesiis nostri Archiepiscopatus, in quibus hoc ipsum possit non incommodè observari, curent rectores cæterique curati, scholanos cœlibes habere.

DECRETUM VIII.

In quarta cera quæ parochia futura sit secunda.

Ad impediendas controversias quæ oriri possent, volumus, volente Synodo, quando funus parochiani defertur extra suam parochiam vocatis aliis parochiis, parochia illa ex qua funus effertur, locum occupet digniorem: reliquæ verò parochiæ procedant pro sua quæque antiquitate. Ad hæc in funerali quarta ceræ primæ partes sint ejus parochiæ, ex qua funus effertur: secundæ ejus in quam infertur.

DECRETUM IX.

Missæ quæ non celebrantur à proprio Beneficiato, describantur in libro Rationalis.

Missæ quas singuli Beneficiati annis singulis pro Beneficiis debent, quando quacumque ex caussa non celebrantur ab ejusdem Beneficii Beneficiato, scribantur omnes in codice Rationalis, atque earum stipendium penès collectorem ejusdem Ecclesiæ sit, ut utriusque auctoritate atque voluntate Missæ illæ dispensentur, & celebrentur; nec liceat in posterum prædicto Beneficiato pro suo arbitratu Missas illas cuiquam committere celebrandas.

DECRETUM X.

Excommunicatus ad reincidentiam quando sit denuò publicandus.

Cum excommunicatus, & à parocho publicatus, prorogationem & absolutionem obtinuerit ad tempus, parochus decursò illorum dierum spatio non teneatur ampliùs illum in pulpito publicare, donec ab ipso judice, qui dedit prorogationem, jubeatur per novas literas iterum publicare, non obstante superioris Synodi decreto.

Doctores qui examini præficiuntur.

Sacri Tridentini Concilii decreto obtemperantes, eorum examini qui vacaturis Ecclesiis sunt præficiendi, sequentes sacræ Theologiæ Doctores, approbante Synodo, deputamus, quorum nomina sunt:

Doctor Franciscus Barbèr canonicus Valentinus.

Doctor Eugenius Tudela canonicus Valentinus.

Doctor Jacobus Ferruz Præpositus Ecclesiæ Valentinæ.

Doctor Genesius Casa-nova præpositus Ecclesiæ Valentinæ.

Doctor Antonius Galan rector Sancti Stephani.

Doctor Petrus Joannes Assensius rector Sancti Bartholomæi.

Judices qui caussis Ecclesiasticis præponuntur.

Ad caussas verò Ecclesiasticas & spirituales quæ ad forum Ecclesiasticum pertinent in partibus à Sede Apostolica vel ejus Nunciis vel Legatis committendas, sequentes in hac diœcesi Valentina à Synodo nominatur: (declarat autem Synodus, quoties novi judices caussarum Ecclesiasticarum in Synodis Diœcesanis nominantur, cæteros omnes ipso facto ab eo officio desistere & cessare)

Don Federicus à Borgia archidiaconus & canonicus Ecclesiæ Valentinæ.

Don Michaël Vich sacrista & canonicus Ecclesiæ Valentinæ.

Doctor Ægidius Roda canonicus Ecclesiæ Valentinæ.

Don Petrus Andrès Commendator S. Antonii.

SYNO-

SYNODUS ORIOLANA.

CELEBRATA PRÆSIDE ILLUSTRISS. ET REVERENDISS.

D. JOSEPHO STEPHANO,

ORIOLANO ANTISTITE,

ANNO DOMINI MDC.

JOSEPHUS STEPHANUS EPISCOPUS ORIOLANUS Presbyteris & Clero nostræ Ecclesiæ Cathedralis, totiusque Diœcesis Oriolanæ, salutem in Domino.

Singulari profectò Dei munere factum est, ut post tot laborum & difficultatum procellas, quas ut densissimas tenebras sol, sic miseratio divina dissolvit, damus jam vobis, filii charissimi, *typis excussa, quæ ex sacrosancti Tridentini Concilii præscripto, ad Ecclesiarum nostrarum cultum, debitumq; regimen, vel restituendum vel propagandum, in Synodo II. Oriolana decrevimus. Habetis ergo quasi publicum horreum bonorum omnium ad publicam utilitatem & decus, varietate abundè refertum, quæ vobis in Christi visceribus solicitè ministravimus, ne quicquam deesse posset ad Christianæ pietatis officium. Sed quoniam quanto est obedientia officii præceptione præstantior, tantò ma or est obedientium, quàm legumlatorum commendatio; ideo curate vos omnes, quo maximo potestis & debetis obsequio, ut non tam nostra in proferendis decretis paterna erga vos cura, & debita pastoralis officii functio, quàm prompta vestra voluntas, probitas, & decretorum omnium observantia prædicetur. Vos verò vicarii omnes, rectores, curati, & presbyteri, curam animarum gerentes,* quos elegit Dominus, ut stetis coram eo, & ministretis illi, colatisque eum, & cremetis ei incensum, *efficite, ut idem subditorum omnium in observandis & exsequendis decretis, ac synodalibus constitutionibus pietatis & obedientiæ studium, par ad virtutem ardor eluceat: ne errata populorum vobis, quorum interest illos in officio continere, attribuantur: sicuti cùm horologium perperam horas significat, culpam illi conferimus, cujus curæ & gubernationi commissum est. State igitur accincti lumbos mentis ac corporis auro purissimo castitatis, nitidi, læti, alacresq; ad imperata servanda, agnoscentes, vos non hominibus, sed cordium inspectori Deo viventi ministrare, quem ex animo colere oportet, ut suavitatis incensum vestrarum orationum ac operum, & vitæ anteactæ labores offeratis, quibus populum ad virtutem erigere, & Christi Domini suavissimos odores afflare possitis. Id hortabatur Judith fœmina sanctissima, ut populi animos timidos, & à pietatis studio prolapsos accenderet:* & nunc fratres, quooiam vos estis presbyteri in populo Dei, & ex vobis pendet anima illorum, ad eloquium vestrum corda eorum erigite. *Quod si verbis corda excitantur, & lubricæ cupiditates majorum vocibus coërcentur, quantò magis exemplo, gravitate, constantia? Quæ planè non optamus solùm, sed certè pro nostro in vos studio, & paterna pietate à vobis exigimus, qui testes fuistis locupletissimi nostræ curæ, nostræ operæ, nostræ solicitudinis, quam ad spiritualia hujus Diœcesis commoda, & ornamenta contulimus. Bene valete in Domino, à quo vobis virtutum omnium progressum, & cœlestis gratiæ cumulum perpetuò deprecamur.*

SESSIO PRIMA.

Die IV. mensis Octobris habita, & die V. ejusdem in Ecclesia Cathedrali promulgata.

CAPUT I.

De receptione sacri Concilii Tridentini, Pontificalis Romani, & aliarum literarum Apostolicarum.

IN hac secunda venerabili Synodo Oriolana, non solùm sacrosanctum Tridentinum Concilium, ad hæreses evellendas, & mores informandos institutum, admittimus; sed etiam sanctiones, regulas, ordinationes, constitutiones, & decreta omoia à sancta Sede Apostolica emaoata & publicata, quantum in nobis est, publicè & palam amplectimur. Literas quoque Apostolicas, quæ in Cœnæ Domini die legi solent, quotannis in nostra Cathedrali Ecclesia, & in aliis hujus diœcesis locis publicari & evulgari mandamus.

Pontificale etiam S. D. N. Clementis VIII. jussu emendatum, & editum, * juxta illios seriem, ordinem, & tenorem, in nostra Cathedrali, collegiata, & in reliquis nostris Ecclesiis recipi & admitti, ritus omnes & cæremonias in eo præscriptas, ab omnibus etiam Dignitatibus, & ca-

& canonicis nostrarum Cathedralis & Collegiatæ, aliarumque Ecclesiarum rectoribus, & presbyteris, observari & retineri strictè præcipimus.

Provinciale quoque Concilium Valentinum, ut est à Sede Apostolica emendatum, & primam Synodum Oriolanam à Reverendissimo D. Gregorio Gallo, primo hujus Sedis Episcopo, antecessore nostro, habitam, libenter admittimus, exceptis his constitutionibus, quæ in hac nostra secunda Synodo, pro temporum varietate corriguntur.

Processionale, & Ordinarium Valentinum, abrogato Carthaginensi, in nostra diœcesi servandum volumus, donec aliter à nobis diligentiùs fuerit consultum.

Constitutiones item omnes, statuta, ordinationes, & decreta, quæ litibus occasionem suppeditare possunt, & sine auctoritate & approbatione, vel nostra vel antecessorum nostrorum, huc usque sancita sunt, ut in cap. 4. primæ Synodi Oriolanæ decretum est, abolemus, cassamus, abrogamus, easque nulla, cassa, & inania judicamus ac declaramus.

Nullos verò, cujuscumque dignitatis exstiterit, statuta sibi proposita juret, nisi illis integrè visis, lectis, auditis.

Nullus item statuta damnosa, aut Ecclesiæ dignitati contraria, jurare, vel à suo jure decedere, ipsique renunciare, possessionis non assequẽdæ metu, ab aliis compellatur: alioquin eos, qui ejusmodi juramenta exigere & extorquere contendent, tamquam felicis recordationis Gregorii XIII. constitutionis 103. quæ incipit: *Inter Apostolicas.* [b] violatores, gravissimè puniendos esse decernimus.

CAPUT II.

De personis, quæ fidem profiteri tenentur.

Catholicam fidem amplecti, & ex intimo cordis affectu suscipere, ac docere debent, non modò verbi Dei concionatores; sed etiam ii, qui privatis confessionibus, & monitis pœnitentes instituunt. Qua de caussa jubemus, ne posthac quis, tam regularium quàm sæcularium, audeat sacras confessiones audire, aut verbum Dei, etiam in privatis suis domibus, populo proponere, nisi priùs ante nos Fidei professionem emiserit. [c] Qui verò ante hanc Synodum electi & approbati à nobis jam fuerunt, intra duos menses ab hujus statuti publicatione, illam ante nos profiteri teneantur.

Volumus autem, ne rectores animarũ quemquam, tàm sæcularium quàm regularium, ad concionandum, & ad confessiones audiendas admittant, nisi ipsis per publicas nostras literas, expresè de Fidei emissæ professione constiterit.

Provisi quoque de canonicatibus, & Beneficiis curam animarum habentibus, à die possessionis adeptæ intra duos menses, juxta decretum sacri Concilii Tridentini sess. 24. cap. 12. in manibus nostris Fidei professionem spondeant ac jurent.

Clerici item, ad titulum sui patrimonii, vel Beneficii in posterum ordinandi, antequam sacris ordinibus initientur, & postquam fuer int initiati, in priori futura Synodo Diœcesana, Fidem profiteri teneantur.

Magistri etiam, qui teneram pueritiam & rudem juventutem instituunt, initio cujuslibet anni, juxta sacri Concilii Tridentini decretum, sess. 25. cap. 2. ad id præstandum, solenni juramento adstringantur: alioquin si prædicti omnes id facere neglexerint, vel recusaverint, prout juris fuerit, punientur.

CAPUT III.

Qui doctrinam Christianam docere, qui memoriter tenere debeant.

Hortamur parochos, & curam animarum exercentes, juxta decretum sacri Concilii Tridentini sess. 24. cap. 4. ut singulis diebus Dominicis & festivis, per se ipsos, & non per interpositas personas, horis pomeridianis, pueris distinctè Fidei rudimenta vulgari sermone tradant, [d] & Confraternitatem doctrinæ Christianæ, juxta Pii V. constitutionem 156. quæ incipit: *Ex debito pastorali.* & aliam Gregorii XIII. num. 11. quæ incipit: *Illius.* in parochialibus Ecclesiis jam à nobis institutam, diligentissimè promoveant, & ad sonum campanæ pueros & puellas, præpositis ad id viris ætate & pietate majoribus, convocent, & præmiis & munusculis alliciant. Quòd si negligenter in hac re tanti momenti se gesserint, pro negligentia sua duobus ducatis mulctabuntur.

Illis verò, qui ad suorum peccatorum confessionem accedent, [e] nisi rectè & expresè Dei mandata memoriter tenuerint, ac Dominicam orationem, & salutationem angelicam, necnon Symbolum Fidei, & cætera quæ ad catechismum spectant, integrè recitaverint, absolutionis sacramentum nulla ratione conferatur.

Curent confessarii explorare pœnitentium animos, eosque ad rem suæ saluti imprimis necessariam excitare, ut in catechesi perdiscenda sedulam operam impendant.

Morischi præterea, cùm innumeris suis erroribus, quos à majoribus imbiberunt, impediantur, quominus studiosè & ex animo nostram religionem Christianam discant, majori diligentia ad orthodoxam fidem perducendi erunt. Qua de caussa ut libentiùs & celeriùs Christianam doctrinam, nuptiarum occasione, perdiscant, consultissimum duximus [f] ut quos parochus

[a] Ex Bulla Pontificalis Romani. [b] Ex Bullario Rom. p. 2.
[c] Ex decreto Concilii Mediolanen. lib. 1. tit. 1. cap. 10. ex declarat. congreg. Concilii Trid. sess. 24. cap. 4. Ex compendio privileg. Fratr. Minorum verb. Professio Fidei.

[d] Conc. Trid. sess. 22. cap. 8. De Sacr. Missæ & sess. 24. cap. 7. De reform. [e] Infrà cap. 21. [f] Ex decret. Concil. Mediolanen. lib. 4. tit. De sponsal. cap. 26.

ochus futuros ſponſos rudimenta Fidei viderit ignorare, inconſultis nobis matrimonio minimè conjungat.

CAPUT IV.

Parochi Moriſchorum diligentem operam in eorum converſionem impendant.

QUI ſeminat, rigat, aut plantat, non eſt aliquid, ſed qui incrementum dat Deus, qui fructuum ubertatem in beneplacito ſuo largitur. Nos igitur licèt in hac diœceſi ſeminare Dei Euangelium, & frequenti concionum irrigatione, inſerere Dei virtutem atque doctrinam in Moriſchorum cordibus ſtuduimus; nihil tamen aſſequuti ſumus ex nobis, quaſi ex nobis; ſed ille perficit, qui vocat ea quæ non ſunt, & omnibus rebus in tempore ſuo tribuit incrementa virtutum. Cujus quidem pietate factum eſt, ut jam omnes totius noſtræ diœceſis Moriſchi à Chriſtianis novis orti, barbaras veſtes exuerint, peregrinum ornatum à majoribus acceptum ſponte abjecerint, & multi peccata ſua, & impios errores Machometanos, in utroque foro, & verbis & ſcriptis deteſtati fuerint, maxima cum lacrymarum profuſione. Eorum igitur ſtudium in Domino commendantes, exhortamur rectores, ut poſthac majori ſtudio & cura contendant, hoc egregium factum & inceptum ad Dei laudem promovere, orationibus inſtare, precibus diu noctuque exorare Dominum, ut radicitùs ab illorum cordibus errores evellat, quorum jam animos emollire, & mentes Fidei ſplendore illuſtrare cœpit. Fungantur igitur nunc ſtrenuè ſuo munere ſacerdotali, paſtorali ſuæ ſolicitudini ne deſint, nec moleſtiis anguſtientur, nec laboribus defatigentur aut frangantur, ſed charitatis & pietatis viſceribus dilatentur, & patientia, modeſtia, & manſuetudine proficiant: avaritiam, ambitionem, temporalium ſolicitudinem fugiant, ſoli animarum lucro & utilitati pervigilent, ut tardos ac lentos noſtrorum ſubditorum animos urgeamus, atque eos qui jam ſemel Eccleſiæ adſcripti ſunt, in cœleſtem patriam inferre poſſimus.

CAPUT V.

Ne ſacrum baptiſmi vas ſit fictile, aut luteum.

VAS, ſeu labrum, ſive baptiſterium, in quo ſacra aqua baptiſmatis continetur, fictile, & ex creta decoctum eſſe non debet, ſed lapideum, tum ob materiæ firmitatem, tum ob myſticam ſignificationem, qua apertè edocemur, ſpiritales aquas baptiſmatis ex petra, quæ Chriſtus eſt *a*, emanâſſe, & eas conſequente, Chriſti ſcilicet permanente & aſſiſtente virtute, ad fidelium regenerationem, & ad remiſſionem peccatorum, amnes perpetuarum gratiarum effluxiſſe. Qua propter jubemus, ut à noſtris Eccleſiis parochialibus, intra ſex menſes, vaſa omnia terrea & fictilia, in quibus nunc ſacrum lavacrum continetur, explodantur, & ex duro lapide fiant: quæ ſerâ muniantur firmiſſima, & exteriùs mundis linteaminibus, ac lampade accenſa decenter ornentur: cùm in eo loco per lavacri virtutem Jeſu Chriſto noſtræ ſaluti auctori ſpiritaliter inſeramur.

Vas verò ſeu patella, quâ baptizatorum capitibus aqua infunditur, lignea, aut terrea, aut cuprea, aut ærea, quæ rubiginem contrahit, nequaquam fiat, ſed ex argento confletur, ad tantæ rei ornatum, & ſacramenti ſplendorem.

CAPUT VI.

Ad ſacramentum Baptiſmatis patrini ſalem, cereos, & alia neceſſaria adferre debent.

ADminiſtratio ſacramentorum Eccleſiæ ritè ac debitè peragi debet, nihilque quod ad illorum decorem, cultum, & adminiſtrationem pertineat, prætermitti. Quamobrem in ſacramento Baptiſmatis, quod eſt janua cæterorum, qui puerum vel puellam è ſacro illo regenerationis fonte ſuſcepturi ſunt, qui communiter *Patrini* dicuntur, illos ornatè & circumſpectè veſtitos ad Eccleſiam deducere, & ſalem, ac cereum, reliquaque neceſſaria ad baptiſma peragendum, adferre curent. Quos, nos etiam ut id exſequantur, pro noſtra paſtorali cura & ſolicitudine admonemus.

Cerei verò, & faculæ, quæ ad Eccleſiam afferuntur, accendi debent, *b* & juxta cap. 51. prioris Synodi Oriolanæ exhibitâ pro eis pecuniâ, in domum reduci, aut redimi nequaquam debent, ſed in Dei ſervitio & cultu, cui jam dicati fuerunt, inſumantur.

Cùm in baptiſmo ſpiritalis cognatio contrahatur, curet parochus, ne illi patrini deſignentur, qui primi, ut plerumque fit, in via occurrunt, aut vix de facie noti ſunt, & parentibus pueri baptizandi prorſus ignoti: ſed ſolùm eos ad parvulum ſuſcipiendum admittat, qui ſint familiariter cogniti parentibus pueri. Hac enim adhibita cura, ea pericula fugientur, quæ ſolent inter ignotos accidere.

Admoneat præterea illos, juxta ſacri Concilii Tridentini decretum ſeſſ. 24. c. 2. quâ cognationem contraxerint, ut nomen pueri & parentum recordentur, ne ulla poſthac ignoratione excuſari poſſint.

Moriſchi patrinos & ſuſceptores eligant, qui ſuos filios ex ſacro fonte ſuſcipientes, pietatem & religionem illos doceant, ut pium animi affectum & voluntatem adſcribendi filios ſuos Chriſtianorum numero exhibere videantur.

CA-

a 1. Corint. 10. Ex Synodo Ilerdenſi apud Burchardum lib. 4. cap. 15. *De conſecrat. diſt. 4. cap. Omnis presbyter.*

b Nazianzenus orat. ad Sanctum Baptiſma. Gregor. Turon. lib. 5. *Hiſtor.* cap. 18.

CAPUT VII.

Ut singulorum, qui confirmantur, singuli sint susceptores.

HYginus Papa sanctissimus, Ecclesię Romanę consuetudinē laudans, voluit ne nunesset omniū confirmandorū susceptor, nisi id necessitas coēgisset. Nos verò ejusdē Ecclesiæ Romanę consuetudinem imitari cupientes; posthac præcipimus, ut singolis pueris singuli in confirmatione susceptores, ac fidejussores designentur, qui pueros pietatem & religionem doceant, & ad virtutem exemplo suo & religiosis moribus inducant.

Pueri, k nisi septennio majores, ad Confirmationem minimè ducantur: cùm deceat eos tanti sacramenti meminisse.

Nullus audeat libros, in qoibus baptizatorum, confirmatorum, & sponsorum nomina describuntur, ab archivo Ecclesiæ extrahere, aut alicui commodato dare, ut sine præsentia parochi evolvantur. Qui secus fecerint, excommunicationis pœnam incurrant: cùm ex ejus rei negligentia vel dolo gravissimę in hac diœcesi lites excitatæ fuerint.

CAPUT VIII.

Ne in privatis oratoriis Missæ recitentur.

LIcentias omnes, quæ ab antecessoribus nostris, vel à nobis concessæ sunt, ut in privatis oratoriis, vel sacellis, vel eremitoriis privatæ Missæ recitentur, omnino revocamus: cùm experimento compertum sit, hac occasione sęculares in Dei cultum negligentiores effectos, parum in pietate profecisse; rarò suas parochias frequentâsse, ubi verbi Dei conciones haberi soleot, qoæ maximè ad laïcorum utilitatem, & Fidei propagationem conducunt. l Quare strictè præcipimus, ut quæ in cap. 10. primæ Diœcesanæ Synodi Oriolanæ sancita sunt, diligentissimè serventur.

CAPUT IX.

De iis, qui iurgiorum occasione altaria nudant, aut Ecclesiastica officia perturbare præsumunt.

NON possumus non graviter, juxta Concili XIII. Tolet. cap. 7. decretum, adversùs eos sacerdotes commoveri, qoi molestiâ fraternæ contentionis impulsi, aut aliqua litium amaritudine permoti, magno cum totius populi scandalo, altaria nudant, eaque sacris vestibus exuunt; cappellas occludunt, luminaria subtrahunt, ornamenta, libros chori, & missalia occultant, & divini sacrificii cultum controversiarū occasione, præpediunt. Quamobrem sub excommunicationis pœna præcipimus, ut de cætero sacerdotes, quocumqoe nomine & dignitate censeantur, & aliæ quævis personæ, se ipsos ab hujusmodi abusibus temperent, neque prohibeant sacrosanctum Missæ sacrificium in altari majori nostrarum Ecclesiarum, vel io aliis altaribus offerri, & suffragia eo in loco exhiberi, ubi major est Christiani populi frequentia atque concursus.

Volumus autem, ut in Ecclesiis, dum sacræ orationes à presbyteris recitantur, aut pro animarum suffragiis publiæ preces funduntur, instantiæ vel protestationes coram notario & testibus, maximè adversùs Ecclesiasticas personas, nullatenus fiant: ne jurgiis forensibus sacra officia perturbentur.

Nuncii quoque nostræ curiæ, sacerdotes, aut alios quoscumque sacris ordinibus initiatos, in Ecclesia non citent, nec quamdiu in ea exstiterint ad judicium vocent; nec ibi eos capiant; aut ab ea, dum sacrę functiones peraguntur, extrahant; cùm id Ecclesiastica immunitate indignissimum videatur.

CAPUT X.

Pro eleemosyna Missæ tres solidi conferantur: & quo pacto Missæ distribui debeant.

EX caritate annonæ, quæ singulis diebus ingravescere solet, eò inopiæ, & rerum egestatis deventum est, ut nullus jam sacerdotum ea quæ ad tenuem victum, & simplicem vestitum necessaria sunt, absque maximo suæ vitæ incommodo & sumptu comparare possit. Quæ rerum indigentia si illorum tempore accidisset, qui pro celebrandis Missis tam teoues eleemosynas decreverunt & assignârunt, augendas quidem illas esse existimâssent, ne Christi sacerdotes mendicare, & in victu & vestitu quærendo, plus operæ quàm deceat, ponere cogerentur. His igitur incommodis Metropolitanę, & aliarum Ecclesiarum, in quibus huic rei maturè consultum est, exempla imitati, pro nostra pastorali cura occurrere, & opportunè mederi cupientes; hoc præsenti decreto, pro qualibet Missa privata, trium solidorum; pro Missa verò votiva solenni, vel nuptiali, vel qoæ in defunctorum sepulturis decantari solet, peragenda, quatuor solidorum eleemosynam assignamus.

Nullus verò sacerdos, quocumque dignitatis nomine censeatur, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, audeat, juxta Provinciale Conciliū Valentinū sess. 3. cap. 7. plures m eleemosynas pro recitanda una Missa percipere, nec aliis sine nostra licentia conferre: sed si quæ sibi votivæ Missæ commissę fuerint, statim sub eadem pœna, eas in libro huic rei destinato describere, & rationali, vel capsoverio denunciare teneatur.

Rationalis, vel capsoverius Missas eo ordine &

i *De consecrat.* dist. 4. cap. *In Cateches.* k Ex Catechismo Romano. l *De consecrat.* dist. 1. cap. *Unicuique*, Conc. Parisien. lib 3 c. 6. Conc. Trid. sess. 22. decret. *De obser. & vitan.* & ibi congreg. Card. Navarrus c. 25. n. 81. m Navarr. cap. 25 nu. 92.

& distinctione describat atque distribuat, ut uniuscujusque presbyteri singulis hebdomadibus Missas votivas computet, cogitetque singulis annis ratione m visitatoribus nostris se esse redditurum • •

Nullus verò parochus, Rationalis, vel capsoverius, aut alius quispiam, cujuscumque dignitatis exstiterit, possit eleemosynas Missarum, quæ supersunt, aliis sacerdotibus tribuere, sine nostra in scriptis expressa licentia. Si secus fecerit, in duplum tot eleemosynas Missarum restituet, quot ipse propria auctoritate contulerit.

Nullus alterius nomine Missas audeat subscribere, nec alterius manum imitari & effingere, nec omnes simul Missas eadem serie, die, & nota conscribere, ut fraus tollatur; sed unusquisque singulas quas recitaverit, singulis diebus denotet Missas: alioquin eleemosynâ earum Missarum, quæ ab ipso aliter peractæ sunt, careat; & si fraudem fecerit, pro ratione delicti graviter plectatur.

CAPUT XI.

De reductione Missarum, & de aliis piis Ecclesiæ obsequiis.

ET quoniam experimento constat, in hac nostra Episcopali ditione, quamplurimas Missas superesse celebrandas, quæ ob sacerdotum paucitatem atque penuriam, nec hactenus peractæ sunt, neque nunc peragi possunt; propterea, ne piæ testatorum animæ tot suffragiis destituantur, & conscientiæ illorum, ad quos munus istud spectat, onerentur; Missas omnes, quæ celebrandę supersunt, hoc præsenti decreto è sacri Concilii Tridentini auctoritate sess. 25. cap. 4. reducimus in anniversaria perpetua, aut distributiones quotidianas, quæ choro ad horas canonicas recitandas interessentibus distribuantur, aut in alia pia opera nostra voluntate & arbitrio exponenda, quemadmodum pro qualitate & necessitate cujuscumque Ecclesiæ, magis expedire judicaverimus. Interim eos omnes, qui ejusmodi commoda & emolumenta percepturi sunt, obsecratos in Domino & admonitos volumus, ut intelligant [a] se devinctos esse ad orandum, & commemorationes pro illis recitandum, qui pia legata pro suarum animarum salute reliquerunt, eaque onera subire debere, quæ à nobis in visitatione imposita fuerint. Nam eleemosynas omnes collectas & coacervatas pro Missarum celebratione, quæ peragendæ supersunt, pro Ecclesiæ dignitate designabimus.

Curati, sive Rationales, vel capsoverii visitatoribus nostris exponere teneantur singulis annis, juxta Provinciale Conciliū Valentinū sess. 4. cap. 13. decretum, quantus Missarum nondum celebratarum numerus in suis parochiis supersit: qui non paruerint, trium ducatorum mulctæ fiant subjecti.

Onera verò Beneficiis & cappellaniis hactenus imposita, cùm plura sint quàm à sacris altaris ministris suscipi ac sustineri possint; hoc præsenti decreto pro redditūum quantitate imminui, & aliqua ex parte amoveri volumus [b], uti hactenus pro reddituum compensatione imminuimus & amovimus.

Anniversaria omnia, quæ hactenus instituta sunt, cùm pro eis celebrandis tenuissima decem solidorum portio in omnes Ecclesiasticos distribuenda, conferatur; ad viginti solidorum rationem reducimus in eis Ecclesiis, ubi est maxima officiorum frequentia. Volumusque ne posthac anniversaria in nostris Ecclesiis, in quibus est eadem frequentia, instituantur, nisi pro quolibet eorum ad minus iidem viginti solidorum redditus assignentur.

Nulla præterea Beneficia seu cappellaniæ de novo in nostris Ecclesiis instituantur seu erigantur, nisi illorum dos ita sit competens, ut duæ partes in distributiones quotidianas Beneficiatis, seu cappellaneis, divinis officiis interessentibus, cedere, & ob illorum absentiam inter præsentes distribui possint. Hoc enim consilio & Dei cultus efflorescet, & Beneficiati, seu cappellanei Ecclesias suas frequentiori residentia exornabunt.

Beneficiati, aut quivis alii administratores rerū Ecclesiasticarū, nullos possint onerare, vel exonerare Beneficiorum aut administrationum census, nisi nostro, vel nostri vicarii generalis consilio, consensu, & decreto, interveniente, & approbante auctoritate.

Pecuniæ censuum, qui exonerari & redimi solent, penes Beneficiatum, aut patronum, vel administratorem non existant, juxta constitutionem primæ Synodi Oriolanæ cap. 60. sed in archivo, aut ærario Ecclesiæ, si exstiterit, recondantur; aut honestissimo viro, cui tutò credi possint, committantur, quem nos, vel visitatores nostri, in singulis oppidis designabimus. Qui secus fecerint, decem ducatorum pœnâ puniantur.

Beneficiati, si eleemosynas lucrari voluerint, non alibi, sed in propriis Ecclesiis Missas celebrent, quæ ipsis ex proprio suorum Beneficiorum onere incumbunt.

Rationales, & capsoverii describant quas singuli presbyteri ex officio seu munere, vel ex suorum Beneficiorum institutione Missas recitare debent, ne illis plures votivas supra hunc numerum conferant.

Visitatores diligenter id animadvertant, & si quid negligentiæ aut fraudis commissum fuerit, severè puniant.

Beneficiati omnes & cappellanei antequam ad distributiones suæ Ecclesiæ, & emolumenta percipienda admittantur, debent suorum Beneficiorum Ecclesiasticorum, & cappellaniarum institutiones, collationes, possessiones, annuosque redditus à majoribus acceptos, in libro ad id compacto describere, vel describi curare. Qui liber in archivo seu tabulario, quod in omnibus

---

[a] Infra cap. 12. [b] Navarrus cap. 25. num. 138. Henriquez lib. 9. cap. 22. n. 6. [c] Provinc. Valent. sess. 3. cap. 7.

bus Ecclesiis nostræ diœcesis exstrui volumus atque præcipimus, repositus custodiatur.

Teneantur quoque statim, & decimoquinto quoquo anno, censuum, redditnum, laudimiæ, & aliorum suis Beneficiis persolvendorum rationem conscriptam recognoscere, vel (ut vulgò dicitur) *cabbrevare*: si secus fecerint, tot Beneficiorum redditus & pecuniæ à Rationali, vel capsoverio retineantur, quot ad rationes, seu capibrevia conficienda necessarii erant.

Clerici infirmi, qui lecto decumbunt, vel ægritudinis caussâ domo egredi non possunt, si per turnum funus comitari ad ipsos pertineat, sui loco poterunt alios clericos designare, ut destinatam sibi portionem lucrentur.

Curent parochi sub decem ducatornm pœna, intra sex menses anniversaria omnia, & Missas perpetuas omnes in album, mensium ordine servato, referre, & in eo caussas breviter notare, ut inde ratione diligenti summa & ordo Missarum subducatur.

CAPUT XII.

Ne una die plures Missæ defunctorum decantentur.

NON decet singulis diebus plures Missas defunctorum decantari in nostris Ecclesiis, cùm sæpè brevitate temporis accidat, ut tumultuariis vocibus, & incomposito ac indistincto cantu omnia perturbentur. Quamobrem jubemus sub pœna duorum ducatorum, ut de cætero solùm unica Missa defunctorum singulis diebus post Primam decantetur, nisi fortasse alicujus præsentis funeris tumulatio vel depositio acciderit.

In illis Ecclesiis, ubi piorum votis plures defunctorum Missæ decantandæ, vel plures duplę, ut vocant, relictæ sunt, tot illarum loco privatæ Missæ pro animarum suffragiis, vel pro testatoris pia devotione recitentur, quot necessariæ erunt ut piorum hominum voluntati satisfiat.

Emolumenta, quæ pro decantatione ejusmodi debebant, cultui Missæ conventualis, quę in omnibus Ecclesiis nostræ diœcesis posthac singulis diebus solenniter haberi debet, adjungimus & applicamns.

Diebus Dominicis & festivis, sub eadem pœna, nullæ Missæ defunctorum anniversariæ decantentur, ut cap. 31. prioris Synodi Oriolanæ decretum est.

CAPUT XIII.

De vigiliis B. Mariæ Virginis.

EA debet esse Christianorum erga Virginem sanctissimam pietas, ut non modò verbis, sed religionis etiam & pietatis operibus, illam nostræ salutis tutricem ac parentem colamus. Quare ut magis ac magis in ejus devotionem propensi simus, more piarum gentium, quæ Virgini addictę sunt, in omnibus illius pervigiliis festivitatum Purificationis, Visitationis, Dedicationis ad Nives, Nativitatis, Præsentationis, Conceptionis, Exspectationis partus sanctæ Mariæ Virginis, à carnibus abstinentiam indicimus: cùm in Incarnationis, & Assumptionis festivitatibus jam sit ab Ecclesia Romana, matre omnium Ecclesiarum, dispositum, ut hoc pio devotionis affectu, ad ejus misericordiam obtinendam paratiores simus.

Hortamur igitur Consules civitatnm, oppidorum, locorumque nostræ diœcesis Juratos, & in Domino commonemos, ut pia hac devotione excitati, his nominatis diebus, macella aperta esse, ibique carnes distribui, ac minimè vendi permittant.

Parochis verò præcipimus, ut populos ad devotionem inducant, eisque denuncient, quando in honorem Virginis à carnibus abstinere debeant.

Ut verò populus faciliùs totius anni vigilias dignoscere, & studiosiùs servare, atque se ad devotionem & pietatem præparare, nullusque ignorantiam prætendere possit; jubemus, ut post pulsatam orationem animarum, in singulis Ecclesiis nostri Episcopatus campana agitetur, cujus peculiaris sonitus subsequentis vigiliæ index & nuncius esse possit.

Jubemus etiam, ut in omnibus nostris Ecclesiis, sicut albescente die, & cum advesperascit fieri solet; ita meridie, trino campanę sonitu, signum orationis fideli populo detur.

Et quoniam Quadragesimali tempore, cùm ex concessione Bullæ sanctæ Cruciatæ, animæ defunctorum à Purgatorio fidelium orationibus, & summorum Pontificum indulgentiis liberantur; plerumque accidit, ut propter populi ignorationem tot piis suffragiis animæ juvari non possint; proinde in omnibus nostris Ecclesiis tabellas ad valvas appendi jubemus, in quibus scriptum sit, eo die animam in Purgatorio detentam piis orationibus & suffragiis juvari. Præcipimus quoque, ut eodem die signum campanæ detur, quo populus admoneri, & ad orationes pro animabus purgatorii fundendas excitari possit.

CAPUT XIV.

Ne imagines Sanctorum profano cultu ornentur.

DOlendum est, in Ecclesiis, dum processiones habentur, Sanctorum imagines, & maximè Beatissimæ Virginis, ita procaci venustate, & sæculari splendore ornari, eoque cultu & mundo muliebri, sericis vestibus, profanarum fœminarum more, componi; ut spectatorum animos non ad pietatem, sed ad lasciviam & luxuriam inducant. Quapropter ex auctoritate sacri Concili Tridentini

sess.

q S. Gregorius lib. 2. Regesti epist. 5. & *De clericis non residentibus.*

r Decret. Mediolanen. *De pœnitentiis* lib. 5. tit. 6. cap. 23.

fess. 24. *De invocatione & veneratione Sanctorum*; jubemus, ne posthac hujusmodi imagines, more aliarum fœminarum, turbinato capillo, aut vestibus, à profanis mulieribus commodato acceptis, aut sæculari habitu comptæ, & calamistratæ induantur.

Eas verò quæ tam in Ecclesiis, sive regularibus sive sæcularibus, quàm in privatis domibus, profano habitu indutæ repertæ fuerint, omnino amoveri volumus.

Imagunculę quoque parvę, fictili opere confectæ, & fuco consignatæ, si vanitatem & profanitatem præbeant, ad altare ne admoveantur in posterum.

Gestorum item Christi, & integerrimæ Virginis, & Sanctotum repræsentationes, imagunculis fictilibus, mobili quadam agitatione compositis, quas *Tyteres* vulgari sermone appellamus, eisdem in Ecclesiis, aut alibi ne fiant, cùm irrisionem potiùs & contemptum, quàm devotionem excitent.

CAPUT XV.

De concionibus, quæ singulis diebus festivis & Dominicis haberi debent.

CUM diebus Dominicis & festivis solennibus, plebes pascendæ sint verbo Dei, ut earum mentes ad pietatem inducantur; volumus juxta constitutiones sacri Concilii Tridentini sess. 5. cap. 2. & sess. 24. cap. 4. ut in nostris Cathedrali & Collegiata Ecclesiis, & in aliis parochialibus sacræ conciones habeantur, ut discat populus frequenti exhortatione, imitari virtutes, & detestari peccata [f]. Quod ut faciliùs fiat, deprecamur in Domino omnes mendicantium Religionum Provinciales, ut ad hanc Oriolanam civitatem, quæ nobilium virorum splendore, & plebis multitudine insignis est, & ad oppidum civitatis de Alacant, quod omnes religiosos piè & libenter amplectitur, reliquaque oppida hujus diœcesis populi frequentiâ celebria, in quibus pro salute fidelium exstructa & exædificata sunt monasteria, concionatores imprimis exercitatos, & virtutibus decoros transmittant, ut pro temporalibus commodis, quę ex his urbibus & oppidis hujus diœcesis colligunt, spiritalia vicissim seminare ponant. Parochiani quoque qui spiritalia commoda percepturi sunt, studeant diligenter, vel ex fabrica, vel ex collectis viritim eleemosynis, solatia concionatoribus verbi Dei præbere, ut ii faciliùs ad opera spiritalia inducantur.

Cùm in Quadragesimali tempore aliquando contingat, ut conciones ante quinquagesimi psalmi pœnitentiæ decantationem, qui incipit: *Miserere mei.* ad populum fidelem, instante jam vespere habeantur, & occasio inde ac materies præbeatur, ut ex hominum & mulierum concursu & frequentia, gravissimæ noctu Dei offensiones fiant; propterea hortamur in Domino, ne in nostræ diœcesis Ecclesiis tam regularium quàm sæcularium, urgente jam vespere, conciones verbi Dei ad populum fiant, sed ab hora tertia pomeridiana usque ad quartam habeantur.

CAPUT XVI.

Adversus eos, qui dies Dominicos ac festos colendos, non observaverint.

DIes Dominicos, dies sanctificatos, & Sanctorum festa solennia, [u] quæ in hac diœcesi observari solent, quicumque minimè coluerit, sed in eis opera servilia exercuerit, vel officinas apertas habuerit, ut tonsores si eisdem diebus barbas, lucri causâ, comant, furnarii si artem furnariam faciant, alii si onera imponant, vel exonerent, vel quodcumque opus manuarium exerceant, pœnis, ut moris est, ad fabricam Ecclesiæ, & ornamenta perficienda mulctentur. Quòd si contumaces fuerint, aliis gravioribus pœnis arbitrio nostro reservatis, acerbiùs à nobis, vel à nostris vicariis, generali & foraneis, puniantur.

Agricolis verò vel seminandi, vel metendi, & furnariis concoquendi licentia, nisi temporum necessitas & annonæ inopia, accedente Juratorum testificatione, coëgerint, à nobis, & à nostro vicario generali, minimè concedatur.

CAPUT XVII.

De Missa B. Rochi tempore pestis singulis feriis tertiis celebranda.

PIam populi propensionem devotionemque in Domino commendantes, maximè hoc tempore, quo peccatis nostris exigentibus, pestis in hoc regno Valentino grassatur, & latè contagione metuenda serpit, in B. Rochum confessorem in dies augeri & accendi magis ac magis cupientes (cujus veneranda imago coloribus expressa, in oppido de Callosa nostræ diœcesis, pluries sudore madida visa est, ejusque lampas oleo ebullire conspecta, cujus unctione plurimos fidelium à variis ægritudinibus liberatos esse asseritur) volumus ut durante hac calamitate, quæ nobis imminet, in tertia feria cujuslibet hebdomadæ, de illo in omnibus nostris Ecclesiis, Missa privata vel publica de uno confessore non Pontifice recitetur, & eleemosynæ quæ intuitu illius imaginis fidelium largitione donantur, in illius exstruendum & amplificandum eremitorium cedant.

Hortamur itaque in Domino omnes nostræ diœcesis fideles, ut summa animi pietate illius memoriam colant, qui peculiaribus miraculis & signis nos consolari, & totam nostram diœcesim illustrare voluit.

CA-

[f] Concil Provinc. Valent. sess. 5. cap 9. [t] Ivo Carnot. in Decret. 8. par. cap. 119. [u] De consecratione, dist. 3. cap. Jejuniam. Provin. Valentin. sess. 5. cap. 3.

CAPUT XVIII.

De Missa matutinali instituenda.

Diuturnâ experientiâ comprobatum est, quam plurimos viatorum, necnon eorum qui annonas ad victum necessarias in vicis, foro, privatisque domibus vendunt, diebus Dominicis festisque neglectis, ut iter suum aggrediantur, & annonas suas vendant, Missam nequaquam audire. Quem abusum ex hominum animis evellere cupientes, statuimus atque sancimus, juxta decretum primæ Synodi Oriolanæ cap. 31. ut in omnibus nostræ diœcesis Ecclesiis, Cathedrali, collegiata, & parochialibus, in quibus sacerdotum fuerit copia, Missa matutinalis instituatur, quæ albescente die celebrari debeat, ad quam audiendam viatores, & qui annonam vendunt, sonitu campanæ convocentur. Qui nisi interfuerint prædicti, pœnis nostro arbitrio reservatis mulctentur, vel probare teneantur se eo die rem sacram audivisse. Si quis tribus Dominicis aut festivis diebus Missæ non interfuerit, juxta decretum 81. Synodi sextæ, à fidelium communione sejungatur.

Pauperes quoque qui ostiatim pecunias colligunt, ad Missas audiendas compellantur, tum & ad confitendum, & sacram Eucharistiam sumendam stato ab Ecclesia tempore cogantur, ne paupertatis occasione & prætextu pietatem deserant.

Pannosi etiam homines, sordidi, & abjectissimæ conditionis, qui in plateis & foro jacentes, sese, mercedis gratiâ, ad onera ferenda conducunt, à parochis compellendi sunt, ut diebus Dominicis festisque colendis Missæ intersint, & præscripto ab Ecclesia tempore, confiteantur, & Eucharistiam sumant: ne cùm videant se ab hominibus negligi, & pedibus trahi, nullamque ipsorum curam & rationem haberi, ad gravissima scelera audaciores fiant.

Presbytero Missam matutinalem celebranti, sex ampliùs pecuniolæ ex patinis eleemosynariis conferantur.

Singulis quoque diebus ultima Missa, pulsatâ jam horâ undecimâ, recitetur, quæ feriæ quadam, & quasi per turnum, à presbyteris cujuscumque Ecclesiæ celebrari debet: quibus eadem eleemosyna tribuatur, quæ pro Missa matutinali confertur.

In his Ecclesiis totius nostri Episcopatus, in quibus sacerdotum numerus exiguus est, si tres tamen ad minus existant, jubemus, ut vespertinæ horæ in sabbatho, vel vigilia alicuius festivitatis colendæ, decantentur in choro, & subsequenti die Dominico vel festivo Tertia & Missa conventualis celebretur, & horis pomeridianis Vesperæ consuetâ horâ cantentur: alioquin primo futuro emolumento privatos esse denunciamus.

CAPUT XIX.

De pœnis adversus presbyteros, tam seculares quàm regulares, si fœminas in confessione provocaverint, & de ejus delicti remediis.

Impium planè & inhumanum scelus est, quod prorsus natura abhorret, & animus audire reformidat, pareutum cum filiabus concubitus atque permistio, quam bruta animalia detestari, & bestiæ immanes, omni ratione destitutæ, aversari solent. Scelestissimum quoque flagitium est, nec à prioris sceleris atrocitate dissimile, presbyteros, qui parentum loco à Domino constituti sunt, cum mulieribus, quæ illis fuerunt confessæ peccata, turpiter commisceri. In quod nefarium & inhumanum factum gravissimis pœnis animadvertit Symmachus Papa sanctissimus his verbis: [x] *Omnes quos in pœnitentia suscepimus, ita nostri sunt spirituales filii, ut & ipsi quos, vel nobis suscipientibus, vel trinæ mersionis vocabulo mergentibus, unda sacri baptismatis regeneravit. Sylvester quoque docens, admonet unumquemque sacerdotem, ut nullus causâ fornicationis ad suam pœnitentialem accedat. Quia scriptum est: Omnes quos in pœnitentia accipimus, ita filii nostri sunt, ut in baptismate suscepti. Quapropter hoc scelus si quis perpetraverit, non solùm dignitatis honorem amittat, verùm etiam usque ad exitũ vitæ suæ jugi pœnitentiæ se subdat.* [y] Item Sanctus Cœlestinus Papa primus: *Si quis sacerdos cum filia spirituali fornicatus fuerit; sciat se grave adulterium commisisse. Iccircò fœmina si laïca est, omnia derelinquat, & res suas pauperibus tradat, & conversa, in monasterio Deo usque ad mortem serviat.* Idem Sanctus Cœlestinus hæc statuit: *Non debet presbyter commisceri cum mulieribus, quæ ei suæ fuerint confessæ peccata. Si fortè (quod absit) hoc contigerit, sic pœniteat, quomodo de filia spirituali, duodecim scilicet annis, & deponatur, si tamen in conscientiam populi devenerit.*

Callistus quoque II. Pontifex Maximus in Sermone quodam de Beato Jacobo [z] in hujuscemodi sacerdotes sacrilegos invectus, à Prælatis exterminandos existimavit, his verbis: *Presbyter libidinosus, qui mulierem pœnitentiæ causâ ad se venientem, provocat ad peccandum secum libidinosis suggestibus suis, vel dictis derisoriis, damnari debet. Nam mulier illa similis est illi, qui cùm aquam ad puteum requirit, labitur in eo, & moritur: similis est illi, qui in deserto tramitem rectum requirens, & ursum in absconditis se devorantem invenit. Sacerdos ille similis est illi, qui in messe retia ad capiendum avem extendit, & dum canit dulcè, venit avis mitissima, & cadens in rete decipitur. Hic est puteus labentium in se bibens, ursus devorans agnum, leo transfluctiens ovem, latro viatorem periment, cæcus cæcum ducens. Iccircò Episcopis cautè considerandum est, ut talibus presbyteris potestatem dandi pœnitentiam non tribuant.*

Tot igitur sanctissimorum Pontificum dictis admo-

x Ex tom. 1 Conc. ex Pœnitent. Rom. tit. .cap., & 4. y Ex canonibus pœnitentialib. cap. 2. 10. 3 6. cap. Omnis presbyter & sÿs Turrecrem. z Ex operibus MS. quæ exstant apud me.

admoniti, ut eos, qui hujus delicti illecebris labefactati & corrupti sunt, corrigere possimus, hoc præsenti decreto ab hujusmodi sacerdotibus, sive sæcularibus sive regularibus, tamquam à sacrilegis & sacramentorum violatoribus, quamprimùm dictis, verbis, vel impudico contactu, tam paullò ante, quàm paullò post confessionem vel (quod turpissimum est) in ipsomet actu confessionis, fœminas provocaverint, vel ad libidinem illexerint, vel cum suis filiabus spiritualibus quovis tempore rem habuerint; statim ipso facto facultatem, quâ abutuntur, adimimus, ne in posterum fœminarum, quas provocaverint, vel cognoverint, confessiones excipiant, & illos licentiâ administrandi talibus mulieribus sacramentum pœnitentiæ eo ipso perpetuò privatos esse denunciamus.

Sæculares sacerdotes, qui paullò ante, vel paullò post confessionem, vel in ipsomet actu, quicquam vel inhonestè vel turpiter egerint, vel verbis, tactuque fœminæ pudicitiam attentaverint, aut ad lasciva & inhonesta patranda suaserint, eisdem pœnis subjicimus. Quod si ad actum turpitudinis deventum fuerit, Beneficiis & officiis eo ipso suspensos, durante nostro beneplacito, volumus & declaramus. Ne tamquam filii Heli,[b] dormientes cum fœminis, quæ observabunt ad ostium tabernaculi, nescientes Dominum, neque officium sacerdotum, populum sibi creditum ad majora patranda crimina traducant, & gravissimis exitiis obvolvant.

Fœminæ pestilentissimæ si in confessione, vel paullò antè, vel paullò pòst, presbyteros luxuriæ blandimentis illexerint, vel impudico & inverecundo ore, & impuris verbis ac factis, ad libidinem induxerint; excommunicatione latæ sententiæ illicò involutæ sint, à qua, nisi à nobis, gravissimis priùs pœnis impositis, absolvi non possint.

Mulieres, nisi actu sua peccata confiteantur, pœnitentium more compositæ & genuflexæ, clericos, vel sæculares vel regulares ne alloquantur: cùm alio corporis habitu sacra, alia profana peragi debeant.[c]

Ut verò in re tam gravi presbyteri sæculares & regulares cautiores fiant, volumus, ne in privatis domibus confessiones virorum, aut fœminarum, cujuscumque ordinis & conditionis fuerint, audiant, nisi ægritudinis causâ, medicorum jussu, à viris gravibus fuerint vocati: ita tamen, ut cùm mulierum confessiones prædicti sacerdotes excipiant, ostium patens & apertum sit, ut ab his, qui in vicinis locis existunt, conspici possint.

Extra eam necessitatem nullus confessiones mulierum audiat, nec etiam si vel leviter illæ reconciliari voluerint, præterquam in templo, & sedilibus ad id destinatis:[d] sed ne tum quidem eo in loco, nisi multò post ortum solis, & longè ante ejus occasum. Constituantur autem non in cappellis obscoris aut remotis, sed in loco tam patenti, aperto, ac perlucido, ut omni ex parte conspici possint.

Sacerdotes[e] diutiùs & morosiùs in confessionibus ne persistant, nec dulces, blandos, joculares, lepidos, molles, aut ridiculos cum fœminis sermones misce ant; cùm brevis, gravis, ac rigidus, teste Beato Augustino, sermo cum eis haberi debeat.

Sacerdotes, ut majori pietate hoc munus peragant, & ad majorem pœnitentes devotionem inducant, priusquam ad suos pedes procumbentes eos admittant, si sæculares sint, [f] superpelliceo, & orario, seu stola; si regulares, stolâ tantùm, sine qua nō decet sacras functiones obire, decenter ornentur. Quod etiam tunc fieri volumus, cùm ægrotantium excipient confessiones, licèt id faciant apud eorum domos. His verò, qui huic nostræ monitioni non paruerint, opportunis remediis consulemus.

Regulares, si confessiones sæcularium audire voluerint, à suis provincialibus recentem licentiam unà cum literis testimonialibus de moribus & vita, deferant:[g] qui si per annum à nostra abfuerint diœcesi, novam quoque habere licentiam, & novum examen subire debebunt.

Caveant sacerdotes, ne mulieres quæ communicaturæ sunt, intra sacrarium, aut gradus superiores altaris admittant;[h] sed in ultimo gradu cappellæ majoris Eucharistiam, si honesto & humili vultu, & operto capite, non comptæ aut fucatæ fuerint, tribuant.

CAPUT XX.

Confessores nullam pecuniam intuitu confessionis recipiant.

Cum divina munera gratis à Deo concessa fiunt, gratis quoque distribui debent; maximè sacramentum Pœnitentiæ, in quo Domini nostri Jesu Christi summa liberalitas & immensa largitio misericordiarum conspicitur.[i] Quamobrem jubemus confessariis omnibus, ut inter confitendum, nulla munuscula, quæ animos sæpè ad blanditiem & delicias impellunt, nullasque ad sua commoda pecunias recipiant aut admittant: ne infirmis animis scandalo sint, & pecuniarum & munerum occasione absolutionis sacramentum pœnitenti contulisse videantur.

C A-

[a] Ex Conc. Veronensi, tit 9, cap. 3. [b] 1. Reg. 2. Ivo. in Decret. p. 2. cap. 126. [c] Ex institutione confessorum Card Borrom. [d] Ex Beato Antonino. Ex Concil. Provin. Valent. sess 2. cap. 17 [e] S. Hieronym. ad Nepotian. [f] S. Thomas opusculo 64. c. 23 Ex Card Borrom. Ex Archiepiscopali Bonon. pag. 113. [g] Ex praxi Episcopali verb. *Confessio*, num. 2. Decreta Mediolan. lib. 5. tit. 6. *De pœnitentia*, cap. 42. [h] Laodicena Synodus cap. 44. *De consecrat.* dist. 2. cap. *Pervenit.* [i] Hieronym. ad Nepotianum. Concilium Provinc. Valent. sess. 2. cap. 15.

CAPUT XXI.

Confessores, nisi consulto & maturo consilio, absolutionem peccatorum pœnitentibus ne impertiant.

EA est nonnullorum pravitas atque perversitas animi, ut quũ sacro Quadragesimalis jejunii tempore ad confitendum sua peccata adiguntur, eos confessores exquirant, qui faciliùs atque liberiùs absolutionem confitentibus impertiunt: timoratos verò, beneque cordatos, quorum conscientias Christi zelus adurit, fugiant & aversentur. Cui pestifero animarum morbo salutarem medicinam adhibere cupientes; omnes confessores nostræ diœcesis, tam sæculares quàm regulares, hortamur in Domino, eorum conscientias onerantes, ut in absolutione pœnitenti concedenda, egregiè cauti sint & circumscripti, inquirantque diligenter, utrum pœnitentes ad alios confessores priùs accesserint, & ab eis, ob consuetudinem delictorum, ob scelera patrata & nondum emendata, ob præsentem occasionem peccandi, & ob alias similes caussas, ejecti & exclusi fuerint.

Quòd si ita constiterit, statim illos ad priorem patrem spiritalem remittant, vel tamdiu absolutionem procrastinentur & differant, quousque pœnitentes resipiscere, & probiorem vitam sequi viderint.

Usurariis, meretricibus, concubinariis, alearum, taxillorum, chartularum pictarum, & his similium ludorum à jure prohibitorum, consuetudinem publicè habentibus, vel mensam publicam domi suæ permittentibus, aliisque publica peccata patrantibus, absolutionem protrahant, & leviter non concedant: *k* quousque ipsis constiterit, illos sese omnino ab ejusmodi peccatis abdicâsse.

Qui verò in Quadragesimali, præscripto scilicet ab Ecclesia tempore, & in Concilio Provinciali Valentino *sess. 2. cap. 14.* designato, peccata sua confiteri distulerint, à nullo, sive regulari sive sæculari, confessore absolvantur: sed eorum nominibus ad nos transmissis, parochi eos coram nobis, vel nostro vicario generali, comparere, & personaliter constitui cogant, ut delinquentium laceratis conscientiis maturiùs consulamus.

Parochi studeant eorum confessiones priùs audire, qui sese ad agros colendos, aut alia quæcumque opera manuaria conducunt, vel operarii & mercenarii sunt, ne procrastinatione & dilatione temporis, mercedem & lucrum diariorum laborum deperdant, quibus se familiamque suam aluut.

Parochi paullò antequam instet Quadragesimale jejunium, *m* rura omnia extra civitatem Oriolanam, alii sacerdotes pagos, mapalia, & agrestes pastorum casas, quæ suæ parochiæ, & ditioni subjecta fuerint, visitent diligentissimè, ibique nomina tam agricolarum, quàm pastorum, qui in pagis degunt, ad confessionem, & sacræ Eucharistiæ sumptionem describant.

Inquirant præterea, an diebus Dominicis & festivis Missis intersint, an Fidei Christianæ doctrinam memoriter teneant, an vigilias & jejunia observent, an orationem Dominicam recitent, an pietati Christianæ studeant. *n*

CAPUT XXII.

Eucharistiam ad ægrotos noctu deferri quando liceat.

EUcharistia cùm omni reverentia, ac religiosi cultus studio, quoad fieri potest, afferenda sit, idque mane fieri debeat; *o* præcipimus sub unius ducati pœna, ne horis pomeridianis, vel noctu ægrotis afferatur, nisi mortis periculum, medico per literas attestante, maximè urgeat: idque fiat ea reverentia & cultu, quem temporis permiserit necessitas.

Nullus verò Eucharistiam ad ægrotos deferat, ut illam ore contingant, aut osculo adorent & venerentur: cùm sacramentum Eucharistiæ sit cibus, & viaticum, & futuræ æternitatis pignus.

Medici, qui juxta Innocentii III. constitutionem, quæ incipit: *Cùm infirmitas*; & Pii V. decretum, quod incipit: *Super gregem*; quod in manibus ordinarii jurare debent, cum ægrotum tertio die ulteriùs visitare non possint, nisi priùs peccata sua confiteatur, caveant diligentissimè, ut tempus Eucharistiæ sumendæ aptissimum ægrotis ita præscribant, ne id noctu, vel intempestiva occasione accidat.

CAPUT XXIII.

Cùm Eucharistia deferenda erit, sex eam clerici comitentur.

CUltus & reverentia in sacrosancta Eucharistia ad ægrotos in lecto jacentes deferenda, maxima esse debet. *p* Unde in his Ecclesiis, in quibus propter clericorum copiam fieri poterit, si quando contingat, ut ad ægrotum sacra Eucharistia deferenda sit, unusquisque tot postulet clericos, quot pro redditum suorum facultate designare voluerit, dummodo sex, vel ad minus quatuor clerici, qui per turnum designandi sunt, illam comitentur. Quorum singulis pro eleemosyna intra urbis vel oppidi suburbia, quatuor; extrà verò, vel noctu (si quando eveniat) sex; quòd si longiùs adeundum sit, octo nummi conferantur.

Quòd si is, ad quem sanctissimum Eucharistiæ

k Ex decreto Mediolan. lib. 5. tit. 6. *De pœnitentia*. cap. 3. Synod. Provincial. Valent. sess. 3. cap. 20. *l* Ex eisdem decretis lib. 5. tit. 6. c. 2. *m* Ivo in Decret. p. 2. cap. 131. *n* Suprà cap. 3.

o Decret. Mediolanen. lib. 3. tit. 26. cap. 23. & 26. Conc. Provinc. Valentin. sess. 2. cap. 11. *p* Concil. Trident. sess. 13. cap. 6. & cap. 7.

ftiæ facramentum deferendum eft, pauper & egenus fuerit; id clerici gratis & pro Deo facere teneantur.

Clerici à Rationali vel Capfoverio fingulis hebdomadis defignati, fi Euchariftiam comitari noluerint, primum emolumentum Ecclefiæ, quod per turnum ipfis obvenerit, lucrari non poffint. Quòd fi ftata pœna minus profecerit, ad folutionem quatuor folidorum compellantur.

CAPUT XXIV.

In Ecclefiis nihil inhoneftum, aut indecens fieri debet.

CUM domum Dei deceat fanctitudo, & ejus in pace factus fit locus; ejus veneratio debet effe pacifica, nempe humilis & devotus ingreffus, quieta converfatio, tranquillus affectus.[q] Quare ut ea quæ divinum poffunt perturbare officium, aut oculos divinę Majeftatis offendere, ab Ecclefia arceantur, ne ubi peccatorum eft venia poftulanda, ibi peccandi detur occafio; in fanctuario Dei, juxta conftitutionem Innocentii III., quæ incipit: *Cùm decorem*; [r] hiftriones, mimos, comœdiarum repræfentatores, & actores, aut alios, qui infolitis, ridiculis, & monftrofis formis, ac ludibriorum larvis induuntur, fub pœna duorum ducatorum prohibemus. [f] Arcemus quoque cantilenas vulgares, ridiculas, æthiopicâ, & barbarâ linguâ confcriptas, ab Ecclefiafticis locis & officiis. Rejicimus etiam cantus omnes vulgares, qui ad lyræ, vel parvæ teftudinis fonum, profana modulatione adaptari folent: ne animi hominum in lafciviam & turpitudinem propenfi, hujufmodi vocibus & cantu frangantur. Debent enim cantus, qui in noftris Cathedrali, Collegiata, parochialibus, aut aliis quibufcumque Ecclefiis admittuntur, modefta pfallendi gravitate, honefta, grataque modulatione ita componi, ut auditorum animi ad devotionem, non ad rifum & cachinnos excitentur.

In Ecclefiis deambulationes, fub excommunicationis pœna, ne fiant, aut aliqua negotia fecularia tractentur, aut profana & libidinofa colloquia ne habeantur, juxta facri Concilii Tridentini decretum feff. 25. cap. *De evitandis in celebratione Miffarum*. nec teftium dicta à judicibus fæcularibus excipiantur, aut conventus fæcularium habeantur, in quibus fæpè voces ac convicia excitari folent. Curent rectores diligentiffimè, juxta Pii V. decretum [t] quod incipit: *Cùm primùm Apoftolatus*, & Provinciali Synodo Valentina feff. 5. cap. 7. ut omnia ad decorem Ecclefiarum inftituta ferventur.

Volumus prætorea, ut in omnibus Ecclefiis noftræ diœcefis viri à fœminis longo intervallo disjungantur, neque proximè conjuncti & permifti, Miffis, & aliis officiis divinis interfint; fed ita fejuncti ac fepofiti fint, ut nec illas manu vel pede poffint contingere.

Nullus præterea audeat in templis comedere, [u] aut adfpectu, rifu, oculis, fignis, notis, manuum gefticulatione, aut dictis lafcivis, amorem mulierum aucupari, aut earum ambire libidinem. Si fecus, omni Dei timore poftpofito, fecerint; excommunicationis pœnam incurrant.

In proceffionibus fub eadem pœna jubemus, [x] fœminas à viris ita feparatas ac fepofitas incedere, ut nec dictis lafcivientibus appeti, nec ftimulis perurgeri, nec digitorum compreffione, aliquâ moleftiâ affici poffint.

SESSIO SECUNDA.

Die quinta Octobris habita, & die fexta ejufdem in Cathedrali Ecclefia publicata.

CAPUT XXV.

Clerici, ne in facriftia, & Ecclefia otiofa colloquia, & confabulationes mifceant.

DEcet omnino clericos, & Chrifti facerdotes, in quos à rebus fæculi, ut in altiorem fublatos locum, tamquam in limpidiffimum fpeculum cæteri oculos conjiciunt, ita in omnibus fuis actionibus compofitos effe & circumfpectos, ut nihil agere vel loqui audeant, maximè in locis divino minifterio dicatis, quod grave non fit, moderatum, & religione plenum, cunctifque afferens venerationem. Quamobrem adhortamur eos in Domino, ut fugiant in Ecclefia clamores, ftrepitus, vociferationes, rixas, conventicula: in facriftia mutua colloquia, otiofas confabulationes, & dicteria rejiciant, quibus fæpè animi acriori fale punguntur: tum quòd locus ille Dei fervitio addictus fit, & in eo facerdotes fe ipfos ad divinorum celebrationem myfteriorum, ut tantæ religionis cultus ac reverentia efflagitat, præparare debeant: tum ne fæcularibus perfonis exempli fui pravitate occafionem præbeant mifcendi vana atque profana colloquia: fed potiùs ea filentii, modeftiæ, beneque compofitæ vitæ exempla omnium oculis ad imitandum objiciant, quę domui Dei, & domui orationis conveniant. Si femel à nobis, vel à noftris vicariis admoniti, fecus fecerint; prᴂter diftributionum illius horę amiffionem, quę aliis accrefcere debent, trium dierum carcere mancipabuntur.

Laïci, fub excommunicationis pœna, à choro,

q Ex Conc. Parifien lib 2 cap. 12. r De vita & honeftate clericorum. f Synod. Laodicen. cap. 59 Hieronym in comment. ad Sphef. 5 92 dift. *Cum cantantes.* Synodus Mogontina fub Carolo cap. 48. Ioann 22 Extrav. Docta. Valent Provinc. feff 3. cap 11. 2. 2. q 91. art. 2. ad 4 Synod. Mediol. habita anno 1565. cap. *De mufica, & cantoribus.* t In Bullario p 2. conftit. 5. u 1. ad Cor 10. 44 dift c. *Comeffationes.* ex conft. 5. Pii V. x Synod. African. fub Bonifacio I. cap. 27 & infrà cap. 92.

ro, & à sacristia arceantur; cùm hæc loca sacris ministris destinata sint, nec à sæcularibus occupari debeant.

Clamores, strepitus, & vociferationes, quæ inter mulieres, & pueros in Ecclesiis oriri solent, cùm panis benedictus fideli populo distribuitur, exterminare cupientes; jubemus, ne posthac dum sacra officia peraguntur, intra Ecclesiam panis benedicti distributio fiat, sed in foribus Ecclesiarum, post Missæ conventualis celebrationem, populo dividatur.

Morischi singulis Dominicis diebus & festivis panem benedictum accipiant, & illum statim pietatis causâ edant.

Exponant præterea prædicti rectores ejus institutionem, vetustatem, virtutem, miracula, ut ad illum vescendum faciliùs excitentur.

CAPUT XXVI.

De eleemosynis ad pauperum verecundorum egestatem sublevandam.

UT pauperum verecundorum, quos ostiatim stipem colligere pudor prohibet, inopiam & egestatem, fidelium largitione sublevare possimus; omnes hujus diœcesis Patres-familias, penes quos rerum & bonorum suorum fuerit administratio, hortamur in Domino, ut singulis diebus sabbathi totius anni, ad urbis Valentiæ exemplar, quæ in hac re pietate cæteris præfulget, saltem ad minus singulas pecuniolas, seu nummulos, vel pro suarum facultatum ratione, eleemosynas tribuant, & per familias ac domos libentissimè pauperibus conferant, neque omittant hoc vel minimo subsidii, & solatii genere, pascere, viscera Christi. 7 Quod ut commodiùs fiat, in omnibus Ecclesiis parochialibus nostræ diœcesis duos viros probos & industrios instituimus, ut huic operi invigilent, qui initio cujuslibet anni à tota parochia, eorum probitate perspecta, designentur; & postquam fuerint designati, eos hortamur pro Christo Domino, ut hoc munus obire non recusent, sed ex animo gerant. Describant itaque fideliter in libro accepti & expensi eleemosynas, & singulis diebus sabbathi piè & studiosè per totam parochiam discurrant, ut ad eleemosynas erogandas omnes verbo ζ & exemplo provocare & excitare; missos afflictosque re, pecunia, vestibus consolari ac fovere possint: à Deo totius consolationis patre, præmium exspectaturi, si fideliter ministraverint, è contrà cum Anania & Saphira scelerum supplicia & pœnas crudeliter datori, si fraudem aut damnum Christi pauperibus fecerint.

Ejusmodi pecunia ex eleemosynis collecta, rectore & parocho adhibito, pro egentium necessitate dividatur. Nostri verò visitatores hujus administrationis rationem exigant a.

CAPUT XXVII.

De eleemosynarum distributione.

ELeemosynæ omnes, quæ in singulis Ecclesiis nostræ diœcesis pro animabus purgatorii, pro ornamentis, pro pauperibus, vel quocumque pietatis & confraternitatis intuitu colliguntur, delato priùs juramento, à parocho loci, vel ab iis qui huic operi inserviunt, singulis diebus, si fieri potest, vel saltem singulis Dominicis & festivis, describantur in libro huic rei destinato. Parochi verò consilio & consensu, in opera pia debent distribui: nec aliter expensi ratio à nostris visitatoribus admittatur.

Si quid post annum reliquum erit pecuniæ, statim administratores intra mensem exsolvant: nec administrationis successor, sub excommunicationis pœna, rationes sui antecessoris admittat, nisi actu & re vera ab eo pecunias exegerit, quæ in communi arca, duabus clavibus bene munita, recondantur; quarum altera sit penes rectorem loci, altera penes illius eleemosynæ curatorem.

Nullus verò inter Missarum solennia, quamdiu Euangelium dicitur, & corporis Domini nostri sacrificium conficitur, eleemosynas exigat, neque in choro, dum divina officia celebrantur eas petat, ut omnis tumultus & perturbationis occasio fugiatur.

Illi qui sub titulo alicujus confraternitatis, aut alicujus pietatis quæstu, ut ostiatim Eleemosynas quæritent, Sanctorum imagines circumgestantes, per plateas & vicos vagantur, & sæpè ad caupones & tabernas divertunt, maximè cum sanctarum imaginum irreverentia & contemptione, permitti non debent. Quamobrem posthac nulla ratione ejusmodi homines eleemosynas colligant, si Sanctorum imagines deferre voluerint: permittimus tamen, ut patinas eleemosynarias gestent, non tamen cum imaginum gestatione, pecuniolas mendicare possint.

CAPUT XXVIII.

Quæ à præfectis, vel administratoribus hospitalis Oriolanæ civitatis præstanda sint.

CUM in Concilio Viennensi, in constitutione quæ incipit: *Quia contingit*: à sacro Concilio Tridentino sess. 7. cap. 15. approbata, Episcopis præceptum fuerit, ut curent hospitalia quæcumque etiam à suis administratoribus, quocumque illi nomine censeantur, etiam quomodolibet exemptis, fideliter ac diligenter gubernari: habeantque Episcopi, juxta decretum sacri Concilii Tridentin. sess. 22. cap. 8. tamquam sedis Apostolicæ delegati,

7 1. ad Corinth. 16. Tertull. in Apolog. cap. 39. Ex capitibus Concil. Nicæn. cap. 30. ζ Decret. Mediolan. lib. 1. *De decimis & oblat.* tit. 18. cap. 21. & 22. a Conc. Trid. sess. 22. c. *Episcopi*.

b Provinc. Valent. sess. 3. cap. 7. c Ex constit. Pii V. quæ incipit: *Cum primum*. Provinc. Valent. sess. 5. cap. 6.

ti, jus viſitandi hoſpitalia omnia: proinde ut noſtrum munus faciliùs exſequamur, conſultis Patribus Juratis hujus urbis, viris ſanè probatiſſimis, & perſpecta hujus urbis voluntate; præcipimus, ne cenſus, redditus, bona mobilia ſeu immobilia, ad peregrinorum, pauperum ſenum, infirmorum, & puerorum uſum, & neceſſitatem ſublevandam inſtituta & relicta, à præfectis, ſeu adminiſtratoribus hoſpitalis hujus urbis poſſint vendi, permutari, in emphyteuſim dari, mutuo accommodari, onerari, exonerari, ſeu redimi, aut quovis alio modo alienari, abſque conſenſu & approbatione Epiſcopi, Juſtitiæ, Juratorum, magiſtri rationum, tribuni ſive ſyndici, & advocatorum civitatis Oriolanæ. Qui contrà fecerint, excommunicationis pœnam incurrant.

Præfecti & adminiſtratores hoſpitalis, antequam adminiſtrationem ſuſcipiant, publico inſtrumento, notarii ſigno munito, quod *inventarium* dicitur, omnes hoſpitalis cenſus, & annuos redditus, vectigalia, & bona omnia deſcribenda curent; ut elapſo annuali munere, ſubſequentibus præfectis accepti, & expenſi, cum ſolutione debiti, ſi quod fuerit, juſtam rationem reddant, præſentibus eiſdem Epiſcopo, & urbis Oriolanæ magiſtratibus.

Nullus prædicti hoſpitalis gubernationi bis præfici poſſit, niſi priùs hoſpitalis ſub titulo S. Bartholomæi infantium expoſitorum curam & adminiſtrationem geſſerit.

Procurator prædicti hoſpitalis ſingulis annis rationem cum ſolutione debiti, quodcumque illud fuerit, reddat eiſdem Epiſcopo, & urbis magiſtratibus: & ſi quid pecuniarum reliquum fuerit, electis adminiſtratoribus, publico notarii inſtrumento interveniente, tradat.

Idem Epiſcopus, & hujus urbis Oriolanæ magiſtratus, eligere & deſignare debent duodecim-viros divites & pecunioſos, pietatis & juvandi genus humanum ſtudio & laude inſignes, quorum ſex nobiles, aut milites ſint; reliqui verò ſex præcipui ex civitate donatis. Ex quibus tantùm ſingulis annis in feſto Nativitatis Domini noſtri Jeſu Chriſti, in loco conſueto, convocatis quoque ad hanc rem vicario generali, & aliquot de capitulo noſtræ Cathedralis Eccleſiæ, ſorte eligatur unus, qui prædicti hoſpitalis adminiſtrationem eo anno ſuſcipiat.

Singulis quoque annis prædicta electio & deſignatio nobilium, ac militum, & civium præcipuorum fieri debet; ad quam jam antea nominati & adſcripti admitti debent. Quòd ſi qui, prout eſt labilis humana natura, è vivis exceſſerint, totidem addendi ſunt, ut ſemper duodenarius numerus integer maneat.

Qui munus integrum exercuerint, niſi elapſo biennio, iterum inſcribi non poſſint. Quæ omnia volumus ut diligenter obſerventur, cùm maximum inde pauperes Chriſti fructum reportaturi ſint.

Hortamur verò reliquorum locorum & oppidorum noſtræ diœceſis, in quibus hoſpitalia exſtructa ſunt, Patres Juratos, ut eadem ab adminiſtratoribus hoſpitalium obſervari curent ut bona, egentium neceſſitatibus ſublevandis deſtinata, & relicta, fideliter, ut par eſt, ratioque ipſa præſcribit, gubernentur & expendantur.

CAPUT XXIX.

Qui ad ſacramentum Extremæ-unctionis vocari debeant.

CUM in Extremæ-unctionis ſacramento presbyteri Eccleſiæ ſint, juxta Beati Jacobi Apoſtoli præceptum [a], adducendi, ut ſuper infirmos orent, eoſque oleo conſecrato perungant; volumus, ut poſthac ſoli presbyteri ad hoc ſacramentum advocentur, cùm ſacerdotalis manus, unctio, & oratio, infirmorum corpus alleviet, peccata remittat, lucem, gaudium, & ſpiritalem hilaritatem ad perferendas ægritudines adferat; & ſi expedierit, ægroto corporalem ſanitatem tribuat. Si verò alii ad hoc ſacramenti munus acceſſerint, ſuæ temeritatis pœnam agnoſcent.

Presbyteri cùm poſt unctionem infirmi ad Eccleſiam regreſſuri ſunt, ne per viam colloquia miſceant, ſed pro infirmo orent: alioquin in eleemoſyna ſibi debita pro ſacramenti adminiſtratione priventur.

CAPUT XXX.

De piis defunctorum voluntatibus exſequendis.

AFfligit nos ſæpè eorum hominum incuria, vel potiùs pietatis neglectus, qui tamquam ingrati & inhumani pias majorum eleemoſynas, in animarum ſuffragia relictas, vel fictis rationibus impediunt, vel malis artibus occultant, vel quibus poſſunt fraudibus & litibus involvunt, ne officii ſui erga parentes rationem perſolvant. Ut verò poſthac piis teſtantium votis certiùs conſulamus; rectoribus, vicariis, hebdomadariis, Beneficiatis, penes quos cura animarum exiſtit, & maximè Rationalibus, vel capſoveriis, quibus hoc munus propriè demandatum eſt, ſub decē ducatorū, & excommunicationis pœna præcipimus, ut in ſingulis, etiam Cathedrali, Collegiata, cæteriſque Eccleſiis parochialibus hujus noſtræ diœceſis, librum ab aliis rebus omnibus diſtinctum habeant; & illum quidem bene compactum, atque in tuto loco ſervatum: in quo dies, menſis, & annus, quibus defuncti deceſſerunt; tum etiam adminiſtratorum, & curatorum funeris nomina diſtinctè adnotentur: tum omnes teſtamentorum clauſulæ deſcribantur, non ſolùm quæ ad funus ducendum

&

[a] Iacob. 5 Conc. Trid. ſeſſ. 14 *De ſacrament. extrem. unct.* cap. 2. & 3. & can. 4. Catechiſm Rom. Theophylact in cap 6 Marci Petrus Damian ſerm. 1. *De Eccleſ. Dedication.* [b] Concil. Trid. ſeſſ. 22. cap *Epiſcopi*.

& curandum institutæ sunt, sed etiam quæ ad eleemosynas, Missas, & pia opera pertinent: quæ perpetuò, vel ad tempus in pauperes, vel monasteria, loca religiosa, & Confraternitates quacumque ratione vel jure relinquuntur, vel facienda, agendaque demandantur.

Hoc ut studiosiùs fiat, sub eadem pœna præcipimus, ne posthac clerici comitentur cadaver, nisi priùs in forma authentica, expensis defuncti, hujusmodi clausulæ describantur. In re *f* curatores testamentorum monemus, ut parochia diligentissimè obsequantur. Notarii, si id præstare recusaverint, sciant à nobis, injunctis spiritalibus pœnis, esse cogendos.

Elapso mense, defuncti & curatorum nomina, tum piæ illorum voluntatis significationem, rectores, curati, Rationales vel capsoverii, ad nos transmittant, unà cum die, mense, & anno defunctionis; ne longiùs, quàm par est, piæ defunctorum voluntates distrahantur.

Elapso anno, si testamentorum exsequutores pias voluntates defunctorum non expleverint, rectores & curam gerentes animarum, Rationales, vel capsoverii (quod sub eadem pœna monemus) nos, vel auditorem & judicem nostrum piarum caussarum, quem nunc, hujus decreti firmitate in hac nostra diœcesi, juxta formam curiæ Metropolitanæ Valentinæ, instituimus & eligimus, certiores reddant, ut in negligentes severiùs animadvertatur.

Idem quoque piorum legatorum curatoribus, hæredibus, administratoribus, & aliis quibuscumque piorum legatorum & ultimarum voluntatum exsequutoribus injungimus, sub excommunicationis pœna, ut posthac intra annum à morte defuncti judici nostro piarum caussarum rationem reddant.

Confessores item omnes hortamur in Domino, *g* eorum conscientias onerantes, ne testamentarios curatores sacramētaliter absolvant, nisi fuerint intra annum pia defunctorum mandata exsequuti.

Ut verò dati & expensi ratio habeatur, volumus, ut solùm Rationales, seu capsoverii, vel collectores; aut ubi ipsi non fuerint, rectores, & vicarii Ecclesiarum, in quibus fideles defuncti sepeliuntur, & nullus alius præter ipsos, syngrapham conficiant, in qua confiteantur se certum quendam eleemosynarum numerum ad Missarum celebrationem, vel ad alia pia obsequia recepisse. Si presbyteri, quovis nomine donentur, onus celebrandi Missas testamentarias, privata auctoritate susceperint, aut celebraverint, aut eleemosynas ab hæredibus exegerint, in duplum puniantur.

Idem præstare teneantur procuratores, qui ad id in monasteriis, hospitalibus, & confraternitatibus constituti sunt: expresse declarantes, quot regulares funus detulerint, quot Missas celebraverint, quæ eleemosynæ ipsis persolutæ fuerint. Syngraphas à privatis religiosis privato nomine confectas excludimus, nec ullam ipsis fidem adhiberi volumus.

Si testamentariis curatoribus, & ultimarum voluntatum exsequutoribus, vel hæredibus, aliquot eleemosynę Missarum, aut aliarum rerum piarum in genere, nullo certo numero designato & præfixo, sed ipsorum arbitrio designando & præfigendo, à defunctis relinquuntur, ut illorum sponte & voluntate dispensentur, vel omnes Missæ uni tantùm loco pio, omissa parochiali, relinquantur; tertiam Missarum partem in parochia defunctorum celebrari volumus, *h* ne extra diœcesim, aut nobis inconsultis, illi eas distribuant atque dispensent: alioquin eos ad duplam restitutionem compellemus. Cùm sæpè experimento constet, eleemosynas, quas alios capere decet, ab ipsismet curatoribus fraude interceptas fuisse.

Eleemosynæ præterea, quæ à plerisque defunctorum in pauperes verecundos parochialis Ecclesiæ dividendæ relinquuntur, sine parochi consilio atque consensu minimè dividantur: cùm probè noverit parochus, quinam minori egestate premantur.

Parochus in celebrioribus populis testamentarius curator eligi potest, unà cum alia sæculari persona: at in populis minimè frequentibus, ubi clericorum copia non est, nulla ratione id munus suscipiat.

Quòd si fortasse (quod absit) aliqua impedimenta ab hæredibus, vel ab aliis opponantur, quo minus defunctorum voluntates fiant, & executioni mandentur; *i* curent parochi, Rationales, vel capsoverii, ut ea intra brevissimum tempus, vel quàm citissimè fieri poterit, ad nos, vel ad judicem nostrum piarum caussarum deferant ac denuncient, ut saluti defunctorum opportunè consulamus.

Monemus etiam, & hortamur in Domino omnes fideles, ut sine fraude & fallaciis hæc omnia observent, à Deo patre præmia exspectaturi, si fideliter defunctorum voluntati, ut ratio & æquitas postulat, prospexerint.

Hortamur notarios, ne ad condenda Moriscorum testamenta accedant, nisi priùs vocato rectore, ut ejus consilio quæ ad illorum salutem & tranquillitatem conscientiæ sunt, disponantur. Volumus ut posthac Morischi sex ad minus Missas pro animarum suarum suffragiis, & alia pia opera testamento relinquant.

CAPUT XXXI.

Parochi intra limites suæ parochiæ resideant.

Censuit sacra Concilii Tridentini congregatio, parochos in domibus suę parochiæ, vel intra ejus proximos limites, habitare debere, ut faciliùs ægrotantium incommodis subvenire possint *k*. Jubemus igitur sub sex ducatorum pœna, ut posthac rectores, cu-

f Decret. Mediolan. lib. 3. tit. 14 cap. 3. *g* Decret. Mediolan lib. 5. *De pœn. tit. 6. cap. 13.* *h* Cap. *Nobis*. Extrav. *De testamentis*. Decret. Mediolan. lib. 3. tit. 14. cap. 6. *i* Cap. *Si hæredes*, Extrav. *De testamentis*. ibi Covar. num. 4. *k* Synodus Meldensis cap 36. Burchardus lib. 2. Decret. cap. 107.

curati, hebdomadarii, Beneficiati, penes quos, animarum cura existit, ut in domibus parochialibus, vel in proximioribus & vicinioribus ædibus suæ Ecclesiæ, vel saltem intra limites suæ parochię, juxta Concilium Provinciale Valentinum sess. 1. cap. 6. resideant; ut commodiùs & celeriùs certiores fiant de ægrotis, suæ parochiæ in lecto jacentibus. Quos sæpè in infirmitate invisant & consolentur; ad confessionem peccatorum, & Eucharistiæ sumptionem suadeant & inducant; ad condenda testamenta consilium præbeant; in mortis periculo & agone assistant; ardentibusque verbis ad spem divinæ misericordiæ hortentur, & ad vitæ æternæ desiderium excitent.

Hebdomadarius, cũ sui officii tempus incumbit, à civitate vel oppido ne recedat, sub eadem pœna. Si verò urgente necessitate bis campanæ signum fuerit pulsatum; omnes curati ad Ecclesiam concurrant, ut in re tam gravi omnes invigilent, & sedulam operam impendant. Qui secus fecerint, duorum ducatorum pœnam exsolvent.

Parochi sexto quoque mense nobis denuncient, quinam in sua parochia peccandi consuetudine, & vitę depravato exemplo, reliquis scandalo sint, & ad scelera patranda impellant.

Curent noviter conversi quàm brevissimè ædes Ecclesiis proximas, suis rectoribus & vicariis exstruere, ut ii eis commodè, & qua decet honestate vivere possint: alioquin juxta D. N. Regis regias literas implorato brachii sæcularis auxilio, adversùs eos procedemus.

Qui ad Ecclesiam confugiunt, à parocho admonendi sunt quàm diligentissimè, ut in ipsamet Ecclesia minimè edant, potent, cachinnentur, ludant, dormiant, & cum mulieribus, aut aliis quibuscumque vana & profana colloquia permisceant, nec noctu ad ambulandum, & vagandum per urbem egrediantur: ne Ecclesiæ immunitate abuti, & impunè peccandi licentiâ, audaciores ad crimina perpetranda fieri videantur.

Quòd si parochi in hac re tanti momenti negligentes exstiterint, aut alios Ecclesiæ immunitate abuti permiserint; præter excommunicationis sententiam, in sex ducatorum pœnam incurrent.

Judices verò sæculares hortamur in Domino, [l] pro pietate & religione quam profitentur, ut eos qui sub utraque jurisdictione detineri solent, summa moderatione custodiri jubeant: ne Ecclesia militum & custodum multitudine obruatur; aut divina officia impediantur: aut profanarum ædium more, domus orationis, quam decet omnis sanctitudo, ludis, clamoribus, jocis, & dicteriis confundatur.

CAPUT XXXII.

Ne cadavera occisorum noctu, clam, & ex occulto sepeliantur.

ILlorum corpora, quæ scelere, & homicidio extinguuntur, sæpè intempesta nocte, clam, absque aliqua pompa funebri, in eas Ecclesias inferri, & in illarum sepulturis recondi solent, ubi delictum & cædes facta faciliùs latere, & occisi hominis cadaver magis abdi & occultari possit. [m] Ut verò hoc sacrilegum & impium factum penitùs tollamus; sub excommunicationis pœna, & aliis nostro arbitrio reservatis, præcipimus, ne quis audeat occisorum corpora clam & ex occulto, sine religiosa & Christiana pompa, in Ecclesiis, eremitoriis, cœmeteriis, aut aliis quibusvis sacris & religiosis domibus, tumulari, & sepelire, aut consilium, & auxilium, & favorem ad illa inferenda & tumulanda quomodolibet præbere.

Quòd si huic sceleri Ecclesiastici interfuerint, in eos, quacumque dignitate præfulgeant, præter superiores pœnas, tamquam in homicidii suspectos, & reos procedemus.

CAPUT XXXIII.

Ne clerici, cujuscumque dignitatis sint, secularia negotia pertractent.

QUI Deo optimo maximo militantes, divinis ministeriis addicti sunt, & consecrati; memores ordinis ac dignitatis suæ, curare debent quàm diligentissimè, prout hoc nostro decreto sancimus, [n] & à Concilio Provinciali Valentino sess. 3. cap. 17. statum fuit, ut sese à famulatibus laïcorum, sacerdotali munere indignis, & à turpibus obsequiis, abstineant. Nullas mulieres, etiam quavis dignitate illustres & insignes, doceant legere, scribere, canere, aut alio cujusvis generis instrumento musico sonare ac psallere.

Nulli verò coram judice sæculari, advocati, aut procuratoris nomine caussas agant [o], nisi priùs ab aliis in publicum judicium vocati, suam, vel Ecclesiæ suæ, vel parentum & fratrum, si necessitas urgeat, & miserabilium personarum defensionem ac patrocinium, concessa priùs scripto à nobis facultate, susceperint.

In profanis negotiis, tabellionatus munus ne exerceant [p] in negotiationibus & mercaturis, quas fugere & detestari debent, ne interpretes, aut intermedios sese interponant, vel acceptâ pecuniâ mercaturas aliis assecurent; aliena prędia lucri caussâ ne conducant, neque per se, aut per interpositas personas mercaturas exerceant quæ à divinis obsequiis solent animum abducere.

Ne

[l] Conc. Provinc. Valent. sess. 5. cap. 18. & 23. [m] Synod. 1. Oriol. cap. 19. [n] Ex Niceni Concilii capitulis can. 4. [o] 14. qu. 2. Quamquam. c. *Clerici*. Extrav. *De postulando*. [p] Can. Apost. 44. Laodic. c. 4. Nicæn. c. 17. Bracaren. 2. cap. 62. Arelaten. 1. can. 19. 47. dist. per totam.

Ne fœminarum [q] præcursores & asseclas se prabeant, illisve [r] discumbentibus assistant, vel famulentur.

Contrarium verò facientes, præter alias pœnas à Jure, & à Provinciali Concilio Valentino sess. 3. cap. 17. & 18. sancitas, decem ducatorum moltam exsolvent.

Illi (quod dolenter referimus) qui internuncii, vel perficiendæ libidinis ministri exstiterint, vel lenocinium fecerint, sive id verbis, seu scripto, seu quacumque alia ratione, precibus, aut donis, pecuniisque curaverunt; præter gravissimas pœnas nostro arbitrio impendendas, statim latæ sententiæ excommunicationem incurrant: cùm indecens ac impium sit, Dei ministeriis mancipatos fieri libidinum & impuritatis artifices.

CAPUT XXXIV.

Ne clerici noctu arma gestent.

ET cùm habitus clericalis togatus esse debeat, pacis nimirum & tranquillitatis index; non decet eos, qui pacis ornamento insigniuntur, [s] juxta Concilium Provinciale Valentinum sess. 3. cap. 4. noctu armatos vagari, vel alio armorum genere, quàm orationibus quotidianis, & lacrymis, quę arma sunt sacerdotum, muniri; nec profano habitu, coloribus variegato, vastitos incedere [t].

Quòd si cum armis à judicibus sæcularibus, præter coltellos ad quotidianos usus necessarios, deprehensi fuerint, illis, cujuscumque generis sint, spoliari queant clerici, quacumque dignitate insigniantur, nisi de nostra in scriptis licentia constiterit [u].

Hortamur judices sęculares, sub conscientiæ reatu, ne dissimulent, aut armorum gestationem permittant.

CAPUT XXXV.

Ne clerici aleatores sint.

NUllus clericorum, quacumque dignitate insigniatur, ludum & mensam alearum, taxillorum, & chartularum pictarum domi habeat, ne in pœnam à sanctissimis Apostolis constitutam Canone 42. & 43. & in sexta Synodo Canone 50. [x] & à Concilio Provinciali Valentino sess. 3, cap. 20. propositam, incurrat: cùm facilè vitia omnia unà cum ludo foveantur, & in Christianam rempublicam disseminentur. Jubemus igitur, ne clerici hujus generis ludos à Jure prohibitos, vel publicè vel privatim exerceant, aut præsenti numerata pecunia, aut stato tempore solvenda, neque aliis ludentibus pecunias accommodent.

Fugiant præterea ludorum spectacula, nec ludentibus assistant, nec ut spectatores intersint, nec damni vel lucri participes evadant [y] sub pœna restitutionis pecuniæ ludo acquisitæ, & sex ducatorum, pro prima vice solvendorum, quam pœnam secunda vice duplam esse volumus: durante verò contumacia, gravioribus multis & suppliciis in eos procedemus.

CAPUT XXXVI.

De habitu clericorum.

ECclesiasticum statum & ordinem maximè decet in corporis cultu & vestitu summam honestatem præseferre, & Christianam elegantiam, neglecto omni luxu & turpitudine, in omnibus servare. Quapropter ex sancti Concilii Tridentini sess. 14. cap. 6. [z] decreto jubemus, ut omnes sacerdotes, aliique in sacris ordinibus constituti, quocumque nomine & dignitate donentur, ubique clericali vestitu induti, & capillo abraso, ut tonsura conspicua sit omnibus, & detonsa prope cutem barba, juxta Alexandri III. constitutionem quæ incipit: *Clericis*, *De vita & honestate clericorum* incedant: nec tanta temeritate, & religionis contemptu sint, ut propriam dignitatem parvipendentes, vestes laïcales, profanas, variegatas coloribus, noctu, vel ad calcem minimè pertingentes, publicè deferant.

Volumus itaque sub duorum ducatorum pœna, [a] ut omnes nigra clericali veste inferiori induantur, pileum justæ ac debitæ magnitudinis gestent; galerum ne deferant, nisi eo tempore, quo imbres è cœlo deciduntur; neque Ecclesiam tempore pluviæ cum galero ingrediantur; sed in ipso templi vestibulo pileum clericalem assumant.

Personati, & larvis induti, [b] si clericali habitu ad publicam irrisionem, atque cachinnos vestiantur, in eandem pœnam incurrant.

CAPUT XXXVII.

De habitu sæcularium, qui choro inserviunt.

QUI ad celebrationem divinorum officiorum choro inserviunt, vestitûs honestatem, & habitum loco sacro congruentem, omni luxu sæcularis habitus longè præferre debent. [c] Unde tibicines & cantores sæculares monemus, ut saltem dum choro inserviunt, honestis vestibus induantur, additamenta & lascinias, quæ summis manicis, & collaribus adjunguntur, sinuosas

---

[q] 14. q. 5. *Si quis obtinens.* 21. q. 3. per totam. [r] Eliberitanum cap. 1. [s] Conc. Meiden. c. 17. *De vita & honest. Cleric.* cap. *Clerici.* & ibi Glos. & Abbas 23. q. 8. *Non pila.* [t] Clerici ter admoniti, si arma deferant, amittant privilegium clericale. cap. *In audientia. De sent. excomm. De vita & honest. cle ricor.* ubi Glos. [u] Covar. lib. 1. Variar. cap. 20. Bovadi. lib. 1. cap. 13. num. 57. suæ Politicæ. [x] Eliberitanum cap. 79. *De excessibus Prælator.* cap. *Inter dilectos.* Clement. *De vita & honest. cleric.* cap. 1. & Extrav. eod. titul. cap. *Clerici.* [y] Salzedo in Practice canon. cap 70. [z] Conc. Trid. sess. 22. cap. 1. Bracarense 2. cap. 66. 23. dist. cap. *Prohibens.* [a] *De vita & honestate clericorum.* [b] Provinc. Valent. sess. 5. cap. 21. [c] Decret. Mediolan. *De vita & honestate cleric.* lib. 3. tit. 1. cap. 13.

fis & fuis flexibus, lactucarum instar, complicatas, rejiciant, clericales admittant, simplices nimirum, modicè latas, quæ honestè rectinentur, sicut decet ministros ministrorum Dei. Animi etiam honestatem & morum candorem cunctis præseferant.

In choro, cùm personarum debeat esse distinctio, inter Ecclesiasticos ne sedeant iidem sæculares, ne Ecclesiasticus cultus profano luxu permisceri & commaculari videatur.

CAPUT XXXVIII.

De concubinariis tollendis.

Felicis recordationis Leo X. constitutione 14.[d] Prælatis injunxit, ut in suis Synodis Diœcesanis decretum *De concubinariis* evulgarent, & presbyteros hujusmodi delicto & turpitudine involutos, ad suarum concubinarum dimissionem admonerent; filios, filiasque ex sacrilego concubitu susceptos, è parentum domibus ejicerent, ut fœdissimi sacrilegii extingueretur memoria. Nos igitur cùm ob nullam aliam labem vulgi oculos graviùs & acerbiùs offendi, majoremque sæviendi & murmurandi caussam adversùs Ecclesiasticos præberi, quàm ob hoc delictum, videamus; consultissimum duximus Leonis X. decretum in hac nostra venerabili Synodo denunciare, ut ad illius imitationem & exemplar, hujusmodi incontinentiæ cœno infectos & involutos moneremus.

Statuimus, ut quicumque clericus, cujuscumque conditionis, status, religionis, dignitatis, etiam si Pontificalis, vel alterius præeminentiæ fuerit, qui post habitam præsentium notitiam (quam habere præsumatur post duos menses) post earundem publicationem in Ecclesiis Cathedralibus factam, quam ipsi diœcesani facere omnino teneantur: postquam præsentes ad eorum notitiam pervenerint, publicus concubinarius a perceptione fructuum omnium Beneficiorum suorum trium mensium spatio sit ipso facto suspensus, quos suus Superior in fabricam, vel aliam evidentem Ecclesiarum utilitatem, ex quibus hi fructus percipiuntur, convertat. Necnon hujusmodi publicum concubinarium, ut primùm talem esse noverit, mox suus Superior monere teneatur, ut intra brevissimum tempus concubinam dimittat, & si illam non dimiserit, vel aliam publicè resumpserit; jubemus, ut ipsum omnibus suis Beneficiis privet. Et nihilominus hi publici concubinarii usque quò cum eis per suos Superiores, post ipsarum concubinarum dimissionem, manifestamque vitæ emendationem, fuerit dispensatum, ad susceptionem quorumcumque honorum, dignitatum, Beneficiorumve sint inhabiles. Qui si post dispensationem residuo vomitu ad hujusmodi publicum concubinatum redierint, sine spe alicujus dispensationis, ad prædicta prorsus inhabiles existant. Quodque si hi, ad quos talium correctio pertinet, eos (ut prædictum est) punire neglexerint; eorum Superiores tam in ipsos de neglectu, quàm in illos de concubinatu, modis omnibus digna punitione animadvertant. In Conciliis, & Provincialibus & Synodalibus, adversùs tales punire negligentes, vel de hoc crimine diffamatos, etiam per suspensionem à collatione Beneficiorum, vel aliâ condignâ pœnâ, severiter procedatur. Et si ii, quorum destitutio ad nos, & Sedem prædictam spectat, per Concilia Provincialia, aut suos Superiores propter concubinatum publicum reperiantur privatione digni; statim cum processu inquisitionis ad nos deferantur.

Eadem verò diligentia & inquisitio in quibuscumque generalibus capitulis, & provincialibus, quoad eos servetur, pœnis aliis contra prædictos, & alios non publicos concubinarios à Jure statutis, in suo robore permansuris. Publici autem intelligendi sunt, non solùm hi, quorum concubinatus per sententiam & confessionem in jure factam; sed pro rei evidentia, quæ nulla possit tergiversatione celari, notorius est: sed etiam qui mulierem de incontinentia suspectam & diffamatam tenent, & per suum Superiorem admoniti, ipsam cum effectu non dimittunt.

Quia verò in quibusdam regionibus nonnulli jurisdictionem Ecclesiasticam habentes, pecuniarios quæstus à concubinariis percipere non erubescunt, patientes eos in tali fœditate sordescere; sub pœna maledictionis æternæ præcipimus, ne deinceps sub pacto, compositione, aut spe alterius quæstus, talia, quovis modo, tolerent aut dissimulent: alioquin ultra præmissam negligentiæ pœnam, duplum ejus quod propter ea acceperunt, restituere, & ad ipsos usus omnino convertere teneantur & compellantur.

Ipsas autem concubinas, aut alias suspectas mulieres, Prælati omnibus modis curent à suis subditis, per auxilium, & brachii sæcularis convocationem (si opus fuerit) arcere; qui etiam filios ex tali concubinatu procreatos, apud patres suos cohabitare non permittant. Jubemus insuper, quòd in prædictis Synodis & capitulis præmissa publicentur: & ut quilibet suos subditos ad ipsarum concubinarum dimissionem moneat, diligenter injungimus.

Hujus igitur constitutionis exemplo & vocibus excitati; hortamur & monemus in Domino singulos nostræ diœcesis presbyteros, & alios quoscumque in sacris ordinibus constitutos (quocumque nomine & dignitate donentur) ut intra brevissimum tempus, nempe intra quindecim dierum spatium, concubinas, aut alias suspectas personas domo ejiciant, aut aliarum turpem consuetudinem deserant: alioquin si intra hoc breve tempus secus quàm deceat, fecerint; fructibus trium mensium, vel juxta sacri Concilii Tridentini sess. 25. cap. 14. decretum, tertia parte fructuum, obventionum, ac proventuum Beneficiorum suorum quorumcumque, & pensionum, ipso facto privatos esse denunciamus: crescente verò illorum contumacia, etiam juxta sacri Concilii Tridentini

[d] Ex Bullario & Laterna Concil. sub Leone X sess. 11.

tini sess.25.cap. 14. in eos procedemus, absque derogatione aliarum pœnarum, quæ huic sceleri à Jure communi impositæ sunt.

Cùm verò eadem sit concubinarum, & filiorum ex his susceptorum ratio, cùm dixerit Dominus ad Abraham: *e Ejice ancillam, & filium ejus*; propterea jubemus, *f* ne posthac presbyteri, aut sacris ordinibus initiati, quocumque nomine & dignitate fulgeant, liberos suos ex sacrilego concubitu susceptos, per quos anteactæ vitę libido, & publicum incontinentię crimen ostenditur, domi alant, aut cum eis cohabitent; sed intra mensem à prædictæ nostræ Synodi publicatione, tamquam paternæ incontinentiæ testes, ex suis domibus & convictu excludant & expellant, neque cum eis habitent: alioquin elapso dicto termino, primùm ab Ecclesiæ ingressu, mox elapso mense, à suis Beneficiis & officiis, nostro beneplacito durante, suspensos denunciamus. Et insuper si contumaces fuerint, acerbioribus & gravioribus pœnis, hujusmodi scandali auctores, prout justitia postulabit, puniemus. Nullus presbyterorum permittat, filium suum sibi in sacrificio Missæ deservire.

Jubemus etiam, *g* ne quis clericorum domi ad suum famulatum recipiat mulieres, nisi quadragenarias, & à Jure permissas, etiam prætextu affinitatis vel consanguinitatis, neque eas, de quibus suspicio haberi possit, tum nec illas quarum occasione aliæ mulieres suspectæ libidinis, clericorum domos frequentare possint. Si secus fecerint, juxta canonicas sanctiones, à nobis punientur.

CAPUT XXXIX.

Ne fœminæ, & aliæ seculares personæ, in Ecclesiis noctu pervigilent, aut integro die, orationis occasione, persistant.

IN Concilio Provinciali Valētino sess.3. c.11. & sess.4.c.11.cautū est, *h* ne vigiliæ in Ecclesiis, monasteriis, oratoriis, aut eremitoriis fiant: quæ sæpè scandala & nocturnos tumultus excitare solet. Ut verò hoc faciliùs exsequamur, jubemus, ut statim pulsata oratione Angelica, omnes Ecclesiæ nostræ diœcesis, & maximè S. Joannis, templum Monialium, quod est in civitate Oriolana, occludantur: neve audeant sæculares personæ, sub pœnis nostro arbitrio reservatis, nocturnas vigilias agere; & in locis supradictis, vel in agris ante fores eremitoriorum pernoctare, & ibi choreis, & contilenis profanis, ad parvas testudines compositis, noctes pervigiles ducere. *i*

Id quoque diurno tempore ne fiat, sub excommunicationis pœna præcipimus: cùm excubiæ, quæ toto integro die in Ecclesiis agi à fœminis solent, vix scandalo careant; & ab Ecclesiis illi abusus & comessationes arceri debent, quibus Dei templa, *k* quæ ad orationem instituta sunt, fœminarum cibis & comessationibus confunduntur.

Jubemus etiam sub eadem pœna, ne in Ecclesiis eremitoriorum lecti sternantur ad dormiendum, jacendum, cubandum: cùm gravissimæ inde Dei offensiones oriantur.

Eos verò sæculares, *l* qui ante Ecclesiarum januas stantes, fœminarum ingressum impediunt vel prohibent, atque impudicis & amatoriis dictis lacessunt, & joculari petulantia & dicacitate pungunt & insequuntur, aut injuriis lascivientibus appetunt, excommunicationi subjicimus.

CAPUT XL.

Ne meretrices juxta Ecclesias aut scholas publicas vivant.

MEretrices, quæ corporis sui quæstum faciunt, vel aliæ suspectæ mulieres, quas tamquam stercus in via ab omnibus cunculcari sapiens clamat, *m* juxta Ecclesias tam Regularium quàm sæcularium, & monialium, & juxta publicas scholas, ubi adolescentium ætas instituitur, domicilium habere prohibemus: ne earum occasione illi qui virtuti student, ac optimæ disciplinæ, vel Ecclesias frequentant, à disciplina & pietate abducantur. Ne verò religionis decipi possint sub prætextu oscitantes ac parum providæ decipi possint; sub excommunicationis pœna interdicimus, ne posthac ejusmodi fœminæ religiosis habitibus, seu scapulariis ornentur; ne sacræ vestes hujusmodi maculis contaminari videantur.

Ob quam caussam hortamur sæculares magistratus, & in Domino requirimus, ut in hac rediligentem operam impendant, & pro totius reipublicæ utilitate, hæc probra, & publica scandala, è publicis locis arceant; maximè hoc tempore quo in vicinos nostros Dei iracundiam acerbiorem & severiorem sentimus.

SESSIO TERTIA.

Die VI. Octobris habita, & die VII. ejusdem in nostra Cathedrali Ecclesia publicata.

CAPUT XLI.

De ritu canendi in choro.

CAntus in choro ille esse debet, quem Romana Ecclesia, mater omnium Ecclesiarum, instituit, & distinctis temporibus servat. *n* Cùm enim mœstitiæ & do-

lo-

e Genes.21. *f* Concil.Tolet.9.cap.10. 25.dist. *Prius* 62. dist. cap. *Catinense*. 32.dist .cap. *Maximianus*, &c. *Clericus*. 32. dist. *Propofuisti*.25 q S *Cum multis*.lib.6. pat.cap.425. *g* Synod Nicæn.can. 3. Aracaren. 2. cap 32. & Aracoten. 3. cap. 4. Hispalen 1. cap 3. Tolet 4.cap 42. Tolet.8. cap. 5. 32. dist *Hospitiolum* Hieronym. ad Nepot Atelaten. 1. can. 3. *De cohabitat.clericor.& mulier.* Agathen cap.10.

h Elibertinum. c. 35. Tolet. 3. cap 23. Bracar. 2. cap. 80. S. August ser. 25 *Ad fratr in eremo*. Durantius. lib. 6. Rational. cap.7. Pellet. cap 21 *i* Ex Ivone 3. par.cap. 77. ex Moguntin. Synod.1.cap 48. *k* 2. Corinth.11. 44. dist. *Comessationes* *l* Concil. African.sub Bonifac.I.cap 27.
m Ex Concil Provinc.Bononien.
n Ioan. Diaconus lib.2.de B. Gregorio cap 7.cum seqq.

loris est plena, ut in Vigiliis, & Quadragesima; vel aliquod latens mysterium exprimit, ut in nonnullis Primæ, & Completorii precibus; summissa voce, quasi gemebunda, lamentatur; & humilitate, & demissione cordis à Virgine Maria in officio parvo auxilium exposcit. In aliis verò temporibus, & Ecclesiasticis muneribus, semper alta voce Psalmos, & juxta librorum chori præscriptum, Antiphonas & Collectas canit. Hæc igitur Ecclesiæ Romanæ consuetudo, quæ prius in nostra Cathedrali vigebat, cùm paucis ab hinc annis, nobis, & antecessoribus nostris inconsultis, neglecta, & intermissa fuerit; propterea eandem restituimus, & in pristinum statum revocamus.

Jubemus ergo ne in nostræ Cathedralis, Collegiatæ, aliarumque Ecclesiarum choro canonicæ Horæ, præter illa tempora ab Ecclesia Romana præscripta, aut Sanctorum commemorationes, submissa & lugubri voce recitentur; sed alta voce, ex Antiphonario, & aliorum librorum præscripto. Si secus fecerint; præter inobedientiæ reatum, illius horæ distributionibus se privatos agnoscant.

CAPUT XLII.

De disciplina & silentio chori.

IN choro ea disciplina, modestiaque servari debet, quæ loci majestati & pietati conveniat: nempe ut Ecclesiastici omnes, quacumque dignitate censeantur, fide viva, & charitate non ficta, pro populo Dei, tamquam veri Jesu Christi ministri, strenua legatione fungantur. Sit igitur in choro corpus modestia & moderatione compositum, manus modestæ ac temperatæ, mens ad orationem intentior, voluntas in Dei studium fervens, memoria ad pietatem erectior, os plenum ac redundans laudibus, cantus distinctos vocibus, non murmure, aut intercepta dictione confusus.

In choro nihil sæculare legendum, scribendum, agendum, narrandum, ridendum, jocandum, cachinnandum, rixandum, obloquendum, nihil dormiendum, quòd mentem à Dei studio & oratione subducat.

Studeant Ecclesiastici omnes in eo loco ubi angelos testes, inspectores, & socios suarum precum habent, ne mens divagetur negotiis, ne animus levibus & turpibus pascatur, ne tepescat neglectu, aut desidiâ languescat: sed ante orationem præparent animam suam, ut ait Salomon, ne fiat quasi homo qui tentat Deum.

Ut verò quæ ad Dei honorem spectant piè ac sanctè fiant, constitutiones nostræ Cathedralis Ecclesiæ, ab undecimo capite usque ad vicesimum tertium, ubi de disciplina chori agitur, libenter amplectimur, & quibus possumus studio, & voluntate prosequimur. Cæterùm, ut stabiliori studio & diligentia observentur, jubemus, ut chori Præfectus ita in oratione & attentione pervigilet, ut silentium imperare, tardos admonere, & pecuniariis mulctis oscitantes excitare possit.

Magister cæremoniarum (quem in omnibus nostris principalioribus Ecclesiis designamus) tamquam censor modestiæ ac disciplinæ, omnes, etiam quavis dignitate illustres, benignè & humiliter admoneat ex munere, [p] ne incomposito, laxo, prono, vel in dexteram & sinistrã flexo, aut resupino corporis habitu stent, sedeant, genuflectantur; sed decoro, gravi, & modesto. Quicumque huic monitioni non paruerit, aut voce, clamore, torvo vultu & aspectu sibi injuriam illatam significaverit; si admonitus à Superiore parere noluerit, tamquam indisciplinatus & loco indignus expellatur.

Ecclesiastici, qui sunt in inferioribus chori sedibus, cum aliis, qui superiores sedes ac pluteos occupant, ne commisceant sermones, nec dicta conferant, aut rogent: nec superiores ad obloquendum illos provocent, nec per chorum discurrant, nec sedes mutent, nec à choro discedant, nisi necessitate urgeantur.

Unusquisque in ea chori sede consistat, quæ sibi possessionis tempore, vel antiquitatis ratione designata fuit: qui secus fecerint, distributiones illius horæ, quæ aliis debent accrescere, amittant.

Caveant chori punctatores [q] negligenter aut oscitanter suum munus exsequi, aut aliquorum respectu & metu, quia ad hoc officium punctandi ab ipsis defecti sunt, quicquam prætermittere, quod Ecclesiasticæ disciplinæ adversum sit. Si quos absentes, vel in choro tumultuantes, aut obloquentes viderint; statim designent, & notent, ut illius horę distributione priventur. Si id suâ negligentiâ fiat, sciant se peccato mortali obnoxios, in excommunicationis sententiam incursuros.

Canonici nostrarum Ecclesiarum eligant punctatorem virum probum & industrium, & adhibitis sacramentis obstringant, ut diligenter & strenuè suum munus, postposita omni affectione, exerceat. Si secus in præmissis omnibus fecerint; sciant à nobis, ob ipsorum negligentiam, punctatorem esse eligendum, qui nobis singulis mensibus referat, quinam in choro tardi, quinam socordes, quinam desides fuerint.

CAPUT XLIII.

Quo ordine processiones fieri debeant.

IN supplicationibus, quæ solenni pompa, piis populorum votis, pro regum salute & reipublicæ incolumitate indicuntur, vel in aliis processionibus, quæ pro tumulandis ca-da-

o Decret. Mediolan. *De vita & honest. cleric.* lib. 3. tit. 1. cap. 14. p Card Borromaeus Synod Provinc. 1565. cap. *De officio* mag. chori. & cærem. Decret. Mediolan lib. 1. tit. 10. cap. 1.
q Idem *De offic. punctat.* lib. 1. tit. 19. per totum.

daveribus fiunt, e curent canonici nostrarum Ecclesiarum, qui aliis exemplo prælucere debent, reliquique omnes Ecclesiastici nostræ diœcesis, ut quanta poterunt animi religione, humili corporis habitu, gravi & composito gradu, oculis modestis & humi defixis, ordine & moderatione qua decet, bini incedant, nec perturbatione, jocis, dicteriis, clamoribus, per vias cachinnentur, aut corporis & brachiorum jactatione tumultuentur, fluctuent, aberrent: ut explosis his abusibus, senatus Ecclesiasticus ad modestiam moderationemque compositus censeatur.

Præsidentes seu Præfecti suo exemplo alios commoveant, & oratione commoneant, ut unusquisque suo loco & ordine incedat.

Curent omnes à primo Ecclesiæ egressu psalmos hymnosque divinos recitare, ut sæculares suo exemplo ad Deum deprecandũ promoveant. Eadẽ quoque orandi disciplina servetur, quum ad Ecclesiam revertentur. Crucem, tamquam tesseram religionis Christianæ, illi ne deserant, qui Beneficiati, vel ei Ecclesiæ fuerint abscripti. Si verò negligentes in singulis præmissis fuerint, juxta decretum 47. primæ Synodi Oriolanæ, à Præfecto vel capsoverio portione, quæ processionem comitanti designata est, priventur; quæ aliis se modestè gerentibus accrescat.

CAPUT XLIV.

Ne capitulum habeatur quo tempore divina celebrantur officia.

Canonici, qui præcipuè divino cultui addicti sunt, & ea de caussa à canonicis horis decantandis honorarium nomen acceperunt, primùm Ecclesiasticam chori functionem curare debent. f Dolenter sanè referimus, in tam exiguo sacerdotum numero, qui in nostra Cathedrali Ecclesia reperitur, divinum cultum sæpè debito honore destitui ac deseri, dum illi, quibus hoc ex munere incumbit, quo tempore sacrificia peraguntur, relicta chori functione, capituli negotia pertractant. Sæpè enim non sine dolore conspeximus, omnibus ferè canonicis absentibus, eorum exemplo duos vel tres tantùm cappellaneos in choro remansisse, ut sacro Missæ sacrificio deservirent. Cui malo ut competens remedium adhibere possimus, Concilii Provincialis Valentini auctoritate sess. 3. cap. 23. jubemus, ne post cœptum Missæ majoris officium, in capitulum illi conveniant, nec à choro recedant, donec corporis Domini fuerit facta communio. Qui secus fecerint, unius ducati pœnam exsolvant, & illius horæ distributionibus careant: quæ nulla conventione, aut donatione, aut collusione remittantur.

Idem quoque sub eadem pœna in Vesperis servari volumus: crescente verò contumacia, in eos, prout juris fuerit, procedemus.

Nullus canonicorum à capitulo excludi possit eo prætextu, quòd majori parti non subscribat, & aliorum vota non probet: sed libera posthac cuilibet sit dicendi sententia, & dissentiendi facultas.

Notarius capituli, ut rectè suum munus expleat, vota omnia in scriptis referat, & eos qui contrariam sententiam tulerint & defenderint, nominet & numeret, ut liberè, & non coactè omnes sententiam dixisse videantur.

Nulla posthac statuta fiant, nisi scriptis consignentur: ne summa fiat in Ecclesiis perturbatio, dum alii hoc statutum factum, alii minimè factum fuisse affirmant & contendunt.

Statutum illud: *Ne canonicus officium vicarii generalis exerceat*: t tamquam charitati, & Juri communi contrarium, & obsequio, quod Episcopo debetur, repugnans; omnino abolemus & cassamus.

Non liceat capitulo literas testimoniales in alicujus approbationem & favorem, de moribus & vita, Sede plena, concedere: & cum clausula: *Universis & singulis personis*, destinatas expedire: si factæ fuerint, tamquam infectas, interdicti pœnâ revocamus.

CAPUT XLV.

Quo pacto coadjutores approbari debeant.

Solent nonnulli, ut suorum amicorum studio & votis respondeant, eos, qui coadjutores futuri sunt, licèt minus ad id muneris aptos, vel literis, & morum integritate parum conspicuos, & minus ad Ecclesiæ officium necessarios, agnoverint; suorum tamen benevolentiâ allecti & impulsi, datis ad SS. D.N. literis commendare, & de eorum approbatione conscribere. Cùm autem Ecclesiæ intersit viros probos ac doctos ad functionem Ecclesiasticam designari; propterea hortamur capitulum nostrarum Cathedralis & Collegiatæ Ecclesiarum, ne quemquam suis literis probet ac laudet, nisi priùs adhibitis sacramentis, de eorum virtute, doctrina, & meritis plenè constiterit, tales coadjutores ob urgentem necessitatem, aut evidentem utilitatem dignos esse ad Ecclesiasticam functionem.

Hujusmodi verò approbatio calculis canonicorum confirmetur, & scriptis, notario ac testibus præsentibus, pleno convocato capitulo, & omnium exquisitis votis, consignetur; ut postea constare possit, Ecclesiæ in designando tali coadjutore fuisse consultum.

CA-

e Decret. Mediolanen. lib. 4. tit. 7. per totum. f Decret. Mediolan. De præbend. & dignitat. lib. 7. tit. 4. cap. 5. t De clericis non residentib. cap. De cætero & cap. Ad audientiam e

CAPUT XLVI.

Quando in funeribus ducendis Nocturna dicenda sint, & stationes permittendæ.

Quotiescumque funus aliquod clerici omnes trium nostrarum Ecclesiarum parochialium hujus civitatis Oriolanæ comitaturi sunt, ut majori cum decore, & pietatis cæremonia fiat, duæ cappæ, & duo sceptra argentea deferri poterunt. Diaconus & subdiaconus dalmaticis induti, presbytero associabuntur: & ubi erit major populi frequentia, in via funus sisti poterit, ut præsentes Christi fideles, recitata oratione Dominica, piis suffragiis defuncti animam juvent.

In Ecclesia quoque, ubi cadaver tumulandum erit, unum vel plura Nocturna defunctorum unà cum Laudibus, juxta Breviarii Pii V. regulas, decantari poterunt, ut anima illius defuncti nostris orationibus expiari possit. Pro quolibet verò Nocturno cuicumque clerico duo solidi cum dimidio conferantur, & pro Laudibus dimidiata portio.

Quòd si clerici eodem tempore in recitandis aliis summissa voce Nocturnis, in cappellis ejusdem Ecclesię, ut moris est, occupati fuerint; etiam prædictos duos solidos cum dimidio lucrabuntur. Pro qualibet statione sex nummos singulis clericis persolvendos assignamus.

Ubi verò omnes parochiæ minimè convenerint, nec tanta erit in ducendo funere cleri & populi frequentia, Nocturnorum recitationem, unà cum Laudibus in Ecclesia permittimus, stationes tamen fieri in via prohibemus.

Qui majorem sustinent laborem, majorem quoque mercedem percipere debent. Ideo in funere, curati, vel rectores, vel hebdomadarii, qui pluvialia gestare solent, prçter integram portionem singulis persolvendam, pro gestatione cappæ, seu pluvialis in illo actu, aliam dimidiatam portionem capiant: qui sceptra deferunt, decem alios nummulos habeant.

CAPUT XLVII.

Ecclesiam parochialem S. Salvatoris, in Cathedrali sitam, cæteris præferendam esse.

Quotiescumque Ecclesia parochialis S. Salvatoris ad aliquod funus ducendum egredi contigerit; ob Cathedralis Ecclesiæ dignitatem, quæ cæterarum hujus diœcesis matrix & caput est, ob ejus venerationem, cæteris aliis totius diœcesis parochialibus præferatur: & ejus curatus presbyter in omnibus Ecclesiis hujus civitatis & diœcesis, tam in funeribus, quàm in officiis celebrandis præerit. Excipimus tamen Ecclesiam Collegiatam S. Nicolai, si intra eam officium peragendum erit.

Quælibet Ecclesia Parochialis in sua ditione, si funus in ea tumulandum sit, cæteris aliis loco, ordine, dignitate, & crucis gestatione antecedat: ita tamen ut sacerdotes omnes simul & conjunctim duobus choris incedant, in dextero sacerdotes propriæ parochiæ, & in sinistro vocati & adsciti, ut inter eos aliqua animorum consociatio videatur: quod tamen locum habere non debet, si clerici Ecclesiæ Cathedralis ad funus ducendum accesserint.

Cùm duas parochias hujus civitatis defunctus elegerit, si expresśe eas non nominet, tunc alternatim, sive per turnum, designandæ erunt à Rationali vel capsoverio, ut omnes clerici hujus civitatis emolumenta lucrari possint. Cùm capitulum nostræ Cathedralis Ecclesiæ ad funus ducendum eligitur, præter crucem S. Salvatoris, quæ parochialis Ecclesiæ signum est, crux etiam alia, Ecclesiæ Cathedralis propria, deferatur; & pro ejus gestatione portio à nobis designanda persolvatur.

CAPUT XLVIII.

Pagi, & rura extra civitatem Oriolanam sita, tribus ejusdem parochiis assignantur.

Parochi Ecclesiæ S. Salvatoris, ad quos pertinet sacramenta administrare in omnibus ruribus, & pagis, extra civitatem Oriolanam sitis, cùm sine magna difficultate, & ingenti ipsorum incommodo, necnon ægrotantium periculo, ob loci distantiam, Pœnitentiæ, Eucharistiæ, & Extremæ-unctionis sacramenta conferre non possint; propterea ex auctoritate sacri Concilii Tridentini sess. 21. cap. 4. rura omnia, quæ extra portam Murtiæ sita sunt, relicto ad sinistram flumine, qui Tader antiquitus, & nunc *Sigura* dicitur, ne nostrorum subditorum animæ detrimento afficiantur, ab Ecclesia S. Salvatoris adimimus & separamus; & Ecclesiæ parochiali S. Jacobi, sicut quæ extra portam S. Augustini ab ea nova via, quæ sinistrorsum, deinde dextrorsum inflectitur, & rectà Orgellum versùs ad radices montis Carthaginem tendit, Ecclesiæ parochiali SS. Justæ & Ruffinæ, auctoritate Apostolica, consignamus, applicamus, atque subjicimus. Reliqua verò rura, extra civitatem sita, reliquosque pagos Ecclesiæ parochiali S. Salvatoris subjecta relinquimus.

CAPUT XLIX.

Ex omnibus terræ fructibus integræ decimæ, & nullâ interpositâ morâ, persolvendæ sunt.

Decimarum n solutio, cùm de jure divino Ecclesiasticis personis fieri debeat, non solùm ex illis fructibus, qui in foro venduntur; sed etiam ex iis frugibus, quæ agricolarum industriâ ad privata commoda, & do-

n De decimis. cap. Tua nos.

domus suæ occasione, victusque prætextu superfluè reservari solent: propterea sub excommunicationis pœna jubemus, ne quis apud se hortorum fructus, quocumque nomine censeantur, copiosiores quàm par sit, vel suæ domui non necessarios, retineat; aut falso animi errore corruptus, ex his decimas non persolvendas existimet, cùm id juri decimandi repugnet, & maxima inde damna Ecclesiasticis inferri possint.

Integris igitur & inviolatis semper hac in re manentibus privilegiis, foris, & sententiis à Jacobo I. & aliis regibus huic regno Valentino concessis, decimæ, deductis colonorum sumptibus, aut stipendio, quod mercenariis impenditur, aut semine separato, posthac ne persolvantur: sed magna cum integritate, nulla excogitata fraude, dolo, aut diminutione, reddantur.

In earum solutione æquitas ita servanda est, tam in frumenti, vini, uvarum, olei, orizæ, mori foliorum, quàm aliorum seminum, & granorum, vel olerum frugibus, & lana, ut ejusdem integræ speciei, naturæ, & qualitatis, non commutatis fructibus, decimæ persolvi debeant.

Quòd si frumenti, ordei, & orizæ spicæ, quæ residuæ erant in areis, iterum terantur; inde etiam decimæ debentur: quas statutis & consuetis in hoc regno mensuris, non sportis, persolvi jubemus; ne damnum aliquod, & fraus in Ecclesiastica bona possit irrepere.

Ex acervibus quoque frumenti, ordei, & orizæ, terræque purgamentis, juxta Concilium Provinciale Valentinum sess. 5. cap. 16. decimæ necessario persolvi debent: qui contrà fecerint in prædictis omnibus, in excommunicationis sententiam incurrant.

Jubemus quoque sub eadem pœna, [x] ne fructuum solutio differatur multo tempore, aut deteriores, reservatis sibi melioribus, tribuantur: sed statim atque collecti fructus erunt, denuncientur præfecto granarii, sub cujus fide & tutela fructus omnes existunt, ut statim in horreum reportari & inferri possint.

CAPUT L.

Domini temporales, in quacumque dignitate constituti sint, colere debent omnes Christi sacerdotes.

Superiorum exempla imitari solent inferiores, maximè in his quæ ad religionem spectant & pietatem. Sic qui imperium tenent & auctoritatem in Moriscos, qui in orthodoxa Fide & religione nondum adulti sunt, si illorum conversionem promovere, & animorum saluti æternæ egregiè consultum volunt; se piè propensos & animatos in Ecclesiasticas personas præbeant, & debitos honores exhibeant. [y] Quamobrem temporales dominos, in quacumque dignitate constitutos, & eorum vices-gerentes, pro Jesu Christi visceribus obsecramus & monemus, ut Moriscorum parochos, & quoscumque alios Christi sacerdotes, nullis contumeliosis verbis lacessant, in circulis ne vellicent, in conviviis ne carpant, & coram se aperto capite illos stare nequaquam permittant: sed summa eos humanitate & benevolentia complectentes, honorificis verbis præsentes colant, & absentes prosequantur, ut sacerdotali dignitati, quam angeli ipsi suspiciunt, debitum cultum & reverentiam præstare videantur: præsertim hoc tempore, in quo Moriscorum conversio, atque Catechesis non perfunctoriè, sed strenuâ operâ suscepta est.

Sacerdotes verò & parochos, qui coram dominis temporalibus, vel publicè vel privatim detecto capite steterint, [z] ut, qui Ecclesiasticam dignitatem indignissimo famulatu dejiciunt & deprimunt, graviter puniemus.

Quòd si barones, & domini temporales, quocumque titulo insigniantur, vel ipsorum procuratores, & vices-gerentes præsumpserint, vel tentaverint, appositis impedimentis, sacerdotibus inferre molestiam, ut vexationis timore, indecenti quadam demissione se gerant, & velut inferiores ministri illis inserviant, Missarum celebrationem ipsorum præscripto & nutu, vel protrahant vel antevertant, & turpi obsequio sacerdotalem dignitatem dehonestent; opportunum huic malo remedium, quodque magis expedire visum fuerit, adhibebimus.

Hortamur item dominos temporales, ut Moriscos vassallos suos, ad fidem Catholicam exemplo & auctoritate promoveant, eos ad detegendos errores suos in foro exteriori moneant & excitent, & à Mahemetana secta avertant, ut sibi & subditis suis optimè sit ac securè consultum.

Caveant etiam parochiani suos patres spirituales calumniis confictis perturbare, aut falsa ipsis crimina imponere, ut eos, cum Ecclesiæ incommodo, è cura deturbent, & in suo munere exsequendo segniores reddant: qui id effecerint, excommunicatione plectantur.

CAPUT LI.

Quæ efficere & exsequi debeant Confraternitatis nobilium alumni.

Confraternitates piè ac religiosè institutæ ut corruant necesse est, si illarum alumni, quæ diligenter observare debent, minimè exsequantur, & sanam institu entium voluntatem, Christianamque mentem negligant. Unde exhortandos & commonendos in Christo Domino esse judicavimus, prout paterna charitate exhortamur & commonemus, omnes Confraternitatis nobilium alumnos, quos ipsa à majoribus accepta nobilitas, & sanguinis splendor excitare debet: ut quando nos ipsorum confraternitatem, quæ ferè jam prorsus deperierat, renovandam & instaurandam curavimus, ipsi etiam novo studio & diligentia, viduarum, & pu-

[x] *De decimis. cap. Cum homines. 7.*
[y] Concil. Roman. sub Gregor. VII. cap. 26. Synodus Aquisgran. par. 4 cap. 7. [z] Synod. Argentinen. sub Arnulpho. cap. 7.

pupillorum patrocinium suscipiant, miserabilium personarum, quæ carcere detinentur, tutelam & defensionem aggrediantur, miseros & afflictos solentur, laborantibus, quantum fieri poterit, succurrant, pietatis & misericordiæ opera exerceant, sacrosanctum Eucharistiæ sacramentum, quod generosos & Christianos conatus juvare & prosequi maximè solet, ad totius populi ædificationem & exemplum, frequenter recipiant, ut hujus Confraternitatis studium non modò non restingui, sed in dies etiam augeri & nobilitari magis valeat.

Librum etiam rationum habeant, ut accepti & expensi nostris visitatoribus rationem reddere singulis annis possint.

CAPUT LII.

Confratres ne in rebus ludicris, aut tormentis emittendis pecunias exsolvant.

Quoniam Confraternitatum laïcorum alumni in agitandis tauris, in ignibus, qui noctu longè colluceant, & in bellicis tormentis displodendis sæpè bona & eleemosynas Confraternitatis absumunt, sæpè etiam ab illarum Præfectis taxæ per capita imponuntur, aut viritim imperantur pecuniæ, quæ sæpè ab alumnis persolvi non possunt; [a] propterea sub excommunicationis pœna prohibemus, ne in pervigiliis Sanctorum, quos sibi patronos delegerunt, fragores bellicos, & tormenta militaria è sacris arcibus, vel aliunde emittant, aut primo mane civitates, oppida, & loca clangoribus & tumultibus, gentili & sæculari more excitatis, concutiant, aut in his rebus, aut aliis ludicris pecunias Confraternitatis absumant, quæ ad pietatis opera designari debent.

Ne item onera imponant occasione ludorum: sed omnes pecunias, sive imperatas, sive pia devotione donatas, in Ecclesiæ ornamenta, & in virgines nuptui tradendas, & alia pia opera impendant. Si secus fecerint, à nostris visitatoribus eorum rationes expensi non admittentur, sed cogentur Præfecti has omnes pecunias temerè impensas in duplum restituere.

CAPUT LIII.

De iis qui ad titulum patrimonii ordinandi sunt.

Cogit nos improbitas temporum, ut illis diligentiùs consulamus, qui ad titulum patrimonii ordinandi sunt: qui sæpè, abjecto Dei timore, nos fraudibus involvunt, & plusquam sit, rei donatæ valorem augentes, mentiuntur. [b] Volumus igitur, ut posthac nullus sacris ordinibus initiari possit, nisi titulus eius patrimonii quinquaginta ducatorum redditus superet (nisi inspecta ratione & qualitate personæ aliter nobis videatur) qui compensata terrarum, quæ assignantur, fertilitate, & fructibus, qui annuatim colligi possunt, tum expensis, quæ in agris excolendis insumuntur, aliisque computatis rationibus, ab omni onere liberi & soluti, hujusmodi quinquaginta ducati remaneant.

Eos verò omnes, qui neglecto Dei timore, plusquam sint fructus, aut terrarum redditus, præter animi sui conscientiam, & rei valorem, coram notario & testibus æstimaverint, vel aliquas collusiones inter cedentem & cessionarium tacitè confinxerint, vel possessiones obæratas, & annuis censibus obstrictas, ut liberas tradiderint; tamquam perjuros excommunicationi subjicimus.

Illi quoque, qui ad titulū patrimonii ordinantur, agnoscant se illius Ecclesiæ, cui addicti sunt, servitio esse conscriptos, & ejus obsequio toto vitæ tempore mancipatos, & pro illius utilitate & necessitate fuisse assumptos.

Qui verò nobis inconsultis locum deseruerunt, juxta sancti Concilii Tridentini decretum sess. 23. cap. 16. punientur. Volumus etiam, ut singulis saltem diebus Dominicis & festivis in Ecclesia, cui adscripti sunt, chori functiones peragant, & processionibus generalibus, & dominicalibus, & in sabbatho decantationi, quæ *Salve regina* dicitur, intersint. Quòd si huic monitioni non paruerint; si subdiaconi vel diaconi sint, ob eorum negligentiam ad majores ordines non assumentur.

Presbyteri in Ecclesiis, non residentes, licèt juxta Concilii Toletani I. decretum cap. 3. à Missarum celebratione privari possent; si moniti non paruerint, ob eorum contumaciam pro nostro arbitrio plectentur.

Nullus posthac ad sacros ordines suscipiendos admitti possit, nisi exactè canendi in choro artem agnoverit, cùm ad hoc munus laudandi Dominum ministri Ecclesiæ designentur.

Qui sacris ordinibus insigniti fuerint, statim sacras sacerdotales vestes comparent, sub duorum ducatorum pœna; ut his ornati, Ecclesiasticis functionibus deservire possint.

CAPUT LIV.

Ordinibus initiati quo tempore Eucharistiam sacram sumere debeant.

Eucharistia sacra primâ Dominicâ cujuscumque mensis, & in aliis sanctissimæ Virginis solennitatibus, ab his piè suscipiatur, qui quatuor minoribus ordinibus initiati sunt. Ejus rei testimonium deferant à suis parochis & confessoribus, si ad majores ordines admitti voluerint.

Subdiaconi & diaconi, præter solennes festivitates, bis in mense sacram Eucharistiam in Ecclesiis, quibus fuerint adscripti, suscipiant; ut majori studio pietatem amplecti videantur, & nos

a Synod. 1. Oriolan. cap. 49. b Decret. Mediolan. lib. 2. tit. 10 *De temporibus ordinand.* cap. 49. & 54. c 92. dist. *Si quis presbyter.* Braccaren. 2. cap. 63. & 64.

nos sua virtute excitent & alliciant, ut eos libentiùs ad majora promoveamus.

Presbyteros omnes, quacumque dignitate & gradu decorentur, hortamur in Domino, juxta constitutionem Concilii Provincialis Valentini sess.3. cap. 5. ut Missas singulis saltem diebus Dominicis recitent. Quòd si ætate vel senectute, vel alia graviori caussa, qoam nobis deunciare debent, huic monitioni non satisfecerint; jubemus, ut saltem decimo quoquo die in suis Ecclesiis communicent.

CAPUT LV.

De aris portatilibus.

ARas, seu tabulas lapideas, in quibus corpus & sanguis Domini nostri Jesu Christi conficitur, cùm aliæ confractæ, aliæ submotæ, aliæ sine Sanctorum reliquiis dicatæ sint, ut debitè in his sacrificii ritus peragantur, de novo exstruendas, & veteribus remotis, alias priorum loco reponendas, & additis Sanctorum reliquiis, majori cæremonia consecrandas esse [d] juxta Sanctæ Romanæ Ecclesiæ consuetudinem duximus. Jubemus igitur omnibus rectoribus, & aliis parochis, ut absoluta hac secunda venerabili Synodo, statim post duos menses tot ad nos consecrandas tabulas lapideas transmittant, quot erunt eorum altaribus necessariæ. Qui verò negligentes fuerint, sex ducatis multabuntur.

Curent præterea intra idem tempus, & sub eisdem pœnis, ut [e] juxta altare majus, vel juxta fontem baptismi, locus aut vas præparatum exstruatur, ad infundendam aquam ablutioni corporaliom, & vasorum sacrorum, ac manuum, postquam sacerdotes sacrum chrisma, aut oleum catechumenorum, vel infirmorum tractaverint.

CAPUT LVI.

De illis, qui ante matrimonium se carnaliter polluunt.

MUlti priusqoam in Ecclesia publicè fiant denunciationes, aut per verba de præsenti coram parocho & testibus matrimonium contrahant, tamquam gentes quæ Deum non timent, se turpiter commiscent, & stupri delicto commaculant. [f] Ex qua re sæpè accidit, ut eam, qoam futurus maritus semel agnovit, ex prima congressione odio prosequatur, & fœmina priùs ab illo exsolvi cupiat, quàm vinculo matrimonii fuerit adstricta.

Multi etiam intra gradus prohibitos matrimonium consumare præsumunt, antequam Apostolicam dispensationem obtineant.

Ut igitur controversias & gravissima peccata tollamus, quæ hujus rei caussâ provenire solent, [g] sub excommunicationis pœna, & aliis nostro arbitrio reservatis prohibemus, ne parentes aut curatores novam sponsam futuro marito tradant, aut cum ea ante matrimonium in eisdem ædibus habitare, aut rem habere permittant, ne majori delicto & crimini obnoxii fiant.

In sponsos verò, qoi postposito Dei timore, ante sacramenti ritum, copula carnali sese communicaverint, acerbioribus pœnis, prout juris fuerit, procedemus.

In incestuosos quoque pœnas, quæ in Concilio Provinciali Valentino sess. 22. cap. 25. statutæ fuerunt, exsequemur.

CAPUT LVII.

Ne nuptiales benedictiones alio in loco, quàm in propria parochia, dentur: nec conjuges ante benedictionem cohabitare permittantur.

COnsuetudinem illam, quâ nuptiales benedictiones in eremitoriis, vel oratoriis, vel in religiosorum conventibus, de licentia parochi celebrari solent, penitùs rejicimus, [h] nec ullam posthac facultatem dari ad hanc rem patiemur, etiam si ad eam concedendam importunis precibus inducamur, cùm extra parochialem Ecclesiam, quæ à sacro Concilio Tridentino præscripta sunt, irreverenter fiant.

Curent animarum parochi, ut intra mensem conjuges nuptiales benedictiones accipiant: alioquin si negligentes fuerint, sex ducatorum, & excommunicationis pœnam incurrant.

Nuptialibus præterea choreis sacerdotes ne intersint: [i] cùm in eis lusus & saltationes fiant, aut amatoriæ & lascivæ canantur cantilenæ.

Fœminæ post puerperium ad Ecclesias parochiales, ubi earum liberi baptismo initiati sunt, non ad monasteria, gratias Deo acturæ, sub pœna decem solidorum, accedere debent, ut à suis pastoribus animarum, preces & benedictiones accipiant.

Missas nuptiales rectores noctu ne celebrent, sed prima albescente luce, cùm id constitutioni Pii V. quæ incipit: *Sanctissimus in Christo Pater*, adversetur. Si secus fecerint, duorum ducatorum pœnâ puniantur.

Parochi, nulla consuetudine inducti, audeant denunciationes remittere: cùm id Episcopi tantùm arbitrio relinquatur, ex Concilio Tridentino sess.24.cap.1. Si secus fecerint, excommunicentur.

Parochus semper matrimonii sacramento assistat, ut contrahentium nomina describat, licèt alteri sacerdori administrandi illud licentia permissa fuerit.

CA-

[d] Ex Pontificali Roman. emendato jussu S. D. N. Clem. VIII.
[e] Ex eodem Pontificali Rom. [f] Conc. Trid. sess.24. cap. 1.
[g] Decret. Mediolanen lib.4 tit. 1. *De sponsalibus*. cap. 14. Congregatio. Conc. Trid sess. 24. cap. 1. [h] Clement. *De consanguinitate, & affinitate*. [i] Decret. Mediol lib 4. tit. 1. *De sponsal.* cap. 14. [k] Laodican. cap 53. & 14. Agathen. can. 39. Bracaren. cap.60. Ilerden. *De consecrat.* dist. 5. cap. *Non oportet*. dist 34. cap. *Presbyteri*. Chrysostom. ad Coloss. hom. ult. Provinc. Valent. sess.2. cap.6.

CAPUT LVIII.[1]

De reverentia, qua sacramentum matrimonii colendum est.

Cum ratio ipsa, & Christiana religio præscribat, ut fidelis populus, ad suscipienda Ecclesiæ sacramenta, magna cum reverentia & animi devotione accedat: ideo parochi omnes subditos suos, qui matrimonio jungendi sunt, piè ac prudenter, juxta sacrosancti Concilii Tridentini decretum sess. 24. cap. 1. admoneant & adhortentur, ut saltem triduo ante benedictionum nuptialium susceptionem, & matrimonii consummationem, omnia sua peccata magno cum animi dolore parocho suo confiteantur, & sacrosanctam Eucharistiam recipiant, quâ valeant uberiorem gratiam recipere, majorem animi tranquillitatem obtinere, & fœcundiorem sobolem ad reipublicæ utilitatem, & Dei omnipotentis laudem, propagare.

Qui secundo matrimonio junguntur, nocturno strepitu & tumultu, & inconditis vocibus, ac scommatis, tum tympanorum, cornuum, & cymbalorum concrepatione minimè irrideantur, quasi nuptiæ illæ incestæ & prohibitæ fuerint. Qui verò hujusmodi cachinnationes, fragores, & tumultus, ad exagitanda & jacienda convicia excitabunt, excommunicationis pœnâ punientur.

Quicumque noctu & intempestivis horis per vicos, compita, & plateas in privatarum domorum ostiis & fenestris res turpes, fœdas, quæ sine pudore nominari non possunt, vel depinxerint, vel expresserint, vel sacras Litanias, neglecto Dei timore, in res impudicas inverecundo ore contorserint, juris & arbitrii pœnis coërcebimus.

Hortamur sæculares magistratus in Domino, ut nocturnis vigiliis & excubiis prospiciant quàm diligentissimè, ne ejusmodi scelera patrentur, neve flagitiosi homines noctu per urbem tumultuatim vagentur: cùm præter commune dedecus, & publicam ignominiam, gravissima scandala inde oriri possint.

CAPUT LIX.

Quæ facere debeant Ecclesiasticarum fabricarum administratores.

Ecclesiarum cultus & ornatus maximè ad eos spectat, quorum curæ & solertiæ Ecclesiasticarum fabricarum administratio Regiis privilegiis commissa est. Quamobrem adhortatos & admonitos in Christo Domino omnium Ecclesiarum nostrarum parochianos pro nostra pastorali curatione volumus, ut regia privilegia, uti par est, ad unguem observantes, singulis annis in nativitate sancti Joannis Baptistæ, in qua fructus colligi incipiunt, non Decembri mense, in quo fructus & collecti, & partim venditi sunt, fabriquerios, qui fabricæ Ecclesiasticæ præficiantur, homines divites, pecuniosos, conscientiæ integritate insignes, & in Ecclesiastica ornamenta augenda propensos, eligant; quibus fabricarum redditus (præstitis priùs, & non aliter, fideijussoribus) & totius anni proventus committantur.

Fabriquerii collectos fructus absque majori consensu parochianorum, si id nulla fraude fiat, minimè vendant: & elapso annuali munere, intra mensem accepti & expensi rationem reddant. Quòd si quid pecuniarum reliquum fuerit, ut omnis collusio fugiatur, id subsequenti fabriquerio fabricæ præfecto adscribi & tradi non debet, sed in arca tribus clavibus munita, & in tuto loco custodita reponatur.

Hortamur præterea eosdem in Domino, ut nullos fabricæ censlus imponant: & si qui impositi sunt, ab ipsis fabricas aliqua ex parte vendicent ac liberent: si quæ verò pecuniæ debentur, intra sex menses exigant, & ad eas persolvendas debitores compellant. Est enim indignissimum, pecunias Ecclesiasticis muniis & ornamentis dicatas, administrantium incuriâ & negligentiâ deperire, vel in alios usus & commoditates converti.

Si verò intra mensem rationem sui muneris non reddant, sciant juxta privilegium serenissimi Regis Joannis datum Barcinone 22. die Aprilis anno Domini MCCCXLV. censuris à nobis compellendos esse.

Christianam consuetudinem à Catholica Ecclesia observatam, qua tempore Quadragesimalis jejunii sepulchrum gloriosum religioso cultu & ornatu exstruitur, ut sacrosanctum Eucharistiæ sacramentum ibi repositum, à meridie Jovis Cœnæ Domini usque ad meridiem subsequentis feriæ sextæ majoris hebdomadæ custodiatur, in omnibus Ecclesiis nostræ diœcesis, in quibus sacra Eucharistia reservata est, diligenter observari volumus, & strictè præcipimus.

Quæ patronis cappellarum & sacellorum in priori Synodo Oriolana cap. 44. circa illorum splendorem, decorem, ac debitum cultum, & à nobis in visitatione præcepta sunt, observari volumus, & executioni mandari: alioquin remediis à jure permissis in eos qui negligentes fuerint, procedemus.

CAPUT LX.

Quæ pro institutione suæ familiæ pater-familiâs curare debeat.

Quicumque liberos suos, familiamque suam ad Dei cultum, & ad pietatis, Christianarumque virtutum disciplinam erudierit, uberrimum ex illa optima institutione fructum capiet. Quapropter

[1] Decret. Mediol. De fœund. nuptiis tit. 2. cap. 1. Concil. Trid. sess. 24. cap. 1.

a Concil. Trid. sess. 22. cap. 9. & sess. 24. cap. 5.

pter omnes patres-familiâs in Christo Jesu cōmonemus, ut nisi volunt in die Domini durissimum subire judicium, de suæ familiæ salute soliciti, bonorum operum exemplo, & crebris cohortationibus sese ei ad piè sanctèque vivendum magistros ac duces præbeant.

Curent etiam, ut omnes de familia, sive filii filiæque, sive servi & ancillæ, & quicumque in famulatu sunt, Christianæ Fidei initia & rudimenta, sacrasque orationes memoriter teneant, ut frequenter in anno peccata sua, si possint, vel saltem semel, suo parocho confiteantur, & sacram Eucharistiam sumant, ut diebus Dominicis ac festivis ad Missæ celebrationem, ad sacras conciones, supplicationes, divina officia audienda, aliasque pietatis Christianæ exercitationes conveniant, ut vigilias, Quadragesimæ, & alia temporum stata jejunia, illi in familia servent, ut certis piorum hominum sodalitatibus & confraternitatibus adscribantur, quo ardentiori studio pietatis opera exerceant, ut de vitæ spiritalis ratione, & Christianis exercitationibus, & Sanctorum Vitis probatos libros dumtaxat perlegant, exclusis & rejectis qui obscœnè, turpiter, & jocosè scripti sunt, vel qui militaria gesta ridicula & commentitia continent, ex quibus morum dumtaxat corruptela hauritur [n].

Recognoscant præterea, & inspiciant, quæ sit universæ suæ domus Christiana institutio, qui singulorum mores, qui in virtute & probitate facti progressus, cubiculaque singulorum sæpè visitent, ne qui obscœnè quicquam & turpiter, vel loquantur, vel agant, neve aleis, taxillis, chartulisque pictis ludant, aot depravatum sui exemplum præbeant.

CAPUT LXI.

Parentes, mariti, & heri, curent diligenter ne filiæ suæ, uxores, & ancillæ privatas in domos ad choreas ducendas accedant.

PEstilens quidam, & radicitus exstirpandus abusus, mulierum mentes, Lupercalium tempore, invasit atque corrupit, quæ solent interdiu, ac vespertino tempore, necnon multa jam nocte, peplo sive operimento velatæ, uno oculo liberato contentæ, totam faciem tegentes, privatas in domos, ubi amatoria cantantur, & choreæ ducuntur, ad saltandum introire, [o] ut cum his, quos gratiores sibi, aut agiliores, & ad choreas ducendas magis expeditos viderint, apprehenso dentibus vel acicula peplo, saltent, saliant, ac tripudient. Quam pestem, & animorum exitium, pro Dei honore, & illarum spirituali salute, prorsus avertere, & exterminare cupientes; parentes omnes, maritos, & heros, pro Jesu Christi visceribus obsecramus, atque sub æternæ maledictionis reatu indicimus, ne posthac patiantur, vel permittant, filias suas, uxores, & ancillas, hisce velaminibus contectas hujusmodi turpissimis spectaculis, & impudicis saltationibus interesse, vel spectatum introduci, in quibus vitia omnia vnà cum impudentia, impudicitia, atque luxuria contrahuntur [p].

Saltationes præterea & tripudia omnia diebus Dominicis & festivis, juxta Concilium tertium Toletanum cap. 23. omnino prohibemus.

Sæculares verò Magistratus, quorum curæ & gubernationi reipublicæ tranquillitas, urbanitas, justa ac debita elegantia commissa est, gravibus pœnis hujusmodi spectacula prohibeant, si morum corruptelam exterminatam è republica cupiunt, & suæ conscientiæ integritati securè consultum volunt.

CAPUT LXII.

Matres filias suas ad nuptias minimè ducant.

TUrpissimum est, ut ait Sanctus Cyprianus martyr [q], teneras puellas, in quas pudor & pudicitia optimè quadrant, nubentibus interesse, & in illa lascivientium libertate sermonum incesta miscere colloquia, audire quod non decet, loqui quod non licet, observare, & esse præsentes inter verba turpia, & lasciva convivia, quibus libidinum fomes accenditur, & sponsa ad patientiam luxuriæ, & sponsus ad audaciam compellitur. Quamobrem parentes omnes in Christo Domino monemus, divinam ultionem minantes, ut in posterum filiabus suis aditum & congressum ad nubentium cœtum & epulas prohibeant, cùm illic nihil discatur, nihil videatur, nisi quantum à proposito suo virgo deficiat, quando pudica quæ venerat, impudica discedit, corpore licèt virgo videatur, mente tamen, lingua, & oculis corrupta & imminuta fit.

CAPUT LXIII.

Cantilenæ turpes ne in republica permittantur.

CUrent patres filios suos in disciplina Domini instituere & educare, ac teneriorem ætatē ad virtutem, & Christianam pietatem componere. [r] Quos admonemus ex charitatis affectu, ne filios suos lasciva, mollia, & libidinosa carmina, ad lenocinia, & vitiorum blandimenta conficta, decantare permittant, sed eos ab hac turpitudine auctoritate paterna deterreant.

Hortamur quoque Magistratus in Domino, ut has morum corruptelas & vitiorum illecebras, quàm celerrimè è republica, impositis pœnis, ejiciant, cùm mores hominum non tam colloquiis pravis, quàm mollioribus, & dul-

[n] Hieronym. ad Ephes. 6. 17. dist. can. *Legat.* Gerson. lib. contra Romantium. [o] *p Idem* Dominicus Junenti.s [illegible] Gelasius Pontif. adversus Lupercalia. [p] Laodicen. Synod. c. 11 Concil. Afric. sub Bonifac. cap. 29. Rabanus in Pœnitentiali cap. 27. *De consecrat.* dist. 5 cap. *Irreligiosa.* [q] De disciplina & habitu Virginum. Chrysost. ad Ephes. cap. 5. homil. 20. [r] Aracaten. 2. cap. 67.

dulcioribus canticis corrumpi & depravari soleant.

CAPUT LXIV.

Ne caupones & stabularii meretrices in suis diversoriis habeant.

IMpudicas mulieres & meretrices, quæ sese ad impudicorum libidinem prostituunt, & sui corporis turpissimum quæstum faciunt, in cauponis, ganeis, & diversoriis ali & permitti, cùm id gravissima Dei offensione, & summo animarum detrimento, & disciplinæ Christianæ injuriâ fiat, hoc decreto prohibendum, & à nostra Episcopali ditione longissimè exterminandum censemus. Quapropter jubemus, ne caupo, stabularius, tabernarius, vel qui cœnaculariam faciunt, in suis diversoriis prostitutas mulieres habitare permittant, aut alant, ad tam turpem & perniciosum quæstum faciendum. Quicumque verò post hujus decreti promulgationem contrà fecerit, veluti is, qui manifestè in statu damnationis jacet, præter sex ducatorum multam in priori Synodo Oriolana cap.69. impositam, ab Ecclesiæ ingressu arceatur.

Nullas præterea mensas exstructas & apparatas, aut tabernas apertas diebus Dominicis & festis colendis habeant, vel quemquam apud se comedere & potare permittant, antequam Missæ sacrificium in majori Ecclesia peractum fuerit.

CAPUT LXV.

Ne incantationibus, aut aliis superstitiosis precibus medicina fiat.

IN nostra diœcesi, sicut in plerisque Hispaniæ regionibus, invaluit quorundam hominum superstitiosa nequitia, quâ sub religionis prætextu, & sanitatis corporalis ementita spe, miseros homines in fraudem inducunt, ut relictis artis medicinæ remediis, ad ligaturas, & alias superstitiones confugiant. *f* Quod ne posthac fiat, omnes & quascumque incantatorum, vel, ut vulgò dicitur, exalmatorum, orationes, preces, & figmenta à nostra diœcesi explodimus, cùm sint superstitionibus & erroribus plena.

Prohibemus etiam, ne posthac hujusmodi homines, sub pœnis jam à nostro tribunali per sententiam diffinitivam constitutis, his superstitionibus & medicamentis utantur.

Si sacerdotes vel clerici, incantationes vel ligaturas fecerint, juxta decretum Laodicensis Synodi cap.36. & Bracaren.2. cap. 59. ab Ecclesia projicientur.

CAPUT LXVI.

Quæ observare debeant mulieres devotæ Confraternitatis S. Luciæ urbis Oriolanæ.

ET quoniam nonnullæ devotæ mulieres, quas vulgò *Beatas* nominamus, modesto habitu religionis indutæ, ac pio devotionis affectu, in ædibus S. Luciæ hujus civitatis Oriolanæ, Christiano testantium studio relictis, degentes, nullis certis legibus, nec certa vivendi ratione continentur: propterea æquissimum nobis visum est, eis, quæ nostræ curæ & vigilantiæ pastorali subjectæ sunt, hanc vivendi rationem præscribere, quâ Deo magis inservire ac placere possint.

Exhortamur itaque primùm in Domino quascumque devotas mulieres in S. Luciæ ædibus viventes, & in posterum victuras, necnon etiam præcipimus, ne sine licentia foras egrediantur, quæque cum licentia egressæ fuerint, ante salutationem angelicam domum se recipiant: ne nocturnis horis vagantes, scandalo potiùs sint, quàm ædificationi.

Ostia Confraternitatis S. Luciæ vergente ad occasum sole clavibus occludantur, quæ seniori dumtaxat, vel antiquiori in sodalitate committantur. Cui jubemus, ne noctu, vel ante solis ortum ostia reserari & aperiri permittat, nec quemquam, etiam Præfectum Confraternitatis, noctu admittat, nisi gravissima & urgentissima, quæ excusari non possit, caussa omnino cogente.

Nulla devotarum diebus Dominicis & festivis, vel aliis quibuscumque domo egrediatur, vel in privatis ædibus quarumcumque mulierum, etiam nobilissimarum, conviviorum occasione, aut quovis alio prætextu, remanere audeat, absque expressa licentia confessoris ad audiendas ipsarum confessiones à nobis designati. Quòd si ob justam & rationalem caussam egrediendi licentia alicui devotarum concedenda sit, comes illi, arbitrio & judicio confessoris, associetur, ut binæ incedant.

Neminem, vel sæcularium vel regularium, ad interiora domus admittere, aut puellas introducere possint, præter medicum spiritalem & corporalem, si quando contingat aliquam ipsarum ægrotare, & in lecto jacere.

Quòd si quis cum aliqua devotarum colloqui necessariò debeat, descendat illa ad publicum suggestum Ecclesiæ: nec aliter privata colloquia permittantur.

Nulla devotarum noctu fenestram sui cubiculi aperire audeat, vel caput extrahere, ut deambulantes alloquatur, vel quovis alio prætextu.

Monemus & hortamur hasce devotas mulieres, ut fructum spiritalem assequantur, ut peccata sua singulis hebdomadis confiteri & detegere curent confessori, qui ad audiendas sacras

---

f 26. q. 5. can. Non oportet. Agathen cap. 68.

cras ipsarum confessiones à nobis fuerit designatus.

Nullæ etiam mulierum, sive nuptæ, cœlibesve fuerint, aut virgines, comptæ & calamistratæ, fucoque ornatæ, ad privata ipsarum cubicula admittantur: ne caput suum ad fenestras cubiculorum ipsarum extrahant, & cum 'gradientibus, aut aliis quibuscumque, misceant colloquia.

SESSIO QUARTA

Die VII. Octobris habita, & die VIII. ejusdem in nostra Cathedrali Ecclesia publicata, & promulgata.

CAPUT LXVII.

De congrua portione vicariis assignanda.

Ut sacrosancti Concilii Tridentini decretum sess. 6. cap. 2. & sess. 7. cap. 5. & 7. & sess. 24. cap. 13. exsequi possimus, in his Ecclesiis, in quibus instituta sunt Beneficia simplicia, *servitoria* nuncupata, & cura animarum per tot vicarios administrari solet, quot in eo loco Beneficia simplicia servitoria existunt, quorum Beneficiati, vel per se, si volunt, vel per interpositam personam sacramenta administrare debent; ne animarum cura, ut plerumque in nostris visitationibus constitit, negligatur, aut ob tenuitatem redditu um obsequia & functiones sacramentorum per parum aptos & idoneos sacerdotes, ut sæpè accidit, administrentur; propterea ipsismet vicariis, qui nunc sunt, & futuris temporibus curæ animarum præerunt, decimam partem omnium fructuum decimarum & primitiarum prædictorum Beneficiorum simplicium servitoriorum in quota pecuniæ, pro congruæ portionis assignatione deputamus, designamus, applicamus, & ipsismet vicariis jus exigendi hujusmodi decimæ partis fructus pro congrua portione, concedimus.

In oppido de Callosa, præter hanc decimam partem, quinque ducatos ampliùs unicuique curato singulis annis adjungimus.

In oppido de Guardamar, ægritudinibus & cœli inclementiæ exposito, cùm unus dumtaxat curatus administrationi sacramentorum, & curæ animarum non sufficiat, & sæpè ægritudinis causâ curam animarum deserere cogatur; ideo ex decreto sacri Concilii Tridentini sess. 21. cap. 4. duos vicarios, qui ejusmodi curam animarum exerceant, assignamus & deputamus, prout jam antea in nostra visitatione fuerant designati & deputati: tum etiam præter dictam decimam partem fructuum, quæ à singulis Beneficiis simplicibus servitoriis exigi debet, viginti ducatos monetę singulis annis eisdem vicariis adjungimus.

CAPUT LXVIII.

De procuratione visitatorum.

Licèt in visitatione totius diœcesis, quam nos personaliter, Deo auctore, singulis ferè annis absolvimus, nihil à subditis nostris procurationis exegimus; sed omnia gratis, pietatis causâ condonavimus, ut sine dispendio Evangelium Dei poneremus: id tamen factum est sine præjudicio nostro, vel successorum nostrorum, & eorum qui à nobis transmittuntur, quibus libera relicta est procurandi facultas. Volumus igitur, ut posthac eadem ipsa moderata procuratio nostris visitatoribus conferatur, quæ visitatoribus Carthaginensis Ecclesię, cui hęc diœcesis subjecta fuit, conferri solebat, vel eadem ipsa quę his visitatoribus collata est, qui tempore bonę memoriæ Christophori Episcopi Oriolani hanc diœcesim visitarunt.

In singulis Ecclesiis parochialibus curent visitatores, ut liber sit bene compactus, in quo visitationes, & mandata describantur, & totius supellectilis nota sive inventarium contineatur.

Alius quoque liber habeatur, in quo descripti sint censos, & reddicus perpetul, aliæque facultates Ecclesiæ.

Alius quoque sit codex accepti & expensi Confraternitatum, patinarum eleemosynariarum, & aliorum piorum operum, in quo etiam ultimæ defunctorum voluntates noteutur, & pœnarum sive mulctarum numerus.

Habeat quoque Rationalis, seu capsoverius, librum suarum rationum, Missarum, ultimarum voluntatum, funerum, & emolumentorum quæ annatim colliguntur.

Rector, seu parochus habeat librum baptizatorum, & eorum qui Confirmationis sacramento perunguntur. Separatim nomina contrahentium matrimonium in alias tabulas referat.

Si verò visitator aliquem in hisce rebus dafidem & vecordem invenerit, duorum ducatorum pœnam imponat.

CAPUT LXIX.

Qui dies festi in hac diœcesi Oriolana colendi sint.

Qui Sanctorum festa solennia, vel à sede Apostolica instituta & confirmata, vel ab Episcopis præcepta, eâ quâ debent, pietate & religione, minimè sanctificant, & eò audaciæ & temeritatis progressi, propriæque salutis immemores, iis diebus, qui Dei Sanctis dicati sunt, sacrum mandatum quasi de industria transgrediuntur, sæpissime à Deo punitos esse certius est, quàm probatione egeat. Quamobrem omnes fideles curæ nostrę pastorali commissos, pro Jesu Christi

sti visceribus obsecramus atque monemus, ut omnes dies festos à Reverendissimo Domino D. Gregorio Gallo prædecessore nostro præceptos, & à nobis confirmatos, vera pietate & religione observent; tum etiam ut devotè sanctificent eos omnes dies festos, quorum observantia à clero vel à Patribus Juratis civitatum, oppidorum, & locorum nostræ diœcesis enixè postulata fuit, & à nobis libentissimè concessa, ut nostrorum subditorum piam animi devotionem, & in Dei Sanctos, quos patronos sibi delegerunt, propensionem magis in dies augeremus.

Dies ergo festi, quos R. D.D. Gregorius Gallo prædecessor noster à tota diœcesi observari, juxta S. Ecclesiæ Romanæ præscriptum, præcepit, hi sunt: Circumcisio Domini, Epiphania, Sebastianus martyr, Vincentius martyr, Purificatio Virginis, Marcus Euangelista, Vincentius Ferrer Confessor, Philippus & Jacobus Apostoli, Inventio S. Crucis, Trãsfiguratio Domini, Laurentius martyr, Assumptio B. Mariæ Virginis, Bartholomęus Apostolus, Nativitas B. Marię Virginis, Matthæus Apostolus, Dedicatio Michaëlis Archangeli, Lucas Euangelista, Simon & Judas Apostoli, Festum omnium Sanctorum, Andreas Apostolus, Conceptio B. Mariæ, Thomas Apostolus, Nativitas Domini, Stephanus protomartyr, Joannes Apostolus & Euangelista, Incarnatio Domini, Resurrectio Domini, cum feriis secunda & tertia subsequentibus, festum Corporis Domini nostri Jesu Christi, Festum Pentecostes cum duabus feriis subsequentibus.

Quibus omnibus nos addimus Dedicationem & consecrationem nostræ Ecclesiæ Cathedralis Oriolanæ, quæ fuit à nobis facta 14. mensis Julii, anno Domini MDXCVII. quam in toto nostro Episcopatu ab omnibus observari volumus, & strictè præcipimus.

In civitate verò Oriolana hæc festa observanda præcipimus, S. Josephi Virginis sponsi, Visitationis Virginis Mariæ, Justæ & Ruffinæ, Abdon & Senen, Dominici, Rocchi, Augustini, Gregorii Thaumaturgi, & Angeli Custodis.

In civitate Alicanti S. Veronicæ, Rocchi, sanctissimi Sacramenti miraculum ob incendium Ecclesiæ S. Mariæ, Josephi, Pontii, Antonii de Padua, erectionis Collegiatæ S. Nicolai Episcopi, quæ fuit à nobis facta 24. Julii anno Domini MDC. Translationis S. Nicolai, & ejusdem diem festum. In oppido de Muchamel S. Mariæ Virginis de Laureto, Veronicæ, & Rocchi. In oppido de S. Joan Veronicæ, Rocchi, Cosmæ & Damiani, Decollationis S. Joannis, Sanguinis Domini nostri Jesu Christi, Virginis de Laureto, Pontii, & Josephi. In oppido de Agost Virginis Mariæ ad nives, Francisci, & Rocchi. In oppido de Capdet Rocchi, Pontii, Catherinæ, Bernardini, & Josephi. In oppido de Elig Decollationis S. Joannis, & Francisci. In oppido de Monfort Rocchi, Pontii, Abdon & Senen. In oppido de Asp Rocchi. In oppido de Albatera Rocchi. In oppido de Guardamar eorundem Sanctorum & Sanctarum festivitates, quæ in civitate Oriolana observari præcipiuntur. In oppido de Crevillent Rocchi. In oppido de Vilafranquesa Josephi, Rocchi, & Annæ. In oppido de Almoradi Josephi, Cosmæ & Damiani, Sebastiani, & Rocchi. Quos omnes dies festos ut observari strictè præciperemus, à nobis prædictarum civitatum, oppidorum, & locorum Jurati, syndici, & procuratores supplices postulârunt & efflagitârunt.

CAPUT LXX.

De casibus Episcopo reservatis.

CUM gravissimorum delictorum reservationem penes Episcopos esse, consonum sit divinæ auctoritati, ut effrenata pestilentissimorum hominum peccandi licentia comprimatur; ideo auctoritate sacri Concilii Tridentini sess. 14. cap. 7. ut opportunis remediis scelestissima crimina penitus auferri & exterminari possint, hæc quæ sequuntur peccata, nobis absolvenda reservamus, nimirum:

Hæresim, simoniam, sacrilegium, homicidium voluntarium, aut per proditionem factum, aut consilio & favore commissum, nocturnam per insidias vulnerationem, nocturnum segetum incendium, aquarum irriguarum perniciosam aut fraudulentam eversionem, vel surreptionem, incestum cui necessaria esset dispensatio, parentum percussionem, abortum procuratum, clandestinum matrimonium, perjurium in judicio perpetratum, concubitum cum bestiis & masculis, promotionem ad sacros ordines per falsos testes, aut falsum titulum, imposturas & crimina, quæ falsò imponuntur presbyteris & curatis, ut à suo munere deturbentur, cum plebis tumultu & conspiratione in sacerdotes, si notarii pias caussas & legata non denuncient, si fidei vinculo adstricti de matrimonio contrahendo, antequam ex præcepto Ecclesiæ solenni ritu illud celebretur, unà coierint, procurationem quamcumque in confessione.

CAPUT LXXI.

Applicatio pœnarum in nostris constitutionibus & statutis in transgressores apposita.

IN his constitutionibus, & statutis nostris, atque decretis hujus secundæ Diœcesanæ Synodi Oriolanæ, in quibus pœnę & multæ pecuniariæ in violatores sancitæ sunt, nec qua ratione distribuendæ illæ sint, declaratur; earum dimidiam partem sanctæ Cruciatę applicamus, alteram verò dimidiam partem in opera pia nostro arbitrio distribui volumus.

In his constitutionibus, statutis, atque decretis, in quibus transgressoribus sententiam excommunicationis denunciamus, nisi expresse

† De consecrat. dist. 3. cap. Pronunciandum.

sè additum sit: *latæ sententiæ*, eam pœnam comminatoriam esse declaramus.

Singulis diebus Dominicis, festisque colendis, curent parochi omnes, sectores, vicarii, curati, & alii quicumque presbyteri, penes qnos cura animarum est, ut in suis Ecclesiis, ubi major populi frequentia convenerit, aliquot eorum, quæ ad reformationem morum sæcularium à nobis statuta sunt & decreta, vulgari sermone è suggesto seu pulpito, clarè & distinctè populo declarent; ut omnes intelligant, quę cujusque muneri & officio incumbant, qoæ cavere & detestari, quæ sequi & exsequi teneantur.

Hostamus etiam verbi Dei concionatores, qoi in hac nostra diœcesi concionandi licentiam à nobis habent, vel in posterum habituri sunt, ut qooties occasio sese offerat inter concionaodum explicandi statuta à nobis in hac secunda Synodo Diœcesana facta & promulgata, eam diligentissimè arripiant, populumque ad illorum observationem verbis, sententiis, rationibus, & exemplis cohortentur, ut discant omnes subditi nostri sectari virtutem, & vitiorum turpitudinem aversari.

In singulis nostris Ecclesiis, ubi vicarii nostri foranei vel rurales existunt, eos obstringimus, ut studeant, & pro sua virili parte contendant, ut subditi nostri, quæ à nobis præscripta sunt, fideliter exsequantur; & à trangressoribus pœnas exigant; ut qui non virtutis amore; formidine tamen pœnæ odisse peccata videantur. Quòd si quando contigerit vicarios nostros abesse, ad id exsequendum antiquiores in Ecclesia teneantur.

In illis verò oppidis & locis, ubi vicarii foranei vel rurales non sunt, parochos ad id præstandum obstringimus, jubemusque ut singolis mensibus nobis denuncient, num ea quæ statuta sunt à nobis, debitæ exsecutioni mandentur.

In omnibus nostris Ecclesiis liber sit bene compactus, in quo pœnæ, qoæ à transgressoribus exactæ fuerint, describi debent; ut nostris visitatoribus illarum ratio reddi possit.

CAPUT LXXII.

De judicibus, & examinatoribus synodalibus.

Sacrosancti Concilii Tridentini sess. 25. cap. 10. decretum ad unguem observantes, Jacobum Rodriguez de Pisana Decretoru m Doctorem, Archidiaconum Alicanti, Joannem Baptistam Forner, Gabrielem Palma de Fontes Decretorum Doctorem, caoonicos nostræ Ecclesiæ Cathedralis Oriolanæ, F. Thomam Albero sacrarum literarum professorem, Priorem conventus S. Augustini Oriolani, F. Jacobum Tença sacrarum literasum Præsentatum, commendatorem Conventus Beatæ Mariæ de Mercede Oriolanę, in caussis delegandis à Sede Apostolica judices synodales desigoamus: & juxta decretum ejusdem Concilii Tridentini sess. 24. cap. 18. Ludovicum Perez sacræ Theologiæ magistrum scholasticum, Jacobum Rodriguez de Pisana decretorum Doctorem, Archidiaconum Alicanti, Petrum Montanyès, Genesium Sanç, Joannem Treminyo, & Franciscum Perez Collado, Canonicos, S. Theologiæ Doctores, Sebastianum Garcia sacrę Theologiæ Doctorem, Regium cappellaneom in Ecclesia Cathedrali Oriolana, F. Thomam Albero sacrarum literarum professorem, Priorem Conventus S. Augustini Oriolani, F. Joannem Mos, & F. Onuphrium Ferrer, sacrarum literarum professores, Ordinis Prædicatorum S. Dominici, laudante & appeobante Synodo, examinatores Synodales creamus & constituimus.

SYNODI

ACCLAMATIONES

ARCHIDIACONUS.

Misericordiarum & pietatum fonti Deo, Patri Domini nostri Jesu Christi, honor perpetuus, immensa gloria, & laus perennis.

CLERUS.

Ineffabilis sit gratiarum actio Regi sæculorum. Amen, Amen.

ARCHIDIACONUS.

Beatissimo Domino nostro Clementi VIII, Pontifici Max. Jesu Christi in terris Vicario, B. Petri Apostolornm Principis successori, veræ pietatis & disciplinæ obedientia, popnlorum pax, & diuturna prosperitas.

CLERUS.

Sanctissimum Dominum nostrum Clementem universalis Ecclesiæ rectorem, veritatis & Fidei lumen, diutissimè conserva Domine.

ARCHIDIACONUS.

Potentissimo Regi nostro Philippo III. Pio, Catholico, Maximo, Pacifico, Fidei propugnatori & defensori, pacis fœcunditas, & contra hostes Fidei victoria.

CLERUS.

Rex Regum, Philippum Regem ac Dominum nostrum, pacis, fidei, justitiæ conservatorem, custodi, & fac illum hostium omninm audaciam proterere.

ARCHIDIACONUS.

Reverendissimo D. Josepho Stephano Episcopo nostro vigilantia super gregem, constantia in laboribus, & salus animæ & corporis.

CLERUS.

Dominus dirigat gressus Pastoris nostri, & eum benedictionibus supercœlestibus cumulare digoetur.

ARCHIDIACONUS.

Omnibus presbyteris, qui Synodo interfuerunt, pinm studinm, ad virtutem ardor, & pietatis constantia.

CLE-

CLERUS.

Da nobis Domine te ipsum amare, & à te nunquam discedere.

ARCHIDIACONUS.

Huic florentissimæ urbi & diœcesi Oriolanæ tranquillitas,salus,& diuturna rerum abundantia.

CLERUS.

Respice Domine populum tuum, & angelum exterminatorem ab eo expelle.

ARCHIDIACONUS.

Omnibus sæcularibus personis veritatis studiosis,religionis zelus,Fidei prosperitas, & obedientiæ fructus.

CLERUS.

Fac eos Domiue in beneplacito populi tui, visita eos in falntari tuo.

ARCHIDIACONUS.

Virtutum & morum reformationem in hac venerabili Synodo præscriptam sequamur.

CLERUS.

Pollicemur, libenter amplectimur, sponte sequimur.

ARCHIDIACONUS.

Vitiotum expulsio, & peccatorum extermiuatio.

CLERUS.

Expulsio & extermiuatio scelerum, nova vita, novi mores.

ARCHIDIACONUS.

Decretorum observantiam à Deo omnium largitore imploremus, & à Beatissima Virgine Maria Deipara, cum beatis hujus urbis tutricibus Justa & Ruffina sanctissimis virginibus.

CLERUS.

Postulemus, flagitemus, imploremus. Fiat, fiat. Amen, Amen.

Joseph Episcopus Oriolanus.

De dicti Reverendissimi Domini mei Episcopi mandato.

Antonius Tari Notarius, & Secretarius Synodi.

CONSTITUTIONES

ET STATUTA,

Quæ observari debeant à Decano, Dignitatibus & canonicis, qui nunc sunt, & in posterum futuri erunt in Ecclesia Collegiata S. Nicolai civitatis Alicanti, diœcesis Oriolanæ.

JOSEPHUS Stephanus Dei & sanctæ Apostolicæ sedis gratiâ Episcopus Oriolensis, Regiusque Consiliarius &c. Dilectissimis nobis in Christo decano, canonicis, & capitulo Ecclesiæ Collegiatæ Sancti Nicolai civitatis Alicanti nostræ Oriolensis diœcesis salutem in Domino sempiternam.

Quos labores ac molestias vestrâ causâ pertulerimus, ut Apostolicas literas sanctissimi Domini nostri Clementis divinâ providentiâ Papæ VIII. exsecutioni mandaremus, vosmetipsi, nostri filii dilectissimi, qui nos variis hominum impedimentis, veluti ingruentium tempestatum fluctibus involutos, & quasi in agone & palæstra viriliter decertantes vidistis, pro nostræ Ecclesiæ, & hujus urbis salute, ac dignitate. Neque enim umqoam curæ & acerbitates, quas libentissimè pro Christo Domino tulimus, nostram potuerunt labefactare, dejicere, aut perturbare constantiam, aut nostrum animum jam primùm Deo addictum, à consilio dimovere, ut hujus nostræ amplificandæ & ornandæ Ecclesiæ studium abjiceremus: sperantes vos tamquam generosos ac nobiles filios cordis nostri, eandem in religione propaganda sequuturos esse virtutem, quæ vos & Deo dignos, & populo illnstres, & virtutum candore conspicuos efficiat. Quæ spes ita animum nostrum consolatur & erigit, ut confidamus in Domino, qui nos à tot laborum, difficultatum, & molestiarum quasi turbine ac concitata procella eripuit; eundem vobis nova ista dignitate exornatis propitium semper & benignum affuturum, effecturumque breviter, ut tamquam seniores popoli, ac verè presbyteri, modestiæ, gravitatis, decoris, integritatis, contineutię, Christianarumque virtutum exẽplar, omnium oculis præbeatis; & in commune hujus civitatis præsidium, ita continuis orationibus & precibus vigiletis, ut summa in ea ad felicitatem bona succedant. Quod erit facilius factu, si memores sitis Apostolorum, ac Patrum nostrorum, Ecclesiarum Principum, qui abjecto omni sæculari studio, maximis laboribus periculisque personâ, soli virtuti studebant, solam pietatem sectabautur, ut sibi creditos populos ad verum Dei cultum, & religionem, & charitatem erigerent. *Mementote* (inquit Apostolus ad Hebr. 13. ✝. 7.) *Præpositorum vestrorum, qui vobis loquuti sunt verbum Dei*. qui in agone decertârunt, qui maximas angustias sustinuerunt, qui non aërem verberantes dimicârunt, sed confortati in gratia Domini nostri Jesu Christi, tamquam boni milites laborârunt, & in omne opus perfectum excreverunt, ut illius oculis ac spectaculo placerent, qui eos ad Ecclesiasticum munus elegerat. Quæ omnia cùm in vobis optemus & exposcamus ex animo, ne quid tandem nostræ in vos pietatis defuisse videatur; has constitutiones & ordinationes pro felici Ecclesiæ Collegiatæ gubernatione, pro cultos divini incremento, pro morom reformatione, vobis proponimus, ut faciliùs religioni, moneri, obsequio, & hujus Ecclesiæ decori & dignitati consulamus.

Igitur qui novo munere & dignitate exornati, divino ministerio & cultui addicuntur, in primis maximè curare debent, ut ea exsequantur, quę ad suum munus & officium pertinent

nent. Quamobrem decanus, cantor, sacrista, & canonici nostræ Ecclesiæ Collegiatæ Sancti Nicolai in id potissimùm pervigilent, & in eam maximè curam incumbant, ut divinus cultus in dies augeatur, sacra officia debitè ministrentur, & ex dignitate loci & temporis Dei obsequia & sacrificia piè & religiosè peragantur.

Nam cùm nihil magis deceat inferiores, quã debitus cultus & observantia erga majores & superiores suos, quorum exemplo & auctoritate gubernantur; propterea debent, & tenentur omnes Dignitates atque canonici hujus Ecclesiæ Collegiatæ, nostris præceptis & mandatis omnino parere, nobisque cultum, obsequium, reverentiam, & obedientiam præstare, quæ de jure & consuetudine præscribuntur.

Et quoniam hæc Ecclesia Collegiata S. Nicolai, aliquo privilegio particulari munita non est, nec à visitatione, jurisdictione, & nostra punitione libera & exempta, sed in omnibus nobis pareat, subjectaque sit, & caussæ omnes criminales à nobis & nostro vicario generali dumtaxat diffiniendæ, & omnino terminandæ sint; volumus, ne posthac aliquis ex Dignitatibus & canonicis audeat, vel præsumat se ipsum in hujusmodi negotiis & caussis disceptandis & determinandis ingerere, aut quovis quæsito colore immiscere; cùm & sacrosancti Concilii Tridentini declarationibus contrarium sit, & majorum consuetudini, & morum reformationi repugnet.

Cùm in omnibus Ecclesiis Collegiatis totius Hispaniæ, tam horis diurnis quàm nocturnis, diligens Deo bonorum omnium auctori famulatus exhibeatur; constituimus, ut posthac in Ecclesia Collegiata S. Nicolai matutinale officium media nocte decantetur, & in eo ea portio interessentibus distribuatur, quę pro temporis, & reddituum opportunitate à nobis fuerit designata. Pari ratione jubemus, ut Horæ diurnę piè ac solenniter celebrentur pro temporis ratione in Breviario Romano prǽscripta. Ut verò Virginem Mariam sanctissimam parentem nostram, propitiam, & nobis magis addictam habeamus; volumus, ut posthac ejus Officium parvum, quod appellant, in singulis Horis, nocturnis & diurnis, recitetur in choro, eo modo, studio, & tempore, quo ad finem Breviarii Romani prǽscribitur.

Singulis etiam diebus non impeditis, post Primam, quæ congruenti tempore recitanda est, statim defunctorum Missa dicatur: qua peracta, habita processione intra Ecclesiam, quatuor ad minus responsoria ad animarum fidelium suffragium & auxilium decantentur.

Nullus præterea, tam canonicorum quàm clericorum, dictam processionem comitari desistat, nisi necessariò, & legitima ex caussa fuerit impeditus; alioquin dimidia distributionis parte multetur: crescente verò contumacia, in totum distributionibus privetur, quæ aliis interessentibus accrescant.

Singulis quoque diebus non impeditis, ut animarum fidelium defunctorum saluti & suffragiis consulatur, finito Completorio, Nocturnum defunctorum illius diei decantetur in choro, assignata portione congrua interessentibus, prout reddituum & temporis ratio patietur.

In reliquis verò, quæ ad chori & officiorum ordinem, dispositionem, & cultum spectantia, peragenda erunt; omnino Breviarii, Missalis, & Pontificalis Romani ordo servandus erit, nec ab eis aliqua vel minima in parte recedendum: cùm in hac re à sanctissimo Domino nostro Pio V. & ejus successoribus Romanis Pontificibus diligentissimè fuerit consultum.

Qui officio matutinali non interfuerint, ut est usitata nostrę Cathedralis Oriolensis consuetudo, nulla eis vel occasio, vel caussa, vel infirmitas, vel necessitas suffragari poterit, ut distributiones nocturnas adquirant. Ut verò studiosiùs officium nocturnum peragatur; assignamus sexdecim solidos in utraque Ecclesia distribuendos inter eos, qui in choro respectivè nocturno tempore residentiam fecerint: ita ut unusquisque clericorum octo tantùm nummos accipiat, nec plures lucrari possit, nec residui aliis propter tenuitatem distributionum accrescant, licèt pauciores clerici intefuerint.

Quòd si minimè accedant tot clerici, ut possint prædicti sexdecim solidi in eos distribui; postquam unusquisque interessentium octo nummos receperit, jubemus, ut id quod reliquum fuerit, ad communem clericorum massam interim aggregetur: donec pro reddituum ratione major summa dividi possit.

Capitulum non habeatur, nisi Missa conventuali finita, & peractis Vesperis, & defunctorum officio: si secus fecerint, distributionibus ejus diei priventur.

Capitulum ad sonum campanæ majoris necessariò bis in mense celebrari debet: nempe prima die mensis non impedita, ut ratio ab omnibus Dignitatibus, canonicis, presbyteris, atque ministris exigatur circa Ecclesiæ administrationem, curam, decorem, cæremonias: si silentium in choro servatum fuerit, si officia debitè peracta, si fortasse aliquis defectus, quod Deus avertat, acciderit.

In loco Capituli singuli modestè admoneri debent, & in eorum negligentias animadverti à præside capituli, omni conviciandi remota occasione: ibique corrigi qui in Ecclesia, choro, sacristia, vel processionibus parum modestè adstiterint, vel vociferati fuerint, vel qui se negligentes circa sui muneris curam exhibuerint.

Die etiam decima quinta cujuslibet mensis ad sonitum ejusdem campanæ Capitulum congregetur, ut syndici, & procuratores, ac alii, reddituum rationem reddant, videlicet quonam pacto fructus distracti ac venditi, quę pecunię censui deditę, quæ lites exortæ, tam apud judices sęculares quàm Ecclesiasticos, quę controversiæ & disceptationes excitatæ fuerint, ut his & aliis similibus ex consilio advocatorum provideri possit.

In

In aliis diebus, nisi cogente necessitate, quæ differri non possit, & nisi hora & tempore præscripto, capitulum nequaquam habeatur.

Decanus, vel præfectus capituli, vel qui erit antiquior ex Dignitatibus & canonicis, absente decano, literas nomine capituli nec scribat, nec sigillo communiat, nec ab aliis redditas aperiat, nisi ex consensu capituli: subscribant verò saltem duo vel tres de capitulo.

Ex majori quoque voto & deliberatione negotia peragantur, rei tantùm veritate perspecta, & abjecto omni contradicendi & conviciandi animo.

Convocetur verò capitulum per nuncium juratum & deputatum, & capitularibus die hesterna, vel priusquam congregari debeant, caussa convocationis, si fortasse expedierit, reddatur, ne imparati caussam dicant. Habeatur verò præsente notario, qui vota omnia in tabulas referre possit.

Secretum capituli servandum erit medio juramento: cùm turpe sit Ecclesiastica negotia in plebis aures evulgari, & à sæcularibus hominibus intelligi. Quamobrem jubemus, ne capituli & Ecclesiarum negotia, vel in privatis domibus pertractentur, sed tantùm in loco capitulari ad hoc specialiter deputato. Qui secus fecerint, excommunicationis sententiam incurrant, & à nobis & nostro vicario generali graviter puniantur.

Archivi præfectus canonicus sit, qui singulis annis, meritorum habita consideratione, à capitulo eligatur: penes quem acta & documenta omnia recondita sint in loco honesto & tuto Ecclesiæ. Ab eo quicquid actum gestumque fuerit, tam circa res Ecclesiæ, erectionem, dotationem, gubernationem, redditus, proventus, & fructus, quàm circa ingressum singularum personarum de capitulo, necnon etiam circa magistratus, qui ad gubernationem civitatis eligentur, & earum rerum quæ in urbe contigerint, fideliter describatur.

Cùm pecunia, quæ *pes fixus* dicitur, necessaria sit ad Dei cultum promovendum, ne temporis necessitate, si desit, studium, & Ecclesiæ ornatus negligatur; propterea volumus, ut do-nec congrua portio judicio nostro, & successorum nostrorum, cum consilio capituli, decernatur, ea summa pecuniarum congregetur, quæ pro temporis necessitate ministros Ecclesiæ juvare & fovere possit. Unde volumus, ne defunctorum canonicorum, vacationis tempore, donec alii defunctorum loco succedant, fructus & redditus aliis accrescant, nec aliquis de mortis annata testari possit; sed hoc omne, quodcumque illud fuerit, pedi fixo accumuletur & aggregetur, donec competenter fuerit Ecclesiæ necessitati consultum.

Et quoniam ea est temporum caritas, & victûs egestas, ut nisi canonici aliqua portione juventur, suo decori satisfacere non possint; propterea, ne vilescat eorum auctoritas, volumus, ne capitulum funus aliquod publicum comitetur, nisi decem & sex libræ monetæ Valentinæ capitulo persolvantur, quæ inter præsentes dividi debeant. Nec aliter capitulum ad funus ducendum procedat, nisi in tumulandis cadaveribus canonicorum, quæ ab illorum domibus in suam Ecclesiam gratis deferri debent.

Officiales canonici in Ecclesia hi eligantur, qui in manibus capituli jurent se bene & fideliter suum munus obituros: Syndicus ad lites tantùm; Procurator, qui capitularium redditus exigat: quod munus per turnum canonicis competet: duo judices computi accepti & expensi, quibus ratio ab aliis exhiberi debet ad finem cujuscumque mensis: ipsi verò in codice summam conscribant, ut eam singulis annis nobis, vel nostro visitatori exhibeant: præterea duo canonici depositarii vel claviculariì, qui in arca communi, duabus clavibus bene custodita, & in loco munito reposita, pecunias servent: canonicus qui Missas persolvat, sitque Rationalis utriusque Ecclesiæ, ad quem redditus omnes presbyterorũ & clericorum Ecclesiarum S. Nicolai, & S. Mariæ deferantur. Hic duos clericos sub se habeat respectivè residentes in utraque Ecclesia, qui redditus colligant, & huic canonico per singulas hebdomadas rationem reddant. His omnibus officialibus certum salarium assignetur, prout tempus & ratio tulerit.

Quotiescumque agendum erit de interesse capituli, libera sit penes ipsos capitulares, cum consensu & approbatione nostra & nostrorum successorum, administratio redituum & bonorum suorum. Cùm verò agetur de interesse clericorum, videlicet de redditibus & emolumentis antiquarum massarum utriusque Ecclesiæ: nimirum de modo distribuendi & exigendi; aliqui utriusque parochiæ clerici advocentur, ut in hujusmodi computis reddendis, & in suis rebus administrandis intersint. Ita ut computum legitimum non habeatur, nisi aliqui clerici præsentes exstiterint.

Singulis annis singuli libri compacti fiant, singularum administrationum capita & redditus continentes, ne in uno libro omnia perinista & confusa existant; sed in singulis libris singula distinctè habeantur.

Clerici Sancti Nicolai distributiones & emolumenta omnia lucrabuntur, quæ in Ecclesia Sanctæ Mariæ distribui solent, & è converso: ita ut unum omnium clericorum utriusque Ecclesiæ sit lucrum.

Vestitus ministrorum Dei decens sit, & ornatus gravis, ut pietatem & non levitatem redoleat. Quare mussæ sericæ ne fiant, sed ex panno, qui ad Ecclesiasticos ornandos aptior judicetur. Omnes paullò antequam ad chorum accedant, in sacrario seu sacristia vestiantur, & bini ad chorũ accedant magna cum modestia, ut Senatus Ecclesiasticus videatur.

Introitu finito in Missa, aut primo Psalmo in Vesperis, aut antequam in Matutinis Invitatorium absolvatur, si Dignitates, canonici, & alii

alii ingressi chorum non fuerint, distributionibus illius Horæ multentur.

In choro nullus suum locum deserat, nec hac illac discurrat, nec à choro discedat, sine præfecti licentia: si dimidiatum officium quis deserat, aut in Missæ, & aliorum Officiorum fine præsens non adfuerit, dimidiata portione illius Horæ privetur.

Decani munus erit in choro & processionibus præesse, cuncta prospicere, vigilare in rebus Ecclesiæ, ut ad Episcopum deferat; maximè circa decorem clericorum: eosque verbo benignè admonere, ut sæcularium consuetudines fugiant: quo die, quave hora capitulum haberi debeat cavere, proponere, vota exquirere, præsente notario numerare, & ex majori parte capituli sententias diffinire, negotia singulis ex voto capituli committere, quæ utilitati communi conducent.

Decanus debet celebrare Missas, Nativitatis Domini, Circumcisionis, Epiphaniæ, Purificationis, feriæ quartæ Cinerum, Dominicæ in ramis Palmarum, Jovis, & Veneris majoris hebdomadæ, die prima utriusque Paschatis, Corporis Christi, & in Assumptione Beatæ Mariæ Virginis, & Sancti Nicolai.

Cantor, quæ secunda est Dignitas, chori officium habeat, & in ejus celebrationis ordine servando studeat diligenter, & absente decano, silentium in choro jubeat ac imperet, libros evolvi & aperiri præcipiat, antequam Officium inchoëtur, tum etiam diligenter in armario bene munito servari curet.

Subcantorem suo salario, pro redditum ratione, alere debet, pueros chori gubernare, & eligere cum consensu capituli, eosque qua decet pietate & maturitate regere, ne privatis Missis desint, sed debito tempore choro inserviant.

Jubebit quoque ut magister cappellæ singulis diebus cantum doceat, & exerceat, & ut tibicines id etiam faciant. In quam rem maximè incumbet, ne illi tanto huic bono desint.

Cantor singulis hebdomadis tabulam in choro constituat, in qua Officii ordo, & anniversaria, tum nomina eorum qui celebraturi sunt, & cappas gestaturi, describantur.

Missas has decantabit, in galli cantu, & in singulis secundis festis utriusque Paschatis, S. Stephani, omnium Sanctorum, & omnium defunctorum: in omnibus Dominicis Adventus, in festivitate S. Joannis Baptistæ, S. Petri, & dedicationis Ecclesiæ, Sancti Josephi, in Sancti Nicolai translatione, & Sabbatho sancto.

Sacrista seu Thesaurarius curabit altarium decorem, ut nitidæ sint mappæ, purificatoria, ornamenta decentia & culta, sacerdotales vestes pro tempore suis coloribus congruentes ministris præbeantur: auri & argenti supellectilium totius Ecclesiæ curationem habeat.

Inventarium rerum omnium sacristiæ singulis annis faciat, præsentibus duobus de capitulo, vel factum comprobet: si quid de novo factum vel immutatum ad templi ornatum fuerit, describat; addatque Inventario: si quid etiam tempore perierit, pariter quoque animadvertat, & de iis Episcopo vel ejus vicario rationem reddat.

Singulis diebus, antequam Officium inchoëtur, teneatur accedere primùm ad sacristiam, ut ea jubeat quæ pro sui conscientia opportuna ad cultum divinum judicabit. Mox exploret, ac videat altaria, an rectè omnia & decenter culta sint & ornata. Campanæ ejus auctoritate, & ordine, de consensu capituli, hora competenti pulsentur.

Sacrista seu Thesaurarius, duos minores sacristas eligat, & ab his fideijussionem & cautionem recipiat.

Missas celebrabit omnibus tertiis festivitatibus Natalis, & Paschatum, in omnibus Dominicis Quadragesimæ, in festivitatibus Beatæ Mariæ, & Apostolorum.

In cæteris verò Dominicis, & festivis diebus duplicibus, semiduplicibus, ac simplicibus, & à sabbatho ante Dominicam in Passione, usque ad feriam quintam majoris hebdomadæ exclusivè, & in Rogationibus, reliqui canonici per turnum Missas celebrabunt.

Qui verò celebraturi sunt, à primis Vesperis Officium inchoare debent: & si ignorant Ecclesiasticum cantum, aut in eo exercitati non fuerint, emolumenta, quæ ex capparum gestatione colliguntur, minimè percipiant.

Clerici, qui admittendi sunt ad Ecclesias, cantare discant intra tres menses: alioquin distributionibus quotidianis priventur.

Tribus diebus festivis cujuscumque Paschatis canonici, si absuerint, portionem aut distributiones lucrari, seu solatium, ut dicitur, capere non poterunt. Die etiam sacratissimi Corporis Domini nostri Jesu Christi unà cum tota Octava, etiam si antea præsentes fuerint, si tamen prædictis diebus in Ecclesia non interfuerint; vacatio, seu solatium ipsis non suffragetur, ut emolumenta lucrari possint. A die sabbathi ante Dominicam in Passione usque ad Dominicam in Albis inclusivè, ab Ecclesia abesse non possunt: si fecerint, solatio & fructibus illius temporis privandi erunt. Omnibus etiam diebus Dominicis, & festivis colendis, illi ad solatium lucrandum admitti nō debent, qui in civitate cùm sint, Horis canonicis, & divinis officiis non intersunt.

In diebus à nobis statutis, in quibus necessariò capitulum haberi debet; qui solatio, seu muneris vacatione frui voluerint, si exstiterint in urbe, ad capitulum tenentur accedere: aliter distributionibus & solatio ejus diei careant.

In hisce diebus, in quibus processiones publicæ habendæ sunt, nullus ad muneris vacationem seu solatium admittatur; sed processionibus interesse debet, etiam si aliò extra urbem se conferre cogatur. Idemque observandum erit in die Assumptionis, & Conceptionis integerrimæ Virginis.

Tem-

Tempore verò absentiæ plures quàm tres canonici ab Ecclesia abesse non possint. Interpellatis tamen diebus, & non in præcipuis anni festivitatibus, à chori & Ecclesiæ servitio recedere poterunt: si secus faciant; pro temporis jactura distributionibus & portione priveutur.

Post adeptam canonicatus vel Dignitatis possessionem, nullus per sex integros & continuos menses ab Ecclesiæ residentia abesse potest: alioquin si aliquem intermiserit diem, totâ massâ privetur, & iterum eandem per sex alios integros menses inchoët residentiam.

Absens ab Ecclesia per duos menses habere potest solatium, seu lucrari distributiones quotidianas, non tamen funerarias, & quæ personalem assistentiam requiruut.

Canonicos negotiorum præpositus deferat & deficiet decimaquinta die cujuslibet mensis capitulo statum omnium negotiorum quæ tractantur: & animadvertat, ac certiores reddat de his omnibus quæ sibi videbuntur, syndicos, & procuratores negotia gerentes, ut faciliùs Ecclesiæ litibus consulatur.

Pœnitentiarius singulis diebus, tempore opportuno, in publico loco sedeat, ibique exspectet pœnitentes, casuumque conscientiæ Summas à viris doctis, timoratis, ac probatæ vitæ, & conscientiæ integritate, & doctrinæ severitate florentibus elaboratas, assiduò volvat, & attentis oculis & animo perlegat, atque percurrat, non sine observatione; ut pœnitentibus ad ipsum accedentibus, in his quæ dubitaverint, de jure respondeat.

Canonicus concionator in omnibus Dominicis Adventûs & Quadragesimæ, & in aliis festivis diebus, in quibus concionatores defuerint, ad populum conciones habeat.

Canonicus sacrarum literarum interpres casus conscientiæ legat & doceat, vel eas lectiones habeat, quas vel nos, vel successores nostri assignaverint. Subsequenti verò tempore, ubi se obtulerit occasio, ex aliqua vel præstimoniorum, vel Beneficiorum vacatione, concionatori & lectori aliquid ampliùs adjungatur, prout nos, vel nostri successores consonum judicaverint.

Atque ut omnia debito ordine peragantur, sit clericus punctator, qui medio juramento in manibus nostri vicarii præstito, absentes, & in quacumque hora non interessentes, describat ac notet: ut ad finem mensis constare possit, quæ quisque canonicorum & clericorum lucra perceperit.

Hebdomadariorum duo per singulas hebdomadas sacramenta ministrent, alii duo choro, consuetis horis intersint, ibique officia omnia suo tempore inchoënt, Missas sibi assignatas celebrent. Quod fiat per turnum, ne sacramentorum ministratio, & chori officium negligatur. Tempore verò Quadragesimæ omnes hebdomadarii, si necessitas urgeat, sacramentorum & animarum curæ invigilent. Chori verò administratio & functio aliis clericis, congente hebdomadariorum necessaria absentia, committatur.

Ut verò grati animi significationem Philippo III. Regi nostro Catholico ac Maximo exhibere possimus; cùm eo adnitente hæc Ecclesia Collegiata Sancti Nicolai suum splendorem fuerit assequuta; perpetuis futuris temporibus constituimus atque jubemus, ut singulis totius anni diebus ultima Missa, quæ undecima dicitur, in altari majori pro illius salute, incolumitate, prosperitate, & suorum regnorum felicissimo incremento & dignitate recitetur: ne tanto huic debito ac beneficio, quo Regi nostro potentissimo addicti sumus, aliquâ in re defuisse videamur.

Hæ itaque sunt constitutiones & ordinationes, dilectissimi filii, quas necessarias judicavimus ad hujus Ecclesiæ Collegiatæ S. Nicolai ornatum, & cultum divinum non modò conservandum, sed in dies etiam augendum & propagandum, ad vestrarum animarum, & totius populi salutem, ad commune omnium decus & dignitatem. Has præstito juramento, ad unguem observare, & studiosè curare debetis, ut ab aliis diligentissimè observentur: ita ut nulli Dignitatis vel canonicatus possessio in posterum tradi possit, quin priùs juramentum emiserit, se pro sua virili parte his constitutionibus & observationibus perpetuò obtemperaturum. Curabitis preterea ut eædem omnes constitutiones & ordinationes in libro optimè compacto fideliter conscribantur, qui in archivo nostræ Ecclesiæ Collegiatæ Sancti Nicolai, ad perpetuam memoriam, & futurorum sæculorum recordationem, debitumque Ecclesiæ regimen, servari & custodiri debet. Contendite ergo, filii charissimi, ei placere, qui & nostras conscientias intuetur, & suis oculis cuncta perlustrat: ut enim piè & sanctè pro vestra virili parte hujus Ecclesiæ curis & laboribus fueritis functi; tandem ab eo præmium assequi possitis, qui nunc virtutem ad merendum, & ad egregiè decertandum confert. Valete in Domino. In civitate Alicanti 12. Kalend. Augusti, anno Domini ac Redemptoris nostri MDC. Pontificatus sanctissimi D. N. Clementis divinâ providentiâ Papæ VIII. anno nono, regnante Philippo III. Hispaniarum & Indiarum Rege nostro potentissimo, Catholico, Maximo, regnorum ejus anno II. & consecrationis nostræ anno XV.

Josephus Stephanus Episcopus Oriolanus.

De mandato dicti reverendissimi domini mei Episcopi.

Antonius Tari notarius & scriba Apostolicus.

LITERÆ

Illustrissimi ac Reverendissimi domini Hieronymi Cardinalis Matthæji, ad Reverendissimum dominum Josephum Stephanum Episcopum Oriolanum transmissæ, de Synodi Diœcesanæ celebratione.

Reverendissime domine uti frater.

SAcra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini interpretum sæpiùs consulta respondit, licere Episcopo, ad eumque pertinere cogere Synodum Diœcesanam absque consensu & consilio capituli. In eaautem constitutiones eundem Episcopum edere & promulgare posse absque consensu & approbatione cleri: debere tamen requirere consilium capituli, tametsi illud sequi non teneatur, præterquam in quibusdam casibus à Jure expressis. Quæ Amplitudini tuæ, in Synodi celebrationem incumbenti, iccircò significare voluimus, ut ex Patrum sententia quid sibi liceat, quantaq; hac in re sit eius facultas agnoscens, impedimentis omnibus sublatis, Synodum celebret & absolvat, ex qua plurimum utilitatis ad animas sibi creditas perventurum speramus: quippe qui pastoralem eius solicitudinem, acremq; zelum, & solertiam, ac sacrarum literarum cognitionem, quâ eminet, optimè compertam habemus. Deus Amplitudinem tuam incolumem servet. Romæ die 17. Maji MDXCIX.

Amplitudinis tuæ Reverendissimæ uti frater studiosus,

Hieronymus Cardinalis Matthæjus.

DECLARATIO

Illustrissimorum DD. Cardinalium Congregationis sacrorum Rituum, posse Episcopum Chrisma extra Ecclesiam Cathedralem consecrare.

EStsi deceret Episcopum, in majori præsertim hebdomada, quum Chrismatis, catechumenorum, & infirmorum olea consecrantur, in Cathedrali Ecclesia residere; tamen si eo tempore ab Ecclesia Cathedrali absfuerit; posse hujusmodi olea in alia Ecclesia suæ diœcesis benedicere & consecrare, debitis cæremoniis adhibitis. respondit Congregatio sacrorum Rituum ad supplicem libellum R. P. D. Episcopi Oriolensis, Die 17. Novembris MDC.

Alphonsus Cardinalis Gesualdus.

Alexander Gratianus Auditor pro Secretario Congregationis.

LITERÆ

Illustriss. ac Reverendiss. D. Cardinalis Matthæji, ad Reverendiss. D. Josephum Stephanum Episcopum Oriolanum transmissæ, de visitatione fabricæ minoris, vel quinctæ domus.

Perillustris ac Reverendiss. dñe uti frater.

JUS visitandi fabricam minoris, vel quinctæ domus istius diœcesis, ab eiusque administratoribus rationem administrationis exigendi, ad Amplitudinem tuam pertinere indubii juris est, præsertim novissimi Tridentini Concilii. Cui planè juri, fel. mem. Gregorium XIII. literis in forma Brevis, die 6. Septembris MDLXXVIII. à se datis, quibus capitulo Oriolensi jus administrandi, ac vindicandi, expendendiq; in fabricæ utilitatem illius redditus, absque Ordinarii licentia tribuit, nihil omnino detraxisse putant Illustrissimi Patres Tridentini Concilii sanctissimi domini nostri auctoritate interpretes. Qui id tibi significatum voluerunt, ne facultate tibi ex Concilii Decretis competenti, nec dictis literis abrogata aut imminuta, uti liberè possis, sed ea libertate quæ legum & Canonum est constricta vinculis. Deus Amplitudinem tuam incolumem servet. Romæ die 27, Novembris anno MDCI.

Amplitudinis tuæ Perillustris ac Reverendissimę uti frater,

Hieronymus Card. Matthæjus.

Et ✻ ego Jacobus Ferrandez presbyter Oriolen. publicus Apostolica auctoritate notarius, & scriba curiæ Ecclesiasticæ Oriolen. fidem publicam facio, & attestor, hæc tria exemplaria, sive transumpta superiùs contenta, & typis impressa trium literarum, sive declarationum ad perillustrem & Reverendissimum dominum meum Josephum Stephanum, Dei & sedis Apostolicæ gratiâ Episcopum Oriolanum, transmissarum, quarum prima est Illustrissimi ac Reverendissimi domini Hieronymi Cardinalis Matthæji, Romæ die decima septima mensis Maji, anno Domini MDXCIX. in qua affirmat Illustrissimos dominos Cardinales sacri Concilii Tridentini interpretes declarâsse, licere Episcopo, ad eumq; pertinere, cogere Synodum Diœcesanam absque consensu & consilio capituli, posseq; etiam in ea constitutiones edere & promulgare absque consensu & approbatione cleri, debere tamen requirere consilium capituli, etsi illud sequi non teneatur, præterquam in quibusdam casibus à Jure expressis. Secunda verò est Illustrissimi ac Reverendissimi domini Alphonsi Cardinalis Gesualdi, data die 17. Novembris MDC. in qua affirmat Illustrissimos ac Reverendissimos dominos Cardinales Congregationis sacrorum Rituum declarâsse, posse Episcopum, si à Cathedrali absfuerit, in qualibet Ecclesia sui Episcopatus Chrismatis, catechumenorum, & infirmorum olea consecrare. Tertia verò & ultima est dicti Illustrissimi ac Reverendissimi domini Hieronymi Cardinalis Matthæji, data Romæ die 27. Novembris anno MDCI. in qua affirmat, posse dictum dominum Episcopum Oriolanum visitare fabricam minoris vel quinctæ domus: prædicta, inquam, præ-

di-

dictarum trium literarum exemplaria, sive transumpta, à suis originalibus registris, penes dictum dominum Episcopum Oriolanum existentibus, fideliter, nec apice quidem immutato, fuisse translata & transcripta. In quorum omnium & singulorum fidem, hîc me subscripsi, ac meum solitum, consuetum appoşui signum requisitus.

Jacobus Ferrandez presbyter, notarius & scriba Apostolicus.

ELOGIUM
ILLUSTRISSIMI DOMINI
JOSEPHI STEPHANI
EPISCOPI ORIOLENSIS,
ET HUJUS SYNODI PRAESIDIS.
Ex cl. viro D. Nicolao Antonio, in Biblioth. Hisp. Tom. I. pag. 625.

JOSEPHUS STEPHANUS, *vulgò* ESTEVE, *Valentinus, cùm ex patria, omnibus ibi disciplinis jam imbutus, ad hæc forma insigni commendatus, Romam in grâsset, in ore omnium & admiratione fuit, dum & Legatorum regiorum nomine nonnunquam ad Purpuratorum Patrum Senatum, atque adeò Senatûs apicem Xystum V. Papam, verba pro dignitate faceret, ab hoc scilicet Vestani Episcopatus infulis decoratus; cùm alterum, atque alterum eo jam tempore circa Pontificiam majestatem ac potestatem Opus foras magno plausu dedisset. Ante hoc tempus (quod ille ait in* Commentario de bello sacro) *Philosophiam publicè fuerat in Senarum urbe professus, & canonicum in Segobricensi Ecclesia, unà & operarum illius magistrum egerat; à quibus muneribus se in* De potestate coactiva summi Pontificis *libris appellat. Valentinæ quoque Ecclesiæ decanus, indeq; 12. Januarii MDXCIV. Oriolanus Antistites (civitas* Origuela *vulgò in Valentiæ regno est haud ignobilis) renunciatur. Hoc munere auctus, antiquis illustrandis Ecclesiæ patribus seriò intendit animum, quædamq; monumenta in vulgus edidit, quæ nulli non probantur; alia, si mors non intercessisset, æquè docta & utilia deprompturus. Elenchus Operū hic est:*

DE ADORATIONE PONTIFICUM, pedum osculatione, gestatione, & coronatione. *Romæ MDLXXIX. In* 8. *Venetiisq; eodem anno & Coloniæ.*

DE POTESTATE COACTIVA, quam Romanus Pontifex exercet in negotia sæcularia. liber primus: *ex tribus scilicet quos argumento destinaverat, ad Xystum V. Pont. Max. Romæ MDLXXXVI. in* 4.

DE EPISCOPI in tempestate officio. Epistola ad Thomam Cardinalem Cajetanum.

SACRI ROSARII. B. Mariæ Virginis ab Hæreticorum calumniis defensio, unà cum mysteriis & Bullis Romanorum Pontificum. Romæ apud Dominicum Bassam MDLXXXIV. in 4.

ORATIO habita Romæ nomine Joannis Fernandez de Velasco, Regis Catholici Oratoris ad Xystum V. Romanum Pontificem, anno MDLXXXVI. *quam Bibliothecæ Pontificiæ auctor laudat, atque editam vidimus.*

Italicè præfert Stephani nostri nuncupationem liber ita inscriptus:

INDULGENZE DELLA VERGINE. *Venetiis apud Bernardum Giunti MDLXXXVII. in* 4. *Quam credo versionem esse Latini libri* DE ROSARIO DEIPARÆ.

HÆC ROMÆ. Quæ sequuntur in Hispania publicavit.

DE BELLO SACRO, religionis caussâ suscepto; ad libros Machabæorum Commentarii. *Clementi VIII. Pont. Max. nuncupati. Prodiit nempe primus tomus duntaxat, hoc est ad priora quatuor primi libri capita, Oriolæ in Palatio Episcopali MDCIII. in* 4.

DE DIGNITATE & præeminentia presbyterorum. *Valentiæ in* 4.

DE unica Religione disputatio, ad vetus dictum: *Salus populi suprema lux esto*; Ad Philippum III. Hispaniarum Regem Catholicum.

IN caussa Henrici Borbonii ad Episcopos & presbyteros, cæterosq; Catholicos Regni Francorum, Parænesis. *Valentiæ typis Mey MDXC. in* 4. *Antuerpiæ MDXCI. in* 8. *Interrupit mors Opus, quo nihil in eo genere accuratius lectum iri fecerat doctis hominibus, doctus ipse atque eruditissimus, solidam spem, scilicet.*

LEXICON Ecclesiasticum vocum, phrasium, ac rituum veteris Ecclesiæ Catholicæ, è Græcis Latinisque Patribus.

SUMMARIUM *quoque* De antiquis Valentini Regni Episcopis *laudare solet, Gaspar Escolanus in ejusdem Regni historia.*

Denatum scimus ante diem 10. *Novembris anno MDCIV. quo die habuit in Ecclesia Oriolensi sponso viduata successorem Andream Albarrazinensem Episcopum.*

CON-

CONCILIUM III.
PROVINCIALE LIMANUM,

Quod Clemente VIII. Romano Pontifice, & Philippo III. Hispaniarum Rege, novi Orbis domino, celebravit

Beatus Toribius in civitate Lima, anno Domini MDCI.

NON est, quòd ex annorum periodo quisquam hîc in limine Toribium Archiepiscopum reprehendendum suspicetur: quasi ut minus justus deesset officio, vel charitate minutus non provideret Pastor gregi, vel majorũ decreta negligens, neque Concilii Tridentini præcepto parens, Conciliũ Provinciale post triennium à proximo antecedenti celebraverit, vel saltẽ Gregorii XIII. Pontificis, indulto usus, septennii terminum observârit: quin vir alioquin observantissimus, Concilium istud ab anno MDXCI. in annum MDCI. toto decennio distulerit: quoniam ratio, quę in Concilii Tridentini decreto cum Toribio dispensandum, & indultum concedendum suasit Pontifici Gregorio, eadem obstitit, ut neutrum servaretur hac vice, nempe necessitas non habens legem. Toribius enim servato septennii tempore Concilium indixit in quintam diem Martii anni MDXCVIII. & simul indictionis literas ad omnes Episcopos sibi suffraganeos misit: quo termino transacto, nullus Episcoporum comparuit, tanta est itinerum in ea regione difficultas & longitudo, maximis periculis expositorum, ut in primo libro nostri Novi Mundi declaravimus: unus etiam dum se itineri accingeret, obiit, & alius morbo detentus, quo eum etiam obiisse suspicor, se excusavit. Exspectavit ergo patienter, etsi dolenter, Archiepiscopus, & novas literas indictionis expedivit, donec tertio post primum terminum anno accedentibus tantùm duobus Episcopis, Quitensi & Panamensi, omnibus visum est, Concilium non ampliùs in spem adventûs aliorum differendum esse, atque idipsum sequenti ipsorum decreto declaratum est: unde reddita ratione dilationis, omnis negligentiæ suspicio vel querela cessat.
D. FRANC. ANT. MONTALVO.

DECRETUM PRÆPARATORIUM.

IN civitate Regum undecima die mensis Aprilis, anni MDCI. congregati simul in aula Archiepiscopali, videlicet, Illustrissimus D. Toribius Alphonsus Mogrovexus Archiepiscopus hujus civitatis, & Reverendissimus dominus Magister D. Fr. Ludovicus Lopez Episcopus Quitensis, & Reverendissimus dominus Doctor, D. Antonius Calderon Episcopus Panamensis; attendentes, quòd secundùm dispositionem sacri Concilii [a] Tridentini & Brevia summi Pontificis, Prælati, Episcopi comprovinciales universæ hujus provinciæ fuerint convocati per duas convocatorias expeditas ad omnes Episcopos, & quòd Reverendissimus Episcopus Paraguayanus volens adesse & venire ad celebrationem dicti Concilii Provincialis è vita decesserit, & Reverendissimus Tucumanensis D. Ferdinandus de Trejo Sanabria, accinctus ad veniendum ad dictum Concilium inciderit in morbum dysenteriæ, cum fluxu sanguinis, cum quo si se itineri commisisset, periclitaretur ejus vita, quemadmodum per ipsius nuncios, & literas, quæ præsentatæ fuerunt, apparuit: & re communicata cum viris doctis, & cognito quid in aliis præteritis Conciliis actum sit, & exspectato completo termino convocatoriæ, qui fuit decima quinta dies Martii anni MDXCVIII. usque ad pręsentem diem dati hujos, qui est undecimus mensis Aprilis anni MDCI. & non habentes notitiam, quòd ullus absentium esset venturus, aut venerit, ac desiderantes debitam exsecutionem dare celebrationi dicti Concilii Provincialis; convocati juxta dispositionem sacri Concilii Tridentini & Brevium Apostolicorum, & Schedularum domini nostri Regis; dixerunt quòd per viam maximè expedientem, & quantum permittunt jura, declarabant, & declarârunt, quòd se constituebant, & constituerunt legitimos ad inchoandum, prosequendum, & absolvendum dictum Concilium, & in eo ordinandum, ac decernendum cętera omnia, quæ Conciliis Provincialibus legitimis concedunt jura & laudabiles consuetudines. Et sic decreverunt, & subscripserunt ad finem dicti Concilii.

Toribius Archiepiscopus civitatis Regum.
Fr. Ludovicus Episcopus Quitensis.
Antonius Episcopus Panamensis.
Coram nobis, de quo fidem facimus;
Licentiatus Michaël de Salinas.
Licentiatus Osorius de Contreras Secret.

ACTIO

[a] Sess. 24. cap. 2. De refor. Gregor. XIII.

ACTIO PRIMA

Celebrata in Ecclesia Cathedrali Civitatis Regum, die 2. Aprilis anni MDCI.

DECRETUM I.

Declaratur inchoatio Concilii.

NOS D. Toribius Alphousus Mogrovexus miseratione divina, & sanctę Sedis Apostolicę Archiepiscopus Metropolitanus hujus civitatis Regum, domini nostri Regis consiliarius, unà cum comprovincialibus dominis Episcopis Magistro D. Fr. Ludovico Lopez de Soliz, Episcopo civitatis Sancti Francisci *de Quito*, & doctore D. Antonio Calderon Episcopo Panamensi, declarat Concilium Provinciale convocatum per nos dictum Archiepiscopum in hac civitate Regum, die festo Sancti Leonis Papę, qui est undecimus Aprilis, ad honorem & gloriam sanctissimę & individuę Trinitatis, pro felici statu & reformatione hujus provincię, & Ecclesiarum ipsi suffraganearum inchoari, & inchoatum esse.

DECRETUM II.

HOC sacrum Concilium statuit, ut omnibus in eo presętibus, & absentibus, tam Reverendissimis Episcopis, quàm procuratoribus comprovincialibus, cujuscumque status vel conditionis existant, declaretur, nullum illis præjudicium parare loca in hoc Concilio assignanda: imo potiùs, quòd ipsorum jura, & prærogativæ salva, integra, & secura ipsis relinquantur, secundùm quod, & eo modo, quo ante hoc Concilium erant, eaque tenebant, & gaudebant illis. Et ad procedendum in eo nominârunt officiales, Licentiatum Michaëlem de Salinas, provisorem, & vicarium generalem hujus Archiepiscopatus, & Licentiatum Franciscum Osorium de Contreras, provisorem Episcopatûs terræ firmæ pro secretariis ejusdem Concilii, & Licentiatum Melchiorem Ruiz de Bustos pro fiscali. Et interrogati dicti Reverendissimi, an consentiant his decretis, & ipsis placeant? dixerunt, & responderunt: *Placent.* Et publicatis istis decretis, eisque lectis unà cum capite secundo sess. 24. Concilii Tridentini *De reform.* quod incipit: *Provincialia Concilia.* Et cap. 1. quod incipit: *Eadem sacrosancta Synodus.* Et secundo, quod incipit: *Episcopi inferiores.* sess. 6. *De reform.* Et cap. 1. quod incipit: *Cum precepto divino.* sess. 23. *De reform. De residentia Prælatorum*: & cap. 2. quod incipit. *Cogit:* sess. 25. *De reform.* absolutum est hoc decretum, lectis pariter canonicis regulis, quarum fit mentio cap. *Sicut olim*, *De accusationibus*.

DECRETUM III.

De professione Fidei.

STatuitur etiam & præcipitur, quòd juxta decretum sacri Concilii Tridentini sess. 25. cap. 2. *De reform.* omnes Episcopi comprovinciales emittant professionem Fidei, & dicti Concilii, ejus vestigiis inhærendo, juxta constitutionem Pii Papæ IV. quæ incipit: *Injunctum.* Quæ professio facta est in forma consueta.

ACTIO SECUNDA

Celebrata in Ecclesia Cathedrali civitatis Regum, die 17. mensis Aprilis, anno MDCI.

DECRETUM I.

De judicibus synodalibus.

SEcundùm quod in sacro Concilio Tridentino provisum est sess. 25. cap. 10. *De reform.* Hoc sacrum Concilium pro judicibus, qui cognoscere possint, & cognoscant caussas spirituales, & Ecclesiasticas pertinentes ad forum Ecclesiasticum, quæ in istis partibus commissæ fuerint per summum Pontificem, vel per quemvis Legatum, vel Nuncium, in hoc Archiepiscopatu nominârunt Doctorem D. Petrum Muniz Decanum, Doctorem D. Joannem Velasquez Archidiaconum, Doctorem D. Matthæum Gonzalez de Paz Scholasticum, Doctorem D. Stephanum Fernandez Voz-medianum Cantorem, D. Christophorum Medel Thesaurarium, Dignitates hujus sanctæ Ecclesię Cathedralis Regum. Et in Episcopatu Quitensi Decanum D. Franciscum Galecis, & Archidiaconum magistrum Joannem de Ovando, & Cantorem D. Georgium Ramirez de Arellano, & canonicum D. Alphonsum de Aguilar. In Episcopatu Panamensi D. Joannem de Luque Decanum, D. Cyprianum Fernandez de Sea Thesaurarium, Licentiatum D. Alphonsum Armyo Altamirano, Cantorem, baccalaureum Hernandum Guerrero canonicum. Et in reliquis Episcopis suffraganeis per idem Concilium injungitur, ut in suis districtibus nominent personas idoneas ad eundem effectum, conformiter ad sacrum Conciliū Tridentinum.

DECRETUM II.

De testibus synodalibus.

RAtio propter quam sancti Patres justè & sanctè constituerunt, ut singulis annis cogerentur Synodi, fuit, ut in eis tractetur de corrigendis excessibus, & de reformatione, & moderatione morum utque in eis fiat

quod

quod bono regimini animarum, & rerum Episcopatus concernentium expedit. Et ut quod in eisdem Synodis constitueretur & fieret, com majori efficacia compleatur, & ad effectum perducatur; statuerunt, ut in singulis Episcopatibus sint, & nominentur testes synodales, viri boni & idonei, qui diligenti studio per universum Archiepiscopatum inquirant, quisque in districtu sibi assignato, quomodo observetur & compleatur quod in Synodis constitutum & præceptum est. Et ut tam sancta institutio fortiatur effectum; nominati sunt testes sequentes in hoc Archiepiscopatu parochi, qui sunt, vel fuerint hujus sanctæ Ecclesiæ Cathedralis, & parochiarum: & visitatores totius Archiepiscopatus, qui item sunt, vel pro tempore fuerint. In Episcopatu Quitensi etiam parochi Cathedralis, & parochiarum, & visitatores. In Episcopatu Panamensi similiter parochi Cathedralis, & visitatores. Et reliquis Episcopis injungitur, ut personas idoneas ad hoc munus in suis Episcopatibus eligant.

DECRETUM III.

Forma Interrogatorii ad Romanum Pontificem mittendi, circa promovendos ad Episcopatus, juxta decretum sacri Concilii Tridentini sess. 25. cap. 1. De reformatione.

IMprimis an cognoscant N. & quanto hactenus tempore, & an habeant notitiam Ecclesiæ Cathedralis talis loci, in tali regno?

Item an sciant, an à decem, viginti, vel triginta annis huc usque perpetuò in ea civitate fuerit, & sit illa Ecclesia Cathedralis, cum titulo & invocatione sancti N. & quòd in illis diversis temporibus aliqui promoti fuerint ad quatuor, vel quinque Dignitates, & quòd earum prima & magis principalis post Pontificalem sit illa Decani, vel alterius majoris de numero canonicorum; & an habeat sacrarium decenter ornatum, & instructum bonis ac ditibus ornamentis, & amplam magnamque diœcesim, cum aliis signis, & insigniis, quæ monstrent, & faciant eam notabilem Ecclesiam Cathedralem; & quòd hoc fuerit & sit publica vox & fama?

Item an sciant, quòd in eadem Ecclesia Cathedrali fuerit, & resederit tanquam proprius ejus Episcopus Reverendiss. D. N. & quòd fuerit ultimus Episcopus & Pastor illius, & quòd per ipsius mortem jam careat Episcopo, & vacet?

Item si cognoverint, vel notitiam habeant N. & N. parentum N. & incolarum quondam loci N. & an sciant, quòd fuerint matrimonio conjuncti & velati, & quòd durante tali matrimonio habuerint, & procreaverint N. tanquam legitimum filium: & an sciant, quòd pro legitimo filio fuerit, & sit habitus, & communiter reputatus ab omnibus qui ipsum cognoscebant?

Item an sciant quòd parentes dicti N. & ipsius majores fuerint omnes Christiani, & filii puri sanguinis, sine mistione Judæorum vel Maurorum, & quòd non pœnitentiati per officium S. Inquisitionis, & quòd fuerint personæ principales civitatis, aut oppidi talis regionis, & dictus N. pariter eorum filius?

Item si sciant, quòd dictus N. sit ætatis tot annorum, & talibus ordinibus initiatus, ut constat per testimonia ipsius ordinationis?

Item si sciant, quòd idem N. sit graduatus ad talem gradum in tali facultate, ut constat per testimonia ipsius promotionis?

Item an sciant, quòd idem N. habuerit Cathedram, officium, vel præbendam in tali loco, vel fuerit Collegialis, Prior, aut Provincialis, vel habuerit alia officia, gubernia & administrationes, & an illis bene functus fuerit, & an vitam abstractam, laudabilem, & exemplarem duxerit, succurrendo necessitatibus proximorum, illis cum omni charitate compatiendo: & quòd sit pacificus, mansuetus, non sequax lucri, nec amicus cumulandi thesauri, sed benignus, sobrius vir, virtute præditis benè affectus, & virtutum suasor, abstinens, & per omnia temperans, & qui habetur pro devoto servo Dei?

Item an sciant per quot leucas extenditur districtus Ecclesiæ & Episcopatus N. ad quem præsentatus est dictus N. & an terra cultilis vel aspera sit, & quam qualitatem, vel temperiem habeat, & per quot leucas idem Episcopatus ab Archiepiscopatu, cui suffraganeus est, distet, quotque sint ejus comprovinciales suffraganei, per quos celebrari possint Concilia Provincialia?

Item an sciant, quòd dictus N. non sit valetudinarius, nec impotens, aut impeditus ad visitandum Episcopatum, & exercenda Pontificalia, nec ætate gravis, ut per hoc se excusare possit, ne exerceat?

Item an sciant, quòd idem N. in rebus Indicis peritus sit, & quanto tempore resederit, & adstiterit in illis, & an indigenarum linguam calleat, ut illis prædicare, & sancta sacramenta ministrare, eosdemque circa ea catechizare, & instruere possit, tam in sacramento Confirmationis, quàm in reliquis?

Item an sciant, quot Beneficia & Doctrinas habeat Episcopatus, & an in illis desint, vel suppetant rectores?

Item an sciant, quòd omnia prædicta, & eorum singula sint vera, publica, & notoria per publicam vocem & famam?

DECRETUM IV.

Renovatio Concilii Provincialis anni MDVIII.

QUandoquidem in Concilio Provinciali, quod celebratum fuit in hac civitate Regum anno jam præterito MDVIII. multa decreta sancita fuerint ad reformationem cleri, statutum Ecclesiasticum, Indorum instructionem, & sacramentorum administrationem; & habeatur veridica relatio,

latio, quòd in multis partibus non observentur, nec effectu compleantur, & quòd ad negotiationes & contractus clericorum cum Indis, ludos item & alias res pertinet, magna fit corruptio, & quòd interim, donec reprimantur abusus, & reprobæ ac perniciosæ consuetudines, quæ revera corruptelæ vocari possunt, non poterit inter Indos fieri fructus: & quoniam animus quo dictum Concilium congregatum & celebratum est, is fuit, ut in illo statueretur, quod ad obsequium Dei, & spirituale bonum Ecclesiarum hujus provinciæ, augmentum cultus divini, conversionem & instructionem Indorum, morum reformationem, correctionem & perfectionem Ecclesiastici status: & quia dictum Concilium ejusque decreta tanta ponderatione & consensu sancita sunt, & sua Sanctitas constituit, ordinavit & præcepit, ut impleantur & executioni mandentur; præsens Concilium Provinciale statuit, ordinat, & præcipit, ut observentur & compleantur omnia decreta dicti Concilii Provincialis anni supradicti, idque inviolabiliter absque diminutione ullius rei quæ in illis disposita & provisa est, ut in eisdem continetur, & ut sua Sanctitas ordinat & præcipit, & ut sua Majestas per schedulas suas Regias ad hoc expeditas, & in eodem Concilio insertas injungit: ac omnes Episcopi suffraganei hujus Archiepiscopatus monentur, & in Domino obstringuntur, ut recolendo obligationem muneris quod gerunt, pastorum & Prælatorum, quorum conscientias dictum Concilium onerat, tanquam qui strictam rationem reddituri sint nvium suæ curæ commissarum, ut servent & observent, ac servari & observari faciant, & in suis Ecclesiis publicari, quisque in suo districtu, omnia decreta dicti Concilii celebrati dicto anno MDLXXXIII. faciendo, ut in omnibus & per omnia compleantur & serventur, ut dictum est, non obstante quacumque consuetudine in contrarium: & quòd omnes peculiarem curam in hoc ponant, renovando, ut renovat hoc sacrum Concilium, omnia decreta dicti Cõcilii anni MDLXXXIII. & præcipit, ut serventur & compleantur, & ad debitam executionem cum effectu perducantur: ita ut in toto fiat quod expedit exonerationi conscientiarum, & obsequio Dei Domini nostri. Præcipit etiam hoc idem sacrum Concilium omnibus parochis, tam Hispanorum quàm Indorum, & omnibus judicibus Ecclesiasticis, ad quos quoquo modo pertinet, ut ea penes se habeant, intra duos menses, postquam in unoquoque Episcopatu publicata fuerint, vel intra aliud tempus, quod Ordinarius in suo Episcopatu assignaverit, sub pœnis ipsis imponendis. Injungitur pariter omnibus Episcopis suffraganeis, quòd cum omni possibili brevitate faciant publicari in suis Episcopatibus hæc decreta, idemque fiat in Cathedrali hujus Archiepiscopatus, ut perveniat ad omnium notitiam, & nemo prætendat eorum ignorantiam.

DECRETUM V.

Omnia decreta hujus Concilii Provincialis, & eorum quodlibet, subjecta sint censuræ & correctioni sanctæ Sedis Apostolicæ.

Ego T. Archiepiscopus civitatis Regum diffiniens subscripsi.
Ego Fr. Ludovicus Episcopus Quitensis diffiniens subscripsi.
Ego Antonius Episcopus Panamensis diffiniens subscripsi.

In quorum fidem infrascripti secretarii Concilii subscripsimus.

Ego Licentiatus Michaël de Salinas, Regum provisor, ac vicarius generalis, & Concilii sancti secretarius.
Ego Licentiatus Franciscus Osorius de Contreras sancti Concilii secretarius, provisor, ac vicarius generalis Panamensis.

Testimonia approbationis & publicationis Concilii.

Quod sacrum Concilium Provinciale absolutum est ad honorem & gloriam Dei, Domini nostri, die Mercurii sancto, mane, decimo octavo mensis Aprilis hujus anni MDCI. & cæremoniis ex præscripto Pontificalis Romani peractis, publicatum est in Ecclesia Cathedrali hujus civitatis Regum, dictis die, mense, & anno, alta & intelligibili voce, in pulpito Ecclesiæ per baccalaureum Joannem de Salazar clericum presbyterum, collectorem hujus sanctæ Ecclesiæ Regum, præsentibus Illustrissimo domino D. Toribio Alphonso Mogrovexo Archiepiscopo Metropolitano hujus civitatis Regum, & domino Magistro D. Fr. Ludovico Lopez de Soliz, Episcopo civitatis Sancti Francisci de Quito, & domino doctore D. Antonio Calderon, Episcopo Panamense, suffraganeis hujus Metropolis. Testibus doctore Fernando de Guzman, & Licentiato Bartholomæo Menacho, & Christophoro de Leon, canonicis hujus sanctæ Ecclesiæ. Et tunc statim dictus D. Archiepiscopus interrogavit dictos dominos Episcopos Quitensem & Panamensem: Reverendissimi Patres, Placentne vobis hæc decreta? & responderunt: Placent. *Et his dictis, D. Archiepiscopus dissolvit dictum Concilium simul cum dictis DD. Episcopis Quitensi & Panamensi, dicens,* Ite in pace, finitum est Concilium. *Et horum fidem facimus,*

Licentiatus Michaël de Salinas Secretarius.

Licentiatus Osorius de Contreras Secretarius.

Ego Licentiatus Joannes de Salazar, presbyter, collector generalis hujos Archiepiscopatus, & notarius publicus ejusdem, legi & publicavi de-

decreta hujus sacri Concilii Provincialis in dicta sancta Ecclesia, voce alta & intelligibili, ut suprà memoratur, existentibus testibus Doctore Fernando de Guzman, & Licentiato Bartholomæo Menacho, & Christophoro de Leon, canonicis dictæ hujus sanctæ Ecclesiæ, & aliis multis personis Ecclesiasticis & sæcularibus. Et ut de eo constet, subscripsi. In civitate Regum die 18. Aprilis anni MDCI.

Licentiatus Joannes de Salazar Secretarius.

SYNODUS IX.

DIOECESANA

Celebrata in civitate Regum, die 16. mensis Julii, anno MDCII.

EXciderunt hîc Synodi tres, scilicet anni MDXCVI. MDXCVIII. & MDC. nam celebratas per B. Toribium fuisse tredecim, vel quatuordecim Synodos, & tria Concilia Provincialia, scribit Antonius à Leone cap. 6. & 9. Vitæ Toribiì. Et ipse Archiepiscopus in relatione visitationis liminum ad Clementem VIII. Pontificem missa 14. Aprilis anno MDXCVIII. apud eundem Antonium à Leone cap. 6. citato, refert se cum aliis præcedentibus celebrâsse Synodum anni MDXCVI. quæ cum duabus sequentibus in autographo nostro desunt, & convocâsse ad alias, servato intervallo biennii, juxta indultum Gregorii XIII. Censendum est ergo ipsum eas celebrâsse, tum ob exactissimam dicti Beati in cæteris vigilantiam, & observantiam talem, ut etiam inter visitandam diœcesim, ne statuto tempore Synodos omitteret, ipsas in pagis vel oppidulis celebraret; tum propter modum, quo procedit in sequenti initio Synodi anni MDCII. ubi eodem modo de biennio indulti loquitur, quo solet post celebratam biennio prius præcedentem Synodum, nec ullam mentionem facit alicujus intermissæ Synodi: quod non fecisset si intermisisset: sicut nec fecit, quando Concilium III. Provinciale usque in decimum annum dilatum fuit. Nam in ejus decreto præparatorio caussas omnes dilationis exposuit: idem omnino hic facturus, si talis dilatio præcessisset. D. ANT. MONTALVO.

NOS D. Toribius Alphonsus Mogrovexus, divina miseratione, & Apostolicæ Sedis gratiâ Archiepiscopus horum regnorum & provinciarum Peruviæ, domini nostri Regis consiliarius, &c. Obligationi nostræ satisfacere cupientes, Synodum Diœcesanam, juxta sacrum Concilium Tridentinum, singulis annis celebrandi, & juxta diploma Gregorii XIII. felicis recordationis, in quo, speciali gratia & favore nobis concedit, ut quamdiù vixerimus, satisfacere possimus, dictam Synodum singulis bienniis celebrando: convocavimus charos fratres nostros, Decanum & capitulum nostræ sanctæ Ecclesiæ Cathedralis civitatis Regum, nostrosque parochos, & vicarios, cæterasque personas Ecclesiasticas & sæculares, quæ de jure vel consuetudine tenentur intervenire & assistere dictæ Synodo nostri Archiepiscopatus, qui de jure vocari debeant, cujus Synodi convocatio fuit ad vicesimum sextum diem mensis Junii, anni præsentis MDCII. infra Octavam S. Joannis Baptistæ, sub Vesperas S. Leonis Papæ & Confessoris. In qua Synodo ordinavimus & statuimus constitutiones sequentes, quas volumus & præcipimus observari & adimpleri, secundùm quod, & eo modo, quo in eisdem continentur.

CAPUT I.

Oblationes defunctorum non sint fictæ.

QUòd in oblationibus, & memoriis, quæ pro defunctis fiunt, non apponantur sacci palearum, nec lagenæ aquæ, vel aliæ res, quæ in specie non compleant.

CAPUT II.

Arcana confessionis non curiosè inquirenda.

QUòd nemo Ecclesiasticus vel sæcularis immisceat se interrogandis Indis, quid sanè porrò confessi fuerint, vel inquirendo, aut cognoscendo, cur orent, aut oblationes dent, vel Missas celebrari curent, directè vel indirectè scire studentes, si illa per viam pœnitentiæ, vel tanquam in confessione iis injuncta faciant.

CAPUT III.

Mendicorum animæ curandæ.

QUòd noster provisor & parochi in hac civitate Regum, cæterique parochi & vicarii nostri Archiepiscopatus, immatriculari faciant pauperes Indos & mendicos, etiam extraneos, ut confiteantur, & in reliquis obligationi suæ satisfaciant.

CA-

CAPUT IV.

Piarum voluntatum exsecutio.

QUòd collector Missarum, aliquo moriente, extrahat notam omnium piorum operum & suffragiorum, quæ defuncti in suis testamentis reliquerint, clausulas authenticas describendo: eamque notam in hac urbe tradet nostro provisori, & alibi vicariis provinciarum, ut ultimarum voluntatum adimpletio curetur. Et has notas in libro conscriptas habeat, ut rationes per eas ineantur, conferendo sumptus funerum parochialium.

CAPUT V.

Ab oblationibus nemo dehortandus.

QUòd cùm Indi Dominicis & festivis diebus liberè offerunt, nemo Hispanus, vel alius eos impediat, seu directè vel indirectè perturbet; sed potiùs eis exponant, quàm bonum opus sit eleemosyna, eosque ad eam, idque ex animo & libera voluntate, faciendam excitent.

CAPUT VI.

Profanæ picturæ à templis arcendæ.

QUòd Ecclesiæ profanis gentilium, aliorumve imaginibus non ornentur, vel appendantur in eis ejusmodi picti tapetes.

CAPUT VII.

Hospitalium administratores.

QUòd qui in posterum gesserint, vel nunc gerunt curam hospitalium, vel bonorum eorundem, tam in Indorum quàm in Hispanorum oppidis; nos eos nominamus eorundem hospitalium & bonorum ad ea spectantium administratores. Circa quod, ineundo cum eis rerum rationes, & sumendo ab eis juramentum, quod præstare debent, & circa tempus quo eam administrationem exerceant, cæteraque his annexa, vel ea concernentia, per judices nostros Ecclesiasticos ad quos pertinebit, observetur constitutio Clementina: *Quia contingit. De relig. dom.* & sacri Concilii Tridentini[a]. Dictique judices eos pro ejusmodi administratoribus nominabunt, cùm visitantur hospitalia, & eorum bona: ac eorum rationem ab ipsis exigent.

CAPUT VIII.

Mendicatio non locanda.

QUòd caussâ petendi eleemosynas pro Ecclesiis, Confraternitatibus, vel aliis rebus, non fiant pacta vel conventiones locationis cum illis, qui eas petituri sunt, sed ut eædem eleemosynæ petantur, & fiant absque ullo genere scrupuli conscientiæ, vel alio quod malè sonet.

CAPUT IX.

Periculosæ devotiones tollantur.

QUòd noster provisor, vel alii nostri judices Ecclesiastici, nec locum dent, nec ullatenus permittant, ut, vel noctu, vel interdiù, in Vesperis, aut festo die Sancti Joannis, vel aliis, fiant altaria in privatis domibus: in hac parte penitùs exstirpantes consuetudines desuper introducendas, & superstitiones, & offensas, quæ contra Deum nasci possunt, intrantibus in eas domos hominibus larvatis, & alieno amictu transformatis. Nullaque persona Ecclesiastica vel sæcularis accommodet ornamenta, imagines, vel alias res, ad paranda ejusmodi altaria. Et parochi hanc constitutionem in suis parochiis publicari facient, ut nemo prætendat ejus ignorantiam.

CAPUT X.

Cautio ad matrimonia Indorum.

QUòd quando Indorum parochi quemquiam juncturi sunt matrimonio, priùs inspiciant librum baptismi; & cùm ex eodem libro non apparuerit ipsum fuisse baptizatum, fiat, quæ fieri poterit inquisitio de ipsius baptismo, & in clausula, qua scribetur ejus matrimonium, exprimatur, quomodo de baptismo constet, cùm relatione ad inquisitionem de eo factam, & ad testes & patrinos, utrosque nominatim exprimendo.

CAPUT XI.

Oblationes in die defunctorum.

QUòd parochi Doctrinarum non jubeant Indis, ut ferant oblationes omnium Sanctorum ante diem commemorationis defunctorum, sed in hoc serventur laudabiles consuetudines Ecclesiæ.

CAPUT XII.

De celebratione Missarum.

QUòd cùm parochi excesserint[b] circa eleemosynas Missarum & Confraternitatum, accipiendo plusquam per constitutiones hujus Archiepiscopatus præscriptum est, vel cogendo ipsos ad acquirendam pecuniam, seu directè vel indirectè vim ad id inferendo, vel alio modo cogendo, ut eos Missas celebrare faciant: tunc nostri visitatores & vicarii possint revocare, & revocent, cùm ipsis expedire videbitur.

a Sess. 25. Dereform. cap. 8.

b Synodus VII. D. ce. elans cap. 28.

bitur, dictas Confraternitates, & celebrationem illarum Missarum, sive cantentur, sive recitentur, vel jungantur vigiliæ ad liberam voluntatem eorum, qui eas celebrari faciunt, & non ad voluntatem parochorum.

CAPUT XIII.

De eleemosynis Missarum.

Quòd parochi non compellant Indos, ut eleemosynas Missarum, vel Confraternitatum ipsis dent, non in comestibilibus, piscibus, ovis, lignis, vel aliis rebus; sed quòd satisfaciant per eleemosynam pecuniariam, quæ colligitur diebus Dominicis & festivè colendis: nec ipsos cogant ad largitiones & contributiones inter Indos faciendas, neque quòd plures Missas dici curent, quàm ex collectis eleemosynis fieri possit.

CAPUT XIV.

De decimariis.

Quòd quando decimarii venerint ad colligendas Indorum decimas, ostendant priùs scripturas & sufficientia mandata eorum qui ea dare possunt, ad illas decimas obtinendas, easque præsentent parocho, qui in dicta collectione illis assistet.

CAPUT XV.

Visitatores examinent sententias latas per judices.

Quòd visitatores à vicariis & judicibus Ecclesiasticis exigant rationem processuum, quos fulminaverint, & sententiarum quas tulerint.

CAPUT XVI.

Acta secum ferant.

Quòd visitatores secum deferant acta visitationum, inquisitionum, & sententiarum, quæ compacta fuerint; ut videatur, an reinciderint in delicta, & res, de quibus moniti & instructi sunt.

CAPUT XVII.

Reservatur absolutio fraudantium loca pia.

Quòd nobis reservamus absolutionem correctorum, œconomorum, administratorum, & aliorum quorumcumque Ecclesiasticorum, & sæcularium; exceptis Indis, Mulatis, & Æthiopibus, qui in suis prædiis & laboritiis insumpserint, vel directè aut indirectè, per se vel per interpositas personas, occupata detinent bona fabricarum, hospitalium, confraternitatum, cappellarum, aut piorum locorum, ita quòd nullus sacerdos, absque nostra licentia, illos absolvere possit. Et visitatores, vicarii, & parochi istam constitutionem publicari faciant, & in eorum notitiam devenire, ad quos pertinebit, & etiam confessariorum, ne quisquam prætendat ignorantiam.

CAPUT XVIII.

Tabacum ante communionem nemo sumat.

Quòd[a] personis sæcularibus prohibetur, ne ante communionem, per os vel nares fumant fumum, aut pulverem tabaci, vel sayræ, etiam sub prætextu medicinæ, quemadmodum sacerdotibus priùs constitutum est.

CAPUT XIX.

Aqua ex calice laïcis ne detur.

Quòd cum sæculares communicant, sacerdotes non porrigant ipsis aquam pea calicem; sed quòd in Ecclesia sit aliud vas ad hoc destinatum.

CAPUT XX.

De osculo altaris.

Quòd sacerdotes dum celebrant, ubi in rubricis Missalis præscribitur osculum aræ, non osculentur calicem loco altaris, sed in hoc observent rubricas Missalis novi.

CAPUT XXI.

Pœna clericorum qui lucris intendant.

Quòd visitatores & vicarii oppidorum Hispanicorum, & eorum singuli in solidum, in suo districtu possint amovere, & auferre fiscales, & sacristanos, aliosque ministros Doctrinarum Indicarum, qui se occupaverint in congregandis Chinensibus ad fila torquenda, vel pueris, & aliis Indis ad conficiendas floreas, tuguria, vel ad stationes, aut prædia, aliasve res ab ipsorum cura alienas, & eis inconvenientes: & ipsorum loco collocare alios Dei obsequio idoneos.

CAPUT XXII.

Parochi corporales pœnas non exigant.

Quòd parochi in castigationibus, quas ex præscripto constitutionum synodalinm Indis inflicturi sunt, nullum corporale damnum vel detrimentum illis inferant.

CA-

[a] Conc. Limen. anni 1683. Act. 3. cap. 24.

CAPUT XXIII.

Potus ex ficubus interdictus.

Quòd judices Ecclesiastici & parochi non permittant, vel locum dent, ut Indi conficiant potum ex ficubus; nec ut ullus eum vendat.

CAPUT XXIV.

De eleemosyna Missarum.

Quòd sacerdotes una die ab illis, qui Missas eo die dici sibi volunt, non accipiant nisi eleemosynam, seu pitantiam unius Missæ tantùm. In quo ipsorum conscientias oneramus, ultra quòd, qui plures acceperint, severè castigabuntur.

CAPUT XXV.

Cautio matrimoniorum.

Quòd caveant parochi, ne unam personam pro alia matrimonio jungant, dum fictè mutant nomina, ad decipiendum in hac parte parochum: sed omnem adhibeant diligentiam & necessarias probationes in matrimoniis celebrandis.

CAPUT XXVI.

Officia sacristani.

Quòd sacristani maximopere studeant Ecclesiarum, altarium, aliarumque suæ curæ rerum nitori & munditiei: & parochos comitentur, cùm sacramenta ministrant, & Missas dicturos ad induendum se juvent. Et noster provisor, ac judices in transgressores inquirant.

CAPUT XXVII.

Ut assistant sacramenta ministrantibus.

Quòd quando parochi exibunt ad ministranda sacramenta viatici & Extremæunctionis, alii, qui eos associantur, incedant cum debita devotione, non distracti in discursus & confabulationes, nec alias res ab eo quod facere pergunt alienas.

CAPUT XXVIII.

Visitatio non relinquatur imperfecta.

Quòd visitatores, antequam ab oppidis discedant, terminent, & per sententiam, cum omni possibili celeritate & brevitate, absolvant caussas sibi per sententiam absolvere permissas; circa visitationes, earumque expeditionem, & procurationem, observando decreta sacri Concilii Tridentini & nostri Provincialis [d] anni MDLXXXIII.

CAPUT XXIX.

De pœnarum impositione.

Quòd pœnæ transgressoribus imponendæ, sint ad arbitrium judicis, qui caussam terminaverit; præter eas, quæ per constitutiones Provinciales determinatæ, & certis delictis inflictæ sunt.

CAPUT XXX.

Pecunia pia citò reponenda.

Quòd administratores, œconomi, cæterique, in quorum potestatem deveniet pecunia ad hospitalia, Ecclesias, Confraternitates, cappellas, & alia loca pia, & feminarium pertinens, ante tertium diem, postquam dictam pecuniam recuperaverint, & in ipsorum potestatem pervenerit, ipsam reponant in arcam trium clavium ad hoc destinatam. Et quòd Confraternitatum Æthiopum, Indorum, & Mulatorum œconomi, in quorum potestate fuerit illa pecunia, nihil ejus expendant sine assensu & licentia nostri provisoris in hac civitate Regum, & vicarii, vel parochi in aliis locis.

CAPUT XXXI.

Sanctissimum sacramentum quo ritu deferendum.

Quòd quando defertur sanctissimum sacramentum, id cum velo, conopeo, cereis accensis, thuribulo fumigante, cruce, campanula, corporalibus, ara, & aqua benedicta fiat. Et sit præparatum altare, & locus decens, in quo reponatur, & unde ministretur infirmo. Et sacerdos indutus sit superpelliceo, stola, & mozzetta. Vel quando cætera habere commodum non fuerit, tum sacerdotes superpelliceum, & stolam, aliaque, quæ poterunt, adhibeant.

CAPUT XXXII.

Epistolæ figuratis hostiis non claudantur.

Quòd non fiant hostiæ ad epistolas, crucibus & Sanctorum imaginibus, claudendas: neque quispiam eis ad hunc effectum utatur.

CAPUT XXXIII.

Libelli contra clericos, quando & quomodo accipiendi.

Libelli supplices, qui visitatoribus contra clericos porriguntur, porrigentium nominibus subscripti sint, nec aliter à visitatoribus

[d] Concil. Limen. anni 1583. Act. 4. cap. 12. &c.

bus accipiantur, nec nisi dentur intra terminum visitationis.

CAPUT XXXIV.

Habeatur cura clericorum inopum.

Quòd adhibeatur cura nominandi clericos pauperes & egenos in comitivis funerum; & Missæ illis commendentur, aliisque qui Ecclesiam frequentant, & eidem inserviunt.

CAPUT XXXV.

Præjudicia parochis non fiant.

Quòd in hospitalibus, & monasteriis monialium, & sacellis non sepeliantur ipsorum sacellani, vel alia persona, nec vigilias, aut Missas, aut funeralia in eis celebrent, non priùs monito ipsorum parocho. Et nullus secularis efferat corpora sepelienda ad alias Ecclesias, extra ipsorum parochiam, non priùs pariter monito proprio parocho. Nosterque provisor & judices contra transgressores procedent.

CAPUT XXXVI.

Sacerdotes non sine bireto ad aram procedant.

Quòd sacristani, cæterique, quorum erit paramenta præbere sacerdotibus ad celebranda sacra, non iis dent, qui non adferent bireta, quibus capita tecti ad altare procedant.

CAPUT XXXVII.

Ex præscripto Missalis osculanda manus sacerdotis.

Quòd in casibus, in quibus Missale Romanum novum præscribit, ut osculentur sacerdoti manus, non porrigantur manipulus, aut stola, vel casula ad osculum pro manu excipiendum.

CAPUT XXXVIII.

Funeralium rationes ut excipienda.

Quòd parochorum quispiam assistat rationibus pro funeralibus reddendis.

CAPUT XXXIX.

Sacristani habitent juxta templa.

Quòd sacristani degant propè Ecclesias quarum sacrarii curam habent, ut ingruentibus necessitatibus præstò sint.

CAPUT XL.

Colores mutandi curam gerant.

Quòd parochi studeant, ut suppetant paramenta diversorum colorum ad celebranda sacra, prout Missalis novi rubricæ, pro diversis intra annum temporibus præscribunt.

CAPUT XLI.

Visitatorum notarii sint clerici.

Quòd visitatoribus injungitur, ut in visitationibus quas fecerint, adhibeant notarios clericos, & non laicos, cùm id poterunt, & quòd sint persona quæ conveniant.

CAPUT XLII.

Syndicatio visitatoribus danda.

Quòd visitatoribus constituatur syndicatio officiorum & munerum quæ gerunt, ubi expedire videbitur, assignando eis terminum competentem.

CAPUT XLIII.

Clerici decimas nec locent, neque conducant.

Quòd parochi Doctrinarum Indorum non locent decimas suarum Doctrinarum, per se, nec per interpositas personas, propter damna spiritualia, corporalia, & temporalia, & occupationes quæ inde sequi possent, juxta Concilium Provinciale • anni MDLXXXIII. & schedulam Regiæ Majestatis datam Vallisoleti die 10. Februarii MDXCVII. cæterique clerici servabunt dispositionem juris, ne fiant conductores, attendentes ad id quod in hac materia graves, doctique viri resolvunt de clericis locantibus decimas.

CAPUT XLIV.

Declaratio constitutionum Antistiti reservata.

Quòd in dubiis circa hanc, vel alias Synodus per nos celebratas, eorum solutio & declaratio nobis reservata sit.

CAPUT XLV.

Parochi & vicarii habeant constitutiones.

Quòd omnes Indorum, Hispanorumque parochi, & vicarii habeant hanc Synodum authenticatam per bacchalaureum Didacum de Morales, notarium publicum no- strum

• Conc. Limen. anni 1583. Act. 5. cap. 22.

ſtrum, & non per alium quemcumque notarium, quamvis etiam noſter ſit, interim dum aliud per nos diſpoſitum non fuerit, intra octo menſes primæ publicationis ejuſdem Synodi, vel priùs, ſi priùs poterunt, ſub pœna, quòd cum toto rigore juris, & ad exemplarem demonſtrationem contra ipſos procedetur.

CAPUT XLVI.

Poteſtas delegata eas exſequendi.

NOſtris proviſori, viſitatoribus, vicariis, & parochis, cæteriſque judicibus Eccleſiaſticis, quibus hujus Synodi conſtitutiones ordinavimus, & in illa contentum injunximus, licentiam damus, & committimus vices noſtras, ad omne id, & ei annexum, vel ab eo dependens. Et ut notarios, fiſcalem, & reliquos neceſſarios miniſtros nominent: & ut cum omni juris ſeveritate procedant, etiam, cum opus fuerit, per cenſuras: & ad fulminandum cauſſas in omnibus quæ præcedentes Synodos, vel iſtam illis prohibita non fuerint, quantum de jure poſſumus; ita ut in omnibus exoneretur conſcientia, ac Deo debitum præſtetur obſeqnium.

CAPUT XLVII.

Examinatores Beneficiorum.

SAcri Generalis Concilii Tridentini, &c. *ut in Synodo præcedenti cap.*45. in hac Synodo nominamus examinatores Beneficiorum & Doctrinarum, Doctorem D. Joannem Velaſquez Archidiaconum, Doctorem D. Matthæum Gonzalez de Paz Scholaſticum, Doctorem D. Stephanum Fernandez Voz-medianum Cantorem, Doctorem Antonium de Molina, Doctorem D. Joannem Diaz de Aguilar, & Licentiatum Batholomæum Menacho, D. Ferdinandum Guzman, Doctorem Andream Diaz de Albrego, & canonicum Chriſtophorum Sanchez de Benido, & Licentiatum Joannem Garcès de Andrada Penſionarium, & Beneficiarios Joannem Sanchez de Prado, Joannem de la Roca, Benedictum Fernandez, & Alphonſum Menacho, Doctorem Alphonſum de Huerta, & Cathedraticum, qui eſt, vel fuerit, linguę generalis in Univerſitate hujus civitatis.

CAPUT XLVIII.

Judices Apoſtolici.

JUxta decretum ſacri Concilii Tridentini, &c. *ut in Synodo præcedenti cap.* 46. judices Apoſtolicos nominamus, Doctorem D. Petrum Muñiz Decanum, Doctorem Joannem Velaſquez Archidiaconum, Doctorem D. Stephanum Fernandez Voz-medianum Cantorem, Doctorem D. Matthæum Gonzalez de Paz Scholaſticum, D. Chriſtophorum Medel Theſaurarium, Dignitates noſtræ ſanctæ Eccleſiæ hujus civitatis Regum.

CAPUT XLIX.

Teſtes ſynodales.

SAncti Patres juſtè & ſanctè, &c. *ut in Synodo præcedenti cap.*47. *per totum.*

Hortamur proinde, requirimus, & præcipimus omnibus & quibuſcumque perſonis, Eccleſiaſticis & ſæcularibus, exiſtentibus & habitantibus in hoc noſtro Archiepiſcopatu, ad quas ſupradicta pertinebunt, quòd à die primæ publicationis conſtitutionum hujus Synodi, ac deinceps, eas pro talibus conſtitutionibus ſynodalibus noſtri Archiepiſcopatus teneant in omnibus & per omnia, nec earum tenorem & formam ullatenus excedant. Eoſdem admonentes, quòd contra tranſgreſſores cum tota Juris ſeveritate procedetur, etiam, cùm opus fuerit, per cenſuras. Et omnia ſupradicta providemus & ordinamus per viam conſtitutionum ſynodalium, & reformationis, & per omnem aliam meliorem viam, per quam de jure poſſumus. Et præcipimus ut publicentur & legantur in noſtra ſancta Eccleſia Cathedrali, & in reliquis partibus, quibus conveniet; & ut noſtri vicarii faciant eas publicari in ſuis diſtrictibus, & habeant vim & vigorem conſtitutionum ſynodalium, quæ nos illis damus, quantum ad earum validationem requiritur.

Abſolutæ ſunt iſtæ conſtitutiones ad honorem & gloriam Dei Domini noſtri, die 16. menſis Julii, anno MDCII.

Gratis. *T. Archiepiſcopus Regum.*

De mandato ſuæ illuſtriſſimæ dominationis.

Baccalaureus Didacus de Morales.

Indictio futuræ Synodi.

NOS D. Toribius Alphonſus Mogrovexus &c. *ut ſuprà eodem tenore cum literis convocatoriis Quintæ Synodi, in fine Synodi Quartæ pag.* 444. *præterquam quòd decima nunc futura Synodus convocetur ad diem* 16. *menſis Julii, anni MDCIV. Diem triumphi ſanctæ Crucis ad civitatem Regum.* Dat. die 16. menſis Julii, anno MDCII.

Gratis. *T. Archiepiſcopus Regum.*

De mandato ſuæ illuſtriſſimæ dominationis.

Baccalaureus Didacus de Morales.

SYNO-

SYNODUS X.
DIOECESANA
Celebrata in civitate Regum, die 31. mensis Julii anno MDCIV.

NOS D. Toribius Alphonsus Mogrovexus &c. *ut in superioribus Synodis*. Cujus Synodi convocatio fuit ad diem 16. mensis Julii hujus præsentis anni MDCIV. diem triumphi sanctæ Crucis. In qua dicta Synodo ordinavimus & statuimus constitutiones sequentes, quas præcipimus & volumus observari & adimpleri, secundùm quòd, & eo modo, quo in ipsis continetur.

CAPUT I.

Parochi post resignationem Beneficii ministrent sacramenta.

QUòd quando aliqui Hispanorum vel Indorum parochi commutaverint, vel resignaverint suas parochias, noster provisor dabit ipsis facultatem administrandi sacramenta, tam Matrimonii, quàm cætera, sicuti faciebant ante commutationem vel resignationem, usque dùm cum effectu suppetat, & adsit alius parochus successor in ejusmodi parochiis. Injungimus autem, ut omnes ejusmodi sint, ut sacramentis ministrandis, & officia parochi omnia præstando sufficiant.

CAPUT II.

Oleum & Chrisma in singulis Ecclesiis servanda.

QUòd parochi in singulis Ecclesiis suæ parochię habeant vasa olei & Chrismatis fideliter custodita, ne opus sit ea ex uno oppido ad alterum ferre.

CAPUT III.

Testes baptismi fideliter adnotandi.

QUòd Hispanorum Indorumque parochi in conscribendis libris baptismi, simul cum nominibus patrinorum scribant semper nomina testium.

CAPUT IV.

Idem illicò post hoc & alia sacramenta faciendum.

QUòd iidem parochi, postquam ministrârunt sacramenta Baptismi, Confirmationis, vel Matrimonii, tunc statim in ipsis libris describant nomina baptizatorum, confirmatorum, & conjugum, absque ulla temporis dilatione, nec ea memoriæ suæ, vel solutæ schedulę committant, vel alio modo differant, sed in ipsismet libris illicò describant.

CAPUT V.

Parochi non exerceant prædia:

QUòd Doctrinarum parochi, qui in suis Doctrinis habebunt prædia, vulgò *chacras*, vineas, vel alia bona (cappellaniæ memoriarum, vel anniversariorum) ea per seipsos non administrent, sed aliis loceot, vel per tertias personas administrentur, ut ipsi officio suo pastorali liberè fungi possint, & alia cessent incommoda.

CAPUT VI.

Ne ea conducant.

QUòd Indorum parochi non administrent, vel conducant vineas, hæreditates, vel alia bona suarum Doctrinarum Ecclesiis, vel Confraternitatibus annexa, accipientes pro suo labore aliquam eorum partem, sed ea locent, vel per alios administrent, ne doctrinæ, vel curæ pastorali dignè exercendæ obstaculo sint.

CAPUT VII.

Matricula sacramentorum non committantur laïcis.

QUòd parochi non tradant correctoribus, vel aliis ministris sæcularibus, libros matrimoniorum, & baptismatum; sed si aliqui eos videre voluerint, id fiat præsente paro-

ocho-

ocho. Nec' testimonia sine parochi assistentia ex eis extrahi permittatur.

CAPUT VIII.

Populus ad Missas & doctrinam quomodo convocandus.

Quòd parochi, cum fiscalibus, & aliis ministris, per oppidorum suæ Doctrinæ calles omnes discurrant, ut parochianos ad Missam & doctrinam Dominicis & diebus festivè colendis ducant, omnes in cœmeterio congregando, & constituendo ad portas Ecclesiæ, qui singulos ex matricula nominatim vocent, ducente quolibet Indo præfecto ad id constituto, Indos suæ curæ commissos, prout per constitutiones hujus Archiepiscopatus jam sancitum est. Hortantes locorum Correctores, & eorum officiales, ut ad hoc concurrant.

CAPUT IX.

Quomodo etiam ad confessiones.

Quòd Indorum parochi, ex parochianorum suorum matriculis vocent Indos ad confessionem, non relinquentes ipsorum Indorum arbitrio, ac dispositioni liberæ, ut ad hunc effectum accedant.

CAPUT X.

Oblationes ubi & quando faciendæ.

Quòd Indorum parochi non instituant oblationes ante vel post Missam, in Ecclesia, nec minùs extra illam in cœmeterio, vel alio loco: sed solùm tempore offertorii, juxta laudabiles consuetudines hujus Archiepiscopatus.

CAPUT XI.

Liberæ esse debent.

Quòd neque *Caciqui* seu Indorum primores, nec prætores, nec fiscales, nec alii ministri pro Indorum doctrinis colligant oblationes de domo in domum, ad eas parocho tradendas, contributiones ejusmodi oblationum inter Indos exigendo. Nec Indorum parochi se sic faciendo interponant, nec eos per matriculam ad offerendum vocent.

CAPUT XII.

Nec per præconem indicendæ.

Quòd Indorum parochi, etiam in diebus oblationum, non faciant eas per præconem indici, nec id consentiant, vel fieri permittant.

CAPUT XIII.

Nec directè vel indirectè cogantur.

Quòd Indorum parochi per tertias personas non faciant parochianos suos ad offerendum surgere: nec locum dent vel permittant ulli, ut eis jubeat, vel surgere, aut ad oblationem accedere faciat, vel ullam vim directè vel indirectè, eis ad offerendum inferant; sed ut offerre, vel non offerre, in libero ipsorum arbitrio relinquatur.

CAPUT XIV.

Parochi idoneos sacramentorum administros adhibeant.

Quòd Indorum parochi, cùm ipsis expedire videbitur, aliis Indorum parochis concedant, ut suorum parochianorum confessiones excipiant. Eisque injungimus, ut ejusmodi facultatem, cùm concedenda sit, non nisi viris integræ idoneitatis concedant. Et quòd pœnitentes peractæ confessionis schedulas à confessario subscriptas ferant, juxta Decretum Concilii Provincialis anni MDLXXXIII. sess. 2. cap. 15. in quo sancitur, quòd Episcopi subinde constituant Indis confessarios extraordinarios, propter caussas ibidem recensitas.

CAPUT XV.

De casibus Archiepiscopo reservatis.

Quòd parochi in suis Ecclesiis habeant pendentem tabulam casuum nobis per hujus Archiepiscopatus constitutiones reservatorum. Et quòd in iisdem Ecclesiis, diebus Dominicis & festivis semel, sed tribus distinctis præconiis publicentur, ut ad omnium notitiam perveniant. Casus autem reservati ex constitutionibus hujus Archiepiscopatus desumpti sunt sequentes.

Casus Archiepiscopo reservati.

I. Reservamus nobis absolutionem Hispanorum, qui non solverint decimas & primitias, & eorum qui illis obstiterint, vel eos impediverint, vel caussam dederint quòd Indi, vel alii qui decimas & primitias debuerint, eas non persolvant.

II. Item reservamus nobis absolutionem Hispanorum, qui vendiderint *Chicha* solius *Zora*, vel mistam *Yucâ*: & eorum Hispanorum, qui dederint vel vendiderint Indis *Guarapo*, seu potum ex aqua & melle extersionis primi vasis, vel mustum, ut id bibant.

III. Item illorum, qui Indos contra ipsorum voluntatem in diebus festivis laborare faciunt in suis fundis & laboritiis. Et eorum, qui ex ordine, vel mandato dominorum, in admi-

nistratione ejusmodi operarum & fundorum, vel caussa & persuasione ipsorum, per se vel per interpositas personas, eos ad id compellunt.

IV. Item absolutionem Correctorum seu Prætorum, qui Indos diebus Dominicis & festivis laborare fecerint, vel in ejus rei caussa fuerint, quòd ad doctrinam non accedant, aut quòd mariti fugiant à suis uxoribus, aut uxores à maritis, ut non possint ducere vitam conjugalem, vel quòd propter illos labores & prædia non frequentent doctrinam: ita ut nullus sacerdos absque nostra licentia possit illos absolvere.

V. Item Correctorum, œconomorum, administratorum, vel aliorum quorumcumque, exceptis Indis, Mulatis, & Æthiopibus, qui in sua prædia & lucra expenderint, vel occupata retinuerint, directè vel indirectè, per se vel per interpositas personas, bona Ecclesiarum, fabricarum, hospitalium, confraternitatum, sacellorum, vel piorum locorum; ita ut à nullo sacerdote absolvi sine nostra facultate possint.

CAPUT XVI.

Ecclesiasticæ pecuniæ cura.

Quòd acquisitiones, quas fecerint visitatores & vicarii sive ex condonationibus, sive pro seminario, seu ex aliis effectibus, scribantur in duobus libris, quorum unum teneat vicarius, & alterum notarius, ab eorum utroque subscriptos.

CAPUT XVII.

Clarè ac distinctè conscribenda.

Quòd quando vicarii ad nos, vel nostrum provisorem in hanc urbem mittent pecunias ad seminarium pertinentes, id cum omni distinctione & claritate faciant, exprimendo à quibus, & à quo, in quod tempus ipsam acceperint. Eademque distinctione & claritate scribatur in rationibus exigendis de dictis effectibus, per nos vel nostrum provisorem, vel alium cui committetur. Ipsaque pecunia statim reponatur in arcam trium clavium ad hoc destinatam, præsentibus ejus clavigeris, & nobis, ac nostro provisore, & ab omnibus in libro seminarii subscribatur.

CAPUT XVIII.

Ara sacra solis linteis sternatur.

Quòd quando celebratur Missa, nec storeæ nec lectisternia, seu laneæ lodices supra sanctum lapidem sternantur; sed omnia linostina, ut præscribit Missale.

CAPUT XIX.

Sacerdos celebraturus inspiciat altaris paramenta.

Quòd quando sacerdos celebraturus est Missam, videat an in altari sit ara sacrata, & adsint tria tobalia linea, per Missale præscripta, & si ara tabulæ inserta sit, an fortè tabula sursum, & ara deorsum versa sit, ut ita reperiat, vertat, ad Missam ritè faciendam.

CAPUT XX.

Ara sacra linteo insuatur.

Quòd parochi habeant sacras aras linteo insutas, ut à laïcis tangi non possint.

CAPUT XXI.

Suppeditanea crucibus insignita non sint.

Quòd in suppeditaneis, & pavimentis altarium, vel similibus locis non sternantur tapetes, in quibus depictæ sint cruces.

CAPUT XXII.

Sacra Eucharistia pro locorum opportunitate servetur.

Quòd parochi * in omnibus suis Ecclesiis servent sacratissimum Eucharistiæ sacramentum, ubi decenter & commodè, & cum bona custodia fieri poterit. Interea verò dum commodum non fuerit ipsum in omnibus Ecclesiis habere, habeatur in templo oppidi, in quo parochus præsens aderit, eo modo, & secundùm quod ordinatum est in constitutionibus hujus Archiepiscopatus.

CAPUT XXIII.

Clavis tabernaculi nulli laïco committenda.

Quòd clavis tabernaculi sanctissimi sacramenti, nullo unquam tempore tradatur vel concredatur ulli cujuscumque qualitatis laïco; sed ipse sacerdos eam servet, & retineat in bona custodia.

CAPUT XXIV.

Censuræ generaliter publicatæ singulos afficiunt.

Quòd censuræ generales, postquam publicatæ fuerint, nulli personæ in particulari notificentur, sed sufficiat ipsa publicatio in Ecclesiis facta, procurando in hac par-

* Conc. Limen. anni 1583. Act. 2. cap. 42. 43. 46.

parte evitare damna, controversias, & incommoda, quæ sequi possent, opinantibus illis quibus sic notificaretur se gravatos esse.

CAPUT XXV.

Cruces in locis sordidis ne pingantur.

Quòd non apponantur cruces in atriis domorum, nec angulis, aut cœmiteriis, vel locis turpibus, ad ea ab immunditia vel sordibus defendenda: sed serventur in locis decentibus cum debita reverentia, ut ratio postulat. Et cruces in sordidis illis locis jam positæ auferantur.

CAPUT XXVI.

Ad signum salutationis flectamus genua.

Clericos & laïcos in Domino hortamur, ut cùm datum fuerit signum salutationis angelicæ, ad recitandum *Ave Maria*, genuflectant extra tempus Paschale.

CAPUT XXVII.

Prabendarii in capitulo legant constitutiones.

Quòd Præbendarii singulis annis, saltem semel, faciant, se ipsis præsentibus in capitulo, legi constitutiones Conciliorum Provincialium, anni MDLXVII. & MDLXXXIII. in hac civitate celebratorum, ut in ipsis fieri decretum est, & per Præsulem injungitur.

CAPUT XXVIII.

Et Regulam Consuetam.

Ut ordinationes contentæ in Regula Consueta, facta in hac civitate anno MDXCIII. juxta decreta sacri Concilii Tridentini, memoriâ non excidant, & unusquisque suæ satisfaciat obligationi; Decano, & capitulo hujus nostræ sanctæ Ecclesiæ injungitur, ut diebus Veneris cujusque septimanæ, dum capitulum congregatum fuerit, pergant eas ordinationes & capitula ejusdem Consuetæ legere, & omnia publicentur, ne quisquam earum ignorantiam prætendere possit, eo modo & secundùm quòd sic ordinatum est, ut fiat, cap. 46. ejusdem Consuetæ. Ipsosque in Domino hortamur, ut id adimpleant, & ad debitam exsecutionem perducant.

CAPUT XXIX.

Sacerdotes nullo ferè loco vel tempore fumant tabacum.

Quòd sacerdotes [c] post Missam non fumant tabacum in Ecclesia, sacristia, choro, plateis, vel vicis; nec domi aut frequenter in aliis locis publicis, ultra prædicta. Nec ante Missam ullo modo, prout in constitutionibus hujus Archiepiscopatus decretum est.

CAPUT XXX.

Missa intra monialium cœnobia non celebranda.

Quòd in monasteriis monialium Missæ intra clausuram ipsarum non celebrentur, sive ad dandum viaticum, sive ob aliam caussam.

CAPUT XXXI.

Sacella ad Missas aperta sunto.

Quòd ubi ex sacellorum fundatione, quicumque sacerdotes Missas in eis celebrare possint; illi qui eorundem sacellorum curam gerunt, ea ad hoc aperta habeant.

CAPUT XXXII.

Parochi se mutuò juvent.

Quando duæ Doctrinæ sibi vicinæ fuerint, & sacerdos unius non poterit celebrare duas Missas in duabus dictis Doctrinæ suæ curæ pastoralis; parochus alterius Doctrinæ vicinus Ecclesiæ alterius oppidi, in quo secunda Missa dicenda fuerit, tunc poterit secundam suam Missam celebrare in illa Ecclesia oppidi alterius Doctrinæ.

CAPUT XXXIII.

Cadaverum effossores plectuntur.

Quoniam Concilium Provinciale anno MDLXVII. in hac civitate celebratum, par. 2. cap. 103. circa id quod ad Indos pertinet, sub præcepto decrevit, ut sequitur: Quòd nemo audeat effodere corpora defunctorum Indorum, quantumvis infidelium, nec ipsorum invertere sepulchra; Episcopis in hac Synodo renovantibus decretum Clementis III. qui excommunicationis pœnam sepulchrorum perturbatoribus imponit; si quisquam ausus fuerit dictorum defunctorum corpora effodere, & effossa relinquere, ut à canibus vel volucribus devorentur; is in excommu-

b Conc. Limen anni 1583. Act. 4. cap. 14.

c Cōc. Limen. an. 1583. Act. 3. cap. 14 & Synod. Oient. IX. cap. 13

municationis latæ sententiæ, & centum pesorum pœnam incurret. Proinde nos omnibus ad quos pertinebit iojungimus, ut illud decretum observent, attendentes ad pœnam & censuram in eo positas.

CAPUT XXXIV.

Providetur copia confessariorum.

PRovisor & vicarii nostri, in quorum districtibus erunt Doctrinæ, vel Conventus regularium, & convenerint Hispani vel alii non Indi, dare poterunt, & dabont licentiam parochis sæcolaribus sui districtus, ut sacramenota ministrare possint, & ministrent Hispanis, Æthiopibus, Mulatis, Zambahigis, & Mestizis, aliisque personis non Indis; excepto quòd matrimonium non administrent sioe licentia Ordinarii, vel parochi sæcularis quem habueriot: ipsique vicarii pariter illis ministrent sacramenta præter matrimoniom, nisi ad hoc etiam habuerint licentiam ab Ordinario vel proprio ipsorum parocho sæculari, vel nostram. Et circa vagantes homines in matrimonio servetur decretum[a] sacri Concilii Tridentini.

CAPUT XXXV.

Processiones parochiales Limæ.

QUòd in omnibus parochiis hujus civitatis processiones corporis Christi ducantur per omnes calles totius parochiæ: injungentes, prout injungimus, quòd ipsi calles ad id decentes sint, & quòd in processione incedatur cum devotione & silentio quæ ratio requirit.

CAPUT XXXVI.

De officio sacristani.

QUòd sacristani habeant tabulam rerum, quas facere debent, & observare in hac civitate, & in toto hoc Archiepiscopato nostri districtus, extractam ex Regula Consueta, & constitutionibus hujus Archiepiscopatus, ut in forma sequenti.

Singulis septimanis apponent mundas mappas &c. *Omnia habentur in ipsa Consueta cap.* 28. *&* 29. *exceptis paucis quæ hic sequuntur.*

Quòd cùm sacristani non fuerint sacris ordinibus initiati, tum parochi lavent, & lavari faciant singulis mensibus corporalia, purificatoria, aliosque pannulos ministerii altaris, & calicom pallas, singulis septimanis, & albas, amictus, ac tobalia per singulos menses.

Quòd, quando sanctissimum sacramentum defertur ad infirmos in oppidis Hispanorum, sacristanus cum incensario præcedat.

Quòd sacristani Ecclesiarum Hispanorum vel Iodorum pulsent & pulsari faciant campanas meridie, & noctu pro aoimabus defunctorum.

Quòd sacristani associent parochos, quando exieriot ad ministranda sacramenta: & Missam celebraturos ad induendum juvabunt. Et crucem ac lanternam cum accensa candela præferent, quaodo illi vadunt ministratum sacramentum Extremæ-unctionis.

Quòd nec sacristani, nec alius cui incumbat paramenta celebraturis sacerdotibus ministrare, ea ulli concedant, qui oon afferat biretum, quo tectus ad altare procedat.

CAPUT XXXVII.

Festa & jejunia Limensia.

QUòd parochi in Ecclesiis habeant tabulam festorum ab Hispanis & Indis coleodorum: & dierum jejunii ex Conciliis Provincialibus, constitutionibus synodalibus, & Regula Consueta hujus Archiepiscopatus desumptam, in forma sequenti.

Festa per Hispanos observari præcepta in Concilio Provinciali anni MDLXXXIII.

O*Mnia habentur in ipso Concilio Act. 2. cap. 19.*

Festa in hac civitate servari jussa per constitutiones synodales, & Regulam Consuetam hujus Archiepiscopatus.

SAncti Sebastiani in urbe & agro, Sancti Marcelli in urbe & agro, commemoratio Sancti Paulli in urbe sola, & non in agro, Sancti Blasii, in urbe sola, & non in agro, & festum Exspectatioois in oppido Yca.

Festa quæ in hac civitate Regum coluntur ex consuetudine.

SAnctorum Cosmæ & Damiani in hac civitate sola, & non in agro, Visitatio Dominæ nostræ in urbe & agro, S. Annæ in urbe sola, & non in agro, S. Dominici in urbe sola, & non in agro, Sancti Augustini in urbe sola, & non in agro, S. Francisci in urbe sola, & non in agro, Exspectatio Dominæ nostræ in urbe sola, & non in agro, Sanctorum Innocentium in urbe. Ultra hos si fuerint alii festi dies per approbatam consuetudinem, vel per legitimum privilegium introducti; ii etiam, quisque in locis suis, devotè colantur.

Fe-

[a] Sess. 24. cap. 7. De reformat.

Festa per Concilii Provinciale anni MDLXXXIII. ab Indis observari jussa.

OMnia habentur in ipso Concilio *Act.* 4. *cap.* 9.

Dies jejunii in Concilio Provinciali anni M D-LXVII. par.2.cap.191. Indis præscripti.

DIes Veneris Quadragesimæ, vigilia Nativitatis, & sabbathum sanctum.

CAPUT XXXVIII.

Vicarii & parochi habeant authenticum exemplar Synodi.

QUòd omnes Hispanorum Indorumque parochi, & vicarii habeant istas constitutiones authenticatas per Ægidium de Alarcon, notarium nostrum publicum, & secretarium, & non per alium quempiam notarium, quamvis etiam nostrum, interim dum aliud per nos dispositum non fuerit in contrarium, intra octo menses post primam publicationem hujus Synodi, &, si poterunt, etiam priùs, sub pœna, quòd cum toto rigore juris contra ipsos procedendum sit.

CAPUT XXXIX.

Pœnæ non taxatæ relinquuntur arbitrio judicum.

QUòd pœnæ harum constitutionum transgressoribus infligendæ, & per constitutiones provinciales, vel diœcesanas hujus Archiepiscopatus non assignatæ, sint penès arbitrium judicis, qui sententiam in caussa protulerit.

CAPUT XL.

Dubia Archiepiscopo reservantur.

QUòd si dubium aliquod circa has constitutiones occurrerit, ejus declarationem reservamus nobis.

CAPUT XLI.

Examinatores Beneficiorum.

IN *forma superiùs in aliis Synodis descripta* nominantur canonici doctorales & Magistrales, Doctor Joannes Diaz de Aguilar canonicus, Doctor Joannes Sanchez de Prado, Magister Benedictus Fernandez, Licentiatus Alphonsus Meriacho, Doctor Joannes de la Roca, Magister Didacus Ramirez, Licentiatus Christophorus de Narvaez, Licentiatus Joannes Garcés portionarius, magister Don Joannes de Vargas, magister Fr. Joannes Martinez cathedraticus linguæ generalis in hujus urbis Universitate.

CAPUT XLII.

Judices Apostolici.

IN *forma superiùs in aliis Synodis descripta* nominatur Doctor D. Petrus Muñiz Decanus, Doctor D. Joannes Velasquez Archidiaconus, & canonici doctorales & magistrales, & Provincialis ac Prior Ordinis sancti Dominici.

CAPUT XLIII.

Testes Synodales.

SAncti Patres justè & sanctè &c. *eodem tenore verborum quoad formam constitutionis & personas, ut suprà cap.47. Synodi VIII.*

Quapropter exhortamur, requirimus, & mandamus omnibus & singulis personis Ecclesiasticis & sæcularibus, existentibus & habitantibus in hoc nostro Archiepiscopatu, quòd à die primæ publicationis hujus Synodi, ac deinceps, has ejus ordinationes habeant, teneant, observent, ac exsequantur, tanquam ejusmodi constitutiones Synodales hujus nostri Archiepiscopatus, in omnibus & per omnia, secundùm quod, & in forma quæ in illis, & earum qualibet continetur, & tanquam res etiam per viam visitationis factas, & spectantes ad correctionem & reformationem morum: nec earum tenorem & formam ullatenus excedant, sub pœnis in eisdem contentis. Monentes quòd contra transgressores severè procedemus cum omni rigore juris, & cùm opus fuerit, per censuras. Et omnia supradicta sic decernimus, & ordinamus dictis nostris provisori, vicariis, & parochis, & ad id quod ipsis ordinavimus in istis constitutionibus, licentiam damus, & nostras vices ipsis committimus, omni meliori via qua de jure possumus. Et præcipimus, ut publicentur & legantur in nostra sancta Ecclesia Cathedrali, & in reliquis partibus, ubi expedierit; nostrique vicarii, unusquisque in suo districtu, eas publicari facient. Et habeant vim & vigorem constitutionum synodalium: quia nos ea ipsis damus, quantum ad ipsarum validationem requiritur.

Absolutæ sunt istæ constitutiones ad gloriam & honorem Domini nostri Dei, in civitate Regum 31. die mensis Julii anno MDCIV.

Toribius Archiepiscopus Regum.

Gratis.

De mandato suæ illustrissimæ dominationis.

Ægidius de Alarcon Not. Secret.

Con-

Convocatio Synodi ad annum MDCVI.

NOS D. Toribius Alphonsus Mogrovexus &c. *ut in fine Synodi Quartæ, eodem tenore cum convocatoriis Quintæ Synodi* ad diem 31. mensis Julii anni MDCVI. Datum in civitate Regum tricesima prima die mensis Julii MDCIV.

Gratis. *Toribius Archiepiscopus Regum*
De mandato illustrissimæ dominationis,
Ægidius de Alarcon Not. Secret.

EGO Ægidius de Alarcon, Apostolicus, auctoritate Apostolica & auctoritate Illustrissimi Archiepiscopi horum Regnorum per eorundem Regnorum Archiepiscopatum publicus notarius, & ejusdem D. Archiepiscopi secretarius, legi & publicavi in Ecclesia Cathedrali civitatis Regum, die 31. mensis Julii anni MDCIV. constitutiones & convocatorias Synodi Diœcesanæ, quam sua Illustrissima Dominatio celebravit in hac civitate Regum, & quæ absoluta fuit dicta die suæ publicationis, præsente sua illustrissima dominatione pluviali & mitra induto, ac præsentibus pariter Decano & capitulo Ecclesiæ Cathedralis ejusdem civitatis, & quibusdam ejus, & alterum parochiarum parochis, præcedentibus solennitatibus pontificalibus in ejus celebratione & progressu, & in congressibus qui facti sunt in domo Archiepiscopali durante dicta Synodo adstiterunt multi cum potestate absentium, & etiam in personis propriis aliqui parochi Doctrinarum, & venerunt & consenserunt unanimes & conformes in dictas constitutiones, quarum in dicta retroscripta Synodo fit mentio. Atque, ut de eo constet, dedi præsentes in dicta civitate Regum dicta die 31. Julii & anno MDCIV. & feci meum signum in testimonium veritatis, & in fidem subscripsi.

Ægidius de Alarcon Not. Secret.

CARDINALIS DE AGUIRRE

LECTORI S.

ABSOLUTA est jam Collectio Conciliorum Hispaniæ ac Novi Orbis, clave aurea Synodorum, quas coëgit Beatus TORIBIUS MOGROVEXUS, Archiepiscopus Regum, sive Limensis, Præsulum exemplar mirum, cujus supremam & solenniorem apotheosin quotidie exspectamus ab hac sancta & Apostolica Sede. Possemus hoc loco plurima & eximia proferre in laudem ipsius, & virtutum planè heroïcarum, quibus primùm Hispaniæ, dein verò Peruvianis regionibus longè ac latè refulsit, quà opere, quà verbo, quà Conciliis editis, cum ingenti innumerabilium animarum fructu, usque ad diem vicesimam tertiam Martii, anni MDCVI. Cœnæ Domini sacram, in qua, non absque cœlestibus signis, gloriosissimam mortem, jam sæpiùs à se prædictam, obiit. Verùm cùm jam plures libri superioribus annis, tam Romæ quàm Antuerpiæ editi fuerint, quibus vita ipsius admiranda latè exhibetur; noluimus hoc loci illam repræsentare. Esset enim præter institutum nostri Operis, & planè superfluum, cùm prædicti libri, tam Latino sermone, quàm Hispanico editi, præ manibus ferè omnium sint.

Solùm itaque placuit hoc loco, veluti pro coronide, exhibere insignem locum ex S. Gregorio Nysseno mutuatum Tomo III. editionis G. L. Parisiensis anni MDCXXXVIII. Oratione habita, sive Ἐπιτάφιος, in funere magni Meletii Episcopi Antiochiæ, cui initium: Ηὔξησεν ἡμῖν τὸν ἀριθμὸν Ἀποστόλων ὁ νέος Ἀπόστολος, &c. Porrò locum ipsum Nysseni optimè adaptavit Magister Cyprianus Herrera Augustinianus eidem B. TORIBIO in ejus Vita Romæ edita anno MDCLXX. adjunctis quibusdam de suo verbis diverso charactere, ut meliùs accommodarentur huic instituto. Quasi Limenses, immo & omnes illius Novi Orbis incolæ, in morte TORIBII, perinde ac Antiocheni in obitu magni MELETII, dicere potuerint: *Auxit nobis numerum Apostolorum novus Apostolus, qui cooptatus est in ordinem Apostolorum. Traxerunt enim Sancti ad se moribus consimilem: athletam, athletæ: coronati, coronatum: animo castum, corde puri: præconem sermonis, ministri sermonis. Verùm pater quidem noster Apostolici contubernii, & ad Christum resolutionis nomine beatus*

tus

tus habendus est, nos verò miserabiles. Orbitas enim præmatura non finit, ut eo nomine beatos nos dicamus, quòd tam bonum & commodum patrem nacti eramus. Illi melius erat per reconciliationem esse cum Christo. At nobis acerbum & molestum paterno præsidio patrocinioque carere. Quis nobis hac densa atque obscura tristitiæ nebula discussa, rursus ex serenitate clarum felicitatis radium exhibebit? Sed unde radius elucet novo Peruviano mundo cùm sua stella Limæ nostræ occiderit? Laborat infirmitatibus commune corpus Ecclesiæ civitatis Regum, & medicum non invenimus: magna voce calamitatem amissi patris deploramus: sed quare si obscura nox ortum luminis splendidioris spirat? Quia si stella spiravit, natus est inter cœlites Sol refulgentissimus. Verum est, quod è Peruvica terra fuit Antistes noster Toribius translatus ad empyreum, ut piè credimus oves; sed memoriam suarum virtutum pro doctrina reliquit, populos congregans in Occidente gentiles, Ecclesiam erudiens, dæmones & idola arcens & fugans ab Indis, angelos reducens pacificos, rogans à Deo pro nobis utilia, variorum morborum medicina officinam efficiens Limam, portum eorum qui afflictionum tempestatibus jactantur. Pauperum abundans ærarium & copiosum, & viatorum quietum diversorium.

Tu verò huc jam ades ad nos, ubicumque tandem fueris, sive in sublimi æthere habitas, sive per cœlestem aliquem circulum versaris, aut in choros angelorum cooptatus Domino adsistis, & cum Virtutibus & Potestatibus, ut fidelis servus parumper ab iis officiis vacationem deprecatus, veni ad hos qui te honorant invisibilis amicus. Multorum beneficiorum indigemus: intercede ac deprecare pro patria apud communem Regem. Nam locus mortis justorum patria est: Cives item & fratres, & cognati, qui habent eum & honorant. Timemus afflictiones, pericula exspectamus, pro conservis utere libertate loquendi, qui futuri temporis petimus præsidium & securitatem.

Quòd si majori opus fuerit advocatione, fratrum tuorum coge chorum. Admone S. Rosam de S. Maria, Beatum Franciscum Solanum, jam propè solennissimæ apotheosi vicinum, cæterosque Dei servos Peruvianos, & cum omnibus unà deprecare multorum justorum preces, ut multitudinum ac populorum peccata luant. Roga Petrum, excita Paullum, Joannem item Theologum tuæ Metropolitanæ Ecclesiæ Titularem, ut pro Ecclesiis, quas constituerunt, soliciti sint, pro quibus catenas gestarunt, pro quibus mortem tulerunt, ne simulacrorum cultor adversùm nos caput tollat, & sicut spinæ vineæ succrescant, ne zizanium editum suffocet triticum; sed virtute tuæ sociorumque tuorum deprecationis, ò vir admirande & excellens, Christianorum Respublica campus segetum reddatur: qui campus ad finem usque maneat in pingui fertilique arvo Fidei in Christum, semper fructum edens æternæ vitæ, qui contigit per Jesum Dominum nostrum, cum quo Patri simul & Spiritui sancto gloria, imperium, & honor, nunc & semper & in sæcula sæculorum amen.

Omnia sub correctione S. Romanæ, Catholicæ, & Apostolicæ Ecclesiæ.

F I N I S.